

**T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**KARA FAZLÎ DİVÂNİ (İNCELEME-METİN BAĞLAMLI
DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Sibel AYDIN**

**Niğde
Şubat, 2021**

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**KARA FAZLÎ DİVÂNİ (İNCELEME-METİN BAĞLAMLI
DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Sibel AYDIN

Danışman : Prof. Dr. Ziya AVŞAR
Üye : Doç. Dr. Hakan YALAP
Üye : Dr. Öğr. Gör. Nevin METE

Niğde
Şubat, 2021

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi sunduğum Kara Fazlî Divânı(İnceleme-metin Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük) başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

26.02.2021

Sibel AYDIN

ÖN SÖZ

Çok köklü bir geçmişe sahip olan Türk Edebiyatı'nın klasik dönemi, İslam medeniyeti dairesine geçilmesiyle başlar. Karahanlılar döneminde temelleri atılan İslami Türk Edebiyatı'nın Orta Asya'daki birikimi Ahmet Yesevî dervişleri vasıtasıyla Anadolu'ya taşınır. Anadolu'da üç yüz yıllık bir tekâmül sonucunda zirveye ulaşan bu edebiyat XIX. yüzyılın ortalarında yerini batı medeniyeti tesirinde gelişen Türk edebiyatına bırakır. Ancak Klasik Türk Edebiyatı bu durumuna rağmen Türk edebiyat ve kültürünü etkilemeye günümüze kadar devam ettirmiştir.

XVI. yüzyıl Türk kültürünün ve buna paralel olarak Türk sanat ve edebiyatının hızla gelişerek mükemmeli yakaladığı bir asırdır. Bu asır üzerine pek çok araştırma ve inceleme yapılmış ve yapılmaya da devam etmektedir.

Bu çalışmamızda; XVI. yüzyılda yaşamış bir şair olan Kara Fazlî'nin Divânı TEBDİZ projesi yöntemine göre ele alınmıştır. Değişen dil ve kültür özelliklerinden ötürü günümüz okuyucu ve araştırmacıları eski metinleri anlamak ve kavramakta güçlük çekmektedirler. Bu çalışmanın amacı, Kara Fazlî Divânında bulunan kelime ve terkiplere yüklenen anlamların açığa çıkartılmasıdır. Bu doğrultuda incelenen Kara Fazlî Divânı, genel ağ üzerinde yer alan TEBDİZ sistemine yüklenmiş ve ardından TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü) projesi uyarınca Divândaki kelime ve terkiplerin metin bağlamlı yöntem ile anlamları sisteme aktarılmıştır.

Sonuç olarak projenin hedefi bu yüklenen anlamların ortak bir havuzda buluşturulmasıdır. Metinde bulunan kelimelerin anlamları sisteme aktarılırken sözcüklerin metin bağlamındaki anlamlarına dikkat edilmiştir. Nihayetinde metindeki kelimelere sadece anlam verilmemiş bu anlamlarla birlikte şairin dil, kavram ve fikirlere yüklediği özel dünyasına ilişkin tespitler de araştırmacıların yararına sunulmuştur.

Çalışmamız üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci bölümde; Kara Fazlî'nin hayatı, edebi kişiliği ve eserleri hakkındaki bilgi verilmiştir. İkinci bölümde; Divân metninin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü hazırlanırken dikkat edilen hususlar yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü mevcuttur.

Bu alışmada beni ğrencisi olarak kabul eden desteğini ve tecrübelerini esirgemeyen kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Ziya Avşar'a, yüksek lisans dönem arkadaşlarım Muhammed Emin Toy ve Esra şen'e, bu süreçte daima yanımda olan aileme, benden maddi manevi yardımlarını esirgemeyen değerli eşim Mevlüt Ölmez'e ve sevgili kardeşim Songül Kılınç'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Sibel AYDIN

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KARA FAZLÎ DİVÂNİ (İNCELEME-METİN BAĞLAMLI
DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)**

AYDIN, Sibel
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ziya AVŞAR
Şubat 2021, 2140 sayfa

Asıl amacı estetik ve güzellik olan edebiyat, şairlerin kendilerine özgü üsluplarıyla duygu ve düşüncelerini sanat kaygısı güderek ortaya koyma çabasıdır. Eski Türklerden günümüze kadar süregelen şiir anlayışı her dönemde farklı güzellikler meydana getirmiştir. Türk kültür tarihi açısından bir hazine olan dönem Şüphesiz Klasik Türk şiirinin oluştuğu XI. ve XIX. yüzyılları arasındır. Ancak bu dönem metinleri çeşitli nedenlerden ötürü günümüzde okuyucuya aktarılırken anlaşılamamakta ve açıklanmak zorunda kalınmaktadır. Buna ilaveten araştırmacıların geniş kapsamlı sözlük bulma sıkıntısı da eklenebilir. Kelimelerin anlamıyla birlikte arkasında yatan derin mana ve tahayyülleri anlam dünyaları ile açıklamak üzere geliştirilmiş olan TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü) Projesi, metinleri anlama ve anlamlandırma yolunda kurulmuş geniş bir elektronik havuzu olan sistemdir. XVI. yüzyıl eserlerinden olan Kara Fazlî Divânı (Metin Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük) çalışması da bu proje kapsamında hazırlanmıştır. Kelimelerin tamamına titizlikle ile yaklaşılmış ve beyitte bulunan manalarına da dikkat edilerek tek tek anlamlandırılmıştır. Bu çalışma sonucunda XVI. yüzyıl şairlerinden olan Kara Fazlî'nin Divânı rahatlıkla anlaşılabilir, okuyucu ve araştırmacılar açısından katkı sağlayacaktır.

Anahtar kelime: Kara Fazlî, Divân, TEBDİZ

**ABSTRACT
MASTER THESIS**

**KARA FAZLÎ'S DÎVÂN (REVIEW-TEXT CONTEXT INDEX
AND FUNCTIONAL DICTIONARY)**

AYDIN, Sibel

Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Prof. Dr. Ziya AVŞAR

February 2021, 2140 pages

Literature, whose main purpose is aesthetics and beauty, is an effort to put forth with artistic concern the feelings and thoughts of the poets by their unique wording. The understanding of poetry from the ancient Turks to the present day has created different beauties in every period. The period, which is a treasure in terms of Turkish cultural history, is undoubtedly between the XI. and XIX. centuries in which Classical Turkish poetry was emerged. However, today the texts of said period cannot be understood while being transferred to the reader because of various reasons and they need to be explained. TEBDÎZ (Turkish Literature Contextual Index and Functional Dictionary) Project was developed to explain the meaning of the words together with the deep meanings and imaginations that lie behind these words with their worlds of meaning. It is a system with a large electronic pool established to understand and interpret the texts. The work named as Kara Fazlî Divân (Text Context Index and Functional Dictionary), one of the XVI. century pieces, has also been prepared within the scope of this project. All of the words have been meticulously approached and given meaning one by one with also paying attention to their meanings in the couplet. As a result of this study, the Divân of Kara Fazli, one of the XVI. century poets, will be easily understood and this will contribute to readers and researchers.

Key words: Kara Fazlî, Divân, TEBDÎZ

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR.....	viii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1. KARA FAZLÎ’NİN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ.....	1
1.1.Hayatı	1
1.2.Edebi Kişiliği.....	3
1.3.Eserleri	5
1.3.1.Manzum eserleri.....	6
1.3.1.1.Divân	6
1.3.1.2.Ruba’îyyât	6
1.3.1.3.Hümây ü Hümâyûn	7
1.3.1.4.Lehcetü’l-Esrâr.....	7
1.3.1.5.Gül ü Bülbül	7
1.3.2.Fazlî’ye Atfedilen Manzum Eserler:.....	8
1.3.2.1.Leyla vü Mecnûn.....	8
1.3.2.2.Keşfü’l-Ârifin.....	8
1.3.3.Münşe’ât	8
1.3.4.Manzum - mensur eserler.....	8
1.3.4.1.Nahlistan.....	8
1.3.4.2.Tehniyet-nâme.....	9
1.3.4.3.Duâ-nâme	9
İKİNCİ BÖLÜM.....	10
1. DİVÂN’IN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ	
HAZIRLANIRKEN DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR.....	10
1.1.Kelime Anlamlandırması Yapılırken Dikkat Edilen Hususlar.....	10
1.2.Yazım Hataları ve Düzeltmeler	18
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	21
KARA FAZLÎ DİVAN’I (METİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK) 21	

SONUÇ	2136
KAYNAKÇA.....	2137
ÖZ GEÇMİŞ	2140

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamalarıyla birlikte aşağıda sunulmuştur.

G	Gazel
K	Kaside
Kt.	Kıta
M.	Müfret
Ms.	Müseddes
MRB	Murabba
MHMS	Muhammes
MŞŞR	Muaşşer
Nz.	Nazım
C.	Cilt
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	Türk Tarih Kurumu
TKB	Terkib-i Bend
h.	Hicri
m.	Miladi
S.	Sayı
vb.	ve benzeri

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1. KARA FAZLÎ'NİN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1.1.Hayatı¹

Hayatı hakkında sınırlı bilgiler olan ve tezkirelerde yazan kayıtlara göre Kara Fazlî'nin doğum tarihiyle ilgili bir bilgi bulunmamaktadır. Adı ve doğum yeri Âşık Çelebi'nin Meşâ'irü-Şu'arâ'sında “ Fazlî-i Kâtip, adı Mehemed mevlidi İstanbul idi” olarak geçmektedir. Beyânî'nin Tezkiretü's-Şuarâ'sında “...Kara Fazlî demekle ma'rufdur” diye belirtilmiştir. Ahdî ise Gül-şen-i Şu'arâ'sında “ Fazlî-i Çelebi, İstanbulludur. Kara Fazlî demekle meşhurdur...” diye kaydetmiştir. Beyânî'nin Tezkiretü's-Şuarâ'sında da “...Kara Fazlî demekle ma'rufdur.” yazmaktadır. Latîfî'nin Tezkiretü's-Şuarâ'sında “Kara Fazlî, şehr-i İstanbuldan küttab kısmından ve bu devir şuarasındandır” biçiminde kaydedilmiştir. Kâtip Çelebi onun adının “Ali” olduğunu devrinde Kara Fazlî olarak tanındığını tezkiyesinde belirtmiştir. Bir gazelinde ise adının “Ali” olduğunu söylemektedir.

Murtazâ hâkkı 'Alî olmasun adum Fazliyâ

Eylemezsem Düldül-i cismüm ser-â-ser kana garķ (G112/5)

Bu bilgilerden hareketle İstanbul'da doğduğunu, adının “Ali” veya “Mehmed” olduğunu ve mahlasının da esmer oluşundan dolayı “Kara Fazlî” diye verildiği çıkarımına varabiliriz. Nitekim yazmış olduğu kasidenin bir beytinde:

Lutf it şefâ 'at eyle bu bî-çâre 'âşiye

¹ Kara Fazlî'nin hayatı ve edebi kişiliği hakkındaki bilgiler; kaynakçada belirtilen çeşitli tezkirelerden, TDV İslam Ansiklopedisi'nin “Kara Fazlî” maddesinden ve N. S. BANARLI'nın “Resimli Türk Edebiyatı Tarihi” eserlerinden özetlenerek alınmıştır.

Geldüm kapuña Fazlî-i zârum yüzi kara (K3/16)

Kara Fazlî bir başka gazelinde ise:

Kûy-ı yâr içre kırmaz yanımı bir lahza hasûd

Bu yüzi kara benim şanki olupdur ‘amelüm (G128/3)

Yukarıda Fazlî Divânı’ndan alıntıladığımız beyitlerdeki “kara” kelimeleri mecazi olarak kullanılmış olsa bile onun esmer oluşuna delalet etmektedir. İstanbul’da bir saracın oğlu olan Fazlî, ilköğreniminden sonra Arapçayı öğrenmiş, Farsçayı da Üsküplü Riyâzî’den tahsil etmiştir. Şiire ilgi duyan Kara Fazlî, şairlerin uğrak yeri olan Zâtî’nin Beyazıt Cami avlusundaki remil dükkânına devam eden genç şairler arasına katılmıştır. Aşağıdaki beyit bu durumun tanığıdır:

Şimdiki şâ‘irlere bu resme gâlib olmaga

Himmet-i Zâtî durur iy Fazlî bâ‘îs gâlibâ (G26/5)

Zâtî den başka Üsküplü Riyâzî’nin de talebesi olan Fazlî, Riyâzî’nin tesiri ile tasavvufa meylederek Halvetiyye tarikatının Gülşenîyye kolu şeyhlerinden olan Hasan Zarîfî Efendi’ye intisap etmiştir.

Saray çevresi tarafından tanınması da hocası Zâtî tarafında gerçekleştirilmiştir. Zâtî öğrencisinin yazdığı bir kasideyi çok beğenmiş Kanûnî’nin şehzadeleri Mehmet, Mustafa ve Selim’in 27 Haziran 1530 tarihinde gerçekleştirilen ve üç hafta süren sünnet düğününde bu öğrencisini Kanûnî Sultan Süleyman’a takdim etmiştir. Fazlî yazdığı bu kasidesiyle yüklü bir caize almış ve bu caize hayatını kolaylaştırmıştır (Özkat, 2005).

İlk olarak şehzade Mehmed’in Manisa sancakbeyliği sırasında Divân kâtipliğine getirilmiş ve ölümü üzerine “*Oldı menşûr-ı ‘âleme ‘unvân*” matlalı mersiyesini yazmıştır (h.950/m.1543). Daha sonra da Şehzade Mustafa’nın divân kâtipliği görevine getirilmiştir. Şehzade Mustafa’nın öldürülmesinin ardından “*Meded begler meded zulm oldı gâyet Muştafâ Hân’a*” dizesi ile başlayan bir mersiye kaleme almıştır. Ardından şehzade Selim’in divân kâtibi olan Fazlî son olarak da Kanûnî tarafından 1562 yılında reisülküttâplığa getirilmiştir. Fazlî’nin ölümü bu görevinden iki yıl sonradır. Riyâzî ve Kafzâde tezkirelerine göre Fazlî’nin ölümüne Gelibolulu

Âli, “Fazlî öldi (فضلى اولدى)” (h.971/m.1564) diye tarih düşürmüştür. Kâtip Çelebi de Âli’nin düştüğü tarihi ölüm tarihi olarak kabul eder (Özkat, 2005). Âşık Çelebi tezkiresinde “ Sene seb’in ve tis’ami’e ramazanında Kûtâhiyye’de ‘azm-i ‘îdgâh-ı dârü’s-selâm itdi, nüzgetgâh-ı ünse refât u hırâm itdi...” diyerek onun Kütahya’da öldüğünü belirtmektedir.

1.2.Edebi kişiliği

Fazlî, süslü dili ile şiir ve inşada devrinin şöhretli kişileri arasına dâhil olmuştur. Dönemin tezkire yazarları Fazlî’nin şiirlerinden ve şairliğinden övgüyle bahsederler. Âşık Çelebi tezkiresinde; “niçe mersiyeler didi ... inşaya ve şi’re muhkem kûşîş idüp nefis nâmeler ve eyü kasideler dir oldı. Hâsılı çok meleke tâhsîl eyledi şi’r ü inşâ fennin tekmîl eyledi” demiştir. Ahdî ise “ ...mesnevide hamseye mâlik ve kasâ’id-i pür-fevâ’idi musannna’ ve inşâ-yı ferah-efzâsı müsecca’ ve tarz-ı gazelde hûb ve terci’-bend ile rubâ’iyyâtı mergûb...” diye belirtmiştir. Latîfî tezkiresinde yer verdiği Kara Fazlî için; “ ‘îrâd-ı nazma tab’ının gâyet sür’ati ve nihayetde cevdeti var idi. Hakkâ budur ki şu’arâ-yı ‘asrun kâbillerinden ve fenn-i şi’rün kâmillerindendir. Eş’âr-ı kesireye malik sâhib-i tab’ u kâbil-i şân ve mü’ellif-i kitâb u dîvândur. Sözü ruhın bulmuşdur ve tab’-ı ilhâm-pezîri feyz-i feyyaza mukârin olmuşdur. Amma bahs-i sühanverân budur ki ruhsâre-i ‘arûs-ı nazmı âyîne-i elfâzda reng-i tekellûf ü tahayyülden sâde gösterür ve cihet-i ma’nâyı kayd idinmeyüp ancak reng-i ârâyîş-i elfâz ve lutf-ı ta’bîr belîgâne ve fasîhânedür...” diyerek Fazlî’nin pek çok şiirinin olduğunu ve bu şiirlerini de Divânı’nda topladığını, söze ruh veren bir kişi olduğunu, güzel söz söyleyenlerin yani başka şairlerin nezdinde de Fazlî’nin şiirlerinin beğenildiğini kaydetmiştir. Gazel, kaside, musammat, terkib-i ve terci-i bend nazım şekilleri ile pek çok şiir yazmıştır.

Şi’r-i şekker-bâruñ iy Fazlî ne tûtîdür senüñ

Kanda ise bir şeker-leb vaşfını takrîr ider (G68/9)

Çok şiirleri olmasına rağmen kaynaklardan sadece Latîfî Tezkiresi’nde Divânı olduğu kayıtlıdır. İçer dönük ve hassas bir kişiliğe sahip olan Fazlî, aynı zamanda hocası olan Riyâzî’nin de etkisiyle tasavvufa meylettüğinden derviş mizaçlıdır. Şiirlerinde tasavvufî izler görülür:

Fazlî saña ne tâc gerek dünyede ne taht

Der-gâh-ı şâh taht yeter tâc hâk-dâr (K28/33)

Kendi zamanında Türkçeyi iyi kullanan bir şair ve münşî olarak tanınmıştır. Süslü üslubu ile Arapça- Farsça kelimeler, terkipler ve ayetler kullanarak şiirlerine ayrı bir renk katmanın yanında Türkçe kelimeler, deyimler, az da olsa atasözleri ile bir sadelik yakalamıştır:

Bahr olsa yaşum kaçreleri ger 'aceb olmaz

İy Fazlî meşeldür bu göl olur dama dama (Kt.3/2)

Divânı'nda Türkçe kelimelerin sayısı Arapça ve Farsça kelimelerden oldukça fazladır. Arapça-Farsça tamlamalar ise çok girift anlamlar içermeyip anlaşılabilir düzeylerde dir.

Cevher-i nefsüme hem-seng olımaz dürr-i yetim

Nazm bâzârınuñ iy Fazlî benem şarrâfı (G139/5)

Divânı'nda bulunan bu beyitlerle kendini nazım pazarında bulunan bir söz sarrafı olarak nitelendirmiştir. Bir başka beytinde ise cevherden anlayanların sadece sarraf olduğunu dolayısıyla bir önceki beyitte olduğu gibi bu beyitte de sarrafın kendisi olduğu çıkarımına varabiliriz.

Bahâ-yı cevheri şarrâf-ı cevheri añlar

Güher nedür ne bilür bile dür-fürüş ânı (K14/23)

Tezkireciler onun kaside ve mesnevi yazmada iyi olduğunu ayrıca gazellerini de latîf olarak nitelemişlerdir. Tezkirecilerin onu takdir ettiği kadar kendisi de kaleminin sağlam olduğuna inanır bu inancını bir kasidesinde şöyle konu edinmiştir:

Tiğumla eyledi kalemüm milk-i nazmı feth

Nuşretde oldı şan kalemüm tiğ-ı Zülfeķâr (K24/38)

Bu hoş kaşıde kim kalem ü tığ vaşfidur

Bir tığdur ki oldı kalem gibi üstüvār (K24/39)

Kanunî döneminde yaşayan Kara Fazlî, Kanunî'nin üç şehzadesine divân kâtipliğini yapmış ve şehzadeler için de tabî olarak şiirler söylemiştir. Ölümüne çok üzüldüğü Şehzade Mustafa'ya yazmış olduğu mersiyeleler de Divânı'nda mevcuttur. Fazlî bir mersiyesinde;

Yolında pādişāhuñ şādık iken ol şeh-i a'lā

Dirigā itdi 'ișyān tōhmetin bühtān idüp a'dā

Gör āhir ol şadākat birle başın virdi bî-pervā

Meded begler meded zulm oldı gāyet Muştafā Hān'a

...

Muşibet-dide Fazlî gib'olsun derd ile giryān

Meded begler meded zulm oldı gāyet Muştafā Hān'a (MRB27)

Fazlî, memuriyet hayatı boyunca saray çevresinde bulunmuş ancak bu durum çok bilinen bir şair olmasını sağlamamıştır, döneminin ünlü şairleri Zatî ve Bakî'nin gölgesinde kalmıştır. Yalnızca “Gül ü Bülbül” adlı mesnevisiyle tanınmıştır.

1.3.Eserleri²

Kara Fazlî'nin yaşamı boyunca yazmış olduğu eserlerinin hepsi günümüze tam olarak ulaşmamıştır. Fazlî'nin eserleri üzerine ayrıntılı çalışma yapan kişi sayısı sınırlıdır. Çalışmamızın bu kısmında belirtilen bilgilerin çoğu Mustafa Özkat'ın Kara

² Bu kısımdaki bilgiler; Özkat, M. (2005). *Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserler, Edebî Kişiliği ve Divânı (İnceleme-Tenkitli Metin)* Yüksek Lisans Tezi'nden özetlenmiştir.

Fazlî üzerine yazmış olduğu yüksek lisans tezinden özetlenerek verilmiştir. Özkat, eserlerini manzum, Fazlî'ye atfedilen manzum eserler, münşeât, nazım ve mensur karışık eserler olarak incelemiştir.

1.3.1.Manzum eserleri:

1.3.1.1.Divân

Latîfî'nin tezkiresinde “Eş'âr-ı kesireye malik sâhib-i tab' u kâbil-i şân ve mü'ellif-i kitâb u dîvândur” şeklinde bildirilmiştir. Ancak o dönemde mevcut olan Kara Fazlî Divânı günümüze ulaşmamıştır. Divânın 1736 senesinde istinsah edilen bir nüshasını Mustafa Özkat yüksek lisans tezi olarak çalışmıştır.

Bu çalışmaya göre incelediğimiz Divân'da mevcut bulunan şiirlerin sayıları şu şekildedir: 34 kasîde (1247 beyit), 38 musammat (28 murabba, 4 muhammes, 3 müseddes, 1 muasser ve 2 terkîb-bend olmak üzere toplam 555 beyit), 8 tarih (47 beyit), 153 gazel (766 beyit), 13 kıt'a (53 beyit), 7 nazım (31 beyit) 2 müfred. Sonuç olarak şiirlerin toplam beyit sayısı 2702'dir.

1.3.1.2.Ruba'îyyât

Nihad Sami Banarlı, Kara Fazlî'nin rubaîleri için “...nesri kadar nazmı da kuvvetli olan Fazlî, asrının en velud muharrirlerinden biridir. Tasavvuf duygularıyla söylediği rubaîlerin sayısı 1000 civarındadır.” diye nakletmiştir (Banarlı, 1988). Âşık Çelebi; Gül ü Bülbül mesnevisini tamamladıktan sonra “...bin rubaî nazm eylemişdür” diye kaydetmiştir. Ahdî tezkiresinde de rubaîlerinin olduğu bilgisi vardır. M. Fuat Köprülü ise: “...meşhur Kara Fazlî, Hayyam tarzı yazdığı rubaîlerle şöhret bulmuşlardır.” demiştir. Kara Fazlî, Türk edebiyatında rubaî yazar önemli şairlerin arasına dâhil olmuştur. Ancak rubaîlerinin tamamının toplanıldığı bir eser günümüzde mevcut değildir.

1.3.1.3.Hümây ü Hümâyûn

Hâcû-yi Kirmanî'nin aynı adı taşıyan eserine benzetilerek meydana getirilmiştir. 5000 beyitten terkip edilmiş bir mesnevidir (Canım, 2000). Eserde Şark ülkesinin hâkimi Hümâ ve Çin fağfurunun kızı Hümayun arasındaki aşk macerasının anlatıldığı belirtilmektedir (Özkan, 1998).

1.3.1.4.Lehcetü'l-Esrâr

Âşık Çelebi tezkiresinde; “Lehcetü'l-Esrâr nâm bir kitâb didi Nizâmî'nün Matla'ü'l-envâr'ı bahrinde ve tavrında.” diye kaydeder. Matla'ü'l-envâr'a nazire olarak yazılmış bir mesnevidir.

1.3.1.5.Gül ü Bülbül

Fazlî'nin en tanınmış eseri olan Gül ü Bülbül, alegorik tarzda kaleme alınmış bir mesnevidir (Özkan, 1998). 1553 yılında tamamlanmış olan eser Şehzade Mustafa'ya ithaf edilmiştir. 2444 beyit olan bu eser lirik-romantik tarzda kaleme alınan, sanatlı alegorik anlatımı, sağlam ve güzel bir şiir diliyle oluşturulmuş mesnevidir. Aruzun “Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün” kalıbıyla yazılmış ruh ve gönül diyalogunu hem beşerî hem de tasavvufî yönden ele alan orijinal bir aşk eseridir (Şentürk, 2004).

Fazlî'nin Gül ü Bülbül adlı mesnevisinin bilimsel anlamda iki çalışmayla ele alındığı görülür. Birincisi Gencay Zavotçu, ikincisi de Nezahat Öztekin tarafından hazırlanmıştır.

1.3.2.Fazlî'ye Atfedilen Manzum Eserler:

1.3.2.1.Leyla vü Mecnûn

Kaynaklar Fazlî'yi hamse sahibi bir şair olarak gösterirler. Hamseyi oluşturan mesnevilerin birinin de Leyla vü Mecnûn olduğu zikredilir. Ancak elimizde böyle bir eser yoktur.

1.3.2.2.Keşfü'l-Ârifîn

Bu eser Kara Fazlî'ye nispet edilmekle birlikte bu nispeti doğrulayacak sağlam bir belge yoktur.

1.3.3.Münşe'ât

Uzun süren divân kâtipliği onun şiirle birlikte inşasının da gelişmesini sağlamıştır. Özel ve resmi yazışmalardaki hünerliliği dönemi anlatan tezkirelerde de vardır. Ahdî, “kasâid-i pür-feva idi masnu ve inşa-yı ferâh-fezâsı müseccâ ve tarz-ı gazelde hub...”, Âşık Çelebi ise “inşaya ve şi're muhkem kûşîş idüp nefis nâmeler ve eyü kasideler dir oldı. Hâsılı çok meleke tâhsîl eyledi şi'r ü inşâ fennin tekmîl eyledi” diyerek onun inşaada çok başarılı olduğunu söylemişlerdir.

1.3.4.Manzum - mensur eserler:

1.3.4.1.Nahlistan

Âşık Çelebi; “Gülistan tarzında Nahlistan adlı bir türki kitâb dahı inşa itdi...” Hasan Çelebi'ye göre “Gülistan tarzında” meydana getirilmiş nazım- nesir karışık bir eser olup tamamen telif niteliği taşımaktadır (Özkan, 1998).

1.3.4.2.Tehniyet-nâme

İncelediğimiz tezkirelerde bu eserle ilgili bilgi yoktur. Manzum-mensur karışık olarak yazılmış olan bu eser, Ahmet Çelebi'nin 1547 yılında Rumeli tımarına defterdar tayin edilmesi üzerine kaleme alınmıştır.

1.3.4.3.Duâ-nâme

Tezkirelerde herhangi bir bilgi bulunmayan bu eserin Manisa Valisi Şehzade Mehmet'in genç yaşta, 1543 de hastalanarak ölümü üzerine manzum-mensur karışık olarak yazılmış olduğu bildirilir.

İKİNCİ BÖLÜM

1. DİVÂN'IN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

HAZIRLANIRKEN DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR

Latin harfleriyle elimize ulaşan Kara Fazlî Divân'ı sisteme uygun şekilde yüklenebilmesi için ilk olarak noktalama işaretleri (nokta, virgül, tırnak işareti vb.), sayı (1,45, IV vb.) gibi simgeleri tek tek bulunarak kaldırılmıştır. Farklı alfabelerle yazılmış kısımlar (Arapça-Farsça beyitler gibi) Latin alfabesine çevrilmiştir. Yazı tipi olarak "Gentium Plus" kullanılmıştır. Sistem için hazır hale getirilen metinler; kaside, gazel, murabba vb. şeklinde gruplanarak ve ayrı ayrı numaralandırılarak TEBDİZ sistemine yüklenmiştir.

1.1.Kelime Anlamlandırması Yapılırken Dikkat Edilen Hususlar

➤ Bir kelimenin yan, mecaz ve gerçek anlamları gibi birden çok anlamı mevcuttur. Sistemde bu bilgiler göz önüne alınarak anlamlandırma yapılmıştır.

Örn:

Yanmağa mūmuz maḥabbet şem 'ine pervāne-vār (K8/19)

*Farkı yokdur **yanımızda** hiç şādî vü gamuñ (K8/57)*

*Sem 'veş nār-ı maḥabbetle tūtusup **yanmısuz** (K8/3)*

Yukarıda belirtmiş olduğumuz aynı kasidede bulunan “yan-” kelimesi hem isim hem fiil olarak beyitlerde görülmektedir. Sözcük beyitlerdeki manasına göre ilk mısrada “aşk ateşiyle yanmak” ikinci mısrada gerçek anlamda kullanılan “alev almak, tutuşmak” üçüncü mısrada ise isim olarak “...a göre, nezdimizde, bakışımızda” anlamlarına gelmektedir.

➤ Kelimeler bazı kalıplaşmış istisnalar dışında ek- kök ayrımı yapılarak gösterilmiştir.

Örn:

Ƙorkusından büzülüp benzi şarardı bāğuß,

Şu kadar hışm ile geldi çemene bād-ı hazān (K33/5)

Korkusından: Ƙorku-sı-n-dan

Büzülüp: büzül-üp

beñzi şarardı: beñzi şarar-dı

bāğuß: bāğ-uñ

➤ Kelimeler kaydedilirken; tamlamalar, özel isimler ayrı değil metindeki anlamından da hareketle birleştirilerek yapılmıştır.

Örn:

Küfr-i zülfüñe göñül virdümse kâfir olmadum

Ben kuluña merhamet eyle Memî Şāh’um benüm (MRB12/6)

Tamlama: küfr-i zülf-: Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı; aşığı imanından eden, aşk tutsağı yapan saç

Özel İsim: Memî Şāh-: Riyâzî namıyla tanınan XVI. yy. şairidir. 1546/1547 yıllarında vefat etmiştir.

➤ Divânda bulunan zamirlere anlam verilirken; bana: ben-a, sana: sen-a vb.

şeklinde kaydedilmiştir. Zamirlerde de ek- kök ayrımı yapılmıştır.

Örn:

Senligüñdür seni senden ayıran iy miskîn

Yohsa sensin girü maṭlûbuñ olan ancaḳ bil (K7/21)

Seni: sen-i

Senden: sen-den

Senligüñdür: Senlig-üñ-dür

Sensin: sen-sin

Şabrum yaḳasın çāk ider isem n'ola her gāh

El irmedi dāmān-ı vişāline anuñ āh (MRB10/2)

anuñ: a-nuñ

Cān u dilden saña eylerler du 'ā erbāb-ı dīn

Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i 'Osmān āferīn (MŞŞR1/9)

saña: sen-a

Rām eyledüm adına diyüp şî 'r o perīnüñ

Çoḳ kimse dimişler benüm içün bilür esmā' (Kt.3/2)

Benüm: ben-üm

- “u,ü,vu,vü” “atıf vavı” veya bağlaç olan “ve” ayrımına dikkat edilerek

metinde kullanılan durumuna göre anlam verilmiştir.

Örn:

*Görüp işitmede vü virmede mişlün haberin
Bâşıra kûr durur sâmi ‘a ker nâṭıka lâl (K20/26)*

vü: "ve" bağlacı

*‘İd irişdi eline ḥancer-i zerrînin alup
Kılmağa ceyş-i gam u guşşa ile ḥarb u kıtâl (K20/5)*

u: Atıf vavı

- Deyim ve atasözleri ilk olarak uygun bir şekilde birleştirilmiş ve metindeki manaları da göz önüne alınarak anlam verilmiştir

Örn:

Bahr olsa yaşım kaçreleri ger ‘aceb olmaz

İy Fazlî meşeldür bu göl olur dama dama (K3/2)

Damlaya damlaya göl olmak: Damlaya damlaya göl olur atasözü. "azar azar olagelen şeyler birikerek önemli bir niceliğe ulaşacağı için küçümsenmemelidir." anlamında kullanılan bir söz.

Bahā-yı cevheri şarrāf-ı cevherî aṅlar

Güher nedür ne bilür bile dūr-fürüş ānı (K14/23)

Altının kıymetini (kadrini) sarraf bilir: "Bir kimsenin, bir şeyin değerini ancak o konuda uzmanlığı olanlar bilir." anlamında kullanılan bir söz.

Ḳutlu gün dirler meşeldür toğusından bellüdür

Her gören şāhib-sa'ādet olacağın hükm ider (K19/14)

Kutlu gün doğuşundan bellidir: "Mutlu sonuç verecek işler, daha başlangıçta ve aldığı yönden belli olur." anlamında kullanılan bir söz.

Yumdı bu derd ile göz bāğ-ı cihāndan nergis

Ḥancere düşdi görüp sūsen o zecr ü miḥeni (K30/5)

Göz yum-: "Hoş görmek, görmemezlikten gelmek, müsâmaḥa ile karşılamak" anlamlarında kullanılan bir deyim.

Ḳan ağla tığ-ı ḥasret ile sīne çāk olup

Yan derd ile kıyāmete dek derd-nāk olup (TKB1/16)

Kan ağlamak: Mecazen "büyük bir üzüntü içinde bulunmak" anlamına gelen deyim.

Eyledüñ la 'lüñ gibi cānum içinde yirüñi

Çünki naḳşuñda senüñ bulmadılar tezvürüñi (MHMS2/4)

Yirüñi eyle-: "Yer etmek, iyice yerleşmek, iz bırakmak" anlamlarında kullanılan bir deyim.

➤ Yardımcı fiillerle oluşturulan kelime grupları uygun bir dizilim yapılarak birleştirilmiş ve anlam verilmiştir.

Örn:

Kūh-ı Ḳāf olsa gamuñ bārı çekem lā diyemem

Ger şikāf olsa tenüm niteki kūfî kāfî (G139/4)

Şikāf ol- Parçalanmak, yarılmak.

Tıgı kalem gibi ola fetḥ ile nām-zed

Ḳadr ile tıg-veş kalemi ola nām-dār (K24/42)

Nām-dār ol- Namlı, şöretli, meşhur olmak.

Luṭf kıl ben zerreze hicr ile oldum pāy-māl

Meh-cebñüm nāzenñüm Muşli-i şımın-beden (MRB18/6)

Luṭf kıl- İyi davranmak, iyilikte bulunmak.

Dest-i ḳahr ile yaḳasın çekdiler çāk itdiler

Ḳurı yire başını bñ-çārenüñ aḳıtdılar (MHMS2/8)

Cāk it-Yırtmak

Şoñra nādım olıcaḳsın kerem it ol ‘ācil

El- ‘acel el- ‘acel iy furşatı fevt eyleyici (K7/35)

Fevt eyle- Kaçırmak, kaybetmek, yitirmek.

➤ Bunlardan başka bir anlam çerçevesinde bir araya gelen diğer birleşik yapılar da bir bütün olarak alınıp anlamlandırılmıştır.

Örn:

Ḳanı ol devlet ki bir tır urasın şāhā baña

Döne döne şevḳ ile cānum virem naḥçır-veş (G99/3)

Döne döne: Döne döne, tekrar tekrar.

Āşinā olmaḵ dilerseñ iy göñül biğāne ol

Her zamān biğāneye olur o cān āşinā (G10/2)

Her zaman: Daima, sürekli.

Ol taht u tāt ile çü ser-efrāzsın bugün

Ḳıl tāt u taht-ı şāha du ‘ā leyl ile nehār (K28/38)

Leyl ile nehār: Gece ve gündüz.

Taht oldı neşr tāt saña nazm dir gören

Ḥaḵ saña tāt u taht-ı müselleḡ hezār bār (K28/35)

Hezār bār: Bin defa.

Rūz u şeb ola müyesser ṭapuña ni ‘met ü nān

Her günüñ ‘id ü giceñ devlet ile ḵadr ola (K21/36)

Her gün: Günlerin hepsinde, sürekli olarak, her zaman.

Gerçi yüz reng ile zeyn itmiş idi anı bahar

Virdi ta ‘yın aña reng ile ḵarīfüñ düzeni (K30/8)

Yüz reng: Çeşit çeşit.

➤ kalıplaşmış bazı ifadeler, “atıf vavı” bağlaç olan “ve” ile kurulan terkipler,

birleşik kelime olarak alınıp anlamlandırılmıştır.

Örn:

Nice kim faşl-ı hazān ile irüp dehre ğınā

Pür ide dürlü ni ‘am birle zemīn ü zemeni (K30/44)

Zemin ü zemen: Yer.

‘Aşıkuz maḥbūb sevmek ḥūb ḥaşletdür bize

‘Arifüz eglence her-dem ‘ıyş ü ‘ışretdür bize (MRB26/3)

‘ıyş ü ‘ışret: Eğlence, zevk ve safa.

Her gice tesbīhimüz şāha du ‘ālardur bizüm

Her seḥer evrādımız medh ü şenālardur bizüm (MRB26/11)

Medh ü şenā: Birisinin iyiliğini, iyi vasıflarını söyleme, övme, övgü.

Dōstuñ ḥurrem ü ḥandān ola her şām u seḥer

Ḥaşm-ı bed-ḥāhuñ ola ğarḳa-i endūh u melāl (K20/47)

Sām u seḥer: Sabah akşam, sürekli.

Yād-ı fenā ile yele vardı ḳarār āh

Ṭoldı belā vü derd ile dār u diyār āh (Ms.2/23)

Dār u diyār: heryer, dünya ve ülkeler.

➤ Kara Fazlî Divânı’nda Arapça ve Farsça yazılmış beyitler de mevcuttur. Bu

beyitler ya da ifadeler bir bütün halinde kelime grubu haline getirilerek anlam verilmiştir.

Örn:

Ān evvelî ki evvelîş geşt çün elif

Ber evvelî ki hiç bedū nîst ibtidā (G1/1)

Farsça beyit: O, ilktir; başlangıcı elif harfı gibi öncesizdir. O'nun başlangıcının başlangıcı yoktur.

Sensin iy Fazlî anuñ kim dirlügi

Vechüñ el-bāķî ve fāñî mā- 'adā (G2/7)

Farsça kelime grubu: Vechüñ el-bāķî;senin yüzün bakidir.

fāñî mā- 'adā;senden gayrisi fanidir

Sırr-ı vaḥdetden urma dem Fazlî

Leyse efşā ra sirruhā edebā (G3/7)

Arapça beyit: Leyse efşā ra sirruhā edebā; Sırrı ifşa etmek edepsizliktir.

1.2.Yazım Hataları ve Düzeltmeler

Metinde çalışmamız boyunca birtakım yazım hataları tespit ettik. Bunlar; büyük-küçük harf yanlışlarıyla ilgili olanlar ve yazım yanlışı veya okuma yanlışlığından ötürü tespit edilen kelimelerdir. Bu kelimeler aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Büyük-Küçük Harf Düzeltmeleri	Kelime Düzeltmeleri	
Şâhâ>şâhâ (G6/8) Şahbaz>şahbaz (G8/3) Şâhî>şâhî (G24/3) Şeh>şeh (G30/9) Şi'r>şî'r (G30/10) 'İşkuñ>'ışkuñ (G33/2) Şâhiyam> şâhiyam (G33/2) 'İşkdan>'ışkdan (G36/8) 'İşk>'ışk (G41/4) 'İşk>'ışk (G46/3) 'İşkda>'ışkda (G53/10) Şâhen-şâh>şâhen-şâh (G54/1) Şâhid>şâhid (G61/7) Şâh>şâh (G65/3) 'İşkî>'ışkî (G71/1) 'İşk-içün>'ışk-içün (G73/5) Mevlevî>mevlevî (G79/2) 'İşkuñdan>'ışkuñdan (G79/10) Şâhun>şâhun (G80/8) Şâhına> şâhına (G82/6) Şâhinümdür>şâhinümdür (G82/6) 'İşka>'ışka (G84/6) 'İşkdur>'ışkdur (G84/13) 'İşk>'ışk (G84/13) 'İşk-ile>'ışk-ile (G84/9) Şâhâ>şâhâ (G86/1) Şâhiyam>şâhiyam (G87/1) 'İşk-ı>'ışk-ı (G88/3) 'İşk-ı>'ışk-ı (G88/6) 'İşk>'ışk (G90/1) 'İşk>'ışk (G90/2) 'İşk>'ışk (G90/6) Düşdi>düşdi (G99/2) Düşdi>düşdi (G99/8) Şâhâ>şâhâ (G99/5) Şâh>şâh (G100/2) 'İşk>'ışk (G100/6) Şâh>şâh (G101/1) Düşdi>düşdi (G108/2) 'İşk>'ışk (G111/1) 'İşk>'ışk (G111/2) 'İşk>'ışk (G111/4) 'İşk>'ışk (G111/8) 'İşk>'ışk (G111/10) 'İşk>'ışk (G111/12) 'İşk>'ışk (G111/14) Şâhidin>şâhidin (G111/3) Düşdi>düşdi (G112/3) Düşdi>düşdi (G112/5) 'İşkuñ>'ışkuñ (G113/5)	Bitip>Batup (G80/4) müŞahid>meşhüd (G116/5) meşhüd-u-bih-i>meşhüd bim ü (G116/11) Kâşe>kâse (G118/9) Murtabâ>Murtażā (G112/9) der-gâh> ger-gâh (G113/10) süzen>süzen (K5/48) taşra> taşra (K5/38) müsk-i>müşk-i (K5/46) başsa>başsa (K5/45) faţen>fiţen (K5/114) bend-i kösil>bend-güsil (K7/4) mu'âşiyi>me'âşiyi (K7/36) teKâşül>tekâsül (K7/65) 'alâka-i>'alâkayı (K9/18) Dârâb-der>Dârâb-ver (K11/66) Âl ü vâlâlarla> Âl vâlâlarla (K11/17) Müselmânı>Müselmân'ı (K12/80) bî-fabîletdür>bî-fazîletdür (K14/55) fubalânuñ>fuţalânuñ (K14/43) Neżire-i>Nazîre-i (K14/22) fablından>fazlından (K15/84) bamîri>zamîri (K15/66) Sân-ı> Şân-ı (K18/3) müserref> müşerref (K18/3) 'İzem-i>'Azam-i (K21/32) Kâbi-i>Kâdi-i (K21/47) ıtbâkı>eţbâkı (K21/59) şümâra> şümâra (K23/17) hacebin> hicâbın (K23/57) inķışâr> inķisâr (K24/16) baķ> paķ (K26/12) berg-i> bergi (K26/19) 'arb>'arz (K26/21)	'İşî>'İsî (G45/2) Hıbr>Hızr (G45/8) şükker> sükker (G56/1) kâşesi>kâsesi (G58/3) serâr>şerâr (G59/13) sehâ> şehâ (G62/5) tesbîh> teşbîh (G62/5) Kâşe-i>Kâse-i (G76/8) şemm>semm (G76/6) es'âruñ>eş'âruñ (G113/9) sâdiden> şâdiden (G111/9) sâne>şâne (G138/8) seydâ> şeydâ (G140/1) serr> şerr (G129/7) gülsende>gülşende (G29/5) serâr>şerâr (G29/5) ekşik>eksik (G23/6) karaşın>karasın (G17/10) seyda>şeyda (G19/4) ğum>ğumm (G11/9) şehi-meyyaldür>sehi-meyyaldür (G62/4) gerdûn-febâ>gerdûn-fezâ (G36/6) neyy>ney (K1/17) ber-ħasa>ber-ħaşa (K3/34) Kâşe>kâse (K12/15) kâşe-gerdânı>kâse-gerdânı (K12/16) gülsende>gülşende (K16/27) ğabâ-yı>ğazâ-yı (K17/29) Revâfîb'dan>Revâfîz'dan (K17/7) şādān> şādān (K19/43) balāl> dālāl (K20/70) bāll> dāll (K20/68) maħbsın> maħabsın (K20/61) faţen>fiţen (K20/45) güse>güşe (K21/15) bu'afâ>zu'afâ (K21/30) sâdî>şâdî (K29/14) şemeni>semeni (K30/52) şürdiler> sürdiler (MHMS2/19) şād>şād (MRB4/2) bî-sebeh>bî-şebek (MRB14/Tabarru>Tazarru (MRB25/13)

'Işk> 'ışk (G113/6) Şāhuñ> şahuñ (G121/4) Düşdi>düşdi (G123/7) 'Işka> 'ışka (G124/4) 'Işkdur> 'ışkdur (G124/6) 'Işkam> 'ışkam (G124/13) 'Işk-ı> 'ışk-ı (G125/2) 'Işk-ile> 'ışkile (G127/13)	sādiden> şādiden (K27/53) āsā> āsān (K27/41) fā'ib> fā'iz (K29/113) kaşr-ı> kasr-ı (K29/101) 'ārib> 'ārız (K30/49) 'Āribuñ> 'Ārızuñ (K30/47) çeksem> çeksem (K30/46) biḥ-i> riḥ-i (K30/35) Şahne-i >Şihne-i (K30/31) zeżūn>zebun (K30/28) 'ızām> 'izām (K32/20) es'ārı> eş'ārı (K33/57) fabl> fażl (K33/59) fubalā-yı> fużalā-yı (K33/60) marab-ı> maraž-ı (K34/12)	yapısalum>yapışalum (MRB28/23) Kāşe-i>Kāse-i (MRB28/17) kasları>kaşları (Ms.1/36) 'Iskuñda> 'Işkuñda (Ms.1/7) nehāfet>niḥāfet (K25/14) dame>dama (Kt.3/4) Ngḥun>Nāhun(MHMS2/13) Evba'-ı>evza'-ı (K12/80) 'ivāyet>'ināyet (Nz.2/16) Söyle>şöyle (Kt.5/1) mikrab>mikraz (MRB10/10) ğarabı>ğarażı (K31/58) su'āb> şu'āb (Kt.1/15) Ḥaydar-seḥā>Ḥaydar-şeḥā (MŞŞR1/21) nāş>nās (K34/25) Sururı >Sürürı (K34/27)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KARA FAZLÎ DİVAN'I (METİN BAĞLAMLI DİZİN
VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

A

a: *İşaret sıfatı, o.*

Gerçi kim ben bundayum ammā ki
gönlüm **andadur** / Her yañeden
kim benüm ol şāh-ı devrānum
gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [*andadur, -n, -da, -dur*]
Andadur her gün benüm peyk-i
hayālüm şāma dek / Kankı
menzilden ki ol devletlü sultānum
gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*). [*andadur, -n, -da, -dur*]

a: "O" 3. tekil şahıs zamiri.

Her mücrime kim sen idesin luṭf u
‘ināyet / Cismine ḥarām
ola **anuñ** nār-ı cehennem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [*anuñ, -nuñ*]
Menzil-gehi olmazdı **anuñ** ṭārem-i
çārum / Olmasa saña ümmet eger
‘İsi-yi Meryem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5*). [*anuñ, -nuñ*]

a: "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.

Şun beru ol cām-ı nābı kim **anuñ** /
Neşvesinde mestdür bāy u
gedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4*). [*anuñ, -nuñ*]
Sensin iy Fazlî **anuñ** kim dirlügi /
Vechüñ el-bākî ve fānî mā-
‘adā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7*). [*anuñ, -nuñ*]
‘İd-i vaşlumda dimiş ‘uşşākı
kurbān eylerem / Bu söz için
olmaludur dōstlar
kurbān **aña** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4*). [*aña, -ña*]
Yalıñuz iy Fazlî şanma sen seni
‘āşık hemān / Mihr ü māh ile
felekler oldı ser-gerdān **aña** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5*). [*aña, -ña*]
Anuñ ki şā‘ir ola nāmı ekşer-i
‘ālem / Görür kāmusını hep bir
temİZ yok aşlā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3*). [*anuñ, -nuñ*]
Umma iy şūrîde-dil zülf-i
perîşāndan vefā / ‘Ömrdür gelmez
bilürsin kimseye **andan** vefā (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1).
[*andan, -(n)dan*]

Meger sihr okıdur ğamzeñ deler
‘āşıklarūñ bağrın / Ne kan zāhir
olur **andan** ne zaḥmından nişān
peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [*andan, -(n)dan*]
Çün ‘adū-yı dîn-imiş zāhid şarāb-ı
ḥōş-güvār / Kanını
içmek **anuñ** ‘uşşāka olmışdur
revā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*). [*anuñ, -nuñ*]

Mücrim-i dil kākül ü çāh-ı
zeneḥdānın diler /
Görmedüm **anuñ** gibi bir bend ü
zindānın sever (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2*). [*anuñ, -nuñ*]

Libās-ı ‘ışkı ben
geydüm **anuñ** ḥālini benden sor /
Bir āteş-pîrehendür anı başından
geçenden sor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [*anuñ, -nuñ*]

Dil milkini feth eyledi bir şāh-ı
muzaffer / Kim dirler **anuñ** nām-ı
şerīfine muzaffer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1*). [*anuñ, -nuñ*]

Vādi-i tende nice ārām ide bu
murğ-ı dil / Fazliyā pîr-i ecel
gibi **anuñ** şayyādı var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [*anuñ, -nuñ*]

El kardum o şeh zülfine diyü
öginürmiş / Gelmez degül
elinden **anuñ** şāne degül mi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4*). [*anuñ, -nuñ*]

Ḳādir olsam tende yüz biñ dīde
peydā eylesem /
Ḥüsnüñi **anuñla** her laḥza temāşā
eylesem (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1*). [*anuñla, -nuñ, -la*]

Çekse elmās-ı süḥandan tîğ hergiz
bulmaya / Feth-i milk-i
ḥamdın **anuñ** hîçbir kes sözi
kes (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 17*). [*anuñ, -nuñ*]

Şol deñlü virdi Ḥaḳ saña inşāf u
ḥulḳı kim / Nışfını
bulmadı **anuñ** eşnāf-ı aşfiyā (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4).
[anuñ, -nuñ]

Anuñ tenine ola harâm âteş-i düzağ
/ Kim olsa harîm-i harem-i luţfuña
mahrem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11*). [anuñ, -nuñ]
Uzatma kelâmuñı yeter muhtaşar
eyle / Olmaz ki **anuñ** medhine
pâyân bula âdem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14*). [anuñ, -nuñ]

Anuñ haķı ki Mûsi-i Kâzım dinür
aña / Â'nî emîr-i zümre-i ebrâr Yâ
Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 41*). [anuñ, -nuñ]

Ķan kuşanur havf-i
tiğindan **anuñ** şîr-i sipihr / Dâmen-
i çerhi şafağdan surh olur şanmañ
seher (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 27*). [anuñ, -nuñ]

Çalınup sūr-nây u tabl irişdi çerha
âvâzı / Melekler yañılup
tesbîhin **anuñ** oldı hayrânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 3*).
[anuñ, -nuñ]

Bir Pâd-şâhdur ki **anuñ** mîr-âhurı /
Bir şâhdur ki sâyisidür biñ
Sifendiyâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 24*). [anuñ, -nuñ]
Virdi Haķ destine çevgân-ı sa'âdâtı
anuñ / Ma'delet topını ursun
ki **anuñdur** meydân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 25*).
[anuñdur, -n, -uñ, -dur]

a: "Onlar" üçüncü çoğul şahıs
zamiri.

Zulmet şebinde olmuş idi halk
dâllîn / Ger şem'-i dîni
eylemeseñ **anlara** hüdâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9*).
[anlara, -n, -lar, -a]

a: "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.

Atlu eşeklü farkı-var anuñla
görmezem / Ben **anı** rahş-ı
Rüstem'e beñzetmegi revâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 10*).
[anı, -n, -ı]

a: "O" işaret zamiri.

Âb-ı âteş-tâb ile luţf eyle teskîn
it **anı** / Yandı bağrum tâbiş-i nâr-ı
elemden sâkiyâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2*). [anı, -n, -ı]

Şimdi ser-mest itdi şanma cām-ı
'İşkuñ cānumı / Ben **anı** nüş
itmişem bezm-i kademden
sâkiyâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [anı, -n, -ı]

Beñzer ol âl kirâsa leb-i lâ'lûñ cānâ
/ K'itdi қannâd-ı ezel **anı** şekerden
peydâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2*). [anı, -n, -ı]

Tiğ-ı ğamdan bağı şad-çâk olmaya
her kimsenüñ / Ehl-i 'İşk içinde
tutmazlar dilâ **anı** dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*).
[anı, -n, -ı]

Sehv ile reyhâna teşbîh eyledüm
haţtuñ şehâ / İşidüp
sünbüllerüñ **anı** perîşân-
hâldür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3*). [anı, -n, -ı]

Başına taş yağsa yoluñda şu kim
yüz döndere / Başum-içün **anı** kim
müftî-i hüccet taşlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5*). [anı, -n, -ı]

Küfr-i zülfin ol bütüñ her kim ki
îmân bilmeye / Dîni içün müftî-i
'uşşâķ **anı** tekfîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [anı, -n, -ı]

Libâs-ı 'ışķı ben geydüm anuñ
hâlini benden şor / Bir âteş-
pîrehendür **anı** başından geçenden
şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [anı, -n, -ı]

Gözi öldürdüğünü dirgürür bir sözle
ol 'İsî / Ne hikmetdür **anı** Fazlî leb-
i şekker-şikenden şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5*). [anı, -n, -ı]

Derd tûmâridur okuñ neyse yazu
görelüm / Gönder **anı** iy kaşı yâ dil
bu şeb mihmân okur (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [anı, -n, -ı]

Sâkî şafâ ile ki mey-i dil-güşâ sürer / Nûş eyleyenler **anı** beğâyet şafâ sürer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1*). [anı, -n, -ı]

Döşt olduñ düşmene diyü ider şekvâ gönül / N'eylesün hey pâdişâhum **anı** gayret söyledür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4*). [anı, -n, -ı]

Zâr iden gerçi beni bu dil-i miskînümdür / **Anı** odlara çağan çeşm-i cihân-bînümdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1*). [anı, -n, -ı]

Belâ-yı 'ışk-ı Şîrîn'i ne bilsün şorma Hüsrev'den / Eger bilmek murâd-ise **anı** sen kûh-kenden şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2*). [anı, -n, -ı]

Ne bilsün Fazlîyâ zâhid gubâr-ı pâyunuñ kâdrin / Gözüñ aç tûtiyâdur hurde hurde **anı** benden şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5*). [anı, -n, -ı]

'İşk hâlvat-gehine 'aql n'ola bulmasa yol / 'Âmm neyler şanemâ **anda** k'ola meclis-i hâş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3*). [anda, -n, -da]

Esîr-i çâh-ı zekân olmuş idi mücrim dil / Hâtuñ irişüp o miskîni **andan** itdi hâlâş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4*). [andan, -n, -dan]

Kâmetüñ tûbâ durur küyuñ behişt / Dîde-i 'uşşâkdur **anda** hıyâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4*). [anda, -n, -da]

Ser-â-ser süz u hâl olmak gerek iy Fazlî eş'âruñ / Ki yanup yakıla dergâh **anuñla** okuyan 'âşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5*). [anuñla, -nuñ, -la]

Saňa yâr âşnâdur lîk sen bîgânesin **andan** / Yürî var âşnâlık hâşıl eyle yâr ile yâr ol (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5*). [andan, -n, -dan]

Hevâdur mâ-sivâ meyli **anı** iy bü'l-heves terk it / Hevâ-yı 'İşka cân ile hevâ-dâr ol hevâ-dâr ol (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3*). [anı, -n, -ı]

Âb-ı Kevşer'den yur el 'âşık yumaz yüz tâ'ata / Neylesün **anı** şarâb-ı dil-güşâsı yok degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3*). [anı, -n, -ı]

Döginmekden kıararmış kıollarum ak boynına şaldım / Ben **anı** şüret-i vaşl-ı nigâra iki kaş itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2*). [anı, -n, -ı]

Nâ-hak yire kanuñ döke ger gamzesi iy dil / Sen itme ta'accüb **anı** mestâne degül mi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2*). [anı, -n, -ı]

Qudretüñ râhında oldu kârbân-ı 'aql kem / Gûş-ı cân **andan** irmez hiç âvâz-ı ceres (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6*). [andan, -n, -dan]

Süfre-i lûtfuñdan oldu sîr mecmû'-ı nüfûs / Buldı Âdem dâne **andan** hem Hâlîlu'llâh 'ades (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14*). [andan, -n, -dan]

Her nesne ki fikr eyleyem **andan** da münezzeh / Her nesne ki zıkr eyleyem **andan** da mu'arrâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*). [andan, -n, -dan]

Bü Cehl saňa eylemedügiyçün itâ'at / Bu cehl iki 'âlemde **anı** eyledi mülzem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8*). [anı, -n, -ı]

Tâsi'an cânib-i Mevlâ'ya teveccüh ya'ni / Mâ-sivâ olmaya **andan** seni bir dem şâgil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*). [andan, -n, -dan]

Biz müselmân itdük **anı** zâhidâ sencileyin / Şanma kim İblîs-i nefsuñ her-dem

ağvāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [*anı, -n, -ı*]
O meydân-ı vesî'a 'arşa-i mahşer
disem lâyıķ / Ki cem' olmuş
kamu **anda** cihānuñ insi vü
cānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 5*). [*anda, -n, -da*]
Cihānda görmedüğüñ görmek
isterseñ bugün **anda** / Nedīm ü
maşhara envā'in iy dil eyle
seyranı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 6*). [*anda, -n, -da*]
Girüp şüretlere şol deñlü şirin-
kârlık itdi / O şekker işleri **anda** ki
'ālem oldu hayrānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 13*). [*anda, -n, -da*]
Ziyāfet oldu hep begler gelüp sultān
işiginde / Cihān halkı
bugün **anda** toynca gördi
ihşanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 16*). [*anda, -n, -da*]
Cihānı her gice āteş işi pür-şevk
ider **anda** / Şanasın ravza-i
Ahmed'de her şeb nūr-ı
Yezdānī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 27*). [*anda, -n, -da*]
Şanasın nürdan bir servdür bāğ-ı
cinān içre / Yanıcaķ **anda** şadırvānı
iy dil eyle seyrānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 28*). [*anda, -n, -da*]
Yanup pāpāslar **anda** ser-ā-ser nār
u nūr oldu / Anuñla rüşen oldu ser-
be-ser çeşm-i Müselmān'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 32*). [*anda, -n, -da*]
Yürüdi **anda** āteş-bāzuñ işi od gibi
ol dem / Od urup ata idicek o şahrā
içre cevlanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 33*). [*anda, -n, -da*]
Temāşā eyle var **anı** bulunmaz bir
anuñ gibi / Temāşā menba'ı hatt
ma'deni zevķ ü şafā kanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 4*). [*anı, -n, -ı*]
Kuruldu çerh-āsā haymeler bir bir
ki reşkinden / Dönüp yirden yire

geçdi göricek āsümān **anı** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 11*). [*anı, -n, -ı*]
Sebīl oldu şeker şerbetleri hep
selsebīl-āsā / **Anı** nüş eyleyenler
istemezler āb-ı hayvānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 15*). [*anı, -n, -ı*]
Simātıñı göricek ol büyük ğarrā
çöreklerle / Didüm bir āsümāndur
kim pür itmiş mihr ü
māh **anı** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 17*). [*anı, -n, -ı*]
Kebāb oldu kebüterler mu'allaklar
dönüp cümle / Şikārı öğdi anda
olayın āvārenüñ **anı** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 22*). [*anı, -n, -ı*]
O meydān içre me'mūniyyeler hep
töplardur kim / **Anı** kapmağa olur
her kişinüñ desti çevgānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 23*). [*anı, -n, -ı*]
Yiridür hoşkalar eflāk u mihre
mihr ü māh olsa / **Anuñla** itmege
bāzı o bezmüñ hoşka-
cünbānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 7*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
Yanup pāpāslar anda ser-ā-ser nār
u nūr oldu / **Anuñla** rüşen oldu ser-
be-ser çeşm-i Müselmān'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 32*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
Cān virürler ikisi de kulı kurbānı
durur / Hamel ü şevr bugün
olmağa **anda** biryān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 12*). [*anda, -n, -da*]
Şu kadar söglün eti ola
sögülme **anda** / Ki sögölmeyle
yiyeler anı bengī yārān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 13*). [*anda, -n, -da*]
Töpdur **anda** olan sükkeri
me'mūniyye / İştihā kal'asını
eylemek-içün vīrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 17*). [*anda, -n, -da*]

Nice vaşf eyleyeyin **anda** bişen
ni'meti ben / Kimse anuñ 'adedin
bilmeye ancak Sübhān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 18*).
[anda, -n, -da]
Şol maḥbûb düğün ola bu
kim **anda** şeker / Ezile başını
ortaya koyup aña revān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 20*).
[anda, -n, -da]
Bir yürekler yakıcı
hübdur **anda** 'asel / İçmeyen
şerbetini eylemez anı iz'ân (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 21*).
[anda, -n, -da]
Dürlü şüretlere girüp nüdemā
eyleyeler / **Anda** eşkāl-i ġarīb ile
cihānı ḥayrān (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 23*). [anda, -n, -da
]
Yürüye od gibi **anda** işi āteş-bāzuñ
/ Od urup ata o şahrāda idicek
cevelān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
13, Beyit 28*). [anda, -n, -da]
Kaşr-ı kâdri yücedür şol kadar
anuñ ki Züḥal / Çıkdı bām-ı felege
itmege **anı** seyrān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 38*). [anı,
-n, -ı]
Bahā-yı cevheri şarrāf-ı cevherī
añlar / Güher nedür ne bilür bile
dür-fürüş **anı** (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 23*). [anı, -n, -ı]
Sipihr-i defter-i devletde kıldı
nāmumı şebt / Ki buldı nāme-i
baḥtum **anuñla** 'ünvānı (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 6*).
[anuñla, -nuñ, -la]
Cihānı bānı-i inşāfı eyledi ma'mūr
/ **Anuñla** buldı fer inşāf bu cihān-
bānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
14, Beyit 13*). [anuñla, -nuñ, -la]
Pehlevānī durur ol 'arşa-i nazmuñ
şāhum / İşde meydān berü gelsün
şu ki var **anda** ciger (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 44*).
[anda, -n, -da]
Müşterī yevm-i hisāba
dek **anı** vezn itse / Kıymetin
bilmeye söz gevherinüñ kaṭre

kadar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
15, Beyit 3*). [anı, -n, -ı]
Evvelā şadır olan nuṭṭ imiş
eyle **anı** fehm / K'oldı mecmū'-ı
kemālāt-ı İlāh'a mazhar (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 10*).
[anı, -n, -ı]
Līk ol şî'r degül k'eyleye her
aḥmak u dūn / Zann idüp
şî'r **anı** şöhre-i şeh̄r ü kişver (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 20*).
[anı, -n, -ı]
Güle baksun diyü **anı** açılıp göñl ü
gözi / Bezedi güller ile gülşeni yer
yer nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 21*). [anı, -n, -ı]
Temelluk gösterüp gerçi çü rübeh
şulḥa kaşd itdi / Velikin şîr-i diller
hīç maḥbûl itmedi **anı** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 12*). [anı,
-n, -ı]
Zulm itdi tālî'üm baña göstermedi
murād / Aldadum **andan** iy şeh-i
'arş-āsītān-ı 'adl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 28*).
[andan, -n, -dan]
Gülsen-i 'ālemde ol bir mīve-i nev-
bādedür / Kim **anuñla** saltanat
bāğın olupdur bār-ver (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 8*).
[anuñla, -nuñ, -la]
Ġam çekme gitdi ise ger atuñ ecel
irüp / **Anı** viren birin daḥi iḥsān
ider saña (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 16*). [anı, -n, -ı]
Kadrüñ semendi 'arşa-i çerḥa güzër
kılup / Na'ın düşürdi şanma
hilāl **anı** ḥüsrevā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 23*). [anı,
-n, -ı]
Atlu eşeklü farkı-
var **anuñla** görmezem / Ben anı
raḥş-ı Rüstem'e beñzetmegi
revā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
22, Beyit 10*). [anuñla, -nuñ, -la]
Beyān u şerḥe çü şıgmaz ḥadīs-i
'Işk göñül / Kıo **anı** kıl ḥidemāt ile
ol şehe midḥāt (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 35*). [anı, -n, -ı]

Şırtında şan yağırlarıdır taze taze
göl / Her lahzâ büy-ı mevt
gelür **andan** âşikâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 12).
[andan, -n, -dan]
Olsam süvâr kimse **anı** görmeyüp
beni / Olmuş şanur hevâya kerâmet
ile süvâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 10). [anı, -n, -ı]
Yakdı qalbinde şitâ anuñ için âteş-
gîn / Şovısa göñli cihânun
n'ola **andan** her an (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 3).
[andan, -n, -dan]
Göricek **anı** geyüp egnine âyîne
zire / Tırdı ceng itmege peklendi
katı âb-ı revân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 9). [anı, -n, -ı]
Çıkarup bergi
niyâmından **anı** gördüğü dem / Aldı
her şâh-ı şecer destine bir sîm-
sinân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
26, Beyit 10). [anı, -n, -ı]
Aña Hâk'dan virilen ikbâl ü
'izzetdür müdâm /
Halka **andan** irişen lutf u
'inâyetdür bugün (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 27, Beyit 19).
[andan, -n, -dan]
Başa çıkardı tâc işini buldı pâyê
taht / **Anuñla** tâca 'izzet idüp tahta
i'tibâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
28, Beyit 14). [anuñla, -nuñ, -la]
Hurûsa hüd ne minnet döne döne
yandı seyr itdük / Bu gice **anda** nûr
oldı niçe dîv ü niçe 'ankâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 48).
[anda, -n, -da]
O meydân içre me'mûniyyeler şan
töplardur kim / **Anı** kapmağa
çevgân itdi destin pîr ile
bernâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 21). [anı, -n, -ı]
Hünêrdür kullara şâh-ı hünêr-
pêver nazar itse / **Anuñla** 'aql u
fehm-i pâka istidlâl ider
dânâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 68). [anuñla, -nuñ, -la]
Gerçi yüz reng ile zeyn itmiş
idi **anı** bahâr / Virdi ta'yîn aña reng

ile harîfüñ düzeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 8). [anı, -
n, -ı]
Semen ol gevher-i yektâya kabûl-i
şehdûr / Ger kabûl ide **anı** lutf ile
ol şâh-ı ğanî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 40). [anı, -n, -ı]
Ne kadar taze vü ser-sebz ise berg-i
'ömrüñ / Zerd idüp pîre berâber
ider **anı** devrân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 17). [anı, -n, -ı]
Hazân irişmeye mümtedd ola
cihânda bahâr / Eger ki
pêverîşi **andan** öğrenürse
nesîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
34, Beyit 20). [andan, -n, -dan]
Çün oldı 'ilm-i farîza budur hadîs-i
şâhîh / Şaķın ki cehl ile terk
idüp **anı** olma aşîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 8). [anı, -
n, -ı]
Aşhâb-ı 'İşk
kesmedi **andan** selâmını / İşt
semâ'-ı cân ile nâşih
peyâmını (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 12). [andan, -
n, -dan]
Bu fenâ bezmin felek Fazlî'ye
kılmışdur makâm / Kâse-i sırdan
içürdi tolular **anda** müdâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit
11). [anda, -n, -da]
Gelüp dükkânına her dilber-i nev-
hatt u sîmîn-ten / Tırâş olup aña
her-gâh ta'lîm-i fenn
alur **andan** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 5). [andan, -n, -
dan]
Tîğ-ı hicrûñ ger Hüseyin-âsâ beni
ide şehîd / Döştüm yüz
döndürürsem **andan** olayın
Yezîd (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 11). [andan, -n,
-dan]
Levh-i dilden yuyalum Fazlî bu
cevr âyetini / Dest-i ğamla
yazalum **anda** 'adem
şûretini (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 15). [anda, -n, -
da]

Fazlî-i sâni de gerçi yügrügidür
‘arşanuñ / Aksadur **anı** velî Fazlî-i
evvel her zamân (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 3). [anı, -n, -
ı]

Görüp nağşını her kim itse sâbâş /
Şafâ kesb eyler **andan** cân-ı
nağğâş (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm
6, Beyit 2). [andan, -n, -dan]

Ya‘nî kim ol serv-i büstân-ı kerem
/ Kim bulur **andan** cihân zîb ü
feri (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3,
Beyit 2). [andan, -n, -dan]

Her kim ki aldanup saña senden
vefâ umar / İy bî-vefâ cefâ ile
eylersin **anı** zâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 4).
[anı, -n, -ı]

Dehr baħr-i fenâda bir yildür /
Cümle hâlk **andan** olısar
güzerân (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 3). [andan, -n,
-dan]

a: " O " üçüncü teklik şahıs zamiri.
Eşk-i çeşmümle idi bahşi
ben **andan** yudum el / Enine
uzunına yatsun efendi deryâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2).
[andan, -n, -dan]

Denîler cümle **andan** yeg didiler /
Cihân içre eger a‘lâ vü ednâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 7).
[andan, -n, -dan]

a: " O " üçüncü tekil şahıs zamiri.
Cânumı her-dem ki bir düşnâmdan
cânân **aña** / Sîneden eyler şafâ ile
du‘âlar cân **aña** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [aña, -n,
-a]

Cânumı her-dem ki bir düşnâmdan
cânân **aña** / Sîneden eyler şafâ ile
du‘âlar cân **aña** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [aña, -n,
-a]

Tîr-i dil-düzuñ durur bir şâh-bâz-ı
cân-şikâr / Pâdişâhum âhenîn
minkârdur peykân **aña** (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [aña, -n,
-a]

Nâmeye esrârumı keşf eyleyem
derdüm devât / Qaldı cânâ ağzına
barmağ koyup hayrân **aña** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3).
[aña, -n, -a]

Odur zemânede Hâssân
idüp **aña** taħsîn / Olur hasen sözi
hüsn-i qabûl ile aşğâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [aña, -n,
-a]

Yine bir tâze dilber sevdi Fazlî
şimdi ‘âlemde / Bulınmaz behcet ü
hüsn ü bahâda hîç **aña** hem-
tâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 6). [aña, -n, -a]

Tîr-i hûn-rîzi dökem qanuñı dirse
Fazliyâ / İ‘timâd itme **aña** ol
qandan u qandan vefâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [aña, -
n, -a]

Hâr elinden bülbül ağlarsa ‘aceb mi
Fazliyâ / Goncanuñ yanına geçmiş
gösterür barmağ **aña** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [aña, -
n, -a]

Gönlüme ne bend eylese ol Şâh
revâdur / Kim didi **aña** kâkül-i dil-
bende tolaşa (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 35, Beyit 4). [aña, -n, -a]

Pîr olsun ol cüvân kim olmuşam
abdâl **aña** / Derdümi bilmege yiter
na‘l-i sînem dâl **aña** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [aña, -
n, -a]

Hvâce-i çeşmüm görüp cismümi
‘uryân acıyup / Qanlı yaşumdan
giyürdi bir qazâ-yı âl **aña** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2).
[aña, -n, -a]

Büy-ı zülfünden meger dem urdı
gülşende şabâ / K’oldı sünbüller bu
sevdâdan perîşân-hâl **aña** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3).
[aña, -n, -a]

Fazlî râhuñda elif-veş toğru olduğı
içün / Başumuñ üstinde yirüñ var
didi ikbâl **aña** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 37, Beyit 5). [aña, -n, -a]

Var iken lā'lüñ şu kim kand u
nebāta meyl ide / Ağzı dadın virür
iy şîrîn-dehen **aña** nebāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2).
[aña, -n, -a]
Fazlî'ye mağrûr-ı hüsn olup cefâlar
eyleme / 'Ömr gibi çün geçer iy
gül **aña** yokdur sebāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [aña, -
n, -a]
Bilseñ bize ne toğduğunu duhter-i
zerden / İy şûfî dimezdüñ
sen **aña** ümm-i habā'is (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [aña, -
n, -a]
Bir kaḥpe durur zişt bu dünyā-yı
mü'ennes / Meyl eyleme merd
iseñ **aña** olma muḥannes (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1).
[aña, -n, -a]
Kār iderse saña ger zehr-i ğamı
dîni dün / Sen kanā'at meyini
var **aña** tiryāk idegör (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [aña, -
n, -a]
Parmakların durur **aña** iy mäh
şa'sa'a / Mihr-i sipihr-i luṭf ol ay
gibi ayedür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 81, Beyit 3). [aña, -n, -a]
Pelās-ı ğam-libās u hüşe-i miḥnet
yeter tüşe / Reh-i 'ışka
sülük **aña** müyesserdür ki
kāni'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
84, Beyit 3). [aña, -n, -a]
Yed-i ğassâlde meyyît gibi teslîm
ol **aña** / İhtiyârı ko tut emrini ne
kim kıl dise kıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 17). [aña, -n, -a]
Su'âl olınsa baña ger 'atâ vü
cûduñdan / Budur cevâbum o dem
kim ne lâzım **aña** su'âl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 17). [aña,
-n, -a]
Gelüp dükkânına her dilber-i nev-
ḥaṭṭ u sîmîn-ten / Tırâş
olup **aña** her-ğâh ta'lîm-i fenn alur
andan (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 5). [aña, -n, -a]

a: " O" üçüncü tekil şahıs zamiri
.2. Hz Yusuf.

Āğarı altun degerdi Yûsuf'ün
mîzân gibi / Keffine kim korsa
dirhem olmasa meyyâl **aña** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4).
[aña, -n, -a]

a: " O" üçüncü tekil şahıs zamiri.
Ayağın taşını koçdum kılup
eşkümle hûn-âlûd / Ben **anı** lâ'l-
veş ol ḥâtem-i zerrîne taş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
127, Beyit 6). [anı, -nı]

a: "O" işaret zamiri.
Baş getürdi göz açup ḥvâb-ı
'ademden ezhâr / **Anlara** 'arz
idicek luṭf ile peyker nevrûz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 6).
[anlara, -n, -lar, -a]
İhtiyârum kalmadı
idince **anlara** nazar / Mâcerâ-yı
şoḥbet-i cānânı añdum
ağladum (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 24, Beyit 4). [anlara, -n,
-lar, -a]

a: " O" üçüncü teklik şahıs zamiri,
ona.
Sehv ile didüm müşğ-i Ḥaṭâ kâkül-i
yâre / Düşmiş İşidüp
gice **anı** sünbül-i tartar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [anı, -n,
-ı]

a: " O" işaret zamiri.
Kaldı ḥaṭṭuñ nüshası hergiz beyâza
çıkmadı / Gerçi
vaşında **anuñ** Fazlî resâyil
bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 100, Beyit 4). [anuñ, -nuñ]
Bir cür'asından **anuñ** biñ Hızr
zinde-dildür / La'lüñ ki menba'idur
ser-çeşme-i ḥayâtuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [anuñ,
-nuñ]

Dil yandı yüzün şem'ine merdâne
degül mi / Yanmağdur **anuñ** pes işi

pervâne degül mi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1*). [anuñ, -nuñ]

Evvelâ lâzım olan hâzret-i pîre teslîm / Olasın tâ ki **anuñ** feyzine nev'â kâbil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16*). [anuñ, -nuñ]

Çün bize varlık hicâb oldu miyân-ı yârda / Anuñ içün gice gündüz **anuñ** ifnâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20*). [anuñ, -nuñ]

Evlâd-ı pâkuñ içre **anuñ** hâkkı kim odur / Bâkır Muhammed ol ser ü sâlâr Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 39*). [anuñ, -nuñ]

Bir kerem kânı mürüvvet ma'denidür kim **anuñ** / Dest-i cûdı hasretinden la'l olur havfin çeker (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 28*). [anuñ, -nuñ]

Rüşen eylerken **anuñ** dünyâyı rây-ı rüşeni / Mâh u hûrşîdi sipihr-i pîr bilsem kim neder (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 29*). [anuñ, -nuñ]

Temâşâ eyle var anı bulunmaz bir **anuñ** gibi / Temâşâ menba'ı hatt ma'deni zevk ü şafâ kanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 4*). [anuñ, -nuñ]

İrişdi çak semâya âsümânîler 'acebdür ger / Hürûs-ı 'arşı yakmaz-ise **anuñ** nâr-ı

sûzânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 31*). [anuñ, -nuñ]

Koşusu atları **anuñ** şu resme cüst ü çâbükdür / 'Înânın tutmasa gidüp aşar İrân u Tûrân'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 34*). [anuñ, -nuñ]

Yiridür atlas-ı çerh olur ise öñdüli **anuñ** / Koşusunda geçüp atı **anuñ** kim aldı meydânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 35*). [anuñ, -nuñ]

Yiridür atlas-ı çerh olur ise öñdüli **anuñ** / Koşusunda geçüp atı **anuñ** kim aldı meydânı (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 35). [anuñ, -nuñ]

Öyle sür itse gerekdür ki sürürından **anuñ** / Göglere çıksa gerek velvele-i tabl-ı zenân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 6*). [anuñ, -nuñ]

Küh-ı billür durur dâne pirinci **anuñ** / İştihâ şâhına maflûb durur gâyet o kân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 15*). [anuñ, -nuñ]

Nice vaşf eyleyeyin anda bişen ni'meti ben / Kimse **anuñ** 'adedin bilmeye ancak Sübhân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 18*). [anuñ, -nuñ]

Sükkerî şerbetine kim dil uzatsa **anuñ** / Ağzı dadını hemân virse gerekdür ol ân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 19*). [anuñ, -nuñ]

Âsümânîleri kim ire hevâya **anuñ** / Bir tırâka kıpara idesin âhîr seyrân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 30*). [anuñ, -nuñ]

Kaşr-ı kadri yücedür şol kadar **anuñ** ki Zühâl / Çıkdı bâm-ı felege itmege anı seyrân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 38*). [anuñ, -nuñ]

Kahramân uğraya kıhrına eger kim **anuñ** / Kıhr ide ol dem anı virmeye ol kıhr âmân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 40*). [anuñ, -nuñ]

'Înân-ı 'adli **anuñ** virdi destine çü Hudâ / Semend-i devleti sürsin ki aldı meydânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 15*). [anuñ, -nuñ]

Ola mazmûnı huşûşâ ki **anuñ** hikmet ü pend / Şanma şî'r ol nazar ehline olur nûr-ı başar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 19*). [anuñ, -nuñ]

Anı derk eylemez illâ şu mezâk erbâbı / K'ola tab'ında **anuñ** lezzet-i 'irfândan eşer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 28*). [anuñ, -nuñ]

Şāha lâzım durur elbette du‘ā-gū
meddāh / Ki ola medh
ü senāsında **anuñ** sām u
seher (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
15, Beyit 41*). [anuñ, -nuñ]
O gönüller yazıcı yaza umaram
gönlüm / Ki gice vü
gündüz **anuñ** medhini yazar
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
16, Beyit 16*). [anuñ, -nuñ]
Ekber-i cümle-i şeh-zāde-i sultān-ı
cihān / Kim **anuñ** kullığıdır halka
muqarrer nevrüz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 17*).
[anuñ, -nuñ]
Ne şehdür ol ki **anuñ** şıdk-ı
tığından felek şiri / Ğam ile kan
kuşanur her seher şanmañ şafağ
anı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 20*). [anuñ, -nuñ]
Şecā‘at pîşesinde bebr-heybet bir
Ğazanfer’dür / Ne rûbehdür ‘adū
kim ola **anuñ** merd-i
meydānı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 21*). [anuñ, -nuñ]
Oldı rûşen çihresinde pertev-i
devlet **anuñ** / Şemsden azherdür ol
hulq aña bürhānı nider (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 13*).
[anuñ, -nuñ]
Kulı kurbānı olupdur bugünñ sevr
ü hamel / Ki **anuñ** vāsıtasıyla der-i
devlet ola bāz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 13*). [anuñ, -nuñ]
Muştafā Hān ki işiginde
müyesserdür **anuñ** / Eñ kemīn
bendesine devlet-i Maḥmūd u
Ayāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 17*). [anuñ, -nuñ]
‘Adl-i kânūnına ikbālî **anuñ** çeng
uralı / Oldı āvāzesi Nūşin-revān’uñ
nā-sāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 18*). [anuñ, -nuñ]
Kavs-i kuzah olupdur **anuñ** vaşfi
gerçi kim / Kavs-i kuzah degül ol
olupdur hilāl-vār (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 8*). [anuñ,
-nuñ]
Yakdı kalbinde şitā **anuñ** içün āteş-
gīn / Şovısa gönli cihānuñ n’ola

andan her an (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 3*). [anuñ, -nuñ]
Bir ‘imāretdür **anuñ** rif’ati kaşrı
kim aña / Yiridür olsa tetimmāt
tokuz kat eyvān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 21*).
[anuñ, -nuñ]
Rif’ati kaşrınıñ etrāfın **anuñ** peyk-
i ḥayāl / Haşre dek devr idemez
āḥir olur ser-gerdān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 22*).
[anuñ, -nuñ]
Virdi Haḫ destine çevgān-ı
sa‘ādātı **anuñ** / Ma‘delet topını
ursun ki anuñdur meydān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 25*).
[anuñ, -nuñ]
Ebr-i nīsānī gibi her laḫza
gevherler saçar / Keff-i dūr-
pāşı **anuñ** baḫr-i saḫāvetdür
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
27, Beyit 20*). [anuñ, -nuñ]
Ne sūr ol kim
sürürından **anuñ** mesrūr olup ‘ālem
/ Açıldı her gönül pür-şevk olup
nūş itmeden şaḫbā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 3*). [anuñ,
-nuñ]
Ol iki şemseler üstinde **anuñ** mihr
ü mehdür kim / Tulū‘ itmiş
muḫābil birbirine nitekim
Cevzā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 20*). [anuñ, -nuñ]
Keremden gerçi Hātem dem ururdu
devr-i cū-dilde / **Anuñ** da defteri
ṭayy oldı nāmıdur hemān
peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 60*). [anuñ, -nuñ]
Līk ger toyduñ ise rengi virüp
rengin **anuñ** / Mey-i rengin ile kıl
tāze dil ü cān u teni (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 9*). [anuñ,
-nuñ]
İşitse ḫikmet ile
mantığın **anuñ** bulımaz / Ebū ‘Alī
gibi yüz biñ ḫakīm nuṭka
mecāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
31, Beyit 13*). [anuñ, -nuñ]
Zamīr-i rûşenüñe beñzedürse
kendüyi şems / Başından olmasun

eksik **anuñ** hemîşe zevâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 20).
 [anuñ, -nuñ]
 ‘Înâyetüñ nazarıyle olursa ger manzûr / Tûrâb iken işi altun olur **anuñ** fi’l-hâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 31).
 [anuñ, -nuñ]
 Bâm-ı kadrinden **anuñ** düşse eger kim bir hışt / İne biñ yıl geçicek yarıla re’s-i Keyvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 25).
 [anuñ, -nuñ]
 Kâdri şeh-bâz **anuñ** beyza gibi eflâkı / Kânadı altına almış disem olmaya yalan (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 26). [anuñ, -nuñ]
 Rif’ati kaşırına eflâk **anuñ** ne pâyê / Nerdübân olduğına eylemeñüz hiç gümân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 27). [anuñ, -nuñ]
 Tayy ide Hâtem-i Tay nâme-i cûdı ol dem / Bilse nâmîdüğün ol nâmeye **anuñ** ‘ünvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 36).
 [anuñ, -nuñ]
 Yüregi pârelenüp reşk ile hûn oldu velî / Dest-i yâkût-feşânını **anuñ** gördi çü kân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 38).
 [anuñ, -nuñ]
 Eger ki râyına teşbîh iderse kendin elif / Ham ola kaddi cihânda **anuñ** çü halka-i cîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 21).
 [anuñ, -nuñ]
 Bî-hâr bir gülî yok u bülbüllî bağî yok / Destinde lâle-büy ki **anuñ** bûy-ı dâğı yok (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 14).
 [anuñ, -nuñ]
 Başında şa’sa’a şorkucı mihr **anuñ** külâhıdır / Bu tokuz hayme-i vâlâ münakkaş bârgâhıdır (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 9). [anuñ, -nuñ]
]
 Gice gündüz yanan nâr-ı gam ile sîne dâğıdır / Kim **anuñ** tekye-i ‘ışkında bir yanar çerâğıdır (Kara

Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 9).
 [anuñ, -nuñ]
 Mekânım rûz u şeb Fazlî **anuñ** ‘İşkî ocağıdır / Bugün ol pîr ola mı nev-cüvân Dervîş Bâlî’dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 10). [anuñ, -nuñ]
]
 Şabrum yakasın çâk ider isem n’ola her gâh / El irmedi dâmân-ı vişâline **anuñ** âh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 1).
 [anuñ, -nuñ]
 Âvâre iken ‘İşkına ol tâze cüvânüñ / Mîkrâz-ı gamından şu ki yüz döndüre **anuñ** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]
]
 Tırâş-içün dükânına varan **anuñ** her âyîne / Nazar idüp o mihr-i burc-ı hüsnüñ yüzi ayına (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 7). [anuñ, -nuñ]
 Dükânına gelür baş baş **anuñ** meşhûr-ı dilberler / Olup iy Fazlî ol şâha dil ü cân-ile çâkerler (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 9). [anuñ, -nuñ]
]
 Görüp dil bir saçı Leylî nigârüñ oldu meyyâlî / ‘Aceb Mecnûn’ı olmışdur **anuñ** bilsem n’ola hâlî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 1). [anuñ, -nuñ]
 Çihresinde **anun** envâr-ı Muhammed zâhir / Var mıdur milket-i ‘Osmân’da nazîri ‘Ömer’üñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 4). [anun, -nuñ]
]
 Hüsnine beñzedemez dil gül-i handânı **anuñ** / Zülfine sünbülü vü hattına reyhânı **anuñ** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 7).
 [anuñ, -nuñ]
 Hüsnine beñzedemez dil gül-i handânı **anuñ** / Zülfine sünbülü vü hattına reyhânı **anuñ** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 7).
 [anuñ, -nuñ]

Ḳulı olsa yiridür Yūsuf-ı
Ken‘ān’ı **anuñ** / Var mıdur milket-i
‘Osmān’da nazīri ‘Ömer’üñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit
8). [anuñ, -nuñ]

Yile viren ‘aklumu **anuñ** hevâyî
hâlidür / Bend iden göñlüme ol
zülfi-i perîşân-hâlidür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 1).
[anuñ, -nuñ]

Çeşm-i şehlâsı ‘aceb hūnî
harāmîdür **anuñ** / Murğ-ı dil
şaydına zülfi fitne
dāmıdur **anuñ** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 17, Beyit 7). [anuñ, -nuñ]
]

Çeşm-i şehlâsı ‘aceb hūnî
harāmîdür **anuñ** / Murğ-ı dil
şaydına zülfi fitne
dāmıdur **anuñ** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 17, Beyit 7). [anuñ, -nuñ]
]

Ġamzesi sihriyle ‘âlem cümle
rāmîdür **anuñ** / Dil-nevâzum ser-
firâzum dilberüm nâzûk
Memî (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 17, Beyit 8). [anuñ, -nuñ]
]

Bir ḳuloğlıdur ki ‘âlem ḥalkınuñ
maḳbûlidür / Mansıb-ı
ḥüsnînuñ **anuñ** şâhlar
ma‘zûlidür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 17, Beyit 9). [anuñ, -nuñ]
]

Kim ki ḳalkup bâb-ı
cûdına **anuñ** idhâl ider / Yalvarup
naḳd-i murâdın isteyüp dūrler
döker (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 22, Beyit 3). [anuñ, -nuñ]
]

Ṭab‘-ı derrâkı **anuñ** her hâlden
âgâhdur / Sâḳiyâ şun cāmı Sultân
Muştafâlilerdenüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 14).
[anuñ, -nuñ]

Yolında pâdişâhuñ yok idi bir
zerre noḳşânı / Ne oğul cânla olmış
idi **anuñ** ḳul u ḳurbânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 27, Beyit 17).
[anuñ, -nuñ]

Ben kime tesbîh idem sen mâhı iy
ḥūrî-liḳâ / Mihr ise ḥüsnûnle farkı
var **anuñ** beyne’s-semâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit
10). [anuñ, -nuñ]

Sevdi biñ cân ile dil ol dilber-i
meh-manzarı / Kim **anuñ** mihr-i
ruḥına ḥalk ḳızgın müsteri (Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit
16). [anuñ, -nuñ]

Başında devlet ü şeref **anuñ** külâh-
idi / İrdi ḥusûfa çerḥ-i melâhatde
mâh idi (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]
Nûr ola ḳabri dâyim olup ḡarḳa-i
rızâ / Şabr-ı cemîl idüp
atasına **anuñ** ‘atâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 25).
[anuñ, -nuñ]

Görüp Fazlî didi târîhin **anuñ** /
Zihî a‘tâ vü ni‘met bârek-Allah
sene dokuzyüzellialtı (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 4, Beyit 7). [anuñ, -
nuñ]

Ḳahr ile ḥavf-ı tîḡı ḳılup Rüstem’i
zebûn / Ḳahrından ister
idi **anuñ** Ḳahramân amân (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
10). [anuñ, -nuñ]

Gül-i ‘ömrine hem ḥayıflar **anuñ** /
Ki düşüp ḥâke pây-mâl oldu (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
37). [anuñ, -nuñ]

a: " O" üçüncü teklik şahıs zamiri.
Zihî kerâmet ü ‘izzet bu ‘ilme kim
oldı / **Anuñla** ‘âlim olan
müstaḥikḳ-i bâḡ-ı na‘îm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 11).
[anuñla, --nuñ, --la]

a: " O" işaret zamiri.
Çıksa ḳaddûñ yâdına âhum elif-veş
toḡrulup / Āsmân-ı atlas **aña** başı
üzre yir ider (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 69, Beyit 5). [aña, --ñ, --a]
Dil milketine buldı zafer eyledi
ḡâret / İy Fazlî anuñ-çün
didiler **aña** muzaffer (Kara Fazlî

*Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [aňa, --
ñ, --a]*

İltür işini başa virür **aňa** devlet el /
Her kim ki pâyuňa yüzini dāyimā
sürer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74,
Beyit 4*). [aňa, --ñ, --a]

Bezm-i ğamda Fazliyā çalmağa
miñnet sâzını / Sîne
kânūnumdur **aňa** nāhunum

mızrābdur (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 76, Beyit 5*). [aňa, --ñ, --a]

Dil tıfl-ı nā-resīde-i sultān-ı 'İşkdur
/ Kim derd **aňa** māder ü hem dāy u
dāyedür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
81, Beyit 4*). [aňa, --ñ, --a]

Var iken dendān u lā'lüñ **aňa** itmez
ārzü / İtse dil ğavvāsını deryā dūr ü
mercāna ğark (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 112, Beyit 4*). [aňa, --ñ, --a]

Fazlî'ye vird ü vārid iy şeyh hep
bir oldı / 'Arz itme **aňa** lutf it vird
ile vāridātuñ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 7*). [aňa, --ñ, --a]

Fazliyā bir şāh-ı 'ālem sāye
şalmışdur **aňa** / N'ola ger olsa
müşerref her arası Lādik'üñ (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5*).
[aňa, --ñ, --a]

Her ne cān kim cām-ı 'ışkuñdan
senüñ ser-mest ola / Kelb-i nefis-i
zālim **aňa** olmaz hergiz
'ases (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 10*). [aňa, --ñ, --a]

Çün degüldür **aňa** lāyık ħamd-i
mağdūr-ı beşer / 'Aczüñi 'arz
itmek iy Fazlî hemānā ola
bes (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 16*). [aňa, --ñ, --a]

Redd itdüğiçün emrüñi bir kez
senüñ İblīs / Merdūd-ı ebed itdüñ
idüp la'neti **aňa** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14*). [aňa, -
ñ, --a]

Anuñ ħaķı ki Mūsi-i Kāzım
dinür **aňa** / Ā'nī emīr-i zümre-i
ebrār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 41*). [aňa, -
ñ, --a]

Ne şehdür ol ki **aňa** şevket ü
şalābetle / Sikender olmaya şanı

meger ola şānī (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 8*). [aňa, --ñ, --a]
Şāhid-i ħūb durur ħacle-i ma'nāda
sūħan / **Aňa** ger vezn libās ola vü
şan'at zīver (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 13*). [aňa, --ñ, --a
]

Si'r kim lafzı şāhīh ola vü ma'nāsı
şarīh / Kıymet olmaz **aňa** dünyā
tolusı sīm ile zer (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 18*). [aňa,
--ñ, --a]

Cevherüñ var-ise bāzāra getür iy
ĥvāce / Çoğ olur **aňa** ħarīdār bulur
kıymeti zer (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 32*). [aňa, --ñ, --a
]

Tab'-ı pākuñ şu kadar rüşen ü
nūrānīdür / Zerreden kim
görinür **aňa** göre şems ü
kamer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
15, Beyit 37*). [aňa, --ñ, --a]

İtse in'āmla ihsān **aňa** şāh-ı 'ālī /
Lutf-ı tab'ına delīl ola vü fazlından
eşer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 42*). [aňa, --ñ, --a]

Ĥütdan Yūnus-ı ĥurşīd çıkup buldı
ĥalāş / Ĥameli **aňa** Ĥudā itse n'ola
ger nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 2*). [aňa, --ñ, --a]

Zer-baĥşsın müselsel eger kim
disem n'ola / Zencīr-i zer **aňa** saña
Nüşīrevān-ı 'adl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 4*). [aňa, -
ñ, --a]

Milküñ çü Ka'be oldı cihāna tavāf-
gāh / Semsīr-i zer-
niyāmuñ **aňa** nār-dān-ı 'adl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 19*).
[aňa, --ñ, --a]

Ĥizmet eyler **aňa** iki dāyedür nāhīd
ü māh / Birisinüñ Zühre'dür adı
birisinüñ Kamer (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 7*). [aňa, -
ñ, --a]

Oldı rüşen çihresinde pertev-i
devlet anuñ / Şemsden azherdür ol
ĥulķ **aňa** bürhānı nider (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 13*). [aňa,
--ñ, --a]

Yâ İlâhî sen 'ināyet kıl **aña** 'ömr-i
tavîl / Devlet ü ikbâl ü iclâl ile
olsun nām-ver (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 19, Beyit 24). [*aña, --ñ, --a*
]

Cüddan saña su'âl eyleseler
ihşānuñ / Dir cevābında ne
lāzım **aña** billāh su'âl (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 32). [*aña,*
--ñ, --a]

Maşrıqda bir kişi **aña** olsa süvār
eger / Mağrib zemîni eyler idi bir
adımda cā (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 22, Beyit 7). [*aña, --ñ, --a*]

Mānend-i murğ bāl açup uçardı
yürise / Bir berķ-seyr idi n'ola
dirsem Burāk **aña** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 9). [*aña, -*
--ñ, --a]

Sür'atde 'ömr disem eger **aña** yiri
durur / Kim 'ömr gibi geçdi
cihāndan bulup fenā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 11). [*aña,*
--ñ, --a]

Tîğ oldu fer'-i emn ü kalem
aşldur **aña** / Buldı emānı tîğ u
kalem berr-i rūzgār (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 6). [*aña, -*
--ñ, --a]

Harf-i 'adūya çekdi kalem tîğ-ı
kahr ile / Hem tîğ u hem kalem
olalı **aña** dest-i yār (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 13). [*aña,*
--ñ, --a]

İştābl-ı dehrde bir atum var ki
hüşrevā / Rūz-ı veğāda düşmenüñ
olsun **aña** süvār (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 4). [*aña, -*
--ñ, --a]

Kılsa şikār kaşdına ger pāydu
rikāb / Cān virür olmağa **aña** şîr-i
felek şikār (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 25, Beyit 21). [*aña, --ñ, --a*
]

Bir 'imāretdür anuñ rif'ati kaşrı
kim **aña** / Yiridür olsa tetimmāt
toķuz kat eyvān (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 21). [*aña,*
--ñ, --a]

Aña Hāk'dan virilen ikbāl ü
'izzetdür müdām / Halka andan
irişen luţf u 'ināyetdür
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
27, Beyit 19). [*aña, --ñ, --a*]

Devletüñde Pād-şāhum şād u
hurrem her kişi / İrişen **aña** feleklerden
felāketdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
27, Beyit 28). [*aña, --ñ, --a*]

İsterem tā haşre dek yār ola nuşret
ol şehe / Şimdi kim Hāk'dan
mu'āvin **aña** nuşretdür
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
27, Beyit 31). [*aña, --ñ, --a*]

Dögünüp her nakāre dir ne kara
günlere kalduk / **Aña** kim bu
temāşādan bugün mahrūm ola
hāşā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
29, Beyit 8). [*aña, --ñ, --a*]

Gerçi yüz reng ile zeyn itmiş idi
anı bahār / Viridi ta'yîn **aña** reng ile
harîfüñ düzeni (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 30, Beyit 8). [*aña, --ñ, --a*]

'Ārız oldu yine beñzer ki
hevādan **aña** teb / Zerddür çihre-i
'āşık gibi rüy-ı büstān (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 4). [*aña, -*
--ñ, --a]

Şu kadar fazl virüpdür **aña** Hayy ü
Qayyūm / Haşre dek vaşf
idemezler fuṣalā-yı devrān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 30).
[*aña, --ñ, --a*]

Tederrüse sen Ebü'l-'ilme Bū 'Alî
gelse / Revādur **aña** çü tıfl ebced
eyleseñ ta'lim (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 34, Beyit 24). [*aña, --ñ, --a*
]

a: "O" teklik şahıs işaret zamiri.

Rūz-ı nevrūzda varsun yüzini
görsün **anuñ** / Görmeyen kimse
cihān içre muḳarrer nevrūz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 19).
[*anuñ, -nuñ*]

a: "O" üçüncü tekil şahıs zamiri.

Her nesne ki fikr
eyleyem **andan** da münezzeh / Her

nesne ki zıkr eyleyem **andan** da mu'arrā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11). [andan, -n, -dan]

a: " O" üçüncü tekil şahıs zamiri.

Ṭayy ide Ḥâtem-i Ṭay nâme-i cûdî ol dem / Bilse nâmidüğün ol nâmeye **anuñ** 'üvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 24). [anuñ, -nuñ]

Cümle eş'ârı **anuñ** leşkeridür âteş-bâr / Milk-i nazm içre odur Ḥüsrev-i şâhib-dîvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 29). [anuñ, -nuñ]

Kamu yârân olup üstine **anuñ** / Didiler herbiri bir şî'r-i garrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 6). [anuñ, -nuñ]

a: "O" işaret sıfatı.

Ṭab'üñ âyîne-i muşaffâdur / Görinür **anda** şüret-i ma'nâ (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 3). [anda, -n, -da]

a: " O" 2.I. tekil şahıs zamiri.

Pîr olsun ol cüvân kim olmuşam abdâl **aña** / Derdümi bilmege yiter na'l-i sînem dâl **aña** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [aña, -ñ, -a]

a: " O" işaret zamiri.

Şütür şütür keremi hücre hücre irdi **anuñ** / Pür eyledi şütür ü hücresini halk-ı zemen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14). [anuñ, -nuñ]

Bu hücrede meh ü mihr **anuñ** üştüri izidür / Derûn-ı hücrede oldu çün üştüri pây-zen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21). [anuñ, -nuñ]

âb: Su.

Görinürken saña her yirde Cemâl-i muṭlaḳ / Bir avuç **âb** u kiliñ

hüsnine olma mâyl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4). [âb,]

Âbdur gerçi şafâda tîğ-ı hün-eşânımız / Başına görseñ ki a'dânuñ ne âteşler yakar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 4). [âbdur, -dur]

Her şubaşı bir şubaşıdur secâ'at **âbına** / Teşnedür tîğından a'dâ bir içim şu harr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 23). [âbına, -ı, -na]

Uyandı dîde-i iḳbâl baht-ı hıvâb-âlûd / Yüzine **âb** saçup keff-i cûd-ı Raḥmânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 4). [âb,]

Âbdan olduğına cümle-i eşyâya hayât / İtdi gün gibi yine rûşen ü izhar nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 9). [âbdan, -dan]

Çeşme-i mihrden akıtdı tarâvet **âbın** / İtdi sîr-âb cihân bâğını yek-ser nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 7). [âbın, -ın]

âb: 1) su 2) Âşığın gözyaşı.

Âb vaşlıyla kılmaya teskîn / Yaḳa nâr-ı firâḳ cânını (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 10, Beyit 2). [âb,]

'abâ: Geniş, fakat kısa bir nevi gömlek olup, dizden biraz aşağı iner; üst tarafında, baş ve yanlarında kollar için birer delik bulunur. Keçi kılından dokunan kalın ve kaba kumaştan yapılır. Beyaz veya kahverenkli olur. Dervişlerin giydiği bir elbise olup, kökeninin Hz. Peygamber (s)'e kadar uzandığı söylenir. Süfiyyenin abadan elbise giymesinin, Hz. Peygamber'in sünnetine ittiba için olduğu zikredilir.

'Âriyetdür çün libâs-ı 'âr 'ârî olmuşuz / Ne **'abâsın** isterüz dehrüñ ne dîbâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8). ['abâsın, -sı, -n]

‘abā: (Ar.) Yünden dokunan bir tür kaba kumaştan yapılan üstlük.
Çü ‘ākıbet kefen olur libāsı her kişinüñ / ‘Abā ile ola mı fark-ı cāme-i semmūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15). [‘abā,]

‘abā: (Ar.) Yünden dokunan bir tür kaba kumaştan yapılan üstlük.
Fakr ile fahr iderdüñ emîr-i cihân iken / Sultân iken libāsuñ idi köhne bir ‘abā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13). [‘abā, -i, -di]

abdāl: Kalenderi derviş.
Göñül **abdāldur** ‘ışkında mest ü lāübālîdür / Bugün ol pîr ola mı nev-cüvân Dervîş Bālî’dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 2). [abdāldur, -dur]

abdāl: Abdal, derviş.
Ben **abdālî** ışığında iden bir boynı bağılu kul / Bugün ol pîr ola mı nev-cüvân Dervîş Bālî’dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 8). [abdālî, -ı]

abdāl: Aşık.
Aña tâc u kabā terk itdürüp **abdāl** iden ‘uryân / Bugün ol pîr ola mı nev-cüvân Dervîş Bālî’dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 4). [abdāl,]

abdāl ol: Gezgin derviş olmak.
Pîr olsun ol cüvân kim olmuşam abdāl aña / Derdümi bilmege yiter na‘l-i sînem dāl aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [abdāl ol, -muş, -am]

‘abher: (Ar.) Nergis.
Dağı bir göncedür taze cihân bağında ol dilber / Qadı serv ü yañağı gül ruḥı lāle gözi ‘abher (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 5). [‘abher,]

āb-ı āteş-tāb: Ateş huyly su.

Āb-ı āteş-tāb ile luṭf eyle teskîn it anı / Yandı bağrum tâbiş-i nār-ı elemnden sākiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [āb-ı āteş-tāb,]

āb-ı cān-fezā: Cana hayat veren, iç açan su.

Ḳalbe rāḥat-baḥşdur el-ḥaḳ hevāsı Lādik’üñ / Cān bağışlar cāne āb-ı cān-fezāsı Lādik’üñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [āb-ı cān-fezā, -sı]

āb-ı çeşm: Gözyaşı.

Ḡarḳ oldum āb-ı çeşme yoluñda ṭurı ṭurı / Gel gel ki başdan aşdı bu intizāre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [āb-ı çeşm, -e]

āb-ı ceyhūn: Ceyhun Irmağı.

Āb-ı Ceyhūn eyler imis çeşm-i giryān ile baḥş / Ḳatre-i kūr ḳaşd ider itmege ‘ummān ile baḥş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [āb-ı ceyhūn,]

āb-ı havāt: İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduḡu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

Lebüñ cihāna virelden ḥayāt ḥacletle / Ḳaçup gidüp zulemāta görünmez āb-ı ḥayāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 28). [āb-ı ḥayāt,]

Şeker şerbetleri ḥod selsebîl-āsā sebîl oldı / İçen bir cür‘asın āb-ı ḥayāta eyler istiğna (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 24). [āb-ı ḥayāt, -a]

Hızr-vār oldı çemen şahnı şular āb-ı ḥayāt / Nüş idenler idi görmeye bu demde memāt (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 5). [āb-ı ḥayāt,]

Nüş-ı beḳā umanlara nîş-i fenā şunup / Āb-ı ḥayātı ḳahruñ ider

cāna zehr-i mār (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 5). [āb-ı hayāt, -ı]

āb-ı hayāt: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su. Ölümünden Hızır-veş pervāsuz-isem n'ola iy Fazlî / Lebi āb-ı hayātumdur saçı 'ömr-i dırāzumdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [āb-ı hayāt, -um, -dur]

āb-ı hayāt ol: Ölümsüzlük suyu olmak 2. beğenilen, keyif veren şey olmak; uzun olmak.

İy Fazlî bu şî'r āb-ı hayāt oldu hemânâ / Feyz itdi saña çeşme-i feyzinden o kâbız (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [āb-ı hayāt ol, -dı]

āb-ı hayvân: İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu. 2. Sevgilinin yanakları.

Bu fenâ gül-zârının 'ıyşını 'ālem şandılar / **Āb-ı hayvân** ile kılmışlar ezel tahmîrünü (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 3). [āb-ı hayvân,]

āb-ı hayvân: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

Āb-ı hayvân var iken lâ'lüñe meyl eyler gönül / Nesne gelmez tûtiye pes şehd ü sükkerden lezîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [āb-ı hayvân,]

Sebîl oldu şeker şerbetleri hep selsebîl-āsâ / Anı nûş eyleyenler istemezler āb-ı hayvânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 15). [āb-ı hayvân, -ı]

āb-ı hızr: İçene ebedî hayat bağışlayan efsanevi su, āb-ı hayat.

İy sözün na' -ı zemînde āb-ı Hızr'ı itdi mât / V'ey lebün yâdına 'İşî gögde kesb eyler hayāt (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [āb-ı hızr, -ı]

āb-ı kevser: Kevser şarabı.

Leblerün iy hür cāna āb-ı Kevser'den lezîz / Acı acı dillerün pālûde-i terden lezîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1). [āb-ı kevser, -den]

Ruğlarıñla leblerün vaşında eş'arum benüm / Döstüm bîmâr-ı 'İşka āb-ı Kevser'den lezîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [āb-ı kevser, -den]

āb-ı kevser: Cennette bulunduğu ve içenin bir daha susuzluk çekmeyeceğine inanılan kutsal su.

Yumup göz hürdan şüfî yudum el āb-ı Kevser'den / Şarâb-ı cân-fezâ vü dilber-i ra'nâ baña yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [āb-ı kevser, -den]

āb-ı kevser: Cennette bulunan kutsal havuzun suyu. 2. Cana can katan, hayat veren, saf, temiz, tatlı su.

Āb-ı Kevser'den yur el 'aşık yumaz yüz tã'ata / Neylesün anı şarâb-ı dil-güşası yok degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [āb-ı kevser, -den]

āb-ı lutf: İyilik, cömertlik suyu.

Ger ide mihr-i 'atâñ u āb-ı lutfuñ terbiyet / Tâze vü ter kırmızı güller bitüre hâr u has (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 11). [āb-ı lutf, -uñ]

İtdün sebîl-i Hâkda sebîl āb-ı lutfuñ / Sîr-āb oldu teşne-dilâ zümre-i belâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10). [āb-ı lutf, -uñ, -ı]

āb-ı muşaffâ: Saf, tertemiz su.

Kıldı ol āb-ı muşaffâ ile hep tâze vü ter / Cümle eşcâra virüp neşv ü

nemālar nevrūz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 8). [āb-ı muşaffā,]

āb-ı revān: 1. Akarsu.

Göricek anı geyüp egnine āyîne zire / Tırdı ceng itmege peklendi katı **āb-ı revān** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 9). [āb-ı revān,]
Seyr idüp böyle hazān olduğunu gül-zāruñ / Taşlar ile döğünüp nāle ider **āb-ı revān** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 13). [āb-ı revān,]

āb-ı revān: Akar su.

Hvān-ı hüsninde pür oldı güllerüñ şahn-ı çemen / Bülbülü cem' itmege **āb-ı revān** eyler şalā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3). [āb-ı revān,]

āb-ı revān-ı 'adl: Doğruluk nehirinin suyu.

Pāk oldı çirk-i zulmden el-haḡ bu memleket / Semsīr-i tizüñ olalı **āb-ı revān-ı 'adl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 17). [āb-ı revān-ı 'adl,]

āb-ı telh: Acı su, acılaşmış şarap.

Bir kaçre eşk-i çeşmüñ eger yire tamlasa / Deryā şuyı gibi ola Fazlî her **āb-ı telh** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5). [āb-ı telh,]

ābid-i lāt: Lat putuna tapan.

Teveccühüm sañadur mā-sivāya lā dimişem / Olur mı mü'min olan 'ālem içre **ābid-i Lāt** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 27). [ābid-i lāt,]

ābisten: Gebe yüklü (Mecazen ihtiva eden; bulunduran; saklayan, içeren).

Mezār hücresin añ besleme tenüñ çü şütür / Ki hücre tîre vü teng ü şütürdür **ābisten** (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4). [abisten,]

aç: Göstermek.

Açduğı-y-çün mācerā-yı eşkümi şahrālara / Dil uzatdı sū-be-sū ırmağlar deryālara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [açduğı-y-çün, -duğ, -ı, -y, -çün]

aç: Kapalı şeyi açık hāle getirmek.

O hücre vü şütürüñ 'ışkına hemān ol biñ / Hamuş olam çü şütür **açmayam** çü hücre dehen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46). [açmayam, -ma, -y, -am]

aç: Açmak, çiçeklenmek.

Daḡı **açılmadın** o ḡonce-i ter / Gül gibi şoldı hey ne āfetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terhib-bend 2, Beyit 25). [açılmadın, -ıl, -ma, -dı, -n]

aç: Söylemek, açıklamak.

Uzatma Fazliyā sözüñi **aç** du 'āya el / Kābil degül ne deñlü iderseñ beyān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 31). [aç,]

aç: Açmak.

Döndi ol dem murād **açup** dehenin / İtdi kām-ı murādumuz şekerin (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 4). [açup, -up]

aç: (Çiçek için) Büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Sīne-i zerdümüñ üstinde benüm dāğlarum / Bāğ-ı miñnetde **açılmış** gül-i nesrīnümdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [açılmış, -ıl, -mış]

aç: Açık hale getirmek.

Yüri nergis gibi göz yum bu cihān bağından / Ki degül göz yumup **açınca** bahāriyye

zemân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 19). [açınca, -ınca]

ac: Örtüyü kaldırmak.

Hacle-i fikrde bir bikr durur şi'r-i laṭîf / Maḥrem olmayana kâbil degül **açmaz** mi'cer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 16). [açmaz, -maz]

ac: Kapalı şeyi açık hâle getirmek.

Peleng-i ḳahruñ eger **açsa** pençe-i ḡazabı / Hezâr şîr-i ner olsa öñünde ola ḡazâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 21). [açsa, -sa]

ac: Açmak, ortaya çıkarmak.

Melâmet milkini **açdum** ser-â-ser tîḡ-ı âhumla / Bugün ben şâh-bâz-ı milk-i 'ışkum bir diyâr aldum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 10). [açdum, -du, -m]

ac: Fethetmek.

Bi-ḥamdi'llâh bugün fırsat bizümdür baḥt yâverdür / **Açalum** tîḡumuzla cümle-i İrân u Tûrân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 6). [açalum, -alum]

ac: Açık hâle gelmek, çiçeklenmek.

Açılıb bâḡ-ı vücūdında sa'âdet gülleri / Gülşen-i 'âlemde ḳalsun bûy-ı luṭfından eser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 28). [açılıb, -ıl, -ıp]

ac: Fethetmek.

Ala iy milk-i ikbâlün şeh-i İskender akrânı / Ki **açduñ** tîḡuñ ile milk-i Tebrîz ü Ḥorāsân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 37). [açduñ, -du, -ñ]

Şeh-i şâhân-ı 'âlemsin saña lâyıḳ durur şehlik / Ki **açduñ** tîḡuñ ile milk-i Tebrîz ü Ḥorāsân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 42). [açduñ, -du, -ñ]

ac-: Açmak, çiçeklenmek.

Şâd olur yâreler **açsa** müjesi sînemde / Ki fütüh olsa gelür ḥâtır-ı sultâne şafâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 6). [açsa, -sa]

ac-: Kapalı konumdaki bir şeyi açık hale getirmek; girmek, kavuşmak, ulaşmak.

Açamaz evc-i fezâ-yı ḳudretünde bâl ü per / Murḡ-ı evhâm u ḥayâl olur giriftâr-ı ḳafes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 5). [açamaz, -a, -maz]

ac-: (Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Ehl-i 'İşk içre şeh-i devlet-penâh oldum bugün / **Aç** işigüñ taşı iy dilber penâh oldu baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [aç,]

Gözün **aç** ḥüsnidür yârün niḳâb-ı ḥüsni iy ḡâfil / Ki nûr-ı ḥüsnine mihrün yine öz nûrî mâni'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [aç,]

ac-: (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Gül gibi gülsün **açilsun** dâyimâ ol şâd-mân / Kıl nazar lutf ile biz bî-çâreye iy kâm-rân (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 34). [açilsun, --ıl, -sun]

ac gözün: Uyanık, Dikkatli bulunmak.

Şeb-i ḡafletde gel âlûde-i ḥvâb olma bîdâr ol / Gözün **aç** her taraftan nâzır-ı dîdâr-ı dil-dâr ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [aç gözün,]

ac gözün: Gözünü açmak, açık duruma getirmek 2. uyanmak; gönül gözünü açmak, gerçekleri anlar, kavrar duruma gelmek.

Ne bilsün Fazliyā zāhid ğubār-ı
pāyunuñ kadrin / Gözüñ aç
tütüyādur ħurde ħurde anı benden
sor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88,
Beyit 5). [aç gözüñ,]

aç gözüñi: "Etrafına basiretle bak,
gafletten uyan, uyanık ol"
manalarına gelen uyarı sözü.
Korkum ol yolda kalup dūr olasın
kāfileden / Hıvāb-ı ğaflet niçe
bir aç gözüñi iy ğāfil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5). [aç
gözüñi,]

‘aceb: Acaba.
Kalem ne yüzden ide
medhūñi ‘aceb taḥrîr / Hümâyı
şayd ide mi bir ğurāb bî-per ü
bāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 27). [‘aceb,]

‘aceb: Acaba.
İrişdi çak semāya
āsümāniler ‘acebdür ger / Hurūs-ı
‘arşı yakmaz-ise anuñ nār-ı
süzāmı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
12, Beyit 31). [‘acebdür, -dür]

‘aceb: Acaba, hayret, şaşılacak şey
2. öyle bir, o kadar, çok.
Göglere irse gerek tabl u nefîr
āvāzı / Gür gür
olmazsa ‘acebdür hele ğuş-ı
Keyvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
13, Beyit 7). [‘acebdür, -dür]

‘aceb: (عجب) zf. (Ar. ‘aceb “şaşma,
hayret”)

1. Şüphe, tereddüt, hayret ifâde
eden soru zarfı, acaba:.

Çün senüñ ‘aceb benüm kārüm
hemîşe ‘özrdür / Pārsālîk saña var
iy şeyḥ fāsıklık baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [‘aceb,]

‘aceb: Acaba 2. Nasıl.

Fazliyā var mı cihānda bāğ-ı ‘Işk
içre ‘aceb / Būse-i lā’l-i leb-i cān-
baḥş-ı dilberden lezîz (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [‘aceb,
]

‘aceb: Acayip, tuhaf, şaşırtıcı.

‘Acebdür hāl-i yārānuñ muḥabbet
‘arz idüp yāre / Açarlar sînelerde
yāreler yarayı bilmezler (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3).
[‘acebdür, -dür]

‘aceb: Acaba, hayret, şaşılacak
şey.

Ola tiryāk olsa senden ğayrı dilber
baña zehr / Yok durur mişlūñ
velîkin bu ‘aceb iy hūn-ı
dehr (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 5). [‘aceb,]

‘aceb: "Acaba" soru kelimesi.

Şol kadar kan ağladum bir cür‘adan
yād itmedüñ / Nemden
incindin ‘aceb bilsem ki nemden
sākiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
21, Beyit 4). [‘aceb,]

Varum yasumuñ sîmidür ancak
dahı nem var / İy Fazlî ‘aceb ben
ölcek nem ala vāriş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [‘aceb,
]

Görinen kaşlar mıdır
yārā ‘aceb yara didüm / Didi irmez
‘akluñ iy miskîn oralara (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4).
[‘aceb,]

Ne ola hāl ‘aceb āḫiretde
dimeyesin / Kānı ‘ibādet-i Mevlā
nedür bu fışk u fūcur (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17). [‘aceb,
]

Bu du‘āyı umaram kim kıla maḳbūl
Ḥudā / ‘Aceb olmaya ḳabūl olsa
du‘ālar nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 30). [‘aceb,]

Ne devlet ola ‘aceb bundan ilerü
kişiye / Ki ola ‘ālim-i sır-ı kelām-ı
Ḥayy ü Qādīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 10). [‘aceb,]

Cihānda ‘ālim ü ‘āmil o ‘ilm ile
el’ān / ‘Aceb kim ola diriseñ baña

o şân-ı kerîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 12). [*'aceb,*]
 Güşe güşe bilmezem kimler durur
 hem-demlerüñ / Kâğı nâ-
 mahremler oldu
 iy **'aceb** mahremlerüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 9). [*'aceb,*]
 Görüp dil bir saçı Leylî nigârüñ
 oldu meyyâlî / **'Aceb** Mecnûn'ı
 olmışdur anuñ bilsem n'ola
 hâlî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 1). [*'aceb,*]
 Çeşm-i şehläsî **'aceb** hünî
 harâmîdür anuñ / Murğ-ı dil
 şaydına zülfi fitne dâmidur
 anuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 7). [*'aceb,*]
 Açılmadan o gönce **'aceb** şoldı hey
 dirîğ / Bâr-ı ümîdi dest-i ecel yoldı
 hey dirîğ (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 7). [*'aceb,*]
 Bâzû-yı devlet üzre **'aceb** şâh-
 bâzdı / Âl ile dâma düşdi kazâ ile
 nâ-gehân (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 13). [*'aceb,*]
 Bize yâ Rab bu ne muşîbetdür / Ne
 belâdur **'aceb** ne hâletdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 21). [*'aceb,*]

'aceb: 1. Şüphe, tereddüt, hayret ifâde eden soru zarfı, acaba 2. Garip, acâyip, tuhaf, şaşırtıcı.
 'Aceb 'âlemde ol 'âlemde özge
 var mıdur 'âlem / Ki ola sâki-i
 mahbûb destinde mey-i
 hamrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [*'aceb,*]

'aceb: Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.
 Hâke düşsek **'aceb** mi zilletle /
 Yürümüz güşe-i mezelletdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 29). [*'aceb,*]

'aceb mi: Şaşılır mı.
 Dil **'aceb** mi sen lebi cân-bahşsa
 'İsî'dür disem / Ağız açsañ güft ü

gūya leblerüñden cân yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [*'aceb mi,*]
 Cümle beyti al câmuñ vaşfidur iy
 lâle humâr / Fazlî'nüñ bu şi'rine
 dirsem **'aceb** mi lâle-zâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7). [*'aceb mi,*]
 'İşka düşdi dil **'aceb** mi göz
 yaşıdan el yusa / Neylesün dürr-i
 muşaffâyı olan 'ummâna
 ğark (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [*'aceb mi,*]
 Odur bugün 'âlem-i 'ilm ile
 cihânda 'âlem / **'Aceb** mi a'lem-i
 'âlim olursa ger o 'alîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 18). [*'aceb mi,*]

'aceb mi: Şaşılır mı, tuhaf mı.
 'Aceb mi bülbülün olsa görenler
 gülşen-i hüsnün / Bahâr oldukça
 artar iy perî dîvâne vü şeydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [*'aceb mi,*]
 'Aceb mi sâgara düşsem baş ortaya
 koyup sâkî / Hâbâb-ı mey gibi oldu
 derünümde hevâ peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [*'aceb mi,*]
 Hâr elinden bülbül ağılarsa **'aceb**
mi Fazliyâ / Goncanuñ yanına
 geçmiş gösterür barmağ aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [*'aceb mi,*]
 Mestdür çeşmüñ **'aceb** mi katlûme
 kaşd eylese / Kân ider cânâ olıcak
 merdüm-i 'ayyâr mest (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [*'aceb mi,*]

Hem-nişîn-i hâr gördüm ol gül-i
 handânımı / Her-dem
 eylersem **'aceb** mi iy gönül zâr-ı
 hezâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4). [*'aceb mi,*]
 'Aceb mi halk-ı cihân pād-şâh-ı
 vakt olsa / Çü şaldı sâye hüma-yı
 sa'âdet ü iclâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 2). [*'aceb mi,*]

Ğamer yüzli ĳara beñlü ĳüzeller
Pād-şāhıdur / Benüm māh-ı siyeh-
çerdem **‘aceb** **mi** hāl-dār
olsa (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 10). [‘aceb mi,
]

‘aceb mi: *Tuhaf mı, şaşılır mı.*
Görmedi anuñ gibi bir pādîşā
çeşm-i cihān / Yolına terk eyler ise
dil **‘aceb** **mi** cism ü cān (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
3). [‘aceb mi,]

‘aceb midür: *Tuhaf mı, şaşılır mı.*
Her gören biñ cān ile olsa **‘aceb**
midür esr / İy melāhat taht-gāhı
üzre sultānum Hasan (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 14, Beyit 10).
[‘aceb midür,]

‘aceb **ol:** *Şaşırmak, hayrete
düşmek.*
Lā’lūñe geh cām u geh mey vırse
dil olmaz **‘aceb** / Sākiyā eyler ĳalať
çünkim ide ĳüftār mest (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [‘aceb
ol, -maz]
Āhuma meyl eylese ol serv-ğadd
olmaz **‘aceb** / Bāde çünkim dāyimā
serv-i sehī-meyyāldür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [‘aceb
ol, -maz]

‘aceb **ol:** *Şaşırtan, hayrette
bırakan, tuhaf olmaz.*
Baħr olsa yaşum ĳatreleri ger **‘aceb**
olmaz / İy Fazlî meşeldür bu ĳöl
olur dama dama (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt’a 3, Beyit 2). [‘aceb ol,
-maz]

‘acebā: 1. Merak, kararsızlık veya
kuşku anlatan bir söz, acep. 2.
Şüphe, kuşku.
ĳüzel ne fā’ide eyler saña o
dem **‘acebā** / Elūñde ĳalmaya ferr
ü ĳözūñde ĳalmaya nūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10).
[‘acebā,]

Rūzı nevrūz olur yüzini ĳören
ĳişinūñ / Böyle pîrūz olur
mı **‘acebā** her nevrūz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 20).
[‘acebā,]

‘acebā: Acaba.
Ki bize n’olsa beng ile **‘acebā** /
Āteş-i cūyı bulmaĳa teskîn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt’a 5, Beyit 3).
[‘acebā,]

acı: *Tadı ağızda yakıcı bir etki
bırakan, dille alınan duygulardan
tatlının karşıtı olan // İztırap verici,
üzücü.*

Lebūñ **acılarını** ĳüsrevā ĳayra
su’āl itme / ĳam-ı şîrîni bilmek
ister iseñ küh-kenden şor (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2).
[acılarını, -lar, -ın, -ı]

acı acı diller: *Acı acı sözler
söylemek.*
Leblerūñ iy ĳūr cāna āb-ı
Kevşer’den lezîz / Acı acı dillerūñ
pālūde-i terden lezîz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1). [acı acı
diller, -ūñ]

acı **söz:** *Söyleneni üzecek,
dokunaklı söz; sert, kırıcı, ağır söz.*
Lā’lūñle acı sözleri key ĳoş ĳelür
baña / Şîrîn olur ne deñlü olursa
şarāb-ı telĳ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 55, Beyit 2). [acı söz, -ler, -i
]

acıd: *Acıtmak.*
Kef-i deryā-nişāruñ la’l ü dūr
şaçdıĳca reşkinden / Yüregi ĳan
tolar k’anuñ **acıdur** baħr-i
‘Ummān’ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 46). [acıdur, -ur]

acıd: *Üzmek, canını yakmak.*
Acıdup bāde gibi rûze bizüm
cānımuzy / Cām gibi ĳurudup tıdur
idi ĳanımuzy (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 23, Beyit 9). [acıdup, -up]

açık: 1. Aydınlik, parlak.

Kimden ne bāk Fazlî'ye 'âlemde iy güneş / Kim şubh gibi alnı **açık** yüzi aķ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 7). [açık,]

'âcil: Acele eden, acele ile giden.

El-'acel el-'acel iy fırsatı fevt eyleyici / Şoñra nâdim olıcaksın kerem it ol **'âcil** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35). ['âcil,]

açıl: Açık hale gelmek, açılmak.

Kanı devlet iy perî bâb-ı sa'âdet **açılup** / Hâneñ içinde görem peydâ beni tenhâ seni (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [açılup, -up]

Ne sür ol kim sürürından anuñ mesrûr olup 'âlem / **Açıldı** her gôñül pür-şevķ olup nûş itmeden şahbâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 3). [açıldı, -dı]

Açılup göti çıkınca beş on gün / Yemiş bir poķ cihâna şıçmış ammâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 2). [açılup, -up]

açıl: Açık hale gelmek, çiçeklenmek; neşelenmek.

Gül-i hayât **açılmazdı** bağ-ı dehr içre / Eger ki gülşen-i vaşluñdan ırmese nefehât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 30). [açılmazdı, -maz, -dı]

Açılmadan o ğonce 'aceb şoldı hey dirîĝ / Bâr-ı ümîdi dest-i ecel yoldı hey dirîĝ (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 7). [açılmadan, -ma, -dan]

açıl: (Çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Açıldı gülşen-i devletde ğonce-i makşûd / Müzeyyen eyledi gül gibi

ravza-i cānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 3). [açıldı, -dı]

açıl: (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Göz açup cümle şükûfe **açılup** şād oldu / Bāĝa virdi haber-i luţfuñı beñzer nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 27). [açılup, -up]
Yine güller **açılup** kaldı yirinde dikenî / Bozdı dihkân-ı felek bāĝı kurutdı çemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 1). [açılup, -up]

açıl: (Aĝaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Açılup gülşende güller 'ıyş ider gördüm seher / Karşusunda şevķ ile bûlbûller eyler nâleler (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 3). [açılup, -up]

açıl: (Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Ĥamdülillâh ki yine başuma ĝün toĝdı bugün / Tâli'üm göĝi **açıldı** ki olup def'-i ĝamâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 27). [açıldı, -dı]

açıl: Açık hale gelmek, feth e uygun hale gelmek, teslim olmak.

Şâh-ı milk-i saltanat Sultân Süleymân bin Selîm / Kim kılıcıyla **açıldı** bâb-ı şehir-istân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 14). [açıldı, -dı]

acı: Acı vermek 2. Canını yakmak.

Yire sürdiler yüzün başum gibi **acıtdılar** / Bilmezem deryâ-yı 'Ummân'ı benüm nem şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 10). [acıtdılar, -dı, -lar]

acıyup: Acılamak, merhamet etmek.

Hvâce-i çeşmüm görüp cismümi
'uryân **acıyup** / Kanlu yaşımdan
giyürdi bir kaçā-yı āl aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2).
[acıyup,]

'āciz: Ar. Güçsüz, zayıf, gevşek.
Edā-yı midhatuñ itmekde
tab' **'āciz** iken / Dilüme oldı revān
şevk ile bu nüh ebyāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 25).
['āciz,]

'āciz: Güçsüz, kudretsiz, zayıf.
Şi'r dimekde benüm zerrece
'acüzüm yokdur / 'Āciz olur mı
şikār almada hergiz cürre-
bāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 32). ['āciz,]
Nikāt-ı fikreti dergende 'aql-i
gül **'āciz** / 'Ulūvv-i himmeti
vaşfinda nefis-i nāṭıka lāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 12).
['āciz,]

'āciz kal: Aciz olmak.
Naḳşı yā Rab ol büt-i hūbuñ niçe
zībā olur / Her feni yazmaḳda 'āciz
kaldılar naḳḳāşlar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4). ['āciz
kal, -dı, -lar]

'āciz ol: Dayanamamak, tahammül
edememek.
Midhatuñ rāhını ṭayy itmede 'āciz
oldı / 'Arşa-i 'arşı egerçi ṭolanur
peyk-i ḥayāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 40). ['āciz ol, -dı]

'aciz: Acizlik, iktidarsızlık, el
yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
Çün degüldür aña lāyık ḥamd-i
maḳdūr-ı beşer / 'Aczüñi 'arz
itmek iy Fazlî hemānā ola
bes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 16). ['aczüñi, -ü, -ñi]
Bes ola **'aciz** ü 'özüñi 'arz
eylemek hemīn / Medhūñe dil
uzatmaḡa ḳudret kaçan ola (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15).
['aciz,]

'aciz: Gücü yetmeme durumu,
güçsüzlük, acizlik.
Şi'r dimekde benüm
zerrece **'acüzüm** yokdur / 'Āciz olur
mı şikār almada hergiz cürre-
bāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 32). ['acüzüm, -ü, -m]

ad: Isim, nam.
Devrān-ı dehr şunmasun 'aks-i
murādumuz / Yazılmadan defātir-i
maḳşūda **adumuz** (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 6).
[adumuz, -umuz]

ad: Ad, isim.
Pîşe-i 'ışık içre Ferhād' uñ hemān
bir **adı** var / Kār-ı 'ışık baña şor her
şan'at uñ üstādı var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [adı, -ı]

Tañrı arslanı 'Alī ḥaḳḳı-y-çün
oldur **ad** ile / Pîşe-i cūd u
şecā'atden yekūn-ı şîr-i ner (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 26).
[ad,]

Ḥizmet eyler aña iki dāyedür nāhīd
ü māh / Birisinüñ
Zühre'dür **adı** birisinüñ
Kamer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 7). [adı, -ı]

Gerçi kim Nüşirevān 'adliyle buldı
iştiḥār / Sen unutturduñ anı ancak
cihānda **adı** var (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 29). [adı,
-ı]

Mūr-veş dil diyu derd-i 'ışık uñ
pā-mālidür / Sevmişem bir şāh-ı
ḥusn **adı** Süleymān Bālī'dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
2). [adı, -ı]

Ben degül ancak ḳulı olmış durur
ins ile cān / Sevmişem bir şāh-ı
ḥusn **adı** Süleymān Bālī'dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
4). [adı, -ı]

Meyl ider düşmenlere feryād
elinden dōstlar / Sevmişem bir şāh-
ı hūsn **adı** Süleymān
Bālī'dür (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 16, Beyit 6*). [adı, -ı]
Milket-i hūsn ü melāhatde
mükerrem şāhdur / Sevmişem bir
şāh-ı hūsn **adı** Süleymān
Bālī'dür (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 16, Beyit 8*). [adı, -ı]
Bezm-i gāmda ney gibi her-dem
işüm efgān ider / Sevmişem bir
şāh-ı hūsn **adı** Süleymān
Bālī'dür (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 16, Beyit 10*). [adı, -ı]
Dōstını ağladup düşmenlerini şād
ider / Sevmişem bir şāh-ı
hūsn **adı** Süleymān Bālī'dür (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 16, Beyit 12*). [adı, -ı]
Fazlī'yi yad eyleyüp ağıyarı yād
eyler o şāh / Sevmişem bir şāh-ı
hūsn **adı** Süleymān Bālī'dür (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 16, Beyit 14*). [adı, -ı]
Hvān-ı vaşlı hāşş u 'āma hasbeten-
lillāhdur / Ol saḥāvet menba'ı
kim **adı** Muşlī Şāh'dur (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 22, Beyit 2*). [adı, -ı]
Geydürür ol dem aña ihsān idüp bir
tāc-ı zer / Ol saḥāvet menba'ı
kim **adı** Muşlī Şāh'dur (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 22, Beyit 4*). [adı, -ı]
Tīr-i maḳşūdın nişāna irgürür ol
nev-cūvān / Ol saḥāvet menba'ı
kim **adı** Muşlī Şāh'dur (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 22, Beyit 6*). [adı, -ı]
Ol gedāyı ğarḳ idüp sīm ü zere
şādān ider / Ol saḥāvet menba'ı
kim **adı** Muşlī Şāh'dur (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 22, Beyit 8*). [adı, -ı]
Ben fakīre bilmezem yā Rab niçün
kıldı ḥarām / Ol saḥāvet menba'ı
kim **adı** Muşlī Şāh'dur (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 22, Beyit 10*). [adı, -ı]

Yüz koyup ol şāh öñinde ḥāk ile
yeksān olur / Ol saḥāvet menba'ı
kim **adı** Muşlī Şāh'dur (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 22, Beyit 12*). [adı, -ı]
Fazliyā var iste bende yok dimez
virür hemān / Ol saḥāvet menba'ı
kim **adı** Muşlī Şāh'dur (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 22, Beyit 14*). [adı, -ı]

ad: Ad, isim, san.

Murtazā ḥaḳḳı 'Alī
olmasun **adum** Fazliyā /
Eylemezsem Düldül-i cismüm ser-
ā-ser kana ğarḳ (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 112, Beyit 5*). [adum, -um]
Sipihri bīsütünü çāk iderken tise-i
āhum / Daḥı
bilmezdi **adın** Bīsütün'ün kūh-ken
'āşık (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 2*). [adın, -ın]
Unuduldu **adı** Nūşīn-revān'ün milk-
i 'ālemde / Şu deñlü 'adl ü dād
itdün sen iy Sultān-ı
'Osmānī (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 12, Beyit 41*). [adı, -ı]
Sensin ol şāh ki sultān-ı serāy-ı
heftüm / Şimdi bir Hindi ğulāmuñ
durur **adı** Keyvān (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 13, Beyit 45*). [adı, -ı]
Sa'd-ı Zengī'nün **adın** kim bilür idi
şāhā / Virmese Sa'di Gülistān'la
Büstān'da ḥaber (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 15, Beyit 40*). [adın, -ın]
Hemānā ğayret-i dīn ol durur ol
vācibü'l-ḳatluñ / Olanuñ tīg ile
levḥ-i cihāndan **adı** vü şanı (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 17, Beyit 14*). [adı, -ı]
Rām eyledüm **adına** diyüp şī'r o
perīnün / Çok kimse dimişler
benüm içün bilür esmā' (*Kara Fazlī Dīvānı, Kıt'a 3, Beyit 1*). [adına, -ına]
Ḳatı ḥayf oldu bu ḥayfā
firāk **adıyla** cān yansun / Ne cān
cümle cihān belki zemīn ü āsümān

yansun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 13). [adıyla, -ı, -y, -la]
Cemâli mâh-ı 'âlemden münevver / Adı Behrâm bir hûrşîd-i ruhsâr (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 3). [adı, -ı]

a'dâ: Düşman.

Bir belâdur k'âsümânî kâhrdan nâzil olur / Kılmağa her töp a'dâ milkini zîr ü zeber (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 16). [a'dâ,]

Her şubaşı bir şubaşıdur secâ'at âbına / Teşnedür tîğından a'dâ bir içim şu harr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 23). [a'dâ,]

Eyleye gâlib seni her lahza a'dâ üstine / Nitekim şemşîr-i kâhr-ı Hüsrev ü Cemşîd-fer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 42). [a'dâ,]

Âbdur gerçi şafâda tîğ-ı hün-efşânımız / Başına görseñ ki a'dânuñ ne âteşler yaqar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 4). [a'dânuñ, -nun]

Âl vâlâlarla her bayrak 'arûs-ı fethdür / Olmağa a'dâya hem-pehlû iderler âller (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 9). [a'dâya, -y, -a]

Saña nisbet ne vücûdı var ola a'dânuñ / Şîr yanında ne deñlü ola nîrû-yı şegâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 38). [a'dânuñ, -nun]

A'dâ atı ayağına pâ-mâl idüp reviş / Şihhatde zât-ı pâkı ola sâlim ü şafâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 35). [a'dâ,]

Tîğî kalem gibi kılur a'dâ başın şikâr / Mânend-i tîğ ider kalemi kaṭ'î kâr-zâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 14). [a'dâ,]

Ger görse tîğüñü çü kalem serfûrû idüp / Bî-tîğ u bî-kalem ola a'dâ esîr ü zâr (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 24, Beyit 23). [a'dâ,]

A'dâya tîğ urup vire tâ dōsta kalem / Şundı eline tîğ u kalem luṭf-ı Kird-gâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 12). [a'dâya, -y, -a]

Yolında pâdişahuñ sâdık iken ol şeh-i a'lâ / Dirîgâ itdi 'işyân töhmetin bühtân idüp a'dâ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 3). [a'dâ,]

a'dâ: T. is. Her tarafı su ile çevrilmiş kara parçası. ada çayı çay gibi içilen bir nev'i kokulu ot. ada tavşanı bir nev'i tavşan.

Dōstdan ümmîdümüz yokdur 'adûdan bîmümüz / Ne ehibbâ isterüz dehrüñ ne a'dâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31). [a'dâsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz]

a'dâ: Düşman, hasım.

Her-dem a'dâ vü ehibbâdan çeker biñ dürlü derd / Derd için halk oldu beñzer dōstlar dünyâda dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [a'dâ,]

Od saçar ağzından a'dâsına karşı ol şehüñ / Her tüfeng ü töp rezm içinde bir şa'bân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 20). [a'dâsına, -sı, -n, -a]

Nehr-i cârîdür ki himmet şarka olmuşdur revân / Tîgumuz a'dâyı garḳ-âb-ı helâk itmek diler (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 3). [a'dâyı, -y, -ı]

Oḳ alsa destine ehl-i kubûr dirler hep / Kemânuñ oḳına a'dâ hemîse kurbânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 18). [a'dâ,]

Ne tîğ bî-kalem virür a'vâna intizâm / Bî-tîğ ne kalem virür a'dâya inḳisâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 8). [a'dâya, -ya]

Hak naşib itmiş o kân-ı kerime seyf
ü kalem / Döstuñ tâ yaza göñlin
kıra **a'dāyī** hemān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 33).
[a'dāyī, -y, -ı]

a'dā: Düşman, hasım.

Sensin çü tahta müştahik ü taca
müsta'idd / **A'dāya** tãc derd-i ser ü
taht oldu dār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 19). [a'dāya, -y, -a]

a'dā': Düşmanlar || rakipler.

Sen saķīm olma çü iķbāl ü şeref
nüshasım /
Senüñ **a'dā'ña** saķāmet yaraşur
sulţānum (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 2, Beyit 4). [a'dā'ña, -ñ, -a]

'aded: Sayı; tane 2. nitelik.

Nice vaşf eyleyeyin anda bişen
ni'meti ben / Kimse
anuñ **'adedin** bilmeye ancak
Sübhān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
13, Beyit 18). ['adedin, -in]

ādem: İnsan.

'āşıklıgımı bildi gören hūn-ı
sirişkūm / Zīrā mey
ider **ādemüñ** esrārını ifşā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3).
[ādemüñ, -üñ]

Oķlaruñdan incinürse hāste-dil
ma'zūr tut / İy kemān ebrū
meşeldür **ādeme** eylük batar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1).
[ādeme, --e]

ādem: 1. insan 2. kişi || adam 3.
insan || Hz. Âdem 4. yaşam, insan
ömrü.

Ķāmet ü zūlf ü dehānuñ
görmeyelden iy perī / Girmisem bir
şūrete gören
dimez **ādem** baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [ādem,
]

Leblerüñ emdükçe dil söyler hadīs-
i 'İşkuñı / **Ādemüñ** mey rāz-ı

pinhānın tamāmet söyledür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3).
[ādemüñ, -üñ]

İy perī diyü raķībi
görüp **ādem** didüğüm / Şanma kim
vech-i şahīh üzre ola añla
naķīz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
108, Beyit 3). [ādem,]

ādem: İnsan, adam.

Ādemüñ nuţķ iledür rütbeti hayvān
üzre / Ekl ü şurb ile cihān içre çi-
hayvān çi-beşer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 5).
[ādemüñ, -üñ]

ādem: Adam, insan.

Revā mı gāflet ile sen uyursın
iy **ādem** / Gice şabāha degin zıkr
ider vuķūş u tıyūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13). [ādem,
]

ādem: Adam, insan.

Şīven-i cehl ile olur kişi denī vü
hasīs / Kemāl ü 'ilm
iledür **ādemī** şeref ü 'azīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 4).
[ādemī, -i]

ādem: 1- Hz. Âdem. 2- Adam,
insan, kişi.

Süfre-i luţfuñdan oldu sīr mecmū'-ı
nüfūs / Buldı **Ādem** dāne andan
hem Ħalīlu'llāh 'ades (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14). [ādem,
]

ādem: 1. insan 2. kişi 3. adam

İy Fazlî cemālin o perīnüñ
gören **ādem** / Dîvāne olur
bencileyin hūn-ı temāşā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5).
[ādem,]

Lā'l-i cān-baķs ile ol āfet Mesīh-
i şānidür / Ħande-i şīrīn-i cān-
efzāsı **ādem** cānidur (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 17, Beyit 5).
[ādem,]

âdem: Adam, insan.

Baňa zülfünden n'ola ğam olsa
hâşıl **âdeme** / Çün bilürsin zehrdür
virdügi yâruñ iy göñül (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3).
[âdeme, -e]

âdem: Adam, insan, kişi, kimse.

Bu perî-rûlar Necâtî
bizi **âdem** şandılar (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 13).
[âdem,]

âdem: Hiçlik, yokluk.

Revzenler oldı kaşr-ı vücûdında
her yağır / Kılmağa şâh-ı
rûhı **âdem** bâğına güzâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 13).
[âdem,]

Felekde odlara yansun göreyin
mihr ile mâhı / Başum alup
giderdüm ben **âdem** milkine dek
Âhî (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 12). [âdem,]

âdem: İnsanoğlu, insan; kişi, fert.

Levh-i dilden yuyalum Fazlî bu
cevr âyetini / Dest-i ğamla yazalum
anda **âdem** şüretini (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 15).
[âdem,]

âdem bul: Yok olmak.

Uzatma kelâmuñı yeter muhtaşar
eyle / Olmaz ki anuñ medhine
pâyân bula âdem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14). [âdem
bul, -a]

âdem id: Eğitmek, yetiştirmek,
itibar görür hale getirmek.

Âdem iden beni kûyuñ itinuñ
himmetidür / Bu meşeldür olur iy
şâh er erden peydâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [âdem
id, -en]

âdes: Mercimek.

Süfre-i luţfuñdan oldı sîr mecmû'-ı
nüfûs / Buldı Âdem dâne andan
hem Hâlîlu'llâh **âdes** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14). [âdes,
]

âdet: Alışılmış durum, olay.

'Adl ü cûd u hulk kim her
lahza **âdet** zâtına / Yusa **âdetle**
sa'âdet ehlidür ol nâm-ver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 32).
[âdet,]

âdet: Alışkanlık, huy, tabiat.

Nâzüküz **âdet** nezâketdür
zerâfetdür bize / Sâkiyâ şun cāmı
Sultân Muştafâîlerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
4). [âdet,]

âdet: Âdet edinmek, olağan ve
alışılmış bir huy hâline getirmek.

Şâhdan kullara 'ıdiyye
şehâ **âdetdür** / Leblerüñden n'ola
kılсам yine bir bûse su'âl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 20).
[âdetdür, -dür]

âdet id: Alışkanlık etmek.

Şi'r-i Fazlî'yi şafâ-y-ile idüp derd-
zebân / İşreti kendümüze **âdet**
idelüm her an (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 23, Beyit 11). [âdet id, -
elüm]

âdetle: Herkes tarafından uyulan
hal, olagelmiş, alışılmış şey, usûl,
görenek.

'Adl ü cûd u hulk kim her lahza
âdet zâtına / Yusa **âdetle** sa'âdet
ehlidür ol nâm-ver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 32).
[âdetle,]

adı kal: Adı kalmak, bir kimse veya
bir şey öldükten, ortadan
çekildikten sonra dillerde yalnız
adı dolaşmak.

Nüşîrevân'uñ adı qalubdur hemân
şehâ / Tıtdı cihânı nâmuñ ile

dāstān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 20). [adı kal, -ub, -dur]

‘adil: Adalet edici, adaletli.

Sensin iy şeh bu mü’eyyed yed ü ‘adil dille / Hüsrev-i kân-ı kerem pâdişeh-i baħr-nevâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 28). [‘adil,]

‘adil: Adaletli, hakkı gözeten.

Muntazam olmağa ‘adl ile umūr-ı cumhūr / Virdi bir ‘adile Haq şadr-ı vezâretde kıyām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 5). [‘adile, -e]

‘adil-i nūr-ı na’im: Cennet nurunun benzeri.

Nesim-i lutfuñ eger düzaħ üzre kılsa güzer / ‘Adil-i nūr-ı na’im ola nār-ı dār-ı caħim (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 26). [‘adil-i nūr-ı na’im,]

adım: Adım, kadem.

Bir adım kehf-i vefādan taşra başmayam kadem / Fazliyā pāyum şikest olsa eger Kıtmır-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [adım,]

adım: Adım, kadem.

Gāyet tevāzu‘ ehli durur yüzi yirdedür / Herbir adımda secdeler eyler hezār-bār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 11). [adımda, -da]

‘adim: Yok olan, bulunmayan.

Ferid-i dehr ü vaħid-i zemāne a’lem-i nās / K’odur fūnūn-ı fezāyilde mişl ü şibhi ‘adim (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 13). [‘adim,]

‘adl: Adalet.

Unuduldu adı Nüşin-revān’uñ milk-i ‘ālemde / Şu deñlü ‘adl ü dād

itdün sen iy Sultān-ı ‘Osmānī (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 41). [‘adl,]

Çü ‘aql u fehm ola sultāna yār lā-büd olur / Seħā vü ‘adl ile mi‘mār-ı milk-i iħsānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 25). [‘adl,]

‘Adl ü inşāfuñ ile şefkat ü eltāfuñ ile / Milk-i ma‘mūr durur cümle re‘āyā hoş-hāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 29). [‘adl,]

‘adl: Adalet.

‘Alī-seħā vü Muħammed-ħişāl u ‘Osmān-şerm / Ki ‘adlidür ‘Ömeri Bū Bekir’dür imānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 10). [‘adlidür, -i, -dür]

‘adl: Adalet, hakkaniyet, doğruluk.

Bārek-Allah ancak olur ‘adl-ise iy kām-kār / Āferin iy iftiħār-ı Āl-i ‘Osmān āferin (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 30). [‘adl-ise, -i, -se]

‘adl: Adalet, doğruluk, hakkaniyet.

Bir ‘Ömer ‘adl ü ‘Alī cūd u Muħammed ħulkdur / Kim naziri görmedi dünyāda erbāb-ı nazar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 31). [‘adl,]

‘Adl ü cūd u ħulq kim her laħza ‘ādet zātına / Yusa ‘ādetle sa‘ādet ehlidür ol nām-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 32). [‘adl,]

Devründe bildi ħalk-ı cihān ‘adl n’idügin / Oldı ‘iyān zemānede sırr-ı nihān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 15). [‘adl,]

Her pâdişāh ‘adl ile eylerse iftiħār / Zāt-ı serifūñ ile ider faħr şān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 22). [‘adl,]

‘Adlün şu resmedür ki cihān içre āh ider / Ancak benüm zemānede iy kār-dān-ı ‘adl (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 18, Beyit 26).
[‘adlün, -ün]

Eger ki olmasa ‘**adl** ü siyâsetün
mâni / Tıttardı ‘âlemi iy şâh fitne
vü feterât (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 23, Beyit 18). [‘adl,]

Bu ‘**adl** ü cüd-ile kim herbiri
şehâdet ider / Umûr-ı devlete itdün
liyâkatün işbât (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 23, Beyit 20). [‘adl,]

Mânend-i tîğ kesdi kalem zulmi
dehrden / Tîğ eyledi kalem
gibi ‘**adl** âyetin şikâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 2). [‘adl,]
Sikender der Ğazanfer fer
Süleymân menzilet k’oldur /
‘Ömer ‘**adl** ü Muhammed hû ‘Alî
sîret velî sîmâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 54). [‘adl,]

Muntazam olmağa ‘**adl** ile umûr-ı
cumhûr / Virdi bir ‘âdile Hâk şadr-ı
vezâretde kıyâm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 5). [‘adl,]
Nâmuñ el-hâk nâme-i ‘**adl** içre
meşûr eyledün / Zât-ı pâkuñ ‘**adl** ü
inşâf ile meşûr eyledün (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 6).
[‘adl,]

Gerçi kim Nüşirevân ‘**adliyle** buldı
iştiâr / Sen unutturduñ anı ancak
cihânda adı var (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muaşşer 1, Beyit 29). [‘adliyle, -i, -
y, -le]

Kim cihân ‘**adlünle** ma’mûr oldu iy
şâh-ı güzîn / Luţf u cüduñdan
zemâne buldı ferr ü zîb ü zîn (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 4).
[‘adlünle, -ün, -le]

‘adl: *Adalet, doğruluk.*

‘Adl ile hod Hâzret-i Fârûk’sın sen
hüsrevâ / Re’fet ü cüd u
mürüvvetde nazîr olmaz
saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer*
1, Beyit 12). [‘adl,]

adl ol: *Adaletli olmak.*

Çü milke adl ola memlûke luţf
mücib olur / Qabûl-i ‘âlemiyân u

rızâ-yı Sübhânî (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 14, Beyit 26). [adl ol, -a]

‘adl ol: *Adaletli olmak.*

Tîğ olsa yâver-i kalem irer umûra
nazm / Cumhûra ‘adl olur kalem
olursa tîğa yâr (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 24, Beyit 9). [‘adl ol, -ur]

‘adl ü dâd: *Doğruluk ve adalet.*

Muştafâ Hân’a vezîr oldu yine
devletle / ‘**Adl ü dâd** ile bugün
virmege dünyâya nizâm (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 11).
[‘adl ü dâd,]

Bir kerem kânı vü luţf issidür ol ki
oldı bugün / ‘**Adl ü dâd** u kerem ü
cüd ile meşûr-ı enam (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 12). [‘adl
ü dâd,]

‘Adl ü dâduñla saña cümle cihân
halkı muhibb / Luţf u cüduñla saña
pîr ü cüvân oldu gulâm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 19). [‘adl
ü dâd, -uñ, -la]

Cihânı ‘**adl ü dâd** ü luţf-ı cüd ile
tutup nâmı / Qul itmişdi muhabbet
birle cümle hâş ile ‘âmı (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit
5). [‘adl ü dâd,]

Qanı ol yâl ü bâl ü hüsñ ü hulq ü
şûret-i mevzûn / Qanı ol luţf-ı cüd
ü ‘**adl ü dâd** ü hüsñ-i rûz-
efzûn (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 27, Beyit 9). [‘adl ü dâd,
]

Nâmı tutup cihânı bütün ‘**adl ü**
dâd ile / Cândan muhibbi olmuş idi
pîrle vü cüvân (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Terkib-bend 1, Beyit 11). [‘adl ü
dâd,]

‘adl ü dâd: *Adalet ve doğruluk.*

‘Adl ü dâd iy şâh-ı ‘âlem çün
şî‘ârûndur senüñ / Luţf u cüd u
re’fet ü şefkat-disârûndur
senüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer*
1, Beyit 21). [‘adl ü dâd,]

‘adl ü inşâf: *Adalet ve merhamet.*

Sensin ol munşif ü ‘ādil ki zemānuñda senüñ / ‘Adl ü inşāfuñ ile buldı zemāne ārām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 16). [‘adl ü inşāf, -uñ]
‘Adl ü inşāfuñ görüp iy hüsrev-i gerdün-serā / Cān ile dilden du‘ā-güyuñ olup bāy u gedā (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 14). [‘adl ü inşāf, -uñ]

‘adl-i ‘ām: Umumi adalet.

Oldukça ‘adl-i ‘ām ile bünyān-ı memleket / Ma‘mūr ola vücūduñ ile hānedān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 32). [‘adl-i ‘ām,]

‘adl-i kânūn: Kanunların adaleti.

‘Adl-i kânūnına ikbālî anuñ çeng uralı / Oldı āvāzesi Nūşîn-revān’uñ nā-sāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 18). [‘adl-i kânūn,]

‘adū: Düşman.

Gazāya eyledüñ niyyet idüp fermān-ı sulţānî / ‘Adū kaşdına bend itdüñ miyāne tîg-i bürrānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 1). [‘adū,]

Şecā‘at pîşesinde bebr-heybet bir Gazānfer’dür / Ne rûbehdür ‘adū kim ola anuñ merd-i meydānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 21). [‘adū,]

Diyār-ı şarka deryā gibi akdı ‘asker-i enbūh / Kopardımağa ‘adūnuñ başına kahr ile tufanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 9). [‘adūnuñ, -nuñ]

Hezārān kerr ü ferr ü şevket ü şavletle ‘azm itdi / ‘Adūnuñ basına teng itmege kahr ile devrānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 19). [‘adūnuñ, -nuñ]

Ne cānı var ‘adūnuñ kim muķābil ola ol şāha / Eline tîg alup meydāna girse kılsa cevlanı (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 17, Beyit 23). [‘adūnuñ, -nuñ]

Alsañ kalem elüñe kuşatsañ belüñe tîg / Tîguñ ğamıyla ola kalem-veş ‘adū nizār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 24). [‘adū,]

Meydān senüñdür iy şeh-i Cemşîd-menzilet / Sür esb-i devleti ne ğam olsa ‘adū hezār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 26). [‘adū,]

Bilse senüñle bulduĝını tāt u taht kadr / Topraĝa şala tātı ‘adū tahta ura nār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 17). [‘adū,]

Şāh-ı cihāna geçdi ‘adū eyleyüp ğaraż / Ey dil ne çāre çün bu imiş emr-i Müste‘ān (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 14). [‘adū,]

‘adū: 1.Düşman 2. Rakip.

Döstdan ümmîdümüz yokdur ‘adūdan bîmümüz / Ne ehibbā isterüz dehrüñ ne a‘dāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31). [‘adūdan, -dan]

Serverā fülk-i hayātını ‘adūnuñ itdi ğarķ / Bād-ı nuşretle yine cūş eyleyüp ‘ummān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 28). [‘adūnuñ, -n, -uñ]

Bir çaķım oddur atılmaĝa ‘adūdan cānibe / Hışm ile tōp u tūfeng aĝzından āteşler şaçar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 15). [‘adūdan, -dan]

Haşre dek cümle ‘adūsın eylesün maķhūr Hāk / Şimdi kim maĝlūb-i şemşîr-i hezîmetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 33). [‘adūsın, -sı, -n]

‘adū: 1.Düşman 2. rakip.

‘Adūlaruñ saña hāşā muķābil olabile / Berāber ola mı insāna yirdeki haşerāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 37). [‘adūlaruñ, -lar, -uñ]

‘Adūlaruñ ola maḵhūr u dōstlaruñ şādān / Sa‘ādet ile ṭavīl ide ‘ömrüñi müte‘āl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 34). [‘adūlaruñ, -lar, -uñ]

‘adū: 1.Düşman 2. Rakip.

Dil ü cān ile yārūñ bār-ı ‘ışkında boyun urdum / Bugün meydān-ı miḥnetde ‘adūnuñ ḵahrına ṭurdum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 6). [‘adūnuñ, -nuñ]

‘adū ol: Düşman olmak.

Saña her kim ki muḥibb ola zihī ehl-i hadī / Saña her kim ki ‘adū ola zihī ehl-i ḵalāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 35). [‘adū ol, -a]

‘aduvvūn: Düşmandır.

Dirīgā başın aldurdı ‘aduvvūn ḵurı bühṭānı / Meded begler meded zulm oldı ġāyet Muṣṭafā Ḥān’a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 18). [‘aduvvūn,]

‘adū-yı bī-hüner: Beceriksiz düşman.

Sūr-nālar nāle vü feryād idüp dir dem-be-dem / Şimdilik nevbet bizümdür iy ‘adū-yı bī-hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 11). [‘adū-yı bī-hüner,]

Her sipāhī biñ sipāhī ḵahr ider bir ḥamlede / İşde meydān yāver itmezse ‘adū-yı bī-hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 22). [‘adū-yı bī-hüner,]

‘adū-yı dīn-imiş: Düşman diniymiş, inancıymış.

Çün ‘adū-yı dīn-imiş zāhid şarāb-ı ḥōş-güvār / Ḵanını içmek anuñ ‘uşşāḵa olmışdur revā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [‘adū-yı dīn-imiş,]

‘adū-yı zāğ eli: Düşman karganın eli(rakip).

Muḥabbet fāḵınuñ gerçi şikārın bī-şümār aldum / ‘Adū-yı zāğ elinden bir tezerv-i şīve-kār aldum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 2). [‘adū-yı zāğ eli, -n, -den]

āfāk: Her taraf, etraf, çevre.

Şadā-yı şayḥa-i tekbīr irişdi āfāḵa / Zihī zemān-ı ‘ibādāt u mevsim-i ṭā‘āt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 5). [āfāḵa, -a]

Ṭīb-i eflāḵuñ ile oldı mu‘aṭṭar āfāk / Gül gibi eyledi pūr cümle cihān ḥalḵı meşāmm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 23). [āfāk,]

āfāk: Her taraf, âlem.

Niçe kim sūr-ı eflāke döküp zerrīn-‘alem ḥurşid / Sūrūr-ı sūr ile mesrūr ola āfāk ser-tā-pā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 70). [āfāk,]

āfāk: Göğün yerle birleşmiş gibi görüldüğü kısımlar, göğün etrafı, ufuklar.

Sāğar-ı māḥ gibi devr idelüm āfāḵı / Gel ḵalender olalum terk-i diyār eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 6). [āfāḵı, -ı]

āfāk: Ar. Ufuklar, gökler.

Şecer-i saltānatuñ rīḥ-i ‘adālet şalālı / Ṭutdı ṭūbā gibi āfāḵı ser-ā-ser şeceni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 18). [āfāḵı, -ı]

āferīn: Aferin, takdir ve övgü sözü.

Ḥāşılı devründe milk-i Rūm’ı ma‘mūr eyledüñ / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 10). [āferīn,]

Zıkr ü tesbīhinde der iḥlāşla şubḥ u mesā / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i

‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 15). [āferīn,]

āferīn: Aferin, tebrikler.

Hāşılı devründe milk-i Rûm’ı ma’mûr eyledüñ / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 10). [āferīn,]

āferīn: "Aferin, bravo, tebrikler" anlamlarına gelen takdir ve beğenilme sözü.

Cân u dilden saña eylerler du‘ā erbāb-ı dîn / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 5). [āferīn,]

Cân u dilden saña eylerler du‘ā erbāb-ı dîn / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 5). [āferīn,]

Zîkr ü tesbîhinde der ihlâşla şubḥ u mesâ / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 15). [āferīn,]

Hürrem ü ḥandân ider her gice zîkr-i Yâ Vedûd / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 20). [āferīn,]

Hürrem ü ḥandân ider her gice zîkr-i Yâ Vedûd / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 20). [āferīn,]

Luṭf u cûduñdan cihân hep şerm-sâruñdur senüñ / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 25). [āferīn,]

Luṭf u cûduñdan cihân hep şerm-sâruñdur senüñ / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 25). [āferīn,]

Bârek-Allah ancak olur ‘adl-ise iy kām-kār / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 30). [āferīn,]

Bârek-Allah ancak olur ‘adl-ise iy kām-kār / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 30). [āferīn,]

Tâ ki disem ḥaşr olunca eyleyüp vird-i zebân / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 35). [āferīn,]

Tâ ki disem ḥaşr olunca eyleyüp vird-i zebân / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 35). [āferīn,]

āferīn olsun: Beğenmek, takdir etmek, övmek.

Āferīn olsun velîkin ‘asker-i İslâm da / Rûm ili gerçeklerine kim geçerler gerçek er (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 21). [āferīn olsun,]

āfet: Akli baştan alan güzel, sevgili.

Cihân dilberleri içre ol iy Fazlî bir āfetdür / Güzeller dil-rübâlar serveri a‘lâ ‘Alî Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 10). [āfetdür, -dür]

āfet: Bela, musibet, felaket.

Daḥı açılmadın o ḡonce-i ter / Gül gibi şoldı hey ne āfetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 25). [āfetdür, -dür]

āfet: 1. Afet. 2. Güzel, sevgili.

Baḥa ‘arb eyledüñ evvel maḥabbet / Hezārân ‘izz ü nâz ile hey āfet (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7). [āfet,]

āfet: Akli baştan alacak kadar güzel; sevgili.

Lâ‘l-i cân-baḥs ile ol āfet Mesṭḥ-i şānidür / Ḥande-i şîrîn-i cān-efzâsı âdem cāmıdur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 5). [āfet,]

āfet: (Güzelliği dolayısıyla) tehlike.

Gayruñ öñince varur luṭf-ile yumşaklık ider / Taş kayadur baña geldükçe ol **āfet** ammā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [āfet,]

āfet ol: Bela olmak, musibet olmak. Dirîgā ol muḥabbet āfet oldı gör ser-encāmı / Meded begler meded zulm oldı gāyet Muṣtafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 6). [āfet ol, -dı]

āfet-i devrān: Dünya güzeli, bütün herkesi kendine hayran bırakan güzel. Dil-i meyyāl ile ben ḥaste-i āfet-zede'em / Çeşm-i kıttāl ile sen āfet-i devrānumsın (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [āfet-i devrān, -um, -sın]

āfitāb: Güneş. Virdi şöhret şubḥ-veş mihründe şādıklık baña / **Āfitābum** gögden inmiş gibi 'āşıklık baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [āfitābum, -um]

āfitāb: Far. güneş. Āfitāba zerre-i nā-çizden gelmez ḥalel / 'āşıq-ı ser-geştesinden itmesün ol meh imā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [āfitāba, -a] Ḥüsnuñden eylese n'ola çeşm-i pür-āb baḥş / Ehl-i nücüm içinde olur **āfitāb** baḥş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [āfitāb,]

āfitāb: 1. Güneş 2. Sevgili. Bir gün mezāruma gele ol **āfitāb** eger / Kıbrümde zerrevār ura herbir türāb rakş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [āfitāb,]

āfitāb: Dünya'yı aydınlatan ve ısıtan gök cismi; parlak, aydınlık. Ol māh-rū eger ki ide bî-nikāb rakş / Şevk ile çerḥa girüp ider **āfitāb** rakş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [āfitāb,]

āfitāb-ı āsār: Eserlerin güneşi. Müşterî-tedbîr ü Keyvān-menzilet / **Āfitāb-ı āsār** u Mirrîḥ-intikām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2). [āfitāb-ı āsār,]

āfitāb-ı devlet: Talih güneşi. Ḥasretā ḥasretā dirîg dirîg / Kaptadı āfitāb-ı devleti mîg (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 50). [āfitāb-ı devlet, -i]

āfitāb-ı ihsân: İyilik güneşi. Şalarsa pertevini āfitāb-ı ihsānuñ / Şehîr ola kamu şehir içinde māh mişāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 30). [āfitāb-ı ihsân, -uñ]

āfitāb-ı kemāl: Olgunluk güneşi. Yine cihāna şeref virdi Ḥazret-i müte'āl / Ki toğdı burc-ı sa'adetden **āfitāb-ı kemāl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 1). [āfitāb-ı kemāl,]

āfitāb-ı luṭf: Lütuf güneşi. Hem āsümān-ı kıdrsin ü āfitāb-ı şadr / Hem āfitāb-ı luṭfsın ü āsümān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 8). [āfitāb-ı luṭf, -sın]

āfitāb-ı şadr: Sadrazamlık güneşi. Hem āsümān-ı kıdrsin ü āfitāb-ı şadr / Hem āfitāb-ı luṭfsın ü āsümān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 8). [āfitāb-ı şadr,]

āfitāb-ı zühre: Zühre Güneşi (veniüs güneşi).

Meh-i Zühāl maḥāl u **Āfitāb-ı Zühre** nedīm / Emīr-i tīr-i tedābīr ü Müşterī ikbāl (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 31, Beyit 7). [*āfitāb-ı zühre*,]

‘āfiyet: Sağlık, esenlik; hastalık ve rahatsızlığı olmama, sıhhat.

Ruh-ı zerdüm ki yer yer nāḥun-ı ḡamdan hırāş itdüm / Vücūdum defterinden **‘āfiyet** ḥarfīn tırāş itdüm (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 1). [*‘āfiyet*,]

āftāb: Güneş.

Ḳadrūñ şehine taḥt felek tāc **āftāb** / Zī-taḥt-ı zer-nigār zihī tāc-ı tāb-dār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 5). [*āftāb*,]

āftāb-ı zīver: Güneş gibi parlak süsler.

Taḥtuñda baḥt-ı taḥt-ı sa‘ādet serūñde tāc / Tāc **āftāb-ı zīver** ü taḥt āsmān-medār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 4). [*āftāb-ı zīver*,]

ağ: Yükselmek, çıkmak.

Yār ‘Işkuñ büküben ḳaddümi çevgān itdi / Ḥüsñünüñ tōpı göge **ağsa** yiridür güzelüm (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 128, Beyit 4). [*ağsa*, -sa]

ağa: Ağa, efendi, bey.

Ṭokuz göğ çīnīdür bir biri içre āsümān iy dil / **Ağalar** begler öñine çekilmege şehūñ ḥvānı (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 12, Beyit 18). [*ağalar*, -lar]

ağac: Ağaç. Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki.

Geldi çün pīr-i mübārek-nefes-i bād-ı ḥazān / Terk-i tecrīd olup oldu **ağaçlar** ‘üryān (Kara Fazlī

Dīvānı, Kaside 33, Beyit 12). [*ağaçlar*, -lar]

āgāh: Haberi olan, haberli, haberdar.

Ṭab‘-ı derrākı anuñ her ḥālden **āgāhdur** / Sāḳiyā şun cāmı Sultān Muştafālilerdenüz (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 26, Beyit 14). [*āgāhdur*, -dur]

āgāh: Haberi olan, haberli, haberdar.

Mübtelā oldum görüp gün yüzüñ iy māhum benüm / Gör ne ḥāl oldu baña yoğ iken **āgāhum** benüm (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 12, Beyit 1). [*āgāhum*, -um]

ağar: Ağarmak, Aklaşmak.

Büküldi ḳāmetüm ḡamdan **ağardı** müy-ı jülīdem / Yigitlükde beni pīr eyledi bir nev-cüvānum var (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 87, Beyit 4). [*ağardı*, -dı]

āğarı altun degerdi: Ağırılığınca altın etmek.

Āğarı altun degerdi Yūsuf‘uñ mīzān gibi / Keffine kim ḳorsa dirhem olmasa meyyāl aña (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 37, Beyit 4). [*āğarı altun degerdi*, -er, -di]

ağız aç: Ağız açmak, konuşmak.

Dil ‘aceb mi sen lebi cān-baḥşa ‘İsī’dür disem / Ağız açsañ güft ü gūya leblerüñden cān yağar (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 59, Beyit 3). [*ağız aç*, -sa, -ñ]

agla: Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

Güzeller ‘āşıḳa meyl ü muḥabbet itmemek olmaz / Velī dilberlere sözün yanup **ağlayıbilmezler** (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 4). [*ağlayıbilmezler*, -yı, -bil, -mez, -ler]

agla: Gözyaşı dökmek || üzölmek.
Gice gündüz demidür **ağlayalum** /
Bağrumuz nār-ı ğamda
tağlayalum (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 30).
[ağlayalum, -y, -alum]

agla: Ağlamak, gözyaşı dökmek.
Dün gice cem'iyet-i yārânı
añdum **ağladum** / Anlaruñla
sürdüğüm devrânı
añdum **ağladum** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 24, Beyit 1).
[ağladum, -du, -m]

Dün gice cem'iyet-i yārânı
añdum **ağladum** / Anlaruñla
sürdüğüm devrânı
añdum **ağladum** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 24, Beyit 1).
[ağladum, -du, -m]

Şem'-veş yanup yağıldum anı
añdum **ağladum** / Mâcerâ-yı
şoĥbet-i cānânı
añdum **ağladum** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 24, Beyit 2).
[ağladum, -du, -m]

Şem'-veş yanup yağıldum anı
añdum **ağladum** / Mâcerâ-yı
şoĥbet-i cānânı
añdum **ağladum** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 24, Beyit 2).
[ağladum, -du, -m]

İhtiyârüm qalmadı idince anlara
nazar / Mâcerâ-yı şoĥbet-i cānânı
añdum **ağladum** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 24, Beyit 4).
[ağladum, -du, -m]

Seyr idince reşk idüp ol şevk ü
zevķi zār u zār / Mâcerâ-yı şoĥbet-i
cānânı añdum **ağladum** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
6). [ağladum, -du, -m]

Cām gibi eşk-i ĥünînüm idüp
gözden revân / Mâcerâ-yı şoĥbet-i
cānânı añdum **ağladum** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
8). [ağladum, -du, -m]

Uyanup ol ĥasret ile eyleyüp zār u
enîn / Mâcerâ-yı şoĥbet-i cānânı

añdum **ağladum** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 24, Beyit 10).
[ağladum, -du, -m]

agla: 1.Acı, keder, pişmanlık ve
bazen da sevinçten göz yaşı
dökmek 2. Üzölmek, üzüntü
çekmek, kederlenmek.
Ağla iy ebr kııl yaşıñ bārân / İnle iy
ra'd idüp figân u enîn (Kara Fazlî
Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 14).
[ağla,]

agla: 1.Acı, keder, pişmanlık ve
bazen da sevinçten göz yaşı
dökmek 2. üzölmek, üzüntü çekmek,
kederlenmek.
Ağlasam âĥ eylesem gördükçe
ruĥsârıñ n'ola / Nev-bahâr eyyâmı
ekşer bād olur bārân yağar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5).
[ağlasam, -sa, -m]

Her gice mâtemünde revâ
ķanlar **ağlasa** / Tâ şubĥ olunca
dîde-i bîdâr Yâ Ĥüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14).
[ağlasa, -sa]
Demidür **ağla** iy gözüm **ağla** / Ebr-
veş yaşıñ revân eyle (Kara Fazlî
Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 42).
[ağla,]

agla: Acı, keder, pişmanlık veya
sevinçten gözyaşı dökmek 2.
Üzölmek, üzüntü çekmek,
kederlenmek.
Bu derde kâfir **ağlasun** demidür
müslümân yansun / Meded begler
meded zulm oldu ğâyet Muştafâ
Ĥân'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 14). [ağlasun, -
sun]

ağla-: 1.Kederden, teessürden
gözyaşı akıtmak 2.çok üzölmek,
dert çekmek.
Ağladuğuma rahm ider iseñ dem
olupdur / Ben bendeñe rahm eyle
Ĥasan Bâlüm efendüm (Kara Fazlî

Dîvânı, Murabba 20, Beyit 4).
[ağladuğuma, -duğ, -(u)m, -a]

ağla-: Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Gülüp sen gayr ile dāyim beni gel
çok çok **ağlatma** / Şakın kim kan
olur az günde ğarķ olur bu
merdümler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2*). [ağlatma, -t, -ma]

ağla-: 1.Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek 2. Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Demidür **ağla** iy gözüm **ağla** / Ebr-
veş yaşıñı revān eyle (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 42*). [ağla,]

ağla-: Acı, kederden dolayı göz yaşı dökmek.

Ağlamakdan rüz u şeb çeşmümi bî-
nür eyledüñ / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy
felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 4*). [ağlamakdan, -mağ, -dan]

ağla-: 1.Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek. 2. Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Hār elinden bûlbûl **ağlarsa** ‘aceb
mi Fazliyā / Goncanuñ yanına
geçmiş gösterür barmağ aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [ağlarsa, -r, -sa]

ağlad-: Ağlatmak, birini üzüp onun ağlamasına sebep olmak.

Döstını **ağladup** düşmenlerini şād
ider / Sevmişem bir şāh-ı hüsñ adı
Süleymāñ Bālî’dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 12*). [ağladup, -up]

ağlamak: 1.Ağlamak 2. üzülmek.

Çıkarısam **ağlamakla** n’ola gözden
/ Meded begler meded hānum

yitürdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 10*). [ağlamakla, -la]

ağvā: Dalalete en fazla sapan, giden. Sapık.

Biz müselmāñ itdük anı zāhidā
sencileyin / Şanma kim İblîs-i
nefsüñ her-
dem **ağvāsındayuz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [ağvāsındayuz, -sın, -da, -y, -uz]

ağvār: Ar. 1. Gayr’lar, başkaları, diğerleri. 2. Yabancılar, bildik olmayanlar. 3. Âşıkların rakipleri. 4. Rakipler.

Alup cānını **ağyāruñ** vişāle
irgürürsin āh / Ne dîrsin ğamdan
ölsün mi seni cāndan seven
‘âşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4*). [ağyāruñ, -uñ]

ağvār: (Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler [Tekil anlamında da kullanılır].

Varup **ağyār** ile yār olduñ iy hāñ /
İşin Fazlî’nüñ itdüñ āh u
efġāñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9*). [ağyār,]

Anlar olalar hem-ķadeh **ağyār** ile
her āñ / Ben nice şurāhî gibi her-
dem yudayın kan (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 7*). [ağyār,]

Yāri iy Fazlî görüp **ağyār** ile zār
olmadın / Her zamāñ derd ü belā
vü miñnete yār olmadın (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 9*). [ağyār,]

ağvār: Başkaları; yabancılar.

Derd odur kim yārüñi **ağyāre** hem-
dem göresin / Yohsa rāh-ı ‘İşkda
derd ü belādan kim kaçır (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*). [ağyāre, -e]

ağvār: Allah’tan başka şeyler, masıva.

Cüft olup **ağyāre** tek mihr ü vefālār itmesün / 'aşıkā yār itdüğü cevır ü cefādan kim kaçār (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [ağyāre, -e]

ağyār: (Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. 2. Allah'tan başka her şey, mâsivâ. Hubbuñla kalb-i Fazlî'yi şol resme eyle pür / Kim şıgmaya derünına **ağyār** Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 44). [ağyār,]

ağyār: (Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları. Baña küyuñ iti **ağyārdan** biñ kerre ā'lādur / Hezārān yāddan ğurbetde bir hoş āšnā yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [ağyārdan, -dan]

ağyār: (Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları. El virür **ağyāra** her-dem iy gönül / Āh ol fettān elinden el-ğiyās (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [ağyāra, -a] Yār ise her lahza **ağyāre** muşāhib olmada / Şabıra tākāt kalmadı terk-i diyār ister gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 6). [ağyāre, -e]

ağyār: Sevgili ile âşık arasına girip âşığı sevgiliden ayıran zalim, merhametsiz kişi; rakip. Çünkü **ağyār-ile** yār oldu o yāruñ iy gönül / Göglere irse yiridür āh u zāruñ iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [ağyār-ile, -ile]

ağyār: (Sevgilinin) âşıktan başka dost edindiği kişi, rakip. Fazlî'yi yad eyleyüp **ağyārı** yād eyler o şah / Sevmişem bir şah-ı

hüsn adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 14). [ağyārı, -ı]

ağyār: "Gayr"ın cem'i. Yabancılar, rakipler, hasımlar.

Ṭa'ni tã'ünından **ağyāruñ** kırıldı ehl-i 'İşk / Serverā ol itleri kır kim ola def'-i riyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [ağyāruñ,]

ağz: Ağz.

Ben haste-dile leblerüñ emdür didüm ol yār / Şunup lebin **ağzuma** didi dişleme ammā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [ağzuma, -u, -m, -a]

ağz: Ağz.

Lebüñ cāmın ne bilsün şüfi **ağzından** ırağ olsun / İçüp zevk itmeyenler lezzeti şahbâyı bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6). [ağzından, -in, -dan]

Od saçār **ağzından** a'dāsına karşı ol şehüñ / Her tūfeng ü tōp rezm içinde bir şa'bān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 20). [ağzından, -in, -dan]

Bir çakım oddur atılmağa 'adūdan cānibe / Hışm ile tōp u tūfeng **ağzından** âteşler saçār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 15). [ağzından, -in, -dan]

ağz: Ağz, dudak.

Guşsa vü derd-ile pür-nemdür nizāmî gözleri / Tūtalı gözde makām ol kaşları nūn **ağzı** mīm (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 18). [ağzı, -ı]

ağz: Ağz.

Sükkerî şerbetine kim dil uzatsa anuñ / **Ağzı** dadını hemān virse gerekdür ol ān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 19). [ağzı, -ı]

Şadef **ağzına** düşse dürr olur pāk / Dehān-ı märe düşse zehr-i

ķātil (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 13, Beyit 2). [ağzına, -ı, -n, -a]

ağzı: 1. Ağız 2. sevgilinin ağızı.
Güzellerüñ niçe bir vaşf-ı hattın eyleyesin / Añ ol zemānı ki bir gün üşiser **ağzuña** mūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9). [ağzuña, -uñ, -a]

ağzı: Ağız; insan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv. Dişlemekden leblerüñ helvāsını kesmez tama' / Kalmasa ger 'āşıkun **ağzında** dendānı dūrüst (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [ağzında, -ıñ, -da]

ağzı: Ağız.
Var iken lā'lüñ şu kim kand u nebāta meyl ide / **Ağzı** dadın virür iy şîrîn-dehen aña nebāt (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [ağzı,]

ağzı dadını vir: Keyiflendirmek.
Pür-sūr ider cānum kaldıkça şeker-ħande / Lā'lî şekerî ağzı dadını virür kande (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 7). [ağzı dadını vir, -ür]

ağzına al: 1. Ağzına almak. Yemek veya içmek; (Bir şeyin) ucuna, kenarına almak 2. elde etmek.
Başına cem' oldu 'ukāb-ı sipihrüñ zāğ-ı şeb / Ağzına almış hilālî üstühvānum şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [ağzına al, -mış]

ağzına barmaq koy: çok şaşmak, şaşkınlıktan bakakalmak; hayretler içinde kalmak.
Nāmeye esrārımı keşf eyleyem derdüm devāt / Kaldı cānā ağzına barmaq koyup ħayrān aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [ağzına barmaq koy, -up]

āh: Ah etme, inleme.

Her kaçan dil yā kılup kaddini **āhın** tūr ider / Dest-i miñnetde belā āhūların naħçır ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [āhın, -ı, -n]

āh: 1. Āşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figān etmesi, 2. Āh ederek inleme.

Bir kez göreyin yılda ben o 'ārızı māhı / İy Fazlî çıkarsam n'ola ger göglere **āhı** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 9). [āhı, -ı]

Bu mısrā' birle olsun ħaşr olınca **āh** ile zāruñ / Meded begler meded zulm oldu gāyet Muştāfā Ĥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 16). [āh,]

āh: 'Āşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figān etmesi || Āh ederek inlemek.

Eylesem sūz ile bir **āhı** cigerden peydā / Yıka eflākı eger olsa ħacerden peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1). [āhı, -ı]

āh: 'Āşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figān etmesi || Āh ederek inlemek.

N'ola olsam dā'vi-i 'İşk içre ben sābit-ķadem / Oldı Fazlî māh u māhī eşk ü **āhumdan** güvā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [āhumdan, -um, -dan]

El virür ağıyāra her-dem iy gönül / **Āh** ol fettān elinden el-ğiyās (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [āh,]

Çünkü ağıyār-ile yār oldu o yāruñ iy gönül / Göglere irse yiridür **āh** u zāruñ iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [āh,]

N'ola āh eyleyüp ħan ağlasam sırr-ı ğam-ı 'İşk / Gözüm yaşıyla **āhumdan** cihān ħalkına

kaş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [āhumdan, -um, -dan]

āh: 'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

'Aql u şabrum āh kim yād oldı benden dōstlar / Oldı her yād ile tā ol şāh-ı hūbān āşinā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [āh,] Sīne taḅlum eşk-i ceşşüm oldı vü āhum sevā / Milk-i 'ışkuñ şāhıyam dirsem n'ola ben bī-nevā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [āhum, -um]

Āhuma meyl eylese ol serv-ḳadd olmaz 'aceb / Bāde çünkim dāyimā serv-i sehī-meyyāldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [āhuma, -um, -a]

İki sâ'at çeşmüme görinmese ol mäh-ı rev / Eşk ü āhum aramakdan yiri gögi bir ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2). [āhum, -um]

āh: 'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi. || Āh ederek inlemek.

Ten-i bī-cānum oldı pür-hevāyī gibi iy Fazlî / Ḥayātumdan eşer ancak benüm āh u fiğānum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6). [āh,]

Zerḳ ile şūfîlerüñ itdügi āh u vāhı gör / Şevḳ ile 'aşıklaruñ kılduğı hūy u hāya baḳ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [āh,]

āh: "Ah!" üzüntü bildiren ünlem.

Ḳadd-i bālāsı kıyāmetler ḳoparur başuma / Āh kim ben bir belālu yāre oldum mübtelā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [āh,] Fazliyā zülfi ḡamından ol nigāruñ āh kim / Şāne gibi ḳurudum şad-pāre oldum mübtelā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [āh,]

Ger bād-ı şabā virmese zülfüñ haberinden / Āh kim cigerüm nāfe gibi ḳan olacaḳdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [āh,]

Āh u vāy eyler düşelden ol saçı leylīye dil / Uḡradan bildüm nedür Mecnūn'ı vā-veylālara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [āh,] Merḥabā eylemedüñ virmedi devlet baña el / Āh kim derd ü ḡam u ḡuşşada oldum pā-māl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 18). [āh,] Şabrum yaḳasın çāk ider isem n'ola her ḡāh / El irmedi dāmān-ı vişāline anuñ āh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 1). [āh,]

Hicrūñ ile āh kim āsūde-ḡatır olmadum / Göz açup bir gün cemāl-i vaşla nāzır olmadum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 5). [āh,]

Fazlî-i üftādeyem şalduñ diyār-ı miḡnete / Āh kim raḡm itmedüñ ben bende-i bī-devlete (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 9). [āh,]

Ebrūsı ḡamı ḳaddümi döndürdi hilāle / Dil rüze-i hicrinde ider āh ile nāle (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 5). [āh,]

İy Fazlî görüp sevdüm biñ cān ile ol mähı / Eflāke irişdürsem her-dem yiridür āhı (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 9). [āhı, -ı]

Bir āteş urdı ḳalbimüze hicr-i yār āh / Sūz u güdāzı eyledi çok cāna kār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 22). [āh,]

Derdā vü ḡasretā vü dirīḡā hezār āh / Ḳıydı o Şāha zulm ile bu rüz-ḡār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Beyit 17). [āh,]

Derdā vü ḡasretā vü dirīḡā hezār āh / Ḳıydı o Şāha zulm ile bu rüz-ḡār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Beyit 17). [āh,]

Şad-hezārān dirīḡ ü ḡasret ü āh / Gitdi ol şeh zamān-ı

fırkatdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 28). [āh,]

āh: "Ah!" özlem, sevgi bildiren ünlem.

Alup cânını ağyaruñ vişāle ırgürürsin **āh** / Ne dirsin ğamdan ölsün mi seni cāndan seven ‘āşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [āh,]

Āh kim ğurbetde göñlüm oldı yārından cüdā / Bülbül-i gūyā gibi bağ u bahārından cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1). [āh,]
Şafha-i gerdūna bu mışrā‘ı yazdum **āh** ile / Kimse yā Rab olmasun yār u diyārından cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10). [āh,]

Āh kim devrān ayırdı āşinālardan beni / Eyledi bīgāne zevk-ile şafālardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 1). [āh,]

Yād-ı fenā ile yele vardı qarār **āh** / Toldı belā vü derd ile dār u diyār **āh** (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 23). [āh,]

āh: "Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Āh u efġān oldı kārüm hicrde sensüz benüm / Nāle itmez gerçi kim bülbül gülistāndan cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [āh,]

Varup ağyār ile yār olduñ iy hān / İşin Fazlî’nüñ itdüñ **āh** u efġān (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9). [āh,]

Görseñ iy dilber ki sensüz nice mey ‘ıyş eylerem / Eşk sākī **āh** muṭrib nāle hem-dem ğam nedīm (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 15). [āh,]

Ruhsār-ı āfitāb-idi kaşı hilāl idi / Gitdi nazardan **āh** nidem şan hayāl idi (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 17). [āh,]

āh eyle: Ah etmek.

Ağlasam āh eylesem gördükçe ruhsāruñ n’ola / Nev-bahār eyyāmı ekşer bād olur bārān yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [āh eyle, -se, -m]

N’ola āh eyleyüp kan ağlasam sırr-ı ğam-ı ‘İşkı / Gözüm yaşıyla āhumdan cihān hālķına kaş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [āh eyle, -y, -üp]

Ağlar bu mātem ile cihān hālķı zār u zār / Eyler bu ḥasret ile şıġār u kibār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 18). [āh eyle, -r]

Mü’min olan yaķar bu muşibetle baġrını / Kāfir de eylesün bu işe şad hezār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 20). [āh eyle, -sün]

āh eyle: Feryat etmek.

Bir āteş urdı qalbimüze hicr-i yār āh / Süz u güdāzı eyledi çok cāna kār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 22). [āh eyle, -di]

āh eyle: Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

O hercāyi kıılır hercāda ğayr-ile tekellümler / Görüp ben reşkten āh eylerüm güm güm cihān gümler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [āh eyle, -r, -üm-üm]

āh id: Inlemek, feryat etmek, şikayet etmek.

‘Adlūñ şu resmedür ki cihān içre āh ider / Ancaķ benüm zemānede iy kār-dān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 26). [āh id, -er]

āh id: Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.

Zülfüñ-içün āh idersem eşk-i bī-pāyān yağar / Bād-ı maġrib eşse zīrā ḥükmdür bārān yağar (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1).
[āh id, -er, -se, -m]

Eriye ger şütür ü hücre sin añup
idem āh / Olursa hücre derā-yı
şütür gibi āhen (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 5, Beyit 28). [āh id, -em]

āh it: İç çekmek, figan etmek.

Pādişāhum her nefes āh itdügüm
‘ayb eyleme / Fūrkatüñde her nefes
eglence āh oldu baña (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [āh it, -
düg, -üm]

āh kıl: Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek.

Taş olsa bu firāka taşā bağı
doymaya / Kimdür bu demde
kılmaya leyl ü nehār āh (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
22). [āh kıl, -ma, -y, -a]

Her gice Fazliyā gam ile bağrumuz
yakup / Her gün firāk ile kılalum
āşikār āh (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Terkib-bend 1, Beyit 23). [āh kıl, -
a, -lum-alum]

āh kıl: Ah etmek, figan etmek.

Yansun belā vü hasret ile cümle tağ
u taş / Kılısun ‘anā vü derd ile dār u
diyār āh (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Terkib-bend 1, Beyit 19). [āh kıl, -
sun]

āh ol: Feryat, inilti ile dolmak.

Pādişāhum her nefes āh itdügüm
‘ayb eyleme / Fūrkatüñde her nefes
eglence āh oldu baña (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [āh ol, -
dı]

āh tol: Ah ile dolmak.

Bu mātem ile pīr ü cüvān nāleler
kılp / Toldı enīn ü şīven ile her
kenār āh (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Terkib-bend 1, Beyit 21). [āh tol, -
dı]

āh u nāle: Ah etme ve inleme.

Fazlî-i bī-çāreyem düşdüm
cemālūñden cüdā / Āh u nālem
hem-nefes endühdur maḥrem
baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
14, Beyit 13). [āh u nāle, -m]

āh u şīve: Ah ve inilti feryadı.

Görmeyelden gözlerüm iy māh-ı
bī-mihrüm seni / Haste gönüm
göglere ırgürdi āh u şīveni (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit
3). [āh u şīve, -n, -i]

āh u zār: Ağlama, inleme, feryat
etme, sızlanma.

Derd ü firāk ile geçirüp rüz-
gārumuz / Çıksun ki yiridür felege
āh u zārumuz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Terkib-bend 1, Beyit 24). [āh u zār,
-umuz]

āh var: Ahın ulaşması.

Yād-ı fenā ile yele vardı qarār āh /
Toldı belā vü derd ile dār u diyār
āh (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes*
2, Beyit 23). [āh var, -dı]

ahālî: Ar. 1. Ehl'ler, bir
memlekette, bir kasabada, bir
köyde sâkin olanlar. 2. Ehl, erbab
olanlar.

Ne bilsün Fazliyā ‘uşşākı zāhid
/ **Ahālî** hālîni bilmez rezā’il (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 8).
[ahālî,]

ahālî: Halk.

Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye / Rif‘at
viren **ahāliye** çün dehr-i dūn
imiş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 1, Beyit 3). [ahāliye, -
y, -e]

‘ahd: Ahd, söz, yemin.

Va‘de-i vaşlına iy Fazlî inanma dil-
berüñ / Ehl-i ḥüsñüñ çünki
olmaz ‘ahd u peymānı
dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
44, Beyit 7). [‘ahd,]

‘ahd: Söz verme, söz; yemin, ant.
Mihrine dil verenlere nā-mihr-bān
imiş / **‘Ahdinde** yok şadākat ü
kavli yalan imiş (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 11).
[‘ahdinde, -(i)n, -de]

‘ahd it: Söz vermek, yemin etmek.
Çünkü ‘ahd itdüñ kerîm olan ider
‘ahde vefâ / Kıl vefâ lâıyık vefâdur
saña bu ‘unvânla (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [‘ahd
it, -dü, -ñ]

‘ahde vefâ id: Sözünü tutmak.
Çünkü ‘ahd itdüñ kerîm olan ider
‘ahde vefâ / Kıl vefâ lâıyık vefâdur
saña bu ‘unvânla (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [‘ahde
vefâ id, -er]

‘ahd-i cevır it: Eziyet, sıkıntı sözü
vermek.
‘Ahd-i cevır itmişdi dün itdi vefâ ol
şeh bugün / Kim dūrūr gelmez
diyen ‘âlemde cānāndan
vefâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 2). [‘ahd-i cevır it, -miş, -di]

āhen: Demir.
Tîr-i dil-dūzuñ durur bir şāh-bāz-ı
cān-şikār /
Pādişāhum āhenīn minķārdur
peykān aña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 8, Beyit 2). [āhenīn, -īn]

āhen: Demir || kılıç.
Kızdurmağ için ütüsini ol
dili āhen / Nār-ı ğam-ı ‘İşk itdi
tenüm gerçi ki külhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 3).
[āhen,]

āhen ol: Demir // demir gibi katı,
sert olmak.

Eriye ger şütür ü hücre sin aňup
idem āh / Olursa hücre derā-yı
şütür gibi āhen (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 5, Beyit 28). [āhen ol, -ur, -
sa]

āheng-i hicāz: Hicaz ahengi
(Hicaz makamında ezgi/nağme).
Nice kim eyleye ‘uşşāk-ı Şifāhān u
‘Irāk / Şad nidā ile reh-i
rāstdan āheng-i hicāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 34).
[āheng-i hicāz,]

āhī: Kardeş 2. Okuyucu.
Felekde odlara yansun göreyin
mihr ile māhı / Başum alup
giderdüm ben ‘adem milkine
dek Āhī (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 12). [āhī,]

āh-ı âteş-bār: Ateş yüklü ah; ateş
yağdıran ah.
Bu fenā bāzārı içre āh-ı âteş-
bārumı / Çarh-ı atlas gibi zer-beft
sāye-bānum şandılar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [āh-ı
âteş-bār, -um, -ı]

āh-ı âteş-nāk: Ateşli ah; çok acı
çekmekten dolayı yürek yakan ah.
Eyle iy berķ āh-ı âteş-nāk / Ki
yana sūz ile zamān u zemīn (Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit
15). [āh-ı âteş-nāk,]

āh-ı büzürg-vār: Saygıdeğer
kimselerin ahı.
Āh-ı büzürg-vāruñ olan muķtedā
hākı / Ya‘nī Ħasan emīr-i cihān-dār
Yā Ħüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 36). [āh-ı büzürg-
vār, -uñ]

āh-ı derūn: Derin āh, içten gelen
āh.

Ķadd-i ħam-geşte ile āh-ı derūna
nazar it / Ħūblar tîr ü kemāna
güzelüm mā‘il olur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [āh-ı
derūn, -a]

āhin al: 1. *Günah almak.* 2. *Haksız yere bir davranışta bulunmak.*

Dil virüp yemm-i femine ol lebi peymānenüñ / Alma āhin key şakın ben ‘āşık-ı dīvānenüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 7*). [*āhin al, -ma*]

āhir: 1. *sonunda, nihayet.*

Zehr-i hicrānuñ senüñ āhir şehîd eyler beni / İy melāhat taht-gāhı üzre sultānum Ḥasan (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 4*). [*āhir,*]

Gör āhir ol şadākat birle başın virdi bî-pervā / Meded begler meded zulm oldu gāyet Muştafā Ḥān’a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 4*). [*āhir,*]

Bu ribāta gelen göçer āhir / Olısar cümle kārvanı revān (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 4*). [*āhir,*]

āhir: *Bir şeyin sonu, en sonra, sondaki, son.*

Her kim ki benüm gözlerümün yaşını gördi / Bu çeşme didi āhiri Ceyhūn olacaqdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3*). [*āhiri, -i*]

āhir: *En son, sonunda.*

Evvel nazarda ‘arza kılup şüret-i vefā / Rūy-ı cefāyı eyledüñ āhirde āşikār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 3*). [*āhirde, -de*]

āhir: *Ar. 1. Son. 2. En sonunda.*

Olma mağrūr cihān bağına iy dil bir ān / Kişinüñ āhir irer ‘ömri bahārına ḥazān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 16*). [*āhir,*]

āhir: *Bundan sonra, artık.*

Geçerken murğ-ı zîrek dāme düşdi āhir ol şeh-bāz / Meded begler meded zulm oldu gāyet

Muştafā Ḥān’a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 8*). [*āhir,*]

āhir: *A. ahir, son, nihayet.*

Āsümānileri kim ire hevāya anuñ / Bir tırāka kopara idesin āhir seyrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 30*). [*āhir,*]

Terk ider āhir reh-i ‘ışkında bu cān u seri / Fazlî gibi olup ol şāh-ı cihānuñ çākeri (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 17*). [*āhir,*]

āhir ol: *Sona ermek.*

Rif’atî kaşırnuñ etrāfın anuñ peyk-i ḥayāl / Ḥaşre dek devr idemez āhir olur ser-gerdān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 22*). [*āhir ol, -ur*]

āhiret: *Ahiret, öldükten sonraki alem.*

Müyesser ide müyessir budur murādum kim / Cihānda ni‘met-i ‘uzmā vü āhiretde na‘īm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 35*). [*āhiretde, -de*]

āhiret: *Ahiret günü, hesap günü, mahşer günü.*

Yolum urdı rāh-ı gāmda bir ḥarāmī gözlü yār / Āhiret ḥakkın helāl eyleñ baña yoldaşlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6*). [*āhiret,*]

āhiret: *Ahiret, hesap günü, mahşer günü.*

Ne ola ḥāl ‘aceb āhiretde dimeyesin / Qanı ‘ibādet-i Mevlā nedür bu fışk u fücür (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17*). [*āhiretde, -de*]

ahkām: *Hükümler, kânunlar, emirler, buyruklar.*

İdüp ahkāmuñi kânūn-ı ‘adāletle kavī / Buldı tedbīrūñ ile kaşır-ı vezāret ihkām (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Kaside 32, Beyit 18). [aḥkāmuñi, -u, -ñ, -i]

aḥkām: *Hükümler, kanunlar, emirler.*

Şāh-ı Rūm'a çü bugün şāhib-i dīvān olduñ / Rūm u Şām'a yiridür eylesek irsāl **aḥkām** (Kara Fazlî Dīvânı, Kaside 32, Beyit 25). [aḥkām,]

aḥkar: *Çok küçük, değersiz ve ehemmiyetsiz.*

Hüsrevā zerreden **aḥkar** görine miqdārı / Olsa hem-seng terāzū-yı vaḳāruñla cibāl (Kara Fazlî Dīvânı, Kaside 20, Beyit 26). [aḥkar,]

aḥlāk: *Bir kimsenin iyi niteliklerini veya kişiliğini ifade eden tutum ve davranışlar bütünü, mizaç, tabiat.*

Muṣṭafā nām u 'Alī cūd u Muhammed **aḥlāk** / Ki düşüpdür eṣer-i luṭfına mazhar nevrüz (Kara Fazlî Dīvânı, Kaside 16, Beyit 18). [aḥlāk,]

Muṣṭafā nām u 'Alī cūd u Muhammed **aḥlāk** / Şāh-ı şāhān-ı cihān Hüsrev-i Hākān-ı zemān (Kara Fazlî Dīvânı, Kaside 26, Beyit 19). [aḥlāk,]

aḥmak: *Ahmak, budala, akılsız.*

Līk ol şī'r degül k'eyleye her **aḥmak** u dün / Zann idüp şī'r anı şöhre-i şeh̄r ü kişver (Kara Fazlî Dīvânı, Kaside 15, Beyit 20). [aḥmak,]

aḥmak: *Ahmak, akılsız.*

Ṭa'n idersin 'İşk ile dīvāne olan 'āşīka / Zāhidā sen **aḥmakı** bildüm ḥamākat söyledür (Kara Fazlî Dīvânı, Gazel 75, Beyit 2). [aḥmakı, -ı]

ahmed: *Çok övülmüş kimse; Hz. Muhammed.*

'Alī seḥā vü Ebū Bekr şıdk u **Aḥmed** nām / Melik-ḥışāl ü

felek-iḳtidār ü baḥr-nevāl (Kara Fazlî Dīvânı, Kaside 31, Beyit 8). [aḥmed,]

ahmed: *Özel isim.*

Hüsni-i ḥulḳ ile Muhammed'dür velī / Nām ile **Aḥmed** seḥāda Ḥaydarī (Kara Fazlî Dīvânı, Tarih 3, Beyit 5). [aḥmed,]

ahmedā: *Ey Ahmed!*

Didi tārīhin beşāret eyleyüp / **Aḥmedā** yūmn-ile olduñ defterī sene dokuzyüzellidört (Kara Fazlî Dīvânı, Tarih 3, Beyit 8). [aḥmedā,]

ahmedī-ḥaşlet: *Hazreti peygamber huylu.*

Luṭf u cūd ile Ḥaydarī-meşreb / Hüsni ü ḥulḳ ile **Aḥmedī-ḥaşlet** (Kara Fazlî Dīvânı, Tarih 5, Beyit 5). [aḥmedī-ḥaşlet,]

ahrā: *Daha layık, münasip, uygun.*
Evvel ü āḥir çü bildük var olan bir zāt imiş / Birlüğe batduk ne evlā vü ne **aḥrāsındayuz** (Kara Fazlî Dīvânı, Kaside 8, Beyit 35). [aḥrāsındayuz, -sın, -da, -y, -uz]

aḥsen-i takvīm: *"Yaratılışın en güzeli" En güzel yaratılış, en güzel biçim.*

Aḥsen-i takvīmisin Ḥaḳḳ'ıñ okur ṭab'-ı selīm / Muṣḥaf-ı ḥüsnuñde ruḥsāruñı cennātü'n-na'im (Kara Fazlî Dīvânı, Müseddes 1, Beyit 2). [aḥsen-i takvīm, -i, -sin]

aḥter: *Far. 1. Kevkeb, necm. 2. Talih, baht.*

Me'anī baḥrinüñ gevherlerini / Ma'ārif çerḥinüñ **aḥterlerini** (Kara Fazlî Dīvânı, Nazm 7, Beyit 1). [aḥterlerini, -ler, -i, -n, -i]

aḥter: *1.Yıldız 2. talih, baht.*

Burc-ı sa'ādet içre bir māhdur ki el-ḥaḳḳ / Seyr itmedi nazīrin nüh

çerh ü heft **ahter** (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3). [ahter,]

ahû: Ceylan, gazal || dilber, güzel.
Her kaçan dil yâ kılup kıddini ahın
tîr ider / Dest-i miñnetde
belâ **ahûların** nañçîr ider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1).
[ahûların, -ların]

ahû: Ceylan 2. sevgili.
Bir gözi **ahûya** ser-gerdân olup
dîvâne-vâr / Göñlüm ârâm eylemez
tağlara düşmemdür hemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit
10). [ahûya, -ya]

ahum al: Âh (âhını) almak: birinin
bedduâsını almak.
Çünkü alduñ göñlümi alma şakın
âhum benüm / Ben kuluña
merhamet eyle Memî Şâh'um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 2). [ahum al, -
ma]

ahum çık: Çekilen (ateşli) âh
dumanının yükselişi.
Çıkşa kıddüñ yâdına âhum elif-veş
toğrulup / Âsmân-ı atlas aña başı
üzre yir ider (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 69, Beyit 5). [ahum çık, -sa]

ahvâl: "Hal, durum, vaziyet"
kelimelerini karşılayan çokluk
bildiren kelime.
Kân ağıladı felek
görüp **ahvâlümü** benüm / Vakt-i
seherde şanma görinen şafağ
durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
63, Beyit 6). [ahvâlümü, -üm, -i]

ahvâl: "hal, durum, vaziyet"
kelimelerini karşılayan çokluk
bildiren kelime.
Gâyet de mükerrer
durur **ahvâlüm** efendüm / Ben
bendeñe rahm eyle Hasan Bâlüm
efendüm (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 20, Beyit 2). [ahvâlüm, -
üm]

ahvâl-: "hal, durum, vaziyet"
kelimelerini karşılayan çokluk
bildiren kelime.
Luţfuña kıldı
benüm **ahvâlüm** ancak bâ-laţîf /
Kimse yâ Rab olmasun yâr u
diyârından cüdâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6).
[ahvâlüm, -(ü)m]

ahvâ it: Diriltmek, canlandırmak.
Dem urdı Şûr-ı İsrâfîl'den her sūr-
nâ beñzer / Ki enfâsı niçe dil-
mürdeyi itdi o dem ahyâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 6).
[ahyâ it, -di]

ahrâr: Hür, serbest.
Bend itdi gerden-i dile tavk-ı
muhabbetüñ / Kaţ' itdi her
'alâkayı **ahrâr** Yâ Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8).
[ahrâr,]

ak: (sıvı maddeler için) bir yerden
başka yere gitmek.
Şu yirine kân içmedür ol hûniye
kânûn / Kân rengini tutsa n'ola
çeşmümden **aķan** mâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [aķan, -
an]

ak: Akmak (gözyaşı bağlamında).
Tîre-dil Kâradeñiz'dür
gözlerümdür Aķdeñiz / Hûn-ı dil
çeşmümden **aķarsa** revâdur aķ
deñiz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
142, Beyit 2). [aķarsa, -ar, -sa]

ak: Akmak 2. dökülmek.
Diyâr-ı şarka deryâ
gibi **aķdı** asker-i enbûh /
Koparmağa 'adûnuñ başına kahr ile
tufanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
17, Beyit 9). [aķdı, -dı]

ak: Ak, beyaz.

Kimden ne bāk Fazlî'ye 'âlemde iy
güneş / Kim şubh gibi alnı açık
yüzi **aķ** durur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 63, Beyit 7). [aķ,]

Çeküp **aķ** sancığı varduķda
haşyetden ne mümkündür / Ola
hergiz kızılbaşuñ kara başına
dermanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 8). [aķ,]

ak: Ak 2. İyi.

Ger kanat büküp uça saña
peyāmum iletür / İy hümā nāme
benüm **aķ** gügercinümdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2).
[aķ,]

ak: Ak, beyaz renk.

Döginmekden kararmış
kollarum **aķ** boynına şaldum / Ben
anı şüret-i vaşl-ı nigāra iki kaş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
127, Beyit 2). [aķ,]

ak: Ak, beyaz, temiz, parlak.

Tîre-dil Karadeñiz'dür
gözlerümdür Aķdeñiz / Hün-ı dil
çeşmümden aķarsa
revādur **aķ** deñiz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2). [aķ,]

ak: Su gibi akmak. 2. Aşık olmak,
bağlanmak.

Aķalı eşküm çerisi ceng-içün
şahrālara / Aķın itdi sū-be-sū
ırmağlar deryālara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [aķalı,
-alı]

ak: (Göz yaşı) Dökülmek, akmak,
düşmek.

Görinen şanma şafaķ tā çerha dek
pür oldı hün / Ğarķa virüp 'âlemi
çeşmümden **aķan** yaşlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3).
[aķan,]

Senden ayru içdügüm şanma şarāb-
ı nābdur / Kaķre kaķre çeşm-i
giryāndan **aķan** hün-ābdur (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1).
[aķan,]

aķar şu: Irmak, nehir.

Meger ki geçmez ola hātırūndan iy
ğāfil / **Aķar şu** gibi ider 'ömr ü
hem zemāne mürur (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18). [aķar
şu,]

'akd it: Sözleşmek, söz vermek.

Faķr ile fāhr eyleyüp müflis
gedālar olmuşuz / Naķde dil 'aķd
itmedüñ bir zerre
iflāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 5). ['aķd it, -me, -
dü, -ñ]

akdeñiz: Akdeniz.

Tîre-dil Karadeñiz'dür
gözlerümdür **Aķdeñiz** / Hün-ı dil
çeşmümden aķarsa revādur aķ
deñiz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
142, Beyit 2). [aķdeñiz,]

'akd-i eyyām: Zamanın
bağlanması.

Dest-i cūd ile bulur zīveri 'aķd-i
eyyām / Bād-ı luķ ile olur tāze gül-
istān-ı cihān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 23). ['aķd-i
eyyām,]

'akd-i 'ukde-i pervîn: Ülker takım
yıldızının düğümündeki yemin.

Bozul iy imtizāc-ı 'unşur-ı çār /
Üzül iy 'aķd-i 'ukde-i
pervîn (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-
bend 2, Beyit 12). ['aķd-i 'ukde-i
pervîn,]

'ākıbet: İşin sonu, neticede,
sonuçta.

Çü 'ākıbet kefen olur libāsı her
kişinüñ / 'Abā ile ola mı fark-ı
cāme-i semmūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15).
['ākıbet,]

Ne gedā vü ne şāh u mîr qalur / Bir
durur 'ākıbet kamuya cihān (Kara

Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 5). [‘ākıbet,]

‘ākıbet: Gelecek, istikbal.

Ƙızılbaşuñ ƙara bağrında başlar
çıƙdı ĥavf ile / O derd ile revān
eyler o cānī ‘ākıbet cānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 11*).
[‘ākıbet,]

Gülşen-i ‘ömrüñüñ aldanma
bahārına bugün / ‘Ākıbet bād-ı
ĥazān-ı ecel eyler vîrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 20*).
[‘ākıbet,]

‘Ākıbet taşā çalar cām-ı ĥayâtı çü
felek / Lāle gibi yûri ur bağruña
dāğ-ı ĥarmān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 21*). [‘ākıbet,]

‘ākıbet: Bir şeyin sonu, nihayet, netice, sonuç. 2. En sonunda.

Bādeye düşdüñ yitürdüñ nağd-i
şabrı iy göñül / ‘Ākıbet n’eyler
göresin ol delûkanlu saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*).
[‘ākıbet,]

Țolasursın büy içün zülfine yārūñ
iy göñül / ‘Ākıbet bir bend
geçmeyince ƙomaz bû saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*).
[‘ākıbet,]

Çün nāmıdur Muĥammed yā Rab
be-ĥaƙƙ-ı Aĥmed /
Maĥmūd ‘ākıbet ƙıl olsun cihāna
server (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4*). [‘ākıbet,]

‘ākıbet: Gelecek.

Çün aşluñ ‘İşƙdur Fazlî ƙo maĥv
itsün vüçüdüñ ‘ışƙ /
Bilürsin ‘ākıbet eşyā’ yine aşlına
rāci’dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7*). [‘ākıbet,]

‘ākıl: Akıllı kimse.

Bezm-i keşretde nice ‘ākıl u ĥüşyār
olasın / Bāde-i vaĥdet ile demdür
olursañ ƙan-ı dil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3*). [‘ākıl,]

‘akım: Doğurma kabiliyeti olmayan kadın.

Nesīm-i luṭfuñ eger nefḥ-i rūḥ
eylemese / Revā olurdı dimek
Meryem-i cihāna ‘ākım (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 25*).
[‘ākım,]

akın it: Saldırmak, savaşmak uğruna bir milletin üzerine gitmek.
Aƙalı eşküm çerisi ceng-içün
şahrālara / Aƙın itdi sū-be-sū
ırmağlar deryālara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1*). [aƙın it, -di]

akıt-: Akıtmak işi, dökmek.

Didi şeh-zādeleri sünnet idüp şāh-ı
cihān / Lüle-i
la’lden aƙıtsa gerekdür
mercān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 33*). [aƙıtsa, -sa]
Aƙıtdı lüle’-i yāƙūtdan elmās ile
la’li / Ola tā ƙıymet ü ƙadri füzün
çün dürre-i Sînā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 50*).
[aƙıtdı, -dı]

akıt: Dökmek (kan bağlamında).

Ƙurı yire başını bî-
çārenüñ aƙıtdılar / Bād-ı ĥışm ile
yüregin oynadup incitdiler (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 9*). [aƙıtdılar, -dı, -lar]

akıt: Akıtmak(çeşmelerden suyun akması bağlamında).

Çeşme-i mihrden aƙıtdı tarāvet
ābın / İtdi sîr-āb cihān bāğını yek-
ser nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 7*). [aƙıtdı, -dı]

‘akl: Akıl.

‘İşƙ ĥalvet-gehine ‘akl n’ola
bulmasa yol / ‘Āmm neyler şanemā
anda k’ola meclis-i ĥāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3*). [‘akl,]
‘İşƙ ile yegin olup ol Fazlî
ğavğādan emîn / ‘Ākl ile ĥaƙƙ içre

olan bu kuru gavgāya bak (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [‘akl,]
Hünerdür kullara şâh-ı hüner-
perver nazar itse / Anuñla ‘aql u
fehm-i pâka istidlâl ider
dânâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 68). [‘akl,]

‘akl: Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.

‘Aql u şabrum âh kim yâd oldu
benden döstlar / Oldı her yâd ile tâ
ol şâh-ı hûbân âşinâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [‘akl,]
Ney âvâzında gûşum çihre-i
dilberdedür çeşmüm / Ne pendüñ
yiridür ‘aqluñ kanı şûfî delü
olma (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 5). [‘aqluñ, -uñ]

Ma‘ârif ehline kıl her-dem iltifâtı
ziyâd / K’odur zekâvet
ü ‘aqluñ delîl ü bürhânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 24).
[‘aqluñ, -uñ]

‘Aql u şabr u cân u dil yâd oldu
benden hasretâ / Mümkün olmadı
senüñle bir dem olmak âşinâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit
7). [‘akl,]

‘akl: Düşünme, anlama, kavrama
ve davranışlarını ayarlama
melekesi, us.

‘âşıqlaruñ eyler
şanemâ ‘aqlını yağma / Bu hüsn ile
bu kâmet ü bu şekl ü bu
sîmâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42,
Beyit 1). [‘aqlını, -ı, -n, -ı]

‘akl: Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.

Yile viren ‘aqlumı anuñ hevâyî
hâlidür / Bend iden gönlüme ol
zûlf-i perîşân-hâlidür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 1).
[‘aqlumı, -um, -ı]

‘akl: Akıl, düşünme gücü.

Ma‘cûna virme ‘aqluñı şarf eyle
bâdeye / Uğrı dinilse zîra harâmîye
haq durur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 63, Beyit 5). [‘aqluñı, -u, -ñ, -ı
]

Râyı takdîre muvâfıkdur ne tedbîr
eylese / ‘Aql u fehm ile o şeh
Cemşîd-i fikretdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 15).
[‘akl,]

‘akl: Akıl, düşünce.

Yoluña olsun fedâ ‘aql u delü
cânum Hasan / İy melâhat taht-gâhı
üzre sultânım Hasan (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 14, Beyit 2).
[‘akl,]

‘akl git: Çok sevinçten veya çok
korkudan ne yapacağını şaşırarak.

Gitdi ‘aql u gitdi fikr ü gitdi şabr u
gitdi dil / Hey ne müşkil derde ben
bî-çâre oldum mübtelâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [‘aql
git, -di]

‘akl u fehm: Akıl ve anlayış.

Çü ‘aql u fehm ola sultâna yâr lâ-
büd olur / Sehâ vü ‘adl ile mi‘mâr-ı
mîlk-i ihsânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 25). [‘aql u fehm,
]

‘akl u fikr: 1. Akıl ve fikir 2.
Düşünme yeteneği, mantık.

Ne vaşf idem kerem ü cûduñuñ
mübâlağasın / Ki dest-i hayret urur
pâ-yı ‘aql u fikre ‘ıķâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 18). [‘aql
u fikr, -e]

‘akl-i gül: Gülün akı.

Nikât-ı fikreti dergende ‘aql-i
gül ‘âciz / ‘Ulûvv-i himmeti
vaşfında nefis-i nâtıķa lâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 12).
[‘aql-i gül,]

‘akl-ı selîm: Selim, sağlam akıl.

Berāhine buña cāzim degül
mi **‘aql-ı selīm** / Ki ‘ilm ü faẓl
iledür serd-i vācibü’l-ta’zīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 1).
[‘aql-ı selīm,]

‘akluñ ir: Anlamak, çözmek.

Görinen kaşlar mıdur yārā ‘aceb
yara didüm / Didir irmez ‘akluñ iy
miskîn oralara (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 134, Beyit 4). [‘akluñ ir, -
mez]

akrân: Eş, misil, denk, benzer.

Muṣtafâ’sın hâk
budur **akrānuñ** içre Muṣtafâ /
Görmedi mişlūñ senūñ dünyāda
erbāb-ı şafā (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 13). [akrānuñ, -
uñ]

akrân: Mevki, rütbe ve durumları
birbirine uygun olanlar, emsal.

Çünkü her vech ile
mümtāzdur **akrānından** / Eyle
mümtāz şehā sā’ire kılma hem-
ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 45). [akrānından, -ın, -dan]

akrân: Denk, arkadaş.

Ala iy milk-i ikbālūñ şeh-i
İskender **akrānı** / Ki açduñ tîguñ
ile milk-i Tebrîz ü Horāsān’ı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 37).
[akrānı, -ı]

‘aks: Akis, yansıma.

N’ola gösterse cinān **‘aksin** cihān
āyīne-veş / Şaykal-ı rāyıyla gitdi
rüy-ı ‘ālemden keder (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 35).
[‘aksin, -i, -n]

‘aks: Akis, yansıma, görüntü.

Lebūñ **‘aksi** düşüpdür var-ısa
ervāh-ı ‘uşşāka / Olur bezm-i
cihānda iy kamer mihr-i revān
peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
29, Beyit 4). [‘aksi, -i]

Şafaḳ şanmañ felekde görinen her
şeb ki şalmışdur / Sipihir
āyīnesine **‘aks** ol kurbānlaruñ
kanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
12, Beyit 21). [‘aks,]

Ele cām aldı yine bezm-i felekde
çü hilāl / **‘Aksini** yirde bahār
eyledi peydā fi’l-hāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 7).
[‘aksini, -i, -n, -i]

‘aks: 1.Akis, yansıma 2. Ters, tam
tersi.

‘Āleme ‘arz itmege her-dem
cinānuñ **‘aksini** / Oldı bir āyīne
cüy-ı pür-şafası Lādik’uñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3).
[‘aksini, -i, -, -i]

‘aks ol: Yansımak.

Siyeh hālūñ derūn-ı dīde-i giryāna
‘aks olmuş / Kaşuñ şeklin berāt-ı
şāh-ı ‘ālī-sāna yazmışlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2).
[‘aks ol, -mış]

aksa: Hafifçe topallamak.

Fazlî-i sâni de gerçi yügrügidür
‘arşanuñ / **Aksadur** anı velî Fazlî-i
evvel her zamān (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 3). [aksadur,
-dur]

‘aksi: (Ar.) Ters, zıt, muhalif,
mugayir.

Bu çerh-i bî-vefā ne ‘aceb cünbiş
eyledi / Devren yeñildi **‘aksine** mi
gerdiş eyledi (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 19). [‘aksine, -n,
-e]

‘aks-i murād: İstek, arzunun
yerini bulmaması.

Devrān-ı dehr şunmasun **‘aks-i**
murādumuz / Yazılmadan defātir-i
maḳşūda adumuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 6).
[‘aks-i murād, -umuz]

‘aks-i na’l-i süm-i esb-i şeh-i

cemşid-ikbāl: Cemşid bahtlı
hükümdarın atının ayağındaki
nalinin yansıması.

Yâ meger âyine-i çerhde oldu zâhir
/ 'Aks-i na'l-i süm-i esb-i şeh-i
Cemşid-ikbāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 22). ['aks-i na'l-i
süm-i esb-i şeh-i cemşid-ikbāl,]

akvā'l-mesā'il: Kavi meseleler.
Ko bahtı kâl ile tahşil-i hâl it / Ki
'ilm-i 'ışkdur **akvā'l-mesā'il** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3).
[akvā'l-mesā'il,]

al-: Almak, kabul etmek.
Oğ **alsa** destine ehl-i kubûr dirler
hep / Kemânun okına â'dâ hemîse
kurbânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
14, Beyit 18). [alsa, -sa]

al-: Almak, bir şeye sahip olmak.
Varum yasumuñ sîmidür ancak
dahı nem var / İy Fazlî 'aceb ben
ölicez nem **ala** vâris (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [ala, -a
]

al-: (Bir şeyi) Kullanmak üzere
tutup yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.
Hâşıl itdi cümle-i 'âlem senün
devründe sūd / Şem'dür el-hak
zebân üzre oda **aldum** şühüd (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 19).
[aldum, -du, -m]

al-: 1. Almak 2. Ele geçirmek.
Ehl-i 'ıyşun ayağın **almış** idi mäh-i
şiyâm / Geldi 'îd irdi elinde kadehi
mâl-â-mâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 2). [almış, -mış]

al-: (Bir şeyi) Kullanmak veya
gerekeni yapmak üzere yanında
bulundurmak.
Görenler Zâtiyâ cânlar virür bir
yâdigâr **aldum** (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 13). [aldum, -
du, -m]

al-: Almak, elde etmek, ele
geçirmek, tutmak.

Câm-ı 'adl **al** bir ele tîğ-ı siyâset
birine / Elin **al** dostların
düşmeniñ başını çal (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 33). [al,]

al-: Alıp tutmak.
Gözüm kan ağla kim kan ağlamak
oldı senün kârün / Çün **aldı** çıkdı
hayf ü zulm ile şâh-ı
cihândârün (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 15). [aldı, -dı]

al: Almak.
Ala iy milk-i ikbâlün şeh-i İskender
akrânı / Ki açduñ tîğün ile milk-i
Tebrîz ü Horâsân'ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 37). [ala,
-a]

al: Hile, düzen, aldatma.
Geydügi ol goncenün gül gibi
dâyim **aldür** / İtdügi dil 'andelîbine
dem-â-dem **aldür** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [aldür,
-dur]

al: 1. Aile. 2. Çocuklar. 3. Soy, sop.
4. Sülale.
Hatm eyle sözüñ eyleyüben cân u
gönülde / Şad-bâr
selâm **âline** aşhâbına her-
dem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 15). [âline, -in, -e]

al: 1. Aile. 2. Çocuklar. 3. Soy,
nesep. 4. Sülale.
Bizden hezâr-bâr şalavât u selâm
ola / Saña vü şahb u **âlüne** cân ile
dâyimâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
3, Beyit 18). [âlüne, -ün, -e]

al: Kırmızı.
Geydügi ol goncenün gül gibi
dâyim **aldür** / İtdügi dil 'andelîbine
dem-â-dem **aldür** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [aldür,
-dur]

Naḥl-i güldür ḥüsn bāzārını tezyîn eylemiş / **Allarla** kâmetüñ iy serv-kadd ü gül-‘izâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [allarla, -lar, -la]

Eger kimdür dir iseñ ol yüzi gül ruhleri **âli** / Güzeller dil-rübâlar serveri a‘lâ ‘Alî Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 2). [âli, -i]

al: (Herhangi bir şeyi) Tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

İştâbl-ı şâhda ata ḥod ḥadd ü ḥaşr yok / Koş koş da yügrüğini **al** iy ḥaste-dil gedâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 17). [al,]

al: Almak, elde etmek.

Tevbesin himmete vir rāh-ı talebde meydân / Hem-‘inân ola ‘ināyet **ala** şāyed menzil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30). [ala, -a]

al: "(buyur) al" anlamında kullanılmıştır.

Cānum **al** sevdā-yı küfr-i kākülinde ol bütüñ / Yâ İlāhî eyleme soñ demde imāndan cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [al,]

Bir şeb beni yâ Rabb o meh-i bedre irişdür / Ayakda koma **al** elümi şadre irişdür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 7). [al,]

al: Almak 2. satın almak.

Gedālîğ ile ganî ol Hıṭā durur **alma** / Eger ki Çîn’i saña virse ser-te-ser fağfur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12). [alma, -ma]

al: (herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Şükûh u şevket ile her kuluñ olup Dārâ / **Alur** mı ‘aynına dārâları

zihî dārât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 17). [alur, -u, -r]

al: Almak 2. ele geçirmek.

Almağa milk-i gamı âteş-i dilden Fazlî / Tîğ-ı leşker-şiken-i gayret-i şāhı çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7). [almağa, -mağ, -a]

al: (Eline) almak.

‘İd irişdi eline ḥancer-i zerrînin **alup** / Kılmağa ceys-i gam u guşsa ile ḥarb u kıtāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 5). [alup, -up]

Lu‘b ile **aldı** atumı māt eyledi beni / Leclâc-ı dehr gör ne oyun oynadı baña (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 14). [aldı, -dı]

al: Almak, eline almak.

Alursa destine tîğ-ı şecâ‘ati bir dem / Hirâs u ḥavf ile düşmen revân ider cāmı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 17). [alursa, -ur, -sa]

al: (herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak, tutmak.

Şeş cihâtum **aldı** miñnet kıldı ara yirde ben / Kimse yâ Rab olmasun yâr u diyârından cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8). [aldı, -dı]

al: (bir bedel karşılığında) temin etmek, satın almak.

Ter düşüp bir kaçreçe ‘aynına **almaz** Fazliyâ / Çeşmüñ deryâ ile bir mâcerâsı yok degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 7). [almaz, -maz]

al: Sağlamak, elde etmek, temin etmek // hissetmek, koku almak.

Şimdi kahr ile felekden **almağ-ıçün** intikām / Şundılar bir cür‘a kim biñ yıl yaşar içen temām (Kara

Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 12). [almağ-ıçün, -mag, -ıçun]

al: *Almak, ele geçirmek.*

Şi'r dimekte benüm zerrece
'acüzüm yokdur / 'Aciz olur mı
şikâr **almada** hergiz cürre-
bâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 32*). [almada, -ma, -da]

al: *1) Kırmızı 2) Şarap.*

Cümle beyti **al** câmuñ vaşfidur iy
lâle humâr / Fazlî'nüñ bu şi'rine
dirsem 'aceb mi lâle-zâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7*).
[al,]

al: *(bir bedel karşılığında) temin etmek, satın almak 2. sağlamak, elde etmek.*

Almazuz dünyâ metâ'ın bir pula iy
hıvâce biz / Bir iki günlük bu
bâzâruñ temâşâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3*).
[almazuz, -maz, -uz]

al: *Aldatma, düzen, tuzak, hile.*

Bâzû-yı devlet üzre 'aceb şâh-
bâzdı / **Al** ile dâma düşdi kazâ ile
nâ-gehân (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 13*). [âl,]

al: *(Bir şeyi) beraberinde götürmek.*

'İd lafzındaki 'ayn ile yed eyler
îmâ' / Ya'ni eyyâm-ı şafâ irdi ele
câm-ı zer **al** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 8*). [al,]

al: *Al, kırmızı.*

Beñzer ol **al** kirâsa leb-i lâ'lüñ cânâ
/ K'itdi kınnâd-ı ezel anı şekerden
peydâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2*). [âl,]

Al güllerden zemîni hûn-ı düşmen
kıldı pür / 'Arşa-i rezm-i şeh oldı
hüş bahâristân-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17*). [al,]

al: *(Bir şeyi) Elinden tutup*

yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Yiridür atlas-ı çerh olur ise öñdülü
anuñ / Kıosusunda geçüp atı anuñ
kim **aldı** meydânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 35*). [aldı, --dı]

Bir oyun oynadı baña leclâc-ı
rûzgâr / Lu'b ile **aldı** atımı kıldum
piyâde zâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 1*). [aldı, --dı]

al: *(Almak).*

Hezârân şîve ile yâ habîbî
/ **Alup** göñlümi redd itdüñ
ğarîbî (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 3*). [alup, -up]

al: *Kırmızı. 2. Yanağın kırmızılığı.*

Allar gey kim bakıcağ gül
yüzüñüñ **alına** / Alına ben bülbülün
gibi saña iy gül hezâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3*). [alina, -ı, -(n)a]

al eyle: *Kırmızı yapmak, kırmızılaştırmak.*

Gördüñüz 'İd-i sa'İdüñ yine
nâzüklüğünü / Cümleten halk-ı
cihânı tonadup eyledi al (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 6*).
[al eyle, -di]

al gey: *Kırmızı giyinmek.*

Al geymiş dîde-i 'aşık gibi ol
ğamze-kâr / Tırfatü'l-'ayn içre ger
kanlar dökerse vechi-vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1*).
[al gey, -miş]

al id: *Kırmızı renge boyamak 2. Aldatmak.*

Allar geyse içine taşına ben
bülbülün / Hûn-ı dilden al ider ol
gül derünün lâle-vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2*). [al id, -er]

al ma: *1. elma 2. almamak.*

Yār eyvā ile yandum o kamer iy
Fazlî / Leb-i şeftälüsini dimedi bir
gün **al ma** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 22, Beyit 5). [al ma,]

āl ol: Kırmızı olmak.

Läleler şanma görinenleri
şahrâlarda / Hün-ı kurbân ile al oldu
kamu şîb ü firâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 10). [al
ol, -dı]

āl ol: Kızarmak. 2. Kan olmak.

Bağrumuz kana döndi hasretle /
Görünüz kim bize ne āl oldu (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
35). [āl ol, -dı]

āl vālā: Kırmızı ipek kumaş.

Āl vālâlarla her bayrak ‘arūs-ı
fethdür / Olmağa a‘dāya hem-pehlū
iderler āller (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 9). [āl vālā, -lar, -
la]

a‘lā: Daha iyi, daha üstün.

Server-i rif‘ati bir
mertebede **a‘lādur** / Yiridür
küngüre-i ‘arş aña olsa
mekân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
13, Beyit 39). [a‘lādur, -dur]

a‘lā: Daha güzel, daha üstün.

Baña kūyuñ iti ağıyardan biñ
kerre **ā‘lādur** / Hezārān yāddan
ğurbetde bir hoş āšnā yegdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3).
[ā‘lādur, -dur]

a‘lā: Daha iyi, daha mükemmel.

Gel ‘ıyş idelüm gül gibi tenhāca
yigiticik / Zībāca vü ra‘nāca
vü **a‘lāca** yigiticik (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1).
[a‘lāca, -ca]

a‘lā: Çok şerefli, pek yüce, aziz.

Eger kimdür dir iseñ ol yüzi gül
ruhleri āli / Güzeller dil-rübâlar
serveri **a‘lā** ‘Alî Bālî (Kara Fazlî

Dîvânı, Murabba 13, Beyit 2).

[a‘lā,]

Cihân dilberleri içre ol iy Fazlî bir
âfetdür / Güzeller dil-rübâlar
serveri **a‘lā** ‘Alî Bālî (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 13, Beyit 10).

[a‘lā,]

a‘lā: (daha, en, pek) yüksek.

Çekildi süfre-i şāhî ni‘amdan
muğtenim oldu / Eger bāy u eger
müflis eger **a‘lā** eger edna (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 13).

[a‘lā,]

Denîler cümle andan yeg didiler /
Cihân içre eger **a‘lā** vü ednā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 7).

[a‘lā,]

a‘lā: Çok şerefli, pek yüce, aziz.

İdüp tercîh o mähî cümlesinden
didiler baña / Güzeller dil-rübâlar
serveri **a‘lā** ‘Alî Bālî (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 13, Beyit 4).

[a‘lā,]

Bulınmaz arasañ cümle cihânı bir
aña beñzer / Güzeller dil-rübâlar
serveri **a‘lā** ‘Alî Bālî (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 13, Beyit 6).

[a‘lā,]

Müselmân ola v‘Allahi cemâlini
gören kâfir / Güzeller dil-rübâlar
serveri **a‘lā** ‘Alî Bālî (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 13, Beyit 8).

[a‘lā,]

a‘lā it: Yüceltmek, değerini yüksek
tutmak.

Niçe dürişesin itmege kaşruñı a‘lā /
Añ ol zemānı ki bir gün yirüñ
olısar gür (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 6, Beyit 2). [a‘lā it, -meg, -e
]

ā‘lā ol: Daha yüce olma, güzel
olma.

Oldı rif‘atde sidreden a‘lā /
Kāmetüñ servi kām-ı rif‘athā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1).
[a‘lā ol, -dı]

ā'lā ol: Daha yüksek, en yüksek, pek yüce olmak.

Pād-şāhā çün maqardur server-i ikbālūne / 'Arşdan ā'lā olursa yiridür eyvān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 25). [ā'lā ol, -ur, -sa]

'alāka: Bağlantı, ilişki.

Bend itdi gerden-i dile tavk-ı muhabbetüñ / Kaṭ itdi her 'alākayı ahrār Yā Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8). ['alākayı, -yı]

a'lā'l-vesā'il: Vesileler, sebepler.

Taleb kılsañ vişāle ger vesīle / Yapış 'ışka zihī a'lā'l-vesā'il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [a'lā'l-vesā'il,]

'alāmet: Alamet, belirti, iz.

Kadi her dilberüñ gerçi kıyāmetdür 'alāmetdür / Velikin ol şacı maşşer şanem gāyet kıyāmetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 9). ['alāmetdür, -dür]

Tāzelikte o serv-i bāğ-ı cinān / Hāke düşdi bu ne 'alāmetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 24). ['alāmetdür, -dür]

'alāmet: Alamet, belirti, iz, nişan.

Seyle virdi hūn-ı 'āşık kūyuñı şol resme kim / Dir görenler ne 'alāmetdür ki gögden kan yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). ['alāmetdür, -dür]

alan: Alan, sahip olan kişi.

Döstüm 'ömrinde bir buseñ alanlar haşre dek / Zinde ola Hızır gibi görmeye hergiz memāt (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [alanlar, -lar]

alçaklık: Hakirlik, küçüklük.

Sen ol şāh-ı refī'ü'l-kādrsin der-gāhuña nisbet / Felek alçaklık eyler itse ger da'vā-yı isti'lā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 56). [alçaklık,]

alda: Ön; önünde.

Zulm itdi tāli'üm baña göstermedi murād / Aldadum andan iy şeh-i 'arş-āsītān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 28). [aldadum, -du, -m]

aldan: aldanmak, kanmak, kapılmak, oyuna gelmek.

Şakın bezm-i hayātuñ revnaķına Fazlî aldanma / Şıdı seng-i eccl çün kāse-i 'ömrini fağfūruñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [aldanma, -ma]

Gülşen-i

'ömrüñüñ aldanma bahārına bugün / 'Ākıbet bād-ı hāzān-ı eccl eyler vīrān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 20). [aldanma, -ma]

aldan: Görünüşe bakarak yanlış bir yargıya varmak, yanılmak; bir hileye, yalana kanmak.

Her kim ki aldanup saña senden vefā umar / İy bī-vefā cefā ile eylersin anı zār (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 4). [aldanup, -up]

aldan: Bir yalana, bir hileye, güvene lāyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek 2. yanılmak, yanlış hüküm vermek, hataya düşmek.

Deyr-i hālīdür cihān biz naķşına aldanmazuz / Meylümüz yok şūrete iy Fazlī ma'nāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 32). [aldanmazuz, -maz, -uz]

'alef: Yem.

Dünye gâmin ‘alef gibi gel yime
‘işret it dirin / Hiç kulak
kabartmaduñ şūfî eşek misin
nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
130, Beyit 4). [‘alef,]

‘alef: Yulaf, yem.

Hayf arpaya ki zāyi‘ idüp ekl ide
müdām / Kıymetde
yidügi ‘alefe degmeyin tavar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 15).
[‘alefe, -e]

‘ale’l-huşûs: Özellikle.

Ne diyesin ki du‘ādan yeg ola iy
dā‘ī / ‘Ale’l-huşûş ola bu resme
Eymen-i evkāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 40). [‘ale’l-huşûş,
]

‘ale’l-huşûs: Özellikle, bilhassa.

Egerçi ‘ilm-i mükerrerrem durur
‘ale’l-ıtlāk / ‘Ale’l-huşûş ki ‘ilm-i
şerîf diyen kavīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 9). [‘ale’l-
huşûş,]

‘ale’l-ıtlāk: Umumiyetle, mutlaka,
bir suretle kayıtlı olmayarak. Min
gayr-ı tahsis.

Egerçi ‘ilm-i mükerrerrem
durur ‘ale’l-ıtlāk / ‘Ale’l-huşûş ki
‘ilm-i şerîf diyen kavīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 9).
[‘ale’l-ıtlāk,]

‘alem: Dünyâ.

Vaşl-ı dilberden
beni ‘alemde mehcūr eyledüñ / Yâri
gayra yâr idüp ben ‘aşkı dūr
eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 3). [‘alemde, -de]

‘alem: Ar. Evren, kainat.

‘Aceb ‘alemde ol ‘alemde özge
var mıdur ‘alem / Ki ola sâkı-i
maḥbûb destinde mey-i
ḥamrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
12, Beyit 3). [‘alemde, -den]

‘alem: Âlem, dünya.

Zulmet-i şâm-ı ğam oldu
ref‘ ‘alemde yine / Burc-ı
devletden tulu‘ itdi meh-i tâbân-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 8). [‘alemde, -den]

‘alem: Âlem, dünya.

Hüsni şüretle olup câmi‘-i hüsni
sîret / Hüsni ü hulḳ ile
kamu ‘alemüñ olduñ haseni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 35).
[‘alemüñ, -üñ]

‘alem: (fâni) dünyâ.

Câm-ı la‘lûñ yâdına ‘alemde görse
‘âlimüm / Bezm-i şevḳ ü zevḳde
reşk eyler-idi Cem baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3).
[‘alemde, -de]

‘Aceb ‘alemde ol ‘alemde özge
var mıdur ‘alem / Ki ola sâkı-i
maḥbûb destinde mey-i
ḥamrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
12, Beyit 3). [‘alem,]

‘Aceb ‘alemde ol ‘alemde özge
var mıdur ‘alem / Ki ola sâkı-i
maḥbûb destinde mey-i
ḥamrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
12, Beyit 3). [‘alemde, -de]

Yine bir tâze dilber sevdi Fazlî
şimdi ‘alemde / Bulınmaz behcet ü
hüsni ü bahâda hiç aña hem-
tâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 6). [‘alemde, -de]

‘Ahd-i cevri itmişdi dün itdi vefâ ol
şeh bugün / Kim dūrür gelmez
diyene ‘alemde cânândan
vefâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 2). [‘alemde, -de]

Cihānuñ şāhiyam bir pâdişāh-ı
kām-rānum var / Kulu olmağ
ile ‘alemde ‘izz-i cāvidānum
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 1). [‘alemde, -de]

‘Aleme ‘arz itmege her-dem
cinānuñ ‘aksini / Oldı bir āyine
cūy-ı pūr-şafası Lādiḳ’uñ (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3).
[‘āleme, -e]

Şād u hurrem yimede
içmekde ‘ālem pür-sürür / Çāšnî-
gîr-i kazâ çıkdi kamuya h̄vân-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 5). [‘ālem,]

Halk ‘ıyş ü zevkde güm güm
öter ‘ālem yine / Şevkle tıtdı
cihânı na‘re-i mestân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7).
[‘ālem,]

Yâri benden ayırup düşmenlere yâr
eyledüñ / Derd-i reşk ile
beni ‘ālemde bîmâr eyledüñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit
11). [‘ālemde, -de]

‘ālem: *Alem, dünya, cihan.*

İki ‘ālemde bir dîdâre hayrân
‘āşık-ı pākum / Yeter gül-zâr-ı
hüsnuñ bāğ-ı ‘ālemden ferāğum
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 3). [‘ālemde, -de]

İltimâsı ‘ālemüñ der-gâh-ı
luţfuñdan durur / İy ki elţâf-ı
laţfîñ ins ü câne mültemes (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12).
[‘ālemüñ, -üñ]

‘Ālemüñ lâ‘l ola her seng-i siyâhı
kandan / Mâkiyân ile bize şol kadar
ola kurbân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 11). [‘ālemüñ, -üñ
]

Gerçi ‘ālem şadefinde bulunur niçe
dürer / Söz gibi gūşa tōkınmadı
girân-māye güher (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 1). [‘ālem,
]

Dilden teveccühi sañadur
cümle ‘ālemüñ / Sen kām-bağş-ı
luţf olalı kârvân-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 21).
[‘ālemüñ, -üñ]

H̄vân-ı şādî çekdi halka çāšnî-gîr-i
kazâ / Yimede içmekde
hep ‘ālem biyāfetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 4).
[‘ālem,]

Bir güzelsin ‘ālem içre bî-şebah ü
bî-nazîr / Milket-i hüsñ ü
melâhatda şeh-i şāhib-serîr (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit
9). [‘ālem,]

Bir güzelsin ‘ālem içre hüsnuñe
yokdur nazîr / Milket-i hüsñ ü
cemāl içre şeh-i şāhib-serîr (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit
3). [‘ālem,]

Derdüñ ile ‘ālemüñ āvâre vü
rüsvasıdur / Meh-cebînüm
nāzenînüm Muşli-i sîmîn-
beden (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 18, Beyit 10). [‘ālemüñ, -
üñ]

‘ālem: *Alamet, nişan işaret;
sancak, bayrak.*

Bu fenâ gül-zârınuñ
‘ıyşını ‘ālem şandılar / Āb-ı
hayvân ile kılmışlar ezel
tahmîrûñi (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 3). [‘ālem,]

Şāh-ı ‘ışkām çerha dıkdüm dūd-ı
āhumdan ‘ālem / ‘Ālem-i ‘ışk içre
oldum ‘ışk ile şāhum ‘ālem (Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit
13). [‘ālem,]

‘ālem: *Alem, dünya, cihan, kainat,
evren.*

Oldum firāk-ı derd ile derdâ ki ben
gedâ / ‘Ālemde sevmesün şeh-i âlî
olan gedâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 18, Beyit 1). [‘ālemde, -de]

Leblerüñ yādına ‘ālem şöyle düşdi
bādeye / Sâkiyâ çeşmüñ gibi her
güşede biñ var mest (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [‘ālem,
]

Sırr-ı ‘ışk ‘āleme fâş eyledi /
Dîde-i giryân elinden el-
ğiyâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
50, Beyit 3). [‘āleme, -e]

‘Āleme meşhûr olaldan leblerüñ /
Müşg-i Çîn’e kalmadı hergiz
revâc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
52, Beyit 4). [‘āleme, -e]

Fazliyâ 'âlemde gerçi çok güzel seyr eyledüm / Bir güzelde görmedüm bu resme gözler kaşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7). ['âlemde, -de]

Nuṭkuñdan oldu 'âleme rüşen kelâm-ı Hâk / İy râz-dâr-ı Haydar-i Kerrâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 4). ['âleme, -e]

'Âleme söyle şeref viridi ser-â-ser nevrüz / Qadrle kıldı şezi rûza berâber nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 1). ['âleme, -e]

Muṭtenem kılsa n'ola 'âlemi envâ'-ı ni'am / Lâzım oldu çü bu mihmân-ı 'azîze i'zâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 7). ['âlemi, -i]

Bir esb idi ki 'âlemi devr eyler yidi cest / Bâdî nazarda niteki fikr-i ülü'n-nühâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 3). ['âlemi, -i]

Bu âteş işlerinden çok tarâka kopdı 'âlemde / Delice ara yirde oldu ser-geşte tutup sevdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 44). ['âlemde, -de]

'Âleme irdi şeref buldı cihân zevk ü şafâ / Kıldı hürşîd şeref evcini güyâ ki makâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 2). ['âleme, -e]

'İşk sevdâsıyla 'âlemden kenâr ister gönül / Şabra tâkat kalmadı terk-i diyâr ister gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 2). ['âlemden, -den]

Hâl-i ruhsâruñ gibi 'âlemde sen bir dânesin / İy melâhat taht-gâhı üzre sultânım Hasan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 8). ['âlemde, -de]

Bir kuloğlıdur ki 'âlem halkınuñ maqbûlidür / Manşıb-ı hüsnînuñ anuñ şâhlar ma'zûlidür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 9). ['âlem,]

'Âlem saña yâ Rabb güneş gibi 'ıyândur / Kıl rûzî-i şeb 'îd-i

vişâlin Ramazân'uhn (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 4). ['âlem,]

Zulm ile 'âlemi harâb itdün / Nice zulm ıssı hân imişsin sen (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 52). ['âlemi, -i]

'âlem: Alem, dünya, cihan; kainat, evren.

Bü Cehl saña eylemedügiyçün itâ'at / Bu cehl iki 'âlemde anı eyledi mülzem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8). ['âlemde, -de]

'Âlem içre bî-nihâyetdür egerçikim güzel / Hüsn ile olmaz birisi de saña hergiz bedel (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 5). ['âlem,]

'âlem: Alâmet, nişan, işaret; sancak, bayrak.

Zıkr ider haşlet-i maḥmûdeñi 'âlem halkı / Bârek-Allâh ziyâd ola zihî hüsn-i hışâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 30). ['âlem,]

'âlem: Alem, dünya.

Devlet isterseñ bu 'âlem devletinden fâriğ ol / Bâ-nevâ olmak dilerseñ bî-nevâ ol iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). ['âlem,]

Hevâya yeltenüben yelmedür ki her laḥza / Kõparasın çü şabâ 'âlem içre gird-i fütur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20). ['âlem,]

Girüp şüretlere şol deñlü şîrin-kârlık itdi / O şekker işleri anda ki 'âlem oldu hayrânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 13). ['âlem,]

Her günü 'îd olup her gicesi Qadr ola / Bir nice gün ola bu sūr ile 'âlem ḥandân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 24). ['âlem,]

Nice kim 'îd ola vü 'îd ile **'âlem** handân / Nice kim rûze gidüp irişe mäh-ı şevvâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 44). [**'âlem**,]

Oldı kurbân şu kadar kalmadı **'âlemde** bugün / Mâkiyân u ğanem ü esb ü şütür ördek ü kaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 11). [**'âlemde**, -de]

Teveccühüm sañadur mäsivāya lā dimişem / Olur mı mü'min olan **'âlem** içre âbid-i Lât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 27). [**'âlem**,]

Şaçıldı **'âleme** sol deñlü hün-ı kurbânı / Kim oldu la'l-i Bedaḥşân kamu cibāl ü felât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 12). [**'âleme**, -e]

'Âleme köhne bahâr ile irüp bir **'âlem** / Kim eger tâze bahârı görüp ol hoş zemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 11). [**'âlem**,]

'Âleme köhne bahâr ile irüp bir **'âlem** / Kim eger tâze bahârı görüp ol hoş zemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 11). [**'âleme**, -e]

Ḥaḳ Te'âlā şeref ü devletin efzün itsün / Nice kim devr ide **'âlemde** şühür u a'vām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 31). [**'âlemde**, -de]

Odur bugün **'âlem-i** 'ilm ile cihānda **'âlem** / 'Aceb mi a'lem-i 'âlim olursa ger o 'alīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 18). [**'âlem**,]

Ġamzesi siḥriyle **'âlem** cümle rāmîdür anuñ / Dil-nevāzum serfirāzum dilberüm nāzük Memī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 8). [**'âlem**,]

Ḥāne-i vaşlında her kim bir gece mihmān olur / Taḥt-ı 'âc üstine çıkup **'âleme** sultān olur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 11). [**'âleme**, -e]

'âlem: *Âlem, dünya 2. Herkes.*

'Âlem ribâtî bir iki günlük konak durur / Şanmañ ki 'ömr kâfilesi oturaḳ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [**'âlem**,]

Gördüñ zemāne uymadı uy sen zemāneye / 'Âlem serāyı pür-ġam u künc-i ferāġı yok (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 13). [**'âlem**,]

'âlem: *Alamet, nişan, sembol.*

Tîġuñ üzre şemse-i zer mihr-i raḥşān-ı zafer / Sancaḳuñda ol **'âlem** mäh-ı nev-i devrān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 31). [**'âlem**,]

Ne sūr ol kim sürürından anuñ mesrūr olup **'âlem** / Açıldı her gönül pür-şevḳ olup nüş itmeden şaḥbā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 3). [**'âlem**,]

Şāh-ı 'ışkam çerḥa dikedüm dūd-ı āhumdan **'âlem** / 'Âlem-i 'ışḳ içre oldum 'ışḳ ile şāhum **'âlem** (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 13). [**'âlem**,]

'âlem: *(Fâni, geçici) Dünya.*

Kimden ne bāk Fazlî'ye **'âlemde** iy güneş / Kim şubḥ gibi alnı açık yüzi aḳ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 7). [**'âlemde**, -de]

Ḥaḳ bu kim **'âlemde** hayf olmuş durur ġāyet baña / Kāş ezelden olmayaydı aşinālıklar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 6). [**'âlemde**, -de]

Şanmañuz **'âlemde** hergiz kār ü bār ister gönül / El çeküp her kārda bir özge kār ister gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 1). [**'âlemde**, -de]

'âlem: *(Fâni, geçici) Dünya.*

Gel iy ecel luṭf eyle kıl ben ḥasteyi cāndan cüdā / Tek bir nefes olmayayın **'âlemde** cānāndan

cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [‘âlemde, -de]

‘âlem halkı: Bütün insanlar, herkes.

Cümle ‘âlem halkının kalbini mesrûr eyledün / Rûhını ecdâduñun hayr ile pür-nûr eyledün (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 9). [‘âlem halkı, -nuñ]

‘âlem içre: Âlemde, dünyada.

Hüsn-i bî-hem-tâ ile bir dilber-i mergûbdur / Yok nazîri ‘âlem içre mâh-ı şehir-âşûbdur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 3). [‘âlem içre,]

‘âlem: Alem, dünya.

Görinen şanma şafağ tâ çerha dek pür oldı hûn / Çarğa virüp ‘âlemi çeşmümden akan yaşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3). [‘âlemi,]

a‘lem-i ‘âlim ol: Dünyanın alimi olmak.

Odur bugün ‘alem-i ‘ilm ile cihânda ‘alem / ‘Aceb mi a‘lem-i ‘âlim olursa ger o ‘alîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 18). [a‘lem-i ‘âlim ol, -ur, -sa]

‘âlem-i fânî: Gelip geçici âlem, dünya.

Dil pâdişeh-i ‘âlem-i ‘ışk idi kadîmî / Olmamış idi ‘âlem-i fânî dahı hâdiş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [‘âlem-i fânî,]

‘âlem-i ‘ilm: İlim dünyası.

Odur bugün ‘alem-i ‘ilm ile cihânda ‘alem / ‘Aceb mi a‘lem-i ‘âlim olursa ger o ‘alîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 18). [‘âlem-i ‘ilm,]

‘âlem-i ‘ışk: Aşk âlemi, âşıklar âlemi.

Şâh-ı ‘ışkam çerha dikedüm dūd-ı âhumdan ‘alem / ‘Âlem-i ‘ışk içre oldum ‘ışk ile şâhum ‘alem (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 13). [‘âlem-i ‘ışk,]

a‘lem-i nās: İnsanlık sancağı.

Ferîd-i dehr ü vahîd-i zemâne a‘lem-i nās / K’odur fûn-ı fezâyilde mişl ü şibhi ‘adîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 13). [a‘lem-i nās,]

‘âlem-i nûr-efşân: Nur saçan bayrak.

Bir şehir-gâh meger hüsrev-i çârüm-eyvân / Sûr-ı eflâkda dikdi ‘âlem-i nûr-efşân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 1). [‘âlem-i nûr-efşân,]

‘âlemi tut: Aleme sahip olmak, hükmetmek.

Eger ki olmasa ‘adl ü siyâsetüñ mâni’ / Tutardı ‘âlemi iy şâh fitne vü feterât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 18). [‘âlemi tut, -ar, -dı]

‘âlî: Hazreti Ali. Dördüncü Halife.

Taîrî arslanı ‘Alî haqqı-y-çün oldur ad ile / Pişe-i cūd u şecâ’atden yekûn-ı şîr-i ner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 26). [‘âlî,]

‘âlî: 1. Yüksek olan, yüce, ulu. 2. mec. Değeri yüksek, şerefli.

İtdi rihlet bu dâr-ı süflîden / Oldı ‘âlî makâmı ‘illiyyîn (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 19). [‘âlî,]

‘âlî: Yüce, ulu.

İtmezüz dehr-i denîye meyl ‘âlilerdenüz / Sâkiyâ şun cāmı Sultân Muştafâlilerdenüz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 2). [‘âlilerdenüz, -ler, -den, -üz]

‘ālī: Hz. ‘Alī.

Hāşşeten ol ‘askere beglerbegi olsun kerīm / Kim ‘Alī’dür nām ile ol şun’ıdur Haydar-siyer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 25). [‘ālī’dür, -dür]

‘ālī: Ali bin Ebu Talib (Arapça: علي بن أبي طالب; d. 599, Mekke - ö. 661, Kûfe), İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki halifesi. İslam peygamberi Muhammed'in hem damadı hem de amcası Ebu Talib'in oğlu olan Ali, Muhammed'in İslam'a davetini kabul eden ilk erkektir. Ebu Talib ve Fatıma bint Esed'in çocukları olan Ali, Kabe'de doğan tek insandır.

Bir ‘Ömer ‘adl ü ‘Alī cūd u Muḥammed ḥulḳdur / Kim nazîri görmedi dünyâda erbâb-ı nazar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 31). [‘ālī,]

Muştafâ nām u ‘Alī cūd u Muḥammed aḥlâḳ / Ki düşüpdür eşer-i luṭfına mazhar nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 18). [‘ālī,]

Muştafâ nām u ‘Alī cūd u Muḥammed aḥlâḳ / Şâh-ı şâhân-ı cihân Ḥüsrev-i Ḥâkân-ı zemân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 19). [‘ālī,]

Sikender der Ğazanfer fer Süleymân menzilet k’oldur / ‘Ömer ‘adl ü Muḥammed ḥü ‘Alī sîret velî sîmâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 54). [‘ālī,]

‘ālī: Görkemli.

Olalı bende taht saña ser-figende tâc / Taht oldu ‘ālī tâc ise baş üzre yiri var (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 13). [‘ālī,]

‘ālī: Değeri yüksek, şerefli.

Ḳaddüñ ki i’tidâlde ‘ālī elif durur / Oldur riyâz-ı rif’ate serv-i revân-ı

‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 3). [‘ālī,]

‘ālī: Ali bin Ebu Talib (Arapça: علي بن أبي طالب; d. 599, Mekke - ö. 661, Kûfe), İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki halifesi. İslam peygamberi Muhammed'in hem damadı hem de amcası Ebu Talib'in oğlu olan Ali, Muhammed'in İslam'a davetini kabul eden ilk erkektir. Kabe'de doğan tek insandır.

‘Alī seḥâ vü Ebū Bekr şıdḳ u Aḥmed nām / Melik-ḥıṣâl ü felek-iḳtidâr ü baḥr-nevâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 8). [‘ālī,]

‘ālī bālī: Özel isim.

Eger kimdür dir iseñ ol yüzi gül ruhleri āli / Güzeller dil-rübâlar serveri a’lâ ‘Alī Bālī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 2). [‘ālī bālī,]

İdüp tercîḥ o mâhı cümlesinden didiler baña / Güzeller dil-rübâlar serveri a’lâ ‘Alī Bālī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 4). [‘ālī bālī,]

Bulınmaz arasañ cümle cihânı bir aña beñzer / Güzeller dil-rübâlar serveri a’lâ ‘Alī Bālī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 6). [‘ālī bālī,]

Müselmân ola v’Allahi cemâlini gören kāfir / Güzeller dil-rübâlar serveri a’lâ ‘Alī Bālī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 8). [‘ālī bālī,]

Cihân dilberleri içre ol iy Fazlî bir âfetdür / Güzeller dil-rübâlar serveri a’lâ ‘Alī Bālī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 10). [‘ālī bālī,]

āl-i firengî it: Frenk kırmızısı etmek.

Dâğ ile tenüm eyledi zîbâ-yı pelengî / Ḳan yasum ile itdi yüzüm āl-i Firengî (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 10, Beyit 7). [āl-i firengī it, -di]

‘ālī ol: Yüce; ulu olmak.

Eyā kerīm sen ol şāhib-i sehāsın kim / ‘Alī olur saña olursa ger keremde hemāl (Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 31, Beyit 15). [‘ālī ol, -ur]

‘ālī ol: 1. Hz. Ali olmak, 2. yüce, ulu olmak.

Murtazā hākkı ‘Alī olmasun adum Fazliyā / Eylemezsem Düldül-i cismüm ser-ā-ser kana ğarķ (Kara Fazlī Dīvânı, Gazel 112, Beyit 5). [‘ālī ol, -ma, -sun]

‘ālī-himmet: İhsan ve keremi çok olan.

Ayakda qalmış-ıduñ hāk gibi pāy-māl olup / Elüñ almak muķarrerdür o ‘ālī-himmetüñ geldi (Kara Fazlī Dīvânı, Gazel 137, Beyit 3). [‘ālī-himmetüñ,]

‘ālīlik eyle: Büyüklük yapmak.

Fazlī’ye rahm eyleyüp öldür raķīb-i kāfiri / Gel ‘Alīlik eyle arslanum be-hāķķ-ı Murtazā (Kara Fazlī Dīvânı, Gazel 36, Beyit 5). [‘ālīlik eyle,]

‘ālīm: Ar. sf. İlimli, bilen, bilgili, bilgiç.

İrişdi ‘İd-i şerīf ile dehre bir ‘ālīm / Ki irdi zevķ ü sürūra ķamu benīn ü benāt (Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 23, Beyit 10). [‘ālīm,]

Odur bugün ‘alem-i ‘ilm ile cihānda ‘alem / ‘Aceb mi a‘lem-i ‘ālīm olursa ger o ‘ālīm (Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 34, Beyit 18). [‘ālīm,]

‘ālīm: İlim sahibi olan, bilici, bilen.

Cām-ı la‘lūñ yādına ‘ālemde görse ‘ālīmüm / Bezm-i şevķ ü zevķde reşķ eyler-idi Cem

baña (Kara Fazlī Dīvânı, Gazel 11, Beyit 3). [‘ālīmüm, -üm]

‘ālīm ol: İlim sahibi olmak, bilgili olmak; bilmek.

Zihī kerāmet ü ‘izzet bu ‘ilme kim oldı / Anuñla ‘ālīm olan müstaķıķķ-i bāğ-ı na ‘īm (Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 34, Beyit 11). [‘ālīm ol, -an]

‘ālīm ü ‘āmīl: İlmi ile âmeleden.

Cihānda ‘ālīm ü ‘āmīl o ‘ilm ile el’ān / ‘Aceb kim ola diriseñ baña o şān-ı kerīm (Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 34, Beyit 12). [‘ālīm ü ‘āmīl,]

‘ālī-makām: Makamı yüce, yüce makamlı.

Şaf-nişīnān-ı zevyā-yı felek / Görmedi zātuñ gibi ‘ālī-makām (Kara Fazlī Dīvânı, Kıt’a 1, Beyit 6). [‘ālī-makām,]

‘ālī-menzil ol: Yüce rütbeli olmak.

Ne yirüñdür ola billāh bu mekān-ı esfel / Lā-mekān taķtı olurken saña ‘ālī-menzil (Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 7, Beyit 8). [‘ālī-menzil ol, -ur, -ken]

‘ālīm-i bī-fikret: Düşüncesiz, fikirsiz bilgin.

İy ‘ālīm-i bī-fikret ü v’ey vāhib-i bī-ecr / İy şānı’-i bī-ālet ü v’ey ķāyim-i bī-cā (Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 2, Beyit 4). [‘ālīm-i bī-fikret,]

‘ālīm-i sırr-ı kelām-ı hayy ü kadīm ol: Allah’ın Kadīm ve Hayy isimlerinin sırrını bilenlerden olmak.

Ne devlet ola ‘aceb bundan ilerü kişiye / Ki ola ‘ālīm-i sırr-ı kelām-ı Hayy ü Kadīm (Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 34, Beyit 10). [‘ālīm-i sırr-ı kelām-ı hayy ü kadīm ol, -a]

alın: Gücenmek, darılmak.

Allar gey kim bakıcağ gül yüzünüñ
alına / **Alına** ben bülbülüñ gibi
saña iy gül hezâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [alına, -
a]

‘ālî-rütbet: Rütbesi yüksek, yüksek
mertebeli.

Yine şād ol göñül hayr oldı kârūñ
devletüñ geldi / Zâhîrūñ mesnedüñ
ya’nî o **‘ālî-rütbetüñ** geldi (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1).
[‘ālî-rütbetüñ, -üñ]

‘ālî-şân: Şanı yüce, şerefli.

Zât-ı nîkû-şîfat u **‘ālî-şân** /
Eşlehellâhu şānehu ebeden (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 6).
[‘ālî-şân,]

‘ālî-sehâ: Hz. Ali cömertliğine
sahip (zat).

‘Alî-sehâ vü Muhammed-hişâl u
‘Osmân-şerm / Ki ‘adlidür ‘Ömerî
Bü Bekir’dür îmânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 10). [‘ālî-
sehâ,]

alkışlar eyle: Takdir etmek.

N’ola alkışlar eylesem her gün /
Baña sögdüklerüñ du’ā mı
degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
122, Beyit 4). [alkışlar eyle, -se, -m
]

allah: Her şeyin yaratıcısı olan tek
ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.

Vişâle irmedüm âvâre qaldum /
Yüri şāhum
yüri **Allah’uma** şaldum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2).
[allah’uma, -um, -a]
İdüdüñ kendüñe mahrem rakîbi /
Yüri şāhum
yüri **Allah’uma** şaldum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4).
[allah’uma, -um, -a]

Qadîmî dostuñ ile düşmen olduñ /
Yüri şāhum

yüri **Allah’uma** şaldum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6).
[allah’uma, -um, -a]

Aña sen olasın bir gün peşîmân /
Yüri şāhum
yüri **Allah’uma** şaldum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit
10). [allah’uma, -um, -a]

allah: Allah, tanrı.

Qayıрма pâdişāhum ‘azm-i rezm it
virmek **Allāh’uñ** / Mu’āvindür
saña her yirde ‘avn ü feth-i
Sübhānî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 25). [allāh’uñ, -uñ
]

allah: Allah.

Araya fûrkat düşelden Fazliyâ ol
şāh ile / Çekdügüm miñnetleri ben
bilürüm **Allāh** ile (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9).
[allāh,]

allah: Allah, Her şeyin yaratıcısı
olan tek ve mutlak varlık.

Turduğıñla kerem-i maħabsın ü
‘ayn-ı ‘atā / Zāde **Allāh** zihî lutf-ı
Hudâ celle celal (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 31).
[allāh,]

Baña ta’n itme olursam cemālî
nûrına nāzır / Muhammed
ümmetisin şüfîyâ **Allah’ı** gör
hābır (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 7). [allah’ı, -ı]

allah: Allah 2. ey Allah’ım!.

Bî-güneh ‘aşıkları katl itmege
cânlar virür / Ğamzeñ iy hūnî
senüñ **Allāh** kim kattâldur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4).
[allāh,]

allah: Allah; her şeyin yaratıcısı
olan tek ve mutlak varlık, Hudâ.

Mağdemi mağşad-ı aqşâ idi bî-
kâmlara / Minnet **Allāh’a** ki

bulduk kademinden yine
kām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
32, Beyit 14). [allāh'a, -a]

allah: Allah (c.c.).

Vefâtına didi târîh Fazlî / Yirin nûr
eylesün Allāh Cebbār sene
dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2). [allāh,]

allah': Her şeyin yaratıcısı olan
tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Çün alduñ göñlümi itdün ferâgat /
Yüri şāhum
yüri Allah'uma şaldum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8).
[allah'uma, -um, -a]

allah allah: Şaşıрма ifade eden bir
söz.

İns ü cînni rām kılmış hükmüne
luṭf-ı Hudâ / Allah Allah bu ne
devlet bu ne kudretdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
27, Beyit 23). [allah allah,]

allar gey: Kırmızılar giymek.

Allar geyse içine taşına ben
bûlbûlün / Hûn-ı dilden al ider ol
gül derûnın lâle-vâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [allar
gey, -se]

Allar gey kim bakıcak gül yüzünün
alına / Alına ben bûlbûlün gibi saña
iy gül hezâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 78, Beyit 3). [allar gey,]

Kim bilür kim kıllarınıñ kanķısını
öldürür / Allar geymiş bugün
gördüm yine ol şehir-yâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6).
[allar gey, -miş]

aller id: Hile etmek, tuzak kurmak.

Âl vâlâlarla her bayrak 'arûs-ı
fethdür / Olmağa a'dāya hem-pehlû
iderler âller (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 9). [âller id, -er, -
ler]

aln: Başın ön tarafı ve yüzün üst
kısmı.

Kimden ne bāk Fazlî'ye 'âlemde iy
güneş / Kim şubh gibi alnı açık
yüzi aķ durur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 63, Beyit 7). [alnı, -ı]

aln: Alın, yüzün kaşla saç
arasındaki bölümü.

'Arızun hürşîd ü alnuñ māhdur
kaşuñ hilâl / Menzilün hürşîd-i
'âlem-tāb-veş burc-ı cemâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit
5). [alnuñ, -uñ]

alt: Alt, alt kısım.

Varamaz çābük-süvār-ı 'aķl şun'uñ
rāhına / Her ne deñlü
olsa altında anuñ çābük-
feres (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 4). [altında, -ı, -n, -da]

Olmaz-idî ser-āmed-i 'âlem /
Elüñ altında olmasa tuğrā (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 4).
[altında, -ı, -n, -da]

altın: Altın, değerli bir maden.

Yine göt giñligin idüp idermiş /
Koyup ortaya altın şimdi
da'vā (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 4). [altın,]

altın: Altın.

Ki her kim dirse ol şi're nazîre /
Vire bî-minnet ol altını aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 5).
[altını, -ı]

altın: Altın, yüksek değerli,
paslanmaz element.

Eger yeg diyene altın virürse /
Ulaşdursın yürüsin diñ
hümāma (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
11, Beyit 8). [altın,]

altun: "Altın"; değerli bir maden
2. Değerli, kıymetli.

'İnāyetün nazarıyle olursa ger
manzür / Tūrāb iken işi altun olur

anuñ fi'l-hāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 31). [altun,]
Zemîne dâmen-i gülden
kızıl **altun** nişâr olsa / Güzellük
nev-bahârında cihân bâğı bahâr
olsa (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 2). [altun,]

altun: Altın madeni, altın para.
Ko şalayın boynuña kolum nihâyet
diyeler / Boynına bir
şâh **altundan** hamâyil
bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [altundan, -dan]

altunlu: Altın işlemeli, altın renkli.
Milk-i şâhen-şâh olup geydiyse
ger **altunlu** tâc / Germ olup
öykünmesün billâhi ol mâha
sirâc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [altunlu,]

altunlu kumâş it: Altın işlemeli
kumaş dikmek.
Atı ayağına ferş olmağa ol şeh-
süvârûñ şîb / Tenüm zerd eyleyüp
derdiyle **altunlu** kumâş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [altunlu kumâş it, -dü, -m]

âlûde-i h vâb: Karışık uyku.
Şeb-i ğafletde gel **âlûde-i**
h vâb olma bîdâr ol / Gözüñ aç her
tarafdan nâzır-ı dîdâr-ı dil-dâr
ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [âlûde-i h vâb,]

âlûde-i kil: Karışık toprak.
Niçe bir cām-ı hevâ ile olup mest ü
harâb / Olasın cehl ile üftâde
vü **âlûde-i kil** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7). [âlûde-i kil,]

âlûfte: Alışık, müptela, düşkün.
Şübhe yokdur ki olup hüsn ü
cemâline esîr / Olur âşûfte
vü **âlûftesi** erbâb-ı nazar (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 15).
[âlûftesi, -si]

âlûfte-i me'lûf: Düşkünlüğe
alışmak.

İy dil **âlûfte-i me'lûf** ol şafâ vü
zevk ile / Zevke irdi her kişi
hengâm-ı ülfetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 3).
[âlûfte-i me'lûf,]

alup vir: Alıp vermek.

Düşmenüñ nakd-i revânını alup
virmede merg / Dest-i qahrûñla
şehâ tîğüñ olupdur enbâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 21).
[alup vir, -me, -de]

amân: "Aman, medet"
anlamlarında kullanılan yardım
isteme sözü.

Qahr ile havf-ı tîğı kılp Rüstem'i
zebûn / Qahrından ister idi anuñ
Qahramân **amân** (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 10).
[amân,]

amân vir: Canını bağışlamak,
öldürmemek, merhamet etmek.

Qahramân'ı qahr ider virmez
Nerîmân'a amân / Sâm olur ser-
sâm havfından muqâbil olsa
ger (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 18). [amân vir, -mez]

Ol muṭarrâ gonce k'oldı bağ-ı
devletde 'ıyân / Hâk Te'âlâ bād-ı
âfetden aña virüp amân (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 33).
[amân vir, -üp]

amân vir: Rahat vermek, serbest
bırakmak.

Qahramân uğraya qahrına eger kim
anuñ / Qahr ide ol dem anı virmeye
ol qahr amân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 40). [amân vir, -
me, -y, -e]

'amel: İnsanların beden ve
kalpleriyle yaptıkları her şey.

Küy-ı yâr içre komaz yanımı bir lahzâ hasûd / Bu yüzi kara benüm şanki olupdur **'amelüm** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [*'amelüm, -üm*]

'āmil ol: *Amel eden, işleyen, icra eden kimse.*

Sālisen züh'd gerek ya'ni şalāh-ı a'māl / Şıdķ ile cümle-i tã'âtı olasın **'āmil** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19). [*'āmil ol, -a, -sın*]

'amīmü'l-efdāl: *Üstünlüğün umumi oluşu, üstünlüğün yaygınlığı.*

Hāk gibi ki ne deñlü ola sîr-âb olur / Teşne-i kaṭre-i bārân **'amīmü'l-efdāl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 43). [*'amīmü'l-efdāl,*]

āmīn: *"Öyle olsun, Allah kabul etsin" anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir söz.*

Fazliyā şıdķ ile diyen **āmīn** / Dilegüm bu belādan ola emīn (Kara Fazlî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 70). [*āmīn,*]

āmīn : *"Öyle olsun, Allah kabul etsin" anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir temenni sözü.*

Āmīn Yā Mu'īn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 35). [*āmīn,*]

'āmm: *Umum.*

'Işķ ḫalvet-gehine 'aql n'ola bulmasa yol / **'Āmm** neyler şanemā anda k'ola meclis-i ḫāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [*'āmm,*]

ammā: *"Ama; fakat, lakin, ancak" anlamlarında bir bağlaç.*

Ġayruñ öñince varur luṭf-ile yumşaklık ider / Taş kayadur baña

geldükçe ol āfet **ammā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [*ammā,*]

Ben ḫaste-dile leblerüñ emdür didüm ol yâr / Şunup lebin ağzuma didi dişleme **ammā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [*ammā,*]

Yarağ u yatla cümleten yarar at ile meydānda / Kamusı ceng ider gerçi murādı şulḥdur **ammā** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 35). [*ammā,*]

ammā: *"Ama, fakat, lakin, ancak" anlamlarında bir bağlaç.*

Gerçi kim ben bundayum **ammā** ki göñlüm andadır / Her yañeden kim benüm ol şāh-ı devrānum gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [*ammā,*]

Vefādan 'āşıkā gerçi saña cānā cefā yegdür / Ne çāre biz taḫammül idelüm **ammā** Hudā yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [*ammā,*]

'āşıkā cānānenüñ gerçi cefāsı yok degül / Ol cefādan 'āşıkūñ **ammā** şafāsı yok degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [*ammā,*]

Cān bağışlar leblerüñ **ammā** ki çeşmüñ kan döker / Gerçi 'Işķuñ balı var lākin belāsı yok degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4). [*ammā,*]

Añladık rāh-ı beḳāya çün fenādur bedreḳa / Cismi fānī itdük **ammā** rūḫuñ

ibḳāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24). [*ammā,*]

Ṭıfldur gerçi henüz **ammā** ki baḫtıdur cüvān / Pîr ola dirler kamu pîr ü cüvān şām u seḫer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 10). [*ammā,*]

Ġāyet 'azīm cüsse velīkin ḫafīf pāy / Gerçi sebük-'inān idi **ammā** girān-bahā (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 22, Beyit 5).
[ammā,]

Ƙamunuñ menşe'i cehl ü bunuñ
fazl u ma'arîfdür / Ƙamu fânî
durur **ammā** bu eyler nāmuñı
ibkâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
29, Beyit 66). [ammā,]

Açılup göti çıkınca beş on gün /
Yemiş bir poğ cihāna
şıçmış **ammā** (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kit'a 11, Beyit 2). [ammā,]

Lebi gonce beli ince güzeller çok
durur **ammā** / Öpülse der-meyān
olsa ƙoculsa der-kenār olsa (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit
5). [ammā,]

Nāfe-i Çînî saçuñdan
kıışsadur **ammā** Hıtā / Nergis-i
şehlā gözüñden
nüşhadur **ammā** saķīm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 12).
[ammā,]

Nāfe-i Çînî saçuñdan
kıışsadur **ammā** Hıtā / Nergis-i
şehlā gözüñden
nüşhadur **ammā** saķīm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 12).
[ammā,]

ammā ki: Ama, ne var ki.

Hübān-ı cihān içre bugün mihr ü
vefā yok / **Ammā ki** 'itāb-ı sitem ü
cevr ü cefā çok (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 5, Beyit 3). [ammā ki,]

ammā ki: Ama, ancak.

Işınmadı **ammā ki** baña şoğıdı
benden / Āvāreler aparası çık Derzi
Memî Şāh (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 10, Beyit 4). [ammā ki,]

'āmmeten: Genel olarak, umumen.

Şütür-dilān iremez hücre sine gezse
eger / Cihānı hem-çü şütür hücre
hücre **'āmmeten** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18).
['āmmeten,]

'amūdı ol: Direk olmak.

Mihr ü meh keffe-i mîzān u
kevākibdür hem / Keh-keşān olsa
'amūdı vü felek mîzān ger (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 2).
['amūdı ol, -sa]

ān: Adını anmak, söz etmek,
bahsetmek.

Añma hadîs-i Kevser'i billāh
zāhidā / Şol bezm içinde kim ola ol
lā'l-i nāb baḥş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 48, Beyit 4). [añma, -ma]

Ne takvā vaktidür eyyāmı geçdi
teybenüñ şüfî / Baña gel
pārsālîk **añma** fāsıklık

zemānidur (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 95, Beyit 3). [añma, -ma]

Ġanem ḥod laḥm u saḥm ile
ġanīmetdür anı **añma** / Cihānı
muġtenem kıldı toyardı ḥalkı
müstevfā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 16). [añma, -ma]

ān: Hatırlamak, anmak.

Dün gice cem'iyet-i
yārānı **añdum** aġladum / Anlaruñla
sürdüġüm

devrānı **añdum** aġladum (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
1). [añdum, -du, -m]

ān: Adını söylemek, zikretmek,
hatırlamak.

Eriye ger şütür ü
hücre sin **añup** idem āh / Olursa
hücre derā-yı şütür gibi āhen (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28).
[añup, -up]

Cām gibi eşk-i ḥūnīnüm idüp
gözden revān / Mācerā-yı şöḥbet-i
cānānı **añdum** aġladum (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
8). [añdum, -du, -m]

Uyanup ol ḥasret ile eyleyüp zār u
enīn / Mācerā-yı şöḥbet-i
cānānı **añdum** aġladum (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
10). [añdum, -du, -m]

ān: Anmak, akla getirmek.

Dün gice cem'iyet-i
yārānı **añdum** ağladum / Anlaruñla
sürdügüm
devrānı **añdum** ağladum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
1). [añdum, -du, -m]
Şem'-veş yanup yakıldum
anı **añdum** ağladum / Mācerā-yı
şoĥbet-i
cānānı **añdum** ağladum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
2). [añdum, -du, -m]
Şem'-veş yanup yakıldum
anı **añdum** ağladum / Mācerā-yı
şoĥbet-i
cānānı **añdum** ağladum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
2). [añdum, -du, -m]
İhtiyārum qalmadı idince anlara
nazar / Mācerā-yı şoĥbet-i
cānānı **añdum** ağladum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
4). [añdum, -du, -m]
Seyr idince reşk idüp ol şevk ü
zevki zār u zār / Mācerā-yı şoĥbet-i
cānānı **añdum** ağladum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
6). [añdum, -du, -m]

ān: An, vakit.

Ķaddüñ elif iy mähir u nün oldı tã
ebrûlaruñ / Olmam hemân
ol **an** olur dînden hem ĩmāndan
cüdã (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 3). [an,]

ān: "O" işaret sıfatı.

Mezâr hücresin **añ** besleme tenüñ
çü şütür / Ki hücre tîre vü teng ü
şütürdür abisten (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4). [añ,]
Cehl ile hayf degül mi ola 'ömrüñ
bāyi' / **Añ** ol vaĳtı k'olasın cehlüñ
içün ĥvār u ĥacil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31). [añ,]

ān: Zaman, vakit, dem

Yok bilüp kendüi ġāyet de zemîn
saĥt oldı / Kefen ü penbesini eyledi

ĥāzır ol **an** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 7). [an,]

ān: Dem / vakit.

Niçe dürişesin itmege ĳaşruñı a'lã
/ **Añ** ol zemānı ki bir ġün yirüñ
olısar ġür (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 6, Beyit 2). [añ,]

ān: An, zaman, vakit.

Sükkerî şerbetine kim dil uzatsa
anuñ / Ağzı dadını hemân virse
gerekdür ol **ān** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 19). [ān,]

ān: An / vakit.

Anlar olalar hem-ĳadeĥ aġyār ile
her **ān** / Ben nice şurāĥî gibi her-
dem yudayın ĳan (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 5, Beyit 7). [ān,]

ān āhirî ki āhirîş bi nihāyet

est: Farsça beyit: O, sondur; son
oluşunun sonu yoktur.

Ān āhirî ki āhirîş bi nihāyet est /
Hem 'ayn-i ibtidā şode hem 'ayn-i
intihā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 1,
Beyit 4). [ān āhirî ki āhirîş bi
nihāyet est,]

**ān batınî ki kenzi hafivves
muĳaddes est ez ism i resm i vasf**

i nu'ut-u mā şomā: Farsça beyit:
O, batınîdir ki gizli hazinesi, benim
ve senin nispet edebileceġimiz her
çeşit ad ve sandan, vasıf ve
övgüden münezzehtir.

Ān batınî ki kenzi hafivves
muĳaddes est / Ez ism i resm i vasf
i nu'ut-u mā şomā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 1, Beyit 6). [ān
batınî ki kenzi hafivves muĳaddes
est ez ism i resm i vasf i nu'ut-u mā
şomā,]

ān evvelî ki evvelîş geşt çün

elif: Farsça beyit: O, ilktir;
başlangıcı elif harfi gibi öncesizdir.

Ān evvelî ki evvelîş geşt çün elif /
Ber evvelî ki ĥiç bedü nîst

ibtidā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [ān evvelî ki evvelîş geşt çün elif,]

añ ol zemân: İşte o zaman.

Güzellerüñ niçe bir vaşf-ı haţţın eyleyesin / Añ ol zemânı ki bir gün üşiser ağzuña mūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9). [añ ol zemân, -ı]

ān zahirî ki 'ayn-i dü alem-i münîr şod şemseş çü hayme zed zi sera perde-yi 'amâ: Farsça beyit: O, zahirîdir ki O'nun güneşi körlük sarayının penceresinden zuhûr edince iki âlemin gözünün aydınlandığı bir gerçektir.

Ān zahirî ki 'ayn-i dü alem-i münîr şod / Şemseş çü hayme zed zi sera perde-yi 'amâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [ān zahirî ki 'ayn-i dü alem-i münîr şod şemseş çü hayme zed zi sera perde-yi 'amâ,]

'anā: Ar. zahmet, meşakkat, güçlük.

Yansun belā vü hasret ile cümle tağ u taş / Kılısun 'anā vü derd ile dār u diyār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 19). ['anā,]

aña: " O " işaret adılı (zamir).

Şol maḥbûb düğün ola bu kim anda şeker / Ezile başını ortaya koyup aña revân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 20). [aña,]

Server-i rif'ati bir mertebede a'lâdur / Yiridür küngüre-i 'arş aña olsa mekân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 39). [aña,]

Aña da'vâ-yı devletde ne lâzım hüccet ü bürhân / Cihānda luţf u cūd ile çü nāmın eyledi imzâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 55). [aña,]

Žamîr-i rüşeni āyîne-i münevverdür / Ki her tarîk ile rüşendür aña şüret-i hâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 11).

[aña,]

Zihî kemâl-i şeref ehl-i 'ilme dünyâda / Ki nāmını göre lâyıq aña Hudâ-yı 'alîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 2).

[aña,]

Şıçayazmış sevincinden ziyâde / Aña şüret virüp bulınca ma'nâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 3). [aña,]

Ol muţarrâ gonca k'oldı bāğ-ı devletde 'iyân / Hâk Te'âlâ bād-ı âfetden aña virüp amân (Kara Fazlî Dîvânı, Muâşşer 1, Beyit 33).

[aña,]

Aña sen olasın bir gün peşimân / Yüri şāhum yüri Allah'uma şaldum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10). [aña,]

Aña tâc u kabâ terk itdürüp abdāl iden 'uryân / Bugün ol pîr ola mı nev-cüvân Dervîş Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 4).

[aña,]

Bulunmaz arasañ cümle cihānı bir aña beñzer / Güzeller dil-rübâlar serveri a'lâ 'Alî Bālî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 6). [aña,]

Gögden inmişdür aña haḫ bu ki iklîl-i cemâl / Var mıdur milket-i 'Osmân'da nazîri 'Ömer'üñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 6). [aña,]

Fazliyâ görmemişem hîç güzel aña nazar / Yūsuf-ı Mısr-ı melâḫatdûr o dünyâda meger (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 9). [aña,]

Billāh gel inşāf it aña kim esîr olmaz / Ol bedr-i cihān-ārâ Maḥmūd-ı hilâl-ebrû (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 4).

[aña,]

Bir dilber-i ra'nâdur bir serv-i dil-ārâdur / Bir ben degülüm el-ḫaḫ

hep halk **aña** seydâdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 5*).
[aña,]

Geydürür ol dem **aña** ihsân idüp
bir tâc-ı zer / Ol saḥâvet menba'ı
kim adı Muşlî Şâh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 4*).
[aña,]

Her gedâ kim naḳd-i vaşlın isteyüp
efḡân ider / Luṭf idüp ol
dem **aña** bir gülce sîm ihsân
ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 7*). [aña,]

Aña yâ Rab cinân turaḡ olsun /
Meskeni gülsitân u bāḡ
olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 61*). [aña,]

'Arşa-i tâb-nâk-ı maḥşerde / Sâye-i
'arş **aña** otaḡ olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 62*).
[aña,]

Aña taḡ üsti bāḡ olup her-dem /
Ḥasreti baḡrumuzda dāḡ
olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 66*). [aña,]

ancak: "Lâkin, ama, fakat,yalnız"
sözleri gibi bir düşünceye karşıt
ikinci bir düşünceyi anlatan bir
söz.

Senligüñdür seni senden ayıran iy
miskîn / Yoḡsa sensin girü
maṭlûbuñ olan **ancaḡ** bil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11*).
[ancaḡ,]

Murâd-ı Fazlî mürîd ü muḥibbûñ
olmaḡdur / Elinde
tuḥfesi **ancaḡ** irâdet ü teslîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 30*).
[ancaḡ,]

ancak: "Fakat" anlamında
baḡlama edatı.

Bu ne ḥüsn-i bî-nazîr olur
ki **ancaḡ** ben degül / Mübtelâ
olmuş benüm yârüm bütün dünyâ
saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3*). [ancaḡ,]

Varum yasumuñ
sîmidür **ancaḡ** daḡı nem var / İy

Fazlî 'aceb ben öliceḡ nem ala
vâriş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [ancaḡ,]

O meh her yirde seyr eyler
hemân **ancaḡ** benüm maḥrûm /
Ḳamu menzilde tâlî'dür baña
gülmez ne tâlî'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [ancaḡ,]

Ḡamuñ deyrinde bir ḡalıp durur bî-
cân benüm cismüm / Ceres gibi
cihânda deprenür **ancaḡ** zebânüm
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [ancaḡ,]

Ḳulı olmış durur cümle cihân bir
ben degül **ancaḡ** / Melâḡat taḡt-
ḡâhı üzre bir şâh-ı cihânüm
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [ancaḡ,]

Ten-i bî-cânüm oldı pür-hevâyî
gibi iy Fazlî / Ḥayâtumdan
eşer **ancaḡ** benüm âḡ u fiḡânüm
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [ancaḡ,]

'Adlûñ şu resmedür ki cihân içre
âḡ ider / **Ancaḡ** benüm zemânede
iy kâr-dân-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 26*).
[ancaḡ,]

Luṭfuña ḡaldı benüm
aḡvâlüm **ancaḡ** bâ-laṭîf / Kimse yâ
Rab olmasun yâr u diyârından
cüdâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6*). [ancaḡ,]

Ben degül **ancaḡ** ḡulı olmış durur
ins ile cân / Sevmişem bir şâh-ı
ḡüsn adı Süleymân Bâli'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 4*). [ancaḡ,]

ancak: "Lakin, ama, fakat, yalnız"
sözleri gibi bir düşünceye karşıt
ikinci bir düşünceyi anlatan bir
söz.

Şu 'ömre ḡayf iderüm k'olmadı
du'âñ ile şarf / N'idem şehâ
budur **ancaḡ** tedârik-i mâ-fât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 22*).
[ancaḡ,]

Gerçi kim Nüşirevân 'adliyle buldı
iştihâr / Sen unutturduñ
anı **ancağ** cihânda adı var (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 29).

[ancağ,]

Bârek-Allah **ancağ** olur 'adl-ise iy
kâm-kâr / Âferîn iy iftihâr-ı Âl-i
'Osmân âferîn (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 30). [ancağ,]

Ben degül **ancağ** saña cümle cihân
olmış esîr / Meh-cebînüm
nâzenînüm Muşli-i sîmîn-
beden (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 18, Beyit 4). [ancağ,]

ancağ: Ama, fakat anlamında
bağlaç.

Nice vaşf eyleyeyin anda bişen
ni'meti ben / Kimse anuñ 'adedin
bilmeye **ancağ** Sübhân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 18).
[ancağ,]

anda: "Orada" işaret zamiri.

Nâ-gehân ben de varup bâğa bu
hâli gördüm / **Anda** bu maṭla'-ı
ğarrâ dilüme geldi hemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 15).
[anda,]

anda: "Orada" anlamında işaret
zamiri.

Kebâb oldı kebüterler mu'allaklar
dönüp cümle / Şikârı
ögdî **anda** olayın âvârenüñ
ânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 22). [anda,]

anda: "Onda" işaret zamiri.

Yanıcağ **anda** şâdurvânı seyr it
bâğ-ı cennetde / Hemânâ nûrdan
bir servdür halkeylemiş
Mevlâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 47). [anda,]

andan özge: Ondan başka.

Getür nüş idelüm sâkî şarâb-ı şâhı
şerbetdür / Degüldür **andan**
özge derd-i endüha devâ

peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
23, Beyit 5). [andan özge,]

'andelîb: Bülbül 2. âşık.

Geydügi ol goncenüñ gül gibi
dâyim âldür / İtdügi
dil **'andelîbine** dem-â-dem
âldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 1). ['andelîbine, -i, -n, -e]

anı: " O" 2.I. tekil şahıs zamiri.

Anı derk eylemez illâ şu mezâk
erbâbı / K'ola ṭab'ında anuñ lezzet-
i 'irfândan eser (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 28). [anı,]

Şem'-veş yanup
yakıldum **anı** aṇdum aḡladum /
Mâcerâ-yı şoḡbet-i cânânı aṇdum
aḡladum (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 24, Beyit 2). [anı,]

anı: " O" İşaret zamiri.

Bir yürekler yakıcı hûbdur anda
'asel / İçmeyen şerbetini
eylemez **anı** iz'ân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 21). [anı,
]

Ḳahramân uğraya ḳahrına eger kim
anuñ / Ḳahr ide ol dem **anı** virmeye
ol ḳahr âmân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 40). [anı,]

Ne şehdür ol ki anuñ şıdḳ-ı
tığından felek şîri / Ğam ile ḳan
ḳuşanur her seḡer şanmañ
şafaḳ **anı** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 20). [anı,]

a'nî: Yâni.

Sirâc-ı millet ü dîn Şâh
Muştafâ **a'nî** / Nihâl-i bâr durur
büstân-ı sultânî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 14). [a'nî,]

Â'nî yegâne Ḥazret-i Sultân
Muştafâ / Şehzâde-i kebîr-i şeh-i
kâm-rân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 7). [a'nî,]

a'nî: Yani, demek istiyorum ki.

Anuñ ḡaḳı ki Mûsi-i Kâzım dinür
aña / Â'nî emîr-i zümre-i ebrâr Yâ

Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 41). [ā'nî,]

Ā'ni pāşā-yı mu'azzam ser-i erbāb-ı himem / Kerem ü cūd ile ser-defter-i mecmū'-ı kiram (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 8). [ā'ni,]

Ol şafder-i yegāne a'nî ki Muştafâ Hân / K'oldur liyākat ile sultān-ı heft-kişver (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1). [a'nî,]

Ol kân-ı lutf u ma'den-i şāhib-şafâ kanı / A'nî yegāne Hâzret-i Şeh Muştafâ kanı (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 8). [a'nî,]

ān-ı feth: Fetih güzeli, fetih ânı.

Sancağ-ı nuşret-şî'āruñ bir 'arūs-ı tâzedür / Kām-kārā serverā çift eylemişdür **ān-ı feth** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 29). [ān-ı feth,]

'ankā: Kaf dağında bulunduğu inanılan, ismi olup cismi olmayan efsānevî kuş, zümürdüankā, sîmurg.

O bir şeh-bāz idi şahrā-yı devletde hümā-pervāz / Nice **'ankālar** olmuşdı şikārı çāpūk ü mümtāz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 7). ['ankālar, -lar]

'ankā: Anka kuşu.

Niçe **'ankāları** uçurmuşsın / Köhne bir āşiyān imişsin sen (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 59). ['ankāları, -lar, -ı]

'ankā: Kaf dağında bulunduğu inanılan, ismi olup cismi olmayan efsānevî kuş 2. āşık.

Şāh-bāz-ı tab'um iy Fazlî hümā-pervāzdur / Yiridür ta'līm-i pervāz eylesem **'ankālara** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). ['ankālara, -lar, -a]

Fazlî emşāline her şā'ir geçen öykünmesün / 'Aybdur hem-per

derilmek zāğlar **'ankālara** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). ['ankālara, -lar, -a]

'ankā: Anka kuşu. "Adı var kendi yok" bir kuş olan Anka, renkli tüylerle süslü, kendisinde her hayvandan veya otuz kuştan bir renk ve alamet olan, Kafdağı'nda veya Kafdağı'nın ardında yaşadığına inanılan altın renkli uzun tüylü, kocaman ve güzel sesli bir kuştur. Anka'nın yüzünün insan yüzüne benzediğine, boynunun da gayet uzun ve ak bir halkayla sarılı olduğuna inanılır. Hayalî bir kuş olduğu için de onunla ilgili çeşitli rivayetler bulunmaktadır.

Kanadum altına **'ankā** gibi biñ küh-sār aldum / İçinde pençe-i kahr ile kebg-i dil-figār aldum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 1). ['ankā,]

'ankā: Kafdağı'nda bulunduğu inanılan efsānevî kuş.

Hürüsa hōd ne minnet dōne dōne yandı seyr itdük / Bu gice anda nūr oldu niçe dīv ü niçe **'ankā** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 48). ['ankā,]

'an-karīb: Yakında, çok geçmeden, bir an evvel.

Hāk şala girü sa'ādetle irişe **'an-karīb** / Fazliyā ol pādīşāh-ı milk-i 'irfānum gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 6). ['an-karīb,]

'ankebūt-ı hücre: Odanın örümceği.

Şütür kadar hünerüm **'ankebūt-ı hücre** degül / Olana hem-çü şütür hücre gīr-i sū'izzan (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52). ['ankebūt-ı hücre,]

añla: Anlamak, bilmek, kavramak, idrak etmek.

Kāmet-i ra'nāna tesbīh eyler imiş
kendüyi / **Añladum** kej-ṭab' imiş
serv-i hırāmānı dürüst (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3).
[añladum, -dum]
O bütüñ küfrüne îmān diyeni gayb
itmez / Nısf-ı dîn **añladı** iy şeyḥ şu
kim inşâfı (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 139, Beyit 3). [añladı, -dı]

añla: Bir şeyin gerçeğini, aslını
duygu ve düşünce yoluyla idrak
etmek, künhüne varmak.
Ger Ka'be vü büt-hâne vü ger hân-
kâh-ı deyr / Senden
degül **anlar** dükeli hâli vü
tenhâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
2, Beyit 8). [anlar, -r]

añla: Anlamak, fark etmek, farkına
varmak, idrak etmek, kavramak.
Añladık rāh-ı bekāya çün fenâdur
bedreka / Cismi fânî itdük ammâ
rûhuñ ibkâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24).
[añladık, -dık]

añla: Anla, bil, kavra, fark et, bil,
idrak et.
İy perî diyü rakîbi görüp âdem
didüğüm / Şanma kim vech-i şahîḥ
üzre ola **añla** naḳîz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 3). [añla,
]

anlar: Onlar, 3. çoğul şahıs
zamiri.
Dün gice cem'iyet-i yārānı añdum
ağladum / **Anlaruñla** sürdügüm
devrānı añdum ağladum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
1). [anlaruñla, -uñ, -la]

anlar ol: Anlamak, idrak etmek.
Anlar olalar hem-kaḍeḥ ağıyâr ile
her ān / Ben nice şurāḥî gibi her-
dem yudayın ḳan (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 5, Beyit 7).
[anlar ol, -a, -lar]

anuñ: Onun, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Varamaz çābük-süvār-ı 'aql şun'uñ
rāhına / Her ne deñlü olsa
altında **anuñ** çābük-feres (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4).
[anuñ,]

anuñ gibi: Onun gibi; ona benzer.
Çokdur el'ân bu zemân içre **anuñ**
gibi za'im / Ki koyup kendüye bir
maḥlaş idüp da'vâlar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 23). [anuñ
gibi,]

Velîkin şîve fenninde yoğ **anuñ**
gibi bir yüz yur / İşin başa iletmiş
hūbdur Berber Hasan Bālî (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
4). [anuñ gibi,]

Görmedi **anuñ gibi** bir pâdişâ
çeşm-i cihân / Yolına terk eyler ise
dil 'aceb mi cism ü cân (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 3).
[anuñ gibi,]

V'Allāhi **anuñ gibi** bir mâh-ı
münîr olmaz / Hürşîd-i cemâline
dünyâda nazîr olmaz (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 3).
[anuñ gibi,]

anuñ için: Bu yüzden, bundan
dolayı.

Ya'ni geldi Hâzret-i Şâh-ı
Cihân'uñ ḳāşidi / **Anuñ için** böyle
tezyîn oldu şehir-istân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12).
[anuñ için,]

anuñ için: Onun için.

Çün bize varlık hicâb oldu miyân-ı
yârda / **Anuñ için** gice gündüz
anuñ ifnâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20). [anuñ
için,]

anuñ kim: Onun ki.

Ḳoşusunda geçüp atı **anuñ kim** aldı
meydânı / Yiridür atlas-ı çerḥ
öñdüli olsa degül kâlâ (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 29, Beyit 32). [anuñ kim,]

anuñ-çün: *Bu yüzden, Bundan dolayı.*

Dil milketine buldı zafer eyledi
ğâret / İy Fazlî **anuñ-çün** didiler
aña muzaffer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5).* [anuñ-çün,]

Şadâ-yı nây-ı tîrûñ iy kaşı yâ
istimâ' eyler / **Anuñ-çün** Mevlevî
mânend naḥçîrûñ semâ'
eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1).* [anuñ-çün,]

Fazliyâ âyine-veş şâf-ı
dilüm **anuñ-çün** / Yüzi ayına nazar
eylemek âyînümdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5).* [anuñ-çün,]

Gösterüp dînâr yâre şöḥbete
meyyâl ider / Muṭrib **anuñ-çün**
defûñ her laḥza arkasın
yeper (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1).* [anuñ-çün,]

anuñçün: *Bu sebepten dolayı, bu nedenle.*

Hebâ olup tozar gördüm hevâya
bâd-ı âhumdan / **Anuñçün** ten
ğubârın eşk-i ḥünînümle yaş
itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5).* [anuñçün,]

‘âr vir: *Utanç vermek.*

İy şehir-yâr diñle benüm ser-
güzeştümi / Virmez gedâ şikâyeti
zâhir bu şâha ‘âr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 3).* [‘âr vir, -mez]

ara: *Bulmaya çalışmak.*

İki sâ‘at çeşmüme görünmese ol
mâh-ı rev / Eşk ü
âhum **aramaḳdan** yiri gögi bir
ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2).* [aramaḳdan, -maḳ, -dan]

ara: *Ara, orta, iç, arasına.*

Murâda irmedüñ fırsat
düşelden **araya** hergiz / Begâyet

kâm-kâr olduñ zemân-ı vuşlatuñ
geldi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6).* [araya, -ya]

ara: *Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.*

Her ârâda bulunur ol cihân-ârâyı
bilmezler / Yabanlarda arar ḥalk-ı
cihân **arayıbilmezler** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1).*
[arayıbilmezler, -yı, -bil, -mez, -ler]

Bulınmaz **arasañ** cümle cihânı bir
aña beñzer / Güzeller dil-rübâlar
serveri a‘lâ ‘Alî Bâlî (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 6).*
[arasañ, -şa, -n]

ara: *(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.*

Her ârâda bulunur ol cihân-ârâyı
bilmezler / Yabanlarda **arar** ḥalk-ı
cihân arayıbilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1).* [arar, -r]

ara: *-da/de, içinde. 2. Zamanında, esnasında.*

Şeş cihâtum aldı miḥnet
kıldı **ara** yirde ben / Kimse yâ Rab
olmasun yâr u diyârından
cüdâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8).* [ara,]

ara: *İçinde, arasında.*

Fazliyâ bir şâh-ı ‘âlem sâye
şalmışdur aña / N’ola ger olsa
müşerref her **arası** Lâdik’uñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5).*
[arası, -sı]

ara: *(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn // İki şey arasında bulunan, arada olan.*

Araya fûrḳat düşelden Fazliyâ ol
şâh ile / Çekdüğüm miḥnetleri ben
bilürüm Allâh ile (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9).*
[araya, -y, -a]

ara: Ara, iki şeyin ortası.

Her **ārāda** bulunur ol cihān-ārāyı bilmezler / Yabanlarda arar halk-ı cihān arayibilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [*ārāda, -da*]

ārā' ehli: Fikir sahipleri.

Rāy-ı garrādur disem ebrūña rāyum rāstdur / Cümle **ārā' ehli** hep kâ'il durur bu rālara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4*). [*ārā' ehli,]*

ara yir: Ara yer, ortada, orada,.

Bu âteş işlerinden çok tarāka kopardı 'ālemdē / Delice ara yirde oldı sergeşte tutup sevdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 44*). [*ara yir, -de*]

ara yirde: Ara yerde; arada.

Böyle halkuñ göricek keşret ile seyrānın / **Ara yirde** delice olsa gerek ser-gerdān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 31*). [*ara yirde,]*

arada: Ara sıra, bazen.

Gāh bend-i hicr düşdi gāh zindān gama / Žāyi' oldı hasretā bu derdle **arada** dil (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4*). [*arada,]*

ārām: Durma, dinlenme, rahat, huzur.

Kaçup benden ne dem kim gitse ol ārām-ı cān iy dil / Firār idüp kararum şabr u **ārāmum** vedā' eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [*ārāmum, -um*]

ārām bul: Rahat ve huzur bulmak.

Sensin ol munşif ü 'ādil ki zemānuñda senüñ / 'Adl ü inşāfuñ ile buldı zemāne ārām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 16*). [*ārām bul, -dı*]

ārām eyle: Dinlenmek, rahat, huzur bulmak.

Şu gibi her şuya idüp gözlerüm yaşın revān / Göñlüm ārām eylemez tağlara düşmemdür hemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 2*). [*ārām eyle, -mez*]

ārām eyle: Durup dinlenmek, nefeslenmek.

Sen lebi Şirīn'e yüz biñ cān ile Ferhād olup / Göñlüm ārām eylemez tağlara düşmemdür hemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 4*). [*ārām eyle, -mez*]

ārām eyle: Rahat ve huzur içinde olmak.

Halkdan vahşet idüp Mecnūn-ı ser-gerdān gibi / Göñlüm ārām eylemez tağlara düşmemdür hemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 6*). [*ārām eyle, -mez*]

Ka'be hakkı deşt ü tağı vermezem dünyālara / Göñlüm ārām eylemez tağlara düşmemdür hemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 8*). [*ārām eyle, -mez*]

ārām eyle: Dinlenmek, rahat ve huzur içinde olmak.

Bir gözi āhūya ser-gerdān olup dîvāne-vār / Göñlüm ārām eylemez tağlara düşmemdür hemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 10*). [*ārām eyle, -mez*]

ārām id: Rahatlatmak, huzur vermek.

Vādî-i tende nice ārām ide bu murğ-ı dil / Fazliyā pîr-i ecel gibi anuñ şayyādı var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [*ārām id, -e*]

ārām-ı cān: Gönül huzuru.

Kaçup benden ne dem kim gitse
ol **ārām-ı cān** iy dil / Firār idüp
ķarārum şabr u ārāmum vedā'
eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [*ārām-ı cān,]*

‘ar‘ar: Dağ selvisi.

Bir elin öñine ardına tutarken birini
/ Eyledi **‘ar‘ara** bir hîl‘at-ı sîmîn
ihsân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 16*). [*‘ar‘ara, -a]*

arasında: Arasında, içinde,
sırasında.

Hüb-rûlar **arasında** bir güzel
cānānesin / Bilmezem hūr u perî mi
ya melek cānā nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 7*). [*arasında,]*

arat: Aratmak.

Aratdum yiri gögi eşk ü āha /
Meded begler meded hānum
yitürdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 8*). [*aratdum, -du, -m]*

a‘rāz id: İşaret etmek.

A‘rāz ider ol şem‘ kaçan ‘arz ide
‘ārız / Şûfî gözine oldı raşad var ise
‘ārız (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1*). [*a‘rāz id, -er]*

‘arb eyle: Darbetmek, vurmak.

Baňa ‘arb eyledüñ evvel maħabbet
/ Hezārān ‘izz ü nāz ile hey
āfet (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7*). [*‘arb eyle, -dü, -ñ]*

ard: Arka, peş.

Bir elin öñine **ardına** tutarken
birini / Eyledi ‘ar‘ara bir hîl‘at-ı
sîmîn ihsân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 16*). [*ardına, -ı, -n, -a]*

‘ārī ol: Temizlenmek, uzak olmak,
kurtulmak.

‘Āriyettür çün libās-ı ‘ār ‘ārī
olmuşuz / Ne ‘abāsın isterüz

dehrüñ ne dîbāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8*). [*‘ārī ol, -muş, -uz]*

‘ārī ol: Temizlenmek, uzak ve berî
olmak.

‘Āri olsun bu libāsı ‘āriyetden
evvelā / Kim ki baħr-ı ‘ışķ-ı yāre
olmağ ister āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2*). [*‘ārī ol, -sun]*

‘ārif: Zihni olgunluğa ve sezgi
gücüne sahip bilge kişi, ma ‘rifet
ehli.

İcmāl içinde şûfî tafşîli ol müşāhid
/ Eşcārı **‘ārif-iseñ** zımnında gör
nevātuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3*). [*‘ārif-iseñ, -ise, --ñ]*
‘Ārifüz eglence her-dem ‘ıyş ü
‘işretdür bize / ‘Āşıkuz maħbûb
sevmek hüb haşletdür bize (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 3*). [*‘ārifüz, -üz]*

‘ārif: Bilen, bilgi sahibi, âlim,
bilgin.

Tekyelenme cennete zāhid ki
bunda **‘ārifüñ** / Güşe-i mey-hāne
gibi bir serāsı yok degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5*). [*‘ārifüñ, -üñ]*

‘ārif: Âlim, bilgin, marifet ehli 2.
Allah’ın sırları kendisine açılmış
olan seçkin kul.

Çekme dünyā ğamını **‘ārif** iseñ iy
Fazlî / Mey-i yāķūt ile var cānı
ferah-nāk idegör (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7*). [*‘ārif, -da]*

‘ārif: Alim, bilgin, irfan sahibi,
seçkin kul.

Şi‘rden şi‘re tefāvüt çoğ olur
iy **‘ārif** / Kimi hanzal gibi telh ü
kimi sîrîn çü şeker (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 27*). [*‘ārif,]*

‘ārif: Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.

Zâhidüñ **‘arîf-iseñ** eylemegil
pendini güş / Vir delü cāna şafâ
eyle ham-ı mey gibi cüş (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 3). [‘ārîf-iseñ, -i, -se, -n]

‘āriyet: Ödünç, emanet, eğreti.

‘Āri olsun bu
libāsı **‘āriyetden** evvelâ / Kim ki
baħr-ı ‘ışk-ı yâre olmağ ister
āşinâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [‘āriyetden, -den]

‘āriyet: Ödünç, emanet, gelip geçici.

‘Āriyetdür çün libās-ı ‘ār ‘ār
olmuşuz / Ne ‘abāsın isterüz
dehrüñ ne dîbāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8). [‘āriyetdür, -dür]

‘ārız: Sevgilinin yanağı.

Lebi mül **‘ārızı** gül kıddi serv ü
ruħları lāle / İgen şîrîn igen nâzûk
igen ra’nâ igen zîbâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [‘ārızı, -ı]

‘Ārızun hūrşîd ü alnuñ mâhdur
kaşuñ hilâl / Menzilüñ hūrşîd-i
‘âlem-tâb-veş burc-ı cemâl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 5). [‘ārızun, -uñ]

‘ārız: Yüz, çehre, yanak.

‘Ārızuñ bâda virür luţf-ile berg-i
semeni / Kākülüñ hâke şalar qahr
ile müşg-i Hotan’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 24). [‘ārızuñ, -uñ]

‘ārız: Yanak.

Bir kez göreyin yılda ben
o **‘ārızı** mähı / İy Fazlî çıkarsam
n’ola ger göglere āhı (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 9). [‘ārızı, -ı]

‘ārız: Yanak 2. sevgilinin yanağı.

A’râz ider ol şem’ kaçan ‘arz
ide **‘ārız** / Şüfî gözine oldı raşad
var ise **‘ārız** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1). [‘ārız,]

‘ārız: Yanak. 2. Sevgilinin yüzü.

Bâğbânâ bize ol kıdd ü
bu **‘ārız** besdür / Oda yak serv-i
revânı şuya şal yâsemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 25). [‘ārız,]

‘ārız ol: Gelip çatmak, musallat olmak.

‘Ārız oldı yine beñzer ki hevâdan
aña teb / Zerddür çihre-i ‘âşık gibi
rüy-ı büstân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 4). [‘ārız ol, -dı]

‘ārız ol: Görülmeye başlamak, gelip çatmak, musallat olmak.

A’râz ider ol şem’ kaçan ‘arz ide
‘ārız / Şüfî gözine oldı raşad var ise
‘ārız (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1). [‘ārız ol, -dı]

Qılıcak cümleden üstün olup sen
ğâlib ü manşûr / Hemîşe ‘ārız olsun
lesker-i haşma perîşânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 34). [‘ārız ol, -sun]

‘ārız-ı dil-dâr: Sevgilinin yanağı.

Çāk itmez idi bād gelüp perde-i
‘ırzın / Gül olmasa ger **‘ārız-ı dil-**
dâra mu **‘ārız** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2). [‘ārız-ı dil-dâr, -a]

‘ārız-ı sîmîn: Gümüşten yapılmış gibi beyaz yanak.

Qāmet-i bālāsı üzre **‘ārız-ı sîmîn** yâr / Serv üzre yâsemendür
yâ semender güyiyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [‘ārız-ı sîmîn,]

arka: Sirt, arka.

Gösterüp dīnār yāre şöhbete
meyyāl ider / Muṭrib anuñ-çün
defūñ her
lahza **arqasın** yeper (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1*).
[arqasın, -sı, -n]

arka: Arka, geri.

Naḳd-i vaşlın ḥās u ‘āma bezl idüp
ol kām-rān /
Pādişehdür **arqasında** hoş geçer
pîr ü cüvān (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 22, Beyit 13*). [arqasında,
-sı, -n, -da]

arpa: Is. bot. Buğdaygillerden bir
bitki. 2. Bu bitkinin ekmek ve bira
yapımında kullanılan , hayvanlara
yem olarak verilen taneleri.
Ḥayf **arpaya** ki žāyi’ idüp ekl ide
müdām / Kıymetde yidügi ‘alefe
degmeyin tavar (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 15*).
[arpaya, -y, -a]

‘arş: Allah'ın dokuzuncu kat gökte
tasavvur edilen kudret ve azamet
tahtı.

Alup dādını aşḥāb-ı güzīnün ol
Revāfız’dan / Aşalum
tīgumuz **‘arş** üzre idüp ‘avn-i
Yezdān’ı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 4*). [‘arş,]

‘arş: En yüksek gök. yüce makam.
Taḥtuña ferş **‘arş** güher mihr
tācuña / Esbāb-ı taht-ı baht güher
tāc rūzgār (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 16*). [‘arş,]

‘arş: Gök, gökyüzü; dokuzuncu
gök, islām inancına göre göğün en
yüksek katı.

Pād-şāhā çün maḳardur server-i
ikbālūne / **‘Arşdan** ā’lā olursa
yiridür eyvān-ı feth (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 25*).
[‘arşdan, -dan]

‘arşa: Meydan.

Ḳaṭ’-ı menzil eylemez ferzīn gibi
kej-revdür ol / Olmayan
bu **‘arşada** fi’l-ḥāl şāhum māt-ı
‘ışk (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111,
Beyit 4*). [‘arşada, -da]

Göricek **‘arşada** cündîlerinün
cengini şāhuñ / Muḳārīn oldı
şandum çerḥde Behrām u
Keyvān’ı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 9*). [‘arşada, -da]
Dōst düşmenler ile **‘arşada** dolāba
bin / Zār u ser-geşte olursam n’ola
dolāb-mişāl (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 17*). [‘arşada, -da
]

Ḥaḳ saltanat semendin idüp saña
zīr-i zīn / Kıldı bu **‘arşada** seni bī-
şübhe şeh-süvār (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 25*).
[‘arşada, -da]

Temāşā eyleseñ
cündîlerini **‘arşada** şāhuñ / Kimisi
Ḳahramān’dur kimisi Rüstem kimi
Dārā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 34*). [‘arşada, -da]

‘arşa: Meydan.

Fazlî-i s̱ānī de gerçi
yügrügidür **‘arşanuñ** / Aksadur anı
velī Fazlî-i evvel her zamān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 3*).
[‘arşanuñ, -nuñ]

‘arşa: Meydan, saha.

Ferīd-i dehr-i Sultān Muştafā Ḥān-ı
‘alīyyü’l-ḳadr /
Şecā‘at **‘arşasınuñ** pehlevānı
Rüstem-i S̱ānī (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 18*). [‘arşasınuñ, -
sı, -nuñ]

‘arşa-i ‘araşāt ol: Mahşer yeri
olmak.

İrişdi mevsim-i tekbīr ü vaḳt-i ḥacc
u şalāt / Ki mecma’-ı ‘Arafāt oldı
‘arşa-i ‘araşāt (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 1*). [‘arşa-i
‘araşāt ol, -dı]

‘arşa-i ‘arş: Arş meydanı.

Midhatuñ rāhını tayy itmede ‘āciz
oldı / ‘Arşa-i ‘arşı egerçi tolanur
peyk-i hayāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 40). [‘arşa-i ‘arş,
-ı]

‘arşa-i çerh: Feleğin meydanı.

Qadrüñ semendi ‘arşa-i çerha güzer
kılup / Na‘lın düşürdi şanma hilāl
anı hüsrevā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 23). [‘arşa-i çerh,
-a]

‘arşa-i çerh: Feleğin meydanı.

Qadrüñ semendi ‘arşa-i çerha güzer
kılup / Na‘lın düşürdi şanma hilāl
anı hüsrevā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 23). [‘arşa-i çerh,
-a]

‘arşa-i heycā ol: Savaş meydanı
olmak.

Veyāhūd kılmağ-ıçün iştihānuñ
kal‘asın vîrān / Olupdur her biri bir
töp o meydān ‘arşa-i heycā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 22).
[‘arşa-i heycā ol, -up, -dur]

‘arşa-i hüsn: Güzellik meydanı 2.
Sevgilinin yüzü.

‘Arşa-i hüsninde gönlüm dāyimā ol
serverüñ / Başını top itmek-ıçün
zülfi çevgānın sever (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 70, Beyit 4). [‘arşa-i
hüsn, -in, -de]

‘arşa-i ikbāl: Talih ve saadet
meydanı. İl Yeryüzü, dünya.

Devlet ile geçdi taht-ı nuşrete
sultān-ı feth / ‘Arşa-i ikbālde tırdı
yine dîvān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1). [‘arşa-
i ikbāl, -de]

‘arşa-i kadr: Kıymet/değer
meydanı.

Devr ider ‘arşa-i kadrine nihāyet
bulımaz / Kūy-ı çerh olalı çevgān
kaderden gāltān (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 26, Beyit 20).
[‘arşa-i kadr, -in, -e]

‘arşa-i mahşer: Mahşer meydanı.

O meydān-ı vesī‘a ‘arşa-i
mahşer disem lāyık / Ki cem‘
olmuş kamu anda cihānuñ insi vü
cānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
12, Beyit 5). [‘arşa-i mahşer,]

‘arşa-i nazm: Şiir meydanı, söz
meydanı.

Pehlevānî durur ol ‘arşa-i nazmuñ
şāhum / İşde meydān berü gelsün
şu ki var anda ciger (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 44).
[‘arşa-i nazm, -uñ]

‘arşa-i rezm-i şeh: Savaş
meydanının şahı.

Al güllerden zemīni hūn-ı düşmen
kıldı pür / ‘Arşa-i rezm-i şeh oldı
hōş bahāristān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17).
[‘arşa-i rezm-i şeh,]

‘arşa-i tāb-nāk-ı mahşer: Mahşer
yerinin ısıltısı.

‘Arşa-i tāb-nāk-ı mahşerde / Sāye-i
‘arş aña otağ olsun (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 62).
[‘arşa-i tāb-nāk-ı mahşer, -de]

‘arşa-i veğā: Savaş meydanı.

Sürseñ semend-i nuşreti meydāna
‘azm idüp / Teng ola düşmenüñ
başına ‘arşa-i veğā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 20).
[‘arşa-i veğā,]

‘arş-ı mu‘allā-yı zafer: Başarının
yüce arşı.

Çerh-āsā haymesi ‘arş-ı mu‘allā-yı
zafer / Māh-peyker sancağı hürşid-
i nūr-efşān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 15). [‘arş-
ı mu‘allā-yı zafer,]

‘arş-ı rif‘at: Yücelik arşı, yüceliğin
en üst noktası.

Merkez-i kadrini dā'ir olımaz
pergār-ı 'aql / Bir şeh-i 'ālī-cenāb u
'arş-ı rif'atdūr bugün (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 27, Beyit 16*). [*'arş-
ı rif'at, -dür*]

'arş-ı rûhânî: Melekler arşı.

Rûhumuzla 'arş-ı rûhânîye mi'râc
itmişüz / Leyle-i Mi'râc'ı bildük
sırr-ı isrâsındayuz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [*'arş-ı
rûhânî, -y, -e*]

'arş-ı şâhî: Şahlık arşı.

Ya envâ'-ı nefâyis bişmege ol 'arş-
ı şâhîde / Yedi çerhi kazandur
maṭbahında günbed-i ḥadrâ (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 18*).
[*'arş-ı şâhî, -de*]

arşlan: Aslan (gibi); yiğit,
cesur(kimse).

Fazlî'ye rahm eyleyüp öldür rakîb-i
kāfirî / Gel 'Alîlik
eyle **arşlanum** be-ḥakk-ı
Murtaẓâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
36, Beyit 5*). [*arşlanum, -um*]

arşlan: Aslan.

Taṣṭı **arşlanı** 'Alî ḥakkı-y-çün
oldur ad ile / Pîşe-i cûd u
şecâ'atden yekûn-ı şîr-i ner (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 26*).
[*arşlanı, -ı*]

'arş-pāye: Arş kadar yüce olan
derece; en yüce mertebe.

İkbāl zîb-i taḥtdur iclâl dürr-i tâc /
Ol taḥt **'arş-pāye** vü ol tâc mihr-
vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28,
Beyit 7*). [*'arş-pāye,*]

'arş-sāy: Arşın gölgesi.

Taḥt oldu 'arş-sāye vü tâc oldu **'arş-
sāy** / Tâc oldu nām-dâr olup taḥt
iştiḥâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
28, Beyit 21*). [*'arş-sāy,*]

'arş-sāye: Arşın gölgesi.

Taḥt oldu **'arş-sāye** vü tâc oldu 'arş-
sāy / Tâc oldu nām-dâr olup taḥt
iştiḥâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
28, Beyit 21*). [*'arş-sāye,*]

art: Artmak, çoğalmak.

'Aceb mi bûlbûlün olsa görenler
gülşen-i ḥüsnün / Bahâr
oldukça **artar** iy perî dîvâne vü
şeydâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
12, Beyit 2*). [*artar, -ar*]

artuk: Bundan böyle, sonra, daha,
yeter.

Bu mâtem ile bâda virüp berg ü
bārını / **Artukda** gülmesün gül-i
gülzâr Yâ Ḥüseyn (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25*).
[*artukda, -da*]

artuk: Artık, bundan sonra.

Senden **artuk** kime 'arz eyleye
ḥālî Fazlî / Kûlîna şefkat ider
ḥazret-i sultânımsın (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5*). [*artuk,*
]

artuk: Artık, bundan böyle.

Ḥaste dil cānından **artuk** lâ'l-i
cānânın sever / Cümleden yegrek
muḥarrerdür kişi cānın sever (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*).
[*artuk,*]

Şevk-i ruḥuñla yandı semâ'
itmeden gönül / Āteş ki germ ola
ider **artuk** kebâb rakş (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2*). [*artuk,*
]

'arūs-ı feth: Açılan gelin.

Âl vālâlarla her bayrak 'arūs-ı
fethdür / Olmağa a'dāya hem-pehlū
iderler âller (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 9*). [*'arūs-ı feth, -
dür*]

'arūs-ı taze: Taze gelin.

Sancağ-ı nuşret-şi'āruñ bir 'arūs-ı
tazedür / Kām-kārā serverā çift
eylemişdür ān-ı feth (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 10, Beyit 29).
[‘arūs-ı taze, -dür]

‘arz eyle: *Sunmak, göstermek.*

Şōfî yüzün humârla gögersin gören
kişi / ‘Arz eyler ekşi şüreti virür
cevâb-ı telh (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 55, Beyit 4). [‘arz eyle, -r]

Bes ola ‘acz ü ‘özümi ‘arz
eylemek hemîn / Medhûne dil
uzatmağa kudret kaçan ola (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15).
[‘arz eyle, -mek]

İtdi zuhûr şüret-i pâkuñda fazl-ı
Hağ / ‘Arz eyledüñ cihâna çü dîdâr
Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 5). [‘arz eyle, -dî, -
ñ]

Ne şîrin kâr olur yâ Rab o şekker
işleri k’anda / Girüp şüretlere ‘arz
eyledi biñ hey’et-i zîbâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 25). [‘arz
eyle, -dî]

Seni bu hüsn ile görürken sivâdan
şeyh-i şehîr / Tevbe ‘arz eyler baña
estağfiru’-llâhi’l-‘azîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 6). [‘arz
eyle, -r]

‘arz id: *Göstermek, ortaya
koymak, çıkarmak.*

‘Acebdür hâl-i yârânuñ muhabbet
‘arz idüp yâre / Açarlar sînelerde
yâreler yarayı bilmezler (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3).
[‘arz id, -üp]

A’râz ider ol şem’ kaçan ‘arz ide
‘arîz / Şüfî gözine oldu raşad var ise
‘arîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
107, Beyit 1). [‘arz id, -e]

Ceyş-i dem serd bürüdet eşerin ‘arz
idicek / Eyledi cümle-i dünyâyı
muñi’ ü fermân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 11). [‘arz id, -icek
]

‘arz id: *Sunmak, takdim etmek,
göstermek.*

Serv öykünürse kıddüñe pâyuñ
şikest kıl / Gül ‘arz iderse hüsnini

yüzün türâba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2). [‘arz
id, -er, -se]

Baş getürdi göz açup hûb-ı
‘ademden ezhâr / Anlara ‘arz
idicek lutf ile peyker nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 6).
[‘arz id, -icek]

‘arz it: *Arz etmek, sunmak.*

‘Aleme ‘arz itmege her-dem
cinânuñ ‘aksini / Oldı bir âyîne
cüy-ı pür-şafâsı Lâdik’üñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3).
[‘arz it, -meg, -e]

Çün degüldür aña lâyıf hamd-i
mağdûr-ı beşer / ‘Aczüñi ‘arz
itmek iy Fazlî hemânâ ola
bes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 16). [‘arz it, -mek]

Her kisi şādān u hürrem ‘ıyş ü
‘işret itmede / Halka ‘arz itdi
cemâlini yine hûbān-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9).
[‘arz it, -dî]

Hulûş-ı ‘Işk ile dil oldı hâliş ü
muñliş / Be şüfî var yûri ‘arz itme
zerk ile tāmāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 34). [‘arz it, -me]

Cenābuña n’ola ‘arz itse ma’rifet
dürrin / Cevāhiri dūr olan qadr ü
cevheri çü fehîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 31). [‘arz
it, -se]

‘Arz it zebān-ı hâl ile yüz dürlü
gizlü rāz / Gözden bıraktı Fazlî’yi
gerdün-ı dūn-nüvāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 17).
[‘arz it,]

‘arz itme: *1. göstermek.*

Fazlî’ye vird ü vârid iy şeyh hep
bir oldı / ‘Arz itme aña lutf it vird
ile vâridātuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 7). [‘arz itme,]

‘arza kıl: *Sunmak, takdim etmek.*

Evvel nazarda ‘arza kılup şüret-i
vefâ / Rûy-ı cefâyı eyledüñ âhirde

âşikâr (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 3). [‘arz-ı kıl, -up]

‘arz-ı cemāl id: Güzelliğini göstermek.

Niçe ki vire şeref rüy-ı ‘āleme hürşid / Niçe ki mäh ide halk-ı cihāna ‘arz-ı cemāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 32). [‘arz-ı cemāl id, -e]

‘arz-ı cemāl id: Yüz göstermek.

‘İd irişdi yine ‘uşşāka idüb ‘arz-ı cemāl / Merhābā kıl kuluñuñ göñlini şāhum ele al (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 14). [‘arz-ı cemāl id, -üb]

‘arz-ı cemāl it: Güzelliğini göstermek.

Sa‘id-i t̄ālī olup yine toğdı başuma gün / Ki itdi gün gibi mäh-ı kemāl ‘arz-ı cemāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 4). [‘arz-ı cemāl it, -di]

‘arz-ı haşmet: Heybet göstermek.

Kılup Şeh Muştāfā h̄vānī ziyāfet / Cihānda kıldı ‘arz-ı haşmet ü cāh (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 3). [‘arz-ı haşmet,]

‘arz-ı hikmet eyle: Hikmeti, bilgeliği sunmak, ortaya koymak.

Bir iki cām ile biñ guşsa derdine ‘ilāc eyle / Cihāna ‘arz-ı hikmet eyle h̄zıklık zemānidur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [‘arz-ı hikmet eyle,]

‘arz-ı ihtiyāc eyle: Derdini ve sırrını açmak İhtiyacını bildirmek.

Eylemez Dārā’ya ‘arz-ı ihtiyāc / Pādīşehdūr her gedā bī-taht u t̄ac (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [‘arz-ı ihtiyāc eyle, -mez]

‘arz-ı likā eyle: Yüzünü göstermek.

Başuma gün toğdı el-hāk devletüm geldi yine / Devlet-ile t̄a ki geldüñ eyledüñ ‘arz-ı likā (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 3). [‘arz-ı likā eyle, -dū, -ñ]

‘arz-ı şecā at it: Yiğitlik göstermek.

T̄ıgı ger rüz-ı vegā ‘arz-ı şecā at itse / Kahr ile zār u zebūn ide niçe Tehmeten’i (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 14). [‘arz-ı şecā at it, -se]

ārzū it: Arzu etmek; istek duymak, istemek.

Var iken dendān u lā’lūñ aña itmez ārzū / İtse dil gāvvasını deryā dūr ü mercāna gark (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [ārzū it, -mez]

aş: Yemek.

H̄vān-ı sādī senüñ aşuñ degül olma t̄ama / İy dil-i h̄aste yeter ni‘met-i gam vāye saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [aşuñ, -un]

aş: Üstünden geçmek, aşmak.

Koşusu atları anuñ şu resme cüst ü çābükdür / ‘İnānın tutmasa gidüp aşar İrān u Tūrān’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 34). [aşar, -ar]

aş: Bir engelin, zorluğun üstesinden gelmek.

Göñlümi bir kılda aşup bend ider / Zülf-i dil-bend ü dil-āvīz el-ğiyās (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3). [aşup, -up]

aş: Asmak.

Alup dādını aşhāb-ı güzīnūñ ol Revāfız’dan / Aşalum t̄ıgumuz ‘arş üzre idüp ‘avn-i Yezdān’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 4). [aşalum, --alum]

asā: Ar. Uzun çomak, el değneği.

Bağruma çeksem diyü sen servi bir
kez tîr-veş / Ham olup
kaddi ‘aşāya düşdi kıvsün pîr-
veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99,
Beyit 1). [‘aşāya, -ya]

āşaf-ı makbûl: Herkesin kabul
ettiği vezir.

Haşr olunca devlet ü baht ile oluben
kām-rân / Dāyimā ol **Āşaf-ı
makbûl** şāh-ı baht ü ber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 43).
[āşaf-ı makbûl,]

āşaf-ı munşif: İnsaflı vezir.

Āşaf-ı munşif ü destûr-ı ‘adālet-
düstûr / ‘umde’-devlet ved’-dîn
zahiril-islām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 32, Beyit 9). [āşaf-ı munşif,
]

āsān eyle: Kolay eyleme, zahmetsiz
eylemek.

Hüsrevā nuşretin **āsān eyle** hem
feth-i karîb / Şān-ı tîguñda nüzûl
itmiş bir âyetdür bugün (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 27, Beyit 21). [āsān
eyle,]

āsār-ı devlet: Talihin izi, şans
emaresi.

Ṭālî-i naḥsumda bir zerre sa‘âdet
görmedüm / Kāra bahtumda
dirîğ **āsār-ı**

devlet görmedüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 3, Beyit 3).
[āsār-ı devlet,]

āsār-ı hazān: Güz mevsimi.

Tāze vü ser-sebz olup kıl geşt-i bāğ
u büstān / İrmesün ‘ömrün
gülistānına **āsār-ı hazān** (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 32).
[āsār-ı hazān,]

‘asel: Bal.

Bir yürekler yakıcı hūbdur
anda ‘asel / İçmeyen şerbetini
eylemez anı iz‘ân (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 13, Beyit 21).
[‘asel,]

‘ases ol: Gece bekçisi olmak.

Her ne cān kim cām-ı ‘ışkuñdan
senün ser-mest ola / Kelb-i nefis-i
zālīm aña olmaz hergiz
‘ases (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 10). [‘ases ol, -ı, -maz]

aşgā ol: ...

Odur zemānede Ḥassān idüp aña
taḥsîn / Olur ḥasen sözi ḥüsn-i
ķabûl ile aşgā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 9, Beyit 5). [aşgā ol,]

ashāb: Bir şeyle ilgili olanlar, bir
şeye veya bir kimseye mensup
bulunanlar.

Ḥatm eyle sözüñ eyleyüben cān u
göñülde / Şad-bār selām
āline **aşhābına** her-dem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15).
[aşhābına, -ı, -n, -a]

aşhāb-ı güzîn: Hazret-i
Peygamber Aleyhisselâtu ve’s-
selâm Efendimizi görüp şeref-i
sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan
seçilmiş, seçkin kişiler.

Alup dādını aşhāb-ı güzînün ol
Revāfız’dan / Aşalum tîgumuz ‘arş
üzre idüp ‘avn-i Yezdān’ı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 4).
[aşhāb-ı güzîn, -ün]

aşhāb-ı ‘ışk: Aşk ehli.

Aşhāb-ı ‘ışk kesmedi andan
selāmını / İşt semā-ı cān ile nāşih
peyāmını (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 12). [aşhāb-ı
‘ışk,]

aşhāb-ı kehf-i ‘ışk: Rivayet edilen
7 uyurlara karşı duyulan
muhabbet.

Ehl-i cennetdür muḥarrer Fazliyā
kilisede / Yār olan **Aşhāb-ı Kehf-i
‘ışk** ile Kıtmîr-veş (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [aşāb-ı kehf-i 'ışk,]

‘āşi: *Allah'ın emirlerine uymayan, günahkâr (kimse).*

Lutf it şefâ'at eyle bu bî-çâre **‘āşiye** / Geldüm kapuña Fazlî-i zârum yüzi kara (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16*). [*‘āşiye, -ye*]

‘āşık: *Ar. 1. Çok fazla seven. 2. Mübtela. 3. tutkun.*

Turduğunca çü yeter **‘āşıkā** cānāne belā / Hışm-ı çeşm ü ğam-ı zülfüñ dahı cānā ne belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [*‘āşıkā, -a*]

‘āşık: *Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.*

‘āşıkın katl itmek içün eylemiş / Ğamzesi şemşîrini tîz el-ğıyās (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4*). [*‘āşıkın, -ın*]

‘āşık: *‘āşık.*

‘āşıkā nâlelerüñ yirini eflāk idegôr / Zührenüñ ğayret ile zehresini çāk idegôr (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1*). [*‘āşıkā, -a*]

‘āşık: *‘āşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.*

‘Ārifüz eglence her-dem ‘ıyş ü ‘işretdür bize / **‘Āşıkuz** maḥbûb sevmek hûb ḥaşletdür bize (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 3*). [*‘āşıkuz, -uz*]

‘āşık: *‘āşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Yalıñuz iy Fazlî şanma sen seni **‘āşık** hemân / Mihr ü mâh ile felekler oldı ser-gerdân aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5*). [*‘āşık,]*

Gül yüzüñ gördükçe Fazlî gibi itmezdi figân / Olmasa **‘āşık** eger kim bûlbûl-i gûyâ saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*). [*‘āşık,]*
Meger sihr okıdur ğamzeñ deler **‘āşıklarauñ** bağrın / Ne kan zâhir olur andan ne zaḥmından nişân peydâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [*‘āşıklarauñ, -lar, -uñ*]

Seg raķîbüñ pendini cānā revā görüp müdām / **‘āşıkı** giryân u nālân idesin görme revā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4*). [*‘āşıkı, -ı*]

‘āşıklarauñ eyler şanemā ‘aklını yağma / Bu ḥüsñ ile bu kâmet ü bu şekl ü bu sîmā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [*‘āşıklarauñ, -lar, -uñ*]

Cüft olup ağyâre tek mihr ü vefâlar itmesün / **‘āşıkā** yâr itdügi cevır ü cefâdan kim kaçar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2*). [*‘āşıkā, -a*]

Şunarsa kâsesi çerḥüñ ne ğam ben **‘āşıkā** sākî / Bugün çün iki destümde iki tolu ayağum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*). [*‘āşıkā, -a*]

‘İşk bir şāhid imiş ḥalk-ı cihân **‘āşıkdur** / Gel беру **‘āşık** iseñ sen dahı idrāk idegôr (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4*). [*‘āşıkdur, -dur*]

Ṭa'n idersin ‘İşk ile dîvâne olan **‘āşıkā** / Zāhidā sen aḥmakı bildüm ḥamākat söyledür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2*). [*‘āşıkā, -a*]

Güzeller **‘āşıkā** meyl ü muḥabbet itmemek olmaz / Velî dilberlere sözün yanup ağlayıbilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [*‘āşıkā, -a*]

Halka halka ideli **‘āşıklarauñ** kaddini yâr / Halk-ı ‘âlem birbirine girdiler zencîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3*). [*‘āşıklarauñ, -lar, -uñ*]

Zerķ ile şūfīlerūñ itdügi āh u vāhı
gör / Şevk ile ‘**āşık**laruñ kılduğı
hūy u hāya bak (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 110, Beyit 5*). [*‘āşık*laruñ, -
lar, -uñ]

Ser-ā-ser sūz u hāl olmak gerek iy
Fazlī eş‘āruñ / Ki yanup yakıla der-
gāh anuñla okuyan ‘**āşık** (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 113, Beyit 5*). [*‘āşık*,]

Saňa göz ‘**āşık** u dil ‘**āşık** u cān ile
ten ‘**āşık** / Tenümde her kılum cānā
olupdur cümleten ‘**āşık** (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 1*). [*‘āşık*,]

Sipihri bīsütünü çāk iderken tise-i
āhum / Dağı bilmezdi adın
Bīsütün’uñ küh-ken ‘**āşık** (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 2*). [*‘āşık*,]

Eger biñ yirde bağı olsa durmaz
bağ-ı cennetde / Cihānda gülşeni
kūyuñ idinmişken
vañan ‘**āşık** (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 3*). [*‘āşık*,]

Alup cānını ağıyāruñ vişāle
irgürürsin āh / Ne dırsın ğamdan
ölsün mi seni cāndan
seven ‘**āşık** (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 4*). [*‘āşık*,]

Çün irdi tıgı ‘İşkuñ cāna Fazlī
n’eylesün cismi / Şehīd-i ‘İşk
olıcak istemez ‘ömrüm
kefen ‘**āşık** (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 5*). [*‘āşık*,]

Āb-ı Kevşer’den yur
el ‘**āşık** yumaz yüz tã‘ata /
Neylesün anı şarāb-ı dil-güşāsı yok
degül (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 3*). [*‘āşık*,]

‘āşıka cānānenüñ gerçi cefāsı yok
degül / Ol cefādan ‘āşıkuñ ammā
şafāsı yok degül (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 1*). [*‘āşıka*, -a]

Cevr idüp bī-çārenüñ kaddin
kemān itme şakın /
Pādişāhum ‘**āşıkuñ** tır-i du‘āsı yok
degül (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 6*). [*‘āşıkuñ*, -uñ]

‘āşık dil ü cān şaklamak cānāneden
cānāneye / Yakmağa şem‘e bāl ü
per pervāneden pervāneye (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 135, Beyit 1*). [*‘āşık*,]

Vaşl-ı dilberden beni ālemde
mehcūr eyledüñ / Yāri ğayra yār
idüp ben ‘**āşıkı** dūr eyledüñ (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 4, Beyit 3*). [*‘āşıkı*, -ı]

Geçelden tekye-i hūsn içre ol şeh
şadr-ı hūbāne / Işıklar
gibi ‘**āşıklar** baş açdı girdi
meydāne (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 8, Beyit 5*). [*‘āşıklar*, -lar]

‘āşık: (*Sevgilinin*) aşığı; seven kişi.
Dişlemekden leblerüñ helvāsını
kesmez tama / Kalmasa
ger ‘**āşıkuñ** ağzında dendānı
dürüst (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 44, Beyit 4*). [*‘āşıkuñ*, -uñ]

‘āşık: ‘āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Alup cānını ğayruñ irgürürsin
vaşluña cānā / Ne dırsın ğamdan
ölsün mi seni cāndan
seven ‘**āşık** (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 113, Beyit 4*). [*‘āşık*,]

‘āşık: A. aşırı seven, tutkun.

Saňa göz ‘**āşık** u dil ‘**āşık** u cān ile
ten ‘**āşık** / Tenümde her kılum cānā
olupdur cümleten ‘**āşık** (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 113, Beyit 1*). [*‘āşık*,]

Saňa göz ‘**āşık** u dil ‘**āşık** u cān ile
ten ‘**āşık** / Tenümde her kılum cānā
olupdur cümleten ‘**āşık** (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 113, Beyit 1*). [*‘āşık*,]

Saňa göz ‘**āşık** u dil ‘**āşık** u cān ile
ten ‘**āşık** / Tenümde her kılum cānā
olupdur cümleten ‘**āşık** (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 113, Beyit 1*). [*‘āşık*,]

Saňa göz ‘**āşık** u dil ‘**āşık** u cān ile
ten ‘**āşık** / Tenümde her kılum cānā

olupdur cümleten ‘**âşık**’ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [‘âşık,]

Saňa göz ‘**âşık**’ u dil ‘**âşık**’ u cân ile ten ‘**âşık**’ / Tenümde her kılum cânâ olupdur cümleten ‘**âşık**’ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [‘âşık,]

Saňa göz ‘**âşık**’ u dil ‘**âşık**’ u cân ile ten ‘**âşık**’ / Tenümde her kılum cânâ olupdur cümleten ‘**âşık**’ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [‘âşık,]

‘âşık: Âşık , seven kişi.

Ciger hûn-în u ten pür-dâğ u nermî mağz u kıddüm ham / Gözüm giryân u dil biryân u cân hayrân u ben ‘**âşık**’ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [‘âşık,]

‘âşıkâ cânânenüñ gerçi cefâsı yok degül / Ol cefâdan ‘**âşık**’ ammâ şafâsı yok degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [‘âşıkun, -un]

‘âşık: Âşık , seven kişi.

Söger imiş lutf ile ‘**âşıklara**’ / Eyleyelüm dilbere her an du‘â (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [‘âşıklara, -lar, -a]

Bî-güneh ‘**âşıkları**’ katl itmege cânlar virür / Ğamzeñ iy hûnî senüñ Allâh kim kıttâldur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [‘âşıkları, -lar, -ı]

‘âşık: (عاشق) i. ve sıf. (Ar. ‘ışk “çok sevmek, âşık olmak”tan ‘âşık) Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘İşk bir şâhid imiş halk-ı cihân ‘âşıkdur / Gel beru ‘**âşık**’ iseñ sen dahı idrâk ideğör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [‘âşık,]

Döstuñ tâlib-i didârı iseñ iy ‘**âşık**’ / Var yûri kılbüñi âyîne gibi pâk ideğör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [‘âşık,]

‘âşık: ‘âşık: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Vefâdan ‘**âşık**’ gerçi saňa cânâ cefâ yegdür / Ne çâre biz tahammül idelüm ammâ Hüdâ yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [‘âşık, -a]

Rûz-ı vaşl olsa ‘**âşık**’ rûzı / Şubh-ğâh olmadan sebân-geh olur (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 9, Beyit 2). [‘âşık, -a]

‘âşık it: Birinin kendisine bağlanmasını, kendisini sevmesini sağlamak.

Sen riyâzet çek bucağda şüfiyâ / ‘âşık itsün nüş mey geşt-i riyâz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [‘âşık it, -sün]

‘âşık ol: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Server yolına server iseñ cân-ile iy dil / Ser vormeyene ‘âşık olan dimeye server (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [‘âşık ol, -an]

Saňa göz ‘âşık’ u dil ‘âşık’ u cân ile ten ‘âşık’ / Tenümde her kılum cânâ olupdur cümleten ‘âşık’ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1). [‘âşık ol, -up, -dur]

Çün irdi tîr-i ‘ışkuñ cânâ ayruk neylesün cismi / Şehîd-i ‘ışk olıcağ istemez ‘ömrüm kefen ‘âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [‘âşık ol, -ıcağ]

‘âşık ol: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

‘İşk hâlin anlamazsın çünkü ‘âşık olmaduñ / Hikmet-i ‘ışk içre gönülüm gibi hâzık olmaduñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 3). [‘âşık ol, -ma, -duñ]

âşikâr: Açıklamak, belli etmek.

Şırtında şan yağırlandıur tâze tâze gül / Her lahza büy-ı mevt gelür

andan **âşikâr** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 12). [*âşikâr*,]

âşikâr: Açıkça.

Her gice Fazliyâ ğam ile bağrumuz yakup / Her gün firāk ile kılalum **âşikâr** âh (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 23). [*âşikâr*,]

âşikâr: Açık, belli.

Taht-ı feşâhat üzre şeh-i tâc-dârsın / Ma'nâ başuñda tâc u taht üzre **âşikâr** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 36). [*âşikâr*,]

âşikâr eyle: Meydana çıkarmak, görünürlük kılmak.

Evvel nazarda 'arza kılup şüret-i vefâ / Rûy-ı cefâyı eyledüñ âhirde **âşikâr** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 3). [*âşikâr eyle*, -dü, -ñ]

âşikâr ol: Açığa çıkmak, meydana gelmek, oluşmak.

Bir hümâsın evc-i devlet üzre olduñ **âşikâr** / Her kime şalduñsa sâye iy şeh-i gerdün-vaķâr (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 26). [*âşikâr ol*, -du, -ñ]

âşikâr ol: Görünmek, açık olmak; yakın olmak.

Kâmetüñ iy serv-i ra'nâ ol libâs-ı alda / Bir elifdür rāstī kan içre olmuş **âşikâr** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [*âşikâr ol*, -muş]

âşıkı: Âşık. seven.

Men' eyler imiş '**âşıkı** maħbûb ile meyden / Gör kim ne ħabâsetler ider şûfi-i aħbes (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [*âşıkı*, -ı]

âşık-ı bî-reng: Huysuz âşık.

'âşık-ı bî-rengem hem-reng olıma ol sâde dil / K'olmaya kayd-ı nuķuş-ı

dünyeden âzâde dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [*'âşık-ı bî-reng*, -e]

'âşık-ı dîvâne: Aklını yitirmiş, deli âşık 2. derviş.

Dil virüp yemm-i femine ol lebi peymānenüñ / Alma āhın key şaķın ben '**âşık-ı dîvānenüñ** (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 7). [*'âşık-ı dîvāne*, -nüñ]

'âşık-ı dîvâne: Deli âşık. aklı başında olmayan âşık.

Zemm idersin '**âşık-ı dîvāneyi** herdem / Vā'izā billāh niçün disün kişi uşlu saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [*'âşık-ı dîvāne*, -yi]

'âşık-ı miskîn: Âciz, zavallı âşık.

Hey ne müşkil ki '**âşık-ı miskîn** / Bilmeye dilberüñ mekânını (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 10, Beyit 1). [*'âşık-ı miskîn*,]

'âşık-ı pāk: Temiz âşık, saf ve katıksız seven.

İki 'âlemde bir dîdāre ħayrān '**âşık-ı pākum** / Yeter gül-zār-ı ħüsnüñ bāĝ-ı 'âlemden ferāĝum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [*'âşık-ı pāk*, -um]

'âşık-ı rüsvā: Rezil rüsva olmuş âşık. 2. Perişan âşık.

Bahār eyyāmı gül vakti şafā hengāmı mül vakti / Bu demde tevbe-kār olur mı zāhid '**âşık-ı rüsvā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [*'âşık-ı rüsvā*,]

'âşık-ı ser-bāz ol: Cesur bir âşık olmak.

İster-iseñ vuşlat-ı cānān dilā / '**âşık-ı ser-bāz** olup it cān fedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [*'âşık-ı ser-bāz ol*, -up]

‘āşık-ı ser-geşte: Sersem, zavallı, perişan aşık.

Āfitāba zerre-i nā-çizden gelmez halel / ‘āşık-ı ser-geştesinden itmesün ol meh imā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [‘āşık-ı ser-geşte, -si, -n, -den]

‘āşık-ı şeydā: Divâne âşık.

Öldürürsün yazuğu yokdur günāhum bilürem / Ben ne haddümdür derilem ‘āşık-ı şeydā saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [‘āşık-ı şeydā,]

‘āşıklıg: Aşıklık; aşık olma durumu.

‘āşıklıgımı bildi gören hūn-ı sirişkūm / Zîrā mey ider ādemūñ esrārımı ifşā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [‘āşıklıgımı, -um, -ı]

‘āşıklık: Aşık olanın durumu.

Bahār eyyāmı ‘işret vaḳtî ‘āşıklık zemānidur / Şarāb iç iy göñül mest ol ne ayaklık zemānidur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [‘āşıklık,]

‘āşıklık: Aşık olmak, aşka tutulmak.

Virdi şöhret şubh-veş mihrūñde şādıklık baña / Āfitābum göğden inmiş gibi ‘āşıklık baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [‘āşıklık,]

aşıl: Özellikle, bilhassa, en çok.

Aşıluben karşıña sen kaç-ı peyvend itmedin / İtmemiş hālî Hudā aşıla beni kaç-ā seni (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [aşıluben, -uben]

aşım ol: Günah işlememek, kabahatli olmamak.

Çün oldu ‘ilm-i farîza budur hadîs-i şahîh / Şaḳın ki cehl ile terk idüp

anı olma aşım (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 8). [aşım ol, -ma]

āşinā: Bildik, tanıdık.

Āşinālık isteme var iy dil ol bîgāneden / Kim görüpdür kim gedāya ola sultān āşinā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [āşinālık, -lık]

āşinā: Bildik kimse, dost.

Āh kim devrān ayırdı āşinālardan beni / Eyledi bîgāne zevk-ile şafālardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 1). [āşinālardan, -lar, -dan]

āşinā: Bildik kimse, dost, enîs.

Olalı sen āşinādan dūr şāhā bendeñiz / Dürr-i dendānuñ ğamından yaşum itdüm ben deñiz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [āşinādan, -dan]

Ma‘rifet dürrin dilerseñ sen de gel iy seyḥ-i şehḥ / Āşinālar gibi her-dem ‘ışk deryāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7). [āşinālar, -lar]

āşinā: Tanışıklık || dostluk ve yakınlık kurmak.

Bî-vefā olduñ reh-i ‘ışk içre şādık olmaduñ / Kāş ezelden olmayaydı āşinālıklar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 4). [āşinālıklar, -lık, -lar]

Ḥaḳ bu kim ‘ālemde ḥayf olmuş durur gāyet baña / Kāş ezelden olmayaydı āşinālıklar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 6). [āşinālıklar, -lık, -lar]

Ṭa‘n-ile düşmenlerüm ḥod bağrumı hūn eyledi / Kāş ezelden olmayaydı āşinālıklar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 8). [āşinālıklar, -lık, -lar]

Nice çeksün Fazlî-i bî-çāre derd ü ğamlaruñ / Kāş ezelden olmayaydı āşinālıklar begüm (Kara

a Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 10). [âşinâlıklar, -lık, -lar]

âşinâ id: *Bilen , tanıyan etmek .*

Gevher-i vaşluña hergiz olmadı cân
âşinâ / Baħr-ı baħründe nice
demdür ider cân âşinâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1*). [*âşinâ
id,]*

Gevher-i vaşluña hergiz olmadı cân
âşinâ / Baħr-ı baħründe nice
demdür ider cân âşinâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1*). [*âşinâ
id, -er-mak]*

âşinâ ol: *Tanıdık olmak, bilinen
olmak.*

Gevher-i vaşluña hergiz olmadı cân
âşinâ / Baħr-ı baħründe nice
demdür ider cân âşinâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1*). [*âşinâ
ol, -ma, -dı]*

Âşinâ olmak dilerseñ iy göñül
bîgâne ol / Her zamân bîgâneye
olur o cân âşinâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2*). [*âşinâ
ol, -mak]*

Âşinâ olmak dilerseñ iy göñül
bîgâne ol / Her zamân bîgâneye
olur o cân âşinâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2*). [*âşinâ
ol, -ur]*

Âşinâlık isteme var iy dil ol
bîgânenen / Kim görüpdür kim
gedâya ola sultân âşinâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [*âşinâ
ol, -a]*

Fazlî'yi yâd eyleme yâd ile lutf it
iy kamer / Çünkü olur zerreye
hırşîd-i rahşân âşinâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [*âşinâ
ol, -ur]*

âşinâ ol: *Dost olmak, tanıdık
olmak, anlamak.*

‘Âri olsun bu libâsı ‘âriyetden
evvelâ / Kim ki baħr-ı ‘ışk-ı yâre
olmağ ister âşinâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2*). [*âşinâ
ol, -mağ]*

‘Aql u şabr u cân u dil yâd oldı
benden ھاşretâ / Mümkün olmadı
senüñle bir dem olmak âşinâ (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit
7*). [*âşinâ ol, -mak]*

âşinâ ol: *Tanıdık olmak. 2. dost
olmak. istenilen duruma ulaşmak.*

‘Aql u şabrum âh kim yâd oldı
benden döstlar / Oldı her yâd ile tâ
ol şâh-ı hûbân âşinâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*). [*âşinâ
ol, -dı]*

âşinâlık eyle: *Yakınlık göstermek.*

Şâhâ kâdimî saña kul olanları yâd
itmeyüp / Gel âşinâlık eyleme
bîgânenen bîgâneye (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4*). [*âşinâlık
eyle, -me]*

âşinâlıklar ol: *Bilinenler
tanınanlar olmak.*

Bağrumı hûn itdi ھاşretler
cüdâlıklar begüm / Kâş ezelden
olmayaydı âşinâlıklar begüm (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 2*). [*âşinâlıklar
ol, -ma, -y, -a, -y, -dı]*

âşinâ-yı baħr-i ‘ışk: *Aşk denizinin
bilgini.*

Fülk-i kalbi şalmışuz deryâ-yı
vaħdet ‘avzına / Âşinâ-yı baħr-i
‘ışkuz ‘ışk deryâsındayuz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6*). [*âşinâ-yı
baħr-i ‘ışk, -uz]*

‘āsiren: *Güçlükle, zorlukla,
zorlanarak.*

‘Āsiren derd ü belâ vü elem ü
zaħmete şabr / Ki olur vâsıta-i şabr
ile ħal her müskil (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27*). [*‘āsiren,]*

‘āsītān-ı devlet: *Devlet kapısının
tozu. 2. sevgilinin makam eşığının
tozu.*

Bende Fazlî kim du‘ā-gü-yı
kâdimüñdür senüñ / Āsītān-ı

devlete geldi icāzet var
midur (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 4,
Beyit 2). [āsītān-ı devlet, -e]

āşiyān: 1. Yuva. 2. Hane.

Fezā-yı lā-mekān şeh-bāziyam
zāhid beni şanma / Bu cismānī
serāda āşiyān tutmuş mekānum
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 5). [āşiyān,]

āşiyān: Yuva, ev, ikametgāh.

Ol hümā uçdı āşiyānından /
Eyleyüp ‘azm-ı āşiyān-ı
cinān (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 9). [āşiyānından, -ın,
-dan]

āşiyān: Kuş yuvası. 2. mesken, ev.
Niçe ‘ankāları uçurmuşsin / Köhne
bir āşiyān imişsin sen (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 59).
[āşiyān,]

āşiyān-ı ‘adl: Adaleti bilen ,
taniyan.

Her kime sāye şalsañ olur pādīşāh-ı
vaqt / Sensin hümā-yı devlet-i
‘arş āşiyān-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 14).
[āşiyān-ı ‘adl,]

‘aşk: ‘aşk, candan sevme, gönül
verme.

‘Aşk u hüsniyle iden şeydā beni
zībā seni / İtdi Qays u Leyli’ye
hem-pā beni hem-tā seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1).
[‘aşk,]

‘asker: Asker, ordu.

Hāşşeten ol ‘askere beglerbegi
olsun kerīm / Kim ‘Alī’dür nām ile
ol şun‘ıdur Haydar-siyer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 25).
[‘askere, -e]

Çü dāne ‘askerin zīr-i zemīne
çekmege bir bir / Qarınca gibi
kaynar her taraf ceşş-i
Süleymānī (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 17, Beyit 16). [‘askerin, -i, -
n]

‘asker: Asker, ordu. 2. ardından
gidenler.

Kirpiklerinüñ ‘askerini dizdi bir
yire / Buyurdı Fazlî cānuma yağmā
haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 132, Beyit 5). [‘askerini, -ini
]

‘asker: Asker.

Gördüm ki düzer ‘askerini zülf-i
siyāhuñ / Didüm bu gice üstüme
şeb-hün olacaktı (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2).
[‘askerini, -i, -n, -i]

‘askerī: Hasan Askerī, on iki
imamın on birincisi.

Dağı Rızā Takī vü
Nağī ‘Askerī haķı / Kim oldu her
biri ser-i ahyār Yā Hüseyin (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 42).
[‘askerī,]

‘asker-i enbüh: Kalabalık asker.

Diyār-ı şarka deryā gibi
ağdı ‘asker-i enbüh / Kopardıma
‘adūnuñ başına kahr ile
tufanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
17, Beyit 9). [‘asker-i enbüh,]

‘asker-i islām: İslam askeri.

Āferīn olsun velikin ‘asker-i
İslām da / Rūm ili gerçeklerine
kim geçerler gerçek er (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 21).
[‘asker-i islām,]

‘asker-i serd: Soğuk asker.

‘Asker-i serdini cem‘ eyledi sultān-
ı şitā / Kılmağa memleket-i bāğı
ser-ā-ser vīrān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 4). [‘asker-i serd,
-in, -i]

asıl: Asıl, temel, esas, hakiki,
başlangıç.

Tîg oldu fer'-i emn ü
kalem **aşldur** aña / Buldı emānı tîg
u kalem berr-i rûzgār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 6).
[aşldur, -dur]

asl: Asıl, esas, gerçek.

Çün aşluñ 'İşkdur Fazlî ko mahv
itsün vücuduñ 'ışk / Bilürsin
'ākıbet eşyā'
yine **aşlına** rāci'dür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [aşlına,
-ı, -na]

asl: Öz, soy.

Çün **aşluñ** 'İşkdur Fazlî ko mahv
itsün vücuduñ 'ışk / Bilürsin
'ākıbet eşyā' yine aşlına
rāci'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
84, Beyit 7). [aşluñ, -uñ]

aslâ: "Hiçbir şekilde, hiçbir
zaman" anlamında kesinlik bildiren
söz.

Anuñ ki şā'ir ola nāmı ekser-i
'ālem / Görür kıamusını hep bir
temîz yok **aşlâ** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 9, Beyit 3). [aşlâ,]

aslâ: "Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen" anlamlarında bir zarf.

Şohbet ü bürhân ne lâzımdur
'ulüvv-i şānına / Fer'
çünkü **aşla** tâbi'dür bilür şāhib-
hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 15). [aşla,]

aslâ: "Hiçbir zaman, hiçbir
şekilde" anlamlarında bir zarf.

Aşluben karşıña sen kaç'-ı
peyvend itmedin / İtmemiş hālî
Hudâ **aşlâ** beni kaç'â seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2).
[aşlâ,]

aslâ: "Hiçbir şekilde" anlamında
kullanılan durum zarfı.

İşit küsuñ şadāsın şimdilik nevbet
bizümdür dir / Zemān el virmiş
iken olma hālî zevkden **aşlâ** (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 10).
[aşlâ,]

aşlı-vār: Hakiki gibi.

Hiss itmege vücūdını key tîz-bîn
gerek / Şöyle nañıfdür ki disem
yokdur **aşlı-vār** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 9). [aşlı-
vār,]

āsmān: Ar. Gök, sema.

Hemān söz kaçre-i nīsāna beñzer /
Olur cān **āsmānından** çü
nāzil (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 13,
Beyit 1). [āsmānından, -ın, -dan]

āsmān: Gök, gökyüzü.

Pilāv ki kıyyesin eflāke teşbîh
eylesem lâıyk / K'olupdur rîşteler
ol **āsmāna** keh-keşān-āsā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 19).
[āsmāna, -a]

āsmānî: Yıldırım.

Hevāya **āsmānîler** hürüş ile şu'ud
itdi / Göge zencîr-i zerle çekdiler
güyāki ejderhā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 39). [āsmānîler, -
ler]

āsmānî: Gök, sema.

Hevādan **āsmānîden** nüzül itdükde
seyr eyle / Döküldi yire yıldızlar
kıyāmet irişüp güyā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 40).
[āsmānîden, -den]

āsmān-ı atlas: Ipek gibi gökyüzü.

Çıkşa kaddüñ yādına āhum elif-veş
toğrulup / **Āsmān-ı atlas** aña başı
üzre yir ider (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 69, Beyit 5). [āsmān-ı atlas,
]

āsmān-medār: Felek yörüngeli.

Tahtuñda baht-ı taht-ı sa'adet
serüñde tāt / Tāt āftāb-ı ziver ü
taht **āsmān-medār** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 4).
[āsmān-medār,]

āšnā: Yabancı değil, bildik, tanıdık, dost; haberdar, ehl-i vukuf. Saña yār **āšnādur** lîk sen bîgānesin andan / Yürü var āšnālîk hâşıl eyle yār ile yār ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [āšnādur, -dur]

āšnā: Aşına, bildik, tanıdık. Baña kūyuñ iti ağıyardan biñ kerre ā'lādur / Hezārān yāddan ğurbetde bir hoş **āšnā** yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [āšnā,]

āšnālîk: Aşinalık, tanışıklık, tanıma.

Saña yār āšnādur lîk sen bîgānesin andan / Yürü var **āšnālîk** hâşıl eyle yār ile yār ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [āšnālîk,]

āsūde: Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.

Oldı **āsūde** huzūr ile kamu şeyh ile şāb / İrdi maqşūda sürūr ile kamu hāş ile 'ām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 4). [āsūde,]

āsūde ol: Rahat, huzurlu olmak. Zemān-ı 'adl ü dāduñda cihān āsūde olmışdur / Ne vehm-i hîle-i reh-zen ne havf-ı fitne-i a'dā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 62). [āsūde ol, -mış, -dur]

Maqdem-i pākı cihān halkını teşrîf itdi / Oldı āsūde yine memleket-i Rūm temām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 13). [āsūde ol, -dı]

āsūde-hâtır ol: Gönlü rahat olmak.

Hicrūñ ile āh kim āsūde-hâtır olmadum / Göz açup bir gün cemāl-i vaşla nāzır olmadum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 5). [āsūde-hâtır ol, -ma, -du, -m]

āşüfte: Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.

Şanmağıl berg-i hazān hāk olan **āşüftelerüñ** / Ten-i zerdidür urur rakş hevā ile her ān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 18). [āşüftelerüñ, -ler, -üñ]

āşüfte: Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, meftun.

Şübhe yokdur ki olup hüsn ü cemāline esîr / Olur **āşüfte** vü ālüftesi erbāb-ı nazar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 15). [āşüfte,]

Yürürüm vālih ü **āşüfte** vü zār / Çü Mecnūn Leyli'sinden ayru her bār (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 5). [āşüfte,]

āsümān: Gökyüzü.

Simātını göricek ol büyük ğarrā çöreklerle / Didüm bir **āsümāndur** kim pür itmiş mihr ü māh anı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 17). [āsümāndur, -dur]

āsümān: Gök, gökyüzü 2. tüm dünya.

Toğuz göğ çīnīdür bir biri içre **āsümān** iy dil / Ağalar begler öñine çekilmege şehūñ hūvānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 18). [āsümān,]

Ruğları

hüsn **āsümānında** münevver māhdur / Kaşları muşhaf yüzünde medd-i Bismi'llāh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 7). [āsümānında, -ın, -da]

āsümān: Gök, gökyüzü 2. tüm dünya; talih, felek.

Kuruldı çerh-āsā haymeler bir bir ki reşkinden / Dönüp yirden yire geçdi göricek **āsümān** anı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 11). [āsümān,]

āsümānī: 1. göğe, semâya mensup.
2. açık mavi.

Göricek **āsümāniler** hevâdan
indüñüz şandum / Kıyâmet irişüp
çerhüñ döküldi necm-i
raḥşânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
12, Beyit 30). [*āsümāniler, -ler*]
Āsümānileri kim ire hevâya anuñ /
Bir tırâka kıpıra idesin âḥir
seyrân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
13, Beyit 30). [*āsümānileri, -ler, -i*]
]

āsümānī-: Göğe ait, gök rengi.

Görinenler kevâkib şanmañuz
kim **āsümāniler** / Çıkup eflâke çaḳ
yer yer sipihrüñ yandı
dāmânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
12, Beyit 29). [*āsümāniler, -ler*]
İrişdi çaḳ
semâya **āsümāniler** ‘acebdür ger /
Ḥurûs-ı ‘arşı yakmaz-ise anuñ nâr-ı
süzânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
12, Beyit 31). [*āsümāniler, -ler*]

āsümān-ı ‘adl: Adaletin en yücesi.

Hem āsümān-ı ḳadrsin ü āfitâb-ı
şadr / Hem āfitâb-ı luṭfsin
ü **āsümān-ı ‘adl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 8).
[*āsümān-ı ‘adl,]*

āsümān-ı ḳadr: Şeref göğü.

Hem āsümān-ı ḳadrsin ü āfitâb-ı
şadr / Hem āfitâb-ı luṭfsin ü
āsümān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 8). [*āsümān-ı
ḳadr, -sin*]

at: Binek, yük ve koşu amacıyla
yetiştirilen ve beslenen evcil
hayvan.

Lu‘b ile aldı **atımı** mât eyledi beni
/ Leclâc-ı dehr gör ne oyun oynadı
baña (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
22, Beyit 14). [*atımı, -um, -ı*]

Bir oyun oynadı baña leclâc-ı
rûzgâr / Lu‘b ile aldı **atımı** ḳaldım
piyâde zâr (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 25, Beyit 1). [*atımı, -um, -ı*]
]

at: Atmak.

Baña her tîr ki **atduñ** oldu ‘ıyân /
Ḥikmeten mārameytu vü sırr-ı
rama (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31,
Beyit 3). [*atduñ, -du, -ñ*]

at: Atmak, fırlatmak.

Bir çaḳım oddur **atılmağa** ‘adûdan
cânibe / Ḥışm ile tûp u tûfeng
ağzından âteşler şaçar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 15).
[*atılmağa, -ıl, -ma, -g, -a*]

at: At.

Atı ayağına ferş olmağa ol şeh-
süvârüñ şîb / Tenüm zerd eyleyüp
derdiyle altunlu kumâş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
127, Beyit 3). [*atı, -ı*]

Yürüye od gibi anda işi âteş-bâzuñ
/ Od urup **ata** o şahrâda idicek
cevelân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
13, Beyit 28). [*ata, -a*]

İştâbl-ı şâhda **ata** ḥod ḥadd ü ḥaşr
yok / Koş koş da yügrüğini al iy
ḥaste-dil gedâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 17). [*ata, -a*]

Ġam çekme iy göñül
eger **atuñ** olup za‘îf / Ḳalduñsa
pây-der-gil ü dermân-de-
figâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
25, Beyit 16). [*atuñ, -uñ*]

at: At. (satranç taşlarından).

Gelüp ferzâne şeh naṭ‘ında şeker
işleri ḥalkuñ / Kimine **at** virdi
kimine fîl itdi iḥsânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 14). [*at,]*

Şâh naṭ‘ında şeker işleri
ferzânelerüñ / Kimine **at** kimine fîl
idiser iḥsân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 22). [*at,]*

Görürse sen şehi fî‘l-ḥâl niçe
ferzâne / Piyâde ruḥ
sürüp **atuñ** ayağına ola mât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 16).
[*atuñ, -uñ*]

Gelüp ferzâne şeh naṭ'ında şekker işleri halkuñ / Kimine **at** viridi kimine fıl eyledi a'tā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 26). [at,]

at: Atmak 2. bırakmak.

Na'lin semend-i kadri **atup** çerha rûz-ı rezm / Buldı hilâl nâm ile şimdi iştihar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 20). [atup, -up]

at: Binek hayvanı, at.

Koşusu **atları** şol resme çâbükdür ki ger rākib / İder iki cihānı bir 'inānın eylese irhā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 31). [atları, -lar, -ı]

at: At, binek hayvanı.

Yürüdi anda âteş-bāzuñ işi od gibi ol dem / Od urup **ata** idicek o şahrā içre cevlanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 33). [ata, -a]

Yiridür atlas-ı çerh olur ise öñdüli anuñ / Koşusunda geçüp **atı** anuñ kim aldı meydānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 35). [atı, -ı]

Koşusu **atları** anuñ şu resme cüst ü çâbükdür / 'Inānın tutmasa gidüp aşar İrān u Tūrān'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 34). [atları, -lar, -ı]

A'dā **atı** ayağına pā-māl idüp reviş / Şıhhatde zāt-ı pākı ola sālīm ü şafā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 35). [atı, -ı]

Ġam çekme gitdi ise ger **atuñ** ecel irüp / Anı viren birin daḥi ihsān ider saña (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 16). [atuñ, -uñ]

İştābl-ı şāhda **ata** yok ḥadd ü 'add ü ḥaşr / Hāşā seni piyāde kıya lutf-ı şeh-r-yār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 17). [ata, -a]

İştābl-ı dehrde bir **atum** var ki ḥüşrevā / Rûz-ı veġāda düşmenüñ olsun aña süvār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 4). [atum, --um]

Yürüdi cümle âteş-bāzuñ işi od gibi ol dem / Od urup **ata** cevlan idicek meydānda berķ-āsā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 41). [ata, -a]

at: At.

Binse semend-i devlete iķbāl ü 'izz ile / Şāhān **atı** ayağına vārın ider nişār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 19). [atı, -ı]

Koşusunda geçüp **atı** anuñ kim aldı meydānı / Yiridür atlas-ı çerh öñdüli olsa degül kālā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 32). [atı, -ı]

at: At, binek hayvanı.

Olsun öñüñce ġāşiye-dāruñ hezār şāh / Sen bin sa'ādet **atına** iy şāh-ı kām-kār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 29). [atına, -ı, -na]

Yaraġ u yatla cümleten yarar **at** ile meydānda / Kamusı ceng ider gerçi murādı şulḥdur ammā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 35). [at,]

at **meydānı:** Sultanahmet Meydanı. Topkapı Sarayı'nın bayram alanı. eskiden büyük şenliklerin, esnaf alaylarının gerçekleştiği mekan.

Demidür ḥurrem ol iy dil ki irdi sūr-ı sultānī / Ser-ā-ser ḥüb-rûlarla pür oldı **At Meydānı** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 1). [at meydānı,]

Göriccek lāleler zeyn itdi şandum rûy-ı şahrāyı / Hıyām-ı lāle-gün ile pür olmuş **At Meydānı** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 12). [at meydānı,]

ata: Ata, baba.

Nūr ola kabri dāyim olup ġarkā-i rızā / Şabr-ı cemīl idüp **atasına** anuñ 'atā (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 25). [atasına, -sı, -n, -a]

ata: Ata, dede, baba.

Atasından n'ola istidlâl olınsa
cûdına / Kim dıraht-ı müşmirûñ
tohmı olur nîkû şemer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 17).
[atasından, -sı, -n, -dan]

'atâ: Baba.

Nûr ola kabri dâyim olup ğarka-i
rızâ / Şabr-ı cemîl idüp atasına
anuç **'atâ** (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 25). ['atâ,]

'atâ: 1. Cömertçe verme, ihsan,
bağış.

2. Bağışlama, af.

Ferzâne hâk-i pâyına yüz sür gönül
varup / Kaldun piyâde ırmeye ger
şâhdan **'atâ** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 15). ['atâ,]

'atâ: Bağış, ihsan.

Yegâne Hazret-i Sultân Selîm bin
Süleymân Hân / Kim oldur şâhlar
içre **'atâ** vü cûd ile yektâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 53).
['atâ,]

'atâ: Ihsan, lütuf, bağış.

Varayın ruh koyayın ol şehe kim /
Yâd ider her
zamân **'atâde** beni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 3). ['atâde, -
de]

a'tâ: Bağış, ihsan, bahşış.

Görüp Fazlî didi târîhin anuç /
Zihî **a'tâ** vü ni'met bârek-Allah
sene dokuzyüzellialtı (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 4, Beyit 7). [a'tâ,]

a'tâ eyle: Bağışlamak.

Gelüp ferzâne şeh na'tında şeker
işleri halkun / Kimine at virdi
kimine fil eyledi a'tâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 26). [a'tâ
eyle, -di]

'atâ vü cûd: Cömertlik ve bağış.

Hudâ virmiş saña lutf u 'inâyet
hem **'atâ vü cûd** / Şahâvet
milkinün sensin bugün iy şâh
sultânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
12, Beyit 45). ['atâ vü cûd,]

Su'âl olınsa baña ger **'atâ vü**
cûduñdan / Budur cevâbum o dem
kim ne lâzım aña su'âl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 17). ['atâ
vü cûd, -uñ, -dan]

âtes: 1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.

Güyyâ şem'-i dili yakmağa
bir **âtesdür** / Fazliyâ şerh ideli
hâlet-i 'İşkî gazelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5).
[âtesdür, -dür]

âtes: Ateş.

Âteş ur hürmen-i hestîye demidür iy
dil / Ger dilerseñ ki ola sebze-i
vuşlat hâşıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 1). [âtes,]
Kadırgalar çatıldı birbirine od
şaçup yir yir / Cihân deryâ-yı âteş
oldı **âtesden** yahûd deryâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 45).
[âtesden, -den]

âtes: Ateş 2. Gönül ateşi, yoğun
aşk.

Şâhid-i 'îdiye hüd kılmağa teşhîr
felek / **Âteşe** na'l komış şanma
şafağ içre hilâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 12). [âteşe, -e]

âtes: Yanıcı cisimlerin
tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od,
nâr.

Cihânı her gice **âtes** işi pür-şevk
ider anda / Şanasın ravza-i
Ahmed'de her şeb nûr-ı
Yezdânî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 27). [âtes,]

âtes: Alev, od; gönül yangını, aşk.
Şevk-i ruhuñla yandı semâ'
itmeden gönül / **Âteş** ki germ ola
ider artuk kebâb rakş (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [âteş,]
Demidür kulları tâ haşır olunca
eyleyüp efgân / Yanup bu âteş ile
her biri kılsun ciger biryân (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 21*). [âteş,]

âteş: Ateş 2. Aşk ateşi.

Bağrına dâğ-ı hasret urup lâleler
kamu / Yakşun başına âteşi küh-sâr
Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 27*). [âteşi, -i]

âteş: Alev, od.

Şöyle şevk olsa gerek âteş işinden
giceler / Ki yağa giceligin şevkle
ba' bî yârân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 27*). [âteş,]

âteş: Aşk ateşi.

Gündüzün 'ıyş ü şafâ ile kamu zevk
ideler / Gicesi âteş işinden ola pür-
şevk-i cihân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 25*). [âteş,]

âteş: Ateş. 2. Gönül ateşi.

İnlemez devründe bir kimse meger
meclisde 'üd / Kimseden yanup
yakılmaz kimse
lîk âteşde 'üd (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 16*). [âteşde, -de]

âteş: 1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli. 3. Acı, keder, ızdırıp.

Bir çakım oddur atılmağa 'adûdan
cânibe / Hışm ile tûp u tûfeng
ağzından âteşler saçar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 15*). [âteşler, -ler]

Gice irdükde âteş işlerinden
cümle-i 'âlem / Olur pür-şevk ü
nûrânî nitekim 'ibretü'l-
me' vâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 38*). [âteş,]

Bu âteş işlerinden çok tarâka kopardı
'âlemde / Delice ara yirde oldı ser-
geşte tutup sevdâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 44*). [âteş,]

âteş saç: Etrafa ateşler, kıvılcımlar saçmak.

Dönüp dolâblar saçdı yine şu yirine
âteş / Temâşâ bâki oldı tâze ter çün
gülşen-i hağrâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 46*). [âteş saç, -dı]

âteş ur: Ateşlemek || çiçekler açmak, rengârenk olmak.

Zühd ü takvâ hırmenine âteş urduk
'İşkile / Hâşılı dehrûn ne zühdinde
ne takvâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26*). [âteş ur, -duk]

Bir âteş urdı kalbimüze hicr-i yâr
âh / Sûz u güdâzı eyledi çok câna
kâr âh (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 22*). [âteş ur, -dı]

âteş-bâr: Ateş saçan.

Cümle eş'arı anuñ leşkeridür âteş-
bâr / Milk-i nazm içre odur
Hüsrev-i şâhib-dîvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 29*). [âteş-bâr,]

âteş-bâz: Far. Ateş ile oynayan, hokkabaz.

Yürüdi anda âteş-bâzuñ işi od gibi
ol dem / Od urup ata idicek o şahrâ
içre cevlanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 33*). [âteş-bâzuñ, -uñ]

Yürüye od gibi anda işi âteş-
bâzuñ / Od urup ata o şahrâda
idicek cevalân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 28*). [âteş-bâzuñ, -uñ]

Yürüdi cümle âteş-bâzuñ işi od
gibi ol dem / Od urup ata cevlan
idicek meydânda berķ-âsâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 41*). [âteş-bâzuñ, -uñ]

âteş-bâz: Ateşle oynayan. Hokkabaz.

Qal'a-i düşmen-i sultân gibi
her **âteş-bâz** / Od urup itse gerek
niçe kıla'ı vîrân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 26). [*âteş-
bâz,]*

âteş-gîn: Ateşli.

Yakdı kalbinde şitâ anuñ içün **âteş-
gîn** / Şovisa göñli cihānuñ n'ola
andan her an (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 3). [*âteş-gîn,]*

âteş-i âh: Âh ateşi.

Şâh-ı milk-i 'İşk-ı yārüm gam
sipâh oldu baña / Âteş-i âhum
başumda zer-külâh oldu baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1).
[*âteş-i âh, -um]*

âteş-i cüy: Ateşten nehir.

Ki bize n'olsa beng ile 'acebâ /
Âteş-i cüyü bulmağa teskîn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 3).
[*âteş-i cüy, -ı]*

âteş-i dil: Gönül ateşi.

Almağa milk-i gamı âteş-i dilden
Fazlî / Tîg-ı leşker-şiken-i gayret-i
şâhı çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 129, Beyit 7). [*âteş-i dil, -
den]*

âteş-i düzah: Cehennem ateşi.

Anuñ tenine ola harâm **âteş-i
düzah** / Kim olsa harîm-i harem-i
luţfuña mahrem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11). [*âteş-i
düzah,]*

âteş-i gam: Gam ateşi.

Beñzedi sîh-i kebâba yine şâh-ı
gülşen / İtmege bûlbûlini âteş-i
gamda biryân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 7). [*âteş-i gam, -
da]*

âteş-i hicr: Ayrılık ateşi; ayrılığın
verdiği acı, keder.

Yaksun derûnıñ âteş-i hicrûñle
mihr ü mâh / Girsün semâ'a seb'a-i

seyyâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18). [*âteş-i
hicr, -üñ, -le]*

âteş-i hicrân: Ayrılık ateşi.

Tek hemân gayr-ile yâr olmak
...eksik / Hâşa-lillâh dimezem
âteş-i hicrâne belâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [*âteş-i
hicrân, -e]*

âteş-i ruhsâr: (Sevgilinin)

yanağının ateşi.

Cân u dil pervânesini yakmağa
zülf-i dü-tâ / Dâmeniyle âteş-i
ruhsârına eyler hevâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [*âteş-i
ruhsâr, -ı, -n, -a]*

âteş-i süzân: Yakıcı ateş.

Sîne-i zerdümde seyr it dâğ-ı hün-
âlûdeyi / Âteş-i süzânda bitmiş
lâle-i hamrâya bak (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [*âteş-i
süzân, -da]*

âteş-i süzân: Yakıcı ateş.

Dir şerâr-ı âhumı iy Fazlî kûyuñda
gören / Ne günâh itdün ki
gögden **âteş-i süzân** yağar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 7).
[*âteş-i süzân,]*

âteş-pîrehen: Ateşten gömlek.

Libâs-ı 'ışkı ben geydüm anuñ
hâlini benden şor / Bir **âteş-
pîrehendür** anı başından geçenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71,
Beyit 1). [*âteş-pîrehendür, -dür]*

atı sür: Ata binip hareket etmek.

Gördüm ki mât ider beni ferzâne ol
şehûñ / Sürdüm ruh atı pâyına fî'l-
hâl bî-karâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 2). [*atı sür, -dü, -
m]*

atlan: Ata binip yolculuğa
başlamak.

Fazlî kuluñ piyâde kalupdur meded
şehâ / **Atlandur** ol fakîri koma
pây-mâl ü ẖvâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 27). [atlandur, -
dur]

atlas: İpekli kumaş.

Bu süsenî ferrâce vü ol
fistikî **aṭlas** / Gey yaraşur el-hak
saña iy gözleri nergis (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 7).
[aṭlas,]

atlas-ı çerh: Felek atlası, gökyüzü.
Koşusunda geçüp atı anuñ kim aldı
meydânı / Yiridür **aṭlas-ı
çerh** öñdüli olsa degül kâlâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 32).
[aṭlas-ı çerh,]

atlas-ı çerh ol: Feleğin kumaşı
olmak.

Yiridür atlas-ı çerh olur ise öñdüli
anuñ / Koşusunda geçüp atı anuñ
kim aldı meydânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 35).
[aṭlas-ı çerh ol, -ur]

atlas-kebîr: Büyük ipekli kumaş.
Sebzelerle bir yeşil **aṭlas-
kebîr** maḥbûbdur / Kim gören
cāndan olurlar mübtelâsı
Lâdik'üñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 117, Beyit 4). [aṭlas-kebîr,]

atlu: Ata binmiş olan (kimse),
süvari.

Atlu eşeklü farkı-var anuñla
görmezem / Ben anı raḥş-ı
Rüstem'e beñzetmegi revâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 10).
[atlu,]

atma: Fırlatma, atma.

Cân u dil virmeyelüm ẖâr u ḥas-ı
dünyâya / Göz göre
kendüzimiz **atmayalum** deryâya (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 11). [atmayalum, -y, -alum]

'avām: Halk, umum.

'Avāmdur didügüñ ehl-i fazla
eyleme ta'n / Tarîḳ-i Ḥak'dan olar
ola münḥarîf ḥāşâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 10).
['avāmdur, -dur]

a'vân: Ar. is. Avene. Yardımcılar,
yardaklar.2. muhafız.

Ne tîḡ bî-kalem
virür **a'vāna** intizām / Bî-tîḡ ne
kalem virür a'dāya inḳisār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 8).
[a'vāna, -a]

āvāre: Kararsız, şaşkın, perişan.

Oñmadık evbâşlar 'ayyâşlar
ḳallâşlar / Bir
bölük **āvāreyüz** maḥbûb
sevdâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 14). [āvāreyüz, -
(y)üz]

āvāre: Kararsız, şaşkın, perişan. 2.
Aşık.

Kebâb oldı kebüterler mu'allaklar
dönüp cümle / Şikârı öğdi anda
olayın **āvārenüñ** ānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 22).
[āvārenüñ, -nüñ]

āvāre: Perişan, başıboş, derbeder.
Sūzen-i ḡamzeñle cānâ rişte-i
zülfüñ durur / Şehr-i ḡurbetde bu
ben **āvāreye** ipler çeker (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2).
[āvāreye, -y, -e]

āvāre: Başıboş, zavallı, perişan.

Āvāre iken 'İşkına ol tāze cüvānuñ
/ Mıkrāz-ı ḡamından şu ki yüz
döndüre anuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 10, Beyit 5). [āvāre,]

āvāre: Başıboş, şaşkın, perişan.

Gāh derd ü gāh miḥnet geh belâ
geh ḡam çeker / Ḥaste dil bî-çāre
dil **āvāre** dil üftāde dil (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2).
[*āvāre,*]

Pehlū-keş ola diyü çü cāme o
vefāsuz / Dem olmadı **āvāre** göñül
ola recāsuz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 10, Beyit 9). [*āvāre,*]
Derdüñ ile ‘ālemüñ **āvāre** vü
rüsvasıdur / Meh-cebînüm
nāzenînüm Muşli-i sîmîn-
beden (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 18, Beyit 10). [*āvāre,*]

āvāre kal: *Bir başına kalmak.*

Vişāle irmedüm āvāre kıldum /
Yüri şāhum yüri Allah’uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 1, Beyit 2). [*āvāre kal, -*
du, -m]

āvāreler aparası: *Avareler
götüresi.*

Kessin ben isem cāme-i ‘ömrin o
kabānuñ / **Āvāreler aparası** çık
Derzi Memî Şāh (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 6).*
[*āvāreler aparası,*]

Işınmadı ammā ki baña şoğıdı
benden / **Āvāreler aparası** çık
Derzi Memî Şāh (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 4).*
[*āvāreler aparası,*]

Egnüme şafā cāmesini eyledi kütāh
/ **Āvāreler aparası** çık Derzi Memî
Şāh (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
10, Beyit 2).* [*āvāreler aparası, -sı*
]

āvāreler aparası: *Avareler
götüresi.*

Çaldı yine bir pāreye geçdi baña
rengi / **Āvāreler aparası** çık Derzi
Memî Şāh (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 10, Beyit 8). [*āvāreler
aparası,*]

āvāreler aparası: *Avareler
götüresi.*

Derdā ki kıdı ben kılin iy Fazlî
yakasuz / **Āvāreler aparası** çık
Derzi Memî Şāh (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Murabba 10, Beyit 10).
[*āvāreler aparası,*]

āvāz: *Ses, sada.*

Ney **āvāzında** güşüm çihre-i
dilberdedür çeşmüm / Ne pendüñ
yiridür ‘aqluñ kanı şüfî delü
olma (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,*
Beyit 5). [*āvāzında, -ı, -n, -da*]

āvāz: *Ses 2. çığlık.*

Tā Şıfāhān u ‘Irāk’a irişe şayd u
şadā / Rāstī eyleye ger muṭrib-i
bezmüñ **āvāz** (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 21, Beyit 29). [*āvāz,*]

āvāz: *Ses, sada, feryat, nāra.*

Göglere irse gerek ṭabl u
nefir **āvāzı** / Gür gür olmazsa
‘acebdür hele güş-ı Keyvān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 7).*
[*āvāzı, -ı*]

āvāz: *Ses, feryat, bağırma.*

Çalınup sūr-nāy u ṭabl irişdi
çerḥa **āvāzı** / Melekler yañılup
tesbîḥin anuñ oldı ḥayrānı (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 3).*
[*āvāzı, -ı*]

āvāze: *Ses.*

‘Adl-i kânūnına iḳbālī anuñ çeng
uralı / Oldı **āvāzesi** Nüşin-revān’uñ
nā-sāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 18).* [*āvāzesi, -si*]

āvāz-ı ceres: *Çan sesi.*

Ḳudretüñ rāhında oldı kārban-ı ‘aql
kem / Güş-ı cāne andan irmez
hîç **āvāz-ı ceres** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6).* [*āvāz-ı
ceres,*]

‘avn: *Yardım.*

Serāy-ı devletüñ tā ḥaşr olup
ma‘mūr u müstahkem / Ola te’yîd
ü feth ü **‘avn** ü nuşret çār
erkānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
17, Beyit 35).* [*‘avn,*]

‘avn ü feth-i sübhānī: *Allah'ın yardımı ve fethi.*

Kayırma pādīşāhum ‘azm-i rezm it
virmek Allāh’uñ / Mu‘āvindür saña
her yirde **‘avn ü feth-i
Sübhānī** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 25). [*‘avn ü feth-i
sübhānī,]*

‘avn-i hak: *Allah'ın yardımı.*

Şecer-i ‘ömri pāydār oluban
/ **‘Avn-i Hak** dāyimā tayağ
olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 68). [*‘avn-i hak,]*

‘avn-i ilāhī: *Allah'ın yardımı.*

Merhamet halk-ı cihān hākkında
kāruñdur senüñ / Ğam yime **‘avn-i
İlāhī** dest-yāruñdur senüñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 22).
[*‘avn-i ilāhī,]*

‘avn-i rabbānī: *Allah'ın yardımı.*

Ümīd oldur bu demde ‘azm-i
rezmüñ iy şeh-i ‘ālī / Serīr-i devlete
ide vesīle **‘avn-i Rabbānī** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 29).
[*‘avn-i rabbānī,]*

‘avn-i yezdān: *Allah'ın yardımı.*

Alup dādını aşhāb-ı güzīnūñ ol
Revāfız’dan / Aşalum tīgumuz ‘arş
üzre idüp **‘avn-i Yezdān’ı** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 4).
[*‘avn-i yezdān, -ı]*

‘avz: *Giriş.*

Fülk-i kalbi şalmışuz deryā-yı
vaḥdet **‘avzına** / Āşinā-yı baḥr-i
‘ışkuz ‘ışk deryāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6).
[*‘avzına, -ı, -n, -a]*

ay: *Ay, kamer.*

Tırāş-içün dükānına varan anuñ her
āyīne / Nazar idüp o mihr-i burc-ı
ḥüsnüñ yüzi **ayına** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 11, Beyit 7).
[*ayına, -ı, -n, -a]*

ay: *Ay (kadar güzel).*

Parmaqlaruñ durur aña iy mäh
şa‘şa‘a / Mihr-i sipihr-i luṭf
ol **ay** gibi ayedür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [*ay,]*

ay: *Ay, mah, kamer 2. sevgilinin ay
gibi parlak yüzü.*

Kimse görmez ruḥuñuñ **ayını** şāhā
yıl olur / Tali‘ümde toğıcak
görmege yaş hā’il olur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [*ayını, -
ı, -n, -ı]*

ay: *Ay gibi, aya benzeyen.*

Bir pāye kaşr-ı rif‘atüñüñ
nerdübānına /
Mi‘rācuñ **ay** maḥāllüñ ‘izzetde
pād-şā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
3, Beyit 11). [*ay,]*

ay: *Ay 2. ay gibi parlak yüz, güzel
yüz.*

Fazliyā āyine-veş şāf-ı dilüm anuñ-
çün / Yüzi **ayına** nazar eylemek
āyīnümdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 82, Beyit 5). [*ayına, -ı, -n, -a
]*

aya: *Avuç içi; el.*

Egerçi iltifātuñla müşerrefdür
benüm şāhum / Ne kim ola
keremden ger muzā‘af
eyleseñ **āyā** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 67). [*āyā,]*

ayağ: *1. Ayak.*

Gün gibi qadr ile başuñ göge irerse
daḥi / Yüzüñi her
kişinüñ **ayağına** ḥāk idegör (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2).
[*ayağına, -ı, -n, -a]*

Atı **ayağına** ferş olmağa ol şeh-
süvāruñ şīb / Tenüm zerd eyleyüp
derdiyle altunlu kumāş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
127, Beyit 3). [*ayağına, -ı, -n, -a]*

Ehl-i ‘ıyşuñ **ayağın** almış idi mäh-ı
şıyām / Geldi ‘īd irdi elinde qadeḥi

māl-ā-māl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 2). [ayağın, -ın]
A'dā atı **ayağına** pā-māl idüp reviş / Şihhatde zāt-ı pākı ola sālīm ü şafā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 35). [ayağına, -ı, -n, -a]
Görürse sen şehi fî'l-hāl niçe ferzāne / Piyāde ruḥ sürüp atıñ **ayağına** ola māt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 16). [ayağına, -ı, -n, -a]
Binse semend-i devlete ikbāl ü 'izz ile / Şāhān atı **ayağına** vārın ider nişār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 19). [ayağına, -ı, -n, -a]
Ol pūr-cefā ki eyleye geh geh vefāya nāz / Sen dürr-i eşkden dök **ayağına** şad niyāz (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 16). [ayağına, -ı, -n, -a]

ayağ: Far. Kadeh: ayâğ-ı bâde.
Ayık gelüp başarsa ayak şūfi meclise / Başdan getürsin **ayağı** sākī şarāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [ayağı, -ı, -]

ayağ: Kadeh 2. Şarap.
'İşret-i bağ-ı cihān kimseye kalmaz bākī / Getürelüm **ayağı** bezm-i fenādan sākī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 5). [ayağı, -ı]

ayağ: (sevgilinin) ayağı.
Ayağın taşını koşdum kılup eşkümlü hūn-ālūd / Ben anı lā'l-veş ol ḥātem-i zerrīne taş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6). [ayağın, -(u)ñ]

ayağ-: Kadeh.
Şunarsa kasesi çerhūñ ne gam ben 'aşıka sākī / Bugün çün iki destümde iki tolu **ayağum** var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [ayağum, -(u)m]

ayağ üstine dikili kal: Ayaklarının üzerinde öylece bekleyip durmak.
Gülşenüñ sır diyü esrārına vākıf olıcaḳ / Dikili ḳaldı ayağ üstine olup ḥayrān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 14). [ayağ üstine dikili ḳal, -dı]

ayağa düş: Acz içinde kalmak, kuvvetten düşmek, kıymetini kaybetmek, hakir olmak.
Fitne destin uzadup zülfüñ çü mekre başlar / Nice miskīn ayağa düşer kesilür başlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1). [ayağa düş, -er]

ayağa şal: Hor görmek, küçük düşürmek.
Göñlüm ayağa şalup itme şikest / Hoş degüldür pāy-māl olmaḳ zücāc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [ayağa şal, -up]

ayağa şal: 1.hor görmek, küçük düşürmek. 2.Ayak altında bırakmak, ayak altına atmak.
Zülfüñi **ayağa şal** devr-i şeh-i 'ādıldür / Başasın lāyık odur mekr ü fesād u fiteni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 33). [ayağa şal,]

ayağı: Kadeh.
Lāle cāmını urup yire getürdi **ayağı** / Gördi kim şāh-ı ḥazān geldi bozup encümeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 3). [ayağı, --ı]

ayağı götür: Çabucak çekilip gitmek. 2. Şarap içmek.
Çünki bezm ehline kan yutdurmaḳ oldı hū saña / Ben daḥı sākī götürdüm ayağı yā hū saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [ayağı götür, -dü, -m]

ayağına düş: Ayağına kapanmak, yalvarmak, dengeyi kaybederek

yere kapanmak 2. Kadehe düşmek, şaraba düşkün olmak.

Tekye-i dehr içre düşdüm ayağına cümleden / El çeküp ben eyledüm pîr-i muğânı ihtiyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [ayağına düş-, -dü, -m]

ayak: Ayak.

Şerbet-i bâdeden ol zâhîde iy sâkî müfîz / Oldı niqrîsi **ayak** derdine düşdi o marîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [ayak,]

ayak: Far. is. Kadeh, ayaklı kadeh. Mey-hâneye **ayak** getür iy şüfî şarâb iç / Hâlvette murabba' oturup içme müselles (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [ayak,] Bahâr eyyâmı 'işret vakti 'âşıklık zemânıdır / Şarâb iç iy gönül mest ol ne **ayaklık** zemânıdır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [ayaklık, -lık]

ayak: Çanak, kase.

Țutup lâle piyâle Țutdı şahrâ güşesin sende / Götür bâğa **ayak** 'ıyş it muvâfıklık zemânıdır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [ayak,]

ayak: Ayak. 2. Kadeh.

Kanlı yaş ile bezm-i maḥabbetde gözlerüm / Gûyâ şarâb ile iki tolu **ayak** durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [ayak,]

ayak bas: Ayak basmak.

Ayık gelüp başarsa ayak şüfî meclise / Başdan getürsin ayağı sâkî şarâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [ayak baş, -ar, -sa]

ayak bas: Bir yere varmak, ulaşmak.

Pür oldı mestlerden ḥalvet ayak başılmaz / Şüfî bu bezme gelme kim hûş-yâre yir yok (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [ayak baş, -ıl, -maz-maz]

ayak tola: Ayak dolamak. 2. (Birinin) İş yapmasına engel olmak.

Gönlüme ayak tolayup bend ider / Kākül-i cānān elinden el-ğıyās (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [ayak tola, -y, -up]

ayakda kal: Ayaklar altında olmak, ezilmek, hor ve hakir görülmek, perişan olmak.

Ayakda kalmış-ıduñ ḥāk gibi pây-māl olup / Elüñ almak muḳarrerdür o 'ālî-himmetüñ geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [ayakda kal, -mış, -ı, -du, -ñ]

ayakda kal: Ayakta beklemek; oturmamak.

Fazliyâ ayakda kaldum virmedi el devletüm / Yâ İlāhî sen ḥalâş it bu belâlardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 10). [ayakda kal, -du, -m]

ayakda ko: Ezilmesine, yok olmasına göz yummak.

Bir şeb beni yâ Rabb o meh-i bedre irişdür / Ayakda kıoma al elümi şadre irişdür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 7). [ayakda ko, -ma]

ayaklar altı: Düşkün bir durumda olmak, hakir görölme durumu.

Bir gün ola yüzüme başa diyu pâyın o serv / Sâye-veş ayaklar altında gönül pây-mâldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [ayaklar altı, -n, -da]

'ayb: Noksan, kusur, eksiklik.

Fazlî emsâline her şâ'ir geçen öykünmesün / 'Aybdur hem-per derilmek zâğlar 'anḳâlara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). ['aybdur, -dur]

‘ayb: Ar. Hata, kusur.

Degül mi ‘ayb ki il ‘aybına nazar idesin / Hezâr ‘aybuñı Settâr ide senüñ mestur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8). [‘ayb,]

‘ayb: Ayıp, kusur, hata.

Sañâ biñ ‘ayb ü bir tã‘at baña bir fişk u yüz biñ ‘özü / Ki zühd-i bî-riyâdan şüfî cām-ı bā-şafâ yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [‘ayb,]

Degül mi ‘ayb ki il ‘aybına nazar idesin / Hezâr ‘aybuñı Settâr ide senüñ mestur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8). [‘aybına, -ı, -n, -a]

Sihr-i Sehban’ı olup hem-ser-i jâj-ı Bâkıl / Bir ola hâr u gül ü zehr ü şeker ‘ayb u hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 30). [‘ayb,]

‘ayb: Utanılacak şey, kusur, hata.

Degül mi ‘ayb ki il ‘aybına nazar idesin / Hezâr ‘aybuñı Settâr ide senüñ mestur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8). [‘aybuñı, -un, -ı]

‘ayb eyle: Kınamak, ayıplamak.

Pâdişâhum her nefes âh itdügüm ‘ayb eyleme / Fûrkatünde her nefes eglence âh oldu baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [‘ayb eyle, -me]

Dilberüñ gâyet cefâ-kâr olduğın ‘ayb eylemeñ / Neylesün yâr olduğı-y-çün hüsne oldur mukteżâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [‘ayb eyle, -me, -ñ]

Fazlî’nüñ rüsvây u bed-nâm olduğın ‘ayb eyleme / Çünkü iy şüfî bilürsin her işi taqdîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7). [‘ayb eyle, -me]

‘Ayb eyleme şüfî o büte secdeler itsem / Lâyık mı k’ide mü’min olan terk-i ferâyiz (Kara Fazlî Dîvânı,

Gazel 107, Beyit 4). [‘ayb eyle, -me]

‘ayb it: Kusurda bulunmak.

İy şanem deyr-i cihânda zülfüñüñ sevdâların / Başuma alduğımı ‘ayb itme kim başuñda var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2). [‘ayb it, -me]

‘aye: Aya, el içi, avuç içi.

Parmaqlaruñ durur aña iy mäh şa‘şa‘a / Mihr-i sipihr-i luţf ol ay gibi **‘ayedür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [‘ayedür, -dür]

‘âyet: 1. Kur‘ân-ı Kerim’deki sûreleri meydana getiren kelime veya cümlelerden her biri. 2. Kimsenin inkâr edemeyeceği alâmet, işâret, nişan.

Hudâ hakkı senüñ semşîriñüñ şânında nâzildür / Bugün İnnâ Fetahnâ **‘âyeti** iy Hüsrev-i Sâni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 43). [‘âyeti, -i]

Mânend-i tîg kesdi kalem zulmi dehrden / Tîg eyledi kalem gibi ‘adl **‘âyetin** şikâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 2). [‘âyetin, -in]

Hüsrevâ nuşretin âsân eyle hem feth-i qarîb / Şân-ı tîguñda nüzül itmiş bir **‘âyetdür** bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 21). [‘âyetdür, -dür]

‘âyet: Ayet, delil, mucize.

İy cemâlüñ **‘âyeti** ünvân-ı dîvân-ı kadîm / Kaşlaruñ tuğrası Bi’smillâhi’r-raḥmâni’r-raḥîm (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 3). [‘âyeti, -i]

‘âyet: Ayet, delil, mucize.

Levh-i dilden yuyalum Fazlî bu cevri **‘âyetini** / Dest-i gamla yazalum anda ‘adem şüretini (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 15). [‘âyetini, -i, -n, -ı]

āyet-i gül-zār-ı cinān: Cennet bahçelerinin ayeti.

Ḥamdülillāh yine başlansa gerek bir sūra / Ki ola Fātihası **āyet-i gül-zār-ı cinān** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 5). [*āyet-i gül-zār-ı cinān,*]

āyet-i kullu men ‘aleyhâ fân: "Yer üzerinde bulunan her canlı yok olacaktır. (Rahman suresi, 26. ayet)" ayeti.

Oldı menşūr-ı ‘āleme ‘unvān / Āyet-i kullu men ‘aleyhâ fân (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 1). [*āyet-i kullu men ‘aleyhâ fân,*]

āyet-i kün fe-yekün: "ol der oluverir" ayeti.

Dîde-i ‘ibret ile sūre-i Yāsîn’de yūri / Āyet-i Kün fe-yekün’ı okıyup eyle nazar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 9). [*āyet-i kün fe-yekün, -ı*]

ayık: Akli başında, kendinde ve bilinçli olan.

Ayık gelüp başarsa ayak şūfi meclise / Başdan getürsin ayağı sākī şarāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [*ayık,*]

ayık: Akli başında.

Gāh mest ü gāh hayrān olduğum zāhid budur / Rind-i ‘ayyāşam yaraşmaz hîç **ayıklık** baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [*ayıklık, -lık*]

ayıl: Sarhoşluk, baygınlık vb. bir durumdan kurtulmak, kendine gelmek. 2. doğru yolu bulmak, insanı doğru yoldan alıkoyan unsurlardan arınmak.

Şöyle mest ol haşre dek **ayılma** Fazlî ger ola / Sākī-i maḥbūb destinde şarāb-ı hoş-güvār (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5). [*ayılma, -ma*]

āyîn: Adet, kanun.

Fazliyā āyine-veş şāf-ı dilüm anuñ-çün / Yūzi ayına nazar eylemek **āyînümdür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [*āyînümdür, -üm, -dür*]

āyîn: Ādet, töre, usul.

Kaşr-ı qadründe tokuz kat **āyine** / Bu tokuz kat kubbe-i āyine-fām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 7). [*āyine, -e*]

āyîne: Ayna.

Yüz yirden olursa n’ola ğam şūreti zāhir / Dil **āyinesin** pāreledî seng-i havādiş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [*āyinesin, -si, -n*]
Cārū-yı mey-i nāb ile pāk it koma şūfî / Dil **āyinesin** gird-i riyā ile mülevves (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [*āyinesin, -si, -n*]

Dōstuñ tālîb-i dîdārı iseñ iy ‘āşık / Var yūri qalbūñi **āyîne** gibi pāk idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [*āyîne,*]

āyîne: Ayna 2. gönül (Saflık, temizlik, hakikatleri olduğu gibi gösterme bağlamında).

Mücellā eyle lutf it şaykal-ı cām-ile iy sākī / Gönül **āyinesinde** oldı jengār-ı belā peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6). [*āyinesinde, -sin, -de*]

āyîne: Ayna 2. Gönül.

Şafaq şanmañ felekde görinen her şeb ki şalmışdur / Sipih **āyinesine** ‘aks ol kurbānlaruñ xanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 21). [*āyinesine, -si, -n, -e*]

āyîne: Ayna 2. gönül.

Ehl-i diller göricek **āyinede** taşvîrūñi / Bağına başmış yatur ‘İsā’yı Meryem

şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 5). [āyîne, -de]

āyîne: Ayna 2. saflık, temizlik; parlaklık, gösteriş.

Göricek anı geyüp
egnine āyîne zire / Turdı ceng
itmege peklendi katı āb-ı
revân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 9). [āyîne,]

āyîne: Ayna 2. gönül aynası.

Gözi anda kalur şanki
görünenleri āyîne / İşin başa iletmış
hübdur Berber Hasan Bālî (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 8). [āyîne,]

āyîne: İnsan, gönül, ayna.

Tırâş-içün dükânına varan anuñ
her āyîne / Nazar idüp o mihr-i
burc-ı hüsnüñ yüzi ayına (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 7). [āyîne,]

āyîne cüy-ı pür-şafâsı ol: Parlak ırmağın aynası olmak.

‘Āleme ‘arz itmege her-dem
cinānuñ ‘aksini / Oldı bir āyîne
cüy-ı pür-şafâsı Lādik’uñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3).
[āyîne cüy-ı pür-şafâsı ol, -dı]

āyîne-i çerh: Feleğin aynası.

Yâ meger āyîne-i çerhde oldı zâhir
/ ‘Aks-i na’l-i süm-i esb-i şeh-i
Cemşîd-ikbâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 22). [āyîne-i çerh,
-de]

āyîne-i dünyâ: Dünya aynası.

Aç gözün iy bî-nazar āyîne-i
dunyâyâ bak / Pertev-i ma’nâyı
seyr it şüret-i eşyâyâ bak (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1).
[āyîne-i dünyâ, -y, -a]

İy kudretünün mazharı ser-cümle-i
eşyâ / V’ey hikmetünün
manzarı āyîne-i dünyâ (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1). [āyîne-i
dunyâ,]

āyîne-i münévver: Nurlanmış ayna.

Žamîr-i rüşeni āyîne-i
münévverdür / Ki her tarîk ile
rüşendür aña şüret-i hâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 11).
[āyîne-i münévver, -dür]

āyîne-i muşaffâ: Saf, temiz ayna.

Tab’uñ āyîne-i muşaffâdur /
Görinür anda şüret-i ma’nâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 3).
[āyîne-i muşaffâ, -dur]

āyîne-veş: Ayna gibi.

Fazliyâ āyîne-veş şâf-ı dilüm anuñ-
çün / Yüzi ayına nazar eylemek
āyînümdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 82, Beyit 5). [āyîne-veş,]

N’ola gösterse cinân ‘aksin
cihân āyîne-veş / Saykal-ı râyıyla
gitdi rüy-ı ‘âlemden keder (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 35).
[āyîne-veş,]

ayır: Ayırmak, ayrı düşürmek.

Āh kim devrân ayırdı aşinâlardan
beni / Eyledi bîgâne zevk-ile
şafâlardan beni (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 3, Beyit 1). [ayırdı, -dı]

Bizi ol yahşı begden ayırdıñ / Hey
ne yavuz yaman imişsin sen (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 54). [ayırdıñ, -du, -ñ]

ayır: Ayırmak, ayırt etmek: Birkaç şeyi birbirinden ayıran niteliği anlamak, tefrik etmek. Tanıdığı kişiyi diğerlerinden ayırt etmek, tanımak.

Yâri benden ayırıp düşmenlere
yâr eyledüñ / Derd-i reşk ile beni
‘âlemden bîmâr eyledüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 4, Beyit 11).
[ayırıp, -up]

ayır-: Ayırmak, ayrı düşürmek.

Senligüñdür seni senden **ayıran** iy
miskîn / Yoğsa sensin girü
mañlûbuñ olan ancak bil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11).
[ayıran, -an]

‘āyn: (Ar.) Kendi, kendisi.

Ter düşüp bir
kaatrece **‘aynına** almaz Fazliyâ /
Çeşmüñ deryâ ile bir mâcerâsı
yok degül (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 121, Beyit 7). [‘aynına, -ı, -
n, -a]
Şükûh u şevket ile her kuluñ olup
Dârâ / Alur mı **‘aynına** dârâları
zihî dârât (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 17). [‘aynına, -ı, -
n, -a]

‘āyn: Arapçadaki "ayn" harfi.

‘İd lafzındaki **‘ayn** ile yed eyler
îmâ / Ya’ni eyyâm-ı şafâ irdi ele
câm-ı zer al (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 8). [‘ayn,]

‘āyn: Ayın (ع), Arap alfabesinin on
sekizinci harfi.

Yed-i şun‘ ile sipihr üzre Hudâ-yı
müte‘âl / Yazdı bir **‘ayn** ki tâ ‘İd-i
sa‘İde ola dâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 1). [‘ayn,]

‘ayn ol: Ayın harfi gibi olmak, ayın
harfine benzemek.

Şerm-i râyuñ ile ruh ‘ayn olur çün
dil nûn / Bâr-ı kahrûñ ile dil kâf
olur çün ten lām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24). [‘ayn
ol, -ur]

‘ayna dön: Özüne dönmek.

Şüreti zerd olup şayfda döndi ‘ayna
/ Öldi bir pîr-i za‘îf olmuş iken bâğ-
ı cüvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
33, Beyit 11). [‘ayna dön, -di]

‘aynı: Göz. Arap alfabesinde bir
harf.

Bahr-ı vaşluñdan beni dūr ideli
emvâc-ı hicr / **‘Aynıyam** şol

kañrenüñ kim ola ‘ummândan
cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20,
Beyit 2). [‘aynıyam, -y, -am]

‘aynı: Delil.

Ehl-i nazar egerçi ne ‘aynıdur ne
ğayrı / Hem **‘aynısın** hakikat hem
ğayrı kâ’inātuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 2). [‘aynısın, -sın
]

‘aynı: Aynısı, benzeri.

Ehl-i nazar egerçi ne **‘aynıdur** ne
ğayrı / Hem ‘aynısın hakikat hem
ğayrı kâ’inātuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 2). [‘aynıdur, -dur
]

‘ayn-ı ‘adl: Adil bir gözle.

Luğf u ihsânüñ sebîl-i Hak’da
mevfur eyledüñ / **‘Ayn-ı ‘adl** ile
cihân halkını manzûr
eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 7). [‘ayn-ı ‘adl,]

‘ayn-ı âfitâb-ı kehl: Göze çekilen
güneş gibi sürmenin aynısı.

Gubâr-ı râhuñ ile **‘ayn-ı âfitâb-ı
kehl** / Cebîn-i mâh-ı felek dâğ-ı
mihrüñ ile vesîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 23).
[‘ayn-ı âfitâb-ı kehl,]

‘ayn-ı ‘âlem: Âlemin gözü.

Câm-ı İşkuñ nûş idüp ben
müstedîm uyanmadan / **‘Ayn-ı
‘âlem** hıvâb-ı nûşin-i ‘ademden
sâkiyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
21, Beyit 6). [‘ayn-ı ‘âlem,]

‘ayn-ı ‘atâ: Bağış, ihsan kaynağı.

Turduğıñla kerem-i mahabsın
ü **‘ayn-ı ‘atâ** / Zâde Allâh zihî luğf-
ı Hudâ celle celal (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 31).
[‘ayn-ı ‘atâ,]

‘ayn-ı cân: Canın gözü; canın
tıpkısı.

Rûz-ı evvelde görüp dîdâr-ı yâri ‘ayn-ı cân / ‘İşk-ı dîdâr ile cûşân u hürûşân her zamân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 1). [‘ayn-ı cân,]

‘ayn-ı deryâ ol: Denizin kendisi olmak.

Cehd idüp katre iken cānib-i deryâya iriş / ‘Ayn-ı deryâ olagör olma esîr-i sâhil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6). [‘ayn-ı deryâ ol, -a, -gör]

‘ayn-ı fenâ: Yokluk kaynağı.

‘Ayn-ı fenâda olsun meşhûd bim ü bâkî / Meftûnı olma zâhid cehl ile fāniyānuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 6). [‘ayn-ı fenâ, -da]

‘ayn-ı nokşân: Eksiklik, kusur kaynağı.

Ki bilürsün seni sensin saña ‘ayn-ı nokşân / Sen seni ref’ idegör tâ ki olasın kâmil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10). [‘ayn-ı nokşân,]

‘ayn-ı nuşret: Yardım pınarı.

Niçe kim her şubh-dem cünd-i zulâm-efrûz-ı şeb / ‘Ayn-ı nuşretten ola meşhûr semşîr-i seher (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 41). [‘ayn-ı nuşret, -den]

ayrıl: Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, fîrak.

Gitdi devletlû begden ayrılduğ / Kullarına bu nice nekbetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 22). [ayrılduğ, -duğ]

ayru: Ayrı.

Senden ayru içdügüm şanma şarâb-ı nâbdur / Katre katre çeşm-i giryândan akan hûn-âbdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [ayru,]

Yürürüm vâlih ü âşüfte vü zâr / Çü Mecnûn Leyli’sinden ayru her bâr (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 5). [ayru,]

O Yûsuf-ruhdan ayru Fazlî’yem ben / Çü Ya’kûb oldu Beytû’l-hüzn mesken (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 9). [ayru,]

ayru: (Sevgiliden) Ayrı, uzak, ırak. Senden ayru gözlerüm yaşı durur hem-dem baña / Künc-i miñnetde belâ vü gam durur mañrem baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [ayru,]

ayruk: 1. Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.

Şabr eyleyeyin dil ne çeker sîm çeküp ayruk / Hercâyî güzel sevmeyeyin tevbeler olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 4). [ayruk,]

ayruk: Başka.

Bize ayruk cihânda râhat yok / Gitdi râhat zamân-ı miñnetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 23). [ayruk,]

ayruk: Ayrılmak, uzaklaşmak.

Çün irdi tîr-i ‘ışkuñ cāna ayruk neylesün cismi / Şehîd-i ‘ışk olıcak istemez ‘ömrüm kefen ‘âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [ayruk,]

ayvâr: Aldatan, hileci || gönül çelen (dilber bağlamında).

Hezârân derd ile ikrârın aldum ben o ‘ayyāruñ / Nuķūd-ı şabr u dil virdüm metā’-ı derdine yārūñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 12). [‘ayyāruñ, -un]

‘ayvās: İçki içmeye düşkün, çok içki içen.

Oñmadık
evbaşlar ‘**ayyāşlar** kallāşlar / Bir
bölük āvāreyüz maḥbūb
sevdāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 8, Beyit 14). [*‘ayyāşlar, -*
lar]

az: *Az, çok'un karşıtı.*

Dür idem medḥūne şad beyt ne şad
belki hezār / Pād-şāhum hele
ma‘zūr buyur kâfiye **az** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 31). [*az,]*

az: *Az 2. küçük.*

Gülüp sen ğayr ile dāyim beni gel
çok çok ağlatma / Şaḳın kim ḳan
olur **az** günde ğarḳ olur bu
merdümler (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 97, Beyit 2). [*az,]*

az: *Az, çok karşıtı.*

Nāzı **az** it hey helāk oldum
ḥabībüm nāzı **az** / Meh-cebīnüm
nāzenīnüm Muşli-i sīmīn-
beden (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 18, Beyit 8). [*az,]*

az: *Aç gözlülük, hırs, tamah.*

Muḡtenim oldu şü deñlü ni‘ama bāy
u faḳīr / Az ḳaldı ki cihāndan gide
vü götürüle **āz** (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 21, Beyit 12). [*āz,]*

az it: *Az göstermek.*

Nāzı **az it** hey helāk oldum
ḥabībüm nāzı **az** / Meh-cebīnüm
nāzenīnüm Muşli-i sīmīn-
beden (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 18, Beyit 8). [*az it,]*

az kal: *Miktar olarak az olma
durumu.*

Muḡtenim oldu şü deñlü ni‘ama bāy
u faḳīr / Az ḳaldı ki cihāndan gide
vü götürüle **āz** (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 21, Beyit 12). [*az ḳal, -dı*]

az ol: *Azalmak, miktarı az gelmek,
yeterli olmamak.*

Hün-ı ḳurbān ile lā‘l oldu ḳamu
seng-i siyeh / Kıymeti ḳalmadı
yāḳūtūñ eger olsa da az (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 9).
[*az ol, -sa*]

az ol: *Az gelmek, kısa sürmek.*

‘Ömr-i şerīfī gül gibi az oldu hey
dirīĝ / Peymāne-i ḥayātı ne tiz ḳoldı
hey dirīĝ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Müseddes 2, Beyit 8). [*az ol, -dı*]

‘azāb-ı nār-ı huṭūr: *Hatırlama
ateşinin zabı.*

Günāh eylemedür her zemān işūñ
Fazlî / Meger ki ḥātıra
itmez **‘azāb-ı nār-ı huṭūr** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22).
[*‘azāb-ı nār-ı huṭūr,]*

āzād: *Bağlarından kurtulmuş,
özgür.*

İsteseñ k’olasın **āzād** ḥazān-ı
ġamdan / Medḥ-i memdūḥuñı
sūsen gibi ḳıl derd-i zebān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 22).
[*āzād,]*

Olmadum bir laḫza bend-i
ġamdan **āzād** iy felek / Hey ne
zālimsin elūñden dād u feryād iy
felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
4, Beyit 2). [*āzād,]*

āzād ol: *Kurtulmuş olmak, uzak
olmak.*

Sen şeḫe ḳul olmaĝ ile ĝuşşadan
āzād olup / Ḳurtulup dūnyā
ġamından ‘ışḳ ile dil-şād
olup (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
9, Beyit 3). [*āzād ol, -up*]

āzāde: *Bağlarından kurtulmuş,
özgür.*

‘āşıḳ-ı bī-rengē hem-reng olımaḫ ol
sāde dil / K’olmaya ḳayd-ı nuḳūş-ı
dūnyeden **āzāde** dil (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1).
[*āzāde,]*

Āzāde iken ḳıldı ‘ışḳına beni bende
/ Ol bedr-i cihān-ārā Maḥmūd-ı

hilāl-ebrū (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 8). [âzâde,]

âzâde ol: Kurtulmak, bağımsız olmak.

Bend olup ğaflet ile bende-i nefis olma şaķın / Himmet it k'olasın âzâde olup bend- gûsil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2). [âzâde ol, -up]

'azamet: Büyüklük, ululuk.

'İdûñî Tañrı mübârek ide şavmuñ maķbûl / 'İd-i muķbil 'azamet bende-i kâbil iķbâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 45). ['azamet,]
Müstahikķ-i sa'âdet-i a'zamî / Müsta'idd-i celâlet ü 'azamet (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 4). ['azamet,]

'azam-i şân: Şanının yüceliği.

Pâd-şeh-zâde-i gerdün-'azamet kim oldur / 'Azam-i şân ile şeh-zâdeler içre mümtâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 16). ['azam-i şân,]

âzâr eyle: Azarlamak, incitmek, kırmak, üzmek.

Halk-ı cihânı eyledi âzâr Hakk'ı hem / Her kim ki eyledi seni âzâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10). [âzâr eyle, -di]

Halk-ı cihânı eyledi âzâr Hakk'ı hem / Her kim ki eyledi seni âzâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10). [âzâr eyle, -di]

azher: Daha, pek, en aşikâr. azher mine's-şems güneşten daha aşikâr.

Oldı rûşen çihresinde pertev-i devlet anuñ / Şemsden azherdür ol hulk aña bürhânı nider (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 13). [azherdür, -dür]

'azil yolın it: İşten el çekmek.

Geçdüm çü taht u tâcdan itdüm 'azil yolın / İy tâc-bahş u taht-sitân oldum ihtiyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 25). ['azil yolın it, -dû, -m]

'azîm: Yüce, ulu, haşmetli.

Nice çekem şütür-i na'tı hücre-i nazma / Ki hücre teng ü şütür küh-veş 'azîm beden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44). ['azîm,]

'azîm: Büyük.

Ol taht ki 'azîmdür ol tâc ki şerîf / Tâ haşr tâc bâķi ola taht pây-dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 6). ['azîmdür, -dür]

'azîm: Büyük, görkemli.

Ėâyet 'azîm cüsse velîkin hafîf pây / Gerçi sebûk-'inân idi ammâ girân-bahâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 5). ['azîm,]

'azîm: Kararlı, niyetli, azimli.

Şîven-i cehl ile olur kişi denî vü haşîs / Kemâl ü 'ilm iledür âdemî şeref ü 'azîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 4). ['azîm,]

'azîmet it: Bir yere yönelmek.

Ma'mûre-i haďâyir-i kudse 'azîmet it / İy Fazlî pây-ı himmeti besî harâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7). ['azîmet it,]

'azîm-i tîğ: Kılıcın büyüklüğü.

TîĖuñ mazâlimini kalem nice şerh ide / Kim ol 'azîm-i tîğ u kalem bir za'îf ü zâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 34). ['azîm-i tîğ,]

'azîz ol: Değerli, izzetli olmak.

Düşelden hıdmetinden dūr Ėâyet hıvâr olmuşduñ / 'Azîz olduñ yine minnet Hüdâ'ya 'izzetüñ

geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [‘azîz ol, -du, -ñ]

‘azm id: Gayret göstermek, gereğini yapmak.

Sürseñ semend-i nuşreti meydâna
‘azm idüp / Teng ola düşmenüñ
başına ‘arşa-i veğâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 20). [‘azm id, -üp]

‘azm id: Gitmek, yola çıkmak.

Çü rezme ‘azm ide ikbâl ile hâlâş
içün / Hezâr Rüstem ider hâkka
feth-i destânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 19). [‘azm id, -e]

‘azm it: Çalışmak, uğraşmak.

Hezârân kerr ü ferr ü şevket ü
şavletle ‘azm itdi / ‘Adûnuñ basına
teng itmege kahr ile devrânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 19). [‘azm it, -di]

‘azm-ı âşiyân-ı cinân evle: Cennet evlerini niyet etmek.

Ol hümâ uçdı âşiyânından /
Eyleyüp ‘azm-ı âşiyân-ı
cinân (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 9). [‘azm-ı âşiyân-ı cinân evle, -y, -üp]

‘azm-i bedahşân

id: Afganistan’daki Bedahşân şehrine gitmek.

Baş açuk yalın ayak ‘azm-i
Bedahşân idelüm / Gel kalender
olalum terk-i diyâr
eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 14). [‘azm-i bedahşân id, -elüm]

‘azm-i dîdâr kıl: Sevgiliye yönelme.

Çü Şun‘ullâh Emîr’üñ oğlu
Maḥmūd / Cinân bâğına kıldı
‘azm-i dîdâr (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 1). [‘azm-i dîdâr kıl, -dı]

‘azm-i rezm: Cenk etme isteği. 2. Savaşmak.

Ümîd oldur bu demde ‘azm-i
rezmüñ iy şeh-i ‘âlî / Serîr-i devlete
ide vesîle ‘avn-i Rabbânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 29). [‘azm-i rezm, -üñ]

‘azm-i rezm it: Savaş etmeye karar verip bu amaçla işe koyulma.

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür‘a-
keş hûbân-ı şevk / ‘Azm-i rezm
itseñ yanuçca bendedür şâhân-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 27). [‘azm-i rezm it, -se, -ñ]

Kayırma pâdişâhum ‘azm-i rezm
it virmek Allâh’uñ / Mu‘âvindür
saña her yirde ‘avn ü feth-i
Sübḥânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 25). [‘azm-i rezm it,]

‘azm-i rezm it: Savaş kastıyla yola çıkmak.

Kahramân’ı ide kahr u göre
Rüstem sitemin / ‘Azm-ı rezm itse
kemîn bende-i şemşîr-zenî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 15). [‘azm-ı rezm it, -se]

B

bā konem ne zi ẖilet-i

a'āda: Farsça bir beyit:
Düşmanların hilesinden korkum
yok.

Bā konem ne zi ẖilet-i a'āda /
Bāmāest çü himmet-i ahibbā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [bā
konem ne zi ẖilet-i a'āda,]

ba'b: 1.Kapı 2. yol.

Şöyle şevk olsa gerek âteş işinden
giceler / Ki yağa giceligin
şevkle **ba'bi** yārān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 27).
[ba'bi, -ı]

bāb: Bölüm, konu, mesele.

Kapusından ırılmağ bir
nefes **bābuñ** degül zinhār /
Hudā'dan feth-i bāb oldu çalış kim
furşatun geldi (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 137, Beyit 5). [bābuñ, -uñ]

bāb: Fasıl, husus, mesele, konu.

'Ulüvv-i rif'atı **bābında** çerh-i dūn
dūnī / Seḥā vü
himmeti **bābında** kân u baḥr-ı
le'im (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
34, Beyit 19). [bābında, -ı, -n, -da]
Ma'rifet **bābında** rindān-ı sūḥan-
dānlar bizüz / Baḥr-ı ma'nā
menba'-ı deryā-yı 'irfānlar
bizüz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 5). [bābında, -ı, -n, -da]

bāb: Husus, mesele, konu.

'Ulüvv-i rif'atı **bābında** çerh-i dūn
dūnī / Seḥā vü
himmeti **bābında** kân u baḥr-ı
le'im (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
34, Beyit 19). [bābında, -ı, -n, -da]

bāb: Ar. Kapı.

Şütür gibi yüz urup
hücre **bābına** çün olam / O hücrede
şütür-i mest gibi bāz-meken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 39).
[bābına, -ı , -n, -a]

bāba baş: Eşiğe ayak basmak,
menzile ulaşmak.

Küyün tokuz tolan yürü iy dil
o **bāba baş** / Rif'atde pāyuñı bu
tokuz kat kıbāba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1). [bāba
baş,]

bāb-ı cūd: Cömertlik kapısı.

Kim ki kalkup bāb-ı cūdına anuñ
idhāl ider / Yalvarup naḳd-i
murādın isteyüp dūrler döker (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit
3). [bāb-ı cūd, -ı, -n, -a]

bāb-ı sa'ādet: Mutluluk kapısı.

Ḳanı devlet iy perī **bāb-ı**
sa'ādet açılup / Ḥāneñ içinde
görem peydā beni tenhā seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3).
[bāb-ı sa'ādet,]

bāb-ı şehr-istān-ı feth: Şehir
kapılarının fethi.

Şāh-ı milk-i saltanat Sultān
Süleymān bin Selīm / Kim kılıcıyla
açıldı **bāb-ı şehr-istān-ı**
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 14). [bāb-ı şehr-istān-ı
feth,]

bād: Yel, Rüzgar.

Bāda vardı gül ile lāle yirinde yil
eser / Rūzgār itdi ḥavāle yine
yaprak dökeni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 2). [bāda, -a]

bād: Rüzgar.

Çāk itmez idi **bād** gelüp perde-i
'ırzın / Gül olmasa ger 'ārız-ı dil-
dāra mu'ārız (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 107, Beyit 2). [bād,]
Ḥiffetde **bād** öñince uçar berg-gāh-
veş / Ḳuvvetde līk kūh
gibi sābitü'l-binā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 6). [bād,]
Şöyle kavī za'īf ü za'īf ü kavī durur
/ **Bād** esdügince raḳş ider öñince

çün ğubār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 6). [bād,]
Şihne-i ma'deletüñ bāğa
şalupdur **bādî** / Kıpduğıçün şehir
tâc-ı gül ü yâsemi (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 16). [bādı,
-ı]

bād: Rüzgar.

Âhuma meyl eylese ol serv-kadd
olmaz 'aceb / **Bāde** çünkim dāyimā
serv-i sehî-meyyāldür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [bāde, -
e]

bād: 1. rüzgar 2. 2. olsun.

Hazān yaprağıdır şanma dönen
gülşende **bād** ile / Ten-i zer dü
nizārumdur hevāñ ile semā'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79,
Beyit 2). [bād,]

bād ol: Yel olmak, savrulmak.

Ağlasam āh eylesem gördükçe
ruhsāruñ n'ola / Nev-bahār eyyāmı
ekşer bād olur bārān yağar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5).
[bād ol, -ur]

bāda vir: Rüzgara vermek,
uçurmak 2. bozmak; boşa
harcamak, ziyan etmek.

Bu mātem ile bāda virüp berg ü
bārını / Artukda gülmesün gül-i
gülzār Yā Hüseyñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25). [bāda
vir, -üp]

bāda vir: Rüzgara vermek.

Berg ü bārını döküp yakdı vü yıkdı
bāğı / Sebzeyi bāda virüp toprağa
şaldı semeni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 4). [bāda vir, -üp
]

'Arızuñ bāda virür luṭf-ile berg-i
semeni / Kākülün ḥāke şalar kahr
ile müşg-i Ḥotan'ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 24). [bāda
vir, -ür]

bāde: Kadeh, şarap.

Leblerüñ yādına 'ālem söyle
düşdi **bādeye** / Sākiyā çeşmün gibi
her güşede biñ var mest (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2).
[bādeye, -y, -e]

Ma'cūna virme 'akluñı şarf
eyle **bādeye** / Uğrı dinilse zīra
ḥarāmīye ḥaḳ durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5).
[bādeye, -y, -e]

bāde: Kadeh, şarap. 2. Aşk şarabı.

Ruḥlaruñ devrinde dil itmez
lebüñden ictināb / **Bādeden** perhîz
vaḳt-i gülde key düşvārdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3).
[bādeden, -den]

bāde: İçki, şarap.

Destüñ toludur çü **bāde** sākî / Şun
destüme cām-ı nāb-ı şahbā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5).
[bāde,]

Şeğaf gün **bāde** aldı şubḥ gibi
destine sākî / N'ola dil maṭla'ından
olsa ḥürşîd-i şafā peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4).
[bāde,]

bāde: İçki, şarap.

Acıdup **bāde** gibi rûze bizüm
cānımız / Cām gibi kurudup тұrur
idi qanımız (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 23, Beyit 9). [bāde,]

bāde-i rengîn-i şî'r: Şiirin renkli
kadehi.

Bāde-i rengîn-i şî'rüñ var-iken /
Kim ki mey-nüş eyleye olsun
ḥarām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1,
Beyit 11). [bāde-i rengîn-i şî'r, -üñ
]

bāde-i vahdet: Birlik, vahdet
şarabı.

Bezm-i keşretde nice 'āḳil u ḥüşyār
olasın / **Bāde-i vahdet** ile demdür
olursañ ḳan-ı dil (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3). [bāde-i vahdet,]

bādeye düş: *Şaraba düşmek. 2. zil zurna sarhoş olmak.*

Bādeye düşdün yitürdün nağd-i şabır iy gönül / 'Ākıbet n'eyler göresin ol delükanlu saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [*bādeye düş, -dü, -ñ*]

bādî: *Sebepe olan şey, sebep.*

Bir esb idi ki 'ālemi devr eyler yidi cest / **Bādî** nazarda niteki fikr-i ūlū'n-nühā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 3*). [*bādî,]*

bādî: *Ah rüzgarı.*

Eger bu meclise dirseñ nedür **bādî** nedür bā'is / İdüp şeh-zāde-i a'zam Resūl'ün sünnetin icrā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 49*). [*bādî,]*

bād-ı āfet: *Kötülükler, fenalıklar rüzgârı.*

Ol muṭarrā gonce k'oldı bāğ-ı devletde 'ıyān / Hāk Te'ālā bād-ı āfetden aña virüp amān (*Kara Fazlî Dîvânı, Muāşşer 1, Beyit 33*). [*bād-ı āfet, -den]*

bād-ı āh: *Ah rüzgarı.*

Komadı bir dāne şabrum dilde ol hāl-i siyāh / Hirmen-i dünyāyı berbād itse n'ola **bād-ı āh** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 13*). [*bād-ı āh,]*

bād-ı āh: *Ah rüzgârı. (Āşığın üzüntü ve kederinden kaynaklanan ahı bağlamında).*

Hebā olup tozar gördüm hevāya bād-ı āhumdan / Anuñçün ten gubārın eşk-i hūnīnümle yaş itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5*). [*bād-ı āh, -um, -dan]*

bād-ı hazān: *Sonbahar rüzgarı.*

Geldi çün pîr-i mübārek-nefes-i **bād-ı hazān** / Terk-i tecrîd olup oldı ağaçlar 'üryān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 12*). [*bād-ı hazān,]*

bād-ı hazān gel: *Sonbahar rüzgarı geldi.*

Korkusından büzülüp beñzi şarardı bāguñ / Şu kadar hışm ile geldi çemene bād-ı hazān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 3*). [*bād-ı hazān gel, -di]*

bād-ı hazān gel: *Sonbahar rüzgarı geldi.*

Korkusından büzülüp beñzi şarardı bāguñ / Şu kadar hışm ile geldi çemene bād-ı hazān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 3*). [*bād-ı hazān gel, -di]*

bād-ı hazān-ı ecel: *Ölüm*

sonbaharının rüzgarı.

Gülşen-i 'ömrüñüñ aldanma bahārına bugün / 'Ākıbet **bād-ı hazān-ı ecel** eyler vîrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 20*). [*bād-ı hazān-ı ecel,]*

bād-ı hışm: *Öfke rüzgarı.*

Kurı yire başını bî-çārenüñ ağıtdılar / **Bād-ı hışm** ile yüregin oynadup incitdiler (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 9*). [*bād-ı hışm,]*

bād-ı lutf: *İyilik rüzgarı.*

Yine rif'at buldı **bād-ı lutf** ile / Bāğ-ı ikbālūñ nihāl-i nevberi (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 1*). [*bād-ı lutf,]*

bād-ı lutf: *Lütuf, iyilik, hoşluk rüzgârı.*

Dest-i cūd ile bulur zîveri 'ağd-i eyyām / **Bād-ı lutf** ile olur tāze gül-istān-ı cihān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 23*). [*bād-ı lutf,]*

bād-ı mağrib: Batıdan esen rüzgar.

Zülfün-içün âh idersem eşk-i bî-pâyân yağar / **Bād-ı mağrib** eşse zîrâ hükmdür bārân yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [bād-ı mağrib,]

bād-ı nuşret: Allah'ın yardım rüzgarı; galibiyet rüzgarı 2. ilahî kudret, güç; zafer belirtisi.

Serverâ fülk-i hayâtını 'adûñuñ itdi gark / Bād-ı nuşretle yine cüş eyleyüp 'ummân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 28). [bād-ı nuşret, -le]

bād-ı şabā: Sabah rüzgarı.

Ger **bād-ı şabā** virmese zülfün haberinden / Âh kim cigerüm nâfe gibi kan olacağdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [bād-ı şabā,]

Bād-ı şabāya zülfî peyâmın getir didüm / Gölü getürdi başuma sevdâ haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [bād-ı şabā, -y, -a]

İdelüm **bād-ı şabā** gibi vatandaşan 'uzlet / Gel kalender olalum terk-i diyâr eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 8). [bād-ı şabā,]

bâdiye-peymâ: Bâdiye-peymâ:

Çölü ölçen. 2. Çölde dolaşan, çölde gezen.

Gîtî-güzâr u şâ'ika-cünbiş felek-reviş / Hâmûn-nevred ü **bâdiye-peymâ** vü bād-pā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 2). [bâdiye-peymâ,]

bād-pā: Rüzgar ayaklı 2. ayağı çabuk, hızlı; etkisi büyük.

Gîtî-güzâr u şâ'ika-cünbiş felek-reviş / Hâmûn-nevred ü bâdiye-peymâ vü **bād-pā** (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 22, Beyit 2). [bād-pā,]

bād-pā: Rüzgar ayaklı 2. ayağı çabuk, hızlı (Burak).

Bir anda kıldı tokuz hücreden şütür birden / Ki hücre teng ü şütür hem-çü **bād-pā** tevsen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20). [bād-pā,]

bāğ: Bağ, bahçe.

Korkusından büzülüp beñzi şarardı **bāğūñ** / Şu kadar hışm ile geldi çemene bād-ı hazân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 3). [bāğūñ, -uñ]

bāğ: Bağ, bahçe 2. âlem.

Dîdârını dil-dârūñ iden kimse temāşā / İy şūfî cinân **bāğına** meyl eyleye hāşā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [bāğına, -ı, -n, -a]

Zemîne dâmen-i gülden kızıl altun nişâr olsa / Güzellük nev-bahârında cihân **bāğ** bahâr olsa (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 2). [bāğ, -ı]

Çü Şun'ullāh Emîr'ūñ oğlu Maḥmūd / Cinân **bāğına** kıldı 'azm-i dîdâr (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 1). [bāğına, -ı, -n, -a]

bāğ: Bağ, bahçe.

Eger biñ yirde **bāğ** olsa durmaz bāğ-ı cennetde / Cihānda gülşeni kūyuñ idinmişken vatan 'āşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [bāğ, -ı]

Gülsen-i 'âlemde ol bir mîve-i nev-bâdedür / Kim anuñla saltanat **bāğın** olupdur bār-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 8). [bāğın, -ıñ]

Revzenler oldı kaşr-ı vücūdında her yağır / Kılmağa şāh-ı rūhı 'adem **bāğına** güzâr (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 25, Beyit 13).
[bāğına, --ı, --n, --a]

Berg ü bārını döküp yakdı vü
yıkdı **bāğ** / Sebzeyi bāda virüp
toprağa şaldı semeni (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 4*). [bāğı,
-ı]

Yüri nergis gibi göz yum bu
cihân **bāğından** / Ki degül göz
yumup açınca bahāriyye
zemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
33, Beyit 19*). [bāğından, -ı, -n, -
dan]

Bî-hār bir güli yok u
bülbülli **bāğ**ı yok / Destinde lāle-
būy ki anuñ būy-ı dāğı yok (*Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit
14*). [bāğı, -ı]

Āh kim ğurbetde gönlüm oldu
yārından cüdā / Bülbul-i güyā
gibi **bāğ** u bahārından cüdā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*).
[bāğ,]

bāğ: Bağ 2. bahçe.

Țutup lāle piyāle Țıtdı şahrā
güşesin sende / Götür **bāğa** ayak
'ıyş it muvāfıqlık zemānidur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2*).
[bāğa, -a]

Bāğ zeyn itdi kamu ħil'at-ı nevrüz
ile / Geydirüp nergise bir hoş kile-i
zer nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 4*). [bāğ,]

Göz açup cümle şüküfe açılup şād
oldı / **Bāğa** virdi haber-i lütfuñı
beñzer nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 27*). [bāğa, -a]

İrişüp faşl-ı ħazān ile
ta'ayyün **bāğa** / Ten-i 'āşık gibi
zerd eyledi rüy-ı çemeni (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 7*).
[bāğa, -a]

Şıhne-i ma' deletüñ **bāğa** şalupdur
bādı / Țapduğıçün seheri tāt-ı gül
ü yāsemeni (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 16*). [bāğa, -a]

Nā-gehān ben de varup **bāğa** bu
ĥālî gördüm / Anda bu maṭla'-ı
ğarrā dilüme geldi hemān (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 15).
[bāğa, -a]

bāğ: Bağ, bahçe.

Zer varakdan niçe
kim **bāğda** naḳḳāş-ı ħazān / İde
bayraklar ile naḳş-ı zemīni
yeksān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
33, Beyit 41*). [bāğda, -da]

bāğ: Bağ, bahçe.

Țağa düşsem yād-ı ruḥsāruñla
eşkümden benüm / Țağ rāğ u
rāğ **bāğ** u **bāğ** pür ezhār olur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1*).
[bāğ,]

Țağa düşsem yād-ı ruḥsāruñla
eşkümden benüm / Țağ rāğ u
rāğ **bāğ** u **bāğ** pür ezhār olur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1*).
[bāğ,]

bāğ: Bağ 2. Yeryüzü.

Hoş geçer zıll-ı hümā yanında
mecnū'-ı nüfūs /
Saltanat **bāğında** bir serv-i
'adāletdür bugün (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 27, Beyit 14*).
[bāğında, -ı(n), -da]

Gül-i bî-hār iken ol ğonce
cihân **bāğında** / Dikenin gözine
şoḳ görür iseñ gül dikeni (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 27*).
[bāğında, -ı(n), -da]

Fazlî-i üftādenüñ budur du'āsı bî-
gümān / Saltanat **bāğında** iy serv-i
ĥırmān her zemān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 31*).
[bāğında, -ı(n), -da]

Dağı bir ğoncedür tāze
cihân **bāğında** ol dilber / Țadi serv
ü yañağı gül ruḥı lāle gözi
'abher (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 5*). [bāğında, -
ı(n), -da]

bāğ: Bağ, bahçe.

Çeşme-i mihrden aḳıtdı tarāvet
ābın / İtdi sîr-āb cihân **bāğını** yek-
ser nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Kaside 16, Beyit 7). [bāğını, -ı, -n, -ı]

Şaklayup gülşen-i ‘ömrüñi şitâdan
Bārī / Devletüñ **bāğını** ser-sebz ide
mānend-i cinān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 30*).
[bāğını, -ı, -n, -ı]

bāğ ol: *Bağ haline gelmek, bahçe olmak.*

Aña yā Rab cinān turağ olsun /
Meskeni gülsitān u bāğ
olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 61*). [bāğ ol, -sun]

bāğ ol: *Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer olmak.*

Bāğ olmuş idi hummā-yı hāzāndan
maḥrūr / Ezdi kāfūr dimāğına
ṭabīb-i devrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 2*). [bāğ ol, -mış, -i, -di]

Aña tağ üsti bāğ olup her-dem /
Ḥasreti bağrumuzda dāğ
olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 66*). [bāğ ol, -up]

bāğbān: *Bağcı, bahçıvan.*

Bāğbānā bize ol ḳadd ü bu ‘arız
besdür / Oda yak serv-i revānı şuya
şal yāsemeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 25*). [bāğbānā, -a]

bāğ-ı ‘ālem: *Dünya bahçesi.*

İki ‘ālemde bir dîdāre ḥayrān ‘āşık-
ı pākum / Yeter gül-zār-ı ḥüsnüñ
bāğ-ı ‘ālemden ferāğum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3*).
[bāğ-ı ‘ālem, -den]

Şevḳ ü şādīde olursa ḥalk bülbul-
veş n’ola / Bāğ-ı ‘ālemde açıldı çün
gül-i ḥandān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [bāğ-ı ‘ālem,]

bāğ-ı ‘ālem: *Dünya bahçesi.*

Bāğ-ı ‘ālemde ne bir sencileyin gül
bulunur / Ne senüñ gibi güle dil
gibi bülbul bulunur (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1). [bāğ-ı ‘ālem, -de]

Bāğ-ı ‘ālemde ne ḳaddüñ gibi bir
serv olur / Ne ser-i zülf-i siyāhuñ
gibi sünbül bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [bāğ-ı ‘ālem, -de]

Bāğ-ı ‘ālem içre bir gül-ruḥ nazır
olmaz saña / Yok durur mişlūñ
cihānda ḥāşılı hergiz şehā (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 11*). [bāğ-ı ‘ālem,]

bāğ-ı ‘atā: *İhsan bağı.*

Umaram dikmelerine irişe neşv ü
nemā / Olalar tāze vü ter bāğ-ı
‘atāsında müdām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 29*). [bāğ-ı ‘atā, -sı, -n, -da]

bāğı boz: *Bağı toplamak.*

Yine güller açılıp ḳaldı yirinde
dikenî / Bozdı dihkān-ı felek bāğı
ḳurutdı çemeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 1*). [bāğı boz, -dı]

bāğ-ı cān: *Can bahçesi.*

Bāğ-ı cān ḥurrem olur bārān
rahmetdür baña / Sīneme kim
ḡamze-i dil-dārdan peykān
yağar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [bāğ-ı cān,]

bāğ-ı cefā: *Eziyet, sıkıntı bahçesi.*

N’ola bāğ-ı cefāña zerrece meyl
itmesem şüfî / Bugün Fazlî gibi
çün yār işigünde turağum
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [bāğ-ı cefā, -ñ, -a]

bāğ-ı cennet: *Cennet bahçesi.*

Eger biñ yirde bāğı olsa durmaz
bāğ-ı cennetde / Cihānda gülşeni
küyuñ idinmişken vatan
‘āşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3*). [bāğ-ı cennet, -de]

O ḥücre-keş şütür üstinde bāğ-ı
cennetden / Açıla çeşm-i şütür gibi
ḥücreme revzen (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37). [bâğ-ı cennet, -den]

Yanicağ anda şâdurvânı seyr it
bâğ-ı cennetde / Hemânâ nûrdan
bir servdür halkeylemiş
Mevlâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 47*). [bâğ-ı cennet, -de]

bâğ-ı cihân: *Dünya bahçesi.*

Yumdı bu derd ile göz bâğ-ı
cihândan nergis / Hancere düşdi
görüp süsen o zecr ü miheni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 5*).
[bâğ-ı cihân, -dan]

bâğ-ı cinân: *Cennet bahçesi.*

Şanasın nûrdan bir servdür **bâğ-ı cinân** içre / Yanicağ anda şâdurvânı
iy dil eyle seyrânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 28*). [bâğ-ı cinân,]

bâğ-ı cüvân: *Gençlik bahçesi. 2.. Gençlik çağı.*

Şüreti zerd olup sayfda döndi ‘ayna
/ Öldi bir pîr-i za‘îf olmuş iken **bâğ-ı cüvân** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 11*). [bâğ-ı cüvân,]

bâğ-ı dehr: *Dünya gül bahçesi.*

Şahn-ı gül-zâr-ı cihânda verd-i
handânım Hasan / **Bâğ-ı dehr** içre
kadi serv-i hırâmânım
Hasan (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 1*). [bâğ-ı dehr,]

bâğ-ı dehr: *Dünya bahçesi.*

Gül-i hayât açılmazdı **bâğ-ı dehr** içre / Eger ki gülşen-i
vaşluñdan irmese nefehât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 30*).
[bâğ-ı dehr,]

bâğ-ı devlet: *Mutluluk/devlet bahçesi.*

Ol muţarrâ gonce k’oldı bâğ-ı
devletde ‘ıyân / Hâk Te‘âlâ bād-ı
âfetden aña virüp amân (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 33). [bâğ-ı devlet, -de]

bâğ-ı emvât: *Ölüler*

bahçesi(mezarlık).

Dem-i ‘İsî ile şan mürdelere irdi
hayât / Bâğ-ı emvâtına cân virdi
ser-â-ser nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 10*). [bâğ-ı emvât, -ı, -n, -a]

bâğ-ı firdevs: *Cennet.*

Kâfirem mâyil olursam bâğ-ı
firdevse baña / Ger teferrüc-gâh ola
ol dergeh-i gerdün-fezâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3*).
[bâğ-ı firdevs, -e]

bâğ-ı ikbâl: *Talih bahçesi.*

Yine rif‘at buldı bād-ı luţf ile /
Bâğ-ı ikbâlün nihâl-i nevberi (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 1*).
[bâğ-ı ikbâl, -ün]

bâğ-ı ‘işk: *Aşk bahçesi.*

Fazliya var mı cihânda **bâğ-ı ‘İşk** içre ‘aceb / Bûse-i lâ‘l-i leb-i
cân-bahş-ı dilberden lezîz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5*).
[bâğ-ı ‘işk,]

bâğ-ı miñnet: *Sıkıntı bahçesi 2. gönül.*

Sîne-i zerdümüñ üstinde benüm
dâğlarum / Bâğ-ı miñnetde açılmış
gül-i nesrînümdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4*). [bâğ-ı miñnet, -de]

bâğ-ı nazm: *Şiirin bağı,bahçesi.*

Her zemânda gül-i ma‘nâyı görür
dir minķâr / **Bâğ-ı nazm** içre dili
bûlbûl-i mergûb-elhân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 31*). [bâğ-ı nazm,]

bâğ-ı vücûd: *Vücut bahçesi. 2. Beden.*

Olmasa **bâğ-ı vücûd** içre eger
çeşme-i nuţk / Gül ü reyhân-ı cihân

olmaz idi t  ze v   ter (Kara Fazl   D  v  n  , Kaside 15, Beyit 4). [b  g-   v  c  d,]

b  g-   v  c  d: Beden bah  esi. 2. maddi varlık.

A  lub b  g-   v  c  dında sa  adet g  lleri / G  l  en-i   lemd     alsun b  y-   l  tfından e  er (Kara Fazl   D  v  n  , Kaside 19, Beyit 28). [b  g-   v  c  d, -in, -da]

b  g-   zem  n: Zamanın g  lbah  esi.    n na   b olmad   bir g  n bize b  y-   v   lat / G  l gibi elde iken b  g-   zem  nda f  r  at (Kara Fazl   D  v  n  , Murabba 28, Beyit 7). [b  g-   zem  n, -da]

b  g  -y  n-     adl: Adalet isyankarlar  .

Vird  n hev  -y   l  tf  n ile dehre i  tid  l /   td  n cin  n cih  n   ey   b  g  -y  n-     adl (Kara Fazl   D  v  n  , Kaside 18, Beyit 24). [b  g  -y  n-     adl,]

ba  la-: Ba  lamak, sarmak, takmak.

Nice bir ba  laya bu     m-i dili h  v  b-   ec  l / Gel   alender olalum terk-i diy  r eyleyel  m (Kara Fazl   D  v  n  , Murabba 28, Beyit 10). [ba  laya, -y, -a]

ba  la: Ba  lamak.

  a  laru  n iki m   avves t    dur k   st  d-     un   / H  snu  n eyv  n  na ol t     m    bil ba  lam     (Kara Fazl   D  v  n  , Gazel 100, Beyit 2). [ba  lam    , -m    ]

ba  la: Sarmak, takmak, asmak.

  eker      h  cre-i g  vdesini ec  l     t  ri / Bu h  crede     t  r  n ba  lama deg  l me  men (Kara Fazl   D  v  n  , Kaside 5, Beyit 3). [ba  lama, -ma]

ba  la:   p ve benzeri   eylerle dolamak.

Ba  na ne     t  r-   g  rd  n gerek ne h  cre-i h    k /      ba  ladum     t  r-           t-   h  creyi ben (Kara Fazl   D  v  n  , Kaside 5, Beyit 8). [ba  ladum, -du, -m]

ba  la: Ba  lamak, ili  tirmek.

  o   alay  n boyn  n     olum nih  yet diy  ler / Boyn  na bir     h altundan h  m  y  l ba  lam     (Kara Fazl   D  v  n  , Gazel 100, Beyit 1). [ba  lam    , -m    ]

ba  la: Ba  lamak 2. yazmak, bir araya getirmek.

  ald   h    tu  n n        hergiz bey    a          / Ger  i va  f  nda anu  n Fazl   res  y  l ba  lam     (Kara Fazl   D  v  n  , Gazel 100, Beyit 4). [ba  lam    , -m    ]

ba  lan:   p, ba   gibi bir v    ta ile bir   eye, bir yere tutturulmu   olmak, ba  lı bulunmak // (Bir kimseye veya   eye) Yak  n  lık duymak, ıs  nmak, sevgi beslemek. Bir b  t  n       na z  nn  r-   ma  abb  t ba  lanup / Mescidi terk eyled  k her-dem kil  s  ndayuz (Kara Fazl   D  v  n  , Kaside 8, Beyit 19). [ba  lanup, -up]

ba  lan:   p, ba   veya ba    a bir ara  la bir   eyi bir yere, di  er bir   eye veyahut birkaçı   eyi birbirine tutturmak, birle  tirmek, raptetmek.      ir  p     d  n olup mecm  -   e      l-   cih  n / C  me-i f    ir g  y  p ba  landu  n  ca d  r kemer (Kara Fazl   D  v  n  , Kaside 19, Beyit 22). [ba  landu  n  ca, -du  , -in, -ca]

ba  lan: Ba  lanmak 2. Tutulmak.

    t  r gibi su  na ba  landı h  cre-i dehre / Deg  l o ma  rem-   h  cre

beterdür üstürden (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6*).
[bağlandı, -dı]

bağlu kul: *Esir, köle.*

Ben abdālî işiginde iden bir
boynı **bağlu kul** / Bugün ol pîr ola
mı nev-cüvân Dervîş
Bālî'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 8*). [bağlu kul,]

bağr: *Bağır ve göğüs.*

Bağruma çeksem diyü sen servi bir
kez tîr-veş / Ham olup kıddi 'aşāya
düşdi kıvsûn pîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*).
[bağruma, -(u)m, -a]

Bağrına dâğ-ı hasret urup lâleler
kamu / Yakşun başına âteşi küh-sâr
Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 27*). [bağrına, -ı, -n, -a]

Bağrını tîğ-ı hasret ile hûn idüp
şafağ / Yakşun derûnına gam ile
nâr Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22*). [bağrını, -ı, -n, -ı]

Urula **bağrına** hüsrevlerüñ key
reşkden şāhā / Eger bu saltanatda
görseler sen şāh-ı devrânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 39*).
[bağrına, -ı, -n, -a]

Büy-yı hulkunı tutalı dehri düşüp
sevdāya / Reşk ile **bağrını** hûn
eyledi misk-i Hotan'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 17*).
[bağrını, -ı, -n, -ı]

bağr: *Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.*

Çāre ne rûz u şeb figân idelüm
/ **Bağrumuz** hasret-ile kan
idelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 40*). [bağrumuz, -umuz]

İy ciger tîr-i hecr ile delinüp
/ **Bağruñı** hasret ile kan eyle (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 44*). [bağruñı, -uñ, -ı]

bağr: *Bağır, kalp, gönül.*

Hañcer-i şem' ile **bağrın** pâre pâre
eylemiş / Kana gark olmuş yatur
pervâneler gördüñ mi hîç (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3*).
[bağrın, -ı, -n]

Ehl-i diller göricek âyîne
taşvîrünü / **Bağrına** başmış yatur
'İsâ'yı Meryem şandılar (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 5*). [bağrına, -ı, -n, -a]

Çāk kıl iy şehir girîbānuñ / İy
şafağ eyle **bağruñı** hûnîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 16*). [bağruñı, -u, -ñ, -ı]

bağr: *Göğüs, sine, gönül, yürek.*

Lâle-veş ol gülün firâkıdan
/ **Bağrumuz** tolu dâğ-ı
hasretdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 27*).
[bağrumuz, -u, -muz]

Gice gündüz demidür ağlayalum
/ **Bağrumuz** nâr-ı gamda
tağlayalum (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 30*).
[bağrumuz, -u, -muz]

Bağrumuz kana döndi hasretle /
Görüñüz kim bize ne âl oldu (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 35*). [bağrumuz, -u, -muz]
Aña tağ üsti bağ olup her-dem /
Hasreti **bağrumuzda** dâğ
olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 66*). [bağrumuzda, -umuz, -da]

bağr: *Bağır, göğüs, sine. 2. Gönül.*
Gül gibi çāk-ı girîbān lâle
gibi **bağrı** kan / Çārsū-yı 'ışkda
mestāneler gördüñ mi hîç (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*).
[bağrı, -ı]

bağr: *Bağır 2. Aşığın gönlü.*

Tîğ-ı gamdan **bağrı** şad-çāk
olmaya her kimsenüñ / Ehl-i 'ışk
içinde tutmazlar dilā anı

dürüst (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [bağrı, -i]

Mezra‘-ı cānda şaçaldan fitne tuhmın beglerüñ / Lāle-veş **bağrumda** çakdı kara kara başlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2). [bağrumda, -um, -da]
Bir yaña dilber gamı yasumı gül-gün eyledi / Bir yaña gurbet belası **bağrumı** hün eyledi (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3). [bağrumı, -um, -ı]

Bağrumı tîğ-ı gam u hicrân ile kan eyledüñ / Hey ne zālîmsin elüñden dād u feryād iy felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 8). [bağrumı, -um, -ı]

Bağrumı hün itdi hasretler cüdālîklar begüm / Kāş ezelden olmayaydı aşinālîklar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 2). [bağrumı, -um, -ı]

Ṭa‘n-ile düşmenlerüm hod **bağrumı** hün eyledi / Kāş ezelden olmayaydı aşinālîklar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 8). [bağrumı, -um, -ı]

bağr: Bağır 2. Aşığın gönlü.

Dilberüm hercāyi **bağrum** hün u bahtum ser-nigün / Dōstlar fāriğ gönül bî-çāre vü cismüm zebün (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 5). [bağrum, -um]

bağr: Sine, göğüs, yürek, kalp, gönül.

‘Ākıbet taşā çalar cām-ı hayâtı çü felek / Lāle gibi yūri ur **bağruña** dāğ-ı harmān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 21). [bağruña, -uñ, -a]

bağrı taş ol: Taş bağırlı, taş kalpli, acımasız, merhametsiz.

Taş olsa bu firāka taşā bağrı doymaya / Kimdür bu demde kılmaya leyl ü nehār āh (Kara

Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22). [bağrı taş ol, -sa]

bağrın del: İçinden geçmek 2. yürek acısı vermek.

Meger sihr okıdur gamzeñ deler ‘āşıkıların bağrın / Ne kan zāhir olur andan ne zaḥmından nişān peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [bağrın del, -er]

bağrını yak: Göğsünü yakmak.

Mü‘min olan yaķar bu muşibetle bağrını / Kāfir de eylesün bu işe şad hezār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 20). [bağrını yaķ, -ar]

bağrum van: Üzüntü çekmek, çok acı duymak.

Āb-ı āteş-tāb ile luṭf eyle teskīn it anı / Yandı bağrum tābiş-i nār-ı elemde sākıyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [bağrum van, -dı]

bağrumuz yak: Yüreğini yakmak, hasretle yanmak.

Her gice Fazlıyā gam ile bağrumuz yaķup / Her gün firāk ile kılalum āşikār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 23). [bağrumuz yaķ, -up]

bağrumuza ur: Bağrımıza vurmak.

Urduñ gam ile bağrumuza dāğ-ı hasreti / Nīrān-ı fitneden yine şalduñ hūbāna nār (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 2). [bağrumuza ur, -du, -ñ]

bahā: Far. Kıymet, değer, bedel.

Yine bir taze dilber sevdi Fazlî şimdi ‘ālemde / Bulınmaz behcet ü hūsn ü **bahāda** hīç aña hem-tā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 6). [bahāda, -da]

bahā: Değer, bedel, fiyat.

Hüsnü'nün kim **bahāsı** cümle cihān / Bārek-Allah zihī kemāl-i baha (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [bahāsı, -sı]

bahāne: Bahane, sebep.

Niçün su'ālin eyleme bu kār-hāneye / Tutma **bahāne** her nefes ol bî-bahāneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 1). [bahāne,]

bahār: Bahar mevsimi.

Gerçi yüz reng ile zeyn itmiş idi anı **bahār** / Virdi ta'yîn aña reng ile harîfûn düzeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 8). [bahār,]

'Āleme köhne bahār ile irüp bir 'ālem / Kim eger taze **bahārı** görüp ol hoş zemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 11). [bahārı, -ı]

Olma mağrūr cihān bağına iy dil bir ān / Kişinün āhır irer 'ömri **bahārına** hazān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 16). [bahārına, -ı, -n, -a]

Şevkine 'îd ü **bahāruñ** yine demdür ele al / Sākıyā töldura şol kan olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 8). [bahāruñ, -uñ]

bahār: Bahar (dünya güzellikleri, neşesi ve mutluluğu bağlamında).

Bahār eyyāmı 'işret vakti 'āşıklık zemānidur / Şarāb iç iy gönül mest ol ne ayaklık zemānidur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [bahār,]

bahār: Bahar 2. güzellik.

Gülşen-i 'ömrünün aldanma **bahārına** bugün / 'Ākıbet bād-ı hazān-ı ecel eyler vîrān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 20). [bahārına, -ı, -n, -a]

Gülşen-i devletüñi taze vü ser-sebz ide Hāk / 'Ömrünün hîç **bahārına** irişmeye hazān (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 42). [bahārına, -ı, -n, -a]

bahār: Bahar mevsimi, ilkbahar.

Hazān irişmeye mümtedd ola cihānda **bahār** / Eger ki perverişi andan öğrenürse nesīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 20). [bahār,]

bahār: (بهار) i. (Fars. behār) 1. Kış ile yaz arasında 21 Mart'tan 22 Haziran'a kadar süren mevsim, ilkbahar.

Bahār eyyāmı gül vakti şafā hengāmı mül vakti / Bu demde tevbe-kār olur mı zāhid 'āşık-ı rüsvā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [bahār,]

bahār: Bahar mevsimi.

Āh kim gurbetde gönlüm oldu yārından cüdā / Bülbul-i güyā gibi bāğ u **bahārından** cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1). [bahārından, -ı, -n, -dan]

bahār eyle: Güllük gülistanlık eylemek, mutluluğa dönüştürmek.

Ele cām aldı yine bezm-i felekde çü hilāl / 'Aksini yirde bahār eyledi peydā fi'l-hāl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 7). [bahār eyle, -di]

bahār ir: Baharın gelmesi.

Bahār irdi vü gül geldi cihān reşk-i bihişt oldu / Bugün uçmağün evşafını gel mürğ-ı çemenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [bahār ir, -di]

Bahār irdi gül açıldı cihān cennet mişāl olar / İrem bağınun evşafın bugün şahn-ı çemenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [bahār ir, -di]

'Āleme köhne bahār ile irüp bir 'ālem / Kim eger taze bahārı görüp ol hoş zemeni (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 30, Beyit 11). [bahār ir, -üp]

bahār ol: *Baharın gelmesi.*

‘Aceb mi bülbulün olsa görenler
gülşen-i hüsnuñ / Bahār oldukça
artar iy perī dīvāne vü şeydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2).
[bahār ol, -dukça]

Zemīne dāmen-i gülden kızıl altun
nişār olsa / Güzellük nev-bahārında
cihān bāğı bahār olsa (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 2).
[bahār ol, -sa]

bahāristān: 15. yüzyılda yaşamış
şair ve mutasavvıf olan Molla
Camî'nin Allah'ın iman esaslarını
tanımak ve başkalarına nasihat
etme gayesiyle yazdığı dini, ahlaki
ve tasavvufi eseridir.

Cām māl-ā-māl elinde sāki hüsnuñ
vaşf ider / Güyiyā kim Şeyh
Cāmî'dür **Bahāristān** okur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5).
[bahāristān,]

bahāristān-ı feth: *Fetih baharı,
fetih gülistanı.*

Dürlü dürlü rengle zeyn itdiler
şehri kâmu / Oldı her bir güşe bir
zîbā **bahāristān-ı feth** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10).
[bahāristān-ı feth,]

bahāristān-ı feth: *Baharların
fethi.*

Al güllerden zemīni hūn-ı düşmen
kıldı pür / ‘Arşa-i rezm-i şeh oldı
hōş **bahāristān-ı feth** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17).
[bahāristān-ı feth,]

bahāristān-ı hüsn: *Güzellik
mevsimi, bahçesi.*

Ben bahāristān-ı hüsnuñ nakl
idersem lāl olur / Gerçi bülbul geh
Gülistān u gehī Büstān okur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6).
[bahāristān-ı hüsn, -ün]

bahāriyye: *Birini övmek için
yazılan ve bahar tasviriyle
başlayan kaside.*

Yüri nergis gibi göz yum bu cihān
bāğından / Ki degül göz yumup
açınca **bahāriyye** zemān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 19).
[bahāriyye,]

bahā-yı cevheri şarrāf-ı cevheri

añlar: *Atasözü: Altının kıymetini
(kadrini) sarraf bilir."bir kimsenin,
bir şeyin değerini ancak o konuda
uzmanlığı olanlar bilir" anlamında
kullanılan bir söz.*

Bahā-yı cevheri şarrāf-ı cevheri
añlar / Güher nedür ne bilür bile
dür-fürüş ānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 23). [bahā-yı
cevheri şarrāf-ı cevheri añlar, -i-r
]

bahr: *Deniz.*

Şöyle oldı yüzümde esküm cem‘
/ **Bahre** yok nisbeti bivechin
mā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31,
Beyit 6). [bahre, -e]

Şahı her dāne pirincüñ ki tolu
revnağ ola / Beñzer ol incü ile
toptolu bir **bahre** hemān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 16).
[bahre, -e]

Mağv olur milk nizā‘ını iden sen
var iken / **Bahr** yanında belī katre
bulur izmihlāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 37). [bahr,]

Belā-yı ‘ışkuñı başuma aldum /
Elem **bahrine** bahrī gibi
taldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 1, Beyit 1). [bahrine, -i, -
n, -e]

bahr: *Deniz, derya.*

Me‘ānī **bahrinüñ** gevherlerini /
Ma‘ārif çerhinüñ ahterlerini (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 7, Beyit 1).
[bahrinüñ, -i, -nüñ]

bahr ol: *Deniz olmak.*

Baħr olsa yaşum kaçreleri ger ‘aceb olmaz / İy Fazlî meşeldür bu göl olur dama dama (Kara Fazlî Dîvânı, Kit’a 3, Beyit 2). [baħr ol, -sa]

baħr u ber: Deniz ve kara.

Tā sa ‘ādet maṭla ‘ından gün gibi itdi ṭulū / Başına gün toğdı dehrüñ oldu rüşen **baħr u ber** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 3). [baħr u ber,]

baħrî: Denize ait. 2. Dalgıç.

Belā-yı ‘ışkuñı başuma aldum / Elem baħrine **baħrî** gibi ṭaldum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1). [baħrî,]

baħr-i ‘aden: Aden denizi.

O hücrede şütür üzre dūr ola çeşmüme reml / Be-ḥaḳḳ-ı hücre vü üştür beriyye **baħr-i ‘Aden** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 34). [baħr-i ‘aden,]

baħr-i aħbar: Alimler denizi.

Zevraḳ-ı cāmla geç dirim ğamdan dāyim / Baħr-i aħbarda hilāl olduğı bu fülk mişāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 9). [baħr-i aħbar,]

baħr-ı baħr: İki deniz, denizinin denizi.

Gevher-i vaşluña hergiz olmadı cān āşinā / Baħr-ı baħründe nice demdür ider cān āşinā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [baħr-ı baħr, -üñ, -de]

baħr-ı bî-pāyān: Uçsuz bucaksız deniz.

Ṭutuşup ‘ışk ile oldum eşk-i bî-pāyāna ğarḳ / Kim görüpdür **baħr-ı bî-pāyān** içinde yana ğarḳ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [baħr-ı bî-pāyān,]

baħr-i cānān: Sevgilinin denizi.

Bend-i yārān **baħr-i cānān** kaħr-ı dehr-i pīre-zen / Zecr-i ğurbet ṭa ‘n-ı düşmen miḥnet-i ḥubb-ı vaṭan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 7). [baħr-i cānān,]

baħr-ı cūd: Cömertlik denizi.

Cümle ‘ālem n’ola müstağraḳ-ı iḥsān olsa / Baħr-i cūduñdan eger kaçre-i nā-çiz ifraz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 22). [baħr-ı cūd, -uñ, -dan]

Pāy-māl olmaz kapuñda kimse lîk iy **baħr-ı cūd** / Ehl-i istiḥkākā dest-i luṭf u cūduñdan nuḳūd (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 18). [baħr-ı cūd,]

baħr-ı devlet: Mutluluk denizi.

Baħr-ı devletden olaldan zāhir ol dürr-i laṭif / Gerden ü ğuş-ı ‘arūş-ı baḥt buldı zīb ü fer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 4). [baħr-ı devlet, -den]

baħr-ı eşk: Gözyaşı denizi.

Yine iy şāḥ kenār eyledi çok gevher-i ḥāş / Baħr-ı eşkümden olup merdüm-i çeşmüm ğavvāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [baħr-ı eşk, -üm, -de]

baħr-i fenā: Yokluk denizi.

Dehr baħr-i fenāda bir yildür / Cümle ḥaḳ andan olısar ğüzerān (Kara Fazlî Dîvânı, Terkiḳ-bend 2, Beyit 3). [baħr-i fenā, -da]

baħr-ı ğam: Dert, keder denizi.

Baħr-ı ğamda nā-bedīd oldu yine fülk-i şafā / Var ise esdi muḥālîf rüzgāruñ iy göñül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [baħr-ı ğam, -da]

baħr-ı ‘ışk-ı yār: Sevgilinin aşkının denizi.

‘Āri olsun bu libāsı ‘āriyetden evvelā / Kim ki baħr-ı ‘ışk-ı yāre

olmağ ister āşinā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [bağr-ı ışk-ı yār,]

bağr-ı kulzüm: Kızıl Deniz.

Öykünürdi kefi dūr-bārına **bağr-ı Kulzüm** / Kaatre deryā-yı muhîṭ olmağa olsa imkân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 37). [bağr-ı kulzüm,]

bağr-ı lutf: İyilik, cömertlik denizi.

Bir elde cām tut bir elünde müdām tîğ / Kim biri **bağr-ı lutf** durur biri kân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 18). [bağr-ı lutf,]

bağr-ı ma‘nâ: Anlam denizi.

Ma‘rifet bābında rindân-ı sühan-dânlar bizüz / **Bağr-ı ma‘nâ** menba‘-ı deryā-yı ‘irfânlar bizüz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 5). [bağr-ı ma‘nâ,]

bağr-ı nazm: Şiir denizi.

Bağr-ı nazm içre nice ola sefine seyri / Şimdiden girü du‘â semtine tutdum deheni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 41). [bağr-ı nazm,]

bağr-ı rem: Kumlu deniz.

O bağr-ı remle sefer kılsa hücre-keş şütürüm / Ola çü fülk baña hücre vü şütür yelken (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 35). [bağr-ı rem, -le]

bağr-ı saḥāvet: Cömertlik denizi.

Ebr-ı nîsânî gibi her laḥza gevherler saçar / Keff-i dūr-pāşı anuñ bağr-ı saḥāvetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 20). [bağr-ı saḥāvet, -dür]

bağr-ı şefakat: Şefkat denizi.

Ol seḥā‘ ma‘deni kerem-kānı / Kim odur **bağr-ı şefakat** ü re‘fet (Kara

Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 3). [bağr-ı şefakat,]

bağr-ı ‘ummān: Umman denizi.

Kef-i deryā-niṣāruñ la‘l ü dūr saçdıkcā reşkinden / Yüregi kan tolar k’anuñ acıdur bağr-ı ‘Ummān’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 46). [bağr-ı ‘ummān, -ı]

Her zemān yüzine tutmazdı hacālet keffin / Dest-i dūr-bārına öykünmese **bağr-ı ‘Ummān** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 35). [bağr-ı ‘ummān,]

bağr-ı vaşl: Kavuşma denizi.

Bağr-ı vaşluñdan beni dūr ideli emvāc-ı hicr / ‘Aynıyam şol kaṭrenüñ kim ola ‘ummāndan cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [bağr-ı vaşl, -uñ, -dan]

bağr-ı nevāl: Talih denizi.

Sensin iy şeh bu mü‘eyyed yed ü ‘ādil dille / Hüsvrev-i kân-ı kerem pādişeh-i **bağr-ı nevāl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 28). [bağr-ı nevāl,]

‘Alî seḥā vü Ebū Bekr sıdık u Ahmed nām / Melik-ḥışāl ü felek-iktidār ü **bağr-ı nevāl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 8). [bağr-ı nevāl,]

bağr-ı vār: Deniz gibi.

Cüş u huruş idüp bu hevā ile **bağr-ı vār** / Dögsün başını taşlara enhār Yā Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24). [bağr-ı vār,]

bahs: Bahis, mevzu, konu.

Eşk-i çeşmümle idi **bahsi** ben andan yudum el / Enine uzunına yatsun efendi deryā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [bahsi, -i]

bahs evle: Konuşmak, çekişmek, bahse tutuşmak.

Āb-ı Ceyhūn eyler imis çeşm-i
giryān ile baḥs / Kaṭre-i kūr kaşd
ider itmege ‘ummān ile baḥs (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1).
[baḥs eyle, -r]

baḥs eyle: Konuşmak, bahsetmek,
hakkında söz söylemek.

Hüsnüñden eylese n’ola çeşm-i
pür-âb baḥs / Ehl-i nücüm içinde
olur âfitâb baḥs (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1).
[baḥs eyle, -se]

Başını ezmek gerek dad almağ için
şekkerüñ / Kelle giçüp eyler imiş
lâ’l-i cānān ile baḥs (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2).
[baḥs eyle, -r, -i, -miş]

Başını kes şem’-i bezmüñ iy göñül
dil çıkmasun / Eyler-imiş germ
olup ol mäh-ı tābān ile baḥs (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4).
[baḥs eyle, -r, -i, -miş]

baḥs id: Söz etmek, konuşmak.

Ehl-i dil sâbâş ider her-dem kemâl-
i nazmına / Şî’r-i Fazlî ideli güftâr-
ı Selmān ile baḥs (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5).
[baḥs id, -eli]

baḥs it: Bir konu üzerinde
konuşmak; söz konusu etmek.

Baḥs itme şūfî var helâl ü
ḥarāmdan / Meclisde olur ise şarāb
u kebāb baḥs (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 48, Beyit 3). [baḥs it, -me]
Baḥs itse n’ola cān ile dil bezm-i
‘Işkda / İy Fazlî olmaz içilür ise
şarāb baḥs (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 48, Beyit 5). [baḥs it, -se]

baḥs it: İddialaşmak, bir konu
hakkında üstünlük iddiasında
bulunmak; konuşmak.

Āb-ı Ceyhūn eyler imis çeşm-i
giryān ile baḥs / Kaṭre-i kūr kaşd
ider itmege ‘ummān ile baḥs (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1).
[baḥs it, -meg, -e]

baḥs kıl: Bahse girmek,
inatlaşmak.

Yüz karasın ḥaşıl idüp iy göñül
müşg-i Ḥoten / Kaşd idermiş
kılmağa zülf-i perîşān ile
baḥs (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51,
Beyit 3). [baḥs kıl, -mağ, -a]

baḥs ol: Söylenilme, konuşulma,
bahsi geçme.

Baḥs itme şūfî var helâl ü
ḥarāmdan / Meclisde olur ise şarāb
u kebāb baḥs (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 48, Beyit 3). [baḥs ol, -ur]

Añma ḥadîs-i Kevser’i billāh
zāhidā / Şol bezm içinde kim ola ol
lâ’l-i nāb baḥs (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 48, Beyit 4). [baḥs ol, -a]

Baḥs itse n’ola cān ile dil bezm-i
‘Işkda / İy Fazlî olmaz içilür ise
şarāb baḥs (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 48, Beyit 5). [baḥs ol, -maz]

baḥs ol: Konu, bahis olmak;
tartışma.

Hüsnüñden eylese n’ola çeşm-i
pür-âb baḥs / Ehl-i nücüm içinde
olur âfitâb baḥs (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1).
[baḥs ol, -ur]

‘Işk ehli hüsnüñ için iderse n’ola
cedel / Zîrā olur mübāne-i ehl-i
kitāb baḥs (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 48, Beyit 2). [baḥs ol, -ur]

baht: 1. Talih. 2. Tesadüf.

Ḳo baḥtı kāl ile taḥşîl-i hāl it / Ki
‘ilm-i ‘ışkdur aqvā’l-mesā’il (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3).
[baḥtı, -ı]

Baht nā-hemvār u tāli’ nā-müsā’id
ten za’îf / Yār bî-pervā vü dil bî-
şabr u ben gāyet naḥîf (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5). [baht,
]

Dilberüm hercāyi bağrum hūn
u baḥtum ser-nigūn / Dōstlar fāriğ
göñül bî-çāre vü cismüm
zebūn (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 3, Beyit 5). [bahtum, -um]

baht: Şans, talih.

Uyandı lem'a-i ikbāl ile çerāğ-ı ümīd / Münevver oldu yine **bahtumuñ** şeb-iştānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 5). [bahtumuñ, -um, -un]

Ṭālî'-i naḥsumda bir zerre sa'âdet görmedüm / Kara **bahtumda** dirîğ âsâr-ı devlet görmedüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 3). [bahtumda, -u, -m, -da]

baht: Şans, saadet, kutluluk.

Ṭıfıldur gerçi henüz ammā ki **bahtıdur** cüvân / Pîr ola dirler kamu pîr ü cüvân şām u seḥer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 10). [bahtıdur, -ı, -dur]

baht: Gelecekteki olayları kaçınılmaz bir biçimde belirleyen ilahî iradenin insan ve toplum için çizdiği yaşayış biçimi, kader, talih. Ol tâcî ḥâke şaldı irüp **baht** tahtına / Sen tahta geç ki tâc saña buldı inḥişâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 10). [baht,]

baht: Kader, kısmet, talih.

Bî-ḥamdi'llāh bugün fırsat bizümdür **baht** yâverdür / Açalum tîğumuzla cümle-i Īrân u Tūrân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 6). [baht,]

Mihr-i ḥibr içre o ṭıfla virmek için perverîş / **Baht** mâderdür sa'âdet dāye vü devlet peder (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 5). [baht,]

baht: Güzel talih, şans.

Ḥaşr olunca devlet ü **baht** ile oluben kām-rân / Dāyimā ol Āşaf-ı maḳbûl şāh-ı baḥr ü ber (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 43). [baht,]

baht: Kısmet, talih, şans, mutluluk. Çāpûk-süvâr-ı 'arşa-i ikbāl odur bugün / Olsun hemîşe devlet ü **baht** ile pây-dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 23). [baht,]

Bende Fazlî ki çerāğuñdur eyā şem'-i kerem / **Bahtı** şem'i uyanup şevkle dir şubḥ ile şām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 26). [bahtı, -ı]

baht u devlet: Talih ve mutluluk.

Sikender **baht u devlet** feth ü nuşret yâr u yâverdür / Ümīd oldur refîküñ ola Ḥaḳḳ'uñ luṭf u iḥsânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 26). [baht u devlet,]

baht-ı ḥvâb-âlūd: Uykuya dalmış talih.

Uyandı dîde-i ikbāl **baht-ı ḥvâb-âlūd** / Yüzine âb saçup keff-i cûd-ı Raḥmânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 4). [baht-ı ḥvâb-âlūd,]

baht-ı taht-ı sa'âdet: Mutluluk tahtının talihî.

Tahtuñda **baht-ı taht-ı sa'âdet** serüñde tâc / Tâc âftâb-ı zîver ü taht âsmân-medâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 4). [baht-ı taht-ı sa'âdet,]

bahtiyâr ol: Talihli, bahtlı, mutlu olmak.

Zâtuñla tâca 'izzet idüp tahta i'tilâ / Tâc oldu ser-bülend olup taht bahtiyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 20). [bahtiyâr ol, -up]

Niteki taht u tâc ile şehler bulup kemâl / Tâc ile ser-firâz ola taht ile bahtiyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 40). [bahtiyâr ol, -a]

bâ'is: Ar. Sebep olucu, olan, bâdî.

Şimdiki şâ'irlere bu resme gâlib olmaga / Himmet-i Zâtî durur iy Fazlî **bâ'is** gâlibâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [**bâ'is**,]

bâ'is: I. Sebep. 2.. Vesile. 2.I. Vasıta.

Eger bu meclise dirseñ nedür bādî nedür **bâ'is** / İdüp şeh-zāde-i a'zam Resûl'ün sünnetin icrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 49). [**bâ'is**,]

bâ'is ol: Sebep olmak.

Dirseñ ki şafâ ile ola şafvete **bâ'is** / Kıl şûfî şafâ ile yine toluyı sâlis (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [**bâ'is ol**, -a]
Su'arâ hayline şâhum nazaruñ eyle ziyâd / Ki olur nâmuñuñ ihyâsına **bâ'is** bu nefer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 38). [**bâ'is ol**, -ur]

bâ'is-i helâk: Perişanlığın sonucu.
Derdâ ki ol maḥabbet olup **bâ'is-i helâk** / Şaldı o şâhı varṭa-i itlâfa râygân (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 12). [**bâ'is-i helâk**,]

bak: Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
Allar gey kim **baķıcaķ** gül yüzüñüñ alına / Alına ben bûlbûlüñ gibi saña iy gül hezâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [**baķıcaķ**, -ıcaķ]

Güle **baķsun** diyü anı açılup göñl ü gözi / Bezedi güller ile gülşeni yer yer nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 21). [**baķsun**, -sun]

bak: Korku, havf.

'Ayn-ı fenâda olsun meşhûd bim ü **bâķi** / Meftûnı olma zâhid cehl ile fâniyânıñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 6). [**bâķi**, -i]

bak: "Gör!" anlamında ünlem.

Gözüñ aç rûy-ı yâre **baķ** şûfî / Eşrekatu şemsu vechihi ve bedâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [**baķ**,]

bak: "Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Kimden ne **bâķ** Fazlî'ye 'âlemde iy güneş / Kim şubḥ gibi alnı açık yüzi aķ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 7). [**bâķ**,]

Aç gözüñ iy bî-nazar âyîne-i dünyâya **baķ** / Pertev-i ma'nâyı seyr it şûret-i eşyâya **baķ** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [**baķ**,]

Aç gözüñ iy bî-nazar âyîne-i dünyâya **baķ** / Pertev-i ma'nâyı seyr it şûret-i eşyâya **baķ** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [**baķ**,]

Ol cemîlüñ ile envâr-ı cemâline nazar / Gülşen-i mînü ile bu kûbbe-i ma'nâya **baķ** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [**baķ**,]

Sîne-i zerdümde seyr it dâğ-ı hûn-âlûdeyi / Âteş-i sūzânda bitmiş lâle-i ḥamrâya **baķ** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [**baķ**,]

Sâ'id-i sîmînde gör tîğın o zîbâ berberüñ / Mu'ciz-i Mūsâ'yı seyr eyle yed-i beyzâya **baķ** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [**baķ**,]

Zerķ ile şûfîlerüñ itdüğü âh u vâhı gör / Şevķ ile 'aşıkıların kılduğı hûy u hâya **baķ** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [**baķ**,]

Mâlik olmaz gevhere deryâya vâsıl olmayan / Ma'rifet dürrin dilerseñ ḥâtır-ı dānâya **baķ** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6). [**baķ**,]

'Işķ ile yegin olup ol Fazlî ğavgâdan emîn / 'Aķl ile ḥalk içre olan bu kuru ğavgâya **baķ** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [**baķ**,]

bâķi: Ebedî, sonsuz.

Sen şu **Bâķi**'sin ki hergiz saña olmaz fevķ ü taht / Sen şu sultānsın

ki hergiz saña yokdur pîş ü
pes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 15). [bâkî'sin, -sin]

bâkî: Dâimî, kalıcı, sonsuz.

‘İşret-i bâğ-ı cihân kimseye
kalmaz **bâkî** / Getürelüm ayağı
bezm-i fenâdan sâkî (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 5).
[bâkî,]

bâkî: Ağlayan, giryân.

Harc idüp sîm ü zerin yumdı
cihândan gözini / Gördi nergis ki
degül **bâkî** gül-istân-ı cihân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 10).
[bâkî,]

bâkî: Daimi, sonsuz.

O tahta kılma tekye o tâca şakın
gurûr / Ne tâc **bâkîdür** saña ne taht
ber-karâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 31). [bâkîdür, -
dür]

bâkî: Daima, kalıcı, sonsuz.

Fazlî işitdiğinde didi du‘â vü târîh
/ İclâl ü ‘ömr **bâkî** ‘ilm ü edeb
müyesser sene
dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7). [bâkî,]

bâkî: Ar.Edebi,ölümsüz.

Nedür bu zevk u şafâ vü nedür bu
hazz u huzûr / Bu ‘ıyş var
ise **bâkî** şanursın iy mağrur (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1).
[bâkî,]

Ol taht ki ‘azîmdür ol tâc ki şerîf /
Tâ haşr tâc **bâkî** ola taht pây-
dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28,
Beyit 6). [bâkî,]

bâkî: "Ebedi olan" anlamında
Allah'ın isimlerinden.

Dîde-i bahtuñi bîdâr eylesün /
Dâyimâ ol Hayy ü **Bâkî** Lâ-
Yenâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1,
Beyit 15). [bâkî,]

bâkî ol: Daimi, devamlı, sonsuz
olmak.

Dönüp dolâblar saçdı yine şu yirine
âteş / Temâşâ bâkî oldu tâze ter çün
gülşen-i hağrâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 46). [bâkî ol, -dı]

bâkır muhammed: Muhammed el-
Bakır, On İki İmâmlar'ın
beşincisidir. Dördüncü imam ve
Hüseyn'in oğlu olan Ali bin
Hüseyn'in oğludur.

Evlâd-ı pâkuñ içre anuñ haqqı kim
odur / **Bâkır Muhammed** ol ser ü
sâlâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 39). [bâkır
muhammed,]

bâl: Far. Kanat. I. Kol.

Açamaz evc-i fezâ-yı
kudretüñde **bâl** ü per / Murğ-ı
evhâm u hayâl olur giriftâr-ı
kafes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 5). [bâl,]

bâl: Bal, tatlı, tatlılık.

Cân bağışlar leblerüñ ammâ ki
çeşmüñ kan döker / Gerçi
‘İşkuñ **balı** var lîkin belâsı yok
degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
121, Beyit 4). [balı, -ı]

bâl: Kol.

Bülbül hezâr nâle ile râhat olmasun
/ **Bâlîn** ü pisterini idüp hâr Yâ
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 26). [bâlîn, -i, -n]

bâl: Arının yaptığı tatlı besin.

‘âşık dil ü cân şaklamak cânânen
cânâneye / Yakmağa şem‘e **bâl** ü
per pervânenen pervâneye (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1).
[bâl,]

bâl aç: Kanat açmak.

Mânend-i murğ bâl açup uçardı
yürise / Bir berķ-seyr idi n’ola
dirsem Burâķ aña (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 22, Beyit 9). [bāl aç, -up]

bālā: Uzun, yüksek, yukarı.

İki ‘ālemden geçüp geçdük serîr-i
‘uzlete / Fārīgüz dehrûn ne zîrinde
ne **bālāsındayuz** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23).
[bālāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz]

bālā: (Sevgilinin) uzun boy(u).

Bir baña zülfüññ belâsı nedür /
Baña **bālā** qadûñ belâ mı
degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
122, Beyit 2). [bālā,]

Bālā qadî başuma belâdur çü
tursur / Yüz fitne kıpar nâz-ile iy
Fazlî otursa (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 5, Beyit 9). [bālā,]

bā-laṭîf: Latiflikle.

Luṭfuña qaldı benüm aḥvālüm
ancaḳ **bā-laṭîf** / Kimse yâ Rab
olmasun yâr u diyârından
cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 6). [bā-laṭîf,]

bāmāest çü himmet-i

aḥibbā: Farsça bir beyit:
Dostların himmeti bizimle olduḡu
sürece.

Bā konem ne zi ḥîlet-i a‘āda
/ **Bāmāest çü himmet-i**
aḥibbā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
4, Beyit 7). [bāmāest çü himmet-i
aḥibbā,]

bām-ı feleg: Gök kubbe.

Qaşr-ı qadri yücedür şol qadar
anuñ ki Züḥal / Çıkdı bām-ı felege
itmege anı seyrân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 38).
[bām-ı feleg, -e]

bām-ı hücre: Dünya odası.

Döner aña k‘üreye bām-ı hücrede
üştür / Bu hücreden şütür-i mihr ü
luṭf ümîdin iden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7). [bām-ı
hücre, -de]

bām-ı kadr: Kadir çatısı, yıldızları
parlaklık derecelerine göre
birbirinden ayırdetmek için yapılan
tasnifte her dereceden biri. [Birinci
kadir (yâni en parlak) altıncı
kadire kadar olan yıldızlar gözle
görülebilir; teleskopların kuvveti
artıkça daha küçük kadirdeki
yıldızları görmek kabildir. Şimdiki
halde bu sınır 21 inci kadirde dir.
Parlaklıkları, daha yakın mesâfe
olduklarından dolayı, çok yüksek
olan semâvi cisimlerin kadirlerine
sıfırncı kadir denir. Meselâ,
Amerikalıların Echo 1 (yankı 1)
peyki sıfırncı kadir dendi; Güneş’in
parlaklığı da sıfırncı kadir dendir].
Bām-ı qadrinden anuñ düşse eger
kim bir ḥışt / İne biñ yıl geçicek
yarıla re’s-i Keyvân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 25).
[bām-ı qadr, -in, -den]

baña: " Ben" birinci teklik kişi
zamiri.

Ḥvâb her şeb **baña** ḥayâl oldu /
Fî’l-heva men yenâmu qad
kezebâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
3, Beyit 2). [baña, --a, -]

Düş oldu **baña** görmek uyhu yüzün
/ Yüzüñ gördi tuş oldu göz tâ
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 2). [baña, --a, -]

Zâhidâ **baña** yeter ol şanem-i mâh-
likâ / Başdan ayağa yûri var senüñ
olsun ḥürâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 22, Beyit 1). [baña, --a, -]

Baña sensüz ḥil‘at-ı şâhî libâs-ı
ḥüsrevî / Taḥte-i tâbût ile şâhum
kefendür güyyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [baña, -
-a, -]

Saña biñ ‘ayb ü bir tâ‘at **baña** bir
fişk u yüz biñ ‘özü / Ki zühd-i bî-
riyâdan şüfî cām-ı bā-şafâ
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
83, Beyit 6). [baña, --a, -]

bana: Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Kāfirem māyil olursam bāğ-ı firdevse **baña** / Ger teferrüc-gāh ola ol dergeh-i gerdün-fezā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [baña,]

bana: " Ben" birinci teklik kişi adlı (zamiri).

Sākī yanumda tek tolu olsun yatağ hemān / Mey-ḥāne gūşesi **baña** zībā yatağ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [baña,]

Ḳanda hem-menzil olam ben saña iy māh-ı münîr / Saña cā evc-i cemāl ü **baña** cā ḥāk-ı ḥazîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2). [baña,]

Bir baña zülfüñüñ belası nedür / **Baña** bālā ḳadüñ belā mı degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [baña,]

Baña zülfünden n'ola ḡam olsa ḥāşıl ādeme / Çün bilürsün zehrdür virdügi yāruñ iy göñül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [baña,]

Baña 'arb eyledüñ evvel maḥabbet / Hezārān 'izz ü nāz ile hey āfet (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7). [baña,]

bana: " Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Merḥabā eylemedüñ virmedi devlet **baña** el / Āh kim derd ü ḡam u ḡuşşada oldum pā-māl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 18). [baña,]

Pür idem vaşf-ı medîḥüñle tokuz eṭbākı / **Baña** bir kerre eger kim diyesin medḥümi yaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 30). [baña,]

Olmuşdı zîr-i zîn **baña** bir esb-i pād-şā / Kim görmedi nazîrini mîr-

āḥûr-ı ḳazā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 1). [baña,]

Su'āl olınsa **baña** ger 'atā vü cūduñdan / Budur cevābım o dem kim ne lâzım aña su'āl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 17). [baña,]

Cihānda 'ālim ü 'āmil o 'ilm ile el'ān / 'Aceb kim ola diriseñ **baña** o şān-ı kerîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 12). [baña,]

Baña manşübesini gör felegüñ / Ḳodı naṭ'-ı ḡam u belāda beni (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 1). [baña,]

Ne cemālüñ görmege bir laḫza var ḳudret **baña** / Ne taḥammül itmege bir zerrece ḳudret **baña** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 5). [baña,]

Ne cemālüñ görmege bir laḫza var ḳudret **baña** / Ne taḥammül itmege bir zerrece ḳudret **baña** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 5). [baña,]

Ḥaḳ bu kim 'ālemde ḫayf olmuş durur ḡāyet **baña** / Kāş ezelden olmayaydı āşinālîḳlar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 6). [baña,]

İşinmadı ammā ki **baña** şoḡıdı benden / Āvāreler aparası çık Derzi Memî Şāh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 4). [baña,]

Çaldı yine bir pāreye geçdi **baña** rengi / Āvāreler aparası çık Derzi Memî Şāh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 8). [baña,]

Mübtelā oldum görüp gün yüzüñ iy māhum benüm / Gör ne ḫāl oldu **baña** yoḡ iken āḡāhum benüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 1). [baña,]

İdüp tercîḥ o māhı cümlesinden didiler **baña** / Güzeller dil-rübālar serveri a'lā 'Alî Bālî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 4). [baña,]

bā-nevā olmak: Zengin olmak.

Devlet isterseñ bu ‘ālem devletinden fāriğ ol / **Bā-nevā olmak** dilerseñ bī-nevā ol iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [bā-nevā olmak,]

bāng-ı sūr-nāy: Zurna sesi.

Şadā-yı tabl u şīt-i senc ü **bāng-ı sūr-nāy** ile / Zemīne zelzele düşdi zemāne velvele yārā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 4). [bāng-ı sūr-nāy,]

bānī: Yapan, bina eden, kuran.

Güzīn ü ekber-i şeh-zādegān-ı şāh-ı cihān / K’odur mebānī-i ‘adle zemānede **bānī** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 12). [bānī,]

bāni-i inşāf: Inşaf binası.

Cihānı bāni-i inşāfı eyledi ma‘mūr / Anuñla buldı fer inşāf bu cihān-bānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 13). [bāni-i inşāf, -ı]

bār: Yük || keder, ızdırap.

Çekmeden kaçma sebū-yı meyi her-geh şūfī / Ne kadar **bār** ise bārī anı gāhī çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [bār,]

bār: Meyve, yemiş, mahsul.

Bu mātem ile bāda virüp berg ü **bārını** / Artukda gülmesün gül-i gülzār Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25). [bārını, -ı, -n, -ı]

bār: Yük.

Pür oldı hücre-i qalbūñ hevā-yı esb ü şütür / Şütür misin ne çekersin bu hücre **bārını** sen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5). [bārını, -ı, -n, -ı]

bār: Mevcut olmak; mevcut olduğunu.

Bu hücre **bārın** igen urma üstür-i cāne / Ki raht-ı hücre girān ü şütür za‘īf beden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11). [bārın, -ın]

bār: Ağırılık, yük 2. sıkıntı; sorumluluk.

Turur mı hücre-i takvāda hīç üstür-i nefis / Ki hücre **bār** u şütür mest ü pāre-kerde resen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 12). [bār,]

bār iste: Fayda istemek.

Şanmañuz ‘ālemde hergiz kār ü bār ister gönül / El çeküp her kārđan bir özge kār ister gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 1). [bār iste, -r]

bār ol: Yük olmak, ağır gelmek.

Bir esbdür ki kuvvet-i za‘f ile fī‘l-meşel / Mūr-ı nañife ursalar olmaya hīç bār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 5). [bār ol, -ma, -y, -a]

bārān: Yağmur.

Zülfüñ-içün āh idersem eşk-i bī-pāyān yağar / Bād-ı mağrib eşse zīrā hükmdür **bārān** yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [bārān,]

Bāğ-ı cān hürrem olur **bārān** rahmetdür baña / Sīneme kim gamze-i dil-dārđan peykān yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [bārān,]

Ağlasam āh eylesem gördükçe ruhsāruñ n’ola / Nev-bahār eyyāmı ekşer bād olur **bārān** yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [bārān,]

bārān: Yağmur.

Kerem **bārānı** fā’iz olmasa ebr-i kefüñden ger / Gül ü lāle bitürmezdi cihānda hār ile hārā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 57). [bārānı, -ı]

bārān kıl: Yağmur yağmak.

Ağla iy ebr kıl yaşıñ bārān / İñle iy ra'd idüp fiğān u enīn (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 14). [bārān kıl,]

bārān-ı feth: Yağmurların fethi.

Berķ-veş yalıñ kılıçlar şakıyup mānend-i ra'd / Na're urdı ġāziyān yağdı o dem **bārān-ı feth** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 18). [bārān-ı feth,]

bārek-allah: Allah bağışlasın.

Zıkr ider haşlet-i maḥmūdeñi 'ālem ḥalkı / **Bārek-Allāh** ziyād ola zihī ḥüsn-i ḥışāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 30). [bārek-allāh,]

bārek-allah: Allah mübārek etsin, hayırlı uğurlu olsun anlamında bir söz.

Ḥüsnuññ kim bahāsı cümle cihān / **Bārek-Allah** zihī kemāl-i baha (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [bārek-allah,]

Bārek-Allah ancak olur 'adl-ise iy kām-kār / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i 'Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 30). [bārek-allah,]

Görüp Fazlî didi tārīḥin anuñ / Zihī a'tā vü ni'met **bārek-Allah** sene dokuzyüzellialtı (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 7). [bārek-allah,]

bār-gāh: Çadır, yüksek Divân.

Ṭonandı lāle-zār-ı derd miḥnet **bār-gāhumla** / Serīr-i şadra geçdüm şem'-veş oddan külāhumla (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 9). [bār-gāhumla, -um, -la]

Başında şa'sa'a şorkucı mihr anuñ külāhıdır / Bu toköz ḥayme-i vālā münakkaş **bār-gāhıdur** (Kara

Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 9). [bār-gāhıdur, -ı, -dur]

bārī: Beri, bu yana, bu tarafa.

Şaklayup gülşen-i 'ömrüñi şitādan **Bārī** / Devletüñ bağını ser-sebz ide mānend-i cinān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 30). [bārī,]

bārī: "Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

Çekmeden kaçma sebū-yı meyi her-geh şūfī / Ne kadar bār ise **bārī** anı gāhī çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [bārī,]

Tīguñ ġamından oldu kalem gibi ten nizār / Çek tīğı **bārī** kes çü kalem başum iy nigār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 29). [bārī,]

Dāyimā olsun saña **Bārī** naşır ü hem mu'in / Feth ü nuşret hem-'inān u 'izz ü devlet hem-nişin (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 2). [bārī,]

bārī: "Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratıp varlığa çıkaran" anlamında Allah'ın güzel isimlerinden.

Hemīşe sūr-ı 'ömrüñ eyleye muḥkem senüñ **Bārī** / Gül-i sūrīlerüñe hīç irişdürmeye noķşanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 50). [bārī,]

Sūr-ı 'ömrüñi senüñ eyleye **Bārī** muḥkem / Gül-i sūrīlerüñe ırmeye hergiz noķşān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 49). [bārī,]

bārī çek: Yük taşımak. || Sıkıntı, istirap çekmek.

Kūh-ı Kāf olsa ġamuñ bārī çekem lā diyemem / Ger şikāf olsa tenüm niteki kūfī kāfī (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [bārī çek, -em]

bār-ı ışk: Aşk yükü.

Dil ü cân ile yārũ bār-ı ışkında
boyun urdum / Bugün meydân-ı
miñnetde ıadũnũ kahrına
turdum (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 6). [bār-ı ışk,
-ın, -da]

bār-ı kahr: Kahır , keder yükü.

Şerm-i rāyũ ile ruñ ıayn olur çün
dil nũn / Bār-ı kahrũ ile dil kâf
olur çün ten lâm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24). [bār-ı
kahr, -uñ]

bār-ı şütür: Deve yükü.

Ne rañt-ı hũcre ne bār-ı
şütür gerek besdür / Pelâs-ı hũcre
vũ cell-i şütür çü pîrâhen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26).
[bār-ı şütür,]

bār-ı ümîd: Ümit meyvesi.

Açılmadan o ğonce ıaceb şoldı hey
dirîĝ / Bār-ı ümîdi dest-i ecel yoldı
hey dirîĝ (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 7). [bār-ı ümîd,
-i]

barmak: Parmak.

Barmaklarũ durur çü kalem
sâıdũ çü tîĝ / Boynuma tîĝũ ol
kaleme cân ola nişâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 32).
[barmaklarũ, -lar, -un]

barmak göster: Parmak
göstermek 2. İşaret etmek.

Hâr elinden bûlbûl aĝlarsa ıaceb mi
Fazliyâ / Goncanuñ yanına geçmiş
gösterür barmak aña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5).
[barmak göster, -ür]

bār-ver: Meyveli.

Gûlsen-i ıâlemde ol bir mîve-i nev-
bâdedür / Kim anuñla salţanat
bâĝın olupdur bār-ver (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 19, Beyit 8). [bār-
ver,]

Her murâdın Hâk müyesser
eyleyüb iķbâl ile / Devlet ü ıömri
dırañtı dâyim olsun bār-ver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 27).
[bār-ver,]

baş: Ayakla çiĝnemek, ayak altına
almak.

Bir ğün ola yüzüme başa diyu
pâyın o serv / Sâye-veş ayaklar
altında ĝöñül pây-mâldür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5).
[baş, -a]

baş: Baş. 2. Kişinin kendisi.

Taht oldı saña nâz başuñda ĝurür
tâc / Olduñ o taht u tâc ile fettân
her diyâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 29). [başuñda, -
un, -da]

baş: Kafa, ser || us, dimâĝ.

Semıveş nâr-ı maħabbetle tutusup
yanmısuz / Başumuzda od yanar
maħbûb sevdâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2).
[başumuzda, -umuz, -da]

baş: Baş, kafa.

Libâs-ı ıışkı ben geydüm anuñ
hâlini benden şor / Bir âteş-
pîrehendür anı başından geçenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71,
Beyit 1). [başından, -ı, -n, -dan]

Kara baĝrında kızılbaşuñ
ne başlar çıkdıĝın / Der-zebân-ı
hâlle bir lâleyi ĝuş itseñ eger (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 7).
[başlar, -lar]

Câm-ı ıadl al bir ele tîĝ-ı siyâset
birine / Elin al dostlarũ
düşmeniñũ başını çal (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 33).
[başını, -ı, -n, -ı]

Eger hışm itse işde tîĝũ
işde başımız derler / İşin başa
iletmiş hûbdur Berber Hasan

Bālī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 10). [başımız, -ımız]

baş: Baş.

Başını kes şem'-i bezmün iy gönül dil çıkmasun / Eyler-imiş germ olup ol mäh-ı tábân ile bahş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [başını, -ı, -n, -ı]

baş: Baş, hayat.

'Arşa-i hüsninde gönlüm dāyimā ol serverün / **Başını** top itmek-içün zülfî çevgânın sever (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 4). [başını, -ı, -n, -ı]

Çek tîğ-ı tîzi **başını** kaṭ' it kalem mişāl / Kılmaya tîğüña çü kalem kim ki ser-nişār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 25). [başını, -ı, -n, -ı]

Kurı yire **başını** bî-çārenün aḳıtdılar / Bād-ı hışm ile yüregın oynadup incitdiler (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 9). [başını, -ı, -n, -ı]

baş: Akıl, fikir, düşünce.

İltür işini **baş**a virür aña devlet el / Her kim ki pāyuña yüzini dāyimā sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [baş, -a]

baş: Baş 2. üzeri.

Sīm sākına taḳup kâfiye zerrîn ḫalḫāl / Hüsn-i maṭla' k'ola **başına** muraşşa' efser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 14). [başına, -ına]

Dūd-ı dilden giyelüm egnümüze şāl-ı siyāh / Şerer-i nār-ı belādan uralum **baş**a külāh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 3). [baş, -a]

Başında devlet ü şeref anuñ külāh-idi / İrdi ḫusūfa çerḫ-i melāḫatde mäh idi (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 5). [başında, -ı, -(n)da]

baş: Başlangıç.

Ayık gelüp başarsa ayak şūfı meclise / **Başdan** getürsin ayağı sākī şarāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [başdan, -dan]

baş: Akıl, fikir, şuur, zihin.

Başında şa'sa'a şorkucı mihr anuñ külāhıdır / Bu tokuz ḫayme-i vālā münakkaş bār-gāhıdır (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 9). [başında, -ı, -n, -da]

baş: Baş, kafa, ser.

Başını kaṭ'eyleseñ zülfüñ gibi iy dil-rübā / Lā dimez miskin durur gönlüm benüm kaṭ'ā saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [başını, -ı, -n, -ı]

Mezra'-ı cānda saçaldan fitne tuḫmın beglerün / Lāle-veş bağrumda çaḳdı kara kara **başlar** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2). [başlar, -lar]

Ḳanlar dökilür ḫançer-i bürrānuñ ucundan / **Başlar** kesilür zülf-i perīşānuñ ucundan (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [başlar, -lar]

baş: Baş 2. aşığın başı.

Gel tîğüñ ile **başımı** çal iki pāre kıl / Ğam mehterine şūr-ı belāda mekāre kıl (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [başımı, -um, -ı]

baş: Baş 2. akıl, fikir.

İtdüğüñce nāle eyler şanma ben dil-ḫastenün / **Başı** üzre oklarıñ Yāşīn-i ve'l-Ḳur'ān okur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [başı, -ı]

baş: Baş, kafa.

Taḫt-ı feşāḫat üzre şeh-i tāk-dārsın / Ma'nā **başuñda** tāk u taḫt üzre āşikār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside

28, Beyit 36). [başıñda, -(u)ñ, -da]

baş: Baş.

Hezārān kerr ü ferr ü şevket ü şavletle ‘azm itdi / ‘Adūnuñ **başına** teng itmege qahr ile devrānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 19). [başına, -ın, -a]

baş: Baş, düşünce, fikir, zihin.

Başumda tãc neşgeh-i mey taht mıştaba / Taht-ı melâmet üzre benüm şâh-ı tãc-dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 27). [başumda, -um, -da]

baş: Baş 2. Üst, tepe.

Şem‘ gibi dutuşup çıkdı depemden düttünüm / Şu‘le-i âhumı **başuma** külâh itdi firâk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [başuma, -um, -a]
Diyâr-ı şarka deryâ gibi akdı ‘asker-i enbûh / Kıpırmağa ‘adūnuñ **başına** qahr ile tufanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 9). [başına, -ı, -n, -a]

baş: Alt etmek, yenmek.

Zülfüñi ayağa şal devr-i şeh-i ‘ādildür / **Başasın** lâyıq odur mekr ü fesâd u fiteni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 33). [başasın, -a, -sın]

baş: Baş 2. Kendi başına.

İncinüp iller figānumdan üşerler **başuma** / Nâlişümdür uğradan başum benüm gavğālara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [başuma, -um, -a]

baş: Basmak, başlamak, girişmek // şarap içmeye başlamak.

Ayık gelüp başarsa ayak şüfi meclise / Başdan getürsin ayağı

sākî şarāba **baş** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [baş,]

baş: Akıl, fikir, şuur, zihin.

Virüp el merhabāya sākî gelse bezme mey **başdan** / Getürüp neş‘eyi yārān gam u hemme vedā‘ eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [başdan, -dan]

baş: Baş, kafa 2. Üzeri.

Kuṭb-ı murādum üstine dönemedüñ yıkıl yıkıl / İy **başum** üzre devr iden çerh-i felek misin nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [başum, -um]
İncinüp iller figānumdan üşerler başuma / Nâlişümdür uğradan **başum** benüm gavğālara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [başum, -um]

baş: (Ayak) basmak.

İy dil çü büm pâyı yeter bu harāba **baş** / Şeh-bāz-ı evcsin kademüñ nüh-kıbāba **baş** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1). [baş,]

İy dil çü büm pâyı yeter bu harāba **baş** / Şeh-bāz-ı evcsin kademüñ nüh-kıbāba **baş** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1). [baş,]

Terk-i ta‘alluk eyle çü ‘İsî mücerred ol / Pāyuñ şeref yüzinde ser-i āfitāba **baş** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [baş,]

Maḳşūd menziline dilerseñ gōñül vüşül / Pāy-ı ‘azîmeti yüri rāh-ı şevāba **baş** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [baş,]

Has dir nihāyetî saña iy şüfi ehl-i ‘İşk / Pāyuñ kerāmetiyle gerek rüy-ı āba **baş** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5). [baş,]

Gey hüsrevî kelāmuñı Key-hüsrev ol gōñül / ‘İzzetde pāyuñı ser-i Efrāsiyāb’a **baş** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6). [baş,]

Ma'mûre-i haḍāyir-i kudse 'azîmet
it / İy Fazlî pây-ı himmeti besî
ḥarāba **baş** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 104, Beyit 7). [baş,]
Gül-gün-ı eşke gözlerüm oldu
rikâb-ı lâ'1 / İy şeh-süvâr pâyüñi
lâ'1in rikāba **baş** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4). [baş,]
Nûr-ı başarsın iki gözüm tenden
olma dūr / Hāk olmuşam yoluñda
bu çeşm-i pūr-āba **baş** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 105, Beyit 5). [baş,]
Ol serv-çihreñe diler iseñ kadem
başa / Rûy-ı niyâzı şu gibi Fazlî
türāba **baş** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 105, Beyit 7). [baş,]

baş: Baş, beden.

Terk idüp **başdan** külāhı hırkayı
ḥark eyledi / Baş açuk abdāl olup
dehrüñ teberrāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4).
[başdan, -dan]

baş: Akıl, fikir, şuur, zihin.

Derdlе **başum** hoş olupdur ṭabīb /
Raḥmeti қо eyleme dermān
baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34,
Beyit 4). [başum, -um]
Fitne destin uzadup zülfüñ çü
mekre **başlar** / Nice miskîn ayağa
düşer kesilür **başlar** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1). [başlar,
-lar]

İtmedi zāyil cefā hattını
göñlüñden **başum** / Müddet ile
naḳşı sengi gerçi mā-tağyir
ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68,
Beyit 2). [başum, -um]

Bugün baş oynadup meydān-ı
ğamda 'ışk-ile Fazlî /
Belālu **başumı** ser-bāzlar silkine
baş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 7). [başumı, -um,
-ı]

Yire sürdiler yüzün **başum** gibi
acıtdılar / Bilmezem deryā-yı
'Ummān'ı benüm nem
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,

Muhammes 2, Beyit 10). [başum, -
um]

İy kerem-kānı mürüvvet ma'deni
luṭf it buyur / Pāyuña yüz
sürmege **başumda** devlet var
mıdır (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 4,
Beyit 1). [başumda, -um, -da]

baş: Akıl, fikir, düşünce.

Bād-ı şabāya zülfî peyāmın getür
didüm / Güldi
getürdi **başuma** sevdā
haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 132, Beyit 3). [başuma, -um,
-a]

baş: Üzerine.

Ğonce-i maḳşūd açıldı cihānuñ gül
gibi / **Başlarına** nağmeye murgān-ı
hoş-elhān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6).
[başlarına, -ları, -n, -a]

baş: Baş 2. Kişinin kendisi;.

Bağrına dāğ-ı ḥasret urup lāleler
kamu / Yaḳsun **başına** āteşi küh-
sār Yā Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 27). [başına, --ı, --
(n)a]

Tā sa'ādet maṭla'ından gün gibi itdi
ṭulū' / **Başına** gün toğdı dehrüñ
oldı rüşen baḥr u ber (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 3).
[başına, --ı, --(n)a]

baş: Baş, kafa 2. Üzeri.

Şāh-ı milk-i 'ışk-ı yārüm gam
sipāh oldu baña / Āteş-i
āhum **başumda** zer-külāh oldu
baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 1). [başumda, -um, -da]

Fitne destin uzadup zülfüñ çü
mekre **başlar** / Nice miskîn ayağa
düşer kesilür **başlar** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1). [başlar,
-lar]

Ḥaşmuña taḥt u tācı Ḥudā
görmeyüp revā / Taḥt oldu dār
çeşmine **başına** tāt ṭar (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 28, Beyit 9).
[başına, -ın, -a]

baş: Baş; kişinin kendi şahsı, zâtı.
2. Âşığın kendisi.

Başuma kıys-i kaderden yâr-içün
tîr-i kazâ / Her ne deñlü kim
gelürse dönmezem virdüm
rıza (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 1). [başuma, -um, -a]

baş: Baş, kişinin kendisi.

Qadd-i bālâsı kıyâmetler
koparur başuma / Âh kim ben bir
belâlu yâre oldum mübtelâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3).
[başuma, -um, -a]

Töplar berķ-i şerer-bâr-ı helâket
oldığın / Başına tohınmayınca
bilmez el-haķ surh-ı ser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 14).
[başına, --ı, --(n)a]

baş: Baş, insan, kişi.

Baş egmeye kalem gibi her kim ki
tîguña / Çek tîğî çü kalem başın iy
tîğ iki yar (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 31). [başın, -ın]

baş: 1. Kafa. 2. 2. İnsanın kendisi.

Başına taş yağsa yoluñda şu kim
yüz döndere / Başum-içün anı kim
müftî-i hüccet taşlar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5). [başına,
-ı, -(n)a]

Başına cem' oldı 'ukâb-ı sipihrüñ
zâğ-ı şeb / Ağzına almış hilâlî
üstühvânım şandılar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [başına,
-ı, -(n)a]

Gün toğmasun başına dağı rûz-ı
rüşenüñ / Kalsun bu mâtem ile şeb-
i târ Yâ Hüseyñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21).
[başına, -ı, -(n)a]

baş: Akıl, fikir, düşünce.

Kılıcuñ haķķı Fazlî'nüñ başın kaţ'
eyleseñ kaţ'â / Kesilmez tîğ-ı
'ışkuñdan cihândan inķıţâ'

eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79,
Beyit 5). [başın, -ıñ]

Tîğî kalem gibi kılur
a'dâ başın şikâr / Mânend-i tîğ ider
kalemi kaţ'î kâr-zâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 14).
[başın, -ıñ]

baş: Baş 2. Kişinin kendisi.

Çeküp aķ sancağı varduķda
haşyetden ne mümkindür / Ola
hergiz kızılbaşuñ
kara başına dermanı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 8).
[başına, -ı, -n, -a]

Egnine şalsun hayât-ı cavidâniden
libâs / Başına dest-i sa'âdetden
urınsun tâc-ı zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 23).
[başına, -ı, -n, -a]

Sürseñ semend-i nuşreti meydâna
'azm idüp / Teng ola
düşmenüñ başına 'arşa-i
veğâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
22, Beyit 20). [başına, -ı, -n, -a]

baş: Baş, kafa, ser. 2. Âşığın başı.

Ger hüsn-i haţuñ bilmez isem
nâme-i ikbâl / Kaţ' it kalemüñ
gibi başum tîğ ile fı'l-hâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit
9). [başum, -um]

baş: Baş, kafa, ser. 2. Kişinin
kendisi.

Bu muşîbet çü geldi başumuza /
Şevķ ü şādî bize vebâl oldı (Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit
38). [başumuza, -umuz, -a]

baş: Çalmak(çalgı aleti).

Derd ehlinüñ tabîbisin el-haķ 'ilâc
kıl / Engüştî muţribâ yine ba'zı
rebâba baş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 105, Beyit 6). [baş,]

baş-: Akıl, fikir, düşünce.

İy şanem deyr-i cihândâ zülfüñüñ
sevdâların / Başuma alduğımı 'ayb
itme kim başuñda var (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2).
[başuñda, -(u)ñ, -da]

baş-: Ağırılığın fazlalığı sebebiyle çökmek.

Ehl-i diller göricek âyîne de taşvîrûñi / Bağına **başmış** yatur 'İsâ'yı Meryem şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 5). [başmış, -mış]

baş aç: Korkusuz, pervasız abdal.

Geçelden tekye-i hüsn içre ol şeh şadr-ı hûbâne / Işıklar gibi 'âşıklar baş açdı girdi meydâne (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 5). [baş aç, -dı]

baş açık abdâli ol: Başı açık olan kalender, gezgin derviş. 2. Abdal, melameti düşünceye uzanan, hükümdarlık tacı, iktidar tahtı terk ve reddeden, boyun ve bileklerine halkalar takarak başı kabak yalın ayak gezen kalenderi dervişlerden olmak.

Tırâş olup hemân oldum olur baş açık abdâli / İşin başa iletmış hûbdur Berber Hasan Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 2). [baş açık abdâli ol, -i-ur]

baş açuk abdâl ol: Melami veya Kalenderi olmak ve bununla birlikte "avarelik etmek" manasını içerisinde barındıran deyim ya da söz kalıbı.

Terk idüp başdan külâhı hırkayı hark eyledi / Baş açuk abdâl olup dehrûñ teberrâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4). [baş açuk abdâl ol, -up]

baş açuk yalın ayak: Çok perişan bir halde. 2. Dervişlerin dünyadan el etek çekme ve arınma hali, baş açık yalın ayak hali.

Baş açuk yalın ayak 'azm-i Bedaḥşân idelüm / Gel kalender olalum terk-i diyâr

eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 14). [baş açuk yalın ayak,]

baş ağrıd: Can sıkıkmak, gereksiz yere konuşup bıkkınlık vermek.

Ġam-ı zülfûñ dahı bir baña ne baş ağrıdur / Kadd-i bālāñ olur iken dil-i sūzâne belâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [baş ağrıd, -ur]

baş ağrısı: Baş ağrısı, dert, tasa, sıkıntı.

Bu taht u tâcdan ġarabuñ ḥod du 'â durur / Yoḥsa kuru baş ağrısıdur tâc u taht-ı yâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 39). [baş ağrısı, -dur]

baş alup kaç: Başını alıp gitmek, uzaklaşmak.

Şâh-ı ḥâver işidüp kaçdı hemân baş alup / Eyledi ḳal'a-i eflâkda kendin pinhan (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 8). [baş alup kaç, -dı-up]

baş baş: Birlikte, beraberce.

Dükânına gelür baş baş anuñ meşhûr-ı dilberler / Olup iy Fazlî ol şâha dil ü cân-ile çâkerler (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 9). [baş baş,]

baş çek: Baş çekmek, liderlik etmek.

Baş çeküp gül-zâr-ı devletden yine / Kadr ile eflâke irgürdi seri (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 3). [baş çek, -üp]

baş eg: Güçlünün buyruğına uymayı kabul etmek.

Baş egmeye kalem gibi her kim ki tîḡuña / Çek tîḡı çü kalem başın iy tîḡ iki yar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 31). [baş eg, -me, -y, -e]

baş getir: Baş vermek, filizlenmek, çıkmak.

Baş getürdi göz açup ẖvāb-ı 'ademden ezhār / Anlara 'arz idicek luṭf ile peyker nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 6). [baş getir, -di]

baş indür: Baş eğmek, saygı göstermek için önünde eğilmek.

Mezheb ü cāh istemez sultāna baş indürmezüz / Ne vezîrinde bu dünyānuñ ne pāşasındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9). [baş indür, -mez, -üz]

baş it: Reis yapmak, komutan tayin etmek.

Bugün baş oynadup meydān-ı ğamda 'ışk-ile Fazlî / Belālu başumı ser-bāzlar silkine baş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7). [baş it, -dü, -m]

baş ortaya koy: Ölümü göze almak, canını tehlikeye atmak.

'Aceb mi sāğara düşsem baş ortaya koyup sāķī / Hābāb-ı mey gibi oldu derūnumda hevā peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [baş ortaya koy, -up]

baş oynad: Baş oynatmak, başını feda etmek.

Bugün baş oynadup meydān-ı ğamda 'ışk-ile Fazlî / Belālu başumı ser-bāzlar silkine baş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7). [baş oynad, -up]

baş üzre yiri var: Baş üstünde yeri var; "büyük bir saygı ve ilgi ile karşılanır veya ağırlanır" anlamında kullanılan bir söz.

Olalı bende taht saña ser-figende tāt / Taht oldu 'ālî tāt ise **baş üzre yiri var** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 13). [baş üzre yiri var,]

baş yüz üzre yirüñ ol: Her zaman iyi karşılanmak, ağırlanmak, bir düşünce veya davranışı uygun bulmak.

Saña gönül vireler baş yüz üzre yirüñ ola / Olursa zülf-i şanem gibi hātıruñ meksür (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16). [baş yüz üzre yirüñ ol, -a]

baş çık: Başarmak, üstesinden gelmek, aşmak.

Baş çıkardı tāt işini buldı pāye taht / Anuñla tāca 'izzet idüp tahta i'tibār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 14). [baş çık, -ar, -dı]

baş gey: Üstüne giymek.

Gey başa tāt-ı 'izzeti geç taht-ı devlete / Müştākdur çü taht saña tāt ümîd-vār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 8). [baş gey,]

başdan aş: Çok fazla, haddinden fazla.

Ġarķ oldum āb-ı çeşme yoluñda tūrı tūrı / Gel gel ki başdan aşdı bu intizāre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [başdan aş, -dı]

başdan ayağa: Tamamen, tamamıyla, baştan aşağı, serâpâ.

Zāhidā baña yeter ol şanem-i māt-likā / **Başdan ayağa** yürü var senüñ olsun hūrā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [başdan ayağa,]

başdan basa: 1. Başından sonuna kadar, bir uçtan bir uca; 2. Tamamen, bütünüyle.

Göz olup ser-tā-ķadem her yirde Hāķķ'ı gözlerüz / Güş olup **başdan basa** hāķ sözüñ işğāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 34). [başdan basa,]

başı aşağı ol: Yerin dibinde olmak, alaşağı olmak, ölmek.
Her kimseyi kim hışmuña mazhar idesin sen / Yire geçe Kārūnveş ola başı aşağı (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 13). [başı aşağı ol, -a]

başı üzre: Başının üzerinde.
Çıkısa kaddūñ yādına āhum elif-veş toğrulup / Āsmān-ı atlas aña başı üzre yir ider (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 69, Beyit 5). [başı üzre,]

başın al: Başını almak, kellesini uçurmak.
Dirîgā başın aldurdı ‘adüvvün kırı bühtānı / Meded begler meded zulm oldu gāyet Muştafā Hân’a (Kara Fazlî Dîvânî, Murabba 27, Beyit 18). [başın al, -dur, -dı]

başın vir: Canını vermek, canını feda etmek.
Gör āhîr ol şadākat birle başın virdi bî-pervā / Meded begler meded zulm oldu gāyet Muştafā Hân’a (Kara Fazlî Dîvânî, Murabba 27, Beyit 4). [başın vir, -di]

başına ateşler yak: Kişinin başına belalar sıkıntılar açmak.
Ābdur gerçi şafāda tîg-ı hūn-efşānumuz / Başına görseñ ki a’dānuñ ne ateşler yakar (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 11, Beyit 4). [başına ateşler yak, -(a)r-ar]

başına gel: Başına isabet etmek 2. başına (...) gelmek. Kötü bir durumla karşı karşıya kalmak.
Didiler şakın seni tutar cefāsı taşına / Geldi hep didükleri ben mübtelānuñ başına (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 153, Beyit 1). [başına gel, -di]

başına gel: Bir olay veya bir duruma uğramış olmak [Genellikle üzücü durumlar için kullanılır].
Ser-i zülfüñ hevāsın şorma her bî-mağza lutf eyle / Ne bilsün gelmeyenler başına sevdâyı bilmezler (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 5). [başına gel, -me, -y, -en, -ler]

başına gün toğ: Talih yüze gülmek bir sevince ulaşmak.
Mihr-i maşşūd oldu tālî‘ matla‘-ı ümmîdden / Başına gün toğdı halkuñ şubh-ı devletdür bugün (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 27, Beyit 2). [başına gün toğ, -dı]

başından geç: Bir hâli, bir hâdiseyi yaşamış olmak.
Külüng-i küh-ı ‘ışkı bu deli Ferhād-ı kandan şor / Belâlar kışşasın ya’nî ki başından geçenden şor (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 88, Beyit 1). [başından geç, -en, -den-ından]

başından zevâl eksik olmasun: Her zaman üzüntüleri, sıkıntıları dertleri vardır anlamında kullanılan bir deyim.
Zamîr-i rüşenüñe beñzedürse kendüyi şems / Başından olmasun eksik anuñ hemîşe zevâl (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 31, Beyit 20). [başından zevâl eksik olmasun,]

başını döğ: (Büyük bir üzüntü ve kederden dolayı) İki eliyle başını dövmek.
Cüş u hurûş idüp bu hevā ile bahr-vār / Dögsün başını taşlara enhār Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 24). [başını döğ, -sün]

başını ezmek: Başını ezmek. Baş kaldıramayacak, kötülük

edemeyecek duruma getirmek;
zorluk ve sıkıntılara katlanmak.

Başını ezmek gerek dad almağ için
şekkerüñ / Kelle giçüp eyler imiş
lâ'1-i cānān ile baḥṣ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [başını
ezmek,]

başını ortaya koy: Bir işe
girişirken ölümü göze almak.

Şol maḥbûb düğün ola bu kim anda
şeker / Ezile başını ortaya koyup
aña revān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 20). [başını
ortaya koy, -ı, -n, -ı-up]

bâsır: Görme duyusu 2. göz.

Görüp işitmede vü virmede mişlûñ
haberın / Bâsıra kûr durur sâmi'a
ker nâṭıka lâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 27). [bâsıra, -a]

başır ü fehîm: Anlayışlı ve
anlayan.

'Uyûn-ı 'aklı kılan nûr-ı 'ilm ile
rûşen / Olur ḥaḳâyık-ı eşyâ'ı
hep başır ü fehîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 3). [başır
ü fehîm,]

başla: Bir işi yapmak üzere
harekete geçmek, bir işe girişmek,
şürû etmek.

Muṭrib rûbâbı çalmada efsûn ider
güş idelüm / Billâhi
zâhid başlama efsânenen
efsaneye (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
135, Beyit 3). [başlama, -ma]

başlan: Başlanmak/başlamak.

Ḥamdülillâh yine başlansa gerek
bir sūra / Ki ola Fâtiḥası âyet-i gül-
zâr-ı cinān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 5). [başlansa, -sa
]

başlar çık: Yürekta, gönülde yara
çıkma.

Kızılbaşuñ kara bağrında başlar
çıkdı ḥavf ile / O derd ile revān

eyler o cānî 'ākıbet cānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 11).
[başlar çık, -dı]

bast eyle: Açıklamak, izah etmek.
2.. Uzun uzun anlatmak.

Bast eyle bisât-ı keremi ḥāk-ı
basîte / Ḳabz eylemeden rûḥuñı iy
ḥvâce o ḳabız (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 107, Beyit 3). [bast eyle,]

başum al: Başını alıp gitmek.

Alup başum ele ben kim temennâ
eylerüm büseñ / Şarāba giderüm
güyâ elümde bir ḳabāğum
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 4). [başum al, -up]

başum alup gid: Başın alıp
gitmek, bulunduğu yeri terk etmek.

Felekde odlara yansun göreyin
mihr ile mâhı / Başum alup
giderdüm ben 'adem milkine dek
Âhî (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 12). [başum
alup gid, -er, -dü, -m]

başum kes: Başını kesmek,
öldürmek.

Başum kesüp o devletüm eylerse
pây-māl / Devlet konar başuma
benüm ulu pâyedür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [başum
kes, -üp]

Tîguñ gamından oldu kalem gibi
ten nizâr / Çek tîğı bâri kes çü
kalem başum iy nigâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 29).
[başum kes,]

başuma al: Yüklenmek.

Belâ-yı 'ışkuñı başuma aldum /
Elem baḥrine baḥrî gibi
ṭaldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 1, Beyit 1). [başuma al, -
du, -m]

başuma al: Başına bela(sevda)
almak. 2. Kendisine sıkıntı verecek
bir işe girişmek.

İy şanem deyr-i cihānda zülfüññ
sevdāların / Başuma alduğımı 'ayb
itme kim başuñda var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2).
[başuma al, -duğ, -um, -ı]

başuma belā: Başına bela olmak
2. sıkıntı oluşturmak, sıkıntı
vermek, tedirgin etmek, musallat
olmak.

Bālā qadi başuma belādur çü
tursursa / Yüz fitne kıpar nāz-ile iy
Fazlî otursa (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 5, Beyit 9). [başuma
belā, -dur]

başuma devlet kon: Beklemediği
büyük bir nimeti ele geçirmek.

Başum kesüp o devletüm eylerse
pāy-māl / Devlet kıonar başuma
benüm ulu pāyedür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2).
[başuma devlet kıon, -ar]

başuma gün toğ: (Birine) Gün
doğmak: Tālihi rast gidip sonu
kendisi için çok iyi olabilecek
olaylarla karşılaşmak, eline büyük
bir fırsat geçmek.

Ĥamdülillāh ki yine başuma gün
toğdı bugün / Tāli'üm göği açıldı
ki olup def'-i gāmām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 27).
[başuma gün toğ, -dı]

başuma gün toğ: Başına
gün/güneş doğmak; talih yüzüne
gülmek.

Sa'īd-i tāli' olup yine toğdı başuma
gün / Ki itdi gün gibi māl-ı kemāl
'arz-ı cemāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 4). [başuma gün
toğ, -dı]

Başuma gün toğdı el-ħak devletüm
geldi yine / Devlet-ile tā ki geldüñ
eyledüñ 'arz-ı likā' (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 3, Beyit 3). [başuma
gün toğ, -dı]

başum-içün: Başım için.

Başına taş yağsa yoluñda şu kim
yüz döndere / **Başum-içün** anı kim
müfti-i ĥüccet taşlar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5). [başum-
içün,]

başumuñ üstinde yirüñ
var: "Sevgi, ilgi ve saygı ile
karşılanıp ağırlanır." anlamında
kullanılır.

Fazlî rāhuñda elif-veş toğru olduğı
içün / **Başumuñ üstinde yirüñ**
var didi ikbāl aña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5).
[başumuñ üstinde yirüñ var,]

başuñ göge ir: Yaraşık olmadığı
bir şeyi elde ettiğı için çok sevinip
böbürlenmek.

Gün gibi kıadr ile başuñ göge irerse
dağı / Yüzüñi her kışinüñ ayağına
ħak idegör (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 61, Beyit 2). [başuñ göge ir,
-er, -se]

başuña gün toğ: Talihi yār olmak,
işi hep yolunda gitmek.

Gün toğar şanma başuña iy rüz / Kı
tolındı o mihr-i devlet ü dīn (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkıb-bend 2, Beyit
18). [başuña gün toğ, -ar]

başuña gün toğ: Talihi yār olmak,
işi hep yolunda gitmek.

Ĥücreme geldi benüm bir melek-i
sidre-serīr / Didı kim başuña gün
toğdı tır iy bī-sāmān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 3).
[başuña gün toğ, -dı]

bat-: Batmak, saplanmak.

Oklarıñdan incinürse ĥaste-dil
ma'zūr tıt / İy kemān ebrū
meşeldür ādeme eylük **batar** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1).
[batar, -ar]

bat: Çokluğundan dolayı bir şeyin
aşırı derecede etkisine mārüz

kalmak, o şeye bulanmak, içinde kalmak.

Evvel ü âhir çü bildük var olan bir zât imiş / Birlüğe **batduk** ne evlâ vü ne ahrâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 35*). [*batduk, -duk*]

bâtil: *Doğru ve sahih olmayan, gerçekle ilgisi bulunmayan (şey).* Baña ta'n eyleme hüsne olursam nâzır / **Bâtil** itme hâkı iy şüfi Hâk'ı gör hâbır (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 3*). [*bâtil,]*

bâtil ol: *Doğru ve sahih olmamak, gerçekle ilgisi bulunmamak.* Râbi'an vâcib olan sâlike perhîz-i vera' / Ki firâsetle ola fâriq-ı hâk u bâtil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20*). [*bâtil ol, -a*]

bâtin: *Ar. İç, gizli, derun, Allah'ın dört isminden biri. (Evvel, Ahir Zâhir, Bâtin).* Kemâl-i keşf ile **bâtında** mürşid-i kâmil / Fünûn-ı fazl ile zâhirde hüd imâm-ı 'azîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 15*). [*bâtında, -da*]

bâtin-ı peydâ: *Apaçık görünen gizli.* Hem Râzık-ı bî-reybsin ü Hâlîk-ı bî-'ayb / Hem zâhir-i pinhânsın ü hem **bâtin-ı peydâ** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5*). [*bâtin-ı peydâ,]*

bâver it: *İnanmak, doğru bulmak.* Şanma kim her mütehalliş geçinen şâ'ir olur / Var delîlüm bu söze itmez iseñ ger bâver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 25*). [*bâver it, -mez, -i, -señ*]

Şanma kim her mütehalliş geçinen şâ'ir olur / Var delîlüm bu söze itmez-iseñ ger bâver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 12, Beyit 1*). [*bâver it, -mez, -i, -se, -ñ*]

bay: *Zengin.*

'Adl ü inşâfuñ görüp iy hüsrev-i gerdün-serâ / Cân ile dilden du'â-güyuñ olup **bây** u gedâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 14*). [*bây,]*

bay: *Bay, zengin.*

Çekildi süfre-i şâhî ni'amdan muğtenim oldı / Eger **bây** u eger müflis eger a'lâ eger edna (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 13*). [*bây,]*

bây u fakîr: *Zengin ve fakir.*

Muğtenim oldı şu deñlü ni'ama **bây u fakîr** / Az kaldı ki cihândan gide vü götürüle âz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 12*). [*bây u fakîr,]*

bây u gedâ: *Zengin ve fakir.*

Şun beru ol câm-ı nâbî kim anuñ / Neşvesinde mestdür **bây u gedâ** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4*). [*bây u gedâ,]*

baydak-ı hürşid: *Güneş piyonu (baydak; satrançta piyon denilen bir taştır.).*

Baydak-ı hürşide şeb gibi şalar esb-i siyâh / Bu bisât-ı çarhda pervâneler gördüñ mi hîç (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*). [*baydak-ı hürşid, -e*]

bâyî: *Satan, satıcı.*

Cehl ile hayf degül mi ola 'ömrüñ **bâyî** / Añ ol vaqti k'olasın cehlüñ için h'vâr u hacil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31*). [*bâyî,]*

bayrak: *Bayrak.*

Çemenüñ zer varağından yine naqqâş-ı hâzân / İtdi **bayraklar** ile naqq-ı zemîni yeksân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 1*). [*bayraklar, -lar*]

bayrak: Bayrak, sancak, alem, livâ.

Âl vâlâlarla her **bayrak** 'arûs-ı fethdür / Olmağa a'dāya hem-pehlû iderler âller (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 9). [bayrak,]
Zer varakdan niçe kim bâğda nakkâş-ı hazân / İde **bayraklar** ile nakş-ı zemîni yeksân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 41). [bayraklar, -lar]

bayrâm ol: Bayramın gelmesi; mutluluğun, huzurun gelmesi.

Merhabâ itse senüñle ne gün ol Şâh gönül / Rûz-ı mâtem daği olsa ola bayrâm saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [bayrâm ol, -a]
Görmeyelden hüsnüñi iy Yûsuf-i gül-pîrechen / Bayram oldu Hâzret-i Ya'kûb-veş Beytü'l-hâzen (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 1). [bayram ol, -dı]

bâz ol: Açılmak.

Kulî kurbânı olupdur bugünün sevr ü hamel / Ki anuñ vâsıtasıyla der-i devlet ola bâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 13). [bâz ol, -a]

bâzâr-: Alışveriş yapılan yer. 2. Aşk pazarı.

Almazuz dünyâ metâ'ın bir pula iy hıvâce biz / Bir iki günlük bu **bâzârıñ** temâşâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3). [bâzârıñ, -(u)ñ]

bâzâr: Alem.

Bu fenâ **bâzârı** içre âh-ı âteş-bârumı / Çarh-ı atlas gibi zer-beft sâye-bânum şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [bâzârı, -ı]

bâzâr: Çarşı, pazar.

Naḥl-i güldür hüsn **bâzârını** tezyîn eylemiş / Allarla kâmetüñ iy serv-kadd ü gül-'izâr (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [bâzârını, -ı, -(n)ı]

Cevher-i nefşüme hem-seng olımağ dürr-i yetîm / Nazm **bâzârınıñ** iy Fazlî benem şarrâfı (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [bâzârınıñ, -ı, -nuñ]

bâzâr: Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı.

Cevherüñ var-ise **bâzâra** getür iy hıvâce / Çoğ olur aña harîdâr bulur kıymeti zer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 32). [bâzâra, -a]

bâzâr-ı kûy: Köyün pazarı.

Olup Fazlî gibi ser-gestesi bir mâh ruḥsârıñ / Varup dellâl-ı dil bâzâr-ı kûyına o dil-dârıñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 11). [bâzâr-ı kûy,]

bâzâr-ı kûy: Köyün pazarı.

Olup Fazlî gibi ser-gestesi bir mâh ruḥsârıñ / Varup dellâl-ı dil bâzâr-ı kûyına o dil-dârıñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 11). [bâzâr-ı kûy,]

ba'zı: Bazı, belgisiz sıfat.

Derd ehlinüñ tabîbisin el-hâk 'ilâc kıl / Engüştü muṭribâ yine **ba'zı** rebâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6). [ba'zı,]

bazı: "Bazen, arada sırada" anlamlarında belgisiz sıfat.

Yiridür hoşkalar eflâk u mihre mihr ü mâh olsa / Anuñla itmege **bâzı** o bezmüñ hoşka-cünbânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 7). [bâzı,]

bâz-meken: Yeniden yuva tutmak.

Şütür gibi yüz urup hücre bâbına çün olam / O hücrede şütür-i mest gibi **bâz-meken** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 39). [bâz-meken,]

bāzū-yı devlet: Devletin gücü ve kuvveti.

Şāh odur biz bāzū-yı devletde şeh-bāz olmuşuz / Sākiyā şun cāmı Sultān Muştafālilerdenüz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 8). [bāzū-yı devlet, -de]

bāzū-yı devlet: Devletin gücü.

Bāzū-yı devlet üzre ‘aceb şāh-bāzdı / Āl ile dāma düşdi kazā ile nā-gehān (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 13). [bāzū-yı devlet,]

be: Be, hey, ünlem.

Ululadı beni itüm didi o sultānum / Yeter cihānda **be** Fazlî bu ihtirām baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [be,]

be: "Ey, hey" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

Lezzetini kelāmuñ ehl-i mezāk olan bilür / Yoḥsa **be** Fazlî sözde sen kân-ı nemek misin nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [be,]

‘İşkumuz ‘ışk-ı ḥaḳīḳdūr **be** şūfî şanma kim / Her mecāzî dilberüñ ruḥsār-ı zībāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [be,]
Hulūş-ı ‘İşk ile dil oldu ḥālîş ü muḥliş / **Be** şūfî var yüri ‘arz itme zerḳ ile tāmāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 34). [be,]

bebek: Güzelliği tarif için kullanılan bir seslenme sözü.

Gözlerüm içre oynayan sensin iki gözüm benüm / Bilsem iki gözümdesin yoḥsa **bebek** misin nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [bebek,]

bebr-heybet: Kaplan heybetli.

Şecā‘at pîşesinde **bebr-heybet** bir Gāzanfer’dür / Ne rübehdür ‘adū kim ola anuñ merd-i

mezdānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 21). [bebr-heybet,]

bebr-i bevân: Birçok yirtıcı hayvandan daha güçlü ve vahşi olduğu rivayet edilen efsanevî bir cins kaplan; aslana düşman olan kaplan ya da ona benzer bir hayvan.

Me‘ānî si‘rine Fazlî uraldan pençe-i ḳudret / Senüñ küh-sār-ı nazmuñda olur **bebr-i beyân** peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [bebr-i beyân,]

bedel ol: Karşılık, denk, eş olmak.

‘Ālem içre bî-nihāyetdür egerçikim güzel / Hüsn ile olmaz birisi de saña hergiz bedel (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 5). [bedel ol, -maz]

beden: Gövde, cisim, ten.

Ḥamlüñ revān cihānda **bedende** revān gibi / Emrüñ teninde memleketüñ oldu cān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 23). [bedende, -de]

Teb ü tāb ile ne lāzım **bedenüñ** ola za‘īf / Nev-cüvānsın saña ḳuvvet yaraşur sultānum (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 5). [bedenüñ, -üñ]

beden: Gövde, cisim.

Ḳoçmasun kimse diyü üstine dir dir ditrer / Nice nāzūkdür o sīmīn **bedenüñ** pīreheni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 31). [bedenüñ, -ün]

beden: (Āşığın) vücudu, bedeni.

Bu hücre bārın igen urma üştür-i cāne / Ki raḥt-ı hücre girān ü şüttür za‘īf **beden** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11). [beden,]

beden: Cisim / ten.

Nice çekem şütür-i na'tı hücre-i nazma / Ki hücre teng ü şütür küh-veş 'azîm **beden** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44). [beden,]

bed-güher: Soysuz; karaktersiz, mayası bozuk.

Sînesin dâyim te'essüfden dögüpdür tabllar / Vâ saña iy düşmen-i bed-i'tikâd u **bed-güher** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 10). [bed-güher,]

bedî' eyle: Benzersiz hâle getirmek. 2. güzelleştirmek.

Dili bir bülbül-i gül-zâr-ı ma'ânîdür kim / Eylemek luğf-ı kelâmını bedî' ola beyân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 28). [bedî' eyle, -mek]

bed-nâm: Kötü namı, şöretli.

Fazlî'nüñ rüsvây u **bed-nâm** olduğın 'ayb eyleme / Çünkü iy şüfî bilürsin her işi taqdîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7). [bed-nâm,]

bedr: Ayın on dördü, dolunay 2. aydınlık, parlaklık.

Bedr iken ol meh-i hüceste-ıhşâl / Ne zevâl irdi kim hilâl oldı (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 32). [bedr,]

bedreka: Kılavuz.

Añladık rāh-ı beķāya çün fenādur **bedreka** / Cismi fānī itdük ammā rūhuñ ibķāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24). [bedreka,]

bedr-i cihān-ārā: Cihanı süsleyen dolunay.

Bu hüsn ile olmışdur bir şehir-i semen-ber o / Ol **bedr-i cihān-ārā** Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 2). [bedr-i cihān-ārā,]

Billāh gel inşāf it aña kim esīr olmaz / Ol **bedr-i cihān-ārā** Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 4). [bedr-i cihān-ārā,]

Gün gibi cihān içre hüsn ile hüveydādur / Ol **bedr-i cihān-ārā** Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 6). [bedr-i cihān-ārā,]

Āzāde iken kıldı 'ışķına beni bende / Ol **bedr-i cihān-ārā** Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 8). [bedr-i cihān-ārā,]

Öldürse komaķ yokdur dāmānına v'Allāhi / Ol **bedr-i cihān-ārā** Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 10). [bedr-i cihān-ārā,]

bedr-i temām: Dolunay 11 ayın on dördü gibi güzelliğinin kemaline ermiş, kusursuz sevgili.

Ḥamdülillāh ki bulup ferr ü sa'adet eyyām / Burc-i ikbāle rücū' itdi yine **bedr-i temām** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 1). [bedr-i temām,]

beg: Bey, efendi.

Mezra'-ı cānda saçaldan fitne tuḥmın **beglerüñ** / Lāle-veş bağrumda çaķdı kara kara başlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2). [beglerüñ, -ler, -üñ]

Beglerinüñ her biri rüy-ı zaferde **beg** durur / Şāhid-i nuşret o beglerle bulupdur zīb ü fer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 24). [beg,]

Beglerinüñ her biri rüy-ı zaferde beg durur / Şāhid-i nuşret o beglerle bulupdur zīb ü fer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 24). [beglerinüñ, -ler, -i, -nüñ]

Ziyāfet oldı hep **begler** gelüp sultān işiginde / Cihān ḥalkı bugün anda toyınca gördi iḥsānı (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 16).
[begler, -ler]

Tokuz göğ çînidür bir biri içre
âsümân iy dil / Ağalar **begler** öñine
çekilmege şehüñ h^vânı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 18).*
[begler, -ler]

Nice bir ben mübtelāya
mübtelālîklar **begüm** / Sen shehe
hercāyilikler bî-
vefālîklar **begüm** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 1).*
[begüm, -üm]

Nice bir ben mübtelāya
mübtelālîklar **begüm** / Sen shehe
hercāyilikler bî-
vefālîklar **begüm** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 1).*
[begüm, -üm]

Bağrumı hūn itdi ḥasretler
cüdālîklar **begüm** / Kāş ezelden
olmayaydı
âşinālîklar **begüm** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 2).*
[begüm, -üm]

Bağrumı hūn itdi ḥasretler
cüdālîklar **begüm** / Kāş ezelden
olmayaydı
âşinālîklar **begüm** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 2).*
[begüm, -üm]

Bî-vefā olduñ reh-i 'ışk içre şādîk
olmaduñ / Kāş ezelden olmayaydı
âşinālîklar **begüm** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 4).*
[begüm, -üm]

Ḥaḳ bu kim 'ālemde ḥayf olmış
durur gāyet baña / Kāş ezelden
olmayaydı

âşinālîklar **begüm** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 6).*
[begüm, -üm]

Nice çeksün Fazlî-i bî-çāre derd ü
ğamlaruñ / Kāş ezelden olmayaydı
âsinālîklar **begüm** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 10).*
[begüm, -üm]

Gitdi devletlü **begden** ayrıldıḳ /
Ḳullarına bu nice nekbetdür (*Kara*

*Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
22).* [begden, -den]

Bizi ol yaḥşî **begden** ayırduñ / Hey
ne yavuz yaman imişsin sen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
54).* [begden, -den]

beg: *Bey, efendi.*

Ṭa'n-ile düşmenlerüm ḥod bağrumı
hūn eyledi / Kāş ezelden olmayaydı
âşinālîklar **begüm** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 8).*
[begüm, -üm]

beg: *Bey, hükümdar.*

Beglerinüñ her biri rûy-ı zaferde
beg durur / Şāhid-i nuşret
o **beglerle** bulupdur zîb ü fer (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 24).*
[beglerle, -ler, -le]

beğāyet: *Son derece, pek çok,
fazlasıyla.*

Sākî şafā ile ki mey-i dil-güşā sürer
/ Nūş eyleyenler anı **beğāyet** şafā
sürer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74,
Beyit 1).* [beğāyet,]

Gidelden ol ṭabîb-i cān **beğāyet** nā-
tüvān idüñ / Yine cānuñ yirine
geldi el-ḥaḳ şıḥḥatüñ geldi (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2).*
[beğāyet,]

Murāda irmedüñ fırsat düşelden
araya hergiz / **Beğāyet** kām-kār
olduñ zemān-ı vuşlatuñ geldi (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6).*
[beğāyet,]

be-ğāyet: *Aşırı, son derece.*

Gice gündüz bu durur saña
du'āmuz sağ ol / Sağlîk saña **be-
ğāyet** yaraşur sultānum (*Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 7).*
[be-ğāyet,]

begin: *Beğenmek, hoşuna gitmek.*

Ne cūd olur bu **beginmez** ğināda
Ḳārūn'ı / Cenāb-ı devletüñe gelse
bir faḳîrū'l-ḥāl (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Kaside 31, Beyit 16). [begenmez, -me, -z]

begler: (ey) dostlar, arkadaşlar.

Ḳulum gūyā ki sultānum yitürdüm / Meded **begler** meded ḥānum yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 2). [begler,]

Ne yaña gitdügini gördüñüz mi / Meded **begler** meded ḥānum yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 4). [begler,]

Ḥudā ḥaḳḳı degül mişüz ḥaber-dār / Meded **begler** meded ḥānum yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 6). [begler,]

Aratdum yiri gögi eşk ü āha / Meded **begler** meded ḥānum yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 8). [begler,]

Çıkarısam ağlamakla n'ola gözden / Meded **begler** meded ḥānum yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 10). [begler,]

Dirîgā geçdi erbāb-ı ğaraḫ Sultān Süleymān'a / Meded **begler** meded zulm oldu ğāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 2). [begler,]

Gör āḫir ol şadāḳat birle başın virdi bî-pervā / Meded **begler** meded zulm oldu ğāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 4). [begler,]

Dirîgā ol muḥabbet āfet oldu gör ser-encāmı / Meded **begler** meded zulm oldu ğāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 6). [begler,]

Geçerken murğ-ı zîrek dāme düşdi āḫir ol şeh-bāz / Meded **begler** meded zulm oldu ğāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 8). [begler,]

Dirîgā rûzgār itdi o ḥüsn ü ḥulḳı diger-gün / Meded **begler** meded zulm oldu ğāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 10). [begler,]

Zebūn itdi velîkin fitne ile rûbeh-i düşmen / Meded **begler** meded zulm oldu ğāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 12). [begler,]

Bu derde kāfir ağlasun demidür müslümān yansun / Meded **begler** meded zulm oldu ğāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 14). [begler,]

Bu mısrā' birle olsun ḥaşr olunca āḫ ile zāruñ / Meded **begler** meded zulm oldu ğāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 16). [begler,]

Dirîgā başın aldurdı 'adüvvün ḳurı bühtānı / Meded **begler** meded zulm oldu ğāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 18). [begler,]

Çü gitdi fitneden şanmañ ki ḥālî ola bu kişver / Meded **begler** meded zulm oldu ğāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 20). [begler,]

Muşîbet-dîde Fazlî gib'olsun derd ile giryān / Meded **begler** meded zulm oldu ğāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 22). [begler,]

beglerbegi: Beylerbeyi.

Ḥāşşeten ol 'askere **beglerbegi** olsun kerîm / Kim 'Alî'dür nām ile ol şun'idur Ḥaydar-siyer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 25). [beglerbegi,]

be-hakk-ı ahmed: Ahmed hakkı için.

Çün nāmıdur Muḥammed yā Rab **be-hakk-ı Ahmed** / Maḥmūd 'āḳıbet ḳıl olsun cihāna server (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4). [be-hakk-ı ahmed,]

be-hakk-ı hücre: Hücre (Gönül) hakkı için.

O hücrede şütür üzre dūr ola
çeşmüme reml / **Be-ḥaḳḳ-ı**
hücre vü üştür beriyye baḥr-i
'Aden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
5, Beyit 34). [be-ḥaḳḳ-ı hücre,]

O hücrede şütür-i cānı itseler
kurbān / **Be-ḥaḳḳ-ı** **hücre** şütür
gibi çekmeyem gerden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 40). [be-
ḥaḳḳ-ı hücre,]

be-hakk-ı murtaẓā: Murtaza
hakḳı için. 2. Murtaza, dördüncü
halife Hz. Ali'nin lakaplarından
biri.

Fazlî'ye rahm eyleyüp öldür rakīb-i
kāfiri / Gel 'Alilik eyle
arslanum **be-ḥaḳḳ-ı**

Murtaẓā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 36, Beyit 5). [be-ḥaḳḳ-ı
murtaẓā,]

behcet: Güler yüzlülük, güzellik,
şirinlik; sevinç.

Yine bir taze dilber sevdi Fazlî
şimdi 'ālemde / Bulunmaz **behcet** ü
ḥüsn ü bahāda hīç aña hem-
tā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 6). [behcet,]

behcet: Sevinç, güler yüzlülük,
güzellik, şirinlik.

Ḥamdü-lillāh kim dem-i şādî
vü **behcetdür** bugün / Vaḳt-i 'ıyş ü
rüz-ı şöḥbet devr-i 'işretdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
27, Beyit 1). [behcetdür, -dür]

behey: "Hey! Ey! Be!" Ekseriya
hiddet ve tekdir manasında
kullanılan seslenme edatı.

Sülük-ı rāh-ı 'İşk itdün ser ü destārı
terk eyle / **Behey** şüfî sebük-bār ol
sebük-bār ol sebük-bār ol (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2).
[behey,]

behişt: Allah'ın mümin, sadık
kullarına vaat ettiği içinde ebedi
kalınacak olan mekan, cennet.

Ḳāmetün ṭübā durur kūyuñ **behişt** /
Dîde-i 'uşşāḳdur anda hıyāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4).
[behişt,]

behrām: Behram, Merih, Mars (Doğu mitolojisinde feleğin celladı olarak bilinir ve minyatürlerde bir elinde kılıç diğer elinde kesik baş tutan delikanlı olarak tasvir edilir. Yeryüzünde savaşların çıkmasında da bu gezegenin etkili olduğuna inanılmıştır).

Göricek 'arşada cündilerinün
cengini şāhuñ / Muḳārin oldı
şandum çerḥde **Behrām** u
Keyvān'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 9). [behrām,]

Cemāli māh-ı 'ālemden münevver /
Adı **Behrām** bir ḥürşîd-i
ruḥsār (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2,
Beyit 3). [behrām,]

behrām: Merih, Mirrih, Mars
yıldızı, beşinci feleğin yıldızıdır.
Yunanlılarda savaş tanrısı Ares,
Romalılarda Mars olarak bilinen
bu yıldız İran'da Behram olarak
bilinir ve adının manası uzun ok
demektir.

Bir silah-dār ola kapuñda diler
kim **Behrām** / Tîg-dār olduğu
eflākde oldur her ān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 46).
[behrām,]

behrām-ḥüsām: 1. Behram kılıklı
2. Kılıcı Behram gibi olan.

Tîr-tedbîr felek-rütbet ü **Behrām-
ḥüsām** / Zühre-ḳānūn u Ḳamer-
sür'at u Keyvān-eyvān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 23).
[behrām-ḥüsām,]

behrām-ı bî-ārām: Huzursuz
Behram. Sasaniyan sülalesinden,
Yezdgird'in oğlu olan ve Behram-ı
Gur adıyla anılan padişah.

Sehm-i sehminden olur **Behrām-ı
bî-ārām** rām / Güstehem hem cān

virüp tenden Tehem-ten el
çeker (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 19). [behrām-ı bî-ārām,]

behrām-ı girdār: Behram gibi
olan.

Şehen-şeh Muştafâ Hân-ı felek-
kadr / Ki var biñ bendesi **behrām-ı
girdār** (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih
2, Beyit 1). [behrām-ı girdār,]

behrām-ı meh: Ayın merih yıldızı.
İşidüp didi târîhini Fazlî /
Şehe **Behrām-ı meh** oldu siliḥ-dâr
sene dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 2, Beyit 7). [behrām-
ı meh,]

bel: T. is. Vücudun kalça
yukarısında olan en ince mahallî,
kuşak yeri, karnın arkası.
Muḥayyel şî' rini
cânâ **belüñle** vaşf-ı zülfünde /
Görenler didi ḥaḳ bu Fazlî ḡāyet
ince şā'irdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 5). [belüñle, -üñ, -ñ,
-le]

bel: İnsan bedeninin orta kısmı, bel.
Alsañ kalem elüñe
kuşatsañ **belüñe** tîḡ / Tîḡuñ
ḡamıyla ola kalem-veş 'adū
nizār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
24, Beyit 24). [belüñe, -üñ, -e]

bel: Bel, bedeninin orta kısmı.
Bināsı pāy-dār olsa esāsı üstüvār
olsa / **Belinde** māh-ı nevden
ḥançeri var bir sipāhîdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit
8). [belinde, -i, -n, -de]

bel: İnsan bedeninin orta kısmı, bel.
Lebi ḡonce **beli** ince güzeller çok
durur ammā / Öpülse der-meyān
olsa koculsa der-kenār olsa (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit
5). [beli, -i]

bel bağla: Bir kimsenin kendisine

yardım edeceğine inanmak,
güvenmek; hizmetine girmek.

İmān getürdi ḥubbüñe bel bağladı
senüñ / Her kim Ḥudā'ya eyledi
ikrār Yā Hüseyñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9). [bel
baḡla, -dı]

Ol elif-veş ḡaddine meyl eyleyüp
cānānenüñ / 'İşkına bel bağlayup ol
gözleri mestānenüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 8). [bel
baḡla, -y, -up]

belā: Ar. Felaket, afet.

Bir baña zülfüñüñ **belāsı** nedür /
Baña bālā ḡadüñ belā mı
degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
122, Beyit 2). [belāsı, -sı]

Bir yaña dilber ḡamı yasumı gül-
gün eyledi / Bir yaña
ḡurbet **belāsı** baḡrumı ḥün
eyledi (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 2, Beyit 3). [belāsı, -sı]

belā: Dert, sıkıntı, huzursuzluk,
mihnet.

Ḳadd-i bālāsı kıyāmetler ḡoparur
başuma / Āḥ kim ben
bir **belālu** yāre oldum
mübtelā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
38, Beyit 3). [belālu, -lu]

Bugün baş oynadup meydān-ı
ḡamda 'ışḳ-ile Fazlî
/ **Belālu** başumı ser-bāzlar silkine
baş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 7). [belālu, -lu]

belā: Gam, keder, musibet.

Derd odur kim yārüñi aḡyāre hem-
dem göresin / Yoḡsa rāḥ-ı 'İşḳda
derd ü **belādan** kim ḡaçar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3).
[belādan, -dan]

belā: 1. İnsana büyük bir sıkıntı
veren, içinden çıkılması ḡüç
durum, bādire, dert, gam, keder. 2.
Büyük sıkıntıya ve zarara sebep
olan olay, âfet, musibet, felâket. 3.

Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Senden ayru gözlerüm yaşı durur hem-dem baña / Künc-i miḥnetde **belā** vü ğam durur maḥrem baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [belā,]

Turduğınca çü yeter ‘âşıka cānâne **belā** / Hışm-ı çeşm ü ğam-ı zülfüñ daḥı cānā ne **belā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [belā,]

Ekşik olmaz düşeli hicrüne her cānibden / Dile ğam dīdeye nem cisme elem cāne **belā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [belā,]
Her kaçan dil yā kılup kıddini āhın tır ider / Dest-i miḥnetde **belā** āhūların naḥçır ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [belā,]

Ḥatt-ı lā’lūñ vaşf ider dil ḥalka men’-i ‘ışk-içün / Her **belālardan** emīn olmağa hırz-ı cān okur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [belālardan, -lar, -dan]

Külüng-i küh-ı ‘ışkı bu deli Ferhād-kandan şor / **Belālar** kışşasın ya’nī ki başından geçenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [belālar, -lar]
Bir baña zülfüññ belāsı nedür / Baña bālā kadūñ **belā** mı degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [belā,]

Cānuma sīr eyledi cevır ü cefālardan beni / Yā İlāhī sen ḥalāş it bu **belālardan** beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 2). [belālardan, -lar, -dan]

Rūz u şeb miḥnetdeyüm bir laḥza rāḥat görmedüm / Yā İlāhī sen ḥalāş it bu **belālardan** beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 4). [belālardan, -lar, -dan]

Miḥnetüm çok rāḥatım yok guşsa vü derdüm füzün / Yā İlāhī sen ḥalāş it bu **belālardan** beni (Kara

Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 6). [belālardan, -lar, -dan]

Ḥāşılı oldum kanı cānuma geçdi intizār / Yā İlāhī sen ḥalāş it bu **belālardan** beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 8). [belālardan, -lar, -dan]

Fazliyyā ayakda kıldım virmedi el devletüm / Yā İlāhī sen ḥalāş it bu **belālardan** beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 10). [belālardan, -lar, -dan]

belā: Afet, musibet, çok zor iş.

Raḳībūñ midḥatından hoş gelür düşnāmı dil-dāruñ / **Belā** nefrinden iy māh-ı cihān-ārā du‘ā yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [belā,]

belā: Musibet 2. evet.

Tek hemān ğayr-ile yār olmak ...eksik / Ḥāşa-lillāh dimezem āteş-i hicrāne **belā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [belā,]

belā: Afet, musibet, dert, gam, keder.

Ger devā isterseñ olma derdden Fazlī cüdā / Rāḥat isterseñ **belāya** mübtelā ol iy göñül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [belāya, -y, -a]

Bir **belādur** k’āsümānī ḳahrđan nāzil olur / Kıılmağa her tōp a’dā milkini zīr ü zeber (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 16). [belādur, -dur]

Bize yā Rab bu ne muşibetdür / Ne **belādur** ‘aceb ne ḥāletdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 21). [belādur, -dur]

belā: A. içinden çıkılması zor, sakıncalı durum.

Gāh derd ü gāh miḥnet geh **belā** geh ğam çeker / Ḥaste dil bī-çāre dil āvāre dil üftāde

dil (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2*). [belā,]

Çünkü ser-rişte-i maḳşûda sebebdür
iy cān / Ne **belā** ise ğam-ı zülf-i
siyāhı çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3*). [belā,]

‘Āsiren derd ü **belā** vü elem ü
zaḥmete şabr / Ki olur vāsıta-i şabr
ile ḥal her müskil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27*). [belā,]

Yâri iy Fazlî görüp aġyâr ile zâr
olmadın / Her zamân derd
ü **belā** vü miḥnete yâr
olmadın (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 9*). [belā,]

belā: Afet, musibet, dert, gam, keder.

Koma miskînleri pā-
beste **belā** dāmında / Kûlehûnden
çıkar ol kākûl-i ‘anber-şikenî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 28*). [belā,]

İy sîne nâr-ı zecr ü meşakkatde
tırma yan / İy cān **belā** vü miḥnet
ile tenden ol revân (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 14*). [belā,]

Yansun **belā** vü ḥasret ile cümle
taġ u taş / Kılısun ‘anā vü derd ile
dâr u diyâr āh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 19*). [belā,]

belā: Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musibet, felâket.

Cān baġışlar lebleriñ ammā ki
çeşmüñ kan döker / Gerçi ‘İşkuñ
balı var lîkin **belāsı** yok
degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4*). [belāsı, -(s)ı]

belā: Bela, sıkıntı.

Baňa manşübesini gör felegüñ /
Kodı naṭ‘-ı ğam
u **belāda** beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt‘a 4, Beyit 1*). [belāda, -da]

belā: Dert, sıkıntı.

Ṭöp-ı āhumdan benüm taşına
gelmez hîç zarar / Kāl‘a-i derd
ü **belānuñ** ne ‘aceb bünyādı
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*). [belānuñ, -nuñ]

belā: Afet, musibet, dert, gam, keder.

Fazliyā şıdk ile diyen âmîn /
Dilegüm bu **belādan** ola
emîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 70*). [belādan, -dan]

belā: Afet, musibet.

Şad hezārân dirîġ vā-veylā /
Ki **belā** üzre cāna irdi **belā** (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 20*). [belā,]

belā çek: Sıkıntı çekmek, zorluk yaşamak; üzülmek.

Çünkü nesh oldu ḥaṭ-ı raġbet-i nazm
u es‘ār / Fazliyā çekme hemân
defter ü dîvâne belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7*). [belā çek, -me]

belā ir: Bela gelmek.

Şad hezārân dirîġ vā-veylā / Ki
belā üzre cāna irdi belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 20*). [belā ir, -di]

belā ol: Çok sıkıntı ve üzüntü vermek, bela olmak.

Ġam-ı zülfüñ daḥı bir baňa ne baş
aġrıdır / Qadd-i bālāñ olur iken
dil-i sūzâne belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [belā ol, -ur]

Dil-i Ya‘kûb‘ı gözet ḥüsnüñe
maġrûr olma / Kendü ḥüsnidür olan
Yûsuf-ı Ken‘ân‘e belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6*). [belā ol, -an]

belā vir: Sıkıntı ve güçlük vermek.

Rûz u şeb nâle ider ‘İşk-ı belâsın
dileyüp / Dilegüm bu ki vire Ḥaḳ
dil-i nâlâne belā (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [belâ vir, -e]

belâ vü derd: Bela ve derd.

Yâd-ı fenâ ile yele vardı qarâr âh /
Toldı **belâ vü derd** ile dâr u diyâr
âh (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 23*). [belâ vü derd,]

belâğ: Bildirme, haber verme, tebliğ.

Bundan belîğ süsen-i
bâğuñ **belâğ**ı yok / Gördüñ zemâne
uymadı uy sen zemâneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 15*). [belâğ, -ı]

belâğat: Belagat, etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.

Feşâhat dürci içre cem' kıldum
/ **Belâğat** burcı üzre şem'
kıldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 7, Beyit 2*). [belâğat,]

belâ-yı 'âr: Utanç belası.

Terk-i 'âr it vaşl-ı yâre tâlib iseñ
Fazliyâ / Dâyimâ men'-i vişâl iden
belâ-yı 'ârdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5*). [belâ-yı 'âr, -dur]

belâ-yı 'ışk: Aşk belası 2. aşk derdi, sıkıntısı.

Belâ-yı 'ışkuñı başuma aldum /
Elem baħrine baħrî gibi
taldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1*). [belâ-yı 'ışk, -uñ, -ı]

belâ-yı 'ışk-ı şîrîn: Şirin'in aşkının belası.

Belâ-yı 'ışk-ı Şîrîn'i ne bilsün
şorma Hüsrev'den / Eger bilmek
murâd-ise anı sen küh-kenden
şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2*). [belâ-yı 'ışk-ı şîrîn, -i]

belî: Elbette.

Maħv olur milk nizâ'mı iden sen
var iken / Baħr yanında **belî** kaṭre

bulur izmiḥlâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 37*). [belî,]

belîğ: Etkili, güzel ve yerinde söylenmiş.

Bundan **belîğ** süsen-i bâğuñ belâğı
yok / Gördüñ zemâne uymadı uy
sen zemâneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 15*). [belîğ,]

belki: Belki, bir ihtimal.

Ḳatı ḥayf oldu bu ḥayfâ firâḳ adıyla
cân yansun / Ne cân cümle
cihân **belki** zemîn ü âsümân
yansun (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 13*). [belki,]

belki: "Bir ihtimal" anlamında zarf.

Dür idem medḥüñe şad beyt ne
şad **belki** hezâr / Pâd-şâhum hele
ma'zûr buyur ḳâfiye az (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 31*). [belki,]

ben: Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ne cihân içre senüñ gibi güzel şâh
olur / Ne saña **bencileyin** ğam-zede
bir ḳul bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [bencileyin, -cileyin]

ben: "Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Nice İskender-i Sâñî
diyem **ben** saña şâhâ kim / Göreydi
sen şehi olurdu İskender
saña sâñî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 44*). [ben,]

ben: "Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Sende ne zerre ḳadar mihr ü vefâ
fehm olunur / Ḳıl ḳadar **bende** ne
şabr ile taḥammül bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [bende, -de]

ben: Deri üzerindeki kahverengi

veya siyah renkli küçük lekeler,
kabartılara verilen isim, benek.

‘İd-gāh içre şalıncağa binüp
herkesle / Şalın iy serv **beni** sāye
gibi toprağa şal (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 16). [beni,
-i]

ben: "Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

Melâmet milkini açdum ser-â-ser
tîğ-ı âhumla / Bugün **ben** şâh-bâz-ı
milk-i ‘ışkum bir diyâr
aldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 10). [ben,]

ben: "Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

Bu ne hüsni-bî-nazîr olur ki ancak
ben degül / Mübtelâ
olmuş **benüm** yârüm bütün dünyâ
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 3). [benüm, --(ü)m]

Başını kaṭ‘eyleseñ zülfüñ gibi iy
dil-rübâ / Lâ dimez miskin durur
gönlüm **benüm** kaṭ‘â saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1).
[benüm, --(ü)m]

Her kim ki **benüm** gözlerümün
yaşını gördi / Bu çeşme didi âhiri
Ceyhün olacaktı (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [benüm,
--(ü)m]

ben: "Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

‘Akl u şabrum âh kim yâd
oldı **benden** dōstlar / Oldı her yâd
ile tā ol şâh-ı hūbân âşinâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4).
[benden, -den]

Sögdüğüñce **ben** du‘â itdüğüm
içün sen girü / Sögsen iy dilber
baña kâd-i mükerrerden
lezîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56,
Beyit 4). [ben,]

Şunarsa kâsesi çerhüñ ne
gam **ben** ‘âşıka sâkî / Bugün çün
iki destümde iki tolu ayağum

var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 2). [ben,]

Gerçi **benden** dūr oldı hicrde yâr u
diyâr / Cân u yâr içre muḳîm-dil
olupdur yare yâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1).
[benden, -den]

Libâs-ı ‘ışkı ben geydüm anuñ
hâlini **benden** şor / Bir âteş-
pîrehendür anı başından geçenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71,
Beyit 1). [benden, -den]

Kaçup **benden** ne dem kim gitse ol
ārâm-ı cân iy dil / Firâr idüp
karârum şabr u ārâmum vedâ‘
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79,
Beyit 4). [benden, -den]

Zâr iden gerçi **beni** bu dil-i
miskînümdür / Anı odlara çağan
çeşm-i cihân-bînümdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [beni, --
i]

Büküldi kâmetüm gamdan ağardı
müy-ı jülidem / Yigitlükde **beni** pîr
eyledi bir nev-cüvânım var (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4).
[beni, --i]

Ne bilsün Fazliyâ zâhid gubâr-ı
pâyunuñ kâdrin / Gözüñ aç
tütüyâdur hürde hürde
anı **benden** şor (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 88, Beyit 5). [benden, -den]
Süzen-i gamzeñle cânâ rişte-i
zülfüñ durur / Şehr-i ğurbetde
bu **ben** âvâreye ipler çeker (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2).
[ben,]

Gülüp sen gayr ile dâyim **beni** gel
çok çok ağlatma / Şaḳın kim ḳan
olur az günde ğarḳ olur bu
merdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 97, Beyit 2). [beni, --i]

Ciger hün-în u ten pür-dâğ u nermî
mağz u kâddüm ḳam / Gözüm
giryân u dil biryân u cân hayrân
u **ben** ‘âşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 113, Beyit 2). [ben,]

Baht nâ-hemvâr u tâlî‘ nâ-müsâ‘id
ten za‘îf / Yâr bî-pervâ vü dil bî-
şabr u **ben** ğâyet naḥîf (Kara Fazlî

Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5). [ben,]

Şeş cihâtum aldı miñnet kıldı ara yirde **ben** / Kimse yâ Rab olmasun yâr u diyârından cüdâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8). [ben,]*

Araya fûrkat düşelden Fazliyâ ol şâh ile / Çekdügüm miñnetleri **ben** bilürüm Allâh ile (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9). [ben,]*

Âh kim devrân ayırdı âşinâlardan **beni** / Eyledi bîgâne zevk-ile şafâlardan **beni** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 1). [beni, --i]*

Miñnetüm çok râhatum yok guşsa vü derdüm füzûn / Yâ İlâhî sen hâlâş it bu belâlardan **beni** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 6). [beni, --i]*

Yâri kılduñ zulm-ile **ben** bendeden yâd iy felek / İtmeduñ vaşl ile bir dem hurrem ü şâd iy felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1). [ben,]*

Hicr-i yâr ile **beni** giryân u nâlân eyleduñ / Karşuma düşmenlerüm şâdân u hândân eyleduñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 7). [beni, --i]*

Yâri benden ayırup düşmenlere yâr eyleduñ / Derd-i reşk ile **beni** âlemde bîmâr eyleduñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 11). [beni, --i]*

Fazliyâ var iste **bende** yok dimez virür hemân / Ol saḥâvet menba'ı kim adı Muşlî Şâh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 14). [bende, -de]*

ben: "Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Gülersin **ben** itdükçe şekvâ saña / Gelür gibi hâlüm temâşâ saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [ben,]*

Dür olsam Fazliyâ ğamdan **beni** ğumm öldürür / Şöyle me'nûş oldu hicrinde o şâhuñ ğam baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [beni, -i]*

Ululadı **beni** itüm didi o sultânüm / Yeter cihânda be Fazlî bu ihtirâm baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [beni, -i]*

Ben müdâmî çekeyin cām-ı belâdan cür'a / Sen mey-i nâz içün ol iy gözi mestâne şafâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [ben,]*

Vireyin câne şafâ yolına cānum vireyin / **Beni** öldürmek ile ger gele cānâne şafâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [beni, -i]*

Oldum firāk-ı derd ile derdâ ki **ben** gedâ / 'Âlemde sevmesün şeh-i âlî olan gedâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [ben,]*

Ümmîd-i vaşl itme gönül ol niğârdan / Ol pâdişâh-ı memleket-i hüsn ü **ben** gedâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [ben,]*

Öldürürsün yazuğı yokdur günâhum bilürem / **Ben** ne haddümdür derilem 'âşık-ı şeydâ saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [ben,]*

Bu ne hüsn-i bî-nazîr olur ki ancak **ben** degül / Mübtelâ olmuş benüm yârüm bütün dünyâ saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [ben,]*

Künc-i ğamda olalı **ben** haste cānândan cüdâ / Gūyiyâ bir mürde-i pejmurdeyem cāndan cüdâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [ben,]*

Bahr-ı vaşluñdan **beni** dūr ideli emvâc-ı hicr / 'Aynıyam şol kaçrenüñ kim ola 'ummândan cüdâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [beni, -i]*

Şimdi ser-mest itdi şanma cām-ı 'İşkuñ cānumı / **Ben** anı nûş itmişem bezm-i kâdemden

sākīyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [ben,]

Eşk-i çeşmümle idi
baḥsî **ben** andan yudum el / Enine
uzunına yatsun efendi deryā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2*).
[ben,]

El uzatsañ itmege kurbân **beni** iy
dil-rübā / ‘İd olur ol gün baña ehlen
ve sehlen merḥabā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [beni, -i
]

Âdem iden **beni** küyuñ itinüñ
himmetidür / Bu meşeldür olur iy
şāh er erden peydā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [beni, -i
]

Gel iy ecel lutf eyle kıl **ben** hasteyi
cāndan cüdā / Tek bir nefes
olmayayın ‘ālemde cānāndan
cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 1*). [ben,]

Derdā der-i dil-dādeden dūr eyledi
devrān **beni** / İy Fazlî bende
olmasun dergāh-ı sultāndan
cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 5*). [beni, -i]

Sîne tablum eşk-i ceşşüm oldı vü
āhum sevā / Milk-i ‘ışkuñ şāhıyam
dirsem n’ola **ben** bî-nevā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1*).
[ben,]

N’ola olsam dā’vi-i ‘ışk
içre **ben** sābit-ka-dem / Oldı Fazlî
māh u māhî eşk ü āhumdan
güvā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,
Beyit 5*). [ben,]

Zühd ü takvāyı kımazdum **ben** de
elden zāhidā / Neyleyem kim
pādişāh-ı ‘ışkdan yokdur
rıżā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 4*). [ben,]

Gitdi ‘aql u gitdi fikr ü gitdi şabr u
gitdi dil / Hey ne müşkil
derde **ben** bî-çāre oldum
mübtelā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
38, Beyit 2*). [ben,]

Ḳadd-i bālāsı kıyāmetler kıparur
başuma / Āh kim **ben** bir belālu

yāre oldum mübtelā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [ben,]

Tek ḳabûl itsünler iy dil-
dār **ben** bî-çāreden / İtlerüñe
üstühvān-ı cism-i sūzānum
fedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39,
Beyit 4*). [ben,]

Fazlî’yem **ben** ḳanımı dökmek
dilerse dōstum / Hañçer-i ḥün-rîz ü
ḥün-efsānuña ḳanum fedā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5*).
[ben,]

Ben ḥaste-dile leblerüñ emdür
didüm ol yār / Sunup lebin ağzuma
didi dişleme ammā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2*). [ben,]

Nice kāfir diyeyüm **ben** gamze-i
bed-mestüñe / Şefḳati olmayanuñ
çün olmaz imānı dūrüst (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*).
[ben,]

Varum yasumuñ sîmidür ancak
daḥı nem var / İy Fazlî
‘aceb **ben** ölicecek nem ala
vāriş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46,
Beyit 5*). [ben,]

Alup başum ele **ben** kim temennā
eylerüm büseñ / Şarāba giderüm
güyā elümde bir ḳabāğum
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 4*). [ben,]

Tekye-i dehr içre düşdüm ayağına
cümleden / El çeküp **ben** eyledüm
pîr-i muğānı ihtiyār (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3*). [ben,]

Geh **beni** öldürmege müjgānın ol
şeh tîr ider / Gāh ḳanum dökmeye
her gamzesin şemşîr ider (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1*).
[beni, -i]

Libās-ı ‘ışkı **ben** geydüm anuñ
hālını benden şor / Bir āteş-
pîrehendür anı başından geçenden
şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71,
Beyit 1*). [ben,]

İtdüğüñce nāle eyler
şanma **ben** dil-ḥastenüñ / Başı üzre
oḳlaruñ Yāşîn-i ve’l-Ḳur’ān
oḳur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 2*). [ben,]

Ben bahāristān-ı hüsniñ naql
idersem lāl olur / Gerçi bülbül geh
Gülistān u gehī Büstān okur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6*).

[ben,]

Künc-i miḥnetde koyup **ben** haste-i
bî-çâresin / Varsın sağ olsun ol
derdüme dermānum gider (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2*).

[ben,]

Gerçi kim **ben** bundayum ammā ki
gönlüm andadur / Her yañeden kim
benüm ol şāh-ı devrānum
gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 3*). [ben,]

Umarım kim **ben** du'acını ferāmūş
itmeye / Şimdi kim ol server
İskender-i Qur'an'um gider (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*).

[ben,]

Allar geyse içine
taşına **ben** bülbülüñ / Hün-ı dilden
al ider ol gül derünün lāle-
vār (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78,
Beyit 2*). [ben,]

Kulı olmış durur cümle cihān
bir **ben** degül ancak / Melāhat taht-
gāhı üzre bir şāh-ı cihānum
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 3*). [ben,]

Fezā-yı lā-mekān şeh-bāzıyam
zāhid **beni** şanma / Bu cismānī
serāda aşıyān tutmuş mekānum
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 5*). [beni, -i]

O hercāyi kılr hercāda gayr-ile
tekellümler / Görüp **ben** reşkden āh
eylerüm güm güm cihān
gümler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
97, Beyit 1*). [ben,]

Qanda hem-menzil olam **ben** saña
iy mäh-ı münir / Saña cā evc-i
cemāl ü baña cā ḥāk-ı ḥaziz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2*).

[ben,]

Uydum hevā-yı 'İşka hergiz kenāre
yir yok / Bildüm ki yirde gögde
bu **ben** gubāre yir yok (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1*). [ben,]

Şevküñde zerre gibi ser-geşte
olmuşumdur / Mihrüñle yirde
gögde **ben** ḥāk-sāre yir yok (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5*).

[ben,]

Mey-ḥāneden kovuldum mescidde
ḥod yirüm yok / Dünyā yüzinde
Fazlî **ben** ḥvār u zāre yir yok (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7*).

[ben,]

Döginmekden qararmış kıollarım
ak boynına şaldım / **Ben** anı şüret-i
vaşl-ı nigāra iki kaş itdüm (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2*).

[ben,]

Ayağüñ taşını koçdum kılop
eşkümler hün-ālūd / **Ben** anı lā'l-veş
ol ḥātem-i zerine taş itdüm (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6*).

[ben,]

Ben senüñ sāye-i bî-māye gibi pā-
mālūñ / Sen benüm rif'atle serv-i
ḥıramānumsın (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 131, Beyit 2*). [ben,]

Dil-i meyyāl ile **ben** haste-i āfet-
zede'em / Çeşm-i kattāl ile sen
āfet-i devrānumsın (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3*). [ben,]

'Aşk u ḥüsniyle iden
şeydā **beni** zībā seni / İtdi Qays u
Leyli'ye hem-pā **beni** hem-tā
seni (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
140, Beyit 1*). [beni, -i]

'Aşk u ḥüsniyle iden
şeydā **beni** zībā seni / İtdi Qays u
Leyli'ye hem-pā **beni** hem-tā
seni (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
140, Beyit 1*). [beni, -i]

Aşıluben qarşuñ sen kaṭ'-ı
peyvend itmedin / İtmemiş ḥālī
Ḥudā ašlā **beni** kaṭ'ā seni (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2*).

[beni, -i]

Qanı devlet iy perī bāb-ı sa'adet
açılup / Ḥāneñ içinde görem
peydā **beni** tenhā seni (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3*). [beni,
-i]

Olalı sen āşinādan dūr şāhā
bendeñiz / Dürr-i dendānuñ

gamından yaşum
 itdüm **ben** deñiz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [ben,]
 Didiler şakın seni tutar cefâsı taşına /
 / Geldi hep
 didükleri **ben** mübtelânun
 başına (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [ben,]
 Bu durur **ben** bildüğüm gâyet de
 bilmezlik ider / 'İlmüñi ma'lûm
 idinmek eyleye her kim
 heves (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 8). [ben,]
 Ben nice medh idem saña lâıyık eyâ
 nice / Meddâh olup durur saña çün
 zât-ı kibriyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14). [ben,]
 Nice kim tîğ ile feth ola şâhum
 memleket dâıim / Nice kim şâhlar
 ide cihânı **bende** fermânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 33).
 [bende, -de]
 Kıldum penâh işigüni zulm-i
 zemânedden / Kırtar **beni** meded
 meded irdi zemân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 29).
 [beni, -i]
 Lu'b ile aldı atumı mât
 eyledi **beni** / Leclâc-ı dehr gör ne
 oyun oynadı baña (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 14). [beni, -i]
 Gördüm ki mât ider **beni** ferzâne ol
 şehûñ / Sürdüm ruğ atı pâyına fî'l-
 hâl bî-karâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 2). [beni, -i]
 Olsam süvâr kimse anı
 görmeyüp **beni** / Olmuş şanur
 hevâya kerâmet ile süvâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 10).
 [beni, -i]
 Beni bu gam yakasın serveri
 pehlûya çeker / Her kabâ zîver ü
 zer gösterüp ol sîm-teni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 30).
 [beni, -i]
 İşiden cân ile öldür **beni** sevmeyse
 seni / Diyesin öldürürüm
 ger **beni** cândan seveni (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 30, Beyit 32). [beni, -i]
 İşiden cân ile öldür **beni** sevmeyse
 seni / Diyesin öldürürüm
 ger **beni** cândan seveni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 32). [beni, -i]
 Baña manşûbesini gör felegûñ /
 Kıdı nağ'-ı gam u
 belâda **beni** (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 1). [beni, -i]
 Esb-i maşşûdumı elümden alup /
 İtdi dermân-de vü
 fütâde **beni** (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 2). [beni, -i]
 Varayın ruğ koyayın ol şehe kim /
 Yâd ider her zamân
 'atâde **beni** (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 3). [beni, -i]
 Umarum kim o şâh-ı ferzâne / Luğ
 ide komaya piyâde **beni** (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 4).
 [beni, -i]
 Her kaçan kânum temennâ
 eylesem **ben** dil-figâr / Tîğ-ı
 inşâ'Allah ile katl ider ol gamze-
 kâr (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 7). [ben,]
 Âh kim devrân ayırdı
 âşinâlardan **beni** / Eyledi bîgâne
 zevk-ile şafâlardan **beni** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 1).
 [beni, -i]
 Cânuma sîr eyledi cevır ü
 cefâlardan **beni** / Yâ İlâhî sen hâlâş
 it bu belâlardan **beni** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 2). [beni, -i]
 Cânuma sîr eyledi cevır ü
 cefâlardan **beni** / Yâ İlâhî sen hâlâş
 it bu belâlardan **beni** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 2). [beni, -i]
 Rûz u şeb miñnetdeyüm bir lağza
 râhat görmedüm / Yâ İlâhî sen
 hâlâş it bu belâlardan **beni** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 4).
 [beni, -i]
 Hâşılı oldum kanı cânuma geçdi
 intizâr / Yâ İlâhî sen hâlâş it bu

belâlardan **beni** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 8). [beni, -i]

Fazliyâ ayakda kaldum virmedi el devletüm / Yâ İlâhî sen halâş it bu belâlardan **beni** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 10). [beni, -i]

Yâri **benden** ayırup düşmenlere yâr eyledüñ / Derd-i reşk ile beni 'âlemde bîmâr eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 11). [benden, -den]

Vaşl-ı dilberden **beni** âlemde mehcür eyledüñ / Yâri gayra yâr idüp ben 'âşıkı dūr eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 3). [beni, -i]

İrgürüp birgün murâduma **beni** şād itmedüñ / Bir nefes zevk ü şafâdan hâtırum yād itmedüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 5). [beni, -i]

Ben abdālî işiginde iden bir boynı bağı kul / Bugün ol pîr ola mı nev-cüvân Dervîş Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 8). [ben,]

Ben anı ihtiyâr idüp **beni** ol eyledi maqbûl / Kılıpdur halka halka dūd-ı âhı boynuma meftûl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 7). [beni, -i]

İşinmadı ammâ ki baña şogıdı **benden** / Âvâreler aparası çık Derzi Memî Şâh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 4). [benden, -den]

'Akl u şabr u cân u dil yād oldu **benden** hasretâ / Mümkün olmadı senüñle bir dem olmak âşinâ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 7). [benden, -den]

Zehr-i hicrânüñ senüñ âhîr şehîd eyler **beni** / İy melâhat taht-gâhı üzre sultânım Hasan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 4). [beni, -i]

Tîğ-ı hicrûñ ger Hüseyin-âsâ **beni** ide şehîd / Döstüm yüz

döndürürsem andan olayın Yezîd (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 11). [beni, -i]

Luţf kıl **ben** zerreye hicr ile oldum pâ-y-mâl / Meh-cebînüm nâzenînum Muşli-i sîmîn-beden (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 6). [ben,]

Bir şeb **beni** yâ Rabb o meh-i bedre irişdür / Ayakda koma al elümi şadre irişdür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 7). [beni, -i]

Tazarru'lar idüñ siz de eḥakkâ / Ki vaşl ide **beni** ol pâdişâha (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 7). [beni, -i]

ben: "Ben" birinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Nice bir **ben** mübtelâya mübtelâlıklar begüm / Sen şehe hercâyilikler bî-vefâlıklar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 1). [ben,]

ben: " Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Çün senüñ 'aceb **benüm** kârüm hemîşe 'özdür / Pârsâlık saña var iy şeyḥ fâsıklık baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [benüm, -(ü)m]

Âh u efgân oldu kârüm hicrde sensüz **benüm** / Nâle itmez gerçi kim bülbül gülîstândan cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [benüm, -(ü)m]

Haste-i 'İşkam **benüm** derdüme dermân eylegil / Mümkün ise ger ṭabîbâ hasteye itmek devâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [benüm, -(ü)m]

Ruḥlarıñla leblerüñ vaşfında eş'arüm **benüm** / Döstüm bîmâr-ı 'İşka âb-ı Kevser'den lezîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [benüm, -(ü)m]

Ḳan ağıladı felek görüp aḥvâlümü **benüm** / Vakt-i seherde şanma görinen şafaḳ durur (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6).
[benüm, -(ü)m]

Gerçi kim ben bundayum ammâ ki
gönlüm andadur / Her yañeden
kim **benüm** ol şâh-ı devrânım
gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,*
Beyit 3). [benüm, -(ü)m]

Andadur her gün **benüm** peyk-i
hayâlüm şâma dek / Kankı
menzilden ki ol devletlü sultânım
gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,*
Beyit 4). [benüm, -(ü)m]

Başum kesüp o devletüm eylerse
pây-mâl / Devlet konar
başuma **benüm** ulu pâyedür (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2).
[benüm, -(ü)m]

Ger kanat büküp uça saña
peyâmum iletür / İy hüma
nâme **benüm** ak
gügercinümdür (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 82, Beyit 2). [benüm, -(ü)m]

O meh her yirde seyr eyler hemân
ancağ **benüm** mahrûm / Kamu
menzilde tâli'dür baña gülmez ne
tâli'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
84, Beyit 4). [benüm, -(ü)m]

Çamuñ deyrinde bir kalıp durur bî-
cân **benüm** cismüm / Ceres gibi
cihânda deprenür ancağ zebânım
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,*
Beyit 2). [benüm, -(ü)m]

Ten-i bî-cânım oldı pür-hevâyî
gibi iy Fazlî / Hayâtumdan eser
ancağ **benüm** âh u fiğânım
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,*
Beyit 6). [benüm, -(ü)m]

Top-ı âhumdan **benüm** taşına
gelmez hiç zarar / Kal'a-i derd ü
belânuñ ne 'aceb bünyâdı
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90,*
Beyit 2). [benüm, -(ü)m]

Revâ midur dokesin
kanımı **benüm** nâ-ğak / Meger
zamîrüne gelmez ki el-cerûh-u
kışaş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
102, Beyit 3). [benüm, -(ü)m]

Tağa düşsem yâd-ı ruhsârûña
eşkümden **benüm** / Tağ râğ u râğ
bâğ u bâğ pür ezhâr olur (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1).
[benüm, -(ü)m]

ben: ""Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

Virdi şöhrat şubh-veş mihründe
şadıklık **baña** / Āfitābum göğden
inmiş gibi 'aşıklık **baña** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1).
[baña, --a, -]

Eylerüm bir cām-ile biñ guşsa
derdine 'ilâc / Bilmezem yâ Rab ne
hikmetdür bu hâzıklık **baña** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2).
[baña, --a, -]

El uzatsañ itmege kurbân beni iy
dil-rübâ / 'İd olur ol
gün **baña** ehlen ve sehlen
merhabâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
26, Beyit 1). [baña, --a, -]

İy firkatinde ol gülün hâli nedür
diyin **baña** / Hâli nolisar bûlbûlün
olsa gülistândan cüdâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [baña, -
-a, -]

Fazlî'ye küyuñ ola me'vâ eger /
Ravzada reşk eyleye
Rıdvân **baña** (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 34, Beyit 5). [baña, --a, -]

Bâğ-ı cân hürrem olur bârân
rahmetdür **baña** / Sîneme kim
ğamze-i dil-dârdan peykân
yağar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
59, Beyit 4). [baña, --a, -]

Mey degül nûş itdügüm sensüz olur
ise sebîl / Hâk bu kim ol semm-i
kâtil **baña** zehr-i nâbdur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3).
[baña, --a, -]

Ko Fazlî gûşe-i mey-hânelerde
mu'tekif olsun / Cinândan zâhidâ
biñ mertebe ol
câ **baña** yegdür (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [baña, -
-a, -]

O meh her yirde seyr eyler hemân
ancağ benüm mahrûm / Kamu
menzilde tâli'dür **baña** gülmez ne
tâli'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
84, Beyit 4). [baña, --a, -]

Ne takvā vahtidür eyyāmı geçdi
tevbenüñ şūfî / **Baňa** gel pārsālîk
aňma fāsıqlıķ zemānıdır (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3).
[baňa, --a, -]

ben: " Ben" Birinci teklik şahıs
zamiri.

Virdi şöhrat şubh-veş mihrüñde
şādıqlıķ **baňa** / Āfitābum göğden
inmiş gibi 'aşıklıķ **baňa** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1).
[baňa, --a, -]

Gāh mest ü gāh hayrān olduğum
zāhid budur / Rind-i 'ayyāşam
yaraşmaz hîç ayıklıķ **baňa** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3).
[baňa, --a, -]

Çün senüñ 'aceb benüm kārüm
hemîşe 'özüdür / Pārsālîk saňa var
iy şeyh fāsıqlıķ **baňa** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [baňa, --
a, -]

Ne yirde ki Mecnün u Leylî dinür /
Kifāyetdür ol ya **baňa** ya
saňa (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 3). [baňa, --a, -]

Ġayruñ öñince varur luţf-ile
yumşaklıķ ider / Taş
kayadur **baňa** geldükçe ol āfet
ammā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
22, Beyit 3). [baňa, --a, -]

Baňa her tîr ki atduñ oldı 'ıyān /
Ĥikmeten mārameytu vü sırr-ı
rama (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31,
Beyit 3). [baňa, --a, -]

Derdle başum hoş olupdur tabîb /
Raĥmeti ko eyleme
dermān **baňa** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 34, Beyit 4). [baňa, --a, -]

Lā'lüñle acı sözleri key hoş
gelür **baňa** / Şîrîn olur ne deñlü
olursa şarāb-ı telĥ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [baňa, -
a, -]

Sākî ki meclis içre o şîrîn-leb
olmaya / Mey **baňa** zehr-i nāb ola
nuķl ü kebāb-ı telĥ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [baňa, -
a, -]

Sögdügüñce ben du'ā itdügüm için
sen girü / Sögsen iy
dilber **baňa** känd-i mükerrerden
leżîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56,
Beyit 4). [baňa, --a, -]

Yolum urdı rāh-ı ğamda bir ĥarāmî
gözlü yār / Āĥiret ĥaķķın ĥelāl
eyleñ **baňa** yoldaşlar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6). [baňa, -
a, -]

Her ne si'ri kim **baňa** ol serv-
kāmēt söyledür / Rāstî ğāyet
bülend olur kıyāmet
söyledür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
75, Beyit 1). [baňa, --a, -]

Baňa küyuñ iti aġyārdan biñ kerre
ā'lādur / Hezārān yāddan ğurbetde
bir hoş āşnā yegdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [baňa, -
a, -]

Cihānda var-iken derdüñ
gerekmez **baňa** dermānı / Taḥībüm
derd-mende derdden zîrā devā
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
83, Beyit 4). [baňa, --a, -]

Yumup göz ĥürdan şūfî yudum el
āb-ı Kevşer'den / Şarāb-ı cān-fezā
vü dilber-i
ra'nā **baňa** yegdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [baňa, -
a, -]

Pîşe-i 'ışķ içre Ferĥād'uñ hemān
bir adı var / Kār-ı 'ışķ **baňa** şor her
şan'atuñ üstādı var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [baňa, -
a, -]

Ķanı ol devlet ki bir tîr urasın
şāhā **baňa** / Döne döne şevķ ile
cānum virem naĥĉîr-veş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3).
[baňa, --a, -]

Ķāmet-i servüñe virdüm elif-i
îmānı / Kāf-ı küfrüñ **baňa** iy kāküli
lā mim kâfî (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 139, Beyit 2). [baňa, --a, -]

ben: "Ben" birinci tekil şahıs
zamiri .

Cevher-i nefşüme hem-seng olımaz
dürr-i yetîm / Nazm bâzārınuñ iy

Fazlî **benem** şarrâfı (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5).
[benem, --em, -]

ben: " Ben" birinci teklik kişi zamiri .

N'ola alkışlar eylesem her gün / **Baňa** sögdüklerüñ du'ā mı degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [baňa, -a]

Zulm itdi tâlî'üm **baňa** göstermedi murād / Aldadum andan iy şeh-i 'arş-āsītān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 28). [baňa, -a]

Lu'b ile aldı atumı māt eyledi beni / Leclāc-ı dehr gör ne oyun oynadı **baňa** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 14). [baňa, -a]

Bir oyun oynadı **baňa** leclāc-ı rûzgār / Lu'b ile aldı atumı kaldum piyāde zār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 1). [baňa, -a]

ben: " Ben" birinci teklik şahıs zamir.

Küy-ı yār içre kıomaz yanumı bir lahza hāsūd / Bu yüzi kara **benüm** şanki olupdur 'amelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [benüm, -üm]

Gözlerüm içre oynayan sensin iki gözüm **benüm** / Bilsem iki gözümdesin yoħsa bebek misin nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [benüm, -üm]

Ben senüñ sāye-i bî-māye gibi pā-mālūñ / Sen **benüm** rif'atle serv-i hırāmānumsın (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [benüm, -üm]

Hāk-ı zilletde fütāde **benüm** ol mūr-ı za'īf / Sen **benüm** taht-ı sa'ādetde Süleymān'umsın (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [benüm, -üm]

Hāk-ı zilletde fütāde **benüm** ol mūr-ı za'īf / Sen **benüm** taht-ı sa'ādetde Süleymān'umsın (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [benüm, -üm]

İncinüp iller figānumdan üşerler başuma / Nālîşümdür uğradan başum **benüm** ğavġalara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [benüm, -üm]

Rām eyledüm adına diyüp şî'r o perīnūñ / Çok kimse dimişler **benüm** için bilür esmā' (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [benüm, -üm]

Bu iki miħnet **benüm** hālüm diger-gün eyledi / Kimse yā Rab olmasun yār u diyārından cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4). [benüm, -üm]

Luţfuña kaldı **benüm** aħvālüm ancaħ bā-laţīf / Kimse yā Rab olmasun yār u diyārından cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6). [benüm, -üm]

Çünkü alduñ göñlümi alma şakın āhum **benüm** / Ben kuluña merħamet eyle Memī Şāh'um **benüm** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 2). [benüm, -üm]

Eşk-i çeşmüm fūrķatinde ta'n ider deryālara / Ben kuluña merħamet eyle Memī Şāh'um **benüm** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 4). [benüm, -üm]

Küfr-i zülfüñe göñül virdümse kāfir olmadum / Ben kuluña merħamet eyle Memī Şāh'um **benüm** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 6). [benüm, -üm]

Tākatum tāk oldı kalmadı mecālüm fūrķate / Ben kuluña merħamet eyle Memī Şāh'um **benüm** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 10). [benüm, -üm]

ben: " Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Olmadı vuşlat müyesser küy-ı şādiden **baňa** / Kaşr-ı ğamda sākini künc-i melāletdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 27). [baňa, -a]

ben: " Ben" birinci teklik şahıs zamir. 2. Kul.

İy kerem-kānı mürüvvet ma'deni
luṭf issi şāh / **Ben** kuluñ yād eyle
luṭf it semme-i ihsān ile (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1).
[ben,]

Vaşl-ı dilberden beni âlemde
mehcür eyledüñ / Yâri ğayra yâr
idüp **ben** 'âşıkı dūr eyledüñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 3).
[ben,]

ben: " Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Sîne-i zerdümün
üstinde **benüm** dāğlarum / Bāğ-ı
miḥnetde açılmış gül-i
nesrînümdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 82, Beyit 4). [benüm, -üm]

Senün resm-i ruḥuñ berg-i gül-i
ḥandāna yazmışlar / **Benüm** dāğ-ı
siyāhum lāle-i nu'māna
yazmışlar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 92, Beyit 1). [benüm, -üm]

Olmaya şütür ü
hücreme **benüm** kıymet / Şütür
ḥazîne-keş ü hücreler olup
maḥzen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
5, Beyit 49). [benüm, -üm]

Benüm benüm bu şütür hücre
hürmeti şimdi / Şütür-süvâr-ı
ma'ânî muḳīm-i hücre-i fen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 50).
[benüm, -üm]

Benüm **benüm** bu şütür hücre
hürmeti şimdi / Şütür-süvâr-ı
ma'ânî muḳīm-i hücre-i fen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 50).
[benüm, -üm]

Ma'âni üştürini hücreme kaṭâr
kaṭâr / Çeküp **benüm** bu şütür
hücre ile mîr-i süḥen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51).
[benüm, -üm]

Görimeye şütür ü hücremi
ḥasûd **benüm** / Qalursa şaḥm-ı
şütür bula hücresin rûşen (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53).

[benüm, -üm]

Hücreme geldi **benüm** bir melek-i
sidre-serîr / Didi kim başuña gün
toğdı ṭur iy bî-sāmân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 3).

[benüm, -üm]

'Adlün şu resmedür ki cihân içre
âh ider / Ancaḳ **benüm** zemānede
iy kâr-dân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 26).

[benüm, -üm]

'İddür geydi cihân ḥalkı libās-ı
fāḥîr / Egnüme ḥün-ı sîrişk
oldı **benüm** ḥil'at-ı al (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 19).

[benüm, -üm]

Şi'r demekde **benüm** zerrece
'acüz yokdur / 'Aciz olur mı
şikâr almada hergiz cürre-
bâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 32). [benüm, -üm]

İy şehir-yâr diñle **benüm** ser-
güzeştümi / Virmez gedâ şikâyeti
zâhir bu şāha 'âr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 3).

[benüm, -üm]

Başumda tâc neşgeh-i mey taḥt
mıştâba / Taḥt-ı melâmet
üzre **benüm** şāh-ı tâc-dâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 27).

[benüm, -üm]

Egerçi iltifâtıñla
müşerrefdür **benüm** şāhum / Ne
kim ola keremden ger muzâ'af
eyleseñ âyâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 67). [benüm, -üm]

Yire sürdiler yüzün başum gibi
acıtdılar / Bilmezem deryâ-yı
'Ummân'ı **benüm** nem

şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 10). [benüm, -
üm]

Qamer yüzli qara beñlü güzeller
Pād-şāhıdur / **Benüm** māh-ı siyeh-
çerdem 'aceb mi ḥāl-dâr olsa (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit
10). [benüm, -üm]

Qanlu yaşım çihre-i zerdümi gül-
gün eyledi / Miḥnet-i
‘ışkuñ **benüm** ḥālüm diger-gün
eyledi (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 6, Beyit 7). [benüm, -üm
]

Mübtelâ oldum görüp gün yüzüñ iy
māhum **benüm** / Gör ne ḥāl oldu
baña yoğ iken
āgāhum **benüm** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 12, Beyit 1).
[benüm, -üm]

Mübtelâ oldum görüp gün yüzüñ iy
māhum **benüm** / Gör ne ḥāl oldu
baña yoğ iken
āgāhum **benüm** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 12, Beyit 1).
[benüm, -üm]

Çünkü alduñ göñlümi alma şakın
āhum **benüm** / Ben kuluña
merḥamet eyle Memî
Şāh’um **benüm** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 12, Beyit 2).
[benüm, -üm]

Hicrūñ ile nice bir maḥzūn olam
ben mübtelâ / Ben kuluña
merḥamet eyle Memî
Şāh’um **benüm** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 12, Beyit 8).
[benüm, -üm]

Bezm-i ğamda her kaçan dil cām-ı
lā’lin yād ider / Çeng olur
kaddüm **benüm** dil ney gibi feryād
ider (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 11). [benüm, -üm]

ben: " Ben" birinci teklik şahıs
zamir.

Nice medḥ eyleyem iy kân-ı
kerem **ben** seni kim / Bir yire gelse
seni medḥ idemez cümle
cihān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
26, Beyit 26). [ben,]

Ne medḥ idem seni **ben** kim
yazılmaya tā ḥaşr / Eger ki şafḥa-i
eflāke eylesem terkīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 28). [ben,
]

Merḥamet kıl ḥālümü ‘arz
eyledüm **ben** mübtelâ / İy melāḥat

taḥt-gāhı üzre sultānum
Ḥasan (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 14). [ben,]

Ben degül ancak kuli olmış durur
ins ile cān / Sevmişem bir şāh-ı
ḥüsn adı Süleymān Bālî’dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
4). [ben,]

Bir kez göreyin yılda **ben** o ‘arızı
māhı / İy Fazlî çıkarsam n’ola ger
göglere āhı (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 19, Beyit 9). [ben,]

Ağladuğuma raḥm ider iseñ dem
olupdur / **Ben** bendeñe raḥm eyle
Ḥasan Bālüm efendüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 4).
[ben,]

Yaz göñlini Fazlî kuluñuñ eyleme
ihmāl / **Ben** bendeñe raḥm eyle
Ḥasan Bālüm efendüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 10).
[ben,]

Bugün **ben** bende cānānum
yitürdüm / za’īfüm ḥasteyüm
cānum yitürdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 25, Beyit 1).
[ben,]

O Yūsuf-ruḥdan ayru
Fazlî’yem **ben** / Çü Ya’kūb oldu
Beytū’l-ḥüzn mesken (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 25, Beyit 9).
[ben,]

ben: " Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

Nice İskender-i Sānī
diyem **ben** saña Şāhā kim /
Göreydi sen şehi olurdu İskender
saña sānī (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 31). [ben,]

Atlu eşeklü farkı-var anuñla
görmezem / **Ben** anı raḥş-ı
Rüstem’e beñzetmegi revā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 10).
[ben,]

Ne **ben** hemān ki bütün ḥalk-ı
‘ālem eylerler / Du’ā-yı devletüñi
rüz u hefte vü meh ü sāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 24).
[ben,]

Muḥāldür ki seni vaşf idem kemā-
hiye **ben** / Vücūda gelse eger
dünyede her emr-i muḥāl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 26*).

[ben,]

Nā-gehān **ben** de varup bāğa bu
ḥālî gördüm / Anda bu maṭla‘-ı
ğarrā dilūme geldi hemān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 15*).

[ben,]

Nice medḥ eyleyem iy kân-ı
kerem **ben** seni kim / Bir yire gelse
seni medḥ idemez cümle
cihān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
33, Beyit 39*). [ben,]

Ben didüm olmaz ise ol ḥāşıl /
Şekerüñ şerbeti daḥı şîrîn (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 7*).

[ben,]

Daḥı **ben** şāh-bāz-ı ‘ışk olaldan bir
şikār aldum / Diyār-ı miḥneti
Ferhād u Mecnūn yok yire
gezdi (*Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 3*). [ben,]

Hezārān derd ile ikrārın
aldum **ben** o ‘ayyāruñ / Nuḳūd-ı
şabr u dil virdüm metā‘-ı derdine
yārüñ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 12*). [ben,]

Felekde odlara yansun göreyin
mihr ile māhı / Başum alup
giderdüm **ben** ‘adem milkine dek
Āhī (*Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 12*). [ben,]

Anlar olalar hem-ḳadeḥ āgyār ile
her ān / **Ben** nice şurāḥī gibi her-
dem yudayın ḳan (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 5, Beyit 7*). [ben,
]

Ben anı ihtiyār idüp beni ol eyledi
maḳbūl / Ḳılupdur ḥalkā ḥalkā dūd-
ı āhı boynuma meftūl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 8, Beyit 7*). [ben,
]

Kessin **ben** isem cāme-i ‘ömrin o
ḳabānuñ / Āvāreler aparası çık
Derzi Memī Şāh (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 6*).
[ben,]

Derdā ki ḳodı **ben** ḳulın iy Fazlî
yaḳasuz / Āvāreler aparası çık
Derzi Memī Şāh (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 10*).

[ben,]

Çünki alduñ göñlümi alma şaḳın
āhum benüm / **Ben** ḳuluña
merḥamet eyle Memī Şāh’um
benüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 2*). [ben,]

Eşk-i çeşmüm fūrḳatinde ta’n ider
deryālara / **Ben** ḳuluña merḥamet
eyle Memī Şāh’um benüm (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit
4*). [ben,]

Küfr-i zülfüne göñül virdümse
kāfir olmadum / **Ben** ḳuluña
merḥamet eyle Memī Şāh’um
benüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 6*). [ben,]

Hicrūñ ile nice bir maḥzūn
olam **ben** mübtelā / Ben ḳuluña
merḥamet eyle Memī Şāh’um
benüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 8*). [ben,]

Hicrūñ ile nice bir maḥzūn olam
ben mübtelā / **Ben** ḳuluña
merḥamet eyle Memī Şāh’um
benüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 8*). [ben,]

Fazlî-i üftādeyem şalduñ diyār-ı
miḥnete / Āh kim raḥm
itmedüñ **ben** bende-i bī-
devlete (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 9*). [ben,]

Ṭāḳatum ṭāḳ oldı ḳalmadı mecālüm
fūrḳate / **Ben** ḳuluña merḥamet
eyle Memī Şāh’um benüm (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit
10*). [ben,]

Ben degül ancak saña cümle cihān
olmuş esīr / Meh-cebīnüm
nāzenīnüm Muşli-i sīmīn-
beden (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 18, Beyit 4*). [ben,]

Ġāyet de mükerrer durur aḥvālüm
efendüm / **Ben** bendeñe raḥm eyle
Ḥasan Bālüm efendüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 2*).
[ben,]

Üftâde durur sâye gibi mihrûn ile
ten / **Ben** bendeñe raħm eyle Hasan
Bālüm efendüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 6).
[ben,]

Dil-dâde durur bencileyin ħüsnüñe
herkes / **Ben** bendeñe raħm eyle
Hasan Bālüm efendüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 8).
[ben,]

Bir dilber-i ra'nâdur bir serv-i dil-
ârâdur / Bir **ben** degülüm el-ħak
hep ħalk aña seydâdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 5).
[ben,]

Ben faķire bilmezem yâ Rab niçün
kıldı ħarâm / Ol saĥâvet menba'ı
kim adı Muşlî Şâh'dur (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 22, Beyit 10).
[ben,]

Vâdi-i 'işkuñda itdüm gözlerüm
yaşını nehr / Yâr bildüm **ben** seni
vü mâ-'adâyı derd ü ħahr (Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 4).
[ben,]

Dil virüp yemm-i femine ol lebi
peymänenüñ / Alma âhın key
şakın **ben** 'âşık-ı dîvânenüñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 7).
[ben,]

Ben kime tesbîh idem sen mâhı iy
ĥürî-liķâ / Mihr ise ħüsnüñle farkı
var anuñ beyne's-semâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 10).
[ben,]

Kime beraber eyleyeyin **ben** gedâ
seni / Mîzân-ı 'akla urmuşam iy
pâdişâ seni (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 3, Beyit 1). [ben,]

Ben kim ħapuñda bende-i dil-dâde
kim ħadîm / Her-dem elif mişâl
şırâtuñda müstaķîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 4). [ben,
]

ben: " Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Bosnalı Âsım).

Baňa ta'n itme olursam cemâli
nûrına nâzır / Muĥammed
ümmetisin şüfiyâ Allah'ı gör

ĥâbır (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 7). [baňa, -a]

ben: " Ben" birinci tekil kişi zamiri

Ĥüsn-i tab' ile n'ola mümtâz
olursam Fazliyâ / Bir cebellî ĥâldür
fennümde fâyıķlık **baňa** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5).
[baňa, -a]

Senden ayru gözlerüm yaşı durur
hem-dem **baňa** / Künc-i miĥnetde
belâ vü ğam durur
maĥrem **baňa** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 11, Beyit 1). [baňa, -a]

Senden ayru gözlerüm yaşı durur
hem-dem **baňa** / Künc-i miĥnetde
belâ vü ğam durur
maĥrem **baňa** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 11, Beyit 1). [baňa, -a]

Zülf-i reyĥânuñ ğamından olalı ten
ķara ĥâk / Hep siyeh-puş oldu
sünbüller dutup mâtem **baňa** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2).
[baňa, -a]

Câm-ı la'lüñ yâdına 'âlemde görse
'âlimüm / Bezm-i şevķ ü zevķde
reşk eyler-idi Cem **baňa** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3).
[baňa, -a]

Ķâmet ü zülf ü dehânuñ
görmeyelden iy perî / Girmisem bir
şûrete gören dimez
âdem **baňa** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 11, Beyit 4). [baňa, -a]

Leb-i ĥabîb olur ise cinânda
câm **baňa** / Tahûra mâyil olursam
ola ĥarâm **baňa** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [baňa, -
a]

Leb-i ĥabîb olur ise cinânda
câm **baňa** / Tahûra mâyil olursam
ola ĥarâm **baňa** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [baňa, -
a]

Olalı zülf ü ruĥuñ dür dîdeden iy
meh / Beyâz şubĥ ile birdür sevâd-ı
şâm **baňa** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 13, Beyit 2). [baňa, -a]

Lebüñ gamında gözüm cāmını
kılup pür hūn / Şunar tolu tolu sākī-
i gam mūdām **baña** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [baña, -
a]

İtüñ geçünmek ile şehir içinde
meşhûrum / Murād şöhrat ise ger
yeter bu nām **baña** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [baña, -
a]

Ululadı beni itüm didi o sultānum /
Yeter cihānda be Fazlî bu
ihtirām **baña** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 13, Beyit 5). [baña, -a]

Şāh-ı milk-i ‘İşk-ı yārüm gam
sipāh oldı **baña** / Āteş-i āhum
başumda zer-külāh
oldı **baña** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 17, Beyit 1). [baña, -a]

Yüz sürerdüm işigüñe bir zamān
şimdi velî / Tāk-ı eyvānuñ irakdan
secde-gāh oldı **baña** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [baña, -
a]

Ehl-i ‘İşk içre şeh-i devlet-penāh
oldum bugün / Aç işigüñ taşı iy
dilber penāh oldı **baña** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [baña, -
a]

Pādişāhum her nefes āh itdügüm
‘ayb eyleme / Fūrkatūñde her nefes
eglence āh oldı **baña** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [baña, -
a]

Baña ne üstür-i gerdün gerek ne
hücre-i hāk / Çü bağladum şütür-i
‘ışka raht-ı hücreyi ben (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8). [baña, -
a]

O bahr-i remle sefer kılsa hücre-
keş şütürüm / Ola çü
fülk **baña** hücre vü şütür
yelken (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
5, Beyit 35). [baña, -a]

Ne hücre vü ne şütür Hāk bilür
ki **baña** olur / O hücre huld-i nişān
u şütür Burāk-ı sünen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 38). [baña,
-a]

Ne hücrede ne şütürde sen
olmasañ **baña** yār / O
hücre **baña** olur çāh u ol şütür
ören (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 42). [baña, -a]

Ne hücrede ne şütürde sen
olmasañ **baña** yār / O
hücre **baña** olur çāh u ol şütür
ören (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 42). [baña, -a]

Çü gayr ola **baña** hem hücre hem
mehār-ı şütür / Şütür çü küh-ı belā
ola hücre Beyt-i Hazen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43). [baña,
-a]

İrişmese şütür ü hücreñ iy Resül-i
Hudā / Meded **baña** bu şütür hücre
bulmaz-idi düzen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 55). [baña,
-a]

Berāt-ı milk-i ‘ışkı kâtib-i
kudret **baña** yazdı / Meh-i nev
sikke-i hürşide nāmum tīg ile
kazdı (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 4). [baña, -a]

Baña ol yüzi gülşensiz gerekmez
şad hezār olsa / Geyüp gül-büni
nev-rüzî kabā her gonçe-i
ra’nā (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 3). [baña, -a]
Tūtalum milket-i ‘Osmān’uñ olduñ
Fazliyyā Şāhı / Gerekmez **baña** bu
dünyā-yı dūnuñ ‘izzet ü cāhı (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit
11). [baña, -a]

Fazlî-i bī-çāreyem düşdüm
cemālūñden cüdā / Āh u nālem
hem-nefes endühdur
maḥrem **baña** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 13). [baña, -a]

Baña ta’n eyleme hüsnine olursam
nāzır / Bāṭıl itme hākı iy şūfî Hāk’ı
gör hābır (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 15, Beyit 3). [baña, -a]

Mūr-veş pā-māliyem
itmez **baña** bir gün nazar / İtdi pāyi
diyu derd ü guşşada zīr ü
zeber (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 5). [baña, -a]

Bendeñüm raħm it **baña** ölsün mi
sultānum seven / Meh-cebīnüm
nāzenīnüm Muşli-i sīmīn-
beden (Kara Fazlī Dīvānı,
Murabba 18, Beyit 2). [baña, -a]
Kıl hūvān-ı vişālin **baña** yā Rabb
havāle / Kıl rūzī-i şeb 'īd-i vişālin
Ramazān'ıñ (Kara Fazlī Dīvānı,
Murabba 19, Beyit 6). [baña, -a]
Göster **baña** ebrūsı hilālını İlāhī /
Kıl rūzī-i seb 'īd-i vişālin
Ramazān'ıñ (Kara Fazlī Dīvānı,
Murabba 19, Beyit 10). [baña, -a]
Ola tiryāk olsa senden ğayrı
dilber **baña** zehr / Yok durur
mişlūñ velīkin bu 'aceb iy hūn-ı
dehr (Kara Fazlī Dīvānı, Müseddes
1, Beyit 5). [baña, -a]
Seni bu hüsn ile görürken sivādan
şeyh-i şehir / Tевbe 'arz
eyler **baña** estağfiru' -llāhī'l-
'azīm (Kara Fazlī Dīvānı,
Müseddes 1, Beyit 6). [baña, -a]
Dünyayı bir yaña qosalar bir yaña
seni / **Baña** seni gerek seni iy bī-
vefā seni (Kara Fazlī Dīvānı,
Müseddes 3, Beyit 3). [baña, -a]

ben: " Ben" birinci tekil kişi
zamiri.

Dür olsam Fazliyā ğamdan beni
gumm öldürür / Şöyle me'nüş oldu
hicrinde o şāhuñ ğam **baña** (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 11, Beyit 5).
[baña, -a]

Şāh-ı milk-i 'İşk-ı yārüm ğam
sipāh oldu **baña** / Āteş-i āhum
başumda zer-külāh
oldı **baña** (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 17, Beyit 1). [baña, -a]

Kāküline Fazliyā müşk-i Hıttā
didüm gice / Yine bir yüz қarasın
kıldum ğünāh oldu **baña** (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 17, Beyit 5).
[baña, -a]

Düşde gördüm olmuşam iy Fazlī
māh ile қarīn / Bezm-ğāh
olmuş **baña** bu t̄arem-i çerh-i
berīn (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba
24, Beyit 9). [baña, -a]

ben: " Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

Nice vaşf eyleyeyin anda bişen
ni'meti **ben** / Kimse anuñ 'adedin
bilmeye ancak Sübhān (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 13, Beyit 18). [ben,
]

Ben didüm Rüstem'e murāduñ ne /
Döndi ol da murāda didi
hemīn (Kara Fazlī Dīvānı, Kıt'a 5,
Beyit 2). [ben,]

ben: " Ben" birinci teklik şahıs
zamiri.

Āzāde iken kıldı 'ışkına **beni** bende
/ Ol bedr-i cihān-ārā Maħmūd-ı
hilāl-ebrū (Kara Fazlī Dīvānı,
Murabba 21, Beyit 8). [beni, -i]

ben: " Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

Allar gey kim bakıcağ gül yüzüñüñ
alına / Alına **ben** bülbülüñ gibi
saña iy gül hezār (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 78, Beyit 3). [ben,]

Baña ne üstür-i gerdün gerek ne
hücre-i hāk / Çü bağladum şütür-i
'ışka raht-ı hücreyi **ben** (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 8).
[ben,]

Ṭavāf idüp taraf-ı hücre-i şütür
mānend / Kılām çü mest-i şütür
rakş gird-i hücrede **ben** (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 5, Beyit 41). [ben,]

ben: " Ben" birinci tekil kişi zamir.

Zillet türābı taht **baña** t̄ac seng-i
yār / Taht ehliyüm ser-āmed-i
'uşşāk-ı t̄ac-vār (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 28, Beyit 26).
[baña, -a]

ben: " Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

Yine bir ğüne şafā irdi bilürseñ
dehre / Eyle biñ ğüne şafā tut
sözümü esle **beni** (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 30, Beyit 10). [beni,
-i]

ben dahı: Ben dahi, ben de.

Çünkü bezm ehline kan yutdurmak
oldı hū saña / **Ben dahı** sākī
götürdüm ayağı yā hū saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1).
[ben dahı,]

ben müstedîm: Birleşik kelime:
ben mi istedim.

Câm-ı 'İşkuñ nūş idüp **ben
müstedîm** uyanmadan / 'Ayn-ı
'ālem hūvāb-ı nūşin-i 'ademden
sākiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
21, Beyit 6). [ben müstedîm,]

be-nām ol: Namlı, şöhretli olmak.

Nāmesin tayy ide gūş itse saḥāda
nāmuñ / Gerçi kim Ḥātem-i Tayy
oldı seḥā ile be-nām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 20). [be-
nām ol, -dı]

benāt: Kızlar, kız çocukları.

İrişdi 'İd-i şerîf ile dehre bir 'ālim /
Ki irdi zevk ü sürūra kamu benîn
ü **benāt** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 10). [benāt,]

bencileyin: Benim gibi, bana
benzer.

İy Fazlî cemālin o perînüñ gören
ādem / Dîvāne
olur **bencileyin** hūn-ı temāşā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5).
[bencileyin,]

Dil-dāde durur **bencileyin** hūsnüñe
herkes / Ben bendeñe raḥm eyle
Ḥasan Bālüm efendüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 8).
[bencileyin,]

bend: 1. Bağ. 2. Boğum, halka.

Mücrim-i dil kākül ü çāh-ı
zeneḥdānın diler / Görmedüm anuñ
gibi bir **bend** ü zindānın
sever (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
70, Beyit 2). [bend,]

bend: Bağ 2. Zincir, tutsaklık.

Tolasursın būy içün zülfine yārūñ
iy gönül / 'Ākıbet
bir **bend** geçmeyince komaz bū
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27,
Beyit 3). [bend,]

bend eyle: Bağlamak, zincirlemek,
tutsak etmek.

Göñlüme ne bend eylese ol Şāh
revādur / Kim didi aña kākül-i dil-
bende tolaşa (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 35, Beyit 4). [bend eyle, -se]

bend id: Bağlamak || zincirlemek.

Göñlümi bir kılda aşup bend ider /
Zülf-i dil-bend ü dil-āvîz el-
ğiyās (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
49, Beyit 3). [bend id, -er]

Yile viren 'aklumu anuñ hevāyī
ḥālidür / Bend iden göñlüme ol
zülf-i perîşān-ḥālidür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 1).
[bend id, -en]

bend id: Bağlamak, zincirlemek.

Göñlüme ayak tolayup bend ider /
Kākül-i cānān elinden el-
ğiyās (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
50, Beyit 4). [bend id, -er]

bend it: Bağlamak, hükmü altına
almak.

Bend itdi gerden-i dile tavk-ı
muḥabbetüñ / Kaṭ' itdi her 'alāqayı
ahrār Yā Ḥüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8). [bend it,
-di]

Ġazāya eyledüñ niyyet idüp
fermān-ı sultānī / 'Adū kaşdına
bend itdüñ miyāne tīg-ı
bürrānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
17, Beyit 1). [bend it, -dü, -ñ]

bend ol: Bağlanmak, bağlı
bulunmak 2. teslim olmak, boyun
eğmek.

Bend olup gaḥlet ile bende-i nefis
olma şakın / Himmet it k'olasın
āzāde olup bend- gūsil (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2). [bend ol, -up]

bende: *Kul, köle.*

Olalı sen aşınādan dūr
şāhā **bendeñiz** / Dür-i dendānuñ
ğamından yaşum itdüm ben
deñiz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3*). [*bendeñiz, -niz*]
Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür'a-
keş hūbān-ı şevk / 'Azm-i rezm
itseñ yanuñca **bendedür** şāhān-ı
feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 27*). [*bendedür, -dür*]

Cenābında
muḳarreb **bendelerden** / Biri kim
hūsni virür mihre envār (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 2*).
[*bendelerden, -ler, -den*]

bende: *Kul, köle.*

Cān ile dildür cihānda varı
yoğı **bendeñüñ** / Cümlesi olsun
senüñ yoluña sultānum fedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*).
[*bendeñüñ, -nüñ*]

bende: *Kül, köle 2. Aşık.*

Bendeñüm rahm it baña ölsün mi
sultānum seven / Meh-cebīnüm
nāzenīnüm Muşli-i sīmīn-
beden (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 2*). [*bendeñüm, -+n, -+um*]

bende: *Hizmetçi, halayık.*

İntisāb itmek diler dergāhuña ol
müstemend / **Bendeñ** olmaḳdur
murādı kıl ḳabūl iy nām-ver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 40*).
[*bendeñ, -n*]

bende: *Köle, esir.*

Şüretā kim **bendeyüz** ma'nide
sultānlar bizüz / Sāḳiyā şun cāmı
Sultān Muştafālilerdenüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 6*). [*bendeyüz, -(y)üz*]

bende: *Köle, bağı kimse.*

Bendeyüz bir şāha kim her bendesi
bir şāhdur / Zāt-ı pāk-ı tāb-nākı
mazhar-ı Allāh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 13*).
[*bendeyüz, -(y)üz*]

bende: *Köle, esir.*

Ġāyet de mükerrer durur aḥvālüm
efendüm / Ben **bendeñe** rahm eyle
Ḥasan Bālüm efendüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 2*).
[*bendeñe, -ñe*]

bende: *Bağı, köle, esir.*

Derdā der-i dil-dādeden dūr eyledi
devrān beni / İy
Fazlî **bende** olmasun dergāh-ı
sultāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [*bende,*]
Bende Fazlî ki çerāğuñdur eyā
şem'-i kerem / Baḥtī şem'i uyanup
şevkle dir şubḥ ile şām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 26*).
[*bende,*]

Ağladuğuma rahm ider iseñ dem
olupdur / Ben **bendeñe** rahm eyle
Ḥasan Bālüm efendüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 4*).
[*bendeñe, -ñ, -e*]

Üftāde durur sāye gibi mihrüñ ile
ten / Ben **bendeñe** rahm eyle
Ḥasan Bālüm efendüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 6*).
[*bendeñe, -ñ, -e*]

Dil-dāde durur bencileyin hūsnuñe
herkes / Ben **bendeñe** rahm eyle
Ḥasan Bālüm efendüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 8*).
[*bendeñe, -ñ, -e*]

Yaz göñlini Fazlî ḳuluñuñ eyleme
ihmāl / Ben **bendeñe** rahm eyle
Ḥasan Bālüm efendüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 10*).
[*bendeñe, -ñ, -e*]

Bendeyüz bir şāha kim
her **bendesi** bir şāhdur / Zāt-ı pāk-ı
tāb-nākı mazhar-ı Allāh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 13*). [*bendesi, -si*]

Şehen-şeh Muştafâ Hân-ı felek-
kadr / Ki var biñ **bendes**i behrâm-ı
girdâr (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2,
Beyit 1). [bendes, -si]

bende: F. kul, köle.

Bugün ben **bende** cānānum
yitürdüm / za'îfüm hasteyüm
cānum yitürdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 25, Beyit 1).
[bende,]

Bende Fazlî kim du'ā-gū-yı
kadīmüñdür senüñ / Āsitān-ı
devlete geldi icāzet var
mıdur (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 4,
Beyit 2). [bende,]

bende: F. kul, köle.

Yāri kılduñ zulm-ile
ben **bendeden** yād iy felek /
İtmedüñ vaşl ile bir dem hurrem ü
şād iy felek (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 1). [bendeden, -
den]

bende: F. kul, köle.

İd-i vaşl itdüm temennā el uzatdı
katlūme / **Bendesine** şükr o şāhuñ
merhabāsı yok degül (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2).
[bendesine, -si, -n, -e]
Muştafâ Hân ki işiginde
müyesserdür anuñ / Eñ
kemîn **bendesine** devlet-i Maḥmūd
u Ayāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 17). [bendesine, -si, -n, -e
]

bende kıl: Kul ve köle haline
getirmek.

Āzāde iken kıldı 'ışkına beni bende
/ Ol bedr-i cihān-ārā Maḥmūd-ı
hilāl-ebrū (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 21, Beyit 8). [bende kıl, -
dı]

bende ol: Kul, köle olmak.

Olalı bende taht saña ser-figende
tāc / Taht oldu 'ālî tāc ise baş üzre

yiri var (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
28, Beyit 13). [bende ol, -alı]

bende-i bî-devlet: Talihsiz köle,
mutlu olmayan kul.

Fazlî-i üftādeyem şalduñ diyār-ı
miñnete / Āh kim raḥm itmedüñ
ben bende-i bî-devlete (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 12, Beyit 9).
[bende-i bî-devlet, -e]

bende-i çāker: Kul köle.

Halk içinde bu kadar 'izz ü şeref
bulmazdı / Ger saña olmasa
bir **bende-i çāker** nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 25).
[bende-i çāker,]

bende-i dil-dāde: Gönlünü vermiş
köle.

Ben kim kapuñda **bende-i dil-
dāde** kim kadīm / Her-dem elif
mişāl şırātuñda müstaḳīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 4).
[bende-i dil-dāde,]

bende-i kābil: Köle olmak.

İdüñi Tañrı mübārek ide şavmuñ
maḳbūl / 'İd-i muḳbil
'azamet **bende-i kābil** iḳbāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 45).
[bende-i kābil,]

bende-i nefş ol: Nefsin esiri olmak.

Bend olup ḡaflet ile bende-i nefş
olma şaḳın / Himmet it k'olasın
āzāde olup bend- gūsıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2). [bende-i
nefş ol, -ma]

bende-i şemşîr-zen: Kılıç darbesi
yemiş köle.

Ḳahramān'ı ide ḳahr u göre
Rüstem sitemin / 'Azm-ı rezm itse
kemîn bende-i şemşîr-zeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 15).
[bende-i şemşîr-zen, -i]

bende-i üftāde: Fakir, biçare köle
2. Āşık kul.

Fazlî-i bî-çâre vü miskîn du‘â-
güyuñ durur / Kıl nazar ol bende-i
üftâdeye iy hân-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 33).
[bende-i üftâde, -y, -e]

bendeñ ol: Kul, köle, âşık olmak.
Saltanat da‘vâsın eylerken nice
İsfendiyâr / Bendeñ olurdu göreydi
kürsini iy şehriyâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Muşşer 1, Beyit 28).
[bendeñ ol, -ur, -dı]

bend-güsil: Bağ çözme emri.
Bend olup gaflet ile bende-i nefis
olma şaķın / Himmet it k’olasın
âzâde olup bend- güsil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2). [bend-
güsil,]

bend-i ğam: Keder bağı.
Olmadum bir laħza bend-i ğamdan
âzâd iy felek / Hey ne zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy
felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 2). [bend-i ğam, -dan]

bend-i hicr: Ayrılık bağı.
Gâh bend-i hicr düşdi gâh zindân
ġama / ‘Zâyi‘ oldu ħasretâ bu derdle
arada dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
123, Beyit 4). [bend-i hicr,]

bend-i yârân: Dostların bağı.
Bend-i yârân baħr-i cânân ħahr-ı
dehr-i pîre-zen / Zecr-i ġurbet ta‘n-
ı düşmen miħnet-i ħubb-ı
vaţan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 7). [bend-i yârân,]

**bend-i zülf-i ‘anber-
âmîz:** Sevgilinin anber kokusu
saçan saçlarının kıvrımı, bağı.
Göñlümi meftûn idüpdür Fazliyâ
/ Bend-i zülf-i ‘anber-âmîz el-
ġıyâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
49, Beyit 5). [bend-i zülf-i ‘anber-
âmîz,]

benefşe: Ekseriya mor renkte olan
güzel kokulu çiçek, menekşe.
Ķaddini ħasret ile **benefşe** ħam
eyleyüp / Yolsun saçını sünbül-i
pür-târ Yâ Ħüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 29).
[benefşe,]

beng: Esrar, afyon.
Ki bize n’olsa **beng** ile ‘acebâ /
Âteş-i cûyı bulmaġa teskîn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt’a 5, Beyit 3).
[beng,]

bengî: Esrarkeş.
Şu ħadar söġlün eti ola söġülme
anda / Ki söġülmeyle yiyeler
anı **bengî** yârân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 13).
[bengî,]

ben-i âdem: Ademoġulları,
insanlar.
Ceddüñ ħaķı ki cümle **Ben-i**
Âdem içre ol / Oldı Ħabîb-i
Ħazret-i Dâdâr Yâ Ħüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 33).
[ben-i âdem,]

benîn: Erkek.
İrişdi ‘İd-i şerîf ile dehre bir ‘âlim /
Ki irdi zevķ ü sürûra ħamu **benîn** ü
benât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
23, Beyit 10). [benîn,]

beniz: Yüz rengi, yüz.
Dâne-i gendüm gibi derd-ile zerd
oldı **beñiz** / Mürġ-i dil şayd itmede
dâm-ı cihânda bu **beñiz** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1).
[beñiz,]
Dâne-i gendüm gibi derd-ile zerd
oldı **beñiz** / Mürġ-i dil şayd itmede
dâm-ı cihânda bu **beñiz** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1).
[beñiz,]

beniz: İki kimse veya şey

arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak.

Eger merd ise gelsün işde meydān surh-ı ser kāfir / İgen germ olmasun **beñzer** ki hālī şandı meydānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 2). [beñzer, -er]

beñlü: Benli, beni olan.

Kamer yüzli kara **beñlü** güzeller Pād-şāhıdır / Benüm māh-ı siyeh-çerdem ‘aceb mi hāl-dār olsa (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 10). [beñlü,]

benümçün: Benim için.

Çözdî sünbüller **benümçün** turre-i tarrārını / Dökdi bülbüller gözinden eşk-i gevher-bārını (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 6). [benümçün,]

beñze-: (Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulunmak.

Göz açup cümle şükûfe açılup şād oldu / Bāğa virdi haber-i luţfuñı **beñzer** nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 27). [beñzer, -r]

Bulınmaz arasañ cümle cihānı bir aña **beñzer** / Güzeller dil-rübālar serveri a’lā ‘Alī Bālī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 6). [beñzer, -r]

beñze-: (Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulunmak, gibi olmak.

Beñzer ol āl kirāsa leb-i lā’lūñ cānā / K’itdi қannād-ı ezel anı şekerden peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [beñzer, -r]

Her-dem a’dā vü ehibbādan çeker biñ dürlü derd / Derd için halk oldu **beñzer** dōstlar dünyāda dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [beñzer, -r]

beñze: Andırmak, gibi olmak.

Beñzedi sîh-i kebāba yine şāh-ı gülşen / İtmege bülbülini āteş-i gamda biryān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 7). [beñzedi, -di]

beñzed: Benzetmek, iki şey arasında ortak yönler bulmak.

Hüsnine **beñzedemez** dil gül-i handānı anuñ / Zülfine sünbülü vü hattına reyhānı anuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 7). [beñzedemez, -e, -mez]

benzer: Gibi görünmek.

Gezdürdi felek şehri sürüp yüzüne kara / Beñzetdi idi hüsnüñe meh kendüyi **benzer** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [benzer, -i, -di]

benzer: ... gibi görünmek.

Meh-i nev şanma görinen tenine pîr-i felek / Na’l kesmis saña **beñzer** ki olupdur ebdāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 21). [beñzer,]

benzer: ... gibi görünmek, andırmak, benzetmek, eş, denk.

Şahı her dāne pirincüñ ki tolu revnağ ola / **Beñzer** ol incü ile toptolu bir bahre hemān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 16). [beñzer,]

Hemān söz қatre-i nīsāna **beñzer** / Olur cān āsmānından çü nāzil (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 13, Beyit 1). [beñzer,]

benzer: ... gibi görünmek, andırmak, benzetmek.

Dem urdı Şūr-ı İsrāfîl’den her sür-nā **beñzer** / Ki enfāsı niçe dil-mürdeyi itdi o dem ahyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 6). [beñzer,]

beñzer ki: Benziyor ki, öyle geliyor ki.

‘Ârız oldu yine **beñzer ki** hevâdan aña teb / Zerddür çihre-i ‘âşık gibi rüy-ı büstân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 4). [beñzer ki,]

beñzet: Beñzetmek.

Zamîr-i rüşenüñe **beñzedürse** kendüyi şems / Başından olmasun eksik anuñ hemîşe zevâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 20). [beñzedürse, -dür, -se]

beñzet: Benzetmek, aynı şekle sokmak.

Gezdürdi felek şehri sürüp yüzüne kara / **Beñzetdi** idi hüsnuñe meh kendüyi benzer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [beñzetdi, -di]

beñzet: Benzer duruma getirmek.

Atlu eşeklü farkı-var anuñla görmezem / Ben anı rahş-ı Rüstem’e **beñzetmegi** revâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 10). [beñzetmegi, -meg, -i]

beñzet: Benzer duruma getirmek.

Mihri **beñzetdi** meger hüsnuñe çün gördi yüzüñ / Döndi yirden yire geçdi felek iy mâh-liķâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [beñzetdi, -di]

beñzi sarar: Sıkıntıdan, üzüntüden veya korkudan yüzünün rengi değişmek.

Korkusından büzülüp beñzi sarardı bâğuñ / Şu kadar hışm ile geldi çemene bād-ı hāzân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 3). [beñzi sarar, -dı]

ber evvelî ki hiç bedū nîst

ibtidâ: Farsça beyit: O’nun başlangıcının başlangıcı yoktur.

Ân evvelî ki evvelîş geşt çün elif / **Ber evvelî ki hiç bedū nîst ibtidâ** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [ber evvelî ki hiç bedū nîst ibtidâ,]

berâber: Birlikte, beraber.

‘Âleme söyle şeref virdi ser-â-ser nevrüz / Kadrle kıldı şezi rûza **berâber** nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 1). [berâber,]

berâber: Aynı anda, birlikte.

Giceñi kadr ile çok rûza **berâber** ide Hâk / Eyledükce şeb ile rûzı **berâber** nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 31). [berâber,]

Ne kadar tâze vü ser-sebz ise berg-i ‘ömrüñ / Zerd idüp pîre **berâber** ider anı devrân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 17). [berâber,]

beraber eyle: Aynı etmek, denk kılmak.

Giceñi kadr ile çok rûza **berâber** ide Hâk / Eyledükce şeb ile rûzı **berâber** nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 31). [berâber eyle, -dük, -ce]

Kime beraber eyleyeyin ben gedâ seni / Mîzân-ı ‘aķla urmuşam iy pâdişâ seni (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 1). [beraber eyle, -y, -eyin]

berâber ol: Beraber, birlikte olmak.

‘Adûlaruñ saña hāşâ muķâbil olabile / **Berâber** ola mı insâna yirdeki haşerât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 37). [berâber ol, -a]

berâh: Şiddet.

Cemâlüñ nûrî rüşendür güneşden / Ne lāzımdur **berâhîn** ü

delâ'il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [berāhîn, -i, -n, -]

berāhin: Şiddet.

Berāhine buña cāzim degül mi
'aql-ı selīm / Ki 'ilm ü fazl iledür
serd-i vācibü'l-ta'zīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 1).
[berāhine, -e]

berāt-ı milk-i 'ışk: Aşk ülkesinin
fermanı.

Berāt-ı milk-i 'ışkı kâtib-i kudret
baña yazdı / Meh-i nev sikke-i
hürşide nāmum tîg ile kazdı (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit
4). [berāt-ı milk-i 'ışk, -ı]

berāt-ı şāh-ı 'ālî-sān: Şanı yüce
padişahın fermanı.

Siyeh hālūñ derūn-ı dīde-i giryāna
'aks olmuş / Kaşuñ şeklin berāt-ı
şāh-ı 'ālî-sāna yazmışlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2).
[berāt-ı şāh-ı 'ālî-sān, -a]

berāt-ı zer-nişān: Altın işlemeli
ferman.

Berāt-ı zer-nişān üstinde bir tuğrā-
yı ğarrādur / Ol ebrū-yı siyeh kim
çihre-i cānāna yazmışlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4).
[berāt-ı zer-nişān,]

berbād it: Harap etmek, telef
etmek.

Komadı bir dāne şabrum dilde ol
hāl-i siyāh / Hirmen-i dünyāyı
berbād itse n'ola bād-ı āh (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
13). [berbād it, -se]

ber-bat: Şeklen kaz göğsü, kopuz
ve lavtaya benzer mızraplı çalgı.
Kimsenüñ burmaz kulağın kimse iy
şāhib-vücūd / **Ber-bat** u çengüñ
meger bezmüñde erbāb-ı
sürüd (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer
1, Beyit 17). [ber-bat,]

berber: Berber; saç ve sakal
kesmeyi meslek edinmiş kimse.

Sā'id-i sīmīnde gör tîğın o
zībā **berberüñ** / Mu'ciz-i Mūsā'yı
seyr eyle yed-i beyzāya bak (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4).
[berberüñ, -üñ]

berber hasan bālī: Berber Hasan
Bali(Özel isim).

Tırāş olup hemān oldum olur baş
açık abdālī / İşin başa iletmiş
hūbdur **Berber Hasan Bālī** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
2). [berber hasan bālī,]

Velīkin şīve fenninde yoğ anuñ
gibi bir yüz yur / İşin başa iletmiş
hūbdur **Berber Hasan Bālī** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
4). [berber hasan bālī,]

Vefā hattın kazıdı rüy-ı 'ālemden o
nāzūk-fen / İşin başa iletmiş
hūbdur **Berber Hasan Bālī** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
6). [berber hasan bālī,]

Gözi anda kalur şanki görinenleri
āyīne / İşin başa iletmiş
hūbdur **Berber Hasan Bālī** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
8). [berber hasan bālī,]

Eger hışm itse işde tîguñ işde
başımız derler / İşin başa iletmiş
hūbdur **Berber Hasan Bālī** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
10). [berber hasan bālī,]

berg: Yaprak.

Bu mātem ile bāda virüp **berg** ü
bārını / Artukda gülmesün gül-i
gülzār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25). [berg,
]

Çıkarup **bergi** niyāmından anı
gördüğü dem / Aldı her şāh-ı şecer
destine bir sīm-sinān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 10).
[bergi, -i]

berg ü bār: Yaprak ve meyve.

Berg ü bārını döküp yaqdı vü yıkdı
bāğı / Sebzeyi bāda virüp toprağa
şaldı semeni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 4). [berg ü bār, -ı,
-n, -ı]

berg-gāh-veş: Yapraklık gibi,
yaprak yeri gibi.

Hıffetde bād öñince uçar **berg-
gāh-veş** / Kuvvetde lîk kûh
gibi sâbitü'l-binā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 6). [berg-
gāh-veş,]

berg-i bāğ: Bahçenin yaprağı.

Berg-i bāguñ kimisi sebz ü kimi
gül-gündür / Oldı güyā ki zer-ân
kāruña reng-i zer-ân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 6). [berg-i
bāğ, -uñ]

berg-i **gül-i**

handān: Gülen(açılmış) gülün
yaprağı.

Senüñ resm-i ruhuñ berg-i gül-i
handāna yazmışlar / Benüm dāğ-ı
siyāhum lāle-i nu'māna
yazmışlar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 92, Beyit 1). [berg-i gül-i
handān, -a]

berg-i hazān: Sonbaharda sararıp
düşen veya düşmek üzere olan
yaprak.

Şanmağıl **berg-i hazān** hāk olan
aşüftelerüñ / Ten-i zerdidür urur
rakş hevā ile her ān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 18).
[berg-i hazān,]

berg-i hazān: Hazan yaprağı.

Yine tekrār yazılmağa huñt-ı
gülşen / Şafha-i bāğa ider **berg-i
hazān** zer-efşān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 2). [berg-i
hazān,]

berg-i 'ömr: Ömür yaprağı.

Ne kadar taze vü ser-sebz ise berg-i
'ömrüñ / Zerd idüp pîre berāber

ider anı devrān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 17). [berg-i 'ömr,
-üñ]

berg-i semen: Yasemin yaprağı.

'Arızuñ bāda virür luţf-ile berg-i
semeni / Kākülün hāke şalar qahr
ile müşg-i Hotan'ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 24).
[berg-i semen, -ı]

ber-has: Süprüntü, değersiz kimse.

İy dil ümîdi kesme yüri tîğ-ı ye's
ile / Maħrûm ola bu kapuda hāşā
ki **ber-ħaşa** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 17). [ber-ħaşa, -a]

beri ol: Kurtulmak, temizlenmek.

Olmadum bir laħza derd ü guşsa vü
ğamdan beri / Görmedüm yanımda
bir dem ol vefāsız dilberi (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 9).
[beri ol, -ma, -du, -m]

beriyye: Çöl, susuz sahra, çok
kurak yer.

O hücrede şütür üzre dūr ola
çeşmüme reml / Be-ħaqq-ı hücre
vü üstür **beriyye** baħr-i
'Aden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
5, Beyit 34). [beriyye,]

berk: Şimsek. 2. Işık.

Eyle iy **berk** āh-ı āteş-nāk / Ki
yana sūz ile zamān u zemīn (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
15). [berk,]

ber-karār: Aynı kararda devam
etme.

O tahta kılma tekye o tāca şakın
gurūr / Ne tāt bākidür saña ne
taht **ber-karār** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 31). [ber-karār,]

ber-karār ol: Devamlı olmak,
sürekliliğe sahip olmak.

Ber-karār ol saltanat tahtında
devletle müdām / Milk-i nuşretde
karār itdükce tā sultān-ı feth (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 35).

[ber-ķarār ol,]

Tîğ u ķalemle buldı şebāt u ķarār
dehr / Tîğ u ķalemle oldu cihān
milki ber-ķarār (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 4*). *[ber-ķarār ol, -
dı]*

berķ-āsā: *Şimşek gibi.*

Yürüdi cümle āteş-bāzuñ işi od gibi
ol dem / Od urup ata cevlan idicek
meydānda **berķ-āsā** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 41*).
[berķ-āsā,]

berķ-i gül: *Gül yaprağı.*

Ruhsārı yiter yārūñ ‘uşşāķa gül-i
aħmer / Berķ-i güli yād itme bülbul
varaķ-ı diger (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 145, Beyit 1*). *[berķ-i gül, -i]*

berķ-i şerer-bār-ı helāket

ol: *Mahvoma kıvılcımının şimşegi
olmak.*

Töplar berķ-i şerer-bār-ı helāket
oldıñın / Başına toħınmayınca
bilmez el-ħaķ surħ-ı ser (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 14*).
*[berķ-i şerer-bār-ı helāket ol, -dığ,
-ın]*

berķ-i şerer-bār-ı helāket

ol: *Mahvoma kıvılcımının şimşegi
olmak.*

Töplar berķ-i şerer-bār-ı helāket
oldıñın / Başına toħınmayınca
bilmez el-ħaķ surħ-ı ser (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 14*).
*[berķ-i şerer-bār-ı helāket ol, -dığ,
-ın]*

berķ-seyr: *Şimşek, yıldırım
temaşalı.*

Mānend-i murğ bāl açup uçardı
yürise / Bir **berķ-seyr** idi n’ola
dirsem Burāk aña (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 9*). *[berķ-
seyr,]*

berķ-seyr ol: *Yıldırımı seyreden
olmak.*

Evşāfı menziline o Şāhuñ irişmeye
/ Tab’uñ Burāk gibi eger berķ-seyr
ola (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22,
Beyit 31*). *[berķ-seyr ol, -a]*

berķ-veş: *Şimşek gibi.*

Berķ-veş yalıñ kılıçlar şakıyup
mānend-i ra’d / Na’re urdı ġāziyān
yağdı o dem bārān-ı feth (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 18*).
[berķ-veş,]

berre-i şır-i nere: *Erkek aslan
yavrusu.*

Berre-i şır-i nere itdi muķārin tā
kim / Ķalbūñe vire bu seyr ile
feresler nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 23*). *[berre-i şır-i
nere,]*

berr-i rüzgār: *Zamanenin iyiliği,
büyüklüğü.*

Tîğ oldu fer’-i emn ü ķalem aşldur
aña / Buldı emānı tîğ u ķalem **berr-
i rüzgār** (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 6*). *[berr-i rüzgār,
]*

berü: *Beri, bu tarafa, bu yana.*

Ķahrı ġam bezminde cānı ġamzede
/ Şun **beru** ķatı o cām-ı ġam-
zedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2,
Beyit 2*). *[beru,]*

Şun **beru** ol cāmı mest it şöyle kim
/ Toymayam olursa cān tenden
cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2,
Beyit 3*). *[beru,]*

Şun **beru** ol cām-ı nābı kim anuñ /
Neşvesinde mestdür bāy u
gedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2,
Beyit 4*). *[beru,]*

berü gelsün: *Meydana çıkmak,
mücadeleye tutuşmak.*

Pehlevānı durur ol ‘arşa-i nazmuñ
şāhum / İşde meydān **berü
gelsün** şu ki var anda ciger (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 44).
[berü gelsün,]

bes: Kafi, yeter.

Ne raht-ı hücre ne bār-ı şütür
gerek **besdür** / Pelās-ı hücre vü
cell-i şütür çü pīrāhen (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26*).
[besdür, -dür]

Bāgbānā bize ol kıdd ü bu
‘ārız **besdür** / Oda yak serv-i
revānı şuya şal yāsemeni (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 25*).
[besdür, -dür]

bes: Kafi, yeter.

Ten ü cān u dil ü dīnini fedā itdi
saña / **Bes** durur Fazlî’ye bir buse
iderseñ ta’vīz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 108, Beyit 5*). [bes,]

bes ol: Kafi gelmek, yeterli olmak.

Çün degüldür aña lāyık hamd-i
mağdür-ı beşer / ‘Aczüñi ‘arz
itmek iy Fazlî hemānā ola
bes (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 16*). [bes ol, -a]

Bes ola ‘acz ü ‘özüñi ‘arz
eylemek hemīn / Medhūñe dil
uzatmağa kudret kaçan ola (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15*).
[bes ol, -a]

beş on gün: Çok kısa bir zaman
dilimini ifade etmek için kullanılan
kalıp söylem.

Açılup göti çıkınca **beş on gün** /
Yemiş bir poğ cihāna şıçmış
ammā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 11,
Beyit 2*). [beş on gün,]

beşāret eyle: Müjdelemek, muştı
vermek.

Mübeşşirān-ı sa‘ādet beşāret
eylediler / Ki irdi mevsim-i şādī vü
gitdi derd ü melāl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 3*).
[beşāret eyle, -di, -ler]

Didi tārīhin beşāret eyleyüp /
Aḥmedā yümn-ile olduñ defterī

sene dokuzyüzellidört (*Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 3, Beyit 8*). [beşāret
eyle, -y, -üp]

besi: Çok, pek fazla.

Ma‘müre-i ḥadāyir-i kudse ‘azīmet
it / İy Fazlî pāy-ı
himmeti **besi** ḥarāba baş (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7*).
[besi,]

beşir: Müjdeci, müjde verici.

Oldı rüşen çeşm-i Ya’küb-ı cihān
pür-şevk ḥalk / Var ise
irdi **beşir** Yūsuf-ı Ken‘ān-ı
feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 11*). [beşir,]

besle: Beslemek, yetiştirmek,
büyütmek.

Mezār hücresin añ **besleme** tenüñ
çü şütür / Ki hücre tīre vü teng ü
şütürdür abisten (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4*).
[besleme, -me]

beste: Far. Bir makam ve usûl
içinde düzenlenmiş nağmeler
bütünü.

Fütāde Fazlî egerçi ki bī-fazīletdür
/ Çü fazla **bestesi** vardır revā idi
anı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,
Beyit 28*). [bestesi, -si]

beter: Çok fena, daha fena, çok
kötü.

Şütür gibi suña bağlandı hücre-i
dehre / Degül o mahrem-i
hücre **beterdür** üstürden (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6*).
[beterdür, -dür]

beyān: Açıkça anlatma.

Beyān u şerḥe çü şıgmaz ḥadīs-i
‘Işk gönül / Kıo anı kıl ḥidemāt ile
ol şehe midḥāt (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 35*). [beyān,]

beyān eyle: Açıklamak.

Hüsrev-i bâğa şalup peyk-i şabâyı
ol / Bu bürüdet haberin eyledi
takrîr ü beyân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 5). [beyân eyle, -
di]

beyân it: Anlatmak, açıklamak,
bildirmek.

Sen beyân itseñ me‘ânî-i bedî‘ /
Ğayrı mantık ehline degmez
kelâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 1,
Beyit 9). [beyân it, -s, -eñ]

beyân ol: Söylenmek, dile
getirilmek.

Dili bir bülbül-i gül-zâr-ı
ma‘ânîdür kim / Eylemek luğf-ı
kelâmını bedî‘ ola beyân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 28).
[beyân ol, -a]

beyân-ı ‘adl id: Doğruluğu beyan
etmek.

Uzatma Fazliyâ sözüñi aç du‘āya el
/ Kâbil degül ne deñlü iderseñ
beyân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 31). [beyân-ı ‘adl
id, -er, -se, -ñ]

beyâz: Ak, beyaz, aydınlık 2. Nur.
Olalı zülf ü ruhuñ dūr dîdeden iy
meh / **Beyâz** şubh ile birdür sevâd-ı
şâm baña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 13, Beyit 2). [beyâz,]

beyâz: Ak, "siyah" zıddı.
Kâl-i devletdür yüzüñ yok ‘itirâz /
Zâhir oldu çünkü
şeklinde **beyâz** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 106, Beyit 1). [beyâz,]

beyâza çık: 1. Görünür olmak, açık
olmak 2. Müsvedde hâlinde olan bir
yazıyı temize çekmek.

Kaldı hattıñ nüshası hergiz beyâza
çıkmadı / Gerçi vaşfında anuñ Fazlî
resâyil bağlamış (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4).
[beyâza çık, -ma, -dı]

beyne’s-semâ: Gök arasında.

Ben kime tesbîh idem sen mâhı iy
hürî-liķā / Mihr ise hüsnuñle farķı
var anuñ **beyne’s-semâ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit
10). [beyne’s-semâ,]

beyt: Dîvan edebiyâtında nazım
birimi olarak kabul edilen iki
musrâdan ibâret nazım parçası.

Dür idem medhûñe şad **beyt** ne şad
belki hezâr / Pād-şāhum hele
ma‘zūr buyur kâfiye az (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 31). [beyt,
]

beyt: Beyit, nazım birimi. 2. Bu
şîir.

Cümle **beyti** al câmuñ vaşfidur iy
lâle humâr / Fazlî’nüñ bu şî’rine
dirsem ‘aceb mi lâle-zâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7).
[beyti, -i]

beyt: Beyit, şîir.

Gerçi kim var kuluñ kudreti
biñ **beyt** diyem / Vaşf u medhûñde
açup şevk ile şāhum deheni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 22).
[beyt,]

beyt-i hazen ol: Hüzünler evi
olmak.

Çü gayr ola baña hem hücre hem
mehâr-ı şütür / Şütür çü küh-ı belâ
ola hücre **Beyt-i Hazen** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43). [beyt-i
hazen ol, -a]

beyt-i ma‘mür: Kâbe.

Ruhuñdur kâr-nāme şemsesine
sakf-ı merfû’uñ / İşigüñ resmidür
kıblem esāsı **Beyt-i**
Ma‘mür’uñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 118, Beyit 2). [beyt-i
ma‘mür, -uñ]

beytü’l-hazen: Hüzünler evi ||
Hz.Yusuftan ayrılan Hz.Ya ‘kûb’un

gönül üzgünlüğü yaşadığı ve gözyaşı döktüğü evi.

Görmeyelden hüsnüni iy Yûsuf-i gül-pîrechen / Bayram oldu Hâzret-i Ya'kûb-veş **Beytü'l-hazen** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 1). [beytü'l-hazen,]

beytü'l-hüzn: Genellikle metinlerde "Beytü'l-ahzan" olarak geçer. I. Hz. Yâkub'un, oğlu Yûsuf'u kaybettikten sonra kapandığı kulübe 2.. Yas ve mâtem evi, hüznünler evi.

O Yûsuf-ruhdan ayru Fazlî'yem ben / Çü Ya'kûb oldu **Beytü'l-hüzn** mesken (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 9). [beytü'l-hüzn,]

bevza: Delinmemiş inci.

Kadri şeh-bâz anuñ **bevza** gibi eflâkı / Kanadı altına almış disem olmaya yalan (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 26). [bevza,]

beze: Donatmak, süslemek.

Güle baksun diyü anı açılıp göñl ü gözi / **Bezedi** güller ile gülşeni yer yer nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 21). [bezedi, -di]

bezen: Süslenmek, donatılmak.

Niçe tûp u tûfeng ile **bezenmiş** kal'ayı ol dem / Yakup yıkdı çeküp yalun yarak çün kal'a-i a'yâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 42). [bezenmiş, -miş]

bezl id: Bol bol, cömertçe vermek, esirgemenen vermek.

Naqd-i vaşlın hâs u 'âma bezl idüp ol kâm-rân / Pâdişehdûr arkasında hoş geçer pîr ü cüvân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 13). [bezl id, -üp]

bezl ol: Çok çok vermek, bol bol dağıtmak.

Rûze-i hecr ile iy dil nice mahrûm olalum / 'İd irişdi demidür bezl ola ger hûvân-ı vişâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 15). [bezl ol, -a]

Cihâna bezl ola ger cür'a-i şarâb-ı lebûñ / Bulup hayât-ı ebed kılmaya cihânda memât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 31). [bezl ol, -a]

bezm: Meclis, toplantı.

Rif'atûñ **bezminde** hûrşîd ü kamer / Biri zerrîn biri sîmîn iki câm (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 3). [bezminde, -i, -(n)de]

bezm: İçki meclisi, eğlence meclisi.

Na're-i mestânemüz eflâke irişse n'ola / **Bezminde** çünkü sâkî ol kamer-ruhsârdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4). [bezminde, -imiz, -de]

bezm: Eğlence meclisi.

Ğahrı ğam **bezminde** cânı ğamzede / Şun beru katı o câm-ı ğam-zedâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [bezminde, -i, -n, -de]

Añma hadîs-i Kevser'i billâh zâhidâ / Şol **bezm** içinde kim ola ol lâ'l-i nâb baḥş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [bezm,]

Çü nây nâlemi **bezmünde** nâhîdâ istimâ' eyler / Girüp şevk ile çerḥa mevlevî gibi semâ' eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [bezmünde, -üñ, -de]

Pür oldu mestlerden ḥalvet ayak başılmaz / Şûfî bu **bezme** gelme kim hûş-yâre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [bezme, -e]

Bezme inşen meclisün sâkîleri hûbân-ı dehr / Rezm yetseñ ger yanuçca cünd-i bî-pâyân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 23). [bezme, -e]

Yiridür hokkalar eflāk u mihre
mihr ü mäh olsa / Anuñla itmege
bāzı o **bezmüñ** hokka-
cünbānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 7). [bezmüñ, -üñ]
Çerh-i rakķāş u meh ü mihr
olupdur deffāf /
Zühre **bezmüñde** senüñ cāriye-i
çeng-nüvāz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 27). [bezmüñde, -
üñ, -de]

bezm: Eğlence meclisi.

Kimsenüñ burmaz kulağın kimse iy
şāhib-vücūd / Ber-bat u çengüñ
meger **bezmüñde** erbāb-ı
sürüd (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer
1, Beyit 17). [bezmüñde, -üñ, -de]

bezm: Eğlence meclisi.

Bu fenā **bezm**in felek Fazlî'ye
kılmışdur maķām / Kāse-i sırdan
içürdi tolular anda müdām (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit
11). [bezm, -in]

bezm: Eğlence meclisi, meclis.

Virüp el merhabāya sāki
gelse **bezm**e mey başdan / Getürüp
neş'eyi yārān ğam u hemme vedā'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80,
Beyit 3). [bezm, -e]

bezm ehli: Eğlence meclisine
katılan kişi.

Çünkü bezm ehline kan yutdurmak
oldı hū saña / Ben dağı sāki
götürdüm ayağı yā hū saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1).
[bezm ehli, -n, -e]

bezm ehli: Eğlence erbabı 2.
eğlenmeye ve içmeye alışık
kimseler.

Cām-ı pür-mey yār-ı bī-agyār şun
bezm ehline / Sākiyā fırsat
ğanîmet ğāfil olma gözün aç (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3).
[bezm ehli, -n, -e]

bezm-gāh ol: Eğlence yeri olmak.

Düşde gördüm olmuşam iy Fazlî
mäh ile qarın / Bezm-gāh olmuş
baña bu tarem-i çerh-i berin (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
9). [bezm-gāh ol, -mış]

bezm-i cihān: Dünya meclisi.

Lebüñ 'aksi düşüpdür var-ısa
ervāh-ı 'uşşāka / Olur bezm-i
cihānda iy kamer mihr-i revān
peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
29, Beyit 4). [bezm-i cihān, -da]
Ta'lim eyle nāleñi çeng ü çeğāneye
/ Bezm-i cihānda sāzuñı düz bu
terāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 2). [bezm-i
cihān, -da]

bezm-i felek: Gökyüzü meclisi.

Ele cām aldı yine bezm-i felekde
çü hilāl / 'Aksini yirde bahār eyledi
peydā fi'l-hāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 23, Beyit 7). [bezm-i
felek, -de]

bezm-i fenā: Gelip geçici meclis.

'İşret-i bāğ-ı cihān kimseye kalmaz
bāki / Getürelüm ayağı bezm-i
fenādan sāki (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 5). [bezm-i
fenā, -dan]

bezm-i firkat: Ayrılık meclisi.

Nāy gibi bezm-i firkatde idüp her-
dem fiğān / Guşsa vü ğamdan
şürāhi-veş derūnum tıldı
kan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 7). [bezm-i firkat, -de]
Eyleyüp hem-şoĥbetüm her rüz u
şeb derd ü elem / Bezm-i firkatde
idüp cismüm dem-ā-dem cām-ı
Cem (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 14). [bezm-i firkat, -de]

bezm-i ğam: Gam, keder meclisi.

Ķanlı yaş ile pür olmuş dide-i 'āşık
gibi / Bezm-i ğamda Fazliyā
peymāneler gördüñ mi hıç (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7).
[bezm-i ğam, -da]

Bezm-i ğamda Fazliyâ çalmağa miñnet sâzını / Sîne kânûnumdur aña nâhunum mızrâbdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5*).
[bezm-i ğam, -da]

Bezm-i ğamda sâki-i devrânı mahrem şandılar / Bir dem iken devlet-i dünyâyı bir dem şandılar (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 2*). [bezm-i ğam, -da]

Bezm-i ğamda ney gibi her-dem işüm efgân ider / Sevmişem bir şâh-ı hüsn adı Süleymân Bâli'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 10*). [bezm-i ğam, -da]

Bezm-i ğamda her kaçan dil cām-ı lâ'lin yâd ider / Çeng olur kaddüm benüm dil ney gibi feryâd ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 11*). [bezm-i ğam, -da]

bezm-i hayât: Hayat meclisi, -dünya-.

Şakın bezm-i hayātuñ revnaķına Fazlî aldanma / Şıdı seng-i ecel çün kâse-i 'ömrini fağfürüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5*). [bezm-i hayât, -uñ]

bezm-i 'ışk: Aşk meclisi.

Mest ü medhüş olalum cümle cihândan geçelüm / **Bezm-i 'İşk** içre bugün cām-ı İlāhî çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2*). [bezm-i 'ışk,]

bezm-i 'ışk: Aşk meclisi.

Bağs itse n'ola cān ile dil bezm-i 'İşkda / İy Fazlî olmaz içilür ise şarāb bağs (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5*). [bezm-i 'ışk, -da]

bezm-i kadem: Adım atılan meclis.

Şimdi ser-mest itdi şanma cām-ı 'İşkuñ cānumı / Ben anı nüş itmişem bezm-i kademden sâkiyâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [bezm-i kadem, -den]

bezm-i kesret: Çokluk meclisi, dünya.

Bezm-i keşretde nice 'âkil u hüşyâr olasın / Bâde-i vahdet ile demdür olursañ kan-ı dil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3*). [bezm-i keşret, -de]

bezm-i mahabbet: Aşk meclisi || sohbet meclisi.

Kanlı yaş ile bezm-i mahabbetde gözlerüm / Güyâ şarāb ile iki tolu ayak durur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3*). [bezm-i mahabbet, -de]

bezm-i şevk: Şevk meclisi.

Cām-ı la'lüñ yâdına 'âlemde görse 'âlimüm / **Bezm-i şevk** ü zevķde reşk eyler-idi Cem baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [bezm-i şevk,]

bī-âlet şāni'-i: Aletsiz işleri yapan yaradan(Allah).

İy 'âlim-i bī-fikret ü v'ey vāhib-i bī-ecr / İy şāni'-i bī-âlet ü v'ey kıyım-i bī-cā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4*). [bī-âlet şāni'-i,]

bī-amān: Acımasız.

Dünyâ didükleri ne 'aceb cān-sitān imiş / Bī-raħm u bī-mürüvvet imiş **bī-amān** imiş (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 10*). [bī-amān,]

İy felek **bī-amān** imişsin sen / Kati nā-mihribān imişsin sen (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 51*). [bī-amān,]

bī-amān: Amansız, acımasız, merhametsiz.

Göz göre nice kıyduñ ol Şāha / Zālīm ü **bī-amān** imişsin sen (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 53). [*bī-amān*,]

bī-bahāne: Bahanesiz.

Niçün su'ālin eyleme bu kār-
hāneye / Tütma bahāne her nefes
ol **bī-bahāneye** (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 1). [*bī-bahāneye*, -y, -e]

bī-bedel: Eşi ve benzeri olmayan, eşsiz, bir tek.

Bī-naẓır ü **bī-bedeldür** hūbdur
maḥbūbdur / Dil-nevāzum ser-
firāzum dilberüm nāzūk
Memī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 4). [*bī-bedeldür*, -dür]

bic: Dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek.

Hil'at-ı devleti **biçdi** saña ḥayyāt-ı
kadr / Nuşret ü fethdür ol hil'at-ı
zībāya tırāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 25). [*biçdi*, -di]

bıçağ: Bıçak; bir sap ve kesici bir mâdenî kısımdan meydana gelen kesme âleti.

Üstühvāna irişdi ğam **bıçağı** / Hep
eḥibbāsı bī-mecāl oldu (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 36). [*bıçağı*, -ı]

bī-cân: (Fa.) Cansız.

Ġamuñ deyrinde bir çalıp durur **bī-cân**
benüm cismüm / Ceres gibi cihānda
depreñür ancağ zebānum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [*bī-cân*,]

bī-çāre: 1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Gitdi 'aql u gitdi fikr ü gitdi şabr u
gitdi dil / Hey ne müşkil derde
ben **bī-çāre** oldum mübtelā (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [*bī-çāre*,]

Cevr idüp **bī-çārenüñ** kıddin
kemān itme şakın / Pādişāhum
'āşikuñ tîr-i du'āsı yok degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [*bī-çārenüñ*, -nün]

Gāh derd ü gāh miḥnet geh belā
geh ğam çeker / Haste dil **bī-çāre**
dil āvāre dil üftāde dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [*bī-çāre*,]

Qurı yire başını **bī-çārenüñ**
ağıtdılar / Bād-ı ḥışm ile yüregi
oynadup incitdiler (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 9). [*bī-çārenüñ*, -nün]

bī-çāre: Çaresiz, düşkün, zavallı.

Tek kabûl itsünler iy dil-dār
ben **bī-çāreden** / İtlerüne üstühvān-ı
cism-i sūzānum fedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [*bī-çāreden*, -den]

bī-çāre: Çaresiz, aciz, zavallı.

Gül gibi gülsün açılun dāyimā ol
şād-mān / Kıl nazar lutf ile biz **bī-çāreye**
iy kām-rān (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 34). [*bī-çāreye*, -(y)e]

bī-dād: Cevr, zulüm.

Devrden **bī-dād** u zulmi cümleten
dür eyledün / Fitneyi def eyleyüp
kaṭ'-ı ser ü sūr eyledün (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 8). [*bī-dād*,]

bīdār eyle: Kendine getirmek, uyandırmak.

Dīde-i baḥtuñı bīdār eylesün /
Dāyimā ol Ḥayy ü Bākī Lā-Yenām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 15). [*bīdār eyle*, -s, -ün]

bīdār ol: Uyanık olmak.

Şeb-i ğafletde gel ālūde-i ḥvāb
olma **bīdār ol** / Gözüñ aç her
tarafdan nāzır-ı dīdār-ı dil-dār

ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [bîdâr ol,]

bid'at: Dinin aslından olmayıp sonradan ilave edilen ya da eksiltelen şeyler.

Çeküp şemşîr-i İslâm'ı karup erbâb-ı ilhâd / Kılalum kenz ü bid'atdan müberrâ rûy-ı devrânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 3). [bid'atdan, -dan]

bî-fazîlet: Erdemsiz, faziletsiz.

Fütâde Fazlî egerçi ki bî-fazîletdür / Çü fazla bestesi vardur revâ idi anı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 28). [bî-fazîletdür, -dür]

bîgâne: Far. Yabancı, ecnebi, aşına değil.

Âşinâ olmak dilerseñ iy göñül bîgâne ol / Her zamân bîgâneye olur o cân âşinâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [bîgâneye, -ye]

bîgâne: Far. Yabancı, aşına değil.

Âşinâlık isteme var iy dil ol bîgânen / Kim görüpdür kim gedâya ola sultân âşinâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [bîgânen, -den]

bîgâne: 1. Yabancı, âşinâ olmayan 2. sıf. ve zf. Kayıtsız, ilgisiz, alâkasız, lâkayt.

Âşinâ olmak dilerseñ iy göñül bîgâne ol / Her zamân bîgâneye olur o cân âşinâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [bîgâne,]

Şâhâ kadîmî saña kûl olanları yâd itmeyüp / Gel âşinâlık eyleme bîgânen bîgâneye (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [bîgânen, -den]

Şâhâ kadîmî saña kûl olanları yâd itmeyüp / Gel âşinâlık eyleme bîgânen bîgâneye (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [bîgâneye, -y, -e]

Âh kim devrân ayırdı âşinâlardan beni / Eyledi bîgâne zevk-ile şafâlardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 1). [bîgâne,]

bîgâne: Kayıtsız, ilgisiz. 2. Yabancı.

Saňa yâr âşnâdur lîk sen bîgânesin andan / Yûri var âşnâlık hâşıl eyle yâr ile yâr ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [bîgânesin, -sin]

bî-gümân: Şüphesiz, kuşkusuz.

Fazlî-i üftâdenüñ budur du'âsı bî-gümân / Saltanat bâğında iy serv-i hîrâmân her zemân (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 31). [bî-gümân,]

Derd-i 'İşk ile cihân içre olanlar nâ-tüvân / Bulmayup dünyâda bu derdüñ devâsın bî-gümân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 7). [bî-gümân,]

Bir Şâh-idi ki devlet ü kâdr ile bî-gümân / Olmuşdı nâm-ı nîki cihân içre dâstân (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 9). [bî-gümân,]

bi-güneh: Günahsız.

Bî-güneh 'âşıkları katl itmege cânlar virür / Gamzeñ iy hûnî senüñ Allâh kim kattâldur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [bî-güneh,]

bi-hakk: Hakkı için.

PâdiŞâh itdüñ gedâ iken bi-hakkın Kird-gâr / Kullaruñuñ her biri devletde Cemşîd-ıktidâr (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 27). [bi-hakkın, -ın]

bi-hamdi'llah: "Allah'a şükürler olsun." anlamında kullanılan dua sözü.

Bi-ḥamdi'llāh bugün fırsat
bizümdür baht yāverdür / Açalum
tīgumuzla cümle-i Īrān u
Tūrān'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
17, Beyit 6). [bi-ḥamdi'llāh,]

bī-hār: Dikensiz, yumuşak huylu,
merhametli, zulmetmeyen.
Bī-hār bir güli yok u bülbüllü bağı
yok / Destinde lāle-büy ki anuñ
büy-ı dāğı yok (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes I, Beyit 14). [bī-hār,]

bī-ḥubūr ol: Mutsuz olmak.
Bī-ḥubūr olma cihānda elem-i
'ārifeden / Rūhsın rūḥa çü rāḥat
yaraşur sultānum (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2). [bī-ḥubūr
ol, -ma]

bī-iḥtiyār: Elinde olmadan.
Emdükçe lā'lüñi n'ola dil rakş
iderse kim / Bī-iḥtiyār ider kişi
içse şarāb rakş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 103, Beyit 4). [bī-iḥtiyār,]

bī-ḳalem: Kalemsiz.
Ne tīg bī-ḳalem virür a'vāna
intizām / Bī-tīg ne ḳalem virür
a'dāya inḳisār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 8). [bī-ḳalem,]
Ger görse tīgüñi çü ḳalem serfürü
idüp / Bī-tīg u bī-ḳalem ola a'dā
esir ü zār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 23). [bī-ḳalem,]

bī-kām: Arzularından eser
kalmama, isteksiz.
Maḳdemi maḳşad-ı aḳşā idi bī-
kāmlara / Minnet Allāh'a ki
bulduk ḳademinden yine
kām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
32, Beyit 14). [bī-kāmlara, -lar, -a
]

bī-kār: İşsiz, boş.
Sāgarumı çekmedür kārı dem-ā-
dem şūfiyā / Ehl-i 'İşkı şanma kim
sencileyin bī-kārdur (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2). [bī-
kārdur, -dur]

bī-kemāl ol: Kemal, olgunluk
sahibi olmama.

Cihānda olmadı kes bī-kemāl
bildük çün / Ol imdi kesb-i kemāl
ile vācibü'l-tekrīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 7). [bī-
kemāl ol, -ma, -dı]

bīkr: (Şiir için) başka bir şair
tarafından söylenmemiş orijinal
mana, hayallerle örülmüş.
Ḥacle-i fikrde bir bīkr durur şî'r-i
laṭîf / Maḥrem olmayana ḳābil
degül açmaz mi'cer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 16). [bīkr,
]

bil-: 1. Bir şey hakkında bilgisi,
mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş
bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o
iş yapmaya alışmış bulunmak. 3.
Bir şeye yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.

Dînüm şaḥuñ küfrin senüñ her kim
ki ĩmān bilmeye / Olsun murādum
budur ol dīnden hem ĩmāndan
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 4). [bilmeye, -me, -ye]
Hey ne müşkil ki 'āşık-ı miskīn
/ Bilmeye dilberüñ mekânını (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 10, Beyit 1).
[bilmeye, -me, -ye]

bil-: Anlamak, farkına varmak,
bilebilmek.

Bilseñ bize ne toğduğunu duḥter-i
zerden / İy şūfi dimezdüñ sen aña
ümm-i ḥabā'is (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 46, Beyit 3). [bilseñ, -se, -ñ]
Rūhumuzla 'arş-ı rūḥānīye mi'rāc
itmişüz / Leyle-i
Mi'rāc'ı bildük sırr-ı
isrāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 27). [bildük, -dü, -k
]

Evvel ü āḥir çü bildük var olan bir
zāt imiş / Birlüğe batduk ne evlā vü

ne ahrāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 35).
[bildük, -dû, -k]

İtme tafsîl ki müsta‘ceb-i taşdî‘dür
ol / Sözde maflûbdur iy
Fazlî **bilürsin** îcâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 33).
[bilürsin, -ür, -sin]

Ṭayy ide Ḥâtem-i Ṭay nâme-i cûdı
ol dem / **Bilse** nâmîdügin ol
nâme-yi anuñ ‘ünvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 36).
[bilse, -se]

Cihānda olmadı kes bî-
kemāl **bildük** çün / Ol imdi kesb-i
kemāl ile vâcibü’l-tekrîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 7).
[bildük, -dû, -k]

Ḥûb-rûlar arasında bir güzel
cânânesin / **Bilmezem** hûr u perî
mi ya melek cânâ nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 7).
[bilmezem, -mez, -em]

Vâdi-i ‘ışkuñda itdüm gözlerüm
yaşını nehr / Yâr **bildüm** ben seni
vü mâ-‘adâyı derd ü kahr (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 4).
[bildüm, -dû, -m]

bil-: Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Bilmen ne düşdi hey nice müşkil iş
eyledi / Cümle cihânı derd-ile pür-
nâliş eyledi (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 20). [bilmen, -me, -n]

bil-: Anlamak, idrak etmek, akıl erdirmek.

Görüp dil bir saçı Leylî nigâruñ
oldı meyyâlî / ‘Aceb Mecnûn’ı
olmuşdur anuñ **bilsem** n’ola
hâli (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 1). [bilsem, -se, -m]

bil-: Anlamak, fark etmek.

Uydum hevâ-yı ‘ışka hergiz kenâre
yir yok / **Bildüm** ki yirde gögde bu
ben ğubâre yir yok (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1).
[bildüm, -dû, -m]

bil-: Anlamak, idrak etmek.

Bu şerâyiṭ ki didüm cân ile ğuş it
Fazlî / Ki budur cümle kemâlâta
vesîle **bilgil** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28). [bilgil, -gil]

bil-: 1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bu durur ben **bildügüm** ğâyet de
bilmezlik ider / ‘İlmüñi ma’lûm
idinmek eyleye her kim
heves (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 8). [bildügüm, -düg-üm]

bil-: Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Eylerüm bir cām-ile biñ ğuşsa
derdine ‘ilâc / **Bilmezem** yâ Rab ne
hikmetdür bu hâzırlık baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2).
[bilmezem, -mez, -em]

Yire sürdiler yüzün başum gibi
acıtdılar / **Bilmezem** deryâ-yı
‘Ummân’ı benüm nem
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 10).
[bilmezem, -mez, -em]

Ğuşe ğuşe **bilmezem** kimler durur
hem-demlerüñ / Kağı nâ-
mahremler oldı iy ‘aceb
mahremlerüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 9). [bilmezem, -mez, -em]

Ben fakîre **bilmezem** yâ Rab niçün
kıldı harâm / Ol saḥâvet menba‘ı
kim adı Muşlî Şâh’dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 10).
[bilmezem, -mez, -em]

bil-: 1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3.

Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Lebüñ acılarını hüsrevâ gayra su'âl itme / Ğam-ı şîrîni **bilmek** ister iseñ küh-kenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [bilmek, -mek]

Ta'n idersin 'İşk ile dîvâne olan 'âşîka / Zâhidâ sen ahmağı **bildüm** hamâkat söyledür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [bildüm, -dü, -m]
Belâ-yı 'ışk-ı Şîrîni ne bilsün şorma Hüsrev'den / Eger **bilmek** murâd-ise anı sen küh-kenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [bilmek, -mek]

bil: Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Gözlerüm içre oynayan sensin iki gözüm benüm / **Bilsem** iki gözümdesin yoħsa bebek misin nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [bilsem, -se, -m]
Rüşen eylerken anuñ dünyâyı rây-ı rüşeni / Mâh u hürşîdi sipihr-i pîr **bilsem** kim neder (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 29). [bilsem, -se, -m]

Araya fûrkât düşelden Fazliyâ ol şâh ile / Çekdüğüm miñnetleri ben **bilürüm** Allâh ile (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9). [bilürüm, -ürüm]

bil: Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Her ârâda bulunur ol cihân-ârâyı **bilmezler** / Yabanlarda arar halk-ı cihân arayıbilmezler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [bilmezler, -mez, -ler]
'Acebdür hâl-i yârânuñ muħabbet 'arz idüp yâre / Açarlar sînelerde yâreler yarayı **bilmezler** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3). [bilmezler, -mez, -ler]

Lebüñ câmin ne bilsün şûfi ağzından ırağ olsun / İçüp zevk itmeyenler lezzeti şahbâyı **bilmezler** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6). [bilmezler, -mez, -ler]

Ne bilsün Fazlî'yi hüsñ ü kelâma olmayan mâlik / Kulağı olmayanlar bûlbûl-i güyâyı **bilmezler** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7). [bilmezler, -mez, -ler]

Yine bir güne şafâ irdi **bilürseñ** dehre / Eyle biñ güne şafâ tut sözümü esle beni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 10). [bilürseñ, -ür, -señ]

bil: ... olarak görmek, farz etmek.

Şoħbet ü bürhân ne lâzımdur 'ulüvv-i şânına / Fer' çünkim aşla tâbi'dür **bilür** şâhib-hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 15). [bilür, -ür]

Bilüp mekârim-i ahlâk u hüsñ-i işfâkuñ / Saña kul olmağa geldüm kabûl kıl elüm al (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 28). [bilüp, -üp]

bil: Anlamak, idrak etmek, akıl erdirmek.

Nice vaşf eyleyeyin anda bişen ni'meti ben / Kimse anuñ 'adedin **bilme**ye ancak Sübhân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 18). [bilme, -me, -y, -e]

bil: Anlamak, farkına varmak.

Bilse senüñle bulduğunu tâc u taht kadr / Toprağa şala tâcî 'adû tahta ura nâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 17). [bilse, -se]

Görse nûr-ı Şamed'i **bilse** cemâlûñ sırrın / Yıka râhib şanemi vü yağa müşrik semeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 26). [bilse, -se]

bil: Anlamak, bilmek.

‘âşıklıgımı **bildi** gören hûn-ı
sirişküm / Zîrâ mey ider âdemüñ
esrârını ifşâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 35, Beyit 3). [bildi, -di]

bil: ... olarak görmek, kabul etmek,
farz etmek.
Şübhemüz yokdur cüvân olup seçî
olmasına / **Bilürüz** çün şîr olur
virse netîce şîr-i ner (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 18).
[bilürüz, -ür, -üz]

bil: 1. Malumatı bulunmak. 2.
Haberdar bulunmak. 3. Anlamak,
fark etmek. 4. Doğru cevap vermek.
Sa‘d-ı Zengî’nüñ adın kim **bilür** idi
şâhâ / Virmese Sa‘di Gülistân’la
Büstân’da haber (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 40).
[bilür, -ür]

bil: Anlamak, idrak etmek.
Cihânı yir yüzinde ol şeker-leb
zinde eylerken / Felekde zannider
halk-ı cihân
‘İsâ’yı **bilmezler** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2).
[bilmezler, -mez, -ler]
Ser-i zülfüñ hevâsın şorma her bî-
mağza lutf eyle / Ne bilsün
gelmeyenler başına
sevdâyı **bilmezler** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5).
[bilmezler, -mez, -ler]

bil: Anlamak, bilmek.
Râm eyledüm adına diyüp şî‘r o
perînüñ / Çok kimse dimişler
benüm içün **bilür** esmâ’ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt’a 3, Beyit 1).
[bilür, -ür]

bil: Anlamak, farkına varmak,
kavramak.
Âh u vâý eyler düşelden ol şacı
leylîye dil / Uğradan **bildüm** nedür
Mecnûn’ı vâ-veylâlara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2).
[bildüm, -düy, -m]

bil: (Kıymetini) bilmek, anlamak,
idrak etmek.

Lezzetini kelâmuñuñ ehl-i mezâk
olan **bilür** / Yoğsa be Fazlî sözde
sen kân-ı nemek misin nesin (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5).
[bilür, -ür]

bil: Anla, idrak et.

Ne hücredür bu ki ger olsa biñ
şütür olımaz / Dür-i semîn ne
şütür **bil** hezâr hücre semen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48).
[bil,]

bil: Anlamak, kavramak, idrak
etmek, farkına varmak.

Ṭayy ide Hâtem-i Ṭay nâme-i cûdı
ol dem / **Bilse** nâmidüğün ol
nâmeye anuñ ‘üñvân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 24).
[bilse, -se]

bil: Anlamak, kavramak, idrak
etmek, farkında olmak.

Sîpîhri bîsütünü çâk iderken tîse-i
âhum / Dağı **bilmezdi** adın
Bîsütün’uñ kûh-ken ‘âşık (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2).
[bilmezdi, -mez, -di]

Ki **bilürsün** seni sensin saña ‘ayn-ı
nokşân / Sen seni ref’ idegör tâ ki
olasın kâmil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 10). [bilürsün, -ür,
-sün]

bil: Anla, idrak et, farkına var.

Senligüñdür seni senden ayıran iy
miskîn / Yoğsa sensin girü
maṭlûbuñ olan ancak **bil** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11).
[bil,]

bil: "Anla, kavra, idrak et"
anlamında bir söz.

Yakup pâpâslar yir yir ser-â-ser nâr
u nûr oldu / Olup rûşen **bil** İslâm
ehli yandı havf ile tersâ (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 43).
[bil,]

bil: Anlamak, fark etmek.

Devründe **bildi** halk-ı cihân ‘adl
n’idüğün / Oldı ‘ıyân zemānede
sırr-ı nihân-ı ‘adl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 15*).
[bildi, -di]

bil: "Bilmek"; bir şeyi anlamış
veya öğrenmiş bulunmak.

Umma iy şūrîde-dil zülf-i
perîşandan vefâ / ‘Ömrdür
gelmez **bilürsin** kimseye andan
vefâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 1*). [bilürsin, -ür, -sin]

Fazlî’nün rûsvây u bed-nâm
olduğın ‘ayb eyleme / Çünkü iy
şüfî **bilürsin** her işi taqdîr
ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 7*). [bilürsin, -ür, -sin]

Çün aşluñ ‘İşkdur Fazlî ko mahv
itsün vücûduñ ‘ışk
/ **Bilürsin** ‘âkıbet eşyâ’ yine aşlına
râci’dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
84, Beyit 7*). [bilürsin, -ür, -sin]

Ne bilsün Fazliyâ ‘uşşâkı zâhid /
Ahâlî hâlini **bilmez** rezâ’il (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 8*).
[bilmez, -mez]

Baňa zülfinden n’ola gam olsa
hâşıl âdeme / Çün **bilürsin** zehrdür
virdüğü yârûñ iy gönül (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3*).
[bilürsin, -ür, -sin]

Dökme kanın ehl-i ‘ışkuñ zulm-ile
nâ-hak yire /
Çün **bilürsin** pâdişâhum yirde
kalmaz kanumuz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1*).
[bilürsin, -ür, -sin]

Ger hüsni-î haţuñ **bilmez** isem
nâme-i ikbâl / Kaţ’ it kalemüñ gibi
başum tîğ ile fî’l-hâl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 9*).
[bilmez, -mez]

bil: "Bilmek"; bir şeyi anlamış
veya öğrenmiş bulunmak.

Töplâr berķ-i şerer-bâr-ı helâket
oldığın / Başına
toğunmayınca **bilmez** el-hak surh-ı
ser (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 14*). [bilmez, -mez]

bile: Bile, üstelik.

Bahâ-yı cevheri şarrâf-ı cevherî
añlar / Güher nedür ne
bilür **bile** dür-fürüş ânı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 23*). [bile,
]

bile: "Dahi, ayrıca" anlamında
bağlaç.

Ribķa-i emrûñi her kim
ki **bile** hâbl-i metîn / Yiridür
gerden-i âfâķa şalarsa reseni (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 21*).
[bile,]

bilinmez: Anlaşılamayan, idrak
edilemeyen, tanınmayan.

Güş-vâr olsa eger güş-ı şehe
lâyıkdur / Bugün ol dürr-i semînüñ
ki **bilinmez** şemeni (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 39*).
[bilinmez,]

billâh: Allah için.

Ne yirüñdür ola **billâh** bu mekân-ı
esfel / Lâ-mekân tahtı olurken saňa
‘âlî-menzil (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 8*). [billâh,]

Hey Muhammed
ümmeti **billâh** seyr eyleñ gelüñ /
Şehr-i Bûrsa maķdem-i şâh ile
cennetdür bugün (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 27, Beyit 6*).
[billâh,]

Hoş geçür ‘ömrüñ bu eyyâmı
ganîmet gör dilâ / Key şaķın fevt
eyleme **billâh** fırsatdur
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
27, Beyit 7*). [billâh,]

billâh: Allah için, Allah’a yemin
ederim. .

Cüddan saňa su’âl eyleseler
ihşânuñ / Dir cevâbında ne lâzım

aña **billāh** su'āl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 32). [billāh,]

billāh: Allah hakkı için, Allah'a yemin olsun ki anlamlarında yemin sözleri.

Muṭribā **billāh** söylet sâzuñı / Nağme-i 'uşşâkdan virsün şadā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [billāh,]

Zemm idersin 'âşık-ı dîvâneyi her-dem / Vâ'izā **billāh** niçün disün kişi uşlu saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [billāh,]

billāh: Allah için, Allah aşkına.

Añma ḥadîs-i Kevser'i **billāh** zâhidā / Şol bezm içinde kim ola ol lâ'l-i nâb baḥş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [billāh,]

billāh: "Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.

Telḥ itdi meclisi қо yakılsun raḳīb-i ḥar / **Billāh** sākiyā tolular şun şarāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3). [billāh,]

Billāh gel inşāf it aña kim esîr olmaz / Ol bedr-i cihân-ārā Maḥmūd-ı hilāl-ebrû (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 4). [billāh,]

billāhi: Allah hakkı için, Allah'a yemin olsun ki anlamlarında yemin sözleri.

Piyāle sāki şun cām-ı sürür-encāmı **billāhi** / Ki bir dem eksik olmaz kalb-i ğam-gîne pey-ā-pey vā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [billāhi,]

Milk-i şāhen-şāh olup geydiyse ger altunlu tāt / Germ olup öykünmesün **billāhi** ol māha sirāc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [billāhi,]

billāhi: "Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.

Muṭrib rūbābı çalmada efsün ider gūş idelüm / **Billāhi** zâhid başlama efsāneden efsaneye (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [billāhi,]

bilme: 1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Pîr olsun ol cüvân kim olmuşam abdāl aña / Derdümi **bilmege** yiter na'l-i sînem dāl aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [bilmege, --ge]

bilmek: 1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Çünkü nefsini bilen Hakk'ı bilür didi Resûl / Ne için **bilmege** sa'y itmeyesin iy cahil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32). [bilmege, -e]

bilmezlik: Bilmemek, bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmamak.

Bu durur ben bildüğüm gâyet de **bilmezlik** ider / 'İlmüñi ma'lûm idinmek eyleye her kim heves (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 8). [bilmezlik,]

bilsem ki: Bilsem ki. 2. Bilmiyorum.

Şol kadar kan ağladum bir cür'adan yād itmedüñ / Nemden incindin 'aceb **bilsem ki** nemden sākiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [bilsem ki,]

Bilsem ki nice çekdi saña tîğ-ı kîne
/ Mervân-ı har Yezîd-i sitem-kâr
Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 11). [bilsem ki,]

bilürem: Anlamak, bilmek,
farkında olmak.

Öldürürsün yazuğı yokdur
günâhum **bilürem** / Ben ne
haddümdür derilem ‘âşık-ı şeydâ
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 2). [bilürem,]

bîm: Korku.

İki ‘âlemde hemân dîdârdur
mağşudumuz / Ne
cehennem **bîmi** ne cennet
temennâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11). [bîmi,
-i]

Döstdan ümmîdümüz yokdur
‘adûdan **bîmümüz** / Ne ehibbâ
isterüz dehrün ne
a‘dâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 31). [bîmümüz, -
(ü)müz]

bîm: Korku.

‘Ayn-ı fenâda olsun meşhûd **bîm** ü
bâki / Meftûnı olma zâhid cehl ile
fâniyânun (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 6). [bîm,]

bî-mağza: Akılsız.

Ser-i zülfün hevâsın şorma her **bî-
mağza** lutf eyle / Ne bilsün
gelmeyenler başına sevdâyı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 5). [bî-mağza,]

bîmâr: Far. Hasta.

Derd-i dilberden haber-dâr
olmayan **bîmârdur** / Dâğ-ı
‘İşkından dil-efgâr olmayan
inkârdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
67, Beyit 1). [bîmârdur, -dur]

Sen gidelden derd-i hicrân ile
dil **bîmâr-idi** / Hamdû-lillâh kim
tabîb-i vuşlatun itdi devâ (Kara

Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 4).
[bîmâr-idi, --i, -di]

bîmâr eyle: Hasta etmek.

Yâri benden ayırup düşmenlere yâr
eyledün / Derd-i reşk ile beni
‘âlemde bîmâr eyledün (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 4, Beyit 11).
[bîmâr eyle, -dû, -ñ]

bîmâr-ı çeşm: Gözün baygın
bakışı.

Nâ-tüvân olsa n’ola bîmâr-ı
çeşmün her zemân / Mest olup
yatur güneşde iy meh-i tâbân
uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94,
Beyit 2). [bîmâr-ı çeşm, -ün]

bîmâr-ı ‘işk: Aşk hastası olmak,
aşk derdiyle dertlenmek, aşka
düşmek.

Ruğlarıñla leblerün vaşında
eş‘arum benüm / Döstüm bîmâr-ı
‘İşka âb-ı Kevser’den lezîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3).
[bîmâr-ı ‘işk, -a]

bî-mecâl ol: Bitkin düşmek,
mecalsiz kalmak.

Üstüñvâna irişdi gam bıçağı / Hep
ehibbâsı bî-mecâl oldı (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 36).
[bî-mecâl ol, -dı]

bî-mer: Merhametsiz, zalim.

Fazlî-i bende ferîdidür o fennün
demidür / Nazaruñ eyle muzâ‘af
kerem olsun **bî-mer** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 43). [bî-
mer,]

bî-minnet: Minnet etmeden,
yardımsız.

Ki her kim dirse ol şi‘re nazîre /
Vire **bî-minnet** ol altını aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Kit‘a 11, Beyit 5).
[bî-minnet,]

bî-mürüvvet: Acımasız, zalim,
insafsız.

Dünyâ didükleri ne ‘aceb cân-sitân imiş / Bî-raḥm u **bî-mürüvvet** imiş bî-amân imiş (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 10). [*bî-mürüvvet,]*

bin-: Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak.

Bir şeh-süvârdur ki **binüp** esb-i devlete / Ger kâr-zâr kılsa olur haşma kâr zâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 22). [*binüp, -üp]*

biñ: (Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.

Binsün sa‘âdet esbine iḳbâl ü ‘izz ile / Şehler olup piyâde rikâbında dâyimâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 34). [*binsün, -sün]*

biñ: "Pek çok, sayıca" çok anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Meclisüñ haşre degin zevk ü şafâdan pür olup / Hem-nişînüñ ola **biñ** dilber-i şüh u tannâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 37). [*biñ,]*

Ger çekse bir kalem gele **biñ** tîğ-zen-i berîn / Bir tîğ ursa **biñ** kalemi ide târ ü mâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 16). [*biñ,]*

Her gören **biñ** cân ile olsa ‘aceb midür esr / İy melâḥat taht-gâhı üzre sultânüm Ḥasan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 10). [*biñ,]*

biñ: "Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Toyura haşre dek laḥm-ı tuyûra olmaya meyli / Eger bir süfresinde ḥâzır olsa **biñ** kişi farzâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 15). [*biñ,]*

Ne şîrin kâr olur yâ Rab o şekker işleri k’anda / Girüp şüretlere ‘arz eyledi **biñ** hey’ et-i zîbâ (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 29, Beyit 25). [*biñ,]*

biñ: Binmek, süvar olmak.

Binse semend-i devlete iḳbâl ü ‘izz ile / Şāḥān atı ayağına vārın ider nişār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 19). [*binse, -se]*

biñ: (Kara, hava ve deniz taşıtlarına) Yolculuk yapmak üzere yer almak, girmek.

Binüp seyr eyledikçe şāḥ-ı ‘ālem / Ola iclāl ile dā’im kafā-dār (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 6). [*binüp, -üp]*

biñ: 1. 1000 sayısı. 2. "Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Eylerüm bir cām-ile **biñ** guşsa derdine ‘ilâc / Bilmezem yâ Rab ne ḥikmetdür bu ḥâzıklık baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [*biñ,]*

Her sipāḥī **biñ** sipāḥī kahr ider bir ḥamlede / İşde meydān yāver itmezse ‘adū-yı bî-hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 22). [*biñ,]*

biñ: Binmek.

Binseñ semend-i devlete cānlar virür kamu / Şehler öñüñce gâşiye-dār olmağa şehā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 21). [*binseñ, -se, -ñ]*

biñ: "Pek çok, sayıca çok" anlamları içeren sayı sıfatı.

Bir iki cām ile **biñ** guşsa derdine ‘ilâc eyle / Cihāna ‘arz-ı ḥikmet eyle ḥâzıklık zemānıdır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [*biñ,]*

Gerçi kim var kuluñ kudreti **biñ** beyt diyem / Vaşf u medḥüñde açup şevk ile şāhum deheni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 22). [*biñ,]*

biñ: Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp ayakları sarkıtarak oturmak.

Dōst düşmenler ile ‘arşada dolāba **bin** / Zār u ser-geşte olursam n’ola dolāb-mişāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 17). [bin,]

biñ: "Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Saňa **biñ** ‘ayb ü bir tã‘at baňa bir fişk u yüz **biñ** ‘özü / Ki zühd-i bî-riyâdan şüfî cām-ı bā-şafā yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [biñ,]

Zihî şehen-şeh-i ‘ālî ki kaşr-ı kadrine çerh / İrişmeye bula **biñ** mertebe eger derecât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 36). [biñ,]

Gel tîg lâfin urma kalem çek du‘āya kim / Biñ tîg u **biñ** kalem-den o yegdür hezār bār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 40). [biñ,]

biñ: " Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Leblerüñ yādına ‘ālem şöyle düşdi bādeye / Sākiyā çeşmüñ gibi her güşede **biñ** var mest (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [biñ,]

Biñ kez ursañ tîg-ı cevri Fazlî’ye dönmez yüzi / İy kemān ebrû vefādur ol vefādan kim kaçır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [biñ,]

Qo Fazlî güşe-i mey-hānelerde mu‘tekif olsun / Cināndan zāhidā **biñ** mertebe ol cā baňa yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [biñ,]

Eger **biñ** yirde bāğı olsa durmaz bāğ-ı cennetde / Cihānda gülşeni küyuñ idinmişken vatan ‘āşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [biñ,]

Bir cür‘asından anuñ **biñ** Hızır zinde-dildür / La‘lün ki menba‘ıdur ser-çeşme-i hayātuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [biñ,]
Güneşden zerresi olmaya rüşen / Ruhuñ vaşfında yazsam **biñ** resā’il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5). [biñ,]
Kādi-i devlet ider hüküm ki hākdur saňa taht / Müdde‘ī eylese **biñ** vechle hüccet ibrāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 24). [biñ,]

Ger çekse bir kalem gele **biñ** tîg-zen-i berîn / Bir tîg ursa **biñ** kalemi ide tār ü mār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 16). [biñ,]

Emr itse bir kalem-zene **biñ** tîg-zen bize / Zî-tîg-ı kudret ü kalem-i ‘izz ü iktidār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 17). [biñ,]

Gel tîg lâfin urma kalem çek du‘āya kim / **Biñ** tîg u biñ kalem-den o yegdür hezār bār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 40). [biñ,]

Ne kudretdür gör ol naḥli ki bitmiş bir dıraht üzre / Hezārān lāle envā‘-ı şükûfe **biñ** gül-i ra’nā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 27). [biñ,]

Temāşāsına ḥad yokdur eger vaşf eylesem bir bir / Temām olmaya **biñ** tûmār idersem nazm ile inşā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 36). [biñ,]

Qanadum altına ‘anķā gibi **biñ** kūh-sār aldum / İçinde pençe-i kahr ile kebg-i dil-fiğār aldum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 1). [biñ,]

Şehen-şeh Mustafā Hān-ı felek-kadr / Ki var **biñ** bendesi behrām-ı girdār (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 1). [biñ,]

biñ: Bir binek hayvanın sırtına oturmak.

O hücre vü şütürüñ ‘ışkına hemān ol **biñ** / Ḥamūş olam çü şütür

açmayam çü hücre dehen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46). [biñ,]

biñ: Binmek, üzerine çıkmak. 2. At binmek.

Olsun öñüñce gâşiye-dâruñ hezâr şâh / Sen **bin** sa'âdet atına iy şâh-ı kâm-kâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 29). [bin,]

biñ: "Bin " sayı sıfatı (bin yıl).

Bir Pād-şāhdur ki anuñ mîr-āhurı / Bir şāhdur ki sâysisidür **biñ** Sifendiyār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 24). [biñ,]

biñ: "Bin" sayı sıfatı.

Ne hücredür bu ki ger olsa **biñ** şütür olıma / Dür-i semîn ne şütür bil hezâr hücre semen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48). [biñ,]

biñ cān: Bin can 2. binlerce can.

N'ola **biñ cān** ile olursam esîri 'Ömer'üñ / Var mıdur milket-i 'Osmān'da nazîri 'Ömer'üñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 2). [biñ cān,]

İy Fazlî görüp sevdüm **biñ cān** ile ol māhı / Eflāke irişdürsem her-dem yiridür āhı (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 9). [biñ cān,]

Sevdi **biñ cān** ile dil ol dilber-i meh-manzarı / Kim anuñ mihr-i ruḥına halk kızgın müsteri (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 16). [biñ cān,]

biñ dürlü: Bir türlü, bin çeşit.

Her-dem a'dā vü eḥibbādan çeker **biñ dürlü** derd / Derd için halk oldı beñzer dōstlar dünyāda dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [biñ dürlü,]

biñ dürlü hālet vir: Birçok hale girmek, halden hale bürünmek.

İy şeker-leb tūti gibi Fazlî'yi mir'āt-ı cām / Zevḳ ü şevḳ ile virüp **biñ dürlü hālet** söyledür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [biñ dürlü hālet vir, -üp]

biñ gūne şafā eyle: Bin türlü safa sürmek.

Yine bir gūne şafā irdi bilürseñ dehre / Eyle **biñ gūne şafā** tut sözümi esle beni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 10). [biñ gūne şafā eyle,]

biñ kerre: Bin defa, pek çok.

Baḥa küyuñ iti aḡyārdan **biñ kerre** ā'lādur / Hezārān yāddan ḡurbetde bir hoş āšnā yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [biñ kerre,]

biñ ol: Binlerce (pek çok, sayıca çok) olsun.

Görsem yüzüñi cān ramaḳa irdügünde ger / 'Ömrüñ **biñ** olsa ḥāşilum ol bir ramaḳ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [biñ ol, -sa]

biñ yıl: Bin yıl, çok uzun zaman.

Bām-ı ḳadrinden anuñ düşse eger kim bir ḥışt / İne **biñ yıl** geçicek yarıla re's-i Keyvān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 25). [biñ yıl,]

Şimdi ḳahr ile felekden almaḡ-ıçün intikām / Şundılar bir cūr'a kim **biñ yıl** yaşar içen temām (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 12). [biñ yıl,]

binā: Bina.

Bināsı pāy-dār olsa esāsı üstüvār olsa / Belinde māh-ı nevden ḥançeri var bir sipāhīdür (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 8). [bināsı, -sı]

bī-nazar: Bakıp da görmeyen, gören kör.

Aç gözüñ iy **bī-nazar** āyīne-i dünyāya bak / Pertev-i ma'nāyı seyr it şūret-i eşyāya bak (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [bī-nazar,]

bī-nazîr: Eşi benzeri olmayan.

Bir güzelsin 'ālem içre bī-şebah ü **bī-nazîr** / Milket-i hüsn ü melâhatda şeh-i şāhib-serîr (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 9). [bī-nazîr,]

bī-nazîr: Eşi benzeri olmayan, benzersiz.

Bī-nazîr ü bī-bedeldür hūbdur maḥbūbdur / Dil-nevāzum ser-firāzum dilberüm nāzūk Memî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 4). [bī-nazîr,]

bī-nevā: Nasipsiz, mahrum, sessiz.

Sen ol kerîmsin k'açıcaḳ cūd süfresin / Her **bī-nevāya** senden irer yā nice nevā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12). [bī-nevāya, -ya]

bī-nevā: Çaresiz, zavallı, nasipsiz.

Sîne ṭablum eşk-i ceşşüm oldı vü āhum sevā / Milk-i 'ışķuñ şāhıyam dirsem n'ola ben **bī-nevā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [bī-nevā,]

Devlet isterseñ bu 'ālem devletinden fāriḡ ol / Bā-nevā olmaḳ dilerseñ **bī-nevā** ol iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [bī-nevā,]

bī-nihāyet: Sınırsız, sonsuz.

Cihānda **bī-nihāyetdür** egerçi dilber-i zîbā / Kamusı gül-sitān-ı hüsn içinde bir gül-i ra'nā (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 3). [bī-nihāyetdür, -dür]

'Ālem

içre **bī-**

nihāyetdür egerçikim güzel / Hüsn ile olmaz birisi de saña hergiz bedel (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 5). [bī-nihāyetdür, -dür]

bī-nikab: Yüz örtüsü, peçe olmadan.

Ol māh-rū eger ki ide **bī-nikāb** rakş / Şevḳ ile çerḥa girüp ider āfitāb rakş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [bī-nikāb,]

bī-nūr eyle: Nursuz eylemek.

Aḡlamaḳdan rüz u şeb çeşmümi bī-nūr eyledüñ / Hey ne zālimsin elüñden dād u feryād iy felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 4). [bī-nūr eyle, -dü, -ñ]

bī-peder ol: Babasız olmak.

Yetīm odur ki ola 'ilm ü fazldan maḥrūm / Dimeñ ki bī-peder olan cihānda ola yetīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 5). [bī-peder ol, -an]

bī-per ü bāl: Kolsuz kanatsız.

Ḳalem ne yüzden ide medḥüñi 'aceb taḥrîr / Hümāyı şayd ide mi bir ḡurāb **bī-per ü bāl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 27). [bī-per ü bāl,]

bī-pervā: Çekinmeden, korkusuz bir biçimde.

Baḥt nā-hemvār u ṭālî' nā-müsā'id ten za'îf / Yār **bī-pervā** vü dil bī-şabr u ben ḡāyet naḥîf (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5). [bī-pervā,]

Gör āḥir ol şadāḳat birle başın virdi **bī-pervā** / Meded begler meded zulm oldı ḡāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 4). [bī-pervā,]

bir: Aynı, benzer.

İki bir dimeyüp cānā dokerler ḳanımı her-dem / Meger kim tîrūñ

ile ittifakı
zaḥmumuñ **birdür** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [*birdür,*
-dür]
Hazret-i Sultân Süleymân
devletinde gerçi kim / Leşkerüñ her
şaffi şaf-derlerle **birdür** ser-te-
ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 20). [*birdür, -dür*]

bir: *Bir, sayı sıfatı.*

İy cemâlûñ tâbişinden nûr-ı cennet
muḳtebes / V'ey celâlûñ süzişinden
nâr-ı düzaḥ **bir** kabes (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 1). [*bir,]*

bir: *Aynı.*

Yâr **birdür** iki cihânda hemân /
Şehidâllahi ennehu ...
eḥâden (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
3, Beyit 4). [*birdür, -dür*]
Olalı zülf ü ruḥuñ dūr dîdeden iy
meh / Beyâz şubḥ
ile **birdür** sevâd-ı şâm baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2).
[*birdür, -dür*]

bir: *Âdeta bir.*

Anuñ ki şâ'ir ola nâmı ekşer-i
'âlem / Görür kâmusını
hep **bir** temîz yok aşlâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [*bir,]*

bir: *Bir, sayı sıfatı.*

Nice irişsün fezâ-yı künhüñe
güncişk-i 'aql / Ol fezâda görünür
sîmurḡ **bir** ednâ meges (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 3). [*bir,]*

bir: *"Bir tek" anlamında sayı sıfatı.*

Ḥaḳîkat **birdür** iy münkir ki Fazlî
eyledi taḳrîr / Gerek sen i'tirâf eyle
gerekse ehl-i inkâr ol (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7).
[*birdür, -dür*]

bir: *Bir kimse, herhangi bir şahıs.*

Câm-ı 'adl al bir ele tîḡ-ı
siyâset **birine** / Elin al dostlaruñ
düşmeniñüñ başını çal (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 20, Beyit 33).
[*birine, -i, -n, -e*]

Birine mevlid Sitanbul
u **birine** Edrine / İkisi de birbiriyle
hem-rikâb u hem-'inân (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2). [*birine, -*
i, -n, -e]

bir: *"Bir" belgisiz sıfat.*

Yâ çekerken yâr elinde **bir** leṭâfet
gördi kim / Qaldı engüşünde
çeşmüm lâ'lden zih-gîr-veş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2).
[*bir,]*

Bir elde cām tut bir elüñde müdâm
tîḡ / Kim **biri** baḥr-ı luṭf
durur **biri** kân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 18). [*biri,*
-i]

bir: *"Bir" sayı sıfatı.*

Eylerüm **bir** cām-ile biñ ḡuşşa
derdine 'ilâc / Bilmezem yâ Rab ne
ḥikmetdür bu ḥâzıklık baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2).
[*bir,]*

Bir iki lafz-ı rekîk u me'âni-yi
terzîk / Derüp çatup müteşâ'ir
geçer nice cühelâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [*bir,]*

bir: *"Bir" belgisiz sıfat.*

Eyyuḥes-saḳî edrikes hadî /
K'eyleyem **bir** cür'asına cân
feda (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2,
Beyit 1). [*bir,]*

Ḥüsn-i tab' ile n'ola mümtâz
olursam Fazliyâ / **Bir** cebellî ḥâldür
fennümde fâyıklık baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5).
[*bir,]*

Cânumı her-dem ki **bir** düşnâmdan
cânân aña / Sîneden eyler şafâ ile
du'âlar cân aña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 8, Beyit 1). [*bir,]*

Tîr-i dil-dûzuñ durur **bir** şâh-bâz-ı
cân-şikâr / Pâdişâhum âhenîn
minkârdur peykân aña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [*bir,]*

Eger ki manşib-ı ‘ālīde
ola **bir** nādān / Kelāmı herze vü
hezyān olursa da farazā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*).
[bir,]
V’eger ki pāye-i ednāda
olsa **bir** kāmīl / Olup kelāmda
Şehbān-ı Vā’il’e hem-tā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6*).
[bir,]
Kāmet ü zülf ü dehānuñ
görmeyelden iy perī /
Girmisem **bir** şūrete gören dimez
ādem baña (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 11, Beyit 4*). [bir,]
Gül-i ter devridür sākī getür kanı
mey-i hāmra / Nice **bir** zāhid-i
yābis mizācıyla kuru gāvga (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*).
[bir,]
Yine **bir** tāze dilber sevdi Fazlî
şimdi ‘ālemde / Bulınmaz behcet ü
hüsn ü bahāda hīç aña hem-
tā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 6*). [bir,]
Kākūline Fazliyā müşk-i Hıta
didüm gice / Yine **bir** yüz karasın
kıldum günāh oldu baña (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5*).
[bir,]
Yansa **bir** şeb iştiyākum şem‘-i
bezm-ārā saña / Rüşen olurdu
derūnum sūzişi cānā saña (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*).
[bir,]
Künc-i gāmda olalı ben hāste
cānāndan cūdā / Güyiyā **bir** mürde-
i pejmurdeyem cāndan cūdā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1*).
[bir,]
Şol kadar kan
ağladum **bir** cür‘adan yād itmedüñ
/ Nemden incindin ‘aceb bilsem ki
nemden sākīyā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 21, Beyit 4*). [bir,]
Demidür şevkle vaşf-ı şarāb-ı lā‘l-i
sākīde / Yine mest-āne **bir** rengin
gazel kıl Fazliyā peydā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 23, Beyit 7*). [bir,]

Tolasursın bûy içün zülfine yārūñ
iy göñül / ‘Ākıbet **bir** bend
geçmeyince kımaz bû saña (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*).
[bir,]
Zülfünüñ her tārı **bir** ejder görünür
Fazliyā / Kim bilür ne sihr ider ol
gözleri cādū saña (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [bir,]
Eylesem sūz ile **bir** āhı cigerden
peydā / Yıka eflākı eger olsa
hacerden peydā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*). [bir,]
Gel iy ecel lutf eyle kıl ben hāsteyi
cāndan cūdā / Tek **bir** nefes
olmayayın ‘ālemde cānāndan
cūdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 1*). [bir,]
Hvāce-i çeşmüm görüp cismümi
‘uryān acıyup / Kanlu yaşumdan
giyürdü **bir** kazā-yı āl aña (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2*).
[bir,]
Nā-gehān **bir** serv-i hoş-refitāre
oldum mübtelā / Bir vefāsuz dilber-
i cevvēre oldum mübtelā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1*).
[bir,]
Nā-gehān bir serv-i hoş-refitāre
oldum mübtelā / **Bir** vefāsuz
dilber-i cevvēre oldum
mübtelā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
38, Beyit 1*). [bir,]
Kadd-i bālāsı kıyāmetler kıparur
başuma / Āh kim ben **bir** belālu
yāre oldum mübtelā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [bir,]
Vādi-i gāmda nice mecnūn-ı
maḥzūn olmayam / **Bir** saçı leylī
perī-ruḥsāre oldum mübtelā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4*).
[bir,]
Yiller ile bulmadı **bir** şemme bûy-ı
zülfünü / Ol hevāda gerçi kim çok
yeldi yopurdu şabā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3*). [bir,]
Gelsün iy gül gülsene ref‘ eyleyüp
yüzden nikāb /
Kalmaya **bir** göncentüñ hergiz

giriḡbānı dūrūst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6*). [bir,]

Dōstum ‘ömrinde **bir** büseñ alanlar
ḡaṣre dek / Zinde ola Hızr gibi
görmeye hergiz memāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*). [bir,]

Bir ḡaḡpe durur zîst bu dünyā-yı
mü’ennes / Meyl eyleme merd iseñ
aña olma muḡannes (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1*). [bir,]

Fazlî gibi **bir** merd gerek şūfî
yaraşmaz / Meydān-ı muḡabbetde
senüñ gibi muḡannes (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [bir,]

Göñlümi **bir** kılda aşup bend ider /
Zülf-i dil-bend ü dil-āvîz el-
ḡıyās (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*). [bir,]

Dāmen-i şahrāda zencîrin sürer
Mecnûn-ves / Pā-bürehne **bir** nice
dîvāneler gördüñ mi hîç (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [bir,]

Bir ḡatre eşk-i çeşmüñ eger yire
ṡamlasa / Deryā şuyı gibi ola Fazlî
her āb-ı telḡ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*). [bir,]

Bir lebi ‘İsî ki geh geh bûsesinden
cān vire / Yolına ölmeklige ol dil-
rübādan kim ḡaçar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4*). [bir,]

İki ‘ālemde **bir** dîdāre ḡayrān
‘āşık-ı pākum / Yeter gül-zār-ı
ḡüsnüñ bāḡ-ı ‘ālemden ferāḡum
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3*). [bir,]

Alup başum ele ben kim temennā
eylerüm büseñ / Şarāba giderüm
ḡüyā elümde **bir** kabāḡum
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4*). [bir,]

Şaḡuñ şu üstine seccāde şalmıs iki
sāḡirdür / Diyār-ı Rüm’a Çîn’den
geldi ḡaṡṡuñ **bir** müsāfirdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [bir,]

İki **bir** dimeyüp cānā dōkerler
ḡanımı her-dem / Meger kim tîrūñ
ile ittîfāḡı zaḡmumuñ birdür (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [bir,]

‘İşk **bir** şāhid imiş ḡaḡk-ı cihān
‘āşıkdur / Gel beru ‘āşık iseñ sen
dahı idrāk ideḡor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4*). [bir,]

Şanma senden şaḡına **bir** okın iy
şāh-ı cihān / Sen hemān kendüñi
şāyeste-i fitrāk ideḡor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 6*). [bir,]

Görsem yüzüñi cān ramaḡa
irdüḡünde ger / ‘Ömrüñ biñ olsa
ḡaşılum ol **bir** ramaḡ durur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [bir,]

Ne cihān içre senüñ gibi güzel şāh
olur / Ne saña bencileyin ḡam-
zede **bir** kul bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [bir,]

Bāḡ-ı ‘ālemde ne ḡaddüñ
gibi **bir** serv olur / Ne ser-i zülf-i
siyāhuñ gibi sünbül bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [bir,]

Yolum urdı rāh-ı ḡamda **bir** ḡarāmî
gözlü yār / Āḡiret ḡaḡḡın ḡelāl
eyleñ baña yoldaşlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6*). [bir,]

Fazliyā ‘ālemde gerḡı ḡoḡ güzel
seyr eyledüm / **Bir** güzelde
görmedüm bu resme gözler
kaşlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7*). [bir,]

Şüretüm **bir** zer varaḡdur k’anda
naḡḡāş-ı belā / Kilk-i müjḡānumla
miḡnet naḡşını ṡaṡvîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [bir,]

Şî’r-i şekker-bāruñ iy Fazlî ne
tūṡidür senüñ / ḡanda ise **bir** şeker-
leb vaşfını taḡrîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5*). [bir,]

Mücrim-i dil kākül ü ḡāh-ı
zeneḡdānın diler / Görmedüm anuñ
gibi **bir** bend ü zindānın
sever (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2*). [bir,]

Libās-ı ‘ışḡı ben geydüm anuñ
ḡālını benden şor / **Bir** āteş-
pîrehendür anı başından geçenden

şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [bir,]
 Gözi öldürdüğünü dirgürür **bir** sözle
 ol 'İsî / Ne hikmetdür anı Fazlî leb-
 i şeker-şikenden şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5*). [bir,]
 Dil milkini feth eyledi **bir** şâh-ı
 muzaffer / Kim dirler anuñ nâm-ı
 şerîfine muzaffer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1*). [bir,]
 Fazlî gedâ-yı kûyuñ olup hâke yüz
 sürer / Şanma bu devleti
 dañı **bir** pâdişâ sürer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5*). [bir,]
 Kâmetuñ iy serv-i ra'nâ ol libâs-ı
 alda / **Bir** elifdür rāstî kan içre
 olmış âşikâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5*). [bir,]
 Baña kûyuñ iti ağıyardan biñ kerre
 â'lâdur / Hezārān yâddan
 gurbetde **bir** hoş āšnâ
 yegdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3*). [bir,]
 Saña biñ 'ayb ü **bir** tã'at
 baña **bir** fişk u yüz biñ 'özü / Ki
 zühd-i bî-riyâdan şüfî cām-ı bā-
 şafâ yegdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6*). [bir,]
 Saña biñ 'ayb ü **bir** tã'at
 baña **bir** fişk u yüz biñ 'özü / Ki
 zühd-i bî-riyâdan şüfî cām-ı bā-
 şafâ yegdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6*). [bir,]
 Cihānuñ şāhiyam **bir** pâdişāh-ı
 kām-rānum var / Kûlî olmağ ile
 'ālemde 'izz-i cāvidānum
 var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [bir,]
 Ğamuñ deyrinde **bir** çalıp durur bî-
 cān benüm cismüm / Ceres gibi
 cihānda deprenür ancağ zebānum
 var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [bir,]
 Kûlî olmuş durur cümle
 cihān **bir** ben degül ancağ /
 Melāhat taht-gāhı üzre **bir** şāh-ı
 cihānum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [bir,]
 Büküldi kâmetüm ğamdan ağırdı
 müy-ı jülidem / Yigütlükde beni pîr

eyledi **bir** nev-cüvānum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*).
 [bir,]
 Pîşe-i 'ışk içre Ferhād'uñ
 hemān **bir** adı var / Kār-ı 'ışk baña
 şor her şan'atuñ üstādı var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*).
 [bir,]
 Kanı ol devlet ki **bir** tîr urasın şāhā
 baña / Döne döne şevk ile cānum
 virem naḥçîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [bir,]
 Ten ü cān u dil ü dînini fedâ itdi
 saña / Bes durur Fazlî'ye **bir** bûse
 iderseñ ta'vîz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5*). [bir,]
 Bir cür'asından anuñ biñ Hızır
 zinde-dildür / La'lüñ ki menba'idur
 ser-çeşme-i hayātuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5*). [bir,]
 Ter düşüp **bir** katrece 'aynına
 almaz Fazliyâ / Çeşmümün deryâ
 ile **bir** mâcerâsı yok degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 7*).
 [bir,]
 Fazliyâ ol hüsrev-i hüsne hevâ-dâr
 olmayup / **Bir** zene dil virdügi-y-
 çün er dimez Ferhād'a dil (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5*).
 [bir,]
 Güyiyâ şem'-i dili
 yakmağa **bir** âteşdür / Fazliyâ şerh
 ideli hâlet-i 'İşkî ğazelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5*).
 [bir,]
 Her kadeh kim çekerüm ulu güneş
 dîrsin şerr / Merḥamet kıl
 nice **bir** bunca günāhı
 çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4*). [bir,]
 Kâpusından ırılmağ **bir** nefes
 bābuñ degül zinhār / Hudā'dan
 feth-i bāb oldı çalış kim fırsatıñ
 geldi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5*). [bir,]
 Bir yir var imiş ğamlu varan şād
 gelürmiş / Toğrusını di Fazlî ki
 mey-hāne degül mi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5*). [bir,]

Bir zerre cemālũnden eger düşmese
pertev / Olmazdı ziyā-bağş-ı cihān
neyyīr-i a‘zam (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 4, Beyit 6). [bir,]

Güzellerũn niçe **bir** vaşf-ı hattın
eyleyesin / Añ ol zemānı ki **bir** gün
üşiser ağzuña mūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9). [bir,]
Korkum ol yolda kalup dūr olasın
kāfileden / Hıvāb-ı ğaflet
niçe **bir** aç gözũni iy ğāfil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5).
[bir,]

Çünki tevfiķ refiķ ola hidāyet yāver
/ Bulasın cedd-ile **bir** pīr-i
mükemmel kāmīl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14). [bir,]

Almazuz dünyā metā‘ın **bir** pula iy
hıvāce biz / Bir iki günlük bu
bāzāruñ temāşāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3).
[bir,]

Yummuşuz göz mā-sivādan vech-i
mutlak gözlerüz / Şanma
kim **bir** muşt hākuñ naķs-ı
ġarrāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 16). [bir,]

Bir bütũn ‘İşķına zünnār-ı
maħabbet bağlanup / Mescidi terk
eyledük her-dem
kilīsāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 19). [bir,]

Evvel ü āhır çü bildük var
olan **bir** zāt imiş / Birlüğe batduk
ne evlā vü ne ahrāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 35).
[bir,]

Her sipāhı rezmde Sām u Nerīmān-ı
zafer / Her dilīri
cengde **bir** Rüstēm-i destān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 16). [bir,]

Od şaçar ağzından a‘dāsına karşı
ol şehũn / Her tūfeng ü tōp rezm
içinde **bir** şa‘bān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 20). [bir,
]

Bir elde cām tut bir elũnde mūdām
tiğ / Kim **biri** baħr-ı lutf
durur **biri** kām-ı ‘adl (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 18, Beyit 18). [biri,
-i]

Bir elin öñine ardına
tutarken **birini** / Eyledi ‘ar‘ara bir
hıl‘at-ı sīmīn ihsān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 16).
[birini, -i, -n, -i]

Bī-hār **bir** güli yok u bülbülli bāğı
yok / Destinde lāle-büy ki anuñ
büy-ı dāğı yok (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 14). [bir,]

Hāk ‘ināyet ide **bir** dahı saķīm
olmayasın / Hāzret-i Hāķķ’a
‘ināyet yaraşur sultānum (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 8).
[bir,]

bir: " Bir" belgisiz zamir.

Bir ma‘nā virdi każā emrũne zann
eylemezem / Kıla rāyuña muħālif
hareket heft-ecrām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 21). [bir,
]

bir: "Bir tek" anlamında belgisiz
sıfat.

Kulı olmış durur cümle
cihān **bir** ben degül ancak /
Melāhat taht-ġāhı üzre **bir** şāh-ı
cihānum var (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 87, Beyit 3). [bir,]

bir: " Bir " belgisiz sıfatı.

Bir adım kehf-i vefādan taşra
başmayam kadem / Fazliyā pāyum
şikest olsa eger Kıtımīr-veş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5).
[bir,]

Ķo şalayın boynuña qolum nihāyet
diyeler / Boynına **bir** şāh altundan
hamāyil bağlamış (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [bir,]

Fazliyā **bir** şāh-ı ‘ālem sāye
şalmışdur aña / N’ola ger olsa
müşerref her arası Lādik’ũñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5).
[bir,]

Tekyelenme cennete zāhid ki
bunda ‘ārifũn / Güşe-i mey-hāne
gibi **bir** serāsı yok degül (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5).
[bir,]

Ter düşüp **bir** kaçrece ‘aynına
almaz Fazlîyâ / Çeşmü’müñ deryâ
ile **bir** mâcerâsı yok degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 7).*
[bir,]

Oñmadık evbaşlar ‘ayyâşlar
kallâşlar / **Bir** bölük âvâreyüz
maḥbûb sevdâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 14).* [bir,]
Dürlü dürlü rengle zeyn itdiler
şehri kamu / Oldı
her **bir** güşe **bir** zîbâ bahâristân-ı
feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10).* [bir,]

bir: " Bir " belgisiz sıfatı.

Sebzelerle **bir** yeşil atlas-kebîr
maḥbûbdur / Kim gören cāndan
olurlar mübtelâsı Lâdik’üñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4).*
[bir,]

bir: " Bir " belgisiz sıfat (aşk).

Bir dem olmaz dehr-i dūnuñ
inkisārından cüdâ / Kimse yâ Rab
olmasun yâr u diyârından
cüdâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2).* [bir,]

bir: " Bir " belgisiz sıfat (ay).

Aña sen olasin **bir** gün peşimân /
Yüri şāhum yüri Allah’uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10).* [bir,]

bir: " Bir " belgisiz sıfat.

Ol tabîb-i dil ü cān kabrûme gelse
Fazlî / Derdümü söylemege her
çemenüm **bir** dil olur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5).* [bir,]
Berât-ı zer-nişân üstinde **bir** tuğrâ-
yı garrâdur / Ol ebrû-yı siyeh kim
çihre-i cānâna yazmışlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4).*
[bir,]

‘Aleme ‘arz itmege her-dem
cinānuñ ‘aksini / Oldı **bir** âyîne
cūy-ı pür-şafâsı Lâdik’üñ (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3).
[bir,]

Bir pāye kaşr-ı rif’atüñüñ
nerdübânına / Mi’rācuñ ay
maḥallüñ ‘izzetde pād-şâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11).*
[bir,]

Faḫr ile faḫr iderdüñ emîr-i cihân
iken / Sultân iken libāsuñ idi
köhne **bir** ‘abâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13).* [bir,]

Sancaḫ-ı nuşret-şi’āruñ **bir** ‘arūs-ı
tāzedür / Kām-kārâ serverâ çift
eylemiştir ān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 29).* [bir,]

Ḳara baḡrında kızılbaşuñ ne başlar
çıkdığın / Der-zebân-ı
ḫâlle **bir** lâleyi güş itseñ
eger (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 7).* [bir,]

Bir çakım oddur atılmağa ‘adūdan
cānibe / Hışm ile tōp u tūfeng
aḡzından âteşler şaçar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 15).* [bir,]

Bir belâdur k’āsümānî ḫahrdan
nâzil olur / Ḳılmağa her tōp a’dâ
milkini zîr ü zeber (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 16).* [bir,]

Her şubaşı **bir** şubaşıdur secâ‘at
ābına / Teşnedür tığından
a’dâ **bir** içim şu ḫarr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 23).*
[bir,]

Bir kerem kânı mürüvvet
ma‘denidür kim anuñ / Dest-i cūdı
ḫasretinden la‘l olur ḫavfın
çeker (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 28).* [bir,]

Bir ‘Ömer ‘adl ü ‘Alî cūd u
Muḫammed ḫulḫdur / Kim nazîri
görmedi dünyâda erbâb-ı
nazar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 31).* [bir,]

Temâşâ eyle var anı
bulunmaz **bir** anuñ gibi / Temâşâ
menba‘ı ḫaṭṭ ma‘deni zevḫ ü şafâ

kanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 4*). [bir,]

Simâtını göricek ol büyük ğarrâ çöreklerle / Didüm **bir** âsümândur kim pür itmiş mihr ü mâh anı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 17*). [bir,]

Şanasın nûrdan **bir** servdür bâğ-ı cinân içre / Yanıcağ anda şâdırvânı iy dil eyle seyrânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 28*). [bir,]

Bir seher-gâh meger hüsrev-i çârüm-eyvân / Sûr-ı eflâkda dikdi 'alem-i nûr-efşân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 1*). [bir,]

Hücreme geldi benüm **bir** melek-i sidre-serîr / Didi kim başuña gün toğdı tur iy bî-sâmân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 3*). [bir,]

Hamdülillâh yine başlansa gerek **bir** sûra / Ki ola Fâtîhası âyet-i gül-zâr-ı cinân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 5*). [bir,]

Şahmı her dâne pirincüñ ki tolu revnağ ola / Beñzer ol incü ile toptolu **bir** bahre hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 16*). [bir,]

Bir yürekler yakıcı hübdur anda 'asel / İçmeyen şerbetini eylemez anı iz'ân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 21*). [bir,]

Âsümânîleri kim ire hevâya anuñ / **Bir** tırâka kıpara idesin âhîr seyrân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 30*). [bir,]

Server-i rif'ati **bir** mertebede a'lâdur / Yiridür küngüre-i 'arş aña olsa mekân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 39*). [bir,]

Görmedi sencileyin **bir** şeh-i 'âlî-men zil / Gerçi çok serveri seyr itdi 'uyûn-ı devrân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 44*). [bir,]

Sensin ol şâh ki sulţân-ı serây-ı heftüm / Şimdi **bir** Hindî ğulâmuñ durur adı Keyvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 45*). [bir,]

Bir silah-dâr ola kapuñda diler kim Behrâm / Tîğ-dâr olduğı eflâkde oldur her ân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 46*). [bir,]

Bir kaşîde getirüpdür saña Fazlî çâker / Görse anı diye sellemtü hezârân Selmân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 47*). [bir,]

Gögden ol nâzil olurdu yire bî-şübhe vü şekk / Olsa ger dürr-i sühandan ilerü **bir** cevher (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 11*). [bir,]

Hacle-i fikrde **bir** bîkr durur şî'r-i laţîf / Maħrem olmayana kıbil degül açmaz mi'cer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 16*). [bir,]

Çokdur el'ân bu zemân içre anuñ gibi za'îm / Ki kıoyup kendüye **bir** maħlaş idüp da'vâlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 23*). [bir,]

Bâğ zeyn itdi kıamu hil'at-ı nevrüz ile / Geydirüp nergise **bir** hoş kıle-i zer nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 4*). [bir,]

Mîl-i hürşidle **bir** sürme-i nûrânı çeküp / Eyledi dîde-i ezhârı münevver nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 5*). [bir,]

Dürülüp defteri dîvân-ı şitânuñ cümle / Aldı destine yine **bir** kıalem-i zer nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 13*). [bir,]

Halk içinde bu kıadar 'izz ü şeref bulmazdı / Ger saña olmasa **bir** bende-i çâker nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 25*). [bir,]

Şecâ'at pîşesinde bebr-heybet **bir** Ğâzanfer'dür / Ne rûbehdür 'adû kım ola anuñ merd-i meydânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 21*). [bir,]

Güzîn ü ekberi 'Osmâniyân' uñ şimdi sensin kım / Şecâ'atde şehâvetde nazîrûñ **bir** daħı

kanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 28). [bir,]

Bir elde cām tūt bir elünde müdām tîğ / Kim biri baħr-ı lutf durur biri kân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 18). [bir,]

Bir elde cām tūt **bir** elünde müdām tîğ / Kim biri baħr-ı lutf durur biri kân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 18). [bir,]

Devründe **bir** tabanca yimez kimse kimseden / Deffâfdan meger ki def iy kām-rân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 25). [bir,]

Gülse-i ‘âlemde ol **bir** mîve-i nev-bâdedür / Kim anuñla saltanat bâğın olupdur bār-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 8). [bir,]

Gül-sitân-ı mekremetde **bir** dıraht-ı tâzedür / Dâymā olsun nihâl-i ‘ömri Yā Rab tâze vü ter (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 9). [bir,]

Çār-sâledür velîkin **bir** nice sāl evvelîn / Heft kisverde didi **bir** dānedür ol verd-i ter (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 19). [bir,]

Yed-i şun‘ ile sipihr üzre Hudā-yı müte‘âl / Yazdı **bir** ‘ayn ki tā ‘îd-i sa‘îde ola dāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 1). [bir,]

Şāhdan kullara ‘îdiyye şehā ‘âdetdür / Lebleriñden n’ola kılsam yine **bir** bûse su‘âl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 20). [bir,]

Cām-ı ‘adl al **bir** ele tîğ-ı siyâset birine / Elin al dostlarıñ düşmeniñ başını çal (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 33). [bir,]

Süfre-i ni‘met ü cûduñda meh ü mihr iki kûrş / Maṭbah-ı rif‘at ü kadründe felek **bir** habbâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 23). [bir,]

Olmışdı zîr-i zîn baña **bir** esb-i pād-şā / Kim görmedi nazîrini mîr-

āhûr-ı każā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 1). [bir,]

Bir esb idi ki ‘âlemi devr eyler yidi cest / Bādî nazarda niteki fikr-i ūlû’n-nühā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 3). [bir,]

Maşrıkda **bir** kişi aña olsa süvār eger / Mağrib zemîni eyler idi **bir** adımda cā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 7). [bir,]

Mânend-i murğ bāl açup uçardı yürise / **Bir** berķ-seyr idi n’ola dirsem Burāk aña (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 9). [bir,]

Hayfā ki şāh-bāz-ı ecel eyledi şikār / Olmışdı ol hevā-yı leṭâfetde **bir** hümā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 13). [bir,]

Bir şāhdur ki sümm-i semendi gubārını / Şehler kılurdu gözlerine bulsa tütüyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 19). [bir,]

İrişdi ‘îd-i şerîf ile dehre **bir** ‘âlim / Ki irdi zevķ ü sürûra kamu benîn ü benāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 10). [bir,]

Ger çekse **bir** kalem gele biñ tîğ-zen-i berîn / Bir tîğ ursa biñ kalemî ide tār ü mār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 16). [bir,]

Ger çekse bir kalem gele biñ tîğ-zen-i berîn / **Bir** tîğ ursa biñ kalemî ide tār ü mār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 16). [bir,]

Emr itse **bir** kalem-zene biñ tîğ-zen bize / Zî-tîğ-ı kudret ü kalem-i ‘izz ü iktidār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 17). [bir,]

Tîğüñ mazâlimini kalem nice şerh

ide / Kim ol ‘azîm-i tîğ u kalem **bir** za‘îf ü zār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 34). [bir,]

Bu hoş kaşîde kim kalem ü tîğ vaşfidur / **Bir** tîğdur ki oldu kalem gibi üstüvār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 39). [bir,]

Bir oyun oynadı baña leclâc-ı rûzgār / Lu‘b ile aldı atımı kıldum

piyāde zār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 1*). [bir,]
 İştâbl-ı dehrde **bir** atum var ki
 hüşrevâ / Rûz-ı veğâda düşmenüñ
 olsun aña süvâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 4*). [bir,]
 Bir esbdür ki kuvvet-i za'f ile fî'l-
 meşel / Mûr-ı naḥîfe ursalar
 olmaya hiç bār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 5*). [bir,]
 Bir şeh-süvârdur ki binüp esb-i
 devlete / Ger kâr-zâr kılsa olur
 haşma kâr zâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 22*). [bir,]
 Bir Pād-şāhdur ki anuñ mîr-āhurı
 / **Bir** şāhdur ki sāyisidür biñ
 Sifendiyār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 24*). [bir,]
 Bir Pād-şāhdur ki anuñ mîr-āhurı
 / **Bir** şāhdur ki sāyisidür biñ
 Sifendiyār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 24*). [bir,]
 Çıkarup bergi niyāmından anı
 gördügi dem / Aldı her şāḥ-ı şecer
 destine **bir** sîm-sinân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 10*). [bir,]
 Bir elin öñine ardına tutarken birini
 / Eyledi 'ar'ara bir ḥil'at-ı sîmîn
 iḥsân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 16*). [bir,]
 Bir elin öñine ardına tutarken birini
 / Eyledi 'ar'ara **bir** ḥil'at-ı sîmîn
 iḥsân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 16*). [bir,]
 Bir 'imāretdür anuñ rif'ati kaşrı
 kim aña / Yiridür olsa tetimmât
 tokuz kat eyvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 21*). [bir,]
 Hoş geçer zıll-ı hüma yanında
 mecmû'-ı nüfûs / Saltanat
 bâğında **bir** serv-i 'adāletdür
 bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 14*). [bir,]
 Merkez-i kadrini dā'ir olıma
 pergâr-ı 'aql / **Bir** şeh-i 'ālî-cenāb
 u 'arş-ı rif'atdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 16*). [bir,]

Hüsrevâ nuşretin āsân eyle hem
 feth-i karîb / Şân-ı tîguñda nüzûl
 itmiş **bir** âyetdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 21*). [bir,]
 Hüsrevâ sen ol şehen-şāḥ-ı 'ale'l-
 kudretsin / Kullaruñ var her
 biri **bir** şāḥ-ı milketdür
 bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 22*). [bir,]
 Şafâ vaḳti sürür eyyâmı 'işret
 mevsimi geldi / Ki oldı 'izz ü ikbāl
 ile **bir** sür-ı sürür-efzâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 2*). [bir,]
 İrişdi **bir** kıyāmet-dem bu şehir oldı
 meger maḥşer / Ki haşr oldı ser-ā-
 ser ins ü cinn ü pîr ile bernâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 5*). [bir,]
 Toyura haşre dek lahm-ı tıyûra
 olmaya meyli / Eger **bir** süfresinde
 hâzır olsa biñ kişi farzâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 15*). [bir,]
 Veyāḥūd kılmag-içün iştihānuñ
 kal'asın vîrân / Olupdur her
 biri **bir** tōp o meydān 'arşa-i
 heycâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 22*). [bir,]
 Nefāyis kısmınuñ elvān u envā'ın
 ne şerḥ idem / Olur **bir** nev'inüñ
 terkîbine lâzım hezār eczâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 23*). [bir,]
 Şeker şerbetleri ḥod selsebîl-āsâ
 sebîl oldı / İçen **bir** cür'asın āb-ı
 hayāta eyler istiğna (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 24*). [bir,]
 Ne kudretdür gör ol naḥli ki
 bitmiş **bir** dirāḥt üzre / Hezārān
 lâle envā'-ı şükûfe biñ gül-i
 ra'nâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 27*). [bir,]
 Açup 'ibret gözin keşretde vahdet
 seyrin it k'olmuş / Niçe reng ü
 şuverle **bir** ḥaḳîkat cāmî'-i
 eşyâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 28*). [bir,]

Yanıcağ anda şādurvānı seyr it
bāğ-ı cennetde / Hemānā
nūrdan **bir** servdür halkeylemiş
Mevlā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
29, *Beyit 47*). [bir,]

Şehen-şāhā bu eyyām-ı sürür u
vaqt-i şādīde / Cihānuñ cem' olup
halkı idüp her birisi **bir** rā (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 63).
[bir,]

Tarīkince iderler **bir** hūner izhārına
gūşış / K'alup in'ām u ihsānı
geyeler hil'at u dībā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 64). [bir,
]

Yine **bir** gūne şafā irdi bilürseñ
dehre / Eyle biñ gūne şafā tūt
sözümü esle beni (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 10). [bir,
]

'Āleme köhne bahār ile
irüp **bir** 'ālem / Kim eger tāze
bahārı görüp ol hoş zemeni (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 11).
[bir,]

Ne cūd olur bu begenmez ğināda
Kārūn'ı / Cenāb-ı devletüñe
gelse **bir** fakīrū'l-hāl (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 16). [bir,
]

Kalem ne yüzden ide medhūñi
'aceb taḥrīr / Hümāyı şayd ide
mī **bir** ğurāb bī-per ü bāl (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 27).
[bir,]

Muntazam olmağa 'adl ile umūr-ı
cumhūr / Virdi **bir** 'ādile Ḥaḡ şadr-
ı vezāretde kıyām (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 5). [bir,]

Buldı evvelki maḡāmın
yine **bir** mīr-i kerīm / V'ey ne
buldı yirini didi ḡavāş ile
'avām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
32, *Beyit 6*). [bir,]

Bir kerem kânı vü luṭf issidür ol ki
oldı bugün / 'Adl ü dād u kerem ü
cūd ile meşhūr-ı enam (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 12). [bir,
]

Şūreti zerd olup şayfda döndi 'ayna
/ Öldi **bir** pīr-i za'īf olmış iken
bāğ-ı cūvān (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 33, Beyit 11). [bir,]

Bām-ı ḡadrinden anuñ düşse eger
kim **bir** ḡışt / İne biñ yıl geçicek
yarıla re's-i Keyvān (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 25). [bir,
]

Dili **bir** bülbul-i gül-zār-ı
ma'ānīdür kim / Eylemek luṭf-ı
kelāmını bedī' ola beyān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 28).
[bir,]

Kamu yārān olup üstine anuñ /
Didiler herbiri **bir** şī'r-i
ḡarrā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,*
Beyit 6). [bir,]

Bir hümāsın evc-i devlet üzre
olduñ aşikār / Her kime şalduñsa
sāye iy şeh-i gerdün-vaḡār (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 26).
[bir,]

Bezm-i ḡamda sāḡi-i devrānı
maḡrem şandılar / **Bir** dem iken
devlet-i dünyāyı bir dem
şandılar (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 2, Beyit 2). [bir,]

Şimdi ḡahr ile felekden almağ-ıçün
intikām / Şundılar **bir** cūr'a kim
biñ yıl yaşar içen temām (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit
12). [bir,]

Muḡabbet fākīnuñ gerçi şikārın bī-
şümār aldum / 'Adū-yı zāḡ
elinden **bir** tezerv-i şīve-kār
aldum (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 3, Beyit 2). [bir,]

Daḡı ben şāh-bāz-ı 'ışḡ
olaldan **bir** şikār aldum / Diyār-ı
miḡneti Ferhād u Mecnūn yok yire
gezdi (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 3, Beyit 3). [bir,]

Yine burc-ı bedenden cān
sevincinden çıkayazdı / Nigārūñ
göñline girdüm demürden **bir** ḡişār
aldum (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 3, Beyit 5). [bir,]

Şanasın yanuma **bir** serv-ḡāmet
gül-'izār aldum / Ten-i pūr-ḡubı

tutdum şanmañuz dūd-ı
 siyāhumla (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 8*). [bir,]
 Melâmet milkini açdum ser-â-ser
 tîğ-ı āhumla / Bugün ben şāh-bāz-ı
 milk-i ‘ışkum **bir** diyār
 aldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 10*). [bir,]
 Olup Fazlî gibi ser-gestesi **bir** māh
 ruhsāruñ / Varup dellāl-ı dil bāzār-ı
 kūyına o dil-dāruñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 11*).
 [bir,]
 Görenler Zātiyā cānlar
 virür **bir** yādīgār aldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 13*). [bir,]
 Bināsı pāy-dār olsa esāsı üstüvār
 olsa / Belinde māh-ı nevden
 hançeri var **bir** sipāhīdūr (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 8*). [bir,]
 Öte yanında dünyānuñ
 eger **bir** reh-güzār olsa (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 13*).
 [bir,]
 Bir yaña dilber ğamı yasumı gül-
 gün eyledi / **Bir** yaña ğurbet belāsı
 bağrumı hūn eyledi (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3*). [bir,]
 Bir yaña dilber ğamı yasumı gül-
 gün eyledi / **Bir** yaña ğurbet belāsı
 bağrumı hūn eyledi (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3*). [bir,]
 Tālî‘-i naħsumda **bir** zerre sa‘âdet
 görmedüm / Kara baħtumda dirîğ
 āşār-ı devlet görmedüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 3*).
 [bir,]
 Rūz u şeb miħnetdeyüm **bir** laħza
 rāħat görmedüm / Yā İlāhī sen
 ħalāş it bu belālardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 4*).
 [bir,]
 Ne teraħħum eyler ol şāh-ı
 Süleymān-saṭvetüm / Ne taħammül
 itmege **bir** kılca kıldı
 ṭākatüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 9*). [bir,]

Yāri kıldıñ zulm-ile ben bendeden
 yād iy felek / İtmedüñ vaşl
 ile **bir** dem ħurrem ü şād iy
 felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1*). [bir,]
 Olmadum **bir** laħza bend-i ğamdan
 āzād iy felek / Hey ne zālimsin
 elüñden dād u feryād iy
 felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 2*). [bir,]
 Olmadum **bir** laħza derd ü ğuşşa
 vü ğamdan beri / Görmedüm
 yanımda **bir** dem ol vefāsız
 dilberi (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 9*). [bir,]
 Olmadum **bir** laħza derd ü ğuşşa
 vü ğamdan beri / Görmedüm
 yanımda **bir** dem ol vefāsız
 dilberi (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 9*). [bir,]
 Çeşmüm nice **bir** derd ü firāk ile
 ter olsun / Hicr ile ya göñlüm nice
 zīr ü zeber olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 1*). [bir,]
 Hicrinde nice **bir** çekeyin her
 birinüñ ğam / Derd ü elemin
 eyleyüben cānuma hem-dem (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 5*).
 [bir,]
 Nice **bir** ben mübtelāya
 mübtelālīklar begüm / Sen şehe
 hercāyilikler bī-vefālīklar
 begüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 1*). [bir,]
 Ne cemālūñ görmege **bir** laħza var
 kudret baña / Ne taħammül
 itmege **bir** zerrece kudret
 baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 5*). [bir,]
 Ne cemālūñ görmege **bir** laħza var
 kudret baña / Ne taħammül
 itmege **bir** zerrece kudret
 baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 5*). [bir,]
 Şanmañuz ‘ālemde hergiz kār ü bār
 ister göñül / El çeküp her
 kārdan **bir** özge kār ister
 göñül (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 1*). [bir,]

Küy-ı hasretde nice **bir** bî-ser ü
sāmān olam / Rüz u şeb halvet-
nişin ü gūşe-i hicrān olam (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 3*).

[bir,]

Ben abdālî ışiginde iden **bir** boynı
bağlu kıl / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvān Dervîş Bālî'dür (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 8*).

[bir,]

Gice gündüz yanan nār-ı ğam ile
sîne dāğıdur / Kim anuñ tekye-i
'ışkında **bir** yanar çerāğıdur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 9*).

[bir,]

Bir gözi āhūya ser-gerdān olup
dîvāne-vār / Göñlüm ārām eylemez
tağlara düşmemdür hemān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 10*).

[bir,]

Çaldı yine **bir** pāreye geçdi baña
rengi / Āvāreler aparası çık Derzi
Memî Şāh (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 10, Beyit 8*).

[bir,]

Velîkin şîve fenninde yog anuñ
gibi **bir** yüz yur / İşin başa iletmiş
hūbdur Berber Hasan Bālî (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 4*).

[bir,]

Görüp dil **bir** saçı Leylî nigāruñ
oldı meyyālî / 'Aceb Mecnūn'ı
olmuşdur anuñ bilsem n'ola
hālî (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 1*).

[bir,]

Cihānda bî-nihāyetdür egerçi
dilber-i zîbā / Kāmusı gül-sitān-ı
hūsn içinde **bir** gül-i ra'nā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 3*).

[bir,]

Dağı **bir** goncedür tāze cihān
bāğında ol dilber / Kādî serv ü
yañağı gül ruḥı lāle gözi
'abher (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 5*).

[bir,]

Bulınmaz arasañ cümle
cihānı **bir** aña beñzer / Güzeller
dil-rübālar serveri a'lā 'Alî
Bālî (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 6*).

[bir,]

Cihān dilberleri içre ol iy
Fazlî **bir** āfetdür / Güzeller dil-
rübālar serveri a'lā 'Alî Bālî (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit
10*).

[bir,]

Hūb-rūlar arasında **bir** güzel
cānānesin / Bilmezem hūr u perî mi
ya melek cānā nesin (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 14, Beyit 7*).

[bir,]

Hāl-i ruḥsāruñ gibi 'ālemde
sen **bir** dānesin / İy melāḥat taht-
gāhı üzre sultānum Hasan (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit
8*).

[bir,]

Bir güzelsin 'ālem içre bî-şebah ü
bî-nazîr / Milket-i hūsn ü
melāḥatda şeh-i şāhib-serîr (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit
9*).

[bir,]

Mūr-veş dil diyu derd-i 'ışkınıñ
pā-mālidür / Sevmişem **bir** şāh-ı
hūsn adı Süleymān Bālî'dür (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
2*).

[bir,]

Görmedi anuñ gibi **bir** pādîşā
çeşm-i cihān / Yolına terk eyler ise
dil 'aceb mi cism ü cān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 3*).

[bir,]

Ben degül ancak kılı olmuş durur
ins ile cān / Sevmişem **bir** şāh-ı
hūsn adı Süleymān Bālî'dür (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
4*).

[bir,]

Meyl ider düşmenlere feryād
elinden dōstlar / Sevmişem **bir** şāh-ı
hūsn adı Süleymān Bālî'dür (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 6*).

[bir,]

Milket-i hūsn ü melāḥatde
mūkerrem şāhdur / Sevmişem **bir** şāh-ı
hūsn adı Süleymān Bālî'dür (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 8*).

[bir,]

Bezm-i ğamda ney gibi her-dem
işüm efgān ider / Sevmişem **bir** şāh-ı
hūsn adı Süleymān Bālî'dür (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Murabba 16, Beyit 10).
[bir,]

Döstünü ağladu düşmenlerini şād
ider / Sevmişem **bir** şāh-ı hüsñ adı
Süleymān Bālî'dür (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 12).*
[bir,]

Fazlî'yi yad eyleyüp ağıyarı yād
eyler o şāh / Sevmişem **bir** şāh-ı
hüsñ adı Süleymān Bālî'dür (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
14).* [bir,]

Hüsñ-i bî-hem-tā ile **bir** dilber-i
mergübdür / Yok nazîri 'ālem içre
māh-ı şehṛ-āşübdür (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 17, Beyit 3).* [bir,
]

Bir kuloğlıdur ki 'ālem ḥalkınıñ
maḳbülidür / Manşib-ı hüsñünñ
anuñ şāhlar ma'zülidür (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 17, Beyit 9).* [bir,
]

Bir güzelsin 'ālem içre hüsñüñe
yoḳdur nazîr / Milket-i hüsñ ü
cemāl içre şeh-i şāhib-serîr (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit
3).* [bir,]

Gülşen-i 'ālemde sen **bir** goncesin
iy serv-i nāz / Serv-ḳadd u lāle-
ḥadd u ser-firāz u dil-nevāz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit
7).* [bir,]

Fazlî-i bî-çāre iy gül hüsñünñ
şeydāsıdur / Gül-sitān-ı
'ışkuññ **bir** bülbul-i
güyāsıdur (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 18, Beyit 9).* [bir,]

Bir şeb beni yā Rabb o meh-i bedre
irişdür / Ayaḳda ḳoma al elümi
şadre irişdür (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 19, Beyit 7).* [bir,]

Şehr içre gönül oldu zāhir
yine **bir** meh-rū / Hürşid-i cihān
zerre mihr-i ruḥma ḳarşu (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit
1).* [bir,]

Bu hüsñ ile olmışdur **bir** şehṛ-i
semen-ber o / Ol bedr-i cihān-ārā
Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Murabba 21, Beyit 2). [bir,
]

V'Allāhi anuñ gibi **bir** māh-ı münîr
olmaz / Hürşid-i cemāline dünyāda
nazîr olmaz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 21, Beyit 3).* [bir,]

Bir dilber-i ra'nādur bir serv-i dil-
ārādur / **Bir** ben degülüm el-ḥaḳ
hep ḥalk aña seydādur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 5).* [bir,
]

Bir dilber-i ra'nādur **bir** serv-i dil-
ārādur / Bir ben degülüm el-ḥaḳ
hep ḥalk aña seydādur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 5).* [bir,
]

Bir dilber-i ra'nādur bir serv-i dil-
ārādur / **Bir** ben degülüm el-ḥaḳ
hep ḥalk aña seydādur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 5).* [bir,
]

Tekye-i iḥsānı kim **bir** hoş ziyāret-
gāhdur / Yüz sürer dā'im
mücerredler ulu der-gāhdur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit
1).* [bir,]

Geydürür ol dem aña iḥsān
idüp **bir** tāt-ı zer / Ol saḥāvet
menba'ı kim adı Muşlî
Şāh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 22, Beyit 4).* [bir,]

Her gedā kim naḳd-i vaşlın isteyüp
efḡān ider / Luṭf idüp ol dem
aña **bir** gülce sîm iḥsān ider (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit
7).* [bir,]

Hāne-i vaşlında her kim **bir** gece
mihmān olur / Taḥt-ı 'āc üstine
çıkup 'āleme sultān olur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit
11).* [bir,]

Bendeyüz **bir** şāha kim her
bendesı **bir** şāhdur / Zāt-ı pāk-ı
tāb-nākı mazhar-ı Allāh'dur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
13).* [bir,]

Bendeyüz **bir** şāha kim her
bendesı **bir** şāhdur / Zāt-ı pāk-ı
tāb-nākı mazhar-ı Allāh'dur (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 13). [bir,]

O **bir** şeh-bâz idi şahrâ-yı devletde
hümâ-pervâz / Nice ‘anğalar
olmuşdı şikârı çâpük ü
mümtâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 7*). [bir,]

Şecâ‘at mîşe-zârında o **bir** şîr idi
merd-efgen / Niçe şîri zebûn
itmişdi kahr-ı havf ü
haşyetden (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 11*). [bir,]

Yolında pâdişâhuñ yok
idi **bir** zerre nokşânı / Ne oğul
cânla olmuş idi anuñ kul u
kurbânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 17*). [bir,]

Nice **bir** tekye-i miñnetde qarâr
eyleyelüm / Girelüm **bir** nemede
‘ışk ile kâr eyleyelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 1*). [bir,]

Nice **bir** tekye-i miñnetde qarâr
eyleyelüm / Girelüm **bir** nemede
‘ışk ile kâr eyleyelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 1*). [bir,]

Bâğ-ı ‘âlem içre **bir** gül-ruh nazîr
olmaz saña / Yok durur mişlûñ
cihânda hâşılı hergiz şehâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 11*). [bir,]

Düşdi türâba **bir** gül-i nâzûk-‘izâr
hayf / Soldı hazân-ı
mergle **bir** nev-bahâr hayf (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 1*). [bir,]

Düşdi türâba **bir** gül-i nâzûk-‘izâr
hayf / Soldı hazân-ı
mergle **bir** nev-bahâr hayf (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 1*). [bir,]

Bir serv idi ki kâmeti tûbâ-mişâl idi
/ Şimşâd-ı dil-keş-i çemen-i i‘tidâl
idi (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 16*). [bir,]

Bir âteş urdı kalbimüze hicr-i yâr
âh / Sûz u güdâzı eyledi çok câna
kâr âh (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 22*). [bir,]

Virmişdi Hâk o şâha **bir** dürr-i bî-
bahâ kim / Lâyık ser-i sipihre ger
olsa dürr-i efser (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2*). [bir,]

Burc-ı sa‘âdet içre **bir** mâhdur ki
el-hâkk / Seyr itmedi nazîrin nüh
çerh ü heft ahter (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3*). [bir,]

Cemâli mâh-ı ‘âlemden münevver /
Adı Behrâm **bir** hürşîd-i
ruhsâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 3*). [bir,]

Taşân tağında **bir** cem‘iyyet itdi /
K‘anuñ vaşfını söyler cümle
efvâh (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 4*). [bir,]

Kılup lutf ile **bir** hâlî velîme /
Toyurdu hâş u ‘âmı gâh u bî-
gâh (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 5*). [bir,]

Gedâ vü bây elvân-ı ni‘âmdan /
Naşîbin aldılar **bir** veche dil-
hûvâh (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 6*). [bir,]

Buldu rif‘at sipihri ‘izzetde /
Yine **bir** mihr-i müşterî
fiñnat (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 1*). [bir,]

Oldı **bir** gevher-i girân-mâye /
Dürretü‘t-tâc-ı devlet ü
şevket (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 2*). [bir,]

Ol mîr-i muhterem kim Şun‘ullah
oldı nâmı / Virmişdi Hâk
aña **bir** Maḥmūd nâm
mevlüd (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 1*). [bir,]

Bir Şâh-idi ki devlet ü kâdr ile bî-
gümân / Olmuşdı nâm-ı nîki cihân
içre dâstân (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 9*). [bir,]

Dehr baḥr-i fenâda **bir** yıldür /
Cümle hâk andan olısar
güzerân (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 3*). [bir,]

Ne gedâ vü ne şâh u mîr kalur
/ **Bir** durur ‘âkıbet kamuya
cihân (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 5*). [bir,]

Düşdi hāke o genc-i bī-hem-tā /
Sen de **bir** gunci var mekân
eyle (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 46*). [bir,]
Niçe 'ankâları uçurmuşsin /
Köhne **bir** aşiyân imişsin
sen (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 59*). [bir,]

bir: " Bir " sayı sıfatı.

Luṭf idüp dōstlara düşmeni qahr
eylemege / **Bir** eli cām tutar bir eli
tiğ-ı raḥşân (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 34*). [bir,]
Luṭf idüp dōstlara düşmeni qahr
eylemege / Bir eli cām tutar **bir** eli
tiğ-ı raḥşân (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 34*). [bir,]

bir adım: (Küçük de olsa)
Yaklaşmak.

Şöyle serî'-seyr idi kim bir adımda
râst / Dâr-ı fenâdan oldu yiri
menzil-i beḳâ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 12*). [bir adım,]

bir adım: Bir adım mesafesi.

Maşrıḳda bir kişi aña olsa süvâr
eger / Mağrib zemîni eyler idi bir
adımda cā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 7*). [bir adım, -da
]

bir an: Bir kez, bir an, tek bir kere.

Olma mağrûr cihân bâḡına iy
dil **bir an** / Kişinüñ âḫir irer 'ömri
bahârına ḥazân (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 16*). [bir an,]

bir anda: Bir anda, aniden,
hemen.

Bir anda kıldı tokuz hücreden şütür
birden / Ki hücre teng ü şütür hem-
çü bād-pā tevsen (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20*). [bir
anda,]

bir araya gel: Bir yerde buluşup
görüşmek, toplanmak.

Çünkü 'uşşâḳ ile bir araya geldi
cânân / Sâkiyâ ṭoldura şol kan
olacağı içelüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 23, Beyit 12*). [bir araya
gel, -di]

bir avuç: Bir avucu dolduracak
kadar; az sayıda, çok az.

Görinürken saña her yirde Cemâl-i
muṭlaḳ / **Bir avuç** âb u kiliñ
ḥüsnine olma mâyl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4*). [bir
avuç,]

bir baña: Sadece bana.

Ġam-ı zülfüñ daḫı **bir baña** ne baş
ağrıdur / Ḳadd-i bālāñ olur iken
dil-i sūzâne belâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [bir
baña,]

Bir baña zülfüñün belâsı nedür /
Baña bālâ ḳadüñ belâ mı
degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
122, Beyit 2*). [bir baña,]

bir bir: Tek tek, Birer birer.

Ḳuruldı çerḫ-âsâ ḫaymeler **bir
bir** ki reşkinden / Dönüp yirden
yire geçdi göricek âsümân
anı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 11*). [bir bir,]

Çü dâne 'askerin zîr-i zemîne
çekmege **bir bir** / Ḳarınca gibi
ḳaynar her taraf ceyş-i
Süleymânî (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 16*). [bir bir,]

Temâşâsına ḥad yokdur eger vaşf
eylesem **bir bir** / Temâm olmaya
biñ tûmâr idersem nazm ile
inşâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 36*). [bir bir,]

bir bir: Tek tek, birer birer.

Degül mi devlete dâll iy kerîm
kim **bir bir** / Gelür işigüñe
dünyānuñ ehl-i 'irfânı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 21*). [bir
bir,]

Ḳuruldı güne-güne çerḫ-âsâ
ḫaymeler **bir bir** / Şanasın kim yire

indi toköz kat tãrem-i a'lã (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 11).
[bir bir,]

bir biri içre: Birbirine girmiş, birbirini içerisinde.

Toköz göğ çinîdür **bir biri içre** âsümân iy dil / Ağalar begler öñine çekilmege şehüñ hıvânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 18). [bir biri içre,]

bir dahi: Bir daha, artık, bundan sonra.

Dünyede olmaz leâfetde nazîri **bir dahi** / Ta'n ider gülzâr-ı firdevse fezâsı Lâdik'üñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [bir dahi,]

bir dâne: Bir kez olsun, bir kere de olsa.

Komadı **bir dâne** şabrum dilde ol hâl-i siyâh / Hirmen-i dünyâyı berbâd itse n'ola bād-ı âh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 13). [bir dâne,]

bir dem: Bir nefeslik zaman, bir an.

Ger tehî ola gamuñdan dil-i pür-gam **bir dem** / Cānda ne zerre kadar zevk ola cānā ne şafā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [bir dem,]

Piyāle sâki şun cām-ı sürür-encāmı billāhi / Ki **bir dem** eksik olmaz kalb-i gam-gîne pey-â-pey vā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [bir dem,]

Tāsi'an cānib-i Mevlā'ya teveccüh ya'ni / Mā-sivā olmaya andan seni **bir dem** şāgil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26). [bir dem,]

Geldi **bir dem** yine hüccāca makām oldu Hicāz / Düzdi 'uşşāk kamu na're-i Lebbeykle sâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 1). [bir dem,]

'Aql u şabr u cān u dil yād oldu benden hasretā / Mümkün olmadı senüñle **bir dem** olmağ

âşinā (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 7). [bir dem,]

Qabri târik olmasun **bir dem** / Pertev-i nūr-ı Hâk çerāğ olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 64). [bir dem,]

bir dem: Bir zaman.

Bezm-i gamda sâki-i devrânı mahrem şandılar / Bir dem iken devlet-i dünyâyı **bir dem** şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 2). [bir dem,]

bir dem: Bir an.

Alursa destine tîğ-ı şecā'ati **bir dem** / Hirās u havf ile düşmen revān ider cānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 17). [bir dem,]

bir gün: Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

Zulm idersin her zamān **bir gün** dahı yād itmedün / Hey ne zālimsin elüñden dād u feryād iy felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 6). [bir gün,]

Hicrūñ ile âh kim âsüde-hâtır olmadum / Göz açup **bir gün** cemāl-i vaşla nāzır olmadum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 5). [bir gün,]

bir gün: Bir gün, bir zaman.

Yār eyvā ile yandum o kamer iy Fazlî / Leb-i şeftālüsini dimedi **bir gün** al ma (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [bir gün,]

Bir gün ola yüzüme başa diyu pāyın o serv / Sāye-veş ayaklar altında göñül pāy-māldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [bir gün,]

Bir gün mezāruma gele ol āfitāb eger / Qabrümde zerre-vār ura herbir türāb rakş (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [bir gün,]

Naşîb olup şütür-i hücre-keş
eger **bir gün** / Çekerse hücre
semtine üştürüm zû'l-men (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 30*).
[bir gün,]

Güzellerüñ niçe bir vaşf-ı hattın
eyleyesin / Añ ol zemânı ki **bir gün**
üşiser ağzuña mür (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9*). [bir gün,]

Niçe dürişesin itmege kaşruñı a'lâ /
Añ ol zemânı ki **bir gün** yirüñ
olısar gür (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2*). [bir gün,]

Mür-veş pā-māliyem itmez
baña **bir gün** nazar / İtdi pāyi diyu
derd ü guşşada zîr ü zeber (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 5*). [bir gün,]

bir gün: Sonra, ilerde, eninde
sonunda, mutlaka.

Çün naşîb olmadı **bir gün** bize
büy-ı vuşlat / Gül gibi elde iken
bâğ-ı zemânda fırsat (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 7*). [bir gün,]

bir hamlede: Bir atılışta, bir
saldırıışta.

Her sipāhî biñ sipāhî kahr ider **bir hamlede** /
İşde meydān yāver itmezse 'adū-yı bî-hüner (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 22*).
[bir hamlede,]

bir içim şu: Bir yudum su.

Her şubaşı bir şubaşıdur secā'at
ābına / Teşnedür tîğından a'dā **bir içim şu** harr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 23*). [bir içim şu,]

bir id: Derleyip toplamak, bir
araya getirmek.

Bir idüp rûz u şebi on iki ay itdi
sefer / Yüzini görmek ola diyü
müyesser nevrûz (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 16, Beyit 22). [bir id, -üp]

bir id: Aynı yapmak, eşit yapmak.

İki sâ'at çeşmüme görünmese ol
māh-ı rev / Eşk ü āhum aramakdan
yiri gögi bir ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2*). [bir id, -er]

Koşusu atları şol resme çäpükdür ki
ger rākib / İder iki cihānı bir
'inānın eylese irhā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 31*). [bir id, -er]

bir iki: Birkaç.

Dil-i pür-guşşam oldı vādi-i gam
içre nā-peydā / Meded **bir iki** māl-
ā-māl cām it sākıyā peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1*).
[bir iki,]

Bir iki cām ile biñ guşşa derdine
'ilāc eyle / Cihāna 'arz-ı hikmet
eyle hāzıqlık zemānidur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4*).
[bir iki,]

Dilber ile 'ıyş ider gördüm
bugün **bir iki** yār / Gūşe-i gül-
zārda şevk ile itmişler qarār (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 5*). [bir iki,]

bir iki gün: Kısa bir zaman
dilimini ifade etmek için kullanılır.

Bulup **bir iki gün** ruşşat o müfsid
çok fesād itdi / Ümîd oldur velî
vara fesāda çār erkānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 10*). [bir iki gün,]

bir iki gün: Kısa bir zaman dilimi,
bir kaç gün, ı üç beş günlüğüne.

Gurūr eyleme var hālüne şanup
gerçek / **Bir iki gün** yüzüne gülse
dehr virse gurūr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19*). [bir iki gün,]

bir iki günlük: Kısa bir zaman
dilimi.

Almazuz dünyā metā'in bir pula iy
h̄vāce biz / **Bir iki günlük** bu
bāzāruñ temāşasında (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3).
[bir iki günlük,]

bir iki günlük: Geçici, çabuk
geçen.

‘Ālem ribāṭi **bir iki günlük** konak
durur / Şanmañ ki ‘ömr kâfilesi
oturağ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [bir iki günlük,]

bir kaç: Birkaç 2. biraz.

Zulm ile dökdi hāke nidem hūn-ı
pākuñ / **Bir kaç** habīs ü mühmil ü
murdār Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 13). [bir kaç,]

bir kerre: Bir defacık.

Pür idem vaşf-ı medīhūñle tokuz
eṭbākı / Baña **bir kerre** eger kim
diyesin medhūmi yaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 30). [bir kerre,]

bir kez: Bir defa, bir kerecik, bir
defa olsun.

Bağruma çeksem diyü sen servi **bir kez**
tîr-veş / Ham olup qaddi ‘aşāya
düşdi qavsūñ pîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [bir kez,]

Redd itdügiçün emrūñi **bir kez**
senūñ İblīs / Merdūd-ı ebed
itdūñ idüp la‘neti aña (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14). [bir kez,]

İrişince dağı biz bu deme **bir kez**
heyhāt / Sākiyā töldura şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 6). [bir kez,]

bir kez gör: Bir kez, bir defa
görmek.

Bir kez göreyin yılda ben o ‘arızı
māhı / İy Fazlî çıkarsam n’ola ger
göglere āhı (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 19, Beyit 9). [bir kez gör,
-eyin]

bir kimse: Herhangi biri.

Mecnūn oturdı yıllar ile bakdı
yollara / **Bir kimse** toğrı virmedi
Leylā haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [bir kimse,]

İñlemez devrūñde **bir kimse** meger
meclisde ‘ūd / Kimseden yanup
yakılmaz kimse lîk âteşde
‘ūd (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 16). [bir kimse,]

bir lahza: Çok kısa bir an.

Kūy-ı yār içre kıomaz yanumı **bir lahza**
hasūd / Bu yüzi kara benüm
şanki olupdur ‘amelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [bir lahza,]

bir lahza: Bir an.

Şanmañuz kim ‘ıyşdan **bir lahza**
hālilerdenüz / Meşreb-i şāfili
rind-i lāübālilerdenüz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 1). [bir lahza,]

bir mi: Aynı mıdır, benzer midir ?.

İkisinūñ de Mesīh olmağ-ile
nāmları / Dem-i Deccāl ile **bir mi**
nefes-i Peyğamber (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 12, Beyit 2). [bir mi,]

bir mi: Eşit, denk olmak.

İkisinūñ de Mesīh olmağ ile
nāmları / Dem-i Deccāl ile **bir mi**
nefes-i Peyğamber (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 26). [bir mi,]

bir nefes: Bir an.

Gül gibi gül-zār-ı ‘ālem hurrem
olmazdı eger / İtmeseydi terbiyet
luṭfūñ nesīmi **bir nefes** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9). [bir nefes,]

İrgürüp birgün murāduma beni şād
itmedūñ / **Bir nefes** zevk ü şafādan

hâtırum yâd itmedüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 5). [bir nefes,]

bir nice: Bir kaç, bir çok, pek çok. İtlerüñle hıvāba varmış şahın-ı kûyuñda gönül / Güyiyā gülşende yatmış **bir nice** yārān uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1). [bir nice,]

Çār-sâledür velîkin **bir nice** sāl evvelîn / Heft kisverde didi bir dānedür ol verd-i ter (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 19). [bir nice,]

bir nice gün: Bir süre, birkaç gün. Her günü ‘îd olup her gicesi Qadr ola / **Bir nice gün** ola bu sūr ile ‘ālem hāndān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 24). [bir nice gün,]

bir ol: I birlikte olmak, birleşmek 2. denk olmak. Fazlî’ye vird ü vārid iy şeyh hep bir oldı / ‘Arz itme aña lutf it vird ile vāridātuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [bir ol, -dı]

bir ol: Aynı doğrultuda olmak. Dōst u düşmen bir oldı biz de birlük bulmuşuz / Kimsenüñ hergiz ne şulhında ne da‘vāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21). [bir ol, -dı]

bir ola: Aynı olmak, benzer olmak. Sihr-i Sehban’ı olup hem-ser-i jāj-ı Bākıl / **Bir ola** hār u gül ü zehr ü şeker ‘ayb u hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 30). [bir ola,]

bir pāre: Biraz, birazcık. Setr içün zāhid bize **bir pāre** köhne şāl bas / Hıvāce-i dehrüñ ne kālā vü ne dībāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30). [bir pāre,]

bir poh yem: Yakışksız işler yapmak anlamında bir deyim.

Açılup göti çıkınca beş on gün / Yemiş bir poh cihāna sışmış ammā (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 11, Beyit 2). [bir poh yem, -iş]

bir şemme: (Ar.) Bir kez koklayacak kadar.

Yıller ile bulmadı **bir şemme** bûy-ı zülfüñi / Ol hevāda gerçi kim çok yeldi yopurdi şabā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [bir şemme,]

bir şürete gir: Bir şekle, kılığa bürünmek.

Girüp her birisi bir şürete görseñ ne kār eyler / Bu şüretlerle ol kār olur hayrān niçe dānā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 30). [bir şürete gir, -üp]

bir yaña: Bir yana, tarafa.

Dünyayı **bir yaña** kosalar **bir yaña** seni / Baña seni gerek seni iy bî-vefā seni (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 3). [bir yaña,]

Dünyayı **bir yaña** kosalar **bir yaña** seni / Baña seni gerek seni iy bî-vefā seni (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 3). [bir yaña,]

bir yılca: Bir yıl gibi.

Şimdi bir yilcadur egerçi ki gün / Vaşl olursak ziyāde kûteh olur (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 9, Beyit 1). [bir yılca, -dur]

bir yir: Bir yer, herhangi bir yer.

Kirpiklerinüñ ‘askerini dizdi bir yire / Buyurdi Fazlî cānuma yağmā haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [bir yir, -e]

Yūsuf’ından Hāzret-i Ya’kūb olmuşdı cūdā / Bir yire geldi yine hengām-ı vuşlatdur bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 10). [bir yir, -e]

bir yire gel: *Bir araya toplanmak.*
Nice medh eyleyem iy kân-ı kerem
ben seni kim / Bir yire gelse seni
medh idemez cümle cihân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 26).
[bir yire gel, -se]

bir yire gel: *Bir araya gelmek. Bir yerde toplanmak, buluşmak.*
Nice medh eyleyem iy kân-ı kerem
ben seni kim / Bir yire gelse seni
medh idemez cümle cihân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 39).
[bir yire gel, -se]

bir zamân: *Bir zaman, bir süre.*
Yüz sürerdüm işigüñe **bir**
zamân şimdi velî / Tâk-ı eyvânüñ
ırakdan secde-gâh oldu baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2).
[bir zamân,]

bir zerre: *Zerre kadar, bir parça, çok az.*
Fakr ile fahr eyleyüp müflis
gedâlar olmuşuz / Nakde dil 'ağd
itmedüñ **bir**
zerre iflâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5). [bir
zerre,]

bî-rağbet ol: *İtibarsız, değersiz olmak.*
Çü jâj-ı Bâkıl olur her kelâmı bî-
rağbet / Kimesne güşına almaz dūr
olsa da meşelâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 9, Beyit 7). [bî-rağbet ol, -ur
]

bî-rahm: *Acımasız, merhametsiz (sevgili).*
Dünyâ didükleri ne 'aceb cân-sitân
imiş / **Bî-rahm** u bî-mürüvvet imiş
bî-amân imiş (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 10). [bî-rahm,]

bırak: *(Bir işi) Başkasına havale etmek, devretmek.*

'Arz it zebân-ı hâl ile yüz dürlü
gizlü rāz / Gözden **bırakdı** Fazlî'yi
gerdün-ı dūn-nüvāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 17).
[bırakdı, -dı]

birbiri: *Karşılıklı olarak bir diğeri.*

Dönerken **birbirinüñ** üstine eflāk
iy māhum / Girüp birbirine hūrşîd-i
hüsñüñ-çün nizā' eyler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3).
[birbirinüñ, -nüñ]

Dönerken **birbirinüñ** üstine eflāk
iy māhum / Girüp birbirine hūrşîd
hüsñüñ-çün nizā' eyler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1).
[birbirinüñ, -nüñ]

birbiri: *Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.*

Birine mevlid Sitanbul u birine
Edrine / İkisi de **birbiriyle** hem-
rikāb u hem-'inān (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2).
[birbiriyle, -y, -le]

birbiri: *Birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri.*

Dönerken birbirinüñ üstine eflāk iy
māhum / Girüp **birbirine** hūrşîd
hüsñüñ-çün nizā' eyler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1).
[birbirine, -ne]

birbiri: *Birbiri ile / karşılıklı olarak.*

Ol iki şemseler üstinde anuñ mihr ü
mehdür kim / Tūlū' itmiş
muqābil **birbirine** nitekim

Cevzā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 20). [birbirine, -n, -e]

Qadırgalar çatıldı **birbirine** od
şaçup yir yir / Cihân deryā-yı âteş
oldı âteşden yaḥūd deryā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 45).
[birbirine, -n, -e]

birbirine gir: *Aralarında kavga çıkıp birbirlerine şiddetle*

saldırmak; anlaşılamamak,
dövüşmek; karışmak, çözülmeyecek
duruma gelmek.

Halka halka ideli 'âşık-lar-ın
kaddini yâr / Halk-ı 'âlem birbirine
girdiler zencîr-veş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3).
[birbirine gir, -di, -ler]

birbirine gir: İç içe geçmek.

Dönerken birbirinüñ üstine eflâk iy
mâhum / Girüp birbirine hürşîd-i
hüs-nüñ-çün nizâ' eyler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3).
[birbirine gir, -üp]

birden: Aniden 2. Hemen.

Bir anda kıldı tokuz hücreden
şütür **birden** / Ki hücre teng ü şütür
hem-çü bād-pā tevsen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20).
[birden,]

birgün: Bir gün, bir vakit.

İrgürüp **birgün** murāduma beni şād
itmedüñ / Bir nefes zevk ü şafādan
hâtırum yād itmedüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 4, Beyit 5).
[birgün,]

biri: Belgisiz zamir.

Ğam çekme gitdi ise ger atüñ ecel
irüp / Anı viren **birin** daği ihsān
ider saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 16). [birin, -n]

biri: Belgisiz zamir.

Hizmet eyler aña iki dāyedür nāhîd
ü māh / **Birisinüñ** Zühre'dür adı
birisinüñ Kāmer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 7).
[birisinüñ, -si, -nüñ]

Hizmet eyler aña iki dāyedür nāhîd
ü māh / Birisinüñ Zühre'dür
adı **birisinüñ** Kāmer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 7).
[birisinüñ, -si, -nüñ]

biri: Bir kimse, herhangi bir şahıs.

Birine mevlid Sitanbul u birine
Edrine / İki de birbiriyle hem-
rikāb u hem-'inān (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2). [birine, -
n, -e]

biri: "Bir tanesi, herhangi biri"
anlamında belgisiz zamir.

Hicrinde nice bir çekeyin
her **birinüñ** ğam / Derd ü elemin
eyleyüben cānuma hem-dem (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 5).
[birinüñ, -nüñ]

biri: "Bir tanesi" anlamında
belgisiz zamir.

Cenābında muḳarreb bendelerden
/ **Biri** kim hüsni virür mihre
envār (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2,
Beyit 2). [biri,]

biri: "Bir diğeri" anlamına belgisiz
zamir.

Rif'atüñ bezminde hürşîd ü kâmer
/ **Biri** zerrîn biri sîmîn iki
cām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1,
Beyit 3). [biri,]

Rif'atüñ bezminde hürşîd ü kâmer /
Biri zerrîn **biri** sîmîn iki cām (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 3).
[biri,]

biri birine gir: Birbirine girmek,
karışmak 2. kavga etmek.

Bu mâcerâyı görüñ k'eyleyüp
sirişküne reşk / Biri birine girüp
cūşa geldi Şaṭṭ u Fırāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 33). [biri
birine gir, -üp]

birisi: "Bir diğeri, bir tanesi"
anlamlarında kullanılan belgisiz
zamir.

'Âlem içre bî-nihāyetdür egerçikim
güzel / Hüsni ile olmaz **birisi** de
saña hergiz bedel (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 14, Beyit 5).
[birisi,]

birkac: Belgisiz sıfat.

Ğazab u şehvet ile
söyleye **birkaç** hezeyân / Cehl ile
ma'nâ vü elfâzı idüp zîr ü
zeber (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
15, Beyit 21). [*birkaç,]*

birle: "birlikte, beraber"
anlamında bir edat.

Kıldı kalem kerâmeti **birle** zuhûr-ı
tiğ / Buldı kalem izâfete tiğ ile
i'tibâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
24, Beyit 3). [*birle,]*

Erbâb-ı tiğ ehl-i kalem **birle** cem'
olur / Olmasa ger kalem ola mı tiğ
pây-dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
24, Beyit 18). [*birle,]*

Devr-i 'adlinde huşûşâ şeh-i 'âlî-
şânûñ / Çü na'im oldu
nağam **birle** cihân cümle
ganî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
30, Beyit 12). [*birle,]*

Nice kim faşl-ı hazân ile irüp dehre
ğınâ / Pür ide dürlü
ni'am **birle** zemîn ü zemeni (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 42).
[*birle,]*

Düriş ki şerbet-i 'ilm ile olasin
sâlim / Şakın şakın maraž-ı
cehl **birle** kalma sakîm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 6). [*birle,*
]

Egerçi tab'ı za'îf oldu lîk hâşıldur /
Sözinde ma'nâ-yı bârîk **birle** lafz-ı
cîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,*
Beyit 32). [*birle,]*

Gör âhîr ol şadâkat **birle** başın
virdi bî-pervâ / Meded begler
meded zulm oldu gâyet Muştafâ
Hân'a (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 27, Beyit 4). [*birle,]*

Cihânı 'adl ü dâd ü luğf-ı cûd ile
tutup nâmı / Kûl itmişdi
muhabbet **birle** cümle hâş ile
'âmı (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
27, Beyit 5). [*birle,]*

Bu mışrâ' **birle** olsun haşr olunca
âh ile zârûñ / Meded begler meded
zulm oldu gâyet Muştafâ
Hân'a (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 27, Beyit 16). [*birle,]*

birlik: Bir ve tek olma.

Döst u düşmen bir oldu biz
de **birlik** bulmuşuz / Kimsenüñ
hergiz ne şulhında ne
da'vâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 8, Beyit 21). [*birlik,]*

birliğ: Birlik.

Evvel ü âhîr çü bildük var olan bir
zât imiş / **Birliğ** batduk ne evlâ
vü ne ahrâsındayuz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 35).
[*birliğ, -e]*

birliğ: Birlik. 2. Tevhid.

Rûşen ikisi **birliğüññ** oldu delîli /
Eyvân-ı felekde meh ile mihr
hüveydâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 2, Beyit 2). [*birliğüññ, -ü,*
-ññ]

birün: Dış görünüş 2. Beden,
vücut.

Birünümde dâğ u derünümde gam /
Didüm hâli pinhân u peydâ
saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,*
Beyit 5). [*birünümde, -um, -da]*

biryân: Kebap gibi; yanmış,
kavrulmuş.

Ciger hûn-în u ten pür-dâğ u nermî
mağz u kaddüm ham / Gözüm
giryân u dil **biryân** u cân hayrân u
ben 'âşık (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 113, Beyit 2). [*biryân,]*

Demidür kulları tâ haşr olunca
eyleyüp efgân / Yanup bu âteş ile
her biri kılsun ciger **biryân** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit
21). [*biryân,]*

biryân: Kebap gibi yanmış,
kavrulmuş 2. acı, ızdırap çeken.

Hameli eyledi tennûr-ı
felekde **biryân** / Server-i kadrüñi
konuklamak ister nevrûz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 24).
[*biryân,]*

biryān it: Kebap etmek.2. aşk ateşiyle ıztırap çektirecek biçimde yakmak.

Beñzedi sîh-i kebāba yine şāh-ı gülşen / İtmege bülbülünü âteş-i ğamda biryān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 7). [biryān it, -meg, -e]

biryān ol: Kebap olmak, kavrulmak, yanmak.

Cân virürler ikisi de kûlî kurbânı durur / Hamel ü sevr bugün olmağa anda biryān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 12). [biryān ol, -mağ, -a]

bis: Pişirmek.

Ya envā'-ı nefāyis bişmege ol 'arş-ı şāhîde / Yedi çerhî kazandır maṭbahında günbed-i ḥaḍrā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 18). [bişmege, -meg, -e]

bis: Pişmek.

Maṭbahında şu kadar bisse gerekdür ni'met / Ki tıyûrî toyrura cümle degül geh insân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 10). [bisse, -se]

bî-sabr: Sabırsız.

Baht nâ-hemvâr u tâlî' nâ-müsâ'id ten za'îf / Yâr bî-pervâ vü dil bî-sabr u ben ğāyet naḥîf (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5). [bî-sabr,]

bî-sāmān: Varlıksız, huzursuz (kimse).

Hücreme geldi benüm bir melek-i sidre-serîr / Didi kim başuña gün toğdı tır iy bî-sāmān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 3). [bî-sāmān,]

bisât-ı çarh: Feleğin (gökyüzünün) döşemesi.

Baydağ-ı hürşîde şeb gibi şalar esb-i siyâh / Bu bisât-ı çarḥda pervâneler gördüñ mi hîç (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [bisât-ı çarḥ, -da]

bisât-ı kerem: Cömertlik dünyası.

Baş eyle bisât-ı keremi ḥāk-ı basîte / Kabz eylemeden rûḥuñı iy ḥvâce o kâbız (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3). [bisât-ı kerem, -i]

bî-sebeh: Benzersiz.

Bir güzelsin 'âlem içre bî-sebeh ü bî-nazîr / Milket-i ḥüsn ü melâḥatda şeh-i şāhib-serîr (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 9). [bî-sebeh,]

bî-sekk: Şüphesiz, kesinlikle.

O niyyet üzre kim bî-sekk ğazâ-yı ekber olmışdur / Çekildi devlet ü iḳbāl ile rāyât-ı 'Osmânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 15). [bî-sekk,]

bişen: Pişen, pişmiş olan.

Nice vaşf eyleyeyin anda bişen ni'meti ben / Kimse anuñ 'adedin bilmeye ancak Sübhân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 18). [bişen,]

bî-ser: Akılsız.

Kûy-ı ḥasretde nice bir bî-ser ü sāmān olam / Rûz u şeb ḥalvet-nişîn ü gûşe-i hicrân olam (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 3). [bî-ser,]

bi'smillâhi'r-raḥmâni'r-

rahîm: "Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adı ile..." anlamına gelir. 2. Besmele.

İy cemālûñ âyeti 'ünvân-ı dîvân-ı kadîm / Kaşlaruñ tuğrası Bi'smillâhi'r-raḥmâni'r-rahîm (Kara Fazlî Dîvânı,

Müseddes 1, Beyit 3).
[bi'smillâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm,]

bî-şübhe: Şüphesiz duymadan,
tereddüt etmeden.

Gögden ol nâzil olurdu yire **bî-şübhe** vü şekk / Olsa ger dürr-i
sühandan ilerü bir cevher (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 11).
[bî-şübhe,]

Hak saltanat semendin idüp saña
zîr-i zîn / Kıldı bu 'arşada seni **bî-şübhe** şeh-süvâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 25). [bî-şübhe,]

bî-şümâr al: Pek çok almak.

Muhabbet fâkınuñ gerçi şikârın bî-şümâr aldum / 'Adû-yı zâğ elinden
bir tezerv-i şîve-kâr aldum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 2).
[bî-şümâr al, -du, -m]

bîsütün: Far. Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ (vech-i
tesmiyye, dağın direksiz yani ağaçsız olmasıdır).

Sipihri bîsütünü çâk iderken tîse-i
âhum / Dahı bilmezdi adın **Bîsütün'ün** küh-ken
'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [bîsütün'ün, -uñ]

bîsütün: Far. Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.

Sipihri bîsütünü çâk iderken tîse-i
âhum / Dahı bilmezdi adın **Bîsütün'ün** küh-ken 'âşık (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2).
[bîsütünü, -ı]

bit: (Tohum için) Filizlenip
topraktan dışarıya çıkmak,
yeşermek, yetişmek, büyümek.

Sîne-i zerdümde seyr it dâğ-ı hün-
âlüdeyi / Âteş-i
süzânda **bitmiş** lâle-i hamrâya
bak (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 3). [bitmiş, -miş]

Ne kudretdür gör ol naḥli
ki **bitmiş** bir dıraḥt üzre / Hezârân
lâle envâ'-ı şükûfe biñ gül-i
ra'nâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 27). [bitmiş, -miş]

bit: Belirmek, hasıl olmak.

Dil sa'âdet burcı
üzredür **biter** ḥurşid-i fer / Kim
odur dürc-i belâlar içre dürr-i
mu'teber (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 19, Beyit 1). [biter, -er]

bit: Bitirmek; yetiştirmek,
büyütmek.

Gül-zâr-ı devletünde **biten** gül
budağını / Hak eyleye dıraḥt-ı
bülend-i cinân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 33).
[biten, -en]

bî-taht u tâc: Tahtsız ve taçsız.

Eylemez Dârâ'ya 'arz-ı ihtiyâc /
Pâdişehdür her gedâ **bî-taht u
tâc** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52,
Beyit 1). [bî-taht u tâc,]

Bî-taht u tâc gerçi gedâsın velî
Ḥudâ / Şükr eyle kıldı tâc ile taht
ile nâm-dâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 34). [bî-taht u tâc,
]

bî-tekellüf: Doğal olarak, hâliyle.

Bî-tekellüf şarılır boynuma zencîri
şanup / Ğam diyârında görenler
mihr-bânüm şandılar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [bî-
tekellüf,]

bî-tîğ: Kılıçsız.

Ne tîğ bî-kalem virür a'vâna
intizâm / **Bî-tîğ** ne kalem virür
a'dâya inḳisâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 8). [bî-tîğ,]

Ger görse tîğüñü çü kalem serfûrû
idüp / **Bî-tîğ** u bî-kalem ola a'dâ
esîr ü zâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 23). [bî-tîğ,]

bitür: Peyda etmek, ortaya

çıkarmak; büyütmek (bitki bağlamında).

Kerem bârânı fâ'iz olmasa ebr-i kefünden ger / Gül ü lâlâ **bitürmezdi** cihânda hâr ile hârâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 57). [bitürmezdi, -mez, -di]

bitür: Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

Ger ide mihr-i 'atâñ u âb-ı luţfuñ terbiyet / Tâze vü ter kırmızı güller **bitüre** hâr u has (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 11). [bitüre, -e]

bivech: Sebepsiz.

Şöyle oldı yüzümde esküm cem' / Bahre yok nisbeti **bivechin** mâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [bivechin, -in]

bî-vefâ: Vefasız.

Dünyayı bir yaña qosalar bir yaña seni / Baña seni gerek seni iy **bî-vefâ** seni (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 3). [bî-vefâ,]

bî-vefâ: Vefası olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen kimse.

Her kim ki aldanup saña senden vefâ umar / İy **bî-vefâ** cefâ ile eylersin anı zâr (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 4). [bî-vefâ,]

bî-vefâ ol: Vefasız olmak.

Bî-vefâ olduñ reh-i 'ışk içre şadık olmaduñ / Kâş ezelden olmayaydı âşinâlıklar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 4). [bî-vefâ ol, -duñ]

bî-vefâlık: Vefasızlık.

Nice bir ben mübtelâya mübtelâlıklar begüm / Sen şehe hercâyılıkler **bî-**

vefâlıklar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 1). [bî-vefâlıklar, -lar]

biyâfet: Afiyet ile olmak.

Hvân-ı şadî çekdi halka çâşnî-gîr-i kaçâ / Yimede içmekde hep 'âlem **biyâfetdür** bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 4). [biyâfetdür, -dür]

biz: Biz.

İşit kûsuñ şadâsın şimdilik nevbet **bizümdür** dir / Zemân el virmiş iken olma hâlî zevkden aşlâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 10). [bizümdür, -üm, -dür]

biz: Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

Sûr-nâlar nâle vü feryâd idüp dir dem-be-dem / Şimdilik nevbet **bizümdür** iy 'adû-yı bî-hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 11). [bizümdür, -ümdür]

biz: Biz, 1. çoğul şahıs zamiri.

Bi-hamdi'llâh bugün fırsat **bizümdür** baht yâverdür / Açalum tîgumuzla cümle-i İrân u Tûrân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 6). [bizümdür, -üm, -dür] Bizümdür yümn-i İslâm ile feth ü nuşret ü devlet / Ne itdür surh-ı ser kim eyleye da'vâ-yı sultânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 7). [bizümdür, -üm, -dür]

biz: "Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Gunç ider gül **bize** ol göncede hendür güyiyâ / Şalınur nâz ile serv ol nârvendür güyiyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [bize, --e]

Bilseñ **bize** ne toğduğunu duhter-i zerden / İy şufî dimezdüñ sen aña ümm-i habâ'is (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [bize, --e]

Vefâdan ‘âşîka gerçi saña cânâ cefâ
yegdür / Ne çäre **biz** taḥammül
idelüm ammâ Hudâ yegdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1).
[biz,]

Bizden hezâr-bâr şalavât u selâm
ola / Saña vü şahb u âlüñe cân ile
dâyimâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
3, Beyit 18). [bizden, -den]

Şanma dehrüñ zâhidâ **biz** qurı
gavgâsındayuz / Yâ senüñ gibi
hemân dünyâ
temennâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1). [biz,]

Almazuz dünyâ metâ‘ın bir pula iy
hıvâce **biz** / Bir iki günlük bu
bâzaruñ temâşâsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3).
[biz,]

Biz müselmân itdük anı zâhidâ
sencileyin / Şanma kim İblîs-i
nefsüñ her-dem
ağvâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 25). [biz,]

Deyr-i hâlîdür cihân **biz** naqşına
aldanmazuz / Meylümüz yok şürete
iy Fazlî ma‘nâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 32). [biz,]

Çün **bize** varlık hicâb oldu miyân-ı
yârda / Anuñ içün gice gündüz
anuñ ifnâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20). [bize, -
-e]

Setr içün zâhid **bize** bir pâre köhne
şâl bas / Hıvâce-i dehrüñ ne kâlâ vü
ne dîbâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30). [bize, -
-e]

Künc-i miḥnetdür egerçi zâhiren
mesken **bize** / Şâh-ı ‘İşkuñ rûz u
şeb kaşr-ı bālâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 33). [bize, -
-e]

Yanmağa mûmuz maḥabbet
şem‘ine pervâne-vâr / Şanma iy
zâhid **bizi** kim nâr-ı
pervâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 10). [bizi, --i]

Furşat u şevket **bize** oldu qaravul
sağ u şol / Fethdür sâlâr u serheng

ü kulağuzdur zafer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 6). [bize, -
-e]

‘Âlemüñ lâ‘l ola her seng-i siyâhı
kandan / Mâkiyân ile **bize** şol
kadar ola kurbân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 11). [bize,
--e]

Hün-ı kurbân ile her güşe gül-istân
oldı / Şeref-i ‘îdi görüñ kıldı
şitâyı **bize** yaz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 8). [bize, --e]

Emr itse bir kalem-zene bîñ tîğ-
zen **bize** / Zî-tîğ-ı kudret ü kalem-i
‘izz ü iktidâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 17). [bize, --e]

Bâgbânâ **bize** ol kadd ü bu ‘ârız
besdür / Oda yak serv-i revânı suya
şal yâsemeni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 25). [bize, --e]

Ki **bize** n’olsa beng ile ‘acebâ /
Âteş-i cüyı bulmağa teskîn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kit’a 5, Beyit 3).
[bize, --e]

Biz buña degmez idük var ola
şâhum nazaruñ / Luṭf u
cûduñla **bizi** lâyıq-ı iḥsân
itdüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kit’a 6,
Beyit 1). [bizi, --i]

Ne müferriḥdür efendi keremüñ
ma‘cûnı / **Bizi** keyfiyyet-i esrârına
ḥayrân itdüñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kit’a 6, Beyit 2). [bizi, --i]

Gül gibi gülsün açılun dâymâ ol
şâd-mân / Kıl nazar lutf ile **biz** bî-
çäreye iy kâm-rân (Kara Fazlî
Dîvânı, Muâşşer 1, Beyit 34). [biz,
]

Bu perî-rûlar Necâtî **bizi** âdem
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 13). [bizi, --i]

Göster **bize** yâ Rabb cemâlin
Ramazân’uñ / Seyr eyleyelüm kaşı
hilâlin Ramazân’uñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 19, Beyit 1).
[bize, --e]

İrişince daḥı **biz** bu deme bir kez
heyhât / Sâkiyâ töldura şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 23, Beyit 6). [biz,]

Acıdup bāde gibi
rūze **bizüm** cānımız / Cām gibi
kurudup tırur idi kânımız (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit
9). [bizüm, -üm]
Nükte-h^vândur şâhımız **biz** nükte-
perdâz olmuşuz / Ol sühan-
perverdür el-hâk **biz** sühan-sâz
olmuşuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 7). [biz,]
Nükte-h^vândur şâhımız **biz** nükte-
perdâz olmuşuz / Ol sühan-
perverdür el-hâk **biz** sühan-sâz
olmuşuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 7). [biz,]
Şâh odur **biz** bâzu-yı devletde şeh-
bâz olmuşuz / Sâkiyâ şun cāmı
Sultân Muştafâlilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
8). [biz,]
‘Ārifüz eglence her-dem ‘ıyş ü
‘işretdür **bize** / ‘Āşıkuz maḥbûb
sevmek ḥûb ḥaşletdür **bize** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
3). [bize, --e]
‘Ārifüz eglence her-dem ‘ıyş ü
‘işretdür **bize** / ‘Āşıkuz maḥbûb
sevmek ḥûb ḥaşletdür **bize** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
3). [bize, --e]
Nâzüküz ‘âdet nezâketdür
zerâfetdür **bize** / Sâkiyâ şun cāmı
Sultân Muştafâlilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
4). [bize, --e]
Bize Fazlî gibi medḥ itmek o şâhı
kârdur / Sâkiyâ şun cāmı Sultân
Muştafâlilerdenüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 16).
[bize, --e]
Şâhımız taht-ı sa‘âdet üzere
serverdür **bizüm** / Kâdrimiz
rif‘atde eflâk ile hem-
serdür **bizüm** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 9). [bizüm, -üm
]
Şâhımız taht-ı sa‘âdet üzere
serverdür **bizüm** / Kâdrimiz
rif‘atde eflâk ile hem-
serdür **bizüm** (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 26, Beyit 9). [bizüm, -üm
]
Tab‘ımız envâr-ı ‘irfân ile
enverdür **bizüm** / Sâkiyâ şun cāmı
Sultân Muştafâlilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
10). [bizüm, -üm]
Her gice tesbîhimüz Şâha
du‘âlardur **bizüm** / Her şehir
evrâdımız medḥ
ü şenâldur **bizüm** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 11).
[bizüm, -üm]
Her gice tesbîhimüz Şâha
du‘âlardur **bizüm** / Her şehir
evrâdımız medḥ
ü şenâldur **bizüm** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 11).
[bizüm, -üm]
Vaḳtimüz hoş kârimuz zevk u
şafâldur **bizüm** / Sâkiyâ şun cāmı
Sultân Muştafâlilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
12). [bizüm, -üm]
Ma‘rifet bâbında rindân-ı sühan-
dânlar **bizüz** / Baḥr-ı ma‘nâ
menba‘-ı deryâ-yı
‘irfânlar **bizüz** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 5). [bizüz, -üz]
Ma‘rifet bâbında rindân-ı sühan-
dânlar **bizüz** / Baḥr-ı ma‘nâ
menba‘-ı deryâ-yı
‘irfânlar **bizüz** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 5). [bizüz, -üz]
Şüretâ kim bendeyüz ma‘nide
sultânlar **bizüz** / Sâkiyâ şun cāmı
Sultân Muştafâlilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
6). [bizüz, -üz]
Çün naşib olmadı bir gün **bize** bü-
y vuslat / Gül gibi elde iken bâğ-ı
zemânda fırsat (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 7). [bize, --e]
Bize ayruḳ cihânda râḥat yok /
Gitdi râḥat zamân-ı
miḥnetdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 23). [bize, --e
]
İşiginde sa‘âdet üzere iken / O
sa‘âdet **bize** ḥayâl oldu (Kara Fazlî

Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 33).
[bize, --e]

Bağrumuz kana döndi hasretle /
Görüñüz kim **bize** ne âl oldu (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 35*). [bize, --e]

Bizi ol yahşı begden ayırdıñ / Hey
ne yavuz yaman imişsin sen (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 54*). [bizi, --i]

biz: "Biz" birinci çoğul şahıs zamiri.

Döşt u düşmen bir oldu **biz** de
birlük bulmuşuz / Kimsenüñ hergiz
ne şulhında ne
da'vâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [biz,]

Biz buña degmez idük var ola
şāhum nazaruñ / Luṭf u cūduñla
bizi lâyıķ-ı ihsān itdüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 1*). [biz,]

biz: "Bir" birinci çokluk şahıs zamiri. 2. Âşıklar.

Bize yā Rab bu ne muşibetdür / Ne
belādur 'aceb ne hāletdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 21*). [bize, -e]

Oldı çünkim revān o rūḥ-ı revān
/ **Bize** dirlik daḥi muḥāl oldu (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 34*). [bize, -e]

Bu muşibet çü geldi başumuza /
Şevķ ü şādī **bize** vebāl oldu (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 38*). [bize, -e]

Ġam yiyüp rüz u şebde kan içelüm
/ Ki **bize** Ḥaķ'dan ol nevāl
oldı (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 39*). [bize, -e]

bî-çāre: Çaresiz.

Luṭf it şefā'at eyle bu **bî-çāre**
'āşiye / Geldüm kapuña Fazlî-
i zārum yüzi kara (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16*). [bî-çāre,]

Dilberüm hercāyi bağrum hūn u
baḥtım ser-nigün / Döştler fāriğ

göñül **bî-çāre** vü cismüm
zebün (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 5*). [bî-çāre,]

bî-karār: Devamlı olmama, süreklilik göstermeme.

Gördüm ki māt ider beni ferzāne ol
şehüñ / Sürdüm ruḥ atı pāyına fî'l-
hāl **bî-karār** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 2*). [bî-karār,]

bölüg: Bölük; taburu meydana getiren ve öbür birliklerin temeli sayılan askerî birlik.

Şol **bölügüñ** 'ulūfecilerine / Kātib
iken o şāḥib-i kudret (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 8*). [bölügüñ, -üñ]

bölük: Bölük, topluluk, ümmet.

Oñmadıķ evbāşlar 'ayyāşlar
ķallāşlar / Bir **bölük** āvāreyüz
maḥbūb sevdāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 14*). [bölük,]

börek: Hamurdan veya yufkadan yapılp içine kıyma veya peynir konan maruf yemek.

Rüstem ider şeker **börek** nicedür /
Kılmağa kām-ı cānı zevķe
ķarīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 6*). [börek,]

bostān: Sadi'nin eseri Bostan.

Ben bahāristān-ı ḥüsnüñ naķl
idersem lāl olur / Gerçi bülbul geh
Gülistān u gehī **Büstān** okur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6*). [büstān,]

böyle: "böyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

Böyle şīrīn neden olduñ meger iy
tıfl-ı laṭīf / Cān-ı şīrīn yidürür süd
yirine dāye saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4*). [böyle,]

Ya'ni geldi Ḥazret-i Şāh-ı
Cihān'uñ kāşidi / Anuñ
içün **böyle** tezyīn oldu şehir-istān-ı

feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12). [böyle,]

Çuluñ Fazlî de izhâr-ı hüner itdi nazar eyle / Ki oldur **böyle** da'vâ-yı hünerden maqşad-ı aqşâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 65). [böyle,]

Seyr idüp **böyle** hazân olduğunu gül-zâruñ / Taşlar ile döğünüp nâle ider âb-ı revân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 13). [böyle,]

böyle: "Böyle, bu şekilde, buna benzer" anlamına gelen bir durum zarfı.

Rûzı nevrûz olur yüzini gören kişinüñ / **Böyle** pîrûz olur mı 'acebâ her nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 20). [böyle,]

böyle: "Bu şekilde" anlamında durum zarfı.

Böyle halkuñ göricek keşret ile seyrânın / Ara yirde delice olsa gerek ser-gerdân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 31). [böyle,]

Olur mı **böyle** şeref dünyede k'ola rûzî / Ziyâret-i harem-i pâk-ı seyyidü's-sâdât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 8). [böyle,]

boyn: Boyun.

Kâkülüñ vâlâsını **boynuñda** kanum şandılar / Sâyeñi yanuñda cism-i nâtüvânum şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [boynuñda, -un, -da]

boyn: Başı bedene bağlayan bölge. Bî-tekellûf

şarılır **boynuma** zencîri şanup / Ğam diyârında görenler mihr-bânüm şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [boynuma, -um, -a]

Ço şalayın boynuña qolum nihâyet diyeler / **Boynına** bir şâh altundan

hamâyil bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [boynına, -ı, -n, -a]

Döginmekden qararmış qollarum aq **boynına** şaldım / Ben anı şüret-i vaşl-ı nigâra iki qaş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [boynına, -ı, -n, -a]

Barmaqlaruñ durur çü qalem sâ'idüñ çü tîğ / **Boynuma** tîguñ ol qaleme cân ola nişâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 32). [boynuma, -um, -a]

Ben anı ihtiyâr idüp beni ol eyledi maqbûl / Qılupdur halka halka dūd-ı âhı **boynuma** meftûl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 7). [boynuma, -um, -a]

boyn: Başı bedene bağlayan uzuv.

Ben abdâlî işiginde iden bir **boynı** baqlu kul / Bugün ol pîr ola mı nev-cüvân Dervîş Bâlî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 8). [boynı, -ı]

boynına şar: Boynuna sarmak, dolamak.

Dâğ-ı 'Işkuñla olan lâle gibi rûz-ı kıyâm / Hâkdan kalka şarup boynına hûnîn kefeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 29). [boynına şar, -up]

boynuma düs: Kişinin üzerine aldığı manevi mesuliyet.

'Işk esîri olduğum-çün ol zenaḥdân u bu zûlf / Çoçdı zindân gibi düşdi boynuma zencîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [boynuma düş, -di]

boynuña şal: Boynuna sarılmak.

Ço şalayın boynuña qolum nihâyet diyeler / Boynına bir şâh altundan hamâyil bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [boynuña şal, -ayın]

boyun ur: *Boyun eğmek, tâbî olmak.*

Dil ü cân ile yârûñ bār-ı 'ışkında boyun urdum / Bugün meydân-ı miñnetde 'adûnuñ kahrına tûrdum (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 6*). [boyun ur, -du, -m]

boz-: *Bozmak: Bir yerin, bir şeyin düzenini karıştırmak.*

Lâle cāmını urup yire getürdi ayağı / Gördi kim şâh-ı hâzân geldi **bozup** encümeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 3*). [bozup, -up]

bozul-: *Bozulmak, dağılmak.*

Bozul iy imtizâc-ı 'unşur-ı çâr / Üzül iy 'ağd-i 'uğde-i pervîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkiib-bend 2, Beyit 12*). [bozul,]

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

Biz **buña** degmez idük var ola şâhum nazaruñ / Luţf u cûduñla bizi lâyıq-ı ihsân itdüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 1*). [buña, -ñ, -a]

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Müyesser ide müyessir **budur** murādum kim / Cihānda ni'met-i 'uzmā vü āhîretde na'īm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 35*). [budur, -dur]

Ne devlet ola 'aceb **bundan** ilerü kişiye / Ki ola 'ālim-i sırr-ı kelām-ı Hayy ü Qadīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 10*). [bundan, -n, -dan]

Bundan belîğ süsen-i bâğuñ belāğı yok / Gördüñ zemāne uymadı uy sen zemāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 15*). [bundan, -n, -dan]

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Meydân-ı nazm gerçi ki gâyetde tengdür / Şaldum tabî'at esbini Hâk'dan **budur** recā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 28*). [budur, -dur]

Ne hüccet eylese ibrâz müdde'î göremez / **Bunuñ** hilâfına hükme cevâz cümle kûbât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 21*). [bunuñ, -n, -un]

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Seni görenleri el-kışşa sevmezem hergiz / Meşel durur **buña** el kâşşu lâ yuhübbü'l-kâş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [buña, -n, -a]

Ķamunuñ menşe'i cehl ü **bunuñ** fazl u ma'arîfdür / Ķamu fânî durur ammâ bu eyler nâmuñı ibkâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 66*). [bunuñ, -n, -un]

Berâhine **buña** câzim degül mi 'ağl-ı selîm / Ki 'ilm ü fazl iledür serd-i vâcibü'l-ta'zîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 1*). [buña, -n, -a]

bu: *"Bu" işaret sıfatı .*

İrişince dağı biz **bu** deme bir kez heyhât / Sâkiyâ töldura şol kan olacağı içelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 6*). [bu,]

bu: *"Böyledir, bu şekildedir, böyle olmalıdır" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.*

Şu 'ömre hayf iderüm k'olmadı du'āñ ile şarf / N'idem şehā **budur** ancak tedârik-i mâ-fât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 22*). [budur, -dur]

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Eylerüm bir cām-ile biñ guşşa derdine 'ilâc / Bilmezem yâ Rab ne hikmetdür **bu** hâzıklık baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2*). [bu,]

‘İd-i vaşlumda dimiş ‘uşşâkı
kurbân eylerem / **Bu** söz için
olmaludur dōstlar kurbân
aňa (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8,
Beyit 4*). [bu,]

Bahâr eyyâmı gül vaḳti şafâ
hengâmı mül vaḳti / **Bu** demde
tevbe-kâr olur mı zâhid ‘âşık-ı
rûsvâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
12, Beyit 4*). [bu,]

İtûñ geçünmek ile şehir içinde
meşhûrum / Murâd şöhet ise ger
yeter **bu** nâm baňa (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4*). [bu,]

Ululadı beni itüm didi o sultânım /
Yeter cihânda be Fazlî **bu** ihtirâm
baňa (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13,
Beyit 5*). [bu,]

Ṭâlî’üñ gâyet iti olmasa iy kelb-i
rakṭb / O ğazâlüm **bu** kadar niçün
ola râm saňa (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 14, Beyit 3*). [bu,]

Öldürem didüġine inanma iy dil
ġamzesi / **Bu** meşeldür çünkü
gelmez tîġ-ı bürrândan vefâ (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3*).
[bu,]

Vaşf-ı lebinde Fazlî **bu** şî’ri ne hoş
didüñ / Bu resme ola şî’rde olunca
reng ü edâ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 18, Beyit 5*). [bu,]

Vaşf-ı lebinde Fazlî bu şî’ri ne hoş
didüñ / **Bu** resme ola şî’rde olunca
reng ü edâ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 18, Beyit 5*). [bu,]

Bu ne hüsni bî-nazîr olur ki ancak
ben degül / Mübtelâ olmuş benüm
yârüm bütün dünyâ saňa (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3*).
[bu,]

Şimdiki şâ’irlere **bu** resme ġâlib
olmaga / Himmet-i Zâtî durur iy
Fazlî bâ’is ġâlibâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5*). [bu,]

Neden olur ruḥuñda şol haṭ-ı
‘anber-feşân peydâ / **Bu** rüşendür
ki olmuş şem’-i kudretde duḥân
peydâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
29, Beyit 1*). [bu,]

Âdem iden beni kûyuñ itinüñ
himmetidür / **Bu** meşeldür olur iy
şâh er erden peydâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [bu,]

Şevkle vaşf-ı ruḥuñda senüñ iy şeh
Fazlî / Gün gibi eyledi **bu** şî’ri
seherden peydâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*). [bu,]

Büy-ı zülfünden meger dem urdı
gülşende şabâ / K’oldı
sünbüller **bu** sevdâdan perîşân-hâl
aňa (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37,
Beyit 3*). [bu,]

İy gözüm nûrı dahı nem evlâ’
dîrsin dünyede / Hâk-ı râh-ı
kûyuña **bu** çeşm-i giryânım
fedâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39,
Beyit 3*). [bu,]

‘Âri olsun **bu** libâsı ‘âriyetden
evvelâ / Kim ki baḥr-ı ‘ışk-ı yâre
olmaġ ister âşinâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2*). [bu,]

‘âşıklarüñ eyler şanemâ ‘aḳlını
yaġma / **Bu** hüsni ile bu kâmet ü bu
şekl ü bu sîmâ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 42, Beyit 1*). [bu,]

‘âşıklarüñ eyler şanemâ ‘aḳlını
yaġma / Bu hüsni ile **bu** kâmet
ü **bu** şekl ü **bu** sîmâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [bu,]

‘âşıklarüñ eyler şanemâ ‘aḳlını
yaġma / Bu hüsni ile **bu** kâmet
ü **bu** şekl ü **bu** sîmâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [bu,]

‘âşıklarüñ eyler şanemâ ‘aḳlını
yaġma / Bu hüsni ile **bu** kâmet
ü **bu** şekl ü **bu** sîmâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [bu,]

Bir kaḥpe durur zîşt **bu** dünyâ-yı
mü’ennes / Meyl eyleme merd iseñ
aňa olma muḥannes (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1*). [bu,]

Baydaḳ-ı hürşide şeb gibi şalar esb-
i siyâh / **Bu** bisât-ı çarḥda
pervâneler gördüñ mi hîç (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*).
[bu,]

Ṭoptolu sîmîn şanemle **bu** ḥarâb-
âbâdda / Nüh felek gibi bugün büt-

h aneler g rd  n mi h   (Kara Fazl  D v n , Gazel 53, Beyit 6). [bu,]
 Olupdur z t-ı H   'a Ka'be h   ı
   ret  n mazhar / **Bu** ma'n  ehl-i
 b t n içre çok gün gibi
 z hird r (Kara Fazl  D v n , Gazel
 60, Beyit 2). [bu,]
 Mu ayyel  i'rini c n  bel n le vaşf-
   z lf  nde / Görenler didi
 h   **bu** Fazl  g yet ince
   'irdür (Kara Fazl  D v n , Gazel
 60, Beyit 5). [bu,]
 Fazliy  ' lemd  gerçi çok güzel
 seyr eyledüm / Bir güzelde
 görmedüm **bu** resme gözler
 ka lar (Kara Fazl  D v n , Gazel
 66, Beyit 7). [bu,]
 Bu d  -ı derd ile   hr -y   amda
 l le-ve  iy dil /   h d-i d  -ı 'I  
 oldu um   anlu ke enden
  or (Kara Fazl  D v n , Gazel 71,
 Beyit 4). [bu,]
 Derd t m rid r o u n neyse yazu
 görelüm / Gönder anı iy  a ı y 
 dil **bu**  eb mihm n o ur (Kara
 Fazl  D v n , Gazel 73, Beyit 4).
 [bu,]
 Fazl  ged -y  k y  n olup h  e yüz
 sürer / şanma **bu** devleti da ı bir
 p di   sürer (Kara Fazl  D v n ,
 Gazel 74, Beyit 5). [bu,]
 Cümle beyti al c mu n va fid r iy
 l le  um r / Fazl 'n   **bu**  i'rine
 dirsem 'aceb mi l le-z r (Kara
 Fazl  D v n , Gazel 78, Beyit 7).
 [bu,]
 Z r iden gerçi beni **bu** dil-i
 misk n md r / Anı odlara  akan
 Çeşm-i cih n-b n md r (Kara Fazl 
 D v n , Gazel 82, Beyit 1). [bu,]
 Bu fen  b z rı içre  h-ı  te -
 b rum  /  ar -ı atlas gibi zer-beft
 s ye-b num  andılar (Kara Fazl 
 D v n , Gazel 85, Beyit 4). [bu,]
 Fez -y  l -mek n  eh-b ziyam
 z hid beni  anma / **Bu** cism n 
 ser da   iy n t tm   mek num
 var (Kara Fazl  D v n , Gazel 87,
 Beyit 5). [bu,]

Külüng-i k h-ı 'ı  ı **bu** deli
 Ferh d- andan  or / Bel lar
  ı  asın ya'n  ki başından
 geçenden  or (Kara Fazl  D v n ,
 Gazel 88, Beyit 1). [bu,]
 Bu d  -ı derd ile   hr -y   amdan
 l le-ve  iy dil /   h d-i 'ı  -ı y r
 oldu um   anlu ke enden  or (Kara
 Fazl  D v n , Gazel 88, Beyit 3).
 [bu,]
 Ehl-i h l olan  eker mey  anelere
 erba' n / P r-i 'ı  u n
   fiy  **bu** vech ile ir  adı var (Kara
 Fazl  D v n , Gazel 90, Beyit 3).
 [bu,]
 V di-i tende nice  r m
 ide **bu** m r -ı dil / Fazliy  p r-i
 ecel gibi anu   ayy dı var (Kara
 Fazl  D v n , Gazel 90, Beyit 5).
 [bu,]
 Her kim ki benüm g zler m  n
 ya ını gördi / **Bu**  e me didi   iri
 Ceyh n olaca  dur (Kara Fazl 
 D v n , Gazel 91, Beyit 3). [bu,]
 S zen-i  amze le c n  ri te-i
 z lf  n durur /   hr-i
  urbetde **bu** ben  v reye ipler
  eker (Kara Fazl  D v n , Gazel
 96, Beyit 2). [bu,]
 Gülüp sen  ayr ile d yim beni gel
 Çok çok a latma /  a ın kim  an
 olur az günde  ar 
 olur **bu** merdümler (Kara Fazl 
 D v n , Gazel 97, Beyit 2). [bu,]
 'I   es ri olduğum-  n ol zena d n
 u **bu** zülf /  o dı zind n gibi d   di
 boynuma zenc r-ve  (Kara Fazl 
 D v n , Gazel 99, Beyit 4). [bu,]
 İy  amer ger göre **bu**   sn ile
 y z  ni güneş / Zühre mihr  nde ola
 zerre-ve  oldum rak     (Kara Fazl 
 D v n , Gazel 101, Beyit 4). [bu,]
 İy dil    b m p y  yeter **bu**  ar ba
 ba  /   h-b z-ı evcsin  adem  n
 n h- ı  ba ba  (Kara Fazl  D v n ,
 Gazel 104, Beyit 1). [bu,]
 K y n t  uz t lan y ri iy dil o b ba
 ba  / Rif'atde p y  ı **bu** t  uz  at
  ı  ba ba  (Kara Fazl  D v n ,
 Gazel 105, Beyit 1). [bu,]

Nür-ı başarsın iki gözüm tenden
olma dūr / Hāk olmuşam
yoluñda **bu** çeşm-i pūr-āba
baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105,
Beyit 5). [bu,]

İy Fazlî **bu** şî'r āb-ı hayāt oldu
hemānā / Feyz itdi saña çeşme-i
feyzinden o kâbız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [bu,]

Uydum hevā-yı 'İşkā hergiz kenāre
yir yok / Bildüm ki yirde
gögde **bu** ben gubāre yir yok (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1).
[bu,]

Deryā-yı reşk-i çeşme ğark
olmuşam ser-ā-pā / **Bu** varıdan
dirîgā hergiz kenāre yir yok (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2).
[bu,]

Pūr oldu mestlerden hālvat ayak
başılmaz / Şūfî **bu** bezme gelme
kim hūş-yāre yir yok (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [bu,]

Ġark oldum āb-ı çeşme yoluñda
turi turi / Gel gel ki başdan
aşdı **bu** intizāre yir yok (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [bu,]

Ol cemilūñ ile envār-ı cemāline
nazar / Gülşen-i mīnū
ile **bu** kubb-i ma'nāya bak (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2).
[bu,]

'İşk ile yegin olup ol Fazlî
ġavġādan emīn / 'Aql ile hālķ içre
olan **bu** kuru ġavġāya bak (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7).
[bu,]

Kať-ı menzil eylemez ferzīn gibi
kej-revdür ol / Olmayan **bu** 'arşada
fī'l-hāl şāhum māt-ı 'ışķ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4).
[bu,]

Gāh bend-i hicr düşdi gāh zindān
ġama / Žāyi' oldu hāsetā **bu** derdle
arada dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
123, Beyit 4). [bu,]

Devlet isterseñ **bu** 'ālem
devletinden fāriġ ol / Bā-nevā
olmak dilerseñ bī-nevā ol iy

gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
125, Beyit 2). [bu,]

Kūy-ı yār içre kımaz yanımı bir
lahza hāsūd / **Bu** yüzi kıara benüm
şanki olupdur 'amelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [bu,]

Sen **bu** kemāl-i hūsn ile mihr-i
felek misin nesin / Nev'-i beşerde
görmedük yoħsa melek misin
nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
130, Beyit 1). [bu,]

Dimezem kim **bu** ten-i mürdeye
sen cānumsın / Cānumūñ cānı vū
cāndan ulu cānānumsın (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1).
[bu,]

Zūlf-i fettānuñda vā-veylā ne
hāletdür **bu** kim / Düşdi mecnūnuñ
olup her leyli vā-veylālara (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2).
[bu,]

Rāy-ı ġarrādur disem ebrūña rāyum
rāstdur / Cümle ārā' ehli hep kâ'il
durur **bu** rālara (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 133, Beyit 4). [bu,]

Zencīr-i zūlfūñ Fazlī'ye
Mecnūn'dan irdi yādigār
/ **Bu** silsile gelmiş durur dīvāneden
dīvāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 135, Beyit 6). [bu,]

Çünkü 'ahd itdūñ kerīm olan ider
'ahde vefā / Kıl vefā lāyık vefādur
saña **bu** 'unvānla (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [bu,]

Dāne-i gendüm gibi derd-ile zerd
oldı beñiz / Mürġ-i dil şayd itmede
dām-ı cihānda **bu** beñiz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1).
[bu,]

Luťf it şefā'at eyle **bu** bī-çāre
'āşiye / Geldüm kapuña Fazlī-i
zārum yüzi kıara (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16). [bu,]

İy dil ümīdi kesme yūri tīġ-ı ye's
ile / Maħrūm ola **bu** kıapuda hāşā ki
ber-hāşā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 17). [bu,]

Bū Cehl saña eylemedügiyçün
itā'at / **Bu** cehl iki 'ālemde anı

eyledi mülzem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8). [bu,]

Harâm olur şütür-i câne çünkü hücre-i ten / **Bu** köhne hücreyi kılma şütür gibi mesken (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1). [bu,]

Bu hücreden çok olup 'ışk üstürine süvâr / Şütür revân u degül hücre çünkü cây-ı vağan (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2). [bu,]

Çeker çü hücre-i gövdesini ecel şütürü / **Bu** hücrede şütürün bağlama degül me'men (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3). [bu,]

Pür oldı hücre-i kalbün hevâ-yı esb ü şütür / Şütür misin ne çekersin **bu** hücre bārını sen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5). [bu,]

Döner aña k'üreye bām-ı hücrede üstür / **Bu** hücreden şütür-i mihr ü lutf ümîdin iden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7). [bu,]

Nedür **bu** zevk u şafâ vü nedür **bu** hazz u huzûr / Bu 'ıyşı var ise bâkî şanursın iy mağrur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1). [bu,]

Nedür **bu** zevk u şafâ vü nedür **bu** hazz u huzûr / Bu 'ıyşı var ise bâkî şanursın iy mağrur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1). [bu,]

Nedür bu zevk u şafâ vü nedür bu hazz u huzûr / **Bu** 'ıyşı var ise bâkî şanursın iy mağrur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1). [bu,]

Ne ola hâl 'aceb âhiretde dimeyesin / Kanı 'ibâdet-i Mevlâ nedür **bu** fışk u fûcur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17). [bu,]

Ne yirüñdür ola billâh **bu** mekân-ı esfel / Lâ-mekân tahtı olurken saña 'âlî-menzil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8). [bu,]

Sâdisen sâlike elbetde kanâ'at vâcib / Ki **bu** yolda o durur zâd u

nevâl-i râhil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22). [bu,]

Bu şerâyit ki didüm cân ile güş it Fazlî / Ki budur cümle kemâlâta vesîle bilgil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28). [bu,]

Her ki **bu** şart ile gitmezse reh-i Mevlâ'ya / İrmeyüp menzil-i makşûda kılur pâ-der-gil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29). [bu,]

Gider ihmâli gönülden **bu** tekâsül nice bir / Koya mühmellügi gel olma igende mühmil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 33). [bu,]

Saňa **bu** yolda kesel mâni'-i rehdür gâyet / Keseli ko **bu** keselden gele lutf eyle kesil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34). [bu,]

Almazuz dünyâ metâ'ın bir pula iy hıvâce biz / Bir iki günlük **bu** bâzârûn

temâşâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3). [bu,]

Mezheb ü câh istemez sultâna baş indürmezüz / Ne vezîrinde **bu** dünyânûn ne pâşâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9). [bu,]

Gün toğmasun başına dahı rûz-ı rûşenûn / Kalsun **bu** mâtem ile şeb-i târ Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21). [bu,]

Cûş u hurûş idüp **bu** hevâ ile bahr-vâr / Dögsün başını taşlara enhâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24). [bu,]

Bu mâtem ile bâda virüp berg ü bārını / Artukda gülmesün gül-i gülzâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25). [bu,]

Sûsen **bu** hasret ile düşüp hancer-i gama / Yumsun gözini nergis-i bîmâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 28). [bu,]

Kan ağlasun **bu** mâteme derd ile cinn ü ins / Yansun **bu** derde mü'min ü küffâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30). [bu,]

Kan ağlasun **bu** m teme derd ile
cinn   ins / Yansun **bu** derde
mü'min   k ff r Y  Hüseyn (*Kara
Fazl  D v n , Kaside 9, Beyit 30*).
[bu,]
   ' 'ın t p idüp k lm   feleklerden
t kuz k se / **Bu** s r n  olmağa
        '   lem k se-gerd n  (*Kara
Fazl  D v n , Kaside 12, Beyit 8*).
[bu,]
 anasın       ad   dur **bu** s r-ı p r-
s r r iy dil / Ki       Ka      n
         de      oldu   rb n  (*Kara
Fazl  D v n , Kaside 12, Beyit 20*).
[bu,]
Bu s r-ı p r-s r r u zev  -ba    n
va  n eylerken / Dil me geldi
med  -i       bu ma    -
ı   n  (*Kara Fazl  D v n , Kaside
12, Beyit 36*). [bu,]
Bu s r-ı p r-s r r u zev  -ba    n
va  n eylerken / Dil me geldi
med  -i       **bu** ma    -
ı   n  (*Kara Fazl  D v n , Kaside
12, Beyit 36*). [bu,]
El  nde   tem-  devlet ser- -ser ins
  c n r    n / Bugün milk- 
cih    n     **bu** kim sensin
S ley  n'  (*Kara Fazl  D v n ,
Kaside 12, Beyit 38*). [bu,]
Urula bağrına   srevler  n key
re  den      / Eger **bu** saltanatda
görseler sen    -  devr n  (*Kara
Fazl  D v n , Kaside 12, Beyit 39*).
[bu,]
Yiridür kim **bu** yidi  at felek- 
m n -f  m / Olsa ol s r- 
mu azzamda yidi   r  i
 azan (*Kara Fazl  D v n , Kaside
13, Beyit 14*). [bu,]
 ol ma     d   n ola **bu** kim
anda   ker / Ezile ba  n  ortaya
 oyup a  a rev n  (*Kara Fazl 
D v n , Kaside 13, Beyit 20*). [bu,]
Her g n      olup her gicesi    r
ola / Bir nice gün ola **bu** s r ile
  lem   nd n (*Kara Fazl  D v n ,
Kaside 13, Beyit 24*). [bu,]
      **bu** sözini ol melik-     -
dem  n / Didüm ol s re nedür ola

sebeb iy lebi c n (*Kara Fazl 
D v n , Kaside 13, Beyit 32*). [bu,]
Cih n  b n -  in     eyledi ma    r
/ An  nla buldı fer in    **bu** cih n-
b n  (*Kara Fazl  D v n , Kaside
14, Beyit 13*). [bu,]
Mebde -  n    durur c    - 
mevc     n / Ger del l ister
ise  **bu** s  e iy ehl-  h   r (*Kara
Fazl  D v n , Kaside 15, Beyit 8*).
[bu,]
Ola elf  z  rek  k   d   e ma  n s 
sa   m / Zu  m  **bu** l  k ola c    e
              r (*Kara Fazl  D v n ,
Kaside 15, Beyit 22*). [bu,]
     r el'  n **bu** zem n    e an  n
gibi za   m / Ki   oyup kend   e bir
ma      idüp da     r (*Kara Fazl 
D v n , Kaside 15, Beyit 23*). [bu,]
  nma kim her m          ge  n n
    r olur / Var del      **bu** s   e
itmez ise  ger b    r (*Kara Fazl 
D v n , Kaside 15, Beyit 25*). [bu,]
Su  r       n        nazar  n eyle
ziy  d / Ki olur n      n       n 
b     **bu** ne  r (*Kara Fazl  D v n ,
Kaside 15, Beyit 38*). [bu,]
Berre-    r-  nere itdi m    r n t 
kim /       e vire **bu** seyr ile
feresler nevr  z (*Kara Fazl  D v n ,
Kaside 16, Beyit 23*). [bu,]
Bu du     umaram kim     a ma     l
     /     b olmaya       l olsa
du    r nevr  z (*Kara Fazl  D v n ,
Kaside 16, Beyit 30*). [bu,]
      oldur **bu** demde      - 
rezm  n iy    -      / Ser r-  devlete
ide ves  le     -  Rabb n  (*Kara
Fazl  D v n , Kaside 17, Beyit 29*).
[bu,]
T   -  siy      n  olup    r ehl- 
zulm / Sensin **bu** r    n oldu bugün
       n-      (*Kara Fazl 
D v n , Kaside 18, Beyit 11*). [bu,]
P  k oldu   r  -  zulmden el-
    **bu** memleket / Sems r-  t    n
olalı    -  rev n -      (*Kara Fazl 
D v n , Kaside 18, Beyit 17*). [bu,]
M   -  nev   nma görünün ki ser- 
   -     r / U      ister **bu** y   a

tāyir-i evc-i iḳbāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 7*). [bu,] Zevraḳ-ı cāmıla geç dirim ḡamdan dāyım / Baḫr-i aḫbarda hilāl olduḡı **bu** fülk miṣāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 9*). [bu,] Aldı destine yaḫūd ḡāme-i zer tîr-i debîr / Yazmaḡa **bu** ḡazeli şafḡa-i dehre fi'l-ḡāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 13*). [bu,] Sensin iy şeh **bu** mü'eyyed yed ü 'ādil dille / Hüsrev-i kân-ı kerem pâdişeh-i baḫr-nevāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 28*). [bu,] Muḡtenem kılsa n'ola 'ālemi envā'-ı ni'am / Lāzım oldu çü **bu** miḡmān-ı 'azîze i'zāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 7*). [bu,] Bu 'adl ü cūd-ile kim herbiri şehādet ider / Umûr-ı devlete itdûñ liyākatuñ işbāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 20*). [bu,] Edā-yı midḡatuñ itmekde ṭab' 'āciz iken / Dilûme oldu revān şevḡ ile **bu** nüh ebyāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 25*). [bu,] Bu mācerāyı görüñ k'eyleyüp sirişküme reşk / Biri birine girüp cūşa geldi Şaṭṭ u Fırāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 33*). [bu,] Yazup çizüp sipihre ki **bu** tîḡ u **bu** kalem / Tîḡ-ı ḡazā durur kalem-i ḡükm-i Kird-gār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 21*). [bu,] Yazup çizüp sipihre ki **bu** tîḡ u **bu** kalem / Tîḡ-ı ḡazā durur kalem-i ḡükm-i Kird-gār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 21*). [bu,] Tîḡ-ı zebānı çekdi ḡazel ṭarzına kalem / Tā kim ola **bu** tîḡ u kalem-i dehre yād-gār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 28*). [bu,] Bu hoş ḡaşıde kim kalem ü tîḡ vaşfidur / Bir tîḡdur ki oldu kalem gibi üstüvār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 39*). [bu,]

İy şehir-yār diñle benüm ser-
güzeştümi / Virmez gedā şikāyeti
zāhir **bu** şāḡa 'ār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 3*). [bu,]
Şā'ir ṭabī'atında şān ince ḡayāldür /
Ol esb **bu** neḡāfet ile lāḡar u
nizār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 7*). [bu,]
Ḥaḡ saltanat semendin idüp saña
zîr-i zîn / Kıldı **bu** 'arşada seni bî-
şübhe şeh-süvār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 25*). [bu,]
Hüsrev-i bāḡa şalup peyk-i şabāyı
ol / **Bu** bürüdet ḡaberin eyledi
takrîr ü beyān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 5*). [bu,]
İşidicek dem-i serdini **bu** resme tā
dek / Geçdi aḡ paḡ yüzi ḡavf itdi
ziyāde büstān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 6*). [bu,]
Hoş geḡür 'ömrüñ **bu** eyyāmı
ḡanîmet gör dilā / Key şaḡın fevt
eyleme billāḡ fırsatdur
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 7*). [bu,]
İns ü cînni rām kılmış ḡükmüñe
luṭf-ı Ḥudā / Allah Allah **bu** ne
devlet **bu** ne ḡudretdür
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 23*). [bu,]
İns ü cînni rām kılmış ḡükmüñe
luṭf-ı Ḥudā / Allah Allah **bu** ne
devlet **bu** ne ḡudretdür
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 23*). [bu,]
Taḡtuñı zîb ü tācuñı terşī' içün
müdām / Evşāf-ı taḡt u
tācda **bu** nazm-ı āb-dār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 22*). [bu,]
Bu hoş ḡaşıde kim şıfat-ı taḡt u
tācdur / Da'vā-yı taḡt u tāca delîl
olsa vechi-vār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 37*). [bu,]
Bu taḡt u tācdan ḡarabūñ ḡod du'ā
durur / Yoḡsa ḡuru baş aḡrısıdur
tāc u taḡt-ı yār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 39*). [bu,]
İrişdi bir kıyāmet-dem **bu** şehir oldu
meger maḡşer / Ki ḡaşr oldu ser-ā-
ser ins ü cinn ü pîr ile bernā (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 5).
[bu,]

Te'essüf eyleyüp müşt ile dögdî
sînesin her tabl / Ki niçün haşre
dek olmaz **bu** şādî günleri
ibkâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
29, Beyit 7). [bu,]

Dögünüp her nakâre dir ne kara
günlere kâlduk / Aña
kim **bu** temâşâdan bugün maḥrûm
ola ḥâşâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 8). [bu,]

Meger kim cennet-i
firdevsdür **bu** meclis-i 'ālî / Ne
ḥâtırdan ḥutûr itse hemân ol dem
olur peydâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 14). [bu,]

O meclisde çörekler mihr ü mehdür
keh-keşân süfre / Toḳuz çînî
ṭabaḳdur **bu** toḳuz ḳat ḳubbe-i
mînâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
29, Beyit 17). [bu,]

Girüp her birisi bir şûrete görseñ ne
kâr eyler / **Bu** şûretlerle ol kâra
olur ḥayrân niçe dâñâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 30). [bu,]
Meşeldür **bu** ki meydân yügrügüñ
sen de yırâḳ idüp / Semend-i sa'yı
sür cehd it **bu** meydândan girü
ḳalma (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
29, Beyit 33). [bu,]

Bu âteş işlerinden çok ṭarâḳa ḳopdı
'âlemde / Delice ara yırde oldu ser-
geşte tutup sevdâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 44). [bu,]
Ḥurûsa ḥod ne minnet döne döne
yandı seyr itdük / **Bu** gice anda nûr
oldı niçe dîv ü niçe 'anḳâ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 48).
[bu,]

Eger **bu** meclise dirseñ nedür bâdî
nedür bâ'is / İdüp şeh-zâde-i a'zam
Resûl'üñ sünnetin icrâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 49). [bu,]
Ne zâ'id fîkr olur ummaḳ saḥâvet
ma'z-ı zâ'idden / Bugün gün gibi
rûşen olmuş iken
sende **bu** ma'nâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 61). [bu,]

Şehen-şāhā **bu** eyyām-ı sürür u
vaḳt-i şādîde / Cihānuñ cem' olup
ḥalkı idüp her birisi bir rā (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 63).
[bu,]

Ḳamunuñ menşe'i cehl ü bunuñ
faẓl u ma'ârifdür / Ḳamu fânî durur
ammâ **bu** eyler nāmuñı ibkâ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 66).
[bu,]

Yumdı **bu** derd ile göz bâğ-ı
cihândan nergis / Ḥancere düşdi
görüp süsen o zecr ü miḥeni (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 5).
[bu,]

Bâğbāñā bize ol ḳadd ü **bu** 'arız
besdür / Oda yaḳ serv-i revânı şuya
şal yâsemeni (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 30, Beyit 25). [bu,]

Beni **bu** ḡam yaḳasın serveri
pehlûya çeker / Her ḳabâ zîver ü
zer gösterüp ol sîm-teni (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 30).
[bu,]

Ne cûd olur **bu** begenmez ḡnâda
Ḳârûn'ı / Cenâb-ı devletüñe gelse
bir faḳîrû'l-ḥâl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 31, Beyit 16). [bu,]

Nâ-gehân ben de varup
bâğa **bu** ḥālî gördüm /
Anda **bu** maṭla'-ı ḡarrâ dilüme
geldi hemân (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 33, Beyit 15). [bu,]

Nâ-gehân ben de varup
bâğa **bu** ḥālî gördüm /
Anda **bu** maṭla'-ı ḡarrâ dilüme
geldi hemân (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 33, Beyit 15). [bu,]

Yüri nergis gibi göz yum **bu** cihân
bâğından / Ki degül göz yumup
açınca bahâriyye zemân (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 19).
[bu,]

Zihî kerâmet ü 'izzet **bu** 'ilme kim
oldı / Anuñla 'âlim olan
müstahîḳk-i bâğ-ı na'im (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 11).
[bu,]

Ḳaşr-ı ḳadründe toḳuz ḳat âyine
/ **Bu** toḳuz ḳat ḳubbe-i âyîne-

fām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 7). [bu,]

Bahr olsa yaşum kaçreleri ger 'aceb olmaz / İy Fazlî meseldür **bu** göl olur dama dama (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [bu,]

Şanma kim her mütehalliş geçinen şā'ir olur / Var delîlüm **bu** söze itmez-iseñ ger bâver (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 12, Beyit 1). [bu,]

Niçün su'âlin eyleme **bu** kâr-hâneye / Tütma bahâne her nefes ol bî-bahâneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 1). [bu,]

Ta'lim eyle nâleñi çeng ü çeğâneye / Bezm-i cihānda sâzuñi düz **bu** terâneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 2). [bu,]

Bu çerh-i pür-sitem dañı virmez murādumuz / Ümmîd budur ki kesmeye Rezzāk irādumuz (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 7). [bu,]

Maqtû'-ı tîğ-ı hırş olup kesmeyen emel / **Bu** sırr-ı nûşı yazdı saña kâtib-i ezel (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 9). [bu,]

Virmez **bu** çerh-i 'âkile gönlince kāmını / Yazmaz egerçi nâme-i mihrinde nāmını (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 11). [bu,]

Bu fenâ gül-zârınuñ 'ıyşını 'âlem şandılar / Âb-ı hayvân ile kılmışlar ezel tahmîrûñi (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 3). [bu,]

Bu fenâ bezmin felek Fazlî'ye kılmışdur maqām / Kāse-i sırdan içürdi tolular anda müdām (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 11). [bu,]

Bu perî-rûlar Necâtî bizi âdem şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 13). [bu,]

Bu fânî 'işret-âbâdı degüldür 'unşur-ı pākuñ / Hārâb olmuş müsâfir-hānesidür ehl-i idrākuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 6). [bu,]

Temāşā-gāhıdur şanma **bu** mâhir hār u hāşākuñ / Ne zîbā cāy idi el-hağ zümür-rüd-kaşr-ı eflākuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 7). [bu,]

Başında şa'sa'a şorkucı mihr anuñ külāhıdur / **Bu** tokuz hayme-i vālā münakkaş bār-gāhıdur (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 9). [bu,]

Tutalum milket-i 'Osmān'uñ olduñ Fazliyā Şāhı / Gerekmey baña **bu** dünyā-yı dūnuñ 'izzet ü cāhı (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 11). [bu,]

Bu iki miñnet benüm hālüm digergün eyledi / Kimse yā Rab olmasun yār u diyārından cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4). [bu,]

Şafha-i gerdüna **bu** mısra'ı yazdum āh ile / Kimse yā Rab olmasun yār u diyārından cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10). [bu,]

Cānuma sîr eyledi cevır ü cefâlardan beni / Yā İlāhî sen hālāş it **bu** belâlardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 2). [bu,]

Rûz u şeb miñnetdeyüm bir lahza rāhat görmedüm / Yā İlāhî sen hālāş it **bu** belâlardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 4). [bu,]

Miñnetüm çok rāhatum yok guşsa vü derdüm füzün / Yā İlāhî sen hālāş it **bu** belâlardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 6). [bu,]

Hāşılı oldum kanı cānuma geçdi intizār / Yā İlāhî sen hālāş it **bu** belâlardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 8). [bu,]

Fazliyā ayakda kaldum virmedi el devletüm / Yā İlāhî sen hālāş it **bu** belâlardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 10). [bu,]

Derd-i 'İşk ile cihān içre olanlar nā-tüvân / Bulmayup dünyāda **bu** derdüñ devāsın bî-

gümân (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 7*). [bu,]

Bu resme ehl-i 'ışkı eyleyen hayrân u dîvâne / Bugün ol pîr ola mı nev-cüvân Dervîş Bâlî'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 6*). [bu,]
O ğanîdür **bu** cihân halkı fakîri 'Ömer'ün / Şâhdur taht-geh-i hüsn-i serîri 'Ömer'ün (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 1*). [bu,]

Küfr-i zülfini göricek **bu** dil-i şifte-
hâl / Geldi imâna hemân şıdk ile Bû-Bekr mişâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 5*). [bu,]

Bu süsenî ferrâce vü ol fistikî atlas / Gey yaraşur el-hâk saña iy gözleri nergis (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 7*). [bu,]

Bu hüsn ile olmışdur bir şehr-i semen-ber o / Ol bedr-i cihân-ârâ Maḥmūd-ı hilâl-ebür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 2*). [bu,]

İçmemek rinde **bu** kaddümde kıti emr-i ba'id / Sâkiyâ töldura şol kan olacağı içelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 2*). [bu,]

Hızr-vâr oldu çemen şahını şular âb-ı hayât / Nüş idenler idi görmeye **bu** demde memât (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 5*). [bu,]

Düşde gördüm olmuşam iy Fazlî mäh ile qarîn / Bezm-gâh olmuş baña **bu** tarem-i çerḥ-i berîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 9*). [bu,]

Kanı ol şeh ki nâmi velvele şalmışdı devrâna / Şecâ'atde nazîri gelmedi hergiz **bu** meydâna (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 1*). [bu,]

Katı hayf oldu **bu** hayfâ firāk adıyla cân yansun / Ne cân cümle cihân belki zemîn ü âsümân yansun (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 13*). [bu,]

Bu derde kâfir aḡlasun demidür müslümân yansun / Meded begler

meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Ḥân'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 14*). [bu,]

Bu mışrâ' birle olsun haşr olunca âh ile zâruñ / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Ḥân'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 16*). [bu,]

Çü gitdi fitneden şanmañ ki hâlî ola **bu** kişver / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Ḥân'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 20*). [bu,]

Demidür kulları tâ haşr olunca eyleyüp efgân / Yanup **bu** âteş ile her biri kıalsun ciger biryân (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 21*). [bu,]

Nice bir bağlaya **bu** çeşm-i dili ḥvâb-ı ecel / Gel kalender olalum terk-i diyâr eyleyelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 10*). [bu,]

Levh-i dilden yuyalum Fazlî **bu** cevri âyetini / Dest-i gamla yazalum anda 'adem şüretini (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 15*). [bu,]

Ola tiryâk olsa senden ğayrı dilber baña zehr / Yok durur mişlûñ velîkin **bu** 'aceb iy ḥûn-ı dehr (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 5*). [bu,]

Seni **bu** hüsn ile görürken sivâdan şeyḥ-i şehr / Tevbe 'arz eyler baña estaḡfiru'-llâhi'l-'azîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 6*). [bu,]

Terk ider âḡir reh-i 'ışkında **bu** cân u seri / Fazlî gibi olup ol şâh-ı cihânun çâkeri (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 17*). [bu,]

Bu çerḥ-i bî-vefâ ne 'aceb cünbiş eyledi / Devren yeñildi 'aksine mi gerdiş eyledi (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 19*). [bu,]

Seng-i mezârı üzre târîḡ yazdı kudret / Hâk ideli münevver **budur** Maḡâm-ı Maḥmūd sene

dokuzyüzellibeş (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 3*). [*budur, -dur*]

Şâh-ı cihâna geçdi ‘adû eyleyüp
ğaraž / Ey dil ne çäre çün **bu** imiş
emr-i Müste‘ân (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 14*).
[*bu,*]

Derdâ vü hasretâ vü dirîgâ hezâr âh
/ Kıydı o Şâha zulm ile **bu** rûz-gâr
âh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 17*). [*bu,*]

Ağlar **bu** mâtem ile cihân halkı zâr
u zâr / Eyler **bu** hasret ile şigâr u
kibâr âh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 18*). [*bu,*]

Ağlar **bu** mâtem ile cihân halkı zâr
u zâr / Eyler **bu** hasret ile şigâr u
kibâr âh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 18*). [*bu,*]

Mü‘min olan yaķar **bu** muşibetle
bağrını / Kâfir de eylesün **bu** işe
şad hezâr âh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 20*). [*bu,*]

Mü‘min olan yaķar **bu** muşibetle
bağrını / Kâfir de eylesün **bu** işe
şad hezâr âh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 20*). [*bu,*]

Bu mâtem ile pîr ü cüvân nâleler
kılup / Toldı enîn ü şîven ile her
kenâr âh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 21*). [*bu,*]

Taş olsa **bu** firâķa taşā bağrı
doymaya / Kimdür **bu** demde
kılmaya leyl ü nehâr âh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22*). [*bu,*]

Taş olsa **bu** firâķa taşā bağrı
doymaya / Kimdür **bu** demde
kılmaya leyl ü nehâr âh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22*). [*bu,*]

Bu ribâta gelen göçer âhir / Olısar
cümle kârvânı revân (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 4*).
[*bu,*]

İtdi rihlet **bu** dâr-ı süflîden / Oldı
‘âlî makâmı ‘illiyyîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 19*).
[*bu,*]

Bize yâ Rab **bu** ne muşibetdür / Ne
belâdur ‘aceb ne hâletdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 21*). [*bu,*]

Gitdi devletlü begden ayrılduk /
Kullarına **bu** nice nekbetdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 22*). [*bu,*]

Tâzelikde o serv-i bâğ-ı cinân /
Hâke düşdi **bu** ne ‘alâmetdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 24*). [*bu,*]

Manţıkı mürdeye virürken cân /
Kendü cân virdi **bu** ne
hikmetdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 26*). [*bu,*]

Bu muşibet çü geldi başumuza /
Şevķ ü şādî bize vebâl oldı (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 38*). [*bu,*]

Fazliyâ şıdk ile diyen âmîn /
Dilegüm **bu** belâdan ola
emîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 70*). [*bu,*]

bu: "Bu" işaret sıfatı.

Tekyelenme cennete zâhid
ki **bunda** ‘arîfün / Gûşe-i mey-
hâne gibi bir serâsı yok
degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5*). [*bunda, -n, -da*]

bu: *Far. is. Koku, rayiha.*

Tolasursın bûy için zülfine yârün
iy göñül / ‘Âķibet bir bend
geçmeyince komaz **bû** saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*).
[*bû,*]

bu: "Bu" işaret adılı (zamir).

Dilegüm **bu** Hudâ’dan iy Fazlî /
Kadri günden güne ziyâde
ola (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 7*). [*bu,*]

Gice gündüz **bu** durur saña
du‘âmuz sağ ol / Sağlık saña be-
ğâyet yaraşur sultânım (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 7*). [*bu,*]

Kemâl ehline olmışdur **bu** şâyi‘ /
Ki medhî nakş olur nakķāşa

rāci' (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 6, Beyit 1). [bu,]

bu: "Bu" işaret zamiri.

İrmedi gitti senüñ kâmet ü zülfüne
elüm / Gice gündüz **bu** idi toğrısı
tül-i emelüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 128, Beyit 1). [bu,]

bu: "Bu" işaret sıfat.

Çün oldu 'ilm-i farîza **budur** hadîs-
i şahîh / Şakın ki cehl ile terk idüp
anı olma aşım (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 8). [budur, -dur]

bu: "Böyledir" anlamına gelen
"bu" işaret sıfatının / zâmirinin
bildirme hal eki almış hali.

Su'âl olınsa baña ger 'atâ vü
cûduñdan / **Budur** cevâbum o dem
kim ne lâzım aña su'âl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 17).
[budur, -dur]

bu: "Böyledir, bu şekildedir"
anlamına gelen "bu" işaret
sıfatının bildirme eki almış şekli.

Gâh mest ü gâh hayrân olduğum
zâhid **budur** / Rind-i 'ayyâşam
yaraşmaz hîç ayıklık baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3).
[budur, --dur]

Fazlî-i üftâdenüñ **budur** du'âsı bî-
gümân / Saltanat bâğında iy serv-i
hırâmân her zemân (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 31).
[budur, --dur]

bu: "Bu" işaret sıfatı.

Bu hücre bârın igen urma üstür-i
câne / Ki raht-ı hücre girân ü şütür
za'îf beden (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 11). [bu,]

İrişdi hücre sine çün Burâk hem-çü
şütür / **Bu** hücreden şütürü taşra
oldı sâye-figen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 19). [bu,]

Bu hücrede meh ü mihr anuñ üstürü
izidür / Derün-ı hücrede oldu çün

üstürü pây-zen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 21). [bu,]

Su resmedür şütür-i kadri
kim **bu** nüh hücre / Ne hücre zeng-i
şütür olsa ger aña emken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29).
[bu,]

O hücrede şütür üzre ger eyleyem
nâle / **Bu** hücre güm güm ötüp
eyleye şütür şiven (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32). [bu,]
Bülenddür **bu** şütür hücre gerçi
pest olur / O hücre vü şütürüñ vaşf
u midhâtında sühen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47). [bu,]

Ne hücredür **bu** ki ger olsa biñ
şütür olıma / Dür-i semîn ne şütür
bil hezâr hücre semen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48). [bu,]
Benüm benüm **bu** şütür hücre
hürmeti şimdi / Şütür-süvâr-ı
ma'ânî muķīm-i hücre-i fen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 50).
[bu,]

Ma'âni üstürini hücreme katâr
katâr / Çeküp benüm **bu** şütür
hücre ile mîr-i sühen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51). [bu,]
Görürse ger **bu** şütür hücreyi
hasûd-ı 'anûd / Çü hücre teng-i dil
ü çün şütür olur kef-zen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54).
[bu,]

İrişmese şütür ü hücreñ iy Resûl-i
Hudâ / Meded baña **bu** şütür hücre
bulmaz-idi düzen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 55). [bu,]
Çü hücre vü şütürüñ vaşfidur
müşerref ide / **Bu** hücre vü şütürü
iltifât-ı ehl-i fiñen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 57). [bu,]

Saña **bu** yolda kesel mâni'-i rehür
ğâyet / Keseli ko **bu** keselden gele
luţf eyle kesil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 34). [bu,]

bû 'alî: İbn-i Sina (Farsça: ابن سینا;
tam adı: Abû 'Alî al-Ḥusayn ibn
'Abd Allāh ibn Al-Hasan ibn Ali
ibn Sīnā; d. 980 Afşana Köyü,

Buhara - ö. 21 Haziran 1037 Hamedan) Tıp adamı, fizikçi, yazar, filozof ve bilim insanı. Tederrüse sen Ebû'l-İlme Bū 'Alī gelse / Revādur aña çü tıfl ebced eyleseñ ta'līm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 24). [bū 'alī,]

bū bekir: Hz. Ebu Bekir.

'Alī-sehā vü Muhammed-hişāl u 'Osmān-şerm / Ki 'adlidür 'Ömerī Bū Bekir'dür imānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 10). [bū bekir, -dür]

bū cehl: Ebû Cehl; İslâm'ın ilk döneminde Peygamber efendimizin en azılı düşmanı ve Kureyş'in ileri gelenlerinden biri. Asıl adı Amr b. Hişâm el-Muğira olup önceleri Ebû'l-Hakem künyesiyle anılırken, Müslümanlar tarafından Ebû Cehil (cehâlet babası) diye adlandırılmıştır. Bū Cehl saña eylemedügiyçün itâ'at / Bu cehl iki 'âlemde anı eyledi mülzem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8). [bū cehl,]

bu durur: Budur.

Bu durur ben bildüğüm gâyet de bilmezlik ider / 'İlmüni ma'lûm idinmek eyleye her kim heves (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 8). [bu durur,]

bu gice: Bu gece.

Gördüm ki düzer 'askerini zülfi siyâhuñ / Didüm bu gice üstüme şeb-hûn olacağdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [bu gice,]

bu gün: İçinde bulunulan gün.

Ne mübârek gün olur bu güne kurbân olayın / K'irdi kurbânlar ile maşşada erbâb-ı niyaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 4). [bu gün, -e]

bu kadar: Bu kadar il çok fazla.

Halk içinde bu kadar 'izz ü şeref bulmazdı / Ger saña olmasa bir bende-i çâker nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 25). [bu kadar,]

bu ki: Öyle ki.

Meşeldür bu ki meydân yügrüğün sen de yırak idüp / Semend-i sa'yı sür cehd it bu meydândan girü kalma (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 33). [bu ki,]

bu ki: Bu ki, öyle ki.

Rûz u şeb nâle ider 'İşk-ı belâsın dileyüp / Dilegüm bu ki vire Hâk dil-i nâlâne belâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [bu ki,]

bu kim: Bu ki.

Hâk bu kim 'âlemde hayf olmuş durur gâyet baña / Kâş ezelden olmayaydı âşinâlıklar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 6). [bu kim,]

bu kim: Bu ki, budur. Bundan dolayı.

Mey degül nûş itdüğüm sensüz olur ise sebîl / Hâk bu kim ol semm-i kâtil baña zehr-i nâbdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [bu kim,]

bu kim: İşte budur; budur ki anlamlarında kalıp söz.

Rehâkü'l-bâtıl olup oldı 'ıyân cā'ü'l-hâk / Hâk bu kim buldı yirin Hâk irişüp dehre nizâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 7). [bu kim,]

bu ne sözdür: Bu nasıl laf!

Ğalağ itdüm ğalağ itdüm bu ne sözdür hâşâ / Cevheri çokdur olur cevhere elbette nazar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 31). [bu ne sözdür,]

bu resme ol: *Bu şekilde olmak, böyle olmak; bu şekilde(dir).*
Ne diyesin ki du'adan yeg ola iy dā'ī / 'Ale'l-ḥuşuş ola bu resme Eymen-i evkāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 40*). [*bu resme ol, -a*]

bū-bekr: *Hz. Ebubekir.*
Küfr-i zülfini göricek bu dil-i şiftehāl / Geldi imāna hemān şıdk ile **Bū-Bekr** mişāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 5*). [*bū-bekr,*]

bucak: *Bucak, köşe.*
Sen riyāzet çek **bucağda** şūfiyā / 'āşık itsün nūş mey geşt-i riyāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3*). [*bucağda, -da*]

budağ: *Fidan, dal.*
Gül-zār-ı devletünde biten gül **budağını** / Hâk eyleye dıraht-ı bülend-i cinān-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 33*). [*budağını, -ı, -n, -ı*]

budak: *İnce ve küçük dal.*
Şaklasun hep **budağların** Mevlā / Cümle pür-berg ü pür-budağ olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 69*). [*budağların, -lar, -ı, -n*]

budur: *"Böyledir, bu şekildedir, böyle " anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.*
Dînüm şaçuñ küfrin senüñ her kim ki imān bilmeye / Olsun murādum **budur** ol dînden hem imāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4*). [*budur,*]
Menzil-i maşşūda irüp isterem olam nişān / Tîrünüñ **budur** öñünce varduğum naḥçîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4*). [*budur,*]

Bu şerāyiṭ ki didüm cān ile gūş it Fazlî / Ki **budur** cümle kemālāta vesîle bilgil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28*). [*budur,*]
İkrārumuz **budur** ki odur münkir-i Hudā / Her kim ki eyledi saña inkār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7*). [*budur,*]
Bu çerḥ-i pür-sitem daḥı virmez murādumuz / Ümmîd **budur** ki kesmeye Rezzāk irādumuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 7*). [*budur,*]

bugün: *Bugün.*
Şerefine **bugünüñ** secde-i şükr it ki olasın / Ol ḥarīm-i ḥarem-i muḥtereme mahrem-i rāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 5*). [*bugünüñ, -üñ*]
Kulı kurbānı olupdur **bugünüñ** sevr ü ḥamel / Ki anuñ vāsıtasıyla der-i devlet ola bāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 13*). [*bugünüñ, -üñ*]
Fezāyili **bugünüñ** şanma kim şümāra gele / Eger ki mün'aqid olsa hezār ulūf u mi'āt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 9*). [*bugünüñ, -üñ*]

bugün: *Bugün.*
Ne ḥüb gündür İlāhî ki itdi kurbānlar / İrince **bugüne** erbāb-ı fidye vü ḥayrāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 11*). [*bugüne, -e*]

bugün: *Bu devirde, bu zamanda.*
Ehl-i Işk içre şeh-i devlet-penāh oldum **bugün** / Aç işigüñ taşı iy dilber penāh oldı baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3*). [*bugün,*]
Şunarsa kâsesi çerḥüñ ne ḡam ben 'āşıkā sākī / **Bugün** çün iki destümde iki tolu ayağum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*). [*bugün,*]
Kim bilür kim kullarınıñ kanķısını öldürür / Allar

geymiş **bugün** gördüm yine ol
 şeh-r-yār (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
 78, Beyit 6). [bugün,]
 Bahâr irdi gül açıldı cihân cennet
 mişâl olar / İrem bāğınun
 evşâfın **bugün** şahın-ı çemenden
 şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88,
 Beyit 4). [bugün,]
 Mest ü medhûş olalum cümle
 cihândan geçelüm / Bezm-i 'İşk
 içre **bugün** cām-ı İlāhî
 çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
 129, Beyit 2). [bugün,]
 Ser-â-ser ins ü cinn vahş u tıyûrî
 cümle tıyûrdı / **Bugün** irişdi mûr u
 mârâ ihsân-ı Süleymân'ı (Kara
 Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 25).
 [bugün,]
 Elünde hâtem-i devlet ser-â-ser ins
 ü cîn rāmuñ / **Bugün** milk-i
 cihānuñ hâk bu kim sensin
 Süleymân'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
 Kaside 12, Beyit 38). [bugün,]
 Bi-hamdi'llāh **bugün** fırsat
 bizümdür baht yāverdür / Açalum
 tîğumuzla cümle-i İrân u
 Tūrân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
 17, Beyit 6). [bugün,]
 Hudâ hâkkı senün şemsîr-i küll
 sânında nâzildür / **Bugün** Innâ-
 Fetahnâ âyeti iy Hüsrev-
 i Sâni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
 17, Beyit 30). [bugün,]
 Tîğ-ı siyâsetünle olup kahr ehl-i
 zulm / Sensin bu rûşen
 oldu **bugün** Kahramân-ı 'adl (Kara
 Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 11).
 [bugün,]
 Çâpük-süvâr-ı 'arşa-i ikbâl
 odur **bugün** / Olsun hemîşe devlet
 ü baht ile pây-dâr (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 25, Beyit 23).
 [bugün,]
 Hamdü-lillāh kim dem-i şādî vü
 behcetdür **bugün** / Vaqt-i 'ıyş ü
 rûz-ı şöbet devr-i
 'işretdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 1).
 [bugün,]

Mihr-i maşşûd oldu tâlî' matla'-ı
 ümmîdden / Başına gün toğdı
 halkuñ şubh-ı
 devletdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 2).
 [bugün,]
 İy dil âlüfte-i me'lûf ol şafâ vü
 zevk ile / Zevke irdi her kişi
 hengâm-ı ülfetdür **bugün** (Kara
 Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 3).
 [bugün,]
 Hvân-ı şādî çekdi halka çâşnî-gîr-i
 kazâ / Yimede içmekde hep 'âlem
 biyâfetdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 4).
 [bugün,]
 Hey Muhammed ümmeti billāh
 seyr eyleñ gelün / Şehr-i Bûrsa
 mağdem-i şāh ile
 cennetdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 6).
 [bugün,]
 Hoş geçür 'ömrün bu eyyâmı
 ganîmet gör dilâ / Key şakın fevt
 eyleme billāh
 fırsattur **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 7).
 [bugün,]
 Ferr ü kerr ü fer-penāh u pād-şāh-ı
 kām-rân / Kim Süleymân-saṭvet
 İskender-şalābetdür **bugün** (Kara
 Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 12).
 [bugün,]
 İns ü cînni rām kılmış hükmüne
 lutf-ı Hudâ / Allah Allah bu ne
 devlet bu ne
 kudretdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 23).
 [bugün,]
 Hübân-ı cihân içre **bugün** mihr ü
 vefâ yok / Ammâ ki 'itâb-ı sitem ü
 cevri ü cefâ çok (Kara Fazlî Dîvânı,
 Murabba 5, Beyit 3). [bugün,]

bugün: Bugün 2. Şimdi, içinde
 bulunan zaman.

Topıolu sîmîn şanemle bu harâb-
 âbâdda / Nüh felek gibi **bugün** büt-
 hâneler gördün mi hiç (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [bugün,]

Cihānda görmedüğüñ görmek isterseñ **bugün** anda / Nedīm ü mashāra envā'in iy dil eyle seyrânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 6*). [bugün,]

Oldı qurbān şu kadar kalmadı 'ālemde **bugün** / Mākiyān u ğanem ü esb ü şütür ördek ü qaz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 11*). [bugün,]

bugün: *Bugün, bu dünyada, bu devirde, bu zamanda.*

Sen Süleymān'a Hudā virmiş sa'adet hātemin / İns ü cīnnüñ hükümüne kārı itā'atdūr **bugün** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 24*). [bugün,]

bugün: *Bu devirde, bu zamanda; bu dünyada.*

Ziyāfet oldı hep begler gelüp sultān işiginde / Cihān halkı **bugün** anda toyınca gördi ihsānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 16*). [bugün,]

bugün: *Bugün 2. Bu zamanda.*

Serāy-ı rahmete mālîk ide seni Mevlā / **Bugün** ki qaşr-ı 'ibādâtı idesin ma'mūr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [bugün,]

bugün: *Bu devirde, bu zamanda. 2. Bu dünyada.*

Bahār irdi vü gül geldi cihān reşk-i bihişt oldı / **Bugün** uçmağıñ evşāfını gel mürğ-ı çemenden şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [bugün,]

Haşr olup zevk ü şafāya yine bulduk tāze cān / Ol şafādan vaktümüz ğāyet kıyāmetdür **bugün** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 5*). [bugün,]

Ne zā'id fikr olur ummak saḥāvet ma'z-ı zā'id den / **Bugün** gün gibi rüşen olmuş iken sende bu ma'nā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 61*). [bugün,]

bugün: *Bugün 2. Şimdi, içinde bulunulan zaman.*

Nîkvān-ı dehrde sensin **bugün** / Nîk rāy u nîk rüy u nîk nām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 4*). [bugün,]

bugün: *Bu devirde, bu zamanda, bugün.*

'Ahd-i cevri itmişdi dün itdi vefā ol şeh **bugün** / Kim dūrür gelmez diyen 'ālemde cānāndan vefā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2*). [bugün,]

N'ola bāğ-ı cefāña zerrece meyl itmesem şūfî / **Bugün** Fazlî gibi çün yār işiginde turağum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [bugün,]

Bugün baş oynadup meydān-ı ğamda 'ışk-ile Fazlî / Belālu başımı ser-bāzlar silkine baş itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 7*). [bugün,]

Sensin **bugün** ol server-i a'lā ki ider fahr / Kapuñda kul olmağ ile şāhān-ı mükerrrem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12*). [bugün,]

Hudā ḥakkı senüñ semşiriniñ şānında nāzildür / **Bugün** İnnā Fetahnā āyeti iy Hüsrev-i Sānī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 43*). [bugün,]

Hudā virmiş saña luṭf u 'ināyet hem 'atā vü cūd / Saḥāvet milkinüñ sensin **bugün** iy şāh sultānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 45*). [bugün,]

Cān virürler ikisi de kulı qurbānı durur / Ḥamel ü sevr **bugün** olmağa anda biryān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 12*). [bugün,]

Hamdū-lillāh kim dem-i şādī vü
 behcetdür **bugün** / Vakt-i 'ıyş ü
 rüz-ı şöhet devr-i
 'işretdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 1).
 [bugün,]
 Mihr-i vuşlat eyledi şubh-ı
 sa'âdetden tülû / Hamdū-lillāh
 intihā-yı şām-ı
 hiddetdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 8).
 [bugün,]
 Yūsuf'ından Hazret-i Ya'küb
 olmuşdı cüdā / Bir yire geldi yine
 hengām-ı vuşlatdur **bugün** (Kara
 Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 10).
 [bugün,]
 Hem-dem oldu Hazret-i Sultān
 Süleymān bin Selīm / Şeh Selīm
 ibn-i Süleymān ile
 şöhetdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 11).
 [bugün,]
 Her faşıl tîr ehli eylerler du'ā-yı
 devletin / Vālî-i milk-i cihān kutb-ı
 vilāyetdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 13).
 [bugün,]
 Hoş geçer zıll-ı hü mā yanında
 mecmū'-ı nüfūs / Saltanat bağında
 bir serv-i 'adāletdür **bugün** (Kara
 Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 14).
 [bugün,]
 Rāyı taqdîre muvāfiğdur ne tedbîr
 eylese / 'Akl u fehm ile o şeh
 Cemşîd-i fikretdür **bugün** (Kara
 Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 15).
 [bugün,]
 Merkez-i kadrini dā'ir olıma
 pergār-ı 'aql / Bir şeh-i 'ālî-cenāb u
 'arş-ı rif'atdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 16).
 [bugün,]
 Halk-ı 'ālem muğtenim oldu na'îm-
 i cüdına / Lutf u cüdı halka
 Hāk'dan özge
 ni'metdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 17).
 [bugün,]

Her zemān kutb-ı murādı üzre devr
 eyler felek / Zāt-ı pākı merkez-i
 devr-i sa'âdetdür **bugün** (Kara
 Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 18).
 [bugün,]
 Aña Hāk'dan virilen ikbāl ü
 'izzetdür müdām / Halka andan
 irişen lutf u
 'ināyetdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 19).
 [bugün,]
 Ebr-i nîsānî gibi her lahzā
 gevherler şaçar / Keff-i dūr-pāşı
 anuñ baħr-i
 saħāvetdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 20).
 [bugün,]
 Hüsrevā nuşretin āsān eyle hem
 feth-i karīb / Şān-ı tîguñda nüzül
 itmiş bir āyetdür **bugün** (Kara
 Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 21).
 [bugün,]
 Hüsrevā sen ol şehen-şāh-ı 'ale'l-
 kudretsin / Kullaruñ var her biri bir
 şāh-ı milketdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 22).
 [bugün,]
 Rāhatū'l-ervāh kılmış lutf u cüduñ
 ol laţîf / Rāh-ı ihsānuñla halkuñ
 rūhı rāhatdur **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 25).
 [bugün,]
 İy Süleymān-ı zemān Fazlî-i mūra
 kıl nazar / Rāh-ı gāmda pāy-māldür
 diyu miħnetdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 26).
 [bugün,]
 Olmadı vuşlat müyesser kūy-ı
 şādîden baña / Kaşr-ı gāmda sākin-
 i künc-i melāletdür **bugün** (Kara
 Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 27).
 [bugün,]
 Devletünde Pād-şāhum şād u
 ħurrem her kişi / İrişen aña
 feleklerden
 felāketdür **bugün** (Kara Fazlî
 Dîvânı, Kaside 27, Beyit 28).
 [bugün,]
 Ol ħākîre himmet it şāhum faķîrū'l-
 hāldür / Müstāħakķ-ı şefkat ü lutf u

‘ināyetdür **bugün** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 29). [bugün,]
 Fazlıyâ el aç du‘āya itme tatvîl-i kelâm / Umaram maqbûl ola vakt-i icâbetdür **bugün** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 30). [bugün,]
 İsterem tâ haşre dek yâr ola nuşret ol şehe / Şimdi kim Hâk’dan mu‘âvin aña nuşretdür **bugün** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 31). [bugün,]
 Cümle-i şeh-zâdelerle Hâk virüp ‘ömr-i dırâz / Diyeler halk-ı cihân her gün selâmetdür **bugün** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 32). [bugün,]
 Haşre dek cümle ‘adûsın eylesün maKhûr Hâk / Şimdi kim mağlûb-i şemşîr-i hezîmetdür **bugün** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 33). [bugün,]
 Ol taht u tâc ile çü ser-efrâzsın **bugün** / Kıl tâc u taht-ı şâha du‘â leyl ile nehâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 38). [bugün,]
 Çalındı kûs-ı sulţânî yine güm güm öter dünyâ / Temâşâ-gâh-ı ‘âlemdür **bugün** şahrâ-yı ma‘nîyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 1). [bugün,]
 Dögünüp her nakâre dir ne kara günlere kalduk / Aña kim bu temâşâdan **bugün** mahrûm ola hâşâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 8). [bugün,]
 Hoş geçer cümle cihân halkı **bugün** sâyeñde / Muntehâ gördi gören sidreden iy şâh seni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 19). [bugün,]
 Pâd-şâhum nazar it lutf ile Fazlî kuluña / Şıfat-ı şî‘rûñ olupdur **bugün** üstâd-ı feni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 37). [bugün,]

Güş-vâr olsa eger güş-ı şehe lâyıkdur / **Bugün** ol dürr-i semînüñ ki bilinmez şemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 39). [bugün,]
 Müşerref itdi kudüm-ı mübârek ile **bugün** / İrişdi Rûm iline ol emîr-i ferruh-fâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 5). [bugün,]
 Muştafâ Hân’a vezîr oldu yine devletle / ‘Adl ü dâd ile **bugün** virmege dünyâya nizâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 11). [bugün,]
 Bir kerem kânı vü lutf issidür ol ki oldu **bugün** / ‘Adl ü dâd u kerem ü cûd ile meşhûr-ı enam (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 12). [bugün,]
 Şâh-ı Rûm’a çü **bugün** şâhib-i dîvân olduñ / Rûm u Şâm’a yiridür eylesek irsâl ahkâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 25). [bugün,]
 Hamdülillâh ki yine başuma gün toğdı **bugün** / Tâlî‘üm gögi açıldı ki olup def‘-i gamâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 27). [bugün,]
 Gülşen-i ‘ömrüñüñ aldanma bahârına **bugün** / ‘Âkıbet bād-ı hazân-ı ecel eyler vîrân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 20). [bugün,]
 Odur **bugün** ‘alem-i ‘ilm ile cihânda ‘alem / ‘Aceb mi a‘lem-i ‘âlim olursa ger o ‘alîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 18). [bugün,]
 Şöyle hayrânlar olmuşuz ki **bugün** / Geçmege kendümüzden oldu yakîn (Kara Fazlî Dîvânı, Kit’a 5, Beyit 1). [bugün,]
 Dil ü cân ile yârüñ bâr-ı ‘ışkında boyun urdum / **Bugün** meydân-ı miñnetde ‘adûnuñ kahrına tûrdum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 6). [bugün,]

Melâmet milkini açdum ser-â-ser
tîğ-ı âhumla / **Bugün** ben şâh-bâz-ı
milk-i 'ışkum bir diyâr
aldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 10). [bugün,]
Göñül abdâldur 'ışkında mest ü
lâübâlîdür / **Bugün** ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bâlî'dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 2).
[bugün,]

Aña tâc u kabâ terk itdürüp abdâl
iden 'uryân / **Bugün** ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bâlî'dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 4).
[bugün,]

Bu resme ehl-i 'ışkı eyleyen hayrân
u dîvâne / **Bugün** ol pîr ola mı nev-
cüvân Dervîş Bâlî'dür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 8, Beyit 6).
[bugün,]

Ben abdâlî ışığında iden bir boynı
bağlu kûl / **Bugün** ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bâlî'dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 8).
[bugün,]

Mekânüm rûz u şeb Fazlî anuñ
'ışkı ocağıdur / **Bugün** ol pîr ola
mı nev-cüvân Dervîş
Bâlî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 10). [bugün,]

Dilber ile 'ıyş ider
gördüm **bugün** bir iki yâr / Gûşe-i
gül-zârda şevk ile itmişler
karâr (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 5). [bugün,]

Bugün ben bende cânânum
yitürdüm / za'îfüm hasteyüm
cânüm yitürdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 25, Beyit 1).
[bugün,]

bugün: Bu devirde, bu zamanda. 2.
Bu dünyada.

Gâfil olma gözüñ aç devlet ü
'izzetle **bugün** / Sûr ider sūr-ı
cihânda yine sultân-ı cihan (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 4).
[bugün,]

bugün: Bu devirde, bu zamanda;
bugün.

İktirân itdi şeref burcında mâh u
müşterî / Sâ'at-ı ferhunde eyyâm-ı
sa'âdetdür **bugün** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 27, Beyit 9).
[bugün,]

bühtân: Yalan, iftira, asılsız söz.

Dirîgâ başın aldurdı 'adüvvün
kırı **bühtânı** / Meded begler
meded zulm oldu gâyet Muştafâ
Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 18). [bühtânı, -ı
]

bühtân id: İftira etmek: yalan yere
suçlamak, bir kimseyi işlemediği
bir suçtan sorumlu tutmak.

Yolında pâdişahuñ şadık iken ol
şeh-i a'lâ / Dirîgâ itdi 'ışyân
töhmecin bühtân idüp a'dâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit
3). [bühtân id, -üp]

bük: Eğmek.

Yâr 'ışkuñ **büküben** kaddümi
çevgân itdi / Hüsünüñ tōpı göge
ağsa yiridür güzelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4).
[büküben, -üben]

bük: Eğilmek, bükülmek.

Büküldi kâmetüm gamdan ağardı
müy-ı jülidem / Yigitlükde beni pîr
eyledi bir nev-cüvânüm var (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4).
[büküldi, -ül, -di]

bul: Elde etmek, ulaşmak.

Dōst u düşmen bir oldu biz de
birlük **bulmuşuz** / Kimsenüñ hergiz
ne şulhında ne
da'vâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 21). [bulmuşuz, -
muş, -uz]

Göñlümüzde zerre deñlü yok durur
dünyâ gamı
/ **Bulmuşuz** maqşūdumuz her-dem

tesellâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17). [bulmuşuz, -muş, -uz]

Halk içinde bu kadar 'izz ü şeref **bulmazdı** / Ger saña olmasa bir bende-i çâker nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 25). [bulmazdı, -maz, -dı]

bul: Arayarak temin etmek.

Dehenüñ dâyiresin haţ tutarısı ne gam / İsteyüp **bulmazam** kûy-ı 'ademde ecelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2). [bulmazam, -ı, -maz, -am]

bul: (Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Bir şâhdur ki süm-i semendi gubârını / Şehler kılurdu gözlerine **bulsa** tütüyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 19). [bulsa, -sa]

bul: Arayarak temin etmek, ermek, ulaşmak || vuslat.

Lîk sen **bulmağa** matlûb-ı haķîkîye vişâl / Niçe esbâb gerek kim ola vuşlat hâşıl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13). [bulmağa, -mağ, -a]

bul: Bulmak 2. erişmek 2. ulaşmak. Görimeye şütür ü hücremi hasûd benüm / Kâlırsa şahm-ı şütür **bula** hücresin rûşen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53). [bula, -a]

bul: (Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Süfre-i lutfûndan oldu sîr mecmû'-ı nüfûs / **Buldı** Âdem dâne andan hem Hâlılu'llâh 'ades (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14). [buldı, -dı]

Buldı evvelki maķâmın yine bir mîr-i kerîm / V'ey ne buldı yirini

didi havâş ile 'avâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 6). [buldı, -dı]

bul: (Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Yiller ile **bulmadı** bir şemme bûy-ı zülfûñi / Ol hevâda gerçi kim çok yeldi yopurdu şabâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [bulmadı, -ma, -dı]

Çünki tevfiķ refiķ ola hidâyet yâver / **Bulasın** cedd-ile bir pîr-i mükemmel kâmil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14). [bulasın, -a, -sın]

Bulınmaz kâm-kârâ sen kadar milk-i cihân içre / Mürüvvet ma'deni lutf issi vü cûd u şehâ kanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 47). [bulınmaz, -ı, -n, -maz]

bul: Arayarak temin etmek, elde etmek.

Gerçi 'âlem şadefinde **bulınur** niçe dürer / Söz gibi gûşa tokınmadı girân-mâye güher (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 1). [bulınur, -ı, -n, -ur]

bul: (Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak 2. ermek, elde etmek, ulaşmak.

Bulduñ o şem'i yine hāmî gönül / Sûzuña pervâne gibi yansaña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [bulduñ, -duñ]

Beglerinüñ her biri rûy-ı zaferde beg durur / Şâhid-i nuşret o beglerle **bulupdur** zîb ü fer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 24). [bulupdur, -up, -dur]

Şehâda **bulmaz** idi nâmı Hâtem-i Tâyi / Eger ki dest-i cevâduñdan irmese şadâķât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 19). [bulmaz, -maz]

Tîğ oldu fer'-i emn ü qalem aşldur
aňa / **Buldi** emānı tîğ u qalem berr-
i rüzgār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
24, Beyit 6). [buldı, -dı]

Hamdülillāh ki **bulup** ferr ü sa'adet
eyyām / Burc-i ikbāle rücū' itdi
yine bedr-i temām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 1). [bulup,
-up]

Bulınmaz arasañ cümle cihānı bir
aňa beñzer / Güzeller dil-rübālar
serveri a'lā 'Alī Bālī (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 13, Beyit 6).
[bulınmaz, -ı, -n, -maz]

bul: -e ermek, elde etmek,
kazanmak.

Sipih-r-i defter-i devletde kıldı
nāmumı şeb̄t / Ki **buldı** nāme-i
bahtum anuñla 'ünvānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 6). [buldı,
-dı]

Baħr-ı devletden olaldan zāhir ol
dürr-i laṭif / Gerden ü gūş-ı 'arūş-ı
baht **buldı** zīb ü fer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 4). [buldı,
-dı]

bul: (Arayarak veya rastgele) Bir
şey, bir kimse veya bir durumla
karşılaşmak, bulmak. 2. ermek, elde
etmek, ulaşmak; İlahi aşka düşmek.
Tîğ u qalemle **buldı** şebāt u qarār
dehr / Tîğ u qalemle oldu cihān
milki ber-qarār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 4). [buldı, -dı]

bul: (Arayarak veya rastgele) Bir
şey, bir kimse veya bir durumla
karşılaşmak, bulmak. 2. Ermek,
elde etmek, ulaşmak.

Yiller ile **bulmadı** bir şemme bûy-ı
zülfüñi / Ol hevāda gerçi kim çok
yeldi yopurdi şabā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3).
[bulmadı, -ma, -dı]

Cihāna bezl ola ger cür'a-i şarāb-ı
lebūñ / **Bulup** hayāt-ı ebed
qalmaya cihānda memāt (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 31).
[bulup, -up]

Kıldı qalem kerāmeti birle zuhūr-ı
tîğ / **Buldı** qalem izāfete tîğ ile
i'tibār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
24, Beyit 3). [buldı, --dı]

bul: Arayarak temin etmek,
aradığına rastlamak, ermek,
ulaşmak.

Temāşā eyle var anı **bulınmaz** bir
anuñ gibi / Temāşā menba'ı ḥaṭṭ
ma'deni zevk ü şafā kanı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 4).
[bulınmaz, -ın, -maz]

bul: Bulmak, aranılan bir şeye
ulaşmak.

Şıçayazmış sevincinden ziyāde /
Aña şüret
virüp **bulınca** ma'nā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kut'a 11, Beyit 3). [bulınca,
-ınca]

bul-: (Arayarak veya rastgele) Bir
şey, bir kimse veya bir durumla
karşılaşmak.

Buldum şaçuñda leyletü'l-isrā'
haberlerin / Şordum lebūñe mu'ciz-
i 'İsā haberlerin (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1).
[buldum, -du, -m]

Cevherüñ var-ise bāzāra getir iy
ḥvāce / Çoğ olur aña
ḥarīdār **bulur** kıymeti zer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 32).
[bulur, -(u)r]

bul-: (Arayarak veya rastgele) Bir
şey, bir kimse veya bir durumla
karşılaşmak.

Ol taci ḥāke şaldı irüp baht tahtına /
Sen tahta geç ki tāt
saña **buldı** inḥişār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 10).
[buldı, -dı]

bul-: (Arayarak veya rastgele) Bir
şey, bir kimse veya bir durumla
karşılaşmak.

İşitse hikmet ile mantığın
anun **bulmaz** / Ebū ‘Alī gibi yüz
biñ hākīm nuṭṭa mecāl (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 31, Beyit 13).
[bulmaz, -ımaz]

bul-: Aradığını elde etmek,
aradığına rastlamak.

Eyledün la‘lün gibi cānum içinde
yirüñi / Çünkü nakşuñda
senün **bulmadılar** tezvîrünü (Kara
Fazlī Dīvânı, Muhammes 2, Beyit
4). [bulmadılar, -ma, -dı, -lar]

bul-: Arayarak temin etmek, elde
etmek.

Bulmazdı kuluñ olmasa şāhān-ı
cihān-dār / Eyvān-ı felek-rif‘at ü
kaşr-ı felek-āsā (Kara Fazlī Dīvânı,
Kaside 2, Beyit 7). [bulmazdı, -
maz, -dı]

Bulup bir iki gün ruḥşat o müfsid
çok fesād itdi / Ümîd oldur velî
vara fesāda çār erkânı (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 17, Beyit 10).
[bulup, -up]

Zihî şehen-şeh-i ‘ālî ki kaşr-ı
kadrine çerḥ / İrişmeye **bula** biñ
mertebe eger derecāt (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 23, Beyit 36). [bula,
-a]

Olmazsa vefā-
dārını **bulmaqlığa** imkân / Hercāyi
güzel sevmeyeyin tevbeler
olsun (Kara Fazlī Dīvânı, Murabba
5, Beyit 8). [bulmaqlığa, -mak, -lığ,
-a]

bul-: (... gibi) görmek, öyle
olduğunu düşünmek.

Dest-i cūd ile **bulur** zîveri ‘aḳd-i
eyyām / Bād-ı luṭf ile olur tâze gül-
istān-ı cihān (Kara Fazlī Dīvânı,
Kaside 26, Beyit 23). [bulur, -(u)r]

bul-: (... gibi) görmek, öyle
olduğunu düşünmek, zannetmek.

Guşşadan fāriğ olup şādiden
istignā **bulur** / Bü’l-‘aceb hāletdür
el-haḳ şūfiyā hālāt-ı ‘ışḳ (Kara

Fazlī Dīvânı, Gazel 111, Beyit 5).
[bulur, -(u)r]

Ya‘nî kim ol serv-i büstān-ı kerem
/ Kim **bulur** andan cihān zîb ü
feri (Kara Fazlī Dīvânı, Tarih 3,
Beyit 2). [bulur, -(u)r]

bul-: Arayarak temin etmek,
ermek, ulaşmak, ele geçirmek.

Çekse elmās-ı sūḥandan tîğ
hergiz **bulmaya** / Feth-i milk-i
hamdın anun hîçbir kes sözi
kes (Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 1,
Beyit 17). [bulmaya, --ma, --(y)a, -
]

bü’l-‘aceb: Çok acayip, çok tuhaf,
çok şaşılacak şey 2. çok orijinal.

Guşşadan fāriğ olup şādiden istignā
bulur / **Bü’l-‘aceb** hāletdür el-haḳ
şūfiyā hālāt-ı ‘ışḳ (Kara Fazlī
Dīvânı, Gazel 111, Beyit 5). [bü’l-
‘aceb,]

bülbül: Ar. Maruf güzel sesli kuş,
hezar.

Bülbülüñ şıklığı diñdi vü ḥuzurı
uçdı / Gördi kim gül açılup gözine
girdi diken (Kara Fazlī Dīvânı,
Kaside 30, Beyit 6). [bülbülüñ, -ün
]

bülbül: Güzel sesli maruf kuş.

Beñzedi sîh-i kebāba yine şāḥ-ı
gülşen / İtmege **bülbülünü** âteş-i
gamda biryān (Kara Fazlī Dīvânı,
Kaside 33, Beyit 7). [bülbülünü, -ini
]

bülbül: Güzel sesiyle bilinen kuş 2.
Aşık.

Bî-hār bir güli yok u **bülbüllü** bāğı
yok / Destinde lāle-büy ki anun
büy-ı dāğı yok (Kara Fazlī Dīvânı,
Muhammes 1, Beyit 14). [bülbüllü,
-li]

bülbül: Bülbül 2. âşık.

Allar gey kim bakıcaḳ gül yüzünüñ
alına / Alına ben **bülbülüñ** gibi

saña iy gül hezār (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3).
[bûlbûlûñ, -ûñ]
Çözdi sünbüller benümçün turre-i tarrârını /
Dökdi **bûlbüller** gözinden eşk-i gevher-bârını (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 6). [bûlbüller, -ler]
Açılup gülşende güller 'ıyş ider gördüm seher / Karşusunda şevk ile **bûlbüller** eyler nâleler (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 3). [bûlbüller, -ler]

bûlbül: 1. Güzel sesli kuş, 2. Aşık.
'Aceb mi **bûlbûlûñ** olsa görenler gülşen-i hüsnuñ / Bahār olduğça artar iy perî dîvâne vü şeydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [bûlbûlûñ, -ün]
Âh u efgân oldı kârım hicrde sensüz benüm / Nâle itmez gerçi kim **bûlbül** gülistândan cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [bûlbül,]
Hâr elinden **bûlbül** ağılarsa 'aceb mi Fazliyâ / Goncanuñ yanına geçmiş gösterür barmak aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [bûlbül,]
Hvân-ı hüsniinde pür oldı gülleruñ şahn-ı çemen / **Bûlbûli** cem' itmege âb-ı revân eyler şalâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3). [bûlbûli, -i]
İy firkatinde ol gülüñ hâli nedür diyin baña / Hâli nolisar **bûlbûlûñ** olsa gülistândan cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [bûlbûlûñ, -ün]
Bâğ-ı âlemde ne bir sencileyin gül bulunur / Ne senüñ gibi güle dil gibi **bûlbül** bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1). [bûlbül,]
Gülşen-i küyında efgân eyle herdem Fazliyâ / **Bûlbûlûñ** ol yüzi gül çün zâr u nâlânın sever (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5). [bûlbûlûñ, -ün]
Ben bahâristân-ı hüsnuñ naql idersem lâl olur / Gerçi **bûlbül** geh Gülistân u gehî Büstân okur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6). [bûlbül,]
Allar geyse içine taşına ben **bûlbûlûñ** / Hün-ı dilden al ider ol gül derünün lâle-vâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [bûlbûlûñ, -ün]
Ruhsârı yiter yârûñ 'uşşâka gül-i aħmer / Berķ-i güli yâd itme **bûlbül** varak-ı diger (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [bûlbül,]
Bûlbül hezâr nâle ile râhat olmasun / Bâlîn ü pisterini idüp hâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 26). [bûlbül,]
Bûlbûlûñ şıklığı diñdi vü huzûrı uçdı / Gördi kim gül açılup oldı çemen hâr-istân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 8). [bûlbûlûñ, -ün]

bûlbül-i bâğ-ı belâ: "Bela" bahçesinin bûlbülü.
Bûlbül-i bâğ-ı belâya kıılmağa zerrîn kafes / Çāk çāk itdi ser-â-ser sînemi tîğ-ı belâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [bûlbül-i bâğ-ı belâ, -y, -a]

bûlbül-i gül-zâr-ı ma'ânî: Mana gül bahçesinin bûlbülü.
Dili bir bûlbül-i gül-zâr-ı ma'ânîdür kim / Eylemek luṭf-ı kelâmını bedî' ola beyân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 28). [bûlbül-i gül-zâr-ı ma'ânî, -dür]

bûlbül-i gūyâ: Söyleyen bûlbül, konuşan bûlbül.
Nihâl-i şîve olmışdur ser-â-ser **bûlbül-i gūyâ** / Çemende şalınurlar serv gibi nâz ile tenhâ (Kara Fazlî Dîvânı,

Muhammes 4, Beyit 4). [bülbul-i gūyā,]

Ah kim gurbetde gönlüm oldu
yârından cüdâ / **Bülbul-i gūyā** gibi
bâğ u bahârından cüdâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1).
[bülbul-i gūyā,]

bülbul-i gūyā: Söyleyen, şakıyan
bülbul 2. 'âşık.

Fazlî-i bî-çâre iy gül hüsnüñüñ
şeydâsıdır / Gül-sitân-ı 'ışkuñuñ
bir bülbul-i gūyâsıdır (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 18, Beyit 9).
[bülbul-i gūyā, -sı, -dur]

bülbul-i gūyā: Şakıyan, öten
bülbul.

Ne bilsün Fazlî'yi hüsn ü kelâma
olmayan mâlik / Kulağı olmayanlar
bülbul-i gūyâyı bilmezler (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7).
[bülbul-i gūyā, -yı]

bülbul-i gūyā ol: Söyleyen bülbul,
konuşan bülbul olmak.

Gül yüzüñ gördükçe Fazlî gibi
itmezdi figân / Olmasa 'âşık eger
kim bülbul-i gūyā saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [bülbul-
i gūyā ol, -ma, -sa]

**bülbul-i merğüb-
elhân:** Nağmelerine rağbet edilen
bülbul.

Her zemânda gül-i ma'nâyı görür
dir minķâr / Bâğ-ı nazm içre
dili **bülbul-i merğüb-elhân** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 31).
[bülbul-i merğüb-elhân,]

bülbul-veş: Bülbul gibi.

Şevk ü şadîde olursa halk **bülbul-
veş** n'ola / Bâğ-ı âlemde açıldı çün
gül-i handân-ı fetḥ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4).
[bülbul-veş,]

büleğâ: Belagat sahipleri, beliğ
söz söyleyenler.

Nazar çü kâle degül kâ'ile olur ne
'aceb / Hurûş idüp cühelâ ger
hamûş ola **büleğâ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8). [büleğâ,
]

bülend: Yüce, yüksek.

Bülenddür ne tereddüd merâtib-i
şu'arâ / Velî derûnumı yakdı
denâ'at-i şürekâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1).
[bülenddür, -dür]

bülend: Yüksek, yüce, ulu.

Bülenddür bu şütür hücre gerçi pest
olur / O hücre vü şütürüñ vaşf u
midḥatında sülḥen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47).
[bülenddür, -dür]

bülend ol: Yüksek olmak.

Her ne si'ri kim baña ol serv-ķâmet
söyledür / Râstî gâyet bülend olur
kıyâmet söyledür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [bülend
ol, -ur]

bülend-i ser: Başı yüce.

Tahtuñ Hudâ refi' ide
tâcuñ **bülend-i ser** / Taht üzre ol
murâduñ ile tâc-dâr-vâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 42).
[bülend-i ser,]

bü'l-füzûl: Boş boğaz, geveze,
dangalak [bunun da aslı "ebu'l-
füzûl"den muhaffestir. İtibaren
Fârisîdir. "ebu'l-füzûl" suretinde
kullanılmaz. bu'l-füzûlâne bu'l-
füzûcasına.

Fazluña inkâr ider her **bü'l-füzûl** /
Fazliyâ olsañ Fuzâ'il bin
'Iyâz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
106, Beyit 5). [bü'l-füzûl,]

bü'l-heves: Her şeye istekli, isteği
çok.

Hevâdur mâ-sivâ meyli anı iy **bü'l-
heves** terk it / Hevâ-yı 'İşka cân ile
hevâ-dâr ol hevâ-dâr ol (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [bü'l-heves,]

bulın-: *Bulma işine konu olmak.*

Her ârâda **bulınur** ol cihân-ârâyı bilmezler / Yabanlarda arar halk-ı cihân arayıbilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [*bulınur, -ur*]

bulınmaz: *Elde olmayan, mevcut olmayan.*

Hadeng-i âhı düşmezmiş yire tîr-i kazâ gibi / **Bulınmazsa** n'ola yayın çeker Hallâc-ı Manşûr'ûn (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3*). [*bulınmazsa, -sa*]

bulun: *Bulunmak, yer almak, mevcut olmak.*

Bâğ-ı 'âlemde ne bir sencileyin gül **bulunur** / Ne senüñ gibi güle dil gibi bülbül **bulunur** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [*bulunur, -ur*]

bulun: *Bir şeyin var olma durumu.*

Bâğ-ı 'âlemde ne bir sencileyin gül **bulunur** / Ne senüñ gibi güle dil gibi bülbül **bulunur** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [*bulunur, -ur*]

Bâğ-ı 'âlemde ne kıddüñ gibi bir serv olur / Ne ser-i zülf-i siyâhuñ gibi sünbül **bulunur** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [*bulunur, -ur*]

Sende ne zerre kadar mihr ü vefâ fehm olunur / Kıl kadar bende ne şabr ile tahammül **bulunur** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [*bulunur, -ur*]

'Işk-ı dilde ne şafâ kodı ne hod zevk velî / Fazlîyâ miñnet ü endüh ile gulgul **bulunur** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5*). [*bulunur, -ur*]

bulunur: (*Arayarak veya rastgele*)

bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Ne cihân içre senüñ gibi güzel şâh olur / Ne saña bencileyin gam-zede bir kıl **bulunur** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [*bulunur,]*

büm: *Baykuş.*

İy dil çü **büm** pâyı yeter bu harâba baş / Şeh-bâz-ı evcsin kademüñ nüh-kıbâba baş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1*). [*büm,]*

bunca: *1) Epey, çok. 2) Bu kadar, bu denli.*

Her kadeh kim çekerüm ulu güneş dîrsin şerr / Merhamet kıl nice bir **bunca** günâhı çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4*). [*bunca,]*

bunda: *Burada, bu konuda.*

Gerçi kim ben **bundayum** ammâ ki gönüm andadır / Her yañeden kim benüm ol şâh-ı devrânüm gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [*bundayum, -y, -um*]

bünyâd: *Asıl, esas, temel.*

Top-ı âhumdan benüm taşına gelmez hiç zarar / Qal'a-i derd ü belânuñ ne 'aceb **bünyâdı** var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*). [*bünyâdı, -ı*]

bünyân-ı memleket: *Memleket binası.*

Oldukça 'adl-i 'âm ile **bünyân-ı memleket** / Ma'mûr ola vücûduñ ile hânedân-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 32*). [*bünyân-ı memleket,]*

bur: *Bükme, çevirmek, kıvrırmak.*

Kimsenüñ **burmaz** kulağın kimse iy şâhib-vücûd / Ber-bat u çengüñ meger bezmüñde erbâb-ı

sürüd (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 17). [burmaz, -maz]

burak: Hz. Muhammed'in Mî-raç'ta bindiği binek.

İrişdi hücreşine çün **Burāk** hem-çü şütür / Bu hücreden şütürü taşra oldu sāye-figen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19). [burāk,]

Mānend-i murğ bāl açup uçardı yürise / Bir berķ-seyr idi n'ola dirsem **Burāk** aña (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 9). [burāk,]

Evşāfi menziline o Şāhuñ irişmeye / Tab'uñ **Burāk** gibi eger berķ-seyr ola (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 31). [burāk,]

Ola cennetde ol **Burāk'a** süvār / Öñce ğilmān kamu yayağ olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 65). [burāk'a, -'a]

burak: Hz. Muhammed'in Mîraç'ta bindiği binek.

Çekerse hücreşi semtine rahtum üştür-i mevt / Şütür **Burāk** ola hücre cinān u hulle kefen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25). [burāk,]

burāk-ı sünen: Burak ahlaklı.

Ne hücre vü ne şütür Hāk bilür ki baña olur / O hücre huld-i nişān u şütür **Burāk-ı sünen** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 38). [burāk-ı sünen,]

burc: Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldıza verilen ad.

Feşāhat dürci içre cem' kıldum / Belāgat **burc** üzre şem' kıldum (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 7, Beyit 2). [burc, -ı]

burc: Gök küresinde güneşin bir yıl zarfında devrettiği, üzerinde 12 takım yıldızın sıralandığı kuşak biçimindeki alan, Zodyak.

Dil sa'adet **burc** üzredür biter hürşid-i fer / Kim odur dürc-i belālar içre dürr-i mu'teber (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 1). [burc, -ı]

burc-ı āsmān it: Gökyüzünün yıldız kümeleri etmek.

Ķāmetin her kim ümīd-i vaşl ile idüp kemān / Tır-i āhuñ menziline itse burc-ı āsmān (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 5). [burc-ı āsmān it, -se]

burc-ı beden: Beden hisarı 2. ruhu içinde hapseden maddi varlık: ten.

Yine burc-ı bedenden cān sevincinden çıkayazdı / Nigāruñ göñline girdüm demürden bir hişār aldum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 5). [burc-ı beden, -den]

burc-ı cemāl: Güzelliğin yıldız kümesi.

'Ārızun hürşid ü alnuñ māhdur kaşuñ hilāl / Menzilüñ hürşid-i 'ālem-tāb-veş **burc-ı cemāl** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 5). [burc-ı cemāl,]

burc-ı devlet: Mutluluk yıldızı.

Zulmet-i şām-ı ğam oldu ref' 'ālemden yine / Burc-ı devletden tülü' itdi meh-i tābān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8). [burc-ı devlet, -den]

burc-i ikbāl: Yüksek bir makama erişilmiş olma durumu, saltanat burcu; saltanat makamı, hükümdarlık.

Ĥamdülillāh ki bulup ferr ü sa'adet eyyām / Burc-i ikbāle rücū' itdi yine bedr-i temām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 1). [burc-i ikbāl, -e]

burc-ı sa'adet: Mutluluk burcu.

Burc-ı sa'adet içre bir mähdur ki
el-hakk / Seyr itmedi nazîrin nüh
çerh ü heft ahter (*Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3*). [*burc-ı
sa'adet,]*

burc-ı sa'adet: Mutluluk burcu.

Yine cihāna şeref virdi Hazret-i
müte'āl / Ki toğdı burc-ı sa'adetden
āfitāb-ı kemāl (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 1*). [*burc-ı
sa'adet, -den]*

burc-ı sa'adet ol: Saadet
burcunun yıldızı olmak.

Meskenüñ burc-ı sa'adet ola hürşid
gibi / Tā ki virdükce şeref dehre
ser-ā-ser nevrüz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 32*).
[*burc-ı sa'adet ol, -a]*

burc-ı saltanat: Saltanat burcu.

Ḳanı ol burc-ı saltanat mähı /
Ya'ni şāh-ı cihān Mehemmed
Ḥān (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 6*). [*burc-ı saltanat,]*

burc-ı sipihr: Zodyak üzerinde yer
alan 12 takım yıldızdan her biri. 2.
Gökyüzünün kale burcu, Güneş.

Revāk-ı kadrine irmekde dest
kütehdür / Egerçi burc-ı sipihre
ider kemend-i hayāl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 10*).
[*burc-ı sipihr, -e]*

burhān: Delil, ispat.

Çün nefes itdüñ nefes iy şāh
canlanmak gerek / Olmusam ihsāna
lāyık hüccet ü burhānla (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1*).
[*burhānla, -la]*

Sensin el-hakk kerem ü 'izz ü
şeref burhānı / Saña her vech ile
şihhat yaraşur sultānum (*Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3*).
[*burhānı, -ı]*

burhān: Kanıt, delil, hüccet,
beyyine.

Şoḥbet ü burhān ne lāzımdur
'ulüvv-i şānına / Fer' çünkim aşla
tābi'dür bilür şāhib-hüner (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 15*).
[*burhān,]*

burhān: Kanıt, delil, hüccet.

Ma'arif ehline kıl her-dem iltifātı
ziyād / K'odur zekāvet ü 'akluñ
delil ü burhānı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 24*).
[*burhānı, -ı]*

Oldı rüşen çihresinde pertev-i
devlet anuñ / Şemsden azherdür ol
hulk aña burhānı nider (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 13*).
[*burhānı, -ı]*

burhān: Delil, ispat, kanıt.

Aña da'vā-yı devletde ne lāzım
hüccet ü burhān / Cihānda luḡ u
cūd ile çü nāmın eyledi imzā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 55*).
[*burhān,]*

burhān-ı sātı: Yüce delil.

Cemāl-i Ḥakk'a envār-ı ruḡuñ
burhān-ı sātı'dür / Cemāl-ullah
hür-ı şemşir-i gamzeñ naşş-ı
kātı'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
84, Beyit 1*). [*burhān-ı sātı, -dür]*

bürin: Bürünmek.

Ka'be-i kūyuñı tavf eylemege
niyyet idüp / Her şehir tā'at için
şubḥ bürinür ihrām (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 22*).
[*bürinür, -ür]*

bürkân-ı feth: Yanardağın fethi.

Ḥün-ı ā'dādan olupdur lā'l her
seng-i siyeh / Pād-şāhā rezm-
gāhuñdur senüñ bürkân-ı
feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 30*). [*bürkân-ı feth,]*

bürüdet: Maddi ve manevi
soğukluk.

Ḥüsrev-i bāğa şalup peyk-i şabāyı
ol / Bu bürüdet haberin eyledi

takrîr ü beyân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 5). [bürüdet,]

büse: Öpme, öpücük.

Döstüm 'ömründe bir **büseñ** alanlar
haşre dek / Zinde ola Hızır gibi
görmeye hergiz memât (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [büseñ,
-ñ]

Büsedden men' itme cânâ Fazlî'yi /
Hoş degül ehl-i kerem itmek
lecâc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52,
Beyit 5). [büsedden, -den]

Ten ü cân u dil ü dînini fedâ itdi
saña / Bes durur Fazlî'ye
bir **büse** iderseñ ta'vîz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [büse,
]

Şâhdan kullara 'ıdiyye şehâ
'âdetdür / Lebleriñden n'ola
kılsam yine bir **büse** su'al (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 20).
[büse,]

büse: Öpücük.

Bir lebi 'İsî ki geh
geh **büsesinden** cân vire / Yolına
ölmeklige ol dil-rübâdan kim
kaçar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
57, Beyit 4). [büsesinden, -si, -n, -
den]

büse: Öpücük.

Alup başum ele ben kim temennâ
eylerüm **büseñ** / Şarâba giderüm
güyâ elümde bir kabâğum
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 4). [büseñ, -ñ]

büse-i lâ'l-i leb-i cân-bahş-ı

dilber: Sevgilinin can ihsan eden,
lal gibi kırmızı dudaklarının
öpücüğü.

Fazliyâ var mı cihânda bâğ-ı 'Işk
içre 'aceb / Büse-i lâ'l-i leb-i cân-
bahş-ı dilberden lezîz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [büse-i
lâ'l-i leb-i cân-bahş-ı dilber,]

büsesini al: Öpmek, öpücük almak.

Büsesini alımaazduñ yalıñuz cân ile
sen / Ser dañı iy dil eger olmasa
sermâye saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 7, Beyit 2). [büsesini al, -
ımaaz, -duñ]

büstân: Bağ, bahçe.

İşidicek dem-i serdini bu resme tâ
dek / Geçdi aķ pak yüzi havf itdi
ziyâde **büstân** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 6). [büstân,]

büstân: İranlı şair Sadî'nin Farsça
mesnevisi.

Sa'd-ı Zengî'nüñ adın kim bilür idi
şâhâ / Virmese Sa'di
Gülistân'la **Büstân'da** haber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 40).
[büstân'da, -da]

büstân kıl: Bahçe düzenlemek.

Tâze vü ser-sebz olup kıl geşt-i bâğ
u büstân / İrmesün 'ömrüñ
gülistânına âşâr-ı hazân (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 32).
[büstân kıl,]

büstân-ı 'adl: Adalet bahçesi.

İy tâze bûy-ı hulkuñ ile **büstân-ı**
'adl / Hürrem hevâ-yı luţfuñ ile
gül-sitân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 1). [büstân-ı 'adl,
]

büstân-ı feth: Bahçelerin fethi.

Yüz kodılar hâke pâ-der-gil olup
düşmenleri / Tâze ter oldı bulup
neşv ü nemâ **büstân-ı feth** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 19).
[büstân-ı feth,]

büstân-ı sultân: Sultanın bahçesi.

Sirâc-ı millet ü dîn Şâh Muştafâ
â'nî / Nihâl-i bâr durur büstân-ı
sultânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
14, Beyit 14). [büstân-ı sultân, -ı]

büt: Put gibi güzel sevgili.

'Ayb eyleme şüfî o **büte** secdeler
itsem / Lâyık mı k'ide mü'min olan

terk-i ferāyîz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4*). [büte, -e]
Bir **bütûn** 'ışkına zünnâr-ı
maḥabbet bağlanup / Mescidi terk
eyledük her-dem
kilîsâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [bütûn, -üñ]

büt: *Güzel, sevgili.*

Cānum al sevdā-yı küfr-i kākūlinde
ol **bütûn** / Yâ İlāhî eyleme şoñ
demde ĩmāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4*). [bütûn, -üñ]

Küfr-i zülfın ol **bütûn** her kim ki
ĩmān bilmeye / Dīni için müfti-i
'uşşāk anı tekfır ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [bütûn, -üñ]

O **bütûn** küfrüne ĩmān diyeni ğayb
itmez / Nışf-ı dīn añladı iy şeyḫ şu
kim inşāfı (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3*). [bütûn, -üñ]

büt-hāne: *Puthane* 2.
Müslümanlığa ters düşen mekan.
Toptolu sīmīn şanemle bu ḥarāb-
ābādda / Nüh felek gibi bugün **büt-
hāneler** gördüñ mi hıç (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6*). [büt-
hāneler, -ler]

büt-hāne: *Put evi, puthane, içinde
güzel heykeller bulunan tapınak //
gönül.*

Ger Ka'be vü **büt-hāne** vü ger
ḥān-kāh-ı deyr / Senden degül anlar
dükeli ḥālî vü tenhā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8*). [büt-
hāne,]

büt-i hevā: *Havanın güzelliği.*

Büt-i hevāyı şıdı ehl-i hac Ḥalīl-āsā
/ Yüzün düşüp ḥacil oldı hezār Lāt
u Menāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 6*). [büt-i hevā, -ı]

büt-i hūb: *Güzel Hristiyan kızı.*

Naḫsı yā Rab ol büt-i ḥūbuñ niçe
zībā olur / Her feni yazmakda 'āciz
kaldılar naḫḫāşlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4*). [büt-i
ḥūb,]

bütûn: *Bütün, belgisiz sıfat.*

Ne ben hemān ki **bütûn** ḥalk-ı
'ālem eylerler / Du'ā-yı devletüñi
rūz u hefte vü meh ü sāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 24*). [bütûn,]

bütûn: *Bütün, tüm, hepsi, tamamı.*

Bu ne ḥüsn-i bī-nazīr olur ki ancak
ben degül / Mübtelā olmuş benüm
yārüm **bütûn** dünyā saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3*). [bütûn,]

bütûn: *Bütün, hepsi, tamamı. 2.
Herkes.*

Nāmı tutup cihānı **bütûn** 'adl ü dād
ile / Cāndan muḥibbi olmuş idi pīrle
vü cūvān (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 11*). [bütûn,]

büy: *Far. Koku.*

Ṭolasursın **büy** için zülfine yārūñ
iy göñül / 'Ākıbet bir bend
geçmeyince kıomaz bū saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [büy,]

büy-ı dāğ: *Koku dağı.*

Bī-ḥār bir güli yok u bülbülli bāğı
yok / Destinde lāle-büy ki anuñ
büy-ı dāğı yok (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 14*). [büy-ı
dāğ, -ı]

büy-ı ḥulḳ: *Huy (karakter, mizaç)
kokusu.*

Büy-ı ḥulḳ ile mu'aṭṭardur dimāğ-ı
kā'ināt / Deñ getürsın şimdiden
girü kıokuyı misk-i ter (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 30*). [büy-ı
ḥulḳ,]

İy taze büy-ı ḥulḳuñ ile büstān-ı
'adl / Ḥürrem hevā-yı lūṭfuñ ile

göl-sitân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 1). [bûy-ı hulk, -uñ]

Bûy-ı hulkun tatalı dehri düşüp sevdâya / Reşk ile bağrını hün eyledi misk-i Hotan'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 17). [bûy-ı hulk, -uñ]

bûy-ı hulk: İyi huy ve ahlakın kokusu.

Mihr-i râyuñla münevver her diyâr / Bûy-ı hulkunla mu'a'ttar her meşâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 5). [bûy-ı hulk, -uñ, -l, -a]

bûy-ı lutf: Cömertlik kokusu.

Açılıb bâğ-ı vücūdında sa'âdet gülleri / Gülşen-i 'âlemde kılsun bûy-ı lutfından eşer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 28). [bûy-ı lutf, -ın, -dan]

bûy-ı mevt: Ölüm kokusu.

Şirtında şân yağırlarıdır taze taze gül / Her lahza bûy-ı mevt gelir andan âşikâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 12). [bûy-ı mevt,]

bûy-ı vuşlat: Kavuşma kokusu.

Çün naşib olmadı bir gün bize bûy-ı vuşlat / Gül gibi elde iken bâğ-ı zemânda fırsat (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 7). [bûy-ı vuşlat,]

bûy-ı zülf: Saç kokusu.

Bûy-ı zülfünden meger dem urdı gülşende şabâ / K'oldı sünbüller bu sevdâdan perîşân-hâl aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [bûy-ı zülf, -üñ, -den]

bûy-ı zülf: Saç kokusu.

Yiller ile bulmadı bir şemme bûy-ı zülfüñi / Ol hevâda gerçi kim çok yeldi yopurdu şabâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [bûy-ı zülf, -ün, -i]

Yiller ile bulmadı bir şemme bûy-ı zülfüñi / Ol hevâda gerçi kim çok yeldi yopurdu şabâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [bûy-ı zülf, -ü, -ñ, -i]

büyük: Boyutları benzerlerinden fazla olan, azametli, haşmetli, yüce.

Simâtnı göricek ol büyük garrâ çöreklerle / Didüm bir âsümândur kim pür itmiş mihr ü mäh anı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 17). [büyük,]

buyur: Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.

Kirpiklerinüñ 'askerini dizdi bir yire / Buyurdu Fazlî cānuma yağmā haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [buyurdu, -dı]

buyur: "Buyurun" diyerek davet etmek.

İy kerem-kānı mürüvvet ma'deni lutf it buyur / Pāyuña yüz sürmege başumda devlet var mıdır (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 1). [buyur,]

büzül: Solmak.

Korkusından büzülüp beñzi şarardı bāguñ / Şu kadar hışm ile geldi çemene bād-ı hāzān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 3). [büzülüp, -üp]

C

cā: Far. Yer, makam, mahal, mevki.

Qo Fazlî gūşe-i mey-hānelerde
mu'tekif olsun / Cināndan zāhidā
biñ mertebe ol cā baña yegdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [cā,]

Qanda hem-menzil olam ben saña
iy mäh-ı münîr / Saña cā evc-i
cemāl ü baña cā hāk-ı hāzîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2).
[cā,]

Qanda hem-menzil olam ben saña
iy mäh-ı münîr / Saña cā evc-i
cemāl ü baña cā hāk-ı hāzîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2).
[cā,]

cā eyle: Yer edinmek.

Maşrıqda bir kişi aña olsa süvār
eger / Mağrib zemîni eyler idi bir
adımda cā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 7). [cā eyle, -r]

cādū: Büyücü İl Sevgilinin gözleri.

Zülfünüñ her tārı bir ejder görünür
Fazliyā / Kim bilür ne sihr ider ol
gözleri cādū saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [cādū,]

cāh: İtibar, makam, mevki.

Mezheb ü cāh istemez sultāna baş
indürmezüz / Ne vezîrinde bu
dünyānuñ ne pāşasında yuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9).
[cāh,]

cāh kıl: İtibar kılmak.

Qılup Şeh Muştafā hVānî ziyāfet /
Cihānda kıldı 'arz-ı haşmet ü cāh
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 3). [cāh kıl, -dı]

cāhil: Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.

Çünkü nefsinin bilen Hakk'ı bilür
didi Resül / Ne içün bilmege sa'y
itmeyesin iy cāhil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32). [cāhil,]

cām: Ar. 1. Kadeh.

Şun beru ol cāmı mest it şöyle kim
/ Toymayam olursa cān tenden
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2,
Beyit 3). [cāmı, -ı]

cām: Kadeh.

Eylerüm bir cām-ile biñ guşsa
derdine 'ilāc / Bilmezem yā Rab ne
hikmetdür bu hāzıqlık baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2).
[cām-ile, -ile]

cām: 1. kadeh 2. şarap.

Cigerüm kanı şarāb oldu gözüm
cām saña / İçürür zehr-i gamı iy
göñül eyyām saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [cām,]

Dil-i pür-guşsam oldu vādi-i gam
içre nā-peydā / Meded bir iki māl-
ā-māl cām it sākiyā peydā (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1).
[cām,]

Lâ'lüñe geh **cām** u geh mey virse
dil olmaz 'aceb / Sâkiyâ eyler ğalať
çünkü ide güftâr mest (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3*). [cām,]

Cām māl-â-māl elinde sâki hüsnuñ
vaşf ider / Güyiyâ kim Şeyh
Câmî'dür Bahâristân okur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*).
[cām,]

Bir iki **cām** ile biñ ğuşsa derdine
'ilâc eyle / Cihâna 'arz-ı hikmet
eyle hâzıklık zemânıdur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4*).
[cām,]

Çü kaşd-ı bezm ide sâkî-i zer-
piyâle-i mihr / Şarâbla pür ider
cām mâh-ı tâbânı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 20*). [cām,
]

Bir elde **cām** tut bir elüñde müdâm
tîğ / Kim biri baħr-ı luťf durur biri
kân-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 18*). [cām,]

Rif'atüñ bezminde ħurşîd ü kamer /
Biri zerrîn biri sîmîn iki **cām** (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 3*).
[cām,]

Elde **cām** u dilde her-dem fikrimüz
dil-dârdur / Rûz u şeb eglencemüz
ebyât ile es'ârdur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 15*).
[cām,]

Şüretâ kim bendeyüz ma'nîde
sultânlar bizüz / Sâkiyâ şun **cāmı**
Sultân Muştafâlîlerdenüz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
6*). [cāmı, -ı]

Şâh odur biz bâzu-yı devletde şeh-
bâz olmışuz / Sâkiyâ şun **cāmı**
Sultân Muştafâlîlerdenüz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
8*). [cāmı, -ı]

Tab'ımız envâr-ı 'irfân ile
enverdür bizüm / Sâkiyâ şun **cāmı**
Sultân Muştafâlîlerdenüz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
10*). [cāmı, -ı]

Vaķtimüz hoş kârımız zevķ u
şafâlardur bizüm / Sâkiyâ şun **cāmı**
Sultân Muştafâlîlerdenüz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
12*). [cāmı, -ı]

Tab'-ı derrâkı anuñ her hâlden
âġâhdur / Sâkiyâ şun **cāmı** Sultân
Muştafâlîlerdenüz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 14*).
[cāmı, -ı]

Bize Fazlî gibi medħ itmek o şâhı
kârdur / Sâkiyâ şun **cāmı** Sultân
Muştafâlîlerdenüz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 16*).
[cāmı, -ı]

Zât-ı pâkın 'ıyş u nüş u zevķe
makrûn eylesün / Sâkiyâ şun **cāmı**
Sultân Muştafâlîlerdenüz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
18*). [cāmı, -ı]

cām: Kadeh.

Cümle beyti al **cāmuñ** vaşfidur iy
lâle ħumâr / Fazlî'nüñ bu şi'rine
dirsem 'aceb mi lâle-zâr (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7*).
[cāmuñ, -uñ]

cām: Bardak, kadeh.

Lebüñ gamında gözüm **cāmını**
kılup pür hūn / Şunar tolu tolu sākī-
i gam müdām baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [cāmını,
-ı, -n, -ı]

Halka şādī vü tarab **cāmını** feyz
itdi kamu / Oldı ol cām-ı tarab-
nākla herkes hoş-hāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 4).
[cāmını, -ı, -n, -ı]

Läle **cāmını** urup yire getürdi ayağı
/ Gördi kim şāh-ı hazān geldi
bozup encümeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 3).
[cāmını, -ı, -n, -ı]

Luţf idüp dōstlara düşmeni kahr
eylemege / Bir eli **cām** tutar bir eli
tīg-ı rahşān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 34). [cām,]

Acıdup bāde gibi rûze bizüm
cānımız / **Cām** gibi kurudup tırur
idi kanımız (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 23, Beyit 9). [cām,]

Cām gibi eşk-i hūnīnüm idüp
gözden revān / Mācerā-yı şöhet-i
cānānı aındum ağladum (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 24, Beyit 8).
[cām,]

İtmezüz dehr-i denīye meyl
‘ālīlerdenüz / Sākiyā şun **cāmı**
Sultān Muştāfālilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
2). [cāmı, -ı]

Nāzüküz ‘ādet nezāketdür
zerāfetdür bize / Sākiyā şun **cāmı**
Sultān Muştāfālilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
4). [cāmı, -ı]

cām: Kadeh. 2. Şarap.

Lebüñ **cāmın** ne bilsün şūfī
ağzından ırağ olsun / İçüp zevk
itmeyenler lezzeti şahbāyı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 6). [cāmın, -ı, -n]

cām: Cam veya topraktan yapılmış
bardak, içki kadehi; şarap.

Leb-i habīb olur ise cinānda **cām**
baña / Tahūra māyil olursam ola
harām baña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 13, Beyit 1). [cām,]

cāme: Elbise.

Pehlū-keş ola diyü çü **cāme** o
vefāsuz / Dem olmadı āvāre göñül
ola recāsuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 10, Beyit 9). [cāme,]

cāme: Elbise, çamaşır, giyecek şey.

Egnüme şafā **cāmesini** eyledi
kūtāh / Āvāreler aparası çık Derzi
Memī Şāh (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 10, Beyit 2). [cāmesini, -
si, -n, -i]

cāme-i fāhîr: Gösterişli elbise.

‘İd irüp şādān olup mecmū ‘-ı etfāl-
i cihān / **Cāme-i fāhîr** geyüp
bağlanduğınca dūr kemer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 22).
[cāme-i fāhîr,]

cāme-i ‘ömr: Ömür elbisesi.

Kessin ben isem cāme-i 'ömrin o
kabānuñ / Āvāreler aparası çık
Derzi Memī Şāh (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 6).
[cāme-i 'ömr, -in]

cāme-i şāf: Saf elbise.

Cāme-i şāfı çıkarup teni 'üryān
idelüm / Göz yaşın lā'l-i lebi
yādına efşān idelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 13).
[cāme-i şāf, -ı]

cāme-i sebz: Yeşil elbise.

Sen serv-қadi cāme-i sebz ile
göreliden / Şu gibi revān oldu göñül
iy yüzi gülşen (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 20, Beyit 5). [cāme-i
sebz,]

cām-ı 'adl: Adalet kadehi.

Cām-ı 'adl al bir ele tîğ-ı siyāset
birine / Elin al dostlarıñ
düşmeniñüñ başını çal (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 33). [cām-
ı 'adl,]

cām-ı 'adli: Adalet kadehi.

Fazlî'ye şun cām-ı 'adli guşşadan
eyle hālāş / Yoḥsa devrān öldürür
zulm ü sitemden sākiyā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7).
[cām-ı 'adli,]

cām-ı bā-şafā: Mutluluk veren kadeh.

Saḥa biñ 'ayb ü bir tā'at baña bir
fişq u yüz biñ 'ögr / Ki zühd-i bī-

riyādan şūfî cām-ı bā-şafā yegdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit
6). [cām-ı bā-şafā,]

cām-ı belā: Bela ile dolu kadeh.

Ben müdāmī çekeyin cām-ı
belādan cür'a / Sen mey-i nāz için
ol iy gözi mestāne şafā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [cām-ı
belā, -dan]

cām-ı cem: Cemşid'in kadehi.

Eyleyüp hem-şoḥbetüm her rüz u
şeb derd ü elem / Bezm-i firқatde
idüp cismüm dem-ā-dem cām-ı
Cem (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 14). [cām-ı cem,
]

cām-ı ğam-zedā: Gamı, kederi def
eden şarap kadehi (gam-zida).

Қahrı ğam bezminde cānı ğamzede
/ Şun beru қatı o cām-ı ğam-zedā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit
2). [cām-ı ğam-zedā,]

cām-ı gül-gün: Gül renkli kadeh 2.
şarap kadehi.

Cām-ı gül-gün şanma destümde
görinen neşterin / Giryeden geldi
elüme çeşm-i pür-hün-ābdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2).
[cām-ı gül-gün,]

cām-ı havāt: Hayat kadehi, şarabı.

'Ākıbet taşа çalar cām-ı hayātı çü
felek / Lāle gibi yūri ur baḡruña

dāğ-ı ḥarmān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 21*). [*cām-ı ḥayāt, -ı*]

cām-ı hevā: Arzu istek kadehi.

Niçe bir **cām-ı hevā** ile olup mest ü ḥarāb / Olasın cehl ile üftāde vü ālūde-i kil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [*cām-ı hevā,]*

cām-ı iḥsān: İhsan, cömertlik kadehi/şarabı.

Cām-ı iḥsān ile mîr-i ‘asākîr perver / Tîğ-ı ḥûn-ḥvār ile şāh-ı memālik perdāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 19*). [*cām-ı iḥsān,]*

cām-ı ilāhî: İlāhî kadeh.

Mest ü medhūş olalum cümle cihāndan geçelüm / Bezm-i ‘İşk içre bugün **cām-ı İlāhî** çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2*). [*cām-ı ilāhî,]*

cām-ı ‘ışk: Aşk şarabı.

Şimdi ser-mest itdi şanma cām-ı ‘İşkuñ cānumı / Ben anı nūş itmişem bezm-i ḳademen sākîyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [*cām-ı ‘ışk, -uñ*]

Cām-ı ‘İşkuñ nūş idüp ben müstedîm uyanmadan / ‘Ayn-ı ‘ālem ḥvāb-ı nūşîn-i ‘ademden sākîyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6*). [*cām-ı ‘ışk, -uñ*]

Her ne cān kim cām-ı ‘işkuñdan senüñ ser-mest ola / Kelb-i nefsi

zālîm aña olımaz hergiz ‘ases (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10*). [*cām-ı ‘ışk, -uñ, -dan*]

cām-ı la‘l: Lal renkli şarap.

Bezm-i ğamda her ḳaçan dil cām-ı lā‘lin yād ider / Çeng olur ḳaddüm benüm dil ney gibi feryād ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 11*). [*cām-ı lā‘l, -in*]

cām-ı la‘l: Dudak kadehi; sevgilinin dudağı.

Cām-ı la‘lūñ yādına ‘ālemde görse ‘ālimüm / Bezm-i şevḳ ü zevḳde reşk eyler-idi Cem baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [*cām-ı la‘l,]*

cām-ı lā‘l-i ḥasret: Lal taşlı kadehin özlemi.

Cām-ı lā‘l-i ḥasreti her-dem gözüm giryān ider / Nāme-i zūlfî dil-i miskîn-i ğamdan ḳan ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 9*). [*cām-ı lā‘l-i ḥasret, -i*]

cām-ı leb: Şarap renkli dudak.

Cām-ı lebūñden içdi ene‘l-Ḥaḳ şarābını / Manşūr ki oldı cāni-i ser-dār Yā Ḥüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [*cām-ı leb, -üñ, -den*]

cām-ı mey: İçki kadehi.

Cām-ı meyden mest olanlar kendüyi Cem şandılar / Cür‘asın

tîğ-ı ecel zaḥmına merhem şandılar
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 1). [cām-ı mey, -den]

cām-ı nāb: Saf kadeh.

Şun beru ol cām-ı nābı kim anuñ /
Neşvesinde mestdür bāy u gedā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit
4). [cām-ı nāb, -ı]

cām-ı nāb-ı şahbā: Ayaklı saf halis
kadeh.

Destüñ toludur çü bāde sākī / Şun
destüme **cām-ı nāb-ı şahbā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5).
[cām-ı nāb-ı şahbā,]

cām-ı pür-mey: Şarapla dolu kadeh.

Cām-ı pür-mey yār-ı bī-āgyār şun
bezm ehline / Sākīyā fırsat
ğanîmet gāfil olma gözün aç (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3).
[cām-ı pür-mey,]

cām-ı sürür-encām: Sevinç veren
kadeh.

Piyāle sākī şun cām-ı sürür-encāmı
billāhi / Ki bir dem eksik olmaz
kalb-i gam-gîne pey-ā-pey vā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit
3). [cām-ı sürür-encām, -ı]

cām-ı tarab-nāk: Neşe, sevinç veren
kadeh/şarap.

Halka şādī vü tarab cāmını feyż itdi
kamu / Oldı ol cām-ı tarab-nākla
herkes hoş-ḥāl (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 20, Beyit 4). [cām-ı tarab-
nāk, -la]

cām-ı tevḥīd: Allah'ın birliğinin
kadehi (İlahi aşk bağlamında); bir
arada olunan kadeh.

Cām-ı tevḥīd ile kalbi pāk kıl /
Dilde hergiz kalmasun ğayr-ı Hudā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit
5). [cām-ı tevḥīd,]

cām-ı zer: Altın kadeh.

‘İd lafzındaki ‘ayn ile yed eyler
īmā’ / Ya‘ni eyyām-ı şafā irdi ele
cām-ı zer al (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 8). [cām-ı zer,]

cāmi‘-i eşyā: Eşyanın hepsi, şeylerin
tümü.

Açup ‘ibret gözin keşretde vahdet
seyrin it k’olmuş / Niçe reng ü
şuverle bir ḥaḳıḳat **cāmi‘-i eşyā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 28). [cāmi‘-i eşyā,]

cāmi‘-i hüsn-i sîret: Ruh güzelliğinin
tamamı.

Hüsn-i şüretle olup **cāmi‘-i hüsn-i
sîret** / Hüsn ü ḥulḳ ile kamu
‘ālemüñ olduñ ḥaseni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 35).
[cāmi‘-i hüsn-i sîret,]

cān: Can, ruh, gönül.

Kızılbaşuñ kara bağrında başlar
çıkdı ḥavf ile / O derd ile revān
eyler o **cānī** ‘ākıbet cānı (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 11).
[cānî, -i]

Acıdup bâde gibi rûze bizüm
cānımu / Cām gibi kurudup tırur
idi ıanımu (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 23, Beyit 9). [cānımu, -
ımu, -ı]

Yolında pâdişāhuñ yok idi bir
zerre nokşānı / Ne oğul **cānla**
olmış idi anuñ kıl u kırbānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit
17). [cānla, -la]

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve
manevi varlığı.*

Ko riyā şuffesin ol şāf şaf-ı ‘āşıkā
gel / Şūfiyā şāfı mey iç şāfı virüp
cāne şāfā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 15, Beyit 3). [cāne, -e]

Ekşik olmaz düşeli hicrūñe her
cānıbden / Dile ğam dīdeye nem
cisme elem **cāne** belā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [cāne, -
e]

Haste dil **cānından** artuğ lā‘l-i
cānānın sever / Cümleden yegrek
muğarrerdür kişi cānın sever (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1).
[cānından, -ı, -n, -dan]

Kalbe rāhat-bağşdur el-ḥağ hevāsı
Lādik’uñ / Cān bağışlar **cāne** āb-ı
cān-fezāsı Lādik’uñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [cāne,
-e]

Hatm eyle sözüñ eyleyüben **cān** u
gönülde / Şad-bār selām āline
aşḥābına her-dem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15). [cān,]

Halvet oldur k’ola maḥbūs-ı ḥavās
u **cāne** / Olmaya vāsıta-i ḥüsn ile
lezzet ḥāşıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 24). [cāne, -e]

Lā‘l-i cān-baḥs ile ol āfet Mesīḥ-i
şānidür / Hānde-i şīrīn-i cān-efzāsı
ādem **cānidur** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 17, Beyit 5). [cānidur, -ı,
-dur]

cān: *Aşığın canı.*

Haste dil cānından artuğ lā‘l-i
cānānın sever / Cümleden yegrek
muğarrerdür kişi **cānın** sever (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1).
[cānın, -ın]

Gönlüm ol serv-i revānuñ zülfi
şeb-rengin diler / **Cānum** ol ğonca
dehānuñ lā‘l-i ḥandānın diler (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3).
[cānum, -um]

Sebzelerle bir yeşil atlas-kebīr
maḥbūbdur / Kim gören **cāndan**
olurlar mübtelāsı Lādik’uñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4).
[cāndan, -dan]

Alursa destine tığ-ı şecā‘ati bir dem
/ Hirās u ḥavf ile düşmen revān
ider **cānı** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 17). [cānı, -ı]

Āb vaşlıyla kılmaya teskīn / Yağa
nār-ı firāk **cānını** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt’a 10, Beyit 2). [cānını, -
ın, -ı]

Bir āteş urdı kalbimüze hicr-i yār
āh / Sūz u güdāzı eyledi çok **cāna**
kār āh (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 22). [cāna, -a]

Nāmı tutup cihānı bütün ‘adl ü dād
ile / **Cāndan** muḥibbi olmuş idi
pīrle vü cūvān (*Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 11*). [*cāndan,
-dan*]

cān: *Beden, vücut; gönül.*

Alup cānını ğayruñ ırgürürsin
vaşluña cānā / Ne dirsın ğamdan
ölsün mi seni **cāndan** seven ‘āşık
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 4*). [*cāndan, -dan*]

cān: (f.i.) : 1. can, ruh.

- Kızılbaşuñ ğara baĝrında başlar
çıkdı ḥavf ile / O derd ile revān
eyler o cānī ‘ākıbet **cānı** (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit
11*). [*cānı, -ı*]

cān: *Can, hayat.*

- Dil ‘aceb mi sen lebi cān-baḥşa
‘İsī’dür disem / Ağız açsañ ğüft
ü ğüya leblerüñden **cān** yağar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 3*). [*cān,]*

cān: *Āşık 2. can.*

Mestdür çeşmüñ ‘aceb mi katlūme
kaşd eylese / Qan ider **cānā** olıcak
merdüm-i ‘ayyār mest (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [*cānā, -
a*]

Zāhidüñ ‘ārif-iseñ eylemegil
pendini ğuş / Vir delü **cāna** şafā
eyle ḥam-ı mey gibi cūş (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit
3*). [*cāna, -a*]

Nüş-ı beḳā umanlara nîş-i fenā
şunup / Āb-ı ḥayātı ḳahruñ ider
cāna zehr-i mār (*Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 5*).
[*cāna, -a*]

cān: *Aşığın canı, varlığı.*

Çün irdi tîr-i ‘ışkuñ **cāna** ayruk
neylesün cismi / Şehîd-i ‘ışk olıcak
istemez ‘ömrüm kefen ‘āşık (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3*).
[*cāna, -a*]

cān: *Can 2. sevgili.*

Nāmeğe esrārımı keşf eyleyem
derdüm devāt / Qaldı **cānā** ağzına
barmağ koyup ḥayrān aña (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3*).
[*cānā, -a*]

Saña göz ‘āşık u dil ‘āşık u cān ile
ten ‘āşık / Tenümde her kılum
cānā olupdur cümleten ‘āşık (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1*).
[*cānā, -a*]

Alup cānını ğayruñ ırgürürsin
vaşluña **cānā** / Ne dirsın ğamdan
ölsün mi seni cāndan seven ‘āşık
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 4*). [*cānā, -a*]

cān: *Can , ruh .*

Cihānda Ka‘be-i dil yapmasına
sa‘y eyle / Ḥalîl-i Ḥaḳ olasın
cānuñ ola tā mesrur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4*). [*cānuñ,
-uñ*]

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Eyyuhas-sakī edrikes hadī /
K'eyleyem bir cūr'asına **cān** feda
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1*). [*cān,]*

Büsesini alımaazduñ yalıñuz **cān** ile
sen / Ser dañı iy dil eger olmasa
sermāye saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2*). [*cān,]*

Çü şā'ir ü müteşā'ir olınmaya
teşhîş / Ne **cān** ile uzada güft ü
gūya dil fuşahā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9*). [*cān,]*

Yansa bir şeb iştıyākum şem'-i
bezm-ārā saña / Rüşen olurdu
derūnum sūzişi **cānā** saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*). [*cānā, -a]*

Cānum al sevdā-yı küfr-i kākūlinde
ol bütüñ / Yā İlāhī eyleme şöñ
demde imāndan cūdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4*). [*cānum, -um]*

Turduğınca çü yeter 'āşıkā cānāne
belā / Hışm-ı çeşm ü ğam-ı zülfüñ
dañı **cānā** ne belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [*cānā, -a]*

İy Mesīhā-dem leb-i cān-baħsuña
cānum fedā / Zülf-i kāfir-kīşüñe
dīnüm hem imānum fedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [*cānum, -um]*

Çekme dünyā ğamını 'ārif iseñ iy
Fazlî / Mey-i yāķūt ile var **cānı**
ferah-nāk idegör (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7*). [*cānı, -ı]*

Sāķiyā elde çıkar kebg-i şafāyı her-
dem / Şayd ider **cān** u gönül şāhına

şāhīnümdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3*). [*cān,]*

Sūzen-i ğamzeñle **cānā** rişte-i
zülfüñ durur / Şehr-i ğurbetde bu
ben āvāreye ipler çeker (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2*). [*cānā, -a]*

Cāna derdüñ senüñ devā mı degül /
Dile renc-i ğamuñ şifā mı degül
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1*). [*cāna, -a]*

Cān u dilden saña eylerler du'ā
erbāb-ı dīn / Āferīn iy iftiħār-ı Āl-i
'Osmān āferīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 5*). [*cān,]*

Bugün ben bende cānānum
yitürdüm / za'īfüm ħasteyüm
cānum yitürdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 1*). [*cānum, -um]*

cān: Can 2. Hayat.

İşidüp bu sözini ol melik-i Īsī-
demüñ / Didüm ol süre nedür ola
sebeb iy lebi **cān** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 32*). [*cān,]*

cān: Beden, ruh, gönül.

Vefādan 'āşıkā gerçi saña **cānā**
cefā yegdür / Ne çāre biz taħammül
idelüm ammā Ĥudā yegdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1*). [*cānā, -a]*

Didüm ki yok mı **cānā** cevır ü
cefāna ğāyet / Didi ki cevrum ile
cān viresin nihāyet (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [cānā, -a]

cān: *Can.*

Hemān söz kaṭre-i nîsāna beñzer /
Olur **cān** āsmānından çü nāzil
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 13, Beyit 1*). [cān,]

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı; gönül, yürek.*

İltimāsı 'ālemüñ der-gāh-ı
luṭfuñdan durur / İy ki elṭāf-ı
laṭīfūñ ins ü **cāne** mültemes (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12*).
[cāne, -e]

cān: *Aşığın canı 2. sevgili.*

- Ciger hūn-ın u ten pūr-dāğ u
nermī mağz u ḳaddūm ḥam /
Gözüm giryān u dil biryān u
cān ḥayrān u ben 'āşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2*). [cān,]

cān: *Aşık, seven, tutkun; can, kişinin maddi ve manevi varlığı.*

Bī-gūneh 'āşık-ları ḳatlı itmege
cānlar virür / Ğamzeñ iy hūnī
senüñ Allāh kim ḳattāldur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*).
[cānlar, -lar]

cān: *Beden 2. gönül, yürek, kalp, dil.*

Barmaqlaruñ durur çü ḳalem
sā'idüñ çü tîğ / Boynuma tîğüñ ol
ḳaleme **cān** ola nişār (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 24, Beyit 32). [cān,]

Ḳatı ḥayf oldu bu ḥayfā firāk adıyla
cān yansun / Ne **cān** cümle cihān
belki zemīn ü āsümān yansun
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 13*). [cān,]

Ḳatı ḥayf oldu bu ḥayfā firāk adıyla
cān yansun / Ne **cān** cümle cihān
belki zemīn ü āsümān yansun
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 13*). [cān,]

cān: *Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı.*

Künc-i ğamda olalı ben ḥaste
cānāndan cüdā / Gūyiyā bir mürde-
i pejmurdeyem **cāndan** cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1*).
[cāndan, -dan]

Dimezem kim bu ten-i mürdeye
sen cānumsın / Cānumuñ cānı vü
cāndan ulu cānānumsın (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1*).
[cāndan, -dan]

Her ne **cān** kim cām-ı 'ışkuñdan
senüñ ser-mest ola / Kelb-i nefsi
zālim aña olıma hergiz 'ases
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10*). [cān,]

Mervān-ı ḥar Yezīd-i la'ın şerr-i
kāfirüñ / La'netler ola **cānına** her
bār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 31*). [cānına, -ın, -a]

Her kim k'aña muḥibb ü mu'ın ola
ḥasre dek / **Cānına** ola la'net-i
bisyār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 9, Beyit 32).
[cânına, -ın, -a]

Eyledüñ la'lüñ gibi **cānum** içinde
yirüñi / Çünkü naķşuñda senüñ
bulmadılar tezvîrüñi (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 4).*
[cānum, -um]

Sen lebi Şîrîn'e yüz biñ **cān** ile
Ferhād olup / Göñlüm ārām
eylemez tağlara düşmemdür hemān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9,
Beyit 4).* [cān,]

Yoluña olsun fedā 'aql u delü
cānum Hasan / İy melāḥat taḥt-
gāhı üzre sultānum Hasan (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit
2).* [cānum, -um]

cān: (Far.) Can, hayat, gönül.

Vireyin cāne şafā yolına **cānum**
vireyin / Beni öldürmek ile ger gele
cānāne şafā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 15, Beyit 5).* [cānum, -um]

cān: Can, ruh, gönül 2. hayat kaynağı
2. sevgili.

Dimezem kim bu ten-i mürdeye
sen **cānumsın** / Cānumuñ cānı vü
cāndan ulu cānānumsın (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1).*
[cānumsın, -um, -sın]

cān: Beden, cisim, gövde, vücut.

Gidelden ol ṭabīb-i cān begāyet nā-
tūvān idüñ / Yine **cānuñ** yirine
geldi el-ḥaķ şıḥḥatüñ geldi (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2).*
[cānuñ, -(u)ñ]

cān: Âşığın canı, ruhu.

Ger tehî ola gamuñdan dil-i pür-
gam bir dem / **Cānda** ne zerre
ķadar zevķ ola cānā ne şafā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4).*
[cānda, -da]

cān: Beden, cisim, gövde, vücut. 2.
Gönül.

Cānumı her-dem ki bir düşnāmdan
cānān aña / Sīneden eyler şafā ile
du'ālar cān aña (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 8, Beyit 1).* [cānumı, -(u)m, -
ı]

Şimdi ser-mest itdi şanma cām-ı
'İşķuñ **cānumı** / Ben anı nūş
itmişem bezm-i ķademden sāķiyā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit
5).* [cānumı, -(u)m, -ı]

cān: Beden, cisim, gövde, vücut.

Hüb-rûlar arasında bir güzel
cānānesin / Bilmezem ḥūr u perî mi
ya melek **cānā** nesin (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 14, Beyit 7).*
[cānā, -a]

Şad hezārān dirîğ vā-veylā / Ki
belā üzre **cāna** irdi belā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit
20).* [cāna, -a]

cān: (Âşığın) Canı, ruhu.

Alup cānımı aġyāruñ vişāle
irgürürsin āḥ / Ne dirsın gamdan
ölsün mi seni **cāndan** seven 'āşık
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114,
Beyit 4).* [cāndan, -dan]

cān: *Beden 2. gönül, kalp; ruh.*

Ten ü **cān** u dil ü dīnini fedā itdi
saña / Bes durur Fazlī'ye bir buse
iderseñ ta'vīz (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 108, Beyit 5*). [*cān,]*

İy sīne nār-ı zecr ü meşakkatde
turma yan / İy **cān** belā vü miḥnet
ile tenden ol revān (*Kara Fazlī Dīvānı, Müseddes 2, Beyit 14*). [*cān,]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. 2. Gönül, yürek.*

İşiden cān ile öldür beni sevmese
seni / Diyesin öldürürüm ger beni
cāndan seveni (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 30, Beyit 32*). [*cāndan, - dan]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. 2. Gönül, yürek.*

Mey ile tolmaya meclisde çü
rindāne şafā / Virmez iy sākī-i gül-
çihre qadeh **cāne** şafā (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 15, Beyit 1*). [*cāne, - e]*

İtdi **cānın** revān o şāh-ı güzīn / İy
gönül sen de terk-i cān eyle (*Kara Fazlī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 45*). [*cānın, -ın]*

cān: *Can, ruh, gönül. 2. Sevgili.*

Gel iy ecel lutf eyle kıl ben ḥasteyi
cāndan cüdā / Tek bir nefes
olmayayın 'ālemde cānāndan cüdā
(*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 1*). [*cāndan, --dan, -]*

cān: *"Cān" kelimesi. 2. Aşğın canı, kendi varlığı.*

Şun beru ol cāmı mest it şöyle kim
/ Toymayam olursa **cān** tenden
cüdā (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 2, Beyit 3*). [*cān,]*

Cānumı her-dem ki bir düşnāmdan
cānān aña / Sīneden eyler şafā ile
du'ālar **cān** aña (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 8, Beyit 1*). [*cān,]*

Gevher-i vaşluña hergiz olmadı
cān āşinā / Baḥr-ı baḥrūñde nice
demdür ider **cān** āşinā (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 1*). [*cān,]*

Gevher-i vaşluña hergiz olmadı
cān āşinā / Baḥr-ı baḥrūñde nice
demdür ider **cān** āşinā (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 1*). [*cān,]*

Cān ile dildür cihānda varı yoğı
bendeñüñ / Cümlesi olsun senüñ
yoluña sultānum fedā (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 39, Beyit 2*). [*cān,]*

Görsem yüzüñi **cān** ramağa
irdüğünde ger / 'Ömrüñ biñ olsa
ḥāşılum ol bir ramağ durur (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 63, Beyit 2*). [*cān,]*

Gerçi benden dūr oldı hicrde yār u
diyār / **Cān** u yār içre muḫīm-dil
olupdur yare yār (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 64, Beyit 1*). [*cān,]*

Ol tabīb-i dil ü **cān** kabrūme gelse
Fazlī / Derdūmi söylemege her
çemenüm bir dil olur (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 86, Beyit 5*). [*cān,]*

Cān revān eyler yüzüñ gördükçe
Fazlī şevkle / Ḥaṭṭ ider her kim

seher iy hüsrev-i hübân uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [cân,]

Saňa göz 'âşık u dil 'âşık u cân ile ten 'âşık / Tenümde her kılum cânâ olupdur cümleten 'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1). [cân,]

Saňa göz 'âşık u dil 'âşık u cân ile ten 'âşık / Tenümde her kılum cânâ olupdur cümleten 'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [cân,]

Hevâdur mâ-sivâ meyli anı iy bü'l-heves terk it / Hevâ-yı 'İşka cân ile hevâ-dâr ol hevâ-dâr ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [cân,]

Bu şerâyiť ki didüm cân ile güş it Fazlî / Ki budur cümle kemâlâta veşîle bilgil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28). [cân,]

Cân ise sâ'at-be-sâ'at 'İşka tâlib olmada / 'İşk ise günden güne gönlüme gâlib olmada (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 5). [cân,]

Olup ol nev-cüvânuñ tek ye-i 'ışkında dil mihmân / Lebi esrârına cân ile oldı vâlih ü hayrân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 3). [cân,]

cân: 1-Far. Ruh, asl-ı hayat. 2-Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. 3-Sevgili.

Ger tehî ola gamuñdan dil-i pür-gam bir dem / Cânda ne zerre kadar zevk ola cânâ ne şafâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [cânâ, -a]

Saňa göz 'âşık u dil 'âşık u cân ile ten 'âşık / Tenümde her kılum cânâ olupdur cümleten 'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [cânâ, -a]

cân: Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı. 2. Gönül.

Bahş itse n'ola cân ile dil bezm-i 'İşkda / İy Fazlî olmaz içilür ise şarâb bahş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [cân,]

cân: Âşığın canı, kendi varlığı.

Kirpiklerinüñ 'askerini dizdi bir yire / Buyurdi Fazlî cânuma yağmâ haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [cânuma, -u, -m, -a]

Cânuma sîr eyledi cevri ü cefâlardan beni / Yâ İlâhî sen halâş it bu belâlardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 2). [cânuma, -u, -m, -a]

Hicrinde nice bir çekeyin her birinüñ gam / Derd ü elemin eyleyüben cânuma hem-dem (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 5). [cânuma, -u, -m, -a]

cân: (Âşığın) gönlü.

Raķīb-ile varup cân u ten olduñ / Cefâ vü cevride şâhib-fen olduñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 5). [cân,]

cân: Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı. 2. Gönül, yürek.

Qahrı ғam bezminde **cānı** ғamzede
/ Şun beru qatı o cām-ı ғam-zedā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit
2). [cānı, -ı]

cān: Beden 2. gönül.

Veyāhūd ney-şekerden qasr-ı ney
hal' eyledi tā kim / İre emr-i
hitāndan **cāne** lezzet ola şekker-hā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 51). [cāne, -e]

cān: Beden, can, vücut.

İşiden **cān** ile öldür beni sevmese
seni / Diyesin öldürürüm ger beni
cāndan seveni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 32). [cān,]

Her gören biñ **cān** ile olsa 'aceb
midür esir / İy melāhat taht-gāhı
üzre sultānum Hasan (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 14, Beyit 10).
[cān,]

cān: (Âşığın) canı.

'Aql u şabr u **cān** u dil yād oldı
benden hasretā / Mümkün olmadı
senüñle bir dem olmak āşinā (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit
7). [cān,]

cān bağışla: Can vermek. Hayat
vermek, canlandırmak, diriltmek.

Cān bağışlar kişiye mürde iken
'İsī-vār / Meyde iy şüfi-i 'āmī dime
kim var mı havāş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [cān
bağışla, -r]

Qalbe rāhat-bağışdur el-hağ hevāsı
Lādik'üñ / Cān bağışlar cāne āb-ı
cān-fezāsı Lādik'üñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [cān
bağışla, -r]

Cān bağışlar leblerüñ ammā ki
çeşmüñ kan döker / Gerçi 'İşkuñ
balı var līkin belāsı yok degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 4). [cān bağışla, -r]

cān bul: Dirilmek, canlanmak.

Haşr olup zevk ü şafāya yine
bulduq taze cān / Ol şafādan
vaqtümüz gāyet kıyāmetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 5). [cān bul, -duq]

cān çık: Canı çıkmak, ölmek.

Leyli-i zülfüñ hevāsını görüp çık
cān gibi / Sīne-i bī-kīnede hıfz
eyleyüp imān gibi (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 9, Beyit 5). [cān
çık,]

cān fedā it: Canını feda etmek.

İster-iseñ vuşlat-ı cānān dilā /
'āşık-ı ser-bāz olup it cān fedā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit
1). [cān fedā it,]

cān ile dil: Can ve gönül.

'Adl ü inşāfuñ görüp iy hüsrev-i
gerdün-serā / Cān ile dilden du'ā-
gūyuñ olup bāy u gedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 14). [cān
ile dil, -den]

cān ol: *Ruh olmak, can olmak; yaşama sebebi olmak.*

Cān olaldan ol Meşîh-efgānuñ iy dil hem-demi / Pür-sürür oldu ferāmūş eyleyüp derd ü gamı (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 1). [cān ol, -al, -dan]

cān u dil: *Can ve gönül.*

Cān u dil pervānesini yakmağa zülf-i dü-tā / Dāmeniyle āteş-i ruhsārına eyler hevā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [cān u dil,]

Cān u dilden gelüñüz şıdık ile tekbîr idelüm / Rûz-ı tekbîr ü dem-i zıkr durur vaqt-i nemāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 6). [cān u dil, -den]

Cān u dil virmeyelüm hār u has-ı dünyāya / Göz göre kendüzimiz atmayalum deryāya (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 11). [cān u dil,]

cān u ser: *Can ve baş.*

Terk ider āhîr reh-i 'ışkında bu cān u seri / Fazlî gibi olup ol şāh-ı cihānuñ çākeri (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 17). [cān u ser, -i]

cān vir: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Didüm ki yok mı cānā cevri ü cefāna gāyet / Didi ki cevrum ile cān viresin nihāyet (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [cān vir, -e, -sin]

Urmasa senüñ luṭf-ı laṭîfünden eger dem / Cān virmez idi mürdelere Ḥazret-i 'İsā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6). [cān vir, -mez]

Sehm-i sehminden olur Behrām-ı bî-ārām rām / Güstehem hem cān virüp tenden Tehem-ten el çeker (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 19). [cān vir, -üp]

Dem-i 'İsī ile şan mürdelere irdi hayāt / Bāğ-ı emvātına cān virdi ser-ā-ser nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 10). [cān vir, -di]

Kılsa şikār kaşdına ger pāyduz rikāb / Cān virür olmağa aña şîr-i felek şikār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 21). [cān vir, -ür]

Manṭıkı mürdeye virürken cān / Kendü cān virdi bu ne hikmetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 26). [cān vir, -ür, -ken]

Manṭıkı mürdeye virürken cān / Kendü cān virdi bu ne hikmetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 26). [cān vir, -di]

cān vir: *Ölmek.*

Bir lebi 'İsī ki geh geh büsesinden cān vire / Yolına ölmeklige ol dil-rübādan kim kaçır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [cān vir, -e]

cān vir: *Can vermek, bir şeyi çok istemek.*

Cân virürler ikisi de ulı urbânı
durur / amel ü sevr bugün olmaa
anda biryân (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 13, Beyit 12). [*cân vir, -ür,*
-ler]

cânâ: (ey) sevgili.

Seg raıbûñ pendini **cânâ** revâ
görüp müdâm / ‘âşıkı giryân u
nâlân idesin görme revâ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4).
[*cânâ,*]

cânâ: (Ey) Sevgilim, canım.

Beñzer ol âl kirâsa leb-i lâ‘lûñ
cânâ / K’itdi annâd-ı ezel anı
şekerden peydâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [*cânâ,*]

cânâ: (Ey) sevgili.

Leblerûñ iy ûr **câna** âb-ı
Kevşer’den lezîz / Acı acı dillerûñ
pâlûde-i terden lezîz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1). [*câna,*]

İki bir dimeyüp **cânâ** dökerler
anımı her-dem / Meger kim tîrûñ
ile ittifâı zamumuñ birdür (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4).
[*cânâ,*]

cânâ: "Ey can, ey sevgili!"
anlamlarında sevgiliye bir hitap sözü.

Büsedden men ‘itme **cânâ** Fazlî’yi /
Hoş degül ehl-i kerem itmek lecâc
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit*
5). [*cânâ,*]

Şauñ örter cemâlûñ ayret-i îmân
anı **cânâ** / İder göz göre dîni setr
ol gör nice kâfirdür (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [*cânâ,*]

Muayyel şî‘rini **cânâ** belûñle
vaşf-ı zülfûñde / Görenler didi a
bu Fazlî âyet ince şâ‘irdür (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5).
[*cânâ,*]

cânâ: "Ey can, ey sevgili!"
anlamlarında sevgiliye kullanılan bir
hitap sözü.

Çün irdi tîı ‘İşuñ **câna** Fazlî
n’eylesün cismi / Şehîd-i ‘İş
olıcâ istemez ‘ömrüm kefen ‘âşık
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114,*
Beyit 5). [*câna,*]

cânan: Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen
kadın.

Vireyin câne şafâ yolına cānum
vireyin / Beni öldürmek ile ger gele
cânâne şafâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 15, Beyit 5). [*cânâne, -e*]

‘âşık dil ü cân şalamak cânāneden
cânāneye / Yakmaa şem‘e bāl ü
per pervāneden pervāneye (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1).
[*cânāneye, -e*]

cânan: Canlar.

Cānumı her-dem ki bir düşnāmdan
cânān aña / Sīneden eyler şafâ ile
du‘âlar cân aña (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 8, Beyit 1). [*cânān,*]

cānan: Gönül verilmiş, sevgili. 2.
Dost.

Ṭurduğınca çü yeter ‘aşıka **cānāne**
belā / Hışm-ı çeşm ü ğam-ı zülfüñ
dahı cānā ne belā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1).
[cānāne, -e]

‘aşıka **cānānenüñ** gerçi cefâsı yok
degül / Ol cefâdan ‘aşıkuñ ammā
şafâsı yok degül (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1).
[cānānenüñ, -enüñ]

Bugün ben bende **cānānum**
yitürdüm / za‘îfüm hasteyüm
cānum yitürdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 25, Beyit 1).
[cānānum, -um]

cānan: Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili; tas. Allah.

Künc-i ğamda olalı ben haste
cānāndan cüdā / Güyiyā bir
mürde-i pejmurdeyem cāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit
1). [cānāndan, -dan]

Gel iy ecel lutf eyle kıl ben hasteyi
cāndan cüdā / Tek bir nefes
olmayayın ‘ālemde **cānāndan** cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit
1). [cānāndan, -dan]

cānan: Dilber, sevgili, gözde,
gözbebeği.

Çünkü ‘uşşāk ile bir araya geldi
cānān / Sākiyā taldura şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 23, Beyit 12). [cānān,]

cānāndan: Sevgili.

‘Ahd-i cevri itmişdi dün itdi vefā ol
şeh bugün / Kim dūrür gelmez
diyen ‘ālemde **cānāndan** vefā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit
2). [cānāndan, -dan]

cānāne: Sevgili.

Ol elif-veş kıddine meyl eyleyüp
cānānenüñ / ‘İşkına bel bağlayup
ol gözleri mestānenüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 8).
[cānānenüñ, -nüñ]

cānāne: Sevgili.

Hüb-rûlar arasında bir güzel
cānānesin / Bilmezem hūr u perî
mî ya melek cānā nesin (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit
7). [cānānesin, -si, -n]

cānāne: Sevgili, gönül verilmiş,
maşuka.

‘aşıq dil ü cān şaklamak
cānāneden cānāneye / Yakmağa
şem‘e bāl ü per pervāneden
pervāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 135, Beyit 1). [cānāneden, -
den]

cānānum: Sevgili.

Dimezem kim bu ten-i mürdeye
sen cānumsin / Cānumuñ cānı vü
cāndan ulu **cānānumsin** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1).
[cānānumsin, -sın]

cān-bahş: *Can veren, can bağışlayan.*

Dil ‘aceb mi sen lebi **cān-bahş**
‘İsī’dür disem / Ağız açsañ güft ü
gūya leblerüñden cān yağar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3*).
[cān-bahş, -ā]

cāne vir: *Yar(sevgili) için bir şeyler vermek.*

Vireyin cāne şafā yolına cānum
vireyin / Beni öldürmek ile ger gele
cānāne şafā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5*). [cāne vir, -eyin]

cāni: *Komutanların canı olmak.*

Cām-ı lebüñden içdi ene’l-Hak
şarābını / Manşūr ki oldu cāni-i ser-
dār Yā Hüseyñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [cāni, -dı]

cān-ı a’dā: *Düşmanın canı.*

Siper olsa yiridür tîrine ger sînesi
haşmuñ / Kemānınuñ revādur **cān-ı a’dā**
olsa kurbānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 24*). [cān-ı a’dā,]

cān-ı ‘adl ol: *Doğruluğun canı olmak.*

Hamlüñ revān cihānda bedende
revān gibi / Emrüñ teninde
memleketüñ oldu cān-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 23*).
[cān-ı ‘adl ol, -dı]

cān-ı nakkāş: *Canı süsleyen.*

Görüp naķşını her kim itse sābāş /
Şafā kesb eyler andan **cān-ı nakkāş** (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 6, Beyit 2*). [cān-ı nakkāş,]

cān-ı şîrîn: *Tatlı can.*

Böyle şîrîn neden olduñ meger iy
tıfl-ı laţîf / **Cān-ı şîrîn** yidürür süd
yirine dāye saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4*). [cān-ı şîrîn,]

cānib: *Ar. Taraf, cihet, yan.*

İki **cānibde** taşvîr eylemişler zülf-i
müşgînüñ / Çözüp ol kākül-i
zîbālaruñ gerdāna yazmışlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*).
[cānibde, -de]

Bir çakım oddur atılmağa ‘adūdan
cānibe / Hışm ile tōp u tūfeng
ağzından āteşler şaçar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 15*).
[cānibe, -e]

cānib-i deryā: *Deniz tarafı.*

Cehd idüp kaţre iken cānib-i
deryāya iriş / ‘Ayn-ı deryā olagör
olma esîr-i sâhil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6*). [cānib-i deryā, -y, -a]

cānib-i mevlā: *Allah'tan yana.*

Sāniyen tevbe k’odur cānib-i
Mevlā’ya rücū’ / Eyleyüp cümle
me’āşiyi özüñden zāyil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18*).
[cānib-i mevlā, -y, -a]

Tāsi'an cānib-i Mevlā'ya teveccüh
ya'ni / Mā-sivā olmaya andan seni
bir dem şāğil (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 7, Beyit 26). [*cānib-i mevlā*,
-y, -a]

cānib-i şark: *Doğu tarafı.*

Rāyet-i feth-āyet-i şāhı çeküp ikbāl
ile / Cānib-i şarka şehirden gün
gibi kılduk sefer (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 2).
[*cānib-i şark, -a-düñ*]

cān-ile: *Yürekten isteyerek, büyük
istekle.*

Server yolına server iseñ **cān-ile** iy
dil / Ser vermeyene 'āşık olan
dimeye server (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 72, Beyit 2). [*cān-ile,]*

cān-ile: *Can ile, canıyla, candan,
büyük gayret ve istekle, gönülden.*

Dükānına gelür baş baş anuñ
meşhūr-ı dilberler / Olup iy Fazlî ol
şāha dil ü **cān-ile** çākerler (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
9). [*cān-ile,]*

cānını al: *Öldürmek.*

Alup cānını gayruñ irgürürsin
vaşluña cānā / Ne dirsın gamdan
ölsün mi seni cāndan seven 'āşık
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113*,
Beyit 4). [*cānını al, -up*]

cānını al: *Öldürmek; sıkıntıya sokmak.*

Alup cānını agyāruñ vişāle
irgürürsin āh / Ne dirsın gamdan
ölsün mi seni cāndan seven 'āşık
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114*,
Beyit 4). [*cānını al, -up*]

canlan: *Canlanmak, hayat bulmak.*

Çün nefes itdüñ nefes iy şāh
canlanmak gerek / Olmusam
ih̄sāna lāyık hüccet ü bürhānla
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136*,
Beyit 1). [*canlanmak, -mak*]

cānlar al: *Öldürmek.*

Ġamzesi cānlar alur līkin cihān
fettānidur / Dil-nevāzum ser-
firāzum dilberüm nāzūk Memī
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17*,
Beyit 6). [*cānlar al, -ur*]

cānlar vir: *Canını ortaya koymak.*

Binseñ semend-i devlete cānlar
virür kamu / Şehler öñüñce gāşiye-
dār olmağa şehā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 21).
[*cānlar vir, -ür*]

Görenler Zātiyā cānlar virür bir
yādigār aldum (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Muhammes 3, Beyit 13). [*cānlar*
vir, -ür]

cān-sitān: *Can alıcı, güzel.*

Dünyā didükleri ne 'aceb **cān-sitān**
imiş / Bī-raḥm u bī-mürüvvet imiş
bī-amān imiş (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Müseddes 2, Beyit 10). [*cān-sitān*,
]

cānum: "Canım, ruhum" anlamında muhataba olan sevgi ve yakınlığı ifade eden bir hitap sözü.

Pür-sür ider **cānum** kaldıkça şeker-
hande / Lā'î şekerî ağzı dadını
virür kande (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 21, Beyit 7). [cānum,]

cānum al: Canını almak, öldürmek.

Dökdi kanum çeşm-i hūn-rîz el-
ğiyâş / Aldı cānum gâme-i tîz el-
ğiyâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
49, Beyit 1). [cānum al, -dı]

cānum vir: Can vermek; ölmek.

Kanı ol devlet ki bir tîr urasın şāhā
baña / Döne döne şevk ile cānum
virem naḥḥîr-veş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [cānum
vir, -em]

cānuma geç: Çok etkilenmek.

Hâşılı oldum kanı cānuma geçdi
intizâr / Yâ İlāhî sen ḥalâş it bu
belâlardan beni (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 3, Beyit 8). [cānuma geç,
-di]

cānumuñ cānı: Canımın sevgilisi,
cana hayat veren.

Dimezem kim bu ten-i mürdeye
sen cānumsın / **Cānumuñ cānı** vü
cāndan ulu cānānumsın (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1).
[cānumuñ cānı,]

cārî: Akan, akıcı.

Geçdi oturdu serîrine zemînüñ şeh-i
berf / Oldı her yirde sözi şu gibi
cārî vü revân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 14). [cārî,]

cāriye-i çeng-nüvâz: Çeng(yaylı bir
müzik aleti) okşayan cariyeye.

Çerḥ-i rakḳâş u meh ü mihr
olupdur deffâf / Zühre bezmünde
senüñ **cāriye-i çeng-nüvâz** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 27).
[cāriye-i çeng-nüvâz,]

cārū-yı meydân-ı feth: Meydanın
süpürgesinin fethi.

İtmege gerd-i 'adūdan pāk iy şāh-ı
cihân / Perçem-i tūguñ olupdur
cārū-yı meydân-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 26).
[cārū-yı meydân-ı feth,]

cārū-yı mey-i nâb: Katıksız şarabın
süpürgesi.

Cārū-yı mey-i nâb ile pāk it koma
şūfî / Dil âyinesin gird-i riyâ ile
mülevves (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 47, Beyit 4). [cārū-yı mey-i
nâb,]

cā'ü'l-hak: Hak gelince, hak geldiği
zaman.

Rehaḳü'l-bâtil olup oldı 'ıyân
cā'ü'l-hak / Hâḳ bu kim buldı
yirin Hâḳ irişüp dehre nizâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 7).
[cā'ü'l-hak,]

cāy-ı şūr: Acı yeri.

Pey it hevā şütürin nefis hücresin
oda yak / Ki mestdür şütür ü hücre
cāy-ı şūr u fiten (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [cāy-ı
şūr,]

cāy-ı vaṭan: Vatan yeri, yurt.

Bu hücreden çok olup 'ışk üştürine
süvār / Şütür revān u degül hücre
çünkü **cāy-ı vaṭan** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2). [cāy-ı
vaṭan,]

cāzim: Kesin kabullenen, karar veren.

Berāhine buña **cāzim** degül mi
'aql-ı selīm / Ki 'ilm ü faẓl iledür
serd-i vācibü'l-ta'zīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 1). [cāzim,]

cān: ; kalp, gönül, sevgili.

Bizden hezār-bār şalavāt u selām
ola / Saña vü şahb u ālüñe **cān** ile
dāyimā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
3, Beyit 18). [cān,]

cān: Beden, ruh, insanın maddi ve
manevi varlığı.

Āşinā olmak dilerseñ iy gönül
bīgāne ol / Her zamān bīgāneye
olur o **cān** āşinā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [cān,]

ce'al-allāhu cennete misvāh: Allah

yattığı toprağı güzel durağını cennet
eylesin.

Didi ervāh-ı kıuds tâbe serāhu /
Ce'al-Allāhu cennete misvāh
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 10). [ce'al-allāhu cennete
misvāh,]

cebbār: Ar. Ulu, azamet, izzet sahibi,
Cenabıhak.

Vefātına didi tārîh Fazlî / Yirin nūr
eylesün Allāh **Cebbār** sene
dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2). [cebbār,
]

cebel: Dağ, dağ gibi vakur olmak.

Hüsn-i tab' ile n'ola mümtāz
olursam Fazliyā / Bir **cebellî** hāldür
fennümde fāyıklık baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5).
[cebellî, -lî]

cebîn-i māh-ı felek: Gökyüzündeki
ayın yüzü.

Ğubār-ı rāhuñ ile 'ayn-ı āfītāb-ı
keḥîl / **Cebîn-i māh-ı felek** dāğ-ı
mihrüñ ile vesīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 23).
[cebîn-i māh-ı felek,]

cedd: Soy, sop, ata.

Ceddüñ haķı ki cümle Ben-i Ādem
içre ol / Oldı Hābîb-i Hāzret-i
Dādār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 33).
[ceddüñ, -üñ]

cedd-ile: Ata, cet.

Çünkü tevfiķ refiķ ola hidāyet yāver
/ Bulasın **cedd-ile** bir pīr-i
mükemmel kâmil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*). [*cedd-ile,*]

cedel id: Savaş, cenk etmek.

‘İşk ehli hüsnuñ içün iderse n’ola
cedel / Zîrā olur mübāne-i ehl-i
kitāb bahs (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2*). [*cedel id, -er, -se*]

cefā: Ar. İncitme, eziyet.

İtmedi zāyil **cefā** haţtını gönluñden
başum / Müddet ile naķsı sengī
gerçi mā-tağyīr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2*). [*cefā,*]

‘āşıkā cānānenüñ gerçi **cefāsı** yok
degül / Ol cefādan ‘āşikuñ ammā
şafāsı yok degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1*). [*cefāsı, -s, -ı*]

Didiler şakın seni tutar **cefāsı**
taşına / Geldi hep didükleri ben
mübtelānuñ başına (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1*). [*cefāsı, -s, -ı*]

Cānuma sīr eyledi cevır ü
cefālardan beni / Yā İlāhī sen
halāş it bu belālardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 2*). [*cefālardan, -lar, -dan*]

Hübān-ı cihān içre bugün mihr ü
vefā yok / Ammā ki ‘itāb-ı sitem ü

cevır ü **cefā** çok (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 3*). [*cefā,*]

cefā: Eziyet, sıkıntı, acı.

Didüm ki yok mı cānā cevır ü
cefāna gāyet / Didi ki cevrum ile
cān viresin nihāyet (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1*). [*cefāna, -n, -a*]

cefā: (جفا) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezā, cevır.

Vefādan ‘āşıkā gerçi saña cānā
cefā yegdür / Ne çāre biz
taħammül idelüm ammā Hūdā
yegdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1*). [*cefā,*]

Raķīb-ile varup cān u ten olduñ /
Cefā vü cevırde şāhib-fen olduñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 5*). [*cefā,*]

cefā: Cefa, eziyet, incitme.

Cüft olup ağıyāre tek mihr ü vefālar
itmesün / ‘āşıkā yār itdügi cevır ü
cefādan kim kaçır (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2*). [*cefādan, -dan*]

‘āşıkā cānānenüñ gerçi cefāsı yok
degül / Ol **cefādan** ‘āşikuñ ammā
şafāsı yok degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1*). [*cefādan, -dan*]

O yüzi hūb-ı hūn-rīzüñ **cefāsın**
gerçi çok gördüm / Şarup pehlūye
tīguñ zahmını şöyle şafā sürdüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 7*). [*cefāsın, -sı, -n*]

Her kim ki aldanup saña senden
vefâ umar / İy bî-vefâ **cefâ** ile
eylersin anı zâr (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Terkib-bend 1, Beyit 4). [*cefâ*,]

cefâ-kâr ol: *Cefâ etme, eziyet verme.*

Dilberüñ gâyet cefâ-kâr olduğın
‘ayb eylemeñ / Neylesün yâr
olduğı-y-çün hüsne oldur muḳteẓâ
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 36, Beyit*
2). [*cefâ-kâr ol, -duğ, -ın*]

cefâlar eyle: *Zulmetmek, eziyet etmek.*

Fazlî’ye mağrûr-ı hüsñ olup cefâlar
eyleme / ‘Ömr gibi çün geçer iy gül
aña yokdur şebât (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 45, Beyit 5*). [*cefâlar*
eyle, -me]

cefâ-pîşe: *Cefa etmeyi, cevretmeyi huy
edinmiş olan, zalim 2. sevgili.*

Güzel çokdur cinân-ı hüsñ içinde
gerçi mişl-i hûr / **Cefâ-pîşe** kâmusı
hüsñ-i bî-hem-tâşına mağrûr (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Murabba 11, Beyit*
3). [*cefâ-pîşe*,]

cehd id: *Azmetmek, çalışıp çabalamak,
gayret etmek.*

Cehd idüp kaçre iken cānib-i
deryāya iriş / ‘Ayn-ı deryā olagör
olma esîr-i sâhil (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 7, Beyit 6*). [*cehd*
id, -üp]

cehd it: *Çalışıp çabalamak.*

Meşeldür bu ki meydān yügrügüñ
sen de yırak idüp / Semend-i sa’yı
sür **cehd it** bu meydāndan girü
ḳalma (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside*
29, Beyit 33). [*cehd it*,]

cehennem: *Ahirette günahkârların
ceza ve azap görecekleri yer,
cehennem.*

İki ‘âlemde hemān dîdârdur
maḳşûdumuz / Ne **cehennem** bîmi
ne cennet temennâsındayuz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 8, Beyit 11*).
[*cehennem*,]

cehl: *Bilgisizlik.*

Bū Cehl saña eylemedügiçün
itâ‘at / Bu **cehl** iki ‘âlemde anı
eyledi mülzem (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 4, Beyit 8). [*cehl*,]

cehl: *Bilgisizlik, cahillik.*

Ğazab u şehvet ile söyleye birkaç
hezeyān / **Cehl** ile ma‘nâ vü elfāzı
idüp zîr ü zeber (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 15, Beyit 21*). [*cehl*,
]

cehl: *Bilgisizlik, cahillik.*

Cehl ile hayf degül mi ola ‘ömrüñ
bāyi‘ / Añ ol vaḳti k’olasın **cehlüñ**
içün ẖvār u hacil (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 7, Beyit 31*).
[*cehlüñ, -üñ*]

cehl: *Bilgisizlik, bilmezlik, cahillik,
cehalet.*

‘Ayn-ı fenâda olsun meşhûd bim ü
bâki / Meftûnı olma zâhid **cehl** ile
fâniyânun (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 6). [cehl,]

Cehl ile hayf degül mi ola ‘ömrün
bâyi / Añ ol vaqti k’olasın cehlün
içün ẖvâr u hacil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31). [cehl,
]

Qamunun menşe’i **cehl** ü bunun
fazl u ma‘ârifdür / Qamu fânî durur
ammâ bu eyler nâmuñı ibkâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 66).
[cehl,]

Çün oldu ‘ilm-i farîza budur hadîs-i
şahîh / Şağın ki **cehl** ile terk idüp
anı olma aşîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 8). [cehl,]

cehl ol: Cahil olmak, bilgisiz olmak.

Niçe bir cām-ı hevâ ile olup mest ü
harâb / Olasın cehl ile üftâde vü
âlûde-i kil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 7). [cehl ol, -a, -sın
]

celâl: Yücelik, ululuk. Allah’ın celâl
sıfatı.

İy cemâlün tâbişinden nûr-ı cennet
muqtebes / V’ey **celâlün**
sûzişinden nâr-ı düzağ bir kabes
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
1). [celâlün,]

celle celal: Onun şanı ne yücedir.

Turduğunla kerem-i mağabsın ü
‘ayn-ı ‘atâ / Zâde Allâh zihî luğf-ı
Hudâ **celle celal** (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 20, Beyit 31). [celle
celal,]

cell-i şütür: Büyük deve (nefis).

Ne raht-ı hücre ne bār-ı şütür gerek
besdür / Pelâs-ı hücre vü **cell-i
şütür** çü pîrâhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26). [cell-i
şütür,]

cem: Hepsi, toplamı, tümü.

Cem’ile dîvânı tahkîk ger yazarsa
nesh ider / Haṭṭun evşâfında Fazlî
tâzeler dîvân okur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 73, Beyit 7).
[cem’ile, -ile]

cem: Cem, İran hükümdar
sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup ve
şarabı bulduğuna inanılan Cemşid adlı
hükümdar.

Cām-ı la’lün yâdına ‘âlemde görse
‘âlimüm / Bezm-i şevk ü zevkde
reşk eyler-idi **Cem** baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3).
[cem,]

Cām-ı meyden mest olanlar
kendüyi **Cem** şandılar / Cür‘asın
tiğ-ı ecel zaḥmına merhem şandılar
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 1). [cem,]

cem: Cem veya Cemşid: İran’daki
Pişdâdiyân sülalesinin dördüncü ve en
büyük hükümdarıdır. İran mitolojisine
göre yedi yüz yahut bin yıl yaşamıştır.
Cem, "büyük padişah" manasında olup
sonradan adına "ışık" anlamındaki
"şîd" sözcüğü eklenmiştir. Cem, şarabı

bulmakla meşhur olmuştur ve Klasik şiirde de şarap, kadeh (câm, Câm-Cem) ve eğlence meclisi ile zikredilir. Aynı zamanda o, bir iktidar ve ululuk sembolüdür.

Sensin ol şāh ki kapuñda Ferīdūn'la **Cem** / Ger zemānuñda olaydı olalardı çāker (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 15, Beyit 36). [cem,]

cem´: Bir araya getirmek, toplamak.

Şöyle oldu yüzümde esküm **cem´** / Bahre yok nisbeti bivechin mā (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 6). [cem´,]

cem´ eyle: Toplamak.

‘Asker-i serdini cem´ eyledi sultān-ı şitā / Kılmağa memleket-i bāğı ser-ā-ser vīrān (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 26, Beyit 4). [cem´ eyle, -di]

cem´ it: Toplamak.

Hvān-ı hūsninde pūr oldu güllerūñ şahñ-ı çemen / Būlbūli cem´ itmege āb-ı revān eyler şalā (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 28, Beyit 3). [cem´ it, -meg, -e]

cem´ kıl: Toplamak, bir araya getirmek.

Feşāhat dūrci içre cem´ kıldum / Belāgat burcı üzre şem´ kıldum (Kara Fazlī Dīvānı, Nazm 7, Beyit 2). [cem´ kıl, -du, -m]

cem´ ol: Toplamak, bir araya getirmek.

Başına cem´ oldu ‘uqāb-ı sipihruñ zāğ-ı şeb / Ağzına almış hilālī üstühvānum şandılar (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 85, Beyit 2). [cem´ ol, -dı]

Devlet ü ikbāl u nuşret fırsat u şevket zafer / Turulur şaf şaf cem´i cem´ olup erkān-ı feth (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 2). [cem´ ol, -up]

O meydān-ı vesī‘a ‘arşa-i mahşer disem lāyık / Ki cem´ olmuş kamu anda cihānuñ insi vü cānı (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 12, Beyit 5). [cem´ ol, -mı]

Erbāb-ı tīg ehl-i kalem birle cem´ olur / Olmasa ger kalem ola mı tīg pāy-dār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24, Beyit 18). [cem´ ol, -ur]

Ol durur Mīr ‘Alī Şīr’i zemānuñ şimdi / Cem´ olur meclisine cümle-i ehl-i ‘irfān (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 33, Beyit 32). [cem´ ol, -ur]

cem´ ol: Toplanmak, bir araya gelmek.

Şehen-şāhā bu eyyām-ı sürūr u vaqt-i şādīde / Cihānuñ cem´ olup halkı idüp her birisi bir rā (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit 63). [cem´ ol, -up]

cemāl: Güzellik || yüz.

Bir zerre **cemālūñden** eger düşmese pertev / Olmazdı ziyā-

bağış-ı cihân neyyîr-i a'zam (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6). [cemâlünden, -üñ, -den]

Fazlî-i bî-çāreyem düşdüm **cemâlünden** cüdā / Āh u nālem hem-nefes endūhdur maḥrem baña (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 13). [cemâlünden, -üñ, -den]

cemāl: Güzel yüz.

Cemâlünüñ hicābın mümkün idi ref' etmek / 'Uḳūli yakmasa vechünden irişen subuḥāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 29). [cemâlünüñ, -üñ, -üñ]

cemāl: Güzel yüz 2. Tanrı.

Görse nūr-ı Şamed'i bilse **cemâlün** sırrın / Yıka rāhib şanemi vü yaḳa müşrik semeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 26). [cemâlün, -üñ]

cemāl: Allah'ın lütuf ve rızasına delalet eden isim ve sıfatlarını ve O'nun mutlak güzelliğini ifade etmek için kullanılan bir tasavvuf terimi.

Müselmān ola v'Allahi **cemālını** gören kāfir / Güzeller dil-rübālar serveri a'lā 'Alī Bālī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 8). [cemālını, -i, -n, -i]

cemāl: Güzellik.

Bir güzelsin 'ālem içre ḥüsnüñe yokdur nazîr / Milket-i ḥüsn ü **cemāl** içre şeh-i şāhib-serîr (Kara

Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 3). [cemāl,]

cemāl: Güzellik.

Göster bize yā Rabb **cemālın** Ramazān'ūñ / Seyr eyleyelüm ḳaşı hilālın Ramazān'ūñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 1). [cemālın, -i, -n]

cemāl: Güzellik, yüz güzelliği, Allah'ın cemāli, cemāl sıfatı.

İy **cemâlün** tâbişinden nūr-ı cennet muḳtebes / V'ey celālün sūzişinden nār-ı dūzaḥ bir ḳabes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 1). [cemâlün,]

cemāl: 1. Güzellik 2. Yüz güzelliği, güzel yüz 3. din. Allah'ın lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellisi. Karşıtı: CELÂL.

Baña ṭa'n itme olursam **cemālî** nūrına nāzır / Muḥammed ümmetisin şūfiyā Allah'ı gör ḥābır (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 7). [cemālî, -i]

cemāl: Güzellik 2. yüz güzelliği, güzel yüz 2. Allah'ın lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellisi.

Ḥürşîd-i tâb-dār sipihr-i keḥḥālsin / İdüp ḳasem **cemālüne** Ḥaḳ didi Ve'd-ḳuḥā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3). [cemālüne, -üñ, -e]

cemāl: (sevgilinin) yüzü.

Her ne dem Fazlî **cemālūñ** görse
ister vuşlatuñ / Kim seher vaqtinde
dirler müstecāb olur du‘ā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2).
[cemālūñ, -üñ]

Şaçuñ örter **cemālūñ** gayret-i îmān
kanı cānā / İder göz göre dîni setr
ol gör nice kâfirdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3).
[cemālūñ, -üñ]

Dil **cemālūñ** muşhafından hattuñı
Kur‘ān okur / Şüret-i rahm anda
zâhir sûre-i Rahmān okur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1).
[cemālūñ, -üñ]

Ne kim üstine esbāb-ı melāhatdan
müheyyādur / **Cemālūñ** milket-i
hüsn içre şāhum Mısr-ı cāmi‘dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit
2). [cemālūñ, -üñ]

Cemālūñ nûrı rûşendür güneşden /
Ne lâzımdur berāhîn ü delā‘il
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124,
Beyit 4). [cemālūñ, -üñ]

İy **cemālūñ** āyeti ‘ünvān-ı dîvān-ı
kadīm / Kaşlaruñ tuğrası
Bi‘smillāhi‘r-rahmāni‘r-rahīm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1,
Beyit 3). [cemālūñ, -üñ]

cemāl: Güzel yüz, yüz güzelliği.

Her kisi şādān u hurrem ‘ıyş ü
‘işret itmede / Halka ‘arz itdi
cemālını yine hūbān-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9).
[cemālını, -i, -n, -i]

cemāl: (Sevgilinin) eşsiz güzelliği.

İy Fazlî **cemālın** o perīnūñ gören
ādem / Dîvāne olur bencileyin hūn-
ı temāşā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
35, Beyit 5). [cemālın, -(i)n]

cemāl: (Sevgilinin) güzel yüzü.

Olupdur Ka‘be hāk-ı āsitānuñ /
Cemālūñ kıble-i ehl-i kabā‘il
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124,
Beyit 6). [cemālūñ, -(ü)ñ]

cemāl: (Sevgilinin) güzelliği, güzel
yüzü.

Cemālī māh-ı ‘ālemden münevver /
Adı Behrām bir hūrşīd-i ruhsār
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit
3). [cemālī, -i]

cemāl-i hakk: Allah'ın güzelliği; [tas.]
Allah'ın lûtfu, âşığın ısrarlı istek ve
arzusu üzerine maşkun kemalleri izhar
etmesi, Allah'ın lûtf ve rahmet nedeni
olan vasıfları.

Cemāl-i Hakk'a envār-ı ruhuñ
bürhān-ı sātī‘dür / Cemāl-ullah
hūr-ı şemşīr-i gamzeñ naşş-ı
kātī‘dür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
84, Beyit 1). [cemāl-i hakk, -a]

cemāl-i mutlak: Mutlak güzellik.

Görinürken saña her yirde **Cemāl-i
mutlak** / Bir avuç āb u kiliñ
hüsnine olma māyil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4). [cemāl-i
mutlak,]

cemāl-i vaşl: *Kavuşmanın yüzü.*

Hicrûñ ile âh kim âsûde-hâtır
olmadum / Göz açup bir gün
cemāl-i vaşla nâzır olmadum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 5*). [*cemāl-i vaşl, -a*]

cemāl-i yār: *Sevgilinin güzel yüzü.*

Sebelden sürme-i 'ışk-ile çeşm-i
cânı pāk eyle / Cemāl-i yārı seyr it
şūfiyā her yirde lâmi'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [*cemāl-i yār, -ı*]

cemālullah: *Allah'ın cemali, Allah'ın güzelliği.*

Cemāl-i Hakk'a envār-ı ruhuñ
bürhân-ı sâtı'dür / **Cemāl-ullah**
hür-ı şemşîr-i gamzeñ naşs-ı
kâtı'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1*). [*cemāl-ullah,]*

cemālûñ gör: *Güzel yüzünü görünce.*

Ne cemālûñ görmege bir lahza var
kudret baña / Ne taḥammül itmege
bir zerrece kudret baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 5*). [*cemālûñ gör, -meg, -e*]

cemî: *Bütün, tüm, cümle.*

Devlet ü ikbāl u nuşret fırsat u
şevket zafer / Tırulur şaf şaf
cemî'i cem' olup erkân-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2*). [*cemî'i, -i*]

cemî'-i sikât: *İleri gelenler topluluğu.*

İşigi Ka'be-i ehl-i şafâ olup dāyim
/ Cenābına müteveccih ola **cemî'-i**
şikât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 42*). [*cemî'-i şikât,]*

cemîl: *Güzel.*

Ol **cemîlûñ** ile envār-ı cemāline
nazar / Gülşen-i mînû ile bu kubbeye
i ma'nāya bak (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2*). [*cemîlûñ, -üñ*]

cem'iyet it: *Toplanmak, bir araya gelmek.*

Taşān tağında bir cem'iyet itdi /
K'anuñ vaşfını söyler cümle efvāh
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 4*). [*cem'iyet it, -di*]

cem'iyet-i gül-zār: *Gül bahçesi topluluğu.*

Gördi **cem'iyet-i gül-zār** perîşān
olmuş / Yoldı sünbül saçını hayli
karardı reyḥān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 9*). [*cem'iyet-i gül-zār,]*

cem'iyet-i yārān: *Arkadaş, dost toplantısı.*

Dün gice cem'iyet-i yārānı añdum
ağladum / Anlaruñla sürdüğüm
devrānı añdum ağladum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 1*). [*cem'iyet-i yārān, -ı*]

cemşid-fer: Cemşid iktidarlı padişah.
2. İktidarı Cemşid gibi olan.

Eyleye gâlib seni her lahzâ a'dâ
üstine / Nitekim şemşir-i kahr-ı
Hüsrev ü **Cemşid-fer** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 42).
[cemşid-fer,]

cemşid-i fikret: Cemşid fikirli, Cemşid
düşünceli.

Râyı takdîre muvâfiğdur ne tedbîr
eylese / 'Akl u fehm ile o şeh
Cemşid-i fikretdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 15).
[cemşid-i fikret, -dür]

cemşid-iktidâr: Kudretli Cemşid.

Pâdişâh itdûñ gedâ iken bi-hakkın
Kird-gâr / Kullarunuñ her biri
devletde **Cemşid-iktidâr** (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 27).
[cemşid-iktidâr,]

cenâb: "şeref, onur ve büyüklük"
terimi olarak kullanılır, hazret.

İşigi Ka'be-i ehl-i şafâ olup dâyim
/ **Cenâbına** müteveccih ola cemî'-i
şikât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
23, Beyit 42). [cenâbına, -ı, -n, -a]

cenâb: Dergâh, huzur, makam.

Cenâbında muşarreb bendelerden /
Biri kim hüsni virür mihre envâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit
2). [cenâbında, -ı, -n, -da]

cenâb: Dergâh, huzur, makam.

Cenâbuña n'ola 'arz itse ma'rifet
dürrin / Cevâhiri dür olan qadr ü
cevheri çü fehîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 31).
[cenâbuña, -u, -ñ, -a]

cenâb-ı devlet: Mutluluğun huzuru.

Ne cûd olur bu beğenmez ğinâda
Qārûn'ı / Cenâb-ı devletüne gelse
bir fakîrû'l-hâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 16). [cenâb-ı
devlet, -üñ, -e]

cenâb-ı kadr: Değerli hazret.

Teveccühi fuşalânuñ cenâb-ı
qadrüñdür / Harîmsin çü maqâdîr-
i nev'-i insânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 22). [cenâb-ı
kadr, -üñ, -e, -dür]

ceng id: Savaşmak.

Yarağ u yatla cümleten yarar at ile
meydânda / Kamusı ceng ider gerçi
murâdı şulğdur ammâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 35). [ceng
id, -er]

ceng it: Savaşmak, çekişmek.

Göricek anı geyüp egnine âyîne
zire / Turdı ceng itmege peklendi
katı âb-ı revân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 9). [ceng it, -meg,
-e]

ceng-içün: Savaş için.

Akalı eşküm çerisi **ceng-içün**
şahrâlara / Akın itdi sū-be-sū
ırmağlar deryâlara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [ceng-
içün,]

cennātü' n-na'im:

Nâim

cenneti'nin(Sekiz Cennet'ten beşincisi).

Ahsen-i takvîmisin Hakk'ıñ okur
tab'-ı selîm / Muşhaf-ı hüsnünde
ruhsârıñı **cennātü' n-na'im** (Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 2).
[cennātü' n-na'im,]

cennet: Ağaçlık bahçe; iman edip
Salih ameller işleyenlere, ahirette vaat
edilen nimet ve mükâfat yurdu.

Bahâr irdi gül açıldı cihân **cennet**
mişâl olar / İrem bağının evşâfın
bugün şahn-ı çemenden şor (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4).
[cennet,]

Tekyelenme **cennete** zâhid ki
bunda 'ârifüñ / Gûşe-i mey-hâne
gibi bir serâsı yok degül (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5).
[cennete, -e]

cennet: Cennet; âhirette müminlere
Allah tarafından vadedilen ebedî hayat
yaşanacak yer.

Hey Muhammed ümmeti billâh
seyr eyleñ gelüñ / Şehr-i Bûrsa
mağdem-i şâh ile **cennetdür** bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 6). [cennetdür, -dür]

cennet: Allah'ın mümin, sadık

kullarına vaat ettiği içinde ebedi
kalınacak olan mekan.

Ola **cennetde** ol Burâk'a süvâr /
Öñce ğilmân kamu yayağ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 65). [cennetde, -de]

cennet: Allah'ın mümin, sadık
kullarına vaat ettiği içinde ebedi
kalınacak olan mekan; güzel, latif, hoş.

İki 'âlemde hemân dîdârdur
mağşûdumuz / Ne cehennem bîmi
ne **cennet** temennâsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11).
[cennet,]

cennet ol: Cennete benzemek.

Resûl sünnetini kendüzüñe farz
eyle / Ki cennet ola mekânüñ
şarâbuñ ola tahûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23).
[cennet ol, -a]

cennet-i firdevs: Firdevs Cenneti.

Meger kim cennet-i firdevsdür bu
meclis-i 'âlî / Ne hâtırdan hûtur itse
hemân ol dem olur peydâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 14).
[cennet-i firdevs, -dür]

cer id: Çekmek, sürüklemek.

Tâs-ı hürşîd alup destine kanuñ
tolınur / Nağd-i ihsânüñi tâ senden
ide cer nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 28). [cer id, -e]

ceres: Çan.

N'ola mestâne **ceres** gibi fiğân
eyler ise / Nüş iden cür'a-i cām-ı
lebūnî kândil olur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [*ceres,*
]

Ġamuñ deyrinde bir alıp durur bî-
cān benüm cismüm / **Ceres** gibi
cihānda deprenür ancak zebānum
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,*
Beyit 2). [*ceres,*]

cerî: *Ar. sf. Cür'etli, gözü korkmaz,*
cesur.

Tiğ-ı zebānı hem-çü alem nazm
ile **cerî** / Neşr ile tiğ-veş alemi
maşlaḥat-güzār (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 24, Beyit 37). [*cerî,*]

cerî: *Asker 2. Sevgilinin saçları.*

Aalı eşküm **çerisi** ceng-içün
şahrālara / Aın itdi sū-be-sū
ırmağlar deryālara (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1*). [*çerisi,*
-(s)i]

cerr id: *Dilenmek, talepte bulunmak,*
istemek.

Tüğlar çözmüş saçın meftül şābîler
gibi / Naḫd-i cānın cünd-i a'dānuñ
diler kim ide cerr (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 8*). [*cerr*
id, -e]

cest: *Far. Sıçrayış, atlayış.*

Bir esb idi ki 'ālemi devr eyler yidi
cest / Bādî nazarda niteki fikr-i
ūlü'n-nühā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 22, Beyit 3). [*cest,*]

cevāb: *Bir soruya, bir söz veya yazıya,*
bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya
başka bir ifade yoluyla verilen karşılık,
yanıt.

Su'āl olınsa baña ger 'atā vü
cūduñdan / Budur **cevābum** o dem
kim ne lāzım aña su'āl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 17*).
[*cevābum, -um*]

cevāb: *Sorulan soruya verilen yanıt,*
karşılık.

Cūddan saña su'āl eyleseler
iḥsānuñ / Dir **cevābında** ne lāzım
aña billāh su'āl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 20, Beyit 32). [*cevābında, -*
ı, -(n)da]

cevāb-ı telh vir: *Acı cevap vermek,*
ağır cevap vermek.

Şöfî yüzün ḥumārla gögersin gören
kişi / 'Arz eyler ekşi şūreti virür
cevāb-ı telḥ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 55, Beyit 4). [*cevāb-ı telḥ*
vir, -ür]

cevāhir: *Cevherler.*

Cenābuña n'ola 'arz itse ma'rifet
dürrin / **Cevāhiri** dür olan adr ü
cevheri çü fehīm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 31*).
[*cevāhiri, -i*]

cevāz: *Din veya törece yasaklanmamış*
olduğu için yapılmasına izin verilmiş
sayılma, yasak olmama, izin, müisāade.

Ne hüccet eylese ibrāz müdde'ī
göremez / Bunuñ hilāfına hükme
cevāz cümle kubāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 21).
[cevāz,]

cevāz göster: Hoş görmek, uygun
bulmak.

Dergeh-i şāhda kurbān oluben bula
şeref / Gösterürse eger ol şāh-ı
cihān-baḥş cevāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 14).
[cevāz göster, -ür, -se]

cevelān id: Gezmek, dolaşmak.

Yürüye od gibi anda işi āteş-bāzuñ
/ Od urup ata o şahrāda idicek
cevelān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
13, Beyit 28). [cevelān id, -icek]

cevher: (Ar.) Cevher, elmas.

Çıkardı kıymeti **cevher** durur
kenāre şehā / Olalı Fazlî-i bahḥār
me'āniye gavvāş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5).
[cevher,]

cevher: Değerli taş.

Ġalaṭ itdüm ġalaṭ itdüm bu ne
sözdür ḥāşā / Cevheri çokdur olur
cevhere elbette nazar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 31).
[cevhere, -e]

cevher: Cevher, elmas.

Cenābuña n'ola 'arz itse ma'rifet
dürrin / Cevāhiri dūr olan ḳadr ü

cevheri çü fehīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 31).
[cevheri, -i]

cevher: Elmas ve benzeri kıymetli taş
2. var olan bir şeyin özü, esâsı,
varlığındaki maya, gevher.

Cevherüñ var-ise bāzāra getir iy
ḥvāce / Çoğ olur aña ḥarīdār bulur
kıymeti zer (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 32). [cevherüñ, -
üñ]

cevher: Cevher, değer.

Ġalaṭ itdüm ġalaṭ itdüm bu ne
sözdür ḥāşā / **Cevheri** çokdur olur
cevhere elbette nazar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 31).
[cevheri, -i]

cevher ol: Elmas ve benzeri kıymetli
taş olmak.

Gögden ol nāzil olurdu yire bī-
şübhe vü şekk / Olsa ger dürr-i
sūḥandan ilerü bir cevher (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 11).
[cevher ol, -sa]

cevher-i nefis: Nefsin esası.

Cevher-i nefsüme hem-seng olıma
dürr-i yetīm / Nazm bāzārınuñ iy
Fazlî benem şarrāfi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5).
[cevher-i nefis, -üm, -e]

cevlān: Dolaşma, gidip gelme, gezinti,
gezinme.

Yürüdi anda âteş-bāzuñ işi od gibi
ol dem / Od urup ata idicek o şahrâ
içre **cevlānı** (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 12, Beyit 33). [*cevlānı, -ı*]

cevlān id: *Dolaşmak,gezip dolaşmak.*

Yürüdi cümle âteş-bāzuñ işi od gibi
ol dem / Od urup ata cevlān idicek
meydānda berķ-āsā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 41).
[*cevlān id, -icek*]

cevlān vir: *Dolaşma. Yerinde*
durmayıp gezme.

Cevlān vir esb-i devlete meydān
senüñ durur / Virdi şerîf-i destüñe
çün Hāk 'inān-ı 'adl (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 9).
[*cevlān vir, -*]

cevlānı kıl: *Dolaşma, deveran.*

Ne cānı var 'adūnuñ kim muķābil
ola ol şāha / Eline tîğ alup meydāna
girse kılsa cevlānı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 23).
[*cevlānı kıl, -sa*]

cevr: *Ar. eziyet, haksızlık.*

Didüm ki yok mı cānā cevr ü
cefāna ğāyet / Didi ki **cevrüm** ile
cān viresin nihāyet (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1).
[*cevrüm, -+üm*]

Cānuma sîr eyledi **cevr** ü
cefālardan beni / Yā İlāhî sen ħalāş
it bu belālardan beni (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 3, Beyit 2). [*cevr,*
]

Levh-i dilden yuyalum Fazlî bu
cevr āyetini / Dest-i ğamla
yazalum anda 'adem şūretini (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit
15). [*cevr,]*

cevr: *Eza, cefa, eziyet.*

Didüm ki yok mı cānā **cevr** ü
cefāna ğāyet / Didi ki cevrüm ile
cān viresin nihāyet (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [*cevr,*
]

cevr: *Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.*

Cüft olup aġyāre tek mihr ü vefālar
itmesün / 'āşıkā yār itdüġi **cevr** ü
cefādan kim kaçar (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [*cevr,]*

Hübān-ı cihān içre bugün mihr ü
vefā yok / Ammā ki 'itāb-ı sitem ü
cevr ü cefā çok (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 5, Beyit 3). [*cevr,*
]

cevr: *Eza, sitem.*

Raķîb-ile varup cān u ten olduñ /
Cefā vü **cevrde** şāhib-fen olduñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1,*
Beyit 5). [*cevrde, -de*]

cevr id: *Cefa çektiirmek.*

Cevr idüp bî-çārenüñ kıddin
kemān itme şaķın / Pādişāhum
'āşıkūñ tîr-i du'āsı yok degül (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6).
[*cevr id, -üp*]

cevr-i bî-pâyân: Bitip tükenmez
eziyetler, cefalar.

Cevr-i bî-pâyân elinden el-ğiyās /
Derd-i bî-dermân elinden el-ğiyās
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit
1). [cevr-i bî-pâyân,]

cevzâ: İkizler burcu, semanın kuzey
yarım küresinde görünen iki parlak
yıldızlı bir burç olup Güneş, mayıs
ayında bu burca girer.

Ol iki şemseler üstinde anuñ mihr ü
mehdür kim / Tulu' itmiş muķābil
birbirine nitekim **Cevzâ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 20).
[cevzâ,]

ceyb-i ma'nâ: Mananın cebi.

Dâmen-i medhûñe iy şâh teşebbüs
idemez / Ceyb-i ma'nâya egerçi
irişür dest-i maķāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 41).
[ceyb-i ma'nâ, -y, -a]

ceyhûn: Ceyhun nehri.

Her kim ki benüm gözlerümün
yaşını gördi / Bu çeşme didi âhîri
Ceyhûn olacaķdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3).
[ceyhûn,]

ceyş-i dem: Nefes askeri, zaman
askeri.

Ceyş-i dem serd bürüdet eşerin 'arz
idicek / Eyledi cümle-i dünyâyı
muṭî' ü fermân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 11). [ceyş-i dem,]

ceyş-i ğam: Gam askeri.

'İd irişdi eline hancer-i zerrînin
alup / Kılmağa **ceyş-i ğam** u ğuşsa
ile harb u kıtāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 5). [ceyş-i ğam,]

ceyş-i süleymân: Süleymân'ın ordusu.

Çü dâne 'askerin zîr-i zemîne
çekmege bir bir / Karınca gibi
kaynar her taraf ceyş-i Süleymânî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 16). [ceyş-i süleymân, -î]

cibâl: Dağlar.

Hüsrevâ zerreden ahķar görine
mikdârı / Olsa hem-seng terāzû-yı
vaķârûñla **cibâl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 26).
[cibâl,]

Şaçıldı 'āleme şol deñlü hûn-ı
kurbânı / Kim oldu la'l-i Bedaḥşân
ķamu **cibâl** ü felât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 12).
[cibâl,]

cibrîl-i emîn: Hz. Cebrail.

Her kaçan ruhlaruña kākül-i
müşğînün iner / Şanuram Ka'be'ye
Cibrîl-i Emîn nâzil olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4).
[cibrîl-i emîn,]

ciğer: Bagır, yürek.

Cigerüm kanı şarāb oldu gözüm
cām saña / İçürür zehr-i ğamı iy
göñül eyyām saña (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1).
[cigerüm, -ü, -m]

ciğer: *Ciğer, bağır, yürek.*

Demidür kulları tã haşr olunca
eyleyüp efgân / Yanup bu âteş ile
her biri ıalsun **ciger** biryân (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit
21). [ciger,]

ciğer: *Bağır, iç, yürek.*

Eylesem süz ile bir âhı **cigerden**
peydâ / Yıkâ eflâkı eger olsa
hacerden peydâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1).
[cigerden, -den]

ciğer: *Akciğerlerle karaciğerin ortak
adı; yürek, gönül.*

Ciger hûn-în u ten pür-dâğ u nermî
mağz u kıaddüm ham / Gözüm
giryân u dil biryân u cân hayrân u
ben ‘âşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 113, Beyit 2). [ciger,]

ciğer: *Ciğer 2. Aşığın gönlü.*

Ger bād-ı şabā virmese zülfün
haberinden / Āh kim **cigerüm** nāfe
gibi kan olacaqdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4).
[cigerüm, -üm]

ciğer: *Bağır, iç; yürek.*

İy **ciger** tîr-i hecr ile delinüp /
Bağruñı hasret ile kan eyle (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
44). [ciger,]

ciğer: *Akciğerlerle karaciğerin ortak
adı; yürek, gönül. 2. Acı, keder.*

Pehlevânî durur ol ‘arşa-i nazmuñ
şāhum / İşde meydân berü gelsün
şu ki var anda **ciger** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 44).
[ciger,]

cihân: *Dünya, âlem, cihân.*

İy kerem kânı yine sâye şalup
devletle / Oldı teşrîf-i selāmuñla
cihân dār-ı selam (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 15).
[cihân, -uñ, -la]

cihân: *Alem, dünya, dünya halkı.*

Ġanem hod lahm u sahm ile
ġanîmetdür anı añma / **Cihânı**
muğtenem kıldı toyardı halkı
müstevfâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 16). [cihânı, -ı]

Bulınmaz arasañ cümle **cihânı** bir
aña beñzer / Güzeller dil-rübâlar
serveri a‘lâ ‘Alî Bālî (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 13, Beyit 6).
[cihânı, -ı]

cihân: *Ar. Dünya, kâinat.*

Sür‘atde ‘ömr disem eger aña yiri
durur / Kim ‘ömr gibi geçdi
cihândan bulup fenâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 11).
[cihândan, -dan]

cihân: *Alem, cihan; dünya hayatı,
ömür.*

Dimese nāmına Firdevsi eger Şeh-nāme / Şāh Maḥmūd **cihān** içre olur mıydı semer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 39). [cihān,]

Rûz-ı nevrûzda varsun yüzini görsün anuñ / Görmeyen kimse **cihān** içre muḳarrer nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 19). [cihān,]

Ẓıll-ı ḥimāyetüñde **cihān** halkı hoş geçer / Keff-i kifāyetüñ kuralı sāyebān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 12). [cihān,]

cihān: 1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Yār birdür iki **cihānda** hemān / Şehidāllahi ennehu ... eḥaden (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [cihānda, -da]

Saña şerīḳ olalı vü seni de fehm eyler / **Cihānda** çok durur el-ḥamd Fazliyā fuḫalā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 11). [cihānda, -da]

Ululadı beni itüm didi o sultānum / Yeter **cihānda** be Fazlî bu ihtirām baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [cihānda, -da]

Fazliyā var mı **cihānda** bāğ-ı ‘İşk içre ‘aceb / Būse-i lā‘l-i leb-i cān-baḫş-ı dilberden lezīz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [cihānda, -da]

Eger biñ yirde bāğ-ı olsa durmaz bāğ-ı cennetde / **Cihānda** gülşeni kūyuñ idinmişken vatan ‘āşık

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [cihānda, -da]

Cihānda Ka‘be-i dil yapmasına sa‘y eyle / Ḥalīl-i Ḥaḳ olasın cānuñ ola tā mesrur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4). [cihānda, -da]

Cihānı pertev-i rāyuñ ger itnese rüşen / Tutardı dîde-i a‘yānı perde-i zulemāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 23). [cihānı, -ı]

Gerçi kim Nüşirevān ‘adliyle buldı iştiḥār / Sen unutturduñ anı ancak **cihānda** adı var (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 29). [cihānda, -da]

cihān: 1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Ḥüsnuññ kim bahāsı cümle **cihān** / Bārek-Allah zihī kemāl-i baha (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [cihān,]

Ne **cihān** içre senüñ gibi güzel şāh olur / Ne saña bencileyin ḡam-zede bir ḳul bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2). [cihān,]

Ḳulı olmuş durur cümle **cihān** bir ben degül ancak / Melāḫat taḫt-gāhı üzre bir şāh-ı cihānum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [cihān,]

Cihānı yir yüzinde ol şeker-leb zinde eylerken / Felekde zannider ḫalk-ı cihān ‘İsā’yı bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [cihānı, -ı]

Bir iki cām ile biñ guşsa derdine
‘ilāc eyle / **Cihāna** ‘arz-ı hikmet
eyle hāzırlık zemānidur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4).
[cihāna, -a]

O hercāyi kılur hercāda gayr-ile
tekellümler / Görüp ben reşkden āh
eylerüm güm güm **cihān** gümler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 97, Beyit
1). [cihān,]

Şütür-dilān iremez hücre sine gezse
eger / **Cihānı** hem-çü şütür hücre
hücre ‘āmmeten (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18).
[cihānı, -+i]

İrdi **cihāna** pertev-i hüsnüñle
rüşenā / İy vech-i pākı maṭla‘-ı
envār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3). [cihāna,
-a]

Halk ‘ıyş ü zevkde güm güm öter
‘ālem yine / Şevkle tutdı **cihānı**
na‘re-i mestān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7).
[cihānı, -+i]

Cihān güm güm öter pür-şevk-i
‘ālem irdi eflāke / Şadā-yı sūr-nāy
u şīt-i senc ü ṭabl efğānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 2).
[cihān,]

Cihānı her gice āteş işi pür-şevk
ider anda / Şanasın ravza-i
Ahmed’de her şeb nūr-ı Yezdānī
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 27). [cihānı, -+i]

O meydān-ı vesī‘a ‘arşa-i mahşer
disem lāyık / Ki cem‘ olmış kamu
anda **cihānuñ** insi vü cānı (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 5).
[cihānuñ, -+uñ]

Dürlü şüretlere girüp nüdemā
eyleyeler / Anda eşkāl-i ġarīb ile
cihānı hayrān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 23). [cihānı, -+i]

Çü şehden ola Hüdā rāzı vü **cihān**
şākır / Hāqīkaten olur ol şüretā
cihān-bānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 27). [cihān,]

Cihānı bānı-i inşāfı eyledi ma‘mūr
/ Anuñla buldı fer inşāf bu cihān-
bānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
14, Beyit 13). [cihānı, -+i]

Nice kim şāhları medh idüp erbāb-ı
kelām / Vireler nazm-ı laṭīf ile
cihāna zīver (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 47). [cihāna, -a]

Çeşme-i mihirden akıtdı tarāvet
ābın / İtdi sīr-āb **cihān** bağını yek-
ser nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 7). [cihān,]

Nice kim tīg ile feth ola şāhum
memleket dāyım / Nice kim şāhlar
ide **cihānı** bende fermānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 33).
[cihānı, -+i]

Milküñ çü Ka‘be oldı **cihāna** tavāf-
gāh / Semsīr-i zer-niyāmuñ aña
nār-dān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 19). [cihāna, -a]

Çekdüñ **cihānı** kendüñe ok gibi
rāstī / Şāhā olalı koluña kıldam
kemān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 16). [cihānı, -+i]

‘İddür geydi **cihān** halkı libās-ı
fāhır / Egnüme hūn-ı sirişk oldı
benüm hil‘at-ı al (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 20, Beyit 19).
[cihân,]

Şavletüñ nâmı **cihāna** şu kadar fâş
oldı / Havf iderler Şeh-i Tebrîz ile
Şâh-ı Şîrâz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 21, Beyit 20). [cihāna, -a]

Lebüñ **cihāna** virelden hayât
hacletle / Kaçup gidüp zulemâta
görinmez âb-ı hayât (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 28).
[cihāna, -a]

Cihāna bezl ola ger cür'a-i şarâb-ı
lebüñ / Bulup hayât-ı ebed kalmaya
cihānda memât (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 23, Beyit 31). [cihāna, -a]

Zîr-i dest oldu **cihân** Hüsrev'i yirde
gördi / Turmuşuz ditremege didi
kamu halk-ı **cihân** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 12).
[cihân,]

Kadırgalar çatıldı birbirine od
şaçup yir yir / **Cihân** deryâ-yı âteş
oldı âteşden yahûd deryâ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 45).
[cihân,]

Zemân-ı 'adl ü dâduñda **cihân**
âsûde olmışdur / Ne vehm-i hîle-i
reh-zen ne havf-ı fitne-i a'dâ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 62).
[cihân,]

Aña da'vâ-yı devletde ne lâzım
hüccet ü bürhân / **Cihānda** lutf u
cüd ile çü nâmın eyledi imzâ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 55).
[cihānda, -da]

Kerem bārânı fâ'iz olmasa ebr-i
kefüñden ger / Gül ü lāle
bitürmezdi **cihānda** hār ile hārā

(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,*
Beyit 57). [cihānda, -da]

Devr-i 'adlinde huşûşā şeh-i 'ālî-
şānuñ / Çü na'îm oldu nağam birle
cihân cümle ğanî (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 12).
[cihân,]

Gül-i bî-hār iken ol gonce **cihân**
bāğında / Dikenin gözine şok görür
iseñ gül dikenî (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 30, Beyit 27). [cihân,]

Yine **cihāna** şeref virdi Hâzret-i
müte'âl / Ki toğdı burc-ı sa'âdetden
âfitâb-ı kemâl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 31, Beyit 1). [cihāna, -a]

'Aleme irdi şeref buldı **cihân** zevk
ü şafâ / Kıldı hürşîd şeref evcini
güyâ ki maķâm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 2). [cihân,
]

Mâh-ı 'adl itdi tûlû' oldu **cihân**
nūrânî / Kevkeb-i zulm tolandı
oluben ref'-i zulâm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 3). [cihân,
]

Maķdem-i pākı **cihân** halkını teşrîf
itdi / Oldı âsûde yine memleket-i
Rûm temâm (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 32, Beyit 13). [cihân,]

Yüri nergis gibi göz yum bu **cihân**
bāğından / Ki degül göz yumup
açınca bahâriyye zemân (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 19).
[cihân,]

Harc idüp sîm ü zerin yumdı
cihāndan gözini / Gördi nergis ki
degül bâķi gül-istân-ı cihân (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 10).
[cihāndan, -dan]

Yetīm odur ki ola ‘ilm ü faẓldan
maḥrūm / Dimeñ ki bī-peder olan
cihānda ola yetīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 5*).
[cihānda, -da]

Cihānda olmadı kes bī-kemāl
bildük çün / Ol imdi kesb-i kemāl
ile vācibü’l-tekrīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 7*).
[cihānda, -da]

Cihānda ‘ālim ü ‘āmil o ‘ilm ile
el’ān / ‘Aceb kim ola diriseñ baña
o şān-ı kerīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 12*). [cihānda, -da]

Cihānda ‘ilm Sürürü Efendi Ḥvāce-
i Şān / K’odur mevālî-i ‘aşr içre
vācibü’l-kaḍīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 14*). [cihānda, -da]

Ḥazān irişmeye mümtedd ola
cihānda bahār / Eger ki perverişi
andan öğrenürse nesīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 20*).
[cihānda, -da]

Eger ki rāyına teşbīh iderse kendin
elif / Ḥam ola ḳaddi **cihānda** anuñ
çü ḥalka-i cīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 21*). [cihānda, -da]

Müyesser ide müyessir budur
murādum kim / **Cihānda** ni‘met-i
‘uzmā vü āhiretde na‘īm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 35*).
[cihānda, -da]

Denīler cümle andan yeg didiler /
Cihān içre eger a‘lā vü ednā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 11, Beyit 7*).
[cihān,]

Açılup göti çıkınca beş on gün /
Yemiş bir poḥ **cihāna** şıçmış ammā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 11, Beyit 2*). [cihāna, -a]

Kim **cihān** ‘adlūñle ma‘mūr oldu iy
şāh-ı güzīn / Luṭf u cūduñdan
zemāne buldı ferr ü zīb ü zīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 4*).
[cihān,]

Nāḥun ile pāre pāre kıldı gül
ruḥsārını / Şol ḳadar zārīḡ itdüm
kim **cihān** gül-zārını (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 7*).
[cihān,]

Zemīne dāmen-i gülden kızıl altun
nişār olsa / Güzellük nev-bahārında
cihān bağı bahār olsa (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 2*).
[cihān,]

Derd-i ‘Işḳ ile **cihān** içre olanlar
nā-tüvān / Bulmayup dünyāda bu
derdüñ devāsın bī-gümān (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 7*).
[cihān,]

Cihān dilberleri içre ol iy Fazlî bir
āfetdür / Güzeller dil-rübālar
serveri a‘lā ‘Alī Bālī (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 10*).
[cihān,]

Cihānda bī-nihāyetdür egerçi
dilber-i zībā / Ḳamusu gül-sitān-ı
ḥüsn içinde bir gül-i ra‘nā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 3*). [cihānda, -da]

Ġamzesi cānlar alur līkin **cihān**
fettānıdur / Dil-nevāzum ser-
firāzum dilberüm nāzūk Memī
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 6*). [cihān,]

Gün gibi **cihān** içre hüsñ ile hüveydādur / Ol bedr-i cihān-ārā Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 6). [cihān,]

Cihānı ‘adl ü dād ü luṭf-ı cūd ile tūṭup nāmı / Kul itmişdi muḥabbet birle cümle hāş ile ‘āmı (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 5). [cihānı, -+i]

Bāğ-ı ‘ālem içre bir gül-ruḥ nazîr olmaz saña / Yok durur mişlūñ **cihānda** ḥāşılı hergiz şehā (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 11). [cihānda, -da]

Bilmen ne düşdi hey nice müşkil iş eyledi / Cümle **cihānı** derd-ile pür-nāliş eyledi (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 20). [cihānı, -+i]

Hüsñ-i ḥulkuñ **cihāna** müstevlî / Luṭf u cūduñ zamāna müstevfā (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 2). [cihāna, -a]

Reh-rev-i rāh-ı ma‘ānî çābük-i meydān-ı nazm / İkidür Fazlî **cihān** içinde meşhūr-ı **cihān** (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 1). [cihān,]

Çün nāmıdur Muḥammed yā Rab be-ḥaḳḳ-ı Aḥmed / Maḥmūd ‘āḳıbet kıl olsun **cihāna** server (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4). [cihāna, -a]

Kılup Şeh Muştafā ḥvānî ziyāfet / **Cihānda** kıldı ‘arz-ı ḥaşmet ü cāh (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 3). [cihānda, -da]

Bir Şāh-idi ki devlet ü ḳadr ile bî-gümān / Olmışdı nām-ı nîki **cihān**

içre dāstān (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 9). [cihān,]

Ne gedā vü ne şāh u mîr ḳalur / Bir durur ‘āḳıbet ḳamuya **cihān** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 5). [cihān,]

Bize ayruḳ **cihānda** rāḫat yok / Gitdi rāḫat zamān-ı miḥnetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 23). [cihānda, -da]

Çünki terk eyledi **cihānı** o şāh / Sen de terk-i cihāniyān eyle (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 49). [cihānı, -+i]

cihān: Ālem.

Ādemüñ nuṭḳ iledür rütbeti ḫayvān üzre / Ekl ü şurb ile **cihān** içre ç-i-ḫayvān ç-i-beşer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 5). [cihān,]

Hākim oldıḳca **cihān** milkine sultān-ı şitā / Eyleyüp cümle-i dünyāyı muṭı‘ü fermān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 29). [cihān,]

cihān: 1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Bahār irdi vü gül geldi **cihān** reşk-i bihişt oldı / Bugün uçmaḡuñ evşāfını gel mürğ-ı çemenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [cihān,]

Ḳılıcuñ ḫaḳḳı Fazlî’nüñ başın ḳaṭ‘ eyleseñ ḳaṭ‘ā / Kesilmez tîğ-ı ‘ışḳuñdan **cihāndan** inḳıṭā‘ eyler

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [cihāndan, -dan]

Şîrîn ü Kûh-ken ki **cihānda** hikāyedür / İy hüsrevüm hemān ikimüzden kināyedür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [cihānda, -da]

Cihānda var-iken derdüñ gerekmez baña dermānı / Ṭabībüm derd-mende derdden zîrā devā yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [cihānda, -da]

Ġamuñ deyrinde bir qalıp durur bî-cān benüm cismüm / Ceres gibi **cihānda** deprenür ancağ zebānum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [cihānda, -da]

Bahār irdi gül açıldı **cihān** cennet mişāl olar / İrem bağınun evşāfın bugün şahn-ı çemenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [cihān,]

Fülk-i ten girdāba düşdi Nüh-ı rūh olmaz hālāş / Oldı seyl-āb-ı sirişkünden **cihān** tūfāna ġarğ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2). [cihān,]

Nazar kıldum senün faẓluñla gördüm / **Cihān** memlū zihī fartū'l-fezā'il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 9). [cihān,]

Mest ü medhūş olalum cümle **cihāndan** geçelüm / Bezm-i 'Işğ içre bugün cām-ı İlāhī çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [cihāndan, -dan]

Kimsenün iy tîr-i dilber qatline göz dikmeñiz / Sîneye dik tîrünü olsun **cihānda** dikmeñiz (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [cihānda, -da]

Deyr-i hālîdür **cihān** biz naqşına aldanmazuz / Meylümüz yok şürete iy Fazlî ma'nāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 32). [cihān,]

İtdi zuhūr şüret-i pākuñda faẓl-ı Hağ / 'Arz eyledün **cihāna** çü dîdār Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5). [cihāna, -a]

Derd ile sînesini zemîn çāk çāk idüp / İtsün **cihāna** varını ĩşār Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23). [cihāna, -a]

Şeh Süleymān'ın şalaldan tîğın ol mîr-i şecî' / Fitne qat' oldı vü götrüldi **cihāndan** şūr u şer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 37). [cihāndan, -dan]

Cihānda görmedüğün görmek isterseñ bugün anda / Nedīm ü maşhara envā'ın iy dil eyle seyranı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 6). [cihānda, -da]

Çekdüñ **cihāna** süfre-i in'āmı olalı / Hemān serāy-ı 'āleme sen mîr-i nān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 13). [cihāna, -a]

Halel irişmeye dünyāda seyl-i hādişeden / Serāy-ı devleti dāyim bula **cihānda** şebāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 43). [cihānda, -da]

Tîğ u qalemle buldı şebāt u qarār dehr / Tîğ u qalemle oldı **cihān** milki ber-qarār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 4). [cihān,]

Yakdı albinde řitā anuñ iun āteř-
gīn / şovısa gōñli **cihānuñ** n'ola
andan her an (*Kara Fazlī Dīvānı*,
Kaside 26, Beyit 3). [*cihānuñ*, -+uñ
]

Tatuñ sipihr ola vū tācuñ uceste
nehr / Olup **cihānda** tād ile tat ile
kām-kār (*Kara Fazlī Dīvānı*,
Kaside 28, Beyit 41). [*cihānda*, -da
]

Leāfetde nezāfetde **cihān** gūl-
zārına dōndi / ıyām-ı lāle-gūn ile
ser-ā-ser zeyn olup řarā (*Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit 12*).
[*cihān*,]

Luf u cūduñdan **cihān** hep řerm-
sāruñdur senūñ / Āferīn iy iftiār-ı
Āl-i 'Ořmān āferīn (*Kara Fazlī
Dīvānı, Muaşşer 1, Beyit 25*).
[*cihān*,]

Daı bir oncedūr tāze **cihān**
bāında ol dilber / adı serv ū
yaaı gūl ruı lāle gōzi 'abher
(*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 13,
Beyit 5*). [*cihān*,]

O anīdūr bu **cihān** alkı faīri
'Ömer'ūñ / řāhdur tat-geh-i üsn-
ı serīri 'Ömer'ūñ (*Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 15, Beyit 1*).
[*cihān*,]

atı ayf oldu bu ayfā firā adıyla
cān yansun / Ne cān cūmle **cihān**
belki zemīn ū āsūmān yansun
(*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 27,
Beyit 13*). [*cihān*,]

Bī-ubūr olma **cihānda** elem-i
'ārifeden / Rūhsın rūa ū rāat
yaraşur sulānum (*Kara Fazlī*

Dīvānı, Nazm 2, Beyit 2). [*cihānda*,
-da]

Ya'ni kim ol serv-i būsātān-ı kerem
/ Kim bulur andan **cihān** zīb ū feri
(*Kara Fazlī Dīvānı, Tarih 3, Beyit
2*). [*cihān*,]

cihān: *Alem, cihan; dūnya hayatı,
ōmūr.*

'Adlūñ řu resmedūr ki **cihān** ire
ā ider / Anca benūm zemānede
iy kār-dān-ı 'adl (*Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 18, Beyit 26*).
[*cihān*,]

cihān: *Alem, dūnya, cihan. 2. felek
balamında.*

Cihāndan teberrā idūpdūr amu /
ū Fazlī alupdur tevellā saa
(*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 6, Beyit
7*). [*cihāndan*, -dan]

cihān: *Alem, dūnya, dūnya halkı.*

Nice med eyleyem iy kān-ı kerem
ben seni kim / Bir yire gelse seni
med idemez cūmle **cihān** (*Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 26, Beyit 26*).
[*cihān*,]

cihān: *1. Yaratılmış olan şeylerin
būtūnū, evren, kāinat. 2. Dūnya,
yeryüzü.*

amlūñ revān **cihānda** bedende
revān gibi / Emrūñ teninde
memleketūñ oldu cān-ı 'adl (*Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 18, Beyit 23*).
[*cihānda*, -da]

cihān: *Âlem, dünya, yeryüzü.*

Virdüñ hevâ-yı lûtfuñ ile dehre
i'tidāl / İtdüñ cinān **cihānı** eyā
bāğı-yān-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 18, Beyit 24). [*cihānı, -ı*]

Ben degül ancak saña cümle **cihān**
olmuş esir / Meh-cebînüm
nāzenînüm Muşli-i sîmîn-beden
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18,*
Beyit 4). [*cihān,]*

cihān: *Alem, cihan 2. Dünya hayatı,*
ömür.

N'ola gösterse cinān 'aksin **cihān**
âyîne-veş / Şaykal-ı râyıyla gitdi
rûy-ı 'âlemden keder (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 35).
[*cihān,]*

cihān: *Alem, dünya, kainat, bütün*
insanlar.

Cihāna bezl ola ger cür'a-i şarāb-ı
lebüñ / Bulup hayāt-ı ebed qalmaya
cihānda memāt (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 31).
[*cihānda, -da*]

Odur bugün 'alem-i 'ilm ile
cihānda 'alem / 'Aceb mi a'lem-i
'âlim olursa ger o 'alîm (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 18).
[*cihānda, -da*]

cihān: *Alem, dünya.*

Cân ile dildür **cihānda** varı yoğı
bendeñüñ / Cümlesi olsun senüñ
yoluña sultānum fedā (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2).
[*cihānda, -da*]

cihān: *Âlem, kâinat.*

Muğtenim oldı şu deñlü ni'ama bāy
u fakîr / Az qaldı ki **cihāndan** gide
vü götürüle āz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 21, Beyit 12). [*cihāndan, -*
dan]

cihān bāğı: *Dünya bahçesi. 2.*
Yeryüzü, dünya, kainat.

Olma mağrūr cihān bāğına iy dil
bir ān / Kişinüñ āhir irer 'ömri
bahārına hāzān (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 33, Beyit 16). [*cihān bāğı, -*
n, -a]

cihān halkı: *İnsanlar. Bu dünyada*
yaşayanlar.

Serbet-i cüdı cihān halkını sîr-āb
eyledi / Şimdiden girü ne dadı var
şuya ursun şeker (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 36).
[*cihān halkı, -n, -ı*]

cihān halkı: *İnsanlar, herkes, kamu.*

N'ola āh eyleyüp kan ağlasam sırr-ı
ğam-ı 'İşkî / Gözüm yaşıyla
āhumdan cihān halkına kaç itdüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127,*
Beyit 4). [*cihān halkı, -n, -a*]

Ziyāfet oldı hep begler gelüp sultān
ışiginde / **Cihān halkı** bugün anda
toyınca gördi ihsānı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 16).
[*cihān halkı,]*

Hoş geçer cümle **cihân halkı**
bugün sāyeñde / Müntehā gördi
gören sidreden iy şāh seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 19).
[cihân halkı,]

Luţf u ihsānuñ sebîl-i Hak'da
mevfûr eyledüñ / 'Ayn-ı 'adl ile
cihân halkını manzûr eyledüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 7). [cihân halkı, -n, -ı]

Ağlar bu mâtem ile **cihân halkı** zâr
u zâr / Eyler bu hasret ile şigâr u
kibâr âh (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 18). [cihân
halkı,]

cihân-ārā: Cihanı süsleyen.

Her ārāda bulunur ol **cihân-ārāy**
bilmezler / Yabanlarda arar halk-ı
cihân arayıbilmezler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [cihân-
ārāy, -y]

cihân-bān: Dünyanın sahibi,
hükümdar.

Cihānı bānı-i inşāfı eyledi ma'mûr
/ Anuñla buldı fer inşāf bu **cihân-
bānı** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
14, Beyit 13). [cihân-bānı, -ı]

cihân-bānı ol: Dünyanın sahibi,
hükümdar.

Çü şehden ola Hudā rāzı vü cihān
şākir / Hakıkaten olur ol şüretā
cihân-bānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 27). [cihân-bānı
ol, -ur]

cihân-ı 'adl: Dünyanın adaleti.

Şān-ı şerîfüñ ile müşerref zemān-ı
luţf / Zāt-ı kerîmüñ ile mükerrerem
cihân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 2). [cihân-ı 'adl,]

cihân-ı cān: Can dünyası.

Ṭulū' idüp şeref evcinde kevkeb-i
iķbāl / Cihān-ı cānı cinān gibi kıldı
nūrānī (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
14, Beyit 2). [cihân-ı cān, -ı]

cihānı tut: Her tarafa yayılmak,
dünyayı tutmak.

Nüşîrevān'uñ adı ķalubdur hemān
şehā / Ṭutdı cihānı nāmuñ ile
dāstān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 20). [cihānı tut, -
dı]

cihānı tut: Cihanı tutmak. Her tarafa
yayılmak, dünyayı tutmak.

Nāmı tutup cihānı bütün 'adl ü dād
ile / Cāndan muħibbi olmuş idi pîrle
vü cüvān (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 11). [cihānı
tut, -up]

cihānuñ: 1-Yaratılmış olan şeylerin
bütünü, evren, kâinat, âlem. 2-Dünya,
yeryüzü.

Cihānuñ şāhıyam bir pādîşāh-ı
kām-rānum var / Ƙulı olmağ ile
'âlemde 'izz-i cāvidānum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit
1). [cihānuñ, -uñ]

Çonçe-i maķşūd açıldı **cihānuñ** gül
gibi / Başlarına nağmeye murğān-ı
hoş-elhān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6).
[cihānuñ, -uñ]

Cihānuñ her günü 'İd ü gicesi Kadr
olmışdur / Gice gündüz şafâ ile
geçürseñ n'ola devranı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 26).
[cihānuñ, -uñ]

Şevķ ü şādî ile pür oldı **cihānuñ**
ķalbi / Oldı güyâ ki dem-i vuşlat-ı
dilber nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 12). [cihānuñ, -uñ
]

Şehen-şāhā bu eyyām-ı sürür u
vaķt-i şādîde / **Cihānuñ** cem' olup
halkı idüp her birisi bir rā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 63).
[cihānuñ, -uñ]

cihāt: Cihetler, yönler, taraflar.

Şeş **cihātum** aldı miñnet kıldı ara
yirde ben / Kimse yā Rab olmasun
yār u diyārından cüdā (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8).
[cihātum, -um]

cilve-ger ol: Cilveli olmak, cilve
yapmak.

Her laħza o düşmenler ile cilve-ger
olsun / Hercāyi güzel sevmeyeyin
tevbeler olsun (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 5, Beyit 2). [cilve-ger ol,
-sun]

cinān: Cennetler.

Dîdārını dil-dāruñ iden kimse
temāşā / İy şūfî **cinān** bāğına meyl
eyleye hāşā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 35, Beyit 1). [cinān,]

Ķo Fazlî gūşe-i mey-hānelerde
mu'tekif olsun / **Cināndan** zāhidā
biñ mertebe ol cā baña yegdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit
7). [cināndan, -dan]

'Āleme 'arz itmege her-dem
cinānuñ 'aksini / Oldı bir āyîne
cūy-ı pür-şafāsı Lādiķ'ūñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3).
[cinānuñ, -un]

Çekerse hücresi semtine raħtum
üştür-i mevt / Şütür Burāķ ola
hücre **cinān** u hulle kefen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25).
[cinān,]

N'ola gösterse **cinān** 'aksin cihān
āyîne-veş / Şayķal-ı rāyıyla gitdi
rūy-ı 'ālemden keder (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 35).
[cinān,]

Ṭulū' idüp şeref evcinde kevķeb-i
iķbāl / Cihān-ı cānı **cinān** gibi kıldı
nūrānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
14, Beyit 2). [cinān,]

cinān: Cennetler.

Leb-i hābîb olur ise **cinānda** cām
baña / Ṭahūra māyil olursam ola
hārām baña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 13, Beyit 1). [cinānda, -da]

Ne fā'ide çü degül üstüvār hāne-i
'ömr / Ṭutam ki ķaşruña göre
cinānda ola ķuşūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3).
[cinānda, -da]

cinān: Cennetler; köşkler, saraylar, ulu makamlar.

Aña yā Rab **cinān** turağ olsun /
Meskeni gülsitān u bāğ olsun
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 61*). [*cinān,]*

cinān: Cennet.

Çü Şun‘ullāh Emīr’uñ oğlu
Maḥmūd / **Cinān** bāğına kıldı
‘azm-i dîdār (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 1*). [*cinān,]*

cinān it: Cennet etmek.

Virdüñ hevā-yı luṭfuñ ile dehre
i‘tidāl / İtdüñ cinān cihānı eyā
bāğı-yān-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 24*). [*cinān it, -dū, -ñ]*

cinān-ı ḥüsn: Güzellikler cenneti.

Güzel çokdur **cinān-ı ḥüsn** içinde
gerçi mişl-i ḥūr / Cefā-pîşe kâmusı
ḥüsn-i bî-hem-tāşına maḡrūr (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 3*). [*cinān-ı ḥüsn,]*

cinn ü ins: Cinler ve insanlar.

Kan aḡlasun bu māteme derd ile
cinn ü ins / Yansun bu derde
mü‘min ü küffār Yā Ḥüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30*). [*cinn ü ins,]*

cisim: Beden, gövde.

Güneş üftādesi olsa ne var
yüzüñdeki nūruñ / Düşüpdür
pertevinden lerze iy meh **cismine**
Tūr’uñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1*). [*cismine, -i, -n, -e]*

Her mücrime kim sen idesin luṭf u
‘ināyet / **Cismine** ḥarām ola anuñ
nār-ı cehennem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [*cismine, -i, -n, -e]*

cism: (Ar.) Cisim, gövde.

Ġamuñ deyrinde bir qalıp durur bî-
cān benüm **cismüm** / Ceres gibi
cihānda deprenür ancaḡ zebānum
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [*cismüm, -üm]*

cism: Beden, gövde, vücut.

Ekşik olmaz düşeli hicrüne her
cānibden / Dile ḡam dîdeye nem
cisme elem cāne belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [*cisme, -e]*

Ḥvāce-i çeşmüm görüp **cismümi**
‘uryān acıyup / Qanlı yaşımdan
giyürdi bir ḡazā-yı āl aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2*). [*cismümi, -ümi]*

Çün irdi tîr-i ‘ışkuñ cāna ayruḡ
neylesün **cismi** / Şehîd-i ‘ışḡ olıcaḡ
istemez ‘ömrüm kefen ‘āşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3*). [*cismi, -i]*

Çün irdi tîḡı ‘ışkuñ cāna Fazlî
n’eylesün **cismi** / Şehîd-i ‘ışḡ
olıcaḡ istemez ‘ömrüm kefen ‘āşık
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5*). [*cismi, -i]*

Dilberüm hercāyi bağrum hūn u
bahtum ser-nigūn / Dōstlar fāriğ
gōñūl bī-çāre vū **cismüm** zebūn
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3,
Beyit 5). [cismüm, -üm]

Eyleyüp hem-şoḥbetüm her rûz u
şeb derd ü elem / Bezm-i firqatde
idüp **cismüm** dem-â-dem cām-ı
Cem (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 14). [cismüm, -üm]

cism ü cān: Beden ve ruh.

Görmedi anuñ gibi bir pādişā
çeşm-i cihān / Yolına terk eyler ise
dil ‘aceb mi **cism ü cān** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
3). [cism ü cān,]

cismānî: Bedenle, vücutla ilgili olan;
maddi.

Fezā-yı lā-mekān şeh-bāzıyam
zāhid beni şanma / Bu **cismānî**
serāda āşiyān tutmuş mekānum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit
5). [cismānî,]

cismi: Cisim il varlık.

Añladık rāh-ı beḳāya çün fenādur
bedreḳa / **Cismi** fānī itdük ammā
rūḥuñ ibḳāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24). [cismi,
-i]

cism-i hāk: Perişan beden.

Hāk olupdur cism-i hākı derd ü
ğamdan sāḳiyā / Cür‘a-i cān-baḥs
ile yād it keremden sāḳiyā (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1).
[cism-i hāk, -ı]

cism-i nātüvān: Güçsüz, bakımsız ve
zayıf vücut (âşığın bedeni
bağlamında).

Kākülūñ vālāsını boynuñda ḳanum
şandılar / Sāyeñi yanuñda cism-i
nātüvānum şandılar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [cism-i
nātüvān,]

cūd: Cömertlik yapmak, cömertçe
davranmak.

Biz buña degmez idük var ola
şāhum nazaruñ / Luṭf u **cūduñla**
bizi lāyık-ı iḥsān itdüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 1). [cūduñla,
-u, -n, -la]

cūd: Cömertlik.

Atasından n’ola istidlāl olınsa
cūdına / Kim dıraḥt-ı müşmirüñ
toḥmı olur nīkū semer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 17).
[cūdına, -ı, -(n)a]

Bu ‘adl ü **cūd-ile** kim herbiri
şehādet ider / Umūr-ı devlete itdüñ
liyāḳatüñ işbāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 20). [cūd-ile, -ile]

Pāy-māl olmaz ḳapuñda kimse līk
iy baḥr-ı cūd / Ehl-i istiḥḳāḳa dest-i
luṭf u **cūduñdan** nuḳūd (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 18).
[cūduñdan, -uñ, -dan]

cūd: Bereket.

Sen ol kerîmsin k'acıcağ **cūd**
süfresin / Her bî-nevāya senden irer
yā nice nevā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 12). [cūd,]

Süfre-i ni'met ü **cūduñda** meh ü
mihir iki kuruş / Maṭbah-ı rif'at ü
kadründe felek bir ḥabbāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 23).
[cūduñda, -uñ, -da]

cūd: (Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Muṣṭafā nām u 'Alī **cūd** u
Muḥammed ahlāk / Ki düşüpdür
eşer-i luṭfına mazhar nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 18).
[cūd,]

Muṣṭafā nām u 'Alī **cūd** u
Muḥammed ahlāk / Şāh-ı şāhān-ı
cihān Hüsrev-i Hākān-ı zemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 19). [cūd,]

Hüsn-i ḥulkuñ cihāna müstevlî /
Luṭf u **cūduñ** zamāna müstevfā
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit
2). [cūduñ, -uñ]

cūd: Cömertlik, el açıklığı.

Cūddan saña su'āl eyleseler
iḥsānuñ / Dir cevābında ne lâzım
aña billāh su'āl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 32). [cūddan, -
dan]

Kim cihān 'adlūñle ma'mūr oldu iy
şāh-ı güzîn / Luṭf u **cūduñdan**
zemāne buldı ferr ü zīb ü zîn (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 4).
[cūduñdan, --u, --n, --dan]

cūd: Ar. Kerimlik, cömertlik,
mürüvvettilik.

Bir 'Ömer 'adl ü 'Alī **cūd** u
Muḥammed ḥulkdur / Kim nazîri
görmedi dünyāda erbāb-ı nazar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 31). [cūd,]

'Adl ü **cūd** u ḥulḳ kim her laḫza
'ādet zātına / Yusa 'ādetle sa'ādet
ehlidür ol nām-ver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 32). [cūd,
]

Bulınmaz kām-kārā sen kadar
milk-i cihān içre / Mürüvvet
ma'deni luṭf issi vü **cūd** u seḫā kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 47). [cūd,]

Luṭf-ı idrāk ile ser-defter-i ehl-i
'irfān / Kerem ü **cūd** ile erbāb-ı
seḫāya server (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 35). [cūd,]

Yegāne Ḥazret-i Sultān Selīm bin
Süleymān Ḥān / Kim oldur şāhlar
içre 'atā vü **cūd** ile yektā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 53).
[cūd,]

cūd ol: Yardımda, bağıştta bulunmak.

Ne cūd olur bu begenmez ğināda
Ḳārūn'ı / Cenāb-ı devletüñe gelse
bir faḳîrū'l-ḥāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 16). [cūd ol, -ur]

cūdâ: Ayır.

Meclisümde devr iden sāğar degül
senden **cūdâ** / Kāse-i sırdur ki pür-

h n-ı dil-i b -t bdur (Kara Fazl  D v n , Gazel 76, Beyit 4). [c d ,]

c d : (sevgiliden) ayrı düşmek.

Künc-i  amda olalı ben  aste c n ndan **c d ** / G yiy  bir mürde-i pejmurdeyem c ndan **c d ** (Kara Fazl  D v n , Gazel 20, Beyit 1). [c d ,]

 h u e   n oldu k rum hicride sensüz benüm / N le itmez gerçi kim b lb l g list ndan **c d ** (Kara Fazl  D v n , Gazel 20, Beyit 3). [c d ,]

Ger dev  isterse  olma derdden Fazl  **c d ** / R  at isterse  bel ya m btel  ol iy g   l (Kara Fazl  D v n , Gazel 125, Beyit 3). [c d ,]

 h kim  urbetde g  l m oldu y rından **c d ** / B lb l-i g y  gibi b   u bah rından **c d ** (Kara Fazl  D v n , Murabba 2, Beyit 1). [c d ,]

 h kim  urbetde g  l m oldu y rından **c d ** / B lb l-i g y  gibi b   u bah rından **c d ** (Kara Fazl  D v n , Murabba 2, Beyit 1). [c d ,]

Bir dem olmaz dehr-i d nu  inkis rından **c d ** / Kimse y  Rab olmasun y r u diy rından **c d ** (Kara Fazl  D v n , Murabba 2, Beyit 2). [c d ,]

Bir dem olmaz dehr-i d nu  inkis rından **c d ** / Kimse y  Rab olmasun y r u diy rından **c d ** (Kara Fazl  D v n , Murabba 2, Beyit 2). [c d ,]

Bu iki mi net benüm   l m digerg n eyledi / Kimse y  Rab olmasun y r u diy rından **c d ** (Kara Fazl  D v n , Murabba 2, Beyit 4). [c d ,]

Lu fu a  ald  benüm a v l m ancak b -la  f / Kimse y  Rab olmasun y r u diy rından **c d ** (Kara Fazl  D v n , Murabba 2, Beyit 6). [c d ,]

    cih tum aldı mi net  ıldı ara yirde ben / Kimse y  Rab olmasun y r u diy rından **c d ** (Kara Fazl  D v n , Murabba 2, Beyit 8). [c d ,]

 af a-i gerd na bu m  r  ı yazdum  h ile / Kimse y  Rab olmasun y r u diy rından **c d ** (Kara Fazl  D v n , Murabba 2, Beyit 10). [c d ,]

c d : (Sevgiliden) ayrı düşmek.

Ba rum    n itdi  asretler **c d l  lar** begüm / K   ezelden olmayaydı    n l  lar begüm (Kara Fazl  D v n , Murabba 6, Beyit 2). [c d l  lar, -l k, -lar]

c d  d  : Ayrı düşmek, uzak kalmak; g r   memek, yakın olamamak.

Fazl -i b -  reyem d  d m cem l  nden c d  /  h u n lem hem-nefes endühdur ma rem başa (Kara Fazl  D v n , Murabba 14, Beyit 13). [c d  d  , -d , -m]

c d  k l: Ayırmak, uzak tutmak.

Gel iy ecel lutf eyle kıl ben hasteyi
cāndan cüdā / Tek bir nefes
olmayayın ‘ālemde cānāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit
1). [cüdā kıl,]

cüdā ol: Ayrı düşmek, uzak kalmak,
görüşmemek.

Şun beru ol cāmı mest it şöyle kim
/ Toymayam olursa cān tenden
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2,
Beyit 3). [cüdā ol, -ur, -sa]

Künc-i ğamda olalı ben hāste
cānāndan cüdā / Güyiyā bir mürde-
i pejmurdeyem cāndan cüdā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1).
[cüdā ol, -alı]

Bahr-ı vaşluñdan beni dūr ideli
emvāc-ı hicr / ‘Aynıyam şol
kaṭrenüñ kim ola ‘ummāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit
2). [cüdā ol, -a]

Dirlügüm it dirlügidür itlerinsüz
Fazliyā / Olmasun itler daḥı
ğurbetde yārāndan cüdā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5).
[cüdā ol, -ma, -sun]

Gel iy ecel lutf eyle kıl ben hasteyi
cāndan cüdā / Tek bir nefes
olmayayın ‘ālemde cānāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit
1). [cüdā ol, -ma, -(y)a, -(y)ın]

İy firḳatinde ol gülüñ ḥāli nedür
diyin baña / Ḥāli nolısar bülbulüñ
olsa gülistāndan cüdā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [cüdā
ol, -sa]

Ḳaddüñ elif iy māhir u nūn oldı tā
ebrūlaruñ / Olmam hemān ol an

olur dīnden hem īmāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit
3). [cüdā ol, -ur]

Dīnüm şaṣuñ küfrin senüñ her kim
ki īmān bilmeye / Olsun murādum
budur ol dīnden hem īmāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit
4). [cüdā ol, -sun]

Derdā der-i dil-dādeden dūr eyledi
devrān beni / İy Fazlî bende
olmasun dergāh-ı sultāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit
5). [cüdā ol, -ma, -sun]

Yūsuf’ından Ḥazret-i Ya’kūb
olmuşdı cüdā / Bir yire geldi yine
hengām-ı vuşlatdur bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 10).
[cüdā ol, -mı, -dı]

cüft ol: Çift olmak, birlikte olmak.

Cüft olup aġyāre tek mihr ü vefālar
itmesün / ‘āşıkā yār itdüġi cevır ü
cefādan kim kaçar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [cüft ol,
-up]

cühela: Bilgisizler, cahiller.

Bir iki lafz-ı rekīk u me‘āni-yi
terzīk / Derüp çatup müteşā‘ir
geçer nice **cühelā** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [cühelā,
]

Nazar çü kâle degül kâ’ile olur ne
‘aceb / Huruş idüp **cühelā** ger
hamuş ola bülegā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8). [cühelā,
]

cumhür: Halk, topluluk.

Tîğ olsa yāver-i qalem irer umūra
nazm / **Cumhūra** ‘adl olur qalem
olursa tîğa yār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 9). [cumhūra, -a]

cümle: Bütün.

Saňa göz ‘āşık u dil ‘āşık u cān ile
ten ‘āşık / Tenümde her kılum cānā
olupdur **cümleten** ‘āşık (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1).
[cümleten, -t, -en]

Gördüñüz ‘îd-i sa‘îdüñ yine
nāzûklüğünü / **Cümleten** halk-ı
cihānı tönadup eyledi al (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 6).
[cümleten, -t, -en]

cümle: Bütün, hep, tüm.

İdüp tercîh o mähî **cümlesinden**
didiler baňa / Güzeller dil-rübâlar
serveri a‘lā ‘Alî Bālî (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 13, Beyit 4).
[cümlesinden, -sî, -n, -den]

cümle: A. bütün, hep, herkes.

Cümle velāyet ehli umarlar
şefā‘atüñ / Zāt-ı mukaddesüñ durur
evlā-yı evliyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 5). [cümle,]

Sensin serîr-i milk-i nübüvvetde
pād-şāh / **Cümle** sipāhdur saňa
eşnāf-ı enbiyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 7). [cümle,]

Güm-rāh olurdı rāh-ı dālāletde
cümle halk / Şer‘üñ tarîk-i Hakkā

ger olmasa reh-nümā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 8). [cümle,
]

Zātuñla idüp fahr senüñ **cümle**
nebîler / İy milk-i nübüvvetde olan
şāh-ı mükerrrem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3). [cümle,
]

Ne hücreye ki qadem başsa üstüri
pür olur / Qamu şütür ne şütür
cümle hücre müşk-i Hoten (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23).
[cümle,]

Maṭbahında şu kadar bisse
gerekdür ni‘met / Ki tıyūrı tıyura
cümle degül geh insān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 10).
[cümle,]

Ola elfāzı rekîk ü düşe ma‘nāsı
saķîm / Zu‘mı bu lîk ola **cümle**
şu‘arādan eş‘ar (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 22). [cümle,]

Dürülüp defteri dîvān-ı şitānuñ
cümle / Aldı destine yine bir
qalem-i zer nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 13).
[cümle,]

Göz açup **cümle** şükûfe açılıp şād
oldı / Bāğa virdi haber-i luṭfuñı
beñzer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 27). [cümle,]

Dilden teveccühi sañadur **cümle**
‘ālemüñ / Sen kām-bahş-ı luṭf olalı
kār vān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 21). [cümle,]

‘Adl ü inşāfuñ ile şefkat ü eltāfuñ
ile / Milk-i ma‘mūr durur **cümle**
re‘āyā hoş-hāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 29). [cümle,]

Zihī zemān-ı Ḥasan k'oldı ḥüsn-i
tā'atla / Mūsāfirān-ı Ḥarem **cümle**
ğarkā-i ḥasenāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 7). [cümle,]

Ne ḥüccet eylese ibrāz müdde'î
göremez / Bunuñ ḥilāfına ḥükme
cevāz **cümle** ḳubāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 21).
[cümle,]

Nice medḥ eyleyem iy kân-ı kerem
ben seni kim / Bir yire gelse seni
medḥ idemez **cümle** cihān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 26).
[cümle,]

Ḥaṣre dek **cümle** 'adūsın eylesün
maḳhūr Ḥaḳ / Şimdi kim maḡlūb-i
şemşîr-i hezîmetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 33).
[cümle,]

Yürüdi **cümle** āteş-bāzuñ işi od
gibi ol dem / Od urup ata cevlan
idicek meydānda berḳ-āsā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 41).
[cümle,]

Hoş geçer **cümle** cihān ḥalkı bugün
sāyeñde / Münteḥā gördi gören
sidreden iy şāh seni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 19).
[cümle,]

Cümle 'ālem ḥalkınuñ ḳalbini
mesrūr eyledüñ / Rūḥını ecdāduñuñ
ḥayr ile pür-nūr eyledün (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 9).
[cümle,]

Varup dükkānına seyreyleyin ol
çihre-i āli / Olup ol pîr olası nev-
cüvānuñ **cümle** meyyālî (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
1). [cümle,]

Cihānı 'adl ü dād ü luṭf-ı cūd ile
tutup nāmı / Ḳul itmişdi muḥabbet
birle **cümle** ḥāş ile 'āmı (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit
5). [cümle,]

Ḳatı ḥayf oldı bu ḥayfā firāk adıyla
cān yansun / Ne cān **cümle** cihān
belki zemīn ü āsümān yansun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27,
Beyit 13). [cümle,]

Ṭaşān ṭaḡında bir cem'iyet itdi /
K'anuñ vaşfını söyler **cümle** efvāh
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit
4). [cümle,]

Ḳanı o şeh ki devlet ü iḳbāl ü ḳadr
ile / Olmışdı **cümle** ḥāş ile 'ām içre
nām-dār (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 6). [cümle,]

cümle: 1. (Sıfat) Bütün, hep, 2.
(Zamir) Herkes.

Ḥüsnüñüñ kim bahāsı **cümle** cihān
/ Bārek-Allah zihī kemāl-i baha
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit
2). [cümle,]

Dehr baḥr-i fenāda bir yildür /
Cümle ḥalk andan olısar güzerān
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 3). [cümle,]

cümle: 1.bütün, hep 2. cümle.

Yüzdeki ḥālüñ deger Rūm'uñ
ḥarācı ḥüsrevā / Pādişehsin n'ola
alsañ **cümle** ḥübāndan ḥarāc (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2).
[cümle,]

Cümle beyti al cāmuñ vaşfidur iy
lāle ḥumār / Fazlî'nüñ bu şi'rine

dirsem ‘aceb mi lāle-zār (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7).
[cümle,]

Kulı olmuş durur **cümle** cihân bir
ben degül ancak / Melâhat taht-
gâhı üzre bir şâh-ı cihānum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [cümle,]

Mest ü medhûş olalum **cümle**
cihândan geçelüm / Bezm-i ‘Işk
içre bugün cām-ı İlāhî çekelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [cümle,]

Rây-ı garrâdur disem ebrûña râyum
râstdur / **Cümle** ârâ’ ehli hep kâ’il
durur bu râlara (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 133, Beyit 4). [cümle,]

Hak Te‘ālâ **cümle** makşûduñ
müyesser eyleyüp / Devletüñ olsun
ziyâde ‘ömr-i cāvidānla (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3).
[cümle,]

Hemîşe tâ şütür ü hücreñ ideler
tavşîf / Şütür-dilân zemîn hücre-dâr
cümle zemen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 56). [cümle,]

Sāniyen tevbe k’odur cānib-i
Mevlā’ya rücū’ / Eyleyüp **cümle**
me‘āşîyi özüñden zâyil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18).
[cümle,]

Ceddüñ hâkı ki **cümle** Ben-i Âdem
içre ol / Oldı Hâbîb-i Hâzret-i
Dādâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 33).
[cümle,]

Kıldı ol âb-ı muşaffâ ile hep tâze
vü ter / **Cümle** eşcâra virüp neşv ü
nemâlar nevrüz (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 16, Beyit 8).
[cümle,]

Devr-i ‘adlinde huşûşâ şeh-i ‘ālî-
şānuñ / Çü na‘îm oldı nağam birle
cihân **cümle** gānî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 12).
[cümle,]

Mevsim-i ‘adlünde reste **cümle** kâr
/ Devr-i ihsānuñda hâşıl her merām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit
12). [cümle,]

Bulınmaz arasañ **cümle** cihānı bir
aña beñzer / Güzeller dil-rübâlar
serveri a‘lâ ‘Alî Bālî (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 13, Beyit 6).
[cümle,]

Gamzesi sihriyle ‘âlem **cümle**
rāmîdür anuñ / Dil-nevâzum ser-
firâzum dilberüm nâzûk Memî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17,
Beyit 8). [cümle,]

Ben degül ancak saña **cümle** cihân
olmuş esîr / Meh-cebînüm
nāzenînüm Muşli-i sîmîn-beden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18,
Beyit 4). [cümle,]

Bilmen ne düşdi hey nice müşkil iş
eyledi / **Cümle** cihānı derd-ile pür-
nâliş eyledi (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 20). [cümle,]

Bu ribâta gelen göçer āhir / Olısar
cümle kârvānı revān (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 4).
[cümle,]

Şaklasun hep budakların Mevlâ /
Cümle pür-berg ü pür-budağ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 69). [cümle,]

cümle: *Baştan başa, hep, bütün.*

Bu şerāyit ki didüm cān ile gūş it
Fazlî / Ki budur **cümle** kemālāta
vesīle bilgil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28*). [cümle,]

Kebāb oldu kebüterler mu'allaklar
dönüp **cümle** / Şikārı öğdi anda
olayın āvārenüñ ānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 22*). [cümle,]

Ser-ā-ser ins ü cinn vahş u tıyūrı
cümle toyardı / Bugün irişdi mūr u
māra ihsān-ı Süleymān'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 25*). [cümle,]

cümle: *Baştan başa, hep, bütün.*

Tekye-i dehr içre düşdüm ayağına
cümleden / El çeküp ben eyledüm
pîr-i muğānı ihtiyār (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3*). [cümleden, -den]

Haste dil cānından artuk lā'l-i
cānānın sever / **Cümleden** yegrek
muḳarrerdür kişi cānın sever (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [cümleden, -den]

cümle: *(sıfat) Bütün, hep.*

Cümle okınsa gerekdür ümerā-yı
'ālem / Gelse ol sūrı ḳamu itse
gerekdür seyrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 9*). [cümle,]

Cümle eş'ārı anuñ leşkeridür āteş-
bār / Milk-i nazm içre odur
Hüsrev-i şāhib-dîvān (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 33, Beyit 29). [cümle,]

Denīler **cümle** andan yeg didiler /
Cihān içre eger a'lā vü ednā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 7*). [cümle,]

Yansun belā vü ḥasret ile **cümle**
tağ u taş / Ḳılsun 'anā vü derd ile
dār u diyār āh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Beyit 19*). [cümle,]

cümle: *Allah dışındaki her şey.*

Ḳılıcak **cümleden** üstün olup sen
gālib ü manşūr / Hemīşe 'ārız olsun
lesker-i ḥaşma perīşānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 34*). [cümleden, -den]

cümle: *"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz zamir.*

Cān ile dildür cihānda varı yoğı
bendeñüñ / **Cümlesi** olsun senüñ
yoluña sultānum fedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [cümlesi, -s, -i]

cümle 'ālem: *Dünyadakilerin hepsi.*

Cümle 'ālem n'ola müstağrak-ı
ihsān olsa / Baḥr-i cūduñdan eger
ḳatre-i nā-çiz ifraz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 22*). [cümle 'ālem,]

cümle cihān: *Bütün dünya, herkes.*

Nice medḥ eyleyem iy kân-ı kerem
ben seni kim / Bir yire gelse seni
medḥ idemez **cümle cihān** (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 39).
[cümle cihân,]

cümle cihân halkı: *Bütün dünya halkı; herkes.*

‘Adl ü dāduñla saña **cümle cihân halkı** muhibb / Luṭf u cūduñla saña pīr ü cūvān oldu ḡulām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 19*).
[cümle cihân halkı,]

Ṭīb-i eflākuñ ile oldu mu‘aṭṭar āfāk / Gül gibi eyledi pūr **cümle cihân halkı** meşāmm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 23*). [cümle cihân halkı,]

cümle-i ‘ālem: *Bütün herkes.*

Hāşıl itdi **cümle-i ‘ālem** senüñ devründe sūd / Şem‘dür el-ḥāk zebān üzre oda aldum şühūd (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 19*).
[cümle-i ‘ālem,]

cümle-i ‘ālem: *Bütün alem, herkes.*

Gice irdükde āteş işlerinden **cümle-i ‘ālem** / Olur pūr-şevḳ ü nūrānī nitekim ‘ibretü’l-me’vā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 38*). [cümle-i ‘ālem,]

cümle-i dünyā: *Dünyanın tamamı, herkes.*

Hākim oldıkca cihân milkinge sultān-ı şitā / Eyleyüp cümle-i dünyāyı muṭī‘ü fermān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 29*).
[cümle-i dünyā, -y, -ı]

cümle-i dünyā: *Dünyanın tamamı, herkes, bütün insanlar.*

Ceyş-i dem serd bürüdet eṣerin ‘arz idicek / Eyledi cümle-i dünyāyı muṭī‘ ü fermān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 11*). [cümle-i dünyā, -yı]

cümle-i ehl-i ‘irfān: *Bütün irfan sahipleri kişiler.*

Ol durur Mīr ‘Alī Şīr’i zemānuñ şimdi / Cem‘ olur meclisine **cümle-i ehl-i ‘irfān** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 32*). [cümle-i ehl-i ‘irfān,]

cümle-i eşyā: *Bütün şeyler.*

Ābdan olduğına cümle-i eşyāya ḡayāt / İtdi gün gibi yine rūşen ü izhar nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 9*). [cümle-i eşyā, -y, -a]

cümle-i İrān u tūrān: *Bütün İran ve Turan memleketleri.*

Bi-ḡamdi’llāh bugün fırsat bizümdür baḡt yāverdür / Açalum tīgumuzla cümle-i İrān u Tūrān’ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 6*). [cümle-i İrān u tūrān, -ı]

cümle-i mevcūdāt: *Var olan yaratılan şeylerin hepsi.*

Mebde’-i nuṭḳ durur cümle-i mevcūdātuñ / Ger delīl ister iseñ bu söze iy ehl-i hüner (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 15, Beyit 8).
[cümle-i mevcûdât, -uñ]

cümle-i şeh-zâde: *Bütün şehzadeler, şehzadelerin tamamı.*

Cümle-i şeh-zâdelerle Hâk virüp
‘ömr-i dırâz / Diyeler hâk-ı cihân
her gün selâmetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 32).
[cümle-i şeh-zâde, -ler, -le]

cümle-i tâ‘ât: *Allah'ın cümle emirleri.*

Sâlisen zühed gerek ya‘ni şalâh-ı
a‘mâl / Şıdık ile cümle-i tâ‘âtı
olasın ‘âmil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19). [cümle-i tâ‘ât, -ı]

cümleten: *A. bütün, hep, herkes.*

Yarağ u yatla **cümleten** yarar at ile
meydânda / Kamusı ceng ider gerçi
murâdî şulhdur ammâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 35).
[cümleten,]

Devrden bî-dâd u zulmi **cümleten**
dür eyledün / Fitneyi def‘ eyleyüp
kaṭ‘-ı ser ü sūr eyledün (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 8).
[cümleten,]

cümleten: *Bütün, hepsi.*

Tîğ u kalemle hıfz olunur genc ü
milk ü māl / Tîğ u kalemle zabṭ
olunur **cümleten** diyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 7).
[cümleten,]

cümleten: *Bütün, hep, tamamen.*

Saṇa göz ‘âşık u dil ‘âşık u cân ile
ten ‘âşık / Tenümde her kılum cânâ
olupdur **cümleten** ‘âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1).
[cümleten,]

cünbiş eyle: *Kımıldama, hareket etme.*

Bu çerh-i bî-vefâ ne ‘aceb cünbiş
eyledi / Devren yeñildi ‘aksine mi
gerdiş eyledi (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 19). [cünbiş eyle, -di]

cündî: *Atlı asker.*

Göricek ‘arşada **cündîlerinüñ**
cengini şāhuñ / Muḳârin oldı
şandum çerhde Behrām u Keyvān’ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 9). [cündîlerinüñ, -leri, -nüñ]

Girüp meydânına **cündîlik**
oynamağa ol şāhuñ / Felek nîze
idindi pertev-i hūrşîd-i rahşānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 10). [cündîlik, -lik]

Temāşā eyleseñ **cündîlerini**
‘arşada şāhuñ / Kimisi
Ḳahramān’dur kimisi Rüstem kimi
Dārā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 34). [cündîlerini, -ler, -in, -i]

cünd-i a‘dâ: *Düşman askeri.*

Tüğlar çözmüş saçın meftûl şābîler
gibi / Naḳd-i cānın cünd-i a‘dānuñ
diler kim ide cerr (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 11, Beyit 8). [cünd-i a 'dā, -nuñ]

cünd-i bî-pâyân-ı feth: Sonsuz askerlerin fethi.

Bezme insemi meclisün sâkileri
hübân-ı dehr / Rezme yetsemi ger
yanuñca **cünd-i bî-pâyân-ı feth**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 23). [cünd-i bî-pâyân-ı feth,]

cünd-i bî-şümār nücüm: Yıldızların sayısız askerleri.

Tagıl iy **cünd-i bî-şümār nücüm** /
Tolun iy mäh sür'at ile hemîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 13). [cünd-i bî-şümār nücüm,
]

cünd-i zulām-efrüz-ı şeb: Gecenin karanlığı aydınlatan askeri.

Niçe kim her şubh-dem **cünd-i zulām-efrüz-ı şeb** / 'Ayn-ı nuşretten ola meşhûr semşîr-i seher
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 41). [cünd-i zulām-efrüz-ı şeb,]

cünün: Çılgınlık, delilik.

Da'vâ-yı 'aql u lâf-ı hîred hem
cünün imiş / Gördün zemâne uymadı uy sen zemâneye
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 5). [cünün,]

cür'a: Ar. damla, yudum.

Şeker şerbetleri hod selsebîl-âsâ
sebîl oldu / İçen bir **cür'asın** âb-ı hayâta eyler istiğna
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 24). [cür'asın, -sın]

Şimdi kahr ile felekden almağ-ıçün
intikâm / Şundılar bir **cür'a** kim biñ yıl yaşar içen temâm
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 12). [cür'a,]

Câm-ı meyden mest olanlar kendüyi Cem şandılar / **Cür'asın** tîğ-ı ecel zahmına merhem şandılar
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 1). [cür'asın, -sın]

cür'a: Bir yudum.

Eyyuhas-sakî edrikes hadî / K'eyleyem bir **cür'asına** cân feda
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [cür'asına, -sı, -n, -a]

cür'a: Bir yudum (şarap), tek içimlik (şarap kadehi).

Şol kadar kan ağladum bir **cür'adan** yâd itmedün / Nemden incindin 'aceb bilsem ki nemden sâkiyâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [cür'adan, -dan]

Bir **cür'asından** anuñ biñ Hızr zinde-dildür / La'lün ki menba'idur ser-çeşme-i hayātuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [cür'asından, -sı, -n, -dan]

cür'a çek: Yudumlamak, yudum almak.

Ben müdāmī çekeyin cām-ı
belādan cür'a / Sen mey-i nāz için
ol iy gözi mestāne şafā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [cür'a
çek, -eyin]

cür'a-i cām-ı leb: (Sevgilinin)
dudağının kadehinden akan bir damla.

N'ola mestāne ceres gibi fiğān
eyler ise / Nüş iden cür'a-i cām-ı
lebüñi qandil olur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [cür'a-i
cām-ı leb, -üñ, -i]

cür'a-i cān-baḥs: Can veren yudum.

Hak olupdur cism-i ḥākı derd ü
gamdan sāḳiyā / Cür'a-i cān-baḥs
ile yād it keremden sāḳiyā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1).
[cür'a-i cān-baḥs,]

cür'a-i şarāb-ı leb: Dudaklarının
şarabındaki bir yudum.

Cihāna bezl ola ger cür'a-i şarāb-ı
lebüñ / Bulup ḥayāt-ı ebed qalmaya
cihānda memāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 31). [cür'a-i
şarāb-ı leb, -üñ]

cür'a-keş hūbān-ı şevk: Şevk
güzellerinin kadeh sunucusu.

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür'a-
keş hūbān-ı şevk / 'Azm-i rezm
itseñ yanuñca bendedür şāhān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 27). [cür'a-keş hūbān-ı şevk,
]

cürre-bāz: Atmaca kuşu.

Şi'r dimekte benüm zerrece
'acüzüm yokdur / 'Aciz olur mı
şikār almada hergiz cürre-bāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 32). [cürre-bāz,]

cüş: Coşma, kaynama.

Zāhidüñ 'ārif-iseñ eylemegil
pendini güş / Vir delü cāna şafā
eyle ḥam-ı mey gibi cüş (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit
3). [cüş,]

cüş: Coşkunluk.

Cüş u ḥurūş idüp bu hevā ile baḥr-
vār / Dögsün başını taşlara enhār
Yā Ḥüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 24). [cüş,]

cüş eyle: Duygu, düşünce ve fikirlerini
kuvvetle ve heyecanla dışa vurmak,
galeyana gelmek, huruş etmek.

Serverā fülk-i ḥayātını 'adūñuñ itdi
ğark / Bād-ı nuşretle yine cüş
eyleyüp 'ummān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 28). [cüş
eyle, -y, -üp]

cüşa gel: Coşmak, heyecana gelmek,
galeyana gelmek.

Bu mācerāyı görüñ k'eyleyüp
sirişküme reşk / Biri birine girüp
cüşa geldi Şaṭṭ u Fırāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 33). [cüşa
gel, -di]

cüşân: Coşkun, coşan.

Rûz-ı evvelde görüp dîdâr-ı yâri
‘ayn-ı cân / ‘İşk-ı dîdâr ile **cüşân** u
hurûşân her zamân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 1).
[cüşân,]

cüsse: Gövde, beden.

Ğâyet ‘azîm **cüsse** velîkin hafîf pây
/ Gerçi sebûk-‘inân idi ammâ
gîrân-bahâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 5). [cüsse,]

cüst: Çabuk davranan, hızlı olan.

Koşusu atları anuñ şu resme **cüst** ü
çâbükdür / ‘Inânın tutmasa gidüp
aşar İrân u Tûrân’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 34). [cüst,]

cüvân: Genç 2. Taze.

Pîr olsun ol **cüvân** kim olmuşam
abdâl aña / Derdümi bilmege yiter
na‘l-i sînem dâl aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [cüvân,]

Nâmı tutup cihânı bütün ‘adl ü dâd
ile / Cândan muhibbi olmuş idi pîrle
vü **cüvân** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 11). [cüvân,]

cüvân: Genç, taze delikanlı.

Tıflıdur gerçi henüz ammâ ki
bahtıdur **cüvân** / Pîr ola dirler
kamu pîr ü **cüvân** şâm u şehir

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 10). [cüvân,]

Âvâre iken ‘İşkına ol tâze **cüvânuñ**
/ Mîkrâz-ı gamından şu ki yüz
döndüre anuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 5). [cüvânuñ, -uñ]

cüvân ol: Genç kalmak.

Şübhemüz yokdur cüvân olup seçi‘
olmasına / Bilürüz çün şîr olur
virse netîce şîr-i ner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 18).
[cüvân ol, -up]

cüy-ı eşk: Gözyaşı ırmağı.

Cüy-ı eşkinden çeküp etrâfına dil
dâyire / Ol perî ruhsârı harbü‘l-
bahır ile teşhîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3). [cüy-ı eşk, -in, -den]

cûd: Cömertlik.

‘Adl ile hüd Hâzret-i Fârûk’sın sen
hüsrevâ / Re’fet ü **cûd** u
mürüvvette nazîr olmaz saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 12). [cûd,]

Ç

çābük: Çabuk, tez, hızlı.

Koşusu atları anuñ şu resme cüst ü
çābükdür / 'İnānın tutmasa gidüp
aşar Īrān u Tūrān'ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 34).
[çābükdür, -dür]

çābük-feres: Hızlı at.

Varamaz çābük-süvār-ı 'aql şun'uñ
rāhına / Her ne deñlü olsa altında
anuñ **çābük-feres** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4). [çābük-
feres,]

çābük-i meydān-ı nazm: Şiir
meydanının hızlı atı.

Reh-rev-i rāh-ı ma'ānī **çābük-i
meydān-ı nazm** / İkidür Fazlî
cihān içinde meşhūr-ı cihān (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 1).
[çābük-i meydān-ı nazm,]

çābük-i meydān-ı şevket: Saltanat
meydanının hızlısı.

Şeh-süvār-ı 'arşa-i nuşret şeh-i
milk-i zafer / **Çābük-i meydān-ı
şevket** dāver-i devrān-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13).
[çābük-i meydān-ı şevket,]

çābük-süvār-ı 'aql: Aklın hızı.

Varamaz **çābük-süvār-ı 'aql**
şun'uñ rāhına / Her ne deñlü olsa
altında anuñ çābük-feres (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4).
[çābük-süvār-ı 'aql,]

çābük-süvār-ı 'arşa: Savaş
meydanının Usta binicisi, ata en iyi
binen, iyi at süren.

Rüstem-nihād-ı ma'reke vü
Kahramān-ı rezm / **Çābük-süvār-ı
'arşa** Şehen-şāh Muştafā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 18).
[çābük-süvār-ı 'arşa,]

Ögdül alam ki nazmla meydānda
olmuşam / Çābük-süvār-ı 'arşa-i
evşāf-ı pād-şā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 29). [çābük-
süvār-ı 'arşa, -i]

çāh ol: Kuyu olmak.

Ne hücrede ne şütürde sen olmasañ
baña yār / O hücre baña olur çāh u
ol şütür ören (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 42). [çāh ol, -ur]

çāh-ı zenehdān: Çene çukurunun
kuyusu (sevgilinin yanağındaki çukur,
gamze).

Mücrim-i dil kākül ü çāh-ı
zenehdānın diler / Görmedüm anuñ
gibi bir bend ü zindānın sever
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit
2). [çāh-ı zenehdān, -ın]

çak: Çakmak, tutuşturmak.

Zār iden gerçi beni bu dil-i
miskīnümdür / Anı odlara **çağan**
çeşm-i cihān-bīnümdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [çağan,
-an]

çak: Parçalanmış.

Görinenler kevâkib şanmañuz kim
âsümânîler / Çıkup eflâke **çağ** yer
yer sipihrüñ yandı dāmānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 29).
[çağ,]

çak: Büyük.

İrişdi **çağ** semāya âsümânîler
‘acebdür ger / Hurûs-ı ‘arşı
yakmaz-ise anuñ nâr-ı sūzānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 31). [çağ,]

çak: Bir şeyi yüksek bir yere iliştmek,
tutturmak.

Mezra‘-ı cānda şaçaldan fıtne
tuğmın beglerüñ / Lāle-veş
bağrumda **çağdı** kara kara başlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit
2). [çağdı, -dı]

çak çak id: Parça parça etmek,
parçalamak.

Derd ile sînesini zemîn çāk çāk
idüp / İtsün cihāna varını İşār Yā
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 23). [çāk çāk id, -üp]

çak çak it: Parça parça etmek 2.
oymak; belli ölçülerde kısım kısım
ayırmak.

Bülbül-i bāğ-ı belāya kılmağa
zerrîn kafes / Çāk çāk itdi ser-ā-ser
sînemi tīg-ı belā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [çāk
çāk it, -di]

çak eyle: Paramparça etmek.

Şubh eylesün yağasını şevküñ
eliyle çāk / Mihründe şıdkın
eyleyüp izhār Yā Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 17).
[çāk eyle, -sün]

çak id: Parçalamak. Büyük bir üzüntü
ve çaresizlik içinde bulunmak.

‘āşıkā nālelerüñ yirini eflāk idegör
/ Zührenüñ ğayret ile zehresini çāk
idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
61, Beyit 1). [çāk id, -e, -gör]

Derd ile ra‘d perde-i eflākı çāk
idüp / İtsün hezār na‘re olup zār Yā
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 19). [çāk id, -üp]

çak id: Parçalamak, yırtmak.

Sipihri bîsütünü çāk iderken tîse-i
āhum / Dağı bilmezdi adın
Bîsütün’uñ küh-ken ‘āşık (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2).
[çāk id, -er, -ken]

çak id: Yırtmak, parçalamak.

Şabrum yağasın çāk ider isem n’ola
her gāh / El irmedi dāmān-ı
vişāline anuñ āh (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 1). [çāk
id, -er, -i, -se, -m]

çak it: Yaralar çizmek, parçalamak.

Çāk itdi şerha şerha tenüm tīg-ı
rūz-gār / Kan oldu yüregüm meded
iy şāh kan-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 30). [çāk
it, -di]

çāk it: Yırtmak.

Hān-kāh-ı şīven ü eyvān-ı mātem
şandılar / Dest-i kahr ile yaķasın
çekdiler çāk itdiler (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 8*).
[çāk it, -di, -ler]

çāk it: Parçalamak, yırtmak.

Çāk itmez idi bād gelüp perde-i
‘ırzın / Gül olmasa ger ‘arız-ı dil-
dāra mu‘arız (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 107, Beyit 2*). [çāk it, -mez-
mez , -i, -di]

çāk ol: Yırtılmak, parçalanmak.

Kıl merhem-i vaşluñla meded çäre
tabībüm / Çāk oldu yürek nāvek-i
hicrānuñ ucundan (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2*). [çāk
ol, -dı]

çāker: Kul, köle 2. âşık.

Bir kaşide getürüpdür saña Fazlî
çāker / Görse anı diye sellemtü
hezārān Selmān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 47*).
[çāker,]

çāker ol: Köle olmak.

Sensin ol şāh ki kapuñda
Ferīdün’la Cem / Ger zemānuñda
olaydı olalardı çāker (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 36*).
[çāker ol, -a, -y, -dı]

Ger olursam n’ola ol şāh-ı cihāna
çāker / Var mıdur milket-i
‘Osmān’da nazīri ‘Ömer’uñ (*Kara*

*Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit
10*). [çāker ol, -ur, -sa, -m]

çākeri ol: Köle olmak.

Terk ider āhır reh-i ‘ışkında bu cān
u seri / Fazlî gibi olup ol şāh-ı
cihānuñ çākeri (*Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 17*). [çākeri ol, -
up]

çākerler ol: Kul, köle olmak.

Dükānına gelür baş baş anuñ
meşhūr-ı dilberler / Olup iy Fazlî ol
şāha dil ü cān-ile çākerler (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
9*). [çākerler ol, -up]

çāk-ı girībān: Yaka yırtmak.

Gül gibi çāk-ı girībān lāle gibi
bağrı kan / Çārsū-yı ‘ışkıda
mestāneler gördüñ mi hīç (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*).
[çāk-ı girībān,]

çakım: Kivılcım.

Bir çakım oddur atılmağa ‘adūdan
cānibe / Hışm ile tōp u tūfeng
ağzından āteşler şaçar (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 15*).
[çakım,]

çal-: Bir müziği dinlemeyi sağlayan
aleti çalıştırmak.

Bezm-i gamda Fazliyā çalmağa
miñnet sâzını / Sīne kânūnumdur
aña nāhunum mızrābdur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5*).
[çalmağa, -mağ, -a]

çal-: Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırnak.

Çaldı yine bir pāreye geçdi baña rengi / Āvāreler aparası çık Derzi Memī Şāh (Kara Fazlī Dîvânı, Murabba 10, Beyit 8). [çalı, -dı]

çal-: Çalmak, hırsızlık yapmak.

Çü esb-i devleti meydān-ı rifāte şalduñ / Senüñ durur yūri meydān murād tōpın çal (Kara Fazlī Dîvânı, Kaside 31, Beyit 19). [çal,]

çal-: Çarpmak, atmak.2. Vurmak, darbe indirmek.

Gel tîguñ ile başımı çal iki pāre kıl / Ğam mehterine şūr-ı belāda mekāre kıl (Kara Fazlī Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [çal,]

çal: Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak.

Muṭrib rūbābı çalmada efsūn ider gūş idelūm / Billāhi zāhid başlama efsāneden efsaneye (Kara Fazlī Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [çalmada, -ma, -da]

Çalınup sūr-nāy u ṭabl irişdi çerḥa āvāzı / Melekler yañılup tesbîhin anuñ oldu ḥayrānı (Kara Fazlī Dîvânı, Kaside 12, Beyit 3). [çalınup, -ın, -up]

çal: Vurmak, darbe indirmek.

Cām-ı ‘adl al bir ele tîğ-ı siyāset birine / Elin al dostlaruñ

düşmeniñüñ başını çal (Kara Fazlī Dîvânı, Kaside 20, Beyit 33). [çal,]

çalın: (kös bağlamında) çalınmak, vurulmak.

Çalındı kūs-ı sultānī yine güm güm öter dünyā / Temāşā-gāh-ı ‘ālemdür bugün şahrā-yı ma‘nīyā (Kara Fazlī Dîvânı, Kaside 29, Beyit 1). [çalındı, -dı]

çalış: Benzemek.

Ḳapusından ırılmaḳ bir nefes bābuñ degül zinhār / Hudā’dan fetḥ-i bāb oldu çalış kim fırsatıñ geldi (Kara Fazlī Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5). [çalış,]

çalma: Vurma.

Şemşîr-i cevruñ ile dil pāre pāre oldu / Gel çalma pāreye kim iy māh-pāre yir yok (Kara Fazlī Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [çalma,]

çâpük: Hızlı, süratli.

O bir şeh-bāz idi şahrā-yı devletde hümā-pervāz / Nice ‘anḳalar olmışdı şikārı çâpük ü mümtāz (Kara Fazlī Dîvânı, Murabba 27, Beyit 7). [çâpük,]

çâpük: Süratli, hızlı.

Ḳoşusu atları şol resme çâpükdür ki ger rākib / İder iki cihānı bir ‘inānın eylese irḥā (Kara Fazlī

Dîvânı, Kaside 29, Beyit 31).
[çâpükdür, -dür]

çâpük-süvâr-ı 'arşa-i ikbâl: *Talih meydanının çabuk at süreni.*

Çâpük-süvâr-ı 'arşa-i ikbâl odur bugün / Olsun hemîşe devlet ü baht ile pây-dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 23*). [çâpük-süvâr-ı 'arşa-i ikbâl,]

çâr: *Dört.*

Bulup bir iki gün ruḥşat o müfsid çok fesâd itdi / Ümîd oldur velî vara fesâda **çâr** erkânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 10*). [çâr,]

Serây-ı devletüñ tâ ḥaşr olup ma'mûr u müstaḥkem / Ola te'yîd ü feth ü 'avn ü nuşret **çâr** erkânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 35*). [çâr,]

çâre: *Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol,.*

Didiler kim **çâresi** şabr u seferdür her zamân / Şabra tākāt kalmadı terk-i diyâr ister gönül (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 8*). [çâresi, -s, -i]

çâre kıl: *Çare bulmak, çare olmak.*

Kıl merhem-i vaşluñla meded çâre ṭabîbüm / Çāk oldı yürek nâvek-i hicrânüñ ucundan (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2*). [çâre kıl,]

çarh: *Felek, âlem, dünya.*

Sunarsa kâsesi **çerḥüñ** ne ğam ben 'āşıkā sākī / Bugün çün iki destümde iki tolu ayağum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*). [çerḥüñ, -üñ]

çarh-ı atlas: *İpekli kumaştan olan elbise.*

Bu fenâ bâzârı içre âh-ı âteş-bârumı / **Çarḥ-ı atlas** gibi zer-beft sāye-bānum şandılar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4*). [çarḥ-ı atlas,]

çarh-ı bî-amân: *Merhametsiz felek.*

İy **çarḥ-ı bî-amân** yine kılduñ ğarîb kâr / Tîğ-ı sitemle sîneleri eyledüñ figâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 1*). [çarḥ-ı bî-amân,]

çâr-pâre id: *Dört parça etmek.*

Çâr-pâre ide çengini girüp rakşa revân / Zühre ger muṭrib-i bezmüñle olursa dem-sâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 28*). [çâr-pâre id, -e]

çâr-sâle: *Dört yaşında, dört yıllık.*

Çâr-sâledür velîkin bir nice sâl evvelîn / Heft kisverde didi bir dânedür ol verd-i ter (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 19*). [çâr-sâledür, -dür]

çārsū-yı 'ısk: 1.Aşk çarşısı 2..Aşkın dört tarafı.

Gül gibi çāk-ı girībān lāle gibi bağı kan / Çārsū-yı 'ışkda mestāneler gördüñ mi hīç (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [çārsū-yı 'ışk,]

çār-ümmehāt: Dört esas (analar) 2. Anasır-ı erbaa; hava, ateş, su, toprak.

Görmedi çār-ümmehāt ile nüh-ābā mislini / Olalı zāhir mevālîd-i selāse iy püser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 6). [çār-ümmehāt,]

çār-yār: Dört dost, dört halife.

Şāh-bāz-ı devlet ü 'izzet şikāruñdur senüñ / Feth ü nuşret 'izz ü devlet çār-yāruñdur senüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 24). [çār-yāruñdur, -uñ, -dur]

çāšnî-gîr-i kazā: Kaderin aşçıbaşısı.

Şād u hurrem yimede içmekde 'ālem pür-sürür / Çāšnî-gîr-i kazā çıkdı kamuya hūvān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5). [çāšnî-gîr-i kazā,]

Hūvān-ı şādî çekdi halka çāšnî-gîr-i kazā / Yimede içmekde hep 'ālem biyāfetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 4). [çāšnî-gîr-i kazā,]

cat: Birbirine bağlamak, tutturmak.

Bir iki lafz-ı rekîk u me'āni-yi terzîk / Derüp çatup müteşā'ir geçer nice cühelā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [çatup, -up]

catıl: . İki şeyin uçları birleşip kurulmak.

Qadırgalar çatıldı birbirine od saçup yir yir / Cihān deryā-yı āteş oldı āteşden yahūd deryā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 45). [çatıldı, -dı]

cay: Irmaktan küçük, dereden büyük akar su.

Temāşā-gāhıdur şanma bu māhir hār u hāşākuñ / Ne zībā cāy idi el-haḡ zümürüd-kaşr-ı eflākuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 7). [cāy,]

çāre: Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol,.

Derde şabr eyle dilā çāre nedür çün dönmez / Her kazā tîri k'ola kavv-i kaderden peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [çāre,]

Çāre ne rûz u şeb figān idelüm / Bağrumuz ḡasret-ile kan idelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 40). [çāre,]

ceğāne: Çengilerin raksederken kullandıkları, yarık ucuna pullar takılmış bir ağaçtan ibâret usûl vurma âleti, çağana.

Ta'lim eyle nâleñi çeng ü **çeğāneye**
/ Bezm-i cihānda sāzuñı düz bu
terāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 2). [çeğāneye,
-y, -e]

cek: Katlanmak, tahammül etmek.

Çekmeden kaçma sebū-yı meyi
her-geh şūfî / Ne kadar bār ise bārī
anı gāhī **çekelüm** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6).
[çekelüm, -elüm]

cek: Çekmek.

Şabr eyleyeyin dil ne çeker sīm
çeküp ayruķ / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 4).
[çeküp, -üp]

cek: Bir şeyi tutup kendine veya başka
bir yöne doğru yürütmek.

Bağruma **çeksem** diyü sen servi bir
kez tîr-veş / Ham olup kıddi 'aşāya
düşdi kıvıñ pîr-veş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1).
[çeksem, -se, -m]

Lîk yok medhūñe gāyet ne diyem
vaķtı durur / Şimdiden girü gazel
tarzına **çeksem** sūhanı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 23).
[çeksem, -se, -m]

cek: Dizmek, sıralamak.

Nice **çekem** şütür-i na'tı hücre-i
nazma / Ki hücre teng ü şütür küh-
veş 'azīm beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44).
[çekem, -em]

cek: (Bir şeyi bulunduğu yerden)
Kendine doğru getirmek, kendine
yaklaştırmak.

Hvān-ı şādī **çekdi** halka çāšnī-gîr-i
kızā / Yimede içmekde hep 'ālem
biyāfetdür bugün (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 27, Beyit 4). [çekdi,
-di]

cek: Bağlamak.

Çekerse hücre-i semtine rahtum
üştür-i mevt / Şütür Burāk ola
hücre cinān u hülle kefen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25).
[çekerse, -er, -se]

cek: (Sıkıntı ve üzüntü duyarak)
yaşamak, ızdırıp içinde olmak.

Mest ü medhūş olalum cümle
cihāndan geçelüm / Bezm-i 'İşk
içre bugün cām-ı İlāhī **çekelüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129,
Beyit 2). [çekelüm, -elüm]

Çünkü ser-rişte-i makşūda sebebdür
iy cān / Ne belā ise gam-ı zülf-i
siyāhı **çekelüm** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3).
[çekelüm, -elüm]

Pür oldı hücre-i kalbūñ hevā-yı esb
ü şütür / Şütür misin ne **çekersin**
bu hücre bārını sen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5).
[çekersin, -ersin]

Nice **çeksün** Fazlî-i bî-çāre derd ü
gamıların / Kāş ezelden olmayaydı
āsinālıklar begüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 10).
[çeksün, -sün, -]

cek: Sıkıntılı bir durumu yaşamak, katlanmak.

O hücrede şütür-i cānı itseler
kurbān / Be-hakk-ı hücre şütür gibi
çekmeyem gerden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 40).
[çekmeyem, -me, -y, -em]

cek: -e katlanmak, -e tahammül etmek.

Sen riyâzet **çek** bucağda şüfiyâ /
‘âşık itsün nüş mey geşt-i riyâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106,
Beyit 3). [çek,]

cek: Çekmek (kılıç çekmek vb.
bağlamda).

Tîğ-ı zebânı **çekdi** gâzel tarzına
kalem / Tâ kim ola bu tîğ u kalem-i
dehre yâd-gâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 28). [çekdi, -di]

Gel çekme tîğ-ı zulmi kalem çek
mazâlime / Kim tîğ-ı ‘adli **çekdi**
kalem-veş o kām-kār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 35).
[çekdi, -di]

Gel **çekme** tîğ-ı zulmi kalem çek
mazâlime / Kim tîğ-ı ‘adli çekdi
kalem-veş o kām-kār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 35).
[çekme, -me]

cek: Çekmek (kılıç).

Çek tîğ-ı tîzi başını kaṭ‘ it kalem
mişāl / Kılmaya tîğüña çü kalem
kim ki ser-nişār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 25). [çek,
]

Gel tîğ lāfin urma kalem **çek**
du‘āya kim / Biñ tîğ u biñ
kalem-den o yegdür hezār bār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 40).
[çek,]

cek: Çekmek 2. Yazı yazmak(mecazen).

Gel çekme tîğ-ı zulmi kalem **çek**
mazâlime / Kim tîğ-ı ‘adli çekdi
kalem-veş o kām-kār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 35). [çek,
]

cek: (İçki) İçmek.

Ehl-i hāl olan **çeker** meyhânelere
erba‘în / Pîr-i ‘ışkuñ şüfiyâ bu vech
ile irşādı var (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 90, Beyit 3). [çeker, -er]

cek: (Bir şeyi bulunduğu yerden)
Kendine doğru getirmek, kendine
yaklaştırmak // (Bir şeyi veya bir
kimseyi hareket ettirerek bulunduğu
yerden) Başka bir yere doğru
götürmek, hareket ettirip sürüklemek //
Bağlı bulunan bir şeyi çözmek.

Sūzen-i gamzeñle cānā rişte-i
zülfüñ durur / Şehr-i gurbetde bu
ben āvāreye ipler **çeker** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2).
[çeker, -er]

cek: (Üzerinde bulunan bıçak, kılıç,
tabanca gibi silâhları) Kullanmak
üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya
davranmak.

Çeküp şemşîr-i İslām’ı qarup
erbâb-ı ilhādı / Kılalum kenz ü
bid‘atdan müberrā rûy-ı devrânı

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 3). [çeküp, -üp]

cek: Bir şeyi veya kimseyi başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek; arzu ve ilgi uyandırmak, cezbetmek.

Tîr-i maşşûd dilerseñ ki nişâne irise / İy gönül 'İşk kemânını kemâ-hi **çekelüm** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [çekelüm, -elü, -m]

cek: Bir ucundan tutup uzatmak.

Hevâya âsmânîler hürüş ile şu'üd itdi / Göge zencîr-i zerle **çekdiler** güyâki ejderhâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 39). [çekdiler, -di, -ler]

cek: İçmek, yudumlamak.

Sâgarumı **çekmedür** kârı dem-â-dem şüfiyâ / Ehl-i 'İşk şanma kim sencileyin bî-kârdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2). [çekmedür, -me, -dür]

cek: (Sıkıntı ve üzüntü duyarak) yaşamak, ıstırap içinde olmak.

Sîne tablını döğüp sancağ-ı âhı **çekelüm** / Yine iklim-i belâ üzre sipâhî **çekelüm** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [çekelüm, -e, -lüm]

Her kadeh kim çekerüm ulu güneş dırsın şerr / Merhamet kıl nice bir bunca günâhı **çekelüm** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [çekelüm, -e, -lüm]

cek: -e katlanmak, - e tahammül etmek.

Çekme dünyâ gamını 'ârif iseñ iy Fazlî / Mey-i yâkût ile var cânı ferağ-nâk idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7). [çekme, -me]

cek: Bir duyguyu içinde yaşatmak.

Çekmeden kaçma sebû-yı meyi her-geh şüfî / Ne kadar bâr ise bârî anı gâhî çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [çekmeden, -me, -den]

cek: (Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Hân-kâh-ı şîven ü eyvân-ı mâtem şandılar / Dest-i kahr ile yakasın **çekdiler** çâk itdiler (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 8). [çekdiler, -di, -ler]

cek: (Yay) çekmek 2. Katlanmak, tahammül etmek.

Araya fûrkat düşelden Fazliyâ ol şâh ile / **Çekdüğüm** miñnetleri ben bilürüm Allâh ile (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9). [çekdüğüm, -dük, -üm]

cek-: (Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Çü dâne 'askerin zîr-i zemîne **çekmege** bir bir / Karınca gibi kaynar her taraf ceşş-i Süleymânî

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 16). [çekmege, -meg, -e]

çek-: ...ya katlanmak.

Sultân-ı dehr olan kırı gavgâ **çeker** hemîn / Zevkîni milk-i 'âlemüñ iy dil gedâ sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [çeker, -(e)r]

çek-: (Bir şeyi bir araçla bulunduğu yerden) Yukarıya çıkarmak.

Çeküp ak sancığı vardukda haşyetden ne mümkindür / Ola hergiz kızılbaşuñ kara başına dermanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 8). [çeküp, -üp]

çek-: (Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Ma'ânî üstürini hücreme katâr katâr / **Çeküp** benüm bu şütür hücre ile mîr-i sühen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51). [çeküp, -üp]

çek-: -e katlanmak, -e tahammül etmek.

Çeker çü hücre-i gövdesini ecel şütürü / Bu hücrede şütürüñ bağlama degül me'men (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3). [çeker, -er]

Bir kerem kânı mürüvvet ma'denidür kim anuñ / Dest-i cûdı hasretinden la'l olur havfin **çeker** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 28). [çeker, -er]

çek-: Kuvvetle tutup asılmak.

Râyet-i feth-âyet-i şâhı **çeküp** ikbâl ile / Cānib-i şarka seherden gün gibi kılduk sefer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 2). [çeküp, -üp]

çek-: -e katlanmak, -e tahammül etmek.

Almağa milk-i gamı âteş-i dilden Fazlî / Tîğ-ı leşker-şiken-i gayret-i şâhı **çekelüm** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7). [çekelüm, -elüm]

çek-: I. Bir şeyi bulunduğu yerden kendine doğru getirmek, yaklaştırmak. 2.. Allah' a yaklaştırmak.

Meger mehâre **çeke** hücrelerinde hem-çü şütür / Muķīm-i hücre-i Ka'be şütür-süvâr-ı Yemen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13). [çeke, --e]

çekerüm: Yüklenmek, üzerine almak, etkisi altında bulunmak.

Her kadeh kim **çekerüm** ulu güneş dîrsin şerr / Merhamet kıl nice bir bunca günâhı çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [çekerüm,]

çekil: Asılmak.

O niyyet üzre kim bî-şekk gâzâ-yı ekber olmışdur / **Çekildi** devlet ü ikbâl ile râyât-ı 'Osmānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 15). [çekildi, -di]

çekil: Çekilmek.

Tokuz gög çinîdür bir biri içre
āsümān iy dil / Ağalar begler öñine
çekilmege şehüñ hıvānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 18).
[çekilmege, -meg, -e]

çekil: (Geri) Çekilmek.

Çekildi süfre-i şāhî ni'amdan
muğtenim oldu / Eger bāy u eger
müflis eger a'lā eger edna (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 13).
[çekildi, -di]

çekmek: (Dert) çekmek.

Her-dem a'dā vü ehibbādan **çeker**
biñ dürlü derd / Derd için halk oldu
beñzer dōstlar dünyāda dil (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3).
[çeker, -er]

cemen: Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan
yer. 2. Taze yeşil ot.

Ol tabîb-i dil ü cān kabrūme gelse
Fazlî / Derdümü söylemege her
çemenüm bir dil olur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5).
[çemenüm, -üm]

cemen: Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan
yer, bahçe.

Yine güller açılup kaldı yirinde
dikenî / Bozdı dihkān-ı felek bāğı
kurutdı **çemeni** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 1). [çemeni, -i]

Çemenüñ zer varağından yine
naķķāş-ı hāzān / İtdi bayraklar ile

naķş-ı zemîni yeksān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 1).
[çemenüñ, -üñ]

cemen: Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan
yer, bahçe.

Korkusından büzülüp beñzi şarardı
bāguñ / Şu kadar hışm ile geldi
çemene bād-ı hāzān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 3).
[çemene, -e]

cemen: Ağaç ve çiçeği olan çayır,
yeşillik.

Bülbülüñ şıklığı diñdi vü huzūrı
uçdı / Gördi kim gül açılup oldu
çemen hār-istān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 8).
[çemen,]

Hızr-vār oldu **çemen** şahını şular āb-
ı hayāt / Nüş idenler idi görmeye
bu demde memāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 5).
[çemen,]

cemen: Ağaçlarla çevrili alan, çayır,
çimen, yeşillik.

Nihāl-i şîve olmışdur ser-ā-ser
bülbul-i güyā / **Çemende** şalınurlar
serv gibi nāz ile tenhā (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 4).
[çemende, -de]

ceng: 1. Savaş, muharebe.

Her sipāhı rezmd e Sām u Nerīmān-
ı zafer / Her dilîri **cengde** bir
Rüstem-i destān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16).
[cengde, -de]

Her tarafından zencler **ceng** içre urup
el ele / Hey hey urur düşmene
eylerler istihzâ meğer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 12).
[ceng,]

ceng: Çeng, çalgı aleti; aşğın boyu.

Göricek ‘arşada cündîlerinin
cengini şāhuñ / Muḳārin oldu
şandum çerhde Behrām u Keyvān’ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 9). [cengini, -i, -n, -i]

ceng: Çalgı aleti.

Ta‘līm eyle nāleñi **çeng** ü çeğāneye
/ Bezm-i cihānda sāzuñı düz bu
terāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 2). [çeng,]

ceng: Türk musikisinde kullanılan yay
şeklinde eğri çalgı.

Çār-pāre ide **çengini** girüp rakşa
revān / Zühre ger muṭrib-i
bezmüñle olursa dem-sāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 28).
[çengini, -i, -ni]

ceng: Harba benzeyen bir çeşit telli
çalgı.

Ney ü **çengüñ** nevāsiyle ḳulağı
toldı ‘uşşāḳuñ / Ne naḳs ile işidür
haşr olunca nālesi şūruñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4).
[çengüñ, -üñ]

Kimsenüñ burmaz ḳulağın kimse iy
şāhib-vücūd / Ber-baṭ u **çengüñ**
meger bezmüñde erbāb-ı sürūd
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 17). [çengüñ, -üñ]

ceng ol: Çeng haline gelmek, çeng gibi
iki büküm olmak 2. eğilmek, iki
büküm olmak 2. (çeng: Yay şeklinde
eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir
âlet).

Bezm-i gamda her kaçan dil cām-ı
lā‘lin yād ider / Çeng olur ḳaddüm
benüm dil ney gibi feryād ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16,
Beyit 11). [çeng ol, -ur]

ceng ur: Çeng çalmak, çeng denen
müzik aletini icra etmek.

‘Adl-i ḳānūnına iḳbālî anuñ çeng
uralı / Oldı āvāzesi Nūşîn-revān’uñ
nā-sāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 18). [çeng ur, -a, -lı]

ceng-i elem: Dert pençesi.

Endişe murğı çeng-i elemde zebūn
imiş / Ta‘n eylemek fesāne-i dehre
fūsūn imiş (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 4). [çeng-i
elem, -de]

çerāğ: Mum, kandil.

Bende Fazlî ki **çerāğūñdur** eyā
şem‘-i kerem / Baḥtî şem‘i uyanup
şevḳle dir şubḥ ile şām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 26).
[çerāğūñdur, -uñ, -dur]

çerāğ: Mum, kandil.

Senüñ mihruñle iy meh sīnem üzre
iki dāğum var / Yanar gam tekye-
gāhında iki rüşen **çerāğum** var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit
1). [çerāğum, -um]

cerāğ: Çıra, kandil, mum.

Gice gündüz yanan nār-ı ğam ile
sîne dāğıdur / Kim anuñ tekiye-i
‘ışkında bir yanar **cerāğıdur** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 9).
[cerāğıdur, -ı, -dur]

cerāğ ol: Çıra, kandil, mum olmak.

Ḳabri tārîk olmasun bir dem /
Pertev-i nūr-ı Hâk çerāğ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 64). [cerāğ ol, -sun]

cerāğ yak: Kandil yakmak;
aydınlatmak, ısıtmak.

Çerāğ yakmağa sa’y eyle dār-ı
dünyāda / Dilerseñ eylemeye
ḳabruñi Ḥudā deycūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6). [cerāğ
yak, -mağ, -a]

cerāğ-ı ümîd: Ümit kandili.

Uyandı lem’a-i iḳbāl ile **cerāğ-ı
ümîd** / Münevver oldu yine
bahtumuñ şeb-iştânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 5).
[cerāğ-ı ümîd,]

cerh: Felek, gökyüzü, sema.

Şāh-ı ‘ışkam **cerha** dikedüm dūd-ı
āhumdan ‘alem / ‘Ālem-i ‘ışk içre
oldum ‘ışk ile şāhum ‘alem (Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit
13). [cerha, -a]

Me‘ānî bahrinüñ gevherlerini /
Ma‘ārif **cerhinüñ** aḥterlerini (Kara

Fazlî Dîvânı, Nazm 7, Beyit 1).
[cerhinüñ, -in, -üñ]

cerh: Çark, tekerlek.

Geysün kebūd haşre degin
mātemüñ tūtop / Olup ğam ile **cerh**
nigū-sār Yā Ḥüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 16). [cerh,
]

cerh: Dünya.

Göricek ‘arşada cündilerinüñ
cengini şāhuñ / Muḳārin oldu
şandum **cerhde** Behrām u
Keyvān’ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 9). [cerhde, -de]

cerh: Felek, dünya, zaman.

Yiridür kim bu yidi ḳat felek-i
mīnā-fām / Olsa ol sūr-ı
mu‘azzamda yidi **cerhi** ḳazan
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 14). [cerhi, -i]

Ya envā’-ı nefāyis bişmege ol ‘arş-
ı şāhīde / Yedi **cerhi** ḳazandur
maṭbahında günbed-i ḥadrā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 18).
[cerhi, -i]

cerh: Dünya 2. âlem.

Göricek āsümānīler hevādan
indüñüz şandum / Ḳıyāmet irişüp
cerhüñ döküldi necm-i rahşānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 30). [cerhüñ, -üñ]

cerh: Far. gök, felek, kainat.

Hisāb olunmaya el-hak̄ şeh itdūgi
kurbān / Zemīn şahīfe şecer hāme
çerh olursa devāt (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 13*). [*çerh,*
]

Zihī şehen-şeh-i ‘ālī ki kaşr-ı
kadrine **çerh** / İrişmeye bula biñ
mertebe eger derecāt (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 36*). [*çerh,*
]

cerh: (چرخ) i. (Fars. çarh > çerh)
Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.

Görinen şanma şafağ tã **çerha** dek
pür oldu hūn / Ğarğa virüp ‘âlemi
çeşmümden akan yaşlar (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3*).
[*çerha,*]

Çü nây nâlemi bezmünde nâhîdâ
istimâ‘ eyler / Girüp şevk ile **çerha**
mevlevî gibi semâ‘ eyler (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*).
[*çerha,*]

cerh: *Felek, dünya. İl kader, talih.*

Çalınup sūr-nây u tabl irişdi **çerha**
āvāzı / Melekler yañılup tesbîhin
anuñ oldu hayrânı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 3*). [*çerha,*
-a]

Na‘lin semend-i kadri atup **çerha**
rûz-ı rezm / Buldı hilâl nām ile
şimdi iştihar (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 20*). [*çerha,* -a]

cerh: *Felek, âlem, dünya. İl talih, baht,
zaman.*

Burc-ı sa‘âdet içre bir mâhdur ki
el-hak̄ / Seyr itmedi nazîrin nüh

çerh ü heft ahter (*Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3*). [*çerh,*]

cerh: *Çarh, çark; felek, talih, baht (bk.
felek*).*

Ol mäh-rû eger ki ide bî-nikāb rakş
/ Şevk ile **çerha** girüp ider āfītāb
rakş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
103, Beyit 1*). [*çerha,* -a]

cerh ol: *Gökyüzü olmak.*

Mäh olsa tã taht saña çerh yiridür
/ Sensin o taht u tã ile hūbāne
şehr-yār (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 28*). [*çerh ol,* -sa]

cerh-āsā: *Felek gibi.*

Çerh-āsā haymesi ‘arş-ı mu‘allā-yı
zafer / Mäh-peyker sancağı hūrşîd-i
nūr-efşân-ı feth (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 15*).
[*çerh-āsā,*]

Quruldu **çerh-āsā** haymeler bir bir
ki reşkinden / Dönüp yirden yire
geçdi göricek āsümān anı (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 11*).
[*çerh-āsā,*]

Quruldu gūne-gūne **çerh-āsā**
haymeler bir bir / Şanasın kim yire
indî toğuz kat tãrem-i a‘lā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 11*).
[*çerh-āsā,*]

cerh-i ‘ākıl: *Akıl feleği.*

Virmez bu çerh-i ‘ākile gönline
kāmını / Yazmaz egerçi nāme-i
mihrinde nāmını (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 11*).
[*çerh-i ‘ākıl,* -e]

cerh-i bî-vefâ: *Vefasız felek.*

Bu **cerh-i bî-vefâ** ne ‘aceb cünbiş eyledi / Devren yeñildi ‘aksine mi gerdiş eyledi (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 19*). [*cerh-i bî-vefâ,*]

cerh-i dūn: *Aşağılık dünya, dönek felek.*

‘Ulūvv-i rif’atı bābında **cerh-i dūn** dūnī / Sehā vü himmeti bābında kân u baħr-ı le’īm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 19*). [*cerh-i dūn,*]

cerh-i felek: *Gök tabakası.*

Kuṭb-ı murādum üstine dönemedüñ yıkıl yıkıl / İy başum üzre devr iden **cerh-i felek** misin nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2*). [*cerh-i felek,*]

cerh-i melâhat: *Güzel gökyüzü.*

Başında devlet ü şeref anuñ külâh-idi / İrdi ħusūfa **cerh-i melâhat**de mâh idi (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 5*). [*cerh-i melâhat, -de*]

cerh-i pür-sitem: *Sitem dolu felek, talih.*

Bu **cerh-i pür-sitem** daħı virmez murādumuz / Ümmîd budur ki kesmeye Rezzāk irādumuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 7*). [*cerh-i pür-sitem,*]

cerh-i rakkās: *Dönen raks eden felek.*

Çerh-i rakḳās u meh ü mihr olupdur deffāf / Zühre bezmünde senüñ cāriye-i çeng-nüvāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 27*). [*cerh-i rakḳās,*]

çeşm: *Far. Göz, dide, ayn.*

Şu yirine kan içmedür ol ħüniye kânūn / Kan rengini tutsa n’ola **çeşmümden** ağan mā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [*çeşmümden, -ü, -m, -den*]

Ter düşüp bir kaçrece ‘aynına almaz Fazliyā / **Çeşmümüñ** deryā ile bir mâcerāsı yok degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 7*). [*çeşmümüñ, -ü, -m, -üñ*]

Tire-dil Karadeñiz’dür gözlerümdür Akdeñiz / Ĥün-ı dil **çeşmümden** aķarsa revādur aķ deñiz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2*). [*çeşmümden, -ü, -m, -den*]

Ĥaşmuña taħt u tācı Ĥudā görmeyüp revā / Taħt oldu dār **çeşmine** başına tāt ıar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 9*). [*çeşmine, -i, -n, -e, -*]

çeşm: *Göz.*

Her kim ki benüm gözlerümüñ yaşını gördi / Bu **çeşme** didi āħiri Ceyhūn olacākdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3*). [*çeşme, -e*]

çeşm: *(Fa.) Göz.*

Görinen şanma şafağ tã çerha dek
pür oldı hûn / Ğarğa virüp ‘âlemi
çeşmümden ağan yaşlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3).
[çeşmümden, -ü, -m, -den]

çeşm: Bakış, görüş, nazar 2. algılama
biçimi, fikir, düşünce, anlayış.

Ney âvâzında güşüm çihre-i
dilberdedür **çeşmüm** / Ne pendüñ
yiridür ‘aqluñ kanı şüfî delü olma
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit
5). [çeşmüm, -üm]

Yâ çekerken yâr elinde bir leţâfet
gördi kim / Qaldı engüştinde
çeşmüm lâ’lden zih-gîr-veş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2).
[çeşmüm, -üm]

çeşm: Görme organı, dide, ayn.

Leblerüñ yâdına ‘âlem şöyle düşdi
bâdeye / Sâkiyâ **çeşmüñ** gibi her
güşede biñ var mest (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2).
[çeşmüñ, -üñ]

Ağlamakdan rûz u şeb **çeşmümi**
bî-nür eyledüñ / Hey ne zâlîmsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,
Beyit 4). [çeşmümi, -üm, -i]

çeşm: Görme organı, göz, dide, ayn //
Sevgilinin yaralayıcı, kan dökücü gözü.

Mestdür **çeşmüñ** ‘aceb mi katlûme
kaşd eylese / Kan ider cânâ olıcak
merdüm-i ‘ayyâr mest (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4).
[çeşmüñ, -üñ]

çeşm: Çeşm, göz.

Çeşmüm nice bir derd ü firâk ile ter
olsun / Hier ile ya göñlüm nice zîr
ü zeber olsun (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 5, Beyit 1). [çeşmüm, -üm
]

çeşm: Görme organı, ayn, dide, çeşm.

İki sâ‘at **çeşmüme** görünmese ol
mâh-ı rev / Eşk ü âhum aramakdan
yiri gögi bir ider (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2).
[çeşmüme, -üm, -e]

O hücrede şütür üzre dür ola
çeşmüme reml / Be-ħaqq-ı hücre
vü üstür beriyye baħr-i ‘Aden
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
34). [çeşmüme, -üm, -e]

Gül-zâra varsam ol kalem ü tîğ
yâdına / **Çeşmüme** hıvâb olur
kalem ü tîğ-ı tîz hâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 33).
[çeşmüme, -üm, -e]

çeşm: Bakış, nazar.

Cân bağışlar leblerüñ ammâ ki
çeşmüñ kan döker / Gerçi ‘İşkuñ
balı var lîkin belâsı yok degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 4). [çeşmüñ, -(ü)ñ]

Hûn-ı Fazlî’yi **çeşmüñ** iy hûnî /
Döke nâ-ħağ yire revâ mı degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 5). [çeşmüñ, -(ü)ñ]

çeşme-i âb-ı havvân: İçildiğinde
ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan
efsanevi hayat suyunun çeşmesi.

Şeb-i târik geçüp itmiş idi mihr
zuhûr / Zulmet içre nitekim **çeşme-**
i âb-ı havvân (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 13, Beyit 2). [çeşme-i āb-ı hayvān,]

çeşme-i cān: Can veren, can bağışlayan çeşme.

Oldı mānend-i çeşme-i hūrşīd /
Hāk içinde nihān o **çeşme-i cān**
(Kara Fazlī Dīvānı, Terkib-bend 2,
Beyit 7). [çeşme-i cān,]

çeşme-i feyz: -bolluk bereket akıtan çeşme.

İy Fazlī bu şi'r āb-ı hayāt oldı
hemānā / Feyz itdi saña çeşme-i
feyzinden o kâbız (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 107, Beyit 5).
[çeşme-i feyz, -in, -den]

çeşme-i hayvān-ı feth: Fethin ölümsüzlük suyu.

Hızr gibi zinde-dil her şahş pür-
zevk ü sürür / Var ise feyz oldı
halka **çeşme-i hayvān-ı feth** (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 3).
[çeşme-i hayvān-ı feth, --ı]

çeşme-i mihr: Güneş çeşmesi // güneş ışığı, güneşin parıltısı.

Çeşme-i mihrden akıtdı tarāvet
ābın / İtdi sīr-āb cihān bāgını yek-
ser nevrüz (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 16, Beyit 7). [çeşme-i mihr,
-den]

çeşme-i nuṭk: Sözün kaynağı.

Olmasa bāğ-ı vücūd içre eger
çeşme-i nuṭk / Gül ü reyḥān-ı
cihān olmaz idi tāze vü ter (Kara

*Fazlī Dīvānı, Kaside 15, Beyit 4).
[çeşme-i nuṭk,]*

çeşm-i cān: Gönül gözü. 2. Can gözü.

Sebelden sürme-i 'ışk-ile çeşm-i
cānı pāk eyle / Cemāl-i yārı seyr it
şūfiyā her yirde lāmi'dür (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 5).
[çeşm-i cān, -ı]

çeşm-i cihān: Alemin gözü.

Görmedi anuñ gibi bir pādişā
çeşm-i cihān / Yolına terk eyler ise
dil 'aceb mi cism ü cān (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 16, Beyit 3).
[çeşm-i cihān,]

çeşm-i cihān-bīn: Dünyayı gören göz olmak.

Zār iden gerçi beni bu dil-i
miskīnümdür / Anı odlara çağan
çeşm-i cihān-bīnümdür (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 82, Beyit 1). [çeşm-i
cihān-bīn, -üm, -dür]

çeşm-i dem: Kanlı göz, kanlanmış göz.

Destüñdeki ḥātem gibi kaddüm
ḥam olupdur / **Çeşm-i dem** ile lā'l-
i nigīn ḥātem olupdur (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 20, Beyit 3).
[çeşm-i dem,]

çeşm-i dil: Gönül gözü.

Nice bir bağlaya bu çeşm-i dili
ḥvāb-ı ecel / Gel qalender olalum
terk-i diyār eyleyelüm (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 28, Beyit 10).
[çeşm-i dil, -i]

çeşm-i giryân: Ağlayan göz.

İy gözüm nûrı daḥı nem evlâ'
dîrsin dünyede / Ḥāk-ı rāh-ı kūyuña
bu çeşm-i giryānum fedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3).
[çeşm-i giryân, -um]

çeşm-i giryân: Ağlayan, gözyaşı dökene; göz.

Âb-ı Ceyhûn eyler imis **çeşm-i giryân** ile baḥş / Kaṭre-i kûr kaşd
ider itmege 'ummân ile baḥş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1).
[çeşm-i giryân,]

çeşm-i giryân: Ağlayan göz.

Senden ayru içdüğüm şanma şarâb-ı nâbdur / Kaṭre kaṭre çeşm-i giryândan akan ḥûn-âbdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1).
[çeşm-i giryân,]

çeşm-i ḥûn: Kan saçan göz.

Kan ile yazmağa himmet nâmesini eyledüm / Kırpigümden ḥâme idüp çeşm-i ḥûnînum devât (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [çeşm-i ḥûn, -în, -üm]

çeşm-i ḥûn-rîz: Kan dökücü, zalim göz; sevgilinin bakışıyla aşışın kanını dökene gözleri.

Dökdi kanum **çeşm-i ḥûn-rîz** el-gıyâş / Aldı cânım ğamze-i tîz el-gıyâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1). [çeşm-i ḥûn-rîz,]

çeşm-i kattâl: Çok öldürücü, çok katleden göz.

Dil-i meyyâl ile ben ḥaste-i âfet-zede'em / **Çeşm-i kattâl** ile sen âfet-i devrānumsın (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [çeşm-i kattâl,]

çeşm-i müselmân: Müslümanların gözü.

Yanup pāpāslar anda ser-â-ser nâr u nûr oldı / Anuñla rüşen oldı ser-be-ser çeşm-i Müselmân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 32). [çeşm-i müselmân, -ı]

çeşm-i pür-âb: Yaşlarla dolu göz.

Ḥüsnuñden eylese n'ola **çeşm-i pür-âb** baḥş / Ehl-i nücüm içinde olur âfîtab baḥş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [çeşm-i pür-âb,]

Nûr-ı başarsın iki gözüm tenden olma dūr / Ḥāk olmuşam yoluñda bu çeşm-i pür-âba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 5). [çeşm-i pür-âb, -a]

çeşm-i pür-ḥûn-âb: Kanlı gözyaşı dolu olan göz.

Câm-ı gül-gün şanma destümde görinen neşterîn / Giryeden geldi elüme çeşm-i pür-ḥûn-âbdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [çeşm-i pür-ḥûn-âb, -dur]

çeşm-i şehlä: (Sevgilinin) Hafif şaşı, güzel gözü.

Çeşm-i şehlâsı ‘aceb hūnī
ḥarāmīdür anuñ / Murğ-ı dil
şaydına zülfi fitne dāmıdur anuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17,
Beyit 7). [çeşm-i şehlâ, -sı]

çeşm-i ser-mest: Sarhoş göz. 2.
Sevgilinin baygın bakışları.

Çeşm-i ser-mestüñden olmuşdı
göñül iy yār mest / Şevk-i cām-ı
lā’l-i nābuñ eyledi tekrār mest
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit
1). [çeşm-i ser-mest, -üñ, -den]

çeşm-i şütür: Devenin gözü.

O hücre-keş şütür üstinde bağ-ı
cennetden / Açıla çeşm-i şütür gibi
hücreme revzen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37). [çeşm-
i şütür,]

çeşm-i ya’küb-ı cihân: Dünya
Yakub'unun gözleri.

Oldı rüşen çeşm-i Ya’küb-ı cihân
pür-şevk ḥalk / Var ise irdi beşir
Yūsuf-ı Ken’ân-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11).
[çeşm-i ya’küb-ı cihân,]

cevgân: Çevgan oyununda kullanılan
ucu eğri değnek.

Ser-i ‘adū n’ola gālṭān olursa kūy-
şıfat / Çü dest-i mihrine tevfiḳ
şundı cevgānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 16). [cevgānı, -ı]

Devr ider ‘arşa-i ḳadrine nihāyet
bulmaz / Kūy-ı çerḥ olalı cevgān
kaderden gālṭān (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 26, Beyit 20).
[cevgān,]

cevgân: Cirit oyununda kullanılan ucu
eğri değnek 2. sevgilinin kıvrımlı saçı.

‘Arşa-i ḥüsniinde göñlüm dāyimā ol
serverüñ / Başını ṭop itmek-içün
zülfi cevgānın sever (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 70, Beyit 4).
[cevgānın, -ı, -n]

cevgân it: Çevgan etmek.(değnek
yapmak).

Yār ‘İşkuñ büküben ḳaddümi
cevgān itdi / Ḥüsünüñ ṭopı göge
ağsa yiridür güzelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4).
[cevgān it, -di]

cevgân it: Değnek, ucu eğri sopa
yapmak. (Çevgan: At üzerinde
değnekle yerdeki topa vurmak sûretiyle
oynanan çok eski bir oyun, çoğen.).

O meydān içre me’ münıyyeler şan
töplardur kim / Anı ḳapmağa
cevgān itdi destin pîr ile bernā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 21). [cevgān it, -di]

cevgân-ı feth: Asanın fethi.

Kūy-veş meydānda gālṭān itmege
serin / Kām-kārā destüñe virmiş
Ḥudā cevgān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 24).
[cevgān-ı feth,]

cevgānı ol: Değnek olmak.

O meydān içre me'mūniyyeler hep
tōplardur kim / Anı kâpmağa olur
her kişinūñ desti çevgānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 23).
[çevgānı ol, -ur]

cevgān-ı sa'ādāt: Mutluluk, talih
sopası.

Virdi Hâk destine çevgān-ı sa'ādâtı
anuñ / Ma'delet tōpını ursun ki
anuñdur meydān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 25).
[çevgān-ı sa'ādāt, -ı]

çi-beşer: Ne insan.

Ādemūñ nuṭk iledür rütbeti hayvān
üzre / Ekl ü şurb ile cihān içre çi-
hayvān **çi-beşer** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 5). [çi-
beşer,]

çiçek: Çiçek.

Nesīm-i şubḥ esse şahn-ı 'ālem
sebze-zār olsa / **Çiçekler** dürlü
reng ile kamu naḡş-ı nigār olsa
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4,
Beyit 1). [çiçekler, -ler]

çift: İki tane, ikili.

Sancaḡ-ı nuşret-şi'āruñ bir 'arūs-ı
tāzedür / Kām-kārā serverā **çift**
eylemişdür ān-ı fetḥ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 29). [çift,
]

çi-hayvān: Ne hayvan.

Ādemūñ nuṭk iledür rütbeti hayvān
üzre / Ekl ü şurb ile cihān içre **çi-**

hayvān çi-beşer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 5). [çi-
hayvān,]

çihre: 1. Çehre, yüz.

Hāk-ı der-i luṭfuñla kamu dīde
mukahḡal / Dāḡ-ı ḡam-ı 'ışḡuñla
kamu **çihre** müvessem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 2). [çihre,]

Oldı rüşen **çihresinde** pertev-i
devlet anuñ / Şemsden azherdür ol
ḡulḡ aña bürhānı nider (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 13).
[çihresinde, -si, -n, -de]

Çihresinde anun envār-ı
Muḡammed zāhir / Var midur
milket-i 'Osmān'da nazīri
'Ömer'ūñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 15, Beyit 4). [çihresinde,
-si, -n, -de]

çihre-i āli: (Sevgilinin) kırmızı yüzü.

Varup dükkānına seyreyleyin ol
çihre-i āli / Olup ol pīr olası nev-
cūvānuñ cümle meyyālî (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
1). [çihre-i āli,]

çihre-i 'āşık: Āşığın yüzü.

'Ārız oldı yine beñzer ki hevādan
aña teb / Zerddür **çihre-i 'āşık** gibi
rūy-ı büstān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 4). [çihre-i 'āşık,]

çihre-i cānān: Sevgilinin yüzü.

Berāt-ı zer-nišan üstinde bir tuḡrā-
yı ḡarrādur / Ol ebrū-yı siyeh kim
çihre-i cānāna yazmışlar (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4).
[çihre-i cānān, -a]

çihre-i cānāne: *Sevgilinin yüzü.*

Sen seni ref` idegör tā ki ola ref`-i
hicāb / Ki hemān çihre-i cānāneye
sensin hāyil (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 7, Beyit 12). [çihre-i
cānāne, -y, -e]

çihre-i dilber: *Sevgilinin yüzü.*

Ney āvāzında gūşum çihre-i
dilberdedür çeşmüm / Ne pendün
yiridür 'aqluñ kanı şūfî delü olma
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit*
5). [çihre-i dilber, -de, -dür]

çihre-i zerd: *Sararmış, solgun yüz*
(*âşıklık göstergesi*).

Kanlı yaşım çihre-i zerdümi gül-
gün eyledi / Miñnet-i 'ışkuñ benüm
hālüm diger-gün eyledi (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 7).
[çihre-i zerd, -üm, -i]

çık: (*Bir yerden*) *Uzaklaşmak,*
ayrılmak, (bir yeri) terketmek.

Şakın ki hücre-i dilden **çıkar** şafā
şütür / Ki hücre hālî şütür mest ü
düzd-i pīrāhen (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 5, Beyit 10). [çıkar, -ar]

çık: *Ayrılmak.*

Şem` gibi dutuşup **çıkdı** depemden
dütünüm / Şu`le-i āhumı başuma
külāh itdi firāk (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 115, Beyit 1). [çıkdı, -dı]

çık: *Ortaya çıkmak.*

Kara bağrında kızılbaşuñ ne başlar
çıkdığın / Der-zebān-ı hālle bir
lāleyi gūş itseñ eger (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 7).
[çıkdığın, -dığ, -ın]

çık: *Çık; terk et.*

Kessin ben isem cāme-i 'ömrin o
kabānuñ / Āvāreler aparası **çık**
Derzi Memî Şāh (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 6). [çık,
]

çık: *Bir şeyin üst kısmına çıkmak 2.*
yukarı doğru gitmek.

Görinenler kevākib şanmañuz kim
āsümāniler / **Çıkup** eflāke çak yer
yer sipihruñ yandı dāmānı (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 29).
[çıkup, -up]

çık: *Açığa çıkmak, görünmek.*

Şād u hürrem yimede içmekde
'ālem pür-sürür / Çāşnī-gīr-i każā
çıkdı kamuya hūvān-ı feth (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5).
[çıkdı, -dı]

Gözüm kan ağla kim kan ağlamak
oldı senüñ kārūñ / Çün aldı **çıkdı**
hayf ü zulm ile şāh-ı cihāndāruñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27,*
Beyit 15). [çıkdı, -dı]

çık: (*Bulunduğu yerden*) *Dışarıya*
varmak, içeriden dışarıya doğru
gitmek.

Şanasın 'id-i adhādur bu sūr-ı pūr-
sūr iy dil / Ki **çıkdı** Ka'be-hān
şāhuñ şu deñlü oldı kırbānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 20).
[çıkdı,]

çık: Çık, terk et.

Egnüme şafā cāmesini eyledi kūtāh
/ Āvāreler aparası **çık** Derzi Memî
Şāh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
10, Beyit 2). [çık,]

Işınmadı ammā ki baña şogıdı
benden / Āvāreler aparası **çık** Derzi
Memî Şāh (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 10, Beyit 4). [çık,]

Çaldı yine bir pāreye geçdi baña
rengi / Āvāreler aparası **çık** Derzi
Memî Şāh (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 10, Beyit 8). [çık,]

Derdā ki kodı ben kılın iy Fazlî
yakasuz / Āvāreler aparası **çık**
Derzi Memî Şāh (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 10).
[çık,]

çık: (Bulunduğu yerden) Dışarıya
varmak, içeriden dışarıya doğru
gitmek.

Devründe **çıkdı** her kişi kaşr-ı
murādına / Dîvār-ı milke sen urasın
nerdübān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 10). [çıkdı, -dı]

çık: (Yüksek bir yere varmak için)
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir
yere erişmek.

Derd ü firāk ile geçirüp rüz-
gārumuz / **Çıksun** ki yiridür felege
āh u zārumuz (Kara Fazlî Dîvânı,

Terkib-bend 1, Beyit 24). [çıksun, -
sun]

çık-: Çıkmak il ulaşmak.

Kaşr-ı kadri yücedür şol kadar
anuñ ki Zühāl / **Çıkdı** bām-ı felege
itmege anı seyrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 38).
[çıkdı, -dı]

çık-: (Bulunduğu yerden) Dışarıya
varmak, içeriden dışarıya doğru
gitmek.

Hūdān Yūnus-ı hūrşîd **çıkup** buldı
hālāş / Hameli aña Hudā itse n'ola
ger nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 2). [çıkup, -up]

çık-: Ayrılmak, uzaklaşmak,
kurtulmak.

Kış erdi **çık** mey-hāneden gel oda
karşu odada / Nüş idelüm gelsün
şehā mey-hāneden mey-hāneye
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135,
Beyit 2). [çık,]

çık-: Çıkmak, erişmek, yükselmek.

Öyle sūr itse gerekdür ki
sürürından anuñ / Göglere **çıkça**
gerek velvele-i tabl-ı zenān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 6).
[çıkça, -sa]

çık-: Bir yere çıkmak.

Kelīm-vār münācāta **çıkdı** ehl-i
niyāz / Şerefde hem-ser-i Tūr oldı
kulle-i 'Arafāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 2). [çıkdı, -dı]

çıkâr-: (Bir şeyi) Yüksek bir yere taşımak, yukarı iletmek.

Çıkardı kıymeti cevher durur
kenâre şehâ / Olalı Fazlî-i bahhâr
me'âniye ğavvâş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5).
[çıkardı, --dı]

çıkâr: Göklere çıkarmak, yükseltmek.

Bir kez göreyin yılda ben o 'ârızı
mâhı / İy Fazlî **çıkârsam** n'ola ger
göglere âhı (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 19, Beyit 9). [çıkârsam, -
sam]

çıkâr: Çıkarmak, yerinden çıkarmak.

Çıkarup bergi niyâmından anı
gördüğü dem / Aldı her şâh-ı şecer
destine bir sîm-sinân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 10).
[çıkarup, -up]

çıkâr: (Giyilen veya takılan şeyleri)
Vücuttan ayırmak.

Câme-i şâfi **çıkarup** teni 'üryân
idelüm / Göz yaşın lâ'l-i lebi
yâdına efsân idelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 13).
[çıkarup, -up]

çıkâr: (Giyilen veya takılan şeyleri)
Vücuttan ayırmak.

Koma miskînleri pâ-beste belâ
dâmindâ / Külehüñden **çıkâr** ol
kâkül-i 'anber-şikenî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 28).
[çıkâr,]

çıkma: Çıkmamak.

Başını kes şem'-i bezmüñ iy göñül
dil **çıkmasun** / Eyler-imiş germ
olup ol mâh-ı tâbân ile bahş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4).
[çıkmasun, -sun]

çîn: Asya'nın doğusunda bulunan
geniş ülke.

Gedâlığ ile ğanî ol Hıttâ durur alma
/ Eger ki **Çîn'i** saña virse ser-te-ser
fağfur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
6, Beyit 12). [çîn'i, -i]

çîn: Sevgilinin saçının kokusu olan
miskin çıkarıldığı Çin ülkesi.

Saçuñ şu üstine seccâde şalmıs iki
sâhîrdür / Diyâr-ı Rûm'a **Çîn'den**
geldi hattûñ bir müsâfîrdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1).
[çîn'den,]

çini: Çin'e mahsus. Çin usulü
boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak
vesaire; çini, sırlı kap.

Toğuz göğ **çînîdür** bir biri içre
âsümân iy dil / Ağalar begler öñine
çekilmege şehüñ hıvânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 18).
[çînîdür, -dür]

O meclisde çörekler mihr ü mehdür
keh-keşân süfre / Toğuz **çînî**
tabağdur bu toğuz kat kubbe-i mînâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 17). [çînî,]

çirk-i zulm: Zulüm ve eziyet pisliği.

Pāk oldu çirk-i zulmden el-ḥaḳ bu
memleket / Semsīr-i tīzūn olalı āb-ı
revān-ı ‘adl (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 18, Beyit 17). [çirk-i zulm, -
den]

çoğ: Çok olan şey, çok şey, fazla.

Ġam-ı ḥaṭṭuñ **çoğ** olduğundan dil /
N’ola ḥaṭṭ eylese şafā mı degül
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 122,
Beyit 3). [çoğ,]

çoğ ol: Fazla olmak, artmak.

Şi’rden şi’re tefāvūt çoğ olur iy
‘ārif / Kimi ḥanzal gibi telḥ ü kimi
sīrīn çü şeker (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 15, Beyit 27). [çoğ ol, -ur]

Cevherüñ var-ise bāzāra getir iy
ḥvāce / Çoğ olur aña ḥarīdār bulur
kıymeti zer (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 15, Beyit 32). [çoğ ol, -ur]

çok: "Birçok, bir hayli" anlamlarında
kullanılan sıfat.

Saña şerīḳ olalı vü seni de fehmi
eyler / Cihānda **çok** durur el-ḥamd
Fazliyā fuḫalā (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 9, Beyit 11). [çok,]

Yiller ile bulmadı bir şemme būy-ı
zülfüñi / Ol hevāda gerçi kim **çok**
yeldi yopurdi şabā (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 26, Beyit 3). [çok,]

Olupdur zāt-ı Ḥaḳḳ’a Ka‘be ḥaḳḳı
şüretüñ mazḥar / Bu ma‘nā ehl-i
bāṭın içre **çok** gün gibi zāhirdür
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 60, Beyit
2). [çok,]

Fazliyā ‘ālemde gerçi **çok** güzel
seyr eyledüm / Bir güzeld

görmedüm bu resme gözler kaşlar
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 66, Beyit
7). [çok,]

Yine iy şāḥ kenār eyledi **çok**
gevher-i ḥāş / Baḥr-ı eşkümd

Ser virür her gūşede ‘uşşāḳ
serverler gibi / Tekye-i ‘ışḳ içre
çok kurbāna gelmiş şāt-ı ‘ışḳ (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 111, Beyit 6).
[çok,]

Bu hücreden **çok** olup ‘ışḳ üstürine
süvār / Şütür revān u degül hücre
çünki cāy-ı vaṭan (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 5, Beyit 2). [çok,]

Ġalaṭ itdüm ğalaṭ itdüm bu ne
sözdür ḥāşā / Cevheri **çokdur** olur
cevhere elbette nazar (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 15, Beyit 31).
[çokdur, -dur]

Giceñi ḳadr ile **çok** rūza berāber
ide Ḥaḳ / Eyledükce şeb ile rūzı
berāber nevrüz (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 16, Beyit 31). [çok,]

Bulup bir iki gün ruḥşat o müfsid
çok fesād itdi / Ümīd oldur velī
vara fesāda çār erkānı (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 17, Beyit 10). [çok,
]

Mihnetüm **çok** rāḥatum yok ğuşşa
vü derdüm füzün / Yā İlāhī sen
ḥalāş it bu belālardan beni (Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 3, Beyit 6).
[çok,]

çok: "Birçok, bir hayli" anlamlarında
kullanılan zarf.

Yiller ile bulmadı bir şemme bûy-ı
zülfüñi / Ol hevâda gerçi kim **çok**
yeldi yopurdu şabâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [çok,]

cok: Az olmayan, fazla, ziyade.

Çokdur el'ân bu zemân içre anuñ
gibi za'îm / Ki koyup kendüye bir
mağlaş idüp da'vâlar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 23).
[çokdur, -dur]

cok: "Birçok, pek çok" anlamlarında
kullanılan sıfat.

Hübân-ı cihân içre bugün mihr ü
vefâ yok / Ammâ ki 'itâb-ı sitem ü
cevr ü cefâ **çok** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 5, Beyit 3). [çok,]

cok: Çok olan şey, çok şey.

Güzel **çokdur** cinân-ı hüsn içinde
gerçi mişl-i hür / Cefâ-pîşe kâmusı
hüsn-i bî-hem-tâşına mağrûr (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
3). [çokdur, -dur]

cok: "Birçok, bir hayli" anlamındaki
belgisiz sıfat. (lü' lü'-i lâlâ).

Râm eyledüm adına diyüp şî'r o
perînüñ / **Çok** kimse dimişler
benüm içün bilür esmâ' (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1).
[çok,]

cok: "Birçok, bir hayli" anlamındaki
belgisiz sıfat.

Görmedi sencileyin bir şeh-i 'âlî-
menzil / Gerçi **çok** serveri seyr itdi

'uyûn-ı devrân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 44). [çok,]

Bu âteş işlerinden **çok** tarâka kopdı
'âlemde / Delice ara yirde oldu ser-
geşte tutup sevdâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 44). [çok,
]

Lebi gönce beli ince güzeller **çok**
durur ammâ / Öpülse der-meyân
olsa koculsa der-kenâr olsa (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit
5). [çok,]

Bir âteş urdı kalbimüze hicr-i yâr
âh / Sûz u güdâzı eyledi **çok** câna
kâr âh (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 22). [çok,]

cok çok: Çok fazla, sürekli.

Gülüp sen gayr ile dâyim beni gel
çok çok ağlatma / Şakın kim kan
olur az günde ğarķ olur bu
merdümle (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 97, Beyit 2). [çok çok,]

cok gör: Çok görmek 2. bir kimseyi bir
şeye değer görmemek. 2.I.
Yadırgamak.

O yüzi hûb-ı hûn-rîzüñ cefâsın
gerçi çok gördüm / Şarup pehlüye
tîguñ zahmını şöyle şafâ sürdüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3,
Beyit 7). [çok gör, -dü, -m]

çörek: Değirmi ve yumuşak ve yağlı
küçük ekmek.

Simâtıñı göricek ol büyük ğarrâ
çöreklerle / Didüm bir âsümândur
kim pür itmiş mihr ü mâh anı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 17). [çöreklerle, -ler, -le]

O meclisde **çörekler** mihr ü mehdür keh-keşân süfre / Tokuz çînî tabağdur bu tokuz kat kûbbe-i mînâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 17). [çörekler, -ler]

çöz-: Birbirine örülmüş veya dolaşmış saç, ipek, ibrişim iplik, yün gibi şeyleri açıp tel tel ayırmak, dolaşık halden çıkarmak.

Çözdi sünbüller benümçün turre-i tarrârını / Dökdi bülbüller gözinden eşk-i gevher-bârını (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 6). [çözdi, -di]

çöz: Örülmüş saçı açmak.

Tüglar **çözmiş** saçın meftûl şâbîler gibi / Nakd-i cânın cünd-i a‘dânuñ diler kim ide cerr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 8). [çözmiş, -miş]

çöz: Açmak, örülmüş saçı açmak.

İki cânibde taşvîr eylemişler zülf-i müşğînüñ / **Çözüp** ol kâkül-i zîbâlaruñ gerdâna yazmışlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [çözüp, -üp]

çü: "Ayrıca, bundan başka" anlamında bağlaç.

Çü şâ‘ir ü müteşâ‘ir olunmaya teşhîş / Ne cân ile uzada güft ü gûya dil fuşahâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9). [çü,]

Evvel ü âhîr **çü** bildük var olan bir zât imiş / Birlüğe batduk ne evlâ vü

ne ahrâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 35). [çü,]

Çü dâne ‘askerin zîr-i zemîne çekmege bir bir / Karınca gibi kaynar her taraf ceys-i Süleymânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 16). [çü,]

çü: "-diğında, -dığı zaman" anlamında.

Turduğınca **çü** yeter ‘aşîka cânâne belâ / Hışm-ı çeşm ü ğam-ı zülfüñ dahı cânâ ne belâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [çü,]

Çü nây nâlemi bezmüñde nâhîdâ istimâ‘ eyler / Girüp şevk ile çerha mevlevî gibi semâ‘ eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [çü,]

Terk-i ta‘alluk eyle **çü** ‘İsî mücerred ol / Pâyüñ şeref yüzinde ser-i âfîtaba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [çü,]

Ne fâ‘ide **çü** degül üstüvâr hâne-i ‘ömr / Tutam ki kaşruña göre cinânda ola kuşûr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3). [çü,]

Hevâya yeltenüben yelmedür ki her lahzâ / Kopardasın **çü** şabâ ‘âlem içre gird-i fütur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20). [çü,]

İtdi zuhûr şüret-i pâkuñda fazl-ı Hâk / ‘Arz eyledüñ cihâna **çü** didâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5). [çü,]

‘Inân-ı ‘adli anuñ virdi destine **çü** Hudâ / Semend-i devleti sürsin ki aldı meydânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 15). [çü,]

Ser-i 'adū n'ola ğaltān olursa kūy-
şıfat / **Çü** dest-i mihrine tevfiķ
şundi çevġanı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 14, Beyit 16). [çü,]

Çü rezme 'azm ide iķbāl ile ħalās
içün / Hezār Rüstēm ider ħaķķa
feth-i destānı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 14, Beyit 19). [çü,]

Çü kaşd-ı bezm ide sākī-i zer-
piyāle-i mihr / Şarābla pür ider cām
māh-ı tībānı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 14, Beyit 20). [çü,]

Çü milke adl ola memlūke luţf
mūcib olur / ẖabūl-i 'ālemiyān u
rızā-yı Sübhānī (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 14, Beyit 26). [çü,]

Fütāde Fazlî egerçi ki bī-fazīletdür
/ **Çü** fazla bestesi vardur revā idi
anı (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 14*,
Beyit 28). [çü,]

O tāze ġonce k'açıldı riyāz-ı
devletde / Müdām ola ter ü tāze **çü**
naħl-i büstānī (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 14, Beyit 37). [çü,]

Temelluķ ġösterüp gerçi **çü** rübeh
şulħa kaşd itdi / Velīkin şır-i dīller
hīç maķbūl itmedi anı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 17, Beyit 12*). [çü,]

Milkūñ **çü** Ka'be oldı cihāna tavāf-
ġāh / Semsīr-i zer-niyāmuñ aña
nār-dān-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 18, Beyit 19). [çü,]

Luţf umarsam n'ola ol tıfluñ
tıfılıdur **çü** luţf / Tıfl çünkim
luţfdur kılsañ ħurūfına nazar (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 19, Beyit 20*).
[çü,]

Muġtenem kılsa n'ola 'ālemi
envā'-ı nī'am / Lāzım oldı **çü** bu
mihmān-ı 'azīze i'zāz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 21, Beyit 7*). [çü,]

Beyān u şerħe **çü** şıġmaz ħadīs-i
'Işķ ġöñül / ẖo anı kıl ħidemāt ile
ol şeħe midħāt (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 23, Beyit 35). [çü,]

Çü vaşf u medħine ħad yok ħemān
odur ūlā / Devām-ı devletine dāyım
idesin da'vāt (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 23, Beyit 39). [çü,]

Şāh-ı Rūm'a **çü** bugün şāħib-i
dīvān olduñ / Rūm u Şām'a yiridür
eyleseķ irsāl aħķām (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 32, Beyit 25*). [çü,]

Bī-ħubūr olma cihānda elem-i
'ārifeden / Rūħsın rūħa **çü** rāħat
yaraşur sultānum (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Nazm 2, Beyit 2*). [çü,]

çü: "Çünkü" bağlacı.

Destūñ toludur **çü** bāde sākī / Şun
destūme cām-ı nāb-ı saħbā (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 4, Beyit 5*).
[çü,]

Cihāndan teberrā idüpdür kamu /
Çü Fazlî ħalupdur tevellā saña
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 6, Beyit*
7). [çü,]

Nazar **çü** ķāle degül ķā'ile olur ne
'aceb / Ĥurūş idüp cühelā ger
ħamūş ola bülleġā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 9, Beyit 8*). [çü,]

Mezār ħücesin añ besleme tenūñ
çü şütür / Ki ħücre tīre vü teng ü
şütürdür abisten (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 5, Beyit 4*). [çü,]

Teveccühi fużalānuñ cenāb-ı
ķadrüñedür / Ĥarīmsin **çü** maķādīr-
ı nev'-i insānı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 14, Beyit 22). [çü,]

Çü 'aķl u fehm ola sultāna yār lā-
būd olur / Seħā vü 'adl ile mī'mār-ı

milik-i ihsânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 25). [çü,]

Yürürüm vâlih ü âşüfte vü zâr / Çü Mecnûn Leyli'sinden ayru her bâr (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 5). [çü,]

çü: "-dığında, -dığı zaman" ; "-dığı için".

Zînetüñ yoğ ise zâhirde libâs ile n'ola / Fazliyâ hüsn-i kelâm oldu çü pîrâye saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [çü,]

Mey ile tolmaya meclisde çü rindâne şafâ / Virmez iy sâki-i gül-çihre kadeh câne şafâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [çü,]

İy dil çü büm pâyı yeter bu harâba baş / Şeh-bâz-ı evcsin kademüñ nüh-ķibâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1). [çü,]

Çeker çü hücre-i gövdesini ecel şütürü / Bu hücrede şütürüñ bağlama degül me'men (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3). [çü,]

Ne raht-ı hücre ne bâr-ı şütür gerek besdür / Pelâs-ı hücre vü cell-i şütür çü pîrâhen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26). [çü,]

Kelîm olup şütür üstinde hücrede hâdî / Şütür çü Tûr ola hücre çü Vâdi-i Eymen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33). [çü,]

O bahr-i remle sefer kılsa hücre-keş şütürüm / Ola çü fülk baña hücre vü şütür yelken (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 35). [çü,]

Tavâf idüp taraf-ı hücre-i şütür mânend / Kılâm çü mest-i şütür rakş gird-i hücrede ben (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 41). [çü,]

Çü gayr ola baña hem hücre hem mehar-ı şütür / Şütür çü küh-ı belâ ola hücre Beyt-i Hazen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43). [çü,]

Görürse ger bu şütür hücreyi hasûd-ı 'anûd / Çü hücre teng-i dil ü çün şütür olur kef-zen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54). [çü,]

Çü hücre vü şütürüñ vaşfidur müşerref ide / Bu hücre vü şütürü iltifât-ı ehl-i fiten (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 57). [çü,]

Çü şehden ola Hudâ râzı vü cihân şâkir / Hâķîķaten olur ol şüretâ cihân-bânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 27). [çü,]

Şi'rden şî're tefâvüt çoğ olur iy 'ârif / Kimi hanzal gibi telh ü kimi sîrîn çü şeker (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 27). [çü,]

Meh-i nevden ele dâs aldı çü dihkân-ı felek / İrdi vaķt-i direv-i mezra'-ı endüh u melâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 11). [çü,]

Nişâb-ı hüsne çü mâliksin iy şeh-i 'âlem / Faķîrüne nazar it k'oldı müstaķķ-ı zekât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 32). [çü,]

Ger görse tîģuñı çü kalem serfûrû idüp / Bî-tîģ u bî-kalem ola a'dâ esîr ü zâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 23). [çü,]

Çek tîģ-ı tîzi başını kaķ it kalem mişâl / Kılmaya tîģuña çü kalem kim ki ser-nişâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 25). [çü,]

Had yok **çü** gördi ol kalem ü tîg
vaşfına / Tîg-ı haţib gibi kalem oldu
süst-i kâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 27). [çü,]

Tîguñ gamından oldu kalem gibi
ten nizâr / Çek tîgı bâri kes **çü**
kalem başum iy nigâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 29). [çü,]

Baş egmeye kalem gibi her kim ki
tîguña / Çek tîgı **çü** kalem başın iy
tîg iki yar (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 31). [çü,]

Barmaqlaruñ durur **çü** kalem
sâ'iduñ **çü** tîg / Boynuma tîguñ ol
kaleme cân ola nişâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 32). [çü,]

Barmaqlaruñ durur **çü** kalem
sâ'iduñ **çü** tîg / Boynuma tîguñ ol
kaleme cân ola nişâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 32). [çü,]

Yâ herbiri meger ki remed dîde
dîdedür / Qanlar döker **çü** dîde-i
'uşşâk-ı eşk-bâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 14). [çü,]

Gey başa tâc-ı 'izzeti geç taht-ı
devlete / Müştâkdur **çü** taht saña
tâc ümîd-vâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 8). [çü,]

Sensin **çü** tahta müştahîk ü tâca
müsta'idd / A'dâya tâc derd-i ser ü
taht oldu dâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 19). [çü,]

Ol taht u tâc ile **çü** ser-efrâzsın
bugün / Kıl tâc u taht-ı şâha du'â
leyle ile nehâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 38). [çü,]

Aña da'vâ-yı devletde ne lâzım
hüccet ü bürhân / Cihânda luţf u
cüd ile **çü** nâmin eyledi imzâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 55).
[çü,]

Devr-i 'adlinde huşûşâ şeh-i 'âlî-
şânuñ / **Çü** na'im oldu nağam birle
cihân cümle ganî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 12). [çü,]

'Aceb mi halk-ı cihân pād-şāh-ı
vaqt olsa / **Çü** şaldı sāye hümā-yı
sa'adet ü iclāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 2). [çü,]

Çü esb-i devleti meydān-ı rif'ate
şalduñ / Senüñ durur yūri meydān
murād tōpın çal (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 19). [çü,]

'Ākıbet taşā çalar cām-ı hayātı **çü**
felek / Lāle gibi yūri ur bağruña
dāğ-ı harmān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 21). [çü,]

Yüregi pārelenüp reşk ile hūn oldu
velî / Dest-i yāķūt-feşānını anuñ
gördi **çü** kân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 38). [çü,]

Eger ki rāyına teşbīh iderse kendin
elif / Hām ola qaddi cihānda anuñ
çü halka-i cīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 21). [çü,]

Tederrüse sen Ebü'l-'ilme Bū 'Alî
gelse / Revādur aña **çü** tıfl ebced
eyleseñ ta'līm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 24). [çü,]

Cenābuña n'ola 'arz itse ma'rifet
dürrin / Cevāhiri dūr olan qadr ü
cevheri **çü** fehīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 31). [çü,]

Hemān söz kaţre-i nīsāna beñzer /
Olur cân āsmānından **çü** nāzil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 13, Beyit
1). [çü,]

Bālā kadî başuma belādur **çü**
tūrsa / Yüz fitne kıpar nāz-ile iy
Fazlî otursa (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 5, Beyit 9). [çü,]

Pehlū-keş ola diyü **çü** cāme o vefāsuz / Dem olmadı āvāre göñül ola recāsuz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 9). [çü,]

O Yūsuf-ruḥdan ayru Fazlî'yem ben / **Çü** Ya'kūb oldı Beytū'l-ḥüzn mesken (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 9). [çü,]

Çü gitdi fitneden şanmañ ki ḥālī ola bu kişver / Meded begler meded zulm oldı ḡāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 20). [çü,]

Sen saķīm olma **çü** iķbāl ü şeref nüshāsın / Senüñ a'dā'ña saķāmet yaraşur sultānum (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 4). [çü,]

Gördi **çü** gevherinde ol şāh-ı kâbiliyyet / Kıldı mu'allime şevķ tā kim ola hüner-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 5). [çü,]

Bu muştıbet **çü** geldi başumuza / Şevķ ü şādī bize vebāl oldı (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 38). [çü,]

Çıkdı elden **çü** ok gibi o şāh / Kāmetüñ ḡuşşadan kemān eyle (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 47). [çü,]

çü: "Çünkü" sonuç anlamı katan edat.

Çü jāj-ı Bāķıl olur her kelāmı bī-raġbet / Kimesne ḡuşına almaz dūr olsa da meşelā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [çü,]

çü: "Bu vesileyle" anlamında edat.

Fitne destin uzadup zülfüñ **çü** mekre başlar / Nice miskīn ayaġa

düşer kesilür başlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1). [çü,]

çü: "Çünkü" edatı.

Çü 'ākıbet kefen olur libāsı her kişinüñ / 'Abā ile ola mı fark-ı cāme-i semmūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15). [çü,]

çü: "-dıġı zaman, -dıġında" anlamı katan bağlaç. 2. -dıġı gibi.

Ne hücreden ne şütürden ḡabīr olam oluben / O hücrede **çü** şütür mest şevķ-i bī-meyden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36). [çü,]

Çü ḡayr ola baña hem hücre hem mehār-ı şütür / Şütür çü kūh-ı belā ola hücre Beyt-i Ḥazen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43). [çü,]

O hücre vü şütürüñ 'ışķına hemān ol biñ / Ḥamūş olam **çü** şütür açmayam **çü** hücre dehen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46). [çü,]

O hücre vü şütürüñ 'ışķına hemān ol biñ / Ḥamūş olam **çü** şütür açmayam **çü** hücre dehen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46). [çü,]

Sipihr-i saltanat üzre **çü** sen mi'rāca yüz tutduñ / Okur pīr ü cüvān şıdk ile sübhāne'illezī esrā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 58). [çü,]

Çü Şun'ullāh Emīr'üñ oġlı Maḡmūd / Cinān bāġına kıldı 'azm-i dīdār (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 1). [çü,]

cü: "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Ele cām aldı yine bezm-i felekde
çü hilāl / 'Aksini yirde bahār eyledi
peydā fi'l-hāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 23, Beyit 7). [çü,]

cü: "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Baňa ne üştür-i gerdün gerek ne
hücre-i hāk / Çü bağladum şütür-i
'ışka raht-ı hücreyi ben (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8). [çü,]

Maħaffe püşt-i şütürde olursa
hücrem olur / Çü ser ü pā-yı şütür
hücre hem-çü şahn-ı çemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 31).
[çü,]

Kelīm olup şütür üstinde hücrede
hādî / Şütür çü Tūr ola hücre çü
Vādi-i Eymen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 33). [çü,]

cü: "-dığında, -dığı zaman, -dığı için"
anlamında bağlaç.

Ne vaşf idem şütür ü hücrenin ki
olmuşdur / O hücrenün çü şütür-
mesti halk-ı rab' u dimen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15).
[çü,]

Olup durur şütür ü hücrenin şıyānet
içün / Sütün-ı hücre çü tîr ü pey-i
şütür çü mecenn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27). [çü,]

Geçdüm çü taht u tacedan itdüm
'azil yolın / İy tāt-baħş u taht-sitān
oldum ihtiyār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 25). [çü,]

cü: "Gibi" anlamında edat.

Olup durur şütür ü hücrenin şıyānet
içün / Sütün-ı hücre çü tîr ü pey-i
şütür çü mecenn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27). [çü,]

**çü şun'ullāh rā ferzend-i mahmūd
şod ez dār-ı fenā rihlet-i mukarrer:**

Mahmud oğlu Sunullah için yokluk
yurdundan takdir edilmiş yolculuk
(ölüm) geldiği zaman.

Çü Şun'ullāh rā ferzend-i Mahmūd
/ Şod ez dār-ı fenā rihlet-i mukarrer
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 8, Beyit
1). [çü şun'ullāh rā ferzend-i
mahmūd şod ez dār-ı fenā rihlet-i
mukarrer,]

çün: "Amacıyla, maksadıyla"
anlamlarında edat.

Çün irdi tîr-i 'ışkuñ cāna ayruk
neylesün cismi / Şehîd-i 'ışk olıcak
istememez 'ömrüm kefen 'aşık (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3).
[çün,]

çün: "Çünkü" anlamındadır.

Şaķın bezm-i hayātuñ revnaķına
Fazlî aldanma / Şıdı seng-i ecel
çün kase-i 'ömrini fağfūruñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5).
[çün,]

çün: "Bu nedenle, bu yüzden" anlamı
vardır.

Mihri beñzetdi meger hüsnuñe çün
gördi yüzüñ / Döndi yirden yire

geçdi felek iy mäh-liķā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [çün,]

Şunarsa kâsesi çerhûñ ne ğam ben
‘aşıkā sāķī / Bugün **çün** iki
destümde iki tolu ayağum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [çün,]

çün: "-dığında", "-dığı zaman".

Nice kâfir diyeyüm ben ğamze-i
bed-mestüñe / Şefķati olmayanuñ
çün olmaz imānı dürüst (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2).
[çün,]

İsterüm Hāk’dan ki üstinde yavuz
yil esmeye / Ser-firāz olsun **çün** ol
serv-i hīrāmānum gider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 7).
[çün,]

Baňa zülfinden n’ola ğam olsa
hāşıl ādeme / **Çün** bilürsin zehrdür
virdüğü yāruñ iy gönül (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [çün,]

Ben nice medh idem saňa lāyık eyā
nice / Meddāh olup durur saňa **çün**
zāt-ı kibriyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 14). [çün,]

‘Āriyetdür **çün** libās-ı ‘ār ‘ārī
olmuşuz / Ne ‘abāsın isterüz
dehrüñ ne dībāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8).
[çün,]

Şevķ ü şādīde olursa hāķ bülbul-
veş n’ola / Bāğ-ı ‘ālemde açıldı
çün gül-i hāndān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4). [çün,]

Kemāl ü devlet ile **çün** tapuñ durur
hāķān / Kuluñ da hüsn-i kelām ile
oldı hāķānī (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 32). [çün,]

Şühemüz yokdur cüvān olup seçī
olmasına / Bilürüz **çün** şīr olur
virse netīce şīr-i ner (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 18). [çün,
]

El getür tatvīl ķo Fazlî du‘ādur **çün**
ğaraż / Kıl du‘ā ihlāsla eyle
kelāmuñ muhtaşar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 21). [çün,
]

Çün alduñ gönlümi itdüñ ferāğat /
Yüri şāhum yüri Allah’uma şaldum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1,
Beyit 8). [çün,]

çün: "-dığında", "-dığı zaman".

Fazlî’ye mağrūr-ı hüsn olup cefālar
eyleme / ‘Ömr gibi **çün** geçer iy
gül aña yokdur şebāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [çün,]

çün: "-dığı zaman, -dığında" anlamı
katan bağlaç.

Pākdur dāmeni **çün** gerd-i riyādan
rindüñ / Dāmen-ālūde görüp
eyleme şūfī ta’rīz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [çün,]

Çün irdi tīğı ‘Işķuñ cāna Fazlî
n’eylesün cismi / Şehīd-i ‘Işķ
olıcaķ istemez ‘ömrüm kefen ‘aşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114,
Beyit 5). [çün,]

Çün nefes itdüñ nefes iy şāh
canlanmaķ gerek / Olmusam ihsāna
lāyık hüccet ü bürhānla (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [çün,]

Şütür gibi yüz urup hücre bābına
çün olam / O hücrede şütür-i mest
gibi bāz-meken (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 39). [çün,]

Pād-şāhā **çün** maḳardur server-i
iḳbālūñe / ‘Arşdan ā’lā olursa
yiridür eyvān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 25). [çün,
]

Meydān senüñdür eyle şehā şeh-
süvārılık / Esb-i sa‘ādeti saña rām
itdi **çün** Hudā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 22). [çün,]

Akıtdı lüle’-i yāḳūtdan elmās ile
la’li / Ola tā kıymet ü ḳadri füzün
çün dürre-i Sînā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 50). [çün,
]

Şerm-i rāyuñ ile ruḥ ‘ayn olur **çün**
dil nūn / Bār-ı ḳahruñ ile dil ḳāf
olur **çün** ten lām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24). [çün,
]

‘Adl ü dād iy şāh-ı ‘ālem **çün**
şî‘aruñdur senüñ / Luṭf u cūd u
re’fet ü şefḳat-dişāruñdur senüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 21). [çün,]

Gözüm ḳan ağla kim ḳan ağlamak
oldı senüñ kārūñ / **Çün** aldı çıḳdı
ḫayf ü zulm ile şāh-ı cihāndāruñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27,
Beyit 15). [çün,]

Çün naşīb olmadı bir gün bize büy-
ı vuşlat / Gül gibi elde iken bāğ-ı
zemānda fırsat (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 7). [çün,]

Şāh-ı cihāna geçdi ‘adū eyleyüp
ğaraż / Ey dil ne çāre **çün** bu imiş
emr-i Müste‘ān (Kara Fazlî
Dîvânı, Terḳib-bend 1, Beyit 14).
[çün,]

çün: "-dığında", "-dığı zaman"; "-dığı
için".

Çün senüñ ‘aceb benüm kārüm
hemîşe ‘özrdür / Pārsalık saña var
iy şeyḥ fāsıḳlık baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [çün,]

Çün degüldür aña lāyık ḫamd-i
maḳdūr-ı beşer / ‘Aczüñi ‘arz
itmek iy Fazlî hemānā ola bes
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
16). [çün,]

Salṭanat taḫtına **çün** virdi Hudā
istihḳāk / Şabr ḳıl ola müyesser
umarum istiklāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 39). [çün,
]

Olursa taḫt taḫt-ı Süleymān u tāc
hem / **Çün** tacı gel virür yile ol
taḫtı rüzgār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 32). [çün,]

Geldi **çün** pîr-i mübārek-nefes-i
bād-ı ḫazān / Terḳ-i tecrîd olup oldı
ağaçlar ‘üryān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 12). [çün,]

Cihānda olmadı kes bî-kemāl
bildük **çün** / Ol imdi kesb-i kemāl
ile vācibü’l-tekrîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 7). [çün,]

Çün oldı ‘ilm-i farîza budur ḫadîş-i
şahîḥ / Şaḳın ki cehl ile terk idüp
anı olma aşîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 8). [çün,]

çün: "Çünkü" anlamında edat.

N’ola bāğ-ı cefāña zerrece meyl
itmesem şüfî / Bugün Fazlî gibi
çün yār işigünde turağum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit
5). [çün,]

çün: "Çünkü" anlamında kullanılan
söz.

Derde şabr eyle dilâ çâre nedür **çün**
dönmez / Her kazâ tîri k'ola kavş-i
kaderden peydâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [çün,]

çün: "-dığı zaman, -diğında" anlamı
katan edat.

Yine gayret kuşağın iki yerden
kuşanup **çün** tîğ / Kılalum tu'me-i
tîğ ehl-i Tebrîz ü Horāsân'ı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 5).
[çün,]

Şöyle kavî za'îf ü za'îf ü kavî durur
/ Bâd esdüğince rakş ider önince
çün gubâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 6). [çün,]

Çün nāmıdur Muhammed yâ Rab
be-haqq-ı Aḥmed / Maḥmūd
'ākıbet kıl olsun cihāna server
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit
4). [çün,]

çün: "Çünkü" anlamında bağlaç.

Fazliyâ **çün** dem urur lâ'l-i leb-i
sākiden / Yâda virürse n'ola ḥâtır-ı
yârâne şafâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 15, Beyit 7). [çün,]

Çün 'adū-yı dîn-imiş zāhid şarāb-ı
ḥōş-güvār / Kanını içmek anuñ
'uşşāka olmışdur revā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [çün,]

Çün aşluñ 'İşkdur Fazlî ko maḥv
itsün vücūduñ 'ışk / Bilürsin
'ākıbet eşyâ' yine aşlına rāci'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit
7). [çün,]

Dökme kanın ehl-i 'ışkuñ zulm-ile
nā-haḳ yire / **Çün** bilürsin
pādişāhum yirde qalmaz kanumuz

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 150,
Beyit 1). [çün,]

Görürse ger bu şütür hücreyi
ḥasūd-ı 'anūd / Çü hücre teng-i dil
ü **çün** şütür olur kef-zen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54).
[çün,]

Añladık rāh-ı beḳāya **çün** fenādur
bedreka / Cismi fānī itdük ammā
rūḥuñ ibkāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24). [çün,]

Şerm-i rāyuñ ile ruḥ 'ayn olur **çün**
dil nūn / Bār-ı ḳahruñ ile dil ḳāf
olur **çün** ten lām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24). [çün,
]

çün: "-dığı için".

Gülşen-i kūyında efgān eyle her-
dem Fazliyâ / Būlbülüñ ol yüzi gül
çün zār u nālânın sever (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5). [çün,]

Çün bize varlık ḥicāb oldu miyān-ı
yārda / Anuñ içün gice gündüz
anuñ ifnāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20). [çün,]

Du'āya el getür Fazlî kelāmuñ
eyleme taṭvīl / Du'ādur **çün** ḡaraż
eyle du'āya feth-i destānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 32).
[çün,]

Cevlān vir esb-i devlete meydān
senüñ durur / Virdi şerīf-i destūne
çün Ḥaḳ 'inān-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 9). [çün,]

Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye / Rif'at viren ahāliye
çün dehr-i dün imiş (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 3).
[çün,]

cün: "-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

İrişdi hücreşine **çün** Burāk hem-çü şütür / Bu hücreden şütürü taşra oldu sāye-figen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19*). [çün,]

cün: "-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Bu hücrede meh ü mihr anuñ üstürü izidür / Derün-ı hücrede oldu **çün** üstürü pây-zen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21*). [çün,]

Dönüp dolāblar saçdı yine şu yirine āteş / Temāşā bākî oldu tāze ter **çün** gülşen-i haḍrā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 46*). [çün,]

cün: "-dığında", "-dığı zaman"; "-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Niçe tōp u tūfeng ile bezenmiş ḳal'ayı ol dem / Yaḳup yıkdı çeküp yaluñ yaraḳ **çün** ḳal'a-i a'yā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 42*). [çün,]

cünki: "Çünkü" bağlacı.

Eyledüñ la'lüñ gibi cānum içinde yirüñi / **Çünkü** naḳşuñda senüñ bulmadılar tezvîrüñi (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 4*). [çünkü,]

'İşk ḥālin añlamazsın **çünkü** 'āşık olmaduñ / Hıḳmet-i 'ışk içre göñlüm gibi ḥāzık olmaduñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 3*). [çünkü,]

Çünkü alduñ göñlümi alma şaḳın āhum benüm / Ben ḳuluña merḥamet eyle Memî Şāh'um benüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 2*). [çünkü,]

cünki: "Çünkü" Bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Fazlî'nüñ rüsvāy u bed-nām olduḡın 'ayb eyleme / **Çünkü** iy şūfî bilürsin her işi taḳdîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [çünkü,]

cünki: "Çünkü"; bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Lā'lüñe geh cām u geh mey virse dil olmaz 'aceb / Sāḳiyā eyler ḡalaṭ **çünkim** ide ḡüftār mest (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3*). [çünkim, -m]

Āhuma meyl eylese ol serv-ḳadd olmaz 'aceb / Bāde **çünkim** dāyimā serv-i sehī-meyyāldür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2*). [çünkim, -m]

Luṭf umarsam n'ola ol tıfluñ tıfılıdur çü luṭf / Tıfl **çünkim** luṭfdur ḳılsañ ḥurūfina nazar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 20*). [çünkim, -m]

cünki: "Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Fazlî'yi yād eyleme yād ile luṭf it iy ḳamer / **Çünkü** olur zerreye ḥurşid-i raḥşān āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [çünkü,]

Öldürem didüğine inanma iy dil
ğamzesi / Bu meseldür **çünkü**
gelmez tîğ-ı bürrândan vefâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3*).
[*çünkü,]*

Çünkü nesh oldu haţ-ı rağbet-i nazm
u es'âr / Fazliyâ çekme hemân
defter ü dîvâne belâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7*). [*çünkü,]*

Çünkü bezm ehline kan yutdurmak
oldı hû saña / Ben dahı sâkî
götürdüm ayağı yâ hû saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*).
[*çünkü,]*

Va'de-i vaşlına iy Fazlî inanma dil-
berüñ / Ehl-i hüsnüñ **çünkü** olmaz
'ahd u peymânı dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7*). [*çünkü,]*

Na're-i mestânemüz eflâke irişse
n'ola / Bezmimüzde **çünkü** sâkî ol
kamer-ruhsârdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4*). [*çünkü,]*

Çünkü yanuçca şalınmak olmadı
şemşîr-veş / İy kemân ebrû yiridür
hâke düşsem tîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1*). [*çünkü,]*

Kâl-i devletdür yüzüñ yok 'itirâz /
Zâhir oldu **çünkü** şeklinde beyâz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1*). [*çünkü,]*

Çünkü ağıyâr-ile yâr oldu o yâruñ iy
gönül / Göglere irse yiridür âh u
zâruñ iy gönül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1*). [*çünkü,]*

Çünkü ser-rişte-i makşûda sebebdür
iy cân / Ne belâ ise ğam-ı zülf-i
siyâhı çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3*). [*çünkü,]*

Çünkü 'ahd itdüñ kerîm olan ider
'ahde vefâ / Kıl vefâ lâyıķ vefâdur
saña bu 'unvânla (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2*). [*çünkü,]*

Harâm olur şütür-i câne **çünkü**
hücre-i ten / Bu köhne hücreyi
kılma şütür gibi mesken (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*).
[*çünkü,]*

Bu hücreden çok olup 'ışķ üstürine
süvâr / Şütür revân u degül hücre
çünkü cây-ı vaţan (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2*). [*çünkü,]*

Çünkü tevfiķ refiķ ola hidâyet yâver
/ Bulasın cedd-ile bir pîr-i
mükemmel kâmil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*). [*çünkü,]*

Çünkü her vech ile mümtâzdur
akrânından / Eyle mümtâz şehâ
sâ'ire kılma hem-ser (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 45*).
[*çünkü,]*

Kurı da'vâyı nidem **çünkü** ğarâz
ma'nâdur / Ehl-i ma'nâ göricek
sözlerümi fehmi eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 46*).
[*çünkü,]*

Vardur şikâyetüm saña eylerseñ
istimâ' / Şekvâ-yı istimâ' virür
çünkü şân-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 27*).
[*çünkü,]*

Aç elüñ eyle du'â **çünkü** du'âdur
makşûd / İtme taşdı'-i 'izâm
eyleme tatvîl-i kelâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 30*).
[*çünkü,]*

Takdîr **çünkü** olmadı tağıyîr fi'l-
meşel / Gördüñ zemâne uymadı uy

sen zemāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 10*). [*çünkü,]*

Çünkü ‘uşşāk ile bir araya geldi cānān / Sākīyā tōldura şol kan olacağı içelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 12*). [*çünkü,]*

Çünkü terk eyledi cihānı o şāh / Sen de terk-i cihāniyān eyle (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 49*). [*çünkü,]*

çünkü: "Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Çünkü nefsinı bilen Haqq’ı bilür didi Resûl / Ne için bilmege sa’y itmeyesin iy cahil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*). [*çünkü,]*

çünkü: "Çünkü" bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Şoḥbet ü bürhān ne lâzımdur ‘ulüvv-i şānına / Fer‘ **çünkü** aşla tâbi’dür bilür şāhib-hüner (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 15*). [*çünkü, -m]*

Şabr ile kurtulmadum **çünkü** giriftār olmadın / Şabra tākat kalmadı terk-i diyār ister göñül (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 10*). [*çünkü, -m]*

Oldı **çünkü** revān o rūḥ-ı revān / Bize dirlik daḥi muḥāl oldı (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 34*). [*çünkü, -m]*

D

da: "Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Çü jāj-ı Bākıl olur her kelāmı bī-raḡbet / Kimesne gūşına almaz dūr olsa **da** meşelā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7*). [*da,]*

da: "Dahi" anlamındaki bağlaç.

Āferīn olsun velīkin ‘asker-i İslām **da** / Rūm ili gerçeklerine kim geçerler gerçek er (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 21*). [*da,]*

da: "de / da" bağlacı.

Eger ki manşib-ı ‘ālīde ola bir nādān / Kelāmı herze vü hezyān olursa **da** farazā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [*da,]*

Kendü varmaz ḥalkı **da** mey-ḥānelerden men‘ ider / Şeyḥ-i yārān-ı tarīkat hem muḥāl hem ḥāldür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6*). [*da,]*

Her nesne ki fikr eyleyem andan **da** münezzeh / Her nesne ki zıkr eyleyem andan **da** mu‘arrā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*). [*da,]*

da: "Da/de" bağlacı.

Her nesne ki fikr eyleyem andan **da** münezzeh / Her nesne ki zıkr eyleyem andan **da** mu‘arrā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*). [*da,]*

Kemāl ü devlet ile çün tapuñ durur ḥākān / Kuluñ **da** ḥüsn-i kelām ile oldı ḥākānī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 32*). [*da,]*

Hün-ı kurbân ile lâ'î oldu kamu
seng-i siyeh / Kıymeti kalmadı
yâkûtuñ eger olsa **da** az (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 9).
[da,]

İştâbl-ı şâhda ata hüd hadd ü haşr
yok / Koş koş **da** yügrüğünü al iy
haste-dil gedâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 17). [da,]

Keremden gerçi Hâtem dem ururdu
devr-i cû-dilde / Anuñ **da** defteri
tayy oldu nâmıdur hemân peydâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 60). [da,]

Ben didüm Rüstem'e murâduñ ne /
Döndi ol **da** murâda didi hemîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 5, Beyit
2). [da,]

da: "Bile, da/de" anlamlarına gelen
bağlaç.

Ger hüsñ ile hürşid-i cihân-tâb **da**
olursa / Hercâyî güzel sevmeyeyin
tevbeler olsun (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 5, Beyit 10). [da,]

dâd: Adalet.

Zemân-ı 'adl ü **dâduñda** cihân
âsûde olmuşdur / Ne vehm-i hîle-i
reh-zen ne havf-ı fitne-i a'dâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 62).
[dâduñda, -uñ, -da]

dâd: 1.adalet. 2.iyilik, ihsan.

Zulm idersin her zamân bir gün
dağı yâd itmedün / Hey ne zâlimsin
elüñden **dâd** u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,
Beyit 6). [dâd,]

Ğâlib itdüñ Fazlî'ye her vech ile
düşmenleri / Hey ne zâlimsin
elüñden **dâd** u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,
Beyit 10). [dâd,]

dâd: Tat.

Sükkerî şerbetine kim dil uzatsa
anuñ / Ağzı **dadını** hemân virse
gerekdür ol ân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 19). [dadını, -ı, -n,
-ı]

dâd: Adalet, doğruluk 2. Feryat,
yardım.

Olmadum bir lahza bend-i gamdan
âzâd iy felek / Hey ne zâlimsin
elüñden **dâd** u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,
Beyit 2). [dâd,]

Bağrumı tîğ-ı gam u hicrân ile kan
eyledüñ / Hey ne zâlimsin elüñden
dâd u feryâd iy felek (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 4, Beyit 8). [dâd,
]

Künc-i gamda kârumı feryâd ile zâr
eyledün / Hey ne zâlimsin elüñden
dâd u feryâd iy felek (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 4, Beyit 12).
[dâd,]

dâd: Zevk, lezzet, tat.

Var iken lâ'lüñ şu kim kând u
nebâta meyl ide / Ağzı **dadın** virür
iy şîrîn-dehen aña nebât (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2).
[dadın, -ı(n)]

dâd: Tat, lezzet.

Serbet-i cūdı cihān halkını sīr-āb eyledi / Şimdiden girü ne **dadı** var suya ursun şeker (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 36). [dadı, -ı]

dad al: Tat veya zevk almak.

Başını ezmek gerek dad almağ için şekkerüñ / Kelle giçüp eyler imiş lâ'l-i cānān ile baḥs (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [dad al, -mağ]

dād it: Dürüst ve adaletli olmak, haksızlık yapmamak.

Unuduldu adı Nüşîn-revān'ıñ milk-i 'ālemde / Şu deñlü 'adl ü dād itdüñ sen iy Sultān-ı 'Osmānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 41). [dād it, -dü, -ñ]

dād u feryād: Feryat, eyvah.

Ağlamakdan rüz u şeb çeşmümi bî-nūr eyledüñ / Hey ne zālimesin elüñden **dād u feryād** iy felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 4). [dād u feryād,]

Dād u feryād elüñden iy eflāk / Yirini eyledüñ o şāhuñ ḥāk (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 60). [dād u feryād,]

dādār: Adaletli hükümdar.

Siliḥ-dār oldu şāh-ı nîk-baḥta / Ziyāde itdi iḳbālını **Dādār** (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 5). [dādār,]

dād-ger: Adaletli.

Ḥaḳ Te'ālā eyleyüp evlād u ensābın keşir / Her biri olsun serir-i saltanatda **dād-ger** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 29). [dād-ger,]

dādını al: Öç almak; yapılan bir kötülüğe gereken karşılığı verip acısını çıkarma.

Alup dādını aşḥāb-ı güzīnūñ ol Revāfız'dan / Aşalum tīgumuz 'arş üzre idüp 'avn-i Yezdān'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 4). [dādını al, -up]

dāğ: Kızgın demir ve saire ile vücuda vurulan nişan, damga, yaka.

Senüñ mihrüñle iy meh sīnem üzre iki **dāğum** var / Yanar ḡam tekye-ḡāhında iki rüşen çerāḡum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [dāğum, -um]

dāğ: (Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

Birūnumda **dāğ** u derūnumda ḡam / Didüm ḥālî pinhān u peydā saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [dāğ,]

Dāğ ile tenüm eyledi zībā-yı pelengī / Ḳan yasum ile itdi yüzüm āl-i Firengī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 7). [dāğ,]

dāğ: Kızgın demirle vücuda vurulan damga, işaret; tedavi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık 2.

aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Sîne-i zerdümün üstinde benüm
dâğlarum / Bâğ-ı miñnetde açılmış
gül-i nesrînümdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4).
[dâğlarum, -lar, -um]

dâğ ol: Yanık ve yaralı olma.

Aña tağ üsti bâğ olup her-dem /
Hasreti bağrumuzda dâğ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 66). [dâğ ol, -sun]

dâğ-ı derd: Dert yarası.

Bu **dâğ-ı derd** ile şahrâ-yı gamda
lâle-veş iy dil / Şehîd-i dâğ-ı 'ışk
olduğımı kanlu kefinden şor
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit
4). [dâğ-ı derd,]

Bu **dâğ-ı derd** ile şahrâ-yı gamdan
lâle-veş iy dil / Şehîd-i 'ışk-ı yâr
olduğunu kanlu kefinden şor (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3).
[dâğ-ı derd,]

dâğ-ı gam: Gam/keder yarası.

Dâğ-ı gamuñ derûnda sa'âdet
nişânıdır / Derd ü mañabbetün
marâz-ı rûhadur şifâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6). [dâğ-ı
gam, -uñ]

dâğ-ı gam-ı 'ışk: Aşk üzüntüsünün yarası.

Hâk-ı der-i luţfuñla kamu dîde
mukahhal / Dâğ-ı gam-ı 'ışkuñla
kamu çihre müvessem (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 4, Beyit 2). [dâğ-ı
gam-ı 'ışk, -uñ, -la]

dâğ-ı harmân: Harman yanığı.

'Âkıbet taş a çalar cām-ı hayâtı çü
felek / Lâle gibi yûri ur bağruña
dâğ-ı harmân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 21). [dâğ-ı
harmân,]

dâğ-ı hasret: Hasret yarası.

Lâle-veş ol gülün firâkından /
Bağrumuz tolu dâğ-ı hasretdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 27). [dâğ-ı hasret, -dür]

dâğ-ı hasret: Büyük hasret, çok
özlemlî, hasret yarası.

Bağrına **dâğ-ı hasret** urup lâleler
kamu / Yaksun başına âteşi küh-sâr
Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 27). [dâğ-ı hasret,]

Urduñ gam ile bağrumuza dâğ-ı
hasreti / Nîrân-ı fitneden yine
şalduñ hûbâna nâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 2).
[dâğ-ı hasret, -i]

dâğ-ı hûn-âlûde: Gam ve kederden
açılan kanlı yara 2. Derin aşk yarası.

Sîne-i zerdümde seyr it dâğ-ı hûn-
âlûdeyi / Âteş-i sūzânda bitmiş
lâle-i hamrâya bak (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [dâğ-ı
hûn-âlûde, -y, -i]

dâğ-ı 'ışk: Aşk yarası.

Derd-i dilberden haber-dār
olmayan bīmārdur / Dāğ-ı
‘İşkından dil-efgār olmayan
inkārdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
67, Beyit 1). [dāğ-ı ‘ışk, -ın, -dan]

Dāğ-ı ‘İşkuñla olan lāle gibi rûz-ı
kıyām / Hākdan kalka şarup
boynına hūnīn kefeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 29). [dāğ-
ı ‘ışk, -uñ, -la]

dāğ-ı mihr: Sevgi, muhabbet yarası.

Ġubār-ı rāhuñ ile ‘ayn-ı āfitāb-ı
keḥīl / Cebīn-i māh-ı felek dāğ-ı
mihrüñ ile vesīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 23). [dāğ-
ı mihr, -üñ]

dāğ-ı siyāh: Kara yanık; lalenin
içindeki siyahlık.

Senüñ resm-i ruḥuñ berg-i gül-i
ḥandāna yazmışlar / Benüm dāğ-ı
siyāhum lāle-i nu‘māna yazmışlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit
1). [dāğ-ı siyāh, -um]

dāğıd-: Dağıtmak, bozguna uğratmak,
yok etmek.

Gice gündüz yanan nār-ı ğam ile
sīne **dāğıdur** / Kim anuñ tekye-i
‘ışkında bir yanar çerāğıdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 9).
[dāğıdur, -ur]

dahı: "Bile, da/de" anlamlarına gelen
kuvvetlendirme sözü.

Dirlügüm it dirlügidür itlerinsüz
Fazliyā / Olmasun itler **dahı**
gurbetde yārāndan cüdā (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5).
[dahı,]

Varum yasumuñ sīmidür ancak
dahı nem var / İy Fazlî ‘aceb ben
öliceğ nem ala vāriş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [dahı,]

Fazlî gedā-yı kūyuñ olup ḥāke yüz
sürer / Şanma bu devleti **dahı** bir
pādişā sürer (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 74, Beyit 5). [dahı,]

Dahı ben şāh-bāz-ı ‘ışk olaldan bir
şikār aldum / Diyār-ı miḥneti
Ferhād u Mecnūn yok yire gezdi
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3,
Beyit 3). [dahı,]

Oldı çünkim revān o rûḥ-ı revān /
Bize dirlik **dahı** muḥāl oldu (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
34). [dahı,]

dahı: Artık, bir daha, bundan sonra,
sonrasında.

Kendüye senüñ sünnetüñi farz ide
her kim / Dünyāda vü ‘uḳbāda
dahı görmeye ol ğam (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7). [dahı,]

Ḥaḳ ‘ināyet ide bir **dahı** saḳīm
olmayasın / Ḥazret-i Ḥaḳḳ’a
‘ināyet yaraşur sultānum (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 8).
[dahı,]

dahı: "Bile" anlamında edat.

Gün toğmasun başına **dahı** rûz-ı
rüşenüñ / Ḳalsun bu mātem ile şeb-
i tār Yā Ḥüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21). [dahı,
]

Güzîn ü ekberi ‘Osmāniyān’uñ
şimdi sensin kim / Şecā‘atde
şehāvetde nazīrūñ bir **daḥı** kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 28). [daḥı,]

İrişince **daḥı** biz bu deme bir kez
heyhāt / Sākiyā taldura şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 23, Beyit 6). [daḥı,]

daḥı: "Bile" anlamında bağlaç.

Turduğınca çü yeter ‘aşıkā cānāne
belā / Hışm-ı çeşm ü ğam-ı zülfüñ
daḥı cānā ne belā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [daḥı,]

Ğam-ı zülfüñ **daḥı** bir baña ne baş
ağırdur / Kadd-i bālāñ olur iken
dil-i sūzāne belā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [daḥı,]

İy gözüm nūrı **daḥı** nem evlā’
dirsın dünyede / Hāk-ı rāh-ı kūyuña
bu çeşm-i giryānum fedā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3).
[daḥı,]

Dil pādişeh-i ‘ālem-i ‘ışk idi
kadīmī / Olmamış idi ‘ālem-i fānī
daḥı hādiş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 46, Beyit 2). [daḥı,]

‘İşk bir şāhid imiş ḥalk-ı cihān
‘aşıkdur / Gel beru ‘aşıķ iseñ sen
daḥı idrāk idegör (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [daḥı,]

Sipihri bīsütünü çāk iderken tise-i
āhum / **Daḥı** bilmezdi adın
Bīsütün’uñ kūh-ken ‘aşıķ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2).
[daḥı,]

Derdüñ gibi dil-ḥastelere yok **daḥı**
dermān / Zaḥmuñ gibi mecrūhlara
hem **daḥı** merhem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9). [daḥı,]

Hadd-i zātinde sözüñ lutfına ğāyet
yokdur / Olsa mevzūn u muḳaffā
daḥı zībā **daḥı** ter (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 12). [daḥı,
]

Hadd-i zātinde sözüñ lutfına ğāyet
yokdur / Olsa mevzūn u muḳaffā
daḥı zībā **daḥı** ter (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 12). [daḥı,
]

Bu çerḥ-i pūr-sitem **daḥı** virmez
murādumuz / Ümmīd budur ki
kesmeye Rezzāk irādumuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit
7). [daḥı,]

daḥı: "Bile" bağlacı.

Büsesini alımaşduñ yalıñuz cān ile
sen / Ser **daḥı** iy dil eger olmasa
sermāye saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 7, Beyit 2). [daḥı,]

Derdüñ gibi dil-ḥastelere yok **daḥı**
dermān / Zaḥmuñ gibi mecrūhlara
hem **daḥı** merhem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9). [daḥı,]

Ben didüm olmaz ise ol ḥāşıl /
Şekerüñ şerbeti **daḥı** şīrīn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt’a 5, Beyit 7).
[daḥı,]

daḥı: "Bile, da/de" anlamlarına gelen
bağlaç.

Daḥı Rızā Taķī vü Naķī ‘Askerī
ḥaķı / Kim oldu her biri ser-i aḥyār
Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 42). [daḥı,]

Zulm idersin her zamān bir gün
daḥı yād itmedün / Hey ne
zālimesin elüñden dād u feryād iy

felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 6). [dahı,]

Dahı açılmadın o gence-i ter / Gül gibi şoldı hey ne âfetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 25). [dahı,]

dahı: "Bile" anlamında bağlaç.

Merhabâ itse senüñle ne gün ol Şâh gönül / Rûz-ı mâtem **dahı** olsa ola bayrâm saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [dahı,]

Gün gibi kâdr ile başuñ göge irerse **dahı** / Yüzüñi her kişinüñ ayağına hâk idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [dahı,]

Çam çekme gitdi ise ger atun ecel irüp / Anı viren birin **dahı** ihsân ider saña (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 16). [dahı,]

dahı: "Bile, da/de" anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü. 2. De, bir de. 2.1 Üstelik, bundan başka.

Dahı bir goncedür taze cihân bağında ol dilber / Kadi serv ü yañağı gül ruhi lâle gözi 'abher (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 5). [dahı,]

dâhil ol: Katılmak, girmek veya içinde olmak.

Şart-ı rehdür saña on nesne eger kim sen onı / Eyleriseñ olasın kûy-ı murâda dâhil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15). [dâhil ol, -a, -sın]

dā'ī: Dua eden, duacı.

Ne diyesin ki du'adan yeg ola iy **dā'ī** / 'Ale'l-ḥuşuş ola bu resme Eymen-i evkât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 40). [dā'ī,]

dā'im: Daima, devamlı, her zaman, sürekli.

Tekye-i ihsânı kim bir hoş ziyâret-gâhdur / Yüz sürer **dā'im** mücerredler ulu der-gâhdur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 1). [dā'im,]

Binüp seyr eyledikçe şâh-ı 'âlem / Ola iclâl ile **dā'im** kâfâ-dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 6). [dā'im,]

dā'im it: Kalıcı kılmak, sürekli olmasını sağlamak.

'Ömrüñi kâ'im hemîse dā'im itsün devletün / Zikrünü ḥayr eyleyüp ḥaccun kabûl itsün Hudâ (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 6). [dā'im it, -sün]

dā'ir: Alakalı.

Merkez-i kadrini **dā'ir** olımaz pergâr-ı 'aql / Bir şeh-i 'âlî-cenâb u 'arş-ı rif'atdûr bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 16). [dā'ir,]

dāl: "Dal" harfi.

Pîr olsun ol cüvân kim olmuşam abdâl aña / Derdümi bilmege yiter

na'1-i sīnem **dāl** aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [dāl,]

Yed-i şun' ile sipihr üzre Hudâ-yı müte'âl / Yazdı bir 'ayn ki tâ 'îd-i sa'îde ola **dāl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 1). [dāl,]

dāl: Delalet eden.

Degül mi devlete **dāl** iy kerīm kim bir bir / Gelür işigüñe dünyānuñ ehl-i 'irfānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 21). [dāl,]

dāl kal: Yoldan çıkmak, dalalet düşmek.

Saña her kimse ki tutmadı muhabbet yolını / İrmedi hiç selāmet yolına kaldı o dāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 34). [dāl kal, -dı]

dālın ol: Kur'an hakikatlerinden ayrılıp sapanlardan olmak.

Zulmet şebinde olmuş idi halk dālın / Ger şem'-i dīni eylemeseñ anlara hüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9). [dālın ol, -mış, -i, -di]

dām: Tuzak, ağ.

Çeşm-i şehlāsı 'aceb hūnī harāmīdür anuñ / Murğ-ı dil şaydına zülfi fitne **dāmıdur** anuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 7). [dāmıdur, -ı, -dur]

dām: Tuzak.

Ḳoma miskīnleri pā-beste belā **dāmında** / Külehüñden çıkar ol kākül-i 'anber-şikenî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 28). [dāmında, -ın, -da]

dām ol: Tuzak olmak.

Murğ-ı zīrūñ geçinüp degmeye şayd olmaz iken / Zülf ü hāl oldı göñül dāne ile dām saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [dām ol, -dı]

dama dama göl olur: Damlaya damlaya göl olur atasözü. "azar azar olagelen şeyler birikerek önemli bir niceliğe ulaşacağı için küçümsenmemelidir" anlamında kullanılan bir söz.

Bahr olsa yaşum kaçreleri ger 'aceb olmaz / İy Fazlî meşeldür bu göl olur dama dama (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [dama dama göl olur, -a]

dama dama göl olur: Damlaya damlaya göl olur atasözü. "azar azar olagelen şeyler birikerek önemli bir niceliğe ulaşacağı için küçümsenmemelidir" anlamında kullanılan bir söz.

Bahr olsa yaşum kaçreleri ger 'aceb olmaz / İy Fazlî meşeldür bu göl olur dama dama (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [dama dama göl olur, -a]

dama dama göl olur: Damlaya damlaya göl olur atasözü. "azar azar olagelen şeyler birikerek önemli bir

*niceliğe ulaşacağı için
küçümsenmemelidir" anlamında
kullanılan bir söz.*

Bahr olsa yaşum kaçreleri ger 'aceb
olmaz / İy Fazlî meşeldür bu göl
olur dama dama (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [dama
dama göl olur, -a]

dama dama göl olur: Damlaya
damlaya göl olur atasözü. "azar azar
olagelen şeyler birikerek önemli bir
niceliğe ulaşacağı için
küçümsenmemelidir" anlamında
kullanılan bir söz.

Bahr olsa yaşum kaçreleri ger 'aceb
olmaz / İy Fazlî meşeldür bu göl
olur dama dama (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [dama
dama göl olur, -a]

dama dama göl olur: Damlaya
damlaya göl olur atasözü. "azar azar
olagelen şeyler birikerek önemli bir
niceliğe ulaşacağı için
küçümsenmemelidir" anlamında
kullanılan bir söz.

Bahr olsa yaşum kaçreleri ger 'aceb
olmaz / İy Fazlî meşeldür bu göl
olur dama dama (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [dama
dama göl olur, -a]

dama dama göl olur: Damlaya
damlaya göl olmak: Damlaya damlaya
göl olur atasözü. "azar azar olagelen
şeyler birikerek önemli bir niceliğe
ulaşacağı için küçümsenmemelidir"
anlamında kullanılan bir söz.

Bahr olsa yaşum kaçreleri ger 'aceb
olmaz / İy Fazlî meşeldür bu göl
olur dama dama (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [dama
dama göl olur, -a]

dāma düş: Tuzağa düşmek.

Bāzū-yı devlet üzre 'aceb şāh-
bāzdı / Āl ile dāma düşdi kızā ile
nā-gehān (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 13). [dāma
düş, -a-di]

dāmān: Etek.

Görinenler kevākib şanmañuz kim
āsümāniler / Çıkup eflāke çak yer
yer sipihruñ yandı **dāmānı** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 29).
[dāmānı, -ı]

dāmān: Elbise, etek.

Öldürse komak yokdur **dāmānına**
v'Allāhi / Ol bedr-i cihān-ārā
Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 10).
[dāmānına, -ı, -n, -a]

dāmān-ı vişāl: Kavuşma eteği.

Şabrum yaqasın çāk ider isem n'ola
her gāh / El irmedi dāmān-ı
vişāline anuñ āh (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 1).
[dāmān-ı vişāl, -ı, -n, -e]

dāme düş: Tuzağa düşmek,
yakalanmak.

Geçerken murğ-ı zîrek dāme düşdi
āḥir ol şeh-bāz / Meded begler

meded zulm oldu gāyet Muṣṭafā
Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 8). [dāme düş, -
di]

dāmen: Etek.

Cān u dil pervānesini yakmağa
zülf-i dü-tā / **Dāmeniyle** āteş-i
ruḥsārına eyler hevā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1).
[dāmeniyle, -i, -y, -le]

dāmen: Etek.

Pākdur **dāmeni** çün gerd-i riyādan
rindüñ / Dāmen-ālūde görüp
eyleme şūfî ta'rîz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4).
[dāmeni, -i]

dāmen-ālūde: İffetsiz.

Pākdur dāmeni çün gerd-i riyādan
rindüñ / **Dāmen-ālūde** görüp
eyleme şūfî ta'rîz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4).
[dāmen-ālūde,]

dāmen-i çerh: Feleğin eteği 2.
dünyanın eteği.

Ḳan kuşanur ḥavf-ı tîğından anuñ
şîr-i sipihr / Dāmen-i çerhi
şafākdan surḥ olur şanmañ seher
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 27). [dāmen-i çerh, -i]

dāmen-i gül: Gülün eteği. 2. Sevgili.

Zemîne dāmen-i gülden kızıl altun
nişār olsa / Güzellük nev-bahārında
cihān bāğı bahār olsa (Kara Fazlî

Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 2).
[dāmen-i gül, -den]

dāmen-i istiğnā: İstiğna eteği.

‘Işk ile yapışalum dāmen-i
istiğnāya / Gel ḳalender olalum
terk-i diyār eyleyelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 12).
[dāmen-i istiğnā, -y, -a]

dāmen-i medh: Övgü eteği.

Dāmen-i medhūne iy şāh teşebbüs
idemez / Ceyb-i ma'nāya egerçi
irişür dest-i maḳāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 41).
[dāmen-i medh, -üñ, -e]

dāmen-i şahrā: Çöl eteği.

Dāmen-i şahrāda zencîrin sürer
Mecnûn-veş / Pā-bürehne bir nice
dîvāneler gördüñ mi hîç (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2).
[dāmen-i şahrā, -da]

dām-ı cihān: Dünyaya takılmış.

Dāne-i gendüm gibi derd-ile zerd
oldı beñiz / Mürğ-i dil şayd itmede
dām-ı cihānda bu beñiz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1). [dām-ı
cihān, -da]

dānā: Âlim, bilgin, bilgili kimse.

Hünerdür ḳullara şāh-ı hünere-
perver nazaritse / Anuñla ‘aḳl u
fehm-i pāka istidlāl ider **dānā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 68). [dānā,]

dāne: Tane, adet, miktar.

Hāl-i ruhşāruñ gibi ‘ālemde sen bir
dānesin / İy melāḥat taḥt-gāhı üzre
sultānum Ḥasan (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 8*).
[dānesin, -si, -n]

dāne: Damla.

Çār-sāledür velîkin bir nice sāl
evvelîn / Heft kisverde didi bir
dānedür ol verd-i ter (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 19*).
[dānedür, -dür]

dāne: 1) Tane 2) Buğday 3) Ben.

Süfre-i luṭfuñdan oldı sîr mecmû‘-ı
nüfûs / Buldı Âdem **dāne** andan
hem Ḥalîlu’llāh ‘ades (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14*). [dāne,
]

dāne: Tane, yem, küçük yiyecek
parçası.

Murg-ı zîrûñ geçinüp degmeye
şayd olmaz iken / Zülf ü ḥāl oldı
göñül **dāne** ile dām saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*).
[dāne,]

dāne: Adet, miktar, tane; tohum.

Çü **dāne** ‘askerin zîr-i zemîne
çekmege bir bir / Karınca gibi
kaynar her taraf ceş-i Süleymânî
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 16*). [dāne,]

dāne: Adet, tane.

Küh-ı billûr durur **dāne** pirinci
anuñ / İştihā şāhına maṭlûb durur
ğāyet o kân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 15*). [dāne,]

Şahnı her **dāne** pirincüñ ki tolu
revnaḳ ola / Beñzer ol incü ile
toṭtolu bir bahre hemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 16*).
[dāne,]

dāne-i gendüm: Buğday tanesi.

Dāne-i gendüm gibi derd-ile zerd
oldı beñiz / Murg-i dil şayd itmede
dām-ı cihānda bu beñiz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1*). [dāne-
i gendüm,]

dāne-i müşg-i hotan: Hotan misk
kokusunun tohumu.

Sîne-i sîmîni üzre Fazliyâ ḥāl-i
siyâh / Penbe içre dāne-i müşg-i
Hotan’dur güyiyâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5*). [dāne-i
müşg-i hotan, -dur]

dār ol: Dar gelmek, sıkıntı vermek.

Sensin çü taḥta müştahîḳ ü tāca
müsta‘idd / A‘dāya tāt derd-i ser ü
taḥt oldı dār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 19*). [dār ol, -dı]

dār ol: Dar gelmek, sıkmak.

Ḥaşmuña taḥt u tacı Ḥudā
görmeyüp revā / Taḥt oldı dār
çeşmine başına tāt tar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 9*). [dār
ol, -dı]

dār u diyār: Dünya ve ülkeler 2. heryer.

Yād-ı fenā ile yele vardı qarār āh /
Toldı belā vü derd ile **dār u diyār**
āh (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
2, Beyit 23). [dār u diyār,]

Yansun belā vü hasret ile cümle tağ
u taş / Kılson ‘anā vü derd ile **dār**
u diyār āh (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 19). [dār u
diyār,]

dārā: Far. is. Eski İran'ın meşhur bir
şahı olup mecazen hükümdar
manasına da gelir.

Şüküh u şevket ile her kuluñ olup
Dārā / Alur mı ‘aynına **dārāları**
zihî dārāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 17). [dārāları, -
lar, -ı]

dārā: Şehnâme’de adı Keyâniyân
sülalesinin son hükümdarı olarak
geçen efsanevî kahraman. Art arda
yaptığı üç savaşın sonunda İskender’e
yenilerek Kirman’a kaçmış,
hizmetkârları tarafından düzenlenen
bir suikastla öldürülmüştür. Mecazen
“padişah” karşılığında kullanılır.
İhtişam ve iktidarıyla şiirlere konu
olmuştur.

Temāşā eyleseñ cündîlerini ‘arşada
şāhuñ / Kimisi Qahramān’dur
kimisi Rüstem kimi **Dārā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 34).
[dārā,]

dārā: İran'ın Keyâniyân sülalesinin

dokuzuncu ve sonuncu hükümdarıdır,
mecazen hükümdar manasına da gelir.

Eylemez **Dārā’ya** ‘arz-ı ihtiyāc /
Pādişehdūr her gedā bî-taht u tāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit
1). [dārā’ya, -y, -a]

dārā ol: Hükümdar olmak.

Şüküh u şevket ile her kuluñ olup
Dārā / Alur mı ‘aynına dārāları zihî
dārāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
23, Beyit 17). [dārā ol, -up]

dārāb-ver: Dara gibi, Sasani
hükümdarlarından İskeder ile savaşan
hükümdar.

Fitne Ye’cüc’ı zemânında nice
bulsun zuhūr / Rāh-ı Hāk’da Sedd-i
İskender’dür ol **Dārāb-ver** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 33).
[dārāb-ver,]

dārā-dār: Dārā azametli.

Şāh-ı Cem-cām u Sikender-derece
dārā-dār / Mihr-i Bercīs sa’adet
meh-i keyvān-eyvān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 34).
[dārā-dār,]

dārāt: Tantana, gösteriş, heybet.

Şüküh u şevket ile her kuluñ olup
Dārā / Alur mı ‘aynına dārāları zihî
dārāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
23, Beyit 17). [dārāt,]

dār-ı bekā: Sonsuzluk evi, ahiret.

Dār-ı fenādan itdi Hāk emri ile
rıhlet / Olmağa rahmet ile dār-ı
beḳāda su‘ūd (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 7, Beyit 2). [dār-ı beḳā, -da]

dār-ı dünyā: *Dünya yurdu, yeryüzü.*

Çerāğ yakmağa sa‘y eyle dār-ı
dünyāda / Dilerseñ eylemeye
ḳabrüñi Hudā deycūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6). [dār-ı
dünyā, -da]

Farkı yokdur yanımızda hîç şādî
vü ğamuñ / Dār-ı dünyānuñ ne
‘usrında ne yüsrāındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29).
[dār-ı dünyā, -nuñ]

dār-ı fenā: *Yokluk kapısı;fāni, geçici
dünya.*

Şöyle serî‘-seyr idi kim bir adımda
rāst / Dār-ı fenādan oldı yiri
menzil-i beḳā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 12). [dār-ı fenā, -
dan]

Dār-ı fenādan itdi Hāk emri ile
rıhlet / Olmağa rahmet ile dār-ı
beḳāda su‘ūd (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 7, Beyit 2). [dār-ı fenā, -dan
]

dār-ı selam ol: *Selam yurdu olmak
(cennet anlamında).*

İy kerem kânı yine sāye şalup
devletle / Oldı teşrîf-i selāmuñla
cihān dār-ı selam (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 15). [dār-ı
selam ol, -dı]

dār-ı süflî: *Alçaklık yurdu(dünya).*

İtdi rıhlet bu dār-ı süfliden / Oldı
‘ālî maḳāmı ‘illiyyîn (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 19).
[dār-ı süflî, -den]

dās al: *Orak almak.*

Meh-i nevden ele dās aldı çü
dihḳān-ı felek / İrdi vaḳt-i direv-i
mezra‘-ı endüh u melāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 11). [dās
al, -dı]

dāstān: *Destan, hikaye.*

Şol ḳadar şerḥ itdüm ol şîrîn-
dehānuñ ğuşşasın / Ḳıssa-i Ferhād’ı
Fazlî **dāstānum** şandılar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5).
[dāstānum, -um]

dāstān eyle: *Dillere destan etmek,
şöhret kazandırmak.*

Rüz u şeb iy gönül fiğān eyle /
Rāzuñı ḥālḳa **dāstān eyle** (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
41). [dāstān eyle,]

dāstān ol: *Destan olmak, anlatılmak.*

Bir Şāh-idi ki devlet ü ḳadr ile bî-
gümān / Olmuşdı nām-ı nîki cihān
içre dāstān (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 9). [dāstān ol,
-mış, -dı]

dāstān-ı ‘adl: *Doğruluğun destanı.*

Nüşîrevān’uñ adı ḳalubdur hemān
şehā / Tutdı cihānı nāmuñ ile
dāstān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 18, Beyit 20). [dāstān-ı 'adl,]

da'vā: Mesele, sorun.

Salṭanat **da'vāsın** eylerken nice
İsfendiyār / Bendeñ olurdı göreydi
kürsini iy şehriyār (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 28*).
[da'vāsın, -sı, -n]

da'vā: Çözülmesi gereken mesele.

Dōst u düşmen bir oldı biz de
birlük bulmuşuz / Kimsenüñ hergiz
ne şulhında ne **da'vāsındayuz**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [da'vāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz]

Gāh Selmān geçinür gāhi Nizāmī
derilür / Yok velī itdügi **da'vāda**
ma'āniden eşer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 24*). [da'vāda, -da]

da'vā: Dava, mesele; iddia.

Yine göt giñligin idüp idermiş /
Koyup ortaya altın şimdi **da'vā**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 4*). [da'vā,]

da'vā: Konu, mesele.

Çokdur el'ān bu zemān içre anuñ
gibi za'im / Ki koyup kendüye bir
maḥlaş idüp **da'vālar** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 23*).
[da'vālar, -lar]

da'vāt id: Davet etmek.

Çü vaşf u medḥine ḥad yok hemān
odur ūlā / Devām-ı devletine dāyim
idesin da'vāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 39*). [da'vāt id, --e, --sin-e, -sin]

da'vā-yı 'akl: Akıl meselesi.

Da'vā-yı 'akl u lāf-ı ḥired hem
cünün imiş / Gördüñ zemāne
uymadı uy sen zemāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 5*). [da'vā-yı 'akl,]

da'vā-yı devlet: Devlet meselesi.

Aña da'vā-yı devletde ne lāzım
ḥüccet ü bürhān / Cihānda lutf u
cūd ile çü nāmın eyledi imzā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 55*).
[da'vā-yı devlet, -de]

da'vā-yı hüner: Marifet davası.

Ḳuluñ Fazlî de izhār-ı hüner itdi
nazar eyle / Ki oldur böyle da'vā-yı
hünerden maḳşad-ı aḳşā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 65*).
[da'vā-yı hüner, -den]

da'vā-yı isti'lā it: Yüce daya etmek.

Sen ol şāh-ı refī'ü'l-ḳadrsin der-
gāhuña nisbet / Felek alçaklık eyler
itse ger da'vā-yı isti'lā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 56*).
[da'vā-yı isti'lā it, -se]

da'vā-yı pādīşāhest bī leşker ü ra'ivvet: Ordudan ve tebaadan yoksun
birisinin padişahlık iddiasında
bulunmasına benzer.

Maḥlaş nihāden ḥod bī ş'ir-i merd-i
nādān / **Da'vā-yı pādīşāhest bī**
leşker ü ra'yyet (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 7, Beyit 2). [da'vā-yı
pādīşāhest bī leşker ü ra'yyet,]

da'vā-yı sultān: Sultan'ın davası.

Bizümdür yümn-i İslām ile feth ü
nuşret ü devlet / Ne itdür surḥ-ı ser
kim eyleye da'vā-yı sultānī (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 7).
[da'vā-yı sultān, -i]

da'vā-yı taht u tāt: Taht ve taç
davası.

Bu hoş kaşīde kim şıfat-ı taht u
tācdur / Da'vā-yı taht u tāca delīl
olsa vechi-vār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 37). [da'vā-yı taht
u tāt, -a]

dāver-i devrān-ı feth: Fetih
devranının yiğidi.

Şeh-süvār-ı 'arşa-i nuşret şeh-i
milk-i zafer / Çābük-i meydān-ı
şevket **dāver-i devrān-ı feth** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13).
[dāver-i devrān-ı feth,]

dā'vi-i 'ışk: Aşk davası.

N'ola olsam **dā'vi-i 'ışk** içre ben
sābit-ḳadem / Oldı Fazlî māh u
māhī eşk ü āhumdan güvā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5).
[dā'vi-i 'ışk,]

dāy: Lala.

Dil tıfl-ı nā-resīde-i sultān-ı 'İşkdur
/ Kim derd aña māder ü hem dāy u
dāyedür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
81, Beyit 4). [dāy,]

dāye: Dadi, çocuk bakıcısı.

Böyle şīrīn neden olduñ meger iy
tıfl-ı laṭīf / Cān-ı şīrīn yidürür sūd
yirine **dāye** saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [dāye,]

Hizmet eyler aña iki **dāyedür**
nāhīd ü māh / Birisinüñ Zühre'dür
adı birisinüñ Kāmer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 7).
[dāyedür, -dür]

dāye: Dadi.

Mihr-i ḥibr içre o tıfla virmek içün
perverīş / Baht māderdür sa'ādet
dāye vü devlet peder (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 5). [dāye,
]

dāye: Sütne, bir çocuğa süt veren ve
bakan cariye, dadi.

Dil tıfl-ı nā-resīde-i sultān-ı 'İşkdur
/ Kim derd aña māder ü hem dāy u
dāyedür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
81, Beyit 4). [dāyedür, -dür]

dāyim: Daima, her zaman.

Nice kim tīg ile feth ola şāhum
memleket **dāyim** / Nice kim şāhlar
ide cihānı bende fermānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 33).
[dāyim,]

Çü vaşf u medḥine ḥad yok hemān
odur ūlā / Devām-ı devletine
dāyim idesin da'vāt (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 23, Beyit 39).
[dāyim,]

Ḥalel irişmeye dünyāda seyl-i
ḥādîşeden / Serāy-ı devleti **dāyim**
bula cihānda şebāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 43).*
[dāyim,]

dāyim: *Ar. daim, sürekli.*

Geydügi ol goncenüñ gül gibi
dāyim āldür / İtdügi dil ‘andelîbine
dem-ā-dem āldür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1).* [dāyim,]

Gülüp sen ğayr ile **dāyim** beni gel
çok çok ağlatma / Şaķın kim kan
olur az günde ğarķ olur bu
merdümler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2).* [dāyim,]

Sînesin **dāyim** te’essüfden
dögüpdür taḃllar / Vā saña iy
düşmen-i bed-i’tikād u bed-güher
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 10).* [dāyim,]

Zevraķ-ı cāmla geç dirim ğamdan
dāyim / Baḥr-i aḥbarda hilāl olduĝı
bu fülk mişāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 9).* [dāyim,]

dāyim ol: *Devamlı, sürekli, kalıcı olmak.*

Her murādın Ḥaķ müyesser
eyleyüb iķbāl ile / Devlet ü ‘ömri
dıraḥtı dāyim olsun bār-ver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 27).*
[dāyim ol, -sun]

İşigi Ka’be-i ehl-i şafā olup dāyim
/ Cenābına müteveccih ola cemī’-i
şikāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 42).* [dāyim ol, -up]

Nūr ola ḳabri dāyim olup ğarķa-i
rızā / Şabr-ı cemīl idüp atasına
anuñ ‘atā (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 25).* [dāyim ol, -up]

dāyimā: *Daima, her zaman.*

Āhuma meyl eylese ol serv-ḳadd
olmaz ‘aceb / Bāde çünküm
dāyimā serv-i sehī-meyyāldür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2).* [dāyimā,]

Terk-i ‘ār it vaşl-ı yāre ṭalib iseñ
Fazliyā / **Dāyimā** men’-i vişāl iden
belā-yı ‘ārdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5).* [dāyimā,]

Bizden hezār-bār şalavāt u selām
ola / Saña vü şaḥb u ālüñe cān ile
dāyimā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18).* [dāyimā,]

Ḥaşr olunca devlet ü baḥt ile oluben
kām-rān / **Dāyimā** ol Āşaf-ı
maḳbül şāh-ı baḥr ü ber (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 43).*
[dāyimā,]

Dîde-i baḥtuñı bîdār eylesün /
Dāyimā ol Ḥayy ü Bāķī Lā-Yenām
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 15).* [dāyimā,]

Ḥaķ Te’ālā eylesün ‘ömrüñ mezîd /
Devletüñe **dāyimā** vîrsün devām
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 16).* [dāyimā,]

dāyimā: *Devamlı olarak, her zaman, sürekli.*

‘Arşa-i ḥüsninde gönñlüm **dāyimā**
ol serverüñ / Başını ṭop itmek-içün
zülfî çevĝanın sever (*Kara Fazlî*

*Dîvânı, Gazel 70, Beyit 4).
[dāyimā,]*

İltür işini başa virür aña devlet el /
Her kim ki pāyuña yüzini **dāyimā**
sürer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74,
Beyit 4*). [dāyimā,]

Gül-sitân-ı mekremetde bir dıraht-ı
tâzedür / **Dāyimā** olsun nihâl-i
‘ömri Yâ Rab tâze vü ter (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 9*).
[dāyimā,]

Nev-cüvân olup semend-i devlete
olsun süvâr / Ğāşiye-dârı öñünce
dāyimā fetḥ ü zafer (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 25*).
[dāyimā,]

Binsün sa‘âdet esbine iḳbāl ü ‘izz
ile / Şehler olup piyâde rikâbında
dāyimā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 34*). [dāyimā,]

Oldıkça ḥink-i tevsen-i gerdüna
dāyimā / İḳbāl ile süvâr şeh-i
âsmân-medâr (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 28*). [dāyimā,]

Gül gibi gülsün açılsun **dāyimā** ol
şâd-mân / Kıl nazar lutf ile biz bî-
çāreye iy kām-rân (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 34*).
[dāyimā,]

Dünyâda v’âhiretde ‘ıvâzlar vire
Hudâ / Fazlî didükçe ḥasret ile ḥalk
dāyimā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 26*). [dāyimā,]

Şabr eyle kudretüñ yoğ ise şabra
dāyimā / Tâ ḥaşr olunca derd ile kıl
nâle vü fîğân (*Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 15*). [dāyimā,
]

Şecer-i ‘ömri pâydar oluban /
‘Avn-i Hâk **dāyimā** tayağ olsun

(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkid-bend 2,
Beyit 68*). [dāyimā,]

dāyimā ol: *Daima olmak.*

Dāyimā olsun saña Bārī naşîr ü
hem mu‘în / Fetḥ ü nuşret hem-
‘inân u ‘izz ü devlet hem-nişîn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 2*). [dāyimā ol, -sun]

dāvire: *Çevre, kenar.*

Dehenüñ **dāyiresin** ḥaṭ tutarısı ne
ğam / İsteyüp bulımazam küy-ı
‘ademde ecelüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2*).
[dāyiresin, -si, -n]

dāvire çek: *Sarmak, kuşatmak, etrafını
çevirmek.*

Cüy-ı eşkinden çeküp etrâfına dil
dāvire / Ol perî ruhsârı ḥarbü’l-
baḥr ile teşḥîr ider (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3*). [dāvire
çek, -üp]

dānâ: *Âlim, bilgin.*

Girüp her birisi bir şürete görseñ ne
kâr eyler / Bu şüretlerle ol kâra olur
ḥayrân niçe **dānâ** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 30*).
[dānâ,]

dé-: *Demek, söylemek.*

Eger hışm itse işde tîguñ işde
başımız **derler** / İşin başa iletmiş
ḥübdur Berber Ḥasan Bālî (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
10*). [derler, -r, -ler]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

Sikender **der** Gâzanfer fer
Süleymân menzilet k'oldur / 'Ömer
'adl ü Muhammed hû 'Alî sîret velî
sîmâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
29, Beyit 54). [*der, -r*]

de: " *de*" eki.

Saîna şerîk olalı vü seni **de** fehm
eyler / Cihânda çok durur el-hamd
Fazliyâ fużalâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 9, Beyit 11). [*de, ,*]

Zühd ü takvâyı komazdum ben **de**
elden zâhidâ / Neyleyem kim
pâdişâh-ı 'ışkdan yokdur rızâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit*
4). [*de, ,*]

Döst u düşmen bir oldı biz **de**
birlük bulmuşuz / Kimsenüñ hergiz
ne şulhında ne da'vâsındayuz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit*
21). [*de, ,*]

Cân virürler ikisi **de** kulu kırbânı
durur / Hamel ü sevr bugün olmağa
anda biryân (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 13, Beyit 12). [*de, ,*]

İkisinüñ **de** Mesîh olmağ ile
nâmları / Dem-i Deccâl ile bir mi
nefes-i Peygâmbir (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 26). [*de, ,*]

Kuluñ Fazlî **de** izhâr-ı hüner itdi
nazar eyle / Ki oldur böyle da'vâ-yı
hünerden maqşad-ı aqşâ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 65).
[*de, ,*]

Nâ-gehân ben **de** varup bâğa bu
hâli gördüm / Anda bu maṭla'-ı
ğarrâ dilüme geldi hemân (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 15).
[*de, ,*]

Gâyet **de** mükerrer durur ahvâlüm
efendüm / Ben bendeñe raḥm eyle
Ḥasan Bâlüm efendüm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 2). [*de,*
,]

Tazarru'lar idüñ siz **de** eḥaḳḳa / Ki
vaşl ide beni ol pâdişâha (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit
7). [*de, ,*]

Mü'min olan yaḳar bu muşibetle
bağrını / Kâfir **de** eylesün bu işe
şad hezâr âh (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Terkib-bend 1, Beyit 20). [*de, ,*]

Çünkü terk eyledi cihânı o şâh / Sen
de terk-i cihâniyân eyle (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
49). [*de, ,*]

de: *Demek, söylemek.*

Büy-ı hulk ile mu'aṭṭardur dimâğ-ı
kâ'inât / **Deñ** getürsin şimdiden
girü koḳuyı misk-i ter (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 30). [*deñ,*
-ñ]

de: " *de*" eki.

Olmayan zerre gibi yoluña ser-
geste senüñ / Dilerüm mihr-i cihân-
tâb ise **de** bula zevâl (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 36). [*de, ,*]

de: " *dahi, de (bağlaç)*".

Ma'rifet dürrin dilerseñ sen **de** gel
iy seyḥ-i şehîr / Aşınalar gibi her-
dem 'ışk deryâsındayuz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7).
[*de, ,*]

Meşeldür bu ki meydân yügrüğün
sen **de** yırak idüp / Semend-i sa'yı
sür cehd it bu meydândan girü
kalma (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
29, Beyit 33). [de,]

İkisinin **de** Mesîh olmağ-ile
nâmları / Dem-i Deccâl ile bir mi
nefes-i Peygamber (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kit'a 12, Beyit 2). [de,]

Fazlî-i sâni **de** gerçi yügrügidür
'arşanuñ / Aksadur anı velî Fazlî-i
evvel her zamân (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 3). [de,]

İtdi cânın revân o şâh-ı güzîn / İy
göñül sen **de** terk-i cân eyle (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
45). [de,]

Düşdi hâke o genc-i bî-hem-tâ /
Sen **de** bir gunci var mekân eyle
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,*
Beyit 46). [de,]

de: "Da/de" bağlacı.

Birine mevlid Sitanbul u birine
Edrine / İkisi **de** birbiriyle hem-
rikâb u hem-'inân (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2). [de,]

de: Anlatma / söyleme.

Zıkr ü tesbîhinde **der** ihlâşla şubh u
mesâ / Âferîn iy iftihâr-ı Âl-i
'Osmân âferîn (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muaşşer 1, Beyit 15). [der, -r]

de: "-da/-de" anlamlarına gelen
bağlaç.

'Âlem içre bî-nihâyetdür egerçikim
güzel / Hüsni ile olmaz birisi **de**
saña hergiz bedel (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Murabba 14, Beyit 5). [de,
]

def: Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş
deriden yapılan çalgı.

Gösterüp dînâr yâre şöhbete
meyyâl ider / Muṭrib anuñ-çün
defün her laḫza arkasın yeper
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96, Beyit*
1). [defün, -ün]

def: Bir tür vurmali çalgı.

Devründe bir tabanca yimez kimse
kimseden / Deffâfdan meger ki **def**
iy kām-rân-ı 'adl (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 25). [def,
]

def' eyle: Def etmek, kovmak.

Devrden bî-dâd u zulmi cümleten
dür eyledün / Fitneyi def' eyleyüp
kaṭ'-ı ser ü sür eyledün (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 8). [def'
eyle, -y, -üp]

defâtir-i maksûd: Kastedil(miş)
defterler (kader defteri).

Devrân-ı dehr şunmasun 'aks-i
murâdumuz / Yazılmadan defâtir-i
maksûda adumuz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 6).
[defâtir-i maksûd, -a]

deffâf: Tef çalan.

Devründe bir tabanca yimez kimse
kimseden / **Deffâfdan** meger ki def
iy kām-rân-ı 'adl (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 18, Beyit 25).
[deffâf dan, -dan]

deffâf ol: *Tef çalan olmak.*

Çerh-i rakḳāş u meh ü mihr
olupdur deffâf / Zühre bezmünde
senüñ cāriye-i çeng-nüvāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 27*).
[deffâf ol, -up, -dur]

def-i ğamām ol: *Bulutlar uzaklaştı.*

Ḥamdülillāh ki yine başuma gün
toğdı bugün / Ṭālî'üm göği açıldı
ki olup def-i ğamām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 27*). [def-i
i ğamām ol, -up]

def-i riyā ol: *İkiyüzlülüğün ortadan kalkması.*

Ṭa'ni ṭā'ünından aġyāruñ kırıldı
ehl-i 'Işk / Serverā ol itleri kır kim
ola def-i riyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2*). [def-i riyā ol, -a]

defter: *Amel defteri.*

Keremden gerçi Ḥātem dem ururdu
devr-i cū-dilde / Anuñ da **defteri**
ṭayy oldu nāmıdur hemān peydā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 60*). [defteri, -i]

defter it: *Toplamak, bir araya getirmek.*

Müfredāt ile yazup şafḥa-i
gülşende kamu / İtdi taḥvîl-i bahārı
yine defter nevrüz (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 16, Beyit 14).
[defter it, -di]

defter ü dîvāne: *Defter ve Dîvân edebiyatı şairlerinin şiirlerini topladıkları eser.*

Çünkü nesh oldu ḥaṭ-ı raġbet-i nazm
u es'ār / Fazlîyā çekme hemān
defter ü dîvāne belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7*). [defter
ü dîvāne,]

defter-dār ol: *Vilâyetlerin en büyük maliye memuru ol-.*

Olup sa'âdet ile Rûm iline defter-
dār / Yazıldı defter-i iḳbāle
nāmumuz fi'l-ḥāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 9*).
[defter-dār ol, -up]

defter-dār ol: *Bir vilâyetin para işlerini idare eden kimse; maliye vekiline verilen unvan.*

Rûm-ili ḥayline defter-dār olup /
Oldı ehl-i devletüñ ser-defteri
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 6*). [defter-dār ol, -up]

defteri: *Defterdar, maliye işlerinden sorumlu memur.*

Didi tārîhin beşâret eyleyüp /
Aḥmedā yümn-ile olduñ **defteri**
sene dokuzyüzellidört (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 8*). [defteri,]

defteri: *Defter, kitap ll İnsanın yüzü.*

Ruḥ-ı zerdüm ki yer yer nāḥun-ı
ġamdan ḥırāş itdüm / Vücüdüm

defterinden ‘āfiyet harfin tırāş itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1*). [*defterinden, -n, -den*]

defteri dürül: *İşine son verilip uzaklaştırılmak, öldürülmek.*

Dürülüp defteri dîvân-ı şitānuñ cümle / Aldı destine yine bir kalem-i zer nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 13*). [*defteri dürül, -üp*]

defter-i ikbāl: *Gelecek defteri.*

Olup sa‘ādet ile Rūm iline defter-dār / Yazıldı defter-i ikbāle nāmumuz fî’l-hāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 9*). [*defter-i ikbāl, -e*]

defter-i şādî: *Mutluluk defteri.*

Göñlini hāme-i luṭf ile yazup her kişinüñ / Eyledi defter-i şādîde muharrer nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 15*). [*defter-i şādî, -de*]

değ-: *Dokunmamak, karışmamak.*

Hayf arpaya ki zāyi‘ idüp ekl ide müdām / Kıymetde yidügi ‘alefe **degmeyin** tavar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 15*). [*degmeyin, -me, -y, -in*]

deg: *"Değmek"; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.*

Biz buña **degmez** idük var ola şāhum nazaruñ / Luṭf u cūduñla bizi lāyık-ı ihsān itdüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 1*). [*degmez, -mez*]

değer: *Bedel olmak, karşılığı gelmek.*

Yüzdeki hālūñ **deger** Rūm’uñ harācı hüsrevā / Pādīşehsin n’ola alsañ cümle hūbāndan harāc (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2*). [*deger,*]

degin: *Değin, dek, kadar.*

Revā mı ğaflet ile sen uyursın iy ādem / Gice şabāha **degin** zıkr ider vuḥūş u tūyūr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13*). [*degin,*]

degme: *Değmez, kıymeti yoktur, bedel değildir.*

Mecnūnlarına zūlfūñi ol leyli zencīr eylese / İy dil ser-i mū **degmeye** dîvāneden dîvāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5*). [*degmeye, -y, -e*]

degmeye: *Değmek, dokunmak.*

Murğ-ı zīrūñ geçinüp **degmeye** şayd olmaz iken / Zūlf ü hāl oldı göñül dāne ile dām saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*). [*degmeye,*]

degmez: *1) Ulaşmak, değmek, erişmek
2) Kıymeti olmamak.*

Sen beyān itseñ me‘ānī-i bedī‘ / Ğayrı mantıq ehline **degmez** kelām

(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 9). [degmez,]

degül-: "Değil", bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Revzenüñden giren iy mäh
degüldür zerrât / Nerdübân urdı
diler hâneñe ine hürşîd (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1).
[degüldür, --dür, -]

degül: "Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Bu fânî 'işret-âbâdı **degüldür**
'unşur-ı pākuñ / Hārâb olmuş
müsâfir-hānesidür ehl-i idrākuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4,
Beyit 6). [degüldür, -dür]

degül: Değil, olumsuzluk edatı.

Bir dilber-i ra'nâdur bir serv-i dil-
ārâdur / Bir ben **degülüm** el-hāk
hep halk aña seydâdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 5).
[degülüm, -üm]

degül: "Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır).

Umma kim devrân ile yār ola ol
meh-rû saña / Kimseler görmüş
degüldür hîç devrândan vefâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [degüldür, -dür]

degül: "Değil" edatı. Bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Şi'r-i efsûn-ı mükerrerrem durur
efsâne **degül** / Semer-i ma'rifet ü
fazl durur şanma semer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 17).
[degül,]

degül: "Değil" edatı.

Çeker çü hücre-i gövdesini ecel
şütürü / Bu hücrede şütürüñ
bağlama **degül** me'men (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3).
[degül,]

Hacle-i fikrde bir bîkr durur şi'r-i
laţîf / Maḥrem olmayana kâbil
degül açmaz mi'cer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 16).
[degül,]

Lîk ol şi'r **degül** k'eyleye her
aḥmak u dün / Zann idüp şi'r anı
şöhre-i şehir ü kişver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 20).
[degül,]

degül: "Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Hvân-ı sādî senüñ aşuñ **degül** olma
tāma' / İy dil-i haste yeter ni'met-i
gam vāye saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 7, Beyit 3). [degül,]

Mey **degül** nûş itdügüm sensüz
olur ise sebîl / Hāk bu kim ol
semm-i kâtil baña zehr-i nâbdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [degül,]

Cāna derdüñ senüñ devā mı **degül** /
Dile renc-i ğamuñ şifā mı **degül**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 1). [degül,]

N'ola alkışlar eylesem her gün /
Baña sögdüklerüñ du'ā mı **degül**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 4). [degül,]

Bu hücreden çok olup 'ışk üstürine
süvār / Şütür revān u **degül** hücre
çünkü cāy-ı vatan (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2). [degül,
]

Ḳavs-i ḳuzah olupdur anuñ vaşfi
gerçi kim / Ḳavs-i ḳuzah **degül** ol
olupdur hilāl-vār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 8). [degül,
]

Ḳoşusunda geçüp atı anuñ kim aldı
meydānı / Yiridür atlas-ı çerh
öñdüli olsa **degül** kālā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 32).
[degül,]

Ḳarc idüp sīm ü zerin yumdı
cihāndan gözini / Gördi nergis ki
degül bâki gül-istān-ı cihān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 10).
[degül,]

Yüri nergis gibi göz yum bu cihān
bāğından / Ki **degül** göz yumup
açınca bahāriyye zemān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 19).
[degül,]

Ben **degül** ancak ḳulı olmış durur
ins ile cān / Sevmişem bir şāh-ı
ḥüsn adı Süleymān Bāli'dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
4). [degül,]

degül: "Değil" anlamına gelen soru
eki.

Ḳulı olmış durur cümle cihān bir
ben **degül** ancak / Melāḥat taht-
gāhı üzre bir şāh-ı cihānum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit
3). [degül,]

Gördüm ki taht tācuña lāyık güher
degül / Evşāf-ı taht u tācdan idüp
hemān güzār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 24). [degül,]

degül: "Değil" edatı, bulunduğu
cümledeki bir hususu ret anlamında
kullanır.

Ger Ka'be vü büt-ḥāne vü ger ḥān-
ḳāh-ı deyr / Senden **degül** anlar
dükeli ḥālî vü tenhā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8). [degül,
]

Şütür gibi suña bağlandı hücre-i
dehre / **Degül** o mahrem-i hücre
beterdür üstürden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6). [degül,
]

Ne fā'ide çü **degül** üstüvār ḥāne-i
'ömr / Tutam ki ḳaşruña göre
cinānda ola ḳuşūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3). [degül,
]

degül: "Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret anlamında
kullanılır).

Nazar çü ḳāle **degül** ḳā' ile olur ne
'aceb / Ḳurūş idüp cühelā ger
ḥamūş ola bülegā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8). [degül,]

Bu ne ḥüsn-i bī-nazīr olur ki ancak
ben **degül** / Mübtelā olmış benüm
yārüm bütün dünyā saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3).
[degül,]

Meclisümde devr iden sāgar **degül**
senden cüdā / Kāse-i sırdur ki pür-
hün-ı dil-i bī-tābdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [degül,
]

Cāna derdüñ senüñ devā mı **degül** /
Dile renc-i ğamuñ şifā mı **degül**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 1). [degül,]

Bir baña zülfüñ belāsı nedür /
Baña bālā kadüñ belā mı **degül**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 2). [degül,]

Ġam-ı hattüñ çoğ olduğından dil /
N'ola hatt eylese şafā mı **degül**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 3). [degül,]

Hün-ı Fazlî'yi çeşmüñ iy hün /
Döke nā-ħaḳ yire revā mı **degül**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 5). [degül,]

Şu deñlü mest-i 'ışkam kim
katumda / **Degül** mümtāz
evāhirden evā'il (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 124, Beyit 7). [degül,
]

Şütür kadar hünerüm 'ankebüt-ı
hücre **degül** / Olana hem-çü şütür
hücre ğır-i sū'izzan (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52). [degül,
]

Ben **degül** ancak saña cümle cihān
olmış esir / Meh-cebīnüm
nāzenīnüm Muşli-i sīmīn-beden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18,
Beyit 4). [degül,]

Hudā ħaḳkı **degül** mişüz ħaber-dār
/ Meded begler meded ħānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 6). [degül,]

Yūsuf mişāl eyleyüp ehl-i bahā
seni / Vezn eylemek **degül** zer ile
serverā seni (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 3, Beyit 2). [degül,]

degül: "Değil" edatı , bulunduğu
cümledeki bir hususu ret, diğerini veya
diğerlerini kabul ve ispat eden bir
bağlaç gibi kullanılır.

Ķapusından ırılmaḳ bir nefes
bābuñ **degül** zinhār / Hudā'dan
feth-i bāb oldu çalış kim fırsatüñ
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 5). [degül,]

Maṭbahında şu kadar bisse
gerekdür ni'met / Ki tıyūrı tıyura
cümle **degül** geh insān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 10).
[degül,]

degül: "Değil" edatı, bulunduğu
cümledeki bir hususu olumsuzlamak
için kullanılır.

El ḳardum o şeh zülfine diyü
öginürmiş / Gelmez **degül** elinden
anüñ şāne **degül** mı (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [degül,
]

degül mi: Değil mi.

Degül mi 'ayb ki il 'aybına nazar
idesin / Hezār 'aybuñı Settār ide
senüñ mestur (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 6, Beyit 8). [degül mi,]

Degül mi devlete dāll iy kerīm kim
bir bir / Gelür işigüne dünyānuñ
ehl-i 'irfānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 21). [degül mi,]

degül mi: *Değil mi.*

Cehl ile hayf **degül mi** ola ‘ömrüñ bāyi’ / Añ ol vaqti k’olasın cehlüñ içün ẖvār u hacil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31*). [*degül mi,]*

degül mi: *Tasdik ettirme, onaylatma anlamında kullanılan bir söz.*

Dil yandı yüzüñ şem‘ine merdâne **degül mi** / Yanmağdur anuñ pes işi pervâne **degül mi** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1*). [*degül mi,]*

Dil yandı yüzüñ şem‘ine merdâne **degül mi** / Yanmağdur anuñ pes işi pervâne **degül mi** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1*). [*degül mi,]*

Nā-hağ yire kanuñ dōke ger ğamzesi iy dil / Sen itme ta‘accüb anı mestâne **degül mi** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2*). [*degül mi,]*

Göñlümi vaṭan eylese ruḥsarı hayālî / İy dil n’ola gencüñ yiri vîrâne **degül mi** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3*). [*degül mi,]*

El kardum o şeh zülfine diyü öginürmiş / Gelmez degül elinden anuñ şâne **degül mi** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4*). [*degül mi,]*

Bir yir var imiş ğamlu varan şād gelürmiş / Toğrusını di Fazlî ki mey-hâne **degül mi** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5*). [*degül mi,]*

Berāhine buña cāzim **degül mi** ‘aql-ı selīm / Ki ‘ilm ü faẓl iledür serd-i vācibü’l-ta‘zīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 1*). [*degül mi,]*

dehān: *(Sevgili'nin) ağzı.*

Ḳāmet ü zülf ü **dehānuñ** görmeyelden iy perī / Girmisem bir şūrete gören dimez ādem baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [*dehānuñ, -un]*

dehān: *(Sevgilinin) ağzı.*

Göñlüm ol serv-i revānuñ zülf-i şeb-rengin diler / Cānum ol gonca **dehānuñ** lā‘l-i ḥandānın diler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3*). [*dehānuñ, -un]*

dehān-ı mār: *Yılan ağzı.*

Şadef ağzına düşse dürr olur pāk / Dehān-ı märe düşse zehr-i ḳātil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 13, Beyit 2*). [*dehān-ı mār, -e]*

dehen: *Dudak.*

Dehenidür o ḥoḳḳa-i yāḳūt / Leysel illa şefāuna fihā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4*). [*dehenidür, -i, -dür]*

dehen: *Ağız, dudak.*

Döndi ol dem murād açup **dehenin** / İtdi kām-ı murādumuz şekerin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 4*). [*dehenin, -in]*

dehen: Ağız.

Baħr-i nazm içre nice ola sefine
seyri / Şimdiden girü du‘ā semtine
tutdum **deheni** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 41). [deheni, -i]

dehen: (Sevgilinin) ağzı.

Dehenüñ dâiresin haṭ tutarısı ne
gam / İsteyüp bulımazam kûy-ı
‘ademde ecelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2).
[dehenüñ, -üñ]

dehen: Ağız 2. Sevgilinin ağzı.

O hücre vü şütürüñ ‘ışkına hemân
ol biñ / Hamüş olam çü şütür
açmayam çü hücre **dehen** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46).
[dehen,]

deheni aç: Ağzı açılmak, konuşmak.

Gerçi kim var kuluñ kudreti biñ
beyt diyem / Vaşf u medhüñde
açup şevk ile şāhum deheni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 22).
[deheni aç, -up]

dehr: Dünya || felek.

İki ‘âlemden geçüp geçdük serîr-i
‘uzlete / Fâriğüz **dehrüñ** ne zîrinde
ne bālāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23).
[dehrüñ, -üñ]

Zühd ü takvā hırmenine âteş urduķ
‘İşkile / Hāşılı **dehrüñ** ne zühdinde
ne takvāsındayuz (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26).
[dehrüñ, -üñ]

Döstdan ümmîdümüz yokdur
‘adūdan bîmümüz / Ne ehibbā
isterüz **dehrüñ** ne a‘dāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
31). [dehrüñ, -üñ]

Tā sa‘ādet maṭla‘ından gün gibi itdi
tulū‘ / Başına gün toğdı **dehrüñ**
oldı rüşen baħr u ber (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 3).
[dehrüñ, -üñ]

Mānend-i tîğ kesdi kalem zulmi
dehrden / Tîğ eyledi kalem gibi
‘adl āyetin şikār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 2).
[dehrden, -den]

dehr: Dünya, âlem; hayat.

Virdüñ hevā-yı luṭfuñ ile **dehre**
i‘tidāl / İtdüñ cinān cihānı eyā
bāğı-yān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 24). [dehre, -e]

dehr: Dünya, âlem.

Büy-ı hulkuñ tatalı **dehri** düşüp
sevdāya / Reşk ile bağrını hūn
eyledi misk-i Hotan’ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 17).
[dehri, -i]

dehr: 1. Dünya, cihan, âlem. 2.
Zaman, kesintisiz zaman, devir.

Meskenüñ burc-ı sa‘ādet ola hūrşîd
gibi / Tā ki virdükce şeref **dehre**
ser-ā-ser nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 32).
[dehre, -e]

Rehakü'l-bâtil olup oldu 'ıyân
câ'ü'l-hak / Hak bu kim buldı yirin
Hak irişüp **dehre** nizâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 7).
[dehre, -e]

dehr: Dünya, alem, cihan.

İrişdi 'id-i şerîf ile **dehre** bir 'âlim /
Ki irdi zevk ü sürûra kamu benîn ü
benât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
23, Beyit 10). [dehre, -e]

Yine bir güne şafâ irdi bilürseñ
dehre / Eyle biñ güne şafâ tut
sözümü esle beni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 10).
[dehre, -e]

Nice kim faşl-ı hazân ile irüp
dehre gınâ / Pür ide dürlü ni'am
birle zemîn ü zemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 42).
[dehre, -e]

dehr: Dünya, alem, cihan. İl devir,
zaman.

Şanma **dehrüñ** zâhidâ biz kırı
gavğâsındayuz / Yâ senüñ gibi
hemân dünyâ temennâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
1). [dehrüñ, -üñ]

dehr: Dünya 2. zaman.

Ğurūr eyleme var hâlüne şanup
gerçek / Bir iki gün yüzüne gülse
dehr virse ğurūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19). [dehr,
]

Tîğ u kalemle buldı sebât u qarâr
dehr / Tîğ u kalemle oldu cihân
milki ber-qarâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 4). [dehr,]

Dehr baħr-i fenâda bir yildür /
Cümle halk andan olısar güzerân
(Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2,
Beyit 3). [dehr,]

dehr-i denî: Alçak dünya, kahpe felek.

İtmezüz dehr-i denîye meyl
'âlîlerdenüz / Sâkiyâ şun cāmı
Sultân Muştafâlîlerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
2). [dehr-i denî, -y, -e]

dehr-i dūn: Alçak dünya; kahpe felek.

Gördüñ zemâne uymadı uy sen
zemâneye / Rif'at viren ahâliye çün
dehr-i dūn imiş (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 3).
[dehr-i dūn,]

Bir dem olmaz dehr-i dūnuñ
inkisârından cüdâ / Kimse yâ Rab
olmasun yâr u diyârından cüdâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2,
Beyit 2). [dehr-i dūn, -uñ]

dehrüñ: Devir. dünya.

Terk idüp başdan külâhı hırkayı
ħark eyledi / Baş açuk abdâl olup
dehrüñ teberrâsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4).
[dehrüñ, -üñ]

'Âriyetdür çün libâs-ı 'âr 'ârî
olmuşuz / Ne 'abâsın isterüz
dehrüñ ne dîbâsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8).
[dehrüñ, -üñ]

dek: -e kadar, -e değin.

Müşterî yevm-i ħisâba **dek** anı
vezn itse / Kıymetin bilmeye söz

gevherinüñ kaçre kadar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 3). [dek,]

dek: "-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.

Döstüm 'ömrinde bir buseñ alanlar haşre **dek** / Zinde ola Hızır gibi görmeye hergiz memât (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [dek,]

Görinen şanma şafağ tã çerha **dek** pür oldı hûn / Garğa virüp 'âlemi çeşmümden akan yaşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3). [dek,]

Andadur her gün benüm peyk-i hayâlüm şama **dek** / Kañkı menzilden ki ol devletlü sultânüm gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [dek,]

İşidicek dem-i serdini bu resme tã **dek** / Geçdi aq pağ yüzi havf itdi ziyâde büstân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 6). [dek,]

Felekde odlara yansun göreyin mihr ile mâhı / Başum alup giderdüm ben 'adem milkine **dek** Âhî (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 12). [dek,]

del: Delik açmak, yırtmak, açmak.

İy ciger tîr-i hecr ile **delinüp** / Bağruñı hasret ile kan eyle (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 44). [delinüp, -in, -üp]

delâ'il: Deliller.

Cemâlün nûrı rüşendür güneşden / Ne lâzımdur berâhîn ü **delâ'il**

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [delâ'il,]

deli: Akıl veya şuuru yerinde olmayan, çılgın, meczup, mecnun.

Zâhidün 'ârif-iseñ eylemegil pendini güş / Vir **delü** cāna şafā eyle ham-ı mey gibi cüş (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 3). [delü,]

deli: Akıl veya şuuru yerinde olmayan 2. Edhemi.

Külüng-i küh-ı 'ışkı bu **deli** Ferhād-ğandan şor / Belâlar kışşasın ya'nî ki başından geçenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [deli,]

delice: Deli gibi.

Böyle halkuñ göricek keşret ile seyrânın / Ara yirde **delice** olsa gerek ser-gerdân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 31). [delice,]

Bu âteş işlerinden çok tarāka kopdı 'âlemde / **Delice** ara yirde oldı ser-geşte tutup sevdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 44). [delice,]

delil: Yol gösterici, kılavuz, rehber.

Şanma kim her mütehalliş geçinen şā'ir olur / Var **delilüm** bu söze itmez iseñ ger bâver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 25). [delilüm, -üm]

delil: Bir davayı ispata yarayan şey, kanıt.

Ma'ārif ehline kıl her-dem iltifātı
ziyād / K'odur zekāvet ü 'aqluñ
delil ü bürhānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 24). [delil,]

delil: Bir davayı ispata yarayan şey, kanıt; işaret, iz.

Mebde'-i nuṭk durur cümle-i
mevcūdātuñ / Ger **delil** ister iseñ
bu söze iy ehl-i hüner (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 8). [delil,
]

delil: Kanıt.

Şanma kim her mütehalliş geçinen
şā'ir olur / Var **delilüm** bu söze
itmez-iseñ ger bāver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 12, Beyit 1). [delilüm,
-üm]

delil ol: Bir durumun işareti, alameti olmak.

İtse in'āmla ihsān aña şāh-ı 'ālî /
Luṭf-ı ṭab'ına delil ola vü fazlından
eşer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 42). [delil ol, -a]

Bu hoş kaşide kim şıfat-ı taht u
tācdur / Da'vā-yı taht u tāca delil
olsa vechi-vār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 37). [delil ol, -sa]

delili ol: İspat, işaret, ipucu olmak.

Rüşen ikisi birlüğüñüñ oldı delili /
Eyvān-ı felekde meh ile mihr

hüveydā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 2). [delili ol, -dı]

dellāl-ı dil: Gönül tellalı.

Olup Fazlî gibi ser-gestesi bir māh
ruḥsāruñ / Varup **dellāl-ı dil** bāzār-
ı kūyına o dil-dāruñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 11).
[dellāl-ı dil,]

delü: Akli dengesini kaybetmekten
ötürü kendisine ve çevresine karşı
zararlı davranışlarda bulunan,
intibakını yitirmiş, aklını kaçırmış,
çıldırılmış (kimse), mecnun, Divâne.

Yoluña olsun fedā 'aql u **delü**
cānum Ḥasan / İy melāḥat taht-gāhı
üzre sulṭānum Ḥasan (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 14, Beyit 2).
[delü,]

delü ol: Delirmek.

Ney āvāzında gūşum çihre-i
dilberdedür çeşmüm / Ne pendüñ
yiridür 'aqluñ kanı şūfî delü olma
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit
5). [delü ol, -ma]

delükanlu: Delikanlı, genç.

Bādeye düşdüñ yitürdüñ naḳd-i
şabırı iy gönül / 'Ākıbet n'eyler
göresin ol **delükanlu** saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2).
[delükanlu,]

dem: An, vakit, zaman.

Gevher-i vaşluña hergiz olmadı cān
āşinā / Baḥr-ı baḥründe nice

demdür ider cān āšinā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1*).
[demdür, -dür]

Bezm-i keşretde nice ‘âkil u hüşyār olasın / Bāde-i vahdet ile **demdür** olursañ kan-ı dil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3*).
[demdür, -dür]

İrişince dañı biz bu **deme** bir kez heyhāt / Sākiyā taldura şol kan olacağı içelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 6*). [deme, -e]

dem: An, zaman, lahza, vakit.

Āteş ur hırmen-i hestīye **demidür** iy dil / Ger dilerseñ ki ola sebze-i vuşlat hāşıl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1*). [demidür, -i, -dür]

Rūze-i hecr ile iy dil nice mahrūm olalum / ‘İd irişdi **demidür** bezl ola ger hūvān-ı vişāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 15*).
[demidür, -i, -dür]

Demidür ağla iy gözüm ağla / Ebr-veş yaşıñı revān eyle (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 42*).
[demidür, -i, -dür]

dem: 1. zaman, an 2. kan.

Fazlī’ye umaram ki şefā‘at ire senden / Şol **demde** ki mahşer ola mīzān kurula hem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13*).
[demde, -de]

Yāri kılduñ zulm-ile ben bendeden yād iy felek / İtmeduñ vaşl ile bir **dem** hürrem ü şād iy felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1*).
[dem,]

dem: An, lahza.

Ümīd oldur bu **demde** ‘azm-i rezmūñ iy şeh-i ‘ālī / Serīr-i devlete ide vesīle ‘avn-i Rabbānī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 29*).
[demde, -de]

dem: An, vakit, zaman.

Şevķine ‘İd ü bahāruñ yine **demdür** ele al / Sākiyā taldura şol kan olacağı içelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 8*).
[demdür, -dür]

İy dil hezār derd ile kıl nāle vü fiğān / İy göz firāk u hasret ile **demdür** ağla kan (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13*).
[demdür, -dür]

dem: An.

Bahār eyyāmı gül vakti şafā hengāmı mül vakti / Bu **demde** tevbe-kār olur mı zāhid ‘āşık-ı rüsvā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [demde, -de]

dem: An 2. zaman 2. vakit.

Taş olsa bu firāka taşā bağı doymaya / Kimdür bu **demde** kılmaya leyl ü nehār āh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22*). [demde, -de]

dem: An, lahza; vakit, zaman.

Fazlī-i bende ferīdidür o fennūñ **demidür** / Nazaruñ eyle muzā‘af kerem olsun bī-mer (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 15, Beyit 43).
[demidür, -i, -dür]

İhlâş esbine **demidür** oluben süvâr
/ Olsañ eger ki rāh-rev-i menzil-i
du‘ā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
22, Beyit 32). [demidür, -i, -dür]

Bezm-i ğamda sāki-i devrânı
maḥrem şandılar / Bir **dem** iken
devlet-i dünyâyı bir **dem** şandılar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,*
Beyit 2). [dem,]

Bu derde kâfir ağlasun **demidür**
müslümân yansun / Meded begler
meded zulm oldu ğāyet Muṣṭafâ
Ḥân’a (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 27, Beyit 14). [demidür, -
i, -dür]

Demidür kulları tâ haşr olunca
eyleyüp efgân / Yanup bu âteş ile
her biri qalsun ciger biryân (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit
21). [demidür, -i, -dür]

dem: An / vakit.

Yürüdi anda âteş-bāzuñ işi od gibi
ol **dem** / Od urup ata idicek o şahrâ
içre cevlanı (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 12, Beyit 33). [dem,]

dem: An / zaman.

Çıkarup bergi niyâmından anı
gördügi **dem** / Aldı her şāḥ-ı şecer
destine bir sîm-sinân (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 10). [dem,
]

Günine göre geyüp görkini herkes
ol **dem** / Ḥānesin kıldı hişār eyledi
kendin pinhân (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 26, Beyit 13). [dem,]

Ṭayy ide Ḥātem-i Ṭay nāme-i cūdî
ol **dem** / Bilse nāmidügin ol
nāme-ye anuñ ‘ünvân (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 24). [dem,
]

dem: An / vakit.

Hızr-vār oldu çemen şāḥnı şular āb-
ı ḥayāt / Nüş idenler idi görmeye
bu **demde** memāt (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 5).
[demde, -de]

dem ol: Arkadaş olmak, arkadaşlık
etmek.

Bir dem olmaz dehr-i dūnuñ
inkisārından cūdā / Kimse yā Rab
olmasun yār u diyārından cūdā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2,*
Beyit 2). [dem ol, -maz]

Olmadum bir laḥza derd ü ğuşşa vü
ġamdan beri / Görmedüm yanımda
bir **dem ol** vefāsız dilberi (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 9).
[dem ol,]

dem ol: O vakit.

Ağladuğuma raḥm ider iseñ dem
olupdur / Ben bendeñe raḥm eyle
Ḥasan Bālüm efendüm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 4).
[dem ol, -up, -dur]

dem ol: Zaman oldu, an oldu.

Pehlū-keş ola diyü çü cāme o
vefāsuz / Dem olmadı āvāre göñül
ola recāsuz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 10, Beyit 9). [dem ol, -
ma, -dı]

dem ur: Söz etmek.

Keremden gerçi Hâtem dem ururdu
devr-i cû-dilde / Anuñ da defteri
tayy oldu nāmıdur hemān peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 60). [dem ur, -ur, -dı]

dem ur: Bahsetmek, konuşmak.

Sırr-ı vaḥdetden urma dem Fazlî /
Leyse efşā ra sirruhā edebā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7).
[dem ur,]

Fazliyā çün dem urur lâ'l-i leb-i
sākiden / Yāda virürse n'ola ḥātır-ı
yārāne şafā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 15, Beyit 7). [dem ur, -ur]

Büy-ı zülfünden meger dem urdu
gülşende şabā / K'oldı sünbüller bu
sevdādan perişān-ḥāl aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3).
[dem ur, -dı]

Urmasa senüñ luṭf-ı laṭifünden eger
dem / Cān virmez idi mürdelere
Ḥazret-i 'İsā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 6). [dem ur, -ma, -
sa]

Yok durür evşāfına ḡāyet şavāb
oldur hemān / Kim du'ādan dem
urup idem kelāmum muḥtaşar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 38). [dem ur, -up]

Dem urdu Şūr-ı İsrāfîl'den her sūr-
nā beñzer / Ki enfāsı niçe dil-
mürdeyi itdi o dem ahyā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 6).
[dem ur, -dı]

dem-ā-dem: Her zaman, daima.

Eyleyüp hem-şoḥbetüm her rûz u
şeb derd ü elem / Bezm-i firḳatde
idüp cismüm **dem-ā-dem** cām-ı
Cem (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 14). [dem-ā-dem,]

dem-ā-dem: Dâima.

Sāḡarımı çekmedür kārı **dem-ā-
dem** şūfiyā / Ehl-i 'İşkı şanma kim
sencileyin bî-kārdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2). [dem-ā-
dem,]

dem-ā-dem: He an, her zaman, daima.

Geydügi ol ḡoncenüñ gül gibi
dāyim āldür / İtdügi dil 'andelibine
dem-ā-dem āldür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [dem-ā-
dem,]

dem-be-dem: An be an, her zaman.

Sūr-nālar nāle vü feryād idüp dir
dem-be-dem / Şimdilik nevbet
bizümdür iy 'adū-yı bî-hüner (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 11).
[dem-be-dem,]

dem-i deccāl: Deccal zamanı.

İkisinüñ de Mesīḥ olmaḡ ile
nāmları / **Dem-i Deccāl** ile bir mi
nefes-i Peyḡāmbere (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 26). [dem-
i deccāl,]

(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 7, Beyit
5). [dem-i deccāl,]

dem-i deccāl: Deccal nefesi.

İkisinin de Mesîh olmağ-ile nâmları / **Dem-i Deccâl** ile bir mi nefes-i Peygamber (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 12, Beyit 2). [dem-i deccâl,]

dem-i 'İsî: İsa'nın nefesi.

Dem-i 'İsî ile şan mürdelere irdi hayât / Bâğ-ı emvâtına cân virdi ser-â-ser nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 10). [dem-i 'İsî,]

dem-i nûş: İçme zamanı 2. Tatlı zamanı.

Rûz-ı 'İd irdi vü eyyâm-ı bahâr u **dem-i nûş** / Sâkiyâ töldura şol kan olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 4). [dem-i nûş,]

dem-i şādî: Sevinç, mutluluk zamanı.

Hamdülillâh kim **dem-i şādî** vü behcetdür bugün / Vaqt-i 'ıyş ü rûz-ı şohbet devr-i 'işretdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 1). [dem-i şādî,]

dem-i serd: Soğuk zaman.

İşidicek dem-i serdini bu resme tâ dek / Geçdi ak pak yüzi havf itdi ziyâde büstân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 6). [dem-i serd, -in, -i]

dem-i vuşlat-ı dilber ol: Sevgiliye kavuşma zamanı olmak.

Şevk ü şādî ile pür oldı cihânun kalbi / Oldı güyâ ki dem-i vuşlat-ı

dilber nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 12). [dem-i vuşlat-ı dilber ol, -dı]

dem-i zikr: Zikir anı, zikir zamanı.

Cân u dilden gelünüz şıdık ile tekbîr idelüm / Rûz-ı tekbîr ü **dem-i zikr** durur vaqt-i nemâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 6). [dem-i zikr,]

demidür: An, vakit, zaman.

Demidür şevkle vaşf-ı şarâb-ı lâ'l-i sâkide / Yine mest-âne bir rengin gazel kıl Fazliyâ peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 7). [demidür, -i, -dür]

Demidür hurrem ol iy dil ki irdi sūr-ı sultânî / Ser-â-ser hūb-rûlarla pür oldı At Meydânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 1). [demidür, -i, -dür]

Gice gündüz **demidür** ağlayalum / Bağrumuz nâr-ı gamda tağlayalum (Kara Fazlî Dîvânı, Terkiib-bend 2, Beyit 30). [demidür, -i, -dür]

dem-sâz ol: Arkadaş, dost, sırdaş olmak.

Çâr-pâre ide çengini girüp rakşa revân / Zühre ger muṭrib-i bezmüñle olursa dem-sâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 28). [dem-sâz ol, -ur, -sa]

demür: Demir.

Yine burc-ı bedenden cân sevincinden çıkayazdı / Nigârün gönline girdüm **demürden** bir

hişār aldum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 5). [demürden, -den]

denā'at-i şürekā: Alçak ortaklar.

Bülenddür ne tereddüd merâtib-i şu'arā / Velî derûnumı yakdı **denā'at-i şürekā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [denā'at-i şürekā,]

dendān: Diş.

Dişlemekden leblerüñ helvâsını kesmez tama' / Kalmasa ger 'aşıkuñ ağzında **dendānı** dürüst (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [dendānı, -ı]

Her kaçan **dendān** u lâ'lüñ vaşfin itmek istesem / Ebr-i nîsân gibi hâlümde dūr ü mercân yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [dendān,]

Var iken **dendān** u lâ'lüñ aña itmez ârzü / İtse dil ğavvâsını deryâ dūr ü mercâna ğark (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [dendān,]

denî: Alçak.

Şîven-i cehl ile olur kişi **denî** vü hasîs / Kemâl ü 'ilm iledür âdemî şeref ü 'azîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 4). [denî,]

denî: Alçak, bayağı; değersiz.

Denîler cümle andan yeg didiler / Cihân içre eger a'lâ vü ednâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 7). [denîler, -ler]

deñiz: Deniz | çok geniş, uçsuz bucaksız.

Olalı sen âşinâdan dūr şāhā bendeñiz / Dürr-i dendānuñ ğamından yaşum itdüm ben **deñiz** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [deñiz,]

deñiz: Deniz 2. çok geniş, uçsuz bucaksız.

Tîre-dil Karadeñiz'dür gözlerümdür Aķdeñiz / Hûn-ı dil çeşmümden akarsa revâdur aķ **deñiz** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2). [deñiz,]

deñlü: "kadar" anlamında üstünlük derecesini belirten bir söz.

Gönlümüzde zerre **deñlü** yok durur dünyâ ğamı / Bulmuşuz maķşûdumuz her-dem tesellâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17). [deñlü,]

Olinmaya ser-i mû **deñlü** şerh-i evşāfuñ / Tenümde her ser-i mû haşr olunca olsa kelîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 29). [deñlü,]

deñlü: Kadar.

Varamaz çābük-süvār-ı 'aķl şun'uñ rāhına / Her ne **deñlü** olsa altında anuñ çābük-feres (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4). [deñlü,]

depe: Baş, kafa üzeri.

Şem' gibi dutuşup çıktı **depemden**
dütünüm / Şu'le-i āhumı başuma
külāh itdi fīrāk (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 115, Beyit 1). [depemden, -
m, -den]

depren: Kımıldamak, deprenmek.

Ġamuñ deyrinde bir ƣalıp durur bî-
cân benüm cismüm / Ceres gibi
cihānda **deprenür** ancaƣ zebānum
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 2). [deprenür, -ü, -r]

der: Toplamak.

Bir iki lafz-ı rekîk u me'āni-yi
terzîk / **Derüp** ƣatup müteşā'ir
geçer nice cühelā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [derüp, -
üp]

derā-yı şütür: Deve ƣanı.

Eriye ger şütür ü hücre sin añup
idem āh / Olursa hücre **derā-yı**
şütür gibi āhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28). [derā-
yı şütür,]

derd: Dert, gam.

Gāh bend-i hicr düşdi gāh zindān
gama / Žāyi' oldı ƣasretā bu **derdle**
arada dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
123, Beyit 4). [derdle, -le]

derd: 1. dert, gam 2. yas 3. illet,
hastalık.

Nāmeye esrārumı keşf eyleyem
derdüm devāt / Ƙaldı cānā āƣzına
barmaƣ ƣoyup ƣayrān āña (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3).
[derdüm, -üm]

Derde şabr eyle dilā ƣäre nedür ƣün
dönmez / Her ƣazā tîri k'ola ƣavs-i
ƣaderden peydā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [derde,
-e]

Ĥaste-i 'İşƣam benüm **derdüme**
dermān eylegil / Mümkün ise ger
ƣabîbā ƣasteye itmek devā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2).
[derdüme, -üm, -e]

Pîr olsun ol cüvān kim olmuşam
abdāl āña / **Derdümi** bilmege yiter
na'l-i sînem dāl āña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1).
[derdümi, -üm, -i]

Gitdi 'aƣl u gitdi fîkr ü gitdi şabr u
gitdi dil / Hey ne müşkil **derde** ben
bî-ƣäre oldum mübtelā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [derde,
-e]

Derd odur kim yārüñi āƣyäre hem-
dem göresin / Yoĥsa rāh-ı 'İşƣda
derd ü belādan kim ƣaçar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3).
[derd,]

Künc-i miĥnetde ƣoyup ben ƣaste-i
bî-ƣāresin / Varsın şağ olsun ol
derdüme dermānum gider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2).
[derdüme, -üm, -e]

Dil tıfl-ı nā-resīde-i sultān-ı 'İşƣdur
/ Kim **derd** āña māder ü hem dāy u
dāyedür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
81, Beyit 4). [derd,]

Cihānda var-iken derdüñ gerekmez
baña dermānı / Ƣabîbüm derd-
mende **derdden** zîrā devā yegdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit
4). [derdden, -den]

Cihānda var-iken **derdüñ**
gerekmez baña dermānı / Ṭabībüm
derd-mende derdden zīrā devā
yegdūr (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
83, *Beyit 4*). [*derdüñ, -ü, -ñ*]

Derd ehlinüñ ṭabībisin el-ḥaḳ ‘ilāc
kıl / Engüşti muṭribā yine ba‘zı
rebāba baş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 105, Beyit 6). [*derd,*]

Gāh **derd** ü gāh miḥnet geh belā
geh ḡam çeker / Ḥaste dil bî-çāre
dil āvāre dil üftāde dil (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [*derd,*
]

Her-dem a‘dā vü eḥibbādan çeker
biñ dürlü **derd** / Derd içün ḥaḳ
oldı beñzer dōstlar dünyāda dil
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,*
Beyit 3). [*derd,*]

Her-dem a‘dā vü eḥibbādan çeker
biñ dürlü derd / **Derd** içün ḥaḳ
oldı beñzer dōstlar dünyāda dil
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,*
Beyit 3). [*derd,*]

Ger devā isterseñ olma **derdden**
Fazlî cüdā / Rāḥat isterseñ belāya
mübtelā ol iy göñül (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3).
[*derdden, -den*]

Atı ayağına ferş olmağa ol şeh-
süvāruñ şīb / Tenüm zerd eyleyüp
derdiyle altunlu ḡumāş itdüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127,*
Beyit 3). [*derdiyle, -iyle*]

Dāne-i gendüm gibi **derd-ile** zerd
oldı beñiz / Mürğ-i dil şayd itmede
dām-ı cihānda bu beñiz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1). [*derd-*
ile, --ile]

Dāğ-ı ḡamuñ derūnda sa‘ādet
nişānıdır / **Derd** ü maḥabbetüñ

marāz-ı rûḥadur şifā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6). [*derd,*]

‘Āsiren **derd** ü belā vü elem ü
zaḥmete şabr / Ki olur vāsıta-i şabr
ile ḥal her müskil (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27). [*derd,*
]

Derd ile sīnesini zemīn çāk çāk
idüp / İtsün cihāna varını İṣār Yā
Ḥüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
9, Beyit 23). [*derd,*]

Ḳan ağlasun bu māteme **derd** ile
cinn ü ins / Yansun bu derde
mü’mīn ü küffār Yā Ḥüseyn (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30).
[*derd,*]

Ḳan ağlasun bu māteme derd ile
cinn ü ins / Yansun bu **derde**
mü’mīn ü küffār Yā Ḥüseyn (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30).
[*derde, -e*]

Mübeşşirān-ı sa‘ādet beşāret
eylediler / Ki irdi mevsim-i şādī vü
gıtdi **derd** ü melāl (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 3). [*derd,*
]

Hezārān **derd** ile iḳrārın aldum ben
o ‘ayyāruñ / Nuḳūd-ı şabr u dil
virdüm metā‘-ı derdine yārūñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3,*
Beyit 12). [*derd,*]

Miḥnetüm çok rāḥatum yok ḡuşşa
vü **derdüm** füzün / Yā İlāhī sen
ḥalāş it bu belālardan beni (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 6).
[*derdüm, -üm*]

Olmadum bir laḥza **derd** ü ḡuşşa
vü ḡamdan beri / Görmedüm
yanımda bir dem ol vefāsız dilberi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,*
Beyit 9). [*derd,*]

Hicrinde nice bir çekeyin her
birinüñ gam / **Derd** ü elemin
eyleyüben cānuma hem-dem (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 5*).
[derd,]

Nice çeksün Fazlî-i bî-çāre **derd** ü
ğamlaruñ / Kāş ezelden olmayaydı
āsinālıklar begüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 10*).
[derd,]

Yāri iy Fazlî görüp ağyār ile zār
olmadın / Her zamān **derd** ü belā
vü miñnete yār olmadın (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 9*).
[derd,]

Derd-i 'Işk ile cihān içre olanlar
nā-tüvān / Bulmayup dünyāda bu
derdüñ devāsın bî-gümān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 7*).
[derdüñ, -ü, -ñ]

Muşbet-dīde Fazlî gib'olsun **derd**
ile giryān / Meded begler meded
zulm oldu gāyet Muştafā Hān'a
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27,
Beyit 22*). [derd,]

Bu **derde** kāfir ağlasun demidür
müslümān yansun / Meded begler
meded zulm oldu gāyet Muştafā
Hān'a (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 14*). [derde, -e]

Guşsa vü **derd-ile** pür-nemdür
nizāmî gözleri / Tūtalı gözde
makām ol kaşları nūn ağzı mīm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1,
Beyit 18*). [derd-ile, --ile]

Bilmen ne düşdi hey nice müşkil iş
eyledi / Cümle cihānı **derd-ile** pür-
nālīş eyledi (*Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 20*). [derd-ile, --
ile]

Şabr eyle kudretüñ yoğ ise şabra
dāyimā / Tā haşr olunca **derd** ile kıl

nāle vü fiğān (*Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 15*). [derd,]

Çan ağla tīg-ı haşret ile sīne çāk
olup / Yan **derd** ile kıyāmete dek
derd-nāk olup (*Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 16*). [derd,]

Yansun belā vü haşret ile cümle tağ
u taş / Kılısun 'anā vü **derd** ile dār u
diyār āh (*Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 19*). [derd,]

derd: Dert, keder.

Derdle başum hoş olupdur tabīb /
Raḥmeti қо eyleme dermān baña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit
4*). [derdle, -le]

İy tabīb-i cān u dil dermānı қо /
Derd-mend-i 'Işka **derdüñdür**
'ilāc (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52,
Beyit 2*). [derdüñdür, -ün, -dür]

derd: 1. dert, gam, keder, kasāvet,
tasa, kaygı. 2. acı, ağrı, sızı.

Derd odur kim yārüñi ağyāre hem-
dem göresin / Yoḥsa rāh-ı 'Işkda
derd ü belādan kim kaçar (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*).
[derd,]

Derd ile ra'd perde-i eflākı çāk
idüp / İtsün hezār na're olup zār Yā
Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 19*). [derd,]

İy dil hezār **derd** ile kıl nāle vü
fiğān / İy göz firāk u haşret ile
demdür ağla çan (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13*).
[derd,]

derd: 1. İnsana ızdırıp veren her türlü

hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Eylerüm bir cām-ile biñ guşsa **derdine** ‘ilāc / Bilmezem yā Rab ne hikmetdür bu hāzıklık baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [derdine, -i, -ne]

Ol tabīb-i dil ü cān kabrūme gelse Fazlî / **Derdümi** söylemege her çemenüm bir dil olur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [derdümi, -üm, -i]

Cāna **derdüñ** senüñ devā mı degül / Dile renc-i gamuñ şifā mı degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1). [derdüñ, -üñ]

Derd-i ‘Işk ile cihān içre olanlar nā-tüvān / Bulmayup dünyāda bu derdüñ devāsın bī-gümān (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 7). [derd-i,]

derd: (درد) i. (Fars. derd) 1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Derd tūmārıdır okuñ neyse yazu görelüm / Gönder anı iy kaşı yā dil bu şeb mihmān okur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [derd,]

derd: 1. dert, gam. 2. Eziyet, bela. Kaygı, elem. 3 Gönül darlığı.

Ġurbetde meserretten eşer **derd** şatardum / El-kışsa şafası yoğ-imiş terk-i diyāruñ (Kara Fazlî Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1). [derd,]

derd: Dert, sıkıntı, keder.

Derdā vü hasretā vü dirīgā ki zulm ile / Kıydı vücūd-ı pākuña eşrār Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12). [derdā, -ā]

Derdā ki kodı ben kılın iy Fazlî yaķasuz / Āvāreler aparası çık Derzi Memī Şāh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 10). [derdā, -ā]

derd: Aşk derdi.

Derdüñ gibi dil-ħastelere yok daħı dermān / Zaħmuñ gibi mecrūhlara hem daħı merhem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9). [derdüñ, -üñ]

derd: 1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Bir iki cām ile biñ guşsa **derdine** ‘ilāc eyle / Cihāna ‘arz-ı hikmet eyle hāzıklık zemānidur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [derdine, -i, -n, -e]

derd: Aşkın neden olduğu gam, keder, sıkıntı.

Derdüñ ile ‘ālemüñ āvāre vü rüsvāsıdur / Meh-cebīnüm nāzenīnüm Muşli-i sīmīn-beden (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 10). [derdüñ, -üñ]

derd: Acı, üzüntü, keder, tasa, sıkıntı.

Ĥak olupdur cism-i ĥākı **derd** ü gamdan sāķiyā / Cür‘a-i cān-baħs ile yād it keremden sāķiyā (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1).
[derd,]

Kızılbaşuñ kara bağrında başlar
çıkdı havf ile / O **derd** ile revân
eyler o cānî 'ākıbet cānı (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 11*).
[derd,]

Yumdı bu **derd** ile göz bāğ-ı
cihāndan nergis / Hancere düşdi
görüp süsen o zecr ü miheni (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 5*).
[derd,]

derd: (Fars.) İnsana ıstırap veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Mür-veş pā-māliyem itmez baña
bir gün nazar / İtdi pāyi diyu **derd**
ü guşşada zîr ü zeber (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 5*).
[derd,]

derd ü elem: Dert ve elem.

Eyleyüp hem-şoḥbetüm her rûz u
şeb **derd ü elem** / Bezm-i firkatde
idüp cismüm dem-â-dem cām-ı
Cem (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 14*). [derd ü elem,]

derd ü firāk: Dert ve ayrılık.

Derd ü firāk ile geçirüp rûz-
gārumuz / Çıksun ki yiridür felege
āh u zārumuz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 24*). [derd ü
firāk,]

derd ü firāk: Dert, ayrılık ve hasret.

Çeşmüm nice bir **derd ü firāk** ile
ter olsun / Hicr ile ya gönlüm nice
zîr ü zeber olsun (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Murabba 5, Beyit 1). [derd
ü firāk,]

derd ü ğam: Dert ve üzüntü.

Merḥabā eylemedüñ virmedi devlet
baña el / Āh kim **derd ü ğam** u
guşşada oldum pā-māl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 18*). [derd
ü ğam,]

Cān olaldan ol Mesîḥ-efġānuñ iy
dil hem-demi / Pür-sürür oldı
ferāmüş eyleyüp derd ü ğamı (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit
1*). [derd ü ğam, -ı]

derd ü kahr: Dert ve eziyet çekme,
zorlanma.

Vādi-i 'ışkuñda itdüm gözlerüm
yaşını nehr / Yār bildüm ben seni
vü mā-'adāyı **derd ü kahr** (*Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 4*).
[derd ü kahr,]

derdâ: Eyvâh! yazık!.

Oldum firāk-ı derd ile **derdâ** ki ben
gedā / 'Ālemde sevmesün şeh-i ālî
olan gedā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 18, Beyit 1*). [derdâ,]

derdâ: "Eyvahlar olsun" anlamında
ünlem.

Derdâ der-i dil-dādeden dūr eyledi
devrân beni / İy Fazlî bende
olmasun dergāh-ı sulṭāndan cüdā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit
5*). [derdâ,]

Hasretâ **derdâ** efendüm serverüm
ḥānum gider / Kim sa'ādetle yine

ol şāh-ı devrānum gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [derdā,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār hayf / **Derdā** vü hasretā vü dirīgā hezār hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 3). [derdā,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār hayf / **Derdā** vü hasretā vü dirīgā hezār hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 6). [derdā,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār hayf / **Derdā** vü hasretā vü dirīgā hezār hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 9). [derdā,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār hayf / **Derdā** vü hasretā vü dirīgā hezār hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 12). [derdā,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār hayf / **Derdā** vü hasretā vü dirīgā hezār hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 15). [derdā,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār hayf / **Derdā** vü hasretā vü dirīgā hezār hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 18). [derdā,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār hayf / **Derdā** vü hasretā vü dirīgā hezār hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 21). [derdā,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār hayf / **Derdā** vü hasretā vü dirīgā hezār hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 24). [derdā,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār hayf / **Derdā** vü hasretā vü dirīgā hezār hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 27). [derdā,]

Derdā vü hasretā vü dirīgā hezār āh / Qıydı o Şāha zulm ile bu rûz-gār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 17). [derdā,]

derdā ki: Eyvah ki, yazık ki.

Derdā ki ol maḥabbet olup bā'is-i helāk / Şaldı o şāhı varṭa-i itlāfa rāygān (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 12). [derdā ki,]

derd-i bî-dermān: Çaresi olmayan dert.

Cevr-i bî-pāyān elinden el-ğiyās / **Derd-i bî-dermān** elinden el-ğiyās (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [derd-i bî-dermān,]

derd-i dilber: Gönül alan sevgilinin derdi.

Derd-i dilberden ḥaber-dār olmayan bīmārdur / Dāğ-ı 'İşkindan dil-efgār olmayan inkārdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1). [derd-i dilber, -den]

derd-i endūh: Keder, üzüntü derdi.

Getür nūş idelüm sākī şarāb-ı şāhı şerbetdür / Degüldür andan özge derd-i endūha devā peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [derd-i endūh, -a]

derd-i hicrān: Ayrılık derdi.

Sen gidelden **derd-i hicrān** ile dil bīmār-idi / Ḥamdü-lillāh kim ṭabīb-i vuşlatuñ itdi devā (Kara Fazlî

Dîvânı, Nazm 3, Beyit 4). [derd-i hicrân,]

derd-i 'ışk: *Aşk derdi.*

Mūr-veş dil diyu derd-i 'ışkınıñ
pā-mālidür / Sevmişem bir şāh-ı
hüsñ adı Süleymān Bāli'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 2*). [derd-i 'ışk, -ın, -uñ]

derd-i reşk: *Kıskançlık derdi.*

Yāri benden ayırup düşmenlere yār
eyledüñ / **Derd-i reşk** ile beni
'ālemde bīmār eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 11*). [derd-i reşk,]

derd-i ser: *Kafa derdi.*

Sensin çü tahta müştahik ü tāca
müsta'idd / A'dāya tāt **derd-i ser** ü
taht oldu dār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 19*). [derd-i ser,]

derd-i ser: *Kafa derdi, bir şeyi dert edinmek.*

Vaşf u medhinden du'ādur saña
Fazlî'nüñ ğaraż / Zāt-ı pāka gerçi
kim virür kerīmā **derd-i ser** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 39*). [derd-i ser,]

derd-i zebān kıl: *Dilin derdi etmek.*

İsteseñ k'olasın āzād huzān-ı
ġamdan / Medh-i memdūhuñı
sūsen gibi kıl derd-i zebān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 22*). [derd-i zebān kıl,]

derdine düş: *Elde etmeye çalışmak, aşk derdine düşmek; aşık olmak, tutulmak, gönül vermek.*

Şerbet-i bādeden ol zāhide iy sāki
müfîz / Oldı niķrîsi ayak derdine
düşdi o marîz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1*). [derdine düş, -di]

derd-mend: *Derdi olan, dertli, üzüntülü.*

Cihānda var-iken derdüñ gerekmez
baña dermānı / Tabībüm **derd-mende**
derdden zīrā devā yegdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4*). [derd-mende, -e]

derd-mend-i 'ışk: *Aşk derdinden muzdarip olan kimse 2. âşık.*

İy tabīb-i cān u dil dermānı ko /
Derd-mend-i 'İşka derdüñdür 'ilāc
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2*). [derd-mend-i 'ışk, -a]

derd-nāk ol: *Dertli, kederli.*

Ķan āġla tīg-ı hasret ile sīne çāk
olup / Yan derd ile kıyāmete dek
derd-nāk olup (*Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 16*). [derd-nāk ol, -up]

derd-zebān id: *Dili dertli etmek.*

Şi'r-i Fazlî'yi şafā-y-ile idüp derd-
zebān / 'İşreti kendümüze 'ādet
idelüm her an (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 11*). [derd-zebān id, -üp]

derecāt: Dereceler, manevi mertebe yükseklığı.

Zihī şehen-şeh-i ‘ālī ki kaşr-ı kadrine çerh / İrişmeye bula biñ mertebe eger **derecāt** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 36). [derecāt,]

dergāh: Allah'ın huzuru, makamı.

İntisāb itmek diler **dergāhuña** ol müstemend / Bendeñ olmağdur murādı kıl kabûl iy nām-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 40). [dergāhuña, -uñ, -a]

der-gāh: Kapı, eşik, huzur, makam.

Ser-ā-ser sūz u hāl olmağ gerek iy Fazlî eş‘āruñ / Ki yanup yakıla **der-gāh** anuñla okuyan ‘āşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [der-gāh,]

Sen ol şāh-ı refi‘ü’l-kādrsin **der-gāhuña** nisbet / Felek alçaklık eyler itse ger da‘vā-yı isti‘lā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 56). [der-gāhuña, -uñ, -a]

Tekye-i ihsānı kim bir hoş ziyāret-gāhdur / Yüz sürer dā’im mücerredler ulu **der-gāhdur** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 1). [der-gāhdur, -dur]

der-gāh-ı lutf: Lütuf dergahı, kapısı, eşığı.

İltimāsı ‘ālemüñ der-gāh-ı lutfuñdan durur / İy ki eltfāf-ı laṭifüñ ins ü cāne mültemes (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12). [der-gāh-ı lutf, -uñ, -dan]

der-gāh-ı şāh: Padişahın huzuru.

Fazlî saña ne tāt gerek dünyede ne taht / **Der-gāh-ı şāh** taht yeter tāt ḥāk-dār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 33). [der-gāh-ı şāh,]

dergāh-ı sultān: Sultan sarayı.

Derdā der-i dil-dādeden dūr eyledi devrān beni / İy Fazlî bende olmasun dergāh-ı sultāndan cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [dergāh-ı sultān, -dan]

dergeh: Kapı, eşik, huzur, makam.

Ka‘be gibi işigüñ ola meṭāfī ḥalkuñ / **Dergehüñde** ire maqşūdına erbāb-ı niyāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 35). [dergehüñde, -üñ, -de]

dergeh-i gerdün-fezā: Uzak felekli dergah.

Kāfirem māyil olursam bāğ-ı firdevse baña / Ger teferrüc-gāh ola ol **dergeh-i gerdün-fezā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [dergeh-i gerdün-fezā,]

dergeh-i şāh: Hükümdarın kapısı, eşığı.

Dergeh-i şāhda ḳurbān oluben bula şeref / Gösterürse eger ol şāh-ı cihān-baḥş cevāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 14). [dergeh-i şāh, -da]

dergen: Toplanmak, derlenmek.

Nikāt-ı fikreti **dergende** 'aql-i gül
'āciz / 'Ulūvv-i himmeti vaşfinda
nefs-i nātıka lāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 12).
[dergende, -de]

der-i āyāt-ı 'ışk: Aşk işaretlerinin
kapısı.

Kāf u nūn olalı zāhir künūz-ı zāt-ı
'ışk / Nokta nokta harfî kūyının
der-i āyāt-ı 'ışk (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [der-i
āyāt-ı 'ışk,]

der-i devlet: Devlet kapısı.

Ḳulı ḳurbānı olupdur bugünün şevr
ü ḥamel / Ki anuñ vāsıtasıyla **der-i
devlet** ola bāz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 13). [der-i devlet,
]

der-i dil-dāde: Sevgilinin eşiği.

Derdā der-i dil-dādeden dūr eyledi
devrān beni / İy Fazlî bende
olmasun dergāh-ı sultāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit
5). [der-i dil-dāde, -den]

deril: Toplanmak, bir araya gelmek.

Gāh Selmān geçinür gāhi Nizāmī
derilür / Yok velī itdügi da'vāda
ma'āniden eşer (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 24). [derilür, -ür]

deril: Toplanmak, bir araya gelmek.

Fazlî emsāline her şā'ir geçen
öykünmesün / 'Aybdur hem-per
derilmek zāğlar 'anḳālara (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5).
[derilmek, -mek]

derk eyle: Anlamak, kavramak, idrak
etmek.

Anı derk eylemez illā şu mezāk
erbābı / K'ola ṭab'ında anuñ lezzet-
i 'irfāndan eşer (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 28). [derk eyle, -
mez]

der-kenār ol: Ortaya çıkmak,
görünürde olmak.

Lebi gonce beli ince güzeller çok
durur ammā / Öpülse der-meyān
olsa ḳoculsa der-kenār olsa (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit
5). [der-kenār ol, -sa]

dermān: 1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.

Künc-i miḥnetde ḳoyup ben ḥaste-i
bī-çāresin / Varsın sağ olsun ol
derdüme **dermānum** gider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2).
[dermānum, -um]

Cihānda var-iken derdüñ gerekmez
baña **dermānı** / Ṭabībüm derd-
mende derdden zīrā devā yegdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit
4). [dermānı, -ı]

Derdüñ gibi dil-ḥastelere yok daḥı
dermān / Zaḥmuñ gibi mecrūhlara
hem daḥı merhem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9).
[dermān,]

dermān: Çare, çözüm.

İy tabīb-i cān u dil **dermānı** қо /
Derd-mend-i 'İşkā derdüñdür 'ilāc
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit
2). [dermānı, -ı]

dermān eyle: Şifa vermek,
iyileştirmek.

Haste-i 'İşkām benüm derdüme
dermān eylegil / Mümkün ise ger
tabībā haste ye itmek devā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2).
[dermān eyle, -gil]

dermān eyleme: Şifa vermek,
iyileştirmek.

Derdle başum hoş olupdur tabīb /
Rahmeti қо eyleme dermān baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit
4). [dermān eyleme,]

dermān-de it: Çaresiz güçsüz etmek.

Esb-i maḫşūdumı elümden alup /
İtdi dermān-de vü fütāde beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit
2). [dermān-de it, -di]

dermān-de-figār: 1.yarasından dolayı
güçsüz olan 2. aşık.

Ġam çekme iy gönül eger atun
olup za'îf / Kaldunsa pāy-der-gil ü
dermān-de-figār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 16).
[dermān-de-figār,]

dermanı ol: Derdinin çaresi olmak.

Çeküp ak sancağı vardukda
ḫaşyetden ne mümkündür / Ola
hergiz kızılbaşun kara başına

dermanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 8). [dermanı ol, -a
]

der-meyān ol: Ortada olmak.

Lebi gonce beli ince güzeller çok
durur ammā / Öpülse der-meyān
olsa koculsa der-kenār olsa (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit
5). [der-meyān ol, -sa]

der-miyān it: Ortaya sermek, ortaya
dökmek.

Der-miyān itdüñ zaferden tîğ u
nuşretten kemer / İşde meydān
merd-ise meydāna gelsün surḫ-ı ser
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 1). [der-miyān it, -dü, -ñ]

derün: 1. gönül 2. iç 3. arka 4. bağır,
göğüs.

Birünümde dāğ u **derünümde** gam
/ Didüm ḫālî pinḫān u peydā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit
5). [derünümde, -um, -da]

Yansa bir şeb iştiyākum şem'-i
bezm-ārā saña / Rüşen olurdu
derünüm sūzişi cānā saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1).
[derünüm, -um]

'Aceb mi sāğara düşsem baş ortaya
koyup sākī / Ḥabāb-ı mey gibi oldu
derünümde hevā peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2).
[derünümde, -um, -da]

N'ola her-dem ney gibi efgān
idersem sākīyā / Ġayrdan olup tehī
oldı **derünüm** pür-hevā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3).
[derünüm, -um]

Şem‘-veş yakdı **derūnum** Fazliyā /
Sīne-i sūzān elinden el-ğiyās (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7).
[derūnum, -um]

Allar geyse içine taşına ben
bûlbûlûñ / Hûn-ı dilden al ider ol
gül **derūnın** lâle-vār (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2).
[derūnın, -ın]

Yaksun **derūnın** âteş-i hicrūñle
mihr ü mäh / Girsün semā‘a seb‘a-i
seyyār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18).
[derūnın, -ın]

derūn: Gönül, insanın iç alemi.

Bülenddür ne tereddüd merātib-i
şu‘arā / Velî **derūnumı** yakdı
denā‘at-i şürekā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1).
[derūnumı, -um, -ı]

Hubbuñla kalb-i Fazlî‘yi şol resme
eyle pür / Kim şıgmaya **derūnına**
ağyār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 44).
[derūnına, -ı, -n, -a]

derūn: Bağır, göğüs.

Nây gibi bezm-i firkatde idüp her-
dem fiğān / Guşsa vü gamdan
şürāhi-veş **derūnum** tıldı kan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24,
Beyit 7). [derūnum, -um]

derūn: Gönül, iç.

Bağrını tığ-ı hasret ile hūn idüp
şafak / Yaksun **derūnına** gam ile
nār Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 22). [derūnına, -ı, -
n, -a]

derūn: Gönül, iç.

Dāğ-ı gamuñ **derūnda** sa‘âdet
nişānidur / Derd ü mahabbetüñ
maraż-ı rûhadur şifā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6).
[derūnda, -da]

derūn-ı dīde-i giryān: Ağlayan
gözlerin içi.

Siyeh hālūñ derūn-ı dīde-i giryāna
‘aks olmuş / Kaşuñ şeklin berāt-ı
şāh-ı ‘ālī-sāna yazmışlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2).
[derūn-ı dīde-i giryān, -a]

derūn-ı hücre: Odanın içi, gönlün içi.

Bu hücrede meh ü mihr anuñ üstüri
izidür / Derūn-ı hücrede oldı çün
üstüri pāy-zen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 21). [derūn-ı hücre,
-de]

Tek eylesün şütüri meyl-i hücreme
kılayın / Derūn-ı hücremi hār-ı
şütürle pür süzen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24).
[derūn-ı hücre, -m, -ı]

derūn-ı kubbe-i eflāk: Feleklerin
kubbesinin içi.

Derūn-ı kubbe-i eflākı güm güm
ötdürdi / Şadā-yı şayha-i Lebbeyk
ü na‘re-i şalavāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 3).
[derūn-ı kubbe-i eflāk, -ı]

derviş bālî: Özel isim.

Ben abdālī ışiginde iden bir boynı
bağlu kul / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bālî'dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 8).
[dervîş bālî, -dür]

Bu resme ehl-i 'ışkı eyleyen hayrân
u dîvâne / Bugün ol pîr ola mı nev-
cüvân Dervîş Bālî'dür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 8, Beyit 6).
[dervîş bālî, -dür]

Mekânım rûz u şeb Fazlî anuñ
'ışkı ocağıdır / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bālî'dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit
10). [dervîş bālî, -dür]

Aña tâc u kabâ terk itdürüp abdâl
iden 'uryân / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bālî'dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 4).
[dervîş bālî, -dür]

Gönül abdâldur 'ışkında mest ü
lâübâlîdür / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bālî'dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 2).
[dervîş bālî, -dür]

deryâ: Deniz.

Eşk-i çeşmümle idi bahşi ben
andan yudum el / Enine uzunına
yatsun efendi **deryâ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [deryâ,
]

Bir katre eşk-i çeşmüñ eger yire
tımlasa / **Deryâ** şuyı gibi ola Fazlî
her âb-ı telh (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 55, Beyit 5). [deryâ,]

Ter düşüp bir katrece 'aynına
almaz Fazliyâ / Çeşmümün **deryâ**
ile bir mâcerâsı yok degül (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 7).
[deryâ,]

Qudretüñ şahrâsınuñ kim
püştesidür küh-ı Kâf / Raḥmetüñ
deryâsınuñ kim katresi Nîl ü Aras
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
2). [deryâsınuñ, -sı, -n, -uñ]

İy girân-mâye gevher-i yemm-i cûd
/ Ebr-i lûtfuñla ğarkdur **deryâ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit
1). [deryâ,]

deryâ: Deniz.

Akalı eşküm çerisi ceng-içün
şahrâlara / Akın itdi sū-be-sū
ırmağlar **deryâlara** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1).
[deryâlara, -lara]

dervâ: Deniz, büyük ırmak.

Eşk-i çeşmüm fûrkatinde ta'n ider
deryâlara / Ben kuluña merḥamet
eyle Memî Şâh'um benüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit
4). [deryâlara, -lar, -a]

dervâ: Deniz kadar geniş ilmi olan.

Açduğı-y-çün mâcerâ-yı eşkümi
şahrâlara / Dil uzatdı sū-be-sū
ırmağlar **deryâlara** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1).
[deryâlara, -lar, -a]

dervâ: Deniz. mecazen büyüklüğü ve uçsuz bucaksızlığı ifade etmektedir.

Fülk-i kalbi şalmışuz deryâ-yı
vahdet 'avzına / Āşinâ-yı baḥr-i
'ışkuz 'ışk **deryâsındayuz** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6).
[deryâsındayuz, -sı, -nda, -y, -(u)z]

Ma'rifet dürrin dilerseñ sen de gel
iy seyḥ-i şeh̄r / Āşinālar gibi her-
dem 'ışk **deryāsındayuz** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7).
[deryāsındayuz, -sı, -nda, -y, -(u)z]

deryā: Deniz 2. gönül.

Var iken dendān u lā'lüñ aña itmez
ārzū / İtse dil ğavvāsını **deryā** dūr
ü mercāna ğark (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4).
[deryā,]

deryā: Deniz 2. dünya.

Cān u dil virmeylem ḥār u ḥas-ı
dünyāya / Göz göre kendüzimiz
atmayalum **deryāya** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 11).
[deryāya, -y, -a]

deryā: Allah'ın verdiği dünya
nimetleri.

Mālik olmaz gevhere **deryāya**
vāşıl olmayan / Ma'rifet dürrin
dilerseñ ḥāṭır-ı dānāya bak (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6).
[deryāya, -ya]

deryā: Bahr, deniz.

Diyār-ı şarka **deryā** gibi akdı
'asker-i enbūh / Kōparmağa
'adūnuñ başına qahr ile tufanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 9). [deryā,]

deryā ol: Deniz olmak.

Kadırgalar çatıldı birbirine od
şaçup yir yir / Cihān deryā-yı āteş

oldı āteşden yaḥūd deryā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 45).
[deryā ol, -dı]

deryā-yı āteş: Ateş denizi.

Kadırgalar çatıldı birbirine od
şaçup yir yir / Cihān **deryā-yı āteş**
oldı āteşden yaḥūd deryā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 45).
[deryā-yı āteş,]

deryā-yı muḥīt: Her yanı kuşatan
deniz. 2. Büyük okyanus.

Öykünürdi kefi dūr-bārına baḥr-ı
Kulzüm / Katre **deryā-yı muḥīt**
olmağa olsa imkān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 37).
[deryā-yı muḥīt,]

deryā-yı reşk-i çeşm: Kıskaç
gözlerin denizi.

Deryā-yı reşk-i çeşme ğark
olmuşam ser-ā-pā / Bu vartadan
dirīgā hergiz kenāre yir yok (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2).
[deryā-yı reşk-i çeşm, -e]

deryā-yı 'ummān: Umman denizi.

Yire sürdiler yüzün başum gibi
acıtdılar / Bilmezem deryā-yı
'Ummān'ı benüm nem şandılar
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 10). [deryā-yı 'ummān, -ı]

deryā-yı vahdet: Allah'ın birlik denizi.

Fülk-i kalbi şalmışuz **deryā-yı
vahdet** 'avzına / Āşinā-yı baḥr-i
'ışkuz 'ışk deryāsındayuz (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6).
[deryâ-yı vahdet,]

der-zebân-ı hâl: Hal diliyle.

Kara bağırında kızılbaşuñ ne başlar
çıkdığın / Der-zebân-ı hâlle bir
lâleyi güş itseñ eger (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 7). [der-
zebân-ı hâl, -le]

derzi memî şâh: Özel isim.

Egnüme şafâ câmesini eyledi kütâh
/ Ävâreler aparası çık **Derzi Memî
Şâh** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
10, Beyit 2). [derzi memî şâh, -sini
]

Işınmadı ammâ ki baña şogıdı
benden / Ävâreler aparası çık **Derzi
Memî Şâh** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 10, Beyit 4). [derzi memî
şâh,]

Derdâ ki kodı ben kulin iy Fazlî
yakasuz / Ävâreler aparası çık
Derzi Memî Şâh (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 10).
[derzi memî şâh,]

Çaldı yine bir pâreye geçdi baña
rengi / Ävâreler aparası çık **Derzi
Memî Şâh** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 10, Beyit 8). [derzi memî
şâh,]

Kessin ben isem câme-i ‘ömrin o
kabânıñ / Ävâreler aparası çık
Derzi Memî Şâh (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 6).
[derzi memî şâh,]

dest: El.

Destüñ toludur çü bâde sâkî / Şun
destüme câm-ı nâb-ı şahbâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5).
[destüñ, -üñ]

dest: Bozkır, ova, sahra, çöl.

Ka‘be hakkı **deşt** ü tağı vermezem
dünyâlara / Göñlüm ârâm eylemez
tağlara düşmemdür hemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 8).
[deşt,]

dest: El.

O meydân içre me‘mûniyyeler hep
töplardur kim / Anı kapmağa olur
her kişinüñ **desti** çevgânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 23).
[desti, -i]

Bî-hâr bir güli yok u bülbüllü bağı
yok / **Destinde** lâle-büy ki anuñ
büy-ı dâğı yok (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 14). [destinde,
-de, -in]

dest: El, avuç.

Destüñ toludur çü bâde sâkî / Şun
destüme câm-ı nâb-ı şahbâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5).
[destüme, -üm, -e]

Fitne **destin** uzadup zülfüñ çü
mekre başlar / Nice miskîn ayağa
düşer kesilür başlar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1). [destin,
-in]

Oğ alsı **destine** ehl-i kûbûr dirler
hep / Kemānuñ okına â‘dā hemise
kurbānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
14, Beyit 18). [destine, -i, -ne]

dest: El 2. organ adı.

Alursa **destine** tîğ-ı şecā'ati bir dem / Hirās u havf ile düşmen revān ider cānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 17). [destine, --i, -n, --e]

dest: El.

Cām-ı gül-gün şanma **destümde** görinen neşterin / Giryeden geldi elüme çeşm-i pür-hün-âbdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [destümde, -ü, -m, -de]

dest: El, avuç.

O meydān içre me'mūniyyeler şan tōplardur kim / Anı kapmağa çevgān itdi **destin** pīr ile bernā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 21). [destin, -in]

dest: El, yed.

Destündeki hātem gibi kaddüm ham olupdur / Çeşm-i dem ile lā'l-i nigīn hātem olupdur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 3). [destündeki, -üñ, -de, -ki]

dest: (Sevgilinin) eli.

'Aceb 'ālemde ol 'ālemden özge var mıdur 'ālem / Ki ola sāķi-i maḥbūb **destinde** mey-i hamrā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [destinde, -i, -n, -de]

Şöyle mest ol ḥaşre dek ayılma Fazlî ger ola / Sāķi-i maḥbūb **destinde** şarāb-ı ḥoş-güvār (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5). [destinde, -i, -n, -de]

dest: El 2. yardım.

Revāk-ı kadrine irmekde **dest** kūtehdür / Egerçi burc-ı sipihre ider kemend-i ḥayāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 10). [dest,]

dest-: El, avuç.

Şunarsa kāsesi çerḥūñ ne gam ben 'āşıķa sāķī / Bugün çün iki **destümde** iki tolu ayağum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [destümde, -(ü)m, -de]

destān-ı veğā: Destanın gürültüsü.

Leşker-i cerrār u hün-efşānumuz kim her biri / Rüstem-i destāna **destān-ı veğā** ta'līm ider (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 17). [destān-ı veğā,]

destār: Far. Sarık, imame.

Sülūk-ı rāh-ı 'Işķ itdūñ ser ü **destārı** terk eyle / Behey şūfī sebük-bār ol sebük-bār ol sebük-bār ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2). [destārı, -ı]

dest-gīr-i zu'afā: Zayıfların elinden tutucu, himaye edici, hami.

Kār-sāz-ı fuķarā şāh-ı ra'ıyyet-perver / **Dest-gīr-i zu'afā** pād-şeh-i bende-nüvāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 15). [dest-gīr-i zu'afā,]

dest-i cevād: Cömertlik eli.

Sehāda bulmaz idi nāmı Hātem-i
Ṭāyī / Eger ki dest-i cevāduñdan
irmese şadaķāt (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 23, Beyit 19). [*dest-i cevād*,
-uñ, -dan]

dest-i cūd: Cömert eli.

Dest-i cūd ile bulur zīveri ‘aķd-i
eyyām / Bād-ı lutf ile olur tāze gül-
istān-ı cihān (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 26, Beyit 23). [*dest-i cūd*,]

Hüsn ü hulkuñ dîl-nevāz şeyh ü
şu‘āb / Dest-i cūduñ zer-feşān-ı
hāşş u ‘ām (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kıt’a 1, Beyit 8). [*dest-i cūd*, -uñ]

dest-i cūd: Cömertlik eli.

Bir kerem kânı mürüvvet
ma‘denidür kim anuñ / Dest-i cūdı
hasretinden la‘l olur havfin çeker
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 11*,
Beyit 28). [*dest-i cūd*, -ı]

dest-i dūr-bār: İnci saçan el.

Her zemān yüzine tutmazdı hacālet
keffin / Dest-i dūr-bārına
öykünmese baħr-i ‘Ummān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 33, Beyit 35*).
[*dest-i dūr-bār*, -ı, -n, -a]

dest-i ecel: Ecel eli. 2. Ölüm.

Açılmadan o ğonce ‘aceb şoldı hey
dirġ / Bār-ı ümīdi **dest-i ecel** yoldı
hey dirġ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Müseddes 2, Beyit 7). [*dest-i ecel*,]

dest-i ğam: Gam eli.

Levh-i dilden yuyalum Fazlî bu
cevr āyetini / Dest-i ğamla yazalum
anda ‘adem şüretini (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Murabba 28, Beyit 15*).
[*dest-i ğam*, -la]

dest-i havrā: Hurilerin eli.

Meclisinde şarāb-ı Kevşer’den /
Dest-i havrāda pür-ayağ olsun
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend 2*,
Beyit 63). [*dest-i havrā*, -da]

dest-i hayret: Hayret eli, şaşkınlık eli.

Ne vaşf idem kerem ü cūduñuñ
mübālağasın / Ki **dest-i hayret**
urur pā-yı ‘aķl u fikre ‘ıķāl (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 31, Beyit 18*).
[*dest-i hayret*,]

dest-i kahr: Kahır eli 2. üzüntülü
olma, perişanlık durumu.

Düşmenüñ naķd-i revānını alup
virmede merg / Dest-i kahrūñla
şehā tıġuñ olupdur enbāz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 21, Beyit 21*).
[*dest-i kahr*, -uñ, -la]

Hān-kāh-ı şīven ü eyvān-ı mātem
şandılar / **Dest-i kahr** ile yaķasın
çekdiler çāk itdiler (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Muhammes 2, Beyit 8*).
[*dest-i kahr*,]

dest-i lutf: İyilik eli, yardım eli.

Pāy-māl olmaz kapuñda kimse lġk
iy baħr-ı cūd / Ehl-i istiħķāķa **dest-**
i lutf u cūduñdan nuķūd (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 18).
[dest-i lutf,]

dest-i makāl: Kelamın eli.

Dāmen-i medhūñe iy şāh teşebbūs
idemez / Ceyb-i ma'nāya egerçi
irişür **dest-i makāl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 41). [dest-
i makāl,]

dest-i miḥnet: Eziyet eli.

Her kaçan dil yā kılup ḳaddini āhın
tîr ider / Dest-i miḥnetde belā
āhūların naḥçîr ider (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [dest-i
miḥnet, -de]

dest-i mihr: Sevginin eliyle, sevginin
kudretiyle.

Ser-i 'adū n'ola ḡaltān olursa kūy-
şifat / Çü dest-i mihrine tevfiḳ
şundı çevgānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 16). [dest-i mihr, -
i, -n, -e]

dest-i sa'ādet: Saadet eli.

Egñine şalsun ḡayāt-ı cāvidāniden
libās / Başına dest-i sa'ādetden
urınsun tāc-ı zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 23). [dest-
i sa'ādet, -den]

dest-i yāḳūt-feşān: Yakut saçan el.

Yüregi pārenlüp reşk ile ḡün oldu
velî / Dest-i yāḳūt-feşānını anuñ
gördi çü kân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 38). [dest-i yāḳūt-
feşān, -ı, -n, -ı]

dest-i yār: Sevgilinin eli.

Ḥarf-i 'adūya çekdi ḳalem tîḡ-ı
ḳahr ile / Hem tîḡ u hem ḳalem
olalı aña **dest-i yār** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 13). [dest-
i yār,]

destine al: Eline almak, tutmak 2.
sahip olmak, elde etmek.

Şeḡaf gün bāde aldı şubḡ gibi
destine sākî / N'ola dil maṭla'ından
olsa ḡürşîd-i şafā peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4).
[destine al, -dı]

destine al: Eline almak, tutmak.

Dürölüp defteri dîvān-ı şitānuñ
cümle / Aldı destine yine bir
ḳalem-i zer nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 13).
[destine al, -dı]

Tās-ı ḡürşîd alup destine ḳanuñ
ṭolınur / Nakd-i iḡsānuñı tā senden
ide cer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 28). [destine al, -
up]

Aldı destine yaḡūd ḡāme-i zer tîr-i
debîr / Yazmaḡa bu ḡazeli şafḡa-i
dehre fi'l-ḡāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 13). [destine al, -
dı]

Çıkarup bergi niyāmından anı
gördüḡi dem / Aldı her şāḡ-ı şecer
destine bir sîm-sinān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 10).
[destine al, --ı, --n, --e-dı]

destine vir: Eline verilmek, kontrolüne
bırakılmak.

Virdi Hâk destine çevgân-ı sa'ādâtı
anuñ / Ma'delet topını ursun ki
anuñdur meydân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 25).
[destine vir, -di]

destine vir: Eline vermek; kontrolüne
bırakmak.

'Inân-ı 'adli anuñ virdi destine çü
Hudâ / Semend-i devleti sürsin ki
aldı meydânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 15). [destine vir, -
di]

dest-resi: El uzatma, erişme, dokunma.

Fakîr işe n'ola vardur kemâle **dest-
resi** / Kemâl ehline kılsañ revâdur
ihşânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
14, Beyit 30). [dest-resi, --ur]

destüñe vir: Eline vermek.

Sen şu şehsin kim ulu Fettâh virmiş
destüñe / Serverâ tîğ-ı zaferle
hancer-i bürrân-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 22).
[destüñe vir, -miş]

Küy-veş meydânda gâltân itmege
serin / Kâm-kârâ destüñe virmiş
Hudâ çevgân-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 24).
[destüñe vir, -miş]

destür-ı 'adâlet-düstür: Adalet ilkeli
izin, müsaade.

Âşaf-ı munşif ü **destür-ı 'adâlet-
düstür** / 'umde'd-devlet ved'dîn
zahiril-islâm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 32, Beyit 9). [destür-ı
'adâlet-düstür,]

destür-ı makbûl-i şehen-şâh: Şahlar
şahının kabul olunmuş izinleri.

Sehâ vü cüd kânı Mîr Yahyâ /
K'odur **destür-ı makbûl-i şehen-
şâh** (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4,
Beyit 1). [destür-ı makbûl-i şehen-
şâh,]

dest-yâr: Elden tutan, yardımcı.

Merhamet halk-ı cihân hakkında
kâruñdur senüñ / Gam yime 'avn-i
İlâhî **dest-yâruñdur** senüñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 22).
[dest-yâruñdur, -uñ, -dur]

devâ: Ar. ilâç -çare, derman-.

Getür nûş idelüm sâkî şarâb-ı şâhı
şerbetdür / Degüldür andan özge
derd-i endüha **devâ** peydâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5).
[devâ,]

devâ: Çare, derman.

Cihânda var-iken derdüñ gerekmez
baña dermânı / Tabîbüm derd-
mende derdden zîrâ **devâ** yegdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit
4). [devâ,]

Câna derdüñ senüñ **devâ** mı degül /
Dile renc-i gamuñ şifâ mı degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 1). [devâ,]

Derd-i 'İşk ile cihân içre olanlar
nâ-tüvân / Bulmayup dünyâda bu
derdüñ **devâsın** bî-gümân (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 7).
[devâsın, -sın]

devā iste: Derde çare istemek.

Ger devā isterseñ olma derdden
Fazlî cüdā / Rāhat isterseñ belāya
mübtelā ol iy gönül (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [devā
iste, -r, -señ]

devā it: Deva etmek, çare olmak.

Haste-i 'İşkām benüm derdüme
dermān eylegil / Mümkün ise ger
ṭabībā hasteye itmek devā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2).
[devā it, -mek]

Sen gidelden derd-i hicrān ile dil
bīmār-idi / Hamdū-lillāh kim ṭabīb-
i vuşlatuñ itdi devā (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 3, Beyit 4). [devā it, -
di]

devām: Sürüp gitme, sürme, devam
etme.

Hak Te'ālā eylesün 'ömrüñ mezîd /
Devletüñe dāyimā virsün **devām**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit
16). [devām,]

devām-ı devlet: Saltanatın devamı;
mutluluğun, saadetin devamı.

Çü vaşf u medhine ḥad yok hemān
odur ūlā / Devām-ı devlete dāyim
idesin da'vāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 39). [devām-ı
devlet, -i, -n, -e]

Du'āya el açā ger el devām-ı
devletüñe / Qabül-i Ḥazret ider ol
du'āyı istiḳbāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 25). [devām-ı
devlet, -üñ, -e]

devāt: Divit, içine mürekkep konan
ufak hokka, kap.

Qan ile yazmağa himmet nāmesini
eyledüm / Kirpigümden ḥāme idüp
çeşm-i ḥününüm **devāt** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [devāt,
]

devāt: Divit, içine mürekkep konan
ufak hokka, kap 2. zihin.

Nāmeye esrārumı keşf eyleyem
derdüm **devāt** / Qaldı cānā ağzına
barmaq koyup ḥayrān aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3).
[devāt,]

devāt ol: Divit, mürekkep olmak 2.
Kararmak (Gecenin karanlığı).

Hisāb olınmaya el-ḥaḳ şeh itdügi
qurbān / Zemīn şahīfe şecer ḥāme
çerḥ olursa devāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 13).
[devāt ol, -ur, -sa]

devlet: Baht, talih, büyük saadet, kut,
büyük mutluluk; kudret (bkz.ikbāl).

Hak Te'ālā eylesün 'ömrüñ mezîd /
Devletüñe dāyimā virsün devām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit
16). [devletüñe, -ü, -ñ, -e]

devlet: Baht, talih.

Fazliyā ayakda qaldum virmedi el
devletüm / Yā İlāhī sen ḥalāş it bu
belālardan beni (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 3, Beyit 10). [devletüm, -
üm]

Başuma gün toğdı el-ḥaḳ **devletüm** geldi yine / Devlet-ile tā ki geldüñ eyledüñ ‘arż-ı likā’ (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 3). [devletüm, -üm]

devlet: Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.

Andadur her gün benüm peyk-i ḥayālüm şāma dek / Kankı menzilden ki ol **devletlü** sultānum gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [devletlü, -lü]

Devlet isterseñ bu ‘ālem **devletinden** fāriğ ol / Bā-nevā olmaḳ dilerseñ bî-nevā ol iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [devletinden, -i, -ñ, -den]

Degül mi **devlete** dāll iy kerīm kim bir bir / Gelür işigüñe dünyānuñ ehl-i ‘irfānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 21). [devlete, -e]

Ḥaḳ Te‘ālā şeref ü **devletin** eفزün itsün / Nice kim devr ide ‘ālemde şühür u a‘vām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 31). [devletin, -iñ]

Gitdi **devletlü** begden ayrıldıḳ / Kullarına bu nice nekbetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 22). [devletlü, -lü]

devlet: Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.

Ḥaḳ Te‘ālā cümle maḳşūduñ müyesser eyleyüp / **Devletüñ** olsun ziyāde ‘ömr-i cāvidānla (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [devletüñ, -üñ]

Yine şād ol gönül ḥayr oldı kārūñ **devletüñ** geldi / Zāhîrūñ mesnedüñ ya‘nî o ‘ālî-rütbetüñ geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1). [devletüñ, -üñ]

PādiŞāh itdüñ gedā iken bi-ḥaḳḳın Kird-gār / Kullaruñuñ her biri **devletde** Cemşîd-iḳtidār (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 27). [devletde, -de]

‘Ömrüñi kâ’im hemîse dā’im itsün **devletüñ** / Zikrūñi ḥayr eyleyüp ḥaccuñ ḳabül itsün Ḥudā (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 6). [devletüñ, -üñ]

devlet: Devlet, makam || mutluluk, talih.

Başuma gün toğdı el-ḥaḳ devletüm geldi yine / **Devlet-ile** tā ki geldüñ eyledüñ ‘arż-ı likā’ (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 3). [devlet-ile, -ile]

devlet: Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.

Ber-ḳarār ol saltanat taḥtında **devletle** müdām / Milk-i nuşretde ḳarār itdükce tā sultān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 35). [devletle, -le]

Her murādın Ḥaḳ müyesser eyleyüb iḳbāl ile / **Devlet** ü ‘ömrü dıraḥtı dāyim olsun bār-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 27). [devlet,]

Muştafā Ḥān’a vezîr oldı yine **devletle** / ‘Adl ü dād ile bugün virmege dünyāya nizām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 11). [devletle, -le]

İy kerem kânı yine sâye şalup
devletle / Oldı teşrîf-i selâmuñla
cihân dâr-ı selam (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 15).
[devletle, -le]

Başında **devlet** ü şeref anuñ külâh-
idi / İrdi husûfa çerh-i melâhatde
mâh idi (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 5). [devlet,]

Yüz sürüp Fazlî semendi pâyına /
Devlet ile göricek ol serveri (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 7).
[devlet,]

Kanı o şeh ki **devlet** ü iqbâl ü qadr
ile / Olmışdı cümle hâş ile ‘âm içre
nâm-dâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 6). [devlet,]

devlet: Bağımsız idare olunan
hükümet ve ülke; yüksek mevki,
makam.

Şaklayup gülşen-i ‘ömrüñi şitâdan
Bâr / **Devletüñ** bağını ser-sebz ide
mânend-i cinân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 30).
[devletüñ, -üñ]

devlet: Bağımsız idare olunan
hükümet ve ülke; yüksek mevki,
makam; mutluluk, talih.

Fazlî gedâ-yı küyuñ olup hâke yüz
sürer / Şanma bu **devleti** dahı bir
pâdişâ sürer (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 74, Beyit 5). [devleti, -i]

devlet: 1. Belli bir toprakta bir
hükümet idâresi altında teşkilâtlanmış
bulunan bağımsız siyâsî topluluk,
milletin hukûkî şahsiyet kazanmış şekli

2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe,
büyük mevki ve makam.

Hâzret-i Sultân Süleymân
devletinde gerçi kim / Leşkerüñ
her şaffı şaf-derlerle birdür ser-te-
ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 20). [devletinde, -i, -n, -de]

devlet: Devlet. 2. Sultan.

Başum kesüp o **devletüm** eylerse
pây-mâl / Devlet konar başuma
benüm ulu pâyedür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2).
[devletüm, -üm]

devlet: Saltanat, hüküm sürülen
topraklar; mutluluk, saadet; kut, talih;
devir, zaman.

Devletünde Pād-şahum şād u
hurrem her kişi / İrişen aña
feleklerden felâketdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 28).
[devletünde, -üñ, -de]

devlet: Baht, talih, büyük saadet,
büyük mutluluk.

İltür işini başa virür aña **devlet** el /
Her kim ki pâyüña yüzini dāyimā
sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74,
Beyit 4). [devlet,]

Devlet isterseñ bu ‘âlem
devletinden fāriğ ol / Bā-nevā
olmağ dilerseñ bī-nevā ol iy gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125,
Beyit 2). [devlet,]

Devlet ü iqbâl u nuşret fırsat u
şevket zafer / Turulur şaf şaf cemî‘i
cem‘ olup erkân-ı feth (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2).
[devlet,]

Haşr olunca **devlet** ü baht ile
oluben kām-rān / Dāyimā ol Āsaf-ı
maḳbūl şāh-ı baḥr ü ber (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 43).*
[devlet,]

Kemāl ü **devlet** ile çün tapuñ durur
ḥākān / Kuluñ da ḥüsn-i kelām ile
oldı ḥākānī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 32).* [devlet,]

Kemāl-i pîr olup **devlet** ile ol kāmīl
/ Kemāl-i kudretüñ olmaya hîç
noḳşanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 35).* [devlet,]

Bizümdür yümn-i İslām ile feth ü
nuşret ü **devlet** / Ne itdür surḥ-ı ser
kim eyleye da'vā-yı sultānī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 7).*
[devlet,]

Ḥuşuşā 'umde-i dünyā vü **devlet**
şāh-ı bā-şevket / Ki odur ḳadr ile
rükn-i a'zam ḳaşr-ı cihān-bānı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 17).* [devlet,]

Mihr-i ḥibr içre o tıfla virmek için
perverîş / Baht māderdür sa'adet
dāye vü **devlet** peder (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 5).*
[devlet,]

Her günüñ 'id ü giceñ **devlet** ile
ḳadr ola / Rûz u şeb ola müyesser
tapuña ni'met ü nān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 36).*
[devlet,]

Çâpük-süvār-ı 'arşa-i iḳbāl odur
bugün / Olsun hemîşe **devlet** ü baht
ile pây-dār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 23).* [devlet,]

İns ü cînni rām ḳılmış ḥükmüñe
luṭf-ı Ḥudā / Allah Allah bu ne

devlet bu ne ḳudretdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 23).* [devlet,]

İy kerem-kānı mürüvvet ma'deni
luṭf it buyur / Pāyuña yüz sürmege
başumda **devlet** var mıdır (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 1).*
[devlet,]

devlet: Baht, talih, büyük saadet,
erişilmez mutluluk.

Ḳanı ol **devlet** ki bir tîr urasın şāhā
baña / Döne döne şevḳ ile cānum
virem naḥçîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3).* [devlet,]

Ḳanı **devlet** iy perî bāb-ı sa'adet
açılup / Ḥāneñ içinde görem peydā
beni tenhā seni (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3).* [devlet,]

Devlet ile geçdi taht-ı nuşrete
sultān-ı feth / 'Arşa-i iḳbālde tırdı
yine dîvān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1).*
[devlet,]

Merḥabā eylemedüñ virmedi
devlet baña el / Āh kim derd ü ḡam
u ḡuşşada oldum pā-māl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 18).*
[devlet,]

devlet: Ar. devlet, büyük mutluluk;
zenginlik; baht, talih; mevki.

Dāyimā olsun saña Bārî naşîr ü
hem mu'în / Feth ü nuşret hem-
'inān u 'izz ü **devlet** hem-nişîn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 2).* [devlet,]

devlet: Devlet, saltanat. 2. Şans, talih, baht, kısmet.

Geldi Fazlî-i du‘â-gû kapuña /
Devlete eyler du‘âlar şubh u şâm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 13). [devlete, -e]

devlet ol: Devlet, baht, mutluluk sahibi olma.

Ne devlet ola ‘aceb bundan ilerü
kişiye / Ki ola ‘âlim-i sırr-ı kelâm-ı
Hayy ü Qadîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 10). [devlet ol, -a]

devlet ü ikbâl: Zenginlik ve baht, şans.

Hak Te‘âlâ devlet ü ikbâlin efzûn
eylesün / Düşmen-i bed-hvâhınuñ
hâlin diğer-gün eylesün (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 17). [devlet ü ikbâl, -in]

devlet ü ikbâl: Mutluluk ve saadet.

O niyyet üzre kim bî-şekk gâzâ-yı
ekber olmışdur / Çekildi **devlet ü
ikbâl** ile râyât-ı ‘Osmânî (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 15).
[devlet ü ikbâl,]

Yâ İlâhî sen ‘inâyet kıl aña ‘ömr-i
tavîl / **Devlet ü ikbâl** ü iclâl ile
olsun nâm-ver (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 19, Beyit 24). [devlet ü
ikbâl,]

devlet ü ‘izzet: Dünyevî makam ve mevki.

Gâfil olma gözüñ aç devlet ü
‘izzetle bugün / Sûr ider sûr-ı
cihânda yine sultân-ı cihan (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 4).
[devlet ü ‘izzet, -le]

devlet ü kadr: İktidar ve değer.

Bir Şâh-idi ki **devlet ü kadr** ile bî-
gümân / Olmışdı nâm-ı nîki cihân
içre dâstân (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 9). [devlet ü
kadr,]

devleti: Saltanat, hakimiyet;
şehzadelik.

Sözün tatvîl idüp Fazlî igende
virme taşdî‘i / Du‘â-yı **devletine**
kıl hemânâ feth-i destânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 48).
[devletine, -i, -n, -e]

devlet-i dünyâ: Dünya saadeti, baht.

Bezm-i gamda sâki-i devrânı
maḥrem şandılar / Bir dem iken
devlet-i dünyâyı bir dem şandılar
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 2). [devlet-i dünyâ, -y, -ı]

devlet-i mahmūd u ayâz: Sultan
Mahmud ve kölesi Ayaz'ın mutluluğu,
bahtı.

Muştafâ Hân ki işiginde
müyesserdür anuñ / Eñ kemîn
bendesine **devlet-i Maḥmūd u
Ayâz** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 17). [devlet-i mahmūd u
ayâz,]

devr: Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.

Gül-i ter **devridür** sâkî getir kanı
mey-i hamrâ / Nice bir zâhid-i
yâbis mizâcıyla kuru gavgâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1).
[devridür, -i, -dür]

Umma kim devrân ile yâr ola ol
meh-rû saña / Kimseler görmüş
degüldür hîç **devrândan** vefâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4).
[devrândan, -ân, -dan]

Ruğlarıñ **devrinde** dil itmez
lebûnden ictinâb / Bâdeden perhîz
vaqt-i gülde key düşvârdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3).
[devrinde, -i, -n, -de]

Devründe çıkdı her kişi kaşr-ı
murâdına / Dîvâr-ı milke sen urasın
nerdübân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 10). [devründe, -
üñ, -de]

Devründe bildi halk-ı cihân ‘adl
n’idüğün / Oldı ‘iyân zemânede
sırr-ı nihân-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 15).
[devründe, -üñ, -de]

Devrden bî-dâd u zulmi cümleten
dür eyledün / Fitneyi def’ eyleyüp
kaç’-ı ser ü sūr eyledüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 8).
[devrden, -den]

devr: Zaman.

İnlemez **devründe** bir kimse meger
meclisde ‘ūd / Kimseden yanıp
yakılmaz kimse lîk âteşde ‘ūd
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 16). [devründe, -üñ, -de]

devr: Devir, çağ.

Ter terâneyle gül-i ter **devridür**
sen ‘işret it / Zâhid-i huşk olma ter
düşse kuru gavgâlara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3).
[devridür, -i, -dür]

devr: Devir, çağ, zaman.

Devründe bir tabanca yimez kimse
kimseden / Deffâfdan meger ki def
iy kâm-rân-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 25).
[devründe, -üñ, -de]

Hâşılı **devründe** milk-i Rûm’ı
ma‘mūr eyledüñ / Âferîn iy iftihâr-ı
Âl-i ‘Osmân âferîn (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 10).
[devründe, -üñ, -de]

Hâşıl itdi cümle-i ‘âlem senüñ
devründe sūd / Şem’dür el-hağ
zebân üzre oda aldum şühūd (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 19).
[devründe, -üñ, -de]

devr eyle: Dönüp dolaşmak.

Bir esb idi ki ‘âlemi devr eyler yidi
cest / Bādî nazarda niteki fikr-i
ülû’n-nühâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 3). [devr eyle, -r]

devr eyle: Dönmek, dolaşmak.

Her zemân kuṭb-ı murâdı üzre devr
eyler felek / Zât-ı pākı merkez-i
devr-i sa‘âdetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 18).
[devr eyle, -r]

devr id: Dönmek, dolaşmak.

Meclisümde devr iden sāgar degül
senden cüdā / Kāse-i sırdur ki pür-
hün-ı dil-i bī-tābdur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [*devr
id, -en*]

Kuṭb-ı murādum üstine dönemedün
yıkıl yıkıl / İy başum üzre devr
iden çerh-i felek misin nesin (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2*).
[*devr id, -en*]

Devr ider 'arşa-i kadrine nihāyet
bulımaz / Kūy-ı çerh olalı çevgān
kaderden ğaltān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 20*). [*devr
id, -er*]

Hak Te'ālā şeref ü devletin efzūn
itsün / Nice kim devr ide 'ālemde
şühūr u a'vām (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 32, Beyit 31*). [*devr id, -e*]

Sāgar-ı māh gibi devr idelüm āfākı
/ Gel qalender olalum terk-i diyār
eyleyelüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 6*). [*devr id, -
elüm*]

devr id: Dönüp dolaşmak, (kendi
etrafında) hareket etmek.

Rif'ati kaşrınıñ eṭrāfın anuñ peyk-i
hayāl / Haşre dek devr idemez āhir
olur ser-gerdān (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 22*). [*devr id, -e, -
mez*]

devran: (Ar.) Devir, çağ, dünya.

Umma kim **devrān** ile yār ola ol
meh-rū saña / Kimseler görmiş
degüldür hîç devrāndan vefā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*).
[*devrān,]*

Fazlî'ye şun cām-ı 'adli guşşadan
eyle ḫalāş / Yoḫsa **devrān** öldürür
zulm ü sitemden sākiyā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7*).
[*devrān,]*

devran: Felek, dünya || baht, talih.

'İd irişdi sürelüm 'ıyş ile
devrānımuṣı / Sākiyā ṭoldura şol
қан olacağı içelüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 10*).
[*devrānımuṣı, -ımuṣ, -ı*]

devran: Devir, zaman, çağ.

Қanı ol şeh ki nāmı velvele
şalmışdı **devrāna** / Şecā'atde nazîri
gelmedi hergiz bu meydāna (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit
1*). [*devrāna, -a*]

devran: Devir, çağ; zaman, süre.

Hezārān kerr ü ferr ü şevket ü
şavletle 'azm itdi / 'Adūnuñ basına
teng itmege қahr ile **devrānı** (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 19*).
[*devrānı, -ı*]

Dün gice cem'ıyyet-i yārānı añdum
ağladum / Anlaruñla sürdügüm
devrānı añdum ağladum (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
1*). [*devrānı, -ı*]

devran: 1) Felek. 2. (mec.) Kader,
tâlih, baht.

Derdā der-i dil-dādeden dūr eyledi
devrān beni / İy Fazlî bende
olmasun dergāh-ı sultāndan cüdā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit
5*). [*devrān,]*

Åh kim **devrân** ayırdı âşinâlardan
beni / Eyledi bîgâne zevk-ile
şafâlardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 3, Beyit 1). [*devrân*,]

devran: *Devir, felek, talih.*

Cihānuñ her günü ‘îd ü gicesi Qadr
olmuşdur / Gice gündüz şafâ ile
geçürseñ n’ola **devranı** (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 26*).
[*devranı*, -ı]

devrân id: *Dönmek, dolaş-, tavaf et-,
dolan-.*

Ne kadar tâze vü ser-sebz ise berg-i
‘ömrüñ / Zerd idüp pîre berâber
ider anı devrân (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 33, Beyit 17). [*devrân id*, -
er]

devrân-ı dehr: *Dünyanın zamanı.*

Devrân-ı dehr şunmasun ‘aks-i
murādumuz / Yazılmadan defâtir-i
makşûda adumuz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 6*).
[*devrân-ı dehr*,]

devren: *Zaman, çağ.*

Bu çerh-i bî-vefâ ne ‘aceb cünbiş
eyledi / **Devren** yeñildi ‘aksine mi
gerdiş eyledi (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Müseddes 2, Beyit 19). [*devren*,]

devr-i ‘adl: *Adalet devri, adalet
zamanı.*

Devr-i ‘adlinde huşûşâ şeh-i ‘âlî-
şānuñ / Çü na‘îm oldu nağam birle
cihān cümle ğanî (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 30, Beyit 12).
[*devr-i ‘adl*, -in, -de]

devr-i cū-dil: *Cömertlik devri.*

Keremden gerçi Hâtem dem ururdu
devr-i cū-dilde / Anuñ da defteri
tayy oldu nāmıdur hemān peydā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29*,
Beyit 60). [*devr-i cū-dil*, -de]

devr-i ihsân: *Lütuf ve ihsan dönemi.*

Mevsim-i ‘adlünde reste cümle kār
/ Devr-i ihsānuñda hāşıl her merām
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit
12*). [*devr-i ihsân*, -uñ, -da]

devr-i ‘işret: *İçki meclisi.*

Hamdū-lillāh kim dem-i şādī vü
behcetdür bugün / Vaqt-i ‘ıyş ü
rüz-ı şohbet devr-i ‘işretdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27*,
Beyit 1). [*devr-i ‘işret*, -dür]

devr-i şeh-i ‘ādil: *Adaletli padişahın
devri, zamanı.*

Zülfüñi ayaga şal devr-i şeh-i
‘ādildür / Başasın lāyık odur mekr
ü fesād u fitenî (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 30, Beyit 33). [*devr-i şeh-i
‘ādil*, -dür]

deycür eyle: *Karanlık etmek, yapmak.*

Çerāğ yakmağa sa’y eyle dār-ı
dünyāda / Dilerseñ eylemeye
ķabrüñi Hudā deycür (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6*). [*deycür
eyle*, -me, -y, -e]

deyr: Kilise, manastır. 2. Dünya.

Ğamuñ **deyrinde** bir ƙalıp durur
bī-cān benüm cismüm / Ceres gibi
cihānda deprenür ancak zebānum
var (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 87,
Beyit 2). [deyrinde, -i, -n, -de]

deyr-i cihān: Dünya kilisesi. 2.
Dünya.

İy şanem deyr-i cihānda zülfüñüñ
sevdāların / Başuma alduğımı ‘ayb
itme kim başuñda var (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 64, Beyit 2). [deyr-i
cihān, -da]

deyr-i hālī: Dertsiz kilise.

Deyr-i hālīdür cihān biz naƙşına
aldanmazuz / Meylümüz yok şürete
iy Fazlī ma‘nāsındayuz (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 8, Beyit 32). [deyr-i
hālī,]

di: Söylemek.

Zevraƙ-ı cāmla geç **dirim** ğamdan
dāyim / Baħr-i aħbarda hilāl olduğı
bu fülk mişāl (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 20, Beyit 9). [dirim, -r, -im
]

Vardı hevāya ħırmen-i şabr u ƙarār
ħayf / Zılm itdi rüz-gār **diyin** rüz-
gār ħayf (Kara Fazlī Dīvānı,
Müseddes 2, Beyit 2). [diyin, -y, -in
]

di: 1. Demek, söylemek.

‘İd-i vaşlumda **dimiş** ‘uşşāƙı
ƙurbān eylerem / Bu söz için

olmaludur dōstlar ƙurbān aña
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 8, Beyit
4). [dimiş, -miş]

Ƙāmet ü zülf ü dehānuñ
görmeyelden iy perī / Girmisem bir
şürete gören **dimez** ādem baña
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 11, Beyit
4). [dimez, -mez]

Ululadı beni itüm **didi** o sultānum /
Yeter cihānda be Fazlī bu ihtirām
baña (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 13,
Beyit 5). [didi, -di]

Öldürem **didüĝine** inanma iy dil
ĝamzesi / Bu meşeldür çünkü
gelmez tıĝ-ı bürrāndan vefā (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 16, Beyit 3).
[didüĝine, -düĝ, -i, -n, -e]

‘Ahd-i cevritmişdi dün itdi vefā ol
şeh bugün / Kim dūrur gelmez
diyen ‘ālemde cānāndan vefā
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 16, Beyit
2). [diyen, -y, -en]

Zemm idersin ‘aşıƙ-ı dīvāneyi her-
dem / Vā‘izā billāh niçün **disün**
kişi uşlu saña (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 27, Beyit 4). [disün, -sün]

Didi Fazlī şaçuña ‘ömr-i dırāz /
Tevvelallāhu ‘ömrü ebedā (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 7).
[didi, -di]

Göñlüme ne bend eylese ol Şāh
revādur / Kim **didi** aña kākül-i dil-
bende tolaşa (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 35, Beyit 4). [didi, -di]

Fazlī rāhuñda elif-veş toĝru olduğı
içün / Başumuñ üstinde yirüñ var
didi iƙbāl aña (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 37, Beyit 5). [didi, -di]

Başını ƙaťeyleseñ zülfüñ gibi iy
dil-rübā / Lā **dimez** miskin durur
göñlüm benüm ƙaťā saña (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1).
[dimez, -mez]

Ben haste-dile leblerüñ emdür
didüm ol yâr / Şunup lebin ağzuma
didî dişleme ammâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2).* [didi, -
di]

Ben haste-dile leblerüñ emdür
didüm ol yâr / Şunup lebin ağzuma
didi dişleme ammâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2).* [didüm,
-düm]

Fazlî'nüñ yârân şorarsa hâlin iy dil
diyesin / Güşe-i mey-hânede
düşmiş yatur evkâr mest (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5).*
[diyesin, -ye, -sin]

Dirseñ ki şafâ ile ola şafvete bâ'is /
Kıl şüfi şafâ ile yine toluyı sâlis
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit
1).* [dirseñ, -r, -se, -ñ]

Seyle viridi hün-ı 'aşık küyuñı şol
resme kim / **Dir** görenler ne
'alâmetdür ki gögden kan yağar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit
2).* [dir, -r]

Dir şerâr-ı âhumı iy Fazlî küyuñda
gören / Ne günâh itdüñ ki gögden
âteş-i süzân yağar (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 59, Beyit 7).* [dir, -r
]

Dil 'aceb mi sen lebi cân-bahşâ
'İsî'dür **disem** / Ağız açsañ güft ü
güya leblerüñden cân yağar (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3).*
[disem, -se, -m]

Muḥayyel şi'rini cânâ belünle vaşf-
ı zülfünde / Görenler **didî** haḳ bu
Fazlî gâyet ince şâ'irdür (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5).*
[didi, -di]

Olsun ğam ile Fazlî sezâdur
dimedüm mi / Her kim ki sever
hübları maġbûn olacaḳdur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5).*
[dimedüm, -me, -dü, -m]

Ḳo şalayın boynuña ḳolum nihâyet
diyeler / Boynına bir şâh altundan
hamâyıl bağlamış (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1).*
[diyeler, -y, -e, -ler]

İy perî diyü raḳîbi görüp âdem
didügüm / Şanma kim vech-i şahîḥ
üzre ola añla naḳtîz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 3).*
[didügüm, -düg, -üm]

Her ḳadeḥ kim çekerüm ulu güneḥ
dırsın şerr / Merḥamet kıl nice bir
bunca günâhı çekelüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4).*
[dırsın, -rsin]

Bâd-ı şabâya zülfî peyâmın getir
didüm / Güldi getürdi başuma
sevdâ haberlerin (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3).*
[didüm, -düm]

Görinen ḳaşlar mıdur yârâ 'aceb
yara didüm / **Didi** irmez 'aḳluñ iy
miskîn oralara (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 134, Beyit 4).* [didi, -di]

Bir yir var imiş ğamlu varan şâd
gelürmiş / Toġrusını **di** Fazlî ki
mey-hâne degül mi (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5).* [di,]

Küh-ı Ḳâf olsa ğamuñ bârı çekem
lâ **diyemem** / Ger şikâf olsa tenüm
niteki küfî kāfî (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 139, Beyit 4).* [diyemem,]

Çünki nefsinı bilen Ḥaḳḳ'ı bilür
didî Resûl / Ne içün bilmege sa'y
itmeyesin iy cahil (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32).* [didi, -
di]

Yed-i ğassâlde meyyît gibi teslîm
ol aña / İhtiyârı ko tut emrini ne
kim kıl **dise** kıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 17). [dise, -se]

Didi şeh-zâdeleri sünnet idüp şâh-ı
cihân / Lüle-i la'lden aqıtsa
gerekdür mercân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 33). [didi,
-di]

Zer-bahşsın müselsel eger kim
disem n'ola / Zencîr-i zer aña saña
Nüşîrevân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 4).
[disem, -se, -m]

Çâr-sâledür velîkin bir nice sâl
evvelîn / Heft kisverde **didî** bir
dânedür ol verd-i ter (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 19). [didi,
-di]

Cüddan saña su'âl eyleseler
ihsânun / **Dir** cevâbında ne lâzım
aña billâh su'âl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 32). [dir, -r]

Lebûñ şeker **dir** idüm kılsa ger
şeker kelimât / Dönerdi kıddüñe
serv itse serv eger harekât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 26).
[dir, -r]

Ne **diyesin** ki du'adan yeg ola iy
dâ'î / 'Ale'l-ıhuşûş ola bu resme
Eymen-i evkât (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 40). [diyesin, -ye,
-sin]

Hiss itmege vücûdını key tîz-bîn
gerek / Şöyle nañîfdür ki **disem**
yokdur aşlı-vâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 9). [disem, -se, -m
]

Zîr-i dest oldu cihân Hüsrev'i yirde
gördi / Tırmışuz ditremege **didî**
kamu halk-ı cihân (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 26, Beyit 12). [didi,
-di]

Cümle-i şeh-zâdelerle Hâk virüp
'ömr-i dîrâz / **Diyeler** halk-ı cihân
her gün selâmetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 32).
[diyeler, -y, -e, -ler]

Taht oldu neşr tâc saña nazm **dir**
gören / Hâk saña tâc u taht-ı
müsellem hezâr bâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 35). [dir, -
r]

İşit kûsuñ şadâsın şimdilik nevbet
bizümdür **dir** / Zemân el virmiş
iken olma hâlî zevkden aşlâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 10).
[dir, -r]

İşiden cân ile öldür beni sevmezse
seni / **Diyesin** öldürürüm ger beni
cândan seveni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 32). [diyesin, -ye,
-sin]

Buldı evvelki makâmın yine bir
mîr-i kerîm / V'ey ne buldı yirini
didî havâş ile 'avâm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 6). [didi, -
di]

Her zemânda gül-i ma'nâyı görür
dir minķâr / Bâğ-ı nazm içre dili
bûlbûl-i mergûb-elhân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 31). [dir, -
r]

Egerçi 'ilm-i mûkerrem durur
'ale'l-ıtlâk / 'Ale'l-ıhuşûş ki 'ilm-i
şerîf **diyen** kavîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 9). [diyen,
-y, -en]

Râm eyledüm adına **diyüp** şî'r o
perînûñ / Çok kimse dimişler
benüm için bilür esmâ' (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1).
[diyüp, -y, -üp]

Ben didüm Rüstem'e murāduñ ne /
Döndi ol da murāda **did**i hemîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit
2). [didi, -di]

Didi kim olsa tatlu kısmından / Her
ne olursa lâ-'ale't-ta'yîn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 5).
[didi, -di]

Eger yeg diyene altın virürse /
Ulaşdursın yürüsün **diñ** hümāma
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit
8). [diñ, -ñ]

Fazliyā var iste bende yok **dimez**
virür hemān / Ol saḥāvet menba'ı
kim adı Muşlî Şāh'dur (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 22, Beyit 14).
[dimez, -mez]

İşidüp **did**i târîhini Fazlî / Şehe
Behrām-ı meh oldı siliḥ-dār sene
dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 2, Beyit 7). [didi, -di
]

Didi târîhin işidüp Fazlî / Ebed
olsun ziyāde zî-rif'at sene
dokuzyüzellidört (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 5, Beyit 11). [didi, -
di]

Kim dürür **dirseñ** ol kerîmü'ş-şān /
Ehl-i ikbāl ü şāhib-i devlet (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 6).
[dirseñ, -r, -se, -ñ]

Vefâtına **did**i târîḥ Fazlî / Yirin nūr
eylesün Allāh Cebbār sene
dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2). [didi, -di
]

Didi ervāḥ-ı kıuds tâbe serāhu /
Ce'al-Allāhu cennete mişvāḥ (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkid-bend 2, Beyit
10). [didi, -di]

di: Demek, söylemek.

İki bir **dimeyüp** cānā dokerler
kanımı her-dem / Meger kim tîrûñ
ile ittifākı zaḥmumuñ birdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4).
[dimeyüp, -me, -y, -üp]

Dirsüñ ki zaḥm-ı tîr-i ḡam irişmeye
dile / Var kimseye muḳābele itme
hedef gibi (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 152, Beyit 1). [dirsüñ, -r, -
sün]

Eger yeg **diyene** altın virürse /
Ulaşdursın yürüsün diñ hümāma
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit
8). [diyene, -y, -en, -e]

di: Demek, dile getirmek, söylemek.

Ki her kim **dirse** ol şî're nazîre /
Vire bî-minnet ol altını aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 5).
[dirse, -r, -se]

Yūsuf-ı ḡānî durur **dirsem** eger
ḡāyet muḡal / İy melāḡat taḡt-ḡāḡı
üzre sultānum Ḥasan (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 14, Beyit 6).
[dirsem, -r, -se, -m]

di: Demek, adlandırmak.

Ne yirde ki Mecnūn u Leylî **dinür** /
Kifāyetdür ol ya baña ya saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit
3). [dinür, -n, -ür]

di: ... diye adlandırmak, ... diye
vasıflandırmak.

Her ne dem Fazlî cemālūñ görse
ister vuşlatuñ / Kim şehir vaḡtinde
dirler müstecāb olur du'ā (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2).
[dirler, -r, -ler]

Oğ alsa destine ehl-i kubbür **dirler**
hep / Kemānuñ oğına ā'dā hemīse
kurbānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
14, Beyit 18). [dirler, -r, -ler]

İdüp tercîh o māhı cümlesinden
didiler baña / Güzeller dil-rübâlar
serveri a'lā 'Alî Bālî (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 13, Beyit 4).
[didiler, -di, -ler]

Dünyāda v'āhıretde 'ıvāzlar vire
Hudā / Fazlî **didükçe** hasret ile
halk dāyimā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Müseddes 2, Beyit 26). [didükçe, -
dükçe]

Dünyā **didükleri** ne 'aceb cān-
sitān imiş / Bî-rahm u bî-mürüvvet
emiş bî-amān imiş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 10).
[didükleri, -dük, -ler, -i]

Fazliyā şıdk ile **diyen** āmīn /
Dilegüm bu belādan ola emīn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkeb-bend 2,*
Beyit 70). [diyen, -(y), -en]

di: (cevaben) demek, söylemek.

Birūnumda dāğ u derūnumda gam /
Didüm hālî pinhān u peydā saña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit*
5). [didüm, -dū, -m]

Kākūline Fazliyā müşk-i Hıttā
didüm gice / Yine bir yüz qarasın
kıldum günāh oldu baña (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5).
[didüm, -dū, -m]

Her kim ki benüm gözlerümün
yaşını gördi / Bu çeşme **didi** āhiri
Ceyhūn olacaqdır (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [didi, -
di]

Bu şerāyit ki **didüm** cān ile gūş it
Fazlî / Ki budur cümle kemālāta
vesīle bilgil (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 7, Beyit 28). [didüm, -dū, -
m]

di: Demek, adlandırmak.

Cümle beyti al cāmuñ vaşfidur iy
lāle humār / Fazlî'nüñ bu şi'rine
dirsem 'aceb mi lāle-zār (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7).
[dirsem, -r, -se, -m]

di: Demek, söylemek.

Ne ola hāl 'aceb āhıretde
dimeyesin / Qanı 'ibādet-i Mevlā
nedür bu fışk u fücür (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17).
[dimeyesin, -me, -ye, -sin]

di: ... diye adlandırmak, ... diye
vasıflandırmak.

Sīne tablum eşk-i ceşşüm oldu vü
āhum sevā / Milk-i 'ışkuñ şāhıyam
dirsem n'ola ben bî-nevā (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1).
[dirsem, -r, -se, -m]

Tıfıldır gerçi henüz ammā ki
bahtıdır cüvān / Pîr ola **dirler**
kamu pîr ü cüvān şām u seher
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,*
Beyit 10). [dirler, -r, -ler]

di: (Cevaben) demek, söylemek.

Leylā'yı firdevs eyledüğünde zen-i
dünyā / Mecnūn işıdüp **didi** ki el-
leyletü hublā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Müfret 1, Beyit 1). [didi, -di]

di: ... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

‘Avāmdur **didügüñ** ehl-i fazla eyleme ta‘n / Tarîk-i Hâk’dan olar ola münharif hâşâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 10). [didügüñ, -düg, -(ü)n]

di: (cevaben) demek, söylemek.

Didüm ki yok mı cānā cevır ü cefāna gāyet / Didi ki cevrum ile cān viresin nihāyet (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [didüm, -düm]

di: Demek, dile getirmek, söylemek.

Nice kâfir **diyeyüm** ben gamze-i bed-mestüñe / Şefkati olmayanuñ çün olmaz imānı dürüst (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [diyeyüm, -ye, -yüm]

Ma‘cūna virme ‘akluñı şarf eyle bādeye / Uğrı **dinilse** zîra harāmîye hâk durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [dinilse, -n, -il, -se]

Dünye gamın ‘alef gibi gel yime ‘işret it **dirin** / Hîç kulak kabartmaduñ şüfi eşek misin nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [dirin, -r, -in]

Şi‘r **dimekte** benüm zerrece ‘aczüm yokdur / ‘Aciz olur mı şikâr almada hergiz cürre-bāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 32). [dimekte, -mek, -de]

di: Demek, söylemek.

Güzellerde olur **didümse** vefâ / O söz gayradur şanma şāhā saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [didümse, -dü, -m, -se]

di: Demek, açıklamak, izah etmek, söylemek.

Denîler cümle andan yeg **didiler** / Cihān içre eger a‘lā vü ednā (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 7). [didiler, -di, -ler]

di: "Demek", söylemek, ifade etmek.

Rāy-ı pür-nūrına hürşîd **dimek** olur idi / Zerre hürşîd-i münîr olmağa olsa imkân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 37). [dimek, -mek]

Nesîm-i luţfuñ eger nefh-i rūh eylemese / Revā olurdu **dimek** Meryem-i cihāna ‘aķîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 25). [dimek, -mek]

di: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Nice İskender-i Sānî **diyem** ben saña şāhā kim / Göreydi sen şehi olurdu İskender saña sānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 44). [diyem, -ye, -m]

Nice İskender-i Sānî **diyem** ben saña Şāhā kim / Göreydi sen şehi olurdu İskender saña sānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 31). [diyem, -ye, -m]

Gerçi kim var kuluñ kudreti biñ beyt **diyem** / Vaşf u medhūñde açup şevk ile şāhum deheni (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 22).
[diyem, -ye, -m]

di-: 1. Demek, söylemek.

Tîr-i hûn-rîzi dökem kanuñı **dirse**
Fazliyâ / İ'timâd itme aña ol
kandan u kandan vefâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [dirse, -
rse]

di-: Demek, söylemek.

Vaşf-ı lebinde Fazlî bu şi'ri ne hoş
didüñ / Bu resme ola şi'rde olunca
reng ü edâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 18, Beyit 5). [didüñ, -dü, -n]

Yâr eyvâ ile yandum o kamer iy
Fazlî / Leb-i şeftâlüsini **dimesi** bir
gün al ma (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 22, Beyit 5). [dimesi, -me, -
di]

İy firkatinde ol gülüñ hâli nedür
diyin baña / Hâli nolısar bülbülüñ
olsa gülistândan cüdâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [diyin, -
yin]

Teveccühüm sañadur mâ-sivâya lâ
dimişem / Olur mı mü'min olan
'âlem içre âbid-i Lât (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 27).
[dimişem, -miş, -(e)m]

di-: Demek, adlandırmak.

Ne vaşf idem şütür ü hücre sin ki
olmuşdur / O hücrenüñ çü şütür-
mesti halk-ı rab' u **dimen** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15).
[dimen, -me, -n]

di-: Demek, söylemek.

Bilseñ bize ne toğduğunu duhter-i
zerden / İy şüfi **dimezdüñ** sen aña
ümm-i habâ' is (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 46, Beyit 3). [dimezdüñ, -
mez, -dü, -ñ]

di-: Demek, açıklamak, izah etmek.

Cihānda 'âlim ü 'âmil o 'ilm ile
el'ân / 'Aceb kim ola **diriseñ** baña
o şân-ı kerîm (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 34, Beyit 12). [diriseñ, -r, -
isen]

di-: Demek, dile getirmek, söylemek.

Tek hemân gayr-ile yâr olmak
...eksik / Hâşa-lillâh **dimezem**
âteş-i hicrâne belâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5).
[dimezem, -mez, -em]

di-: Demek , söylemek.

Dögünüp her nakâre **dir** ne kara
günlere kalduk / Aña kim bu
temâşâdan bugün mahrûm ola hâşâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,*
Beyit 8). [dir, --r, -]

di-: Anlatmak, söylemek, ifade etmek.

Görüp Fazlî **didî** târîhin anuñ / Zihî
a'tâ vü ni'met bârek-Allah sene
dokuzyüzellialtı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Tarih 4, Beyit 7). [didi, --
di, -]

di-: "Demek, söylemek, anlatmak"
anlamına gelir.

Râm eyledüm adına diyüp şi'r o
perînüñ / Çok kimse **dimişler**

benüm içün bilür esmā' (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1).
[dimişler, --miş, --ler]

di-: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek"
anlamına gelir.

Dil milketine buldı zafer eyledi
ğâret / İy Fazlî anuñ-çün **didiler**
aña muzaffer (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 72, Beyit 5). [didiler, --di, --
ler]

Didiler şakın seni tutar cefâsı taşına
/ Geldi hep didükleri ben
mübtelânuñ başına (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1).
[didiler, --di, --ler]

Kamu yārān olup üstine anuñ /
Didiler herbiri bir şi'r-i garrā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit
6). [didiler, --di, --ler]

di-: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek"
anlamına gelir.

Sehv ile **didüm** müşg-i Hata kākül-
i yāre / Düşmiş İşidüp gice anı
sünbül-i tartar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 72, Beyit 4). [didüm, --dū, --
m]

Gördüm ki düzer 'askerini zülf-i
siyāhuñ / **Didüm** bu gice üstüme
şeb-hün olacaktı (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [didüm,
--dū, --m]

Görinen kaşlar mıdır yārā 'aceb
yara **didüm** / Didi irmez 'aqluñ iy
miskîn oralara (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 134, Beyit 4). [didüm, --dū, -
-m]

Simâtnı göricek ol büyük garrā
çöreklerle / **Didüm** bir âsümândur

kim pür itmiş mihr ü māh anı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 17). [didüm, --dū, --m]

İşidüp bu sözünü ol melik-i İstī-
demüñ / **Didüm** ol süre nedür ola
sebeb iy lebi cân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 32).
[didüm, --dū, --m]

Ben **didüm** Rüstem'e murāduñ ne /
Döndi ol da murāda didi hemîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit
2). [didüm, --dū, --m]

Ben **didüm** olmaz ise ol hâşıl /
Şekerüñ şerbeti dahı şîrîn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 7).
[didüm, --dū, --m]

di-: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek"
anlamına gelir.

Dimezem kim bu ten-i mürdeye
sen cânımsın / Cānumuñ cânı vü
cāndan ulu cānānumsın (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1).
[dimezem, --mez, --em]

di-: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek"
anlamına gelir.

Didüm ki yok mı cānā cevır ü
cefāna gāyet / **Didi** ki cevrum ile
cān viresin nihāyet (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [didi, -
-di, -]

Hürşid-i tāb-dār sipihr-i kehhālsin /
İdüp kâsem cemālūñe Hâk **didi**
Ve'q-đuhā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 3). [didi, --di, -]

Fazlî işitdüginde **did** du'ā vü tārîh
/ İclāl ü 'ömr bākî 'ilm ü edeb
müyesser sene dokuzyüzelliyedi

(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7). [didi, --di, -]

Didi târîhin beşâret eyleyüp / Aḥmedâ yümn-ile olduñ defterî sene dokuzyüzellidört (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 8). [didi, --di, -]

di-: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dil milkini feth eyledi bir şâh-ı muzaffer / Kim **dirler** anuñ nâm-ı şerîfine muzaffer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [dirler, --r, --ler]

Ḳutlu gün **dirler** meşeldür toğusından bellüdür / Her gören şâhib-sa'âdet olacağın ḥükm ider (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 14). [dirler, --r, --ler]

di-: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Eger bu meclise **dirseñ** nedür bādî nedür bâ'is / İdüp şeh-zâde-i a'zam Resûl'üñ sünnetin icrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 49). [dirseñ, -r, -se, -ñ]

Kim dürür **dirseñ** eger ol pâdişâh-ı 'âlemi / Dil-nevâzum ser-firâzum dilberüm nâzûk Memî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 2). [dirseñ, -r, -se, -ñ]

Kimdür ol **dirseñ** eger iy nâm-dâr / Gülsitân-ı devletüñ verd-i teri (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 4). [dirseñ, -r, -se, -ñ]

di-: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dimese nâmına Firdevsi eger Şeh-nâme / Şâh Maḥmûd cihân içre olur mıydı semer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 39). [dimese, -me, -se]

di-: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Fazliyâ ol ḥüsrev-i ḥüsne hevâ-dâr olmayup / Bir zene dil virdügi-y-çün er **dimez** Ferhâd'a dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5). [dimez, -mez]

di-: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zer gibi ḥâliş olam **dir** iseñ iy Fazlî eger / Ḳalbûñi pûte-i 'İşk içre erit hem-çü raşâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [dir, -r]

Has **dir** nihâyetî saña iy şûfî ehl-i 'İşk / Pâyûñ kerâmetiyle gerek rûy-ı âba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5). [dir, -r]

Sûr-nâlar nâle vü feryâd idüp **dir** dem-be-dem / Şimdilik nevbet bizümdür iy 'adû-yı bî-hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 11). [dir, -r]

Her naḳâre **dir** ne ḳara günlere ḳalduñ göre / Aç gözüñ eyler naḳâre gülleñi tîğ-ı zarar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 13). [dir, -r]

Bende Fazlî ki çerâğuñdur eyâ şem'-i kerem / Baḥtî şem'i uyanup şevḳle **dir** şubḥ ile şâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 26). [dir, -r]

Eger kimdür **dir** iseñ ol yüzi gül
ruhleri āli / Güzeller dil-rübālar
serveri a'lā 'Alī Bālī (Kara Fazlī
Dīvânı, Murabba 13, Beyit 2). [dir,
-r]

di-: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek"
anlamına gelir.

Rāy-ı ğarrādur **disem** ebrūña
rāyum rāstdur / Cümle ārā' ehli hep
kâ'il durur bu rālara (Kara Fazlī
Dīvânı, Gazel 133, Beyit 4).
[disem, -se, -m]

O meydān-ı vesī'a 'arşa-i maḥşer
disem lāyık / Ki cem' olmuş kamu
anda cihānuñ insi vü cānı (Kara
Fazlī Dīvânı, Kaside 12, Beyit 5).
[disem, -se, -m]

Sür'atde 'ömr **disem** eger aña yiri
durur / Kim 'ömr gibi geçdi
cihāndan bulup fenā (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 22, Beyit 11).
[disem, -se, -m]

Ḳadri şeh-bāz anuñ beyza gibi
eflākı / Ḳanadı altına almış **disem**
olmaya yalan (Kara Fazlī Dīvânı,
Kaside 33, Beyit 26). [disem, -se, -
m]

Tā ki **disem** haşr olunca eyleyüp
vird-i zebān / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-
i 'Osmān āferīn (Kara Fazlī
Dīvânı, Muaşşer 1, Beyit 35).
[disem, -se, -m]

di-: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek"
anlamına gelir.

Pür idem vaşf-ı medihūñle tokuz
eṭbākı / Baña bir kerre eger kim
diyesin medhūmi yaz (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 21, Beyit 30).
[diyesin, -(y)e, -sin]

di-: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek"
anlamına gelir.

Mānend-i murğ bāl açup uçardı
yürise / Bir berķ-seyr idi n'ola
dirsem Burāk aña (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 22, Beyit 9).
[dirsem, -r, -se, -m]

di-: "Söylemek, anlatmak, ifade etmek"
anlamına gelir.

Yetīm odur ki ola 'ilm ü fazldan
maḥrūm / **Dimeñ** ki bī-peder olan
cihānda ola yetīm (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 34, Beyit 5).
[dimeñ, -me, -ñ]

dībā: Dallı çiçekli bir cins ipek kumaş.

Tarīķince iderler bir hūner izhārına
gūşış / K'alup in'ām u iḥsānı
geyeler ḥil'at u **dībā** (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 29, Beyit 64). [dībā,
]

dībā: Eskiden çok makbul tutulan,
genellikle desenli, ağır dokuma ipekli
kumaş, bir nevi canfes.

'Āriyetdür çün libās-ı 'ār 'ārī
olmuşuz / Ne 'abāsın isterüz
dehrūñ ne **dībāsındayuz** (Kara
Fazlī Dīvânı, Kaside 8, Beyit 8).
[dībāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz]

Setr içün zāhid bize bir pāre köhne
şāl bas / Hūvāce-i dehrūñ ne kālā vü
ne **dībāsındayuz** (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 8, Beyit 30).
[dībāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz]

dīdār: 1. Rü'yet-i cemat. 2. Hüsn ile

görünme, zuhûr-ı cemâl. 3. Güzel yüz, çehre-i hûb. 4. Cenabıhakk'ın cennette müminlere mev'ud olan manevî görünüşü.

Dîdârını dil-dâruñ iden kimse temâşâ / İy şûfî cinân bâğına meyl eyleye hâşâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [*dîdârını, -ı, -n, -ı*]

dîdâr: *Yüz, çehre; sevgilinin yüzü.*

İki 'âlemde bir **dîdâre** hayrân 'âşık-ı pâkum / Yeter gül-zâr-ı hüsnuñ bâğ-ı 'âlemden ferâğum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [*dîdâre, -e*]

dîdâr: 1. Yüz, güzel yüz, çehre. 2. Görünüş, tecellî. 3. tasavvuf. Cenâbıhakk'ın müminlere vâdettiği görünüşü, tecellîsi.

İki 'âlemde hemân **dîdârdur** maşûdumuz / Ne cehennem bîmi ne cennet temennâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11). [*dîdârdur,]*

İtdi zuhûr şüret-i pâkuñda fazl-ı Hâk / 'Arz eyledüñ cihâna çü **dîdâr** Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5). [*dîdâr,]*

dîdâr: *Güzel yüz 2. Sevgili.*

Dîdâra karşı durabilir misin iy gönül / İştmedik mi Tûr'la Mûsâ haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [*dîdâra, -a*]

dîdâr-ı yâr: *Sevgilinin yüzü.*

Rûz-ı evvelde görüp dîdâr-ı yâri 'ayn-ı cân / 'İşk-ı dîdâr ile cûşân u hurûşân her zamân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 1). [*dîdâr-ı yâr, -ı*]

dîde: *Göz.*

Ekşik olmaz düşeli hicrûñe her cânibden / Dile gam **dîdeye** nem cisme elem cânê belâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [*dîdeye, -ye*]

dîde: *Görme organı, göz, çeşm.*

Yâ herbiri meger ki remed **dîde** dîdedür / Qanlar döker çü dîde-i 'uşşâk-ı eşk-bâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 14). [*dîde,]*

dîde: *Göz.*

Hâk-ı der-i lûtfuñla kamu **dîde** mukahhal / Dâğ-ı gam-ı 'ışkuñla kamu çihre müvessem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 2). [*dîde,]*

Yâ herbiri meger ki remed dîde **dîdedür** / Qanlar döker çü dîde-i 'uşşâk-ı eşk-bâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 14). [*dîdedür, -dür*]

dîde: *Görme organı: göz, çeşm, ayn.*

Qâdir olsam tende yüz biñ **dîde** peydâ eylesem / Hüsnuñi anuñla her lahza temâşâ eylesem (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1). [*dîde,]*

dîde: *(Âşığın) gözü.*

Olalı zülf ü ruḥuñ dūr **dīdeden** iy
meh / Beyāz şubḥ ile birdür sevād-ı
şām baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2*). [*dīdeden, -den*]

dīde-i ‘āşık: Aşığın gözü.

Ḳanlu yaş ile pūr olmuş **dīde-i ‘āşık** gibi / Bezm-i ḡamda Fazliyā
peymāneler gördüñ mi hīç (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7*). [*dīde-i ‘āşık,*]

Al geymiş **dīde-i ‘āşık** gibi ol
ḡamze-kār / Ṭurfatü'l-‘ayn içre ger
ḳanlar dökerse vechi-vār (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1*). [*dīde-i ‘āşık,*]

dīde-i a‘yân: Hakikati gören göz. 2.
[*tas.*] Hakk'ın zâtının ve hakikatinin
dünyada surete bürünmüş olan
şekilleri / mahlukat.

Cihānı pertev-i rāyuñ ger itmese
rūşen / Ṭutardı dīde-i a‘yānı perde-i
zulemāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 23*). [*dīde-i a‘yân, -ı*]

dīde-i baht: Baht, talih gözü.

Dīde-i bahtuñ bīdār eylesün /
Dāyimā ol Ḥayy ü Bāḳī Lā-Yenām
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 15*). [*dīde-i baht, -uñ, -ı*]

dīde-i bīdār: Uyanık, uykusuz göz.

Her gice mātemüñde revā ḳanlar
aḡlasa / Tā şubḥ olunca **dīde-i bīdār**
Yā Ḥüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14*). [*dīde-i bīdār,*]

dīde-i ezhār: Çiçeklerin gözleri.

Mīl-i ḥūrşīdle bir sürme-i nūrānı
çeküp / Eyledi dīde-i ezhārı
münevver nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 5*). [*dīde-i ezhār, -ı*]

dīde-i giryān: Ağlayan göz, yaşlı göz.

Sırr-ı ‘İşkı ‘āleme fāş eyledi /
Dīde-i giryān elinden el-ḡıyās
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3*). [*dīde-i giryān,*]

dīde-i ‘ibret: İbret alan göz, ibret
gözü.

Dīde-i ‘ibret ile sūre-i Yāsīn’de
yürü / Āyet-i Kün fe-yekūn’ı okıyup
eyle nazar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 9*). [*dīde-i ‘ibret,*]

dīde-i ikbāl: Saadet gözü.

Uyandı **dīde-i ikbāl** baht-ı ḥvāb-
ālūd / Yüzine āb saçup keff-i cūd-ı
Raḥmānī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 4*). [*dīde-i ikbāl,*]

dīde-i ‘uşşāk: Aşıkların gözü.

Ḳāmetüñ tūbā durur kūyuñ behişt /
Dīde-i ‘uşşākdur anda hıyāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4*). [*dīde-i ‘uşşāk, -dur*]

dīde-i ‘uşşāk-ı eşk-bār: Çok ağlayan
aşıkların gözleri.

Yā herbiri meger ki remed dīde
dīdedür / Ḳanlar döker çü **dīde-i**

‘uṣṣāk-ı eşk-bār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 14). [dîde-i ‘uṣṣāk-ı eşk-bār,]

didî kim: Dedi ki.

Hücreme geldi benüm bir melek-i sidre-serîr / **Didî kim** başuña gün toğdı tır iy bî-sāmān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 3). [didi kim,]

didük: Demek, söylemek 2. ... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Didiler şakın seni tutar cefâsı taşına / Geldi hep **didükleri** ben mübtelânun başına (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [didükleri, -leri]

diger-gün: Başka bir biçime girmiş, değişmiş, başkalaşmış.

Dirîgâ rûzgâr itdi o hüsñ ü hulkı **diger-gün** / Meded begler meded zulm oldı gâyet Muṣṭafâ Hân’a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 10). [diger-gün,]

diger-gün eyle: Dağıtıp değiştirmek.

Kanlı yaşım çihre-i zerdümi gül-gün eyledi / Miḥnet-i ‘ışkuñ benüm hâlüm diger-gün eyledi (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 7). [diger-gün eyle, -di]

Hâk Te‘âlâ devlet ü ikbâlin efzün eylesün / Düşmen-i bed-hvâhınun hâlin diger-gün eylesün (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 17). [diger-gün eyle, -sün]

diger-gün eyle: Değiştirmek, bambaşka bir hâle sokmak.

Bu iki miḥnet benüm hâlüm diger-gün eyledi / Kimse yâ Rab olmasun yâr u diyârından cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4). [diger-gün eyle, -di]

dihkân-ı felek: Feleğin çiftçisi.

Meh-i nevden ele dâs aldı çü **dihkân-ı felek** / İrdi vaqt-i direv-i mezra‘-ı endüh u melâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 11). [dihkân-ı felek,]

Yine güller açılıp kaldı yirinde diken / Bozdı **dihkân-ı felek** bağ kurutdı çemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 1). [dihkân-ı felek,]

dik: Dikmek.

Şâh-ı ‘ışkam çerḥa **dikdüm** dūd-ı âhumdan ‘alem / ‘Âlem-i ‘ışk içre oldum ‘ışk ile şâhum ‘alem (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 13). [dikdüm, -dū, -m]

dik: Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.

Umaram **dikmelerine** irişe neşv ü nemâ / Olalar tâze vü ter bağ-ı ‘aṭasında müdâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 29). [dikmelerine, -me, -leri, -n, -e]

dik: Yerleştirmek.

Kimsenüñ iy tîr-i dilber katline göz
dikmeñiz / Sîneye **dik** tîrûñi olsun
cihânda dikmeñiz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [dik,]

dik: (Bir şeyi) Dikine duracak şekilde
yere koyup yerleştirmek.

Bir şehir-gâh meger hüsrev-i
çārüm-eyvân / Sûr-ı eflâkda **dikdi**
'alem-i nûr-efşân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 1). [dikdi,
-di]

diken: Bazı nebatatta bulunan sivri ve
batan iğne.

Gül-i bî-hâr iken ol gönce cihân
bâğında / **Dikenin** gözine şok görür
iseñ gül dikenini (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 27). [dikenin, -iñ]

diken: Diken.

Yine güller açılıp kaldı yirinde
dikeni / Bozdu dihkân-ı felek bâğı
kurutdı çemeni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 1). [dikenin, -i]

diken: Bazı bitkilerde bulunan ucu
sivri, sert, batıcı çıkıntı.

Bülbülüñ şıklığı diñdi vü huzûr
uçdı / Gördi kim gül açılıp gözine
girdi **dikeni** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 6). [dikenin, -i]

Gül-i bî-hâr iken ol gönce cihân
bâğında / Dikenin gözine şok görür
iseñ gül **dikeni** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 27). [dikenin, -i]

dikme: Bir şeyi bir yere yerleştirmek.

Kimsenüñ iy tîr-i dilber katline göz
dikmeñiz / Sîneye dik tîrûñi olsun
cihânda **dikmeñiz** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4).
[dikmeñiz, -ñiz]

dil: Gönül.

Cân ile **dildür** cihânda varı yoğı
bendeñüñ / Cümlesi olsun senüñ
yoluña sultānum fedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [dildür,
-dür]

Cāna derdün senün devā mı degül /
Dile renc-i gamuñ şifā mı degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 1). [dile, -e]

dil: Dil, lisan. Konuşma dili.

Sensin iy şeh bu mü'eyyed yed ü
'ādil **dille** / Hüsrev-i kân-ı kerem
pādişeh-i bahır-nevāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 28). [dille,
-le]

dil: Konuşma ve tat alma organı: dil.

Bu sūr-ı pür-sürür u zevk-bağışuñ
vaşfin eylerken / **Dilüme** geldi
medh-i şāhda bu maṭla'-ı şānī
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 36). [dilüme, -üm, -e]

dil: Gönül 2. organ olan dil.

Nā-gehān ben de varup bāğa bu
hālī gördüm / Anda bu maṭla'-ı
ğarrā **dilüme** geldi hemān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 15).
[dilüme, -üm, -e]

dil: (دِل) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Kūyın toköz tolan yūri iy **dil** o
bāba baş / Rif'atde pāyuñı bu toköz
kat kıbāba baş (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 105, Beyit 1). [dil,]

Var iken dendān u lā'lüñ aña itmez
ārzū / İtse **dil** gavvāsını deryā dūr ü
mercāna ğarķ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 112, Beyit 4). [dil,]

Tîġuñla her kaçan qalemüñ eyleseñ
tırāş / **Dil** tîġ-ı reşk ile qalem-āsā
olur figār (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 24, Beyit 30). [dil,]

Şerm-i rāyuñ ile ruḥ 'ayn olur çün
dil nūn / Bār-ı qahruñ ile **dil** kāf
olur çün ten lām (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24). [dil,]

Dili bir bülbul-i gül-zār-ı
ma'ānîdür kim / Eylemek luṭf-ı
kelāmını bedī' ola beyān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 28).
[dili, -i]

Kızdurmaġ içün ütüsini ol **dili** āhen
/ Nār-ı ġam-ı 'Işķ itdi tenüm gerçi
ki külhēn (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 10, Beyit 3). [dili, -i]

Hüsnine beñzedemez **dil** gül-i
ḥandānı anuñ / Zülfine sünbüli vü
ḥaṭṭına reyḥānı anuñ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 15, Beyit 7). [dil,
]

Görmedi anuñ gibi bir pādîşā
çeşm-i cihān / Yolına terk eyler ise
dil 'aceb mi cism ü cān (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 3). [dil,
]

Bezm-i ġamda her kaçan **dil** cām-ı
lā'lin yād ider / Çeng olur qaddüm
benüm **dil** ney gibi feryād ider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16*,
Beyit 11). [dil,]

Bezm-i ġamda her kaçan **dil** cām-ı
lā'lin yād ider / Çeng olur qaddüm
benüm **dil** ney gibi feryād ider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16*,
Beyit 11). [dil,]

Ol māh ki ḥūrşîd-i ziyā-baḥş-ı
cihāndur / **Dil** şavm-ı firākını tutar
nice zamāndur (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 19, Beyit 3). [dil,]

Elde cām u **dilde** her-dem fikrimüz
dil-dārdur / Rüz u şeb eglencemüz
ebyāt ile es'ārdur (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 15).
[dilde, -de]

Sevdi biñ cān ile **dil** ol dilber-i
meh-manzarı / Kim anuñ mihr-i
ruḥına ḥalk kızgın müsteri (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit
16). [dil,]

İy **dil** hezār derd ile kıl nāle vü
figān / İy göz firāk u ḥasret ile
demdür aġla kan (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13). [dil,
]

dil: (دل) i. (Fars. dil) Gönül, yüre.

Geydüġi ol ġoncenüñ gül gibi
dāyim āldür / İtdüġi **dil** 'andelîbine
dem-ā-dem āldür (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [dil,]

dil: 1. söz, ifade etme, söyleme 2.
gönül.

Dilden teveccühi sañadur cümle
'ālemüñ / Sen kām-baḥş-ı luṭf olalı
kār-vān-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 18, Beyit 21). [dilden, -den
]

Cān u **dilden** saña eylerler du'ā
erbāb-ı dîn / Āferîn iy iftiḥār-ı Āl-i

‘Osmān āferīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 5*). [dilden, -den]

dil: (*Aşığın*) gönü.

Yüzüñ sem‘ine yandı pervâne **dil** /
Velî yandığından ne pervā saña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 6*). [dil,]

Büsesini alımdıñ yalıñuz cān ile
sen / Ser dañı iy **dil** eger olmasa
sermāye saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2*). [dil,]

Āşinālık isteme var iy **dil** ol
bîğāneden / Kim görüpdür kim
gedāya ola sultān āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [dil,]

Şegaf gün bāde aldı şubḥ gibi
destine sākī / N’ola **dil** maṭla‘ından
olsa hūrşīd-i şafā peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4*). [dil,]

Cüy-ı eşkinden çeküp etrāfına **dil**
dāyire / Ol perī ruhsārı ḥarbü’l-
baḥr ile teşḥīr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3*). [dil,]

Baḥt nā-hemvār u ṭālī‘ nā-mūsā‘id
ten za‘īf / Yār bī-pervā vü **dil** bī-
şabr u ben gāyet naḥīf (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5*). [dil,]

Olup ol nev-cüvānuñ tekye-i
‘ışkında **dil** mihmān / Lebi esrārına
cān ile oldu vālih ü ḥayrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 3*). [dil,]

‘Aql u şabr u cān u **dil** yād oldu
benden ḥasretā / Mümkin olmadı
senüñle bir dem olmak āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 7*). [dil,]

dil: Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan tat alma organı; gönül.

Dil yandı yüzüñ şem‘ine merdāne
degül mi / Yanmaḳdur anuñ pes işi
pervāne degül mi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1*). [dil,]

dil: Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.

Cām-ı tevḥīd ile ḳalbi pāk kıl /
Dilde hergiz ḳalmasun ḡayr-ı Ḥudā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5*). [dilde, -de]

Ekşik olmaz düşeli hicrūñe her
cānibden / **Dile** ḡam dīdeye nem
cisme elem cāne belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [dile, -e]

Ḳaçup benden ne dem kim gitse ol
ārām-ı cān iy **dil** / Firār idüp
ḳarārım şabr u ārāmum vedā‘ eyler
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [dil,]

Dirsüñ ki zaḥm-ı tīr-i ḡam irişmeye
dile / Var kimseye muḳābele itme
hedef gibi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1*). [dile, -e]

dil: Aşk ve sevginin kaynağı, dil, yürek.

Esīr-i ḳāḥ-ı zekān olmuş idi mücrim
dil / Ḥaṭuñ irişüp o miskīni andan
itdi ḥalāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4*). [dil,]

dil: (دل) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Öldürem didüğine inanma iy **dil**
ğamzesi / Bu meşeldür çünkü
gelmez tîğ-ı bürrândan vefâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3).
[dil,]

Gitdi ‘aql u gitdi fikr ü gitdi şabr u
gitdi **dil** / Hey ne müşkil derde ben
bî-çâre oldum mübtelâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [dil,]

Lâ‘lüne geh cām u geh mey virse
dil olmaz ‘aceb / Sâkiyâ eyler ğalaṭ
çünkü ide güftâr mest (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [dil,]

Fazlî’nün yārân şorarsa hālın iy **dil**
diyesin / Gūşe-i mey-hānede
düşmiş yatur evkār mest (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5).
[dil,]

Dil pādişeh-i ‘ālem-i ‘ışk idi
kadīmī / Olmamış idi ‘ālem-i fānī
dahı hādīs (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 46, Beyit 2). [dil,]

Yüz yirden olursa n’ola ğam şüreti
zāhir / **Dil** āyinesin pāreledi seng-i
havādīs (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
46, Beyit 4). [dil,]

Cārū-yı mey-i nāb ile pāk it koma
şūfī / **Dil** āyinesin gird-i riyā ile
mülevves (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 47, Beyit 4). [dil,]

Bahş itse n’ola cān ile **dil** bezm-i
‘ışkda / İy Fazlî olmaz içilür ise
şarāb bahş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 48, Beyit 5). [dil,]

Başını kes şem‘-i bezmün iy gönül
dil çıkmasun / Eyler-imiş germ
olup ol māh-ı tābān ile bahş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4).
[dil,]

Dil ‘aceb mi sen lebi cān-bahşā
‘İsī’dür disem / Ağız açsañ güft ü

gūya lebleründen cān yağar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3).
[dil,]

Bāğ-ı ‘ālemde ne bir sencileyin gül
bulunur / Ne senün gibi güle **dil**
gibi bülbül bulunur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1). [dil,]

Ruḥların devrinde **dil** itmez
lebünden ictināb / Bādeden perhîz
vakt-i gülde key düşvârdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3).
[dil,]

Her kaçan **dil** yā kılup kıddini āhın
tîr ider / Dest-i miḥnetde belā
āhūların naḥçîr ider (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [dil,]

Bu dāğ-ı derd ile şahrā-yı ğamda
lāle-veş iy **dil** / Şehîd-i dāğ-ı ‘ışk
olduğımı kanlu kefinden şor
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit
4). [dil,]

Dil milkini feth eyledi bir şāh-ı
muzaffer / Kim dirler anuñ nām-ı
şerîfine muzaffer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [dil,]

Server yolına server iseñ cān-ile iy
dil / Ser vormeyene ‘aşık olan
dimeye server (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 72, Beyit 2). [dil,]

Dil milketine buldı zafer eyledi
ġāret / İy Fazlî anuñ-çün didiler
aña muzaffer (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 72, Beyit 5). [dil,]

Dil cemālün muşhafından ḥaṭṭuñı
Kur’ān okur / Sûret-i rahm anda
zāhir sûre-i Rahmān okur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1).
[dil,]

Ḥaṭṭ-ı lâ‘lün vaşf ider **dil** halkā
men‘-i ‘ışk-ıçün / Her belālardan
emîn olmağa hırz-ı cān okur (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3).
[dil,]

Derd tûmârıdur okuñ neyse yazu
görelüm / Gönder anı iy kaşı yâ **dil**
bu şeb mihmân okur (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [dil,]

Dil tıfl-ı nâ-resîde-i sultân-ı 'İşkdur
/ Kim derd aña mâder ü hem dâ y u
dâyedür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
81, Beyit 4). [dil,]

Bu dâğ-ı derd ile şahrâ-yı gamdan
lâle-veş iy **dil** / Şehîd-i 'ışk-ı yâr
olduğın kanlu kefenden şor (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3).
[dil,]

Emdükçe lâ'lüñi n'ola **dil** rakş
iderse kim / Bî-ihtiyâr ider kişi içse
şarâb rakş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 103, Beyit 4). [dil,]

Ten ü cân u **dil** ü dînini fedâ itdi
saña / Bes durur Fazlî'ye bir bûse
iderseñ ta'vîz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 108, Beyit 5). [dil,]

Şemşîr-i cevruñ ile **dil** pâre pâre
oldı / Gel çalma pâreye kim iy
mâh-pâre yir yok (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [dil,]

'İşka düşdi **dil** 'aceb mi göz
yaşından el yusa / Neylesün dürr-i
muşaffâyı olan 'ummâna gark
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112,*
Beyit 3). [dil,]

Saňa göz 'âşık u **dil** 'âşık u cân ile
ten 'âşık / Tenümde her kılum cânâ
olupdur cümleten 'âşık (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1). [dil,]

Ciger hûn-în u ten pür-dâğ u nermî
mağz u kaddüm ham / Gözüm
giryân u **dil** biryân u cân hayrân u
ben 'âşık (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 113, Beyit 2). [dil,]

Saňa göz 'âşık u **dil** 'âşık u cân ile
ten 'âşık / Tenümde her kılum cânâ
olupdur cümleten 'âşık (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [dil,]

Ğam-ı haţtuñ çoğ olduğından **dil** /
N'ola haţ eylese şafâ mı degül
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,*
Beyit 3). [dil,]

'âşık-ı bî-reng hem-reng olıma ol
sâde **dil** / K'olmaya kayd-ı nuķuş-ı
dünyeden âzâde **dil** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [dil,]

'âşık-ı bî-reng hem-reng olıma ol
sâde **dil** / K'olmaya kayd-ı nuķuş-ı
dünyeden âzâde **dil** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [dil,]

Gâh derd ü gâh miñnet geh belâ
geh gam çeker / Haste **dil** bî-çâre
dil âvâre **dil** üftâde **dil** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [dil,]

Gâh derd ü gâh miñnet geh belâ
geh gam çeker / Haste **dil** bî-çâre
dil âvâre **dil** üftâde **dil** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [dil,]

Gâh derd ü gâh miñnet geh belâ
geh gam çeker / Haste **dil** bî-çâre
dil âvâre **dil** üftâde **dil** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [dil,]

Gâh derd ü gâh miñnet geh belâ
geh gam çeker / Haste **dil** bî-çâre
dil âvâre **dil** üftâde **dil** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [dil,]

Her-dem a'dâ vü ehibbâdan çeker
biñ dürlü derd / Derd içün halk oldı
beñzer döstlar dünyâda **dil** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3).
[dil,]

Gâh bend-i hicr düşdi gâh zindân
ğama / Zâyi' oldı hasretâ bu derdle
arada **dil** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
123, Beyit 4). [dil,]

Fazliyā ol hüsrev-i hüsne hevā-dār
olmayup / Bir zene **dil** virdügi-y-
çün er dimez Ferhād'a **dil** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5).
[dil,]

Fazliyā ol hüsrev-i hüsne hevā-dār
olmayup / Bir zene **dil** virdügi-y-
çün er dimez Ferhād'a **dil** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5).
[dil,]

Âh u vāy eyler düşelden ol saç
leylîye **dil** / Uğradan bildüm nedür
Mecnûn'ı vā-veylâlara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2). [dil,]

Nâ-hağ yire kanuñ döke ger
ğamzesi iy **dil** / Sen itme ta'accüb
anı mestâne degül mi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [dil,]

Gönlümi vağan eylese ruhsârı
hayâlî / İy **dil** n'ola gencüñ yiri
vîrâne degül mi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3). [dil,]

İy **dil** ümîdi kesme yüri tîğ-ı ye's
ile / Maḥrûm ola bu ḳapuda ḥâşâ ki
ber-ḥaşa (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 17). [dil,]

Âteş ur ḥırmen-i hestîye demidür iy
dil / Ger dilerseñ ki ola sebze-i
vuşlat ḥâşıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 1). [dil,]

Faḳr ile faḥr eyleyüp müflis
gedâlar olmuşuz / Naḳde **dil** 'aḳd
itmedüñ bir zerre iflâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
5). [dil,]

Demidür ḥurrem ol iy **dil** ki irdi
sûr-ı sulṭânî / Ser-â-ser ḥûb-rûlarla
pür oldu At Meydânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 1). [dil,]

Cihânda görmedüğüñ görmek
isterseñ bugün anda / Nedîm ü

maşhara envā'ın iy **dil** eyle seyrânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 6). [dil,]

Dil sa'âdet burcı üzredür biter
ḥurşîd-i fer / Kim odur dürc-i
belâlar içre dürr-i mu'teber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 1).
[dil,]

Hulûş-ı 'İşk ile **dil** oldu ḥâliş ü
muḥliş / Be şüfî var yüri 'arz itme
zerḳ ile tāmât (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 34). [dil,]

Şabr eyleyeyin **dil** ne çeker sîm
çeküp ayrıuk / Hercâyî güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 4).
[dil,]

Dükânına gelür baş baş anuñ
meşhûr-ı dilberler / Olup iy Fazlî ol
şâha **dil** ü cân-ile çâkerler (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
9). [dil,]

Görüp **dil** bir saç Leylî nigârüñ
oldı meyyâlî / 'Aceb Mecnûn'ı
olmışdur anuñ bilsem n'ola ḥâlî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13,
Beyit 1). [dil,]

Mûr-veş **dil** diyu derd-i 'ışkınuñ
pā-mâlidür / Sevmişem bir şâh-ı
ḥüsn adı Süleymân Bâli'dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
2). [dil,]

Ebrûsı ḡamı ḳaddümi döndürdi
hilâle / **Dil** rûze-i hicrinde ider âh
ile nâle (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 19, Beyit 5). [dil,]

Şâh-ı cihâna geçdi 'adû eyleyüp
ḡaraż / Ey **dil** ne çâre çün bu imiş
emr-i Müste'ân (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 14).
[dil,]

dil: *Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, yürek.*

Haste **dil** cânından artuk lâ'1-i cânânın sever / Cümleden yegrek muḳarrerdür kişi cânın sever (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [dil,]

dil: *Dil, lisan 2. Gönül, yürek.*

Leblerüñ emdükçe **dil** söyler ḥadîs-i 'İşkuñ / Âdemüñ mey rāz-ı pinhânın tamāmet söyledür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*). [dil,]

Ol tabīb-i **dil** ü cân ḳabrüme gelse Fazlî / Derdümi söylemege her çemenüm bir **dil** olur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [dil,]

dil: *Dil // Gönül.*

Sultān-ı dehr olan ḳurı ḡavḡā çeker hemîn / Zevḳını milk-i 'âlemüñ iy **dil** gedā sürer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2*). [dil,]

dil: *1-Gönül, yürek. 2-Konuşma organı, dil.*

Her zemānda gül-i ma'nâyı görür dir minḳār / Bāḡ-ı nazm içre **dili** bülbul-i merḡüb-elḥān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 31*). [dili, -i]

dil: *(Âşığın) gönlü, kalbi.*

Şerm-i rāyuñ ile ruḡ 'ayn olur çün **dil** nūn / Bār-ı ḳahruñ ile **dil** ḳāf

olur çün ten lām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24*). [dil,]

dil: *Dil ll gönül.*

Sen gidelden derd-i hicrān ile **dil** bīmār-idi / Ḥamdü-lillāh kim ṭabīb-i vuşlatuñ itdi devā (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 4*). [dil,]

dil ü cân: *Gönül ve can.*

Niçe kim sūr-ı 'âlemde ola sūr-ı sūrūr-efzā / Niçe kim sūr ile mesrūr ola ḥalḳuñ dil ü cânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 49*). [dil ü cân, -ı]

dil ü cân: *Can ve gönül.*

'āşık **dil ü cân** şaḳlamak cânāneden cânāneye / Yaḳmaḡa şem'e bāl ü per pervāneden pervāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1*). [dil ü cân,]

Dil ü cân ile yārüñ bār-ı 'ışkında boyun urdum / Bugün meydān-ı miḡnetde 'adūñ ḳahrına ṭurdum (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 6*). [dil ü cân,]

dil ü cân u teni taze kıl: *Beden can ve gönlü yenilemek.*

Līk ger ṭoyduñ ise rengi virüp rengin anuñ / Mey-i rengin ile ḳıl taze dil ü cân u teni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 9*). [dil ü cân u teni taze ḳıl,]

dil uzad: *Dedi kodu yapmak, ayıplamak, kınamak.*

Çü şā'ir ü müteşā'ir olınmaya
teşhîş / Ne cān ile uzada güft ü
gūya dil fuşahā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 9, Beyit 9). [dil uzad, -a]

dil uzat: Kötü söz söylemek,
kötülemek.

Açduğı-y-çün mâcerā-yı eşkümi
şahrâlara / Dil uzatdı sū-be-sū
ırmağlar deryâlara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [dil
uzat, -dı]

dil uzat: Bir şeyin tadına bakmak.

Sükkerî şerbetine kim dil uzatsa
anun / Ağzı dadını hemân virse
gerekdür ol ân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 19). [dil uzat, -sa
]

dil uzatmağ: Bir kimse veya bir şey
için kötü söz söylemek.

Bes ola 'acız ü 'özümi 'arz
eylemek hemîn / Medhûne dil
uzatmağa kudret kaçan ola (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15).
[dil uzatmağ, -a]

dil ver: Gönül vermek.

Mihrine dil verenlere nâ-mihr-bân
imiş / 'Ahdiinde yok şadâkat ü kavli
yalan imiş (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 11). [dil ver, -
en, -ler, -e]

dil vir: 1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3.
Aşık olmak.

Hezārân derd ile ikrârın aldum ben
o 'ayyârûn / Nuķūd-ı şabr u dil
virdüm metā'-ı derdine yârûn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3,
Beyit 12). [dil vir, -dü, -m]

Dil virüp yemm-i femine ol lebi
peymānenün / Alma āhın key şakın
ben 'āşık-ı dîvānenün (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 7). [dil
vir, -üp]

dilā: Ey gönül.

Derde şabr eyle **dilā** çäre nedür çün
dönmez / Her kazā tîri k'ola kavı-i
kaderden peydā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [dilā,]

İster-iseñ vuşlat-ı cānān **dilā** /
'āşık-ı ser-bāz olup it cān fedā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit
1). [dilā,]

Tîg-ı gāmdan bağı şad-çāk olmaya
her kimsenün / Ehl-i 'İşk içinde
tutmazlar **dilā** anı dürüst (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5).
[dilā,]

Hoş geçür 'ömrün bu eyyāmı
ğanîmet gör **dilā** / Key şakın fevt
eyleme billāh fırsatdur bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 7). [dilā,]

dil-āviz: Gönlü cezbeden, hoş.

Gönlümi bir kılda aşup bend ider /
Zülf-i dil-bend ü **dil-āviz** el-ğyās
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit
3). [dil-āviz,]

dilber-: Gönlü alıp götüren güzel(ler),
sevgili(ler).

Güzeller ‘āşıka meyl ü muḥabbet
itmeme olamaz / Velī **dilberlere**
sözün yanup ağlayıbilmezler (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4).
[dilberlere, -ler, -e]

dil-ber: Gönü alıp götüren, gönü
kendine çeken güzel//sevgili.

Va‘de-i vaşlına iy Fazlî inanma **dil-
berüñ** / Ehl-i ḥüsnüñ çünki olmaz
‘ahd u peymānı dürüst (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7). [dil-
berüñ, -üñ]

dilber: Gönül alan, gönül çeken,
güzel.

Cihān **dilberleri** içre ol iy Fazlî bir
āfetdür / Güzeller dil-rübālar
serveri a‘lā ‘Alī Bālī (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 13, Beyit 10).
[dilberleri, -ler, -i]

dilber: Far. Gönül alan, güzel,
mahbube.

Söger imiş lutf ile ‘āşıklara /
Eyleyelüm **dilbere** her an du‘ā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit
3). [dilbere, -e]

‘İşkumuz ‘ışk-ı ḥaḳīqdür be şüfî
şanma kim / Her mecāzī **dilberüñ**
ruḥsār-ı zībāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15).
[dilberüñ, -üñ]

Hey ne müşkil ki ‘āşıq-ı miskîn /
Bilmeye **dilberüñ** mekânını (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 10, Beyit 1).
[dilberüñ, -üñ]

dilber: Gönü alıp götüren, gönü
kendine çeken güzel, sevgili.

Dilberüñ gāyet cefā-kār olduḡın
‘ayb eylemeñ / Neylesün yār
olduḡı-y-çün ḥüsne oldur muḳtezā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit
2). [dilberüñ, -(ü)ñ]

Dilberüm hercāyi baḡrum ḥün u
baḥtum ser-nigün / Dōstlar fāriḡ
göñül bī-çāre vü cismüm zebün
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3,
Beyit 5). [dilberüm, -üm]

Daḡı bir ḡoncedür tāze cihān
bāḡında ol **dilber** / Ḳadî serv ü
yañaḡı gül ruḡı lāle gözi ‘abher
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13,
Beyit 5). [dilber,]

Bī-nazîr ü bī-bedeldür ḡubdur
maḡbūbdur / Dil-nevāzum ser-
firāzum **dilberüm** nāzūk Memî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17,
Beyit 4). [dilberüm, -üm]

Ġamzesi siḡriyle ‘ālem cümle
rāmîdür anuñ / Dil-nevāzum ser-
firāzum **dilberüm** nāzūk Memî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17,
Beyit 8). [dilberüm, -üm]

Fazlî-i üftāde ol şāh-ı cihānuñ
ḡulıdur / Dil-nevāzum ser-firāzum
dilberüm nāzūk Memî (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 17, Beyit 10).
[dilberüm, -üm]

dilber: Gönü alıp götüren, gönü
kendine çeken güzel, sevgili.

Dilber ile ‘ıyş ider gördüm bugün
bir iki yār / Güşe-i gül-zārda şevḡ
ile itmişler ḡarār (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 24, Beyit 5).
[dilber,]

Görseñ iy **dilber** ki sensüz nice
mey 'ıyş eylerem / Eşk sākī āh
muṭrib nāle hem-dem ğam nedīm
(Kara Fazlī Dīvānı, Müseddes 1,
Beyit 15). [dilber,]

dilber: Aşık olunan, sevilen, maşuk.

Yine bir taze **dilber** sevdi Fazlī
şimdi 'ālemdē / Bulınmaz behcet ü
hüsn ü bahāda hīç aña hem-tā
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 12, Beyit
6). [dilber,]

Ehl-i 'ışk içre şeh-i devlet-penāh
oldum bugün / Aç işigüñ taşı iy
dilber penāh oldı baña (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 17, Beyit 3). [dilber,
]

Sögdügüñce ben du'ā itdügüm için
sen girü / Sögsen iy **dilber** baña
kand-i mükerrerden lezīz (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 56, Beyit 4).
[dilber,]

Bir yaña **dilber** ğamı yasumı gül-
gün eyledi / Bir yaña ğurbet belāsı
bağrumı hūn eyledi (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 2, Beyit 3).
[dilber,]

dilber: Gönlü çelen sevgili, güzel.

Qadi her **dilberüñ** gerçi
kıyāmetdür 'alāmetdür / Velīkin ol
şaçı maḥşer şanem ğāyet
kıyāmetdür (Kara Fazlī Dīvānı,
Murabba 13, Beyit 9). [dilberüñ, -
üñ]

dilber: Gönlü kendine çeken güzel. 2.
Alımlı, güzel kadın.

Ola tiryāk olsa senden ğayrı **dilber**
baña zehr / Yok durur mişlūñ

velīkin bu 'aceb iy hūn-ı dehr
(Kara Fazlī Dīvānı, Müseddes 1,
Beyit 5). [dilber,]

dilber: Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.

Kim dūrür dirseñ eger ol pādīşāh-ı
'ālemi / Dil-nevāzum ser-firāzum
dilberüm nāzük Memī (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 17, Beyit 2).
[dilberüm, -üm]

Ğamzesi cānlar alur līkin cihān
fettānıdır / Dil-nevāzum ser-
firāzum **dilberüm** nāzük Memī
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 17,
Beyit 6). [dilberüm, -üm]

dilberī: Dilberlik, güzellik.

Olmadum bir laḥza derd ü ğuşsa vü
ğamdan beri / Görmedüm yanımda
bir dem ol vefāsız **dilberi** (Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 4, Beyit 9).
[dilberi,]

dilber-i cevvar: Zalim dilber, çok cevr
edici eziyet edici dilber veya güzel.

Nā-gehān bir serv-i hoş-reftāre
oldum mübtelā / Bir vefāsız dilber-
i cevvar oldum mübtelā (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 38, Beyit 1).
[dilber-i cevvar, -e]

dilber-i meh-manzar: Ay yüzlü
sevgili.

Sevdi biñ cān ile dil ol dilber-i
meh-manzarı / Kim anuñ mihr-i
ruḥına ḥalk kızgın müsteri (Kara
Fazlī Dīvānı, Müseddes 1, Beyit
16). [dilber-i meh-manzar, -ı]

dilber-i mergüb: Çok beğenilen gönül alan sevgili.

Hüsn-i bî-hem-tâ ile bir dilber-i mergübdur / Yok nazîri 'âlem içre mâh-ı şehr-âşübdur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 3). [dilber-i mergüb, -dur]

dilber-i nev-hatt: Tüyleri yeni çıkmış güzel.

Gelüp dükkânına her **dilber-i nev-hatt** u sîmîn-ten / Tırâş olup aña her-gâh ta'lîm-i fenn alur andan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 5). [dilber-i nev-hatt,]

dilber-i ra'nâ: Güzel, latif sevgili.

Yumup göz hürdan şûfî yudum el âb-ı Kevser'den / Şarâb-ı cân-fezâ vü **dilber-i ra'nâ** baña yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [dilber-i ra'nâ,]

Bir dilber-i ra'nâdur bir serv-i dil-ârâdur / Bir ben degülüm el-hak hep halk aña seydâdur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 5). [dilber-i ra'nâ, -dur]

dilber-i şüh: İşveli güzel, sevgili.

Meclisüñ haşre degin zevk ü şafâdan pür olup / Hem-nişînüñ ola biñ **dilber-i şüh** u tannâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 37). [dilber-i şüh,]

dilber-i zîbâ: Gönül alan süslü, hoş güzel.

Cihânda bî-nihâyetdür egerçi **dilber-i zîbâ** / Kamusı gül-sitân-ı hüsn içinde bir gül-i ra'nâ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 3). [dilber-i zîbâ,]

dil-dâde: Gönül vermiş, âşık.

Dil-dâde durur bencileyin hüsnüñe herkes / Ben bendeñe rahm eyle Hasan Bâlüm efendüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 8). [dil-dâde,]

dil-dâr: Birinin gönlüne malik olan maşuka.

Dîdârını **dil-dâruñ** iden kimse temâşâ / İy şûfî cinân bâğına meyl eyleye hâşâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [dil-dâruñ, -uñ]

Raķîbüñ midhatından hoş gelür düşnâmı **dil-dâruñ** / Belâ nefrînden iy mâh-ı cihân-ârâ du'â yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [dil-dâruñ, -uñ]

dil-dâr: Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel || Sevgili.

Tek kabûl itsünler iy **dil-dâr** ben bî-çâreden / İtlerüñe üstüñvân-ı cism-i sūzānum fedâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [dil-dâr,]

Olup Fazlî gibi ser-gestesi bir mâh ruhsârüñ / Varup dellâl-ı dil bâzâr-ı kûyına o **dil-dâruñ** (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 11). [dil-dâruñ, -uñ]

dil-dâr: Gönül alan sevgili, dost.

Elde cām u dilde her-dem fikrimüz
dil-dārdur / Rūz u şeb eglencemüz
ebyāt ile es'ārdur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 15*).
[dil-dārdur, -dur]

dilde ko: Gönülde bırakmak.

Komadı bir dāne şabrum dilde ol
hāl-i siyāh / Hirmen-i dünyâyı
berbād itse n'ola bād-ı āh (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
13*). [dilde ko, -ma, -dı]

dile-: Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Revzenüñden giren iy māh
degüldür zerrāt / Nerdübān urdı
diler hāneñe ine hūrşîd (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1*). [diler,
-r]

dile: İstemek, arzulamak.

Rūz u şeb nāle ider 'İşk-ı belāsın
dileyüp / Dilegüm bu ki vire Hāk
dil-i nālāne belā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4*).
[dileyüp, -y, -üp]

dile: Dilemek, istemek, arzulamak.

Pertev-i mihr-i 'ināyāt Hudā'dan
dilerüm / Bula günden güne
kadrüñ meh-i nev gibi kemāl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 46*).
[dilerüm, -r, -üm]

dile: Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Āşinā olmağ **dilerseñ** iy gönül
bîgāne ol / Her zamān bîgāneye
olur o cān āşinā (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2).
[dilerseñ, -r, -se, -ñ]

Tūti lā'lūñ şekkerin ögmek
dilermiş söylenür / Haddini bilmez
kuşuñ şîrîn-sūhandur güyiyā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3*).
[dilermiş, -r, -miş]

Mağşūd menziline **dilerseñ** gönül
vüşül / Pāy-ı 'azîmeti yüri rāh-ı
şevāba baş (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 104, Beyit 3*). [dilerseñ, -r, -
se, -ñ]

Mālik olmaz gevhere deryāya vāşıl
olmayan / Ma'rifet dürrin **dilerseñ**
hātır-ı dānāya bak (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6*).
[dilerseñ, -r, -se, -ñ]

Ger **dilerseñ** mün'akis olmağa /
Şāf-ıtab' ol Fazliyā kıl kalbünü
mir'āt-ı 'ışk (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 111, Beyit 7*). [dilerseñ, -r, -
se, -ñ]

Devlet isterseñ bu 'ālem
devletinden fāriğ ol / Bā-nevā
olmağ **dilerseñ** bî-nevā ol iy gönül
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125,
Beyit 2*). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]

Tîr-i mağşūd **dilerseñ** ki nişāne
irise / İy gönül 'İşk kemānını
kemā-hi çekelüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5*).
[dilerseñ, -r, -se, -ñ]

Sen şu sultānsın **dilerseñ**
kullaruñuñ her zemān / Eñ kemîn
idüp ehaşş eñ hāşın eylersin ehaş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
13*). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]

Çerāğ yakmağa sa'y eyle dār-ı
dunyāda / **Dilerseñ** eylemeye
kabrüñi Hudā deycür (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6*).
[dilerseñ, -r, -se, -ñ]

Âteş ur hırmen-i hestîye demidür iy
dil / Ger **dilerseñ** ki ola sebze-i
vuşlat hâşıl (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 7, Beyit 1). [*dilerseñ, -r, -*
se, -ñ]

Ma'rifet dürrin **dilerseñ** sen de gel
iy seyḥ-i şehir / Âşinâlar gibi her-
dem 'ışk deryâsındayuz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7).
[*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]

Olmayan zerre gibi yoluña ser-
geste senüñ / **Dilerüm** mihr-i
cihân-tâb ise de bula zevâl (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 36).
[*dilerüm, -r, -üm*]

dile: 1. Dilemek, istemek. 2. Parçalara
ayırarak, dilmek.

Mücrim-i dil kâkül ü çâh-ı
zenehdânın **diler** / Görmedüm
anuç gibi bir bend ü zindânın sever
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit*
2). [*diler, -r*]

Gönlüm ol serv-i revānuñ zülf-i
şeb-rengin **diler** / Cānum ol gonca
dehānuñ lâ'l-i ḥandānın **diler**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit*
3). [*diler, -r*]

Nehr-i cārîdür ki himmet şarka
olmuşdur revān / Tīgumuz a'dâyı
ğark-âb-ı helāk itmek **diler** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 3).
[*diler, -r*]

Tüğlar çözmiş saçın meftül şâbîler
gibi / Naqd-i cānın cünd-i a'dānuñ
diler kim ide cerr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 8). [*diler,*
-r]

dile: Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Gönlüm ol serv-i revānuñ zülf-i
şeb-rengin **diler** / Cānum ol gonca
dehānuñ lâ'l-i ḥandānın **diler**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit*
3). [*diler, -r*]

Ol serv-çihreñe **diler** iseñ kadem
başa / Rûy-ı niyāzı şu gibi Fazlî
türāba baş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 105, Beyit 7). [*diler, -r*]

İntisāb itmek **diler** dergāhuña ol
müstemend / Bendeñ olmağdur
murādı kıl qabûl iy nām-ver (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 40).
[*diler, -r*]

Bir silah-dār ola kapuñda **diler** kim
Behrām / Tīg-dār olduğı eflākde
oldur her ān (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 13, Beyit 46). [*diler, -r*]

dil-efgār ol: Gönlü yaralı olmak.

Derd-i dilberden haber-dār
olmayan bīmārdur / Dāğ-ı
'İşkından dil-efgār olmayan
inkārdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
67, Beyit 1). [*dil-efgār ol, -ma, -y, -*
an]

dileg: Dilek, istek, arzu, temenni.

Rûz u şeb nāle ider 'İşk-ı belāsin
dileyüp / **Dilegüm** bu ki vire Ḥaḳ
dil-i nālāne belā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4).
[*dilegüm, -üm*]

dileg: Bir kimsenin dilediğı şey, istek,
talep, temenni, rica, murat.

Dilegüm bu Ḥudā'dan iy Fazlî /
Ḳadri günden güne ziyāde ola
(*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit*
7). [*dilegüm, -üm*]

dilek: Arzu, istek, rica.

Fazlıyā şıdk ile diyen âmīn /
Dilegüm bu belādan ola emīn
(Kara Fazlī Dīvānı, Terkib-bend 2,
Beyit 70). [dilegüm, -üm]

dil-figār: Gönlü yaralı 2. Âşık.

Her kaçan kāmum temennā
eylesem ben **dil-figār** / Tīg-i
inşā'Allah ile katl ider ol ğamze-
kār (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba
3, Beyit 7). [dil-figār,]

dil-haste: Gönlü hasta, hasta gönüllü.

Derdüñ gibi **dil-ḥastelere** yok daḥı
dermān / Zahmuñ gibi mecrūhlara
hem daḥı merhem (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 4, Beyit 9). [dil-
ḥastelere, -ler, -e]

dil-haste: Gönlü hasta, hasta gönüllü
2. âşık.

İtdüğüñce nāle eyler şanma ben
dil-ḥastenüñ / Başı üzre oklarıñ
Yāşīn-i ve'l-Ḳur'ān okur (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 73, Beyit 2).
[dil-ḥastenüñ, -nüñ]

dil-hvāh: Gönül arzusu, gönlünden
geçen.

Gedā vü bāy elvān-ı ni'āmdan /
Naşībin aldılar bir veche **dil-ḥvāh**
(Kara Fazlī Dīvānı, Tarih 4, Beyit
6). [dil-ḥvāh,]

dil-i dīvāne: Deli gönül.

Şimden gerü ger iy **dil-i dīvāne**
ölürsem / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun (Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 5, Beyit 6).
[dil-i dīvāne,]

dil-i haste: Hasta gönül 2. âşık.

Hvān-ı sādī senüñ aşuñ degül olma
tāma' / İy **dil-i haste** yeter ni'met-i
ġam vāye saña (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 7, Beyit 3). [dil-i haste,]

dil-i meyyāl: Tutkun gönül.

Dil-i meyyāl ile ben haste-i āfet-
zede'em / Çeşm-i kattāl ile sen
āfet-i devrānumsın (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 131, Beyit 3). [dil-i
meyyāl,]

Hicrānuñ ile geçdi meh ü sālüm
efendüm / İrişmedi vaşla dil-i
meyyālüm efendüm (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 20, Beyit 1). [dil-
i meyyāl, -üm]

dil-i miskīn: Zavallı, aciz gönül.

Zār iden gerçi beni bu dil-i
miskīnümdür / Anı odlara çaķan
çeşm-i cihān-bīnümdür (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 82, Beyit 1). [dil-i
miskīn, -üm, -dür]

dil-i miskīn-i ġam: Aciz zavallı gamlı
gönül.

Cām-ı lā'ı-ı ḥasreti her-dem gözüm
giryān ider / Nāme-i zülfı dil-i
miskīn-i ġamdan ķan ider (Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 16, Beyit
9). [dil-i miskīn-i ġam, -dan]

dil-i nālān: *İnleyen gönül.*

Rûz u şeb nāle ider 'İşk-ı belâsın dileyüp / Dilegüm bu ki vire Hâk dil-i nālâne belâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [dil-i nālân, -e]

dil-i pür-ğam: *Keder dolu gönül.*

Ger tehî ola ğamuñdan **dil-i pür-ğam** bir dem / Cānda ne zerre kadar zevk ola cānā ne şafā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [dil-i pür-ğam,]

dil-i pür-ğuşsa: *Çok kederli gönül.*

Dil-i pür-ğuşsam oldı vādi-i ğam içre nā-peydā / Meded bir iki māl-ā-māl cām it sākīyā peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [dil-i pür-ğuşsa, -m]

dil-i şifte-hāl: *Perişan gönül.*

Küfr-i zülfini göricek bu **dil-i şifte-hāl** / Geldi imāna hemān şıdk ile Bū-Bekr mişāl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 5). [dil-i şifte-hāl,]

dil-i sūzān: *Yanık, ateşli gönül; dertli, sıkıntılı gönül.*

Ġam-ı zülfüñ dahı bir baña ne baş ağrıdur / Qadd-i bālāñ olur iken dil-i sūzāne belā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [dil-i sūzān, -e]

dil-i ya'kūb: *Hüzünlü Yakub'un gönlü 2. Hz. Yakub'un hüznü.*

Dil-i Ya'kūb'ı gözet hüsnuñe mağrūr olma / Kendü hüsniñdür olan Yūsuf-ı Ken'ān'e belā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6). [dil-i ya'kūb, -ı]

dilr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Her sipāhı rezmd e Sām u Nerīmān-ı zafer / Her **dilr** cengde bir Rüstem-i destān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16). [dilr, -i]

dilkülenme: *Yaltaklanmak, dalkavukluk etmek.*

Dilkülenme herkese nūş eyle tavşan kanı mey / Gürbe şūfî müşek iken kārı nice şīr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6). [dilkülenme,]

dil-mürde: *Ölü, ölmüş gönül 2. fakir, yardıma muhtaç, zavallı kimse.*

Dem urdı Şūr-ı İsrāfīl'den her sūr-nā beñzer / Ki enfāsı niçe **dil-mürdeyi** itdi o dem ahyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 6). [dil-mürdeyi, -y, -i]

dil-nevāz: *Gönül okşayan, alan.*

Hüsn ü hulkuñ **dil-nevāz** şeyh ü şu'āb / Dest-i cūduñ zer-feşān-ı hāşş u 'ām (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 8). [dil-nevāz,]

Kim dūrūr dirseñ eger ol pādīṣāh-ı
‘ālemi / **Dil-nevāzum** ser-firāzum
dilberüm nāzūk Memī (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 17, Beyit 2). [dil-
nevāzum, -um]

Bī-nazīr ü bī-bedeldür hūbdur
maḥbūbdur / **Dil-nevāzum** ser-
firāzum dilberüm nāzūk Memī
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 17,
Beyit 4). [dil-nevāzum, -um]

Ġamzesi cānlar alur līkin cihān
fettāmıdır / **Dil-nevāzum** ser-
firāzum dilberüm nāzūk Memī
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 17,
Beyit 6). [dil-nevāzum, -um]

Ġamzesi siḥriyle ‘ālem cümle
rāmıdır anuñ / **Dil-nevāzum** ser-
firāzum dilberüm nāzūk Memī
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 17,
Beyit 8). [dil-nevāzum, -um]

Fazlī-i üftāde ol ṣāh-ı cihānuñ
kulıdır / **Dil-nevāzum** ser-firāzum
dilberüm nāzūk Memī (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 17, Beyit 10).
[dil-nevāzum, -um]

dil-nevāz: Gönül okşayan.

Gülşen-i ‘ālemde sen bir goncesin
iy serv-i nāz / Serv-ḳadd u lāle-
ḥadd u ser-firāz u **dil-nevāz** (Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 18, Beyit
7). [dil-nevāz,]

dil-rübā: Far. Gönül kapıcı, mahbube.

El uzatsañ itmege ḳurbān beni iy
dil-rübā / ‘İd olur ol gün baña
ehlen ve sehlen merḥabā (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 26, Beyit 1).
[dil-rübā,]

dil-rübā: Gönül alan sevgili.

Bir lebi ‘İsī ki geh geh bñsesinden
cān vire / Yolına ölmeklige ol **dil-
rübādan** kim ḳaçar (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 57, Beyit 4). [dil-
rübādan, -dan]

dil-rübā: Gönül alan sevgili.

Bulınmaz arasañ cümle cihānı bir
aña beñzer / Güzeller **dil-rübālar**
serveri a‘lā ‘Alī Bālī (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 13, Beyit 6). [dil-
rübālar, -lar]

dil-rübā: Gönül alan 2. gönül avlayan
sevgili.

Eger kimdür dir iseñ ol yüzi gül
ruḥleri āli / Güzeller **dil-rübālar**
serveri a‘lā ‘Alī Bālī (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 13, Beyit 2). [dil-
rübālar, -lar]

İdüp tercīḥ o māhı cümlesinden
didiler baña / Güzeller **dil-rübālar**
serveri a‘lā ‘Alī Bālī (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 13, Beyit 4). [dil-
rübālar, -lar]

Müselmān ola v’Allahi cemālini
gören kāfır / Güzeller **dil-rübālar**
serveri a‘lā ‘Alī Bālī (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 13, Beyit 8). [dil-
rübālar, -lar]

dil-rübā: Gönül alan 2. Güzel, sevgili.

Başını ḳaṭ‘eyleseñ zülfüñ gibi iy
dil-rübā / Lā dimez miskin durur
göñlüm benüm ḳaṭ‘ā saña (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 41, Beyit 1).
[dil-rübā,]

dil-rübā: *Gönül kapan, gönül alan güzel.*

Cihān dilberleri içre ol iy Fazlî bir âfetdür / Güzeller **dil-rübālar** serveri a'lā 'Alî Bālî (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 10*). [*dil-rübālar, -lar*]

dil-şād ol: *Gönlü sevinçle dolu olmak.*

Sen şehe kıl olmağ ile guşşadan āzād olup / Kırtulup dünyā ğamından 'ışk ile dil-şād olup (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 3*). [*dil-şād ol, -up*]

dilüme: *Dil, lisan 2. Gönül, yürek.*

Edā-yı midhatuñ itmekde tab' 'âciz iken / **Dilüme** oldı revān şevk ile bu nüh ebyāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 25*). [*dilüme,*]

dimāğ: *Akl, zihin.*

Bāğ olmış idi hummā-yı hazāndan maħrūr / Ezdi kāfūr **dimāğına** tabīb-i devrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 2*). [*dimāğına, -ı, -n, -a*]

dimāğ-ı kâ'ināt: *Kainatın aklı.*

Büy-ı hulk ile mu'attardur **dimāğ-ı kâ'ināt** / Deñ getürsin şimdiden girü koquyı misk-i ter (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 30*). [*dimāğ-ı kâ'ināt,*]

dime: *Demek, söylemek.*

Server yolına server iseñ cān-ile iy dil / Ser vormeyene 'āşık olan **dimeye** server (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [*dimeye, -y, -e*]

dime kim: *Zannetme; düşünme.*

Cān bağışlar kişiye mürde iken 'İsī-vār / Meyde iy şūfī-i 'āmī **dime kim** var mı havāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2*). [*dime kim,*]

din-: *Duraksatmak, Kesmek.*

Bülbülün şıklığı **diñdi** vü huzūrı uçdı / Gördi kim gül açılıp gözine girdi dikenî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 6*). [*diñdi, -di*]

Bülbülün şıklığı **diñdi** vü huzūrı uçdı / Gördi kim gül açılıp oldı çemen hār-istān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 8*). [*diñdi, -di*]

din: *Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.*

Dīnüm şaçuñ küfrin senüñ her kim ki imān bilmeye / Olsun murādum budur ol dīnden hem imāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4*). [*dīnüm, -üm*]

din: *Din, inanç, inanma.*

Kaddüñ elif iy māhir u nūn oldı tā ebrūlaruñ / Olmam hemān ol an olur **dīnden** hem imāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [*dīnden, -den*]

Dīnüm şaçuñ küfrin senüñ her kim ki imān bilmeye / Olsun murādum

budur ol **dīnden** hem īmāndan
cüdā (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 32,
Beyit 4). [dīnden, -den]

İy Mesīhā-dem leb-i cān-baḥsuña
cānum fedā / Zūlf-i kāfir-kīşūne
dīnüm hem īmānum fedā (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 39, Beyit 1).
[dīnüm, -üm]

Ten ü cān u dil ü **dīnini** fedā itdi
saña / Bes durur Fazlī'ye bir buse
iderseñ ta'vīz (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 108, Beyit 5). [dīnini, -in, -i]

din: Adı verilmek, ... diye
isimlendirilmek.

Anuñ ḥaḳı ki Mūsi-i Kāzım **dinür**
aña / Ā'nī emīr-i zümre-i ebrār Yā
Hüseyn (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside
9, Beyit 41). [dinür, -ür]

din: Bir milletin itikatça umumen
tuttuğu yol, İslam dini.

Sirāc-ı millet ü **dīn** Şāh Muştafā
ā'nī / Nihāl-i bār durur büstān-ı
sultānī (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside
14, Beyit 14). [dīn,]

din: Allah'a ibadet ve maneviyata
itikat hususunda her milletin tuttuğu
yol.

Şaḥuñ örter cemālūñ ḡayret-i īmān
ḳanı cānā / İder göz göre **dīni** setr
ol gör nice kāfirdür (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 60, Beyit 3). [dīni, -i
]

Küfr-i zūlfın ol bütüñ her kim ki
īmān bilmeye / **Dīni** için müfti-i
'uşşāḳ anı tekfīr ider (Kara Fazlī

Dīvānı, Gazel 69, Beyit 4). [dīni, -i
]

din: İnanç, inanma.

Kār iderse saña ger zehr-i ḡamı
dīni dūn / Sen ḳanā'at meyini var
aña tiryāk ideḡor (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 61, Beyit 3). [dīni, -i
]

dīnār: Eski bir nevi altın sikke. 2.
Aşıḡın sararmış yüzü.

Gösterüp **dīnār** yāre şoḥbete
meyyāl ider / Muṭrib anuñ-çün
defūñ her laḫza arḳasın yeper
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 96, Beyit
1). [dīnār,]

dīn-dār: Kişi için) Dinî inancı güçlü
ve inancının gereḡini içten ve gerçek
bir dinî sevgi ile yerine getiren,
mütedeyyin.

Çāk eyleyüp yaḳasını nālislər
eylesün / Her kim ki ola mü'min ü
dīn-dār Yā Hüseyn (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 9, Beyit 15). [din-
dār,]

dinle: Dinle, kulak ver.

İy şehir-yār **dinle** benüm ser-
güzeştümi / Virmez gedā şikāyeti
zāhir bu şāha 'ār (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 25, Beyit 3). [dinle,
]

dir iseñ: Dersen.

Kimdür ol tıfl-ı laṭif ü pür-leṭāfet
dir iseñ / Nūr-ı çeşm-i nūr-ı çeşm-i

Hüsrev-i Dārāb-der (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 11). [dir iseñ,]

dıraht: Ağaç.

Ne kudretdür gör ol naḥli ki bitmiş
bir **dıraht** üzre / Hezārān lāle
envā'-ı şükūfe biñ gül-i ra'nā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 27). [dıraht,]

dıraht: Ağaç.

Her murādın Ḥaḳ müyesser
eyleyüb iḳbāl ile / Devlet ü 'ömri
dırahtı dāyim olsun bār-ver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 27).
[dırahtı, -ı]

dıraht-ı bülend-i cinān-ı 'adl: Adalet
cennetlerinin yüce ağacı, tuba ağacı.

Gül-zār-ı devletüñde biten gül
budağını / Ḥaḳ eyleye **dıraht-ı
bülend-i cinān-ı 'adl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 33).
[dıraht-ı bülend-i cinān-ı 'adl,]

dıraht-ı müsmir: Meyve veren ağaç.

Atasından n'ola istidlāl olınsa
cūdına / Kim dıraht-ı müsmirüñ
toḥmı olur nīkū şemer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 17).
[dıraht-ı müsmir, -üñ]

dıraht-ı taze: Taze ağaç, fīdan.

Gül-sitān-ı mekremetde bir dıraht-ı
tāzedür / Dāyimā olsun nihāl-i
'ömri Yā Rab taze vü ter (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 9).
[dıraht-ı taze, -dür]

dirgür: Diriltmek, can katmak,
yaşammasını sağlamak.

Gözi öldürdüğünü **dirgürür** bir
sözle ol 'İsī / Ne ḥikmetdür anı
Fazlî leb-i şeker-şikenden şor
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit
5). [dirgürür, -ür]

dirhem: (Fa.) Gümüş sikke 2. Eski bir
para birimi.

Āğarı altun degerdi Yūsuf'üñ
mīzān gibi / Keffine kim ḳorsa
dirhem olmasa meyyāl aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4).
[dirhem,]

dirîg: "Eyvah, çok yazık" anlamında
ünlem.

Ṭālî'-i naḥsumda bir zerre sa'âdet
görmedüm / Ḳara baḥtumda **dirîg**
āşār-ı devlet görmedüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 3).
[dirîg,]

Açılmadan o ḡonce 'aceb şoldı hey
dirîg / Bār-ı ümīdi dest-i ecel yoldı
hey **dirîg** (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 7). [dirîg,]

Açılmadan o ḡonce 'aceb şoldı hey
dirîg / Bār-ı ümīdi dest-i ecel yoldı
hey **dirîg** (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 7). [dirîg,]

'Ömr-i şerīfî gül gibi az oldı hey
dirîg / Peymāne-i ḥayātı ne tīz
ṭoldı hey **dirîg** (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 8). [dirîg,]

‘Ömr-i şerîfî gül gibi az oldu hey
dirîğ / Peymâne-i hayâtı ne tîz
toldı hey **dirîğ** (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 8). [dirîğ,]

Şad hezārān **dirîğ** vā-veylā / Ki
belā üzre cāna irdi belā (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 20).
[dirîğ,]

Şad-hezārān **dirîğ** ü hasret ü āh /
Gitdi ol şeh zamān-ı firḳatdūr
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 28). [dirîğ,]

Hasretā hasretā **dirîğ** dirîğ /
Ḳapladı āfītāb-ı devleti mîğ (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
50). [dirîğ,]

dirîğ: "Eyvah, yazık!" anlamında
ünlem.

Hasretā hasretā **dirîğ** dirîğ /
Ḳapladı āfītāb-ı devleti mîğ (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
50). [dirîğ,]

dirîğā: Çok yazık!, eyvahlar olsun!.

Deryā-yı reşk-i çeşme ḡark
olmuşam ser-ā-pā / Bu varṭadan
dirîğā hergiz kenāre yir yok (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2).
[dirîğā,]

Dirîğā geçdi erbāb-ı ḡaraḡ Sultān
Süleymān’a / Meded begler meded
zulm oldu ḡāyet Muştafā Ḥān’a
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27,
Beyit 2). [dirîğā,]

dirîğā: "Eyvahlar olsun, yazık!"
anlamında bir söz.

Derdā vü ḡasretā vü **dirîğā** ki zulm
ile / Ḳıydı vücūd-ı pākuḡa eşrār Yā
Ḥüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 12). [dirîğā,]

Yolında pādîŞāhuḡ ṣādıḡ iken ol
şeh-i a‘lā / **Dirîğā** itdi ‘işyān
töḡmetin büḡtān idüp a‘dā (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit
3). [dirîğā,]

Dirîğā ol muḡabbet āfet oldu ḡör
ser-encāmı / Meded begler meded
zulm oldu ḡāyet Muştafā Ḥān’a
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27,
Beyit 6). [dirîğā,]

dirîğā: "Çok yazık, eyvahlar olsun"
anlamlarına gelir.

Dirîğā rüzḡār itdi o ḡüsn ü ḡulḡı
diger-ḡün / Meded begler meded
zulm oldu ḡāyet Muştafā Ḥān’a
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27,
Beyit 10). [dirîğā,]

Dirîğā başın aldurdı ‘adüvvün ḡurı
büḡtānı / Meded begler meded
zulm oldu ḡāyet Muştafā Ḥān’a
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27,
Beyit 18). [dirîğā,]

Ḳıydı o nev-cüvāna meded rüz-ḡār
ḡayf / Derdā vü ḡasretā vü **dirîğā**
hezār ḡayf (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 3). [dirîğā,]

Ḳıydı o nev-cüvāna meded rüz-ḡār
ḡayf / Derdā vü ḡasretā vü **dirîğā**
hezār ḡayf (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 6). [dirîğā,]

Ḳıydı o nev-cüvāna meded rüz-ḡār
ḡayf / Derdā vü ḡasretā vü **dirîğā**
hezār ḡayf (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 9). [dirîğā,]

ıydı o nev-cüvāna meded r z-g r
hayf / Derd  v   asret  v  **dir g **
hez r hayf (Kara Fazl  D v n ,
Müseddes 2, Beyit 12). [dir g ,]

ıydı o nev-cüv  a meded r z-g r
hayf / Derd  v   asret  v  **dir g **
hez r hayf (Kara Fazl  D v n ,
Müseddes 2, Beyit 15). [dir g ,]

ıydı o nev-c v  a meded r z-g r
hayf / Derd  v   asret  v  **dir g **
hez r hayf (Kara Fazl  D v n ,
Müseddes 2, Beyit 18). [dir g ,]

ıydı o nev-c v  a meded r z-g r
hayf / Derd  v   asret  v  **dir g **
hez r hayf (Kara Fazl  D v n ,
Müseddes 2, Beyit 21). [dir g ,]

ıydı o nev-c v  a meded r z-g r
hayf / Derd  v   asret  v  **dir g **
hez r hayf (Kara Fazl  D v n ,
Müseddes 2, Beyit 24). [dir g ,]

ıydı o nev-c v  a meded r z-g r
hayf / Derd  v   asret  v  **dir g **
hez r hayf (Kara Fazl  D v n ,
Müseddes 2, Beyit 27). [dir g ,]

Derd  v   asret  v  **dir g ** hez r
 h / ıydı o   ha zulm ile bu r z-
g r  h (Kara Fazl  D v n , Terkib-
bend 1, Beyit 17). [dir g ,]

dirlik: Bir tedirginliği, üzüntü ve
sıkıntısı olmama durumu, huzur, rahat.

Oldı   nkim rev n o r  -ı rev n /
Bize **dirlik** dağı mu  l oldu (Kara
Fazl  D v n , Terkib-bend 2, Beyit
34). [dirlik,]

dirl g: Dirilik, hayatta olma.

Dirlügüm it dirlügidür itlerinsüz
Fazliy  / Olmasun itler dağı

 urbetde y r ndan c d  (Kara
Fazl  D v n , Gazel 20, Beyit 5).
[dirl g m, - m]

dirl g: Dirlik, 1.Bir tedirginliği,
 z nt  ve sıkıntısı olmama durumu,
huzur, rahat, iyi geçim 2.. Hayat 2.I.
Geçim ve yaşama için gerekli şey,
maaş, ma  et, nafaka.

Sensin iy Fazl  anu  kim **dirlügi** /
Vech  n el-b  k  ve f n  m - d 
(Kara Fazl  D v n , Gazel 2, Beyit
7). [dirlügi, -i]

dirlügi: Dirlik, 1.Bir tedirginliği,
 z nt  ve sıkıntısı olmama durumu,
huzur, rahat, iyi geçim 2.. Hayat 2.I.
Geçim ve yaşama için gerekli şey,
maaş, ma  et, nafaka.

Dirlügüm it **dirlügidür** itlerinsüz
Fazliy  / Olmasun itler dağı
 urbetde y r ndan c d  (Kara
Fazl  D v n , Gazel 20, Beyit 5).
[dirlügidür, -d r]

dirl k ko: Canlı olmak, yaşamak,
yaşatmak.

Dirlük  omazsın ehl-i dile i ig  nde
h   /   s n mi sen  ehi iy efendi
seven ged  (Kara Fazl  D v n ,
Gazel 18, Beyit 2). [dirl k  o, -
maz, -s n]

dis: Di  2. sevgilinin di i.

Di   n med ini silk-i nazma d zdi
Fazl -i b -dil /  a  n ev  f n 
mecn  -a-i y r na yazm  lar (Kara
Fazl  D v n , Gazel 92, Beyit 5).
[di   n, -   n]

dişle: *Dişlerini geçirmek, ısırmak.*

Ben haste-dile leblerüñ emdür
didüm ol yâr / Şunup lebin ağzuma
didi **dişleme** ammâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2).
[dişleme, -me]

dişle: *Isırmak.*

Dişlemekden leblerüñ helvâsını
kesmez tama' / Kalmasa ger
'âşıkun ağzında dendâni dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit
4). [dişlemekden, -mek, -den]

ditreme: *Titremek, üşümek.*

Zîr-i dest oldı cihân Hüsrev'i yirde
gördi / Turmuşuz **ditremege** didi
kamu halk-ı cihân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 12).
[ditremege, -ge]

dîv: *Dev, cin, ifrit, şeytan.*

Hurûsa hod ne minnet döne döne
yandı seyr itdük / Bu gice anda nûr
oldı niçe **dîv** ü niçe 'ankâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 48).
[dîv,]

dîvân: *Bir şairin şiirlerini kafiyelerine
göre ve harf sırasına uygun bir şekilde
topladığı mecmua.*

Cem'ile dîvânı tahkîk ger yazarsa
nesh ider / Hatıñ evşâfında Fazlî
tâzeler **dîvân** okur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 73, Beyit 7). [dîvân,
]

Cem'ile **dîvânı** tahkîk ger yazarsa
nesh ider / Hatıñ evşâfında Fazlî
tâzeler dîvân okur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 73, Beyit 7). [dîvânı,
-ı]

dîvâne: *'aşk ile kendinden geçmiş
(kimse), 'aşk delisi.*

'Aceb mi bülbülüñ olsa görenler
gülşen-i hüsnuñ / Bahâr oldukça
artar iy perî **dîvâne** vü şeydâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2).
[dîvâne,]

Dâmen-i şahrâda zencîrin sürer
Mecnûn-veş / Pâ-bürehne bir nice
dîvâneler gördüñ mi hîç (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2).
[dîvâneler, -ler]

Bu resme ehl-i 'ışkı eyleyen hayrân
u **dîvâne** / Bugün ol pîr ola mı nev-
cûvân Dervîş Bâlî'dür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 8, Beyit 6).
[dîvâne,]

dîvâne: *'aşk ile kendinden geçmiş, aşk
delisi.*

Zencîr-i zülfüñ Fazlî'ye
Mecnûn'dan irdi yâdigâr / Bu
silsile gelmiş durur **dîvânenen**
dîvâneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 135, Beyit 6). [dîvânenen, -
den]

Zencîr-i zülfüñ Fazlî'ye
Mecnûn'dan irdi yâdigâr / Bu
silsile gelmiş durur dîvânenen
dîvâneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 135, Beyit 6). [dîvâneye, -ye
]

dîvâne: *Aşk ile kendinden geçmiş, aşk
delisi.*

Mecnûnlarına zülfünü ol leyli
zencîr eylese / İy dil ser-i mû
degmeye **dîvânen** dîvâneye
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135,
Beyit 5). [dîvânen, -den]

Mecnûnlarına zülfünü ol leyli
zencîr eylese / İy dil ser-i mû
degmeye dîvânen **dîvâneye**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135,
Beyit 5). [dîvâneye, -ye]

dîvâne: Divâne, deli, mecnun. 2. Âşık.

Halk-ı 'âlem hep senün **dîvâneñ**
olmış serverâ / Leyli'nün Mecnûn'ı
Şîrîn'ün Ferhâd'ı var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4).
[dîvâneñ, -ñ]

dîvâne ol: Delirmek 2. bir şeye çok
düşkün olmak, o şeyi çok istemek.

İy Fazlî cemâlin o perînün gören
âdem / Dîvâne olur bencileyin hün-
ı temâşâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
35, Beyit 5). [dîvâne ol, -ur]

dîvâne ol: Divâne olmak 2. Delirmek,
kendinden geçmek, mecnun olmak,
aşkıdan çılgına dönmek.

Ta'n idersin 'İşk ile dîvâne olan
'âşık / Zâhidâ sen ahmağı bildüm
hamâkat söyledür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [dîvâne
ol, -an]

dîvâne-vâr: Deliler gibi.

Bir gözi âhûya ser-gerdân olup
dîvâne-vâr / Gönlüm ârâm
eylemez tağlara düşmemdür hemân

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9,
Beyit 10). [dîvâne-vâr,]

dîvâne-veş: Divâne gibi.

Zülfün evcinden düşüp uzun uzak
sevdâlara / Halkdan geçdüm kaçup
dîvâne-veş şahrâlara (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 9, Beyit 7).
[dîvâne-veş,]

dîvân-ı feth: Fetih meclisi.

Devlet ile geçdi taht-ı nuşrete
sultân-ı feth / 'Arşa-i iqbâlde turdı
yine **dîvân-ı feth** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1).
[dîvân-ı feth,]

dîvân-ı şitâ: Kış meclisi.

Dürülüp defteri dîvân-ı şitânun
cümle / Aldı destine yine bir
kalem-i zer nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 13).
[dîvân-ı şitâ, -nuñ]

dîvâr-ı milk: Mülkün duvarı.

Devründe çıkdı her kişi kaşr-ı
murâdına / Dîvâr-ı milke sen urasın
nerdübân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 10). [dîvâr-ı milk,
-e]

diyâr: Memleket, ülke, belde.

Bir dem olmaz dehr-i dünun
inkisârından cüdâ / Kimse yâ Rab
olmasun yâr u **diyârından** cüdâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2,
Beyit 2). [diyârından, -ı, -n, -dan]

Bu iki miḥnet benüm ḥālüm diger-
gün eyledi / Kimse yā Rab olmasun
yār u **diyārından** cüdā (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4).
[diyārından, -ı, -n, -dan]

Luṭfuña kaldı benüm aḥvālüm
ancaḳ bā-laṭîf / Kimse yā Rab
olmasun yār u **diyārından** cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2,
Beyit 6). [diyārından, -ı, -n, -dan]

Şeş cihātüm aldı miḥnet kıldı ara
yirde ben / Kimse yā Rab olmasun
yār u **diyārından** cüdā (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8).
[diyārından, -ı, -n, -dan]

Şafḥa-i gerdüna bu mışrā'ı yazdum
āh ile / Kimse yā Rab olmasun yār
u **diyārından** cüdā (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10).
[diyārından, -ı, -n, -dan]

diyār: Ar. memleket, ülke.

Gerçi benden dūr oldu hicrde yār u
diyār / Cān u yār içre muḳīm-dil
olupdur yare yār (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1). [diyār,
]

Bî-tekellüf şarılur boynuma zencîri
şanup / Ğam **diyārında** görenler
mihr-bānum şandılar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3).
[diyārında, -ı, -(n)da]

Tîğ u qalemle ḥıfz olunur genc ü
milk ü māl / Tîğ u qalemle zabṭ
olunur cümleten **diyār** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 7). [diyār,
]

Mihr-i rāyuñla münevver her **diyār**
/ Būy-ı ḥulḳuñla mu'aṭṭar her
meşām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1,
Beyit 5). [diyār,]

diyār al: Memleket, ülke, aldım.

Melāmet milkini açdum ser-ā-ser
tîğ-ı āhumla / Bugün ben şāh-bāz-ı
milk-i 'ışḳum bir diyār aldum
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3,
Beyit 10). [diyār al, -du, -m]

diyār-ı miḥnet: Sıkıntı memleketi,
ülkesi.

Daḥı ben şāh-bāz-ı 'ışḳ olaldan bir
şikār aldum / Diyār-ı miḥneti
Ferḥād u Mecnūn yok yire gezdi
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3,
Beyit 3). [diyār-ı miḥnet, -i]

Fazlî-i üftādeyem şalduñ diyār-ı
miḥnete / Āh kim raḥm itmedüñ
ben bende-i bî-devlete (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 12, Beyit 9).
[diyār-ı miḥnet, -e]

diyār-ı rûm: Anadolu.

Şaçuñ şu üstine seccāde şalmıs iki
sāḥirdür / Diyār-ı Rûm'a Çîn'den
geldi ḥaṭṭuñ bir müsāfirdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1).
[diyār-ı rûm, -a]

diyār-ı şark: Doğu diyarı, memleketi .

Diyār-ı şarka deryā gibi aḳdı
'asker-i enbūh / Kıpmağa
'adūnuñ başına ḳahr ile tufanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 9). [diyār-ı şark, -a]

diye: (diyü, deyi, diyi): Diye , diyerek.

Bir ḳaşıde getirüpdür saña Fazlî
çāker / Görse anı **diye** sellemtü

hezārān Selmān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 47). [diye,]

diyen: Diyen, söyleyen (kimse).

O bütün küfrüne imān **diyeni** gayb itmez / Nısf-ı dîn ahladı iy şeyh şu kim inşâfı (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [diyeni, -i]

divü: "Diye" zarf, diyerek.

Bir gün ola yüzüme başa **diyu** pâyın o serv / Sāye-veş ayaklar altında gönül pây-māldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [diyu,]

Öykündi gün yüzüne **diyü** mahlı şehirde / Teşhîr idüp sipihr yüzine kara sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [diyü,]

Dōst olduñ düşmene **diyü** ider şekvā gönül / N'eylesün hey pâdişāhum anı gayret söyledür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [diyü,]

Bağruma çeksem **diyü** sen servi bir kez tîr-veş / Ham olup qaddi 'aşāya düşdi kavsün pîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [diyü,]

Yüzün görem **diyu** idüp şehirde secde-i hāş / Güneş toğınca okudum hezār kez İhlāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [diyu,]

İy perî **diyü** rakîbi görüp âdem didüğüm / Şanma kim vech-i şahîh üzre ola ahlā nakîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 3). [diyü,]

El kardum o şeh zülfine **diyü** öginürmiş / Gelmez degül elinden anuñ şāne degül mi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [diyü,]

Güle baksun **diyü** anı açılıp gönül ü gözi / Bezedi güller ile gülşeni yer yer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 21). [diyü,]

Bir idüp rüz u şebi on iki ay itdi sefer / Yüzini görmek ola **diyü** müyesser nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 22). [diyü,]

Her-dem ebrū-yı sepîdi ile eyler imā' / İç mey-i surh **diyu** pîr-i sipihr-i muhtāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 10). [diyu,]

İy Süleymān-ı zemān Fazlî-i mūra kıl nazar / Rāh-ı gamda pây-māldür **diyu** miñnetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 26). [diyu,]

Pehlū-keş ola **diyü** çü cāme o vefāsuz / Dem olmadı āvāre gönül ola recāsuz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 9). [diyü,]

Mür-veş dil **diyu** derd-i 'ışkınuñ pā-mālidür / Sevmişem bir şāh-ı hüsn adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 2). [diyu,]

Mür-veş pā-māliyem itmez baña bir gün nazar / İtdi pāyi **diyu** derd ü guşşada zîr ü zeber (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 5). [diyu,]

divü: "Diye, diyerek" anlamında zarf.

Ol yāre yār olam **diyü** fikr itme iy gönül / Şāh-ı cihāna hem-nefes

olmak kaçan gedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [diyü,]

Koçmasun kimse **diyü** üstine dir dir ditrer / Nice nâzûkdür o sîmîn bedenüñ pîreheñi (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 31). [diyü,]

divü: "Diyerek, diye" anlamlarında kullanılan zarf.

Gülşenüñ sır **diyü** esrârına vâkıf olıcak / Dikili kaldı ayağ üstine olup hayrân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 14). [diyü,]

diz: Belirli bir düzene göre sıraya koymak, sıralamak.

Kirpiklerinüñ 'askerini **dizdi** bir yire / Buyurdu Fazlî cānuma yağmā haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [dizdi, -di]

dög: Dövmek.

Sînesin dāyim te'essüfden **dögüpdür** tablilar / Vā saña iy düşmen-i bed-i'îkād u bed-güher (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 10). [dögüpdür, -üp, -dür]

dög: Dövmek, vurmak.

Sîne tablını **dögüp** sancağ-ı āhı çekelüm / Yine iklîm-i belā üzre sipāhî çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [dögüp, -üp]

dögin: Kendi kendini dövmek, çırpınmak 2. çok üzölmek.

Döginmekden qararmış kollarum ak boynına şaldum / Ben anı şüret-i vaşl-ı nigāra iki kaş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [döginmekden, -mek, -den]

dögün-: Aşırı üzüntü, çaresizlik, pişmanlık duyarak çırpınmak, kendi kendini dövmek.

Dögünüp her nakāre dir ne kara günlere kalduk / Aña kim bu temāşadan bugün mahrûm ola hāşā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 8). [dögünüp, -(ü)p]

Seyr idüp böyle hāzān olduğunu gül-zāruñ / Taşlar ile **dögünüp** nāle ider āb-ı revān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 13). [dögünüp, -(ü)p]

dök-: Akıtmak, dökmek.

İki bir dimeyüp cānā **dökerler** kanımı her-dem / Meger kim tîrûñ ile ittifākı zaḥmumuñ birdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [dökerler, -(e)r, -ler]

dök-: Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek. (Gözyaşı).

Çözdi sünbüller benümçün turre-i tarrārını / **Dökdi** bülbüller gözinden eşk-i gevher-bārını (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 6). [dökdi, -di]

dök: Göz yaşı akıtmak.

Hicr ile giryeler kıluben kaçre kaçre yaş / **Döksün** gözinden ebr-i güher-

bār Yā Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 9, Beyit 20). [döksün, -sün]

dök: Akıtmak, dökmek.

Geh beni öldürmege müjgânın ol
şeh tîr ider / Gâh kanum **dökmege**
her gâzsesin şemşîr ider (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1).
[dökmege, -meg, -e]

Hün-ı Fazlî'yi çeşmüñ iy hünî /
Döke nâ-ḥaḳ yire revâ mı degül
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122*,
Beyit 5). [döke, -e]

Ol pür-cefâ ki eyleye geh geh
vefâya nâz / Sen dürr-i eşkden **dök**
ayağına şad niyâz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 16).
[dök,]

dök: Yaprakları dökülmek 2.
dağılmak.

Bâda vardı gül ile lâle yirinde yil
eser / Rûzgâr itdi havâle yine
yapraq **dökeni** (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 30, Beyit 2). [dökeni, -en, -i
]

Berg ü bārın **döküp** yaqdı vü yıkdı
bâğı / Sebzeyi bâda virüp toprağa
şaldı semeni (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 30, Beyit 4). [döküp, -üp]

dök: Akıtmak, dökmek, saçmak,
serpmek.

Niçe kim sūr-ı eflâke **döküp**
zerrîn-‘alem ḥurşîd / Sūr-ı sūr ile
mesrūr ola âfâḳ ser-tâ-pâ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 70).
[döküp, -üp]

dök: Akıtmak.

Nâ-ḥaḳ yire kanuñ **döke** ger
gâzsesi iy dil / Sen itme ta‘accüb
anı mestâne degül mi (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [döke,
-e]

dök: Dökmek, akıtmak.

Revâ mıdur **dökesin** kanımı
benüm nâ-ḥaḳ / Meger zamîrüne
gelmez ki el-cerûḥ-u kışâş (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3).
[dökesin,]

dökül-: Akmak, dökülmek.

Göriccek âsümânîler hevâdan
indüñüz şandım / Kıyâmet irişüp
çerḥüñ **döküldi** necm-i rahşânı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12*,
Beyit 30). [döküldi, -di]

dokuzyüzellialtı: Dokuz yüz elli altı
(956).

Görüp Fazlî didi târîḥin anuñ / Zihî
a‘tâ vü ni‘met bârek-Allah sene
dokuzyüzellialtı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Tarih 4, Beyit 7).
[dokuzyüzellialtı,]

dokuzyüzellibeş: Dokuz yüz elli beş
(955).

Vefâtına didi târîḥ Fazlî / Yirin nūr
eylesün Allâh Cebbâr sene
dokuzyüzellibeş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2).
[dokuzyüzellibeş,]

Seng-i mezârı üzre târîh yazdı
kudret / Hâk ideli münevver budur
Maķâm-ı Maķmûd sene
dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 7, Beyit 3).
[dokuzyüzellibeş,]

dokuzyüzellidört: Dokuz yüz elli dört
(954).

Didi târîhin beşâret eyleyüp /
Aḥmedâ yümn-ile olduñ defterî
sene **dokuzyüzellidört** (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 3, Beyit 8).
[dokuzyüzellidört,]

Didi târîhin işidüp Fazlî / Ebed
olsun ziyâde zî-rif'at sene
dokuzyüzellidört (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 5, Beyit 11).
[dokuzyüzellidört,]

dokuzyüzelliyedi: Dokuz yüz elli yedi
(957).

Fazlî işitdüğinde didi du'â vü târîh
/ İclâl ü 'ömr bâķî 'ilm ü edeb
müyesser sene **dokuzyüzelliyedi**
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit
7). [dokuzyüzelliyedi,]

İşidüp didi târîhini Fazlî / Şehe
Behrâm-ı meh oldu silih-dâr sene
dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 2, Beyit 7).
[dokuzyüzelliyedi,]

dolab: Kuyudan su çıkarıp bahçeleri
sulamaya yarayan döner makine; her
tür döner çark, çukruk.

Döst düşmenler ile 'arşada **dolāba**
bin / Zâr u ser-geşte olursam n'ola
dolāb-miṣāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 17). [dolāba, -a]

dolab: Hareket-i devriyyesi olan şey,
(dolap) 2. Dünya, felek.

Dönüp **dolāblar** saçdı yine şu
yirine âteş / Temāşâ bâķi oldu taze
ter çün gülşen-i ḥadrâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 46).
[dolāblar, -lar]

dolāb-miṣāl: Dolap gibi(dönmek
anlamında).

Döst düşmenler ile 'arşada dolāba
bin / Zâr u ser-geşte olursam n'ola
dolāb-miṣāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 17). [dolāb-miṣāl,
]

dolas: Birbirine geçip karışmak, güç
çözülecek duruma gelmek.

Gönlüm **dolaşup** zülfüne tutğun
olacaktı / Her kim ki sever
Leylî'yi Mecnûn olacaktı (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1).
[dolaşup, -up]

dön: Dönmek, kendi etrafında hareket
etmek.

Dönerken birbirinüñ üstine eflāk iy
māhum / Girüp birbirine ḥürşîd
ḥüsnüñ-çün nizâ' eyler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1).
[dönerken, -er, -ken]

dön: Değiştirmek, çevirmek.

Ebrûsı ğamı kıddümi **döndürdi**
hilāle / Dil rûze-i hicrinde ider âh
ile nāle (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 19, Beyit 5). [döndürdi, -
dür, -di]

dön: Devretmek, dolaşmak.

Hazān yaprağıdır şanma **dönen**
gülşende bād ile / Ten-i zer dü
nizārumdur hevāñ ile semā' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [döner, -en]

Dönerken birbirinüñ üstine eflāk iy
māhum / Girüp birbirine hūrşîd-i
hüsnüñ-çün nizā' eyler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3).
[dönerken, -er, -ken]

Kuṭb-ı murādum üstine
dönemedüñ yıkıl yıkıl / İy başum
üzre devr iden çerḥ-i felek misin
nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
130, Beyit 2). [dönemedüñ, -e, -me,
-dii, -ñ]

dön: Dönmek, bir eksende hareket etmek.

Kebāb oldu kebüterler mu'allaklar
dönüp cümle / Şikārı öğdi anda
olayın āvārenüñ ānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 22).
[dönüp, -üp]

dön: Geri gelmek, geri dönmek.

Derde şabr eyle dilā çāre nedür çün
dönmez / Her kazā tîri k'ola kavş-i
kaderden peydā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3).
[dönmez, -mez]

dön: ...gibi olmak, benzemek.

Ben didüm Rüstem'e murāduñ ne /
Döndi ol da murāda didi hemîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2). [döndi, -di]

Bağrumuz kana **döndi** ḥasretle /
Görünüz kim bize ne āl oldu (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 35). [döndi, -di]

dön: (bir şeyi) bir istikamete
döndürmek, dönmek, dönmesini
sağlamak.

Mihri beñzetdi meger hüsnüñe çün
gördi yüzüñ / **Döndi** yirden yire
geçdi felek iy māl-liḳā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [döndi,
-di]

dön: Benzemek 2. dönüşmek.

Leṭāfetde nezāfetde cihān gül-
zārına **döndi** / Hıyām-ı lāle-gün ile
ser-ā-ser zeyn olup şahrā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 12).
[döndi, -di]

dön: Bir şeyi andıracak duruma
girmek, benzemek; ... hâline gelmek.

Lebüñ şeker dir idüm kılsa ger
şeker kelimāt / **Dönerdi** ḳaddüñe
serv itse serv eger ḥarekāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 26).
[dönerdi, -er, -di]

dön: Benzemek, dönüşmek.

Döndi ol dem murād açup dehenin
/ İtdi kām-ı murādumuz şekerin
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 4). [döndi, -di]

dön: (bir iş veya konuyu) yeniden ele
almak 2. (bir yere) geri gitmek veya
geri gelmek, avdet etmek.

Kuruldu çerh-āsā haymeler bir bir
ki reşkinden / **Dönüp** yirden yire
geçdi göricek āsümān anı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 11).
[dönüp, -üp]

dön: Dönmek, kendi etrafında hareket
etmek.

Dönder 'inānı semt-i şenāya ki
haşre dek / Sürsün tabî'at esbini
sa'y ile Fazliyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 30). [dönder, -der
]

dön: Dönmek. 2. Vazgeçmek.

Başuma kıys-i kâderden yâr-içün
tîr-i kazā / Her ne deñlü kim
gelürse **dönmezem** virdüm rızā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit
1). [dönmezem, -mez, -em]

dön-: Devretmek, dolaşmak.

Dönüp dolāblar saçdı yine şu yirine
āteş / Temāşā bāki oldu taze ter çün
gülşen-i haḍrā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 46). [dönüp, -üp]

döne döne: Döne döne, tekrar tekrar.

Kanı ol devlet ki bir tîr urasın şāhā
baña / **Döne döne** şevk ile cānum
virem naḥḥîr-veş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [döne
döne,]

döne döne yan: Döne döne yanmak. 2.
Çok üzölmek, acılamak.

Hurūsa ḥod ne minnet döne döne
yandı seyr itdük / Bu gice anda nūr

oldı niçe dîv ü niçe 'anḳā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 48).
[döne döne yan, -dı]

döner: (bir yere) geri gitmek veya geri
gelmek, avdet etmek.

Döner aña k'üreye bām-ı hücrede
üştür / Bu hücreden şütür-i mihr ü
luḥf ümîdin iden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7). [döner,
]

dost: Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.

Luḥf idüp **döslara** düşmeni ḳahr
eylemege / Bir eli cām tutar bir eli
tîg-ı raḥşān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 34). [döslara, -
lar, -a]

Döştünü ağladup düşmenlerini şād
ider / Sevmişem bir şāh-ı ḥüsn adı
Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 12).
[döştünü, -ı, -n, -ı]

dost: Arkadaş, dost.

Döştüm 'ömrinde bir buseñ alanlar
haşre dek / Zinde ola Hızr gibi
görmeye hergiz memāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4).
[döştüm, -um]

Ruḥlaruñla leblerüñ vaşfinda
eş'arum benüm / **Döştüm** bîmār-ı
'İşḳa āb-ı Kevşer'den lezîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3).
[döştüm, -um]

Döstdan ümmîdümüz yokdur
'adūdan bîmümüz / Ne eḥibbā
isterüz dehrüñ ne a'dāsındayuz

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31). [dōstdan, -dan]

Dōstuñ hurrem ü handân ola her şâm u seher / Haşm-ı bed-h^vâhuñ ola ğarkâ-i endüh u melâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 47). [dōstuñ, -uñ]

A'dāya tîğ urup vire tã **dōsta** kalem / Şundi eline tîğ u kalem luṭf-ı Kird-gār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 12). [dōsta, -a]

Hak naşib itmiş o kân-ı kerime seyf ü kalem / **Dōstuñ** tã yaza göñlin kıra a'dāyı hemân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 33). [dōstuñ, -uñ]

Kadīmī **dostuñ** ile düşmen olduñ / Yüri şāhum yüri Allah'uma şaldum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6). [dostuñ, -uñ]

dost: 1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

İd-i vaşlumda dimiş 'uşşâkı kurbân eylerem / Bu söz için olmaludur **dōstlar** kurbân aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [dōstlar, -lar]

'Aql u şabrum āh kim yād oldu benden **dōstlar** / Oldı her yād ile tã ol şāh-ı hūbān āşinā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [dōstlar, -lar]

Cām-ı 'adl al bir ele tîğ-ı siyâset birine / Elin al **dostlaruñ** düşmeniñ başını çal (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 33). [dostlaruñ, -lar, -uñ]

dost: Allah, yar, sevgili.

Seyrimüz seyr-i ilâ'llāh ile fî'llāh olalı / Menzil-i maşşûda irdük **dōst** şahrâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22). [dōst,]

dost: Arkadaş, yaren, destekçi.

'Adūlaruñ ola maḫhūr u **dōstlaruñ** şādān / Sa'âdet ile tavîl ide 'ömrüñi müte'âl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 34). [dōstlaruñ, -lar, -uñ]

dost: Arkadaş, yâren. 2. Sevgili.

Tîğ-ı hierüñ ger Hüseyñ-āsâ beni ide şehîd / **Dōstum** yüz döndürürsem andan olayın Yezîd (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 11). [dōstum, -um]

dost: Dost, arkadaş, sevgili, yâr.

Dōstuñ t̄alib-i dîdârı iseñ iy 'aşık / Var yüri ḳalbüñi āyîne gibi pāk idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [dōstuñ, -uñ]

dost: Arkadaş, dost, seven.

Her-dem a'dā vü eḫibbādan çeker biñ dürlü derd / Derd için ḫalk oldu beñzer **dōstlar** dünyāda dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [dōstlar, -lar]

Düşmenlerüñ müdām ola maḫhūr-ı zulm-i dehr / Her laḫza **dōstlar** olalar sād-mān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 34). [dōstlar, -lar]

Meyl ider düşmenlere feryād
elinden **döstlar** / Sevmişem bir
şāh-ı hüsn adı Süleymān Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16,
Beyit 6). [döstlar, -lar]

dost: Arkadaş, dost, yâr, yâren.

Döst u düşmen bir oldı biz de
birlük bulmuşuz / Kimsenüñ hergiz
ne şulhında ne da'vâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
21). [döst,]

Döst düşmenler ile 'arşada dolāba
bin / Zār u ser-geşte olursam n'ola
dolāb-mişāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 17). [döst,]

döst ol: Yakınlık kurmak.

Döst olduñ düşmene diyü ider
şekvā gönül / N'eylesün hey
pādişāhum anı gayret söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit
4). [döst ol, -du, -ñ]

dostlar: Arkadaş, dost.

Dilberüm hercāyi bağrum hūn u
bahtum ser-nigün / **Döstlar** fâriğ
gönül bî-çāre vü cismüm zebün
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3,
Beyit 5). [döstlar,]

döstum: 1. sevgili. 2. dost, arkadaş.

Fazlî'yem ben kanımı dökmek
dilerse **döstum** / Hañcer-i hūn-rîz ü
hūn-efsānuña kanum fedā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5).
[döstum,]

doy: Dayanmak, tahammül etmek.

Taş olsa bu firāka taşā bağı
doymaya / Kimdür bu demde
kılmaya leyl ü nehār āh (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit
22). [doymaya, -ma, -ya]

dü: "İki" sayısı.

Hazān yaprağıdur şanma dönen
gülşende bād ile / Ten-i zer **dü**
nizārumdur hevāñ ile semā' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit
2). [dü,]

du'ā: Allah'a yalvarma, niyaz.

Du'āya el açā ger el devām-ı
devletüñe / Kabül-i Hazret ider ol
du'āy istikbāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 25). [du'āy, -y, -ı
]

du'ā: Allah'a yalvarma; niyaz.

Sözün tatvıl idüp Fazlî igende
virme taşdı'ı / **Du'ā-yı** devletine kıl
hemānā feth-i destānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 48).
[du'ā-yı, -y, -ı]

Şu 'ömre hayf iderüm k'olmadı
du'āñ ile şarf / N'idem şehā budur
ancağ tedārik-i mā-fāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 22).
[du'āñ, -n]

Her gice tesbîhimüz Şāha
du'ālardur bizüm / Her seher
evrādımız medh ü senālardur
bizüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 11).
[du'ālardur, -dur, -lar]

du'ā: Allah'a yalvarma, niyaz.

Cānumı her-dem ki bir düşnāmdan
cānān aña / Sīneden eyler şafā ile
du‘ālar cān aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1*). [du‘ālar,
-lar]

Bu taht u tãcdan ġarabũñ hõd **du‘ā**
durur / Yohsa kuru baş aġrısıdur
tãc u taht-ı yār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 39*). [du‘ā,]

du‘ā: Allah’a yalvarma, bir şeyin
olmasını veya olmamasını isteme,
yakarış, niyaz.

Ehl-i imānuñ **du‘āsı** yār-ı ġāruñdur
senũñ / Evliyānuñ himmeti hõd
pãsdāruñdur senũñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 23*).
[du‘āsı, -sı]

du‘ā: Allah’a yalvarma, dua.

N’ola alkışlar eylesem her gün /
Baña sögdüklerũñ **du‘ā** mı degül
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4*). [du‘ā,]

Vaşf u medhinden **du‘ādur** saña
Fazlî’nũñ ġaraż / Zāt-ı pāka gerçi
kim virür kerīmā derd-i ser (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 39*).
[du‘ādur, -dur]

Bu **du‘āyı** umaram kim kıla
maķbũl Ĥudā / ‘Aceb olmaya kabũl
olsa du‘ālar nevrũz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 30*).
[du‘āyı, -yı]

Du‘āya el getür Fazlî kelāmuñ
eyleme taṭvĩl / **Du‘ādur** çũn ġaraż
eyle du‘āya feth-i destānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 32*).
[du‘ādur, -dur]

El getür taṭvĩl ķo Fazlî **du‘ādur**
çũn ġaraż / Kıl du‘ā ihlāşla eyle
kelāmuñ muḥtaşar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 21*).
[du‘ādur, -dur]

du‘ā: Allah’a yalvarma, niyaz.

Her ne dem Fazlî cemālũñ görse
ister vuşlatũñ / Kim seher vaķtinde
dirler müstecāb olur **du‘ā** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2*).
[du‘ā,]

Raķĩbüñ midḥatından hoş gelür
düşnāmı dıl-dāruñ / Belā nefrĩnden
iy mäh-ı cihān-ārā **du‘ā** yegdür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2*). [du‘ā,]

Fazliyā gel sözüñ uzatma du‘āya
getür el / Kĩ **du‘ā** mevsimidür olsa
muķadder nevrũz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 29*).
[du‘ā,]

Uzatma Fazliyā sözüñi aç **du‘āya**
el / Kābil degül ne deñlü iderseñ
beyān-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 31*). [du‘āya, -(y)a
]

Uzatma gel sözi Fazlî **du‘āya** aç
elũñi / Kābũl ola umarum k’irdĩ
mevsim-i ḥacāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 38*). [du‘āya, -(y)a
]

Aç elũñ eyle du‘ā çũnki **du‘ādur**
maķşũd / İtme taşdı‘-i ‘izām
eyleme taṭvĩl-i kelām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 30*).
[du‘ādur, -dur]

Gice gündüz bu durur saña
du‘āmuz sağ ol / Sağlķ saña be-
ġāyet yaraşur sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 7*).
[du‘āmuz, -muz]

Ola Fazlî'nüñ umarum ki **du'ası** maqbûl / Ki du'asına icâbet yaraşur sultânüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 9*). [*du'ası, -sı*]

Fazlî işitdüğinde didi **du'â** vü târîh / İclâl ü 'ömr bâkî 'ilm ü edeb müyesser sene dokuzyüzelliyedi (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7*). [*du'â,]*

du'â: Allah'a yalvarma, dua.

Yok durür evşâfına gâyet şavâb oldur hemân / Kim **du'adan** dem urup idem kelâmum muhtaşar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 38*). [*du'adan, -dan*]

Ne diyesin ki **du'adan** yeg ola iy dâ'î / 'Ale'l-huşûş ola bu resme Eymen-i evkât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 40*). [*du'adan, -dan*]

du'â: Dua, niyaz.

Ola Fazlî'nüñ umarum ki du'ası maqbûl / Ki **du'asına** icâbet yaraşur sultânüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 9*). [*du'asına, -sı, -n, -a*]

du'â: Allah'a yakarma.

Fazliyâ gel sözüñ uzatma **du'âya** getür el / Ki du'â mevsimidür olsa muqadder nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 29*). [*du'âya, -y, -a*]

Du'âya el getür Fazlî kelâmuñ eyleme taṭvîl / Du'âdur çün ğaraż eyle du'âya feth-i destânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 32*). [*du'âya, -y, -a*]

Du'âya el getür Fazlî kelâmuñ eyleme taṭvîl / Du'âdur çün ğaraż eyle **du'âya** feth-i destânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 32*). [*du'âya, -y, -a*]

Kemîne Fazlî-i bî-çâre vü du'â-günüñ / **Du'â** durur ğarażı fî'l-kaḍuvvi ve'l-âşâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 29*). [*du'â,]*

Fazlî-i üftâdenüñ budur **du'ası** bî-gümân / Saltanat bâğında iy serv-i hırâmân her zemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 31*). [*du'ası, -sı*]

du'â eyle: Tazarru, dua etmek.

Söger imiş luṭf ile 'âşıklara / Eyleyelüm dilbere her an du'â (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*). [*du'â eyle, -y, -elüm*]

İtme taṭvîl-i kelâm eyleme taṣdî'-i 'izâm / Aç elüñ şıdḳ ile ol şâha **du'â eyle** hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 28*). [*du'â eyle,]*

Aç elüñ eyle du'â çünki du'âdur maḳşûd / İtme taṣdî'-i 'izâm eyleme taṭvîl-i kelâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 30*). [*du'â eyle,]*

du'â eyle: Dua etmek.

Hüsrevâ maḥlaş du'â-güyuñ durur Fazlî kuluñ / İzdiyâd-ı devlete eyler du'â şubḥ u mesâ' (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 5*). [*du'â eyle, -r*]

du'â eyle: Dua etmek.

Cân u dilden saña eylerler du‘â
erbâb-ı dîn / Âferîn iy iftihâr-ı Âl-i
‘Osmân âferîn (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 5). [du‘â eylerler,
-r, -ler]

du‘â it: Allah'a yalvarmak 2. duacı
olmak, birinin iyiliği, sağlığı, geleceği
için Allah'a niyazda bulunmak.

Sögdügünce ben du‘â itdügüm için
sen girü / Sögsen iy dilber baña
kand-i mükerrerden lezîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4).
[du‘â it, -düg, -üm]

du‘â kıl: Ar. is. Allah'a yalvarma,
niyaz.

Ol taht u tâc ile çü ser-efrâzsın
bugün / Kıl tâc u taht-ı şâha du‘â
leyle ile nehâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 38). [du‘â kıl,]

Keo tatvîli yetervir şâha taşdî‘i
hemân Fazlî / El açup kıl du‘â ihlâş
ile oldur saña evlâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 69). [du‘â
kıl,]

du‘â kıl: Allah'a yalvarma, niyaz.

El getür tatvîl keo Fazlî du‘âdur çün
ğaraž / Kıl du‘â ihlâşla eyle
kelâmuñ muhtaşar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 21). [du‘â
kıl,]

du‘â tut: Dua etmek.

Bahr-i nazm içre nice ola sefine
seyri / Şimdiden girü du‘â semtine
tutdum deheni (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 30, Beyit 41). [du‘â tut, -du,
-m]

du‘âcı: Bir kimseye dua eden.

Umarum kim ben du‘âcını ferâmûş
itmeye / Şimdi kim ol server
İskender-i Kur‘ân’um gider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5).
[du‘âcını, -n, -ı]

du‘â-gû: Dua eden, duacı.

Şâha lâzım durur elbette du‘â-gû
meddâh / Ki ola medh ü şenâsında
anuñ sâam u seher (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 41).
[du‘â-gû,]

du‘â-gû: Dua tarzında; dua olarak.

Kemîne Fazlî-i bî-çâre vü du‘â-
gûnuñ / Du‘â durur ğaražı fî‘l-
kaduvvi ve‘l-âşâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 29).
[du‘â-gûnuñ, -nuñ]

du‘â-gûy: Dua eden, duacı.

Fazlî-i bî-çâre vü miskîn du‘â-
gûyuñ durur / Kıl nazar ol bende-i
üftâdeye iy hân-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 33).
[du‘â-gûyuñ,]

‘Adl ü inşâfuñ görüp iy hüsrev-i
gerdün-serâ / Cân ile dilden du‘â-
gûyuñ olup bây u gedâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 14).
[du‘â-gûyuñ, -uñ]

Hüsrevâ maħlaş du‘â-gûyuñ durur
Fazlî kuluñ / İzdîyâd-ı devlete eyler
du‘â şubh u mesâ‘ (Kara Fazlî

Dîvânı, Nazm 3, Beyit 5). [du'ā-gūyūñ,]

du'ā-gū-yı kadīm: *Eskiden beri dua eden.*

Bende Fazlî kim du'ā-gū-yı kadīmüñdür senüñ / Āsitân-ı devlete geldi icāzet var mıdır (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2). [du'ā-gū-yı kadīm, -ñ, -dür-ün, -dür]

du'ālar eyle: *Dualar etmek.*

Geldi Fazlî-i du'ā-gū kapuña / Devlete eyler du'ālar şubh u şām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 13). [du'ālar eyle, -r]

du'ālar ol: *(Bir kişi için) dua etmek.*

Bu du'āyı umaram kim kıla maqbûl Hudâ / 'Aceb olmaya kabûl olsa du'ālar nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 30). [du'ālar ol, -sa]

du'āya el aç: *Dua etmek için elini açmak.*

Fazliyâ el aç du'āya itme tatvîl-i kelâm / Umaram maqbûl ola vakt-i icâbetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 30). [du'āya el aç,]

Du'āya el aç ger el devâm-ı devletüñe / Kabûl-i Hazret ider ol du'āyı istikbâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 25). [du'āya el aç, -a]

du'āya ur: *Dua etmek.*

Gel tîğ lâfin urma kalem çek du'āya kim / Biñ tîğ u biñ kalemnden o yegdür hezâr bâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 40). [du'āya ur, -ma]

du'ā-yı devlet: *Mutluluk duası.*

Ne ben hemân ki bütün halk-ı 'âlem eylerler / Du'ā-yı devletüñi rûz u hefte vü meh ü sâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 24). [du'ā-yı devlet, -üñ, -i]

du'ā-yı devletin eyle: *(Bir kimseye) Devleti ve saadeti için dua etmek.*

Her faşıl tîr ehli eylerler du'ā-yı devletin / Vâli-i milk-i cihân kuṭb-ı vilâyetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 13). [du'ā-yı devletin eyle, -r, -ler]

dūd-ı âh: *Ahın dumanı.*

Ben anı ihtiyâr idüp beni ol eyledi maqbûl / Kılupdur halka halka dūd-ı âhı boynuma meftûl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 7). [dūd-ı âh, -ı]

Şâh-ı 'ışkam çerḥa dikdüm dūd-ı âhumdan 'âlem / 'Âlem-i 'ışk içre oldum 'ışk ile şâhum 'âlem (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 13). [dūd-ı âh, -um, -dan]

dūd-ı dil: *Gönül dumanı.*

Dūd-ı dilden giyelüm egnümüze şâl-ı siyâh / Şerer-i nâr-ı belâdan

uralum başa külāh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 3). [dūd-ı dil, -den]

dūd-ı siyāh: Kara duman.

Şanasın yanuma bir serv-ķāmet
gül-‘izār aldum / Ten-i pūr-hūbı
tutdum şanmañuz dūd-ı siyāhumla
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 8). [dūd-ı siyāh, -um, -la]

düğün ol: Düğün, eğlence olmak.

Şol mañbūb düğün ola bu kim anda
şeker / Ezile başını ortaya koyup
aña revān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 20). [dügün ol, -a]

duhān: Duman, tütün.

Neden olur ruñuñda şol hañ-ı
‘anber-feşān peydā / Bu rüşendür
ki olmış şem‘-i kudretde **duhān**
peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [duhān,]

duhter-i zer: Altının kız kardeşi
(gümüş).

Bilseñ bize ne toğduğunu duhter-i
zerden / İy şūfî dimezdüñ sen aña
ümm-i habā‘is (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [duhter-i zer, -den]

dükān: Dükkan, satış yapılan yer.

Tırāş-içün **dükānına** varan anuñ
her āyñe / Nazar idüp o mihr-i
burc-ı hüsñüñ yüzi ayına (Kara

Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 7). [dükānına, -ı, -n, -a]

Dükānına gelür baş baş anuñ
meşhūr-ı dilberler / Olup iy Fazlî ol
şāha dil ü cān-ile çākerler (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 9). [dükānına, -ı, -n, -a]

dükeli: Bütün, hep, hepsi.

Peydā **dükeli** senden ü pinhān
ķamudansın / Pinhān dükelidensin
ü senden ķamu peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10). [dükeli,]

Peydā dükeli senden ü pinhān
ķamudansın / Pinhān **dükelidensin**
ü senden ķamu peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10). [dükelidensin, -den, -sin]

dükeli: Bütün, cümle.

Ger Ka‘be vü büt-hāne vü ger hān-
ķāh-ı deyr / Senden degül anlar
dükeli hāli vü tenhā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8). [dükeli,]

dükkān: Dükkan, işyeri.

Gelüp **dükkānına** her dilber-i nev-
hañ u sīmīn-ten / Tırāş olup aña
her-gāh ta‘līm-i fenn alur andan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 5). [dükkānına, -ı, -n, -a]

dükkān: Çarşı, pazar gibi yerlerde
mal alım satımları yapılan yer;
sevgilinin aşk dükkkanı.

Varup **dükkânına** seyreyleyin ol
çihre-i âli / Olup ol pîr olası nev-
cûvânun cümle meyyâli (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
1). [dükkânına, -ı, -n, -a]

düldül-i cism: Beden Düldül'ü, beden
atı (Düldül; Hz. Ali'nin bineği olan at).

Murtazâ hakkı 'Alî olmasun adum
Fazliyâ / Eylemezsem Düldül-i
cismüm ser-â-ser kana garx (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5).
[düldül-i cism, -üm]

dün: Aşağılık, soysuz.

'Ulüvv-i rif'atı bâbında çerh-i dūn
dūnî / Seḥā vü himmeti bâbında
kân u baḥr-ı le'im (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 19). [dūnî,
-î]

dün: 1. alçak 2. soysuz 3. rakip.

Lîk ol şî'r degül k'eyleye her
aḥmak u **dūn** / Zann idüp şî'r anı
şöhre-i şeh'r ü kişver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 20). [dūn,
]

dün: Alçak, soysuz, denî.

Kâr iderse saña ger zehr-i ğamı
dîni **dūn** / Sen kanâ'at meyini var
aña tiryāk idegör (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [dūn,]

dün: 1. İçinde bulunan günden bir
önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

'Ahd-i cev'r itmişdi **dūn** itdi vefâ ol
şeh bugün / Kim dūrür gelmez

diyen 'âlemde cānāndan vefâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit
2). [dūn,]

dün gice: Dün gece.

Dün gice cem'iyet-i yārānı aḥdum
ağladum / Anlaruñla sürdügüm
devrānı aḥdum ağladum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
1). [dün gice,]

dün ol: Alçak, soysuz olmak.

Ḥayf kim ma'rifete olmaya teşḥiṣ ü
sem'in / Şebeden dūn ola fark
olmaya dürr-i ezher (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 29). [dūn
ol, -a]

dün u denî: Aşağılık ve alçak
kimseler.

Nice vaşf eyleye vaşşāf 'ulüvv-i
sānuñ / Ne felek-ḳadr ki nisbet
görünür **dūn u denî** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 34). [dūn
u denî,]

dünya: Cihan, alem, evren.

Degül mi devlete dāll iy kerīm kim
bir bir / Gelür işigüñe **dünyānuñ**
ehl-i 'irfānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 21). [dünyānuñ, -
nuñ]

Ka'be hakkı deşt ü tağı vermezem
dünyālara / Göñlüm ārām eylemez
tağlara düşmemdür hemān (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 8).
[dünyālara, -lar, -a]

dünya: Âlem, ahirete nispetle şimdi yaşadığımız âlem.

Bu ne hüsn-i bî-nazîr olur ki ancak ben degül / Mübtelâ olmuş benüm yârüm bütün **dünyâ** saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [dünyâ,]

Kendüye senüñ sünnetüñi farz ide her kim / **Dünyâda** vü 'uqbâda dañı görmeye ol ğam (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7). [dünyâda, -da]

dünya: (Fani, geçici olan) dünya; dünya hayatı.

Çekme **dünyâ** ğamını 'ârif iseñ iy Fazlî / Mey-i yâkût ile var cânı ferañ-nâk ideğör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7). [dünyâ,]

Göñlümüzde zerre deñlü yok durur **dünyâ** ğamı / Bulmuşuz maşşudumuz her-dem tesellâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17). [dünyâ,]

dünya: (Fani, geçici olan) dünya.

Dünyâ didükleri ne 'aceb cân-sitân imiş / Bî-rañm u bî-mürüvvet imiş bî-amân imiş (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 10). [dünyâ,]

dünya: Âlem, ahirete nispetle şimdi yaşadığımız âlem, insanın ölmeden önceki hayatı.

Dünyayı bir yaña qosalar bir yaña seni / Baña seni gerek seni iy bî-vefâ seni (Kara Fazlî Dîvânı,

Müseddes 3, Beyit 3). [dünyayı, -(y)ı]

dünya: Âlem, cihan, fani dünya.

Halka göstermege **dünyâyı** ser-â-ser rüşen / İtdi peydâ yine mir'ât-ı Sikender nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 11). [dünyâyı, -y, -ı]

dünya: Ahirete nispetle şimdi yaşadığımız âlem 2. Fâni dünya.

Rüşen eylerken anuñ **dünyâyı** rây-ı rüşeni / Mâh u hürşîdi sipîhr-i pîr bilsem kim neder (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 29). [dünyâyı, -(y)ı]

dünya: Ahirete göre şimdi yaşadığımız âlem.

Halel irişmeye **dünyâda** seyl-i hâdişeden / Serây-ı devleti dâyim bula cihânda şebât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 43). [dünyâda, -da]

dünya: Âlem, cihan, yeryüzü.

Mezheb ü câh istemez sultâna baş indürmezüz / Ne vezîrinde bu **dünyânuñ** ne pâşâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9). [dünyânuñ, -nuñ]

Öte yanında **dünyânuñ** eger bir reh-güzâr olsa (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 13). [dünyânuñ, -nuñ]

Fazliyâ görmemişem hiç güzel aña nazar / Yûsuf-ı Mısr-ı melâhatdür o

dünyāda meger (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 9). [dünyāda, -da]

V' Allāhi anuñ gibi bir mäh-ı münîr olmaz / Hürşîd-i cemāline **dünyāda** nazîr olmaz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 3). [dünyāda, -da]

dünya: Ahirete kıyasla şimdi yaşadığımız âlem; fâni âlem.

Zihî kemāl-i şeref ehl-i 'ilme **dünyāda** / Ki nāmını göre lâyıq aña Hudā-yı 'alîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 2). [dünyāda, -da]

dünya: Ahirete göre şimdi yaşadığımız âlem.

Mey-hāneden kovuldum mescidde hod yirüm yok / **Dünyā** yüzinde Fazlî ben hıvār u zāre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [dünyā,]

Çalındı kūs-ı sultānî yine güm güm öter **dünyā** / Temāşā-gāh-ı 'ālemdür bugün şahrā-yı ma'nîyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 1). [dünyā,]

Dünyāda v'āhiretde 'ıvāzlar vire Hudā / Fazlî didükçe hasret ile halk dāyimā (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 26). [dünyāda, -da]

dünya: (Fani, geçici olan) dünya 2. dünya hayatı.

Her-dem a'dā vü ehibbādan çeker biñ dürlü derd / Derd için halk oldu beñzer dōstlar **dünyāda** dil (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [dünyāda, -da]

Bir 'Ömer 'adl ü 'Alî cūd u Muhammed hulkdur / Kim nazîri görmedi **dünyāda** erbāb-ı nazar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 31). [dünyāda, -da]

Muṣṭafā'sın haḳ budur aḳrānuñ içre Muṣṭafā / Görmedi miṣlūñ senūñ **dünyāda** erbāb-ı şafā (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 13). [dünyāda, -da]

dünya: Ahirete nispetle şimdi yaşadığımız âlem, fâni dünya; dünyaya ait her şey.

Muṣṭafā Hān'a vezîr oldu yine devletle / 'Adl ü dād ile bugün virmege **dünyāya** nizām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 11). [dünyāya, -y, -a]

dünya: Ahiret ve fani dünya.

Ġarḳ-ı sîm eyledi **dünyāyı** kefi cūdı temām / Nitekim Hāzret-i Şeh-zāde-i Sultān-ı Cihān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 17). [dünyāyı, -yı]

dünyā ğamı: Dünya gamı; dünya gamını. Duygu, düşünce ve hayal âlemi.

Sen şehe kul olmağ ile guşşadan āzād olup / Kurtulup dünyā ğamından 'ışk ile dil-şād olup (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 3). [dünyā ğamı, -n, -dan]

dünyâ tolusu: *Dünya dolusu; dünyalar kadar.*

Si'r kim lafzı şahîḥ ola vü ma'nâsı
şarîḥ / Kıymet olmaz aña **dünyâ
tolusu** sîm ile zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 18).
[dünyâ tolusu,]

dünyâda bul: *Eşi benzeri olmamak.*

Derd-i 'İşk ile cihân içre olanlar
nâ-tüvân / Bulmayup dünyâda bu
derdüñ devâsın bî-gümân (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 7).
[dünyâda bul, -ma, -y, -up]

dünyâ-yı denî: *Değersiz dünya.*

Ferahından şu kadar sîm nişâr
eyledi kim / Ğarḳ-ı sîm eyledi
dünyâ-yı denîyi yeksân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 15).
[dünyâ-yı denî, -y, -i]

dünyâ-yı dün: *Alçak/aşağılık dünya.*

Ṭotalum milket-i 'Oşmân'ıñ olduñ
Fazliyâ Şâhı / Gerekmez baña bu
dünyâ-yı dünüñ 'izzet ü cāhı (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit
11). [dünyâ-yı dün, -uñ]

dünyâ-yı mü'ennes: *Kadın gibi olan dünya.*

Bir kaḥpe durur zîşt bu **dünyâ-yı
mü'ennes** / Meyl eyleme merd iseñ
aña olma muḥanneş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [dünyâ-
yı mü'ennes,]

dünyâ: *(fani ve güven olmaz) dünya.*

Şanma dehrüñ zâhidâ biz ḳurı
ğavğâsındayuz / Yâ senüñ gibi
hemân **dünyâ** temennâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
1). [dünyâ,]

Almazuz **dünyâ** metâ'ın bir pula iy
ḥvâce biz / Bir iki günlük bu
bâzâruñ temâşâsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3).
[dünyâ,]

dünye: *(Fani, geçici olan) dünya.*

İy gözüm nûrı daḥı nem evlâ'
dîrsin **dünyede** / Ḥâk-ı rāh-ı
küyuña bu çeşm-i giryānum fedâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit
3). [dünyede, -de]

Dünyede olmaz leṭâfetde nazîri bir
daḥı / Ṭa'n ider gülzâr-ı fîrdevse
fezâsı Lâdik'üñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2).
[dünyede, -de]

dünye: *Cihan, âlem, yeryüzü.*

Dünye ğamın 'alef gibi gel yime
'işret it dirin / Hiç kulaḳ
ḳabartmaduñ şûfî eşek misin nesin
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130,
Beyit 4). [dünye,]

dünye: *Âlem, cihan, yeryüzü.*

Olur mı böyle şeref **dünyede** k'ola
rûzî / Ziyâret-i ḥarem-i pāk-ı
seyyidü's-sādât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 8).
[dünyede, -de]

Fazlî saña ne tãc gerek **dünyede** ne taht / Der-gâh-ı şâh taht yeter tãc hâk-dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 33). [dünyede, -de]

Muḥâldür ki seni vaşf idem kemâ-hiye ben / Vücûda gelse eger **dünyede** her emr-i muḥâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 26). [dünyede, -de]

dür: Ar. İnci.

Her kaçan dendân u lâ'lüñ vaşfin itmek istesem / Ebr-i nîsân gibi ḥâlümden **dür** ü mercân yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [dür,]

dur: Ara vermeden, sürekli olarak.

Eger biñ yirde baği olsa **durmaz** bağ-ı cennetde / Cihānda gülşeni kūyuñ idinmişken vatan 'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [durmaz, -maz]

dür: -dır, -dir.

Sâķi yanumda tek tolu olsun yataķ hemān / Mey-hāne güşesi baña zîbā yataķ **durur** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [durur, -ur]

Ķan aĵladı felek görüp aḥvālümü benüm / Vaķt-i seḥerde şanma görinen şafaķ **durur** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6). [durur, -ur]

Kemāl ü devlet ile çün tapuñ **durur** ḥākān / Ķuluñ da ḥüsn-i kelām ile oldu ḥākānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 32). [durur, -ur]

Şi'r-i efsün-ı mükerrerrem **durur** efsāne degül / Semer-i ma'rifet ü faẓl **durur** şanma semer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 17). [durur, -ur]

dür: İnci.

Tãc-ı kelāma **dürdür** u taht-ı süḥanda raḥt / Geldüm o taht u tãca yed-i 'acַz ile nişār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 23). [dürdür, -dür]

dür: İnci.

Var iken dendân u lâ'lüñ aña itmez ārzü / İtse dil ġavvāsını deryā **dür** ü mercāna ġarķ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [dür,]

Kef-i deryā-nişāruñ la'l ü **dür** şaçdıķca reşkinden / Yüregi ķan tolar k'anuñ acıdur baḥr-i 'Ummān'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 46). [dür,]

dür: Uzak, uzaklık.

Düşelden ḥıdmetinden **dür** ġāyet ḥvār olmışduñ / 'Azîz olduñ yine minnet Ḥudā'ya 'izzetüñ geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [dür,]

dür: (Ar. dürr): İnci, inci tanesi.

'İd irüp şādān olup mecmū'-ı etfāl-i cihān / Cāme-i fāḥir geyüp bağlanduĵınca **dür** kemer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 22). [dür,]

dür eyle: 1.Uzaklaştırmak 2.yok etmek, ortadan kaldırmak.

Derdā der-i dil-dādeden dür eyledi
devrān beni / İy Fazlî bende
olmasun dergāh-ı sultāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [dür eyle, -di]

Devrden bî-dād u zulmi cümleten
dür eyledün / Fitneyi def eyleyüp
kaṭ'-ı ser ü sür eyledüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Muşşer 1, Beyit 8). [dür
eyle, -dii, -n]

Vaşl-ı dilberden beni âlemde
mehcür eyledüñ / Yâri gayra yâr
idüp ben 'âşıkı dür eyledüñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 3).
[dür eyle, -dii, -ñ]

dür id: İnci etmek

Bahr-ı vaşluñdan beni dür ideli
emvâc-ı hicr / 'Aynıyam şol
kaṭrenüñ kim ola 'ummāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [dür id, -eli]

dür id: Uzak tutmak, uzaklaştırmak.

Dür idem medhūñe şad beyt ne şad
belki hezār / Pād-şāhum hele
ma'zūr buyur kâfiye az (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 31). [dür
id, -em]

dür ol: İnci olmak.

Cenābuña n'ola 'arz itse ma'rifet
dürrin / Cevāhiri dür olan qadr ü
cevheri çü fehīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 31). [dür
ol, -an]

dür ol: Uzak olmak.

Çü jāj-ı Bākıl olur her kelāmı bî-
rağbet / Kimesne gūşına almaz dür
olsa da meşelā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 9, Beyit 7). [dür ol, -sa]

O hücrede şütür üzre dür ola
çeşmüme reml / Be-haḫḫ-ı hücre
vü üştür beriyye baḫr-i 'Aden
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 34). [dür ol, -a]

dür ol: Uzaklaşmak, uzak durmak.

Dür olsam Fazliyā ğamdan beni
gumm öldürür / Şöyle me'nūş oldu
hicrinde o şāhuñ ğam baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5).
[dür ol, -sa, -m]

Olalı zülf ü ruḫuñ dür dîdeden iy
meh / Beyāz şubḫ ile birdür sevād-ı
şām baña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 13, Beyit 2). [dür ol, -alı]

Nür-ı başarsın iki gözüm tenden
olma dür / Hāk olmuşam yoluñda
bu çeşm-i pür-āba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 105, Beyit 5). [dür
ol, -ma]

Olalı sen aşinādan dür şāhā
bendeñiz / Dürr-i dendānuñ
ğamından yaşum itdüm ben deñiz
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142,
Beyit 3). [dür ol, -alı]

Korkum ol yolda qalup dür olasın
kāfileden / Hıvāb-ı ğaflet niçe bir aç
gözünü iy ğāfil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 5). [dür ol, -a, -sın
]

dür ol: Uzaklaşmak, uzak olmak.

Gerçi benden dūr oldu hicrde yār u
diyār / Cān u yār içre muķīm-dil
olupdur yare yār (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1). [dūr ol,
-dı]

durabil: Durmak, durmaya çalışmak

Dîdāra karşı **durabilir** misin iy
göñül / İştmedik mi Tūr'la Mūsā
haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 132, Beyit 4). [durabilir, -ir
]

dürc: Mücevher kutusu.

Feşāhat **dürci** içre cem' kıldum /
Belāgat burcı üzre şem' kıldum
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 7, Beyit
2). [dürci, -i]

dürc-i belā: Bela hokkası(kutusu).

Dil sa'adet burcı üzredür biter
hurşîd-i fer / Kim odur dürc-i
belālar içre dürr-i mu'teber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 1).
[dürc-i belā, -lar]

dürc-i vücd: Varlığın mücevher
kutusu.

Zeyne'l-'ibād hāķķı ki oldur kemāl
ile / Dürc-i vücdüña dūr-i şeh-vār
Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 38). [dürc-i vücd,
-uñ, -a]

dür-dāne: İnci tanesi.

Lām-ı zülf-i ser-nigün naķşına ol
dür-dānenüñ / İy raķīb el şunma
kim lâ taķrebu māle'l yetîmi (Kara

Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 9).
[dür-dānenüñ, -(n)üñ]

dürer: İnciler.

Gerçi 'ālem şadefinde bulunur niçe
dürer / Söz gibi gūşa toķınmadı
girān-māye güher (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 1). [dürer,
]

dür-feşān ol: Cevher saçmak.

Medhūñde tîguñ oldu kalem gerçi
dür-feşān / Vaşf-ı kalemde tîguñ
olupdur güher-nişār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 5). [dür-
feşān ol, -dı]

dür-fürüş: İnci satan.

Bahā-yı cevheri şarrāf-ı cevherî
añlar / Güher nedür ne bilür bile
dür-fürüş ānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 23). [dür-fürüş,]

dür-i şeh-vār: Padişaha yaraşır inci.

Zeyne'l-'ibād hāķķı ki oldur kemāl
ile / Dürc-i vücdüña **dür-i şeh-
vār** Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 38). [dür-i
şeh-vār,]

dür-i semîn: Kıymetli inci.

Ne hücredür bu ki ger olsa biñ
şütür olıma / **Dür-i semîn** ne şütür
bil hezār hücre semen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48). [dür-i
semîn,]

düriş: Uğraşıp gayret etmek, çalışıp çabalamak.

Niçe **dürişesin** itmege kaşruñı a'lā / Añ ol zemānı ki bir gün yirüñ olısar gūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2). [dürişesin, -e, -sin]

düriş: Çalışmak, çabalamak, gayret etmek, mücadele etmek, ikdam etmek, sa'yetmek.

Düriş ki şerbet-i 'ilm ile olasın sālīm / Şaķın şaķın marāz-ı cehl birle alma saķīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 6). [düriş,]

dürler dök: 1.İnci saçmak 2. gözyaşı akıtmak.

Kim ki alķup bāb-ı cūdına anuñ idhāl ider / Yalvarup naķd-i murādın isteyüp dürler döker (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 3). [dürler dök, -er]

dürlü: "Türlü", çeşit çeşit, farklı.

Dürlü şüretlere girüp nüdemā eyleyeler / Anda eşkāl-i ğarīb ile cihānı hayrān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 23). [dürlü,]

Nice kim faşl-ı hazān ile irüp dehre ğınā / Pür ide **dürlü** ni'am birle zemīn ü zemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 42). [dürlü,]

Nesīm-i şubh esse şaķn-ı 'ālem sebze-zār olsa / Çiçekler **dürlü** reng ile amu naķş-ı nigār olsa

(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 1). [dürlü,]

dürlü dürlü reng: Türlü türlü renge girmek, farklı farklı renklere bürünmek.

Dürlü dürlü renge zeyn itdiler şehri amu / Oldı her bir gūşe bir zībā bahāristān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10). [dürlü dürlü reng, -le]

dürr: Ar. İnci.

Şadef ağzına düşse **dürr** olur pāk / Dehān-ı märe düşse zehr-i atıl (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 13, Beyit 2). [dürr,]

dürr: İnci.

Mālik olmaz gevhere deryāya vāşıl olmayan / Ma'rifet **dürrin** dilerseñ ħātır-ı dānāya baķ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6). [dürrin, -i, -n]

Ma'rifet **dürrin** dilerseñ sen de gel iy seyḥ-i şehir / Āşinālar gibi herdem 'ışķ deryāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7). [dürrin, -i, -n]

Nev'-i insānede nuṭķ ile tefāzul vardır / Hāzef üzre şadefe **dürr** iledür niteki fer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 6). [dürr,]

Cenābuña n'ola 'arz itse ma'rifet **dürrin** / Cevāhiri dür olan adr ü cevheri çü fehīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 31). [dürrin, -i, -n]

dürre-i sînâ: Sina incisi.

Akıtdı lüle'-i yâkûtdan elmâs ile
la'li / Ola tâ kıymet ü kadri füzûn
çün **dürre-i Sînâ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 50).
[dürre-i sînâ,]

dürretü't-tâc-ı devlet: Talihin incili
tacı.

Oldı bir gevher-i girân-māye /
Dürretü't-tâc-ı devlet ü şevket
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit
2). [dürretü't-tâc-ı devlet,]

dürretü't-tâc-ı ser-i mecmû'-ı
serdārân-ı dehr: Dünyanın
serdarlarının hepsinin başlarına
taktığı inci kaplı taç.

Dürretü't-tâc-ı ser-i mecmû'-ı
serdārân-ı dehr / Kıurretü'l-ayn-ı
'uyûn-ı cümle-i şâhib-nazar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 2).
[dürretü't-tâc-ı ser-i mecmû'-ı
serdārân-ı dehr,]

dürr-i 'aden: Aden incileri.

Muntazam kıldı yine kılmağa
pāyuña nişār / Rişte-i nazm-ı laṭīfe
niçe dürr-i 'Aden'i (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 38).
[dürr-i 'aden, -i]

dürr-i bî-bahâ: Çok kıymetli inci.

Virmişdi Hâk o şâha bir **dürr-i bî-
bahâ** kim / Lāyık ser-i sipihre ger
olsa dürr-i efser (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2). [dürr-i
bî-bahâ,]

dürr-i dendân: Inci gibi dişler.

Olalı sen aşınādan dūr şāhā
bendeñiz / Dürr-i dendānuñ
ğamından yaşum itdüm ben deñiz
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142,
Beyit 3). [dürr-i dendân, -uñ]

dürr-i efser: Tacın incisi.

Virmişdi Hâk o şāha bir dürr-i bî-
bahâ kim / Lāyık ser-i sipihre ger
olsa **dürr-i efser** (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2). [dürr-i
efser,]

dürr-i eşk: Gözyaşı incisi, aşğın
gözyaşı inciye benzetilir.

Ol pür-cefâ ki eyleye geh geh
vefâya nâz / Sen dürr-i eşkden dök
ayağına şad niyâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 16).
[dürr-i eşk, -den]

dürr-i ezher: Pek beyaz ve parlak inci.

Hayf kim ma'rifete olmaya teşhîş ü
semîn / Şebeden dūn ola fark
olmaya **dürr-i ezher** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 29).
[dürr-i ezher,]

dürr-i laṭîf: Hoş güzel inci.

Bahr-ı devletden olaldan zâhir ol
dürr-i laṭîf / Gerden ü gūş-ı 'arūş-ı
baht buldı zîb ü fer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 4). [dürr-i
laṭîf,]

dürr-i muşaffā: Saf, temiz, duru inci.
Yani Hz. Muhammed (sav).

‘Işka düşdi dil ‘aceb mi göz
yaşından el yusa / Neylesün dürr-i
muşaffāyı olan ‘ummāna ğark
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112,
Beyit 3). [dürr-i muşaffā, -y, -ı]

dürr-i mu‘teber: Değerli inci.

Dil sa‘ādet burcı üzredür biter
hurşîd-i fer / Kim odur dürr-i
belâlar içre **dürr-i mu‘teber** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 1).
[dürr-i mu‘teber,]

dürr-i semîn: Çok kıymetli inci tanesi.

Güş-vār olsa eger güş-ı şehe
lâyıkdur / Bugün ol dürr-i semînün
ki bilinmez semeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 39).
[dürr-i semîn, -ün]

dürr-i sühan: Söz incisi.

Gögden ol nâzil olurdu yire bî-
şübhe vü şekk / Olsa ger dürr-i
sühandan ilerü bir cevher (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 11).
[dürr-i sühan, -dan]

dürr-i tâc: Tacın incisi.

İkbâl zîb-i tahtdur iclâl **dürr-i tâc** /
Ol taht ‘arş-pāye vü ol tâc mihr-vār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28,
Beyit 7). [dürr-i tâc,]

dürr-i yetîm: Bir sedefte tek başına

meydana gelen büyük ve iri, çok
makbul inci.

Cevher-i nefşüme hem-seng olıma
dürr-i yetîm / Nazm bâzârınuñ iy
Fazlî benem şarrâfı (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [dürr-i
yetîm,]

durur: -dır, -dir, -dur, -dür bildirme
eki.

‘Âlem ribâti bir iki günlük konak
durur / Şanmañ ki ‘ömr kâfilesi
oturağ **durur** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 63, Beyit 1). [durur,]

durur: -dır bildirme eki.

Ğaddûñ ki i‘tidâlde ‘ālî elif **durur** /
Oldur riyâz-ı rif‘ate serv-i revân-ı
‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 3). [durur,]

Lîk yok medhûñe ğāyet ne diyem
vaḳti **durur** / Şimdiden girü ğazel
tarzına çeksem sühanı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 23).
[durur,]

durur: -dır/-dur bildirme eki.

Yok **durür** evşâfına ğāyet şavāb
oldur hemān / Kim du‘ādan dem
urup idem kelāmum muhtaşar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 38). [durür,]

durur: "-dır" bildirme eki.

Tîr-i dil-dûzuñ **durur** bir şāh-bāz-ı
cân-şikār / Pādişāhum āhenîn
minḳārdur peykān aña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [durur,]

Nisbet itmek kadūne nār u ney /
Serv-i men nā-revā **durur** ne revā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [durur,]

Başını kaç'eyleseñ zülfüñ gibi iy
dil-rübā / Lā dimez miskin **durur**
gönlüm benüm kaç'ā saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1).
[durur,]

Bir kaḥpe **durur** zişt bu dünyā-yı
mü'ennes / Meyl eyleme merd iseñ
aña olma muḥanneş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [durur,
]

Çıkardı kıymeti cevher **durur**
kenāre şehā / Olalı Fazlî-i bahḥār
me'āniye ḡavvāş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5).
[durur,]

İltimāsı 'ālemüñ der-gāh-ı
luṭfuñdan **durur** / İy ki eltāf-ı
laṭifüñ ins ü cāne mültemes (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12).
[durur,]

Olup **durur** şütür ü hücresin
şıyānet içün / Sütün-ı hücre çü tîr ü
pey-i şütür çü mecenn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27). [durur,
]

Gedālīg ile ḡanī ol Hıṭā **durur**
alma / Eger ki Çîn'i saña virse ser-
te-ser faḡfur (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 6, Beyit 12). [durur,]

Fazlî-i bî-çāre vü miskîn du'ā-
gūyuñ **durur** / Kıl nazar ol bende-i
üftādeye iy ḥān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 33).
[durur,]

Kūh-ı billūr **durur** dāne pirinci
anuñ / İştihā şāhına maṭlūb **durur**
ḡāyet o kân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 15). [durur,]

Sensin ol şāh ki sultān-ı serāy-ı
heftüm / Şimdi bir Hindi ḡulāmuñ
durur adı Keyvān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 45).
[durur,]

Şi'r-i efsün-ı mükerrerrem **durur**
efsāne degül / Semer-i ma'rifet ü
faẓl **durur** şanma semer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 17).
[durur,]

Şāha lāzım **durur** elbette du'ā-gū
meddāḥ / Ki ola medḥ ü senāsında
anuñ sām u seḥer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 41).
[durur,]

Bir elde cām tut bir elüñde müdām
tiḡ / Kim biri baḥr-ı luṭf **durur** biri
kân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 18). [durur,]

Görüp işitmede vü virmede mişlüñ
haberini / Bāşıra kūr **durur** sāmī'a
ker nāṭıka lāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 27). [durur,]

'Adl ü inşāfuñ ile şefkat ü eltāfuñ
ile / Milk-i ma'mūr **durur** cümle
re'āyā hoş-hāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 29). [durur,]

Gerçi Fazlî kuluñ iḥsānuña
müstaḡrıkdur / Yine iḥsānuñ
ümîdinde **durur** māh ile sāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 42).
[durur,]

Cān u dilden gelüñüz şıdḳ ile tekbîr
idelüm / Rûz-ı tekbîr ü dem-i zıkr
durur vaḳt-i nemāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 6). [durur,
]

Sür'atde 'ömr disem eger aña yiri
durur / Kim 'ömr gibi geçdi
cihāndan bulup fenā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 11).
[durur,]

Yazup çizüp sipihre ki bu tîğ u bu
kalem / Tîğ-ı kazâ **durur** kalem-i
hük-m-i Kird-gâr (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 21*).
[durur,]

Barmaqlaruñ **durur** çü kalem
sâ'idüñ çü tîğ / Boynuma tîğüñ ol
kaleme cân ola nişâr (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 32*).
[durur,]

Şöyle kavî za'îf ü za'îf ü kavî
durur / Bâd esdügince rakş ider
öñince çün ğubâr (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 6*). [durur,
]

Ġâyet tevâzu' ehli **durur** yüzi
yirdedür / Herbir adımda secdeler
eyler hezâr-bâr (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 11*). [durur,]

Bu taht u tâcdan ğarabuñ hod du'â
durur / Yoĥsa kuru baş ağrısıdur
tâc u taht-ı yâr (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 39*). [durur,]

Kemîne Fazlî-i bî-çâre vü du'â-
günüñ / Du'â **durur** ğarażı fî'l-
kaduvvi ve'l-âşâl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 29*).
[durur,]

Ol **durur** Mîr 'Alî Şîr'i zemānuñ
şimdi / Cem' olur meclisine cümle-
i ehl-i 'irfân (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 32*). [durur,]

Egerçi 'ilm-i mükerrerem **durur**
'ale'l-ıtlâķ / 'Ale'l-ĥuşûş ki 'ilm-i
şerîf diyen kavîm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 9*). [durur,
]

Yûsuf-ı şânî **durur** dirsem eger
ġâyet muĥal / İy melâĥat taht-ġâhı
üzre sultānum Ĥasan (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 14, Beyit 6*).
[durur,]

Ben degül ancak ħulı olmış **durur**
ins ile cân / Sevmişem bir şâh-ı
ĥüsn adı Süleymân Bâli'dür (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
4*). [durur,]

Ġâyet de mükerrer **durur** aĥvâlüm
efendüm / Ben bendeñe raĥm eyle
Ĥasan Bâlüm efendüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 2*).
[durur,]

Üftâde **durur** sâye gibi mihrüñ ile
ten / Ben bendeñe raĥm eyle Ĥasan
Bâlüm efendüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 6*).
[durur,]

Dil-dâde **durur** bencileyin ĥüsnüñe
herkes / Ben bendeñe raĥm eyle
Ĥasan Bâlüm efendüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 8*).
[durur,]

Ola tiryâķ olsa senden ġayrı dilber
baña zehr / Yok **durur** mişlün
velîkin bu 'aceb iy ĥün-ı dehr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1,
Beyit 5*). [durur,]

Bâġ-ı 'âlem içre bir gül-ruĥ nazîr
olmaz saña / Yok **durur** mişlün
cihânda ĥâşılı hergiz şehâ (*Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit
11*). [durur,]

Gice gündüz bu **durur** saña
du'âmuz şaġ ol / Şaġlık saña be-
ġâyet yaraşur sultānum (*Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 2, Beyit 7*). [durur,]

Ĥüsrevâ maĥlaş du'â-güyuñ **durur**
Fazlî ħuluñ / İzdiyâd-ı devlete eyler
du'â şubĥ u mesâ' (*Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 3, Beyit 5*). [durur,]

Ne gedâ vü ne şâh u mîr ħalır / Bir
durur 'âķibet ħamuya cihân (*Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
5*). [durur,]

durur: -dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

Sādisen sālīke elbetde ẓanā'at vācib / Ki bu yolda o **durur** zād u nevāl-i rāhil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22*). [durur,]

durur: "dır" bildirme eki.

Saña şerîk olalı vü seni de fehmi eyler / Cihānda çok **durur** el-ḥamd Fazliyā fuḫālā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 11*). [durur,]

Şimdiki şā'irlere bu resme gālib olmaga / Himmet-i Zātî **durur** iy Fazlî bā'is gālibā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5*). [durur,]

'Ālem ribāṭi bir iki günlük konaḫ **durur** / Şanmañ ki 'ömr kâfilesi oturaḫ **durur** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1*). [durur,]

Görsem yüzüñi cān ramaḫa irdüğünde ger / 'Ömrüñ biñ olsa ḫāşilum ol bir ramaḫ **durur** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [durur,]

Ḳanlu yaş ile bezm-i maḥabbetde gözlerüm / Güyā şarāb ile iki tolu ayak **durur** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3*). [durur,]

Kimden ne bāk Fazlî'ye 'ālemde iy güneş / Kim şubḫ gibi alnı açık yüzü aḫ **durur** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 7*). [durur,]

Parmaḫlaruñ **durur** aña iy māḫ şa'sa' / Mihr-i sipihr-i luṭf ol ay gibi ayedür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3*). [durur,]

Ġamuñ deyrinde bir ḫalıp **durur** bī-cān benüm cismüm / Ceres gibi cihānda deprenür ancaḫ zebānum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [durur,]

Ḳulı olmış **durur** cümle cihān bir ben degül ancaḫ / Melāḫat taḫt-gāḫı üzre bir şāh-ı cihānum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [durur,]

Sūzen-i ğamzeñle cānā rişte-i zūlfuñ **durur** / Şehr-i ğurbetde bu ben āvāreye ipler çeker (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2*). [durur,]

Seni görenleri el-ḫışsa sevmezem hergiz / Meşel **durur** buña el ḫāşşu lā yuḫübbü'l-kāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [durur,]

Ḳāmetüñ tūbā **durur** kūyuñ behiş / Dīde-i 'uşşāḫdur anda ḫıyāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4*). [durur,]

Ten ü cān u dil ü dīnini fedā itdi saña / Bes **durur** Fazlî'ye bir buse iderseñ ta'vīz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5*). [durur,]

Zātına ğayb u şehādet şāhidin iy müdde'ī / Gel beru inkārı ḫo olmış **durur** isbāt-ı 'ışḫ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2*). [durur,]

Rāy-ı ğarrādur disem ebrūña rāyum rāstdur / Cümle ārā' ehli hep ḫā'il **durur** bu rālara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4*). [durur,]

Zencīr-i zūlfuñ Fazlî'ye Mecnūn'dan irdi yādigār / Bu silsile gelmiş **durur** dīvāneden

dīvāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 6*). [durur,]

Cümle velāyet ehli umarlar şefā'atūñ / Zāt-ı muḳaddesūñ **durur** evlā-yı evliyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 5*). [durur,]

Ben nice medḥ idem saña lâıyık eyā nice / Meddāḥ olup **durur** saña çün zāt-ı kibriyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14*). [durur,]

Ümm'ūñ ḥaḳı ki şüret-i 'ismetde ol **durur** / Ümmü'l-kitāba mazhar-ı āsar Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 35*). [durur,]

Beglerinūñ her biri rüy-ı zaferde beg **durur** / Şāhid-i nuşret o beglerle bulupdur zıḅ ü fer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 24*). [durur,]

Şeh-i şāhān-ı 'ālemsin saña lâıyık **durur** şehlik / Ki açduñ tıḡuñ ile milk-i Tebrîz ü Ḥorāsān'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 42*). [durur,]

Sūr-ı eflākda pür-şevḳ **durur** ol sūra / İki senc olmaḡa ḥūrşîd ile mäh-ı tâbān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 8*). [durur,]

Cān virürler ikisi de ḳulı ḳurbānı **durur** / Ḥamel ü şevr bugün olmaḡa anda biryān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 12*). [durur,]

Kūh-ı billūr **durur** dāne pirinci anuñ / İştihā şāhına maṭlūḅ **durur** ḡāyet o kân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 15*). [durur,]

Emîr-i arş-ı serîr u ḥıdîv-i mihr-i zamîr / K'anuñ **durur** şeref-i şemsi

ḳadr-i keyvānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 9*). [durur,]

Sirāc-ı millet ü dîn Şāh Muştafā ā'nî / Nihāl-i bār **durur** büstān-ı sultānî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 14*). [durur,]

Mebde'-i nuṭḳ **durur** cümle-i mevcūdātuñ / Ger delîl ister iseñ bu söze iy ehl-i hüner (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 8*). [durur,]

Şāhid-i ḥüb **durur** ḥacle-i ma'nāda süḡan / Aña ger vezn libās ola vü şan'at zīver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 13*). [durur,]

Ḥacle-i fikrde bir bîkr **durur** şî'r-i laṭîf / Maḡrem olmayana ḳābil degül açmaz mi'cer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 16*). [durur,]

Pehlevānî **durur** ol 'arşa-i nazmuñ şāhum / İşde meydān berü gelsün şu ki var anda ciger (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 44*). [durur,]

Hemānā ḡayret-i dîn ol **durur** ol vācibü'l-ḳatlūñ / Olanuñ tıḡ ile levḥ-i cihāndan adı vü şanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 14*). [durur,]

Cevlān vir esb-i devlete meydān senūñ **durur** / Virdi şerîf-i destūñe çün Ḥaḳ 'inān-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 9*). [durur,]

Ḳamunuñ menşe'i cehl ü bunuñ fazl u ma'ārifdür / Ḳamu fānî **durur** ammā bu eyler nāmuñı ibḳā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 66*). [durur,]

Çu esb-i devleti meydân-ı rif'ate
şalduñ / Senüñ **durur** yürü meydân
murâd tōpın çal (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 19).
[durur,]

Lebi gonce beli ince güzeller çok
durur ammâ / Öpülse der-meyân
olsa koculsa der-kenâr olsa (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit
5). [durur,]

Hâk bu kim 'âlemde hayf olmuş
durur gâyet baña / Kâş ezelden
olmaydı âşinâlıklar begüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 6).
[durur,]

'İşk yolında **durur** rehberimüz
şu'le-i âh / Gel kalender olalum
terk-i diyâr eyleyelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 4).
[durur,]

Kim **dürür** dirseñ ol kerîmü's-şân /
Ehl-i iķbâl ü şâhib-i devlet (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 6).
[dürür,]

dürüst: Doğru, düzgün.

Ķâmet-i ra'nâña tesbîh eyler imiş
kendüyi / Añladum keĵ-ťab' imiş
serv-i hırâmânı **dürüst** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [dürüst,
]

Tîĝ-ı ĝamdan baĝrı şad-çâk olmaya
her kimsenüñ / Ehl-i 'İşk içinde
tutmazlar dilâ anı **dürüst** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5).
[dürüst,]

dürüst: Bütün.

Dişlemekden leblerüñ helvâsını
kesmez tãma' / Ķalmasa ger

'âşıkun ağzında dendânı **dürüst**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit
4). [dürüst,]

dürüst: Doğru, düzgün, sağlam.

Gelsün iy gül ĝulsene ref' eyleyüp
yüzden nikâb / Ķalmaya bir
ĝoncenün herĝiz ĝirbânı **dürüst**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit
6). [dürüst,]

dürüst: Baştan başa.

Hatt-ı reyhân kim tutupdur rüy-ı
cânânı **dürüst** / Sebze-i terdür ki
zeyn itmiş ĝülistânı **dürüst** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1).
[dürüst,]

Hatt-ı reyhân kim tutupdur rüy-ı
cânânı **dürüst** / Sebze-i terdür ki
zeyn itmiş ĝülistânı **dürüst** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1).
[dürüst,]

dürüst ol: Sağlam olmak.

Nice kâfir diyeyüm ben ĝamze-i
bed-mestüne / Şefĝati olmayanun
çün olmaz imânı **dürüst** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2).
[dürüst ol, -maz]

dürüst ol: Dürüst olmak, dürüst
davranmak; sadık kalmak.

Va'de-i vaşlına iy Fazlî inanma dil-
berün / Ehl-i ĝüsnün çünki olmaz
'ahd u peymânı **dürüst** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7). [dürüst
ol, -maz]

düş-: Yayılmak, dağılmak.

Ola elfāzı rekīk ü **düş**e ma'nāsı
saķīm / Zu'mı bu līk ola cümle
şu'arādan eş'ar (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 15, Beyit 22). [düşe, -e]

düş-: Düşmek ll varmak, gelmek.

'Aceb mi sāgara **düşsem** baş ortaya
koyup sākī / Hābāb-ı mey gibi oldu
derūnumda hevā peydā (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 23, Beyit 2).
[düşsem, -m, -se]

düş-: (Kendi ağırlığının etkisiyle)
Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan
aşağıya doğru inmek.

Bām-ı kadrinden anuñ **düşse** eger
kim bir hışt / İne biñ yıl geçicek
yarıla re's-i Keyvān (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 33, Beyit 25).
[düşse, -se]

düş-: Düşmek, kaybetmek.

Qadrūñ semendi 'arşa-i çerha güzer
ķılıp / Na'lın **düşürdi** şanma hilāl
anı hüsrevā (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 22, Beyit 23). [düşürdi, -ür,
-di]

düş: Yansımak, Aks etme.

Bir zerre cemālūñden eger
düşmese pertev / Olmazdı ziyā-
baķş-ı cihān neyyīr-i a'zam (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 6).
[düşmese, -me, -se]

düş: (Kötü bir durum yüzünden)

İstenmeyecek bir yerde ve durumda
bulunmaya mecbur olmak.

Fazlī'nūñ yārān şorarsa hālın iy dil
diyesin / Gūşe-i mey-hānede
düşmiş yatur evkār mest (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 5).
[düşmiş, -miş]

Murāda irmedūñ fırsat **düşelden**
araya hergiz / Beğāyet kām-kār
olduñ zemān-ı vuşlatuñ geldi (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 137, Beyit 6).
[düşelden, -el, -den]

Araya fūrkat **düşelden** Fazliyā ol
şāh ile / Çekdügüm miñnetleri ben
bilürüm Allāh ile (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 2, Beyit 9).
[düşelden, -el, -den]

düş: Gelmek, ulaşmak, varmak.

Ṭağa **düşsem** yād-ı ruhsāruñla
eşkümden benüm / Ṭağ rāğ u rāğ
bāğ u bāğ pūr ezhār olur (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 1).
[düşsem, -sem]

düş: Düşmek.

Şadeḡ ağzına **düşse** dürr olur pāk /
Dehān-ı māre **düşse** zehr-i ķātıl
(Kara Fazlī Dīvānı, Kıt'a 13, Beyit
2). [düşse, -se]

düş: Aksetmek, yansımak.

Lebūñ 'aksi **düşüpdür** var-ısa
ervāh-ı 'uşşāķa / Olur bezm-i
cihānda iy ķamer mihr-i revān
peydā (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel
29, Beyit 4). [düşüpdür, -üp, -dür]

Güneş üftādesi olsa ne var
yüzüñdeki nūruñ / **Düşüpdür**

pertevinden lerze iy meh cismine
Tür'ün (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
118, Beyit 1). [düşüpdür, -üp, -dür
]

Muştafâ nâm u 'Alî cūd u
Muhammed ahlāk / Ki **düşüpdür**
eşer-i lutfına mazhar nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 18).
[düşüpdür, -üp, -dür]

düş: (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük,
aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ
olmak.

Süsen bu hasret ile **düşüp** hancer-i
ğama / Yumsun gözini nergis-i
bîmâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 28).
[düşüp, -üp]

düş: 1. Bağlı olmak 2. yakalanmak.

Fülk-i ten girdāba **düşdi** Nûh-ı rûh
olmaz hâlâş / Oldı seyl-âb-ı
sirîşkünden cihân tûfâna ğark
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112,
Beyit 2). [düşdi, -di]

düş: Kötü bir sebeple istenmeden bir
yerde bulunmak. (GTS).

Şu gibi her şuya idüp gözlerüm
yaşın revân / Gönlüm ârâm
eylemez tağlara **düşmemdür**
hemân (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 2). [düşmemdür,
-me, -m, -dür]

Sen lebi Şîrîn'e yüz biñ cân ile
Ferhâd olup / Gönlüm ârâm
eylemez tağlara **düşmemdür**
hemân (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 4). [düşmemdür,
-me, -m, -dür]

Halkdan vahşet idüp Mecnûn-ı ser-
gerdân gibi / Gönlüm ârâm
eylemez tağlara **düşmemdür**
hemân (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 6). [düşmemdür,
-me, -m, -dür]

Ka'be hakkı deşt ü tağı vermezem
dünyâlara / Gönlüm ârâm eylemez
tağlara **düşmemdür** hemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 8).
[düşmemdür, -me, -m, -dür]

Bir gözi âhûya ser-gerdân olup
dîvâne-vâr / Gönlüm ârâm eylemez
tağlara **düşmemdür** hemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit
10). [düşmemdür, -me, -m, -dür]

düş: (yere) düşmek.

Düşdi türāba bir gül-i nâzûk-'izâr
hayf / Soldı hazân-ı mergele bir nev-
bahâr hayf (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 1). [düşdi, -di]

düş: (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük,
aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela
olmak.

Zülfî sevdāsına **düşdüñ** gibi iy
Fazlî yine / Rûz-ı rûşen görünür
zulmet ile şâm saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5).
[düşdüñ, -dü, -ñ]

Âh u vâý eyler **düşelden** ol şacı
leylîye dil / Uğradan bildüm nedür
Mecnûn'ı vâ-veylâlara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2).
[düşelden, -elden]

düş: (bir işin yapılması) gerekliliği.

Yumdı bu derd ile göz bāğ-ı
cihândan nergis / Hancere **düşdi**

görüp süsen o zecr ü miheni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 5).
[düşdi, -di]

düş: 1. (Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak 2. Uğramak, duchar olmak.

Zülf-i fettānuñda vā-veylā ne hāletdür bu kim / **Düşdi** mecnūnuñ olup her leyli vā-veylālara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2).
[düşdi, -di]

Bilmen ne **düşdi** hey nice müşkil iş eyledi / Cümle cihānı derd-ile pür-nāliš eyledi (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 20). [düşdi, -di]

düş: Değmek, temas etmek.

Şadef ağzına **düşse** dürr olur pāk / Dehān-ı märe **düşse** zehr-i kâtil (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 13, Beyit 2). [düşse, -se]

düş: Bir şeyin içine düşmek.

Zülfüñ evcinden **düşüp** uzun uzak sevdālara / Halkdan geçdüm kaçup dîvāne-veş şahrālara (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 7).
[düşüp, -üp]

düş: (Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak.

Halk-ı 'ālemden idüp 'ışk ile iy Fazlî firār / Tāğlarda **düşdi** vahşilerle ülfet ihtiyār (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 9).
[düşdi, -di]

düş: 1. (gölge) aksetmek, yansımak, 2. gölgenin yere düşmesi.

Bağruma çeksem diyü sen servi bir kez tır-veş / Ham olup qaddi 'aşāya **düşdi** kıvıñ pır-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [düşdi, -di]

düş: (Bir şey bir yerde) Var olmaya, varlığını göstermeye başlamak, belirmek, peydâ olmak.

Sehv ile didüm müşg-i Hātā kākül-i yāre / **Düşmiş** İşidüp gice anı sünbül-i tartar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [düşmiş, -miş]

düş ol: Rüya, düş, hayal olmak.

Düş oldu baña görmek uyhu yüzün / Yüzüñ gördi tuş oldu göz tā saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [düş ol, -dı]

düşde gör: Rüya görmek.

Düşde gördüm olmuşam iy Fazlî mäh ile qarın / Bezm-gāh olmuş baña bu tarem-i çerh-i berin (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 9). [düşde gör, -dü, -m]

düşelden: Düştiğünden beri.

Düşelden hıdmetinden dūr gāyet hıvār olmuşduñ / 'Aziz olduñ yine minnet Hudā'ya 'izzetüñ geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [düşelden,]

düşmen: *Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.*

Hicr-i yār ile beni giryān u nālān
eyledüñ / Karşuma **düşmenlerüm**
şādān u ḥandān eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 7).
[düşmenlerüm, -ler, -ü, -m]

Ṭa'n-ile **düşmenlerüm** ḥod
bağrumı ḥūn eyledi / Kāş ezelden
olmayaydı aşinālıklar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 8).
[düşmenlerüm, -ler, -ü, -m]

Meyl ider **düşmenlere** feryād
elinden dōstlar / Sevmişem bir şāh-
ı ḥūsn adı Süleymān Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 6). [düşmenlere, -ler, -e]

düşmen: *Düşman.*

Her laḥza o **düşmenler** ile cilve-
ger olsun / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 2).
[düşmenler, -ler]

düşmen: *Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.*

Cām-ı 'adl al bir ele tîğ-ı siyāset
birine / Elin al dostlaruñ
düşmeniñüñ başını çal (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 33).
[düşmeniñüñ, -i, -nüñ]

düşmen: *Dost olmayan, hasım; rakip.*

Dōst **düşmenler** ile 'arşada dolāba
bin / Zār u ser-geşte olursam n'ola
dolāb-mişāl (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 20, Beyit 17). [düşmenler, -ler]

düşmen: *Birinin kötülüğünü isteyen, ona zarar vermeye çalışan kimse; rakip.*

Düşmenlerüñ müdām ola maḥhūr-ı
zulm-i dehr / Her laḥza dōstlar
olalar sād-mān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 34).
[düşmenlerüñ, -ler, -üñ]

Düşmenüñ naḳd-i revānını alup
virmede merg / Dest-i ḳahruñla
şehā tîğüñ olupdur enbāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 21).
[düşmenüñ, -üñ]

Sürseñ semend-i nuşreti meydāna
'azm idüp / Teng ola **düşmenüñ**
başına 'arşa-i veğā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 20).
[düşmenüñ, -üñ]

Luṭf idüp dōstlara **düşmeni** ḳahr
eylemege / Bir eli cām tutar bir eli
tîğ-ı raḥşān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 34). [düşmeni, -i]

düşmen: *Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, yağı, hasım, antagonist, dost karşıtı.*

Yāri benden ayırup **düşmenlere**
yār eyledüñ / Derd-i reşk ile beni
'ālemde bīmār eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 11).
[düşmenlere, -ler, -e]

Ġālib itdūñ Fazlî'ye her vech ile
düşmenleri / Hey ne zālimesin
elüñden dād u feryād iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 10). [düşmenleri, -ler, -i]

düşmen: 1. Dost olmayan, hasım 2. Rakip.

Yüz kodılar hâke pā-der-gil olup
düşmenleri / Tāze ter oldı bulup
neşv ü nemā bustān-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 19).
[düşmenleri,]

düşmen: Dost olmayan, hasım, rakip,
düşman.

İştâbl-ı dehrde bir atum var ki
hüşrevâ / Rûz-ı veğâda **düşmenüñ**
olsun aña süvâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 4).
[düşmenüñ, -üñ]

Döstını ağladup **düşmenlerini** şād
ider / Sevmişem bir şāh-ı hüsn adı
Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 12).
[düşmenlerini, -ler, -iñ, -i]

düşmen: "Rakip; düşman".

Döst olduñ **düşmene** diyü ider
şekvâ gönül / N'eylesün hey
pādişāhum anı gayret söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit
4). [düşmene, -e]

Her taraftan zencler ceng içre urup
el ele / Hey hey urur **düşmene**
eylerler istihzâ meğer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 12).
[düşmene, -e]

düşmen: Birinin kötülüğünü isteyen,
ona zarar vermeye çalışan kimse.

Döst u **düşmen** bir oldı biz de
birlük bulmuşuz / Kimsenüñ hergiz
ne şulhında ne da'vâsındayuz

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
21). [düşmen,]

Alursa destine tîğ-ı şecā'ati bir dem
/ Hirās u havf ile **düşmen** revān
ider cānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 17). [düşmen,]

düşmen ol: Düşman olmak.

Qadīmī dostuñ ile düşmen olduñ /
Yüri şāhum yüri Allah'uma şaldum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1,
Beyit 6). [düşmen ol, -du, -ñ]

düşmen-i bed-hvāh: Kötü emellere
sahip, kötü niyetli düşman.

Hak Te'ālā devlet ü ikbālın efzün
eylesün / Düşmen-i bed-hvāhıñuñ
hālın diger-gün eylesün (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit
17). [düşmen-i bed-hvāh, -ın, -uñ]

düşmen-i bed-i'tikād: Kötü inançlı
düşman.

Sīnesin dāyim te'essüfden
dögüpdür tabllar / Vā saña iy
düşmen-i bed-i'tikād u bed-güher
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 10). [düşmen-i bed-i'tikād,]

düşmen-i bī-dīn: Dinsiz düşman.

Hak Te'ālā eylesün saña müyesser
'ömr-i Nūh / Düşmen-i bī-dīñüñ
olsun ğarķa-i tūfān-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 34).
[düşmen-i bī-dīn, -üñ]

düşmen-i makhūr: Bozguna
uğratılmış.

Kaçan muķābil ola saña **düşmen-i maķhūr** / Ne tākāt irgüre şīr-i nere za'īf şeğāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 22). [düşmen-i maķhūr,]

düşnām: Sövmə, sövüp sayma, ta'n.

Raķībūñ midħatından hoş gelür **düşnāmı** dil-dāruñ / Belā nefrīnden iy māl-ı cihān-ārā du'ā yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [düşnāmı, -ı]

düşnām: Sövmə, azarlama 2. kınanma, ayıplanma.

Cānumı her-dem ki bir **düşnāmdan** cānān aña / Sīneden eyler şafā ile du'ālar cān aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [düşnāmdan, -dan]

düşvār: Güç, müşkül, zor.

Ruħlaruñ devrinde dil itmez lebūñden ictināb / Bādeden perhīz vaķt-i gülde key **düşvārdur** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3). [düşvārdur, -dur]

dütün: Duman.

Şem' gibi dutuşup çıķdı depemden **dütünüm** / Şu'le-i āhumı başuma külāh itdi firāk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [dütünüm, -üm]

dutuş-: Tutuşmak, yanmak.

Şem' gibi **dutuşup** çıķdı depemden dütünüm / Şu'le-i āhumı başuma

külāh itdi firāk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [dutuşup, -(u)p]

düz: Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün halinde hazırlamak, tertip etmek; hazırlamak, dizmek.

Gördüm ki **düzer** 'askerini zülf-i siyāhuñ / Didüm bu gice üstüme şeb-ħūn olacākdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [düzer, -er]

düz: Düzmek, düzene sokmak, düzene koymak.

Ta'lim eyle nāleñi çeng ü çeğāneye / Bezm-i cihānda sāzuñı **düz** bu terāneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 2). [düz,]

düz: Düzmek, sıralamak.

Dişūñ medħini silk-i nazma **düzdi** Fazlî-i bī-dil / Şaçuñ evşāfını mecmū'a-i yārāna yazmışlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [düzdi, -di]

dūzah: Cehennem.

Nesīm-i luţfuñ eger **dūzah** üzre kılsa güzer / 'Adīl-i nūr-ı na'īm ola nār-ı dār-ı caħīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 26). [dūzah,]

düzd-i pīrāhen: Gömlek hırsızı.

Şakın ki hücre-i dilden çıkar şafâ
şütür / Ki hücre hâlî şütür mest ü
düzd-i pîrâhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10). [düzd-i
pîrâhen,]

düzen: Düzene koymak, süslemek.

Gerçi yüz reng ile zeyn itmiş idi
anı bahâr / Virdi ta'yîn aña reng ile
harîfûñ **düzeni** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 8). [düzeni, -i]

düzen bul: Düzen bulmak, düzene
girmek.

İrişmese şütür ü hücreñ iy Resûl-i
Hudâ / Meded baña bu şütür hücre
bulmaz-idi düzen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 55). [düzen
bul, -maz, -i, -di]

E

ebced: Her harfî bir sayıyı karşılayan
Arap harfleri ile yazılı sekiz kelimeden
meydana gelen bir hesap sistemi.

Tederrüse sen Ebü'l-'ilme Bû 'Alî
gelse / Revâdur aña çü tıfl **ebced**
eyleseñ ta'lîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 24). [ebced,]

ebdâl ol: Abdal olmak.

Meh-i nev şanma görinen tenine
pîr-i felek / Na'l kesmis saña
beñzer ki olupdur ebdâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 21).
[ebdâl ol, -up, -dur]

ebed ol: Sonsuz olmak.

Didi târîhin işidüp Fazlî / Ebed
olsun ziyâde zî-rif'at sene
dokuzyüzellidört (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 5, Beyit 11). [ebed
ol, -sun]

ebr: Bulut.

Ağla iy **ebr** kıl yaşuñ bārān / İnle
iy ra'd idüp figān u enīn (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
14). [ebr,]

ebr-i güher-bār: Mücevherler saçan
bulut. (Göz yaşı bağlamında).

Hicr ile giryeler kıluben kaçre kaçre
yaş / Döksün gözinden **ebr-i
güher-bār** Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 20). [ebr-i
güher-bār,]

ebr-i kef: Bulut gibi döküp saçan el.
Övülen kişinin cömertliğini ifade
etmektedir.

Kerem bārānı fā'iz olmasa ebr-i
kefûñden ger / Gül ü lāle
bitürmezdi cihānda hār ile hārā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 57). [ebr-i kef, -üñ, -den]

ebr-i lutf: İyilik/ ihsan bulutu.

İy girān-māye gevher-i yemm-i cūd
/ Ebr-i lutfuñla garqdur deryā
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 1). [ebr-i lutf, -la-uñ, -la]

ebr-i nīsān: Nisan bulutu (Nisan yağmurları bağlamında).

Her kaçan dendān u lā'lüñ vaşfin
itmek istesem / **Ebr-i nīsān**
gibi hālūmden dūr ü mercān
yağar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 59, Beyit 6). [ebr-i nīsān,
]

Ebr-i nīsānî gibi her lahza
gevherler şaçar / Keff-i dūr-
pāşı anuñ baħr-i saħāvetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 20). [ebr-i
nīsān, -î]

ebrü: Kaş.

Ḳaddūñ elif iy māhir u nūn oldı tā
ebrūlaruñ / Olmam hemān ol
an olur dīnden hem īmāndan
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
32, Beyit 3). [ebrūlaruñ, -lar, -
uñ]

ebrü: Kaş.

Çünkü yanuñca şalınmağ olmadı
şemşīr-veş / İy kemān **ebrü**
yiridür hāke düşsem tūr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,
Beyit 1). [ebrü,]

ebrü: Gözün üzerindeki siyah ve kalın
kemerli kıllar, kaş.

Ebrüsü ğamı ḳaddümi döndürdi
hilāle / Dil rûze-i hicrinde ider
āh ile nāle (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 19, Beyit 5). [ebrüsü,
-sı]

ebrü: Kaş 2. yay.

Göster baña **ebrüsü** hilālını İlāhî /
Ḳıl rûzî-i seb 'īd-i vişālin
Ramazān'uñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 19, Beyit 10).
[ebrüsü, -sı]

ebrü: Kaş. 2. Sevgilinin kaşları.

Oḳlaruñdan incinürse hāste-dil
ma'zūr tut / İy kemān **ebrü**
meşeldür ādeme eylük batar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 148,
Beyit 1). [ebrü,]

ebruña: Kaş.

Rāy-ı ğarrādur disem **ebruña**
rāyum rāstdur / Cümle ārā' ehli
hep ḳā'il durur bu rālara (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit
4). [ebruña, -ñ, -a]

ebrü-yı sepīd: Beyaz kaş.

Her-dem ebrü-yı sepīdi ile eyler
īmā' / İç mey-i surḥ diyu pīr-i
sipihr-i muḥtāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 10).
[ebrü-yı sepīd, -i]

ebrü-yı siyeh: Siyah, kara kaş.

Berāt-ı zer-nišan üstinde bir tuğrā-
yı ğarrādur / Ol **ebrü-yı siyeh**
kim çihre-i cānāna yazmışlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92,
Beyit 4). [ebrü-yı siyeh,]

ebr-veş: Bulut gibi.

Demidür ağla iy gözüm ağla / **Ebr-veş** yaşıñı revân eyle (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 42). [ebr-veş,]

ebû ‘alî: İbn-i Sina.

İşitse hikmet ile mantığın anuñ bulıma / **Ebû ‘Alî** gibi yüz biñ hakîm nuṭka mecāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 13). [ebû ‘alî,]

ebû bekr: İlk halife, Hz. Peygamber'in eşi Hz. Aişe'nin babası, sahabe.

‘Alî seḥā vü **Ebû Bekr** şıdḳ u Aḥmed nām / Melik-ḥışāl ü felek-iḳtidār ü baḥr-nevāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 8). [ebû bekr,]

ebû’l-‘ilm: İlmin babası.

Tederrüse sen **Ebü’l-‘ilme** Bū ‘Alî gelse / Revâdur aña çü tıfl ebced eyleseñ ta’lîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 24). [ebû’l-‘ilme, -e]

ebyât: Beyitler, iki dizeden oluşan nazım birimi.

Edâ-yı midḥatuñ itmekde ṭab‘ ‘âciz iken / Dilüme oldu revân şevḳ ile bu nüh **ebyât** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 25). [ebyât,]

ebyât: Beyitler, şiirler.

Elde cām u dilde her-dem fikrimüz dil-dârdur / Rûz u şeb

eglencemüz **ebyât** ile es‘ârdur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 15). [ebyât,]

ebyât-ı ma‘mûr: Düzenlenmiş beyitler.

Olmasa ebyât-ı ma‘mûruñ senüñ / Milket-i nazm içre olmazdı nizâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 10). [ebyât-ı ma‘mûr, -uñ]

ecdād: Atalar, dedeler, cedler.

Cümle ‘âlem ḥalkınuñ ḳalbini mesrûr eyledüñ / Rûḥını **ecdāduñuñ** ḥayr ile pür-nûr eyledün (Kara Fazlî Dîvânı, Muâşşer 1, Beyit 9). [ecdāduñuñ, -uñ, -uñ]

ecel: Ecel, ölüm.

Çeker çü hücre-i gövdesini **ecel** şütürü / Bu hücrede şütürüñ bağlama degül me’men (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3). [ecel,]

ecel: Ecel, belli zaman, ömrün sonu.

Dehenüñ dāyiresin ḥaṭ tatarısa ne ḡam / İsteyüp bulımaşam kūy-ı ‘ademde **ecelüm** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2). [ecelüm, -üm]

ecel: Ecel, ölüm, ölüm anı.

Gel iy **ecel** luṭf eyle kıl ben ḥasteyi cāndan cūdā / Tek bir nefes olmayayın ‘âlemde cānāndan

cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [ecel,]

ecel ir: Ecelin gelmesi, ölüm vaktine ulaşmak.

Ğam çekme gitdi ise ger atun ecel
irüp / Anı viren birin daḥi ihsân
ider saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 16). [ecel ir, -
üp]

eczâ: Cüzler, parçalar, kısımlar.

Nefâyis kısmınıñ elvân u envâ'in
ne şerḥ idem / Olur bir
nev'inuñ terkîbine lâzım hezâr
eczâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 23). [eczâ,]

edâ ol: Nazlı, işveli, cilveli olmak.

Vaşf-ı lebinde Fazlî bu şi'ri ne hoş
diduñ / Bu resme ola şi'rde
olinca reng ü edâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [edâ
ol, -inca-inca, -]

edâ-yı midḥat: Övme vazifesini
yapma, methetme.

Edâ-yı midḥatuñ itmekde ṭab' 'âciz
iken / Dilüme oldu revân şevḳ
ile bu nüh ebyât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 25).
[edâ-yı midḥat, -uñ]

edeb: Edeb, terbiye.

Fazlî işitdüginde didi du'â vü târîḥ
/ İclâl ü 'ömr bâkî 'ilm ü **edeb**
müyesser sene
dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî

Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7).
[edeb,]

edeb: Edep, hayâ, utanma.

Ol tıfluñ olmağ için 'ilm ü **edeb**
ṭufeyli / Mîr ehl-i faẓlı kıldı
ta'lîmine muḳarrer (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 6).
[edeb,]

ednâ: Çok aşığı, âdî.

Nice irişsün feẓâ-yı künhüñe
güncişk-i 'aql / Ol feẓâda
görinür sîmurğ bir **ednâ** meges
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 3). [ednâ,]

ednâ: Aşığı / değersiz.

Çekildi süfre-i şāhî ni'amdan
muḡtenim oldu / Eger bây u
eger müflis eger a'lâ eger **edna**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 13). [edna,]

Denîler cümle andan yeg didiler /
Cihân içre eger a'lâ vü **ednâ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 7). [ednâ,]

edrine: Edirne şehri.

Birine mevlid Sitanbul u birine
Edrine / İkisi de birbiriyle
hem-rikâb u hem-'inân (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2).
[edrine,]

efendi: Buyruğu yürüyen, sözü geçen
kimse 2. ey sevgili!.

Dirlük kıomazsın ehl-i dile işigünde
hıç / Ölsün mi sen şehi iy
efendi seven gedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2).
[efendi,]

Eşk-i çeşmümle idi bahşı ben
andan yudum el / Enine
uzunına yatsun **efendi** deryā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22,
Beyit 2). [efendi,]

efendi: Bir hitap sözü, efendi.

Ne müferrihdür **efendi** keremün
ma'cūnı / Bizi keyfiyyet-i
esrārına hayrān itdün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kit'a 6, Beyit 2).
[efendi,]

efendü: Buyruğu yürüyen, sözü geçen
kimse 2. Sevgili.

Hicrānuñ ile geçdi meh ü sālüm
efendüm / İrişmedi vaşla dil-i
meyyālüm **efendüm** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 1). [efendüm, --m]

Hicrānuñ ile geçdi meh ü sālüm
efendüm / İrişmedi vaşla dil-i
meyyālüm **efendüm** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 1). [efendüm, --m]

Ġāyet de mükerrer durur aḥvālüm
efendüm / Ben bendeñe rahm
eyle Ḥasan Bālüm **efendüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
20, Beyit 2). [efendüm, --m]

Ġāyet de mükerrer durur aḥvālüm
efendüm / Ben bendeñe rahm
eyle Ḥasan Bālüm **efendüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
20, Beyit 2). [efendüm, --m]

Ağladuğuma rahm ider iseñ dem
olupdur / Ben bendeñe rahm
eyle Ḥasan Bālüm **efendüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
20, Beyit 4). [efendüm, --m]

Üftāde durur sāye gibi mihrün ile
ten / Ben bendeñe rahm eyle
Ḥasan Bālüm **efendüm** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 6). [efendüm, --m]

Dil-dāde durur bencileyin ḥüsnüne
herkes / Ben bendeñe rahm eyle
Ḥasan Bālüm **efendüm** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 8). [efendüm, --m]

Yaz göñlini Fazlî kuluñuñ eyleme
ihmāl / Ben bendeñe rahm eyle
Ḥasan Bālüm **efendüm** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 10). [efendüm, --m]

efendü-: Efendi, sultan || sevgili.

Ḥasretā derdā **efendüm** serverüm
ḥānum gider / Kim sa'adetle
yine ol şāh-ı devrānum gider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 1). [efendüm, -m]

efgān: Feryat, haykırma.

Cihān güm güm öter pür-şevk-i
'ālem irdi eflāke / Şadā-yı sür-
nāy u şit-i senc ü tabl **efgānı**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 2). [efgānı, -ı]

efgān: Acı ile bağırıp çağırma, inleme,
feryat.

Āh u **efgān** oldu kārüm hicrede
sensüz benüm / Nāle itmez
gerçi kim bülbül gülistāndan

cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [efgân,]

Varup agyār ile yār olduñ iy hān /
İşin Fazlî'nüñ itdüñ āh u efgān
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9). [efgân,]

efgān eyle: Bağırmak, haykırmak, feryat etmek.

Gülşen-i kūyında efgān eyle her-dem
Fazliyā / Bülbulüñ ol yüzi
gül çün zār u nālânın sever
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5). [efgān eyle,]

Demidür kulları tā haşr olunca
eyleyüp efgān / Yanup bu âteş
ile her biri kılsun ciger biryān
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 21). [efgān eyle, -y, -üp]

efgān id: Bağırmak, feryat etmek.

Her gedā kim naqd-i vaşlın isteyüp
efgān ider / Luţf idüp ol dem
aña bir gülce sīm ihsān ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 7). [efgān id, -er]

efgān id: İnlemek, sızlanmak, figan etmek; şiir okumak.

N'ola her-dem ney gibi efgān
idersem sākiyā / Gayrdan olup
tehī oldı derūnum pür-hevā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [efgān id, -er, -se, -m]

efgān id: Feryat etmek, haykırmak.

Bezm-i gamda ney gibi her-dem
işüm efgān ider / Sevmişem bir
şāh-ı hüsn adı Süleymān
Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 10). [efgān id, -er]

efgān it: Feryat etmek, yüksek sesle haykırmak.

Ra'd-veş gögde melekler inledi /
İtdügüm efgān elinden el-ğiyās
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6). [efgān it, -düg, -üm]

efkār ol: Düşüncelere dalmak, tasalanmak, kederlenmek.

Reh-rev-i inkār olur efkār iremez
menzile / Kudretüñ şahrāsına
pāyān bulmaz hîç-kes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 7). [efkār ol, -ur]

eflāk: Felekler; gökyüzü.

Kadri şeh-bāz anuñ beyza gibi
eflākı / Kanadı altına almış
disem olmaya yalan (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 26). [eflākı, -ı]

eflāk: Felekler, gökler, gökyüzü.

Bir silah-dār ola kapuñda diler kim
Behrām / Tîg-dār olduğı
eflākde oldur her ān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 46). [eflākde, -de]

eflāk: Felekler // felek, baht, kader.

Dönerken birbirinüñ üstine **eflāk** iy
māhum / Girüp birbirine
hürşid-i hüsnüñ-çün nizā' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79,
Beyit 3). [eflāk,]

Dād u feryād elüñden iy **eflāk** /
Yirini eyledüñ o şāhuñ hāk
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 60). [eflāk,]

eflāk: Felek, gökyüzü.

'āşıkā nālelerüñ yirini **eflāk** idegör
/ Zührenüñ gayret ile zehresini
çāk idegör (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 61, Beyit 1). [eflāk,]

eflāk: Felek, dünya.

Görinenler kevākib şanmañuz kim
āsümāniler / Çıkup **eflāke** çāk
yer yer sipihrüñ yandı dāmānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 29). [eflāke, -e]

Pilāv ki kıyyesin **eflāke** teşbīh
eylesem lāyık / K'olupdur
rişteler ol āsmāna keh-keşān-
āsā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 19). [eflāke, -e]

İy Fazlî görüp sevdüm biñ cān ile
ol māhı / **Eflāke** irişdürsem
her-dem yiridür āhı (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 9).
[eflāke, -e]

eflāk: Baht, talih.

Dönerken birbirinüñ üstine **eflāk** iy
māhum / Girüp birbirine hürşid
hüsnüñ-çün nizā' eyler (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 149, Beyit
1). [eflāk,]

Şāhimuz taht-ı sa'ādet üzre
serverdür bizüm / Kādrimüz
rif'atde **eflāk** ile hem-serdür
bizüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 9). [eflāk,]

eflāk: Felek.

Na're-i mestānemüz **eflāke** irişse
n'ola / Bezmimüzde çünki sākī
ol kamer-ruhsārdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4).
[eflāke, -e]

eflāk: 1-Felekler; gökyüzü. 2-Baht,
talih.

Yiridür hoşkalar **eflāk** u mihre
mihr ü māh olsa / Anuñla
itmege bāzı o bezmüñ hoşka-
cünbānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 7). [eflāk,]

Rif'ati kaşrına **eflāk** anuñ ne pāye /
Nerdübān olduğına eylemeñüz
hıç gümān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 27). [eflāk,]

eflāk ol: Gökler olmak.

Her kimseye kim ire senüñ luţf-ı
laţifüñ / Menzil-gehi eflāk ola
mānend-i Mesīhā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12).
[eflāk ol, -a]

eflāke ir: Göklere ulaşmak, yükselmek.

Cihān güm güm öter pür-şevk-i
'ālem irdi eflāke / Şadā-yı sür-
nāy u şit-i senc ü taḫl efğānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 2). [eflāke ir, -di]

eflāk-ı ‘alā: *En yüksek felek.*

Seccāde-niṣnān nüh eflāk-ı ‘alāya
/ Hükümüñle ziyā-baḥş kanādīl-i
zevāyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 3). [eflāk-ı ‘alā,
-y, -a]

eflākı yık: *Felekleri yıkmak, yerle bir etmek.*

Eylesem sūz ile bir āhı cigerden
peydā / Yıkā eflākı eger olsa
hacerden peydā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1).
[eflākı yık, -a]

efşān id: *Saçmak, yaymak.*

Cāme-i şāfî çıkarup teni ‘üryān
idelüm / Göz yaşın lā‘l-i lebi
yādına efşān idelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 13). [efşān id, -elüm]

efsāne: *Asılsız rivayet, gerçekliği kanıtlanmamış şey, söylenti.*

Şi‘r-i efsūn-ı mükerrerem durur
efsāne degül / Semer-i ma‘rifet
ü faẓl durur şanma semer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
17). [efsāne,]

efsāne: *Efsane, hikāye. 2. Asılsız söz, boş söylenti.*

Muṭrib rübābı çalmada efsūn ider
gūş idelüm / Billāhi zāhid
başlama efsāneden efsaneye
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135,
Beyit 3). [efsaneye, -(y)e]

efsāne: *Asılsız, hayal mahsulü hikaye, söylence, masal.*

Muṭrib rübābı çalmada efsūn ider
gūş idelüm / Billāhi zāhid
başlama efsāneden efsaneye
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135,
Beyit 3). [efsāneden, -den]

efser: *Padişah tacı.*

Sīm sāķına taķup kāfiye zerrīn
ḥalḥāl / Hüsni matla‘ k’ola
başına muraşsa‘ efsar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
14). [efser,]

efser-i zer: *Altın taç.*

Nergise efsar-i zer virdi güle
ḥil‘at-ı sebz / Senden öğrendi
seḥā resmini ekşer nevrüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 26). [efser-i zer,]

efsūn id: *Büyülemek.*

Muṭrib rübābı çalmada efsūn ider
gūş idelüm / Billāhi zāhid
başlama efsāneden efsaneye
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135,
Beyit 3). [efsūn id, -er]

efvāh: *Ağızlar.*

Ṭaşān tağında bir cem‘iyyet itdi /
K’anuñ vaşfını söyler cümle
efvāh (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 4, Beyit 4). [efvāh,]

efzūn eyle: *Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.*

Hak Te'ālā devlet ü ikbālın efzūn
eylesūn / Düşmen-i bed-
hūvāhınuñ hālın diger-gūn
eylesūn (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 17*). [efzūn
eyle, -sūn]

efzūn it: Artırmak.

Hak Te'ālā şeref ü devletin efzūn
itsūn / Nice kim devr ide
'ālemde şühūr u a'vām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 31*). [efzūn it, -sūn]

eger: "Eğer"; şayet, koşul anlamı
veren edat.

Dergeh-i şāhda kurbān oluben bula
şeref / Gösterürse **eger** ol şāh-ı
cihān-baḥş cevāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 14*).
[eger,]

Yūsuf-ı şānī durur dirsem **eger**
gāyet muḥal / İy melāḥat taḥt-
gāhı üzre sultānum Ḥasan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 6*). [eger,]

eger: "Eğer"; şayet, koşul anlamı
veren edat.

Egerçi lengdür pāy-ı taleb rāh-ı
maḥabbetde / Hele sen pāy-dār
oldukça lūf ile taleb-kār ol
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4*). [egerçi, -çi]

Egerçi şüretā varsın velik yoksun
ḥakīkatde / Yürü var yokluğun
fehm eyle yokluk ḥāşıl it var ol
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6*). [egerçi, -çi]

Şāhā **egerçi** tīg mühimdür kalem
velī / Oldı ehem ki tīg
kalemsüz neye yarar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 19*). [egerçi, -çi]

Şehler **egerçi** tāt ile miḥnetle fāḥr
ider / Zātuñla tāt nāziş ider taḥt
iftihār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 12*). [egerçi, -çi]

Egerçi iltifātuñla müşerrefdür
benüm şāhum / Ne kim ola
keremden ger muzā'af eyleseñ
āyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 67*). [egerçi, -çi]

Revāk-ı kadrine irmekde dest
kūtehür / **Egerçi** burc-ı sipihre
ider kemend-i ḥayāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 10*). [egerçi, -çi]

Egerçi 'ilm-i mükerrrem durur
'ale'l-ıtlāk / 'Ale'l-ḥuşuş ki
'ilm-i şerīf diyen kavīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 9*). [egerçi, -çi]

Egerçi tab'ı za'ıf oldı līk ḥāşıldur /
Sözinde ma'nā-yı bārīk birle
lafz-ı cīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 32*). [egerçi, -çi]

Şimdi bir yılcadur **egerçi** ki gün /
Vaşl olursak ziyāde kūteh olur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 9, Beyit 1*). [egerçi, -çi]

Virmez bu çerḥ-i 'ākile gönline
kāmını / Yazmaz **egerçi** nāme-i
mihrinde nāmını (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 11*). [egerçi, -çi]

eger: "Eğer" şayet, koşul anlamı veren
edat.

Büsesini alımdıñ yalıñuz cān ile
sen / Ser dañı iy dil **eger**
olmasa sermāye saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2*).
[eger,]

Eger ki manşıb-ı ‘ālîde ola bir
nādān / Kelāmı herze vü
hezyān olursa da farazā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*).
[eger,]

Fazlî’ye kūyuñ ola me’vā **eger** /
Ravzada reşk eyleye Rıdvān
baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [eger,]

Evşāfı menziline o Şāhuñ irişmeye
/ Tab’uñ Burāk gibi **eger** berķ-
seyr ola (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 31*). [eger,]

Ten-şüy tahta taht ola seng-i mezār
tāc / Kaşdı ide taht u tāca **eger**
haşm-ı nā-bekār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 18*).
[eger,]

eger: "Eğer/şayet" anlamında bağlaç.

Ehl-i nazar **egerçi** ne ‘aynıdur ne
ğayrı / Hem ‘aynısın haķīkat
hem ğayrı kâ’inātuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2*). [egerçi, -çi]

Fütāde Fazlî **egerçi** ki bî-fazîletdür
/ Çü fazla bestesi vardur revā
idî anı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 28*). [egerçi, -çi]

Cihānda bî-nihāyetdür **egerçi**
dilber-i zībā / Kamusı gül-
sitān-ı hüsn içinde bir gül-i
ra’nā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 3*). [egerçi, -çi]

eger: "Eğer" edatı.

Eylesem süz ile bir āhı cigerden
peydā / Yıka eflākı **eger** olsa
hacerden peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*).
[eger,]

Bir kaatre eşk-i çeşmüñ **eger** yire
taqlasa / Deryā şuyı gibi ola
Fazlî her āb-ı telh (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*).
[eger,]

Belā-yı ‘ışķ-ı Şîrîn’i ne bilsün
şorma Hüsrev’den / **Eger**
bilmek murād-ise anı sen küh-
kenden şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2*). [eger,]

Bir adım kehf-i vefādan taşra
başmayam kadem / Fazliyā
pâyum şikest olsa **eger** Kıtımır-
veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5*). [eger,]

Zer gibi hālîş olam dir iseñ iy Fazlî
eger / Kalbünü püte-i ‘ışķ içre
erit hem-çü raşāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*).
[eger,]

Ol mäh-rū **eger** ki ide bî-niķāb raķş
/ Şevķ ile çerha girüp ider
āfîtāb raķş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1*). [eger,]

Bir gün mezāruma gele ol āfîtāb
eger / Kabrümde zerre-vār ura
herbir türāb raķş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3*).
[eger,]

Eger biñ yirde bağı olsa durmaz
bağ-ı cennetde / Cihānda
gülşeni kūyuñ idinmişken vatan
‘āşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3*). [eger,]

Gül gibi gül-zār-ı ‘âlem hürrem
olmazdı **eger** / İtmeseydi
terbiyet lutfuñ nesîmi bir nefes
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 9). [eger,]

Urmasa senüñ lutf-ı laṭîfünden
eger dem / Cân virmez idi
mürdelere Hâzret-i ‘İsâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
6). [eger,]

Lutfuñ yeli terbiyyet **eger**
eylemeyeydi / Gül-zār-ı cihân
olmaz idi gül gibi hürrem
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 10). [eger,]

Şütür-dilân iremez hücreğine gezse
eger / Cihânı hem-çü şütür
hücre hücre ‘âmmeten (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
18). [eger,]

Naşîb olup şütür-i hücre-keş **eger**
bir gün / Çekerse hücre
semtine üstürüm zû’l-men
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 30). [eger,]

Kara bağrında kızılbaşuñ ne başlar
çıkdığın / Der-zebân-ı hâlle bir
lâleyi güş itseñ **eger** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
7). [eger,]

Urula bağına hüsrevlerüñ key
reşkden şāhā / **Eger** bu
saltanatda görseler sen şāh-ı
devrânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 39). [eger,]

Server-i kahrınıñ içürse **eger**
şerbetini / Nîş ide nûşını nûşın
revānuñ o revān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 41).
[eger,]

Şîr-gerdün ola naḥcîri **eger** kursa
kemîn / Tîr-eflāk ola omacı

eger çekse kemân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 42).
[eger,]

Şîr-gerdün ola naḥcîri **eger** kursa
kemîn / Tîr-eflāk ola omacı
eger çekse kemân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 42).
[eger,]

Olmasa bāğ-ı vücūd içre **eger**
çeşme-i nuṭk / Gül ü reyḥân-ı
cihân olmaz idi tâze vü ter
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 4). [eger,]

Dimese nāmına Firdevsi **eger** Şeh-
nâme / Şāh Maḥmūd cihân içre
olur mıydı semer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 39).
[eger,]

Eger merd ise gelsün işde meydân
surḥ-ı ser kâfir / İgen germ
olmasun beñzer ki hālî şandı
meydânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 2). [eger,]

Hün-ı kurbân ile lâ’l oldu kamu
seng-i siyeh / Kıymeti kalmadı
yākūtuñ **eger** olsa da az (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
9). [eger,]

Cümle ‘âlem n’ola müstağrak-ı
ihşân olsa / Baḥr-i cūduñdan
eger kaṭre-i nâ-çîz ifraz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
22). [eger,]

Pür idem vaşf-ı medîḥüñle tokuz
eṭbākı / Baña bir kerre **eger**
kim diyesin medḥümi yaz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 30). [eger,]

Maşrıkda bir kişi aña olsa süvār
eger / Mağrib zemîni eyler idi
bir adımda cā (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 22, Beyit 7).
[eger,]

Sür'atde 'ömr disem **eger** aña yiri
durur / Kim 'ömr gibi geçdi
cihândan bulup fenâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 11*). [eger,]

U'yün-ı şems ü kamer olmaz-idi
nûrânî / **Eger** zamîr-i
münîründen irmese leme'ât
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 24*). [eger,]

Lebûñ şeker dir idüm kılsa ger
şeker kelimât / Dönerdi
kaddûñe serv itse serv **eger**
harekât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 26*). [eger,]

Ğam çekme iy gönül **eger** atun
olup za'îf / Qalduñsa pây-der-
gîl ü dermân-de-figâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 16*). [eger,]

Çekildi süfre-i şâhî ni'amdan
muğtenim oldu / **Eger** bâý u
eger müflis eger a'lâ eger edna
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 13*). [eger,]

Çekildi süfre-i şâhî ni'amdan
muğtenim oldu / Eger bâý u
eger müflis **eger** a'lâ **eger** edna
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 13*). [eger,]

Çekildi süfre-i şâhî ni'amdan
muğtenim oldu / Eger bâý u
eger müflis **eger** a'lâ **eger** edna
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 13*). [eger,]

Çekildi süfre-i şâhî ni'amdan
muğtenim oldu / Eger bâý u
eger müflis **eger** a'lâ **eger** edna
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 13*). [eger,]

Toyura haşre dek lahm-ı tıyûra
olmaya meyli / **Eger** bir
süfresinde hâzır olsa biñ kişi
farzâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 15*). [eger,]

Temâşâsına had yokdur **eger** vaşf
eyleşem bir bir / Temâm
olmaya biñ tûmâr idersem
nazm ile inşâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 36*).
[eger,]

Eger bu meclise dirseñ nedür bādî
nedür bâ'is / İdüp şeh-zâde-i
a'zam Resûl'ün sünnetin icrâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 49*). [eger,]

'Âleme köhne bahâr ile irüp bir
'âlem / Kim **eger** tâze bahârı
görüp ol hoş zemeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 11*). [eger,]

Sen tırurken ide mi kimse varup
ğayrı penâh / Kim **eger** sâye-i
tûbâ var iken nârveni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 20*). [eger,]

Güş-vâr olsa **eger** güş-ı şehe
lâyıkdur / Bugün ol dürr-i
semînün ki bilinmez semeni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 39*). [eger,]

Peleng-i qahruñ **eger** açsa pençe-i
ğazabı / Hezâr şîr-i ner olsa
öñünde ola gazâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 21*).
[eger,]

Muñaldür ki seni vaşf idem kemâ-
hiye ben / Vücûda gelse **eger**
dünyede her emr-i muñâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 26*). [eger,]

Nesīm-i luṭfuñ **eger** nefh-i rūḥ
eylemese / Revā olurdu dimek
Meryem-i cihāna ‘aḳīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
25). [eger,]

Nesīm-i luṭfuñ **eger** dūzaḥ üzre
kılsa güzer / ‘Adîl-i nūr-ı na‘īm
ola nār-ı dār-ı caḥīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
26). [eger,]

Yog-ise şānumda istiḥkāk **eger**
iḥsānuña / Ḥamdü-lillāh
müstehāksın himmete sen şān
ile (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2,
Beyit 2). [eger,]

Denîler cümle andan yeg didiler /
Cihān içre **eger** a‘lā vü ednā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 7). [eger,]

Eger yeg diyene altın virürse /
Ulaşdursın yürüsün diñ hümāma
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 8). [eger,]

Öte yanında dünyānuñ **eger** bir
reh-güzār olsa (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 4, Beyit
13). [eger,]

Eger hışm itse işde tîguñ işde
başımız derler / İşin başa
iletmiş hūbdur Berber Ḥasan
Bālî (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 10). [eger,]

Eger kimdür dir iseñ ol yüzi gül
ruhleri āli / Güzeller dil-rübālar
serveri a‘lā ‘Alî Bālî (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 13,
Beyit 2). [eger,]

Kim dürür dirseñ **eger** ol pâdişāh-ı
‘ālemi / Dil-nevāzum ser-
firāzum dilberüm nāzük Memî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 2). [eger,]

Kimdür ol dirseñ **eger** iy nām-dār /
Gülsitān-ı devletüñ verd-i teri
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3,
Beyit 4). [eger,]

eger: "Eğer" şart edatı.

Menzil-gehi olmazdı anuñ tārem-i
çārum / Olmasa saña ümmet
eger ‘İsi-yi Meryem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
5). [eger,]

Bir zerre cemālūñden **eger**
düşmese pertev / Olmazdı ziyā-
baḥş-ı cihān neyyîr-i a‘zam
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 6). [eger,]

Zihî şehen-şeh-i ‘ālî ki kaşr-ı
ḳadrine çerḥ / İrişmeye bula biñ
mertebe **eger** derecāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
36). [eger,]

eger ki: Meğer ki, oysa ki.

Ḥazān irişmeye mümtedd ola
cihānda bahār / **Eger ki**
perverişi andan ögrenürse
nesīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 20). [eger ki,]

Eger ki rāyına teşbîh iderse kendin
elif / Ḥam ola ḳaddi cihānda
anuñ çü ḥalka-i cīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
21). [eger ki,]

eger ki: Şayet.

İhlāş esbine demidür oluben süvār /
Olsañ **eger ki** rāh-rev-i menzil-
i du‘ā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 32). [eger ki,]

eger ki: *Eğer ki, şayet.*

Eger ki mühre-i zıkr ile şâf idesin
ola / Hıtt-ı rahmet ile şafha-i
dilün mestür (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21).
[eger ki,]

Gedâlig ile ganî ol Hıttâ durur alma
/ **Eger ki** Çîn'i saña virse ser-
te-ser fağfur (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12).
[eger ki,]

Fezâyili bugünün şanma kim
şumâra gele / **Eger ki** mün'akid
olsa hezâr ulûf u mi'ât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
9). [eger ki,]

Eger ki olmasa 'adl ü siyâsetün
mâni' / Tıttardı 'âlemi iy şâh
fitne vü feterât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 18).
[eger ki,]

Sehâda bulmaz idi nâmı Hâtem-i
Tâyî / **Eger ki** dest-i
cevâduñdan irmese şadakât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 19). [eger ki,]

Gül-i hayât açılmazdı bâğ-ı dehr
içre / **Eger ki** gülşen-i
vaşluñdan irmese nefehât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
30). [eger ki,]

Ne medh idem seni ben kim
yazılmaya tâ haşr / **Eger ki**
şafha-i eflâke eylesem terkîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 28). [eger ki,]

eger kim: *Meğer ki, oysa ki.*

Zer-bağssın müselsel **eger kim**
disem n'ola / Zencîr-i zer aña
saña Nüşîrevân-ı 'adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
4). [eger kim,]

eger kim: *Eğer ki.*

Qahramân uğraya qahrına **eger**
kim anuñ / Qahr ide ol dem anı
virmeye ol qahr âmân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
40). [eger kim,]

eger kim: *Eğer ki, şayet.*

Gül yüzün gördükçe Fazlî gibi
itmezdi figân / Olmasa 'âşık
eger kim bülbül-i güyâ saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 5). [eger kim,]

Şart-ı rehdür saña on nesne **eger**
kim sen onı / Eyleriseñ olasın
küy-ı murâda dâhil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15).
[eger kim,]

Bâm-ı qadrinden anuñ düşse **eger**
kim bir hışt / İne biñ yıl
geçicek yarıla re's-i Keyvân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 25). [eger kim,]

egerci: *Eğer ki, gerçi, doğrusu.*

Dâmen-i medhüne iy şâh teşebbüs
idemez / Ceyb-i ma'nâya
egerci irişür dest-i maqâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
41). [egerci,]

egerci: *"Eğer, şayet" anlamındaki şart
edatı.*

Künc-i miñnetdür **egerçi** zâhiren
mesken bize / Şâh-ı 'İşkuñ rûz
u şeb kaçır-ı bālâsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
33). [egerçi,]

Midhatuñ rāhını tayy itmede 'âciz
oldı / 'Arşa-i 'arşı **egerçi**
tolanur peyk-i hayâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
40). [egerçi,]

egerçikim: Eğer ki.

'Âlem içre bî-nihāyetdür
egerçikim güzel / Hüsni ile
olmaz birisi de saña hergiz
bedel (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 5).
[egerçikim,]

egin: Sırt, arka, üst.

'İddür geydi cihân halkı libâs-ı
fâhîr / **Egnüme** hün-ı sirişk oldı
benüm hil'at-ı al (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 19).
[egnüme, -üm, -e]

eglence: Gönül eğlendirecek, hoş vakit
geçirtecek şey.

Elde cām u dilde her-dem fikrimüz
dil-dârdur / Rûz u şeb
eglencemüz ebyât ile es'ârdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 15). [eglencemüz, -
müz]

eglence: Eğlendiren, neşeli ve hoş
vakit geçirten şey, iş veya uğraş.

'Ârifüz **eglence** her-dem 'ıyş ü
'işretdür bize / 'Aşıkuz mañbûb

sevmek hûb haşletdür bize
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 3). [eglence,]

eglence: Gönül eğlendirecek, hoş vakit
geçirtecek şey.

Pâdişâhum her nefes âh itdügüm
'ayb eyleme / Fûrkatünde her
nefes **eglence** âh oldı baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 4). [eglence,]

egn-: Boyundan bele kadar olan vücut
bölümü, sırt, arka.

Egnüme şafâ cāmesini eyledi kütâh
/ Âvâreler aparası çık Derzi
Memî Şâh (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 10, Beyit 2).
[egnüme, -(ü)m, -e]

egn: Sırt, arka.

Göricek anı geyüp **egnine** âyîne
zire / Tûrdı ceng itmege
peklendi katı âb-ı revân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
9). [egnine, -i, -n, -e]

egn: Boyundan bele kadar olan vücut
bölümü, sırt, arka.

Dûd-ı dilden giyelüm **egnümüze**
şâl-ı siyâh / Şerer-i nâr-ı
belâdan uralum başa külâh
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
28, Beyit 3). [egnümüze, -ümüz,
-e]

egn: Sırt, arka.

Egine şalsun hayât-ı cāvidāniden
libās / Başına dest-i sa‘ādetden
urinsun tāt-ı zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 23).
[egine, -i, -(n)e]

ehakk: Çok (daha, en, pek) lâyük,
yakışır, müstahak.

Tazarru‘lar idüñ siz de **ehakka** / Ki
vaşl ide beni ol pādîşāha (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 25,
Beyit 7). [ehakka, -a]

ehas eyle: Değersiz kılmak, çerçöp
mesabesine düşürmek.

Sen şu sultānsın dilerseñ
kullaruñuñ her zemān / Eñ
kemin idüp ehaşş eñ hāşın
eylersin ehas (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13).
[ehas eyle, -r, -sin]

ehaşş id: En seçkin hale getirmek.

Sen şu sultānsın dilerseñ
kullaruñuñ her zemān / Eñ
kemin idüp ehaşş eñ hāşın
eylersin ehas (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13).
[ehaşş id, -üp]

ehem ol: Önemli olmak.

Şāhā egerçi tīg mühimdür qalem
velī / Oldı ehem ki tīg
qalemsüz neye yarar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
19). [ehem ol, -dı]

ehibbā: Tanıdıklar, bildikler, dostlar.

Üstühvāna irişdi ğam bıçağı / Hep
ehibbāsi bî-mecāl oldı (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 36). [ehibbāsi, -sı]

ehibbā: Dostlar, tanıdıklar, bildikler.

Her-dem a‘dā vü **ehibbādan** çeker
biñ dürlü derd / Derd için hālķ
oldı beñzer dōstlar dünyāda dil
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,
Beyit 3). [ehibbādan, -dan]

ehibbā: Dostlar, ahbaplar, tanıdıklar.

Dōstdan ümmîdümüz yokdur
‘adūdan bîmümüz / Ne **ehibbā**
isterüz dehrüñ ne a‘dāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 31). [ehibbā,]

ehl: (Ar.) Ehil, bir işten anlayan.

‘Işķ **ehli** hūsnüñ için iderse n’ola
cedel / Zîrā olur mübāne-i ehl-i
kitāb baħş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 48, Beyit 2). [ehli, -i]

‘Adl ü cūd u hūlķ kim her laħza
‘ādet zātına / Yusa ‘ādetle
sa‘ādet **ehlidür** ol nām-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 32). [ehlidür, -i, -dür]

Hemīse mazhar-ı luţf olduğınca
şāhlara / Kelām-ı pāk u kemāl
ehli iy kerem kânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 34).
[ehli, -i]

Ma‘ārif **ehline** kıl her-dem iltifātı
ziyād / K’odur zekāvet ü ‘aqluñ
delīl ü bürhānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 24).
[ehline, -i, -n, -e]

Her faşıl tîr **ehli** eylerler du‘â-yı
devletin / Vâli-i milk-i cihân
kuṭb-ı vilâyetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
13). [ehli, -i]

Sen beyân itseñ me‘ânî-i bedî‘ /
Gayrı mantık **ehline** degmez
kelâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt‘a
1, Beyit 9). [ehline, -i, -n, -e]

Kemâl **ehline** olmuşdur bu şâyi‘ /
Ki medhî naḳş olur naḳkâşa
râci‘ (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm
6, Beyit 1). [ehline, -i, -n, -e]

ehl: Bir işin ustası, o işte becerikli,
maharetli, ehliyetli, muktedir, yeterli
kimse.

Cümle velâyet **ehli** umarlar
şefâ‘atüñ / Zât-ı muḳaddesüñ
durur evlâ-yı evliyâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
5). [ehli, -i]

ehl: Bir işin ustası, o işte becerikli
kimse, ehil.

Faḳîr işe n’ola vardur kemâle dest-
resi / Kemâl **ehline** kılsañ
revâdur ihsânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 30).
[ehline, -i, -n, -e]

ehl: Ehil, erbap.

Derd **ehlinüñ** ṭabîbisin el-ḥaḳ ‘ilâc
kıl / Engüştü muṭribâ yine ba‘zı
rebâba baş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 105, Beyit 6). [ehlinüñ, -
i, -n, -üñ]

ehl: Sahip, malik.

Zillet türâbı taht baña tâc seng-i yâr
/ Taht **ehliyüm** ser-âmed-i
‘uşşâḳ-ı tâc-vâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 26).
[ehliyüm, -i, -y, -üm]

ehlen ü sehlen: Ar. hoş geldiniz.

Maḳdemünden şol kadar sürdük
şafâ bulduk sürür / Şanki ‘îd
oldı hemân **ehlen ü sehlen**
merḥabâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 3, Beyit 2). [ehlen ü
sehlen,]

ehlen ve sehlen: Hoş geldiniz, sefalar
getirdiniz.

El uzatsañ itmege ḳurbân beni iy
dil-rübâ / ‘îd olur ol gün baña
ehlen ve sehlen merḥabâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit
1). [ehlen ve sehlen,]

ehli: Bir işi yapan, erbap.

Sâbi‘an ḥalvet ü ‘uzlet ki sülûk
ehlinüñ / Şoḥbet-i ḥalḳ ider nûr
u şafâsın zâyil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23).
[ehlinüñ, -nüñ]

ehl-i bahâ eyle: Değeri bilen etmek.

Yūsuf mişâl eyleyüp ehl-i bahâ
seni / Vezn eylemek degül zer
ile serverâ seni (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 2).
[ehl-i bahâ eyle, -y, -üp]

ehl-i bâtn: Sır ehli, gizliliklere vâkıf
olanlar.

Olupdur zāt-ı Hakk'a Ka'be hakkı
şüretüñ mazhar / Bu ma'nā **ehl-i bâtin** içre çok gün gibi
zâhirdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2*). [*ehl-i bâtin,]*

ehl-i cennet: Cennet ehli.

Ehl-i cennetdür muḳarrer Fazliyâ
kilîsede / Yâr olan Aşhâb-ı
Kehf-i 'İşk ile Kıtımîr-veş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [*ehl-i cennet, -dür]*

ehl-i ḳalâl: Yoldan çıkanlar.

Saḡa her kim ki muḡibb ola zihî
ehl-i hadî / Saḡa her kim ki
'adû ola zihî **ehl-i ḳalâl** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 35*). [*ehl-i ḳalâl,]*

ehl-i devlet: Saadetli kimseler.

Rûm-ili ḡayline defter-dâr olup /
Oldı ehl-i devletüñ ser-defteri
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 6*). [*ehl-i devlet, -üñ]*

ehl-i dil: Âşıklar || gönül adamları,
ârifler.

Dirlük ḳomazsın ehl-i dile işigünde
hîç / Ölsün mi sen şehi iy
efendi seven gedâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*). [*ehl-i dil, -e]*

Ehl-i dil sâbâş ider her-dem kemâl-
i nazmına / Şi'r-i Fazlî ideli
güftâr-ı Selmân ile bahş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5*). [*ehl-i dil,]*

Ehl-i diller mecma'ı meyḡâneler
gördüñ mi hîç / Gizlû genc ile
tolu vîrâneler gördüñ mi hîç
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1*). [*ehl-i dil, -ler]*

ehl-i dil: Gönül ehli 2. Şairler.

Ehl-i diller göricek âyîned
taşvîrünü / Baḡrına başmış yatur
'İsâ'yı Meryem şandılar (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 5*). [*ehl-i dil, -ler]*

ehl-i faẓl: Fazilet sahipleri.

'Avâmdur didüḡüñ ehl-i faẓla
eyleme ta'n / Tarîḳ-i Hakk'dan
olar ola münḡarif ḡaşâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 10*). [*ehl-i faẓl, -a]*

ehl-i faẓl: İyilik ve kerem sahibi
kimseler.

Ol tıfluñ olmaḡ içün 'ilm ü edeb
tufeyli / Mîr **ehl-i faẓl** kıldı
ta'limine muḳarrer (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 6*). [*ehl-i faẓl,]*

ehl-i hac: Hacılar.

Büt-i hevâyı şıdı **ehl-i hac** Ḥalîl-
âsâ / Yüzün düşüp hacil oldı
hezâr Lât u Menât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 6*). [*ehl-i hac,]*

ehl-i hadî: Hidayet ehli.

Saḡa her kim ki muḡibb ola zihî
ehl-i hadî / Saḡa her kim ki

‘adū ola zihī ehl-i ḡalāl (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 20, Beyit 35). [ehl-i hadī,]

ehl-i ḡāl ol: Gönül ehli, halden anlayan olmak.

Ehl-i ḡāl olan çeker meyḡānelere erba‘ın / Pīr-i ‘iṣṡuñ ṡūfiyā bu vech ile irṡādı var (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 90, Beyit 3). [ehl-i ḡāl ol, -an]

ehl-i ḡüner: ḡüner sahipleri, marifetliler.

Mebde’-i nuṡṡ durur cümle-i mevcūdātuñ / Ger delīl ister iseñ bu söze iy **ehl-i ḡüner** (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 15, Beyit 8). [ehl-i ḡüner,]

ehl-i ḡüsn: Güzellik sahipleri, güzeller 2. Güzellikten anlayanlar.

Va‘de-i vaṡlına iy Fazlī inanma dil-berüñ / Ehl-i ḡüsnüñ çünki olmaz ‘ahd u peymānı dürüst (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 44, Beyit 7). [ehl-i ḡüsn, -üñ]

ehl-i idrāk: Feraset erbabı, anlayış ustası.

Bu fānī ‘iṡret-ābādı degüldür ‘unṡur-ı pākuñ / ḡarāb olmiṡ müṡāfir-ḡānesidür ehl-i idrākuñ (Kara Fazlī Dīvānı, Muhammes 4, Beyit 6). [ehl-i idrāk, -uñ]

ehl-i iḡbāl: Talih sahipleri.

Kim dürür dirseñ ol kerīmü’ṡ-ṡān / **Ehl-i iḡbāl** ü ṡāḡib-i devlet (Kara Fazlī Dīvānı, Tarih 5, Beyit 6). [ehl-i iḡbāl,]

ehl-i ‘ilm: İlim sahipleri, âlimler.

Zihī kemāl-i ṡeref ehl-i ‘ilme dünyāda / Ki nāmını göre lāyık aña ḡudā-yı ‘alīm (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 34, Beyit 2). [ehl-i ‘ilm, -e]

ehl-i imān: İmanlı, iman sahibi.

Ehl-i imānuñ du‘āsı yār-ı ḡāruñdur senüñ / Evliyānuñ himmeti ḡöd pāsdāruñdur senüñ (Kara Fazlī Dīvānı, Muaṡṡer 1, Beyit 23). [ehl-i imān, -uñ]

ehl-i inkār: İnkār ehli, Hakka iman etmeyenler.

Ḥaḡīḡat birdür iy münkir ki Fazlī eyledi taḡrīr / Gerek sen i‘tirāf eyle gerekse **ehl-i inkār** ol (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 120, Beyit 7). [ehl-i inkār,]

ehl-i ‘irfān: İrfan ehli.

Degül mi devlete dāl iy kerīm kim bir bir / Gelür işigüñe dünyānuñ ehl-i ‘irfānı (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 14, Beyit 21). [ehl-i ‘irfān, -ı]

ehl-i ‘iṡṡ: Aṡıklar.

ṡa‘ni ṡā‘ūnıdan aḡyāruñ kırıldı **ehl-i ‘iṡṡ** / Serverā ol itleri kır kim ola def‘-i riyyā (Kara Fazlī

Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2).
[ehl-i 'ışk,]

Tîğ-ı ğamdan bağı şad-çāk olmaya
her kimsenüñ / **Ehl-i 'İşk**
içinde tutmazlar dilâ anı dürüst
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,*
Beyit 5). [ehl-i 'ışk,]

Bu resme ehl-i 'ışkı eyleyen hayrân
u dîvâne / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bālî'dür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
8, Beyit 6). [ehl-i 'ışk, -ı]

ehl-i 'ışk: *Aşk ehli, âşık.*

Ehl-i 'İşk içre şeh-i devlet-penâh
oldum bugün / Aç işigüñ taşı iy
dilber penâh oldu baña (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit
3). [ehl-i 'ışk,]

Sâgarımı çekmedür kârı dem-â-
dem şüfîyâ / Ehl-i 'İşkî şanma
kim sencileyin bî-kârdur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit
2). [ehl-i 'ışk, -ı]

Has dir nihâyetî saña iy şüfî **ehl-i**
'İşk / Pâyüñ kerâmetiyle gerek
rûy-ı āba baş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5).
[ehl-i 'ışk,]

Dökme kanın ehl-i 'ışkuñ zulm-ile
nâ-hak yire / Çün bilürsin
pâdişâhum yirde kalmaz
kanumuz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 150, Beyit 1). [ehl-i 'ışk,
-uñ]

ehl-i istihkāk: *Hakkı olanlar.*

Pây-māl olmaz kapuñda kimse lîk
iy baħr-ı cūd / Ehl-i istihkākā
dest-i luṭf u cūduñdan nuḳūd

(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,*
Beyit 18). [ehl-i istihkāk, -a]

ehl-i 'ıyş: *Yiyip içme ustaları, meclis*
ehilleri, rintler.

Ehl-i 'ıyşuñ ayağın almış idi mäh-ı
şıyām / Geldi 'İd irdi elinde
kadehi māl-ā-māl (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 2).
[ehl-i 'ıyş, -uñ]

ehl-i kalem: *Yazmada üstat olan*
kimseler.

Erbāb-ı tîğ **ehl-i kalem** birle cem'
olur / Olmasa ger kalem ola mı
tîğ pây-dār (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 24, Beyit 18). [ehl-i
kalem,]

ehl-i kerem: *Cömertlik ve iyilik sahibi.*

Büsedden men' itme cānā Fazlî'yi /
Hoş degül **ehl-i kerem** itmek
lecāc (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
52, Beyit 5). [ehl-i kerem,]

ehl-i kubūr: *Kabir ehli, ölüler.*

Oķ alsa destine **ehl-i kubūr** dirler
hep / Kemānuñ okına ā'dā
hemīse kurbānı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 18).
[ehl-i kubūr,]

ehl-i ma'nā: *Mana ehli, işin iç yüzünü*
bilenler.

Kurı da'vāyı nidem çünki ğaraż
ma'nādur / **Ehl-i ma'nā**
göricek sözlerümi fehm eyler

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 46). [ehl-i ma'nâ,]

ehl-i mezâk: Zevk sahipleri, ehl-i keyf, rind meşrep.

Lezzetini kelâmuñuñ **ehl-i mezâk** olan bilür / Yoğsa be Fazlî sözde sen kân-ı nemek misin nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [ehl-i mezâk,]

ehl-i nazar: Görüş sahipleri.

Ehl-i nazar egerçi ne 'aynıdur ne gayrı / Hem 'aynısın haqîkat hem gayrı kâ'inātuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2). [ehl-i nazar,]

ehl-i niyâz: Yakaranlar, dua edenler.

Kelîm-vâr münâcâta çıkdı **ehl-i niyâz** / Şerefde hem-ser-i Tûr oldu kulle-i 'Arafât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 2). [ehl-i niyâz,]

ehl-i nücüm: Yıldızlar ehli, yıldızlarla ilgili ilim sahibi.

Hüsnüñden eylese n'ola çeşm-i pür-âb baḥş / **Ehl-i nücüm** içinde olur âfitâb baḥş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [ehl-i nücüm,]

ehl-i tebrîz: Tebriz'in sakinleri.

Yine gayret kuşağın iki yerden kuşanup çün tîğ / Kılalum tu'me-i tîğ **ehl-i Tebrîz** ü

Ḥorâsân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 5). [ehl-i tebrîz,]

ehl-i tevâzu': Tevazu ehli, mütevazı, alçakgönüllü.

Nîze gibi ser-keş olma tîz olup şemşîr-veş / Yâ gibi **ehl-i tevâzu'** müstaḳîm ol tîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [ehl-i tevâzu',]

ehl-i vukûf: Anlayış ve idrak sahibi.

Nice ki Merve'de ḥüccâc ide Şafâ ile sa'y / Nice ki **ehl-i vukûf** ola vâkıf-ı 'Arafât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 41). [ehl-i vukûf,]

ehl-i zulm: Zulüm ehli, zulüm yapanlar, zalimler.

Tîğ-ı siyâsetüñle olup ḳahr **ehl-i zulm** / Sensin bu rûşen oldu bugün Ḳahramân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 11). [ehl-i zulm,]

ehremen: Şeytan, dev. 2. Rakip.

Hâzret-i Şâh Selîm ibn-i Süleymân-ı zemân / Ki Süleymân gibi râm itdi niçe **Ehremen'i** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 13). [ehremen'i, -'i]

ejder: Az çok yılanı benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan. 2. sevgilinin saçı bağlamında.

Zülfünüñ her tārı bir **ejder** görünür
Fazlıyā / Kim bilür ne sihr ider
ol gözleri cādū saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit
5). [ejder,]

ejderhā: Bin tane başı olan efsanevî,
korkunç ve pek büyük bir hayvan,
büyük yılan.

Hevāya āsmāniler hūrūş ile şu‘ūd
itdi / Göge zencîr-i zerle
çekdiler güyāki **ejderhā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
39). [ejderhā,]

ejder-i cān-sitān: Can alan büyük
canavar.

Yedi kat taşdan geçer zehrūñ /
Ejder-i cān-sitān imişsin sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 56). [ejder-i cān-
sitān,]

ekber: Ar. Daha, pek büyük.

Güzîn ü **ekberi** ‘Osmāniyān’uñ
şimdi sensin kim / Şecā‘atde
şehāvetde nazîrūñ bir dahı kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 28). [ekberi, -i]

**ekber-i cümle-i şeh-zāde-i sultān-ı
cihān:** Cihan sultanının en büyük
şehzadesi.

Ekber-i cümle-i şeh-zāde-i sultān-ı
cihān / Kim anuñ kullığıdır
halka muqarrer nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
17). [ekber-i cümle-i şeh-zāde-i
sultān-ı cihān,]

ekber-i şeh-zādegān: Şehzadelerin
büyüğü.

Güzîn ü ekber-i şeh-zādegān-ı şāh-ı
cihān / K’odur mebānî-i ‘adle
zemānede bānî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 12).
[ekber-i şeh-zādegān,]

ekl: Yiyecek, gıda, yemek yeme.

Hayf arpaya ki zāyi‘ idüp **ekl** ide
müdām / Kıymetde yidügi
‘alefe degmeyin tavar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
15). [ekl,]

ekl ü şurb: Yeme içme.

Ādemūñ nuṭṭ iledür rütbeti hayvān
üzre / **Ekl ü şurb** ile cihān içre
çi-hayvān çi-beşer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 5).
[ekl ü şurb,]

ekser: Çoğu, en çoğu.

Nergise efser-i zer virdi güle hıl‘at-
ı sebz / Senden öğrendi şehā
resmini **ekser** nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
26). [ekser,]

ekser: Çoğu zaman, genellikle.

Ağlasam āh eylesem gördükçe
ruhsāruñ n’ola / Nev-bahār
eyyāmı **ekser** bād olur bārān
yağar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 59, Beyit 5). [ekser,]

ekser-i ‘ālem: Alemde daha ziyade.

Anuñ ki şā'ir ola nāmı **ekşer-i**
'ālem / Görür kamusını hep bir
temiz yok aslā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3).
[ekşer-i 'ālem,]

ekşi şüret: Sevimsiz, suratsız,
gülmeyen, tatsız.

Şöfî yüzün humârla gögersin gören
kişi / 'Arz eyler ekşi şüreti
virür cevâb-ı telh (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4).
[ekşi şüret, -i]

eksik ol: Eksik olmamak, her zaman
var olmak, hep bulunmak.

Piyâle sâki şun cām-ı sürür-encâmı
billâhi / Ki bir dem eksik olmaz
kalb-i ğam-gîne pey-â-pey vâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 3). [eksik ol, -maz]

Eksik olmaz düşeli hicrüne her
cānibden / Dile ğam dideye
nem cisme elem cāne belâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25,
Beyit 2). [ekşik ol, -maz]

el: Güç, iktidar, irade.

Şubh eylesün yakasını şevküñ
eliyle çâk / Mihründe şıdkın
eyleyüp izhâr Yâ Hüseyin (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
17). [eliyle, -i, -yle]

el: El.

Güzel ne fâ'ide eyler saña o dem
'acebâ / **Elünde** kılmaya ferr ü
gözünde kılmaya nûr (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
10). [elünde, -üñ, -de]

el: Bedenin bir uzvu.

Yâ çekerken yâr **elinde** bir leâfet
gördi kim / Kıldı engüştinde
çeşmüm lâ'lden zih-gîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,
Beyit 2). [elinde, -i, -(n)de]

Bir **elin** öfine ardına tutarken birini
/ Eyledi 'ar'ara bir hil'at-ı
sîmîn ihşân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 16). [elin, -i, -
n]

el: Başkaları, ağıyar.

Meh-i nevden **ele** dâs aldı çü
dihkân-ı felek / İrdi vâkt-i
direv-i mezra'-ı endüh u melâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 11). [ele, -e]

el: İnsanın uzvu: el.

Yumup göz hürdan şüfî yudum **el**
âb-ı Kevser'den / Şarâb-ı cān-
fezâ vü dilber-i ra'nâ baña
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 5). [el,]

el: Bedenin bir uzvu, el.

Alup başum ele ben kim temennâ
eylerüm büseñ / Şarâba
giderüm güyâ **elümde** bir
kabâğum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4).
[elümde, -de, -üm]

Âb-ı Kevser'den yur **el** 'aşık
yumaz yüz tã'ata / Neylesün
anı şarâb-ı dil-güşâsı yok degül

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [el,]

Peyk-i 'îd irdi getürdi yine şādî
haberîn / **Elde** zerrîn teberidür
görinen şanma hilâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
3). [elde, -de]

Câm-ı 'adl al bir ele tîğ-ı siyâset
birine / **Elin** al dostlaruñ
düşmeniñüñ başını çal (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
33). [elin, -i, -n]

Luţf idüp dōstlara düşmeni kahr
eylemege / Bir **eli** cām tatar bir
eli tîğ-ı rahşân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 34).
[eli, -i]

Luţf idüp dōstlara düşmeni kahr
eylemege / Bir **eli** cām tatar bir
eli tîğ-ı rahşân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 34).
[eli, -i]

Bir şeb beni yâ Rabb o meh-i bedre
irişdür / Ayakda koma al **elümi**
şadre irişdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 19, Beyit 7).
[elümi, -ü, -m, -i]

Elde cām u dilde her-dem fikrimüz
dil-dârdur / Rûz u şeb
eglencemüz ebyât ile es'ârdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 15). [elde, -de]

el: Başkası, yabancı, el(ler).

Alup başum **ele** ben kim temennâ
eylerüm büseñ / Şarâba
giderüm gûyâ elümde bir
kabâğum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [ele,
-e]

el: El 2. Güç, kuvvet.

İltür işini başa virür aña devlet **el** /
Her kim ki pâyüña yüzini
dâyimâ sürer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [el,
]

el: Bir şeye sahip olma.

Çün naşîb olmadı bir gün bize bûy-
ı vuşlat / Gül gibi **elde** iken
bâğ-ı zemânda fırsat (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 7). [elde, -de]

el: Bir organ olan el.

Eşk-i çeşmümle idi bahşi ben
andan yudum **el** / Enine
uzunına yatsun efendi deryâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22,
Beyit 2). [el,]

Ne cānı var 'adūnuñ kim muķābil
ola ol şāha / **Eline** tîğ alup
meydāna girse kılsa cevllānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 23). [eline, -in, -e]

Uzatma Fazliyâ sözüñi aç du'āya **el**
/ Kābil degül ne deñlü iderseñ
beyān-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 31).
[el,]

Hurşîd **eline** tîğ 'Uţārid kalem alup
/ Evşāf-ı tîğ ile kalemüñ leyl ile
nehār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 20). [eline, -
in, -e]

Du'āya **el** aç ger **el** devām-ı
devletüñe / Kābül-i Hāzret ider
ol du'āyı istikbāl (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 31, Beyit 25).
[el,]

el: *El 2. Hakimiyet.*

Elüñde hâtem-i devlet ser-â-ser ins
ü cin rāmuñ / Bugün milk-i
cihānuñ haq bu kim sensin
Süleymān'ı (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 12, Beyit 38). [elüñde, -
üñ, -de]

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

Cām-ı gül-gün şanma destümde
görinen neşterin / Giryeden
geldi **elüme** çeşm-i pür-hün-
âbdur (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 76, Beyit 2). [elüme, -üm,
-e]

Olmaz-idi ser-âmed-i 'âlem / **Elüñ**
altında olmasa tuğrâ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 4).
[elüñ, -üñ]

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

Bir elde cām tut bir **elüñde** müdām
tiğ / Kim biri baħr-ı luḡ durur
biri kân-ı 'adl (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 18).
[elüñde, -üñ, -de]

el: *(Birinin veya bir şeyin) elinden;*
yüzünden, -den dolayı.

Hār **elinden** bülbul aḡlarsa 'aceb
mi Fazliyâ / Goncanuñ yanına
geçmiş gösterür barmağ aña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28,*
Beyit 5). [elinden, -in, -den]

Cevr-i bî-pâyân **elinden** el-ḡiyâş /
Derd-i bî-dermān **elinden** el-

ḡiyâş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 50, Beyit 1). [elinden, -
in, -den]

Cevr-i bî-pâyân **elinden** el-ḡiyâş /
Derd-i bî-dermān **elinden** el-
ḡiyâş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 50, Beyit 1). [elinden, -
in, -den]

El virür aḡyâra her-dem iy ḡöñül /
Âh ol fettān **elinden** el-ḡiyâş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50,*
Beyit 2). [elinden, -in, -den]

Sırr-ı 'İşkî 'âleme fâş eyledi /
Dîde-i giryān **elinden** el-ḡiyâş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50,*
Beyit 3). [elinden, -in, -den]

Göñlüme ayak tolayup bend ider /
Kākül-i cānān **elinden** el-ḡiyâş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50,*
Beyit 4). [elinden, -in, -den]

Milket-i diller yaḡıldı zulm ile /
Zulm-ı bî-hād ḡān **elinden** el-
ḡiyâş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 50, Beyit 5). [elinden, -
in, -den]

Ra'd-veş göḡde melekler iñledi /
İtdügüm eḡḡān **elinden** el-ḡiyâş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50,*
Beyit 6). [elinden, -in, -den]

Şem'-veş yaḡdı derūnum Fazliyâ /
Sîne-i sūzān **elinden** el-ḡiyâş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50,*
Beyit 7). [elinden, -in, -den]

el: *Başkaları, aḡyar.*

Ser-â-ser sencler şevḡ ile urup el
ele yir yir / Sürürü olmayana
hey hey idüp eyler istihzâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,*
Beyit 9). [ele, -e]

el: Bedenin bir uzvu, el.

‘İd lafzındaki ‘ayn ile yed eyler
īmā’ / Ya‘ni eyyām-ı şafā irdi
ele cām-ı zer al (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 8*).
[ele, -e]

el: El, bedeninin bir uzvu.

Ehl-i ‘ıyşuñ ayağın almış idi mäh-i
şıyām / Geldi ‘İd irdi **elinde**
kadehi māl-ā-māl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 2*).
[elinde, -i, -n, -de]

el: Bedenin bir uzvu; el, yed.

Murād-ı Fazlî mürîd ü muhibbūñ
olmağdur / **Elinde** tuhfesi
ancağ irādet ü teslîm (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
30*). [elinde, -in, -de]

el: (birinin) elinden; yüzünden.

Olmadum bir lahza bend-i ğamdan
āzād iy felek / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy felek
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 2*). [elüñden, -ün, -den
]

Ağlamakdan rüz u şeb çeşümü bi-
nūr eyledüñ / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy felek
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 4*). [elüñden, -ün, -den
]

Bağrumı tîğ-ı ğam u hicrân ile kan
eyledüñ / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy felek
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*

4, Beyit 8). [elüñden, -ün, -den
]

Gâlib itdüñ Fazlî’ye her vech ile
düşmenleri / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy felek
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 10*). [elüñden, -ün, -den
]

Dād u feryād **elüñden** iy eflāk /
Yirini eyledüñ o şāhuñ hāk
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 60*). [elüñden, -
ün, -den]

el: 1. Bedenin bir uzvu; el, yed. 2. Bir
şeye sahip olmak.

Bir **elde** cām tut bir elüñde müdām
tîğ / Kim biri baħr-ı luṭf durur
biri kân-ı ‘adl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 18*).
[elde, -de]

el-: Bedenin bir uzvu.

‘İd irişdi **eline** hancer-i zerrînin
alup / Kılmağā ceyş-i ğam u
guşşā ile ħarb u kıtāl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
5*). [eline, -i, -(n)e]

el aç: Duâ etmek için elleri bir araya
getirip açmak.

Ķo taṭvîli yetervir şāha taşdı’i
hemân Fazlî / El açup kıl du’ā
ihlâş ile oldur saña evlā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
69*). [el aç, -up]

el çek: Vaz geçmek.

Sehm-i sehminden olur Behrām-ı
bī-ārām rām / Güstehem hem
cân virüp tenden Tehem-ten el
çeker (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 19). [el çek, -
er]

Şanmañuz ‘âlemde hergiz kâr ü bār
ister gönül / El çeküp her
kârdan bir özge kâr ister gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 1). [el çek, -üp]

el çek: *İlgisini kesmek, dünyadan el
etek çekmek.*

Tekye-i dehr içre düşdüm ayağına
cümleden / El çeküp ben
eyledüm pîr-i muğânı ihtiyâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 3). [el çek, -üp]

el ele ur: *El ele tutuşmak.*

Her taraftan zencler ceng içre urup
el ele / Hey hey urur düşmene
eylerler istihzâ meğer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
12). [el ele ur, -up]

el getir: *Dua etmek için elleri
kaldırmak.*

Fazliyâ gel sözüñ uzatma du‘âya
getür el / Ki du‘â mevsimidür
olsa muqadder nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
29). [el getir,]

Du‘âya **el getir** Fazlî kelâmuñ
eyleme tatvîl / Du‘âdur çün
ğaraž eyle du‘âya feth-i destânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 32). [el getir,]

El getür tatvîl kı Fazlî du‘âdur çün
ğaraž / Kıl du‘â ihlâşla eyle
kelâmuñ muhtaşar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 21).
[el getir,]

el ir: *Gücü yetmemek, ulaşamamak.*

Şabrum yaqasın çâk ider isem n’ola
her gâh / El irmedi dāmân-ı
vişâline anuñ âh (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 1).
[el ir, -me, -di]

el kar: *El uzatmak, bir şeyi elde
etmeye çalışmak.*

El kardum o şeh zülfine diyü
öginürmiş / Gelmez degül
elinden anuñ şâne degül mi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138,
Beyit 4). [el kar, -du, -m]

el kâssu lâ yuhübbü’l-kâş: *Arapça:
Kıssacı(hikayeci) kıssacıyı(hikayeciyi)
sevmez.*

Seni görenleri el-kışsa sevmezem
hergiz / Meşel durur buña **el
kâşsu lâ yuhübbü’l-kâş** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit
2). [el kâşsu lâ yuhübbü’l-kâş,]

el şunma: *Yardım etmek, el uzatmak.*

Lâm-ı zülf-i ser-nigün naqşına ol
dür-dānenüñ / İy rakīb **el
şunma** kim lâ takrebu mâle’l
yetîmi (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 9). [el
şunma,]

el ur: *Dokunmak; ele almak.*

Ser-ā-ser sencler şevk ile urup el
ele yir yir / Sürürü olmayana
hey hey idüp eyler istihzā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 9). [el ur, -up]

el uzat: Birine dokunmaya çalışmak.

El uzatsañ itmege kurbân beni iy
dil-rübā / ‘İd olur ol gün baña
ehlen ve sehlen merhabā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit
1). [el uzat, -sa, -n]

el uzat: Birinden bir hakkı almaya
kalkışmak, yardım etmek.

‘İd-i vaşl itdüm temennā el uzatdı
katlūme / Bendesine şükr o
şāhuñ merhabāası yok degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 2). [el uzat, -dı]

el vir: Yardım etmek, fırsat vermek.

El virür ağıyāra her-dem iy göñül /
Āh ol fettān elinden el-ğiyās
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50,
Beyit 2). [el vir,]

Virüp el merhabāya sāki gelse
bezme mey başdan / Getürüp
neş’eyi yārān ğam u hemme
vedā’ eyler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 80, Beyit 3). [el vir, -üp]

Merhabā eylemedüñ virmedi devlet
baña el / Āh kim derd ü ğam u
guşşada oldum pā-māl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
18). [el vir, -me, -di]

Fazliyā ayakda kaldum virmedi el
devletüm / Yā İlāhî sen hālās it
bu belālardan beni (Kara Fazlî

Dîvânı, Murabba 3, Beyit 10).
[el vir, -me, -di]

el vir: Yardım etmek, fırsat vermek 2.
el ele vermek, birlik olmak, birlikte
hareket etmek.

İşit kūsūñ şadāsın şimdilik nevbet
bizümdür dir / Zemān el virmiş
iken olma hālî zevkden ašlā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 10). [el vir, -miş]

el yusa: Elini eteğini çekmek 2. bir işle
ilgilenmez olmak, vazgeçmek.

‘İşka düşdi dil ‘aceb mi göz
yaşından **el yusa** / Neylesün
dürr-i muşaffāyı olan ‘ummāna
ğark (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
112, Beyit 3). [el yusa,]

el-‘acel: Acele, hemen, çabucak.

El-‘acel el-‘acel iy furşatı fevt
eyleyici / Şoñra nādim
olıcaksın kerem it ol ‘ācil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 35). [el-‘acel,]

El-‘acel **el-‘acel** iy furşatı fevt
eyleyici / Şoñra nādim
olıcaksın kerem it ol ‘ācil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 35). [el-‘acel,]

el’an: Şimdi, şu anda, halen.

Çokdur **el’an** bu zemān içre anuñ
gibi za‘īm / Ki koyup kendüye
bir maħlaş idüp da‘vālar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
23). [el’an,]

el'ân: Şimdi, hâlâ; şimdiki halde.

Cihānda 'ālim ü 'āmil o 'ilm ile
el'ân / 'Aceb kim ola diriseñ
baña o şān-ı kerīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 12).
[el'ân,]

elbet: Elbet, mutlaka.

Sādisen sālîke **elbetde** қанā'at
vācib / Ki bu yolda o durur zād
u nevāl-i rāḥil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22).
[elbetde, -de]

elbette: "Mutlaka, hiç şüphesiz"
anlamlarında kullanılan kelime.

Ġalaṭ itdüm ġalaṭ itdüm bu ne
sözdür ḥāşā / Cevheri çokdur
olur cevhere **elbette** nazar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 31). [elbette,]

Şāha lāzım durur **elbette** du'ā-gū
meddāḥ / Ki ola medḥ ü
şenāsında anuñ sām u seḥer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 41). [elbette,]

el-cerūḥ-u **kışās:**
Arapça:Kıssayı(hikayeyi) eleştiren,
olay eleştirmeni.

Revā mıdur dōkesin қанumı benüm
nā-ḥaḳ / Meger zamīrūñe
gelmez ki **el-cerūḥ-u** **kışās**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102,
Beyit 3). [el-cerūḥ-u kışās,]

elde çıkar: Elden çıkarmak, bırakmak,
bir yere koymak.

Sāḳiyā **elde çıkar** kebg-i şafāyı
her-dem / Şayd ider cān u
göñül şāhına şāhīnūmdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit
3). [elde çıkar,]

elden çık: Yitirmek, kaybedilmek;
elinden gitmek.

Çıkdı elden çü ok gibi o şāh /
Ḳāmetūñ ġuşşadan kemān eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-
bend 2, Beyit 47). [elden çık, -
dı]

elden koma: Elden bırakmak 2. Her
zaman tutmak, bir şeye her daim bağı
kalmak.

Zühd ü taḳvāyı қomazdum ben de
elden zāhidā / Neyleyem kim
pādişāh-ı 'ışḳdan yokdur rızā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 4). [elden koma, -maz, -
du, -m]

ele al: Elinde tutmak, eline almak.

'İd irişdi yine 'uşşāḳa idüb 'arz-ı
cemāl / Merḥabā kıl ḳuluñuñ
göñlini şāhum **ele al** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
14). [ele al,]

Cām-ı 'adl al bir ele tīg-ı siyāset
birine / Elin al dostlaruñ
düşmeniñüñ başını çal (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
33). [ele al,]

ele al: Ele geçir, eline al.

Şevḳine 'İd ü bahāruñ yine demdür
ele al / Sāḳiyā ṭoldura şol қan

olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 8).
[ele al,]

ele cām al: Ele kadeh almak.

Ele cām aldı yine bezm-i felekde
çü hilāl / ‘Aksini yirde bahār
eyledi peydā fi’l-ḥāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23,
Beyit 7). [ele cām al, -dı-e]

elem: Acı, üzüntü.

Ekşik olmaz düşeli hicrüne her
cānibden / Dile ğam dideye
nem cisme **elem** cāne belā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25,
Beyit 2). [elem,]

‘Āsiren derd ü belā vü **elem** ü
zahmete şabr / Ki olur vāsita-i
şabr ile ḥal her müskil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
27). [elem,]

elem: Acı, üzüntü, dert, keder.

Hicrinde nice bir çekeyin her
birinüñ ğam / Derd ü **elem**
eyleyüben cānuma hem-dem
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 5). [elem, -i, -n]

elem: Acı, ızdırıp.

Belā-yı ‘ışkuñı başuma aldum /
Elem bahrine bahrî gibi taldum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 1). [elem,]

elem-i ‘ārife: Marifet ehlinin kederi.

Bî-ḥubūr olma cihānda elem-i
‘ārifeden / Rūḥsın rūḥa çü rāḥat
yaraşur sultānum (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2).
[elem-i ‘ārife, -den]

elfāz: Kelimeler, lafızlar.

Ola **elfāzı** rekîk ü düşe ma’nāsı
saķīm / Zu’mı bu lîk ola cümle
şu‘arādan eş‘ar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 22).
[elfāzı, -ı]

elfāz: Kelimeler, sözler.

Ġazab u şehvet ile söyleye birkaç
hezeyān / Cehl ile ma’nā vü
elfāzı idüp zîr ü zeber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
21). [elfāzı, -ı]

el-ġiyās: Medet, aman!.

Dökdi kanum çeşm-i ḥūn-rîz **el-
ġiyās** / Aldı cānum ğamze-i tîz
el-ġiyās (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 49, Beyit 1). [el-ġiyās,]

el-ġiyās: "Medet, aman!" anlamına
gelen söz.

Dökdi kanum çeşm-i ḥūn-rîz **el-
ġiyās** / Aldı cānum ğamze-i tîz
el-ġiyās (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 49, Beyit 1). [el-ġiyās,]

Nüş ider mey gibi her-dem
gözlerüñ / Eylemez kanuma
perhîz **el-ġiyās** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2). [el-
ġiyās,]

Gönlümi bir kılda aşup bend ider /
Zülf-i dil-bend ü dil-āvîz **el-**

ġiyās (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3). [el-ġiyās,]

‘āşıkın katl itmek için eylemiş /
Ġamzesi şemşîrini tîz **el-ġiyās**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [el-ġiyās,]

Gönlümi meftûn idüpdür Fazliyâ /
Bend-i zülf-i ‘anber-âmîz **el-ġiyās**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [el-ġiyās,]

Cevr-i bî-pâyân elinden **el-ġiyās** /
Derd-i bî-dermân elinden **el-ġiyās**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [el-ġiyās,]

Cevr-i bî-pâyân elinden **el-ġiyās** /
Derd-i bî-dermân elinden **el-ġiyās**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [el-ġiyās,]

El virür aġyâra her-dem iy göñül /
Âh ol fettân elinden **el-ġiyās**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [el-ġiyās,]

Sırr-ı ‘Işkı ‘âleme fâş eyledi /
Dîde-i ġiryân elinden **el-ġiyās**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [el-ġiyās,]

Gönlüme ayak tolayup bend ider /
Kâkül-i cânân elinden **el-ġiyās**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [el-ġiyās,]

Milket-i diller yakıldı zulm ile /
Zulm-ı bî-hâd hân elinden **el-ġiyās**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5). [el-ġiyās,]

Ra‘d-veş gögde melekler iñledi /
İtdüğüm efgân elinden **el-ġiyās**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6). [el-ġiyās,]

Şem‘-veş yakdı derûnum Fazliyâ /
Sîne-i süzân elinden **el-ġiyās**

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7). [el-ġiyās,]

el-hak: Ar. Doğrusu, hakka, hak budur ki.

Derd ehlinüñ tabîbisin **el-hak** ‘ilâc
kıl / Engüştü muṭribâ yine ba‘zı
rebâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6). [el-hak,]

Ġuşşadan fâriğ olup şādîden istîgnâ
bulur / Bü‘l-‘aceb hâletdür **el-hak**
şûfiyâ hâlât-ı ‘ışk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [el-hak,]

Kalbe rāhat-baḥşdur **el-hak** hevâsı
Lâdik’üñ / Cân baġışlar cân
âb-ı cân-fezâsı Lâdik’üñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [el-hak,]

Gidelden ol tabîb-i cân beġāyet nâ-
tüvân idüñ / Yine cânuñ yirine
geldi **el-hak** şihhatüñ geldi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2). [el-hak,]

Hisâb olınmaya **el-hak** şeh itdüġi
kurbân / Zemîn şahîfe şecer
hâme çerḥ olursa devât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 13). [el-hak,]

el-hak: Doğrusu, gerçekten, hakîkaten.

Başuma gün toġdı **el-hak** devletüm
geldi yine / Devlet-ile tâ ki
geldüñ eyledüñ ‘arz-ı likâ’
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 3). [el-hak,]

el-hak: Allah için, gerçekten, doğrusu.

Töplär berķ-i şerer-bār-ı helāket
oldıǵın / Başına tohınmayınca
bilmez **el-ḥaḳ** surḥ-ı ser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
14). [el-ḥaḳ,]

Pāk oldı çirk-i zulmden **el-ḥaḳ** bu
memleket / Semsîr-i tîzûñ olalı
āb-ı revān-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 17).
[el-ḥaḳ,]

Sen ol kerîmsin **el-ḥaḳ** ki saña
ḥāşıldur / ‘Ulûm-ı nāfi‘a vü
ḥulḳ-ı nîk ü luṭf-ı ‘amîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
22). [el-ḥaḳ,]

Sensin **el-ḥaḳ** kerem ü ‘izz ü şeref
bürhānı / Saña her vech ile
şihḥat yaraşur sultānum (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3).
[el-ḥaḳ,]

el-ḥaḳ: "Hak ve gerçek olan budur"
anlamına gelen bir ifade. 2.. Ölüm.

Mesîḥ-i vaḳtdür **el-ḥaḳ** ki nuṭḳ-ı
cân-baḥşı / Ta‘alluḳ eylese ger
ḥayy ola ‘izām-ı remîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
17). [el-ḥaḳ,]

Nāmuñ **el-ḥaḳ** nāme-i ‘adl içre
meşṭür eyledüñ / Zāt-ı pākuñ
‘adl ü inşāf ile meşḥūr eyledüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 6). [el-ḥaḳ,]

el-ḥaḳ: "Hak ve gerçek olan budur"
anlamına gelen ifade.

Ḥāşıl itdi cümle-i ‘ālem senüñ
devründe sūd / Şem‘dür **el-ḥaḳ**
zebān üzre oda aldum şühūd
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 19). [el-ḥaḳ,]

Temāşā-gāḥıdur şanma bu māhir
ḥār u ḥāşākuñ / Ne zîbā cāy idi
el-ḥaḳ zümür-rüd-kaşr-ı eflākuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 7). [el-ḥaḳ,]

Bu süsenî ferrāce vü ol fistikî aṭlas
/ Gey yaraşur **el-ḥaḳ** saña iy
gözleri nergis (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 7).
[el-ḥaḳ,]

Bir dilber-i ra‘nādur bir serv-i dil-
ārādur / Bir ben degülüm **el-
ḥaḳ** hep ḥalḳ aña seydādur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
21, Beyit 5). [el-ḥaḳ,]

Nükte-ḥvāndur şāḥımız biz nükte-
perdāz olmışuz / Ol süḥan-
perverdür **el-ḥaḳ** biz süḥan-sāz
olmışuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 7). [el-ḥaḳ,
]

el-ḥakk: Doğrusu, gerçekten,
hakikaten.

Burc-ı sa‘ādet içre bir māhdur ki
el-ḥaḳḳ / Seyr itmedi nazîrin
nüḥ çerḥ ü heft aḥter (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3).
[el-ḥaḳḳ,]

el-hamd: Allah'a hamd olsun.

Saña şerîḳ olalı vü seni de fehm
eyler / Cihānda çok durur **el-
ḥamd** Fazliyā fuṣalā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit
11). [el-ḥamd,]

el-hamdü-lillāhi'l-kerîm: Kerim olan
Allah'a hamd olsun(dua ifadesi).

‘İşkuña başdum qadem **el-ḥamdü-lillāhi’l-kerīm** / ‘‘İhdinâ yâ eyyuhel hadî şırâtel mustakīm’’
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 1). [el-ḥamdü-lillāhi’l-kerīm,]

elif: Arap alfabesinin ilk harfi 2. Sevgilinin boyu.

Ḳaddūñ **elif** iy mähir u nūn oldı tã ebrûlaruñ / Olmam hemân ol an olur dînden hem îmândan cüdâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [elif,]

Ḳâmetüñ iy serv-i ra’nâ ol libâs-ı alda / Bir **elifdür** rāsî ḳan içre olmış âşikâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [elifdür, -dür]

Ḳaddūñ ki i’tidâlde ‘âlî **elif** durur / Oldur riyâz-ı rif’ate serv-i revân-ı ‘adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 3). [elif,]

elif: Arap alfabesinin ilk harfi; ince, uzun boylu sevgili.

Eger ki râyına teşbîh iderse kendin **elif** / Ḥam ola ḳaddi cihânda anuñ çü ḥalka-i cîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 21). [elif,]

elif: Arap alfabesinin ilk harfi .

Ben kim ḳapuñda bende-i dil-dâde kim ḳadîm / Her-dem **elif** mişâl şırâtuñda müstakîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 4). [elif,]

elif-i îmân: İman elifi(Elif; Allah

lafzının ilk harfi olduğu için Allah’ı sembolize eder.).

Ḳâmet-i servüñe virdüm elif-i îmânı / Ḳâf-ı küfrüñ baña iy kâküli lâ mim kâfî
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [elif-i îmân, -ı]

elif-veş: Elif gibi dimdik, dosdoğru.

Fazlî râhuñda **elif-veş** toğru olduğu içün / Başumuñ üstinde yirüñ var didi iḳbâl aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [elif-veş,]

Çıksa ḳaddūñ yādına âhum **elif-veş** toğrulup / Âsmân-ı atlas aña başı üzre yir ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5). [elif-veş,]

Ol **elif-veş** ḳaddine meyl eyleyüp cānānenüñ / ‘İşkına bel bağlayup ol gözleri mestānenüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 8). [elif-veş,]

elinde: (Bir şeyin birisinin) Elinin içinde olma durumu. 2. Bir durum veya olayın birisinin idaresi altında olması.

Cām māl-ā-māl **elinde** sāḳi ḥüsnüñ vaşf ider / Güyiyâ kim Şeyḥ Cāmî’dür Bahāristān okur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [elinde,]

elinden gel: Yapabilmek, becermek, gücü dahilinde olmak.

El ḳardum o şeh zülfine diyü öginürmiş / Gelmez degül elinden anuñ şāne degül mi

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [elinden gel, -mez]

eline sun: Takdim etmek.

A'dāya tîğ urup vire tā dōsta kalem
/ Şundi eline tîğ u kalem luţf-ı
Kird-gār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 12). [eline
şun, -dı]

el-kıssa: Söziin kıyası, hâsılı.

Seni görenleri **el-kıssa** sevmezem
hergiz / Meşel durur buña el
kâşşu lâ yuhübbü'l-kâş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit
2). [el-kıssa,]

Ġurbetde meserretten eşer derd
şatardum / **El-kıssa** şafâsı yog-
imiş terk-i diyârûñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1). [el-
kıssa,]

el-leyletü hublâ: Geceler gebedir 2.
"her sabah yeni olaylarla karşılaşırız"
anlamında bir atasözü; geceleri
güzelle/sevgiliyle (olma).

Leylâ'yı firdevs eyledüğünde zen-i
dünyâ / Mecnûn işidüp didi ki
el-leyletü hublâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [el-
leyletü hublâ, -lâ]

elmâs: Billûrlaşmış saf karbondan
ibâret, çok sert, çok kıymetli parlak
taş.

Akıtdı lüle'-i yâkûtdan **elmâs** ile
la'li / Ola tā kıymet ü kadri
füzûn çün dürre-i Sînâ (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
50). [elmâs,]

elmâs-ı sühan: Söz elması.

Çekse elmâs-ı sühandan tîğ hergiz
bulmaya / Feth-i milk-i hamdın
anuñ hîçbir kes sözi kes (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
17). [elmâs-ı sühan, -dan]

eltâf: Ar. Lütflar, nevâzişler, hüsn-i
muameleler.

Şeh Muştafâ ki tîğ u kalem hâkkı
şehlere / **Eltâf** ile kalem gibi
kahr ile tîğ-vâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 11).
[eltâf,]

eltâf: Lütuflar.

Adl ü inşâfuñ ile şefkat ü **eltâfuñ**
ile / Milk-i ma'mûr durur
cümle re'âyâ hoş-hâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
29). [eltâfuñ, -uñ]

eltâf-ı latîf: Çok hoş güzellikler.

İltimâsı 'âlemüñ der-gâh-ı
luţfuñdan durur / İy ki eltâf-ı
latîfuñ ins ü câne mültemes
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 12). [eltâf-ı latîf, -üñ]

elüm al: Elinden tutmak.

Bilüp mekârim-i ahlâk u hüsn-i
işfâkuñ / Saña kul olmağa
geldüm kabûl kıl **elüm al** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
28). [elüm al,]

elüm irme: *Gücü yetmek, vakit bulmak, fırsat bulmak, meydan bulmak.*

İrmedi gitdi senüñ kâmet ü zülfüne
elüm / Gice gündüz bu idi
toğrısı tül-i emelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit
1). [elüm irme, -di]

elümden al: *Sahip olunan bir şeyi zorla gasp etmek, ele geçirmek.*

Esb-i maşşûdumı elümden alup /
İtdi dermân-de vü fütâde beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4,
Beyit 2). [elümden al, -up]

elüñ aç: *(Dua etmek için) Elleri açıp kaldırmak.*

İtme taṭvîl-i kelâm eyleme taṣdî'-i
'izâm / Aç elüñ şıdık ile ol şâha
du'â eyle hemân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 28).
[elüñ aç,]

Aç elüñ eyle du'â çünkü du'âdur
maşşûd / İtme taṣdî'-i 'izâm
eyleme taṭvîl-i kelâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
30). [elüñ aç,]

elüñ al: *Elinden tutmak, yardım etmek (TS, 81).*

Ayakda kalmış-ıduñ hâk gibi pây-
mâl olup / Elüñ almağ
muḳarrerdür o 'âlî-himmetüñ
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 3). [elüñ al, -mağ]

elüñden: ... yüzünden, ... sebebiyle.

Zulm idersin her zamân bir gün
dahı yâd itmedün / Hey ne
zâlimsin **elüñden** dâd u feryâd
iy felek (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 6). [elüñden,
]

elüñden: *(birinin) elinden; yüzünden, -den dolayı.*

Künc-i ğamda kârumı feryâd ile zâr
eyledün / Hey ne zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 12). [elüñden, -, -]

elüñe kalem al: *Yazı yazmak, kalem tutmak.*

Alsañ kalem elüñe kuşatsañ belüñe
tîğ / Tîğüñ ğamıyla ola kalem-
veş 'adû nizâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 24).
[elüñe kalem al, -sa, -ñ]

elüñi aç: *Dua etmek üzere elleri açıp kaldırmak.*

Uzatma gel sözi Fazlî du'âya aç
elüñi / Qabûl ola umarum k'irdi
mevsim-i hâcât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 38).
[elüñi aç,]

elvân: *Çeşit çeşit.*

Nefâyis kısmınıñ **elvân** u envâ'in
ne şerh idem / Olur bir
nev'inüñ terkîbine lâzım hezâr
eczâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 23). [elvân,]

elvân-ı ni'âm: *Çeşitli nimetler.*

Gedā vü bāy elvān-ı ni'āmdan /
Naşibin aldılar bir veche dil-
hūvāh (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih
4, Beyit 6). [elvān-ı ni'ām, -dan
]

em: Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir
şeyi içine çekmek.

Leblerüñ **emdükçe** dil söyler
hadîs-i 'İşkuñ / Ādemüñ mey
rāz-ı pinhānın tamāmet
söyledür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 75, Beyit 3). [emdükçe, -
dük, -çe]

Emdükçe lā'lüñi n'ola dil rakş
iderse kim / Bî-ihtiyār ider kişi
içse şarāb rakş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4).
[emdükçe, -dük, -çe]

em: İlâç, devâ, çâre, derman.

Ben haste-dile leblerüñ **emdür**
didüm ol yār / Şunup lebin
ağzuma didi dişleme ammā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42,
Beyit 2). [emdür, -dür]

emān: Emin olma, korkusuzluk, güven,
emniyet.

Tîg oldı fer'-i emn ü kalem aşldur
aña / Buldı **emānı** tîg u kalem
berr-i rûzgār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 6).
[emānı, -ı]

emel: İstek, arzu, ümit.

Maqtū'-ı tîg-ı hırş olup kesmeyen
emel / Bu sırr-ı nûşı yazdı saña

kâtib-i ezel (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 9). [emel,]

emîn ol: Emin olmak, şüpheli
kalmamak.

Nef'den müstağni şūfî olmasun
zarıdan emîn / Kimseden
hergiz ne hursendüz ne
şekvâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28).
[emîn ol, -ma, -sun]

emîn ol: Emniyette olmak; şüphesi
kalmamak; inanmak, güvenmek 2.
kurtulmak, uzaklaşmak.

Haft-ı lā'lüñ vaşf ider dil halka
men'-i 'ışk-içün / Her
belâlardan emîn olmağa hırz-ı
cân okur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 73, Beyit 3). [emîn ol, -
mağ, -a]

Fazliyā şıdk ile diyen âmîn /
Dilegüm bu belâdan ola emîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Terki-
bend 2, Beyit 70). [emîn ol, -a]

emîn ol: Emniyette olmak; şüphesi
kalmamak; inanmak, güvenmek.

'İşk ile yegin olup ol Fazlî
ğavğâdan emîn / 'Aql ile halk
içre olan bu kuru gavğâyâ bak
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 7). [emîn ol, -up]

emîn-i gevher-i esrār: Sırların
hakikatini çok iyi bilen.

Hem vâlid-i kerîmüñ olan Murtażā
hakkı / K'oldur **emîn-i gevher-i**
esrār Yâ Hüseyin (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 9, Beyit 34).
[emîr-i gevher-i esrâr,]

emîr-i arş-ı serîr: *Arş tahtının hükümdarı.*

Emîr-i arş-ı serîr u hıdîv-i mihr-i
zamîr / K'anûñ durur şeref-i
şemsi kadr-i keyvânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
9). [emîr-i arş-ı serîr,]

emîr-i cihân: *Cihanın padişahı.*

Fakr ile fahr iderdüñ **emîr-i cihân**
iken / Sultân iken libâsuñ idi
köhne bir 'abâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13).
[emîr-i cihân,]

emîr-i cihân-dâr: *Cihanın padişahı.*

Âh-ı büzürg-vâruñ olan muhtedâ
hâkı / Ya'nî Hasan **emîr-i**
cihân-dâr Yâ Hüseyin (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
36). [emîr-i cihân-dâr,]

emîr-i ferruh-fâl: *Talhli, bahtı açık padişah.*

Müşerref itdi kudüm-ı mübârek ile
bugün / İrişdi Rûm iline ol
emîr-i ferruh-fâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 5).
[emîr-i ferruh-fâl,]

emîr-i kâr-dân: *İşi bilen hükümdar.*

Hayr-makdem hayr-makdem iy
emîr-i kâr-dân / Hamdû-lillâh
kim seni gördük yine sağ u şafâ

(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3,
Beyit 1). [emîr-i kâr-dân, --i]

emîr-i tîr-i tedâbîr: *Tedbirler okunun padişahı.*

Meh-i Zühal maḥal u Âfitâb-ı
Zühre nedîm / **Emîr-i tîr-i**
tedâbîr ü Müşterî ikbâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
7). [emîr-i tîr-i tedâbîr,]

emîr-i zümre-i ebrâr: *Seçilmişler zümresinin emiri.*

Anuñ hâkı ki Mûsi-i Kâzım dinür
aña / Â'nî **emîr-i zümre-i**
ebrâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 41).
[emîr-i zümre-i ebrâr,]

emken: *Deve damı, deve ahır.*

Su resmedür şütür-i kadri kim bu
nüh hücre / Ne hücre zeng-i
şütür olsa ger aña **emken** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
29). [emken,]

emr: *Buyruk, buyrulan şey.*

Ḥamlüñ revân cihânda bedende
revân gibi / **Emrüñ** teninde
memleketüñ oldı cân-ı 'adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 23). [emrüñ, -üñ]

emr: *Emir, buyruk.*

Redd itdügüçün **emrüñi** bir kez
senüñ İblîs / Merdûd-ı ebed
itdüñ idüp la'neti aña (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14). [emrünü, -ü, -ni]

Hükmünle olur kaatre güher ney şeker-ter / **Emrününle** virür lāle vü gül hār ile hārā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9). [emrününle, -ününle]

emr: Buyruk, emir.

Bir ma'nā viridi kazā **emrüne** zann eylemezem / Kıla rāyuña muhālîf hareket heft-ecrām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 21). [emrüne, -(ü)n, -e]

emr: Allah'ın buyruğu.

Dār-ı fenādan itdi Haq **emri** ile rihlet / Olmağa rahmet ile dār-ı bekāda su'ūd (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 2). [emri, -i]

emr: Buyruk.

Yed-i gassâlde meyyît gibi teslîm ol aña / İhtiyârı ko tut **emrini** ne kim kıl dise kıl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [emrini, -i, -n, -i]

emr it: Emir etmek, buyurmak.

Emr itse bir kalem-zene bîñ tîğ-zen bize / Zî-tîğ-ı kudret ü kalem-i 'izz ü iktidār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 17). [emr it, -se]

emr ü fermân: Emir ve buyruk.

Hüsn-i tedbîrüne vā-beste umûr-ı cumhûr / Emr ü fermānuña mahşûş mühimmât-ı enām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 17). [emr ü fermân, -uñ, -a]

emr-i ba'id: Uzak, umulmadık emir.

İçmemek rinde bu kaddümde kıti **emr-i ba'id** / Sâkiyâ taldura şol kan olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 2). [emr-i ba'id,]

emr-i hitân: Sünnet buyruğu, sünnet işi.

Veyâhûd ney-şekerden kasr-ı ney hal' eyledi tâ kim / İre emr-i hitândan câne lezzet ola şeker-hâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 51). [emr-i hitân, -dan]

emr-i muhâl: Gerçekleşmesi mümkün olmayan, imkansız buyruk.

Muhâldür ki seni vaşf idem kemâhiye ben / Vücûda gelse eger dünyede her **emr-i muhâl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 26). [emr-i muhâl,]

emr-i müste'ân: Kendisinden yardım istenen Müstean olan Allah'ın emri.

Şâh-ı cihāna geçdi 'adū eyleyüp garaž / Ey dil ne çäre çün bu imiş **emr-i Müste'ân** (Kara Fazlî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 14). [emr-i müste'ân,]

emsāl: Eş, eşler, benzer, benzer olanlar.

Fazlî **emsāline** her şā'ir geçen öykünmesün / 'Aybdur hemper derilmek zāğlar 'anğalara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). [emsāline, -i, -n, -e]

emvāc-ı hicr: Ayrılık dalgaları.

Bahr-ı vaşluñdan beni dūr ideli **emvāc-ı hicr** / 'Aynıyam şol kaçrenüñ kim ola 'ummāndan cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [emvāc-ı hicr,]

en: Çok.

Muştafā Hān ki işiginde müyesserdür anuñ / **Eñ** kemīn bendesine devlet-i Maḥmūd u Ayāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 17). [eñ,]

eñ hāş: En seçkin, en has, en özellikli.

Sen şu sultānsın dilerseñ kullaruñuñ her zemān / Eñ kemīn idüp eḥaşş eñ hāşın eylersin eḥaş (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13). [eñ hāş, -ın]

eñ kem: En kötü, en değersiz.

Sen şu sultānsın dilerseñ kullaruñuñ her zemān / Eñ kemīn idüp eḥaşş eñ hāşın eylersin eḥaş (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13). [eñ kem, -ın]

enbāz ol: Eş, benzer, ortak olmak.

Düşmenüñ naḳd-i revānını alup virmede merg / Dest-i ḳahruñla şehā tîguñ olupdur enbāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 21). [enbāz ol, -up, -dur]

encümen: Topluluk, meclis.

Lāle cāmını urup yire getürdi ayağı / Gördi kim şāh-ı ḥazān geldi bozup **encümeni** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 3). [encümeni, -i]

endîşe: Düşünce, fikir.

Endîşe murgı çeng-i elemde zebūn imiş / Ta'n eylemek fesāne-i dehre füsūn imiş (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 4). [endîşe,]

endūh: Far. Gam, iç sıkıntısı.

'İşk-ı dilde ne şafā ḳodı ne ḥod zevḳ velī / Fazliyā miḥnet ü **endūh** ile ḡulḡul bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5). [endūh,]

endūh: Gam, keder, tasa.

Fazlî-i bī-çāreyem düşdüm cemālūñden cüdā / Āh u nālem hem-nefes **endūhdur** maḥrem baña (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 13). [endūhdur, -dur]

ene'l-hak: Ben Hakk'ım. (Hallâc-ı

Mansur'un vecd hâlinde söylediği ve dâra çekilmesine sebep olan meşhur söz olup edebiyatımızda vahdet görüşünün ve taşkın cezbenin ifâdesi olarak çok kullanılmıştır).

Câm-ı lebûnden içdi **ene'l-Hak** şarâbını / Mansûr ki oldı cāni-i ser-dâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6). [ene'l-hak,]

enfās: Ar. is. Nefesler, soluklar.

Dem urdı Şûr-ı İsrâfîl'den her sūr-nâ beñzer / Ki **enfâsı** niçe dil-mürdeyi itdi o dem ahyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 6). [enfâsı, -ı]

engüş: Parmak.

Yâ çekerken yâr elinde bir leñâfet gördi kim / Kaldı **engüşinde** çeşmüm lâ'lden zih-gîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [engüşinde, -i, -n, -de]

engüş: Parmak.

Derd ehlinüñ tabîbisin el-hak 'ilâc kıl / **Engüşti** muṭribâ yine ba'zı rebâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6). [engüşti, -i]

enhâr: Irmaklar.

Cüş u ħurüş idüp bu hevâ ile baħr-vâr / Dögsün başını taşlara **enhâr** Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24). [enhâr,]

enîn: İnilti, inleme.

Uyanup ol ħasret ile eyleyüp zâr u **enîn** / Mâcerâ-yı şoħbet-i cānânı añdum aġladum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 10). [enîn,]

Bu mâtem ile pîr ü cüvân nâleler kılup / Toldı **enîn** ü şîven ile her kenâr âh (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 21). [enîn,]

enine uzunına: Bütün ayrıntılarına inerek, her yönüyle, bütün olasılıklar göz önünde bulundurularak, eksiksizce.

Eşk-i çeşmümle idi baħşı ben andan yudum el / **Enine uzunına** yatsun efendi deryâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [enine uzunına,]

ente'l-lezî tevahhadü bi'l-cûd ve's-sehâ: Ey kendisinde kerem ve cömertliğin birleştiği kimse.

Yâ şâhibe'l-'azîmeti yâ seyyide'l-verâ / **Ente'l-lezî tevahhadü bi'l-cûd ve's-sehâ** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1). [ente'l-lezî tevahhadü bi'l-cûd ve's-sehâ,]

envâ': Türlü türlü 2. çeşit.

Nedîm ü maşħara **envâ'ınuñ** gel hey'etin seyr it / Niçe lu'bet-nümâdur gör sipihr-i bî-ser ü bî-pâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 29). [envâ'ınuñ, -ı, -nuñ]

envā'-ı iltifāt: Gösterilen ilginin çeşitleri 2. çok fazla ilgi, yardım.

Müşerref eylemek envā'-ı iltifātuñla / Niteki eyledüñ iy şāh zıll-ı Yezdān'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 29). [envā'-ı iltifāt, -uñ, -la]

envā'-ı nefāyis: Güzelliğin çeşitliliği.

Ya envā'-ı nefāyis bişmege ol 'arş-ı şāhīde / Yedi çerhi kazandur maḥbahında günbed-i ḥaḍrā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 18). [envā'-ı nefāyis,]

envā'-ı ni'am: Türlü türlü nimetler.

Muğtenem kılsa n'ola 'ālemi envā'-ı ni'am / Lāzım oldu çü bu miḥmān-ı 'azīze i'zāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 7). [envā'-ı ni'am,]

envā'-ı şükûfe: Çiçek çeşitleri.

Ne kudretdür gör ol naḥli ki bitmiş bir dıraḥt üzre / Hezārān lāle envā'-ı şükûfe biñ gül-i ra'nā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 27). [envā'-ı şükûfe,]

envā'in: Neviler, çeşitler, türler.

Cihānda görmedüğüñ görmek isterseñ bugün anda / Nedīm ü maḥbara envā'in iy dil eyle seyranı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 6). [envā'in,]

Nefāyis kısmınıñ elvān u envā'in ne şerḥ idem / Olur bir

nev'inüñ terkībine lāzım hezār eczā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 23). [envā'in,]

envār vir: Nurlandırmak.

Cenābında muḥarreb bendelerden / Biri kim ḥüsni virür mihre envār (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 2). [envār vir, -ür]

envār-ı cemāl: Sevgilinin yüzündeki güzellik nurları.

Ol cemilüñ ile envār-ı cemāline nazar / Gülşen-i mīnū ile bu ḳubbe-i ma'nāya baḳ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [envār-ı cemāl, -i, -n, -e]

envār-ı 'irfān: İlim nuru.

Ṭab'imuz envār-ı 'irfān ile enverdür bizüm / Sāḳiyā şun cāmı Sultān Muṣṭafālilerdenüz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 10). [envār-ı 'irfān,]

envār-ı muhammed: Hz. Muhammed'in nuru.

Çihresinde anun envār-ı Muḥammed zāhir / Var mıdur milket-i 'Osmān'da nazīri 'Ömer'üñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 4). [envār-ı muhammed,]

envār-ı ruh: (Sevgilinin) Yanağının parlaklığı.

Cemāl-i Hakk'a envār-ı ruḥuñ
bürhân-ı sâti'dür / Cemāl-ullah
hür-ı şemşîr-i ğamzeñ naşş-ı
kâtî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 1). [envār-ı
ruḥ, -uñ]

enver: *Aydınlık, ışıklı, parlak.*

Tab'imuz envār-ı 'irfân ile
enverdür bizüm / Sâkiyâ şun
câmı Sultân Muştâfâlılerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 10). [enverdür, -dür]

enver ol: *Aydınlanmak.*

Luṭf-ı tab' ile ḥuşûşâ şeh-i 'âlî-
şānuñ / Ola idrāk-ı ma'ânide
zamîri enver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 33).
[enver ol, -a]

er: *Adam.*

Fazliyâ ol ḥüsrev-i ḥüsne hevâ-dâr
olmayup / Bir zene dil virdügi-
y-çün **er** dimez Ferhâd'a dil
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,
Beyit 5). [er,]

Âferîn olsun velîkin 'asker-i İslâm
da / Rûm ili gerçeklerine kim
geçerler gerçek **er** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 21).
[er,]

er erden peydâ ol: *Insandan insan
doğar.*

Âdem iden beni kūyuñ itinüñ
himmetidür / Bu meşeldür olur
iy şâh er erden peydâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit

4). [er erden peydâ ol, -den-ur
]

erbâb: *Bir işten iyi anlayan, o işte
becerikli, kimse.*

Anı derk eylemez illâ şu mezâk
erbâbı / K'ola tab'ında anuñ
lezzet-i 'irfândan eşer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
28). [erbâbı, -ı]

erbâb-ı dîn: *Dini emirlere bağlı
olanlar.*

Cân u dilden saña eylerler du'â
erbâb-ı dîn / Âferîn iy iftiḥâr-ı
Âl-i 'Osmân âferîn (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 5).
[erbâb-ı dîn,]

erbâb-ı fidye vü hayrât: *Hayır
hasenat sahipleri.*

Ne ḥûb gündür İlâhî ki itdi
kurbânlar / İrince bugüne
erbâb-ı fidye vü hayrât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
11). [erbâb-ı fidye vü hayrât,]

erbâb-ı ğaraż: *Maksat erbabı.*

Dirîğâ geçdi **erbâb-ı ğaraż** Sultân
Süleymân'a / Meded begler
meded zulm oldı ğâyet Muştâfâ
Ḥân'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 2). [erbâb-ı
ğaraż,]

erbâb-ı ilhād: *Inançsız kimseler.*

Çeküp şemşîr-i İslâm'ı karup
erbâb-ı ilhâdı / Kılalum kenz ü

bid'atdan müberrā rūy-ı devrānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 3). [erbāb-ı ilhād, -ı]

erbāb-ı imān: *İman erbabı.*

Virüp katline erbāb-ı şerī'at şer' ile
fetvā / Muşallat eyledi ol kâfire
erbāb-ı imānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 13).
[erbāb-ı imān, -ı]

erbāb-ı kelām: *Söz ustaları.*

Nice kim şāhları medh idüp **erbāb-ı kelām** / Vireler nazm-ı laţîf
ile cihāna zīver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 47).
[erbāb-ı kelām,]

erbāb-ı nazar: *Bakış sahipleri.*

Bir 'Ömer 'adl ü 'Alī cūd u
Muḥammed ḥulḳdur / Kim
nazīri görmedi dünyāda **erbāb-ı nazar** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 31). [erbāb-ı nazar,]

erbāb-ı nazar: *Bakış/nazar sahipleri.*

Şübhe yokdur ki olup ḥüsn ü
cemāline esīr / Olur āşüfte vü
ālūftesi **erbāb-ı nazar** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
15). [erbāb-ı nazar,]

erbāb-ı niyaz: *Dua ehli.*

Ne mübārek gün olur bu güne
ḳurbān olayın / K'irdi
ḳurbānlar ile maḳşada **erbāb-ı niyaz** (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 21, Beyit 4). [erbāb-ı niyaz,]

Ka'be gibi işigün ola meṭāfı ḥalkuñ
/ Dergehünde ire maḳşūdına
erbāb-ı niyaz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 35).
[erbāb-ı niyaz,]

erbāb-ı şafā: *Safa ehli.*

Muṣṭafā'sın ḥaḳ budur aḳrānuñ içre
Muṣṭafā / Görmedi mişlün
senün dünyāda **erbāb-ı şafā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 13). [erbāb-ı şafā,]

erbāb-ı sehā: *Cömertlik ehli.*

Luţf-ı idrāk ile ser-defter-i ehl-i
'irfān / Kerem ü cūd ile erbāb-ı
sehāya server (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 35).
[erbāb-ı sehā, -y, -a]

erbāb-ı şerī'at: *Dinin hükümlerine uyan kimseler.*

Virüp katline **erbāb-ı şerī'at** şer'
ile fetvā / Muşallat eyledi ol
kâfire erbāb-ı imānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit
13). [erbāb-ı şerī'at,]

erbāb-ı sürūd: *Nağme ehli, müzik dinleyicileri.*

Kimsenün burmaz ḳulağın kimse iy
şāhib-vücūd / Ber-bat u çengün
meger bezmünde **erbāb-ı sürūd** (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 17). [erbāb-ı sürūd,]

erbāb-ı tîğ: Kılıç ustası.

Erbāb-ı tîğ ehl-i kalem birle cem'
olur / Olmasa ger kalem ola mı
tîğ pāy-dār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 18). [erbāb-ı
tîğ,]

erba'in: Kırk.

Ehl-i hāl olan çeker meyhānelere
erba'in / Pîr-i 'ışkuñ şūfiyā bu
vech ile irşādı var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3).
[erba'in,]

ercül ol: Ayakları olmak.

Görse semend-i salṭanat üzre şehā
seni / Hînk-i felekden ercül ola
hüsrev-i semā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 25).
[ercül ol, -a]

eri: Erimek, eriyip yok olmak.

Eriye ger şütür ü hücre sin añup
idem āh / Olursa hücre derā-yı
şütür gibi āhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28).
[eriye, -y, -e]

erit: (katı bir cismi) ısı etkisiyle sıvı
durumuna getirmek.

Zer gibi hālîş olam dir iseñ iy Fazlî
eger / Qalbūñi pūte-i 'Işk içre
erit hem-çü raşāş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5).
[erit,]

erkān: Âdet, usul; yol, yöntem.

Bulup bir iki gün ruḥşat o müfsid
çok fesād itdi / Ümîd oldur velî
vara fesāda çār **erkānı** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit
10). [erkānı, -ı]

Serāy-ı devletüñ tā ḥaşr olup
ma'mūr u müstaḥkem / Ola
te'yîd ü feth ü 'avn ü nuşret çār
erkānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 35). [erkānı, -ı
]

erkān-ı feth: Fethin İleri gelenleri,
işin erbabı kimseleri.

Devlet ü iqbāl u nuşret fırsat u
şevket zafer / Turulur şaf şaf
cemî'i cem' olup **erkān-ı feth**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 2). [erkān-ı feth,]

ervāh-ı kuds: Kutsal ruhlar.

Didi **ervāh-ı kuds** tâbe serāhu /
Ce'al-Allāhu cennete mişvāh
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 10). [ervāh-ı
kuds,]

ervāh-ı 'uşşāk: Aşıkların ruhları.

Lebūñ 'aksi düşüpdür var-ısa
ervāh-ı 'uşşāka / Olur bezm-i
cihānda iy kamer mihr-i revān
peydā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 29, Beyit 4). [ervāh-ı
'uşşāk, -a]

es: Esmek.

Şöyle kavî za'îf ü za'îf ü kavî durur
/ Bād **esdügince** rakş ider
öñince çün gubār (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 25, Beyit 6).
[esdügence, -düg, -ince]

es: (Hava için) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek.

Ten-i bî-cānum oldu pür-hevâyî
gibi iy Fazlî / Hayâtumdan **eser**
ancağ benüm âh u figānum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 6). [eser, -er]

es: (hava için) bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek.

Zülfüñ-içün âh idersem eşk-i bî-
pâyân yağar / Bād-ı mağrib
eşse zîrâ hükmdür bārân yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 1). [eşse, -se]

Bahr-ı gāmda nā-bedîd oldu yine
fûlk-i şafâ / Var ise **esdi**
muḥālîf rûzgāruñ iy göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126,
Beyit 2). [esdi, -di]

Nesîm-i şubḥ **esse** şahñ-ı ‘âlem
sebze-zâr olsa / Çiçekler dürlü
reng ile kamu nağş-ı nigâr olsa
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 1). [esse, -se]

es-: Esmek.

İsterüm Hâk’dan ki üstinde yavuz
yıl **esmeye** / Ser-firâz olsun çün
ol serv-i hırāmānum gider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 7). [esmeye, -meye]

es‘âr: Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.

Ser-â-ser sūz u ḥāl olmak gerek iy
Fazlî **eş‘āruñ** / Ki yanup yakıla
der-gāh anuñla okuyan ‘āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 5). [eş‘āruñ, -uñ]

es‘âr: Şiirler.

Cümle **eş‘ārı** anuñ leşkeridür âteş-
bār / Milk-i nazm içre odor
Ḥüsrev-i şāhib-dîvān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
29). [eş‘ārı, -ı]

es‘âr: Şiirler.

Ola elfāzı rekîk ü düşe ma‘nāsı
sağîm / Zu‘mı bu lîk ola cümle
şu‘arādan **eş‘ar** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 22).
[eş‘ar,]

Elde cām u dilde her-dem fikrimüz
dil-dārdur / Rûz u şeb
eglencemüz ebyât ile **es‘ārdur**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 15). [es‘ārdur, -dur]

es‘âr: Şiirler 2. gönülden geçen sözler, istekler.

Çünkü nesh oldu ḥaṭ-ı rağbet-i nazm
u **es‘ār** / Fazliyâ çekme hemân
defter ü dîvāne belâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit
7). [es‘ār,]

es‘âr: Şiirler, manzum sözler.

Ruḥlaruñla leblerüñ vaşfinda
eş‘ārum benüm / Dōstum
bîmār-ı ‘İşkâ âb-ı Kevşer’dan
leżîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
56, Beyit 3). [eş‘ārum, -üm]

esās: Esasen, aslına bakarsan; tamamı, baştan başa.

Bināsı pāy-dār olsa **esāsı** üstüvār
olsa / Belinde mäh-ı nevden
hançeri var bir sipāhîdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 4,
Beyit 8). [esāsı, -ı]

esāsı: Asıl ve temele mensup, esasla ilgili.

Ruĥuñdur kār-nāme şemsesine
saķf-ı merfū'uñ / İşigüñ
resmidür kıblem **esāsı** Beyt-i
Ma'mūr'uñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 118, Beyit 2). [esāsı,]

esb: Far. At, feres.

Bir **esbdür** ki kuvvet-i za'f ile fî'l-
meşel / Mür-ı naĥîfe ursalar
olmaya hîç bār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 5).
[esbdür, -dür]

esb: At ll Burak. (Mi'rac gecesinde Hz.
Peygamber'i taşıdığı rivayet edilen
binek. Burak "parıldamak, şimşek
çakmak" anlamına gelen Arapça berk
kelimesinden türetilmiş olup renginin
saf ve parlak oluşu veya çok hızlı
hareket edişi sebebiyle bu adı almıştır
(Lisânü'l-Arab, "brk", md.).

Bir **esb** idi ki 'âlemi devr eyler yidi
cest / Bādî nazarda niteki fikr-i
ülü'n-nühā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 3). [esb,]

Meydân-ı nazm gerçi ki gāyetde
tengdür / Şaldum ṭabī'at **esbini**
Ḥaķ'dan budur recā (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
28). [esbini, -i, -n, -i]

Dönder 'inānı semt-i senāya ki
ḥaşre dek / Sürsüñ ṭabī'at
esbini sa'y ile Fazliyā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
30). [esbini, -i, -n, -i]

esb: At, beygir.

İhlās **esbine** demidür oluben süvār
/ Olsañ eger ki rāh-rev-i
menzil-i du'ā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 32).
[esbine, -in, -e]

Binsün sa'ādet **esbine** iķbāl ü 'izz
ile / Şehler olup piyāde
rikābında dāyimā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 34).
[esbine, -in, -e]

esb: At, beygir.

Oldı kurbān şu kadar kalmadı
'ālemde bugün / Mākiyān u
ġanem ü **esb** ü şütür ördek ü
ķaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 11). [esb,]

Şā'ir ṭabī'atında şan ince ḥayāldür /
Ol **esb** bu neḥāfet ile lāġar u
nizār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 7). [esb,]

esbāb: Ar. Sebeb'ler, vasıtalalar,
vesileler.

Līk sen bulmaġa maṭlūb-ı ḥaķīķiye
vişāl / Niçe **esbāb** gerek kim
ola vuşlat ḥāşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13).
[esbāb,]

esbāb-ı melāhat: *Güzellik elbisesi.*

Ne kim üstine esbāb-ı melāhatdan
müheyyādur / Cemālūñ mīlket-i
hüsn içre şāhum Mısr-ı
cāmi'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 2). [esbāb-ı
melāhat, -dan]

esbāb-ı taht-ı baht: *Talih makamının
sebepleri.*

Tahtuña ferş 'arş güher mīhr tācuña
/ **Esbāb-ı taht-ı baht** güher tād
rūzgār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 16). [esbāb-ı
taht-ı baht,]

esb-i devlet: *Saadet atı.*

Cevlān vir esb-i devlete meydān
senūñ durur / Virdi şerīf-i
destūñe çün Hāḡ 'inān-ı 'adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 9). [esb-i devlet, -e]

Bir şeh-süvārdur ki binüp esb-i
devlete / Ger kār-zār kılsa olur
haşma kār zār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 22).
[esb-i devlet, -e]

Meydān senūñdür iy şeh-i Cemşīd-
menzilet / Sür esb-i devleti ne
ḡam olsa 'adū hezār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
26). [esb-i devlet, -i]

Çü esb-i devleti meydān-ı rif'ate
şalduñ / Senūñ durur yūri
meydān murād tōpın çal (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
19). [esb-i devlet, -i]

esb-i maksūd: *Murat atı.*

Esb-i maksūdumı elümden alup /
İtdi dermān-de vü fütāde beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4,
Beyit 2). [esb-i maksūd, -ım, -i-
um, -ı]

esb-i pād-şā: *Padişahın atı.*

Olmuşdı zīr-i zīn baña bir **esb-i
pād-şā** / Kim görmedi nazīrini
mīr-āhūr-ı ḡazā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 1).
[esb-i pād-şā,]

esb-i pīl-ten: *Cüsseli at.*

Sen naṭ'-ı devlete süricek **esb-i pīl-
ten** / Ferzāne şāhlar ura yüz
hāke māt ola (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 24).
[esb-i pīl-ten,]

esb-i sa'ādet: *Mutluluk atı.*

Meydān senūñdür eyle şehā şeh-
süvārılık / Esb-i sa'ādeti saña
rām itdi çün Hudā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 22).
[esb-i sa'ādet, -i]

esb-i siyāh: *Siyah at.*

Baydaḡ-ı hūrşīde şeb gibi şalar
esb-i siyāh / Bu bisāt-ı çarḡda
pervāneler gördüñ mi hīç (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit
4). [esb-i siyāh,]

eşcār: *Ağaçlar.*

Ḳıldı ol āb-ı muşaffā ile hep tāze
vü ter / Cümle **eşcāra** virüp
neşv ü nemālar nevrüz (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 8). [eşcâra, -a]

eşcâr: Ağaçlar.

İcmâl içinde şüfî tafşîli ol müşâhid
/ **Eşcârı** 'ârif-iseñ zımnında gör
nevâtuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3*). [eşcârı, -ı]

eşek: Eşek, merkep.

Dünye ğamın 'alef gibi gel yime
'işret it dirin / Hîç kulağ
kabartmaduñ şüfî **eşek** misin
nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4*). [eşek,]

eşeklü: Eşeğe binen.

Atlu **eşeklü** farkı-var anuñla
görmezem / Ben anı raşş-ı
Rüstem'e beñzetmegi revâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 10*). [eşeklü,]

eser: Eser, iz, nişan.

Ceyş-i dem serd bürüdet **eşerin**
'arz idicek / Eyledi cümle-i
dünyâyı muñ' ü fermân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 11*). [eşerin, -i, -n]

eser: Eser, iz, belirti.

Anı derk eylemez illâ şu mezâk
erbâbı / K'ola tab'ında anuñ
lezzet-i 'irfândan **eşer** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 28*). [eşer,]

eser: (Bir şeyin varlığını gösteren)
Belirti, alâmet, işaret, iz.

Her marîz-i fakr olan ma'zûle tîmâr
itmede / Lafz-ı cân-bahşında
var nuñk-ı Mesîhâ'dan **eşer**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 34*). [eşer,]

Gâh Selmân geçinür gâhi Nizâmî
derilür / Yok velî itdüğü
da'vâda ma'anîden **eşer** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 24*). [eşer,]

İtse in'âmla ihsân aña şâh-ı 'âlî /
Luñf-ı tab'ına delîl ola vü
fazlından **eşer** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 42*). [eşer,]

Müşterî fiñnat ü meh tal'at u hürşîd
eşer / Zühre kânûn ü felek
rütbet ü keyvân eyvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 18*). [eşer,]

eser: Belirti, iz, nişan.

Ġurbetde meserretten **eşer** derd
şatardum / El-kışsa şafası yoğ-
imiş terk-i diyâruñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1*). [eşer,]

eser kal: Hiçbir belirti, iz olmamak.

Açılub bâğ-ı vücūdında sa'âdet
gülleri / Gülşen-i 'âlemdede
kalsun bûy-ı luñfından **eşer**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 28*). [eşer kal, -sun]

eser-i lutf: İhsanının, iyiliğinin işareti,
göstergesi.

Muṣṭafā nām u ‘Alī cūd u
Muḥammed ahlāk / Ki
düşüpdür eṣer-i luṭfına mazhar
nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 18). [eṣer-i
luṭf, -in, -a]

esîr: Bir şeye aşırı derecede bağlı olan
kimse.

‘Işk esîri olduğum-çün ol zenaḥdân
u bu zülf / Koçdı zindân gibi
düşdi boynuma zencîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99,
Beyit 4). [esîri, -i]

esîr: Hapsedilmiş, tutsak.

Ger görse tîguñı çü kalem serfûrû
idüp / Bî-tîğ u bî-kalem ola
a’dâ esîr ü zâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 23).
[esîr,]

esîr ol: Köle olmak 2. Bir şeye
tutulmak, müptela olmak,bağlılık
göstermek.

Her gören biñ cān ile olsa ‘aceb
midür esîr / İy melāḥat taḥt-
gāhı üzre sultānum Ḥasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 10). [esîr ol, -sa]

Ben degül ancak saña cümle cihān
olmuş esîr / Meh-cebînüm
nāzenînüm Muşli-i sîmîn-beden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 4). [esîr ol, -mış]

Billāh gel inşāf it aña kim esîr
olmaz / Ol bedr-i cihān-ārā
Maḥmūd-ı hilāl-ebrû (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 4). [esîr ol, -maz]

esîr ol: Esir düşmek, tutsak olmak,
yakalanmak; bağlanmak, gönül
vermek.

Şübhe yokdur ki olup ḥüsn ü
cemāline esîr / Olur aşüfte vü
ālûftesi erbāb-ı nazar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
15). [esîr ol, -up]

esîr-i çāh-ı zekan: Çene kuyusunun
esiri.

Esîr-i çāh-ı zekan olmuş idi mücrim
dil / Haṭuñ irişüp o miskîni
andan itdi ḥalāş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4).
[esîr-i çāh-ı zekan,]

esîri ol: Tutsak olmak.

N’ola biñ cān ile olursam esîri
‘Ömer’üñ / Var mıdur milket-i
‘Osmān’da nazîri ‘Ömer’üñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 2). [esîri ol, -ur, -sa, -
m]

esîri ol: Birinin tutsağı olmak.

Ne şāhdur ki gören zāt-ı pākınuñ
luṭfın / Olur esîri gönülden zihî
leṭāfet-i zāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 15). [esîri ol, -
ur]

esîr-i sāhil ol: Sahilin bağımlısı olmak.

Cehd idüp kaṭre iken cānib-i
deryāya iriş / ‘Ayn-ı deryā
olagör olma esîr-i sāhil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
6). [esîr-i sāhil ol, -ma]

esk: *Far. Göz yaşı, dem'.*

Ayağın taşını koşdum kılup
eşkümlle hün-ālūd / Ben anı
lā'l-veş ol hātem-i zerrīne taş
itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6*). [*eşkümlle, -üm, -le*]

esk: *Göz yaşı.*

Şöyle oldı yüzümde **esküm** cem' /
Bahre yok nisbeti bivechin mā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6*). [*esküm, -üm*]

Taga düşsem yād-ı ruhsāruñla
eşkümden benüm / Tag rāğ u
rāğ bāğ u bāğ pür ezhār olur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1*). [*eşkümden, -üm, -den*]

esk: *Far. Göz yaşı.*

N'ola olsam dā'vi-i 'Işk içre ben
sābit-kādem / Oldı Fazlî māh u
māhī **eşk** ü āhumdan güvā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*). [*eşk,]*

İki sâ'at çeşmüme görünmese ol
māh-ı rev / **Eşk** ü āhum
aramakdan yiri gögi bir ider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2*). [*eşk,]*

Görseñ iy dilber ki sensüz nice
mey 'ıyş eylerem / **Eşk** sākī āh
mutrib nāle hem-dem gam
nedīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 15*). [*eşk,]*

esk: (*Âşığın*) *gözyaşı.*

Akalı **eşküm** çerisi ceng-içün
şahrālara / Akın itdi sū-be-sū
ırmağlar deryālara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1*).
[*eşküm, -(ü)m*]

esk ü āh: *Göz yaşı ve ah etmek.*

Aratdum yiri gögi eşk ü āha /
Meded begler meded hānum
yitürdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 8*). [*eşk ü āh, -a*]

eskāl-i ġarīb: *Garip şekiller.*

Dürlü şüretlere girüp nüdemā
eyleyeler / Anda **eşkāl-i ġarīb**
ile cihānı hayrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 23*).
[*eşkāl-i ġarīb,]*

esk-i bī-pāyān: *Sonsuz gözyaşı.*

Tutuşup 'ışk ile oldum eşk-i bī-
pāyāna ġarķ / Kim görüpdür
baħr-ı bī-pāyān içinde yana
ġarķ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1*). [*eşk-i bī-pāyān, -a*]

esk-i bī-pāyān: *Sonsuz, tükenmez gözyaşı.*

Zülfün-içün āh idersem **eşk-i bī-
pāyān** yağar / Bād-ı mağrib
eşşe zīrā hükmdür bārān yağar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1*). [*eşk-i bī-pāyān,]*

esk-i çeşm: *Gözyaşı.*

Eşk-i çeşmümle idi bahşı ben
andan yudum el / Enine
uzunına yatsun efendi deryā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22,
Beyit 2). [eşk-i çeşm, -üm, -le]

Eşk-i çeşmüm fûrkatinde ta'n ider
deryâlara / Ben kuluña
merhamet eyle Memî Şâh'um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 4). [eşk-i
çeşm, -üm]

eşk-i çeşm: Gözyaşı.

Bir katre eşk-i çeşmüñ eger yire
tımlasa / Deryâ şuyı gibi ola
Fazlî her âb-ı telh (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5).
[eşk-i çeşm, -üñ]

eşk-i ceşş: Gözyaşı ordusu.

Sîne tablum eşk-i ceşşüm oldı vü
âhum sevâ / Milk-i 'ışkuñ
şâhiyam dirsem n'ola ben bî-
nevâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
33, Beyit 1). [eşk-i ceşş, -üm]

eşk-i gevher-bâr: Gevher saçan göz
yaşı.

Çözdi sünbüller benümçün turre-i
tarrârını / Dökdi bülbüller
gözinden eşk-i gevher-bârını
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 6). [eşk-i gevher-bâr, -
ın, -ı]

eşk-i hûn: Kanla karışık suyun göz
yaşları.

Hebâ olup tozar gördüm hevâya
bâd-ı âhumdan / Anuñçün ten

ğubârın eşk-i hûnînumle yaş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 5). [eşk-i hûn,
-în, -üm, -le]

eşk-i hûn: Kanlı gözyaşı.

Câm gibi eşk-i hûnînum idüp
gözden revân / Mâcerâ-yı
şoñbet-i cānānı añdum ağıladum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 8). [eşk-i hûn, -în, -
üm]

esle: Dinlemek.

Yine bir güne şafâ irdi bilürseñ
dehre / Eyle biñ güne şafâ tut
sözümü **esle** beni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 10).
[esle,]

eşlehellâhu şānehu ebeden: Allah
onların durumunu ebediyen güzel
eylesin/ıslah etsin.

Zât-ı nîkû-şifât u 'ālî-şān /
Eşlehellâhu şānehu ebeden
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 6). [eşlehellâhu şānehu
ebeden,]

esmā': Ar. İsim'ler, adlar, namlar.

Rām eyledüm adına diyüp şî'r o
perîñüñ / Çok kimse dimişler
benüm için bilür **esmā'** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1).
[esmā',]

esnâf-ı aşfiyâ: Peygambere vâris olup,
onun meslek ve gayelerini ihyaya ve

tatbike çalışan muhakkik zatlar
zümresi.

Şol deñlü virdi Hâk saña inşâf u
hulkı kim / Nısfını bulmadı
anuñ **eşnâf-ı aşfiyâ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4).
[eşnâf-ı aşfiyâ,]

eşnâf-ı enbiyâ: Peygamberler, nebiler
zümresi.

Sensin serîr-i milk-i nübüvvetde
pâd-şâh / Cümle sipâhdur saña
eşnâf-ı enbiyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7).
[eşnâf-ı enbiyâ,]

esrâ: Götürdü, yürüttü. 2. "Kendisine
ayetlerimizden bir kısmını gösterelim
diye kulunu (Muhammed'i) bir gece
Mescid-i Haram'dan çevresini
bereklettiğimiz Mescid-i Aksa'ya
götüren Allah'ın şanı yücedir." 17/1.

Sipihr-i saltanat üzre çü sen
mi'râca yüz tutduñ / Oğur pîr ü
cüvân şıdk ile sübhâne'llezî
esrâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 58). [esrâ,]

esrâr: Sırlar, gizler.

Nâmeye **esrârımı** keşf eyleyem
derdüm devât / Kaldı cânâ
ağzına barmağ koyup hayrân
aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
8, Beyit 3). [esrârımı, -um, -ı]

esrâr: Ar. sırlar, gizler.

Gülşenüñ sır diyü **esrârına** vâkıf
olıcak / Dikili kaldı ayağ üstüne
olup hayrân (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 33, Beyit 14).
[esrârına, -ı, -n, -a]

esrâr: (Ar. sirr'in çoğul şekli esrâr)
Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler,
herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar
// Hint kenevirinden çıkarılan ve
taşıdığı kannabin denen alkaloidten
dolayı keyif verici, sarhoş edici,
uyuşturucu, bâzan da uyarıcı olarak
kullanılan madde.

'âşıklığımı bildi gören hûn-ı
sirişküm / Zîrâ mey ider
âdemüñ **esrârını** ifşâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit
3). [esrârını, -ı, -n, -ı]

esrâr: Şerirler, azıllılar, fesat
karıştıranlar, kötülük edenler 2.
günahkârlar.

Derdâ vü hasretâ vü dirîgâ ki zulm
ile / Kıydı vücûd-ı pâkuña
esrâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12).
[eşrâr,]

esrâr: Gizlenen şeyler, sırlar.

Olup ol nev-cüvânüñ tekye-i
'ışkında dil mihmân / Lebi
esrârına cân ile oldı vâlih ü
hayrân (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 3). [esrârına,
-ı, -n, -a]

eşref-i nâs ol: İnsanların en şerefli
olmak.

Niçe ki eşref-i nâs ola 'ilm ile
'ulemâ / Niçe ki fazl ile halk
ola vâcibü'l-ta'zîm (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 34, Beyit 33).
[eşref-i nâs ol, -a]

eşrekatu şemsu vechihi ve bedâ:

Arapça bir beyit: Yüzünün güneşi doğdu ve ortaya çıktı (yüzü parladı).

Gözün aç rüy-ı yâre bak şüfî /
Eşrekatu şemsu vechihi ve bedâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [eşrekatu şemsu vechihi ve bedâ,]

estağfiru' -llâhi' l- 'azîm: *Yüce olan Allah'tan mağfiret diliyor ve tevbe ediyorum.*

Seni bu hüsn ile görürken sivâdan
şeyh-i şehîr / Tevbe 'arz eyler
baña **estağfiru' -llâhi' l- 'azîm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 6). [estağfiru' -llâhi' l- 'azîm,]

eşyâ' : *Ar. 1. Şeyler, mevcudat.*

Çün aşluñ 'ışkdur Fazlî ko maḥv
itsün vücûduñ 'ışk / Bilürsin
'âkıbet **eşyâ'** yine aşlına
râci'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [eşyâ',]

etrâf: *Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre.*

Cüy-ı eşkinden çeküp **etrâfına** dil
dâyire / Ol perî ruḥsârı ḥarbü'l-
baḥr ile teşhîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3).
[etrâfına, -ı, -(n)a]

Rif'ati kaşrınıñ **etrâfın** anuñ peyk-
i ḥayâl / Haşre dek devr idemez
âḥîr olur ser-gerdân (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 22). [etrâfın, -ı, -n]

evâhir: *Sonlar.*

Şu deñlü mest-i 'ışkam kim
katumda / Degül mümtâz
evâhirden evâ'il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 7).
[evâhirden, -den]

evâ'il: *İlk zamanlar, başlangıçlar.*

Şu deñlü mest-i 'ışkam kim
katumda / Degül mümtâz
evâhirden **evâ'il** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 7).
[evâ'il,]

evbâş: (Ar.) *Ayak takımı, serseri topluluğu.*

Oñmadık **evbâşlar** 'ayyâşlar
kallâşlar / Bir bölük âvâreyüz
maḥbûb sevdâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 14). [evbâşlar, -lar]

evc: *Bir şeyin en yüksek derecesi, en yüksek noktası.*

Tulû' idüp şeref **evcinde** kevkeb-i
ikbâl / Cihân-ı cānı cinân gibi
kıldı nūrānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 2). [evcinde, -in, -de]

evc: *Gökyüzünün en yüksek noktası, doruk, yüce.*

'Äleme irdi şeref buldı cihân zevk
ü şafâ / Kıldı ḥurşîd şeref
evcini güyâ ki maḥâm (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 2). [evcini, -i, -ni]

Zülfüñ **evcinden** düşüp uzun uzak
sevdalara / Halkdan geçdüm
kaçup dîvâne-veş şahrâlara
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 7*). [evcinden, -in, -den]

evc-i cemâl: *Güzellik zirvesi.*

Kanda hem-menzil olam ben saña
iy mâh-ı münîr / Saña cā **evc-i cemâl** ü baña cā hâk-ı hâzîz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2*). [evc-i cemâl,]

evc-i devlet: *Devletin, bahtın zirvesi, doruğu.*

Bir hümâsın **evc-i devlet** üzre
olduñ âşikâr / Her kime
şalduñsa sâye iy şeh-i gerdün-
vaqâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 26*). [evc-i devlet,]

evc-i fezâ-yı kudret: *Kudretli gökyüzünün en üstü.*

Açamaz evc-i fezâ-yı kudretünde
bâl ü per / Murğ-ı evhâm u
hayâl olur giriftâr-ı kafes (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 5*). [evc-i fezâ-yı kudret, -ünde]

evkâr: *Sarhoş; körkütük sarhoş.*

Fazlî'nün yârân şorarsa hâlin iy dil
diyesin / Güşe-i mey-hânede
düşmiş yatur **evkâr** mest (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [evkâr,]

evlâ: *Daha uygun, daha iyi, daha lâyük.*

Evvel ü âhîr çü bildük var olan bir
zât imiş / Birlüğe batduk ne
evlâ vü ne ahrâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 35*). [evlâ,]

evlâ: *Daha iyi.*

Ko tatvîli yetervir şâha taşdî'i
hemân Fazlî / El açup kıl du'â
ihlâş ile oldur saña **evlâ** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 69*). [evlâ,]

evlâd u ensâb: *Soyundan gelenler, çocuklar.*

Hak Te'âlâ eyleyüp evlâd u
ensâbın keşîr / Her biri olsun
serîr-i saltanatda dâd-ger (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 29*). [evlâd u ensâb, -ın]

evlâd-ı haydar: *Arslanın oğlu.*

İy ihtiyâr-ı zümre-i evlâd-ı Haydarî
/ V'ey fahr-i Âl-i Ahmed-i
Muhtâr Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2*). [evlâd-ı haydar, -i]

evlâd-ı pāk: *Saf, temiz evlat.*

Evlâd-ı pākuñ içre anuñ haqqı kim
odur / Bākır Muhammed ol ser
ü sālār Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 39*). [evlâd-ı pāk, -uñ]

evlā-yı evliyā: *Velilerin en evlası, en gerekli.*

Cümle velāyet ehli umarlar
şefā'atūñ / Zāt-ı muḳaddesūñ
durur **evlā-yı evliyā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
5). [evlā-yı evliyā,]

evliyā: *Allah dostları, veliler, erenler.*

Ehl-i İmānuñ du'āsı yār-ı ğāruñdur
senūñ / **Evliyānuñ** himmeti
hōd pāsdāruñdur senūñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
23). [evliyānuñ, -nuñ]

evrād: *Her zaman söylenen,
tekrarlanan sözler.*

Her gice tesbīhimüz Şāha
du'ālardur bizüm / Her şehir
evrādımız medh ü şenālardur
bizüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 11).
[evrādımız, -ımız]

evşāf: *Güzellikler.*

Bahār irdi gül açıldı cihān cennet
mişāl olar / İrem bāġınuñ
evşāfın bugün şahñ-ı çemenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
88, Beyit 4). [evşāfın, -ın]

evşāf: *Güzellikler 2. Vasıflar,
özellikler.*

Bahār irdi vü gül geldi cihān reşk-i
bihişt oldu / Bugün uçmaġuñ
evşāfını gel mürġ-ı çemenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel

71, Beyit 3). [evşāfını, -ı, -n, -ı
]

Cem'ile dîvānı taḥkīk ger yazarsa
nesh ider / Haṭṭuñ **evşāfında**
Fazlî tāzeler dîvān okur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
7). [evşāfında, -ında]

Dişūñ medḥini silk-i nazma düzdi
Fazlî-i bî-dil / Şaçuñ **evşāfını**
mecnū'a-i yārāna yazmışlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92,
Beyit 5). [evşāfını, -ı, -n, -ı]

Evşāfı menziline o Şāhuñ irişmeye
/ Tab'ūñ Burāk gibi eger berķ-
seyr ola (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 31). [evşāfı, -ı
]

evşāf: *Nitelikler, vasıflar, özellikler.*

Yok durür **evşāfına** ğāyet şavāb
oldur hemān / Kim du'ādan
dem urup idem kelāmum
muḥtaşar (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 38). [evşāfına,
-ı, -n, -a]

evşāf-ı pād-şā: *Padişahın vasıfları.*

Ögdül alam ki nazmla meydānda
olmuşam / Çābük-süvār-ı 'arşa-i
evşāf-ı pād-şā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 29).
[evşāf-ı pād-şā,]

evşāf-ı taht: *Tahtın vasıfları.*

Taḥtuñı zīb ü tācuñı terşī' için
müdām / **Evşāf-ı taht** u tādca
bu nazm-ı āb-dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 22).
[evşāf-ı taht,]

evşâf-ı taht u tâcdan güzâr id: Taht ve tacın niteliklerinden geçmek.

Gördüm ki taht tâcuña lâıyık güher degül / Evşâf-ı taht u tâcdan idüp hemân güzâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 24). [evşâf-ı taht u tâcdan güzâr id, -üp]

evşâf-ı tîğ: Kılıcın özellikleri.

Hurşid eline tîğ 'Uṭârid kalem alup / Evşâf-ı tîğ ile kalemün leyl ile nehâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 20). [evşâf-ı tîğ,]

evvel: Başlangıç, birinci, ilk.

Buldı evvelki maḳâmın yine bir mîr-i kerîm / V'ey ne buldı yirini didi havâş ile 'avâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 6). [evvelki, -ki]

evvel: Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Çâr-sâledür velîkin bir nice sâl evvelîn / Heft kisverde didi bir dânedür ol verd-i ter (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 19). [evvelîn, -in]

evvel: Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak, önce.

Evvel nazarda 'arza kılup şüret-i vefâ / Rûy-ı cefâyı eyledün âḫirde âşikâr (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 3). [evvel,]

evvel: A. önce, ilk, ev-vel krş. avval.

Baḥa 'arb eyledün evvel maḥabbet / Hezârân 'izz ü nâz ile hey âfet (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7). [evvel,]

evvel ü âḫir: Başlangıç ve son.

Evvel ü âḫir çü bildük var olan bir zât imiş / Birlüğe batduk ne evlâ vü ne aḫrâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 35). [evvel ü âḫir,]

evvela: Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Evvelâ lâzım olan ḥazret-i pîre teslîm / Olasın tâ ki anuñ feyzine nev'â kâbil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16). [evvelâ,]

Evvelâ şâdır olan nuṭṭa imiş eyle anı fehm / K'oldı mecmû'-ı kemâlât-ı İlâh'a mazhar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 10). [evvelâ,]

evvela: "İlk önce, ilk olarak" anlamlarında zarf.

'Âri olsun bu libâsı 'âriyetden evvelâ / Kim ki baḥr-ı 'ışk-ı yâre olmağ ister âşinâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [evvelâ,]

Evvelâ luṭf u soñra ḳahr itdün / Nice ḳavli yalan imişsin sen (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 55). [evvelâ,]

evzâ'-ı dîn-dâr: Dindarlık tavrı,
dindarlık duruşu.

Çeküp şemşîr-i İslâm'ı kırup küffâr
yoğ itdüñ / Zihî evzâ'-ı dîn-dârı
zihî kâr-ı Müselmân'ı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
40). [evzâ'-ı dîn-dâr, -ı]

ey: "Ey!" seslenme ünlemi.

Şâh-ı cihâna geçdi 'adū eyleyüp
ğaraž / **Ey** dil ne çäre çün bu
imiş emr-i Müste'ân (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 14). [ey,]

evâ: "Ey!" seslenme ünlemi.

Ben nice medh idem saña lâyıķ **eyâ**
nice / Meddâh olup durur saña
çün zât-ı kibriyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14).
[eyâ,]

Virdüñ hevâ-yı lutfuñ ile dehre
i'tidâl / İtdüñ cinân cihânı **eyâ**
bâğı-yân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 24).
[eyâ,]

Sürüş-ı gaybdan irişdi güş-ı hüşe
seher / Ki hayr-makdem **eyâ**
şâhib-i huçeşte-hişâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
6). [eyâ,]

Eyâ kerîm sen ol şâhib-i şehâsın
kim / 'Alî olur saña olursa ger
keremde hemâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 15).
[eyâ,]

Bende Fazlî ki çerâğuñdur **eyâ**
şem'-i kerem / Bahtı şem'i
uyanup şevkle dir şubh ile şâm

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 26). [eyâ,]

eyle-: "Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Hameli **eyledi** tennür-ı felekde
biryân / Server-i kadrüñi
konuqlamak ister nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
24). [eyledi, --di, -]

Âh kim devrân ayırdı âşinâlardan
beni / **Eyledi** bîgâne zevk-ile
şafâlardan beni (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 3, Beyit 1).
[eyledi, --di, -]

Bilmen ne düşdi hey nice müşkil iş
eyledi / Cümle cihâmı derd-ile
pür-nâliş **eyledi** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 20).
[eyledi, --di, -]

eyle-: "Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Eyle iy berķ âh-ı âteş-nâk / Ki yana
süz ile zamân u zemîn (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 15). [eyle,]

eyle-: "Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiildir.

Müşerref eylemek envâ'-ı
iltifâtuñla / Niteki **eyledüñ** iy
şâh zıll-ı Yezdân'ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 29).
[eyledüñ, -dü, -ñ]

Gazāya **eyledüñ** niyyet idüp
fermân-ı sultânî / 'Adū kaçdına
bend itdüñ miyâne tîğ-ı bürrânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 1). [eyledüñ, -dü, -ñ]

eyle-: "Etmek, eylemek, yapmak"
yardımcı fiildir.

İrişüp faşl-ı hazān ile ta'ayyūn
bāğa / Ten-i 'āşık gibi zerd
eyledi rūy-ı çemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 7).
[eyledi, -di]

eyle-: "Etmek, eylemek" anlamından
kullanılan yardımcı fiildir.

Gāyet tevāzu' ehli durur yüzi
yirdedür / Herbir adımda
secdeler **eyler** hezār-bār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
11). [eyler, -r]

Sen ol şāh-ı refi'ü'l-kadrsin der-
gāhuña nisbet / Felek alçaklık
eyler itse ger da'vā-yı isti'lā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 56). [eyler, -r]

eyle-: "Etmek, eylemek, yapmak"
anlamında yardımcı fiil.

Hâkim oldıkca cihān milkine
sultān-ı şitā / **Eyleyüp** cümle-i
dünyāyı muṭī'ü fermān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
29). [eyleyüp, -(y)üp]

Eyleyüp hem-şoḥbetüm her rüz u
şeb derd ü elem / Bezm-i
firḫatde idüp cismüm dem-ā-
dem cām-ı Cem (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 14).
[eyleyüp, -(y)üp]

eyle: Etmek, yapmak.

Zulmet şebinde olmuş idi ḫalk
dāllîn / Ger şem'-i dîni

eylemeseñ anlara hüdā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
9). [eylemeseñ, -me, -se, -ñ]

Lîk ol şî'r degül **k'eyleye** her
aḫmak u dün / Zann idüp şî'r
anı şöhre-i şeh'r ü kişver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
20). [k'eyleye, -(k') ye]

Rif'ati kaşırına eflāk anuñ ne pāye /
Nerdübān olduğına **eylemeñüz**
hîç gümān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 27).
[eylemeñüz, -me, -ñüz]

eyle: Demek, söylemek.

Mā-sivāyı nefy idüp işbāt kıldık
vacibi / Kendümüz lā **eyledük**
iy şūfî illāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12).
[eyledük, -dük]

eyle: Eylemek, yapmak, kılmak.
Türkçe'nin ana yardımcı fiilidir.
Yabancı kökenli sözcükleri Türkçe fiil
hâline getirip, bu
sözcüklerinçekimlenmelerini sağlar.

Güzellerüñ niçe bir vaşf-ı ḫatṭın
eyleyesin / Añ ol zemānı ki bir
gün üşiser ağzuña mūr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
9). [eyleyesin, -y, -e, -sin]

eyle: Etmek, eylemek, yapmak.

Şarṭ-ı rehdür saña on nesne eger
kim sen onı / **Eyleriseñ** olasın
kūy-ı murāda dāḫil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15).
[eyleriseñ, -r, -ise, -n]

Sancağ-ı nuşret-şi'āruñ bir 'arūs-ı
tāzedür / Kām-kārā serverā çift
eylemişdür ān-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
29). [eylemişdür, -miş, -dür]

Bizümdür yümn-i İslām ile feth ü
nuşret ü devlet / Ne itdür surh-ı
ser kim **eyleye** da'vā-yı sultānî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 7). [eyleye, -ye]

Nice kim **eyleye** 'uşşāk-ı Şifāhān u
'Irāk / Şad nidā ile reh-i rāstdan
āheng-i hicāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 34).
[eyleye, -ye]

Ne ben hemān ki bütün halk-ı
'ālem **eylerler** / Du'ā-yı
devletüñi rüz u hefte vü meh ü
sāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
31, Beyit 24). [eylerler, -r, -ler
]

Salṭanat da'vāsın **eylerken** nice
İsfendiyār / Bendeñ olurdı
göreydi kürsini iy şehriyār
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 28). [eylerken, -r, -ken]

eyle: Etmek 2. olmak.

Fütüh-ı milket-i 'afve iresin **eyler**
iseñ / Günāh leşkerini tevbe
tīgiyle maḵhūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7).
[eyler, -r]

eyle: Allah Teala bağlamında vermek,
ihsan etmek.

'āşıkın katl itmek içün **eylemiş** /
Ġamzesi şemşirini tiz el-ġiyās
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49,
Beyit 4). [eylemiş, -miş]

eyle: Ederek, eyleyerek.

Hicrinde nice bir çekeyin her
birinüñ ğam / Derd ü elemin
eyleyüben cānuma hem-dem
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 5). [eyleyüben, --
(y)üben]

eymen: Emin / korkusuz.

Ṭür-ı kalb üzre münācāt eylerüz
Mūsî-şifat / Yanmışuz **eymen**
gibi Ḥaḵḵ'uñ tecellāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 18). [eymen,]

eymen-i evkāt: Vakitlerin en
bereketlisi, kıymetlisi.

Ne diyesin ki du'ādan yeg ola iy
dā'ī / 'Ale'l-ḥuşuş ola bu resme
Eymen-i evkāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 40).
[eymen-i evkāt,]

evü: İyi, güzel, faydalı, yaralı, doğru,
olumlu.

Oklarunuñdan incinürse ḥaste-dil
ma'zūr tut / İy kemān ebrü
meşeldür ādeme **eylük** batar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 148,
Beyit 1). [eylük, -lük]

eyvā: Eyvāh || ayva.

Yār **eyvā** ile yandum o kamer iy
Fazlî / Leb-i şeftālüsini dimedi
bir gün al ma (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5).
[eyvā,]

eyvân: Kemer, saray, köşk.

Bir 'imâretdür anuñ rif'ati karşı
kim aña / Yiridür olsa tetimmât
toğuz kat **eyvân** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 21).
[eyvân,]

eyvân: Gök, gökyüzü.

Müşterî fitnat ü meh tal'at u hürşîd
eşer / Zühre kânûn ü felek
rütbet ü keyvân **eyvân** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
18). [eyvân,]

eyvân: Saray, köşk 2. Ev, konak.

Kaşların iki mukavves tâkdur
k'üstâd-ı şun' / Hüsnuñ
eyvânına ol tâkı mukâbil
bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 100, Beyit 2). [eyvânına,
-ı, -na]

eyvân-ı felek: Gökyüzü sarayı.

Rüşen ikisi birlüğünüñ oldı delîli /
Eyvân-ı felekde meh ile mihr
hüveydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 2). [eyvân-ı
felek, -de]

eyvân-ı felek-rif'at: Derecesi ve
mertebesi yüksek olan saray.

Bulmazdı kuluñ olmasa şâhân-ı
cihân-dâr / **Eyvân-ı felek-rif'at**
ü karşı felek-âsâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7).
[eyvân-ı felek-rif'at,]

eyvân-ı feth: Sarayın fethi.

Pâd-şâhâ çün maqardur server-i
ikbâlüne / 'Arşdan â'lâ olursa
yiridür **eyvân-ı feth** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
25). [eyvân-ı feth,]

eyvân-ı mâtem: Matem köşkü.

Hân-kâh-ı şîven ü **eyvân-ı mâtem**
şandılar / Dest-i kahr ile
yağsın çekdiler çâk itdiler
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 8). [eyvân-ı mâtem,]

eyvâm: Ar. 1. Yevm'ler, günler. 2.
Devir, zaman: eyyâm-ı malûmât:
Zilhiccenin ilk on günü.

Bahâr **eyyâmı** gül vakti şafâ
hengâmı mül vakti / Bu demde
tevbe-kâr olur mı zâhid 'âşık-ı
rûsvâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 4). [eyyâmı, -ı]

eyvâm: Günler, vakitler.

Ne takvâ vaktidür **eyyâmı** geçdi
tevbenüñ şüfî / Baña gel
pârsalık aña fâsıklık
zemânıdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 3). [eyyâmı, -ı]

eyvâm: Günler.

Ağlasam âh eylesem gördükçe
ruhsârûñ n'ola / Nev-bahâr
eyyâmı ekşer bād olur bārân
yağar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 59, Beyit 5). [eyyâmı, -ı]

Bahār **eyyāmı** ‘işret vaḳtı ‘āşıklık zemānıdır / Şarāb iç iy göñül mest ol ne ayaklık zemānıdır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [eyyāmı, -ı]

eyvām: Günler, devir, zaman.

Hoş geḳür ‘ömrüñ bu **eyyāmı** ḡanîmet gör dilā / Key şaḳın fevt eyleme billāh fırsatdır bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 7). [eyyāmı, -ı]

Şafā vaḳtı sürür **eyyāmı** ‘işret mevsimi geldi / Ki oldı ‘izz ü iḳbāl ile bir sür-ı sürür-efzā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 2). [eyyāmı, -ı]

eyvām: (Rüzgarın gemilerin seyrine elverişli olduḡu zaman için) uygun ve elverişli zaman; devir, zaman 2. insanlar, halk.

Cigerüm ḳanı şarāb oldı gözüm cām saña / İçürür zehr-i ḡamı iy göñül **eyyām** saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [eyyām,]

eyvām: Bundan sonra.

Ḥamdülillāh ki bulup ferr ü sa‘ādet **eyyām** / Burc-i iḳbāle rücū‘ itdi yine bedr-i temām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 1). [eyyām,]

eyvām-ı bahār: Bahar günleri.

Rüz-ı ‘îd irdi vü **eyyām-ı bahār** u dem-i nūş / Sāḳiyā ṭoldura şol

ḳan olacaḡı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 4). [eyyām-ı bahār,]

eyvām-ı sa‘ādet: Mutluluk günleri.

İktirān itdi şeref burcında māh u müşterî / Sā‘at-ı ferḡunde eyyām-ı sa‘ādetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 9). [eyyām-ı sa‘ādet, -dür]

eyvām-ı şafā: Huzur günleri.

‘Îd lafzındaki ‘ayn ile yed eyler îmā’ / Ya‘nî **eyyām-ı şafā** irdi ele cām-ı zer al (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 8). [eyyām-ı şafā,]

eyvām-ı sürür: Mutluluk günleri, neşeli olunan zamanlar.

Şehen-şāhā bu **eyyām-ı sürür** u vaḳt-i şādide / Cihānuñ cem‘ olup ḡalkı idüp her birisi bir rā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 63). [eyyām-ı sürür,]

eyyuhes-sakī edrikes hadī: Arapça bir beyit: Saki döndür(doğruluk kâsesini) kadehi bana da sun.

Eyyuhes-sakī edrikes hadī / K’eyleyem bir cür‘asına cān feda (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [eyyuhes-sakī edrikes hadī,]

ez: Ezmek, eritmek.

Bâğ olmuş idi hummâ-yı hazāndan
maḥrūr / **Ezdi** kāfūr dimāğına
ṭabīb-i devrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 2).
[ezdi, -di]

ez şevk çü ber serem zi dî pā: Farsça
bir beyit: Aşk ve şevkten ayağım
başıma değişiyor(alt üst oluyorum).

Pā ez ser u ser zi pā nedānem / **Ez**
şevk çü ber serem zi dî pā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 4,
Beyit 4). [ez şevk çü ber serem
zi dî pā,]

ezel: 1. Başlangıcı olmayan geçmiş
zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen
zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.
• Ezelden (Ayrılma hâli ekinin
kalıplaşmasıyla)

1. Yaratılıştan itibaren,
yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden
beri, başından beri:.

Bu fenā gül-zārınun 'ıyşını 'âlem
şandılar / Āb-ı hayvân ile
kılmışlar **ezel** tahmîrünü (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 3). [ezel,]

ezel: Başlangıcı belli olmayan geçmiş.

Bağrumı hūn itdi ḥasretler
cüdâlıklar begüm / Kāş **ezelden**
olmayaydı âşinâlıklar begüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 2). [ezelden, -den]

ezelden ol: Eskiden beri, ezelden.

Bî-vefâ olduñ reh-i 'ışk içre şādık
olmaduñ / Kāş ezelden

olmayaydı âşinâlıklar begüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 4). [ezelden ol, -ma, -y,
-a, -ydi]

Ṭa'n-ile düşmenlerüm ḥod bağrumı
hūn eyledi / Kāş ezelden
olmayaydı âşinâlıklar begüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 8). [ezelden ol, -ma, -y,
-a, -ydi]

Nice çeksün Fazlî-i bî-çâre derd ü
ğamlaruñ / Kāş ezelden
olmayaydı âşinâlıklar begüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 10). [ezelden ol, -ma, -
y, -a, -ydi]

ezelden olmayaydı: Eskiden beri,
ezelden.

Ḥaḳ bu kim 'âlemde ḥayf olmuş
durur ḡāyet baña / Kāş **ezelden**
olmayaydı âşinâlıklar begüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 6). [ezelden olmayaydı,
-ma, -y, -a, -ydi]

ezhār: Çiçekler.

Baş getürdi göz açup ḥVāb-ı
'ademden **ezhār** / Anlara 'arz
idicek luṭf ile peyker nevrüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 6). [ezhār,]

ezhār ol: Çiçekler şeklinde görünmek.

Ṭağa düşsem yād-ı ruḥsāruñla
eşkümden benüm / Ṭağ rāğ u
rāğ bāğ u bāğ pür ezhār olur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 147,
Beyit 1). [ezhār ol, -ur]

ezil: Ezmek, un ufak etmek.

Şol maḥbûb düğün ola bu kim anda
şeker / **Ezile** başını ortaya
koyup aña revân (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 20*).
[ezile, -e]

F

fağfür: Çin'de porselenden yapılan
kapkacak 2. Kadeh.

Şakın bezm-i ḥayātuñ revnaķına
Fazlî aldanma / Şıdı seng-i ecel çün
kāse-i 'ömrini **fağfüruñ** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5*).
[fağfüruñ, -uñ]

Gedālīg ile ğanī ol Hıṭā durur alma /
Eger ki Çın'ı saña virse ser-te-ser
fağfur (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
6, Beyit 12*). [fağfur,]

fahr eyle: Övünmek, iftihar etmek.

Faķr ile fahr eyleyüp müflis
gedālar olmuşuz / Naķde dil 'aķd
itmedüñ bir zerre iflāstayuz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
5*). [fahṛ eyle, -y, -üp]

fahr id: Övünmek.

Her pâdişāh 'adl ile eylerse iftiḥār /
Zāt-ı serīfuñ ile ider fahr şān-ı 'adl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 22*). [fahṛ id, -er]

fahr id: Övünmek, övmek.

Faķr ile fahr iderdüñ emīr-i cihān
iken / Sulṭān iken libāsuñ idi köhne
bir 'abā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
3, Beyit 13*). [fahṛ id, -er, -dü, -ñ]

Zātuñla idüp fahr senüñ cümle
nebīler / İy milk-i nübüvvetde olan
şāh-ı mükerrrem (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3*). [fahṛ id,
-üp]

Sensin bugün ol server-i a'lā ki
ider fahr / Ƙapuñda Ƙul olmağ ile

şāhān-ı mükerrrem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12*). [fahır id, -er]

Sensin ol şāh-ı felek-ıqadr ü melek-
mertebe kim / Fahır ider saña kul
olmağ ile şāhān-ı cihān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 43*). [fahır id, -er]

Şehler egerçi tāt ile miñnetle fahır
ider / Zātuñla tāt nāziş ider taht
iftihār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 12*). [fahır id, -er]

fahır-i āl-i aḥmed-i muhtār: Seçilmiş
olan Ahmed'in (Hz. Peygamber) övülen
soyu.

İy ihtiyār-ı zümre-i evlād-ı Ḥaydarī
/ V'ey **fahır-i Āl-i Aḥmed-i Muhtār**
Yā Ḥüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2*). [fahır-i āl-i aḥmed-i muhtār,]

fahır-ı erbāb-ı kirām: Soyu övülmüş
ulu kişiler.

Maḥdūm-ı Ebū'l-Fazl-ı Kerīm / İy
ki zātuñ **fahır-ı erbāb-ı kirām**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1*). [fahır-ı erbāb-ı kirām,]

fā'iz ol: Bereketli olmak, feyizli olmak.

Kerem bārānı fā'iz olmasa ebr-i
kefūñden ger / Gül ü lāle
bitürmezdi cihānda ḥār ile ḥārā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 57*). [fā'iz ol, -ma, -sa]

fākı: Tuzak.

Muḥabbet **fākınuñ** gerçi şikārın bī-
şümār aldum / 'Adū-yı zāğ elinden
bir tezerv-i şīve-kār aldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 2*). [fākınuñ, -nuñ]

fakır: Ar. 1. Yoksul, muhtaç, 2.
Dilenci, geda 3. Zavallı, biçare, aciz.
fakîrâne: Fakircesine.

Ben **fakîre** bilmezem yā Rab niçün
kıldı ḥarām / Ol saḥāvet menba'ı
kim adı Muşlî Şāh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 10*).
[fakîre, -e]

fakır: Yoksul, muhtaç || düşkün, âciz.

Nişāb-ı ḥüsne çü mālîksin iy şeh-i
'ālem / **Fakîrüne** nazar it k'oldı
müstahakk-ı zekāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 32*).
[fakîrüne, -üñ, -e]

fakır: Biçare, aciz, perişan.

Fazlî kuluñ piyāde ıalupdur meded
şehā / Atlandur ol **fakîri** koma pāy-
māl ü ḥvār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 27*). [fakîri, -i]

O ğanîdür bu cihān halkı **fakîri**
'Ömer'üñ / Şāhdur taht-geh-i ḥüs-
n-i serîri 'Ömer'üñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 1*).
[fakîri, -i]

fakır: Aciz, muhtaç.

Fakîr işe n'ola vardur kemāle dest-
resi / Kemāl ehline kılsañ revādur
iḥsānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 30*). [fakîr,]

fakīrū'l-hāl: Yoksul, muhtaç.

Ol haķire himmet it şāhum
fakīrū'l-hāldür / Müstahakķ-ı
şefkat ü luţf u 'ināyetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 29). [fakīrū'l-hāldür, -dür]

Ne cūd olur bu begenmez ğināda
Kārūn'ı / Cenāb-ı devletüñe gelse
bir **fakīrū'l-hāl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 16).
[fakīrū'l-hāl,]

fakr: Yokluk, yoksulluk.

Fakr ile faħr iderdüñ emīr-i cihān
iken / Sulţān iken libāsuñ idi köhne
bir 'abā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
3, Beyit 13). [fakr,]

fakr: 1. Fakirlik, yoksulluk. 2.
Eksiklik. 3. tasavvuf. Kendinde varlık
görmeyip her bakımdan Allah'a
muhtaç olduğunu bilme, mevhum
varlığından kurtulup ef'al, sıfat ve
zâtını Allah'ın sıfat ve zâtında fânî
kılma, fenâfillâha erişme hâli, mânevî
yokluk.

Fakr ile faħr eyleyüp müflis
gedālar olmuşuz / Nakde dil 'aķd
itmedüñ bir zerre iflāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
5). [fakr,]

fānī: Bekası olmayan, fena bulan,
devamsız.

'Ayn-ı fenāda olsun meşhūd bim ü
bāķi / Meftūnı olma zāhid cehl ile
fāniyānuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 6). [fāniyānuñ, -
yā, -nuñ]

Ķamunuñ menşe'i cehl ü bunuñ
fazl u ma'ārifdür / Ķamu **fānī**
durur ammā bu eyler nāmuñı ibķā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 66). [fānī,]

fānī: Baki olmayan, geçici.

Bu **fānī** 'işret-ābādı degüldür
'unşur-ı pākuñ / Ħarāb olmuş
müsāfir-ĥānesidür ehl-i idrākuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4,
Beyit 6). [fānī,]

fānī it: Yok etmek.

Añladık rāh-ı beķāya çün fenādur
bedreķa / Cismi fānī itdük ammā
rūhuñ ibķāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24). [fānī
it, -dük]

fānī mā-'adā: Senden gayrisi fanidir.

Sensin iy Fazlî anuñ kim dirlügi /
Vechüñ el-bāķi ve **fānī mā-'adā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit
7). [fānī mā-'adā,]

farazā ol: Diyelim ki, olursa.

Eger ki manşıb-ı 'ālīde ola bir
nādān / Kelāmı herze vü hezyān
olursa da farazā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [farazā
ol, -ur, -sa]

fāriğ: Vazgeçmiş, çekilmiş, el etek
çekmiş.

İki 'ālemden geçüp geçdük serīr-i
'uzlete / **Fāriğüz** dehrüñ ne zīrinde
ne bālāsındayuz (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23).
[fâriğüz, -(u)z]

fâriğ: *Dünyadan elini ayağını kesme işi.*

Dilberüm hercâyi bağrum hûn u
bahtum ser-nigün / Dōstlar **fâriğ**
gönül bî-çâre vü cismüm zebûn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 5*). [fâriğ,]

fâriğ ol: *Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.*

Devlet isterseñ bu ‘âlem
devletinden **fâriğ ol** / Bâ-nevâ
olmak dilerseñ bî-nevâ ol iy gönül
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2*). [fâriğ ol,]

fâriğ ol: *Kenara çekilmek, uzak durmak; bir kimsenin yapacağı işe karışmamak.*

Guşşadan fâriğ olup şādiden istignā
bulur / Bü’l-‘aceb hāletdür el-hāk
şūfiyā hālāt-ı ‘ışk (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5*). [fâriğ ol, -up]

fârik-ı hāk: *Gerçeği yanlıştan ayıran.*

Rābi‘an vācib olan sālīke perhīz-i
vera’ / Ki firāsetle ola **fârik-ı hāk**
u bātıl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20*). [fârik-ı hāk,]

fark: *Fark, başkalık, ayırım.*

Ben kime tesbīh idem sen māhı iy
hūrī-liqā / Mihr ise hüsnuñle **farkı**
var anuñ beyne’s-semā (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 10).
[farkı, -ı]

fark ol: *Fark edilmek/ ayrılmak, seçilmek.*

Hayf kim ma‘rifete olmaya teşhīş ü
semīn / Şebeden dūn ola fark
olmaya dürr-i ezher (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 29*). [fark ol, -ma, -y, -a]

fark-ı cāme-i semmūr: *Samur kürkünün farkı.*

Çü ‘ākıbet kefen olur libāsı her
kişinüñ / ‘Abā ile ola mı **fark-ı cāme-i semmūr** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15*). [fark-ı cāme-i semmūr,]

farkı yok: *Farksızdır, aynıdır.*

Farkı yokdur yanımuзда hīç şādī
vü gamuñ / Dār-ı dünyānuñ ne
‘usrında ne yüsrāındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [farkı yok, -dur]

farkı-var: *Farkı olmak.*

Atlu eşeklü **farkı-var** anuñla
görmezem / Ben anı raḥş-ı
Rüstem’e beñzetmegi revā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 10*). [farkı-var,]

fartü’l-fezā’il: *Faziletlerin fazlalığı.*

Nazar kıldum senüñ faẓluñla
gördüm / Cihān memlū zihī
fartü’l-fezā’il (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Gazel 124, Beyit 9). [farṭü 'l-fezā 'il,
]

farz eyle: Zorunlu, gerekli kılmak.

Resül sünnetini kendüzüne **farz eyle** / Ki cennet ola mekânun şarābuñ ola tahūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23). [farz eyle,]

farz id: Varsaymak.

Kendüye senün sünnetünü farz ide her kim / Dünyâda vü 'uqbâda dahı görmeye ol ğam (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7). [farz id, -e]

farzâ: Diyelim ki, farz edelim ki.

Vaşfını tîġınuñ nice taḥrîr ide kalem / **Farzâ** k'ola zebân-ı kalem tîġ-ı âb-dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 15). [farzâ,]

Toyura ḥaşre dek laḥm-ı tuyûra olmaya meyli / Eger bir süfresinde ḥâzır olsa biñ kişi **farzâ** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 15). [farzâ,]

fâş eyle: Meydana çıkmak, duyulmak, açığa vurmak, dile vermek.

Sırr-ı 'İşkî 'âleme fâş eyledi / Dîde-i giryân elinden el-ġıyâs (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [fâş eyle, -di]

fâş ol: Açığa çıkarmak, belirgin hale getirmek.

Şavletün nâmı cihâna şu kadar fâş oldu / Havf iderler Şeh-i Tebrîz ile Şâh-ı Şîrâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 20). [fâş ol, -dı]

fâsık: Allah'ın emirlerine karşı gelen, yoldan çıkmış, sapıtmış, kötülük eden.

Çün senün 'aceb benüm kârum hemîşe 'özrdür / Pârsâlık saña var iy şeyḥ **fâsıklık** baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [fâsıklık, -lık]

Ne takvâ vaḳtidür eyyâmı geçdi tevbenün şûfî / Baña gel pârsâlık aña **fâsıklık** zemânıdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [fâsıklık, -lık]

faşıl: Dört mevsimden her biri.

Her **faşıl** tîr ehli eylerler du'â-yı devletin / Vâli-i milk-i cihân ḳuṭb-ı vilâyetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 13). [faşıl,]

faşl-ı hazân: Güz mevsimi.

Nice kim **faşl-ı hazân** ile irüp dehre ġınâ / Pür ide dürlü ni'am birle zemîn ü zemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 42). [faşl-ı hazân,]

faşl-ı hazân iriş: Sonbahar mevsiminin gelmesi.

İrişüp faşl-ı hazân ile ta'ayyün bâġa / Ten-i 'âşık gibi zerd eyledi rûy-ı çemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 7). [faşl-ı hazân iriş, -üp]

fātiha: *Başlangıç 2. Fatiha suresi.*

Hamdülillāh yine başlansa gerek
bir sūra / Ki ola **Fātihası** āyet-i
gül-zār-ı cinān (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 13, Beyit 5). [*fātihası, -sı*]

fāvık: *Daha üstün, seçkin.*

Hüsn-i tab' ile n'ola mümtāz
olursam Fazliyā / Bir cebellî hāldür
fennümde **fāvıklık** baña (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5).
[*fāvıklık, -lık*]

fażl: *Cömertlik, iyilik.*

Şi'r-i efsün-ı mükerrrem durur
efsāne degül / Semer-i ma'rifet ü
fażl durur şanma semer (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 17).
[*fażl,*]

fażl: *1. Âlicenaplık ve cömertlik, iyilik,*
lutuf, kerem. 2. Bir kimsede bulunan
şahsî kıymet ve meziyet, değer.

İtse in'āmla ihsān aña şāh-ı 'ālî /
Luţf-ı tab'ına delîl ola vü
fażlından eşer (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 15, Beyit 42). [*fażlından, -*
ın, -dan]

fażl: *Alicenaplık ve cömertlik, iyilik,*
lutuf, kerem.

Nazar kıldum senüñ **fażluña**
gördüm / Cihān memlû zihî fartü'l-
fezā'il (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
124, Beyit 9). [*fażluña, --uñ, --la*]

fażl: *Âlicenaplık ve cömertlik, iyilik,*
lutuf, kerem.

Fażluña inkār ider her bü'l-fuzûl /
Fazliyā olsañ Fużā'il bin 'Iyāz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106,*
Beyit 5). [*fażluña, -uñ, -a*]

Çamunuñ menşe'i cehl ü bunuñ
fażl u ma'ārifdür / Kamu fānî durur
ammā bu eyler nāmuñı ibkā (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 66).
[*fażl,*]

fażl: *Âlicenaplık / cömertlik.*

Niçe ki eşref-i nās ola 'ilm ile
'ulemā / Niçe ki **fażl** ile halk ola
vācibü'l-ta'zīm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 33). [*fażl,*
]

fażl vir: *Erdem vermek.*

Şu kadar fażl virüpdür aña Hayy ü
Çayyüm / Haşre dek vaşf
idemezler fużalā-yı devrān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 30).
[*fażl vir, -üp, -dür*]

fażla: *Çok.*

Fütāde Fażlî egerçi ki bî-faẓiletür
/ Çü **fażla** bestesi vardur revā idi
anı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,*
Beyit 28). [*fażla,*]

fażlî: *16. yy şairlerinden Kara Fazlî'*
nin mahlası.

Sensin iy **Faẓlî** anuñ kim dirlügi /
Vechüñ el-bākî ve fānî mā-'adā

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7). [fazlî,]

Sırr-ı vahdetden urma dem **Fazlî** /
Leyse efşâ ra sirruhâ edebâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7).
[fazlî,]

Cihândan teberrâ idüpdür kamu /
Çü **Fazlî** kalupdur tevellâ saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 7).
[fazlî,]

Yalıñuz iy **Fazlî** şanma sen seni
‘âşık hemân / Mihr ü mäh ile
felekler oldu ser-gerdân aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5).
[fazlî,]

Fazlî’yi yâd eyleme yâd ile luṭf it
iy kamer / Çünkü olur zerreye
hürşîd-i raḥşân âşinâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5).
[fazlî’yi, -yi]

Yine bir tâze dilber sevdi **Fazlî**
şimdi ‘âlemde / Bulınmaz behcet ü
hüsn ü bahâda hîç aña hem-tâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 6).
[fazlî,]

Ululadı beni itüm didi o sultānum /
Yeter cihānda be **Fazlî** bu ihtirām
baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13,
Beyit 5). [fazlî,]

Zülfî sevdāsına düşdüñ gibi iy
Fazlî yine / Rûz-ı rûşen görünür
zulmet ile şām saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [fazlî,]

Vaşf-ı lebinde **Fazlî** bu şi’ri ne hoş
didüñ / Bu resme ola şi’rde olunca
reng ü edâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 18, Beyit 5). [fazlî,]

Gül yüzüñ gördükçe **Fazlî** gibi
itmezdi fiğân / Olmasa ‘âşık eger
kim bülbül-i güyâ saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [fazlî,]

Fazlî’ye şun cām-ı ‘adli guşşadan
eyle ḥalâş / Yoḥsa devrân öldürür
zulm ü sitemden sâkiyâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7).
[fazlî’ye, -ye]

Yâr eyvâ ile yandum o kamer iy
Fazlî / Leb-i şeftālūsini dimedi bir
gün al ma (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 22, Beyit 5). [fazlî,]

Şimdiki şā’irlere bu resme gālib
olmaga / Himmet-i Zātî durur iy
Fazlî bā’is gālibâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [fazlî,]

Me‘ānî si’rine **Fazlî** uraldan pençe-
i kudret / Senüñ küh-sār-ı
nazmuñda olur bebr-i beyân peydâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5).
[fazlî,]

Şevkle vaşf-ı ruḥuñda senüñ iy şeh
Fazlî / Gün gibi eyledi bu şi’ri
seherden peydâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [fazlî,]

Didi **Fazlî** saçuña ‘ömr-i dırâz /
Ṭevvelallāhu ‘ömrhu ebedâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7).
[fazlî,]

Derdâ der-i dil-dādeden dūr eyledi
devrân beni / İy **Fazlî** bende
olmasun dergāh-ı sultāndan cüdâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5).
[fazlî,]

N’ola olsam dā’vi-i ‘İşk içre ben
sābit-kādem / Oldı **Fazlî** mäh u
māhî eşk ü āhumdan güvâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5).
[fazlî,]

Fazlî’ye kūyuñ ola me’vâ eger /
Ravzada reşk eyleye Rıdvân baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5).
[fazlî’ye, -ye]

İy **Fazlî** cemâlin o perînüñ gören
âdem / Dîvâne olur bencileyin hün-
1 temâşâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
35, Beyit 5). [fazlî,]

Fazlî'ye rahm eyleyüp öldür rakîb-i
kâfiri / Gel 'Alîlik eyle arslanum
be-hakḫ-ı Murtaẓâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5).
[fazlî'ye, -ye]

Fazlî râhuñda elif-veş toḡru olduḡı
içün / Başumuñ üstinde yirüñ var
didi iḫbâl aña (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 37, Beyit 5). [fazlî,]

Fazlî'yem ben ḫanumı dökmek
dilerse döstüm / Hañcer-i hün-rîz ü
hün-efsānuña ḫanum fedâ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5).
[fazlî'yem, -y, -em]

Her ne dem **Fazlî** cemâlüñ görse
ister vuşlatuñ / Kim şehir vaḫtinde
dirler müstecâb olur du'â (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2).
[fazlî,]

Fazlî'nüñ yārân şorarsa ḫâlin iy dil
diyesin / Güşe-i mey-ḫānede
düşmiş yatur evkâr mest (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5).
[fazlî'nüñ, -nüñ]

Va'de-i vaşlına iy **Fazlî** inanma
dil-berüñ / Ehl-i ḫüsnüñ çünki
olmaz 'ahd u peymānı dürüst (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7).
[fazlî,]

Fazlî'ye maḡrūr-ı ḫüsn olup cefâlar
eyleme / 'Ömr gibi çün geçer iy gül
aña yokdur sebât (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5).
[fazlî'ye, -ye]

Varum yasumuñ sîmidür ancak
dahı nem var / İy **Fazlî** 'aceb ben
öliceḫ nem ala vâriş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [fazlî,]

Fazlî gibi bir merd gerek şüfi
yaraşmaz / Meydân-ı muḫabbetde
senüñ gibi muḫanneş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [fazlî,]

Baḫş itse n'ola cān ile dil bezm-i
'İşkda / İy **Fazlî** olmaz içilür ise
şarāb baḫş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 48, Beyit 5). [fazlî,]

Ehl-i dil sâbâş ider her-dem kemâl-
i nazmına / Şi'r-i **Fazlî** ideli güftâr-
ı Selmân ile baḫş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5). [fazlî,]

Büsedden men' itme cānâ **Fazlî'yi** /
Ḥoş degül ehl-i kerem itmek lecâc
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit*
5). [fazlî'yi, -yi]

Bir kaṭre eşk-i çeşmüñ eger yire
ṭamlasa / Deryâ suyu gibi ola **Fazlî**
her âb-ı telḫ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 55, Beyit 5). [fazlî,]

Biñ kez ursañ tîḡ-ı cevri **Fazlî'ye**
dönmez yüzi / İy kemān ebrü
vefâdur ol vefâdan kim kaçır
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit*
5). [fazlî'ye, -ye]

N'ola bâḡ-ı cefâña zerrece meyl
itmesem şüfi / Bugün **Fazlî** gibi
çün yār işigünde turaḡum var
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit*
5). [fazlî,]

Dir şerār-ı âhumı iy **Fazlî** kūyuñda
gören / Ne günâh itdüñ ki göḡden
âteş-i sūzān yaḡar (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 59, Beyit 7). [fazlî,]

Muḫayyel şî'rini cānâ belüñle vaşf-
ı zülfüñde / Görenler didi ḫaḫ bu
Fazlî ḡâyet ince şā'irdür (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5).
[fazlî,]

Çekme dünyâ ḡamını 'ârif iseñ iy
Fazlî / Mey-i yâḫût ile var cānı

ferah-nāk idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7). [fazlî,]

Katline her mühmelüñ ol hûni isti'câl ider / Olmasun mı **Fazlî'ye** gelse işi ihmâldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 7). [fazlî'ye, -ye]

Kimden ne bâk **Fazlî'ye** 'âlemde iy güneş / Kim şubh gibi alnı açık yüzi ak durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 7). [fazlî'ye, -ye]

Şöyle mest ol haşre dek ayılma **Fazlî** ger ola / Sâki-i maḥbûb destinde şarâb-ı hoş-güvâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5). [fazlî,]

Şi'r-i şekker-bâruñ iy **Fazlî** ne tûtîdür senüñ / Kanda ise bir şeker-leb vaşfını takrîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5). [fazlî,]

Fazlî'nüñ rûsvây u bed-nâm olduğın 'ayb eyleme / Çünkü iy şüfî bilürsin her işi takdîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7). [fazlî'nüñ, -nüñ]

Gözi öldürdüğünü dirgürür bir sözle ol 'İsî / Ne ḥikmetdür anı **Fazlî** leb-i şekker-şikenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [fazlî,]

Dil milketine buldı zafer eyledi ğâret / İy **Fazlî** anuñ-çün didiler aña muzaffer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [fazlî,]

Cem'ile dîvânı taḥkîk ger yazarsa nesh ider / Ḥaṭṭuñ evşâfında **Fazlî** tâzeler dîvân okur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 7). [fazlî,]

Fazlî gedâ-yı küyuñ olup ḥâke yüz sürer / Şanma bu devleti daḥı bir pâdişâ sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [fazlî,]

İy şeker-leb tûtî gibi **Fazlî'yi** mir'ât-ı cām / Zevk ü şevk ile virüp biñ dürlü ḥâlet söyledür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [fazlî'yi, -yi]

Cümle beyti al cāmuñ vaşfidur iy lāle ḥumār / **Fazlî'nüñ** bu şi'rine dirsem 'aceb mi lāle-zār (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7). [fazlî'nüñ, -nüñ]

Kılıcuñ ḥaḳkı **Fazlî'nüñ** başın kaṭ' eyleseñ kaṭ'ā / Kesilmez tîğ-ı 'ışkuñdan cihāndan inḳitā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [fazlî'nüñ, -nüñ]

Göreyin tîz günde uğrasın Ḥaḳk'ıñ kılıcına / Şu kim iy **Fazlî** tîğından o şāhuñ inḳitā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [fazlî,]

Ko **Fazlî** gūşe-i mey-ḥānelerde mu'tekif olsun / Cināndan zāhidā biñ mertebe ol cā baña yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [fazlî,]

Çün aşluñ 'İşkdur **Fazlî** ko maḥv itsün vücūduñ 'ışk / Bilürsin 'ākıbet eşyā' yine aşlına rāci'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [fazlî,]

Şol kadar şerḥ itdüm ol şîrîn-deḥānuñ guşşasın / Kışsa-i Ferḥād'ı **Fazlî** dāstānum şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [fazlî,]

Ol tabīb-i dil ü cān kabrūme gelse **Fazlî** / Derdümi söylemege her çemenüm bir dil olur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [fazlî,]

Ten-i bî-cānum oldı pür-hevāyî gibi iy **Fazlî** / Ḥayātumdan eşer ancak benüm āh u fiğānum var

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6). [fazlî,]

Ne bilsün **Fazlî**'yi hüsn ü kelâma olmayan mâlik / Kulağı olmayanlar bülbül-i güyâyı bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7). [fazlî'yi, -yi]

Olsun ğam ile **Fazlî** sezâdur dimedüm mi / Her kim ki sever hûbları maġbûn olacâkdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [fazlî,]

Ölümden Hızır-veş pervâsuz-isem n'ola iy **Fazlî** / Lebi âb-ı hayâtumdur saçı 'ömr-i dirâzumdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [fazlî,]

Cân revân eyler yüzün gördükçe **Fazlî** şevkle / Hatt ider her kim şehir iy hüsrev-i hûbân uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [fazlî,]

Kaldı hattun nüshası hergiz beyâza çıkmadı / Gerçi vaşında anuñ **Fazlî** resâyil bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [fazlî,]

Zer gibi hâliş olam dir iseñ iy **Fazlî** eger / Kalbünü püte-i 'İşk içre erit hem-çü raşâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [fazlî,]

Ma'mûre-i haḍâyir-i kudse 'azîmet it / İy **Fazlî** pây-ı himmeti besî harâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7). [fazlî,]

Ol serv-çihreñe diler iseñ kadem başa / Rûy-ı niyâzı şu gibi **Fazlî** türâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 7). [fazlî,]

İy **Fazlî** bu şi'r âb-ı hayât oldu hemânâ / Feyz itdi saña çeşme-i

feyzinden o kâbız (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [fazlî,]

Ten ü cân u dil ü dînini fedâ itdi saña / Bes durur **Fazlî**'ye bir büse iderseñ ta'vîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [fazlî'ye, -ye]

Mey-hânedden kovuldum mescidde hod yirüm yok / Dünyâ yüzinde **Fazlî** ben hûvâr u zâre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [fazlî,]

'İşk ile yegin olup ol **Fazlî** ğavġâdan emîn / 'Akl ile halk içre olan bu kuru ğavġâya bak (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [fazlî,]

Ser-â-ser süz u hâl olmak gerek iy **Fazlî** eş'ârûñ / Ki yanup yakıla der-ġâh anuñla okuyan 'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [fazlî,]

Çün irdi tîġı 'İşkuñ câna **Fazlî** n'eylesün cismi / Şehîd-i 'İşk olıcak istemez 'ömrüm kefen 'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5). [fazlî,]

Fazlî'ye vird ü vârid iy şeyh hep bir oldu / 'Arz itme aña lûtf it vird ile vâridâtuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [fazlî'ye, -ye]

Şakın bezm-i hayâtun revnakına **Fazlî** aldanma / Sıdı seng-i ecel çün kâse-i 'ömrini faġfûruñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [fazlî,]

Hakîkat birdür iy münkir ki **Fazlî** eyledi takrîr / Gerek sen i'tirâf eyle gerekse ehl-i inkâr ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [fazlî,]

Ger devā isterseñ olma derdden
Fazlî cüdā / Rāḥat isterseñ belāya
mübtelā ol iy göñül (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3*). [fazlî,
]

Bugün baş oynadup meydân-ı
gamda 'ışk-ile **Fazlî** / Belālu
başımı ser-bāzlar silkine baş itdüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127,
Beyit 7*). [fazlî,]

Almağa milk-i gamı âteş-i dilden
Fazlî / Tîğ-ı leşker-şiken-i gayret-i
şāhı çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 129, Beyit 7*). [fazlî,]

Lezzetini kelāmuñuñ ehl-i mezāk
olan bilür / Yoḥsa be **Fazlî** sözde
sen kân-ı nemek misin nesin (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5*).
[fazlî,]

Senden artuḳ kime 'arz eyleye
ḥālin **Fazlî** / Qulına şefkat ider
ḥazret-i sultānumsın (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5*). [fazlî,
]

Kirpiklerinüñ 'askerini dizdi bir
yire / Buyurdı **Fazlî** cānuma yaḡmā
haberlerin (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 132, Beyit 5*). [fazlî,]

Şāh-bāz-ı tab'um iy **Fazlî** hümā-
pervāzdur / Yiridür ta'līm-i pervāz
eylesem 'anḳalara (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5*). [fazlî,
]

Fazlî emşāline her şā'ir geçen
öykünmesün / 'Aybdur hem-per
derilmek zāḡlar 'anḳalara (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5*).
[fazlî,]

Zencîr-i zülfüñ **Fazlî**'ye
Mecnûn'dan irdi yādigār / Bu
silsile gelmiş durur dîvāneden

dîvāneye (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 135, Beyit 6*). [fazlî'ye, -ye]

Gözün aydın günün toḡdı sa'adet
saña yüz tutdı / Yine iy **Fazlî** ol
ḥürşîd-i burc-ı rif'atün geldi (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7*).
[fazlî,]

Bir yir var imiş ḡamlu varan şād
gelürmiş / Toḡrusını di **Fazlî** ki
mey-ḥāne degül mi (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5*). [fazlî,
]

Cevher-i nefsüme hem-seng olımaz
dürr-i yetīm / Nazm bāzārınun iy
Fazlî benem şarrāfı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5*). [fazlî,
]

Çün degüldür aña lāyık ḥamd-i
maḳdūr-ı beşer / 'Aczüñi 'arz
itmek iy **Fazlî** hemānā ola bes
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
16*). [fazlî,]

İmānı vü Qur'ânı vü tevfiḳı refiḳ it
/ **Fazlî**'ye kaçan mevt ire iy Hayy ü
Tüvānā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
2, Beyit 15*). [fazlî'ye, -y, -e]

Fazlî'ye umaram ki şefā'at ire
senden / Şol demde ki maḥşer ola
mîzān kurula hem (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13*).
[fazlî'ye, -ye]

Ne vaşf idem şütür ü hücrecini iy
Fazlî / Verā-yı 'arş aña hücre vü
Refref üstür iken (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45*). [fazlî,
]

Günāh eylemedür her zemān işün
Fazlî / Meger ki ḥātıra itmez 'azāb-
ı nār-ı ḥuṭūr (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 6, Beyit 22*). [fazlî,]

Bu şerāyiṭ ki didüm cān ile gūş it
Fazlî / Ki budur cümle kemālāta
vesīle bilgil (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 7, Beyit 28). [fazlî,]

Deyr-i hālîdür cihān biz naḡşına
aldanmazuz / Meylümüz yok şūrete
iy **Fazlî** ma'nāsındayuz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 32*).
[fazlî,]

Vaşf u medḡinden du'ādur saña
Fazlî'nüñ ġaraż / Zāt-ı pāka gerçi
kim virür kerīmā derd-i ser (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 39*).
[fazlî'nüñ, -nüñ]

Sözün taṭvîl idüp **Fazlî** igende
virme taşdı'î / Du'ā-yı devletine kıl
hemānā fetḡ-i destānı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 48*). [fazlî,
]

Bir ḡaşıde getürüpdür saña **Fazlî**
çāker / Görse anı diye sellemtü
hezārān Selmān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 47*). [fazlî,
]

Fütāde **Fazlî** egerçi ki bî-fazīletdür
/ Çü fazla bestesi vardur revā idi
anı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,
Beyit 28*). [fazlî,]

Du'āya el getür **Fazlî** kelāmuñ
eyleme taṭvîl / Du'ādur çün ġaraż
eyle du'āya fetḡ-i destānı (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 32*).
[fazlî,]

El getür taṭvîl ḡo **Fazlî** du'ādur çün
ġaraż / Kıl du'ā ihlāşla eyle
kelāmuñ muḡtaşar (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 21*). [fazlî,
]

Gerçi **Fazlî** kuluñ iḡsānuña
müstāġrıkdur / Yine iḡsānuñ
ümîdinde durur māh ile sāl (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 42).
[fazlî,]

İtme taḡşîl ki müsta'ceb-i taşdı'dür
ol / Sözde maṭlûbdur iy **Fazlî**
bilürsin icāz (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 21, Beyit 33). [fazlî,]

Uzatma gel sözi **Fazlî** du'āya aç
elüñi / Ḳabûl ola umarum k'irdi
mevsim-i ḡacāt (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 23, Beyit 38). [fazlî,]

Tîġuñ ḡaḡı ḡalem gibi yoluñda
râstdur / **Fazlî** kuluñ ki oldı ḡalem-
ġîr ü tîġ-vār (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 24, Beyit 36). [fazlî,]

Fazlî kuluñ piyāde ḡalupdur meded
şehā / Atlandur ol faḡîri ḡoma pāy-
māl ü ḡvār (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 25, Beyit 27). [fazlî,]

Ḳande **Fazlî** vü senüñ mādihüñ
olmaḡ ḡande / Sözlerinden ġarażı
ḡayr du'ā ola hemān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 27*). [fazlî,
]

Fazlî saña ne tāt gerek dünyede ne
taḡt / Der-ġāh-ı şāh taḡt yeter tāt
ḡāk-dār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
28, Beyit 33*). [fazlî,]

Ḳuluñ **Fazlî** de izhār-ı hüner itdi
nazar eyle / Ki oldur böyle da'vā-yı
hünerden maḡşad-ı aḡşā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 65*).
[fazlî,]

Ḳo taṭvîli yetervir şāha taşdı'î
hemān **Fazlî** / El açup kıl du'ā ihlāş
ile oldur saña evlā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 69*). [fazlî,
]

Pād-şāhum nazar it luṭf ile **Fazlî**
ḡuluña / Şıfat-ı şî'rüñ olupdur
bugün üstād-ı feni (*Kara Fazlî*

*Dîvânı, Kaside 30, Beyit 37). [fazlî,
]*

Bende **Fazlî** ki çerāguñdur eyā
şem'-i kerem / Bahtı şem'i uyanup
şevkle dir şubh ile şām (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 26*). [fazlî,
]

Ğande **Fazlî** vü senüñ mādihüñ
olmak ğande / Sözlerinden ğarabı
hayr-du'ā ola hemān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 40*). [fazlî,
]

Bahr olsa yaşum ğatreleri ger 'aceb
olmaz / İy **Fazlî** meşeldür bu göl
olur dama dama (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2*). [fazlî,]

'Arz it zebân-ı hāl ile yüz dürlü
gizlü rāz / Gözden bıraktı **Fazlî**'yi
gerdün-ı dūn-nüvāz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 17*).
[fazlî'yi, -yi]

Olup **Fazlî** gibi ser-gestesi bir māh
ruhsāruñ / Varup dellāl-ı dil bāzār-ı
küyına o dil-dāruñ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 11*).
[fazlî,]

Varup ağıyār ile yār olduñ iy hān /
İşin **Fazlî**'nüñ itdüñ āh u efġān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1,
Beyit 9*). [fazlî'nüñ, -nüñ]

Ğālib itdüñ **Fazlî**'ye her vech ile
düşmenleri / Hey ne zālimsin
elüñden dād u feryād iy felek
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,
Beyit 10*). [fazlî'ye, -ye]

Bālā ğadi başuma belādur çü
turursa / Yüz fitne ğopar nāz-ile iy
Fazlî otursa (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 5, Beyit 9*). [fazlî,]

Yāri iy **Fazlî** görüp ağıyār ile zār
olmadın / Her zamān derd ü belā

vü miñnete yār olmadın (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 9*).
[fazlî,]

Mekānum rüz u şeb **Fazlî** anuñ
'İşkı ocağıdır / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvān Derviş Bālî'dür (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit
10*). [fazlî,]

Halk-ı 'ālemden idüp 'ışk ile iy
Fazlî firār / Tāğlarda düşdi
vahşilerle ülfet ihtiyār (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 9, Beyit 9*). [fazlî,
]

Derdā ki ğodı ben ğulın iy **Fazlî**
yaşasuz / Āvāreler aparası çık
Derzi Memî Şāh (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 10*).
[fazlî,]

Dükānına gelür baş baş anuñ
meşhūr-ı dilberler / Olup iy **Fazlî**
ol şāha dil ü cān-ile çākerler (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit
9*). [fazlî,]

Cihān dilberleri içre ol iy **Fazlî** bir
āfetdür / Güzeller dil-rübālar
serveri a'lā 'Alî Bālî (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 13, Beyit 10*).
[fazlî,]

Fazlî'yi yad eyleyüp ağıyārı yād
eyler o şāh / Sevmişem bir şāh-ı
hüsñ adı Süleymān Bālî'dür (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit
14*). [fazlî'yi, -y, -i]

Bir kez göreyin yılda ben o 'ārızı
māhı / İy **Fazlî** çıkarısam n'ola ger
göglere āhı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 19, Beyit 9*). [fazlî,]

Yaz göñlini **Fazlî** ğuluñuñ eyleme
ihmāl / Ben bendeñe raħm eyle
Hasan Bālüm efendüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 10*).
[fazlî,]

İy **Fazlî** görüp sevdüm biñ cān ile
ol mähî / Eflāke irişdürsem her-
dem yiridür āhı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 9*).
[fazlî,]

Düşde gördüm olmuşam iy **Fazlî**
mäh ile qarîn / Bezm-gāh olmuş
baña bu t̄arem-i çerh-i berîn (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit
9*). [fazlî,]

O Yūsuf-ruhdan ayru **Fazlî'yem**
ben / Çü Ya'kūb oldı Beytū'l-hūzn
mesken (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 9*). [fazlî'yem, -
y, -em]

Bize **Fazlî** gibi medh itmek o şāhı
kārdur / Sākiyā şun cāmı Sultān
Muştafālilerdenüz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 16*).
[fazlî,]

Muştbet-dīde **Fazlî** gib'olsun derd
ile giryān / Meded begler meded
zulm oldı gāyet Muştafā Hān'a
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27,
Beyit 22*). [fazlî,]

Levh-i dilden yuyalum **Fazlî** bu
cevr āyetini / Dest-i gāmla yazalum
anda 'adem şūretini (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 15*).
[fazlî,]

Terk ider āhır reh-i 'ışkında bu cān
u seri / **Fazlî** gibi olup ol şāh-ı
cihānuñ çākeri (*Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 17*). [fazlî,]

Dünyāda v'āhıretde 'ıvazlar vire
Hudā / **Fazlî** didükçe hasret ile
halk dāyimā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 26*). [fazlî,]

Dilegüm bu Hudā'dan iy **Fazlî** /
Kadri günden güne ziyāde ola
(*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit
7*). [fazlî,]

Ola **Fazlî'nüñ** umarum ki du'āsı
maḳbūl / Ki du'āsına icābet yaraşur
sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 2, Beyit 9*). [fazlî'nüñ, -nüñ]

Hüsrevā maḳlaş du'ā-gūyuñ durur
Fazlî kuluñ / İzdiyād-ı devlete
eyler du'ā şubḥ u mesā' (*Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 5*).
[fazlî,]

Bende **Fazlî** kim du'ā-gū-yı
ḳadīmüñdür senüñ / Āsitān-ı
devlete geldi icāzet var mıdur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 4, Beyit
2*). [fazlî,]

Reh-rev-i rāh-ı ma'ānī çābük-i
meydān-ı nazm / İkidür **Fazlî** cihān
içinde meşhūr-ı cihān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 1*). [fazlî,]

Fazlî işitdügünde didi du'ā vü tārīḥ
/ İclāl ü 'ömr bākī 'ilm ü edeb
müyesser sene dokuzyüzelliyedi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit
7*). [fazlî,]

İşidüp didi tārīḥini **Fazlî** / Şehe
Behrām-ı meh oldı siliḥ-dār sene
dokuzyüzelliyedi (*Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 2, Beyit 7*). [fazlî,]

Yüz sürüp **Fazlî** semendi pāyına /
Devlet ile göricek ol serveri (*Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 7*).
[fazlî,]

Görüp **Fazlî** didi tārīḥin anuñ / Zihī
a'tā vü ni'met bārek-Allah sene
dokuzyüzellialtı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 4, Beyit 7*). [fazlî,]

Didi tārīḥin işidüp **Fazlî** / Ebed
olsun ziyāde zī-rif'at sene
dokuzyüzellidört (*Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 5, Beyit 11*). [fazlî,]

Vefātına didi tārīḥ **Fazlî** / Yirin nūr
eylesün Allāh Cebbār sene

dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2). [fazlî,]

fazlî: 16. yüzyıl şairi Kara Fazli, şairin kendi mahlası.

Bu fenâ bezmin felek **Fazlî'**ye kılmışdur makâm / Kāse-i sırdan içürdi tolular anda müdām (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 11). [fazlî'ye, -y, -e]

fazlî çü gune dem zened ez hamd-i

kibriyâeş: Farsça beyit: Fazlî, senin (Allah' ın) yüceliğinden nasıl dem vurabilir?.

Fazlî çü gune dem zened ez hamd-i kibriyâeş / Fiz-zatihi yuhimu evvelül 'aql ü innehü (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [fazlî çü gune dem zened ez hamd-i kibriyâeş,]

fazl-ı hak: Allah'ın lütfu, iyiliği, cömertliği.

İtdi zuhûr şüret-i pâkuñda **fazl-ı Hak** / 'Arz eyledüñ cihāna çü dîdār Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5). [fazl-ı hak,]

fazlî-i bahhār: Gemici Fazli.

Çıkardı kıymeti cevher durur kenāre şehā / Olalı **Fazlî-i bahhār** me'āniye gavvāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5). [fazlî-i bahhār,]

fazlî-i bende: Köle Fazli.

Fazlî-i bende ferîdidür o fennüñ demidür / Nazaruñ eyle muzā'af kerem olsun bî-mer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 43). [fazlî-i bende,]

fazlî-i bî-çāre: Çaresiz Fazli.

Fazlî-i bî-çāre vü miskîn du'ā-güyuñ durur / Kıl nazar ol bende-i üftādeye iy hân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 33). [fazlî-i bî-çāre,]

Kemîne **Fazlî-i bî-çāre** vü du'ā-günuñ / Du'ā durur ğaraẓı fî'l-ķaduvvi ve'l-āşāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 29). [fazlî-i bî-çāre,]

Nice çeksün **Fazlî-i bî-çāre** derd ü ğamlaruñ / Kāş ezelden olmayaydı āsinālķlar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 10). [fazlî-i bî-çāre,]

Fazlî-i bî-çāreyem düşdüm cemālũñden cüdā / Āh u nālem hem-nefes endũhdur maħrem baña (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 13). [fazlî-i bî-çāre, -y, -em]

Fazlî-i bî-çāre iy gül hũsnũñũñ şeydāsıdur / Gül-sitān-ı 'ıřķuñũñ bir bũlbũl-i gũyāsıdur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 9). [fazlî-i bî-çāre,]

fazlî-i bî-dil: Dilsiz Fazli, gönülsüz Fazli.

Dişũñ medħini silk-i nazma düzdi **Fazlî-i bî-dil** / Şaçuñ evşāfını mecmũ'a-i yārāna yazmışlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [fazlî-i bî-dil,]

fazlî-i du‘â-gû: *Dua eden Fazlî.*

Geldi **Fazlî-i du‘â-gû** kapuña /
Devlete eyler du‘âlar şubh u şâm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 13*). [fazlî-i du‘â-gû,]

fazlî-i evvel: *İlk birinci Fazlî.*

Fazlî-i sâni de gerçi yügrügidür
‘arşanuñ / Aksadur anı velî **Fazlî-i evvel** her zamân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 3*). [fazlî-i evvel,]

fazlî-i midhat-güster: *Övgüsü yayılmış Fazlî.*

Nazm-ı devletde olup zât-ı şerîfün
şeh-beyt / Haşre dek medhün ide **Fazlî-i midhat-güster**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 48*). [fazlî-i midhat-güster,]

fazlî-i mür: *Karınca Fazlî.*

İy Süleymân-ı zemân Fazlî-i mûra
kıl nazar / Râh-ı gamda pây-mâldür
diyu miñnetdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 26*).
[fazlî-i mür, -a]

fazlî-i sâni: *İkinci Fazlî.*

Fazlî-i sâni de gerçi yügrügidür
‘arşanuñ / Aksadur anı velî Fazlî-i evvel her zamân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 3*). [fazlî-i sâni, -i]

fazlî-i üftâde: *Zavallı Fazlî.*

Fazlî-i üftâdenün budur du‘âsı bî-
gümân / Saltanat bâğında iy serv-i
hıramân her zemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 31*).
[fazlî-i üftâde, -nüñ]

Fazlî-i üftâdeyem şalduñ diyâr-ı
miñnete / Âh kim rahm itmedün
ben bende-i bî-devlete (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 9*).
[fazlî-i üftâde, -y, -em]

Fazlî-i üftâde ol şâh-ı cihânun
kulıdur / Dil-nevâzum ser-firâzum
dilberüm nâzûk Memî (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 10*).
[fazlî-i üftâde,]

fazlî-i zâr: *Inleyen Fazlî.*

Luţf it şefâ‘at eyle bu bî-çâre ‘âşiye
/ Geldüm kapuña Fazlî-i zârum
yüzi kara (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16*). [fazlî-i zâr, -um]

fazliyâ: *Ey Fazlî, 16. yüzyıl şairi Kara Fazlî, şair kendi mahlasını kullanarak kendine seslenmesi.*

Hüsn-i tab‘ ile n’ola mümtâz
olursam **Fazliyâ** / Bir cebellî
hâldür fennümde fâyıklık baña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5*). [fazliyâ,]

Zînetün yog ise zâhirde libâs ile
n’ola / **Fazliyâ** hüsn-i kelâm oldı
çü pîrâye saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5*). [fazliyâ,]

Saña şerîk olalı vü seni de fehm
eyler / Cihânda çok durur el-hamd
Fazliyâ fużalâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 11*). [fazliyâ,]

Dür olsam **Fazliyə** gəmdən beni
gumm öldürür / Şöyle me'nüş oldu
hicrinde o şāhuñ gəm baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5*).
[fazliyə,]

Fazliyə çün dem urur lâ'l-i leb-i
sākiden / Yāda virürse n'ola hātır-ı
yārāne şafā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 7*). [fazliyə,]

Tîr-i hūn-rîzi dökem kanuñı dirse
Fazliyə / İ'timād itme aña ol
kandan u kandan vefā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5*). [fazliyə,]

Kāküline **Fazliyə** müşk-i Hıttā
didüm gice / Yine bir yüz qarasın
kıldum günāh oldu baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5*).
[fazliyə,]

Dirlügüm it dirlügidür itlerinsüz
Fazliyə / Olmasun itler dahı
ğurbetde yārāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5*).
[fazliyə,]

Demidür şevkle vaşf-ı şarāb-ı lâ'l-i
sākide / Yine mest-āne bir rengin
gazel kıl **Fazliyə** peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 7*).
[fazliyə,]

Sîne-i sîmîni üzre **Fazliyə** hāl-i
siyāh / Penbe içre dāne-i müşg-i
Hotan'dur gūyiyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5*). [fazliyə,]

Çünkü nesh oldu hāt-ı rağbet-i nazm
u es'ār / **Fazliyə** çekme hemān
defter ü dîvāne belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7*). [fazliyə,]

Zülfünüñ her tārı bir ejder görünür
Fazliyə / Kim bilür ne sihr ider ol
gözleri cādū saña (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [fazliyə,]

Hār elinden bülbul ağılarsa 'aceb mi
Fazliyə / Goncanuñ yanına geçmiş
gösterür barmaq aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [fazliyə,]

Fazliyə zülf-i gəmindən ol nigāruñ
āh kim / Şāne gibi qurudum şad-
pāre oldum mübtelā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5*). [fazliyə,]

Göñlümi meftūn idüpdür **Fazliyə** /
Bend-i zülf-i 'anber-āmîz el-ğiyās
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5*). [fazliyə,]

Şem'-veş yaqdı derūnum **Fazliyə** /
Sîne-i sūzān elinden el-ğiyās (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7*).
[fazliyə,]

Kanlı yaş ile pür olmuş dīde-i 'aşık
gibi / Bezm-i gəmdə **Fazliyə**
peymāneler gördüñ mi hiç (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7*).
[fazliyə,]

Fazliyə var mı cihānda bāğ-ı 'ışk
içre 'aceb / Büse-i lâ'l-i leb-i cān-
bağş-ı dilberden lezîz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5*). [fazliyə,]

'ışk-ı dilde ne şafā qodı ne hōd
zevk velī / **Fazliyə** miñnet ü endüh
ile gulğul bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5*). [fazliyə,]

Fazliyə 'ālemde gerçi çok güzel
seyr eyledüm / Bir güzelde
görmedüm bu resme gözler kaşlar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7*). [fazliyə,]

Terk-i 'ār it vaşl-ı yāre t̄alib iseñ
Fazliyā / Dāyimā men'-i vişāl iden
belā-yı 'ārdur (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 67, Beyit 5). [fazliyā,]

Gülşen-i kūyında efgān eyle her-
dem **Fazliyā** / Būlbülüñ ol yüzi gül
çün zār u nālânın sever (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 70, Beyit 5*). [fazliyā,
]

Bezm-i ğamda **Fazliyā** çalmağa
miñnet sâzını / Sîne kânūnumdur
aña nāñunum mızrābdur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 76, Beyit 5*).
[fazliyā,]

Hak şala girü sa'âdetle irişe 'an-
karīb / **Fazliyā** ol pādîşāh-ı milk-i
'irfānum gider (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 77, Beyit 6). [fazliyā,]

Şi'rūñ hediye olduğı yārāna
Fazliyā / Şükr eyle **Fazliyā** saña
Hak'dan hidāyedür (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 81, Beyit 5*). [fazliyā,
]

Şi'rūñ hediye olduğı yārāna
Fazliyā / Şükr eyle **Fazliyā** saña
Hak'dan hidāyedür (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 81, Beyit 5*). [fazliyā,
]

Fazliyā āyine-veş şāf-ı dilüm anuñ-
çün / Yüzi ayına nazar eylemek
āyīnūmdur (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 82, Beyit 5). [fazliyā,]

Ne bilsün **Fazliyā** zāhid ğubār-ı
pāyunuñ kadrin / Gözüñ aç
tütüyādur ħurde ħurde anı benden
şor (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 88*,
Beyit 5). [fazliyā,]

Vādî-i tende nice ārām ide bu
murğ-ı dil / **Fazliyā** pîr-i ecel gibi
anuñ şayyādı var (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 90, Beyit 5*). [fazliyā,
]

Ehl-i cennetdür muḳarrer **Fazliyā**
kilisede / Yār olan Aşḫāb-ı Kehf-i
'Işḳ ile Kıtımîr-veş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 98, Beyit 5*). [fazliyā,
]

Bir adım kehf-i vefādan taşra
başmayam ḳadem / **Fazliyā** pāyum
şikest olsa eger Kıtımîr-veş (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 99, Beyit 5*).
[fazliyā,]

Mey-ḥāne şadrına geḳuben **Fazliyā**
müdām / Eyler şafā-yı cām ile mest
ü ḥarāb rakş (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 103, Beyit 5). [fazliyā,]

Fazluña inkār ider her bü'l-fuzūl /
Fazliyā olsañ Fuzā'il bin 'Iyāz
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 106*,
Beyit 5). [fazliyā,]

Ger dilerseñ mün'akis olmağa /
Şāf-tab' ol **Fazliyā** kıl ḳalbūñi
mir'āt-ı 'ışḳ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 111, Beyit 7). [fazliyā,]

Murtazā ḥaḳḳı 'Alī olmasun adum
Fazliyā / Eylemezsem Dūldül-i
cismüm ser-ā-ser ḳana ğarḳ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 112, Beyit 5*).
[fazliyā,]

Fazliyā bir şāh-ı 'ālem sāye
şalmışdur aña / N'ola ger olsa
müşerref her arası Lādik'ūñ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 117, Beyit 5*).
[fazliyā,]

Ter düşüp bir ḳatrece 'aynına
almaz **Fazliyā** / Çeşmümün deryā
ile bir mācerāsı yok degül (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 121, Beyit 7*).
[fazliyā,]

Fazliyā ol ḥüsrev-i ḥüsne hevā-dār
olmayup / Bir zene dil virdügi-y-
çün er dimez Ferhād'a dil (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 123, Beyit 5*).
[fazliyā,]

Ne bilsün **Fazlıyā** 'uşşākı zāhid /
Ahālī hālını bilmez rezā'il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 8).
[fazlıyā,]

Güiyā şem'-i dili yakmağa bir
āteşdür / **Fazlıyā** şerh ideli hālet-i
'İşkî gazelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [fazlıyā,]

Fazlıyā gel sözüñ uzatma du'āya
getür el / Ki du'ā mevsimidür olsa
muqadder nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 29).
[fazlıyā,]

Uzatma **Fazlıyā** sözüñi aç du'āya
el / Kābil degül ne deñlü iderseñ
beyān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 31). [fazlıyā,]

Dönder 'inānı semt-i şenāya ki
haşre dek / Sürsün tabī'at esbini
sa'y ile **Fazlıyā** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 30).
[fazlıyā,]

Fazlıyā el aç du'āya itme tatvīl-i
kelām / Umaram maqbūl ola vaqt-i
icābetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 30).
[fazlıyā,]

Tutalum milket-i 'Osmān'ıñ olduñ
Fazlıyā Şāhı / Gerekmez baña bu
dünyā-yı dūnuñ 'izzet ü cāhı (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 11). [fazlıyā,]

Araya fūrkat düşelden **Fazlıyā** ol
şāh ile / Çekdügüm miñnetleri ben
bilürüm Allāh ile (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9).
[fazlıyā,]

Fazlıyā ayakda kaldum virmedi el
devletüm / Yā İlāhī sen hālāş it bu
belālardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 10). [fazlıyā,]

Fazlıyā görmemişem hiç güzel aña
nazar / Yūsuf-ı Mısr-ı melāhatdür o
dünyāda meger (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 9). [fazlıyā,]

Fazlıyā var iste bende yok dimez
virür hemān / Ol saḥāvet menba'ı
kim adı Muşlī Şāh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 14).
[fazlıyā,]

Her gice **Fazlıyā** ğam ile bağrumuz
yakup / Her gün firāk ile kılalum
āşikār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 23). [fazlıyā,]

Fazlıyā şıdk ile diyen āmīn /
Dilegüm bu belādan ola emīn
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 70). [fazlıyā,]

fedā: 1. Bir şeye mukabil diğەر değeri bir şeyden vazgeçip ondan mahrumiyeti ihtiyar etme: Namaza her iş feda olunur, fakat namaz hiçbir işe feda olunamaz. 2. Feda olunmuş: Mâ-melekim bu uğurda fedadır. 3. Kurban: "Cânı cânâneye ettim dili dil-dâra fedâ" -Fuzulî. 4. Esirgemeyip verme, îsâr. fedakâr nefsin veyahut menfaatini esirgemeyip bezleden. fedakârâne fedakârcasına. fedâî fedaya mensup, canını esirgemeyen, canından geçen.

Eyyuhas-sakî edrikes hadî /
K'eyleyem bir cür'asına cān **fedā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [fedā,]

fedā: Bir şey uğrunda değeri bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.

İy Mesîhâ-dem leb-i cān-baḥsuña
cānum **fedā** / Zülf-i kâfir-kîşüñe

dīnūm hem īmānum **fedā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1).
[fedā,]

Fazlî'yem ben kıanumı dökmek
dilerse dōstum / Hānçer-i hūn-rîz ü
hūn-efsānuña kıanum **fedā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5).
[fedā,]

fedā: Bir amaç uğrunda bir değer veya
varlıktan vazgeçme, uğruna verme.

İy Mesîhā-dem leb-i cān-bahsuña
cānum **fedā** / Zūlf-i kāfir-kîşūñe
dīnūm hem īmānum **fedā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1).
[fedā,]

İy gözüm nūrı dahı nem evlā'
dirsın dünyede / Hāk-ı rāh-ı kūyuña
bu çeşm-i giryānum **fedā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3).
[fedā,]

fedā: Bir şey uğrunda vermek.

Tek kabūl itsünler iy dil-dār ben bî-
çāreden / İtlerüñe üstühvān-ı cism-i
sūzānum **fedā** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 39, Beyit 4). [fedā,]

fedā it: Feda etmek. Kıymak, gözden
çıkarmak.

Ten ü cān u dil ü dīnini fedā itdi
saña / Bes durur Fazlî'ye bir buse
iderseñ ta'vîz (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 108, Beyit 5). [fedā it, -di]

fedā ol: Uğrunda yok olmak.

Cān ile dildür cihānda varı yoğı
bendeñüñ / Cümlesi olsun senüñ

yoluña sultānum fedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [fedā
ol, -sun]

fehim: Anlama, anlayış.

Cenābuña n'ola 'arz itse ma'rifet
dürrin / Cevāhiri dūr olan kıadr ü
cevheri çü **fehim** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 31).
[fehim,]

fehim: Anlama, anlayış, idrak.

Rāyı taqdīre muvāfiğdur ne tedbīr
eylese / 'Aql u **fehm** ile o şeh
Cemşid-i fikretdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 15).
[fehm,]

fehm: Anlama, anlayış, idrak.

Sende ne zerre kıadar mihr ü vefā
fehm olunur / Kııl kıadar bende ne
şabr ile taħammül bulunur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4).
[fehm,]

fehm eyle: Anlamak.

Saña şerîk olalı vü seni de fehm
eyler / Cihānda çok durur el-hamd
Fazliyā fuzalā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 9, Beyit 11). [fehm eyle, -r]

Evvelā şadır olan nuṭk imiş eyle
anı fehm / K'oldı mecmū'-ı
kemālāt-ı İlāh'a mazhar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 10).
[fehm eyle,]

Kurı da'vāyı nidem çünki garaž
ma'nādur / Ehl-i ma'nā göricek
sözlerümi fehm eyler (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 15, Beyit 46). [fehm eyle, -r]

fehm eyle: Anlamak.

Egerçi şüretâ varsın velîk yoksun
hakikatde / Yüri var yokluğunu
fehm eyle yokluk hâsıl it var ol
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6*). [fehm eyle,]

fehm-i pāk: Temiz anlayış.

Hünerdür kullara şâh-ı hüner-
perver nazar itse / Anuñla ‘aql u
fehm-i pāka istidlāl ider dānā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 68*). [fehm-i pāk, -a]

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün:

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün.

(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 7, Beyit 3*). [fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün,]

felâket: Bela, büyük dert, sıkıntı.

Devletünde Pād-şāhum şād u
hurrem her kişi / İrişen aña
feleklerden **felâketdür** bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 28*). [felâketdür, -dür]

felât: Çöl, sahra.

Saçıldı ‘āleme şol deñlü hün-ı
kurbānı / Kim oldı la‘l-i Bedaḥşān
kamu cibāl ü **felât** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 12*). [felât,]

feleg: Dünya, baht, talih, kader.

Derd ü firāk ile geçirüp rüz-
gārumuz / Çıksun ki yiridür **felege**
āh u zārumuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 24*). [felege, -e]

felek: Ar. Gök, asuman.

Şu ‘ā‘ın tōp idüp kılmış **feleklerden**
toğuz kāse / Bu sūruñ olmağa
hūrşîd-i ‘ālem kāse-gerdānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 8*). [feleklerden, -ler, -den]

felek: 1. devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) || dünya
2. gökyüzü.

Şāhid-i ‘îdiye ḥod kılmāğa teşḥîr
felek / Āteşe na‘l komış şanma
şafak içre hilāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 12*). [felek,]

Sen ol şāh-ı ref‘ü‘l-kādrsin der-
gāhuña nisbet / **Felek** alçaklık eyler
itse ger da‘vā-yı isti‘lā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 56*). [felek,]

Bu fenā bezmin **felek** Fazlî’ye
kılmışdur maḳām / Kāse-i sırdan
içürdi tölular anda müdām (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 11*). [felek,]

Yāri kılduñ zulm-ile ben bendeden
yād iy **felek** / İtmeduñ vaşl ile bir
dem hurrem ü şād iy **felek** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1*). [felek,]

Yāri kılduñ zulm-ile ben bendeden
yād iy **felek** / İtmeduñ vaşl ile bir
dem hurrem ü şād iy **felek** (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1).
[felek,]

Olmadum bir laḥza bend-i ḡamdan
āzād iy **felek** / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy **felek**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,*
Beyit 2). [felek,]

Olmadum bir laḥza bend-i ḡamdan
āzād iy **felek** / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy **felek**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,*
Beyit 2). [felek,]

Aḡlamakdan rûz u şeb çeşmümi bî-
nûr eyledüñ / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy **felek**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,*
Beyit 4). [felek,]

Zulm idersin her zamân bir gün
daḡı yād itmedün / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy **felek**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,*
Beyit 6). [felek,]

Bağrumı tîḡ-ı ḡam u hicrân ile kan
eyledüñ / Hey ne zālîmsin elüñden
dād u feryād iy **felek** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 4, Beyit 8).
[felek,]

Ġalib itdüñ Fazlî'ye her vech ile
düşmenleri / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy **felek**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,*
Beyit 10). [felek,]

Künc-i ḡamda kārımı feryād ile zār
eyledün / Hey ne zālîmsin elüñden
dād u feryād iy **felek** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 4, Beyit 12).
[felek,]

felek: Gökyüzü, felek, devran, alem.

Devletüñde Pād-şāhum şād u
ḡurrem her kişi / İrişen aña

feleklerden felâketdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,*
Beyit 28). [feleklerden, -ler, -den]

felek: 1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya,
âlem, devran. 3. Gök katlarında yer
alan yıldızların insan kaderi üzerinde
yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim
olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Mihri beñzetdi meger ḡüsnuñe çün
gördi yüzüñ / Döndi yirden yire
geçdi **felek** iy mäh-liḡā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [felek,]

Müşterî fiṭnat ü meh tal'at u ḡurşîd
eşer / Zühre ḡânün ü **felek** rütbet ü
keyvân eyvân (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 26, Beyit 18). [felek,]

felek: 1. Gökyüzü. 2. Talih.

Ḳan aḡladı **felek** görüp aḡvâlümü
benüm / Vaḡt-i seḡerde şanma
görinen şafaḡ durur (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6). [felek,]

Girüp meydânına cündîlik
oynamağa ol şāhuñ / **Felek** nîze
idindi pertev-i ḡurşîd-i raḡşānı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,*
Beyit 10). [felek,]

Ne şehdür ol ki anuñ şıdḡ-ı
tîḡından **felek** şîri / Ḳam ile kan
ḡuşanur her seḡer şanmañ şafaḡ anı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,*
Beyit 20). [felek,]

Süfre-i ni'met ü cūduñda meh ü
mihir iki ḡurş / Maṭbah-ı rif'at ü
ḡadrüñde **felek** bir ḡabbāz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 23).
[felek,]

Her zemân ḡuṭb-ı murādı üzre devr
eyler **felek** / Zāt-ı pākı merkez-i

devr-i sa'âdetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 18).
[felek,]

felek: Âlem, dünya, felek.

Mihr ü meh keffe-i mîzân u
kevâkibdür hem / Keh-keşân olsa
'amûdı vü **felek** mîzân ger (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 2).
[felek,]

Felekde odlara yansun göreyin
mihr ile mâhı / Başum alup
giderdüm ben 'adem milkine dek
Âhî (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 12). [felekde, -
de]

felek: Dünya, gökyüzü, sema.

Yalıñuz iy Fazlî şanma sen seni
'âşık hemân / Mihr ü mâh ile
felekler oldu ser-gerdân aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5).
[felekler, -ler]

felek: Baht, talih; dünya 2. insanlar;
güçlü çarh oku.

Baňa manşübesini gör **felegüñ** /
Kodı naṭ'-ı ğam u belâda beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit
1). [felegüñ, -üñ]

felek: 1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya,
âlem, devran. 3. Gök katlarında yer
alan yıldızların insan kaderi üzerinde
yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim
olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Gezdürdi **felek** şehri sürüp yüzüne
kara / Beñzetdi idi hüsnuñe meh

kendüyi benzer (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 72, Beyit 3). [felek,]

'Âkıbet taş a çalar cām-ı hayâtı çü
felek / Lâle gibi yûri ur bağruña
dâğ-ı hârmân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 21). [felek,]

felek: Âlem, dünya, gökyüzü, baht,
talih.

Qadrüñ şehine taht **felek** tâc âftâb /
Zî-taht-ı zer-nigâr zihî tâc-ı tâb-dâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28,
Beyit 5). [felek,]

felek: 1. Gökyüzü. 2. Talih.

Cihânı yir yüzinde ol şeker-leb
zinde eylerken / **Felekde** zannider
halk-ı cihân 'İsâ'yı bilmezler (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2).
[felekde, -de]

Şafağ şanmañ **felekde** görinen her
şeb ki şalmışdur / Sipihir âyînesine
'aks ol kurbânlaruñ kanı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 21).
[felekde, -de]

felek: Âlem, dünya, gökyüzü, baht,
talih.

İy **felek** bî-amân imişsin sen / Qatı
nâ-mihribân imişsin sen (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
51). [felek,]

felek: Dünya, âlem, devran. 2. Baht,
kader, talih.

Şimdi kahr ile **felekden** almağ-ıçün
intikâm / Şundılar bir cür'a kim biñ
yıl yaşar içen temâm (Kara Fazlî

Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 12).
[felekden, -den]

felek-i mînâ-fâm: Sırça renkli felek.

Yiridür kim bu yidi kat **felek-i mînâ-fâm** / Olsa ol sūr-ı mu‘azzamda yidi çerhi kazan (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 14*). [felek-i mînâ-fâm,]

felek-iktidār: Felek iktidarlı.

‘Alî sehâ vü Ebû Bekr şıdk u Aḥmed nām / Melik-ḥışāl ü **felek-iktidār** ü baḥr-nevāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 8*). [felek-iktidār,]

felek-kadr: Değerli, şanlı felek.

Nice vaşf eyleye vaşşāf ‘ulüvv-i sânuñ / Ne **felek-kadr** ki nisbet görünür dūn u denī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 34*). [felek-kadr,]

felek-reviş: Felek yürüyüşlü, felek gidişli.

Gītî-güzār u şā‘ika-cünbiş **felek-reviş** / Hāmūn-nevred ü bādiye-peymā vü bād-pā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 2*). [felek-reviş,]

felek-rütbet: Gökyüzü rütbeli.

Tîr-tedbîr **felek-rütbet** ü Behrām-ḥüsām / Zühre-ḳānūn u Ḳamer-sūr‘at u Keyvān-eyvān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 23*). [felek-rütbet,]

Ḥazret-i muḥterem Sinān Beg kim / Odur iḳbāl ile **felek-rütbet** (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 7*). [felek-rütbet,]

fen: Hüner, mârifet, sanat.

Naḳşı yâ Rab ol büt-i ḥūbuñ niçe zībā olur / Her **feni** yazmakda ‘âciz ḳaldılar naḳḳāşlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4*). [feni,]

fen: Hile, tuzak; marifet, hüner, sanat.

Velîkin şîve **fenninde** yoğ anuñ gibi bir yüz yur / İşin başa iletmiş ḥūbdur Berber Ḥasan Bālî (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 4*). [fenninde, -nin, -de]

fenâ: Fani, geçici, sonu olan.

Bu **fenâ** gül-zârınuñ ‘ıyşını ‘âlem şandılar / Âb-ı ḥayvân ile ḳılmışlar ezel taḥmîrûñi (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 3*). [fenâ,]

fenâ: Fânî, geçici; sonu olan.

Añladık rāh-ı beḳāya çün **fenâdur** bedreḳa / Cismi fânî itdük ammā rūḥuñ ibḳâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24*). [fenâdur, -dur]

Bu **fenâ** bezmin felek Fazlî’ye ḳılmışdur maḳām / Kāse-i sırdan içürdi tolular anda müdām (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 11*). [fenâ,]

fenâ: Fani, geçici olan. 2. Dünya.

Bu **fenā** bāzārı içre āh-ı āteş-
bārumı / Çarh-ı atlas gibi zer-beft
sāye-bānum şandılar (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4*). [fenā,]

fenā bul: Yok olmak, sona ermek.

Sür‘atde ‘ömr disem eger aña yiri
durur / Kim ‘ömr gibi geçdi
cihāndan bulup fenā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 11*). [fenā
bul, -up]

fenn: İlim.

Hüsn-i tab‘ ile n’ola mümtāz
olursam Fazliyā / Bir cebellî hāldür
fennümde fāyıklık baña (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5*).
[fennümde, -üm, -de]

fenn: Herhangi bir konuya ait olan
ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet,
sanat.

Fazlî-i bende ferīdidür o **fennüñ**
demidür / Nazaruñ eyle muzā‘af
kerem olsun bî-mer (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 43*).
[fennüñ, -üñ]

fer: Nur, ziya.

Nev‘-i insānede nuṭṭ ile tefāzul
vardur / Hāzef üzre şadefe dürr
iledür nīteki **fer** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 6*). [fer,]

fer: Parlaklık, aydınlık, nur.

Beglerinüñ her biri rüy-ı zaferde
beg durur / Şāhid-i nuşret o
beglerle bulupdur zīb ü **fer** (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 24).
[fer,]

fer: Fert, kişi.

Qarār itmişdi milk-i Rūm’da ol
şāh-ı nīkū **fer** / Olup ser-ḥadde
Ye‘cūc-ı fitenden sedd-i İskender
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27,
Beyit 19*). [fer,]

fer: Işık, aydınlık. 2. Güç, şeref, şan.

Sikender der Gāzanfer **fer**
Süleymān menzilet k’oldur / ‘Ömer
‘adl ü Muhammed hū ‘Alī sīret velī
sīmā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 54*). [fer,]

fer’: Kuvvet, iktidar.

Şoḥbet ü bürhān ne lāzımdur
‘ulūvv-i şānına / **Fer’** çünkim aşla
tābi‘dür bilür şāhib-hüner (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 15*).
[fer’,]

fer bul: Aydınlanmak, süslenmek,
bezenmek.

Cihānı bāni-i inşāfı eyledi ma‘mūr
/ Anuñla buldı fer inşāf bu cihān-
bānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
14, Beyit 13*). [fer bul, -dı]

ferāğ: Bırakma, terk etme, vazgeçme.

İki ‘ālemde bir dīdāre ḥayrān ‘āşık-
ı pākum / Yeter gül-zār-ı hüsnüñ
bāğ-ı ‘ālemden **ferāğum** var (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3*).
[ferāğum, -um]

ferāḡat it: Vazgeçmek, bırakmak.

Çün alduñ göñlümi itdün ferāḡat /
Yüri şāhum yüri Allah'uma şaldum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8). [ferāḡat it, -dü, -ñ]

ferah: Hoşa giden bir halden duyulan zevk, gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

Ferahından şu kadar sîm nişār
eyledi kim / Ğarḡ-ı sîm eyledi
dünyā-yı denîyi yeksân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 15).
[ferahından, -ın, -dan]

ferah-nāk: Sevinçli.

Çekme dünyā ḡamını 'ārif iseñ iy
Fazlî / Mey-i yāḡūt ile var cānı
ferah-nāk idegör (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7). [ferah-
nāk,]

ferāmūş eyle: Unutmak, hatırandan çıkarmak.

Cān olaldan ol Mesîḥ-efḡānuñ iy
dil hem-demi / Pür-sürür oldu
ferāmūş eyleyüp derd ü ḡamı (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 1). [ferāmūş eyle, -y, -üp]

ferāmūş it: Unutmak.

Umarum kim ben du'acını ferāmūş
itmeye / Şimdi kim ol server
İskender-i Qur'an'um gider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5).
[ferāmūş it, -me, -y, -e]

feres: At.

Berre-i şîr-i nere itdi muḡārin tā
kim / Ḳalbüne vire bu seyr ile
feresler nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 23).
[feresler, -ler]

ferhād: Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü
Şirin adlı aşk hikâyelerinin
başkahramanı.

Pîşe-i 'ışḡ içre **Ferhād'uñ** hemān
bir adı var / Kār-ı 'ışḡ baña şor her
şan'atun üstādı var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1).
[ferhād'uñ, -'uñ]

ferhād: Ferhad ile Şirin hikayesinin
erkek kahramanıdır.

Halk-ı 'ālem hep senün dîvāneñ
olmuş serverā / Leyli'nün Mecnūn'ı
Şîrîn'ün **Ferhād'ı** var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4).
[ferhād'ı, -ı]

Fazliyā ol hüsrev-i hüsne hevā-dār
olmayup / Bir zene dil virdügi-y-
çün er dimez **Ferhād'a** dil (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5).
[ferhād'a, -'a]

ferhād ol: Ferhad olmak 2. Dağı delen
olmak.

Sen lebi Şîrîn'e yüz biñ cān ile
Ferhād olup / Göñlüm ārām
eylemez taḡlara düşmemdür hemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9,
Beyit 4). [ferhād ol, -up]

ferhād u mecnūn: Ferhat ve Mecnun.

Daḡı ben şāh-bāz-ı 'ışḡ olaldan bir
şikār aldum / Diyār-ı miḡneti

Ferhād u Mecnūn yok yire gezdi
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3,
Beyit 3). [ferhād u mecnūn,]

ferhād-kan: Dertli Ferhad, ıstırap
çeken Ferhad.

Külüng-i küh-ı 'ışkı bu deli
Ferhād-қandan şor / Belâlar
kışşasın ya'nî ki başından
geçenden şor (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 88, Beyit 1). [ferhād-қandan,
-dan]

fer'-i emn: Emniyet parçası, güven
parçası.

Tîğ oldu **fer'-i emn** ü kalem aşldur
aňa / Buldı emānı tîğ u kalem berr-i
rûzgār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
24, Beyit 6). [fer'-i emn,]

ferîd: Eşsiz, tek, eşi olmayan.

Fazlî-i bende **ferîdidür** o fennūñ
demidür / Nazaruñ eyle muzā'af
kerem olsun bî-mer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 43).
[ferîdidür, -i, -dür]

ferîd-i dehr: Dünyada eşi olmayan,
eşsiz kimse.

Ferîd-i dehr ü vahîd-i zemāne
a'lem-i nās / K'odur fūnūn-ı
fezāyilde mişl ü şibhi 'adīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 13).
[ferîd-i dehr,]

ferîd-i dehr-i sultān muştafā hān-ı
'alîyyü'l-kadr: Alemin değeri yüce
biricik Sultan Mustafa Han'I.

Ferîd-i dehr-i Sultān Muştafā Hān-ı
'alîyyü'l-kadr / Şecā'at 'arşasınūñ
pehlevānı Rüstēm-i Sānî (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 18).
[ferîd-i dehr-i sultān muştafā hān-ı
'alîyyü'l-kadr,]

ferîdün: Şehname'de yeryüzü padişahı
olması, adaleti, doğruluğu,
iyilikseverliği ile anılan Pers kralı.

Sensin ol şāh ki kapuñda
Ferîdün'la Cem / Ger zemānuñda
olaydı olalardı çaker (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 36).
[ferîdün'la, -la]

fermān: Buyruk, emir.

Hākim oldıķca cihān milkine
sultān-ı şitā / Eyleyüp cümle-i
dünyāyı muṭī'ü **fermān** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 29).
[fermān,]

fermān: A. ferman.

Nice kim tîğ ile fetḥ ola şāhum
memleket dāyım / Nice kim şāhlar
ide cihānı bende **fermānı** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 33).
[fermānı, -ı]

fermān eyle: Emretmek, emir
buyurmak.

Ceyş-i dem serd bürüdet eşerin 'arz
idicek / Eyledi cümle-i dünyāyı
muṭī' ü fermān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 11). [fermān eyle,
-di]

fermān-ı sultān: Padişah buyruğu.

Ġazāya eyledüñ niyyet idüp
fermān-ı sultānī / ‘Adū kaşdına
bend itdüñ miyāne tīg-ı bürrānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 1). [fermān-ı sultān, -ī]

fer-penāh: Zafer koruyucusu olan.

Ferr ü kerr ü **fer-penāh** u pād-şāh-ı
kām-rān / Kim Süleymān-saṭvet
İskender-şalābetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 12).
[fer-penāh,]

ferr: Parlaklık, aydınlık.

Ĥamdülillāh ki bulup **ferr** ü sa‘ādet
eyyām / Burc-i iqbāle rücū‘ itdi
yine bedr-i temām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 1). [ferr,]

ferr: Güç, kuvvet.

Ferr ü kerr ü fer-penāh u pād-şāh-ı
kām-rān / Kim Süleymān-saṭvet
İskender-şalābetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 12).
[ferr,]

ferr bul: Güç kuvvet bulmak.

Kim cihān ‘adlūñle ma‘mūr oldı iy
şāh-ı güzīn / Luṭf u cūduñdan
zemāne buldı ferr ü zīb ü zīn (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 4).
[ferr bul, -dı]

ferr kal: Işık olmamak.

Güzel ne fā‘ide eyler saña o dem
‘acebā / Elüñde qalmaya ferr ü
gözünde qalmaya nūr (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10). [ferr
kal, -ma, -y, -a]

ferrāce: (Ar. ferāce): Kadınların
sokakta yaşmakla beraber giydikleri
üst giysi. Ulemanın giydiği geniş ve
kolları yarık bir tür biniş, cübbe.

Bu süsenī **ferrāce** vü ol fıstıķı atlas
/ Gey yaraşur el-ḥaḳ saña iy gözleri
nergis (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 20, Beyit 7). [ferrāce,]

fers: Zemin, yer yüzü.

Taḥtuña **fers** ‘arş güher mihr
tācuña / Esbāb-ı taḥt-ı baḥt güher
tāc rūzgār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 16). [fers,]

fers ol: Yayılmak, serilmek; yaygı
olmak.

Atı ayağına fers olmağa ol şeh-
süvāruñ şīb / Tenüm zerd eyleyüp
derdiyle altunlu kumāş itdüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127,
Beyit 3). [fers ol, -mağ, -a]

feryād: Aman!, eyvah!, pek yazık!.

Bağrumı tīg-ı ğam u hicrān ile kan
eyledüñ / Hey ne zālimsin elüñden
dād u **feryād** iy felek (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 4, Beyit 8).
[feryād,]

Ġālib itdüñ Fazlî’ye her vech ile
düşmenleri / Hey ne zālimsin
elüñden dād u **feryād** iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,
Beyit 10). [feryād,]

Künc-i ğamda kârumı **feryād** ile
zār eyledün / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u **feryād** iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,
Beyit 12). [feryād,]

feryād: Ah, sıkıntı, inleme.

Olmadum bir laḥza bend-i ğamdan
āzād iy felek / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u **feryād** iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,
Beyit 2). [feryād,]

Zulm idersin her zamân bir gün
daḥı yād itmedün / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u **feryād** iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,
Beyit 6). [feryād,]

Künc-i ğamda kârumı **feryād** ile
zār eyledün / Hey ne zālîmsin
elüñden dād u **feryād** iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4,
Beyit 12). [feryād,]

feryād elinden: Ah, aman, heyhat
zulmedenin elinden (ettiklerinden,
zulmünden).

Meyl ider düşmenlere **feryād**
elinden dōstlar / Sevmişem bir şāh-
ı hüsn adı Süleymān Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16,
Beyit 6). [feryād elinden,]

feryād id: Bağırıp çağırarak,
haykırmak.

Sūr-nālar nāle vü feryād idüp dir
dem-be-dem / Şimdilik nevbet
bizümdür iy 'adū-yı bî-hüner (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 11).
[feryād id, -üp]

Bezm-i ğamda her kaçan dil cām-ı
lā'lin yād ider / Çeng olur kaddüm
benüm dil ney gibi feryād ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16,
Beyit 11). [feryād id, -er]

ferzāne: F. Bilgili, iyi yetişmiş kimse
2. Satrançta vezir.

Sen naṭ'-ı devlete süricek esb-i pīl-
ten / **Ferzāne** şāhlar ura yüz ḥāke
māt ola (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
22, Beyit 24). [ferzāne,]

ferzāne: Âlim, bilgin 2. deneyim sahibi
2. satrançta vezir.

Gelüp **ferzāne** şeh naṭ'-ında şeker
işleri ḥalkūñ / Kimine at viridi
kimine fîl itdi iḥsānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 14).
[ferzāne,]

Şāh naṭ'-ında şeker işleri
ferzānelerüñ / Kimine at kimine
fîl idiser iḥsān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 22).
[ferzānelerüñ, -ler, -üñ]

Ferzāne ḥāk-i pâyına yüz sür göñül
varup / Ḳalduñ piyāde irmeye ger
şāhdan 'atā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 15). [ferzāne,]

Gelüp **ferzāne** şeh naṭ'-ında şeker
işleri ḥalkūñ / Kimine at viridi
kimine fîl eyledi a'tā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 26).
[ferzāne,]

ferzāne: Satrançta vezir taşı. 2. ehil
kimse.

Görürse sen şehi fî'l-ḥāl niçe
ferzāne / Piyāde ruḥ sürüp atuñ
ayağına ola māt (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 23, Beyit 16).
[ferzâne,]

ferzâne: *Bilgili, iyi yetişmiş kimse, alim.*

Gördüm ki mât ider beni **ferzâne**
ol şehüñ / Sürdüm ruh atı pâyına
fî'l-hâl bî-karâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 2*).
[ferzâne,]

ferzîn: *Satranç oyununda vezir.*

Kaṭ'-ı menzil eylemez **ferzîn** gibi
kej-revdür ol / Olmayan bu 'arşada
fî'l-hâl şāhum mât-ı 'ışk (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4*).
[ferzîn,]

fesād: *Kargaşa, karışıklık.*

Bulup bir iki gün ruhşat o müfsid
çok fesād itdi / Ümîd oldur velî
vara **fesāda** çār erkânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 10*).
[fesāda, -a]

fesād it: *Fitne, karışıklık çıkarmak.*

Bulup bir iki gün ruhşat o müfsid
çok fesād itdi / Ümîd oldur velî
vara fesāda çār erkânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 10*).
[fesād it, -di]

fesāhat: *Açık ve güzel ifadeli konuşma.*

Feşāhat dürci içre cem' kıldum /
Belāgat burcı üzre şem' kıldum
(*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 7, Beyit 2*). [feşāhat,]

fesâne-i dehr: *Dünya efsanesi.*

Endîşe murğı çeng-i elemde zebûn
imiş / Ta'n eylemek fesâne-i dehre
füsûn imiş (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 4*). [fesâne-i
dehr, -e]

feterât: *Karışıklık.*

Eger ki olmasa 'adl ü siyâsetüñ
māni' / Tutardı 'alemi iy şāh fitne
vü **feterât** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 18*). [feterât,]

feth: *Ele geçirme, hükmü altına alma.*

Serây-ı devletüñ tâ haşr olup
ma'mûr u müstaḥkem / Ola te'yîd
ü **feth** ü 'avn ü nuşret çār erkânı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 35*). [feth,]

feth: *Fetih, ele geçirme.*

Furşat u şevket bize oldı qaravul
şāğ u şol / **Fethdür** sālār u serheng
ü kulağuzdur zafer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 6*).
[fethdür, -dür]

Hil'at-ı devleti biçdi saña ḥayyât-ı
kadr / Nuşret ü **fethdür** ol hil'at-ı
zībāya tırāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 25*). [fethdür, -dür
]

feth: *Açma, açılma; fetih, ele geçirme.*

Dāyimā olsun saña Bārī naşir ü
hem mu'in / **Feth** ü nuşret hem-
'inān u 'izz ü devlet hem-nişin

(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 2). [feth,]

feth eyle: Feth etmek, ele geçirmek.

Dil milkini feth eyledi bir şâh-ı muzaffer / Kim dirler anuñ nâm-ı şerîfine muzaffer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [feth eyle, -di]

feth eyle: Fethetmek.

Tîğumla eyledi kalemüm milk-i nazmı feth / Nuşretde oldu şan kalemüm tîğ-ı Zülfekâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 38). [feth eyle, -di]

feth it: Fethetmek, ele geçirmek.

Tîğ-ı hürşidle feth itdi sa'âdet milkini / Milket-i 'âleme şâh oldu muzaffer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 3). [feth it, -di]

feth ol: Ele geçirilmek, zaptedilmek.

Nice kim tîğ ile feth ola şâhum memleket dâyim / Nice kim şâhlar ide cihânı bende fermânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 33). [feth ol, -a]

feth ol: Açılmak, açığa çıkmak.

Tîğı kalem gibi ola feth ile nâm-zed / Qadr ile tîğ-veş kalemi ola nâm-dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 42). [feth ol, -a]

feth ü nuşret: Fetih ve yardım.

Bizümdür yümn-i İslâm ile **feth ü nuşret** ü devlet / Ne itdür surh-ı ser kim eyleye da'vâ-yı sultânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 7). [feth ü nuşret,]

Sikender baht u devlet **feth ü nuşret** yâr u yâverdür / Ümîd oldur refiküñ ola Hakk'ıñ lutf u ihsânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 26). [feth ü nuşret,]

feth ü nuşret: Fetih ve yardım.

Şâh-bâz-ı devlet ü 'izzet şikâruñdur senüñ / **Feth ü nuşret** 'izz ü devlet çâr-yâruñdur senüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 24). [feth ü nuşret,]

feth ü zafer: Fetih ve zafer.

Nev-cüvân olup semend-i devlete olsun süvâr / Gâşiye-dârı öñünce dâyimâ **feth ü zafer** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 25). [feth ü zafer,]

feth-i bâb: Kapı açmak.

Kapusından ırılmağ bir nefes bâbuñ degül zinhâr / Hudâ'dan **feth-i bâb** oldu çalış kim fırsatıñ geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5). [feth-i bâb,]

feth-i destân: 1. Fethin başlangıcı
2.Hhikâyenin başlaması

Çü rezme 'azm ide iqbâl ile halâş içün / Hezâr Rüstem ider hağğa

feth-i destānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 19). [feth-i destān, -ı]

Du'āya el getir Fazlî kelāmuñ eyleme taṭvîl / Du'ādur çün ğaraḡ eyle du'āya feth-i destānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 32). [feth-i destān, -ı]

feth-i destān: Fetih destanı, fetih öyküsü.

Sözün taṭvîl idüp Fazlî igende virme taṣdî'i / Du'ā-yı devletine kıl hemānā feth-i destānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 48). [feth-i destān, -ı]

feth-i karīb: Yakın galibiyet.

Hüsrevā nuşretin āsān eyle hem **feth-i karīb** / Şān-ı tîġuñda nüzül itmiş bir āyetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 21). [feth-i karīb,]

feth-i milk-i hamd: Övgü ülkesinin fethi.

Çekse elmās-ı sūhandan tîġ hergiz bulmaya / Feth-i milk-i hamdın anuñ hîçbir kes sözi kes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 17). [feth-i milk-i hamd, -ın]

fettāh: Ar. Kullarının kapalı işlerini açan Cenabıhak: fettāh-ı kerîm.

Sen şu şehsin kim ulu **Fettāh** virmiş destüñe / Serverā tîġ-ı zaferle hancer-i bürrān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 22). [fettāh,]

fettān: (Ar.) Çekici, gönül alıcı.

El virür aġyāra her-dem iy gönül / Āh ol **fettān** elinden el-ġıyās (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [fettān,]

fettān: Fitne ve fesat salan, ortalığı karıştıran.

Ġamzesi cānlar alur lîkin cihān **fettānıdur** / Dil-nevāzum serfirāzum dilberüm nāzük Memî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 6). [fettānıdur, -ı, -dur]

fettān ol: Fitneci olmak.

Taht oldı saña nāz başuñda ġurūr tāt / Olduñ o taht u tāt ile fettān her diyār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 29). [fettān ol, -du, -ñ]

fevk: Üst taraf.

Sen şu Bākî'sin ki hergiz saña olmaz **fevk** ü taht / Sen şu sultānsın ki hergiz saña yokdur pîş ü pes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15). [fevk,]

fevt eyle: Kaçırmak, kaybetmek, yitirmek.

El-'acel el-'acel iy fırsatı fevt eyleyici / Şoñra nādım olıcağsın kerem it ol 'ācil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35). [fevt eyle, -yi, -ci]

Hoş geçür 'ömrüñ bu eyyāmı ġanîmet gör dilā / Key şağın fevt

eyleme billāh fırsatdur bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 7). [fevt eyle, -me]

fevz: Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

Evvelâ lâzım olan hâzret-i pîre
teslîm / Olasın tâ ki anuñ **fevzine**
nev‘â kıabil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 16). [fevzine, -in, -e
]

fevz it: İhsan etmek.

Halka şādî vü tarab cāmını fevz itdi
kamu / Oldı ol cām-ı tarab-nākla
herkes hoş-hāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 4). [fevz it, -di]

fevz it: Bereketlendirmek.

İy Fazlî bu şi‘r āb-ı hayāt oldı
hemānā / Feyz itdi saña çeşme-i
fevzinden o kıabız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [fevz
it, -di]

fevz ol: Feyzlenme, bereketlenme.

Hızır gibi zinde-dil her şahş pür-
zevk ü sürür / Var ise fevz oldı
halka çeşme-i hayvân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3).
[fevz ol, -dı]

fezâ: Gökyüzü.

Dünyede olmaz leţâfetde nazîri bir
dağı / Ta‘n ider gülzâr-ı firdevse
fezâsı Lâdik‘üñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2).
[fezâsı, -sı]

fezâ: Gökyüzü, uçsuz bucaksız yer,
alan.

Nice irişsün fezâ-yı künhüñe
güncişk-i ‘aql / Ol **fezâda** görünür
sîmurğ bir ednâ meges (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 3). [fezâda,
-da]

fezâ-yı künh: Gökyüzünün hakikati.

Nice irişsün fezâ-yı künhüñe
güncişk-i ‘aql / Ol fezâda görünür
sîmurğ bir ednâ meges (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 3). [fezâ-yı
küh, -+ü, -+ñ, -+e-ü, -ñ, -e]

fezâ-yı lâ-mekân: Mekânsız /uçsuz
bucaksız boşluk, uzay.

Fezâ-yı lâ-mekân şeh-bāzıyam
zâhid beni şanma / Bu cismānî
serâda aşiyân tutmuş mekânım var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit
5). [fezâ-yı lâ-mekân,]

fezâyil: Faziletler, üstün özellikler.

Fezâyili bugünüñ şanma kim
şümâra gele / Eger ki mün‘akid
olsa hezâr ulûf u mi‘ât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 9).
[fezâyili, -i]

figân: Feryat, acı ile inleme.

İcinüp iller **figânımdan** uşerler
başuma / Nâlişümdür uğradan
başım benüm gavğalara (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3).
[figânımdan, -um, -dan]

figān: Acı ile haykırma, feryat anlamında ünlem.

Ten-i bī-cānum oldu pūr-hevāyī gibi iy Fazlī / Hayātumdan eser ancak benüm āh u **figānum** var (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 87, Beyit 6). [figānum, -um]

figān eyle: Haykırıp bağırmak.

N'ola mestāne ceres gibi figān eyler ise / Nūş iden cūr'a-i cām-ı lebūnī khandil olur (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 86, Beyit 2). [figān eyle, -r]

figān eyle: Üzüntü ile bağırmak.

Rūz u şeb iy gönül **figān eyle** / Rāzuñı halka dāstān eyle (Kara Fazlī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 41). [figān eyle,]

figān id: Eyvah etmek, inlemek.

Nāy gibi bezm-i fırkatde idüp herdem figān / Guşsa vü gamdan şurāhi-veş derūnum tıldı kan (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 24, Beyit 7). [figān id, -üp]

Çāre ne rūz u şeb figān idelüm / Bağrumuz hasret-ile kan idelüm (Kara Fazlī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 40). [figān id, -elüm]

figān it: Eyvah etmek.

Gül yüzün gördükçe Fazlī gibi itmezdi figān / Olmasa 'āşık eger kim bülbul-i gūyā saña (Kara Fazlī

Dīvānı, Gazel 19, Beyit 5). [figān it, -mez, -di]

figān kıl: İnlemek, ağlayıp sızlanmak.

İy dil hezār derd ile kıl nāle vü figān / İy göz firāk u hasret ile demdür ağla kan (Kara Fazlī Dīvānı, Müseddes 2, Beyit 13). [figān kıl,]

figān u enīn id: Bağırmak ve inlemek.

Ağla iy ebr kıl yaşuñ bārān / İnle iy ra'd idüp figān u enīn (Kara Fazlī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 14). [figān u enīn id, -üp]

figār eyle: Yaralamak.

İy çarh-ı bī-amān yine kılduñ garīb kār / Tīg-ı sitemle sīneleri eyleduñ figār (Kara Fazlī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 1). [figār eyle, -dū, -ñ]

figār ol: Yaralanmak, yara almak.

Tīguñla her kaçan kalemūñ eyleseñ tırāş / Dil tīg-ı reşk ile kalem-āsā olur figār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24, Beyit 30). [figār ol, -ur]

fikr: Ar. 1. Düşünme, mülâhaza, teemmül. 2. Kuvve-i müfekkire, zihin, hatır. 3. Endişe, muhterizâne düşünme.

Gitdi 'aql u gitdi **fikr** ü gitdi şabr u gitdi dil / Hey ne müşkil derde ben bī-çāre oldum mübtelā (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 38, Beyit 2). [fikr,]

fikr: *Düşünme, tefekkür.*

Elde cām u dilde her-dem **fikrimüz**
dil-dārdur / Rūz u şeb eglencemüz
ebyāt ile es‘ārdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 15*).
[fikrimüz, -i, -müz]

fikr eyle: *Düşünmek, tefekkür etmek.*

Her nesne ki fikr eyleyem andan da
münezzeh / Her nesne ki zikr
eyleyem andan da mu‘arrā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*).
[fikr eyle, -y, -em]

fikr it: *Düşünmek.*

Ol yāre yār olam diyü fikr itme iy
göñül / Şāh-ı cihāna hem-nefes
olmak kaçan gedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [fikr it,
-me]

fikr ol: *Düşünmek, akıl yürütmek.*

Ne zā‘id fikr olur ummak saḥāvet
ma‘z-ı zā‘idden / Bugün gün gibi
rūşen olmuş iken sende bu ma‘nā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 61*). [fikr ol, -ur]

fikr-i ūlū‘n-nūhā: *akıllı kimselerin düşüncesi.*

Bir esb idi ki ‘ālemi devr eyler yidi
cest / Bādī nazarda niteki **fikr-i ūlū‘n-nūhā**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 3*). [fikr-i ūlū‘n-nūhā,]

fil: *Fil. (satranç taşlarından).*

Gelüp ferzāne şeh naṭ‘ında şeker
işleri ḥalkūñ / Kimine at viridi
kimine **fil** itdi iḥsānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 14*). [fîl,]

Şāh naṭ‘ında şeker işleri
ferzānelerūñ / Kimine at kimine **fil**
idiser iḥsān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 22*). [fîl,]

Gelüp ferzāne şeh naṭ‘ında şeker
işleri ḥalkūñ / Kimine at viridi
kimine **fil** eyledi a‘tā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 26*). [fîl,]

fi‘l-hāl: *Bu halde, bu durumda.*

Ele cām aldı yine bezm-i felekde
çü hilāl / ‘Aksini yirde bahār eyledi
peydā **fi‘l-hāl** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 7*). [fi‘l-hāl,]

fi‘l-hāl: *Bu halde, bu durumda.*

Kaṭ‘-ı menzil eylemez ferzīn gibi
kej-revdür ol / Olmayan bu ‘arşada
fi‘l-hāl şāhum māt-ı ‘ışk (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4*).
[fi‘l-hāl,]

Görürse sen şehi **fi‘l-hāl** niçe
ferzāne / Piyāde ruh sürüp atūñ
ayağına ola māt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 16*). [fi‘l-hāl,]

Olup sa‘ādet ile Rūm iline defter-
dār / Yazıldı defter-i iḳbāle
nāmumuz **fi‘l-hāl** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 9*). [fi‘l-hāl,]

fi‘l-hāl: *Derhal, anında, bu anda, hemen, şimdi.*

Aldı destine yahūd hāme-i zer tîr-i
debîr / Yazmağa bu gâzeli şafha-i
dehre **fi'l-hâl** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 13). [fi'l-hâl,]

fi'l-hâl: Bu anda, hemen, şimdi.

Gördüm ki mât ider beni ferzâne ol
şehûñ / Sürdüm ruh atı pâyına **fi'l-
hâl** bî-karâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 2). [fi'l-hâl,]

‘Înâyetüñ nazarıyle olursa ger
manzûr / Tûrâb iken işi altun olur
anuñ **fi'l-hâl** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 31). [fi'l-hâl,]

Ger hüsni hatuñ bilmez isem
nâme-i ikbâl / Kaṭ' it kalemüñ gibi
başum tîğ ile **fi'l-hâl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 9). [fi'l-
hâl,]

fi'l-heva men yenāmu kad kezebā:
Arapça bir beyit: Aşık olan (bir insan),
eğer ben uyuyorum derse, yalan
söylemiş olur.

Hvâb her şeb baña hayâl oldı / **Fi'l-
heva men yenāmu kad kezebā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit
2). [fi'l-heva men yenāmu kad
kezebā,]

fi'llāh: Allah için.

Seyrimüz seyr-i ilā'llāh ile **fi'llāh**
olalı / Menzil-i maṣṣūda irdük dōst
şahrâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 22). [fi'llāh,]

fi'l-mesel: Diyelim ki, farzedelim ki.

Bir esbdür ki kuvvet-i za'f ile **fi'l-
mesel** / Mûr-ı naḥîfe ursalar
olmaya hîç bār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 5). [fi'l-mesel,]

fi'l-mesel: Diyelim ki, farzedelim ki.

Taḳdîr çünki olmadı tağyîr **fi'l-
mesel** / Gördüñ zemâne uymadı uy
sen zemâneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 10). [fi'l-
mesel,]

firāk: Ar. Ayrılık, hicran.

Şem' gibi dutuşup çıkdı depemden
dütünüm / Şu'le-i âhumı başuma
külâh itdi **firāk** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [firāk,
]

Katı hayf oldı bu hayfâ **firāk**
adıyla cân yansun / Ne cân cümle
cihân belki zemîn ü âsümân yansun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27,
Beyit 13). [firāk,]

İy dil hezâr derd ile kıl nâle vü
figân / İy göz **firāk** u ḥasret ile
demdür ağla kan (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13).
[firāk,]

Her gice Fazliyâ gam ile bağrumuz
yakup / Her gün **firāk** ile kılalum
âşikâr âh (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 23). [firāk,]

Lâle-veş ol gülüñ **firākından** /
Bağrumuz tolu dâğ-ı ḥasretdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 27). [firākından, -ı, -n, -dan]

firāk: 1. ayrılık, ayrılma. 2. hüzn,
keder, sıkıntı.

Taş olsa bu **firāka** taşu bağı
doymaya / Kimdür bu demde
kılmaya leyl ü nehār āh (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
22). [firāka, -a]

firāk-ı derd: Ayrılık derdi.

Oldum **firāk-ı derd** ile derdā ki
ben gedā / ‘Älemde sevmesün şeh-i
ālî olan gedā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 18, Beyit 1). [firāk-ı derd,]

firār id: Firar etmek, kaçmak.

Kaçup benden ne dem kim gitse ol
ārām-ı cān iy dil / Firār idüp
karārüm şabr u ārāmum vedā‘ eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit
4). [firār id, -üp]

firār id: Kaçmak, ayrılmak, terk
etmek.

Taht-ı bahāda görse seni tāt-ı hüsn
ile / Terk ide tātı Yūsuf idüp
tahtdan firār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 30). [firār id, -üp
]

Halk-ı ‘âlemden idüp ‘ışk ile iy
Fazlî firār / Tāğlarda düşdi
vahşilerle ülfet ihtiyār (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 9, Beyit 9). [firār
id, -üp]

firāset: Hemen anlama, çabuk
kavrama, zihin uyanıklığı, anlayış,
sezgi, iz‘an.

Rābi‘an vācib olan sālîke perhîz-i
vera‘ / Ki **firāsetle** ola fārîk-ı hāk u
bātıl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 20). [firāsetle, -le]

firāt: Fırat Nehri.

Bu mâcerâyı görüñ k’eyleyüp
sirişküne reşk / Biri birine girüp
cūşa geldi Şatt u **Firāt** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 33). [firāt,
]

firdevs: Cennet.

Dimese nāmına **Firdevsi** eger Şeh-
nâme / Şāh Maḥmūd cihān içre
olur mıydı semer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 39).
[firdevsi, -i]

firdevs eyle: Cennet eylemek.

Leylā’yı firdevs eyledüğünde zen-i
dünyā / Mecnūn işidüp didi ki el-
leyletü ḥublā (Kara Fazlî Dîvânı,
Müfret 1, Beyit 1). [firdevs eyle, -
dü, -gin, -de]

firkat: Ayrılık, sevgiliden ayrılma.

İy **firkatinde** ol gülüñ ḥālî nedür
diyın baña / Ḥālî nolısar bülbülüñ
olsa gülistāndan cüdā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2).
[firkatinde, -in, -de]

fisk: (Ar.) Günah işleme, doğru yoldan
sapma, günahkârlık.

Saña biñ ‘ayb ü bir tāt‘at baña bir
fışk u yüz biñ ‘özü / Ki zühd-i bî-
riyādan şūfî cām-ı bā-şafā yegdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit
6). [fışk,]

Ne ola ḥāl ‘aceb āḥiretde
dimeyesin / Kāmı ‘ibādet-i Mevlā

nedür bu **fışk** u fücür (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17*). [*fışk,]*

fıstıkî: Fıstık içi rengi, sarıya çalan açık yeşil.

Bu süsenî ferrâce vü ol **fıstıkî** atlas / Gey yaraşur el-hağ saña iy gözleri nergis (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 7*). [*fıstıkî,]*

fitne: Fitne.

Zülfüñi ayağa şal devr-i şeh-i 'ādildür / Başasın lâyıķ odur mekr ü fesād u **fiteni** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 33*). [*fiteni, -i]*

fiten: Fitneler.

Pey it hevā şütürin nefis hücresin oda yaķ / Ki mestdür şütür ü hücre cāy-ı şūr u **fiten** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9*). [*fiten,]*

fitnat: Ar. Zihin açıklığı, idrak çabukluğu, tam anlama.

Müşterî **fitnat** ü meh tal'at u hürşîd eşer / Zühre kânün ü felek rütbet ü keyvân eyvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 18*). [*fitnat,]*

Buldı rif'at sipihr-i 'izzetde / Yine bir mihr-i müşterî **fitnat** (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 1*). [*fitnat,]*

fitne: Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Çü gitdi **fitneden** şanmañ ki hālî ola bu kişver / Meded begler meded zulm oldı gāyet Muştafā

Hān'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 20*). [*fitneden, -den]*

fitne: Ara bozucu, kıskırtıcı, fitneci.

Zebūn itdi velîkin **fitne** ile rûbeh-i düşmen / Meded begler meded zulm oldı gāyet Muştafā Hān'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 12*). [*fitne,]*

fitne: 1. belâ, mihnet 2. güzel yüz, güzel kadın.

Fitne destin uzadup zülfüñ çü mekre başlar / Nice miskîn ayağa düşer kesilür başlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1*). [*fitne,]*

fitne: Fesat, musibet.

Mezra'-ı cānda şaçaldan **fitne** tuğmın beglerüñ / Lāle-veş bağrumda çaķdı kara kara başlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2*). [*fitne,]*

fitne: Bela, sıkıntı.

Fitne Ye'cüc'ı zemānında nice bulsun zuhūr / Rāh-ı Hağ'da Sedd-i İskender'dür ol Dārāb-ver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 33*). [*fitne,]*

fitne: Bela, karışıklık, kargaşa.

Eger ki olmasa 'adl ü siyāsetüñ māni' / Tutardı 'ālemi iy şāh **fitne** vü feterāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 18*). [*fitne,]*

Devrden bî-dād u zulmi cümleten
dûr eyledün / **Fitneyi** def' eyleyüp
kaţ'-ı ser ü sür eyledüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 8).
[fitneyi, -y, -i]

fitne: A. fitne, fesat.

Şeh Süleymân'ın şalaldan tîğın ol
mîr-i şecî' / **Fitne** kaţ' oldu vü
götrüldi cihândan şûr u şer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 37).
[fitne,]

Çeşm-i şehlâsı 'aceb hûnî
harâmîdür anuñ / Murğ-ı dil
şaydına zülfi **fitne** dâmidur anuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17,
Beyit 7). [fitne,]

fitne kopar: Kargaşa çıkarmak.

Bâlâ kadi başuma belâdur çü
tursur / Yüz **fitne kopar** nâz-ile iy
Fazlî otursa (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 5, Beyit 9). [fitne kopar,]

fiz-zatihi yuhimu evvelül 'akl ü
innehi: Arapça beyit: Akıllı insan,
seni (Allah' ı) düşündüğü zaman
kendinden geçer.

Fazlî çü güne dem zened ez hamd-i
kibriyâeş / **Fiz-zatihi yuhimu**
evvelül 'akl ü innehi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 1, Beyit 7). [fiz-
zatihi yuhimu evvelül 'akl ü innehi,
]

fücür: Günahkarlık, bozgunculuk.

Ne ola hâl 'aceb âhiretde
dimeyesin / Kani 'ibâdet-i Mevlâ
nedür bu fışk u **fücür** (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17). [fücür,
]

fülk: Gemi.

Zevrak-ı cāmla geç dirim gamdan
dāyim / Baħr-i aħbarda hilāl olduğı
bu **fülk** mişāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 9). [fülk,]

fülk: Gemi.

O baħr-i remle sefer kılsa hūcre-
keş şütürüm / Ola çü **fülk** baħna
hūcre vü şütür yelken (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 35). [fülk,]

fülk-i hayāt: Yaşam gemisi.

Serverā fülk-i hayātını 'adūñuñ itdi
ğark / Bād-ı nuşretle yine cūş
eyleyüp 'ummān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 28). [fülk-
i hayāt, -ı, -n, -ı]

fülk-i hayāt: Yaşam gemisi.

Serverā fülk-i hayātını 'adūñuñ itdi
ğark / Bād-ı nuşretle yine cūş
eyleyüp 'ummān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 28). [fülk-
i hayāt, -ı, -n, -ı]

fülk-i kalb: Kalp gemisi.

Fülk-i kalbi şalmışuz deryā-yı
vaħdet 'avzına / Āşinā-yı baħr-i
'ışkuz 'ışk deryāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6).
[fülk-i kalb, -ı]

fülk-i şafā: Neşe kayığı.

Bahr-ı ğamda nā-bedīd oldu yine
fülk-i şafā / Var ise esdi muhālif
rūzgāruñ iy göñül (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [fülk-i
şafā,]

fülk-i ten: Beden gemisi.

Fülk-i ten girdāba düşdi Nūh-ı rūh
olmaz hālāş / Oldı seyl-āb-ı
sirışkümden cihān tūfāna ğark
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112,
Beyit 2). [fülk-i ten,]

fünün-ı fazl: Fazilet ilimleri.

Kemāl-i keşf ile bātında mürşid-i
kāmīl / **Fünün-ı fazl** ile zāhirde
hod imām-ı ‘azīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 15).
[fünün-ı fazl,]

fünün-ı fazlı: Fazlî'nin ilimleri.

Muhibbinin fuṣalānuñ fūnūn-ı
fazlıla sen / Zihī kemāl-i faẓīlet
nihāyet-i efdāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 14). [fünün-ı fazlı,
-la]

fünün-ı feẓāyi: Fazilet, erdem ilimleri.

Ferīd-i dehr ü vaḥīd-i zemāne
a‘lem-i nās / K’odur fūnūn-ı
feẓāyilde mişl ü şibhi ‘adīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 13).
[fünün-ı feẓāyi, -de]

fünün-ı hikmet: Hikmetin ilimleri.

Fünün-ı hikmet ile zū-fünün-ı
‘ālemdür / Revādur olsa tilāmīzi
şad hezār ḥakīm (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 34, Beyit 16).
[fünün-ı hikmet,]

fürkat: Ayrılık.

Araya **fürkat** düşelden Fazliyā ol
şāh ile / Çekdügüm miñnetleri ben
bilürüm Allāh ile (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9).
[fürkat,]

fürkat: Ayrılık, hicran.

Pādişāhum her nefes āh itdügüm
‘ayb eyleme / **Fürkatünde** her
nefes eglence āh oldı baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4).
[fürkatünde, -ünde]

Tākatum tāk oldı kalmadı mecālüm
fürkate / Ben kuluña merḥamet
eyle Memī Şāh’um benüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit
10). [fürkate, -e]

Eşk-i çeşmüm **fürkatinde** ta’n ider
deryālara / Ben kuluña merḥamet
eyle Memī Şāh’um benüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit
4). [fürkatinde, -in, -de]

fursat: Aralık; bir işim
gerçekleşebilmesi için müsait olan
vakit, durum.

El-‘acel el-‘acel iy **furşatı** fevt
eyleyici / Şoñra nādim olıcağsın
kerem it ol ‘acil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35).
[furşatı, -ı]

fursat: (Ar.) Fırsat, uygun zaman.

Cām-ı pür-mey yār-ı bī-agyār şun
bezm ehline / Sākīyā **furşat**
ğanīmet gāfil olma gözüñ aç (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3).
[furşat,]

Kapusından ırılmağ bir nefes
bābuñ degül zinhār / Hudā'dan
feth-i bāb oldu çalış kim **furşatuñ**
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 5). [furşatuñ, -uñ]

Devlet ü ikbāl u nuşret **furşat** u
şevket zafer / Turulur şaf şaf cemī'i
cem' olup erkān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2).
[furşat,]

Furşat u şevket bize oldu qaravul
sağ u şol / Fethdür sālār u serheng
ü kulağuzdur zafer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 6).
[furşat,]

Bi-ḥamdi'llāh bugün **furşat**
bizümdür baht yāverdür / Açalum
tiğumuzla cümle-i Īrān u Tūrān'ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 6). [furşat,]

Taht-ı 'ālī-baht yāver **furşat** u
şevket hemīn / Saltanat zīr-i 'inān u
memleket zīr-i nigīn (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 3).
[furşat,]

furşat: Bir işim gerçekleşebilmesi için
müsaait olan vakit, durum.

Murāda irmedüñ **furşat** düşelden
araya hergiz / Begāyet kām-kār
olduñ zemān-ı vuşlatuñ geldi (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6).
[furşat,]

furşat: Bir şeyin yapılması için uygun

düşen, elden kaçırılmayacak durum ve
zaman, vesile.

Hoş geçür 'ömrüñ bu eyyāmı
ğanīmet gör dilā / Key şaķın fevt
eyleme billāh **furşatdur** bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 7). [furşatdur, -dur]

Çün naşīb olmadı bir gün bize bñy-
ı vuşlat / Gül gibi elde iken bāğ-ı
zemānda **furşat** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 7).
[furşat,]

fürüg-ı zāt: Aydın kişi.

İy pāk-ı zātuñ içre maḥfī kamu
sıfātuñ / Rūşen-şıfāt içinde her-
dem fürüg-ı zātuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1).
[fürüg-ı zāt, -uñ]

fuşāḥā: Fasih olanlar, güzel, açık ve
düzgün söz söyleyenler.

Çü şā'ir ü müteşā'ir olınmaya
teşḥīş / Ne cān ile uzada güft ü
gūya dil **fuşāḥā** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9). [fuşāḥā,
]

füsün: Büyü.

Endīşe murğı çeng-i elemde zebün
imiş / Ta'n eylemek fesāne-i dehre
füsün imiş (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 4). [füsün,]

fütāde: Düşkün, biçare.

Hāk-ı zilletde **fütāde** benüm ol
mūr-ı za'īf / Sen benüm taht-ı
sa'adetde Süleymān'umsın (Kara

*Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4).
[fütâde,]*

Esb-i maḳṣûdumı elümden alup /
İtdi dermân-de vü **fütâde** beni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 2*). [fütâde,]

fütâde: Âşık, tutkun, düşkün.

Fütâde Fazlî egerçi ki bî-fazîletdür
/ Çü fazla bestesi vardur revâ idi
anı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 28*). [fütâde,]

fütûh ol: Açılmak, doğmak.

Şâd olur yâreler açsa müjesi
sînemde / Ki fütûh olsa gelür hâtır-
ı sultâne şafâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 6*). [fütûh ol, -sa]

fütûh-ı milket-i 'afv: Af ülkesinin
zaferi.

Fütûh-ı milket-i 'afve iresin eyler
iseñ / Günâh leşkerini tevbe tîgiyle
maḳhûr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7*). [fütûh-ı milket-i 'afv, -e]

fuzâ'il bin 'iyâz: *Fudayl bin İyaz; önceden eşkiyalık yapan ve sonra tövbe eden bir islam evliyasıdır. Bişr-i Hâfî ve Sırrı-i Sekati'nin mürşididir.*

Fazluña inkâr ider her bü'l-fuzûl /
Fazliyâ olsañ **Fuzâ'il bin 'İyâz**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5*). [fuzâ'il bin 'iyâz,]

fuzalâ: Faziletliiler.

Teveccühi **fuzalânuñ** cenâb-ı
ḳadrüñedür / Harîmsin çü maḳâdir-
i nev'-i insânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 22*). [fuzalânuñ, -nuñ]

Muḥibbisin **fuzalânuñ** fûnûn-ı
fazlıla sen / Zihî kemâl-i fazîlet
nihâyet-i efdâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 14*). [fuzalânuñ, -nuñ]

fuzalâ: Fâzıllar, ahlâk, ilim ve meziyetçe üstün, fazîletli kimseler.

Saña şerîḳ olalı vü seni de fehmi
eyler / Cihânda çok durur el-ḥamd
Fazliyâ **fuzalâ** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 11*). [fuzalâ,]

fuzalâ-yı devrân: Dönemin erdemli kişileri.

Şu kadar fazl virüpdür aña Hayy ü
Ḳayyûm / Haşre dek vaşf
idemezler **fuzalâ-yı devrân** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 30*). [fuzalâ-yı devrân,]

füzûn: Çok fazla, pek çok.

Akıtdı lûle'-i yâḳûtdan elmâs ile
la'li / Ola tâ kıymet ü ḳadri **füzûn**
çün dürre-i Sînâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 50*). [füzûn,]

füzûn (ol): Artmak, çoğalmak.

Mihnetüm çok râḫatum yok guşsa
vü derdüm **füzûn** / Yâ İlâhî sen
ḫalâş it bu belâlardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 6*). [füzûn,]

G

ġafil: Ar. 1. Olandan bitenden habersiz, olanın bitenin farkına varamayan. 2. Dikkatsiz, yaptığı işin önemini kavrayamayan. 3. İhtiyatsız, hazırlıksız.

Meger ki geçmez ola hâtıruñdan iy **ġafil** / Aķar şu gibi ider ‘ömr ü hem zemâne mürur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18). [ġāfil,]

ġafil: Çevresinde olan biten şeylerden habersiz.

Gözüñ aç hüsniñdür yârüñ niķāb-ı hüsni iy **ġafil** / Ki nūr-ı hüsniñ mihrüñ yine öz nūrı māni‘dür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [ġāfil,]

ġafil: 1.Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, ġaflet içinde bulunan (kimse). | 2. Hak’tan habersiz kimse.

Korķum ol yolda ķalup dūr olasın ķāfileden / Hıvāb-ı ġaflet niķe bir aç gözüñi iy **ġafil** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5). [ġāfil,]

ġafil ol: ġaflette bulunmak, tedbirsiz olmak.

Cām-ı pūr-mey yār-ı bî-agıyār řun bezm ehline / Sāķiyā fırsat ġanīmet ġāfil olma gözüñ aç (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3). [ġāfil ol, -ma]

Ġāfil olma gözüñ aç devlet ü ‘izzetle bugün / Sūr ider sūr-ı cihānda yine sultān-ı cihan

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 4). [ġāfil ol, -ma]

ġaflet: (Ar.) Ġafillik, bîhaberlik, dalgınlık, boş bulunmak, sehv.

Revā mı **ġaflet** ile sen uyursın iy ādem / Gice řabāķa deġin zıķr ider vuķūř u tıyūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13). [ġaflet,]

ġāh: "Ġāh ... ġāh ..." bağlacı. Bazen, ara sıra.

Ġāh mest ü ġāh hayrān olduġum zāhid budur / Rind-i ‘ayyāřam yarařmaz hıķ ayıklık bańa (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [ġāh,]

Ġāh mest ü **ġāh** hayrān olduġum zāhid budur / Rind-i ‘ayyāřam yarařmaz hıķ ayıklık bańa (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [ġāh,]

Geh beni öldürmeġe müġġānın ol şeh tır ider / **Ġāh** ķanum dökmeġe her ġamzesin şemşir ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1). [ġāh,]

Ġāh derd ü ġāh miķnet geh belā geh ġam ķeker / Haste dil bî-ķāre dil āvāre dil üftāde dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [ġāh,]

Ġāh derd ü **ġāh** miķnet geh belā geh ġam ķeker / Haste dil bî-ķāre dil āvāre dil üftāde dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [ġāh,]

Ġāh bend-i hicr dıřdı ġāh zindān ġama / Žāyi‘ oldı ģasretā bu

derdle arada dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4).
[gāh,]

Gāh bend-i hicr düşdi **gāh** zindān
ğama / Žāyi' oldu ḥasretā bu
derdle arada dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4).
[gāh,]

Gāh Selmān geçinür gāhi Nizāmī
derilür / Yok velī itdügi
da'vāda ma'āniden eşer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 24). [gāh,]

gāh u bī-gāh: Sıralı sırasız, vakitli vakitsiz.

Kılup luṭf ile bir ḥālī velīme /
Toyurdu ḥāş u 'āmı **gāh u bī-gāh** (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 5). [gāh u bī-gāh,]

gāhī: Ara sıra, bazen.

Çekmeden kaçma sebū-yı meyi
her-geh şūfī / Ne kadar bār ise
bārī anı **gāhī** çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6). [gāhī,]

gāhī: "Gāh ... gāh ..." bağlacı. Bazen, ara sıra.

Gāh Selmān geçinür **gāhi** Nizāmī
derilür / Yok velī itdügi
da'vāda ma'āniden eşer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 24). [gāhi,]

ğalat eyle: Yanılmak, yanlış yapmak, hata etmek.

Lā'lüñe geh cām u geh mey virse
dil olmaz 'aceb / Sākiyā eyler
ğalaṭ çünkim ide güftār mest
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [ğalaṭ eyle, -r]

ğalat it: Yanılmak, yanlış yapmak, hata etmek.

Ğalaṭ itdüm ğalaṭ itdüm bu ne
sözdür ḥāşā / Cevheri çokdur
olur cevhere elbette nazar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 31). [ğalaṭ it, -dü, -m]

Ğalaṭ itdüm ğalaṭ itdüm bu ne
sözdür ḥāşā / Cevheri çokdur
olur cevhere elbette nazar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 31). [ğalaṭ it, -dü, -m]

ğālib: Galip, yenen, üstün gelen.

Kılıcak cümleden üstün olup sen
ğālib ü mansūr / Hemīşe 'arız
olsun lesker-i ḥaşma perīşānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 34). [ğālib,]

ğālib eyle: Üstün gelmek.

Eyleye ğālib seni her laḥza a'dā
üstine / Nitekim şemşīr-i ḳahr-ı
Ḥüsrev ü Cemşīd-fer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 42). [ğālib eyle, -y, -e]

ğālib it: Galip, güçlü kılmak.

Ğālib itdün Fazlī'ye her vech ile
düşmenleri / Hey ne zālimesin
elüñden dād u feryād iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 10). [ğālib it, -dü, -ñ]

ğālib ol: Üstün gelmek.

Şimdiki şā'irlere bu resme ġālib
olmaga / Himmet-i Zātī durur
iy Fazlî bā'is ġālibā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit
5). [ġālib ol, -mag, -a]

Cân ise sâ'at-be-sâ'at 'İşkâ ṯalib
olmada / 'İşk ise günden güne
göñlüme ġālib olmada (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit
5). [ġālib ol, -ma, -da]

ğālibā: Galiba, öyle görünüyor ki.

Şimdiki şā'irlere bu resme ġālib
olmaga / Himmet-i Zātī durur
iy Fazlî bā'is ġālibā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit
5). [ġālibā,]

ğaltān: Yuvarlanan, tekerlenen.

Küy-veş meydānda ġaltān itmege
serin / Kām-kārā destüñe
virmiş Hudā çevgān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 24). [ğaltān,]

ğaltān ol: Yuvarlanmak.

Ser-i 'adū n'ola ġaltān olursa kūy-
şıfat / Çü dest-i mihrine tevfiķ
şundı çevgānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 16).
[ğaltān ol, -ur, -sa]

Devr ider 'arşa-i kadrine nihāyet
bulımaz / Kūy-ı çerķ olalı
çevgān kaderden ġaltān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
20). [ğaltān ol, -alı]

gam: Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.

Dür olsam Fazliyā ġamdan beni
ğumm öldürür / Şöyle me'nüş
oldı hicrinde o şāhuñ ġam baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11,
Beyit 5). [ğamdan, -dan]

Lebūñ ġamında gözüm cāmını
kılup pür hūn / Şunar tolu tolu
sākī-i ġam müdām baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit
3). [ğamında, -ın, -da]

Ger tehī ola ġamuñdan dil-i pür-
ğam bir dem / Cānda ne zerre
kadar zevķ ola cānā ne şafā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15,
Beyit 4). [ğamuñdan, -uñdan]

Fazliyā zülfi ġamından ol nigāruñ
āh kim / Şāne gibi kurudum
şad-pāre oldum mübtelā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit
5). [ğamından, -ın, -dan]

Şunarsa kāsesi çerhūñ ne ġam ben
'āşıkā sākī / Bugün çün iki
destümde iki tolu ayağum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 2). [ğam,]

Büküldi kāmētüm ġamdan ağardı
mūy-ı jülidem / Yigitlükde beni
pīr eyledi bir nev-cüvānum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 4). [ğamdan, -dan]

Alup cānını ġayruñ irgürürsin
vaşluña cānā / Ne dirsın
ğamdan ölsün mi seni cāndan
seven 'āşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 113, Beyit 4). [ğamdan, -
dan]

Alup cānını ağyāruñ vişāle
irgürürsin āh / Ne dirsın
ğamdan ölsün mi seni cāndan
seven 'āşık (Kara Fazlî Dîvânı,

Gazel 114, Beyit 4). [ğamdan, -dan]

Dünye **ğamın** ‘alef gibi gel yime
‘işret it dirin / Hiç kulağ
kabartmaduñ şüfî eşek misin
nesin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 130, Beyit 4). [ğamın, -ın
]

Olalı sen âşinâdan dūr şāhā
bendeñiz / Dürr-i dendānuñ
ğamından yaşum itdüm ben
deñiz (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 142, Beyit 3).
[ğamından, -ın, -dan]

Kendüye senüñ sünnetüñi farz ide
her kim / Dünyāda vü ‘uqbāda
dağı görmeye ol **ğam** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
7). [ğam,]

Göñlümüzde zerre deñlü yok durur
dünyā **ğamı** / Bulmuşuz
makşūdumuz her-dem
tesellâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17).
[ğamı, -ı]

Tîguñ **ğamından** oldu kalem gibi
ten nizār / Çek tîğı bāri kes çü
kalem başum iy nigār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
29). [ğamından, -ın, -dan]

Bir yaña dilber **ğamı** yasumı gül-
gün eyledi / Bir yaña gurbet
belāsı bağrumı hūn eyledi
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 3). [ğamı, -ı]

gam: Dert.

Alsañ kalem elüñe kuşatsañ belüñe
tîğ / Tîguñ **ğamıyla** ola kalem-
veş ‘adū nizār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 24).
[ğamıyla, -ı, -y, -la]

gam: (غم) i. (Ar. gamm) Kaygı, tasa,
keder, iç darlığı.

Çekme dünyā **ğamını** ‘ārif iseñ iy
Fazlî / Mey-i yāķūt ile var cānı
ferah-nāk idegör (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7).
[ğamını, -ı, -n, -ı]

gam: Dert, keder, sıkıntı.

Ebrūsı **ğamı** kıddümi döndürdi
hilāle / Dil rüze-i hicrinde ider
āh ile nāle (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 19, Beyit 5). [ğamı, -ı
]

gam: Aşkın neden olduğu keder,
üzüntü.

Zülf-i reyhānuñ **ğamından** olalı
ten kara hāk / Hep siyeh-püş
oldı sünbüller dutup mātēm
baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
11, Beyit 2). [ğamından, -ı, -
(n)dan]

Ğamuñ deyrinde bir kalıp durur bī-
cān benüm cismüm / Ceres gibi
cihānda deprenür ancak
zebānum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2).
[ğamuñ, -uñ]

Farkı yokdur yanımızda hiç şādī
vü **ğamuñ** / Dār-ı dünyānuñ ne
‘usrında ne yūsrasındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 29). [ğamuñ, -uñ]

gam: Aşkın neden olduğu tasa, sıkıntı,
keder.

Küh-ı Kāf olsa **ġamuñ** bārı çekem
lā diyemem / Ger şikāf olsa
tenüm niteki kûfî kâfî (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit
4). [ġamuñ, -uñ]

gam: Kaygı, tasa, keder.

Nice çeksün Fazlî-i bî-çäre derd ü
ġamlaruñ / Kāş ezelden
olmayaydı āsinālıklar begüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 10). [ġamlaruñ, -lar, -
uñ]

gam: Acı, keder.

Kahrı **ġam** bezminde cānı ġamzede
/ Şun beru katı o cām-ı ġam-
zedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
2, Beyit 2). [ġam,]

Birūnumda dāġ u derūnumda **ġam** /
Didüm ħālî pinhān u peydā
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
6, Beyit 5). [ġam,]

Senden ayru gözlerüm yaşı durur
hem-dem baña / Künc-i
miñnetde belā vü **ġam** durur
maħrem baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1).
[ġam,]

Dür olsam Fazliyā ġamdan beni
ġumm öldürür / Şöyle me'nüş
oldı hicrinde o şāhuñ **ġam** baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11,
Beyit 5). [ġam,]

Şāh-ı milk-i 'İşk-ı yārüm **ġam**
sipāh oldı baña / Āteş-i āhum
başumda zer-külāh oldı baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 1). [ġam,]

Ekşik olmaz düşeli hicrüne her
cānibden / Dile **ġam** dideye
nem cisme elem cāne belā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25,
Beyit 2). [ġam,]

Yüz yirden olursa n'ola **ġam** şüreti
zāhir / Dil āyinesin pāreledi
seng-i ħavādiş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4).
[ġam,]

Senüñ mihrüñle iy meh sīnem üzre
iki dāġum var / Yanar **ġam**
tekye-gāhında iki rüşen
çerāġum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1).
[ġam,]

Bî-tekellüf şarılur boynuma zencīri
şanup / **Ġam** diyārında
görenler mihr-bānum şandılar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85,
Beyit 3). [ġam,]

Olsun **ġam** ile Fazlî sezādur
dimedüm mi / Her kim ki sever
ĥūbları maġbūn olacaqdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 5). [ġam,]

Gel tīġuñ ile başumı çal iki pāre kıl
/ **Ġam** mehterine şūr-ı belāda
mekāre kıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 151, Beyit 1). [ġam,]

Baġrını tīġ-ı ħasret ile ĥūn idüp
şafaķ / Yaksun derūnına **ġam**
ile nār Yā Hüseyñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22).
[ġam,]

Ne şehdür ol ki anuñ şıdk-ı
tīġımdan felek şīri / **Ġam** ile
ķan ķuşanur her seher şanmañ
şafaķ anı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 20). [ġam,]

gam: Acı, keder, üzüntü.

Baňa zülfünden n'ola **ğam** olsa
hāşıl ādeme / Çün bilürsin
zehrdür virdüğü yāruñ iy göñül
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3*). [*ğam,]*

Dehenüñ dāyiresin haţ tutarısı ne
ğam / İsteyüp bulımazam kûy-ı
‘ademde ecelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2*).
[*ğam,]*

Geysün kebūd haşre degin
mātemüñ tutup / Olup **ğam** ile
çerh nigû-sār Yâ Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 16*). [*ğam,]*

Beni bu **ğam** yakasın serveri
pehlûya çeker / Her kabā zîver
ü zer gösterüp ol sîm-teni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 30*). [*ğam,]*

Görseñ iy dilber ki sensüz nice
mey ‘ıyş eylerem / Eşk sâkî āh
muṭrib nāle hem-dem **ğam**
nedîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 15*). [*ğam,]*

Urduñ **ğam** ile bağrumuza dāğ-ı
hasreti / Nîrân-ı fitneden yine
şalduñ hûbāna nār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 2*).
[*ğam,]*

gam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Hak olupdur cism-i hākı derd ü
ğamdan sâkiyā / Cür‘a-i cān-
baḥs ile yād it keremden sâkiyā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1*). [*ğamdan, -dan]*

Zevrağ-ı cāmle geç dirim **ğamdan**
dāyim / Baḥr-i aḥbarda hilāl
olduğı bu fülk mişāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 9*). [*ğamdan, -dan]*

Olmadum bir laḥza derd ü guşşa vü
ğamdan beri / Görmedüm
yanımda bir dem ol vefāsız
dilberi (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 9*). [*ğamdan, -dan]*

gam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Virüp el merḥabāya sâkî gelse
bezme mey başdan / Getürüp
neş‘eyi yārān **ğam** u hemme
vedā‘ eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3*). [*ğam,]*

Pîr olup olsun sa‘âdet mesnedinde
güşe-gîr / Meclisinde güşe-gîr
olsun **ğam** u hemm ü keder
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 26*). [*ğam,]*

Her gice Fazliyā **ğam** ile bağrumuz
yakup / Her gün firāk ile
kılalum āşikār āh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 23*). [*ğam,]*

Üstüḥvāna irişdi **ğam** bıçağı / Hep
eḥibbāsı bî-mecāl oldu (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 36*). [*ğam,]*

gam çek: *Tasalanmak, üzülmek.*

Gāh derd ü gāh miḥnet geh belā
geh **ğam** çeker / Haste dil bî-
çāre dil āvāre dil üftāde dil
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2*). [*ğam çek, -er]*

Ğam çekme gitdi ise ger atuñ ecel
irüp / Anı viren birin daḥi iḥsān
ider saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 16*). [*ğam çek, -me]*

Ġam çekme iy göñül eger atun
olup za'îf / Kaldunsa pây-der-
gil ü dermân-de-figâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
16). [ġam çek, -me]

Hicrinde nice bir çekeyin her
birinün ġam / Derd ü elemin
eyleyüben cânuma hem-dem
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 5). [ġam çek, -eyin]

ġam ol: Gam taşıyan, gamlı özellikler
taşıyan.

Meydân senündür iy şeh-i Cemşid-
menzilet / Sür esb-i devleti ne
ġam olsa 'adû hezâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
26). [ġam ol, -sa]

ġam yi: Dertlenmek, Kederlenmek.

Merhamet halk-ı cihân hakkında
kârundur senün / Ġam yime
'avn-i İlâhî dest-yâruundur
senün (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 22). [ġam yi, -
me]

Ġam yiyüp rûz u şebde kan içelüm
/ Ki bize Hâk'dan ol nevâl oldu
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 39). [ġam yi, -y, -
üp]

ġama düş: Kederlenmek, tasalanmak,
acı çekmek.

Gâh bend-i hicr düşdi gâh zindân
ġama / Zâyi' oldu hasretâ bu
derdle arada dil (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4).
[ġama düş, -a-di]

ġam-gîn eyle: Dert sahibi etmek,
üzmek.

Bürün iy şeb libās-ı mâtemünü /
Kararup eyle hâtıruñ ġam-gîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 17). [ġam-gîn
eyle,]

ġam-ı hatt: Ayva tüylerinin kederi.

Ġam-ı hattun çoğ olduğundan dil /
N'ola hatt eylese şafâ mı degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 3). [ġam-ı hatt, -un]

ġam-ı şîrîn: Şirin'in verdiği keder.

Lebün acılarını hüsrevâ gayra su'al
itme / Ġam-ı şîrîni bilmek ister
iseñ küh-kenden sor (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit
2). [ġam-ı şîrîn, -i]

ġam-ı zülf: Sevgilinin saçından dolayı
duyulan keder.

Ġam-ı zülfün dahı bir baña ne baş
ağrıdır / Qadd-i bālâñ olur iken
dil-i süzâne belâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3).
[ġam-ı zülf, -ün]

ġam-ı zülf-i siyâh: Siyah zülfün
endişesi.

Çünki ser-rişte-i maşşûda sebebdür
iy cân / Ne belâ ise ġam-ı zülf-i
siyâhı çekelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3).
[ġam-ı zülf-i siyâh, -ı]

ġam-ı zülfüñ: Sevgilinin saçından dolayı duyulan keder.

Turduġınca çü yeter ‘aşıķa cānāne belā / Hışm-ı çeşm ü **ġam-ı zülfüñ** daġı cānā ne belā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [ġam-ı zülfüñ,]

ġamlu: Hüzünlü, kederli (kimse)

Bir yir var imiş **ġamlu** varan řād gelürmiş / Toġrusını di Fazlî ki mey-hāne degül mi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [ġamlu,]

ġamze: Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Geh beni öldürmege müjġānın ol şeh tîr ider / Gāh kınum dökmege her **ġamzesin** şemşîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1). [ġamzesin, -si, -n]

ġamze: Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Kahrı ġam bezminde cānı **ġamzede** / şun beru kıatı o cām-ı ġamzedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [ġamzede, -de]

ġamze: Etkili, kesici, süzgün, baygın yan bakış.

ġamzesi cānlar alur lîkin cihān fettānidur / Dil-nevāzum ser-firāzum dilberüm nāzük Memî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 6). [ġamzesi, -si]

ġamze: (Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Öldürem didüġine inanma iy dil **ġamzesi** / Bu meşeldür çünki gelmez tîġ-ı bürrāndan vefā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [ġamzesi, -s, -i]

‘aşıķın kıatl itmek için eylemiş / **ġamzesi** şemşîrini tîz el-ġıyāř (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [ġamzesi, -s, -i]

ġamze: (Sevgilinin) yan bakışı.

Nā-haķ yire kıanuñ dōke ger **ġamzesi** iy dil / Sen itme ta‘accüb anı mestāne degül mi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [ġamzesi, -si]

ġamzesi sihriyle ‘ālem cümle rāmîdür anuñ / Dil-nevāzum ser-firāzum dilberüm nāzük Memî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 8). [ġamzesi, -si]

ġamze: (Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Meger sihr okıdır **ġamzeñ** deler ‘aşıķlaruñ baġrın / Ne kıan zāhir olur andan ne zaġmından niřān peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [ġamzeñ, -ñ]

Bî-güneh ‘aşıķları kıatl itmege cānlar virür / **ġamzeñ** iy hūnî senüñ Allāh kim kıattāldur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [ġamzeñ, -ñ]

ğam-zede: *Gama, kedere uğramış.*

Ne cihân içre senüñ gibi güzel şâh
olur / Ne saña bencileyin **ğam-**
zede bir kûl bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [*ğam-zede,]*

ğamze-i bed-mest: *Kendinden geçecek kadar sarhoş olan baygın bakış.*

Nice kâfir diyeyüm ben ğamze-i
bed-mestüñe / Şefkati
olmayanun çün olmaz imânı
dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [*ğamze-i bed-mest, -ü, -ñ, -e]*

ğamze-i dil-dâr: *Sevgilinin yan bakışı.*

Bâğ-ı cân hurrem olur bârân
rahmetdür baña / Sîneme kim
ğamze-i dil-dârdan peykân
yağar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [*ğamze-i dil-dâr, -dan]*

ğamze-i tîz: *Hızlı hareket eden yan bakış 2. çabuk iş gören yan bakış.*

Dökdi kanum çeşm-i hûn-rîz el-
ğiyâş / Aldı cânım **ğamze-i tîz**
el-ğiyâş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1*). [*ğamze-i tîz,]*

ğamze-kâr: *Gamzeli, süzgün bakışlı.*

Al geymiş dîde-i ‘âşık gibi ol
ğamze-kâr / Tûrfatü’l-‘ayn içre
ger kanlar dökerse vechi-vâr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1*). [*ğamze-kâr,]*

Her kaçan kāmum temennâ
eyleşem ben dil-figâr / Tîğ-ı
inşâ’Allah ile katl ider ol
ğamze-kâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 7*). [*ğamze-kâr,]*

ğanem: *Koyun.*

Oldı kurbân şu kadar kalmadı
‘âlemde bugün / Mâkiyân u
ğanem ü esb ü şütür ördek ü
kaz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 11*). [*ğanem,]*

Ğanem hûd lahm u sahm ile
ğanîmetdür anı aña / Cihânı
muğtenem kıldı toyardı halkı
müstevfâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 16*). [*ğanem,]*

ğanî: *Zengin.*

O **ğanîdür** bu cihân halkı fakîri
‘Ömer’ün / Şâhdur taht-geh-i
hüsn-i serîri ‘Ömer’ün (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 1*). [*ğanîdür, -dür]*

ğanî: *Bol, çok.*

Gedâlig ile **ğanî** ol Hıfâ durur alma
/ Eger ki Çîn’i saña virse ser-te-
ser fağfur (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [*ğanî,]*

ğanî: *Bol, çok fazla.*

Devr-i ‘adlinde huşûşâ şeh-i ‘âlî-
şânuñ / Çü na’îm oldı nağam
birle cihân cümle **ğanî** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 12*). [*ğanî,]*

ġanīmet: (Ar.) Emeksiz kazanç, ele geçen fırsat.

Cām-ı pür-mey yār-ı bī-agyār şun
bezm ehline / Sākiyā fırsat
ġanīmet ġāfil olma gözün aç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 54,
Beyit 3). [ġanīmet,]

Hoş geçür 'ömrün bu eyyāmı
ġanīmet gör dilā / Key şakın
fevt eyleme billāh fırsattur
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 7). [ġanīmet,]

ġanīmet: Fırsat, kazanç.

Ġanem ħod laħm u saħm ile
ġanīmetdür anı añma / Cihānı
muġtenem kıldı toyrıdı ħalkı
müstevfā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 16).
[ġanīmetdür, -dür]

ġarab: Garıplık, tuhaflık.

Bu taħt u tādān **ġarabuñ** ħod du'ā
durur / Yoħsa kuru baş
aġrısıdur tād u taħt-ı yār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
39). [ġarabuñ, -uñ]

Ķande Fazlî vü senüñ mādihüñ
olmak ħande / Sözlerinden
ġarabı ħayr-du'ā ola hemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 40). [ġarabı, -ı]

ġaraż: Arzu, istek.

Ķande Fazlî vü senüñ mādihüñ
olmak ħande / Sözlerinden
ġarażı ħayr du'ā ola hemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 27). [ġarażı, -ı]

ġaraż: Amaç, aslında.

Vaşf u medħinden du'ādur saña
Fazlî'nüñ **ġaraż** / Zāt-ı pāka
gerçi kim virür kerīmā derd-i
ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 39). [ġaraż,]

ġaraż: Amaç, arzu, maksat, niyet,
düşünce.

Ķurı da'vāyı nidem çünki **ġaraż**
ma'nādur / Ehl-i ma'nā göricek
sözlerümi fehm eyler (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
46). [ġaraż,]

El getür taṭvıl ķo Fazlî du'ādur çün
ġaraż / Ķıl du'ā ihlāşla eyle
kelāmuñ muhtaşar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 21).
[ġaraż,]

ġaraż eyle: Gizli düşmanlık etmek, kin
tutmak.

Du'āya el getür Fazlî kelāmuñ
eyleme taṭvıl / Du'ādur çün
ġaraż eyle du'āya feth-i destānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 32). [ġaraż eyle,]

ġaraż eyle: Kin ve nefret duymak.

Şāh-ı cihāna geçdi 'adū eyleyüp
ġaraż / Ey dil ne çāre çün bu
imiş emr-i Müste'ān (Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 1,
Beyit 14). [ġaraż eyle, -y, -üp]

ġarażı fî'l-ķaduvvi ve'l-āşāl: Sabah
akşam, daima yönelmek.

Kemīne Fazlī-i bī-çāre vü du‘ā-
gūnuñ / Du‘ā durur **ğarażı fī‘l-
kaduvvi ve‘l-āşāl** (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 31, Beyit 29).
[ğarażı fī‘l-kaduvvi ve‘l-āşāl,]

ğāret eyle: Talan etmek, yağmalamak.

Dil milketine buldı zafer eyledi
ğāret / İy Fazlī anuñ-çün didiler
aña muzaffer (Kara Fazlī
Dīvânı, Gazel 72, Beyit 5).
[ğāret eyle, -di]

ğarīb: 1.Düşkün, zavallı, biçare 2.
Aşık.

Hezārān şīve ile yā ḥabībī / Alup
gönlümi redd itdüñ **ğarībī**
(Kara Fazlī Dīvânı, Murabba
1, Beyit 3). [ğarībī, -i]

ğarīb kıl: Kendini zavallı, biçare
kılmak.

İy çarḥ-ı bī-amān yine kılduñ ğarīb
kār / Tīğ-ı sitemle sīneleri
eyledüñ figār (Kara Fazlī
Dīvânı, Terkib-bend 1, Beyit 1).
[ğarīb kıl, -du, -ñ]

ğark: Batırmak, boğmak.

Görinen şanma şafaḥ tā çerḥa dek
pür oldı ḥūn / **Ğarḳa** virüp
‘ālemi çeşmümden akan yaşlar
(Kara Fazlī Dīvânı, Gazel 66,
Beyit 3). [ğarḳa, -a]

ğark: (Suya) batma, (suya) batırma,
(suda) boğulma.

Tutuşup ‘ışk ile oldum eşk-i bī-
pāyāna **ğark** / Kim görüpdür
baḥr-ı bī-pāyān içinde yana
ğark (Kara Fazlī Dīvânı, Gazel
112, Beyit 1). [ğark,]

ğark: Boğulmak, batmak.

İy girān-māye gevher-i yemm-i cūd
/ Ebr-i luṭfuñla **ğarkdur** deryā
(Kara Fazlī Dīvânı, Nazm 1,
Beyit 1). [ğarkdur,]

ğark eyle: Bir şeyle aşırı derecede
dolmuş olmak, bir şeye batmak,
boğulmuş halde bulunmak.

Murtaẓā ḥaḳḳı ‘Alī olmasun adum
Fazliyā / Eylemezsem Düldül-i
cismüm ser-ā-ser ḳana ğark
(Kara Fazlī Dīvânı, Gazel 112,
Beyit 5). [ğark eyle, -mez, -se, -
m]

ğark id: Batırmak, boğmak.

Ol gedāyı ğark idüp sīm ü zere
şādān ider / Ol saḥāvet menba‘ı
kim adı Muşlī Şāh’dur (Kara
Fazlī Dīvânı, Murabba 22,
Beyit 8). [ğark id, -üp]

ğark it: Batırmak, alabora etmek.

Var iken dendān u lā‘lūñ aña itmez
ārẓū / İtse dil ğavvāsını deryā
dür ü mercāna ğark (Kara Fazlī
Dīvânı, Gazel 112, Beyit 4).
[ğark it, -se]

ğark it: Batırmak, boğmak.

Serverā fülk-i hayâtını ‘adûñuñ itdi
ğark / Bād-ı nuşretle yine cûş
eyleyüp ‘ummân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
28). [ğark it, -di]

ğark ol: Boğulmak, batmak.

Hañcer-i şem‘ ile bağrın päre päre
eylemiş / Kana ğark olmuş yatur
pervâneler gördüñ mi hîç (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit
3). [ğark ol, -mış]

Gülüp sen ğayr ile dāyim beni gel
çok çok ağlatma / Şakın kim
kan olur az günde ğark olur bu
merdümner (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 97, Beyit 2). [ğark ol, -ur
]

Deryā-yı reşk-i çeşme ğark
olmuşam ser-ā-pā / Bu varıdan
dirîğā hergiz kenāre yir yok
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109,
Beyit 2). [ğark ol, -muş, -am]

Ğark oldum āb-ı çeşme yoluñda
turi turi / Gel gel ki başdan aşdı
bu intizāre yir yok (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6).
[ğark ol, -du, -m]

Fülk-i ten girdāba düşdi Nūh-ı rûh
olmaz hālāş / Oldı seyl-āb-ı
sirişkünden cihān tūfāna ğark
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112,
Beyit 2). [ğark ol, -dı]

‘İşka düşdi dil ‘aceb mi göz
yaşından el yusa / Neylesün
dürr-i muşaffāyı olan ‘ummāna
ğark (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
112, Beyit 3). [ğark ol, -an]

ğark ol: Boğulmak, dolmak;
kaplamak.

Tutuşup ‘ışk ile oldum eşk-i bî-
pâyāna ğark / Kim görüpdür
bağr-ı bî-pâyān içinde yana
ğark (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
112, Beyit 1). [ğark ol, -du, -m
]

ğark-āb-ı helāk it: Suda boğulup
mahvolmak.

Nehr-i cārîdür ki himmet şarka
olmuşdur revān / Tīgumuz
a‘dāyı ğark-āb-ı helāk itmek
diler (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 3). [ğark-āb-ı
helāk it, -mek]

ğarka-i endūh: Kedere batmış.

Dōstuñ hurrem ü handān ola her
şām u seher / Haşm-ı bed-
hūvāhuñ ola ğarka-i endūh u
melāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 47). [ğarka-i
endūh,]

ğarka-i hasenāt: İyiliklerde boğulmak.

Zihî zemān-ı Hasan k’oldı hūsn-i
tā‘atla / Müsāfirān-ı Harem
cümle ğarka-i hasenāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
7). [ğarka-i hasenāt,]

ğarka-i rızā: Rızaya boğulmak.

Nūr ola qabri dāyim olup ğarka-i
rızā / Şabr-ı cemīl idüp atasına
anuñ ‘atā (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 25). [ğarka-i
rızā,]

ğarka-i tūfān-ı feth ol: Fetih tufanında boğulmak.

Hak Te‘ālā eylesün saña müyesser
‘ömr-i Nūh / Düşmen-i bî-
dînüñ olsun ğarka-i tūfān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 34). [ğarka-i tūfān-ı feth
ol, -sun]

ğark-ı sîm: Gümüşe batma.

Ferahtından şu kadar sîm nişâr
eyledi kim / **Ğark-ı sîm** eyledi
dünyâ-yı denîyi yeksân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
15). [ğark-ı sîm,]

Ğark-ı sîm eyledi dünyâyı kefi
cûdı temâm / Nitekim Hâzret-i
Şeh-zâde-i Sultân-ı Cihân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 17). [ğark-ı sîm,]

ğarrâ: Ak, parlak, güzel, gösterişli,
nümâyişli.

Simâtını göricek ol büyük **ğarrâ**
çöreklerle / Didüm bir
âsümândur kim pür itmiş mihr
ü mâh anı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 17). [ğarrâ,]

ğâşiye-dâr: At uşağı, seyis.

Sen şu şehsin kim olupdur iy şeh-i
milk-i zafer / **Ğâşiye-dâruñ**
önüñce her zemân hâkân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 32). [ğâşiye-dâruñ, -uñ]

Nev-cüvân olup semend-i devlete
olsun süvâr / **Ğâşiye-dârı**
önünce dâyimâ feth ü zafer

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 25). [ğâşiye-dârı, -ı]

ğâşiye-dâr ol: At bakıcısı, seyis olmak.

Binseñ semend-i devlete cânlar
virür kamu / Şehler önünce
ğâşiye-dâr olmağa şehâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
21). [ğâşiye-dâr ol, -mağ, -a]

ğâşiye-dâruñ ol: At seyisi olmak.

Olsun önünce ğâşiye-dâruñ hezâr
şâh / Sen bin sa‘âdet atına iy
şâh-ı kâm-kâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 29).
[ğâşiye-dâruñ ol, -sun]

ğavğâ: Döğüşme, gürültü.

Ter terâneyle gül-i ter devridür sen
‘işret it / Zâhid-i huşk olma ter
düşse kuru **ğavğâlara** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit
3). [ğavğâlara, -lar, -a]

ğavğâ: Kavga, dövüş.

İncinüp iller figānumdan üşerler
başuma / Nâlişümdür uğradan
başum benüm **ğavğâlara** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit
3). [ğavğâlara, -lara]

Şanma dehrüñ zâhidâ biz kırı
ğavğâsındayuz / Yâ senüñ gibi
hemân dünyâ temennâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 1). [ğavğâsındayuz, -sı, -
nda, -y, -(u)z]

ġavġā: Çekişme, anlaşamama, dövüş; aşık ile rakip arasındaki anlaşmazlık.

‘Işk ile yegin olup ol Fazlî
ġavġādan emîn / ‘Akl ile halk
içre olan bu kuru ġavġāya bak
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 7). [ġavġādan, -dan]

ġavvās: Dalgıç.

Var iken dendān u lā‘lūñ aña itmez
ārzū / İtse dil **ġavvāsını** deryā
dür ü mercāna ġarķ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4).
[ġavvāsını, -ı, -n, -ı]

ġavvās: Dalan.

Çıkardı kıymeti cevher durur
kenāre şehā / Olalı Fazlî-i
bahhār me‘āniye **ġavvās** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit
5). [ġavvās,]

ġavvās ol: Dalgıç olmak, dalmak.

Yine iy şāh kenār eyledi çok
gevher-i hāş / Baħr-ı eşkümde
olup merdüm-i çeşmüm ġavvās
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101,
Beyit 1). [ġavvās ol, -up]

ġayb: Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı. 2. Gayb kelimesi Allah'a nisbet edildiği yerlerde sadece Allah tarafından bilinebilen mutlak gaybı, "alimü'l-gayb, alimü'l-gaybi ve's-şehade; allamü'l-guyüb, alimü gaybi's-semavati ve'l-arz" şeklindeki terkiplerde Allah'ın evrende görünen

ve görünmeyen her şeyi bildiğini ifade eder.

Zātına **ġayb** u şehādet şāhidin iy
müdde‘ī / Gel beru inkārı ko
olmuş durur işbāt-ı ‘ışk (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit
2). [ġayb,]

ġayb it: Görünmez hale getirmek, kaybetmek.

O bütün küfrüne imān diyeni ġayb
itmez / Nısf-ı dîn añladı iy şeyh
şu kim inşāfı (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3).
[ġayb it, -mez]

gayet: Çok, oldukça.

Dirġā geçdi erbāb-ı ġaraż Sultān
Süleymān’a / Meded begler
meded zulm oldu **ġāyet** Muştafā
Hān’a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 2). [ġāyet,]

gayet: Çok fazla, son derece.

Kūh-ı billūr durur dāne pirinci
anuñ / İştihā şāhına maṭlūb
durur **ġāyet** o kân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 15).
[ġāyet,]

Hadd-i zātinde sözüñ luṭfına **ġāyet**
yokdur / Olsa mevzūn u
muḳaffā daħı zībā daħı ter
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 12). [ġāyet,]

Ġāyet ‘azīm cüsse velīkin ḫafif pāy
/ Gerçi sebūk-‘inān idi ammā
girān-bahā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 5). [ġāyet,]

Haşr olup zevk ü şafāya yine
bulduk tāze cān / Ol şafādan
vaqtümüz **gāyet** kıyāmetdür
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 5*). [*gāyet,]*

Lîk yok medhūne **gāyet** ne diyem
vaḳti durur / Şimdiden girü
gazel tarzına çeksem sūḫanı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 23*). [*gāyet,]*

Ḳadi her dilberün gerçi kıyāmetdür
‘alāmetdür / Velīkin ol saç
maḫşer şanem **gāyet**
kıyāmetdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 9*). [*gāyet,]*

Gör āḫir ol şadāḳat birle başın virdi
bī-pervā / Meded begler meded
zulm oldu **gāyet** Muştafā Ḥān’a
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 4*). [*gāyet,]*

Dirīgā ol muḫabbet āfet oldu gör
ser-encāmı / Meded begler
meded zulm oldu **gāyet** Muştafā
Ḥān’a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 6*). [*gāyet,]*

gayet: Çok, epey, oldukça.

Yūsuf-ı şānī durur dirsem eger
gāyet muḫal / İy melāḫat taḫt-
gāḫı üzre sultānum Ḥasan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 6*). [*gāyet,]*

gayet: Çok, epey, oldukça.

Didüm ki yok mı cānā cevır ü
cefāna **gāyet** / Didi ki cevürüm
ile cān viresin nihāyet (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1*). [*gāyet,]*

gayet: "Çok, oldukça, pek, son derece"
anlamında miktar zarfı.

Ṭālī‘ün **gāyet** iti olmasa iy kelb-i
rakīb / O gāzālum bu kadar
niçün ola rām saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3*).
[*gāyet,]*

Dilberün **gāyet** cefā-kār olduğın
‘ayb eylemeñ / Neylesün yār
olduğı-y-çün ḫüsne oldur
muktezā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2*). [*gāyet,]*

Muḫayyel şi‘rini cānā belünle vaşf-
ı zülfünde / Görenler didi ḫaḳ
bu Fazlî **gāyet** ince şā‘irdür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5*). [*gāyet,]*

Her ne si‘ri kim baña ol serv-ḳāmet
söyledür / Rāstī **gāyet** bülend
olur kıyāmet söyledür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1*). [*gāyet,]*

Düşelden ḫıdmetinden dūr **gāyet**
ḫvār olmuşduñ / ‘Azīz olduñ
yine minnet Ḥudā’ya ‘izzetün
geldi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4*). [*gāyet,]*

Saña bu yolda kesel mānī‘-i rehdür
gāyet / Keseli ḳo bu keselden
gele luḫf eyle kesil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*).
[*gāyet,]*

Yok durür evşāfına **gāyet** şavāb
oldur hemān / Kim du‘ādan
dem urup idem kelāmum
muḫtaşar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 38*). [*gāyet,]*

Meydān-ı nazm gerçi ki **gāyetde**
tengdür / Şaldum ṭabī‘at esbini
Ḥaḳ’dan budur recā (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 28). [ğāyetde, -de]

Ğāyet tevāzu‘ ehli durur yūzi
yirdedür / Herbir adımda
secdeler eyler hezār-bār (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
11*). [ğāyet,]

Baht nā-hemvār u tālî‘ nā-mūsā‘id
ten za‘îf / Yār bî-pervā vü dil
bî-şabr u ben **ğāyet** nahîf (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit
5*). [ğāyet,]

Hak bu kim ‘ālemde hayf olmuş
durur **ğāyet** baña / Kāş ezelden
olmayaydı aşinālıklar begüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 6*). [ğāyet,]

Ğāyet de mükerrer durur aḥvālüm
efendüm / Ben bendeñe rahm
eyle Ḥasan Bālüm efendüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
20, Beyit 2*). [ğāyet,]

Geçerken murğ-ı zîrek dāme düşdi
āḥir ol şeh-bāz / Meded begler
meded zulm oldu **ğāyet** Muştafā
Ḥān’a (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 8*). [ğāyet,]

Dirīgā rūzgār itdi o ḥüsn ü ḥulķı
diger-gün / Meded begler
meded zulm oldu **ğāyet** Muştafā
Ḥān’a (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 10*). [ğāyet,
]

Zebün itdi velīkin fitne ile rūbeh-i
düşmen / Meded begler meded
zulm oldu **ğāyet** Muştafā Ḥān’a
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 12*). [ğāyet,]

Bu derde kāfir aḡlasun demidür
müslümān yansun / Meded
begler meded zulm oldu **ğāyet**
Muştafā Ḥān’a (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Murabba 27, Beyit 14).
[ğāyet,]

Bu mışrā‘ birle olsun ḥaşr olunca āḥ
ile zāruñ / Meded begler meded
zulm oldu **ğāyet** Muştafā Ḥān’a
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 16*). [ğāyet,]

Dirīgā başın aldurdı ‘adüvvün qırı
bühtānı / Meded begler meded
zulm oldu **ğāyet** Muştafā Ḥān’a
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 18*). [ğāyet,]

Çü gitdi fitneden şanmañ ki ḥālî
ola bu kişver / Meded begler
meded zulm oldu **ğāyet** Muştafā
Ḥān’a (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 20*). [ğāyet,
]

Muşîbet-dīde Fazlî gib’olsun derd
ile giryān / Meded begler
meded zulm oldu **ğāyet** Muştafā
Ḥān’a (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 22*). [ğāyet,
]

ğāyet de: *Oldukça, son derece.*

Bu durur ben bildüğüm **ğāyet de**
bilmezlik ider / ‘İlmüñi ma‘lüm
idinmek eyleye her kim heves
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 8*). [ğāyet de,]

Yok bilüp kendüi **ğāyet de** zemîn
saḡt oldu / Kefen ü penbesini
eyledi ḥāzır ol an (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 7*).
[ğāyet de,]

ğayr: *Başka kimse, başkası.*

Ğayruñ öñince varur luṭf-ile
yumşaklık ider / Taş kayadur

baña geldükçe ol âfet ammā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22,
Beyit 3). [ğayruñ, -üñ]

Alup cānını **ğayruñ** ırgürürsin
vaşluña cānā / Ne dirsın
gamdan ölsün mi seni cāndan
seven ‘āşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 113, Beyit 4). [ğayruñ, -
üñ]

ğayr: (غیر) i. (Ar. ğayr) Başka bir
kimse, başkası, yabancı.

Vaşl-ı dilberden beni âlemde
mehcūr eyledüñ / Yāri **ğayra**
yār idüp ben ‘āşıkı dūr eyledüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 3). [ğayra, -a]

ğayr: Artık, bundan böyle.

Gülüp sen **ğayr** ile dāyim beni gel
çok çok aġlatma / Şaķın kim
ķan olur az günde ġarķ olur bu
merdüm̄ler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 97, Beyit 2). [ğayr,]

ğayr: Başka, başkası // Allah'tan başka
her şey.

N’ola her-dem ney gibi efġān
idersem sāķiyā / **Ġayrdan** olup
tehī oldu derūnum pūr-hevā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,
Beyit 3). [ğayrdan, -dan]

ğayr: Ağyar, rakip.

Lebüñ acılarını hūsrevā **ğayra**
su’āl itme / Ġam-ı şīrini bilmek
ister iseñ kūh-kenden şor (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit
2). [ğayra, -a]

ğayr ol: Yabancılaşmak.

Çü ġayr ola baña hem hūcre hem
mehār-ı şütür / Şütür çü kūh-ı
belā ola hūcre Beyt-i Hazen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 43). [ğayr ol, -a]

ğayra: Başkası/başkaları.

Güzellerde olur didümse vefā / O
söz **ğayradur** şanma şāhā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 4). [ğayradur, -dur]

ğayret: (Ar.) Kıskançlık.

Dōst olduñ düşmene diyü ider
şekvā gönül / N’eylesün hey
pādişāhum anı **ğayret** söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 4). [ğayret,]

ğayret: Çaba, azim.

‘āşıkā nālelerüñ yirini eflāk ideġör
/ Zührenüñ **ğayret** ile zehresini
çāk ideġör (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 61, Beyit 1). [ğayret,]

ğayret: Tahammül, sabır.

Yine **ğayret** kuşaġın iki yerden
ķuşanup çün tīg / Kılalum
tu‘me-i tīg ehl-i Tebrīz ü
Hōrāsān’ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 5). [ğayret,]

ğayret-i dīn: Din için yapılan çaba.

Hemānā **ğayret-i dīn** ol durur ol
vācibü’l-ķatlūñ / Olanuñ tīg ile

levh-i cihāndan adı vü şanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 14). [ğayret-i dîn,]

ğayret-i imān: *İman için gayret etme,
çalışma, çabalama.*

Şaçuñ örter cemālūñ **ğayret-i imān**
kanı cānā / İder göz göre dîni
setr ol gör nice kâfirdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit
3). [ğayret-i imān,]

ğayrı: *Artık, bundan başka.*

Sen beyān itseñ me‘ānī-i bedī‘ /
Ğayrı mantık ehline degmez
kelām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
1, Beyit 9). [ğayrı,]

ğayrı: *Artık, yeter.*

Ehl-i nazar egerçi ne ‘aynıdur ne
ğayrı / Hem ‘aynısın hâkikat
hem **ğayrı** kâ'inātuñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit
2). [ğayrı,]

ğayrı: *Artık 2. Başka, bundan başka.*

Ehl-i nazar egerçi ne ‘aynıdur ne
ğayrı / Hem ‘aynısın hâkikat
hem **ğayrı** kâ'inātuñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit
2). [ğayrı,]

ğayrı: *Artık, başka.*

Sen tırurken ide mi kimse varup
ğayrı penāh / Kim eger sāye-i
tübā var iken nārveni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
20). [ğayrı,]

ğayrı: *-dan başka.*

Ola tiryāk olsa senden **ğayrı** dilber
baña zehr / Yok durur mişlūñ
velikin bu ‘aceb iy hūn-ı dehr
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 5). [ğayrı,]

ğayr-ı hudā: *Allah'tan başka her şey.*

Cām-ı tevḥīd ile qalbi pāk kıl /
Dilde hergiz qalmasun **ğayr-ı
Hudā** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 2, Beyit 5). [ğayr-ı hudā,
]

ğayr-ile: *Başka bir kimse, başkası 2.
rakip.*

Tek hemān **ğayr-ile** yār olmak
...eksik / Hāşa-lillāh dimezem
āteş-i hicrāne belā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5).
[ğayr-ile,]

O hercāyi kılur hercāda **ğayr-ile**
tekellümler / Görüp ben
reşkden āh eylerüm güm güm
cihān gümler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1).
[ğayr-ile,]

ğazā: *Cenk, savaş.*

Ğazāya eyledūñ niyyet idüp
fermān-ı sultānī / ‘Adū kaşdına
bend itdūñ miyāne tīg-ı bürrānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 1). [ğazāya, -y, -a]

ğazab: *Aşırı hiddet, kızgınlık.*

Ġazab u şehvet ile söyleye birkaç
hezeyân / Cehl ile ma'nâ vü
elfâzı idüp zîr ü zeber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
21). [ġazab,]

ġazāl: Ahu, ceylan 2. Sevgili.

Ṭālî'üñ ġāyet iti olmasa iy kelb-i
rakīb / O **ġazālum** bu kadar
niçün ola rām saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3).
[ġazālum, -üm]

ġazāl ol: Ceylan olmak.

Peleng-i kahrūñ eger açsa pençe-i
ġazabı / Hezār şîr-i ner olsa
öñüñde ola ġazāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 21).
[ġazāl ol, -a]

ġazanfer: İri arslan.

Şecā'at pîşesinde bebr-heybet bir
Ġazanfer'dür / Ne rübehdür
'adū kim ola anuñ merd-i
meydānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 21).
[ġazanfer'dür, -dür]

ġazanfer: İri aslan. 2. Heybetli, cesur,
yiğit, kahraman.

Sikender der **Ġazanfer** fer
Süleymān menzilet k'oldur /
'Ömer 'adl ü Muḥammed hū
'Alî sîret velî sîmā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 54).
[ġazanfer,]

ġazā-yı ekber: Büyük savaş.

O niyyet üzre kim bî-şekk **ġazā-yı
ekber** olmuştur / Çekildi devlet
ü ikbāl ile rāyāt-ı 'Osmānî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 15). [ġazā-yı ekber,]

ġazel: Ar. Şîr-i âşıkane ki ekalli dört
veya beş ve ekseri on bir veya on beş
beyit olur: gazel-hân: Gazel okuyan.

Demidür şevkle vaşf-ı şarāb-ı lā'l-i
sākīde / Yine mest-âne bir
rengîn **ġazel** kıl Fazliyā peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 7). [ġazel,]

Gūyiyā şem'-i dili yakmağa bir
āteşdür / Fazliyā şerḥ ideli
ḥālet-i 'Işkı **ġazelüm** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit
5). [ġazelüm, -üm]

ġazel: Bir nevi âşıkâne şiir ki 5-9 beyit
arasında deġişen tür.

Lîk yok medḥūne ġāyet ne diyem
vaḳti durur / Şimdiden girü
ġazel tarzına çeksem sūḥanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 23). [ġazel,]

ġazel: Divân Edebiyatında kullanılan
nazım şekillerinden biridir.

Aldı destine yaḥūd ḥāme-i zer tîr-i
debîr / Yazmağa bu **ġazeli**
şafḥa-i dehre fi'l-ḥāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
13). [ġazeli, -i]

Tîġ-ı zebānı çekdi **ġazel** tarzına
kalem / Tā kim ola bu tîġ u
kalem-i dehre yād-gār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
28). [ġazel,]

gāziyān: Gaziler.

Berķ-veş yalıñ kılıçlar şakıyup
mānend-i ra'd / Na're urdı
ġāziyān yağdı o dem bārān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 18). [ġāziyān,]

geç: Vazgeçmek.

Zülfüñ evcinden düşüp uzun uzak
sevdalara / Halkdan **geçdüm**
kaçup dîvāne-veş şahrālara
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
9, Beyit 7). [geçdüm, -düm]

geç: Geçinmek, kendini....saymak.

Fazlî emşāline her şā'ir **geçen**
öykünmesün / 'Aybdur hem-
per derilmek zāğlar 'anķālara
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134,
Beyit 5). [geçen, -en]

geç: Bir safhadan başka bir safhaya
girmek, yeni bir safhaya başlamak,
atlamak, bırakmak.

Tolasursın bûy içün zülfine yārūñ
iy gönül / 'Ākıbet bir bend
geçmeyince komaz bû saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27,
Beyit 3). [geçmeyince, -me, -
(y)ince]

Geç şaf-ı şuffe-i erbāb-ı şafāya şāfi
/ Nüş kıl şōfi şafā ile şarāb-ı
şāfi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
139, Beyit 1). [geç,]

geç: (Bir yerden) geçmek, (bir yere)
uğramak.

Geçdi oturdı serīrine zemīnūñ şeh-i
berf / Oldı her yirde sözi şu gibi
cārī vü revān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 14).
[geçdi, -di]

geç: Bir yerden başka bir yere gitmek.

İki 'ālemden geçüp **geçdük** serīr-i
'uzlete / Fāriğüz dehrüñ ne
zīrinde ne bālāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
23). [geçdük, -dük]

geç: Yaşanmak, hissedilmek.

Libās-ı 'ışkı ben geydüm anuñ
hālını benden şor / Bir āteş-
pīrehendür anı başından
geçenden şor (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1).
[geçenden, -en, -den]

geç: Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk
etmek.

Şöyle hayrānlar olmuşuz ki bugün /
Geçmege kendümüzden oldı
yakīn (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
5, Beyit 1). [geçmege, -meg, -e
]

geç: (bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye)
yüz çevirmek.

Zevrak-ı cāmla **geç** dirim gamdan
dāyim / Baħr-i aħbarda hilāl
olduğı bu fülk mişāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
9). [geç,]

geç: Geçmek, yayılmak.

Bām-ı kadrinden anuñ düşse eger
kim bir hışt / İne biñ yıl
geçicek yarıla re's-i Keyvân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 25). [geçicek, -icek]

geç: (zaman) geride bırakmak, aşmak.

Fazlî'ye mağrūr-ı hüsn olup cefâlar
eyleme / 'Ömr gibi çün **geçer**
iy gül aña yokdur sebât (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit
5). [geçer, -er]

Hicrānuñ ile **geçdi** meh ü sālüm
efendüm / İrişmedi vaşla dil-i
meyyālüm efendüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 1). [geçdi, -di]

geç: (tahta) oturmak.

Ṭonandı lāle-zār-ı derd miḥnet bār-
gāhumla / Serîr-i şadra **geçdüm**
şem'-veş oddan külāhumla
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 9). [geçdüm, -d, -üm]

geç: Aşmak, ulaşmak.

Şāh-ı cihāna **geçdi** 'adū eyleyüp
ğaraž / Ey dil ne çäre çün bu
imiş emr-i Müste'ân (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 14). [geçdi, -di]

geç: Geçmek. Başa geçmek.

Geçelden tekye-i hüsn içre ol şeh
şadr-ı hūbāne / Işıklar gibi
'āşıklar baş açdı girdi meydāne
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 5). [geçelden, -el, -den
]

geç: (Bir şey) Bir nesnenin bir
tarafından girip öbür tarafından
çıkma.

Mey-hāne şadrına **geçüben** Fazliyā
müdām / Eyler şafā-yı cām ile
mest ü harāb rakş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5).
[geçüben, -üben]

geç: (Bir yeri) İçinden veya üstünden
yol almak sûretiyle aşip geride
bırakmak, boydan boya katetmek 2.
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından
girip öbür tarafından çıkma.

Hār elinden bülbül ağlarsa 'aceb mi
Fazliyā / Goncanuñ yanına
geçmiş gösterür barmağ aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28,
Beyit 5). [geçmiş, -miş]

geç: Bir yerden başka bir yere gitmek.

Sāyesinde **geçelüm** hoş yine şaldı
sāye / Serv-i ikbāl kılup gülşen-
i devletde hırām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 28).
[geçelüm, -elüm]

geç: (Bir şeyin) Etkisi altına girmek.

Dirīgā **geçdi** erbāb-ı ğaraž Sultān
Süleymān'a / Meded begler
meded zulm oldu ğāyet Muşafā
Hān'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 2). [geçdi, -
di]

geç: Bir yer veya makamın gerektirdiği
iş üstüne almak.

Gey başa t̄ac-ı ‘izzeti **geç** taht-ı devlete / Müştākdur çü taht saña t̄ac ümīd-vār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 8). [geç,]

geç: Bulunduğu yeri veya konumu değiştirmek.

Luṭf ile t̄ur yıka rū t̄ir-i vebālını gider / Şadra **geç** saña şadāret yaraşur sultānum (Kara Fazlī Dīvānı, Nazm 2, Beyit 6). [geç,]

geç: Bir yerden başka bir yere gitmek.

Āferīn olsun velīkin ‘asker-i İslām da / Rūm ilı gerçeklerine kim **geçerler** gerçek er (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 11, Beyit 21). [geçerler, -er, -ler]

geç: Aşmak, geçmek.

Yiridür atlas-ı çerḥ olur ise öñdülü anuñ / Koşusunda **geçüp** atı anuñ kim aldı meydānı (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 12, Beyit 35). [geçüp, -üp]

Koşusunda **geçüp** atı anuñ kim aldı meydānı / Yiridür atlas-ı çerḥ öñdülü olsa degül kālā (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit 32). [geçüp, -üp]

geç: (Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.

Yedi kat taşdan **geçer** zehrūñ / Ejder-i cān-sitān imişsin sen

(Kara Fazlī Dīvānı, Terkeb-bend 2, Beyit 56). [geçer, -er]

geç: (Zaman, ömür için) Geçmek, aşmak, gelip geçmek.

Şeb-i tārīk **geçüp** itmiş idi mihr zuhūr / Zulmet içre nitekim çeşme-i āb-ı hayvān (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 13, Beyit 2). [geçüp, -üp]

geç: (Zaman, ömür için) Geçmek, aşmak, gelip geçmek.

Sür‘atde ‘ömr disem eger aña yiri durur / Kim ‘ömr gibi **geçdi** cihāndan bulup fenā (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 22, Beyit 11). [geçdi, -di]

geç-: Gitmek, uzaklaşmak.

Mest ü medhūş olalum cümle cihāndan **geçelüm** / Bezm-i ‘Işk içre bugün cām-ı İlāhī çekelüm (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 129, Beyit 2). [geçelüm, -elüm]

geç-: Aşmak 2. Vazgeçmek.

İki ‘ālemden **geçüp** geçdük serīr-i ‘uzlete / Fāriğüz dehrūñ ne zīrinde ne bālāsındayuz (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 23). [geçüp, -üp]

geç-: Aşmak, geride bırakmak.

Ne takvā vaḳtidür eyyāmı **geçdi** tevbenūñ şūfī / Baña gel pārsālīk aña fāsıklık

zemânıdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 3). [geçdi, -di]

geç-: (Bir yerden) geçmek, (bir yere)
uğramak, gezinmek.

Geçerken murğ-ı zîrek dâme düşdi
âhîr ol şeh-bâz / Meded begler
meded zulm oldu gâyet Muştâfâ
Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 8).
[geçerken, -er, -ken]

geç-: Aşmak, geride bırakmak.

Sürür ile **geçüp** her rûzı sūr olsun
sa'âdetle / Gül-i sūrîsini kılsun
hemîşe tâze ter Mevlâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
71). [geçüp, -üp]

gece: Gece vakti.

Hâne-i vaşlinda her kim bir **gece**
mihmân olur / Taht-ı 'âc üstine
çıkup 'âleme sultân olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 11). [gece,]

geçin-: Kendini ... gibi görmek, kendini
... gibi saymak.

Şanma kim her mütehalliş **geçinen**
şâ'ir olur / Var delîlüm bu söze
itmez-iseñ ger bâver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 12, Beyit 1).
[geçinen, -en]

geçin: Geçinmek, gibi davranmak.

Gâh Selmân **geçinür** gâhi Nizâmî
derilür / Yok velî itdügi
da'vâda ma'âniden eşer (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
24). [geçinür, -ür]

geçinen: Taslamak, ...imiş gibi
davranmak.

Şanma kim her mütehalliş **geçinen**
şâ'ir olur / Var delîlüm bu söze
itmez iseñ ger bâver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
25). [geçinen,]

geçir: Zamanın ilerlemesi.

Derd ü firâk ile **geçirüp** rûz-
gârumuz / Çıksun ki yiridür
felege âh u zârumuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkeb-bend 1,
Beyit 24). [geçirüp, -üp]

geçmez ol: Geçerli olmak, yürürlükte
olmak, hükmü yürütmek.

Meger ki geçmez ola hâtıruñdan iy
gâfil / Aķar şu gibi ider 'ömr ü
hem zemâne mürur (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18).
[geçmez ol, -a]

geçür-: Yaşamak, yaşayıp tüketmek.

Cihānuñ her günü 'îd ü gicesi Kadr
olmuşdur / Gice gündüz şafâ ile
geçürseñ n'ola devranı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
26). [geçürseñ, -se, -ñ]

gedâ: Dilenci l fakir.

Gedâlıg ile ganî ol Hıfâ durur alma
/ Eger ki Çîn'i saña virse ser-te-
ser fağfur (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 6, Beyit 12). [gedālīg, -līg]

Faḳr ile faḥr eyleyüp müflis **gedālar** olmuşuz / Naḳde dil ‘aḳd itmedüñ bir zerre iflāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5). [gedālar, -lar]

Ne **gedā** vü ne şāh u mîr ḳalır / Bir durur ‘aḳıbet ḳamuya cihān (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 5). [gedā,]

gedā: Dilenci || fakir -âşık-.

Ol **gedāyı** ḡarḳ idüp sîm ü zere şādān ider / Ol saḡāvet menba‘ı kim adı Muşlî Şāh’dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 8). [gedāyı, -yı]

gedā: (كد) i. (Fars. gedā) Dilenci, yoksul, fakir: Kul, köle.

Dirlük ḳomazsın ehl-i dile işigüñde hîç / Ölsün mi sen şehi iy efendi seven **gedā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [gedā,]

Ol yāre yār olam diyü fîkr itme iy gönül / Şāh-ı cihāna hem-nefes olmaḳ ḳaçan **gedā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [gedā,]

Ümmîd-i vaşl itme gönül ol nigārdan / Ol pâdişāh-ı memleket-i ḡusn ü ben **gedā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [gedā,]

Eylemez Dārā’ya ‘arż-ı ihtiyāc / Pâdişēhdür her **gedā** bî-taḡt u

tāc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [gedā,]

Sultān-ı dehr olan ḳurı ḡavḡā çeker hemîn / Zevḳını milk-i ‘ālemüñ iy dil **gedā** sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [gedā,]

İşṭabl-ı şāhda ata ḡod ḡadd ü ḡaşr yok / Ḳoş ḳoş da yüḡrügini al iy ḡaste-dil **gedā** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 17). [gedā,]

İy şehir-yār diñle benüm ser-ḡüzeştümi / Virmez **gedā** şikāyeti zāhir bu şāha ‘ār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 3). [gedā,]

Kime beraber eyleyeyin ben **gedā** seni / Mîzān-ı ‘aḳla urmuşam iy pâdişā seni (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 1). [gedā,]

gedā: Dilenci, yoksul.

Bî-taḡt u tāc gerçi **gedāsın** velî ḡudā / Şükr eyle ḳıldı tāc ile taḡt ile nām-dār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 34). [gedāsın, -sın]

gedā: Dilenci || Aşık.

Āşinālḳ isteme var iy dil ol bîḡāneden / Kim görüpdür kim **gedāya** ola sultān āşinā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [gedāya, -ya]

Pâdişāh itdüñ **gedā** iken bi-ḡaḳḳın Kird-ḡār / Ḳullaruñuñ her biri devletde Cemşîd-iḳtidār (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 27). [gedā,]

gedā: Dilenci || fakir 2. âşık.

Her **gedā** kim naqd-i vaşlın isteyüp
efgān ider / Luṭf idüp ol dem
aña bir gülce sīm ihsān ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 7). [gedā,]

gedā: Dilenci, düşkün. 2. Âşık.

Sāye şalaldan hümā-yı tahtuñ /
Pādişāh itdūñ **gedāyı** iy hümām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1,
Beyit 14). [gedāyı, -y, -ı]

gedā ol: Dilenci, isteyen olmak; aşk
dilencisi olmak, ilgi beklemek.

Oldum firāk-ı derd ile derdā ki ben
gedā / 'Älemde sevmesün şeh-i
ālī olan gedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1).
[gedā ol, -du, -m]

Oldum firāk-ı derd ile derdā ki ben
gedā / 'Älemde sevmesün şeh-i
ālī olan gedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1).
[gedā ol, -an]

gedā ol: Dilenci olmak, dilenmek,
istemek 2. kul köle olmak, hizmetkar
olmak.

'Adl ü inşāfuñ görüp iy hüsrev-i
gerdūn-serā / Cān ile dilden
du'ā-gūyuñ olup bāy u gedā
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 14). [gedā ol, -up]

gedā vü bāy: Yoksul ve zengin.

Gedā vü bāy elvān-ı ni'āmdan /
Naşîbin aldılar bir veche dil-
hūvāh (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih
4, Beyit 6). [gedā vü bāy,]

gedā-yı kūvuñ ol: Sevgilinin
bulunduğu diyarın dilencisi olmak.

Fazlî gedā-yı kūyuñ olup hāke yüz
sürer / Şanma bu devleti daḥı
bir pādişā sürer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5).
[gedā-yı kūyuñ ol, -up]

geh: "Geh ... gāh ..." bağlacı. Bazen,
kimi zaman.

Lā'lüñe **geh** cām u **geh** mey virse
dil olmaz 'aceb / Sākiyā eyler
ğalaṭ çünkim ide güftār mest
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43,
Beyit 3). [geh,]

Lā'lüñe **geh** cām u **geh** mey virse
dil olmaz 'aceb / Sākiyā eyler
ğalaṭ çünkim ide güftār mest
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43,
Beyit 3). [geh,]

geh: "Gāh ... gāh/geh ..." bağlacı.
Bazen de, ara sıra da.

Geh beni öldürmege müjgānın ol
şeh tîr ider / Gāh kanum
dökmege her gāzsesin şemşîr
ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
68, Beyit 1). [geh,]

Ben bahāristān-ı hüsnuñ naql
idersem lāl olur / Gerçi bülbül
geh Gülistān u gehî Büstān
oḡur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
73, Beyit 6). [geh,]

Gāh derd ü gāh miḡnet **geh** belā
geh gām çeker / Haste dil bî-

çāre dil āvāre dil üftāde dil
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,
Beyit 2). [geh,]

Gāh derd ü gāh miḥnet **geh** belā
geh ḡam çeker / Haste dil bî-
çāre dil āvāre dil üftāde dil
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,
Beyit 2). [geh,]

Ol pür-cefā ki eyleye **geh** geh
vefāya nāz / Sen dürr-i eşkden
dök ayağına şad niyāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 16). [geh,]

Ol pür-cefā ki eyleye **geh** geh
vefāya nāz / Sen dürr-i eşkden
dök ayağına şad niyāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 16). [geh,]

geh: Bazan, bazı zaman, kah.

Maṭbahında şu kadar bisse
gerekdür ni‘met / Ki tıyūrı
toyura cümle degül **geh** insān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 10). [geh,]

geh geh: Bazı bazı, ara sıra, arada bir.

Bir lebi ‘İsî ki **geh geh** bûsesinden
cān vire / Yolına ölmeklige ol
dil-rübādan kim kaçır (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit
4). [geh geh,]

gehī: "Gāh ... gāh ..." bağlacı. 2.
Bazen, ara sıra.

Ben bahāristān-ı ḡasnūñ naql
idersem lāl olur / Gerçi bülbul
geh Gülistān u **gehī** Büstān
oḡur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
73, Beyit 6). [gehī,]

gel-: (Bir maksatla) Bir yere uğramak,
ziyaret etmek.

Gelüp ferzāne şeh naṭ‘ında şeker
işleri ḡalkuñ / Kimine at virdi
kimine fıl eyledi a‘tā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
26). [gelüp, -üp]

gel-: (Bir maksatla) Bir yere
uğramak, gelmek, ziyâret etmek.

Cümle okınsa gerekdür ümerā-yı
‘ālem / **Gelse** ol sūrı kamu itse
gerekdür seyrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 9).
[gelse, -se]

Başuma gün toḡdı el-ḡaḡ devletüm
geldi yine / Devlet-ile tā ki
geldüñ eyledüñ ‘arz-ı lıḡā’
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3,
Beyit 3). [geldüñ, -dü, -ñ]

gel-: (Bir maksatla) Bir yere
uğramak, gelmek, ziyâret etmek.

Bilüp mekārım-i aḡlāḡ u ḡusn-i
işfākuñ / Saña ḡul olmaḡa
geldüm ḡabül kıl elüm al (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
28). [geldüm, -dü, -m]

gel-: (Bir maksatla) Bir yerde
bulunmak; geri dönmek, tekrar
yaşamak.

Virüp el merḡabāya sāḡi **gelse**
bezme mey başdan / Getürüp
neş‘eyi yārān ḡam u hemme
vedā‘ eyler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 80, Beyit 3). [gelse, -se]

gel-: (Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Ol tabīb-i dil ü cān kabrūme **gelse**
Fazlī / Derdūmi söylemege her
çemenüm bir dil olur (Kara
Fazlī Dīvânı, Gazel 86, Beyit
5). [gelse, -se]

Ne cūd olur bu begenmez ğināda
Kārūn'ı / Cenāb-ı devletüñe
gelse bir fakīrū'l-ḥāl (Kara
Fazlī Dīvânı, Kaside 31, Beyit
16). [gelse, -se]

Tederrüse sen Ebū'l-'ilme Bū 'Alī
gelse / Revādur aña çü tıfl
ebced eyleseñ ta'līm (Kara
Fazlī Dīvânı, Kaside 34, Beyit
24). [gelse, -se]

Dükânına **gelür** baş baş anuñ
meşhūr-ı dilberler / Olup iy
Fazlī ol şāha dil ü cān-ile
çākerler (Kara Fazlī Dīvânı,
Murabba 11, Beyit 9). [gelür, -
ür]

gel-: Buyurmak, teşrif etmek.

Eger merd ise **gelsün** işde meydān
surḥ-ı ser kāfir / İgen germ
olmasun beñzer ki ḥālī şandı
meydānı (Kara Fazlī Dīvânı,
Kaside 17, Beyit 2). [gelsün, -
sün]

gel: Gelmek, buyurmak,
şereflendirmek.

Cān u dilden **gelüñüz** şıdık ile
tekbīr idelüm / Rūz-ı tekbīr ü
dem-i zikr durur vaqt-i nemāz
(Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 21,
Beyit 6). [gelüñüz, -üñüz]

gel: Beri gelmek, yaklaşmak.

Pür oldı mestlerden ḥalvet ayak
başılmaz / Şūfī bu bezme
gelme kim hūş-yāre yir yok
(Kara Fazlī Dīvânı, Gazel 109,
Beyit 4). [gelme, -me]

gel: (Bir kimse veya yer üzerinde) Belli
bir durum veya sıfatın etkisi görünür,
hissedilir olmak.

Şırtında şan yağırlandı taze taze
gül / Her laḥza būy-ı mevt
gelür andan āşikār (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 25, Beyit 12).
[gelür, -ür]

gel: Belirmek, görünmek.

Āb-ı ḥayvān var iken lā'lüñe meyl
eyler göñül / Nesne **gelmez**
tūtiye pes şehd ü sükkerden
leżīz (Kara Fazlī Dīvânı, Gazel
56, Beyit 2). [gelmez, -mez]

Revā mıdur dokesin ḳanımı benüm
nā-ḥaḳ / Meger zāmīrūñe
gelmez ki el-cerūḥ-u ḳışāş
(Kara Fazlī Dīvânı, Gazel 102,
Beyit 3). [gelmez, -mez]

gel: Gelmek, buyurmak,
şereflendirmek.

Bir yir var imiş ğamlu varan şād
gelürmiş / Toğrusını di Fazlī ki
mey-ḥāne degül mi (Kara Fazlī
Dīvânı, Gazel 138, Beyit 5).
[gelürmiş, -ür, -miş]

gel: Bir durum sebebiyle ortaya
çıkma.

Vireyin cāne şafā yolına cānum
vireyin / Beni öldürmek ile ger
gele cānāne şafā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5).
[gele, -e]

gel: Beklenen bir zamanın ulaşması.

Umma iy şūrîde-dil zülf-i
perîşāndan vefā / ‘Ömrdür
gelmez bilürsin kimseye andan
vefā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
16, Beyit 1). [gelmez, -mez]

gel: Akmak.

Cām-ı gül-gün şanma destümde
görinen neşterîn / Giryeden
geldi elüme çeşm-i pür-hün-
âbdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 76, Beyit 2). [geldi, -di]

gel: (Bir hâl bir kimseye) hâkim
olmak; belli bir durum veya sıfatın
etkisi görünür, hissedilir olmak.

Bahār irdi vü gül **geldi** cihān reşk-i
bihişt oldu / Bugün uçmağın
evşafını gel mürğ-ı çemenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
71, Beyit 3). [geldi, -di]

Ser virür her güşede ‘uşşāk
serverler gibi / Tekye-i ‘ışk içre
çok kurbāna **gelmiş** şāt-ı ‘ışk
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111,
Beyit 6). [gelmiş, -miş]

Yine şād ol gönül hayr oldu kārūn
devletün **geldi** / Zahirün
mesnedün ya‘nî o ‘ālî-rütbetün
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 1). [geldi, -di]

Yine şād ol gönül hayr oldu kārūn
devletün **geldi** / Zahirün

mesnedün ya‘nî o ‘ālî-rütbetün
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 1). [geldi, -di]

Çapısından ırılmağ bir nefes
bābuñ degül zinhār / Hudā’dan
feth-i bāb oldu çalış kim
fursatun **geldi** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5).
[geldi, -di]

Gözün aydın günün toğdı sa‘adet
saña yüz tutdı / Yine iy Fazlî ol
hürşîd-i burc-ı rif‘atun **geldi**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137,
Beyit 7). [geldi, -di]

Ehl-i ‘ıyşun ayağın almış idi mäh-i
şıyām / **Geldi** ‘îd irdi elinde
kadehi māl-ā-māl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 2).
[geldi, -di]

Lāle cāmını urup yire getürdi ayağı
/ Gördi kim şāh-ı hazān **geldi**
bozup encümeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 3).
[geldi, -di]

Geldi çün pîr-i mübârek-nefes-i
bād-ı hazān / Terk-i tecrîd olup
oldı ağaçlar ‘üryan (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 12).
[geldi, -di]

Nā-gehān ben de varup bāğa bu
hālî gördüm / Anda bu matla‘-ı
ğarrā dilüme **geldi** hemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 15). [geldi, -di]

gel: ... gibi gelmek, hissetmek.

İy şüh u şîve-kār u nigār-ı ‘itāb-ı
telh / Sensüz mezāk-ı cāna
gelür kand nāb-ı telh (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
1). [gelür, -ür]

gel: (Bir maksatla) Bir yere uğramak, gelmek, ziyâret etmek.

Hücreme **geldi** benüm bir melek-i
sidre-serîr / Didi kim başuña
gün toğdı tur iy bî-sāmân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
3). [geldi, -+di]

gel: (Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Çāk itmez idi bād **gelüp** perde-i
‘ırzın / Gül olmasa ger ‘ārız-ı
dil-dāra mu‘ārız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2).
[gelüp, -üp]

Gelüp ferzâne şeh naţ’ında şeker
işleri hālkuñ / Kimine at virdi
kimine fîl itdi ihsânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
14). [gelüp, -üp]

gel: (Bir maksatla) Bir yere uğramak,
ziyâret etmek.

Gelsün iy gül gülsene ref’ eyleyüp
yüzden niķāb / Kalmaya bir
ğoncenün hergiz girîbânı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 6). [gelsün, -sün]

Bir gün mezâruma **gele** ol āfitāb
eger / Kābrümde zerre-vār ura
herbir türāb raķş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3).
[gele, -e]

Kış erdi çık mey-hāneden gel oda
karşu odada / Nüş idelüm
gelsün şehā mey-hāneden mey-
hāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 135, Beyit 2). [gelsün, -
sün]

Der-miyān itdüñ zaferden tîğ u
nuşretten kemer / İşde meydān
merd-ise meydāna **gelsün** surh-
ı ser (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 1). [gelsün, -
sün]

Bu ribāta **gelen** göçer āhir / Olısar
cümle kārvanı revān (Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2,
Beyit 4). [gelen, -en]

gel: (Bir kimse veya yer üzerinde) belli
bir durum veya sıfatın etkisi görünür,
hissedilir olmak.

Zencîr-i zülfüñ Fazlî’ye
Mecnûn’dan irdi yādigār / Bu
silsile **gelmiş** durur dîvāneden
dîvāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 135, Beyit 6). [gelmiş, -
miş]

gel: (bir maksatla) bir yere gelmek.

Ayık **gelüp** başarsa ayak şüfi
meclise / Başdan getürsin ayağı
sākî şarāba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4).
[gelüp, -üp]

gel: Belirmek, görünmek, ortaya
çıkma.

Bende Fazlî kim du‘ā-gū-yı
kadîmüñdür senüñ / Āsitān-ı
devlete **geldi** icāzet var mıdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 4,
Beyit 2). [geldi, -di]

gel: (O zamana) erişmek, ulaşmak.

Geldi bir dem yine hüccāca maķām
oldı Hicāz / Düzdi ‘uşşāk kamu

na're-i Lebbeykle sâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 1). [geldi, -di]

gel: (Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Murâda irmedüñ fırsat düşelden araya hergiz / Beğâyet kâm-kâr olduñ zemân-ı vuşlatuñ **geldi** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6). [geldi, -di]

Bu sūr-ı pūr-sūr u zevk-bahşuñ vaşfın eylerken / Dilüme **geldi** medh-i şâhda bu maṭla'-ı sâñî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 36). [geldi, -di]

Yūsuf'ından Hâzret-i Ya'küb olmuşdı cüdâ / Bir yire **geldi** yine hengâm-ı vuşlatdur bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 10). [geldi, -di]

Bu muşîbet çü **geldi** başumuza / Şevk ü şādî bize vebâl oldu (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 38). [geldi, -di]

gel: "Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.

Gel iy ecel luṭf eyle kıl ben ḥasteyi cāndan cüdâ / Tek bir nefes olmayayın 'âlemde cānāndan cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [gel,]

Hâkuñuñ her zerresin kıl kuhl-i erbâb-ı nazar / **Gel** tarîk-i 'ışk-ı pâka ḥâk-i pâ ol iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [gel,]

Dünye gâmin 'alef gibi **gel** yime 'işret it dirin / Hîç kulak kabartmaduñ şūfî eşek misin nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [gel,]

gel: Başa gelmek, kötü bir duruma uğramak.

Ḳatline her mühmelüñ ol ḥūni isti'cāl ider / Olmasun mı Fazlî'ye **gelse** işi ihmâldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 7). [gelse, -se]

gel: (Ayet, sure) gelmek, inmek, nazil olmak.

Şafâ vakti sūr eyyâmı 'işret mevsimi **geldi** / Ki oldu 'izz ü iḳbâl ile bir sūr-ı sūr-efzâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 2). [geldi, -di]

gel: (Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek, gelmek.

Ziyâfet oldu hep begler **gelüp** sultân işiginde / Cihân halkı bugün anda toynca gördi iḥsâmı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 16). [gelüp, -üp]

gel: (Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Geldi Fazlî-i du'â-gü kapuña / Devlete eyler du'âlar şubḥ u şâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 13). [geldi, -di]

Başuma gün toğdı el-ḥâḳ devletüm **geldi** yine / Devlet-ile tā ki geldüñ eyledüñ 'arz-ı liḳâ'

(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 3). [geldi, -di]

gel: "Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Ko riya şuffesin ol şâf şaf-ı 'âşıka
gel / Şūfiyâ şâfi mey iç şâfi
virüp câne şafâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [gel,
]

Fazlî'ye rahm eyleyüp öldür rakîb-i
kâfiri / **Gel** 'Alîlik eyle
arсланum be-ḥaḳḳ-ı Murtaẓâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 5). [gel,]

Bahâr irdi vü gül geldi cihân reşk-i
bihişt oldu / Bugün uçmağın
evşâfını **gel** mürğ-ı çemenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
71, Beyit 3). [gel,]

Şeb-i ğafletde **gel** âlûde-i ḥvâb
olma bîdâr ol / Gözün aç her
tarafdan nâzır-ı dîdâr-ı dil-dâr
ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
120, Beyit 1). [gel,]

Şâhâ kâdimî saña kûl olanları yâd
itmeyüp / **Gel** âşinâlık eyleme
bîġânedan bîġâneye (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit
4). [gel,]

Ma'rifet dürrin dilerseñ sen de **gel**
iy seyh-i şehîr / Âşinâlar gibi
her-dem 'ışḳ deryâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 7). [gel,]

Gel tîġ lâfin urma kalem çek
du'âya kim / Biñ tîġ u biñ
kalemde o yegdür hezâr bâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 40). [gel,]

gel: 1. gelmek 2. Beklenen bir zamanın gelmesi.

Şaḩun şu üstine seccâde şalmıs iki
sâḩirdür / Diyâr-ı Rûm'a
Çîn'den **geldi** ḩaṩṩun bir
müsâfirdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 1). [geldi, -di]

gel: (meydana) gelmek, ortaya çıkmak.

Ayakda ḩalmıs-ıduñ ḩâk gibi pây-
mâl olup / Elün almak
muḩarrerdür o 'âlî-himmetün
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 3). [geldi, -di]

gel: ... gibi gelmek, etkisini herhangi bir biçimde göstermek.

Düşelden ḩıdmetinden dūr ġâyet
ḩvâr olmışduñ / 'Azîz olduñ
yine minnet ḩudâ'ya 'izzetün
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 4). [geldi, -di]

gel: "Gel, hadi" anlamında temenni veya emir bildiren söz.

Gülüp sen ġayr ile dâyim beni **gel**
çok çok aġlatma / Şaḩın kim
ḩan olur az günde ġarḩ olur bu
merdümle (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 97, Beyit 2). [gel,]

gel: Buyurun, gelmek.

Hey Muḩammed ümmeti billâḩ
seyr eyleñ **gelün** / Şehr-i Bûrsa
maḩdem-i şâḩ ile cennetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 6). [gelün, -ün
]

gel: (Bir maksatla) Bir yere uğramak, gitmek.

Tâc-ı kelâma dürdür u taht-ı sühanda raht / **Geldüm** o taht u tâca yed-i 'acz ile nişâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 23). [geldüm, -dü, -m]

gel: "Buyur, haydi gel!" anlamlarında kullanılan bir davet, çağırma sözü.

Fazliyâ **gel** sözüñ uzatma du'âya getür el / Ki du'â mevsimidür olsa muqadder nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 29). [gel,]

Nedîm ü mashara envâ'ınuñ **gel** hey'etin seyr it / Niçe lu'bet-nümâdur gör sipihr-i bî-ser ü bî-pâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 29). [gel,]

gel: "Buyur, haydi gel" anlamlarında bir davet sözü.

Gel çekme tîğ-ı zulmi kalem çek mazâlîme / Kim tîğ-ı 'adli çekdi kalem-veş o kâm-kâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 35). [gel,]

Billâh **gel** inşâf it aña kim esîr olmaz / Ol bedr-i cihân-ârâ Maḥmūd-ı hilâl-ebrû (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 4). [gel,]

gel: Belirmek, ortaya çıkmak, sonucu olmak.

Ger çekse bir kalem **gele** biñ tîğ-zen-i berîn / Bir tîğ ursa biñ

kalemi ide târ ü mâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 16). [gele, -e]

gel: "Haydi, durma." anlamında bir söz.

Olursa taht taht-ı Süleymân u tâc hem / Çün tâcı **gel** virür yile ol tahtı rûzgâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 32). [gel,]

gel: "Bırak, dön" anlamında bir söz.

Uzatma **gel** sözi Fazlî du'âya aç elüñi / Qabûl ola umarum k'irdi mevsim-i hâcât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 38). [gel,]

gel: (Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Gelüp dükkânına her dilber-i nev-ḥatt u sîmîn-ten / Tırâş olup aña her-gâh ta'lîm-i fenn alur andan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 5). [gelüp, -üp]

gel beru: Yakına gel, söylenilenleri dikkate al.

'İşk bir şâhid imiş ḥalk-ı cihân 'âşıkdur / **Gel beru** 'âşık iseñ sen dahı idrâk idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [gel beru,]

Zâtına gayb u şehâdet şâhidin iy müdde'î / **Gel beru** inkârı ko olmuş durur işbât-ı 'ışk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [gel beru,]

gel gel ki: *Gel gel ki, artık geliver ki.*

Ėarķ oldum āb-ı çeşme yoluñda
turi turi / **Gel gel ki** başdan aşdı
bu intizāre yir yok (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6*).
[gel gel ki,]

gel olma: *Gel yapma, gel etme, gel olma.*

Gider ihmāli gönülden bu tekāsül
nice bir / Koya mühmellügi **gel
olma** igende mühmil (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
33*). [gel olma,]

gel!: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında
bir temenni, davet ve çağırma sözü.*

Şemşîr-i cevruñ ile dil pāre pāre
oldı / **Gel** çalma pāreye kim iy
māh-pāre yir yok (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3*).
[gel,]

Kış erdi çık mey-hāneden **gel** oda
karşu odada / Nüş idelüm
gelsün şehā mey-hāneden mey-
hāneye (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 135, Beyit 2*). [gel,]

Gel tîguñ ile başımı çal iki pāre kıl
/ Ėam mehterine şūr-ı belāda
mekāre kıl (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 151, Beyit 1*). [gel,]

gel!: *"Bırak, vazgeç!" anlamlarında
olup bir kimseden bir davranışını,
alışkanlığını terk etmesini istemek için
kullanılan bir söz.*

Ne takvā vaktidür eyyāmı geçdi
tevbenüñ şūfî / Baña **gel**

pārsalık añma fāsıklık
zemānidur (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 3*). [gel,]

Gel 'ıyş idelüm gül gibi tenhāca
yigiticik / Zîbāca vü ra'nāca vü
a'lāca yigiticik (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1*).
[gel,]

Koyalum Rûm ilini Şām'a güzār
eyleyelüm / **Gel** kalender
olalum terk-i diyār eyleyelüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
28, Beyit 2*). [gel,]

'Işk yolında durur rehberimüz
şu'le-i āh / **Gel** kalender olalum
terk-i diyār eyleyelüm (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 4*). [gel,]

Sāgar-ı māh gibi devr idelüm āfākı
/ **Gel** kalender olalum terk-i
diyār eyleyelüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 6*).
[gel,]

İdelüm bād-ı şabā gibi vatandaşan
'uzlet / **Gel** kalender olalum
terk-i diyār eyleyelüm (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 8*). [gel,]

Nice bir bağlaya bu çeşm-i dili
hıvāb-ı ecel / **Gel** kalender
olalum terk-i diyār eyleyelüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
28, Beyit 10*). [gel,]

'Işk ile yapışalum dāmen-i
istignāya / **Gel** kalender olalum
terk-i diyār eyleyelüm (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 12*). [gel,]

Baş açuk yalın ayak 'azm-i
Bedahşān idelüm / **Gel**
kalender olalum terk-i diyār

eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 14). [gel,]

Zerreye şaymayalum milk-i cihân
milketini / **Gel** kalender olalum
terk-i diyâr eyleyelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 16). [gel,]

geldükçe: Geldikçe, geldiği zaman 2.
dönüştükçe, haline geldikçe.

Gayruñ öñince varur luţf-ile
yumşaklık ider / Taş kayadur
baña **geldükçe** ol âfet ammâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22,
Beyit 3). [geldükçe,]

gele: 'gel ey' hitabının kısaltılması.

Saňa bu yolda kesel mâni'-i rehdür
ğâyet / Keseli қо bu keselden
gele luţf eyle kesil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34).
[gele,]

gelür: (Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Degül mi devlete dâll iy kerîm kim
bir bir / **Gelür** işigüñe
dünyānuñ ehl-i 'irfānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
21). [gelür,]

genc: Far. Hazine, defîne, kenz.

Göñlümi vaţan eylese ruhsârı
hayālî / İy dil n'ola **gencüñ** yiri
vîrāne degül mi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3).
[gencüñ, -üñ]

Tîg u kalemle hıfz olunur **genc** ü
milk ü māl / Tîg u kalemle zabt
olunur cümleten diyâr (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
7). [genc,]

genc: (جَنك) i. (Fars. genc) Hazîne:.

Ehl-i diller mecma'ı meyhāneler
gördüñ mi hîç / Gizlü **genc** ile
tolu vîrāneler gördüñ mi hîç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 1). [genc,]

genc-i bî-hem-tâ: Eşsiz ve benzersiz
hazine.

Düşdi hâke o **genc-i bî-hem-tâ** /
Sen de bir gunci var mekân
eyle (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 46).
[genc-i bî-hem-tâ,]

ger: "Eğer" kelimesinin kısaltılmışıdır,
nazımda kullanılır.

Nazar çü kâle degül kâ'ile olur ne
'aceb / Hürüş idüp cühelâ **ger**
hamüş ola bûleğâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8). [ger,
]

ger: "Eğer" edatının nazımda
kullanılan şekli.

Lebüñ şeker dir idüm kılsa **ger**
şeker kelimât / Dönerdi
kaddüñe serv itse serv eger
harekât (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 26). [ger,]

ger: "Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.

Bezme inseñ meclisüñ sâķileri
hübān-ı dehr / Rezme yetseñ

ger yanuñca cünd-i bî-pâyân-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 23). [ger,]

Sebkât iderdi sāyesine kılsa **ger**
reviş / Görmezdi gerdeni yele
yillerle **ger** şabā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 8).
[ger,]

Ferzâne hâk-i pâyına yüz sür gönül
varup / Kalduñ piyāde irmeye
ger şahdan ‘atā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 15).
[ger,]

Tîg-ı hicrûñ **ger** Hüseyin-āsā beni
ide şehîd / Dōstum yüz
döndürürsem andan olayın
Yezîd (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 11). [ger,]

ger: "Eğer" edatı.

İtüñ geçünmek ile şehir içinde
meşhûrum / Murād şöhrat ise
ger yeter bu nām baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit
4). [ger,]

Ger tehî ola gamuñdan dil-i pür-
gam bir dem / Cānda ne zerre
kadar zevk ola cānā ne şafā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15,
Beyit 4). [ger,]

Vireyin cāne şafā yolına cānum
vireyin / Beni öldürmek ile **ger**
gele cānāne şafā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5).
[ger,]

Haste-i ‘İşkām benüm derdüme
dermān eylegil / Mümkün ise
ger tabîbā hasteye itmek devā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,
Beyit 2). [ger,]

Kāfirem māyil olursam bāg-ı
firdevse baña / **Ger** teferrüc-
gāh ola ol dergeh-i gerdün-fezā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 3). [ger,]

Dişlemekden leblerüñ helvāsını
kesmez tama‘ / Kalmasa **ger**
‘āşıkūñ ağzında dendānı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 4). [ger,]

Milk-i şāhen-şāh olup geydiyse **ger**
altunlu tāt / Germ olup
öykünmesün billāhi ol māha
sirāc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
54, Beyit 1). [ger,]

Kār iderse saña **ger** zehr-i gamı
dīnî dūn / Sen kanā‘at meyini
var aña tiryāk idegör (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit
3). [ger,]

Görsem yüzüñi cān ramağa
irdügünde **ger** / ‘Ömrüñ biñ
olsa hāşılum ol bir ramağ durur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63,
Beyit 2). [ger,]

Şöyle mest ol haşre dek ayılma
Fazlî **ger** ola / Sāki-i maḥbûb
destinde şarāb-ı hoş-güvār
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 5). [ger,]

Cem’ile dîvânı taḥkîk **ger** yazarsa
nesh ider / Haṭṭuñ evşāfında
Fazlî tāzeler dîvān okur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
7). [ger,]

Al geymiş dīde-i ‘āşık gibi ol
gamze-kār / Tūrfatü’l-‘ayn içre
ger kanlar dökerse vechi-vār
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78,
Beyit 1). [ger,]

Ger kanat büküp uça saña
peyāmum iletür / İy hümā nāme

benüm ak gügercinümdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82,
Beyit 2). [ger,]

Ger bād-ı şabā virmese zülfüñ
haberinden / Āh kim cigerüm
nāfe gibi kan olacaqdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit
4). [ger,]

İy kamer **ger** göre bu hüsn ile
yüzüñi güneş / Zühre mihründe
ola zerre-veş oldum rakķāş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101,
Beyit 4). [ger,]

Çāk itmez idi bād gelüp perde-i
‘ırzın / Gül olmasa **ger** ‘arız-ı
dil-dāra mu‘arız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2).
[ger,]

Ger dilerseñ mün‘akis olmağa /
Şāf-tab‘ ol Fazliyā kıl qalbüñi
mir‘āt-ı ‘ışķ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 111, Beyit 7).
[ger,]

Fazliyā bir şāh-ı ‘ālem sāye
şalmışdur aña / N’ola **ger** olsa
müşerref her arası Lādiķ’üñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117,
Beyit 5). [ger,]

Taleb kılsañ vişāle **ger** vesīle /
Yapış ‘ışķa zihī a‘lā’l-vesā’il
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124,
Beyit 2). [ger,]

Ger devā isterseñ olma derdden
Fazlî cüdā / Rāhat isterseñ
belāya mübtelā ol iy göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125,
Beyit 3). [ger,]

Nā-haķ yire kanuñ dōke **ger**
gamzesi iy dil / Sen itme
ta‘accüb anı mestāne degül mi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138,
Beyit 2). [ger,]

Küh-ı Kāf olsa gamuñ bārı çekem
lā diyemem / **Ger** şikāf olsa
tenüm niteki kūfī kāfī (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit
4). [ger,]

Ger ide mihr-i ‘atāñ u āb-ı lūtfuñ
terbiyet / Tāze vü ter kırmızı
güller bitüre hār u has (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
11). [ger,]

Ger Ka‘be vü büt-hāne vü ger hān-
kāh-ı deyr / Senden degül anlar
dükeli hāli vü tenhā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
8). [ger,]

Ger Ka‘be vü büt-hāne vü **ger** hān-
kāh-ı deyr / Senden degül anlar
dükeli hāli vü tenhā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
8). [ger,]

Güm-rāh olurdı rāh-ı dalāletde
cümle hāķ / Şer‘uñ tarīķ-i
Hāķķa **ger** olmasa reh-nümā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 8). [ger,]

Zulmet şebinde olmuş idi hāķ
dāllīn / **Ger** şem‘-i dīni
eylemeseñ anlara hüdā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
9). [ger,]

Eriye **ger** şütür ü hücresin añup
idem āh / Olursa hücre derā-yı
şütür gibi āhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28).
[ger,]

O hücrede şütür üzre **ger** eyleyem
nāle / Bu hücre güm güm ötüp
eyleye şütür şīven (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32).
[ger,]

Ne hücredür bu ki **ger** olsa biñ
şütür olıma / Dür-i şemīn ne

şütür bil hezār hücre semen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 48). [ger,]

Görürse **ger** bu şütür hücreyi
hasūd-ı ‘anūd / Çü hücre teng-i
dil ü çün şütür olur kef-zen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 54). [ger,]

Âteş ur hırmen-i hestīye demidür iy
dil / **Ger** dilerseñ ki ola sebze-i
vuşlat hâşıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 1). [ger,]

Kahramân’ı kahr ider virmez
Nerīmân’a amân / Sām olur
ser-sām havfindan muķābil olsa
ger (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 18). [ger,]

İrişdi çak semāya āsümānīler
‘acebdür **ger** / Hurūs-ı ‘arşı
yakmaz-ise anuñ nār-ı sūzānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 31). [ger,]

Getürüp ortaya pāpāsları **ger**
yakalar / Nār u nūr ola yanınca
olara vird-i zebān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 29).
[ger,]

Selāset-i sūhanum **ger** isitse nāţık
ide / Maķāl-i sellemehu’llāh
lisān-ı Selmānī (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 33).
[ger,]

Mihr ü meh keffe-i mīzān u
kevākıbdür hem / Keh-keşān
olsa ‘amūdı vü felek mīzān **ger**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 2). [ger,]

Mebde’-i nuţķ durur cümle-i
mevcūdātuñ / **Ger** delīl ister
iseñ bu söze iy ehl-i hüner
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 8). [ger,]

Gögden ol nāzil olurdı yire bī-
şübhe vü şekk / Olsa **ger** dürr-i
sūhandan ilerü bir cevher (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
11). [ger,]

Şāhid-i hūb durur hacle-i ma’nāda
sūhan / Aña **ger** vezn libās ola
vü şan’at ziver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 13).
[ger,]

Şanma kim her müteħalliş geçinen
şā’ir olur / Var delīlüm bu söze
itmez iseñ **ger** bāver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
25). [ger,]

Sensin ol şāh ki kapuñda
Ferīdün’la Cem / **Ger**
zemānuñda olaydı olalardı
çāker (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 36). [ger,]

Hūtdan Yūnus-ı hūrşīd çıkup buldı
hālāş / Hameli aña Hūdā itse
n’ola **ger** nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 2).
[ger,]

Halk içinde bu kadar ‘izz ü şeref
bulmazdı / **Ger** saña olmasa bir
bende-i çāker nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
25). [ger,]

Siper olsa yiridür tīrine **ger** sīnesi
haşmuñ / Kemānınuñ revādur
cān-ı a’dā olsa ķurbānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit
24). [ger,]

Rūze-i hecr ile iy dil nice maħrūm
olalum / ‘İd irişdi demidür bezl
ola **ger** hūvān-ı vişāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 15).
[ger,]

Çār-pāre ide çengini girüp rakşa
revān / Zühre **ger** muţrib-i

bezmüñle olursa dem-sâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 28). [ger,]

Tâ Şifâhân u 'Irâk'a irişe şayd u şadâ / Râstî eyleye **ger** muṭrib-i bezmüñ âvâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 29). [ger,]

Sebkât iderdi sâyesine kılsa **ger** revîş / Görmezdi gerdeni yele yillerle **ger** şabâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 8). [ger,]

Ġam çekme gitdi ise **ger** atüñ ecel irüp / Anı viren birin daḥî iḥsân ider saña (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 16). [ger,]

Sensin ol şeh ki sümm-i semendüñe yiridür / **Ger** olsa na'l-i zer meh-i nev mîḥlar Sühâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 26). [ger,]

Cihânı pertev-i râyuñ **ger** itmese rüşen / Tıttardı dîde-i a'yânı perde-i zulemât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 23). [ger,]

Cihâna bezl ola **ger** cür'a-i şarâb-ı lebüñ / Bulup ḥayât-ı ebed kalmaya cihânda memât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 31). [ger,]

Ger çekse bir kalem gele biñ tîğ-zen-i berîn / Bir tîğ ursa biñ kalemî ide târ ü mâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 16). [ger,]

Erbâb-ı tîğ ehl-i kalem birle cem' olur / Olmasa **ger** kalem ola mı tîğ pây-dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 18). [ger,]

Ger görse tîğuñı çü kalem serfûrû idüp / Bî-tîğ u bî-kalem ola a'dâ esîr ü zâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 23). [ger,]

Kılsa şikâr kaşdına **ger** pâydur rikâb / Cân virür olmağa aña şîr-i felek şikâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 21). [ger,]

Bir şeh-süvârdur ki binüp esb-i devlete / **Ger** kâr-zâr kılsa olur ḥaşma kâr zâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 22). [ger,]

Koşusu atları şol resme çâpükdür ki **ger** râkib / İder iki cihânı bir 'inânın eylese irḥâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 31). [ger,]

Sen ol şâh-ı refî'ü'l-kâdrsin der-gāhuña nisbet / Felek alçaqlık eyler itse **ger** da'vâ-yı isti'lâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 56). [ger,]

Kerem bārânı fâ'iz olmasa ebr-i kefünden **ger** / Gül ü lâle bitürmezdi cihânda ḥâr ile ḥārâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 57). [ger,]

Egerçi iltifātuñla müşerrefdür benüm şāhum / Ne kim ola keremden **ger** muzâ'af eyleseñ āyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 67). [ger,]

Lîk **ger** toytuñ ise rengi virüp rengin anuñ / Mey-i rengîn ile kıl tâze dil ü cân u teni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 9). [ger,]

Tîğî **ger** rûz-ı veğâ 'arz-ı şecâ'at itse / Kahr ile zâr u zebûn ide

niçe Tehmeten'i (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 14).
[ger,]

İşiden cân ile öldür beni sevmezse
seni / Diyesin öldürürüm **ger**
beni cāndan seveni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 32).
[ger,]

Semen ol gevher-i yektāya qabûl-i
şehdûr / **Ger** qabûl ide anı lutf
ile ol şâh-ı ğanî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 40).
[ger,]

Eyâ kerîm sen ol şâhib-i sehâsın
kim / 'Alî olur saña olursa **ger**
keremde hemâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 15).
[ger,]

Su'âl olınsa baña **ger** 'atâ vü
cūduñdan / Budur cevâbum o
dem kim ne lâzım aña su'âl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 17). [ger,]

Du'āya el aç **ger** el devām-ı
devletüñe / Qabûl-i Hâzret ider
ol du'āyı istikbâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 25).
[ger,]

'İnāyetüñ nazarıyle olursa **ger**
manzûr / Tūrâb iken işi altun
olur anuñ fi'l-hâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 31).
[ger,]

Mesîh-i vaktüdür el-hağ ki nuṭṭ-ı
cân-bağşı / Ta'alluğ eylese **ger**
hayy ola 'izām-ı remîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 17). [ger,]

Odur bugün 'alem-i 'ilm ile
cihānda 'alem / 'Aceb mi
a'lem-i 'alim olursa **ger** o 'alim

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 18). [ger,]

Bahr olsa yaşum kaçreleri **ger** 'aceb
olmaz / İy Fazlî meşeldür bu
göl olur dama dama (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2).
[ger,]

Şanma kim her mütehalliş geçinen
şâ'ir olur / Var delîlüm bu söze
itmez-iseñ **ger** bâver (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 12, Beyit 1).
[ger,]

Şimden gerü **ger** iy dil-i dîvâne
ölürsem / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 6). [ger,]

Ger hüsn ile hürşid-i cihân-tâb da
olursa / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 10). [ger,]

Ger olursam n'ola ol şâh-ı cihāna
çâker / Var midür milket-i
'Osmân'da nazîri 'Ömer'üñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 10). [ger,]

Bir kez göreyin yılda ben o 'arızı
mâhı / İy Fazlî çıkarsam n'ola
ger göglere âhı (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 9).
[ger,]

Ger hüsn-i haṭuñ bilmez isem
nâme-i iḳbâl / Kaṭ' it kalemüñ
gibi başum tîğ ile fi'l-hâl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 9). [ger,]

ger: "Eğer" kelimesinin kısaltılmışı
hâli.

Su resmedür şütür-i kadri kim bu
nüh hücre / Ne hücre zeng-i
şütür olsa **ger** aña emken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
29). [ger,]

ger ol: Olmuş olsa.

Virmişdi Hâk o şâha bir dürr-i bî-
bahâ kim / Lâyık ser-i sipihre
ger olsa dürr-i efser (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2). [ger
ol, -sa]

gerçek: Gerçek, hakiki.

Âferîn olsun velîkin 'asker-i İslâm
da / Rûm ili **gerçeklerine** kim
geçerler gerçek er (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 21).
[gerçeklerine, -ler, -i, -n, -e]

gerçek: Dürüst, sahih.

Âferîn olsun velîkin 'asker-i İslâm
da / Rûm ili gerçeklerine kim
geçerler **gerçek** er (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 21).
[gerçek,]

gerçek san: Gerçek sanmak,
aldanmak.

Gurûr eyleme var hâlûne şanup
gerçek / Bir iki gün yüzüne
gülse dehr virse gurûr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
19). [gerçek şan, -up]

gerçi: "Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Fazliyâ 'âlemde **gerçi** çok güzel
seyr eyledüm / Bir güzeldede
görmedüm bu resme gözler
kaşlar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 66, Beyit 7). [gerçi,]

İtmedi zâyil cefâ hattını gönlünden
başum / Müddet ile nakşı sengî
gerçi mâ-tağyîr ider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit
2). [gerçi,]

Ben bahâristân-ı hüsnuñ naql
idersem lâl olur / **Gerçi** bülbül
geh Gülistân u gehî Büstân
oğur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
73, Beyit 6). [gerçi,]

Vefâdan 'aşîka **gerçi** saña cânâ
cefâ yegdür / Ne çäre biz
tahammül idelüm ammâ Hudâ
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 1). [gerçi,]

Kaldı hattun nüshası hergiz beyâza
çıkmadı / **Gerçi** vaşında anuñ
Fazlî resâyil bağlamış (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit
4). [gerçi,]

Vâcib ne mümkün oldu mümkün ne
gerçi vâcib / Hayretdeyem
velîkin nakşında mümkünâtun
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116,
Beyit 4). [gerçi,]

Cân bağışlar leblerün ammâ ki
çeşmün kıran döker / **Gerçi**
'İşkuñ balı var lîkin belâsı yok
degül (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 121, Beyit 4). [gerçi,]

Âbdur **gerçi** şafâda tîğ-ı hün-
efşânumuz / Başına görseñ ki
a'dânuñ ne âteşler yakar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
4). [gerçi,]

Vaş u medhinden du'âdur saña
Fazlî'nün garaž / Zât-ı pâka

gerçi kim virür kerīmā derd-i
ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 39). [gerçi,]

Gerçi 'âlem şadefinde bulunur niçe
dürer / Söz gibi gūşa tokınmadı
girân-māye güher (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 1).
[gerçi,]

Temellük gösterüp **gerçi** çü rûbeh
şulha kaşd itdi / Velîkin şîr-i
dîller hîç maqbûl itmedi anı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 12). [gerçi,]

Gâyet 'azîm cüsse velîkin hafîf pây
/ **Gerçi** sebük-'inân idi ammâ
girân-bahâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 5). [gerçi,]

Medhûnde tîguñ oldu kalem **gerçi**
dür-feşân / Vaşf-ı kalemde
tîguñ olupdur güher-nişâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 5). [gerçi,]

Yarağ u yatla cümleten yarar at ile
meydânda / Kamusı ceng ider
gerçi murâdı şulhdur ammâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 35). [gerçi,]

Keremden **gerçi** Hâtem dem ururdu
devr-i cû-dilde / Anuñ da
defteri tayy oldu nâmidur
hemân peydâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 60).
[gerçi,]

Muhabbet fâkınıñ **gerçi** şikârın bî-
şümâr aldum / 'Adû-yı zâğ
elinden bir tezerv-i şîve-kâr
aldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 2). [gerçi,
]

O yüzi hûb-ı hûn-rîzüñ cefâsın
gerçi çok gördüm / Şarup
pehlûye tîguñ zahmını şöyle

şafâ sürdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 7).
[gerçi,]

Güzel çokdur cinân-ı hûsn içinde
gerçi mişl-i hûr / Cefâ-pîşe
kamusı hûsn-i bî-hem-tâşına
mağrûr (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 3). [gerçi,]

Qadi her dilberuñ **gerçi** kıyâmetdür
'alâmetdür / Velîkin ol şacı
mahşer şanem gâyet
kıyâmetdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 9). [gerçi,]

Fazlî-i sâñi de **gerçi** yügrügidür
'arşanuñ / Aşadur anı velî
Fazlî-i evvel her zamân (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 3).
[gerçi,]

gerçi: "Aslına bakılırsa, aslında"
anlamlarında bir zarf.

Gerçi benden dūr oldu hicrde yâr u
diyâr / Cân u yâr içre muķim-
dil olupdur yare yâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit
1). [gerçi,]

Zâr iden **gerçi** beni bu dil-i
miskînümdür / Anı odlara
çaķan çeşm-i cihân-bînümdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82,
Beyit 1). [gerçi,]

'âşıkâ cānānenüñ **gerçi** cefâsı yok
degül / Ol cefādan 'âşıkūñ
ammâ şafâsı yok degül (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit
1). [gerçi,]

Bülenddür bu şütür hücre **gerçi**
pest olur / O hücre vü şütürüñ
vaşf u midhatında sühen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
47). [gerçi,]

gerçi: "Aslına bakılırsa" anlamında zarf.

Görmedi sencileyin bir şeh-i 'ālī-
menzil / **Gerçi** çok serveri seyr
itdi 'uyūn-ı devrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 44).
[gerçi,]

Tıflıdur **gerçi** henüz ammā ki
bahtıdur cüvān / Pîr ola dirler
kamu pîr ü cüvān şām u şehir
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 10). [gerçi,]

Gerçi Fazlî kuluñ ihsānuña
müstağrıkdur / Yine ihsānuñ
ümîdinde durur māh ile sāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 42). [gerçi,]

Bî-taht u tāt **gerçi** gedāsın velī
Hudā / Şükr eyle kıldı tāt ile
taht ile nām-dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 34).
[gerçi,]

Gerçi yüz reng ile zeyn itmiş idi
anı bahār / Virdi ta'yîn aña
reng ile harîfūñ düzeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
8). [gerçi,]

gerçi ki: Her ne kadar.

Kızdurmağ için ütüsini ol dili āhen
/ Nār-ı gam-ı 'Işk itdi tenüm
gerçi ki külhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 3).
[gerçi ki,]

gerçi ki: Her ne kadar, ...ise de.

Hamdülillāh yine irişdi Şafā'ya
hüccāc / Herbiri sa'y idüben
gerçi ki itdi tek ü tāt (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
2). [gerçi ki,]

Meydān-ı nazm **gerçi ki** gāyetde
tengdür / Şaldum tabī'at esbini
Hak'dan budur recā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
28). [gerçi ki,]

gerçi kim: Her ne kadar.

Āh u efgān oldu kārüm hierde
sensüz benüm / Nāle itmez
gerçi kim bülbul gülîstāndan
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
20, Beyit 3). [gerçi kim,]

Yiller ile bulmadı bir şemme bûy-ı
zülfüñi / Ol hevāda **gerçi kim**
çok yeldi yopurdu şabā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit
3). [gerçi kim,]

Gerçi kim ben bundayum ammā ki
gönlüm andadır / Her yañeden
kim benüm ol şāh-ı devrānum
gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
77, Beyit 3). [gerçi kim,]

İrmediler menzil-i Leylā'ya hergiz
gerçi kim / Niçe Mecnūn vādi-i
'ışk içre maħmil bağlamış
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100,
Beyit 3). [gerçi kim,]

İşitse vaşf-ı tîgîn surh-ı ser **gerçi**
kim hūnîdür / Teninde havf u
haşyetden kuruya qalmaya kıanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 22). [gerçi kim,]

Kavs-i kuzah mişāl idi hey'etde
gerçi kim / Sür'atde lîk tîr gibi
tāyirü'l-hevā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 4).
[gerçi kim,]

Gerçi kim var kuluñ kudreti biñ
beyt diyem / Vaşf u medhūñde

açup şevk ile şāhum deheni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 22). [gerçi kim,]

Gerçi kim Nüşirevân ‘adliyle buldı
iştiḥār / Sen unutturduñ anı
ancaḳ cihānda adı var (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
29). [gerçi kim,]

Ḳāmetüñ **gerçi kim** kemān olmuş /
Tîr-i āha nişān imişsin sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 57). [gerçi kim,]

gerçi kim: Her ne kadar.

Vaşfinda **gerçi kim** kalem ü
tiḡuñuñ şehā / Tîḡ-ı zebānum
oldı kalem-veş sūḥan-güzār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 26). [gerçi kim,]

Ḳavs-i ḳuzah olupdur anuñ vaşfi
gerçi kim / Ḳavs-i ḳuzah degül
ol olupdur hilāl-vār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 8).
[gerçi kim,]

gerçi kim: Her ne kadar.

Ḥazret-i Sultān Süleymān
devletinde **gerçi kim** /
Leşkerüñ her şaffi şaf-derlerle
birdür ser-te-ser (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 20).
[gerçi kim,]

gerçi kim: Her ne kadar, ...ise de.

Yiller ile bulmadı bir şemme bûy-ı
zülfüñi / Ol hevāda **gerçi kim**
çok yeldi yopurdı şabā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit
3). [gerçi kim,]

Nāmesin ṭayy ide gūş itse saḥāda
nāmuñ / **Gerçi kim** Ḥātem-i
Ṭayy oldı şehā ile be-nām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 20). [gerçi kim,]

gerdān: Boyun (sevgilinin boynu).

İki cānibde taşvîr eylemişler zülf-i
müştüñüñ / Çözüp ol kākül-i
zîbālaruñ **gerdāna** yazmışlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92,
Beyit 3). [gerdāna, -a]

gerden: Boyun, gerdan.

Baḥr-ı devletden olaldan zāhir ol
dürr-i laṭîf / **Gerden** ü gūş-ı
‘arūş-ı baḥt buldı zîb ü fer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 4). [gerden,]

Sebḳat iderdi sāyesine kılsa ger
reviş / Görmezdi **gerdeni** yele
yillerle ger şabā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 8).
[gerdeni, -i]

gerden: Boyun 2. irade.

O hücrede şütür-i cāmı itseler
ḳurbān / Be-ḥaḳḳ-ı hücre şütür
gibi çekmeyem **gerden** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
40). [gerden,]

gerden-i āfāk: Ufukların boynu.

Ribḳa-i emrūñi her kim ki bile
ḥabl-i metîn / Yiridür gerdan-i
āfāka şalarsa reseni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 21).
[gerden-i āfāk, -a]

gerden-i dil: Sevgilinin gerdanı.

Bend itdi gerden-i dile tavḳ-ı muḥabbetüñ / Ḳaṭ' itdi her 'alākayı aḥrār Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8). [gerden-i dil, -e]

gerd-i 'adū: Toz olmuş düşman.

İtmege gerd-i 'adūdan pāk iy şāh-ı cihān / Perçem-i tūḡuñ olupdur cārū-yı meydān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 26). [gerd-i 'adū, -dan]

gerd-i riṽā: İkiyüzlülük kiri.

Pākdur dāmeni çün gerd-i riṽadan rindüñ / Dāmen-ālūde görüp eyleme şūfî ta'rîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4). [gerd-i riṽā, -dan]

gerdiş evle: Dönme, dönüş, çevrilme, dolaşma.

Bu çerḥ-i bî-vefā ne 'aceb cünbiş eyledi / Devren yeñildi 'aksine mi gerdiş eyledi (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 19). [gerdiş eyle, -di]

gerdūna tevsen-i ḥink-i ol: Feleğin huysuz kır atı.

Oldıkça ḥink-i tevsen-i gerdūna dāyimā / İḳbāl ile süvār şeh-i āsmān-medār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 28). [gerdūna tevsen-i ḥink-i ol,]

gerdūn-ı dūn-nüvāz: Aşağılık okşayışlı felek.

'Arz it zebān-ı ḥāl ile yüz dürlü gizlü rāz / Gözden bıraḳdı Fazlî'yi **gerdūn-ı dūn-nüvāz** (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 17). [gerdūn-ı dūn-nüvāz,]

gerek: -malı, -meli .

Ḥamdülillāh yine başlansa **gerek** bir sūra / Ki ola Fātiḥası āyet-i gül-zār-ı cinān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 5). [gerek,]

gerek: Elzem, lazım, olmalı.

Cihānda var-iken derdūñ **gerekmez** baña dermānı / Ṭabībūm derd-mende derdden zīrā devā yegdūr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [gerekmez, -mez]

Baña ne üştür-i gerdūn **gerek** ne ḥücre-i ḥāk / Çü bağladum şütür-i 'ışka raḥt-ı ḥücreyi ben (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8). [gerek,]

Böyle ḥalkuñ göricek keşret ile seyrānın / Ara yirde delice olsa **gerek** ser-gerdān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 31). [gerek,]

Öyle sūr itse **gerekdür** ki sūrūrından anuñ / Göglere çıksa gerek velvele-i ṭabl-ı zenān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 6). [gerekdür, -dür]

Baňa ol yüzi gülşensiz **gerekmez**
şad hezār olsa / Geyüp gül-büni
nev-rüzî kabā her gonce-i ra'nā
(Kara Fazlî Dîvânî, Muhammes
4, Beyit 3). [gerekmez, -mez]

gerek: Gerekli, lazım.

Maṭbahında şu kadar bisse
gerekdür ni'met / Ki tıyūrî
toyura cümle degül geh insān
(Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 13,
Beyit 10). [gerekdür, -dür]

gerek: Gerek, olmalı, lazım.

Sükkerî şerbetine kim dil uzatsa
anuñ / Ağzı dadını hemān virse
gerekdür ol ān (Kara Fazlî
Dîvânî, Kaside 13, Beyit 19).
[gerekdür, -dür]

gerek: Gerek, lazım.

Dünyayı bir yaña kosalar bir yaña
seni / Baňa seni **gerek** seni iy
bî-vefā seni (Kara Fazlî
Dîvânî, Müseddes 3, Beyit 3).
[gerek,]

gerek: Elzem, lazım, olmalı.

Öyle sūr itse gerekdür ki
sürürından anuñ / Göglere çıksa
gerek velvele-i ṭabl-ı zenān
(Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 13,
Beyit 6). [gerek,]

Göglere irse **gerek** ṭabl u nefîr
āvāzı / Gür gür olmazsa
'acebdür hele gūş-ı Keyvān
(Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 13,
Beyit 7). [gerek,]

Ḳal'a-i düşmen-i sultān gibi her
āteş-bāz / Od urup itse **gerek**
niçe ḳılā'ı vîrān (Kara Fazlî
Dîvânî, Kaside 13, Beyit 26).
[gerek,]

Hiss itmege vücūdını key tîz-bîn
gerek / Şöyle naḥîfdür ki disem
yokdur aşlı-vār (Kara Fazlî
Dîvânî, Kaside 25, Beyit 9).
[gerek,]

gerek: "Gerek ... gerek/gerekse ... "
bağlacı. "Hem" gibi başına geldiği
kelimelerin hepsinin birden
düşünüldüğünü anlatır.

Hāḳīkat birdür iy münkir ki Fazlî
eyledi takrîr / Gerek sen i'tirāf
eyle **gerekse** ehl-i inkār ol
(Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 120,
Beyit 7). [gerekse, -se]

gerek: "Gerek ... gerek/gerekse ... "
bağlacı. "Hem" gibi başına geldiği
kelimelerin hepsinin birden
düşünüldüğünü anlatır; hem de.

Fazlî saña ne tāc **gerek** dünyede ne
taḥt / Der-gāh-ı şāh taḥt yeter
tāc ḥāk-dār (Kara Fazlî Dîvânî,
Kaside 28, Beyit 33). [gerek,]

gerek: Gerek.

Şöyle şevḳ olsa **gerek** āteş işinden
giceler / Ki yaḳa giceligin
şevḳle ba'bı yārān (Kara Fazlî
Dîvânî, Kaside 13, Beyit 27).
[gerek,]

gerek: Gerek, lazım, elzem.

Ne raht-ı hücre ne bār-ı şütür **gerek**
besdür / Pelās-ı hücre vü cell-i
şütür çü pīrāhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26).
[gerek,]

Didi şeh-zādeleri sünnet idüp şāh-ı
cihān / Lüle-i la'lden akıtsa
gerekdür mercān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 33).
[gerekdür, -dür]

gerek: "Olmalı" anlamında kullanılan
bir söz.

Fazlî gibi bir merd **gerek** şüfî
yaraşmaz / Meydān-ı
muḥabbetde senüñ gibi
muḥanneş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 47, Beyit 5). [gerek,]

Başını ezmek **gerek** dad almağ
içün şekkerüñ / Kelle giçüp
eyler imiş lâ'l-i cānān ile baḥş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51,
Beyit 2). [gerek,]

Has dir nihāyetî saña iy şüfî ehl-i
'İşk / Pāyuñ kerāmetiyle **gerek**
rüy-ı āba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5).
[gerek,]

gerek: Gerek, lüzum.

Ṭotalum milket-i 'Osmān'uñ olduñ
Fazliyā Şāhı / **Gerekmez** baña
bu dünyā-yı dūnuñ 'izzet ü cāhı
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 11). [gerekmez, -mez]

gerek: "Gerek ... gerek/gerekse ... "
bağlacı. "İster" anlamında kullanılır.

Hakîkat birdür iy münkir ki Fazlî
eyledi takrîr / **Gerek** sen i'tirāf

eyle gerekse ehl-i inkār ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 7). [gerek,]

gerek: "Olmalı" anlamında kullanılan
bir söz, lazım.

Ser-ā-ser sūz u ḥāl olmak **gerek** iy
Fazlî eş'āruñ / Ki yanup yağıla
der-gāh anuñla okuyan 'āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 5). [gerek,]

Çün nefes itdūñ nefes iy şāh
canlanmak **gerek** / Olmusam
iḥsāna lāyık ḥüccet ü bürhānla
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136,
Beyit 1). [gerek,]

Lîk sen bulmağa maṭlūb-ı ḥaḳîķīye
vişāl / Niçe esbāb **gerek** kim
ola vuşlat ḥāşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13).
[gerek,]

Sālisen zühd **gerek** ya'ni şalāḥ-ı
a'māl / Şıdḳ ile cümle-i tã'atı
olasın 'āmil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19).
[gerek,]

gerek: Gerek, lazım, gerekli; gerekir.

Cümle okınsa **gerekdür** ümerā-yı
'ālem / Gelse ol sūrî ḳamu itse
gerekdür seyrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 9).
[gerekdür, -dür]

gerek: Gerek, lazım; gerekli olma,
icap etme.

Cümle okınsa **gerekdür** ümerā-yı
'ālem / Gelse ol sūrî ḳamu itse
gerekdür seyrān (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 13, Beyit 9).
[gerekdür, -dür]

germ ol: *Hararetlenmek, Kızıışmak || kızmak, öfkelenmek.*

Milk-i şāhen-şāh olup geydiyse ger
altunlu tāk / Germ olup
öykünmesün billāhi ol māha
sirāc (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
54, Beyit 1). [germ ol, -up]

germ ol: *Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.*

Başını kes şem'-i bezmüñ iy göñül
dil çıkmasun / Eyler-imiş germ
olup ol māk-ı tāk ile baḥş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51,*
Beyit 4). [germ ol, -up]

Şevk-i ruḥuñla yandı semā'
itmeden göñül / Āteş ki germ
ola ider artuk kebāb rakş (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit
2). [germ ol, -a]

germ ol: *Kızıışmak, öfkelenmek;
kızgınca konuşmalar yapmak.*

Eger merd ise gelsün işde meydān
surḥ-ı ser kāfir / İgen germ
olmasun beñzer ki ḥālī şandı
meydānı (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 17, Beyit 2). [germ ol, -
ma, -sun]

gerü: *Bundan sonra, bundan böyle.*

Şimden **gerü** ger iy dil-i dîvāne
ölürsem / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
5, Beyit 6). [gerü,]

geşt-i bāğ: *Gül bahçesi gezintisi.*

Tāze vü ser-sebz olup kıl **geşt-i**
bāğ u būstān / İrmesün 'ömrüñ
gülîstānına āsār-ı ḥazān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Muāşşer 1, Beyit
32). [geşt-i bāğ,]

geşt-i riyāz: *Bahçe gezisi.*

Sen riyāzet çek bucaḳda şūfiyā /
'āşık itsün nūş mey **geşt-i riyāz**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106,*
Beyit 3). [geşt-i riyāz,]

getür-: *Getirmek, nakletmek.*

'İşret-i bāğ-ı cihān kimseye ḳalmaz
bākī / **Getürelüm** ayağı bezm-i
fenādan sākī (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 5).
[getürelüm, -elüm]

getür-: *Getirmek, taşımak.*

Ayık gelüp başarsa ayak şūfi
meclise / Başdan **getürsîn**
ayağı sākī şarāba baş (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit
4). [getürsîn, -sîn]

Büy-ı ḥulḳ ile mu'aṭṭardur dimāğ-ı
kā'ināt / Deñ **getürsîn**
şimdiden girü ḳoḳuyı misk-i ter
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,*
Beyit 30). [getürsîn, -sîn]

getür-: *Getirmek , sunmak.*

Bād-ı şabāya zūlfı peyāmın **getür**
didüm / Güldi getürdi başuma
sevdā ḥaberlerin (*Kara Fazlî*

*Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3).
[getür,]*

getür-: *Bir kimse veya şeyle birlikte gelmek, gelmesini sağlamak.*

Peyk-i 'îd irdi **getürdi** yine şādî
haberî / Elde zerrîn teberidür
görünen şanma hilâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 3). [getürdi, -di]

getür-: *(Bir yere) Bir kimse veya şeyle birlikte gelmek, gelirken o kimse veya şey yanında olmak.*

Getürüp ortaya pāpāsları ger
yağalar / Nār u nūr ola yanınca
olara vird-i zebān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 29).
[getürüp, -üp]

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Bir kaşîde **getürüpdür** saña Fazlî
çāker / Görse anı diye sellemtü
hezārān Selmān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 47).
[getürüpdür, -üp, -dür]

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Gül-i ter devridür sākî **getür** kanı
mey-i hāmra / Nice bir zāhid-i
yābis mizācıyla kuru ğavġā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [getür,]

Getür nūş idelüm sākî şarāb-ı şāhı
şerbetdür / Degüldür andan
özge derd-i endūha devā peydā

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [getür,]

Virüp el merhabāya sākî gelse
bezme mey başdan / **Getürüp**
neş'eyi yārān ğam u hemme
vedā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [getürüp, -üp]

Cevherüñ var-ise bāzāra **getür** iy
hūāce / Çoġ olur aña ħarīdār
bulur kıymeti zer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 32).
[getür,]

getür: *(Bir şeyi) getirmek.*

Mey-hāneye ayak **getür** iy şūfi
şarāb iç / Ħalvetde murabba'
oturup içme müselles (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [getür,]

getür: *(Bir şeyi) Getirmek.*

Bād-ı şabāya zūlfı peyāmın getür
didüm / Güldi **getürdi** başuma
sevdā haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3).
[getürdi, -di]

Getürdi tahtuñı yıl tūalum
Süleymān-vār / Ne fā'ide
olıcak şāh-ı merge sen me'mūr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14). [getürdi, -di]

Lāle cāmını urup yire **getürdi**
ayaġı / Gördi kim şāh-ı ħazān
geldi bozup encümeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 3). [getürdi, -di]

gevher: *Öz.*

Gördi çü **gevherinde** ol şâh-ı
kâbiliyyet / Kıldı mu'allime
şevk tâ kim ola hüner-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1,
Beyit 5). [gevherinde, -in, -de]

gevher: Cevher, mücevher.

Müşterî yevm-i hisâba dek anı vezn
itse / Kıymetin bilmeye söz
gevherinüñ kaçre kadar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
3). [gevherinüñ, -i, -nüñ]

gevher: Cevher, elmas, mücevher,
inci.

Me'ânî bahrinüñ **gevherlerini** /
Ma'ârif çerhinüñ ahterlerini
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 7,
Beyit 1). [gevherlerini, -ler, -ini
]

gevher: Cevher, elmas, mücevher, inci
2. şiir, söz, mana.

Mâlik olmaz **gevhere** deryâya vâşıl
olmayan / Ma'rifet dürrin
dilerseñ hâtır-ı dānāya bak
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 6). [gevhere, -e]

Ebr-i nîsânî gibi her lahza
gevherler şaçar / Keff-i dūr-
pāşı anuñ bahr-i saḥāvetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 20).
[gevherler, -ler]

gevher-i girân-māye ol: Değerli
mücevher olmak.

Oldı bir gevher-i girân-māye /
Dürretü't-tâc-ı devlet ü şevket

(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 2). [gevher-i girân-māye
ol, -dı]

gevher-i hâş: Saf, halis, katışıksız inci.

Yine iy şâh kenâr eyledi çok
gevher-i hâş / Baḥr-ı eşkümde
olup merdüm-i çeşmüm ḡavvâş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101,
Beyit 1). [gevher-i hâş,]

gevher-i vaşl: Kavuşma incisi.

Gevher-i vaşluña hergiz olmadı cân
āşinā / Baḥr-ı baḥründe nice
demdür ider cân āşinā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit
1). [gevher-i vaşl, -uñ, -a]

gevher-i yektâ: Eşsiz mücevher.

Semen ol gevher-i yektâya kabûl-i
şehdür / Ger kabûl ide anı luṭf
ile ol şâh-ı ḡanî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 40).
[gevher-i yektâ, -y, -a]

gevher-i yemm-i cūd: Cömertlik
denizinin mücevheri.

İy girân-māye **gevher-i yemm-i
cūd** / Ebr-i luṭfuñla ḡarkdur
deryā (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 1, Beyit 1). [gevher-i
yemm-i cūd,]

gey: Giymek.

Milk-i şâhen-şâh olup **geydiyse** ger
altunlu tâc / Germ olup
öykünmesün billâhi ol mâha
sirâc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel

54, Beyit 1). [geydiyse, -di, -yse]

Bâğ zeyn itdi kamu hil'at-ı nevrüz ile / **Geydirüp** nergise bir hoş kile-i zer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 4). [geydirüp, -dir, -üp]

Tarîkince iderler bir hüner izhârına gûşîş / K'alup in'âm u ihsânı **geyeler** hil'at u dîbâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 64). [geyeler, -e, -ler]

gey: Giymek, giyinmek.

Libâs-ı 'ışkî ben **geydüm** anuñ hâlini benden şor / Bir âteş-pîrehendür anı başından geçenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [geydüm, -dü, -m]

gey: Bir şekle bürünmek.

Göricek anı **geyüp** egnine âyîne zire / Turdı ceng itmege peklendi katı âb-ı revân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 9). [geyüp, -üp]

gey: Çok, oldukça, iyice.

Gey hüsrevî kelâmuñı Key-hüsrev ol gönül / 'İzzetde pâyuñı ser-i Efrâsiyâb'a baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6). [gey,]

gey: Giymek, giyinmek, kuşanmak.

'İd irüp şādān olup mecmū'-ı etfāl-i cihān / Cāme-i fāhîr **geyüp** bağlandıgınca dūr kemer (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 22). [geyüp, -üp]

Günine göre **geyüp** görkini herkes ol dem / Hānesin kıldı hişār eyledi kendin pinhān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 13). [geyüp, -üp]

Baňa ol yūzi gülşensiz gerekmez şad hezār olsa / **Geyüp** gül-būni nev-rūzî kabā her gonce-i ra'nā (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 3). [geyüp, -üp]

gey-: Giymek, takmak, kuşanmak.

Bu süsenî ferrāce vü ol fıstıkî atlas / **Gey** yaraşur el-hāk saña iy gözleri nergis (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 7). [gey,]

gey-: Giyinmek, örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

Geysün kebūd haşre degin mātemüñ tutup / Olup ğam ile çerh nigū-sār Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 16). [geysün, -sün]

gevdügi: Giydiği kıyafet.

Geydügi ol goncenüñ gül gibi dāyim āldür / İtdügi dil 'andelbine dem-ā-dem āldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [geydügi,]

gevdür: Giydirmek.

Geydürür ol dem aña ihsān idüp bir tāt-ı zer / Ol şahāvet menba'ı

kim adı Muşlî Şâh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 4). [geydürür, -ür]

geydür: Giydirmek, kuşandırmak.

Geydürüp ihrâm-ı in'âmını idüp
ihtirâm / Viridi her nâ-mahreme
vuşlat harîminde maķâm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 9). [geydürüp, -üp]

gez-: Gezmek 2. dolaşmak.

Dağı ben şâh-bâz-ı 'ışk olaldan bir
şikâr aldum / Diyâr-ı mihneti
Ferhâd u Mecnûn yok yire
gezdi (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 3). [gezdi, -di]

gez: Dolaşmak.

Gezdürdi felek şehri sürüp yüzüne
kara / Beñzetdi idi hüsnüñe
meh kendüyi benzer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [gezdürdi, -dür, -di]

Şütür-dilân iremez hücreğine **gezse**
eger / Cihânı hem-çü şütür
hücre hücre 'âmmeten (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18). [gezse, -se]

gibi: "Sanki, öyle
görünüyor" anlamlarında edat.

Zülfî sevdâsına düşdüñ **gibi** iy
Fazlî yine / Rûz-ı rûşen görünür
zulmet ile şâm saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [gibi,]

gibi: "Gibi" edatı.

N'ola bâğ-ı cefâña zerrece meyl
itmesem şûfî / Bugün Fazlî **gibi**
çün yâr işigünde turağum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [gibi,]

Mücrim-i dil kâkül ü çâh-ı
zenehdânın diler / Görmedüm
anuñ **gibi** bir bend ü zindânın
sever (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2). [gibi,]

Nîze **gibi** ser-keş olma tîz olup
şemşîr-veş / Yâ **gibi** ehl-i
tevâzu' müstakîm ol tîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [gibi,]

Şevküñde zerre **gibi** ser-geşte
olmuşumdur / Mihrüñle yirde
gögde ben hâk-sâre yir yok
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [gibi,]

Derdüñ **gibi** dil-hastelere yok dağı
dermân / Zaḥmuñ **gibi**
mecrûhlara hem dağı merhem
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9). [gibi,]

Derdüñ **gibi** dil-hastelere yok dağı
dermân / Zaḥmuñ **gibi**
mecrûhlara hem dağı merhem
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9). [gibi,]

Luṭfuñ yeli terbiyyet eger
eylemeyeydi / Gül-zâr-ı cihân
olmaz idi gül **gibi** hürrem
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10). [gibi,]

Şütür **gibi** suña bağlandı hücre-i
dehre / Degül o mahrem-i hücre
beterdür üştürden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6). [gibi,]

Diyār-ı şarka deryā **gibi** akdı
‘asker-i enbūh / Kıpırmağa
‘adūnuñ başına kahr ile tufanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 9). [gibi,]

Hamliñ revân cihānda bedende
revân **gibi** / Emriñ teninde
memleketiñ oldu cân-ı ‘adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 23). [gibi,]

Bu hoş kaşide kim kalem ü tığ
vaşfidur / Bir tığdur ki oldu
kalem **gibi** üstüvār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 39).
[gibi,]

Yürüdi cümle âteş-bāzuñ işi od
gibi ol dem / Od urup ata
cevlân idicek meydānda berķ-
āsā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 41). [gibi,]

Āh kim ğurbetde göñlüm oldu
yārından cüdā / Būlbūl-i güyā
gibi bağ u bahārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 1). [gibi,]

Geçelden tekye-i hüsn içre ol şeh
şadr-ı hūbāne / Işıklar **gibi**
‘aşıklar baş açdı girdi meydāne
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 5). [gibi,]

Bezm-i ğamda her kaçan dil cām-ı
lā‘lin yād ider / Çeng olur
kaddüm benüm dil ney **gibi**
feryād ider (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 16, Beyit 11). [gibi,]

gibi: "-e benzer" anlamında kullanılan
bir benzetme edatı.

Virdi şöhret şubh-veş mihründe
şadıklık baña / Āfitābum
göğden inmiş **gibi** ‘aşıklık baña

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5,
Beyit 1). [gibi,]

‘Aceb mi sāgara düşsem baş ortaya
koyup sākī / Habāb-ı mey **gibi**
oldı derūnumda hevā peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 2). [gibi,]

Şeğaf gün bāde aldı şubh **gibi**
destine sākī / N’ola dil
maṭla‘ından olsa hūrşid-i şafā
peydā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 23, Beyit 4). [gibi,]

Bulduñ o şem‘i yine hāmī göñül /
Sūzuña pervāne **gibi** yansaña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34,
Beyit 2). [gibi,]

Fazlî’ye mağrūr-ı hüsn olup cefālar
eyleme / ‘Ömr **gibi** çün geçer
iy gül aña yokdur sebāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit
5). [gibi,]

Fazlî **gibi** bir merd gerek şūfī
yaraşmaz / Meydān-ı
muḥabbetde senüñ **gibi**
muḥanneş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 47, Beyit 5). [gibi,]

Gül **gibi** çāk-ı girībān lāle **gibi**
bağrı kan / Çārsū-yı ‘ışķda
mestāneler gördüñ mi hīç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 5). [gibi,]

Bir kaṭre eşk-i çeşmüñ eger yire
tımlasa / Deryā şuyı **gibi** ola
Fazlî her āb-ı telh (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5).
[gibi,]

Geydügi ol ğoncenüñ gül **gibi**
dāyım āldür / İtdügi dil
‘andelībine dem-ā-dem āldür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 1). [gibi,]

Çü nây nâlemi bezmünde nâhîdâ
istimâ' eyler / Girüp şevk ile
çerha mevlevî **gibi** semâ' eyler
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [gibi,]

Parmaqlaruñ durur aña iy mâh
şa'sa'a / Mihr-i sipihr-i lutf ol
ay **gibi** ayedür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3*).
[gibi,]

N'ola mestâne ceres **gibi** figân
eyler ise / Nüş iden cür'a-i
câm-ı lebûñi kândil olur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [gibi,]

Ten-i bî-cânum oldı pür-hevâyî
gibi iy Fazlî / Hayâtumdan eser
ancağ benüm âh u figânum var
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [gibi,]

Zer **gibi** hâliş olam dir iseñ iy Fazlî
eger / Qalbûñi pûte-i 'ışk içre
erit hem-çü raşâş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*).
[gibi,]

Kağ'-ı menzil eylemez ferzîn **gibi**
kej-revdür ol / Olmayan bu
'arşada fi'l-hâl şâhum mât-ı
'ışk (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4*). [gibi,]

Ser virür her güşede 'uşşâk
serverler **gibi** / Tekye-i 'ışk içre
çok kurbâna gelmiş şât-ı 'ışk
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 6*). [gibi,]

Hadeng-i âhı düşmezmiş yire tîr-i
każâ **gibi** / Bulınmazsa n'ola
yayın çeker Hâllâc-ı Manşûr'ıñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3*). [gibi,]

Dünye gamın 'alef **gibi** gel yime
'işret it dirin / Hîç kulak

kabartmaduñ şûfi eşek misin
nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4*). [gibi,]

Dâne-i gendüm **gibi** derd-ile zerd
oldı beñiz / Mürğ-i dil şayd
itmede dâm-ı cihânda bu beñiz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1*). [gibi,]

O hücre-keş şütür üstinde bāğ-ı
cennetden / Açıla çeşm-i şütür
gibi hücreme revzen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37*). [gibi,]

Meger ki geçmez ola hâtıruñdan iy
ğâfil / Ağar şu **gibi** ider 'ömr ü
hem zemâne mürur (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18*).
[gibi,]

Şanma dehrüñ zâhidâ biz kırı
ğavğâsındayuz / Yâ senüñ **gibi**
hemân dünyâ temennâsındayuz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1*). [gibi,]

Şu **gibi** nüş itmege kanın
kızılbaşuñ yine / Hancer-i
bürrân-ı hûn-eşânumuz işler
yeder (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 5*). [gibi,]

Gerçi 'âlem şadefinde bulınur niçe
dürer / Söz **gibi** gûşa tokınmadı
girân-mâye güher (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 1*).
[gibi,]

Meskenüñ burc-ı sa'âdet ola hürşîd
gibi / Tâ ki virdükce şeref
dehre ser-â-ser nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 32*). [gibi,]

Çü dâne 'askerin zîr-i zemîne
çekmege bir bir / Karınca **gibi**
kaynar her taraf ceyş-i

Süleymānī (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 17, Beyit 16). [gibi,]

Olmayan zerre **gibi** yoluña ser-
geste senüñ / Dilerüm mihr-i
cihân-tâb ise de bula zevâl
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 20*,
Beyit 36). [gibi,]

Pertev-i mihr-i 'inâyât Hudâ'dan
dilerüm / Bula günden güne
kadrüñ meh-i nev **gibi** kemâl
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 20*,
Beyit 46). [gibi,]

Hiffetde bād öñince uçar berg-gāh-
veş / Kuvvetde lîk küh **gibi**
sābitü'l-binā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 22, Beyit 6*).
[gibi,]

Sür'atde 'ömr disem eger aña yiri
durur / Kim 'ömr **gibi** geçdi
cihāndan bulup fenā (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 22, Beyit*
11). [gibi,]

Yire sürdiler yüzün başum **gibi**
acıtdılar / Bilmezem deryā-yı
'Ummān'ı benüm nem şandılar
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Muhammes*
2, Beyit 10). [gibi,]

Ķanadum altına 'anķā **gibi** biñ küh-
sār aldum / İçinde pençe-i ķahr
ile kebg-i dil-fīgār aldum (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Muhammes 3*,
Beyit 1). [gibi,]

Nihāl-i şīve olmışdur ser-ā-ser
būlbūl-i gūyā / Ķemende
şalınurlar serv **gibi** nāz ile
tenhā (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Muhammes 4, Beyit 4). [gibi,]

Anlar olalar hem-ķadeh āgyār ile
her ān / Ben nice şurāhī **gibi**
her-dem yudayın ķan (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Murabba 5, Beyit*
7). [gibi,]

Hāl-i ruhsāruñ **gibi** 'ālemde sen bir
dānesin / İy melāhat taht-gāhı
üzre sultānum Ħasan (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Murabba 14*,
Beyit 8). [gibi,]

Sāgar-ı māh **gibi** devr idelüm āfākı
/ Gel ķalender olalum terk-i
diyār eyleyelüm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Murabba 28, Beyit 6*).
[gibi,]

gibi: "-e benzer, imişçesine, benzer
biçimde" anlamlarında bir benzetme
edatı.

Bāğ-ı 'ālemde ne ķaddüñ **gibi** bir
serv olur / Ne ser-i zūlf-i
siyāhuñ **gibi** sūnbūl bulunur
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 65*,
Beyit 3). [gibi,]

Ger bād-ı şabā virmese zūlfūñ
haberinden / Āh kim cigerüm
nāfe **gibi** ķan olacaķdur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 91, Beyit*
4). [gibi,]

Ben senüñ sāye-i bī-māye **gibi** pā-
mālūñ / Sen benüm rif'atle
serv-i ĥirāmānumsın (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 131, Beyit*
2). [gibi,]

Dirsūñ ki zaķm-ı tīr-i ģam irişmeye
dile / Var kimseye muķābele
itme hedef **gibi** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 152, Beyit 1*).
[gibi,]

Ħızr **gibi** zinde-dil her şahş pūr-
zevk ü sürür / Var ise feyz oldı
ķalka çeşme-i ĥayvān-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 10*,
Beyit 3). [gibi,]

Ka'be **gibi** işigūñ ola meţāfı ĥalkūñ
/ Dergehūñde ire maķşūdına

erbāb-ı niyāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 35).
[gibi,]

İşitse hikmet ile mantığın anuñ bulmaz / Ebû 'Alî **gibi** yüz biñ hakīm nuṭka mecāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 13).
[gibi,]

Nây **gibi** bezm-i firkatde idüp her-dem figān / Ğuşsa vü ğamdan şürāhi-veş derūnum tıldı kıan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 7). [gibi,]

Cām **gibi** eşk-i hūnīnüm idüp gözden revān / Mācerā-yı şoḥbet-i cānānı añdum aġladum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 8). [gibi,]

gibi: "Gibi" edatı. Benzerlik anlamı verir.

Bāġ-ı 'ālemde ne kıaddūñ **gibi** bir serv olur / Ne ser-i zūlf-i siyāhuñ **gibi** sūnbül bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3). [gibi,]

Vādi-i tende nice ārām ide bu murġ-ı dil / Fazlıyā pīr-i ecel **gibi** anuñ şayyādı var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [gibi,]

Ebr-i nīsānī **gibi** her laḫza gevherler şaçar / Keff-i dūr-pāşı anuñ baḫr-i saḫāvetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 20). [gibi,]

Ṭīb-i eflākuñ ile oldu mu'atṭar āfāk / Gül **gibi** eyledi pūr cümle cihān ḫalkı meşāmm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 23). [gibi,]

Belā-yı 'ışkuñı başuma aldum / Elem baḫrine baḫrī **gibi** taldum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1). [gibi,]

gibi: "Gibi" edatı benzerlik anlamı verir.

Leblerūñ yādına 'ālem şöyle düşdi bādeye / Sākiyā çeşmūñ **gibi** her ğüşede biñ var mest (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [gibi,]

Dōstum 'ömrinde bir buseñ alanlar ḫaşre dek / Zinde ola Hızr **gibi** görmeye hergiz memāt (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [gibi,]

Kanlı yaş ile pūr olmuş dīde-i 'āşık **gibi** / Bezm-i ğamda Fazlıyā peymāneler gördūñ mi hīç (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [gibi,]

Her kaçan dendān u lā'lūñ vaşfin itmek istesem / Ebr-i nīsān **gibi** ḫālūmden dūr ü mercān yaġar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [gibi,]

Kimden ne bāk Fazlī'ye 'ālemde iy güneş / Kim şubḫ **gibi** alnı açık yüzi aķ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 7). [gibi,]

Ne cihān içre senūñ **gibi** ğüzel şāh olur / Ne saña bencileyin ğam-zede bir kıul bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2). [gibi,]

İy şeker-leb tūṭi **gibi** Fazlī'yi mir'āt-ı cām / Zevķ ü şevķ ile virüp biñ dūrlü ḫālet söyledür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [gibi,]

Bu fenā bāzārı içre āh-ı āteş-
bārumı / Çarh-ı atlas **gibi** zer-
beft sāye-bānum şandılar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit
4). [gibi,]

Ġamuñ deyrinde bir ƣalıp durur bî-
cān benüm cismüm / Ceres **gibi**
cihānda deprenür ancak
zebānum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2).
[gibi,]

Nîze **gibi** ser-keş olma tîz olup
şemşîr-veş / Yā **gibi** ehl-i
tevāzu' müstaƣîm ol tîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99,
Beyit 2). [gibi,]

‘İşk esîri olduġum-çün ol zenaƣdān
u bu zülf / Ƣoçdı zindān **gibi**
düşdi boynuma zencîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99,
Beyit 4). [gibi,]

Şem‘ **gibi** dutuşup ƣıkdı depemden
dütünüm / Şu‘le-i āhumı
başuma külāh itdi firāk (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 115, Beyit
1). [gibi,]

Ayakda ƣalmış-ıduñ hāk **gibi** pāy-
māl olup / Elüñ almak
muƣarrerdür o ‘ālî-himmetüñ
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 3). [gibi,]

Harām olur şütür-i cāne çünki
hücre-i ten / Bu köhne hücreyi
ƣılma şütür **gibi** mesken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
1). [gibi,]

Ma‘rifet dürrin dilerseñ sen de gel
iy seyħ-i şehir / Āşınālar **gibi**
her-dem ‘ışƣ deryāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 7). [gibi,]

Ƣulū‘ idüp şeref evcinde kevkeb-i
iƣbāl / Cihān-ı cānı cinān **gibi**
ƣıldı nūrānî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 2). [gibi,]

Açıldı gülşen-i devletde ġonce-i
maşşūd / Müzeyyen eyledi gül
gibi ravza-i cānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 3).
[gibi,]

Zihî kemāl ki hüs-n-i kelām ile oldu
/ Senüñ **gibi** ulu şeh-zādenüñ
senā-hvānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 31). [gibi,]

Çekdüñ cihānı kendüñe ok **gibi**
rāstî / Şāhā olalı ƣoluña ƣoldam
kemān-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 16).
[gibi,]

‘İd-gāh içre şalıncāğa binüp
herkesle / Şalın iy serv beni
sāye **gibi** toprağa şal (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
16). [gibi,]

Hāk **gibi** ki ne deñlü ola sîr-āb olur
/ Teşne-i ƣatre-i bārān
‘amîmü’l-efďāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 43).
[gibi,]

Evşāfî menziline o Şāhuñ irişmeye
/ Ƣab‘uñ Burāk **gibi** eger berƣ-
seyr ola (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 31). [gibi,]

Mānend-i tîġ kesdi ƣalem zulmi
dehrden / Tîġ eyledi ƣalem **gibi**
‘adl āyetin şikār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 2).
[gibi,]

Şaf-nişînān-ı zevāyā-yı felek /
Görmedi zātuñ **gibi** ‘ālî-maƣām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt‘a 1,
Beyit 6). [gibi,]

gibi: "-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gülersin ben itdükçe şekvā saña /
Gelür **gibi** hālüm temāşā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [gibi,]

Gül yüzüñ gördükçe Fazlî **gibi**
itmezdi fiğān / Olmasa ‘aşık
eger kim bülbül-i gūyā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [gibi,]

N’ola her-dem ney **gibi** efgān
idersem sākīyā / Ğayrdan olup
tehī oldu derūnum pür-hevā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [gibi,]

Āgarı altun degerdi Yūsuf’uñ
mîzān **gibi** / Keffine kim korsa
dirhem olmasa meyyāl aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [gibi,]

Fazliyā zülfi ğamından ol nigāruñ
āh kim / Şāne **gibi** kurudum
şad-pāre oldum mübtelā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [gibi,]

Başımı kaṭ’eyleseñ zülfüñ **gibi** iy
dil-rübā / Lā dimez miskin
durur göñlüm benüm kaṭ’ā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [gibi,]

Fazlî **gibi** bir merd gerek şūfi
yaraşmaz / Meydān-ı
muḥabbetde senüñ **gibi**
muḥanneş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 47, Beyit 5). [gibi,]

Nüş ider mey **gibi** her-dem
gözlerüñ / Eylemez kanuma
perhîz el-ğıyās (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2).
[gibi,]

Baydağ-ı hūrşide şeb **gibi** şalar
esb-i siyāh / Bu bisāt-ı çarḥda
pervāneler gördüñ mi hîç (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [gibi,]

Gül **gibi** çāk-ı girîbān lāle **gibi**
bağrı kan / Çārsū-yı ‘ışḳda
mestāneler gördüñ mi hîç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [gibi,]

Topṭolu sîmîn şanemle bu ḥarāb-
ābādda / Nüh felek **gibi** bugün
büt-hāneler gördüñ mi hîç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [gibi,]

Dōstuñ ṭālib-i dîdārı iseñ iy ‘aşık /
Var yûri kalbünü āyîne **gibi** pāk
idegör (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 61, Beyit 5). [gibi,]

Bāğ-ı ‘ālemde ne bir sencileyin gül
bulunur / Ne senüñ **gibi** güle dil
gibi bülbül bulunur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1).
[gibi,]

Bāğ-ı ‘ālemde ne bir sencileyin gül
bulunur / Ne senüñ **gibi** güle dil
gibi bülbül bulunur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1).
[gibi,]

Al geymiş dîde-i ‘aşık **gibi** ol
ġamze-kār / Ṭurfatü’l-‘ayn içre
ger kanlar dökerse vechi-vār
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [gibi,]

Gel ‘ıyş idelüm gül **gibi** tenhāca
yigircik / Zîbāca vü ra’nāca vü
a’lāca yigircik (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1).
[gibi,]

Tekyelenme cennete zāhid ki
bunda ‘arîfūñ / Gūşe-i mey-
hāne **gibi** bir serāsı yok degül

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [gibi,]

Gül **gibi** gül-zâr-ı ‘âlem hürrem
olmazdı eger / İtmeseydi
terbiyet lutfuñ nesîmi bir nefes
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9). [gibi,]

Saña gönül vireler baş yüz üzre
yirüñ ola / Olursa zülf-i şanem
gibi hâtıruñ meksûr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16). [gibi,]

Yed-i gassâlde meyyît **gibi** teslîm
ol aña / İhtiyârı ko tut emrini ne
kim kıl dise kıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17).
[gibi,]

Tür-ı kalb üzre münâcât eylerüz
Mûsî-şîfat / Yanmışuz eymen
gibi Hakk’uñ tecellâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18). [gibi,]

Râyet-i feth-âyet-i şâhı çeküp ikbâl
ile / Cānib-i şarka şehirden gün
gibi kılduğ sefer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 2).
[gibi,]

Tüğlar çözmüş saçın meftül şâbîler
gibi / Nakd-i cānın cünd-i
a’dānuñ diler kim ide cerr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 8). [gibi,]

Temâşâ eyle var anı bulunmaz bir
anuñ **gibi** / Temâşâ menba’ı
hatt ma’deni zevk ü şafâ kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 4). [gibi,]

Yürüdi anda âteş-bāzuñ işi od **gibi**
ol dem / Od urup ata idicek o
şahrâ içre cevlanı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 33).
[gibi,]

Şi’rden şi’re tefâvüt çoğ olur iy
‘ârif / Kimi hanzal **gibi** telh ü
kimi sîrîn çü şeker (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 27).
[gibi,]

Kavs-i kuzah mişâl idi hey’etde
gerçi kim / Sür’atde lîk tîr **gibi**
tâyirü’l-hevâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 4).
[gibi,]

Şeh Muştafâ ki tîğ u kalem hakkı
şehlere / Eltâf ile kalem **gibi**
kahr ile tîğ-vâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 11).
[gibi,]

‘Ârız oldu yine beñzer ki hevâdan
aña teb / Zerddür çihre-i ‘âşık
gibi rûy-ı büstân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 4).
[gibi,]

Yüri nergis **gibi** göz yum bu cihân
bâğından / Ki degül göz yumup
açınca bahâriyye zemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 19). [gibi,]

İsteseñ k’olasın âzâd hâzân-ı
ğamdan / Medh-i memdûhuñı
sûsen **gibi** kıl derd-i zebân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 22). [gibi,]

Kadri şeh-bâz anuñ beyza **gibi**
eflâkı / Kanadı altına almış
disem olmaya yalan (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 26). [gibi,]

Su **gibi** her şuya idüp gözlerüm
yaşın revân / Gönüm ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 2). [gibi,]

Leyli-i zülfuñ şalaldan gönlümi
sevdalara / Düşmüsem

Mecnûn-ı ser-gerdân **gibi**
şahrâlara (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 3). [gibi,]

Acıdup bâde **gibi** rûze bizüm
cânımız / Câm **gibi** kurudup
turur idi ẓanımız (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 9).
[gibi,]

Çün naşb olmadı bir gün bize bûy-
ı vuşlat / Gül **gibi** elde iken
bâğ-ı zemânda fırsat (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 7). [gibi,]

gibi: "Gibi" benzetme edatı.

Allar gey kim bakıcak gül yüzünüñ
alına / Alına ben bûlbülüñ **gibi**
saña iy gül hezâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3).
[gibi,]

Tîgı kalem **gibi** kılur a'dâ başın
şikâr / Mânend-i tîg ider kâlemi
kaṭ'î kâr-zâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 14).
[gibi,]

Luṭfuñla itdi tîg mişâli kalem zuhûr
/ Ẕahruñla buldı tîg kalem **gibi**
iştiḥar (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 22). [gibi,]

Had yok çü gördi ol kalem ü tîg
vaşfına / Tîg-ı ḥaṭîb **gibi** kalem
oldı süst-i kâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 27).
[gibi,]

Tîguñ ğamından oldı kalem **gibi**
ten nizâr / Çek tîgı bâri kes çü
kalem başum iy nigâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
29). [gibi,]

Baş egmeye kalem **gibi** her kim ki
tîguña / Çek tîgı çü kalem başın

iy tîg iki yar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 31).
[gibi,]

Tîguñ ḥakı kalem **gibi** yoluñda
râstdur / Fazlî kuluñ ki oldı
kalem-gır ü tîg-vâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 36).
[gibi,]

Tîgı kalem **gibi** ola fetḥ ile nâm-
zed / Ẕadr ile tîg-veş kâlemi
ola nâm-dâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 42).
[gibi,]

Geçdi oturdı serîrine zemînüñ şeh-i
berf / Oldı her yirde sözi şu
gibi cārî vü revân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 14).
[gibi,]

İrişüp faşl-ı ḥazân ile ta'ayyün
bâğa / Ten-i 'âşık **gibi** zerd
eyledi rûy-ı çemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 7).
[gibi,]

Hâzret-i Şâh Selîm ibn-i
Süleymân-ı zemân / Ki
Süleymân **gibi** râm itdi niçe
Ehremen'i (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 13). [gibi,]

Dâğ-ı 'İşkuñla olan lâle **gibi** rûz-ı
kıyâm / Ḥâkdan kalka şarup
boynına ḥünîn kefeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
29). [gibi,]

'Âkıbet taşâ çalar cām-ı ḥayâtı çü
felek / Lâle **gibi** yûri ur
bağruña dâğ-ı ḥarmân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
21). [gibi,]

Gül **gibi** gülsün açılsun dâyimâ ol
şâd-mân / Kıl nazar lutf ile biz
bî-çāreye iy kām-rân (Kara

Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 34). [gibi,]

Eyledüñ la'lüñ **gibi** cānum içinde
yirüñi / Çünki naķşuñda senüñ
bulmadılar tezvîrüñi (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 4*). [gibi,]

Olup Fazlî **gibi** ser-gestesi bir māh
ruhsāruñ / Varup dellāl-ı dil
bāzār-ı kūyına o dil-dāruñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 11*). [gibi,]

‘Işķ hālin ańlamazsın çünki ‘aşķ
olmaduñ / Hikmet-i ‘ışķ içre
göñlüm **gibi** hāzık olmaduñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 3*). [gibi,]

Leyli-i zülfüñ hevāsını görüp çık
cān **gibi** / Sīne-i bī-kīnede hıfz
eyleyüp ĩmān **gibi** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 5*).
[gibi,]

Leyli-i zülfüñ hevāsını görüp çık
cān **gibi** / Sīne-i bī-kīnede hıfz
eyleyüp ĩmān **gibi** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 5*).
[gibi,]

Halkdan vahşet idüp Mecnūn-ı ser-
gerdān **gibi** / Göñlüm ārām
eylemez tağlara düşmemdür
hemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 6*). [gibi,]

Bezm-i ğamda ney **gibi** her-dem
işüm efgān ider / Sevmişem bir
şāh-ı hūsn adı Süleymān
Bālî’dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 10*). [gibi,]

‘Ālem saña yā Rabb güneş **gibi**
‘ıyāndur / Kıl rüzī-i şeb ‘īd-i
vişālin Ramazān’uñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 4*). [gibi,]

Lutף eyle oruç ayı **gibi** kadre
irişdür / Kıl rüzī-i seb ‘īd-i
vişālin Ramazān’uñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 8*). [gibi,]

Destüñdeki hātem **gibi** kaddüm
ham olupdur / Çeşm-i dem ile
lā’l-i nigīn hātem olupdur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 3*). [gibi,]

Sen serv-ķadi cāme-i sebz ile
göreliden / Şu **gibi** revān oldu
göñül iy yüzi gülşen (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 5*). [gibi,]

Üftāde durur sāye **gibi** mihrüñ ile
ten / Ben bendeñe rahm eyle
Hasan Bālüm efendüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 6*). [gibi,]

Ger hūsn-i haţuñ bilmez isem
nāme-i ikbāl / Kaţ’ it kalemüñ
gibi başum tīg ile fī’l-hāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 9*). [gibi,]

Bize Fazlî **gibi** medħ itmek o şāhı
kārdur / Sāķiyā şun cāmı Sultān
Muşţafālilerdenüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 16*).
[gibi,]

İdelüm bād-ı şabā **gibi** vatandaş
‘uzlet / Gel ħalender olalum
terk-i diyār eyleyelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 8*). [gibi,]

Terk ider āħir reh-i ‘ışķında bu cān
u seri / Fazlî **gibi** olup ol şāh-ı
cihānuñ çākeri (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 17*).
[gibi,]

‘Ömr-i şerīfi gül **gibi** az oldu hey
dirīg / Peymāne-i hayātı ne tiz

toldı hey dirîğ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 8).
[gibi,]

Dağı açılmadın o gence-i ter / Gül
gibi şoldı hey ne âfetdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 25). [gibi,]

Çıkıldı elden çü ok **gibi** o şâh /
Kâmetüñ guşşadan kemân eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 47). [gibi,]

gibi: "-e benzer" anlamında kullanılan
benzetme edatı.

Şütür **gibi** yüz urup hücre bâbına
çün olam / O hücrede şütür-i
mest **gibi** bâz-meken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
39). [gibi,]

gibi: "Gibi" edatı.

Eriye ger şütür ü hücresin añup
idem âh / Olursa hücre derâ-yı
şütür **gibi** âhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28).
[gibi,]

Kal'a-i düşmen-i sultân **gibi** her
âteş-bâz / Od urup itse gerek
niçe kılâ'ı vîrân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 26).
[gibi,]

Yürüye od **gibi** anda işi âteş-bâzuñ
/ Od urup ata o şahrâda idicek
cevelân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 28). [gibi,]

Şecer-i saltanatuñ rîh-i 'adâlet
şalalı / Tutdı tûbâ **gibi** âfâkı
ser-â-ser şeceni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 18).
[gibi,]

gibi: "-e benzer" anlamında kullanılan
edat.

Şütür **gibi** yüz urup hücre bâbına
çün olam / O hücrede şütür-i
mest **gibi** bâz-meken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
39). [gibi,]

Zâhidüñ 'ârif-iseñ eylemegil
pendini guş / Vir delü câna şafâ
eyle ham-ı mey **gibi** cüş (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23,
Beyit 3). [gibi,]

Acıdup bâde **gibi** rûze bizüm
cânımuzy / Câm **gibi** kurudup
turur idi kanımuzy (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 9).
[gibi,]

gibi: "-e benzer" anlamında edat.

O hücrede şütür-i cânı itseler
kurbân / Be-hağk-ı hücre şütür
gibi çekmeyem gerden (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
40). [gibi,]

gib'olsun: Gibi olmak, ona benzer
durumda olmak.

Muşbet-dîde Fazlî **gib'olsun** derd
ile giryân / Meded begler
meded zulm oldu gâyet Muştafâ
Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 22).
[gib'olsun,]

gice: Gece.

Her günün 'îd ü **giceñ** devlet ile
kadr ola / Rûz u şeb ola
müyesser tapuña ni'met ü nân

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 36). [giceñ, -ñ]

gice: Gece.

Kāküline Fazliyā müşk-i Hıtā
didüm **gice** / Yine bir yüz
karasın kıldum günāh oldu baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 5). [gice,]

Sehv ile didüm müşg-i Haṭā kākül-i
yāre / Düşmiş İşidüp **gice** anı
sünbül-i tartar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4).
[gice,]

Revā mı gaflet ile sen uyursın iy
âdem / **Gice** şabāha degin zıkr
ider vuḥūş u tıyūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13).
[gice,]

Şöyle şevk olsa gerek âteş işinden
giceler / Ki yağa giceligin
şevkle ba'bı yārān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 27).
[giceler, -ler]

Gündüzün 'ıyş ü şafā ile kamu zevk
ideler / **Gicesi** âteş işinden ola
pür-şevk-i cihān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 25).
[gicesi, -(s)i]

Gice irdükde âteş işlerinden cümle-
i 'ālem / Olur pür-şevk ü nūrānī
nitekim 'ibretü'l-me'vā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
38). [gice,]

Hurūsa ḥod ne minnet döne döne
yandı seyr itdük / Bu **gice** anda
nūr oldu niçe dīv ü niçe 'anḳā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 48). [gice,]

gice: Gece, geceleyin.

Cihānuñ her günü 'İd ü **gicesi** Qadr
olmuşdur / Gice gündüz şafā ile
geçürseñ n'ola devranı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
26). [gicesi, -si]

gice: Gece, geceleyin 2. Karanlık.

Giceñi qadr ile çok rûza berāber
ide Hāḳ / Eyledükce şeb ile rûzı
berāber nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 31).
[giceñi, -ñ, -i]

gice gündüz: Aralıksız, sürekli, her
zaman.

Çün bize varlık hicāb oldu miyān-ı
yārda / Anuñ için **gice gündüz**
anuñ ifnāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20).
[gice gündüz,]

Gice gündüz niçe gün seyr ü zevk ü
'ıyş ü 'işretdür / Zihī 'ıyş ü zihī
'işret zihī şöḥbet zihī na'mā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 37). [gice gündüz,]

Gice gündüz bu durur saña
du'āmuz sağ ol / Sağlık saña
be-gāyet yaraşur sultānum
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 7). [gice gündüz,]

Gice gündüz demidür ağlayalum /
Bağrumuz nār-ı gamda
tağlayalum (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 30). [gice
gündüz,]

gice gündüz: Gece ve gündüz.

Gice gündüz yanan nār-ı ğam ile
sîne dāğıdır / Kim anuñ tekye-i
'ışkında bir yanar çerāğıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 9). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz: Her
zaman, ara vermeden, durmadan,
devamlı olarak.

İrmedi gitdi senüñ kāmēt ü zülfüñe
elüm / **Gice gündüz** bu idi
toğrısı tül-i emelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit
1). [gice gündüz,]

Cihānuñ her günü 'id ü gicesi Qadr
olmuşdur / **Gice gündüz** şafâ ile
geçürseñ n'ola devranı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
26). [gice gündüz,]

gice vü gündüz: Gece ve gündüz.

O gönüller yazıcı yaza umaram
gönlüm / Ki **gice vü gündüz**
anuñ medhîni yazar nevrüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 16). [gice vü gündüz,]

gicelig: Gecelik.

Şöyle şevk olsa gerek âteş işinden
giceler / Ki yağa **giceligin**
şevkle ba'bı yārān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 27).
[giceligin, -in, -]

gid: (Devamlı veya geçici bir süre
kalmak üzere) Bulunduğu yerden
ayrılmak.

Künc-i miñnetde koyup ben haste-i
bî-çāresin / Varsın sağ olsun ol

derdüme dermānum **gider**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 2). [gider, -er]

Andadur her gün benüm peyk-i
hayālüm şāma dek / Kankı
menzilden ki ol devletlü
sultānum **gider** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4).
[gider, -er]

Umarum kim ben du'acını ferāmūş
itmeye / Şimdi kim ol server
İskender-i Qur'an'um **gider**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 5). [gider, -er]

Hak şala girü sa'adetle irişe 'an-
karīb / Fazliya ol pādīşāh-ı
milk-i 'irfānum **gider** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit
6). [gider, -er]

gid: (Belli bir yönde) Belli bir yol takip
etmek, yürümek, ilerlemek.

Hasretā derdā efendüm serverüm
hānum **gider** / Kim sa'adetle
yine ol şāh-ı devrānum **gider**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 1). [gider, -er]

İsterüm Hak'dan ki üstinde yavuz
yil esmeye / Ser-firāz olsun çün
ol serv-i hırāmānum **gider**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 7). [gider, -er]

Muğtenim oldı şu deñlü ni'ama bāy
u faķīr / Az qaldı ki cihāndan
gide vü götürüle āz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 12).
[gide, -e]

gid-: Bir yerden daha uzak bir yere
doğru hareket etmek.

Gerçi kim ben bundayum ammā ki
gönlüm andadır / Her yañeden
kim benüm ol şāh-ı devrānum
gider (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 77, Beyit 3). [gider, -er]

gid-: Bir yerden ayrılmak, uzaklaşmak,
bir yeri terk etmek.

Hasretā derdā efendüm serverüm
hānum **gider** / Kim sa‘adetle
yine ol şāh-ı devrānum **gider**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 1). [gider, -er]

gider: Gidermek, ortadan kaldırmak.

Luṭf ile ṭur yıka rū tîr-i vebālini
gider / Şadra geç saña şadāret
yaraşur sultānum (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 2, Beyit 6).
[gider,]

gilmān: (Ar.) Cennetteki erkek köle.

Ola cennetde ol Burāk’a süvār /
Öñce **gilmān** kamu yayağ
olsun (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 65).
[gilmān,]

gına: Varlık, zenginlik.

Ne cūd olur bu begenmez **gınāda**
Kārūn’ı / Cenāb-ı devletüñe
gelse bir fakīrū’l-hāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
16). [gınāda, -da]

gına: Zenginlik.

Nice kim faşl-ı ḥazān ile irüp dehre
gınā / Pür ide dürlü ni‘am birle

zemīn ü zemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 42).
[gınā,]

gir: (şekil/şeklini) Almak.

Dürlü şüretlere **girüp** nüdemā
eyleyeler / Anda eşkāl-i ğarīb
ile cihānı ḥayrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 23).
[girüp, -üp]

gir: 1. Girmek, dahil olmak.

Çü nāy nālemi bezmüñde nāhīdā
istimā‘ eyler / **Girüp** şevk ile
çerḥa mevlevī gibi semā‘ eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79,
Beyit 1). [girüp, -üp]

Dönerken birbirinüñ üstine eflāk iy
māhum / **Girüp** birbirine
ḥürşīd ḥüsnüñ-çün nizā‘ eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 149,
Beyit 1). [girüp, -üp]

Girüp meydānına cündīlik
oynamağa ol şāhuñ / Felek nīze
idindi pertev-i ḥürşīd-i rahşānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 10). [girüp, -üp]

Ne cānı var ‘adūnuñ kim muḳābil
ola ol şāha / Eline tīg alup
meydāna **girse** kılsa cevlnı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 23). [girse, -se]

Nice bir tekye-i miḥnetde qarār
eyleyelüm / **Girelüm** bir
nemede ‘ışk ile kār eyleyelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
28, Beyit 1). [girelüm, -elü, -m
]

gir: Girmek, dahil olmak. içeriye varmak.

Revzenüñden **giren** iy mäh
degüldür zerrât / Nerdübân urdı
diler hâneñe ine hürşîd (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 144, Beyit
1). [giren, -en]

gir: (Dışarıdan içeriye) Geçmek,
(içeriye) varmak, dahil olmak.

Ol mäh-rû eger ki ide bî-nikâb rakş
/ Şevk ile çerha **girüp** ider
âfitâb rakş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 103, Beyit 1). [girüp, -
+(ü)p]

girân: Ağır; zor, güç.

Bu hücre bârın igen urma üştür-i
câne / Ki raht-ı hücre **girân** ü
şütür za'îf beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11).
[girân,]

girân-bahâ: Kıymetli.

Ġāyet 'azîm cüsse velîkin hafîf pây
/ Gerçi sebük-'inân idi ammâ
girân-bahâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 5).
[girân-bahâ,]

girân-māye: Pahalı, kıymetli.

Gerçi 'ālem şadefinde bulınur niçe
dürer / Söz gibi gūşa tokınmadı
girân-māye güher (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 1).
[girân-māye,]

girân-māye: (Maddî ve mânevî
olarak) değeri yüksek, çok kıymetli.

İy **girân-māye** gevher-i yemm-i
cūd / Ebr-i luţfuñla ġarġdur
deryâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 1, Beyit 1). [girân-māye,
]

girdâb: Denizlerde, nehirlerde suların
döndüğü tehlikeli yer, anafor, su
çevrintisi..

Fülk-i ten **girdāba** düşdi Nüh-ı rûh
olmaz hâlâş / Oldı seyl-âb-ı
sirişkünden cihân tûfâna ġarġ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112,
Beyit 2). [girdāba, -a]

gird-i fütur: Ümitsizlik girdabı.

Hevāya yeltenüben yelmedür ki her
lahza / Kopardasın çü şabâ 'ālem
içre **gird-i fütur** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20).
[gird-i fütur,]

gird-i hücre: Hücrenin etrafında.

Ṭavâf idüp taraf-ı hücre-i şütür
mānend / Kılâm çü mest-i şütür
rakş gird-i hücrede ben (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
41). [gird-i hücre, -de]

gird-i riya: Riya tozu.

Cārū-yı mey-i nâb ile pāk it koma
şūfî / Dil āyinesin **gird-i riya**
ile mülevves (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4).
[gird-i riya,]

giribân: Yaprak, yaka.

Gelsün iy gül gülsene ref` eyleyüp
yüzden niķāb / Qalmaya bir
ğoncenün hergiz **giribānı**
dürüst (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 44, Beyit 6). [giribānı, -ı
]

giribānuñ çāk kıl: Yakasını yırtmak.

Çāk kıl iy seher giribānuñ / İy
şafāk eyle bağruñı hūnīn (Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2,
Beyit 16). [giribānuñ çāk kıl,]

giriftār ol: Düşmek, esir olmak,
tutulmak; aşık olmak.

Şabr ile kırtulmadum çünkim
giriftār olmadın / Şabra tākāt
kalmadı terk-i diyār ister gōñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 10). [giriftār ol, -madın
]

giriftār-ı kafes ol: Kafese
yakalanmak, tuzağa düşmek, esir
olmak.

Açamaz evc-i fezā-yı kudretünde
bāl ü per / Murğ-ı evhām u
hayāl olur giriftār-ı kafes (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
5). [giriftār-ı kafes ol, -ur]

giru: Artık, bundan böyle.

Sögdügünce ben du`ā itdügüm için
sen **girü** / Sögsen iy dilber baña
kand-i mükerrerden lezīz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit
4). [girü,]

Senligündür seni senden ayıran iy
miskīn / Yohsa sensin **girü**
maṭlūbuñ olan ancak bil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
11). [girü,]

giru: Bir daha, tekrar.

Hāk şala **girü** sa`adetle irişe `an-
karīb / Fazliyā ol pādīşāh-ı
milk-i `irfānum gider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit
6). [girü,]

girü kal: Arkada kalmak, geride
kalmak 2. Gecikmek.

Meşeldür bu ki meydān yügrügün
sen de yırāk idüp / Semend-i
sa`yī sür cehd it bu meydāndan
girü kalma (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 33). [girü kal,
-ma]

giryān: Ağlamaklı.

Ciger hūn-īn u ten pür-dāğ u nermī
mağz u qaddüm ham / Gözüm
giryān u dil biryān u cān
hayrān u ben `āşık (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2).
[giryān,]

Hicr-i yār ile beni **giryān** u nālān
eyledün / Karşuma
düşmenlerüm şādān u ḥandān
eyledün (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 7). [giryān,]

giryān: Ağlamaklı, ağlayan.

Seg raķībūñ pendini cānā revā
görüp mūdām / `āşıkı **giryān** u
nālān idesin görme revā (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [giryân,]

giryân: Ağlayan, gözyaşı dökten.

Muṣṭibet-dîde Fazlî gib'olsun derd ile **giryân** / Meded begler meded zulm oldu ğāyet Muṣṭafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 22). [giryân,]

giryân id: Ağlatmak.

Cām-ı lâ'î-i ḥasreti her-dem gözüm giryân ider / Nāme-i zülfi dil-i miskîn-i ğamdan kan ider (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 9). [giryân id, -er]

girye: Ağlama, gözyaşı.

Cām-ı gül-gün şanma destümde görinen neşterîn / **Giryeden** geldi elüme çeşm-i pür-hün-âbdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [giryeden, -den]

giryeler kıl: Ağlamak.

Hicr ile giryeler kıluben kaṭre kaṭre yaş / Döksün gözinden ebr-i güher-bār Yā Ḥüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 20). [giryeler kıl, -uben]

git-: (Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek.

Ruḥsār-ı āfitāb-idi kaşî hilāl idi / **Gitdi** nazardan āh nidem şan ḥayāl idi (Kara Fazlî Dîvânı,

Müseddes 2, Beyit 17). [gitdi, -di]

git-: (Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.

Şad-hezārān dirîĝ ü ḥasret ü āh / **Gitdi** ol şeh zamān-ı fırkatdūr (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 28). [gitdi, -di]

git-: Azalmak, bitmek, tükenmek.

Mübeşşirān-ı sa'ādet beşāret eylediler / Ki irdi mevsim-i şādî vü **gitdi** derd ü melāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 3). [gitdi, -di]

git: Gitmek.

Nice kim 'îd ola vü 'îd ile 'ālem ḥandān / Nice kim rûze **gidüp** irişe māh-ı şevvāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 44). [gidüp, -üp]

git: Gitmek, uzaklaşmak.

Alup başum ele ben kim temennā eylerüm büseñ / Şarāba **giderüm** gūyā elümde bir kabāĝum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [giderüm, -er, -üm]

git: Gitmek, ayrılmak, terk etmek.

Her ki bu şart ile **gitmezse** reh-i Mevlā'ya / İrmeyüp menzil-i maḫşūda kılur pā-der-gil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29). [gitmezse, -mez, -se]

git: Ayrılmak, uzaklaşmak.

Gidelden ol ʔabīb-i cān begāyet nā-tüvān idüñ / Yine cānuñ yirine geldi el-ḥaḫ şıḥḥatüñ geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2). [gidelden, -el, -den]

Sen **gidelden** derd-i hicrān ile dil bīmār-idi / Ḥamdü-lillāh kim ʔabīb-i vuşlatuñ itdi devā (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 4). [gidelden, -el, -den]

git: (Bir şeyden bir şeye, bir kimseden bir kimseye) gitmek, geçmek, intikal etmek; uzaklaşmak.

Kaçup benden ne dem kim **gitse** ol ārām-ı cān iy dil / Firār idüp qarārüm şabr u ārāmum vedā eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [gitse, -se]

Çü **gitdi** fitneden şanmañ ki ḥālī ola bu kişver / Meded begler meded zulm oldı gāyet Muştafā Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 20). [gitdi, -di]

git: (Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesāfe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.

Koşusu atları anuñ şu resme cüst ü çābükdür / 'İnānın ʔutmasa **gidüp** aşar Īrān u Tūrān'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 34). [gidüp, -üp]

git: (Bir şeyden bir şeye, bir kimseden

bir kimseye) gitmek, geçmek, intikal etmek; uzaklaşmak.

Gitdi 'aḳl u **gitdi** fikr ü **gitdi** şabr u **gitdi** dil / Hey ne müşkil derde ben bī-çāre oldum mübtelā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [gitdi, --di]

Gitdi 'aḳl u **gitdi** fikr ü **gitdi** şabr u **gitdi** dil / Hey ne müşkil derde ben bī-çāre oldum mübtelā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [gitdi, --di]

Gitdi 'aḳl u **gitdi** fikr ü **gitdi** şabr u **gitdi** dil / Hey ne müşkil derde ben bī-çāre oldum mübtelā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [gitdi, --di]

Ġam çekme **gitdi** ise ger atuñ ecel irüp / Anı viren birin daḥi iḥsān ider saña (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 16). [gitdi, --di]

git: Ayrılmak.

Ne yaña **gıtdüğini** gördüñüz mi / Meded begler meded ḥānum yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 4). [gıtdüğini, -düg, -i, -n , -i]

git: "Bir türlü olmadı, oldu bitti" anlamını pekiştiren fiil.

Gitdi devletlü begden ayrıldıḳ / Ḳullarına bu nice nekbetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 22). [gitdi, -di]

Bize ayruḳ cihānda rāḫat yok / **Gitdi** rāḫat zamān-ı miḥnetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 23). [gitdi, -di]

gıtdi: "bir türlü olmadı." anlamını pekiştiren bir fiil.

İrmedi **gıtdi** senüñ kâmet ü zülfüne
elüm / Gice gündüz bu idi
toğrısı tül-i emelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit
1). [gıtdi,]

gıti-güzâr: Dünya gidişli, dünya
geçişli.

Gıti-güzâr u şâ'ika-cünbiş felek-
reviş / Hâmûn-nevred ü bâdiye-
peymâ vü bād-pā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 2).
[gıti-güzâr,]

giy: Bir giyeceği bedenine veya
herhangi bir organına geçirmek.

Dūd-ı dilden **giyelüm** egnümüze
şāl-ı siyāh / Şerer-i nār-ı
belādan uralum başa külāh
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
28, Beyit 3). [giyelüm, -elüm]

gizlü: "Gizli"; açıkça bilinmeyen,
görülmeyen, açık ve âşikâr olmayan,
meçhul.

Ehl-i diller mecma'ı meyhâneler
gördüñ mi hîç / **Gizlü** genc ile
tolu vîrâneler gördüñ mi hîç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 1). [gizlü,]

'Arz it zebân-ı hâl ile yüz dürlü
gizlü rāz / Gözden bıraktı
Fazlî'yi gerdün-ı dūn-nüvāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
1, Beyit 17). [gizlü,]

göç: Bulunduğu yerden ayrılarak
başka bir yere yerleşmek üzere yola
çıkma. 2. Dünyadan göçüp gitmek,
ölmek.

Bu ribāta gelen **göçer** āhir / Olısar
cümle kârvânı revān (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 4). [göçer, -er]

gög: Gök, gökyüzü.

İy sözün nağ'-ı zemînde āb-ı Hızr'ı
itdi māt / V'ey lebün yādına
'İşî **gögde** kesb eyler hayāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,
Beyit 1). [gögde, -de]

gög: Gök, gökyüzü.

Seyle virdi hūn-ı 'aşık küyuñı şol
resme kim / Dir görenler ne
'alâmetdür ki **gögden** kan
yağar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 59, Beyit 2). [gögden, -
den]

Dir şerār-ı āhumı iy Fazlî küyuñda
gören / Ne günāh itdün ki
gögden âteş-i sūzān yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 7). [gögden, -den]

Gögden ol nāzil olurdu yire bî-
şübhe vü şekk / Olsa ger dürr-i
sūhandan ilerü bir cevher (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
11). [gögden, -den]

Gögden inmişdür aña hāk bu ki
iklîl-i cemāl / Var mıdur
milket-i 'Osmān'da nazîri
'Ömer'ün (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 15, Beyit 6). [gögden,
-den]

gög: İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay, sema, asuman, feza.

Ra‘d-veş **gögde** melekler inledi /
İtdügüm efgân elinden el-ğiyās
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50,
Beyit 6). [gögde, -de]

gög: Gök, gökyüzü.

Çünkü ağıyar-ile yâr oldu o yâruñ iy
gönül / **Göglere** irse yiridür âh
u zâruñ iy gönül (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1).
[göglere, -ler, -e]

Öyle sūr itse gerekdür ki
sürürından anuñ / **Göglere**
çıksa gerek velvele-i tabl-ı
zenân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 6). [göglere, -
ler, -e]

Göglere irse gerek tabl u nefir
āvāzı / Gür gür olmazsa
‘acebdür hele güş-ı Keyvân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 7). [göglere, -ler, -e]

Hamdülillāh ki yine başuma gün
toğdı bugün / Tālî‘üm **gögi**
açıldı ki olup def‘-i gamām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 27). [gögi, -i]

Bir kez göreyin yılda ben o ‘arızı
māhı / İy Fazlî çıkarsam n’ola
ger **göglere** āhı (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 19, Beyit 9).
[göglere, -ler, -e]

gögden in: Gökten inmek, nüzul itmek.

Virdi şöhret şubh-veş mihründe
şadıklık baña / Āfitābum

gögden inmiş gibi ‘aşıklık baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5,
Beyit 1). [gögden in, -miş]

göger: Yeşermek.

Şöfi yüzün hūmārla **gögersin** gören
kişi / ‘Arz eyler ekşi şüreti
virür cevāb-ı telh (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4).
[gögersin, -sin]

göglere ırgür: Göklere ulaşmak.

Görmeyelden gözlerüm iy mäh-ı
bī-mihrüm seni / Haste gönüm
göglere ırgürdi āh u şiveni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 3). [göglere ırgür, -di
]

gök: Gök, gökyüzü.

İki sā‘at çeşmüme görünmese ol
mäh-ı rev / Eşk ü āhum
aramakdan yiri **gögi** bir ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 2). [gögi, -i]

Yâr ‘İşkuñ büküben kaddümi
çevgân itdi / Hüsününñ tōpı
göge ağsa yiridür güzelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128,
Beyit 4). [göge, -e]

Hevāya āsmāniler hūrūş ile şu‘ūd
itdi / **Göge** zencir-i zerle
çekdiler güyāki ejderhā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
39). [göge, -e]

gonca: Açılmamış gül, tomurcuk.

Hār elinden bülbül ağlarsa ‘aceb mi
Fazliyā / **Goncanuñ** yanına

geçmiş gösterür barmağ aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28,
Beyit 5). [ğoncanuñ, -n, -uñ]

ğonca: Açılmamış gül gibi. (Sevgilinin
ağzı için kullanılır.).

Göñlüm ol serv-i revānuñ zülf-i
şeb-rengin diler / Cānum ol
ğonca dehānuñ lâ'l-i ḥandānın
diler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
70, Beyit 3). [ğonca,]

ğonce: Gonca, henüz açılmamış çiçek,
tomurcuk.

Gülşen-i 'ālemde sen bir **ğoncesin**
iy serv-i nāz / Serv-ḳadd u lāle-
ḥadd u ser-firāz u dil-nevāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 7). [ğoncesin, -si, -n]

ğonce: Gonca 2. sevgili.

Ol **ğonce** kim netice-i şun'-ı İlāh-
idi / Nām-ı şerîfî Ḥazret-i
Maḥmūd Şāh-idi (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 4).
[ğonce,]

ğonce: Henüz açılmamış çiçek,
tomurcuk.

Dahı bir **ğoncedür** taze cihān
bāğında ol dilber / Ḳadî serv ü
yañağı gül ruḥı lāle gözi 'abher
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 5). [ğoncedür, -dür]

ğonce: Açmamış gül, gonca.

Gelsün iy gül gülsene ref' eyleyüp
yüzden niḳāb / Ḳalmaya bir

ğoncenüñ hergiz girîbānı
dürüst (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 44, Beyit 6). [ğoncenüñ,
-nüñ]

Ol muṭarrā **ğonce** k'oldı bāğ-ı
devletde 'ıyān / Ḥaḳ Te'ālā
bād-ı āfetden aña virüp amān
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 33). [ğonce,]

Açılmadan o **ğonce** 'aceb şoldı hey
dirîğ / Bār-ı ümîdî dest-i ecel
yoldı hey dirîğ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 7).
[ğonce,]

ğonce: Açmamış gül, gonca. 2.
Sevgilinin ağzı.

Geydügi ol **ğoncenüñ** gül gibi
dāyim āldür / İtdügi dil
'andelîbine dem-ā-dem āldür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 1). [ğoncenüñ, -n, -üñ]

ğonce: Açılmamış gül.

O taze **ğonce** k'açıldı riyyāz-ı
devletde / Müdām ola ter ü taze
çü naḥl-i büstānî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 37).
[ğonce,]

Gül-i bî-ḥār iken ol **ğonce** cihān
bāğında / Dikenin gözine şoḳ
görür iseñ gül dikenî (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
27). [ğonce,]

Lebi **ğonce** beli ince güzeller çok
durur ammā / Öpülse der-
meyān olsa ḳoculsa der-kenār
olsa (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 5). [ğonce,
]

ğonce-dehen: *Gonca ağızlı.*

Ğunç ider gül bize ol **ğonce-dehendür** gūyiyā / Şalınur nāz ile serv ol nārvendür gūyiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [ğonce-dehendür, -dür]

ğonce-i maksūd: *Maksadın/isteğin goncası/açılmamış gülü.*

Ğonce-i maksūd açıldı cihānuñ gül gibi / Başlarına nağmeye murğān-ı hoş-elhān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6). [ğonce-i maksūd,]

ğonce-i maksūd: *Amaç, gaye goncası.*

Açıldı gülşen-i devletde **ğonce-i maksūd** / Müzeyyen eyledi gül gibi ravza-i cānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 3). [ğonce-i maksūd,]

ğonce-i ra'nā: *Güzel, hoş gonca.*

Baňa ol yüzi gülşensiz gerekmez şad hezār olsa / Geyüp gül-büni nev-rüzī kabā her **ğonce-i ra'nā** (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 3). [ğonce-i ra'nā,]

ğonce-i ter: *Taze gonca.*

Dağı açılmadın o **ğonce-i ter** / Gül gibi şoldı hey ne āfetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 25). [ğonce-i ter,]

gönder-: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek.*

Derd tūmārıdır okuñ neyse yazu görelüm / **Gönder** anı iy kaşı yā dil bu şeb mihmān okur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [gönder,]

gönl: *1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Gönlüme ne bend eylese ol Şāh revādur / Kim didi aña kākül-i dil-bende tolaşa (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [gönlüme, -ü, -m, -e]

Gönlüme ayak tolayup bend ider / Kākül-i cānān elinden el-ğiyās (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [gönlüme, -ü, -m, -e]

Cān ise sâ'at-be-sâ'at 'İşka tālīb olmada / 'İşk ise günden güne **gönlüme** gālīb olmada (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 5). [gönlüme, -ü, -m, -e]

gönl: *Gönül, kalp, yürek.*

İtmedi zāyil cefā hattını **gönlünden** başum / Müddet ile nakşı sengī gerçi mā-tagyır ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2). [gönlünden, -üñ, -den]

Güle baksun diyü anı açılıp **gönl** ü gözi / Bezedi güller ile gülşeni yer yer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 21). [gönl,]

Gönlünü hâme-i lutf ile yazup her
kişinüñ / Eyledi defter-i şâdide
muḥarrer nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 15).
[gönlünü, -i, -n, -i]

gönl: Aşk ve sevginin kaynağı, kalp,
dil.

Hak naşib itmiş o kân-ı kerime seyf
ü kalem / Döstuñ tâ yaza
gönlün kıra a'dâyı hemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
33). [gönlün, -i, -n]

gönl: Aşk ve sevginin kaynağı; kalp,
yürek.

İd irişdi yine 'uşşâka idüb 'arz-ı
cemâl / Merḥabâ kıl kuluñuñ
gönlünü şâhum ele al (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
14). [gönlünü, -i, -n, -i]

gönl: Gönül, kalp, yürek, iç.

Gönlümüzde zerre deñlü yok durur
dünyâ ğamı / Bulmuşuz
makşûdumuz her-dem
tesellâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17).
[gönlümüzde, -ümüz, -de]

gönl: 1. Sevgi, istek, düşünüş, anma,
hatır vb. kalpte oluşan duyguların
kaynağı. 2- Aşığın kalbi.

'Arşa-i hüsninde **gönlüm** dâyimâ
ol serverüñ / Başını top itmek-
içün zülfi çevgânın sever (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit
4). [gönlüm, -üm]

Gerçi kim ben bundayum ammâ ki
gönlüm andadır / Her yañeden
kim benüm ol şâh-ı devrânım
gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
77, Beyit 3). [gönlüm, -üm]

Gönlüm dolaşup zülfüne tutgun
olacaktır / Her kim ki sever
Leylî'yi Mecnûn olacaktır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 1). [gönlüm, -üm]

gönl: (Aşığın) duygu merkezi.

Başını kaṭ'eyleseñ zülfüñ gibi iy
dil-rübâ / Lâ dimez miskin
durur **gönlüm** benüm kaṭ'â
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
41, Beyit 1). [gönlüm, -(ü)m]

gönlince: İsteddiği gibi, arzusuna uygun
şekilde.

Virmez bu çerḥ-i 'âkıle **gönlince**
kāmını / Yazmaz egerçi nâme-i
mihrinde nāmını (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit
11). [gönlince,]

gönlüne gir: Gönlini kazanmak.

Yine burc-ı bedenden cân
sevincinden çıkayazdı /
Nigāruñ gönlüne girdüm
demürden bir ḥişār aldüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 5). [gönlüne gir, -dü, -
m-ine]

gönlüm: (Aşığın) gönlü.

Gönlüm ol serv-i revānuñ zülf-i
şeb-rengin diler / Cānum ol
gonca dehānuñ lâ'l-i ḥandānın

diler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3). [gönlüm,]

gönlüm ol: Gönlü olmak; râzı olmak, kabul etmek.

Âh kim ğurbetde gönlüm oldu
yârından cüdâ / Bûlbül-i gûyâ
gibi bâğ u bahârından cüdâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1). [gönlüm ol, -dı]

gönlüme: (Âşığın) gönlü, yüreği, kendisi.

Yile viren ‘aklumu anuñ hevâyî
hâlidür / Bend iden **gönlüme** ol
zülf-i perîşân-hâlidür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16,
Beyit 1). [gönlüme, -üm, -e]

gönlümi al: Aşık etmek, kendine bağlamak.

Çün alduñ gönlümi itduñ ferâğat /
Yüri şâhum yüri Allah’uma
şaldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 1, Beyit 8). [gönlümi
al, -du, -ñ]

Çünki alduñ gönlümi alma şakın
âhum benüm / Ben kuluña
merhamet eyle Memî Şâh’um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 2). [gönlümi
al, -du, -ñ]

göñül: 1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.

Murg-ı zîrûñ geçinüp degmeye
şayd olmaz iken / Zülf ü hâl
oldı **göñül** dâne ile dâm saña

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [göñül,]

Göñlümi bir kılda aşup bend ider /
Zülf-i dil-bend ü dil-âvîz el-
ğiyâs (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 49, Beyit 3). [göñlümi, -
üm, -i]

Göñlümi meftûn idüpdür Fazliyâ /
Bend-i zülf-i ‘anber-âmîz el-
ğiyâs (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 49, Beyit 5). [göñlümi, -
üm, -i]

Bir gün ola yüzüme başa diyu
pâyın o serv / Sâye-veş ayaklar
altında **göñül** pây-mâldür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 5). [göñül,]

Yine şâd ol **göñül** hayr oldu kârûñ
devletüñ geldi / Zahirüñ
mesnedüñ ya’nî o ‘âlî-rütbetüñ
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 1). [göñül,]

Göñlümi vatan eylese ruhsârı
hayâlî / İy dil n’ola gencüñ yiri
vîrâne degül mi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3).
[göñlümi, -üm, -i]

O **göñüller** yazıcı yaza umaram
gönlüm / Ki gice vü gündüz
anuñ medhîni yazar nevrüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 16). [göñüller, -ler]

Leyli-i zülfüñ şalaldan **göñlümi**
sevdalara / Düşmüsem
Mecnûn-ı ser-gerdân gibi
şahrâlara (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 3).
[göñlümi, -üm, -i]

Yaz **göñlini** Fazlî kuluñuñ eyleme
ihmâl / Ben bendeñe rahm eyle
Hasan Bâlüm efendüm (Kara

Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 10). [göñlini, -i, -n, -i]

göñül: "Ey gönül" "ey kişi"
anlamlarında bir ifade.

El virür ağıyara her-dem iy **göñül** /
Âh ol fettân elinden el-ğıyâs
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50,
Beyit 2). [göñül,]

Başını kes şem'-i bezmüñ iy **göñül**
dil çıkmasun / Eyler-imiş germ
olup ol mäh-ı tábân ile baḥs
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51,
Beyit 4). [göñül,]

Âb-ı hayvân var iken lâ'lüñe meyl
eyler **göñül** / Nesne gelmez
tütiye pes şehd ü sükkerden
leziz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
56, Beyit 2). [göñül,]

İtlerüñle ḥvâba varmış şahn-ı
kūyuñda **göñül** / Güyiyâ
gülşende yatmış bir nice yārân
uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
94, Beyit 1). [göñül,]

Devlet isterseñ bu 'âlem
devletinden fâriğ ol / Bâ-nevâ
olmak dilerseñ bî-nevâ ol iy
göñül (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 125, Beyit 2). [göñül,]

göñül: 1. Sevgi, istek, düşünüş, anma,
hatır vb. kalpte oluşan duyguların
kaynağı.

Ne sūr ol kim sūrurından anuñ
mesrūr olup 'âlem / Açıldı her
göñül pür-şevk olup nüş
itmeden şahbâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 3).
[göñül,]

Pehlû-keş ola diyü çü câme o
vefâsuz / Dem olmadı âvâre
göñül ola recâsuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 9).
[göñül,]

Rûz u şeb iy **göñül** figân eyle /
Râzuñı ḥalka dâstân eyle (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 41). [göñül,]

İtdi cânın revân o şâh-ı güzîn / İy
göñül sen de terk-i cân eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 45). [göñül,]

göñül: 1. İman, sevgi ve nefretin, iyi ve
kötü bütün duyguların kaynağı olduğu
kabul edilen kalbin mânevî yönü,
yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın
insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî
aşkın kaynağı.

Dōst olduñ düşmene diyü ider
şekvâ **göñül** / N'eylesün hey
pâdişâhum anı ḡayret söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 4). [göñül,]

Şehr içre **göñül** oldı zâhir yine bir
meh-rû / Ḥürşid-i cihân zerre
mihr-i ruḡına karşı (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 1).
[göñül,]

göñül: (Aşığın) gönlü.

Ümmîd-i vaşl itme **göñül** ol
nigârdan / Ol pâdişâh-ı
memleket-i ḡusn ü ben gedâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18,
Beyit 4). [göñül,]

Mücellâ eyle luṭf it şayḡal-ı cām-ile
iy sâkî / **Göñül** âyînesinde oldı
jengâr-ı belâ peydâ (Kara Fazlî

*Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6).
[göñül,]*

Çeşm-i ser-mestüñden olmuşdı
göñül iy yâr mest / Şevk-i cām-
ı lâ'î-i nābuñ eyledi tekrâr mest
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43,
Beyit 1*). [göñül,]

Hezârân şîve ile yâ habîbî / Alup
göñlümi redd itdüñ garîbî
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 3*). [göñlümi, -üm, -i]

Dilberüm hercâyî bağrum hûn u
bahtum ser-nigûn / Döstar
fâriğ **göñül** bî-çâre vü cismüm
zebûn (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 3, Beyit 5*). [göñül,]

Şanmañuz 'âlemde hergiz kâr ü bâr
ister **göñül** / El çeküp her
kârdan bir özge kâr ister **göñül**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 1*). [göñül,]

Şanmañuz 'âlemde hergiz kâr ü bâr
ister **göñül** / El çeküp her
kârdan bir özge kâr ister **göñül**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 1*). [göñül,]

'İşk sevdâsıyla 'âlemden kenâr
ister **göñül** / Şabra tâkat
kalmadı terk-i diyâr ister **göñül**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 2*). [göñül,]

Göñül abdâldur 'ışkında mest ü
lâübâlîdür / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bâlî'dür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 2*). [göñül,]

göñül: (Ey) gönül!.

Gey hüsrevî kelâmuñı Key-hüsrev
ol **göñül** / 'İzzetde pâyuñı ser-i
Efrâsiyâb'a baş (*Kara Fazlî*

*Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6).
[göñül,]*

göñül: 1. Sevgi, istek, düşünüş, anma,
hatır vb. kalpte oluşan duyguların
kaynağı 2. Kalp, yürek.

Göñlüm ayağa şalup itme şikest /
Hoş degüldür pây-mâl olmak
zücâc (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 52, Beyit 3*). [göñlüm, -
üm]

Ferzâne hâk-i pâyına yüz sür **göñül**
varup / Kalduñ piyâde irmeye
ger şahdan 'atâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 15*).
[göñül,]

Su gibi her şuya idüp gözlerüm
yaşın revân / **Göñlüm** ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 2*). [göñlüm,
-üm]

Sen lebi Şîrîn'e yüz biñ cân ile
Ferhâd olup / **Göñlüm** ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 4*). [göñlüm,
-üm]

Halkdan vahşet idüp Mecnûn-ı ser-
gerdân gibi / **Göñlüm** ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 6*). [göñlüm,
-üm]

Ka'be hâkkı deşt ü tağı vermezem
dünyâlara / **Göñlüm** ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 8*). [göñlüm,
-üm]

Sen serv-ḳadi cāme-i sebz ile
göreliden / Şu gibi revān oldu
göñül iy yüzi gülşen (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 5). [göñül,]

göñül: Aşk ve sevginin kaynağı, kalp,
yürek.

Ne şāhdur ki gören zāt-ı pākınıñ
luṭfın / Olur esîri **göñülden** zihî
leṭāfet-i zāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 15).
[göñülden, -deñ]

göñül: Aşk ve sevginin kaynağı, yürek,
dil. 2. Âşığın gönlü.

Bahār eyyāmı 'işret vaḳtı 'āşıklık
zemānıdır / Şarāb iç iy **göñül**
mest ol ne ayaklık zemānıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95,
Beyit 1). [göñül,]

göñül: "Ey gönül!" "Ey kişi!"
anlamlarında bir ifade.

Āşinā olmak dilerseñ iy **göñül**
bîḡāne ol / Her zamān bîḡāneye
olur o cān āşinā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2).
[göñül,]

Ol yāre yār olam diyü fikr itme iy
göñül / Şāh-ı cihāna hem-nefes
olmak kaçan gedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3).
[göñül,]

Bulduñ o şem'i yine hāmī **göñül** /
Sūzuña pervāne gibi yansaña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34,
Beyit 2). [göñül,]

Hem-nişîn-i hār gördüm ol gül-i
ḥandānumı / Her-dem eylersem

'aceb mi iy **göñül** zār-ı hezār
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 4). [göñül,]

Şevḳ-i ruḥuñla yandı semā'
itmeden **göñül** / Āteş ki germ
ola ider artuḳ kebāb raḳş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit
2). [göñül,]

Maḳşūd menziline dilerseñ **göñül**
vüṣûl / Pāy-ı 'azîmeti yüri rāh-ı
şevāba baş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 104, Beyit 3). [göñül,]

Ger devā isterseñ olma derdden
Fazlî cüdā / Rāḥat isterseñ
belāya mübtelā ol iy **göñül**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125,
Beyit 3). [göñül,]

Dîdāra ḳarşu durabilir misin iy
göñül / İşitmedik mi Ṭūr'la
Mūsā ḥaberlerin (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4).
[göñül,]

göñül: Âşığın aşkıyla ilgili her türlü
gelişmenin algılandığı yer.

Sāḳiyā elde çıkar kebg-i şafāyı her-
dem / Şayd ider cān u **göñül**
şāhına şāhînümdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3).
[göñül,]

göñül: Aşk duygusunun gerçekleştiği
yer.

Beyān u şerḥe çü şıgımaz ḥadîs-i
'İşk **göñül** / Ḳo anı kıl ḥidemāt
ile ol şehe midḥāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 35).
[göñül,]

göñül: (Âşığın) duygu merkezi.

Cigerüm kanı şarāb oldu gözüm
cām saña / İçürür zehr-i ğamı iy
göñül eyyām saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1).
[göñül,]

Merhabā itse senüñle ne gün ol Şāh
göñül / Rûz-ı mâtem daħi olsa
ola bayrām saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4).
[göñül,]

gön(ü)l: Aşk ve sevginin kaynağı,
yürek, kalp.

Yakdı kalbinde şitā anuñ içün âteş-
gîn / Şovisa **göñli** cihānuñ n'ola
andan her an (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 3).
[göñli, -i]

gön(ü)l: 1. Sevgi, istek, düşünüş, anma,
hatır vb. kalpte oluşan duyguların
kaynağı.

O göñüller yazıcı yaza umaram
göñlüm / Ki gice vü gündüz
anuñ medhini yazar nevrüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 16). [göñlüm, -üm]

Çeşmüm nice bir derd ü firāk ile ter
olsun / Hicr ile ya **göñlüm** nice
zîr ü zeber olsun (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 5, Beyit 1).
[göñlüm, -üm]

gön(ü)l: 1. Sevgi, istek, düşünüş, anma,
hatır vb. kalpte oluşan duyguların
kaynağı 2. Kalp, yürek.

‘İşk hālin aňlamazsın çünkü ‘āşık
olmaduñ / Hikmet-i ‘ışk içre
göñlüm gibi hāzık olmaduñ

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 3). [göñlüm, -üm]

Bir gözi āhūya ser-gerdān olup
dîvāne-vār / **Göñlüm** ārām
eylemez tağlara düşmemdür
hemān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 10). [göñlüm,
-üm]

göñül iste: Gerçekleşmesi çok istenilip
fakat olması güç olan bir durum
karşısında söylenilen bir deyim.

‘İşk sevdāsiyle ‘ālemden kenār
ister göñül / Şabra tākāt
kalmadı terk-i diyār ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 2). [göñül iste, -r]

Vaktdür kim ‘İşk ile hayrān u ser-
gerdān olam / Şabra tākāt
kalmadı terk-i diyār ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 4). [göñül iste, -r]

Yār ise her laħza aġyāre muşāhib
olmada / Şabra tākāt kalmadı
terk-i diyār ister göñül (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit
6). [göñül iste, -r]

Didiler kim çāresi şabr u seferdür
her zamān / Şabra tākāt
kalmadı terk-i diyār ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 8). [göñül iste, -r]

Şabr ile kırtulmadum çünkü
giriftār olmadın / Şabra tākāt
kalmadı terk-i diyār ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 10). [göñül iste, -r]

göñül vir: Göñül bağlamak, severek
bağlanmak.

Küfr-i zülfüne gönül virdümse
kâfir olmadum / Ben kuluña
merhamet eyle Memî Şâh'um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 6). [gönül
vir, -dü, -m, -se]

gönül vir: Gönül vermek, sevmek,
meyletmek.

Saña gönül vireler baş yüz üzre
yirüñ ola / Olursa zülf-i şanem
gibi hâtıruñ meksür (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16).
[gönül vir, -e, -ler]

gönülden gid: Gönülden gitmek,
uzaklaşmak.

Gider ihmâli gönülden bu tekâsül
nice bir / Koya mühmellügi gel
olma igende mühmil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
33). [gönülden gid, -er]

gör-: Bakmak, görmek.

Kâzib olur mı seni hırşide tesbîh
eyleyen / Şubh-ı şâdık
gördüğince yüzüñi kalur taña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28,
Beyit 4). [gördüğince, -dük, -
ince]

Rüz-ı nevrüzda varsun yüzini
görsün anuñ / **Görmeyen**
kimse cihân içre muqarrer
nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 19).
[görmeyen, -me, -y, -en]

Felekde odlara yansun **göreyin**
mihr ile mâhı / Başum alup
giderdüm ben 'adem milkine
dek Âhî (Kara Fazlî Dîvânı,

Muhammes 4, Beyit 12).
[göreyin, -e, -y, -in]

gör-: ...ya rastlamak, şahit olmak.

Göreyin tîz günde uğrasın Hakk'ıñ
kılıcına / Şu kim iy Fazlî
tîğından o şâhuñ inkıtâ' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80,
Beyit 4). [göreyin, -eyin]

gör-: (Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şahit olmak, müşahede
etmek.

Çıkarup bergi niyâmından anı
gördügi dem / Aldı her şâh-ı
şecer destine bir sîm-sinân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 10). [gördügi, -düg, -i]

gör-: Algılamak.

Atlu eşeklü farkı-var anuñla
görmezem / Ben anı rahş-ı
Rüstem'e beñzetmegi revâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22,
Beyit 10). [görmezem, -mez, -
em]

gör-: (Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şahit olmak, müşahede
etmek.

Her naķâre dir ne kıra günlere
kalduñ **göre** / Aç gözüñ eyler
naķâre gülleñi tîğ-ı zarar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
13). [göre, -e]

gör-: (Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şahit olmak, müşahede
etmek.

Ne şahdur ki **gören** zāt-ı pākınıñ
luṭfın / Olur esīri gönülden zihī
leṭāfet-i zāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 15). [gören, -
en]

Her zemānda gül-i ma'nāyı **görür**
dir minḳār / Bāğ-ı nazm içre
dili bülbul-i merḡüb-elḥān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 31). [görür, -ür]

gör-: (Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede
etmek.

Fazliyā **görmemişem** hîç güzel aña
nazar / Yūsuf-ı Mısr-ı
melâhatdür o dünyāda meger
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 9). [görmemişem, -
me, -miş, -em]

gör-: (Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede
etmek, tanık olmak.

Bādeye düşdün yitürdün naḳd-i
şabrı iy gönül / 'Ākıbet n'eyler
göresin ol delūkanlu saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27,
Beyit 2). [göresin, -e, -sin]

Derd odur kim yārüñi aḡyāre hem-
dem **göresin** / Yoḡsa rāh-ı
'İşkda derd ü belādan kim
kaçar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 57, Beyit 3). [göresin, -e,
-sin]

Kutlu gün dirler meşeldür
toğusından bellüdür / Her
gören şāhib-sa'ādet olacağın
hükm ider (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 19, Beyit 14). [gören, -
en]

Hün-ı kurbān ile her gūşe gül-istān
oldı / Şeref-i 'ıdı **görün** kıldı
şitāyı bize yaz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 8).
[görün, -ün]

gör-: (Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede
etmek, tanık olmak.

Anuñ ki şā'ir ola nāmı ekşer-i
'ālem / **Görür** ḳamusını hep bir
temiz yok aślā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3).
[görür, -ür]

İy kamer ger **göre** bu ḥüsn ile
yüzüñi güneş / Zühre mihründe
ola zerre-veş oldum rakḳāş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101,
Beyit 4). [göre, -e]

Gül-i bî-hār iken ol ḡonce cihān
bāğında / Dikenin gözine şoḳ
görür iseñ gül dikeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
27). [görür, -ür]

gör-: (Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede
etmek, tanık olmak. 2. Yaşamak,
tecrübe etmek.

Kimse görmez ruḡuñuñ ayını şāhā
yıl olur / Ṭali'ümde toḡıcaḳ
görmege yaş ḥā'il olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit
1). [görmege, -meg, -e]

gör-: Aşık, belirgin, açıkta olmak.

Cām-ı gül-gün şanma destümde
görinen neşterin / Giriyeden
geldi elüme çeşm-i pür-ḥün-
ābdur (Kara Fazlî Dîvânı,

Gazel 76, Beyit 2). [görinen, --(i)n, --en]

Şafak şanmañ felekde **görinen** her şeb ki şalmışdur / Sipihir āyīnesine ‘aks ol kurbānlaruñ kanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 21). [görinen, --(i)n, --en]

gör-: (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.

Hoş geçür ‘ömrüñ bu eyyâmı ğanîmet **gör** dilâ / Key şakın fevt eyleme billâh fırsatdur bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 7). [gör,]

gör-: (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Görürse ger bu şütür hücreyi hasûd-ı ‘anûd / Çü hücre teng-i dil ü çün şütür olur kef-zen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54). [görürse, -ür, -se]

gör: Görmek.

Seni **görenleri** el-kışsa sevmezem hergiz / Meşel durur buña el kâşşu lâ yuhübbü’l-kâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2). [görenleri, -en, -ler, -i]

gör: Görmek.

Cihānda **görmedüğüñ** görmek isterseñ bugün anda / Nedīm ü maşhara envā’ın iy dil eyle seyranı (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 12, Beyit 6). [görmedüğüñ, -me, -düg, -ün]

gör: Bakmak, görmek.

Cân revân eyler yüzüñ **gördükçe** Fazlî şevkle / Hatt ider her kim seher iy hüsrev-i hûbân uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [gördükçe, -dükçe]

Gördüñüz ‘îd-i sa‘îdüñ yine nâzüklüğüñ / Cümleten halk-ı cihānı tonadup eyledi al (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 6). [gördüñüz, -dü, -ñüz]

Görürse sen şehi fi’l-hāl niçe ferzâne / Piyāde ruh sürüp atuñ ayağına ola māt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 16). [görürse, -ür, -se]

Sen serv-ğadi cāme-i sebz ile **göreliden** / Şu gibi revân oldı gönül iy yüzi gülşen (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 5). [göreliden, -el(i), -den]

Ne yaña gitdüğini **gördüñüz** mi / Meded begler meded hānum yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 4). [gördüñüz, -dü, -ñüz]

gör: (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.

Fazliyā ‘ālemde gerçi çok güzel seyr eyledüm / Bir güzelde **görmedüm** bu resme gözler kaşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7). [görmedüm, -me, -dü, -m]

gör: Bakmak, tanık olmak.

Ölmelü hastesinin **gördüğün** perî-
rünüñ / Meger ki sâhîr-i nefis
eyledi seni meshûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11).
[gördüğün, -dük, -ün]

gör: Görmek, şahit olmak.

Seni bu hüsn ile **görürken** sivâdan
şeyh-i şehîr / Tevbe ‘arz eyler
baña estağfiru’-llâhî’l-‘azîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 6). [görürken, -ür, -ken
]

gör: (Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede
etmek.

Çarı devlet iy perî bâb-ı sa‘âdet
açılıp / Hâneñ içinde **görem**
peydâ beni tenhâ seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
3). [görem, -em]

Nice İskender-i Sâni diyem ben
saña Şâhâ kim / **Göreydi** sen
şehi olurdu İskender saña sâni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 31). [göreydi, -e, -y, -di]

Görmedi çâr-ümmeñ ile nüh-âbâ
mişini / Olalı zâhir mevâlîd-i
selâse iy püser (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 6).
[görmedi, -me, -di]

gör: Görmek 2. yaşamak.

Kendüye senün sünnetünî farz ide
her kim / Dünyâda vü ‘ukbâda
dağı **görmeye** ol gam (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
7). [görmeye, -me, -y, -e]

gör: (bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak, müşâhede
etmek.

Hvâce-i çeşmüm **görüp** cismümi
‘uryân acıyup / Kanlu
yaşumdan giyürdi bir kaçâ-yı âl
aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
37, Beyit 2). [görüp, -üp]

Kan ağladı felek **görüp** ahvâlümü
benüm / Vakt-i şehirde şanma
görünen şafağ durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6).
[görüp, -üp]

O hercâyi kılar hercâda gayr-ile
tekellümler / **Görüp** ben
reşkden âh eylerüm güm güm
cihân gümler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1).
[görüp, -üp]

Yâ çekerken yâr elinde bir leâfât
gördi kim / Qaldı engüşünde
çeşmüm lâ’lden zih-gîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,
Beyit 2). [gördi, -di]

İy perî diyü rakîbi **görüp** âdem
didüğüm / Şanma kim vech-i
şahîh üzre ola aña nakîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit
3). [görüp, -üp]

Pâkdur dâmeni çün gerd-i riyâdan
rindün / Dâmen-âlûde **görüp**
eyleme şüfî ta’rîz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4).
[görüp, -üp]

Ziyâfet oldu hep begler gelüp sultân
ışığında / Cihân halkı bugün
anda toynca **gördi** ihsânı

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 16). [gördi, -di]

Görüp işitmede vü virmede mişlûñ haberin / Başıra kūr durur sâmi‘a ker nâṭıka lâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 27). [görüp, -üp]

Had yok çü **gördi** ol kalem ü tîğ vaşfına / Tîğ-ı ḥaṭīb gibi kalem oldu süst-i kār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 27). [gördi, -di]

Gördi cem‘iyyet-i gül-zār perîşân olmuş / Yoldı sünbül saçını hayli qarardı reyḥân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 9). [gördi, -di]

Harc idüp sîm ü zerin yumdı cihândan gözini / **Gördi** nergis ki degül bâki gül-istân-ı cihân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 10). [gördi, -di]

Yâri iy Fazlî **görüp** ağıyâr ile zâr olmadın / Her zamân derd ü belâ vü miḥnete yâr olmadın (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 9). [görüp, -üp]

Rûz-ı evvelde **görüp** dîdâr-ı yâri ‘ayn-ı cân / ‘İşk-ı dîdâr ile cûşân u ḥurûşân her zamân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 1). [görüp, -üp]

Mübtelâ oldum **görüp** gün yüzüñ iy mâhum benüm / Gör ne hâl oldu baña yoğ iken âgâhum benüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 1). [görüp, -üp]

gör: (bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahade etmek.

Ḳāmet ü zülf ü dehānuñ görmeyelden iy perî / Girmisem bir şürete **gören** dimez âdem baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [gören, -en]

‘âşıklıgımı bildi **gören** ḥûn-ı sirişküm / Zîrâ mey ider âdemüñ esrârını ifşâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [gören, -en]

İy Fazlî cemâlin o perînuñ **gören** âdem / Dîvâne olur bencileyin ḥûn-ı temâşâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [gören, -en]

Şöfî yüzün ḥumârla gögersin **gören** kişi / ‘Arz eyler ekşi şüreti virür cevâb-ı telḥ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [gören, -en]

Dir şerâr-ı âhumı iy Fazlî küyüñda **gören** / Ne günâh itdüñ ki gögden âteş-i süzân yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 7). [gören, -en]

Sebzelerle bir yeşil atlas-kebîr maḥbûbdur / Kim **gören** cândan olurlar mübtelâsı Lâdik’üñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [gören, -en]

Göricek ‘arşada cündîlerinüñ cengini şāhuñ / Muḳārin oldu şandum çerḥde Behrām u Keyvân’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 9). [göricek, -icek]

Kuruldı çerḥ-āsâ ḥaymeler bir bir ki reşkinden / Dönüp yirden yire geçdi **göricek** âsümân anı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 11). [göricek, -icek]

Göricek lāleler zeyn itdi şandum
rūy-ı şahrāy / Hıyām-ı lāle-gün
ile pūr olmuş At Meydānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
12). [göricek, -icek]

Simâtını **göricek** ol büyük garrā
çöreklerle / Didüm bir
āsümāndur kim pūr itmiş mihr
ü māh anı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 17). [göricek,
-icek]

Pilav üstinde **göricek** ol iki
şemseyi şandum / Hemānā
kubbe-i çerh üzre mihr ü māh-ı
tābānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 24). [göricek,
-icek]

Göricek āsümānīler hevādan
indüñüz şandum / Kıyāmet
irişüp çerhüñ döküldi necm-i
raḥşānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 30). [göricek,
-icek]

Böyle ḥalkuñ **göricek** keşret ile
seyrānın / Ara yirde delice olsa
gerek ser-gerdān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 31).
[göricek, -icek]

Ḳurı da'vāyı nidem çünki garaż
ma'nādur / Ehl-i ma'nā **göricek**
sözlerümi fehmi eyler (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
46). [göricek, -icek]

Ehl-i diller **göricek** āyīnede
taşvīrūñi / Bağrına başmış yatur
'İsā'yı Meryem şandılar (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 5). [göricek, -icek]

Müselmān ola v'Allahi cemālını
gören kāfir / Güzeller dil-
rübālar serveri a'lā 'Alī Bālī
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 8). [gören, -en]

gör: (gibi) görünmek, düşünmek.

Nice irişsün fezā-yı künhüñe
güncişk-i 'aql / Ol fezāda
görinür sîmurğ bir ednā meges
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 3). [görinür, -in, -ür]

Ṭab'-ı pākuñ şu kadar rüşen ü
nūrānīdür / Zerredden kim
görinür aña göre şems ü kamer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 37). [görinür, -in, -ür]

Nice vaşf eyleye vaşşāf 'ulüvv-i
sānuñ / Ne felek-ḳadr ki nisbet
görinür dūn u denī (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 34).
[görinür, -in, -ür]

gör: Bir şeyin vaziyetini gör-, tanım ol-.

Görimeye şütür ü hücremi ḥasūd
benüm / Ḳalursa şahm-ı şütür
bula hücresin rüşen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53).
[görimeye, -i, -me, -y, -e]

gör: Anlamak, fark etmek, idrak etmek.

Görinen kaşlar mıdur yārā 'aceb
yara didüm / Didi irmez 'aqluñ
iy miskīn oralara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4).
[görinen, -inen]

gör: Aşık, belirgin, açıkta.

Meh-i nev şanma **görinen** tenine
pīr-i felek / Na'l kesmis saña
beñzer ki olupdur ebdāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
21). [görinen, -in, -en]

gör: ... olarak görmek, ... olarak bilmek, ... olarak kabul etmek.

Ne kudretdür **gör** ol naḥli ki bitmiş
bir dıraḥt üzre / Hezārān lāle
envā'-ı şükûfe biñ gül-i ra'nā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 27). [gör,]

gör: (Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede
etmek, tanık olmak.

'Aceb mi bülbülün olsa **görenler**
gülşen-i ḥüsnün / Bahār
oldukça artar iy perî dîvâne vü
şeydā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 2). [görenler, -
en, -ler]

Ehl-i diller mecma'ı meyḥâneler
gördün mi hiç / Gizlû genc ile
tolu vîrâneler **gördün** mi hiç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 1). [gördün, -dü, -ñ]

Dâmen-i şahrâda zencîrin sürer
Mecnûn-veş / Pâ-bürehne bir
nice dîvâneler **gördün** mi hiç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 2). [gördün, -dü, -ñ]

Hañcer-i şem' ile bağrın pâre pâre
eylemiş / Kana ğarḳ olmuş yatur
pervâneler **gördün** mi hiç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 3). [gördün, -dü, -ñ]

Baydaḳ-ı ḥürşide şeb gibi şalar esb-
i siyâh / Bu bisât-ı çarḥda
pervâneler **gördün** mi hiç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 4). [gördün, -dü, -ñ]

Toptolu sîmîn şanemle bu ḥarâb-
âbâdda / Nüh felek gibi bugün
büt-ḥâneler **gördün** mi hiç

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 6). [gördün, -dü, -ñ]

Ḳanlu yaş ile pür olmuş dîde-i 'aşık
gibi / Bezm-i ğamda Fazliyâ
peymâneler **gördün** mi hiç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 7). [gördün, -dü, -ñ]

Seyle virdi ḥün-ı 'aşık kūyuñı şol
resme kim / Dir **görenler** ne
'alâmetdür ki göğden ḳan yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 2). [görenler, -en, -ler]

Muḥayyel şî'rini cānā belünle vaşf-
ı zülfünde / **Görenler** didi ḥaḳ
bu Fazlî ğāyet ince şā'irdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60,
Beyit 5). [görenler, -en, -ler]

Hem-nişîn-i ḥār **gördüm** ol gül-i
ḥandānumı / Her-dem eylersem
'aceb mi iy göñül zār-ı hezār
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 4). [gördüm, -dü, -m]

Kim bilür kim ḳullarınun ḳanḳısını
öldürür / Allar geymiş bugün
gördüm yine ol şehr-yār (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit
6). [gördüm, -dü, -m]

Bî-tekellûf şarılur boynuma zencîri
şanup / Ğam diyârında
görenler mihr-bānum şandılar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85,
Beyit 3). [görenler, -en, -ler]

Kimse **görmez** ruḥunuñ ayını şāḥā
yıl olur / Ṭali'ümde toğıcak
görmege yaş ḥā'il olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit
1). [görmez, -mez]

Ṭutuşup 'ışk ile oldum eşk-i bî-
pâyāna ğarḳ / Kim **görüpdür**
baḥr-ı bî-pâyān içinde yana
ğarḳ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel

112, Beyit 1). [görüpdür, -üp, -dür]

Nazar kıldum senüñ fazluñla
gördüm / Cihân memlû zihî
farṭü'l-fezâ'il (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 124, Beyit 9).
[gördüm, -dü, -m]

Hebâ olup tozar **gördüm** hevâya
bâd-ı âhumdan / Anuñçün ten
ğubârın eşk-i hûnînümle yaş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 5). [gördüm, -
dü, -m]

Urula bağına hüsrevlerüñ key
reşkden şāhā / Eger bu
saltanatda **görseler** sen şāh-ı
devrânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 39). [görseler,
-se, -ler]

Bu mâcerâyı **görün** k'eyleyüp
sirişküne reşk / Biri birine
girüp cūşa geldi Şaṭṭ u Fırât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 33). [görün, -ün]

Gördüm ki mât ider beni ferzâne ol
şehün / Sürdüm ruḥ atı pâyına
fî'l-hâl bî-karâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 2).
[gördüm, -dü, -m]

Göricek anı geyüp egnine âyîne
zire / Tırdı ceng itmege
peklendi katı âb-ı revân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
9). [göricek, -icek]

Gördüm ki taht tâcuña lâyıḳ güher
degül / Evşâf-ı taht u tâcdan
idüp hemân güzâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 24).
[gördüm, -dü, -m]

Taht oldu neşr tâc saña nazm dir
gören / Hâḳ saña tâc u taht-ı
müsellem hezâr bâr (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 28, Beyit 35).
[gören, -en]

Hoş geçer cümle cihân ḥalkı bugün
sāyeñde / Muntehâ **gördi** gören
sidreden iy şāh seni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 19).
[gördi, -di]

Hoş geçer cümle cihân ḥalkı bugün
sāyeñde / Muntehâ gördi **gören**
sidreden iy şāh seni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 19).
[gören, -en]

Rehber-i ehl-i sefer saḥne-i 'adlün
olalı / **Görmez** illâ ki reh-i
dârda il rāh-zeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 36).
[görmez, -mez]

Yumdı bu derd ile göz bāḡ-ı
cihândan nergis / Hancere
düşdi **görüp** süsen o zecr ü
miḥeni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 5). [görüp, -üp
]

'Āleme köhne bahār ile irüp bir
'ālem / Kim eger tâze bahārı
görüp ol hoş zemeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
11). [görüp, -üp]

Yüregi pârelenüp reşk ile hûn oldu
velî / Dest-i yâḳût-feşânını
anuñ **gördi** çü kân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 38).
[gördi, -di]

Nâ-gehân ben de varup bâḡa bu
ḥālî **gördüm** / Anda bu maṭla'-ı
ğarrâ dilüme geldi hemân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 15). [gördüm, -dü, -m]

'Adl ü inşāfuñ **görüp** iy hüsrev-i
gerdün-serâ / Cân ile dilden
du'â-güyuñ olup bāy u gedā

(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 14). [görüþ, -üp]

Gördüñ zemâne uymadı uy sen zemâneye / Rif‘at viren ahâliye çün dehr-i dün imiş (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 3). [gördüñ, -dü, -ñ]

Da‘vâ-yı ‘aql u lâf-ı hîred hem cünün imiş / **Gördüñ** zemâne uymadı uy sen zemâneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 5). [gördüñ, -dü, -ñ]

Gördüñ zemâne uymadı uy sen zemâneye / İy pây-mâl-i zillet olan server-i ecel (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 8). [gördüñ, -dü, -ñ]

Takdîr çünki olmadı tağyîr fi‘l-meşel / **Gördüñ** zemâne uymadı uy sen zemâneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 10). [gördüñ, -dü, -ñ]

Gördüñ zemâne uymadı uy sen zemâneye / ‘Âlem serâyı pür-gam u künc-i ferâğı yok (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 13). [gördüñ, -dü, -ñ]

Bundan belîğ süsen-i bâğuñ belâğı yok / **Gördüñ** zemâne uymadı uy sen zemâneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 15). [gördüñ, -dü, -ñ]

Gördüñ zemâne uymadı uy sen zemâneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 18). [gördüñ, -dü, -ñ]

Görenler Zâtiyâ cânlar virür bir yâdigâr aldum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 13). [görenler, -en, -ler]

Leyli-i zülfüñ hevâsını **görüþ** çık cân gibi / Sîne-i bî-kînede hîfz eyleyüp îmân gibi (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 5). [görüþ, -üp]

Görüþ dil bir saçı Leylî nigâruñ oldu meyyâli / ‘Aceb Mecnûn’ı olmışdur anuñ bilsem n’ola hâli (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 1). [görüþ, -üp]

Küfr-i zülfini **göricek** bu dil-i şifte-hâl / Geldi îmâna hemân şıdk ile Bû-Bekr mişâl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 5). [göricek, -icek]

Görüþ nağşını her kim itse sâbâş / Şafâ kesb eyler andan cân-ı nağğâş (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 6, Beyit 2). [görüþ, -üp]

gör: (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Her kim ki benüm gözlerümüñ yaşını **gördi** / Bu çeşme didi âhîri Ceyhûn olacaktı (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [gördi, -di]

Yüzüñ **görem** diyu idüp şeherde secde-i hâş / Güneş toğınca okudum hezâr kez İhlâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [görem, -em]

Gördi çü gevherinde ol şâh-ı kâbiliyyet / Kıldı mu‘allime şevk tâ kim ola hüner-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 5). [gördi, -di]

gör: (Bir şeyin oluşuna veya var

olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Câm-ı la'lûñ yâdına 'âlemde **görse**
'âlimüm / Bezm-i şevk ü
zevkde reşk eyler-idi Cem baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11,
Beyit 3). [görse, -se]

Gül yüzüñ **gördükçe** Fazlî gibi
itmezdi figân / Olmasa 'âşık
eger kim bülbül-i gūyâ saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 5). [gördükçe, -dükce]

Her ne dem Fazlî cemâlûñ **görse**
ister vuşlatuñ / Kim şehir
vahtinde dirler müstecâb olur
du'â (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
40, Beyit 2). [görse, -se]

Ehl-i diller mecma'ı meyhâneler
gördüñ mi hiç / Gizlû genc ile
tolu vîrâneler **gördüñ** mi hiç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 1). [gördüñ, -dü, -n]

Gül gibi çâk-ı girîbân lâle gibi
bağrı kan / Çârsû-yı 'ışkda
mestâneler **gördüñ** mi hiç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 5). [gördüñ, -dü, -n]

Ağlasam âh eylesem **gördükçe**
ruhsârûñ n'ola / Nev-bahâr
eyyâmı ekşer bād olur bārân
yağar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 59, Beyit 5). [gördükçe, -
dükce]

Görsem yüzüñi cân ramağa
irdüğünde ger / 'Ömrüñ biñ
olsa hâşılum ol bir ramağ durur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63,
Beyit 2). [görsem, -se, -m]

Âbdur gerçi şafâda tîğ-ı hün-
efşânumuz / Başına **görseñ** ki
a'dânuñ ne âteşler yağar (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
4). [görseñ, -señ]

Nice İskender-i Şânî diyem ben
saña şâhâ kim / **Göreymi** sen
şehi olurdu İskender saña şânî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 44). [göreymi, -e, -y, -di]

Cihânda görmedüğüñ **görmek**
isterseñ bugün anda / Nedîm ü
maşhara envâ'ın iy dil eyle
seyranı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 6). [görmek, -
mek]

Bir kaşîde getirüpdür saña Fazlî
çâker / **Görse** anı diye sellemtü
hezârân Selmân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 47).
[görse, -se]

Bir idüp rûz u şebi on iki ay itdi
sefer / Yüzini **görmek** ola diyü
müyesser nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 22).
[görmek, -mek]

Ne hüccet eylese ibrâz müdde'î
göremez / Bunuñ hilâfına
hükme cevâz cümle kubât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 21). [göremez, -e, -mez]

Ger **görse** tîğüñi çü kalem serfûrû
idüp / Bî-tîğ u bî-kalem ola
a'dâ esîr ü zâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 23).
[görse, -se]

Taht-ı bahâda **görse** seni tâc-ı hüsni
ile / Terk ide tâcî Yûsuf idüp
tahtdan firâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 30).
[görse, -se]

Görse nûr-ı Şamed'i bilse cemâlûñ
sırrın / Yıkâ râhib şanemi vü
yağa müşrik semenî (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 26). [görse, -se]

Saltanat da'vâsın eylerken nice
İsfendiyâr / Bendeñ olurdu
göreydi kürsini iy şehriyâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 28). [göreysi, -e, -y, -di]

Hayr-mağdem hayr-mağdem iy
emîr-i kâr-dân / Hamdû-lillâh
kim seni **gördük** yine sağ u
şafâ (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1). [gördük, -dü, -k]

Yüz sürüp Fazlî semendi pâyına /
Devlet ile **göricek** ol serveri
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 7). [göricek, -icek]

gör: (Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede
etmek, tanık olmak.

Döstüm 'ömrinde bir büseñ alanlar
haşre dek / Zinde ola Hızır gibi
görmeye hergiz memât (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [görmeye, -me, -y, -e]

Mücrim-i dil kâkül ü çâh-ı
zenehdânın diler / **Görmedüm**
anuñ gibi bir bend ü zindânın
sever (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2). [görmedüm, -me, -dü, -m]

Sen bu kemâl-i hüsn ile mihr-i
felek misin nesin / Nev'-i
beşerde **görmedük** yohsa
melek misin nesin (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1).
[görmedük, -me, -dü, -k]

Görmedi sencileyin bir şeh-i 'âlî-
menzil / Gerçi çok serveri seyr
itdi 'uyûn-ı devrân (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 13, Beyit 44).
[görmedi, -me, -di]

Olmışdı zîr-i zîn baña bir esb-i
pād-şâ / Kim **görmedi** nazîrini
mîr-âhûr-ı każâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 1).
[görmedi, -me, -di]

Şaf-nişînân-ı zevâyâ-yı felek /
Görmedi zâtuñ gibi 'âlî-
makâm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kit'a 1, Beyit 6). [görmedi, -me,
-di]

Muştafâ'sın hağ budur akrânun içre
Muştafâ / **Görmedi** mişlûñ
senun dünyâda erbâb-ı şafâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 13). [görmedi, -me, -di]

Tâli'-i naşsumda bir zerre sa'âdet
görmedüm / Kara bahtumda
dirîğ âşâr-ı devlet **görmedüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 3). [görmedüm, -me, -
dü, -m]

Tâli'-i naşsumda bir zerre sa'âdet
görmedüm / Kara bahtumda
dirîğ âşâr-ı devlet **görmedüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 3). [görmedüm, -me, -
dü, -m]

Rûz u şeb miñnetdeyüm bir lahza
râhat **görmedüm** / Yâ İlâhî sen
halâş it bu belâlardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 4). [görmedüm, -me, -
dü, -m]

Olmadum bir lahza derd ü guşsa vü
gamdan beri / **Görmedüm**
yanımda bir dem ol vefâsız
dilberi (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 9).
[görmedüm, -me, -dü, -m]

Görmedi anuñ gibi bir pâdişā
çeşm-i cihān / Yolına terk eyler
ise dil ‘aceb mi cism ü cān
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 3). [görmedi, -me, -di
]

Hızr-vār oldu çemen şahını şular āb-
ı hayāt / Nüş idenler idi
görmeye bu demde memāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
23, Beyit 5). [görmeye, -me, -y,
-e]

Açılıp gülşende güller ‘ıyş ider
gördüm şehir / Karşusunda
şevk ile bülbüller eyler nâleler
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 3). [gördüm, -düm]

Dilber ile ‘ıyş ider **gördüm** bugün
bir iki yār / Güşe-i gül-zārda
şevk ile itmişler karar (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24,
Beyit 5). [gördüm, -düm]

gör: Bak! Gör! Seyret!.

Derd tūmārıdur okuñ neyse yazu
görelüm / Gönder anı iy kaşı
yā dil bu şeb mihmān okur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 4). [görelüm, -elüm]

Bağrumuz kana döndi hasretle /
Görüñüz kim bize ne āl oldu
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 35). [görüñüz, -
üñ, -üz]

gör: Bakmak, tanık olmak.

Sebkāt iderdi sāyesine kılsa ger
reviş / **Görmezdi** gerdeni yele
yillerle ger şabā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 8).
[görmezdi, --mez, --di]

gör: (Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede
etmek, tanık olmak. 2. Yaşamak,
tecrübe etmek.

Görse semend-i saltanat üzre şehā
seni / Hınk-i felekden ercül ola
hüsrev-i semā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 25).
[görse, -se]

Zîr-i dest oldu cihān Hüsrev’i yirde
gördi / Turmuşuz ditremege
didi kamu halk-ı cihān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
12). [gördi, -di]

Girüp her birisi bir şürete **görseñ**
ne kār eyler / Bu şüretlerle ol
kāra olur hayrān niçe dānā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 30). [görseñ, -se, -ñ]

Qahramān’ı ide qahr u **göre**
Rüstem sitemin / ‘Azm-ı rezm
itse kemīn bende-i şemşîr-zeni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 15). [göre, -e]

Görseñ iy dilber ki sensüz nice
mey ‘ıyş eylerem / Eşk sākī āh
muṭrib nāle hem-dem gam
nedīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 15). [görseñ,
-se, -ñ]

gör: "Bak!, fark et!" anlamında bir
ünlem.

Şaçuñ örter cemālūñ gayret-i imān
kanı cānā / İder göz göre dīni
setr ol **gör** nice kâfirdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit
3). [gör,]

Zerķ ile şūfîlerüñ itdügi āh u vāhı
gör / Şevk ile ‘aşıkларуñ kılduğı

hūy u hāya baḳ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5).
[gör,]

İcmāl içinde şūfî tafşîli ol müşâhid
/ Eşcârı ‘ârif-iseñ zımnında **gör**
nevâtuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 3). [gör,]

Baňa manşûbesini **gör** felegüñ /
Ḳodı naṭ‘-ı ğam u belâda beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4,
Beyit 1). [gör,]

Baňa ṭa‘n eyleme hüsine olursam
nâzır / Bâtıl itme ḥaḳı iy şūfî
Ḥaḳ‘ı **gör** ḥâbır (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 15, Beyit 3).
[gör,]

Gör âhır ol şadâḳat birle başın virdi
bî-pervâ / Meded begler meded
zulm oldu ğâyet Muştafâ Ḥân'a
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 4). [gör,]

gör: "Bak!, fark et"!.

Sâ'id-i sîmînde **gör** tîğın o zîbâ
berberüñ / Mu‘ciz-i Mūsâ'yı
seyr eyle yed-i beyzâya baḳ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 4). [gör,]

gör: (gibi) görünmek.

Zülfî sevdâsına düşdüñ gibi iy
Fazlî yine / Rûz-ı rûşen
görinür zulmet ile şâm saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14,
Beyit 5). [görinür, -i(-n), -ür]

Zülfünüñ her târı bir ejder **görinür**
Fazliyâ / Kim bilür ne sihr ider
ol gözleri cādū saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit
5). [görinür, -i(-n), -ür]

gör: (Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede
etmek, tanık olmak.

Seg raḳîbüñ pendini cānâ revâ
görüñ müdām / ‘âşıkı giryân u
nālân idesin **görme** revâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit
4). [görme, -me]

gör: "-e göre" Açısından.

Günine **göre** geyüp görkini herkes
ol dem / Ḥānesin kıldı ḥişâr
eyledi kendin pinhân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
13). [göre, -e]

gör: Bakan, gören, şahit olan (kimse).

Rûzı nevrûz olur yüzini **gören**
kişinüñ / Böyle pîrûz olur mı
‘acebâ her nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 20).
[gören, -en]

gör: (Gözle ve ı ışık yardımı ile) Bir
nesne veya kimsenin varlığını
algılamak, hissetmek.

Olsam süvâr kimse anı **görmeyüp**
beni / Olmuş şanur hevâya
kerâmet ile süvâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 10).
[görmeyüp, -me, -y, -üp]

gör: "Bak!" anlamında bir ünlem.

Lu‘b ile aldı atumı mât eyledi beni
/ Leclâc-ı dehr **gör** ne oyun
oynadı baňa (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 14).
[gör,]

Nedīm ü mashāra envā'ınūñ gel
hey'etin seyr it / Niçe lu'bet-
nūmādur **gör** sipihr-i bī-ser ü
bī-pā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 29). [gör,]

Mübtelā oldum görüp gün yüzüñ iy
māhum benüm / **Gör** ne hāl
oldı baña yoğ iken āgāhum
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 1). [gör,]

Baňa ta'n itme olursam cemālî
nūrına nāzır / Muḥammed
ümmetisin şūfiyā Allah'ı **gör**
hābır (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 7). [gör,]

Dirīgā ol muḥabbet āfet oldı **gör**
ser-encāmı / Meded begler
meded zulm oldı gāyet Muştafā
Hān'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 6). [gör,]

gör kim: Gör ki.

Men' eyler imiş 'āşıkı maḥbūb ile
meyden / **Gör kim** ne
ḥabāsetler ider şūfi-i aḥbes
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47,
Beyit 3). [gör kim,]

gördi kim: Gördü ki, fark etti ki.

Bülbülüñ şıklığı diñdi vü ḥuzūrı
uçdı / **Gördi kim** gül açılıp
gözine girdi dikenı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 6).
[gördi kim,]

Bülbülüñ şıklığı diñdi vü ḥuzūrı
uçdı / **Gördi kim** gül açılıp
oldı çemen ḥār-istān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
8). [gördi kim,]

gördi kim: Gördü ki, fark etti ki.

Lāle cāmını urup yire getürdi ayağı
/ **Gördi kim** şāh-ı ḥazān geldi
bozup encümeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 3).
[gördi kim,]

gördüm ki: Gördüm ki 2. öğrendim ki.

Gördüm ki düzer 'askerini zülf-i
siyāhuñ / Didüm bu gice
üstüme şeb-ḥūn olacaqdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 2). [gördüm ki,]

göre: -a göre.

Ne fā'ide çü degül üstüvār ḥāne-i
'ömr / Tutam ki kaşruña **göre**
cinānda ola kuşūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3).
[göre,]

göre: Açısından, nazaran, kıyasla.

Tab'-ı pākuñ şu kadar rüşen ü
nūrānîdür / Zerreden kim
görinür aña **göre** şems ü kamer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 37). [göre,]

görin-: 1. Görünmek.

Kan ağladı felek görüp aḥvālümü
benüm / Vakt-i şehirde şanma
görinen şafaḥ durur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit
6). [görinen, -en]

Görinenler kevākib şanmañuz kim
āsümāniler / Çıkup eflāke çaḳ
yer yer sipihrüñ yandı dāmānı

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 29). [görinenler, -en, -ler]

Peyk-i 'îd irdi getürdi yine şâdî
haberî / Elde zerrîn teberidür
görinen şanma hilâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
3). [görinen, -en]

Lebüñ cihâna virelden hayât
hacletle / Kaçup gidüp
zulemâta **görinmez** âb-ı hayât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 28). [görinmez, -mez]

görin-: (Gözle ve ıfık yardımı ile) Bir
nesne veya kimsenin varlığını
algılamak, hissetmek.

Görinen şanma şafağ tâ çerha dek
pür oldı hûn / Garğa virüp
'âlemi çeşmümden akan yaşlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66,
Beyit 3). [görinen, -en]

görin-: Belirmek, görünür duruma
gelmek.

İki sâ'at çeşmüme **görinmese** ol
mâh-ı rev / Eşk ü âhum
aramağdan yiri gögi bir ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 2). [görinmese, -me, -se]

görin-: Olduğu hissini vermek, ...
etkisi bırakmak.

Tab'uhn âyîne-i muşaffâdur /
Görinür anda şüret-i ma'nâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 3). [görinür, -ür]

görin: 1. Görünmek.

Görinürken saña her yirde Cemâl-i
muṭlağ / Bir avuç âb u kiliñ
hüsnine olma mâyil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
4). [görinürken, -ür, -ken]

görin: Görünmek l ortaya çıkmak,.

Lâleler şanma **görinenleri**
şahrâlarda / Hûn-ı kurbân ile al
oldı kamu şîb ü firâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
10). [görinenleri, -en, -ler, -i]

Gözi anda qalur şanki **görinenleri**
âyîne / İşin başa iletmiş hûbdur
Berber Hasan Bâlî (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 11, Beyit 8).
[görinenleri, -en, -ler, -i]

görin: Görülür duruma gelmek,
görülür olmak, gözükme.

Hüsrevâ zerreden ahğar **görine**
mikdârı / Olsa hem-seng
terâzû-yı vaqâruñla cibâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
26). [görine, -e]

görinen: Aşık, belirgin.

Mâh-ı nev şanma **görinen** ki ser-i
şeh-peridür / Uçmağ ister bu
yaña tâyir-i evc-i ikbâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
7). [görinen,]

görk: Güzellik.

Günine göre geyüp **görkini** herkes
ol dem / Hânesin kıldı hişâr
eyledi kendin pinhân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
13). [görkini, -in, -i]

görmedi: (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak.

Bir ‘Ömer ‘adl ü ‘Alî cûd u
Muhammed hulkdur / Kim
nazîri **görmedi** dünyâda erbâb-ı
nazar (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 31). [görmedi,
]

görmeyelden: Görmediğinden beri.

Kâmet ü zülf ü dehânun
görmeyelden iy perî /
Girmisem bir şürete gören
dimez âdem baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4).
[görmeyelden,]

görmeyelden: Görmediğimden beri.

Görmeyelden hüsnüni iy Yûsuf-i
gül-pîrehen / Bayram oldu
Hazret-i Ya’kûb-veş Beytü’l-
hazen (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 18, Beyit 1).
[görmeyelden,]

görmeyelden: Görmediğimden beri.

Görmeyelden gözlerüm iy mâh-ı
bî-mihrüm seni / Haste gönüm
göglere ırgürdi âh u şîveni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 3). [görmeyelden,]

görüp: (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Âşinâlık isteme var iy dil ol
bîğânedan / Kim **görüpdür**
kim gedâya ola sultân âşinâ

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10,
Beyit 3). [görüpdür, -dür]

Görüp Fazlî didi târîhin anuñ / Zihî
a’tâ vü ni’met bârek-Allah sene
dokuzyüzellaltı (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 4, Beyit 7).
[görüp,]

görüp sev: Görüp sevmek, aşık olmak.

İy Fazlî görüp sevdüm biñ cân ile
ol mâhı / Eflâke irişdürsem her-
dem yiridür âhı (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 9).
[görüp sev, -dû, -m]

göster: Göstermek.

Halka **göstermege** dünyâyı ser-â-
ser rûşen / İtdi peydâ yine
mir’ât-ı Sikender nevrûz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
11). [göstermege, -me, -ge]

göster: Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

Zulm itdi tîlî’üm baña **göstermedi**
murâd / Aldadum andan iy şeh-
i ‘arş-âsitân-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 28).
[göstermedi, -me, -di]

göster: Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek; işaret etmek.

Beni bu gam yakasın serveri
pehlûya çeker / Her kabâ zîver
ü zer **gösterüp** ol sîm-teni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 30). [gösterüp, -üp]

göster: Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek 2. yansıtmak, aksettirmek.

Gösterüp dīnār yāre şöhbete meyyāl ider / Muṭrib anuñ-çün defūñ her laḥza arkasın yeper (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [gösterüp, -üp]

N'ola **gösterse** cinān 'aksin cihān āyīne-veş / Şayḳal-ı rāyıyla gitdi rūy-ı 'ālemden keder (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 35). [gösterse, -se]

göster: Açığa çıkar, görünür hale getir.

Göster bize yā Rabb cemālin Ramazān'ıñ / Seyr eyleyelüm kaşı hilālin Ramazān'ıñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 1). [göster,]

Göster baña ebrūsı hilālini İlāhī / Kıl rūzī-i seb 'īd-i vişālin Ramazān'ıñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 10). [göster,]

göt giñligin id: Kaba konuşmada; at, eşek gibi binek hayvanlarının sırtına örtülen kilim ya da çul parçası olmak.

Yine göt giñligin idüp idermiş / Koyup ortaya altın şimdi da'vā (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 4). [göt giñligin id, -üp]

göti çık: Çok yorulmak anlamında bir deyim.

Açılup göti çıkınca beş on gün / Yemiş bir poḥ cihāna şıçmış ammā (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 2). [göti çık, -ınca]

götrül: Götürülmek, giderilmek, ortadan kaldırmak.

Şeh Süleymān'ıñ şalaldan tīgın ol mīr-i şecī' / Fitne ḳaṭ' oldı vü **götrüldi** cihāndan şūr u şer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 37). [götrüldi, -di]

götür-: (Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek.

Tutup lāle piyāle tutdı şahrā gūşesin sende / **Götür** bāğa ayak 'ıyş it muvāfıqlıḳ zemānidur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [götür,]

götürül: Uzaklaştırılmak.

Muğtenim oldı şu deñlü ni'ama bāy u faḳīr / Az ḳaldı ki cihāndan gide vü **götürüle** āz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 12). [götürüle, -e]

göynüklü bir nānı ol: Yanmış bir ekmek olmak.

Simāt-ı çerḥde pür-şevḳ olupdur ḳurş-ı mihr iy dil / O şāhuñ süfresinde olmağa göynüklü bir nānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 19). [göynüklü bir nānı ol,]

göz: 1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.

Senden ayru **gözlerüm** yaşı durur
hem-dem baña / Künc-i
miñnetde belā vü ğam durur
maħrem baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1).
[gözlerüm, -lerüm, -]

N'ola âh eyleyüp kan ağlasam sırr-ı
ġam-ı 'Işkı / **Gözüm** yaşıyla
âhumdan cihân halkına kaş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 4). [gözüm, -
üm]

göz: Görme uzvu, ayn, çeşm.

Tîre-dil Karadeñiz'dür
gözlerümdür Akdeñiz / Hûn-ı
dil çeşmümden akarsa revâdur
ak deñiz (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 142, Beyit 2).
[gözlerümdür, -ler, -üm, -dür]

göz: Bakış, nazar.

Ben müdāmî çekeyin cām-ı
belādan cür'a / Sen mey-i nāz
içün ol iy **gözi** mestāne şafā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15,
Beyit 2). [gözi, -i]

Nüş ider mey gibi her-dem
gözlerüñ / Eylemez kanuma
perhîz el-ġıyâş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2).
[gözlerüñ, -ler, -üñ]

Fazliyā 'âlemde gerçi çok güzel
seyr eyledüm / Bir güzelde
görmedüm bu resme **gözler**
kaşlar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 66, Beyit 7). [gözler, -ler
]

Gözüñ aç hüsniydür yârüñ niķāb-ı
hüsni iy ġāfil / Ki nûr-ı hüsniye
mihrüñ yine öz nûrı māni'dür

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 6). [gözüñ, -üñ]

A'rāz ider ol şem' kaçan 'arz ide
'arız / Şūfî **gözine** oldu raşad
var ise 'arız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1).
[gözine, -i, -n, -e]

Ciger hûn-în u ten pür-dāğ u nermî
mağz u kıddüm ham / **Gözüm**
giryān u dil biryān u cān hayrān
u ben 'āşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 113, Beyit 2). [gözüm, -
(ü)m]

Saňa **göz** 'āşık u dil 'āşık u cān ile
ten 'āşık / Tenümde her kılum
cānā olupdur cümleten 'āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114,
Beyit 1). [göz,]

Görmeyelden **gözlerüm** iy mäh-ı
bî-mihrüm seni / Haste gönüm
göglere ırgürdi âh u şîveni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 3). [gözlerüm, -ler, -
üm]

Nāfe-i Çînî saçuñdan kışşadur
ammā Hıttā / Nergis-i şehlā
gözüñden nüşadur ammā
saķım (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 12).
[gözüñden, -ün, -den]

göz: Görme organı: göz.

Cigerüm kanı şarāb oldu **gözüm**
cām saňa / İçürür zehr-i ġamı iy
gönül eyyām saňa (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1).
[gözüm, -(ü)m]

göz: Bakış, nazar.

Lebüñ gamında **gözüm** cāmını
kılup pür hūn / Şunar tolu tolu
sākī-i gam müdām baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit
3). [gözüm, -(ü)m]

Saňa **göz** ‘âşık u dil ‘âşık u cān ile
ten ‘âşık / Tenümde her kılum
cānā olupdur cümleten ‘âşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 1). [göz,]

göz: Görme uzvu, ayn, çeşm.

Guşsa vü derd-ile pür-nemdür
nizāmī **gözleri** / Tutalı gözde
makām ol kaşları nūn ağzı mīm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 18). [gözleri, -ler, -i]

göz: (Sevgilinin) gözü.

Gözi öldürdüğünü dirgürür bir sözle
ol ‘İsī / Ne hikmetdür anı Fazlî
leb-i şekker-şikenden şor (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit
5). [gözi, -i]

Bir **gözi** āhūya ser-gerdān olup
dîvāne-vār / Göñlüm ārām
eylemez tağlara düşmemdür
hemān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 10). [gözi, -i]

Dağı bir goncedür taze cihān
bāğında ol dilber / Qadi serv ü
yañağı gül ruḥı lāle **gözi** ‘abher
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 5). [gözi, -i]

göz: Görme organı, bakış.

Hicr ile giryeler kıluben kaṭre kaṭre
yaş / Döksün **gözinden** ebr-i
güher-bār Yā Hüseyin (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
20). [gözinden, -i, -n, -den]

göz: Görme uzvu, ayn, çeşm, dide.

Çözdi sünbüller benümçün turre-i
ṭarrārını / Dökdi bülbüller
gözinden eşk-i gevher-bārını
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 6). [gözinden, -i, -n, -
den]

göz: Görme organı, göz, ayn.

Cām-ı lā‘l-i ḥasreti her-dem **gözüm**
giryān ider / Nāme-i zülfi dil-i
miskīn-i gamdan kan ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 9). [gözüm, -üm]

göz: Görme organı, göz; gönül gözü,
basiret.

Düş oldu baña görmek uyhu yüzün /
Yüzüñ gördi tuş oldu **göz** tā
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
6, Beyit 2). [göz,]

İy dil hezār derd ile kıl nāle vü
figān / İy **göz** firāk u ḥasret ile
demdür ağla kan (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13).
[göz,]

göz: Bakış, nazar, göz.

Cām gibi eşk-i hūnīnüm idüp
gözden revān / Mācerā-yı
şoḥbet-i cānānı aṇdum aḡladum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 8). [gözden, -den]

Gözüm kan ağla kim kan ağlamak
oldı senüñ kārūñ / Çün aldı
çıkıdı ḥayf ü zulm ile şāh-ı

cihāndāruñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 15*).
[gözüm, -(ü)m]

Guşsa vü derd-ile pür-nemdir
nizāmî gözleri / Tıtalı **gözde**
maķām ol kaşları nün ağız mīm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 18*). [gözde, -de]

göz: Göz, bakış, nazar.

‘Arz it zebān-ı hāl ile yüz dürlü
gizlū rāz / **Gözden** bırakdı
Fazlî’yi gerdün-ı dūn-nüvāz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 17*). [gözden, -den]

göz: Aşığın gözü.

Kanlı yaş ile bezm-i maħabbetde
gözlerüm / Güyā şarāb ile iki
tolu ayak durur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3*).
[gözlerüm, -ler, -(ü)m]

Gözlerüm içre oynayan sensin iki
gözüm benüm / Bilsem iki
gözümdesin yoħsa bebek misin
nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]

Şu gibi her şuya idüp **gözlerüm**
yaşın revān / Göñlüm ārām
eylemez tağlara düşmemdür
hemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 2*).
[gözlerüm, -ler, -(ü)m]

göz: Çeşm, ayn.

Gül-gün-ı eşke **gözlerüm** oldu
rikāb-ı lā’l / İy şeh-süvār
pāyuñı lā’lın rikāba baş (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4). [gözlerüm, -ler, -üm]

Vādi-i ‘ışkuñda itdüm **gözlerüm**
yaşını nehr / Yār bildüm ben
seni vü mā-‘adāyı derd ü kahr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 4*). [gözlerüm, -ler, -üm]

göz: (Sevgilinin) gözü.

Bu süsenî ferrāce vü ol fıstıķı atlas
/ Gey yaraşur el-ħak saña iy
gözleri nergis (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 7*).
[gözleri, -ler, -i]

göz: Görme uzvu; ayn, çeşm, dide.

Bir şāhdur ki sümm-i semendi
ğubārını / Şehler kılurdu
gözlerine bulsa tütüyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 19*). [gözlerine, -ler, -i, -n, -e]

göz: Görme organı, göz.

Zülfünüñ her tārı bir ejder görünür
Fazliyā / Kim bilür ne siħr ider
ol **gözleri** cādū saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [gözleri, -ler, -i]

Ol elif-veş kıddine meyl eyleyüp
cānānenüñ / ‘İşkına bel
bağlayup ol **gözleri**
mestānenüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 8*).
[gözleri, -ler, -i]

göz: Görme organı.

Her kim ki benüm **gözlerümün**
yaşını gördi / Bu çeşme didi

āhiri Ceyhūn olacaḡdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [gözlerümüñ, --ler, --üm, --üñ]

göz: (Âşığın) gözü.

Demidür ağla iy **gözüm** ağla / Ebr-veş yaşıñı revân eyle (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 42). [gözüm, -(ü)m]

göz aç: Baygın halden çıkmak, kendine gelmek.

Göz açup cümle şükûfe açılup şād oldı / Bāğa virdi haber-i luṭfuñı beñzer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 27). [göz aç, -up]

göz aç: Gözünü açmak 2. Uyanık olmak.

Baş getürdi göz açup ḡvāb-ı ‘ademden ezhār / Anlara ‘arz idicek luṭf ile peyker nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 6). [göz aç, -up]

göz aç: Uyanık olmak, gözünü açmak, dikkatli olmak.

Hicrūñ ile āh kim āsūde-ḡāṭır olmadum / Göz açup bir gün cemāl-i vaşla nāzır olmadum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 5). [göz aç, -up]

göz dik: Göz koymak.

Kimsenüñ iy tîr-i dilber ḡatline göz dikmeñiz / Sîneye dik tîrūñı

olsun cihānda dikmeñiz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [göz dik, -me, -ñiz]

göz göre: Herkesin gözü önünde.

Şaḡuñ örter cemālūñ ḡayret-i imān ḡanı cānā / İder **göz göre** dîni setr ol gör nice kāfirdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [göz göre,]

göz göre: Belli ve apaçık olarak, herkesin gözü önünde.

Göz göre nice kıyduñ ol Şāha / Zālīm ü bî-amān imişsin sen (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 53). [göz göre,]

göz göre: Göz göre göre.

Cān u dil virmeylem ḡār u ḡas-ı dünyāya / **Göz göre** kendüzimiz atmayalum deryāya (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 11). [göz göre,]

göz ol: Baştan ayağa göz olmak, her şeyi görmek.

Göz olup ser-tā-ḡadem her yirde Ḥaḡḡ’ı gözlerüz / Gūş olup basdan basa ḡaḡ sözūñ işḡāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 34). [göz ol, -up]

göz vaşı: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

‘İşkâ düşdi dil ‘aceb mi göz
yaşından el yusa / Neylesün
dürr-i muşaffâyı olan ‘ummâna
ğark (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
112, Beyit 3). [göz yaşı, -n, -
dan]

Câme-i şâfi çıkarup teni ‘üryân
idelüm / Göz yaşın lâ’l-i lebi
yâdına efşân idelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 13). [göz yaşı, -n]

göz yum: Görmezlikten gelmek, hoş
görmek, bağışlamak.

Yumup göz hürdan şüfî yudum el
âb-ı Kevser’den / Şarâb-ı cân-
fezâ vü dilber-i ra’nâ baña
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 5). [göz yum, -
up]

Yummuşuz göz mâ-sivâdan vech-i
mutlak gözlerüz / Şanma kim
bir muşt hâkuñ naqs-ı
ğarrâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16).
[göz yum, -muş, -uz]

Yüri nergis gibi **göz yum** bu cihân
bâğından / Ki degül göz yumup
açınca bahâriyye zemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
19). [göz yum,]

Yüri nergis gibi **göz yum** bu cihân
bâğından / Ki degül göz yumup
açınca bahâriyye zemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
19). [göz yum, -up]

göz yum: Hoş görmek,
görmemezlikten gelmek, müsâmahe ile
karşılama.

Yumdı bu derd ile göz bâğ-ı
cihândan nergis / Hancere
düşdi görüp süsen o zecr ü
miheni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 5). [göz yum, -
dı]

gözden çıkar: Bir şeyin elden
gitmesine razı olmak, yokluğuna
katlanmak.

Çıkarısam ağlamakla n’ola gözden /
Meded begler meded hânım
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 10).
[gözden çıkar, -sa, -m]

gözet: Bilmek, dikkat etmek.

Dil-i Ya’kûb’ı **gözet** hüsnuñe
mağrûr olma / Kendü hüsniyât
olan Yûsuf-ı Ken’ân’e belâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25,
Beyit 6). [gözet,]

gözi açıl: 1. Gözü açılmak 2. Çiçek
açmak.

Güle baksun diyü anı açılıp göñl ü
gözi / Bezedi güller ile gülşeni
yer yer nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 21).
[gözi açıl, -up]

gözi anda kal: Gözü onda kalmak. çok
isteyip de elde edemediği bir şeye karşı
isteği sürmek, elde edemediği bir şeyi
kıskanmak.

Gözi anda kalur şanki görinenleri
âyîne / İşin başa iletmiş hübdur
Berber Hasan Bâlî (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 11, Beyit 8).
[gözi anda kal, -ur]

gözin aç: Uyanık, dikkatli olmak.

Açup 'ibret gözin keşretde vahdet
seyrin it k'olmuş / Niçe reng ü
şuverle bir hakikat cāmi'-i eşyā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 28). [gözin aç, -up]

gözine gir: Gözün iç kısma bir şeyin
girmesi.

Bülbülüñ şıklığı diñdi vü huzûrı
uçdı / Gördi kim gül açılıp
gözine girdi dikenî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 6).
[gözine gir, -di]

gözine sok: Gözüne sokmak; bir
kimsenin görmediği veya bulamadığı
bir şeyi, ona sert bir tavırla göstermek.

Gül-i bî-hār iken ol gönce cihān
bāğında / Dikenin **gözine şok**
görür iseñ gül dikenî (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
27). [gözine şok,]

gözini yum: Gözünü kapamak.

Sūsen bu hasret ile düşüp hancer-i
ğama / Yumsun gözini nergis-i
bīmār Yā Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 28).
[gözini yum, -sun]

Harc idüp sīm ü zerin yumdı
cihāndan gözini / Gördi nergis
ki degül bāki gül-istān-ı cihān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 10). [gözini yum, -dı]

gözle: Gözetlemek, beklemek, bakmak,
ummak.

Yummuşuz göz māsivādan vech-i
mutlak **gözlerüz** / Şanma kim
bir muşt hākuñ naqs-ı
ğarrāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16).
[gözlerüz, -rüz]

gözle-: Aramak, beklenti içinde olmak.

Göz olup ser-tā-ka-dem her yirde
Hakq'ı **gözlerüz** / Gūş olup
basdan basa hak sözün
ışğāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 34).
[gözlerüz, -r, -üz]

gözlü: Göz(ler)i olan.

Yolum urdı rāh-ı gamda bir harāmī
gözlü yār / Ahiret hakkın helāl
eyleñ baña yoldaşlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit
6). [gözlü,]

gözüm nûrı: Göz nuru kadar kıymetli
olan.

İy **gözüm nûrı** dağı nem evlā'
dîrsin dünyede / Hāk-ı rāh-ı
kūyuña bu çeşm-i giryānum
fedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
39, Beyit 3). [gözüm nûrı,]

gözün aç: Uyanık, dikkatli olmak.

Aç gözün iy bî-nazar āyīne-i
dünyāya bak / Pertev-i ma'nāyı
seyr it şüret-i eşyāya bak (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit
1). [gözün aç,]

Her nakāre dir ne kara günlere
kalduñ göre / Aç gözün eyler
nakāre gülleñi tîğ-ı zarar (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 13). [gözüñ aç,]

gözüñ aç: 1.Uyanık, dikkatli olmak 2. fırsattan yararlanmak, fırsatı kaçırmamak için dikkat kesilmek.

Câm-ı pür-mey yâr-ı bî-agyâr şun bezm ehline / Sâkiyâ fırsat ğanîmet ğâfil olma **gözüñ aç** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3). [gözüñ aç,]

Ġâfil olma **gözüñ aç** devlet ü 'izzetle bugün / Sûr ider sūr-ı cihānda yine sultān-ı cihan (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 4). [gözüñ aç,]

gözüñ aç: Uyanık ol! Gaflete düşme!.

Gözüñ aç rûy-ı yâre bak şûfî / Eşrekatu şemsu vechihi ve bedâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [gözüñ aç, -üñ]

gözüñ aydın: Sevindirici bir haberin ardından kutlama.

Gözüñ aydın günün toğdı sa'âdet saña yüz tutdı / Yine iy Fazlî ol hürşîd-i burc-ı rif'atün geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7). [gözüñ aydın,]

gözüñde nûr kalma: Gözünde ı ışık kalmamak, görmemek.

Güzel ne fâ'ide eyler saña o dem 'acebâ / Elüñde qalmaya ferr ü gözüñde qalmaya nûr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10). [gözüñde nûr kalma, -y, -a]

ğubār: Toz, ince toprak.

Bir şâhdur ki süm-i semendi **ğubārını** / Şehler kılurdu gözlerine bulsa tütüyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 19). [ğubārını, -ı, -n, -ı]

Şöyle kavî za'îf ü za'îf ü kavî durur / Bâd esdüğince rakş ider öñince çün **ğubār** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 6). [ğubār,]

ğubār: Toz, ince toprak.

Uydum hevâ-yı 'İşka hergiz kenâre yir yok / Bildüm ki yirde göğde bu ben **ğubâre** yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [ğubâre, -e]

ğubār: Toprak.

Hebâ olup tozar gördüm hevâya bād-ı âhumdan / Anuñçün ten **ğubārın** eşk-i hününümle yaş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [ğubārın, - (i)n]

ğubār-ı pây: 1.Ayağın toprağı 2. Eşik, huzur.

Ne bilsün Fazliyâ zâhid ğubār-ı pâyunuñ qadrin / Gözüñ aç tütüyâdur hurde hurde anı benden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [ğubār-ı pây, -u, -nuñ]

O şâhuñ hîdmetine irdüñüz mi / Ġubār-ı pâyine yüz sürdüñüz mi (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 25, Beyit 3). [ğubār-ı pāy, -in, -e]

ğubār-ı rāh: Yol tozu, (bir kimsenin) yolunun tozu.

Ğubār-ı rāhuñ ile ‘ayn-ı āfitāb-ı keḥīl / Cebīn-i māh-ı felek dāğ-ı mihrūñ ile vesīm (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 34, Beyit 23). [ğubār-ı rāh, -uñ]

güft: Söz, kelim.

Çü şā‘ir ü müteşā‘ir olınmaya teşhīş / Ne cān ile uzada **güft** ü gūya dil fuṣaḥā (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 9). [güft,]

güft ü gū: Laf, konuşma.

Dil ‘aceb mi sen lebi cān-baḥṣa ‘İsī’dür disem / Ağız açsañ güft ü gūya leblerūñden cān yağar (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 59, Beyit 3). [güft ü gū, -y, -a]

güftār: Far. Söz, kelām.

Lā‘lūñe geh cām u geh mey virse dil olmaz ‘aceb / Sāḳiyā eyler gālaṭ çünküm ide **güftār** mest (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 3). [güftār,]

güftār-ı selmān: İran'ın kasideleriyle ünlü şairidir. Selman'ın sözü.

Ehl-i dil sābāş ider her-dem kemāl-i nazmına / Şi‘r-i Fazlī ideli **güftār-ı Selmān** ile baḥş (Kara

Fazlī Dīvānı, Gazel 51, Beyit 5). [güftār-ı selmān,]

gügercin: Güvercin.

Ger kanat бүкүп уça саña peyāmum iletür / İy hümā nāme benüm aḳ **gügercinümdür** (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 82, Beyit 2). [gügercinümdür, -üm, -dür]

güher: Cevher, inci.

Bahā-yı cevheri şarrāf-ı cevherī añlar / **Güher** nedür ne bilür bile dūr-fürüş ānı (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 14, Beyit 23). [güher,]

Taḥtuña ferş ‘arş **güher** mihr tācuña / Esbāb-ı taḥt-ı baḥt **güher** tāc rüzgār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 16). [güher,]

Taḥtuña ferş ‘arş **güher** mihr tācuña / Esbāb-ı taḥt-ı baḥt **güher** tāc rüzgār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 16). [güher,]

güher: Cevher, mücevher.

Hükmüñle olur kaṭre **güher** ney şeker-ter / Emrūñle virür lāle vü gül ḥār ile ḥārā (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 9). [güher,]

Gerçi ‘ālem şadefinde bulunur niçe dürer / Söz gibi gūşa toḳınmadı girān-māye **güher** (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 15, Beyit 1). [güher,]

Gördüm ki taht tâcuña lâyıķ **güher**
degül / Evşâf-ı taht u tâcdan
idüp hemân güzâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside* 28, *Beyit* 24).
[güher,]

güher-nisâr ol: *Elmas, inci saçmak, dağıtmak.*

Medhūñde tīguñ oldı alem geri
dūr-feřān / Vařf-ı alemde
tīguñ olupdur gūher-niřār
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24,
Beyit 5). [gūher-niřār ol, -up, -
dur]

gül: Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

Al **güllerden** zemîni hûn-ı düşmen
kıldı pür / ‘Arşa-i rezm-i şeh
oldı hûş bahâristân-ı feth (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
17*). [güllerden, -ler, -den]

gül: Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek.

Günç ider **gül** bize ol gönce-
 dehendür gūiyā / Şalınur nāz
 ile serv ol nārvendür gūiyā
 (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel 24,
 Beyit 1). [gül,]

gül: 1.Çiçek 2.Sevgili.

İy fırkatinde ol **gülün** hālî nedür
 diyin baña / Hālî nolısar
 bülbülüñ olsa gülistândan cüdâ
*(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
 Beyit 2). [gülün, -ün]*

Bāg-ı ‘ālemde ne bir sencileyin gül
bulunur / Ne senüñ gibi **güle** dil

gibi bülbül bulunur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*).
[güle, -e]

Gülşen-i kūyında efgān eyile her-
dem Fazliyā / Bülbülüñ ol yüzi
gül çün zār u nālânın sever
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 70*,
Beyit 5). [gül,]

Fazlî-i bî-çâre iy **gül** hüsnüññ
şeydâsıdur / Gül-sitân-ı
‘ışkuññ bir bülbül-i güyâsıdur
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
18, *Beyit 9*). [gül,]

gül: Çiçek; gül çiçeği.

Açılıb bağ-ı vücūdında sa‘âdet
gülleri / Gülşen-i ‘âlemde
 kılsun bûy-ı lûtfından e^şer
*(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
 Beyit 28). [gülleri, -leri]*

gül: 1.Açılmış, güzelleşmiş gül 2. güzel.

Bâğ-ı 'âlemde ne bir sencileyin **gül**
bulunur / Ne senüñ gibi güle dil
gibi bülbül bulunur (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel* 65, *Beyit* 1).
[gül,]

Allar geyse içine taşına ben
bülbulün / Hün-ı dilden al ider
ol **gül** derünün lâle-vâr (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit
2*). [gül,]

gül: *Gülmek.*

Gülüp sen ğayr ile dāyım beni gel
çok çok ağlatma / Şaķın kim
ķan olur az günde ğarķ olur bu
merdümler (*Kara Fazlî Dîvânı*,

Gazel 97, Beyit 2). [gülüp, -üp
]

gül: Bilinen çiçek, gül çiçeği; gül ağacı.

‘Ömr-i şerîfi **gül** gibi az oldu hey
dirîğ / Peymâne-i hayâtı ne tîz
toldı hey dirîğ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 8).
[gül,]

gül: (گل) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının
güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan
çok makbul çiçeği.

Gül gibi gül-zâr-ı ‘âlem hurrem
olmazdı eger / İtmeseydi
terbiyet lutfuñ nesîmi bir nefes
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 9). [gül,]

gül: 1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül
çiçeği,gül ağacı.

Gül gibi çâk-ı girîbân lâle gibi
bağrı kan / Çârsû-yı ‘ışkda
mestâneler gördüñ mi hîç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 5). [gül,]

Hükmünle olur kaatre güher ney
şeker-ter / Emrûñle virür lâle
vü **gül** hâr ile hârâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9). [gül,
]

Açıldı gülşen-i devletde gönce-i
mağsûd / Müzeyyen eyledi **gül**
gibi ravza-i câmı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 3).
[gül,]

Güle baksun diyü anı açılıp göñl ü
gözi / Bezedi **güller** ile gülşeni

yer yer nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 21).
[güller, -ler]

Gül-zâr-ı devletüñde biten **gül**
budağını / Hâk eyleye dirâht-ı
bülend-i cinân-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
33). [gül,]

Şırtında şan yağırlandıur tâze tâze
gül / Her lahza bûy-ı mevt
gelür andan âşikâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 12).
[gül,]

Gül-i bî-hâr iken ol gönce cihân
bâğında / Dikenin gözine şok
görür iseñ **gül** diken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
27). [gül,]

Yine **güller** açılıp kaldı yirinde
diken / Bozdı dihkân-ı felek
bâğı kurutdı çemeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
1). [güller, -ler]

Bî-hâr bir **güli** yok u bülbüllü bâğı
yok / Destinde lâle-bûy ki anuñ
bûy-ı dâğı yok (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit
14). [güli, -i]

Eger kimdür dir iseñ ol yüzi **gül**
ruhleri âli / Güzeller dil-rübâlar
serveri a‘lâ ‘Alî Bâlî (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 13,
Beyit 2). [gül,]

gül: 1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül
çiçeği,gül ağacı.

Güle baksun diyü anı açılıp göñl ü
gözi / Bezedi güller ile gülşeni
yer yer nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 21).
[güle, -e]

Nergise efser-i zer virdi **güle** hıl'at-
ı sebz / Senden öğrendi sehā
resmini ekşer nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
26). [gül, -e]

gül: 1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül
çiçeği,gül ağacı.

Fazlî'ye mağrūr-ı hüsn olup cefālar
eyleme / 'Ömr gibi çün geçer iy
gül aña yokdur sebāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit
5). [gül,]

Allar gey kim bakıcağ **gül** yüzünüñ
alına / Alına ben bülbülüñ gibi
saña iy **gül** hezār (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3).
[gül,]

Olmasa bāğ-ı vücūd içre eger
çeşme-i nuṭṭ / **Gül** ü reyḥān-ı
cihān olmaz idi tāze vü ter
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 4). [gül,]

gül: "Gül ağacının katmerli, genellikle
kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu
kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

Gelsün iy **gül** gülsene ref` eyleyüp
yüzden niḳāb / Kalmaya bir
goncenün hergiz girībānı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 6). [gül,]

Bahār irdi vü **gül** geldi cihān reşk-i
bihişt oldu / Bugün uçmağün
evşafını gel mürğ-ı çemenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
71, Beyit 3). [gül,]

Gel 'ıyş idelüm **gül** gibi tenhāca
yigiticik / Zībāca vü ra'nāca vü
a'lāca yigiticik (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1).
[gül,]

Nāhun ile pāre pāre kıldı **gül**
ruḥsārını / Şol kadar zārılığ
itdüm kim cihān gül-zārını
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 7). [gül,]

gül: Dalga geçmek, alay etmek.

Bād-ı şabāya zülfi peyāmın getür
didüm / **Güldi** getürdi başuma
sevdā haberlerin (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3).
[güldi, -di]

gül: 1) gül çiçeği 2) Sevgilinin güle
benzeyen yanağı.

Serv öykünürse ḳaddüñe pāyuñ
şikest kıl / **Gül** 'arz iderse
hüsnini yüzün türāba baş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit
2). [gül,]

gül: Çok sevilen ve beğenilen, katmerli
ve kokulu olan çiçek 2. güzel yüzlü
sevgili.

Çün naşīb olmadı bir gün bize bûy-
ı vuşlat / **Gül** gibi elde iken
bāğ-ı zemānda fırsat (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 7). [gül,]

gül: Bir tür çiçek; gül çiçeği.

Luṭfuñ yeli terbiyyet eger
eylemeyeydi / Gül-zār-ı cihān
olmaz idi **gül** gibi hürrem
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 10). [gül,]

göl: 1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,göl
çiçeği,göl ağacı.

Ger ide mihr-i 'aṭāñ u āb-ı luṭfuñ
terbiyet / Tāze vü ter kırmızı
güller bitüre ḥār u ḥas (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
11). [güller, -ler]

Açılıp gülşende **güller** 'ıyş ider
gördüm seher / Karşusunda
şevk ile bülbüller eyler nâleler
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 3). [güller, -ler]

göl: "Göl ağacının katmerli, genellikle
kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu
kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bahār eyyāmı **göl** vakti şafā
hengāmı mül vakti / Bu demde
tevbe-kār olur mı zāhid 'āşık-ı
rüsivā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 4). [göl,]

Lebi mül 'ārızı **göl** ḳaddi serv ü
ruḥları lāle / İgen şîrîn igen
nāzük igen ra'nā igen zîbā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 7). [göl,]

Geydügi ol ḡoncenüñ **göl** gibi
dāyim āldür / İtdügi dil
'andelîbine dem-ā-dem āldür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 1). [göl,]

Kerem bārānı fā'iz olmasa ebr-i
kefünden ger / **Göl** ü lāle
bitürmezdi cihānda ḥār ile ḥārā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 57). [göl,]

Göl gibi gülsün açılson dāyimā ol
şād-mān / Kıl nazar lutf ile biz
bî-çāreye iy kām-rān (Kara

Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
34). [göl,]

Daḥı açılmadın o ḡonce-i ter / **Göl**
gibi şoldı hey ne āfetdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 25). [göl,]

göl: "Göl ağacının katmerli, genellikle
kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu
kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Daḥı bir ḡoncedür tāze cihān
bāḡında ol dilber / Ḳadi serv ü
yañağı **göl** ruḥı lāle gözi 'abher
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 5). [göl,]

göl: Çiçeklerin ser-firâzı olan
bildiğimiz hoş kokulu çiçek. 2. Sevgili.

Tîb-i eflākuñ ile oldu mu'atṭar āfāk
/ **Göl** gibi eyledi pür cümle
cihān ḥalkı meşāmm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
23). [göl,]

göl: "Göl ağacının katmerli, genellikle
kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu
kelimeyle "sevgili" de kastedilir. 2.
Göl, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık
onun özelliğidir, aynı zamanda
sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Çāk itmez idi bād gelüp perde-i
'ırzın / **Göl** olmasa ger 'ārız-ı
dil-dāra mu'ārız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2).
[göl,]

göl: "Göl ağacının katmerli, genellikle
kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu
kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Lāle-veş ol **gülüñ** firākından /
Bağrumuz tolu dāğ-ı hasretdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 27). [gülüñ, -ün]

gül-: Gülmek.

Gül gibi **gülsün** açilsun dāyimā ol
şād-mān / Kıl nazar lutf ile biz
bī-çāreye iy kām-rān (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
34). [gülsün, -sün]

gül-: Gülmek | ağlamanın zıddı
bağlamında mutlu ve mesrûr olmak.

Bu mâtem ile bâda virüp berg ü
bārını / Artukda **gülmesün** gül-
i gülzâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25).
[gülmesün, -me, -sün]

gül-: Eğlenmek, alay etmek.

Gülersin ben itdükçe şekvā saña /
Gelür gibi hālüm temāşā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 1). [gülersin, -er, -sin]

gül-: Hoşa giden veya tuhaf karşılanan
olaylar, durumlar karşısında,
genellikle sesli bir biçimde duyguları
açığa vurmak. (Gül için açılmak.).

O meh her yirde seyr eyler hemān
ancağ benüm mahrûm / Kamu
menzilde tâli'dür baña **gülmez**
ne tâli'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 4). [gülmez, -
mez]

gül açıl: Gülün açılması, çiçeklenmesi.

Bahār irdi gül açıldı cihān cennet
mişāl olar / İrem bağınıñ
evşāfın bugün şahñ-ı çemenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
88, Beyit 4). [gül açıl, -dı]

Bülbülüñ şıklığı diñdi vü huzûrı
uçdı / Gördi kim gül açılup
gözine girdi dikenî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 6).
[gül açıl, -up]

Bülbülüñ şıklığı diñdi vü huzûrı
uçdı / Gördi kim gül açılup oldı
çemen hār-istān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 8).
[gül açıl, -up]

gül gibi açıl: Gül gibi açılmak.

Gönce-i maşşûd açıldı cihānuñ gül
gibi / Başlarına nağmeye
murgān-ı hoş-elhān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 6). [gül gibi açıl, -dı]

gül ile lāle: Gül ile lāle.

Bâda vardı **gül ile lāle** yirinde yil
eser / Rûzgār itdi havāle yine
yaprak dökeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 2).
[gül ile lāle,]

gül yüz: Gül gibi güzel yüz. 2.. Sevgili.

Gül yüzüñ gördükçe Fazlî gibi
itmezdi fiğān / Olmasa 'âşık
eger kim bülbül-i güyā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 5). [gül yüz,]

Allar gey kim bakıcak gül yüzüñüñ
alına / Alına ben bülbülüñ gibi
saña iy gül hezār (Kara Fazlî

*Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [gül
yüz, -ün, -ün]*

ğulām: *Köle 2. Delikanlı.*

Sensin ol şāh ki sulţān-ı serāy-ı
heftüm / Şimdi bir Hindi
ğulāmuñ durur adı Keyvān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 45). [ğulāmuñ, -uñ]

ğulām ol: *Köle olmak.*

‘Adl ü dāduñla saña cümle cihān
halkı muhibb / Luţf u cūduñla
saña pîr ü cūvān oldu ğulām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 19). [ğulām ol, -dı]

gül-bün: *Gül fidanı.*

Baňa ol yüzi gülşensiz gerekmez
şad hezār olsa / Geyüp gül-
bünî nev-rūzî kabā her ğonce-i
ra’nā (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 3). [gül-
bünî, -i]

gülce: *Gül gibi, güle benzer.*

Her gedā kim naqd-i vaşlın isteyüp
efġān ider / Luţf idüp ol dem
aňa bir gülce sîm ihsān ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 7). [gülce,]

gulgul: *Gürültü, çığırışma.*

‘Işk-ı dilde ne şafā kodı ne hūd
zevk velî / Fazliyā miḥnet ü
endūh ile ğulġul bulunur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit
5). [ğulġul,]

gül-gün: *Gül renkli.*

Berg-i bāġuñ kimisi sebz ü kimi
gül-gündur / Oldı gūyā ki zer-
ān kārūña reng-i zer-ān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
6). [gül-gündur, -dur]

gül-gün eyle: *Gül rengine boyamak,
dönüştürmek.*

Bir yaňa dilber ġamı yasumı gül-
gün eyledi / Bir yaňa ġurbet
belāsı baġrumı hūn eyledi
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 3). [gül-gün eyle, -di]

Kanlı yaşım çihre-i zerdümi gül-
gün eyledi / Miḥnet-i ‘ışkuñ
benüm hālüm diger-gün eyledi
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 7). [gül-gün eyle, -di]

gül-gün-ı eşk: *Gül renkli gözyaşı. /
Kırmızı, kanlı gözyaşı.*

Gül-gün-ı eşke gözlerüm oldu
rikāb-ı lā’l / İy şeh-süvār
pāyuñı lā’lîn rikāba baş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit
4). [gül-gün-ı eşk, -e]

gül-i ahmer: *Kırmızı gül.*

Ruhsarı yiter yārūñ ‘uşşāka gül-i
ahmer / Berķ-i güli yād itme
būlbūl varak-ı diger (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 145, Beyit
1). [gül-i ahmer,]

gül-i bî-hār: *Dikensiz gül.*

Gül-i bî-hār iken ol gonçe cihān
bāğında / Dikenin gözine şok
görür iseñ gül dikenî (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
27). [gül-i bî-hār,]

gül-i gülzār: Gül bahçesinin gülü.

Bu mâtem ile bâda virüp berg ü
bārını / Artuğda gülmesün **gül-i
gülzār** Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25).
[gül-i gülzār,]

gül-i handān: Açılmış gül 2. Sevgili.

Hem-nişîn-i hār gördüm ol gül-i
handānumı / Her-dem eylersem
‘aceb mi iy göñül zār-ı hezār
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 4). [gül-i handān, -um, -ı
]

gül-i handān: Güleç gül, Narin gül.

Hüsnine beñzedemez dil gül-i
handānı anuñ / Zülfine sünbüli
vü hattına reyhānı anuñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 15,
Beyit 7). [gül-i handān, -ı]

gül-i handān-ı feth açıl: Fethin
açılmış gülü.

Şevk ü şādîde olursa halk bülbül-
veş n’ola / Bāğ-ı ‘ālemde açıldı
çün gül-i handān-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
4). [gül-i handān-ı feth açıl,]

gül-i hayāt: Hayatın gülü.

Gül-i hayāt açılmazdı bāğ-ı dehr
içre / Eger ki gülşen-i
vaşluñdan irmese nefehāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
30). [gül-i hayāt,]

gül-i ma’nā: Gülün anlamı.

Her zemānda gül-i ma’nâyı görür
dır minķār / Bāğ-ı nazm içre
dili bülbül-i mergüb-elhān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 31). [gül-i ma’nā, -y, -ı]

gül-i nāzük-‘izār: Narin yanaklı
gül(sevgili).

Düşdi türāba bir **gül-i nāzük-‘izār**
hayf / Şoldı hazān-ı mergele bir
nev-bahār hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 1).
[gül-i nāzük-‘izār,]

gül-i nesrîn: Yaban gülü.

Sîne-i zerdümüñ üstinde benüm
dāğlarum / Bāğ-ı miñnetde
açılmış gül-i nesrînümdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82,
Beyit 4). [gül-i nesrîn, -üm, -
dür]

gül-i ‘ömr: Ömür gülü.

Gül-i ‘ömrine hem hayıflar anuñ /
Ki düşüp hāke pāy-māl oldu
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 37). [gül-i ‘ömr, -
ı, -n, -e]

gül-i ra’nā: Ar. yarısı sarı, yarısı
kırmızı çok güzel gül.

Cihānda bī-nihāyetdür egerçi
dilber-i zībā / Kamusu gül-
sitān-ı hüsñ içinde bir **gül-i**
ra'nā (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 3). [gül-i
ra'nā,]

gül-i ra'nā: Bir tarafı sarı, diğer tarafı
kırmızı gül 2. sevgili.

Ne kudretdür gör ol nahli ki bitmiş
bir dıraht üzre / Hezārān lāle
envā'-ı şükūfe biñ **gül-i ra'nā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 27). [gül-i ra'nā,]

gül-i sūr: Kırmızı gül; kırmızı renkli
gül.

Hemîşe sūr-ı 'ömrüñ eyleye
muḥkem senüñ Bārī / Gül-i
sūrîlerüñe hîç irişdürmeye
nokşanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 50). [gül-i sūr,
-ler, -ü, -ñ, -e]

gül-i sūrî: Kırmızı gül.

Sūr-ı 'ömrüñi senüñ eyleye Bārī
muḥkem / Gül-i sūrîlerüñe
irmeye hergiz nokşān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
49). [gül-i sūrî, -ler, -üñ, -e]

Sūrūr ile geçüp her rûzı sūr olsun
sa'adetle / Gül-i sūrîsini kılsun
hemîşe tâze ter Mevlā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
71). [gül-i sūrî, -si, -n, -i]

gül-i ter: Taze gül.

Gül-i ter devridür sākî getür kanı
mey-i ḥamrā / Nice bir zāhid-i

yābis mizācıyla kuru gavḡā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 1). [gül-i ter,]

Ter terāneyle **gül-i ter** devridür sen
'işret it / Zāhid-i ḥuşk olma ter
düşse kuru gavḡālara (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit
3). [gül-i ter,]

gülistān: Gül bahçesi 2. Sevgili yurdu.

Āh u efgān oldı kārūm hicrde
sensüz benüm / Nāle itmez
gerçi kim bülbül **gülistāndan**
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
20, Beyit 3). [gülistāndan, -dan
]

İy firḳatinde ol gülüñ ḥālî nedür
diyin baña / Ḥālî nolısar
bülbülüñ olsa **gülistāndan** cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 2). [gülistāndan, -dan]

gülistān: 13.asır Fars şairlerinden
Sadi-i Şirazi'nin ahlaki ve didaktik
mahiyetteki eseri.

Ben bahāristān-ı ḥüsñüñ naḳl
idersem lāl olur / Gerçi bülbül
geh **Gülistān** u gehī Büstān
okur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
73, Beyit 6). [gülistān,]

gülistān: Gül bahçesi; sevgilinin
mekanı.

Tāze vü ser-sebz olup kıl geşt-i bāḡ
u büstān / İrmesün 'ömrüñ
gülistānına āsār-ı ḥazān (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
32). [gülistānına, -ı, -n, -a]

gülistân: *Gülistan.* 2. 13.yy. Fars şairlerinden Sâdi-i Şirâzî'nin ahlaki ve didaktik eseri.

Sa'd-ı Zengî'nün adın kim bilür idi
şāhā / Virmese Sa'di
Gülistân'la Büstân'da haber
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 40*). [*gülistân'la, -la*]

gül-istân ol: *Gül bahçesi olmak.*

Hün-ı kurbân ile her gūşe gül-istân
oldı / Şeref-i 'îdi görüñ kıldı
şitâyı bize yaz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 8*).
[*gül-istân ol, -dı*]

gülistânı: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*

Haft-ı reyhân kim tutupdur rûy-ı
cânânı dürüst / Sebze-i terdür ki
zeyn itmiş **gülistânı** dürüst
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1*). [*gülistânı,]*

gül-istân-ı cihân: *Âlemin, kâinatın gül bahçesi.*

Dest-i cūd ile bulur zîveri 'ağd-i
eyyâm / Bâd-ı luṭf ile olur tâze
gül-istân-ı cihân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 23*).
[*gül-istân-ı cihân,]*

gül-istân-ı cihân: *Dünyanın gül bahçesi.*

Harc idüp sîm ü zerin yumdı
cihândan gözini / Gördi nergis
ki degül bâki **gül-istân-ı cihân**

(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 10*). [*gül-istân-ı cihân,]*

gül-'izâr: *Gül yanaklı.*

Naḥl-i güldür ḥüsn bâzârını tezyîn
eylemiş / Allarla kâmetüñ iy
serv-ḳadd ü **gül-'izâr** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4*). [*gül-'izâr,]*

gül-'izâr al: *Gül yanaklı almak.*

Şanasın yanuma bir serv-ḳâmet
gül-'izâr aldum / Ten-i pür-
ḥubı tutdum şanmañuz dūd-ı
siyâhumla (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 8*). [*gül-'izâr al, -du, -m*]

gülle: *Gülle, top mermisi.*

Her naḳâre dir ne ḳara günlere
ḳalduñ göre / Aç gözüñ eyler
naḳâre **gülleñi** tîğ-ı zarar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 13*). [*gülleñi, -ñ, -i*]

güller: *Çiçekler, güller.*

Ḥvân-ı ḥüsninde pür oldı **güllerüñ**
şahn-ı çemen / Bülbülü cem'
itmege âb-ı revân eyler şalâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3*). [*güllerüñ, -üñ*]

gül-ruh: *Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.*

Bâğ-ı 'âlem içre bir **gül-ruh** nazîr
olmaz saña / Yok durur mişlûñ
cihânda ḥâşılı hergiz şehâ

(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 11). [gül-ruh,]

gülşen: Bahçe, gül bahçesi.

Gelsün iy gül **gülsene** ref' eyleyüp
yüzden niķāb / Kalmaya bir
ğoncenün hergiz girîbânı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 6). [gülsene, -e]

Eger biñ yirde bağ-ı olsa durmaz
bāğ-ı cennetde / Cihānda
gülşeni kūyuñ idinmişken
vañan 'āşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 114, Beyit 3). [gülşeni, -i
]

Baña ol yüzi **gülşensiz** gerekmez
şad hezār olsa / Geyüp gül-büni
nev-rüzî kabā her ğonce-i ra'nā
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 3). [gülşensiz, -siz]

Sen serv-ķadi cāme-i sebz ile
göreldeñ / Şu gibi revān oldu
ğöñül iy yüzi **gülşen** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 5). [gülşen,]

gülşen: Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.

İtlerünle hūāba varmış şahn-ı
kūyuñda göñül / Güyiyā
gülşende yatmış bir nice yārān
uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
94, Beyit 1). [gülşende, -de]

Güle baksun diyü anı açılup göñl ü
gözi / Bezedi güller ile **gülşeni**
yer yer nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 21).
[gülşeni, -i]

Gülşenün sır diyü esrārına vāķıf
olıcak / Dikili ķaldı ayağ üstine

olup hayrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 14).
[gülşenün, -ün]

Açılup **gülşende** güller 'ıyş ider
gördüm seher / Karşusunda
şevķ ile bülbüller eyler nāleler
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 3). [gülşende, -de]

gülşen: 1) gül bahçesi 2 sevgilinin
yüzü.

Büy-ı zülfünden meger dem urdı
gülşende şabā / K'oldı
sünbüller bu sevdādan perîşān-
hāl aña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 37, Beyit 3). [gülşende, -
de]

Hazān yaprağıdur şanma dönen
gülşende bād ile / Ten-i zer dü
nizārumdur hevāñ ile semā'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 2). [gülşende, -de]

gülşen: Gül bahçesi // şair meclisi.

Temāşā eyle **gülşende** şerār-ı āh-ı
bülbülden / Olur vaķt-i seher
şekl-i nihāl-i ergavān peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29,
Beyit 3). [gülşende, -de]

gülşen ol: Gül bahçesi olmak.

Ne hücreye ki ķadem bassa yümñ
ile şütüri / Pey-i şütürden olur
hücre-i ğayret gülşen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
22). [gülşen ol, -ur]

gülşen-i 'ālem: Dünyanın gül bahçesi.

Gülşen-i 'âlemde ol bir mîve-i nev-
bâdedür / Kim anuñla saltanat
bağın olupdur bār-ver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
8). [gülşen-i 'âlem, -de]

gülşen-i 'âlem: Dünyanın gül bahçesi;
dünya.

Açılıb bāğ-ı vücūdında sa'âdet
gülleri / Gülşen-i 'âlemde
kalsun bûy-ı luṭfindan eser
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 28). [gülşen-i 'âlem, -de]

Gülşen-i 'âlemde sen bir goncesin
iy serv-i nâz / Serv-ḳadd u lâle-
ḥadd u ser-firâz u dîl-nevâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 7). [gülşen-i 'âlem, -
de]

gülşen-i devlet: Mutluluk bahçesi.

Açıldı gülşen-i devletde gonçe-i
maḳşûd / Müzeyyen eyledi gül
gibi ravza-i cānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 3).
[gülşen-i devlet, -de]

Sāyesinde geḳelüm hoş yine şaldı
sāye / Serv-i iḳbāl kılup gülşen-
i devletde hırām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 28).
[gülşen-i devlet, -de]

gülşen-i devlet: 1. Devletin gül
bahçesi 2. Mutluluk ve saadet bahçesi.

Gülşen-i devletüñi tâze vü ser-sebz
ide Hâḳ / 'Ömrüñüñ hîḳ
bahārına irişmeye ḥazān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
42). [gülşen-i devlet, -üñ, -i]

gülşen-i hadrâ: Yeşil gül bahçesi.

Dönüp dolâblar şaçdı yine şu yirine
âteş / Temâşâ bâḳi oldu tâze ter
çün **gülşen-i hadrâ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 46).
[gülşen-i hadrâ,]

gülşen-i hüsn: Güzelliğin gül bahçesi;
padişahın şîir meclisi.

'Aceb mi bûlbûlüñ olsa görenler
gülşen-i hüsnüñ / Bahār
olduḳça artar iy perî dîvāne vü
şeydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 2). [gülşen-i
hüsn, -üñ]

gülşen-i kūy: (Sevgilinin) gül bahçesi.

Gülşen-i kūyında efgān eyle her-
dem Fazliyâ / Bûlbûlüñ ol yüzi
gül çün zār u nālānın sever
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70,
Beyit 5). [gülşen-i kūy, -ın, -da
]

gülşen-i mînû: Cennetin gül bahçesi.

Ol cemîlüñ ile envār-ı cemāline
nazar / **Gülşen-i mînû** ile bu
ḳubbe-i ma'nāya bak (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit
2). [gülşen-i mînû,]

gülşen-i 'ömr: Ömür, hayat bahçesi.

Şaḳlayup gülşen-i 'ömrüñi şitādan
Bārî / Devletüñ bāḳını ser-sebz
ide mānend-i cinān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 30).
[gülşen-i 'ömr, -üñ, -i]

Gülşen-i ‘ömrüññ aldanma
bahārına bugün / ‘Ākıbet bād-ı
hazān-ı ecel eyler vîrān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
20). [gülşen-i ‘ömr, -üñ, -üñ]

gülşen-i vaşl: Kavuşma bahçesi.

Gül-i hayāt açılmazdı bāğ-ı dehr
içre / Eger ki gülşen-i
vaşluñdan ırmese nefehāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
30). [gülşen-i vaşl, -uñ, -dan]

gülsitān: Bahçe, gül bahçesi.

Aña yā Rab cinān turağ olsun /
Meskeni **gülsitān** u bāğ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 61). [gülsitān,]

gül-sitān-ı ‘adl: Adalet bahçesi.

İy taze bûy-ı hülkuñ ile büstān-ı
‘adl / Hürrem hevā-yı luṭfuñ ile
gül-sitān-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 1).
[gül-sitān-ı ‘adl,]

gülsitān-ı devlet: Devletin gül bahçesi
2. Mutluluğun, talihin çiçek bahçesi.

Kimdür ol dirseñ eger iy nām-dār /
Gülsitān-ı devletüñ verd-i teri
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3,
Beyit 4). [gülsitān-ı devlet, -üñ
]

gül-sitān-ı hüsn: Güzelliğin gül
bahçesi.

Cihānda bî-nihāyetdür egerçi
dilber-i zîbā / Kamusı **gül-**

sitān-ı hüsn içinde bir gül-i
ra‘nā (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 3). [gül-
sitān-ı hüsn,]

gül-sitān-ı ‘ısk: Aşkın gül bahçesi.

Fazlî-i bî-çāre iy gül hüsnüññ
şeydāsıdır / Gül-sitān-ı
‘ıškuññ bir bülbül-i güyāsıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 9). [gül-sitān-ı ‘ışk, -
uñ, -uñ]

gül-sitān-ı mekremet: Cömertliğin
gülbahçesi.

Gül-sitān-ı mekremetde bir dirāht-ı
tāzedür / Dāyimā olsun nihāl-i
‘ömri Yā Rab taze vü ter (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
9). [gül-sitān-ı mekremet, -de]

gül-zār: Gül bahçesi || bahçe.

Gül-zāra varsam ol kalem ü tîğ
yādına / Çeşmüme hūvāb olur
kalem ü tîğ-ı tîz hār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
33). [gül-zāra, -a]

Bu fenā **gül-zārınuñ** ‘ıyşını ‘ālem
şandılar / Āb-ı hayvān ile
kılmışlar ezel tahmîrūñi (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 3). [gül-zārınuñ, -ı, -nuñ]

gül-zār: Gülbahçesi.

Leṭāfetde nezāfetde cihān **gül-**
zārına döndi / Hıyām-ı lāle-
gün ile ser-ā-ser zeyn olup
şahrā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 12). [gül-
zārına, -ı, -n, -a]

göl-zâr: *Göl bahçesi.*

Seyr idüp böyle hazân olduğımı
göl-zâruñ / Taşlar ile döğünüp
nâle ider âb-ı revân (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 13*).
[göl-zâruñ, -uñ]

Nâhun ile pâre pâre kıldı gül
ruhsârını / Şol kadar zârîlîğ
itdüm kim cihân **göl-zârını**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 7*). [göl-zârını, -ı, -n, -ı
]

göl-zâr-ı âlem: *Dünya gölbahçesi.*

Göl gibi **göl-zâr-ı âlem** hürrem
olmazdı eger / İtmeseydi
terbiyet luţfuñ nesîmi bir nefes
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 9*). [göl-zâr-ı âlem,]

göl-zâr-ı cihân: *Cihanın gül bahçesi.*

Luţfuñ yeli terbiyyet eger
eylemeyeydi / **Göl-zâr-ı cihân**
olmaz idi gül gibi hürrem
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 10*). [göl-zâr-ı cihân,]

göl-zâr-ı devlet: *Talihin gül bahçesi.*

Göl-zâr-ı devletüñde biten gül
budağını / Haq eyleye dıraht-ı
bülend-i cinân-ı ‘adl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
33*). [göl-zâr-ı devlet, -üñ, -de]

Baş çeküp gül-zâr-ı devletden yine
/ Kadr ile eflâke ırgürdi seri
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3,
Beyit 3*). [göl-zâr-ı devlet, -den
]

gölzâr-ı firdevs: *Firdevs cennetinin
bahçesi.*

Dünyede olmaz leţâfetde nazîri bir
dañi / Ta’n ider gölzâr-ı
firdevse fezâsı Lâdik’üñ (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit
2*). [gölzâr-ı firdevs, -e]

göl-zâr-ı hüsn: *Güzellik gül bahçesi.*

İki ‘âlemde bir dîdâre hayrân ‘aşık-
ı pâkum / Yeter göl-zâr-ı
hüsnüñ bağ-ı ‘âlemden ferâğum
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
58, Beyit 3*). [göl-zâr-ı hüsn, -
üñ]

güm güm: *Çok ses çıkarmak
anlamındaki ikileme.*

O hercâyi kılar hercâda gayr-ile
tekellümler / Görüp ben
reşkten âh eylerüm **güm güm**
cihân gümler (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1*).
[güm güm,]

güm güm öt: *Çok gürültü çıkarmak.*

Halk ‘ıyş ü zevkde güm güm öter
‘âlem yine / Şevkle tutdı cihânı
na’re-i mestân-ı feth (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
7*). [güm güm öt, -er]

Çalındı kûs-ı sultânî yine güm güm
öter dünyâ / Temâşâ-gâh-ı
‘âlemdür bugün şahrâ-yı
ma’nîyâ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 1*). [güm güm
öt, -er]

güm güm öt: Güm güm diye ses çıkarmak, yankı yapmak, çok gürültü çıkarmak.

O hücrede şütür üzre ger eyleyem nâle / Bu hücre güm güm ötüp eyleye şütür şiven (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32). [güm güm öt, -üp]

Cihân güm güm öter pür-şevk-i 'âlem irdi eflâke / Şadâ-yı sūr-nây u şît-i senc ü tabl efğânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 2). [güm güm öt, -er]

Derûn-ı kûbbe-i eflâkı güm güm ötdürdi / Şadâ-yı şayha-i Lebbeyk ü na're-i şalavât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 3). [güm güm öt, -dür, -di]

gümân: Şüphe, kuşku.

Rif'atı kaşrına eflâk anuñ ne pâyê / Nerdübân olduğına eylemeñüz hîç **gümân** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 27). [gümân,]

gümiş: Gümüş para, akçe.

Kef-i ebr ile olup yine semâ sîm-efşân / Sâ'il-i āba **gümiş** külçeler itdi ihsân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 1). [gümiş,]

gümle: Güm diye ses çıkmasına neden olmak.

O hercâyi kıllur hercâda gayr-ile tekellümler / Görüp ben reşkden âh eylerüm güm güm

cihân **gümler** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [gümler, -r]

ğumm: Kaygı tasa, zorluk.

Dür olsam Fazliyâ gamdan beni **ğumm** öldürür / Şöyle me'nüş oldı hicrinde o şāhuñ gam baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [ğumm,]

güm-râh ol: Yolunu şaşırmak, doğru yoldan ayrılmak.

Güm-râh olurdu rāh-ı dālâletde cümle hāḳ / Şer'ũñ tarīḳ-i Hāḳka ger olmasa reh-nümā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 8). [güm-rāh ol, -ur, -dı]

gün: Gün, zaman.

Günine göre geyüp görkünü herkes ol dem / Hānesin kıldı hışār eyledi kendin pinhān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 13). [günine, -i, -n, -e]

gün: An, zaman.

Merhabā itse senũñle ne **gün** ol Şāh gönül / Rūz-ı mātem daḥi olsa ola bayrām saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [gün,]

gün: Gün, zaman, vakit, an.

Te'essüf eyleyüp müşt ile döğdi sīnesin her tabl / Kî niçün haşre dek olmaz bu şādī **günleri** ibkā

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 7). [günleri, -ler, -i]

Kimse sende karar itmez imiş / İki
günlük mekân imişsin sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 58). [günlük, -lük
]

gün: 1) Gündüz, 2) Yirmi dört saatlik
zaman dilimi.

Aña sen olasın bir **gün** peşimân /
Yüri şāhum yüri Allah'uma
şaldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 1, Beyit 10). [gün,]

gün: Gün 2. Zaman.

Gözüñ aydın **günüñ** toğdı sa'adet
saña yüz tutdı / Yine iy Fazlî ol
hürşid-i burc-ı rif'atüñ geldi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137,
Beyit 7). [günüñ, -üñ]

gün: Belirsiz bir zaman, an, vakit.

Göreyin tîz **günde** uğrasın
Hakk'ıñ kılıcına / Şu kim iy
Fazlî tîğından o şāhuñ inkıtā'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
80, Beyit 4). [günde, -de]

gün: An, vakit, zaman.

Şegaf **gün** bāde aldı şubh gibi
destine sākî / N'ola dil
maṭla'ından olsa hürşid-i şafā
peydā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 23, Beyit 4). [gün,]

Rāyet-i feth-āyet-i şāhı çeküp ikbāl
ile / Cānib-i şarka seherden **gün**
gibi kılduk sefer (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 11, Beyit 2).
[gün,]

Ne mübārek **gün** olur bu güne
kurbān olayın / K'irdi
kurbānlar ile maṣṣada erbāb-ı
niyaz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 4). [gün,]

Şimdi bir yılcadur egerçi ki **gün** /
Vaşl olursak ziyāde kūteh olur
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 9,
Beyit 1). [gün,]

gün: Gün.

Ne hūb **gündür** İlāhî ki itdi
kurbānlar / İrince bugüne
erbāb-ı fidye vü ḥayrāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
11). [gündür, -dür]

gün: An / vakit.

Gice gündüz niçe **gün** seyr ü zevk
ü 'ıyş ü 'ışretdür / Zihî 'ıyş ü
zihî 'ışret zihî şohbet zihî
na'mā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 37). [gün,]

gün gibi: Aşık, ortada.

Gün gibi cihān içre ḥusn ile
hüveydādur / Ol bedr-i cihān-
ārā Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 6). [gün gibi,]

gün gibi: Açık, ortada.

Gün gibi qadr ile başuñ göge irerse
daḥi / Yüzüñi her kişinüñ
ayağına ḥāk idegör (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2).
[gün gibi,]

Âbdan olduğına cümle-i eşyâya
hayât / İtdi **gün gibi** yine rûşen
ü izhar nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 9).
[gün gibi,]

gün gibi: Güneş gibi.

Şevkle vaşf-ı ruhuñda senüñ iy şeh
Fazlî / **Gün gibi** eyledi bu şi'ri
seherden peydâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5).
[gün gibi,]

Sa'îd-i tâli' olup yine toğdı başuma
gün / Ki itdi **gün gibi** mäh-i
kemâl 'arz-ı cemâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 4).
[gün gibi,]

gün gibi: Güneş gibi.

Tâ sa'âdet matla'ından **gün gibi**
itdi tulû' / Başına gün toğdı
dehrüñ oldu rûşen baħr u ber
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 3). [gün gibi,]

gün gibi: Gün gibi açık, çok belli.

Tutuş iy sîne nâr-ı ھasret ile /
Sûzuñı **gün gibi** 'ıyân eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 43). [gün gibi,]

gün gibi rûşen ol: Güneş gibi
parlamak 2. güneş gibi açık ve belli
olmak.

Ne zâ'id fıkır olur ummak saħâvet
ma'z-ı zâ'id den / Bugün gün
gibi rûşen olmuş iken sende bu
ma'nâ (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 29, Beyit 61). [gün gibi
rûşen ol, -mış]

gün gibi zâhir: Gün gibi açık,
meydanda.

Olupdur zât-ı Hakk'a Ka'be hakkı
şûretüñ mazhar / Bu ma'nâ ehl-
i bâtın içre çok gün gibi
zâhirdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 2). [gün gibi
zâhir, -dür]

gün toğ: Sabah olmak, Güneş doğmak;
isteklerini gerçekleştirmek için iyi bir
duruma erişmek veya eline olağanüstü
bir fırsat geçmek.

Gün toğmasun başına dahı rûz-ı
rûşenüñ / Kalsun bu mâtem ile
şeb-i târ Yâ Hüseyñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
21). [gün toğ, -ma, -sun]

gün toğ: Güneşin doğması, sabah
olmak.

Tâ sa'âdet matla'ından gün gibi itdi
tulû' / Başına gün toğdı dehrüñ
oldı rûşen baħr u ber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
3). [gün toğ, -dı]

gün yüz: Güneş yüz || 'gün yüzü
göstermek'.

Mübtelâ oldum görüp gün yüzüñ iy
mâhum benüm / Gör ne hâl oldu
baña yoğ iken âgâhum benüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
12, Beyit 1). [gün yüz, -üñ]

gün yüzü: Güneş gibi yüz.

Öykündi gün yüzüne diyü mâhi
şehrde / Teşhîr idüp sipihr
yüzine kara sürer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3).
[gün yüzü, -ñ, -e]

günâh: Allah katında yasaklanan şey.

Her kadeh kim çekerüm ulu güneş
dîrsin şerr / Merhamet kıl nice
bir bunca **günâhı** çekelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129,
Beyit 4). [günâhı, -ı]

günâh: Allah katında yasaklanan şey //
Suç, hata, kusur.

Öldürürsün yazuğı yokdur
günâhum bilürem / Ben ne
haddümdür derilem 'âşık-ı
şeydâ saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 19, Beyit 2). [günâhum, -
um]

günâh: Allah'ın emir ve yasaklarına
uymamak.

Fütüh-ı milket-i 'afve iresin eyler
iseñ / **Günâh** leşkerini tevbe
tîgiyle mağhûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7).
[günâh,]

günâh eyle: Cezayı gerektiren amel,
dine aykırı iş ve Allah'ın (cc)
emirlerine uymayan hareket manasına
gelir.

Günâh eylemedür her zemân işüñ
Fazlî / Meger ki hâtırâ itmez
'azâb-ı nâr-ı huşûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22).
[günâh eyle, -me, -dür]

günâh it: Günâh işlemek. Günâh
sayılan davranışta bulunmak 2.
acınacak duruma düşmek.

Dir şerâr-ı âhumı iy Fazlî küyüñde
gören / Ne günâh itdüñ ki
gögden âteş-i süzân yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 7). [günâh it, -dü, -ñ]

günâh ol: Allah'ın emirlerine aykırı
olan davranış, suç, kusur olmak.

Kâküline Fazliyâ müşk-i Hıtâ
didüm gice / Yine bir yüz
kârasın kıldum günâh oldu baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 5). [günâh ol, -dı]

günbed-i hadrâ: Yeşil kubbe;
gökyüzü.

Ya envâ'-ı nefâis bişmege ol 'arş-
ı şâhîde / Yedi çerhi kazandur
mağbahında **günbed-i hadrâ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 18). [günbed-i hadrâ,]

gunc: Naz, şive, işve.

Düşdi hâke o genc-i bî-hem-tâ /
Sen de bir **gunci** var mekân
eyle (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 46).
[gunci, -i]

gunc id: Nazlanmak, işve yapmak.

Gunc ider gül bize ol gonçe-
dehendür güyiyâ / Şalınur nâz
ile serv ol nârvendür güyiyâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24,
Beyit 1). [gunc id, -er]

güncişk-i 'aql: Serçe kuşunun aklı. 2. İnsan aklı.

Nice iriştün fezâ-yı künhüne
güncişk-i 'aql / Ol fezâda
görünür sîmurğ bir ednâ meges
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 3). [güncişk-i 'aql,]

günde: Bir gün içinde.

Gülüp sen gayr ile dâyim beni gel
çok çok ağlatma / Şakın kim
kan olur az **günde** garğ olur bu
merdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 97, Beyit 2). [günde,]

günden gün: Gün geçtikçe, her gün
biraz daha, gün günden.

Dilegüm bu Hudâ'dan iy Fazlî /
Kadri günden güne ziyâde ola
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 7). [günden gün, -e]

günden güne: Gün geçtikçe, her gün
biraz daha, gün günden.

Pertev-i mihr-i 'inâyât Hudâ'dan
dilerüm / Bula **günden güne**
kadrün meh-i nev gibi kemâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 46). [günden güne,]

Cân ise sâ'at-be-sâ'at 'İşkâ tâlib
olmada / 'İşk ise **günden güne**
gönlüme gâlib olmada (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit
5). [günden güne,]

gündüzin: Gündüz vakti, gündüzleyin.

Gündüzin 'ıyş ü şafâ ile kamu zevk
ideler / Gicesi âteş işinden ola
pür-şevk-i cihân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 25).
[gündüzin,]

güne: Far. Gûn, türlü: güne güne:
Rengârenk, türlü türlü.

Yine bir **güne** şafâ irdi bilürseñ
dehre / Eyle biñ **güne** şafâ tut
sözümü esle beni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 10).
[güne,]

güne-güne: Çeşit çeşit, türlü türlü.

Kuruldu **güne-güne** çerh-âsâ
haymeler bir bir / Şanasın kim
yire indi tokuz kat târem-i a'lâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 11). [güne-güne,]

güneh: Günah.

Her kadeh kim çekerüm ulu **güneh**
dirsın şerr / Merhamet kıl nice
bir bunca günâhı çekelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129,
Beyit 4). [güneh,]

güneş: Güneş.

Nâ-tüvân olsa n'ola bîmâr-ı
çeşmüñ her zemân / Mest olup
yatur **güneşde** iy meh-i tâbân
uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
94, Beyit 2). [güneşde, -de]

Güneşden zerresi olmaya rûşen /
Ruhuñ vaşfında yazsam biñ
resâ'il (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 124, Beyit 5). [güneşden,
-den]

güneş: Güneş gibi aydınlık, parlak.

O meh kim tekye-i hüsnüñ şeh-i şāhib-kemālidür / **Güneş** yaluñ ışıkdur hıdmetinde pāy-mālidür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 1). [güneş,]

güneş: Dünya ve diğer gezegenlerin etrafında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayatın devamı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyaya en yakın yıldız, şems.

Yüzüñ görem diyu idüp seherde secde-i hāş / **Güneş** toğınca okudum hezār kez İhlāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [güneş,]

Cemālūñ nūrî rüşendür **güneşden** / Ne lâzımdur berāhîn ü delā'il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [güneşden, -den]

güneş: Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi 2. gönül.

Güneş üftādesi olsa ne var yüzüñdeki nūruñ / Düşüpdür pertevinden lerze iy meh cismine Tūr'uñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [güneş,]

güneş: Gezegenlere ve dünyaya ışık ve ısı veren büyük gök cismi.

Kimden ne bāk Fazlî'ye 'ālemde iy **güneş** / Kim şubh gibi alnı açık yüzi aķ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 7). [güneş,]

güneş: Güneş gibi parlak, aydınlık.

'Ālem saña yā Rabb **güneş** gibi 'ıyāndur / Kıl rûzî-i şeb 'îd-i vişālin Ramazān'uñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 4). [güneş,]

güneş: Afıtab, hurşid, mihr, şems. 2. Gök cisimleri içinde bir sultan olan güneşin hemen her özelliği sultanlara yaraşır şekildedir.

İy kamer ger göre bu hüsn ile yüzüñi **güneş** / Zühre mihrüñde ola zerre-veş oldum rakķāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [güneş,]

gür gür: Gür diye ses çıkararak, gürül gürül.

Göglere irse gerek tabl u nefir āvāzı / **Gür gür** olmazsa 'acebdür hele güş-ı Keyvān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 7). [gür gür,]

gür ol: Kabir, mezar olmak.

Niçe dürişesin itmege kaşruñı a'lā / Añ ol zemānı ki bir gün yirüñ olısar gür (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2). [gür ol, -ısar]

gurāb: Karga 2. rakip.

Ķalem ne yüzden ide medhüñi 'aceb tahrîr / Hümāyı şayd ide mi bir **gurāb** bî-per ü bāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 27). [gurāb,]

gürbe: Kedi.

Dilkülenme herkese nüş eyle
tavşan kanı mey / **Gürbe** şüfî
müşek iken kârı nice şîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 6). [gürbe,]

gurbet: Doğup yaşanılmış olan yerden
uzak yer, gurbetlik (Sevgiliden ayrı
olma bağlamında).

Dirlügüm it dirlügidür itlerinsüz
Fazliyâ / Olmasun itler dağı
gurbetde yârândan cüdâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit
5). [gurbetde, -de]

Gurbetde meserretten eşer derd
şatardum / El-kışşa şafâsı yoğ-
imiş terk-i diyârûñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1).
[gurbetde, -de]

gurbet: Doğup yaşanılmış olan yerden
uzak yer, gurbetlik 2. Sevgiliden ayrı
olma.

Bir yaña dilber gamı yasumı gül-
gün eyledi / Bir yaña **gurbet**
belâsı bağrumı hûn eyledi
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 3). [gurbet,]

gurbet: Doğup yaşanılmış olan yerden
uzak yer, yabancı memleket.

Baňa kūyuñ iti ağıyardan biñ kerre
â'lâdur / Hezârân yâddan
gurbetde bir hoş aşnâ yegdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83,
Beyit 3). [gurbetde, -de]

gurbet: Doğup yaşanılmış olan yerden
uzak yer, yabancı memleket 2.
sevgiliden ayrı olma, ondan uzakta
bulunma.

Âh kim **gurbetde** gönüm oldı
yârından cüdâ / Bülbül-i gūyâ
gibi bāğ u bahârından cüdâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 1). [gurbetde, -de]

gürüh-ı ümmet: Ümmet topluluğu (Hz. Muhammed'e inananlar).

Zātuñ hâkı ki mefhar-ı evlâd u âl
olup / Olduñ gürüh-ı ümmete
ser-dâr Yâ Hüseyñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 37).
[gürüh-ı ümmet, -e]

gurūr: Kendini beğenme, büyüklük
taslama, kibir.

Taht oldı saña nâz başuñda **gurūr**
tâc / Olduñ o taht u tâc ile
fettân her diyâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 29).
[gurūr,]

O tahta kılma tekye o tâca şakın
gurūr / Ne tâc bâkîdür saña ne
taht ber-karâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 31).
[gurūr,]

gurūr **evle:** Gururlanmak,
kibirlenmek.

Gurūr eyleme var hâlüne şanup
gerçek / Bir iki gün yüzüne
gülse dehr virse gurūr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
19). [gurūr eyle, -me]

ğurūr vir: Aldatmak, kandırmak.

Ğurūr eyleme var hālūñe şanup
gerçek / Bir iki gün yüzūñe
gülse dehr virse ğurūr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
19). [ğurūr vir, -se]

gūş: Kulak.

Ney āvāzında **gūşum** çihre-i
dilberdedür çeşmüm / Ne
pendūñ yiridür ‘aqluñ kanı şūfî
delü olma (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 5). [gūşum, -um
]

gūş: Duyma, işitme.

Gerçi ‘ālem şadefinde bulunur niçe
dürer / Söz gibi **gūşa** tokinmadı
girān-māye güher (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 1).
[gūşa, -a]

gūş eyle: Dinlemek, kulak vermek.

Zāhidūñ ‘ārif-iseñ eylemegil
pendini gūş / Vir delü cāna şafā
eyle ham-ı mey gibi cūş (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23,
Beyit 3). [gūş eyle, -me, -gil]

gūş id: Kulak vermek, dinlemek.

Muṭrib rūbābı çalmada efsūn ider
gūş idelüm / Billāhi zāhid
başlama efsāneden efsaneye
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135,
Beyit 3). [gūş id, -elüm]

gūş it: Dinlemek; dinleyip uygulamaya
koymak.

Ğara bağrında kızılbaşuñ ne başlar
çıkdığın / Der-zebān-ı hālle bir
lāleyi gūş itseñ eger (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
7). [gūş it, -se, -ñ]

gūş it: Dinlemek, kulak vermek,
işitmek.

Bu şerāyiṭ ki didüm cān ile **gūş it**
Fazlî / Ki budur cümle
kemālāta vesile bilgil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
28). [gūş it,]

Nāmesin ṭayy ide gūşitse saḥāda
nāmuñ / Gerçi kim Hātem-i
Ṭayy oldı seḥā ile be-nām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 20). [gūş it, -se]

gūş ol: Kulak kesilmek, dinlemek.

Göz olup ser-tā-ḳadem her yirde
Ḥaḳḳ’ı gözlerüz / Gūş olup
basdan basa ḥaḳ sözüñ
ışğāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 34).
[gūş ol, -up]

gūşe: Köşe.

Sāḳī yanumda tek tolu olsun yataḳ
hemān / Mey-hāne **gūşesi** baña
zībā yataḳ durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4).
[gūşesi, -s, -i]

gūşe: Taraf, yer.

Tutup lâle piyâle tutdı şahrâ
güşesin sende / Götür bâğa
ayağ ıyş it muvâfıklık
zemânıdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 2). [güşesin, -
sin]

güşe: Kenar, uç.

Küy-ı hasretde nice bir bî-ser ü
sâmân olam / Rûz u şeb hâlvat-
nişîn ü **güşe-i** hicrân olam
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 3). [güşe-i, --i]

güşe güşe: Köşe köşe.

Güşe güşe bilmezem kimler durur
hem-demlerüñ / Kağı nâ-
maḥremler oldı iy ‘aceb
maḥremlerüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 9).
[güşe güşe, -mez, -em]

güşe-gır: Bir köşeye çekilen.

Pîr olup olsun sa‘âdet mesnedinde
güşe-gır / Meclisinde **güşe-gır**
olsun ğam u henn ü keder
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 26). [güşe-gır,]

güşe-gır ol: Bir köşeye çekilmek.

Pîr olup olsun sa‘âdet mesnedinde
güşe-gır / Meclisinde güşe-gır
olsun ğam u henn ü keder
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 26). [güşe-gır ol, -sun]

güşe-i gül-zâr: Gül bahçesinin köşesi.

Dilber ile ‘ıyş ider gördüm bugün
bir iki yâr / Güşe-i gül-zârda
şevk ile itmişler karar (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24,
Beyit 5). [güşe-i gül-zâr, -da]

güşe-i mey-hâne: Meyhane köşeleri.

Ko Fazlî güşe-i mey-hânelerde
mu‘tekif olsun / Cinândan
zâhidâ biñ mertebe ol cā baña
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 7). [güşe-i mey-
hâne, -ler, -de]

Tekyelenme cennete zâhid ki
bunda ‘arîfün / **Güşe-i mey-
hâne** gibi bir serâsı yok degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 5). [güşe-i mey-hâne,]

güşe-i mey-hâne: Meyhane köşesi;
tekke.

Fazlî’nün yârân şorarsa ḥâlin iy dil
diyesin / Güşe-i mey-hânede
düşmiş yatur evkâr mest (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit
5). [güşe-i mey-hâne, -de]

güşe-i mezellet: Alçaklık köşesi.

Hâke düşsek ‘aceb mi zilletle /
Yürümüz güşe-i mezelletdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 29). [güşe-i
mezellet, -dür]

güş-i ‘arûş-ı baht: Mutluluk gelininin
kulağı.

Bahr-ı devletden olaldan zâhir ol
dürr-i laṭîf / Gerden ü **güş-ı
‘arûş-ı baht** buldı zîb ü fer

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 4). [güş-ı 'arûş-ı baht,]

güş-ı cān: Can kulağı.

Qudretüñ rāhında oldı kārban-ı 'aql
kem / Güş-ı cāne andan irmez
hîç āvāz-ı ceres (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6).
[güş-ı cān, -e]

güş-ı hüş: Can kulağı.

Sürüş-ı gaybdan irişdi güş-ı hüşe
seher / Ki hayr-makdem eyā
şāhib-i huçeşte-hişāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
6). [güş-ı hüş, -e]

güş-ı keyvān: Zuhāl yıldızının kulağı.

Göglere irse gerek tabl u nefir
āvāzı / Gür gür olmazsa
'acebdür hele **güş-ı Keyvān**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 7). [güş-ı keyvān,]

güş-ı şeh: Hakanın kulağı.

Güş-vār olsa eger güş-ı şehe
lāyıkdur / Bugün ol dürr-i
semīnūñ ki bilinmez semeni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 39). [güş-ı şeh, -e]

güşına al: Kulak vermek, dinlemek,
merak edip dinlemek. 2. Önemsemek,
dikkate almak, itibar etmek.

Çü jāj-ı Bākıl olur her kelāmı bī-
rağbet / Kimesne güşına almaz
dür olsa da meşelā (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7).
[güşına al, -maz]

güşiş id: Uğraşmak, çabalamak.

Ṭarīkince iderler bir hüner izhārına
güşiş / K'alup in'ām u ihsānı
geyeler hil'at u dībā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
64). [güşiş id, -er, -ler]

gussa: Ar. Kalbe tari olan sıkıntı,
kaygı, tasa.

Fazlî'ye şun cām-ı 'adli **güşşadan**
eyle halāş / Yoḥsa devrān
öldürür zulm ü sitemden sākiyā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21,
Beyit 7). [güşşadan, -dan]

gussa: Gam, keder, hüzn, tasa.

Şol kadar şerḥ itdüm ol şīrīn-
dehānuñ **güşşasın** / Kışsa-i
Ferhād'ı Fazlî dāstānum
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 85, Beyit 5). [güşşasın, -
sın]

Merḥabā eylemedüñ virmedi devlet
baña el / Āh kim derd ü gam u
güşşada oldum pā-māl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
18). [güşşada, -da]

Mür-veş pā-māliyem itmez baña
bir gün nazar / İtdi pāyi diyu
derd ü **güşşada** zīr ü zeber
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 5). [güşşada, -da]

gussa: Acı, sıkıntı, keder, kaygı, tasa.

Eylerüm bir cām-ile biñ **güşşa**
derdine 'ilāc / Bilmezem yā

Rab ne hikmetdür bu hâzıklık
baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
5, Beyit 2). [ğuşşa,]

Bir iki cām ile biñ **ğuşşa** derdine
‘ilâc eyle / Cihāna ‘arz-ı hikmet
eyle hâzıklık zemānıdır (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit
4). [ğuşşa,]

‘İd irişdi eline hancer-i zerrînin
alup / Kılmağa ceyş-i gam u
ğuşşa ile harb u kıtāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
5). [ğuşşa,]

Mihnetüm çok rāhatum yok **ğuşşa**
vü derdüm füzün / Yâ İlāhî sen
hālâş it bu belâlardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 6). [ğuşşa,]

Olmadum bir lahza derd ü **ğuşşa**
vü gamdan beri / Görmedüm
yanımda bir dem ol vefâsız
dilberi (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 9). [ğuşşa,]

Sen şehe kul olmağ ile **ğuşşadan**
âzād olup / Kurtulup dünyâ
gamından ‘ışk ile dil-şād olup
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
9, Beyit 3). [ğuşşadan, -dan]

Ğuşşa vü derd-ile pür-nemdir
nizāmî gözleri / Tutalı gözde
makām ol kaşları nün ağzı mīm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 18). [ğuşşa,]

gussa: Acı, gam, dert, keder, üzüntü,
sıkıntı.

Ğuşşadan fâriğ olup şādiden istignā
bulur / Bü’l-‘aceb hāletdür el-
hāk şūfiyā hālât-ı ‘ışk (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit
5). [ğuşşadan, -dan]

Çıkdı elden çü ok gibi o şāh /
Kāmetüñ **ğuşşadan** kemān eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkeb-
bend 2, Beyit 47). [ğuşşadan, -
dan]

ğuşşa vü gam: Gam ve keder.

Nāy gibi bezm-i fırkatde idüp her-
dem fiğān / Ğuşşa vü gamdan
şürāhi-veş derūnum tōldı kan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 7). [ğuşşa vü gam,]

güstehe:

Firdevsi'nin
Şehname'sindeki kahramanlardan biri,
Minuçihr'in torunu ve Nuser'ln
oğludur.

Sehm-i sehminden olur Behrām-ı
bī-ārām rām / **Güstehe** hem
cān virüp tenden Tehem-ten el
çeker (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 19).
[güstehe,]

güş-vār ol: Küpe olmak.

Güş-vār olsa eger güş-ı şehe
lāyıkdur / Bugün ol dürr-i
semīnūñ ki bilinmez semeni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 39). [güş-vār ol, -sa]

güvā ol: Şahit olmak.

N’ola olsam dā’vi-i ‘ışk içre ben
şābit-kadem / Oldı Fazlî māh u
māhî eşk ü āhumdan güvā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,
Beyit 5). [güvā ol, -dı]

güv: Söz.

Çü şā'ir ü müteşā'ir olunmaya
teşhîş / Ne cān ile uzada güft ü
gūya dil fuşahā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9).
[gūya, -a]

gūyā: "Gūya, sanki, âdeta,
zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Alup başum ele ben kim temennā
eylerüm buseñ / Şarāba
giderüm **gūyā** elümde bir
kabāğum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4).
[gūyā,]

Kanlı yaş ile bezm-i maḥabbetde
gözlerüm / **Gūyā** şarāb ile iki
tolu ayak durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3).
[gūyā,]

Hevādan āsmāniden nüzül itdükde
seyr eyle / Döküldi yire
yıldızlar kıyāmet irişüp **gūyā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 40). [gūyā,]

gūyā ki: Varsayalım ki, farzedelim ki.

Şevk ü şādî ile pür oldı cihānuñ
kalbi / Oldı **gūyā ki** dem-i
vuşlat-ı dilber nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
12). [gūyā ki,]

Kulum **gūyā ki** sultānum yitürdüm
/ Meded begler meded ḥānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 2). [gūyā ki,
]

gūyā ki: Sanki.

Berg-i bāguñ kimisi sebz ü kimi
gül-gündür / Oldı **gūyā ki** zer-

ān kārūña reng-i zer-ān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
6). [gūyā ki,]

gūyā ki: Sanki.

‘Aleme irdi şeref buldı cihān zevk
ü şafā / Kıldı hūrşîd şeref
evcini **gūyā ki** maḥām (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
2). [gūyā ki,]

gūyāki: Sanki, diyelim ki.

Hevāya āsmāniler ḥurūş ile şu‘ūd
itdi / Göge zencîr-i zerle
çekdiler **gūyāki** ejderhā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
39). [gūyāki,]

gūyiyā: Adeta.

Baḥa sensüz ḥil‘at-ı şāhî libās-ı
ḥüsrevî / Taḥte-i tābūt ile
şāhum kefindür **gūyiyā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit
2). [gūyiyā,]

Sîne-i sîmîni üzre Fazliyā ḥāl-i
siyāh / Penbe içre dāne-i müşg-
i Ḥotan’dur **gūyiyā** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5).
[gūyiyā,]

gūyiyā: Adeta, sanki.

Künc-i gamda olalı ben ḥaste
cānāndan cüdā / **Gūyiyā** bir
mürde-i pejmurdeyem cāndan
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
20, Beyit 1). [gūyiyā,]

Gunç ider gül bize ol gonçe-
dehendür **gūyiyā** / Şalınur nāz
ile serv ol nārvendür **gūyiyā**

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [gūyiyā,]

Gunç ider gül bize ol gonce-
dehendür **gūyiyā** / Şalınur nāz
ile serv ol nārvendür **gūyiyā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [gūyiyā,]

Ṭūṭi lā'lūñ şekkerin ögmek
dilermiş söylenür / Ḥaddini
bilmez kuşuñ şîrîn-sūḥandur
gūyiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [gūyiyā,]

Ḳāmet-i bālāsı üzre 'arız-ı sîmîn
yār / Serv üzre yāsemendür yā
semender **gūyiyā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [gūyiyā,]

Cām māl-ā-māl elinde sāḳi ḥüsnūñ
vaşf ider / **Gūyiyā** kim Şeyḥ
Cāmî'dür Bahāristān okur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [gūyiyā,]

İtlerüñle ḥvāba varmış şahn-ı
kūyuñda gönül / **Gūyiyā**
gülşende yatmış bir nice yārān
uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1). [gūyiyā,]

Gūyiyā şem'-i dili yakmağa bir
āteşdür / Fazliyā şerḥ ideli
ḥālet-i 'İşkı gazelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [gūyiyā,]

güzār eyle: Geçip gitmek.

Ḳoyalum Rūm ilini Şām'a güzār
eyleyelüm / Gel ḳalender
olalum terk-i diyār eyleyelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 2). [güzār eyle, -y, -elüm]

güzār kıl: Geçip gitmek; terk etmek.

Revzenler oldu ḳaşr-ı vücūdında
her yağır / Ḳılmağa şāh-ı rūḥı
'adem bāğına güzār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 13). [güzār kıl, -mağ, -a]

guzāt: Gaziler.

'İd idüp ḥüccāc-veş tekbîr itdiler
guzāt / Kā'be çıkdı ḥün-ı
düşmen oluben ḳurbān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 21). [guzāt,]

güzel: Güzel.

Fazliyā görmemişem hiç **güzel** aña
nazar / Yūsuf-ı Mısr-ı
melāḥatdür o dünyāda meger
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 9). [güzel,]

güzel: Dilber.

Fazliyā 'ālemde gerçi çok güzel
seyr eyledüm / Bir **güzelde**
görmedüm bu resme gözler
kaşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7). [güzelde, -de]

güzel: Güzel, hoş.

Bir **güzelsin** 'ālem içre bî-şebah ü
bî-nazîr / Milket-i ḥüsn ü
melāḥatda şeh-i şāḥib-serîr
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 9). [güzelsin, -sin]

güzel: Çekici, cazip kimse (özellikle

genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır).

Lebi gence beli ince **güzeller** çok
durur ammā / Öpülse der-
meyān olsa koculsa der-kenār
olsa (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 5).
[güzeller, -ler]

güzel: Sevgili, dilber, güzel kişi
anlamında adlaştırmış sıfat.

Güzellerde olur didümse vefā / O
söz gayradur şanma şāhā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 4). [güzellerde, -ler, -de]

güzel: Dilber, sevgili, mahbub.

Müselmān ola v' Allahi cemālini
gören kāfır / **Güzeller** dil-
rübālar serveri a'lā 'Alī Bālī
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 8). [güzeller, -ler]

güzel: Güzel 2. dilber.

Bir **güzelsin** 'ālem içre hüsnuñe
yoğdur nazīr / Milket-i hüsni ü
cemāl içre şeh-i şāhib-serīr
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 3). [güzelsin, -sin]

güzel: Çekici, cazip kimse, dilber,
sevgili.

Her lahza o düşmenler ile cilve-ger
olsun / Hercāyi **güzel**
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 2). [güzel,]

Şabr eyleyeyin dil ne çeker sīm
çeküp ayruk / Hercāyi **güzel**
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 4). [güzel,]

Güzel çokdur cinān-ı hüsni içinde
gerçi mişl-i hūr / Cefā-pīşe
kamusı hüsni bī-hem-tāşına
mağrūr (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 3). [güzel,]

Hüb-rūlar arasında bir **güzel**
cānānesin / Bilmezem hūr u
perī mi ya melek cānā nesin
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 7). [güzel,]

güzel: Biçimindeki uyum ve
ölçülerindeki denge ile hoşla giderek
hayranlık uyandıran.

Güzellerün niçe bir vaşf-ı hattın
eyleyesin / Añ ol zemānı ki bir
gün üşiser ağzuña mūr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
9). [güzellerün, -ler, -ün]

güzel: Çekici olma durumu 2.
Sevgililer.

Güzeller 'āşıkla meyl ü muhabbet
itmek olmaz / Velī dilberlere
sözin yanup ağlayabilmezler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89,
Beyit 4). [güzeller, -ler]

güzel: Biçimindeki uyum ve
ölçülerindeki denge ile hoşla giderek
hayranlık uyandıran; hoş.

Güzel ne fā'ide eyler saña o dem
'acebā / Elünde kalmaya ferr ü
gözünde kalmaya nūr (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10). [güzel,]

güzel: Çekici, cazip kimse. 2. Dilber, sevgili.

İdüp tercîh o mâhı cümlesinden didiler baña / **Güzeller** dil-rübâlar serveri a'lâ 'Alî Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 4). [güzeller, -ler]

güzel: "İyi, doğru bir şekilde" anlamında bir zarf.

Ne cihân içre senüñ gibi **güzel** şâh olur / Ne saña bencileyin ğam-zede bir kûl bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2). [güzel,]

güzel: Çekici, câzip, güzel, göze hoş gelen.

Fazliyâ 'âlemde gerçi çok **güzel** seyr eyledüm / Bir güzelde görmedüm bu resme gözler kaşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7). [güzel,]

'Âlem içre bî-nihâyetdür egerçikim **güzel** / Hüsn ile olmaz birisi de saña hergiz bedel (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 5). [güzel,]

güzel-: Çekici, cazip kimse, dilber.

Kamer yüzli kara beñlü **güzeller** Pâd-şâhıdır / Benüm mâh-ı siyeh-çerdem 'aceb mi hâl-dâr olsa (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 10). [güzeller, -ler]

Eger kimdür dir iseñ ol yüzi gül ruhleri âli / **Güzeller** dil-rübâlar serveri a'lâ 'Alî Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 2). [güzeller, -ler]

Bulınmaz arasañ cümle cihânı bir aña beñzer / **Güzeller** dil-rübâlar serveri a'lâ 'Alî Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 6). [güzeller, -ler]

Cihân dilberleri içre ol iy Fazlî bir âfetdür / **Güzeller** dil-rübâlar serveri a'lâ 'Alî Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 10). [güzeller, -ler]

güzel sev: Güzel sevmek 2. âşık olmak.

Şimden gerü ger iy dil-i dîvâne ölürsem / Hercâyi güzel sevmeyeyin tevbeler olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 6). [güzel sev, -me, -y, -eyin]

Olmazsa vefâ-dârını bulmaqlığa imkân / Hercâyi güzel sevmeyeyin tevbeler olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 8). [güzel sev, -me, -y, -eyin]

Ger hüsn ile hürşid-i cihân-tâb da olursa / Hercâyi güzel sevmeyeyin tevbeler olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 10). [güzel sev, -me, -y, -eyin]

güzellük: Güzellik, hüsnîyet.

Zemîne dâmen-i gülden kızıl altun nişâr olsa / **Güzellük** nev-bahârında cihân bağı bahâr olsa

(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 2). [güzellük,]

güzelüm: Beğenilen, sevilen kimselere hitap sözü olarak kullanılır.

Yâr 'İşkuñ büküben kıaddümi
çevgân itdi / Hüsününñ tōpı
göge ağsa yiridür **güzelüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [güzelüm,]

güzelüm: Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü. 2. Sevgili.

Kadd-i ham-geşte ile âh-ı derûna
nazar it / Hūblar tîr ü kemāna
güzelüm mā'il olur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3).
[güzelüm,]

güzer kıl: Geçmek, vazgeçmek.

Kadrüñ semendi 'arşa-i çerha güzer
kılup / Na'lin düşürdi şanma
hilâl anı hüsrevâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 23).
[güzer kıl, -up]

güzer kıl: Geçmek, ilerlemek.

Nesîm-i lūtfuñ eger dūzaḥ üzre
kılsa güzer / 'Adîl-i nūr-ı na'îm
ola nâr-ı dâr-ı caḥîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 26). [güzer kıl, -sa]

güzerân ol: Geçmek, geçip gitmek (devam etmek).

Dehr baḥr-i fenâda bir yildür /
Cümle ḥalk andan olısar
güzerân (Kara Fazlî Dîvânı,

Terkib-bend 2, Beyit 3).
[güzerân ol, -ısar]

güzîn: Seçilmiş, güzîde.

Güzîn ü ekber-i şeh-zâdegân-ı şâh-ı
cihân / K'odur mebânî-i 'adle
zemânede bânî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 12).
[güzîn,]

güzîn: Seçkin, seçilmiş.

Güzîn ü ekberi 'Osmâniyân'uñ
şimdi sensin kim / Şecâ'atde
şehâvetde nazîrûñ bir daḥı kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 28). [güzîn,]

ğaflet: Bîhaberlik, dalgınlık.

Bend olup **ğaflet** ile bende-i nefis
olma şakın / Himmet it k'olasın
âzâde olup bend- gūsil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2). [ğaflet,]

H

habāb-ı mey: Şarabın üzerindeki köpük.

‘Aceb mi sāğara düşsem baş ortaya
koyup sāķī / **Habāb-ı mey** gibi
oldı derūnumda hevā peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 2). [*habāb-ı mey*,]

habāsetler id: Kötülük yapmak.

Men‘ eyler imiş ‘aşıkı maḥbūb ile
meyden / Gör kim ne ḥabāsetler
ider şūfî-i aḥbeş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3).
[*habāsetler id*, -er-ler]

habbāz: Ar. Ekmek satan, ekmekçi.

Süfre-i ni‘met ü cūduñda meh ü
mihr iki kuruş / Maṭbaḥ-ı rif‘at ü
ḳadrūñde felek bir **habbāz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 23). [*habbāz*,]

habbezā: "ne güzel, ne sevimli"
manasında takdir edatı.

Habbezā iy nūr-ı çeşm-i ḥüsrev-i
rūy-ı zemīn / Ḥazret-i şāḥib-
ḳırān şeh-zāde-i devlet-ḳarīn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 1). [*habbezā*,]

haber: Haber, bilgi.

Ger bād-ı şabā virmese zūlfūñ
haberinden / Āh kim cigerüm
nāfe gibi ḳan olacāḳdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit
4). [*haberinden*, -in, -den]

Buldum saçuñda leyletü‘l-isrā‘
haberlerin / Şordum lebūñe
mu‘ciz-i ‘İsā **haberlerin** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit
1). [*haberlerin*, -ler, -i, -n]

Buldum saçuñda leyletü‘l-isrā‘
haberlerin / Şordum lebūñe
mu‘ciz-i ‘İsā **haberlerin** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit
1). [*haberlerin*, -ler, -i, -n]

Mecnūn oturdu yıllar ile baḳdı
yollara / Bir kimse ṭoḡrı
virmedi Leylā **haberlerin**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132,
Beyit 2). [*haberlerin*, -ler, -i, -n
]

Bād-ı şabāya zūlfı peyāmın getir
didüm / Güldi getürdi başuma
sevdā **haberlerin** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3).
[*haberlerin*, -ler, -i, -n]

Dîdāra ḳarşu durabilir misin iy
göñül / İştmedik mi Ṭūr‘la
Mūsā **haberlerin** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4).
[*haberlerin*, -ler, -i, -n]

Kirpiklerinūñ ‘askerini dizdi bir
yire / Buyurdu Fazlî cānuma
yaḡmā **haberlerin** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5).
[*haberlerin*, -ler, -i, -n]

haber: Bilgi, yeni havadis.

Peyk-i ‘îd irdi getürdi yine şādī
haberin / Elde zerrīn teberidür
görinen şanma hilāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
3). [*haberin*, -in]

haber: Bilgi, havadis.

Görüp işitmede vü virmede mişlūñ
haberin / Bāşıra kūr durur
sāmi‘a ker nāṭıka lāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
27). [haberin, -in]

Hüsrev-i bāğa şalup peyk-i şabāyı
ol / Bu bürüdet **haberin** eyledi
taḳrîr ü beyân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 5).
[haberin, -in]

haber vir: Ulaştırmak, bildirmek.

Sa‘d-ı Zengî’nüñ adın kim bilür idi
şāhā / Virmese Sa‘di
Gülistān’la Büstān’da haber
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 40). [haber vir, -me, -se]

haber-dār: Bilgi sahibi olan.

Hudā ḥaḳḳı degül mişüz **haber-
dār** / Meded begler meded
hānum yitürdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 25, Beyit 6).
[haber-dār,]

haber-dār ol: Bilgi sahibi olmak.

Derd-i dilberden haber-dār
olmayan bīmārdur / Dāğ-ı
‘İşkından dil-efgār olmayan
inkārdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 67, Beyit 1). [haber-dār
ol, -ma, -y, -an]

haber-i lutf: Güzel iyi haber.

Göz açup cümle şükûfe açılup şād
oldı / Bāğa virdi haber-i lutfuñı
beñzer nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 27).
[haber-i lutf, -uñ, -ı]

habīb: Sevgili.

Nāzı az it hey helāk oldum
habībüm nāzı az / Meh-
cebînüm nāzenînüm Muşli-i
sīmîn-beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 18, Beyit 8).
[habībüm, -üm]

habīb: 1. Sevilen kimse, sevgili, dost.
2. (Habîbullah “Allah’ın sevgilisi”
sözünün kısaltılmışı olarak) Hz.
Muhammed.

Hezārān şive ile yā **habībī** / Alup
göñlümi redd itdüñ ğarībi
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 3). [habībī, -i]

habīb-i ḥazret-i dādār: Adil
hükümdarların sevgilisi.

Ceddüñ ḥaḳı ki cümle Ben-i Ādem
içre ol / Oldı **Ḥabīb-i Ḥazret-i
Dādār** Yā Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 33).
[habīb-i ḥazret-i dādār,]

ḥabır: Haberi olan, haberli, haberdar,
vâkıf.

Baña ṭa‘n eyleme ḥüsnine olursam
nāzır / Bāṭıl itme ḥaḳı iy şūfi
Ḥaḳ’ı gör **ḥabır** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 15, Beyit 3).
[ḥabır,]

habır ol: Haberdar olmak.

Ne hücreden ne şütürden ḥabır
olam oluben / O hücrede çü
şütür mest şevḳ-i bî-meyden

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36). [habîr ol, -am]

habîs: Kötü, alçak, pis, soysuz.

Zulm ile dökdi hâke nidem hûn-ı
pâkuñı / Bir kaç **habîs** ü
mühmil ü murdâr Yâ Hüseyin
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 13). [habîs,]

habîr: Herşeyden haberdar olan Allah.

Baňa ta‘n itme olursam cemâli
nûrına nâzır / Muhammed
ümmetisin şûfiyâ Allah’ı gör
habîr (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 7). [habîr,]

habl-i metîn: Sağlam ip, kurtuluş yolu.

Ribka-i emrûñi her kim ki bile
habl-i metîn / Yiridür gerden-i
âfâka şalarsa reseni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 21).
[habl-i metîn,]

hacâlet: Utanma, utanç.

Her zemân yüzine tutmazdı
hacâlet keffin / Dest-i dür-
bârına öykünmese baħr-i
‘Ummân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 35). [hacâlet,]

hacc: Hac zamanında Mekke’ye gidip Kabe’yi ziyaret etmek, hacı olmak.

‘Umre sürerse n’ola zevk ü şafâsı
haccuñ / İrdiler menzile kaç’
eyleyüben rāh-ı dırāz (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 3). [haccuñ, -uñ]

‘Ömrüñi kâ’im hemîse dâ’im itsün
devletüñ / Zikrüñi hayr eyleyüp
haccuñ kabûl itsün Hudâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 6).
[haccuñ, -uñ]

hacer: Taş, kaya.

Eylesem sūz ile bir āhı cigerden
peydâ / Yıka eflākı eger olsa
hacerden peydâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1).
[hacerden, -den]

hacil ol: Utanmak, mahçup olmak, utançtan bir kimsenin yüzüne bakamayacak duruma gelmek.

Cehl ile hayf degül mi ola ‘ömrüñ
bāyi’ / Añ ol vaḳtı k’olasın
cehlüñ içün hūvār u hacil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31). [hacil ol,]

Büt-i hevāyı sıdı ehl-i hac Halîl-āsā
/ Yüzün düşüp hacil oldu hezār
Lāt u Menāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 6).
[hacil ol, -dı]

hacle-i fikr: Fikir gelinin odası.

Hacle-i fikrde bir bikr durur şî‘r-i
laṭîf / Maħrem olmayana kâbil
degül açmaz mi‘cer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 16). [hacle-i fikr, -de]

hacle-i ma‘nā: Mananın gelin odası.

Şāhid-i hūb durur hacle-i ma'nāda
sūhan / Aña ger vezn libās ola
vū şan'at zīver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 13).
[hacle-i ma'nā, -da]

haclet: Utanma, mahcup olma.

Lebūñ cihāna virelden hayāt
hacletle / Kaçup gidüp
zulemāta görünmez āb-ı hayāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 28). [hacletle, -le]

had: 1. Sınır. 2. Derece, mertebe.

Had yok çü gördi ol kalem ü tîğ
vaşfına / Tîğ-ı haṭīb gibi kalem
oldı süst-i kār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 27).
[had,]

Temāşāsına **had** yokdur eger vaşf
eylesem bir bir / Temām
olmaya biñ tūmār idersem
nazm ile inşā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 36).
[had,]

had yok: Sınır olmamak.

Çü vaşf u medhine **had yok** hemān
odur ūlā / Devām-ı devletine
dāyim idesin da'vāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
39). [had yok,]

hadd: 1. Sınır. 2. Derece, mertebe.

İşṭabl-ı şāhda ata ḥod **hadd** ü haşr
yok / Koş koş da yügrüğünü al
iy haste-dil gedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 17).
[hadd,]

hadd ü 'add ü haşr: Sayısız.

İşṭabl-ı şāhda ata yok **hadd ü 'add
ü haşr** / Hāşā seni piyāde kıoya
luṭf-ı şehir-yār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 17).
[hadd ü 'add ü haşr,]

hadd-i zāt: Aslında, esasen.

Hadd-i zātinde sözüñ luṭfına gāyet
yokdur / Olsa mevzūn u
muḳaffā daḥı zībā daḥı ter
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 12). [hadd-i zāt, -in, -de]

haddini bil: Sınırını/haddini bilmek.

Tūṭi lā'lūñ şekkerin ögmek
dilermiş söylenür / Haddini
bilmez kuşuñ şīrīn-sūḥandur
gūyiyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 24, Beyit 3). [haddini bil,
-mez]

hadeng-i āh: Ah oku. 2. Ah etme.

Hadeng-i āhı düşmezmiş yire tīr-i
każā gibi / Bulınmazsa n'ola
yayın çeker Ḥallāc-ı Mansūr'uñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118,
Beyit 3). [hadeng-i āh, -ı]

hādī: Doğru yolu gösteren, rehber.

Kelīm olup şütür üstinde hücrede
hādī / Şütür çü Tūr ola hücre
çü Vādi-i Eymen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33).
[hādī,]

hādi-i āhir-zemān ol: *Ahir zamanda hidayet yolu gösteren.*

Mehdī ḥaḳı ki hādi-i āḥir-zemān olup / Sırr-ı ḥaḳīḳati ider izhār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 43*). [*hādi-i āḥir-zemān ol, -up*]

hādīs ol: *Ortaya çıkmak, meydana gelmek.*

Dil pādīşeh-i ‘ālem-i ‘ışk idi ḳadīmī / Olmamış idi ‘ālem-i fānī dahı hādīs (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2*). [*hādīs ol, -ma, -muş, -i, -di*]

hādīs-i ‘ışk: *Aşk haberi, kıssası.*

Leblerüñ emdükçe dil söyler hādīs-i ‘İşkuñı / Ādemüñ mey rāz-ı pinhānın tamāmet söyledür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*). [*hādīs-i ‘ışk, -uñ, -ı*]

hādīs-i ‘ışk: *Aşk kıssası.*

Beyān u şerhe çü şıgmaz **hādīs-i ‘İşk** gönül / Ḳo anı kıl ḥidemāt ile ol şehe midḥāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 35*). [*hādīs-i ‘ışk,*]

hādīs-i kevser: *Hız. Peygamber’in Kevser ile ilgili hadisi.*

Añma hādīs-i Kevser’i billāh zāhidā / Şol bezm içinde kim ola ol lā’l-i nāb baḥş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [*hādīs-i kevser, -i*]

hādīs-i şahīh ol: *Doğru hadis olmak.*

Çün oldı ‘ilm-i farīza budur hādīs-i şahīh / Şaḳın ki cehl ile terk idüp anı olma aşīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 8*). [*hādīs-i şahīh ol, -dı*]

hadve-i erbāb-ı kerem ol: *Cömertlik sahiplerinin erzak yüklü develerini gezdirmek.*

Luṭf u cūd ile olup hadve-i erbāb-ı kerem / Haşre dek mesned-i ‘izzetde ola şadr-ı kirām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 32*). [*hadve-i erbāb-ı kerem ol, -up*]

hafif: *Hafif, ağırlığı az olan.*

Gāyet ‘azīm cüsse velīkin **hafif** pāy / Gerçi sebük-‘inān idi ammā girān-bahā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 5*). [*hafif,*]

hā’il ol: *Perde, engel olmak.*

Kimse görmez ruḥuñuñ ayını şāhā yıl olur / Ṭalī’ümde toğıcak görmege yaş hā’il olur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1*). [*hā’il ol, -ur*]

hak’: *Allah, Cenabıhak, Tanrı, Huda.*

İsterüm **Hak’dan** ki üstinde yavuz yıl esmeye / Ser-firāz olsun çün ol serv-i hırāmānum gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 7*). [*hak’dan, -dan*]

Halk-ı 'âlem muğtenim oldu na'ım-
i cūdına / Luṭf u cūdı halka
Hak'dan özge ni'metdür
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 17*). [*hak'dan, -dan*]

hak': Allah, Tanrı, Huda.

İsterem tâ haşre dek yâr ola nuşret
ol şehe / Şimdi kim **Hak'dan**
mu'âvin aña nuşretdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 31*). [*hak'dan, -dan*]

hak': Allah tealâ.

Şi'rûñ hediye olduğı yârâna
Fazliyâ / Şükr eyle Fazliyâ saña
Hak'dan hidâyedür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5*). [*hak'dan, -dan*]

Meydân-ı nazm gerçi ki gâyetde
tengdür / Şaldum ṭabî'at esbini
Hak'dan budur recâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 28*). [*hak'dan, -dan*]

Aña **Hak'dan** virilen iqbâl ü
'izzetdür müdâm / Halka andan
irişen luṭf u 'inâyetdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 19*). [*hak'dan, -dan*]

hak: Toprak.

Hâkuñuñ her zerresin kıl kuhl-i
erbâb-ı nazar / Gel ṭarîk-i 'ışk-ı
pâka hâk-i pâ ol iy gönül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1*). [*hâkuñuñ, -uñ, -uñ*]

hak: Ar. Allah tealâ.

Baňa ṭa'n eyleme hüsine olursam
nâzır / Bâṭıl itme hâkı iy şüfi
Hak'ı gör hâbır (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 3*). [*hak'ı, -ı*]

hak: Ar. Toprak, türap.

Ol tâcı **hake** şaldı irüp baht tahtına
/ Sen tahta geç ki tâc saña buldı
inhişâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 10*). [*hake, -e*]

hak: Doğru.

Muḥayyel şî'rini cânâ belüñle vaşf-
ı zülfünde / Görenler didi **hak**
bu Fazlî gâyet ince şâ'irdür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5*). [*hak,]*

hak: Toprak.

Yummuşuz göz mâ-sivâdan vech-i
muṭlaḳ gözlerüz / Şanma kim
bir muşt **hakuñ** naḳs-ı
ğarrâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16*). [*hakuñ, -üñ*]

hak: Allah.

Ġam yiyüp rûz u şebde kan içelüm
/ Ki bize **Hak'dan** ol nevâl oldı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 39*). [*hak'dan, -dan*]

hak: Allah (c.c.).

Hak salṭanat semendin idüp saña
zîr-i zîn / Kıldı bu 'arşada seni

bî-şübhe şeh-süvār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 25).
[hāk,]

hak: 1. Allah. 2. Hakikat, doğru.

Mey degül nüş itdügüm sensüz olur
ise sebîl / **Hak** bu kim ol
semm-i kıtîl baña zehr-i nâbdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76,
Beyit 3). [hak,]

Hak bu kim ‘âlemde hayf olmuş
durur gâyet baña / Kâş ezelden
olmayaydı âşinâlıklar begüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 6). [hak,]

hak: Adalet, hakkaniyet, insaf.

Oldı mânend-i çeşme-i hürşîd /
Hak içinde nihân o çeşme-i cân
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 7). [hāk,]

hak: Far. 1. Toprak.

Ayakda qalmış-ıduñ **hak** gibi pây-
mâl olup / Elüñ almak
muqarrerdür o ‘âlî-himmetüñ
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 3). [hāk,]

hak: Doğru, gerçek, doğrusu.

Rehakü’l-bâtil olup oldı ‘ıyân
câ’ü’l-hak / **Hak** bu kim buldı
yirin **Hak** irişüp dehre nizâm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 7). [hak,]

Kâse-i serde vağan eylemedin mür-ı
ecel / İrmedin seng-i fenâdan
tene **hak** ile halel (Kara Fazlî

Dîvânı, Murabba 28, Beyit 9).
[hāk,]

hak: Toprak // yer.

Fazlî gedâ-yı küyuñ olup **hake** yüz
sürer / Şanma bu devleti dahı
bir pâdişâ sürer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5).
[hake, -e]

hak: Hakkı için anlamında kullanılan
bir yemin ifadesi.

Dahı Rızâ Takî vü Nakî ‘Askerî
hakı / Kim oldı her biri ser-i
ahyâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 42).
[hakı, -ı]

hak: Adalet, hakkaniyet, gerçek; hakkı
için, hürmetine.

Tîguñ **hakı** kalem gibi yoluñda
râstdur / Fazlî kuluñ ki oldı
kalem-gîr ü tîğ-vâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 36).
[hakı, -ı]

hak: "Varlığı ezelden ebede sabit olan,
hiçbir değişikliğe uğramadan var ve
daimi olan, batıl olmayan" anlamında
Allah'ın en güzel isimlerindendir.

Virdi **Hak** destine çevgân-ı
sa‘ādâtı anuñ / Ma‘delet topını
ursun ki anuñdur meydân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 25). [hak,]

hak: Türah, toprak.

Dāğ-ı 'İşkuñla olan lāle gibi rūz-ı kıyām / **Hākdan** kalka şarup boynına hūnīn kefeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 29). [hākdan, -dan]

hak: Allah, doğru.

Baňa ta'n eyleme hūsnine olursam nāzır / Bātl itme **hakı** iy şūfi Hak'ı gör hābır (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 3). [hakı, -ı]

hak: "Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir; Allah (c.c.).

Virmişdi **Hak** o şāha bir dürr-i bī-bahā kim / Lāyık ser-i sipihre ger olsa dürr-i efser (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2). [hak,]

hak: Allah (c.c.).

Hak 'ināyet ide bir dahı sakīm olmayasın / Hāzret-i Hak'a 'ināyet yaraşur sultānum (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 8). [hak,]

Ol mīr-i muhterem kim Şun'ullah oldı nāmı / Virmişdi **Hak** aña bir Maḥmūd nām mevlūd (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 1). [hak,]

Dār-ı fenādan itdi **Hak** emri ile rihlet / Olmağa rahmet ile dār-ı bekāda su'ūd (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 2). [hak,]

hak: "Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir 2. Allah, Cenabihak.

Rūz u şeb nāle ider 'İşk-ı belāsın dileyüp / Dilegüm bu ki vire **Hak** dil-i nālāne belā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [hak,]

Hak şala girü sa'ādetle irişe 'an-karīb / Fazliyā ol pādīşāh-ı milk-i 'irfānum gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 6). [hak,]

Şol deñlü virdi **Hak** saña inşāf u hulkı kim / Nısfını bulmadı anuñ eşnāf-ı aşfiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4). [hak,]

Göz olup ser-tā-kadem her yirde Hak'ı gözlerüz / Gūş olup basdan basa **hak** sözün işğāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 34). [hak,]

Hāşre dek cümle 'adūsın eylesün makhūr **Hak** / Şimdi kim mağlūb-i şemşīr-i hezīmetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 33). [hak,]

hak: "Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir. Allah, Cenâb- ıHak, Hudâ.

Giceñi kâdr ile çok rûza berāber ide **Hak** / Eyledükce şeb ile rûzı berāber nevrüz (Kara Fazlî

*Dîvânı, Kaside 16, Beyit 31).
[hak,]*

Her murâdın **Hak** müyesser
eyleyüb ikbâl ile / Devlet ü
‘ömri dırahtı dâyim olsun bār-
ver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 27*). [hak,]

Taht oldu neşr tâc saña nazm dir
gören / **Hak** saña tâc u taht-ı
müsellem hezâr bār (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 35*).
[hak,]

Kerîmsin ki keremde nazîrûñ
olmaz hiç / Umûr-ı lutfda **Hak**
saña virmiş istiklâl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 23*).
[hak,]

hak: *Doğru, hakiki, gerçek.*

Hudâ **hakkı** senüñ şemsîr-i küll
sânında nâzildür / Bugün İnnâ-
Fetahnâ âyeti iy Hüsrev-i Sâñî
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 30*). [hakkı, -ı]

hak: *"Varlığı ezelden ebede
değişmeden sabit olan" anlamında
Allah'ın güzel isimlerinden.*

Hürşîd-i tâb-dâr sipihr-i kehhâlsin /
İdüp kâsem cemâlüne **Hak** didi
Ve'd-đuhâ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 3*). [hak,]

Mübârek eyleye **Hak** maqdemüñ
sa'âdetle / Hemîşe ola
teraqqîde rif'at ü ikbâl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
33*). [hak,]

Muntazam olmağa 'adl ile umûr-ı
cumhûr / Virdi bir 'âdile **Hak**
şadr-ı vezâretde kıyâm (*Kara*

*Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
5*). [hak,]

Rehakü'l-bâtıl olup oldu 'ıyân
câ'ü'l-hak / **Hak** bu kim buldı
yirin **Hak** irişüp dehre nizâm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 7*). [hak,]

Hak naşîb itmiş o kân-ı kerime seyf
ü kalem / Döstuñ tâ yaza göñlin
kıra a'dâyı hemân (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 33*).
[hak,]

Gülşen-i devletüñi tâze vü ser-sebz
ide **Hak** / 'Ömrüñüñ hiç
bahârına irişmeye hazân (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
42*). [hak,]

hak: *"Gerçek, doğru ve sabit olmak,
gerekli ve layık olmak, olabilirlik
niteliği taşımak, sürekli var olmak,
gerçeğe uygun bulunmak"
anlamındadır.*

Elünde hâtem-i devlet ser-â-ser ins
ü cin râmuñ / Bugün milk-i
cihânuñ **hak** bu kim sensin
Süleymân'ı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 38*). [hak,]

hak: *Allah, Tanrı, Rab.*

Seng-i mezârı üzre târîh yazdı
kudret / **Hak** ideli münevver
budur Makâm-ı Maḥmūd sene
dokuzyüzellibeş (*Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 7, Beyit 3*). [hak,
]

hak bilür ki: *Allah bilir ki.*

Ne hücre vü ne şütür **Ḥaḵ bilür ki**
baña olur / O hücre ḥuld-i nişān
u şütür Burāk-ı sünen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
38). [ḥaḵ bilür ki,]

ḥak bu ki: Doğrusu bu ki.

Gögden inmişdür aña **ḥaḵ bu ki**
iklîl-i cemāl / Var midur
milket-i 'Osmān'da nazîri
'Ömer'ün (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 15, Beyit 6). [ḥaḵ bu
ki,]

ḥak budur: Doğrusu, gerçekte,
aslında.

Muṣṭafâ'sın **ḥaḵ budur** akrānuñ
içre Muṣṭafâ / Görmedi mişlüñ
senüñ dünyâda erbâb-ı şafâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 13). [ḥaḵ budur,]

ḥak durur: Doğru durmak.

Ma'cûna virme 'aḳluñı şarf eyle
bādeye / Uğrı dinilse zîra
ḥarāmîye **ḥaḵ durur** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit
5). [ḥaḵ durur,]

ḥāk eyle: Toprak etmek,
değersizleştirmek, ayaklar altında
çiğnenmiş hale getirmek.

Dād u feryād elüñden iy eflāk /
Yirini eyledüñ o şāhuñ ḥāk
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 60). [ḥāk eyle, -
dü, -ñ]

ḥāk eyle: Toprak etmek, öldürmek.

Gül-zār-ı devletüñde biten gül
budağını / Ḥaḵ eyleye dıraḥt-ı
bülend-i cinān-ı 'adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
33). [ḥaḵ eyle, -y, -e]

ḥāk id: Toprak etme.

Gün gibi ḳadr ile başuñ göge irerse
daḥi / Yüzüñi her kişinüñ
ayağına ḥāk idegör (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [ḥāk
id, -e, -gör]

ḥāk ile yeksân ol: 1. Yerle bir olmak.
2 Toprak olmak.

Yüz koyup ol şāh öñinde ḥāk ile
yeksân olur / Ol saḥāvet
menba'ı kim adı Muşlî Şāh'dur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 12). [ḥāk ile yeksân
ol, -ur]

ḥak ol: Toprak olma 2. Ölmek.

Nūr-ı başarsın iki gözüñ tenden
olma dūr / Ḥāk olmuşam
yoluñda bu çeşm-i pūr-āba baş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105,
Beyit 5). [ḥāk ol, -muş, -am]

ḥak ol: Toprak olmak.

Şanmağıl berg-i ḥazān ḥāk olan
āşüftelerüñ / Ten-i zerdidür
urur rakş hevā ile her ān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
18). [ḥāk ol, -an]

ḥak ol: Toprak olmak, ezilmek, hor ve
hakir durumda olmak.

Ḥak olupdur cism-i ḥākı derd ü
ğamdan sākiyā / Cür'a-i cān-
baḥs ile yād it keremden sākiyā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21,*
Beyit 1). [*ḥak ol, -up, -dur*]

hak te'ālā: *Yüce Allah.*

Ḥak Te'ālā cümle maḳşūduñ
müyesser eyleyüp / Devletüñ
olsun ziyāde 'ömr-i cāvidānla
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136,*
Beyit 3). [*ḥak te'ālā,]*

Ḥak Te'ālā eylesün saña müyesser
'ömr-i Nūḥ / Düşmen-i bî-
dînüñ olsun ğarḳa-i tūfān-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,*
Beyit 34). [*ḥak te'ālā,]*

Ḥak Te'ālā eyleyüp evlād u
ensābın keşîr / Her biri olsun
serîr-i saltanatda dād-ger (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
29). [*ḥak te'ālā,]*

Ḥak Te'ālā şeref ü devletin efzün
itsün / Nice kim devr ide
'ālemde şühür u a'vām (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
31). [*ḥak te'ālā,]*

Ḥak Te'ālā eylesün 'ömrüñ mezîd /
Devletüñe dāyimā virsün
devām (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kıt'a 1, Beyit 16). [*ḥak te'ālā,]*

Ol muṭarrā ğonce k'oldı bāġ-ı
devletde 'ıyān / **Ḥak Te'ālā**
bād-ı āfetden aña virüp amān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,*
Beyit 33). [*ḥak te'ālā,]*

Ḥak Te'ālā eylesün 'ömrüñ senüñ
her-dem mezîd / İy melāḥat
taḥt-ġāhı üzre sultānum Ḥasan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
14, Beyit 12). [*ḥak te'ālā,]*

Ḥak Te'ālā devlet ü iḳbālın efzün
eylesün / Düşmen-i bed-
ḥvāhınuñ ḥālın diġer-ġün
eylesün (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 26, Beyit 17). [*ḥak*
te'ālā,]

hak vir: *Hak vermek.*

Cümle-i şeh-zādelerle Ḥak virüp
'ömr-i dırāz / Diyeler ḥalk-ı
cihān her ġün selāmetdür
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 27, Beyit 32). [*ḥak vir, -*
üp]

hak vir: *Allah verdi.*

Cevlān vir esb-i devlete meydān
senüñ durur / Virdi şerîf-i
destüñe çün Ḥak 'inān-ı 'adl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,*
Beyit 9). [*ḥak vir, -di*]

hākān: *Büyük padişah.*

Kemāl ü devlet ile çün ṭapuñ durur
ḥākān / Ḳuluñ da ḥüsn-i kelām
ile oldı ḥākānî (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 32).
[*ḥākān,]*

hākānî: *Hākāna âit, hākanla ve*
hākānın yönettiġi ülkeyle ilgili.

Kemāl ü devlet ile çün ṭapuñ durur
ḥākān / Ḳuluñ da ḥüsn-i kelām
ile oldı **ḥākānî** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 32).
[*ḥākānî,]*

hākān-ı feth: *Fethin hükümdarı.*

Sen ſu ſehsin kim olupdur iy ſeh-i
milk-i zafer / Ğāſiye-dāruñ
oñuñce her zemān **hākān-ı feth**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 32). [*hākān-ı feth,]*

hakāyık-ı eşyā': Eşyanın hakikati.

'Uyūn-ı 'aklı kılan nūr-ı 'ilm ile
rūſen / Olur hākāyık-ı eşyā'
hep baſīr ü fehīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 3).
[*hākāyık-ı eşyā', -ı]*

hāk-dār: Hak sahibi.

Fazlî saña ne tāt gerek dünyede ne
taht / Der-gāh-ı ſāh taht yeter
tāt **hāk-dār** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 33).
[*hāk-dār,]*

hakdur: Uygundur, hak etmiştir.

Kādi-i devlet ider hükmi ki **hakdur**
saña taht / Müdde'î eylese biñ
vechle hüccet ibrāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 24).
[*hakdur,]*

hāke: Toprak.

Sen naṭ'-ı devlete süricek esb-i pīl-
ten / Ferzāne ſāhlar ura yüz
hāke māt ola (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 24).
[*hāke, -e]*

hāke dök: Toprağa düşürmek, yere
damlamak.

Zulm ile dökdi hāke nidem hūn-ı
pākuñı / Bir kaç habīs ü

mühmil ü murdār Yā Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 13). [*hāke dök, -di]*

hāke düş: Toprağa düşmek, yansımak.

Çünkü yanuñca ſalınmak olmadı
ſemſīr-veſ / İy kemān ebrū
yiridür hāke düşsem tūr-veſ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,
Beyit 1). [*hāke düş, -se, -m]*

Hāke düşsek 'aceb mi zilletle /
Yirümüz gūſe-i mezelletdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 29). [*hāke düş, -
sek]*

Düşdi hāke o genc-i bī-hem-tā /
Sen de bir gunci var mekān
eyle (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 46). [*hāke
düş, -di]*

hāke düş: Toprağa düşmek, ölmek.

Tāzelikte o serv-i bāğ-ı cinān /
Hāke düşdi bu ne 'alāmetdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 24). [*hāke düş, -
di]*

Gül-i 'ömrine hem hayıflar anuñ /
Ki düşüp hāke pāy-māl oldu
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 37). [*hāke düş, -
üp]*

hāke sal: Toprağa salmak. 2. Dünyaya
salmak.

'Arızuñ bāda virür luṭf-ile berg-i
semeni / Kākülün hāke ſalar
kahr ile müſg-i Hotan'ı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
24). [*hāke ſal, -ar]*

hāke yüz ko: *Toprağa yüz sürmek.*

Yüz qodılar hāke pā-der-gil olup
düşmenleri / Tāze ter oldı bulup
neşv ü nemā bustān-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 19*). [*hāke yüz ko, -dı, -lar*]
]

hakı: ... için.

Ceddüñ **hakı** ki cümle Ben-i Ādem
içre ol / Oldı Hābîb-i Hāzret-i
Dādār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 33*).
[*hakı,*]

Hem vālid-i kerîmüñ olan Murtaẓā
hakı / K'oldur emîn-i gevher-i
esrār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 34*).
[*hakı,*]

Ümm'üñ **hakı** ki şüret-i 'ismetde ol
durur / Ümmü'l-kitāba mazhar-
ı āsār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 35*).
[*hakı,*]

Āh-ı büzürg-vāruñ olan muḳtedā
hakı / Ya'nî Hasan emîr-i
cihān-dār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 36*). [*hakı,*]

Zātuñ **hakı** ki mefḥar-ı evlād u āl
olup / Olduñ gürüh-ı ümmete
ser-dār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 37*).
[*hakı,*]

Şādık **hakı** ki şıdık ile mānend-i
şubḥ odur / Şems-i cemāl-i
Ḥakk'a nümū-dār Yā Hüseyn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 40*). [*hakı,*]

Anuñ **hakı** ki Mūsi-i Kāzım dinür
aña / Ā'nî emîr-i zümre-i ebrār
Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 41*). [*hakı,*]

Mehdî **hakı** ki hādi-i āḥîr-zemān
olup / Sırr-ı ḥaḳîḳati ider izhār
Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 43*). [*hakı,*]

hāk-ı āsitān: *Sevgilinin eşiğinin toprağı.*

Olupdur Ka'be hāk-ı āsitānuñ /
Cemālūñ kıble-i ehl-i ḳabā'il
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 6*). [*hāk-ı āsitān, -uñ*]

hāk-ı basît: *Geniş toprak.*

Başt eyle bisāt-ı keremi hāk-ı
basîte / Ḳabẓ eylemeden rūḥuñı
iy ḥvāce o ḳābız (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3*).
[*hāk-ı basît, -e*]

hāk-ı der-i lutf: *Lütuf/ iyilik kapısının/eşiğinin toprağı.*

Hāk-ı der-i lutfuñla ḳamu dîde
mukahḥal / Dāğ-ı ğam-ı
'ışkuñla ḳamu çihre müvessem
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 2*). [*hāk-ı der-i lutf, -uñ, -la*]

hāk-ı ğam: *Gam toprağı.*

Kāh-ı sürür iken yirini **hāk-ı ğam**
kılup / Kılduñ vüçüd-ı pākını
ḳahr ile hāk-sār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Beyit 7*).
[*hāk-ı ğam,*]

hāk-ı hażîz: *Alçak toprak.*

Kanda hem-menzil olam ben saña
iy mäh-ı münîr / Saña cā evc-i
cemāl ü baña cā **hāk-ı hażîz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108,
Beyit 2). [*hāk-ı hażîz*,]

hāk-i pā ol: *Ayağın bastığı toprak
olmak.*

Hākuñuñ her zerresin kıl kuhl-i
erbāb-ı nazar / Gel tarîk-i 'ışk-ı
pāka **hāk-i pā ol** iy gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125,
Beyit 1). [*hāk-i pā ol*,]

hāk-i pāy: *Ayağının toprağı.*

Ferzāne hāk-i pāyına yüz sür gönül
varup / Kalduñ piyāde irmeye
ger şāhdan 'atā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 15).
[*hāk-i pāy*, -ı, -n, -a]

hāk-ı rāh-ı kūy: *Sevgilinin
mahallesine giden yolunun toprağı.*

İy gözüm nūrı dahı nem evlā'
dîrsin dünyede / Hāk-ı rāh-ı
kūyuña bu çeşm-i giryānum
fedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
39, Beyit 3). [*hāk-ı rāh-ı kūy*, -
u, -ñ, -a]

hāk-ı zillet: *Tevazu toprağı.*

Hāk-ı zilletde fütāde benüm ol
mūr-ı za'îf / Sen benüm taht-ı
sa'ādetde Süleymān'umsın
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131,
Beyit 4). [*hāk-ı zillet*, -de]

hakikat: *Aslında, gerçekte.*

Egerçi şüretā varsın velîk yoksun
hakikatde / Yüri var yokluğuñ
fehm eyle yokluk hāşıl it var ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 6). [*hakikatde*, -de]

hakikat: 1-Gerçek, doğru 2-
Gerçekten.

Ehl-i nazar egerçi ne 'aynıdur ne
ğayrı / Hem 'aynısın **hakikat**
hem ğayrı kâ'inātuñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit
2). [*hakikat*,]

Hakikat birdür iy münkir ki Fazlî
eyledi takrîr / Gerek sen i'tirāf
eyle gerekse ehl-i inkār ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 7). [*hakikat*,]

hakikat: *Asıl, gerçek, doğru.*

Açup 'ibret gözin keşretde vahdet
seyrin it k'olmuş / Niçe reng ü
şuverle bir **hakikat** cāmî'-i
eşyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 28). [*hakikat*,
]

hakikaten: *Gerçekten, doğrusu.*

Çü şehden ola Hudā rāzı vü cihān
şākîr / **Hakikaten** olur ol şüretā
cihān-bānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 27).
[*hakikaten*,]

hakim: *Hikmet sahibi (kimse).*

İşitse hikmet ile mantığın anuñ
bulmaz / Ebū 'Alī gibi yüz biñ
hakīm nuṭka mecāl (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 31, Beyit 13).
[hakīm,]

hakim ol: Hükmetmek, egemen olmak.

Hakim oldıka cihān milkine
sultān-ı şitā / Eyleyüp cümle-i
dünyāyı muṭī'ü fermān (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 26, Beyit
29). [hakīm ol, -dık, -ca]

hakim ol: Ālim, bilgin olmak.

Fünūn-ı hikmet ile zū-fünūn-ı
'ālemdür / Revādur olsa
tilāmizi şad hezār hakīm (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 34, Beyit
16). [hakīm ol, -sa]

hakir: Değersiz, aşağı.

Ol **hakīre** himmet it şāhum
faḳīrū'l-hāldür / Müstahak-ı
şefkat ü luṭf u 'ināyetdür bugün
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 27,
Beyit 29). [hakīre, -e]

hakk: Allah.

Çü rezme 'azm ide ikbāl ile ḫalāş
içün / Hezār Rüstēm ider
hakka feth-i destānı (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 14, Beyit
19). [hakka, -a]

hakk: Allah.

Göreyin tīz günde uğrasın
Hakḳ'ı kılıcına / Şu kim iy
Fazlī tīgından o şāhuñ inḳitā'

eyler (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel
80, Beyit 4). [hakḳ'ı, -uñ]

Hak-ı cihānı eyledi āzār **Hakḳ'ı**
hem / Her kim ki eyledi seni
āzār Yā Hüseyn (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 9, Beyit 10).
[hakḳ'ı, -ı]

Sikender baht u devlet feth ü nuşret
yār u yāverdür / Ümīd oldur
refikūñ ola **Hakḳ'ı** luṭf u
iḥsānı (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 17, Beyit 26). [hakḳ'ı, -uñ]

hakk: (Ar.) Bir şeye ilişkin, üzerine.

Merhamet ḫak-ı cihān **hakḳında**
kāruñdur senüñ / Ğam yime
'avn-i İlāhī dest-yāruñdur
senüñ (Kara Fazlī Dīvānı,
Muaşşer 1, Beyit 22).
[hakḳında, -ı, -n, -da]

hakk: Doğru, gerçek.

Hāk gibi ki ne deñlü ola sīr-āb olur
/ Teşne-i kaṭre-i bārān
'amīmü'l-efḍāl (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 20, Beyit 43).
[hāk,]

hakk: 1. Doğru, gerçek. 2. Allah,
Cenâbıhak, Tanrı, Hudâ.

Göz olup ser-tā-ḳadem her yirde
Hakḳ'ı gözlerüz / Gūş olup
basdan basa ḫak sözün
ıṣḡāsındayuz (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 8, Beyit 34).
[hakḳ'ı, -ı]

Tūr-ı kalb üzre münācāt eylerüz
Mūsī-şifat / Yanmışuz eymen
gibi **Hakḳ'ı** tecellāsındayuz

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18). [ḥakḳ'ı, -ı]

hakḳ: Gerçek, doğru, hakikat.

Zeyne'l-ibād **ḥakḳı** ki oldur kemāl ile / Dür-i vücūduña dür-i şeh-vār Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 38). [ḥakḳı, -ı]

hakḳ: Allah, Cenâbıhak, Tanrı, Hudâ.

Aḥsen-i taḳvîmisin **Ḥakḳ'ı** okur ṭab'-ı selîm / Muṣḥaf-ı ḥüsnünde ruḥsârûnı cennâtü'n-na'im (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 2). [ḥakḳ'ı, -ı]

hakḳ: Doğru, gerçek, hakikat.

Kılıcuñ **ḥakḳı** Fazlî'nüñ başın kaṭ'eyleseñ kaṭ'â / Kesilmez tîğ-ı 'ışkuñdan cihândan inḳıṭâ'eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [ḥakḳı, -ı]

Evlâd-ı pâkuñ içre anuñ **ḥakḳı** kim odur / Bâkır Muḥammed ol ser ü sâlâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 39). [ḥakḳı, -ı]

hakḳ: Doğru, hakikat, gerçek.

Şeh Muṣṭafâ ki tîğ u qalem **ḥakḳı** şehlere / Elṭâf ile qalem gibi qahr ile tîğ-vâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 11). [ḥakḳı, -ı]

hakḳ: Adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey, hak.

Hudâ **ḥakḳı** senüñ semşîriñüñ şânında nâzildür / Bugün İnnâ Fetahnâ âyeti iy Hüsrev-i Sâñi (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 43). [ḥakḳı, -ı]

hakḳın: Hakikat, gerçek, doğru.

Yolum urdı râh-ı ğamda bir ḥarâmî gözlü yâr / Âḥiret **ḥakḳın** ḥelâl eyleñ baña yoldaşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6). [ḥakḳın,]

ḥāk-sār: Toz, toprak içinde kalmış, düşkün.

Şevküñde zerre gibi ser-geşte olmuşumdur / Mihrüñle yirde gögde ben **ḥāk-sāre** yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [ḥāk-sāre, -e]

ḥāk-sār kıl: Toprak etmek, öldürmek.

Kâḥ-ı sürür iken yirini ḥāk-ı ğam kılup / Kıldıñ vücūd-ı pâkını qahr ile ḥāk-sār (Kara Fazlî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Beyit 7). [ḥāk-sār kıl, -du, -ñ]

hakḳı-y-çün: Hakkı için, hatrına, uğruna.

Tañrı arslanı 'Alî **ḥakḳı-y-çün** oldur ad ile / Pişe-i cūd u şecā'atden yekūn-ı şîr-i ner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 26). [ḥakḳı-y-çün,]

hāl: Oluş, buluş, suret, keyfiyet.

Her kaçan dendān u lā'luñ vaşfin
itmek istesem / Ebr-i nīsān gibi
hālümden dūr ü mercān yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 6). [hālüm

hāl: Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü, durum,
davranış, tutum.

Birūnumda dāğ u derūnumda ğam /
Didūm **hālî** pinhān u peydā
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
6, Beyit 5). [hālî, -i]

İy firkatinde ol gülüñ hālî nedür
diyin baña / **Hālî** nolısar
būlbülüñ olsa gülistāndan cūdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 2). [hālî, -i]

Çü gitdi fitneden şanmañ ki **hālî**
ola bu kişver / Meded begler
meded zulm oldı ğāyet Muştafā
Hān'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 20). [hālî, -i
]

hāl: Ben, siyah nokta.

Yile viren 'aklumu anuñ hevāyī
hālîdūr / Bend iden gönlüme ol
zülf-i perîşān-hālîdūr (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16,
Beyit 1). [hālîdūr, -i, -dūr]

hāl: Ar. hāl, durum.

Ser-ā-ser sūz u **hāl** olmak gerek iy
Fazlî eş'aruñ / Ki yanup yakıla
der-gāh anuñla okuyan 'āşık

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 5). [hāl,]

hāl: Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü, durum,
davranış, tutum.

Tab'-ı derrākı anuñ her **hālden**
āgāhdur / Sākiyā şun cāmı
Sultān Muştafālilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 14). [hālden, -den]

hāl: Hal, durum, vaziyet.

Ġurūr eyleme var **hālüne** şanup
gerçek / Bir iki gün yüzüne
gülse dehr virse ğurūr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
19). [hālüne, -üñ, -e]

hāl: 1. Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü, durum.
2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile
gelecek arasındaki içinde bulunulan,
yaşanmakta olan zaman.

Gülersin ben itdükçe şekvā saña /
Gelür gibi **hālüm** temāşā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 1). [hālüm, -üm]

'Āsiren derd ü belā vü elem ü
zahmete şabr / Ki olur vāsıta-i
şabr ile **hāl** her müsakil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
27). [hāl,]

hāl: Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü, durum,
vaziyet.

Hüsn-i tab' ile n'ola mümtāz
olursam Fazliyā / Bir cebellī

hâldür fennümde fâyıklık baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5,
Beyit 5). [hâldür, -dür]

Nâ-gehân ben de varup bâğa bu
hâli gördüm / Anda bu maṭla‘-ı
ğarrâ dilüme geldi hemân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 15). [hâli, -i]

hâl: Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Bu iki miḥnet benüm **hâlüm** diger-
gün eyledi / Kimse yâ Rab
olmasun yâr u diyârından cüdâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 4). [hâlüm, -üm]

Kanlu yaşım çihre-i zerdümi gül-
gün eyledi / Miḥnet-i ‘ışkuñ
benüm **hâlüm** diger-gün eyledi
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 7). [hâlüm, -üm]

hâl: Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Haḳ Te‘âlâ devlet ü iḳbâlin efzûn
eylesün / Düşmen-i bed-
hıvâhınuñ **hâlin** diger-gün
eylesün (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 17). [hâlin,
-i, -n]

hâl: Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Libâs-ı ‘ışkı ben geydüm anuñ
hâlini benden şor / Bir âteş-
pîrehendür anı başından
geçenden şor (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1).
[hâlini, -i, -n, -i]

hâl: Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

İy firkatinde ol gülüñ **hâli** nedür
diyîn baña / Hâli nolısar
bûlbûlüñ olsa gülistândan cüdâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 2). [hâli, -i]

Görüp dil bir saçı Leylî nigâruñ
oldı meyyâlî / ‘Aceb Mecnûn’ı
olmuşdur anuñ bilsem n’ola
hâli (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 1). [hâli, -i]

hâl: (Sevgilinin) vücudundaki siyah
nokta, ben.

Murğ-ı zîrûñ geçinüp degmeye
şayd olmaz iken / Zülf ü **hâl**
oldı gönül dâne ile dām saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14,
Beyit 2). [hâl,]

Yüzdeki **hâlûñ** değer Rûm’uñ
ḥarâcî ḥüsrevâ / Pâdişehsin
n’ola alsañ cümle ḥübândan
ḥarâc (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 54, Beyit 2). [hâlûñ, -üñ
]

hâl: Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü, durum;
davranış 2. Ahlak.

Ne bilsün Fazliyâ ‘uşşâkı zâhid /
Ahâlî **hâlini** bilmez rezâ’il
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124,
Beyit 8). [hâlini, -i, -(n)i]

hâl: Başa gelen olaylar, durumlar.

Ne ola **hâl** ‘aceb âḥiretde
dimeyesin / Kanı ‘ibâdet-i

Mevlā nedür bu fişk u fücür
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 17). [hāl,]

hāl: (Sevgilinin) siyah beni.

Siyeh **hālūñ** derūn-ı dīde-i giryāna
‘aks olmuş / Kaşuñ şeklin berāt-
ı şāh-ı ‘ālī-sāna yazmışlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92,
Beyit 2). [hālūñ, -(ü)ñ]

hāl: Ar. Durum.

Şaķın ki hücre-i dilden çıkar şafā
şütür / Ki hücre **hālī** şütür mest
ü düzd-i pīrāhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10).
[hālī, -i]

hal’ eyle: Yapmak, etmek, bir durumda
olmak.

Veyāhūd ney-şekerden kāsır-ı ney
hāl’ eyledi tā kim / İre emr-i
hītāndan cāne lezzet ola şekker-
hā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 51). [hāl’ eyle, -di]

hāl ol: Bir durumun ortaya çıkması.

Yā İlāhī ne tūrfa hāl oldu / Ki kati
mūcib-i melāl oldu (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
31). [hāl ol, -dı]

halās: Kurtarmak.

Rūz u şeb miḥnetdeyüm bir laḥza
rāḥat görmedüm / Yā İlāhī sen
hālāş it bu belālardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 4). [hālāş,]

Miḥnetüm çok rāḥatum yok guşşā
vü derdüm füzün / Yā İlāhī sen
hālāş it bu belālardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 6). [hālāş,]

Hāşılı oldum kanı cānuma geçdi
intizār / Yā İlāhī sen **hālāş** it bu
belālardan beni (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 3, Beyit 8).
[hālāş,]

halās: Kurtarma.

Çü rezme ‘azm ide ikbāl ile **hālāş**
içün / Hezār Rüstēm ider ḥaķķa
feth-i destānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 19).
[hālāş,]

Cānuma sīr eyledi cevır ü
cefālardan beni / Yā İlāhī sen
hālāş it bu belālardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 2). [hālāş,]

halās: Kurtarmak.

Fazliyā ayakda kaldım virmedi el
devletüm / Yā İlāhī sen **hālāş** it
bu belālardan beni (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 3, Beyit 10).
[hālāş,]

halās bul: Kurtulmak, azat olmak.

Hūtdan Yūnus-ı hūrşīd çıkup buldı
hālāş / Ḥameli aña Hūdā itse
n’ola ger nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 2).
[hālāş bul, -dı]

halās eyle: Kurtulmak.

Fazlî'ye şun cām-ı 'adli guşşadan
eyle ḥalāş / Yoḥsa devrān
öldürür zulm ü sitemden sākiyā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21,
Beyit 7). [ḥalāş eyle,]

halāş it: Kurtarmak.

Esîr-i çāh-ı zeķan olmış idi mücrim
dil / Ḥaṭuñ irişüp o miskîni
andan itdi ḥalāş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4).
[ḥalāş it, -di]

halāş ol: Kurtulmak 2. vazgeçmek; son
vermek.

Fülk-i ten girdāba düşdi Nūḥ-ı rūḥ
olmaz ḥalāş / Oldı seyl-āb-ı
sirışkümden cihān tūfāna ğarķ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112,
Beyit 2). [ḥalāş ol, -maz]

hālāt-ı 'ışk: Aşk haleti ,durumu.

Guşşadan fāriğ olup şādiden istignā
bulur / Bü'l-'aceb ḥāletdür el-
ḥaķ şūfiyā **hālāt-ı 'ışk** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit
5). [hālāt-ı 'ışk,]

hāl-dār ol: Benli olmak.

Kamer yüzli kara beñlü güzeller
Pād-şāhıdır / Benüm māh-ı
siyeh-çerdem 'aceb mi hāl-dār
olsa (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 10). [hāl-
dār ol, -sa]

halel: Bozukluk, eksiklik, fesat, noksan.

Kāse-i serde vaṭan eylemedin mūr-ı
ecel / İrmedin seng-i fenādan
tene ḥāk ile **halel** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 9).
[halel,]

halel gel: Bozulmak, zarara uğramak.

Āfitāba zerre-i nā-çîzden gelmez
halel / 'āşık-ı ser-geştesinden
itmesün ol meh imā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit
4). [halel gel, -mez]

halel iris: Bozulmak, zarara uğramak.

Halel irişmeye dünyāda seyl-i
ḥādiseden / Serāy-ı devleti
dāyim bula cihānda şebāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
43). [halel iris, -me, -y, -e]

hālet: Hāl, keyfiyet.

Guşşadan fāriğ olup şādiden istignā
bulur / Bü'l-'aceb **hāletdür** el-
ḥaķ şūfiyā hālāt-ı 'ışk (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit
5). [hāletdür, -dür]

hāletdür: Durum, hāl, keyfiyet.

Bize yā Rab bu ne muşibetdür / Ne
belādur 'aceb ne **hāletdür**
(Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-
bend 2, Beyit 21). [hāletdür, -
dür]

hālet-i 'ışk: Aşkın halleri.

Güyyā şem'-i dili yakmağa bir
āteşdür / Fazliyā şerḥ ideli
hālet-i 'ışkı ğazelüm (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [hâlet-i 'ışk, -ı]

halhâl: Ayak bileziği.

Sîm sâkına takup kâfiye zerrîn
halhâl / Hüsn-i matla' k'ola
başına muraşsa' efser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
14). [halhâl,]

hâli: Boş, her şeyden arınmış.

Şanmañuz kim 'ıyşdan bir lahza
hâlîlerdenüz / Meşreb-i şâfili
rind-i lâübâlîlerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 1). [hâlîlerdenüz, -ler, -
den, -(i)z]

hâli: Ayrı, uzak.

Ger Ka'be vü büt-hâne vü ger hân-
kâh-ı deyr / Senden degül anlar
dükeli **hâli** vü tenhâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
8). [hâli,]

Eger merd ise gelsün işde meydân
surh-ı ser kâfir / İgen germ
olmasun beñzer ki **hâli** şandı
meydânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 2). [hâlî,]

hâli: "Bir vakit, bir zaman" anlamında
Farsça bir sözcük.

Aşıluben karşıña sen kaţ'-ı
peyvend itmedin / İtmemiş **hâli**
Hudâ aşlâ beni kaţ'â seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
2). [hâlî,]

hâli: Bir şeyden arınmış.

Kılup lutf ile bir **hâlî** velîme /
Toyurdu hâş u 'âmı gâh u bî-
gâh (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih
4, Beyit 5). [hâlî,]

hâlî ol: Uzak/eksik olmak 2. Ayrı
olmak.

İşit kûsuñ şadâsın şimdilik nevbet
bizümdür dir / Zemân el virmiş
iken olma **hâlî** zevkden aşlâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 10). [hâlî ol, -ma]

hâl-i ruhsâr: Yanak beni.

Hâl-i ruhsârıñ gibi 'âlemde sen bir
dânesin / İy melâhat taht-gâhı
üzre sulţânım Hasan (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14,
Beyit 8). [hâl-i ruhsâr, -uñ]

hâl-i siyâh: Sevgilinin yüzündeki siyah
nokta.

Komadı bir dâne şabrum dilde ol
hâl-i siyâh / Hirmen-i dünyâyı
berbâd itse n'ola bād-ı âh (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16,
Beyit 13). [hâl-i siyâh,]

hâl-i siyâh: Siyah ben.

Sîne-i sîmîni üzre Fazliyâ **hâl-i**
siyâh / Penbe içre dâne-i müşg-
i Hotan'dur gūyiyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5).
[hâl-i siyâh,]

hāl-i yārān: Dostun (Arkadaşın) halini
2. Sevgilinin halini.

‘Acebdür hāl-i yārānuñ muḥabbet
‘arz idüp yāre / Açarlar
sīnelerde yāreler yarayı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 3). [hāl-i
yārān, -uñ]

hālîk-ı bî-‘ayb: Kusursuz
yaratan(Allah).

Hem Râzık-ı bî-reybsin ü **Hālîk-ı
bî-‘ayb** / Hem zâhir-i pinhânsın
ü hem bâtın-ı peydâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
5). [hālîk-ı bî-‘ayb,]

halîl-âsâ: Hz. İbrahim gibi.

Büt-i hevâyı şıdı ehl-i hac **Halîl-
âsâ** / Yüzün düşüp hacil oldu
hezâr Lât u Menât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 6).
[halîl-âsâ,]

halîl-i hak ol: Hakkın sadık dostu
olmak.

Cihānda Ka‘be-i dil yapmasına
sa‘y eyle / Halîl-i Hak olası
cānuñ ola tâ mesrur (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4).
[halîl-i hak ol, -a, -sın]

halîlu’llāh: Allah’ın dostu.

Süfre-i lutfuñdan oldu sîr mecmû‘-ı
nüfûs / Buldı Âdem dâne andan
hem **Halîlu’llāh** ‘ades (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
14). [halîlu’llāh,]

hālîn aña: Durumundan haberdar
olmak, ne halde olduğunu bilmek.

‘Işk hālîn añlamazsın çünkü ‘âşık
olmaduñ / Hikmet-i ‘ışk içre
göñlüm gibi hâzık olmaduñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 3). [hālîn aña, -maz, -
s, -in]

hālîn ‘arz eyle: Durumunu anlatmak
2. durumu hakkında bilgi vermek 2.
durumunu göstermek.

Senden artuk kime ‘arz eyleye
hālîn Fazlî / Kulına şefkat ider
ḥazret-i sultānumsın (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit
5). [hālîn ‘arz eyle, -y, -e]

hālîn sor: Bir kimsenin ruhi ve bedeni
vaziyetini öğrenmek amaçlı sualde
bulunmak.

Fazlî’nüñ yārān şorarsa hālîn iy dil
diyesin / Güşe-i mey-hānede
düşmiş yatur evkār mest (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit
5). [hālîn şor, -ar, -sa]

hālîs: Hilesiz, saf, temiz.

Hulûş-ı ‘Işk ile dil oldu **hālîş** ü
muḥliş / Be şûfî var yûri ‘arz
itme zerḳ ile tāmāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 34).
[hālîş,]

hālîs ol: Saflaşmak, arınmak, saflaşmış
olmak, en saf hale gelme.

Zer gibi hālîş olam dir iseñ iy Fazlî
eger / Qalbüñi püte-i ‘Işk içre

erit hem-çü raşâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5).
[hâliş ol, -a, -m]

halk: Ahali || insanlar.

Gelüp ferzâne şeh naţ'ında şeker işleri **halkuñ** / Kimine at virdi kimine fîl itdi ihsânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 14). [halkuñ, -uñ]

Niçe kim sūr-ı 'ālemdə ola sūr-ı sūrūr-efzā / Niçe kim sūr ile mesrūr ola **halkuñ** dil ü cānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 49). [halkuñ, -uñ]

Böyle **halkuñ** göricek keşret ile seyrânın / Ara yırde delice olsa gerek ser-gerdān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 31). [halkuñ, -uñ]

Ka'be gibi işigüñ ola meţāfı **halkuñ** / Dergehüñde ire maqşūdına erbāb-ı niyāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 35). [halkuñ, -uñ]

Gelüp ferzâne şeh naţ'ında şeker işleri **halkuñ** / Kimine at virdi kimine fîl eyledi a'tā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 26). [halkuñ, -uñ]

halk: Ahali || insanlar.

Haţţ-ı lā'lüñ vaşf ider dil **halka** men'-i 'ışk-ıçün / Her belālardan emîn olmağa hırz-ı cān okur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [halka, -a]

Ekber-i cümle-i şeh-zāde-i sultān-ı cihān / Kim anuñ qullığıdur **halka** muqarrer nevrüz (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 17). [halka, -a]

Halka şādî vü tarab cāmını feyz itdi kamu / Oldı ol cām-ı tarab-nākla herkes hoş-hāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 4). [halka, -a]

halk: Ahali, insanlar.

Halkdan vahşet idüp Mecnūn-ı ser-gerdān gibi / Göñlüm ārām eylemez tağlara düşmemdür hemān (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 6). [halkdan, -dan]

Zülfüñ evcinden düşüp uzun uzak sevdālara / **Halkdan** geçdüm kaçup dîvāne-veş şahrālara (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 7). [halkdan, -dan]

Bir kuloğlıdur ki 'ālem **halkınuñ** maqbūlidür / Manşıb-ı hüsnüñ anuñ şāhlar ma'zūlidür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 9). [halkınuñ, -ı, -nuñ]

halk: Ahali, insan.

Maqdem-i pākı cihān **halkını** teşrîf itdi / Oldı āsūde yine memleket-i Rūm temām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 13). [halkını, -ı, -n, -ı]

halk: Ahali İnsanlar.

Mihr-i maqşūd oldı tālî' matla'-ı ümmīdden / Başına gün toğdı **halkuñ** şubh-ı devletdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 2). [halkuñ, -uñ]

Rāhatü'l-ervāh kılmış lutf u cūduñ
ol laṭīf / Rāḥ-ı iḥsānuñla
ḥalkuñ rūḥı rāhatdur bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 25). [ḥalkuñ, -uñ]

O ğanîdür bu cihān **ḥalkı** faḳîri
'Ömer'üñ / Şāhdur taht-geh-i
ḥüsn-i serîri 'Ömer'üñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 15,
Beyit 1). [ḥalkı, -ı]

halk: Ahali 2. İnsanlar.

'Işk ile yegin olup ol Fazlî
ġavġādan emîn / 'Aql ile **ḥalk**
içre olan bu kuru ġavġāya bak
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 7). [ḥalk,]

halk: Ahali 2. İnsanlar.

Kendü varmaz **ḥalkı** da mey-
ḥānelerden men' ider / Şeyḥ-i
yārān-ı tarikat hem muḥal hem
ḥāldür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 62, Beyit 6). [ḥalkı, -ı]

Zıll-ı ḥimāyetüñde cihān **ḥalkı** hoş
geçer / Keff-i kifāyetüñ kuralı
sāyebān-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 12).
[ḥalkı, -ı]

'İddür geydi cihān **ḥalkı** libās-ı
fāḥir / Egnüme ḥün-ı sirişk oldu
benüm ḥil'at-ı al (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 19).
[ḥalkı, -ı]

Zikr ider ḥaşlet-i maḥmūdeñi 'ālem
ḥalkı / Bārek-Allāh ziyād ola
zihî ḥüsn-i ḥiṣāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 30).
[ḥalkı, -ı]

halk: Ahali 2. İnsanlar; mahlûkât.

Dehr baḥr-i fenāda bir yildür /
Cümle **ḥalk** andan olısar
ġüzerān (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 3). [ḥalk,]

halk: Ahâli; insanlar; herkes.

Dünyāda v'āḥiretde 'ıvazlar vire
Ḥudā / Fazlî didükçe ḥasret ile
ḥalk dāyimā (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 26).
[ḥalk,]

halk: Ahali, halk, insanlık, âlem.

Hızr gibi zinde-dil her şahş pür-
zevk ü sürür / Var ise feyz oldu
ḥalka çeşme-i ḥayvān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 3). [ḥalka, -a]

Her kisi şādān u ḥurrem 'ıyş ü
'işret itmede / **Ḥalka** 'arz itdi
cemālini yine ḥübān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 9). [ḥalka, -a]

Ḥalka göstermege dünyâyı ser-ā-
ser rüşen / İtdi peydā yine
mir'āt-ı Sikender nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
11). [ḥalka, -a]

Rüz u şeb iy gönül fiġān eyle /
Rāzuñı **ḥalka** dāstān eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 41). [ḥalka, -a]

halk: Ahali 11 İnsanlar.

Halk içinde bu kadar 'izz ü şeref
bulmazdı / Ger saña olmasa bir
bende-i çāker nevrüz (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 25). [halk,]

halk: Ahali / insanlar.

Hvân-ı şādî çekdi **halka** çāšnî-gîr-i
kazâ / Yimede içmekde hep
‘âlem biyâfetdûr bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 4). [halka, -a]

Halk-ı ‘âlem muğtenim oldu na‘îm-
i cûdına / Luṭf u cûdı **halka**
Hak’dan özge ni‘metdûr bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 17). [halka, -a]

Aña Hak’dan virilen ikbâl ü
‘izzetdûr müdâm / **Halka**
andan irişen luṭf u ‘inâyetdûr
bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 19). [halka, -a]

halk: Ahali / insanlar.

Ġanem ḥod laḥm u saḥm ile
ġanîmetdûr anı aña / Cihânı
muğtenem kıldı toyurdı **halkı**
müstevfâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 16). [halkı, -ı]

Şehen-şāhā bu eyyām-ı sürûr u
vaḳt-i şādîde / Cihānuñ cem‘
olup **halkı** idüp her birisi bir rā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 63). [halkı, -ı]

halk ol: Yaratılmak, var olmak, meydana gelmek.

Her-dem a‘dā vü eḥibbādan çeker
biñ dürlü derd / Derd içün **halk**
oldı beñzer dōstlar dünyāda dil
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [halk ol, -dı]

Niçe ki eşref-i nās ola ‘ilm ile
‘ulemā / Niçe ki faẓl ile **halk**
ola vācibü’l-ta‘zîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 33).
[halk ol, -a]

halka halka: Kıvrım kıvrım (zülḥ bağlamında).

Ben anı ihtiyār idüp beni ol eyledi
maḳbûl / Kılupdur **halka halka**
dûd-ı âhı boynuma meftûl
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 7). [halka halka,]

halka halka: Halka halka (halka şeklinde).

Halka halka ideli ‘âşıkларуñ
ḳaddini yār / Halk-ı ‘âlem
birbirine girdiler zencîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3). [halka halka,]

halka-i cîm: Cim harfinin halkası , kıvrımı.

Eger ki rāyına teşbîh iderse kendin
elif / Ḥam ola ḳaddi cihānda
anuñ çü **halka-i cîm** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 21). [halka-i cîm,]

halkeyle: Yaratmak, yaratılmak.

Yanıcaḳ anda şādurvānı seyr it
bāğ-ı cennetde / Hemānā
nûrdan bir servdûr **halkeylemiş**
Mevlā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 47).
[halkeylemiş, -miş]

halk-ı ‘âlem: Dünya halkı, herkes.

Halk-ı 'âlem hep senüñ dîvâneñ
olmış serverâ / Leyli'nün
Mecnûn'ı Şîrîn'ün Ferhâd'ı var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90,
Beyit 4). [halk-ı 'âlem,]

Halka halka ideli 'âşıklarun
kaddini yâr / **Halk-ı 'âlem**
birbirine girdiler zencîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,
Beyit 3). [halk-ı 'âlem,]

Halk-ı 'âlem muğtenim oldu na'îm-
i cûdına / Luţf u cûdı halka
Hak'dan özge ni'metdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 17). [halk-ı 'âlem,]

Ne ben hemân ki bütün **halk-ı**
'âlem eylerler / Du'â-yı
devletüñi rûz u hefte vü meh ü
sâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
31, Beyit 24). [halk-ı 'âlem,]

Halk-ı 'âlemden idüp 'ışk ile iy
Fazlî firâr / Tâglarda düşdi
vahşîlerle ülfet ihtiyâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit
9). [halk-ı 'âlem, -den]

halk-ı cihân: Herkes, cümlesi.

Her ârâda bulunur ol cihân-ârâyı
bilmezler / Yabanlarda arar
halk-ı cihân arayıbilmezler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89,
Beyit 1). [halk-ı cihân,]

Gördüñüz 'îd-i sa'îdün yine
nâzûklüğünü / Cümleten halk-ı
cihânı tonadup eyledi al (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
6). [halk-ı cihân, -ı]

'Aceb mi **halk-ı cihân** pād-şâh-ı
vaqt olsa / Çü şaldı sâye hümâ-
yı sa'âdet ü iclâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 2).
[halk-ı cihân,]

Niçe ki vire şeref rûy-ı 'âleme
hûrşîd / Niçe ki mâh ide halk-ı
cihâna 'arz-ı cemâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 32).
[halk-ı cihân, -a]

Merhamet **halk-ı cihân** hakkında
kâruñdur senüñ / Gam yime
'avn-i İlâhî dest-yâruñdur
senüñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 22). [halk-ı
cihân,]

halk-ı cihân: Bütün insanlar.

'Işk bir şâhid imiş **halk-ı cihân**
'âşıkdur / Gel beru 'âşık iseñ
sen dahı idrâk idegör (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit
4). [halk-ı cihân,]

Cihânı yir yüzinde ol şeker-leb
zinde eylerken / Felekde
zannider **halk-ı cihân** 'İsâ'yı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 2). [halk-ı
cihân,]

Halk-ı cihânı eyledi âzâr Hak'ı
hem / Her kim ki eyledi seni
âzâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10).
[halk-ı cihân, -ı]

Devründe bildi **halk-ı cihân** 'adl
n'idüğün / Oldı 'ıyân zemânede
sırr-ı nihân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 15).
[halk-ı cihân,]

Zîr-i dest oldı cihân Hüsrev'i yirde
gördi / Tırmuşuz ditremege didi
kamu **halk-ı cihân** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 12).
[halk-ı cihân,]

Cümle-i şeh-zâdelerle Hak virüp
'ömr-i dırâz / Diyeler **halk-ı**
cihân her gün selâmetdür

bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 32). [halk-ı cihân,]

halk-ı rab: Halkın Rabbi.

Ne vaşf idem şütür ü hücrenin ki
olmuşdur / O hücrenün çü şütür-
mesti **halk-ı rab** u dimen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15). [halk-ı rab,]

halk-ı zemen: Devrin insanları.

Şütür şütür keremi hücre hücre irdi
anuñ / Pür eyledi şütür ü
hücrenini **halk-ı zemen** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
14). [halk-ı zemen,]

hall id: Çıkar yol bulup yoluna
koymak.

Hall idüp her-dem sevād-ı çeşmi
nakkaş-ı hayāl / Levha-i dilde
şanemler şüretin taşvîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3). [hall id, -üp]

hallâc-ı manşûr: "Ena'l-hak" "ben
Allah'ım" dediği için 922'de asılarak
öldürülen ünlü mutasavvuf. Bu söz
gerçekte Allah'ın insanda tecelli ettiği
biçimindeki tasavvuf görüşünü
yansıtmaktadır.

Hadeng-i âhı düşmezmiş yire tîr-i
każâ gibi / Bulunmazsa n'ola
yayın çeker Hallâc-ı Manşûr'uñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [hallâc-ı manşûr, -uñ
]

hālūmi 'arz eyle: Durumunu
anlatmak.

Merhamet kıl hālūmi 'arz eyledüm
ben mübtelâ / İy melâhat taht-
gâhı üzre sultānum Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 14). [hālūmi 'arz eyle,
-dû, -m]

halvet: Günahtan korunmak ve daha
iyi ibadet edebilmek amacıyla ıssız
yerlerde yaşamayı tercih etme, nefsi
terbiye etmeye yönelik ameller.

Halvet oldur k'ola mahbûs-ı havâs
u câne / Olmaya vâsıta-i hüsn
ile lezzet hâşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24).
[halvet,]

halvet: Çevre ile her türlü ilişkiyi
kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme.

Pür oldı mestlerden **halvet** ayak
başılmaz / Şüfî bu bezme gelme
kim hûş-yâre yir yok (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit
4). [halvet,]

Sâbi'an **halvet** ü 'uzlet ki sülûk
ehlinüñ / Şoḥbet-i halk ider nûr
u şafâsın zâyıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23).
[halvet,]

halvet: İçinde hiç kimsenin
bulunmadığı تنها ve kapalı yer.

Mey-hâneye ayak getür iy şüfî
şarâb iç / **Halvetde** murabba'
oturup içme müselles (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit
2). [halvetde,]

halvet-geh: Herkesin giremediği halvet olunan yer; gözlerden uzak olacak şekilde bir yerde birileriyle (sevgili) baş başa kalınan yer.

‘İşk **halvet-gehine** ‘aql n’ola bulmasa yol / ‘Āmm neyler şanemā anda k’ola meclis-i hāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [halvet-gehine, -i, -n, -e]

halvet-nişîn: Münzevi, yalnızlığa çekilmiş âbid, kul.

Kûy-ı hasretde nice bir bî-ser ü sāmān olam / Rûz u şeb **halvet-nişîn** ü gûşe-i hicrân olam (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 3). [halvet-nişîn,]

ham: Büküm, iki büküm.

Ciger hûn-în u ten pür-dâğ u nermî mağz u kıddüm **ham** / Gözüm giryân u dil biryân u cân hayrân u ben ‘âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [ham,]

ham eyle: Bükmek, iki büküm yapmak.

Kaddini hasret ile benefşe ham eyleyüp / Yolsun saçını sünbül-i pür-târ Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 29). [ham eyle, -y, -üp]

ham ol: Eğilmek, bükülmek.

Destündeki hâtem gibi kıddüm ham olupdur / Çeşm-i dem ile lâ’l-i nigîn hâtem olupdur

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 3). [ham ol, -up, -dur]

ham ol: Eğrilmek, bükülmek; iki büküm olmak, sevgilinin eziyeti, kederiyle beli bükülmek.

Eger ki râyına teşbîh iderse kendin elif / Ham ola kıddi cihānda anuñ çü halka-i cîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 21). [ham ol, -a]

ham ol: Bozulmak, karışmak.

Bağruma çeksem diyü sen servi bir kez tîr-veş / Ham olup kıddi ‘aşāya düşdi kıvsuñ pîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [ham ol, -up]

hamâkat: Ahmaklık.

‘Ta’n idersin ‘İşk ile dîvâne olan ‘âşık / Zâhidā sen ahmaķı bildüm **hamâkat** söyledür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [hamâkat,]

hamâyil: Muska, tılsım.

‘Ko şalayın boynuña kıolum nihāyet diyeler / Boynına bir şāh altundan **hamâyil** bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [hamâyil,]

hamd-i makdûr-ı beşer: İnsanın kaderinin övgüsü.

Çün degüldür aña lâyıķ **hamd-i makdûr-ı beşer** / ‘Aczüñi ‘arz

itmek iy Fazlî hemânâ ola bes
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 16). [hamd-i maqđür-i
beşer,]

hamdülillāh: "Allah'a hamdolsun,
elhamdülillah" anlamlarında bir şükür
sözü.

Hamdülillāh yine başlansa gerek
bir sūra / Ki ola Fātihası āyet-i
gül-zār-ı cinān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 5).
[hamdülillāh,]

Hamdülillāh yine irişdi Şafâ'ya
hüccāc / Herbiri sa'y idüben
gerçi ki itdi tek ü tāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
2). [hamdülillāh,]

Hamdülillāh ki bulup ferr ü sa'adet
eyyām / Burc-i iqbāle rücū' itdi
yine bedr-i temām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 1).
[hamdülillāh,]

Hamdülillāh ki yine başuma gün
toğdı bugün / Tālî'üm gögi
açıldı ki olup def'-i ğamām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 27). [hamdülillāh,]

hamdū-lillāh: Allah'a şükür, Allah'a
hamd olsun.

Hamdū-lillāh kim dem-i şādī vü
behcetdür bugün / Vaqt-i 'ıyş ü
rüz-ı şöhet devr-i 'işretdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 1). [hamdū-
lillāh,]

Mihr-i vuşlat eyledi şubh-ı
sa'adetden tülū' / **Hamdū-
lillāh** intihā-yı şām-ı hiddetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 27, Beyit 8). [hamdū-
lillāh,]

Yoğ-ise şānumda istihkāk eger
ihsānuña / **Hamdū-lillāh**
müstehakşın himmete sen şān
ile (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2,
Beyit 2). [hamdū-lillāh,]

Hamdū-lillāh ki Hudā kıldı
müyesser hüccet / Sālīm ol saña
selāmet yaraşur sultānum (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1).
[hamdū-lillāh,]

Hayr-makdem hayr-makdem iy
emīr-i kār-dān / **Hamdū-lillāh**
kim seni gördük yine sağ u şafā
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3,
Beyit 1). [hamdū-lillāh,]

Sen gidelden derd-i hicrān ile dil
bīmār-idi / **Hamdū-lillāh** kim
ṭabīb-i vuşlatuñ itdi devā (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 4).
[hamdū-lillāh,]

hāme: Kalem.

Ḳan ile yazmağa himmet nāmesini
eyledüm / Kirpigümden **hāme**
idüp çeşm-i hūnünüm devāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,
Beyit 3). [hāme,]

Hisāb olınmaya el-ḥaḳ şeh itdügi
ḳurbān / Zemīn şahīfe şecer
hāme çerḫ olursa devāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
13). [hāme,]

hāme-i lutf: Lutuf kalemi.

Göñlini **hāme-i lutf** ile yazup her
kişinüñ / Eyledi defter-i şādide
muḥarrer nevrüz (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 16, Beyit 15).
[hâme-i lutf,]

hâme-i zer: *Altın kalem.*

Aldı destine yahûd **hâme-i zer** tîr-i
debîr / Yazmağa bu gâzeli
şafha-i dehre fi'l-hâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 13*). [hâme-i zer,]

hamel: *Koç burcu.*

Qulı qurbânı olupdur bugünñ sevr
ü **hamel** / Ki anuñ vâsıtasıyla
der-i devlet ola bâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 13*).
[hamel,]

hamel: *Kuzu, koç, koyun 2. Mart ayına tekabül eden "koç burcu". Baharın başlangıcına işaret eder ve Nevruz bayramının habercisidir.*

Cân virürler ikisi de qulı qurbânı
durur / **Hamel** ü sevr bugün
olmağa anda biryân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 12*). [hamel,]

hamel: *Koç burcu.*

Hûtdan Yûnus-ı hûrşîd çıkup buldı
halâş / **Hameli** aña Hudâ itse
n'ola ger nevrûz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 2*).
[hameli, -i]

Hameli eyledi tennûr-ı felekde
biryân / Server-i kadrûñi
konuklamak ister nevrûz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 24*). [hameli, -i]

hâmî: *Himâye eden, koruyan, sâhip çıkan (kimse).*

Bulduñ o şem'î yine **hâmî** gönül /
Sûzuña pervâne gibi yansaña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2*). [hâmî,]

ham-ı mey: *Olgunlaşmamış şarap.*

Zâhiduñ 'ârif-iseñ eylemegil
pendini gûş / Vir delü câna şafâ
eyle **ham-ı mey** gibi cûş (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 3*). [ham-ı mey,]

hâmisen: *Beşinci olarak.*

Hâmisen sâlik-i seyyâre tevekkül
lâzım / Ki tevekkülle olur
menzile sâlik vâşıl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21*).
[hâmisen,]

haml: *Taşıma, yüklenme, yükletme.*

Hamlüñ revân cihânda bedende
revân gibi / Emrûñ teninde
memleketüñ oldı cân-ı 'adl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 23*). [hamlüñ, -un]

hâmûn-nevred: *Ovada dolaşan, ovada gezen.*

Gîtî-güzâr u şâ'ika-cünbiş felek-
reviş / **Hâmûn-nevred** ü
bâdiye-peymâ vü bād-pâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 2*). [hâmûn-nevred,]

hamûş ol: *Susmak.*

O hücre vü şütürüñ 'ışkına hemân
ol biñ / Hamûş olam çü şütür
açmayam çü hücre dehen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
46). [hamûş ol, -am]

hamûş ol: Susmak, sessiz olmak;
kapalı halde kalmak, açmamak.

Nazar çü kâle degül kâ' ile olur ne
'aceb / Hurûş idüp cühelâ ger
hamûş ola büleğâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8).
[hamûş ol, -a]

han: Hükümdar 2. sevgili.

Hasretâ derdâ efendüm serverüm
hānum gider / Kim sa'âdetle
yine ol şâh-ı devrānum gider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 1). [hānum, -um]

han: Bey 2. sevgili.

Milket-i diller yakıldı zulm ile /
Zulm-ı bî-hād hān elinden el-
ğiyās (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 50, Beyit 5). [hān,]

Varup ağıyâr ile yâr olduñ iy hān /
İşin Fazlî'nüñ itdüñ āh u efgān
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 9). [hān,]

han: Han, padişah, hükümdar.

Kulum güyâ ki sultānum yitürdüm
/ Meded begler meded hānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 2). [hānum,
-um]

Ne yaña gıtdüğini gördüñüz mi /
Meded begler meded hānum

yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 4). [hānum,
-um]

Hudâ haqqı degül mişüz haber-dār
/ Meded begler meded hānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 6). [hānum,
-um]

Aratdum yiri gögi eşk ü āha /
Meded begler meded hānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 8). [hānum,
-um]

Çıkarsam ağlamakla n'ola gözden /
Meded begler meded hānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 10).
[hānum, -um]

han: Han, hükümdar.

Zulm ile 'ālemi harāb itdüñ / Nice
zulm ıssı hān imişsin sen (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 52). [hān,]

hān muştafā: Mustafa Han Hazretleri.

Hān Muştafā ki sümm-i semendine
ser koyup / Şehler kılar türāb-ı
rehin tāt-ı iftiḥār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 18).
[hān muştafā,]

hançer: Hançer.

Yumdı bu derd ile göz bāğ-ı
cihāndan nergis / Hāncere
düşdi görüp süsen o zecr ü
miḥeni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 5). [hāncere, -
e]

hançer: *Hançer. 2. (Sevgilinin) Kirpikleri.*

Bināsı pāy-dār olsa esāsı üstüvār
olsa / Belinde mäh-ı nevden
hançeri var bir sipāhîdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 8*). [*hançeri, -i*]

hançer-i bürrân: *Keskin hançer.*

Qanlar dökilür hançer-i bürrānuñ
ucundan / Başlar kesilür zülf-i
perîşānuñ ucundan (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1*).
[*hançer-i bürrân, -uñ*]

hançer-i bürrân-ı feth: *Keskin hançerlerin fethi.*

Sen şu şehsin kim ulu Fettāh virmiş
destüñe / Serverā tîğ-ı zaferle
hançer-i bürrân-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 22*). [*hançer-i bürrân-ı feth,*]

hançer-i bürrân-ı hün-efsân: *Kan saçan keskin hançer.*

Şu gibi nûş itmege qanın kızılbaşuñ
yine / Hançer-i bürrân-ı hün-
efsānumuz işler yeder (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 5*). [*hançer-i bürrân-ı hün-efsân, -umuz*]

hançer-i ğam: *Gam, keder hançeri.*

Süsen bu hasret ile düşüp hançer-i
ğama / Yumsun gözini nergis-i
bîmār Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 28*).
[*hançer-i ğam, -a*]

hançer-i hün-rîz: *Kan dökücü hançer 2. sevgilinin kirpiği.*

Fazlî'yem ben qanımı dökmek
dilerse döstüm / **Hançer-i hün-rîz** ü hün-efsānuña qanum fedā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5*). [*hançer-i hün-rîz,*]

hançer-i şem': *Alev kılıcı.*

Hançer-i şem' ile bağrın päre päre
eylemiş / Qana ğarq olmuş yatur
pervāneler gördüñ mi hîç (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3*). [*hançer-i şem',*]

hançer-i zerrîn: *Altından yapılmış hançer.*

İd irişdi eline hançer-i zerrînin
alup / Qılmağa ceyş-i ğam u
ğuşsa ile ħarb u kıtāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 5*). [*hançer-i zerrîn, -in*]

handân: *Gülen, gülücü, şen, açık, mesrur.*

Nice kim İd ola vü İd ile 'ālem
handân / Nice kim rûze gidüp
irişe mäh-ı şevvāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 44*).
[*handân,*]

handân eyle: *Sevindirmek, mutlu kılmak, güldürmek.*

Hicr-i yār ile benî giryān u nālān
eyledüñ / Qarşuma
düşmenlerüm şādān u handān
eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Murabba 4, Beyit 7). [ḥandān eyle, -dū, -ñ]

handān id: Güldürmek.

Hurrem ü ḥandān ider her gice
zıkr-i Yā Vedūd / Āferīn iy
iftihār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 20). [ḥandān id, -er]

handān ol: Gülmek, neşeli ve mutlu
olmak.

Her günü ‘īd olup her gicesi Qadr
ola / Bir nice gün ola bu sūr ile
‘ālem ḥandān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 24).
[ḥandān ol, -a]

hande-i şîrīn-i cān-efzā: Cana can
katan tatlı gülüş.

Lā‘l-i cān-baḥs ile ol āfet Mesīḥ-i
sānidūr / Ḥande-i şîrīn-i cān-
efzāsı ādem cānidur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 17,
Beyit 5). [ḥande-i şîrīn-i cān-
efzā, -sı]

hāne: Ev, mesken.

Günine göre geyüp görkini herkes
ol dem / Ḥānesin kıldı ḥişār
eyledi kendin pinhān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
13). [ḥānesin, -sin]

hāne: Ev, gönül evi, ikametgah.

Kanı devlet iy perī bāb-ı sa‘ādet
açılup / Ḥāneñ içinde görem
peydā beni tenhā seni (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
3). [ḥāneñ, -ñ]

hāne: Ev, mesken 2. Gönül, gönül evi.

Revzenüñden giren iy māh
degüldür zerrāt / Nerdübān urdı
diler ḥāneñe ine ḥūrşīd (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 144, Beyit
1). [ḥāneñe, -ñ, -e]

hānedān-ı ‘adl: Adaletin sülalesi.

Olduḡca ‘adl-i ‘ām ile bünyān-ı
memleket / Ma‘mūr ola
vücūduñ ile ḥānedān-ı ‘adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 32). [ḥānedān-ı ‘adl,]

hāne-i ‘ömr: Ömür hanesi.

Ne fā‘ide çü degül üstüvār ḥāne-i
‘ömr / Tutam ki ḡaşruña göre
cinānda ola ḡuşūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3).
[ḥāne-i ‘ömr,]

hāne-i vaşl: Kavuşma evi.

Ḥāne-i vaşlında her kim bir gece
mihmān olur / Taht-ı ‘āc üstine
çıkup ‘āleme sultān olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 11). [ḥāne-i vaşl, -ın, -da
]

hān-ı feth: Fethin padişahı.

Fazlî-i bî-çāre vü miskīn du‘ā-
ḡuyuñ durur / Kıl nazar ol
bende-i üftādeye iy ḥān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 33). [ḥān-ı feth,]

hân-ı feth: *Fethin padişahı.*

Fazlî-i bî-çâre vü miskîn du‘â-
gūyuñ durur / Qıl nazar ol
bende-i üftâdeye iy **hân-ı feth**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 33). [*hân-ı feth,*]

hân-ı feth: *Fethin padişahı.*

Fazlî-i bî-çâre vü miskîn du‘â-
gūyuñ durur / Qıl nazar ol
bende-i üftâdeye iy **hân-ı feth**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 33). [*hân-ı feth,*]

Fazlî-i bî-çâre vü miskîn du‘â-
gūyuñ durur / Qıl nazar ol
bende-i üftâdeye iy **hân-ı feth**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 33). [*hân-ı feth,*]

hân-ı feth: *Fethin padişahı.*

Fazlî-i bî-çâre vü miskîn du‘â-
gūyuñ durur / Qıl nazar ol
bende-i üftâdeye iy **hân-ı feth**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 33). [*hân-ı feth,*]

hân-ı feth: *Fethin padişahı.*

Fazlî-i bî-çâre vü miskîn du‘â-
gūyuñ durur / Qıl nazar ol
bende-i üftâdeye iy **hân-ı feth**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 33). [*hân-ı feth,*]

hân-kâh-ı deyr: *Dünyanın dervişi.*

Ger Ka‘be vü büt-hâne vü ger **hân-
kâh-ı deyr** / Senden degül
anlar dükeli hâli vü tenhâ (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
8). [*hân-kâh-ı deyr,*]

hân-kâh-ı şiven: *Inleyen derviş.*

Hân-kâh-ı şiven ü eyvân-ı mâtem
şandılar / Dest-i qahr ile
yaqasın çekdiler çâk itdiler
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 8). [*hân-kâh-ı şiven,*]

hanzâl: *Ar. ebûcehil karpuzu da
denilen portakal büyüklüğündeki
meyvesi çok acı ve iç sürdürücü bir
meyve.*

Şi‘rden şi‘re tefâvüt çoğ olur iy
‘ârif / Kimi **hanzal** gibi telh ü
kimi sîrîn çü şeker (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 27).
[*hanzal,*]

hâr: *Diken.*

Ger ide mihr-i ‘atâñ u âb-ı luţfuñ
terbiyet / Tâze vü ter kırmızı
güller bitüre **hâr** u has (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
11). [*hâr,*]

hâr: *Çalılık, dikenlik.*

Temâşâ-gâhıdur şanma bu mâhir
hâr u hâşâkuñ / Ne zîbâ cây idi
el-hak zümür-rüd-kaşr-ı eflâkuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 7). [*hâr,*]

hâr: *Ateş, hararet.*

Gül-zâra varsam ol qalem ü tîğ
yâdına / Çeşmüme hâvâb olur
qalem ü tîğ-ı tîz **hâr** (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 33). [hâr,]

hâr: Çalı, diken.

Hâr elinden bülbül ağlarsa ‘aceb mi
Fazliyâ / Goncanuñ yanına
geçmiş gösterür barmağ aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28,
Beyit 5). [hâr,]

Hükmünle olur kaatre güher ney
şeker-ter / Emrünle virür lāle
vü gül **hâr** ile hārā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9).
[hâr,]

Olur mı mahremi ol hücrenün her
üştür-i dil / Ki hücre pāk u
şütür hem-çü **hâr** mülevves ten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 16). [hâr,]

Kerem bārānı fā’iz olmasa ebr-i
kefünden ger / Gül ü lāle
bitürmezdi cihānda **hâr** ile hārā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 57). [hâr,]

hâr id: Diken etmek.

Bülbül hezār nāle ile rāhat olmasun
/ Bālīn ü pisterini idüp hār Yā
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 26). [hâr id, -üp
]

hâr u gül: Diken ve gül.

Sihr-i Sehbān’ı olup hem-ser-i jāj-ı
Bākıl / Bir ola **hâr u gül** ü zehr
ü şeker ‘ayb u hüner (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
30). [hâr u gül,]

hâr u has-ı dünyā: Çerçöp dünya.

Cān u dil virmeyelüm hâr u has-ı
dunyāya / Göz göre
kendüzimiz atmayalum
deryāya (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 11). [hâr u
has-ı dünyā, -y, -a]

hārā: Çok sert bir mermer veya taş.

Kerem bārānı fā’iz olmasa ebr-i
kefünden ger / Gül ü lāle
bitürmezdi cihānda hār ile **hārā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 57). [hārā,]

hārā vir: Ateşe vermek.

Hükmünle olur kaatre güher ney
şeker-ter / Emrünle virür lāle
vü gül hār ile hārā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9).
[hārā vir, -ür]

harāb: Bozulmuş, yıkılmış, viran.

Mey-hāne şadrına geçübün Fazliyā
müdām / Eyler şafā-yı cām ile
mest ü **harāb** rakş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5).
[harāb,]

İy dil çü büm pāyı yeter bu **harāba**
baş / Şeh-bāz-ı evcsin kademün
nüh-kıbāba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1).
[harāba, -a]

Ma‘müre-i haḍāyir-i kudse ‘azîmet
it / İy Fazlî pāy-ı himmeti besī
harāba baş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 104, Beyit 7). [harāba, -
a]

harāb it: *Yıkamak, viran etmek.*

Zulm ile ‘ālemi harāb itdūñ / Nice
zulm ıssı hān imişsin sen (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 52). [harāb it, -dū, -ñ]

harāb ol: *Yıkılmak, tahrip olmak.*

Niçe bir cām-ı hevā ile olup mest ü
harāb / Olasın cehl ile üftāde vü
ālūde-i kil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 7). [harāb ol, -
up]

Bu fānî ‘işret-ābādı degüldür
‘unşur-ı pākuñ / Harāb olmuş
müsāfir-hānesidür ehl-i idrākuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 6). [harāb ol, -mış]

harāb-ābād: *Harabe, yıkık dökük yer.*

Topıtolu sīmīn şanemle bu harāb-
ābādda / Nüh felek gibi bugün
büt-hāneler gördüñ mi hīç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 6). [harāb-ābādda, -da]

harāc: *Haraç, vergi.*

Yüzdeki hālūñ deger Rūm’uñ
harācı hüsrevā / Pādişehsin
n’ola alsañ cümle hūbāndan
harāc (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 54, Beyit 2). [harācı, -ı]

harāc al: *Vergiye bağlamak // zor
kullanarak para veya kıymetli bir şeyi
almak.*

Yüzdeki hālūñ deger Rūm’uñ
harācı hüsrevā / Pādişehsin

n’ola alsañ cümle hūbāndan
harāc (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 54, Beyit 2). [harāc al, -
sa, -ñ]

harām: *Din kurallarına aykırı olan,
dinî bakımdan yasak olan, helal
karşıtı; yasak.*

Bahş itme şūfî var helāl ü
harāmdan / Meclisde olur ise
şarāb u kebāb bahş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3).
[harāmdan, -dan]

harām kıl: *Yasak etmek.*

Ben fakīre bilmezem yā Rab niçün
kıldı harām / Ol şahāvet
menba’ı kim adı Muşlî Şāh’dur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 10). [harām kıl, -dı]

harām ol: *Haram olmak.*

Leb-i habīb olur ise cinānda cām
baña / Tahūra māyil olursam
ola harām baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1).
[harām ol, -a]

harām ol: *Haram ,yasak olmak.*

Her mücrime kim sen idesin luṭf u
‘ināyet / Cismine harām ola
anuñ nār-ı cehennem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
4). [harām ol, -a]

Anuñ tenine ola harām āteş-i düzaḥ
/ Kim olsa harām-i harem-i
luṭfuña maḥrem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11).
[harām ol, -a]

Harām olur şütür-i cāne çünkü
hücre-i ten / Bu köhne hücreyi
kılma şütür gibi mesken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
1). [harām ol, -ur]

harām olsun: Yasak olsun, nasip
olmasın anlamlarında olumsuz bir
temenni.

Bāde-i rengin-i şî'rûñ var-iken /
Kim ki mey-nüş eyleye olsun
harām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 1, Beyit 11). [harām
olsun, -sun]

harāmî: Haydut, yol kesen.

Ma'cūna virme 'aqluñı şarf eyle
bādeye / Uğrı dinilse zîra
harāmîye haķ durur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit
5). [harāmîye, -y, -e]

harāmî: Eşkiya, yol kesen, haydut.

Yolum urdı rāh-ı ğamda bir
harāmî gözlü yār / Āhîret
haķkın helāl eyleñ baña
yoldaşlar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 66, Beyit 6). [harāmî,]

harāmî: Haydut, yol kesen kimse.

Çeşm-i şehlāsı 'aceb hūñî
harāmîdür anuñ / Murğ-ı dil
şaydına zülfi fitne dāmıdur
anuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 17, Beyit 7).
[harāmîdür, -dür]

harb: Savaş, cenk.

İd irişdi eline hancer-i zerrînin
alup / Kılmağa ceyş-i ğam u
ğuşsa ile **harb** u kıtāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
5). [harb,]

harbū'l-bahr: Denizlerin kavgası.

Cüy-ı eşkinden çeküp etrāfına dil
dāyire / Ol perî ruhsārı
harbū'l-bahr ile teşhîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68,
Beyit 3). [harbū'l-bahr,]

harc id: 1. Harcamak.

Harc idüp sîm ü zerin yumdı
cihāndan gözini / Gördi nergis
ki degül bāķi gül-istān-ı cihān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 10). [harc id, -üp]

harekāt it: Hareket etmek 2. yürümek.

Lebūñ şeker dir idüm kılsa ger
şeker kelimāt / Dönerdi
kaddūñe serv itse serv eger
harekāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 26). [harekāt
it, -se]

hareket: Davranış.

Bir ma'nā virdi kazā emrūñe zann
eylemezem / Kıla rāyuña
muḥālîf **hareket** heft-ecrām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 21). [hareket,]

harem-i zîr-i zemîn: Yeraltı haremi.

Saķf-ı kâh-ı felegi tā **harem-i zîr-i
zemîn** / Lafz-ı Kün'den ki Hudā

itdi 'imāret yek-ser (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 7).
[hareme-i zîr-i zemîn,]

harf: Bir alfabeyi oluşturan ve okuyup
yazmayı sağlayan işaretlerden her biri.

Kâf u nûn olalı zâhir künûz-ı zât-ı
'ışk / Nokta nokta **harfî**
küyünün der-i âyât-ı 'ışk (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit
1). [harfî, -i]

harf: 1. harf 2. sohbet, konuşma.

Ruh-ı zerdüm ki yer yer nâhun-ı
gamdan hırâş itdüm / Vücûdum
defterinden 'âfiyet **harfin** tırâş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 1). [harfin, -in
]

harf-i 'adû: Düşman sözü.

Harf-i 'adûya çekdi kalem tîğ-ı
kahr ile / Hem tîğ u hem kalem
olalı aña dest-i yâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 13).
[harf-i 'adû, -y, -a]

hâr-ı şütür: Devenin dikenî.

Tek eylesün şütürü meyl-i hücreme
kılayın / Derûn-ı hücremi hâr-ı
şütürle pür süzen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24).
[hâr-ı şütür, -le]

harîdâr: Alıcı, müşteri.

Cevherüñ var-ise bâzâra getür iy
hüvâce / Çoğ olur aña **harîdâr**
bulur kıymeti zer (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 15, Beyit 32).
[harîdâr,]

harîf: Arkadaş, dost.

Gerçi yüz reng ile zeyn itmiş idi
anı bahâr / Virdi ta'yîn aña
reng ile **harîfûñ** düzeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
8). [harîfûñ, -üñ]

harîf gör: Dost görmek.

Gördiler meclis-i gül-zâra harîf
oldı harîf / Lâleler urdı taşâ
sâgar-ı lâ'lini hemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
5). [harîf gör, -di, -ler]

harîf ol: Dost olmak, arkadaş olmak.

Gördiler meclis-i gül-zâra harîf
oldı harîf / Lâleler urdı taşâ
sâgar-ı lâ'lini hemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
5). [harîf ol, -dı]

harîm: Harem dairesi, harem; bir evin
civarı.

Geydürüp ihrâm-ı in'âmını idüp
ihtirâm / Virdi her nâ-mahreme
vuşlat **harîminde** makâm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 9). [harîminde, -i, -n,
-de]

harîm: Ar. biri için kutsal olan şeyler,
harem.

Teveccühi fuzalânuñ cenâb-ı
kadrüñedür / **Harîmsin** çü
makâdîr-i nev'-i insânı (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 22). [ḥarîmsin, -sin]

ḥarîm-i harem-i lutfuña olsa: *Sibel.*

Anuñ tenine ola ḥarām âteş-i düzaḥ
/ Kim olsa ḥarîm-i harem-i
lutfuña maḥrem (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11*).
[ḥarîm-i harem-i lutfuña olsa, -
u, -ñ, -a]

ḥarîm-i harem-i muhterem: *Hürmet
edilen kutsal ev(Kabe).*

Şerefine bugünüñ secde-i şükr it ki
olasın / Ol ḥarîm-i harem-i
muhtereme maḥrem-i rāz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
5*). [ḥarîm-i harem-i muhterem,
-e]

ḥarîm-i ka'be: *Kabe'nin yabancılara
yasak olan kutsal yeri 2. Kabe alanı.*

Ḥarîm-i Ka'be'de hem maḥrem
oldı hem muḥrim / Libās-ı
mağfîret ile mülebbes oldı 'uṣât
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 4*). [ḥarîm-i ka'be, -de]

ḥār-istān ol: *Dikenlik (yer) olmak,
dönmek.*

Bülbülüñ şıklığı diñdi vü ḥuzûrı
uçdı / Gördi kim gül açılıp oldı
çemen ḥār-istān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 8*).
[ḥār-istān ol, -dı]

hark eyle: *Yırtmak.*

Terk idüp başdan külâhı hırkayı
ḥark eyledi / Baş açuk abdāl
olup dehrüñ teberrâsındayuz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 4*). [ḥark eyle, -di]

harr id: *Ateş etmek.*

Her şubaşı bir şubaşıdur secā'at
ābına / Teşnedür tîğından a'dā
bir içim şu harr ider (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
23*). [harr id, -er]

has: *Çöp.*

Ger ide mihr-i 'atāñ u āb-ı lutfuñ
terbiyet / Tāze vü ter kırmızı
güller bitüre ḥār u ḥas (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
11*). [ḥas,]

has: *Bir şeye veya bir kimseye ayrılmış
olan, herkese âit olmayan, husûsî, özel.*

Ḥas dir nihāyetî saña iy şüfî ehl-i
'İşk / Pâyüñ kerāmetiyle gerek
rûy-ı āba baş (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5*).
[ḥas,]

hâş ile 'ām: *Seçkin ve avam 2. herkes.*

Oldı āsûde ḥuzûr ile kamu şeyḥ ile
şāb / İrdi maḥşûda sürûr ile
kamu ḥāş ile 'ām (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 4*).
[ḥāş ile 'ām,]

Cihānı 'adl ü dād ü luṭf-ı cūd ile
tutup nāmı / Kul itmişdi
muḥabbet birle cümle hâş ile
'āmı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 5*). [hâş ile
'ām, -ı]

Ƙanı o şeh ki devlet ü iƙbāl ü ƙadr
ile / Olmışdı cümle **hâş ile ‘ām**
içre nām-dār (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 6).
[hâş ile ‘ām,]

hâş u ‘ām: Herkes.

Ƙılup luţf ile bir hālî velîme /
Ʀoyurđı hâş u ‘āmı gâh u bî-
gâh (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih*
4, Beyit 5). [hâş u ‘ām, -ı]

hâş u ‘ām: Seçkin kimseler ve halk,
herkes.

Naƙd-i vaşlın hâş u ‘āma bezl idüp
ol kām-rân / Pâdişehdür
arkasında hoş geçer pîr ü cüvân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
22, Beyit 13). [hâş u ‘ām, -a]

hâşâ: Allah korusun!; asla!.

‘Adûlaruñ saña **hâşâ** muƙâbil
olabile / Berâber ola mı insâna
yirdeki haşerât (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 37).
[hâşâ,]

hâşâ: "Allah göstermesin, Allah
korusun" anlamında söylenilen şeyin
gerçekleşmesinin istenilmediğini
belirtmek için kullanılan bir söz.

‘Avâmdur didüğün ehl-i fazla
eyleme ta‘n / Ʀarîƙ-i Hâƙ’dan
olar ola münharif **hâşâ** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit
10). [hâşâ,]

Dîdârını dil-dâruñ iden kimse
temâşâ / İy şüfi cinân bāğına
meyl eyleye **hâşâ** (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1).
[hâşâ,]

İy dil ümîdi kesme yûri tîğ-ı ye’s
ile / Maħrûm ola bu ƙapuda
hâşâ ki ber-haşa (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17).
[hâşâ,]

Ğalaţ itdüm ğalaţ itdüm bu ne
sözdür **hâşâ** / Cevheri çokdur
olur cevhere elbette nazar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,*
Beyit 31). [hâşâ,]

Döğünüp her naƙâre dir ne ƙara
günlere ƙalduk / Aña kim bu
temâşâdan bugün maħrûm ola
hâşâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 8). [hâşâ,]

hâşâ: "Allah göstermesin, Allah
korusun!" anlamında, söylenilen şeyin
gerçekleşmesinin istenilmediğini
belirtmek için kullanılan bir söz.

İştâbl-ı şâhda ata yok ĥadd ü ‘add ü
haşr / **Hâşâ** seni piyâde ƙoya
luţf-ı şeh-r-yâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 17).
[hâşâ,]

hâşâk: Ot, çer çöp, süprüntü.

Temâşâ-gâhıdur şanma bu mâhir
hâr u **hâşâkuñ** / Ne zîbâ cây idi
el-hâƙ zümürrüd-ƙaşr-ı eflâkuñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes*
4, Beyit 7). [hâşâkuñ, -uñ]

hâşa-lillâh: Allah göstermesin!.

Tek hemân ğayr-ile yâr olmak
...eksik / **Hâşa-lillâh** dimezem
âteş-i hicrâne belâ (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5).
[hâşa-lillâh,]

hasan: (d. 625 - ö. 669) Hz.
Muhammed'in torunu Hz. Hasan. On
iki imamın ikincisidir.

Âh-ı büzürg-vâruñ olan muktedâ
hâkı / Ya'nî **Hasan** emîr-i
cihân-dâr Yâ Hüseyin (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
36). [hasan,]

Şahn-ı gül-zâr-ı cihânda verd-i
handânum **Hasan** / Bâğ-ı dehr
içre kadi serv-i hırâmânum
Hasan (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 1). [hasan,]

Şahn-ı gül-zâr-ı cihânda verd-i
handânum **Hasan** / Bâğ-ı dehr
içre kadi serv-i hırâmânum
Hasan (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 1). [hasan,]

Yoluña olsun fedâ 'aql u delü
cânım **Hasan** / İy melâhat taht-
gâhı üzre sultânım **Hasan**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 2). [hasan,]

Yoluña olsun fedâ 'aql u delü
cânım **Hasan** / İy melâhat taht-
gâhı üzre sultânım **Hasan**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 2). [hasan,]

Zehr-i hicrânun senün âhir şehîd
eyler beni / İy melâhat taht-gâhı
üzre sultânım **Hasan** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14,
Beyit 4). [hasan,]

Yüsuf-ı şânî durur dirsem eger
gâyet muhal / İy melâhat taht-
gâhı üzre sultânım **Hasan**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 6). [hasan,]

Hâl-i ruhsâruñ gibi 'âlemde sen bir
dânesin / İy melâhat taht-gâhı
üzre sultânım **Hasan** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14,
Beyit 8). [hasan,]

Her gören biñ cân ile olsa 'aceb
midür esîr / İy melâhat taht-
gâhı üzre sultânım **Hasan**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 10). [hasan,]

Hak Te'âlâ eylesün 'ömrün senün
her-dem mezîd / İy melâhat
taht-gâhı üzre sultânım **Hasan**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 12). [hasan,]

Merhamet kıl hâlümü 'arz eyledüm
ben mübtelâ / İy melâhat taht-
gâhı üzre sultânım **Hasan**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 14). [hasan,]

hasan bälüm: Hasan Bälüm (Özel
isim).

Gâyet de mükerrer durur ahvâlüm
efendüm / Ben bendeñe rahm
eyle **Hasan Bälüm** efendüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
20, Beyit 2). [hasan bälüm,]

Ağladuğuma rahm ider iseñ dem
olupdur / Ben bendeñe rahm
eyle **Hasan Bälüm** efendüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
20, Beyit 4). [hasan bälüm,]

Üftâde durur sâye gibi mihrün ile
ten / Ben bendeñe rahm eyle
Hasan Bälüm efendüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 6). [hasan bälüm,]

Dil-dâde durur bencileyin hüsnuñe
herkes / Ben bendeñe rahm eyle
Hasan Bälüm efendüm (Kara

Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 8). [hasan bālüm,]

Yaz gönlünü Fazlî kuluñuñ eyleme
ihmāl / Ben bendeñe rahm eyle
Hasan Bālüm efendüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 10). [hasan bālüm,]

hasbeten-lillāh: Allah rızası için.

Hvân-ı vaşlı hāşş u 'āma **hasbeten-**
lillāhdur / Ol saḥāvet menba'ı
kim adı Muşlî Şāh'dur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 2). [hasbeten-lillāhdur, -
dur]

hasen: Güzel.

Odur zemānede Hassān idüp aña
taḥsîn / Olur **hasen** sözi ḥüsn-i
kabûl ile aşğā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5).
[hasen,]

hasen: Güzel, iyi.

Ḥüsn-i şüretle olup cāmi'-i ḥüsn-i
sîret / Ḥüsn ü ḥulḳ ile kamu
'ālemüñ olduñ **haseni** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
35). [haseni, -i]

haşerāt: Böcek, yılan, çıyan cinsinden
küçük ve yerde sürünen hayvancıklar.

'Adûlaruñ saña ḥāşā muḳābil
olabile / Berāber ola mı insāna
yirdeki **haşerāt** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 37).
[haşerāt,]

hāşıl: Doğrusu, sözün kısası.

Mevsim-i 'adlünde reste cümle kār
/ Devr-i iḥsānuñda **hāşıl** her
merām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 1, Beyit 12). [hāşıl,]

hāşıl: Bir işten, bir şeyden husûle gelen
kār, menfaat.

Görsem yüzüñi cān ramaḳa
irdüğünde ger / 'Ömrüñ biñ
olsa **hāşılum** ol bir ramaḳ durur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63,
Beyit 2). [hāşılum, -um]

hāşıl: Ortaya çıkan semere, netice,
kar, kazanç.

Sen ol kerîmsin el-ḥaḳ ki saña
hāşıldur / 'Ulüm-ı nāfi'a vü
ḥulḳ-ı nîk ü luṭf-ı 'amîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
22). [hāşıldur, -dur]

Egerçi ṭab'ı za'îf oldu lîk **hāşıldur** /
Sözinde ma'nā-yı bārîk birle
lafz-ı cîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 32). [hāşıldur,
-dur]

hāşıl eyle: Elde etmek, ortaya
çıkarmak.

Saña yār āşnādur lîk sen bîgānesin
andan / Yürü var āşnālîḳ **hāşıl**
eyle yār ile yār ol (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5).
[hāşıl eyle,]

hāşıl id: Ortaya çıkarmak; elde etmek.

Yüz karasın haşıl idüp iy göñül
müşg-i Hoten / Kaşd idermiş
kılmağa zülf-i perîşân ile baḥs
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51,
Beyit 3). [hâşıl id, -üp]

hâşıl it: Edinmek, yerine getirmek.

Egerçi şüretâ varsın velîk yoksun
ḥaḳîkatde / Yüri var yokluḡuñ
fehm eyle yokluk **hâşıl it** var ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 6). [hâşıl it,]

Hâşıl itdi cümle-i ‘âlem senüñ
devrüñde sūd / Şem’dür el-ḥaḳ
zebân üzre oda aldum şühüd
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 19). [hâşıl it, -di]

hâşıl ol: Meydana gelmek, doğmak.

Lîk sen bulmağa maṭlûb-ı ḥaḳîkîye
vişâl / Niçe esbâb gerek kim
ola vuşlat hâşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13).
[hâşıl ol, -a]

hâşıl ol: Elde etmek, kazanmak.

Baña zülfünden n’ola ḡam olsa
hâşıl âdeme / Çün bilürsin
zehrdür virdüḡi yāruñ iy göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126,
Beyit 3). [hâşıl ol, -sa]

Âteş ur hırmen-i hestîye demidür iy
dil / Ger dilerseñ ki ola sebze-i
vuşlat hâşıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 1). [hâşıl ol, -a
]

hâşıl ol: Meydana gelmek, ortaya
çıkma, peyda olmak.

Ḥalvet oldur k’ola maḥbûs-ı ḥavâs
u câne / Olmaya vâsîta-i ḥüsn
ile lezzet hâşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24).
[hâşıl ol, -ma, -y, -a]

Ben didüm olmaz ise ol hâşıl /
Şekerüñ şerbeti daḡı şîrîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 5,
Beyit 7). [hâşıl ol, -maz]

hâşılı: Doğrusu, kısacası.

Zühd ü taḳvâ hırmenine âteş urduk
‘İşkile / **Hâşılı** dehrüñ ne
zühinde ne taḳvâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 26). [hâşılı,]

Hâşılı devrüñde milk-i Rûm’ı
ma’mûr eyledüñ / Âferîn iy
iftihâr-ı Âl-i ‘Osmân âferîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 10). [hâşılı,]

Bâḡ-ı ‘âlem içre bir gül-ruḡ nazîr
olmaz saña / Yok durur mişlüñ
cihânda **hâşılı** hergiz şehâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 11). [hâşılı,]

hâşılı ol: Meydana gelmek,
gerçekleşmek.

Hâşılı oldum kanı cānuma geçdi
intizâr / Yâ İlâhî sen ḡalâş it bu
belâlardan beni (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 3, Beyit 8).
[hâşılı ol, -du, -m]

hasîs ol: Cimri olmak.

Şîven-i cehl ile olur kişi denî vü
ḡasîs / Kemâl ü ‘ilm iledür
âdemî şeref ü ‘azîm (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 4). [hasıs ol, -ur]

haslet: İnsanın yaradılışındaki huyu, tabiatı, mizacı.

‘Ārifüz eglence her-dem ‘ıyş ü
‘işretdür bize / ‘Āşıkuz maḥbûb
sevmek ḥûb **ḥaşletdür** bize
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 3). [ḥaşletdür, -dür]

ḥaşlet-i maḥmûdeñ: Övülesi huy.

Zıkr ider ḥaşlet-i maḥmûdeñi ‘âlem
ḥalkı / Bârek-Allâh ziyâd ola
zihî ḥüsn-i ḥışâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 30).
[ḥaşlet-i maḥmûdeñ, -i]

ḥaşm: 1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.

Siper olsa yiridür tûrine ger sînesi
ḥaşmuñ / Kemânınuñ revâdur
cân-ı a‘dâ olsa ḫurbânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 24). [ḥaşmuñ, -uñ]

Ḥaşmuña taḥt u tâcı Ḥudâ
görmeyüp revâ / Taḥt oldı dâr
çeşmine başına tâc ṭar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 9). [ḥaşmuña, -u, -ñ, -a]

ḥasr: Düşman.

Tîğ u qalemle tâ ki bula milk
infitâḥ / Tîğ u qalemle tâ ki ire
ḥaşma inkisâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 41).
[ḥaşma, -a]

Bir şeh-süvârdur ki binüp esb-i
devlete / Ger kâr-zâr kılsa olur
ḥaşma kâr zâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 22).
[ḥaşma, -a]

ḥaşm-ı bed-ḥvâhuñ ol: Düşmanın düşmanı olmak.

Döstuñ ḫurrem ü ḥandân ola her
şâm u seḥer / Ḥaşm-ı bed-
ḥvâhuñ ola ḡarḡa-i endûḥ u
melâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 47). [ḥaşm-ı
bed-ḥvâhuñ ol, -a-uñ]

ḥaşm-ı nâ-bekâr: Aylak, avare; arsız, utanmaz düşman.

Ten-şüy taḥta taḥt ola seng-i mezâr
tâc / Ḳaşd ide taḥt u tâca eger
ḥaşm-ı nâ-bekâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 18).
[ḥaşm-ı nâ-bekâr,]

ḥaşm-ı tîre-rûz: Karanlık gecenin düşmanı.

Ḳaçan ola muḡâbil saña **ḥaşm-ı
tîre-rûz** iy şâḥ / Ne farkı var
semânuñ toḡsa ḥûrşîd-i cihân-
ārâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 59). [ḥaşm-ı tîre-rûz,
]

ḥasr: Mahşer, kıyamet.

Ol taḥt ki ‘azîmdür ol tâc ki şerîf /
Tâ **ḥaşr** tâc bâkı ola taḥt pây-
dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
28, Beyit 6). [ḥaşr,]

hasr: Allah'ın hesap sormak için ölüleri diriltip bir araya toplaması.

Dōstum 'ömrinde bir buseñ alanlar
haşre dek / Zinde ola Hızır gibi
görmeye hergiz memāt (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [haşre, -e]

hasr: 1. Sınırlı ve dar bir yer içine alma. 2. Yalnız bir şeye mahsus kılma, bir şey için ayırma ve sarfetme.

İştâbl-ı şâhda ata hōd hadd ü **haşr**
yok / Koş koş da yügrüğünü al
iy haste-dil gedā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 17).
[haşr,]

haşr ol: Yeniden dirilmek.

Ney ü çengün nevâsiyle kulağı
toldı 'uşşâkuñ / Ne naqs ile
işidür haşr olunca nâlesi şüruñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [haşr ol, -ınca]

Haşr olunca devlet ü baht ile oluben
kām-rân / Dāyimā ol Āşaf-ı
maqbûl şâh-ı bahr ü ber (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 43). [haşr ol, -ınca]

Serây-ı devletün tã haşr olup
ma'mûr u müstahkem / Ola
te'yîd ü feth ü 'avn ü nuşret çâr
erkânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 35). [haşr ol, -up]

Haşr olup zevk ü şafâya yine
bulduk tâze cân / Ol şafâdan
vaqtümüz gâyet kıyâmetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 5). [haşr ol, -up]

İrişdi bir kıyâmet-dem bu şehir oldu
meger mahşer / Ki haşr oldu
ser-â-ser ins ü cinn ü pîr ile
bernâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 5). [haşr ol, -dı]

Olinmaya ser-i mû deñlü şerh-i
evşâfuñ / Tenümde her ser-i mû
haşr olunca olsa kelîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 29). [haşr ol, -ınca]

Tã ki disem haşr olunca eyleyüp
vird-i zebân / Āferîn iy iftiḥâr-ı
Āl-i 'Osmân âferîn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 35).
[haşr ol, -unca]

Bu mışrâ' birle olsun haşr olunca âh
ile zâruñ / Meded begler meded
zulm oldu gâyet Muştafâ Hân'a
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 16). [haşr ol, -sun]

Demidür kulları tã haşr olunca
eyleyüp efgân / Yanup bu âteş
ile her biri kılsun ciger biryân
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 21). [haşr ol, -ınca]

Şabr eyle kudretün yoğ ise şabra
dāyimā / Tã haşr olunca derd ile
kıl nâle vü fîgân (Kara Fazlî Dîvânı, Terkid-bend 1, Beyit 15). [haşr ol, -ınca]

haşre deg: Haşre kadar.

Meclisün haşre degin zevk ü
şafâdan pür olup / Hem-nişînün
ola biñ dilber-i şüh u tannâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 37). [haşre deg, -in]

haşre degin: Kıyamete kadar.

Geysün kebūd **haşre** **degin**
mâtemün tutup / Olup gam ile
çerh nigû-sâr Yâ Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
16). [haşre degin,]

hasre dek: Kıyamete kadar.

Şöyle mest ol **haşre dek** ayılma
Fazlî ger ola / Sâki-i maḥbûb
destinde şarâb-ı hoş-güvâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 5). [haşre dek,]

Her kim k'aña muḥibb ü mu'in ola
haşre dek / Cânına ola la'net-i
bisyar Yâ Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 32).
[haşre dek,]

Nazm-ı devletde olup zât-ı şerîfün
şeh-beyt / **Haşre dek** medhün
ide Fazlî-i midḥat-güster (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
48). [haşre dek,]

Dönder 'inânı semt-i şenâya ki
haşre dek / Sürsün ṭabî'at
esbini sa'y ile Fazliyâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
30). [haşre dek,]

Rif'ati kaşrınıñ etrâfın anuñ peyk-i
ḥayâl / **Haşre dek** devr idemez
âḥir olur ser-gerdân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
22). [haşre dek,]

Te'essüf eyleyüp müşt ile döğdi
sînesin her ṭabl / Ki niçün
haşre dek olmaz bu şādī
günleri ibkâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 7).
[haşre dek,]

Toyura **haşre dek** laḥm-ı tuyûra
olmaya meyli / Eger bir
süfresinde hâzır olsa biñ kişi
farzâ (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 29, Beyit 15). [haşre
dek,]

Luṭf u cūd ile olup ḥadve-i erbâb-ı
kerem / **Haşre dek** mesned-i
'izzetde ola şadr-ı kirâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
32). [haşre dek,]

Şu kadar fazl virüpdür aña Ḥayy ü
Ḳayyüm / **Haşre dek** vaşf
idemezler fuṣalâ-yı devrân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 30). [haşre dek,]

hasre dek: Kıyamete kadar, dünya
durdukça; çok uzun süre.

Haşre dek cümle 'adūsın eylesün
maḥḥūr Ḥaḳ / Şimdi kim
maḡlûb-i şemşîr-i hezîmetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 33). [haşre
dek,]

hasret: Özlem, iştîyak.

Bağrumı ḥün itdi **hasretler**
cüdâlıklar begüm / Kâş ezelden
olmayaydı âşinâlıklar begüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 2). [hasretler, -ler]

hasret: Ayrı kalınan veya elden
kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan
istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu,
özleyiş, özlem, iştîyak.

Ḳaddini **hasret** ile benefşe ḥam
eyleyüp / Yolsun saçını sünbül-
i pür-târ Yâ Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
29). [hasret,]

Dünyâda v'âhiretde 'ıvâzlar vire
Hudâ / Fazlî didükçe **hasret** ile
halk dâyimâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 26).
[hasret,]

Aña tağ üsti bâğ olup her-dem /
Hasreti bağrumuzda dâğ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 66). [hasreti, -i]

Bağrumuz kana döndi **hasretle** /
Görüñüz kim bize ne âl oldu
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 35). [hasretle, -le
]

hasret: *Ayrı kalınan veya elden
kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek,
tekrar görme ve kavuşma arzusu,
özleyiş, özlem, iştihak.*

Uyanup ol **hasret** ile eyleyüp zâr u
enîn / Mâcerâ-yı şöhet-i
cânânı afdum ağladum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24,
Beyit 10). [hasret,]

hasret: *Ayrı kalınan veya elden
kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek,
tekrar görme ve kavuşma arzusu,
özleyiş, özlem, iştihak.*

Süsen bu **hasret** ile düşüp hancer-i
ğama / Yumsun gözini nergis-i
bîmâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 28).
[hasret,]

Bir kerem kânı mürüvvet
ma'denidür kim anuñ / Dest-i
cûdı **hasretinden** la'l olur
havfin çeker (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 28).
[hasretinden, -i, -n, -den]

İy dil hezâr derd ile kıl nâle vü
figân / İy göz firâk u **hasret** ile
demdür ağla kan (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13).
[hasret,]

Çäre ne rûz u şeb figân idelüm /
Bağrumuz **hasret-ile** kan
idelüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 40).
[hasret-ile, --ile]

hasret: *Yazık, vah anlamlarında ünlem
ifadesi.*

Şad-hezârân dirîğ ü **hasret** ü âh /
Gitdi ol şeh zamân-ı firkatdûr
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 28). [hasret,]

hasret: *Ayrı kalınan kişiye karşı
duyulan istek, tekrar görme ve
kavuşma arzusu, özleyiş, özlem.*

Ağlar bu mâtem ile cihân halkı zâr
u zâr / Eyler bu **hasret** ile şigâr
u kibâr âh (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 18).
[hasret,]

Yansun belâ vü **hasret** ile cümle
tağ u taş / Kılın 'anâ vü derd
ile dâr u diyâr âh (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
19). [hasret,]

İy ciger tîr-i hecr ile delinüp /
Bağruñı **hasret** ile kan eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 44). [hasret,]

hasretâ: *Yazık!; eyvah!.*

Gâh bend-i hicr düşdi gâh zindân
ğama / Zâyi' oldu **hasretâ** bu
derdle arada dil (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4).
[*hasretâ,*]

hasretâ: *Yazık! Eyvah!*

Hasretâ derdâ efendüm serverüm
hânım gider / Kim sa'âdetle
yine ol şâh-ı devrânım gider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,*
Beyit 1). [*hasretâ,*]

Derdâ vü **hasretâ** vü dirîgâ ki zulm
ile / Kıydı vücūd-ı pâkuña eşrâr
Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 9, Beyit 12). [*hasretâ,*]

‘Akl u şabr u cân u dil yâd oldu
benden **hasretâ** / Mümkün
olmadı senüñle bir dem olmak
âşinâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 12, Beyit 7). [*hasretâ,*
]

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü **hasretâ** vü
dirîgâ hezâr hayf (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 3).
[*hasretâ,*]

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü **hasretâ** vü
dirîgâ hezâr hayf (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 6).
[*hasretâ,*]

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü **hasretâ** vü
dirîgâ hezâr hayf (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 9).
[*hasretâ,*]

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü **hasretâ** vü
dirîgâ hezâr hayf (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 12).
[*hasretâ,*]

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü **hasretâ** vü

dirîgâ hezâr hayf (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 15).
[*hasretâ,*]

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü **hasretâ** vü
dirîgâ hezâr hayf (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 18).
[*hasretâ,*]

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü **hasretâ** vü
dirîgâ hezâr hayf (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 21).
[*hasretâ,*]

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü **hasretâ** vü
dirîgâ hezâr hayf (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 24).
[*hasretâ,*]

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü **hasretâ** vü
dirîgâ hezâr hayf (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 27).
[*hasretâ,*]

Derdâ vü **hasretâ** vü dirîgâ hezâr
âh / Kıydı o Şâha zulm ile bu
rûz-gâr âh (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Terkib-bend 1, Beyit 17).
[*hasretâ,*]

Hasretâ hasretâ dirîg dirîg /
Kıpladı âfitâb-ı devleti mîg
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-*
bend 2, Beyit 50). [*hasretâ,*]

Hasretâ **hasretâ** dirîg dirîg /
Kıpladı âfitâb-ı devleti mîg
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-*
bend 2, Beyit 50). [*hasretâ,*]

hâss u ‘âm: *Seçkin kimseler ve halk,*
herkes.

Hvân-ı vaşlı hâşş u 'āma hasbeten-
lillāhdur / Ol saḥāvet menba'ı
kim adı Muşlî Şāh'dur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 2). [hâşş u 'ām, -a]

hassân: Hassan bin Sabit; Hz.
Muhammed (sav)'i, ashabını ve
İslamiyet'i, İslamiyet karşıtı hicivlere
karşı, şiirleriyle savunan şair. Hz.
Peygamber (sav)'in şairi. Cahiliye
döneminde de geçimini şiirleriyle
sağlayan bir şairdir. Sultanlara
yazdığı kasideler karşılığında önemli
miktarla bahşişler aldığı
söylenmektedir.

Odur zemānede **Hassân** idüp aña
taḥsîn / Olur ḥasen sözi ḥüsn-i
ḳabûl ile aşğā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5).
[ḥassân,]

hâşşeten: Hususi olarak, özellikle,
ayrıca, yalınız.

Hâşşeten ol 'askere beglerbegi
olsun kerîm / Kim 'Alî'dür nām
ile ol şun'ıdur Ḥaydar-siyer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 25). [hâşşeten,]

haste: Yorgun, takatsiz.

Ölmelü **ḥastesisin** gördüğün perî-
rûnuñ / Meger ki sâḥir-i nefis
eyledi seni meshûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11).
[ḥastesisin, -si, -sîn]

haste: Hasta, aşk hastası.

Haste dil cānından artuḳ lâ'l-i
cānânın sever / Cümleden
yegrek muḳarrerdür kişi cānın
sever (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 70, Beyit 1). [ḥaste,]

Bugün ben bende cānānum
yitürdüm / za'îfüm **ḥasteyüm**
cānum yitürdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 25, Beyit 1).
[ḥasteyüm, -yüm]

haste: Far. Hasta.

Gel iy ecel luṭf eyile kıl ben **ḥasteyi**
cāndan cüdā / Tek bir nefes
olmayayın 'ālemde cānāndan
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
32, Beyit 1). [ḥasteyi, -(y)i]

haste: Far. hasta, yaralı.

Gāh derd ü gāh miḥnet geh belā
geh ḡam çeker / **Haste** dil bî-
çāre dil āvāre dil üftāde dil
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,
Beyit 2). [ḥaste,]

haste: Hasta 2. çaresiz âşık.

Haste-i 'Işkam benüm derdüme
dermān eylegil / Mümkün ise
ger ṭabībā **ḥasteye** itmek devā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,
Beyit 2). [ḥasteye, -ye]

haste: Baygın bakışlı.

Künc-i ḡamda olalı ben **ḥaste**
cānāndan cüdā / Güyiyā bir
mürde-i pejmurdeyem cāndan
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
20, Beyit 1). [ḥaste,]

haste gönöl: *Hasta, yaralı gönöl (gönlü yaralı aşık).*

Görmeyelden gözlerüm iy mäh-i
bî-mihrüm seni / Haste gönölüm
göglere ırgürdi āh u şīveni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
14, *Beyit 3*). [*haste gönöl, -üm*]

haste-dil: *Hasta gönöl.*

Ben **haste-dile** leblerün emdür
didüm ol yār / Şunup lebin
ağzuma didi dişleme ammā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42,*
Beyit 2). [*haste-dile, -e*]

haste-dil: *Düşkün, yaralı gönöl;
zavallı, biçare aşık.*

Oklarundan incinürse **haste-dil**
ma'zür tut / İy kemān ebrū
meşeldür ādeme eylük batar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 148,*
Beyit 1). [*haste-dil,]*

İştahl-ı şāhda ata hōd hadd ü haşr
yok / Koş koş da yügrüğünü al
iy **haste-dil** gedā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 17).
[*haste-dil,]*

haste-i āfet-zede: *Felakete uğramış
hasta.*

Dil-i meyyāl ile ben haste-i āfet-
zede'em / Çeşm-i kattāl ile sen
āfet-i devrānumsın (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3).
[*haste-i āfet-zede, -em*]

haste-i bî-çāre: *Çaresiz, şifasız hasta.*

Künc-i miñnetde koyup ben haste-i
bî-çāresin / Varsın sağ olsun ol
derdüme dermānum gider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,*
Beyit 2). [*haste-i bî-çāre, -sin, -*
]

haste-i 'ışk: *Aşk yorgunu 2. aşk
hastası.*

Haste-i 'ışkam benüm derdüme
dermān eylegil / Mümkün ise
ger tabībā hasteye itmek devā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,*
Beyit 2). [*haste-i 'ışk, -am*]

hasūd: *Çok hased eden.*

Kūy-ı yār içre komaz yanımı bir
lahza **hasūd** / Bu yüzi qara
benüm şanki olupdur 'amelüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128,*
Beyit 3). [*hasūd,]*

hasūd: *Çok kıskanç, haset eden
(kimse).*

Görimeye şütür ü hücremi **hasūd**
benüm / Qalursa şahm-ı şütür
bula hücresin rüşen (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53).
[*hasūd,]*

hasūd-ı 'anūd: *Dik kafanın inatçılığı.*

Görürse ger bu şütür hücreyi
hasūd-ı 'anūd / Çü hücre teng-
i dil ü çün şütür olur kef-zen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,*
Beyit 54). [*hasūd-ı 'anūd,]*

hasvet: *Korku, korkma; endişe.*

Çeküp ak sancağı vardukda
haşyetden ne mümkündür / Ola
hergiz kızılbaşuñ qara başına
dermanı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 17, Beyit 8). [*haşyetden*,
-den]

Şecâ'at mîşe-zârında o bir şîr idi
merd-efgen / Niçe şîri zebûn
itmişdi kahr-ı havf ü **haşyetden**
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
27, Beyit 11). [*haşyetden*, -den]

hat: (*Sevgilinin*) *Yanağında taze*
tüyler.

Esîr-i çâh-ı zeķan olmuş idi mücrim
dil / **Haţuñ** irişüp o miskîni
andan itdi ħalâş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 102, Beyit 4*).
[*haţuñ*, -un]

hat: (*sevgilinin yanağındaki*) *ayva*
tüyü.

Dehenüñ dâyiresin **haţ** tutarısı ne
ġam / İsteyüp bulımazam kûy-ı
'ademde ecelüm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 128, Beyit 2*).
[*haţ*,]

hâtem: *Yüzük, mühür.*

Sen Süleymân'a Hudâ virmiş
sa'âdet **hâtemin** / İns ü cînnüñ
hükümüñe kârı itâ'atdûr bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 27*,
Beyit 24). [*hâtemin*, -in]

Destüñdeki **hâtem** gibi kaddüm
ham olupdur / Çeşm-i dem ile
lâ'l-i nigîn **hâtem** olupdur
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
20, Beyit 3). [*hâtem*,]

hâtem: *Arapların Tayy kabilesinden,*
cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin
Sa'd'ın lakabı.

Keremden gerçi **Hâtem** dem ururdi
devr-i cû-dilde / Anuñ da
defteri tayy oldu nāmıdur
hemân peydâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 29, Beyit 60*).
[*hâtem*,]

hâtem ol: *Mühür olmak.*

Destüñdeki hâtem gibi kaddüm
ham olupdur / Çeşm-i dem ile
lâ'l-i nigîn hâtem olupdur
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
20, Beyit 3). [*hâtem ol*, -up, -
dur]

hâtem-i devlet: *Saltanat yüzüğü.*

Elüñde **hâtem-i devlet** ser-â-ser ins
ü cîn rāmuñ / Bugün milk-i
cihānuñ ħaķ bu kim sensin
Süleymân'ı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 12, Beyit 38). [*hâtem-i*
devlet,]

hâtem-i tay: *Arapların Tayy*
kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn
Abdullah bin Sa'd'ın lakabı.

Tayy ide **Hâtem-i Tay** nāme-i cûdı
ol dem / Bilse nāmıdūğın ol
nāmeye anuñ 'üñvān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 26, Beyit*
24). [*hâtem-i tay*,]

Tayy ide **Hâtem-i Tay** nāme-i cûdı
ol dem / Bilse nāmıdūğın ol
nāmeye anuñ 'üñvān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 33, Beyit*
36). [*hâtem-i tay*,]

hâtem-i ṯayī: *Arapların Tayy kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı.*

Sehâda bulmaz idi nâmı **Hâtem-i Ṯayī** / Eger ki dest-i cevâduñdan ırmese şadakât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 19). [*hâtem-i ṯayī,*]

hâtem-i tayy: *Arap kabileleri arasında tanınmış "Tayyi" kabilesine mensup ve cömertli meşhur olan "*

İbnü Abdillâh Bin Sa'd" in lakabı; çok cömert [adam].

Nâmesin tayy ide güş itse saḥâda nâmuñ / Gerçi kim **Hâtem-i Ṯayy** oldu sehâ ile be-nâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 20). [*hâtem-i tayy,*]

Seḥâsı şöyledür kim **Hâtem-i Ṯayy** / Kerem rāhında olmaz aña hem-rāh (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 2). [*hâtem-i tayy,*]

hâtem-i zerr: *Altından yüzük.*

Ayaḡuñ taşını koçdum kılup eşkümlle ḥün-ālūd / Ben anı lā'l-veş ol ḥâtem-i zerrîne taş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6). [*hâtem-i zerr, -ī, -n, -e*]

hat-ı 'anber-feşân: *Amber kokusu yayan ayva tüyleri.*

Neden olur ruḥuñda şol **ḥat-ı 'anber-feşân** peydâ / Bu

rüşendür ki olmuş şem'-i kudretde duḥân peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [*ḥat-ı 'anber-feşân,*]

hat-ı rağbet-i nazm: *Manzum yazıyı yazmak istemek.*

Çünkü nesh oldu **ḥat-ı rağbet-i nazm** u es'ār / Fazliyâ çekme hemân defter ü dîvâne belâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [*ḥat-ı rağbet-i nazm,*]

hâtır: *Ar. Gönül, gönülde olan his.*

İrgürüp birgün murāduma beni şād itmedüñ / Bir nefes zevk ü şafâdan **ḥâtırum** yād itmedüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 5). [*ḥâtırum, -um*]

Bürün iy şeb libās-ı mâtemüñi / Kararup eyle **ḥâtıruñ** ğam-gîn (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 17). [*ḥâtıruñ, -un*]

hâtır: *Gönül, kalp; akıl, zihin.*

Meger ki geçmez ola **ḥâtıruñdan** iy ğāfil / Aḡar şu gibi ider 'ömr ü hem zemâne mürur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18). [*ḥâtıruñdan, -uñ, -dan*]

hâtır: *Birine karşı duyulan saygı, sevgi.*

Saña gönül vireler baş yüz üzre yirüñ ola / Olursa zülf-i şanem gibi **ḥâtıruñ** meksür (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16). [*ḥâtıruñ, -uñ*]

hâtır: Akıl, fikir, düşünce 2. Gönül.

Meger kim cennet-i firdevsdür bu
meclis-i 'ālî / Ne **hâtırdan**
huṭûr itse hemân ol dem olur
peydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 14). [hâtırdan,
-dan]

hâtıra it: Akıl etme, düşünme.

Günâh eylemedür her zemân işüñ
Fazlî / Meger ki hâtıra itmez
'azâb-ı nâr-ı huṭûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22).
[hâtıra it, -mez]

hâtır-ı dānā: Alim kişinin gönlü.

Mâlik olmaz gevhere deryâya vâsıl
olmayan / Ma'rifet dürrin
dilerseñ hâtır-ı dānāya bak
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 6). [hâtır-ı dānā, -y, -a]

hâtır-ı sultân: Sultanın gönlü.

Şād olur yâreler açsa müjesi
sīnemde / Ki fütûḥ olsa gelür
hâtır-ı sultāne şafâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 6).
[hâtır-ı sultân, -e]

hâtır-ı yārān: Sevgililerin gönlü.

Fazliyâ çün dem urur lâ'l-i leb-i
sākiden / Yāda virürse n'ola
hâtır-ı yārāne şafâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 7).
[hâtır-ı yārān, -e]

hatm eyle: Bitirme, sona erdirme.

Ḥatm eyle sözüñ eyleyüben cān u
gönülünden / Şad-bār selām āline
aşḫābına her-dem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15).
[hatm eyle,]

hatt: Ayva tüyü.

İtmedi zāyil cefâ **haṭṭını** gönlünden
başum / Müddet ile nakşı sengī
gerçi mā-tağyîr ider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit
2). [haṭṭını, -ını]

Temāşā eyle var anı bulunmaz bir
anuç gibi / Temāşā menba'ı
haṭṭ ma'deni zevk ü şafâ kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 4). [haṭṭ,]

hatt: (Sevgili'nin) yüzündeki ayva
tüyleri.

Şaçuñ şu üstine seccāde şalmıs iki
sāḫirdür / Diyār-ı Rûm'a
Çîn'den geldi **haṭṭuñ** bir
müsāfirdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 1). [haṭṭuñ, -uñ
]

Sehv ile reyḫāna teşbīh eyledüm
haṭṭuñ şehā / İşidüp
sünbüllerüñ anı perīşān-hāldür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 3). [haṭṭuñ, -uñ]

Cem'ile dîvānı taḫḫīk ger yazarsa
nesh ider / **Haṭṭuñ** evşāfında
Fazlî tāzeler dîvān okur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
7). [haṭṭuñ, -uñ]

Qaldı **haṭṭuñ** nüshası hergiz
beyāza çıkmadı / Gerçi
vaşfında anuç Fazlî resāyil
bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı,

Gazel 100, Beyit 4). [ḥaṭṭuñ, -uñ]

hatt: Ayva tüyü, sakal vb. tüyler.

Vefā ḥaṭṭın kazıdı rüy-ı ‘âlemden
o nâzûk-fen / İşin başa iletmış
hûbdur Berber Ḥasan Bālī
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 6). [ḥaṭṭın, -ı, -n]

hatt: (sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.

Hüsnine beñzedemez dil gül-i
ḥandānı anuñ / Zülfine sünbülü
vü ḥaṭṭına reyḥānı anuñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 15,
Beyit 7). [ḥaṭṭına, -ı, -n, -a]

hatt eyle: Yazıya geçirmek, yazmak.

Ġam-ı ḥaṭṭuñ çoğ olduğundan dil /
N’ola ḥaṭṭ eylese şafā mı degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 3). [ḥaṭṭ eyle, -se]

hatt id: Ayva tüyünün ve beninin
resmini harcamak.

Cân revān eyler yüzüñ gördükçe
Fazlî şevkle / Ḥaṭṭ ider her kim
şehir iy hüsrev-i hûbān uyur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94,
Beyit 3). [ḥaṭṭ id, -er]

hattı: Ayva tüyü 2. yazı şeklindeki ayva tüyleri.

Dil cemālūñ muşḥafından ḥaṭṭuñı
Kur’ân okur / Şûret-i rahm
anda zâhir sûre-i Raḥmân okur

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 1). [ḥaṭṭuñı, -uñ]

hatt-ı bekā: Sonsuzluk çizgisi.

Yazmadı levḥ-i ‘ömre ḥaṭṭ-ı bekā /
Kalem-i kâf u nûn ile Yezdân
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkeb-
bend 2, Beyit 2). [ḥaṭṭ-ı bekā,]

hatt-ı lā’l: (Sevgilinin) kırmızı
dudaklarındaki ayva tüyleri.

Ḥaṭṭ-ı lā’lūñ vaşf ider dil ḥalka
men’-i ‘ışk-ıçün / Her
belâlardan emîn olmağa hırz-ı
cân okur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 73, Beyit 3). [ḥaṭṭ-ı lā’l, -
üñ]

hatt-ı reyḥān: Sevgilinin yüzündeki
ayva tüyleri (Kur’an yazımında
kullanılan yazı).

Ḥaṭṭ-ı reyḥān kim tutupdur rüy-ı
cânānı dürüst / Sebze-i terdür ki
zeyn itmiş gülistānı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 1). [ḥaṭṭ-ı reyḥān,]

havāle it: Yollamak, göndermek.

Bāda vardı gül ile lāle yirinde yil
eser / Rûzgār itdi havāle yine
yaprak dökeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 2).
[havāle it, -di]

havāle kıl: Göndermek, yollamak.

Qıl ḥvān-ı vişālin baña yā Rabb
havāle / Qıl rûzī-i şeb ‘îd-i
vişālin Ramazān’uñ (Kara

Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 6). [havâle kıl,]

havâs: Hasseler, duygular.

Cân bağışlar kişiye mürde iken
‘İsî-vâr / Meyde iy şûfî-i ‘âmî
dime kim var mı **havâş** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit
2). [havâş,]

havâs ile ‘avâm: İleri gelen kimseler
ve halk.

Buldı evvelki makâmın yine bir
mîr-i kerîm / V’ey ne buldı
yirini didi **havâş ile ‘avâm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 6). [havâş ile ‘avâm,]

havf: Korku.

Bir kerem kânı mürüvvet
ma‘denidür kim anuñ / Dest-i
cûdı hasretinden la‘l olur
havfin çeker (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 28).
[havfin, -in]

havf: Korku, endişe.

Qahramân’ı qahr ider virmez
Nerîmân’a amân / Sām olur
ser-sām **havfindan** muqâbil
olsa ger (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 18).
[havfindan, -ı, -n, -dan]

havf: Korkma.

Alursa destine tîğ-ı şecâ‘ati bir dem
/ Hirâs u **havf** ile düşmen revân

ider cânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 17). [havf,]

Yakup pâpâslar yir yir ser-â-ser nâr
u nûr oldı / Olup rûşen bil
İslâm ehli yandı **havf** ile tersâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 43). [havf,]

havf id: Korkmak.

Şavletüñ nâmı cihâna şu kadar fâş
oldı / Havf iderler Şeh-i Tebrîz
ile Şâh-ı Şîrâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 20).
[havf id, -er, -ler]

havf u haşyet: Korku ve dehşet.

İşitse vaşf-ı tîğın surh-ı ser gerçi
kim hûnîdür / Teninde havf u
haşyetden kuruya kalmaya kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 22). [havf u haşyet, -den]

havf-ı fitne-i a‘dâ: Düşmanın
fitnesinin korkusu.

Zemân-ı ‘adl ü dâduñda cihân
âsûde olmuştur / Ne vehm-i
hîle-i reh-zen ne **havf-ı fitne-i
a‘dâ** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 62). [havf-ı
fitne-i a‘dâ,]

havf-ı tîğ: Kılıç korkusu. 2. Güç.

Kan kuşanur havf-ı tîğından anuñ
şîr-i sipihr / Dâmen-i çerhi
şafağdan surh olur şanmañ
seher (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 27). [havf-ı
tîğ, -ın, -dan]

havf-ı tîğ: Kılıç korkusu // güç, saldırış.

Qahr ile havf-ı tîğı kılup Rüstem'i
zebûn / Qahrından ister idi
anuñ Qahramân amân (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkiib-bend 1,
Beyit 10). [havf-ı tîğ, -ı]

havâ: Haya, utanç, edep.

Zerğ ile şûfîleruñ itdügi âh u vâhı
gör / Şevk ile 'âşıkıların kılduğı
hûy u hâya bak (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5).
[hâya,]

havâl: Aslı olmadığı halde zihinde
kurulan şey, düş.

Açamaz evc-i fezâ-yı kudretünde
bâl ü per / Murğ-ı evhâm u
hayâl olur giriftâr-ı kafes
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 5). [hayâl,]

Ruhsâr-ı âfitâb-idi kaşı hilâl idi /
Gitdi nazardan âh nidem şan
hayâl idi (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 17). [hayâl,
]

havâl ol: Gerçekleşmesi olanaksız
olmak, gerçekleştirilememek.

İşiginde sa'âdet üzre iken / O
sa'âdet bize hayâl oldu (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkiib-bend 2,
Beyit 33). [hayâl ol, -dı]

havâl ol: Geçmişte kalmak, hatıra
olmak.

Hvâb her şeb baña hayâl oldu / Fi'l-
heva men yenâmu kad kezebâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3,
Beyit 2). [hayâl ol, -dı]

hayâli: (onun) hayali.

Gönlümi vağan eylese ruhsârı
hayâli / İy dil n'ola gencüñ yiri
vîrâne degül mi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3).
[hayâli,]

hayât: (Ar.) Hayat, yaşam.

Ten-i bî-cânım oldu pür-hevâyî
gibi iy Fazlî / Hayâtumdan
eşer ancak benim âh u figânım
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
87, Beyit 6). [hayâtumdan, -um,
-dan]

hayât: 1. Organların canlının varlığını
devam ettirecek şekilde işlemesi ve
canlıların, organlarının gösterdiği
faâliyet sonucunda varlıklarını
sürdürmesi durumu, sürüp giden
yaşama, canlı olma, dirilik. 2.
Doğumdan ölüme kadar geçen süre,
yaşanan, yaşanmakta olan veya ileride
yaşanacak zaman, ömür.

İy sözüñ na'at-ı zemînde âb-ı Hızır'ı
itdi mât / V'ey lebüñ yâdına
'İşî gögde kesb eyler hayât
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,
Beyit 1). [hayât,]

hayât ir: Hayat bulma. Canlanma.

Dem-i 'İsî ile şan mürdelere irdi
hayât / Bâğ-ı emvâtına cân
virdi ser-â-ser nevrüz (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 10). [hayât ir, -di]

hayât ol: Hayat vermek, hayat gelmek.

Âbdan olduğına cümle-i eşyâya
hayât / İtdi gün gibi yine rûşen
ü izhar nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 9).
[hayât ol, -duğ, -ın, -a]

hayât vir: Canlılık vermek,
canlandırmak.

Lebüñ cihâna virelden hayât
hacletle / Kaçup gidüp
zulemâta görünmez âb-ı hayât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 28). [hayât vir, -el, -den]

hayât-ı câvidân: Sonsuz hayat.

Eg-nine şalsun hayât-ı câvidânîden
libâs / Başına dest-i sa'âdetden
urinsun tâc-ı zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 23).
[hayât-ı câvidân, -i, -den]

hayât-ı ebed: Sonsuz hayat,
ölümsüzlük.

Cihâna bezl ola ger cür'a-i şarâb-ı
lebüñ / Bulup hayât-ı ebed
kalmaya cihânda memât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
31). [hayât-ı ebed,]

haydar: Haydar şah.

Muştafâ nâmuñ Muhammed
hulksın Haydar-şehâ / Server-i
Bü Bekr-i Şiddîk vaşfidur
'Osmân-hayâ (Kara Fazlî

Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 11).
[haydar-şehâ,]

haydar-cūd: Cömert yiğit.

Muştafâ-nâm u Muhammed-siyer ü
Haydar-cūd / Şāhib-i taht u
livā mālîk-i 'izz ü iclāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
25). [haydar-cūd,]

haydarî: İslam'ın dördüncü halifesi
Hz. Ali'nin lakabı.

Hüsn-i hulğ ile Muhammed'dür
velî / Nâm ile Ahmed şehâda
Haydarî (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 3, Beyit 5). [haydarî,]

haydar-i kerrâr: Hz. Ali /
kahramanca döne döne düşmana
saldıran.

Nutkuñdan oldı 'âleme rûşen
kelâm-ı Hâk / İy rāz-dār-ı
Haydar-i Kerrâr Yâ Hüseyin
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 4). [haydar-i kerrâr,]

haydarî-meşreb: Haydariyye
meşrepli.

Lutğ u cūd ile Haydarî-meşreb /
Hüsn ü hulğ ile Ahmedî-şaşlet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 5). [haydarî-meşreb,]

haydar-siyer: Hz. Ali huylu.

Hâşşeten ol 'askere beglerbegi
olsun kerîm / Kim 'Alî'dür nâm
ile ol şun'idur Haydar-siyer

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 25). [haydar-siyer,]

hayf: Haksızlık, zulüm.

Gözüm kan ağla kim kan ağlamak
oldı senüñ kâruñ / Çün aldı
çıkdı **hayf** ü zulm ile şâh-ı
cihândaruñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 15). [hayf,]

hayf: "Eyvah! Yazık!" anlamlarına
gelen ünlem.

Düşdi türâba bir gül-i nâzûk-‘izâr
hayf / Şoldı hazân-ı mergle bir
nev-bahâr **hayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 1).
[hayf,]

Vardı hevâya hırmen-i şabr u qarâr
hayf / Zulm itdi rûz-gâr diyin
rûz-gâr **hayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 2).
[hayf,]

Vardı hevâya hırmen-i şabr u qarâr
hayf / Zulm itdi rûz-gâr diyin
rûz-gâr **hayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 2).
[hayf,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr **hayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 3).
[hayf,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr **hayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 3).
[hayf,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr **hayf** (Kara Fazlî

Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 6).
[hayf,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr **hayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 9).
[hayf,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr **hayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 9).
[hayf,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr **hayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 12).
[hayf,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr **hayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 12).
[hayf,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr **hayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 15).
[hayf,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr **hayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 15).
[hayf,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr **hayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 18).
[hayf,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr **hayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 18).
[hayf,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
ḥayf / Derdā vü ḥasretā vü
dirîgā hezār **ḥayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 21).
[ḥayf,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
ḥayf / Derdā vü ḥasretā vü
dirîgā hezār **ḥayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 21).
[ḥayf,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
ḥayf / Derdā vü ḥasretā vü
dirîgā hezār **ḥayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 24).
[ḥayf,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
ḥayf / Derdā vü ḥasretā vü
dirîgā hezār **ḥayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 24).
[ḥayf,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
ḥayf / Derdā vü ḥasretā vü
dirîgā hezār **ḥayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 27).
[ḥayf,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
ḥayf / Derdā vü ḥasretā vü
dirîgā hezār **ḥayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 27).
[ḥayf,]

ḥayf: "Eyvah, heyhat, yazık!"
anlamında ünlem.

Ḥayf kim ma'rifete olmaya teşhîş ü
semîn / Şebeden dün ola fark
olmaya dürr-i ezher (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
29). [ḥayf,]

Ḥayf arpaya ki zâyi' idüp ekl ide
müdâm / Qıymetde yidügi
'alefe degmeyin tavar (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
15). [ḥayf,]

Qıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
ḥayf / Derdā vü ḥasretā vü
dirîgā hezār **ḥayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 6).
[ḥayf,]

ḥayf: Eyvah! Yazık!.

Düşdi türāba bir gül-i nāzûk-'izār
ḥayf / Şoldı ḥazân-ı mergele bir
nev-bahār **ḥayf** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 1).
[ḥayf,]

ḥayf ider: Yazık etmek, ah etmek.

Şu 'ömre ḥayf iderüm k'olmadı
du'ân ile şarf / N'idem şehā
budur ancak tedārik-i mā-fāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 22). [ḥayf ider, -üm]

ḥayf ol: Yazık olmak, ziyan olmak.

Cehl ile ḥayf degül mi ola 'ömrüñ
bāyi' / Añ ol vaḳtı k'olasın
cehlüñ içün ḥvār u ḥacil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
31). [ḥayf ol, -a]

Qatı ḥayf oldı bu ḥayfâ firāk adıyla
cân yansun / Ne cân cümle
cihân belki zemîn ü âsümân
yansun (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 13). [ḥayf
ol, -dı]

ḥayf olmış: Yazık olmak, ziyan olmak.

Hak bu kim 'âlemde **ḥayf olmış**
durur gâyet baña / Kâş ezelden
olmayaydı aşinâlıklar begüm

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 6). [hayf olmuş, -mış]

hayfâ: "Yazık" anlamına gelen ünlem.

Katı hayf oldu bu **hayfâ** firâk adıyla
cân yansun / Ne cân cümle
cihân belki zemîn ü âsümân
yansun (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 13). [hayfâ,
]

hayfâ: "Eyvah, yazık!" anlamında ünlem.

Hayfâ ki şâh-bâz-ı ecel eyledi şikâr
/ Olmuşdı ol hevâ-yı letâfetde
bir hü mâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 13). [hayfâ,]

hayıflar: Yazıklar!.

Gül-i 'ömrine hem **hayıflar** anuñ /
Ki düşüp hâke pây-mâl oldu
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 37). [hayıflar,]

hâyil: Perde, engel, mani.

Sen seni ref' idegör tâ ki ola ref'-i
hicâb / Ki hemân çihre-i
cânâneye sensin **hâyil** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
12). [hâyil,]

hayl: Zümre, topluluk.

Su'arâ **hayline** şâhum nazaruñ eyle
ziyâd / Ki olur nâmuñuñ
ihyâsına bâ'is bu nefer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
38). [hayline, -i, -n, -e]

haylî: Zümre, halk, topluluk.

Rûm-ili **hayline** defter-dâr olup /
Oldı ehl-i devletüñ ser-defteri
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3,
Beyit 6). [hayline, -n, -e]

haylî: "Epey, çok".

Gördi cem'iyet-i gül-zâr perîşân
olmuş / Yoldı sünbül saçını
hayli karardı reyhân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
9). [hayli,]

hayme: Çadır, otağ.

Çerh-âsâ **haymesi** 'arş-ı mu'allâ-yı
zafer / Mâh-peyker sancağı
hürşîd-i nûr-efşân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
15). [haymesi, -si]

hayme: Çadır, otağ.

Kuruldu çerh-âsâ **haymeler** bir bir
ki reşkinden / Dönüp yirden
yire geçdi göricek âsümân anı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 11). [haymeler, -ler]

hayme-i vâlâ: Yüksek, yüce çadır.

Başında şa'sa'a şorkucı mihr anuñ
külâhıdır / Bu tokuz **hayme-i**
vâlâ münakkaş bâr-gâhıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 9). [hayme-i vâlâ,]

haymeler kurul: Çardaklar kurulmak.

Kuruldı güne-güne çerh-āsā
haymeler bir bir / Şanasın kim
yire indi toköz kat tãrem-i a'lā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 11). [haymeler kurul, -dı
]

hayr: Hayırlı, yararlı, faydalı, olumlu;
şer karşıtı.

Cümle 'âlem halkınuñ kalbini
mesrūr eyledüñ / Rūhını
ecdâduñuñ hayr ile pür-nūr
eyledün (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 9). [hayr,]

hayr du'ā ol: Hayır duası olmak.

Qande Fazlî vü senüñ mādihüñ
olmak qande / Sözlerinden
ğaraı hayr du'ā ola hemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 27). [hayr du'ā ol, -a]

hayr eyle: Hayır yapmak, fayda
sağlamak.

'Ömrüñi kâ'im hemise dâ'im itsün
devletüñ / Zikrüñi hayr eyleyüp
haccuñ kabül itsün Hudā (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 6).
[hayr eyle, -y, -üp]

hayr ol: Hayırlı olmak; iyi, güzel
olmak.

Yine şād ol gönül hayr oldu kārūñ
devletüñ geldi / Zahirüñ
mesnedüñ ya'nî o 'ālî-rütbetüñ
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 1). [hayr ol, -dı]

hayran: Kendinden geçmiş, şaşırmış.

Şöyle hayrānlar olmuşuz ki bugün
/ Geçmege kendümüzden oldu
yakın (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
5, Beyit 1). [hayrānlar, -lar]

hayran: (Bir şeyin) Etkisine girmiş,
tutkun.

İki 'âlemde bir dîdāre hayrān
'āşık-ı pākum / Yeter gül-zār-ı
hüsnüñ bağ-ı 'âlemden ferāğum
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
58, Beyit 3). [hayrān,]

Vağtdür kim 'İşk ile hayrān u ser-
gerdān olam / Şabra tākāt
kalmadı terk-i diyār ister gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 4). [hayrān,]

hayran: Çok beğenen, hayranlık
duyan, tutkun.

Dürlü şüretlere girüp nüdemā
eyleyeler / Anda eşkāl-i ġarīb
ile cihānı hayrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 23).
[hayrān,]

hayran: Bir kimse veya bir şey
karşısında hayranlık duyan, onu çok
beğenen, takdir eden.

Ciger hūn-în u ten pür-dāğ u nermī
mağz u qaddüm ham / Gözüm
giryān u dil biryān u cān
hayrān u ben 'āşık (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2).
[hayrān,]

hayran: Bir kimse veya bir şey
karşısında hayranlık duyan, onu çok
beğenen, çok takdir eden kimse.

Olup ol nev-cüvānuñ tekye-i
'ışkında dil mihmān / Lebi
esrārına cān ile oldu vālih ü
hayrān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 3). [hayrān,]

hayran: A. şaşkın.

Girüp her birisi bir şürete görseñ ne
kār eyler / Bu şüretlerle ol kārā
olur **hayrān** niçe dānā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
30). [hayrān,]

hayrān eyle: Hayran, mest etmek.

Bu resme ehl-i 'ışkı eyleyen hayrān
u dîvāne / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvān Dervîş Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 6). [hayrān eyle, -y, -en
]

hayrān it: Şaşırtmak, hayrette
bırakmak, şaşkın hale getirmek.

Ne müferrihdür efendi keremüñ
ma'cūnı / Bizi keyfiyyet-i
esrārına hayrān itdüñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kut'a 6, Beyit 2).
[hayrān it, -dü, -ñ]

hayrān kal: Akli gidip hayran olmak.

Nāmeye esrārımı keşf eyleyem
derdüm devāt / Kaldı cānā
ağzına barmağ koyup hayrān
aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
8, Beyit 3). [hayrān kal, -dı]

hayrān ol: Kendinden geçirmek;
esrar.

Gāh mest ü gāh hayrān olduğum
zāhid budur / Rind-i 'ayyāşam
yaraşmaz hiç ayıklık baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5,
Beyit 3). [hayrān ol, -duğ, -um
]

hayrān ol: Çok beğenmek, kendinden
geçmek; bağlanmak.

Gülşenüñ sır diyü esrārına vākıf
olıcak / Dikili kaldı ayağ üstüne
olup hayrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 14).
[hayrān ol, -up]

hayrānı ol: Hayran olmak, çok
beğenmek.

Çalınup sūr-nāy u taḫl irişdi çerḫa
āvāzı / Melekler yañılup
tesbîhin anuñ oldu hayrānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 3). [hayrānı ol, -dı]

Girüp şüretlere şol deñlü şîrin-
kārılık itdi / O şekker işleri anda
ki 'ālem oldu hayrānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
13). [hayrānı ol, -dı]

hayr-du'ā: Hayırlı dua.

Kānde Fazlî vü senüñ mādihüñ
olmak kande / Sözlerinden
ğarabı **hayr-du'ā** ola hemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 40). [hayr-du'ā,]

hayret: Şaşıрма, şaşırp kalma, ne
yapacağını bilmeme.

Vācib ne mümkün oldu mümkün ne
gerçi vācib / **Hayretdeyem**

velîkin naķşında mümkünâtũñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116,
Beyit 4). [ħayretdeyem, -de, -y,
-em]

ħayr-maķdem: *Gelişin hayırlı olsun.*

Ĥayr-maķdem ĥayr-maķdem iy
emîr-i kâr-dân / Ĥamdü-lillâh
kim seni gördük yine sağ u şafâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3,
Beyit 1). [ħayr-maķdem,]

Ĥayr-maķdem **ħayr-maķdem** iy
emîr-i kâr-dân / Ĥamdü-lillâh
kim seni gördük yine sağ u şafâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3,
Beyit 1). [ħayr-maķdem,]

ħayr-maķdem: *Gelişiyile hayır
getiren.*

Sürüş-ı ġaybdan irişdi ġüş-ı hüşe
seher / Ki **ħayr-maķdem** eyâ
şâhib-i ĥuceşte-ĥişâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
6). [ħayr-maķdem,]

ħayvân: *Ar. 1. Canlı mahlûk. 2.
İnsandan maada canlı mahluk.*

Âdemũñ nuķ iledür rütbeti **ħayvân**
üzre / Ekl ü şurb ile cihân içre
çi-ħayvân çi-beşer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 5).
[ħayvân,]

ħayy: *Bütün varlıkların hayat kaynağı,
ebedî ve hakîkî hayat sâhib anlamında
Allah'ın en güzel isimlerindendir.*

İmânı vü Ĥur'ânı vü tevfiķı refiķ it
/ Fazlîye kaçan mevt ire iy
Ĥayy ü Tüvânâ (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15).
[ħayy,]

ħayy: *Bütün varlıkların hayat kaynağı,
ebedî ve hakiki hayat sahibi Allah.*

Dîde-i baĥtuñı bîdâr eylesün /
Dâyimâ ol **Ĥayy** ü Bâķî Lâ-
Yenâm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kit'a 1, Beyit 15). [ħayy,]

ħayy ol: *Dirilmek,canlanmak.*

Mesîh-i vakteür el-ħaķ ki nuķ-ı
cân-baĥşı / Ta'alluķ eylese ger
ħayy ola 'izâm-ı remîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
17). [ħayy ol, -a]

ħayy ü kavvûm: *Varlığı, diriliği her
an için olup, gökleri, yerleri her an
için tutan, daimi her şeye her hususta
iktidarı yeten Allah.*

Şu kadar fazl virüpdür aña **Ĥayy ü
Ĥayyûm** / Ĥaşre dek vaşf
idemezler fużalâ-yı devrân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 30). [ħayy ü ĥayyûm,]

ħayyât-ı ezel: *Ezel terzisi; Allah.*

Nâz iderseñ yaraşur her-dem ki
Ĥayyât-ı ezel / Ĥil'at-ı nâzı
biçüpdür iy ĥadi ra'nâ saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 4). [ħayyât-ı ezel,]

ħayyât-ı kadr: *Değer dikicisi.*

Ĥil'at-ı devleti biçdi saña **ħayyât-ı
ķadr** / Nuşret ü fethdür ol
ĥil'at-ı zîbâya tırâz (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 21, Beyit 25).
[hayyât-ı kâdr,]

hazân: *Güz, sonbahar.*

Hazân yaprağıdır şanma dönen
gülşende bād ile / Ten-i zer dü
nizârumdur hevâñ ile semâ‘
eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
79, Beyit 2). [hazân,]

hazân ir: *Sonbahar gelmek 2. Zarar*
gelmek.

Olma mağrûr cihân bâğına iy dil
bir ân / Kişinüñ âhir irer ‘ömri
bahârına hazân (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 16).
[hazân ir, -er]

hazân iriş: *Sonbahar mevsimi gelmek.*

Gülşen-i devletüñi tâze vü ser-sebz
ide Hâk / ‘Ömrüñüñ hiç
bahârına irişmeye hazân (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
42). [hazân iriş, -me, -y, -e]

Hazân irişmeye mümtedd ola
cihânda bahâr / Eger ki
perverişi andan öğrenürse
nesîm (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 34, Beyit 20). [hazân
iriş, -me, -y, -e]

hazân ol: *Sonbahar vakti gelmek.*

Seyr idüp böyle hazân olduğımı
gül-zâruñ / Taşlar ile dögünüp
nâle ider âb-ı revân (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 13).
[hazân ol, -duğ, -ı, -n, -ı]

hazân-ı ğam: *Kederin son demleri.*

İsteseñ k’olasın âzād hazân-ı
ğamdan / Medh-i memdûhuñı
sūsen gibi kıl derd-i zebân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,*
Beyit 22). [hazân-ı ğam, -dan]

hazân-ı merg: *Ölümün sonbaharı.*

Düşdi türāba bir gül-i nāzûk-‘izār
hayf / Şoldı hazân-ı mergele bir
nev-bahâr hayf (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 1).
[hazân-ı merg, -le]

hazef: *Topraktan yapılan çanak*
çömlek.

Nev‘-i insānede nuṭṭ ile tefāzul
vardur / **Hazef** üzre şadefe dürr
iledür nîteki fer (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 6).
[hazef,]

hāzık: *Usta, mahir, işinin ehli.*

Eylerüm bir cām-ile biñ guşsa
derdine ‘ilāc / Bilmezem yâ
Rab ne hikmetdür bu **hāzıklık**
baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
5, Beyit 2). [hāzıklık, -lık]

Bir iki cām ile biñ guşsa derdine
‘ilāc eyle / Cihāna ‘arz-ı hikmet
eyle **hāzıklık** zemānıdur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit
4). [hāzıklık, -lık]

hāzık ol: *Usta olmak, mahâretli*
olmak.

‘İşk hâlin aňlamazsın çünki ‘âşık
olmaduñ / Hikmet-i ‘ışk içre
göñlüm gibi hâzık olmaduñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 3). [hâzık ol, -ma, -duñ
]

hazîne-keş: Hazine bekçisi.

Olinmaya şütür ü hücreme benüm
kıymet / Şütür **hazîne-keş** ü
hücreler olup mahzen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
49). [hazîne-keş,]

hâzır eyle: Hazırlamak, hemen
kullanabilecek duruma getirmek 2.
hazır olmak.

Yok bilüp kendüyi gâyet de zemîn
saht oldı / Kefen ü penbesini
eyledi hâzır ol an (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 7).
[hâzır eyle, -di]

hâzır ol: Hazır olmak.

Toyura haşre dek lahm-ı tuyûra
olmaya meyli / Eger bir
süfresinde hâzır olsa biñ kişi
farzâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 15). [hâzır ol,
-sa]

hazret: Adı söylenmeyen bir kimseden
söz edilirken kullanılan bir söz; saygı
ifadesi.

Zümre-i evvele olup kâtib / Qadr
ile buldı rif‘at ol **hazret** (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit
10). [hazret,]

hazret-i ‘alim ü selim: Sağ duyulu ve
bilge hazret.

Tapuña hilye-i ‘ilm ile hülle-i ‘ilmi
/ Müyesser eylemiş ol **Hazret-i
‘alim ü selim** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 27).
[hazret-i ‘alim ü selim,]

hazret-i fârûk: Hz. Ömer. “Ayıran”
anlamına gelen kelime hakkı hak
olmayandan, bâtıldan ayırması ve çok
âdil olması sebebiyle Hz. Ömer’in
lakabı olmuş ve dîvan edebiyâtında
özellikle aşağıdaki şekillerde
kullanılmıştır.

‘Adl ile hüd Hazret-i Fârûk’sın sen
hüsrevâ / Re’fet ü cûd u
mürüvvette nazır olmaz saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 12). [hazret-i fârûk, -sın]

hazret-i hakk: Yüce Allah.

Hak ‘inâyet ide bir dahı sakım
olmayasın / Hazret-i Hakk’a
‘inâyet yaraşur sultânım (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 8).
[hazret-i hakk, -a]

hazret-i hân muştafâ-yı ‘alî-şân: Şanı
yüce Hazreti Mustafa Han.

Yegâne **Hazret-i Hân Muştafâ-yı
‘alî-şân** / Meh-i hüceste-hışâl ü
şeh-i hamîde-şifât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 14).
[hazret-i hân muştafâ-yı ‘alî-
şân,]

hazret-i ‘isâ: Hz. İsa peygamber.

Urmasa senüñ lutf-ı laṭifüñden eger
dem / Cān virmez idi mürdelere
Ḥazret-i 'İsā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6).
[ḥazret-i 'isā,]

ḥazret-i mahmūd ṣāh: Sultan
Mahmut Hazretleri.

Ol gonce kim netice-i şun'-ı İlāh-
idi / Nām-ı şerîfî Ḥazret-i
Maḥmūd Ṣāh-idi (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 4).
[ḥazret-i maḥmūd ṣāh, -i, -di]

ḥazret-i mîr-i sikender-derece:
İskender makamlı emir hazretleri.

Ḥazret-i Mîr-i Sikender-derece
Sun'ullāh / İftihār-ı ümerā-yı
küberā zuhr-ı 'izām (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
10). [ḥazret-i mîr-i sikender-
derece,]

ḥazret-i muḥterem: Saygı değer
kıymetli.

Ḥazret-i muḥterem Sinān Beg kim /
Odur ikbāl ile felek-rütbet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 7). [ḥazret-i muḥterem,]

ḥazret-i müte'āl: Ulu üstad.

Yine cihāna şeref virdi **Ḥazret-i
müte'āl** / Ki toğdı burc-ı
sa'adetden āfītāb-ı kemāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
1). [ḥazret-i müte'āl,]

ḥazret-i pîr: Pir hazretleri.

Evvelā lāzım olan ḥazret-i pîre
teslîm / Olasın tā ki anuñ
feyzine nev'ā kâbil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16).
[ḥazret-i pîr, -e]

ḥazret-i ṣāh selîm: Sultan 2.. Selim.

Ḥazret-i Ṣāh Selîm ibn-i
Süleymān-ı zemān / Ki
Süleymān gibi rām itdi niçe
Ehremen'i (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 13). [ḥazret-i
ṣāh selîm,]

**ḥazret-i ṣāh süleymān-ı zemān bin
selîm:** Selim oğlu zamanın şahu
Süleyman Hazretleri.

Ḥazret-i Ṣāh Süleymān-ı zemān bin
Selîm / Ṣāh-ı ṣāhān-ı cihān
ḥüsrev-i ḥākān-ı zemān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
35). [ḥazret-i ṣāh süleymān-ı
zemān bin selîm,]

ḥazret-i ṣāh-ı cihān: Dünya şahu
hazretleri; dünyanın sultanı (olan
sevgili) hazretleri.

Ya'ni geldi Ḥazret-i Ṣāh-ı
Cihān'ıñ kâşidi / Anuñ içün
böyle tezyîn oldı şehir-istān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 12). [ḥazret-i ṣāh-ı
cihān, -uñ]

ḥazret-i sāhib-kırān: Her zaman
muvaffak olan ve üstünlük kazanan
hükümdar hazretleri.

Ḥabbezā iy nūr-ı çeşm-i ḥüsrev-i
rüy-ı zemîn / **Ḥazret-i sāhib-
kırān** şeh-zāde-i devlet-ḳarīn

(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 1). [hazret-i şāhib-kırān,]

hazret-i şeh mustafā: Hükümdar Mustafa hazretleri.

Ol kân-ı luṭf u ma'den-i şāhib-şafā
ḳanı / A'nî yegāne **Hazret-i Şeh Muştafā** ḳanı (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 8). [hazret-i şeh muştafā,]

hazret-i şeh-zāde-i sultān-ı cihān: Cihanın sultanı şehzade hazretleri.

Ėarḳ-ı sîm eyledi dünyâyı kefi
cûdı temām / Nitekim **Hazret-i Şeh-zāde-i Sultān-ı Cihān** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 17). [hazret-i şeh-zāde-i sultān-ı cihān,]

hazret-i sultān: Sultan hazretleri.

Senden artuḳ kime 'arz eyleye
hālîn Fazlî / Ḳulına şefḳat ider
hazret-i sultānumsın (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [hazret-i sultān, -um, -sın]

hazret-i sultān mehemmed: Sultan Mehmed Hazretleri.

Hazret-i Sultān Mehemmed ibn-i
Sultān Muştafā / Mefḥar-ı
'Osmāniyān şeh-zāde-i nîkū-
siyer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 12). [hazret-i sultān mehemmed,]

hazret-i sultān muştafā: Hazreti Sultan Mustafa.

Ā'nî yegāne **Hazret-i Sultān Muştafā** / Şehzāde-i kebîr-i
şeh-i kām-rān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 7). [hazret-i sultān muştafā,]

hazret-i sultān selīm bin süleymān hān: Sultan Selim oğlu Süleyman Han Hazretleri.

Yegāne **Hazret-i Sultān Selīm bin Süleymān Hān** / Kim olur
şāhlar içre 'atā vü cûd ile yektā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 53). [hazret-i sultān selīm bin süleymān hān,]

hazret-i sultān süleymān: Kanuni Sultan Süleyman.

Hazret-i Sultān Süleymān
devletinde gerḳi kim / Leşkerüñ
her şaffi şaf-derlerle birdür ser-
te-ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 20). [hazret-i sultān süleymān,]

hazret-i sultān süleymān bin selīm: Selim oğlu Sultan Süleyman Hazretleri.

Hem-dem oldı **Hazret-i Sultān Süleymān bin Selīm** / Şeh
Selīm ibn-i Süleymān ile
şoḳbetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 11). [hazret-i sultān süleymān bin selīm,]

hazret-i ya'kūb: Yakup Peygamber.

Yūsuf'ından **Hazret-i Ya'ḳūb**
olmışdı cûdā / Bir yire geldi
yine hengām-ı vuşlatdur bugün

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 10). [hazret-i ya 'küb,]

hazret-i ya 'küb-veş: Hazreti Yakup
gibi.

Görmeyelden hüsnüñi iy Yüsuf-i
gül-pîrehen / Bayram oldu
Hazret-i Ya 'küb-veş Beytül-
hazen (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 18, Beyit 1). [hazret-i
ya 'küb-veş,]

hazz: Hoşnutluk, mutluluk.

Nedür bu zevk u şafâ vü nedür bu
hazz u huzûr / Bu 'ıyşî var ise
bâkî şanursın iy mağrur (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
1). [hazz,]

hebâ ol: Mahvolmak, perişan olmak,
helak olmak.

Hebâ olup tozar gördüm hevâya
bâd-ı âhumdan / Anuñçün ten
ğubârın eşk-i hünînümler yaş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 5). [hebâ ol, -
up]

hedef: Nişan alınacak yer, nişangâh.

Dirsün ki zaḥm-ı tîr-i ğam irişmeye
dile / Var kimseye muḳâbele
itme **hedef** gibi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1).
[hedef,]

hediye: Armağan.

Şî'rûñ **hediye** olduğı yârâna
Fazliyâ / Şûkr eyle Fazliyâ saña

Hak'dan hidâyedür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5).
[hediye,]

heft: Yedi sayısı.

Çâr-sâledür velîkin bir nice sâl
evvelîn / **Heft** kisverde didi bir
dânedür ol verd-i ter (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
19). [heft,]

heft: Yedi, seb'a.

Burc-ı sa'âdet içre bir mâhdur ki
el-hakk / Seyr itmedi nazîrin
nüh çerḫ ü **heft** aḫter (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3).
[heft,]

heft-ecrâm kıl: Heft Ahter de denilen
dünyanın etrafında dönmekte olan yedi
yıldız(Ay, Utarî, Zühre, Güneş,
Merih, Müşteri, Zuhal) etmek, eylemek.

Bir ma'nâ virdi kazâ emrüne zann
eylemezem / Kıla rāyuña
muḫâlîf hareket heft-ecrâm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 21). [heft-ecrâm kıl, -a]

helâk ol: Mahvolmak, perişan hale
gelmek; ölmek.

Nâzî az it hey helâk oldum
ḫabîbüm nâzî az / Meh-
cebînum nâzenînum Muşli-i
sîmîn-beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 18, Beyit 8).
[helâk ol, -du, -m]

helâl: Dini yönden yasaklanmamış
olan, dinin kurallarına aykırı olmayan.

Baḥs itme şūfî var **helâl** ü
ḥarāmdan / Meclisde olur ise
şarāb u kebāb baḥs (Kara Fazlî
Dîvânî, Gazel 48, Beyit 3).
[helâl,]

helâl eyle: Üzerinde hiçbir hak iddia
etmeksizin bağışlamak.

Yolum urdı rāh-ı ğamda bir ḥarāmî
gözlü yār / Āhiret ḥaqqın helâl
eyleñ baña yoldaşlar (Kara
Fazlî Dîvânî, Gazel 66, Beyit
6). [helâl eyle, -ñ]

hele: Artık, bundan sonra.

Göglere irse gerek ṭabl u nefîr
āvāzı / Gür gür olmazsa
‘acebdür **hele** gūş-ı Keyvân
(Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 13,
Beyit 7). [hele,]

hele: "Biraz bekle, dur bakalım"
anlamında cümlelerin başına getirilen
bir kelime.

Egerçi lengdür pāy-ı ṭaleb rāh-ı
maḥabbetde / **Hele** sen pāy-dār
olduḡça luṭf ile ṭaleb-kār ol
(Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 120,
Beyit 4). [hele,]

hele: Artık, bundan sonra.

Dür idem medḥūñe şad beyt ne şad
belki hezār / Pād-şāhum **hele**
ma‘zūr buyur kāfiye az (Kara
Fazlî Dîvânî, Kaside 21, Beyit
31). [hele,]

helvā: Helva, tatlı.

Dişlemekden leblerüñ **helvāsını**
kesmez ṭama‘ / Kalmasa ger
‘aşıkuñ ağızında dendānı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 44,
Beyit 4). [helvāsını, -sı, -nı]

hem: Hem ... hem ... biçiminde
tekrarlanarak görevdeş sözleri,
cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte
olma veya karşıtlık anlamlarıyla
bağlayan bir söz.

Ḥarf-i ‘adūya çekdi kalem tīg-ı
ḳahr ile / **Hem** tīg u hem kalem
olalı aña dest-i yār (Kara Fazlî
Dîvânî, Kaside 24, Beyit 13).
[hem,]

hem: Hem ... hem ... bağlacı.

Çü ğayr ola baña **hem** hücre **hem**
mehār-ı şütür / Şütür çü kūh-ı
belā ola hücre Beyt-i Ḥazen
(Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 5,
Beyit 43). [hem,]

hem: Hem ... hem ... biçiminde
tekrarlanarak görevdeş sözleri,
cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte
olma veya karşıtlık anlamlarıyla
bağlayan bir söz.

Ḥarf-i ‘adūya çekdi kalem tīg-ı
ḳahr ile / Hem tīg u **hem** kalem
olalı aña dest-i yār (Kara Fazlî
Dîvânî, Kaside 24, Beyit 13).
[hem,]

hem: Hem... hem ... bağlacı.

Çü ğayr ola baña **hem** hücre **hem**
mehār-ı şütür / Şütür çü kūh-ı
belā ola hücre Beyt-i Ḥazen

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43). [hem,]

hem: Ayrıca, ilave olarak, hem.

Ehl-i nazar egerçi ne ‘aynıdur ne
ğayrı / **Hem** ‘aynısın ḥaḳīkat
hem ḡayrı kā’inātuñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit
2). [hem,]

hem: Ayrıca, ilave olarak; hem...
hem...

Kendü varmaz ḥalkı da mey-
ḥānelerden men’ ider / Şeyḥ-i
yārān-ı ṭarīkat **hem** muḥal **hem**
ḥāldür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 62, Beyit 6). [hem,]

hem: "Aynı zamanda" anlamında
bağlaç.

Ḳaddüñ elif iy māhir u nūn oldı tā
ebrūlaruñ / Olmam hemān ol an
olur dīnden **hem** īmāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 3). [hem,]

Dīnüm şaṣuñ küfrin senüñ her kim
ki īmān bilmeye / Olsun
murādum budur ol dīnden **hem**
īmāndan cüdā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4).
[hem,]

İy Mesīḥā-dem leb-i cān-baḥsuña
cānum fedā / Zülf-i kāfir-
kīşüñe dīnüm **hem** īmānum
fedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
39, Beyit 1). [hem,]

Dil tıfl-ı nā-resīde-i sultān-ı ‘İşkdur
/ Kim derd aña māder ü **hem**
dāy u dāyedür (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4).
[hem,]

Süfre-i luṭfuñdan oldı sīr mecmū’-ı
nüfūs / Buldı Ādem dāne andan
hem Ḥalīlu’llāh ‘ades (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
14). [hem,]

Hem Rāzık-ı bī-reybsin ü Ḥālīk-ı
bī-‘ayb / **Hem** zāhir-i pinhānsin
ü hem bāṭın-ı peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
5). [hem,]

Hem Rāzık-ı bī-reybsin ü Ḥālīk-ı
bī-‘ayb / **Hem** zāhir-i pinhānsin
ü hem bāṭın-ı peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
5). [hem,]

Hem Rāzık-ı bī-reybsin ü Ḥālīk-ı
bī-‘ayb / Hem zāhir-i pinhānsin
ü **hem** bāṭın-ı peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
5). [hem,]

Derdüñ gibi dil-ḥastelere yok daḥı
dermān / Zaḥmuñ gibi
mecrūhlara **hem** daḥı merhem
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 9). [hem,]

Fazlî’ye umaram ki şefā’at ire
senden / Şol demde ki maḥşer
ola mīzān ḳurula **hem** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
13). [hem,]

Meger ki geçmez ola ḥāṭıruñdan iy
ḡāfil / Aḳar şu gibi ider ‘ömr ü
hem zemāne mürur (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18).
[hem,]

Ḥalk-ı cihānı eyledi āzār Ḥaḳḳ’ı
hem / Her kim ki eyledi seni
āzār Yā Hüseyñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10).
[hem,]

Hem vâlid-i kerîmüñ olan Murtażâ
hâkı / K'oldur emîn-i gevher-i
esrâr Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 34*).
[hem,]

Sehm-i sehminden olur Behrâm-ı
bî-ārām rām / Güstehem **hem**
cân virüp tenden Tehem-ten el
çeker (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 19*). [hem,]

Hudâ virmiş saña lutf u 'inâyet
hem 'atâ vü cüd / Şahâvet
milkinüñ sensin bugün iy şâh
sultânı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 45*). [hem,]

Mihr ü meh keffe-i mîzân u
kevâikbdür **hem** / Keh-keşân
olsa 'amûdı vü felek mîzân ger
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 2*). [hem,]

Hem âsümân-ı kâdrsin ü âfitâb-ı
şadr / **Hem** âfitâb-ı lutfsin ü
âsümân-ı 'adl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 8*).
[hem,]

Hem âsümân-ı kâdrsin ü âfitâb-ı
şadr / **Hem** âfitâb-ı lutfsin ü
âsümân-ı 'adl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 8*).
[hem,]

Hüsrevâ nuşretin âsân eyle **hem**
feth-i qarîb / Şân-ı tîguñda
nüzûl itmiş bir âyetdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 21*). [hem,]

Olursa taht taht-ı Süleymân u tâc
hem / Çün tâcı gel virür yile ol
tahtı rûzgâr (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 32*). [hem,]

Dâyimâ olsun saña Bârî naşîr ü
hem mu'în / Feth ü nuşret hem-
'inân u 'izz ü devlet hem-nişîn

(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 2*). [hem,]

Da'vâ-yı 'aql u lâf-ı hîred **hem**
cünün imiş / Gördüñ zemâne
uymadı uy sen zemâneye (*Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 5*). [hem,]

Gül-i 'ömrine **hem** hayıflar anuñ /
Ki düşüp hâke pây-mâl oldu
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 37*). [hem,]

hem: "Ayrıca" anlamında kullanılan
kelime.

Ehl-i nazar egerçi ne 'aynıdur ne
ğayrı / Hem 'aynısın hâkîkat
hem gayrı kâ'inātuñ (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit
2*). [hem,]

hem: "Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Harîm-i Ka'be'de **hem** mahrem
oldı **hem** muhîrim / Libâs-ı
mağfîret ile mülebbes oldu 'uşât
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 4*). [hem,]

hem: "Aynı zamanda, ayrıca"
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Harîm-i Ka'be'de **hem** mahrem
oldı **hem** muhîrim / Libâs-ı
mağfîret ile mülebbes oldu 'uşât
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 4*). [hem,]

**hem 'avn-i ibtidâ şode hem 'avn-i
intihâ:** Farsça beyit: Hem başlangıcın
hem de sonun kaynağıdır.

Ân âhirî ki âhirîş bi nihâyet est /
Hem ‘ayn-i ibtidâ şode hem
‘ayn-i intihâ (Kara Fazlî
Dîvânî, Gazel 1, Beyit 4). [hem
‘ayn-i ibtidâ şode hem ‘ayn-i
intihâ,]

hem hâl: Aynı halde olan, ikisi
beraber.

Kendü varmaz halkı da mey-
hânelerden men’ ider / Şeyh-i
yârân-ı tarîkat hem muhal hem
hâldür (Kara Fazlî Dîvânî,
Gazel 62, Beyit 6). [hem hâl, -
dür]

hemâl ol: Ortak olmak.

Eyâ kerîm sen ol şâhib-i sehâsın
kim / ‘Alî olur saña olursa ger
keremde hemâl (Kara Fazlî
Dîvânî, Kaside 31, Beyit 15).
[hemâl ol, -ur, -sa]

hemân: Daima, her zaman.

Hemân söz kaatre-i nîsâna beñzer /
Olur cân âsmânından çü nâzil
(Kara Fazlî Dîvânî, Kıt’a 13,
Beyit 1). [hemân,]

hemân: Ancak, sadece, yalnız; fakat,
illa.

Şanma senden şaķına bir oķın iy
şâh-ı cihân / Sen **hemân**
kendüñi şâyeste-i fitrâk idegör
(Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 61,
Beyit 6). [hemân,]

hemân: Aynı şekilde, öylece.

Şahı her dâne pirincüñ ki tolu
revnaķ ola / Beñzer ol incü ile
toptolu bir baķre **hemân** (Kara
Fazlî Dîvânî, Kaside 13, Beyit
16). [hemân,]

Hak naşib itmiş o kân-ı kerime seyf
ü kalem / Döstuñ tâ yaza göñlin
kıra a‘dâyı **hemân** (Kara Fazlî
Dîvânî, Kaside 33, Beyit 33).
[hemân,]

hemân: Ancak, daima.

Sâķı yanumda tek tolu olsun yataķ
hemân / Mey-hâne güşesi baña
zîbâ yataķ durur (Kara Fazlî
Dîvânî, Gazel 63, Beyit 4).
[hemân,]

Ne ben **hemân** ki bütün halk-ı
‘âlem eylerler / Du‘â-yı
devletüñi rûz u hefte vü meh ü
sâl (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside
31, Beyit 24). [hemân,]

hemân: Ancak, yalnız, sadece, fakat.

O hücre vü şütürüñ ‘ışķına **hemân**
ol biñ / Hamûş olam çü şütür
açmayam çü hücre dehen (Kara
Fazlî Dîvânî, Kaside 5, Beyit
46). [hemân,]

hemân: Çabucak; daima.

Meger kim cennet-i firdevsdür bu
meclis-i ‘âlî / Ne hâtırdan huţür
itse **hemân** ol dem olur peydâ
(Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 29,
Beyit 14). [hemân,]

hemân: Aman ha.

Yalıñuz iy Fazlî şanma sen seni
‘aşık **hemân** / Mihr ü mäh ile
felekler oldı ser-gerdân aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8,
Beyit 5). [hemân,]

Çünki nesh oldı haţ-ı rağbet-i nazm
u es‘âr / Fazliyâ çekme **hemân**
defter ü dîvâne belâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit
7). [hemân,]

Şîrîn ü Kûh-ken ki cihânda
hikâyedür / İy hüsrevüm
hemân ikimüzden kinâyedür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81,
Beyit 1). [hemân,]

hemân: Birden.

Sükkerî şerbetine kim dil uzatsa
anuñ / Ağzı dadını **hemân** virse
gerekdür ol ân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 19).
[hemân,]

Gördiler meclis-i gül-zâra harîf
oldı harîf / Lâleler urdı taşâ
sâgar-ı lâ‘lini **hemân** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
5). [hemân,]

Nâ-gehân ben de varup bâğa bu
hâli gördüm / Anda bu maţla‘-ı
ğarrâ dilüme geldi **hemân**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 15). [hemân,]

hemân: Ancak, yalnızca; daima, her zaman.

Kande Fazlî vü senüñ mādihüñ
olmak kande / Sözlerinden
ğarañı hayr du‘â ola **hemân**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 27). [hemân,]

hemân: Daima, her zaman, sürekli.

Sen lebi Şîrîn’e yüz biñ cân ile
Ferhâd olup / Göñlüm ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 4). [hemân,]

Halkdan vahşet idüp Mecnûn-ı ser-
gerdân gibi / Göñlüm ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 6). [hemân,]

hemân: Çabucak, derhâl.

İtme taţvîl-i kelâm eyleme taşdî‘-i
‘izâm / Aç elüñ şıdk ile ol şâha
du‘â eyle **hemân** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 28).
[hemân,]

Keremden gerçi Hâtem dem ururdu
devr-i cû-dilde / Anuñ da
defteri tayy oldı nâmıdur
hemân peydâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 60).
[hemân,]

Ko taţvîli yetervir şâha taşdî‘i
hemân Fazlî / El açup kıl du‘â
ihlâş ile oldur saña evlâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
69). [hemân,]

Şu gibi her şuya idüp gözlerüm
yaşın revân / Göñlüm ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 2). [hemân,]

hemân: Ancak, sadece, tek.

Pîşe-i ‘ışk içre Ferhâd’uñ **hemân**
bir adı var / Kâr-ı ‘ışk baña şor
her şan‘atuñ üstâdı var (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [hemân,]

Çü vaşf u medhine had yok **hemân**
odur ülâ / Devâm-ı devletine
dâyim idesin da'vât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 39*). [hemân,]

hemân: *Ancak, yalnızca; daima, her zaman.*

Ka'be hakkı deşt ü tağı vermezem
dünyâlara / Göñlüm ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 8*). [hemân,]

hemân: *Ancak, fakat, yalnız.*

Yâr birdür iki cihânda **hemân** /
Şehidâllahi ennehu ... ehaden
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [hemân,]

İki 'âlemde **hemân** dîdârdur
mağşûdumuz / Ne cehennem
bîmi ne cennet
temennâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11*). [hemân,]

Yok durür evşâfına gâyet şavâb
oldur **hemân** / Kim du'adan
dem urup idem kelâmum
muhtaşar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 38*). [hemân,]

hemân: *Derhal, çabucak, hemen.*

Küfr-i zülfini göricek bu dil-i şifte-
hâl / Geldi imâna **hemân** şıdk
ile Bû-Bekr mişâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 5*). [hemân,]

hemân: *Anında, hemen.*

Şâh-ı hâver işidüp kaçdı **hemân**
baş alup / Eyledi kal'a-i eflâkda
kendin pinhan (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 8*). [hemân,]

hemân: *Çabucak, hemen, vakit kaybetmeden.*

Fazliyâ var iste bende yok dimez
virür **hemân** / Ol saḥâvet
menba'ı kim adı Muşlî Şâh'dur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 14*). [hemân,]

Mağdemünden şol kadar sürdük
şafâ bulduk sürür / Şanki 'îd
oldı **hemân** ehlen ü sehlen
merhabâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2*). [hemân,]

hemân: *Çabucak, derhâl 2. sadece, ancak.*

Bir gözi âhüya ser-gerdân olup
dîvâne-vâr / Göñlüm ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 10*). [hemân,]

Tırâş olup **hemân** oldum olur baş
açık abdâli / İşin başa iletmiş
hübdur Berber Ḥasan Bâlî
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 2*). [hemân,]

hemân: *Ancak, sadece, yalnız.*

Nüşîrevân'un adı çalubdur **hemân**
şehâ / Tutdı cihânı nâmuñ ile
dâstân-ı 'adl (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 18, Beyit 20).
[hemân,]

hemân: Aksine, ancak anlamlarında zarf 2. hemen, aniden, derhâl.

O meh her yirde seyr eyler **hemân**
ancağ benüm mahrûm / Kamu
menzilde tâli'dür baña gülmez
ne tâli'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 4). [hemân,]

Çekdüñ cihâna süfre-i in'âmı olalı /
Hemân serây-ı 'âleme sen mîr-
i nân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 13). [hemân,]

hemân: Ancak, fakat, yalnız.

Sen seni ref' idegör tâ ki ola ref'-i
hicâb / Ki **hemân** çihre-i
cânâneye sensin hâyil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
12). [hemân,]

Şanma dehrüñ zâhidâ biz kır
ğavğâsındayuz / Yâ senüñ gibi
hemân dünyâ temennâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 1). [hemân,]

hemân: Ancak / sadece.

Gördüm ki taht tâcuña lâıyık güher
degül / Evşâf-ı taht u tâcdan
idüp **hemân** güzâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 24).
[hemân,]

hemân ol: Hemen o anda.

Kande Fazlî vü senüñ mâdiñüñ
olmağ kande / Sözlerinden
ğarabı hayr-du'â ola hemân

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 40). [hemân ol, -a]

hemân ol: Birden olmak, hemen
olmak; çabuk olmak.

Qaddüñ elif iy mâhir u nûn oldu tâ
ebrûlaruñ / Olmam hemân ol an
olur dînden hem imândan cüdâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 3). [hemân ol, -ma, -m]

hemâna: Hemen, derhal.

Çün degüldür aña lâıyık hamd-i
mağdûr-ı beşer / 'Aczüñi 'arz
itmek iy Fazlî **hemânâ** ola bes
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 16). [hemânâ,]

hemâna: Güya, sanki.

Pilav üstinde göricek ol iki şemseyi
şandum / **Hemânâ** kûbbe-i çerğ
üzre mihr ü mâh-ı tâbânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
24). [hemânâ,]

hemâna: Daima, her zaman, sürekli.

İy Fazlî bu şî'r âb-ı hayât oldu
hemânâ / Feyz itdi saña çeşme-
i feyzinden o kâbız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5).
[hemânâ,]

Sözün taṭvîl idüp Fazlî igende
virme taṣdî'i / Du'â-yı
devletine kıl **hemânâ** feth-i
destâmı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 48). [hemânâ,
]

Hemânâ gayret-i dîn ol durur ol
vâcibü'l-katlûñ / Olanuñ tîğ ile

levh-i cihāndan adı vü şanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 14). [hemānā,]

Hüsn-i şüretde **hemānā** Yūsuf'ın
kardasıdır / Hüsn-i hulk ile
Muhammed kendüdür ol nām-
ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 16). [hemānā,]

hemāna: 1-Tam, tamâmen, aynen,
tıpkı. 2-Güya, sanki.

Yanıcağ anda şādurvānı seyr it
bāğ-ı cennetde / **Hemānā**
nūrdan bir servdür hālkeylemiş
Mevlā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 47). [hemānā,
]

hem-çü: Gibi, olarak.

İrişdi hücreğine çün Burāk **hem-çü**
şütür / Bu hücreden şütürü taşra
oldı sāye-figen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19).
[hem-çü,]

Bir anda kıldı tokuz hücreden şütür
birden / Ki hücre teng ü şütür
hem-çü bād-pā tevsen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
20). [hem-çü,]

Maḥaffe pūşt-i şütürde olursa
hücrem olur / Çü ser ü pā-yı
şütür hücre **hem-çü** şahn-ı
çemen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 31). [hem-çü,]

hem-çü: Gibi.

Şütür kadar hūnerüm 'ankebūt-ı
hücre degül / Olana **hem-çü**
şütür hücre gīr-i sū'izzan (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
52). [hem-çü,]

hem-çü: Onun gibi; aynı şekilde.

Meger mehāre çeke hücrelerinde
hem-çü şütür / Muḳīm-i hücre-
i Ka'be şütür-süvār-ı Yemen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 13). [hem-çü,]

hem-çü: "Gibi" edatı.

Zer gibi ḥālîş olam dir iseñ iy Fazlî
eger / Qalbūnı pūte-i 'İşk içre
erit **hem-çü** raşāş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5).
[hem-çü,]

Olur mı maḥremi ol hücrenūñ her
üştür-i dil / Ki hücre pāk u
şütür **hem-çü** ḥar mülevveş ten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 16). [hem-çü,]

Şütür-dilān iremez hücreğine gezse
eger / Cihānı **hem-çü** şütür
hücre hücre 'āmmeten (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
18). [hem-çü,]

Tīg-ı zebānı **hem-çü** qalem nazm
ile cerī / Neşr ile tīg-veş qalemi
maşlahat-güzār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 37).
[hem-çü,]

hem-dem: Dost, arkadaş.

Gūşe gūşe bilmezem kimler durur
hem-demlerūñ / Qangı nā-
maḥremeler oldı iy 'aceb
maḥremelerūñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 9).
[hem-demlerūñ, -ler, -ūñ]

hem-dem: Arkadaş, dost.

Cân olaldan ol Mesîh-efgânuñ iy
dil **hem-demi** / Pür-sürür oldu
ferâmûş eyleyüp derd ü ğamı
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 1). [hem-demi, -i]

Görseñ iy dilber ki sensüz nice
mey 'ıyş eylerem / Eşk sâkî âh
muṭrib nâle **hem-dem** ğam
nedîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 15). [hem-
dem,]

hem-dem dur: Arkadaş olmak.

Senden ayru gözlerüm yaşı durur
hem-dem baña / Künc-i
miḥnetde belâ vü ğam durur
maḥrem baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1).
[hem-dem dur, -ur]

hem-dem ol: Arkadaş olmak,
arkadaşlık etmek.

Hem-dem oldu Hâzret-i Sultân
Süleymân bin Selîm / Şeh
Selîm ibn-i Süleymân ile
şoḥbetdür bugün (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 27, Beyit 11).
[hem-dem ol, -dı]

hem-dem (ol): Arkadaş olmak, dost
olmak.

Derd odur kim yârüñi aġyâre **hem-
dem** göresin / Yoḥsa râh-ı
'İşkda derd ü belâdan kim
kaçar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 57, Beyit 3). [hem-dem,]

Hicrinde nice bir çekeyin her
birinüñ ğam / Derd ü elemin
eyleyüben cānuma **hem-dem**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 5). [hem-dem,]

hemîn: (Fa.) Bütünüyle ,tam.

Sultân-ı dehr olan kırı ğavġâ çeker
hemîn / Zevķini milk-i 'âlemüñ
iy dil gedâ sürer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2).
[hemîn,]

Taḥt-ı 'âlî-baḥt yâver fırsat u
şevket **hemîn** / Saltanat zîr-i
'inân u memleket zîr-i nigîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 3). [hemîn,]

hemîn: Hemen. 2. Bütünüyle,
tamamen.

Ṭaġıl iy cünd-i bî-şümâr nücüm /
Ṭolun iy mâh sür'at ile **hemîn**
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 13). [hemîn,]

hemîn: Bütünüyle, tamamen.

Bes ola 'acz ü 'özümi 'arz
eylemek **hemîn** / Medḥüñe dil
uzatmaġa kudret kaçan ola
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 15). [hemîn,]

hemîn: Ancak.

Ben didüm Rüstem'e murâduñ ne /
Döndi ol da murâda didi **hemîn**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5,
Beyit 2). [hemîn,]

hem-‘inān: 1. Dizgini bir, atbaşı beraber olan. 2. Arkadaş.

Dāyimā olsun saña Bārī naşīr ü
hem mu‘īn / Feth ü nuşret **hem-
‘inān** u ‘izz ü devlet hem-nişīn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 2). [hem-‘inān,]

hem-‘inān: Beraber.

Tevbesin himmete vir rāh-ı talebde
meydān / **Hem-‘inān** ola
‘ināyet ala şāyed menzil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30). [hem-‘inān,]

hem-‘inān: Dizgini bir, yan yana
birlikte bulunan, arkadaş 2. sevgili;
sürekli var olan şey.

Birine mevlid Sitanbul u birine
Edrine / İkisi de birbiriyle hem-
rikāb u **hem-‘inān** (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2). [hem-
‘inān,]

hemīşe: Daima, her vakit, her zaman.

Çün senüñ ‘aceb benüm kārüm
hemīşe ‘özdür / Pārsālîk saña
var iy şeyh fāsıklık baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4).
[hemīşe,]

Oķ alsa destine ehl-i k̄ubūr dirler
hep / Kemānuñ okına ā‘dā
hemīşe kurbānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 18).
[hemīşe,]

‘Ömrüñi k̄ā’im **hemīşe** dā’im itsün
devletüñ / Zikrūñi hayr eyleyüp
haccuñ kabūl itsün Hudā (Kara

Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 6).
[hemīşe,]

hemīşe: Daima / sürekli.

Hemīşe tā şütür ü hücreñ ideler
tavşīf / Şütür-dilān zemīn
hücre-dār cümle zemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 56). [hemīşe,]

Hemīşe sūr-ı ‘ömrüñ eyleye
muḥkem senüñ Bārī / Gül-i
sūrilerüñe hīç irişdürmeye
nokşānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 50). [hemīşe,]

Hemīşe mazhar-ı luṭf olduğınca
şāhlara / Kelām-ı pāk u kemāl
ehli iy kerem k̄anı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 34).
[hemīşe,]

Kılıcak cümleden üstün olup sen
ğālib ü manşūr / **Hemīşe** ‘arız
olsun lesker-i ḥaşma perīşānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 34). [hemīşe,]

Çāpük-süvār-ı ‘arşa-i iḳbāl odur
bugün / Olsun **hemīşe** devlet ü
baḥt ile pāy-dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 23).
[hemīşe,]

Sürür ile geçüp her rüzı sūr olsun
sa‘ādetle / Gül-i sūrīsini kılsun
hemīşe tāze ter Mevlā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 71). [hemīşe,]

Mübārek eyleye Hāḳ maḳdemüñ
sa‘ādetle / **Hemīşe** ola
teraḳḳīde rif‘at ü iḳbāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 33). [hemīşe,]

Hemīşe şadr-ı kirām ol olup
sa‘ādetle / Serīr-i ‘izzet ü şadr-ı

riyāset üzre muķīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 34).
[hemîşe,]

hemîşe: Daima.

ẖamîr-i rûşenüñe beñzedürse
kendüyi şems / Başından
olmasun eksik anuñ **hemîşe**
zevāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 20). [hemîşe,]

hem-kadeh: Kadeh dostu.

Anlar olalar **hem-kadeh** ağıyâr ile
her ân / Ben nice şurâhî gibi
her-dem yudayın kıan (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit
7). [hem-kadeh,]

hemm: Keder, hüzn.

Virüp el merhabāya sākî gelse
bezme mey başdan / Getürüp
neş'eyi yārân ğam u **hemme**
vedā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 80, Beyit 3). [hemme, -e
]

hemm: Üzüntü, gam, keder, kaygı,
hüzn.

Pîr olup olsun sa'âdet mesnedinde
güşe-gîr / Meclisinde güşe-gîr
olsun ğam u **hemm** ü keder
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 26). [hemm,]

hem-menzil ol: Menzildaş, arkadaş,
dost olmak.

Qanda hem-menzil olam ben saña
iy mäh-ı münîr / Saña cā evc-i

cemāl ü baña cā hāk-ı hāzîz
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108,
Beyit 2). [hem-menzil ol, -am]

hem-nefes: Arkadaş, dost.

Fazlî-i bî-çāreyem düşdüm
cemālünden cüdā / Āh u nālem
hem-nefes endühdur maħrem
baña (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 13). [hem-
nefes,]

hem-nefes ol: 1.Yakın arkadaş ve dost
olmak. 2.Birisiyle aynı şeyi
paylaşmak,aynı şekilde düşünüp
hareket etmek.

Ol yāre yār olam diyü fikr itme iy
göñül / Şāh-ı cihāna hem-nefes
olmak kaçan gedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3).
[hem-nefes ol, -mağ]

hem-nişîn: Beraber oturup kalkan,
samimi arkadaş.

Dāyimā olsun saña Bārî naşîr ü
hem mu'în / Feth ü nuşret hem-
'inān u 'izz ü devlet **hem-nişîn**
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 2). [hem-nişîn,]

hem-nişîn-i hār: Dikenin (rakiplerin)
can dostu.

Hem-nişîn-i hār gördüm ol gül-i
hândanımı / Her-dem eylersem
'aceb mi iy göñül zār-ı hezār
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 4). [hem-nişîn-i hār,]

hem-nişînüñ ol: Arkadaş olmak.

Meclisüñ haşre degin zevk ü
şafâdan pür olup / Hem-nişînüñ
ola biñ dilber-i şüh u tannâz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,*
Beyit 37). [hem-nişînüñ ol, -a]

hem-pā it: Arkadaş olmak.

‘Aşk u hüsniyle iden şeydâ beni
zîbâ seni / İtdi Qays u Leyli’ye
hem-pā beni hem-tâ seni (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
1). [hem-pā it, -di]

hem-pehlû: Omuzdaş, yan yana
(olan), arkadaş.

Âl vâlâlarla her bayrak ‘arûs-ı
fethdür / Olmağa a‘dāya **hem-**
pehlû iderler âller (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 9).
[hem-pehlû,]

hem-per: Beraber uçmak.

Fazlî emşâline her şâ‘ir geçen
öykünmesün / ‘Aybdur **hem-**
per derilmek zâğlar ‘anqālara
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134,*
Beyit 5). [hem-per,]

hem-râh ol: Yol arkadaşı olmak,
arkadaşlık etmek.

Sehâsı şöyledür kim Hâtem-i Tayy
/ Kerem rāhında olmaz aña
hem-rāh (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Tarih 4, Beyit 2). [hem-rāh ol, -
maz]

hem-reng: Aynı huy, mizac.

‘âşık-ı bî-reng **hem-reng** olıma
ol sâde dil / K’olmaya kayd-ı
nuķuş-ı dünyeden âzâde dil
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,*
Beyit 1). [hem-reng,]

hem-rikāb: Yol arkadaşı, dost.

Birine mevlid Sitanbul u birine
Edrine / İki de birbiriyle **hem-**
rikāb u hem-‘inān (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2). [hem-
rikāb,]

hem-seng: Aynı ayarda.

Cevher-i nefsüme **hem-seng**
olıma dürr-i yetim / Nazm
bāzārınun iy Fazlî benem
şarrāfi (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 139, Beyit 5). [hem-seng,
]

hem-seng ol: Aynı ayarda olmak, denk
olmak.

Hüsrevâ zerreden ahkâr görine
mikdârı / Olsa hem-seng
terāzū-yı vaķāruñla cibāl (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
26). [hem-seng ol, -sa]

hem-ser: Aynı, benzer, eş, denk.

Şāhımız taht-ı sa‘adet üzre
serverdür bizüm / Qadrimüz
rif‘atde eflāk ile **hem-serdür**
bizüm (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 26, Beyit 9). [hem-
serdür, -dür]

hem-ser kıl: Benzer, eş, denk. //
Arkadaş, dost.

Çünkü her vech ile mümtâzdur
akrânından / Eyle mümtâz şehâ
sâ'ire kılma hem-ser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
45). [hem-ser kıl, -ma]

hem-ser-i jāi-ı bākıl: Bakıl'ın gereksiz
arkadaşları.

Sihr-i Şehbân'ı olup **hem-ser-i jāi-
ı Bākıl** / Bir ola hār u gül ü
zehr ü şeker 'ayb u hüner (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
30). [hem-ser-i jāi-ı bākıl,]

hem-ser-i tür ol: Tur dağına eş olmak.

Kelīm-vār münācāta çıkdı ehl-i
niyāz / Şerefde hem-ser-i Tür
oldı kulle-i 'Arafāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 2).
[hem-ser-i tür ol, -dı]

hem-sohbet: Sohbet arkadaşı, dost.

Eyleyüp **hem-şohbetüm** her rûz u
şeb derd ü elem / Bezm-i
fırkatde idüp cismüm dem-â-
dem cām-ı Cem (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 14).
[hem-şohbetüm, -üm]

hem-tā: Eş, benzer.

'Aşk u hüsniyle iden şeydâ beni
zībâ seni / İtdi Kays u Leyli'ye
hem-pâ beni **hem-tā** seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
1). [hem-tā,]

hem-tā bulın: Denk olmak, eşit
bulunmak.

Yine bir taze dilber sevdi Fazlî
şimdi 'âlemd e / Bulınmaz
behcet ü hüsni ü bahâda hîç aña
hem-tā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 6). [hem-tā
bulın, -maz]

hem-tā ol: Benzer, denk olmak.

V'eger ki pāye-i ednâda olsa bir
kāmīl / Olup kelāmda Şehbân-ı
Vā'il'e hem-tā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6).
[hem-tā ol, -up]

hengām: Zaman, çağ, sıra, vakit.

Bahār eyyāmı gül vakti şafâ
hengāmı mül vakti / Bu demde
tevbe-kār olur mı zāhid 'āşık-ı
rûsvā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 4). [hengāmı, -ı
]

hengām-ı ülfet: Bilişme tanışma
zamanı.

İy dil ālüfte-i me'lûf ol şafâ vü
zevk ile / Zevke irdi her kişi
hengām-ı ülfetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
3). [hengām-ı ülfet, -dür]

hengām-ı vuslat: Kavuşma zamanı.

Yūsuf'ından Hāzret-i Ya'kūb
olmışdı cüdā / Bir yire geldi
yine hengām-ı vuslatdur bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 10). [hengām-ı vuslat, -
dur]

henüz: *Buna rağmen, daha, ancak, henüz.*

Ṭıfıdır gerçi **henüz** ammā ki
bahtıdır cüvān / Pīr ola dirler
kamu pīr ü cüvān şām u seher
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 10*). [henüz,]

hep: 1. Herkes. 2. Her zaman.

O meydān içre me'mūniyyeler **hep**
töplardur kim / Anı kapmağa
olur her kişinüñ desti çevgānı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 23*). [hep,]

hep: *Bütün, hep, herkes, her zaman.*

Hvān-ı şādî çekdi halka çāšnî-gīr-i
kazā / Yimede içmekde **hep**
‘ālem biyāfetdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 4*). [hep,]

hep: *"Bütün, hepsi" anlamında belgesiz sıfat.*

Luṭf u cūduñdan cihān **hep** şerm-
sāruñdur senüñ / Āferīn iy
iftihār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 25*). [hep,]

Bir dilber-i ra'nādur bir serv-i dil-
ārādur / Bir ben degülüm el-hāk
hep halk aña seydādur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 5*). [hep,]

hep: *Artık.*

Ziyāfet oldu **hep** begler gelüp
sultān işiginde / Cihān halkı
bugün anda toyınca gördi
ihsānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 16*). [hep,]

Oķ alsa destine ehl-i kubbūr dirler
hep / Kemānuñ okına ā'dā
hemīse kurbānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 18*). [hep,]

hep: *"Her zaman, sürekli" anlamında zarf.*

Anuñ ki şā'ir ola nāmı ekşer-i
‘ālem / Görür kamosını **hep** bir
temīz yok ašlā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3*). [hep,]

Kıldı ol āb-ı muşaffā ile **hep** tāze
vü ter / Cümle eşcāra virüp
neşv ü nemālar nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 8*). [hep,]

hep: *"Her zaman" anlamında zarf.*

Zülf-i reyhānuñ gamından olalı ten
kara hāk / **Hep** siyeh-puş oldu
sünbüller dutup mātem baña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2*). [hep,]

Halk-ı ‘ālem **hep** senüñ dīvāneñ
olmuş serverā / Leyli'nüñ
Mecnūn'ı Şīrīn'üñ Ferhād'ı var
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4*). [hep,]

Fazlī'ye vird ü vārid iy şeyḫ **hep**
bir oldu / ‘Arz itme aña luṭf it
vird ile vāridātuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7*). [hep,]

Rây-ı garrâdur disem ebrûña râyum
râstdur / Cümle ârâ' ehli **hep**
kâ'il durur bu râlara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4*). [hep,]

Didiler şakın seni tutar cefâsı taşına
/ Geldi **hep** didükleri ben
mübtelânun başına (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1*).
[hep,]

hep: *Büsbütün, tamamen, hepsi.*

Sebîl oldu şeker şerbetleri **hep**
selsebîl-âsâ / Anı nûş
eyleyenler istemezler âb-ı
hayvânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 15*). [hep,]

hep: *Bütün, cümle.*

Şaklasun **hep** budakların Mevlâ /
Cümle pür-berg ü pür-budağ
olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 69*). [hep,
]

hep: *"Her zaman" anlamında
kullanılan zarf.*

Uyûn-ı 'aklı kılan nûr-ı 'ilm ile
rûşen / Olur haqâyık-ı eşyâ'ı
hep başır ü fehîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 3*).
[hep,]

Üstühvâna irişdi gam bıçağı / **Hep**
ehibbâsı bî-mecâl oldu (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 36*). [hep,]

her: *"Bütün, her bir" anlamlarında
belgesiz sıfat.*

Zülfünün **her** târı bir ejder görünür
Fazliyâ / Kim bilür ne sihr ider
ol gözleri cādū saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [her,]

Pîşe-i 'ışk içre Ferhād'un hemân
bir adı var / Kâr-ı 'ışk baña şor
her şan'atun üstādı var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [her,]

Kal'a-i düşmen-i sultân gibi **her**
âteş-bâz / Od urup itse gerek
niçe kılâ'ı vîrân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 26*).
[her,]

Rûzı nevrûz olur yüzini gören
kişinün / Böyle pîrûz olur mı
'acebâ **her** nevrûz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 20*).
[her,]

Dem urdı Şûr-ı İsrâfîl'den **her** sūr-
nâ beñzer / Ki enfâsı niçe dil-
mürdeyi itdi o dem ahyâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 6*). [her,]

Mihr-i râyunla münevver **her** diyâr
/ Bûy-ı hulkuñla mu'atâr **her**
meşâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 5*). [her,]

Mevsim-i 'adlünde reste cümle kâr
/ Devr-i ihsānuñda hâşıl **her**
merâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 12*). [her,]

Şu gibi **her** şuya idüp gözlerüm
yaşın revân / Göñlüm ârām
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 2*). [her,]

Bendeyüz bir şâha kim **her** bendesi
bir şâhdur / Zât-ı pāk-ı tâb-nākı
mazhar-ı Allâh'dur (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Murabba 26, Beyit 13).
[her,]

her: "Bütün, her bir" anlamlarında belgisiz sıfat.

Her naķāre dir ne ķara günlere
ķalduñ göre / Aç gözũñ eyler
naķāre gülleñi tĩġ-ı zarar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 13*). [her,]

Ėutlu gün dirler meşeldür
toġusından bellüdür / **Her**
gören şāhib-sa'ādet olacaġın
hüküm ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 14*). [her,]

Tab'-ı derrākı anuñ **her** hālden
āġāhdur / Sāķiyā şun cāmı
Sultān Muştafālilerdenüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 14*). [her,]

her: "Her" belgisiz sıfat.

Her mücrime kim sen idesin luţ u
'ināyet / Cismine ĥarām ola
anuñ nār-ı cehennem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [her,]

her: "Bütün, her bir" anlamlarında belgisiz sıfat.

Geh beni öldürmege müjġānın ol
şeh tîr ider / Gāh ķanum
dökmege **her** ġamzesin şemşîr
ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1*). [her,]

Her şubĥ u şām vird-i zebān
eyleyüp müdām / Nām-ı şerîfuñ
eyleye tekrār Yā Ėüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 45*). [her,]

Ėızr gibi zinde-dil **her** şahş pür-
zevk ü sürür / Var ise feyz oldu
ĥalka çeşme-i ĥayvān-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3*). [her,]

Her sipāhî biñ sipāhî ķahr ider bir
ĥamlede / İşde meydān yāver
itmezse 'adū-yı bî-hüner (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 22*). [her,]

Şüküh u şevket ile **her** ķuluñ olup
Dārā / Alur mı 'aynına dārāları
zihî dārāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 17*). [her,]

Mihr-i rāyuñla münevver **her** diyār
/ Büy-ı ĥulķuñla mu'aţtar **her**
meşām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 5*). [her,]

her: "Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Baña **her** tîr ki atduñ oldu 'ıyān /
Ėikmeten mārameytu vü sırr-ı
rama (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [her,]

Fazluña inkār ider **her** bü'l-fuzûl /
Fazliyā olsañ Fuẓā'il bin 'İyāz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5*). [her,]

Zülf-i fettānuñda vā-veylā ne
ĥāletdür bu kim / Düşdi
mecnūnuñ olup **her** leyli vā-
veylālara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2*). [her,]

Her sipāhı rezimde Sām u Nerīmān-
ı zafer / **Her** dilîri cengde bir
Rüstem-i destān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [her,]

Revzenler oldu ķaşr-ı vücūdında
her yağır / Ėılmaġa şāh-ı rūĥı
'adem bāġına ġüzār (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 13). [her,]

Sürür ile geçüp **her** rûzı sür olsun
sa'âdetle / Gül-i sūrîsini kılsun
hemîşe tâze ter Mevlâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 71*). [her,]

Muḥâldür ki seni vaşf idem kemâ-
hiye ben / Vücûda gelse eger
dünyede **her** emr-i muḥâl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 26*). [her,]

Baňa ol yüzi gülşensiz gerekmez
şad hezâr olsa / Geyüp gül-bünü
nev-rüzî kabâ **her** gönçe-i ra'nâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 3*). [her,]

Anlar olalar hem-kadeḥ aḡyār ile
her ân / Ben nice şurâhî gibi
her-dem yudayın kan (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 7*). [her,]

Gelüp dükkânına **her** dilber-i nev-
ḥatṭ u sîmîn-ten / Tırâş olup aňa
her-gâh ta'lîm-i fenn alur andan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 5*). [her,]

Tırâş-içün dükkânına varan anuñ
her âyîne / Nazar idüp o mihr-i
burc-ı ḥüsnüñ yüzi ayına (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 7*). [her,]

her: "Her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Ne sür ol kim sürürından anuñ
mesrûr olup 'âlem / Açıldı **her**
göñül pür-şevk olup nûş
itmeden şahbâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 3*). [her,]

her: "Her bir" anlamlarında belgisiz sıfat.

Her gedâ kim naḡd-i vaşlın isteyüp
efḡân ider / Luṭf idüp ol dem
aňa bir gülce sîm iḥsân ider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 7*). [her,]

her: "Daima" anlamında belgisiz sıfat.

Her kaçan kāmum temennâ
eylesem ben dil-figār / Tîḡ-ı
inşâ'Allah ile ḡatlı ider ol
ḡamze-kār (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 7*). [her,]

her: "Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Ḥvâb **her** şeb baňa ḡayâl oldu /
Fi'l-heva men yenâmu ḡad
kezebâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [her,]

Çü jâj-ı Bâkıl olur **her** kelâmı bî-
raḡbet / Kimesne ḡuşına almaz
dür olsa da meşelâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7*). [her,]

'Aḡl u şabrum âh kim yâd oldu
benden döstlar / Oldı **her** yâd
ile tâ ol şâh-ı ḡübân âşinâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*). [her,]

Pâdişâhum **her** nefes âh itdügüm
'ayb eyleme / Fûrḡatüñde **her**
nefes eglence âh oldu baňa
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4*). [her,]

Pâdişâhum **her** nefes âh itdügüm
'ayb eyleme / Fûrḡatüñde **her**
nefes eglence âh oldu baňa

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [her,]

Derde şabr eyle dilâ çäre nedür çün
dönmez / **Her** kaçā tîri k'ola
kavs-i kaderden peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit
3). [her,]

Fazlî'nüñ rüsvây u bed-nām
olduğın 'ayb eyleme / Çünkü iy
şüfî bilürsin **her** işi taqdîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 7). [her,]

Gerçi kim ben bundayum ammā ki
gönlüm andadır / **Her** yañeden
kim benüm ol şāh-ı devrānum
gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
77, Beyit 3). [her,]

Her ārāda bulunur ol cihān-ārāyı
bilmezler / Yabanlarda arar
halk-ı cihān arayıbilmezler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89,
Beyit 1). [her,]

Ser-i zülfüñ hevāsın şorma **her** bî-
mağza luṭf eyle / Ne bilsün
gelmeyenler başına sevdāyı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 5). [her,]

Fazliyā bir şāh-ı 'ālem sāye
şalmışdur aña / N'ola ger olsa
müşerref **her** arası Lādik'üñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117,
Beyit 5). [her,]

Fazlî emşāline **her** şā'ir geçen
öykünmesün / 'Aybdur hem-
per derilmek zāğlar 'anqālara
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134,
Beyit 5). [her,]

Çü 'ākıbet kefen olur libāsı **her**
kişinüñ / 'Abā ile ola mı fark-ı
cāme-i semmūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15).
[her,]

'Āsiren derd ü belā vü elem ü
zaḥmete şabr / Ki olur vāsıta-i
şabr ile ḥal **her** müşkil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
27). [her,]

'İşkumuz 'ışk-ı ḥaḳīkîdür be şüfî
şanma kim / **Her** mecāzî
dilberüñ ruḥsār-ı zîbāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 15). [her,]

Bend itdi gerden-i dile tavḳ-ı
muḥabbetüñ / Kaṭ' itdi **her**
'alākayı aḥrār Yā Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 8). [her,]

Her sipāhı rezmd e Sām u Nerīmān-
ı zafer / **Her** dilîri cengde bir
Rüstem-i destān-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
16). [her,]

Od şaçar ağzından a'dāsına karşı
ol şehüñ / **Her** tüfeng ü tōp
rezm içinde bir şa'bān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 20). [her,]

Hün-ı ā'dādan olupdur lā'l **her**
seng-i siyeh / Pād-şāhā rezm-
gāhuñdur senüñ Bürkân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 30). [her,]

Ḥazret-i Sultān Süleymān
devletinde gerçi kim / Leşkerüñ
her şaffi şaf-derlerle birdür ser-
te-ser (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 20). [her,]

Her şubaşı bir şubaşıdur secā'at
ābına / Teşnedür tūğından a'dā
bir içim şu ḥarr ider (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
23). [her,]

Her marîz-i fakr olan ma'zûle tīmār
itmede / Lafz-ı cān-baḥşında

var nuṭḡ-ı Mesīhā'dan eṣer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 34). [her,]

Niçe kim **her** şubḥ-dem cünd-i
zulâm-efrûz-ı şeb / 'Ayn-ı
nuşret-den ola meşhûr semşîr-i
seher (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 41). [her,]

Lîk ol şî'r degül k'eyleye **her**
aḥmak u dün / Zann idüp şî'r
anı şöhre-i şeh'r ü kişver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
20). [her,]

Şanma kim **her** müteḥalliş geçinen
şâ'ir olur / Var delîlüm bu söze
itmez iseñ ger bâver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
25). [her,]

Her murâdın Hâk müyesser
eyleyüb ikbâl ile / Devlet ü
'ömri dıraḥtı dâyim olsun bâr-
ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 27). [her,]

Döstuñ ḥurrem ü ḥandân ola **her**
şâm u seher / Ḥaşm-ı bed-
ḥvâhuñ ola ġarḡa-i endüh u
melâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 47). [her,]

Çıkarup bergi niyâmından anı
gördügi dem / Aldı **her** şâḡ-ı
şecer destine bir sîm-sinân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 10). [her,]

Her faşıl tîr ehli eylerler du'â-yı
devletin / Vâli-i milk-i cihân
kuṭb-ı vilâyetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
13). [her,]

Beni bu ġam yaḡasın serveri
pehlûya çeker / **Her** kabâ zîver
ü zer gösterüp ol sîm-teni

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 30). [her,]

Zamîr-i rûşeni âyîne-i
münevverdür / Ki **her** tarîḡ ile
rûşendür aña şüret-i ḥâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
11). [her,]

Olinmaya ser-i mû deñlü şerḡ-i
evşâfuñ / Tenümde **her** ser-i
mû ḥaşr olunca olsa kelîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 29). [her,]

Niçün su'âlin eyleme bu kâr-
ḥâneye / Tutma bahâne **her**
nefes ol bî-bahâneye (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 1). [her,]

Ġalib itdüh Fazlî'ye **her** vech ile
düşmenleri / Hey ne zâlimsin
elühnden dâd u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 10). [her,]

Hicrinde nice bir çekeyin **her**
birinüh ġam / Derd ü elemin
eyleyüben cānuma hem-dem
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 5). [her,]

Şanmañuz 'âlemde hergiz kâr ü bār
ister göñül / El çeküp **her**
kârdan bir özge kâr ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 1). [her,]

Yâr ise **her** laḡza aġyâre muşāhib
olmada / Şabra tāḡat ḡalmadı
terk-i diyâr ister göñül (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit
6). [her,]

Didiler kim çâresi şabr u seferdür
her zamân / Şabra tāḡat
ḡalmadı terk-i diyâr ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 8). [her,]

Yâri iy Fazlî görüp ağıyâr ile zâr
olmadın / **Her** zamân derd ü
belâ vü miñnete yâr olmadın
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 9). [her,]

her: "Devamlı" anlamında belgisiz
sıfat.

Te'essüf eyleyüp müşt ile döğdi
sînesin **her** tabl / Ki niçün
haşre dek olmaz bu şādî günleri
ibkâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 7). [her,]

Her gice tesbîhimüz Şâha
du'âlardur bizüm / **Her** şehir
evrâdımız medh ü senâlardur
bizüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 11). [her,]

her: "Bütün, hepsi" anlamında belgisiz
sıfat.

Saña göz 'âşık u dil 'âşık u cân ile
ten 'âşık / Tenümde **her** kılum
cânâ olupdur cümleten 'âşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 1). [her,]

Qadi **her** dilberüñ gerçi kıyâmetdür
'alâmetdür / Velîkin ol saç
maşer şanem gâyet
kıyâmetdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 9). [her,]

her: "Daima" anlamında belgisiz sıfat.

Qatline **her** mühmelüñ ol hûni
isti'câl ider / Olmasun mı
Fazlî'ye gelse işi ihmâldür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 7). [her,]

her: "Hepsi, bütün" anlamında belgisiz
sıfat.

Haft-ı lâ'lûñ vaşf ider dil halka
men'-i 'ışk-ıçün / **Her**
belâlardan emîn olmağa hırz-ı
cân okur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 73, Beyit 3). [her,]

her: "Bütün, hepsi" anlamında
belgisiz sıfat.

Eylemez Dārā'ya 'arz-ı ihtiyâc /
Pâdişehdûr **her** gedâ bî-taht u
tâc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
52, Beyit 1). [her,]

Bir kaatre eşk-i çeşmüñ eger yire
tımlasa / Deryâ şuyı gibi ola
Fazlî **her** âb-ı telh (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5).
[her,]

Her kaçan dil yâ kılup qaddini âhın
tîr ider / Dest-i miñnetde belâ
âhûların naḥçîr ider (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1).
[her,]

Ol tabîb-i dil ü cân kabrûme gelse
Fazlî / Derdümü söylemege **her**
çemenüm bir dil olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit
5). [her,]

Saña göz 'âşık u dil 'âşık u cân ile
ten 'âşık / Tenümde **her** kılum
cânâ olupdur cümleten 'âşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114,
Beyit 1). [her,]

Her kadeh kim çekerüm ulu güneş
dîrsin şerr / Merḥamet kıl nice
bir bunca günâhı çekelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129,
Beyit 4). [her,]

Sen ol kerîmsin k'acıcağ cūd
süfresin / **Her** bî-nevāya
senden irer yā nice nevā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
12). [her,]

Bir belâdur k'âsümânî kâhrdan
nâzil olur / Kılmağa **her** tōp
a'dâ milkini zîr ü zeber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
16). [her,]

Her pâdişâh 'adl ile eylerse iftiḥâr /
Zât-ı serîfûñ ile ider faḥr şân-ı
'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
18, Beyit 22). [her,]

Dögünüp **her** nakâre dir ne kara
günlere kalduk / Aña kim bu
temâşâdan bugün mahrûm ola
ḥâşâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 8). [her,]

Sensin el-ḥaḡ kerem ü 'izz ü şeref
bürhânı / Saña **her** vech ile
şihḥat yaraşur sultânım (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3).
[her,]

her: "Her" belgisiz sıfat.

Naḡşı yā Rab ol büt-i ḥūbuñ niçe
zîbâ olur / **Her** feni yazmağda
'âciz kaldılar naḡḡâşlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit
4). [her,]

Olur mı mahremi ol hücrenün **her**
üştür-i dil / Ki hücre pāk u
şütür hem-çü ḥar mülevveş ten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 16). [her,]

Âl vâlâlarla **her** bayrak 'arūs-ı
fethdür / Olmağa a'dāya hem-
pehlû iderler âller (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 9).
[her,]

her: "Hangi" anlamında soru sıfatı.

Çünkü **her** vech ile mümtâzdur
akrânından / Eyle mümtâz şehâ
sâ'ire kılma hem-ser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
45). [her,]

her: "Her, her bir" anlamında belgisiz
sıfat.

Geydürüp iḥrām-ı in'âmını idüp
ihtirâm / Virdi **her** nâ-mahreme
vuşlat ḥarîminde maḡâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 9). [her,]

her: "Bütün, her bir" anlamında
belirsizlik sıfatı.

Şaḡnı **her** dâne pirincün ki tolu
revnaḡ ola / Beñzer ol incü ile
toptolu bir bahre hemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
16). [her,]

her: "Bütün, her bir" anlamında
belgisiz sıfat.

'Âlemün lâ'l ola **her** seng-i siyâhı
kandan / Mâkiyân ile bize şol
kadar ola kurbân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 11).
[her,]

Şanma kim **her** müteḥalliş geçinen
şâ'ir olur / Var delîlüm bu söze
itmez-iseñ ger bâver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kit'a 12, Beyit 1).
[her,]

her ân: Her zaman.

Yakdı albinde řitā anuñ iun āteř-
gīn / şovisa gōñli cihānuñ n'ola
andan **her an** (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 26, Beyit 3).
[her an,]

her ān: Her zaman, daima.

Sōger imiş luşf ile 'āřıklara /
Eyleyelūm dilbere **her an** du'ā
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 34,
Beyit 3). [her an,]

Bir silah-dār ola apuñda diler kim
Behrām / Tīg-dār olduğı
eflākde oldur **her ān** (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 13, Beyit
46). [her ān,]

şanmağıl berg-i azān āk olan
āřūftelerūñ / Ten-i zerdidūr
urur rakş hevā ile **her ān** (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 33, Beyit
18). [her ān,]

ři'r-i Fazlī'yi řafā-y-ile idūp derd-
zebān / 'İřreti kendūmūze 'ādet
idelūm **her an** (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 23, Beyit 11).
[her an,]

her bār: Her seferinde, sūrekli.

Mervān-ı ar Yezīd-i la'īn şerr-i
kāfirūñ / La'netler ola cānına
her bār Yā Hūseyn (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 9, Beyit
31). [her bār,]

her bār: Her defa, daima, her vakit.

Yūrūrūm vālīh ū āřūfte vū zār / ū
Mecnūn Leyli'sinden ayru **her**
bār (Kara Fazlī Dīvānı,
Murabba 25, Beyit 5). [her bār,
]

her bir gūře: Her bir kōřesi, her taraf.

Dūrlŭ dūrlŭ rengle zeyn itdiler
řehri amu / Oldı **her bir gūře**
bir zībā bahāristān-ı feth (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 10, Beyit
10). [her bir gūře,]

her biri: Her biri.

Hūsrevā sen ol řehen-řāh-ı 'ale'l-
udretsin / ullaruñ var **her**
biri bir řāh-ı milketdūr bugūn
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 27,
Beyit 22). [her biri,]

her biri: Ayrı ayrı, beheri.

Pādiřāh itdūñ gedā iken bi-akķın
Kird-gār / ullaruñuñ **her biri**
devletde Cemřīd-iķtidār (Kara
Fazlī Dīvānı, Muaşşer 1, Beyit
27). [her biri,]

her biri: Her biri.

Beglerinūñ **her biri** rūy-ı zaferde
beg durur / řāhid-i nuşret o
beglerle bulupdur zīb ū fer
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 11,
Beyit 24). [her biri,]

her biri: Her bir.

Daķı Rızā Taķī vū Naķī 'Askerī
akı / Kim oldı **her biri** ser-i
aķyār Yā Hūseyn (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 9, Beyit 42).
[her biri,]

ak Te'ālā eyleyūp evlād u
ensābın keřīr / **Her biri** olsun
serīr-i salşanatda dād-ger (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 29). [her biri,]

Demidür kulları tâ haşr olunca
eyleyüp efgân / Yanup bu âteş
ile **her biri** kılsun ciger biryân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 21*). [her biri,]

her biri: *Her bir tanesi.*

Leşker-i cerrâr u hûn-efşânumuz
kim **her biri** / Rüstem-i destâna
destân-ı veğâ ta'lim ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 17*). [her biri,]

Veyâhûd kılmag-ıçün iştihânun
kal'asın vîrân / Olupdur **her biri**
bir tûp o meydân 'arşa-i
heycâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 22*). [her biri,]

her birisi: *Her biri, ayrı ayrı.*

Girüp **her birisi** bir şürete görseñ
ne kâr eyler / Bu şüretlerle ol
kâra olur hayrân niçe dâna
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 30*). [her birisi,]

Şehen-şâhâ bu eyyâm-ı sürür u
vaqt-i şâdîde / Cihânun cem'
olup halkı idüp **her birisi** bir râ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 63*). [her birisi,]

her cānib: *Her taraf, her yan.*

Ekşik olmaz düşeli hicrüne her
cānibden / Dile gam dideye
nem cisme elem cāne belâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [her cānib, -den]

her çe tu dust darîş heme ust: *Farsça
bir beyit: Senin sevdiğin her şey O'dur.*

Her çe tu dust darîş heme ust /
Kullemâ fi'l vüçüdi leyse'l-
sevâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3*). [her çe tu dust darîş
heme ust,]

her diyâr: *Her yer, her memleket.*

Taht oldu saña nâz başuñda gurûr
tâc / Olduñ o taht u tâc ile
fettân **her diyâr** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 29*).
[her diyâr,]

her gâh: *Her zaman.*

Şabrum yakasın çâk ider isem n'ola
her gâh / El irmedi dāmân-ı
vişâline anuñ âh (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 1*).
[her gâh,]

her gice: *Her gece.*

Her günü 'îd olup her gicesi Qadr
ola / Bir nice gün ola bu sūr ile
'âlem handân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 24*).
[her gice, -si]

Hurrem ü handân ider **her gice**
zîkr-i Yâ Vedūd / Âferîn iy
iftihâr-ı Âl-i 'Osmân âferîn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 20*). [her gice,]

Her gice tesbîhimüz Şâha
du'âlardur bizüm / Her şehir
evrâdımız medh ü şenâlardur
bizüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 11*). [her
gice,]

Her gice Fazliyā gam ile bağrumuz
yakup / Her gün firāk ile
kılalum āşikār āh (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
23). [her gice,]

her gice: Her gece.

Her gice mâtemüñde revā kanlar
ağlasa / Tâ şubh olunca dîde-i
bîdâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14).
[her gice,]

Cihânı **her gice** âteş işi pür-şevk
ider anda / Şanasın ravza-i
Ahmed'de her şeb nûr-ı
Yezdânî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 27). [her gice,
]

her gören: Her gören kimse, herkes.

Her gören biñ cân ile olsa 'aceb
midür esir / İy melâhat taht-
gâhı üzre sultânım Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 10). [her gören,]

her gün: Her gün.

Her günün 'îd ü giceñ devlet ile
kadr ola / Rûz u şeb ola
müyesser tapuña ni'met ü nân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 36). [her gün, -ün]

her gün: Her gün, daima.

Andadur **her gün** benüm peyk-i
hayâlüm şâma dek / Kankı
menzilden ki ol devletlü
sultânım gider (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [her
gün,]

Cümle-i şeh-zâdelerle Hâk virüp
'ömr-i dîrâz / Diyeler halk-ı
cihân **her gün** selâmetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 32). [her gün,
]

Her gice Fazliyā gam ile bağrumuz
yakup / **Her gün** firāk ile
kılalum āşikār āh (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
23). [her gün,]

her gün: Her gün, her zaman, daima.

N'ola alkışlar eylesem **her gün** /
Baña sögdüklerün du'â mı
degül (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 122, Beyit 4). [her gün,]

Cihânun her günü 'îd ü gicesi Kadr
olmuşdur / Gice gündüz şafâ ile
geçürseñ n'ola devranı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
26). [her gün, -i]

Her günü 'îd olup her gicesi Kadr
ola / Bir nice gün ola bu sūr ile
'âlem handân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 24).
[her gün, -i]

her güşe: Her taraf , her yan.

Leblerün yādına 'âlem şöyle düşdi
bādeye / Sâkiyâ çeşmün gibi
her güşede biñ var mest (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit
2). [her güşe, -de]

Ser virür her güşede 'uşşâk
serverler gibi / Tekye-i 'ışk içre
çok kurbâna gelmiş şât-ı 'ışk
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111,
Beyit 6). [her güşe, -de]

Hün-ı kurbân ile **her gūşe** gül-istân
oldı / Şeref-i 'ıdı görüñ kıldı
şitâyı bize yaz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 8*).
[her gūşe,]

her kaçan: Her ne zaman.

Her kaçan dendân u lâ'lüñ vaşfin
itmek istesem / Ebr-i nîsân gibi
hâlûmden dür ü mercân yağar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 6*). [her kaçan,]

Her kaçan ruhlaruña kākül-i
müşğînüñ iner / Şanuram
Ka'be'ye Cibrîl-i Emîn nâzil
olur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
86, Beyit 4*). [her kaçan,]

her kaçan: Her ne zaman.

Tîğüñla **her kaçan** kalemüñ
eyleseñ tırâş / Dil tîğ-ı reşk ile
kalem-âsâ olur figâr (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
30*). [her kaçan,]

her kaçan: Her ne zaman, ne zaman
isterse.

Bezm-i ğamda **her kaçan** dil cām-ı
lâ'lin yād ider / Çeng olur
kaddüm benüm dil ney gibi
feryād ider (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 16, Beyit 11*). [her
kaçan,]

her kenār: Her taraf.

Bu mâtem ile pîr ü cüvân nâleler
kılup / Toldı enîn ü şîven ile
her kenār âh (*Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
21*). [her kenār,]

her ki: Her kim, kimse.

Her ki bu şart ile gitmezse reh-i
Mevlā'ya / İrmeyüp menzil-i
makşûda kılur pâ-der-gil (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
29*). [her ki,]

her kim: Kim olursa olsun.

Cân revân eyler yüzüñ gördükçe
Fazlî şevkle / Haṭṭ ider **her kim**
seher iy hüsrev-i hûbân uyur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94,
Beyit 3*). [her kim,]

Bu durur ben bildüğüm ğâyet de
bilmezlik ider / 'İlmüñi ma'lûm
idinmek eyleye **her kim** heves
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 8*). [her kim,]

Kendüye senüñ sünnetüñi farz ide
her kim / Dünyāda vü 'uqbāda
dahı görmeye ol ğam (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
7*). [her kim,]

İmān getürdi hubbüñe bel bağladı
senüñ / **Her kim** Hudā'ya
eyledi ikrār Yā Hüseyn (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
9*). [her kim,]

Her kim k'aña muḥibb ü mu'în ola
ḥasre dek / Cānına ola la'net-i
bisyār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 32*).
[her kim,]

Ḳāmetin **her kim** ümîd-i vaşl ile
idüp kemān / Tîr-i āhuñ
menzilini itse burc-ı āsmān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 5*). [her kim,]

Görüp nakşını **her kim** itse sâbâş /
Şafâ kesb eyler andan cân-ı
nakqâş (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Nazm 6, Beyit 2). [her kim,]

her kim: Kim olursa olsun.

Ki **her kim** dirse ol şî're nazîre /
Vire bî-minnet ol altını aña
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kıt'a* 11,
Beyit 5). [her kim,]

her kim: Hangi kimse ki.

Hâne-i vaşlinda **her kim** bir gece
mihmân olur / Taht-ı 'âc üstüne
çıkup 'âleme sultân olur (*Kara
Fazlî Dîvânı*, *Murabba* 22,
Beyit 11). [her kim,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

Her kim ki benüm gözlerümüñ
yaşını gördi / Bu çeşme didi
âhîri Ceyhûn olacaktı (*Kara
Fazlî Dîvânı*, *Gazel* 91, *Beyit*
3). [her kim ki,]

Halk-ı cihânı eyledi âzâr Hakk'ı
hem / **Her kim ki** eyledi seni
âzâr Yâ Hüseyn (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Kaside* 9, *Beyit* 10).
[her kim ki,]

İkrârumuz budur ki odur münkir-i
Hudâ / **Her kim ki** eyledi saña
inkâr Yâ Hüseyn (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Kaside* 9, *Beyit* 7). [her
kim ki,]

Çâk eyleyüp yaqasını nâlisler
eylesün / **Her kim ki** ola
mü'min ü din-dâr Yâ Hüseyn
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside* 9,
Beyit 15). [her kim ki,]

Saňa **her kim ki** muhibb ola zihî
ehl-i hadî / Saňa **her kim ki**
'adû ola zihî ehl-i dâlâl (*Kara
Fazlî Dîvânı*, *Kaside* 20, *Beyit*
35). [her kim ki,]

Saňa **her kim ki** muhibb ola zihî
ehl-i hadî / Saňa **her kim ki**
'adû ola zihî ehl-i dâlâl (*Kara
Fazlî Dîvânı*, *Kaside* 20, *Beyit*
35). [her kim ki,]

Baş egmeye kalem gibi **her kim ki**
tîguña / Çek tîgî çü kalem başın
iy tîgî iki yar (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Kaside* 24, *Beyit* 31).
[her kim ki,]

Ribka-i emrûni **her kim ki** bile
habl-i metîn / Yiridür gerden-i
âfâka şalarsa reseni (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Kaside* 30, *Beyit* 21).
[her kim ki,]

Her kim ki aldanup saňa senden
vefâ umar / İy bî-vefâ cefâ ile
eylersin anı zâr (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Terkib-bend* 1, *Beyit* 4).
[her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

İltür işini başa virür aña devlet el /
Her kim ki pâyûña yüzini
dâyimâ sürer (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Gazel* 74, *Beyit* 4). [her
kim ki,]

Gönlüm dolaşup zülfüne tutgun
olacaktı / **Her kim ki** sever
Leylî'yi Mecnûn olacaktı
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel* 91,
Beyit 1). [her kim ki,]

Olsun gam ile Fazlî sezâdur
dimedüm mi / **Her kim ki**
sever hûbları mağbûn
olacaktı (*Kara Fazlî Dîvânı*,

Gazel 91, Beyit 5). [her kim ki,
]

her kim ki: Hangi kimse olursa olsun.

Küfr-i zülfin ol bütün **her kim ki**
îmân bilmeye / Dîni için müfti-
i 'uşşâk anı tekfîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4). [her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki, kim olursa olsun.

Dînüm şaçuñ küfrin senüñ **her kim ki**
îmân bilmeye / Olsun murâdum budur ol dînden hem
îmândan cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [her kim ki,]

her kime: Herhangi birine, kimseye.

Her kime sâye şalsañ olur pâdişâh-ı
vaqt / Sensin hümâ-yı devlet-i
'arş âşiyân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 14). [her kime,]

Bir hümâsın evc-i devlet üzre
olduñ âşikâr / **Her kime**
şalduñsa sâye iy şeh-i gerdün-
vaķâr (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 26). [her kime,]

her kimse: Herkes.

Tîg-ı ğamdan baġrı şad-çâk olmaya
her kimsenüñ / Ehl-i 'İşk içinde
tutmazlar dilâ anı dürüst (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [her kimse, -nüñ]

her kimse ki: Her kim ki.

Saña **her kimse ki** tutmadı
muhabbet yolını / İrmedi hîç
selâmet yolına kaldı o dâll
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 34). [her kimse ki,]

her kimseye kim: Hangi kimseye ki.

Her kimseye kim ire senüñ luţf-ı
laţîfün / Menzil-gehi eflâk ola
mânend-i Mesîhâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12). [her kimseye kim,]

her kimseyi kim: Hangi kimseyi ki.

Her kimseyi kim hışmuña mazhar
idesin sen / Yire geçe Kârünveş
ola başı aşğa (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13). [her kimseyi kim,]

her kisi: Herkes.

Gün gibi kadr ile başuñ göge irerse
daġı / Yüzüñi her kişinüñ
ayaġına ġâk ideġör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [her kişi, -nüñ]

Her kisi şādān u ġurrem 'ıyş ü
'işret itmede / ġalkā 'arz itdi
cemālini yine ġübān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9). [her kisi,]

Göñlini ġāme-i luţf ile yazup her
kişinüñ / Eyledi defter-i şādīde
muġarrer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 15). [her kişi, -nüñ]

Devründe çıktı **her kişi** kaşr-ı
murādına / Dīvār-ı milke sen
urasın nerdübān-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
10). [her kişi,]

İy dil ālüfte-i me’lûf ol şafâ vü
zevk ile / Zevke irdi **her kişi**
hengām-ı ülfetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
3). [her kişi,]

Devletünde Pād-şāhum şād u
hurrem **her kişi** / İrişen aña
feleklerden felāketdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 28). [her kişi,]

her kişi: Herkes.

O meydān içre me’mūniyyeler hep
töplardur kim / Anı kapmağa
olur her kiřinüñ desti çevgānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 23). [her kişi, -nüñ]

her laħza: Her an.

Gösterüp dīnār yāre şöhbete
meyyāl ider / Muṭrib anuñ-çün
defüñ **her laħza** arkasın yeper
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96,
Beyit 1). [her laħza,]

Hevāya yeltenüben yelmedür ki
her laħza / Kopardasın çü şabā
‘ālem içre gird-i fütur (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
20). [her laħza,]

‘Adl ü cūd u hulk kim **her laħza**
‘ādet zātına / Yusa ‘ādetle
sa‘ādet ehlidür ol nām-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 32). [her laħza,]

Eyleye gālib seni **her laħza** a’dā
üstine / Nitekim şemşîr-i kahr-ı
Hüsrev ü Cemşîd-fer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
42). [her laħza,]

Düşmenlerüñ müdām ola maḵhūr-ı
zulm-i dehr / **Her laħza** döstlar
olalar sād-mān-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
34). [her laħza,]

Ebr-i nīsānî gibi **her laħza**
gevherler şaçar / Keff-i dūr-
pāşı anuñ baħr-i şahāvetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 20). [her
laħza,]

Her laħza o düşmenler ile cilve-ger
olsun / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 2). [her laħza,]

her laħza: Her an.

Kādir olsam tende yüz biñ dīde
peydā eylesem / Hüsünüñi
anuñla **her laħza** temāşā
eylesem (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 141, Beyit 1). [her laħza,
]

Şırtında şan yağırlarıdır tāze tāze
gül / **Her laħza** bŷy-ı mevt
gelür andan āşikār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 12).
[her laħza,]

her ne: Her ne, ne olursa olsun.

Her ne si‘ri kim baña ol serv-kāmet
söyledür / Rāstî gāyet bŷlend
olur kıyāmet söyledür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit
1). [her ne,]

Her ne cān kim cām-ı 'ışkuñdan
senüñ ser-mest ola / Kelb-i
nefs-i zālīm aña olımaı hergiz
'ases (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 10). [her ne,]

her ne: Her ne, ne olursa olsun.

Varamaz çābü-k-süvār-ı 'aql şun'ıñ
rāhına / **Her ne** deñlü olsa
altında anuñ çābü-k-feres (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
4). [her ne,]

her ne dem: He ne zaman.

Her ne dem Fazlî cemālüñ görse
ister vuşlatuñ / Kim şehir
vaqtinde dirler müstecāb olur
du'ā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
40, Beyit 2). [her ne dem,]

her ne deñlü: Her ne kadar, ne türlü.

Başuma kavs-i kaderden yār-içün
tîr-i kaçā / **Her ne deñlü** kim
gelürse dönmezem virdüm rızā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 1). [her ne deñlü,]

her ne olursa: "Her ne olursa olsun!"
anlamına gelen ifade.

Didi kim olsa tatlu kısmından /
Her ne olursa lâ-'ale't-ta'yîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5,
Beyit 5). [her ne olursa,]

her nesne ki: Hangi şey ki.

Her nesne ki fikir eyleyem andan da
münezzeh / **Her nesne ki** zıkr
eyleyem andan da mu'arrā

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2,
Beyit 11). [her nesne ki,]

Her nesne ki fikir eyleyem andan da
münezzeh / **Her nesne ki** zıkr
eyleyem andan da mu'arrā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2,
Beyit 11). [her nesne ki,]

her rüz u şeb: Her gece ve gündüz.

Eyleyüp hem-şoḥbetüm **her rüz u
şeb** derd ü elem / Bezm-i
firkatde idüp cismüm dem-ā-
dem cām-ı Cem (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 14).
[her rüz u şeb,]

**her şairî ki bâşed ez 'ilm ü ma'rifet
dûr mănend-i hâcegân mağrur u bî
bizā'et:** Farsça iki beyit: İlim ve
marifetten uzak olan her şair; mağrur
ancak sermayesiz tüccara benzer.

Her şairî ki bâşed ez 'ilm ü ma'rifet
dûr / Mănend-i hâcegân mağrur
u bî bizā'et (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 7, Beyit 1). [her şairî ki
bâşed ez 'ilm ü ma'rifet dûr
mănend-i hâcegân mağrur u bî
bizā'et, -ân-i]

her şeb: Her gece.

Cihānı her gice âteş işi pür-şevk
ider anda / Şanasın ravza-i
Ahmed'de **her şeb** nûr-ı
Yezdānî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 27). [her şeb,
]

her şeb: Her gece.

Şafak şanmañ felekde görinen **her şeb** ki şalmışdur / Sipih
āyīnesine ‘aks ol kurbānlaruñ
kanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 21*). [*her şeb,*
]

her seher: *Her sabah.*

Ne şehdür ol ki anuñ şıdık-ı
tığından felek şiri / Ğam ile kan
kuşanur **her seher** şanmañ
şafak anı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 20*). [*her seher,*]

her seher: *Her seher vakti 2. her gün.*

Ka‘be-i küyuñı tavf eylemege
niyyet idüp / **Her seher** tâ‘at
içün şubh bürinür ihrām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 22*). [*her seher,*]

her şubh: *Her sabah.*

Nice ki ħink-i çerha şeh-i necm
olup süvār / Ka‘-ı menāzil
eyleye **her şubh** tā mesā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 33*). [*her şubh,*]

her taraf: *Her taraf, Her yer.*

Şeb-i ğafletde gel ālūde-i ħvāb
olma bîdār ol / Gözüñ aç her
tarafdan nāzır-ı dîdār-ı dil-dār
ol (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1*). [*her taraf, -dan*]

Her tarafdān zencler ceng içre urup
el ele / Hey hey urur düşmene
eylerler istihzā meĝer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 12*). [*her taraf, -dan*]

Çü dāne ‘askerin zîr-i zemīne
çekmege bir bir / Kārınca gibi
kaynar **her taraf** ceyş-i
Süleymānî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 16*). [*her taraf,*]

her yir: *Her taraf.*

Sebelden sürme-i ‘ışk-ile çeşm-i
cānı pāk eyle / Cemāl-i yārı
seyr it şūfiyā her yirde lāmî‘dür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [*her yir, -de*]

her yir: *Her yerde.*

O meh her yirde seyr eyler hemān
ancağ benüm mahrūm / Kamu
menzilde tālî‘dür baña gülmez
ne tālî‘dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [*her yir, -de*]

her yir: *Her yer, her taraf.*

Göz olup ser-tā-ka-dem her yirde
Haqq’ı gözlerüz / Gūş olup
basdan basa haq sözün
ışĝāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 34*). [*her yir, -de*]

her yirde: *Her yerde.*

Görinürken saña **her yirde** Cemāl-i
mutlağ / Bir avuç āb u kiliñ
hüsline olma māyil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4*). [*her yirde,*]

Kayıрма pādīşāhum ‘azm-i rezm it
virmek Allāh’uñ / Mu‘āvindür
saña **her yirde** ‘avn ü fetḥ-i
Sübḥānî (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Kaside 17, Beyit 25). [her yirde,]

her yirde: Her yer, her taraf.

Geçdi oturdı serîrine zemînüñ şeh-i berf / Oldı **her yirde** sözi şu gibi cārî vü revân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 14). [her yirde,]

her zamân: Her zaman.

Zulm idersin **her zamân** bir gün dağı yâd itmedün / Hey ne zâlimsin elüñden dâd u feryâd iy felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 6). [her zamân,]

Fazlî-i sâni de gerçi yügrügidür ‘arşanüñ / Aksadur anı velî Fazlî-i evvel **her zamân** (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 3). [her zamân,]

her zamân: Daima, sürekli.

Âşinâ olmak dilerseñ iy gönül bîgâne ol / **Her zamân** bîgâneye olur o cân âşinâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [her zamân,]

Varayın ruh koyayın ol şehe kim / Yâd ider **her zamân** ‘atâde beni (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 4, Beyit 3). [her zamân,]

her zamân: Her zaman.

Rûz-ı evvelde görüp dîdâr-ı yâri ‘ayn-ı cân / ‘İşk-ı dîdâr ile cûşân u hürûşân **her zamân**

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 1). [her zamân,]

her zemân: Her zaman.

Nâ-tüvân olsa n’ola bîmâr-ı çeşmüñ **her zemân** / Mest olup yatur güneşde iy meh-i tâbân uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [her zemân,]

her zemân: Her zaman, hep.

Sen şu sultânsın dilerseñ kullarüñüñ **her zemân** / Eñ kemin idüp eḥaşş eñ ḥâşın eylersin eḥas (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13). [her zemân,]

Sen şu şehsin kim olupdur iy şeh-i milk-i zafer / Ğâşiye-dâruñ öñüñce **her zemân** ḥâkân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 32). [her zemân,]

Fazlî-i üftâdenüñ budur du‘âsı bî-gümân / Saltanat bâğında iy serv-i ḥurâmân **her zemân** (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 31). [her zemân,]

her zemân: Her zaman, daima.

Günâh eylemedür **her zemân** işüñ Fazlî / Meger ki ḥâtıra itmez ‘azâb-ı nâr-ı ḥuṭûr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22). [her zemân,]

Her zemân kuṭb-ı murâdı üzre devr eyler felek / Zât-ı pâki merkez-i devr-i sa‘âdetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 18). [her zemân,]

Her zemān yüzine tutmazdı hacālet
keffin / Dest-i dūr-bārına
öykünmese baħr-i ‘Ummān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 35). [her zemān,]

her zemānda: Her zaman, her devir.

Her zemānda gül-i ma‘nāyı görür
dir minķār / Bāğ-ı nazm içre
dili bülbul-i mergüb-elhān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 31). [her zemānda,]

her zerre: Bütün varlığıyla, en ince
ayrıntısına kadar.

Hākuññ her zerresin kıl kuhl-i
erbāb-ı nazar / Gel tarīķ-i ‘ışķ-ı
pāka hāk-i pā ol iy gönül (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit
1). [her zerre, -sın]

herbir: Her bir tanesi.

Ġāyet tevāzu‘ ehli durur yüzi
yirdedür / **Herbir** adımda
secdeler eyler hezār-bār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
11). [herbir,]

herbir: Her biri, ayrı ayrı hepsi.

Bir gün mezāruma gele ol āfitāb
eger / Ķabrümde zerre-vār ura
herbir türāb raķş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3).
[herbir,]

herbiri: Her bir tanesi.

Ĥamdülillāh yine irişdi Şafā’ya
hüccāc / **Herbiri** sa’y idüben

gerçi ki itdi tek ü tāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
2). [herbiri,]

Bu ‘adl ü cūd-ile kim **herbiri**
şehādet ider / Umūr-ı devlete
itdün liyāķatün işbāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
20). [herbiri,]

Yā **herbiri** meger ki remed dīde
dīdedür / Ķanlar döker çü dīde-
i ‘uşşāk-ı eşķ-bār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 14).
[herbiri,]

Ķamu yārān olup üstine anuñ /
Didiler **herbiri** bir şi‘r-i ĝarrā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 11,
Beyit 6). [herbiri,]

hercā: Her yer.

O hercāyi kılar **hercāda** ĝayr-ile
tekellümler / Görüp ben
reşķden āh eylerüm güm güm
cihān gümler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1).
[hercāda, -da]

hercāyî: Şıpsevdi, vefasız, sebatsız.

Nice bir ben mübtelāya
mübtelālîķlar begüm / Sen şehe
hercāyiliķler bî-vefālîķlar
begüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 6, Beyit 1).
[hercāyiliķler, -liķ, -ler]

hercāyî: Kararsız, sebatsız.

Her laħza o düşmenler ile cilve-ger
olsun / **Hercāyi** güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 2). [hercāyi,]

hercāyi: Bir şey üzerinde sürekli durmayan, sözünden, kararlarından dönüveren, sebatsız, kararsız (kimse).

Dilberüm **hercāyi** bağrum hūn u
bahtum ser-nigūn / Dōstlar
fāriğ gönül bī-çāre vü cismüm
zebūn (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 3, Beyit 5). [hercāyi,
]

Şabr eyleyeyin dil ne çeker sīm
çeküp ayruḡ / **Hercāyi** güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 4). [hercāyi,]

Şimden gerü ger iy dil-i dîvāne
ölürsem / **Hercāyi** güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 6). [hercāyi,]

Olmazsa vefā-dārını bulmaḡlıḡa
imkān / **Hercāyi** güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 8). [hercāyi,]

Ger hüsn ile hūrşîd-i cihān-tāb da
olursa / **Hercāyi** güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 10). [hercāyi,]

hercāyi kıl: Kararsız kalmak, vefasız olmak.

O hercāyi kılar hercāda ḡayr-ile
tekellümler / Görüp ben
reşkden āh eylerüm güm güm
cihān gümler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1).
[hercāyi kıl, -ur]

her-dem: Her zaman, her an.

İy pāk-ı zātuñ içre maḡfî kamu
sıfātuñ / Rūşen-şifāt içinde **her-**
dem fūrūḡ-ı zātuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1).
[her-dem,]

her-dem: Her zaman, her an, daima.

Ḥatm eyle sözüñ eyleyüben cān u
gönülünden / Şad-bār selām āline
aşḡābına **her-dem** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15).
[her-dem,]

Ben kim ḡapuñda bende-i dil-dāde
kim ḡadīm / **Her-dem** elif
mişāl şırātuñda müstaḡīm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
3, Beyit 4). [her-dem,]

her-dem: Her an.

İki bir dimeyüp cānā dokerler
ḡanımı **her-dem** / Meger kim
tîrūñ ile ittifāḡı zaḡmumuñ
birdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 4). [her-dem,]

her-dem: Her an, her zaman.

Cānumı **her-dem** ki bir dūşnāmdan
cānān aña / Sīneden eyler şafā
ile du‘ālar cān aña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [her-
dem,]

Nāz iderseñ yaraşur **her-dem** ki
Ḥayyāt-ı ezel / Ḥil‘at-ı nāzı
biçüpdür iy ḡadî ra‘nā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 4). [her-dem,]

Tolular nūş eylesün şevḡ ehli **her-**
dem ‘İşḡuña / Olmasun reşḡ-i
tehî pür-cām-ı Cem‘den sāḡiyā

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21,
Beyit 3). [her-dem,]

Zemm idersin ‘âşık-ı dîvâneyi **her-dem** / Vâ‘izâ billâh niçün disün
kişi uşlu saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4).
[her-dem,]

N’ola **her-dem** ney gibi efgân
idersem sâkiyâ / Ğayrdan olup
tehî oldu derûnum pür-hevâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,
Beyit 3). [her-dem,]

Nüş ider mey gibi **her-dem**
gözlerüñ / Eylemez kanuma
perhîz el-ğiyâs (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2).
[her-dem,]

El virür ağıyâra **her-dem** iy gönül /
Âh ol fettân elinden el-ğiyâs
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50,
Beyit 2). [her-dem,]

Ehl-i dil sâbâş ider **her-dem**
kemâl-i nazmına / Şi‘r-i Fazlî
ideli güftâr-ı Selmân ile baḡs
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51,
Beyit 5). [her-dem,]

Hem-nişîn-i ḡâr gördüm ol gül-i
ḡandânımı / **Her-dem**
eylersem ‘aceb mi iy gönül zâr-
ı hezâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 64, Beyit 4). [her-dem,]

Hall idüp **her-dem** sevâd-ı çeşmi
naḡḡâş-ı ḡayâl / Levḡa-i dilde
şanemler şüretin taşvîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 3). [her-dem,]

Gülşen-i kūyında efgân eyle **her-**
dem Fazliyâ / Bûlbülün ol yüzi
gül çün zâr u nâlânın sever
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70,
Beyit 5). [her-dem,]

Sâkiyâ elde çıkar kebg-i şafâyı
her-dem / Şayd ider cân u
gönül şâhına şâhînümdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit
3). [her-dem,]

‘Âleme ‘arz itmege **her-dem**
cinânunñ ‘aksini / Oldı bir âyîne
cüy-ı pür-şafâsı Lâdiḡ’ünñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit
3). [her-dem,]

Her-dem a‘dâ vü eḡibbâdan çeker
biñ dürlü derd / Derd içün ḡalḡ
oldı beñzer döstlar dünyâda dil
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,
Beyit 3). [her-dem,]

Ma‘rifet dürrin dilerseñ sen de gel
iy seyḡ-i şehḡ / Âşınâlar gibi
her-dem ‘ışḡ deryâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 7). [her-dem,]

Göñlümüzde zerre deñlü yok durur
dunyâ ḡamı / Bulmuşuz
maḡşûdumuz **her-dem**
tesellâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17).
[her-dem,]

Bir bütün ‘İşḡına zünnâr-ı
maḡabbet bağlanup / Mescidi
terk eyledük **her-dem**
kilisâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19).
[her-dem,]

Biz müselmân itdük anı zâhidâ
sencileyin / Şanma kim İblîs-i
nefsün **her-dem** aḡvâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 25). [her-dem,]

Ma‘ârif ehline kıl **her-dem** iltifâtı
ziyâd / K’odur zekâvet ü ‘akluñ
delîl ü bürḡânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 24).
[her-dem,]

Kemālî ile ola yâr u yâverüñ **her-dem** / ‘Înâyet-i Hemedânî vü lutf-ı Rabbânî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 36*). [*her-dem,*]

Her-dem ebrû-yı sepîdi ile eyler îmâ’ / İç mey-i surh diyu pîr-i sipihr-i muhtâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 10*). [*her-dem,*]

Anlar olalar hem-kağeğ ağyâr ile her ân / Ben nice şurâhî gibi **her-dem** yudayın kan (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 7*). [*her-dem,*]

Hak Te’âlâ eylesün ‘ömrüñ senüñ **her-dem** mezîd / İy melâhat taht-gâhı üzre sultânum Hasan (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 12*). [*her-dem,*]

Câm-ı lâ’l-i hasreti **her-dem** gözüm giryân ider / Nâme-i zülfî dil-i miskîn-i ğamdan kan ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 9*). [*her-dem,*]

Bezm-i ğamda ney gibi **her-dem** işüm efgân ider / Sevmişem bir şâh-ı hüsni adı Süleymân Bâlî’dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 10*). [*her-dem,*]

İy Fazlî görüp sevdüm biñ cân ile ol mâhı / Eflâke irişdürsem **her-dem** yiridür âhı (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 9*). [*her-dem,*]

Nây gibi bezm-i firkatde idüp **her-dem** fiġân / Ğuşsa vü ğamdan şurâhi-veş derûnum tıldı kan (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 7*). [*her-dem,*]

‘Ârifüz eglence **her-dem** ‘ıyş ü ‘işretdür bize / ‘Âşıkuz maġbûb sevmek ħûb ħaşletdür bize (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 3*). [*her-dem,*]

Elde cām u dilde **her-dem** fikrimüz dil-dârdur / Rûz u şeb eglencemüz ebyât ile es’ârdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 15*). [*her-dem,*]

Aña tağ üsti bāđ olup **her-dem** / Ħasreti bağrumuzda dāđ olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 66*). [*her-dem,*]

her-gāh: Her vakit, her an, her zaman.

Gelüp dükkânına her dilber-i nev-ĥatt u sîmîn-ten / Tırâş olup aña **her-gāh** ta’lîm-i fenn alur andan (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 5*). [*her-gāh,*]

her-geh: Far. her zaman, her vakit.

Çekmeden kaçma sebû-yı meyi **her-geh** şüfî / Ne kadar bār ise bārî anı gāhî çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6*). [*her-geh,*]

hergiz: Asla.

Gevher-i vaşluña **hergiz** olmadı cân âşinâ / Baĥr-ı baĥründe nice demdür ider cân âşinâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1*). [*hergiz,*]

Döstüm ‘ömrinde bir bûseñ alanlar ħaşre dek / Zinde ola Ħızr gibi görmeye **hergiz** memât (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [hergiz,]

İrmediler menzil-i Leylâ'ya **hergiz**
gerçi kim / Niçe Mecnûn vâdi-i
'ışk içre maḥmil bağlamış
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3*). [hergiz,]

Çeküp ak sancağı vardukda
ḥaşıyetden ne mümkindür / Ola
hergiz kızılbaşuñ kara başına
dermanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 8*). [hergiz,]

hergiz: *Asla, hiçbir vakit.*

Gelsüñ iy gül gülsene ref' eyleyüp
yüzden niḳāb / Qalmaya bir
goncenüñ **hergiz** girîbânı
dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6*). [hergiz,]

Bâğ-ı 'âlem içre bir gül-ruḥ nazîr
olmaz saña / Yok durur mişlûñ
cihānda ḥāşılı **hergiz** şehā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 11*). [hergiz,]

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyen.*

Her ne cān kim cām-ı 'ışkuñdan
senüñ ser-mest ola / Kelb-i
nefs-i zālīm aña olımaz **hergiz**
'ases (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10*). [hergiz,]

hergiz: *Asla, hiç bir vakit.*

Cām-ı tevḥîd ile ḳalbi pāk kıl /
Dilde **hergiz** ḳalmasun ḡayr-ı
Ḥudā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5*). [hergiz,]

'Āleme meşhūr olaldan leblerüñ /
Müşg-i Çîn'e ḳalmadı **hergiz**
revāc (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [hergiz,]

Qaldı ḥaṭṭuñ nüshası **hergiz** beyāza
çıkmadı / Gerçi vaşfinda anuñ
Fazlî resāyil bağlamış (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4*). [hergiz,]

Seni görenleri el-kışsa sevmezem
hergiz / Meşel durur buña el
ḳāşşu lā yuḥübbü'l-kāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [hergiz,]

Uydum hevā-yı 'ışka **hergiz**
kenāre yir yok / Bildüm ki
yirde gögde bu ben ḡubāre yir
yok (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1*). [hergiz,]

Deryā-yı reşk-i çeşme ḡarḳ
olmuşam ser-ā-pā / Bu vartadan
dirîḡā **hergiz** kenāre yir yok
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2*). [hergiz,]

Murāda irmedüñ fırsat düşelden
araya **hergiz** / Beḡāyet kām-kār
olduñ zemān-ı vuşlatuñ geldi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6*). [hergiz,]

Sen şu Bākī'sin ki **hergiz** saña
olmaz fevḳ ü taḥt / Sen şu
sultānsın ki **hergiz** saña yokdur
pīş ü pes (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [hergiz,]

Sen şu Bākī'sin ki **hergiz** saña
olmaz fevḳ ü taḥt / Sen şu
sultānsın ki **hergiz** saña yokdur
pīş ü pes (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [hergiz,]

Çekse elmās-ı süḥandan tiḡ **hergiz**
bulmaya / Feṭḥ-i milk-i ḥamdın
anuñ ḥiçbir kes sözi kes (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 17). [hergiz,]

Döş u düşmen bir oldı biz de
birlük bulmuşuz / Kimsenüñ
hergiz ne şulhında ne
da'vâsındayuz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*).
[hergiz,]

Nef' den müstağni şüfî olmasun
zarıdan emîn / Kimseden
hergiz ne hursendüz ne
şekvâsındayuz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28*).
[hergiz,]

Sûr-ı 'ömrüñi senüñ eyleye Bārî
muhkem / Gül-i sūrîlerüñe
irmeye **hergiz** nokşân (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
49*). [hergiz,]

Şi'r dimekte benüm zerrece
'acüzüm yokdur / 'Aciz olur mı
şikâr almada **hergiz** cürre-bâz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 32*). [hergiz,]

Şanmañuz 'âlemde **hergiz** kâr ü
bâr ister gönül / El çeküp her
kârdan bir özge kâr ister gönül
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 1*). [hergiz,]

'Âlem içre bî-nihâyetdür egerçikim
güzel / Hüsn ile olmaz birisi de
saña **hergiz** bedel (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 14, Beyit 5*).
[hergiz,]

Kanı ol şeh ki nâmi velvele
şalmışdı devrâna / Şecâ'atde
nazîri gelmedi **hergiz** bu
meydâna (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 1*). [hergiz,
]

herkes: *İnsanların bütünü, cümle
âlem.*

Dilkülenme **herkese** nüş eyle
tavşan kanı mey / Gürbe şüfî
müşek iken kârı nice şîr ider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 6*). [herkese, -e]

herkes: *Herkes, insanların tümü.*

'İd-gâh içre şalıncağa binüp
herkesle / Şalın iy serv beni
sâye gibi toprağa şal (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
16*). [herkesle, -le]

herkes: *Bütün, hepsi, tamamı.*

Halka şādî vü tarab cāmını feyz itdi
kamu / Oldı ol cām-ı tarab-
nākla **herkes** hoş-hāl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
4*). [herkes,]

herkes: *Bütün kişiler.*

Günine göre geyüp görkini **herkes**
ol dem / Hānesin kıldı hışār
eyledi kendin pinhān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
13*). [herkes,]

Dil-dāde durur bencileyin hüsnuñe
herkes / Ben bendeñe rahm
eyle Hasan Bālüm efendüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
20, Beyit 8*). [herkes,]

herze: *Abes, saçma, beyhude söz.*

Eger ki mansıb-ı 'ālîde ola bir
nādān / Kelāmı **herze** vü

hezyân olursa da farazâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4).
[herze,]

hevâ: Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.

Olsam süvâr kimse anı görmeyüp
beni / Olmuş şanur **hevâya**
kerâmet ile süvâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 10).
[hevâya, -ya]

Şanmağıl berg-i hâzân hâk olan
âşüftelerüñ / Ten-i zerdidür
urur rakş **hevâ** ile her ân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
18). [hevâ,]

Leyli-i zülfüñ **hevâsını** görüp çık
cân gibi / Sîne-i bî-kînde hıfz
eyleyüp îmân gibi (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 9, Beyit 5).
[hevâsını, -sı, -n, -ı]

hevâ: Hava 2. Arzu, aşk.

Yiller ile bulmadı bir şemme bûy-ı
zülfüñi / Ol **hevâda** gerçi kim
çok yeldi yopurdı şabâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit
3). [hevâda, -da]

Olma lezzâtına nefs ile **hevânuñ**
tâmi / Lezzeti zillet imiş
sükkeri zehr-i kâtil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9).
[hevânuñ, -nuñ]

hevâ: Arzu ve heves, istek, aşk 2. Hava
boşluğu, hava.

Hâzân yaprağıdur şanma dönen
gülşende bād ile / Ten-i zer dü
nizârumdur **hevân** ile semâ
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 2). [hevân, -ñ]

Hebâ olup tozar gördüm **hevâya**
bād-ı âhumdan / Anuñçün ten
ğubârın eşk-i hûnînumle yaş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 5). [hevâya, -
y, -a]

hevâ: Arzu, aşk.

Ser-i zülfüñ **hevâsın** şorma her bî-
mağza luţf eyle / Ne bilsün
gelmeyenler başına sevdâyı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 5). [hevâsın, -
sı, -n]

hevâ: Hava ll gökyüzü.

Hevâya âsmânîler hürüş ile şu'ûd
itdi / Göge zencîr-i zerle
çekdiler güyâki ejderhâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
39). [hevâya, -ya]

Vardı **hevâya** hürmen-i şabr u qarâr
hayf / Zûlm itdi rûz-gâr diyin
rûz-gâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 2).
[hevâya, -ya]

hevâ: Hava boşluğu, hava.

Hevâdan âsmânîden nüzûl itdükde
seyr eyle / Döküldi yire
yıldızlar kıyâmet irişüp güyâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 40). [hevâdan, -dan]

hevâ: 1. İstek, arzu, heves, meyil. 2.
Aşk, sevgi, tutkunluk. 3. (Nefisten
gelen) Arzu, iptilâ.

‘Ârız oldu yine beñzer ki **hevâdan**
aña teb / Zerdür çihre-i ‘âşık

gibi rūy-ı büstān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 4*).
[hevādan, -dan]

hevā: 1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Pey it **hevā** şütürin nefis hücresin
oda yak / Ki mestdür şütür ü
hücre cāy-ı şūr u fîten (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9*). [hevā,]

hevā: Hava 2. arzu, istek.

Göricek āsümānîler **hevādan**
indünüz şandum / Kıyāmet
irişüp çerhūñ döküldi necm-i
rahşānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 30*). [hevādan, -dan]

hevā: Arzu, aşk.

Āsümānîleri kim ire **hevāya** anuñ /
Bir tırāka kıpara idesin āhîr
seyrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 30*). [hevāya, -y, -a]

hevā: 1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk. 3. (Nefisten gelen) Arzu, iptilâ.

Kalbe rāhat-baḥşdur el-ḥak **hevāsı**
Lādik'ūñ / Cān bağışlar cāne
āb-ı cān-fezāsı Lādik'ūñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1*). [hevāsı, -sı]

hevā: (Boş) İstek, arzu, heves, meyil.

Hevādur mā-sivā meyli anı iy bü'l-
heves terk it / Hevā-yı 'İşkā cān
ile hevā-dār ol hevā-dār ol
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3*). [hevādur, -dur]

hevā: Hava 2. istek, arzu, heves, meyil
2. aşk, sevgi, tutkunluk.

Hevāya yeltenüben yelmedür ki her
lahza / Kıparasın çü şabā 'ālem
içre gird-i fütur (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20*).
[hevāya, -y, -a]

hevā: Arzu ve heves, istek.

Cūş u ḥurūş idüp bu **hevā** ile baḥr-
vār / Dögsün başını taşlara
enhār Yā Ḥüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24*).
[hevā,]

hevā eyle: Heves eylemek.

Cān u dil pervānesini yakmağa
zülf-i dü-tā / Dāmeniyle āteş-i
ruḥsārına eyler hevā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1*). [hevā eyle, -r]

hevā peydā ol: Arzunun hevesin açığa
çıkması.

'Aceb mi sāgara düşsem baş ortaya
kıyup sākī / Ḥabāb-ı mey gibi
oldı derūnumda hevā peydā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2*). [hevā peydā ol, -dı-ı]

hevā-dār ol: Hevesli, gönüllü, aşık
olmak.

Hevâdur mâ-sivâ meyli anı iy bü'l-
heves terk it / Hevâ-yı 'İşkâ cân
ile **hevâ-dâr ol** hevâ-dâr ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 3). [hevâ-dâr ol,]

Hevâdur mâ-sivâ meyli anı iy bü'l-
heves terk it / Hevâ-yı 'İşkâ cân
ile **hevâ-dâr ol** hevâ-dâr ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 3). [hevâ-dâr ol,]

Fazliyâ ol hüsrev-i hüsne hevâ-dâr
olmayup / Bir zene dil virdügi-
y-çün er dimez Ferhâd'a dil
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,
Beyit 5). [hevâ-dâr ol, -ma, -y,
-up]

hevâyî: Aşk arzusu ile dolu olan.

Yile viren 'aklumu anuñ **hevâyî**
hâlidür / Bend iden göñlüme ol
zülf-i perîşân-hâlidür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16,
Beyit 1). [hevâyî,]

hevâ-yı esb: İstek atı.

Pür oldı hücre-i qalbün **hevâ-yı esb**
ü şütür / Şütür misin ne
çekersin bu hücre bārını sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 5). [hevâ-yı esb,]

hevâ-yı 'işk: Aşk isteği.

Hevâdur mâ-sivâ meyli anı iy bü'l-
heves terk it / Hevâ-yı 'İşkâ cân
ile hevâ-dâr ol hevâ-dâr ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 3). [hevâ-yı 'işk, -a]

hevâ-yı 'işk: Aşk havası 2. Aşk arzusu.

Uydum hevâ-yı 'İşkâ hergiz kenâre
yir yok / Bildüm ki yirde gögde
bu ben ğubâre yir yok (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit
1). [hevâ-yı 'işk, -a]

hevâ-yı letâfet: Latiflik havası.

Hayfâ ki şâh-bâz-ı ecel eyledi şikâr
/ Olmışdı ol hevâ-yı letâfetde
bir hümâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 13). [hevâ-yı
letâfet, -de]

hevâ-yı lutf: Tatlı, rahatsız etmeyen
rüzgar.

İy tâze büy-ı hülkuñ ile büstân-ı
'adl / Hürrem hevâ-yı lutfuñ ile
gül-sitân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 1).
[hevâ-yı lutf, -uñ]

Virdün hevâ-yı lutfuñ ile dehre
i'tidâl / İtdün cinân cihâmı eyâ
bâğı-yân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 24).
[hevâ-yı lutf, -uñ]

heves eyle: Heveslenmek.

Bu durur ben bildüğüm gâyet de
bilmezlik ider / 'İlmüñi ma'lûm
idinmek eyleye her kim heves
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 8). [heves eyle, -y, -e]

hey: "Ey!" seslenme edatı.

Döst olduñ düşmene diyü ider
şekvâ göñül / N'eylesün **hey**
pâdişâhum anı gayret söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 4). [hey,]

Hey Muḥammed ümmeti billāh
seyr eyleñ gelüñ / Şehr-i Būrsa
maḳdem-i şāh ile cennetdür
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 27, Beyit 6). [hey,]

Hey ne müşkil ki 'āşık-ı miskîn /
Bilmeye dilberüñ mekânını
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kıt'a 10*,
Beyit 1). [hey,]

Baňa 'arb eyledüñ evvel maḥabbet
/ Hezārān 'izz ü nāz ile **hey** āfet
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
1, Beyit 7). [hey,]

Olmadum bir laḫza bend-i ḡamdan
āzād iy felek / **Hey** ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy felek
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
4, Beyit 2). [hey,]

Aḡlamakdan rüz u şeb çeşmümi bî-
nūr eyledüñ / **Hey** ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy felek
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
4, Beyit 4). [hey,]

Zulm idersin her zamān bir gün
daḫı yād itmedün / **Hey** ne
zālîmsin elüñden dād u feryād
iy felek (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 4, Beyit 6). [hey,]

Bağrumı tîğ-ı ḡam u hicrān ile ḳan
eyledüñ / **Hey** ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy felek
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
4, Beyit 8). [hey,]

Ġālib itdüñ Fazlî'ye her vech ile
düşmenleri / **Hey** ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy felek
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
4, Beyit 10). [hey,]

Künc-i ḡamda kārımı feryād ile zār
eyledün / **Hey** ne zālîmsin
elüñden dād u feryād iy felek

(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
4, Beyit 12). [hey,]

Nāzı az it **hey** helāk oldum
ḫabībüm nāzı az / Meh-
cebînüm nāzenînüm Muşli-i
sīmîn-beden (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Murabba 18, Beyit 8*).
[hey,]

Açılmadan o ḡonce 'aceb şoldı **hey**
dirîğ / Bār-ı ümîdi dest-i ecel
yoldı **hey** dirîğ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Müseddes 2, Beyit 7*).
[hey,]

'Ömr-i şerîfî gül gibi az oldı **hey**
dirîğ / Peymāne-i ḫayâtı ne tîz
toldı **hey** dirîğ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Müseddes 2, Beyit 8*).
[hey,]

'Ömr-i şerîfî gül gibi az oldı **hey**
dirîğ / Peymāne-i ḫayâtı ne tîz
toldı **hey** dirîğ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Müseddes 2, Beyit 8*).
[hey,]

Bilmen ne düşdi **hey** nice müşkil iş
eyledi / Cümle cihānı derd-ile
pür-nāliş eyledi (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Müseddes 2, Beyit 20*).
[hey,]

Daḫı açılmadın o ḡonce-i ter / Gül
gibi şoldı **hey** ne āfetdür (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Terkib-bend 2*,
Beyit 25). [hey,]

hey: "Ey" seslenme sözü.

Açılmadan o ḡonce 'aceb şoldı **hey**
dirîğ / Bār-ı ümîdi dest-i ecel
yoldı **hey** dirîğ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Müseddes 2, Beyit 7*).
[hey,]

Bizi ol yaḫşı begden ayırduñ / **Hey**
ne yavuz yaman imişsin sen

(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 54). [hey,]

hey hey: Hey hey; seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz.

Her taraftan zencler ceng içre urup
el ele / **Hey hey** urur düşmene
eylerler istihzâ meğer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
12). [hey hey,]

hey hey id: Sinirlenmek, öfkelenmek,
daralmak.

Ser-â-ser sencler şevk ile urup el
ele yir yir / Sürûrî olmayana
hey hey idüp eyler istihzâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 9). [hey hey id, -üp]

hey ne: Hey nasıl.

Gitdi 'aql u gitdi fikr ü gitdi şabr u
gitdi dil / **Hey ne** müşkil derde
ben bî-çâre oldum mübtelâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38,
Beyit 2). [hey ne,]

hey'et: Dış görünüş, şekil, suret.

Nedîm ü mashara envâ'ınuñ gel
hey'etin seyr it / Niçe lu'bet-
nümâdur gör sipihr-i bî-ser ü
bî-pâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 29). [hey'etin,
-in]

hey'et: Görünüş, durum.

Kavs-i kuzah mişâl idi **hey'etde**
gerçi kim / Sür'atde lîk tîr gibi
tâyirü'l-hevâ (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 22, Beyit 4).
[hey'etde, -de]

hey'et-i zîbâ: Güzel suret.

Ne şîrin kâr olur yâ Rab o şekker
işleri k'anda / Girüp şüretlere
'arz eyledi biñ **hey'et-i zîbâ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 25). [hey'et-i zîbâ,]

heyhât: Elden gitmiş bir şeye karşı
duyulan hasret, üzüntü ve esefi bildirir,
ne yazık.

İrişince dañı biz bu deme bir kez
heyhât / Sâkiyâ taldura şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 6).
[heyhât,]

hezâr: Bin.

Fezâyili bugünüñ şanma kim
şümâra gele / Eger ki mün'aqid
olsa **hezâr** ulûf u mi'ât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
9). [hezâr,]

hezâr: Bin 2. binlerce.

Ne hücredür bu ki ger olsa biñ
şütür olıma / Dür-i semîn ne
şütür bil **hezâr** hücre semen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 48). [hezâr,]

Degül mi 'ayb ki il 'aybına nazar
idesin / **Hezâr** 'aybuñı Settâr
ide senüñ mestur (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8).
[hezâr,]

Meydān senūñdür iy şeh-i Cemşid-
menzilet / Sür esb-i devleti ne
ğam olsa 'adū **hezār** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 26). [hezār,]

Nefāyis kısmınıñ elvān u envā'in
ne şerh idem / Olur bir
nev'inūñ terkîbine lâzım **hezār**
eczā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 23). [hezār,]

Peleng-i kahrūñ eger açsa pençe-i
ğazabı / **Hezār** şîr-i ner olsa
öñüñde ola ğazāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 21).
[hezār,]

Ƙıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā **hezār** hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 3).
[hezār,]

Ƙıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā **hezār** hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 6).
[hezār,]

Ƙıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā **hezār** hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 9).
[hezār,]

Ƙıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā **hezār** hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 12).
[hezār,]

İy dil **hezār** derd ile kıl nāle vü
fiğān / İy göz firāk u hasret ile
demdür ağla kan (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13).
[hezār,]

Ƙıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü

dirîgā **hezār** hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 15).
[hezār,]

Ƙıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā **hezār** hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 18).
[hezār,]

Ƙıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā **hezār** hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 21).
[hezār,]

Ƙıydı o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā **hezār** hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 27).
[hezār,]

hezār: Bin adedi, çok anlamında.

Bülbül **hezār** nāle ile rāhat
olmasun / Bālîn ü pisterini idüp
hār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 26).
[hezār,]

hezār: Bin sayısı 2. binlerce, pek çok.

Derd ile ra'd perde-i eflākı çāk
idüp / İtsün **hezār** na're olup
zār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 19).
[hezār,]

Dür idem medhūñe şad beyt ne şad
belki **hezār** / Pād-şāhum hele
ma'zūr buyur kâfiye az (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
31). [hezār,]

Olsun öñüñce ğaşiye-dāruñ **hezār**
şāh / Sen bin sa'adet atına iy
şāh-ı kām-kār (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 25, Beyit 29).
[hezār,]

hezār: 1. Bin sayısı 2. Bülbul 3. Aşık.

Allar gey kim bakıcağ gül yüzüññ
alına / Alına ben bülbulññ gibi
saña iy gül **hezār** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3).
[hezār,]

hezār: Bin sayısı 2. Binlerce, pek çok.

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ **hezār** hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 24).
[hezār,]

hezār: Bin / sonsuz.

Çü rezme ‘azm ide ikbâl ile halâş
içün / **Hezār** Rüstem ider
hakka feth-i destânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
19). [hezār,]

Derdâ vü hasretâ vü dirîgâ **hezār**
âh / Kıydı o Şâha zulm ile bu
rûz-gâr âh (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 17).
[hezār,]

hezār bār: Bin defa.

Gel tîğ lâfin urma kalem çek
du‘âya kim / Biñ tîğ u biñ
kalemde o yegdür **hezār bār**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 40). [hezār bār,]

Taht oldı neşr tâc saña nazm dir
gören / Hâk saña tâc u taht-ı
müselleme **hezār bār** (Kara

*Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
35). [hezār bār,]*

hezār kez oku: Bin kez okumak, çok
çok okumak.

Yüzüñ görem diyu idüp seherde
secde-i hâş / Güneş toğınca
okudum hezār kez İhlâş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit
1). [hezār kez oku, -du, -m]

hezārân: 1. Binlerce, pek çok 2.
Bülbüller.

Baňa küyuñ iti ağıyardan biñ kerre
â‘lâdur / **Hezārân** yâddan
ğurbetde bir hoş âšnâ yegdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83,
Beyit 3). [hezārân,]

hezārân: Bin, binlerce, pek çok.

Baňa ‘arb eyledüñ evvel mahabbet
/ **Hezārân** ‘izz ü nâz ile hey
âfet (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 1, Beyit 7). [hezārân,
]

hezār-bār: Binlerce kez.

Bizden **hezār-bār** şalavât u selâm
ola / Saña vü şahb u âlûñe cân
ile dâyimâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 18). [hezār-bār,
]

hezār-bār: Bin kere.

Ğâyet tevâzu‘ ehli durur yüzi
yirdedür / Herbir adımda
secdeler eyler **hezār-bār** (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 11). [hezār-bār,]

hezār: Bin sayısı; pek çok.

Büt-i hevâyı şıdı ehl-i hac Halîl-âsâ
/ Yüzün düşüp hacil oldu **hezār**
Lât u Menât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 6).
[hezār,]

hezārân: Bin, binlerce, pek çok.

Bir kaşide getürüpdür saña Fazlî
çâker / Görse anı diye sellemtü
hezārân Selmân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 47).
[hezārân,]

Hezārân kerr ü ferr ü şevket ü
şavletle ‘azm itdi / ‘Adūnuñ
basına teng itmege kahr ile
devrânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 19). [hezārân,
]

Ne kudretdür gör ol naḥli ki bitmiş
bir dıraht üzre / **Hezārân** lāle
envā‘-ı şükûfe biñ gül-i ra‘nâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 27). [hezārân,]

Hezārân derd ile ikrârın aldum ben
o ‘ayyāruñ / Nuḳūd-ı şabr u dil
virdüm metā‘-ı derdine yārūñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 12). [hezārân,]

Hezārân şîve ile yâ ḥabîbî / Alup
göñlümi redd itdüñ ğarîbi
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 3). [hezārân,]

hezeyân: Saçma sapan konuşma,
saçmalama.

Ğazab u şehvet ile söyleye birkaç
hezeyân / Cehl ile ma‘nâ vü
elfâzı idüp zîr ü zeber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
21). [hezeyân,]

hezyân: Saçma sapan konuşma,
saçmalama.

Eger ki manşib-ı ‘âlîde ola bir
nādân / Kelâmı herze vü
hezyân olursa da farazâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4).
[hezyân,]

hiç: Asla, daha önce.

Ehl-i diller mecma‘ı meyḥâneler
gördüñ mi **hiç** / Gizlû genc ile
tolu vîrâneler gördüñ mi **hiç**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 1). [hiç,]

Ehl-i diller mecma‘ı meyḥâneler
gördüñ mi **hiç** / Gizlû genc ile
tolu vîrâneler gördüñ mi **hiç**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 1). [hiç,]

Dâmen-i şahrâda zencîrin sürer
Mecnûn-veş / Pâ-bürehne bir
nice dîvâneler gördüñ mi **hiç**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 2). [hiç,]

Ḥançer-i şem‘ ile bağrın pâre pâre
eylemiş / Kana ğarḳ olmuş yatur
pervâneler gördüñ mi **hiç** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit
3). [hiç,]

Baydaḳ-ı hürşîde şeb gibi şalar esb-
i siyâh / Bu bisât-ı çarḥda
pervâneler gördüñ mi **hiç** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit
4). [hiç,]

Topıolu sîmîn şanemle bu harâb-
âbâdda / Nüh felek gibi bugün
büt-hâneler gördüñ mi **hiç**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 6). [hîç,]

Kanlu yaş ile pür olmuş dîde-i ‘âşık
gibi / Bezm-i gâmda Fazliyâ
peymâneler gördüñ mi **hiç**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 7). [hîç,]

hiç: Asla. hiç.

Gül gibi çâk-ı girîbân lâle gibi
bağrı kan / Çârsû-yı ‘ışkda
mestâneler gördüñ mi **hiç**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 5). [hîç,]

hiç: Asla, hiç bir zaman.

Gâh mest ü gâh hayrân olduğum
zâhid budur / Rind-i ‘ayyâşam
yaraşmaz **hiç** ayıklık baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5,
Beyit 3). [hîç,]

hiç: "asla" anlamındaki zarf.

Top-ı âhumdan benüm taşına
gelmez **hiç** zarar / Kal’a-i derd
ü belânüñ ne ‘aceb bünyâdı var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90,
Beyit 2). [hîç,]

Kudretüñ râhında oldı kârbân-ı ‘aql
kem / Gûş-ı câne andan irmez
hiç âvâz-ı ceres (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6). [hîç,
]

Kemâl-i pîr olup devlet ile ol kâmil
/ Kemâl-i kudretüñ olmaya **hiç**
nokşanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 35). [hîç,]

hiç: "Asla" anlamında zarf.

Yine bir tâze dilber sevdi Fazlî
şimdi ‘âlemde / Bulınmaz
behcet ü hüsn ü bahâda **hiç** aña
hem-tâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 6). [hîç,]

Dünye gâmin ‘alef gibi gel yime
‘işret it dirin / **Hiç** kulağ
kabartmaduñ şûfi eşek misin
nesin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 130, Beyit 4). [hîç,]

Farkı yokdur yanımızda **hiç** şadî
vü gamuñ / Dâr-ı dünyânüñ ne
‘usrında ne yûsrâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 29). [hîç,]

Hemîşe sūr-ı ‘ömrüñ eyleye
muhkem senüñ Bârî / Gül-i
sūrîlerüñe **hiç** irişdürmeye
nokşanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 50). [hîç,]

Temelluk gösterüp gerçi çü rûbeh
şulha kaşd itdi / Velîkin şîr-i
dîller **hiç** maqbûl itmedi anı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 12). [hîç,]

Saña her kimse ki tutmadı
muhabbet yolını / İrmedi **hiç**
selâmet yolına kaldı o dâll
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 34). [hîç,]

Bir esbdür ki kuvvet-i za‘f ile fî‘l-
meşel / Mûr-ı naḥîfe ursalar
olmaya **hiç** bâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 5).
[hîç,]

Kerîmsin ki keremde nazîrüñ
olmaz **hiç** / Umûr-ı luṭfda Hâk
saña virmiş istiklâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 23).
[hîç,]

Rif'ati kaşrına eflāk anuñ ne pāye /
Nerdübān olduğına eylemeñüz
hiç gümān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 27). [hiç,]

Gülşen-i devletüñi tâze vü ser-sebz
ide Hâk / 'Ömrüñüñ **hiç**
bahārına irişmeye hâzān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
42). [hiç,]

hiç: "Asla" anlamına gelen zarf.

Umma kim devrān ile yār ola ol
meh-rū saña / Kimseler görmüş
degüldür **hiç** devrāndan vefā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 4). [hiç,]

Dirlük kıomazsın ehl-i dile işigüñde
hiç / Ölsün mi sen şehi iy
efendi seven gedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [hiç,
]

Sen tâca râğbet eyleme vü tahta
meyl **hiç** / Zîrā ki taht u tâc
çeker saña intizār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 11).
[hiç,]

hiç: "Boş, değersiz, yoktan yere"
anlamlarında zarf.

Turur mı hücre-i takvāda **hiç** üstür-
i nefis / Ki hücre bār u şütür
mest ü pâre-kerde resen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
12). [hiç,]

hiç: "Asla, hiçbir zaman" anlamında
bir zarf.

Fazliyā görmemişem **hiç** güzel aña
nazar / Yūsuf-ı Mısr-ı
melâhatdür o dünyāda meger

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 9). [hiç,]

hicāb: Perde, örtü.

Cemālüñüñ **hicābın** mümkün idi
ref' etmek / 'Ukūli yakmasa
vechüñden irişen subuhāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
29). [hicābın, -ın]

hicāb ol: Perde olmak.

Çün bize varlık **hicāb** oldu miyān-ı
yārda / Anuñ için gice gündüz
anuñ ifnāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20).
[hicāb ol, -dı]

hicāz: Türk musikisinde sekiz numaralı
basit makam.

Geldi bir dem yine hüccāca makām
oldı **Hicāz** / Düzdi 'uşşāk kamu
na're-i Lebbeykle sâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
1). [hicāz,]

hiçbir kes: Hiç kimse.

Çekse elmās-ı sühandan tîg hergiz
bulmaya / Feth-i milk-i hamdın
anuñ **hiçbir kes** sözi kes (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
17). [hiçbir kes,]

hiç-kes: Hiç kimse.

Reh-rev-i inkār olur efkār iremez
menzile / Kudretüñ şahrāsına
pâyân bulmaz **hiç-kes** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
7). [hiç-kes,]

hicr: *Ayrılık | ayrılık acısı.*

Luṭf kıl ben zerreye **hicr** ile oldum
pāy-māl / Meh-cebīnüm
nāzenīnüm Muşli-i sīmīn-beden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 6). [hicr,]

hicr: *Ayrılık.*

Hicr ile giryeler kıluben kaçtre kaçtre
yaş / Döksün gözinden ebr-i
güher-bār Yā Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
20). [hicr,]

Çeşmüm nice bir derd ü firāk ile ter
olsun / **Hicr** ile ya gönüm nice
zîr ü zeber olsun (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 5, Beyit 1).
[hicr,]

hicr: *Ayrılık.*

Hicrūñ ile āh kim āsūde-hātır
olmadum / Göz açup bir gün
cemāl-i vaşla nāzır olmadum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
12, Beyit 5). [hicrūñ, -üñ]

hicr: *Ayrı olma -Sevgilinin aşıktan
uzakta olması-.*

Dür olsam Fazliyā gamdan beni
gumm öldürür / Şöyle me'nüş
oldı **hicrinde** o şāhuñ gam baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11,
Beyit 5). [hicrinde, -in, -de]

Hicrinde nice bir çekeyin her
birinüñ gam / Derd ü elemin
eyleyüben cānuma hem-dem
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 5). [hicrinde, -in, -de]

Hicrūñ ile nice bir maḥzūn olam
ben mübtelā / Ben kuluña
merḥamet eyle Memī Şāh'um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 8). [hicrūñ,
-üñ]

hicr: *Ayrılık.*

Āh u efgān oldu kārüm **hicrde**
sensüz benüm / Nāle itmez
gerçi kim bülbül gülistāndan
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
20, Beyit 3). [hicrde, -de]

Gerçi benden dür oldu **hicrde** yār u
diyār / Cān u yār içre muķīm-
dil olupdur yare yār (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit
1). [hicrde, -de]

hicrān: *Ayrılık | ayrılık acısı.*

Hicrānuñ ile geçdi meh ü sālüm
efendüm / İrişmedi vaşla dil-i
meyyālüm efendüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 1). [hicrānuñ, -uñ]

hicrān: *(Sevgiliden) ayrılık.*

Bağrumı tīg-ı gam u **hicrān** ile kan
eyledüñ / Hey ne zālimsin
elüñden dād u feryād iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 8). [hicrān,]

hicrān ol: *Ayrılık olmak, gönül
ıraklığına uğramak.*

Kūy-ı ḥasretde nice bir bī-ser ü
sāmān olam / Rüz u şeb ḥalvet-
nişīn ü gūşe-i hicrān olam
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 3). [hicrān ol, -am]

hicr-i yār: *Sevgilinin ayrılığı.*

Hicr-i yār ile beni giryān u nālān
eyledüñ / Karşuma
düşmenlerüm şādān u ḥandān
eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 4, Beyit 7). [*hicr-i*
yār,]

Bir âteş urdı kalbimüze **hicr-i yār**
āh / Sûz u güdāzı eyledi çok
cāna kār āh (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Müseddes 2, Beyit 22). [*hicr-i*
yār,]

hicrüne düş: *Ayrılığının hasretine
düşmek.*

Ekşik olmaz düşeli hicrüne her
cānibden / Dile gam dideye
nem cisme elem cāne belā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25*,
Beyit 2). [*hicrüne düş, -eli*]

hidāye: *Kurtuluş, doğru yol.*

Şi'rüñ hediye olduğı yārāna
Fazliyā / Şükr eyle Fazliyā saña
Ḥaḳ'dan **hidāyedür** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit
5). [*hidāyedür, -dür*]

hidāyet: *Doğru yol, doğruluk.*

Çünkü tevfiḳ refiḳ ola **hidāyet**
yāver / Bulasın cedd-ile bir pīr-
i mükemmel kāmīl (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14).
[*hidāyet,*]

hidemāt: *Vazifeli olunan işler,.*

Beyān u şerḥe çü şıgmaḡ ḥadīs-i
'Işḳ gönül / Ḳo anı kıl **hidemāt**
ile ol şeḥe midḥāt (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 35).
[*hidemāt,*]

ḥidīv-i mihr-i zamīr: *Gönül güneşinin
şahı.*

Emīr-i arş-ı serīr u **ḥidīv-i mihr-i**
zamīr / K'anuñ durur şeref-i
şemsi ḳadr-i keyvānı (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
9). [*ḥidīv-i mihr-i zamīr,*]

hidmet-: *Birinin isteklerini yapma,
arzularını yerine getirme işi.*

Düşelden **hidmetinden** dūr gāyet
ḥvār olmışduñ / 'Azīz olduñ
yine minnet Ḥudā'ya 'izzetüñ
geldi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
137, Beyit 4). [*hidmetinden, -i,*
-(n)den]

hidmet: *Birinin isteklerini yapma,
arzularını yerine getirme işi.*

O meh kim tekve-i ḥüsnüñ şeh-i
şāḥib-kemālidür / Güneş yaluñ
ışıldur **hidmetinde** pāy-
mālidür (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 8, Beyit 1).
[*hidmetinde, -i, -n, -de*]

hidmet: *Hizmet, vazife.*

O şāhuñ **hidmetine** irdüñüz mi /
Ġubār-ı pāyine yüz sürdüñüz
mi (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 25, Beyit 3).
[*hidmetine, -i, -n, -e*]

hiffet: Hafiflik, ağır olmama hâli.

Hiffetde bād öñince uçar berg-gâh-
veş / Kuvvetde lîk kûh gibi
sâbitü'l-binâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 6).
[hiffetde, -de]

hıfz eyle: Korumak, saklamak,
muhafaza etmek.

Leyli-i zülfüñ hevâsını görüp çık
cân gibi / Sîne-i bî-kîne de hıfz
eyleyüp îmân gibi (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 9, Beyit 5).
[hıfz eyle, -y, -üp]

hıfz ol: Korunmak, sakınılmak,
muhafaza edilmek.

Tîğ u kalemle hıfz olunur genc ü
milk ü māl / Tîğ u kalemle zabt
olunur cümleten diyâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
7). [hıfz ol, -ın, -ur-ur]

hikâve: Hakikî veya uydurma
sergüzeşt, kıssa, masal.

Şîrîn ü Kûh-ken ki cihânda
hikâyedür / İy hüsrevüm
hemân ikimüzden kinâyedür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81,
Beyit 1). [hikâyedür, -dür]

hikmet: Adl ile ilim ve hilmin
ictimaidan mütehassıl sıfat-ı şerîfe.

İy kudretüñün mazharı ser-cümle-i
eşyâ / V'ey **hikmetüñün**
manzarı âyîne-i dünyâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
1). [hikmetüñün, -ü, -ñün]

hikmet: Bilgelik.

Ola maзмünü hüşüşâ ki anuñ
hikmet ü pend / Şanma şî'r ol
nazar ehline olur nûr-ı başar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 19). [hikmet,]

hikmet: Bir şeyin oluşundaki akıl
erdirilemeyen sebep, gizli sebep.

Eylerüm bir cām-ile biñ guşşâ
derdine 'ilâc / Bilmezem yâ
Rab ne **hikmetdür** bu hâzıklık
baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
5, Beyit 2). [hikmetdür, -dür]

Gözi öldürdüğünü dirgürür bir sözle
ol 'İsî / Ne **hikmetdür** anı
Fazlî leb-i şeker-şikenden şor
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71,
Beyit 5). [hikmetdür, -dür]

hikmet: 1. Bilgelik. 2) Gizli sebep.

İşitse **hikmet** ile mantığın anuñ
bulımaz / Ebû 'Alî gibi yüz biñ
hakîm nuṭka mecâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 13).
[hikmet,]

hikmet: Bilgelik, hakimlik ll [tas.]
varlığın sırrını sezme.

Mantığı mürdeye virürken cân /
Kendü cân virdi bu ne
hikmetdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 26).
[hikmetdür, -dür]

hikmeten: Hikmet bakımından.

Baňa her tır ki atduñ oldu 'ıyân /
Hikmeten mārameytu vü sırr-ı
rama (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
31, Beyit 3). [hikmeten,]

hikmet-i 'ışk: Aşk hikmeti.

'Işk hâlin aňlamazsın çünki 'âşık
olmaduñ / **Hikmet-i 'ışk** içre
göñlüm gibi hâzık olmaduñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 3). [hikmet-i 'ışk,]

hilâf: Karşıt, zıt, aykırı, ters.

Ne hüccet eylese ibrâz müdde'î
göremez / Bunuñ **hilâfına**
hükme cevâz cümle kubât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 21). [hilâfına, -ı, -n, -a]

hilâl: Ar. 1. Yeni ay.

Şâhid-i 'îdiye hüd kılmağa teşhîr
felek / Āteşe na'1 kômış şanma
şafağ içre **hilâl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 12).
[hilâl,]

Qadrüñ semendi 'arşa-i çerha güzer
kılup / Na'lin düşürdi şanma
hilâl anı hüsrevâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 23).
[hilâl,]

Na'lin semend-i qadri atup çerha
rûz-ı rezm / Buldı **hilâl** nâm ile
şimdi iştihar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 20).
[hilâl,]

Göster baňa ebrûsı **hilâlini** İlâhî /
Kıl rûzî-i seb 'îd-i vişâlin
Ramazân'uñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 19, Beyit 10).
[hilâlini, -i, -n, -i]

hilâl: Ayın ilk günlerinde aldığı yay
şekli, yeni ay.

Ele cām aldı yine bezm-i felekde
çü **hilâl** / 'Aksini yirde bahâr
eyledi peydâ fî'l-hâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23,
Beyit 7). [hilâl,]

hilâl: Hilal 2. yeni ay.

Peyk-i 'îd irdi getürdi yine şādî
haberî / Elde zerrîn teberidür
görinen şanma **hilâl** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
3). [hilâl,]

hilâl: Hilal (gibi kavisli).

'Ārızun hürşîd ü alnuñ māhdur
kaşuñ **hilâl** / Menzilüñ hürşîd-i
'ālem-tāb-veş burc-ı cemāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 5). [hilâl,]

hilâl: 1) Yeni ay 2) Sevgilinin hilal
kaşı.

Ruhsâr-ı âfitāb-idi kaşı **hilâl** idi /
Gitdi nazardan āh nidem şan
hayāl idi (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 17). [hilâl,]

hilâl: Ayın ilk günlerinde aldığı yay
biçimi, yeni ay.

Ebrûsı gamı qaddümi döndürdi
hilâle / Dil rûze-i hicrinde ider
āh ile nâle (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 19, Beyit 5). [hilâle, -
e]

hilāl: Ay.

Zevrağ-ı cāmla geç dirim ğamdan
dāyim / Bahr-i aḥbarda **hilāl**
olduğı bu fülk mişāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
9). [hilāl,]

hilāl: Ayın ilk günlerinde aldığı yay
biçimi.

Başına cem' oldı 'uḳāb-ı sipihrüñ
zāğ-ı şeb / Ağzına almış **hilālî**
üstüñVānum şandılar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit
2). [hilālî, -i]

hilāl ol: Eğilip bükülmek, iki büküm
olmak (gövdenin hilal gibi eğilmesi).

Bedr iken ol meh-i ḥuceste-ḥisāl /
Ne zevāl irdi kim hilāl oldı
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 32). [hilāl ol, -dı
]

hilāl-vār ol: Hilal gibi olmak(hilalin
kavisi anlamında).

Ḳavs-i ḳuzah olupdur anuñ vaşfi
gerçi kim / Ḳavs-i ḳuzah degül
ol olupdur hilāl-vār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 8).
[hilāl-vār ol, -up, -dur]

hil'at: Elbise, kaftan.

Tarīḳince iderler bir hüner izhārına
güşiş / K'alup in'ām u iḥsānı
geyeler **hil'at** u dībā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
64). [hil'at,]

hil'at-ı al: Kırmızı elbise (kanlı
gözyaşı bağlamında).

'İddür geydi cihān ḥalkı libās-ı
fāḥir / Egnüme ḥün-ı sirişk oldı
benüm **hil'at-ı al** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 19).
[hil'at-ı al,]

hil'at-ı devlet: Mutluluk kaftanı.

Ḥil'at-ı devleti biçdi saña ḥayyāt-ı
ḳadr / Nuşret ü fethdür ol
ḥil'at-ı zībāya tırāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 25).
[hil'at-ı devlet, -i]

hil'at-ı nāzı biç: Naz kaftanını biçmek.

Nāz iderseñ yaraşur her-dem ki
Ḥayyāt-ı ezel / Ḥil'at-ı nāzı
biçüpdür iy ḳadi ra'nā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 4). [hil'at-ı nāzı biç, -üp,
-dür]

hil'at-ı nevrüz: Nevruz kaftanı.

Bāğ zeyn itdi ḳamu **hil'at-ı nevrüz**
ile / Geydirüp nergise bir ḥoş
kile-i zer nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 4).
[hil'at-ı nevrüz,]

hil'at-ı şāhī: Hükümdarlık elbisesi.

Baňa sensüz **hil'at-ı şāhī** libās-ı
ḥüsrevī / Taḥte-i tābūt ile
şāhum kefindür güyiya (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit
2). [hil'at-ı şāhī,]

hil'at-ı sebz: Yeşil elbise.

Nergise efser-i zer virdi güle
hil'at-ı sebz / Senden öğrendi
seḥā resmini ekşer nevrüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 26). [hil'at-ı sebz,]

hil'at-ı sîmîn: Gümüş kaftan.

Bir elin öñine ardına tutarken birini
/ Eyledi 'ar'ara bir **hil'at-ı**
sîmîn iḥsân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 16).
[hil'at-ı sîmîn,]

hil'at-ı zîbâ: Nakışlı (süslü) kaftan.

Hil'at-ı devleti biçdi saña ḥayyât-ı
ḳadr / Nuşret ü fethdür ol
hil'at-ı zîbâya tırâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 25).
[hil'at-ı zîbâ, -y, -a]

hilye-i 'ilm: İlim incisi, cevheri.

Tapuña **hilye-i 'ilm** ile ḥulle-i 'ilmi
/ Müyesser eylemiş ol Ḥazret-i
'alîm ü selîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 27).
[hilye-i 'ilm,]

himmet: Lütuf, kerem, yardım.

Tevbesin **himmete** vir rāh-ı talebde
meydân / Hem-'inân ola 'ināyet
ala şāyed menzil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30).
[himmete, -e]

himmet: Yardım, ihsan || lütuf.

Âdem iden beni kūyuñ itinüñ
himmetidür / Bu meşeldür
olur iy şāh er erden peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30,
Beyit 4). [himmetidür, -i, -dür]

himmet: Lütuf, gayret, yardım.

Yoğ-ise şānumda istiḥḳāk eger
iḥsānuña / Ḥamdü-lillāh
müstehāksın **himmete** sen şān
ile (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2,
Beyit 2). [himmete, -e]

himmet: 1. Yardım, ihsan 2. Çalışma,
gayret, emek.

Nehr-i cārîdür ki **himmet** şarka
olmuşdur revân / Tîgumuz
a'dâyı ğarḳ-âb-ı helāk itmek
diler (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 3). [himmet,]

'Ulüvv-i rif'atı bābında çerḥ-i dūn
dūnī / Seḥā vü **himmeti**
bābında kân u baḥr-ı le'im
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 19). [himmeti, -i]

Ehl-i îmānuñ du'āsı yār-ı ğāruñdur
senüñ / Evliyānuñ **himmeti** ḥöd
pāsdāruñdur senüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 23).
[himmeti, -i]

himmet eyle: Yardım etmek.

Ḳan ile yazmağa himmet nāmesini
eyledüm / Kirpigümden ḥāme
idüp çeşm-i ḥününüm devāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,
Beyit 3). [himmet eyle, -dü, -m
]

himmet it: Yardım etmek, gayret etmek, emek vermek.

Ol haķire **himmet it** řāhum
faķirü'l-ħāldür / Müstaħaķķ-ı
şefkat ü luţf u 'ināyetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 29). [himmet it,]

himmet it: Maddi ve özellikle manevi yardım et-, lütufta bulun-, gayret et-, emek ver-.,

Bend olup ğaflet ile bende-i nefis
olma şaķın / **Himmet it**
k'olasın āzāde olup bend- ğüşil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 2). [himmet it,]

himmet-i zātî: 1. Zatının himmeti 2. Şair Zati'nin himmeti.

Şimdiki şā'irlere bu resme ğālib
olmaga / **Himmet-i Zātî** durur
iy Fazlî bā'is ğālibā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit
5). [himmet-i zātî,]

hindi: Hintli 2. Siyah renk bağlamında Hintli.

Sensin ol şāh ki sultān-ı serāy-ı
heftüm / Şimdi bir **Hindi**
ğulāmuñ durur adı Keyvān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 45). [hindi,]

hink-i çerh: Feleğin beyaz/kır/alacalı atı. Bu at ismi Divân şiirinde "hink" ve "hung" şekliyle de geçer. Bu at isminin geçtiği manzumelerde daha

çok felek ile birlikte benzetme ilişkisi içerisinde kullanıldığı görülmektedir.

Nice ki ħink-i çerħa şeh-i necm
olup süvār / Kaţ'-ı menāzil
eyleye her şubħ tā mesā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
33). [ħink-i çerħ, -a]

hink-i felek: Feleğin kır atı.

Görse semend-i saltanat üzre şehā
seni / Ħink-i felekden ercül ola
ħüsrev-i semā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 25).
[ħink-i felek, -den]

hink-i sipihr: Feleğin kır atı 2. dönen dünya.

Ħink-i sipihr ķan ķuşanur şanmağıl
şafak / İster ki zîr-i zîn ola sen
şāha serverā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 27).
[ħink-i sipihr,]

hırām kıl: Salınarak yürümek.

Sāyesinde geçelüm hoş yine şaldı
sāye / Serv-i iķbāl kılup ğülşen-
i devletde hırām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 28).
[hırām kıl, -up]

hirās: Far. Korku, havf, bîm: Hirās-ı cân.

Alursa destine tîĝ-ı şecā'ati bir dem
/ **Hirās** u ħavf ile düşmen revān
ider cānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 17). [hirās,]

hırāş it: Tırmalamak.

Ruḥ-ı zerdüm ki yer yer nâḥun-ı
ğamdan ḥırāş itdüm / Vücūdum
defterinden ‘āfiyet ḥarfın tırāş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 1). [ḥırāş it, -
dü, -m]

hırka: Dervişlerin üstlerine giydikleri,
biçimi ve rengi mensup oldukları
tarîkata göre değişen, kollu, yakasız,
pamuklu giyecek.

Terk idüp başdan külâhı **hırkayı**
ḥark eyledi / Baş açuk abdâl
olup dehrûñ teberrâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 4). [hırkayı, -(y)ı]

hirmen: Harman 2. Gönül.

Zühd ü taḳvâ **hirmenine** âteş urduk
‘İşkile / Hâşılı dehrûñ ne
zühdinde ne taḳvâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 26). [hirmenine, --i, --n, -
-e]

hirmen-i dünyâ: Dünya harmanı.

Ḳomadı bir dâne şabrum dilde ol
ḥâl-i siyâh / Hirmen-i dünyâyı
berbâd itse n’ola bād-ı âh (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16,
Beyit 13). [hirmen-i dünyâ, -y, -
ı]

hirmen-i hestî: Mevcudiyet harmanı.

Âteş ur hirmen-i hestîye demidür iy
dil / Ger dilerseñ ki ola sebze-i
vuşlat ḥâşıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 1). [hirmen-i
hestî, -y, -e]

hirmen-i şabr u karâr: Sabır ve karar
harmanı.

Vardı hevâya **hirmen-i şabr u
karâr** ḥayf / Zülm itdi rûz-gâr
diyin rûz-gâr ḥayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 2).
[hirmen-i şabr u karâr,]

hırz-ı cān: Can muskası.

Ḥaṭṭ-ı lâ‘lûñ vaşf ider dil ḥalka
men‘-i ‘ışk-içün / Her
belâlardan emîn olmağa **hırz-ı
cān** okur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 73, Beyit 3). [hırz-ı cān,
]

hisâb ol: Hesaplanmak, hesap
edilmek.

Hisâb olınmaya el-ḥaḳ şeh itdügi
ḳurbân / Zemîn şaḥîfe şecer
ḥâme çerḥ olursa devât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
13). [hisâb ol, -ın, -ma, -y, -a]

hişâr al: Kale almak, kale fethetmek.

Yine burc-ı bedenden cān
sevincinden çıkayazdı /
Nigāruñ göñline girdüm
demürden bir hişâr aldum
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 5). [hişâr al, -du, -m]

hişâr kıl: Çit çekmek, önüne engel
koymak.

Günine göre geyüp görkini herkes
ol dem / Hānesin kıldı hişâr
eyledi kendin pinhân (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 13). [hişār kıl, -dı]

hişm: *Gazap, öfke.*

Korkusından büzülüp beñzi şarardı
bāguñ / Şu kadar **hişm** ile geldi
çemene bād-ı hazān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 3*). [*hişm,]*

hişm: *Öfke, kızgınlık, gazap.*

Her kimseyi kim **hişmuña** mazhar
idesin sen / Yire geçe Qārūnveş
ola başı aşığa (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13*). [*hişmuña, -u, -ñ, -a]*

hişm: *Hışm, öfke.*

Bir çakım oddur atılmağa ‘adūdan
cānibe / **Hışm** ile tōp u tūfeng
ağızından āteşler saçar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 15*). [*hişm,]*

hişm it: *Öfkelenmek, kızmak.*

Eger hışm itse işde tīguñ işde
başımız derler / İşin başa
iletmiş hūbdur Berber Hasan
Bālī (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 10*). [*hişm it, -se]*

hişm-ı çeşm: *Senin gözünün hışmı.*

Turduğınca çü yeter ‘aşıka cānāne
belā / **Hışm-ı çeşm** ü ğam-ı
zūlfūñ dahı cānā ne belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [*hişm-ı çeşm,]*

hiş it: *Bir şeyden etkilenmek, duymak; sezmek, farkına varmak, anlamak.*

Hiss itmege vücūdını key tîz-bîn
gerek / Şöyle naḥîfdür ki disem
yokdur aşlı-vār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 9*). [*hiş it, -meg, -e]*

hişt: *Kerpiç, tuğla.*

Bām-ı kadrinden anuñ düşse eger
kim bir **hişt** / İne biñ yıl
geçecek yarıla re’s-i Keyvān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 25*). [*hişt,]*

hiṭā: *Çin.*

Gedālīg ile ğanī ol **Hiṭā** durur alma
/ Eger ki Çīn’i saña virse ser-te-
ser fağfur (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [*hiṭā,]*

Nāfe-i Çīnī şaçuñdan kışşadur
ammā **Hiṭā** / Nergis-i şehlā
gözüñden nüshadur ammā
saķīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 12*). [*hiṭā,]*

hiyām-ı lāle-gün: *Lale renkli çadırlar.*

Göricek lāleler zeyn itdi şandum
rüy-ı şahrāyı / **Hiyām-ı lāle-gün**
ile pür olmuş At Meydānı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 12*). [*hiyām-ı lāle-gün,]*

Leṭāfetde nezāfetde cihān gül-
zārına döndi / **Hiyām-ı lāle-gün**
ile ser-ā-ser zeyn olup
şahrā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 12*). [*hiyām-ı lāle-gün,]*

hıyāz: Havuzlar 2. ırmaklar, dereler; aşıkların gönlü.

Ḳāmetüñ tūbā durur kūyuñ behişt /
Dīde-i 'uṣṣāḳdur anda **hıyāz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106,
Beyit 4). [hıyāz,]

hizmet eyle: Çalışmak, kendisine verilen görevleri yerine getirmek.

Hizmet eyler aña iki dāyedür nāhīd
ü māh / Birisinüñ Zühre'dür adı
birisinüñ Ḳamer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 7).
[hizmet eyle, -r]

hızr: Āb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan kimse.

Dōstum 'ömrinde bir buseñ alanlar
ḥaṣre dek / Zinde ola **Hızr** gibi
görmeye hergiz memāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit
4). [hızr,]

Bir cür'asından anuñ biñ **Hızr**
zinde-dildür / La'lüñ ki
menba'idur ser-çeşme-i
ḥayātuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 5). [hızr,]

hızr: Ab-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre veli olan zat.

Hızr gibi zinde-dil her şahş pür-
zevk ü sürür / Var ise feyz oldu
ḥalka çeşme-i ḥayvân-ı feth

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 3). [hızr,]

hızr-vār ol: Hz. Hızır gibi olmak.

Hızr-vār oldu çemen şahını şular āb-
ı ḥayāt / Nūş idenler idi
görmeye bu demde memāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
23, Beyit 5). [hızr-vār ol, -dı]

hızr-veş: Dara düşenlere yardım ettiği rivayet edilen Hızır gibi.

Ölümden **Hızr-veş** pervāsuz-isem
n'ola iy Fazlî / Lebi āb-ı
ḥayātumdur saçı 'ömr-i
dīrāzumdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 93, Beyit 1). [hızr-veş,]

hod: (Fa.) Kendi, bile, dahi.

Bu taht u tādcan ḡarabuñ **hod** du'ā
durur / Yoḥsa kuru baş
aḡrısıdur tāt u taht-ı yār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
39). [hod,]

hod: "da, de" (Bağlaç).

Ehl-i imānuñ du'āsı yār-ı ḡāruñdur
senüñ / Evliyānuñ himmeti **hōd**
pāsdāruñdur senüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 23).
[hōd,]

hod: 1.Bizzat, kendi. 2.Bile, dahi.

'Işk-ı dilde ne şafā ḳodı ne **hod**
zevk velī / Fazliyā miḥnet ü
endūh ile ḡulḡul bulunur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit
5). [hod,]

Kemāl-i keşf ile bātında mürşid-i
kāmīl / Fünūn-ı faẓl ile zāhirde
hod imām-ı ‘azīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 15).
[hod,]

hod: Bizzat, kendisi.

‘Adl ile **hod** Hâzret-i Fârûk’sın sen
hüsrevâ / Re’fet ü cûd u
mürüvvetde nazîr olmaz saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 12). [hod,]

hod: 1. Bile, dahi. 2. Kendi.

İştabl-ı şâhda ata **hod** hadd ü haşr
yok / Koş koş da yügrüğünü al
iy haste-dil gedâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 17).
[hod,]

hod: 1. Kendi 2. Artık.

Ta’n-ile düşmenlerüm **hod**
bağrumı hûn eyledi / Kâş
ezelden olmayaydı âşinâlıklar
begüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 6, Beyit 8). [hod,]

hod: "-de, dahi".

Mey-hāneden kovuldum mescidde
hod yirüm yok / Dünyâ
yüzinde Fazlî ben hıvâr u zâre
yir yok (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 109, Beyit 7). [hod,]

Ġanem **hod** lahm u sahm ile
ġanîmetdür anı aîma / Cihânı
muğtenem kıldı toyurdı halkı
müstevfâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 16). [hod,]

Şeker şerbetleri **hod** selsebîl-âsâ
sebîl oldu / İçen bir cür‘asın âb-
ı hayâta eyler istiğna (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
24). [hod,]

hod: "Kendi" anlamında dönüşlülük
zamiri.

Şâhid-i ‘îdiye **hod** kılmağa teşhîr
felek / Āteşe na’l komış şanma
şafak içre hilâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 12).
[hod,]

hod: "-de/-da" bağlacı.

Hurûsa **hod** ne minnet döne döne
yandı seyr itdük / Bu gice anda
nûr oldu niçe dîv ü niçe ‘anķā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 48). [hod,]

hokka: İlâç, mürekkep vesair mayiat
koymaya mahsus içi oyuk kap.

Yiridür **hoğkalar** eflāk u mihre
mihir ü mäh olsa / Anuñla
itmege bâzı o bezmüñ **hoğka-**
cünbânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 7). [hoğkalar,
-lar]

hokka-cünbân: Hokkabaz.

Yiridür **hoğkalar** eflāk u mihre
mihir ü mäh olsa / Anuñla
itmege bâzı o bezmüñ **hoğka-**
cünbânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 7). [hoğka-
cünbânı, -ı]

hokka-i yākūt: Yakut kutusu;
sevgilinin kırmızı dudağı.

Dehenidür o **hokka-i yākūt** /
Leysel illa şefâuna fihâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit
4). [hokka-i yākūt,]

horāsân: Horasan, Orta Asya'da
büyük bir yerleşim yeri.

Yine ğayret kuşağın iki yerden
kuşanup çün tîğ / Kılalum
tu'me-i tîğ ehl-i Tebrîz ü
Horāsân'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 5). [horāsân'ı,
-ı]

hoş: Güzel, a'la, iyi.

Tekye-i ihsânı kim bir **hoş** ziyâret-
gâhdur / Yüz sürer dâ'im
mücerredler ulu der-gâhdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 1). [hoş,]

hoş: Daha güzel.

Sâyesinde geçelüm **hoş** yine şaldı
sâye / Serv-i ikbâl kılup gülşen-
i devletde hırâm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 28).
[hoş,]

hoş: Duyguları okşayan, zevk veren,
beğenilen, güzel, iyi.

Bu **hoş** kaşîde kim kalem ü tîğ
vaşfidur / Bir tîğdur ki oldu
kalem gibi üstüvâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 39).
[hoş,]

hoş: Duyguları okşayan, zevk veren,
beğenilen, güzel, iyi, latif // Aslına
bakarsan, aslında, gerçi.

Bâğ zeyn itdi kamu hil'at-ı nevrüz
ile / Geydirüp nergise bir **hoş**
kile-i zer nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 4).
[hoş,]

Vağtimüz **hoş** kârimuz zevk u
şafâldur bizüm / Sâkiyâ şun
câmı Sultân Muşafâlilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 12). [hoş,]

hoş: Far. hoş, iyi, güzel, lâtif, a'lâ.

'Âleme köhne bahâr ile irüp bir
'âlem / Kim eger tâze bahârı
görüp ol **hoş** zemeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
11). [hoş,]

hoş: Beğenilen, duyguları okşayan bir
biçimde.

Baňa kūyuñ iti ağıyardan biñ kerre
ā'lâdur / Hezārān yâddan
ğurbetde bir **hoş** āšnā yegdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83,
Beyit 3). [hoş,]

hoş: Duyguları okşayan, zevk veren,
beğenilen, güzel, iyi, latif, memnun
edici.

Bu **hoş** kaşîde kim şîfat-ı taht u
tâcdur / Da'vâ-yı taht u tâca
delîl olsa vechi-vâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 37).
[hoş,]

hoş degül: Hoş değil, yakışmaz, uygun olmaz.

Gönlüm ayağa şalup itme şikest /
Hoş degüldür pây-mâl olmak
zücâc (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 52, Beyit 3). [hoş degül, -
dür]

Büsedden men' itme cânâ Fazlî'yi /
Hoş degül ehl-i kerem itmek
lecâc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
52, Beyit 5). [hoş degül,]

hoş geç: Güzel vakit geçirmek,
eğlenmek.

Hoş geçür 'ömrüñ bu eyyâmı
ğanîmet gör dilâ / Key şakın
fevt eyleme billâh fırsatdur
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 7). [hoş geç, -
ür]

Naqd-i vaşlın hâs u 'âma bezl idüp
ol kâm-rân / Pâdişehdür
arkasında hoş geçer pîr ü cüvân
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 13). [hoş geç, -er]

hoş geç: Hoşça vakit geçirmek, mutlu
olmak, sıkıntı yaşamamak.

Hoş geçer cümle cihân halkı bugün
sâyeñde / Müntehâ gördi gören
sidreden iy şâh seni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 19).
[hoş geç, -er]

hoş geç: Hoşça vakit geçirmek, mutlu
olmak, sıkıntı yaşamamak.

Hoş geçer zıll-ı hüma yanında
mecnû'-ı nüfûs / Saltanat

bâğında bir serv-i 'adâletdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 14). [hoş geç,
-er]

hoş geçer: Güzel, iyi (vakit) geçirme.

Zıll-ı himâyetüñde cihân halkı **hoş
geçer** / Keff-i kifâyetüñ kuralı
sâiebân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 12).
[hoş geçer,]

hōş gel: Hoş gelmek, iyilikle birlikte
gelmek.

Raķībūñ midhatından hoş gelür
düşnâmi dil-dâruñ / Belâ
nefrînden iy mâh-ı cihân-ârâ
du'â yegdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [hoş
gel, -ür]

hōş gel: Hoşa gitmek || hoş görünmek,
güzel gelmek.

Lâ'lüñle acı sözleri key hōş gelür
baña / Şîrîn olur ne deñlü
olursa şarâb-ı telh (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [hōş
gel, -ür]

hōş ol: Esenlikte olmak.

Al güllerden zemîni hūn-ı düşmen
kıldı pür / 'Arşa-i rezm-i şeh
oldı hōş bahâristân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
17). [hōş ol, -dı]

hōş ol: Hoş olmak, esenlikte olmak,
mutlu olmak.

Derdle başum hoş olupdur tabīb /
Raḥmeti қо eyleme dermān
baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
34, Beyit 4). [*hoş ol, -up, -dur*]

hoş-hāl: Durumu iyi, sevinçli, mutlu.

‘Adl ü inşāfuñ ile şefkat ü elṭāfuñ
ile / Milk-i ma‘mūr durur
cümle re‘āyā **hoş-hāl** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
29). [*hoş-hāl,]*

hoş-hāl ol: Mutlu, halinden memnun
kimseler.

Halka şādī vü tarab cāmını feyż itdi
kamu / Oldı ol cām-ı tarab-
nākla herkes hoş-hāl (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
4). [*hoş-hāl ol, -dı*]

hū: (Fa.) Huy, karakter.

Sikender der Ğazanfer fer
Süleymān menzilet k’oldur /
‘Ömer ‘adl ü Muḥammed **hū**
‘Alī sîret velī sîmā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 54).
[*hū,]*

hū ol: Huy olmak, alışkanlık haline
gelmek.

Çünkü bezm ehline kan yutdurmak
oldı hū saña / Ben daḥı sākī
götürdüm ayağı yā hū saña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27,*
Beyit 1). [*hū ol, -dı*]

hüb: Güzel, hoş.

Tırāş olup hemān oldum olur baş
açık abdālī / İşin başa iletmiş
hūbdur Berber Ḥasan Bālī
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
11, Beyit 2). [*hūbdur, -dur*]

Bī-nazīr ü bī-bedeldür **hūbdur**
maḥbūbdur / Dil-nevāzum ser-
firāzum dilberüm nāzūk Memī
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
17, Beyit 4). [*hūbdur, -dur*]

hüb: Güzel.

‘Ārifüz eglence her-dem ‘ıyş ü
‘işretdür bize / ‘Āşıkuz maḥbūb
sevmek **hüb** ḥaşletdür bize
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
26, Beyit 3). [*hüb,]*

hüb: Güzel, sevgili.

Olsun ğam ile Fazlî sezādur
dimedüm mi / Her kim ki sever
hūbları maḡbūn olacākdur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,*
Beyit 5). [*hūbları, -ları*]

hüb: Güzel 2. güzelce.

Ne **hüb** gündür İlāhī ki itdi
kurbānlar / İrince bugüne
erbāb-ı fidye vü ḥayrāt (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
11). [*hüb,]*

hüb: Güzel, hoş, latif.

Bir yürekler yakıcı **hūbdur** anda
‘asel / İçmeyen şerbetini
eylemez anı iz‘ān (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 21).
[*hūbdur, -dur*]

hüb: Güzel, hoş, sevimli.

Velîkin şîve fenninde yoğ anuñ
gibi bir yüz yur / İşin başa
iletmiş **hübdur** Berber Hasan
Bālî (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 4). [hübdur,
-dur]

Vefâ hattın kazıdı rüy-ı ‘âlemde o
nâzûk-fen / İşin başa iletmiş
hübdur Berber Hasan Bālî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
11, Beyit 6). [hübdur, -dur]

Eger hışm itse işde tîguñ işde
başımız derler / İşin başa
iletmiş **hübdur** Berber Hasan
Bālî (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 10).
[hübdur, -dur]

hüb: Güzel 2. Sevgili.

Kadd-i ham-geşte ile âh-ı derûna
nazar it / **Hüblar** tîr ü kemâna
güzeliüm mâ’il olur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3).
[hüblar, -lar]

hübân: Güzeller/dilberler.

Yüzdeki hâlûñ deger Rûm’uñ
harâcı hüsrevâ / Pâdişehsin
n’ola alsañ cümle **hübândan**
harâc (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 54, Beyit 2). [hübândan,
-dan]

Urduñ gam ile bağrumuza dâğ-ı
hasreti / Nîrân-ı fitneden yine
şalduñ **hübâna** nâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 2).
[hübâna, -a]

hübâne: Güzeller.

Mâh olsa tâc taht saña çerç yiridür
/ Sensin o taht u tâc ile **hübâne**
şehr-yâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 28). [hübâne,
]

hübân-ı cihân: Dünya güzelleri.

Hübân-ı cihân içre bugün mihr ü
vefâ yok / Ammâ ki ‘itâb-ı
sitem ü cevri ü cefâ çok (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit
3). [hübân-ı cihân,]

hübân-ı dehr: Dünyanın güzelleri.

Bezme insemi meclisün sâķileri
hübân-ı dehr / Rezme yetsemi
ger yanuçca cünd-i bî-pâyân-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 23). [hübân-ı dehr,]

hübân-ı feth: Fetih güzelleri.

Her kisi şādān u hürrem ‘ıyş ü
‘işret itmede / Halka ‘arz itdi
cemālini yine **hübân-ı feth**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 9). [hübân-ı feth,]

hubb: Sevgi, muhabbet.

Hubbuñla kalb-i Fazlî’yi şol resme
eyle pür / Kim şıgmaya
derünına ağıyâr Yâ Hüseyin
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 44). [hubbuñla, -uñ, -la]

hubb: Sevgi, aşk.

İmān getürdi **ḥubbüñe** bel bağladı
senüñ / Her kim Ḥudā'ya eyledi
iḳrār Yā Ḥüseyn (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9*).
[ḥubbüñe, -ü, -ñ, -e]

ḥüb-ı ḥün-rîz: *Kan dökücü güzel.*

O yüzi ḥüb-ı ḥün-rîzüñ cefâsın
gerçi çok gördüm / Şarup
pehlûye tîḡuñ zaḥmını şöyle
şafâ sürdürdüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 7*).
[ḥüb-ı ḥün-rîz, -üñ]

ḥüb-rû: *Güzel yüzlü.*

Ḥüb-rûlar arasında bir güzel
cânânesin / Bilmezem ḥür u
perî mi ya melek cânâ nesin
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 7*). [ḥüb-rûlar, -lar]

ḥüb-rû: *Güzel yüzlüler 2. güzeller.*

Demidür ḥurrem ol iy dil ki irdi
sûr-ı sultânî / Ser-â-ser **ḥüb-
rûlarla** pür oldu At Meydânı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 1*). [ḥüb-rûlarla, -lar, -la
]

ḥuccâc: *Hacılar.*

Geldi bir dem yine **ḥuccāca**
maḡām oldu Ḥicāz / Düzdî
'uşşâḡ kamu na're-i Lebbeykle
sâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 1*). [ḥuccāca, -a]

ḥuccâc: *Hacılar.*

Ḥamdülillāh yine irişdi Şafâ'ya
ḥüccâc / Herbiri sa'y idüben
gerçi ki itdi tek ü tâz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
2*). [ḥüccâc,]

Nice ki Merve'de **ḥüccâc** ide Şafâ
ile sa'y / Nice ki ehl-i vuḡûf ola
vâḡıf-ı 'Arafât (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 41*).
[ḥüccâc,]

ḥüccâc-ves: *Hacılar gibi.*

'İd idüp **ḥüccâc-ves** tekbîr itdiler
ḡuzât / Kâ'be çıkdı ḥün-ı
düşmen oluben ḡurbân-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 21*). [ḥüccâc-ves,]

ḥüccet: *Ar. 1. Delil, burhan.*

Çün nefes itdüñ nefes iy şāh
canlanmak gerek / Olmusam
iḡsāna lâyıḡ **ḥüccet** ü bürhānla
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136,
Beyit 1*). [ḥüccet,]

Aña da'vā-yı devletde ne lâzım
ḥüccet ü bürhān / Cihānda luṡf
u cūd ile çü nāmın eyledi imzā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 55*). [ḥüccet,]

ḥüccet: *Belge, vesika, delil.*

Ḳāḡi-i devlet ider ḡükm ki ḡaḡdur
saña taḡt / Müdde'î eylese biñ
vechle **ḥüccet** ibrāz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
24*). [ḥüccet,]

Ḥamdü-lillāh ki Ḥudā kıldı
müyesser **ḥüccet** / Sālim ol
saña selāmet yaraşur sultānum

(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1). [hüccet,]

hüccet eyle: Delil göstermek.

Ne hüccet eylese ibrâz müdde'î
göremez / Bunuñ hilâfına
hükme cevâz cümle kubât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 21). [hüccet eyle, -se]

huceste: Hayırlı, bereketli, uğurlu.

Tahtuñ sipihr ola vü tâcuñ **huceste**
nehr / Olup cihânda tâc ile taht
ile kâm-kâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 41). [huceste,]

hücre: Küçük oda.

Çeker çü hücre-i gövdesini ecel
şütürü / Bu **hücrede** şütürüñ
bağlama degül me'men (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3). [hücrede, -de]

Olmaya şütür ü hücreme benüm
kıymet / Şütür hazîne-keş ü
hücreler olup maḥzen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 49). [hücreler, -ler]

İrişmese şütür ü **hücreñ** iy Resûl-i
Hudâ / Meded baña bu şütür
hücre bulmaz-idi düzen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 55). [hücreñ, -ñ]

Mezâr **hücresin** añ besleme tenüñ
çü şütür / Ki hücre tîre vü teng
ü şütürdür abisten (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4). [hücresin, -si, -n]

Şütür şütür keremi hücre hücre irdi
anuñ / Pür eyledi şütür ü
hücrecini halk-ı zemen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14). [hücrecini, -si, -n, -i]

Ne vaşf idem şütür ü **hücrecini** iy
Fazlî / Verâ-yı 'arş aña hücre
vü Refref üştür iken (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45). [hücrecini, -si, -n, -i]

hücre: Küçük odacık, hücre.

Bu **hücreden** çok olup 'ışk
üştürine süvâr / Şütür revân u
degül hücre çünki cây-ı vaṭan
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2). [hücreden, -den]

Döner aña k'üreye bām-ı hücrede
üştür / Bu **hücreden** şütür-i
mihr ü luṭf ümîdin iden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7). [hücreden, -den]

İrişdi hücreesine çün Burāk hem-çü
şütür / Bu **hücreden** şütürü
taşra oldı sâye-figen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19). [hücreden, -den]

Bir anda kıldı tokuz **hücreden**
şütür birden / Ki hücre teng ü
şütür hem-çü bād-pā tevsen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20). [hücreden, -den]

Maḥaffe püşt-i şütürde olursa
hücrem olur / Çü ser ü pā-yı
şütür hücre hem-çü şahñ-ı
çemen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 31). [hücrem, -m]

Ne vaşf idem şütür ü hücresin ki
olmışdur / O **hücrenüñ** çü
şütür-mesti halk-ı rab' u dimen

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15). [hücrenüñ, -nüñ]

Olur mı mahremi ol **hücrenüñ** her
üştür-i dil / Ki hücre pāk u
şütür hem-çü ħar mülevveş ten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16). [hücrenüñ, -nüñ]

Hücreme geldi benüm bir melek-i
sidre-serîr / Didi kim başuña
gün toğdı ħur iy bî-sāmān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 3). [hücreme, -m, -e]

hücre: Küçük oda. (Ev / gönül evi).

Ne **hücreden** ne şütürden ħabîr
olam oluben / O hücrede çü
şütür mest şevk-i bî-meyden
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36). [hücreden, -den]

Hemîşe tâ şütür ü **hücreñ** ideler
tavşîf / Şütür-dilān zemîn
hücre-dār cümle zemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 56). [hücreñ, -ñ]

Ĥarām olur şütür-i cāne çünki
hücre-i ten / Bu köhne **hücreyi**
kılma şütür gibi mesken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1). [hücreyi, -y, -i]

Görürse ger bu şütür **hücreyi**
ĥasūd-ı ‘anūd / Çü hücre teng-i
dil ü çün şütür olur kef-zen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54). [hücreyi, -y, -i]

hücre: Küçük oda. 2. gönül.

Bu hücreden çok olup ‘ışk üştürine
süvār / Şütür revān u degül
hücre çünki cāy-ı vañan (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2). [hücre,]

Mezār hücresin añ besleme tenüñ
çü şütür / Ki **hücre** tîre vü teng
ü şütürdür abisten (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4). [hücre,]

Pür oldı hücre-i ħalbüñ hevā-yı esb
ü şütür / Şütür misin ne
çekersin bu **hücre** bārını sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5). [hücre,]

Pey it hevā şütürin nefis hücresin
oda yak / Ki mestdür şütür ü
hücre cāy-ı şür u fîten (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [hücre,]

Şaĥın ki hücre-i dilden çıkar şafā
şütürü / Ki **hücre** ĥālî şütür
mest ü düzd-i pîrāhen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10). [hücre,]

Bu **hücre** bārın igen urma üştür-i
cāne / Ki raĥt-ı **hücre** girān ü
şütür za‘îf beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11). [hücre,]

Ĥurur mı hücre-i taĥvāda ĥiç üştür-
i nefis / Ki **hücre** bār u şütür
mest ü pāre-kerde resen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 12). [hücre,]

Şütür şütür keremi **hücre** hücre irdi
anuñ / Pür eyledi şütür ü
hücrecini ĥalk-ı zemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14). [hücre,]

Şütür şütür keremi **hücre** hücre irdi
anuñ / Pür eyledi şütür ü
hücrecini ĥalk-ı zemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14). [hücre,]

Olur mı mahremi ol hücrenün her
üştür-i dil / Ki **hücre** pāk u
şütür hem-çü har mülevveş ten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 16). [hücre,]

Bir anda kıldı tokuz hücreden şütür
birden / Ki **hücre** teng ü şütür
hem-çü bād-pā tevsen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
20). [hücre,]

Ne hücreye ki kadem başsa üstüri
pür olur / Kamu şütür ne şütür
cümle **hücre** müşk-i Hoten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 23). [hücre,]

Çekerse hücre si semtine rahtum
üştür-i mevt / Şütür Burāk ola
hücre cinān u hülle kefen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 25). [hücre,]

Eriye ger şütür ü hücre sin añup
idem āh / Olursa **hücre** derā-yı
şütür gibi āhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28).
[hücre,]

Su resmedür şütür-i kadri kim bu
nüh **hücre** / Ne **hücre** zeng-i
şütür olsa ger aña emken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
29). [hücre,]

Su resmedür şütür-i kadri kim bu
nüh **hücre** / Ne **hücre** zeng-i
şütür olsa ger aña emken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
29). [hücre,]

Maḥaffe pūşt-i şütürde olursa
hücre m olur / Çü ser ü pā-yı
şütür **hücre** hem-çü şahn-ı
çemen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 31). [hücre,]

Kelīm olup şütür üstinde hücrede
hādī / Şütür çü Tūr ola **hücre**

çü Vādi-i Eymen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33).
[hücre,]

O baḥr-i remle sefer kılsa hücre-
keş şütürüm / Ola çü fülk baña
hücre vü şütür yelken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
35). [hücre,]

Ne **hücre** vü ne şütür Haḫ bilür ki
baña olur / O **hücre** huld-i
nişān u şütür Burāk-ı sünen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 38). [hücre,]

Ne **hücre** vü ne şütür Haḫ bilür ki
baña olur / O **hücre** huld-i
nişān u şütür Burāk-ı sünen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 38). [hücre,]

Şütür gibi yüz urup **hücre** bābına
çün olam / O hücrede şütür-i
mest gibi bāz-meken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
39). [hücre,]

Ne hücrede ne şütürde sen olmasañ
baña yār / O **hücre** baña olur
çāh u ol şütür ören (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42).
[hücre,]

Çü gayr ola baña hem **hücre** hem
mehār-ı şütür / Şütür çü kūh-ı
belā ola **hücre** Beyt-i Hazen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 43). [hücre,]

Çü gayr ola baña hem **hücre** hem
mehār-ı şütür / Şütür çü kūh-ı
belā ola **hücre** Beyt-i Hazen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 43). [hücre,]

Nice çekem şütür-i na'tı hücre-i
nazma / Ki **hücre** teng ü şütür
kūh-veş 'azīm beden (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44). [hücre,]

Ne vaşf idem şütür ü hücrecini iy
Fazlî / Verâ-yı 'arş aña **hücre**
vü Refref üstür iken (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45*). [hücre,]

O **hücre** vü şütürüñ 'ışkına hemân
ol biñ / Hamûş olam çü şütür
açmayam çü **hücre** dehen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46*). [hücre,]

O **hücre** vü şütürüñ 'ışkına hemân
ol biñ / Hamûş olam çü şütür
açmayam çü **hücre** dehen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46*). [hücre,]

Bülenddür bu şütür **hücre** gerçi
pest olur / O **hücre** vü şütürüñ
vaşf u midhatında sühen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47*). [hücre,]

Bülenddür bu şütür **hücre** gerçi
pest olur / O **hücre** vü şütürüñ
vaşf u midhatında sühen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47*). [hücre,]

Ne hücredür bu ki ger olsa biñ
şütür olıma / Dür-i semîn ne
şütür bil hezâr **hücre** şemen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48*). [hücre,]

Benüm benüm bu şütür **hücre**
hürmeti şimdi / Şütür-süvâr-ı
ma'ânî muķîm-i hücre-i fen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 50*). [hücre,]

Ma'ânî üstürini hücreme kaţâr
kaţâr / Çeküp benüm bu şütür
hücre ile mîr-i sühen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51*). [hücre,]

Görürse ger bu şütür hücreyi
hasûd-ı 'anûd / Çü **hücre** teng-i
dil ü çün şütür olur kef-zen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54*). [hücre,]

İrişmese şütür ü hücreñ iy Resûl-i
Hudâ / Meded baña bu şütür
hücre bulmaz-idi düzen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 55*). [hücre,]

Çü **hücre** vü şütürüñ vaşfidur
müşerref ide / Bu **hücre** vü
şütürü iltifât-ı ehl-i fiţen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 57*). [hücre,]

Çü **hücre** vü şütürüñ vaşfidur
müşerref ide / Bu **hücre** vü
şütürü iltifât-ı ehl-i fiţen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 57*). [hücre,]

Ne **hücreye** ki qadem bassa yümn
ile şütürü / Pey-i şütürden olur
hücre-i gayret gülşen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22*). [hücreye, -ye]

Ne **hücreye** ki qadem başsa üstürü
pür olur / Kamu şütür ne şütür
cümle hücre müşk-i Hoten
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [hücreye, -ye]

hücre: Küçük ev, küçük oda.

O hücrede şütür üzre ger eyleyem
nâle / Bu **hücre** güm güm ötüp
eyleye şütür şîven (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32*). [hücre,]

Şütür-dilân iremez **hücre**sine gezse
eger / Cihânî hem-çü şütür
hücre hücre 'âmmeten (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18*). [hücre sine, -si, -n, -e]

İrişdi **hücre**sine çün Burāk hem-çü
şütür / Bu hücreden şütürü taşra
oldı sâye-figen (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19*).
[*hücre*sine, -si, -n, -e]

hücre: *Küçük oda, odacık 2. Âşğın
gönlü.*

Çekerse **hücre**si semtine rahtum
üştür-i mevt / Şütür Burāk ola
hücre cinân u hülle kefen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
25*). [*hücre*si, -si]

Naşîb olup şütür-i hücre-keş eger
bir gün / Çekerse **hücre**si
semtine üştürüm zû'l-men
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 30*). [*hücre*si, -si]

Pey it hevâ şütürin nefis **hücre**sin
oda yak / Ki mestdür şütür ü
hücre cāy-ı şūr u fiten (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
9*). [*hücre*sin, -si, -n]

Ne vaşf idem şütür ü **hücre**sin ki
olmışdur / O hücrenün çü şütür-
mesti halk-ı rab' u dimen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
15*). [*hücre*sin, -si, -n]

Tağıtdı **hücre**sin ü şaldı üştürin ki
ola / Qarîn o hücre-i haşşa
şütür-süvâr-ı kıran (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17*).
[*hücre*sin, -si, -n]

O olup durur şütür ü **hücre**sin
şıyânet için / Sütün-ı hücre çü
tîr ü pey-i şütür çü mecenn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 27*). [*hücre*sin, -si, -n]

Eriye ger şütür ü **hücre**sin añup
idem âh / Olursa hücre derâ-yı
şütür gibi âhen (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28).
[*hücre*sin, -si, -n]

Görimeye şütür ü hücremi hasûd
benüm / Qalursa şahm-ı şütür
bula **hücre**sin rüşen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
53*). [*hücre*sin, -si, -n]

Meger mehâre çeke **hücre**sinde
hem-çü şütür / Muķîm-i hücre-i
Ka'be şütür-süvâr-ı Yemen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 13*). [*hücre*sinde, -si, -n, -
de]

hücre: *Küçük oda. 2. Gönül, gönül evi.*

Bu **hücre**de meh ü mihr anuñ
üştürü izidür / Derûn-ı **hücre**de
oldı çün üştürî pây-zen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
21*). [*hücre*de, -de]

O **hücre**de şütür üzre ger eyleyem
nâle / Bu hücre güm güm ötüp
eyleye şütür şiven (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32*).
[*hücre*de, -de]

Kelîm olup şütür üstinde **hücre**de
hādî / Şütür çü Tûr ola hücre çü
Vâdi-i Eymen (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33*).
[*hücre*de, -de]

O **hücre**de şütür üzre dūr ola
çeşmüme reml / Be-haķķ-ı
hücre vü üştür beriyye baħr-i
'Aden (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 34*). [*hücre*de, -
de]

Ne hücreden ne şütürden habîr
olam oluben / O **hücre**de çü
şütür mest şevķ-i bî-meyden
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 36*). [*hücre*de, -de]

Şütür gibi yüz urup hücre bâbına
çün olam / O **hücrede** şütür-i
mest gibi bâz-meken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
39). [hücrede, -de]

O **hücrede** şütür-i cânı itseler
kurbân / Be-hakk-ı hücre şütür
gibi çekmeyem gerden (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
40). [hücrede, -de]

Ne **hücrede** ne şütürde sen
olmasañ baña yâr / O hücre
baña olur çâh u ol şütür ören
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 42). [hücrede, -de]

Ne **hücredür** bu ki ger olsa biñ
şütür olamaz / Dür-i semîn ne
şütür bil hezâr hücre semen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 48). [hücredür, -dür]

O hücre-keş şütür üstinde bâğ-ı
cennetden / Açıla çeşm-i şütür
gibi **hücreme** revzen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
37). [hücreme, -m, -e]

Olmaya şütür ü **hücreme** benüm
kıymet / Şütür hazîne-keş ü
hücreler olup mahzen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
49). [hücreme, -m, -e]

Ma'ânî üstürini **hücreme** katâr
katâr / Çeküp benüm bu şütür
hücre ile mîr-i sühen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
51). [hücreme, -m, -e]

Görimeye şütür ü **hücremi** hasûd
benüm / Kalursa şahm-ı şütür
bula hücrenin rüşen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53).
[hücremi, -m, -i]

*hücrecini tutan, kötü zan hücrelerine
sahip olan.*

Şütür kadar hünerüm 'ankebût-ı
hücre degül / Olana hem-çü
şütür **hücre gîr-i sū'izzan**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 52). [hücre gîr-i sū'izzan,
]

hücre hücre: Oda oda, göz göz.

Şütür-dilân iremez hücrelerine gezse
eger / Cihânı hem-çü şütür
hücre hücre 'âmmeten (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
18). [hücre hücre,]

hücre-dâr: Hücre sahibi.

Hemîşe tâ şütür ü hücreñ ideler
tavşîf / Şütür-dilân zemîn
hücre-dâr cümle zemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
56). [hücre-dâr,]

hücre-i dehr: Dünya odası(nefs).

Şütür gibi suña bağlandı hücre-i
dehre / Degül o mahrem-i hücre
beterdür üştürden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6).
[hücre-i dehr, -e]

hücre-i dil: Gönül hücresi.

Sakın ki hücre-i dilden çıkar şafâ
şütürü / Ki hücre hâlî şütür mest
ü düzd-i pîrâhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10).
[hücre-i dil, -den]

hücre-i gayret: Çaba odası.

hücre gîr-i sū'izzan: Kötü zan

Ne hücreye ki kadem bassa yümn
ile şütür / Pey-i şütürden olur
hücre-i ğayret gülşen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
22). [hücre-i ğayret,]

hücre-i gövde: Beden odası(gönül).

Çeker çü hücre-i gövdesini ecel
şütür / Bu hücrede şütürüñ
bağlama degül me'men (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
3). [hücre-i gövde, -si, -n, -i]

hücre-i hâk: Toprak oda.

Baňa ne üstür-i gerdün gerek ne
hücre-i hâk / Çü bağladum
şütür-i 'ışka raht-ı hücreyi ben
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 8). [hücre-i hâk,]

hücre-i haşş: Özel oda (gönül).

Tagıtdı hücrenin ü şaldı üstürin ki
ola / Karın o hücre-i haşşa
şütür-süvâr-ı kıran (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17).
[hücre-i haşş, -a]

hücre-i kalb: Gönül hücresi , odası .

Pür oldı hücre-i kalbüñ hevâ-yı esb
ü şütür / Şütür misin ne
çekersin bu hücre bārını sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 5). [hücre-i kalb, -üñ]

hücre-i nazm: Şiir odası.

Nice çekem şütür-i na'tı hücre-i
nazma / Ki hücre teng ü şütür
küh-veş 'azîm beden (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
44). [hücre-i nazm, -a]

hücre-i takvâ: Takva odası.

Turur mı hücre-i takvâda hîç üstür-
i nefis / Ki hücre bār u şütür
mest ü pâre-kerde resen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
12). [hücre-i takvâ, -da]

hücre-i ten: Beden hücresi.

Harâm olur şütür-i câne çünki
hücre-i ten / Bu köhne hücreyi
kılma şütür gibi mesken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
1). [hücre-i ten,]

hücre-keş: Hücre bekçisi.

O baħr-i remle sefer kılsa **hücre-
keş** şütürüm / Ola çü fülk baňa
hücre vü şütür yelken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
35). [hücre-keş,]

O **hücre-keş** şütür üstinde bağ-ı
cennetden / Açıla çeşm-i şütür
gibi hücreme revzen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
37). [hücre-keş,]

hudâ: Allah (c.c.), Cenâbıhak.

Kapusından ırılmağ bir nefes
bābuñ degül zinhār / **Hudâ'dan**
feth-i bāb oldı çalış kim
fursatuñ geldi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5).
[hudâ'dan, -dan]

Salṭanat tahtına çün virdi **Hudâ**
istihkāk / Şabr kıl ola müyesser
umarum istiklāl (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 20, Beyit 39).
[hudâ,]

hudâ: Allah.

Vefâdan 'âşîka gerçi saña cânâ cefâ
yegdür / Ne çäre biz taḥammül
idelüm ammâ **Hudâ** yegdür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83,*
Beyit 1). [hudâ,]

Sakf-ı kâh-ı felegi tâ ḥarem-i zîr-i
zemîn / Lafz-ı Kün'den ki
Hudâ itdi 'imâret yek-ser
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,*
Beyit 7). [hudâ,]

Bu du 'âyı umaram kim kıla maqbûl
Hudâ / 'Aceb olmaya kabûl
olsa du 'âlar nevrûz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 30).
[hudâ,]

Hudâ ḥakkı senüñ şemsîr-i küll
sânında nâzildür / Bugün İnnâ-
Fetahnâ âyeti iy Hüsrev-i Sâî
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,*
Beyit 30). [hudâ,]

Meydân senüñdür eyle şehâ şeh-
süvârlık / Esb-i sa'âdeti saña
râm itdi çün **Hudâ** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 22).
[hudâ,]

hudâ: Allah, Tanrı, Rab.

Pertev-i mihr-i 'inâyât **Hudâ'dan**
dilerüm / Bula günden güne
ḳadrüñ meh-i nev gibi kemâl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,*
Beyit 46). [hudâ'dan, -'dan]

Dilegüm bu **Hudâ'dan** iy Fazlî /
Ḳadri günden güne ziyâde ola
(*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,*
Beyit 7). [hudâ'dan, -'dan]

hudâ: Allah (c.c.).

Aşıluben ḳarşuña sen ḳat'-ı
peyvend itmedin / İtmemiş ḥâlî
Hudâ aşıla beni ḳat'â seni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 140,*
Beyit 2). [hudâ,]

Çerâğ yakmağa sa'y eyle dâr-ı
dünyâda / Dilerseñ eylemeye
ḳabrüñi **Hudâ** deycür (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
6). [hudâ,]

Küy-veş meydânda ḡaltân itmege
serin / Kâm-kârâ destüñe
virmiş **Hudâ** çevgân-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,*
Beyit 24). [hudâ,]

'Inân-ı 'adli anuñ virdi destine çü
Hudâ / Semend-i devleti sürsin
ki aldı meydânı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 15).
[hudâ,]

Hütdan Yûnus-ı hürşîd çıkup buldı
ḥalâş / Ḥameli aña **Hudâ** itse
n'ola ger nevrûz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 2).
[hudâ,]

Ḥaşmuña taht u tâcı **Hudâ**
görmeyüp revâ / Taht oldu dâr
çeşmine başına tâc tar (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
9). [hudâ,]

Bî-taht u tâc gerçi gedâsın velî
Hudâ / Şükr eyle kıldı tâc ile
taht ile nâm-dâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 34).
[hudâ,]

Ḥamdü-lillâh ki **Hudâ** kıldı
müyesser hüccet / Sâlim ol saña
selâmet yaraşur sultânım (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1).
[hudâ,]

‘Ömrüñi kâ’im hemîse dâ’im itsün
devletüñ / Zikrünüñ hayr eyleyüp
haccuñ kabûl itsün **Hudâ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 6).
[hudâ,]

hudâ: Allah (c.c.), Cenâb-ı Hak.

Düşelden hıdmetinden dūr gāyet
hıvār olmışduñ / ‘Azîz olduñ
yine minnet **Hudâ’ya** ‘izzetüñ
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 4). [hudâ’ya, -y, -a]

İmân getürdi hubbüne bel bağladı
senüñ / Her kim **Hudâ’ya**
eyledi ikrâr Yâ Hüseyin (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
9). [hudâ’ya, -y, -a]

Tahtuñ **Hudâ** refi’ ide tâcuñ
bülend-i ser / Taht üzre ol
murâduñ ile tâc-dâr-vâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
42). [hudâ,]

Dünyâda v’âhiretde ‘ıvâzlar vire
Hudâ / Fazlî didükçe hasret ile
halk dāyimā (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 26).
[hudâ,]

hudâ: Allah (c.c.).

Hudâ hakkı senüñ semşirîñüñ
şânında nāzildür / Bugün İnnā
Fetahnā âyeti iy Hüsrev-i Sānî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 43). [hudâ,]

Çü şehden ola **Hudâ** rāzı vü cihān
şākîr / Hākîkaten olur ol şüretā
cihān-bānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 27). [hudâ,]

hudâ: (Ey) Allah’ım!.

Zulmet şebinde olmuş idi halk
dāllîn / Ger şem’-i dîni
eylemeseñ anlara **hüdâ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
9). [hüdâ,]

hudâ hakkı: Allah hakkı için.

Hudâ hakkı degül mişüz haber-dār
/ Meded begler meded hānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 6). [hudâ
hakkı,]

hudâ vir: Allah bağışlamış, ihsan
etmiş.

Hudâ virmiş saña lutf u ‘ināyet
hem ‘atā vü cūd / Sahāvet
milkinüñ sensin bugün iy şāh
sultānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 45). [hudâ vir,
-miş]

Sen Süleymān’a Hudâ virmiş
sa‘ādet hātemin / İns ü cīnnüñ
hükümüñe kārı itā‘atdūr bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 24). [hudâ vir, -miş]

hudāvend: Her şeyin sahibi olan
Allah.

Ni‘met ü devlet ü ‘izz ü şeref ü
kudretle / Pād-şāhum kıla
pāyende **Hudāvend** seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
43). [hudāvend,]

hudā-vı ‘alīm: İlmi ebedî ve ezeli olan
Allah.

Zihî kemāl-i şeref ehl-i ‘ilme
dünyâda / Ki nāmını göre lāyık

aña **Hudā-yı 'alīm** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 2*).
[*hudā-yı 'alīm,]*

hudā-yı müte'āl: *Yüce Allah.*

Yed-i şun' ile sipihr üzre **Hudā-yı müte'āl** / Yazdı bir 'ayn ki tā
'id-i sa'ide ola dāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 1*).
[*hudā-yı müte'āl,]*

hüküm: *Emir, buyruk.*

Seccāde-nişinān nüh eflāk-ı 'alāya
/ **Hükümüñle** ziyā-baḥş kanādîl-
i zevāyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3*). [hükümüñle, -
(ü)ñ, -le]

Hükümüñle olur kaṭre güher ney
şeker-ter / Emrünüñle virür lāle
vü gül ḥār ile ḥārā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9*).
[hükümüñle, -(ü)ñ, -le]

hüküm: *Bir şeyin şöyle veya böyle
olduğu hakkında verilen karar, yargı.*

İns ü cînni rām kılmış **hükümüñe**
luṭf-ı Hudā / Allah Allah bu ne
devlet bu ne kudretdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 23*). [hükümüñe, -üñ, -e]

Sen Süleymān'a Hudā virmiş
sa'adet ḥātemin / İns ü cînnüñ
hükümüñe kārı itā'atdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 24*). [hükümüñe, -üñ, -e]

hüküm: *Hüküm, karar (Allah'ın
hükümü).*

Zülfüñ-içün āh idersem eşk-i bî-
pāyān yağar / Bād-ı mağrib
eşşe zîrā **hükmdür** bārān yağar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1*). [hükmdür, -dür]

hüküm: *Emir, irade, hüküm; karar.*

Ne ḥüccet eylese ibrāz müdde'ī
göremez / Bunuñ ḥilāfına
hükme cevāz cümle ḳubāt
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 21*). [hükme, -e]

hüküm id: *Yönetmek, idare etmek.*

Ḳādi-i devlet ider hüküm ki ḥaḳdur
saña taht / Müdde'ī eylese biñ
vechle ḥüccet ibrāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 24*).
[hüküm id, -er]

hüküm id: *Hükmetmek, hakim olmak.*

Ḳutlu gün dirler meşeldür
toğusından bellüdür / Her gören
şāhib-sa'adet olacağın hüküm
ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 14*). [hüküm id, -er]

hüküm-i mütü en-temütü: *Ölünüz
hükümü (Mütü kable en-temüt:
"Ölmeden önce ölünüz." hadisinden
iktibastır.).*

Hüküm-i mütü en-temütü tîğını tîz
eyleyüp / Nefsi ḳatlı itdük
velîkin rūḥuñ iḥyāsındayuz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13*). [hüküm-i mütü en-
temütü,]

huld-i nişān: *Dördüncü cennetin izi.*

Ne hücre vü ne şütür Hâk bilür ki
baña olur / O hücre **huld-i**
nişân u şütür Burâk-ı sünen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 38). [*huld-i nişân,*]

hulk: Huy, tabiat, yaratılış.

Oldı rüşen çihresinde pertev-i
devlet anuñ / Şemsden azherdür
ol **hulğ** aña bürhânı nider
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 13). [*hulğ,*]

Muştafâ nāmuñ Muhammed
hulğsın Haydar-şehâ / Server-i
Bü Bekr-i Şiddîk vaşfidur
‘Osmân-hayâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 11).
[*hulğsın, -sın*]

hulk: Ahlak.

‘Adl ü cüd u **hulğ** kim her lahza
‘âdet zâtına / Yusa ‘âdetle
sa‘âdet ehlidür ol nām-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 32). [*hulğ,*]

Bir ‘Ömer ‘adl ü ‘Alî cüd u
Muhammed **hulğdur** / Kim
nazîri görmedi dünyâda erbâb-ı
nazar (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 31). [*hulğdur,*
-dur]

hulk: Güzel huy, iyi ahlâk.

Şol deñlü virdi Hâk saña inşâf u
hulğı kim / Nısfını bulmadı
anuñ eşnâf-ı aşfiyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4).
[*hulğı, -ı*]

hulk: (Sevgilinin) huyu, tabiatı,
yaratılışı.

Hüsn ü **hulğkuñ** dil-nevâz şeyh ü
şu‘âb / Dest-i cüduñ zer-feşân-ı
hâşş u ‘âm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kit’a 1, Beyit 8). [*hulğkuñ, -(u)ñ*
]

hulk-ı nîk: Güzel yaratılışlı.

Sen ol kerımsin el-hâk ki saña
hâşıldur / ‘Ulüm-ı nâfi‘a vü
hulğ-ı nîk ü luğf-ı ‘amîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
22). [*hulğ-ı nîk,*]

hulle: Cennet elbisesi; güzel, temiz,
kaliteli giysi.

Çekerse hücresi semtine rahtum
üştür-i mevt / Şütür Burâk ola
hücre cinân u **hulle** kefen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 25). [*hulle,*]

hulle-i ‘ilm: Marifet elbisesi.

Tapuña hilye-i ‘ilm ile hulle-i ‘ilmi
/ Müyesser eylemiş ol Hâzret-i
‘alîm ü selîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 27).
[*hulle-i ‘ilm, -i*]

hulûş-ı ‘îşk: Aşkın saflığı.

Hulûş-ı ‘îşk ile dil oldı hâliş ü
muğliş / Be şüfi var yürî ‘arz
itme zerğ ile tāmât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 34).
[*hulûş-ı ‘îşk,*]

hümā: Talih kuşu. 2. Sevgili.

Bir **hümāsın** evc-i devlet üzre
olduñ āşikār / Her kime
şalduñsa sāye iy şeh-i gerdün-
vaķār (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 26).
[hümāsın, -sın]

hümā: A. saadet, mutluluk kuşu.

Ger kanat büküp uça saña
peyāmum iletür / İy **hümā**
nāme benüm ak gügercinümdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82,
Beyit 2). [hümā,]

Ol **hümā** uçdı āşiyânından /
Eyleyüp ‘azm-ı āşiyân-ı cinân
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 9). [hümā,]

hümā: Devlet kuşu, talih kuşu.

Qalem ne yüzden ide medhūñi
‘aceb taḥrîr / **Hümāy**ı şayd ide
mi bir ğurāb bî-per ü bāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
27). [hümāyı, -yı]

hümā ol: Hüma/devlet kuşu olmak.

Ḥayfā ki şāh-bāz-ı ecel eyledi şikār
/ Olmışdı ol hevā-yı leṭāfetde
bir hümā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 13). [hümā ol,
-mış, -dı]

hümām: Azimkar, gayretli.

Sāye şalaldan hümā-yı taḥtuñ /
Pādişāh itdūñ gedāyı iy

hümām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kit'a 1, Beyit 14). [hümām,]

Eger yeg diyene altın virürse /
Ulaşdursın yürüsün diñ
hümāma (Kara Fazlî Dîvânı,
Kit'a 11, Beyit 8). [hümāma, -a
]

hümā-pervāz: Hüma gibi yükseklerde
uçan.

O bir şeh-bāz idi şahrā-yı devletde
hümā-pervāz / Nice ‘anḳālar
olmışdı şikārı çāpūk ü mümtāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 7). [hümā-pervāz,]

hümā-pervāz: Hüma uçuşlu. 2. Hüma
gibi yükseklerde uçan.

Şāh-bāz-ı tab‘um iy Fazlî **hümā-
pervāzdur** / Yiridür ta‘līm-i
pervāz eylesem ‘anḳālara (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit
5). [hümā-pervāzdur, -dur]

humār: Baş ağrısı, mahmurluk.

Şöfî yüzün **humār**la gögersin gören
kişi / ‘Arz eyler ekşi şüreti
virür cevāb-ı telḥ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4).
[humār, -la]

humār: İçki sonrası duyulan baş
ağrısı.

Cümle beyti al cāmuñ vaşfidur iy
lāle **humār** / Fazlî’nüñ bu
şi‘rine dirsem ‘aceb mi lāle-zār
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78,
Beyit 7). [humār,]

hümā-yı devlet-i 'arş: *Arşın talih kuşu.*

Her kime sāye şalsañ olur pādīşāh-ı
vaqt / Sensin **hümā-yı devlet-i**
'arş āşiyān-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 14*).
[hümā-yı devlet-i 'arş,]

hümā-yı sa'adet: *Saadet, mutluluk hüması.*

'Aceb mi halk-ı cihān pād-şāh-ı
vaqt olsa / Çü şaldı sāye **hümā-**
yı sa'adet ü iclāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 2*).
[hümā-yı sa'adet,]

hümā-yı taht: *Tahtın kuşu.*

Sāye şalaldan hümā-yı tahtuñ /
Pādīşāh itdüñ gedāyı iy hümām
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 14*). [hümā-yı taht, -uñ]

hum mā-yı hazān: *Sonbahar sıtması.*

Bāğ olmış idi hum mā-yı hazāndan
mahrūr / Ezdi kâfūr dimāğına
tabīb-i devrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 2*).
[hum mā-yı hazān, -dan]

hün: *Far. Kan, dem.*

Görinen şanma şafağ tā çerha dek
pür oldı **hün** / Ğarğa virüp
'ālemi çeşmümden akan yaşlar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3*). [hün,]

Dilberüm hercāyi bağrum **hün** u
bahtum ser-nigün / Döştar

fāriğ gönül bî-çāre vü cismüm
zebün (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 5*). [hün,]

Çeşm-i şehlāsı 'aceb **hünî**
harāmîdür anuñ / Murğ-ı dil
şaydına zülfî fitne dāmıdur
anuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 7*). [hünî, -î
]

hün: *Kan.*

Ciger **hün-în** u ten pür-dāğ u nermî
mağz u qaddüm ham / Gözüm
giryān u dil biryān u cān hayrān
u ben 'āşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2*). [hün-în, -
în]

Dāğ-ı 'İşkuñla olan lāle gibi rüz-ı
kıyām / Hākdan kalka şarup
boynına **hünîn** kefeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 29*). [hünîn, -în]

hün eyle: *Kana bulamak.*

Bir yaña dilber ğamı yasumı gül-
gün eyledi / Bir yaña ğurbet
belāsı bağrumı hün eyledi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3*). [hün eyle, -di]

Ta'n-ile düşmenlerüm hüd bağrumı
hün eyledi / Kāş ezelden
olmayaydı āşinālıklar begüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 8*). [hün eyle, -di]

hün eyle: *Kana boyamak, kanatmak, yaralamak.*

Büy-ı hulkuñ tütalı dehri düşüp
sevdāya / Reşk ile bağrını hün
eyledi misk-i Hotan'ı (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 17). [hûn eyle, -di]

hûn id: *Kanla doldurmak.*

Bağrını tîğ-ı hasret ile hûn idüp
şafak / Yaksun derûnına gam
ile nâr Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22*).
[hûn id, -üp]

hûn it: *Kan içinde bırakmak.*

Bağrumı hûn itdi hasretler
cüdâlıklar begüm / Kâş ezelden
olmayaydı aşınâlıklar begüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 2*). [hûn it, -di]

hûn ol: *Kan dolmak.*

Yüregi pârelenüp reşk ile hûn oldu
velî / Dest-i yâkût-feşânını
anuç gördi çü kân (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 38*).
[hûn ol, -dı]

hûn-âb: *Kanlı su.*

Senden ayru içdügüm şanma şarâb-
ı nâbdur / Kaatre kaatre çeşm-i
giryândan akan **hûn-âbdur**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76,
Beyit 1*). [hûn-âbdur, -dur]

hûn-âlûd kıl: *Kana bulamak.*

Ayağın taşını koçdum kılup
eşkümle hûn-âlûd / Ben anı
lâ'l-veş ol hâtem-i zerrîne taş
itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 6*). [hûn-âlûd
kıl, -up]

hûn-efsân: *Kanlar saçmak.*

Fazlî'yem ben kanımı dökmek
dilerse döstüm / Haçer-i hûn-
rîz ü **hûn-efsânûña** kanum
fedâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
39, Beyit 5*). [hûn-efsânûña, -u,
-ñ, -a]

hûn-efsân: *F. kan saçan.*

Leşker-i cerrâr u **hûn-efsânumuz**
kim her biri / Rüstem-i destâna
destân-ı veğâ ta'lîm ider (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
17*). [hûn-efsânumuz, -umuz]

hüner: *Bilgi, ilim; ustalık, maharet.*

Hünerdür kullara şâh-ı hüner-
perver nazaritse / Anuçla 'aql
u fehm-i pâka istidlâl ider dâna
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 68*). [hünerdür, -dür]

hüner: *Bilgi, ilim, ustalık, maharet.*

Şütür kadar **hünerüm** 'ankebût-ı
hücre degül / Olana hem-çü
şütür hücre gîr-i sü'izzan (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
52*). [hünerüm, -üm]

Sihr-i Sehbân'ı olup hem-ser-i jâj-ı
Bâkıl / Bir ola hâr u gül ü zehr
ü şeker 'ayb u **hüner** (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
30*). [hüner,]

Tarîkince iderler bir **hüner**
izhârına güşiş / K'alup in'âm u
ihşânı geyeler hil'at u dîbâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 64*). [hüner,]

hüner-ver ol: *Hüner, sanat, ustalık sahibi olmak.*

Gördi çü gevherinde ol şâh-ı
kâbiliyyet / Kıldı mu'allime
şevk tâ kim ola hüner-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1,
Beyit 5). [hüner-ver ol, -a]

hünî: *Kan dökücü (Sevgili).*

Bî-güneh 'âşıkları katl itmege
cânlar virür / Gamzeñ iy **hünî**
senüñ Allâh kim kattâldur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 4). [hünî,]

hünî: *Kan akıtıcı, kan dökmeye meyilli; zalim, gaddar.*

Hün-ı Fazlî'yi çeşmüñ iy **hünî** /
Döke nâ-hağ yire revâ mı degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 5). [hünî,]

hünî: *Kan dökmeye alışık (kimse), zalim, katil. (sevgili).*

Katline her mühmelüñ ol **hünî**
isti'câl ider / Olmasun mı
Fazlî'ye gelse işi ihmâldür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 7). [hünî,]

hünî: *Kan Döken, katil.*

İşitse vaşf-ı tîgın surh-ı ser gerçi
kim **hünîdür** / Teninde havf u
haşyetden kuruya kalmaya kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 22). [hünîdür, -dür]

hünî: *Kan dökücü. 2. Merhametsiz, gaddar. 2. Sevgili.*

Şu yirine kan içmedür ol **hünîye**
kânün / Kan rengini tutsa n'ola
çeşmümden akan mâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit
3). [hünîye, -(y)e]

hün-ı â'dâ: *Düşmanların kanı.*

Hün-ı â'dâdan olupdur lâ'l her
seng-i siyeh / Pâd-şâhâ rezm-
gâhuñdur senüñ Bürkân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 30). [hün-ı â'dâ, -dan]

hün-ı 'âşık: *Aşığın kanı.*

Seyle virdi **hün-ı 'âşık** küyuñı şol
resme kim / Dir görenler ne
'alâmetdür ki göğden kan yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 2). [hün-ı 'âşık,]

hün-ı dehr: *Dünya kanı.*

Ola tiryâk olsa senden gayrı dilber
baña zehr / Yok durur mişlüñ
velîkin bu 'aceb iy **hün-ı dehr**
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 5). [hün-ı dehr,]

hün-ı dil: *Gönül kanı.*

Tîre-dil Karadeñiz'dür
gözlerümdür Ağdeñiz / **Hün-ı
dil** çeşmümden akarsa revâdur
ağ deñiz (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 142, Beyit 2). [hün-ı dil,
]

h n-ı dil: Gönül kanı.

Allar geyse içine  asına ben
b lb l   / H n-ı dilden al ider
ol gül derünün l le-v r (Kara
Fazl  D v n , Gazel 78, Beyit
2). [h n-ı dil, -den]

h n-ı düşmen: Düşmanın kanı.

Al g llerden zem ni **h n-ı düşmen**
kıldı p r / 'Ar a-i rezm-i  eh
oldı h   bah rist n-ı feth (Kara
Fazl  D v n , Kaside 10, Beyit
17). [h n-ı düşmen,]

' d idüp h cc c-ve  tekb r itdiler
guz t / K 'be  ı dı **h n-ı
düşmen** oluben kurb n-ı feth
(Kara Fazl  D v n , Kaside 10,
Beyit 21). [h n-ı düşmen,]

h n-ı fazl : Fazl 'nın kanı.

H n-ı Fazl 'yi  e m   iy h n  /
Döke n - ak yire rev  m  degül
(Kara Fazl  D v n , Gazel 122,
Beyit 5). [h n-ı fazl , -yi]

h n-ı kurb n: Kurban kanı.

H n-ı kurb n ile her g  e g l-ist n
oldı /  eref-i ' di görüş kıldı
 it y  bize yaz (Kara Fazl 
D v n , Kaside 21, Beyit 8).
[h n-ı kurb n,]

H n-ı kurb n ile l 'l oldı kamu
seng-i siyeh / K ymeti k lmadı
y   tu  eger olsa da az (Kara
Fazl  D v n , Kaside 21, Beyit
9). [h n-ı kurb n,]

L leler  anma görinenleri
  hr larda / **H n-ı kurb n** ile

al oldı kamu   b   fir z (Kara
Fazl  D v n , Kaside 21, Beyit
10). [h n-ı kurb n,]

 a ıldı ' leme  ol de l  h n-ı
kurb n  / Kim oldı l 'l-i
Beda  an kamu cib l   fel t
(Kara Fazl  D v n , Kaside 23,
Beyit 12). [h n-ı kurb n, -ı]

h n-ı p k: Temiz, saf kan.

Zulm ile dökdi h ke nidem h n-ı
p ku   / Bir kaç hab    
mühmil   murd r Y  H sey n
(Kara Fazl  D v n , Kaside 9,
Beyit 13). [h n-ı p k, -uç, -ı]

h n-ı siri k: Kanlı gözyaşı.

'   kl  m  bildi gören h n-ı
siri k m / Z r  mey ider
 dem   esr r n  i    (Kara
Fazl  D v n , Gazel 35, Beyit
3). [h n-ı siri k, - m]

h n-ı siri k ol: Kanlı gözyaşları
olmak.

' dd r geydi cih n h    lib s-ı
f  ir / Egnüme h n-ı siri k oldı
benüm h l'at-ı al (Kara Fazl 
D v n , Kaside 20, Beyit 19).
[h n-ı siri k ol, -d ]

h n-ı tem  a: Kanı izlemek.

 y Fazl  cem lin o per n   gören
 dem / D v ne olur bencileyin
h n-ı tem    (Kara Fazl 
D v n , Gazel 35, Beyit 5).
[h n-ı tem  a,]

h n n eyle: Kanland rmak, kanlı hale getirmek.

    k l iy seçer g r b nu  /  y
 af   eyle ba ru n  h n n (Kara
Fazl  D v n , Terkib-bend 2,
Beyit 16). [h n n eyle,]

h r: Ahu g zl ler, cennet kızları.

Z hid  başa yeter ol  anem-i m h-
lik  / Ba dan ayağa y ri var
senün olsun **h r ** (Kara Fazl 
D v n , Gazel 22, Beyit 1).
[h r , -a]

h r: Ar. Cennet kızı, cennet mahl ku.

Lebler n  iy **h r** c na  b-ı
Kevşer'den le  z / Acı acı
diller n  p l de-i terden le  z
(Kara Fazl  D v n , Gazel 56,
Beyit 1). [h r,]

h r: Cennet g zeli 2. cennet kızı.

Yumup göz **h rdan**   f  yudum el
 b-ı Kevşer'den /  ar b-ı c n-
fez  v  dilber-i ra'n  başa
yegdür (Kara Fazl  D v n ,
Gazel 83, Beyit 5). [h rdan, -
dan]

h r u per : Peri ve huri.

H b-r lar arasında bir güzel
c n nesin / Bilmezem **h r u**
per  mi ya melek c n  nesin
(Kara Fazl  D v n , Murabba
14, Beyit 7). [h r u per ,]

hurde:  nce, narin, güzel.

Ne bilsün Fazliy  z hid g b r-ı
p yunu n  adrin / G z n  a 
t tiy dur **hurde** hurde anı
benden  or (Kara Fazl  D v n ,
Gazel 88, Beyit 5). [hurde,]

hurde: 1-Küçük, ufak. 2-yeterli
olmayan, az. 3-önce, narin, güzel.

Ne bilsün Fazliy  z hid g b r-ı
p yunu n  adrin / G z n  a 
t tiy dur **hurde** hurde anı
benden  or (Kara Fazl  D v n ,
Gazel 88, Beyit 5). [hurde,]

h r-ı  ems r-i  amze : Bakı  kılıcının
güneşi.

Cem l-i H   'a env r-ı ru u n
b rh n-ı s t 'd r / Cem l-ullah
h r-ı  ems r-i  amze  na  -ı
  t 'd r (Kara Fazl  D v n ,
Gazel 84, Beyit 1). [h r-ı
 ems r-i  amze ,]

h r -lik : Huri yüzlü ll çok güzel
yüzlü sevgili.

Ben kime tesb h idem sen m h  iy
h r -lik  / Mihr ise h sn  le
fark  var anu  beyne's-sem 
(Kara Fazl  D v n , Müseddes
1, Beyit 10). [h r -lik ,]

hürmet: Bir şeye veya bir kimseye
değer vermekten ileri gelen ölçülü
davranma hissi, çekinme ile karışık bir
sevginin verdiği dikkat ve  tin 
gösterme duygusu, saygı.

Benüm benüm bu   t r hücre
hürmeti şimdi /   t r-s v r-ı
ma' n  m   m-i hücre-i fen

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 50). [hürmeti, -i]

hurrem: Gönül açıcı, şen.

Luţfuñ yeli terbiyyet eger
eylemeyeydi / Gül-zâr-ı cihân
olmaz idi gül gibi **hürrem**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10). [hürrem,]

hurrem: Ar. 1. Sevinçli, mesrur.

Şād u **hurrem** yimede içmekde
‘ālem pür-sürür / Çāšnî-gîr-i
kaza çıkdı kamuya hûvân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5). [hurrem,]

Her kisi şādān u **hurrem** ‘ıyş ü
‘işret itmede / Halka ‘arz itdi
cemālını yine hûbān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9). [hurrem,]

Demidür **hurrem** ol iy dil ki irdi
sūr-ı sultānî / Ser-ā-ser hûb-
rûlarla pür oldu At Meydānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 1). [hurrem,]

Hurrem ü handān ider her gice
zîkr-i Yā Vedūd / Āferîn iy
iftihār-ı Āl-i ‘Osmān āferîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 20). [hurrem,]

Yāri kılduñ zulm-ile ben bendeden
yād iy felek / İtmeduñ vaşl ile
bir dem **hurrem** ü şād iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1). [hurrem,]

hurrem: Gönül açıcı.

İy taze bûy-ı hulkuñ ile bûstān-ı
‘adl / **Hürrem** hevā-yı luţfuñ
ile gül-sitān-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 1).
[hürrem,]

hurrem ol: Sevinmek, Mutlu olmak.

Bāğ-ı cān hurrem olur bārān
rahmetdür baña / Sîneme kim
gamze-i dil-dārdan peykān
yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [hurrem ol, -ur]

hurrem ol: Sevinçli, şen, gönül açıcı olmak.

Gül gibi gül-zâr-ı ‘ālem hurrem
olmazdı eger / İtmeseydi
terbiyyet luţfuñ nesîmi bir nefes
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9). [hurrem ol, -maz, -dı]

hurrem ü handān ol: Neşeli ve güler yüzlü; şen şakrak olmak.

Döstuñ hurrem ü handān ola her
şām u seher / Haşm-ı bed-
hûvahuñ ola garğa-i endüh u
melāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 47). [hurrem ü handān ol, -a]

hursend: Kanaatkar olmak, kısmetine razı olmak, yetinmek.

Nef‘den müstağni şûfî olmasun
zarıdan emîn / Kimseden
hergiz ne **hursendüz** ne
şekvāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28).
[hursendüz, -üz]

hürşid: F. Güneş.

Hürşid eline tîğ 'Uṭārid kalem alup
/ Evşāf-ı tîğ ile kalemün leyl ile
nehār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 20). [hürşid,]

hürşid: Güneş.

Kāzib olur mı seni **hürşide** tesbîh
eyleyen / Şubḥ-ı şādık
gördüğince yüzünü kalur taña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [hürşide, -e]

Revzenünden giren iy māh
degüldür zerrāt / Nerdübān urdı
diler hāneñe ine **hürşid** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [hürşid,]

Dönerken birbirinün üstine eflāk iy
māhum / Girüp birbirine
hürşid hüsnuñ-çün nizā' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [hürşid,]

Sūr-ı eflākda pür-şevk durur ol sūra
/ İki senc olmağa **hürşid** ile
māh-ı tābān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 8).
[hürşid,]

Rāy-ı pür-nūrına **hürşid** dimek
olur idi / Zerre hürşid-i münir
olmağa olsa imkân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 37).
[hürşid,]

Niçe kim sūr-ı eflāke döküp zerrin-
'ālem **hürşid** / Sürür-ı sūr ile
mesrūr ola āfāk ser-tā-pā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 70). [hürşid,]

Niçe ki vire şeref rüy-ı 'āleme
hürşid / Niçe ki māh ide halk-ı

cihāna 'arz-ı cemāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 32).
[hürşid,]

'Āleme irdi şeref buldı cihān zevk
ü şafā / Kıldı **hürşid** şeref
evcini güyā ki makām (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 2). [hürşid,]

Rif'atün bezminde **hürşid** ü kamer
/ Biri zerrin biri sımın iki cām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 3). [hürşid,]

'Ārizun **hürşid** ü alnuñ māhdur
kaşuñ hilāl / Menzilün hürşid-i
'ālem-tāb-veş burc-ı cemāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 5). [hürşid,]

hürşid: Güneş (gibi parlak).

Müşterî fiṭnat ü meh tal'at u **hürşid**
eşer / Zühre kânün ü felek
rütbet ü keyvān eyvān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 18). [hürşid,]

hürşid: Güneş (gibi parlak).

Meskenün burc-ı sa'ādet ola
hürşid gibi / Tā ki virdükce
şeref dehre ser-ā-ser nevrüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 32). [hürşid,]

hürşid-i 'ālem: Alemin güneşi,
dünyanın güneşi.

Şu 'ā'ın tōp idüp kılmış feleklerden
toğuz kāse / Bu sūruñ olmağa
hürşid-i 'ālem kāse-gerdānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 8). [hürşid-i 'ālem,]

hürşid-i 'âlem-tâb-veş: *Cihânı aydınlatan güneş gibi.*

'Ârızun hürşid ü alnuñ mähdur
kaşuñ hilâl / Menzilüñ **hürşid-i**
'âlem-tâb-veş burc-ı cemâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 5). [hürşid-i 'âlem-
tâb-veş,]

hürşid-i burc-ı rif'at: *Makam burcunun güneşi.*

Gözün aydın günün toğdı sa'âdet
saña yüz tutdı / Yine iy Fazlî ol
hürşid-i burc-ı rif'atüñ geldi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137,
Beyit 7). [hürşid-i burc-ı rif'at,
-üñ]

hürşid-i cemâl: *Güzelliğin güneşi.*

V' Allâhi anuñ gibi bir mäh-ı münîr
olmaz / Hürşid-i cemâline
dünyâda nazîr olmaz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 3). [hürşid-i cemâl, -in, -e
]

hürşid-i cihân: *Dünyanın güneşi (sevgili).*

Şehr içre gönül oldu zâhir yine bir
meh-rû / **Hürşid-i cihân** zerre
mihr-i ruhına karşı (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 1).
[hürşid-i cihân,]

hürşid-i cihân-ârâ: *Dünyayı süsleyen güneş.*

Kaçan ola muķâbil saña haşm-ı
tîre-rûz iy şâh / Ne farkı var

semānuñ toğsa **hürşid-i cihân-
ârâ** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 59). [hürşid-i cihân-
ârâ,]

hürşid-i cihân-tâb: *Alemi aydınlatan güneş.*

Ger hüsn ile **hürşid-i cihân-tâb** da
olursa / Hercâyî güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 10). [hürşid-i cihân-
tâb,]

hürşid-i fer: *Parlayan güneş.*

Dil sa'âdet burc-ı üzredür biter
hürşid-i fer / Kim odur dürc-i
belâlar içre dürr-i mu'teber
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 1). [hürşid-i fer,]

hürşid-i hüsn: *Güzellik güneşi 2. sevgilinin yüzü.*

Dönerken birbirinün üstine eflâk iy
māhum / Girüp birbirine
hürşid-i hüsnün-çün nizā' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79,
Beyit 3). [hürşid-i hüsn, -üñ, -
çün]

hürşid-i münîr: *Parlak güneş.*

Rây-ı pür-nûrına hürşid demek olur
idî / Zerre **hürşid-i münîr**
olmağa olsa imkân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 37).
[hürşid-i münîr,]

hürşid-i nûr-efşân-ı feth: *Etrafına ışıkla saçan güneşin fethi.*

Çerh-âsâ haymesi 'arş-ı mu'allâ-yı
zafer / Mâh-peyker sancağı
hürşid-i nûr-efşân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 15). [hürşid-i nûr-efşân-ı
feth,]

hürşid-i rahşân: Parlak Güneş.

Fazlî'yi yâd eyleme yâd ile lûtf it
iy kamer / Çünkü olur zerreye
hürşid-i rahşân âşinâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit
5). [hürşid-i rahşân,]

hürşid-i ruhsâr: (Sevgilinin)
yanağının güneşi.

Cemâli mâh-ı 'âlemden münevver /
Adı Behrâm bir **hürşid-i
ruhsâr** (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 2, Beyit 3). [hürşid-i
ruhsâr,]

hürşid-i şafâ: Berrak güneş.

Şeğaf gün bâde aldı şubh gibi
destine sâkî / N'ola dil
maṭla'ından olsa **hürşid-i şafâ**
peydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 23, Beyit 4). [hürşid-i
şafâ,]

hürşid-i tâb-dâr: Parlak güneş.

Hürşid-i tâb-dâr sipihr-i keḥḥâlsin /
İdüp kâsem cemâlüne Hâk didi
Ve'd-ḍuhâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 3). [hürşid-i
tâb-dâr,]

hürşid-i tâc-ı şâh-ı selim-i sipihr-

taht: Felek tahtlı Sultan Selim'in şahlık
tacının güneşi.

Hürşid-i tâc-ı Şâh-ı Selim-i sipihr-
taht / Tâc-ı ser-i şeref şeref-i
taht-ı iktidâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 3).
[hürşid-i tâc-ı şâh-ı selim-i
sipihr-taht,]

hürşid-i ziyâ-bahş-ı cihân: Cihana
ışık saçan güneş.

Ol mâh ki hürşid-i ziyâ-bahş-ı
cihândur / Dil şavm-ı firâkı
tutar nice zamândur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 3). [hürşid-i ziyâ-bahş-ı
cihân, -dur]

hurûf: Harfler.

Lûtf umarsam n'ola ol tıflıñ
tıfıldur çü lûtf / Tıflı çünkü
lûtfudur kılsañ **hurûfına** nazar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 20). [hurûfına, -ı, -n, -a]

hurûş: Coşku, coşma, şamata, gürültü.

Hevâya âsmânîler **hurûş** ile şu'ûd
itdi / Göge zencîr-i zerle
çekdiler güyâki ejderhâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
39). [hurûş,]

Hurûsa ḥod ne minnet döne döne
yandı seyr itdük / Bu gice anda
nûr oldu niçe dîv ü niçe 'anḳâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 48). [hurûsa, -a]

hurûş id: Coşmak, gürlemek.

Nazar çü kâle degül kâ'ile olur ne
'aceb / Hurûş idüp cühelâ ger
hamûş ola büleğâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8).
[hurûş id, -üp]

Cüş u hurûş idüp bu hevâ ile baħr-
vâr / Dögsün başını taşlara
enhâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24).
[hurûş id, -üp]

hurûşân: Coşan, çağlayan.

Rûz-ı evvelde görüp dîdâr-ı yâri
'ayn-ı cân / 'Işk-ı dîdâr ile
cüşân u hurûşân her zamân
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
9, Beyit 1). [hurûşân,]

hurûs-ı 'arş: Sabahları öterek başka
horozları da öttürdüğüne inanılan
kutsal kuş.

İrişdi çak semâya âsümânîler
'acebdür ger / Hurûs-ı 'arşı
yakmaz-ise anuñ nâr-ı süzânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 31). [hurûs-ı 'arş, -ı]

hüşe-i miḥnet: Miḥnet başağı.

Pelâs-ı ğam-libâs u hüşe-i miḥnet
yeter tüşe / Reh-i 'ışka sülûk
aña müyesserdür ki kâni'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 3). [hüşe-i miḥnet,]

hüseyn-âsâ: Hüseyin gibi.

Tîğ-ı hicrûñ ger Hüseyn-âsâ beni
ide şehîd / Döstum yüz
döndürürsem andan olayın
Yezîd (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 14, Beyit 11).
[hüseyn-âsâ,]

hüsn: Ar. Güzellik.

Yine bir tâze dilber sevdi Fazlî
şimdi 'âlemde / Bulınmaz
behcet ü hüsn ü bahâda hîç aña
hem-tâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 6). [hüsn,]

Dil-i Ya'kûb'ı gözet hüsnüñe
mağrûr olma / Kendü hüsnidür
olan Yûsuf-ı Ken'ân'e belâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25,
Beyit 6). [hüsnidür, -i, -dür]

Hüsnüñüñ kim bahâsı cümle cihân
/ Bârek-Allah zihî kemâl-i baha
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31,
Beyit 2). [hüsnüñüñ, -ü, -ñüñ]

'Işk ehli hüsnüñ için iderse n'ola
cedel / Zîrâ olur mübâne-i ehl-i
kitâb baḥş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 48, Beyit 2). [hüsnüñ,]

Hüsnüñden eylese n'ola çeşm-i
pür-âb baḥş / Ehl-i nücûm
içinde olur âfîtab baḥş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit
1). [hüsnüñden, -ün, -den]

Gezdürdi felek şehri sürüp yüzüne
kara / Beñzetdi idi hüsnüñe
meh kendüyi benzer (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit
3). [hüsnüñe, -üñ, -e]

Câm mâl-â-mâl elinde sâķi hüsnüñ
vaşf ider / Gûyiyâ kim Şeyḥ
Câmî'dür Bahâristân okur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 5). [hüsnüñ,]

Naḥl-i güldür hüsn bâzârını tezyîn
eylemiş / Allarla kâmetüñ iy
serv-ḳadd ü gül-'izâr (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [hüsn,]

Gözüñ aç **hüsnidür** yârüñ niķāb-ı
hüsnî iy ğāfil / Ki nūr-ı hüsnine
mihrüñ yine öz nūrı māni'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 6). [hüsnidür, -i, -dür]

Ne bilsün Fazlî'yi **hüsn** ü kelāma
olmayan mālîk / Kulağı
olmayanlar bülbul-i gūyāy
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 7). [hüsn,]

‘Aşk u **hüsniyle** iden şeydā beni
zībā seni / İtdi Kays u Leyli'ye
hem-pā beni hem-tā seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
1). [hüsniyle, -iyle]

Kādir olsam tende yüz biñ dīde
peydā eylesem / **Hüsnüñi**
anuñla her lahza temāşā
eylesem (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 141, Beyit 1). [hüsnüñi, -
ü, -ñ, -i]

Ger **hüsn** ile hürşīd-i cihān-tāb da
olursa / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 10). [hüsn,]

‘Ālem içre bī-nihāyetdür egerçikim
güzel / **Hüsn** ile olmaz birisi de
saña hergiz bedel (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 14, Beyit 5).
[hüsn,]

Baňa ta'n eyleme **hüsnine** olursam
nāzır / Bātil itme hākı iy şūfi
Hāk'ı gör hābır (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 15, Beyit 3).
[hüsnine, -i, -n, -e]

Hüsnine beñzedemez dil gül-i
handānı anuñ / Zülfine sünbüli
vü haţţına reyhānı anuñ (Kara

Fazlî Dîvânı, Murabba 15,
Beyit 7). [hüsnine, -i, -n, -e]

Ruĥları **hüsn** āsümānında
münevver māhdur / Kaşları
muşhaf yüzünde medd-i
Bismi'llāh'dur (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 7).
[hüsn,]

Bir güzelsin ‘ālem içre **hüsnüñe**
yokdur nazır / Milket-i hüsn ü
cemāl içre şeh-i şāhib-serīr
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 3). [hüsnüñe, -üñ, -e]

Görmeyelden **hüsnüñi** iy Yūsuf-i
gül-pīrehen / Bayram oldı
Hāzret-i Ya'ķūb-veş Beytū'l-
hāzen (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 18, Beyit 1).
[hüsnüñi, -ü, -ñ, -i]

Seyr ile şunup **hüsni** nevālin
Ramazān'ıñ / Kıl rüzī-i şeb 'īd-
i vişālin Ramazān'ıñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 2). [hüsni, -i]

Bu **hüsn** ile olmışdur bir şehir-i
semen-ber o / Ol bedr-i cihān-
ārā Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 2). [hüsn,]

Gün gibi cihān içre **hüsn** ile
hüveydādur / Ol bedr-i cihān-
ārā Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 6). [hüsn,]

Seni bu **hüsn** ile görürken sivādan
şeyḥ-i şehir / Tevbe 'arz eyler
baňa estağfiru'llāhi'l-'azīm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 6). [hüsn,]

Ben kime tesbīh idem sen māhı iy
hūrī-liķā / Mihr ise **hüsnüñle**
farķı var anuñ beyne's-semā

(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 10). [hüsniñle, -iñ, -le]

Cenâbında muḳarreb bendelerden /
Biri kim **hüsni** virür mihre
envâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 2, Beyit 2). [hüsni, -i]

hüsni: Güzellik.

Serv öykünürse ḳaddüñe pâyuñ
şikest ḳıl / Gül ‘arz iderse
hüsnini yüzün türâba baş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit
2). [hüsni, -i, -n, -i]

hüsni: Güzellik.

Yâr ‘ışkuñ büküben ḳaddümi
çevgân itdi / **Hüsniñ** tōpı
göge ağsa yiridür güzelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128,
Beyit 4). [hüsniñ, -ü, -ñ]

Fazlî-i bî-çâre iy gül **hüsniñ**
şeydâsıdır / Gül-sitân-ı
‘ışkuñ bir bülbul-i güyâsıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 9). [hüsniñ, -ü, -ñ]

hüsni: Güzellik.

Dönerken birbirinüñ üstine eflâk iy
mâhum / Girüp birbirine hürşid
hüsni-çün nizâ‘ eyler (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 149, Beyit
1). [hüsni-çün, -iñ, -çün]

hüsni: (Sevgilinin) güzelliği.

‘aşıkların eyler şanemâ ‘aqlını
yağma / Bu **hüsni** ile bu ḳâmet
ü bu şekl ü bu sîmâ (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1).
[hüsni,]

Ḳaşlarıñ iki muḳavves tākḳur
k’üstād-ı şun‘ / **Hüsni**
eyvânına ol tākı muḳâbil
bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 100, Beyit 2). [hüsni, -
iñ]

İy kamer ger göre bu **hüsni** ile
yüzüñi güneş / Zühre mihriñde
ola zerre-veş oldum rakḳâş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101,
Beyit 4). [hüsni,]

Hüsni ü hülḳuñ dil-nevâz şeyḥ ü
şu‘âb / Dest-i cüduñ zer-feşân-ı
ḥâşş u ‘âm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kit’a 1, Beyit 8). [hüsni,]

hüsni: Güzel yüz.

Görinürken saña her yirde Cemâl-i
muṭlaḳ / Bir avuç âb u kiliñ
hüsni olma mâyil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
4). [hüsni, -i, -n, -e]

hüsni: Güzel.

Dilberüñ gâyet cefâ-kâr olduḡın
‘ayb eylemeñ / Neylesün yâr
olduḡı-y-çün **hüsni** oldur
muḳteżâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 36, Beyit 2). [hüsni, -e]

hüsni: (Sevgilinin) güzelliği.

Mihri beñzetdi meger **hüsni** çün
gördi yüzüñ / Döndi yirden yire
geçdi felek iy mâh-likâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit
4). [hüsni, -(ü)n, -e]

Dil-i Ya'kūb'ı gözet **hüsnüñe**
mağrūr olma / Kendü hüsnidür
olan Yūsuf-ı Ken'ān'e belā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25,
Beyit 6). [hüsnüñe, -(ü)n, -e]

Dil-dāde durur bencileyin **hüsnüñe**
herkes / Ben bendeñe rahm eyle
Hasan Bālüm efendüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 8). [hüsnüñe, -(ü)n, -e]

hüsn ü cemāl: *Güzellik ve güzel yüz.*

Şübhe yokdur ki olup hüsn ü
cemāline esīr / Olur aşüfte vü
ālūftesi erbāb-ı nazar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
15). [hüsn ü cemāl, -i, -n, -e]

hüsn ü hulḳ: *Güzellik, huy ve lütuf.*

Hüsn-i şüretle olup cāmi'-i hüsn-i
sīret / **Hüsn ü hulḳ** ile kamu
'ālemüñ olduñ haseni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
35). [hüsn ü hulḳ,]

Dirīgā rūzgār itdi o hüsn ü hulḳı
diger-gün / Meded begler
meded zulm oldı gāyet Muştafā
Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 10). [hüsn ü
hulḳ, -ı]

hüsn ü hulḳ: *Güzel yaradılışlı.*

Ḳanı ol yāl ü bāl ü **hüsn ü hulḳ** ü
şüret-i mevzūn / Ḳanı ol luṭf-ı
cūd ü 'adl ü dād ü hüsn-i rūz-
efzūn (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 9). [hüsn ü
hulḳ,]

hüsn ü hulḳ: *Güzellik ve iyi ahlāk.*

Luṭf u cūd ile Ḥaydarī-meşreb /
Hüsn ü hulḳ ile Ahmedī-ḥaşlet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 5). [hüsn ü hulḳ,]

hüsn-i bī-hem-tā: *Benzersiz güzellik.*

Hüsn-i bī-hem-tā ile bir dilber-i
mergūbdur / Yok nazīri 'ālem
içre mäh-ı şeh-r-āşūbdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 17,
Beyit 3). [hüsn-i bī-hem-tā,]

hüsn-i bī-hem-tāş: *Eşsiz güzellik.*

Güzel çokdur cinān-ı hüsn içinde
gerçi mişl-i hūr / Cefā-pīşe
ḳamusı hüsn-i bī-hem-tāşına
mağrūr (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 3). [hüsn-i
bī-hem-tāş, -ı, -n, -a]

hüsn-i bī-nazīr ol: *Benzersiz
güzellikte olmak.*

Bu ne hüsn-i bī-nazīr olur ki ancak
ben degül / Mübtelā olmuş
benüm yārüm bütün dünyā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 3). [hüsn-i bī-nazīr ol, -ur
]

hüsn-i ḥaṭ: *Güzel yazı 2. Sevgilinin
yüzündeki ayva tüyleri.*

Ger hüsn-i ḥaṭuñ bilmez isem
nāme-i iḳbāl / Ḳaṭ' it ḳalemüñ
gibi başum tīg ile fī'l-ḥāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 9). [hüsn-i ḥaṭ, -uñ]

hüsn-i hıṣāl: *Huyun güzelliği.*

Zikr ider haşlet-i maḥmūdeñi ‘ālem
ḥalkı / Bārek-Allāh ziyād ola
zihī **ḥüsn-i ḥıṣāl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 30).
[ḥüsn-i ḥıṣāl,]

ḥüsn-i hulk: Güzel yaradılış, huy.

Ḥüsn-i ḥulk ile Muḥammed’dür
velî / Nām ile Aḥmed seḥāda
Ḥaydarî (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 3, Beyit 5). [ḥüsn-i ḥulk,
]

ḥüsn-i hulk: Yaradılış, huy ve ahlak
güzelliği.

Ḥüsn-i şüretde hemānā Yūsuf’uñ
kardasıdur / **Ḥüsn-i ḥulk** ile
Muḥammed kendüdür ol nām-
ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 16). [ḥüsn-i ḥulk,]

ḥüsn-i hulk: Güzel huy, iyi karakter.

Ḥüsn-i ḥulkuñ cihāna müstevlî /
Luṭf u cūduñ zamāna müstevfā
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 2). [ḥüsn-i ḥulk, -uñ]

ḥüsn-i işfāk: Güzel merhamet.

Bilüp mekārım-i aḥlāk u ḥüsn-i
işfākuñ / Saña ḳul olmağa
geldüm ḳabül ḳıl elüm al (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
28). [ḥüsn-i işfāk, -uñ]

ḥüsn-i ḳabül: Güzelliği beğenilen.

Odur zemānede Ḥassān idüp aña
taḥşin / Olur ḥasen sözi **ḥüsn-i
ḳabül** ile aşğā (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5).
[ḥüsn-i ḳabül,]

ḥüsn-i kelām: Sözün güzelliği.

Zihī kemāl ki **ḥüsn-i kelām** ile oldı
/ Senüñ gibi ulu şeh-zādenüñ
senā-ḥvānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 31). [ḥüsn-i
kelām,]

Kemāl ü devlet ile çün tapuñ durur
ḥākān / Ḳuluñ da **ḥüsn-i kelām**
ile oldı ḥākānî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 32).
[ḥüsn-i kelām,]

ḥüsn-i kelām ol: Sözün güzel olması.

Zīnetüñ yoğ ise zāhirde libās ile
n’ola / Fazliyā ḥüsn-i kelām
oldı çü pīrāye saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5).
[ḥüsn-i kelām ol, -dı]

ḥüsn-i matla’: İlk beyitten sonraki
beyte “ḥüsn-i matla” denir. (ilk
beyitten güzel olması gerekir).

Sīm sākına ṭaḳup ḳāfiye zerrīn
ḥalḥāl / **Ḥüsn-i matla’** k’ola
başına muraşsa’ efser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
14). [ḥüsn-i matla’,]

ḥüsn-i rüz-efzün: Ömür uzatan
güzellik.

Ḳanı ol yāl ü bāl ü ḥüsn ü ḥulk ü
şüret-i mevzūn / Ḳanı ol luṭf-ı
cūd ü ‘adl ü dād ü **ḥüsn-i rüz-
efzün** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 9). [ḥüsn-i
rüz-efzün,]

hüsn-i serîr: *Güzellik tahtı.*

O ğanîdür bu cihân halkı fakîri
'Ömer'üñ / Şāhdur taht-geh-i
hüsn-i serîri 'Ömer'üñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 15,
Beyit 1). [hüsn-i serîr, -i]

hüsn-i şüret: *Yüz güzelliği.*

Hüsn-i şüretle olup cāmi'-i hüsn-i
sîret / Hüsn ü hulk ile kamu
'ālemüñ olduñ haseni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
35). [hüsn-i şüret, -le]

hüsn-i şüret: *Yüz güzelliği, görünüş
güzelliği.*

Hüsn-i şüretde hemānā Yūsuf'üñ
kardasıdır / Hüsn-i hulk ile
Muhammed kendüdür ol nām-
ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 16). [hüsn-i şüret, -de
]

hüsn-i tā'at: *Güzel ibadet etmek.*

Zihî zemân-ı Hasan k'oldı hüsn-i
tā'atla / Mūsāfirân-ı Harem
cümle ğarkā-i hasenāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
7). [hüsn-i tā'at, -la]

hüsn-i tab': *Huy, mizaç güzelliği.*

Hüsn-i tab' ile n'ola mümtāz
olursam Fazliyā / Bir cebellî
hāldür fennümde fāyıklık baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5,
Beyit 5). [hüsn-i tab',]

hüsn-i tedbîr: *Güzel, uygun önlem.*

Hüsn-i tedbîrüne vā-beste umûr-ı
cumhûr / Emr ü fermānuña
maḥşûş mühimmāt-ı enām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 17). [hüsn-i tedbîr, -ü, -ñ,
-e]

hüsnü'l-şemā'il: *Güzel simalar.*

Yüzüñ gördüm zihî **hüsnü'l-
şemā'il** / Lebüñ şordum zihî
luṭfû'l-ḥaşā'il (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1).
[hüsnü'l-şemā'il,]

hüsrev: *Hüsrev ü Şirin öyküsünün
erkek kahramanı olan hükümdar, İran
şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa
da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca
kelime padişah anlamında da
kullanılır.*

Belā-yı 'ışk-ı Şîrîn'i ne bilsün
şorma **Hüsrev'den** / Eger
bilmek murād-ise anı sen küh-
kenden şor (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 88, Beyit 2). [hüsrev'den,
-den]

hüsrev: *Padişah, hükümdar.*

Urula bağına **hüsrevlerüñ** key
reşkden şāhā / Eger bu
saltanatda görseler sen şāh-ı
devrānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 39).
[hüsrevlerüñ, -ler, -ün]

Zîr-i dest oldı cihân **Hüsrev'i** yirde
gördi / Tırmışuz ditremege didi
kamu halk-ı cihân (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 26, Beyit 12).
[hüsrev'i, -i]

hüsrev: *Sevgili 2. Padişah.*

Şîrîn ü Kûh-ken ki cihânda
hikâyedür / İy **hüsrevüm**
hemân ikimüzden kinâyedür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81,*
Beyit 1). [hüsrevüm, -üm]

hüsrev: *Padişah, hükümdar. // Sevgili*
(güzeller padişahı).

Gey **hüsrevî** kelâmuñı Key-hüsrev
ol gönül / 'İzzetde pâyuñı ser-i
Efrâsiyâb'a baş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6).
[hüsrevî, -i]

husrevâ: *Ey hüsrev, ey padişah.*

Hüsrevâ maḥlaş du'â-güyuñ durur
Fazlî kuluñ / İzdiyâd-ı devlete
eyler du'â şubḥ u mesâ' (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 5).
[hüsrevâ,]

husrevâ: *Ey hükümdar, ey padişah.*

Yüzdeki ḥâlûñ deger Rûm'uñ
ḥarâcî **hüsrevâ** / Pâdişehsin
n'ola alsañ cümle ḥübândan
ḥarâc (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 54, Beyit 2). [hüsrevâ,]

Lebûñ acılarını **hüsrevâ** gayra
su'âl itme / Ğam-ı şîrîni bilmek
ister iseñ kûh-kenden şor (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit
2). [hüsrevâ,]

Hüsrevâ zerreden ahḫar görine
mikdârı / Olsa hem-seng
terâzû-yı vaḫâruñla cibâl (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
26). [hüsrevâ,]

Ḳadrûñ semendi 'arşa-i çerḥa güzer
kılup / Na'lin düşürdi şanma
hilâl anı **hüsrevâ** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 23).
[hüsrevâ,]

İştâbl-ı dehrde bir atum var ki
hüşrevâ / Rûz-ı veğâda
düşmenûñ olsun aña süvâr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25,*
Beyit 4). [hüşrevâ,]

Hüsrevâ nuşretin âsân eyle hem
feth-i ḳarîb / Şân-ı tîḡuñda
nüzûl itmiş bir âyetdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,*
Beyit 21). [hüsrevâ,]

Hüsrevâ sen ol şehen-şâh-ı 'ale'l-
ḳudretsın / Ḳullaruñ var her biri
bir şâh-ı milketdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,*
Beyit 22). [hüsrevâ,]

'Adl ile ḥod Ḥazret-i Fârûḳ'sın sen
hüsrevâ / Re'fet ü cûd u
mürüvvetde nazîr olmaz saña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,*
Beyit 12). [hüsrevâ,]

hüsrev-i 'arş-medâr: *Arş dairesinin*
hükümdarı.

Hüsrev-i 'arş-medâr u şeh-i
gerdün-mikdâr / Server-i nîk-
me'âl u ser-i nîkû-âmâl (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
24). [hüsrev-i 'arş-medâr,]

hüsrev-i bâḡ: *Baḡın bahçenin*
padişahı.

Hüsrev-i bâḡa şalup peyk-i şabâyı
ol / Bu bürüdet ḥaberin eyledi

takrîr ü beyân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 5).
[hüsrev-i bâğ, -a]

hüsrev-i cārüm-eyvân: Dördüncü feleğin hükümdarı.

Bir seher-gâh meger **hüsrev-i cārüm-eyvân** / Sûr-ı eflâkda dikdi 'alem-i nûr-efşân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 1). [hüsrev-i cārüm-eyvân,]

hüsrev-i gerdün-serâ: Dünya sarayının hükümdarı.

'Adl ü inşâfuñ görüp iy **hüsrev-i gerdün-serâ** / Cân ile dilden du'â-güyuñ olup bây u gedâ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 14). [hüsrev-i gerdün-serâ,]

hüsrev-i hâkân-ı zemân: Zamanın padişahlarının padişahı.

Hazret-i Şâh Süleymân-ı zemân bin Selîm / Şâh-ı şâhân-ı cihân **hüsrev-i hâkân-ı zemân** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 35). [hüsrev-i hâkân-ı zemân,]

Muştafâ nâm u 'Alî cûd u Muhammed ahlâk / Şâh-ı şâhân-ı cihân **Hüsrev-i Hâkân-ı zemân** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 19). [hüsrev-i hâkân-ı zemân,]

hüsrev-i hübân: Güzellerin sultanı.

Cân revân eyler yüzüñ gördükçe Fazlî şevkle / Hatt ider her kim seher iy **hüsrev-i hübân** uyur

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [hüsrev-i hübân,]

hüsrev-i hüsn: Güzellik padişahı 2. Sevgili.

Fazliyâ ol hüsrev-i hüsne hevâ-dâr olmayup / Bir zene dil virdügi-y-çün er dimez Ferhâd'a dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5). [hüsrev-i hüsn, -e]

hüsrev-i kân-ı kerem: Cömertlik madeninin padişahı.

Sensin iy şeh bu mü'eyyed yed ü 'âdil dille / **Hüsrev-i kân-ı kerem** pâdişeh-i baħr-nevâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 28). [hüsrev-i kân-ı kerem,]

hüsrev-i şâhib-dîvân: Divân sahibi padişah.

Cümle eş'ârı anuñ leşkeridür âteş-bâr / Milk-i nazm içre odur **Hüsrev-i şâhib-dîvân** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 29). [hüsrev-i şâhib-dîvân,]

hüsrev-i sâni: İkinci hükümdar.

Hudâ hakkı senüñ şemsîr-i küll sânında nâzildür / Bugün İnnâ-Fetahnâ âyeti iy **Hüsrev-i Sâni** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 30). [hüsrev-i sâni,]

hüsrev-i sâni: İkinci Hüsrev. 2. İkinci hükümdar.

Ḥudā ḥaḳḳı senüñ semşirîñüñ
şânında nâzıldür / Bugün İnnâ
Fetaḥnâ âyeti iy **Hüsrev-i Sâni**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 43). [hüsrev-i sâni,]

hüsrev-i semâ: Gökyüzünün padişahı.

Görse semend-i saltanat üzre şehâ
seni / Hînk-i felekden ercül ola
hüsrev-i semâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 25).
[hüsrev-i semâ,]

husûf: Ay tutulması.

Başında devlet ü şeref anuñ külâh-
idi / İrdi **husûfa** çerḥ-i
melâḥatde mâh idi (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 5).
[husûfa, -a]

husûşa: (Ar.) Özellekle.

Ola mazmûnı **husûşâ** ki anuñ
ḥikmet ü pend / Şanma şî'r ol
nazar ehline olur nûr-ı başar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 19). [husûşâ,]

Luṭf-ı tab' ile **husûşâ** şeh-i 'âlî-
şânuñ / Ola idrâk-ı ma'ânide
zamîri enver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 33).
[husûşâ,]

Huşûşâ 'umde-i dünyâ vü devlet
şâh-ı bâ-şevket / Ki odur qadr
ile rûkn-i a'zam kaşr-ı cihân-
bânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 17). [husûşâ,]

Devr-i 'adlinde **husûşâ** şeh-i 'âlî-
şânuñ / Çü na'im oldu nağam
birle cihân cümle ğanî (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
12). [husûşâ,]

hüşyâr ol: Akli başında, ayık olmak;
akıllı olmak.

Bezm-i keşretde nice 'âkil u hüşyâr
olasın / Bâde-i vahdet ile
demdür olursañ ḳan-ı dil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
3). [hüşyâr ol, -a, -sın]

hüşyâre: Ayık, uyanık, akli başında
kimse.

Pür oldı mestlerden ḥalvet ayak
başılmaz / Şüfî bu bezme gelme
kim **hüş-yâre** yir yok (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit
4). [hüş-yâre,]

hût: Büyük balık.

Hûtdan Yûnus-ı hûrşîd çıkup buldı
ḥalâş / Ḥameli aña Ḥudâ itse
n'ola ger nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 2).
[hûtdan, -dan]

hûtür it: Hatırlamak, aklına gelmek.

Meger kim cennet-i firdevsdür bu
meclis-i 'âlî / Ne ḥâtırdan hûtür
itse hemân ol dem olur peydâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 14). [hûtür it, -se]

hutût-ı gülşen: Gülbahçesinin
yazıları.

Yine tekrâr yazılmağa **hutût-ı
gülşen** / Şafḥa-i bâğa ider berg-
i ḥazân zer-efşân (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 33, Beyit 2).
[huṭût-ı gülşen,]

hutût-ı rahmet: Merhamet yolu.

Eger ki mühre-i zıkr ile şâf idesin
ola / **Huṭût-ı rahmet** ile şafha-i
dilüñ mestûr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21).
[huṭût-ı rahmet,]

hüveydâ: Belli, apaçık ortada, aşikar.

Gün gibi cihân içre hüsn ile
hüveydâdur / Ol bedr-i cihân-
ārâ Maḥmūd-ı hilâl-ebrû (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 6). [hüveydâdur, -dur]

hüveydâ: Apaçık / belli.

Rüşen ikisi birlüğünüñ oldı delîli /
Eyvân-ı felekde meh ile mihr
hüveydâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 2, Beyit 2). [hüveydâ,]

hüy: Huy, mizaç, tabiat.

Zerķ ile şüfîlerüñ itdügi āh u vāhı
gör / Şevķ ile ‘aşıklaruñ kılduğı
hüy u hāya bak (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5).
[hüy,]

hużūr: Huzur, rahat.

Nedür bu zevķ u şafâ vü nedür bu
hazz u **hużūr** / Bu ‘ıyşı var ise
bākî şanursın iy mağrur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
1). [hużūr,]

hużūr: İç rahatlığı, hâlimden memnun
olup gönünde rahatlık duyma, kendini
rahat ve memnun hissetme durumu.

Bülbülüñ şıklığı diñdi vü **hużūrı**
uçdı / Gördi kim gül açılıp oldı
çemen hār-istān (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 8).
[hużūrı,]

hużūr: Dirlik, baş dinçliği, gönül
rahatlığı, rahatlık, erinç.

Oldı āsûde **hużūr** ile kamu şeyḥ ile
şāb / İrdi maḥşûda sürür ile
kamu hāş ile ‘ām (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 4).
[hużūr,]

hużūr: Huzur, gönül rahatlığı.

Bülbülüñ şıklığı diñdi vü **hużūrı**
uçdı / Gördi kim gül açılıp
gözine girdi dikenî (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 6).
[hużūrı, -ı]

hṽāb: Uyku.

Hṽāb her şeb baña ḥayāl oldı / Fi’l-
heva men yenāmu ḳad kezebā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3,*
Beyit 2). [hṽāb,]

İtlerüñle **hṽāba** varmış şahn-ı
küyuñda gönül / Güyiyā
gülşende yatmış bir nice yārān
uyur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
94, Beyit 1). [hṽāba, -a]

hṽāb ol: Uyumak, uykuda olmak.

Gül-zāra varsam ol kalem ü tîğ
yādına / Çeşmüme ẖvāb olur
kalem ü tîğ-ı tîz ẖār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
33). [ẖvāb ol, -ur]

ẖvāb-ı ‘adem: Yokluk uykusu.

Baş getürdi göz açup ẖvāb-ı
‘ademden ezhār / Anlara ‘arz
idicek lutf ile peyker nevrüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 6). [ẖvāb-ı ‘adem, -den]

ẖvāb-ı ecel: Ölüm uykusu.

Nice bir bağlaya bu çeşm-i dili
ẖvāb-ı ecel / Gel kalender
olalum terk-i diyār eyleyelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
28, Beyit 10). [ẖvāb-ı ecel,]

ẖvāb-ı ğaflet: Gaflat uykusu.

Korkum ol yolda kalup dūr olasın
kâfileden / H̱vāb-ı ğaflet niçe
bir aç gözüñi iy ğāfil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
5). [ẖvāb-ı ğaflet,]

ẖvāb-ı nūşin-i ‘adem: İnsanın tatlı
uykusu.

Cām-ı ‘İşkuñ nūş idüp ben
müstedīm uyanmadan / ‘Ayn-ı
‘ālem ẖvāb-ı nūşin-i ‘ademden
sākiyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 21, Beyit 6). [ẖvāb-ı
nūşin-i ‘adem, -den]

ẖvāce: Hoca, öğretmen, muallim,
müderriş; tüccar 2. sevgili.

Baş eyle bisāt-ı keremi ẖāk-ı
basīte / Kabz eylemeden rūhuñı
iy ẖvāce o kâbız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3).
[ẖvāce,]

ẖvāce: Efendi; hoca.

Cevherüñ var-ise bāzāra getir iy
ẖvāce / Çoğ olur aña ẖarīdār
bulur kıymeti zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 32).
[ẖvāce,]

ẖvāce: Efendi, sahip.

Almazuz dünyā metā‘ın bir pula iy
ẖvāce biz / Bir iki günlük bu
bāzāruñ temāşasındaıyuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
3). [ẖvāce,]

ẖvāce-i çeşm: Göz taciri, göz efendisi,
göz sahibi.

H̱vāce-i çeşmüm görüp cismümü
‘uryān acıyup / Kanlu
yaşumdan giyürdi bir kaza-yı āl
aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
37, Beyit 2). [ẖvāce-i çeşm, -
üm]

ẖvāce-i dehr: Dünya tüccarı.2.
Dünyadaki her şeyi alan satan kimse.

Setr içün zāhid bize bir pāre köhne
şāl bas / H̱vāce-i dehrüñ ne
kālā vü ne dībāsındaıyuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
30). [ẖvāce-i dehr, -üñ]

ẖvān: Sofra.

Tokuz gög çinîdür bir biri içre
āsümān iy dil / Ağalar begler
öñine çekilmege şehûñ **hVānı**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 18). [*hVānı, -ı*]

hVān-ı feth: Fetih sofrası.

Şād u hurrem yimede içmekde
‘ālem pür-sürür / Çāšnî-gîr-i
kazā çıkdı kamuya **hVān-ı feth**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 5). [*hVān-ı feth,]*

hVān-ı hüsn: Güzelliğin sofrası.

HVān-ı hüsninde pür oldı güllerüñ
şahn-ı çemen / Bülbüli cem‘
itmege āb-ı revān eyler şalā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28,
Beyit 3). [*hVān-ı hüsn, -in, -de*
]

hVān-ı sādî: Mutluluk sofrası.

HVān-ı sādî senüñ aşuñ degül olma
tāma‘ / İy dil-i haste yeter
ni‘met-i gam vāye saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3).
[*hVān-ı sādî,]*

HVān-ı şādî çekdi halka çāšnî-gîr-i
kazā / Yimede içmekde hep
‘ālem biyāfetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
4). [*hVān-ı şādî,]*

hVān-ı vaşl: Vuslat sofrası.

HVān-ı vaşlı hāşş u ‘āma hasbeten-
lillāhdur / Ol saḥāvet menba‘ı
kim adı Muşlî Şāh’dur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 2). [*hVān-ı vaşl, -ı*]

hVān-ı vişāl: Vuslat sofrası.

Qıl hVān-ı vişālın baña yā Rabb
ḥavāle / Qıl rūzî-i şeb ‘îd-i
vişālın Ramazān’uñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 6). [*hVān-ı vişāl, -in*]

hVān-ı vişāl: Vuslat sofrası.

Rûze-i hecr ile iy dil nice mahrûm
olalum / ‘Îd irişdi demidür bezl
ola ger **hVān-ı vişāl** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
15). [*hVān-ı vişāl,]*

hVār: Değersiz, itibarsız, hakir.

Mey-hāneden kovuldum mescidde
ḥod yirüm yok / Dünyā yüzinde
Fazlî ben **hVār** u zāre yir yok
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109,
Beyit 7). [*hVār,]*

Cehl ile hayf degül mi ola ‘ömrüñ
bāyi‘ / Añ ol vaḳti k’olasın
cehlüñ içün **hVār** u hacil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
31). [*hVār,]*

Fazlî kuluñ piyāde kalupdur meded
şehā / Atlandur ol faḳîri koma
pāy-māl ü **hVār** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 27).
[*hVār,]*

hVār ol: Hakir, hor, zelil, itibarsız
olmak.

Düşelden ḥıdmetinden dūr gāyet
hVār olmışduñ / ‘Azîz olduñ
yine minnet Ḥudā’ya ‘izzetüñ
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 4). [*hVār ol, -mı, -
du, -ñ*]

halk: *Ahali İnsanlar.*

Güm-rāh olurdu rāh-ı dāletde
cümle **halk** / Şer'üñ tarīk-i
Hakka ger olmasa reh-nümā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 8*). [*halk*,]

Zulmet şebinde olmuş idi **halk**
dāllīn / Ger şem'-i dīni
eylemeseñ anlara hüdā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9*). [*halk*,]

Şevk ü şādīde olursa **halk** bülbül-
veş n'ola / Bāğ-ı 'ālemde açıldı
çün gül-i hāndān-ı feth (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [*halk*,]

Halk 'ıys ü zevkde güm güm öter
'ālem yine / Şevkle tutdı cihānı
na're-i mestān-ı feth (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7*). [*halk*,]

Oldı rüşen çeşm-i Ya'küb-ı cihān
pür-şevk **halk** / Var ise irdi
beşir Yūsuf-ı Ken'ān-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [*halk*,]

Bir dilber-i ra'nādur bir serv-i dil-
ārādur / Bir ben degülüm el-hak
hep **halk** aña seydādur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 5*). [*halk*,]

Sevdi biñ cān ile dil ol dilber-i
meh-manzarı / Kim anuñ mihr-i
ruḥına **halk** kızgın müsteri
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 16*). [*halk*,]

havf: *Korku, endişe.*

Kızılbaşuñ kara bağrında başlar
çıkdı **havf** ile / O derd ile revān
eyler o cānī 'ākıbet cānı (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 11*). [*havf*,]

I

‘ıkāl: *Ayak bağı, bağ, köstek.*

Ne vaşf idem kerem ü cūduñuñ
mübālağasın / Ki dest-i hayret
urur pā-yı ‘aql u fikre **‘ıkāl**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 18). [‘ıkāl,]

ırağ ol: *Uzak kalmak, ayrı düşmek.*

Lebüñ cāmın ne bilsün şūfî
ağzından ırağ olsun / İçüp zevk
itmeyenler lezzeti şahbâyı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 6). [ırağ ol, -
sun]

irak: *Uzak, uzaktan.*

Yüz sürerdüm işigüñe bir zamân
şimdi velî / Tāk-ı eyvānuñ
irağdan secde-gāh oldu baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 2). [irağdan, -dan]

ırıl: *Uzaklaşmak.*

Kapusından **ırılmağ** bir nefes
bābuñ degül zinhār / Hudā’dan
feth-i bāb oldu çalış kim
fursātuñ geldi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5).
[ırılmağ, --mağ]

irmağ: *İrmak.*

Açduğı-y-çün mācerā-yı eşkümi
şahrālara / Dil uzatdı sū-be-sū
irmağlar deryālara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1).
[irmağlar, -lar]

Akalı eşküm çerisi ceng-içün
şahrālara / Akın itdi sū-be-sū
irmağlar deryālara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1).
[irmağlar, -lar]

ışgā: *Ar. Kulak vermek, dinlemek.*

Göz olup ser-tā-ka-dem her yirde
Hakḳ’ı gözlerüz / Güş olup
basdan basa haḳ sözüñ
ışgāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 34).
[ışgāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -
uz]

‘ışk-ı hakikî: *Gerçek aşk.*

‘İşkumuz ‘ışk-ı haḳīkīdür be şūfî
şanma kim / Her mecāzî
dilberüñ ruḥsār-ı zībāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 15). [‘ışk-ı haḳīkī, -dür]

‘ışk-ile: *Aşk ile.*

Bugün baş oynadup meydān-ı
gamda **‘ışk-ile** Fazlî / Belālu
başımı ser-bāzlar silkine baş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 7). [‘ışk-ile,]

issi: *Sahip.*

Bulınmaz kām-kārā sen kadar
milk-i cihān içre / Mürüvvet
ma‘deni luṭf **issi** vü cūd u seḥā
kanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 47). [issi,]

Bir kerem kāmı vü luṭf **issidür** ol ki
oldı bugün / ‘Adl ü dād u
kerem ü cūd ile meşhūr-ı enam
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 12). [issidür, -dür]

issi: Sahip, malik.

Zulm ile ‘ālemi harāb itduñ / Nice
zulm **issi** hān imişsin sen (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 52). [issi,]

ıvazlar: Karşılığını almak.

Dünyāda v’āhiretde ‘**ıvazlar** vire
Hudā / Fazlî didükçe hasret ile
halk dāyimā (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 26).
[ıvazlar,]

ıyān: Açık, aşikare, zahir, belli.

Ol mutarrā gonce k’oldı bāğ-ı
devletde ‘**ıyān** / Hāk Te’ālā
bād-ı āfetden aña virüp amān
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 33). [ıyān,]

ıyān: Belli, açık, ortada.

‘Ālem saña yā Rabb güneş gibi
‘**ıyāndur** / Kıl rüz-i şeb ‘id-i
vişālin Ramazān’uñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 4). [ıyāndur, -dur]

ıyān eyle: Ortaya çıkarmak,
göstermek, belli etmek.

Ṭutuş iy sīne nār-ı hasret ile /
Sūzuñı gün gibi ‘**ıyān eyle**
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 43). [ıyān eyle,]

ıyān ol: Açık, aşikar, zahir olmak.

Baňa her tır ki atduñ oldı ‘ıyān /
Hikmeten mārameytu vü sırr-ı
rama (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
31, Beyit 3). [ıyān ol, -dı]

ıyān ol: Açık, aşikâr, zahir olmak.

Devründe bildi halk-ı cihān ‘adl
n’idügin / Oldı ‘ıyān zemānede
sırr-ı nihān-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 15).
[ıyān ol, -dı]

Rehakü’l-bātıl olup oldı ‘ıyān
cā’ü’l-hāk / Hāk bu kim buldı
yirin Hāk irişüp dehre nizām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 7). [ıyān ol, -dı]

ıyş: Ar. yaşama.

Gice gündüz niçe gün seyr ü zevk ü
‘ıyş ü ‘ışretdür / Zihî ‘ıyş ü zihî
‘ışret zihî şöhet zihî na’mā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 37). [ıyş,]

ıyş: Eğlenmek.

Bu fenā gül-zārınuñ ‘ıyşını ‘ālem
şandılar / Āb-ı hayvān ile
kılmışlar ezel tahmîrünü (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 3). [ıyşını, -ı, -n, -ı]

ıyş: Eğlence.

Nedür bu zevk u şafā vü nedür bu
hazz u huzūr / Bu ‘ıyşı var ise
bākî şanursın iy mağrur (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
1). [ıyşı, -ı]

Halk ‘ıyş ü zevkde güm güm öter
‘ālem yine / Şevkle ṭutdı cihānı

na're-i mestân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7). [‘ıyş,]

Her kisi şādān u hurrem ‘ıyş ü
‘işret itmede / Halka ‘arz itdi
cemālını yine hūbān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 9). [‘ıyş,]

‘ıyş: Yaşam, eğlence.

‘İd irişdi sürelüm ‘ıyş ile
devrânımu / Sâkiyâ toldura
şol kan olacağı içelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23,
Beyit 10). [‘ıyş,]

‘ıyş: Yaşama, zevk ve sefa.

Gice gündüz niçe gün seyr ü zevk ü
‘ıyş ü ‘işretdür / Zihî ‘ıyş ü zihî
‘işret zihî şöhet zihî na’mā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 37). [‘ıyş,]

‘ıyş eyle: Eğlenmek, yemek-içmek.

Görseñ iy dilber ki sensüz nice
mey ‘ıyş eylerem / Eşk sākī āh
muṭrib nāle hem-dem gam
nedīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 15). [‘ıyş
eyle, -r, -em]

‘ıyş id: Hayatın zevkini çıkarma, yeyip
içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.

Gel ‘ıyş idelüm gül gibi tenhāca
yigiticik / Zībāca vü ra’nāca vü
a’lāca yigiticik (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1).
[‘ıyş id, -elüm]

Açılup gülşende güller ‘ıyş ider
gördüm şehir / Karşusunda
şevk ile bülbüller eyler nāleler
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 3). [‘ıyş id, -er]

Dilber ile ‘ıyş ider gördüm bugün
bir iki yār / Gūşe-i gül-zārda
şevk ile itmişler karar (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24,
Beyit 5). [‘ıyş id, -er]

‘ıyş it: Eğlenmek, yiyip içip zevk ü safa
etmek.

Tutup lāle piyāle tutdı şahrā
gūşesin sende / Götür bāğa
ayağ ‘ıyş it muvāfıklık
zemānidur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 2). [‘ıyş it,]

‘ıyş ü ‘işret: Eğlence, zevk ve safa.

‘Ārifüz eğlence her-dem ‘ıyş ü
‘işretdür bize / ‘Āşıkuz maḥbūb
sevmek hūb ḥaşletdür bize
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 3). [‘ıyş ü ‘işret, -dür
]

‘ıyş u nūş: Yeyip içmek // Zevk, safa,
eğlence.

Zāt-ı pākın ‘ıyş u nūş u zevke
makrūn eylesün / Sākiyā şun
cāmı Sultān Muṣṭafālilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 18). [‘ıyş u nūş,]

‘ıyş ü şafā: Zevk ve sefa.

Gündüzün ‘ıyş ü şafā ile kamu
zevk ideler / Gicesi āteş işinden
ola pūr-şevk-i cihān (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 25). ['ıyş ü şafâ,]

'ıyşdan: 1. Yaşama, yaşayış 2. Hayâtın zevkini çıkarma, yiyip içme, zevk u safâ.

Şanmañuz kim **'ıyşdan** bir laħza
hâlîlerdenüz / Meşreb-i şâfîli
rind-i lâübâlîlerdenüz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 1). ['ıyşdan, --dan]

İ

î: "-i" yardımcı fiili.

Eşk-i çeşmümle **idi** bahşi ben andan
yudum el / Enine uzunına yatsun
efendi deryâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [idi, -di]

Çäk itmez **idi** bād gelüp perde-i 'ırzın /
Gül olmasa ger 'arîz-ı dil-dāra mu'arîz
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2). [idi, -di]

Urmasa senüñ lutf-ı laṭîfüñden eger
dem / Cān virmez **idi** mürdelere
Ḥazret-i 'İsâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6). [idi, -di]

Faḫr ile faḫr iderdüñ emîr-i cihān **iken**
/ Sulṭān **iken** libāsuñ idi köhne bir 'abā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13). [iken, -ken]

Şeb-i târîk geçüp itmiş **idi** mihr zuhūr /
Zulmet içre nitekim çeşme-i āb-ı

ḥayvān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 2). [idi, -di]

Olmasa bâğ-ı vücūd içre eger çeşme-i
nuṭṭ / Gül ü reyḥān-ı cihān olmaz **idi**
tāze vü ter (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 4). [idi, -di]

Ehl-i 'ıyşuñ ayağın almış **idi** mäh-ı
şıyām / Geldi 'id irdi elinde ḳadeḥi
māl-ā-māl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 2). [idi, -di]

Ġāyet 'azîm cüsse velîkin ḥafîf pāy /
Gerçi sebük-'inān **idi** ammā girān-bahā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 5). [idi, -di]

Edā-yı midḥatuñ itmekde ṭab' 'āciz
iken / Dilüme oldu revān şevḳ ile bu
nüḥ ebyāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 25). [iken, -ken]

'İnāyetüñ nazarıyle olursa ger manzūr /
Türāb **iken** işi altun olur anuñ fî'l-ḥāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 31). [iken, -ken]

Yolında pâdişāhuñ yok **idi** bir zerre
nokşānı / Ne oğul cānla olmuş **idi** anuñ
ḳul u ḳurbānı (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 17). [idi, -di]

Başında devlet ü şeref anuñ külāh-ı /
İrdi ḥusūfa çerḫ-i melāḥatde mäh **idi**
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 5). [idi, -di]

Ḳahr ile ḥavf-ı tığı ḳılup Rüstem'i
zebün / Ḳahrından ister **idi** anuñ
Ḳahramān amān (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 10). [idi, -di]

İy felek bî-amān **imişsin** sen / Ḳatı nā-
mihribān **imişsin** sen (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 51).
[imişsin, -miş, -sin]

İy felek bî-amân **imişsin** sen / Kâtı nâ-
mihribân **imişsin** sen (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 51).
[imişsin, -miş, -sin]

Zulm ile 'âlemi harâb itdüñ / Nice
zulm ıssı hân **imişsin** sen (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 52).
[imişsin, -miş, -sin]

Bizi ol yahşî begden ayırdıñ / Hey ne
yavuz yaman **imişsin** sen (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 54).
[imişsin, -miş, -sin]

Evvelâ lutf u soñra kahr itdüñ / Nice
kavli yalan **imişsin** sen (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 55).
[imişsin, -miş, -sin]

Yedi kat taşdan geçer zehrüñ / Ejder-i
cân-sitân **imişsin** sen (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 56).
[imişsin, -miş, -sin]

Kâmetüñ gerçi kim kemân olmuş / Tîr-i
âha nişân **imişsin** sen (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 57).
[imişsin, -miş, -sin]

Niçe 'anķaları uçurmuşsin / Köhne bir
âşiyân **imişsin** sen (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 59). [imişsin, -
miş, -sin]

İ: "İ" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman
çekimi.

Lutfuñ yeli terbiyyet eger eylemeyeydi
/ Gül-zâr-ı cihân olmaz **idi** gül gibi
hürrem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 10). [idi, -di]

Sa'd-ı Zengî'nüñ adın kim bilür **idi**
şâhâ / Virmese Sa'di Gülistân'la

Büstân'da haber (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 40). [idi, -di]

Ķavs-i kuzah mişâl **idi** hey'etde gerçi
kim / Sür'atde lîk tîr gibi ṯayirü'l-hevâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
4). [idi, -di]

Maşrıķda bir kişi aña olsa süvâr eger /
Mağrib zemîni eyler **idi** bir adımda cā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
7). [idi, -di]

Mânend-i murğ bāl açup uçardı yürise
/ Bir berķ-seyr **idi** n'ola dirsem Burāk
aña (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22,
Beyit 9). [idi, -di]

Sehâda bulmaz **idi** nāmı Hâtem-i Ṯayî
/ Eger ki dest-i cevâduñdan ırmese
şadakât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 19). [idi, -di]

Cemâlüñüñ hicâbın mümkün **idi** ref'
itmek / 'Uķûli yakmasa vechüñden
irişen subuhât (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 29). [idi, -di]

Gerçi yüz reng ile zeyn itmiş **idi** anı
bahâr / Virdi ta'yîn aña reng ile harîfûñ
düzeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 8). [idi, -di]

Maķdemi maķşad-ı akşâ **idi** bî-kāmlara
/ Minnet Allāh'a ki bulduk
ķademinden yine kām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 14). [idi, -di]

Temāşâ-gāhıdur şanma bu māhir hār u
hāşākuñ / Ne zîbā cāy **idi** el-haķ
zümürüd-ķaşr-ı eflākuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 7). [idi, -di
]

O bir şeh-bāz **idi** şahrâ-yı devletde
hümâ-pervāz / Nice 'anķalar olmuşdı
şikârı çāpūk ü mümtāz (Kara Fazlî

Dîvânı, Murabba 27, Beyit 7). [idi, -di]

Şecâ'at mîşe-zârında o bir şîr **idi** merd-efgen / Niçe şîri zebûn itmişdi qahr-ı havf ü haşyetden (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 11). [idi, -di]*

i: "-i-" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).

Söger **imiş** lutf ile 'aşıklara / Eyleyelüm dilbere her an du'â (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [imiş, -miş]*

Qâmet-i ra'nâña tesbîh eyler **imiş** kendüi / Añladum keş-tab' **imiş** serv-i hîrâmânı dürrüst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [imiş, -miş]*

Bir yir var **imiş** gâmlu varan şâd gelürmiş / Toğrusını di Fazlî ki mey-hâne degül mi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [imiş, -miş]*

Olma lezzâtına nefis ile hevânun tami' / Lezzeti zillet **imiş** sükkeri zehr-i kâtil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9). [imiş, -miş]*

Evvel ü âhîr çü bildük var olan bir zât **imiş** / Birlüğe batduk ne evlâ vü ne ahrâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 35). [imiş, -miş]*

Gördün zemâne uymadı uy sen zemâneye / Rif'at viren ahâliye çün dehr-i dün **imiş** (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 3). [imiş, -miş]*

Endîşe murğı çeng-i elemde zebûn **imiş** / Ta'n eylemek fesâne-i dehre füsûn **imiş** (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 4). [imiş, -miş]*

Endîşe murğı çeng-i elemde zebûn **imiş** / Ta'n eylemek fesâne-i dehre füsûn **imiş** (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 4). [imiş, -miş]*

Da'vâ-yı 'aql u lâf-ı hîred hem cünûn **imiş** / Gördün zemâne uymadı uy sen zemâneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 5). [imiş, -miş]*

Dünyâ didükleri ne 'aceb cân-sitân **imiş** / Bî-rahm u bî-mürüvvet **imiş** bî-amân **imiş** (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 10). [imiş, -miş]*

Dünyâ didükleri ne 'aceb cân-sitân **imiş** / Bî-rahm u bî-mürüvvet **imiş** bî-amân **imiş** (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 10). [imiş, -miş]*

Dünyâ didükleri ne 'aceb cân-sitân **imiş** / Bî-rahm u bî-mürüvvet **imiş** bî-amân **imiş** (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 10). [imiş, -miş]*

Mihrine dil verenlere nâ-mihr-bân **imiş** / 'Ahdinde yok şadâkat ü qavli yalan **imiş** (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 11). [imiş, -miş]*

Mihrine dil verenlere nâ-mihr-bân **imiş** / 'Ahdinde yok şadâkat ü qavli yalan **imiş** (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 11). [imiş, -miş]*

Şâh-ı cihâna geçdi 'adû eyleyüp garaž / Ey dil ne çäre çün bu **imiş** emr-i Müste'ân (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 14). [imiş, -miş]*

i: "-i-" ek-filinin görülen geçmiş zaman çekimi.

İy kamer kulle-i çerç olmaz **idi** pâyê saña / Şalmasa lutf ile ol mihr-i cihân

sāye saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1*). [idi, -di]

Yolında pâdiŞāhuñ yok **idi** bir zerre nokşānı / Ne oğul cānla olmuş **idi** anuñ kul u kurbānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 17*). [idi, -di]

i: "İ-" ek-fiilinin şart çekimi.

Leb-i habîb olur **ise** cinānda cām baña / Tahūra māyil olursam ola harām baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1*). [ise, -se]

Şi'r-i şekker-bāruñ iy Fazlî ne tûfîdür senüñ / Kanda **ise** bir şeker-leb vaşfını takrîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5*). [ise, -se]

i: "İse" şart eki.

Bahş itme şüfî var helâl ü harāmdan / Meclisde olur **ise** şarāb u kebāb bahş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3*). [ise, -se]

Bahş itse n'ola cān ile dil bezm-i 'İşkda / İy Fazlî olmaz içilür **ise** şarāb bahş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5*). [ise, -se]

Eger merd **ise** gelsün işde meydān surh-ı ser kāfir / İgen germ olmasun beñzer ki hālî şandı meydānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 2*). [ise, -se]

i: "-i" ek fiili.

Murg-ı zîrûñ geçinüp degmeye şayd olmaz **iken** / Zülf ü hāl oldı gönül dāne ile dām saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*). [iken, -ken]

Dilkülenme herkese nûş eyle tavşan kanı mey / Gürbe şüfî müşek **iken** kārı nice şîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6*). [iken, -ken]

Fakr ile fahr iderdüñ emîr-i cihān **iken** / Sultān **iken** libāsuñ idi köhne bir 'abā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13*). [iken, -ken]

Ne vaşf idem şütür ü hücrecini iy Fazlî / Verā-yı 'arş aña hücre vü Refref üstür **iken** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45*). [iken, -ken]

İşit kūsuñ şadāsın şimdilik nevbet bizümdür dir / Zemān el virmiş **iken** olma hālî zevkden aşlā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 10*). [iken, -ken]

Ne zā'id fîkr olur ummak şahāvet ma'z-ı zā'idden / Bugün gün gibi rüşen olmuş **iken** sende bu ma'nā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 61*). [iken, -ken]

Gül-i bî-hār **iken** ol gonce cihān bāğında / Dikenin gözine şok görür iseñ gül dikeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 27*). [iken, -ken]

Şüreti zerd olup şayfda döndi 'ayna / Öldi bir pîr-i za'îf olmuş **iken** bāğ-ı cüvān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 11*). [iken, -ken]

PâdiŞāh itdüñ gedā **iken** bi-haqqın Kird-gār / Kullaruñuñ her biri devletde Cemşîd-ihtidār (*Kara Fazlî Dîvânı, Muşşer 1, Beyit 27*). [iken, -ken]

Bezm-i gamda sâki-i devrānı mahrem şandılar / Bir dem **iken** devlet-i dünyāyı bir dem şandılar (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 2*). [iken, -ken]

Āvāre **iken** 'Işkına ol tāze cüvānuñ /
Mikrāz-ı ğamından şu ki yüz döndüre
anuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10,*
Beyit 5). [iken, -ken]

Āzāde **iken** kıldı 'ışkına beni bende /
Ol bedr-i cihān-ārā Maḥmūd-ı hilāl-
ebrū (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21,*
Beyit 8). [iken, -ken]

Yolında pādişāhuñ şādık **iken** ol şeh-i
a'lā / Dirīgā itdi 'işyān töhmetin
bühtān idüp a'dā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 27, Beyit 3). [iken, -ken]

Çün naşīb olmadı bir gün bize bûy-ı
vuşlat / Gül gibi elde **iken** bāğ-ı
zemānda fırsat (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 28, Beyit 7). [iken, -ken]

Şol bölügüñ 'ulūfecilerine / Kātib **iken**
o şāhib-i kudret (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Tarih 5, Beyit 8). [iken, -ken]

Taht **iken** eyleyüp yirin tahte / Vardı
tahte't-türābı itdi mekān (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 8). [iken,
-ken]

Bedr **iken** ol meh-i ḥuceste-ḥışāl / Ne
zevāl irdi kim hilāl oldu (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 32). [iken,
-ken]

İşiginde sa'ādet üzre **iken** / O sa'ādet
bize ḥayāl oldu (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Terkib-bend 2, Beyit 33). [iken, -ken]

i: "i" ek fiilinin şart eki almış şekli.

Bir kaḥpe durur zişt bu dünyā-yı
mü'enneş / Meyl eyleme merd **iseñ** aña
olma muḥanneş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 47, Beyit 1). [iseñ, -se, -ñ]

'Işk bir şāhid imiş ḥalk-ı cihān 'āşıkdur
/ Gel beru 'āşık **iseñ** sen daḥı idrāk
idegör (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,*
Beyit 4). [iseñ, -se, -ñ]

Dōstuñ ṭālib-i dîdārı **iseñ** iy 'āşık / Var
yürü ḳalbüñi āyine gibi pāk idegör
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5).*
[iseñ, -se, -ñ]

Server yolına server **iseñ** cān-ile iy dil /
Ser virmeyene 'āşık olan dimeye
server (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72,*
Beyit 2). [iseñ, -se, -ñ]

Zer gibi ḥāliş olam dir **iseñ** iy Fazlî
eger / Ḳalbüñi pūte-i 'Işk içre erit hem-
çü raşāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
101, Beyit 5). [iseñ, -se, -ñ]

Fütūḥ-ı milket-i 'afve iresin eyler **iseñ**
/ Günāḥ leşkerini tevbe tîgiyle maḥhūr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7).*
[iseñ, -se, -ñ]

i: "i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali
(durumdayken, anlamında).

Cehd idüp ḳatre **iken** cānib-i deryāya
iriş / 'Ayn-ı deryā olagör olma esīr-i
sāḥil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,*
Beyit 6). [iken, -ken]

i: "i" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman
eki.

Dil pādişeh-i 'ālem-i 'ışk **idi** ḳadīmī /
Olmamış **idi** 'ālem-i fānī daḥı ḥādis
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2).*
[idi, -di]

Bir esb **idi** ki 'ālemi devr eyler yidi
cest / Bādī nazarda niteki fıkı-i ūlū'n-
nūhā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22,*
Beyit 3). [idi, -di]

Bir serv **idi** ki kām̄eti tūbā-miṣāl **idi** /
Şimşād-ı dil-keş-i çemen-i i'tidāl **idi**
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit
16). [idi, -di]

i: "-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman
eki).

Kām̄et-i ra'nāna tesbîh eyler **imiş**
kendüyi / Añladum keĵ-ṭab' **imiş** serv-i
hırāmānı dürüst (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 44, Beyit 3). [imiş, -miş]

Men' eyler **imiş** 'aşıkı maĥbûb ile
meyden / Gör kim ne ĥabāsetler ider
şūfi-i aĥbeş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
47, Beyit 3). [imiş, -miş]

Āb-ı Ceyhûn eyler **imis** çeşm-i giryân
ile baĥş / Katre-i kūr kaşd ider itmege
'ummān ile baĥş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 51, Beyit 1). [imis, -miş]

i: "i" yardımcı fiili.

Hızr-vār oldu çemen şahnı şular āb-ı
ĥayāt / Nūş idenler **idi** görmeye bu
demde memāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 23, Beyit 5). [idi, -di]

i: "-i" yardımcı fiili.

Göz göre nice kıyduñ ol Şāha / Zālīm ü
bī-amān **imişsin** sen (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 53).
[imişsin, -miş, -sin]

i: "-i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış
hâli.

Olalı bende taĥt saña ser-fiġende tāt /
Taĥt oldu 'ālī tāt **ise** baş üzre yiri var

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
13). [ise, -se]

i: "-i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış
hâli.

Kessin ben **isem** cāme-i 'ömrin o
ĥabānuñ / Āvāreler aparası çık Derzi
Memī Şāh (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 10, Beyit 6). [isem, -se, -m]

i: "-i" ek fiilinin şart eki almış şekli.

Çekmeden kaçma sebū-yı meyi her-
geh şūfi / Ne ĥadar bār **ise** bārī anı gāhī
çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
129, Beyit 6). [ise, -se]

i: I- ek fiili.

Biz buña degmez **idük** var ola şāhum
nazaruñ / Luṭf u cūduñla bizi lāyık-ı
iĥsān itdüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 6,
Beyit 1). [idük, -dük]

i: "-i" yardımcı fiili.

Çekme dünyā ġamını 'ārif **iseñ** iy Fazlî
/ Mey-i yāķūt ile var cānı feraĥ-nāk
ideġör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,
Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]

Terk-i 'ār it vaşl-ı yāre tālīb **iseñ**
Fazliyā / Dāyimā men'-i vişāl iden
belā-yı 'ārdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 67, Beyit 5). [iseñ, -se, -ñ]

Lebūñ acılarını ĥüsrevā ġayra su'al
itme / Ġam-ı şīrini bilmek ister **iseñ**
kūh-kenden şor (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 71, Beyit 2). [iseñ, -se, -ñ]

Ol serv-ĥihreñe diler **iseñ** ĥadem başa /
Rūy-ı niyāzı şu gibi Fazlî türāba baş

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]

Mebde'-i nuṭḡ durur cümle-i mevcûdâtüñ / Ger delîl ister **iseñ** bu söze iy ehl-i hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 8). [iseñ, -se, -ñ]

Lebüñ şeker dir **idüm** kılsa ger şeker kelimât / Dönerdi ḡaddüñe serv itse serv eger harekât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 26). [idüm, -dü, -m]

Eger kimdür dir **iseñ** ol yüzi gül ruhleri âli / Güzeller dil-rübâlar serveri a'lâ 'Alî Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 2). [iseñ, -se, -ñ]

i:- "-i" ek fiili.

Fütâde Fazlî egerçi ki bî-fazîletdür / Çü fazla bestesi vardur revâ **idi** anı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 28). [idi, -di]

Şöyle serî'-seyr **idi** kim bir adımda râst / Dâr-ı fenâdan oldı yiri menzil-i beḡâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 12). [idi, -di]

Acıdup bâde gibi rûze bizüm cânımuza / Câm gibi kurudup ṭurur **idi** kanımuza (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 9). [idi, -di]

Kimse sende ḡarâr itmez **imiş** / İki günlük mekân imişsin sen (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 58). [imiş, --miş, -]

i:- "-i" ek fiili.

Ben didüm olmaz **ise** ol ḡaşıl / Şekerüñ şerbeti daḡı şîrîn (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 7). [ise, -se]

Görmedi anuñ gibi bir pâdişâ çeşm-i cihân / Yolına terk eyler **ise** dil 'aceb mi cism ü cân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 3). [ise, -se]

Ben kime tesbîḡ idem sen mâhı iy ḡurî-likâ / Mihr **ise** ḡüsnüñle farkı var anuñ beyne's-semâ (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 10). [ise, -se]

i:- "-i" ek fiili.

Maḡv olur milk nizâ'ını iden sen var **iken** / Baḡr yanında belî ḡatre bulur izmiḡlâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 37). [iken, -ken]

i:- "-i" ek fiili.

İrmedi gitdi senüñ ḡâmet ü zülfüñe elüm / Gice gündüz bu **idi** ṭoḡrısı ṭül-i emelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [idi, -di]

Rây-ı pür-nûrına ḡurşîd dimek olur **idi** / Zerre ḡurşîd-i münîr olmaḡa olsa imkân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 37). [idi, -di]

Bir serv **idi** ki ḡâmeti ṭübâ-mişâl **idi** / Şimşâd-ı dil-keş-i çemen-i i'tidâl **idi** (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 16). [idi, -di]

Bir serv **idi** ki ḡâmeti ṭübâ-mişâl **idi** / Şimşâd-ı dil-keş-i çemen-i i'tidâl **idi** (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 16). [idi, -di]

Ruḡsâr-ı âfitâb-idi ḡaşı hilâl **idi** / Gitdi nazardan âḡ nidem şan ḡayâl **idi** (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 17). [idi, -di]

Ruhsār-ı âfitâb-idi kaşı hilâl **idi** / Gitdi nazardan âh nidem şan hayâl **idi** (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 17). [idi, -di]

Nâmı tutup cihânı bütün ‘adl ü dâd ile / Cāndan muhibbi olmuş **idi** pîrle vü cüvân (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 11). [idi, -di]

i-: "i" ek fiilinin şart eki almış şekli.

Zînetüñ yoğ **ise** zâhirde libās ile n’ola / Fazliyā hüsni kelām oldu çü pîrāye saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [ise, -se]

Oldı rûşen çeşm-i Ya’kûb-ı cihân pür-şevk halk / Var **ise** irdi beşîr Yûsuf-ı Ken’ân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11). [ise, -se]

‘ibâdet-i mevlâ: Allaha edilen ibadet.

Ne ola hâl ‘aceb âhiretde dimeyesin / Xanı **‘ibâdet-i Mevlâ** nedür bu fışk u fücür (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17). [‘ibâdet-i mevlâ,]

ibkâ: Bâki, dâim, devamlı, sürekli kılma.

Añladık rāh-ı beķāya çün fenādur bedreķa / Cismi fānī itdük ammā rûhuñ **ibķāsındayuz** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24). [ibķāsındayuz, -sın, -da, -y, -uz]

ibkâ eyle: Sürekli, kalıcı kılmak.

Ķamunuñ menşe’i cehl ü bunuñ faẓl u ma’ârifdür / Ķamu fānī durur ammā bu

eyley nāmuñı ibķā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 66). [ibķā eyle, -r]

ibkâ ol: Bâki, dâim, devamlı, sürekli olmak.

Te’essüf eyleyüp müşt ile döğdi sînesin her tabl / Ki niçün haşre dek olmaz bu şādî günleri ibķā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 7). [ibķā ol, -maz]

iblis: Şeytan.

Redd itdüğün emrünü bir kez senün **İblis** / Merdūd-ı ebed itdün idüp la’neti aña (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14). [iblis,]

iblis-i nefis: Nefs şeytanı.

Biz müselmān itdük anı zâhidā sencileyin / Şanma kim İblis-i nefsuñ her-dem ağvāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25). [iblis-i nefis, -ün]

ibn-i süleymān-ı zemān: Zamanın Süleyman'ının oğlu.

Ĥazret-i Şāh Selīm **ibn-i Süleymān-ı zemān** / Ki Süleymān gibi rām itdi niçe Ehremen’i (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 13). [ibn-i süleymān-ı zemān,]

ibn-i sultān mustafā: Sultan Mustafa'nın oğlu.

Ĥazret-i Sultān Meĥammed **ibn-i Sultān Muştafā** / Mefĥar-ı ‘Osmāniyān şeh-zāde-i nīkū-siyer

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 12). [ibn-i sulţân muştafâ,]

ibrâz: Ar. Zahire, meydana çıkarmak, çıkarılmak.

Ne hüccet eylese **ibrâz** müdde'î göremez / Bunuñ hilâfına hükme cevâz cümle kıbât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 21). [ibrâz,]

ibrâz: Meydana çıkarmak, çıkarılmak.

Kâdi-i devlet ider hüküm ki haqdur saña taht / Müdde'î eylese biñ vechle hüccet **ibrâz** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 24). [ibrâz,]

'ibret: Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.

Açup **'ibret** gözin kesretde vahdet seyrin it k'olmuş / Niçe reng ü şuverle bir haqîkat câmi'-i eşyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 28). ['ibret,]

'ibretü'l-me'vâ: Ibret yurdu.

Gice irdükde âteş işlerinden cümle-i 'âlem / Olur pür-şevk ü nûrânî nitekim **'ibretü'l-me'vâ** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 38). ['ibretü'l-me'vâ,]

ic: Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Şu yirine kıan **içmedür** ol hûniye kıânûn / Kıan rengini kıutsa n'ola çeşmümden akan mâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [içmedür, -me, -dür]

Mey-hâneye ayak getür iy şûfî şarâb iç / Halvetde murabba' oturup **içme** müselles (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [içme, -me]

Bahş itse n'ola cân ile dil bezm-i 'İşkda / İy Fazlî olmaz **içilür** ise şarâb bahş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [içilür, -il, -ür]

Senden ayrı **içdüğüm** şanma şarâb-ı nâbdur / Kıatre kıatre çeşm-i giryândan akan hûn-âbdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [içdüğüm, -dük, -üm]

Bahâr eyyâmı 'işret vakti 'aşıklık zemânıdır / Şarâb **iç** iy gönül mest ol ne ayaklık zemânıdır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [iç,]

Şâd u hurrem yimede **içmekde** 'âlem pür-sürür / Çâşnî-gîr-i kıazâ kııkdı kıamuya hûvân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5). [içmekde, -mek, -de]

Bir yürekler yakıcı hûbdur anda 'asel / **içmeyen** şerbetini eylemez anı iz'ân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 21). [içmeyen, -me, -y, -en]

Her-dem ebrû-yı sepîdi ile eyler imâ' / **iç** mey-i surh diyu pîr-i sipihr-i muhtâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 10). [iç,]

Hûvân-ı şâdî çekdi halka çâşnî-gîr-i kıazâ / Yimede **içmekde** hep 'âlem biyâfetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 4). [içmekde, -mek, -de]

Bu fenâ bezmin felek Fazlî'ye kıılmışdur makâm / Kâse-i sırdan **içürdi** tolular anda müdâm (Kara Fazlî

Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 11).
[içürdi, -ür, -di]

İçmemek rinde bu kıddümde kıti emr-i ba'îd / Sâkiyâ töldura şol kıan olacağı
içelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 2).* [içelüm, -elüm]

İrişince dağı biz bu deme bir kez heyhât / Sâkiyâ töldura şol kıan olacağı
içelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 6).* [içelüm, -elüm]

Şevkine 'îd ü bahârûñ yine demdür ele al / Sâkiyâ töldura şol kıan olacağı
içelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 8).* [içelüm, -elüm]

'îd irişdi sürelüm 'ıyş ile devrânımuzy / Sâkiyâ töldura şol kıan olacağı **içelüm**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 10).* [içelüm, -elüm]

Çünkü 'uşşâk ile bir araya geldi cânân / Sâkiyâ töldura şol kıan olacağı **içelüm**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 12).* [içelüm, -elüm]

İçmemek rinde bu kıddümde kıti emr-i ba'îd / Sâkiyâ töldura şol kıan olacağı
içelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 2).* [içmemek, -me, -mek]

iç: *Bir şeyin iç kısmı.*

Allar geyse **içine** taşına ben bülbülüñ / Hün-ı dilden al ider ol gül derünün lâlê-vâr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2).* [içine, -i, -n, -e]

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak 2. içmek.*

Şeker şerbetleri hüd selsebîl-âsâ sebîl oldı / **İçen** bir cür'asın âb-ı hayâta

eyler istiğna (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 24).* [içen, -en]

Şimdi kahr ile felekden almağ-ıçün intikâm / Şundılar bir cür'a kim biñ yıl yaşar **içen** temâm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 12).* [içen, -en]

Rüz-ı 'îd irdi vü eyyâm-ı bahâr u dem-i nüş / Sâkiyâ töldura şol kıan olacağı
içelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 4).* [içelüm, -elü, -m]

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak // içki içmek.*

Lebüñ cāmın ne bilsün şüfi ağzından ırağ olsun / **İçüp** zevk itmeyenler lezzeti şahbâyı bilmezler
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6).* [içüp, -üp]

iç: *-da/-de, içinde.*

Oldı mænend-i çeşme-i hürşîd / Hâk **içinde** nihân o çeşme-i cân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 7).* [içinde, -i, -n, -de]

iç: *(Bir şeyin iç kısmı,içi)İçindeki, dâhil olan.*

Güzel çokdur cinân-ı hüsn **içinde** gerçi mişl-i hür / Cefâ-pîşe kâmusı hüsn-i bî-hem-tâşına mağrûr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 3).* [içinde, -+i, -+(n)de]

iç: *Başka şeylerin arasında olma durumu.*

Tîğ-ı gâmdan bağı şad-çâk olmaya her kimsenüñ / Ehl-i 'İşk **içinde** tutmazlar

dilā anı dürüst (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [içinde, -i(n), -de]

ic: (Bir şeyin iç kısmı,içi) İçindeki, dâhil olan.

Añma hadîs-i Kevser'i billâh zâhidâ / Şol bezm **içinde** kim ola ol lâ'l-i nâb baḥş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [içinde, -i, -n, -de]

ic: (Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dâhil olan.

İtüñ geçünmek ile şehr **içinde** meşhûrum / Murâd şöhrat ise ger yeter bu nâm baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [içinde, -in, -de]

Tutuşup 'ışk ile oldum eşk-i bî-pâyâna ğarḳ / Kim görüpdür baḥr-ı bî-pâyân **içinde** yana ğarḳ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [içinde, -in, -de]

İy pāk-ı zātuñ içre maḥfî kamu sıfātuñ / Rüşen-şifât **içinde** her-dem fûrûğ-ı zātuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1). [içinde, -in, -de]

İcmâl **içinde** şüfî tafşîli ol müşâhid / Eşcârı 'ârif-iseñ zımnında gör nevātuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [içinde, -in, -de]

Ḳanı devlet iy perî bâb-ı sa'âdet açılup / Hâneñ **içinde** görem peydâ beni tenhâ seni (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [içinde, -in, -de]

Od şaçar ağzından a'dāsına karşı ol şehûñ / Her tûfeng ü tûp rezm **içinde** bir şa'bân-ı fetḥ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 20). [içinde, -in, -de]

Halk **içinde** bu kadar 'izz ü şeref bulmazdı / Ger saña olmasa bir bende-i çâker nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 25). [içinde, -in, -de]

Ḳanadum altına 'anḳâ gibi biñ kûh-sâr aldum / **İçinde** pençe-i ḳahr ile kebg-i dil-figâr aldum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 1). [içinde, -in, -de]

Cihânda bî-nihâyetdür egerçi dilber-i zîbâ / Ḳamusı gül-sitân-ı ḥüsn **içinde** bir gül-i ra'nâ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 3). [içinde, -in, -de]

ic: (Bir şeyin) Sınırları arasında bulunan kısım, dâhil.

Eyledüñ la'lüñ gibi cānum **içinde** yirüñi / Çünkü naḳşuñda senüñ bulmadılar tezvîrüñi (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 4). [içinde, -i, -(n), -de]

ic: "...ile dolu biçimde" anlamı veren kelime.

Şalarsa pertevini âfitâb-ı iḥsānuñ / Şehîr ola kamu şehr **içinde** mâh mişâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 30). [içinde, -i, -(n)de]

ic-: Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Cigerüm ḳanı şarâb oldu gözüm cām saña / **İçürür** zehr-i ğamı iy göñül eyyâm saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [içürür, -ür, -ür]

ic-: Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Ke riya şuffesin ol şâf şaf-ı 'âşîka gel /
Sûfiyâ şâfi mey iç şâfi virüp câne şafâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3).
[iç,]

Mey-hâneye ayak getür iy şûfi şarâb iç
/ Hâlvette murabba' oturup içme
müselles (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47,
Beyit 2). [iç,]

ic-: Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak 2.
içmek.

Câm-ı lebûnden içdi ene'l-Hak
şarâbını / Manşûr ki oldı câni-i ser-dâr
Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 6). [içdi, -di]

icâbet: Ar. Kabul etmek, edilmek.

Ola Fazlî'nüñ umarum ki du'âsı
maqbûl / Ki du'âsına icâbet yaraşur
sultânım (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 9). [icâbet,]

icâz: Az sözle çok ma'nâ anlatma.

İtme tafşîl ki müsta'ceb-i taşdı'dür ol /
Sözde matlûbdur iy Fazlî bilürsin icâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
33). [icâz,]

icâzet: İzin, müsaade.

Bende Fazlî kim du'â-gü-yı
kadîmüñdür senüñ / Âsitân-ı devlete
geldi icâzet var mıdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2). [icâzet,]

içinde: Arasında, bir topluluğun
arasında.

Hüsnüñden eylese n'ola çeşm-i pür-âb
bahş / Ehl-i nücüm içinde olur âfitâb
bahş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48,
Beyit 1). [içinde,]

içinde: Arasında, içinde.

Reh-rev-i râh-ı ma'ânî çâbüki
meydân-ı nazm / İkidür Fazlî cihân
içinde meşhûr-ı cihân (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 1). [içinde,]

iclâl: Büyüklük, ululuk, azamet, kudret.

İkbâl zîb-i tahtdur iclâl dürr-i tâc / Ol
taht 'arş-pâye vü ol tâc mihr-vâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 7).
[iclâl,]

'Aceb mi halk-ı cihân pād-şâh-ı vaqt
olsa / Çü şaldı sâye hümâ-yı sa'âdet ü
iclâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 2). [iclâl,]

Binüp seyr eyledikçe şâh-ı 'âlem / Ola
iclâl ile dâ'im kafa-dâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 2, Beyit 6). [iclâl,]

iclâl: Büyük ve ulu.

Yâ İlâhî sen 'inâyet kıl aña 'ömr-i tavîl
/ Devlet ü ikbâl ü iclâl ile olsun nâm-
ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 24). [iclâl,]

Muştafâ-nâm u Muhammed-siyer ü
Haydar-cüd / Şâhib-i taht u livâ mâlik-i
'izz ü iclâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
20, Beyit 25). [iclâl,]

Fazlî işitdüginde didi du'â vü târîh /
İclâl ü 'ömr bâkî 'ilm ü edeb müyesser
sene dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7). [iclâl,]

icmāl: Kısaltma, özetleme.

İcmāl içinde şūfî tafşîlî ol müşâhid / Eşcârı ‘ârif-iseñ zımnında gör nevâtuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [icmāl,]

icmege: İçmek, yudumlamak.

İcmege yâr ile pür-şâfî şafâdan kim kaçar / Şūfî inşâf eyleye şâfî şafâdan kim kaçar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [icmege,]

icrâ id: Yapmak, yerine getirmek, bir işi yürütmek.

Eger bu meclise dirseñ nedür bâdî nedür bâ’is / İdüp şeh-zâde-i a’zam Resûl’uñ sünnetin icrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 49). [icrâ id, -üp]

içre: "İçinde" arasında.

Ehl-i ‘İşk **içre** şeh-i devlet-penâh oldum bugün / Aç işigüñ taşî iy dilber penâh oldu baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [içre,]

Dil-i pür-guşşam oldu vâdi-i ğam **içre** nâ-peydâ / Meded bir iki māl-â-māl cām it sâkiyâ peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [içre,]

Sîne-i sîmîni üzre Fazliyâ hâl-i siyâh / Penbe **içre** dâne-i müşg-i Hutan’dur güyiyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). [içre,]

Sâkî ki meclis **içre** o şîrîn-leb olmaya / Mey baña zehr-i nâb ola nuql ü kebâb-ı

telh (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [içre,]

Fazliyâ var mı cihânda bâğ-ı ‘İşk **içre** ‘aceb / Bûse-i lâ’l-i leb-i cân-bağş-ı dilberden lezîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [içre,]

Olupdur zât-ı Hakk’a Ka’be hakkı şüretüñ mazhar / Bu ma’nâ ehl-i bâtın **içre** çok gün gibi zâhirdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [içre,]

Gerçi benden dūr oldu hierde yâr u diyâr / Cân u yâr **içre** muķîm-dil olupdur yare yâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1). [içre,]

Tekye-i dehr **içre** düşdüm ayağına cümleden / El çeküp ben eyledüm pîr-i muğânı ihtiyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [içre,]

Ne cihân **içre** senüñ gibi güzel şâh olur / Ne saña bencileyin ğam-zede bir kûl bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2). [içre,]

Al geymiş dîde-i ‘âşık gibi ol ğamze-kâr / Tûrfatü’l-‘ayn **içre** ger kanlar dökürse vechi-vâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [içre,]

Kâmetüñ iy serv-i ra’nâ ol libâs-ı alda / Bir elifdür râstî kan **içre** olmuş âşikâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [içre,]

Bu fenâ bâzârı **içre** âh-ı âteş-bârumı / Çarh-ı atlas gibi zer-beft sâye-bânım şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [içre,]

Pîşe-i ‘İşk **içre** Ferhâd’uñ hemân bir adı var / Kâr-ı ‘İşk baña şor her şan’atuñ üstâdı var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [içre,]

İrmediler menzil-i Leylâ'ya hergiz
gerçi kim / Niçe Mecnûn vâdi-i 'ışk
içre mahmil bağlamış (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3*). [*içre,]*

Zer gibi hâliş olam dir iseñ iy Fazlî
eger / Qalbüñi püte-i 'ışk **içre** erit
hem-çü raşâş (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 101, Beyit 5*). [*içre,]*

'İşk ile yegin olup ol Fazlî gavgâdan
emîn / 'Aql ile halk **içre** olan bu kuru
gavgâya bak (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
110, Beyit 7*). [*içre,]*

Ser virür her güşede 'uşşâk serverler
gibi / Tekye-i 'ışk **içre** çok kurbâna
gelmiş şât-ı 'ışk (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 111, Beyit 6*). [*içre,]*

İy pāk-ı zātuñ **içre** mahfî kamu sıfātuñ
/ Rüşen-şifât içinde her-dem fūrüg-ı
zātuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116,
Beyit 1*). [*içre,]*

Küy-ı yār **içre** kıomaz yanımı bir lahza
hasûd / Bu yüzi kara benüm şanki
olupdur 'amelüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 128, Beyit 3*). [*içre,]*

Mest ü medhüş olalum cümle cihândan
geçelüm / Bezm-i 'ışk **içre** bugün cām-
ı İlâhî çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 129, Beyit 2*). [*içre,]*

Gözlerüm **içre** oynayan sensin iki
gözüm benüm / Bilsem iki gözümdesin
yohsa bebek misin nesin (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3*). [*içre,]*

Hevâya yeltenüben yelmedür ki her
lahza / Kıoparasın çü şabâ 'âlem **içre**
gird-i fütür (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
6, Beyit 20*). [*içre,]*

Ceddüñ hâkı ki cümle Ben-i Âdem
içre ol / Oldı Hâbîb-i Hâzret-i Dâdâr

Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 33*). [*içre,]*

Evlâd-ı pākuñ **içre** anuñ hâkı kim
odur / Bâkıır Muhammed ol ser ü sālār
Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 39*). [*içre,]*

O meydân **içre** me'müniyyeler hep
töplardur kim / Anı kıapmağa olur her
kışinüñ desti çevgānı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 23*). [*içre,]*

Şanasın nürdan bir servdür bağ-ı cinân
içre / Yanıcağ anda şādırvānı iy dil
eyle seyrānı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 28*). [*içre,]*

Yürüdi anda âteş-bāzuñ işi od gibi ol
dem / Od urup ata idicek o şahrâ **içre**
cevlānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 33*). [*içre,]*

Bulınmaz kām-kārā sen kıadar milk-i
cihân **içre** / Mürüvvet ma'deni lutf issi
vü cüd u seḥā kanı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 47*). [*içre,]*

Olmasa bağ-ı vücüd **içre** eger çeşme-i
nuṭṭ / Gül ü reyḥān-ı cihân olmaz idi
tāze vü ter (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
15, Beyit 4*). [*içre,]*

Çokdur el'ân bu zemân **içre** anuñ gibi
za'im / Kı kıoyup kendüye bir mahlaş
idüp da'vālar (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 23*). [*içre,]*

'Adlūñ şu resmedür ki cihân **içre** āh
ider / Ancağ benüm zemānede iy kār-
dān-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
18, Beyit 26*). [*içre,]*

Dil sa'âdet burcı üzredür biter hırşîd-i
fer / Kı kim odur dürc-i belālār **içre** dürr-i
mu'teber (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 1*). [*içre,]*

Mihr-i ħibr **içre** o tıfla virmek için
perverîş / Baĥt mâderdür sa‘âdet dâye
vü devlet peder (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 5*). [*içre,]*

‘İd-gâh **içre** şalıncağa binüp herkesle /
Şalın iy serv beni sâye gibi toprağa şal
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 16*). [*içre,]*

Pād-şeh-zāde-i gerdün-‘azamet kim
oldur / ‘Azam-i şân ile şeh-zâdeler **içre**
mümtâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 16*). [*içre,]*

O meydân **içre** me’müniyyeler şan
töplardur kim / Anı kapmağa çevgân
itdi destin pîr ile bernâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 21*). [*içre,]*

Yegâne Ĥazret-i Sultân Selîm bin
Süleymân Ĥân / Kim oldur şâhlar **içre**
‘atâ vü cûd ile yektâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 53*). [*içre,]*

Baĥr-i nazm **içre** nice ola sefîne seyri /
Şimdiden girü du‘â semtine tıtdum
deheni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 41*). [*içre,]*

Cümle eş‘arı anuñ leşkeridür âteş-bâr /
Milk-i nazm **içre** odur Ĥüsrev-i şâhib-
dîvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 29*). [*içre,]*

Her zemânda gül-i ma‘nâyı görür dir
minkâr / Bâğ-ı nazm **içre** dili bülbül-i
mergûb-elĥân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 31*). [*içre,]*

Denîler cümle andan yeg didiler /
Cihân **içre** eger a‘lâ vü ednâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 7*). [*içre,]*

Nâmuñ el-ĥaĥ nâme-i ‘adl **içre** mestûr
eyledüñ / Zât-ı pâkuñ ‘adl ü inşâf ile

meşhûr eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 6*). [*içre,]*

Muştafâ’sın ĥaĥ budur akrânuñ **içre**
Muştafâ / Görmedi mişlûñ senüñ
dünyâda erbâb-ı şafâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 13*). [*içre,]*

Ĥübân-ı cihân **içre** bugün mihr ü vefâ
yok / Ammâ ki ‘itâb-ı sitem ü cevır ü
cefâ çok (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 3*). [*içre,]*

Cihân dilberleri **içre** ol iy Fazlî bir
âfetdür / Güzeller dil-rübâlar serveri
a‘lâ ‘Alî Bâlî (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 10*). [*içre,]*

Şaĥn-ı gül-zâr-ı cihânda verd-i
ĥandânım Ĥasan / Bâğ-ı dehr **içre** ĥadi
serv-i ĥırâmânım Ĥasan (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 1*). [*içre,]*

‘Âlem **içre** bî-nihâyetdür egerçikim
güzel / Ĥüsn ile olmaz birisi de saña
hergiz bedel (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 5*). [*içre,]*

Bir güzelsin ‘âlem **içre** ĥüsnüñe
yoĥdur nazîr / Milket-i ĥüsn ü cemâl
içre şeh-i şâhib-serîr (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 3*). [*içre,]*

Bir güzelsin ‘âlem **içre** ĥüsnüñe
yoĥdur nazîr / Milket-i ĥüsn ü cemâl
içre şeh-i şâhib-serîr (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 3*). [*içre,]*

Şehr **içre** gönül oldu zâhir yine bir
meh-rû / Ĥûrşîd-i cihân zerre mihr-i
ruĥına karşı (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 1*). [*içre,]*

Gün gibi cihân **içre** ĥüsn ile
hüveydâdur / Ol bedr-i cihân-ârâ
Maĥmûd-ı hilâl-ebrû (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 6*). [*içre,]*

Bâğ-ı 'âlem **içre** bir gül-ruh nazîr
olmaz saña / Yok durur mişlûñ cihânda
hâşılı hergiz şehâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 11). [içre,]

Şâh-ı 'ışkam çerha dikedüm dūd-ı
āhumdan 'âlem / 'Âlem-i 'ışk **içre**
oldum 'ışk ile şāhum 'âlem (Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 13).
[içre,]

Kanı o şeh ki devlet ü iqbāl ü qadr ile /
Olmışdı cümle hâş ile 'âm **içre** nām-
dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 6). [içre,]

Bir Şâh-idi ki devlet ü qadr ile bî-
gümân / Olmışdı nām-ı nîki cihân **içre**
dâstân (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 1, Beyit 9). [içre,]

içre: "İçinde" arasında.

N'ola olsam dâ'vi-i 'ışk **içre** ben şābit-
qadem / Oldı Fazlî māh u māhî eşk ü
āhumdan güvā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 33, Beyit 5). [içre,]

Her taraftan zencler ceng **içre** urup el
ele / Hey hey urur düşmene eylerler
istihzâ meğer (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 12). [içre,]

Ādemüñ nuṭṭ iledür rütbeti hayvân
üzre / Ekl ü şurb ile cihân **içre** çi-
hayvân çi-beşer (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 5). [içre,]

Gül-i hayât açılmazdı bâğ-ı dehr **içre** /
Eger ki gülşen-i vaşluñdan irmese
nefehât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 30). [içre,]

Olmasa ebyât-ı ma'mûruñ senüñ /
Milket-i nazm **içre** olmazdı nizām

(Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 10).
[içre,]

Bir güzelsin 'âlem **içre** bî-şebah ü bî-
nazîr / Milket-i hüsn ü melâhatda şeh-i
şāhib-serîr (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 9). [içre,]

içre: "İçinde"; arasında.

Şeb-i târîk geçüp itmiş idi mihr zuhûr /
Zulmet **içre** nitekim çeşme-i āb-ı
hayvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 2). [içre,]

içre: "İçinde, arasında" anlamlarına
gelen bir ifade.

Teveccühüm sañadur mā-sivāya lā
dimişem / Olur mı mü'min olan 'âlem
içre ābid-i Lāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 27). [içre,]

içre: "İçinde" arasında, -da/-de.

Şāhid-i 'īdiye hōd kıлмаğa teşhîr felek
/ Āteşe na'l kōmı şanma şafaḡ **içre**
hilāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 12). [içre,]

Bî-vefā olduñ reh-i 'ışk **içre** şādık
olmaduñ / Kāş ezelden olmayaydı
āşinālıklar begüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 6, Beyit 4). [içre,]

Burc-ı sa'âdet **içre** bir māhdur ki el-
hāḡḡ / Seyr itmedi nazîrin nüh çerḡ ü
heft aḡter (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1,
Beyit 3). [içre,]

içre: "İçinde" anlamında kullanılan bir
ifade.

Rûz-ı nevrûzda varsun yüzini görsün
anuñ / Görmeyen kimse cihân **işre**
muḳarrer nevrûz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 16, Beyit 19). [*işre,*]

işre: "İçinde, arasında" anlamlarına
gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki
görevinde de kullanılan bir ifade.

Cihānda 'ilm Sürûrî Efendi H̱vāce-i
Şān / K'odur mevālî-i 'aşr **işre**
vācibü'l-ḳadīm (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 34, Beyit 14). [*işre,*]

'İşk ḥālîñ añlamazsın çünki 'aşık
olmaduñ / Hikmet-i 'ışk **işre** gōñlüm
gibi ḥāzık olmaduñ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 3). [*işre,*]

Feşāḥat dūrci **işre** cem' ḳıldum /
Belāḡat burcı üzre şem' ḳıldum (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Nazm 7, Beyit 2). [*işre,*]

işre: "İçinde, arasında" anlamlarına
gelerek yer veya yön bildiren kelime.

Dimese nāmına Firdevsi eger Şeh-
nāme / Şāh Maḥmūd cihân **işre** olur
mıydı semer (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 15, Beyit 39). [*işre,*]

işre ol: İçinde olmak.

Derd-i 'İşk ile cihân işre olanlar nā-
tüvān / Bulmayup dünyāda bu derduñ
devāsın bî-gümān (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 7, Beyit 7). [*işre ol, -an, -lar*
]

Geçelden tekye-i ḥüsn **işre ol** şeh şadr-
ı ḥübāne / Işıklar gibi 'aşıklar baş açdı
girdi meydāne (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 8, Beyit 5). [*işre ol,*]

ictināb it: Kaçınmak, Sakınmak.

Ruḥlaruñ devrinde dil itmez lebūñden
ictināb / Bādeden perhîz vaḳt-i gülde
key düşvārdur (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 67, Beyit 3). [*ictināb it, -mez*]

icün: "Amacıyla ve uğruna"
anlamlarında edat.

'İd-i vaşlumda dimiş 'uşşākı ḳurbān
eylerem / Bu söz **icün** olmaludur
dōstlar ḳurbān aña (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 8, Beyit 4). [*icün,*]

Ben müdāmî çekeyin cām-ı belādan
cūr'a / Sen mey-i nāz **icün** ol iy gözi
mestāne şafā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 15, Beyit 2). [*icün,*]

Ṭolasursın bûy **icün** zūlfine yārūñ iy
gōñül / 'Āḳıbet bir bend geçmeyince
ḳomaz bû saña (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 27, Beyit 3). [*icün,*]

'İşk ehli ḥüsnüñ **icün** iderse n'ola
cedel / Zīrā olur mübāne-i ehl-i kitāb
baḥş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48,*
Beyit 2). [*icün,*]

Küfr-i zūlfın ol bütūñ her kim ki imān
bilmeye / Dīni **icün** müfti-i 'uşşāk anı
teḳfīr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
69, Beyit 4). [*icün,*]

Çü rezme 'azm ide iḳbāl ile ḥalāş **icün**
/ Hezār Rüstem ider ḥaḳḳa fetḥ-i
destānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,*
Beyit 19). [*icün,*]

icün: "Amacıyla, maksadıyla"
anlamında edat.

Sögdüğüñce ben du‘ā itdüğüm **içün**
sen girü / Sögsen iy dilber baña qand-i
mükerrerden lezîz (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 56, Beyit 4). [içün,]

Ol tıfluñ olmağ **içün** ‘ilm ü edeb
tıfeyli / Mîr ehl-i fazlı kıldı ta‘lîmine
muqarrer (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1,
Beyit 6). [içün,]

içün: "Amacıyla" anlamında edat.

‘aşıkın katl itmek **içün** eylemiş /
Ġamzesi şemşîrini tîz el-ğıyās (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [içün,
]

Tahtuñı zîb ü tâcuñı terşî‘ **içün** müdâm
/ Evşâf-ı taht u tâcda bu nazm-ı âb-dâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
22). [içün,]

içün: "İçin" edatı.

Râm eyledüm adına diyüp şî‘r o
perînuñ / Çok kimse dimişler benüm
içün bilür esmâ’ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt’a 3, Beyit 1). [içün,]

içün: "İçin", amacıyla, gayesiyle
bağlamında bağlaç.

Olup durur şütür ü hücreşin şıyânet
içün / Sütün-ı hücre çü tîr ü pey-i şütür
çü mecenn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
5, Beyit 27). [içün,]

içün: "-dan dolayı" anlamında edat.

Başını ezmek gerek dad almağ **içün**
şekkerüñ / Kelle giçüp eyler imiş lâ‘l-i
cânân ile bağs (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 51, Beyit 2). [içün,]

içün: " Sebebiyle, -den dolayı"
anlamlarında edat.

Her-dem a‘dâ vü ehibbâdan çeker biñ
dürlü derd / Derd **içün** halk oldu beñzer
döstlar dünyâda dil (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [içün,]

Cehl ile hayf degül mi ola ‘ömrüñ
bāyi‘ / Añ ol vaqti k’olasın cehlüñ **içün**
hıvār u hacil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 31). [içün,]

Setr **içün** zâhid bize bir pâre köhne şâl
bas / Hıvâce-i dehrüñ ne kâlâ vü ne
dîbâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 30). [içün,]

Mihr-i hibr içre o tıfla virmek **içün**
perverîş / Baht mâderdür sa‘âdet dāye
vü devlet peder (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 19, Beyit 5). [içün,]

Yakdı kalbinde şitâ anuñ **içün** âteş-gîn
/ Şovısa göñli cihānuñ n’ola andan her
an (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 3). [içün,]

Ka‘be-i küyuñı tavf eylemege niyyet
idüp / Her seher tã‘at **içün** şubh
bürinür ihrām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 32, Beyit 22). [içün,]

içür: İçirmek.

Server-i kahrınuñ **içürse** eger şerbetini
/ Nîş ide nüşını nüşîn revānuñ o revân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
41). [içürse, -se]

‘id: Bayram.

Cihānuñ her günü ‘id ü gicesi Qadr
olmışdur / Gice gündüz şafâ ile

geçürseñ n'ola devranı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 26). ['îd,]

'İd irüp şādān olup mecmū'-ı eṭfāl-i cihān / Cāme-i fāḫir geyüp bağlanduğınca dūr kemer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 22). ['îd,]

'İd lafzındaki 'ayn ile yed eyler īmā' / Ya'ni eyyām-ı şafā irdi ele cām-ı zer al (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 8). ['îd,]

Nice kim 'îd ola vü 'îd ile 'ālem ḥandān / Nice kim rûze gidüp iriše māh-ı şevvāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 44). ['îd,]

Her günüñ 'îd ü giceñ devlet ile ḳadr ola / Rûz u şeb ola müyesser ṭapuña ni'met ü nān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 36). ['îd,]

Şevḳine 'îd ü bahāruñ yine demdür ele al / Sāḳiyā ṭoldura şol ḳan olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 8). ['îd,]

'îd: Bayram.

'İdüñi Tañrı mübārek ide şavmuñ maḳbûl / 'İd-i muḳbil 'azamet bende-i ḳābil iḳbāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 45). ['îdüñi, -ü, -n, -i]

'îd: Bayram 2. büyük sevinç, sevinç vesilesi.

'İddür geydi cihān ḥalkı libās-ı fāḫir / Egnüme ḥün-ı sirişk oldı benüm ḥil'at-ı al (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 19). ['iddür, -dür]

id: Etmek, eylemek, yapmak.

Tazarru'lar **idüñ** siz de eḥaḳḳa / Ki vaşl ide beni ol pādīşāha (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 7). [idüñ, -üñ]

id: Etmek 2. Eylemek.

Serāy-ı rahmete mālik **ide** seni Mevlā / Bugün ki ḳaşr-ı 'ibādātı idesin ma'mūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5). [ide, -e]

Ümīd oldur bu demde 'azm-i rezmüñ iy şeh-i 'ālī / Serīr-i devlete **ide** vesīle 'avn-i Rabbānī (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 29). [ide, -e]

id: Ayırmak, uzaklaştırmak.

Ben abdālī işiginde **iden** bir boynı bağlu ḳul / Bugün ol pīr ola mı nev-cüvān Dervīş Bālī'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 8). [iden, -en]

id-: Etmek, eylemek.

'āşıḳa nālelerüñ yirini eflāk **idegör** / Zührenüñ ḡayret ile zehresini ḳāḳ **idegör** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [idegör, -e, -gör]

Kār iderse saña ger zehr-i ḡamı dīni dün / Sen ḳanā'at meyini var aña tiryāk **idegör** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [idegör, -e, -gör]

'İşk bir şāhid imiş ḥalk-ı cihān 'āşıḳdur / Gel beru 'āşıḳ iseñ sen daḥı idrāk **idegör** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [idegör, -e, -gör]

Dōstuñ ṭālib-i dīdārı iseñ iy 'āşıḳ / Var yūri ḳalbüñi āyīne gibi pāk **idegör**

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5).
[idegör, -e, -gör]

Çekme dünyâ gamını 'ârif iseñ iy Fazlî
/ Mey-i yâkût ile var cânı ferah-nâk
idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,
Beyit 7). [idegör, -e, -gör]

id-: Etmek,yapmak.

Gönlümi meftûn **idüpdür** Fazliyâ /
Bend-i zülf-i 'anber-âmîz el-ğiyâs
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5).
[idüpdür, -üp, -dür]

id-: "Etmek, eylemek"; yapar,
gerçekleştirir.

Dilkülenme herkese nûş eyle tavşan
kanı mey / Gürbe şüfî müşek iken kârı
nice şîr **ider** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
69, Beyit 6). [ider, --er]

Çü rezme 'azm ide ikbâl ile halâş için
/ Hezâr Rüstem **ider** haqqâ feth-i
destânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,
Beyit 19). [ider, --er]

Rüstem **ider** şeker börek nicedür /
Kılmağa kâm-ı cânı zevke qarîn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 6). [ider, --
er]

Nûş-ı beğâ umanlara nîş-i fenâ şunup /
Âb-ı hayâtı qahruñ **ider** câna zehr-i
mâr (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend
1, Beyit 5). [ider, --er]

id-: "Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiildir.

Halka halka **ideli** 'aşıklarun kıddini
yâr / Halk-ı 'âlem birbirine girdiler

zencîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
98, Beyit 3). [ideli, -eli]

id-: "Etmek, eylemek yapmak"
anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Yüzün görem diyu **idüp** şehirde secde-
i hâş / Güneş toğınca okudum hezâr
kez İhlâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
102, Beyit 1). [idüp, -üp]

Şu'â'ın töp **idüp** kılmış feleklerden
toğuz kâse / Bu sūruñ olmağa hūrşîd-i
'âlem kâse-gerdānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 8). [idüp, -üp]

Ğazab u şehvet ile söyleye birkaç
hezeyân / Cehl ile ma'nâ vü elfâzı
idüp zîr ü zeber (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 21). [idüp, -üp]

Alup dādını aşhâb-ı güzînün ol
Revâfîz'dan / Aşalum tîğumuz 'arş
üzre **idüp** 'avn-i Yezdān'ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 4). [idüp, -üp]
]

Nūr ola qabri dāyim olup ğarqa-i rızâ /
Şabr-ı cemîl **idüp** atasına anuñ 'atâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit
25). [idüp, -üp]

id-: "Etmek, eylemek, yapmak"
yardımcı fiildir.

Döner aña k'üreye bām-ı hücrede üstür
/ Bu hücreden şütür-i mihr ü luṭf
ümîdin **iden** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 7). [iden, -en]

Maḥv olur milk nizâ'ını **iden** sen var
iken / Baḥr yanında belî kaṭre bulur
izmiḥlâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
20, Beyit 37). [iden, -en]

id-: "Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiildir.

Nazm-ı devletde olup zāt-ı şerîfün şeh-beyt / Haşre dek medhûn **ide** Fazlî-i midhat-güster (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 48). [*ide, -e*]

Giceñi qadr ile çok rûza berâber **ide** Hâk / Eyledükce şeb ile rûzı berâber nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 31). [*ide, -e*]

Nice kim tîğ ile feth ola şâhum memleket dâyim / Nice kim şâhlar **ide** cihânı bende fermânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 33). [*ide, -e*]

id-: "Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Bu durur ben bildüğüm gâyet de bilmezlik **ider** / 'İlmüñi ma'lûm idinmek eyleye her kim heves (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 8). [*ider, -er*]

İd id: Bayram etmek; yeşillendirmek; mutlu etmek, sevindirmek.

'İd idüp hüccâc-veş tekbîr itdiler guzât / Kâ'be çıkdı hûn-ı düşmen oluben kurbân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 21). [*'İd id, -üp*]

İd ir: Bayramın gelmesi.

Ehl-i 'ıyşuñ ayagın almış idi mâh-ı şıyâm / Geldi 'İd irdi elinde kadehi mâl-â-mâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 2). [*'İd ir, -di*]

İd iriş: Bayramın gelmesi.

'İd irişdi eline hancer-i zerrînin alup / Kılmağa ceyş-i gam u guşsa ile harb u kıtâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 5). [*'İd iriş, -di*]

'İd irişdi yine 'uşşâka idüb 'arz-ı cemâl / Merhabâ kıl kuluñuñ göñlini şâhum ele al (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 14). [*'İd iriş, -di*]

Rûze-i hecr ile iy dil nice mahrûm olalum / 'İd irişdi demidür bezl ola ger hûvân-ı vişâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 15). [*'İd iriş, -di*]

'İd irişdi sürelüm 'ıyş ile devrânımız / Sâkiyâ taldura şol kan olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 10). [*'İd iriş, -di*]

İd ol: Bayram olmak; yeşermek, renklenmek, canlanmak.

El uzatsañ itmege kurbân beni iy dil-rübâ / 'İd olur ol gün baña ehlen ve sehlen merhabâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1). [*'İd ol, -ur*]

Her günü 'İd olup her gicesi Qadr ola / Bir nice gün ola bu sūr ile 'âlem handân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 24). [*'İd ol, -up*]

Nice kim 'İd ola vü 'İd ile 'âlem handân / Nice kim rûze gidüp irişe mâh-ı şevvâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 44). [*'İd ol, -a*]

İd ol: Bayram olmak, gelmek; neşe, sevinç (zamanı) gelmek.

Mağdemüñden şol kadar sürdük şafâ
bulduķ sürür / Şanki ‘îd oldu hemân
ehlen ü sehlen merhabâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2). [‘îd ol, -dı]

‘îd-gâh: 1) Bayram yeri 2) Meclis.

‘îd-gâh içre şalıncığa binüp herkesle /
Şalın iy serv beni sâye gibi toprağa şal
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
16). [‘îd-gâh,]

idhâl id: Dahil etmek.

Kim ki kâlkup bâb-ı cûdına anuñ idhâl
ider / Yalvarup naķd-i murâdın isteyüp
dürler döker (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 22, Beyit 3). [idhâl id, -er]

‘îd-i adhâ: Kurban bayramı.

Şanasın ‘îd-i adhâdur bu sūr-ı pūr-
sürür iy dil / Ki çıķdı Ka‘be-hân şāhuñ
şu deñlü oldu kurbānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 20). [‘îd-i
adhâ, -dur]

‘îd-i mukbil: Kutsal bayram.

‘İdüñi Tañrı mübârek ide şavmuñ
maķbûl / ‘İd-i mukbil ‘azamet bende-i
ķābil iķbāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
20, Beyit 45). [‘îd-i mukbil,]

‘îd-i sa‘îd: Mübarek, kutlu bayram.

Gördüñüz ‘îd-i sa‘îdüñ yine
nāzūklüğünü / Cümleten hāķ-ı cihānı
tonadup eyledi al (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 6). [‘îd-i sa‘îd, -üñ]

‘îd-i sa‘îde: Mübarek, kutlu bayram.

Yed-i şun‘ ile sipihr üzre Hudā-yı
müte‘āl / Yazdı bir ‘ayn ki tā ‘îd-i
sa‘îde ola dāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 1). [‘îd-i sa‘îde, -e]

‘îd-i şerîf: Mübarek bayram.

İrişdi ‘îd-i şerîf ile dehre bir ‘ālim / Ki
irdi zevķ ü sūrūra ķamu benîn ü benāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
10). [‘îd-i şerîf,]

‘îd-i vaşl: Kavuşma bayramı; bir
araya gelinecek gün.

‘îd-i vaşlumda dimiş ‘uşşāķı kurbān
eylerem / Bu söz içün olmaludur
dōstlar kurbān aña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 8, Beyit 4). [‘îd-i vaşl, -um, -da]

‘îd-i vaşl itdüm temennâ el uzatdı
ķatlūme / Bendesine şūķr o şāhuñ
merhabāı yok degül (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [‘îd-i vaşl,
]

‘îd-i vişāl: Kavuşma bayramı.

Seyr ile şunup hūsni nevālin
Ramazān’uñ / Kıl rüzī-i şeb ‘îd-i
vişālin Ramazān’uñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 19, Beyit 2). [‘îd-i
vişāl, -in]

‘Ālem saña yā Rabb güneş gibi
‘ıyāndur / Kıl rüzī-i şeb ‘îd-i vişālin
Ramazān’uñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 19, Beyit 4). [‘îd-i vişāl, -in]

Kıl hıvān-ı vişālin baña yā Rabb havāle
/ Kıl rüzī-i şeb ‘îd-i vişālin
Ramazān’uñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 19, Beyit 6). [‘îd-i vişāl, -in]

Luṭf eyle oruç ayı gibi ḳadre irişdür /
Ḳıl rûzî-i seb 'îd-i vişâlin Ramazân'uhn
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit
8). ['îd-i vişâl, -in]

Göster baña ebrûsı hilâlini îlâhî / Ḳıl
rûzî-i seb 'îd-i vişâlin Ramazân'uhn
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit
10). ['îd-i vişâl, -in]

idin: Edinmek, almak, sahip olmak.

Girüp meydânına cündîlik oynamağa
ol şâhuñ / Felek nîze **idindi** pertev-i
hürşîd-i raḥşânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 10). [idindi, -di]

'idiyye: Bayramlık, bayram kutlaması.

Şâhdan ḳullara '**idiyye** şehâ 'âdetdür /
Leblerüñden n'ola ḳılsam yine bir bûse
su'âl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 20). ['idiyye,]

idrâk: Anlama yeteneği, akıl erdirme,
anlayış.

'İřḳ bir şâhid imiş ḥalk-ı cihân 'âşıḳdur
/ Gel beru 'âşıḳ iseñ sen daḥı **idrâk**
idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,
Beyit 4). [idrâk,]

idrâk-ı ma'ânî: Anlamaların
kavranması.

Luṭf-ı ṭab' ile ḥuşûşâ şeh-i 'âlî-şânuñ /
Ola idrâk-ı ma'ânîde zamîri enver
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
33). [idrâk-ı ma'ânî, -de]

idün: Edinmek.

İdüdüñ kendüñe maḥrem raḳîbi / Yüri
şâhum yüri Allah'uma şaldum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4).
[idüdüñ, -dû, -ñ]

iflâs: Bitme, tükenme.

Faḳr ile faḥr eyleyüp müflis gedâlar
olmuşuz / Naḳde dil 'aḳd itmedüñ bir
zerre **iflâsındayuz** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 5). [iflâsındayuz, -ın, -
da, -y, -uz]

ifnâ: Ar. Yok etmek, edilmek, fenaya
vardırmak, vardişilmek, tüketmek,
tüketilmek.

Çün bize varlık ḥicâb oldu miyân-ı
yârda / Anuñ içün gice gündüz anuñ
ifnâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 20). [ifnâsındayuz, -sı,
-n, -da, -y, -uz]

ifraz: Ayırmak, ayrılmak.

Cümle 'âlem n'ola müstağraḳ-ı iḥsân
olsa / Baḥr-i cüduñdan eger ḳatre-i nâ-
çız **ifraz** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 22). [ifraz,]

ifşâ id: Gizli bir şeyi veya konuyu
açığa ḳıkarma, yayma.

'âşıḳlıgımı bildi gören ḥün-ı siriřküñ /
Zîrâ mey ider âdemüñ esrârını ifşâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3).
[ifşâ id, -er]

iftihâr: Bir şeyden dolayı haklı olarak
övünme, övünç.

Şehler egerçi tâc ile miñnetle faħr ider
/ Zâtuñla tâc nâziş ider taħt **iftihār**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
12). [iftihār,]

iftihār eyle: Övünmek.

Her pâdişâh ‘adl ile eylerse iftiḥār /
Zât-ı serîfûñ ile ider faħr şân-ı ‘adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
22). [iftihār eyle, -r, -se]

iftihār-ı âl-i ‘osmân: Yüce Osmanlının
övüncü, Şanlı Osmanlı hanedanı.

Cân u dilden saña eylerler du‘â erbâb-ı
dîn / Āferîn iy **iftihār-ı Āl-i ‘Osmân**
āferîn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 5). [iftihār-ı âl-i ‘osmân,]

Hâşılı devründe milk-i Rûm’ı ma‘mûr
eyledüñ / Āferîn iy **iftihār-ı Āl-i**
‘Osmân āferîn (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 10). [iftihār-ı âl-i
‘osmân,]

Zikr ü tesbîhinde der ihlâşla şubḥ u
mesâ / Āferîn iy **iftihār-ı Āl-i ‘Osmân**
āferîn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 15). [iftihār-ı âl-i ‘osmân,]

Hürrem ü ḥandân ider her gice zikr-i
Yâ Vedûd / Āferîn iy **iftihār-ı Āl-i**
‘Osmân āferîn (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 20). [iftihār-ı âl-i
‘osmân,]

Luṭf u cûduñdan cihân hep şerm-
sâruñdur senüñ / Āferîn iy **iftihār-ı Āl-**
i ‘Osmân āferîn (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 25). [iftihār-ı âl-i
‘osmân,]

Bârek-Allah ancak olur ‘adl-ise iy
kâm-kâr / Āferîn iy **iftihār-ı Āl-i**

‘Osmân āferîn (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 30). [iftihār-ı âl-i
‘osmân,]

Tâ ki disem ḥaşr olunca eyleyüp vird-i
zebân / Āferîn iy **iftihār-ı Āl-i**
‘Osmân āferîn (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 35). [iftihār-ı âl-i
‘osmân,]

iftihār-ı ümerâ-yı küberâ: Büyük
emirlerin övüncü.

Ḥazret-i Mîr-i Sikender-derece
Sun‘ullâh / **İftihār-ı ümerâ-yı küberâ**
zuhr-ı ‘izâm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 32, Beyit 10). [iftihār-ı ümerâ-
yı küberâ,]

igen: Çok, gayet, ziyade.

Gider ihmâli gönülden bu tekâsül nice
bir / Koya mühmellügi gel olma
igende mühmil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 33). [igende, -de]

Sözün taṭvîl idüp Fazlî **igende** virme
taşdî‘i / Du‘â-yı devletine kıl hemânâ
fetḥ-i destânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 48). [igende, -de]

igen: Çok, gayet, ziyade, daha çok.

Lebi mül ‘arızı gül ḳaddi serv ü ruḥları
lâle / İgen şîrîn **igen** nâzûk **igen** ra‘nâ
igen zîbâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
12, Beyit 7). [igen,]

igen: Çok, gayet, pek, ziyade, daha
ziyade.

Lebi mül ‘arızı gül ḳaddi serv ü ruḥları
lâle / **İgen** şîrîn **igen** nâzûk **igen** ra‘nâ

igen zībā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [igen,]

Lebi mül 'ārızı gül kıddi serv ü ruhları lāle / İgen şîrîn **igen** nāzük **igen** ra'nā **igen** zībā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [igen,]

Lebi mül 'ārızı gül kıddi serv ü ruhları lāle / İgen şîrîn **igen** nāzük **igen** ra'nā **igen** zībā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [igen,]

Bu hücre bārın **igen** urma üştür-i cāne / Ki raht-ı hücre girān ü şütür za'îf beden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11). [igen,]

igen: Çok fazla, bu kadar.

Eger merd ise gelsün işde meydān surh-ı ser kāfir / **İgen** germ olmasun beñzer ki hālî şandı meydānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 2). [igen,]

‘‘ihdinâ vâ evyuhel hadî sırâtel mustakîm’’: Ey doğru yolu gösteren bizi dosdoğru yola ulaştır.

‘İşkuña başdum kadem el-ḥamdü-lillāhi’l-kerîm / **‘‘İhdinâ yâ evyuhel hadî sırâtel mustakîm’’** (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 1). [‘‘ihdinâ yâ evyuhel hadî sırâtel mustakîm’’ ,]

ihkām bul: Sağlamlaşmak.

İdüp aḥkāmıñı kânûn-ı ‘adāletle kavî / Buldı tedbîrûñ ile kaşr-ı vezāret **ihkām** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 18). [ihkām bul, -dı]

ihlās: Doğruluk, samimiyet.

İhlāş esbine demidür oluben süvār / Olsañ eger ki rāh-rev-i menzil-i du‘ā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 32). [ihlāş,]

Ḳo tatvîli yetervir şāha taşdı‘i hemān Fazlî / El açup kıl du‘ā **ihlāş** ile oldur saña evlā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 69). [ihlāş,]

ihlās: Gönülden gelen dostluk, samimiyet, doğruluk, bağlılık.

El getür tatvîl ḳo Fazlî du‘ādur çün ğarāz / Kıl du‘ā **ihlāşla** eyle kelāmuñ muhtaşar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 21). [ihlāşla, -la]

Zîkr ü tesbîhinde der **ihlāşla** şubḥ u mesā / Āferîn iy iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmān āferîn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 15). [ihlāşla, -la]

ihlās: Kur‘ân-ı Kerîm’in 112. sûresinin adı.

Yüzüñ görem diyu idüp seḥerde secde-i ḥāş / Güneş toğınca okudum hezār kez **İhlāş** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [ihlāş,]

ihmāl: Gereken ilgiyi göstermeme, boşlama, savsaklama, savsama, önem vermeme.

Gider **ihmālî** gönülden bu tekāsül nice bir / Ḳoya mühmellügi gel olma igende mühmil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 33). [ihmālî, -i]

ihmāl: Üstüne düşeni zamânında yapmama, gereken ilgiyi göstermeme, önem vermeyip kendi hâline bırakma.

Katline her mühmelüñ ol hûni isti'câl ider / Olmasun mı Fazlî'ye gelse işi **ihmâldür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 7). [ihmâldür, -dür]

ihmāl eyle: Ihmal etmek, önemsememek, üzerine düşeni yapmamak.

Yaz göñlini Fazlî kuluñuñ eyleme ihmâl / Ben bendeñe rahm eyle Hasan Bâlüm efendüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 10). [ihmâl eyle, -me]

ihrām: Hacıların örtündükleri dikişsiz elbise.

Ka'be-i kuyuñı tavf eylemege niyyet idüp / Her şehir tâ'at için şubh bürinür **ihrām** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 22). [ihrām,]

ihrām-ı in'ām: Lütuf elbisesi.

Geydürüp ihrām-ı in'āmını idüp ihtirām / Virdi her nâ-mahreme vuşlat harîminde makâm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 9). [ihrām-ı in'ām, -ın, -ı]

ihsan: Ar. 1. Bahşış, atıyye olarak vermek, verilmek. 2. Bahşış, atıyye. 3. İyilik, hüsn-i amel. 4. Hüsn-i muâmele, mürüvvet.

Gerçi Fazlî kuluñ ihsānuña müstağrıkdur / Yine **ihsānuñ** ümîdinde

durur mäh ile sāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 42). [ihsānuñ, -un]

ihsan: (Ar.) Bağış.

Gelüp ferzâne şeh naţ'ında şeker işleri halkuñ / Kimine at virdi kimine fıl itdi **ihsānı** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 14). [ihsānı, -ı]

ihsan: Cömertlik, lütuf || bağış, hediye (padişah/sevgiliden beklenen iyilik).

Yog-ise şānumda istihkāk eger **ihsānuña** / Hamdü-lillāh müsteħaksın himmete sen şān ile (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [ihsānuña, -u, -ña]

ihsan: Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.

Gerçi Fazlî kuluñ **ihsānuña** müstağrıkdur / Yine ihsānuñ ümîdinde durur mäh ile sāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 42). [ihsānuña, -uñ, -a]

ihsan: Cömertlik, lütuf.

Ziyāfet oldu hep begler gelüp sultān işiginde / Cihān halkı bugün anda toyınca gördi **ihsānı** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 16). [ihsānı, -ı]

ihsan: Bağışlamak, lütuf, ihsan.

Çün nefes itdüñ nefes iy şāh canlanmak gerek / Olmusam **ihsāna** lâyıķ hüccet ü bürhānla (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [ihsāna, -a]

Cüddan saña su'âl eyleseler **ihsānuñ** /
Dir cevābında ne lāzım aña billāh su'āl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
32). [ihsānuñ, -uñ]

ihsān eyle: Bağışlamak, armağan
etmek, vermek, bahşetmek.

Bir elin öñine ardına tutarken birini /
Eyledi 'ar'ara bir hil'at-ı sîmîn ihsān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
16). [ihsān eyle, -di]

ihsān id: Lutfetmek, iyilik etmek.

Şāh na'ında şeker işleri ferzānelerüñ /
Kimine at kimine fîl idiser ihsān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 22).
[ihsān id, -iser]

Ġam çekme gitdi ise ger atıñ ecel irüp
/ Anı viren birin dañi ihsān ider saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
16). [ihsān id, -er]

Geydürür ol dem aña ihsān idüp bir
tāc-ı zer / Ol saḫāvet menba'ı kim adı
Muşlî Şāh'dur (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 22, Beyit 4). [ihsān id, -üp]

Her gedā kim naqd-i vaşlın isteyüp
efġān ider / Luṭf idüp ol dem aña bir
gülce sîm ihsān ider (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 22, Beyit 7). [ihsān
id, -er]

ihsān it: Yardım etmek, iyilikte
bulunmak, bağışlamak.

İtse in'āmla ihsān aña şāh-ı 'ālî / Luṭf-ı
ṭab'ına delîl ola vü fazlından eşer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
42). [ihsān it, -se]

Kef-i ebr ile olup yine semā sîm-efşān
/ Sā'il-i āba gümüñ külçeler itdi ihsān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
1). [ihsān it, -di]

ihsānı kıl: Ihsan etmek.

Faḫîr işe n'ola vardur kemāle dest-resi
/ Kemāl ehline kılsañ revādur ihsānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
30). [ihsānı kıl, -sa, -ñ]

ihsān-ı süleymān: Süleyman'ın
cömertliġi.

Ser-ā-ser ins ü cinn vahş u tıyūrı
cümle ṭoyurdı / Bugün irişdi mūr u
māra ihsān-ı Süleymān'ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 25). [ihsān-ı
süleymān, -ı]

ihtirām: Saygı, hürmet, tâzim.

Ululadı beni itüm didi o sulṭānum /
Yeter cihānda be Fazlî bu **ihtirām**
baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13,
Beyit 5). [ihtirām,]

ihtirām id: Hürmet etmek, saygı
göstermek.

Geydürüp iḫrām-ı in'āmını idüp
ihtirām / Virdi her nā-maḫreme vuşlat
ḫarîminde maḫām (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 22, Beyit 9). [ihtirām id, -üp
]

ihtiyār: İrade, seçim.

İhtiyārım ḫalmadı idince anlara nazar /
Mācerā-yı şoḫbet-i cānānı aḫdum

ağladum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 4). [ihti-yâr-um, -um]

ihti-yâr: A. irade, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme, isteme.

Yed-i gassâlde meyyîr gibi teslîm ol aña / **ihti-yârı** ço tut emrini ne kim kıl dise kıl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [ihti-yârı, -ı]

ihti-yâr: Bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü, irade.

Halk-ı 'âlemden idüp 'ışk ile iy Fazlî firâr / Tâğlarda düşdi vahşîlerle ülfet **ihti-yâr** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 9). [ihti-yâr,]

ihti-yâr eyle: Seçmek, tercih etmek.

Tekye-i dehr içre düşdüm ayağına cümleden / El çeküp ben eyledüm pîr-i muğânı **ihti-yâr** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [ihti-yâr eyle, -dû, -m]

ihti-yâr idüp: Tercih etmek.

Ben anı **ihti-yâr idüp** beni ol eyledi maqbûl / Kılupdur halka halka dūd-ı âhı boynuma meftûl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 7). [ihti-yâr idüp,]

ihti-yâr ol: Yaşlanmak, yaşlı olmak.

Geçdüm çü taht u tâcdan itdüm 'azil yolın / İy tâc-bağş u taht-sitân oldum **ihti-yâr** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 25). [ihti-yâr ol, -du, -m]

ihti-yâr-ı zümre: Topluluğun arzusu.

İy ihti-yâr-ı zümre-i evlād-ı Haydarî / V'ey fahr-i Âl-i Aḥmed-i Muhtâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2). [ihti-yâr-ı zümre,]

ihvâ: Diriltme, diriltme, canlandırma.

Hük-m-i mütü en-temütü tîğınî tîz eyleyüp / Nefsi katl itdük velîkin rûḥuñ **ihyâsındayuz** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13). [ihyâsındayuz, -sı, -n, -da, -(y)uz]

ihvâ: Diriltmek. Yeniden hayata kavuşturmak. Canlandırmak. Şenlendirmek. Uyandırmak.

Su'arâ ḥayline şāhum nazaruñ eyle ziyād / Ki olur nāmuñuñ **ihyâsına** bā'is bu nefer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 38). [ihyâsına, -s, -ı, -n, -a]

iḥsānuñ: Bağışlama, bağışta bulunma.

Luṭf u **iḥsānuñ** sebîl-i Ḥaḳ'da mevfûr eyledüñ / 'Ayn-ı 'adl ile cihân ḥalkını manzûr eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muşşer 1, Beyit 7). [iḥsānuñ,]

ikbâl: Mutluluk, saadet, baht, talih.

Mübârek eyleye Ḥaḳ maḳdemüñ sa'âdetle / Hemîşe ola terakkîde rif'at ü **ikbâl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 33). [ikbâl,]

Lâyık-ı 'izz ü rif'at ü **ikbâl** / Müsteḥaḳḳ-ı sa'âdet-i 'uzmâ (Kara

Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 5). [ikbāl,]

Siliḥ-dār oldu şāh-ı nîk-baḥta / Ziyāde
itdi **ikbālîni** Dādār (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 5). [ikbālîni, -i, -n, -i]*

ikbāl: Baht, talih.

Rāyet-i feth-āyet-i şāhı çeküp **ikbāl** ile
/ Cānib-i şarka seherden gün gibi
kılduḥ sefer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 2). [ikbāl,]*

Sen saḳīm olma çü **ikbāl** ü şeref
nüḣhasısın / Senüñ a'dā'ña saḳāmet
yaraşur sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 4). [ikbāl,]*

ikbāl: Ar. baht, talih.

Fazlî rāhuñda elif-veş toḡru olduḡı
içün / Başumuñ üstinde yirüñ var didi
ikbāl aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [ikbāl,]*

Çü rezme 'azm ide **ikbāl** ile ḥalāş içün
/ Hezār Rüstem ider ḥaḳḳa feth-i
destānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 19). [ikbāl,]*

Her murādın Ḥaḳ müyesser eyleyüb
ikbāl ile / Devlet ü 'ömri dıraḥtı dāyim
olsun bār-ver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 27). [ikbāl,]*

Oldıḳca ḥink-i tevsen-i gerdūna
dāyimā / **İkbāl** ile süvār şeh-i āsmān-
medār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 28). [ikbāl,]*

ikbāl: Ar. baht, talih.

Devlet ü **ikbāl** u nuşret furşat u şevket
zafer / Tırulur şaf şaf cem'î cem' olup

erkān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2). [ikbāl,]*

'İdüñi Tañrı mübārek ide şavmuñ
maḳbül / 'İd-i muḳbil 'azamet bende-i
ḳābil **ikbāl** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 45). [ikbāl,]*

İkbāl zīb-i taḥtdur iclāl dürr-i tāt / Ol
taḥt 'arş-pāye vü ol tāt mihr-vār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 7). [ikbāl,]*

Meh-i Züḥal maḥal u Āfitāb-ı Zühre
nedīm / Emīr-i tīr-i tedābīr ü Müşterī
ikbāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 7). [ikbāl,]*

Ḥazret-i muḥterem Sinān Beg kim /
Odur **ikbāl** ile felek-rütbet (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 7). [ikbāl,]*

ikbāl: Baht, talih.

'Adl-i ḳānūnına **ikbālî** anuñ çeng uralı
/ Oldı āvāzesi Nüşīn-revān'uñ nā-sāz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 18). [ikbālî, -i]*

ikbāl: Mutluluk, yüksek mevki.

Binse semend-i devlete **ikbāl** ü 'izz ile
/ Şāhān atı ayaḡına vārın ider nişār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 19). [ikbāl,]*

ikbāl: Ar. baht, talih, arzu, istek;
mutluluk; yönelme, dönme.

Ḳanı o şeh ki devlet ü **ikbāl** ü ḳadr ile /
Olmışdı cümle ḥaş ile 'ām içre nām-
dār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 6). [ikbāl,]*

ikbāl ü 'izz: Saadet ve talih.

Binsün sa'adet esbine **ikbāl ü 'izz** ile /
Şehler olup piyāde rikābında dāyimā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 34). [ikbāl ü 'izz,]

ikbāl ü 'izzet: Saadet ve talih.

Aña Hâk'dan virilen ikbāl ü 'izzetdür
müdām / Halka andan irişen luṭf u
'ināyetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 19). [ikbāl ü 'izzet, -
dür]

iken: "i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış
şekli.

Ġam-ı zülfüñ daḥı bir baña ne baş
ağrıdır / Qadd-i bālāñ olur **iken** dil-i
süzāne belā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
25, Beyit 3). [iken,]

iken: "i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış
şekli, "-dıḡı zaman, esnasında"
anlamlarında kullanılan zaman zarfı.

Cān baḡışlar kişiyē mürde **iken** 'İsī-vār
/ Meyde iy şūfī-i 'āmī dime kim var mı
ḥavāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101,
Beyit 2). [iken, -ken]

iken: " ...-dıḡı / -dıḡı hâlde, ...-dıḡı / -
dıḡı zaman" anlamlarında kullanılan
zarf.

Kāḥ-ı sürür **iken** yirini ḥāk-ı ḡam kılup
/ Kılduñ vüçüd-ı pākını ḡahr ile ḥāk-
sār (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 7). [iken,]

iki: İki, sayı sıfatı.

İkisinüñ de Mesīḥ olmaḡ-ile nāmları /
Dem-i Deccāl ile bir mi nefes-i
Peyḡamber (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a
12, Beyit 2). [ikisinüñ, -si, -nüñ]

iki: Birden sonra gelen sayının
devamı, iki.

Birine mevlid Sitanbul u birine Edrine
/ **İkisi** de birbiriyle hem-rikāb u hem-
'inān (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 5,
Beyit 2). [ikisi, -(s)i]

iki: Birden sonra gelen sayı, sayı
sıfatı.

Rüşen **ikisi** birlüḡüñüñ oldı delīli /
Eyvān-ı felekde meh ile mihr hüveydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2).
[ikisi, --si]

Cān virürler **ikisi** de ḡulı ḡurbānı durur
/ Ḥamel ü şevr bugün olmaḡa anda
biryān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 12). [ikisi, --si]

Reh-rev-i rāh-ı ma'anī çābük-i
meydān-ı nazm / **İkidür** Fazlî cihān
içinde meşhūr-ı cihān (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 1). [ikidür, -dür
]

iki: "İki" belgisiz sıfat.

İki bir dimeyüp cānā dokerler ḡanımı
her-dem / Meger kim tîrūñ ile ittifākı
zaḡmumuñ birdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 4). [iki,]

Qaşlaruñ **iki** muḡavves ṭāḡdur k'üstād-
ı şun' / Ḥüsnüñ eyvānına ol ṭākı

muķābil bağlamış (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2*). [iki,]

Bu **iki** miñnet benüm hālüm diger-gün eyledi / Kimse yā Rab olmasun yār u diyārından cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4*). [iki,]

iki: "İki" sayı sıfatı.

Yār birdür **iki** cihānda hemān / Şehidāllahi ennehu ... eħaden (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [iki,]

Bir **iki** lafz-ı rekîk u me‘āni-yi terzîk / Derüp çatup müteşā‘ir geçer nice cühelā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2*). [iki,]

Senüñ mihrüñle iy meh sînem üzre **iki** dāğum var / Yanar ğam tekye-ğāhında **iki** rüşen çerāğum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*). [iki,]

Senüñ mihrüñle iy meh sînem üzre **iki** dāğum var / Yanar ğam tekye-ğāhında **iki** rüşen çerāğum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*). [iki,]

Şunarsa kāsesi çerhüñ ne ğam ben ‘āşıkā sākī / Bugün çün **iki** destümde **iki** tolu ayağum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*). [iki,]

Şunarsa kāsesi çerhüñ ne ğam ben ‘āşıkā sākī / Bugün çün **iki** destümde **iki** tolu ayağum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*). [iki,]

İki ‘ālemde bir dîdāre hayrān ‘āşık-ı pākum / Yeter gül-zār-ı hüsñüñ bağ-ı ‘ālemden ferāğum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3*). [iki,]

Şaçuñ şu üstine seccāde şalmıs **iki** sâhirdür / Diyār-ı Rüm’a Çîn’den geldi

hattuñ bir müsāfirdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [iki,]

Çanlu yaş ile bezm-i maħabbetde gözlerüm / Güyā şarāb ile **iki** tolu ayak durur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3*). [iki,]

İki sâ‘at çeşmüme görünmese ol mäh-ı rev / Eşk ü āhum aramağdan yiri göği bir ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2*). [iki,]

Gel tîğüñ ile başumı çal **iki** pāre kıl / Ğam mehterine şūr-ı belāda mekāre kıl (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1*). [iki,]

Bū Cehl saña eylemedügiyçün itā‘at / Bu cehl **iki** ‘ālemde anı eyledi mülzem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8*). [iki,]

Pilav üstinde göricek ol **iki** şemseyi şandum / Hemānā kûbbe-i çerh üzre mihr ü mäh-ı tībānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 24*). [iki,]

Yine ğayret kuşağın **iki** yerden kuşanup çün tîğ / Kılalum tu‘me-i tîğ ehl-i Tebrîz ü Horāsān’ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 5*). [iki,]

Ĥizmet eyler aña **iki** dāyedür nāhîd ü mäh / Birisinüñ Zühre’dür adı birisinüñ Kamer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 7*). [iki,]

Süfre-i ni‘met ü cūduñda meh ü mihr **iki** kuruş / Maṭbah-ı rif‘at ü qadründe felek bir ḥabbāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 23*). [iki,]

Baş egmeye kalem gibi her kim ki tîğüña / Çek tîğı çü kalem başın iy tîğ **iki** yar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 31*). [iki,]

iki: Birden sonra gelen sayının adı, belirsiz olan herhangi iki şey.

Rif'atüñ bezminde hürşîd ü kamer / Biri zerrîn biri sîmîn **iki** cām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 3). [iki,]

iki: "İki" belgisiz sıfat.

İki cânibde taşvîr eylemişler zülf-i müşgînüñ / Çözüp ol kākül-i zîbālaruñ gerdāna yazmışlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [iki,]

Sûr-ı eflākda pür-şevk durur ol sūra / **İki** senc olmağa hürşîd ile māh-ı tābān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 8). [iki,]

Ol **iki** şemseler üstinde anuñ mihr ü mehdür kim / Tūlū' itmiş muqābil birbirine nitekim Cevzā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 20). [iki,]

Kimse sende qarār itmez imiş / **İki** günlük mekân imişsin sen (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 58). [iki,]

iki 'âlem: Dünya ve ahiret.

İki 'âlemde hemān dîdârdur maqşûdumuz / Ne cehennem bîmi ne cennet temennâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11). [iki 'âlem, -de]

iki 'âlem: İki dünya; dünya ve ahiret.

İki 'âlemden geçüp geçdük serîr-i 'uzlete / Fāriğüz dehrüñ ne zîrinde ne bālâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23). [iki 'âlem, -den]

iki cihân: Dünya ve ahiret.

Koşusu atları şol resme çâpükdür ki ger rākib / İder iki cihānı bir 'inānın eylese irhā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 31). [iki cihân, -ı]

iki gözüm: İki göz kadar kıymetli ve sakınılan kişi.

Gözlerüm içre oynayan sensin **iki gözüm** benüm / Bilsem iki gözümdesin yohsa bebek misin nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [iki gözüm,]

Gözlerüm içre oynayan sensin **iki gözüm** benüm / Bilsem iki gözümdesin yohsa bebek misin nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [iki gözüm, -de, -sin]

iki gözüm: İki göz kadar kıymetli ve sakınılan.

Nûr-ı başarsın **iki gözüm** tenden olma dūr / Hāk olmuşam yoluñda bu çeşm-i pür-āba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 5). [iki gözüm,]

iki kaş it: İki kaş haline getirmek. 2. İki kara kaş şeklinde resmetmek.

Döginmekden qararmış kollarum aq boynına şaldum / Ben anı şüret-i vaşl-ı nigāra iki kaş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [iki kaş it, -dü, -m]

iki üç: İki üç. 2.. Birkaç.

İrtifā' itdi **iki üç** pāye / İrişüp luṭf-ı
ḥazret-i 'izzet (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 5, Beyit 9). [iki üç,]

ikimüz: Sayı, İki; İki kişi.

Şîrîn ü Kûh-ken ki cihānda ḥikāyedür /
İy ḥüsrevüm hemān **ikimüzden**
kināyedür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
81, Beyit 1). [ikimüzden, -den]

ikını sıkını: İkına sıkına: Güçlülükle,
büyük güç harcayarak, kendini
zorlayarak anlamında kullanılan
deyim.

Ikını sıkını itmiş Riyāzî / Yine yüz zūr
ile zir şî'r peydā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 11, Beyit 1). [ikını sıkını,]

ikisi: Her ikisi.

İkisinüñ de Mesîḥ olmağ ile nāmları /
Dem-i Deccāl ile bir mi nefes-i
Peygāmbere (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
15, Beyit 26). [ikisinüñ, -nüñ]

iklîl-i cemāl: Güzellik tacı.

Gögden inmişdür aña ḥaḳ bu ki **iklîl-i**
cemāl / Var mıdur milket-i 'Osmān'da
nazîri 'Ömer'üñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 15, Beyit 6). [iklîl-i cemāl,]

iklîm-i belā: Bela diyarı.

Sîne ṭablını dögüp sancaḳ-ı âhı
çekelüm / Yine **iklîm-i belā** üzre
sipāhî çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 129, Beyit 1). [iklîm-i belā,]

ikrār: Saklamayıp söyleme, bildirme;
kabul.

İkrārımız budur ki odur münkir-i
Ḥudā / Her kim ki eyledi saña inkār Yā
Ḥüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 7). [ikrārımız, -umuz]

ikrār eyle: Kabul etme, tasdik etme.

İmān getürdi ḥubbüñe bel bağladı
senüñ / Her kim Ḥudā'ya eyledi ikrār
Yā Ḥüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 9). [ikrār eyle, -di]

ikrārın al: Söz almak, bir şeyin
yapılmasına dâir vaad almak.

Hezārān derd ile ikrārın aldum ben o
'ayyāruñ / Nuḳūd-ı şabr u dil virdüm
metā'-ı derdine yārūñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 12).
[ikrārın al, -du, -m]

iktidār: Güç yetme, yapabilme.

Emr itse bir ḳalem-zene bîñ tîğ-zen
bize / Zî-tîğ-ı ḳudret ü ḳalem-i 'izz ü
iktidār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 17). [iktidār,]

iktirān it: Yakın etmek, yaklaştırmak.

İktirān itdi şeref burcında māh u
müşterî / Sā'at-ı ferḥunde eyyām-ı
sa'adetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 9). [iktirān it, -di]

il: Başkası.

Rehber-i ehl-i sefer saḥne-i 'adlūñ olalı
/ Görmez illā ki reh-i dārda **il** rāh-zeni

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 36). [il,]

il: El, başkaları.

Degül mi 'ayb ki **il** 'aybına nazar idesin / Hezâr 'aybuñı Settâr ide senüñ mestur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8). [il,]

il: Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.

İncinüp **iller** figānumdan üşerler başuma / Nālişümdür uğradan başum benüm gavğālara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [iller, -ler]

'ilâc: Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.

İy tabîb-i cān u dil dermānı ıko / Derd-mend-i 'Işka derdüñdür **'ilâc** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2). ['ilâc,]

'ilâc eyle: Çare bulmak, şifa vermek.

Eylerüm bir cām-ile biñ guşsa derdine 'ilâc / Bilmezem yā Rab ne hikmetdür bu hāzıklık baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). ['ilâc eyle, -r, -üm]

Bir iki cām ile biñ guşsa derdine **'ilâc eyle** / Cihāna 'arz-ı hikmet eyle hāzıklık zemānidur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). ['ilâc eyle,]

'ilâc kıl: Şifa vermek, derman olmak, iyileştirmek.

Derd ehlinüñ tabîbisin el-ıhak **'ilâc kıl** / Engüşti muṭribā yine ba'zı rebāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6). ['ilâc kıl,]

ilāhî: (Ey) Allah'ım!.

Ne hūb gündür **ilāhî** ki itdi qurbānlar / İrince bugüne erbāb-ı fidiye vü hayrāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 11). [ilāhî,]

ilāhî: Allah'a hitap sözü; "ey Allah'ım".

Mihnetüm çok rāḥatım yok guşsa vü derdüm füzün / Yā **ilāhî** sen ḥalāş it bu belālardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 6). [ilāhî,]

ilāhî: "Ey Allah'ım!" anlamında hitap sözü.

Cānuma sîr eyledi cevır ü cefālardan beni / Yā **ilāhî** sen ḥalāş it bu belālardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 2). [ilāhî,]

Rūz u şeb miḥnetdeyüm bir laḥza rāḥat görmedüm / Yā **ilāhî** sen ḥalāş it bu belālardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 4). [ilāhî,]

Hāşılı oldum qanı cānuma geçdi intizār / Yā **ilāhî** sen ḥalāş it bu belālardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 8). [ilāhî,]

Fazliyā ayakda qaldum virmedi el devletüm / Yā **ilāhî** sen ḥalāş it bu belālardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 10). [ilāhî,]

Göster baña ebrûsı hilâlini **İlahî** / Kıl
rûzî-i seb 'îd-i vişâlin Ramazân'ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit
10). [ilâhî,]

ile: Bağlama edatı, ile, bilikte, beraber.

Âdemüñ nuṭṭ **iledür** rütbeti hayvân
üzre / Ekl ü şurb ile cihân içre çi-
hayvân çi-beşer (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 5). [iledür, -dür]

ile: " birlikte, beraber" anlamlarında
edat.

Zînetüñ yoğ ise zâhirde libâs **ile** n'ola /
Fazliyâ hüsni kelâm oldu çü pîrâye
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7,
Beyit 5). [ile,]

Cânumı her-dem ki bir düşnâmdan
cânân aña / Sîneden eyler şafâ **ile**
du'âlar cân aña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 8, Beyit 1). [ile,]

Çü şâ'ir ü müteşâ'ir olınmaya teşhîş /
Ne cân **ile** uzada güft ü gûya dil fuşahâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9).
[ile,]

'Akl u şabrum âh kim yâd oldu benden
döstlar / Oldı her yâd **ile** tâ ol şâh-ı
hübân âşinâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
10, Beyit 4). [ile,]

Fazlî'yi yâd eyleme yâd **ile** lutf it iy
kamer / Çünkü olur zerreye hurşîd-i
rahşân âşinâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
10, Beyit 5). [ile,]

Olalı zulf ü ruḥuñ dūr dîdeden iy meh /
Beyâz şubḥ **ile** birdür sevâd-ı şâm baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2).
[ile,]

İtûñ geçünmek **ile** şehr içinde
meşhûrum / Murâd şöhet ise ger yeter
bu nâm baña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 13, Beyit 4). [ile,]

Murğ-ı zîrûñ geçinüp degmeye sayd
olmaz iken / Zulf ü ḥâl oldu gönül dâne
ile dâm saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
14, Beyit 2). [ile,]

Zulfî sevdâsına düşdüñ gibi iy Fazlî
yine / Rûz-ı rûşen görünür zulmet **ile**
şâm saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
14, Beyit 5). [ile,]

Mey **ile** tolmaya meclisde çü rindâne
şafâ / Virmez iy sâkı-i gül-çihre kadeḥ
câne şafâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
15, Beyit 1). [ile,]

Ḥak olupdur cism-i ḥâkî derd ü
ḡamdan sâkıyâ / Cür'a-i cân-baḥs **ile**
yâd it keremden sâkıyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [ile,]

Âb-ı âteş-tâb **ile** lutf eyle teskîn it anı /
Yandı bağrum tâbiş-i nâr-ı elemden
sâkıyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21,
Beyit 2). [ile,]

Yâr eyvâ **ile** yandum o kamer iy Fazlî /
Leb-i şeftâlüsini dimedi bir gün al ma
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5).
[ile,]

Baña sensüz ḥil'at-ı şâhî libâs-ı ḥüsrevî
/ Taḥte-i tâbût **ile** şâhum kefindür
güyyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24,
Beyit 2). [ile,]

Yiller **ile** bulmadı bir şemme büy-ı
zulfüñi / Ol hevâda gerçi kim çok yeldi
yopurdu şabâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 26, Beyit 3). [ile,]

Yiller **ile** bulmadı bir şemme büy-ı
zulfüñi / Ol hevâda gerçi kim çok yeldi

yopurdu şabā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [ile,]

‘âşıklarun eyler şanemā ‘aqlını yağma / Bu hüsn **ile** bu kâmet ü bu şekl ü bu sîmā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [ile,]

Cārū-yı mey-i nâb **ile** pāk it kıoma şüfî / Dil âyinesin gird-i riyā **ile** mülevves (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [ile,]

Cārū-yı mey-i nâb **ile** pāk it kıoma şüfî / Dil âyinesin gird-i riyā **ile** mülevves (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [ile,]

Bahş itse n’ola cān **ile** dil bezm-i ‘ışkda / İy Fazlî olmaz içilür ise şarāb bahş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [ile,]

Āb-ı Ceyhūn eyler imis çeşm-i giryān **ile** bahş / Kaṭre-i kūr kaşd ider itmege ‘ummān **ile** bahş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [ile,]

Başını kes şem‘-i bezmün iy göñül dil çıkmasun / Eyler-imiş germ olup ol mäh-ı tābān **ile** bahş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [ile,]

Ehl-i dil sâbāş ider her-dem kemāl-i nazmına / Şi‘r-i Fazlî ideli güftār-ı Selmān **ile** bahş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5). [ile,]

Ķanlı yaş **ile** pür olmuş dīde-i ‘âşık gibi / Bezm-i ģamda Fazliyā peymāneler gördün mi hīç (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [ile,]

Çekme dünyā ģamını ‘ārif iseñ iy Fazlî / Mey-i yāķūt **ile** var cānı ferah-nāk ideģör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7). [ile,]

Ķanlı yaş **ile** bezm-i maḥabbetde ģözlerüm / Ģüyā şarāb **ile** iki tolu ayak durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [ile,]

Ķanlı yaş **ile** bezm-i maḥabbetde ģözlerüm / Ģüyā şarāb **ile** iki tolu ayak durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [ile,]

Sende ne zerre kıadar mihr ü vefā fehmi olunur / Ķıl kıadar bende ne şabr **ile** taḥammül bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4). [ile,]

Sākî şafā **ile** ki mey-i dil-ģüşā sürer / Nüş eyleyenler anı begāyet şafā sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [ile,]

İy şeker-leb tūti gibi Fazlî’yi mir’āt-ı cām / Zevķ ü şevķ **ile** virüp biñ dürlü ḥālet söyledür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [ile,]

Çü nāy nālemi bezmünde nāhīdā istimā‘ eyler / Ģirüp şevķ **ile** çerḥa mevlevī gibi semā‘ eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [ile,]

Ĥazān yapraģıdur şanma dönen ģülşende bād **ile** / Ten-i zer dü nizārumdur hevāñ **ile** semā‘ eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [ile,]

Ķadd-i ḥam-ģeşte **ile** āḥ-ı derūna nazar it / Ĥūblar tır ü kemāna ģüzelüm mā’il olur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [ile,]

Cihānuñ şāḥıyam bir pādişāḥ-ı kām-rānum var / Ķulı olmaģ **ile** ‘ālemde ‘izz-i cāvidānum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [ile,]

Ehl-i cennetdür muḳarrer Fazlıyā
kilisede / Yār olan Aşhāb-ı Kehf-i 'Işk
ile Kıtımır-veş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 98, Beyit 5). [ile,]

Ḳanı ol devlet ki bir tîr urasın şāhā
baña / Döne döne şevḳ **ile** cānum
virem naḥçîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 99, Beyit 3). [ile,]

İy ḳamer ger göre bu ḥüsn **ile** yüzüñi
güneş / Zühre mihrüñde ola zerre-veş
oldum rakḳāş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 101, Beyit 4). [ile,]

Ol māh-rū eger ki ide bî-niḳāb rakş /
Şevḳ **ile** çerḥa girüp ider āfitāb rakş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit
1). [ile,]

Ol cemîlûñ **ile** envār-ı cemāline nazar /
Gülşen-i mînû **ile** bu ḳubbe-i ma'nāya
bak (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 2). [ile,]

Zerḳ **ile** şūfîlerüñ itdügi āh u vāhı gör /
Şevḳ **ile** 'āşıḳlaruñ kılduḡı hūy u hāya
bak (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 5). [ile,]

'Işk **ile** yegin olup ol Fazlı ḡavḡādan
emîn / 'Aḳl **ile** ḥalḳ içre olan bu ḳuru
ḡavḡāya bak (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
110, Beyit 7). [ile,]

Saña göz 'āşıḳ u dil 'āşıḳ u cān **ile** ten
'āşıḳ / Tenümde her ḳılum cānā
olupdur cümleten 'āşıḳ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1). [ile,]

Saña göz 'āşıḳ u dil 'āşıḳ u cān **ile** ten
'āşıḳ / Tenümde her ḳılum cānā
olupdur cümleten 'āşıḳ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [ile,]

Hevādur mā-sivā meyli anı iy bü'l-
heves terk it / Hevā-yı 'Işḳa cān **ile**

hevā-dār ol hevā-dār ol (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [ile,]

Saña yār āşnādur lîk sen bîḡānesin
andan / Yüri var āşnālîḳ ḥāşıl eyle yār
ile yār ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
120, Beyit 5). [ile,]

Ter düşüp bir ḳatrece 'aynına almaz
Fazlıyā / Çeşmümüñ deryā **ile** bir
mācerāsı yok degül (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 121, Beyit 7). [ile,]

Ḳo baḥtî ḳāl **ile** taḥşîl-i ḥāl it / Ki 'ilm-i
'ışḳdur aḳvā'l-mesā'il (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [ile,]

Sen bu kemāl-i ḥüsn **ile** mihr-i felek
misin nesin / Nev'-i beşerde görmedük
yohsa melek misin nesin (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [ile,]

Dil-i meyyāl **ile** ben ḥaste-i āfet-
zede'em / Çeşm-i ḳattāl **ile** sen āfet-i
devrānumsın (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 131, Beyit 3). [ile,]

Mecnûn oturdu yıllar **ile** bakdı yollara /
Bir kimse toḡrı virmedi Leylā
ḥaberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
132, Beyit 2). [ile,]

Geç şaf-ı şuffe-i erbāb-ı şafāya şāfî /
Nüş ḳıl şōfî şafā **ile** şarāb-ı şāfî (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [ile,
]

Rüşen ikisi birlüḡüñüñ oldı delîli /
Eyvān-ı felekde meh **ile** mihr hüveydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2).
[ile,]

Sensin bugün ol server-i a'lā ki ider
fahır / Ḳapuñda ḳul olmaḡ **ile** şāhān-ı
mükerrem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
4, Beyit 12). [ile,]

Ma‘āni üştürini hücreme kaçār kaçār /
Çeküp benüm bu şütür hücre **ile** mîr-i
sühen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 51). [ile,]

Revā mı gaflet **ile** sen uyursın iy âdem
/ Gice şabāha degin zîkr ider vuhûş u
tuyûr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 13). [ile,]

Eger ki mühre-i zîkr **ile** şâf idesin ola /
Huṭûṭ-ı rahmet **ile** şafha-i dilûn mestûr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
21). [ile,]

Eger ki mühre-i zîkr **ile** şâf idesin ola /
Huṭûṭ-ı rahmet **ile** şafha-i dilûn mestûr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
21). [ile,]

Bend olup gaflet **ile** bende-i nefis olma
şakın / Himmet it k’olasın âzâde olup
bend- güsil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
7, Beyit 2). [ile,]

Niçe bir cām-ı hevā **ile** olup mest ü
ḥarāb / Olasın cehl **ile** üftāde vü âlûde-i
kil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
7). [ile,]

Olma lezzâtına nefis **ile** hevānuñ tāmî‘ /
Lezzeti zillet imiş sükkeri zehr-i kâtil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9).
[ile,]

Sālisen zühd gerek ya‘ni şalāh-ı a‘māl
/ Şıdķ **ile** cümle-i tã‘âtı olasın ‘āmil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
19). [ile,]

Bu şerāyiṭ ki didüm cān **ile** gūş it Fazlî
/ Ki budur cümle kemālāta vesīle bilgil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
28). [ile,]

Her ki bu şart **ile** gitmezse reh-i
Mevlā’ya / İrmeyüp menzil-i maķşûda

ķılır pā-der-gil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 29). [ile,]

Faķr **ile** fahr eyleyüp müflis gedālar
olmuşuz / Naķde dil ‘aķd itmedüñ bir
zerre iflāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 5). [ile,]

Derdā vü ḥasretā vü dirīgā ki zulm **ile** /
Ķıydı vücūd-ı pākuña eşrār Yā Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
12). [ile,]

Zulm **ile** dökdi ḥāke nidem ḥün-ı
pākuñı / Bir kaç ḥabīs ü mühml ü
murdār Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 13). [ile,]

Geysün kebūd ḥaşre degin mâtemüñ
tutup / Olup ğam **ile** çerḥ nigū-sār Yā
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 16). [ile,]

Derd **ile** ra‘d perde-i eflākı çāk idüp /
İtsün hezār na‘re olup zār Yā Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
19). [ile,]

Hicr **ile** giryeler ķıluben kaçre kaçre yaş
/ Döksün gözinden ebr-i güher-bār Yā
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 20). [ile,]

Gün toĝmasun başına daḥı rüz-ı
rüşenüñ / Ķalsun bu mâtem **ile** şeb-i tār
Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 21). [ile,]

Baĝrını tīg-ı ḥasret **ile** ḥün idüp şafaķ /
Yaķsun derünına ğam **ile** nār Yā
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 22). [ile,]

Baĝrını tīg-ı ḥasret **ile** ḥün idüp şafaķ /
Yaķsun derünına ğam **ile** nār Yā
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 22). [ile,]

Derd **ile** sînesini zemîn çāk çāk idüp /
İtsün cihāna varını ıṣār Yā Hüseyn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23*). [ile,]

Bülbül hezār nāle **ile** rāhat olmasun /
Bālîn ü pisterini idüp hār Yā Hüseyn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 26*). [ile,]

Süsen bu ḥasret **ile** düşüp ḥancer-i
ḡama / Yumsun gözini nergis-i bîmār
Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 28*). [ile,]

Ḳaddini ḥasret **ile** benefşe ḥam eyleyüp
/ Yolsun saçını sünbül-i pür-tār Yā
Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 29*). [ile,]

Ḳan aḡlasun bu mâte me derd **ile** cinn ü
ins / Yansun bu derde mü'min ü küffār
Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30*). [ile,]

Zeyne'l-'ibād ḥaḡḡı ki oldur kemāl **ile**
/ Dürc-i vücdüña dür-i şeh-vār Yā
Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 38*). [ile,]

Şadık ḥaḡı ki şıdk **ile** mānend-i şubḥ
odur / Şems-i cemāl-i Ḥaḡḡ'a nümū-
dār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 40*). [ile,]

Devlet **ile** geçdi taḡt-ı nuşrete sultān-ı
feth / 'Arşa-i iḡbâlde tırdı yine dîvân-ı
feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [ile,]

Bir çaḡım oddur atılmaḡa 'adūdan
cānibe / Hışm **ile** tōp u tūfeng aḡzından
āteşler saçar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 15*). [ile,]

Ḥaşr olunca devlet ü baḡt **ile** oluben
kām-rān / Dāyimā ol Āşaf-ı maḡbūl

şāh-ı baḡr ü ber (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 43*). [ile,]

Göricek lāleler zeyn itdi şandum rüy-ı
şahrāyı / Hıyām-ı lāle-gün **ile** pür
olmuş At Meydānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 12*). [ile,]

Ala iy milk-i iḡbālūñ şeh-i İskender
aḡrānı / Ki açduñ tıḡuñ **ile** milk-i
Tebrîz ü Ḥorāsān'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 37*). [ile,]

Her günü 'ıd olup her gicesi Ḳadr ola /
Bir nice gün ola bu sūr **ile** 'ālem
ḡandān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 24*). [ile,]

Nice kim sūr-ı cihānda ola sūr-ı a'zam
/ Nice kim sūr **ile** mesrūr ola maḡlūḡ-ı
cihān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 48*). [ile,]

Zihî kemāl ki ḡusn-i kelām **ile** oldı /
Senūñ gibi ulu şeh-zādenūñ senā-ḡvānı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 31*). [ile,]

Kemāl ü devlet **ile** çün tapuñ durur
ḡaḡān / Ḳuluñ da ḡusn-i kelām **ile** oldı
ḡaḡānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 32*). [ile,]

Kemāl ü devlet **ile** çün tapuñ durur
ḡaḡān / Ḳuluñ da ḡusn-i kelām **ile** oldı
ḡaḡānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 32*). [ile,]

Ādemūñ nuḡḡ iledür rütbeti ḡayvān
üzre / Ekl ü şurb **ile** cihān içre çi-
ḡayvān çi-beşer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 5*). [ile,]

Dîde-i 'ibret **ile** sūre-i Yāsîn'de yūri /
Āyet-i Kūn fe-yekūn'ı okıyup eyle
nazar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 9*). [ile,]

İkisinüñ de Mesîh olmağ **ile** nâmları /
Dem-i Deccâl **ile** bir mi nefes-i
Peygâmbir (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
15, Beyit 26). [ile,]

Luţf-ı tab' **ile** huşûşâ şeh-i 'âlî-şānuñ /
Ola idrāk-ı ma'ānide zamîri enver
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit*
33). [ile,]

Nice kim şāhları medh idüp erbāb-ı
kelām / Vireler nazm-ı laţîf **ile** cihāna
zīver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,*
Beyit 47). [ile,]

Baş getürdi göz açup hūb-ı 'ademden
ezhār / Anlara 'arz idicek luţf **ile**
peyker nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 16, Beyit 6). [ile,]

Giceñi qadr **ile** çok rûza berāber ide
Haq / Eyledükce şeb **ile** rûzı berāber
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,*
Beyit 31). [ile,]

Bizümdür yümn-i İslām **ile** feth ü
nuşret ü devlet / Ne itdür surh-ı ser kim
eyleye da'vā-yı sultānî (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 7). [ile,]

Diyār-ı şarka deryā gibi aqdı 'asker-i
enbūh / Kopardımağa 'adūnuñ başına
qahr **ile** tufanı (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 17, Beyit 9). [ile,]

Virüp qatline erbāb-ı şerī'at şer' **ile**
fetvā / Muşallat eyledi ol kâfire erbāb-ı
īmānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,*
Beyit 13). [ile,]

Hemānā gayret-i dîn ol durur ol
vācibü'l-katlūñ / Olanuñ tîğ **ile** levh-i
cihāndan adı vü şanı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 14). [ile,]

O niyyet üzre kim bî-şekk gāzā-yı
ekber olmışdur / Çekildi devlet ü iqbāl

ile rāyāt-ı 'Osmānî (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 17, Beyit 15). [ile,]

Ne şehdür ol ki anuñ şıdık-ı tîğından
felek şîri / Ğam **ile** kan kuşanur her
seher şanmañ şafaq anı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 20). [ile,]

Sen ol şehsin ki nāmuñ şevket ü ferr **ile**
tutmuşdur / Kāmu Rūm u Rey ü Şām u
'Irāk-ile Şıfāhān'ı (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 17, Beyit 27). [ile,]

Nice kim tîğ **ile** feth ola şāhum
memleket dāyim / Nice kim şāhları ide
cihānı bende fermānı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 33). [ile,]

Şān-ı şerīfūñ **ile** müşerref zemān-ı luţf
/ Zāt-ı kerīmūñ **ile** mükerrer cihān-ı
'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,*
Beyit 2). [ile,]

Nüşîrevān'ıñ adı qalubdur hemān şehā
/ Tutdı cihānı nāmuñ **ile** dāstān-ı 'adl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit*
20). [ile,]

Her pādīşāh 'adl **ile** eylerse iftiḥār /
Zāt-ı şerīfūñ **ile** ider faḥr şān-ı 'adl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit*
22). [ile,]

Her pādīşāh 'adl **ile** eylerse iftiḥār /
Zāt-ı şerīfūñ **ile** ider faḥr şān-ı 'adl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit*
22). [ile,]

Virdüñ hevā-yı luţfuñ **ile** dehre i'tidāl /
İtdüñ cinān cihānı eyā bağ-yān-ı 'adl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit*
24). [ile,]

Oldukça 'adl-i 'ām **ile** būnyān-ı
memleket / Ma'mūr ola vücūduñ **ile**
ḥānedān-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 18, Beyit 32). [ile,]

Görmedi çār-ümmehāt **ile** nüh-ābā
mişlini / Olalı zāhir mevālīd-i şelāse iy
püser (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,*
Beyit 6). [ile,]

Hüsn-i şüretde hemānā Yūsuf'ın
kardasıdur / Hüsn-i hulk **ile**
Muhammed kendüdür ol nām-ver
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit*
16). [ile,]

Yâ İlāhî sen 'ināyet kıl aña 'ömr-i tavīl
/ Devlet ü ikbāl ü iclāl **ile** olsun nām-
ver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,*
Beyit 24). [ile,]

Yed-i şun' **ile** sipihr üzre Hudā-yı
müte'āl / Yazdı bir 'ayn ki tā 'īd-i
sa'īde ola dāl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 20, Beyit 1). [ile,]

'İd irişdi eline hancer-i zerrīnin alup /
Kılmağa ceşş-i gam u guşşā **ile** harb u
kıtāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,*
Beyit 5). [ile,]

Rûze-i hecr **ile** iy dil nice mahrûm
olalum / 'İd irişdi demidür bezl ola ger
hūvān-ı vişāl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 20, Beyit 15). [ile,]

Dōst düşmenler **ile** 'arşada dolāba bin /
Zār u ser-geşte olursam n'ola dolāb-
mişāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,*
Beyit 17). [ile,]

'Adl ü inşāfuñ **ile** şefkat ü eltāfuñ **ile** /
Milk-i ma'mūr durur cümle re'āyā hoş-
hāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,*
Beyit 29). [ile,]

'Adl ü inşāfuñ **ile** şefkat ü eltāfuñ **ile** /
Milk-i ma'mūr durur cümle re'āyā hoş-
hāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,*
Beyit 29). [ile,]

Nice kim 'īd ola vü 'īd **ile** 'ālem
handān / Nice kim rûze gidüp irişe
māh-ı şevvāl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 20, Beyit 44). [ile,]

Hün-ı kurbān **ile** her gūşe gül-istān oldu
/ Şeref-i 'īdi görüñ kıldı şitāyı bize yaz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit*
8). [ile,]

Pād-şeh-zāde-i gerdün-'azamet kim
oldur / 'Azam-i şān **ile** şeh-zādelere içre
mümtāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
21, Beyit 16). [ile,]

Lu'b **ile** aldı atumı māt eyledi beni /
Leclāc-ı dehr gör ne oyun oynadı baña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit*
14). [ile,]

Beyān u şerhe çü şıgmaz hadīs-i 'Işk
göñül / Kō anı kıl hıdemāt **ile** ol şehe
midhāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,*
Beyit 35). [ile,]

Tīgî kalem gibi ola feth **ile** nām-zed /
Kadr **ile** tīg-veş kalemi ola nām-dār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit*
42). [ile,]

Bir oyun oynadı baña leclāc-ı rüzgār /
Lu'b **ile** aldı atumı kaldum piyāde zār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit*
1). [ile,]

Binse semend-i devlete ikbāl ü 'izz **ile**
/ Şāhān atı ayağına vārın ider nişār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit*
19). [ile,]

Çāpūk-süvār-ı 'arşa-i ikbāl odur bugün
/ Olsun hemişe devlet ü baht **ile** pāy-
dār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25,*
Beyit 23). [ile,]

Dest-i cūd **ile** bulur zīveri 'ağd-i
eyyām / Bād-ı luţf **ile** olur taze gül-

istân-ı cihân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 23). [ile,]

Râyı taḳdîre muvâfıḳdur ne tedbîr eylese / ‘Aḳl u fehm **ile** o şeh Cemşîd-i fikredür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 15). [ile,]

Tâc-ı kelâma dürdür u taḥt-ı süḥanda raḥt / Geldüm o taḥt u tâca yed-i ‘aciz **ile** nişâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 23). [ile,]

Şadâ-yı ṭabl u şît-i senc ü bâng-ı sūr-nây **ile** / Zemîne zelzele düşdi zemâne velvele yârâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 4). [ile,]

Te’essûf eyleyüp müşt **ile** döğdi sînesin her ṭabl / Ki niçün ḥaşre dek olmaz bu şadî günleri ibḳâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 7). [ile,]

Ser-â-ser sencler şevḳ **ile** urup el ele yir yir / Sürûrî olmayana hey hey idüp eyler istihzâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 9). [ile,]

Letâfetde nezâfetde cihân gül-zârına döndi / Hıyâm-ı lâle-gün **ile** ser-â-ser zeyn olup şahrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 12). [ile,]

Ġanem ḥod laḥm u saḥm **ile** ḡanîmetdür anı aîma / Cihânı muḡtenem kıldı toyurdı ḥalkı müstevfâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 16). [ile,]

Temâşâsına ḥad yokdur eger vaşf eylesem bir bir / Temâm olmaya biñ ṭumâr idersem nazm **ile** inşâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 36). [ile,]

Niçe tûp u tûfeng **ile** bezenmiş ḳal’ayı ol dem / Yaḳup yıḳdı çeküp yaluñ

yarak çün ḳal’a-i a’yâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 42). [ile,]

Yaḳup pâpâslar yir yir ser-â-ser nâr u nûr oldı / Olup rûşen bil İslâm ehli yandı ḥavf **ile** tersâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 43). [ile,]

Yegâne Ḥazret-i Sultân Selîm bin Süleymân Ḥân / Kim oldur şâhlar içre ‘atâ vü cûd **ile** yektâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 53). [ile,]

Sipîhr-i saltanat üzre çü sen mi’râca yüz tutduñ / Oḳur pîr ü cûvân şıḳḳ **ile** sübhâne’llezî esrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 58). [ile,]

Ḳo taṭvîli yetervir şâha taşdı’i hemân Fazlî / El açup ḳıl du’â ihlâş **ile** oldur saña evlâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 69). [ile,]

Niçe kim sūr-ı eflâke döküp zerrîn-‘alem ḥurşîd / Sürûr-ı sūr **ile** mesrûr ola âfâḳ ser-tâ-pâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 70). [ile,]

Yumdı bu derd **ile** göz bâğ-ı cihândan nergis / Ḥancere düşdi görüp süsen o zecr ü miḥeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 5). [ile,]

Lîḳ ger toyduñ ise rengi virüp rengin anuñ / Mey-i rengîn **ile** ḳıl tâze dil ü cân u teni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 9). [ile,]

‘Âleme köhne bahâr **ile** irüp bir ‘âlem / Kim eger tâze bahârı görüp ol hoş zemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 11). [ile,]

Tîḡı ger rûz-ı veḡâ ‘arz-ı şecâ’at itse / Ḳahr **ile** zâr u zebûn ide niçe Tehmeten’i (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 14). [ile,]

Büy-ı hülküñ tıtalı dehri düşüp
sevdāya / Reşk **ile** bağrını hün eyledi
misk-i Hotan'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 17*). [ile,]

Semen ol gevher-i yektāya kabûl-i
şehdûr / Ger kabûl ide anı lûtf **ile** ol
şâh-ı ğanî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 40*). [ile,]

Nice kim faşl-ı hâzân **ile** irüp dehre
ġinā / Pür ide dürlü ni'am birle zemîn
ü zemeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 42*). [ile,]

Müşerref itdi kudûm-ı mübârek **ile**
bugün / İrişdi Rûm iline ol emîr-i
feruḥ-fâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 5*). [ile,]

Olup sa'âdet **ile** Rûm iline defter-dâr /
Yazıldı defter-i iḳbâle nāmumuz fi'l-
hâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 9*). [ile,]

'Adûlaruñ ola maḳhûr u döstlaruñ
şādân / Sa'âdet **ile** tavîl ide 'ömrüñi
müte'al (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 34*). [ile,]

Oldı âsûde huzûr **ile** kamu şeyḥ **ile** şâb
/ İrdi maḳşûda sürûr **ile** kamu hâş **ile**
'âm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 4*). [ile,]

Muntazam olmağa 'adl **ile** umûr-ı
cumhûr / Virdi bir 'âdile Hâḳ şadr-ı
vezâretde kıyâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 5*). [ile,]

Â'ni pâşâ-yı mu'azzam ser-i erbâb-ı
himem / Kerem ü cûd **ile** ser-defter-i
mecnû'-ı kiram (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 8*). [ile,]

Muṣṭafâ Hân'a vezîr oldı yine devletle
/ 'Adl ü dâd **ile** bugün virmege

dünyāya nizâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 11*). [ile,]

Bir kerem kânı vü lûtf issidûr ol ki oldı
bugün / 'Adl ü dâd u kerem ü cûd **ile**
meşhûr-ı enam (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 12*). [ile,]

Sensin ol munşif ü 'âdil ki zemānuñda
senüñ / 'Adl ü inşāfuñ **ile** buldı zemâne
ārām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 16*). [ile,]

Lûtf u cûd **ile** olup ḥadve-i erbâb-ı
kerem / Hâşre dek mesned-i 'izzetde
ola şadr-ı kirām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 32*). [ile,]

Qorqusından büzülüp beñzi şarardı
bāġuñ / Şu kadar hışm **ile** geldi çemene
bâd-ı hâzân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 3*). [ile,]

Seyr idüp böyle hâzân olduġını gül-
zâruñ / Taşlar **ile** dögünüp nâle ider âb-
ı revân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 13*). [ile,]

Zer varaḳdan niçe kim bâġda naḳḳâş-ı
hâzân / İde bayraḳlar **ile** naḳş-ı zemîni
yeksân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 41*). [ile,]

Şîven-i cehl **ile** olur kişi denî vü ḥasîs /
Kemâl ü 'ilm iledür âdemî şeref ü
'azîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 4*). [ile,]

Çün oldı 'ilm-i farîza budur ḥadîs-i
şahîḥ / Şaḳın ki cehl **ile** terk idüp anı
olma aşîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 8*). [ile,]

Kemâl-i keşf **ile** bâtında mürşid-i kâmil
/ Fünûn-ı faẓl **ile** zâhirde ḥod imâm-ı
'azîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 15*). [ile,]

Kemāl-i keşf **ile** bâtında mürşid-i kâmil
/ Fünûn-ı fazl **ile** zâhirde hod imâm-ı
‘azîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 15). [ile,]

Fünûn-ı hikmet **ile** zû-fünûn-ı ‘âlemdür
/ Revâdur olsa tilâmîzi şad hezâr
hakîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 16). [ile,]

İkisinüñ de Mesîh olmağ-ile nâmları /
Dem-i Deccâl **ile** bir mi nefes-i
Peygamber (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a
12, Beyit 2). [ile,]

Cümle ‘âlem halkınuñ kalbini mesrûr
eyledüñ / Rûhını ecdâduñuñ hayr **ile**
pür-nûr eyledün (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 9). [ile,]

‘Adl **ile** hod Hâzret-i Fârûk’sın sen
hüsrevâ / Re’fet ü cûd u mürüvvetde
nazîr olmaz saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 12). [ile,]

Aşhâb-ı ‘İşk kesmedi andan selâmını /
İşit semâ’-ı cân **ile** nâşih peyâmını
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 12). [ile,]

Bu fenâ gül-zârınuñ ‘ıyşını ‘âlem
şandılar / Âb-ı hayvân **ile** kılmışlar
ezel tahmîrünü (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 3). [ile,]

Nâhun **ile** pâre pâre kıldı gül ruhsârını /
Şol kadar zârîlîğ itdüm kim cihân gül-
zârını (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 7). [ile,]

Hân-kâh-ı şîven ü eyvân-ı mâtem
şandılar / Dest-i kahr **ile** yakasın
çekdiler çâk itdiler (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 8). [ile,]

Qurı yire başını bî-çârenüñ ağıtdılar /
Bâd-ı hışm **ile** yüregın oynadup

incitdiler (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 9). [ile,]

Şimdi kahr **ile** felekden almağ-ıçün
intikâm / Şundılar bir cür’a kim biñ yıl
yaşar içen temâm (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 12). [ile,]

Çanadum altına ‘anķā gibi biñ kūh-sār
aldum / İçinde pençe-i kahr **ile** kebg-i
dil-figār aldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 1). [ile,]

Berât-ı milk-i ‘ışkı kâtib-i kudret baña
yazdı / Meh-i nev sikke-i hürşide
nâmun tîğ **ile** kazdı (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 4). [ile,]

Dil ü cân **ile** yârüñ bār-ı ‘ışkında boyun
urdum / Bugün meydân-ı miñnetde
‘adünuñ kahrına tırdum (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 6). [ile,]

Hezârân derd **ile** ikrârın aldum ben o
‘ayyârüñ / Nuķūd-ı şabr u dil virdüm
metâ’-ı derdine yârüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 12). [ile,]

Nesîm-i şubh esse şahın-ı ‘âlem sebze-
zâr olsa / Çiçekler dürlü reng **ile** kamu
naşş-ı nigâr olsa (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 1). [ile,]

Nihâl-i şîve olmışdur ser-â-ser bülbül-i
güyâ / Çemende şalınurlar serv gibi
nâz **ile** tenhâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 4). [ile,]

Sen şehe kul olmağ **ile** guşşadan âzâd
olup / Kurtulup dünyâ gamından ‘ışk
ile dil-şâd olup (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 3). [ile,]

Dâğ **ile** tenüm eyledi zîbâ-yı pelengî /
Çan yasum **ile** itdi yüzüm âl-i Firengî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit
7). [ile,]

Dāğ **ile** tenüm eyledi zībā-yı pelengī /
Kān yasum **ile** itdi yüzüm āl-i Firengī
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 10, Beyit 7). [ile,]

Hicrūñ **ile** āh kim āsūde-hātır olmadum
/ Göz açup bir gün cemāl-i vaşla nāzır
olmadum (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 12, Beyit 5). [ile,]

‘Ālem içre bī-nihāyetdür egerçikim
güzel / Hüsñ **ile** olmaz birisi de saña
hergiz bedel (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 14, Beyit 5). [ile,]

Her gören biñ cān **ile** olsa ‘aceb midür
esīr / İy melāhat taht-gāhı üzre
sulṭānum Ḥasan (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 14, Beyit 10). [ile,]

N’ola biñ cān **ile** olursam esīri
‘Ömer’üñ / Var mıdur milket-i
‘Osmān’da nazīri ‘Ömer’üñ (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 15, Beyit 2). [ile,]

Küfr-i zülfini göricek bu dil-i şifte-hāl
/ Geldi ĩmāna hemān şıdk **ile** Bū-Bekr
mişāl (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 15, Beyit 5). [ile,]

Hüsñ-i bī-hem-tā **ile** bir dilber-i
mergūbdur / Yok nazīri ‘ālem içre
māh-ı şehr-āşūbdur (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 17, Beyit 3). [ile,]

Lā’l-i cān-baḥs **ile** ol āfet Mesīḥ-i
şānidür / Ḥande-i şīrīn-i cān-efzāsı
ādem cānidur (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 17, Beyit 5). [ile,]

Luṭf kıl ben zerreye hicr **ile** oldum pāy-
māl / Meh-cebīnüm nāzenīnüm Muşli-i
sīmīn-beden (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 18, Beyit 6). [ile,]

Derdüñ **ile** ‘ālemüñ āvāre vü
rüsvasıdur / Meh-cebīnüm nāzenīnüm
Muşli-i sīmīn-beden (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 18, Beyit 10). [ile,]

Ebrūsı ğamı kıddümi döndürdi hilāle /
Dil rüze-i hicrinde ider āh **ile** nāle
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 19, Beyit 5). [ile,]

Hicrānuñ **ile** geçdi meh ü sālüm
efendüm / İrişmedi vaşla dil-i
meyyālüm efendüm (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 20, Beyit 1). [ile,]

Sen serv-ḳadi cāme-i sebz **ile** görelden
/ Şu gibi revān oldu gönül iy yüzi
gülşen (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 20, Beyit 5). [ile,]

Bu hüsñ **ile** olmuşdur bir şehr-i semen-
ber o / Ol bedr-i cihān-ārā Maḥmūd-ı
hilāl-ebrū (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 21, Beyit 2). [ile,]

Ḳāmetin her kim ümīd-i vaşl **ile** idüp
kemān / Tīr-i āhuñ menzilini itse burc-ı
āsmān (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 22, Beyit 5). [ile,]

Çünki ‘uşşāk **ile** bir araya geldi cānān /
Sāḳiyā ṭoldura şol ḳan olacağı içelüm
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 23, Beyit 12). [ile,]

Açılup gülşende güller ‘ıyş ider
gördüm seher / Ḳarşusunda şevḳ **ile**
būlbüller eyler nāleler (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 24, Beyit 3). [ile,]

Dilber **ile** ‘ıyş ider gördüm bugün bir
iki yār / Güşe-i gül-zārda şevḳ **ile**
itmişler ḳarār (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 24, Beyit 5). [ile,]

Dilber **ile** ‘ıyş ider gördüm bugün bir
iki yār / Güşe-i gül-zārda şevḳ **ile**

itmişler qarār (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 5). [ile,]

Düşde gördüm olmuşam iy Fazlî mâh ile qarîn / Bezm-gâh olmuş baña bu tãrem-i çerh-i berîn (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 9). [ile,]

Uyanup ol hasret ile eyleyüp zâr u enîn / Mâcerâ-yı şöhet-i cãnânı aındum ağladum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 10). [ile,]

Tab'ımız envâr-ı 'irfân ile enverdür bizüm / Sâkiyâ şun cãmı Sultân Muştafâîlerdenüz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 10). [ile,]

Cihânı 'adl ü dâd ü lutf-ı cüd ile tutup nâmı / Kul itmişdi muhabbet birle cümle hâş ile 'âmı (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 5). [ile,]

Zebûn itdi velîkin fitne ile rûbeh-i düşmen / Meded begler meded zulm oldı gâyet Muştafâ Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 12). [ile,]

Demidür kulları tâ haşr olunca eyleyüp efgân / Yanup bu âteş ile her biri qalsun ciger biryân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 21). [ile,]

Seni bu hüsn ile görürken sivâdan şeyh-i şehîr / Tevbe 'arz eyler baña estağfiru'-llâhi'l-'azîm (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 6). [ile,]

Şâh-ı 'ışkam çerha dıkdüm dūd-ı âhumdan 'alem / 'Âlem-i 'ışk içre oldum 'ışk ile şâhum 'alem (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 13). [ile,]

Sevdi biñ cãn ile dil ol dilber-i mehmanzarı / Kim anuñ mihr-i ruhına halk

kızgın müsteri (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 16). [ile,]

İy dil hezâr derd ile kıl nâle vü figân / İy göz firâk u hasret ile demdür ağla kan (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13). [ile,]

İy sîne nâr-ı zecr ü meşakkatde tırma yan / İy cãn belâ vü miñnet ile tenden ol revân (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 14). [ile,]

Sen gidelden derd-i hicrân ile dil bîmâr-ı / Hamdû-lillâh kim tabîb-i vuşlatuñ itdi devâ (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 4). [ile,]

Yine rif'at buldı bād-ı lutf ile / Bâğ-ı ikbālūñ nihâl-i nevberi (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 1). [ile,]

Lutf u cüd ile Haydarî-meşreb / Hüsn ü hulq ile Aḥmedî-ḥaşlet (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 5). [ile,]

Lutf u cüd ile Haydarî-meşreb / Hüsn ü hulq ile Aḥmedî-ḥaşlet (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 5). [ile,]

Ḥazret-i muḥterem Sinân Beg kim / Odur ikbâl ile felek-rütbet (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 7). [ile,]

Zümre-i evvele olup kâtib / Qadr ile buldı rif'at ol ḥazret (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 10). [ile,]

Dâr-ı fenâdan itdi Ḥaḳ emri ile rıḥlet / Olmağa rahmet ile dâr-ı beḳâda su'ūd (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 2). [ile,]

Dâr-ı fenâdan itdi Ḥaḳ emri ile rıḥlet / Olmağa rahmet ile dâr-ı beḳâda su'ūd (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 2). [ile,]

Urduñ ğam **ile** bağrumuza dāğ-ı ħasreti
/ Nīrān-ı fītneden yine şalduñ hūbāna
nār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 2*). [ile,]

Kāh-ı sürūr iken yirini ħāk-ı ğam kılup
/ Qılduñ vüçüd-ı pākını qahr **ile** ħāk-
sār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 7*). [ile,]

Qahr **ile** ħavf-ı tîğı kılup Rüstem'i
zebūn / Qahrından ister idi anuñ
Qahramān amān (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 10*). [ile,]

Ağlar bu mātem **ile** cihān ħalkı zār u
zār / Eyler bu ħasret **ile** şigār u kibār āh
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 18*). [ile,]

Ağlar bu mātem **ile** cihān ħalkı zār u
zār / Eyler bu ħasret **ile** şigār u kibār āh
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 18*). [ile,]

Yansun belā vü ħasret **ile** cümle tağ u
taş / Qılsun 'anā vü derd **ile** dār u diyār
āh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 19*). [ile,]

Yansun belā vü ħasret **ile** cümle tağ u
taş / Qılsun 'anā vü derd **ile** dār u diyār
āh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 19*). [ile,]

Her gice Fazliyā ğam **ile** bağrumuz
yaqup / Her gün firāk **ile** kılalum āşikār
āh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 23*). [ile,]

Her gice Fazliyā ğam **ile** bağrumuz
yaqup / Her gün firāk **ile** kılalum āşikār
āh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 23*). [ile,]

Yazmadı levh-i 'ömre ħaṭṭ-ı bekā /
Qalem-i kāf u nūn **ile** Yezdān (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 2).
[ile,]

İy ciger tîr-i hecr **ile** delinüp / Bağruñı
ħasret **ile** qan eyle (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 44*). [ile,]

ile: "-den dolayı" anlamında bağlama edatı.

Her-dem ebrū-yı sepīdi **ile** eyler īmā' /
İç mey-i surḥ diyu pîr-i sipihr-i muḥtāl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 10*). [ile,]

ile: "Beraber, birlikte" anlamlarında bağlaç.

Her murādın Ḥaḳ müyesser eyleyüb
iḳbāl **ile** / Devlet ü 'ömri dıraḥtı dāyim
olsun bār-ver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 27*). [ile,]

ile: " -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Vireyin cāne şafā yolına cānum vireyin
/ Beni öldürmek **ile** ger gele cānāne
şafā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5*). [ile,]

Umma kim devrān **ile** yār ola ol meh-
rū saña / Kimseler görmüş degüldür hîç
devrāndan vefā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [ile,]

Mey-ḥāne şadrına geçübün Fazliyā
müdām / Eyler şafā-yı cām **ile** mest ü
ḥarāb raḳş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5*). [ile,]

Sen mey-i 'İşk **ile** kesb it inbisāt /
Zāhid-i nādān qo çeksün inḳıbāz (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [ile,]

Țutuşup 'ışk **ile** oldum eşk-i bî-pâyâna
ğark / Kim görüpdür baħr-ı bî-pâyân
içinde yana ğark (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [ile,]*

ile: " Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Şarāb-ı būs-ı lā'lûnden senûñ iy sâki
mest oldu / Batıp ħan-derlere sâġar o
şevk **ile** semā' eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [ile,]*

'İşk **ile** yegin olup ol Fazlî ġavġādan
emīn / 'Aql **ile** ħalk içre olan bu ħuru
ġavġāya bak (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [ile,]*

Ney ü çengüñ nevāsiyle ħulaġı tıldı
'uşşākuñ / Ne naqs **ile** işidür ħaşr
olinca nālesi şūruñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [ile,]*

Egerçi lengdür pāy-ı taleb rāh-ı
maħabbetde / Hele sen pāy-dār olduġça
luţf **ile** taleb-kār ol (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [ile,]*

Dil-i meyyāl **ile** ben ħaste-i āfet-
zede'em / Çeşm-i ħattāl **ile** sen āfet-i
devrānumsın (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [ile,]*

Ne ħücreye ki ħadem bassa yümn **ile**
şütüri / Pey-i şütürden olur ħücre-i
ġayret ġülşen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22). [ile,]*

Çü 'ākıbet kefen olur libāsı her ħişinûñ
/ 'Abā **ile** ola mı fark-ı cāme-i semmūr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15). [ile,]*

Bezm-i keşretde nice 'ākıl u ħüşyār
olasın / Bāde-i vaħdet **ile** demdür
olursañ ħan-ı dil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3). [ile,]*

Niçe bir cām-ı hevā **ile** olup mest ü
ħarāb / Olasın cehl **ile** üftāde vü ālūde-i
kil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7). [ile,]*

Ĥalvet oldur k'ola maħbūs-ı ħavās u
cāne / Olmaya vāsıta-i ħüsn **ile** lezzet
ħāşıl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24). [ile,]*

'Āsiren derd ü belā vü elem ü zaħmete
şabr / Ki olur vāsıta-i şabr **ile** ħal her
müskil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27). [ile,]*

Cehl **ile** ħayf degül mi ola 'ömrüñ
bāyi' / Añ ol vaġtı k'olasın cehlûñ içün
ĥvār u ħacil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31). [ile,]*

Seyrimüz seyr-i ilā'llāh **ile** fî'llāh olalı
/ Menzil-i maġşūda irdük döst
şahrāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22). [ile,]*

Cüş u ħurüş idüp bu hevā **ile** baħr-vār /
Döġsün başını taşlara enhār Yā Ĥüseyn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24). [ile,]*

Ĥaşşeten ol 'askere beglerbegi olsun
kerīm / Kim 'Alī'dür nām **ile** ol
şun'idur Ĥaydar-siyer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 25). [ile,]*

Tañrı arslanı 'Alī ħaġķı-y-çün oldur ad
ile / Pîşe-i cūd u şecā'atden yekün-ı
şır-i ner (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 26). [ile,]*

Büy-ı ħulķ **ile** mu'aţţardur dimāġ-ı
kā'ināt / Deñ getürsın şimdiden ġirü

koşuyı misk-i ter (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 30). [ile,]

Cihānuñ her günü ‘îd ü gicesi Kâdr olmuşdur / Gice gündüz şafâ **ile** geçürseñ n’ola devranı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 26). [ile,]

Şeh-i şāhān-ı ‘ālemsin saña lâyıķ durur şehlik / Ki açduñ tîguñ **ile** milk-i Tebrîz ü Horāsān’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 42). [ile,]

‘Ālemüñ lâ’l ola her seng-i siyāhı kıandan / Mākiyān **ile** bize şol kıadar ola kıurbān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 11). [ile,]

Şahnı her dāne pıncüñ ki tolu revnaķ ola / Beñzer ol incü **ile** toptolu bir bahre hemān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 16). [ile,]

Dürlü şüretlere girüp nüdemā eyleyeler / Anda eşkāl-i ğarīb **ile** cihānı hayrān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 23). [ile,]

Gündüzin ‘ıyş ü şafâ **ile** kamu zevķ ideler / Gicesi āteş işinden ola pür-şevķ-i cihān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 25). [ile,]

Çü rezme ‘azm ide iķbāl **ile** ħalāş için / Hezār Rüstem ider ħaķķa fetĥ-i destānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 19). [ile,]

Kemāli **ile** ola yār u yāverüñ her-dem / ‘İnāyet-i Hemedānı vü luţf-ı Rabbānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 36). [ile,]

Nev’-i insānede nuţķ **ile** tefāzul vardır / Ĥazef üzre şadefe dürr iledür nıteki fer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 6). [ile,]

Nev’-i insānede nuţķ ile tefāzul vardır / Ĥazef üzre şadefe dürr **iledür** nıteki fer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 6). [iledür, -dür]

Bāğ zeyn itdi kıamu ĥil’at-ı nevrüz **ile** / Geydirüp nergise bir ĥōş kıile-i zer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 4). [ile,]

Müfredāt **ile** yazup şafĥa-i gülşende kıamu / İtdi taĥvıl-i bahārı yine defter nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 14). [ile,]

Kızılbaşuñ kıara baĝrında başlar çıķdı ĥavf **ile** / O derd **ile** revān eyler o cānı ‘ākıbet cānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 11). [ile,]

Ĥuşūşā ‘umde-i dünyā vü devlet şāh-ı bā-şevket / Ki odur kıadr **ile** rükn-i a’zam kıaşr-ı cihān-bānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 17). [ile,]

İy tāze büy-ı ĥulķuñ **ile** büstān-ı ‘adl / Ĥürrem hevā-yı luţfuñ **ile** gül-sitān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 1). [ile,]

İy tāze büy-ı ĥulķuñ **ile** büstān-ı ‘adl / Ĥürrem hevā-yı luţfuñ **ile** gül-sitān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 1). [ile,]

‘İd lafzındaki ‘ayn **ile** yed eyler ĩmā’ / Ya’ni eyyām-ı şafā irdi ele cām-ı zer al (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 8). [ile,]

Ne mübārek gün olur bu güne kıurbān olayın / K’irdi kıurbānlar **ile** maķşada erbāb-ı niyaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 4). [ile,]

Cān u dilden gelüñüz sıdķ **ile** tekbır idelüm / Rüz-ı tekbır ü dem-i zıķr

durur vaqt-i nemâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 6*). [ile,]

Hûn-ı kurbân **ile** lâ'1 oldu kamu seng-i siyeh / Kıymeti kalmadı yâkûtuñ eger olsa da az (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 9*). [ile,]

Lâleler şanma görinenleri şahrâlarda / Hûn-ı kurbân **ile** al oldu kamu şîb ü firâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 10*). [ile,]

Her günüñ 'îd ü giceñ devlet **ile** kadr ola / Rûz u şeb ola müyesser tapuña ni'met ü nân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 36*). [ile,]

Binsün sa'âdet esbine iqbâl ü 'izz **ile** / Şehler olup piyâde rikâbında dâyimâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 34*). [ile,]

Hulûş-ı 'İşk **ile** dil oldu hâliş ü muhlîş / Be şûfî var yûri 'arz itme zerķ **ile** tāmât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 34*). [ile,]

Şeh Muştafâ ki tîg u kalem hâķķı şehlere / Eltâf **ile** kalem gibi kahr **ile** tîg-vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 11*). [ile,]

Olsam süvâr kimse anı görmeyüp beni / Olmuş şanur hevâya kerâmet **ile** süvâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 10*). [ile,]

Oldıkca hînk-i tevsen-i gerdüna dâyimâ / İqbâl **ile** süvâr şeh-i âsmân-medâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 28*). [ile,]

Dest-i cûd **ile** bulur zîveri 'aķd-i eyyâm / Bād-ı luţf **ile** olur tâze gül-istân-ı cihân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 23*). [ile,]

İy dil âlüfte-i me'lûf ol şafâ vü zevķ **ile** / Zevķe irdi her ķişi hengâm-ı ülfetdûr bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 3*). [ile,]

Hem-dem oldu Hâzret-i Sultân Süleymân bin Selîm / Şeh Selîm ibn-i Süleymân **ile** şöhetdûr bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 11*). [ile,]

Aña da'vâ-yı devletde ne lâzım hücjet ü bürhân / Cihânda luţf u cûd **ile** çü nâmın eyledi imzâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 55*). [ile,]

Sürûr **ile** geçüp her rûzı sür olsun sa'âdetle / Gül-i sūrîsini kılsun hemîşe tâze ter Mevlâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 71*). [ile,]

Gerçi kim var ķuluñ ķudreti biñ beyt diyem / Vaşf u medhûñde açup şevķ **ile** şâhum deheni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 22*). [ile,]

Pād-şâhum nazar it luţf **ile** Fazlî ķuluña / Şîfat-ı şî'rûñ olupdur bugün üstâd-ı feni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 37*). [ile,]

Żamîr-i rûşeni âyîne-i münevverdûr / Ki her tarîķ **ile** rûşendûr aña şüret-i hâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 11*). [ile,]

İşitse hikmet **ile** mantıķın anuñ bulımaz / Ebû 'Alî gibi yüz biñ hâķîm nuţķa mecâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 13*). [ile,]

Oldı âsûde huzûr **ile** kamu şeyķ **ile** şâb / İrdi maķşûda sürûr **ile** kamu hâş **ile** 'âm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 4*). [ile,]

Nâmesin tayy ide gûş itse saḥâda
nâmuñ / Gerçi kim Hâtem-i Tayy oldu
seḥâ **ile** be-nâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 20*). [ile,]

Ṭib-i eflâkuñ **ile** oldu mu‘aṭṭar âfâḵ /
Gül gibi eyledi pür cümle cihân ḥalkı
meşâmm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 23*). [ile,]

Çemenüñ zer varakından yine naḳḳâş-ı
ḥazân / İtdi bayraklar **ile** naḳş-ı zemîni
yeksân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 1*). [ile,]

Şanmağıl berg-i ḥazân ḥâk olan
âşüftelerüñ / Ten-i zerdidür urur raḳş
hevâ **ile** her ân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 18*). [ile,]

Yüregi pârelenüp reşk **ile** ḥûn oldu velî
/ Dest-i yâḳût-feşânını anuñ gördi çü
kân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 38*). [ile,]

‘Uyûn-ı ‘aḳlı kılan nûr-ı ‘ilm **ile** rûşen /
Olur ḥaḳâyıḳ-ı eşyâ’ı hep başîr ü fehîm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 3*). [ile,]

Düriş ki şerbet-i ‘ilm **ile** olasin sâlim /
Şaḳın şaḳın maraḫ-ı cehl birle ḳalma
saḳîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 6*). [ile,]

Cihânda ‘âlim ü ‘âmil o ‘ilm **ile** el’ân /
‘Aceb kim ola diriseñ baña o şân-ı
kerîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 12*). [ile,]

Ġubâr-ı râhuñ **ile** ‘ayn-ı âfitâb-ı keḥîl /
Cebîn-i mâh-ı felek dâğ-ı mihrüñ **ile**
vesîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 23*). [ile,]

Ṭapuña ḥilye-i ‘ilm **ile** ḥulle-i ‘ilmi /
Müyesser eylemiş ol Ḥazret-i ‘alîm ü

selîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 27*). [ile,]

Niçe ki eşref-i nâs ola ‘ilm **ile** ‘ulemâ /
Niçe ki faẓl **ile** ḥalk ola vâcibü’l-ta‘zîm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 33*). [ile,]

Berâhine buña câzim degül mi ‘aḳl-ı
selîm / Ki ‘ilm ü faẓl **iledür** serd-i
vâcibü’l-ta‘zîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 1*). [iledür, -dür]

Şîven-i cehl ile olur kişi denî vü ḥasîs /
Kemâl ü ‘ilm **iledür** âdemî şeref ü
‘azîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 4*). [iledür, -dür]

Gül gibi gülsün açılun dâyimâ ol şâd-
mân / Ḳıl nazar lutf **ile** biz bî-çâreye iy
kâm-rân (*Kara Fazlî Dîvânı, Muasşer 1, Beyit 34*). [ile,]

‘Arz it zebân-ı ḥâl **ile** yüz dürlü gizlü
râz / Gözden bıraḳdı Faẓlî’yi gerdün-ı
dün-nüvâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 17*). [ile,]

Rûz-ı evvelde görüp dîdâr-ı yâri ‘ayn-ı
cân / ‘Işḳ-ı dîdâr **ile** cûşân u ḥurûşân
her zamân (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 1*). [ile,]

Sen şehe ḳul olmağ **ile** guşşadan âzâd
olup / Ḳurtulup dünyâ ḡamından ‘ışḳ
ile dil-şâd olup (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 3*). [ile,]

Seyr **ile** şunup ḥüsni nevâlin
Ramazân’uñ / Ḳıl rûzî-i şeb ‘îd-i
vişâlin Ramazân’uñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 2*). [ile,]

İy Faẓlî görüp sevdüm biñ cân **ile** ol
mâhı / Eflâke irişdürsem her-dem
yiridür âhı (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 9*). [ile,]

‘İd irişdi sürelüm ‘ıyş **ile** devrânımuızı /
Sâkiyâ taldura şol kan olacağı içelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 10). [ile,]

Şâhımız taht-ı sa‘âdet üzre serverdür
bizüm / Kâdrimüz rif‘atde eflâk **ile**
hem-serdür bizüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 9). [ile,]

Gözüm kan ağla kim kan ağlamak oldu
senüñ kâruñ / Çün aldı çıkdı hayf ü
zulm **ile** şâh-ı cihândâruñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 27, Beyit 15). [ile,]

Bu mışrâ‘ birle olsun haşr olunca âh **ile**
zâruñ / Meded begler meded zulm oldu
ğâyet Muştafâ Hân’a (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 27, Beyit 16). [ile,]

Muşîbet-dîde Fazlî gib’olsun derd **ile**
giryân / Meded begler meded zulm
oldı ğâyet Muştafâ Hân’a (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 27, Beyit 22). [ile,]

‘İşk **ile** yapışalum dâmen-i istignâya /
Gel kalendar olalum terk-i diyâr
eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 12). [ile,]

Yâd-ı fenâ **ile** yele vardı karar âh /
Toldı belâ vü derd **ile** dâr u diyâr âh
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 23). [ile,]

Dünyâda v’âhîretde ‘ıvâzlar vire Hudâ
/ Fazlî didükçe hasret **ile** halk dâyimâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 26). [ile,]

Yûsuf mişâl eyleyüp ehl-i bahâ seni /
Vezn eylemek degül zer **ile** serverâ
seni (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3,
Beyit 2). [ile,]

Binüp seyr eyledikçe şâh-ı ‘âlem / Ola
iclâl **ile** dâ’im kâfâ-dâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 2, Beyit 6). [ile,]

Hüsni hulk **ile** Muhammed’dür velî /
Nâm **ile** Ahmed şehâda Haydarî (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 5). [ile,]

Yüz sürüp Fazlî semendi pâyına /
Devlet **ile** göricek ol serveri (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 7). [ile,]

Bu mâtem **ile** pîr ü cüvân nâleler kılup
/ Toldı enîn ü şîven **ile** her kenâr âh
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 21). [ile,]

Tagıl iy cünd-i bî-şümâr nücüm /
Tolun iy mâh sür‘at **ile** hemîn (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 13).
[ile,]

Tutuş iy sîne nâr-ı hasret **ile** / Sûzuñ
gün gibi ‘ıyân eyle (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 43). [ile,]

İy ciger tîr-i hecr **ile** delinüp / BaĖruñ
hasret **ile** kan eyle (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 44). [ile,]

Zulm **ile** ‘âlemi harâb itdüñ / Nice
zulm ıssı hân imişsin sen (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 52). [ile,]

Fazliyâ şıdk **ile** diyen âmîn / Dilegüm
bu belâdan ola emîn (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 70). [ile,]

ile: " Birlikte, beraber" anlamlarında
edat ; "ve" bağlacını karşılar.

Ol cemîlûñ **ile** envâr-ı cemâline nazar /
Gülşen-i mînû **ile** bu kûbbe-i ma‘nâya
bak (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 2). [ile,]

Bu mâtem **ile** bâda virüp berg ü bārını /
Artukda gülmesün gül-i gülzār Yā
Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25*). [ile,]

Sūr-ı eflākda pür-şevk durur ol sūra /
İki senc olmağa hūrşîd **ile** mäh-ı tábân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 8*). [ile,]

Harf-i ‘adūya çekdi kalem tîğ-ı kahr **ile**
/ Hem tîğ u hem kalem olalı aña dest-i
yār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 13*). [ile,]

Oldı âsüde huzūr **ile** kamu şeyh **ile** şāb
/ İrdi maqşûda sürür **ile** kamu hāş **ile**
‘ām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 4*). [ile,]

Cihānda olmadı kes bî-kemāl bildük
çün / Ol imdi kesb-i kemāl **ile** vācibü’l-
tekrîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 7*). [ile,]

Odur bugün ‘alem-i ‘ilm **ile** cihānda
‘alem / ‘Aceb mi a‘lem-i ‘ālim olursa
ger o ‘alîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 18*). [ile,]

Ğubār-ı rāhuñ **ile** ‘ayn-ı āfītāb-ı kehl /
Cebīn-i mäh-ı felek dāğ-ı mihrüñ **ile**
vesīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 23*). [ile,]

Ger hüsni-ı haṭuñ bilmez isem nāme-i
iḳbāl / Kaṭ‘ it kalemüñ gibi başum tîğ
ile fî’l-hāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 9*). [ile,]

ile: "İle" bağlacı.

Cām-ı tevḥîd **ile** ḳalbi pāk ḳıl / Dilde
hergiz ḳalmasun ḡayr-ı Hudā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5*). [ile,]

Hüsni-ı tab‘ **ile** n’ola mümtāz olursam
Fazliyā / Bir cebellî ḡaldür fennümde
fāyıklık baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5*). [ile,]

İy kamer ḳulle-i çerḡ olmaz idi pāye
saña / Şalmasa luṭf **ile** ol mihr-i cihān
sāye saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1*). [ile,]

Büsesini alımaḡduñ yalıñuz cān **ile** sen
/ Ser daḡı iy dil eger olmasa sermāye
saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2*). [ile,]

Yalıñuz iy Fazlî şanma sen seni ‘aşık
hemān / Mihr ü mäh **ile** felekler oldı
ser-gerdān aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5*). [ile,]

Odur zemānede Ḥassān idüp aña taḡsîn
/ Olur ḡasen sözi hüsni-ı ḡabül **ile** aşḡā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5*). [ile,]

Eylesem sūz **ile** bir āhı cigerden peydā
/ Yıḡa eflākı eger olsa ḡacerden peydā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*). [ile,]

Cān **ile** dildür cihānda varı yoḡı
bendeñüñ / Cümlesi olsun senüñ
yoluña sultānum fedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [ile,]

Ḳan **ile** yazmağa himmet nāmesini
eyledüm / Kirpigümden ḡāme idüp
çeşm-i ḡününüm devāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [ile,]

Dirseñ ki şafā **ile** ola şafvete bā‘is / Ḳıl
şūfî şafā **ile** yine toluyı sālîş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1*). [ile,]

Dirseñ ki şafā **ile** ola şafvete bā‘is / Ḳıl
şūfî şafā **ile** yine toluyı sālîş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1*). [ile,]

Men' eyler imiş 'aşıkı maḥbûb **ile**
meyden / Gör kim ne ḥabāsetler ider
şûfî-i aḥbeş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
47, *Beyit 3*). [ile,]

Milket-i diller yakıldı zulm **ile** / Zûlm-ı
bî-ḥād ḥân elinden el-ğıyās (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5). [ile,]

Âb-ı Ceyḥûn eyler imiş çeşm-i giryân
ile baḥş / Kaṭre-i kûr kaşd ider itmege
'ummân **ile** baḥş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 51, Beyit 1). [ile,]

Başını ezmek gerek dad almağ için
şekkerüñ / Kelle giçüp eyler imiş lâ'l-i
cânân **ile** baḥş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 51, Beyit 2). [ile,]

Yüz karasın ḥaşıl idüp iy gönül müşg-i
Ḥoten / Kaşd idermiş kılmağa zûlf-i
perîşân **ile** baḥş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 51, Beyit 3). [ile,]

Ehl-i diller mecma'ı meyḥâneler
gördüñ mi hîç / Gizlü genc **ile** tolu
vîrâneler gördüñ mi hîç (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [ile,]

Ḥançer-i şem' **ile** bağrın pâre pâre
eylemiş / Kana ğark olmuş yatur
pervâneler gördüñ mi hîç (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [ile,]

İçmege yâr **ile** pür-şâfî şafâdan kim
kaçar / Şûfî inşâf eyleye şâfî şafâdan
kim kaçar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
57, *Beyit 1*). [ile,]

İki bir dimeyüp cânâ dökerler ḫanımı
her-dem / Meger kim tîrûñ **ile** ittifâkı
zaḥmumuñ birdür (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 60, Beyit 4). [ile,]

'aşıkâ nâlelerüñ yirini eflāk idegör /
Zührenüñ gayret **ile** zehresini çâk

idegör (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,*
Beyit 1). [ile,]

Gün gibi ḳadr **ile** başuñ göge irerse
daḥî / Yüzüñi her kişinüñ ayağına ḥâk
idegör (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,*
Beyit 2). [ile,]

'İşk-ı dilde ne şafâ ḳodı ne ḥod zevḳ
velî / Fazlıyâ miḥnet ü endûh **ile** ğulğul
bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65,*
Beyit 5). [ile,]

İtmedi zâyil cefâ ḥattını gönülünden
başum / Müddet **ile** nakşı sengî gerçi
mâ-tağyîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 68, Beyit 2). [ile,]

Cûy-ı eşkinden çeküp etrâfına dil
dâyire / Ol perî ruḥsârı ḥarbü'l-baḥr **ile**
teşḥîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
68, *Beyit 3*). [ile,]

Bu dâğ-ı derd **ile** şahrâ-yı ğamda lâle-
veş iy dil / Şehîd-i dâğ-ı 'İşk olduğumı
ḳanlu kefenden şor (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 71, Beyit 4). [ile,]

Sehv **ile** didüm müşg-i Ḥaṭâ kâkül-i
yâre / Düşmiş İşidüp gice anı sünbül-i
tartar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72,*
Beyit 4). [ile,]

Ṭa'n idersin 'İşk **ile** dîvâne olan 'aşıkâ
/ Zâhidâ sen aḥmakı bildüm ḥamâkat
söyledür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,*
Beyit 2). [ile,]

Ḥazân yaprağıdur şanma dönen
gülşende bād **ile** / Ten-i zer dü
nizârumdur hevân **ile** semâ' eyler
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2*).
[ile,]

Ehl-i ḥâl olan çeker meyḥânelere
erba'în / Pîr-i 'işkuñ şûfîyâ bu vech **ile**

irşadı var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [ile,]

Olsun gam **ile** Fazlî sezâdur dimedüm mi / Her kim ki sever hûbları mağbûn olacaktır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [ile,]

Bir iki cām **ile** biñ guşsa derdine ‘ilâc eyle / Cihāna ‘arz-ı hikmet eyle hāzıklık zemānidur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [ile,]

Gülüp sen gayr **ile** dāyim beni gel çok çok ağlatma / Şakın kim kan olur az günde garķ olur bu merdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2). [ile,]

Şemşir-i cevruñ **ile** dil pāre pāre oldı / Gel çalma pāreye kim iy mäh-pāre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [ile,]

Zerķ **ile** şüfîleruñ itdügi āh u vāhı gör / Şevķ **ile** ‘aşıkıların kılduğı hūy u hāya bak (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [ile,]

‘Ayn-ı fenāda olsun meşhūd bim ü bāķi / Meftūnı olma zāhid cehl **ile** fāniyānuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 6). [ile,]

Fazlî’ye vird ü vārid iy şeyh hep bir oldı / ‘Arz itme aña lutf it vird **ile** vāridātuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [ile,]

Didüm ki yok mı cānā cevru cefāna gāyet / Didi ki cevrum **ile** cān viresin nihāyet (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [ile,]

Gel tıguñ **ile** başımı çal iki pāre kıl / Ğam mehterine şūr-ı belāda mekāre kıl (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [ile,]

Hükümüñle olur kaçre güher ney şekerter / Emrüñle virür lāle vü gül hār **ile** hārā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9). [ile,]

Faķr **ile** faķr iderdüñ emir-i cihān iken / Sultān iken libāsuñ idi köhne bir ‘abā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13). [ile,]

İy dil ümīdi kesme yürü tıg-ı ye’s **ile** / Maħrūm ola bu kapuda hāşā ki berhaşa (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17). [ile,]

Bizden hezār-bār şalavāt u selām ola / Saña vü şahb u ālūne cān **ile** dāyimā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18). [ile,]

Gedālīg **ile** ganī ol Hıta durur alma / Eger ki Çin’i saña virse ser-te-ser fağfur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12). [ile,]

Rāyet-i feth-āyet-i şahı çeküp ikbāl **ile** / Cānib-i şarka şehirden gün gibi kılduk sefer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 2). [ile,]

Niçe kim sūr-ı ‘ālemde ola sūr-ı sūrür-efzā / Niçe kim sūr **ile** mesrūr ola halkuñ dil ü cānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 49). [ile,]

Böyle halkuñ göricek keşret **ile** seyrānın / Ara yirde delice olsa gerek ser-gerdān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 31). [ile,]

Sensin ol şah-ı felek-ķadr ü melek-mertebe kim / Faķr ider saña ķul olmağ **ile** şahān-ı cihān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 43). [ile,]

Uyandı lem’a-i ikbāl **ile** çerāğ-ı ümīd / Münevver oldı yine bahtumuñ şeb-

iştânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 5*). [ile,]

Alursa destine tîğ-ı şecâ'ati bir dem /
Hirâs u havf **ile** düşmen revân ider cânı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 17*). [ile,]

Çü 'aql u fehm ola sultâna yâr lâ-büd
olur / Sehâ vü 'adl **ile** mi'mâr-ı milk-i
ihşânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 25*). [ile,]

Kemâl-i pîr olup devlet **ile** ol kâmil /
Kemâl-i kudretüñ olmaya hîç nokşânı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 35*). [ile,]

Si'r kim lafzı şahîh ola vü ma'nâsı
şarîh / Kıymet olmaz aña dünyâ tolusu
sîm **ile** zer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 18*). [ile,]

Ğazab u şehvet **ile** söyleye birkaç
hezeyân / Cehl **ile** ma'nâ vü elfâzı idüp
zîr ü zeber (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 21*). [ile,]

Ğazab u şehvet **ile** söyleye birkaç
hezeyân / Cehl **ile** ma'nâ vü elfâzı idüp
zîr ü zeber (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 21*). [ile,]

İkisinüñ de Mesîh olmağ **ile** nâmları /
Dem-i Deccâl **ile** bir mi nefes-i
Peygâmbir (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 26*). [ile,]

Luţf-ı idrâk **ile** ser-defter-i ehl-i 'irfân /
Kerem ü cüd **ile** erbâb-ı sehâya server
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 35*). [ile,]

Luţf-ı idrâk **ile** ser-defter-i ehl-i 'irfân /
Kerem ü cüd **ile** erbâb-ı sehâya server
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 35*). [ile,]

Çünkü her vech **ile** mümtâzdur
akrânından / Eyle mümtâz şehâ sâ'ire
kılma hem-ser (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 45*). [ile,]

Çıldı ol âb-ı muşaffâ **ile** hep tâze vü ter
/ Cümle eşcâra virüp neşv ü nemâlar
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 8*). [ile,]

Dem-i 'İsî **ile** şan mürdelere irdi hayât
/ Bâğ-ı emvâtına cân virdi ser-â-ser
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 10*). [ile,]

Şevk ü şadî **ile** pür oldı cihânüñ kalbi /
Oldı güyâ ki dem-i vuşlat-ı dilber
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 12*). [ile,]

Göñlini hâme-i luţf **ile** yazup her
kişinüñ / Eyledi defter-i şadîde
muḥarrer nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 15*). [ile,]

Güle baḫsun diyü anı açılıp göñl ü
gözi / Bezedi güller **ile** gülşeni yer yer
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 21*). [ile,]

Berre-i şîr-i nere itdi muḫârin tâ kim /
Ḳalbüne vire bu seyr **ile** feresler
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 23*). [ile,]

Kızılbaşuñ ḳara bağrında başlar çıkdı
havf **ile** / O derd **ile** revân eyler o cânî
'âkıbet cânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 11*). [ile,]

Hezârân kerr ü ferr ü şevket ü şavletle
'azm itdi / 'Adünüñ basına teng itmege
ḳahr **ile** devrânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 19*). [ile,]

Şân-ı şerîfüñ **ile** müşerref zemân-ı luţf
/ Zât-ı kerîmüñ **ile** mükerrer cihân-ı

‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 2). [ile,]

Oldukca ‘adl-i ‘âm ile bünyân-ı memleket / Ma‘mûr ola vücûduñ ile hânedân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 32). [ile,]

Gerçi Fazlî kuluñ ihsânuña müstağrıkdur / Yine ihsânüñ ümîdinde durur mâh ile sâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 42). [ile,]

Câm-ı ihsân ile mîr-i ‘asâkir perver / Tîğ-ı hûn-hvâr ile şâh-ı memâlik perdâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 19). [ile,]

Câm-ı ihsân ile mîr-i ‘asâkir perver / Tîğ-ı hûn-hvâr ile şâh-ı memâlik perdâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 19). [ile,]

Şavletüñ nâmı cihâna şu kadar fâş oldu / Havf iderler Şeh-i Tebrîz ile Şâh-ı Şîrâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 20). [ile,]

Nice kim eyleye ‘uşşâk-ı Şîfâhân u ‘Irâk / Şad nidâ ile reh-i râstdan âheng-i hicâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 34). [ile,]

Dönder ‘inânı semt-i şenâya ki haşre dek / Sürsüñ tabî‘at esbini sa‘y ile Fazliyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 30). [ile,]

Harîm-i Ka‘be’de hem mahrem oldu hem muhrim / Libâs-ı mağfîret ile mülebbes oldu ‘uşât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 4). [ile,]

İrişdi ‘îd-i şerîf ile dehre bir ‘âlim / Ki irdi zevk ü sürûra kamu benîn ü benât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 10). [ile,]

Şükûh u şevket ile her kuluñ olup Dârâ / Alur mı ‘aynına dârâları zihî dârât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 17). [ile,]

Şu ‘ömre hayf iderüm k’olmadı du‘âñ ile şarf / N’idem şehâ budur ancak tedârik-i mâ-fât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 22). [ile,]

Edâ-yı midhatuñ itmekde tab‘ ‘âciz iken / Dilüme oldu revân şevk ile bu nüh ebyât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 25). [ile,]

Hulûş-ı ‘İşk ile dil oldu hâliş ü muhliş / Be şûfî var yûri ‘arz itme zerķ ile tāmât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 34). [ile,]

Nice ki Merve’de hüccâc ide Şafâ ile sa‘y / Nice ki ehl-i vukûf ola vâkıf-ı ‘Arafât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 41). [ile,]

Tâ tîğ-ı şun‘ ile kalem oldu varâķ nigâr / Oldı nizâm-ı ‘âleme tîğ u kalem medâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 1). [ile,]

Kıldı kalem kerâmeti birle zuhûr-ı tîğ / Buldı kalem izâfete tîğ ile i‘tibâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 3). [ile,]

Şeh Muştafâ ki tîğ u kalem haķķı şehlere / Eltâf ile kalem gibi kahr ile tîğ-vâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 11). [ile,]

Hurşîd eline tîğ ‘Utârid kalem alup / Evşâf-ı tîğ ile kalemüñ leyl ile nehâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 20). [ile,]

Tîguñla her kaçan kalemüñ eyleseñ tırâş / Dil tîğ-ı reşk ile kalem-âsâ olur

figār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 30). [ile,]

Tîğ-ı zebânı hem-çü kalem nazm **ile** cerî / Nesr **ile** tîğ-veş kalemî maşlahat-güzār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 37). [ile,]

Tîğ-ı zebânı hem-çü kalem nazm **ile** cerî / Nesr **ile** tîğ-veş kalemî maşlahat-güzār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 37). [ile,]

Tîğî kalem gibi ola feth **ile** nām-zed / Qadr **ile** tîğ-veş kalemî ola nām-dār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 42). [ile,]

Bir esbdür ki kuvvet-i za‘f **ile** fî‘l-meşel / Mür-ı naḥîfe ursalar olmaya hîç bār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 5). [ile,]

Şā‘ir tabî‘atında şan ince ḥayāldür / Ol esb bu neḥāfet **ile** lâğar u nizār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 7). [ile,]

Na‘lin semend-i qadri atup çerḥa rûz-ı rezm / Buldı hilāl nām **ile** şimdi iştihar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 20). [ile,]

Kef-i ebr **ile** olup yine semā sîm-efşān / Sā‘il-i āba gümüş külçeler itdi iḥsān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 1). [ile,]

İtme taṭvîl-i kelām eyleme taşdı‘-i ‘izām / Aç elüñ şıdk **ile** ol şāha du‘ā eyle hemān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 28). [ile,]

Hey Muhammed ümmeti billāh seyr eyleñ gelüñ / Şehr-i Bûrsa maqdem-i şāh **ile** cennetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 6). [ile,]

Şehler egerçi tâc **ile** miḥnetle faḥr ider / Zātuñla tâc nāziş ider taḥt iftiḥār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 12). [ile,]

Māh olsa tâc taḥt saña çerḥ yiridür / Sensin o taḥt u tâc **ile** ḥübāne şehr-yār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 28). [ile,]

Taḥt oldı saña nāz başuñda gurûr tâc / Olduñ o taḥt u tâc **ile** fettān her diyār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 29). [ile,]

Taḥt-ı bahāda görse seni tâc-ı ḥüsn **ile** / Terk ide tâcî Yûsuf idüp taḥtdan firār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 30). [ile,]

Bî-taḥt u tâc gerçi gedāsın velî Ḥudā / Şükr eyle kıldı tâc **ile** taḥt **ile** nām-dār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 34). [ile,]

Ol taḥt u tâc **ile** çü ser-efrāzsın bugün / Kıl tâc u taḥt-ı şāha du‘ā leyl **ile** nehār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 38). [ile,]

Niteki taḥt u tâc **ile** şehler bulup kemāl / Tâc **ile** ser-firāz ola taḥt **ile** baḥtiyār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 40). [ile,]

Niteki taḥt u tâc **ile** şehler bulup kemāl / Tâc **ile** ser-firāz ola taḥt **ile** baḥtiyār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 40). [ile,]

Niteki taḥt u tâc **ile** şehler bulup kemāl / Tâc **ile** ser-firāz ola taḥt **ile** baḥtiyār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 40). [ile,]

Taḥtuñ sipihr ola vü tâcuñ ḥuceste nehr / Olup cihānda tâc **ile** taḥt **ile** kām-kār

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 41). [ile,]

Tahtuñ Hudâ refî‘ ide tâcuñ bülend-i ser / Taht üzre ol murâduñ **ile** tâc-dâr-vâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 42). [ile,]

Şafâ vakti sürür eyyâmı ‘işret mevsimi geldi / Ki oldu ‘izz ü ikbâl **ile** bir sūr-ı sürür-efzâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 2). [ile,]

Yarağ u yatla cümleten yarar at **ile** meydânda / Kâmusı ceng ider gerçi murâdı şulhdur ammâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 35). [ile,]

Hevâya âsmânîler hürüş **ile** şu‘ûd itdi / Göge zencîr-i zerle çekdiler gūyâki ejderhâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 39). [ile,]

Akıtdı lûle’-i yâkûtdan elmâs **ile** la‘li / Ola tâ kıymet ü kadri füzûn çün dūrre-i Sînâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 50). [ile,]

Kerem bârânı fâ‘iz olmasa ebr-i kefünden ger / Gül ü lâlê bitürmezdi cihânda hâr **ile** hârâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 57). [ile,]

İrişüp faşl-ı hâzân **ile** ta‘ayyün bâğa / Ten-i ‘âşık gibi zerd eyledi rûy-ı çemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 7). [ile,]

Gerçi yüz reng **ile** zeyn itmiş idi anı bahâr / Virdi ta‘yîn aña reng **ile** harîfuñ düzeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 8). [ile,]

Gerçi yüz reng **ile** zeyn itmiş idi anı bahâr / Virdi ta‘yîn aña reng **ile** harîfuñ düzeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 8). [ile,]

‘Arızuñ bâda virür lutf-ile berg-i semeni / Kâkülüñ hâke şalar kahr **ile** müşg-i Hotan’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 24). [ile,]

İşiden cân **ile** öldür beni sevmezse seni / Diyesin öldürürüm ger beni cândan seveni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 32). [ile,]

Hüsn-i şüretle olup cāmî’-i hüsn-i sîret / Hüsn ü hulğ **ile** kamu ‘âlemüñ olduñ haseni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 35). [ile,]

İdüp aḥkâmuñı kânûn-ı ‘adâletle kavî / Buldı tedbîrüñ **ile** kaşr-ı vezâret iḥkâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 18). [ile,]

Şerm-i râyuñ **ile** ruh ‘ayn olur çün dil nûn / Bâr-ı kahrüñ **ile** dil kâf olur çün ten lâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24). [ile,]

Şerm-i râyuñ **ile** ruh ‘ayn olur çün dil nûn / Bâr-ı kahrüñ **ile** dil kâf olur çün ten lâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24). [ile,]

Niçe ki eşref-i nâs ola ‘ilm **ile** ‘ulemâ / Niçe ki faẓl **ile** ḥalğ ola vâcibü’l-ta’zîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 33). [ile,]

İy kerem-kânı mürüvvet ma‘deni lutf issi şâh / Ben kuluñ yâd eyle lutf it semme-i iḥsân **ile** (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 2, Beyit 1). [ile,]

Ki bize n’olsa beng **ile** ‘acebâ / Âteş-i cûyî bulmağa teskîn (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 5, Beyit 3). [ile,]

İkını şıķını itmiş Riyâzî / Yine yüz zūr **ile** zir şi‘r peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 11, Beyit 1). [ile,]

Nāmuñ el-ḥaḳ nāme-i ‘adl içre meşūr
eyledüñ / Zāt-ı pākuñ ‘adl ü inşāf **ile**
meşūr eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 6*). [ile,]

Luţf u iḥsānuñ sebîl-i Ḥaḳ’da mevfūr
eyledüñ / ‘Ayn-ı ‘adl **ile** cihān ḥaḳını
manzūr eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 7*). [ile,]

Hezārān şîve **ile** yā ḥabîbî / Alup
göñlümi redd itdüñ ġarîbî (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 3*). [ile,]

Qadīmî dostuñ **ile** düşmen olduñ / Yüri
şāhum yüri Allah’uma şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6*). [ile,]

Baňa ‘arb eyledüñ evvel maḥabbet /
Hezārān ‘izz ü nāz **ile** hey āfet (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7*). [ile,]

Varup aġyār **ile** yār olduñ iy ḥān / İşin
Fazlî’nüñ itdüñ āh u eġgān (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9*). [ile,]

Araya fūrkat düşelden Fazliyā ol şāh
ile / Çekdüğüm miḥnetleri ben bilürüm
Allāh **ile** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9*). [ile,]

Araya fūrkat düşelden Fazliyā ol şāh
ile / Çekdüğüm miḥnetleri ben bilürüm
Allāh **ile** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9*). [ile,]

Şafḥa-i gerdüna bu mışrā’ı yazdum āh
ile / Kimse yā Rab olmasun yār u
diyārından cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10*). [ile,]

Her kaçan kāmum temennā eylesem
ben dil-figār / Tîġ-ı inşā’Allah **ile** qatlı
ider ol ġamze-kār (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 7*). [ile,]

Yāri kılduñ zulm-ile ben bendeden yād
iy felek / İtmedüñ vaşl **ile** bir dem
ḥurrem ü şād iy felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1*). [ile,]

Hicr-i yār **ile** beni giryān u nālān
eyledüñ / Qarşuma düşmenlerüm şādān
u ḥandān eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 7*). [ile,]

Baġrumı tîġ-ı ġam u hicrān **ile** qan
eyledüñ / Hey ne zālîmsin elüñden dād
u feryād iy felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 8*). [ile,]

Ġalib itdüñ Fazlî’ye her vech **ile**
düşmenleri / Hey ne zālîmsin elüñden
dād u feryād iy felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 10*). [ile,]

Yāri benden ayırup düşmenlere yār
eyledüñ / Derd-i reşk **ile** beni ‘ālemde
bîmār eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 11*). [ile,]

Künc-i ġamda kārımı feryād **ile** zār
eyledün / Hey ne zālîmsin elüñden dād
u feryād iy felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 12*). [ile,]

Çeşmüm nice bir derd ü firāk **ile** ter
olsun / Hicr **ile** ya göñlüm nice zār ü
zeber olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 1*). [ile,]

Çeşmüm nice bir derd ü firāk **ile** ter
olsun / Hicr **ile** ya göñlüm nice zār ü
zeber olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 1*). [ile,]

Her laḥza o düşmenler **ile** cilve-ger
olsun / Hercāyi ġüzel sevmeyeyin
tevbeler olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 2*). [ile,]

Anlar olalar hem-ḳadeḥ aġyār **ile** her
ān / Ben nice şurāḥî gibi her-dem

yudayın kan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 7). [ile,]

Ger hüsn **ile** hürşîd-i cihân-tâb da olursa / Hercâyi güzel sevmeyeyin tevbeler olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 10). [ile,]

Vaktdür kim 'İşk **ile** hayrân u sergerdân olam / Şabra tākāt kalmadı terk-i diyâr ister gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 4). [ile,]

Derd-i 'İşk **ile** cihân içre olanlar nâ-tüvân / Bulmayup dünyâda bu derdün devâsın bî-gümân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 7). [ile,]

Yâri iy Fazlî görüp ağyâr **ile** zâr olmadın / Her zamân derd ü belâ vü mihnete yâr olmadın (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 9). [ile,]

Şabr **ile** kurtulmadum çünkim giriftâr olmadın / Şabra tākāt kalmadı terk-i diyâr ister gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 10). [ile,]

Olup ol nev-cüvânun tekyye-i 'ışkında dil mihmân / Lebi esrârına cân **ile** oldu vâlih ü hayrân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 3). [ile,]

Gice gündüz yanan nâr-ı gam **ile** sîne dâğıdır / Kim anuñ tekyye-i 'ışkında bir yanar çerâğıdır (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 9). [ile,]

Sen lebi Şîrîn'e yüz biñ cân **ile** Ferhâd olup / Gönülüm ârâm eylemez tağlara düşmemdür hemân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 4). [ile,]

Halk-ı 'âlemden idüp 'ışk **ile** iy Fazlî firâr / Tağlarda düşdi vahşilerle ülfet ihtiyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 9). [ile,]

Hicrûñ **ile** nice bir maḥzûn olam ben mübtelâ / Ben ḳuluña merḥamet eyle Memî Şâh'um benüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 8). [ile,]

Destüñdeki ḥâtem gibi ḳaddüm ḥam olupdur / Çeşm-i dem **ile** lâ'l-i nigîn ḥâtem olupdur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 3). [ile,]

Üftâde durur sāye gibi mihrûñ **ile** ten / Ben bendeñe rahm eyle Ḥasan Bâlüm efendüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 6). [ile,]

Gün gibi cihân içre hüsn **ile** hüveydâdur / Ol bedr-i cihân-ārâ Maḥmûd-ı hilâl-ebrû (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 6). [ile,]

Elde cām u dilde her-dem fikrimüz dildârdur / Rûz u şeb eglencemüz ebyât **ile** es'ârdur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 15). [ile,]

Nice bir tekyye-i miḥnetde ḳarâr eyleyelüm / Girelüm bir nemede 'ışk **ile** kâr eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 1). [ile,]

Kâse-i serde vaṭan eylemedin mûr-ı ecel / İrmedin seng-i fenâdan tene ḥâk **ile** ḥalel (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 9). [ile,]

Yâd-ı fenâ **ile** yeke vardı ḳarâr âh / Toldı belâ vü derd **ile** dâr u diyâr âh (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 23). [ile,]

Sensin el-ḥâḳ kerem ü 'izz ü şeref bürhânı / Saña her vech **ile** şihḥat yaraşur sultânüm (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3). [ile,]

Teb ü tâb **ile** ne lâzım bedenün ola za'îf / Nev-cüvânsın saña ḳuvvet

yaraşur sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Nazm 2, Beyit 5). [ile,]

Ol şafder-i yegâne a'nî ki Muştafâ Hân
/ K'oldur liyâkat **ile** sultân-ı heft-kişver
(*Kara Fazlî Dîvânı*, Tarih 1, Beyit 1).
[ile,]

Baş çeküp gül-zâr-ı devletden yine /
Kadr **ile** eflâke ırgürdi seri (*Kara Fazlî
Dîvânı*, Tarih 3, Beyit 3). [ile,]

Hüsn-i hulk **ile** Muhammed'dür velî /
Nâm **ile** Ahmed sehâda Haydarî (*Kara
Fazlî Dîvânı*, Tarih 3, Beyit 5). [ile,]

Kılup lutf **ile** bir hâlî velîme / Toyurdu
hâş u 'âmı gâh u bî-gâh (*Kara Fazlî
Dîvânı*, Tarih 4, Beyit 5). [ile,]

Her kim ki aldanup saña senden vefâ
umar / İy bî-vefâ cefâ **ile** eylersin anı
zâr (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend 1*,
Beyit 4). [ile,]

Qanı o şeh ki devlet ü iqbâl ü kadr **ile** /
Olmışdı cümle hâş **ile** 'âm içre nâm-
dâr (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend 1*,
Beyit 6). [ile,]

Bir Şâh-idi ki devlet ü kadr **ile** bî-
gümân / Olmışdı nâm-ı nîki cihân içre
dâstân (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-
bend 1*, Beyit 9). [ile,]

Nâmı tutup cihânı bütün 'adl ü dâd **ile** /
Cândan muhibbi olmuş idi pîrle vü
cüvân (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend
1*, Beyit 11). [ile,]

Bâzû-yı devlet üzre 'aceb şâh-bâzdı /
Âl **ile** dâma düşdi qazâ **ile** nâ-gehân
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend 1*,
Beyit 13). [ile,]

Bâzû-yı devlet üzre 'aceb şâh-bâzdı /
Âl **ile** dâma düşdi qazâ **ile** nâ-gehân

(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend 1*,
Beyit 13). [ile,]

Şabr eyle kudretüñ yog ise şabra
dâyimâ / Tâ haşr olunca derd **ile** kıl
nâle vü figân (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Terkib-bend 1, Beyit 15). [ile,]

Qan ağla tîg-ı hasret **ile** sîne çâk olup /
Yan derd **ile** kıyâmete dek derd-nâk
olup (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend
1*, Beyit 16). [ile,]

Qan ağla tîg-ı hasret **ile** sîne çâk olup /
Yan derd **ile** kıyâmete dek derd-nâk
olup (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend
1*, Beyit 16). [ile,]

Derdâ vü hasretâ vü dirîgâ hezâr âh /
Kıydı o Şâha zulm **ile** bu rûz-gâr âh
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend 1*,
Beyit 17). [ile,]

Bu mâtem **ile** pîr ü cüvân nâleler kılup
/ Toldı enîn ü şîven **ile** her kenâr âh
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend 1*,
Beyit 21). [ile,]

Derd ü firâk **ile** geçirüp rûz-gârumuz /
Çıksun ki yiridür felege âh u zârumuz
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend 1*,
Beyit 24). [ile,]

Eyle iy berķ âh-ı âteş-nâk / Ki yana sûz
ile zamân u zemîn (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Terkib-bend 2, Beyit 15). [ile,]

ile: " sebebiyle, -den dolayı"
anlamlarında edat.

Oldum firâk-ı derd **ile** derdâ ki ben
gedâ / 'Âlemde sevmesün şeh-i âlî olan
gedâ (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 18*,
Beyit 1). [ile,]

Yoğ-ise şānumda istihkāk eger
ihsānuña / Ḥamdü-lillāh müsteḥaksın
himmete sen şān **ile** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [ile,]

İy dil hezār derd **ile** kıl nāle vü fiğān /
İy göz firāk u ḥasret **ile** demdür ağla
қан (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2,
Beyit 13). [ile,]

ile: "Birlikte, beraber" anlamında
edat.

Luṭf **ile** tūr yıka rû tîr-i vebālini gider /
Şadra geç saña şadāret yaraşur
sultānum (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 6). [ile,]

ile: "Araç, vasıta" anlamında edat.

Sehv **ile** reyḥāna teşbîh eyledüm ḥattūñ
şehā / İşidüp sünbüllerüñ anı perîşān-
ḥāldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 3). [ile,]

Bu dāğ-ı derd **ile** şahrā-yı gāmdan lāle-
veş iy dil / Şehīd-i 'ışk-ı yār olduğını
қанlu kefenden şor (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 88, Beyit 3). [ile,]

ilerü: Daha çok, daha fazla.

Ne devlet ola 'aceb bundan **ilerü**
kişiye / Ki ola 'ālim-i sırr-ı kelām-ı
Ḥayy ü Qadīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 10). [ilerü,]

ilerü: Daha ileri, ilerisi.

Gögden ol nāzil olurdu yire bî-şübhe vü
şekk / Olsa ger dürr-i süḥandan **ilerü**
bir cevher (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
15, Beyit 11). [ilerü,]

ilet: Iletmek, götürmek, ulaştırmak.

Ger қанат бүкүп уça саña peyāmum
iletür / İy hümā nāme benüm aқ
gügercinümdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 82, Beyit 2). [iletür, -ür]

illā: Ancak.

Anı derk eylemez **illā** şu mezāk erbābı
/ K'ola ṭab'ında anuñ lezzet-i 'irfāndan
eşer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 28). [illā,]

illā: Tevhid (Lâ ilâhe illâ'llah)'deki illā
(ancak, yalnız).

Mā-sivāyı nefy idüp işbāt kıldık vacibi
/ Kendümüz lā eyledük iy şūfi
illāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 12). [illāsındayuz, -sın,
-da, -y, -uz]

illā: Ancak, fakat, sadece.

Rehber-i ehl-i sefer saḥne-i 'adlūñ olalı
/ Görmez **illā** ki reh-i dārda il rāh-zeni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
36). [illā,]

'illiyyîn ol: Sema ve cennetin en
yüksek mahalli olmak.

İtdi rıḥlet bu dār-ı süflīden / Oldı 'ālī
maḳāmı 'illiyyîn (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 19). ['illiyyîn ol, -
dı]

'ilm: Bilim, bilgi, marifet.

Şīven-i cehl ile olur kişi denī vü ḥasīs /
Kemāl ü **'ilm** iledür ādemī şeref ü

‘azīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 4). [‘ilm,]

Cihānda ‘ālim ü ‘āmil o ‘ilm ile el’ān / ‘Aceb kim ola diriseñ baña o şān-ı kerīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 12). [‘ilm,]

Cihānda ‘ilm Sürūrı Efendi H̱vāce-i Şān / K’odur mevālî-i ‘aşr içre vācibü’l-kādīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 14). [‘ilm,]

Niçe ki eşref-i nās ola ‘ilm ile ‘ulemā / Niçe ki fazl ile hālk ola vācibü’l-ta’zīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 33). [‘ilm,]

Zihī kerāmet ü ‘izzet bu ‘ilme kim oldı / Anuñla ‘ālim olan müstaḥikḳ-i bāğ-ı na’ım (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 11). [‘ilme, -e]

Ol tıfluñ olmağ içün ‘ilm ü edeb tıfeyli / Mîr ehl-i fazlı kıldı ta’lîmine muḳarrer (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 6). [‘ilm,]

‘ilm: Fen, ilim, bilgi.

Bu durur ben bildüğüm gāyet de bilmezlik ider / ‘İlmüñi ma’lūm idinmek eyleye her kim heves (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 8). [‘ilmüñi, -ün, -i]

‘ilm: Bilme, bilgi, marifet.

Fazlî işitdüğünde didi du’ā vü tārīḥ / İclāl ü ‘ömr bākī ‘ilm ü edeb müyesser sene dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7). [‘ilm,]

‘ilm ü fazl: İlim ve fazilet.

Berāhine buña cāzim degül mi ‘aḳl-ı selīm / Ki ‘ilm ü fazl iledür serd-i vācibü’l-ta’zīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 1). [‘ilm ü fazl,]

‘ilm ü fazl: Bilgi ve hüner.

Yetīm odur ki ola ‘ilm ü fazldan mahrūm / Dimeñ ki bī-peder olan cihānda ola yetīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 5). [‘ilm ü fazl, -dan]

‘ilm-i farīza: Yapılması farz olan şeylerin ilmi.

Çün oldı ‘ilm-i farīza budur ḥadīs-i şaḥīḥ / Şaḳın ki cehl ile terk idüp anı olma aşīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 8). [‘ilm-i farīza,]

‘ilm-i ısk: Aşk ilmi, bilgisi.

Ḳo baḥtī ḳāl ile taḥşīl-i ḥāl it / Ki ‘ilm-i ‘ışḳdur aḳvā’l-mesā’il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [‘ilm-i ‘ışḳ, -dur]

‘ilm-i mükerrerem: Saygı duyulan, yüceltilen ilim.

Egerçi ‘ilm-i mükerrerem durur ‘ale’l-ıtlāk / ‘Ale’l-ḥuşuş ki ‘ilm-i şerīf diyen ḳavīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 9). [‘ilm-i mükerrerem,]

‘ilm-i şerīf: Yüce ilim, bilgi 2. her şey ve kimseden haberdar olma.

Egerçi ‘ilm-i mükerrerem durur ‘ale’l-ıtlāk / ‘Ale’l-ḥuşuş ki ‘ilm-i şerīf diyen ḳavīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 9). [‘ilm-i şerīf,]

ilt-: Geri götürmek, yerine ulaştırmak, erişirmek.

İltür işini başa virür aña devlet el / Her kim ki pāyuña yüzini dāyimā sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [iltür, -ür]

iltifat: Teveccüh, ilgi.

Ma‘ārîf ehline kıl her-dem iltifâtı ziyād / K’odur zekāvet ü ‘aqluñ delîl ü bürhânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 24). [iltifâtı, -ı]

iltifat: İlgilenme, güler yüz gösterme 2. yardım, bağış.

Egerçi iltifātuñla müşerrefdür benüm şāhum / Ne kim ola keremden ger muzā‘af eyleseñ āyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 67). [iltifātuñla, -uñ, -la]

iltifāt-ı ehl-i fiten: Fitnekârların iltifâtı.

Çü hücre vü şütürüñ vaşfidur müşerref ide / Bu hücre vü şütüri iltifāt-ı ehl-i fiten (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 57). [iltifāt-ı ehl-i fiten,]

iltifāt-ı sultân: İltifat sultanı.

Müyesser oldu yine iltifāt-ı sultānî / Zihî nihāyet-i āsār-ı luṭf-ı Yezdānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 1). [iltifāt-ı sultān, -i]

iltimās: Birine herhangi bir konuda öncelik ve ayrıcalık tanıma.

İltimāsı ‘ālemüñ der-gāh-ı luṭfuñdan durur / İy ki elṭāf-ı laṭîfuñ ins ü cāne mültemes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12). [iltimāsı, -ı]

īmā’ eyle: İşaret etmek; üstü kapalı olarak anlatmak, dokundurmak.

Her-dem ebrū-yı sepîdi ile eyler īmā’ / İç mey-i surḥ diyu pîr-i sipihr-i muḥtāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 10). [īmā’ eyle, -r]

īmā’ eyle: Üstü kapalı bir şekilde anlatmak, işaret etmek.

‘İd lafzındaki ‘ayn ile yed eyler īmā’ / Ya‘ni eyyām-ı şafā irdi ele cām-ı zer al (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 8). [īmā’ eyle, -r]

īmā it: İşaret etmek; üstü kapalı olarak anlatmak, dokundurmak.

Āfitāba zerre-i nā-çizden gelmez ḥalel / ‘āşık-ı ser-geştesinden itmesün ol meh īmā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [īmā it, -me, -sün]

īmām-ı ‘azīm: En büyük imam.

Kemāl-i keşf ile bātında mürşid-i kāmîl / Fünūn-ı faẓl ile zāhirde ḥod īmām-ı ‘azīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 15). [īmām-ı ‘azīm,]

iman: Ar. İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.

İy Mesîḥā-dem leb-i cān-baḥsuña cānum fedā / Zülf-i kāfir-kîşüñe dînüm

hem **īmānum** fedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [*īmānum, -um*]

iman: Allah'a inanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.

Nice kâfir diyeyüm ben ğamze-i bed-mestüñe / Şefqati olmayanuñ çün olmaz **īmānı** dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [*īmānı, -ı*]

iman: İman, inanç, itikat.

Dînüm saçuñ küfrin senüñ her kim ki **īmān** bilmeye / Olsun murādum budur ol dīnden hem **īmāndan** cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4*). [*īmāndan, -dan*]

iman: Allah'a inanma, inanç.

Qaddüñ elif iy mâhir u nūn oldı tā ebrūlaruñ / Olmam hemān ol an olur dīnden hem **īmāndan** cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [*īmāndan, -dan*]

iman: Allah inancı.

İmānı vü Qur'ānı vü tevfiķı refiķ it / Fazlīye kaçan mevt ire iy Hayy ü Tüvānā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15*). [*īmānı, -ı*]

‘Alī-sehā vü Muḥammed-ḥiṣāl u ‘Osmān-şerm / Ki ‘adlidür ‘Ömerī Bū Bekir’dür **īmānı** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 10*). [*īmānı, -ı*]

iman: Allah'a inanmak, iman etme, dīnî inanç.

O bütüñ küfrüne **īmān** diyeni ğayb itmez / Nısf-ı dīn añladı iy şeyḥ şu kim inşāfı (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3*). [*īmān,]*

Leyli-i zülfüñ hevāsını görüp çık cān gibi / Sīne-i bī-kīnede hıfz eyleyüp **īmān** gibi (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 5*). [*īmān,]*

iman: (A.) iman.

Dînüm saçuñ küfrin senüñ her kim ki **īmān** bilmeye / Olsun murādum budur ol dīnden hem **īmāndan** cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4*). [*īmān,]*

īmān bil: Bağlılıkla inanılacak şey kabul etmek.

Küfr-i zülfīn ol bütüñ her kim ki **īmān** bilmeye / Dīni içün müfti-i ‘uşşāk anı tekfir ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [*īmān bil, -me, -y, -e*]

īmān getür: Hak dini kabul etmek.

İmān getürdi ḥubbüñe bel bağladı senüñ / Her kim Ḥudā’ya eyledi ikrār Yā Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9*). [*īmān getür, -di*]

īmāna gel: Hak dini kabul etmek.

Küfr-i zülfīni göricek bu dil-i şifte-ḥāl / Geldi **īmāna** hemān şıdķ ile Bū-Bekr mişāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 5*). [*īmāna gel, -di*]

‘imāret: Bayındır ve mamur.

Bir 'imāretdür anuñ rif'ati kaçrı kim aña / Yiridür olsa tetimmāt toköz kat eyvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 21). [*'imāretdür, -dür*]

'imāret it: Bayındır ve mamur hale getirmek.

Sakf-ı kâh-ı felegi tâ harem-i zîr-i zemîn / Lafz-ı Kün'den ki Hudâ itdi 'imāret yek-ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 7). [*'imāret it, -di*]

imdi: Bu sebeple, bu sebepten ötürü, o halde.

Cihānda olmadı kes bî-kemāl bildük çün / Ol imdi kesb-i kemāl ile vācibü'l-tekrîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 7). [*imdi,]*

imiş: "i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

'İşk bir şāhid imiş halk-ı cihān 'āşıkdur / Gel beru 'āşık iseñ sen dahı idrāk idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [*imiş,]*

Evvelā şādır olan nuṭk imiş eyle anı fehm / K'oldı mecmū'-ı kemālāt-ı İlāh'a mazhar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 10). [*imiş,]*

imkân ol: Mümkün olmak.

Rây-ı pür-nûrına hürşîd dimek olur idi / Zerre hürşîd-i münîr olmağa olsa imkân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 37). [*imkân ol, -sa*]

Öykünürdi kefi dūr-bārına baħr-ı Kulzüm / Kaṭre deryā-yı muḥîṭ olmağa

olsa imkân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 37). [*imkân ol, -sa*]

imkân ol: Mümkün olmak.

Olmazsa vefā-dārını bulmaqlığa imkân / Hercāyi güzel sevmeyeyin tevbeler olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 8). [*imkân ol, -maz, -sa*]

imtizâc-ı 'unsur-ı çār: Dört unsurun birlikteliği,uyumu.

Bozul iy imtizâc-ı 'unsur-ı çār / Üzü l iy 'akd-i 'ukde-i pervîn (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 12). [*imtizâc-ı 'unsur-ı çār,]*

imzâ eyle: Kanıtlamak.

Aña da'vā-yı devletde ne lâzım huccet ü bürhân / Cihānda luṭf u cūd ile çü nāmın eyledi imzâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 55). [*imzâ eyle, -di*]

in: Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.

Göricek āsümānîler hevādan indüñüz şandum / Kıyāmet irişüp çerhüñ döküldi necm-i rahşānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 30). [*indüñüz, -dü, -ñ, -üz*]

in: İnnek; yukarıdan aşağıya doğru gelmek.

Her kaçan ruħlarıña kākül-i müşgînüñ iner / Şanuram Ka'be'ye Cibrîl-i Emîn nāzil olur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [*iner, -er*]

in: Yukarıdan aşağıya doğru gelmek; inmek.

Revzenüñden giren iy mäh degüldür
zerrāt / Nerdübān urdı diler hāneñe **ine**
hūrşīd (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 144,
Beyit 1). [ine, -e]

in: (Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.

Bām-ı kadrinden anuñ düşse eger kim
bir hışt / **İne** biñ yıl geçicek yarıla re's-
i Keyvān (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside
33, Beyit 25). [ine, -e]

in: İnmek, gelmek.

Bezme **inseñ** meclisüñ sākīleri hūbān-ı
dehr / Rezme yetseñ ger yanuñca cünd-
i bī-pāyān-ı feth (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 10, Beyit 23). [inseñ, -señ]

in-: Yukarıdan aşağıya doğru gelmek; inmek.

Gögden **inmişdür** aña hāk bu ki iklīl-i
cemāl / Var mıdur milket-i 'Osmān'da
nazīri 'Ömer'üñ (Kara Fazlī Dīvānı,
Murabba 15, Beyit 6). [inmişdür, -miş,
-dür]

in nīst ğazel ki goft fazlī: Farsça bir
beyit: Bu gazel Fazlī'nin söylediği
gazel değildir.

Īn nīst ğazel ki goft Fazlī / Kad inzalū
rabbehu kitabe (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 4, Beyit 6). [Īn nīst ğazel ki goft
fazlī,]

in'ām: Nimet verme.

İtse **in'āmla** ihsān aña şāh-ı 'ālī / Luţf-
ı tab'ına delīl ola vü fazlından eser
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 15, Beyit
42). [in'āmla, -la]

in'ām u ihsān: Lütuf ve ihsan.

Tarķince iderler bir hüner izhārına
gūşış / K'alup in'ām u ihsānı geyeler
hīl'at u dībā (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 29, Beyit 64). [in'ām u ihsān, -ı
]

'inān: Dizgin, yular, irade.

Çoşusu atları anuñ şu resme cüst ü
çābükdür / '**İnān**ın tutmasa gidüp aşar
İrān u Tūrān'ı (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 12, Beyit 34). ['inānın, -ın]

Dönder '**inānı** semt-i şenāya ki haşre
dek / Sürsüñ tabī'at esbini sa'y ile
Fazliyā (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 22,
Beyit 30). ['inānı, -ı]

Çoşusu atları şol resme çāpükdür ki ger
rākib / İder iki cihānı bir '**inān**ın
eylese irhā (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside
29, Beyit 31). ['inānın, -ın]

inan: Bir şeyin doğruluğuna
güvenmek, kanarak aldanmak;
inanmak.

Va'de-i vaşlına iy Fazlī **inanma** dil-
berüñ / Ehl-i hüsnüñ çünki olmaz 'ahd
u peymānı dürüst (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 44, Beyit 7). [inanma, -ma]

inan: (Bir şeyi) Doğru olarak kabul etmek // güvenmek, itimat etmek.

Öldürem didüğine **inanma** iy dil gamzesi / Bu meşeldür çünkü gelmez tığ-ı bürrândan vefâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [inanma, -ma]

‘inân-ı ‘adl: Adalet ve lütuf dizgini.

‘Inân-ı ‘adli anuñ virdi destine çü Hudâ / Semend-i devleti sürsin ki aldı meydânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 15). [‘inân-ı ‘adl, -i]

‘inân-ı ‘adl: Adalet dizgini.

Cevlân vir esb-i devlete meydân senüñ durur / Virdi şerîf-i destüñe çün Hâk ‘inân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 9). [‘inân-ı ‘adl,]

‘ināyet: Himmet, lütuf.

‘Ināyetüñ nazarıyle olursa ger manzûr / Tûrâb iken işi altun olur anuñ fi’l-hâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 31). [‘ināyetüñ, -üñ]

‘ināyet: (عنايت) i. (Ar. ‘ināyet) 1. Lütuf, ihsan, iyilik, yardım. 2. Gayret, dikkat:.

Tevbesin himmete vir rāh-ı talebde meydân / Hem-‘inân ola ‘ināyet ala şāyed menzil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30). [‘ināyet,]

‘ināyet: İyilik, yardım, lütuf, ihsan.

Hâk ‘ināyet ide bir dahı sakîm olmayasın / Hâzret-i Hâk’a ‘ināyet

yaraşur sultānum (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 8). [‘ināyet,]

‘ināyet id: Lutfetmek, ihsan etmek.

Her mücrime kim sen idesin lutf u ‘ināyet / Cismine haram ola anuñ nār-ı cehennem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4). [‘ināyet id, -e, -sin]

Hâk ‘ināyet ide bir dahı sakîm olmayasın / Hâzret-i Hâk’a ‘ināyet yaraşur sultānum (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 8). [‘ināyet id, -e]

‘ināyet kıl: Yardım etmek, iyilikte bulunmak.

Yâ İlāhî sen ‘ināyet kıl aña ‘ömr-i tavîl / Devlet ü ikbâl ü iclâl ile olsun nām-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 24). [‘ināyet kıl,]

‘ināyet-i hemedānî: İlahi inayet(?) buradaki "Hemedânî" kelimesinin "Samedânî" olduğu düşünülerek bu anlam verilmiştir.

Kemâli ile ola yâr u yâverüñ her-dem / ‘Ināyet-i Hemedānî vü lutf-ı Rabbānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 36). [‘ināyet-i hemedānî,]

inbisāt: Gönül açıklığı, mutluluk.

Sen mey-i ‘İşk ile kesb it inbisāt / Zâhid-i nādân қо çeksün inkıbâz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [inbisāt,]

ince: (Bedenin) ince olma durumu, zayıflık.

Lebi gence beli **ince** güzeller çok durur
ammā / Öpülse der-meyān olsa koculsa
der-kenār olsa (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Muhammes 4, Beyit 5). [*ince*,]

ince: *Anlam çeşitliliği; anlam inceliği; derin, güzel nükteler içeren anlatım niteliği.*

Muḥayyel şî'rini cānā belūñle vaşf-ı
zūlfūñde / Görenler didi ḥaḳ bu Fazlî
ḡāyet **ince** şā'irdür (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 60, Beyit 5). [*ince*,]

ince hayāl: *İnce, zarif hayaller.*

Şā'ir ṭabî'atında şan ince ḥayāldür / Ol
esb bu neḥāfet ile lāḡar u nizār (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 25, Beyit 7). [*ince ḥayāl, -dür*]

incin: *Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.*

Şol kadar ḳan aḡladum bir cür'adan
yād itmedüñ / Nemden **incindin** 'aceb
bilsem ki nemden sāḳiyā (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 21, Beyit 4). [*incindin, -din*]

İncinüp iller fiḡānumdan üşerler
başuma / Nālišümdür uğradan başum
benüm ḡavḡālara (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 134, Beyit 3). [*incinüp, -üp*]

incin: *Zarar görmek.*

Oḳlarıñdan **incinürse** ḥaste-dil ma'zür
tut / İy kemān ebrū meḡeldür ādeme
eylūk batar (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel
148, Beyit 1). [*incinürse, --ür, -se*]

incit: *Birini üzme, kırmak, gücendirmek.*

Ḳurı yire başını bî-çārenüñ aḳıtdılar /
Bād-ı ḥışm ile yüregın oynadup
incitdiler (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Muhammes 2, Beyit 9). [*incitdiler, -di, -ler*]

incü: *"İnci"; değerli bir taş 2. Değerli, kıymetli.*

Şahnı her dāne pirincüñ ki tolu revnaḳ
ola / Beñzer ol **incü** ile toptolu bir
bahre hemān (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 13, Beyit 16). [*incü,]*

infītāḥ bul: *Ferahlık bulmak.*

Tiḡ u ḳalemle tā ki bula milk infītāḥ /
Tiḡ u ḳalemle tā ki ire ḥaşma inkisār
(*Kara Fazlî Dîvânı*, Kaside 24, Beyit
41). [*infītāḥ bul, -a*]

inḥişār: *Yalnız bir şeye veya kimseye âit olma, başkası ile alâkası olmayıp bir yere, birine has olma, ona mahsus bulunma.*

Ol tācı ḥāke şaldı irüp baḥt taḥtına /
Sen taḥta geḥ ki tāc saña buldı **inḥişār**
(*Kara Fazlî Dîvânı*, Kaside 28, Beyit
10). [*inḥişār,]*

inkār: *İnkâr; kabul ve tasdik etmeme, tanımama.*

Derd-i dilberden ḥaber-dār olmayan
bīmārdur / Dāḡ-ı 'Işkıñdan dil-efḡār
olmayan **inkārdur** (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 67, Beyit 1). [*inkārdur, -dur*]

Zātına ğayb u şehādet şāhidin iy müdde'ī / Gel beru **inkārı** ƙo olmış durur işbāt-ı 'ışƙ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [inkārı, -ı]

inkār eyle: Reddetmek, kabul etmemek.

İkrārumuz budur ki odur münkir-i Hudā / Her kim ki eyledi saña inkār Yā Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7). [inkār eyle, -di]

inkār id: Kabul etmeme.

Fazluña inkār ider her bü'l-fuzûl / Fazliyā olsañ Fuẓā'il bin 'Iyāz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [inkār id, -er]

inkıbāz çek: Gönül darlığı çekmek, yaşamak.

Sen mey-i 'İşƙ ile kesb it inbisāt / Zāhid-i nādān ƙo çeksün inkıbāz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [inkıbāz çek, -sün]

inkıbāz çek: Gönül darlığı çekmek, yaşamak.

Sen mey-i 'İşƙ ile kesb it inbisāt / Zāhid-i nādān ƙo çeksün inkıbāz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [inkıbāz çek, -sün]

inkisār: Ar. I. Kırılmak.

Bir dem olmaz dehr-i dūnuñ **inkisārından** cüdā / Kimse yā Rab olmasun yār u diyārından cüdā (Kara

Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2). [inkisārından, -ı, -n, -dan]

inkisār ir: Kırılmaya sebep olma.

Tîğ u ƙalemle tā ki bula milk infitāh / Tîğ u ƙalemle tā ki ire haşma inkisār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 41). [inkisār ir, -e]

inkisār vir: Kırgınlık ve gücenikliğe yol açmak.

Ne tîğ bî-ƙalem virür a'vāna intizām / Bî-tîğ ne ƙalem virür a'dāya inkisār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 8). [inkisār vir, -ür]

inkıtā' eyle: Kesmek, bağını koparmak.

Ƙılıcuñ haƙƙı Fazlî'nüñ başın ƙat' eyleseñ ƙat'ā / Kesilmez tîğ-ı 'ışƙuñdan cihāndan inkıtā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [inkıtā' eyle, -r]

Göreyin tîz günde uğrasın Haƙƙ'uñ ƙılıcına / Şu kim iy Fazlî tîğından o şāhuñ inkıtā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [inkıtā' eyle, -r]

inle: Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak.

İñlemez devründe bir kimse meger meclisde 'ūd / Kimseden yanıp yakılmaz kimse lîk âteşde 'ūd (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer I, Beyit 16). [inlemez, -mez]

iñle: Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.

Ağla iy ebr kıl yaşuñ bārān / **İñle** iy ra'd idüp fiğān u enīn (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 14). [iñle,]

iñle: Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak; Gür, uğultulu, yankılı ses çıkarmak 2. âh etmek, şikayet etmek.

Ra'd-veş gögde melekler **iñledi** / İtdügüm efğān elinden el-ğiyās (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6). [iñledi, -di]

innā fetahnā: "Biz fethettik.", Kur'ân-ı Kerîm, Fetih (48)/1.

Ĥudā haqqı senüñ semşîriñüñ şânında nāzildür / Bugün **İnnā Fetahnā** âyeti iy Ĥüsrev-i Sānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 43). [innā fetahnā,]

innā-fetahnā âyeti: Fetih suresinin 1. Ayetidir ve Türkçe Anlamı " Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.

Ĥudā haqqı senüñ şemsîr-i küll sânında nāzildür / Bugün **İnnā-Fetahnā** âyeti iy Ĥüsrev-i Sānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 30). [innā-fetahnā âyeti,]

ins: İnsan, beşer.

İltimāsı 'ālemüñ der-gāh-ı luṭfuñdan durur / İy ki eltāf-ı laṭîfün **ins** ü cāne mültemes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12). [ins,]

ins ile cān: İnsan ile cin taifesi.

Ben degül ancağ kılı olmış durur **ins ile cān** / Sevmişem bir şāh-ı ḥüsñ adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 4). [ins ile cān,]

ins ü cin: İnsan ve cin.

İns ü cīnni rām kılmış ḥükmüñe luṭf-ı Ĥudā / Allah Allah bu ne devlet bu ne ḳudretdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 23). [ins ü cīn, -ni]

ins ü cin: İnsanlar ve cinler.

Elünde ḥātem-i devlet ser-ā-ser **ins ü cin** rāmuñ / Bugün milk-i cihānuñ ḥaḳ bu kim sensin Süleymān'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 38). [ins ü cin,]

ins ü cinn: İnsanlar ve cinler 2. tüm dünya.

Sen Süleymān'a Ĥudā virmiş sa'âdet ḥātemin / İns ü cīnnüñ ḥükmüñe kārı itā'atdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 24). [ins ü cīnn, -üñ]

İrişdi bir kıyāmet-dem bu şehir oldu meger maḥşer / Ki ḥaşr oldu ser-ā-ser **ins ü cinn** ü pîr ile bernā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 5). [ins ü cinn,]

ins ü cinn: İnsanlar ve cinler. 2.. Bütün yaratılmışlar.

Ser-ā-ser **ins ü cinn** vahş u tıyūrı cümle tıyurdı / Bugün irişdi mūr u mārā iḥsān-ı Süleymān'ı (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 12, Beyit 25). [ins ü cinn,]

inşâ id: Neşretmek, yazmak.

Ser-nâmesini itdi meger nâme-i hüsne / Münşî-i ezel idicek ol nâmeyi inşâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [inşâ id, -icek]

Temâşâsına had yokdur eger vaşf eylesem bir bir / Temâm olmaya biñ tûmâr idersem nazm ile inşâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 36). [inşâ id, -er, -se, -m]

inşâf: Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.

Şol deñlü virdi Hağ saña inşâf u hulkı kim / Nışfını bulmadı anuñ eşnâf-ı aşfiyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4). [inşâf,]

inşâf: Doğrusu şu ki, hakikatte. Tanıklarda “budur insâf ki” şeklinde bir yapı oluşturmuştur..

Cihânı bâni-i inşâfı eyledi ma‘mûr / Anuñla buldı fer inşâf bu cihân-bânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 13). [inşâf,]

inşâf: Acıma, merhamet duygusu.

O bütüñ küfrüne îmân diyeni gayb itmez / Nışf-ı dîn añladı iy şeyh şu kim inşâfı (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [inşâfı, -ı]

‘Adl ü inşâfuñ ile şefkat ü eltfâfuñ ile / Milk-i ma‘mûr durur cümle re‘âyâ hoş-

hâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 29). [inşâfuñ, -uñ]

inşâf: Acı, insaf et.

Nâmuñ el-hağ nâme-i ‘adl içre mestûr eyledüñ / Zât-ı pâkuñ ‘adl ü inşâf ile meşhûr eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 6). [inşâf,]

inşâf eyle: Merhamet etmek, acımak.

İçmege yâr ile pür-şâfî şafâdan kim kaçır / Şûfî inşâf eyleye şâfî şafâdan kim kaçır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [inşâf eyle, -ye]

inşâf it: Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.

Billâh gel inşâf it aña kim esîr olmaz / Ol bedr-i cihân-ârâ Maḥmûd-ı hilâl-ebrû (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 4). [inşâf it,]

insân: Âdemoğlu, kişi, fert.

‘Adûlaruñ saña hâşâ muḳâbil olabile / Berâber ola mı insâna yırdeki ḥaşerât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 37). [insâna, -a]

insân: Âdem, âdemoğlu, insan, halk, ahâli.

Maḥbahında şu kadar bisse gerekdür ni‘met / Ki tûyûrı tûyura cümle degül geh insân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 10). [insân,]

insi vü cân: İnsanlar ve cinler.

O meydân-ı vesî'a 'arşa-i mahşer
disem lâyiğ / Ki cem' olmuş kamu anda
cihânuñ insi vü cânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 5). [insi vü
cân, -ı]

intihâ-yı şâm-ı hiddet: Öfke
akşamının sonucu.

Mihr-i vuşlat eyledi şubh-ı sa'âdetden
tulû' / Hamdû-lillâh intihâ-yı şâm-ı
hiddetdûr bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 8). [intihâ-yı şâm-ı
hiddet,]

intikâm: Öç almak.

Şimdi kahr ile felekden almağ-ıçün
intikâm / Şundılar bir cür'a kim biñ yıl
yaşar içen temâm (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 12). [intikâm,]

intisâb itmek: Kapısına intisap
etmek, mensup olmak, kapılanmak.

İntisâb itmek diler dergâhuña ol
müstemend / Bendeñ olmağdur murâdı
kıl kabûl iy nâm-ver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 40). [intisâb
itmek,]

intisâb-ı dîvân: Divâna bağlanmak.

Zihî kemâl-i şeref zî nihâyet-i ikbâl /
Müyesser oldu şehûñ intisâb-ı dîvânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
7). [intisâb-ı dîvân, -ı]

intizâm: Düzgünlük, düzen, tertip.

Ne tîğ nef' ider ne kalem **intizâma** lîk
/ Tîğ-ı tedârik u kalem-i rây-ı şeh-r-yâr

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
10). [intizâma, -a]

intizâm vir: Düzeltmek, çeki düzen
vermek.

Ne tîğ bî-kalem virür a'vâna intizâm /
Bî-tîğ ne kalem virür a'dâya inşisâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
8). [intizâm vir, -ür]

intizâr: Bekleme, bekleyiş, gözleme.

Hâşılı oldum kanı cânuma geçdi
intizâr / Yâ İlâhî sen halâş it bu
belâlardan beni (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 3, Beyit 8). [intizâr,]

intizâr: Beklemek; birinin yolunu
gözlemek.

Ğark oldum âb-ı çeşme yoluñda tûrı
tûrı / Gel gel ki başdan aşdı bu **intizâre**
yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109,
Beyit 6). [intizâre, -e]

intizâr çek: Birinin gelmesini, bir
şeyin olmasını beklemek, gözlemek.

Sen tâca rağbet eyleme vü tahta meyl
hîç / Zîrâ ki taht u tâc çeker saña
intizâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28,
Beyit 11). [intizâr çek, -er]

ip: İp, iplik.

Sûzen-i gamzeñle cânâ rişte-i zülfûñ
durur / Şehr-i gurbetde bu ben âvâreye
ipler çeker (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
96, Beyit 2). [ipler, -ler]

ir-: Ulaşmak, erişmek.

Vişâle **irmedüm** âvâre kaldum / Yüri şāhum yüri Allah'uma şaldum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2). [irmedüm, -me, -dû, -m]

Kāse-i serde vaţan eylemedin mür-i ecel / **İrmedin** seng-i fenâdan tene hâk ile hâlel (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 9). [irmedin, -me, -di, -n]

ir-: Ermek, ulaşmak, yetişmek.

Fütûh-ı milket-i 'afve **iresin** eyler iseñ / Günâh leşkerini tevbe tîgiyle maḫhûr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7). [iresin, -e, -sin]

ir-: (Belli bir zaman) Gelmek, gelip çatmak, ermek.

Çün **irdi** tîr-i 'ışkuñ cāna ayruḫ neylesün cismi / Şehîd-i 'ışḫ olıcak istemez 'ömrüm kefen 'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [irdi, -di]

Çün **irdi** tîgi 'ışkuñ cāna Fazlî n'eylesün cismi / Şehîd-i 'ışḫ olıcak istemez 'ömrüm kefen 'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5). [irdi, -di]

İrdi cihāna pertev-i ḥüsnüñle rüşenâ / İy vech-i pākı maṭla'-ı envār Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3). [irdi, -di]

ir-: "Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vâsıl olmak.

Sen ol kerîmsin k'acıcaḫ cûd süfresin / Her bî-nevāya senden **irer** yâ nice nevā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12). [irer, -er]

Tîg olsa yāver-i ḫalem **irer** umûra nazm / Cumhûra 'adl olur ḫalem olursa tîga yār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 9). [irer, -er]

Tāze vü ser-sebz olup ḫıl geşt-i bâğ u bûstān / **İrmesün** 'ömrüñ gülistānına âşār-ı ḫazān (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 32). [irmesün, -me, -sün]

ir-: Belli bir yere varmak, ulaşmak.

Ferzāne ḫâk-i pâyına yüz sür göñül varup / Ḳalduñ piyāde **irmeye** ger şāhdan 'atā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 15). [irmeye, -me, -(y)e]

ir: Ulaşmak.

Görsem yüzüñi cān ramāḫa **irdügünde** ger / 'Ömrüñ biñ olsa ḫāşılum ol bir ramāḫ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [irdügünde, -düg, -ün, -de]

Gice **irdükde** âteş işlerinden cümle-i 'ālem / Olur pür-şevḫ ü nûrānî nitekim 'ibretü'l-me'vā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 38). [irdükde, -dük, -de]

ir: T.Yetişmek, vâsıl olmak.

İrmediler menzil-i Leylâ'ya hergiz gerçi kim / Niçe Mecnûn vâdi-i 'ışḫ içre maḫmil bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [irmediler, -me, -di, -ler]

ir: Ulaşmak, vâsıl olmak.

Her ki bu şart ile gitmezse reh-i
Mevlâ'ya / **İrmeyüp** menzil-i maşşûda
kılır pâ-der-gil (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 7, Beyit 29). [*irmeyüp, -me, -y,*
-üp]

ir: Ulaşmak, nail olmak, ermek.

Revâk-ı kadrine **irmekde** dest
kûtehdür / Egerçi burc-ı sipihre ider
kemend-i hayâl (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 31, Beyit 10). [*irmekde, -mek, -*
de]

ir: Erişmek, ulaşmak, yetişmek.

U'yûn-ı şems ü kamer olmaz-idi nûrânî
/ Eger zamîr-i münîrûnden **irmese**
leme'ât (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 23*,
Beyit 24). [*irmese, -me, -se*]

Gül-i hayât açılmazdı bâğ-ı dehr içre /
Eger ki gülşen-i vaşluñdan **irmese**
nefehât (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 23*,
Beyit 30). [*irmese, -me, -se*]

ir: Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Fazlî'ye umaram ki şefâ'at **ire** senden /
Şol demde ki maşşer ola mîzân kurula
hem (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 4*,
Beyit 13). [*ire, -e*]

ir: Erişmek, ulaşmak.

Seyrimüz seyr-i ilâ'llâh ile fî'llâh olalı
/ Menzil-i maşşûda **irdük** döst
şahrâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 8, Beyit 22). [*irdük, -dü, -k*]

ir: Ulaşmak, erişmek; kavuşmak.

O şâhuñ hîdmetine **irdüñüz** mi /
Ğubâr-ı pâyine yüz sürdüñüz mi (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Murabba 25, Beyit 3*).
[*irdüñüz, -dü, -ñüz*]

ir: Dokunmak, isabet etmek.

Қudretüñ rāhında oldı kārban-ı 'aql
kem / Gūş-ı cāne andan **irmez** hîç
āvāz-ı ceres (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 1, Beyit 6). [*irmez, -mez*]

ir: Ermek, ulaşmak, yetişmek.

Şütür-dilān **iremez** hücre sine gezse
eger / Cihānı hem-çü şütür hücre hücre
'āmmeten (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside*
5, Beyit 18). [*iremez, -e, -mez*]

ir: Amaca ulaşmak; vâsıl olmak;
erişmek.

Zencîr-i zülfüñ Fazlî'ye Mecnûn'dan
irdi yâdigâr / Bu silsile gelmiş durur
dîvāneden dîvāneye (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 135, Beyit 6*). [*irdi, -di*]

ir: Erişmek, ulaşmak, nail olmak.

İrgürüp birgün murāduma beni şād
itmedüñ / Bir nefes zevk ü şafādan
hâtırım yād itmedüñ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Murabba 4, Beyit 5*). [*irgürüp,*
-gür, -üp]

ir: "Ermek", ulaşmak, ermek, nail
olmak; vâsıl olmak.

Çünkü ağıyar-ile yâr oldı o yāruñ iy
gönül / Göglere **irse** yiridür āh u zāruñ
iy gönül (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel*
126, Beyit 1). [*irse, -se*]

Göglere **irse** gerek tabl u nefir âvâzı /
Gür gür olmazsa ‘acebdür hele güş-ı
Keyvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 7). [irse, -se]

ir: Erişmek, ulaşmak, dokunmak,
yetişmek.

Ne hûb gündür İlâhî ki itdi kurbânlar /
İrince bugüne erbâb-ı fîdye vü hayrât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
11). [irince, -ince]

ir: "Ermek", ulaşmak, ermek, nail
olmak; vasıl olmak.

Her kimseye kim **ire** senüñ lutf-ı
laîfîñ / Menzil-gehi eflâk ola mânend-
i Mesîhâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2,
Beyit 12). [ire, -e]

Şütür şütür keremi hücre hücre **irdi**
anuç / Pür eyledi şütür ü hücresini
halk-ı zemen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 14). [irdi, -di]

Demidür hurrem ol iy dil ki **irdi** sūr-ı
sultânî / Ser-â-ser hûb-rûlarla pür oldı
At Meydânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 1). [irdi, -di]

Çalınup sūr-nây u tabl **irişdi** çerha
âvâzı / Melekler yañılup tesbîhin anuç
oldı hayrânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 3). [irişdi, -iş, -di]

Ser-â-ser ins ü cinn vahş u tıyûrı
cümle toyardı / Bugün **irişdi** mūr u
mâra ihsân-ı Süleymân’ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 25). [irişdi, -
iş, -di]

İrişdi çaķ semâya âsümânîler ‘acebdür
ger / Hürûs-ı ‘arşı yakmaz-ise anuç

nâr-ı sūzânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 31). [irişdi, -iş, -di]

Âsümânîleri kim **ire** hevâya anuç / Bir
tırâķa kopara idesin âhîr seyrân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 30).
[ire, -e]

‘İd **irüp** şādân olup mecmû‘-ı etfâl-i
cihân / Câme-i fâhîr geyüp
bağlanduğınca dūr kemer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 22). [irüp, -üp
]

Peyk-i ‘İd **irdi** getürdi yine şādî
haberini / Elde zerrîn teberidür görinen
şanma hilâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
20, Beyit 3). [irdi, -di]

‘İd lafzındaki ‘ayn ile yed eyler îmâ’ /
Ya‘nî eyyâm-ı şafâ **irdi** ele cām-ı zer
al (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
8). [irdi, -di]

Meh-i nevden ele dâs aldı çü dihkân-ı
felek / **İrdi** vaķt-i direv-i mezra‘-ı
endüh u melâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 11). [irdi, -di]

Saňa her kimse ki tutmadı muhabbet
yolını / **İrmedi** hiç selâmet yolına
ķaldı o dâll (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
20, Beyit 34). [irmedi, -me, -di]

Ĥamdülillâh yine **irişdi** Şafâ’ya hüccâc
/ Herbiri sa’y idüben gerçi ki itdi tek ü
tâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 2). [irişdi, -iş, -di]

İrişdi ‘İd-i şerîf ile dehre bir ‘âlim / Ki
irdi zevķ ü sūrûra ķamu benîn ü benât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
10). [irdi, -di]

İrişdi mevsim-i tekbîr ü vaķt-i hacc u
şalât / Ki mecma‘-ı ‘Arafât oldı ‘arşa-i

‘araṣāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 1). [irişdi, -iş, -di]

Şadā-yı şayha-i tekbîr **irişdi** âfâka / Zihî zemân-ı ‘ibādât u mevsim-i tâ‘ât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 5). [irişdi, -iş, -di]

İrişdi ‘îd-i şerîf ile dehre bir ‘âlim / Ki irdi zevk ü sürûra kamu benîn ü benât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 10). [irişdi, -iş, -di]

Ol tâcî hâke şaldı **irüp** baht tahtına / Sen tahta geç ki tâc saña buldı inhişâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 10). [irüp, -üp]

İrişdi bir kıyâmet-dem bu şehir oldu meger mahşer / Ki haşr oldu ser-â-ser ins ü cinn ü pîr ile bernâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 5). [irişdi, -iş, -di]

Müşerref itdi kudüm-ı mübârek ile bugün / **İrişdi** Rûm iline ol emîr-i ferruh-fâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 5). [irişdi, -iş, -di]

Sürüş-ı gaybdan **irişdi** gûş-ı hûşe şehir / Ki hayr-makdem eyâ şâhib-i hüceşte-hişâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 6). [irişdi, -iş, -di]

‘Âleme **irdi** şeref buldı cihân zevk ü şafâ / Kıldı hürşîd şeref evcini güyâ ki makâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 2). [irdi, -di]

Rûz-ı ‘îd **irdi** vü eyyâm-ı bahâr u dem-i nûş / Sâkiyâ taldura şol kan olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 4). [irdi, -di]

Başında devlet ü şeref anuñ külâh-idi / **İrdi** husûfa çerh-i melâhatde mâh idi

(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 5). [irdi, -di]

ir: "Ermek", ulaşmak, nail olmak; vasil olmak.

Menzil-i maṣṣûda **irüp** isterem olam nişân / Tîrûññ budur öñünce varduğum naḥçîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [irüp, -üp]

Nice kim faşl-ı ḥazân ile **irüp** dehre ğınâ / Pür ide dürlü ni‘am birle zemîn ü zemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 42). [irüp, -üp]

ir: Erişmek, gelmek.

Oldı rûşen çeşm-i Ya‘kûb-ı cihân pür-şevk ḥalk / Var ise **irdi** beşîr Yûsuf-ı Ken‘ân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11). [irdi, -di]

irâd: Kazanç.

Bu çerh-i pür-sitem dahı virmez murâdumuz / Ümmîd budur ki kesmeye Rezzâk **irâdumuz** (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 7). [irâdumuz, -umuz]

irâdet: İrade, istenç; gönül isteği.

Murâd-ı Fazlî mürîd ü muḥibbûñ olmaḥdur / Elinde tuḥfesi ancak **irâdet** ü teslîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 30). [irâdet,]

‘irâk: Orta doğuda bir ülke.

Sen ol şehsin ki nâmuñ şevket ü ferr ile tutmuşdur / Kamu Rûm u Rey ü Şâm u

‘İrāk-ile Şıfāhān’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 27). [‘irāk-ile, -ile]

‘irāk’a: Türkiye’nin güneyinde bir Ortadoğu ülkesi. 2. Türk müziğindeki makam adı.

Tā Şıfāhān u **‘İrāk’a** iriše şayd u şadā / Rāstī eyleye ger muṭrib-i bezmüñ āvāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 29). [‘irāk’a,]

İrān u tūrān: İran ve eski İranlılar’ca Türkler’in Orta Asya’daki en eski yurtlarına verilen isim.

Koşusu atları anuñ şu resme cüst ü çābükdür / İnānın tutmasa gidüp aşar İrān u Tūrān’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 34). [īrān u tūrān, -ı]

İrem bağı: Cennet bahçesi.

Bahār irdi gül açıldı cihān cennet mişāl olar / İrem bağınun evşāfın bugün şahn-ı çemenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [irem bāğı, -nuñ]

İrgür: Ulaştırmak, eriştirmek.

Kaçan muḳābil ola saña düşmen-i maḳhūr / Ne tāḳat **İrgüre** şīr-i nere za‘īf şegāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 22). [İrgüre, -e]

Tīr-i maḳşūdın nişāna **İrgürür** ol nev-cüvān / Ol saḫāvet menba‘ı kim adı Muşlī Şāh’dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 6). [İrgürür, -ür]

İrgürür: Ulaştırmak, eriştirmek.

Alup cānını gayruñ **İrgürürsin** vaşluña cānā / Ne dīrsin ḡamdan ölsün mi seni cāndan seven ‘āşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 4). [İrgürürsin, -n, -si]

Alup cānını aḡyāruñ vişāle **İrgürürsin** āh / Ne dīrsin ḡamdan ölsün mi seni cāndan seven ‘āşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [İrgürürsin, -n, -si]

İrhā eyle: Koyvermek, salıvermek.

Koşusu atları şol resme çāpükdür ki ger rākīb / İder iki cihānı bir ‘inānın eylese irhā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 31). [İrhā eyle, -se]

İriş: Erişmek, ulaşmak.

İrişince daḫı biz bu deme bir kez heyhāt / Sāḳiyā ṭoldura şol ḳan olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 6). [İrişince, -ince]

İriş: Dokunmak, isabet etmek.

Dīrsüñ ki zaḥm-ı tīr-i ḡam **İrişmeye** dile / Var kimseye muḳābele itme hedef gibi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [İrişmeye, -me, -ye]

Evşāfı menziline o Şāhuñ **İrişmeye** / Ṭab‘uñ Burāk gibi eger berḳ-seyr ola (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 31). [İrişmeye, -me, -ye]

İriş: Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Zihī şehēn-şeh-i ‘ālī ki ḳaşr-ı ḳadrine çerḡ / **İrişmeye** bula biñ mertebe eger

derecât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 36*). [*irişmeye, -me, -y, -e*]

Aña Hâk'dan virilen ikbâl ü 'izzetdür müdâm / Halka andan **irişen** luft u 'inâyetdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 19*). [*irişen, -en*]

Devletüñde Pād-şāhum şād u hurrem her kişi / **İrişen** aña feleklerden felâketdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 28*). [*irişen, -en*]

Bir şeb beni yâ Rabb o meh-i bedre **irişdür** / Ayakda kıma al elümi şadre **irişdür** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 7*). [*irişdür, -dür*]

Bir şeb beni yâ Rabb o meh-i bedre **irişdür** / Ayakda kıma al elümi şadre **irişdür** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 7*). [*irişdür, -dür*]

Luft eyle oruç ayı gibi kadre **irişdür** / Kıl rûzî-i seb 'îd-i vişâlin Ramazân'ıñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 8*). [*irişdür, -dür*]

iriş: (Belli bir zaman) Gelmek, gelip çatmak, ermek.

Hevâdan âsmânîden nüzûl itdükde seyr eyle / Döküldi yire yıldızlar kıyâmet **irişüp** gūyâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 40*). [*irişüp, -üp*]

iriş: Bir yere ulaşmak, varmak.

Na're-i mestânemüz eflâke **irişse** n'ola / Bezmimüzde çünki sâkî ol kamer-ruhsârdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4*). [*irişse, -se*]

iriş: Arzu edilen noktaya gelmek, erişmek, ulaşmak, varmak.

İrişdi hücreşine çün Burâk hem-çü şütür / Bu hücreden şütürî taşra oldı sâye-figen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19*). [*irişdi, -di*]

iriş-: Erişmek, gelip çatmak.

Esîr-i çâh-ı zeķan olmış idi mücrim dil / Haţuñ **irişüp** o miskîni andan itdi halâş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4*). [*irişüp, -üp*]

Göricek âsümânîler hevâdan indüñüz şandum / Kıyâmet **irişüp** çerhüñ döküldi necm-i rahşânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 30*). [*irişüp, -üp*]

iriş-: Erişmek, ulaşmak.

Cehd idüp kıatre iken cânib-i deryâya **iriş** / 'Ayn-ı deryâ olagör olma esîr-i sâhil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6*). [*iriş, -*]

Tâ Şıfâhân u 'Irâk'a **irişe** şayd u şadâ / Râstî eyleye ger muṭrib-i bezmüñ âvâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 29*). [*irişe, -e*]

iriş-: Erişmek, ulaşmak, gelmek.

İrişmese şütür ü hücreñ iy Resûl-i Hudâ / Meded baña bu şütür hücre bulmaz-idi düzen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 55*). [*irişmese, -me, -se*]

iriş-: Erişmek, ulaşmak, kavuşmak.

Dāmen-i medhūne iy şāh teşebbüs idemez / Ceyb-i ma'nāya egerçi **irişür** dest-i maḳāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 41*). [*irişür, -ür*]

iris-: Erişmek, etki etmek.

Üstühvāna **irişdi** ḡam bıçağı / Hep eḥibbāsı bī-mecāl oldu (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 36*). [*irişdi, -di*]

iriş-: Belli bir yere varmak, ulaşmak.

Cemālūññ hiçābın mümkün idi ref' itmek / 'Uḳūli yaḳmasa vechūñden **irişen** subuḥāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 29*). [*irişen, -en*]

irişdür: Ulaştırmak.

İy Fazlî görüp sevdüm biñ cān ile ol māhı / Eflāke **irişdürsem** her-dem yiridür āhı (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 9*). [*irişdürsem, -se, -m*]

irişdür: Ulaştırmak, sağlamak, temin etmek.

Hemîşe sūr-ı 'ömrüñ eyleye muḥkem senüñ Bārī / Gül-i sūrîlerüñe hiç **irişdürmeye** noḳşānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 50*). [*irişdürmeye, -me, -y, -e*]

irise: Erişme, ulaşma.

Ḥaḳ şala girü sa'ādetle **irise** 'an-ḳarīb / Fazliyā ol pādīşāh-ı milk-i 'irfānum gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 6*). [*irise,*

Tīr-i maḳşūd dilerseñ ki nişāne **irise** / İy göñül 'Işḳ kemānını kemā-hi çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5*). [*irise,*

Umaram dikmelerine **irise** neşv ü nemā / Olalar tāze vü ter bāḡ-ı 'aṭāsında müdām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 29*). [*irise,*

irişsün: Varmak, ulaşmak.

Nice **irişsün** fezā-yı künhūne güncişk-i 'aḳl / Ol fezāda görünür sīmurḡ bir ednā meges (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 3*). [*irişsün, --sün*]

irşād: Doğru yolu gösterme, hak yolu gösterme.

Ehl-i ḥāl olan çeker meyḥānelere erba'ın / Pīr-i 'ışḳuñ şūfiyā bu vech ile **irşadı** var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3*). [*irşadı, -ı*]

irsāl eyle: Göndermek, yollamak.

Şāh-ı Rūm'a çü bugün şāḥib-i dīvān olduñ / Rūm u Şām'a yiridür eylesek irsāl aḥkām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 25*). [*irsāl eyle, -sek*]

irtifā' it: Yükseltmek.

İrtifā' itdi iki üç pāye / İrişüp luṭf-ı ḥazret-i 'izzet (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 9*). [*irtifā' it, -di*]

is: Yapılan şey, davranış, eylem.

Gündüzin 'ıyş ü şafā ile ḳamu zevḳ ideler / Gicesi āteş **işinden** ola pūr-şevḳ-i cihān (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Kaside 13, Beyit 25). [işinden, -i, -n, -den]

is: *Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.*

Su gibi nûş itmege kanın kızılbaşuñ yine / Hancer-i bürrân-ı hün-eşânumuz **işler** yeder (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 5*). [*işler, -ler*]

is: *Durum 2. iş.*

Girüp şüretlere şol deñlü şîrin-kârlık itdi / O şekker **işleri** anda ki ‘âlem oldı hayrânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 13*). [*işleri, -leri*]

is: *Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel.*

Şâh na‘ında şekker **işleri** ferzânelerüñ / Kimine at kimine fîl idiser ihsân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 22*). [*işleri, -ler, -i*]

Ne şîrin kâr olur yâ Rab o şekker **işleri** k’anda / Girüp şüretlere ‘arz eyledi biñ hey’et-i zîbâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 25*). [*işleri, -ler, -i*]

is: *İş güç, uğraş.*

Fakîr **işe** n’ola vardur kemâle dest-resi / Kemâl ehline kılsañ revâdur ihsânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 30*). [*işe, -e*]

is: *İş güç, uğraş.*

Şöyle şevk olsa gerek âteş **işinden** giceler / Ki yağa giceligin şevkle ba‘bı

yârân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 27*). [*işinden, -i, -n, -den*]

is: *İş, eylem. 2. Durum, vaziyet. 2. Hüner, ustalık.*

Günâh eylemedür her zemân **işüñ** Fazlî / Meger ki hâtıra itmez ‘azâb-ı nâr-ı huşûr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [*işüñ, -üñ*]

is: *Amel, eylem, durum, vaziyet, hal.*

Katline her mühmelüñ ol hûni isti‘câl ider / Olmasun mı Fazlî’ye gelse **işi** ihmâldür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 7*). [*işi, -i*]

İltür **işini** başa virür aña devlet el / Her kim ki pâyüña yüzini dâyimâ sürer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4*). [*işini, -i, -n, -i*]

Cihânı her gice âteş **işi** pür-şevk ider anda / Şanasın ravza-i Aḥmed’de her şeb nûr-ı Yezdânî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 27*). [*işi, -i*]

is: *Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel, eylem.*

Gelüp ferzâne şeh na‘ında şekker **işleri** halkuñ / Kimine at virdi kimine fîl eyledi a‘tâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 26*). [*işleri, -ler, -i*]

is: *Davranış, eylem.*

Yürüdi anda âteş-bâzuñ **işi** od gibi ol dem / Od urup ata idicek o şahrâ içre cevhlânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 33*). [*işi, -i*]

is: 1. Amel, eylem, durum, vaziyet, hal.
2. Meşguliyet.

Bilmen ne düşdi hey nice müşkil **iş**
eyledi / Cümle cihânı derd-ile pür-nâliş
eyledi (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes*
2, Beyit 20). [*iş,]*

is: A. güç, kudret krş. kudret.

Dil yandı yüzüñ şem'ine merdâne
degül mi / Yanmağdur anuñ pes **işi**
pervâne degül mi (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 138, Beyit 1). [*işi, -i]*

is: Hâl, durum, vaziyet.

Bezm-i gamda ney gibi her-dem **işüm**
efgân ider / Sevmişem bir şâh-ı hüsn
adı Süleymân Bâli'dür (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 10). [*işüm,*
-üm]

is: Amaç, gaye, iş, amel, vazife, görev.

Fazlî'nüñ rüsvây u bed-nâm olduğın
'ayb eyleme / Çünkü iy şüfî bilürsin her
işi taqdîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 69, Beyit 7). [*işi, -i]*

'Înâyetüñ nazarıyle olursa ger manzûr /
Türâb iken **işi** altun olur anuñ fi'l-hâl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit*
31). [*işi, -i]*

is: Amel, uğraş, gayret, hâl.

Başa çıkardı tâc **işini** buldı pâyê taht /
Anuñla tâca 'izzet idüp tahta i'tibâr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit*
14). [*işini, -ini]*

is: Hareket, davranış, amel, iş.

Gelüp ferzâne şeh naţ'ında şekker
işleri halkuñ / Kimine at virdi kimine
fîl itdi ihsânı (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 12, Beyit 14). [*işleri, -ler, -i]*

is: Amel / eylem / vaziyet.

Yürüye od gibi anda **işi** âteş-bâzuñ /
Od urup ata o şahrâda idicek cevelân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit*
28). [*işi, -i]*

is: Yapılan şey, davranış, eylem.

Gice irdükde âteş **işlerinden** cümle-i
'âlem / Olur pür-şevk ü nûrânî nitekim
'ibretü'l-me'vâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 38). [*işlerinden, -ler,*
-i, -n, -den]

Bu âteş **işlerinden** çok tarâka kopdı
'âlemde / Delice ara yirde oldı ser-
geşte tutup sevdâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 44). [*işlerinden, -ler,*
-i, -n, -den]

is: Amel, eylem, fiil, meşguliyet.

Mü'min olan yaçar bu muşibetle
bağrını / Kâfir de eylesün bu **işe** şad
hezâr âh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-*
bend 1, Beyit 20). [*işe, -e]*

is: Amel / eylem.

Yürüdi cümle âteş-bâzuñ **işi** od gibi ol
dem / Od urup ata cevlân idicek
meydânda berk-âsâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 41). [*işi, -i]*

‘İsā: Hz. İsa peygamber.

Cihānı yir yüzinde ol şeker-leb zinde
eylerken / Felekde zannider hāḫ-ı
cihān ‘İsā’yı bilmezler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [‘İsā’yı, -y,
-ı]

Ehl-i diller göricek āyîne de taṣvîrûnî /
Bağrına başmış yatur ‘İsā’yı Meryem
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 5). [‘İsā’yı, -y, -ı]

İsār it: Saçmak, dökmek; feda etmek.

Derd ile sînesini zemîn çāk çāk idüp /
İtsün cihāna varını İsār Yā Hüseyin
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
23). [İsār it, -sün]

İsbāt it: Kanıtlamak, bir şeyin
doğruluğunu ortaya koymak.

Bu ‘adl ü cūd-ile kim herbiri şehādet
ider / Umūr-ı devlete itdūñ liyākatūñ
İsbāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 20). [İsbāt it, -dü, -ñ]

İsbāt kıl: 1. Kanıtlamak. 2. Olduğu
yerde bırakmak, sabitlemek.

Mā-sivāyı nefy idüp İsbāt kıldık vacibi
/ Kendümüz lā eyledük iy şūfi
illāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 12). [İsbāt kıl, -dık]

İsbāt-ı ‘ışk: Aşkın isbatı.

Zātına ğayb u şehādet şāhidin iy
müdde‘î / Gel beru inkārı ko olmuş
durur İsbāt-ı ‘ışk (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 111, Beyit 2). [İsbāt-ı ‘ışk,]

İsde: Gösterilirken veya bir şeye işaret
edilirken söylenir.

Eger merd ise gelsün İsde meydān
surh-ı ser kāfir / İgen germ olmasun
beñzer ki hālî şandı meydānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 2).
[İsde,]

İsde: İşte, dikkati çekmek için
kullanılır.

Der-miyān itdūñ zaferden tīg u
nuşretten kemer / İsde meydān merd-
ise meydāna gelsün surh-ı ser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 1).
[İsde,]

Her sipāhî biñ sipāhî qahr ider bir
hamlede / İsde meydān yāver itmezse
‘adū-yı bî-hüner (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 22). [İsde,]

Pehlevānî durur ol ‘arşa-i nazmuñ
şāhum / İsde meydān berü gelsün şu ki
var anda ciger (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 44). [İsde,]

İsde: Gösterilirken veya bir şeye işaret
edilirken söylenir.

Eger hışm itse İsde tīguñ İsde başımız
derler / İşin başa iletmiş hūbdur Berber
Hasan Bālî (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 10). [İsde,]

Eger hışm itse İsde tīguñ İsde başımız
derler / İşin başa iletmiş hūbdur Berber
Hasan Bālî (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 10). [İsde,]

İse: "-e rağmen" anlamında edat.

Ėam çekme gitdi **ise** ger atũ ecel irũp
/ Anı viren birin dağı ihsān ider saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 16). [ise,]

Lĩk ger toýduñ **ise** rengi virũp rengin
anuñ / Mey-i rengĩn ile kıl tāze dil ü
cān u teni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 9). [ise,]

Cān **ise** sâ'at-be-sâ'at 'Işka t̃alib
olmada / 'Işk **ise** günden güne göñlüme
ğālib olmada (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 5). [ise,]

Cān **ise** sâ'at-be-sâ'at 'Işka t̃alib
olmada / 'Işk **ise** günden güne göñlüme
ğālib olmada (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 5). [ise,]

Yār **ise** her laħza aġyāre muşāhib
olmada / Şabra t̃aķat ķalmadı terk-i
diyār ister göñũl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 6). [ise,]

ise: "-e raġmen" anlamında edat.

Haste-i 'Işkam benũm derdüme
dermān eylegil / Mũmkin **ise** ger t̃abĩbā
ħasteye itmek devā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [ise,]

Çũnki ser-rişte-i maķşũda sebebdũr iy
cān / Ne belā **ise** ġam-ı zũlf-i siyāhı
çekelũm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [ise,]

ise: "-i" yardımcı fiili.

Ger ĥũsn-i ĥaţũñ bilmez **isem** nāme-i
ikbāl / K̃aţ' it ķalemũñ gibi başum t̃iġ
ile fĩ'l-ħāl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 9). [isem, -m]

ise: "i" ek fiilinin şart eki (-sa) almış
şekli.

Mey degũl nũř itdũġũm sensũz olur **ise**
sebĩl / Ĥaķ bu kim ol semm-i ķātil
baña zehr-i nābdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [ise,]

Olmayan zerre gibi yoluña ser-geste
senũñ / Dilerũm mihr-i cihān-tāb **ise** de
bula zevāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 36). [ise,]

ise: "i-" ek fiilinin şart eki (-sa) almış
şekli.

İtũñ geķũnmek ile şehr iķinde
meřħũrum / Murād řõhret **ise** ger yeter
bu nām baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [ise,]

Yiridũr atlas-ı çerĥ olur **ise** õñdũli
anuñ / Kõşusunda geķũp atı anuñ kim
aldı meýdānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 35). [ise,]

ise: "i" ek fiilinin koşul eki (-sa) almış
hali.

N'ola mestāne ceres gibi fiġān eyler
ise / Nũř iden cũr'a-i cām-ı lebüñi
ķandil olur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [ise,]

Ne ķadar tāze vũ ser-sebz **ise** berg-i
'õmrũñ / Zerd idũp pĩre berāber ider
anı devrān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 17). [ise,]

Şabr eyle ķudretũñ yoġ **ise** şabra
dāyimā / Tā ĥařr olunca derd ile kıl
nāle vũ fiġān (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 15). [ise,]

ise: "i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Gül-i bî-hâr iken ol gonce cihân bāğında / Dikenin gözine şok görür **iseñ** gül dikenî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 27). [iseñ, -ñ]

isfendiyâr: Şeh-nâme'de adı geçen İranlı tarihî-efsanevî kahraman. Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın oğludur. Rüstem ile birlikte Haft Hân adlı tehlikelerle dolu yolu geçen iki kişiden biri. Rüstem'le yaptığı savaşta ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği ve savaşları ile anılır.

Salâtanat da'vâsın eylerken nice **İsfendiyâr** / Bendeñ olurdu göreydi kürsini iy şehriyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Muşşer 1, Beyit 28). [isfendiyâr,]

İsî: Hz. İsa peygamber.

İy sözüñ na' -ı zemînde âb-ı Hıızr'ı itdi mât / V'ey lebüñ yâdına **İşî** gögde kesb eyler hayât (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [İşî,]

Bir lebi **İsî** ki geh geh büsesinden cân vire / Yolına ölmeklige ol dil-rübâdan kim kaçır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [İsî,]

Gözi öldürdüğünü dirgürür bir sözle ol **İsî** / Ne hikmetdür anı Fazlî leb-i şeker-şikenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [İsî,]

İsî: Hz. İsa. Dört peygamberden biri olup kendisine -vahiy yoluyla- İncil inmiştir.

Dil 'aceb mi sen lebi cân-bahşâ **İsî'dür** disem / Ağız açsañ güft ü gūya leblerüñden cân yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [İsî'dür, -dür]

İsî: Hz. İsa peygamber.

Terk-i ta'alluk eyle çü **İsî** mücerred ol / Pâyüñ şeref yüzinde ser-i âfitâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [İsî,]

İsid-: Duymak.

Ney ü çengüñ nevâsıyla kulağı taldı 'uşşâkuñ / Ne naqs ile **İsidür** haşır olunca nâlesi şuruñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [İsidür, -ür]

İsid-: Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

İşidüp bu sözünü ol melik-i İsî-demüñ / Didüm ol süre nedür ola sebep iy lebi cân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 32). [İşidüp, -üp]

Didi târîhin **İşidüp** Fazlî / Ebed olsun ziyâde zî-rif'at sene dokuzyüzellidört (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 11). [İşidüp, -üp]

İsid: Duymak, dinlemek.

İşidicek dem-i serdini bu resme tâ dek / Geçdi aq paq yüzi havf itdi ziyâde büstân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 6). [İşidicek, -icek]

İsid: Duymak 2. dinlemek.

Sehv ile reyhâna teşbîh eyledüm haţtuñ şehâ / **İşidüp** sünbüllerüñ anı perîşân-

hâldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [işidüp, -üp]

Leylâ'yı firdevs eyledüğünde zen-i dünyâ / Mecnûn **işidüp** didi ki el-leyletû hublâ (Kara Fazlî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [işidüp, -üp]

işid: Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

İşiden cân ile öldür beni sevmezse seni / Diyesin öldürürüm ger beni cândan seveni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 32). [işiden, -en]

işid: Dinlemek, duymak.

Sehv ile didüm müşg-i Haṭâ kâkül-i yâre / Düşmiş **İşidüp** gice anı sünbül-i tartar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [işidüp, -(ü)p]

Şâh-ı hâver **işidüp** kaçdı hemân baş alup / Eyledi ƣal'a-i eflâkda kendin pinhan (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 8). [işidüp, -(ü)p]

İşidüp didi târîhîni Fazlî / Şehe Behrâm-ı meh oldu siliḥ-dâr sene dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 7). [işidüp, -(ü)p]

işig: (Sevgilinin) eşiği.

Ehl-i 'İşk içre şeh-i devlet-penâh oldum bugün / Aç **işigüñ** taşu iy dilber penâh oldu baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [işigüñ, -(ü)ñ]

Yüz sürerdüm **işigüñe** bir zamân şimdi velî / Tâƣ-ı eyvânüñ ırâƣdan secde-gâh oldu baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [işigüñe, -üñe]

Ruḥuñdur kâr-nâme şemsesine saƣf-ı merfû'uñ / **İşigüñ** resmidür kıblem esâsı Beyt-i Ma'mûr'uñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [işigüñ, -(ü)ñ]

işig: Eşik 2. kapı, huzur, makam.

Ziyâfet oldu hep begler gelüp sultân **işiginde** / Cihân ƣalkı bugün anda toynca gördi iḥsânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 16). [işiginde, -in, -de]

Muṣṭafâ Ḥân ki **işiginde** müyesserdür anuñ / Eñ kemîn bendesine devlet-i Maḥmûd u Ayâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 17). [işiginde, -in, -de]

İşigi Ka'be-i ehl-i şafâ olup dâyim / Cenâbına müteveccih ola cemî'-i şıƣât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 42). [işigi, -i]

Ben abdâlî **işiginde** iden bir boynı baƣlu ƣul / Bugün ol pîr ola mı nev-cüvân Dervîş Bâlî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 8). [işiginde, -in, -de]

İşiginde sa'âdet üzre iken / O sa'âdet bize ḥayâl oldu (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 33). [işiginde, -in, -de]

işig-: Eşik.

Degül mi devlete dâll iy kerîm kim bir bir / Gelür **işigüñe** dünyânüñ ehl-i 'irfânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 21). [işigüñe, -(ü)ñ, -e]

işig-: Eşik 2. Huzur, makam.

Ƙıldum penāh **işigüni** zulm-i zemāneden / Ƙurtar beni meded meded irdi zemān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 29). [işigüni, -(ü)ñ, -i]

işig-: Eşik 2. kapı, huzur, makam.

Dirlük ƙomazsın ehl-i dile **işigünde** hîç / Ölsün mi sen şehi iy efendi seven gedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [işigünde, -(ü)ñ, -de]

işigün ol: Eşiği olmak.

Ka‘be gibi işigün ola meţāfi halkuñ / Dergehünde ire maşşūdına erbāb-ı niyāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 35). [işigün ol, -a]

ışık: Aydınlık, nur.

O meh kim tekye-i hüsnüñ şeh-i şāhib-kemālidür / Güneş yaluñ **ışıkdur** hîdmetinde pāy-mālidür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 1). [ışıkdur, -dur]

Geçelden tekye-i hüsn içre ol şeh şadr-ı hūbāne / **İşıklar** gibi ‘aşıklar baş açdı girdi meydāne (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 5). [ışıklar, -lar]

işin: Üşümesi geçmek 2. yakınlık duymak, alışmak.

İşinmadı ammā ki baña şogıdı benden / Āvāreler aparası çık Derzi Memî Şāh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 4). [işinmadı, -ma, -dı]

işin: Bir amaca ulaşmak için yapılan çalışma, faaliyet, amel.

Varup ağıyār ile yār olduñ iy hān / **İşin** Fazlî’nüñ itdüñ āh u efgān (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9). [işin,]

işin başa ilet: İşini başa ulaştırmak 2. Başlanan işi sonlandırma.

Velīkin şīve fenninde yoğ anuñ gibi bir yüz yur / İşin başa iletmiş hūbdur Berber Hasan Bālî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 4). [işin başa ilet, -miş]

Tırāş olup hemān oldum olur baş açık abdālî / İşin başa iletmiş hūbdur Berber Hasan Bālî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 2). [işin başa ilet, -a-miş]

Vefā hattın ƙazıdı rüy-ı ‘ālemden o nāzük-fen / İşin başa iletmiş hūbdur Berber Hasan Bālî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 6). [işin başa ilet, -miş]

Eger hışm itse işde tīguñ işde başımız derler / İşin başa iletmiş hūbdur Berber Hasan Bālî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 10). [işin başa ilet, -miş]

işin başa iletmiş hūb: İşini başa ulaştıran güzel 2. Başlanan işi sonlandırma.

Gözi anda ƙalur şanki görinenleri āyīne / İşin başa iletmiş hūbdur Berber Hasan Bālî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 8). [işin başa iletmiş hūb, -dur]

işit: Duymak, haber almak.

Dîdâra karşı durabilir misin iy gönül / **İşitmedik** mi Tûr'la Mûsâ haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [*işitmedik, -me, -dik*]

Görüp **işitmede** vü virmede mişlûn haberin / Bâsıra kûr durur sâmi'a ker nâţıka lâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 27). [*işitmede, -me, -de*]

Fazlî **işitdüğinde** didi du'â vü târîh / İclâl ü 'ömr bâķî 'ilm ü edeb müyesser sene dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7). [*işitdüğinde, -düg, -in, -de*]

işit: Duymak, bilmek.

Selâset-i sühanum ger **işitse** nâţık ide / Maķâl-i sellemehu'llâh lisân-ı Selmânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 33). [*işitse, -se*]

İşitse vaşf-ı tîğın surh-ı ser gerçi kim hûnîdür / Teninde havf u haşyetden kuruya kalmaya kanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 22). [*işitse, -se*]

işit: Duymak.

İşitse hikmet ile mantıkın anuñ bulımaz / Ebû 'Alî gibi yüz biñ hakîm nuţka mecâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 13). [*işitse, -se*]

işit: Dinle, duy!.

İşit kûsuñ şadâsın şimdilik nevbet bizümdür dir / Zemân el virmiş iken

olma hâlî zevkden aşlâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 10). [*işit,]*

işit: Dinlemek, kulak vermek.

Aşhâb-ı 'Işk kesmedi andan selâmını / **İşit** semâ'-ı cân ile nâşih peyâmını (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 12). [*işit,]*

'İsî-vâr: Hz. İsa gibi.

Cân bağışlar kişiye mürde iken **'İsî-vâr** / Meyde iy şûfi-i 'âmî dime kim var mı havâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [*'İsî-vâr,]*

'İsi-yi meryem: Meryem oğlu İsa peygamber.

Menzil-gehi olmazdı anuñ târem-i çarum / Olmasa saña ümmet eger **'İsi-yi Meryem** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5). [*'İsi-yi meryem,]*

'İşk: A. Aşırı sevgi.

Topular nûş eylesün şevk ehli her-dem **'İşkuña** / Olmasun reşk-i tehî pür-câm-ı Cem'den sâķiyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [*'işkuña, -u, -ñ, -a*]

Ta'n idersin **'İşk** ile dîvâne olan 'âşıkâ / Zâhidâ sen ahmaķı bildüm hamâķat söyledür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [*'işk,]*

'Işk esîri olduğum-çün ol zenaħdân u bu zülf / Koçdı zindân gibi düşdi boynuma zencîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [*'işk,]*

‘İşk ile yegin olup ol Fazlı ğavġādan
emīn / ‘Aql ile ħalk içre olan bu kuru
ġavġāya bak (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel
110, Beyit 7). [‘ışk,]

Ṭutuşup ‘ışk ile oldum eşk-i bī-pāyāna
ġarķ / Kim görüpdür baħr-ı bī-pāyān
içinde yana ġarķ (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 112, Beyit 1). [‘ışk,]

Çün irdi tīġı ‘İşkuñ cāna Fazlī
n’eylesün cismi / Şehīd-i ‘İşk olıcak
istememez ‘ömrüm kefen ‘āşık (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 5).
[‘işkuñ, -uñ]

Cān baġışlar leblerüñ ammā ki çeşmüñ
ķan döker / Gerçi ‘İşkuñ balı var līkin
belāsı yok degül (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 121, Beyit 4). [‘işkuñ, -uñ]

Yār ‘İşkuñ büküben kıddümi çevġān
itdi / Hüsnüñ tōpı göge aġsa yiridür
güzeliüm (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel
128, Beyit 4). [‘işkuñ, -uñ]

Bu hücreden çok olup ‘ışk üstürine
süvār / Şütür revān u degül hücre çünki
cāy-ı vaķan (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside
5, Beyit 2). [‘ışk,]

Ma‘rifet dürrin dilerseñ sen de gel iy
seyħ-i şehir / Āşınālar gibi her-dem ‘ışk
deryāsındayuz (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 8, Beyit 7). [‘ışk,]

‘İşk ħālīn ańlamazsın çünki ‘āşık
olmaduñ / Hikmet-i ‘ışk içre göñlüm
gibi ħāzık olmaduñ (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 6, Beyit 3). [‘ışk,]

Cān ise sā‘at-be-sā‘at ‘İşka tālib
olmada / ‘İşk ise günden güne
göñlüme ġālib olmadada (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 7, Beyit 5). [‘ışk,]

Derd-i ‘İşk ile cihān içre olanlar nā-
tüvān / Bulmayup dünyāda bu derdüñ
devāsın bī-gümān (Kara Fazlī Dīvānı,
Murabba 7, Beyit 7). [‘ışk,]

Cān ise sā‘at-be-sā‘at ‘İşka tālib
olmada / ‘İşk ise günden güne göñlüme
ġālib olmadada (Kara Fazlī Dīvānı,
Murabba 7, Beyit 5). [‘ışka, -a]

Göñül abdāldur ‘ışkıñda mest ü
lāübālīdür / Bugün ol pīr ola mı nev-
cūvān Dervīş Bālī’dür (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 8, Beyit 2). [‘ışkıñda,
-ı, -n, -da]

‘ışk: Aşk.

‘İşk ile yapışalum dāmen-i istignāya /
Gel ķalender olalum terk-i diyār
eyleyelüm (Kara Fazlī Dīvānı,
Murabba 28, Beyit 12). [‘ışk,]

‘ışk: Aşırı sevgi, şiddetli istek, tutku.

‘İşk ehli hüsnüñ için iderse n’ola cedel
/ Zīrā olur mübāne-i ehl-i kitāb baķs
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 48, Beyit 2).
[‘ışk,]

‘İşk bir şāhid imiş ħalk-ı cihān ‘āşıkdur
/ Gel beru ‘āşık iseñ sen daķı idrāk
ideġör (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 61,
Beyit 4). [‘ışk,]

‘İşk ħalvet-gehine ‘aql n’ola bulmasa
yol / ‘Āmm neyler şanemā anda k’ola
meclis-i ħāş (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel
101, Beyit 3). [‘ışk,]

Ṭaleb kılsañ vişāle ger vesīle / Yapış
‘ışķa zihī a‘lā‘l-vesā‘il (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 124, Beyit 2). [‘ışķa, -a]

Tîr-i maḫṣûd dilerseñ ki niṣâne irise / İy gönül ‘**İşk** kemânını kemâ-hi çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [‘ışk,]

Sen şehe kul olmağ ile guṣṣadan âzâd olup / Kırtulup dünyâ ğamından ‘**ışk** ile dil-şâd olup (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 3). [‘ışk,]

Halk-ı ‘âlemden idüp ‘**ışk** ile iy Fazlî firâr / Tâğlarda düşdi vahşilerle ülfet ihtiyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 9). [‘ışk,]

Âvâre iken ‘**İşkına** ol tâze cüvânun / Mîkrâz-ı ğamından şu ki yüz döndüre anuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 5). [‘ışkına, -ı, -n, -a]

Ol elif-veş kıddine meyl eyleyüp cânânenün / ‘**İşkına** bel bağlayup ol gözleri mestânenün (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 8). [‘ışkına, -ı, -n, -a]

‘ışk: Aşk, yoğun sevgi.

‘İşkuña başdum kadem el-ḥamdülillâhi’l-kerîm / ‘İhdinâ yâ eyyuhel hadî şırâtel mustakîm” (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 1). [‘işkuña, -uñ, -a]

‘ışk: Aşk, aşırı sevgi, şiddetli istek ve tutku.

Şâh-ı ‘ışkam çerḥa dikdüm dūd-ı âhumdan ‘âlem / ‘Âlem-i ‘**ışk** içre oldum ‘**ışk** ile şâhum ‘âlem (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 13). [‘ışk,]

‘ışk: Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Çün aşluñ ‘**İşkdur** Fazlî ko maḫv itsün vüçüduñ ‘ışk / Bilürsin ‘âkıbet eşyâ’ yine aşlına râci’dür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [‘ışkdur, -dur]

O hücre vü şütürün ‘**ışkına** hemân ol biñ / Ḥamuş olam çü şütür açmayam çü hücre dehen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46). [‘ışkına, -ın, -a]

Bir bütün ‘**İşkına** zünnâr-ı maḥabbet bağlanup / Mescidi terk eyledük herdem kilîsâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19). [‘ışkına, -ı, -n, -a]

Mekânum rûz u şeb Fazlî anuñ ‘**İşkı** ocağıdur / Bugün ol pîr ola mı nev-cüvân Dervîş Bâlî’dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 10). [‘ışkı, -ı]

Âzâde iken kıldı ‘**ışkına** beni bende / Ol bedr-i cihân-ārâ Maḫmûd-ı hilâl-ebrû (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 8). [‘ışkına, -ın, -a]

Nice bir tekve-i miḫnetde qarâr eyleyelüm / Girelüm bir nemede ‘**ışk** ile kâr eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 1). [‘ışk,]

‘ışk: Aşk, sevgi.

Zühd ü takvâ hırmenine âteş urduk ‘**İşkile** / Ḥâşılı dehrün ne zühdinde ne takvâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26). [‘ışkile, -ile]

‘İşkumuz ‘ışk-ı ḥaḳîkîdür be şüfî şanma kim / Her mecâzî dilberün ruḫsâr-ı zîbâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [‘ışkumuz, -umuz]

‘ışk: *Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu 2. İlahi aşk.*

‘İşk sevdasıyle ‘ālemden kenār ister göñül / Şabra tākāt kalmadı terk-i diyār ister göñül (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 2*). [‘ışk,]

Vaktdür kim ‘İşk ile hayrân u sergerdân olam / Şabra tākāt kalmadı terk-i diyār ister göñül (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 4*). [‘ışk,]

‘ışk: *1. Aşırı sevgi, şiddetli istek, tutku. 2. 2. İlahi aşk; Allah'a karşı duyulan muhabbet.*

Çün aşluñ ‘İşkdur Fazlî ko mahv itsün vüçüduñ ‘ışk / Bilürsin ‘ākıbet eşyâ yine aşlına râci’dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7*). [‘ışk,]

Fülk-i kalbi şalmışuz deryâ-yı vahdet ‘avzına / Āşinâ-yı baħr-i ‘ışkuz ‘ışk deryâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6*). [‘ışk,]

‘ışk yolu: *Aşk yolu; Manevi aşk yolu.*

‘İşk yolında durur rehberimüz şu‘le-i āh / Gel kalender olalum terk-i diyār eyleyelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 4*). [‘ışk yolu, -n, -da]

‘ışka düş: *Aşka tutulmak, ansızın âşık olmak.*

‘İşka düşdi dil ‘aceb mi göz yaşından el yusa / Neylesün dürr-i muşaffâyı olan ‘ummāna ğark (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3*). [‘ışka düş, -di]

İskender: *Hızır ile birlikte ölümsüzlük suyunu arayan kral 2. huzuru, refahı sağlayan kimse.*

Nice İskender-i Sānī diyem ben saña şāhā kim / Göreydi sen şehi olurdu **İskender** saña sālī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 44*). [iskender,]

Nice İskender-i Sānī diyem ben saña Şāhā kim / Göreydi sen şehi olurdu **İskender** saña sālī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 31*). [iskender,]

İskender-i kur’ân: *Kur’an yazan İskender(İsmi Zülkarneyn olan Hazret-i İbrahim’in zamanında bulunmuş ve Hazret-i Hızır’dan ders almıştır.).*

Umarum kim ben du‘ācını ferāmūş itmeye / Şimdi kim ol server İskender-i Qur’ân’um gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*). [iskender-i kur’ân, -um]

İskender-i sālī: *İkinci İskender.*

Nice **İskender-i Sālī** diyem ben saña şāhā kim / Göreydi sen şehi olurdu İskender saña sālī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 44*). [iskender-i sālī,]

Nice **İskender-i Sālī** diyem ben saña Şāhā kim / Göreydi sen şehi olurdu İskender saña sālī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 31*). [iskender-i sālī,]

İskender-salābet: *İskender gibi sağlam.*

Ferr ü kerr ü fer-penāh u pād-şāh-ı
kām-rān / Kim Süleymān-saṭvet
İskender-şalābetdür bugün (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 27, Beyit 12).
[iskender-şalābet, -dür]

‘ışk-ı belā: Aşk belası.

Rûz u şeb nāle ider ‘İşk-ı belâsın
dileyüp / Dilegüm bu ki vire Hâk dil-i
nālâne belâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
25, Beyit 4). [‘ışk-ı belâ, -sı, -n]

‘ışk-ı dîdār: Güzel yüzlü sevgilinin
aşkı.

Rûz-ı evvelde görüp dîdār-ı yâri ‘ayn-ı
cân / ‘İşk-ı dîdār ile cûşān u hürüşān
her zamān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 1). [‘ışk-ı dîdār,]

‘ışk-ı dil: Gönlün aşkı.

‘İşk-ı dilde ne şafâ kodı ne hüd zevk
velî / Fazliyâ miḥnet ü endüh ile gûlgul
bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65,
Beyit 5). [‘ışk-ı dil, -de]

islām ehli: İslam ehli, müslüman.

Yakup pāpāslar yir yir ser-ā-ser nār u
nūr oldı / Olup rûşen bil **İslām ehli**
yandı ḥavf ile tersā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 43). [islām ehli,]

‘isret: İçki içme, eğlenme.

Şi’r-i Fazlî’yi şafâ-y-ile idüp derd-
zebân / ‘İşreti kendümüze ‘âdet
idelüm her an (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 23, Beyit 11). [‘işreti, -i]

‘isret: Eğlence.

Bahār eyyâmı ‘isret vaḳti ‘aşıklık
zemânıdır / Şarāb iç iy göñül mest ol
ne ayaklık zemânıdır (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [‘isret,]

‘isret: Yeme içme 2. zevk u safa 2. içki
içme.

Gice gündüz niçe gün seyr ü zevk ü
‘ıyş ü ‘işretdür / Zihî ‘ıyş ü zihî ‘isret
zihî şoḥbet zihî na’mā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 37). [‘işret,]

Gice gündüz niçe gün seyr ü zevk ü
‘ıyş ü ‘işretdür / Zihî ‘ıyş ü zihî ‘isret
zihî şoḥbet zihî na’mā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 37).
[‘işretdür, -dür]

‘isret: Eğlence.

Şafâ vaḳti sürür eyyâmı ‘isret mevsimi
geldi / Ki oldı ‘izz ü ikbāl ile bir sūr-ı
sürür-efzā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 2). [‘işret,]

‘isret it: Yiyip içme, zevk ü sefa etme.

Dünye ğamın ‘alef gibi gel yime ‘isret
it dirin / Hîç kulaḳ kabartmaduñ şūfi
eşek misin nesin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 130, Beyit 4). [‘işret it,]

Ter terāneyle gül-i ter devridür sen
‘isret it / Zāhid-i ḥuşk olma ter düşse
kuru ğavġalara (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 133, Beyit 3). [‘işret it,]

‘isret itme: İçki içmek; eğlenmek, zevk
ve safa yapmak.

Her kisi şādān u hurrem 'ıyş ü 'işret
itmede / Halka 'arz itdi cemālını yine
hübān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 9). ['işret itme, -de]

'işret-âbād: Meyhane, içki içilen yer.

Bu fânî 'işret-âbādı degüldür 'unşur-ı
pākuñ / Harāb olmuş müsāfir-hānesidür
ehl-i idrākuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 6). ['işret-âbādı, -ı]

'işret-i bâğ-ı cihān: Dünya bahçesinin
içkisi.

'İşret-i bâğ-ı cihān kimseye kalmaz
bākî / Getürelüm ayağı bezm-i fenādan
sākî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 5). ['işret-i bâğ-ı cihān,]

iss: Sahip.

İy kerem-kānı mürüvvet ma'deni lutf
issi şāh / Ben kuluñ yād eyle lutf it
semme-i ihsān ile (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 2, Beyit 1). [issi, -+i]

ıştabl-ı dehr: Ahir dünya.

İştabl-ı dehrde bir atum var ki hüşrevā
/ Rūz-ı veğāda düşmenüñ olsun aña
süvār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25,
Beyit 4). [ıştabl-ı dehr, -de]

ıştabl-ı şāh: Şah'ın ahır.

İştabl-ı şāhda ata hod hadd ü haşr yok /
Koş koş da yügrüğünü al iy haste-dil
gedā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22,
Beyit 17). [ıştabl-ı şāh, -da]

İştabl-ı şāhda ata yok hadd ü 'add ü
haşr / Hāşā seni piyāde kıya lutf-ı
şehr-yār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
25, Beyit 17). [ıştabl-ı şāh, -da]

iste: (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o
şeyi) arzulamak, arzu etmek.

İster-iseñ vuşlat-ı cānān dilā / 'āşık-ı
ser-bāz olup it cān fedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [ister-iseñ,
-r-iseñ]

Menzil-i makşūda irüp **isterem** olam
nişān / Tīrūñūñ budur öñünce
varduğum naḥçīr-veş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [isterem, -r,
-em]

Devlet **isterseñ** bu 'ālem devletinden
fāriğ ol / Bā-nevā olmak dilerseñ bī-
nevā ol iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 125, Beyit 2). [isterseñ, -r, -se, -
ñ]

Dehenüñ dāyiresin haṭ tutarısı ne gam
/ **İsteyüp** bulımazam küy-ı 'ademde
ecelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128,
Beyit 2). [isteyüp, -y, -üp]

Sebīl oldı şeker şerbetleri hep selsebīl-
āsā / Anı nüş eyleyenler **istemezler** āb-
ı hayvānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
12, Beyit 15). [istemezler, -mez, -ler]

Ḳahr ile ḥavf-ı tīğı kırup Rüstem'i
zebün / Ḳahrından **ister** idi anuñ
Ḳahramān amān (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 10). [ister, -r]

iste: Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Lebüñ acılarını hüşrevā gayra su'āl
itme / Ğam-ı şīrīni bilmek **ister** iseñ

küh-kenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [ister, -r]

İsterüm Hâk'dan ki üstinde yavuz yil esmeye / Ser-fîrâz olsun çün ol serv-i hîrâmânım gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 7). [isterüm,]

Cihânda görmedüğüñ görmek **isterseñ** bugün anda / Nedîm ü maşhara envâ'ın iy dil eyle seyrânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 6). [isterseñ, -r, -se, -n]

Mebde'-i nuṭṭ durur cümle-i mevcûdâtüñ / Ger delîl **ister** iseñ bu söze iy ehl-i hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 8). [ister, -r]

Ḥameli eyledi tennûr-ı felekde biryân / Server-i kadrüñi konuklamak **ister** nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 24). [ister, -r]

Kim ki ḳalkup bâb-ı cûdına anuñ idhâl ider / Yalvarup naḳd-i murâdın **isteyüp** dürler döker (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 3). [isteyüp, -y, -üp]

Her gedâ kim naḳd-i vaşlın **isteyüp** efgân ider / Luṭf idüp ol dem aña bir gülce sîm ihsân ider (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 7). [isteyüp, -y, -üp]

iste: (Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek || gönülden ve samimiyetle istemek.

Her ne dem Fazlî cemâlüñ görse **ister** vuşlatuñ / Kim şehir vâktinde dirler müstecâb olur du'â (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [ister, -r]

'Âri olsun bu libâsı 'âriyetden evvelâ / Kim ki baḥr-ı 'ışḳ-ı yâre olmağ **ister** âşinâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [ister, -r]

Mezheb ü câh **istemez** sultâna baş indürmezüz / Ne vezîrinde bu dünyânıñ ne pâşâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9). [istemez, -mez]

Mâh-ı nev şanma görinen ki ser-i şeh-peridür / Uçmağ **ister** bu yaña tâyir-i evc-i iḳbâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 7). [ister, -r]

Ḥink-i sipihr ḳan ḳuşanur şanmağıl şafaḳ / **İster** ki zîr-i zîn ola sen şâha serverâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 27). [ister, -r]

iste: (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Çün irdi tîr-i 'ışḳuñ câna ayruḳ neylesün cismi / Şehîd-i 'ışḳ olıcak **istemez** 'ömrüm kefen 'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [istemez, -mez]

Çün irdi tîḡı 'ışḳuñ câna Fazlî n'eylesün cismi / Şehîd-i 'ışḳ olıcak **istemez** 'ömrüm kefen 'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5). [istemez, -mez]

iste: Arkasına düşmek; aramak.

Fazliyâ var **iste** bende yok dimez virür hemân / Ol saḫâvet menba'ı kim adı Muşlî Şâh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 14). [iste,]

iste-: Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Her kaçan dendân u lâ'lüñ vaşfin itmek
istesem / Ebr-i nîsân gibi hâlûmden
dür ü mercân yağar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6*). [*istesem, -se, -m*]

'Âriyetdür çün libâs-ı 'âr 'ârî olmuşuz
/ Ne 'abâsın **isterüz** dehrüñ ne
dîbâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8*). [*isterüz, -r, -üz*]

Döstdan ümmîdümüz yokdur 'adûdan
bîmümüz / Ne ehibbâ **isterüz** dehrüñ
ne a'dâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31*). [*isterüz, -r, -üz*]

İsteseñ k'olasın âzâd hazân-ı gamdan /
Medh-i memdûhuñı süsen gibi kıl
derd-i zebân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 22*). [*isteseñ, -se, -ñ*]

iste-: (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o
şeyi) arzulamak.

Âşinâlık **isteme** var iy dil ol bîgânenen
/ Kim görüpdür kim gedâya ola sultân
âşinâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [*isteme, -me*]

isti'câl id: Acele etmek.

Katline her mühmelüñ ol hûni isti'câl
ider / Olmasun mı Fazlî'ye gelse işi
ihmâldür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 7*). [*isti'câl id, -er*]

istidlâl id: Kanıtlamak, delillerle
ispatlamak.

Hünerdür kullara şâh-ı hüner-perver
nazar itse / Anuñla 'aql u fehm-i pâka
istidlâl ider dâñâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 68*). [*istidlâl id, -er*]

istidlâl ol: Delillere dayanarak bir
hükme varılmak.

Atasından n'ola istidlâl olınsa cûdına /
Kim dıraht-ı müşmirüñ tohmı olur nîkû
semer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 17*). [*istidlâl ol, -ın, -sa*]

istiğnâ: Bir şeye karşı nazlı davranma,
tenezzül etmeme.

Ğuşşadan fâriğ olup şādiden **istiğnâ**
bulur / Bü'l-'aceb hâletdür el-hağ
şūfiyâ hâlât-ı 'ışk (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5*). [*istiğnâ,]*

istiğna eyle: Kaçınmak, ihtiyaç
duymamak.

Şeker şerbetleri hōd selsebîl-āsâ sebîl
oldı / İçen bir cür'asın âb-ı hayâta eyler
istiğna (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 24*). [*istiğna eyle, -r*]

istihâ: Yemek yeme isteği. 2. İstek,
arzu.

Küh-ı billûr durur dâne pirinci anuñ /
İştihâ şâhına ma'lûb durur gâyet o kân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 15*). [*İştihâ,]*

istihâ: Arzu, istek, heves.

Țōpdur anda olan sükkeri me'mūniyye
/ **İştihâ** kal'asını eylemek-içün vîrân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 17*). [*İştihâ,]*

istihân: Hakir görme, horlama.

Veyāhūd kılmağ-ıçün **istihānuñ** kal'asın vīrān / Olupdur her biri bir tōp o meydān 'arşa-i heycā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 22). [istihānuñ, -uñ]

istihār bul: Şöhret bulmak, meşhur olmak, nam salmak.

Luţfuñla itdi tīg mişālî kalem zuhūr / Kahruñla buldı tīg kalem gibi iştihar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 22). [iştihar bul, -dı]

Na'lin semend-i kadri atup çerha rüz-ı rezm / Buldı hilāl nām ile şimdi iştihar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 20). [iştihar bul, -dı]

Gerçi kim Nüşirevān 'adliyle buldı iştihār / Sen unutturduñ anı ancak cihānda adı var (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 29). [iştihār bul, -dı]

istihār ol: Meşhur olmak.

Taht oldı 'arş-sāye vü tāt oldı 'arş-sāy / Tāt oldı nām-dār olup taht iştihār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 21). [iştihār ol, -up]

istihkāk: Hak etmek, hakkı olma, hak kazanma.

Yoğ-ise şānumda **istihkāk** eger ihsānuña / Hamdü-lillāh müsteḥaksın himmete sen şān ile (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [istihkāk,]

istihkāk vir: Hak vermek.

Salṭanat tahtına çün virdi Hudā istihkāk / Şabr kıl ola müyesser

umarum istiklāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 39). [istihkāk vir, -di]

istihzā eyle: Alay etmek, eğlenmek.

Her taraftan zencler ceng içre urup el ele / Hey hey urur düşmene eylerler istihzā meğer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 12). [istihzā eyle, -r, -ler]

Ser-ā-ser sencler şevk ile urup el ele yir yir / Sürürü olmayana hey hey idüp eyler istihzā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 9). [istihzā eyle, -r]

istikbāl: Gelecek, gelecek zaman.

Du'āya el aç ger el devām-ı devletüñe / Kabül-i Ḥazret ider ol du'āyı **istikbāl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 25). [istikbāl,]

istiklāl: Başlı başına olma, kendi başına olma, kimseye tâbi olmayıp kendi kendine olma, hürriyet.

Kerīmsin ki keremde nazîrūñ olmaz hîç / Umūr-ı luţfda Ḥaḳ saña virmiş **istiklāl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 23). [istiklāl,]

istiklāl: Başlı başına olma, kendi başına olma, kimseye tâbi olmayıp kendi kendine olma, hürriyet.

Salṭanat tahtına çün virdi Hudā istihkāk / Şabr kıl ola müyesser umarum **istiklāl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 39). [istiklāl,]

istimā' eyle: Dinlemek.

Çü nāy nālemi bezmünde nāhīdā
istimā' eyler / Girüp şevk ile çerha
mevlevī gibi semā' eyler (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [*istimā'*
eyle, -r]

Vardur şikāyetüm saña eylerseñ
istimā' / Şekvā-yı istimā' virür çünki
şân-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
18, Beyit 27*). [*istimā'* eyle, -r, -se, -ñ]

istimā' eyle: Dinlemek.

Şadā-yı nāy-ı tîrûñ iy kaşı yā istimā'
eyler / Anuñ-çün Mevlevī mānend
naḥçîrûñ semā' eyler (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1*). [*istimā'*
eyle,]

istiyāk: Gönül arzusu 2. özleme.

Yansa bir şeb **istiyākum** şem'-i bezm-
ārā saña / Rüşen olurdu derûnum sūzişi
cānā saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
19, Beyit 1*). [*istiyākum*, -um]

'isyān it: Karşı gelmek, itâatsizlik
etmek, baş kaldırmak.

Yolında pâdişāhuñ şādık iken ol şeh-i
a'lā / Dirîgā itdi 'isyān tōhmetin
bühtān idüp a'dā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 3*). [*'isyān it*, -di]

it: Etmek, eylemek.

Seg rakîbûñ pendini cānā revā görüp
müdām / 'aşıkı giryān u nālān **idesin**
görme revā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
33, Beyit 4*). [*idesin*, -e, -sin]

it: Köpek.

Âdem iden beni kûyuñ **itinüñ**
himmetidür / Bu meşeldür olur iy şāh
er erden peydā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 30, Beyit 4*). [*itinüñ*, -iñüñ]

Bizümdür yümn-i İslām ile feth ü
nuşret ü devlet / Ne **itdür** surḥ-ı ser
kim eyleye da'vā-yı sultānī (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 7*).
[*itdür*, -dür]

it: Köpek, rakip, yabancı.

Dirlügüm it dirlügidür **itlerinsüz**
Fazliyā / Olmasun itler daḥı gurbetde
yārāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 20, Beyit 5*). [*itlerinsüz*, -ler, -i, -
n, -süz]

Tek kabûl itsünler iy dil-dār ben bî-
çāreden / **İtlerüñe** üstüḥvān-ı cism-i
süzānum fedā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 39, Beyit 4*). [*itlerüñe*, -ler, -üñ,
-e]

it: Bir işi yapmak.

Geydügi ol goncenüñ gül gibi dāyim
âldür / **İtdügi** dil 'andelbine dem-ā-
dem âldür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
62, Beyit 1*). [*itdügi*, -dügi]

it: Ettiğince.

İtdüğüñce nāle eyler şanma ben dil-
ḥastenüñ / Başı üzre oklarıñ Yāşīn-i
ve'l-Ḳur'ān okur (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 73, Beyit 2*). [*itdüğüñce*, -
düğüñce]

it: Köpek || rakip.

Dirlügüm it dirlügidür itlerinsüz
Fazliyə / Olmasun **itler** dağı ğurbetde
yārāndan cüdā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 20, Beyit 5). [itler, -ler]

İtlerüñle hVāba varmış şahñ-ı kūyuñda
göñül / Güyiyā gülşende yatmış bir
nice yārān uyur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 94, Beyit 1). [itlerüñle, -lerüñle]

it: Etmek, eylemek, yapmak.

Cüft olup ağıyāre tek mihr ü vefālar
itmesün / ‘āşıkā yār **itdügi** cevr ü
cefādan kim kaçar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 57, Beyit 2). [itdügi, -dü, -gi]

it: Etmek, eylemek, yapmak.

‘Arşa-i hüsñinde göñlüm dāyimā ol
serverüñ / Başını top **itmek-içün** zülfi
çevgānın sever (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 70, Beyit 4). [itmek-içün, -mek, -
-içün]

it: Bir işi yapmak.

Aşıluben karşıña sen kaç’-ı peyvend
itmedin / **İtmemiş** hālî Hudā aşlā beni
kaç’ā seni (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
140, Beyit 2). [itmemiş, -me, -miş]

it: Bir işi yapmak.

Küy-veş meydānda ğaltān **itmege** serin
/ Kām-kārā destüñe virmiş Hudā
çevgān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 24). [itmege, -mek, -e
]

Yiridür hoşkalar eflāk u mihre mihr ü
māh olsa / Anuñla **itmege** bāzı o
bezmüñ hoşka-cünbānı (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 12, Beyit 7). [itmege, -
mek, -e]

it: Etmek, eylemek, yapmak.

Yürüdi anda āteş-bāzuñ işi od gibi ol
dem / Od urup ata **idicek** o şahrā içre
cevlānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 33). [idicek, -icek]

it: (talep) etmek.

Dirlügüm it dirlügidür itlerinsüz
Fazliyə / Olmasun itler dağı ğurbetde
yārāndan cüdā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 20, Beyit 5). [it,]

it: Köpek 2. sevgilinin kapısında
bekleyenler, rakipler.

Ta‘ni tã‘ünından ağıyāruñ kırıldı ehl-i
‘İşk / Serverā ol **itleri** kır kim ola def’-
i riyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26,
Beyit 2). [itleri, -ler, -i]

it: Köpek 2. âşık.

Ululadı beni **itüm** didi o sultānum /
Yeter cihānda be Fazlî bu ihtirām baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5).
[itüm, -üm]

it: ...hale getirmek.

Sāye şalaldan hümā-yı tahtuñ / Pādişāh
itdüñ gedāyı iy hümām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 14). [itdüñ, -dü, -
ñ]

it: Etmek 2. Eylemek.

Açup ‘ibret gözin keşretde vahdet
seyrin **it** k’olmuş / Niçe reng ü şuverle
bir hakikat cāmi‘-i eşyā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 28). [it,]

it: Etmek, eylemek, yapmak.

Edā-yı midhatuñ **itmekde** tab‘ ‘āciz
iken / Dilüme oldu revān şevk ile bu
nüh ebyāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
23, Beyit 25). [itmekde, -mek, -de]

it: ... gibi yapmak, ... haline getirmek.

Terk-i ‘ār it vaşl-ı yāre t̄alib iseñ
Fazliyā / Dāyimā men‘-i vişāl **iden**
belā-yı ‘ārdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 67, Beyit 5). [iden, -en]

Sülūk-ı rāh-ı ‘İşk **itdūñ** ser ü destārı
terk eyle / Behey şūfī sebük-bār ol
sebük-bār ol sebük-bār ol (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2). [itdūñ, -
dü, -ñ]

Döndi ol dem murād açup dehenin /
İtdi kām-ı murādumuz şekerīn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 4). [itdi, -di
]

Varup ağıyar ile yār olduñ iy hān / İşin
Fazlî’nūñ **itdūñ** āh u efğān (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9). [itdūñ, -
dü, -ñ]

Aña tāt u kabā terk itdürüp abdāl **iden**
‘uryān / Bugün ol pīr ola mı nev-cüvān
Dervīş Bālī’dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 4). [iden, -en]

it: It, köpek, sadıklığı ile meşhur olan
köpekgillerden olan memeli hayvan.

Baňa kūyuñ **iti** ağıyardan biñ kerre
ā‘lādur / Hezārān yāddan ğurbetde bir
hoş āšnā yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 3). [iti, -i]

it: ... gibi yapmak, ... haline getirmek.

Çan ile yazmağa himmet nāmesini
eyledüm / Kırpigümden hāme **idüp**
çeşm-i hūnīnüm devāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [idüp, -üp]

Eyleyüp hem-şoĥbetüm her rüz u şeb
derd ü elem / Bezm-i firqatde **idüp**
cismüm dem-ā-dem cām-ı Cem (Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 14).
[idüp, -üp]

it-: Etmek.

Her sipāhī biñ sipāhī qahr ider bir
hamlede / İşde meydān yāver **itmezse**
‘adū-yı bī-hüner (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 22). [itmezse, -me, -z,
-se]

it-: Yapmak, haline getirmek.

Güzeller ‘aşıka meyl ü muĥabbet
itmemek olmaz / Velī dilberlere sözün
yanup ağlayıbilmezler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [itmemek, -
me, -mek]

it-: Etmek, eylemek, yapmak.

Gāh Selmān geçinür gāhi Nizāmī
derilür / Yok velī **itdügi** da‘vāda
ma‘ānīden eşer (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 24). [itdügi, -düg, -i]

it-: *Etmek, eylemek, bir hâle getirmek, bir özelliği kazandırmak.*

Biz müselmân **itdük** anı zâhidâ sencileyin / Şanma kim İblîs-i nefsün her-dem ağvâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [*itdük, -dü, -k*]

Yine göt giñligin idüp **idermiş** / Koyup ortaya altın şimdi da'vâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 4*). [*idermiş, -er, -miş*]

it-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.*

Ne hûb gündür İlâhî ki **itdi** kurbânlar / İrince bugüne erbâb-ı fidyе vü hayrât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 11*). [*itdi, --di, -*]

it-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

Olalı sen âşinâdan dūr şâhâ bendeñiz / Dürr-i dendânuñ gamından yaşum **itdüm** ben deñiz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3*). [*itdüm, --dü, -*]

it-: *"Etmek, eylemek, yağmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.*

Cânuma sîr eyledi cevri ü cefâlardan beni / Yâ İlâhî sen hâlâş **it** bu belâlardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 2*). [*it,*]

Rûz u şeb miñnetdeyüm bir lahza râhat görmedüm / Yâ İlâhî sen hâlâş **it** bu belâlardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 4*). [*it,*]

Miñnetüm çok râhatum yok guşsa vü derdüm füzün / Yâ İlâhî sen hâlâş **it** bu belâlardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 6*). [*it,*]

Hâşılı oldum kanı cânuma geçdi intizâr / Yâ İlâhî sen hâlâş **it** bu belâlardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 8*). [*it,*]

Fazliyâ ayakda kaldum virmedi el devletüm / Yâ İlâhî sen hâlâş **it** bu belâlardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 10*). [*it,*]

it-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiil.*

Baňa ta'n eyleme hüsine olursam nâzır / Bâtil **itme** hâkı iy şüfî Hâk'ı gör hâbır (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 3*). [*itme, -me*]

it-: *"Etmek" yardımcı fiili, "... duruma getirmek" anlamı katar.*

Gelüp ferzâne şeh naţ'ında şeker işleri hâlkuñ / Kimine at virdi kimine fîl **itdi** ihsânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 14*). [*itdi, -di*]

Mür-veş pâ-mâliyem itmez baňa bir gün nazar / **İtdi** pâyı diyu derd ü guşsada zîr ü zeber (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 5*). [*itdi, -di*]

it-: *"Etmek, eylemek, yapmak." anlamına gelen yardımcı fiil.*

Hûtdan Yûnus-ı hürşid çıkup buldı hâlâş / Hameli aña Hüdâ **itse** n'ola ger nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 2*). [*itse, -se*]

it-: "Etmek, eylemek, yapmak." anlamına gelen yardımcı fiildir.

Zerķ ile şūfīlerūñ **itdūgi** āh u vāhı gör / Şevķ ile 'āşıkıların kılduğı hūy u hāya baķ (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 110, Beyit 5). [itdūgi, -dūg, -i]

itā'at: Boyun eğmek.

Sen Süleymān'a Hudā virmiş sa'ādet hātemin / İns ü cīnnūñ hūkmūñe kārı **iṭā'atdūr** bugün (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 27, Beyit 24). [iṭā'atdūr, -dūr]

itā'at eyle: Söz dinlemek, boyun eğmek, verilen buyruğa uymak.

Bū Cehl saña eylemedūgiyçün itā'at / Bu cehl iki 'ālemde anı eyledi mülzem (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 8). [itā'at eyle, -me, -dūg, -iy, -çün]

'itāb-ı sitem: Eziyet güneşi.

Hübān-ı cihān içre bugün mihr ü vefā yok / Ammā ki **'itāb-ı sitem** ü cevri ü cefā çok (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 5, Beyit 3). ['itāb-ı sitem,]

iti: Keskin 2. Sert, şiddetli.

Ṭālī'ūñ gāyet **iti** olmasa iy kelb-i rakīb / O gāzālum bu kadar niçün ola rām saña (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 3). [iti,]

i'tibār: Değer, kıymet; önem.

Kıldı qalem kerāmeti birle zuhūr-ı tīg / Buldı qalem izāfete tīg ile **i'tibār**

(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24, Beyit 3). [i'tibār,]

i'tibār: Değer verme, hürmet etme.

İy şehir-yār-ı taht-nişin şāh-ı tāk-dār / Zātuñla buldı tāk şeref taht **i'tibār** (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 1). [i'tibār,]

i'tibār id: Önem gösterme, değer verme.

Başa çıkardı tāk işini buldı pāye taht / Anuñla tāca 'izzet idüp tahta **i'tibār** (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 14). [i'tibār id, -üp]

i'tidāl: Ölçülü, dengeli olma; uygunluk.

Ḳaddūñ ki **i'tidālde** 'ālī elif durur / Oldur riyyāz-ı rif'ate serv-i revān-ı 'adl (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 18, Beyit 3). [i'tidālde, -de]

i'tidāl vir: Denge sağlamak, ayar vermek.

Virdūñ hevā-yı luṭfuñ ile dehre i'tidāl / İtdūñ cinān cihānı eyā bāğı-yān-ı 'adl (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 18, Beyit 24). [i'tidāl vir, -dü, -ñ]

i'tilā: Yücelme, yükselme.

Zātuñla tāca 'izzet idüp tahta **i'tilā** / Tāk oldı ser-bülend olup taht bahtiyār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 20). [i'tilā,]

i'timād: Güvenerek bağlanma,

emniyet etme, bir şeye kalben güvenip dayanma.

Tîr-i hûn-rîzi dökem kanuñı dirse Fazlıyâ / **İ'timād** itme aña ol kandan u kandan vefâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [i'timād,]

İ'tirāf eyle: İtiraf etmek, açığa çıkarmak.

Hakikat birdür iy münkir ki Fazlî eyledi takrîr / Gerek sen **İ'tirāf eyle** gerekse ehl-i inkâr ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [i'tirāf eyle,]

İtirâz: Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkma.

Qāl-i devletdür yüzüñ yok **İtirâz** / Zâhir oldu çünkü şeklinde beyâz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [İtirâz,]

İtmedüñ: Etmedin.

Yâri kılduñ zulm-ile ben bendeden yâd iy felek / **İtmedüñ** vaşl ile bir dem hurrem ü şâd iy felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1). [itmedüñ,]

İtmeğe: Etmeğe, yapmaya.

Ne terahhüm eyler ol şâh-ı Süleymân-saṭvetüm / Ne taḥammül **İtmeğe** bir kılca kaldı tākatüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 9). [itmeğe,]

İtmek: Yapmak, etmek.

Şanma senden şakına bir okın iy şâh-ı cihân / Sen hemân kendüñi şâyeste-i fitrāk **idegör** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 6). [idegör, -e, -gör]

İttifak: Fikir birliği, anlaşma, birlikte hareket etmek üzere sözleşme.

İki bir dimeyüp cānâ dokerler kanımı her-dem / Meger kim tîrûñ ile **İttifakı** zahmumuñ birdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [İttifakı, -ı]

İtüñ geçün: Köpek gibi rezil bir şekilde yaşamak.

İtüñ geçünmek ile şehir içinde meşhûrum / Murâd şöhet ise ger yeter bu nām baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [İtüñ geçün, -mek]

İy: Ey.

Zātuñla idüp faḥr senüñ cümle nebîler / **İy** milk-i nübüvvetde olan şâh-ı mükerrem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3). [iy,]

İy: Ey, seslenme edatı.

Bu dâğ-ı derd ile şahrâ-yı gamda lâle-veş **İy** dil / Şehîd-i dâğ-ı 'İşk olduğumı kanlu kefenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [iy,]

Cümle beyti al cāmuñ vaşfidur **İy** lâle ḥumâr / Fazlî'nüñ bu şî'rine dirsem 'aceb mi lâle-zâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7). [iy,]

Ala **İy** milk-i ikbâlüñ şeh-i İskender akrânı / Ki açduñ tîguñ ile milk-i

Tebri̇z ü Ḣorāsān'ı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 12, Beyit 37). [iy,]

iy: "Ey" seslenme edatı.

Sensin **iy** Fazlî anuñ kim dirlügi /
Vechüñ el-bâķī ve fānī mā-‘adā (*Kara
Fazlî Dîvânı*, Gazel 2, Beyit 7). [iy,]

Çün senüñ ‘aceb benüm kārüm hemîşe
‘özdür / Pārsālîk saña var **iy** şeyh
fāsîklîk baña (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 5, Beyit 4). [iy,]

İy kamer kulle-i çerh olmaz idi pāye
saña / Şalmasa lutf ile ol mihr-i cihān
sāye saña (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel 7,
Beyit 1). [iy,]

Büsesini alımađuñ yalıñuz cān ile sen
/ Ser dağı **iy** dil eger olmasa sermāye
saña (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel 7,
Beyit 2). [iy,]

Hvān-ı sādī senüñ aşuñ degül olma
tāma‘ / **İy** dil-i hāste yeter ni‘met-i
ğam vāye saña (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 7, Beyit 3). [iy,]

Böyle şīrīn neden olduñ meger **iy** tıfl-ı
laťif / Cān-ı şīrīn yidürür sūd yirine
dāye saña (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel 7,
Beyit 4). [iy,]

Yalıñuz **iy** Fazlî şanma sen seni ‘aşık
hemān / Mihr ü māh ile felekler oldu
ser-gerdān aña (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 8, Beyit 5). [iy,]

Āşinā olmak dilerseñ **iy** gönül bīgāne
ol / Her zamān bīgāneye olur o cān
āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel 10,
Beyit 2). [iy,]

Āşinālîk isteme var **iy** dil ol bīgāneden
/ Kim görüpdür kim gedāya ola sultān

āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel 10,
Beyit 3). [iy,]

Fazlî’yi yād eyleme yād ile lutf it **iy**
kamer / Çünkü olur zerreye hırşīd-i
rahşān āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel
10, Beyit 5). [iy,]

Ķāmet ü zülf ü dehānuñ görmeyelden
iy perī / Girmisem bir şūrete gören
dimez ādem baña (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 11, Beyit 4). [iy,]

‘Aceb mi bülbulüñ olsa görenler
gülşen-i hüsnüñ / Bahār olduķa artar
iy perī dīvāne vü şeydā (*Kara Fazlî
Dîvânı*, Gazel 12, Beyit 2). [iy,]

Olalı zülf ü ruħuñ dūr dīdeden **iy** meh /
Beyāz şubh ile birdür sevād-ı şām baña
(*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel 13, Beyit 2).
[iy,]

Cigerüm kanı şarāb oldu gözüm cām
saña / İçürür zehr-i ğamı **iy** gönül
eyyām saña (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel
14, Beyit 1). [iy,]

Tālī’üñ ğāyet iti olmasa **iy** kelb-i raķīb
/ O ğazālum bu kadar niçün ola rām
saña (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel 14,
Beyit 3). [iy,]

Zülfī sevdāsına düşdüñ gibi **iy** Fazlî
yine / Rūz-ı rūşen görünür zulmet ile
şām saña (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel
14, Beyit 5). [iy,]

Mey ile tōlmaya meclisde çü rindāne
şafā / Virmez **iy** sākī-i gül-çihre kadeh
cāne şafā (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel
15, Beyit 1). [iy,]

Ben müdāmī çekeyin cām-ı belādan
cür‘a / Sen mey-i nāz için ol **iy** gözi
mestāne şafā (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 15, Beyit 2). [iy,]

Umma **iy** şūrīde-dil zülf-i perīşāndan
vefā / ‘Ömrdür gelmez bilürsin
kimseye andan vefā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1*). [iy,]

Öldürem didüğine inanma **iy** dil
ğamzesi / Bu meşeldür çünkü gelmez
tiğ-ı bürrāndan vefā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3*). [iy,]

Ehl-i ‘İşk içre şeh-i devlet-penāh
oldum bugün / Aç işigüñ taş **iy** dilber
penāh oldu baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3*). [iy,]

Dirlük kımazsın ehl-i dile işigüñde hiç
/ Ölsün mi sen şehi **iy** efendi seven
gedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*). [iy,]

Ol yāre yār olam diyü fikr itme **iy**
göñül / Şāh-ı cihāna hem-nefes olmak
kaçan gedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [iy,]

Nāz iderseñ yaraşur her-dem ki
Ḥayyāt-ı ezel / Ḥil‘at-ı nāzı biçüpdür
iy kadi ra‘nā saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4*). [iy,]

Mihri beñzetdi meger ḥüsnüñe çün
gördi yüzüñ / Döndi yirden yire geçdi
felek **iy** mäh-liķā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4*). [iy,]

Yār eyvā ile yandum o kamer **iy** Fazlî /
Leb-i şeftālüsini dimedi bir gün al ma
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5*). [iy,]

Mücellā eyle luṭf it şayķal-ı cām-ile **iy**
sākī / Göñül āyīnesinde oldu jengār-ı
belā peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6*). [iy,]

El uzatsañ itmege kırbān beni **iy** dil-
rübā / ‘İd olur ol gün baña ehlen ve

sehlen merḥabā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [iy,]

Şimdiki şā‘irlere bu resme gālib
olmaga / Himmet-i Zātî durur **iy** Fazlî
bā‘is gālibā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5*). [iy,]

Lebüñ ‘aksi düşüpdür var-ısa ervāh-ı
‘uşşāķa / Olur bezm-i cihānda **iy** kamer
mihir-i revān peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4*). [iy,]

Ādem iden beni küyuñ itinüñ
himmetidür / Bu meşeldür olur **iy** şāh
er erden peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [iy,]

Gel **iy** ecel luṭf eyle kıl ben ḥasteyi
cāndan cüdā / Tek bir nefes olmayayın
‘ālemde cānāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1*). [iy,]

İy fırķatinde ol gülüñ ḥālî nedür diyin
baña / Ḥālî nolısar bülbülüñ olsa
gülistāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2*). [iy,]

Ḳaddüñ elif **iy** māhir u nūn oldu tā
ebrūlaruñ / Olmam hemān ol an olur
dīnden hem imāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [iy,]

Derdā der-i dil-dādeden dūr eyledi
devrān beni / **İy** Fazlî bende olmasun
dergāh-ı sultāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [iy,]

Dīdārını dil-dāruñ iden kimse temāşā /
İy şūfî cinān bāğına meyl eyleye ḥāşā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [iy,]

İy Fazlî cemālin o perīnüñ gören ādem
/ Dīvāne olur bencileyin ḥūn-ı temāşā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5*). [iy,]

İy Mesîhâ-dem leb-i cân-bahsuña
cânum fedâ / Zülf-i kâfir-kîşüñe dînüm
hem îmânum fedâ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 39, Beyit 1). [iy,]

İy gözüm nûrî dahî nem evlâ' dîrsin
dünyede / Hâk-ı râh-ı kûyuña bu çeşm-i
giryânüm fedâ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 39, Beyit 3). [iy,]

Tek kabûl itsünler iy dil-dâr ben bî-
çâreden / İtlerüñe üstühvân-ı cism-i
süzânüm fedâ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 39, Beyit 4). [iy,]

Başını kaṭ'eyleseñ zülfüñ gibi iy dil-
rübâ / Lâ dimez miskin durur gönüm
benüm kaṭ'â saña (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 41, Beyit 1). [iy,]

Çeşm-i ser-mestüñden olmışdı gönül iy
yâr mest / Şevk-i câm-ı lâ'l-i nâbuñ
eyledi tekrâr mest (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 43, Beyit 1). [iy,]

Fazlî'nüñ yârân şorarsa hâlin iy dil
diyesin / Gûşe-i mey-hânede düşmiş
yatur evkâr mest (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 43, Beyit 5). [iy,]

Gelsün iy gül gülsene ref' eyleyüp
yüzden niḳâb / Qalmaya bir goncenüñ
hergiz girîbânı dürüst (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [iy,]

Va'de-i vaşlına iy Fazlî inanma dil-
berüñ / Ehl-i hüsnüñ çünki olmaz 'ahd
u peymânı dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 44, Beyit 7). [iy,]

İy sözüñ naṭ'-ı zemînde âb-ı Hızır'ı itdi
mât / V'ey lebüñ yâdına 'İşî gögde
kesb eyler hayât (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 45, Beyit 1). [iy,]

Var iken lâ'lüñ şu kim kând u nebâta
meyl ide / Ağzı dadın virür iy şîrîn-

dehen aña nebât (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 45, Beyit 2). [iy,]

Fazlî'ye maḡrûr-ı hüsn olup cefâlar
eyleme / 'Ömr gibi çün geçer iy gül
aña yokdur şebât (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 45, Beyit 5). [iy,]

Bilseñ bize ne toḡduḡını duḡter-i
zerden / İy şüfî dimezdüñ sen aña
ümm-i ḥabâ'îş (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 46, Beyit 3). [iy,]

Varum yasumuñ sîmidür ancak dahî
nem var / İy Fazlî 'aceb ben öliceḳ
nem ala vâriş (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 46, Beyit 5). [iy,]

Mey-hâneye ayak getür iy şüfî şarâb iç
/ Ḥalvetde murabba' oturup içme
müselles (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47*,
Beyit 2). [iy,]

Bahş itse n'ola cân ile dil bezm-i
'İşkda / İy Fazlî olmaz içilür ise şarâb
bahş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48*,
Beyit 5). [iy,]

El virür aḡyâra her-dem iy gönül / Âh
ol fettân elinden el-ḡıyâş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [iy,]

Başını kes şem'-i bezmüñ iy gönül dil
çıkmâsun / Eyler-imiş germ olup ol
mâh-ı tâbân ile bahş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [iy,]

İy şüh u şîve-kâr u nigâr-ı 'itâb-ı telḡ /
Sensüz mezâḳ-ı câna gelür kând nâb-ı
telḡ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55*,
Beyit 1). [iy,]

Leblerüñ iy hür câna âb-ı Kevşer'den
lezîz / Acı acı dillerüñ pâlûde-i terden
lezîz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56*,
Beyit 1). [iy,]

Sögdügünce ben du‘ā itdügüm için sen
gürü / Sögsen **iy** dilber baña qand-i
mükerrerden lezîz (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 56, Beyit 4). [iy,]

Biñ kez ursañ tîğ-ı cevri Fazlî’ye
dönmez yüzi / **İy** kemân ebrû vefâdur
ol vefâdan kim kaçar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [iy,]

Senüñ mihrüñle **iy** meh sînem üzre iki
dâğum var / Yanar gam tekve-gâhında
iki rûşen çerâğum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [iy,]

Dir şerâr-ı âhumı **iy** Fazlî küyuñda
gören / Ne günâh itdüñ ki gögden âteş-
i sūzân yağar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 59, Beyit 7). [iy,]

Döstuñ tâlib-i dîdârı iseñ **iy** ‘âşık / Var
yürî qalbüñi âyîne gibi pâk idegör
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5).
[iy,]

Şanma senden şakına bir okın **iy** şâh-ı
cihân / Sen hemân kendüñi şâyeste-i
fitrâk idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
61, Beyit 6). [iy,]

Çekme dünyâ gamını ‘ârif iseñ **iy** Fazlî
/ Mey-i yâkût ile var cânı ferah-nâk
idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,
Beyit 7). [iy,]

Bî-güneh ‘âşıqları qatl itmege cânlar
virür / Gamzeñ **iy** hūñi senüñ Allâh
kim qattâldur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 62, Beyit 4). [iy,]

Kimden ne bâk Fazlî’ye ‘âlemde **iy**
güneş / Kim şubh gibi alnı açık yüzi aq
durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63,
Beyit 7). [iy,]

İy şanem deyr-i cihânda zülfüñüñ
sevdâların / Başuma alduğımı ‘ayb

itme kim başuñda var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2). [iy,]

Hem-nişîn-i hâr gördüm ol gül-i
handānumı / Her-dem eylersem ‘aceb
mi **iy** gönül zâr-ı hezâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4). [iy,]

Şi‘r-i şekker-bâruñ **iy** Fazlî ne tûfîdür
senüñ / Qanda ise bir şeker-leb vaşfını
taqrîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
68, Beyit 5). [iy,]

Fazlî’nüñ rüsvây u bed-nâm olduğın
‘ayb eyleme / Çünkü **iy** şüfi bilürsin her
işî taqdîr ider (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 69, Beyit 7). [iy,]

Server yolına server iseñ cân-ile **iy** dil /
Ser virmeyene ‘âşık olan dimeye
server (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72,
Beyit 2). [iy,]

Dil milketine buldı zafer eyledi gâret /
İy Fazlî anuñ-çün didiler aña muzaffer
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5).
[iy,]

Derd tûmâridur oquñ neyse yazu
görelüm / Gönder anı **iy** kaşı yâ dil bu
şeb mihmân oğur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 73, Beyit 4). [iy,]

Sultân-ı dehr olan kırı gavgâ çeker
hemîn / Zevkîni milk-i ‘âlemüñ **iy** dil
gedâ sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
74, Beyit 2). [iy,]

İy şeker-leb tûti gibi Fazlî’yi mir’ât-ı
câm / Zevk ü şevk ile virüp biñ dürlü
hâlet söyledür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 75, Beyit 5). [iy,]

Allar gey kim bakıcağ gül yüzüñüñ
alna / Alna ben bûlbûlün gibi saña **iy**
gül hezâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
78, Beyit 3). [iy,]

Nahl-i güldür hüsn bāzārını tezyîn
eylemiş / Allarla kâmetüñ **iy** serv-kadd
ü gül-'izâr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
78, Beyit 4). [iy,]

Kâmetüñ **iy** serv-i ra'nâ ol libās-ı alda /
Bir elifdür rāstî kan içre olmuş âşikâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5).
[iy,]

Dönerken birbirinüñ üstine eflāk **iy**
māhum / Girüp birbirine hūrşîd-i
hüsnüñ-çün nizā' eyler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [iy,]

Kaçup benden ne dem kim gitse ol
ārām-ı cān **iy** dil / Firār idüp kararum
şabr u ārāmum vedā' eyler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [iy,]

Sadā-yı nāy-ı tîrûñ **iy** kaşı yâ istimā'
eyler / Anuñ-çün Mevlevî mānend
nahçîrûñ semā' eyler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [iy,]

Şarāb-ı būs-ı lâ'lüñden senüñ **iy** sâķi
mest oldu / Batıp kan-derlere sāgar o
şevķ ile semā' eyler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [iy,]

Göreyin tîz günde uğrasın Hakk'ıñ
kılıcına / Şu kim **iy** Fazlî tîğmdan o
şāhuñ inķitā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 80, Beyit 4). [iy,]

Şîrîn ü Kûh-ken ki cihānda hikāyedür /
İy hüsrevüm hemān ikimüzden
kināyedür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
81, Beyit 1). [iy,]

Parmaķlaruñ durur aña **iy** māh şa'sa'a /
Mihr-i sipihr-i luţf ol ay gibi ayedür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3).
[iy,]

Ger kanat büküp uça saña peyāmum
iletür / **İy** hümā nāme benüm aķ

gügercinümdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 82, Beyit 2). [iy,]

Raķîbüñ midħatından hoş gelür
düşnāmı dil-dāruñ / Belā nefrînden **iy**
māh-ı cihān-ārā du'ā yegdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [iy,]

Gözüñ aç hüsnidür yārüñ niķāb-ı hüsnî
iy gāfil / Ki nūr-ı hüsnine mihrüñ yine
öz nûrı māni'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 6). [iy,]

Ten-i bî-cānum oldu pür-hevāyî gibi **iy**
Fazlî / Hayātumdan eşer ancak benüm
āh u fiğānum var (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 87, Beyit 6). [iy,]

Bu dāğ-ı derd ile şahrā-yı ğamdan lāle-
veş **iy** dil / Şehîd-i 'ışķ-ı yār olduğunu
kanlu kefenden şor (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 88, Beyit 3). [iy,]

Ölümden Hızr-veş pervāsuz-isem n'ola
iy Fazlî / Lebi āb-ı hayātumdur saçı
'ömr-i dirāzumdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 93, Beyit 1). [iy,]

Nā-tüvān olsa n'ola bîmār-ı çeşmüñ
her zemān / Mest olup yatur güneşde **iy**
meh-i tībān uyur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 94, Beyit 2). [iy,]

Cān revān eyler yüzüñ gördükçe Fazlî
şevķle / Hatt ider her kim şehir **iy**
hüsrev-i hûbān uyur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [iy,]

Bahār eyyāmı 'işret vaķtı 'āşıklık
zemānidur / Şarāb iç **iy** göñül mest ol
ne ayaklık zemānidur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [iy,]

Çünkü yanuñca şalınmaķ olmadı
şemşîr-veş / **İy** kemān ebrû yiridür
hāke düşsem tîr-veş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [iy,]

Yine **iy** şāh kenār eyledi çok gevher-i
hāş / Bahr-ı eşkümde olup merdüm-i
çeşmüm ğavvāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1*). [iy,]

Cân bağışlar kişiye mürde iken 'İsī-vār
/ Meyde **iy** şūfī-i 'āmī dime kim var mı
hāvāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2*). [iy,]

Zer gibi hālîş olam dir iseñ **iy** Fazlî
eger / Kālbūñi pūte-i 'İşk içre erit hem-
çü raşāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*). [iy,]

Has dir nihāyetī saña **iy** şūfī ehl-i 'İşk /
Pāyuñ kerāmetiyle gerek rüy-ı āba baş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5*). [iy,]

Ma'müre-i hađāyir-i kudse 'azīmet it /
İy Fazlî pāy-ı himmeti besī hārāba baş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7*). [iy,]

Kūyın tokuz tolan yūri **iy** dil o bāba
baş / Rif'atde pāyuñi bu tokuz kat
kībāba baş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1*). [iy,]

Gül-gün-ı eşke gözlerüm oldı rikāb-ı
lā'1 / **İy** şeh-süvār pāyuñi lā'1in rikāba
baş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4*). [iy,]

Baş eyle bisāt-ı keremi hāk-ı basīte /
Kābz eylemeden rūhuñi **iy** hūāce o
kābız (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3*). [iy,]

İy Fazlî bu şī'r āb-ı hayāt oldı hemānā
/ Feyz itdi saña çeşme-i feyzinden o
kābız (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5*). [iy,]

Şerbet-i bādeden ol zāhide **iy** sāki
müfīz / Oldı niķrīsi ayak derdine düşdi

o marīz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1*). [iy,]

Qanda hem-menzil olam ben saña **iy**
māh-ı münīr / Saña cā evc-i cemāl ü
baña cā hāk-ı hāzīz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2*). [iy,]

İy perī diyü raķībi görüp ādem
didügüm / Şanma kim vech-i şahīh
üzre ola añla naķīz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 3*). [iy,]

Şemşīr-i cevruñ ile dil pāre pāre oldı /
Gel çalma pāreye kim **iy** māh-pāre yir
yok (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3*). [iy,]

Aç gözün **iy** bī-nazar āyīne-i dünyāya
bak / Pertev-i ma'nāyı seyr it şūret-i
eşyāya bak (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1*). [iy,]

Zātına ğayb u şehādet şahidin **iy**
müdde'ī / Gel beru inkārı ko olmış
durur işbāt-ı 'ışk (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2*). [iy,]

Ser-ā-ser sūz u hāl olmak gerek **iy**
Fazlî eş'āruñ / Ki yanup yaķıla der-gāh
anuñla okuyan 'aşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5*). [iy,]

İy pāk-ı zātuñ içre maħfī kamu sıfātuñ
/ Rūşen-sıfāt içinde her-dem fūrūğ-ı
zātuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1*). [iy,]

Fazlî'ye vird ü vārid **iy** şeyh hep bir
oldı / 'Arz itme aña lutf it vird ile
vāridātuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7*). [iy,]

Güneş üftādesi olsa ne var yüzündeki
nūruñ / Düşüpdür pertevinden lerze **iy**
meh cismine Tūr'uñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1*). [iy,]

Hevâdur mâ-sivâ meyli anı **iy** bü'l-heves terk it / Hevâ-yı 'İşkâ cân ile hevâ-dâr ol hevâ-dâr ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [iy,]

Hakîkat birdür **iy** münkir ki Fazlî eyledi takrîr / Gerek sen i'tirâf eyle gerekse ehl-i inkâr ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [iy,]

Hûn-ı Fazlî'yi çeşmüñ **iy** hûnî / Döke nâ-hak yire revâ mı degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [iy,]

Devlet isterseñ bu 'âlem devletinden fâriğ ol / Bâ-nevâ olmak dilerseñ bî-nevâ ol **iy** gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [iy,]

Ger devâ isterseñ olma derdden Fazlî cüdâ / Râhat isterseñ belâya mübtelâ ol **iy** gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [iy,]

Kuṭb-ı murâdum üstine dönemedüñ yıkıl yıkıl / **İy** başum üzre devr iden çerḥ-i felek misin nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [iy,]

Dîdâra karşı durabilir misin **iy** gönül / İştmedik mi Tūr'la Mūsâ haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [iy,]

Şâh-bâz-ı tab'um **iy** Fazlî hümâ-pervâzdur / Yiridür ta'lîm-i pervâz eylesem 'anḳalara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [iy,]

Görinen kaşlar mıdur yārâ 'aceb yara didüm / Didi irmez 'akluñ **iy** miskîn oralara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4). [iy,]

Çün nefes itdüñ nefes **iy** şâh canlanmak gerek / Olmusam iḥsâna

lâyîk hüccet ü bürhânla (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [iy,]

Gözüñ aydın günüñ toğdı sa'âdet saña yüz tutdı / Yine **iy** Fazlî ol hürşîd-i burc-ı rif'atüñ geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7). [iy,]

Nâ-hak yire kanuñ döke ger ğamzesi **iy** dil / Sen itme ta'accüb anı mestâne degül mi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [iy,]

Gönlümi vaṭan eylese ruḥsârî ḥayâlî / **İy** dil n'ola gencüñ yiri vîrâne degül mi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3). [iy,]

Kâmet-i servüñe virdüm elif-i îmânî / Kâf-ı küfrüñ baña **iy** kâküli lâ mim kâfî (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [iy,]

O bütüñ küfrüne îmân diyeni ğayb itmez / Nısf-ı dîn aḳladı **iy** şeyḥ şu kim inşâfı (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [iy,]

Cevher-i nefsüme hem-seng olıma dürr-i yetîm / Nazm bâzârınuñ **iy** Fazlî benem şarrâfı (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [iy,]

Kanı devlet **iy** perî bâb-ı sa'âdet açılıp / Hâneñ içinde görem peydâ beni tenhâ seni (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [iy,]

Kimsenüñ **iy** tîr-i dilber katline göz dikmeñiz / Sîneye dik tîrünü olsun cihânda dikmeñiz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [iy,]

Revzenüñden giren **iy** mâh degüldür zerrât / Nerdübân urdı diler hâneñe ine hürşîd (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [iy,]

Oklarıñdan incinürse haste-dil ma'zür
tut / **İy** kemān ebrū meşeldür ādeme
eylük batır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
148, Beyit 1). [iy,]

Dönerken birbirinüñ üstine eflāk **iy**
māhum / Girüp birbirine hūrşîd
hüsnüñ-çün nizā' eyler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [iy,]

İltimāsı 'ālemüñ der-gāh-ı lutfuñdan
durur / **İy** ki elťāf-ı laťfūñ ins ü cāne
mültemes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
1, Beyit 12). [iy,]

Çün degüldür aña lāyık hamd-i
mağdūr-ı beşer / 'Aczüñi 'arz itmek **iy**
Fazlî hemānā ola bes (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 16). [iy,]

İy kudretüñüñ mazharı ser-cümle-i
eşyā / V'ey hikmetüñüñ manzarı āyīne-
i dünyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2,
Beyit 1). [iy,]

İy 'ālim-i bî-fikret ü v'ey vāhib-i bî-ecr
/ **İy** şāni'-i bî-ālet ü v'ey kıyım-i bî-cā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4).
[iy,]

İy 'ālim-i bî-fikret ü v'ey vāhib-i bî-ecr
/ **İy** şāni'-i bî-ālet ü v'ey kıyım-i bî-cā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4).
[iy,]

İmānı vü Qur'ānı vü tevfiķı refiķ it /
Fazlîye kaçan mevt ire **iy** Hayy ü
Tüvānā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2,
Beyit 15). [iy,]

İy dil ümîdi kesme yürî tîğ-ı ye's ile /
Maħrûm ola bu kapuda hāşā ki ber-
haşa (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 17). [iy,]

İy zāt-ı şerîfūñ sebeb-i fiťrat-ādem /
V'ey Ka'be yüzüñ kıble-i ser-cümle-i

'ālem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 1). [iy,]

Ne vaşf idem şütür ü hücrecini **iy** Fazlî
/ Verā-yı 'arş aña hücre vü Refref üşütür
iken (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 45). [iy,]

İrişmese şütür ü hücreñ **iy** Resül-i
Hudā / Meded baña bu şütür hücre
bulmaz-idi düzen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 55). [iy,]

Nedür bu zevķ u şafā vü nedür bu hazz
u huzūr / Bu 'ıyşı var ise bāķī şanursın
iy mağrur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
6, Beyit 1). [iy,]

Revā mı ğaflet ile sen uyursın **iy** ādem
/ Gice şabāha deġin zıkr ider vuhūş u
tuyūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 13). [iy,]

Meger ki geçmez ola hāťıruñdan **iy**
ġāfil / Aķar şu gibi ider 'ömr ü hem
zemāne mürur (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 6, Beyit 18). [iy,]

Āteş ur hırmen-i hestîye demidür **iy** dil
/ Ger dilerseñ ki ola sebze-i vuşlat hāşıl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1).
[iy,]

Korkum ol yolda kılup dūr olasın
ķāfileden / Hıvāb-ı ġaflet niçe bir aç
gözünü **iy** ġāfil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 5). [iy,]

Senligüñdür seni senden ayıran **iy**
miskîn / Yoħsa sensin girü maťlūbuñ
olan ancak bil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 11). [iy,]

Çünkü nefsinı bilen Hāķķ'ı bilür didi
Resül / Ne içün bilmege sa'y itmeyesin
iy cahil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 32). [iy,]

El-‘acel el-‘acel **iy** fırsatı fevt eyleyici
/ Şoñra nâdim olıcağsın kerem it ol
‘âcil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35*). [iy,]

Almazuz dünyâ metâ‘ın bir pula **iy**
hıvâce biz / Bir iki günlük bu bâzârûñ
temâşasında yuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3*). [iy,]

Ma‘rifet dürrin dilerseñ sen de gel **iy**
seyh-i şehîr / Âşınalar gibi her-dem ‘ışk
deryâsında yuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7*). [iy,]

Yanmağa mûmuz maḥabbet şem‘ine
pervâne-vâr / Şanma **iy** zâhid bizi kim
nâr-ı pervâsında yuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10*). [iy,]

Mâ-sivâyı nefy idüp işbât kıldık vacibi
/ Kendümüz lâ eyledük **iy** şüfi
illâsında yuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [iy,]

Deyr-i ḥâlîdür cihân biz naḫşına
aldanmazuz / Meylümüz yok şürete **iy**
Fazlî ma‘nâsında yuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 32*). [iy,]

İy kâşif-i ḥakāyık-ı esrâr Yâ Hüseyn /
V’ey vâkıf-ı daḳāyık-ı eṭvâr Yâ
Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*). [iy,]

İy ihtiyâr-ı zümre-i evlâd-ı Haydarî /
V’ey fahr-i Âl-i Aḥmed-i Muḥtâr Yâ
Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2*). [iy,]

İrdi cihâna pertev-i ḥüsnüñle rüşenâ /
İy vech-i pâkı maṭla‘-ı envâr Yâ
Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3*). [iy,]

Nuṭkuñdan oldı ‘âleme rüşen kelâm-ı
Ḥaḳ / **İy** râz-dâr-ı Haydar-i Kerrâr Yâ

Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 4*). [iy,]

İtmege gerd-i ‘adûdan pâk **iy** şâh-ı
cihân / Perçem-i tûğuñ olupdur cârû-yı
meydân-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 26*). [iy,]

Sen şu şehsin kim olupdur **iy** şeh-i
milk-i zafer / Ğâşiye-dârûñ önünce her
zemân ḥâḳân-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 32*). [iy,]

Fazlî-i bî-çâre vü miskîn du‘â-güyuñ
durur / Kıl nazar ol bende-i üftâdeye **iy**
ḥân-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 33*). [iy,]

Sînesin dâyim te‘essüfden dögüpdür
ṭabllar / Vâ saña **iy** düşmen-i bed-
i tiḳâd u bed-güher (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 10*). [iy,]

Sûr-nâlar nâle vü feryâd idüp dir dem-
be-dem / Şimdilik nevbet bizümdür **iy**
‘adû-yı bî-hüner (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 11*). [iy,]

İntisâb itmek diler dergāhuña ol
müstemend / Bendeñ olmaḳdur murâdı
kıl ḳabûl **iy** nām-ver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 40*). [iy,]

Demidür ḥurrem ol **iy** dil ki irdi sūr-ı
sultânî / Ser-â-ser ḥüb-rûlarla pür oldı
At Meydânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 1*). [iy,]

Cihânda görmedüğüñ görmek isterseñ
bugün anda / Nedîm ü maşhara envâ‘ın
iy dil eyle seyrânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 6*). [iy,]

Unuduldı adı Nüşîn-revân’uñ milk-i
‘âlemde / Şu deñlü ‘adl ü dâd itdün sen
iy Sultân-ı ‘Osmânî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 41*). [iy,]

Ḥudā ḥaḳḳı senüñ semşirîñüñ şânında
nâzildür / Bugün İnnâ Fetahnâ âyeti **iy**
Ḥüsrev-i Sâñi (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 43). [iy,]

Ḥücreme geldi benüm bir melek-i
sidre-serîr / Didî kim başuña gün toğdı
tur **iy** bî-sâmân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 3). [iy,]

İşidüp bu sözini ol melik-i İsrî-demüñ /
Didüm ol sûre nedür ola sebab **iy** lebi
cân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 32). [iy,]

Degül mi devlete dâll **iy** kerîm kim bir
bir / Gelür işigüñe dünyānuñ ehl-i
‘irfānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,
Beyit 21). [iy,]

Hemîse mazhar-ı luṭf olduğınca şâhlara
/ Kelām-ı pāk u kemāl ehli **iy** kerem
kânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,
Beyit 34). [iy,]

Mebde’-i nuṭṭ durur cümle-i
mevcüdātuñ / Ger delîl ister iseñ bu
söze **iy** ehl-i hüner (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 8). [iy,]

Şi’rden şi’re tefâvüt çoğ olur **iy** ‘ârif /
Kimi ḥanzal gibi telḥ ü kimi sîrîn çü
şeker (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 27). [iy,]

Cevherüñ var-ise bâzâra getür **iy** ḥvāce
/ Çoğ olur aña ḥarîdâr bulur kıymeti
zer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 32). [iy,]

Ümîd oldur bu demde ‘azm-i rezmüñ
iy şeh-i ‘ālî / Serîr-i devlete ide vesîle
‘avn-i Rabbânî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 29). [iy,]

Ḥudā ḥaḳḳı senüñ şemsîr-i küll sâñında
nâzildür / Bugün İnnâ-Fetahnâ âyeti **iy**

Ḥüsrev-i Sâñi (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 30). [iy,]

İy tâze bûy-ı ḥulḳuñ ile bûstân-ı ‘adl /
Ḥürrem hevâ-yı luṭfuñ ile gül-sitân-ı
‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 1). [iy,]

İy şâhib-i livâ-yı Sikender-nihâd-ı dâd
/ V’ey vâriş-i serîr-i Süleymân-nişân-ı
‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 5). [iy,]

Devründe bir ṭabanca yimez kimse
kimseden / Deffâfdan meger ki def **iy**
kām-rân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 25). [iy,]

‘Adlûñ şu resmedür ki cihân içre âh
ider / Ancak benüm zemānede **iy** kâr-
dân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
18, Beyit 26). [iy,]

Ẓulm itdi ṭālî‘üm baña göstermedi
murâd / Aldadum andan **iy** şeh-i ‘arş-
âsitân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 28). [iy,]

Çāk itdi şerḥa şerḥa tenüm tîğ-ı rûz-gār
/ Ḳan oldı yüregüm meded **iy** şâh ḳan-ı
‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 30). [iy,]

Görmedi çâr-ümmehât ile nüh-âbâ
mişlini / Olalı zâhir mevālîd-i selâse **iy**
püser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 6). [iy,]

‘İd-gâh içre şalıncağa binüp herkesle /
Şalın **iy** serv beni sâye gibi ṭoprağa şal
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
16). [iy,]

İtme tafşîl ki müsta‘ceb-i taşdî‘dür ol /
Sözde maṭlûbdur **iy** Fazlî bilürsin icâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
33). [iy,]

İştâbl-ı şâhda ata hâd hadd ü haşr yok /
Koş koş da yügrüğini al **iy** haste-dil
gedâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22,
Beyit 17). [iy,]

Nişâb-ı hüsne çü mâliksin **iy** şeh-i
‘âlem / Faķîrûne nazar it k’oldı
müstahakk-ı zekât (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 32). [iy,]

Ne diyesin ki du‘âdan yeg ola **iy** dâ‘î /
‘Ale’l-huşuş ola bu resme Eymen-i
evkât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 40). [iy,]

Tîguñ gamından oldı kalem gibi ten
nizâr / Çek tîgı bârı kes çü kalem
başum **iy** nigâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 29). [iy,]

Baş egmeye kalem gibi her kim ki
tîguña / Çek tîgı çü kalem başın **iy** tîg
iki yar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 31). [iy,]

İy şehir-yâr diñle benüm ser-güzeştümi
/ Virmez gedâ şikâyeti zâhir bu şâha
‘âr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25,
Beyit 3). [iy,]

Meydân senüñdür **iy** şeh-i Cemşîd-
menzilet / Sür esb-i devleti ne gam olsa
‘adû hezâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
25, Beyit 26). [iy,]

Olsun öñüñce gâşiye-dâruñ hezâr şâh /
Sen bin sa‘âdet atına **iy** şâh-ı kâm-kâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
29). [iy,]

Nice medh eyleyem **iy** kân-ı kerem ben
seni kim / Bir yire gelse seni medh
idemez cümle cihân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 26). [iy,]

İy Süleymân-ı zemân Fazlî-i mûra kıl
nazar / Râh-ı gamda pây-mâldür diyu

miñnetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 26). [iy,]

İy şehir-yâr-ı taht-nişîn şâh-ı tâc-dâr /
Zâtuñla buldı tâc şeref taht i‘tibâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
1). [iy,]

Geçdüm çü taht u tâcdan itdüm ‘azil
yolın / **İy** tâc-bağş u taht-sitân oldum
ihtiyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28,
Beyit 25). [iy,]

Kaçan ola mukâbil saña haşm-ı tîre-rûz
iy şâh / Ne farkı var semânuñ toğsa
hürşîd-i cihân-ârâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 59). [iy,]

Nice medh eyleyem **iy** kân-ı kerem ben
seni kim / Bir yire gelse seni medh
idemez cümle cihân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 39). [iy,]

Mağdûm-ı Ebü’l-Fazl-ı Kerîm / **İy** ki
zâtuñ fahr-ı erbâb-ı kirâm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 1). [iy,]

Hâşılı devründe milk-i Rûm’ı ma‘mûr
eyledüñ / Āferîn **iy** iftiḥâr-ı Āl-i
‘Osmân âferîn (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 10). [iy,]

‘Adl ü inşâfuñ görüp **iy** hüsrev-i
gerdün-serâ / Cân ile dilden du‘â-
güyuñ olup bây u gedâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 14). [iy,]

Zîkr ü tesbîhinde der ihlâşla şubḥ u
mesâ / Āferîn **iy** iftiḥâr-ı Āl-i ‘Osmân
âferîn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 15). [iy,]

Kimsenüñ burmaz kulağın kimse **iy**
şâhib-vücûd / Ber-bağ u çengüñ meger
bezmünde erbâb-ı sürûd (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 17). [iy,]

Hürrem ü handân ider her gice zıkr-i
Yâ Vedūd / Āferîn **iy** iftiḥār-ı Āl-i
‘Osmân āferîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 20*). [iy,]

‘Adl ü dād **iy** şāh-ı ‘ālem çün
şi‘āruñdur senüñ / Luṭf u cūd u re’fet ü
şefkat-dişāruñdur senüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 21*). [iy,]

Luṭf u cūduñdan cihān hep şerm-
sāruñdur senüñ / Āferîn **iy** iftiḥār-ı Āl-i
‘Osmân āferîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 25*). [iy,]

Bir hümāsın evc-i devlet üzre olduñ
āşikār / Her kime şalduñsa sāye **iy** şeh-
i gerdün-vaḳār (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 26*). [iy,]

Salṭanat da‘vāsın eylerken nice
İsfendiyār / Bendeñ olurdı göreydi
kürsini **iy** şehriyār (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 28*). [iy,]

Bārek-Allah ancak olur ‘adl-ise **iy**
kām-kār / Āferîn **iy** iftiḥār-ı Āl-i
‘Osmân āferîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 30*). [iy,]

Bārek-Allah ancak olur ‘adl-ise **iy**
kām-kār / Āferîn **iy** iftiḥār-ı Āl-i
‘Osmân āferîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 30*). [iy,]

Fazlî-i üftādenüñ budur du‘āsı bî-
gümān / Salṭanat bāğında **iy** serv-i
hıramān her zemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 31*). [iy,]

Gül gibi gülsün açılsun dāyimā ol şād-
mān / Kıl nazar lutf ile biz bî-çāreye **iy**
kām-rān (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 34*). [iy,]

Tā ki disem haşr olunca eyleyüp vird-i
zebān / Āferîn **iy** iftiḥār-ı Āl-i ‘Osmân

āferîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 35*). [iy,]

Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye / **İy** pāy-māl-i zillet olan
server-i ecel (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 8*). [iy,]

Ağlamakdan rüz u şeb çeşmümi bî-nür
eyledüñ / Hey ne zālimsin elüñden dād
u feryād **iy** felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 4*). [iy,]

Zulm idersin her zamān bir gün daḥı
yād itmedün / Hey ne zālimsin elüñden
dād u feryād **iy** felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 6*). [iy,]

Ḥalk-ı ‘ālemden idüp ‘ışk ile **iy** Fazlî
firār / Tāğlarda düşdi vaḥşilerle ülfet
ihtiyār (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 9*). [iy,]

Derdā ki ḳodı ben ḳulın **iy** Fazlî
yaḳasuz / Āvāreler aparası çık Derzi
Memî Şāh (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 10*). [iy,]

Dükānına gelür baş baş anuñ meşhūr-ı
dilberler / Olup **iy** Fazlî ol şāha dil ü
cān-ile çākerler (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 9*). [iy,]

Cihān dilberleri içre ol **iy** Fazlî bir
āfetdür / Güzeller dil-rübālar serveri
a‘lā ‘Alî Bālî (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 10*). [iy,]

Yoluña olsun fedā ‘aḳl u delü cānum
Ḥasan / **İy** melāḥat taḥt-gāhı üzre
sulṭānum Ḥasan (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 2*). [iy,]

Görmeyelden gözlerüm **iy** māh-ı bî-
mihrüm seni / Ḥaste göñlüm göglere
irgürdi āh u şiveni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 3*). [iy,]

Zehr-i hicrānuñ senüñ āhır şehīd eyler
beni / **İy** melāḥat taḥt-gāhı üzre
sultānum Ḥasan (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 14, Beyit 4). [iy,]

Yūsuf-ı şānī durur dirsem eger gāyet
muḥal / **İy** melāḥat taḥt-gāhı üzre
sultānum Ḥasan (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 14, Beyit 6). [iy,]

Ḥāl-i ruḥsāruñ gibi ‘ālemde sen bir
dānesin / **İy** melāḥat taḥt-gāhı üzre
sultānum Ḥasan (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 14, Beyit 8). [iy,]

Her gören biñ cān ile olsa ‘aceb midür
esīr / **İy** melāḥat taḥt-gāhı üzre
sultānum Ḥasan (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 14, Beyit 10). [iy,]

Ḥaḳ Te‘ālā eylesün ‘ömrüñ senüñ her-
dem mezīd / **İy** melāḥat taḥt-gāhı üzre
sultānum Ḥasan (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 14, Beyit 12). [iy,]

Merḥamet kıl ḥālūmi ‘arz eyledüm ben
mübtelā / **İy** melāḥat taḥt-gāhı üzre
sultānum Ḥasan (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 14, Beyit 14). [iy,]

Baḥa ta‘n eyleme ḥüsnine olursam
nāzır / Bāṭıl itme ḥaḳı **iy** şūfî Ḥaḳ’ı gör
ḥābır (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba 15*,
Beyit 3). [iy,]

Görmeyelden ḥüsnüñi **iy** Yūsuf-i gül-
pīrehen / Bayram oldu Ḥazret-i
Ya‘kūb-veş Beytū’l-ḥazen (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Murabba 18, Beyit 1*). [iy,]

Gülşen-i ‘ālemde sen bir goncesin **iy**
serv-i nāz / Serv-ḳadd u lāle-ḥadd u
ser-firāz u dil-nevāz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Murabba 18, Beyit 7*). [iy,]

Fazlî-i bî-çāre **iy** gül ḥüsnüñüñ
şeydāsıdur / Gül-sitān-ı ‘ışkuñuñ bir

bülbül-i gūyāsıdur (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 18, Beyit 9). [iy,]

Bir kez göreyin yılda ben o ‘arızı māhı
/ **İy** Fazlî çıḳarsam n’ola ger göglere
āhı (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba 19*,
Beyit 9). [iy,]

Sen serv-ḳadi cāme-i sebz ile görelden
/ Şu gibi revān oldu gönül **iy** yūzi
gülşen (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
20, Beyit 5). [iy,]

Bu süsenī ferrāce vü ol fıstıḳı atlas /
Gey yaraşur el-ḥaḳ saña **iy** gözleri
nergis (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
20, Beyit 7). [iy,]

İy Fazlî görüp sevdüm biñ cān ile ol
māhı / Eflāke irişdürsem her-dem
yiridür āhı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 21, Beyit 9). [iy,]

Düşde gördüm olmuşam **iy** Fazlî mäh
ile ḳarīn / Bezm-gāh olmuş baña bu
tārem-i çerḥ-i berīn (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Murabba 24, Beyit 9*). [iy,]

İy cemālūñ āyeti ‘ünvān-ı dîvān-ı
ḳadīm / Ḳaşlaruñ tuğrası Bî’smillāhi’r-
rahmāni’r-rahīm (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Müseddes 1, Beyit 3). [iy,]

Ola tiryāk olsa senden gayrı dilber
baña zehr / Yok durur mişlūñ velīkin
bu ‘aceb **iy** ḥün-ı dehr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Müseddes 1, Beyit 5*). [iy,]

Lām-ı zülf-i ser-nigün naḳşına ol dūr-
dānenüñ / **İy** raḳīb el şunma kim lā
taḳrebu māle’l yetīmi (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Müseddes 1, Beyit 9*). [iy,]

Ben kime tesbīh idem sen māhı **iy** ḥūrī-
likā / Mihr ise ḥüsnüñle farkı var anuñ
beyne’s-semā (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Müseddes 1, Beyit 10). [iy,]

Görseñ **iy** dilber ki sensüz nice mey
'ıyş eylerem / Eşk sākī āh muṭrib nāle
hem-dem ğam nedīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 15*). [iy,]

İy dil hezār derd ile kıl nāle vü figān /
İy göz firāk u ḥasret ile demdür ağla
қан (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13*). [iy,]

İy dil hezār derd ile kıl nāle vü figān /
İy göz firāk u ḥasret ile demdür ağla
қан (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13*). [iy,]

İy sîne nār-ı zecr ü meşakḳatde ṭurma
yan / **İy** cān belā vü miḥnet ile tenden
ol revān (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 14*). [iy,]

İy sîne nār-ı zecr ü meşakḳatde ṭurma
yan / **İy** cān belā vü miḥnet ile tenden
ol revān (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 14*). [iy,]

Kime beraber eyleyeyin ben gedā seni
/ Mîzān-ı 'aḳla urmuşam **iy** pādişā seni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 1*). [iy,]

Dünyayı bir yaña ḳosalar bir yaña seni
/ Baña seni gerek seni **iy** bî-vefā seni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 3*). [iy,]

İy girān-māye gevher-i yemm-i cūd /
Ebr-i luṭfuñla ğarḳdur deryā (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 1*). [iy,]

Dilegüm bu Ḥudā'dan **iy** Fazlî / Ḳadri
günden güne ziyāde ola (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 7*). [iy,]

Ḥayr-maḳdem ḥayr-maḳdem **iy** emîr-i
kār-dān / Ḥamdü-lillāh kim seni
gördük yine şağ u şafā (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1*). [iy,]

Kimdür ol dirseñ eger **iy** nām-dār /
Gülsitān-ı devletüñ verd-i teri (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 4*). [iy,]

İy çarḫ-ı bî-amān yine ḳılduñ ğarīb kār
/ Tîğ-ı sitemle sîneleri eyledüñ figār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 1*). [iy,]

Her kim ki aldanup saña senden vefā
umar / **İy** bî-vefā cefā ile eylersin anı
zār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 4*). [iy,]

Yıḳıl **iy** ṭārem-i sipihr-i berīn / Söyün
iy sem'-i ḳubbe-i zerrīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 11*). [iy,]

Yıḳıl **iy** ṭārem-i sipihr-i berīn / Söyün
iy sem'-i ḳubbe-i zerrīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 11*). [iy,]

Bozul **iy** imtizāc-ı 'unşur-ı çār / Üzül
iy 'aḳd-i 'uḳde-i pervīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 12*). [iy,]

Bozul **iy** imtizāc-ı 'unşur-ı çār / Üzül
iy 'aḳd-i 'uḳde-i pervīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 12*). [iy,]

Ṭağıl **iy** cünd-i bî-şümār nücüm /
Ṭolun **iy** māh sür'at ile hemīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 13*). [iy,]

Ṭağıl **iy** cünd-i bî-şümār nücüm /
Ṭolun **iy** māh sür'at ile hemīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 13*). [iy,]

Ağla **iy** ebr ḳıl yaşuñ bārān / İñle **iy**
ra'd idüp figān u enīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 14*). [iy,]

Ağla **iy** ebr ḳıl yaşuñ bārān / İñle **iy**
ra'd idüp figān u enīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 14*). [iy,]

Eyle **iy** berķ āh-ı āteş-nāk / Ki yana sūz
ile zamān u zemīn (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Terkib-bend 2, Beyit 15). [iy,]

Çāk kıl **iy** seher girîbānuñ / İy şafak
eyle baġruñı hūnīn (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Terkib-bend 2, Beyit 16). [iy,]

Çāk kıl iy seher girîbānuñ / **İy** şafak
eyle baġruñı hūnīn (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Terkib-bend 2, Beyit 16). [iy,]

Bürün **iy** şeb libās-ı mātemüñi /
Kararup eyle hātıruñ ġam-ġīn (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 17).
[iy,]

Gün toġar şanma başuña **iy** rûz / Ki
tolındı o mihr-i devlet ü dīn (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 18).
[iy,]

Rûz u şeb **iy** göñül figān eyle / Rāzuñı
halka dāstān eyle (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Terkib-bend 2, Beyit 41). [iy,]

Demidür ağla **iy** gözüm ağla / Ebr-veş
yaşuñı revān eyle (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Terkib-bend 2, Beyit 42). [iy,]

Ṭutuş **iy** sīne nār-ı ḥasret ile / Sūzuñı
gün gibi 'ıyān eyle (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Terkib-bend 2, Beyit 43). [iy,]

İy ciger tīr-i hecr ile delinüp / Baġruñı
ḥasret ile kan eyle (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Terkib-bend 2, Beyit 44). [iy,]

İtdi cānın revān o şāh-ı güzīn / **İy**
göñül sen de terk-i cān eyle (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 45).
[iy,]

İy felek bī-amān imişsin sen / Kātı nā-
mihribān imişsin sen (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 51). [iy,]

Dād u feryād elūñden **iy** eflāk / Yirini
eyledūñ o şāhuñ ḥāk (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 60). [iy,]

iy: (Ünlem) Hitap edilen kimsenin
dikkatini çekmek veya anlamı
güçlendirmek için kullanılır.

Pāy-māl olmaz kapuñda kimse līk **iy**
baġr-ı cūd / Ehl-i istiḥkākā dest-i luṭf u
cūduñdan nuḳūd (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Muaşşer 1, Beyit 18). [iy,]

iy: Ey, seslenme edatı.

İy cemālūñ tābişinden nūr-ı cennet
muḳtebes / V'ey celālūñ sūzişinden
nār-ı dūzaḥ bir kabes (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 1). [iy,]

iy: "Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.

Sāye şalaldan hümā-yı taḥtuñ / Pādişāh
itdūñ gedāyı **iy** hümām (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 14). [iy,]

İy kerem-kānı mürüvvet ma'deni luṭf
issi şāh / Ben kuluñ yād eyle luṭf it
semme-i iḥsān ile (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kıt'a 2, Beyit 1). [iy,]

Baġr olsa yaşum kaçreleri ger 'aceb
olmaz / **İy** Fazlî meşeldür bu göl olur
dama dama (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a*
3, Beyit 2). [iy,]

Ḥabbezā **iy** nūr-ı çeşm-i ḥüsrev-i rüy-ı
zemīn / Ḥazret-i şāhib-kırān şeh-zāde-i
devlet-ḥarīn (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Muaşşer 1, Beyit 1). [iy,]

Kim cihān 'adlūñle ma'mūr oldu **iy**
şāh-ı güzīn / Luṭf u cūduñdan zemāne

buldı ferr ü zīb ü zīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 4). [iy,]

Cân u dilden saña eylerler du‘â erbâb-ı dîn / Âferîn **iy** iftiḥâr-ı Âl-i ‘Osmân âferîn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 5). [iy,]

Varup ağıyar ile yâr olduñ **iy** ḥân / İşin Fazlî’nüñ itdüñ âh u efgân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9). [iy,]

Yâri kılduñ zulm-ile ben bendeden yâd **iy** felek / İtmedüñ vaşl ile bir dem ḥurrem ü şād **iy** felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1). [iy,]

Yâri kılduñ zulm-ile ben bendeden yâd **iy** felek / İtmedüñ vaşl ile bir dem ḥurrem ü şād **iy** felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1). [iy,]

Olmadum bir laḥza bend-i ḡamdan âzād **iy** felek / Hey ne zālimesin elüñden dād u feryād **iy** felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 2). [iy,]

Olmadum bir laḥza bend-i ḡamdan âzād **iy** felek / Hey ne zālimesin elüñden dād u feryād **iy** felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 2). [iy,]

Bağrumı tîğ-ı ḡam u hicrân ile ḡan eyledüñ / Hey ne zālimesin elüñden dād u feryād **iy** felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 8). [iy,]

Ġālib itdüñ Fazlî’ye her vech ile düşmenleri / Hey ne zālimesin elüñden dād u feryād **iy** felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 10). [iy,]

Künc-i ḡamda kārımı feryād ile zār eyledün / Hey ne zālimesin elüñden dād u feryād **iy** felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 12). [iy,]

Şimden gerü ger **iy** dil-i dîvâne ölürsem / Hercâyî güzel sevmeyeyin tevbeler olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 6). [iy,]

Bālâ ḡadi başuma belādur çü ṭurursa / Yüz fitne kopar nāz-ile **iy** Fazlî otursa (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 9). [iy,]

Güşe güşe bilmezem kimler durur hem-demlerüñ / Ḳaḡı nā-maḡremeler oldı **iy** ‘aceb maḡremelerüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 9). [iy,]

Yâri **iy** Fazlî görüp ağıyar ile zār olmadın / Her zamân derd ü belā vü miḡnete yâr olmadın (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 9). [iy,]

Mübtelā oldum görüp gün yüzüñ **iy** māhum benüm / Gör ne ḡāl oldı baña yoğ iken āḡāhum benüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 1). [iy,]

İy kerem-kānı mürüvvet ma‘deni luṭf it buyur / Pāyuña yüz sürmege başumda devlet var mıdur (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 1). [iy,]

iy cān: Ey sevgili.

Çünki ser-rişte-i maḡşūda sebebdür **iy cān** / Ne belā ise ḡam-ı zülf-i siyāhı çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [iy cān,]

Çünki ser-rişte-i maḡşūda sebebdür **iy cān** / Ne belā ise ḡam-ı zülf-i siyāhı çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [iy cān,]

iy dil: Ey gönül.

İy dil çü büm pâyı yeter bu harāba baş
/ Şeh-bāz-ı evcsin kademüñ nüh-
kıbāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
104, Beyit 1). [iy dil,]

Mecnûnlarına zülfüñi ol leyli zencîr
eylese / **İy dil** ser-i mû degmeye
dîvāneden dîvāneye (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [iy dil,]

Tokuz göğ çîñîdür bir biri içre âsümân
iy dil / Ağalar begler öñine çekilmege
şehüñ hıvânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 18). [iy dil,]

Simât-ı çerhde pür-şevk olupdur kuruş-ı
mihir **iy dil** / O şāhuñ süfresinde
olmağa göynüklü bir nānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 19). [iy dil,]

Şanasın ‘îd-i ađhādur bu sūr-ı pür-
sürür **iy dil** / Ki çıkdı Ka‘be-hān şāhuñ
şu deñlü oldu kurbānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 20). [iy dil,]

Şanasın nûrdan bir servdür bāğ-ı cinān
içre / Yanıcağ anda şādırvānı **iy dil**
eyle seyrānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 28). [iy dil,]

Rûze-i hecr ile **iy dil** nice maħrûm
olalum / ‘îd irişdi demidür bezl ola ger
hıvân-ı vişāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 15). [iy dil,]

İy dil ālüfte-i me’lûf ol şafā vü zevk ile
/ Zevke irdi her kişi hengām-ı ülfetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 3). [iy dil,]

Olma mağrûr cihān bāğına **iy dil** bir ān
/ Kişinüñ āhır irer ‘ömri bahārına
hazān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 16). [iy dil,]

Cân olaldan ol Mesîh-efğānuñ **iy dil**
hem-demi / Pür-sürür oldu ferāmûş

eyleyüp derd ü gāmı (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 17, Beyit 1). [iy dil,]

iy gönül: Ey gönül.

Bādeye düşdüñ yitürdüñ nağd-i şabrı **iy
gönül** / ‘Ākıbet n’eyler göresin ol
delûkanlu saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 27, Beyit 2). [iy gönül,]

Çünkü ağıyar-ile yār oldu o yāruñ **iy
gönül** / Göglere irse yiridür āh u zāruñ
iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
126, Beyit 1). [iy gönül,]

Çünkü ağıyar-ile yār oldu o yāruñ iy
gönül / Göglere irse yiridür āh u zāruñ
iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
126, Beyit 1). [iy gönül,]

Baňa zülfinden n’ola ğam olsa hāşıl
ādeme / Çün bilürsin zehrdür virdügi
yāruñ **iy gönül** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 126, Beyit 3). [iy gönül,]

Baħr-ı ğamda nā-bedîd oldu yine fûlk-i
şafā / Var ise esdi muhālîf rûzgāruñ **iy
gönül** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126,
Beyit 2). [iy gönül,]

Tîr-i mağşûd dilerseñ ki nişāne irise /
İy gönül ‘İşk kemānını kemā-hi
çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
129, Beyit 5). [iy gönül,]

Ġam çekme **iy gönül** eger atuñ olup
za‘îf / Ġalduñsa pây-der-gil ü dermān-
de-figār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
25, Beyit 16). [iy gönül,]

iy gönül: Ey gönül.

Hākuñuñ her zerresin kıl kuhl-i erbāb-ı
nazar / Gel tarîk-i ‘ışk-ı pāka hāk-i pā

ol **iy gönül** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1*). [*iy gönül,]*

iy gönül: *Ey gönül! A gönül! (Âşık kendine seslenir.).*

Ȧolasursın bũy içũn zũlfine yāruñ **iy gönül** / ‘Āķıbet bir bend geçmeyince kómaz bũ saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [*iy gönül,]*

Yüz kórasın haşıl idüp **iy gönül** müşg-i Ħoten / Kaşđ idermiş kılmağa zũlf-i perîşān ile baħs (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3*). [*iy gönül,]*

iy kamer: *Ey ay yüzlü 2. Ey sevgili.*

İy kamer ger göre bu ĥüsn ile yüzũñi güneş / Zũhre mihrũñde ola zerre-veş oldum rakķāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4*). [*iy kamer,]*

iy kerem: *Ey cömert!.*

İy kerem kānı yine sāye şalıp devletle / Oldı teşrîf-i selāmuñla cihān dār-ı selam (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 15*). [*iy kerem,]*

iy şāh: *Ey hükümdar.*

Ħudā virmiş saña lutf u ‘ināyet hem ‘atā vũ cũd / Saħāvet milkinũñ sensin bugün **iy şāh** sultānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 45*). [*iy şāh,]*

Müşerref eylemek envā‘-ı iltifātuñla / Niteki eyledũñ **iy şāh** zıll-ı Yezdān‘ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 29*). [*iy şāh,]*

Dāmen-i medħũñe **iy şāh** teşebbũş idemez / Ceyb-i ma‘nāya egerçi irişür

dest-i maķāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 41*). [*iy şāh,]*

Salţanat murğını **iy şāh** şikār eylemege / Oldı te‘yîd yed-i kudretũñ üzre şeh-bāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 26*). [*iy şāh,]*

Eger ki olmasa ‘adl ü siyāsetũñ māni‘ / Tıtarđı ‘ālemi **iy şāh** fitne vũ feterāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 18*). [*iy şāh,]*

Ħoş geçer cümle cihān ĥalkı bugün sāyeñde / Müntehā gördi gören sidreden **iy şāh** seni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 19*). [*iy şāh,]*

iy şeh: *Ey şah.*

Şevķle vaşf-ı ruħuñda senũñ **iy şeh** Fazlî / Gün gibi eyledi bu şi‘ri seħerden peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*). [*iy şeh,]*

Sensin **iy şeh** bu mü‘eyyed yed ü ‘ādil dille / Ħüsrev-i kān-ı kerem pādîşeh-i baħr-nevāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 28*). [*iy şeh,]*

iy tabīb-i cān u dil: *Ey can ve gönül doktoru!.*

İy tabīb-i cān u dil dermānı ķo / Derd-mend-i ‘İşķa derdũñdür ‘ilāc (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2*). [*iy tabīb-i cān u dil,]*

iz: *İşaret, belirti.*

Bu ĥücrede meh ü mihr anuñ üstüri **izidür** / Derũn-ı ĥücrede oldı çũn üstüri pāy-zen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21*). [*izidür, -i, -dür]*

izāfet: İki isimden meydana gelen bağlılık tamlaması, tamlama.

Kıldı kalem kerāmeti birle zuhūr-ı tîğ /
Buldı kalem **izāfete** tîğ ile i'tibār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 3). [izāfete, -e]

'izām-ı remīm: Çürümüş kemikler.

Mesîh-i vaqtdür el-hak ki nuṭṭ-ı cān-
baḥşı / Ta'alluḫ eylese ger ḥayy ola
'**izām-ı remīm** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 17). ['izām-ı remīm,]

iz'ān eyle: Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Bir yürekler yakıcı ḥūbdur anda 'asel /
İçmeyen şerbetini eylemez anı iz'ān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 21). [iz'ān eyle, -mez]

izdiyād-ı devlet: Saadetin artması.

Hüsrevā maḥlaş du'ā-gūyuñ durur
Fazlî kuluñ / İzdiyād-ı devlete eyler
du'ā şubḥ u mesā' (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 5). [izdiyād-ı devlet, -e]

izhār: Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme.

Ṭarīḳince iderler bir hūner **izhārına**
gūşış / K'alup in'ām u iḥsānı geyeler
ḥil'at u dībā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 64). [izhārına, -ı, -n, -a]

izhār eyle: Ortaya çıkarmak, görünmesini sağlamak.

Şubḥ eylesün yaḳasını şevḳüñ eliyle
çāk / Mihrüñde şıdkın eyleyüp izhār
Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 17). [izhār eyle, -y, -üp]

izhār id: Açığa vurma, meydana çıkarmak, göstermek, aşikar etmek.

Mehdî ḥakı ki hādi-i āḥir-zemān olup /
Sırr-ı ḥaḳıḳati ider izhār Yā Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 43). [izhār id, -er]

izhār-ı hūner it: Marifetini göstermek.

Ḳuluñ Fazlî de izhār-ı hūner itdi nazar
eyle / Ki oldur böyle da'vā-yı
hūnerden maḳşad-ı aḳşā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 65). [izhār-ı hūner it, -di]

izmiḥlāl bul: Perişan olmak, yok olmak.

Maḥv olur milk nizā'ını iden sen var
iken / Baḥr yanında belî ḳatre bulur
izmiḥlāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 37). [izmiḥlāl bul, -ur]

'izz: 1. Değer, kıymet. 2. Yücelik, ululuk. 3. Güçlülük.

Dāyimā olsun saña Bārī naşır ü hem
mu'īn / Fetḥ ü nuşret hem-'inān u '**izz**
ü devlet hem-nişīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 2). ['izz,]

Baḥā 'arb eyledüñ evvel maḥabbet /
Hezārān '**izz** ü nāz ile hey āfet (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7). ['izz,]

Sensin el-ḥaḳ kerem ü 'izz ü şeref
bürhânı / Saña her vech ile şıḥḥat
yaraşur sultânım (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 2, Beyit 3). ['izz,]

'izz: Yücelik, ululuk; değer, kıymet.

Binse semend-i devlete iḳbâl ü 'izz ile
/ Şāhān atı ayağına vārın ider nişār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
19). ['izz,]

'izz ü devlet: Mutluluk ve yücelik.

Şāh-bāz-ı devlet ü 'izzet şikāruñdur
senüñ / Feth ü nuşret 'izz ü devlet çār-
yāruñdur senüñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 24). ['izz ü devlet,]

'izz ü iḳbāl: Şan ve şeref.

Şafā vaḳti sürür eyyāmı 'işret mevsimi
geldi / Ki oldu 'izz ü iḳbāl ile bir sūr-ı
sürür-efzā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 2). ['izz ü iḳbāl,]

'izz ü şeref: İtibar ve şeref.

Halk içinde bu kadar 'izz ü şeref
bulmazdı / Ger saña olmasa bir bende-i
çāker nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 25). ['izz ü şeref,]

'izzet: A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.

Gey ḥüsrevî kelāmuñı Key-ḥüsrev ol
göñül / 'İzzetde pāyuñı ser-i
Efrāsiyāb'a baş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 104, Beyit 6). ['izzetde, -de]

Bir pāye kaşr-ı rif'atüñüñ nerdübānına
/ Mi'rācuñ ay maḥāllüñ 'izzetde pād-şā

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
11). ['izzetde, -de]

'izzet: 1. Değer, kıymet; yücelik,
ululuk. 2. Kuvvet, kudret. 3. Hürmet,
saygı; ikram, izâz. 4. Erkek adı.

Zihî kerāmet ü 'izzet bu 'ilme kim oldu
/ Anuñla 'ālim olan müstaḥḳḳ-i bāğ-ı
na'īm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 11). ['izzet,]

'izzet: 1. Değer, kıymet; yücelik, ululuk
2. Kuvvet, kudret.

Düşelden ḥıdmetinden dūr gāyet ḥvār
olmuşduñ / 'Azîz olduñ yine minnet
Ḥudā'ya 'izzetüñ geldi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). ['izzetüñ, -
üñ]

'izzet: 1. Değer, kıymet; yücelik,
ululuk. 2. Kuvvet, kudret. 3. Hürmet,
saygı; ikram, izâz.

Baş çıkardı tāt işini buldı pāye taht /
Anuñla tāca 'izzet idüp tahta i'tibār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
14). ['izzet,]

Şāh-bāz-ı devlet ü 'izzet şikāruñdur
senüñ / Feth ü nuşret 'izz ü devlet çār-
yāruñdur senüñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 24). ['izzet,]

'izzet id: Hürmet etmek, değer vermek.

Zātuñla tāca 'izzet idüp tahta i'tilā /
Tāt oldu ser-bülend olup taht baḥtiyār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
20). ['izzet id, -üp]

‘izzet ü cāh: Şeref ve makam.

Ṭotalum milket-i ‘Osmān’uñ olduñ
Fazliyā Şāhı / Gerekmez baña bu
dünyā-yı dūnuñ ‘izzet ü cāhı (*Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 11*).
[‘izzet ü cāh, -ı]

‘izz-i cāvidān: Aziz ebedilik.

Cihānuñ şāhıyam bir pādişāh-ı kām-
rānum var / Qulı olmağ ile ‘ālemde
‘izz-i cāvidānum var (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [‘izz-i
cāvidān, -um]

J

jāj-ı bākıl: Bakıl gibi gereksiz.

Çü **jāj-ı Bākıl** olur her kelāmı bī-
rağbet / Kimesne gūşına almaz dūr olsa
da meşelā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9,
Beyit 7*). [jāj-ı bākıl,]

jengār-ı belā: Kötü bela.

Mücellā eyle luṭf it şayqal-ı cām-ile iy
sākī / Gönül āyīnesinde oldu **jengār-ı
belā** peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
23, Beyit 6*). [jengār-ı belā,]

K

kabā: *Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.*

Beni bu ğam yaķasın serveri pehlüya
çeker / Her **ķabā** zīver ü zer gösterüp
ol sīm-teni (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside*
30, Beyit 30). [*ķabā,]*

Bańa ol yüzi ğulşensiz gerekmez şad
hezār olsa / Geyüp ğül-büni nev-rūzī
ķabā her ğonce-i ra'nā (*Kara Fazlī*
Dīvānı, Muhammes 4, Beyit 3). [*ķabā,*
]

Ańa tāc u **ķabā** terk itdürüp abdāl iden
'uryān / Bugün ol pīr ola mı nev-cüvān
Dervīş Bālī'dür (*Kara Fazlī Dīvānı,*
Murabba 8, Beyit 4). [*ķabā,]*

Kessin ben isem cāme-i 'ömrin o
ķabānuñ / Āvāreler aparası çık Derzi
Memī Şāh (*Kara Fazlī Dīvānı,*
Murabba 10, Beyit 6). [*ķabānuñ, -n, -*
un]

kabak: *Şarap kabı, kadeh.*

Alup başum ele ben kim temennā
eylerüm büseñ / Şarāba giderüm ğüyā
elümde bir **ķabāğum** var (*Kara Fazlī*
Dīvānı, Gazel 58, Beyit 4). [*ķabāğum,*
-um]

ka'be: *Bütün müslümanların kiblesi ve*
ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki
mukaddes binâ, beytullah.

Ka'be gibi işiğüñ ola meţāfi ħalkuñ /
Dergehünde ire maķşūdına erbāb-ı
niyāz (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 21,*
Beyit 35). [*ka'be,]*

ka'be: *Bütün müslümanların kiblesi ve*
ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki
mukaddes binâ, beytullah.

Her kaçan ruĥlarıña kākül-i müşğīnün
iner / Şanuram **Ka'be'ye** Cibrīl-i Emīn
nāzil olur (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel*
86, Beyit 4). [*ka'be'ye, -y, -e]*

ka'be: *İslamiyetin kiblesi olan*
Beytullahü'l-harām; aşıklar için kutsal
olarak görülen sevgilinin mekanı.

İy zāt-ı şerīfün sebeb-i fıtrat-âdem /
V'ey **Ka'be** yüzün kıble-i ser-cümle-i
'ālem (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 4,*
Beyit 1). [*ka'be,]*

ka'be: *Bütün müslümanların kiblesi ve*
ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki
mukaddes bina. Beytullah.

Ger **Ka'be** vü büt-ĥāne vü ger ĥān-
ķāh-ı deyr / Senden degül anlar dükeli
ĥālī vü tenhā (*Kara Fazlī Dīvānı,*
Kaside 2, Beyit 8). [*ka'be,]*

ka'be: *Bütün Müslümanların kiblesi ve*
ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki
mukaddes bina.

Kim **Ka'be** kapuñ tavvāf kıldı /
Ķaddā'afe rabbehu sevāben (*Kara*
Fazlī Dīvānı, Gazel 4, Beyit 2). [*ka'be,*
]

kā'be çık: *Ka'be tavafına çıkmak.*

'İd idüp ĥuccāc-veş tekbīr itdiler ğuzāt
/ Kā'be çıkdı ĥün-ı düşmen oluben
ķurbān-ı feth (*Kara Fazlī Dīvānı,*
Kaside 10, Beyit 21). [*kā'be çık, -dı]*

ka'be hakkı: "Kabe hakkı"; bir yemin ifadesi.

Ka'be hakkı deşt ü tağı vermezem dünyalara / Gönlüm ārām eylemez tağlara düşmemdür hemān (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 8). [ka'be hakkı,]

ka'be hakkı: Kabe hakkı için anlamında bir yemin sözü.

Olupdur zāt-ı Hakk'a Ka'be hakkı şüretüñ mazhar / Bu ma'nā ehl-i bâtin içre çok gün gibi zâhirdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [ka'be hakkı,]

ka'be ol: Kabe olmak.

Olupdur Ka'be hāk-ı āsitānuñ / Cemālūñ kıble-i ehl-i kabā'il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 6). [ka'be ol, -up, -dur]

Milkūñ çü Ka'be oldu cihāna tavāf-gāh / Semsîr-i zer-niyāmuñ aña nār-dān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 19). [ka'be ol, -dı]

ka'be-hān: Kabenin padişahı.

Şanasın 'id-i adhādur bu sūr-ı pür-sürür iy dil / Ki çıkdı Ka'be-hān şāhuñ şu deñlü oldu kurbānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 20). [ka'be-hān,]

ka'be-i dil: Gönül Kabesi.

Cihānda Ka'be-i dil yapmasına sa'y eyle / Halîl-i Hakk olasın cānuñ ola tā

mesrur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4). [ka'be-i dil,]

ka'be-i ehl-i şafā: Gönülü temizlerin (âşıkların) Kâbe'si.

İşigi Ka'be-i ehl-i şafā olup dāyim / Cenābına müteveccih ola cemî'-i şikāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 42). [ka'be-i ehl-i şafā,]

ka'be-i kūy: Kabe gibi mübarek olan semt,Sevgilinin Kabe'ye benzeyen mahallesi, köyü.

Ka'be-i kūyuñı tavf eylemege niyyet idüp / Her şehir tāt'at içün şubh bürinür ihram (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 22). [ka'be-i kūy, -uñ, -ı]

kabes: Ateş parçası; kor.

İy cemālūñ tâbişinden nūr-ı cennet muktebes / V'ey celālūñ sūzişinden nār-ı düzağ bir kabes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 1). [kabes,]

kābil: Mümkün, uygun olan.

Hacle-i fıkrde bir bıkır durur şî'r-i laţîf / Mahrem olmayana kābil degül açmaz mi'cer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 16). [kābil,]

kābil degül: Mümkün değil.

Uzatma Fazliyā sözüñi aç du'āya el / Kābil degül ne deñlü iderseñ beyān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 31). [kābil degül,]

kābil ol: Olabilir, mümkün olmak.

Evvelâ lâzım olan hâzret-i pîre teslîm /
Olasın tâ ki anuñ feyzine nev'â kâbil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16). [kâbil ol, -a, -sın]

kâbız: Kabzeden, tutan.

Baş eyle bisât-ı keremi hâk-ı basîte /
Kâbz eylemeden rûhuñı iy hâvâce o
kâbız (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3). [kâbız,]

İy Fazlî bu şî'r âb-ı hayât oldu hemânâ
/ Feyz itdi saña çeşme-i feyzinden o
kâbız (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [kâbız,]

kabr: Mezar.

Ol tabîb-i dil ü cân **kabrüme** gelse
Fazlî / Derdümi söylemege her
çemenüm bir dil olur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [kabrüme, -üm, -e]

kabr: Kabir, mezar.

Kabri târîk olmasun bir dem / Pertev-i
nûr-ı Hâk çerâğ olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 64). [kabri,]

kabr: Kabir, mezar.

Bir gün mezâruma gele ol âfîtab eger /
Kabrümde zerre-vâr ura herbir türâb
rakş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [kabrümde, -üm, -de]

kabr: Kabir, mezar.

Çerâğ yakmağa sa'y eyle dâr-ı
dünyâda / Dilerseñ eylemeye **kabrüñi**

Hudâ deycür (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6). [kabrüñi, -üñ, -i]

kabri nûr ola: Kabri nurla dolmak, nurlu olmak.

Nûr ola kabri dâyim olup gârka-i rızâ /
Şabr-ı cemîl idüp atasına anuñ 'atâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 25). [kabri nûr ola,]

kabûl id: Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.

Semen ol gevher-i yektâya kabûl-i
şehdûr / Ger kabûl ide anı luţf ile ol
şâh-ı ğanî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 40). [kabûl id, -e]

kabûl it: Makbul saymak, razı olmak, geri çevirmemek.

Tek kabûl itsünler iy dil-dâr ben bî-
çâreden / İtlerüñe üstüñvân-ı cism-i
süzânum fedâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [kabûl it, -sün, -ler]

'Ömrüñi kâ'im hemîse dâ'im itsün
devletüñ / Zikrüñi hayr eyleyüp haccuñ
kabûl itsün Hudâ (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 6). [kabûl it, -s, -ün]

kabûl kıl: Kabul etmek. Bir şeye isteyerek ya da istemeyerek razı olmak; onaylamak.

İntisâb itmek diler dergâhuña ol
müstemend / Bendeñ olmağdur murâdı
kıl kabûl iy nâm-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 40). [kabûl kıl,]

Bilüp mekârim-i ahlâk u hüsn-i işfâkuñ
/ Saña kul olmağa geldüm **ķabûl kıl**
elüm al (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 28). [ķabûl kıl,]

ķabûl ol: İsteği yerine gelmek,
arzusuna kavuşmak.

Bu du'âyı umaram kim kıla maķbûl
Hudâ / 'Aceb olmaya ķabûl olsa
du'âlar nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 30). [ķabûl ol, -ma, -
y, -a]

Uzatma gel sözi Fazlî du'âya aç elüñi /
Ķabûl ola umarum k'irdi mevsim-i
hâcât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 38). [ķabûl ol, -a]

ķabûl-i 'âlemiyân: Alemlerin kabul
ettiği, makbul tuttuğu.

Çü milke adl ola memlûke luţf mücib
olur / **Ķabûl-i 'âlemiyân** u rızâ-yı
Sübĥânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
14, Beyit 26). [ķabûl-i 'âlemiyân,]

ķabûl-i ĥazret id: Huzura kabul etme.

Du'âya el aç ger el devâm-ı devletüñe
/ Ķabûl-i Ĥazret ider ol du'âyı istikbâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
25). [ķabûl-i ĥazret id, -er]

ķabûl-i şeh: Padişah tarafından kabul
edilmek.

Semen ol gevher-i yektâya ķabûl-i
şehdür / Ger ķabûl ide anı luţf ile ol
şâh-ı ģanî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
30, Beyit 40). [ķabûl-i şeh, -dür]

ķabz eyle: Azrail tarafından ruh teslim
alınma, öldürme, alma, kavrama.

Baş eyle bisât-ı keremi ĥâk-ı basîte /
Ķabz eylemeden rūĥuñı iy ĥvâce o
ķabız (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107,
Beyit 3). [ķabz eyle, -me, -den]

k'aç: Ki açıla, Açıldığı için.

O tâze ģonce **k'açıldı** riyâz-ı devletde /
Müdâm ola ter ü tâze çü nahl-i büstânî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
37). [k'açıldı, -ıl, -dı]

k'aç: Ki açmak(kısaltılmış hali).

Sen ol kerîmsin **k'açıcaķ** cüd süfresin /
Her bî-nevâya senden irer yâ nice nevâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
12). [k'açıcaķ, -ıcaķ]

ķaç: (Birinden veya bir şeyden)
Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

İçmege yâr ile pür-şâfî şafâdan kim
ķaçar / Şüfî inşâf eyleye şâfî şafâdan
kim **ķaçar** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
57, Beyit 1). [ķaçar, -ar]

Cüft olup aġyâre tek mihr ü vefâlar
itmesün / 'âşıķa yâr itdüği cevri ü
cefâdan kim **ķaçar** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 57, Beyit 2). [ķaçar, -ar]

Derd odur kim yârüñi aġyâre hem-dem
ġoresin / Yoĥsa râh-ı 'İşkda derd ü
belâdan kim **ķaçar** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 57, Beyit 3). [ķaçar, -ar]

Biñ kez ursañ tîġ-ı cevri Fazlî'ye
dönmez yüzi / İy kemân ebrû vefâdur
ol vefâdan kim **ķaçar** (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [kaçar, -ar]

Her **kaçan** dil yâ kılpup kıddini âhın tîr ider / Dest-i miñnetde belâ âhûların nañçîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1*). [*kaçan, -an*]

kaç: *Birinden veya bir şeyden kurtulmak için sür'atle uzaklaşmak.*

Kaçup benden ne dem kim gitse ol ârâm-ı cân iy dil / Firâr idüp kararum şabr u ârâmum vedâ' eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [*kaçup, -up*]

Zülfün evcinden düşüp uzun uzak sevdalara / Halkdan geçdüm **kaçup** dîvâne-veş şahrâlara (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 7*). [*kaçup, -up*]

kaç: *(Bir tehlike veya istenmeyen durumdan) korunmak; kurtulmak amacıyla hızla uzaklaşmak.*

Her **kaçan** kâmun temennâ eylesem ben dil-figâr / Tîğ-ı inşâ' Allah ile katl ider ol gamze-kâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 7*). [*kaçan, -an*]

kaç: *(Bir şeyi) Yapmayı istememek, geri durmak, kaçınmak, korkup çekinmek; korkmak.*

Çekmeden **kaçma** sebû-yı meyi her-geh şüfî / Ne kadar bâr ise bârî anı gâhî çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6*). [*kaçma, -ma*]

kaç-: *Bir şeyi yapmayı istememek, geri durmak, kaçınmak.*

İçmege yâr ile pür-şâfî şafâdan kim **kaçar** / Şüfî inşâf eyleye şâfî şafâdan kim **kaçar** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1*). [*kaçar, --ar, -*]

Bir lebi 'İsî ki geh geh büsesinden cân vire / Yolına ölmeklige ol dil-rübâdan kim **kaçar** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4*). [*kaçar, --ar, -*]

kaçan: *Diğı zaman.*

Ol yâre yâr olam diyü fîkr itme iy gönül / Şâh-ı cihâna hem-nefes olmak **kaçan** gedâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [*kaçan,]*

kaçan: *Artık.*

İmânı vü Qur'ânı vü tevfiķı refîķ it / Fazlîye **kaçan** mevt ire iy Hayy ü Tüvânâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15*). [*kaçan,]*

Kaçan ola muķâbil saña haşm-ı tîre-rüz iy şâh / Ne farkı var semânuñ toğsa hürşid-i cihân-ârâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 59*). [*kaçan,]*

kaçan: *Bir zamanlar.*

A'râz ider ol şem' **kaçan** 'arz ide 'ârîz / Şüfî gözine oldı raşad var ise 'ârîz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1*). [*kaçan,]*

kaçan: *Diğı zaman; ne zaman, ne zaman ki.*

Bes ola 'acz ü 'özümi 'arz eylemek hemîn / Medhûñe dil uzatmağa kudret **kaçan** ola (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15*). [*kaçan,]*

Kaçan muķābil ola saña düşmen-i
maķhūr / Ne tāķat irgüre şır-i nere za'ıf
şegāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 22). [kaçan,]

kaçup gid: Uzalaşmak.

Lebüñ cihāna virelden hayāt hacletle /
Kaçup gidüp zulemāta görünmez āb-ı
hayāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 28). [kaçup gid, -üp]

kad: Boy, kâmet.

Nisbet itmek **kadüñe** nār u ney / Serv-i
men nā-revā durur ne revā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [kadüñe, -
üñe]

kad: Boy.

Nāz iderseñ yaraşur her-dem ki
Hayyāt-ı ezel / Hıl'at-ı nāzı biçüpdür
iy **kadi** ra'nā saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 19, Beyit 4). [kadi, -i]

Bālā **kadi** başuma belādur çü tırursa /
Yüz fitne kıpar nāz-ile iy Fazlî otursa
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit
9). [kadi, -i]

Dağı bir göncedür taze cihān bāğında
ol dilber / **Kadi** serv ü yañağı gül ruñı
lāle gözi 'abher (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 5). [kadi, -i]

Kadi her dilberüñ gerçi kıyāmetdür
'alāmetdür / Velikin ol şacı maşer
şanem gāyet kıyāmetdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 13, Beyit 9). [kadi, -i
]

Şahñ-ı gül-zār-ı cihānda verd-i
handānum Hasan / Bāğ-ı dehr içre

kadi serv-i hırāmānum Hasan (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 1).
[kadi, -i]

kad: Boy 2. Sevgilinin boyu.

Bir baña zülfüñüñ belāsı nedür / Baña
bālā **kadüñ** belā mı degül (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [kadüñ, -
üñ]

kad inzalü rabbehu kitabe: Arapça
bir beyit: Rabb'i bir kitap indirmiştir.

İn nîst gazel ki goft Fazlî / **Kad inzalü
rabbehu kitabe** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 4, Beyit 6). [kad inzalü rabbehu
kitabe,]

kadar: "Derecesinde, ölçüsünde, gibi"
anlamlarına gelen edat.

Tab'-ı pakuñ şu **kadar** rüşen ü
nūrānîdür / Zerreden kim görünür aña
göre şems ü kamer (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 37). [kadar,]

kadar: "Aşağı yukarı, yaklaşık"
anlamında bir niceliğin miktarını
tahmini olarak bildiren edat.

Ṭālî'üñ gāyet iti olmasa iy kelb-i rakīb
/ O gazālum bu **kadar** niçün ola rām
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14,
Beyit 3). [kadar,]

Şol **kadar** kıan ağladum bir cür'adan
yād itmedüñ / Nemden incindin 'aceb
bilsem ki nemden sākiyā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [kadar,]

Şol **kadar** şerh itdüm ol şırîn-dehānuñ
guşşasın / Kışsa-i Ferhād'ı Fazlî

dāstānum şandılar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5*). [*ķadar,*]

Şütür **ķadar** hūnerüm ‘ankebūt-ı hücre degül / Olana hem-ķü şütür hücre ġır-i sū’izzan (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52*). [*ķadar,*]

ķadar: "Dek" anlamında edat.

Müşterî yevm-i hisāba dek anı vezn itse / Kıymetin bilmeye söz gevherinüñ kaçtre **ķadar** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 3*). [*ķadar,*]

ķadar: "Derece" bildiren miktar zarfı.

Ger tehî ola ġamuñdan dil-i pür-ġam bir dem / Cānda ne zerre **ķadar** zevķ ola cānā ne şafā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4*). [*ķadar,*]

Sende ne zerre **ķadar** mihr ü vefā fehmi olunur / Kıl **ķadar** bende ne şabr ile taħammül bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [*ķadar,*]

ķadar: "gibi" anlamında bir edat.

Bulınmaz kām-kārā sen **ķadar** milk-i cihān içre / Mürüvvet ma‘deni luţf issi vü cūd u seġā kanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 47*). [*ķadar,*]

ķadd: Boy, kamet.

İçmemek rinde bu **ķaddümde** kıti emr-i ba‘id / Sākiyā töldura şol kan olacaġı içelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 2*). [*ķaddümde, -üm, -de*]

ķadd: Boy.

Halka halka ideli ‘aşıkıların **ķaddini** yār / Halk-ı ‘ālem birbirine girdiler zencir-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3*). [*ķaddini, -i, -n, -i*]

Cevr idüp bî-ķārenüñ **ķaddin** kemān itme şakın / Pādişāhum ‘aşıkuñ tır-i du‘āsı yok degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6*). [*ķaddin, -i, -n*]

Ķaddüñ ki i‘tidālde ‘ālî elif durur / Oldur riyyāz-ı rif‘ate serv-i revān-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 3*). [*ķaddüñ, -üñ*]

ķadd: -Sevgilinin- boyu.

Ķaddüñ elif iy māhir u nūn oldı tā ebrūların / Olmam hemān ol an olur dīnden hem imāndan cūdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [*ķaddüñ, -+üñ*]

Bāġ-ı ‘ālemde ne **ķaddüñ** gibi bir serv olur / Ne ser-i zūlf-i siyāhuñ gibi sūnbül bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [*ķaddüñ, -+üñ*]

Çıkşa **ķaddüñ** yādına āhum elif-veş toġrulup / Āsmān-ı atlas aña başı üzre yir ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [*ķaddüñ, -+üñ*]

ķadd: Boy, endam.

Ciger hūn-ın u ten pür-dāġ u nermī maġz u **ķaddüm** ġam / Gözüm giryān u dil biryān u cān ġayrān u ben ‘aşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2*). [*ķaddüm, -üm*]

Ebrūsı ġamı **ķaddümi** döndürdi hilāle / Dil rüze-i hicrinde ider āh ile nāle (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 5*). [*ķaddümi, -üm, -i*]

Destündeki hâtem gibi **ḳaddüm** ham olupdur / Çeşm-i dem ile lâ'l-i nigîn hâtem olupdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 3*). [**ḳaddüm**, -üm]

ḳadd: Boy 2. sevgilinin boyu.

Lebi mül 'ârızı gül **ḳaddi** serv ü ruḥları lāle / İgen şîrîn igen nāzûk igen ra'nā igen zîbā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7*). [**ḳaddi**, -i]

Bağruma çeksem diyü sen servi bir kez tîr-veş / Ham olup **ḳaddi** 'aşāya düşdi ḳavsûñ pîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [**ḳaddi**, -i]

Ḳaddini ḥasret ile benefşe ham eyleyüp / Yolsun saçını sünbül-i pür-tār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 29*). [**ḳaddini**, -in, -i]

ḳadd: Boy, endam 2. aşığın boyu.

Yār 'İşḳuñ büküben **ḳaddümi** çevgān itdi / Hüsñünüñ tōpı göge ağsa yiridür güzeliüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4*). [**ḳaddümi**, -üm, -i]

ḳadd: Boy, kamet. 2. sevgilinin boyu.

Ol elif-veş **ḳaddine** meyl eyleyüp cānānenüñ / 'İşḳına bel bağlayup ol gözleri mestānenüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 8*). [**ḳaddine**, -in, -e]

ḳadd: Boy ; sevgilinin boyu.

Her ḳaçan dil yā kılup **ḳaddini** āhın tîr ider / Dest-i miḥnetde belā āhûların naḥçîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1*). [**ḳaddini**, -ini]

ḳadd: Boy pos.

Bāğbānā bize ol **ḳadd** ü bu 'ârız besdür / Oda yaḳ serv-i revānı şuya şal yāsemeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 25*). [**ḳadd**,]

ḳadd: Boy 2. Sevgilinin boyu.

Serv öykünürse **ḳaddüñe** pāyuñ şikest kıl / Gül 'arz iderse hüsñini yüzün türāba baş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2*). [**ḳaddüñe**, -ü(ñ), -e]

Lebüñ şeker dir idüm kılsa ger şeker kelimāt / Dönerdi **ḳaddüñe** serv itse serv eger ḥarekāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 26*). [**ḳaddüñe**, -ü(ñ), -e]

Bezm-i ğamda her ḳaçan dil cām-ı lâ'lin yād ider / Çeng olur **ḳaddüm** benüm dil ney gibi feryād ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 11*). [**ḳaddüm**, -üm]

ḳadd: Boy, boy bos, endam.

Eger ki rāyına teşbîh iderse kendin elif / Ham ola **ḳaddi** cihānda anuñ çü ḥalka-i cîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 21*). [**ḳaddi**, -i]

ḳaddā'afe rabbehu sevāben: Arapça bir beyit: Allah sevabını kat kat artırsın.

Kim Ka'be ḳapuñ ṭavvāf kıldı / **Ḳaddā'afe rabbehu sevāben** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2*). [**ḳaddā'afe rabbehu sevāben**,]

kadd-i bālā: Uzun boy.

Ḳadd-i bālāsı kıyāmetler kıparur
başuma / Āh kim ben bir belālu yāre
oldum mübtelā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 38, Beyit 3). [ḳadd-i bālā, -sı]

kadd-i bālāñ: Uzun boy, sevgilinin
uzun boyu.

Ġam-ı zülfüñ daḥı bir baña ne baş
ağrıdır / **Ḳadd-i bālāñ** olur iken dil-i
süzāne belā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
25, Beyit 3). [ḳadd-i bālāñ,]

kadd-i ham-geşte: Eğilmiş, bükülmüş
boy.

Ḳadd-i ham-geşte ile āh-ı derūna nazar
it / Hūblar tîr ü kemāna güzelüm mā'il
olur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86,
Beyit 3). [ḳadd-i ham-geşte,]

kadeh: 1. Büyük kâse, üskûre 2.
Kulpsuz su bardağı, piyāle.

Mey ile tölme meclisde çü rindāne
şafā / Virmez iy sâki-i gül-çihre **ḳadeh**
cāne şafā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
15, Beyit 1). [ḳadeh,]

kadeh: Bardak, küçük bardak, içki
bardağı.

Ehl-i 'ıyşuñ ayağın almış idi māh-ı
şıyām / Geldi 'îd irdi elinde **ḳadehi**
māl-ā-māl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
20, Beyit 2). [ḳadehi, -i]

kadeh: Bardak, piyale.

Her **ḳadeh** kim çekerüm ulu güneḥ
dîrsin şerr / Merḥamet kıl nice bir
bunca günāhı çekelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [ḳadeh,]

kadem: Adım atmak || teşrif etmek,
gelmek.

Maḳdemi maḳşad-ı aḳşā idi bî-kāmlara
/ Minnet Allāh'a ki bulduk
ḳademinden yine kām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 14).
[ḳademinden, -i, -n, -den]

kadem: Adım.

İy dil çü büm pāyı yeter bu ḥarāba baş
/ Şeh-bāz-ı evcsin **ḳademüñ** nüh-
kıbāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
104, Beyit 1). [ḳademüñ, -üñ]

kadem bas: Ayak basmak.

Bir adım kehf-i vefādan taşra
başmayam kadem / Fazliyā pāyum
şikest olsa eger Ḳıtmîr-veş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [ḳadem
baş, -ma, -y, -am]

Ol serv-çihreñe diler iseñ kadem başa /
Rûy-ı niyāzı şu gibi Fazlî türāba baş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit
7). [ḳadem baş, -a]

Ne hücreye ki kadem bassa yümn ile
şütüri / Pey-i şütürden olur hücre-i
gayret gülşen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 22). [ḳadem bas, -sa]

Ne hücreye ki kadem başsa üstüri pür
olur / Ḳamu şütür ne şütür cümle hücre
müşk-i Ḥoten (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 23). [ḳadem baş, -sa]

‘İşkuña başdum kadem el-ḥamdü-
lillāhi’l-kerīm / ‘İhdinâ yâ eyyuhel
hadî şırâṭel mustakīm” (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 1). [kadem
baş, -du, -m]

kader: Takdir edilen, alın yazısı.

Devr ider ‘arşa-i kadrine nihāyet
bulmaz / Kūy-ı çerḥ olalı çevgān
kaderden gālṭān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 20). [kaderden, -den]

kādi-i devlet: Devlet kadısı.

Kādi-i devlet ider ḥukm ki ḥaḫdur saña
taht / Müdde’î eylese biñ vechle ḥuccet
ibrāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 24). [kādi-i devlet,]

kadīm: (Ar.) Başlangıcı olmayacak
kadar eski.

Ben kim ḳapuñda bende-i dil-dāde kim
kadīm / Her-dem elif mişāl şırāṭuñda
müstakīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 3, Beyit 4). [kadīm,]

kadīm: Başlangıcı olmayan, ezelî,
zaman üstü.

Dil pādīşeh-i ‘ālem-i ‘ışk idi **kadīmī** /
Olmamış idi ‘ālem-i fānī daḫı ḥādīs
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2).
[kadīmī, -i]

kadīmī: (Ar.) Başlangıcı olmayacak
kadar eski.

Şāhā **kadīmī** saña ḳul olanları yād
itmeyüp / Gel āşinālīk eyleme

bīgāneden bīgāneye (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [kadīmī,]

kadīmī: Başlangıcı olmayacak kadar
eski 2. eskiden beri, oldu olası.

Kadīmī dostuñ ile düşmen olduñ / Yüri
şāhum yüri Allah’uma şaldum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6).
[kadīmī,]

kādir ol: Gücü yetmek, muktedir
olmak.

Kādir olsam tende yüz biñ dīde peydā
eylesem / Ḥüsnuñi anuñla her laḫza
temāşā eylesem (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 141, Beyit 1). [kādir ol, -sa, -m]

kadırğa: Hem yelken hem kürekle yol
alan, özellikle Akdeniz’de kullanılmış
bir savaş gemisi.

Kadırğalar çatıldı birbirine od saçup
yir yir / Cihān deryā-yı āteş oldı
āteşden yaḫūd deryā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 45).
[kadırğalar, -lar]

kadr: Ar. Değer, itibar, haysiyet,.

Ne bilsün Fazliyā zāhid ḡubār-ı
pāyunuñ **kadrin** / Gözüñ aç tūtiyādur
ḫurde ḫurde anı benden şor (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5).
[kadrin, -i, -n]

Giceñi **kadr** ile çok rūza berāber ide
Ḥaḫ / Eyledükce şeb ile rūzı berāber
nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 31). [kadr,]

Huşûşâ ‘umde-i dünyâ vü devlet şâh-ı
bâ-şevket / Ki odur **ķadr** ile rükn-i
a‘zam kaşr-ı cihân-bânı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 17*). [**ķadr**,]

Pertev-i mihr-i ‘inâyât Hudâ’dan
dilerüm / Bula günden güne **ķadrüñ**
meh-i nev gibi kemâl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 46*). [**ķadrüñ**,
-ün]

Tîgı kalem gibi ola feth ile nâm-zed /
ķadr ile tîg-veş kalemi ola nâm-dâr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
42*). [**ķadr**,]

ķadrüñ şehine taht felek tâc âftâb / Zî-
taht-ı zer-nigâr zihî tâc-ı tâb-dâr (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 5*).
[**ķadrüñ**, -ün]

ķadri şeh-bâz anuñ beyza gibi eflâkı /
ķanadı altına almış disem olmaya
yalan (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 26*). [**ķadri**, -i]

Cenâbuña n’ola ‘arz itse ma‘rifet
dürrin / Cevâhiri dūr olan **ķadr** ü
cevheri çü fehîm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 31*). [**ķadr**,]

Şâhımız taht-ı sa‘âdet üzre serverdür
bizüm / **ķadrimüz** rif‘atde eflâk ile
hem-serdür bizüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 9*). [**ķadrimüz**, -i, -
müz]

Dilegüm bu Hudâ’dan iy Fazlî / **ķadri**
günden güne ziyâde ola (*Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 1, Beyit 7*). [**ķadri**, -i]

ķanı o şeh ki devlet ü iķbâl ü **ķadr** ile
/ Olmuşdı cümle hâş ile ‘âm içre nâm-
dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 6*). [**ķadr**,]

ķadr: Değer, itibar, haysiyet.

‘Âleme söyle şeref virdi ser-â-ser
nevrüz / **ķadrle** kıldı şezi rûza berâber
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 1*). [**ķadrle**, -le]

Baş çeküp gül-zâr-ı devletden yine /
ķadr ile eflâke ırgürdi seri (*Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 3*). [**ķadr**,]

Zümre-i evvele olup kâtib / **ķadr** ile
buldı rif‘at ol hâzret (*Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 5, Beyit 10*). [**ķadr**,]

ķadr: Kadir, kıymet. değer.

Süfre-i ni‘met ü cûduñda meh ü mihr
iki kuruş / Maṭbah-ı rif‘at ü **ķadründe**
felek bir ḥabbâz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 23*). [**ķadründe**, -üñ, -
de]

ķadr: Bir işe gücü yeten, o işi yapacak
güç ve bilgiye sahip olan.

ķadrüñ semendi ‘arşa-i çerḥa güzer
kılıp / Na‘lın düşürdi şanma hilâl anı
ḥüsrevâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22,
Beyit 23*). [**ķadrüñ**, -ün]

ķadr: Değer, itibar.

Gün gibi **ķadr** ile başuñ göge irerse
daḥi / Yüzüñi her kişinüñ ayağına ḥâk
idegör (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,
Beyit 2*). [**ķadr**,]

ķadr: Kadir gecesi, Kur'an'ın Hz.
Muhammed'e (sav) indirilmeye
başlandığı Ramazan ayının yirmi
yedinci gecesi.

Luṭf eyle oruç ayı gibi **ḳadre** iriştir /
Ḳıl rūzî-i seb 'îd-i vişâlin Ramazân'ıñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit
8). [ḳadre, -e]

ḳadr bul: Değer bulmak, kıymet
görmek.

Bilse senüñle bulduğunu tâc u taḥt ḳadr
/ Toprağa şala tâcî 'adû taḥta ura nâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
17). [ḳadr bul, -duğ, -ı, -n, -ı]

ḳadr ol: Kadir gecesi gibi değerli
olmak.

Cihānuñ her günü 'îd ü gicesi Ḳadr
olmuştur / Gice gündüz şafâ ile
geçürseñ n'ola devranı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 26). [ḳadr ol,
-mış, -dur]

Her günü 'îd olup her gicesi Ḳadr ola /
Bir nice gün ola bu sūr ile 'âlem
ḥandân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 24). [ḳadr ol, -a]

ḳadr ol: Çok kıymetli olmak; paha
biçilmez.

Her günüñ 'îd ü giceñ devlet ile ḳadr
ola / Rûz u şeb ola müyesser tapuña
ni'met ü nân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 36). [ḳadr ol, -a]

ḳadr-i keyvân: 1. Zühal gezegeninin
kıymeti. 2. Satürn'ün ışıma derecesi.

Emîr-i arş-ı serîr u ḥıdîv-i mihr-i zamîr
/ K'anuñ durur şeref-i şemsi ḳadr-i
keyvânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
14, Beyit 9). [ḳadr-i keyvân, -ı]

ḳadri ol: Değeri, kıymeti olmak.

Akıtdı lüle'-i yâḳûtdan elmâs ile la'li /
Ola tâ kıymet ü ḳadri füzün çün dürre-i
Sînâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 50). [ḳadri ol, -a]

ḳâf: Arap alfabesindeki kaf harfi.

Küh-ı Ḳâf olsa gamuñ bârı çekem lâ
diyemem / Ger şikâf olsa tenüm niteki
kûfî **ḳâfî** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
139, Beyit 4). [ḳâfî, -i]

ḳâf: Arapça k (ك) harfi.

Şerm-i râyuñ ile ruh 'ayn olur çün dil
nûn / Bâr-ı ḳahruñ ile dil **ḳâf** olur çün
ten lâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 24). [ḳâf,]

ḳâf u nûn: Ol, olsun. Allah'ın "kün"
emriyle bütün varlıkları yaratması.

Ḳâf u nûn olalı zâhir künûz-ı zât-ı 'ışḳ
/ Nokṭa nokṭa ḥarfî küyının der-i âyât-ı
'ışḳ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111,
Beyit 1). [ḳâf u nûn,]

ḳafâ-dâr ol: Aynı anlayışa sahip
olmak, arkadaş.

Binüp seyr eyledikçe şâh-ı 'âlem / Ola
iclâl ile dâ'im ḳafâ-dâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 2, Beyit 6). [ḳafâ-dâr ol,
-a]

ḳâfî: Kifayet edici, eden, yeterli.

Ḳâmet-i servüñe virdüm elif-i îmânı /
Ḳâf-ı küfrüñ baña iy kâküli lâ mim

kâfi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [kâfi,]

kâf-ı küfr: Küfrünün kefi (harfi).

Ķâmet-i servüñe virdüm elif-i imānı /
Kâf-ı küfrün baña iy kāküli lâ mim kâfi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [kâf-ı küfr, -üñ]

kāfile: Katar, kervan.

ĶorĶum ol yolda Ķalup dūr olasın
Ķāfileden / Ķvāb-ı Ķaflet niĶe bir aĶ
gözünü iy Ķāfil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 5). [Ķāfileden, -den]

kāfile: Kafile, kervan.

‘Ālem ribāti bir iki Ķünlük Ķonak durur
/ Őanmañ ki ‘ömr **Ķāfilesi** oturaĶ durur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1).
[Ķāfilesi,]

kāfir: Allah'ın varlığını inkar eden.

ŐaĶuñ örter cemālün Ķayret-i imān Ķanı
cānā / İder göz göre dīni setr ol gör
nice **kāfirdür** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 3). [kāfirdür, -dür]

Virüp Ķatline erbāb-ı Őerī‘at Şer‘ ile
fetvā / Muşallat eyledi ol **kāfire** erbāb-
ı imānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 13). [kāfire, -e]

kāfir: Allah'ın varlığını inkar eden 2.
Sevgili.

Mü‘min olan yaĶar bu muşibetle
baĶrını / **Kāfir** de eylesün bu işe Şad
hezār āh (Kara Fazlî Dîvânı, TerĶib-
bend 1, Beyit 20). [kāfir,]

kāfir: A. kafir.

Eger merd ise gelsün işde meydān
surĶ-ı ser **kāfir** / İĶen germ olmasun
beñzer ki Ķālī Şandı meydānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 2).
[kāfir,]

kāfir: (Zalim; acımasız; merhametsiz)
Sevgili.

Nice **kāfir** diyeyüm ben Ķamze-i bed-
mestüñe / ŐefĶati olmayanuñ Ķün
olmaz imānı dūrüst (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [kāfir,]

Müselmān ola v‘ Allahi cemālini Ķören
kāfir / Ķüzeller dil-rübālar serveri a‘lā
‘Alī Bālī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 8). [kāfir,]

kāfir: Allah'ı inkār eden.

Bu derde **kāfir** aĶlasun demidür
müslümān yansun / Meded begler
meded zulm oldu Ķāyet MuŐtaĶā Ķān’a
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit
14). [kāfir,]

kāfir ol: Allah'ı ve dini inkar etmek,
kafir olmak.

Küfr-i zülfüñe Ķöñül virdümse kāfir
olmadum / Ben Ķuluña merĶamet eyle
Memī Őāh‘um benüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 12, Beyit 6). [kāfir
ol, -ma, -du, -m]

kāfirem: "İnanmamışlardan olayım!
Ķafi desinler!" manalarında baĶlılıkla
söz verme ifade eder.

Kāfirem māyil olursam bāğ-ı firdevse
baña / Ger teferrüc-gāh ola ol dergeh-i
gerdün-fezā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
36, Beyit 3). [*kāfirem,]*

kāfiye: *Beyit veya mısra sonunda
tekerrür eden huruf ve harekât.*

Dür idem medhûne şad beyt ne şad
belki hezār / Pād-şāhum hele ma‘zūr
buyur **kāfiye** az (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 21, Beyit 31). [*kāfiye,]*

kāfiye: *Beyit ve mısra sonlarında
tekrar eden harf ve kelimeler.; uyak.*

Sîm sâkına takup **kāfiye** zerrîn hâl hâl /
Hüsni maṭla‘ k’ola başına muraşşā‘
efser (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,*
Beyit 14). [*kāfiye,]*

kāfūr: *Hindistan dolaylarında defneye
benzer bir ağacın zambından ibaret
olan pek beyaz ve güzel, sert kokulu bir
tab2. madde. İlaç olarak kullanılır; pek
beyaz şey 2. sevgilinin yanağı.*

Bāğ olmuş idi hummā-yı hazāndan
maḥrūr / Ezdi **kāfūr** dimāğına ṭabīb-i
devrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,*
Beyit 2). [*kāfūr,]*

kāh-ı sürür: *Mutluluk köşkü.*

Kāh-ı sürür iken yirini ḥāk-ı ḡam kılup
/ Kıldıñ vüçüd-ı pākını ḡahr ile ḥāk-
sār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,*
Beyit 7). [*kāh-ı sürür,]*

kahpe: *Hilekar, döneke, sözünde
durmaz.*

Bir **kahpe** durur zişt bu dünyā-yı
mü’ennes / Meyl eyleme merd iseñ aña
olma muḥannes (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 47, Beyit 1). [*kahpe,]*

kahr: *Ar. Kudret, güç.*

Ḳahramān uğraya ḡahrına eger kim
anuñ / Ḳahr ide ol dem anı virmeye ol
ḡahr āmān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
13, Beyit 40). [*ḡahr,]*

Hezārān kerr ü ferr ü şevket ü şavletle
‘azm itdi / ‘Adūnuñ basına teng itmege
ḡahr ile devrānı (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 17, Beyit 19). [*ḡahr,]*

Kāh-ı sürür iken yirini ḥāk-ı ḡam kılup
/ Kıldıñ vüçüd-ı pākını **ḡahr** ile ḥāk-
sār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,*
Beyit 7). [*ḡahr,]*

Ḳahr ile ḡavf-ı tîḡı kılup Rüstem’i
zebūn / Ḳahrından ister idi anuñ
Ḳahramān amān (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Terkib-bend 1, Beyit 10). [*ḡahr,]*

kahr: *Kudret, güç.*

Ḳahramān uğraya **ḡahrına** eger kim
anuñ / Ḳahr ide ol dem anı virmeye ol
ḡahr āmān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
13, Beyit 40). [*ḡahrına, -ı, -n, -a]*

kahr: *Dert, sıkıntı, keder.*

Luṭfuñla itdi tîḡ mişāli ḡalem zuḥūr /
Ḳahruñla buldı tîḡ ḡalem gibi iştiḡar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit*
22). [*ḡahruñla, -uñ, -la]*

Dil ü cān ile yārūñ bār-ı ‘ışkında boyun
urdum / Bugün meydān-ı miḡnetde
‘adūnuñ **ḡahrına** ṭurdum (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 6).
[*ķahrına, -ı, -n, -a*]

ķahr: *Celal, öfke, gazap.*

ķahrı ğam bezminde cānı ğamzede /
Şun beru ķatı o cām-ı ğam-zedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [*ķahrı, -ı*]

Nüş-ı beķā umanlara nîş-i fenā şunup /
Āb-ı hayâtı **ķahruñ** ider cāna zehr-i
mār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 5*). [*ķahruñ, -u, -ñ*]

ķahr: *Allah'ın şiddetli ve azab verici vasıflarının tecellisi.*

Diyr-ı şarka deryā gibi aķdı 'asker-i
enbūh / Kōparmaĝa 'adūnuñ başına
ķahr ile tufanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 9*). [*ķahr,]*

ķahr: *Kahr, eziyet.*

Bir belādur k'āsümānī **ķahrdan** nāzil
olur / Kılmaĝa her tōp a'dā milkini zīr
ü zeber (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 16*). [*ķahrdan, -dan*]

ķahr: *Derin üzüntü veya acı, sıkıntı.*

Tîĝı ger rūz-ı veĝā 'arz-ı şecā'at itse /
ķahr ile zār u zebūn ide niçe
Tehmeten'i (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 14*). [*ķahr,]*

Şimdi **ķahr** ile felekden almaĝ-ıçün
intikām / Şundılar bir cūr'a kim biñ yıl
yaşar içen temām (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 12*). [*ķahr,]*

ķahr: *Derin üzüntü veya acı, sıkıntı.*

ķahr ile ĥavf-ı tîĝı kılup Rüstem'i
zebūn / **ķahrından** ister idi anuñ
ķahramān amān (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 10*). [*ķahrından, -ın, -dan*]

ķahr: *Dert, keder, acı, gam, üzüntü.*

Şeh Muştafā ki tîĝ u ķalem ĥaķķı
şehlere / Elţāf ile ķalem gibi **ķahr** ile
tîĝ-vār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 11*). [*ķahr,]*

'Arızuñ bāda virür lutf-ile berg-i
semeni / Kākülün ĥāke şalar **ķahr** ile
müşĝ-i Ĥotan'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 24*). [*ķahr,]*

ķahr eyle: *Perişan etmek, mahvetmek.*

Lutf idüp dōstlara düşmeni ķahr
eylemeĝe / Bir eli cām tutar bir eli tîĝ-ı
rahşān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 34*). [*ķahr eyle, -meg, -e*]

ķahr id: *Çok üzölmek, içlenmek.*

ķahramān'ı ķahr ider virmez
Nerīmān'a amān / Sām olur ser-sām
ĥavfindan muķābil olsa ger (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 18*). [*ķahr id, -er*]

Her sipāhī biñ sipāhī ķahr ider bir
ĥamlede / İşde meydān yāver itmezse
'adū-yı bī-hüner (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 22*). [*ķahr id, -er*]

ķahr id: *Ezmek, perişan etmek.*

ķahramān'ı ide ķahr u göre Rüstem
sitemin / 'Azm-ı rezm itse kemīn
bende-i şemşīr-zeni (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 30, Beyit 15). [kahr id, -e]

kahr id: Kahretmek, mahvetmek, perişan etmek.

Qahramân uğraya qahrına eger kim anuñ / Qahr ide ol dem anı virmeye ol qahr âmân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 40*). [kahr id, -e]

kahr it: Ezmek, perişan etmek, mahvetmek, yok etmek.

Evvelâ luğ u soñra qahr itdün / Nice qavli yalan imişsin sen (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 55*). [kahr it, -dü, -ñ]

kahr ol: Perişan olmak, mahvolmak.

Tiğ-ı siyâsetünle olup qahr ehl-i zulm / Sensin bu rüşen oldı bugün Qahramân-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 11*). [kahr ol, -up]

kahramân: Küçük yaşlarda devler tarafından kaçırılarak yetiştirilen ve bir gün suda aksini görerek kendisinin devler gibi olmadığını farkederek onların yanından kaçıp şehre gelen ve orada pek çok kimseyi öldürmesinden dolayı Kahraman-ı Kâtil diye bilinen mitolojik karakterdir. Rüstem tarafından öldürülür.

Temâşâ eyleseñ cündilerini ‘arşada şahuñ / Kimisi **Qahramân’dur** kimisi Rüstem kimi Dārâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 34*). [kahramân’dur, -dur]

kahramân: Kahraman, İran’ın eski hükümdarlarından. Gazap ve kahriyle meşhûr olup "Kahraman-ı Katil" lakabı ile anılmıştır.

Qahramân’ı qahr ider virmez Nerîmân’a amân / Sām olur ser-sām havfindan muqâbil olsa ger (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 18*). [kahramân’ı, -ı]

Qahramân’ı ide qahr u göre Rüstem sitemin / ‘Azm-ı rezm itse kemîn bende-i şemşîr-zeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 15*). [kahramân’ı, -ı]

kahramân: İran mitolojisinde efsanevi bir karakter 2. yiğit, cesur, bahadır.

Qahr ile havf-ı tiğı kılup Rüstem’i zebûn / Qahrından ister idi anuñ **Qahramân** amân (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 10*). [kahramân,]

kahramân: 1. İran mitolojisinde efsanevi bir karakter 2.. Yiğit, cesur, bahadır.

Qahramân uğraya qahrına eger kim anuñ / Qahr ide ol dem anı virmeye ol qahr âmân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 40*). [kahramân,]

kahramân-ı ‘adl: Adaletin kahramanı.

Tiğ-ı siyâsetünle olup qahr ehl-i zulm / Sensin bu rüşen oldı bugün **Qahramân-ı ‘adl** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 11*). [kahramân-ı ‘adl,]

kahramān-ı rezm: *Savaşçı Kahraman(Küçük yaşlarda devlet tarafından kaçırılarak yetiştirilen ve bir gün suda aksini görerek kendisinin devlet gibi olmadığını farkederek onların yanından kaçıp şehre gelen ve orada pek çok kimseyi öldürmesinden dolayı Kahraman-ı Kâtil diye bilinen mitolojik karakterdir. Rüstem tarafından öldürülür.).*

Rüstem-nihād-ı ma‘reke vü
Qahramān-ı rezm / Çābük-süvār-ı
‘arşa Şehen-şāh Muştafā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 18).
[qahramān-ı rezm,]

kahr-ı dehr-i pîre-zen: *Kocakarı olan zamanın, dünyanın gönle işleyen üzüntü ve kederinden ölenler (aşıklar).*

Bend-i yārān baħr-i cānān **kahr-ı dehr-i pîre-zen** / Zecr-i ğurbet ta‘n-ı
düşmen miħnet-i ħubb-ı vaṭan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 7).
[kahr-ı dehr-i pîre-zen,]

kahr-ı havf: *Korkunun üzüntüsü.*

Şecā‘at mîşe-zārında o bir şîr idi merd-
efgen / Niçe şîri zebûn itmişdi **kahr-ı havf** ü ħaşıyetden (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 11). [kahr-ı havf,]

kā’il: *İnanmış, razı olmuş.*

Rāy-ı ğarrādur disem ebrūña rāyum
rāstdur / Cümle ārā’ ehli hep **kā’il**
durur bu rālara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [kā’il,]

kā’ile ol: *Söyleyen olmak.*

Nazar çü kâle degül kâ’ile olur ne
‘aceb / Ħurūş idüp cūhelā ger ħamūş
ola bûlegā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8). [kâ’ile ol, -ur]

kā’im: *Ayakta duran, ayakta dimdik sağlam duran.*

‘Ömrüñi **kā’im** hemîse dā’im itsün
devletüñ / Zikrüñi ħayr eyleyüp ħaccuñ
qabûl itsün Ħudā (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 6). [kā’im,]

kā’ināt: *Alem, evren.*

Ehl-i nazar egerçi ne ‘aynıdur ne ğayrı
/ Hem ‘aynısın ħaķīkat hem ğayrı
kā’inātuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2). [kā’inātuñ, -uñ]

kākül: *Alna düşen kısa kesilmiş saç, perçem.*

‘Ārızuñ bāda virür luṭf-ile berg-i
semeni / **Kākülüñ** ħāke şalar kahr ile
müşg-i Ħotan’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 24). [kākülüñ, -üñ]

kākül: *Alna düşen kısa saç demeti, perçem.*

Kāküline Fazliyā müşk-i Ħıṭā didüm
gice / Yine bir yüz qarasın kıldum
günāh oldı baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [kāküline, --i, --n, --e]

kākül: *Alna dökülen kısa saçlar.*

Qāmet-i servüñe virdüm elif-i ĩmānı /
Kāf-ı küfrüñ baña iy **kāküli** lā mim

kâfi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [kâküli, -i]

kâkül: (Sevgilinin) Alna düşen kısa saç demeti.

Mücrim-i dil **kâkül** ü çāh-ı zenehdânın diler / Görmedüm anuñ gibi bir bend ü zindânın sever (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2). [kâkül,]

kâkül-i ‘anber-şiken: (Sevgilinin kokusuyla) amberi dahi kıran kâkülü.

Ḳoma miskînleri pā-beste belâ dāmında / Külehünden çıkar ol kâkül-i ‘anber-şiken (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 28). [kâkül-i ‘anber-şiken, -i]

kâkül-i cānān: Sevgilinin kakülü.

Gönlüme ayak tolayup bend ider / **Kâkül-i cānān** elinden el-ğiyāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [kâkül-i cānān,]

kâkül-i dil-bend: Sevgilinin saçlarına gönül bağlayan.

Gönlüme ne bend eylese ol Şāh revādur / Kim didi aña kâkül-i dil-bende tolaşa (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [kâkül-i dil-bend, -e]

kâkül-i müşg: Misk kokulu saç.

Her kaçan ruhlarına kâkül-i müşgînüñ iner / Şanuram Ka‘be‘ye Cibrîl-i Emîn nâzil olur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [kâkül-i müşg, -în, -üñ]

kâkül-i yār: Sevgilinin kahkülü.

Sehv ile didüm müşg-i Ḥaṭā kâkül-i yāre / Düşmiş İşidüp gice anı sünbül-i tartar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [kâkül-i yār, -e]

kâkül-i zībā: (sevgilinin iki yana sarkan)güzel saçları.

İki cānibde taşvîr eylemişler zülf-i müşgînüñ / Çözüp ol kâkül-i zībālaruñ gerdāna yazmışlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [kâkül-i zībā, -lar, -uñ]

kâkülüñ: (Sevgilinin) kâkülü.

Kâkülüñ vālāsını boynuñda ḳanum şandılar / Sāyeñi yanuñda cism-i nātüvānum şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [kâkülüñ,]

k‘al: Ki almak, tutmak.

Ṭarīḳince iderler bir hūner izhārına gūşış / **K‘alup** in‘ām u iḥsānı geyeler ḥil‘at u dībā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 64). [k‘alup, -up]

kal-: (Olduğu yerde ve olduğu halde) Durmak.

Yine güller açılıp **ḳaldı** yirinde diken / Bozdı dihkān-ı felek bāğı ḳurutdı çemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 1). [ḳaldı, -dı]

kal-: (Bir süre bir yerde) bulunmaya devam etmek.

Ƙo baħtı **ƙāl** ile taħşīl-i ħāl it / Ki ‘ilm-i ‘iṣḫdur aƙvā’l-mesā’il (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 3*). [**ƙāl**,]

ƙal:- Bir durum içinde olmak, bulunmak.

Görimeye şütür ü ħücremi ħasūd benüm / **Ƙalursa** şahm-ı şütür bula ħücrenin rüşen (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 53*). [**ƙalursa**, -ur, -sa]

ƙal: Ar. Söz, lakırdı, laf.

Nazar çü **ƙāle** degül ƙā’ile olur ne ‘aceb / Ĥurūş idüp cühelā ger ħamūş ola büleğā (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 8*). [**ƙāle**, -e]

ƙal: Bir durum oluşmak, bir hale girmek.

Ėam çekme iy gönül eger atun olup za’if / **Ƙalduñsa** pāy-der-gil ü dermān-de-figār (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 25, Beyit 16*). [**ƙalduñsa**, -du, -ñ, -sa]

Pür-sūr ider cānum **ƙaldıkça** şeker-ħande / Lā’lī şekerı ağzı dadını virür ƙande (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 21, Beyit 7*). [**ƙaldıkça**, -dık, -ça]

ƙal: (Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.

Ƙoşusunda geçüp atı anuñ kim aldı meydānı / Yiridür atlas-ı çerħ öñdüli olsa degül **ƙālā** (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit 32*). [**ƙālā**, -a]

İħtiyārüm **ƙalmadı** idince anlara nazar / Mācerā-yı şoħbet-i cānānı añdum ağladum (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 24, Beyit 4*). [**ƙalmadı**, -ma, -dı]

ƙal: (bir yerde veya bir şeyin içinde) kalmak.

Gün toğmasun başına daħı rüz-ı rüşenün / **Ƙalsun** bu mātem ile şeb-i tār Yā Ĥüseyn (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 21*). [**ƙalsun**, -sun]

Demidür ƙulları tā ħaşr olunca eyleyüp efgān / Yanup bu āteş ile her biri **ƙalsun** ciger biryān (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 27, Beyit 21*). [**ƙalsun**, -sun]

ƙal: Bulunmak, geriye kalmak.

Cihāna bezl ola ger cür’a-i şarāb-ı lebün / Bulup ħayāt-ı ebed **ƙalmaya** cihānda memāt (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 23, Beyit 31*). [**ƙalmaya**, -ma, -ya]

ƙal: Bulunmak, mevcut olmak.

Dişlemekden leblerün ħelvāsını kesmez ƙama / **Ƙalmasa** ger ‘āşıkuñ ağzında dendānı dürüst (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 44, Beyit 4*). [**ƙalmasa**, -ma, -sa]

ƙal: Bir durum içerisinde bulunmak.

Ėamuñ deyrinde bir **ƙalıp** durur bī-cān benüm cismüm / Ceres gibi cihānda deprenür ancak zebānum var (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 87, Beyit 2*). [**ƙalıp**, -ıp]

kal: (bir yerde) bulunmak.

Oldı qurbân şu kadar **qalmadı** 'âlemde
bugün / Mâkiyân u ğanem ü esb ü
şütür ördek ü qaz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 11). [qalmadı, -ma, -
dı]

kal: (Olduğu yerde ve olduğu halde)
durmak; olmak, herhangi bir durumda
bulunmak.

Ne gedā vü ne şāh u mîr **qalur** / Bir
durur 'āqıbet qamuya cihān (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 5).
[qalur, -ur]

kal: (Bir durum içerisinde) Olmak
veya bulunmak.

Qaldı hattuñ nüshası hergiz beyāza
çıqmadı / Gerçi vaşfında anuñ Fazlî
resāyil bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 100, Beyit 4). [qaldı, -dı]

kal: (Bir bütünden) artmak; seviyesi
veya hâli değişmeyip durumu aynen
devam etmek.

Gelsün iy gül gülsene ref' eyleyüp
yüzden niqāb / **Qalmaya** bir goncenün
hergiz girîbānı dürüst (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [qalmaya, -
ma, -y, -a]

kal: Bir durumun içinde olmak,
bulunmak.

İşitse vaşf-ı tîğın surh-ı ser gerçi kim
hünîdür / Teninde havf u haşyetden
quruya **qalmaya** qanı (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 17, Beyit 22).
[qalmaya, -ma, -ya]

kal: " ...içinde olmak" anlamında
kullanılan kelime.

Yā çekerken yār elinde bir leṭāfet gördi
kim / **Qaldı** engüşinde çeşmüm
lā'lden zih-gîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 98, Beyit 2). [qaldı, -dı]

kal'a: Kale.

Töpdur anda olan sükkeri me'mûniyye
/ İştihā **qal'asını** eylemek-içün vîrân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
17). [qal'asını, -sı, -n, -ı]

kal'a: Kale.

Niçe töp u tûfeng ile bezenmiş **qal'ayı**
ol dem / Yakup yıkdı çeküp yaluñ
yarak çün qal'a-i a'yā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 42). [qal'ayı,
-y, -ı]

kālā: Kumaş (Eskiden bayramlık için
alınan kumaşların, dikilip bayram
elbisesi yapılması için sandıklarda
saklandığı geleneğine atfen).

Setr için zāhid bize bir pāre köhne şāl
bas / Hivāce-i dehrün ne **kālā** vü ne
dībāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 30). [kālā,]

kal'a-i a'yā: A'yâ Kalesi.

Niçe töp u tûfeng ile bezenmiş qal'ayı
ol dem / Yakup yıkdı çeküp yaluñ
yarak çün **qal'a-i a'yā** (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 29, Beyit 42). [kal'a-i a'yâ,]

kal'a-i derd: *Dert ve üzüntü kalesi.*

Töp-ı âhumdan benüm taşına gelmez
hîç zarar / **Kal'a-i derd** ü belânuñ ne
'aceb bünyâdı var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*). [kal'a-i derd,]

kal'a-i düşmen-i sultân: *Sultanın düşman kalesi.*

Kal'a-i düşmen-i sultân gibi her âteş-
bâz / Od urup itse gerek niçe kılâ'ı
vîrân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 26*). [kal'a-i düşmen-i sultân,]

kal'a-i eflâk: *Feleklerin kalesi.*

Şâh-ı hâver işidüp kaçdı hemân baş
alup / Eyledi kal'a-i eflâkda kendin
pinhan (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 8*). [kal'a-i eflâk, -da]

kalb: *Yürek, gönül.*

Bir âteş urdı **kalbimüze** hicr-i yâr âh /
Sûz u güdâzı eyledi çok câna kâr âh
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 22*). [kalbimüze, -i, -müz, -e]

kalb: *Gönül.*

Cümle 'âlem halkınuñ **kalbini** mesrûr
eyledüñ / Rûhını ecdâduñuñ hayr ile
pür-nûr eyledün (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 9*). [kalbini, -i, -n, -i]

kalb: *Kalp || gönül.*

Döstuñ tâlib-i dîdârı iseñ iy 'âşık / Var
yürü **kalbüñi** âyîne gibi pāk idegör
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [kalbüñi, -üñ, -i]

Zer gibi hâliş olam dir iseñ iy Fazlî
eger / **Kalbüñi** pûte-i 'İşk içre erit
hem-çü raşâş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*). [kalbüñi, -üñ, -i]

Ger dilerseñ mün'akis olmağa / Şâf-
tab' ol Fazliyâ kıl **kalbüñi** mir'ât-ı 'ışk
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 7*). [kalbüñi, -üñ, -i]

kalb: *Kalp || gönül, insanın iç âlemi.*

Berre-i şîr-i nere itdi muķârin tâ kim /
Kalbüñe vire bu seyr ile feresler
nevrûz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 23*). [kalbüñe, -(ü)ñ, -e]

kalb: *Gönül || insanın iç âlemi.*

Kalbe râhat-baḥşdur el-haḥ hevâsı
Lâdik'üñ / Cân bağışlar câne âb-ı cân-
fezâsı Lâdik'üñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1*). [kalbe, -e]

kalb: *Gönül, yürek, sine, kalp.*

Yakdı **kalbinde** şitâ anuñ içün âteş-gîn
/ Şovısa göñli cihānuñ n'ola andan her
an (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 3*). [kalbinde, -i, -n, -de]

kalbi: *Gönül.*

Câm-ı tevḥîd ile **kalbi** pāk kıl / Dilde
hergiz kalmasun ğayr-ı Hudâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5*). [kalbi, -i]

kalb-i fazlî: *Fazlî'nin gönlü.*

Hubbuñla kalb-i Fazlî'yi şol resme
eyle pür / Kim şıgmaya derûnına ağyâr
Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
9, *Beyit 44*). [*kalb-i fazlî, -y, -i*]

kalb-i ğam-gîn: *Gamlı kalp.*

Piyâle sâķi şun cām-ı sürûr-encâmı
billâhi / Ki bir dem eksik olmaz kalb-i
ġam-gîne pey-â-pey vâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [*kalb-i*
ġam-gîn, -e]

kalem: *Kalem, hâme.*

Barmaqlaruñ durur çü kalem sâ'idüñ
çü tîġ / Boynuma tîġuñ ol **ķaleme** cān
ola nişār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
24, *Beyit 32*). [*ķaleme, -e*]

Şāhā egerçi tîġ mühimdür kalem velî /
Oldı ehem ki tîġ **ķalemsüz** neye yarar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit*
19). [*ķalemsüz, -süz*]

kalem: 1. yazı yazmakta kullanılan
kamuş kalem.

Gel tîġ lâfin urma kalem çek du'āya
kim / Biñ tîġ u biñ **ķalem**den o yegdür
hezār bār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
24, *Beyit 40*). [*ķalem*den, -den]

kalem: *Bir çeşit siyahımsı ve sert*
kamuşın yazı yazmak üzere özel bir
biçimde yontulup açılmışı; her çeşit
yazı yazan alet, kamuş.

Tîġumla eyledi **ķalemüm** milk-i nazmı
feth / Nuşretde oldı şan **ķalemüm** tîġ-ı

Zülfekār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
24, *Beyit 38*). [*ķalemüm, -üm*]

kalem: *Aşı yapmak amacıyla*
ağaçlardan kesilen ince dal parçası.

Çek tîġ-ı tîzi başını kaç' it **ķalem** mişāl
/ Kılmaya tîġuña çü **ķalem** kim ki ser-
nişār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,*
Beyit 25). [*ķalem,*]

kalem: *Kalem 2. şiir yazma yeteneġi.*

Ne tîġ nef' ider ne **ķalem** intizāma lîk /
Tîġ-ı tedārik u ķalem-i rāy-ı şehir-yār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit*
10). [*ķalem,*]

kalem: *İnsanların kaderini yazan*
araç, alın yazısı.

Tîġı kalem gibi kılrur a'dā başın şikār /
Mānend-i tîġ ider **ķalemi** kaç'ı kār-zār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit*
14). [*ķalemi, -i*]

Ger çekse bir kalem gele biñ tîġ-zen-i
berîn / Bir tîġ urşa biñ **ķalemi** ide tār ü
mār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,*
Beyit 16). [*ķalemi, -i*]

kalem: *Allah'ın kudret eli, Allah'ın*
takdir etmesi.

Vaşfını tîġınuñ nice tahrîr ide **ķalem** /
Farzā k'ola zebān-ı **ķalem** tîġ-ı āb-dār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit*
15). [*ķalem,*]

Luţfuñla itdi tîġ mişāli **ķalem** zuhūr /
Kahrūñla buldı tîġ **ķalem** gibi iştihar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit*
22). [*ķalem,*]

Ꞥalem ne yüzden ide medhüñi ‘aceb tahrîr / Hümâyı şayd ide mi bir gurâb bî-per ü bâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 27). [Ꞥalem,]

Hak naşîb itmiş o kân-ı kerime seyf ü **Ꞥalem** / Döstuñ tâ yaza göñlin kıra a’dâyı hemân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 33). [Ꞥalem,]

Ꞥalem: I. Yazı yazmaya mahsus araç 2.. şiir yazma yeteneği.

Tâ tîğ-ı şun‘ ile **Ꞥalem** oldu varak nigâr / Oldı nizâm-ı ‘âleme tîğ u **Ꞥalem** medâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 1). [Ꞥalem,]

Mânend-i tîğ kesdi **Ꞥalem** zulmi dehrden / Tîğ eyledi **Ꞥalem** gibi ‘adl âyetin şikâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 2). [Ꞥalem,]

Kıldı **Ꞥalem** kerâmeti birle zuhûr-ı tîğ / Buldı **Ꞥalem** izâfete tîğ ile i’tibâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 3). [Ꞥalem,]

Medhûñde tîğüñ oldı **Ꞥalem** gerçi dür-feşân / Vaşf-ı Ꞥalemde tîğüñ olupdur güher-nişâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 5). [Ꞥalem,]

Tîğ oldı fer‘-i emn ü **Ꞥalem** aşldur aña / Buldı emânı tîğ u **Ꞥalem** berr-i rûzgâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 6). [Ꞥalem,]

Ne tîğ bî-Ꞥalem virür a‘vâna intizâm / Bî-tîğ ne **Ꞥalem** virür a’dâya inkisâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 8). [Ꞥalem,]

Şeh Muştafâ ki tîğ u **Ꞥalem** hakkı şehlere / Eltâf ile **Ꞥalem** gibi kahr ile

tîğ-vâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 11). [Ꞥalem,]

A’dâya tîğ urup vire tâ dōsta **Ꞥalem** / Şundı eline tîğ u **Ꞥalem** luţf-ı Kird-gâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 12). [Ꞥalem,]

Harf-i ‘adûya çekdi **Ꞥalem** tîğ-ı kahr ile / Hem tîğ u hem **Ꞥalem** olalı aña dest-i yâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 13). [Ꞥalem,]

Tîğî **Ꞥalem** gibi kıllur a’dâ başın şikâr / Mânend-i tîğ ider Ꞥalemi kaţ‘î kâr-zâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 14). [Ꞥalem,]

Erbâb-ı tîğ ehl-i **Ꞥalem** birle cem‘ olur / Olmasa ger **Ꞥalem** ola mı tîğ pây-dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 18). [Ꞥalem,]

Şâhâ egerçi tîğ mühimdür **Ꞥalem** velî / Oldı ehem ki tîğ Ꞥalemsüz neye yarar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 19). [Ꞥalem,]

Yazup çizüp sipihre ki bu tîğ u bu **Ꞥalem** / Tîğ-ı kazâ durur Ꞥalem-i hükmi Kird-gâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 21). [Ꞥalem,]

Luţfuñla itdi tîğ mişâli **Ꞥalem** zuhûr / Ƙahruñla buldı tîğ **Ꞥalem** gibi iştihar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 22). [Ꞥalem,]

Çek tîğ-ı tîzi başını kaţ‘ it **Ꞥalem** mişâl / Ƙılmaya tîğüña çü **Ꞥalem** kim ki ser-nişâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 25). [Ꞥalem,]

Vaşfında gerçi kim **Ꞥalem** ü tîğüñüñ şehâ / Tîğ-ı zebânım oldı Ꞥalem-veş sühan-güzâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 26). [Ꞥalem,]

Had yok çü gördi ol **ķalem** ü tīg
vaşfına / Tīg-ı ĥatīb gibi **ķalem** oldu
süst-i ķār (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside*
24, Beyit 27). [**ķalem**,]

Tīguñ ġamından oldu **ķalem** gibi ten
nizār / Çek tīgı bāri kes çü **ķalem**
başum iy nigār (*Kara Fazlī Dīvānı,*
Kaside 24, Beyit 29). [**ķalem**,]

Tīguñ ġamından oldu **ķalem** gibi ten
nizār / Çek tīgı bāri kes çü **ķalem**
başum iy nigār (*Kara Fazlī Dīvānı,*
Kaside 24, Beyit 29). [**ķalem**,]

Baş egmeye **ķalem** gibi her kim ki
tīguña / Çek tīgı çü **ķalem** başın iy tīg
iki yar (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24,*
Beyit 31). [**ķalem**,]

Baş egmeye **ķalem** gibi her kim ki
tīguña / Çek tīgı çü **ķalem** başın iy tīg
iki yar (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24,*
Beyit 31). [**ķalem**,]

Barmaķlaruñ durur çü **ķalem** sâ'idüñ
çü tīg / Boynuma tīguñ ol ķaleme cān
ola niřār (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside*
24, Beyit 32). [**ķalem**,]

Gül-zāra varsam ol **ķalem** ü tīg yādına
/ Çeşmüme ĥvāb olur **ķalem** ü tīg-ı tīz
ĥār (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24,*
Beyit 33). [**ķalem**,]

Tīguñ mazālimini **ķalem** nice řerĥ ide
/ Kim ol 'azīm-i tīg u **ķalem** bir za'īf ü
zār (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24,*
Beyit 34). [**ķalem**,]

Gel çekme tīg-ı zulmi **ķalem** çek
mazālime / Kim tīg-ı 'adli çekdi
ķalem-veş o ķām-kār (*Kara Fazlī*
Dīvānı, Kaside 24, Beyit 35). [**ķalem**,]

Bu ĥoř ķařide kim **ķalem** ü tīg
vaşfidur / Bir tīğdur ki oldu **ķalem** gibi

üstüvār (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24,*
Beyit 39). [**ķalem**,]

Gel tīg lāfin urma **ķalem** çek du'āya
kim / Biñ tīg u biñ ķalemden o yegdür
hezār bār (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside*
24, Beyit 40). [**ķalem**,]

Tīgı **ķalem** gibi ola feth ile nām-zed /
Ķadr ile tīg-veş ķalemi ola nām-dār
(*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24, Beyit*
42). [**ķalem**,]

ķalem: *I. Bir çeşit siyahımsı ve sert
kamuşın yazı yazmak üzere özel bir
biçimde yontulup açılmışı; her çeşit
yazı yazan alet, kamuş. 2.. şairlik
yeteneği.*

Tīgumla eyledi **ķalemüm** milk-i nazmı
feth / Nuşretde oldu şan **ķalemüm** tīg-ı
Zülfekār (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside*
24, Beyit 38). [**ķalemüm**, -üm]

ķalem: *I. Yazma, çizme vb. işlemlerde
kullanılan araç 2.. şairlik yeteneği.*

Tīguñ mazālimini **ķalem** nice řerĥ ide
/ Kim ol 'azīm-i tīg u **ķalem** bir za'īf ü
zār (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24,*
Beyit 34). [**ķalem**,]

Tīg-ı zebānı hem-çü ķalem nazm ile
cerī / Neşr ile tīg-veş **ķalemi** mařlaĥat-
güzār (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24,*
Beyit 37). [**ķalemi**, -i]

Tīgı ķalem gibi ola feth ile nām-zed /
Ķadr ile tīg-veş **ķalemi** ola nām-dār
(*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24, Beyit*
42). [**ķalemi**, -i]

Ĥurřid eline tīg 'Uřārid ķalem alup /
Evřāf-ı tīg ile **ķalemüñ** leyl ile nehār

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 20). [kalemüñ, -ün]

Tîguñla her kaçan **kalemüñ** eyleseñ tırâş / Dil tîğ-ı reşk ile kalem-âsâ olur figâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 30). [kalemüñ, -ün]

Ger hüsn-i haţuñ bilmez isem nâme-i iķbâl / Kaţ' it **kalemüñ** gibi başum tîğ ile fî'l-hâl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 9). [kalemüñ, -ün]

kalem: I. Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet 2.. İnsanların kaderini yazan araç, alın yazısı.

Tîğ-ı zebânı çekdi ğazel tarzına **kalem** / Tâ kim ola bu tîğ u kalem-i dehre yâd-ğâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 28). [kalem,]

kalem: Allah'ın kudret eli, Allah'ın takdir etmesi.

Ger görse tîguñı çü **kalem** serfürü idüp / Bî-tîğ u bî-kalem ola a'dâ esîr ü zâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 23). [kalem,]

Tîguñ haķı **kalem** gibi yoluñda râstdur / Fazlî kuluñ ki oldu kalem-gîr ü tîğ-vâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 36). [kalem,]

Tîğ-ı zebânı hem-çü **kalem** nazm ile cerî / Neşr ile tîğ-veş kalemî maşlahat-ğüzâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 37). [kalem,]

kalem: Yazı yazmaya mahsus araç. 2.. Şiir yazma yeteneği.

Mânend-i tîğ kesdi **kalem** zulmi dehrden / Tîğ eyledi **kalem** gibi 'adl âyetin şikâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 2). [kalem,]

Çıldı **kalem** kerâmeti birle zuhûr-ı tîğ / Buldı **kalem** izâfete tîğ ile i'tibâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 3). [kalem,]

kalem al: Bir şey yazmaya çizmeye girişmek, başlamak.

Hurşîd eline tîğ 'Uţârid kalem alup / Evşâf-ı tîğ ile kalemüñ leyl ile nehâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 20). [kalem al, -up]

kalem çek: Yazmak.

Harf-i 'adûya çekdi kalem tîğ-ı kahr ile / Hem tîğ u hem kalem olalı aña dest-i yâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 13). [kalem çek, -di]

kalem çek: Yazmak.

Ger çekse bir kalem gele biñ tîğ-zen-i berîn / Bir tîğ ursa biñ kalemî ide târ ü mâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 16). [kalem çek, -se]

kalem ol: Kalem olmak, yazmak.

Had yok çü gördi ol kalem ü tîğ vaşfına / Tîğ-ı haţîb gibi kalem oldu süst-i kâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 27). [kalem ol, -dı]

kalem ol: Kalem olmak, kaleme dönüşmek.

Tîğ olsa yāver-i alem irer umūra nazm / Cumhūra ‘adl olur alem olursa tîğa yār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 9). [alem ol, -ur, -sa]

alem ü tîğ: Kalem ve kılıç.

Gül-zāra varsam ol alem ü tîğ yādına / Çeşmüme hıvāb olur alem ü tîğ-ı tîz hār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 33). [alem ü tîğ,]

Bu hoş aşıde kim alem ü tîğ vaşıdır / Bir tîğdur ki oldı alem gibi üstüvār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 39). [alem ü tîğ,]

alem-āsā: Kalem gibi, kalemin yazdığı gibi.

Tîğünla her açan alemün eyleseñ tırāş / Dil tîğ-ı reşk ile alem-āsā olur figār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 30). [alem-āsā,]

alem-gîr: Yazı yazarken kalemin kağıda takılmadan rahatlıkla kayması.

Tîğün hākı alem gibi yoluñda rāstdur / Fazlî kuluñ ki oldı alem-gîr ü tîğ-vār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 36). [alem-gîr,]

alem-i dehr: Dünya kalemi.

Tîğ-ı zebānı çekdi azel tarzına alem / Tā kim ola bu tîğ u alem-i dehre yād-gār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 28). [alem-i dehr, -e]

alem-i hükm-i kird-gār: Allah'ın hükmünün kalemi(kaza kalemi).

Yazup çizüp sipihre ki bu tîğ u bu alem / Tîğ-ı azā durur alem-i hükm-i Kird-gār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 21). [alem-i hükm-i kird-gār,]

alem-i ‘izz: Aziz kalem.

Emr itse bir alem-zene bîñ tîğ-zen bize / Zî-tîğ-ı kudret ü alem-i ‘izz ü iktidār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 17). [alem-i ‘izz,]

alem-i kāf u nūn: Kaf ve nun ifadesi(kun fe yekun, ol der oluverir).

Yazmadı levh-i ‘ömre hātı-ı beķā / alem-i kāf u nūn ile Yezdān (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 2). [alem-i kāf u nūn,]

alem-i rāy-ı şehir-yār: Hükümdarların düşüncelerinin kalemi.

Ne tîğ nef‘ ider ne alem intizāma lîk / Tîğ-ı tedārik u alem-i rāy-ı şehir-yār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 10). [alem-i rāy-ı şehir-yār,]

alem-i zer: Altın(değerli) kalem.

Dürölüp defteri dîvān-ı şitānuñ cümle / Aldı destine yine bir alem-i zer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 13). [alem-i zer,]

alem-ves: Kalem gibi.

Alsañ alem elüñe kuşatsañ belüñe tîğ / Tîğün amıyla ola alem-ves ‘adū nizār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 24). [alem-ves,]

Vaşfinda gerçi kim kalem ü tîğüñüñ
şehâ / Tîğ-ı zebānum oldı **ķalem-veş**
sūhan-güzār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 26). [ķalem-veş,]

Gel çekme tîğ-ı zulmi kalem çek
mazālime / Kim tîğ-ı ‘adli çekdi
ķalem-veş o ķām-kār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 35). [ķalem-
veş,]

ķalem-zen: Kalemi iyi kullanan kimse.

Emr itse bir **ķalem-zene** bññ tîğ-zen
bize / Zî-tîğ-ı kudret ü kalem-i ‘izz ü
iķtîdār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 17). [ķalem-zene, -e]

ķalender ol: Kalenderilik tarikatına
girmek. 2. Her şeyden vazgeçmek.

Ķoyalum Rūm ilini Şām’a güzār
eyleyelūm / Gel ķalender olalum terk-i
diyār eyleyelūm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 2). [ķalender ol, -
alum]

‘İşk yolında durur rehberimüz şu‘le-i
āh / Gel ķalender olalum terk-i diyār
eyleyelūm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 4). [ķalender ol, -
alum]

Sāğar-ı māh gibi devr idelūm āfākı /
Gel ķalender olalum terk-i diyār
eyleyelūm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 6). [ķalender ol, -
alum]

ķalender ol: Dünya malına önem
vermeyen, mūsāmahakār, yumuşak
huyly, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin
üstünde durmayan kimse olmak.

İdelūm bād-ı şabā gibi vatandaş ‘uzlet
/ Gel ķalender olalum terk-i diyār
eyleyelūm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 8). [ķalender ol, -
alum]

Nice bir bağlaya bu çeşm-i dili hūvāb-ı
ecel / Gel ķalender olalum terk-i diyār
eyleyelūm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 10). [ķalender ol, -
alum]

‘İşk ile yapışalum dāmen-i istiğnāya /
Gel ķalender olalum terk-i diyār
eyleyelūm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 12). [ķalender ol, -
alum]

Baş açuk yalın ayak ‘azm-i Bedaḥşān
idelūm / Gel ķalender olalum terk-i
diyār eyleyelūm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 14). [ķalender ol, -
alum]

Zerreye şaymayalum milk-i cihān
milketini / Gel ķalender olalum terk-i
diyār eyleyelūm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 16). [ķalender ol, -
alum]

ķāl-i devlet: Baht talih saaadet sözü.

Ķāl-i devletdür yüzüñ yok ‘itirāz /
Zāhir oldı çünkü şeklinde beyāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [ķāl-
i devlet, -dür]

ķalk: Yukarı doğru yükselmek.

Dāğ-ı ‘İşkuñla olan lāle gibi rüz-ı
ķıyām / Hākdan **ķalka** şarup boynına
hūnīn kefeni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 29). [ķalka, -a]

kalk: Ayağa kalkmak, doğrulmak.

Kim ki **kalķup** bāb-ı cūdına anuñ idhāl
ider / Yalvarup naķd-i murādın isteyüp
dürler döker (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 22, Beyit 3). [*kalķup, -up*]

kallāş: Kalleş, hileci, dönek.

Oñmadık evbāşlar ‘ayyāşlar **ķallāşlar** /
Bir bölük āvāreyüz maķbūb
sevdāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 8, Beyit 14). [*ķallāşlar, -lar*]

kalma: Bulunmama durumu; yokluk.

Cām-ı tevḥîd ile ķalbi pāk kı / Dilde
hergiz **ķalmasun** ğayr-ı Ḥudā (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 2, Beyit 5*).
[*ķalmasun, -sun*]

kalp: Gönül, kalp, yürek.

Şevķ ü şādî ile pūr oldı cihānuñ **ķalbi** /
Oldı ğūyā ki dem-i vuşlat-ı dilber
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 16*,
Beyit 12). [*ķalbi, -i*]

kām: Arzu, meram, maksat.

Virmez bu ķerḥ-i ‘ākıle ğöñlince
ķāmını / Yazmaz egerçi nāme-i
mihrinde nāmını (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Muhammes 1, Beyit 11). [*ķāmını, -iñ, -*
ı]

kām bul: Mutlu olmak, umduğuna ve
istediğine erişmek.

Maķdemi maķşad-ı aķşā idi bî-kāmlara
/ Minnet Allāh’a ki bulduķ
ķademinden yine kām (*Kara Fazlî*

Dîvânı, *Kaside 32, Beyit 14*). [*kām bul*,
-duķ]

kām-baḥş-ı lutf ol: İyilik mutluluk
bahşeden olmak.

Dilden teveccūhi sañadur cümle
‘ālemüñ / Sen kām-baḥş-ı lutf olalı
ķārvān-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 18, Beyit 21). [*kām-baḥş-ı lutf*
ol, -alı]

kamer: Ar. Ay, mâh.

İy **ķamer** ķulle-i ķerḥ olmaz idi pāye
saña / Şalmasa lutf ile ol mihr-i cihān
sāye saña (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 7*,
Beyit 1). [*ķamer,]*

Fazlî’yi yād eyleme yād ile lutf it iy
ķamer / Çünki olur zerreye ḥurşîd-i
raḥşān āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel*
10, Beyit 5). [*ķamer,]*

Yār eyvā ile yandum o **ķamer** iy Fazlî
/ Leb-i şeftālüsini dimedi bir ğün al ma
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 22, Beyit 5*).
[*ķamer,]*

Lebüñ ‘aksi düşüpdür var-ısa ervāḥ-ı
‘uşşāķa / Olur bezm-i cihānda iy
ķamer mihr-i revān peydā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 29, Beyit 4*). [*ķamer,]*

ķamer yüzli ķara beñlü güzeller Pād-
şāhıdır / Benüm māh-ı siyeh-ķerdem
‘aceb mi ḥāl-dār olsa (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Muhammes 4, Beyit 10*).
[*ķamer,]*

kamer: Ay.

Ṭab’-ı pākuñ şu ķadar rūşen ü
nūrānîdür / Zerreden kim ğörinür aña

göre şems ü **ķamer** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 37*). [**ķamer**,]

Hizmet eyler aña iki dāyedür nāhîd ü māh / Birisinüñ Zühre'dür adı birisinüñ **ķamer** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 7*). [**ķamer**,]

U'yün-ı şems ü **ķamer** olmaz-idi nūrānî / Eger zamîr-i münîrûnden irmese leme'ât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 24*). [**ķamer**,]

Rif'atüñ bezminde ħurşîd ü **ķamer** / Biri zerrîn biri sîmîn iki cām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 3*). [**ķamer**,]

ķamer-ruhsār: Ay yanaklı 2. sevgili.

Na're-i mestānemüz eflāke irişse n'ola / Bezmimüzde ħünki sākî ol **ķamer-ruhsārdur** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4*). [**ķamer-ruhsārdur**, -dur]

ķamer-sür'at: 1. Ay süratlı 2. Hızı, sürati ay gibi olan.

Tîr-tedbîr felek-rütbet ü Behrām-ħüsām / Zühre-ķānûn u **ķamer-sür'at** u Keyvān-eyvān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 23*). [**ķamer-sür'at**,]

ķāmet: Ar. Boy, kadd.

ķāmet ü zülf ü dehānuñ görmeyelden iy perî / Girmisem bir şūrete gören dimez ādem baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [**ķāmet**, -, -]

Naĥl-i güldür ħüsn bāzārını tezyîn eylemiş / Allarla **ķāmetüñ** iy serv-ķadd ü gül-izār (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4*). [**ķāmetüñ**, -ü, -ñ]

ķāmetüñ iy serv-i ra'nā ol libās-ı alda / Bir elifdür rāstî ķan içre olmuş āşikār (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5*). [**ķāmetüñ**, -ü, -ñ]

Bir serv idi ki **ķāmeti** tūbā-mişāl idi / Şimşād-ı dil-keş-i ħemen-i i'tidāl idi (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 16*). [**ķāmeti**, -i]

ķāmet: Boy.

Büküldi **ķāmetüm** ħamdan ağardı müy-ı jülîdem / Yigitlükde beni pîr eyledi bir nev-cüvānum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*). [**ķāmetüm**, -üm]

ķāmet: Boy ll sevgili.

İrmedi ħitdi senüñ **ķāmet** ü zülfüñe elüm / Gice gündüz bu idi toĝrısı tûl-i emelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1*). [**ķāmet**,]

ķāmet: (قامت) i. (Ar. ķāmet) Boy, endam.

Oldı rif'atde sidreden a'lā / **ķāmetüñ** servi ķām-ı rif'athā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1*). [**ķāmetüñ**, -ü, -ñ]

ķāmetüñ tūbā durur kūyuñ behiş / Dîde-i 'uşşāķdur anda ħıyāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4*). [**ķāmetüñ**, -ü, -ñ]

ķāmet: Boy, boybos, endam.

ķāmetin her kim ümîd-i vaşl ile idüp kemān / Tîr-i āhuñ menzilini itse burc-ı

āsmān (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 5). [kâmetin, -in]

kâmet: Boy, boy bos, endam.

‘āşıklarūñ eyler şanemā ‘aqlını yağma / Bu hüsn ile bu **kâmet** ü bu şekl ü bu sîmā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [kâmet,]

kâmet: (Sevgilinin) boyu, endamı.

Çıkdı elden çü ok gibi o şāh / **Ķâmetüñ** guşşadan kemān eyle (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 47). [kâmetüñ, -(ü)ñ]

Ķâmetüñ gerçi kim kemān olmuş / Tîr-i āha nişān imişsin sen (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 57). [kâmetüñ, -(ü)ñ]

kâmet-i bālā: Sevgilinin yüce boyu.

Ķâmet-i bālāsı üzre ‘arîz-ı sîmîn yār / Serv üzre yâsemendür yā semender gūyiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [kâmet-i bālā, -sı]

kâmet-i ra‘nā: Güzel, hoş boy.

Ķâmet-i ra‘nāña tesbîh eyler imiş kendüyi / Añladum kej-ṭab‘ imiş serv-i hırāmānı dürüst (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [kâmet-i ra‘nā, -ñ, -a]

kâmet-i serv: Servi boy.

Ķâmet-i servüñe virdüm elif-i îmānı / Kâf-ı küfrüñ baña iy kāküli lā mim kâfi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [kâmet-i serv, -ü, -ñ, -e]

kām-ı cān: Can dimağı.

Rüstem ider şeker börek nicedür / Ķılmağa kām-ı cānı zevke qarîn (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 6). [kām-ı cān, -ı]

kām-ı murād: İstek dileği.

Döndi ol dem murād açup dehenin / İtdi kām-ı murādumuz şekerîn (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 4). [kām-ı murād, -umuz]

kām-ı rif‘athā: Yüceliklerin ayağa kalkması.

Oldı rif‘atde sidreden a‘lā / Ķâmetüñ servi **kām-ı rif‘athā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [kām-ı rif‘athā,]

kâmil: Bilgili, üstat, olgun.

Çünki tevfiķ refiķ ola hidāyet yāver / Bulasın cedd-ile bir pîr-i mükemmel **kâmil** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14). [kâmil,]

kâmil: İlim, fazilet ve hüner sahibi, manevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).

Kemāl-i pîr olup devlet ile ol **kâmil** / Kemāl-i ĳudretüñ olmaya hîç nokşānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 35). [kâmil,]

kâmil ol: Kemale erişmek, mükemmel olmak, olgunlaşmak.

V'eger ki pāye-i ednāda olsa bir kāmīl
/ Olup kelāmda Şehbān-ı Vā'il'e hem-
tā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit
6). [kāmīl ol, -sa]

Ki bilürsün seni sensin saña 'ayn-ı
nokşān / Sen seni ref' idegör tā ki
olasın kāmīl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 10). [kāmīl ol, -a, -sın]

kām-kār: İsteğine ulaşmış; mutlu,
bahtiyar.

Gel çekme tîğ-ı zulmi kalem çek
mazālime / Kim tîğ-ı 'adli çekdi
kalem-veş o **kām-kār** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 35). [kām-
kār,]

kām-kār ol: İsteğine ulaşmak, mutlu
olmak.

Bārek-Allah ancak olur 'adl-ise iy
kām-kār / Āferīn iy iftiḥār-ı Āl-i
'Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 30). [kām-kār ol, -ur
]

kām-kār ol: Muradına ermiş olmak.

Murāda irmedün fırsat düşelden araya
hergiz / Beğāyet kām-kār olduñ
zemān-ı vuşlatuñ geldi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6). [kām-kār
ol, -du, -ñ]

kām-kār ol: Muradına ermiş, isteğine
ulaşmış olmak.

Taḥtuñ sipihr ola vü tācuñ ḥuceste nehr
/ Olup cihānda tāt ile taḥt ile kām-kār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
41). [kām-kār ol, -up]

kām-kārā: Ey devlet ve ikbal sahibi!.

Kūy-veş meydānda ḡaltān itmege serin
/ **Kām-kārā** destūne virmiş Ḥudā
çevgān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 24). [kām-kārā,]

Sancaḡ-ı nuşret-şi'āruñ bir 'arūs-ı
tāzedür / **Kām-kārā** serverā çift
eylemiştir ān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 29). [kām-
kārā,]

Bulınmaz **kām-kārā** sen kadar milk-i
cihān içre / Mürüvvet ma'deni luṭf issi
vü cūd u seḡā kanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 47). [kām-kārā,]

kām-rān: Arzusuna, muradına ermiş,
bahtiyar.

Gül gibi gülsün açılsun dāyimā ol şād-
mān / Kıl nazar lutf ile biz bī-çāreye iy
kām-rān (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer
1, Beyit 34). [kām-rān,]

Naḡd-i vaşlın ḡās u 'āma bezl idüp ol
kām-rān / Pādişehdūr arkasında hoş
geçer pīr ü cüvān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 22, Beyit 13). [kām-rān,]

kām-rān ol: Arzusuna ulaşmak;
mutluluk ve sevinç içinde olmak.

Ḥaşr olunca devlet ü baḥt ile oluben
kām-rān / Dāyimā ol Āşaf-ı maḡbūl
şāh-ı baḥr ü ber (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 43). [kām-rān ol, -
uben]

kām-rān-ı 'adl: Adaletin bahtiyarlığı.

Devründe bir tabanca yimez kimse
kimseden / Deffâfdan meger ki def iy
kām-rân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 25). [kām-rân-ı ‘adl,]

kamu: Bütün, hep, her, herkes, halk.

Peydâ dükeli senden ü pinhân
ķamudansın / Pinhân dükelidensin ü
senden ķamu peydâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10).
[ķamudansın, -dan, -sın]

kamu: Bütün.

Cümle okınsa gerekdür ümerâ-yı ‘âlem
/ Gelse ol sūrî **ķamu** itse gerekdür
seyrân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 9). [ķamu,]

kamu: 1. Bütün, hep, her. 2. Herkes.

Şād u hürrem yimede içmekde ‘âlem
pür-sürür / Çāšnî-gîr-i kazâ çıkdı
ķamuya hūvân-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5). [ķamuya, -
y, -a]

Ne gedā vü ne şāh u mîr ķalır / Bir
durur ‘ākıbet **ķamuya** cihân (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 5).
[ķamuya, -y, -a]

kamu: Bütün insanlar.

Binseñ semend-i devlete cānlar virür
ķamu / Şehler öñüñce gāşiye-dār
olmağa şehā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 21). [ķamu,]

kamu: Büsbütün, tamamen, hep.

Anuñ ki şā‘ir ola nāmı ekşer-i ‘âlem /
Görür **ķamusını** hep bir temîz yok aşlā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3).
[ķamusını, -sın, -ı]

Gündüzün ‘ıyş ü şafā ile **ķamu** zevķ
ideler / Gicesi āteş işinden ola pür-
şevķ-i cihân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 25). [ķamu,]

Zîr-i dest oldı cihân Hüsrev’i yirde
gördi / Tırnışuz ditremege didi **ķamu**
halk-ı cihân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 12). [ķamu,]

ķamunuñ menşe’i cehl ü bunuñ fazl u
ma‘ārifdür / ķamu fānî durur ammā bu
eyler nāmuñı ibķā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 66). [ķamunuñ, -nuñ]

Yarağ u yatla cümleten yarar at ile
meydānda / **ķamusı** ceng ider gerçi
murādı şulhdur ammā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 35). [ķamusı,
-sı]

Güzel çokdur cinân-ı hüsn içinde gerçi
mişl-i hür / Cefā-pîşe **ķamusı** hüsn-i
bî-hem-tāşına mağrūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 11, Beyit 3). [ķamusı,
-sı]

Cihānda bî-nihāyetdür egerçi dilber-i
zibā / **ķamusı** gül-sitān-ı hüsn içinde
bir gül-i ra’nā (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 3). [ķamusı, -sı]

kamu: Baştan başa, bütünüyle.

O meydān-ı vesī‘a ‘arşa-i mahşer
disem lāyık / Ki cem‘ olmış **ķamu**
anda cihānuñ insi vü cānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 5). [ķamu,]

kamu: Baştan başa, büsbütün, bütün.

Cihāndan teberrā idüpdür **ķamu** / Çü
Fazlî ķalupdur tevellā saña (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 6, Beyit 7*). [**ķamu**,]

O meh her yirde seyr eyler hemān
ancaķ benüm maķrūm / **Ķamu**
menzilde t̄ali'dür baña gülmez ne
t̄ali'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 4*). [**ķamu**,]

İy pāk-ı zātuñ içre maķfî **ķamu** sıfātuñ
/ Rūşen-şifāt içinde her-dem fūrūğ-ı
zātuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116,
Beyit 1*). [**ķamu**,]

Peydā dükeli senden ü pinhān
ķamudansın / Pinhān dükelidensin ü
senden **ķamu** peydā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [**ķamu**,]

Hāk-ı der-i lūtfuñla **ķamu** dīde
mukaķķal / Dāğ-ı ğam-ı 'ıķķuñla **ķamu**
çihre müvessem (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 4, Beyit 2*). [**ķamu**,]

Hāk-ı der-i lūtfuñla **ķamu** dīde
mukaķķal / Dāğ-ı ğam-ı 'ıķķuñla **ķamu**
çihre müvessem (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 4, Beyit 2*). [**ķamu**,]

Ne hūcreye ki ķadem başsa üştüri pür
olur / **Ķamu** şütür ne şütür cümle
hūcre müşk-i Hōten (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [**ķamu**,]

Bağrına dāğ-ı ģasret urup lāleler **ķamu**
/ Yakşun başına āteşi kūh-sār Yā
Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 27*). [**ķamu**,]

Dürlü dürlü rengle zeyn itdiler şehri
ķamu / Oldı her bir ğuşe bir zībā
bahāristān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 10*). [**ķamu**,]

Bāğ zeyn itdi **ķamu** hil'at-ı nevrüz ile /
Geydirüp nergise bir hōş kile-i zer

nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 4*). [**ķamu**,]

Müfredāt ile yazup şafha-i ğulşende
ķamu / İtdi taķvīl-i bahārı yine defter
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 14*). [**ķamu**,]

Tıflıdur gerçi henüz ammā ki baķtıdur
cūvān / Pīr ola dirler **ķamu** pīr ü cūvān
şām u seher (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 19, Beyit 10*). [**ķamu**,]

Halka şādī vü tarab cāmını feyz itdi
ķamu / Oldı ol cām-ı tarab-nākla
herkes hoş-ķāl (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 4*). [**ķamu**,]

Geldi bir dem yine hūccāca maķām
oldı Hicāz / Düzdi 'uşşāk **ķamu** na're-i
Lebbeykle sāz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 1*). [**ķamu**,]

Lāleler şanma görinenleri şahrālarda /
Hūn-ı ķurbān ile al oldı **ķamu** şīb ü
firāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 10*). [**ķamu**,]

İrişdi 'īd-i şerīf ile dehre bir 'ālim / Ki
irdi zevķ ü sürūra **ķamu** benīn ü benāt
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
10*). [**ķamu**,]

Ķamunuñ menşe'i cehl ü bunuñ fazl u
ma'ārifdür / **Ķamu** fānī durur ammā
bu eyler nāmuñı ibķā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 66*). [**ķamu**,]

Hūsn-i şūretle olup cāmī'-i hūsn-i sīret
/ Hūsn ü hūķ ile **ķamu** 'ālemüñ olduñ
ķaseni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 35*). [**ķamu**,]

Şalarsa pertevini āfitāb-ı iķsānuñ /
Şehīr ola **ķamu** şehir içinde māh mişāl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
30*). [**ķamu**,]

Oldı âsûde huzûr ile **ķamu** şeyh ile şâb
/ İrdi maķşûda sŭrŭr ile **ķamu** hâş ile
‘âm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 4). [ķamu,]

Oldı âsûde huzûr ile **ķamu** şeyh ile şâb
/ İrdi maķşûda sŭrŭr ile **ķamu** hâş ile
‘âm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 4). [ķamu,]

ķamu: Bŭtŭn, hep; herkes.

ķamu yârân olup ŭstine anuñ / Didiler
herbiri bir şî‘r-i ġarrâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt‘a 11, Beyit 6). [ķamu,]

Ola cennetde ol Burâķ‘a sŭvâr / Öñce
ġilmân **ķamu** yayaġ olsun (Kara Fazlî
Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 65).
[ķamu,]

ķamu: Baştan başa, bŭsbŭtŭn, bŭtŭn.

Sen ol şehsin ki nâmuñ şevket ŭ ferr ile
tŭtmışdur / **ķamu** Rŭm u Rey ŭ Şâm u
‘İrâķ-ile Şıfâhân‘ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 27). [ķamu,]

Şaçıldı ‘âleme şol deñlŭ hŭn-ı ķurbânı
/ Kim oldu la‘l-i Bedaķşân **ķamu** cibâl
ŭ felât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 12). [ķamu,]

Nesîm-i şubĥ esse şaĥn-ı ‘âlem sebze-
zâr olsa / Çiçekler dŭrlŭ reng ile **ķamu**
naķş-ı nigâr olsa (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 1). [ķamu,]

ķamu: Baştan başa, bŭtŭnüyle, herkes,
cŭmle.

Hŭn-ı ķurbân ile lâ‘l oldu **ķamu** seng-i
siyeh / Kıymeti ķalmadı yâķŭtuñ eger

olsa da az (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 9). [ķamu,]

ķâmum: Arzu, meram, maksat, istek. //
Mutluluk, eġlence.

Her kaçan **ķâmum** temennâ eylesem
ben dil-figâr / Tîġ-ı inşâ‘ Allah ile ķatl
ider ol ġamze-kâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 3, Beyit 7). [ķâmum, -arzum
]

kan: Vŭcuttaki hayati sıvı.

Dŭkme ķanın ehl-i ‘ışķuñ zulm-ile nâ-
haķ yire / Çŭn bilŭrsin pâdişâhum
yirde ķalmaz **ķanumuz** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [ķanumuz,
-umuz]

Acıdup bâde gibi rŭze bizŭm cânımuזı
/ Câm gibi ķurudup tŭrur idi **ķanımuזı**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit
9). [ķanımuזı, -ımuז, -ı]

kan: Aşıġın kanı.

Fazlî‘yem ben ķanımı dŭkmek dilerse
dŭstum / Hânçer-i hŭn-rîz ŭ hŭn-
efsânuña **ķanum** fedâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [ķanum, -
um]

Kâkülŭñ vâlâsını boynuñda **ķanum**
şandılar / Sâyeñi yanuñda cism-i
nâtŭvânum şandılar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [ķanum, -
um]

kan: (كان) i. (Fars. kân) 1. Vŭcuttaki
kırmızı renkli sıvı: 2. Soy, nesil, ırk:
Nesiller 3. Mâden yataġı, mâden
ocaġı. Madenler 4. mec. Bir şeyin çok

bol bulunduğu yer veya kimse, kaynak, memba. Kaynaklar.

Cigerüm **kanı** şarāb oldu gözüm cām saña / İçürür zehr-i ğamı iy göñül eyyām saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [kanı,]

kan: Kan 2. hayati sıvı.

Bu dāğ-ı derd ile şahrā-yı ğamdan lāle-veş iy dil / Şehîd-i 'ışk-ı yār olduğunu **kanlu** kefenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [kanlu, -lu]

Yüregi pârelenüp reşk ile hûn oldu velî / Dest-i yâkût-feşânını anuñ gördi çü **kān** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 38). [kân,]

kan: Vücuttaki hayati sıvı.

İki bir dimeyüp cānā dökerler **kanumı** her-dem / Meger kim tîrûñ ile ittifâkı zaḥmumuñ birdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [kanumı, -um, -ı]

kan: Kan, can.

Bu dāğ-ı derd ile şahrā-yı ğamda lāle-veş iy dil / Şehîd-i dāğ-ı 'ışk olduğunu **kanlu** kefenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [kanlu, -lu]

Nā-ḥaḳ yire **kanuñ** dōke ger ğamzesi iy dil / Sen itme ta'accüb anı mestāne degül mi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [kanuñ, -un]

kan: Hayatı sıvı 2. Kan.

Ḥancer-i şem' ile bağrın pâre pâre eylemiş / **Ḳana** ğarḳ olmuş yatur

pervāneler gördüñ mi hîç (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [kana, -a]

Revā mıdur dōkesin **kanumı** benüm nā-ḥaḳ / Meger zamîrüne gelmez ki el-cerūḥ-u kışāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [kanumı, -um, -ı]

Murtazā ḥaḳḳı 'Alî olmasun adum Fazliyā / Eylemezsem Döldül-i cismüm ser-ā-ser **kana** ğarḳ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [kana, -a]

Şu gibi nüş itmege **kanım** kızılbaşuñ yine / Ḥancer-i bürrān-ı hûn-eşānumuz işler yeder (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 5). [kanın, -ın]

'Ālemüñ lā'l ola her seng-i siyāhı **kandan** / Mākiyān ile bize şol kadar ola ḳurbān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 11). [kandan, -dan]

Tās-ı hürşîd alup destine **kanuñ** tolinur / Naḳd-i iḥsānuñı tā senden ide cer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 28). [kanuñ, -ün]

kan: Bir şeyin kaynağı, menbaı.

Bir kerem **kānı** vü luṭf issidür ol ki oldu bugün / 'Adl ü dād u kerem ü cūd ile meşhūr-ı enam (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 12). [kānı, -ı]

kan: Âşığın aşk derdiyle gözünden akan kanlı yaşlar.

İrişince daḥı biz bu deme bir kez heyhāt / Sāḳiyā ṭoldura şol **kan** olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 6). [kan,]

kan: 1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı, kan.

Meger sihr okıdur ğamzeñ deler
‘âşıkıların bağı / Ne **kan** zâhir olur
andan ne zahmından nişân peydâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2).
[kan,]

Şu yirine **kan** içmedür ol hûniye kânûn
/ Kan rengini tutsa n’ola çeşmümden
ağan mâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42,
Beyit 3). [kan,]

Şu yirine kan içmedür ol hûniye kânûn
/ **Kan** rengini tutsa n’ola çeşmümden
ağan mâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42,
Beyit 3). [kan,]

Kan ile yazmağa himmet nâmesini
eyledüm / Kirpigümden hâme idüp
çeşm-i hünînüm devât (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [kan,]

Gül gibi çâk-ı girîbân lâle gibi bağı
kan / Çârsü-yı ‘ışkda mestâneler
gördüñ mi hiç (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 53, Beyit 5). [kan,]

Kâmetüñ iy serv-i ra‘nâ ol libâs-ı alda /
Bir elifdür râstî **kan** içre olmuş âşikâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5).
[kan,]

Ger bād-ı şabâ virmese zülfüñ
haberinden / Āh kim cigerüm nâfe gibi
kan olacaktı (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 91, Beyit 4). [kan,]

Ne şehdür ol ki anuñ şıdık-ı tığından
felek şîri / Ğam ile **kan** kuşanur her
şehir şanmañ şafağ anı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 20). [kan,]

Hink-i sipihr **kan** kuşanur şanmağıl
şafağ / İster ki zîr-i zîn ola sen şâha

serverâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22,
Beyit 27). [kan,]

Kanlu yaşım çihre-i zerdümi gül-gün
eyledi / Miñnet-i ‘ışkuñ benüm hâlüm
diger-gün eyledi (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 6, Beyit 7). [kanlu, -lu]

Rûz-ı ‘îd irdi vü eyyâm-ı bahâr u dem-i
nûş / Sâkiyâ töldura şol **kan** olacağı
içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
23, Beyit 4). [kan,]

‘îd irişdi sürelüm ‘ıyş ile devrânımız /
Sâkiyâ töldura şol **kan** olacağı içelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit
10). [kan,]

Bağrumuz **kana** döndi hasretle /
Görüñüz kim bize ne âl oldu (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 35).
[kana, -a]

kan: Bir şeyin menbaı, kaynağı.

Küh-ı billür durur dâne pirinci anuñ /
İştihâ şâhına mañlûb durur ğâyet o **kân**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
15). [kân,]

kan: İnsanın kendi varlığı, hayat.

Nûş ider mey gibi her-dem gözlerüñ /
Eylemez **kanuma** perhîz el-ğıyâş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2).
[kanuma, -um, -a]

kan: Damarlarda gezen kırmızı renkli
canlılık sıvısı.

Geh beni öldürmege müjgânın ol şeh
tîr ider / Gâh **kanum** dökmege her
ğamzesin şemşîr ider (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1). [kanum, - (u)m]

kan: *Kan, damarlardaki kırmızı renkli sıvı.*

Şafağ şanmañ felekde görinen her şeb ki şalmışdur / Sipihîr âyînesine ‘aks ol kurbânlaruñ **kanı** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 21). [kanı, -ı]

kan: *Âşığın yüreğindeki aşkın acısıyla gözünden akıttığı kanlı gözyaşı.*

İçmemek rinde bu kıddümde kıti emri-i ba‘îd / Sâkiyâ töldura şol **kan** olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 2). [kan,]

kan: *1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı, kan. Âşığın kanlı gözyaşları.*

Seyle virdi hûn-ı ‘âşık küyüñi şol resme kim / Dir görenler ne ‘alâmetdür ki göğden **kan** yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [kan,]

Çünkü ‘uşşâk ile bir araya geldi cânân / Sâkiyâ töldura şol **kan** olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 12). [kan,]

kan: *Gözyaşları.*

Her gice mâtemüñde revâ **kanlar** ağlasa / Tâ şubh olunca dîde-i bîdâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14). [kanlar, -lar]

kan: *Kan il Gözyaşı.*

Şevkine ‘îd ü bahârüñ yine demdür ele al / Sâkiyâ töldura şol **kan** olacağı

içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 8). [kan,]

kan: *Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.*

Hâşılı oldum **kanı** cânuma geçdi intizâr / Yâ İlâhî sen hâlâş it bu belâlardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 8). [kanı, -ı]

kan ağla: *Kanlı gözyaşı dökmek || çok üzülmek.*

Şol kadar kan ağladum bir cür‘adan yâd itmedüñ / Nemden incindin ‘aceb bilsem ki nemden sâkiyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [kan ağla, -du, -m]

Kan ağladı felek görüp ahvâlümü benüm / Vakt-i şeherde şanma görinen şafağ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6). [kan ağla, -dı]

N’ola âh eyleyüp kan ağlasam sırr-ı ğam-ı ‘İşkî / Gözüm yaşıyla âhumdan cihân halkına kaş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [kan ağla, -sa, -m]

İy dil hezâr derd ile kıl nâle vü figân / İy göz firâk u hasret ile demdür ağla kan (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13). [kan ağla,]

kan ağla: *Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak.*

Ƙan ağlasun bu m teme derd ile cinn  
ins / Yansun bu derde mü'min   k ff r
Y  Hüseyin (*Kara Fazl  D v n , Kaside*
9, Beyit 30). [*Ƙan ağla, -sun*]

Gözüm **Ƙan ağla** kim Ƙan ağlamak oldu
senün k ru n /   n aldı  ı dı hayf  
zulm ile ş h-ı cih nd ru n (*Kara Fazl *
D v n , Murabba 27, Beyit 15). [*Ƙan*
ağla, -mağ]

Ƙan ağla: *Kanlı gözyaşı dökmek.*

Gözüm **Ƙan ağla** kim Ƙan ağlamak oldu
senün k ru n /   n aldı  ı dı hayf  
zulm ile ş h-ı cih nd ru n (*Kara Fazl *
D v n , Murabba 27, Beyit 15). [*Ƙan*
ağla,]

Ƙan ağla: 1. Mecazen "büyük bir
 z nt  içinde bulunmak" anlamına
gelen deyim. 2. Kanın damla damla
akması durumu.

Ƙan ağla t ğ-ı şasret ile s ne   k olup /
Yan derd ile  ıy mete dek derd-n k
olup (*Kara Fazl  D v n , Terkib-bend*
1, Beyit 16). [*Ƙan ağla,]*

Ƙan d k: *Kan dökmek, canına kıymak,*
 ld rmek.

C n bağışlar leblerün amm  ki çeşmün
Ƙan döker / Gerçi 'Iş u n balı var l kin
bel sı yok degül (*Kara Fazl  D v n ,*
Gazel 121, Beyit 4). [*Ƙan d k, -er*]

Ƙan eyle: *Başkasının kanını dökmek,*
cinayet işlemek.

Bağrumı t ğ-ı ğam u hicr n ile Ƙan
eyledün / Hey ne z limsin elünden d d
u fery d iy felek (*Kara Fazl  D v n ,*

Murabba 4, Beyit 8). [*Ƙan eyle, -d , - *
]

Ƙan eyle: *Başkasının kanını dökmek,*
yaralamak, öldürmek; eziyet etmek, acı
 ektirmek.

 y ciger t r-i hecr ile delinüp / Bağru nı
şasret ile **Ƙan eyle** (*Kara Fazl  D v n ,*
Terkib-bend 2, Beyit 44). [*Ƙan eyle,]*

Ƙan i : * ok eziyet ve sıkıntı çekmek.*

 am yiyüp r z u şebde Ƙan içelüm / Ki
bize H  'dan ol nev l oldu (*Kara Fazl *
D v n , Terkib-bend 2, Beyit 39). [*Ƙan*
i , -elüm]

Ƙan id: *Kan dökmek, öldürmek.*

Mestdür çeşmün 'aceb mi  atlıme
 aşd eylese / Ƙan ider c n  olıca 
merdüm-i 'ayy r mest (*Kara Fazl *
D v n , Gazel 43, Beyit 4). [*Ƙan id, -er*
]

Ƙan id: *Kan dökmek, kana çevirmek.*

  re ne r z u şeb fiğ n idelüm /
Bağrumuz şasret-ile Ƙan idelüm (*Kara*
Fazl  D v n , Terkib-bend 2, Beyit 40).
[*Ƙan id, -elüm*]

Ƙan id: *Kan dökmek, kanla boyamak.*

C m-ı l 'l-i şasreti her-dem gözüm
giry n ider / N me-i zülfi dil-i misk n-i
ğamdan Ƙan ider (*Kara Fazl  D v n ,*
Murabba 16, Beyit 9). [*Ƙan id, -er*]

Ƙan kuşan: *Kan rengine bürünmek.*

Ƙan ƙuřanur havf-ı tıĝından anuñ şır-i sipihr / Dāmen-i çerhi řafaĝdan surh olur řanmañ seher (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 11, Beyit 27*). [*ƙan ƙuřan, -ur*]

ƙan ol: *Kan ıkmak, kan dklmek, cinayet işlemek.*

āk itdi şerha şerha tenm tıĝ-ı rz-gār / Ƙan oldu yregm meded iy řāh ƙan-ı ‘adl (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 18, Beyit 30*). [*ƙan ol, -dı*]

ƙan ol: *1. Kavga ve kargaşa meydana gelmesi. 2. Kan dklmek.*

Glp sen ĝayr ile dāyim beni gel ok ok aĝlatma / řaĝın kim ƙan olur az gnde ĝarĝ olur bu merdmler (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 97, Beyit 2*). [*ƙan ol, -ur*]

ƙan tol: *Kanla dolmak, kıpkırmızı olmak.*

Nāy gibi bezm-i firĝatde idp her-dem fiĝān / Ğuşşa v ĝamdan řrāhi-veş dernum tldı ƙan (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 24, Beyit 7*). [*ƙan tol, -dı*]

ƙān u baħr-ı le’im: *Kınama denizi ve kınama madeni.*

‘Ulvv-i rif‘atı bābında çerh-i dn dnī / Seĝā v himmeti bābında **ƙān u baħr-ı le’im** (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 34, Beyit 19*). [*ƙān u baħr-ı le’im,]*

ƙan yas: *Kanlı gzyaşı.*

Dāĝ ile tenm eyledi zībā-yı pelengī / Ƙan yasum ile itdi yzm āl-i Firengī (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 10, Beyit 7*). [*ƙan yas, -um*]

ƙan yud: *Kan yutmak. 2. şarap imek.*

Anlar olalar hem-ĝadeh aĝyār ile her ān / Ben nice řurāhi gibi her-dem yudayın ƙan (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 5, Beyit 7*). [*ƙan yud, -ayın*]

ƙan yut: *Pek ok sıkıntı, azap, ızdırıp ekmek ve bunlara tahamml etmek, dayanmak, katlanmak.*

nki bezm ehline ƙan yutdurmak oldu h saña / Ben daĝı sākī gtrdm ayaĝı yā h saña (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 27, Beyit 1*). [*ƙan yut, -dur, -mak*]

k’aña: *Ki ona, onun iin.*

Her kim **k’aña** muĝibb  mu’in ola ĝasre dek / Cānına ola la’net-i bisyār Yā Hseyin (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 32*). [*k’aña,]*

ƙanā‘at: *Azla yetinme, kismete razı olma.*

Kār iderse saña ger zehr-i ĝamı dīni dn / Sen **ƙanā‘at** meyini var aña tiryāk ideĝr (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 61, Beyit 3*). [*ƙanā‘at,]*

ƙanā‘at: *Az şeyle yetinme, ok istememe, kanaat.*

Sādisen sālīke elbetde **ƙanā‘at** vācib / Ki bu yolda o durur zād u nevāl-i rāhil

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22). [kanâ'at,]

kanadı altına al: Kanatları altına almak. 2. Korumak, himayesine almak.

Qadri şeh-bâz anuñ beyza gibi eflâk /
Qanadı altına almış disem olmaya
yalan (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 26). [kanadı altına al, -mış]

kanādîl-i zevâyâ: Zaviyelerin
kandilleri.

Seccâde-nişînân nüh eflâk-ı 'alâya /
Hükmüñle ziyâ-bahş **kanādîl-i zevâyâ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3).
[kanādîl-i zevâyâ,]

kanadum altına al: Korumak,
himayesine almak.

Qanadum altına 'ankâ gibi biñ küh-sâr
aldum / İçinde pençe-i qahr ile kebg-i
dil-figâr aldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 1). [kanadum
altına al, -du, -m-i, -n, -a-um]

kanat bük: Kanat çırpma,
kanatlarını hareket ettirerek ilerlemek.
2. bir hedefe doğru koşmak.(TS,
Tanyeri 199:162).

Ger kanat büküp uça saña peyâmum
iletür / İy hümâ nâme benüm aq
gügercinümdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 82, Beyit 2). [kanat bük, -üp]

kand: Şeker.

Pür-sür ider cānum kaldıkça şeker-
hānde / Lā'î şekerî ağzı dadını virür

qande (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
21, Beyit 7). [qande, -e]

kand: Ar. Şeker; şeker kamışının
donmuş usaresi.

Var iken lā'lüñ şu kim **qand** u nebāta
meyl ide / Ağzı dadın virür iy şîrîn-
dehen aña nebāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 45, Beyit 2). [qand,]

kand: Şeker, şeker kamışı usaresi.

İy şüh u şîve-kār u nigār-ı 'itāb-ı telh /
Sensüz mezāk-ı cāna gelür **qand** nāb-ı
telh (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55,
Beyit 1). [qand,]

k'anda: Ki onda. 2. Orada.

Ne şîrin kār olur yā Rab o şekker işleri
k'anda / Girüp şüretlere 'arz eyledi
biñ hey'et-i zîbā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 25). [k'anda,]

kanda: Nerede.

Şî'r-i şekker-bāruñ iy Fazlî ne tûñdür
senüñ / **Qanda** ise bir şeker-leb vaşfını
takrîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
68, Beyit 5). [qanda,]

kanda: "Nerede, nasıl" anlamlarına
gelen soru zarfı.

Qanda hem-menzil olam ben saña iy
māh-ı münîr / Saña cā evc-i cemāl ü
baña cā hāk-ı hāzîz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2). [qanda,]

k'anda: Ki anda.

Şüretüm bir zer varakdur **k'anda**
naqqāş-ı belā / Kilk-i müjgānumla
miḥnet naqqışını taşvīr ider (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4). [*k'anda,*]

kandan: Taraftan, yandan.

Tîr-i ḥûn-rîzi dökem kanuñı dirse
Fazliyâ / İ'timâd itme aña ol **ķandan** u
ķandan vefâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 16, Beyit 5). [*ķandan,*]

Tîr-i ḥûn-rîzi dökem kanuñı dirse
Fazliyâ / İ'timâd itme aña ol **ķandan** u
ķandan vefâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 16, Beyit 5). [*ķandan,*]

kande: Nerede, nasıl.

Ķande Fazlî vü senüñ mâdiḥüñ olmak
ķande / Sözlerinden ģarabı ḥayr-du'â
ola hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
33, Beyit 40). [*ķande,*]

Ķande Fazlî vü senüñ mâdiḥüñ olmak
ķande / Sözlerinden ģarabı ḥayr-du'â
ola hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
33, Beyit 40). [*ķande,*]

kande: Nerede. her nerede.

Ķande Fazlî vü senüñ mâdiḥüñ olmak
ķande / Sözlerinden ģarazı ḥayr du'â
ola hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
26, Beyit 27). [*ķande,*]

Ķande Fazlî vü senüñ mâdiḥüñ olmak
ķande / Sözlerinden ģarazı ḥayr du'â
ola hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
26, Beyit 27). [*ķande,*]

kan-derlere batıp: Kan ter içinde
kalmak, çok terlemek.

Şarâb-ı bûs-ı lâ'lûñden senüñ iy sâķi
mest oldu / Batıp kan-derlere sâġar o
şevķ ile semâ' eyler (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [*ķan-*
derlere batıp,]

kand-i mükerrer: Tekrar tekrar
kaynatılarak özenle yapılmış şeker,
tatlı.

Sögdügünce ben du'â itdügüm için sen
girü / Sögsen iy dilber baña kand-i
mükerrerden lezîz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 56, Beyit 4). [*ķand-i mükerrer,* -
den]

kandil ol: İçinde sıvı bir yağ ve fitil
bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma
aracı 2. yanmak, tutuşmak; sıraya
dizilmek, saf tutmak.

N'ola mestâne ceres gibi fiġân eyler
ise / Nüş iden cür'a-i cām-ı lebüñi
ķandil olur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
86, Beyit 2). [*ķandil ol,* -ur]

ķanġı: "Hangi" soru sıfatı.

Güşe güşe bilmezem kimler durur
hem-demlerüñ / **Ķanġı** nâ-maḥremler
oldı iy 'aceb maḥremlerüñ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 9). [*ķanġı,*]

ķanı: (Far.) Menba, maden ocağı,
hazine.

Ķanı o şeh ki devlet ü iķbâl ü ģadr ile /
Olmışdı cümle ḥaş ile 'ām içre nām-
dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 1,*
Beyit 6). [*ķanı,*]

kānı: "hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.

Güzîn ü ekberi 'Osmāniyān' uñ şimdi sensin kim / Şecā'atde şehāvetde nazîrūñ bir dahı **kanı** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 28). [kanı,]

İkanı ol yāl ü bāl ü hüsn ü hılk ü şüret-i mevzūn / **İkanı** ol lıft-ı cūd ü 'adl ü dād ü hüsn-i rüz-efzūn (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 9). [kanı,]

Sehā vü cūd **kānı** Mîr Yahyā / K'odur destūr-ı maıbūl-i şehen-şāh (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 1). [kānı,]

Ol kân-ı lıft u ma'den-i şāhib-şafā **kanı** / A'nî yegāne Hāzret-i Şeh Muştafā **kanı** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 8). [kanı,]

İkanı ol burc-ı saltanat māhı / Ya'ni şāh-ı cihān Mehemmed Hān (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 6). [kanı,]

kānı: "Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.

Gül-i ter devridür sākî getür **kanı** mey-i hamrā / Nice bir zāhid-i yābis mizācıyla kıru ğavġā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [kanı,]

Temāşā eyle var anı bulunmaz bir anuñ gibi / Temāşā menba'ı hātt ma'deni zevk ü şafā **kanı** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 4). [kanı,]

Bulunmaz kām-kārā sen kıadar milk-i cihān içre / Mürüvvet ma'deni lıft issi vü cūd u sehā **kanı** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 47). [kanı,]

Hemîse mazhar-ı lıft olduğınca şāhlara / Kelām-ı pāk u kemāl ehli iy kerem **kānı** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 34). [kānı,]

İkanı ol şeh ki nāmı velvele şalmışdı devrāna / Şecā'atde nazîri gelmedi hergiz bu meydāna (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 1). [kanı,]

Ol kân-ı lıft u ma'den-i şāhib-şafā **kanı** / A'nî yegāne Hāzret-i Şeh Muştafā **kanı** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 8). [kanı,]

kānı: "Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.

Ney āvāzında ğuşum çihre-i dilberdedür çeşmüm / Ne pendūñ yiridür 'akluñ **kanı** şüfî delü olma (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5). [kanı,]

Şaıuñ örter cemālūñ ğayret-i îmān **kanı** cānā / İder ğöz ğöre dîni setr ol ğör nice kâfirdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [kanı,]

İkanı ol devlet ki bir tîr urasın şāhā baña / Döne döne şevk ile cānum virem nahçıır-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [kanı,]

İkanı devlet iy perî bāb-ı sa'adet açılıp / Hāneñ içinde ğörem peydā beni tenhā seni (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [kanı,]

Ne ola hāl 'aceb āhiretde dimeyesin / **İkanı** 'ibādet-i Mevlā nedür bu fısk u fücür (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17). [kanı,]

Bir kerem **kānı** mürüvvet ma'denidür kim anuñ / Dest-i cūdı hasretinden la'l

olur havfın çeker (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 28). [kânı,]

İşitse vaşf-ı tîğın surh-ı ser gerçi kim
hûnîdür / Teninde havf u haşyetden
kuruya kalmaya **kanı** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 22). [kanı,]

İy kerem **kânı** yine sâye şalup devletle
/ Oldı teşrîf-i selâmuñla cihân dâr-ı
selam (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 15). [kânı,]

kânı: "Hani, nerede?" anlamlarında
kullanılan zarf.

Kanı ol yâl ü bâl ü hüsn ü hulk ü şüret-
i mevzûn / **Kanı** ol lutf-ı cûd ü 'adl ü
dâd ü hüsn-i rûz-efzûn (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 27, Beyit 9). [kanı,]

kânî: Kanaat edici, eden, hâlimden
hoşnut, nasibine razı.

Pelâs-ı ğam-libâs u hûşe-i miñnet yeter
tüşe / Reh-i 'ışka sülûk aña
müyesserdür ki **kânî'dür** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [kânî'dür, -
dür]

kân-ı 'adl: Doğruluk cevheri.

Bir elde cām tut bir elüñde müdâm tîğ /
Kim biri bahr-ı lutf durur biri **kân-ı**
'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 18). [kân-ı 'adl,]

Çâk itdi şerha şerha tenüm tîğ-ı rûz-gâr
/ Kan oldı yüregüm meded iy şâh **kan-ı**
'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 30). [kan-ı 'adl,]

kan-ı dil: Gönül madeni.

Bezm-i keşretde nice 'âkıl u hüşyâr
olasın / Bâde-i vahdet ile demdür
olursañ **kan-ı dil** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 3). [kan-ı dil,]

kân-ı kerem: Kerem, bağış kaynağı.

Nice medh eyleyem iy **kân-ı kerem**
ben seni kim / Bir yire gelse seni medh
idemez cümle cihân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 26). [kân-ı
kerem,]

Nice medh eyleyem iy **kân-ı kerem**
ben seni kim / Bir yire gelse seni medh
idemez cümle cihân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 39). [kân-ı
kerem,]

kân-ı kerime: Cömertlik kaynağı.

Haq naşib itmiş o **kân-ı kerime** seyf ü
kalem / Döstuñ tâ yaza gönlin kıra
a'dâyı hemân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 33). [kân-ı kerime, -e
]

kân-ı lutf: İyilik kaynağı.

Ol **kân-ı lutf** u ma'den-i şâhib-şafâ
kanı / A'nî yegâne Hazret-i Şeh
Muştafâ kanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 8). [kân-ı lutf,]

kân-ı nemek: Tuz kaynağı.

Lezzetini kelâmuññ ehl-i mezâk olan
bilür / Yoħsa be Fazlî sözde sen **kân-ı**
nemek misin nesin (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [kân-ı
nemek,]

kanın dök: Kanını akıtmak, öldürmek.

Dökme kanın ehl-i 'ışkuñ zulm-ile nâ-
hâk yire / Çün bilürsin pâdişâhum
yirde kalmaz kanumuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [kanın
dök, --n-me]

kanını iç: Kanını içmek: öldürmek,
kanlar içinde bırakmak 2. acı ve sıkıntı
vermek.

Çün 'adû-yı dîn-imîş zâhid şarâb-ı hõş-
güvâr / Kanını içmek anuñ 'uşşâka
olmışdur revâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 40, Beyit 1). [kanını iç, -mek]

kankı: Hangi.

Andadur her gün benüm peyk-i
hayâlüm şâma dek / **Kankı** menzilden
ki ol devletlü sultânum gider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4).
[kankı,]

kankı: "Hangi, hangisi" anlamlarında
soru sıfatı.

Kim bilür kim kullarınıñ **kankıasını**
öldürür / Allar geymiş bugün gördüm
yine ol şehr-yâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 78, Beyit 6). [kankıasını, -sını]

kanlar dök: Kanlı gözyaşları dökmek ||
çok üzölmek.

Yâ herbiri meger ki remed dîde
dîdedür / Kanlar döker çü dîde-i
'uşşâk-ı eşk-bâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 14). [kanlar dök, -er]

kanlar dök: Kanlı gözyaşları dökmek.
Beyitte bu ifadeyle "çok üzölmek, acı
çekmek" anlamı oluşmuştur.

Al geymiş dîde-i 'âşık gibi ol gamze-
kâr / Tûrfatü'l-'ayn içre ger kanlar
dökerse vechi-vâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 78, Beyit 1). [kanlar dök, -er, -se
]

kanlar dökil: Kan akıtılmak,
öldürölmek.

Kanlar dökilür hançer-i bürrânun
ucundan / Başlar kesilür zülf-i
perîşânun ucundan (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 146, Beyit 1). [kanlar dökil, -ür
]

kanlu yaş: Kanlı gözyaşı.

Kanlu yaş ile pür olmuş dîde-i 'âşık
gibi / Bezm-i gamda Fazliyâ
peymâneler gördün mi hiç (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [kanlu yaş,
]

Kanlu yaş ile bezm-i maḥabbetde
gözlerüm / Güyâ şarâb ile iki tolu ayak
durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63,
Beyit 3). [kanlu yaş,]

kanlu yaş: Kan dolu gözyaşı;
kederden, üzüntüden çok fazla ağlama.

Hvâce-i çeşmüm görüp cismümü
'uryân acıyup / Kanlu yaşumdan
giyürdi bir kazâ-yı âl aña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [kanlu yaş,
-um, -dan]

kannâd-ı ezel: Ezel şekeri.

Beñzer ol āl kirāsa leb-i lā'lüñ cānā /
K'itdi **ķannād-ı ezel** anı şekerden
peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30,
Beyit 2). [**ķannād-ı ezel**,]

ķanum dök: Kan dökmek, canına
kıymak, öldürmek.

Dökdi ķanum çeşm-i hūn-rîz el-ğiyās /
Aldı cānum ğamze-i tîz el-ğiyās (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1).
[ķanum dök, -di]

ķanumı dökmek dile: Öldürmeyi
istemek.

Fazlî'yem ben ķanumı dökmek dilerse
dōstum / Hānçer-i hūn-rîz ü hūn-
efsānuña ķanum fedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [ķanumı
dökmek dile, -r, -se]

ķānūn: Dikdörtgen biçiminde, bir
köşesi kesik, yassı bir sandık üzerine
gerilmiş tellerden oluşan, turnak adı
verilen çalgıçlarla çalınan ince saz
çalgısı. 2. Aşığın bedeni.

Bezm-i ğamda Fazliyā çalmağa miñnet
sāzını / Sîne **ķānūnumdur** aña
nāhunum mızrābdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5).
[ķānūnumdur, -um, -dur]

ķānūn: Ādet, kural.

Su yirine ķan içmedür ol hūniye
ķānūn / Kān rengini tutsa n'ola
çeşmümden aķan mā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [ķānūn,]

ķānūn: Emir, hüküm.

Tîr-i hūn-rîzi dökem **ķanuñı** dirse
Fazliyā / İ'timād itme aña ol ķandan u
ķandan vefā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
16, Beyit 5). [ķanuñı, -ı]

ķānūn: Bir düzende
bulunan, sıralanmış.

Müşterî fiñnat ü meh tal'at u hūrşîd
eşer / Zühre **ķānūn** ü felek rütbet ü
keyvān eyvān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 18). [ķānūn,]

k'anuñ: "...ki onun".

Kef-i deryā-nişāruñ la'l ü dūr saçdıķca
reşkinden / Yüregi ķan tolar **k'anuñ**
acidur baħr-i 'Ummān'ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 46). [k'anuñ,
]

Emîr-i arş-ı serîr u hıdîv-i mihr-i zāmîr
/ **K'anuñ** durur şeref-i şemsi ķadr-i
keyvānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
14, Beyit 9). [k'anuñ,]

Taşān tağında bir cem'ıyyet itdi /
K'anuñ vaşfını söyler cümle efvāh
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 4).
[k'anuñ,]

ķānūn-ı 'adālet: Adalet yasasının
hükümleri.

İdüp aħkāmuñı ķānūn-ı 'adāletle ķavî /
Buldı tedbîrūñ ile ķaşr-ı vezāret iħkām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
18). [ķānūn-ı 'adālet, -le]

ķap: Yakalamak 2. toplamak.

Şıhne-i ma'deletūñ bāğa şalupdur bādı
/ **ķapduğıçün** şehirî tāk-ı gül ü

yâsemeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 16*). [*kapduğıçün, -duğ, -içün*]

kap: Birdenbire çekip almak, yakalayıp tutmak.

O meydân içre me'mûniyyeler hep tōplardur kim / Anı **kapmağa** olur her kişinüñ desti çevgânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 23*). [*kapmağa, -mağ, -a*]

O meydân içre me'mûniyyeler şan tōplardur kim / Anı **kapmağa** çevgân itdi destin pîr ile bernâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 21*). [*kapmağa, -mağ, -a*]

kapla: Çepeçevre sarmak, kuşatmak.

Hasretâ hasretâ dirîğ dirîğ / **Kapladı** âfitâb-ı devleti mîğ (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 50*). [*kapladı, -dı*]

kapu-: (*padişah/sevgili*) kapısı || makam, huzur, dergah.

Kapusından ırılmağ bir nefes bâbuñ degül zinhâr / Hudâ'dan feth-i bâb oldu çalış kim fırsatun geldi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5*). [*kapusından, -(s)ı, -(n)dan*]

kapu: Eşik, huzur, makam.

İy dil ümîdi kesme yûri tîğ-ı ye's ile / Mahrûm ola bu **kapuda** hâşâ ki ber-ğaşa (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [*kapuda, -da*]

Sensin bugün ol server-i a'lâ ki ider fahr / **Kapuñda** kul olmağ ile şâhân-ı mükerrem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12*). [*kapuñda, -ñ, -da*]

Geldi Fazlî-i du'â-gû **kapuña** / Devlete eyler du'âlar şubh u şâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 13*). [*kapuña, -(ñ)a*]

kapu: Eşik, kapı.

Kim Ka'be **kapuñ** tavvâf kıldı / Qaddâ'afe rabbehu sevâben (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2*). [*kapuñ, -ñ*]

kapu: "Kapı", makam, huzur .2. Allah'ın huzurunda.

Bir silah-dâr ola **kapuñda** diler kim Behrâm / Tîğ-dâr olduğı eflâkde olur her ân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 46*). [*kapuñda, -ñ, -da*]

Sensin ol şâh ki **kapuñda** Ferîdün'la Cem / Ger zemânuñda olaydı olalardı çâker (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 36*). [*kapuñda, -ñ, -da*]

Pây-mâl olmaz **kapuñda** kimse lîk iy baħr-ı cûd / Ehl-i istiħkâka dest-i luṭf u cûduñdan nuḳûd (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 18*). [*kapuñda, -ñ, -da*]

kapuña gel: Bir ihtiyacını gidermek için yüce bir zatın makamına çıkmak; Allah'ın huzuruna çıkmak; Allah'a yalvarıp yakarma.

Luṭf it şefâ'at eyle bu bî-çâre 'âşiye / Geldüm kapuña Fazlî-i zârum yüzi

ķara (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16*). [*ķapuņa gel, -dû, -m*]

ķapuņa: (*Sevgilinin*) yolunda, uğruna.

Ben kim **ķapuņa** bende-i dil-dāde kim ķadīm / Her-dem elif mişāl şırātuņa müstakīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 4*). [*ķapuņa,*]

ķār: *Fayda, kazanç.*

Merķamet halk-ı cihān hāķķında **ķāruņdur** senüñ / Ğam yime ‘avn-i İlāhî dest-yāruņdur senüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 22*). [*ķāruņdur, -uñ, -dur*]

Bize Fazlî gibi medķ itmek o şāhı **ķārdur** / Sāķiyā şun cāmı Sultān Muştafālilerdenüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 16*). [*ķārdur, -dur*]

Vaķtimüz hoş **ķārimuz** zevķ u şafālardur bizüm / Sāķiyā şun cāmı Sultān Muştafālilerdenüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 12*). [*ķārimuz, -umuz*]

ķār: *İş, çalışma.*

Künc-i ğamda **ķārumı** feryād ile zār eyledün / Hey ne zālimesin elüñden dād u feryād iy felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 12*). [*ķārumı, -um, -ı*]

ķār: *İş.*

Mevsim-i ‘adlünde reste cümle **ķār** / Devr-i iķşānuņa hāşıl her merām

(*Kara Fazlî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 12*). [*ķār,*]

ķār: *Amel. fiil. fayda. kazanç.*

Yine şād ol göñül hayr oldu **ķāruñ** devletüñ geldi / Zāhîrüñ mesnedüñ ya‘nî o ‘ālî-rütbetüñ geldi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1*). [*ķāruñ, -uñ*]

Sen Süleymān’a Hudā virmiş sa‘ādet hātemin / İns ü cînnüñ hūkmüne **ķārı** itā‘atdūr bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 24*). [*ķārı, -ı*]

Berg-i bāęuñ kimisi sebz ü kimi gül-gündur / Oldı güyā ki zer-ān **ķāruña** reng-i zer-ān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 6*). [*ķāruña, -uñ, -a*]

Şanmañuz ‘ālemde hergiz ķār ü bār ister göñül / El çeküp her **ķārdan** bir özge ķār ister göñül (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 1*). [*ķārdan, -dan*]

Bir āteş urdı ķalbimüze hicr-i yār āh / Süz u güdāzı eyledi çok cāna **ķār** āh (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 22*). [*ķār,*]

İy çarķ-ı bî-amān yine ķılduñ ğarîb **ķār** / Tîĝ-ı sitemle sîneleri eyledüñ figār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 1*). [*ķār,*]

ķār: *Fayda, çıkar, kazanç.*

Çün senüñ ‘aceb benüm **ķārum** hemîşe ‘özrdür / Pārsālîķ saña var iy şeyķ fāsıķlık baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*). [*ķārum, -um*]

kār: İş gücü, iş.

Sāgarumı çekmedür **kārı** dem-ā-dem
şūfiyā / Ehl-i 'İşkı şanma kim
sencileyin bī-kārdur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2*). [*kārı,]*

kār: Karıştırmak.

Çeküp şemşîr-i İslâm'ı **karup** erbâb-ı
ilhādı / Kılalum kenz ü bid'atdan
müberrâ rûy-ı devrânı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 3*). [*karup, -
up]*

kār: Amel, davranış.

Bir şeh-süvârdur ki binüp esb-i devlete
/ Ger kār-zâr kılsa olur haşma **kār** zâr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
22*). [*kār,]*

kār: Amel / davranış. 2. Kazanç.

Şanmañuz 'âlemde hergiz **kār** ü bār
ister gönül / El çeküp her kârdan bir
özge **kār** ister gönül (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 7, Beyit 1*). [*kār,]*

kār eyle: Etki etmek, nüfuz etmek.

Girüp her birisi bir şürete görseñ ne kār
eyler / Bu şüretlerle ol kâra olur hayrân
niçe dānā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 30*). [*kār eyle, -r]*

kār eyle: Faydalı iş yapmak, gaye
gütmek.

Nice bir tekve-i miñnetde **karār**
eyleyelüm / Girelüm bir nemede 'ışk
ile kār eyleyelüm (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Murabba 28, Beyit 1). [*kār eyle, -y, -
elüm]*

kār id: Kâr etmek, kazançlı çıkmak.

Kār iderse saña ger zehr-i ğamı dîni
dün / Sen kanā'at meyini var aña tiryāk
idegör (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,
Beyit 3*). [*kār id, -er, -se]*

kār iste: Kazanç istemek.

Şanmañuz 'âlemde hergiz kār ü bār
ister gönül / El çeküp her kârdan bir
özge kār ister gönül (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 7, Beyit 1*). [*kār iste,
-r]*

kār ol: Karlı olmak, kazançlı olmak.

Ne şîrin kār olur yâ Rab o şekker işleri
k'anda / Girüp şüretlere 'arz eyledi biñ
hey'et-i zîbā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 25*). [*kār ol, -ur]*

kara: Kara.

Çeküp aķ sancağı varduķda haşyetden
ne mümkindür / Ola hergiz kızılbaşuñ
ķara başına dermanı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 8*). [*ķara,]*

kara: En koyu renk, siyah, ak, beyaz
karşıtı.

ķamer yüzli **ķara** beñlü güzeller Pād-
şāhıdur / Benüm māh-ı siyeh-çerdem
'aceb mi hāl-dār olsa (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 10*). [*ķara,
]]*

kara: Bahtsız, kötü talih.

Ṭālî‘-i naḥsumda bir zerre sa‘âdet
görmedüm / **Ḳara** baḥtumda dirîğ
âşâr-ı devlet görmedüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 3, Beyit 3*). [*ḳara,]*

kara bağr: Dertli gönül.

Ḳızılbaşuñ ḳara bağrında başlar çıkdı
ḥavf ile / O derd ile revân eyler o cānî
‘âkıbet cānı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 11*). [*ḳara bağr, -ın, -
da]*

kara bağr: Dertli göğüs, dertli yürek.

Ḳara bağrında kızılbaşuñ ne başlar
çıkdığın / Der-zebân-ı ḥâlle bir lâleyi
güş itseñ eğer (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 7*). [*ḳara bağr, -ı, -n, -
da]*

kara ḥāk ol: Kara toprak olmak,
ölmek.

Zülf-i reyḥānuñ ğamından olalı ten
ḳara ḥāk / Hep siyeh-püş oldu sünbüller
dutup mâtem baña (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 11, Beyit 2*). [*ḳara ḥāk ol, -alı]*

kara kara: Siyah siyah.

Mezra‘-ı cānda şaçalardan fitne tuḥmın
beglerüñ / Lâle-veş bağrumda çaḳdı
ḳara ḳara başlar (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 66, Beyit 2*). [*ḳara ḳara,]*

kāra ol: Kötü halde olmak.

Girüp her birisi bir şūrete görseñ ne kār
eyler / Bu şūretlerle ol kāra olur ḥayrân
niçe dānā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 30*). [*kāra ol, -ur]*

kara sür: Yüzüne kara sürmek,
utandırmak.

Öykündi gün yüzüne diyü mâhı şehirde
/ Teşhîr idüp sipîhr yüzine ḳara sürer
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*).
[*ḳara sür, -er]*

karadeñiz: Karadeniz.

Tîre-dil **Ḳaradeñiz’dür** gözlerümdür
Akdeñiz / Ḥûn-ı dil çeşmümden aḳarsa
revâdur aḳ deñiz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 142, Beyit 2*). [*ḳaradeñiz’dür, -
dür]*

karār: Bir iş veya sorun hakkında
düşünümlere verilen kesin yargı.

Ḳaçup benden ne dem kim gitse ol
ārām-ı cān iy dil / Firār idüp **ḳarārum**
şabr u ārāmum vedā‘ eyler (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [*ḳarārum, -
um]*

Tîğ u kalemle buldı sebāt u **ḳarār** dehr
/ Tîğ u kalemle oldu cihân milki ber-
ḳarār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 4*). [*ḳarār,]*

karār: Durduğu yerde durma. İl
kararlılık gösterme.

Yād-ı fenā ile yele vardı **ḳarār** āh /
Ṭoldı belā vü derd ile dār u diyār āh
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit
23*). [*ḳarār,]*

karar-: Kararmak, kötü olmak.

Gördi cem‘iyyet-i gül-zār perîşân
olmuş / Yoldı sünbül saçını ḥayli

karardı reyhân (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 33, Beyit 9*). [*karardı, -dı*]

karar-: *Kararmak, siyahlaşmak.*

Döginmekden **kararmış** kollarum aķ boynına şaldum / Ben anı şüret-i vaşl-ı nigâra iki kaş itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 127, Beyit 2*). [*kararmış, -mış*]

karar-: *Rengi karaya dönmek, siyahlaşmak. 2. Kederlenmek, canı sıkılmak.*

Bürün iy şeb libâs-ı mâtemüñi / **Kararup** eyle hâtıruñ ğam-gîn (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend 2, Beyit 17*). [*kararup, -up*]

karâr eyle: *Durmak, konaklamak.*

Nice bir tekye-i miñnetde karâr eyleyelüm / Girelüm bir nemede ‘ışk ile kâr eyleyelüm (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba 28, Beyit 1*). [*karâr eyle, -y, -elüm*]

karâr it: *Oturmak, yerleşmek.*

Ber-karâr ol saltanat tahtında devletle müdâm / Milk-i nuşretde karâr itdükce tâ sultân-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 10, Beyit 35*). [*karâr it, -dük, -ce*]

Kimse sende karâr itmez imiş / İki günlük mekân imişsin sen (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend 2, Beyit 58*). [*karâr it, -mez*]

karâr it: *Sabit durmak, yer edinmek.*

Karâr itmişdi milk-i Rûm’da ol şâh-ı nîkû fer / Olup ser-ħadde Ye‘cûc-ı fitenden sedd-i İskender (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba 27, Beyit 19*). [*karâr it, -miş, -di*]

karâr it: *Takdir etmek, karar vermek.*

Dilber ile ‘ıyş ider gördüm bugün bir iki yâr / Gûşe-i gül-zârda şevk ile itmişler karâr (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba 24, Beyit 5*). [*karâr it, -miş, -ler*]

karavul ol: *Gözcü, nöbetçi olmak.*

Furşat u şevket bize oldu karavul sağ u şol / Fethdür sâlâr u serheng ü kulağuzdur zafer (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 11, Beyit 6*). [*karavul ol, -dı*]

kârbân-ı ‘akl: *Akıl kervanı.*

Ėudretüñ rāhında oldu **kârbân-ı ‘akl** kem / Gûş-ı cāne andan irmez hîç āvāz-ı ceres (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 1, Beyit 6*). [*kârbân-ı ‘akl,]*

kâr-dân-ı ‘adl: *Adaletin iş bilicisi.*

‘Adlûñ şu resmedür ki cihân içre āh ider / Ancaķ benüm zemānede iy **kâr-dân-ı ‘adl** (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 18, Beyit 26*). [*kâr-dân-ı ‘adl,]*

kardaş: *Kardeş.*

Ėüsn-i şüretde hemānā Yūsuf’uñ **ķardasıdur** / Ėüsn-i ĥulķ ile Muħammed kendüdür ol nām-ver (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 19, Beyit 16*). [*ķardasıdur, -ı, -dur*]

kār-hāne: *Dünya.*

Niçün su'âlin eyleme bu **kār-hāneye** /
Tutma bahāne her nefes ol bî-bahāneye
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 1*). [*kār-hāneye, -y, -e*]

kār-ı 'ışk: *Aşkın kazancı, faydası.*

Pîşe-i 'ışk içre Ferhād'ıñ hemân bir
adı var / **Kār-ı 'ışk** baña şor her
şan'atıñ üstâdı var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [*kār-ı 'ışk,*]

kār-ı müselmân: *Müslüman işi.*

Çeküp şemşîr-i İslâm'ı kırup küffâr
yoğ itdüñ / Zihî evzâ'-ı dîn-dârı zihî
kār-ı Müselmân'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 40*). [*kār-ı müselmân, -ı*]

karîn: *Bir şeye eren / sahip olan.*

Tağıtdı hücre sin ü şaldı üstürin ki ola /
Karîn o hücre-i haşşa şütür-süvâr-ı
kıran (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17*). [*karîn,*]

karîn kıl: *Yakın kılmak , yakın eylemek .*

Rüstem ider şeker börek nicedür /
Kılmağa kām-ı cānı zevke karîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 5, Beyit 6*). [*karîn kıl, -mağ, -a*]

karîn ol: *Yakın olmak; ulaşmak, erişmek.*

Düşde gördüm olmuşam iy Fazlî mäh
ile karîn / Bezm-gâh olmuş baña bu

tārem-i çerh-i berîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 9*). [*karîn ol, -muş, -am*]

karınca: *Karınca. 2. âciz, zayıf, güçsüz ve muhtaç kimse.*

Çü dāne 'askerin zîr-i zemîne çekmege
bir bir / **Karınca** gibi kaynar her taraf
ceyş-i Süleymânî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 16*). [*karınca,*]

kār-nāme: *Bir inşaatın ölçülü ve fiyatlı keşifnâmesine, yönetim programına, kullanılacak malzemeye, resim ve plan taslağına verilen isim.*

Ruğuñdur **kār-nāme** şemsesine sakf-ı
merfû'ıñ / İşigüñ resmidür kıble
esâsı Beyt-i Ma'mûr'ıñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2*). [*kār-nāme,*]

kār-sāz-ı fukarā: *Maharetli fakir.*

Kār-sāz-ı fuqarā şāh-ı ra'yyet-perver /
Dest-gîr-i zu'afā pād-şeh-i bende-
nüvāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 15*). [*kār-sāz-ı fuqarā,*]

karşu: *-e doğru.*

Qış erdi çık mey-hāneden gel oda
karşu odada / Nüş idelüm gelsün şehā
mey-hāneden mey-hāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2*). [*karşu,*]

karşu: *Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.*

Hicr-i yār ile beni giryān u nālān
eyledüñ / **Karşuma** düşmenlerüm

şādān u ḥandān eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 7).
[karşuma, -m, -a]

karşu: "-e doğru" anlamında edat.

Dîdāra **karşu** durabilir misin iy gönül /
İşitmedik mi Tūr'la Mūsā haberlerin
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [karşu,]

Od şaçar ağzından a'dāsına **karşu** ol
şehūñ / Her tūfeng ü tōp rezm içinde
bir şa'bān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 20). [karşu,]

Şehr içre gönül oldu zāhir yine bir meh-
rū / Hūrşîd-i cihān zerre mihr-i ruḥına
karşu (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 1). [karşu,]

karşu: Bir yerin yüzü ve cephesi
karşısında bulunan 2. kat, ön, huzur,
makam.

Açılup gülşende güller 'ıyş ider
gördüm şehir / **Karşusunda** şevk ile
būlbüller eyler nāleler (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 3).
[karşusunda, -sı, -n, -da]

kārum ol: İş olmak.

Āh u efgān oldu kārum hicrde sensüz
benüm / Nāle itmez gerçi kim būlbül
gūlistāndan cūdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [kārum ol, -dı-um]

kārūn: Kur'ân'da adı Firavun ve
Hāmān'la birlikte anılan, Mūsā
Peygamber zamanında yaşamış,
zenginliği, cimriliği, Allah'a olan
isyanıyla ünlenip sonunda malı ve

mülküyle birlikte yere geçmiş
İsrailoğullarından biridir.

Ne cūd olur bu begenmez ğināda
Kārūn'ı / Cenāb-ı devletüñe gelse bir
faķîrū'l-ḥāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 16). [kārūn'ı, -ı]

kāruñ ol: Kazançlı olmak,
faydalanmak.

Gözüm kan ağla kim kan ağlamak oldu
senüñ kāruñ / Çün aldı çıkdı hayf ü
zulm ile şāh-ı cihāndāruñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 15). [kāruñ ol, -dı]

kārūnveş: Kārun gibi. Mūsā
Peygamber zamanında yaşamış,
zenginliği, cimriliği, Allah'a olan
isyanıyla ünlenip sonunda malı ve
mülküyle birlikte yere geçmiş
İsrailoğullarından biridir.

Her kimseyi kim hışmuña mazhar
idesin sen / Yire geçe **Kārūnveş** ola
başı aşağı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13). [kārūnveş,]

kārvān: Kervan.

Bu ribāta gelen göçer āhir / Olısar
cümle **kārvānı** revān (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 4).
[kārvānı, -ı]

kārvān-ı 'adl: Adalet kervanı.

Dilden teveccühi sañadur cümle
'ālemüñ / Sen kām-baḥş-ı luṭf olalı
kārvān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 21). [kārvān-ı 'adl,]

kār-zār id: *Savaşmak.*

Tîğî kalem gibi kılur a‘dâ başın şikâr /
Mânend-i tîğ ider kalemi kaṭ‘î kār-zār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 14*). [*kār-zār id, -er*]

kār-zār kıl: *Savaş yapmak, cenk etmek.*

Bir şeh-süvârdur ki binüp esb-i devlete
/ Ger kār-zār kılsa olur haşma kār zār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 22*). [*kār-zār kıl, -sa*]

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

Görinen **kaşlar** mıdur yārā ‘aceb yara
didüm / Didi irmez ‘akluñ iy miskîn
oralara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4*). [*kaşlar, -lar*]

kaş: *Keşke.*

Bî-vefâ olduñ reh-i ‘ışk içre şâdık
olmaduñ / **Kāş** ezelden olmayaydı
âşinâlıklar begüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 4*). [*kāş,*

Nice çeksün Fazlî-i bî-çâre derd ü
ğamlaruñ / **Kāş** ezelden olmayaydı
âşinâlıklar begüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 10*). [*kāş,*

kaş: *Keşke.*

Bağrumı hûn itdi hasretler cüdâlıklar
begüm / **Kāş** ezelden olmayaydı
âşinâlıklar begüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 2*). [*kāş,*

Ḥaḳ bu kim ‘âlemde ḥayf olmış durur
ğâyet baña / **Kāş** ezelden olmayaydı
âşinâlıklar begüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 6*). [*kāş,*

Ṭa‘n-ile düşmenlerüm ḥod bağrumı
hûn eyledi / **Kāş** ezelden olmayaydı
âşinâlıklar begüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 8*). [*kāş,*

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.*

Ruḥları ḥüsn âsümânında münevver
mâhdur / **Kaşları** muşhaf yüzünde
medd-i Bismi‘llâh’dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 7*). [*kaşları, -lar, -ı*]

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı 2. sevgilinin kaşı.*

Kaşlaruñ iki muḳavves ṭâḳdur k’üstâd-ı
şun‘ / Ḥüsnuñ eyvânına ol ṭâkı
muḳâbil bağlamış (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2*). [*kaşlaruñ, -lar, -uñ*]

Ğuşşa vü derd-ile pür-nemdür nizâmî
gözleri / Ṭotalı gözde maḳâm ol
kaşları nûn ağzı mîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 18*). [*kaşları, -lar, -ı*]

İy cemâlüñ âyeti ‘ünvân-ı dîvân-ı
ḳadîm / **Kaşlaruñ** tuğrası
Bi’smillâhi’r-raḥmâni’r-raḥîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 3*). [*kaşlaruñ, -lar, -uñ*]

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı 2. Sevgilinin kaşları.*

Şadā-yı nāy-ı tūrūñ iy **kaşı** yā istimā‘
eyler / Anuñ-çün Mevlevî mānend
naḥçirūñ semā‘ eyler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [kaşı, -ı]

kaş: Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi
meydana getirecek biçimde yer alan
kısa kıllar.

Fazliyā ‘ālemde gerçi çok güzel seyr
eyledüm / Bir güzelde görmedüm bu
resme gözler **kaşlar** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7). [kaşlar, -
lar]

kaş: Göz çukuru üzerinde bir yay gibi
uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.

Derd tūmārıdur oḡuñ neyse yazı
görelüm / Gönder anı iy **kaşı** yā dil bu
şeb mihmān oḡur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 73, Beyit 4). [kaşı, -ı]

Ruḡsār-ı āfitāb-idi **kaşı** hilāl idi / Gitdi
nazardan āh nidem şan ḡayāl idi (Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 17).
[kaşı, -ı]

kaş: Göz çukuru üzerinde bir yay gibi
uzanan üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.

Siyeh ḡālūñ derūn-ı dīde-i giryāna ‘aks
olmuş / **Kaşuñ** şeklin berāt-ı şāh-ı ‘ālī-
sāna yazmışlar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 92, Beyit 2). [kaşuñ, -(u)ñ]

‘Arızun ḡurşīd ü alnuñ māhdur **kaşuñ**
hilāl / Menzilūñ ḡurşīd-i ‘ālem-tāb-veş
burc-ı cemāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 18, Beyit 5). [kaşuñ, -(u)ñ]

kaş it: Kaş haline getirmek.

N’ola āh eyleyüp ḡan ağlasam sırr-ı
ḡam-ı ‘Işkı / Gözüm yaşıyla āhumdan
cihān ḡalkına kaş itdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [kaş it, -
dū, -m]

kaşd: Amaç.

Ġazāya eyledūñ niyyet idüp fermān-ı
sulṡānī / ‘Adū **kaşdına** bend itdūñ
miyāne tīḡ-ı bürrānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 1). [kaşdına, -
ı, -n, -a]

Kılsa şikār **kaşdına** ger pāyduḡ rikāb /
Cān virür olmaḡa aña şīr-i felek şikār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
21). [kaşdına, -ı, -n, -a]

kaşd eyle: Niyetlenmek.

Mestdür çeşmūñ ‘aceb mi ḡatlūme
kaşd eylese / Ḳan ider cānā olıcaḡ
merdüm-i ‘ayyār mest (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [kaşd eyle,
-se]

kaşd id: Bilerek bir işe girişmek,
niyetlenmek.

Yüz ḡarasın ḡaşıl idüp iy ḡōñül müşḡ-i
Ḥoten / Kaşd idermiş ḡılmaḡa zülḡ-i
perīşān ile baḡş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 51, Beyit 3). [kaşd id, -er, -miş]

Ten-şūy taḡta taḡt ola seng-i mezār tāc
/ Kaşd ide taḡt u tāca eger ḡaşm-ı nā-
bekār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28,
Beyit 18). [kaşd id, -e]

kaşd id: Amaçlamak, niyet etmek;
istemek, arzu etmek.

Āb-ı Ceyhūn eyler imis çeşm-i giryān
ile baḥş / Kaṭre-i kūr kaşd ider itmege
‘ummān ile baḥş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 51, Beyit 1). [kaşd id, -er]

kasd it: . saldırmak | niyetlenmek.

Temelluk gösterüp gerçi çü rûbeh
şulha kaşd itdi / Velîkin şîr-i dîller hîç
maḳbûl itmedi anı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 12). [kaşd it, -di]

kaşd-ı bezm id: Meclis kurma
girişimi, niyeti.

Çü kaşd-ı bezm ide sâķî-i zer-piyâle-i
mihr / Şarâbla pür ider cām mâh-ı
tâbânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,
Beyit 20). [kaşd-ı bezm id, -e]

kaşd-ı bezm it: Eğlence amacıyla.

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür‘a-keş
hübân-ı şevk / ‘Azm-i rezm itseñ
yanuñca bendedür şâhân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 27).
[kaşd-ı bezm it, -se, -ñ]

kāse: 1. Yayvan kap, tas.

Şunarsa kāsesi çerhüñ ne gam ben
‘aşîķa sâķî / Bugün çün iki destümde
iki tolu ayağum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [kāsesi, -si
]

Şu‘ā‘ın tōp idüp kılmış feleklerden
toķuz kāse / Bu sūruñ olmağa hūrşîd-i
‘ālem kāse-gerdānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 8). [kāse,]

kāse-gerdānı ol: Kāse dolaştıran
olmak // dilencisi olmak.

Şu‘ā‘ın tōp idüp kılmış feleklerden
toķuz kāse / Bu sūruñ olmağa hūrşîd-i
‘ālem kāse-gerdānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 8). [kāse-gerdānı ol, -
mağ, -a]

kāse-i ‘ömr: Ömür kasesi.

Şaķın bezm-i hayātuñ revnaķına Fazlî
aldanma / Şıdı seng-i ecel çün kāse-i
‘ömrini fağfūruñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 118, Beyit 5). [kāse-i ‘ömr, -i, -
ni, -i-in, -i]

kāse-i ser: Kafatası (kadeh
bağlamında).

Kāse-i serde vaṭan eylemedin mūr-ı
ecel / İrmedin seng-i fenādan tene ḥāk
ile ḥalel (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
28, Beyit 9). [kāse-i ser, -de]

kāse-i sır: Sır kasesi.

Meclisümde devr iden sāğar degül
senden cüdā / Kāse-i sırdur ki pür-hün-
ı dil-i bî-tābdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 76, Beyit 4). [kāse-i sır, -dur]

Bu fenā bezmin felek Fazlî‘ye
kılmışdur maḳām / Kāse-i sırdan içürdi
tolular anda müdām (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 11). [kāse-
i sır, -dan]

kasem id: Yemin etmek.

Hūrşîd-i tāb-dār sipihr-i keḥḥālsin /
İdüp kasem cemālūñe Ḥāk didi Ve‘d-

duhā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3). [kaşem id, -üp]

kaşı hilâl: Kaşı yarım ay (gibi kavisli sevgili).

Göster bize yâ Rabb cemâlin Ramazân'ıñ / Seyr eyleyelüm kaşı hilâlin Ramazân'ıñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 1). [kaşı hilâl, -in]

kasîde: Beyit sayısı 15'den az olmayan, belli bir maksatla ve bilhassa birini veya bir şeyi övmek için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin ikinci musrâsı ilk beyitle kâfiyeli manzume.

Bir **kaşîde** getirüpdür saña Fazlî çâker / Görse anı diye sellemtü hezârân Selmân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 47). [kaşîde,]

kasîde: Klasik Türk şiiri nazım şekillerindendir.

Bu hoş **kaşîde** kim kalem ü tîğ vaşfidur / Bir tîğdur ki oldu kalem gibi üstüvâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 39). [kaşîde,]

kasîde: Beyit sayısı on beşten az olmayan, belli bir maksatla ve özellikle birini veya bir şeyi övmek için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin ikinci musrâsı ilk beyitle kâfiyeli şiir.

Bu hoş **kaşîde** kim şîfat-ı taht u tâcdur / Da'vâ-yı taht u tâca delîl olsa vechi-vâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 37). [kaşîde,]

kâsidi gel: Postacısı, habercisi gelmek.

Ya'ni geldi Hazret-i Şâh-ı Cihân'ıñ kâşidi / Anuñ içün böyle tezyîn oldu şehir-istân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12). [kâşidi gel, -di]

kâşif-i hakâyık-ı esrâr: Sırların hakikatlerini keşfeden.

İy **kâşif-i hakâyık-ı esrâr** Yâ Hüseyin / V'ey vâkıf-ı dakâyık-ı etvâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1). [kâşif-i hakâyık-ı esrâr,]

kaşr: Saray, köşk.

Ne fâ'ide çü degül üstüvâr hâne-i 'ömr / Tutam ki **kaşruña** göre cinânda ola kuşûr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3). [kaşruña, -uñ, -a]

Niçe dürişesin itmege **kaşruñı** a'lâ / Añ ol zemânı ki bir gün yirüñ olısar gür (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2). [kaşruñı, -uñ, -ı]

Rif'ati **kaşrınıñ** etrâfın anuñ peyk-i hayâl / Haşre dek devr idemez âhir olur ser-gerdân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 22). [kaşrınıñ, -ı, -n, -un]

kaşr: Köşk, küçük saray.

Bir 'imâretdür anuñ rif'ati **kaşrı** kim aña / Yiridür olsa tetimmât tokuz kat eyvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 21). [kaşrı, -ı]

kaşr: Köşk, küçük saray, kâşâne.

Rif'ati **kaşrına** eflāk anuñ ne pāye /
Nerdübān olduğına eylemeñüz hîç
gümān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 27*). [*kaşrına, -ı, -n, -a*]

kaşr-ı bālā: Yüksek köşk.

Künc-i miñnetdür egerçi zāhiren
mesken bize / Şāh-ı 'İşkuñ rûz u şeb
kaşr-ı bālāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 33*). [*kaşr-ı bālā, -sı, -n, -da, -y, -uz*]

kaşr-ı cihān-bānı: Sarayın padişahı.

Huşūşā 'umde-i dünyā vü devlet şāh-ı
bā-şevket / Ki odur qadr ile rûkn-i
a'zam **kaşr-ı cihān-bānı** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 17*). [*kaşr-ı cihān-bānı, -ı*]

kaşr-ı felek-āsā: Felek gibi saray.

Bulmazdı kuluñ olmasa şāhān-ı cihān-
dār / Eyyān-ı felek-rif'at ü **kaşr-ı felek-āsā** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7*). [*kaşr-ı felek-āsā,]*

kaşr-ı ğam: Gam sarayı.

Olmadı vuşlat müyesser kūy-ı şādiden
baña / Kaşr-ı ğamda sākin-i künc-i
melāletdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 27*). [*kaşr-ı ğam, -da]*

kaşr-ı 'ibādāt: İbadet sarayı.

Serāy-ı rahmete mālîk ide seni Mevlā /
Bugün ki kaşr-ı 'ibādātı idesin ma'mūr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [*kaşr-ı 'ibādāt, -ı*]

kaşr-ı kadr: Yüce, ulu saray.

Zihî şehen-şeh-i 'ālî ki kaşr-ı qadrine
çerh / İrişmeye bula biñ mertebe eger
dereçāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 36*). [*kaşr-ı kadr, -in, -e*]

Kaşr-ı qadründe toköz qat āyine / Bu
toköz qat qubbe-i āyîne-fām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 7*). [*kaşr-ı kadr, -ü, -ñ, -de*]

kaşr-ı kadr: İtibar köşkü.

Kaşr-ı qadri yücedür şol qadar anuñ ki
Zühal / Çıkdı bām-ı felege itmege anı
seyrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 38*). [*kaşr-ı kadr, -i*]

kaşr-ı murād: Murad sarayı.

Devründe çıkdı her kişi kaşr-ı
murādına / Dîvār-ı milke sen urasın
nerdübān-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 10*). [*kaşr-ı murād, -ın, -a*]

kaşr-ı ney: Ney köşkü, kamıştan ev.

Veyāhūd ney-şekerden **kaşr-ı ney** hal'
eyledi tā kim / İre emr-i hîtāndan cāne
lezzet ola şekker-hā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 51*). [*kaşr-ı ney,]*

kaşr-ı rif'at: Yücelik, kudret, büyüklük kasrı.

Bir pāye kaşr-ı rif'atüññ nerdübānına
/ Mi'rācuñ ay maḥāllüñ 'izzetde pād-şā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11*). [*kaşr-ı rif'at, -ü, -ñ, -üñ*]

kaşr-ı vezâret: *Vezirlik sarayı.*

İdüp aḥkâmuñı ḳânûn-ı ‘adâletle ḳavî /
Buldı tedbîrûñ ile **ḳaşr-ı vezâret**
ihkâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 18*). [*ḳaşr-ı vezâret,]*

kaşr-ı vücūd: *Beden, vücut köşkü.*

Revzenler oldı ḳaşr-ı vücūdında her
yağır / Ḳılmağa şâh-ı rûhı ‘adem
bâğına güzâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 13*). [*ḳaşr-ı vücūd, -ın, -da]*

k’āsümânî: *Ki gökyüzü.*

Bir belâdur **k’āsümânî** ḳahrdan nâzil
olur / Ḳılmağa her tōp a‘dâ milkini zîr
ü zeber (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 16*). [*k’āsümânî,]*

kat: *Huzur, makam veya yaşanan yer.*

Şu deñlü mest-i ‘ışkâm kim **ḳatumda** /
Degül mümtâz evâhirden evâ’il (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 7*). [*ḳatumda, -um, -da]*

kat: *Kat, derece.*

Bir ‘imâretdür anuñ rif‘ati ḳaşrı kim
aña / Yiridür olsa tetimmât toḳuz **ḳat**
eyvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 21*). [*ḳat,]*

Ḳaşr-ı ḳadrüñde toḳuz **ḳat** âyine / Bu
toḳuz **ḳat** ḳubbe-i âyîne-fâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 7*). [*ḳat,]*

Ḳaşr-ı ḳadrüñde toḳuz **ḳat** âyine / Bu
toḳuz **ḳat** ḳubbe-i âyîne-fâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 7*). [*ḳat,]*

kaṭ’ eyle: *Sona erdirmek, bitirmek.*

‘Umre sürerse n’ola zevḳ ü şafâsı
ḥaccuñ / İrdiler menzile ḳaṭ’ eyleyüben
râh-ı dırâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 3*). [*ḳaṭ’ eyle, -y, -üben]*

kaṭ’ eyle: *Kesmek, son vermek.*

Ḳılıcuñ ḥaḳḳı Fazlî’nüñ başın ḳaṭ’
eyleseñ ḳaṭ’â / Kesilmez tîğ-ı
‘ışḳuñdan cihândan inḳıṭâ’ eyley (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [*ḳaṭ’ eyle, -se, -n]*

kaṭ’ it: *Kesmek, ayırmak.*

Bend itdi gerden-i dile ṭavḳ-ı
muḥabbetüñ / Ḳaṭ’ itdi her ‘alâḳayı
aḥrâr Yâ Hüseyñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8*). [*ḳaṭ’ it, -di]*

Ger ḥüsn-i ḥaṭuñ bilmez isem nâme-i
ikbâl / **Ḳaṭ’ it** ḳalemüñ gibi başum tîğ
ile fî’l-hâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 9*). [*ḳaṭ’ it,]*

kaṭ’ it: *Kesmek.*

Çek tîğ-ı tîzi başını **ḳaṭ’ it** ḳalem mişâl
/ Ḳılmaya tîğüña çü ḳalem kim ki ser-
nişâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 25*). [*ḳaṭ’ it,]*

kaṭ’ ol: *Kesilmek, bitmek, tükenmek.*

Şeh Süleymân’uñ şalaldan tîğın ol mîr-
i şecî’ / Fitne ḳaṭ’ oldı vü görüldi

cihândan şûr u şer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 37). [kaṭ' ol, -dı]

kaṭ'ā: Asla, hiç, katiyyen.

Başını kaṭ'eyleseñ zülfüñ gibi iy dil-rübâ / Lâ dimez miskin durur göñlüm benüm **kaṭ'ā** saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [kaṭ'ā,]

Kılıcuñ haḳkı Fazlî'nüñ başın kaṭ'eyleseñ **kaṭ'ā** / Kesilmez tîğ-ı 'ışkuñdan cihândan inḳıṭā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [kaṭ'ā,]

Aşıluben karşıña sen kaṭ'-ı peyvend itmedin / İtmemiş ḥālî Hudâ aslâ beni **kaṭ'ā** seni (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [kaṭ'ā,]

kaṭār: Bir sıraya dizilmiş hayvan sürüsü.

Ma'āni üştürini hücreme **kaṭār** kaṭār / Çeküp benüm bu şütür hücre ile mîr-i sühen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51). [kaṭār,]

kaṭār: Arka arkaya, sırayla.

Ma'āni üştürini hücreme **kaṭār** kaṭār / Çeküp benüm bu şütür hücre ile mîr-i sühen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51). [kaṭār,]

kaṭ'eyle: Kesmek, ayırmak.

Başını **kaṭ'eyleseñ** zülfüñ gibi iy dil-rübâ / Lâ dimez miskin durur göñlüm benüm kaṭ'ā saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [kaṭ'eyleseñ, -se, -ñ]

kaṭ'î: Kesin, kesinlikle.

Tîğî kalem gibi kıılır a'dâ başın şikâr / Mânend-i tîğ ider kalemi **kaṭ'î** kâr-zâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 14). [kaṭ'î,]

kaṭı: Çok, oldukça, sert, katı.

İçmemek rinde bu kaddümde **kaṭı** emr-i ba'îd / Sâḳiyâ toldura şol kan olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 2). [kaṭı,]

kaṭı: Çok, aşırı derecede.

Kaṭı hayf oldu bu hayfâ firâḳ adıyla cân yansun / Ne cân cümle cihân belki zemîn ü âsümân yansun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 13). [kaṭı,]

kaṭı: Çok fazla, pek, ziyade.

Ḳahrı ḡam bezminde cânı ḡamzede / Şun beru **kaṭı** o cām-ı ḡam-zedâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [kaṭı,]

kaṭı: Aşırı, oldukça.

Göriccek anı geyüp egnine âyîne zire / Tırdı ceng itmege peklendi **kaṭı** āb-ı revân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 9). [kaṭı,]

kaṭı: Aşırı derecede, şiddetli, çok fazla.

Yâ İlâhî ne tırfâ ḥâl oldu / Ki **kaṭı** mûcib-i melâl oldu (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 31). [kaṭı,]

İy felek bî-amân imişsin sen / **Ḳatı** nâ-mihribân imişsin sen (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 51*). [*ḳatı,]*

ḳat'-ı menâzil eyle: *Yol almak, yol kat etmek.*

Nice ki ḥink-i çerḥa şeh-i necm olup süvâr / **Ḳat'**-ı menâzil eyleye her şubḥ tâ mesâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 33*). [*ḳat'-ı menâzil eyle, -y, -e]*

ḳat'-ı menzil eyle: *Yolu bitirme; menzile ulaşma.*

Ḳat'-ı menzil eylemez ferzîn gibi kejr-
revdür ol / Olmayan bu 'arşada fi'l-ḥâl
şāhum mât-ı 'ışḳ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4*). [*ḳat'-ı menzil eyle, -mez]*

ḳat'-ı peyvend it: *Aradaki münasebeti, bağı kesmek 2. vazgeçmek.*

Aşıluben karşıña sen **ḳat'**-ı peyvend itmedin / İtmemiş ḥālî Hudâ aślâ beni **ḳat'**â seni (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2*). [*ḳat'-ı peyvend it,]*

ḳat'-ı ser: *Çok soğuk ve sert.*

Devrden bî-dād u zulmi cümleten dūr eyledün / Fitneyi def' eyleyüp **ḳat'-ı ser** ü sūr eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 8*). [*ḳat'-ı ser,]*

kâtib: *Kitabet eden, yazar, yazıcı; usta yazıcı.*

Şol bölügüñ 'ulûfecilerine / **Kâtib** iken o şāḥib-i ḳudret (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 8*). [*kâtib,]*

kâtib ol: *Yazıcı olmak.*

Zümre-i evvele olup **kâtib** / Ḳadr ile buldı rif'at ol ḥazret (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 10*). [*kâtib ol, -up]*

kâtib-i ezel: *Ezel kâtibi.*

Maḳtû'-ı tîğ-ı hırş olup kesmeyen emel / Bu sır-ı nûşı yazdı saña **kâtib-i ezel** (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 9*). [*kâtib-i ezel,]*

kâtib-i kudret: *Kudret sahibi kâtip, Allah.*

Berât-ı milk-i 'ışḳı **kâtib-i ḳudret** baña yazdı / Meh-i nev sikke-i ḥürşide nāmum tîğ ile ḳazdı (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 4*). [*kâtib-i ḳudret,]*

katl: *Katletmek, öldürmek.*

Mestdür çeşmüñ 'aceb mi **ḳatlüme** ḳaşd eylese / **Ḳan** ider cānâ olıcak merdüm-i 'ayyār mest (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [*ḳatlüme, -üm, -e]*

Ḳatline her mühmelüñ ol ḥüni isti'cāl ider / Olmasun mı Fazlî'ye gelse işi ihmâldür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 7*). [*ḳatline, -e, -, -i]*

katl: *(Ar.) Öldürme.*

‘İd-i vaşl itdüm temennâ el uzatdı
katlûme / Bendesine şükr o şâhuñ
merhabâsı yok degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2*). [*katlûme, -ü, -m, -e*]

Kimsenüñ iy tîr-i dilber **katline** göz
dikmeñiz / Sîneye dik tîrünü olsun
cihânda dikmeñiz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4*). [*katline, -i, -n, -e*]

katl ider: Öldürmek.

Her kaçan kāmum temennâ eylesem
ben dil-figār / Tîg-ı inşâ’ Allah ile **katl ider**
ol gamze-kār (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 7*). [*katl ider, -er*]

katl it: Öldürmek.

‘âşıkın katl itmek içün eylemiş /
Ġamzesi şemşîrini tîz el-ġiyās (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4*). [*katl it, -mek*]

Bî-güneh ‘âşıkları katl itmege cânlar
virür / Ġamzeñ iy hūnî senüñ Allāh
kim kattāldur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [*katl it, -meg, -e*]

Hük-m-i mütü en-temütü tîgını tîz
eyleyüp / Nefsi katl itdük velîkin rûhuñ
ihyâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13*). [*katl it, -dük*]

katline fetvâ vir: Ölüm emri verilmek.

Virüp katline erbâb-ı şerî‘at şer‘ ile
fetvâ / Muşallat eyledi ol kâfire erbâb-ı
îmānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 13*). [*katline fetvâ vir, -üp*]

katre: Ar. Damla, yağmur ve yağmur

gibi dökülen şeyin tanesi: katre-i bârân, katre-i sirîşk.

Baħr-ı vaşluñdan beni dūr ideli emvâc-ı
hicr / ‘Aynıyam şol **kaṭrenüñ** kim ola
‘ummāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2*). [*kaṭrenüñ, -nüñ*]

Baħr olsa yaşum **kaṭreleri** ger ‘aceb
olmaz / İy Fazlî meşeldür bu göl olur
dama dama (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 3, Beyit 2*). [*kaṭreleri, -leri*]

katre: Damla.

Bir **kaṭre** eşk-i çeşmüñ eger yire
taṃlasa / Deryâ suyu gibi ola Fazlî her
âb-ı telḥ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*). [*kaṭre,*

Cehd idüp **kaṭre** iken cânib-i deryâya
iriş / ‘Ayn-ı deryâ olagör olma esîr-i
sâhil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6*). [*kaṭre,*

katre: Ar. Damla, yağmur ve yağmur
gibi dökülen şeyin tanesi.

Müşterî yevm-i hisâba dek anı vezn
itse / Kıymetin bilmeye söz gevherinüñ
kaṭre kadar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 3*). [*kaṭre,*

katre: Damla 2. çok az miktar.

Maḥv olur milk nizâ‘ını iden sen var
iken / Baħr yanında belî **kaṭre** bulur
izmiḥlâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 37*). [*kaṭre,*

Öykünürdi kef-i dūr-bārına baħr-ı
Kulzüm / **Kaṭre** deryâ-yı muḥîṭ
olmağa olsa imkân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 37*). [*kaṭre,*

katre: Damla, bir damla olan şey.

Ter düşüp bir **kaṭrece** ‘aynına almaz
Fazliyā / Çeşmüñ deryā ile bir
mācerāsı yok degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 7*). [*kaṭrece, -ce*]

katre katre: Damla damla.

Senden ayru içdüğüm şanma şarāb-ı
nābdur / **Kaṭre kaṭre** çeşm-i giryāndan
ağan hūn-ābdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [*kaṭre kaṭre,*]

Hicr ile giryeler kıluben **kaṭre kaṭre**
yaş / Döksün gözinden ebr-i güher-bār
Yā Hüseyñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 20*). [*kaṭre kaṭre,*]

katre ol: Damla olmak.

Hükmüñle olur kaṭre güher ney şeker-
ter / Emrūñle virür lāle vü gül hār ile
hārā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9*). [*kaṭre ol, -ur*]

katre-i kūr: Yönünü bulamayan su
damlası, kör damla.

Āb-ı Ceyhūn eyler imis çeşm-i giryān
ile baḥş / **Kaṭre-i kūr** kaşd ider itmege
‘ummān ile baḥş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1*). [*kaṭre-i kūr,*]

katre-i nā-çiz: Değersiz, hiç
hükmünde olan damla.

Cümle ‘ālem n’ola müstağrak-ı ihsān
olsa / Baḥr-i cūduñdan eger **kaṭre-i
nā-çiz** ifraz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 22*). [*kaṭre-i nā-çiz,*]

katre-i nīsān: Nisan damlası, nisan
yağmuru.

Hemāñ söz kaṭre-i nīsāna beñzer / Olur
cāñ āsmānından çü nāzil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 13, Beyit 1*). [*kaṭre-i
nīsān, -a*]

kaṭresi: Damla.

Ḳudretüñ şahrāsıñuñ kim püştesidür
kūh-ı Ḳāf / Raḥmetüñ deryāsıñuñ kim
kaṭresi Nîl ü Aras (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2*). [*kaṭresi, -+si*]

kattāl: Katledici, çok öldürücü.

Bî-güneh ‘āşıqları katl itmege cāñlar
virür / Ğamzeñ iy hūñ senüñ Allāh
kim **kaṭtāldur** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [*kaṭtāldur, -dür*]

kavî: Ar. Kuvvetli.

Şöyle **kaṭvî** za‘îf ü za‘îf ü **kaṭvî** durur /
Bād esdügince raḥş ider öñince çün
ğubār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 6*). [*kaṭvî,*]

kavî: Güçlü, kuvvetli.

Şöyle **kaṭvî** za‘îf ü za‘îf ü **kaṭvî** durur /
Bād esdügince raḥş ider öñince çün
ğubār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 6*). [*kaṭvî,*]

kavî id: Güçlendirmek.

İdüp aḥkāmüñ kânūn-ı ‘adāletle kaṭvî /
Buldı tedbîrūñ ile kaşr-ı vezāret iḥkām
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 18*). [*kaṭvî id, -üp*]

kavim: Kavim, topluluk.

Egerçi 'ilm-i mükerrerem durur 'ale'l-ıtlāk / 'Ale'l-ḥuşûş ki 'ilm-i şerîf diyen **ḳavīm** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 9*). [*ḳavīm,]*

ḳavl: Laf, söz, lakırdı.

Evvelâ lutf u soñra ḳahr itdüh / Nice **ḳavli** yalan imişsin sen (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 55*). [*ḳavli, -i]*

ḳavl: Bir meselede verilen söz, yemin.

Mihrine dil verenlere nâ-mihr-bân imiş / 'Ahdinde yok şadâkat ü **ḳavli** yalan imiş (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 11*). [*ḳavli, -i]*

ḳavs: Yay.

Bağruma çeksem diyü sen servi bir kez tîr-veş / Ham olup ḳaddi 'aşāya düşdi **ḳavsüh** pîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*ḳavsüh, -üh]*

ḳavs-i kader: Kader yayı.

Derde şabr eyle dilâ çäre nedür çün dönmez / Her ḳazâ tîri k'ola ḳavs-i kaderden peydâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [*ḳavs-i kader, -den]*

Başuma ḳavs-i kaderden yâr-içün tîr-i ḳazâ / Her ne deñlü kim gelürse dönmezem virdüm rızâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1*). [*ḳavs-i kader, -den]*

ḳavs-i kuzah: Gökkuşağı.

Ḳavs-i ḳuzah mişāl idi hey'etde gerçi kim / Sür'atde lîk tîr gibi ṭâyirü'l-hevâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 4*). [*ḳavs-i ḳuzah,]*

Ḳavs-i ḳuzah olupdur anuñ vaşfi gerçi kim / **Ḳavs-i ḳuzah** degül ol olupdur hilâl-vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 8*). [*ḳavs-i ḳuzah,]*

ḳavs-i kuzah ol: Gökkuşağı olmak.

Ḳavs-i ḳuzah olupdur anuñ vaşfi gerçi kim / Ḳavs-i ḳuzah degül ol olupdur hilâl-vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 8*). [*ḳavs-i ḳuzah ol, -up, -dur]*

ḳaya: Büyük taş kütleli.

Ġayruñ öñince varur lutf-ile yumşaklık ider / Taş **ḳayadur** baña geldükçe ol âfet ammâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*). [*ḳayadur, -dur]*

ḳayd-ı nukûş-ı dünye: Alem nakışının bağı.

'âşık-ı bî-reng hem-reng olıma ol sâde dil / K'olmaya ḳayd-ı nukûş-ı dünyeden âzâde dil (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1*). [*ḳayd-ı nukûş-ı dünye, -den]*

ḳavim-i bî-câ: Yeri olmadan ayakta duran.

İy 'âlim-i bî-fikret ü v'ey vâhib-i bî-ecr / İy şâni'-i bî-âlet ü v'ey **ḳâyim-i bî-câ**

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4).
[kâyim-i bî-câ,]

kayırma: İlgilenip korumak, gözetmek, himaye etmek, tarafını tutup arka çıkmak.

Kayırma pâdişâhum ‘azm-i rezm it virmek Allâh’uñ / Mu‘âvindür saña her yirde ‘avn ü feth-i Sübhânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 25). [kayırma,]

kayna-: Kaynamak, kabarmak, coşup yükselmek; bir yerden çıkmak.

Çü dâne ‘askerin zîr-i zemîne çekmege bir bir / Karınca gibi **kaynar** her taraf ceyş-i Süleymânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 16). [kaynar, -r]

kays: Leyla ile Mecnun hikayesindeki Mecnun’un gerçek ismidir.

‘Aşk u hüsniyle iden şeydâ beni zîbâ seni / İtdi **Kays** u Leyli’ye hem-pâ beni hem-tâ seni (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [kays,]

kaz: 1. Kazımak, işlemek.

Berât-ı milk-i ‘ışkı kâtib-i kudret baña yazdı / Meh-i nev sikke-i hürşide nâmum tîğ ile **kazdı** (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 4). [kazdı, -dı]

kaz: Perde ayaklılardan, uzun, beyaz veya gri boyunlu, suda ve karada yaşayan, uçan, yabani veya evcil kuş.

Oldı kurbân şu kadar kalmadı ‘âlemde bugün / Mâkiyân u ğanem ü esb ü şütür ördek ü **kaz** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 11). [kaz,]

kazâ: (قضاء) i. (Ar. kazâ’ “hükmetmek, emretmek, yerine getirmek, ödemek”ten) 1. Kimsenin kasti olmadan ortaya çıkan, zarara veya can kaybına sebep olabilen hâdise: 2. Kaderin, Allah tarafından ezelde tâyin ve tespit edilen biçimde ve zamanda gerçekleşmesi:.

Derde şabr eyle dilâ çâre nedür çün dönmez / Her **kazâ** tîri k’ola kavs-i kaderden peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [kazâ,]

kazâ: Allah’ın takdiri, kader.

Bir ma’nâ virdi **kazâ** emrüne zann eylemez / Kıla râyûña muhâlif hareket heft-ecrâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 21). [kazâ,]

Bâzû-yı devlet üzre ‘aceb şâh-bâzdı / Âl ile dâma düşdi **kazâ** ile nâ-gehân (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 13). [kazâ,]

kazan: İçinde çok miktarda yemek pişirilen veya bir şey kaynatılan büyük ve derin kap.

Ya envâ’-ı nefâyis bişmege ol ‘arş-ı şâhîde / Yedi çerhi **kazandur** matbahında günbed-i hağrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 18). [kazandur, -dur]

kazan: Büyük tencere, kazan.

Yiridür kim bu yidi kıt felek-i mînâ-fâm / Olsa ol sūr-ı mu‘azzamda yidi çerhi **ķazan** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 14). [ķazan,]

ķazâ-yı âl giy: Kızıl kaza elbisesi giymek, hilekar kaderin elbisesini giymek.

Hvâce-i çeşmüm görüp cismümi ‘uryân acıyup / Kıanlu yaşımdan giyürdi bir ķazâ-yı âl aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [ķazâ-yı âl giy, -ür, -di]

ķazı: İzi kalmayacak şekilde çıkarmak, silmek, temizlemek.

Vefâ hattın **ķazıdı** rûy-ı ‘âlemden o nâzük-fen / İşin başa iletmış hûbdur Berber Hasan Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 6). [ķazıdı, -dı]

ķāzib ol: Yalancı olmak.

Ķāzib olur mı seni hūrşide tesbîh eyleyen / Şubh-ı şādık gördüğince yüzüñi ķalır taña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [ķāzib ol, -ur]

ķārı: Amel, kazanç.

Dilkülenme herkese nüş eyle tavşan ķanı mey / Gürbe şūfî müşek iken **ķārı** nice şır ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6). [ķārı,]

ķebāb: 1.Ateşte alazlanarak veya kavruarak pişirilen her türlü nesne. 2. Doğrudan doğruya ateşte veya kap içerisinde pişirilen et.

Bahş itme şūfî var helâl ü ħarāmdan / Meclisde olur ise şarāb u **ķebāb** bahş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [ķebāb,]

ķebāb: "Ateşle kızartılmış et".

Şevķ-i ruĥuñla yandı semā‘ itmeden gönül / Āteş ki germ ola ider artuķ **ķebāb** raķş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [ķebāb,]

ķebāb ol: Yanmak.

Ķebāb oldu ķebüterler mu‘allaķlar dönüp cümle / Şikārı öğdi anda olayın āvārenüñ ānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 22). [ķebāb ol, -dı]

ķebāb-ı telh: Acı, tadı bozulmuş ķebap.

Sāķî ki meclis içre o şîrîn-leb olmaya / Mey baña zehr-i nāb ola nuķl ü **ķebāb-ı telh** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [ķebāb-ı telh,]

ķebg-i dil-figār al: Gönli yaralı keklik.

Ķanadum altına ‘anķā gibi biñ kūh-sār aldum / İçinde pençe-i ķahr ile ķebg-i dil-figār aldum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 1). [ķebg-i dil-figār al, -du, -m]

ķebg-i şafā: Neşe kekliĝi(neşe kuşu).

Sāķiyā elde çıkar ķebg-i şafâyı herdem / Şayd ider cān u gönül şāhına şāhînümdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3). [ķebg-i şafā, -y, -ı]

kebūd: Mavi.

Geysün **kebūd** haşre degin mâtemüñ
tutup / Olup gam ile çerh nigū-sār Yā
Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 16*). [*kebūd,]*

kebüter: Güvercin.

Kebāb oldu **kebüterler** mu‘allaqlar
dönüp cümle / Şikārı öğdi anda olayın
āvārenüñ ānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 22*). [*kebüterler, -ler]*

keder: Acı, üzüntü, dert, sıkıntı,
ızdırıp, tasa.

Pîr olup olsun sa‘âdet mesnedinde
gūşe-gîr / Meclisinde gūşe-gîr olsun
gam u hemm ü **keder** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 26*). [*keder,]*

keder git: Üzüntüden, sıkıntıdan
kurtulmak, ferahlamak, huzura ermek.

N’ola gösterse cinān ‘aksin cihān
āyīne-veş / Şaykal-ı rāyıyla gitdi rüy-ı
‘ālemden keder (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 35*). [*keder git, -di]*

kefen: Ar. Ölüye sarılan bez.

Baňa sensüz hil‘at-ı şāhī libās-ı hüsrevī
/ Tahte-i tābūt ile şāhum **kefendür**
gūyiyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2*). [*kefendür, -dür]*

Bu dāğ-ı derd ile şahrā-yı gamda lāle-
veş iy dil / Şehīd-i dāğ-ı ‘ışk olduğımı
kanlu **kefenden** şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4*). [*kefenden, -den]*

Bu dāğ-ı derd ile şahrā-yı gamdan lāle-
veş iy dil / Şehīd-i ‘ışk-ı yār olduğunu
kanlu **kefenden** şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3*). [*kefenden, -den]*

Çün irdi tîr-i ‘ışkuñ cāna ayruk
neylesün cismi / Şehīd-i ‘ışk olıcak
istemez ‘ömrüm **kefen** ‘āşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3*). [*kefen,]*

Çün irdi tîğ-ı ‘ışkuñ cāna Fazlî
n’eylesün cismi / Şehīd-i ‘ışk olıcak
istemez ‘ömrüm **kefen** ‘āşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5*). [*kefen,]*

Dāğ-ı ‘ışkuñla olan lāle gibi rüz-ı
kıyām / Hākdan kalka şarup boynına
hūnīn **kefeni** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 29*). [*kefeni, -i]*

kefen: Kefen.

Yok bilüp kendüyi gāyet de zemīn saht
oldı / **Kefen** ü penbesini eyledi hāzır ol
an (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 7*). [*kefen,]*

kefen: Gömülmek için hazırlanan bir
müslüman ölüsünün kabre konmak
üzere yıkandıktan sonra sarıldığı
amerikan bezi, kefin.

Çekerse hücresi semtine rahtum üstür-i
mevt / Şütür Burāk ola hücre cinān u
hülle **kefen** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25*). [*kefen,]*

kefen ol: Ölmek.

Çü ‘ākıbet kefen olur libāsı her kişinüñ
/ ‘Abā ile ola mı fark-ı cāme-i semmūr

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15). [kefen ol, -ur]

keff: El.

Āgarı altun degerdi Yūsuf'ıñ mîzân gibi / **Keffine** kim kırsa dirhem olmasa meyyâl aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [keffine, -i, -n, -e]

keff: El ayası, avuç. 2. Kişinin makamı, konumu.

Her zemân yüzine tutmazdı hacâlet **keffin** / Dest-i dūr-bārına öykünmese baħr-i 'Ummân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 35). [keffin, -iñ]

keffe-i mîzân: Terazisinin kefesi.

Mihr ü meh **keffe-i mîzân** u kevâkibdūr hem / Keh-keşân olsa 'amûdı vü felek mîzân ger (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 2). [keffe-i mîzân,]

keff-i cūd-ı rahmân: Allah'ın bereketinden bir avuç.

Uyandı dîde-i iķbâl baħt-ı hıvâb-âlūd / Yüzine āb saçup keff-i cūd-ı Rahmânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 4). [keff-i cūd-ı rahmân, -i]

keff-i dūr-pâş: İnci dağıtan, serpen el.

Ebr-i nîsânî gibi her laħza gevherler saçar / Keff-i dūr-pâşı anuñ baħr-i saħâvetdūr bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 20). [keff-i dūr-pâş, -ı]

keff-i kifâyet: Bir avuç içi kadar yeterli olan.

Zıll-ı ħimâyetünde cihân halkı hoş geçer / Keff-i kifâyetüñ kuralı sâye-bân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 12). [keff-i kifâyet, -üñ]

kef-i cūd: Cömertlik eli/avucu.

Ėarķ-ı sîm eyledi dünyâyı kef-i cūdı temâm / Nitekim Hâzret-i Şeh-zâde-i Sultân-ı Cihân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 17). [kef-i cūd, -ı]

kef-i deryâ-nisâr: Köpük saçan deniz.

Kef-i deryâ-nisârıñ la'l ü dūr saçdıķca reşkinden / Yüregi kan tolar k'anuñ acıdur baħr-i 'Ummân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 46). [kef-i deryâ-nisâr, -un]

kef-i dūr-bâr: İnci saçan avuç.

Öykünürdi kef-i dūr-bārına baħr-ı ulzüm / atre deryâ-yı muħîť olmaĖa olsa imkân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 37). [kef-i dūr-bâr, -ın, -a]

kef-i ebr: Bulut köpüğü.

Kef-i ebr ile olup yine semâ sîm-efşân / Sâ'il-i āba gümüş külçeler itdi iħsân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 1). [kef-i ebr,]

kef-zen ol: Alkışlayan olmak.

Görürse ger bu şütür hücreyi Ėasûd-ı 'anûd / ü hücre teng-i dil ü ün şütür

olur kef-zen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54*). [kef-zen ol, -ur]

kehf-i vefâ: Sadakat mağarasının sahipleri * Aşhab-ı Kehf'e ve O'nların sâdik köpekleri Kıtımîr'e telmih yapılmaktadır.

Bir adım kehf-i vefâdan taşra başmayam kadem / Fazliyâ pâyum şikest olsa eger Kıtımîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5*). [kehf-i vefâ, -dan]

keh-keşân: Samanyolu.

Mihr ü meh keffe-i mîzân u kevâikbdür hem / **Keh-keşân** olsa 'amûdı vü felek mîzân ger (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 2*). [keh-keşân,]

keh-keşân: Far. saman yolu.

O meclisde çörekler mihr ü mehdür **keh-keşân** süfre / Toğuz çînî tabağdur bu toğuz kat kubbe-i mînâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 17*). [keh-keşân,]

keh-keşân-âsâ: Samanyolu takımyıldızı gibi, onun benzeri.

Pilāv ki kıyyesin eflâke teşbîh eylesem lâyıķ / K'olupdur rişteler ol âsmâna **keh-keşân-âsâ** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 19*). [keh-keşân-âsâ,]

kej-rev: Eğri giden, tuttuğu yol aykırı, sakat olan.

Kaṭ'-ı menzil eylemez ferzîn gibi **kej-revdür** ol / Olmayan bu 'arşada fi'l-hâl şāhum māt-ı 'ışķ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4*). [kej-revdür, -dür]

kej-tab': (Fa. T.) Tabiatı eğri.

Ḳāmet-i ra'nāña tesbîh eyler imiş kendüyi / Añladum **kej-tab'** imiş serv-i hırāmânı dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3*). [kej-tab',]

kelām: Söz.

Lezzetini **kelāmuñuñ** ehl-i mezāk olan bilür / Yoḥsa be Fazlî sözde sen kân-ı nemek misin nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5*). [kelāmuñuñ, -uñ, -uñ]

kelām: Söz.

V'eger ki pāye-i ednāda olsa bir kāmîl / Olup **kelāmda** Şehbān-ı Vā'il'e hem-tā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6*). [kelāmda, -da]

Uzatma **kelāmuñı** yeter muhtaşar eyle / Olmaz ki anuñ medḥine pāyān bula ādem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14*). [kelāmuñı, -uñ, -ı]

kelām: (كلام) i. (Ar. kelām) 1. Tek kelime veya kelimelerden meydana gelmiş söz, ifade: 2. Söyleyiş, söyleme: 3. Dil, lehçe:.

Eger ki manşıb-ı 'ālîde ola bir nādān / **Kelāmı** herze vü hezyān olursa da farazā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [kelāmı, -ı]

Çü jāj-ı Bākıl olur her **kelāmı** bī-
rağbet / Kimesne gūşına almaz dūr olsa
da meşelā (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 7*). [*kelāmı, -ı*]

kelām: Dil, söyleyiş.

Sen beyān itseñ me‘ānī-i bedī‘ / Gayrı
mantıq ehline degmez **kelām** (*Kara Fazlī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 9*). [*kelām,*
]

kelām: Söz, konuşma, sohbet.

Ne bilsün Fazlī'yi hüsñ ü **kelāma**
olmayan mālīk / Kulağı olmayanlar
būlbūl-i gūyāyı bilmezler (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 7*). [*kelāma, -a*
]

kelām: Söyleme, söyleyiş, konuşma.

Du‘āya el getür Fazlī **kelāmuñ** eyleme
taṭvīl / Du‘ādūr çün ğaraż eyle du‘āya
feth-i destānı (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 17, Beyit 32*). [*kelāmuñ, -uñ*]

El getür taṭvīl ıo Fazlī du‘ādūr çün
ğaraż / Kıl du‘ā ihlāşla eyle **kelāmuñ**
muhtaşar (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 19, Beyit 21*). [*kelāmuñ, -uñ*]

kelām: Söz, konuşma.

Gey hüsrevī **kelāmuñı** Key-hüsrev ol
göñül / ‘İzzetde pāyuñı ser-i
Efrāsiyāb’a baş (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 6*). [*kelāmuñı, -uñ, -ı*
]

kelām: Laf, söz.

Yok durür evşāfına ğāyet şavāb oldur
hemān / Kim du‘ādan dem urup idem
kelāmum muhtaşar (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 11, Beyit 38*).
[*kelāmum, -um*]

kelām-ı hak: Allah'ın kelamı; doğru
söz 2. Kur'an-ı Kerim.

Nuṭkuñdan oldı ‘āleme rūşen **kelām-ı**
Hak / İy rāz-dār-ı Haydar-i Kerrār Yā
Hüseyn (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 4*). [*kelām-ı hak,*]

kelām-ı pāk: Temiz söz.

Hemīse mazhar-ı luṭf olduğınca şāhlara
/ **Kelām-ı pāk** u kemāl ehli iy kerem
kānı (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 14, Beyit 34*). [*kelām-ı pāk,*]

kelb-i nefis-i zālīm: Zalim nefsin
yüreği.

Her ne cān kim cām-ı ‘ışkuñdan senüñ
ser-mest ola / **Kelb-i nefis-i zālīm** aña
olmaz hergiz ‘ases (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 10*). [*kelb-i nefis-i zālīm,*]

kelb-i rakīb: Köpek rakip (Klasik Türk
Şiirinde rakip, sevgilinin kapısında
bekleyen köpeklere benzetilir).

Ṭālī‘uñ ğāyet iti olmasa iy **kelb-i**
rakīb / O ğazālum bu kadar niçün ola
rām saña (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 3*). [*kelb-i rakīb,*]

kelīm: Kendisiyle kelām edilen kimse:
kelīm-ullah Hazret-i Musa
aleyhisselām var.

Kelīm-vār münācāta çıkdı ehl-i niyāz /
Şerefde hem-ser-i Tūr oldu kulle-i
'Arafāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 2). [kelīm-vār,]

kelīm ol: Muhatap olmak, mütekellim
olmak, kendisine hitap edilen kimse
olmak. (Tur dağında Cenâbıhakk'ın
kendisine hitap etmiş olması sebebiyle
Hz. Mûsâ'ya lakap olmuştur.).

Kelīm olup şütür üstinde hücrede hādī
/ Şütür çü Tūr ola hücre çü Vādi-i
Eymen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 33). [kelīm ol, -up]

kelīm ol: Allah ile konuşan olmak.

Olinmaya ser-i mû deñlü şerh-i
evşāfuñ / Tenümde her ser-i mû haşr
olinca olsa kelīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 29). [kelīm ol, -sa]

kelimāt kıl: Konuşmak.

Lebüñ şeker dir idüm kılsa ger şeker
kelimāt / Dönerdi kıddüñe serv itse
serv eger harekāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 26). [kelimāt kıl, -sa]

kelle giç: Serden geçmek, canından
vazgeçmek, canını ortaya koymak.

Başını ezmek gerek dad almağ için
şekkerüñ / Kelle giçüp eyler imiş lâ'l-i
cānān ile baḥş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 51, Beyit 2). [kelle giç,]

Başını ezmek gerek dad almağ için
şekkerüñ / Kelle giçüp eyler imiş lâ'l-i
cānān ile baḥş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 51, Beyit 2). [kelle giç, -üp]

kem ol: Değersiz, olmak.

Ḳudretüñ rāhında oldu kārban-ı 'aql
kem / Güş-ı cāne andan irmez hîç
āvāz-ı ceres (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 6). [kem ol, -dı]

kemā-hî: Hakkıyla, tam manasıyla.

Tîr-i maḳşūd dilerseñ ki nişāne irise /
İy gönül 'Işk kemānını kemā-hî
çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
129, Beyit 5). [kemā-hî,]

kemā-hiye: Onun gibi.

Muḥāldür ki seni vaşf idem kemā-hiye
ben / Vücūda gelse eger dünyede her
emr-i muḥāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 26). [kemā-hiye,]

kemāl: Ar. Erginilik, olgunluk,
pişkinlik.

Zeyne'l-'ibād ḥaḳkı ki oldur kemāl ile
/ Dürc-i vücūduña dür-i şeh-vār Yā
Ḥüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 38). [kemāl,]

Faḳîr işe n'ola vardur kemāle dest-resi
/ Kemāl ehline kılsañ revādur iḥsānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
30). [kemāl,]

Kemāl ü devlet ile çün tapuñ durur
ḥāḳān / Ḳuluñ da ḥüsn-i kelām ile oldu
ḥāḳānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,
Beyit 32). [kemāl,]

Hemîse mazhar-ı luṭf olduğınca şāhlara
/ Kelām-ı pāk u kemāl ehli iy kerem
kānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,
Beyit 34). [kemāl,]

kemāl: 1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.

Fakîr işe n'ola vardır **kemâle** dest-resi / Kemâl ehline kılsañ revâdur ihsânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 30). [kemâle, -e]

kemâl: Bir kimsenin mânevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazilet bakımından tam bir olgunluğa erişmiş olması durumu.

Zihî **kemâl** ki hüs-n-i kelâm ile oldu / Senûñ gibi ulu şeh-zâdenüñ senâ-hvânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 31). [kemâl,]

kemâl: Bilgi ve erdem bakımından olgunluk, yetkinlik.

Şîven-i cehl ile olur kişi denî vü hasîs / **Kemâl** ü 'ilm iledür âdemî şeref ü 'azîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 4). [kemâl,]

Kemâl ehline olmuştur bu şâyi' / Ki medhî nakş olur nakkâşa râci' (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 6, Beyit 1). [kemâl,]

kemâl bul: Kemâle ermek; olgunlaşmak.

Pertev-i mihr-i 'inâyât Hudâ'dan dilerüm / Bula günden güne qadrûñ meh-i nev gibi kemâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 46). [kemâl bul, -a]

kemâl bul: Değerlenme, kıymet bulma, değer artması, gücün ve olgunluğun artması.

Niteki taht u tâc ile şehir bulup kemâl / Tâc ile ser-firâz ola taht ile bahtiyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 40). [kemâl bul, -up]

kemâlât: (İnsana olgunluk ve noksansızlık için diğer varlıklardan farklı olarak bahsedilen bilgi, ahlak ve manevî) Faziletler, mükemmellikler, iyilikler.

Bu şerâyiť ki didüm cân ile güş it Fazlî / Ki budur cümle **kemâlâta** vesîle bilgîl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28). [kemâlâta, -a]

kemâli: Mükemmelliğe ait; değerli.

Kemâli ile ola yâr u yâverüñ her-dem / 'Înâyet-i Hemedânî vü luťf-ı Rabbânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 36). [kemâli,]

kemâl-i baha: Yüksek değer.

Hüsnuñüñ kim bahası cümle cihân / Bârek-Allah zihî **kemâl-i baha** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [kemâl-i baha,]

kemâl-i fazilet: Faziletlerin fazileti.

Muhibbisin fużalânuñ fûnûn-ı fazlıla sen / Zihî **kemâl-i fazilet** nihâyet-i efdâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 14). [kemâl-i fazilet,]

kemāl-i hüsn: *Güzelliğin son derecesi, kusursuz güzellik.*

Sen bu **kemāl-i hüsn** ile mihr-i felek misin nesin / Nev‘-i beşerde görmedük yohsa melek misin nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1*). [*kemāl-i hüsn,*]

kemāl-i keşf: *Keşif olgunluğu.*

Kemāl-i keşf ile bātında mürşid-i kâmil / Fünûn-ı fażl ile zâhirde hod imâm-ı ‘azîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 15*). [*kemāl-i keşf,*]

kemāl-i kudret: *Kudretinin büyüklüğü.*

Kemāl-i pîr olup devlet ile ol kâmil / Kemāl-i kudretüñ olmaya hîç nokşânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 35*). [*kemāl-i kudret, -üñ*]

kemāl-i nazm: *Şiirde olgunluğa ulaşma. Her yönüyle kamil şiir söyleme.*

Ehl-i dil sâbâş ider her-dem kemāl-i nazmına / Şi‘r-i Fazlî ideli güftâr-ı Selmân ile baḥs (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5*). [*kemāl-i nazm, -ın, -a*]

kemāl-i pîr ol: *Yaşını almış olgun kimse olmak.*

Kemāl-i pîr olup devlet ile ol kâmil / Kemāl-i kudretüñ olmaya hîç nokşânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 35*). [*kemāl-i pîr ol, -up*]

kemāl-i şeref: *Yüce kamillik.*

Zihî **kemāl-i şeref** ehl-i ‘ilme dünyâda / Ki nāmını göre lâyıḳ aña Ḥudâ-yı ‘alîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 2*). [*kemāl-i şeref,*]

kemāl-i şeref: *İtibar olgunluğu.*

Zihî **kemāl-i şeref** zî nihāyet-i iḳbāl / Müyesser oldı şehüñ intisāb-ı dîvânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 7*). [*kemāl-i şeref,*]

kemân: *Yay.*

Tîr-i maḳşûd dilerseñ ki nişâne irise / İy göñül ‘İşk **kemânını** kemâ-hi çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5*). [*kemânını, -ı, -n, -ı*]

Oḳ olsa destine ehl-i ḳubûr dirler hep / **Kemānuñ** oḳına â‘dâ hemîse ḳurbânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 18*). [*kemānuñ, -uñ*]

kemân: *Kavis, yay 2. Kaş.*

Çünki yanuçca şalınmaḳ olmadı şemşîr-veş / İy **kemân** ebrû yiridür ḥāke düşsem tîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1*). [*kemân,*]

kemân: *Yay, kavs.*

Siper olsa yiridür tîrine ger sînesi ḥaşmuñ / **Kemânınıñ** revādur cân-ı a‘dâ olsa ḳurbânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 24*). [*kemânınıñ, -ı, -nuñ*]

kemân: *Kavis, yay. 2. Kaş.*

Oklarundan incinürse haste-dil ma'zûr
tut / İy **kemân** ebrû meşeldür âdeme
eylûk batar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
148, Beyit 1). [*kemân,]*

kemân çek: Yay çekmek.

Şîr-gerdûn ola naḥcîri eger kırsa
kemîn / Tîr-eflâk ola omacı eger çekse
kemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,*
Beyit 42). [*kemân çek, -se]*

kemân ebrû: Yay biçiminde olan kaş.

Biñ kez ursañ tîğ-ı cevri Fazlî'ye
dönmez yüzi / İy **kemân ebrû** vefâdur
ol vefâdan kim kaçır (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [*kemân*
ebrû,]

kemân eyle: İki büküm olmak; yay
gibi olmak.

Çıkıdı elden çü ok gibi o şâh / Kâmetüñ
guşşadan **kemân eyle** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 47).
[*kemân eyle,]*

kemân id: Eğmek, iki büküm yapmak.

Kâmetin her kim ümîd-i vaşl ile idüp
kemân / Tîr-i âhuñ menziline itse burc-ı
âsmân (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
22, Beyit 5). [*kemân id, -üp]*

kemân it: Eğmek, bükmek.

Cevr idüp bî-çârenüñ kıddin kemân
itme şakın / Pâdişâhum 'âşıkun tîr-i
du'âsı yok degül (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 121, Beyit 6). [*kemân it, -me]*

kemân ol: Keman şeklinde olmak, iki
büküm olmak.

Kâmetüñ gerçi kim kemân olmuş / Tîr-i
âha nişân imişsin sen (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 57).
[*kemân ol, -mış]*

kemân-ı 'adl: Adalet yayı.

Çekdüñ cihânı kendüñe ok gibi rāstî /
Şâhâ olalı koluña kıldam **kemân-ı**
'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,*
Beyit 16). [*kemân-ı 'adl,]*

kemend-i havâl id: Hayalin düğümü
etmek.

Revâk-ı kıdrine irmekde dest kûtehdür
/ Egerçi burc-ı sipihre ider kemend-i
hayâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,*
Beyit 10). [*kemend-i hayâl id, -er]*

kemer: Bel bağı, kayış.

Der-miyân itdüñ zaferden tîğ u
nuşretten **kemer** / İşde meydân merd-
ise meydâna gelsün surḥ-ı ser (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 1).
[*kemer,]*

kemer: Bel bağı, kayış.

'İd irüp şādân olup mecmû'-ı etfâl-i
cihân / Câme-i fâhîr geyüp
bağlanduğınca dür **kemer** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 22). [*kemer,]*

kemîn: (Fa.) Aciz, zavallı.

Muştafâ Hân ki işiginde müyesserdür
anuñ / Eñ **kemîn** bendesine devlet-i

Maḥmūd u Ayāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 17*). [*kemîn,]*

Ḳahramân'ı ide ḳahr u göre Rüstem
sitemin / 'Azm-ı rezm itse **kemîn**
bende-i şemşîr-zeni (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 15*). [*kemîn,]*

kemîn kur: Pusu kurmak.

Şîr-gerdûn ola naḥcîri eger ḳursa
kemîn / Tîr-eflāk ola omacı eger çekse
kemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 42*). [*kemîn ḳur, -sa]*

kemîne: (*Fa.*) Aciz, zavallı.

Kemîne Fazlî-i bî-çâre vü du 'â-günüñ /
Du 'â durur ğarażı fî'l-ḳaduvvi ve'l-
âşâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 29*). [*kemîne,]*

**kemîne bende rüyem eger ki gah
gehi tefekḳudî bikoned ez kerem çe
kem bâşed:** *Onun aciz kullarından
birisi olsam da zaman zaman benim
halimi, hatırmı sorması, onun
cömertliğinden ne kadarını eksiltir.*

Kemîne bende rüyem eger ki gah gehi /
Tefekḳudî bikoned ez kerem çe kem
bâşed (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 8,
Beyit 2*). [*kemîne bende rüyem eger ki
gah gehi tefekḳudî bikoned ez kerem çe
kem bâşed, -de]*

kenâr: *Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı
veya yakını, kıyı, yaka.*

Çıḳardı ḳıymeti cevher durur **kenâre**
şehâ / Olalı Fazlî-i baḥḥâr me'âniye
ġavvâş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102,
Beyit 5*). [*kenâre, -e]*

Uydum hevâ-yı 'İşkâ hergiz **kenâre** yir
yok / Bildüm ki yirde göğde bu ben
ġubâre yir yok (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 109, Beyit 1*). [*kenâre, -e]*

kenâr eyle: *Sahile çıkmak.*

Yine iy şâh kenâr eyledi çok gevher-i
ḥâş / Baḥr-ı eşkümdede olup merdüm-i
çeşmüm ġavvâş (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 101, Beyit 1*). [*kenâr eyle, -di]*

kenâr iste: *Öpme ve kucaklamayı
istemek.*

'İşk sevdâsıyla 'âlemde kenâr ister
göñül / Şabra tākāt ḳalmadı terk-i diyâr
ister göñül (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 7, Beyit 2*). [*kenâr iste, -r]*

kenâre: *Kıyı, sahil.*

Deryâ-yı reşk-i çeşme ġarḳ olmuşam
ser-â-pâ / Bu varṭadan dirîġâ hergiz
kenâre yir yok (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 109, Beyit 2*). [*kenâre,]*

kendi: *Kendi.*

Eger ki râyına teşbîh iderse **kendin** elif
/ Ḥam ola ḳaddi cihânda anuñ çü
ḥalka-i cîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
34, Beyit 21*). [*kendin, -n]*

kendi: *Kendi, dönüşlülük zamiri.*

Günine göre geyüp görkini herkes ol
dem / Ḥânesin ḳıldı ḥişâr eyledi
kendin pinhân (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 13*). [*kendin, -n]*

kendi: *Dönüşlülük zamiri, öz, zat.*

Şāh-ı hāver işidüp kaçdı hemān baş alup / Eyledi ƙal'a-i eflākda **kendin** pinhan (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 8*). [*kendin, -n*]

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Hüsn-i şüretde hemānā Yūsuf'ıñ ƙardasıdur / Hüsn-i hulk ile Muhammed **kendüdür** ol nām-ver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 16*). [*kendüdür, -dür*]

kendü: *Kendi.*

Şi'r-i Fazlî'yi şafā-y-ile idüp derd-zebān / 'İşreti **kendümüze** 'ādet idelüm her an (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 11*). [*kendümüze, -müz, -e*]

kendü: *Kendi (dönüşlülük zamiri).*

Mā-sivāyı nefy idüp işbāt kıldık vacibi / **Kendümüz** lā eyledük iy şüfi illāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [*kendümüz, -müz*]

kendü: *Kendi, dönüşlülük zamiri.*

Yok bilüp **kendüyi** gāyet de zemīn saht oldu / Kefen ü penbesini eyledi hāzır ol an (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 7*). [*kendüyi, -y, -i*]

Cām-ı meyden mest olanlar **kendüyi** Cem şandılar / Cür'asın tîğ-ı ecel zahmına merhem şandılar (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 1*). [*kendüyi, -y, -i*]

kendü: *Kişinin öz varlığı, zâtı.*

Şöyle hayrānlar olmuşuz ki bugün / Geçmege **kendümüzden** oldu yakīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1*). [*kendümüzden, -müz, -den*]

kendü: *Dönüşlülük zamiri, öz, zat.*

Zamīr-i rüşenüñe beñzedürse **kendüyi** şems / Başından olmasun eksik anuñ hemīşe zevāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 20*). [*kendüyi, -y, -i*]

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Dil-i Ya'küb'ı gözet hüsnüñe mağrūr olma / **Kendü** hüsnidür olan Yūsuf-ı Ken'ān'e belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 6*). [*kendü,]*

Kendü varmaz halkı da mey-hānelerden men' ider / Şeyh-i yārān-ı tarīkat hem muhal hem hāldür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6*). [*kendü,]*

Çokdur el'ān bu zemān içre anuñ gibi za'im / Ki koyup **kendüye** bir mahlaş idüp da'vālar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 23*). [*kendüye, -y, -e*]

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

İdüdüñ **kendüñe** mahrem rakībi / Yüri şāhum yüri Allah'uma şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4*). [*kendüñe, -ñ, -e*]

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Şanma senden şaķına bir okın iy şāh-ı cihān / Sen hemān **kendüñi** şāyeste-i fitrāk idegör (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 6*). [*kendüñi, -ñ, -i*]

kendü: Cahiller, kıskançlar, değer bilmezler.

Çāmet-i ra'nāna tesbīh eyler imiş
kendüyi / Añladum kej-ṭab' imiş serv-i
hıramānı dürüst (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [kendüyi, -y, -i]

Gezdürdi felek şehri sürüp yüzüne kara
/ Beñzetdi idi hüsnuñe meh **kendüyi**
benzer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [kendüyi, -y, -i]

kendü: "Kendi" dönüşlülük zamiri.

Manıķı mürdeye virürken cān /
Kendü cān virdi bu ne hikmetdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 26). [kendü,]

kendüñe çek: 1.Kendine çekmek,
kendi tarafına yönlendirmek.
2.cezbetmek, etkilemek.

Çekdüñ cihānı kendüñe ok gibi rāstı /
Şāhā olalı қoluña қoldam kemān-ı 'adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 16). [kendüñe çek, -dü, -ñ]

kendüye: Kendi, kendisi.

Kendüye senüñ sünnetüñi farz ide her
kim / Dünyāda vü 'uqbāda dahı
görmeye ol ğam (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7). [kendüye,]

kendüz: Kendi, kendisi.

Resül sünnetini **kendüzüñe** farz eyle /
Ki cennet ola mekānuñ şarābuñ ola
ṭahūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23). [kendüzüñe, -üñ, -e]

kendüzimüz: Kendi özümüz, kendimiz.

Cān u dil virmeyelüm hār u ḥas-ı
dünyāya / Göz göre **kendüzimüz**
atmayalum deryāya (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 11).
[kendüzimüz,]

kenz kıl: Hazine yapmak.

Çeküp şemşir-i İslām'ı қarup erbāb-ı
ilhādı / Qılalum kenz ü bid'atdan
müberrā rüy-ı devrānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 3). [kenz kıl, -alum]

ker: Far. Sağır, asamm.

Görüp işitmede vü virmede mişlūñ
haberini / Bāşıra kūr durur sāmî'a **ker**
nāṭıķa lāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 27). [ker,]

kerāmet: Olağanüstü durum.

Ḥas dir nihāyeti saña iy şūfi ehl-i 'Işķ /
Pāyuñ **kerāmetiyle** gerek rüy-ı āba baş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5). [kerāmetiyle, -i, -yle]

kerāmet: Allah'ın bazı kullarına
lütfeṭtiği olağanüstü şeyler yapma
gücü ile ortaya koyduğu, akıl
sınırlarını aşan tabiat üstü, hârikulāde
durum.

Olsam süvār kimse anı görmeyüp beni
/ Olmuş şanur hevāya **kerāmet** ile
süvār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 10). [kerāmet,]

kerāmet: 1. Kerem, bağış, ikram. 2. Velilerin lüzumu anında gösterdikleri fevkalade hal.

Zihî **kerāmet** ü 'izzet bu 'ilme kim oldu / Anuñla 'ālim olan müstaḥikḳ-i bāğ-ı na'īm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 11). [kerāmet,]

kerāmet: Cömertlik, kerem 2. İslâm inancına göre salih, takva sahibi, velî olarak adlandırılan ermiş kişilerden zuhur eden olağanüstü hâl, eylem ve fikirler.

Kıldı kalem **kerāmeti** birle zuhūr-ı tîğ / Buldı kalem izāfete tîğ ile i'tibār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 3). [kerāmeti, -i]

kerem: Ar. 1. Nefâset, izzet, şeref. 2. İhsân, alicenâbane inayet.

Hak olupdur cism-i ḥākı derd ü ğamdan sâkiyâ / Cür'a-i cân-baḥs ile yâd it **keremden** sâkiyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [keremden, -den]

Eyâ kerîm sen ol şāḥib-i seḥâsın kim / 'Alî olur saña olursa ger **keremde** hemâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 15). [keremde, -de]

Ne müferriḥdür efendi **keremüñ** ma'cūnı / Bizi keyfiyyet-i esrârına ḥayrân itdüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 2). [keremüñ, -üñ]

kerem: Asalet; cömertlik.

Kerem bārânı fâ'iz olmasa ebr-i kefüñden ger / Gül ü lāle bitürmezdi

cihānda ḥār ile ḥārâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 57). [kerem,]

kerem: Cömertlik, lütuf, iyilik.

Kerîmsin ki **keremde** nazîrûñ olmaz hîç / Umûr-ı luṭfda Ḥaḳ saña virmiş istiḳlâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 23). [keremde, -de]

kerem: Cömert, iyi, lütufkar.

Bir **kerem** kânı mürüvvet ma'denidür kim anuñ / Dest-i cüdî ḥasretinden la'l olur ḥavfin çeker (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 28). [kerem,]

Luṭf-ı idrāk ile ser-defter-i ehl-i 'irfân / **Kerem** ü cüd ile erbāb-ı seḥāya server (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 35). [kerem,]

Bir **kerem** kânı vü luṭf issidür ol ki oldu bugün / 'Adl ü dād u **kerem** ü cüd ile meşhûr-ı enam (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 12). [kerem,]

kerem: Cömertlik, iyilik, bağış.

Hemîse mazhar-ı luṭf olduğınca şāhlara / Kelām-ı pāk u kemâl ehli iy **kerem** kânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 34). [kerem,]

Keremden gerçi Ḥātem dem ururdu devr-i cū-dilde / Anuñ da defteri ṭayy oldu nāmıdur hemân peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 60). [keremden, -den]

Egerçi iltifātuñla müşerrefdür benüm şāhum / Ne kim ola **keremden** ger muzâ'af eyleseñ āyâ (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 29, Beyit 67).
[keremden, -den]

kerem: *Iyilik, ululuk, ihsan, ikram, cömertlik, şefkat, merhamet.*

Şütür şütür **keremi** hücre hücre irdi
anuñ / Pür eyledi şütür ü hücresini
halk-ı zemen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14*). [keremi, -i]

kerem: *Cömertlik, ihsan.*

Sensin el-hağ **kerem** ü 'izz ü şeref
bürhânı / Saña her vech ile şıhhat
yaraşur sultânım (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3*). [kerem,]

kerem: *Cömertlik, el açıklığı, lütuf, bağış, bahış.*

Sehâsı şöyledür kim Hâtem-i Tayy /
Kerem rāhında olmaz aña hem-rāh
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 2*).
[kerem,]

kerem it: *Iyilikte bulunmak, lütfetmek.*

El-'acel el-'acel iy fırsatı fevt eyleyici
/ Şoñra nādım olıcağsın **kerem it** ol
'ācil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35*). [kerem it,]

kerem ol: *Lütfün , cömertliğin olması .*

Fazlî-i bende ferīdidür o fennüñ
demidür / Nazaruñ eyle muzā'af kerem
olsun bī-mer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 43*). [kerem ol, -sun]

kerem ü cūd: *İyilik ve cömertlik.*

Ne vaşf idem kerem ü cūduñuñ
mübālağasın / Ki dest-i hayret urur pā-
yı 'aql u fikre 'ıķāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 18*). [kerem ü cūd, -u, -ñuñ]

Ā'ni pāşā-yı mu'azzam ser-i erbāb-ı
himem / **Kerem ü cūd** ile ser-defter-i
mecmū'-ı kiram (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 8*). [kerem ü cūd,]

Bir kerem kânı vü lütf issidür ol ki oldı
bugün / 'Adl ü dād u **kerem ü cūd** ile
meşhūr-ı enam (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 12*). [kerem ü cūd,]

kerem-i mahab: *Sevgi ihsanı.*

Turduğñla kerem-i mahabsın ü 'ayn-ı
'atā / Zāde Allāh zihī lütf-ı Hudā celle
celal (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 31*). [kerem-i mahab, -sın]

kerem-kān: *Cömertlik, lütuf kaynağı.*

İy **kerem-kānı** mürüvvet ma'deni lütf
issi şāh / Ben kuluñ yād eyle lütf it
semme-i ihsān ile (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1*). [kerem-kānı, -ı]

İy **kerem-kānı** mürüvvet ma'deni lütf
it buyur / Pāyuña yüz sürmege
başumda devlet var mıdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 1*). [kerem-kānı, -ı]

Ol sehā' ma'deni **kerem-kānı** / Kim
odur bañr-i şefaķat ü re'fet (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 3*). [kerem-kānı, -ı]

kerīm: *Kerem sahibi, cömert, soylu.*

Kerîmsin ki keremde nazîrûñ olmaz
hîç / Umûr-ı lutfda Hâk saña virmiş
istiklâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 23). [kerîmsin, -sin]

kerîm: Kerem sahibi, cömert.

Sen ol **kerîmsin** el-hâk ki saña
hâşıldur / 'Ulûm-ı nâfî'a vü hulk-ı nîk
ü lutf-ı 'amîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 22). [kerîmsin, -sin]

kerîm: Cömert olan // Allah.

Degül mi devlete dâll iy **kerîm** kim bir
bir / Gelür işigüñe dünyānuñ ehl-i
'irfānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,
Beyit 21). [kerîm,]

kerîm: Kerem sâhibi (kimse); cömert;
âlicenap 2. Allah (c.c.).

Sen ol **kerîmsin** k'açıcağ cüd süfresin
/ Her bî-nevāya senden irer yā nice
nevā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 12). [kerîmsin, -sin]

kerîm: "Çok veren, lütuf ve ihsanı bol,
kendisine sığınanı geri çevirmeyen"
manasına gelen Allah'ın isimlerinden
(esmâ-i hüsnâ) biri.

Eyā **kerîm** sen ol şâhib-i seḥâsın kim /
'Alî olur saña olursa ger keremde
hemâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 15). [kerîm,]

kerîm ol: Cömert olmak; "Lütuf ve
ihsanı bol, karşılıksız veren, çok ikram
eden" anlamında Allah'ın güzel
isimlerinden biri.

Çünkü 'ahd itdüñ kerîm olan ider 'ahde
vefâ / Kıl vefâ lâyıḳ vefâdur saña bu
'unvânla (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
136, Beyit 2). [kerîm ol, -an]

kerîm ol: Ikram etmek, lütuf ve
ihsanda bulunmak.

Hâşşeten ol 'askere beglerbegi olsun
kerîm / Kim 'Alî'dür nām ile ol
şun'idur Ḥaydar-siyer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 25). [kerîm
ol, -sun]

kerîmā: Ey kerem sahibi olan Allah.

Vaşf u medḥinden du'âdur saña
Fazlî'nüñ ğaraḫ / Zât-ı pāka gerçi kim
virür **kerîmā** derd-i ser (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 39). [kerîmā,
]

kerîmü's-şân: Şanı yüce.

Kim dürür dirseñ ol **kerîmü's-şân** /
Ehl-i iḳbāl ü şâhib-i devlet (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 5, Beyit 6). [kerîmü's-
şân,]

kerr: Yeniden hücum etme.

Ferr ü **kerr** ü fer-penāh u pād-şāh-ı
kām-rān / Kim Süleymān-saṭvet
İskender-şalābetdür bugün (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 27, Beyit 12). [kerr,]

kerr ü ferr: Saldırma ve çekilme
[savaşta].

Hezārān **kerr ü ferr** ü şevket ü şavletle
'azm itdi / 'Adūnuñ basına teng itmege

ķahr ile devrānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 19*). [*kerr ü ferr,]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Kessin ben isem cāme-i ‘ömrin o
ķabānuñ / Āvāreler aparası çık Derzi
Memî Şāh (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 6*). [*kessin, -sin]*

kes: *Bırakmak, vaz geçmek.*

Maķtū‘-ı tîġ-ı hırş olup **kesmeyen**
emel / Bu sırr-ı nūşı yazdı saña kâtib-i
ezel (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 9*). [*kesmeyen, -me, -y, -en]*

kes: *Ayır, kopar.*

Başını **kes** şem‘-i bezmüñ iy göñül dil
çıkmasun / Eyler-imış germ olup ol
māh-ı tābān ile baķş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4*). [*kes,]*

kes: (*Bıçak, makas, balta vb. bir
âletle*) *İkiye ayırmak, kat’etmek.*

Mānend-i tîġ **kesdi** kalem zulmi
dehrden / Tîġ eyledi kalem gibi ‘adl
āyetin şikār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 2*). [*kesdi, -di]*

kes: *İnsan, ķişi. 2. dost.*

Cihānda olmadı **kes** bî-kemāl bildük
çün / Ol imdi kesb-i kemāl ile vācibü’l-
tekrīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 7*). [*kes,]*

kes: *Ayırmak.*

Bu çerķ-i pür-sitem daķı virmez
murādumuz / Ümmîd budur ki
kesmeye Rezzāk irādumuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 7*).
[*kesmeye, -me, -y, -e]*

kes: *Bırakmak, durdurmak.*

Dişlemekden leblerüñ ħelvāsını
kesmez tama‘ / Ķalmasa ger ‘āşıķuñ
aġzında dendānı dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4*). [*kesmez, -mez]*

kes-: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Meh-i nev şanma görinen tenine pîr-i
felek / Na‘l **kesmis** saña beñzer ki
olupdur ebdāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 21*). [*kesmis, -miş]*

kesb eyle: *Edinmek, kazanmak.*

İy sözüñ naţ‘-ı zemînde āb-ı Hıızr‘ı itdi
māt / V‘ey lebüñ yādına ‘İşî göġde
kesb eyler ħayāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1*). [*kesb eyle, -r]*

kesb eyle: *Edinmek, elde etmek,
kazanmak.*

Görüp naķşını her kim itse sābāş / Şafā
kesb eyler andan cān-ı naķķāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 6, Beyit 2*). [*kesb eyle, -r]*

kesb it: *Edinmek, elde etmek,
kazanmak.*

Sen mey-i ‘İşķ ile **kesb it** inbisāt /
Zāhid-i nādān ķo ķeksün inķıbāz (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2).
[kesb it,]

kesb-i kemâl: *Fazilet, yücelik, büyüklük elde etme.*

Cihānda olmadı kes bî-kemāl bildük
çün / Ol imdi **kesb-i kemāl** ile
vācibü'l-tekrīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 7*). [kesb-i kemāl,]

kesel: *Tembellik, uyuşukluk.*

Saña bu yolda **kesel** māni'-i rehdür
ğāyet / Keseli қо bu keselden gele luṭf
eyle kesil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [kesel,]

Saña bu yolda kesel māni'-i rehdür
ğāyet / **Keseli** қо bu keselden gele luṭf
eyle kesil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [keseli, -i]

kesel: (*Ar.*) *Gevşeklik, uyuşukluk, tembellik, uşenme.*

Saña bu yolda kesel māni'-i rehdür
ğāyet / Keseli қо bu **keselden** gele luṭf
eyle kesil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [keselden, -den]

keşf eyle: *Ortaya çıkarmak, açmak, meydana çıkarmak.*

Nāmeye esrārımı keşf eyleyem
derdüm devāt / Qaldı cānā ağzına
barmaқ koyup ḥayrān aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3*). [keşf eyle, -yem]

kesil: *Kesilmek, kopmak, ayrılmak.*

Fitne destin uzadup zülfüñ çü mekre
başlar / Nice miskîn ayağa düşer
kesilür başlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1*). [kesilür, -ür]

Qanlar dökilür ḥançer-i bürrānuñ
ucundan / Başlar **kesilür** zülf-i
perîşānuñ ucundan (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1*). [kesilür, -ür]

kesil: *Ayrılmak, uzaklaşmak, bırakmak.*

Qılıcuñ ḥaqqı Fazlî'nüñ başın қаṭ
eyleseñ қаṭ'ā / **Kesilmez** tîğ-ı
'ışkuñdan cihāndan inqıtā' eyley (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*).
[kesilmez, -mez]

kesil: *Ayrılmak / uzaklaşmak / ilgiyi kesmek / vazgeçmek.*

Saña bu yolda kesel māni'-i rehdür
ğāyet / Keseli қо bu keselden gele luṭf
eyle **kesil** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [kesil,]

kesir eyle: 2. *Ortadan kaldırmak.*

Ḥaқ Te'ālā eyleyüp evlād u ensābın
keşir / Her biri olsun serir-i saltanatda
dād-ger (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 29*). [keşir eyle, -y, -üp]

kesret: (*Ar.*) *Bolluk, zenginlik.*

Böyle ḥalkuñ göricek **kesret** ile
seyrānın / Ara yirde delice olsa gerek
ser-gerdān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 31*). [kesret,]

kesret: Allah'ın tecellisiyle ortaya çıkmış mahlukatın çokluğu.

Açup 'ibret gözin **keşretde** vahdet seyrin it k'olmuş / Niçe reng ü şuverle bir haqīkat cāmi'-i eşyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 28). [keşretde, -de]

kevākib: Yıldızlar.

Görinenler **kevākib** şanmañuz kim āsümāniler / Çıķup eflāke çaķ yer yer sipihruñ yandı dāmānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 29). [kevākib,]

Mihr ü meh keffe-i mîzān u **kevākibdür** hem / Keh-keşān olsa 'amūdı vü felek mîzān ger (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 2). [kevākibdür, -dür]

kevkeb-i ikbāl: Talih yıldızı.

Ṭulū' idüp şeref evcinde **kevkeb-i ikbāl** / Cihān-ı cānı cinān gibi kıldı nūrānī (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 2). [kevkeb-i ikbāl,]

kevkeb-i zulm: Zulüm yıldızı.

Māh-ı 'adl itdi ṭulū' oldı cihān nūrānī / **Kevkeb-i zulm** tolandı oluben ref'-i zulām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 3). [kevkeb-i zulm,]

key: Çok, pek, gayet, pek çok. // İyi, iyice, hakkıyla.

Lā'lüñle acı sözleri **key** hoş gelür baña / Şîrîn olur ne deñlü olursa şarāb-ı telh

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [key,]

key: Çok, pek.

Ruḥlaruñ devrinde dil itmez lebün den ictināb / Bādeden perhîz vaķt-i gülde **key** düşvārdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3). [key,]

Hoş geçür 'ömrüñ bu eyyāmı ğanîmet gör dilā / **Key** şaķın fevt eyleme billāh fırsatdur bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 7). [key,]

key: Bazen.

Hiss itmege vücūdını **key** tîz-bîn gerek / Şöyle naḥîfdür ki disem yoķdur aşlıvār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 9). [key,]

key: Çok, pek, gayet, pek çok.

Urula bağrına ḥüsrevlerüñ **key** reşkden şāhā / Eger bu saltanatda görseler sen şāh-ı devrānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 39). [key,]

key: Asla, hiç bir zaman.

Dil virüp yemm-i femine ol lebi peymānenüñ / Alma āhın **key** şaķın ben 'āşık-ı dîvānenüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 7). [key,]

keyfiyyet-i esrār: Aşk sırlarının hali.

Ne müferrihdür efendi keremüñ ma'cūnı / Bizi keyfiyyet-i esrārına ḥayrān itdüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 2). [keyfiyyet-i esrār, -ın, -a]

key-hüsrev: İran Keyaniyan sülalesinin ilki olup Keykavus'un torunu, Siyavuş'un oğludur. Mecazi olarak derecesi pek yüksek padişah manasına da kullanılmıştır.

Gey hüsrevî kelâmuñı **Key-hüsrev** ol göñül / 'İzzetde pâyuñı ser-i Efrâsiyâb'a baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6). [key-hüsrev,]

k'eyle-: Ki eylemek.

Bu mâcerâyı görüñ **k'eyleyüp** sirişküme reşk / Biri birine girüp cûşa geldi Şatt u Fırât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 33). [k'eyleyüp, -y, -üp]

k'eyle: Ki eylemek.

Eyyuhes-sakî edrikes hadî / **K'eyleyem** bir cür'asına cân feda (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [k'eyleyem, -ye, -m]

keyvân: Satürn, zuhal gezegeni.

Sensin ol şâh ki sultân-ı serây-ı heftüm / Şimdi bir Hindi gulâmuñ durur adı **Keyvân** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 45). [keyvân,]

keyvân: Zuhâl yıldızı, Satürn gezegeni, yedinci kat gökte aleme nezaret ettiği için bekçi olarak nitelendirilmiştir.

Göricek 'arşada cündîlerinüñ cengini şahuñ / Mukârin oldı şandum çerhde Behrâm u **Keyvân'ı** (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 12, Beyit 9). [keyvân'ı, -ı]

keyvân: 1-Far. Zuhâl yıldızı. 2-Zuhâl gezegeni, Satürn.

Müşterî fıtnat ü meh tal'at u hürşîd eşer / Zühre kânûn ü felek rütbet ü **keyvân** eyvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 18). [keyvân,]

keyvân: Zuhâl (Satürn) makamlı.

Tîr-tedbîr felek-rütbet ü Behrâm-hüsâm / Zühre-kânûn u Kamer-sür'at u **Keyvân-eyvân** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 23). [keyvân-eyvân,]

keyvân-menzilet: Zühâl yıldızı (Satürn) menzilli.

Müşterî-tedbîr ü **Keyvân-menzilet** / Âfitâb-ı âşâr u Mirrih-intikâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2). [keyvân-menzilet,]

kez: Defa, kere.

Biñ **kez** urşañ tîğ-ı cevri Fazlî'ye dönmez yüzi / İy kemân ebrû vefâdur ol vefâdan kim kaçar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [kez,]

ki: "İçin, sebebiyle" anlamında bağlaç.

Anuñ **ki** şâ'ir ola nâmı ekşer-i 'âlem / Görür kamusını hep bir temîz yok aşlâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [ki,]

ki: "Bile, dahi" anlamında bağlaç.

Nâz iderseñ yaraşur her-dem **ki**
Ḥayyât-ı ezel / Ḥil'at-ı nâzı biçüpdür
iy qadi ra'nâ saña (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 19, Beyit 4). [ki,]

ki: " zira, çünkü" anlamında bağlama
edatı.

Cānumı her-dem **ki** bir düşnāmdan
cānān aña / Sīneden eyler şafā ile
du'ālar cān aña (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 8, Beyit 1). [ki,]

ki: " Zira, çünkü" anlamında bağlama
edatı.

Eger **ki** mansıb-ı 'ālīde ola bir nādān /
Kelāmı herze vü hezyān olursa da
farażā (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 9*,
Beyit 4). [ki,]

ki: "Acaba" anlamında kullanılan
bağlaç.

Ne yirde **ki** Mecnūn u Leylī dinür /
Kifāyetdür ol ya baña ya saña (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 6, Beyit 3*). [ki,]

ki: " Ki" bağlacı.

Ṭurur mı hücre-i takvāda hīç üştür-i
nefs / **Ki** hücre bār u şütür mest ü pāre-
kerde resen (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside*
5, Beyit 12). [ki,]

ki: " zira, çünkü" anlamlarında bir
bağlaç.

Neden olur ruḥuñda şol ḥaṭ-ı 'anber-
feşān peydā / Bu rüşendür **ki** olmuş
şem'-i kudretde duḥān peydā (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 29, Beyit 1*). [ki,]

ki: " Zira, çünkü" anlamında bağlaç.

V'eger **ki** pāye-i ednāda olsa bir kāmīl
/ Olup kelāmda Şehbān-ı Vā'il'e hem-
tā (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 9, Beyit*
6). [ki,]

'Aceb 'ālemde ol 'ālemde özge var
mıdır 'ālem / **Ki** ola sāki-i maḥbūb
destinde mey-i ḥamrā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 12, Beyit 3*). [ki,]

Şād olur yāreler açsa müjesi sīnemde /
Ki fütūḥ olsa gelür ḥāṭır-ı sulṭāne şafā
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 15, Beyit 6*).
[ki,]

Oldum firāk-ı derd ile derdā **ki** ben
gedā / 'Ālemde sevmesün şeh-i ālī olan
gedā (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 18*,
Beyit 1). [ki,]

Bu ne ḥüsn-i bī-nazīr olur **ki** ancak ben
degül / Mübtelā olmuş benüm yārüm
bütün dünyā saña (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 19, Beyit 3). [ki,]

Piyāle sāki şun cām-ı sürür-encāmı
billāhi / **Ki** bir dem eksik olmaz ḳalb-i
ḡam-gīne pey-ā-pey vā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 23, Beyit 3*). [ki,]

Ḥaṭṭ-ı reyḥān kim tūṭupdur rüy-ı cānānı
dürüst / Sebze-i terdür **ki** zeyn itmış
gülistānı dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 44, Beyit 1). [ki,]

Serāy-ı rahmete mālīk ide seni Mevlā /
Bugün **ki** ḳaşr-ı 'ibādātı idesin ma'mūr
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 6, Beyit 5*).
[ki,]

Berāhine buña cāzim degül mi 'aql-ı
selīm / **Ki** 'ilm ü faẓl iledür serd-i
vācibü'l-ta'zīm (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 34, Beyit 1). [ki,]

ki: "Bu yüzden", "böylelikle" anlamında kullanılan bağlaç.

Baňa her tîr **ki** atduñ oldı 'ıyân / Hikmeten mārameytu vü sırr-ı rama (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [ki,]

ki: "Ki bağlacı".

Dirseñ **ki** şafâ ile ola şafvete bâ'is / Kıl şûfî şafâ ile yine toluyı şâlis (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [ki,]

Sâkî **ki** meclis içre o şîrîn-leb olmaya / Mey baňa zehr-i nâb ola nuql ü kebâb-ı telh (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [ki,]

Bir lebi 'İsî **ki** geh geh büsesinden cân vire / Yolına ölmeklige ol dil-rübâdan kim kaçır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [ki,]

Seyle virdi hûn-ı 'âşık kûyuñı şol resme kim / Dir görenler ne 'alâmetdür **ki** gögden kan yağır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [ki,]

Dir şerâr-ı âhumı iy Fazlî kûyuñda gören / Ne günâh itdüñ **ki** gögden âteş-i sūzân yağır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 7). [ki,]

'Âlem ribâtî bir iki günlük konak durur / Şanmañ **ki** 'ömr kâfilesi oturağ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [ki,]

Sâkî şafâ ile **ki** mey-i dil-güşâ sürer / Nüş eyleyenler anı begâyet şafâ sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [ki,]

Meclisümde devr iden sāgar degül senden cüdâ / Kāse-i sırdur **ki** pür-hûn-ı dil-i bî-tābdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [ki,]

Gerçi kim ben bundayum ammâ **ki** göñlüm andadur / Her yañeden kim benüm ol şāh-ı devrānum gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [ki,]

Andadur her gün benüm peyk-i hayālüm şāma dek / Kañkı menzilden **ki** ol devletlü sultānum gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [ki,]

İsterüm Hağ'dan **ki** üstinde yavuz yil esmeye / Ser-firāz olsun çün ol serv-i hırāmānum gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 7). [ki,]

Şîrîn ü Kūh-ken **ki** cihānda hikāyedür / İy hüsrevüm hemān ikimüzden kināyedür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [ki,]

Saňa biñ 'ayb ü bir tā'at baňa bir fişğ u yüz biñ 'özr / **Ki** zühd-i bî-riyādan şûfî cām-ı bâ-şafâ yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [ki,]

Pelās-ı gam-libās u hūşe-i miñnet yeter tūşe / Reh-i 'ışka sülūk aña müyesserdür **ki** kâni'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [ki,]

Gözün aç hüsni'dür yārūñ niķāb-ı hüsni iy gāfil / **Ki** nūr-ı hüsnine mihrūñ yine öz nūrı māni'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [ki,]

Külüng-i kūh-ı 'ışkı bu deli Ferhād-ı kandan şor / Belālar kışşasın ya'nî **ki** başından geçenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [ki,]

Kañı ol devlet **ki** bir tîr urasın şāhā baňa / Döne döne şevk ile cānum

virem nahçîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [ki,]

Revâ mîdur dökeseñ kanımı benüm nâ-
hâk / Meger zamîrûñe gelmez **ki** el-
cerûh-u kışâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [ki,]

Ol mâh-rû eger **ki** ide bî-nikâb rakş /
Şevk ile çerha girüp ider âfitâb rakş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [ki,]

Şevk-i ruhuñla yandı semâ itmeden
göñül / Âteş **ki** germ ola ider artuk
kebâb rakş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [ki,]

Uydum hevâ-yı 'İşkâ hergiz kenâre yir
yok / Bildüm **ki** yirde gögde bu ben
gubâre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [ki,]

Ser-â-ser süz u hâl olmak gerek iy
Fazlî eş'ârûñ / **Ki** yanup yakıla der-gâh
anuñla okuyan 'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [ki,]

Bir cür'asından anuñ biñ Hızır zinde-
dildür / La'lûñ **ki** menba'idur ser-
çeşme-i hayâtuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [ki,]

Hakîkat birdür iy münkir **ki** Fazlî
eyledi takrîr / Gerek sen i'tirâf eyle
gerekse ehl-i inkâr ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7). [ki,]

Cân bağışlar leblerüñ ammâ **ki** çeşmüñ
kan döker / Gerçi 'İşkuñ balı var lîkin
belâsı yok degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4). [ki,]

Tekyelenme cennete zâhid **ki** bunda
'ârifüñ / Güşe-i mey-hâne gibi bir
serâsı yok degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [ki,]

Ko bahtı kâl ile tahşîl-i hâl it / **Ki** 'ilm-
i 'ışkdur aqvâ'l-mesâ'il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [ki,]

Ruh-ı zerdüm **ki** yer yer nâhun-ı
ğamdan hırâş itdüm / Vücûdum
defterinden 'âfiyet harfîn tırâş itdüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [ki,]

Tîr-i makşûd dilerseñ **ki** nişâne irise /
İy göñül 'İşk kemânını kemâ-hi
çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [ki,]

Bir yir var imiş gamlu varan şâd
gelürmiş / Toğrusını di Fazlî **ki** mey-
hâne degül mi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [ki,]

Didüm **ki** yok mı cânâ cevır ü cefâna
gâyet / Didi **ki** cevrum ile cân viresin
nihâyet (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [ki,]

Didüm **ki** yok mı cânâ cevır ü cefâna
gâyet / Didi **ki** cevrum ile cân viresin
nihâyet (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [ki,]

Dirsüñ **ki** zağm-ı tîr-i gam irişmeye
dile / Var kimseye mukâbele itme
hedef gibi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [ki,]

İltimâsı 'âlemüñ der-gâh-ı lutfuñdan
durur / İy **ki** elţâf-ı laţîfüñ ins ü câne
mültemes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12). [ki,]

Sen şu Bâkî'sin **ki** hergiz saña olmaz
fevķ ü taht / Sen şu sultânsın **ki** hergiz
saña yokdur pîş ü pes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15). [ki,]

Sen şu Bâkî'sin **ki** hergiz saña olmaz
fevķ ü taht / Sen şu sultânsın **ki** hergiz

saña yokdur pîş ü pes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15). [ki,]

İy dil ümîdi kesme yûri tîğ-ı ye's ile /
Maḥrûm ola bu ḳapuda ḥâşâ **ki** ber-
ḥaşa (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17). [ki,]

Sensin bugün ol server-i a'lâ **ki** ider
faḥr / Ḳapuṇda ḳul olmağ ile şâḥân-ı
mükerrem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12). [ki,]

Fazlî'ye umaram **ki** şefâ'at ire senden /
Şol demde **ki** maḥşer ola mîzân ḳurula
hem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13). [ki,]

Fazlî'ye umaram **ki** şefâ'at ire senden /
Şol demde **ki** maḥşer ola mîzân ḳurula
hem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13). [ki,]

Uzatma kelâmuñı yeter muḥtaşar eyle /
Olmaz **ki** anuñ medḥine pâyân bula
âdem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14). [ki,]

Mezâr ḥücesin añ besleme tenüñ çü
şütür / **Ki** ḥücre tîre vü teng ü şütürdür
abisten (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4). [ki,]

Pey it hevâ şütürin nefis ḥücesin oda
yağ / **Ki** mestdür şütür ü ḥücre cây-ı
şûr u fiten (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [ki,]

Şaḳın **ki** ḥücre-i dilden çıkar şafâ
şütürü / **Ki** ḥücre ḥâlî şütür mest ü
düzd-i pîrâhen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10). [ki,]

Şaḳın **ki** ḥücre-i dilden çıkar şafâ şütürü
/ **Ki** ḥücre ḥâlî şütür mest ü düzd-i
pîrâhen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10). [ki,]

Bu ḥücre bârın igen urma üştür-i câne /
Ki raḥt-ı ḥücre girân ü şütür za'îf
beden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11). [ki,]

Ne vaşf idem şütür ü ḥücesin **ki**
olmuşdur / O ḥücrenüñ çü şütür-mesti
ḥalk-ı rab' u dimen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15). [ki,]

Olur mı maḥremi ol ḥücrenüñ her
üştür-i dil / **Ki** ḥücre pāk u şütür hem-
çü ḥar mülevveş ten (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16). [ki,]

Ṭağıtdı ḥücesin ü şaldı üştürin **ki** ola /
Ḳarîn o ḥücre-i ḥaşa şütür-süvâr-ı
ḳıran (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17). [ki,]

Bir anda ḳıldı toḳuz ḥücreden şütür
birden / **Ki** ḥücre teng ü şütür hem-çü
bâd-pâ tevsen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20). [ki,]

Ne ḥücreye **ki** ḳadem bassa yümn ile
şütürü / Pey-i şütürden olur ḥücre-i
ğayret gülşen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22). [ki,]

Ne ḥücreye **ki** ḳadem başsa üştürü pür
olur / Ḳamu şütür ne şütür cümle ḥücre
müşk-i Ḥoten (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23). [ki,]

Nice çekem şütür-i na'tı ḥücre-i nazma
/ **Ki** ḥücre teng ü şütür kûh-veş 'azîm
beden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44). [ki,]

Ne ḥücredür bu **ki** ger olsa biñ şütür
olmaz / Dür-i şemîn ne şütür bil hezâr
ḥücre şemen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48). [ki,]

Niçe dürişesin itmege ḳaşruñı a'lâ / Añ
ol zemânı **ki** bir gün yirüñ olısar gür

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2).
[ki,]

Degül mi ‘ayb **ki** il ‘aybına nazar
idesin / Hezâr ‘aybuñı Settâr ide senüñ
mestur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 8). [ki,]

Güzellerüñ niçe bir vaşf-ı hattın
eyleyesin / Añ ol zemânı **ki** bir gün
üşiser ağzuña mür (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 6, Beyit 9). [ki,]

Ölmeli hastesinin gördüğüñ perî-rünüñ
/ Meger **ki** sâhir-i nefis eyledi seni
meshûr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 11). [ki,]

Hevâya yeltenüben yelmedür **ki** her
lahza / Kopardasın çü şabâ ‘âlem içre
gird-i fütur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
6, Beyit 20). [ki,]

Resûl sünnetini kendüzüne farz eyle /
Ki cennet ola mekânıñ şarâbuñ ola
tahûr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 23). [ki,]

Âteş ur hırmen-i hestîye demidür iy dil
/ Ger dilerseñ **ki** ola sebze-i vuşlat
hâşıl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 1). [ki,]

Ki bilürsüñ seni sensin saña ‘ayn-ı
nokşân / Sen seni ref` idegör tâ ki
olasın kâmil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 10). [ki,]

Sen seni ref` idegör tâ ki ola ref`-i
hicâb / **Ki** hemân çihre-i cânâneye
sensin hâyil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 12). [ki,]

Râbi‘an vâcib olan sâlike perhîz-i vera‘
/ **Ki** firâsetle ola fâriķ-ı haķ u bâtıl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
20). [ki,]

Hāmisen sâlik-i seyyâre tevekkül lâzım
/ **Ki** tevekkülle olur menzile sâlik vâşıl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
21). [ki,]

Sâdisen sâlike elbetde kanâ‘at vâcib /
Ki bu yolda o durur zâd u nevâl-i râhil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
22). [ki,]

Sâbi‘an halvet ü ‘uzlet **ki** sülûk ehlinüñ
/ Şoĥbet-i halk ider nûr u şafâsın zâyil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
23). [ki,]

Sâminen meşgale-i keşret-i zıkr ü
tesbîh / **Ki** odur mişgale-i şafvet-i
âyîne-i dil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
7, Beyit 25). [ki,]

‘Âsiren derd ü belâ vü elem ü zaĥmete
şabr / **Ki** olur vâsıta-i şabr ile ĥal her
müskil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 27). [ki,]

Bu şerâyit **ki** didüm cân ile güş it Fazlî
/ Ki budur cümle kemâlâta vesîle bilgil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
28). [ki,]

Bu şerâyit ki didüm cân ile güş it Fazlî
/ **Ki** budur cümle kemâlâta vesîle bilgil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
28). [ki,]

Câm-ı lebûnden içdi ene‘l-Haķ
şarâbını / Manşûr **ki** oldı cânı-i ser-dâr
Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 6). [ki,]

İķrârumuz budur **ki** odur münkir-i
Ĥudâ / Her kim **ki** eyledi saña inkâr Yâ
Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 7). [ki,]

Derdâ vü ĥasretâ vü dirîgâ **ki** zulm ile /
Kıydı vücûd-ı pâkuña eşrâr Yâ Hüseyin

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12). [ki,]

Ceddüñ haķı **ki** cümle Ben-i Âdem içre ol / Oldı Hâbîb-i Hâzret-i Dâdâr Yâ Hüseyñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 33). [ki,]

Ümm'üñ haķı **ki** şüret-i 'ismetde ol durur / Ümmü'l-kitâba mazhar-ı âşâr Yâ Hüseyñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 35). [ki,]

Zâtuñ haķı **ki** mefhar-ı evlâd u âl olup / Olduñ gürüh-ı ümmete ser-dâr Yâ Hüseyñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 37). [ki,]

Zeyne'l-'ibâd haķķı **ki** oldur kemâl ile / Dürç-i vücûduña dür-i şeh-vâr Yâ Hüseyñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 38). [ki,]

Şadık haķı **ki** şıdķ ile mânend-i şubh odur / Şems-i cemâl-i Haķķ'a nümü-dâr Yâ Hüseyñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 40). [ki,]

Anuñ haķı **ki** Mûsi-i Kâzım dinür aña / Â'nî emîr-i zümre-i ebrâr Yâ Hüseyñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 41). [ki,]

Mehdî haķı **ki** hâdi-i âhîr-zemân olup / Sırr-ı haķîķati ider izhâr Yâ Hüseyñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 43). [ki,]

Nehr-i cārîdür **ki** himmet şarka olmuşdur revân / Tîgumuz a'dâyı ğarķ-âb-ı helâk itmek diler (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 3). [ki,]

Âbdur gerçi şafâda tîĝ-ı hün-eşânımız / Başına görseñ **ki** a'dânuñ ne âteşler yaķar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 4). [ki,]

Demidür hurrem ol iy dil **ki** irdi sūr-ı sultânî / Ser-â-ser hûb-rûlarla pür oldı At Meydânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 1). [ki,]

O meydân-ı vesî'a 'arşa-i maşher disem lâyıķ / **Ki** cem' olmuş kamu anda cihânuñ insi vü cânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 5). [ki,]

Ėuruldı çerh-âsâ haymeler bir bir **ki** reşkinden / Dönüp yirden yire geçdi göriceķ âsümân anı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 11). [ki,]

Girüp şüretlere şol deñlü şîrin-kârlık itdi / O şekker işleri anda **ki** 'âlem oldı hayrânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 13). [ki,]

Şanasın 'îd-i ağhâdur bu sūr-ı pür-sürür iy dil / **Ki** çıķdı Ka'be-hân şâhuñ şu deñlü oldı ķurbânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 20). [ki,]

Şafaķ şanmañ felekde görinen her şeb **ki** şalmışdur / Sipihîr âyînesine 'aks ol ķurbânlaruñ ķanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 21). [ki,]

Ala iy milk-i iķbâlüñ şeh-i İskender akrânı / **Ki** açduñ tîĝuñ ile milk-i Tebrîz ü Ėorâsân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 37). [ki,]

Şeh-i şâhân-ı 'âlemsin saña lâyıķ durur şehliķ / **Ki** açduñ tîĝuñ ile milk-i Tebrîz ü Ėorâsân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 42). [ki,]

Ėamdülillâh yine başlansa gerek bir sūra / **Ki** ola Fâtihası âyet-i gül-zâr-ı cinân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 5). [ki,]

Öyle sūr itse gerekdür **ki** sürürından anuñ / Göĝlere çıķsa gerek velvele-i

ṭabl-ı zenān (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 13, Beyit 6). [ki,]

Maṭbahında şu kadar bisse gerekdür
ni‘met / **Ki** tıyûrı tıyura cümle degül
geh insân (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside*
13, Beyit 10). [ki,]

Şu kadar söglün eti ola sögülme anda /
Ki söğülmeyle yiyeler anı bengî yārân
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 13, Beyit*
13). [ki,]

Şahnı her dâne pirincüñ **ki** tolu revnak
ola / Beñzer ol incü ile toptolu bir
bahre hemân (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 13, Beyit 16). [ki,]

Şöyle şevk olsa gerek âteş işinden
giceler / **Ki** yağa giceligin şevkle ba‘bı
yārân (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 13*,
Beyit 27). [ki,]

Kaşr-ı kadri yücedür şol kadar anuñ **ki**
Zühâl / Çıkdı bām-ı felege itmege anı
seyrân (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 13*,
Beyit 38). [ki,]

Sensin ol şāh **ki** sultān-ı serāy-ı heftüm
/ Şimdi bir Hindi gulāmuñ durur adı
Keyvān (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 13*,
Beyit 45). [ki,]

Sipihri-i defter-i devletde kıldı nāmumı
sebt / **Ki** buldı nāme-i bahtum anuñla
‘ünvānı (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 14*,
Beyit 6). [ki,]

‘Inān-ı ‘adli anuñ virdi destine çü
Hudā / Semend-i devleti sürsin **ki** aldı
meydānı (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside*
14, Beyit 15). [ki,]

Fütāde Fazlî egerçi **ki** bî-fazīletdür /
Çü fazla bestesi vardur revā idi anı
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 14, Beyit*
28). [ki,]

Zihî kemāl **ki** hüsni-i kelām ile oldu /
Senüñ gibi ulu şeh-zādenüñ senā-ı h-vānı
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 14, Beyit*
31). [ki,]

Sakf-ı kâh-ı felegi tā harem-i zîr-i
zemîn / Lafz-ı Kün'den **ki** Hudā itdi
‘imāret yek-ser (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 15, Beyit 7). [ki,]

Şübhe yokdur **ki** olup hüsni ü cemāline
esîr / Olur aşüfte vü âlüfesi erbāb-ı
nazar (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 15*,
Beyit 15). [ki,]

Ola maẓmūnı huşuşā **ki** anuñ hikmet ü
pend / Şanma şî‘r ol nazar ehline olur
nūr-ı başār (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside*
15, Beyit 19). [ki,]

Çokdur el’ân bu zemān içre anuñ gibi
za‘îm / **Ki** koyup kendüye bir maḥlaş
idüp da‘vālar (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 15, Beyit 23). [ki,]

Muṣṭafā Hân-ı yegāne şeh-i gerdün-
‘azamet / **Ki** odur milk-i sa‘ādetde
Süleymān-ı diger (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 15, Beyit 34). [ki,]

Sensin ol şāh **ki** kapuñda Ferīdün’la
Cem / Ger zemānuñda olaydı olalardı
çāker (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 15*,
Beyit 36). [ki,]

Su‘arā ḥayline şāhum nazaruñ eyle
ziyād / **Ki** olur nāmūñuñ ihyāsına bā‘iş
bu nefer (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside*
15, Beyit 38). [ki,]

Şāha lāzım durur elbette du‘ā-gü
meddāh / **Ki** ola medḥ ü senāsında
anuñ sām u seher (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 15, Beyit 41). [ki,]

O gönüller yazıcı yaza umaram
göñlüm / **Ki** gice vü gündüz anuñ

medhîni yazar nevrûz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 16*). [ki,]

Muṣṭafâ nâm u ‘Alî cûd u Muḥammed ahlâk / **Ki** düşüpdür eṣer-i luṭfina mazhar nevrûz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 18*). [ki,]

Fazliyâ gel sözüñ uzatma du‘âya getir el / **Ki** du‘â mevsimidür olsa muḳadder nevrûz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 29*). [ki,]

Eger merd ise gelsün işde meydân surh-ı ser kâfir / İgen germ olmasun beñzer **ki** hâlî şandı meydânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 2*). [ki,]

Huṣûṣâ ‘umde-i dünyâ vü devlet şâh-ı bā-şevket / **Ki** odur ḳadr ile rûkn-i a‘zam ḳaṣr-ı cihân-bânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 17*). [ki,]

Ne şehdür ol **ki** anuñ şıdk-ı tîğından felek şîri / Ğam ile ḳan ḳuşanur her seher şanmañ şafaḳ anı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 20*). [ki,]

Sen ol şehsin **ki** nâmuñ şevket ü ferr ile tutmıṣdur / Ḳamu Rûm u Rey ü Şâm u ‘Irâḳ-ile Şıfâhân’ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 27*). [ki,]

Ḳadduñ **ki** i‘tidâlde ‘âlî elif durur / Oldur riyyâz-ı rif‘ate serv-i revân-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 3*). [ki,]

‘Adluñ şu resmedür **ki** cihân içre âh ider / Ancak benüm zemânede iy kâr-dân-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 26*). [ki,]

Tıfıldur gerçi henüz ammâ **ki** bahtıdur cüvân / Pîr ola dirler ḳamu pîr ü cüvân şâm u seher (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 10*). [ki,]

Yed-i şun‘ ile sipihr üzre Hudâ-yı müte‘âl / Yazdı bir ‘ayn **ki** tâ ‘îd-i sa‘îde ola dâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 1*). [ki,]

Mâh-ı nev şanma görinen **ki** ser-i şeh-peridür / Uçmağ ister bu yaña tâyir-i evc-i iḳbâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 7*). [ki,]

Meh-i nev şanma görinen tenine pîr-i felek / Na‘l kesmis saña beñzer **ki** olupdur ebdâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 21*). [ki,]

Hâk gibi **ki** ne deñlü ola sîr-âb olur / Teşne-i ḳatre-i bârân ‘amîmü’l-efḳâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 43*). [ki,]

Şerefine bugünüñ secde-i şükr it **ki** olasın / Ol ḳarîm-i ḳarem-i muḥtereme maḥrem-i râz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 5*). [ki,]

Muğtenim oldu şu deñlü ni‘ama bāy u faḳîr / Az ḳaldı **ki** cihândan gide vü götürüle âz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 12*). [ki,]

Ḳulı ḳurbânı olupdur bugünüñ sevr ü ḳamel / **Ki** anuñ vâsıtasıyla der-i devlet ola bāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 13*). [ki,]

Muṣṭafâ Hân **ki** işiginde müyesserdür anuñ / Eñ kemîn bendesine devlet-i Maḥmûd u Ayâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 17*). [ki,]

Ḳâḳi-i devlet ider ḥukm **ki** ḳaḳdur saña taḥt / Müdde‘î eylese biñ vechle ḥuccet ibrâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 24*). [ki,]

İtme tafşîl **ki** müsta‘ceb-i taṣdî‘dür ol / Sözde maṭlûbdur iy Fazlî bilürsin icâz

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 33). [ki,]

Bir esb idi **ki** 'âlemi devr eyler yidi cest / Bādî nazarda niteki fikr-i ülü'n-nühâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 3). [ki,]

Hayfâ **ki** şâh-bâz-ı ecel eyledi şikâr / Olmışdı ol hevâ-yı leâfetde bir hümâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 13). [ki,]

Bir şâhdur **ki** sümm-i semendi gubârını / Şehler kıldı gözlerine bulsa tütüyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 19). [ki,]

Sensin ol şeh **ki** sümm-i semendüñe yiridür / Ger olsa na'l-i zer meh-i nev mihlar Sühâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 26). [ki,]

Hink-i sipihr kan kuşanur şanmağıl şafağ / İster **ki** zîr-i zîn ola sen şâha serverâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 27). [ki,]

Ögdül alam **ki** nazmla meydânda olmuşam / Çâbü-k-süvâr-ı 'arşa-i evşâf-ı pād-şâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 29). [ki,]

Dönder 'inânı semt-i şenāya **ki** haşre dek / Sürsüñ tabî'at esbini sa'y ile Fazliyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 30). [ki,]

İrişdi mevsim-i tekbr ü vaqt-i hacc u şalât / **Ki** mecma'-ı 'Arafât oldu 'arşa-i 'araşât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 1). [ki,]

İrişdi 'id-i şerîf ile dehre bir 'âlim / **Ki** irdi zevk ü sürûra kamu benîn ü benât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 10). [ki,]

Ne hûb gündür İlâhî **ki** itdi qurbânlar / İrince bugüne erbâb-ı fidyeye vü hayrât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 11). [ki,]

Ne şâhdur **ki** gören zât-ı pâkınıñ luţfin / Olur esîri gönülden zihî leâfet-i zât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 15). [ki,]

Zihî şehen-şeh-i 'âlî **ki** kaşr-ı kadrine çerh / İrişmeye bula biñ mertebe eger derecât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 36). [ki,]

Ne diyesin **ki** du'adan yeg ola iy dâ'î / 'Ale'l-huşûş ola bu resme Eymen-i evkât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 40). [ki,]

Şeh Muştafâ **ki** tîğ u kalem haqqı şehlere / Eltâf ile kalem gibi kahr ile tîğ-vâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 11). [ki,]

Şâhâ egerçi tîğ mühimdür kalem velî / Oldı ehem **ki** tîğ kalemşüz neye yarar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 19). [ki,]

Yazup çizüp sipihre **ki** bu tîğ u bu kalem / Tîğ-ı kazâ durur kalem-i hükm-i Kird-gâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 21). [ki,]

Tîğüñ haqqı kalem gibi yolunda râstdur / Fazlî kuluñ **ki** oldu kalem-gîr ü tîğ-vâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 36). [ki,]

Bu hoş kaşide kim kalem ü tîğ vaşfidur / Bir tîğdur **ki** oldu kalem gibi üstüvâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 39). [ki,]

Gördüm **ki** mât ider beni ferzâne ol şehüñ / Sürdüm ruh atı pâyına fî'l-hâl

bî-ķarār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 2). [ki,]

İştâbl-ı dehrde bir atum var **ki** hüşrevâ / Rûz-ı veġâda düşmenüñ olsun aña süvâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 4). [ki,]

Bir esbdür **ki** kuvvet-i za'f ile ft'l-meşel / Mûr-ı naġîfe ursalar olmaya hîç bâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 5). [ki,]

Hiss itmege vücūdını key tîz-bîn gerek / Şöyle naġîfdür **ki** disem yokdur aşlı-vâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 9). [ki,]

Ĥayf arpaya **ki** zâyî' idüp ekl ide müdâm / Kıymetde yidügi 'alefe degmeyin tavar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 15). [ki,]

Ĥân Muştafâ **ki** sümm-i semendine ser koyup / Şehler kıllur türâb-ı rehin tâc-ı iftiġâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 18). [ki,]

Bir şeh-süvârdur **ki** binüp esb-i devlete / Ger kâr-zâr kılsa olur ġaşma kâr zâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 22). [ki,]

Bir Pād-şāhdur **ki** anuñ mîr-āhurı / Bir şāhdur **ki** sāyisidür biñ Sifendiyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 24). [ki,]

Bir Pād-şāhdur **ki** anuñ mîr-āhurı / Bir şāhdur **ki** sāyisidür biñ Sifendiyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 24). [ki,]

Virdi Ĥaķ destine çevġân-ı sa'ādâtı anuñ / Ma'delet topını ursun **ki** anuñdur meydân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 25). [ki,]

Ol taġt **ki** 'azîmdür ol tâc **ki** şerîf / Tâ ġaşr tâc bâķi ola taġt pây-dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 6). [ki,]

Ol taġt **ki** 'azîmdür ol tâc **ki** şerîf / Tâ ġaşr tâc bâķi ola taġt pây-dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 6). [ki,]

Ol tâcı ġâke şaldı irüp baġt taġtına / Sen taġta geġ **ki** tâc saña buldı inġişâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 10). [ki,]

Gördüm **ki** taġt tâcuña lâyıķ ġüher degül / Evşâf-ı taġt u tâcdan idüp hemân ġüzâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 24). [ki,]

Şafâ vaķtı sürür eyyâmı 'işret mevsimi geldi / **Ki** oldu 'izz ü iķbâl ile bir sūr-ı sürür-efzâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 2). [ki,]

İrişdi bir kıyâmet-dem bu şehir oldu meger maġşer / **Ki** ġaşr oldu ser-â-ser ins ü cinn ü pîr ile bernâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 5). [ki,]

Dem urdı Şūr-ı İsrâfîl'den her sūr-nâ beñzer / **Ki** enfâsı niġe dil-mürdeyi itdi o dem aġyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 6). [ki,]

Te'essüf eyleyüp müşt ile döġdi sînesin her taġl / **Ki** niġün ġaşre dek olmaz bu şādî ġünleri ibķâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 7). [ki,]

Pilāv **ki** kıyyesin eflâke teşbîh eylesem lâyıķ / K'olupdur rişteler ol âsmâna keh-keşân-âsâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 19). [ki,]

Ne ġudretdür ġör ol naġli **ki** bitmiş bir dıraġt üzre / Hezârân lâle envâ'-ı şükûfe biñ ġül-i ra'nâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 27). [ki,]

Koşusu atları şol resme çâpükdür **ki** ger
rākib / İder iki cihānı bir ‘inānın eylese
irhā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 31). [ki,]

Ḳuluñ Fazlî de izhār-ı hüner itdi nazar
eyle / **Ki** oldur böyle da‘vā-yı
hünerden maḳşad-ı aḳşā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 65). [ki,]

Ḥazret-i Şāh Selīm ibn-i Süleymān-ı
zemān / **Ki** Süleymān gibi rām itdi niçe
Ehremen’i (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
30, Beyit 13). [ki,]

Nice vaşf eyleye vaşşāf ‘ulüvv-i sānuñ
/ Ne felek-ḳadr **ki** nisbet görünür dün u
denī (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 34). [ki,]

Rehber-i ehl-i sefer saḥne-i ‘adlūñ olalı
/ Görmez illā **ki** reh-i dārda il rāh-zeni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
36). [ki,]

Güş-vār olsa eger güş-ı şehe lāyıḳdur /
Bugün ol dürr-i semīnūñ **ki** bilinmez
semeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 39). [ki,]

Yine cihāna şeref virdi Ḥazret-i
müte‘āl / **Ki** toḡdı burc-ı sa‘ādetden
āfitāb-ı kemāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 1). [ki,]

Mübeşşirān-ı sa‘ādet beşāret eylediler /
Ki irdi mevsim-i şādī vü gitdi derd ü
melāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 3). [ki,]

Sa‘id-i tālī‘ olup yine toḡdı başuma
gün / **Ki** itdi gün gibi māh-ı kemāl
‘arż-ı cemāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 4). [ki,]

Sürüş-ı ḡaybdan irişdi güş-ı hüşe seher
/ **Ki** ḡayr-maḳdem eyā şāḡib-i ḡuceşte-

ḡişāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 6). [ki,]

Ne vaşf idem kerem ü cūduñuñ
mübālaḡasın / **Ki** dest-i ḡayret urur pā-
yı ‘aḡl u fikre ‘ıḡāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 18). [ki,]

Kerīmsin **ki** keremde nazīrūñ olmaz
hīç / Umūr-ı luṭfda Ḥaḡ saña virmiş
istiklāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 23). [ki,]

Ne ben hemān **ki** bütün ḡaḡḡ-ı ‘ālem
eylerler / Du‘ā-yı devletüñi rüz u hefte
vü meh ü sāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 24). [ki,]

Muḡāldür **ki** seni vaşf idem kemā-hiye
ben / Vücūda gelse eger dünyede her
emr-i muḡāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 26). [ki,]

Ḥamdülillāh **ki** bulup ferr ü sa‘ādet
eyyām / Burc-i iḡbāle rücū‘ itdi yine
bedr-i temām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 32, Beyit 1). [ki,]

Bir kerem kānı vü luṭf issidür ol **ki** oldı
bugün / ‘Adl ü dād u kerem ü cūd ile
meşḡur-ı enam (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 32, Beyit 12). [ki,]

Maḡdemi maḳşad-ı aḳşā idi bī-kāmlara
/ Minnet Allāh’a **ki** bulduḡ
ḡademinden yine kām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 14). [ki,]

Sensin ol munşif ü ‘ādil **ki** zemānuñda
senūñ / ‘Adl ü inşāfuñ ile buldı zemāne
ārām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 16). [ki,]

Bende Fazlî **ki** çerāḡuñdur eyā şem‘-i
kerem / Baḡtı şem‘i uyanup şevḡle dir
şubḡ ile şām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 32, Beyit 26). [ki,]

Ḥamdülillāh **ki** yine başuma gün toğdı
bugün / Ṭālī'üm göği açıldı **ki** olup
def'-i ğamām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 27*). [ki,]

Ḥamdülillāh **ki** yine başuma gün toğdı
bugün / Ṭālī'üm göği açıldı **ki** olup
def'-i ğamām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 27*). [ki,]

Ḥarc idüp sîm ü zerin yumdı cihāndan
gözini / Gördi nergis **ki** degül bâki gül-
istân-ı cihān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 10*). [ki,]

Yüri nergis gibi göz yum bu cihān
bâğından / **Ki** degül göz yumup açınca
bahâriyye zemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 19*). [ki,]

Zihî kemāl-i şeref ehl-i 'ilme dünyāda /
Ki nāmını göre lâyıķ aña Ḥudā-yı
'alîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 2*). [ki,]

Yetîm odur **ki** ola 'ilm ü fazldan
maḥrûm / Dimeñ **ki** bî-peder olan
cihānda ola yetîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 5*). [ki,]

Yetîm odur **ki** ola 'ilm ü fazldan
maḥrûm / Dimeñ **ki** bî-peder olan
cihānda ola yetîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 5*). [ki,]

Düriş **ki** şerbet-i 'ilm ile olasın sâlim /
Şaķın şaķın maraḡ-ı cehl birle ḡalma
saķîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 6*). [ki,]

Çün oldu 'ilm-i farîza budur ḥadîs-i
şaḡîḥ / Şaķın **ki** cehl ile terk idüp anı
olma aṣîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 8*). [ki,]

Egerçi 'ilm-i mükerrrem durur 'ale'l-
ıtlâķ / 'Ale'l-ḡuşuş **ki** 'ilm-i şerîf diyen

ḡavîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 9*). [ki,]

Ne devlet ola 'aceb bundan ilerü kişie
/ **Ki** ola 'alîm-i sırr-ı kelâm-ı Ḥayy ü
Ḥadîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 10*). [ki,]

Mesîḥ-i vaḡtdür el-ḡaḡ **ki** nuṡḡ-ı cân-
baḡşı / Ta'alluḡ eylese ger ḡayy ola
'izâm-ı remîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 17*). [ki,]

Sen ol kerîmsin el-ḡaḡ **ki** saña ḡaşıldur
/ 'Ulûm-ı nâfi'a vü ḡulḡ-ı nîk ü luṡf-ı
'amîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 22*). [ki,]

Maḡdûm-ı Ebü'l-Fazl-ı Kerîm / İy **ki**
zâtuñ faḡr-ı erbâb-ı kirâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1*). [ki,]

Bâde-i rengîn-i şî'rûñ var-iken / Kim
ki mey-nüş eyleye olsun ḡarâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 11*). [ki,]

Şöyle ḡayrânlar olmuşuz **ki** bugün /
Geçmege kendümüzden oldu yaḡîn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1*). [ki,]

Ki bize n'olsa beng ile 'acebâ / Āteş-i
cûy bulmaḡa teskîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 3*). [ki,]

Şimdi bir yılcadur egerçi **ki** gün / Vaşl
olursak ziyāde kûteh olur (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 9, Beyit 1*). [ki,]

Hey ne müşkil **ki** 'aşıḡ-ı miskîn /
Bilmeye dilberüñ mekânını (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 10, Beyit 1*). [ki,]

Ki her kim dirse ol şî're nazîre / Vire
bî-minnet ol altını aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 5*). [ki,]

Leylâ'yı firdevs eyledüğünde zen-i
dünyâ / Mecnûn işidüp didi **ki** el-
leyletü hublâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Müfret 1, Beyit 1). [ki,]

Bu çerh-i pür-sitem dahı virmez
murādumuz / Ümmîd budur **ki**
kesmeye Rezzāk irādumuz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 7). [ki,]

Bî-hâr bir güli yok u bülbüllü bağı yok
/ Destinde lâlâ-büy **ki** anuñ büy-yı dâğı
yok (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,*
Beyit 14). [ki,]

Ol pür-cefâ **ki** eyleye geh geh vefâya
nâz / Sen dürr-i eşkden dök ayağına
şad niyâz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 1, Beyit 16). [ki,]

Derdâ **ki** kodı ben kılın iy Fazlî
yaçasuz / Âvâreler aparası çık Derzi
Memî Şâh (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 10, Beyit 10). [ki,]

Bir kuloğlıdur **ki** 'âlem halkınıñ
mağbûlidür / Mansıb-ı hüsnînüñ anuñ
şâhlar ma'zûlidür (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 17, Beyit 9). [ki,]

Ol mâh **ki** hürşîd-i ziyâ-bağş-ı
cihândur / Dil şavm-ı firâkıñı tutar nice
zamândur (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 19, Beyit 3). [ki,]

Tazarru'lar idüñ siz de ehaqqâ / **Ki**
vaşl ide beni ol pâdişâha (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 25, Beyit 7). [ki,]

Qanı ol şeh **ki** nâmi velvele şalmışdı
devrâna / Şecâ'atde nazîri gelmedi
hergiz bu meydâna (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 27, Beyit 1). [ki,]

Görseñ iy dilber **ki** sensüz nice mey
'ıyş eylerem / Eşk sâkî âh muṭrib nâle

hem-dem gam nedîm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 15). [ki,]

Bir serv idi **ki** kâmeti tûbâ-mişâl idi /
Şimşâd-ı dil-keş-i çemen-i i'tidâl idi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit*
16). [ki,]

Ḥamdü-lillâh **ki** Ḥudâ kıldı müyesser
hüccet / Sâlim ol saña selâmet yaraşur
sultânım (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,*
Beyit 1). [ki,]

Ola Fazlî'nüñ umarum **ki** du'âsı
mağbûl / **Ki** du'âsına icâbet yaraşur
sultânım (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,*
Beyit 9). [ki,]

Ola Fazlî'nüñ umarum **ki** du'âsı
mağbûl / **Ki** du'âsına icâbet yaraşur
sultânım (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,*
Beyit 9). [ki,]

Başuma gün toğdı el-haḡ devletüm
geldi yine / Devlet-ile tâ **ki** geldüñ
eyledüñ 'arz-ı liḡâ' (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Nazm 3, Beyit 3). [ki,]

Kemâl ehline olmışdur bu şâyi' / **Ki**
medhi naḡş olur naḡkâşa râci' (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Nazm 6, Beyit 1). [ki,]

Ol şafder-i yegâne a'nî **ki** Muştâfâ Ḥân
/ K'oldur liyâḡat ile sultân-ı heft-kişver
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1*).
[ki,]

Burc-ı sa'âdet içre bir mâhdur **ki** el-
haḡḡ / Seyr itmedi nazîrin nüh çerh ü
heft aḡter (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1,*
Beyit 3). [ki,]

Şehen-şeh Muştâfâ Ḥân-ı felek-ḡadr /
Ki var biñ bendesi behrâm-ı girdâr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 1*).
[ki,]

Kanı o şeh **ki** devlet ü iqbāl ü qadr ile /
Olmışdı cümle hāş ile ‘ām içre nām-
dār (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 6). [ki,]

Bir Şāh-idi **ki** devlet ü qadr ile bī-
gümān / Olmışdı nām-ı nīki cihān içre
dāstān (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 1, Beyit 9). [ki,]

Derd ü firāk ile geçirüp rüz-gārumuz /
Çıksun **ki** yiridür felege āh u zārumuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 24). [ki,]

Eyle iy berķ āh-ı āteş-nāk / **Ki** yana
sūz ile zamān u zemīn (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 15). [ki,]

Gün toğar şanma başuña iy rüz / **Ki**
tolındı o mihr-i devlet ü dīn (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 18).
[ki,]

Şad hezārān dirīg vā-veylā / **Ki** belā
üzre cāna irdi belā (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 20). [ki,]

Yā İlāhī ne tūrfa hāl oldu / **Ki** qatı
mūcib-i melāl oldu (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 31). [ki,]

Gül-i ‘ömrine hem hayıflar anuñ / **Ki**
düşüp hāke pāy-māl oldu (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 37). [ki,]

Ġam yiyüp rüz u şebde qan içelüm / **Ki**
bize Hāk’dan ol nevāl oldu (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 39). [ki,]

ki: "Ki bağlacı".

‘Alī-sehā vū Muḥammed-ḥiṣāl u
‘Osmān-şerm / **Ki** ‘adlidür ‘Ömerī Bū
Bekir’dür īmānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 10). [ki,]

Žamīr-i rūşeni āyīne-i mūnevverdür /
Ki her tarīķ ile rūşendür aña şüret-i hāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
11). [ki,]

kibār: Bir toplumun yüksek tabakasına
mensup, soylu ve seçkin sınıfına âit
kimse veya kimseler.

Ağlar bu mātem ile cihān ḥalkı zār u
zār / Eyler bu ḥasret ile şīgār u **kibār**
āh (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 18). [kibār,]

kible: (Ar.) Namaz kılariken dönülen
Kâbe.

Ruḥuñdur kār-nāme şemsesine saķf-ı
merfū’uñ / İşigüñ resmidür **kıblem**
esāsı Beyt-i Ma’mūr’uñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [kıblem, -
m]

kible-i ehl-i kabā’il: Kabile
sahiplerinin kiblesi olmak.

Olupdur Ka’be ḥāk-ı āsitānuñ /
Cemālūñ **kible-i ehl-i kabā’il** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 6).
[kible-i ehl-i kabā’il,]

kible-i ser-cümle-i ‘ālem: Evrendeki
herşeyin kiblesi.

İy zāt-ı şerīfūñ sebeb-i fītrat-ādem /
V’ey Ka’be yüzüñ **kible-i ser-cümle-i**
‘ālem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 1). [kible-i ser-cümle-i ‘ālem,]

k’ide: Ki ede, ki etsin.

‘Ayb eyleme şüfî o büte secdeler itsem
/ Lâyık mı **k’ide** mü’min olan terk-i
ferâyiz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4*). [*k’ide,]*

kifâyet: *Kâfi, yeterli.*

Ne yirde ki Mecnûn u Leylî dinür /
Kifâyetdür ol ya baña ya saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3*).
[*kifâyetdür, -dür]*

kıl-: *T. Yapmak, etmek, eylemek.*

Veyâhûd **kılmağ-içün** iştihānuñ
kal‘asın vîrân / Olupdur her biri bir tōp
o meydân ‘arşa-i heycā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 22*). [*kılmağ-içün, -mag, -içün]*

kıl-: *Kıl, çok ince olan tüy tanesi.*

Saňa göz ‘âşık u dil ‘âşık u cān ile ten
‘âşık / Tenümde her **kılum** cānā
olupdur cümleten ‘âşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1*). [*kılum, - (u)m]*

Saňa göz ‘âşık u dil ‘âşık u cān ile ten
‘âşık / Tenümde her **kılum** cānā
olupdur cümleten ‘âşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1*). [*kılum, - (u)m]*

kıl-: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Bir şāhdur ki sümm-i semendi gubārını
/ Şehler **kılurdu** gözlerine bulsa tūtiyā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 19*). [*kılurdu, -ur, -dı]*

kıl-: *Kılmak, etmek, yapmak.*

Tek eylesün şütürî meyl-i hücreme
kılayın / Derûn-ı hücremi hār-ı şütürle
pür süzen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24*). [*kılayın, -ayın]*

kıl-: *"Etmek, eylemek, yapmak"
yardımcı fiili.*

Kāh-ı sürür iken yirini hāk-ı gam **kılup**
/ Kıldıñ vücūd-ı pākını kahr ile hāk-
sār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 7*). [*kılup, -up]*

kıl-: *"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.*

Bir anda **kıldı** tokuz hücreden şütür
birden / Ki hücre teng ü şütür hem-çü
bād-pā tevsen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20*). [*kıldı, -dı]*

kıl-: *"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiildir.*

Sipih-r-i defter-i devletde **kıldı** nāmumı
sebt / Ki buldı nāme-i bahtum anuñla
‘ünvānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 6*). [*kıldı, -dı]*

Kıldı ol āb-ı muşaffā ile hep tāze vü ter
/ Cümle eşcāra virüp neşv ü nemālar
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 8*). [*kıldı, -dı]*

Hün-ı kurbān ile her gūşe gül-istān oldı
/ Şeref-i ‘īdi görüñ **kıldı** şitāyı bize yaz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 8*). [*kıldı, -dı]*

Kıldı kalem kerāmeti birle zuhūr-ı tīg /
Buldu kalem izāfete tīg ile i‘tibār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 3*).
[*kıldı, -dı]*

Hak saltanat semendin idüp saña zîr-i
zîn / **Qıldı** bu 'arşada seni bî-şübhe
şeh-süvâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
25, Beyit 25). [*kıldı, -dı*]

Ganem hod lahm u sahm ile
ganîmetdür anı aña / Cihânı
muğtenem **qıldı** toyurdu halkı müstevfâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit*
16). [*kıldı, -dı*]

qıl-: "Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Hân Muştafâ ki sümm-i semendine ser
koyup / Şehler **qılur** türâb-ı rehin tâc-ı
iftihâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25,*
Beyit 18). [*qılur, -ur*]

qıl: T. Yapmak, etmek, eylemek.

Gönlümi bir **qılda** aşup bend ider /
Zülf-i dil-bend ü dil-âvîz el-ğiyâs
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*).
[*qılda, -da*]

Bir belâdur k'âsümânî qâhrdan nâzil
olur / **Qılmağa** her töp a'dâ milkini zîr
ü zeber (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,*
Beyit 16). [*qılmağa, -ma, -ğa*]

qıl: Etmek/yapmak.

Zerq ile şüflerüñ itdügi âh u vâhı gör /
Şevk ile 'aşıkıların **qıldugı** hüy u hâya
bak (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,*
Beyit 5). [*qıldugı, -duğ, -ı*]

Yine gayret kuşağın iki yerden
kuşanup çün tîğ / **Qılalum** tu'me-i tîğ
ehl-i Tebrîz ü Horâsân'ı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 5). [*qılalum, -*
alum]

qıl: Etmek, eylemek, yapmak.

Şu'â'ın töp idüp **qılmış** feleklerden
toğuz kâse / Bu sûruñ olmağa hürşîd-i
'âlem kâse-gerdâni (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 12, Beyit 8). [*qılmış, -mış*]

Râhatü'l-ervâh **qılmış** luğ u cûduñ ol
lağîf / Râh-ı ihsânuñla halkuñ rûhı
râhatdur bugün (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 27, Beyit 25). [*qılmış, -mış*]

Ben anı ihtiyâr idüp beni ol eyledi
mağbûl / **Qılupdur** halka halka dūd-ı
âhı boynuma meftûl (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 8, Beyit 7).
[*qılupdur, -up, -dur*]

qıl: Etmek, eylemek, yapmak.

'İd irişdi eline hâncer-i zerrînin alup /
Qılmağa ceş-i gam u guşsa ile harb u
kıtâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,*
Beyit 5). [*qılmağa, -mağa*]

qıl: Etmek, eylemek.

Çün nâmidur Muhammed yâ Rab be-
hâkk-ı Ahmed / Maḥmūd 'âkıbet **qıl**
olsun cihâna server (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4). [*qıl,]*

qıl: Eylemek, kılmak.

Qılıcak cümleden üstün olup sen gâlib
ü manşûr / Hemîşe 'arız olsun lesker-i
haşma perîşânı (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 17, Beyit 34). [*qılıcak, -ıcağ*]

qıl: "Et, eyle, yap."

Ger dilerseñ mün'akis olmağa / Şâf-
tab' ol Fazliyâ **qıl** kalbünü mir'ât-ı 'ışk

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 7). [kıl,]

Hâkuñun her zerresin **kıl** kuhl-i erbâb-ı nazar / Gel tarîk-i 'ışk-ı pâka hâk-i pâ ol iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [kıl,]

Yed-i gassâlde meyyît gibi teslîm ol aña / İhtiyârı ko tut emrini ne kim **kıl** dise **kıl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [kıl,]

Yed-i gassâlde meyyît gibi teslîm ol aña / İhtiyârı ko tut emrini ne kim **kıl** dise **kıl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [kıl,]

Sözün taṭvîl idüp Fazlî igende virme taṣdî'i / Du'â-yı devletine **kıl** hemânâ fetḥ-i destânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 48). [kıl,]

Ma'ârif ehline **kıl** her-dem iltifâtı ziyâd / K'odur zekâvet ü 'aḳluñ delîl ü bürhânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 24). [kıl,]

Beṽân u şerḥe çü şıgmaz ḥadîs-i 'ışk gönül / Ko anı **kıl** ḥidemât ile ol şehe midḥât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 35). [kıl,]

Seyr ile şunup ḥüsni nevâlin Ramazân'ın / **Kıl** rûzî-i şeb 'îd-i vişâlin Ramazân'ın (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 2). [kıl,]

'Âlem saña yâ Rabb güneş gibi 'ıyândur / **Kıl** rûzî-i şeb 'îd-i vişâlin Ramazân'ın (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 4). [kıl,]

Kıl ḥvân-ı vişâlin baña yâ Rabb ḥavâle / **Kıl** rûzî-i şeb 'îd-i vişâlin Ramazân'ın (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 6). [kıl,]

Luṭf eyle oruç ayı gibi ḳadre irişdür / **Kıl** rûzî-i şeb 'îd-i vişâlin Ramazân'ın (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 8). [kıl,]

Göster baña ebrûsı hilâlini İlâhî / **Kıl** rûzî-i şeb 'îd-i vişâlin Ramazân'ın (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 10). [kıl,]

kıl: Çamur, yumuşak toprak.

Görinürken saña her yirde Cemâl-i muṭlaḳ / Bir avuç âb u **kiliñ** ḥüsni olma mâyil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4). [kiliñ, -iñ]

kıl kadar: Çok az, oldukça az manasını vurgulamak için kullanılmıştır.

Sende ne zerre kadar mihr ü vefâ fehmi olunur / **Kıl kadar** bende ne şabr ile taḥammül bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4). [kıl kadar,]

kılâ': Kaleler, surlar.

Ḳal'a-i düşmen-i sultân gibi her âteş-bâz / Od urup itse gerek niçe **kılâ'** vîrân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 26). [kılâ'ı, -ı]

kılca kal: İpince, incecik kalmak 2. (bir şeyin olmasına) kıl kadar kalmak. Çok az kalmak.

Ne teraḥḥum eyler ol şâh-ı Süleymân-saṭvetüm / Ne taḥammül itmege bir kılca ḳaldı ṭâḳatüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 9). [kılca ḳal, -dı]

kile-i zer: *Altından yapılmış ölçek.*

Bâğ zeyn itdi kamu hil'at-ı nevrüz ile /
Geydirüp nergise bir hōş **kile-i zer**
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 4*). [*kile-i zer,]*

kılıc: *Kılıç.*

Göreyin tîz günde uğrasın Hakk'ıñ
kılıcına / Şu kim iy Fazlî tîğından o
şāhuñ inkıṭā' eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4*). [*kılıcına, -ı, -(n)a]*

kılıc: *Kılıç. 2. Sevgilinin kirpikleri.*

Kılıcuñ ḥakkı Fazlî'nüñ başın kaṭ'
eyleseñ kaṭ'ā / Kesilmez tîğ-ı
'ışkuñdan cihāndan inkıṭā' eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [*kılıcuñ, -uñ]*

kılıc: *Kılıç.*

Şāh-ı milk-i saltanat Sultān Süleymān
bin Selīm / Kim **kılıcıyla** açıldı bāb-ı
şehr-istān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 14*). [*kılıcıyla, -ı, -y, -la]*

kılıc: *Kılıç.*

Berķ-veş yalıñ **kılıçlar** şakıyup
mānend-i ra'd / Na're urdı gāziyān
yağdı o dem bārān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 18*). [*kılıçlar, -lar]*

kilisā: *Gayr-i Müslimlerin ibadet yeri: kilise.*

Bir bütüñ 'İşkına zünnār-ı maḥabbet
bağlanup / Mescidi terk eyledük her-
dem **kilisāsındayuz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [*kilisāsındayuz, -sı, -(n)da, -y, -(u)z, -]*

kilise: *Hristiyanların ibadet etmek için toplandıkları yer.*

Ehl-i cennetdür muḥarrer Fazliyā
kilisede / Yār olan Aşḥāb-ı Kehf-i 'İşk
ile Kıtımır-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [*kilisede, -de]*

kilk-i müjgān: *Kirpik kalemi.*

Şüretüm bir zer varakdur k'anda
naḳḳāş-ı belā / Kilk-i müjgānumla
miḥnet naḳşını taṣvīr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [*kilk-i müjgān, -um, -la]*

kim: *"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.*

Ḳudretüñ şahrāsınuñ **kim** püştesidür
kūh-ı Ḳāf / Raḥmetüñ deryāsınuñ **kim**
kaṭresi Nīl ü Aras (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2*). [*kim,]*

kim: *Ki.*

Daḥı Rızā Taḳī vü Naḳī 'Askerī ḥaḳı /
Kim oldı her biri ser-i aḥyār Yā
Ḥüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 42*). [*kim, -dı]*

kim: *"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.*

Āşinālık isteme var iy dil ol bîgāneden
/ **Kim** görüpdür kim gedāya ola sultān

āşinā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [kim,]

kim: "hangi kişi" anlamında soru zamiri.

Cüft olup ağıyâre tek mihr ü vefâlar itmesün / 'âşıkâ yâr itdügi cevri ü cefâdan **kim** kaçar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [kim,]

Kimden ne bâk Fazlî'ye 'âlemde iy güneş / Kim şubh gibi alnı açık yüzi ak durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 7). [kimden, -den]

kim: "Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Derd odur **kim** yârûñi ağıyâre hem-dem göresin / Yoğsa rāh-ı 'İşkda derd ü belâdan **kim** kaçar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [kim,]

Sa'd-ı Zengî'nüñ adın **kim** bilür idi şāhā / Virmese Sa'di Gülistān'la Büstān'da haber (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 40). [kim,]

Bāde-i rengin-i şî'rüñ var-iken / **Kim** ki mey-nüş eyleye olsun harām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 11). [kim,]

Āh **kim** devrān ayırdı āşinālardan beni / Eyledi bīgāne zevk-ile şafālardan beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 1). [kim,]

Eger **kimdür** dir iseñ ol yüzi gül ruhleri āli / Güzeller dil-rübālar serveri a'lā 'Alī Bālī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 2). [kimdür, -dür]

Ben **kime** tesbîh idem sen māhı iy hūrî-liķā / Mihr ise hüsnuñle farkı var

anuñ beyne's-semā (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 10). [kime, -e]

Kime beraber eyleyeyin ben gedā seni / Mîzān-ı 'aķla urmuşam iy pādişā seni (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 1). [kime, -e]

Kimdür ol dirseñ eger iy nām-dār / Gülsitān-ı devletüñ verd-i teri (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 4). [kimdür, -dür]

Taş olsa bu firāķa taşā bağı doymaya / **Kimdür** bu demde kılmaya leyl ü nehār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22). [kimdür, -dür]

kim: "Hangi kişi?" anlamında soru zamiri.

İçmege yâr ile pür-şāfi şafādan **kim** kaçar / Şūfi inşāf eyleye şāfi şafādan **kim** kaçar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [kim,]

kim: "hangi kişi" anlamında soru zamiri.

Gelüp ferzāne şeh naţ'ında şekker işleri halkuñ / Kimine at virdi **kimine** fîl itdi ihsānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 14). [kimine, -iñ, -e]

kim: "Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Göñlüme ne bend eylese ol Şāh revādur / **Kim** didi aña kākül-i dil-bende tolaşa (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [kim,]

Āgarı altun degerdi Yūsuf'ıñ mīzān
gibi / Keffine **kim** qorsa dirhem
olmasa meyyāl aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4*). [kim,]

İçmege yār ile pür-şāfî şafādan **kim**
kaçar / Şūfî inşāf eyleye şāfî şafādan
kim kaçar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1*). [kim,]

Biñ kez ursañ tîğ-ı cevri Fazlî'ye
dönmez yūzi / İy kemān ebrū vefādur
ol vefādan **kim** kaçar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5*). [kim,]

Kimdür ol tıfl-ı laţîf ü pür-leţāfet dir
iseñ / Nūr-ı çeşm-i nūr-ı çeşm-i
Hüsrev-i Dārāb-der (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 11*). [kimdür, -dür]

Āh **kim** gurbetde göñlüm oldı yārından
cüdā / Bülbül-i gūyā gibi bāğ u
bahārından cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [kim,]

Kim dürür dirseñ ol kerīmü'ş-şān /
Ehl-i ikbāl ü şāhib-i devlet (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 6*). [kim,]

kim: *Ki anlamında kullanılan bağlaç.*

Qudretüñ şahrāsıñ **kim** püştesidür
kūh-ı Kāf / Raḥmetüñ deryāsıñ **kim**
kaṭresi Nîl ü Aras (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2*). [kim,]

kim: "Ki" bağlacı.

Şun beru ol cām-ı nābı **kim** anuñ /
Neşvesinde mestdür bāy u gedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4*). [kim,]

Sensin iy Fazlî anuñ **kim** dirlügi /
Vechüñ el-bāķī ve fānī mā-ʿadā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 7*). [kim,]

Kim Kaʿbe kapuñ tavvāf kıldı /
Qaddāʿafe rabbehu sevāben (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2*). [kim,]

Āşinālık isteme var iy dil ol bîğāneden
/ Kim görüpdür **kim** gedāya ola sultān
āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [kim,]

ʿAql u şabrum āh **kim** yād oldı benden
dōstlar / Oldı her yād ile tā ol şāh-ı
hūbān āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*). [kim,]

Umma **kim** devrān ile yār ola ol meh-
rū saña / Kimseler görmüş degüldür hîç
devrāndan vefā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [kim,]

Bahr-ı vaşluñdan beni dür ideli emvāc-
ı hicr / ʿAynıyam şol kaṭrenüñ **kim** ola
ʿummāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2*). [kim,]

Ṭaʿni ṭaʿūnından ağıyaruñ kırıldı ehl-i
ʿİşk / Serverā ol itleri kır **kim** ola defʿ-i
riyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2*). [kim,]

Zühd ü taḳvāyı komazdum ben de
elden zāhidā / Neyleyem **kim** pādīşāh-ı
ʿİşkdan yoḳdur rızā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4*). [kim,]

Pîr olsun ol cüvān **kim** olmuşam abdāl
aña / Derdümi bilmege yiter naʿl-i
sînem dāl aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [kim,]

Qadd-i bālāsı kıyāmetler kıparur
başuma / Āh **kim** ben bir belālu yāre
oldum mübtelā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [kim,]

Fazlıyā zülfi ğamından ol nigāruñ āh
kim / Şāne gibi ğurudum şad-pāre
oldum mübtelā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5*). [kim,]

Her ne dem Fazlî cemālūñ görse ister
vuşlatuñ / **Kim** seher vaktinde dirler
müstecāb olur du‘ā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2*). [kim,]

Haţţ-ı reyhān **kim** tıttırdur rüy-ı
cānānı dürüst / Sebze-i terdür ki zeyn
itmiş ğülistānı dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1*). [kim,]

Añma hadîş-i Kevşer’i billāh zāhidā /
Şol bezm içinde **kim** ola ol lâ‘l-i nāb
bahş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [kim,]

Derd odur **kim** yārūñı ağyāre hem-dem
ğöresin / Yoĥsa rāh-ı ‘İşkda derd ü
belādan **kim** kaçır (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*). [kim,]

Bir lebi ‘İsī ki geh geh bûsesinden cān
vire / Yolına ölmeklige ol dil-rübādan
kim kaçır (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4*). [kim,]

Alup başum ele ben **kim** temennā
eylerüm bûseñ / Şarāba giderüm ğüyā
elümde bir ğabāğum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4*). [kim,]

Seyle virdi ĥün-ı ‘āşık kûyuñı şol
resme **kim** / Dir ğörenler ne ‘alāmetdür
ki ğögden ğan yağır (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2*). [kim,]

Bāğ-ı cān ĥurrem olur bārān rahmetdür
baña / Sīneme **kim** ğamze-i dil-dārdan
peykān yağır (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [kim,]

İki bir dimeyüp cānā dokerler ğanımı
her-dem / Meger **kim** tîrūñ ile ittifāķı

zaĥmumuñ birdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4*). [kim,]

Bī-ğüneĥ ‘āşıkıñı ğatl itmeğe cānlar
virür / Ğamzeñ iy ĥūñī senūñ Allāh
kim ğattāldur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [kim,]

Kimden ne bāk Fazlî’ye ‘ālemde iy
ğüneş / **Kim** şubĥ gibi alnı açık yüzi aķ
durur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 7*). [kim,]

İy şanem deyr-i cihānda zülfüñüñ
sevdāların / Başuma alduğımı ‘ayb
itme **kim** başuñda var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2*). [kim,]

Başına taş yağsa yoluñda şu **kim** yüz
döndere / Başum-içün anı **kim** müftî-i
ĥüccet taşlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5*). [kim,]

Başına taş yağsa yoluñda şu **kim** yüz
döndere / Başum-içün anı **kim** müftî-i
ĥüccet taşlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5*). [kim,]

Sāğarımı çekmedür kārı dem-ā-dem
şüfiyā / Ehl-i ‘İşķı şanma **kim**
sencileyin bī-kārdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2*). [kim,]

Dil milkini feth eyledi bir şāh-ı
muzaffer / **Kim** dirler anuñ nām-ı
şerīfine muzaffer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1*). [kim,]

Cām māl-ā-māl elinde sākī ĥüsnüñ
vaşf ider / Ğüyyiyā **kim** Şeyĥ Cāmī’dür
Bahāristān oķur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [kim,]

Her ne si‘ri **kim** baña ol serv-ķāmet
söyledür / Rāstī ğāyet bülend olur
ķiyāmet söyledür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1*). [kim,]

Hasretâ derdâ efendüm serverüm
hânum gider / **Kim** sa'âdetle yine ol
şâh-ı devrânüm gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [kim,]

Gerçi **kim** ben bundayum ammâ ki
gönlüm andadır / Her yañeden **kim**
benüm ol şâh-ı devrânüm gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [kim,]

Umarum **kim** ben du'âcını ferâmûş
itmeye / Şimdi **kim** ol server İskender-
i Qur'ân'um gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*). [kim,]

Umarum **kim** ben du'âcını ferâmûş
itmeye / Şimdi **kim** ol server İskender-
i Qur'ân'um gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*). [kim,]

Allar gey **kim** bakıcak gül yüzünüñ
alına / Alına ben bülbülüñ gibi saña iy
gül hezâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3*). [kim,]

Kim bilür **kim** kullarınıñ kanķısını
öldürür / Allar geymiş bugün gördüm
yine ol şehir-yâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6*). [kim,]

Kaçup benden ne dem **kim** gitse ol
ârâm-ı cân iy dil / Firâr idüp qarârum
şabr u ârâmum vedâ' eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [kim,]

Dil tıfl-ı nâ-resîde-i sultân-ı 'İşkür /
Kim derd aña mâder ü hem dâý u
dâyedür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [kim,]

Ger bād-ı şabā virmese zülfüñ
haberinden / Âh **kim** cigerüm nâfe gibi
kan olacaktadır (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4*). [kim,]

Berât-ı zer-nişân üstinde bir tuğrâ-yı
ğarrâdur / Ol ebrû-yı siyeh **kim** çihre-i
cânâna yazmışlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*). [kim,]

Gülüp sen ğayr ile dâým beni gel çok
çok ağlatma / Şakın **kim** kan olur az
günde ğarķ olur bu merdümder (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2*). [kim,]

Yâ çekerken yâr elinde bir letâfet gördi
kim / Kaldı engüşinde çeşmüm
lâ'lden zih-gîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2*). [kim,]

Emdükçe lâ'lüñi n'ola dil rakş iderse
kim / Bî-ihtiyâr ider kişi içse şarâb
rakş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4*). [kim,]

İy perî diyü rakîbi görüp âdem
didüğüm / Şanma **kim** vech-i şahîh
üzre ola aña nakîz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 3*). [kim,]

Şemşîr-i cevruñ ile dil pâre pâre oldu /
Gel çalma pâreye **kim** iy mâh-pâre yir
yok (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3*). [kim,]

Pür oldu mestlerden halvet ayak
başılmaz / Şüfî bu bezme gelme **kim**
hüş-yâre yir yok (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4*). [kim,]

Tutuşup 'ışk ile oldum eşk-i bî-pâyâna
ğarķ / **Kim** görüpdür baħr-ı bî-pâyân
içinde yana ğarķ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1*). [kim,]

Sebzelerle bir yeşil atlas-kebîr
maħbûbdur / **Kim** gören cāndan olurlar
mübtelâsı Lâdik'üñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4*). [kim,]

Şu deñlü mest-i 'ışkam **kim** kıtımda /
Degül mümtâz evâhirden evâ'il (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 7).
[kim,]

Her kadeh **kim** çekerüm ulu güneş
dîrsin şerr / Merhamet kıl nice bir
bunca günâhı çekelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [kim,]

Dimezem **kim** bu ten-i mürdeye sen
cânımsın / Cânımuñ cânı vü cândan
ulu cânânımsın (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 131, Beyit 1). [kim,]

Zülf-i fettânuñda vâ-veylâ ne hâletdür
bu **kim** / Düşdi mecnûnuñ olup her
leyli vâ-veylâlara (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 133, Beyit 2). [kim,]

Kapusından ırılmağ bir nefes bâbuñ
degül zinhâr / Hudâ'dan feth-i bâb oldu
çalış **kim** fırsatıñ geldi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5). [kim,]

O bütüñ küfrüne imân diyeni gayb
itmez / Nısf-ı dîn añladı iy şeyh şu **kim**
inşâfı (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139,
Beyit 3). [kim,]

Her ne cân **kim** câm-ı 'ışkıñdan senüñ
ser-mest ola / Kelb-i nefis-i zâlim aña
olmaz hergiz 'ases (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10). [kim,]

Şol deñlü virdi Hağ saña inşâf u hulkı
kim / Nısfını bulmadı anuñ eşnâf-ı
aşfiyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 4). [kim,]

Her mücrime **kim** sen idesin lutf u
'inâyet / Cismine harâm ola anuñ nâr-ı
cehennem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
4, Beyit 4). [kim,]

Anuñ tenine ola harâm âteş-i düzağ /
Kim olsa harîm-i harem-i lutfuña

mağrem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 11). [kim,]

Su resmedür şütür-i kadri **kim** bu nüh
hücre / Ne hücre zeng-i şütür olsa ger
aña emken (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
5, Beyit 29). [kim,]

Lîk sen bulmağa matlûb-ı hağkîye
vişâl / Niçe esbâb gerek **kim** ola vuşlat
hâşıl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 13). [kim,]

Yanmağa mûmuz mağabbet şem'ine
pervâne-vâr / Şanma iy zâhid bizi **kim**
nâr-ı pervâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10). [kim,]

'İşkumuz 'ışk-ı hağkîdür be şüfî
şanma **kim** / Her mecâzî dilberüñ
ruşsâr-ı zîbâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [kim,]

Hubbuñla kalb-i Fazlî'yi şol resme
eyle pür / **Kim** şıgmaya derûnına ağıyâr
Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 44). [kim,]

Şâh-ı milk-i saltanat Sultân Süleymân
bin Selîm / **Kim** kılıcıyla açıldı bâb-ı
şehr-istân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 14). [kim,]

Sen şu şehsin **kim** ulu Fettâh virmiş
destüñe / Serverâ tîğ-ı zaferle hancer-i
bürrân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 22). [kim,]

Sen şu şehsin **kim** olupdur iy şeh-i
milk-i zafer / Gâşiye-dârüñ öñüñce her
zemân hağkân-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 32). [kim,]

Tüğlar çözmüş saçın meftûl şâbîler gibi
/ Nağd-i cânın cünd-i a'dânıñ diler
kim ide cerr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 8). [kim,]

Leşker-i cerrâr u hûn-efşânumuz **kim**
her biri / Rüstem-i destâna destân-ı
veğâ ta'lîm ider (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 11, Beyit 17). [kim,]

Âferîn olsun velîkin 'asker-i İslâm da /
Rûm ili gerçeklerine **kim** geçerler
gerçek er (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside*
11, Beyit 21). [kim,]

Hâşşeten ol 'askere beglerbegi olsun
kerîm / **Kim** 'Alî'dür nâm ile ol
şun'idur Haydar-siyer (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 11, Beyit 25*). [kim,]

Bir kerem kânı mürüvvet ma'denidür
kim anuñ / Dest-i cûdı hasretinden la'l
olur havfın çeker (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 11, Beyit 28). [kim,]

Rüşen eylerken anuñ dünyâyı rây-ı
rüşeni / Mâh u hûrşîdi sipihr-i pîr
bilsem **kim** neder (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 11, Beyit 29). [kim,]

Bir 'Ömer 'adl ü 'Alî cûd u
Muhammed hulk'dur / **Kim** nazîri
görmedi dünyâda erbâb-ı nazar (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 11, Beyit 31*).
[kim,]

'Adl ü cûd u hulk **kim** her lahza 'âdet
zâtına / Yusa 'âdetle sa'âdet ehlidür ol
nâm-ver (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside*
11, Beyit 32). [kim,]

Yok durür evşâfına gâyet şavâb oldur
hemân / **Kim** du'âdan dem urup idem
kelâmum muhtaşar (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 11, Beyit 38). [kim,]

Vaşf u medhinden du'âdur saña
Fazlî'nüñ gârağ / Zât-ı pâka gerçi **kim**
virür kerîmâ derd-i ser (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 11, Beyit 39*). [kim,]

Simâtını göricek ol büyük garrâ
çöreklerle / Didüm bir âsümândur **kim**
pür itmiş mihr ü mâh anı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 12, Beyit 17*). [kim,]

O meydân içre me'mûniyyeler hep
töplardur **kim** / Anı kapmağa olur her
kişinüñ desti çevgânı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 12, Beyit 23*). [kim,]

Görinenler kevâkib şanmañuz **kim**
âsümânîler / Çıkup eflâke çak yer yer
sipihrüñ yandı dāmānı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 12, Beyit 29*). [kim,]

Yiridür atlas-ı çerh olur ise öñdüli
anuñ / Koşusunda geçüp atı anuñ **kim**
aldı meydānı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 12, Beyit 35). [kim,]

Elünde hâtem-i devlet ser-â-ser ins ü
cin râmuñ / Bugün milk-i cihānuñ hağ
bu **kim** sensin Süleymān'ı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 12, Beyit 38*). [kim,]

Nice İskender-i Sānî diyem ben saña
şāhā **kim** / Göreydi sen şehi olurdu
İskender saña sānî (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 12, Beyit 44). [kim,]

Yiridür **kim** bu yidi kat felek-i mīnā-
fām / Olsa ol sūr-ı mu'azzamda yidi
çerhi kazan (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside*
13, Beyit 14). [kim,]

Şol maḥbūb düğün ola bu **kim** anda
şeker / Ezile başını ortaya koyup aña
revān (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 13*,
Beyit 20). [kim,]

Âsümânîleri **kim** ire hevāya anuñ / Bir
tırāka kopara idesin āḥîr seyrān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 13, Beyit 30*).
[kim,]

Sensin ol şāh-ı felek-ḳadr ü melek-
mertebe **kim** / Faḥr ider saña ḳul

olmağ ile şāhān-ı cihān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 43*). [kim,]

Bir silah-dār ola kapuñda diler **kim** Behrām / Tîğ-dār olduğı eflākde oldur her ān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 46*). [kim,]

Degül mi devlete dāll iy kerīm **kim** bir bir / Gelür işigüñe dünyānuñ ehl-i ‘irfānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 21*). [kim,]

Si’r **kim** lafzı şahīḥ ola vü ma’nāsı şarīḥ / Kıymet olmaz aña dünyā tolusu sīm ile zer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 18*). [kim,]

Ḥayf **kim** ma’rifete olmaya teşhīş ü semīn / Şebeden dūn ola fark olmaya dürr-i ezher (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 29*). [kim,]

Ṭab’-ı pākuñ şu kadar rūşen ü nūrānīdür / Zerreten **kim** görünür aña göre şems ü kamer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 37*). [kim,]

Ekber-i cümle-i şeh-zāde-i sultān-ı cihān / **Kim** anuñ kullığıdur ḥalka muḥarrer nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 17*). [kim,]

Bu du’āyı umaram **kim** kıla maḳbūl Ḥudā / ‘Aceb olmaya ḳabūl olsa du’ālar nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 30*). [kim,]

Bizümdür yümn-i İslām ile feth ü nuşret ü devlet / Ne itdür surḥ-ı ser **kim** eyleye da’vā-yı sultānī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 7*). [kim,]

O niyyet üzre **kim** bī-şekk ḡazā-yı ekber olmışdur / Çekildi devlet ü iḳbāl

ile rāyāt-ı ‘Oṣmānī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 15*). [kim,]

Ne cānı var ‘adūnuñ **kim** muḳābil ola ol şāha / Eline tîğ alup meydāna girse kılsa cevlanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 23*). [kim,]

Güzīn ü ekberi ‘Oṣmāniyān’uñ şimdi sensin **kim** / Şecā’atde şehāvetde nazīrūñ bir daḥı ḳanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 28*). [kim,]

Nice İskender-i Sānī diyem ben saña Şāhā **kim** / Göreydi sen şehi olurdu İskender saña sānī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 31*). [kim,]

Bir elde cām tut bir elüñde müdām tîğ / **Kim** biri baḥr-ı luṭf durur biri kân-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 18*). [kim,]

Gülšen-i ‘ālemde ol bir mīve-i nev-bādedür / **Kim** anuñla saltanat bağın olupdur bār-ver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 8*). [kim,]

Atasından n’ola istidlāl olınsa cūdına / **Kim** dıraḥt-ı müşmirūñ toḥmı olur nīkū şemer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 17*). [kim,]

Merḥabā eylemedüñ virmedi devlet baña el / Āh **kim** derd ü ḡam u ḡuşsada oldum pā-māl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 18*). [kim,]

Pād-şeh-zāde-i gerdün-‘azamet **kim** oldur / ‘Azam-i şān ile şeh-zādelere içre mümtāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 16*). [kim,]

Pür idem vaşf-ı medīḥūñle toḳuz eṭbāḳı / Baña bir kerre eger **kim** diyesin medḥūmı yaz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 30*). [kim,]

Olmışdı zîr-i zîn baña bir esb-i pād-şā /
Kim görmedi nazîrini mîr-âhûr-ı każā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 1*). [kim,]

Sür'atde 'ömr disem eger aña yiri
durur / **Kim** 'ömr gibi geçdi cihândan
bulup fenā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 11*). [kim,]

Şöyle serî'-seyr idi **kim** bir adımda rāst
/ Dār-ı fenādan oldı yiri menzil-i beķā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 12*). [kim,]

Fezāyili bugünüñ şanma **kim** şümāra
gele / Eger ki mün'aķid olsa hezār ulūf
u mi'āt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 9*). [kim,]

Bu 'adl ü cūd-ile **kim** herbiri şehādet
ider / Umūr-ı devlete itdūñ liyāķatūñ
işbāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 20*). [kim,]

Tîguñ mazālimini ķalem nice şerh ide /
Kim ol 'azîm-i tîg u ķalem bir za'îf ü
zār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 34*). [kim,]

Gel çekme tîg-ı zulmi ķalem çek
mazālime / **Kim** tîg-ı 'adli çekdi
ķalem-veş o ķām-kār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 35*). [kim,]

Bu hoş ķaşıde **kim** ķalem ü tîg vaşfidur
/ Bir tîgdur ki oldı ķalem gibi üstüvār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 39*). [kim,]

Gel tîg lāfın urma ķalem çek du'āya
kim / Biñ tîg u biñ ķalem-den o yegdür
hezār bār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 40*). [kim,]

Ferahından şu ķadar sîm nişār eyledi
kim / Ğarķ-ı sîm eyledi dünyā-yı

denîyi yeksān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 15*). [kim,]

Bir 'imāretdür anuñ rif'ati ķaşrı **kim**
aña / Yiridür olsa tetimmāt toķuz ķat
eyvān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 21*). [kim,]

Nice medh eyleyem iy kân-ı kerem ben
seni **kim** / Bir yire gelse seni medh
idemez cümle cihān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 26*). [kim,]

Ĥamdü-lillāh **kim** dem-i şādî vü
behcetdür bugün / Vaķt-i 'ıyş ü rûz-ı
şoķbet devr-i 'işretdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 1*). [kim,]

Ferr ü kerr ü fer-penāh u pād-şāh-ı
ķām-rān / **Kim** Süleymān-saŗvet
İskender-şalābetdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 12*). [kim,]

İsterem tā ĥaşre dek yār ola nuşret ol
şehe / Şimdi **kim** Ĥaķ'dan mu'āvin aña
nuşretdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 31*). [kim,]

Ĥaşre dek cümle 'adūsın eylesün
maķhūr Ĥaķ / Şimdi **kim** maĝlûb-i
şemşîr-i hezîmetdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 33*). [kim,]

Bu hoş ķaşıde **kim** şıfat-ı taķt u tādur
/ Da'vā-yı taķt u tāca delîl olsa vechi-
vār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 37*). [kim,]

Dögünüp her naķāre dir ne ķara
günlere ķalduk / Aña **kim** bu
temāşādan bugün maķrûm ola ĥāşā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 8*). [kim,]

Ķuruldı güne-güne çerķ-āsā ĥaymeler
bir bir / Şanasın **kim** yire indi toķuz

kat tãrem-i a'lã (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 11). [kim,]

O meydân içre me'mûniyyeler şan
töplardur **kim** / Anı kapmağa çevgân
itdi destin pîr ile bernâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 21). [kim,]

'Äleme köhne bahâr ile irüp bir 'âlem /
Kim eger tâze bahârı görüp ol hoş
zemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 11). [kim,]

Sen тұrurken ide mi kimse varup ğayrı
penâh / **Kim** eger sâye-i tûbâ var iken
nârveni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 20). [kim,]

Eyâ kerîm sen ol şâhib-i sehâsın **kim** /
'Alî olur saña olursa ger keremde
hemâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 15). [kim,]

Dili bir bûlbûl-i gül-zâr-ı ma'ânîdür
kim / Eylemek lutf-ı kelâmını bedî' ola
beyân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 28). [kim,]

Nice medh eyleyem iy kân-ı kerem ben
seni **kim** / Bir yire gelse seni medh
idemez cümle cihân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 39). [kim,]

Ne medh idem seni ben **kim** yazılmaya
tâ haşr / Eger ki şafha-i eflâke eylesem
terkîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 28). [kim,]

Müyesser ide müyessir budur
murâdum **kim** / Cihânda ni'met-i
'uzmâ vü âhiretde na'im (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 35). [kim,]

Varayın ruḥ koyayın ol şehe **kim** / Yâd
ider her zamân 'aṭâde beni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 3). [kim,]

Umarum **kim** o şâh-ı ferzâne / Lutf ide
qomaya piyâde beni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 4). [kim,]

Didi **kim** olsa tatlu kısmından / Her ne
olursa lâ-'ale't-ta'yîn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 5). [kim,]

Kim cihân 'adlûñle ma'mûr oldu iy
şâh-ı güzîn / Lutf u cûduñdan zemâne
buldı ferr ü zîb ü zîn (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 4). [kim,]

Nâḥun ile pâre pâre kıldı gül ruḥsârını /
Şol kadar zârîlîğ itdüm **kim** cihân gül-
zârını (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 7). [kim,]

Şimdi kahr ile felekden almağ-ıçün
intikâm / Şundılar bir cür'a **kim** biñ yıl
yaşar içen temâm (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 12). [kim,]

Vaktdür **kim** 'İşk ile ḥayrân u ser-
gerdân olam / Şabra tãkat kalmadı
terk-i diyâr ister gönül (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 7, Beyit 4). [kim,]

O meh **kim** tekye-i ḥüsnûñ şeh-i şâhib-
kemâlidür / Güneş yaluñ ışıkdur
ḥidmetinde pây-mâlidür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 8, Beyit 1). [kim,]

Gice gündüz yanan nâr-ı ğam ile sîne
dâğıdur / **Kim** anuñ tekye-i 'ışkında bir
yanar çerâğıdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 9). [kim,]

Hicrûñ ile âh **kim** âsûde-ḥâtır
olmadum / Göz açup bir gün cemâl-i
vaşla nâzır olmadum (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 12, Beyit 5). [kim,]

Fazlî-i üftâdeyem şalduñ diyâr-ı
miḥnete / Âh **kim** raḥm itmedüñ ben
bende-i bî-devlete (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 9). [kim,]

Billāh gel inşāf it aña **kim** esīr olmaz /
Ol bedr-i cihān-ārā Maḥmūd-ı hilāl-
ebrū (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 4*). [kim,]

Tekye-i iḥsānı **kim** bir hoş ziyāret-
gāhdur / Yüz sürer dā'im mücerredler
ulu der-gāhdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 1*). [kim,]

Hvān-ı vaşlı hāşş u 'āma ḥasbeten-
lillāhdur / Ol saḥāvet menba'ı **kim** adı
Muşlî Şāh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 2*). [kim,]

Geydürür ol dem aña iḥsān idüp bir
tāc-ı zer / Ol saḥāvet menba'ı **kim** adı
Muşlî Şāh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 4*). [kim,]

Tîr-i maḥsūdın nişāna irgürür ol nev-
cūvān / Ol saḥāvet menba'ı **kim** adı
Muşlî Şāh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 6*). [kim,]

Her gedā **kim** naḥd-i vaşlın isteyüp
efḡān ider / Luṭf idüp ol dem aña bir
gülce sīm iḥsān ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 7*). [kim,]

Ol gedāyı ġarḳ idüp sīm ü zere şādān
ider / Ol saḥāvet menba'ı **kim** adı
Muşlî Şāh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 8*). [kim,]

Ben faḳîre bilmezem yā Rab niçün
kıldı ḥarām / Ol saḥāvet menba'ı **kim**
adı Muşlî Şāh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 10*). [kim,]

Yüz koyup ol şāh öñinde ḥāk ile
yeksān olur / Ol saḥāvet menba'ı **kim**
adı Muşlî Şāh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 12*). [kim,]

Fazliyā var iste bende yok dimez virür
hemān / Ol saḥāvet menba'ı **kim** adı

Muşlî Şāh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 14*). [kim,]

Şanmañuz **kim** 'ıyşdan bir laḫza
ḥālîlerdenüz / Meşreb-i şāfîli rind-i
lāübālîlerdenüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 1*). [kim,]

Şüretā **kim** bendeyüz ma'nide sultānlar
bizüz / Sāḳiyā şun cāmı Sultān
Muştafālîlerdenüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 6*). [kim,]

Bendeyüz bir şāha **kim** her bendesi bir
şāhdur / Zāt-ı pāk-ı tāb-nākı mazhar-ı
Allāh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 13*). [kim,]

Gözüm ḳan ağla **kim** ḳan ağlamak oldu
senüñ kārūñ / Çün aldı çıḳdı ḫayf ü
zulm ile şāh-ı cihāndāruñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 15*). [kim,]

Lām-ı zülf-i ser-nigün naḳşına ol dūr-
dānenüñ / İy raḳīb el şunma **kim** lā
taḳrebu māle'l yetîmi (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 9*). [kim,]

Sevdi biñ cān ile dil ol dilber-i meh-
manzarı / **Kim** anuñ mihr-i ruḫına ḫalk
ḳızgın müsteri (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 16*). [kim,]

Ol ğonce **kim** netîce-i şun'-ı İlāh-idi /
Nām-ı şerîfi Ḥazret-i Maḥmūd Şāh-idi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 4*). [kim,]

Ben **kim** ḳapuñda bende-i dil-dāde
kim ḳadīm / Her-dem elif mişāl
şırātuñda müstaḳīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 4*). [kim,]

Ben **kim** ḳapuñda bende-i dil-dāde
kim ḳadīm / Her-dem elif mişāl
şırātuñda müstaḳīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 4*). [kim,]

Hayr-maḳdem hayr-maḳdem iy emīr-i
kār-dān / Ḥamdü-lillāh **kim** seni
gördük yine sağ u şafā (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1). [kim,]

Sen gidelden derd-i hicrân ile dil
bīmār-idi / Ḥamdü-lillāh **kim** tabīb-i
vuşlatuñ itdi devā (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 3, Beyit 4). [kim,]

Bende Fazlî **kim** du‘ā-gū-yı
ḳadīmüñdür senüñ / Āsitān-ı devlete
geldi icāzet var mıdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2). [kim,]

Virmişdi Ḥaḳ o şāha bir dürr-i bî-bahā
kim / Lāyık ser-i sipihre ger olsa dürr-i
efser (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1,
Beyit 2). [kim,]

Cenābında muḳarreb bendelerden /
Biri **kim** ḥüsni virür mihre envār (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 2). [kim,]

Ya‘ni kim ol serv-i büstān-ı kerem /
Kim bulur andan cihān zīb ü ferî (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 2). [kim,]

Seḫāsı şöyledür **kim** Ḥātem-i Ṭayy /
Kerem rāhında olmaz aña hem-rāh
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 2).
[kim,]

Ol seḫā‘ ma‘deni kerem-kānı / **Kim**
odur baḥr-i şefaḳat ü re‘fet (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 5, Beyit 3). [kim,]

Ḥazret-i muḥterem Sinān Beg **kim** /
Odur iḳbāl ile felek-rütbet (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 5, Beyit 7). [kim,]

Ol mīr-i muḥterem **kim** Şun‘ullah oldu
nāmı / Virmişdi Ḥaḳ aña bir Maḥmūd
nām mevlūd (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih
7, Beyit 1). [kim,]

Bedr iken ol meh-i ḥuceste-ḥışāl / Ne
zevāl irdi **kim** hilāl oldu (Kara Fazlî
Dîvânı, Terḳib-bend 2, Beyit 32). [kim,
]

Bağrumuz ḳana döndi ḥasretle /
Görüñüz **kim** bize ne āl oldu (Kara
Fazlî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Beyit 35).
[kim,]

kim: "ki" bağlacı.

Ol iki şemseler üstinde anuñ mihr ü
mehdür **kim** / Ṭulū‘ itmiş muḳābil
birbirine nitekim Cevzā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 20). [kim,]

kim: "Bu sebeple" anlamında bağlama
edatı.

Ḥüsnuññ **kim** bahāsı cümle cihān /
Bārek-Allah zihī kemāl-i baha (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [kim,
]

kim: "Hangi kişi" anlamında
kullanılan soru zamiri.

Senden artuḳ **kime** ‘arz eyleye ḥālin
Fazlî / Ḳulına şefḳat ider ḥazret-i
sulṭānumsın (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
131, Beyit 5). [kime, -e]

kim: "Hangi kimse" anlamında
kullanılan soru zamiri.

Sükkerī şerbetine **kim** dil uzatsa anuñ /
Ağzı dadını hemān virse gerekdür ol
ān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 19). [kim,]

kim bilür: Olması mümkün olan, umulan şeyler için kullanılır.

Zülfünüñ her tārı bir ejder görünür
Fazliyā / **Kim bilür** ne sihr ider ol
gözleri cādū saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [*kim bilür,]*

kim bilür: Kim bilir anlamında kullanılan belgisizlik ifadesi.

Kim bilür kim kullarınunñ kanķısını
öldürür / Allar geymiş bugün gördüm
yine ol şehir-yār (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6*). [*kim bilür, -ür]*

kim didi: Ne söylediye.

Didiler kim çāresi şabr u seferdür her
zamān / Şabra tākat kalmadı terk-i
diyār ister gönül (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 8*). [*kim didi, -ler]*

kim dürür: Kimdir?.

‘Ahd-i cevri itmişdi dün itdi vefā ol şehir
bugün / **Kim dürür** gelmez diyen
‘ālemde cānāndan vefā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2*). [*kim dürür,]*

Kim dürür dirseñ eger ol pādīşāh-ı
‘ālemi / Dil-nevāzum ser-firāzum
dilberüm nāzūk Memī (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 2*). [*kim dürür,]*

kim gelürse: Ne gelirse gelsin.

Başuma kavsi kâderden yār-içün tîr-i
każā / Her ne deñlü **kim gelürse**
dönmezem virdüm rızā (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [*kim gelürse,]*

kim ki: Her kim ki.

‘Āri olsun bu libāsı ‘āriyetden evvelā /
Kim ki baħr-ı ‘ışķ-ı yāre olmağ ister
āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2*). [*kim ki,]*

Çek tîğ-ı tîzi başını kaṭ‘ it kalem mişāl
/ Kılmaya tîğūña çü kalem **kim ki** ser-
nişār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 25*). [*kim ki,]*

Kim ki kılķup bāb-ı cūdına anuñ idhāl
ider / Yalvarup naķd-i murādın isteyüp
dürler döker (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 3*). [*kim ki,]*

kim odur: Ki o.

Evlād-ı pākuñ içre anuñ haķķı **kim odur**
/ Bāķır Muħammed ol ser ü sālār
Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 39*). [*kim odur,]*

Dil sa‘ādet burcı üzredür biter hırşīd-i
fer / **Kim odur** dürc-i belālār içre dürr-i
mu‘teber (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 1*). [*kim odur,]*

kim ol: Her kim.

Zihī kerāmet ü ‘izzet bu ‘ilme kim oldu
/ Anuñla ‘ālim olan müstahīķķ-i bāğ-ı
na‘īm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 11*). [*kim ol, -dı]*

kim ol: Ki o.

Şaçıldı ‘āleme şol deñlü hūn-ı kurbānı
/ Kim oldu la‘l-i Bedaħşān kamu cibāl

ü felât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 12*). [kim ol, -dı]

kim ola: Kimdir.

Cihānda ‘ālim ü ‘āmil o ‘ilm ile el’ān / ‘Aceb **kim ola** diriseñ baña o şān-ı kerīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 12*). [kim ola,]

kim ola: Kim olabilir, kimdir?.

Şecā‘at pîşesinde bebr-heybet bir Ğazanfer’dür / Ne rûbehdür ‘adū **kim ola** anuñ merd-i meydānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 21*). [kim ola,]

kim oldur: Ki odur.

Yegāne Hāzret-i Sultān Selīm bin Süleymān Hān / **Kim oldur** şāhlar içre ‘atā vü cūd ile yektā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 53*). [kim oldur,]

kimesne: "Kimse, hiçbir, hiç kimse" anlamlarında belgisiz zamir.

Çü jāj-ı Bākıl olur her kelāmı bî-rağbet / **Kimesne** gūşına almaz dūr olsa da meşelā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7*). [kimesne,]

kimi-: Belgisiz zamir, bazısı.

Şāh naţ‘ında şeker işleri ferzānelerüñ / Kimine at **kimine** fîl idiser ihsān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 22*). [kimine, -(n)e]

kimi: "Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

Şi‘rden şi‘re tefāvüt çoğ olur iy ‘ārif / **Kimi** hanzal gibi telh ü kimi sîrîn çü şeker (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 27*). [kimi,]

Şi‘rden şi‘re tefāvüt çoğ olur iy ‘ārif / Kimi hanzal gibi telh ü **kimi** sîrîn çü şeker (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 27*). [kimi,]

Temāşā eyleseñ cündîlerini ‘arşada şāhuñ / Kimisi Qahramān’dur kimisi Rüstem **kimi** Dārā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 34*). [kimi,]

Berg-i bāguñ kimisi sebz ü **kimi** gül-gündür / Oldı gūyā ki zer-ān kārūña reng-i zer-ān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 6*). [kimi,]

kimi: Bazı kimseler, bazısı.

Gelüp ferzāne şeh naţ‘ında şeker işleri halkuñ / **Kimine** at virdi kimine fîl itdi ihsānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 14*). [kimine, -n, -e]

Şāh naţ‘ında şeker işleri ferzānelerüñ / **Kimine** at kimine fîl idiser ihsān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 22*). [kimine, -n, -e]

kimi: Bazı kimselere.

Gelüp ferzāne şeh naţ‘ında şeker işleri halkuñ / **Kimine** at virdi kimine fîl eyledi a‘tā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 26*). [kimine, -n, -e]

Gelüp ferzāne şeh naţ‘ında şeker işleri halkuñ / Kimine at virdi **kimine**

fîl eyledi a‘tâ (*Kara Fazlî Dîvânı*, Kaside 29, Beyit 26). [kimine, -n, -e]

kimi: "Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

Temâşâ eyleseñ cündîlerini ‘arşada şāhuñ / **Kimisi** Qahramān’dur kimisi Rüstem kimi Dārā (*Kara Fazlî Dîvânı*, Kaside 29, Beyit 34). [kimisi, -si]

Temâşâ eyleseñ cündîlerini ‘arşada şāhuñ / Kimisi Qahramān’dur **kimisi** Rüstem kimi Dārā (*Kara Fazlî Dîvânı*, Kaside 29, Beyit 34). [kimisi, -si]

kimisi: Bazı kimseler, bazısı.

Berg-i bâğuñ **kimisi** sebz ü kimi gül-gündur / Oldı gūyā ki zer-ān kārūñā reng-i zer-ān (*Kara Fazlî Dîvânı*, Kaside 33, Beyit 6). [kimisi,]

kimler durur: Kimlerdir.

Güşe güşe bilmezem **kimler durur** hem-demlerüñ / Qangı nā-maḥremeler oldı iy ‘aceb maḥremelerüñ (*Kara Fazlî Dîvânı*, Murabba 6, Beyit 9). [kimler durur, -ur]

kimse: Bir kimse, herhangi biri.

Devründe bir ṭabanca yimez kimse **kimseden** / Deffāfdan meger ki def iy kām-rān-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı*, Kaside 18, Beyit 25). [kimseden, -den]

Sen ṭururken ide mi **kimse** varup ḡayrı penāh / Kim eger sāye-i ṭūbā var iken nārvenî (*Kara Fazlî Dîvânı*, Kaside 30, Beyit 20). [kimse,]

kimse: "Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Umma kim devrān ile yār ola ol mehrū saña / **Kimseler** görmiş degüldür hîç devrāndan vefā (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel 16, Beyit 4). [kimseler, -ler]

Kimsenüñ iy tîr-i dilber ḡatline göz dikmeñiz / Sîneye dik tîrünü olsun cihānda dikmeñiz (*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel 142, Beyit 4). [kimsenüñ, -n, -üñ]

Dōst u düşmen bir oldı biz de birlük bulmuşuz / **Kimsenüñ** hergiz ne şulḡında ne da‘vāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı*, Kaside 8, Beyit 21). [kimsenüñ, -n, -üñ]

İñlemez devründe bir kimse meger meclisde ‘ūd / **Kimseden** yanup yaqılmaz kimse lîk âteşde ‘ūd (*Kara Fazlî Dîvânı*, Muaşşer 1, Beyit 16). [kimseden, -den]

Kimsenüñ burmaz ḡulaḡın kimse iy şāḡib-vücūd / Ber-baṭ u çengüñ meger bezmünde erbāb-ı sürūd (*Kara Fazlî Dîvânı*, Muaşşer 1, Beyit 17). [kimsenüñ, -n, -üñ]

kimse: "Hiç kimse" anlamında belgisiz sıfat.

Devründe bir ṭabanca yimez **kimse** kimseden / Deffāfdan meger ki def iy kām-rān-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı*, Kaside 18, Beyit 25). [kimse,]

kimse: "Her kimse; biri" anlamında belgisiz zamir.

Umma iy şūrīde-dil zülf-i perīşāndan
vefā / ‘Ömrdür gelmez bilürsin
kimseye andan vefā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1*). [kimseye, --y, --e]

Dîdārını dil-dāruñ iden **kimse** temāşā /
İy şūfî cinān bāğına meyl eyleye hāşā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [kimse,]

Kimse görmez ruḥuñuñ ayını şāhā yıl
olur / Ṭali‘ümde toğıcak görmege yaş
hā’il olur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1*). [kimse,]

Dirsüñ ki zaḥm-ı tîr-i gam irişmeye
dile / Var **kimseye** muḳābele itme
hedef gibi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1*). [kimseye, --y, --e]

Nice vaşf eyleyeyin anda bişen ni‘meti
ben / **Kimse** anuñ ‘adedin bilmeye
ancaḳ Sübhān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 18*). [kimse,]

Olsam süvār **kimse** anı görmeyüp beni
/ Olmış şanur hevāya kerāmet ile süvār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 10*). [kimse,]

Rām eyledüm adına diyüp şî‘r o
perīnūñ / Çok **kimse** dimişler benüm
içün bilür esmā’ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 3, Beyit 1*). [kimse,]

İñlemez devrūñde bir **kimse** meger
meclisde ‘ūd / Kimseden yanup
yakılmaz **kimse** lîk āteşde ‘ūd (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 16*). [kimse,]

Pāy-māl olmaz kapuñda **kimse** lîk iy
baḥr-ı cūd / Ehl-i istiḥkākā dest-i luṭf u
cūduñdan nuḳūd (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 18*). [kimse,]

Bir dem olmaz dehr-i dūnuñ
inkisārından cūdā / **Kimse** yā Rab
olmasun yār u diyārından cūdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2*). [kimse,]

Bu iki miḥnet benüm ḥālüm diger-gün
eyledi / **Kimse** yā Rab olmasun yār u
diyārından cūdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4*). [kimse,]

Luṭfuña ḳaldı benüm aḥvālüm ancaḳ
bā-laṭîf / **Kimse** yā Rab olmasun yār u
diyārından cūdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6*). [kimse,]

Şafḥa-i gerdūna bu mışrā‘ı yazdum āh
ile / **Kimse** yā Rab olmasun yār u
diyārından cūdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10*). [kimse,]

kimse: "Herhangi biri" belgisiz zamir.

Ḳoçmasun **kimse** diyü üstine dir dir
ditrer / Nice nāzūkdür o sîmîn bedenūñ
pîreheñi (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 31*). [kimse,]

Kimsenūñ burmaz ḳulağın **kimse** iy
şāḥîb-vücūd / Ber-baṭ u çengūñ meger
bezmūñde erbāb-ı sürūd (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 17*). [kimse,]

Şeş cihātum aldı miḥnet ḳıldı ara yirde
ben / **Kimse** yā Rab olmasun yār u
diyārından cūdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8*). [kimse,]

Kimse sende ḳarār itmez imiş / İki
günlük mekân imişsin sen (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 58*). [kimse,]

kimse: "Hiç kimse" anlamında
kullanılan belgisiz sıfat.

Rûz-ı nevrûzda varsun yüzini görsün
anuñ / Görmeyen **kimse** cihân içre
muḳarrer nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 19). [kimse,]

kimse: "Hiç kimse, bir kişi bile"
anlamında bir belgisiz zamir.

Nef'den müstağni şûfî olmasun
zarıdan emîn / **Kimseden** hergiz ne
hursendüz ne şekvâsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28).
[kimseden, -den]

kimseye kalmaz: (dünya) kimseye
kalmaz.

İşret-i bâğ-ı cihân **kimseye ḳalmaz**
bâḳî / Getürelüm ayağı bezm-i fenâdan
sâḳî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 5). [kimseye ḳalmaz,]

kināye: Doğrudan doğruya
söylenmeyip dolaylı bir anlam ifade
eden söz.

Şîrîn ü Kûh-ken ki cihânda ḥikāyedür /
İy ḥüsrevüm hemân ikimüzden
kināyedür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
81, Beyit 1). [kināyedür, -dür]

ḳır: Kırmak ll öldürmek.

Çeküp şemşîr-i İslâm'ı **ḳırup** küffâr
yoğ itdüñ / Zihî evzâ'-ı dîn-dârı zihî
kâr-ı Müselmân'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 40). [ḳırup, -up]

ḳır: Kırmak, parçalamak.

Ḥaḳ naşîb itmiş o kân-ı kerime seyf ü
ḳalem / Döstuñ tâ yaza göñlin **ḳıra**

a'dâyı hemân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 33). [ḳıra, -a]

ḳır: Parçalamak.

Ṭa'ni ṭā'ünından ağıyāruñ ḳırıldı ehl-i
İşk / Serverā ol itleri **ḳır** kim ola def'-
i riyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26,
Beyit 2). [ḳır,]

ḳiras: Kiraz (sevgilinin dudağının
kırmızılığı bağlamında).

Beñzer ol āl **ḳirāsa** leb-i lâ'lüñ cānā /
K'itdi ḳannād-ı ezel anı şekerden
peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30,
Beyit 2). [ḳirāsa, -a]

ḳird-gār: Allah, Tanrı.

PādiŞāh itdüñ gedā iken bi-ḥaḳḳın
Ḳird-gār / Ḳullaruñuñ her biri
devletde Cemşîd-iḳtidār (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 27). [ḳird-
gār,]

k'irdi: Ki ermek, ki ulaşmak.

Ne mübārek gün olur bu güne ḳurbân
olayın / **K'irdi** ḳurbânlar ile maḳşada
erbâb-ı niyaz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 4). [k'irdi,]

Uzatma gel sözi Fazlî du'āya aç elüñi /
Ḳabûl ola umarum **k'irdi** mevsim-i
ḥacât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 38). [k'irdi,]

ḳırıl: Bir veya birçok parçaya
ayrılmak 2. bükülmek.

Ṭa'ni ṭā'ünından ağıyāruñ **ḳırıldı** ehl-i
İşk / Serverā ol itleri ḳır kim ola def'-i

riyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [kırıldı, -dı]

kırmızı: Al, kızıl renk.

Ger ide mihr-i 'atâñ u âb-ı lutfuñ terbiyet / Tâze vü ter **kırmızı** güller bitüre hâr u has (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 11). [kırmızı,]

kirpig: Kirpik.

Çan ile yazmağa himmet nâmesini eyledüm / **Kirpigümden** hâme idüp çeşm-i hūnīnüm devât (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [kirpigümden, -üm, -den]

kirpik: Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.

Kirpiklerinüñ 'askerini dizdi bir yire / Buyurdi Fazlî cānuma yağmā haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [kirpiklerinüñ, -leri, -nüñ]

kış er: Kış gelmek.

Kış erdi çık mey-hāneden gel oda qarşu odada / Nüş idelüm gelsün şehā mey-hāneden mey-hāneye (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2). [kış er, -di]

kişi: Adam, insan, kimse.

Şöfî yüzün humārla gögersin gören **kişi** / 'Arz eyler ekşi şüreti virür cevāb-ı telh (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [kişi,]

Cān bağışlar **kişiye** mürde iken 'İsī-vār / Meyde iy şūfī-i 'āmī dime kim var mı havāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [kişiye, -y, -e]

Emdükçe lā'lūñi n'ola dil rakş iderse kim / Bī-ihtiyār ider **kişi** içse şarāb rakş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4). [kişi,]

Maşrıkda bir **kişi** aña olsa süvār eger / Mağrib zemīni eyler idi bir adımda cā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 7). [kişi,]

Toyura haşre dek lahm-ı tūyūra olmaya meyli / Eger bir süfresinde hāzır olsa biñ **kişi** farzā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 15). [kişi,]

Şīven-i cehl ile olur **kişi** denī vü hasīs / Kemāl ü 'ilm iledür ādemī şeref ü 'azīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 4). [kişi,]

kişi: Herhangi bir kimse, insan, şahıs.

Rūzı nevrüz olur yüzini gören **kişinüñ** / Böyle pīrüz olur mı 'acebā her nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 20). [kişinüñ, -nüñ]

kişi: Adam, insan, kimse.

Ne devlet ola 'aceb bundan ilerü **kişiye** / Ki ola 'ālim-i sırr-ı kelām-ı Hayy ü Qādīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 10). [kişiye, -y, -e]

kişi: Adam, insan, kimse, erkek.

Zemm idersin 'āşık-ı dīvāneyi her-dem / Vā'izā billāh niçün disün **kişi** uşlu

saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [kişi,]

Haste dil cânından artuk lâ'î-i cânânın sever / Cümleden yegrek muḳarrerdür **kişi** cânın sever (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1). [kişi,]

kişi: Adam, insan, kimse, şahıs.

Çü 'âkıbet kefen olur libâsı her **kişinüñ** / 'Abâ ile ola mı fark-ı câme-i semmûr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15). [kişinüñ, -nüñ]

Olma maḡrûr cihân bâḡına iy dil bir ân / **Kişinüñ** âḡir irer 'ömri bahârına ḡazân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 16). [kişinüñ, -nüñ]

kısm: Gurup, zümre, taife.

Nefâyis **kısminuñ** elvân u envâ'ın ne şerḡ idem / Olur bir nev'inüñ terkîbine lâzım hezâr eczâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 23). [kısminuñ, -ı, -nuñ]

kısm: Kısım, bölüm.

Didi kim olsa tatlu **kısımından** / Her ne olursa lâ-'ale't-ta'yîn (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 5, Beyit 5). [kısımından, -ın, -dan]

kıssa: 1. Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet. 2. Vak'a, mâcerâ, sergüzeşt.

Nâfe-i Çînî saçuñdan **kışşadur** ammâ Hıṭâ / Nergis-i şehlä gözüñden nüṣḡadur ammâ saḡîm (Kara Fazlî

Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 12). [kışşadur, -dur]

kıssa: 1. Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet. 2. Vak'a, mâcerâ, sergüzeşt.

Külüng-i küh-ı 'ışkı bu deli Ferhâd-ḡandan şor / Belâlar **kışşasın** ya'nî ki başından geçenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [kışşasın, -sı, -n]

kıssa-i ferhâd: Ferhad'ın kıssası.

Şol ḡadar şerḡ itdüm ol şîrîn-dehânuñ ḡuşşasın / Kışsa-i Ferhâd'ı Fazlî dâstânım şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [kışsa-i ferhâd, -ı]

kişver: İklim, memleket, ülke.

Çâr-sâledür velîkin bir nice sâl evvelîn / Heft **kisverde** didi bir dânedür ol verd-i ter (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 19). [kisverde, -de]

kişver: Memleket, ülke.

Lîk ol şî'r degül k'eyleye her aḡmaḡ u dūn / Ṣann idüp şî'r anı şöhre-i şehṛ ü **kişver** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 20). [kişver,]

Çü gitdi fitneden şanmañ ki ḡâlî ola bu **kişver** / Meded begler meded zulm oldı ḡâyet Muṣṭafâ Ḥân'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 20). [kişver,]

k'it: Kİ etmek, eylemek.

Beñzer ol āl kirāsa leb-i lā‘lūñ cānā /
K’itdi қаннад-ı ezel anı şekerden
peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30,
Beyit 2). [k’itdi, -di]

kıtāl: Muhârebe, kavga.

‘İd irişdi eline hancer-i zerrînin alup /
Kılmağa ceşş-i ğam u ğuşşâ ile harb u
kıtāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 5). [kıtāl,]

kıtmîr-veş: Kıtmir gibi, Kıtmir misali
// Ashab-ı Kehf’in köpeği.

Ehl-i cennetdür muқarrer Fazliyā
kilîsede / Yār olan Aşhâb-ı Kehf-i ‘İşk
ile **Qıtmîr-veş** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 98, Beyit 5). [kıtmîr-veş,]

Bir adım kehf-i vefâdan taşra
başmayam қadem / Fazliyā pâyum
şikest olsa eger **Qıtmîr-veş** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5).
[kıtmîr-veş,]

kıy: İçi sızlamadan öldürmek, canına
kastetmek.

Göz göre nice **kıyduñ** ol Şāha / Zālīm
ü bî-amān imişsin sen (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 53).
[kıyduñ, -dun]

kıy: Acımadan vermek, esirgememek,
feda etmek.

Muntazam olmağa ‘adl ile umûr-ı
cumhûr / Virdi bir ‘ādile Hâk şadr-ı
vezâretde **kıyām** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 32, Beyit 5). [kıyām, -ām]

kıy: Acımayıp öldürmek.

Derdā vü hasretā vü dirîğā ki zulm ile /
Qıydi vücūd-ı pâkuña eşrâr Yâ Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
12). [kıydi, -dı]

Qıydi o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü dirîğā hezār
hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2,
Beyit 6). [kıydi, -dı]

Qıydi o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü dirîğā hezār
hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2,
Beyit 9). [kıydi, -dı]

Qıydi o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü dirîğā hezār
hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2,
Beyit 15). [kıydi, -dı]

Qıydi o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü dirîğā hezār
hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2,
Beyit 18). [kıydi, -dı]

Qıydi o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü dirîğā hezār
hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2,
Beyit 21). [kıydi, -dı]

Qıydi o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü dirîğā hezār
hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2,
Beyit 27). [kıydi, -dı]

kıy-: Acımayıp öldürmek.

Qıydi o nev-cüvāna meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü dirîğā hezār
hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2,
Beyit 3). [kıydi, -dı]

ıydı o nev-cüvāna meded r z-g r
hayf / Derd  v  hasret  v  dir g  hez r
hayf (Kara Fazl  D v n , Müseddes 2,
Beyit 12). [ıydı, -dı]

ıydı o nev-cüv n  meded r z-g r
hayf / Derd  v  hasret  v  dir g  hez r
hayf (Kara Fazl  D v n , Müseddes 2,
Beyit 24). [ıydı, -dı]

Derd  v  hasret  v  dir g  hez r  h /
ıydı o   ha zulm ile bu r z-g r  h
(Kara Fazl  D v n , Terkib-bend 1,
Beyit 17). [ıydı, -dı]

kıy met: Felaket, yaygara.

Her ne si'ri kim başa ol serv-  met
söyledür / R st  g yet bülend olur
ıy met söyledür (Kara Fazl  D v n ,
Gazel 75, Beyit 1). [ıy met,]

  r olup zev     af ya yine bulduk
t ze c n / Ol  af dan vaqtümüz g yet
ıy metd r bugün (Kara Fazl 
D v n , Kaside 27, Beyit 5).
[ıy metd r, -d r]

kıy met: Gürültü, patırtı. Sevgilinin
uzun boyu anlamında kullanılmıştır.
Sevgili, boyu posu ile, arz-ı endam
eyledi inde   ıklar arasında kıyamet
gibi fitneye, karga aya sebep
olmaktadır.

add-i b l s  **ıy metler**  oparur
başuma /    kim ben bir bel lu y re
oldum m btel  (Kara Fazl  D v n ,
Gazel 38, Beyit 3). [ıy metler, -ler]

kıy met: 1. Gürültülü karışıklık,
kayna ma, gürültü, patırtı, velvele 2.
Fel ket, büyük sıkıntı, bel  ve musibet,
 fet.

adi her dilberün gerçi **ıy metd r**
'  metd r / Vel kin ol  a ı ma  er
 anem g yet **ıy metd r** (Kara Fazl 
D v n , Murabba 13, Beyit 9).
[ıy metd r, -d r]

kıy met: Fel ket, büyük sıkıntı, bel 
ve musibet,  fet.

adi her dilberün gerçi **ıy metd r**
'  metd r / Vel kin ol  a ı ma  er
 anem g yet **ıy metd r** (Kara Fazl 
D v n , Murabba 13, Beyit 9).
[ıy metd r, -d r]

kıy met: 1. Büyük felaket, afet. 2. Tek
tanrılı dinlerin inanı ına göre
dünyanın sonu ve bütün ölülerin
dirilerek ma  erde toplanacağı zaman,
hesap günü, kıyamet günü, ma  er
g n .

Göricek  s m n ler hev dan ind n z
 andum / **ıy met** irişüp  er  n
döküldi necm-i ra   n  (Kara Fazl 
D v n , Kaside 12, Beyit 30). [ıy met,
]

Hev dan  sm n den n z l itdükde seyr
eyle / Döküldi yire yıldızlar **ıy met**
irişüp g y  (Kara Fazl  D v n , Kaside
29, Beyit 40). [ıy met,]

kıy met-dem: Kıyamet zamanı.

 ri di bir **ıy met-dem** bu  ehr oldu
meger ma  er / Ki   r oldu ser- -ser
ins   cinn   p r ile bern  (Kara Fazl 
D v n , Kaside 29, Beyit 5). [ıy met-
dem,]

kıy mete dek: Kıyamete kadar.

Kan ağla tığ-ı hasret ile sîne çāk olup /
Yan derd ile **kıyāmete dek** derd-nāk
olup (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend*
1, Beyit 16). [*kıyāmete dek,]*

kıymet: Değer, itibar.

Çıkardı **kıymeti** cevher durur kenāre
şehā / Olalı Fazlî-i bahhār me'āniye
ğavvāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102,*
Beyit 5). [*kıymeti, -i]*

Olmaya şütür ü hücreme benüm
kıymet / Şütür hazîne-keş ü hücreler
olup mahzen (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 5, Beyit 49). [*kıymet,]*

Akıtdı lüle'-i yâkūtdan elmās ile la'li /
Ola tā **kıymet** ü kadri füzūn çün dūrre-
i Sînā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,*
Beyit 50). [*kıymet,]*

kıymet: Değer, kıymet.

Si'r kim lafzı şahīḥ ola vü ma'nāsı
şarīḥ / **Kıymet** olmaz aña dünyā ṭolusı
sīm ile zer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
15, Beyit 18). [*kıymet,]*

Hayf arpaya ki zāyi' idüp ekl ide
mūdām / **Kıymetde** yidügi 'alefe
degmeyin tavar (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 25, Beyit 15). [*kıymetde, -de]*

kıymet: Bir şey veya kimsenin taşıdığı
üstün nitelik, yüksek vasıf ve meziyet;
değer.

Cevherün var-ise bāzāra getür iy hūvāce
/ Çoğ olur aña harīdār bulur **kıymeti**
zer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,*
Beyit 32). [*kıymeti, -i]*

kıymeti kalma: Değerini, kıymetini
yitirmek.

Hün-ı kurbān ile lā'l oldı kamu seng-i
siyeh / Kıymeti kalmadı yâkūtuñ eger
olsa da az (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
21, Beyit 9). [*kıymeti kalma, -dı]*

kıymetin bil: Değerini bilmek, bir
şeye veya kimseye gereken değeri
vermek.

Müşterî yevm-i hisāba dek anı vezn
itse / Kıymetin bilmeye söz gevherinüñ
kaṭre kadar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
15, Beyit 3). [*kıymetin bil, -me, -y, -e]*

kıyve: Okka.

Pilāv ki **kıyyesin** eflāke teşbīh eylesen
lāyık / K'olupdur rişteler ol āsmāna
keh-keşān-āsā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 19). [*kıyyesin, -sin]*

kızgın: Öfkeli.

Sevdi biñ cān ile dil ol dilber-i meh-
manzarı / Kim anuñ mihr-i ruḥına ḥalk
kızgın müsteri (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Müseddes 1, Beyit 16). [*kızgın,]*

kızıl: Al, kırmızı. 2. Yanmış, kor.

Zemīne dāmen-i gülden **kızıl** altun
nişār olsa / Güzellük nev-bahārında
cihān bāğı bahār olsa (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 2). [*kızıl,]*

kızılbaş: Ş2.ler ve Aleviler'i
nitelendirmek için kullanılmış olan
genel bir tanım.

Şu gibi nûş itmege kanın **kızılbaşuñ** yine / Hancer-i bürrân-ı hün-efşânumuz işler yeder (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 5*). [*kızılbaşuñ, -uñ*]

Ƙara bağrında **kızılbaşuñ** ne başlar çıkdığın / Der-zebân-ı hâlle bir lâleyi güş itseñ eger (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 7*). [*kızılbaşuñ, -uñ*]

kızılbaş: *Kızılbaş.*

Çeküp aƘ sancağı varduƘda haşyetden ne mümkindür / Ola hergiz **kızılbaşuñ** Ƙara başına dermanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 8*). [*kızılbaşuñ, -uñ*]

Ƙızılbaşuñ Ƙara bağrında başlar çıkdı havf ile / O derd ile revân eyler o cānî ‘âkıbet cānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 11*). [*kızılbaşuñ, -uñ*]

ko: "Bırak!, dursun!, değme!" anlamlarında seslenme ifade eder.

Derdle başum hoş olupdur tabīb / Raħmeti **ko** eyleme dermān baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [*ko,*]

ko: *Bırakmak 2. koymak.*

Öldürse **komak** yokdur dāmānına v’Allāhi / Ol bedr-i cihān-ārā Maħmūd-ı hilāl-ebrū (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 10*). [*komak, -mak*]

ko: "Bırak!, dursun!, değme!" anlamlarında seslenme ifade eder.

İy tabīb-i cān u dil dermānı **ko** / Derd-mend-i ‘İşƣa derdūndür ‘ilāc (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2*). [*ko,*]

Ƙo şalayın boynuña Ƙolum nihāyet diyeler / Boynına bir şāh altundan hamāyil bağlamış (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1*). [*ko,*]

ko: "Bırak! dursun! değme!" anlamlarında seslenme ifade eder.

Ƙo riyā şuffesin ol şāf şaf-ı ‘āşıƣa gel / Şūfiyā şāfi mey iç şāfi virüp cāne şafā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*). [*ko,*]

ko: *Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek 2. saklamak.*

Şāhid-i ‘īdiye hōd ƣılmağā teşhīr felek / Āteşe na‘l **komış** şanma şafaƣ içre hilāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 12*). [*komış, -mı*]

ko: *Bir şeyden geriye kalmak, bırakmak.*

Kūy-ı yār içre **komaz** yanımı bir laħza haşūd / Bu yüzi Ƙara benüm şanki olupdur ‘amelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3*). [*komaz, -maz*]

ko: *...duruma getirmek.*

Ʀolasursın bŷy içŷn zŷlfine yārŷñ iy gŷñŷl / ‘Āƣıbet bir bend geçmeyince **komaz** bŷ saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [*komaz, -maz*]

ko: "Koymak"; bir hal üzere bırakmak.

Baňa manşübesini gör felegüñ / **Ƙodi** nať-ı ğam u belāda beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1*). [*Ƙodi, -dı*]

ko: *Bırakmak, geriye bırakmak, saklamak, artırmak.*

Fazlî ƙuluñ piyāde ƙalupdur meded şehā / Atlandur ol faķiri **ƙoma** pāy-māl ü ẖvār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 27*). [*ƙoma, -ma*]

ko: *Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek 2. Bırakmak, koymak.*

Dünyayı bir yaňa **ƙosalar** bir yaňa seni / Baňa seni gerek seni iy bī-vefā seni (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 3*). [*ƙosalar, -sa, -lar*]

ko: *"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.*

Ƙo Fazlî gūşe-i mey-hānelerde mu'tekif olsun / Cināndan zāhidā biñ mertebe ol cā baňa yegdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7*). [*ƙo,]*

Çün aşluñ 'İşğdur Fazlî **ƙo** maħv itsün vüçüduñ 'işğ / Bilürsin 'āķıbet eşyā yine aşlına rāci'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7*). [*ƙo,]*

Sen mey-i 'İşğ ile kesb it inbisāt / Zāhid-i nādān **ƙo** çeksün inķıbāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2*). [*ƙo,]*

Zātına ğayb u şehādet şāhidin iy müdde'ī / Gel beru inkārı **ƙo** olmış durur işbāt-ı 'işğ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2*). [*ƙo,]*

Ƙo baħtı ƙāl ile taħşıl-i hāl it / Ki 'ilm-i 'işğdur aķvā'l-mesā'il (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3*). [*ƙo,]*

Saňa bu yolda kesel māni'-i rehdür ğāyet / Keseli **ƙo** bu keselden gele luť eyle kesil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [*ƙo,]*

Ƙo taťvili yetervir şāha taşdı'i hemān Fazlî / El açup ƙıl du'ā ihlāş ile oldur saňa evlā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 69*). [*ƙo,]*

ko: *"Bırak! Boş ver!" anlamlarında kullanılan kelime.*

Yed-i ğassālde meyyīt gibi teslīm ol aña / İhtiyārı **ƙo** tut emrini ne kim ƙıl dise ƙıl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17*). [*ƙo,]*

El getir taťvıl **ƙo** Fazlî du'ādur çün ğarāz / Ƙıl du'ā ihlāşla eyle kelāmuñ muhtaşar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 21*). [*ƙo,]*

Beyān u şerhe çü şıgmaz ĥadīs-i 'İşğ gönül / **Ƙo** anı ƙıl ĥidemāt ile ol şehe midħāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 35*). [*ƙo,]*

ko: *"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.*

Telĥ itdi meclisi **ƙo** yakılsun raķīb-i ĥar / Billāh sāķiyā tolular şun şarāba baş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3*). [*ƙo,]*

k'o: *Ki o.*

Ferīd-i dehr ü vaĥīd-i zemāne a'lem-i nās / **K'odur** fūnūn-ı fezāyilde mişl ü

şibhi ‘adīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 13). [k’odur, -dur]

Cihānda ‘ilm Sürûnı Efendi Hıvāce-i Şân / **K’odur** mevālî-i ‘aşr içre vācibü’l-kādīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 14). [k’odur, -dur]

ko-: Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Cārū-yı mey-i nāb ile pāk it **ķoma** şūfî / Dil āyinesin gird-i riyā ile mülevves (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [ķoma, -ma]

ko-: Bırakmak, koymak.

Umarum kim o şāh-ı ferzāne / Luţf ide **ķomaya** piyāde beni (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 4, Beyit 4). [ķomaya, -ma, -ya]

ko-: (Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

‘Işķ-ı dilde ne şafā **ķodı** ne ĥod zevķ velî / Fazliyā miĥnet ü endūh ile ģulġul bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5). [ķodı, -dı]

koç: Sarılmak, kucaklamak.

‘Işķ esîri olduġum-ķün ol zenaĥdān u bu zūlf / **Ķoçdı** zindān gibi düşdı boynuma zencîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [ķoçdı, -+dı]

koç: Kucaklamak, sarılmak.

Ayaġuñ taşını **ķoçdum** kılup eşķümle ĥūn-ālūd / Ben anı lā’l-veş ol ĥātem-i

zerrîne taş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6). [ķoçdum, -dum]

koç: Kucaklamak, sarılmak.

Ķoçmasun kimse diyü üstine dir dir dıtrer / Nice nāzūkdür o sîmîn bedenüñ pîreheni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 31). [ķoçmasun, -ma, -sun]

kocul: Sarılmak, kucaklamak.

Lebi ġonce beli ince güzeller çok durur ammā / Öpülse der-meyān olsa **ķoculsa** der-kenār olsa (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 5). [ķoculsa, -sa]

k’odur: Ki odur.

Sāniyen tevbe **k’odur** cānib-i Mevlā’ya rücū’ / Eyleyüp cümle me’āşīyi özüñden zāyil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18). [k’odur,]

Güzîñ ü ekber-i şeh-zādegān-ı şāh-ı cihān / **K’odur** mebānî-i ‘adle zemānede bānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 12). [k’odur,]

Ma’ārif ehline kıl her-dem iltifātı ziyād / **K’odur** zekāvet ü ‘aķluñ delîl ü bürhānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 24). [k’odur,]

Seĥā vü cūd kānı Mîr Yaĥyā / **K’odur** destūr-ı maķbūl-i şehen-şāh (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 1). [k’odur,]

köhne: Eski 2. değersiz, önemsiz.

Faķr ile faĥr iderdüñ emîr-i cihān iken / Sultān iken libāsuñ idi **köhne** bir ‘abā

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13). [köhne,]

Harâm olur şütür-i câne çünkü hücre-i ten / Bu **köhne** hücreyi kılma şütür gibi mesken (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1). [köhne,]

Setr için zâhid bize bir pâre **köhne** şâl bas / Hıvâce-i dehrüñ ne kâlâ vü ne dîbâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30). [köhne,]

‘Âleme **köhne** bahâr ile irüp bir ‘âlem / Kim eger tâze bahârı görüp ol hoş zemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 11). [köhne,]

Niçe ‘anķaları uçurmuşsin / **Köhne** bir âşiyân imişsin sen (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 59). [köhne,]

koku: Cisimlerden yayılan küçücük zerrelere burun zarı üzerindeki özel sinilerde uyandırdığı duyu.

Büy-ı hulk ile mu‘aṭṭardur dimāğ-ı kâ‘inât / Deñ getürsin şimdiden girü **kokuyı** misk-i ter (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 30). [kokuyı, -y, -ı]

kol: Ki o.

Çekdüñ cihânı kendüñe ok gibi rāstî / Şāhā olalı koluña **ķoldam** kemān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 16). [ķoldam, -da, -m]

kol: Kol, sarılmaya yarayan organ.

Döginmekden ķararmış **ķollarum** ak boynına şaldum / Ben anı şüret-i vaşl-ı nigāra iki ķaş itdüm (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [ķollarum, -lar, -um]

kol: Kol, el.

Çekdüñ cihânı kendüñe ok gibi rāstî / Şāhā olalı **ķoluña** ķoldam kemān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 16). [ķoluña, -uñ, -a]

kol: El, kol.

Ķo şalayın boynuña **ķolum** nihāyet diyeler / Boynına bir şāh altundan ḥamāyil bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [ķolum, -um]

k’ol: Ki olmak.

‘āşık-ı bî-reng hem-reng olıma ol sāde dil / **K’olmaya** kayd-ı nuķuş-ı dünyeden āzāde dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [k’olmaya, -ma, -y, -a]

Pilāv ki kıyyesin eflāke teşbîh eylesem lāyık / **K’olupdur** riştelere ol āsmāna keh-keşān-āsā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 19). [k’olupdur, -up, -dur, -]

k’ol: Ki olmak.

Şu ‘ömre ḥayf iderüm **k’olmadı** du‘āñ ile şarf / N’idem şehā budur ancaķ tedārik-i mā-fāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 22). [k’olmadı, -ma, -dı]

k’ol: Ki oldu.

Zihî zemān-ı Ḥasan **k’oldı** ḥüsn-i tātla / Mūsāfirān-ı Ḥarem cümle

ğarkâ-i hasenât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 7). [k'oldı, -dı]

Nişâb-ı hüsne çü mâliksin iy şeh-i 'âlem / Faķîrûne nazar it **k'oldı** müstaḥaķķ-ı zekât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 32). [k'oldı, -dı]

k'ol: Ki olmak, etmek.

Büy-ı zülfünden meger dem urdı gülşende şabâ / **K'oldı** sünbüller bu sevdâdan perîşân-ḥâl aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [k'oldı, -dı]

Evvelâ şadır olan nuṭķ imiş eyle anı fehm / **K'oldı** mecmû'-ı kemâlât-ı İlâh'a mazhar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 10). [k'oldı, -dı]

k'ol-: Ki olmak.

Ol muṭarrâ ḡonce **k'oldı** bâḡ-ı devletde 'ıyân / Ḥaķ Te'âlâ bād-ı âfetden aña virüp amân (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 33). [k'oldı, -dı]

k'ola: Ki ola, ki olsun.

Bend olup ḡaflet ile bende-i nefis olma şaķın / Himmet it **k'olasın** âzâde olup bend- ḡusil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2). [k'olasın, -sın]

Cehl ile ḡayf degül mi ola 'ömrün bâyi' / Añ ol vaķti **k'olasın** cehlün içün ḡvâr u ḡacil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31). [k'olasın, -sın]

Olur mı böyle şeref dünyede **k'ola** rûzî / Ziyâret-i ḡarem-i pâk-ı seyyidü's-sâdât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 8). [k'ola,]

Vaşfını tîḡınıñ nice taḡrîr ide ḡalem / Farzâ **k'ola** zebân-ı ḡalem tîḡ-ı âb-dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 15). [k'ola,]

İsteseñ **k'olasın** âzâd ḡazân-ı ḡamdan / Medḡ-i memdūḡuñı sūsen gibi ḡıl derd-i zebân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 22). [k'olasın, -sın]

k'ola: Ki ola 2. ki olur mu?.

Sîm sâķına ṭaķup ḡâfiye zerrîn ḡalḡâl / Ḥüsn-i maṭla' **k'ola** başına muraşşa' efser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 14). [k'ola,]

Anı derk eylemez illâ şü mezâķ erbâbı / **K'ola** ṭab'ında anuñ lezzet-i 'irfândan eşer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 28). [k'ola,]

k'ola: Ki ola, ki olsun. 2. Zira.

'İşķ ḡalvet-gehine 'aķl n'ola bulmasa yol / 'Âmm neyler şanemâ anda **k'ola** meclis-i ḡaş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [k'ola,]

Ḥalvet oldur **k'ola** maḡbûs-ı ḡavâs u câne / Olmaya vâsıṭa-i ḡüsn ile lezzet ḡaşıl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24). [k'ola,]

k'oldur: Ki odur.

Ol şafder-i yegâne a'nî ki Muşṭafâ Ḥân / **K'oldur** liyâķat ile sultân-ı heft-kişver (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1). [k'oldur,]

k'oldur: Ki odur.

Hem vâlid-i kerîmüñ olan Murtaẓâ
hâkı / **K'oldur** emîn-i gevher-i esrâr
Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
9, Beyit 34). [*k'oldur,]*

Sikender der Ğazanfer fer Süleymân
menzilet **k'oldur** / 'Ömer 'adl ü
Muhammed hû 'Alî sîret velî sîmâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit*
54). [*k'oldur,]*

k'olmuş: *Ki ol- fiilinin kısaltılmış hali.*

Açup 'ibret gözin keşretde vahdet
seyrin it **k'olmuş** / Niçe reng ü şuverle
bir hâkîkat câmi'-i eşyâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 28). [*k'olmuş,*
]

konak: *Misafirhane; konak; han.*

'Âlem ribâti bir iki günlük **konak**
durur / Şanmañ ki 'ömr kâfilesi oturağ
durur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63,*
Beyit 1). [*konak,]*

konukla: *Misafir etmek, ağırlamak.*

Hameli eyledi tennûr-ı felekde biryân /
Server-i kadrüñi **konuklamak** ister
nevrûz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,*
Beyit 24). [*konuklamak, -mak]*

kop: *Ayrılmak.*

Bu âteş işlerinden çok tarâka **kopdı**
'âlemde / Delice ara yirde oldı ser-
geşte tutup sevdâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 44). [*kopdı, -dı]*

kopar: *Kesmek, ayırmak.*

Hevâya yeltenüben yelmedür ki her
lahza / **Ķoparasın** çü şabâ 'âlem içre
gird-i fütur (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
6, Beyit 20). [*ķoparasın, -a, -sın]*

ķopar: *Bağlı bulunduğu yerden
ayırmak.*

Diyâr-ı şarka deryâ gibi ağıdı 'asker-i
enbüh / **Ķoparmağâ** 'adûnuñ başına
ķahr ile tufanı (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 17, Beyit 9). [*ķoparmağâ, -*
mağ, -a]

ķopar: *Çıkarmak.*

Ķadd-i bālâsı kıyâmetler **ķoparur**
başuma / Āh kim ben bir belâlu yâre
oldum mübtelâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 38, Beyit 3). [*ķoparur, -ur]*

ķor: *Bir şeyi bir yere bırakmak, belli
bir yere yerleştirmek.*

Āgarı altun degerdi Yûsuf'ıñ mîzân
gibi / Keffine kim **ķorsa** dirhem
olmasa meyyâl aña (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [*ķorsa, -sa*
]

ķorku: *Bir tehlike veya bir tehlike
düşüncesi karşısında uyanan kaygı
duygusu.*

Ķorķum ol yolda ķalup dūr olasın
ķâfileden / ĤVâb-ı ĝaflet niçe bir aç
gözünü iy ĝâfil (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 7, Beyit 5). [*ķorķum, -m]*

ķorku: *Herhangi bir kötülük gelmesi
ihtimalinin oluşturduğu tedirginlik,
kaygı, üzüntü, endişe.*

ƘorƘusından büzölüp beñzi şarardı
bāguñ / Şu ƙadar hışm ile geldi çemene
bād-ı hāzān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 3*). [*ƙorƘusından, -sı, -n, -dan*]

koş: *Koşmak.*

İştâbl-ı şâhda ata hōd hadd ü haşr yok /
Ƙoş **ƙoş** da yūgrüğini al iy hāste-dil
gedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 17*). [*ƙoş,*]

koş: *Bir yere hızla, acele ile gitmek.*

İştâbl-ı şâhda ata hōd hadd ü haşr yok /
Ƙoş ƙoş da yūgrüğini al iy hāste-dil
gedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 17*). [*ƙoş,*]

koşu: *Koşma, koşmak.*

Ƙoşusı atları anuñ şu resme cüst ü
çābükdür / ‘İnānın tūtmasa gidüp aşar
İrān u Tūrān’ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 34*). [*ƙoşusı, -sı*]

Yiridür atlas-ı çerh olur ise öñdülü
anuñ / **Ƙoşusunda** geçüp atı anuñ kim
aldı meydānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 35*). [*ƙoşusunda, -sı, -n, -da*]

Ƙoşusı atları şol resme çāpükdür ki ger
rākib / İder iki cihānı bir ‘inānın eylese
irhā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 31*). [*ƙoşusı, -sı*]

Ƙoşusunda geçüp atı anuñ kim aldı
meydānı / Yiridür atlas-ı çerh öñdülü
olsa degül kālā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 32*). [*ƙoşusunda, -sı, -n, -da*]

kovul: *Bir yerden gönderilmek, kovma işine konu olmak veya kovma işi yapılmak.*

Mey-hāneden **ƙovuldum** mescidde
hōd yirüm yok / Dünyā yüzinde Fazlî
ben ḥvār u zāre yir yok (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7*). [*ƙovuldum, -du, -m*]

ko(y)-: *Bir durum içerisinde bırakmak.*

Ƙoma miskīnleri pā-beste belā
dāmında / Kūlehūñden çıkar ol kākül-i
‘anber-şikenî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 28*). [*ƙoma, -ma*]

koy: *Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.*

Gider ihmālî gönülden bu tekāsül nice
bir / **Ƙoya** mühmellügi gel olma
igende mühmil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 33*). [*ƙoya, -a*]

koy: *Bırakmak, terk etmek, bir şey nedeniyle vazgeçmek.*

Ƙoyalum Rūm ilini Şām’a güzār
eyleyelüm / Gel ƙalender olalum terk-i
diyār eyleyelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 2*). [*ƙoyalum, -alum*]

koy: *Ayırmak, uzaklaştırmak, bırakmak.*

Çokdur el’ân bu zemān içre anuñ gibi
za’ım / Ki **ƙoyup** kendüye bir maħlaş
idüp da’vālar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 23*). [*ƙoyup, -up*]

koy: (Acı) İçinde bırakmak, koymak.

Künc-i miḥnetde **koyup** ben ḥaste-i bî-
çâresin / Varsın sağ olsun ol derdüme
dermānum gider (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 77, Beyit 2). [koyup, -up]

kubat: Kuvvet 2. destek, dayanak.

Ne ḥüccet eylese ibrâz müdde'î
göremez / Bunuñ ḥilâfına ḥükme cevâz
cümle **kubât** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 21). [kubât,]

kubbe-i âyîne-fâm: Ayna renkli
kubbeler.

Kaşr-ı kadründe toḡuz kat âyine / Bu
toḡuz kat **kubbe-i âyîne-fâm** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 7). [kubbe-i
âyîne-fâm,]

kubbe-i çerh: Feleğin kubbesi.

Pilav üstinde göricek ol iki şemseyi
şandum / Hemânâ **kubbe-i çerh** üzre
mihr ü mäh-ı tâbânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 24). [kubbe-i
çerh,]

kubbe-i ma'nâ: Mana kubbesi.

Ol cemîlüñ ile envâr-ı cemâline nazar /
Gülşen-i mînü ile bu kubbe-i ma'nâya
bak (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 2). [kubbe-i ma'nâ, -y, -a]

kubbe-i mînâ: Mavi renkli kubbe.

O meclisde çörekler mihr ü mehdür
keh-keşân süf're / Toḡuz çînî ṭabaḡdur
bu toḡuz kat **kubbe-i mînâ** (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 17).
[kubbe-i mînâ,]

kudret: Allah'ın kudreti.

Ḳudretüñ şahrâsınuñ kim püştesidür
küh-ı Ḳâf / Raḥmetüñ deryâsınuñ kim
kaṭresi Nîl ü Aras (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 2). [Ḳudretüñ, -üñ]

Şabr eyle **kudretüñ** yoḡ ise şabra
dâyimâ / Tâ ḥaşr olunca derd ile kıl
nâle vü fiḡân (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 15). [Ḳudretüñ, -
üñ]

kudret: Allah'ın ezeli gücü.

Seng-i mezârı üzre târîḥ yazdı **kudret** /
Ḥaḡ ideli münevver budur Maḳâm-ı
Maḥmûd sene dokuzyüzellibeş (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 3).
[Ḳudret,]

kudret: Güç, kuvvet, takat.

Ḳudretüñ rāhında oldı kārban-ı 'aḡl
kem / Güş-ı cāne andan irmez hîç
āvâz-ı ceres (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 6). [Ḳudretüñ, -(ü)ñ]

kudret: Güç, kuvvet, takat.

Gerçi kim var ḡuluñ **kudreti** biñ beyt
diyem / Vaşf u medḥüñde açup şevḡ ile
şāhum deheni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 22). [Ḳudreti, -i]

kudret: Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.

İns ü cînni rām kılmış ḥükmüne luṭf-ı
Ḥudâ / Allah Allah bu ne devlet bu ne
 kudretdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 27, Beyit 23). [kudretdür, -dür]

Ne **kudretdür** gör ol naḥli ki bitmiş
bir dıraḥt üzre / Hezārān lāle envā‘-ı
şükūfe biñ gül-i ra‘nā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 27).
[kudretdür, -dür]

kudret: 1) Güç, iktidar. 2) Tanrı
yapısı. 3) Tanrı'nın ezeli gücü.

Ne cemālūñ görmege bir laḥza var
kudret baña / Ne taḥammül itmege bir
zerrece **kudret** baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 5). [kudret,]

kudret: Allah'ın yapabilme gücü,
kuvveti.

Reh-rev-i inkār olur efkār iremez
menzile / **Ḳudretüñ** şahrāsına pâyān
bulmaz hiç-kes (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 7). [kudretüñ, -üñ]

kudret: Allah'ın ezeli gücü.

İy **ḳudretüñüñ** mazharı ser-cümle-i
eşyā / V'ey ḥikmetüñüñ manzarı āyîne-
i dünyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2,
Beyit 1). [kudretüñüñ, --ü, --n, -üñ]

kudret ol: Güçlü, kuvvetli olmak.

Bes ola ‘acַz ü ‘ögrümi ‘arz eylemek
hemīn / Medḥūne dil uzatmaḡa kudret
kaçan ola (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
3, Beyit 15). [kudret ol, -a]

kudret var: Güç mevcut.

Ne cemālūñ görmege bir laḥza var
kudret baña / Ne taḥammül itmege bir

zerrece kudret baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 5). [kudret
var,]

kudüm-ı mübārek: Uğurlu adımlar.

Müşerref itdi **ḳudüm-ı mübārek** ile
bugün / İrişdi Rûm iline ol emîr-i
feruḡ-fāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
31, Beyit 5). [kudüm-ı mübārek,]

küffār: Kâfîler, müslüman
olmayanlar.

Çeküp şemşîr-i İslām'ı kırup **küffār**
yoğ itdüñ / Zihî evzā‘-ı dîn-dārı zihî
kār-ı Müselmān'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 40). [küffār,]

küffār: Allah'ı inkar eden; zalim,
gaddar, merhametsiz; rakip.

Ḳan aḡlasun bu mâteme derd ile cinn ü
ins / Yansun bu derde mü'min ü
küffār Yâ Ḥüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 30). [küffār,]

kûfi: Kufî yazısı; Arap yazısının X.
yüzyıla kadar Mushaf yazmakta ve
daha sonraları mîmârî eserlerin kitâbe
ve tezyînâtında kullanılan, dik ve köşeli
çizgilerden meydana gelmiş bir şekli.

Kûh-ı Ḳâf olsa gamuñ bārı çekem lâ
diyemem / Ger şikâf olsa tenüm niteki
kûfi kâfi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
139, Beyit 4). [kûfi,]

küfr: Küfür; siyahlık.

Dînüm saçuñ **küfrin** senüñ her kim ki
îmān bilmeye / Olsun murādum budur

ol dīnden hem īmāndan cūdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [küfrin, -in]

küfr: Küfür, dinsizlik.

O bütün **küfrüne** īmān diyeni gayb itmez / Nısf-ı dīn ahladı iy şeyh şu kim inşâfı (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [küfrüne, -ü, -n, -e]

küfr-i zülf: Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı; aşığı imanından eden, aşk tutsağı yapan saç.

Küfr-i zülfüne gönül virdümse kâfir olmadum / Ben kuluña merhamet eyle Memî Şāh'um benüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 6). [küfr-i zülf, -ü, -ñ, -e]

Küfr-i zülfini göricek bu dil-i şifte-hāl / Geldi īmāna hemān şıdk ile Bū-Bekr mişāl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 5). [küfr-i zülf, -in, -i]

küfr-i zülf: Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı.

Küfr-i zülfın ol bütün her kim ki īmān bilmeye / Dīni içün müfti-i 'uşşāk anı tekfir ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4). [küfr-i zülf, -in]

küh: Dağ.

Hıffetde bād öñince uçar berg-gāh-veş / Kıvvetde lık **küh** gibi şābitü'l-binā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 6). [küh,]

küh-ı belā: Bela dağı.

Çü gayr ola baña hem hücre hem mehār-ı şütür / Şütür çü **küh-ı belā** ola hücre Beyt-i Hazen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43). [küh-ı belā,]

küh-ı billür: Parlak, saydam taştan dağ. 2. Kalça, kuyruk sokumu bölgesi, kaba et.

Küh-ı billür durur dāne pirinci anuñ / İştihā şāhına maṭlūb durur gāyet o kân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 15). [küh-ı billür,]

küh-ı kâf: Kaf Dağı: Dünyanın etrafını çevrelediğine, aşılmasının imkansızlığına inanılan ve Anka kuşunun yaşadığı yer olarak kabul edilen efsanevî bir dağdır.

Küh-ı Kâf olsa gamuñ bārı çekem lā diyemem / Ger şikâf olsa tenüm niteki kûfî kâfî (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [küh-ı kâf,]

küh-ı kâf: Kaf Dağı.

Kudretüñ şahrâsınuñ kim püştesidür **küh-ı Kâf** / Rahmetüñ deryâsınuñ kim kaṭresi Nıl ü Aras (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2). [küh-ı kâf,]

küh-ken: Dağı delen, dağı kazan (Ferhat için kullanılmıştır).

Lebüñ acılarını hüsrevā gayra su'āl itme / Ğam-ı şîrîni bilmek ister iseñ **küh-kenden** sor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [küh-kenden, -den]

Belā-yı 'ışk-ı Şîrîn'i ne bilsün şorma Hüsrev'den / Eger bilmek murād-ise

anı sen **küh-kenden** şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [küh-kenden, -den]

küh-ken: Dağı delen 2. Ferhad.

Şîrîn ü **Küh-ken** ki cihānda hikāyedür / İy hüsrevüm hemān ikimüzden kināyedür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [küh-ken,]

Sipihri bîsütünü çāk iderken tîse-i āhum / Dağı bilmezdi adın Bîsütün'ün **küh-ken** 'āşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [küh-ken,]

kuhl-i erbāb-ı nazar: Bakış sahiplerinin sürmesi.

Hākuññ her zerresin kıl **kuhl-i erbāb-ı nazar** / Gel tarîk-i 'ışk-ı pāka hāk-i pā ol iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [kuhl-i erbāb-ı nazar,]

küh-sār: Dağlar.

Bağrına dāğ-ı hasret urup lāleler kamu / Yaksun başına āteşi **küh-sār** Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 27). [küh-sār,]

Qanadum altına 'anqā gibi biñ **küh-sār** aldum / İçinde pençe-i qahr ile kebg-i dil-figār aldum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 1). [küh-sār,]

küh-sār-ı nazm: Nazm dağı.

Me'ānî si'rine Fazlî uraldan pençe-i kudret / Senüñ küh-sār-ı nazmuñda olur bebr-i beyān peydā (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [küh-sār-ı nazm, -uñ, -da]

küh-veş: Dağ gibi.

Nice çekem şütür-i na'tı hücre-i nazma / Ki hücre teng ü şütür **küh-veş** 'azīm beden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44). [küh-veş,]

kul: Köle, esir, tutsak.

Eşk-i çeşmüm fūrkatinde ta'n ider deryālara / Ben **ḡuluña** merḡamet eyle Memî Şāh'um benüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 4). [ḡuluña, -u, -ñ, -a]

kul: Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Gitdi devletlü begden ayrılduk / **ḡullarına** bu nice nekbetdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 22). [ḡullarına, -lar, -ı, -na]

kul: Abd.

Bulmazdı **ḡuluñ** olmasa şāhān-ı cihān-dār / Eyvān-ı felek-rif'at ü qasr-ı felek-āsā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7). [ḡuluñ, -uñ]

Tiḡuñ ḡakı qalem gibi yoluñda rāstdur / Fazlî **ḡuluñ** ki oldı qalem-ḡir ü tiḡ-vār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 36). [ḡuluñ, -uñ]

Fazlî **ḡuluñ** piyāde ḡalupdur meded şehā / Atlandur ol faḡiri ḡoma pāy-māl ü ḡvār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 27). [ḡuluñ, -uñ]

kul: *Abd, kul, yaratılan.*

Senden artuḡ kime ‘arz eyleye ḥālın
Fazlî / **Ḳulına** şefkat ider ḥazret-i
sulṭānumsın (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
131, Beyit 5). [*ḡulina, -ı, -n, -a*]

Kemāl ü devlet ile çün ṭapuñ durur
ḥāḡān / **Ḳuluñ** da ḥüsn-i kelām ile oldı
ḥāḡānî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,*
Beyit 32). [*ḡuluñ, -uñ*]

Gerçi Fazlî **ḡuluñ** iḥsānuña
müstaḡrıḡdur / Yine iḥsānuñ ümîdinde
durur māḥ ile sāl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 20, Beyit 42). [*ḡuluñ, -uñ*]

Ḳulı ḡurbānı olupdur bugünüñ sevr ü
ḡamel / Ki anuñ vāsıṭasıyla der-i devlet
ola bāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,*
Beyit 13). [*ḡulı, -ı*]

Şükūḥ u şevket ile her **ḡuluñ** olup
Dārā / Alur mı ‘aynına dārāları zihî
dārāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,*
Beyit 17). [*ḡuluñ, -uñ*]

Gerçi kim var **ḡuluñ** ḡudreti biñ beyt
diyem / Vaş u medḡūñde açup şevḡ ile
şāḡum deheni (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 30, Beyit 22). [*ḡuluñ, -uñ*]

Pād-şāḡum nazar it luṭṭ ile Fazlî
ḡuluña / Şıfat-ı şî‘rūñ olupdur bugün
üstād-ı feni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
30, Beyit 37). [*ḡuluña, -u, -n, -a*]

İy kerem-kānı mürüvvet ma‘deni luṭṭ
issi şāḡ / Ben **ḡuluñ** yād eyle luṭṭ it
semme-i iḥsān ile (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kıt’a 2, Beyit 1). [*ḡuluñ, -uñ*]

Cihānı ‘adl ü dād ü luṭṭ-ı cūd ile tutup
nāmı / **Ḳul** itmişdi muḡabbet birle
cümle ḡaş ile ‘āmı (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 27, Beyit 5). [*ḡul,]*

Yolında pādîşāḡuñ yok idi bir zerre
nokşānı / Ne oḡul cānla olmuş idi anuñ
ḡul u ḡurbānı (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 27, Beyit 17). [*ḡul,]*

Ḥüsrevā maḡlaş du‘ā-ḡūyuñ durur
Fazlî **ḡuluñ** / İzdiyād-ı devlete eyler
du‘ā şubḡ u mesā’ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Nazm 3, Beyit 5). [*ḡuluñ, -uñ*]

kul: *Allah'a itaat ve ibadet eden,*
hizmetkar, yaratılmış.

‘İd irişdi yine ‘uşşāḡa idüb ‘arz-ı cemāl
/ Merḡabā ḡıl **ḡuluñuñ** ḡöñlini şāḡum
ele al (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,*
Beyit 14). [*ḡuluñuñ, -u, -n, -un*]

kul: *Bir padişahın emri altındaki*
topluluk, halk.

Şāḡdan **ḡullara** ‘İdiyye şēḡ ‘ādetdür /
Leblerüñden n’ola ḡılsam yine bir büse
su‘āl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,*
Beyit 20). [*ḡullara, -lar, -a*]

Ḥüsrevā sen ol şēhen-şāḡ-ı ‘ale’l-
ḡudretsın / **Ḳullaruñ** var her biri bir
şāḡ-ı milketdür bugün (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 27, Beyit 22).
[*ḡullaruñ, -lar, -uñ*]

kul: *Bende, köle, esir.*

Cān virürler ikisi de **ḡulı** ḡurbānı durur
/ Ḥamel ü sevr bugün olmaḡa anda
biryān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,*
Beyit 12). [*ḡulı, -ı*]

Derdā ki ḡodı ben **ḡulın** iy Fazlî
yaḡasuz / Āvāreler aparası çık Derzi
Memî Şāḡ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 10, Beyit 10). [*ḡulın, -ı, -n*]

kul: Başkasının hükmü altında olan kimse.

Kim bilür kim **ķullarınũñ** ķankısını öldürür / Allar geymiş bugün gördüm yine ol şehir-yār (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 6*). [*ķullarınũñ, -lar, -ı, -nuñ*]

kul: Esir, tutsak.

Çünkü alduñ gönlümi alma şaķın āhum benüm / Ben **ķuluña** merhamet eyle Memî Şāh'um benüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 2*). [*ķuluña, -uñ, -a*]

Küfr-i zülfüñe gönül virdümse kāfir olmadum / Ben **ķuluña** merhamet eyle Memî Şāh'um benüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 6*). [*ķuluña, -uñ, -a*]

Hicrũñ ile nice bir maḥzũn olam ben mübtelā / Ben **ķuluña** merhamet eyle Memî Şāh'um benüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 8*). [*ķuluña, -uñ, -a*]

Tāķatum tāķ oldu ķalmadı mecālüm fūrķate / Ben **ķuluña** merhamet eyle Memî Şāh'um benüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 10*). [*ķuluña, -uñ, -a*]

kul: Abd, kul 2. aşık.

Yaz gönlini Fazlî **ķuluñuñ** eyleme ihmāl / Ben bendeñe raḥm eyle Ḥasan Bālüm efendüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 10*). [*ķuluñuñ, -uñ, -uñ*]

Ķulum gũyā ki sultānum yitürdüm / Meded begler meded ḥānum yitürdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 2*). [*ķulum, -um*]

kul: Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Sen şu sultānsın dilerseñ **ķullaruñuñ** her zemān / Eñ kemin idüp eḥaşş eñ ḥāşın eylersin eḥas (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13*). [*ķullaruñuñ, -lar, -u, -ñuñ*]

PādiŞāh itdũñ gedā iken bi-ḥaķķın Kird-gār / **Ķullaruñuñ** her biri devletde Cemşîd-iķtidār (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 27*). [*ķullaruñuñ, -lar, -u, -ñuñ*]

kul: Köle, esir, tutsak.

Hünerdür **ķullara** şāh-ı hüner-perver nazar itse / Anuñla 'aql u fehm-i pāka istidlāl ider dānā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 68*). [*ķullara, -lar, -a*]

kul: Abd, kul, yaratılan.

Demidür **ķulları** tā ḥaşr olunca eyleyüp efgān / Yanup bu āteş ile her biri ķalsun ciger biryān (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 21*). [*ķulları, -lar, -ı*]

kul: Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd; başkasının hükmü altında olan kimse, köle, esir, tutsak; aşık.

Ne cihān içre senũñ gibi güzel şāh olur / Ne saña bencileyin ġam-zede bir **ķul**

bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [kûl,]

kul: 1.Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd. 2.Hürriyetine sâhip olmayıp başkasının hükmü altında olan kimse.

Ƙuluñ Fazlî de izhâr-ı hüner itdi nazar eyle / Ki oldur böyle da'vâ-yı hünerden maqşad-ı aqşâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 65*). [kuluñ, -uñ]

kul ol: Hükmüne girmek, bağlanmak || kulluk yapmak || hizmette bulunmak.

Bilüp mekârim-i ahlâk u hüsn-i işfâkuñ / Saña kûl olmağa geldüm qabûl kûl elüm al (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 28*). [kûl ol, -mağ, -a]

kul ol: Hükmüne girmek, bağlanmak || kulluk yapmak || hizmette bulunmak.

Şâhâ qadîmî saña kûl olanları yâd itmeyüp / Gel âşinâlık eyleme bîgânedan bîgâneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4*). [kûl ol, -an, -lar, -ı]

Sensin bugün ol server-i a'lâ ki ider fahr / Ƙapuñda kûl olmağ ile şâhân-ı mûkerrem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12*). [kûl ol, -mağ]

kul ol: Kul köle olmak.

Sen serv-kaade kûl oldu tûbâ / Tûbâ limen iktedâ ke tûbâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1*). [kûl ol, -dı]

Sensin ol şâh-ı felek-kaadr ü melek-mertebe kim / Fahr ider saña kûl olmağ ile şâhân-ı cihân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 43*). [kûl ol, -mağ]

Sen şehe kûl olmağ ile guşşadan âzâd olup / Ƙurtulup dünyâ gamından 'ışk ile dil-şâd olup (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 3*). [kûl ol, -mağ]

kulağ: Başın iki yanında bulunan işitme organı.

Ne bilsün Fazlî'yi hüsn ü kelâma olmayan mâlik / **Ƙulağı** olmayanlar bûlbûl-i güyâyı bilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [kulağı, -ı]

kulağ: Başın iki yanında bulunan işitme organı.

Kimsenüñ burmaz **Ƙulağın** kimse iy şâhib-vücûd / Ber-bat u çengüñ meger bezmüñde erbâb-ı sürûd (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 17*). [kulağın, -ı, -n]

kulağı tol: Duymak, işitmek, öğrenmek, kulağına gelmek .

Ney ü çengüñ nevâsiyle kulağı tıldı 'uşşâkuñ / Ne naqs ile işidür haşr olinca nâlesi şûruñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4*). [kulağı tol, -dı]

kulağuz: Kılavuz, rehber.

Furşat u şevket bize oldu qaravul sağ u şol / Fethdür sâlâr u serheng ü **Ƙulağuzdur** zafer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 6*). [kulağuzdur, -dur]

külāh: Başa giyilen şapka.

Terk idüp başdan **külāhı** hırkayı hark eyledi / Baş açuk abdāl olup dehrün teberrāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4). [külāhı, -ı]

Ŧonandı lāle-zār-ı derd miñnet bār-gāhumla / Serîr-i şadra geçdüm şem'-veş oddan **külāhumla** (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 9). [külāhumla, -um, -la]

Başında şa'sa'a şorkucı mihr anuñ **külāhıdur** / Bu tokuz hayme-i vālā münakkaş bār-gāhıdur (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 9). [külāhıdur, -ı, -dur]

külāh: Taç.

Başında devlet ü şeref anuñ **külāh-idi** / İrdi husūfa çerh-i melāhatde māh idi (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 5). [külāh-idi, -i, -di]

külāh: Başa takılan takke, şapka veya taç.

Dūd-ı dilden giyelüm egnümüze şāl-ı siyāh / Şerer-i nār-ı belādan uralum başa **külāh** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 3). [külāh,]

külāh it: Külāh etmek.

Şem' gibi dutuşup çıkdı depemden dütünüm / Şu'le-i āhumı başuma külāh itdi firāk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [külāh it, -di]

kulak kabartma: Kulak vermek, dinlemek.

Dünye ğamın 'alef gibi gel yime 'işret it dirin / Hîç kulak kabartmaduñ şüfi eşek misin nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [kulak kabartma, -du, -ñ]

külçe: Eritilerek kalıba dökülmüş yekpare maden.

Kef-i ebr ile olup yine semā sîm-efşān / Sā'il-i āba gümüñ **külçeler** itdi ihsān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 1). [külçeler, -ler]

küleh: Külāh, şapka.

Ŧoma miskînleri pā-beste belā dāmında / **Külehüñden** çıkar ol kākül-i 'anber-şikenî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 28). [külehüñden, -üñ, -den]

külhen it: Hamam ocağı etmek.

Ŧızdurmağ içün ütüsini ol dili āhen / Nār-ı ğam-ı 'Işk itdi tenüm gerçi ki külhen (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 3). [külhen it, -di]

kulı: Hizmetkar.

Fazlî-i üftāde ol şāh-ı cihānuñ **kuhıdur** / Dil-nevāzum ser-firāzum dilberüm nāzūk Memî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 10). [kuhıdur, -dur]

kulı ol: Kulu olmak, kölesi olmak.

Cihānuñ şāhıyam bir pādīşāh-ı kām-rānum var / Kulu olmağ ile ‘ālemde ‘izz-i cāvidānum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [kulu ol, -mağ]

Kulu olmuş durur cümle cihān bir ben degül ancak / Melāḥat taḥt-gāhı üzre bir şāh-ı cihānum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [kulu ol, -mış]

Kulu olsa yiridür Yūsuf-ı Ken‘ān’ı anuñ / Var midur milket-i ‘Osmān’da nazîri ‘Ömer’üñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 8). [kulu ol, -sa]

Ben degül ancak kulu olmuş durur ins ile cān / Sevmişem bir şāh-ı ḥüsn adı Süleymān Bālî’dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 4). [kulu ol, -mış]

kulle-i ‘arafāt: Arafat kubbesi.

Kelīm-vār münācāta çıkdı ehl-i niyāz / Şerefde hem-ser-i Tūr oldu **kulle-i ‘Arafāt** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 2). [kulle-i ‘arafāt,]

kulle-i çerh: Dünya kubbesi.

İy kamer **kulle-i çerh** olmaz idi pāye saña / Şalmasa luṭf ile ol mihr-i cihān sāye saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [kulle-i çerh,]

kullemā fi’l vūcūdi leyse’l-sevā: Arapça bir beyit: Varlık aleminde olan her şey eşit, aynı değildir.

Her çe tu dust darīş heme ust / **Kullemā fi’l vūcūdi leyse’l-sevā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [kullemā fi’l vūcūdi leyse’l-sevā,]

kullıg: Kulluk.

Ekber-i cümle-i şeh-zāde-i sultān-ı cihān / Kim anuñ **kullıgıdur** halka muḳarrer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 17). [kullıgıdur, -ı, -dur]

kuloğlı: Asker olarak yetiştirilen yeniçeri genci 2. fakir çocuk bağlamında da kullanılmıştır.

Bir **kuloğlıdur** ki ‘ālem halkınuñ maḳbūlidür / Mansıb-ı ḥüsninüñ anuñ şāhlar ma’zūlidür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 9). [kuloğlıdur, -dur]

külüng-i kūh-ı ‘ışk: Aşk dağının kazması (Ferhad’ın kazdığı dağ).

Külüng-i kūh-ı ‘ışkı bu deli Ferhād-ḳandan şor / Belālar kışşasın ya’nî ki başından geçenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [külüng-i kūh-ı ‘ışk, -ı]

künc-i ferāğ: El çekme/vazgeçme köşesi.

Gördüñ zemāne uymadı uy sen zemāneye / ‘Ālem serāyı pür-ğam u künc-i ferāğı yok (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 13). [künc-i ferāğ, -ı]

künc-i ğam: Üzüntü köşesi.

Künc-i ğamda olalı ben ḥaste cānāndan cūdā / Güyiyā bir mürde-i pejmurdeyem cāndan cūdā (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [künc-i ğam, -da]

Künc-i ğamda kârumı feryâd ile zâr eyledün / Hey ne zâlimsin elüñden dâd u feryâd iy felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 12*). [*künc-i ğam, -da]*

künc-i miḥnet: *Keder ve miḥnet köşesi.*

Senden ayru gözlerüm yaşı durur hem-dem baña / Künc-i miḥnetde belâ vü ğam durur maḥrem baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [*künc-i miḥnet,]*

Künc-i miḥnetde koyup ben ḥaste-i bî-çâresin / Varsın sağ olsun ol derdüme dermânum gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2*). [*künc-i miḥnet, -de]*

Künc-i miḥnetdür egerçi zâhiren mesken bize / Şâh-ı 'İşkuñ rûz u şeb kaşr-ı bâlâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 33*). [*künc-i miḥnet, -dür]*

küngüre-i 'arş: *Göğün en yüksek katının kubbesi.*

Server-i rif'ati bir mertebede a'lâdur / Yiridür küngüre-i 'arş aña olsa mekân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 39*). [*küngüre-i 'arş,]*

künûz-ı zât-ı 'ışk: *Aşkın kendi hazineleri.*

Kâf u nûn olalı zâhir künûz-ı zât-ı 'ışk / Nokta nokta ḥarfî kūyının der-i âyât-ı

'ışk (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1*). [*künûz-ı zât-ı 'ışk,]*

kur: (*Far.*) *Gözleri görmeyen, âma.*

Görüp işitmede vü virmede mişlûñ ḥaberin / Bâsıra **kūr** durur sâmi'a ker nâṭıka lâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 27*). [*kūr,]*

kur: *Hazırlamak, tertip etmek.*

Quruldu çerḥ-âsâ ḥaymeler bir bir ki reşkinden / Dönüp yirden yire geçdi göricek âsümân anı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 11*). [*kuruldu, -ul, -dı]*

kural: *Toplamak, bir araya getirmek.*

Zıll-ı ḥimâyetüñde cihân ḥalkı ḥoş geçer / Keff-i kifâyetüñ **ḳuralı** sâye-bân-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 12*). [*ḳuralı, -ı]*

kur'an: *Allah tarafından Hz. Muhammed'e(sav) vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, Kur'an-ı Kerim.*

Dil cemâlüñ muşḥafından ḥaṭṭuñı **Ḳur'an** okur / Şûret-i raḥm anda zâhir sûre-i Raḥmân okur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1*). [*ḳur'an,]*

kur'an: *Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.*

İmânı vü **Ḳur'ânı** vü tevfiķı refiķ it / Fazlîye kaçan mevt ire iy Ḥayy ü

Tüvânâ (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 15). [kür'ânî,]

kurban: Ar. 1. Yakın olma, yaklaşma, takarrüb 2. Sevap için boğazlanan hayvan, zebîha.

Ser virür her güşede 'uşşâk serverler gibi / Tekye-i 'ışk içre çok **ķurbāna** gelmiş şāt-ı 'ışk (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 111, Beyit 6). [ķurbāna, -a]

kurban: Kurban olma || canını feda etme; bkz. 'hūn-ı ķurbān' md.

Şafaķ şanmañ felekde görinen her şeb ki şalmışdur / Sipihir āyīnesine 'aks ol **ķurbānlaruñ** xanı (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 12, Beyit 21). [ķurbānlaruñ, -lar, -uñ]

kurban: Bir gaye uğrunda feda olma.

Cān virürler ikisi de kulu **ķurbānı** durur / Hāmel ü sevr bugün olmağa anda biryān (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 13, Beyit 12). [ķurbānı, -ı]

kurban: Kurban olma || canını feda etme.

Ne mübārek gün olur bu güne ķurbān olayın / K'irdi **ķurbānlar** ile maķşada erbāb-ı niyaz (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 21, Beyit 4). [ķurbānlar, -lar]

Ne hūb gündür İlāhî ki itdi **ķurbānlar** / İrince bugüne erbāb-ı fidye vü hayrāt (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 23, Beyit 11). [ķurbānlar, -lar]

kurban: Allah yolunda kesilen koyun, dana, deve vb. hayvan.

Oķ alsa destine ehl-i ķubūr dirler hep / Kemānuñ oķına ā'dā hemīse **ķurbānı** (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 14, Beyit 18). [ķurbānı, -ı]

ķurbān eyle: Canını feda etmek.

'İd-i vaşlumda dimiş 'uşşāķı ķurbān eylerem / Bu söz için olmaludur dōstlar ķurbān aña (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 4). [ķurbān eyle, -r, -em]

ķurbān it: Kurban etmek, feda etmek.

O hücrede şütür-i cānı itseler ķurbān / Be-haķķ-ı hücre şütür gibi çekmeyem gerden (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 40). [ķurbān it, -se, -ler]

Hisāb olınmaya el-haķ şeh itdüğü ķurbān / Zemīn şahīfe şecer hāme çerh olursa devāt (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 23, Beyit 13). [ķurbān it, -düg, -i]

ķurbān itmeg: Bayramda kurban olarak vermek 2. aşığın canını almak.

El uzatsañ itmege ķurbān beni iy dil-rübā / 'İd olur ol gün baña ehlen ve sehlen merhabā (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 26, Beyit 1). [ķurbān itmeg, -meg, -e]

ķurbān ol: Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Ne mübârek gün olur bu güne kurbân olayın / K'irdi kurbânlar ile maqsada erbâb-ı niyaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 4). [kurbân ol, -ayın]

Oldı kurbân şu kadar kalmadı 'âlemde bugün / Mâkiyân u ğanem ü esb ü şütür ördek ü kıaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 11). [kurbân ol, -dı]

Dergeh-i şâhda kurbân oluben bula şeref / Gösterürse eger ol şâh-ı cihân-bağş cevâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 14). [kurbân ol, -uben]

kurbân ol: Ölmek, canını feda etmek; bir kimse uğruna üzüntü, ızdırap çekmek.

'İd-i vaşlumda dimiş 'uşşâkı kurbân eylerem / Bu söz için olmaludur dōstlar kurbân aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [kurbân ol, -ma, -lu, -dur]

kurbân ol: Uğruna ızdırap veya büyük üzüntü, sıkıntı çekmek, zarara girmek, ölmek.

'Âlemüñ lâ'1 ola her seng-i siyâhı kıandan / Mâkiyân ile bize şol kadar ola kurbân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 11). [kurbân ol, -a]

kurbân-ı feth: Fetih kurbanı.

'İd idüp hüccâc-veş tekbîr itdiler guzât / Kâ'be çıktı hûn-ı düşmen oluben **kurbân-ı feth** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 21). [kurbân-ı feth,]

kurbânı ol: Kölesi, kurbanı olmak.

Şanasın 'İd-i adhâdur bu sūr-ı pür-sürür iy dil / Ki çıktı Ka'be-hân şâhuñ şu deñlü oldı kurbânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 20). [kurbânı ol, -dı]

kurbânı ol: Birisi uğruna canını feda etmek.

Siper olsa yiridür tîrine ger sînesi haşmuñ / Kemânınuñ revâdur cân-ı a'dâ olsa kurbânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 24). [kurbânı ol, -sa]

Kulı kurbânı olupdur bugünüñ sevr ü hâmel / Ki anuñ vâsıtasıyla der-i devlet ola bâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 13). [kurbânı ol, -up, -dur]

Yolında pâdişâhuñ yok idi bir zerre noqşanı / Ne oğul cânla olmuş idi anuñ kul u kurbânı (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 17). [kurbânı ol, -mı]

k'üre: Kasaba, köy, vilayet.

Döner aña **k'üreye** bâm-ı hücrede üştür / Bu hücreden şütür-i mihr ü luft ümîdin iden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7). [k'üreye, -y, -e]

kurı: Boş, faydasız, abes, bihude, nafile, değersiz.

Şanma dehrüñ zâhidâ biz **kurı** ğavgâsındayuz / Yâ senüñ gibi hemân dünyâ temennâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1). [kurı,]

kurı: Boş, faydasız, değersiz.

Dirîgâ başın aldurdı ‘adüvvün **ķuri** bühtânı / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Ĥân’a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 18). [**ķuri**,]

ķuri da‘vâ: Boş, esasa dayanmayan iddia.

Ķuri da‘vâyı nidem ĉünkü ğaraż ma‘nâdur / Ehl-i ma‘nâ göricek sözlerümi fehm eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 46). [**ķuri da‘vâ**, -y, -ı]

ķuri ğavĝâ: Boş, faydasız münakaşa.

Sultân-ı dehr olan **ķuri ğavĝâ** çeker hemîn / Zevķini milk-i ‘âlemün iy dil gedâ sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [**ķuri ğavĝâ**,]

ķuri yire: Boş yere, boşuna.

Ķuri yire başını bî-ĉârenün aķıtdılar / Bâd-ı hışm ile yüregın oynadup incitdiler (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 9). [**ķuri yire**,]

ķurretü’l-‘ayn-ı ‘uyün-ı cümle-i şâhib-nazar: Nazar sahiplerinin hepsinin gözlerinin göz nuru.

Dürretü’t-tâc-ı ser-i mecmû‘-ı serdârân-ı dehr / **Ķurretü’l-‘ayn-ı ‘uyün-ı cümle-i şâhib-nazar** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 2). [**ķurretü’l-‘ayn-ı ‘uyün-ı cümle-i şâhib-nazar**,]

ķürs: Ar. taht, serîr, 2. Camilerde vaizlerin oturdukları yüksek serîr. 3. Sekizinci kat: arş ü ķürsî, 4. Makam,

merkez: ķürsî taşı. 6. Yazı satırlarının intizam ve istikameti, nizamında oturtma.

Salţanat da‘vâsın eylerken nice İsfendiyâr / Bendeñ olurdı göreydi **ķürsini** iy şehriyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 28). [**ķürsini**, -i, -n, -ı]

ķürs: Gök cisimlerinin yerden görünen daire şeklindeki yüzeyi.

Süfre-i ni‘met ü cûduñda meh ü mihr iki **ķurş** / Maţbah-ı rif‘at ü ģadründe felek bir ĥabbâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 23). [**ķurş**,]

ķurş-ı mihr: Güneşin yüzü.

Simât-ı çerĥde pür-şevķ olupdur **ķurş-ı mihr** iy dil / O şâhuñ süfresinde olmaĝa göynüklü bir nânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 19). [**ķurş-ı mihr**,]

ķurtar-: Felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak; kurtulmasını sağlamak.

Ķıldum penâh işigüni zulm-i zemânen / **Ķurtar** beni meded meded irdi zemân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 29). [**ķurtar**,]

ķurtul: Kurtulmamak 2. özgür kalmamak.

Şabr ile **ķurtulmadum** ĉünkim giriftâr olmadın / Şabra tâķat ģalmadı terk-i diyâr ister göñül (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 10). [**ķurtulmadum**, -madum]

kurtul: *Istenmeyen bir durumdan, uzaklaşmak, sıyrılmak.*

Sen şehe kul olmağ ile ğuşşadan āzād olup / **Ḳurtulup** dünyā ğamından ‘ışk ile dil-şād olup (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 3*). [*ḳurtulup, -up*]

kuru-: *Kurumak, bitmek, tükenmek, güçsüz kalmak.*

Fazliyā zülfi ğamından ol nigāruñ āh kim / Şāne gibi **ḳurudum** şad-pāre oldum mübtelā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5*). [*ḳurudum, -du, -m*]

kuru: *Kurumak.*

İşitse vaşf-ı tîġin surḥ-ı ser gerçi kim hūnîdür / Teninde havf u haşyetden **ḳuruya** ḳalmaya ḳanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 22*). [*ḳuruya, -ya*]

kuru: *Boş, faydasız.*

Bu taht u tâcdan ğarabuñ ḥod du‘ā durur / Yoḥsa **ḳuru** baş ağrısıdur tâc u taht-ı yār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 39*). [*ḳuru,]*

kuru: *Beyhude, boş, faydasız, gereksiz, değersiz.*

Ter terāneyle gül-i ter devridür sen ‘işret it / Zāhid-i ḥuşk olma ter düşse **ḳuru** ğavġālara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3*). [*ḳuru,]*

kuru ğavġā: *Boş kavga, anlamsız mücadele.*

Gül-i ter devridür sākī getür ḳanı mey-i ḥamrā / Nice bir zāhid-i yābis mizācıyla **ḳuru ğavġā** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [*ḳuru ğavġā,]*

‘İşk ile yegin olup ol Fazli ğavġādan emīn / ‘Aḳl ile ḥalk içre olan bu ḳuru ğavġāya bak (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7*). [*ḳuru ğavġā, -y, -a-ya*]

kurud: *Kurutmak.*

Acıdup bâde gibi rûze bizüm cānımızu / Cām gibi **ḳurudup** ṭurur idi ḳanımızu (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 9*). [*ḳurudup, -up*]

kurul-: *Kurma işlemini gerçekleştirmek, yerleşmek.*

Fazlî’ye umaram ki şefā‘at ire senden / Şol demde ki maḥşer ola mîzān **ḳurula** hem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13*). [*ḳurula, -a*]

kurut: *Kuru duruma getirmek 2. boşaltmak, boş duruma getirmek; tüketmek, yok etmek.*

Yine güller açılıp ḳaldı yirinde dikenî / Bozdı dihkān-ı felek bāġı **ḳurutdı** çemeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 1*). [*ḳurutdı, -dı*]

kuş: *Kanatlı uçucu hayvan; kuş.*

Tṭi lā‘lūñ şekkerin öġmek dilermiş söylenür / Ḥaddini bilmez **ḳuşuñ** şîrîn-sūḥandur ġūyiyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3*). [*ḳuşuñ, -uñ*]

kuş: Kös; savaşlarda, alaylarda at, deve veya araba üzerinde taşınan ve işaret vermek için kullanılan büyük davul.

İşit **kūsuñ** şadāsın şimdilik nevbet bizümdür dir / Zemān el virmiş iken olma hālī zevkden ašlā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 10). [kūsuñ, -uñ]

kuşağ: Kuşak, kemer.

Yine ğayret **kuşağın** iki yerden kuşanup çün tîğ / Kılalum tu‘me-i tîğ ehl-i Tebrîz ü Horāsân’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 5). [kuşağın, -ı, -n]

kuşan: Kuşanmak, giyinmek.

Yine ğayret kuşağın iki yerden **kuşanup** çün tîğ / Kılalum tu‘me-i tîğ ehl-i Tebrîz ü Horāsân’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 5). [kuşanup, -up]

Ne şehdür ol ki anuñ şıdk-ı tîğından felek şîri / Ğam ile kan **kuşanur** her şehir şanmañ şafağ anı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 20). [kuşanur, -ur]

Hink-i sipihr kan **kuşanur** şanmağıl şafağ / İster ki zîr-i zîn ola sen şāha serverā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 27). [kuşanur, -ur]

kuşat: Beline silah, kılıç vb. şeyler bağlamak.

Alsañ kalem elüñe **kuşatsañ** belüñe tîğ / Tîğüñ ğamıyla ola kalem-veş ‘adū

nizār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 24). [kuşatsañ, -sa, -ñ]

kūs-ı sultān: Sultanın davulu.

Çalındı kūs-ı sultānī yine güm güm öter dünyā / Temāşā-gāh-ı ‘ālemdür bugün şahrā-yı ma‘nīyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 1). [kūs-ı sultān, -ī]

k’üstād-ı şun’: Sanat ustası ki.

Kaşlaruñ iki muḳavves tākdur **k’üstād-ı şun’** / Hüsnuñ eyvânına ol tākı muḳābil bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [k’üstād-ı şun’,]

k’üstād-ı şun’: Sanat ustası ki.

Kaşlaruñ iki muḳavves tākdur **k’üstād-ı şun’** / Hüsnuñ eyvânına ol tākı muḳābil bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [k’üstād-ı şun’,]

k’üstād-ı şun’: Sanat ustası ki.

Kaşlaruñ iki muḳavves tākdur **k’üstād-ı şun’** / Hüsnuñ eyvânına ol tākı muḳābil bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [k’üstād-ı şun’,]

kusūr ol: Kusur olmak, hata olmak.

Ne fā’ide çü degül üstüvār hāne-i ‘ömr / Tutam ki kaşruña göre cinānda ola kuşūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3). [kuşūr ol, -a]

kütāh eyle: Kısaltmak, kısa tutmak.

Egnüme şafā cāmesini eyledi kütāh /
Āvāreler aparası çık Derzi Memī Şāh
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 10, Beyit
2). [kütāh eyle, -di]

kutb-ı murād: İsteğinin ucu.

Ḳutb-ı murādum üstine dönemedüñ
yıkıl yıkıl / İy başum üzre devr iden
çerḥ-i felek misin nesin (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 130, Beyit 2). [ḳutb-ı
murād, -um]

kutb-ı murād: Arzunun merkezi
üzerine // arzu, istek doğrultusunda.

Her zemān ḳutb-ı murādı üzre devr
eyler felek / Zāt-ı pākı merkez-i devr-i
sa‘ādetdür bugün (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 27, Beyit 18). [ḳutb-ı murād, -ı
]

kutb-ı vilāyet: Velilik kutbu, erenlik
kutbu.

Her faşıl tīr ehli eylerler du‘ā-yı
devletin / Vāli-i milk-i cihān ḳutb-ı
vilāyetdür bugün (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 27, Beyit 13). [ḳutb-ı vilāyet, -
dür]

kūteh: Kısa.

Revāk-ı ḳadrine irmekde dest
kūtehdür / Egerçi burc-ı sipihre ider
kemend-i ḥayāl (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 31, Beyit 10). [kūtehdür, -dür]

kūteh ol: Kısa olmak.

Şimdi bir yılcadır egerçi ki gün / Vaşl
olursaḳ ziyāde kūteh olur (Kara Fazlī
Dīvānı, Kıt'a 9, Beyit 1). [kūteh ol, -ur
]

kutlu gün toğusından bellüdü:

Atasözü: Kutlu gün doğuşundan
bellidir."mutlu sonuç verecek işler,
daha başlangıçta ve aldığı yönden belli
olur" anlamında kullanılan bir söz.

Ḳutlu gün dirler meşeldür toğusından
bellüdür / Her gören şāḥib-sa‘ādet
olacağıñ ḥükm ider (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 19, Beyit 14). [ḳutlu
gün toğusından bellüdür, -dür-uş, -ın, -
dan]

kuvvet: Fiziksel güç.

Ḥiffetde bād öñince uçar berg-gāḥ-veş
/ **Ḳuvvetde** līk kūḥ gibi sābitü'l-binā
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 22, Beyit
6). [ḳuvvetde, -de]

kuvvet: Güç, kudret, kuvvet.

Teb ü tāb ile ne lāzım bedenüñ ola
za‘īf / Nev-cüvānsın saña **ḳuvvet**
yaraşur sultānum (Kara Fazlī Dīvānı,
Nazm 2, Beyit 5). [ḳuvvet,]

kuvvet-i za‘f: Zayıflık kudreti.

Bir esbdür ki **ḳuvvet-i za‘f** ile fī’l-
meşel / Mūr-ı naḥīfe ursalar olmaya
hīç bār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 25,
Beyit 5). [ḳuvvet-i za‘f,]

kūy: 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.

Kūyın tokuz tolan yūri iy dil o bāba
baş / Rif'atde pāyuñı bu tokuz kat
kıbāba baş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
105, Beyit 1). [*kūyın, -ın*]

Kāf u nūn olalı zāhir künūz-ı zāt-ı 'ışk
/ Nokta nokta harfi **kūyının** der-i āyāt-ı
'ışk (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111,*
Beyit 1). [*kūyının, -+in+ing*]

kūy: (*Sevgili'nin*) *semti, mahallesi.*

Ādem iden beni **kūyuñ** itinūñ
himmetidür / Bu meşeldür olur iy şāh
er erden peydā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 30, Beyit 4). [*kūyuñ, -(u)ñ*]

Fazlî'ye **kūyuñ** ola me'vā eger /
Ravzada reşk eyleye Rıdvān baña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*).
[*kūyuñ, -(u)ñ*]

Dir şerār-ı āhumı iy Fazlî **kūyuñda**
gören / Ne günāh itdūñ ki gögden āteş-
i sūzān yağar (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 59, Beyit 7). [*kūyuñda, -uñ, -*]

Baña **kūyuñ** iti ağıyārdan biñ kerre
ā'lādur / Hezārān yāddan ğurbetde bir
hoş āšnā yegdür (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 83, Beyit 3). [*kūyuñ, -(u)ñ*]

Kāmetūñ tūbā durur **kūyuñ** behişt /
Dīde-i 'uşşākdur anda hıyāz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4).
[*kūyuñ, -(u)ñ*]

Eger biñ yirde bāğı olsa durmaz bāğ-ı
cennetde / Cihānda gülşeni **kūyuñ**
idinmişken vañan 'āşık (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [*kūyuñ, -*
(u)ñ]

kūy: (*Sevgili'nin*) *semti, mahallesi..*

Seyle virdi hūn-ı 'āşık **kūyuñı** şol
resme kim / Dir görenler ne 'alāmetdür
ki gögden kan yağar (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [*kūyuñı, -*
uñ, -ı]

kūy-ı 'adem: *Yokluk, hiçlik diyarı. 2.*
Ölüm.

Dehenūñ dāyiresin hañ tutarısı ne ğam
/ İsteyüp bulımazam kūy-ı 'ademde
ecelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128,*
Beyit 2). [*kūy-ı 'adem, -de*]

kūy-ı çerh: *Felek köyü.*

Devr ider 'arşa-i qadrine nihāyet
bulımaz / **Kūy-ı çerh** olalı çevgān
qaderden ğaltān (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 26, Beyit 20). [*kūy-ı çerh,]*

kūy-ı hasret: *Hasret köyü.*

Kūy-ı hasretde nice bir bī-ser ü sāmān
olam / Rūz u şeb hālvat-nişīn ü gūşe-i
hicrān olam (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 7, Beyit 3). [*kūy-ı hasret, -de*
]

kūy-ı murād: *Arzu sokağı.*

Şarṭ-ı rehdür saña on nesne eger kim
sen onı / Eyleriseñ olasın kūy-ı murāda
dāhil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,*
Beyit 15). [*kūy-ı murād, -a*]

kūy-ı şādī: *Mutluluk semti.*

Olmadı vuşlat müyesser kūy-ı şādīden
baña / Kaşr-ı ğamda sākin-i künce-i
melāletdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Kaside 27, Beyit 27). [kūy-ı şādī, -den]

kūy-ı yār: Sevgilinin yanı.

Kūy-ı yār içre kımaz yanımı bir laḥza ḥasūd / Bu yüzi kıara benüm şanki olupdur ‘amelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [kūy-ı yār,]

kūy-sıfat: Köylü suratlı.

Ser-i ‘adū n’ola ğaltān olursa **kūy-sıfat** / Çü dest-i mihrine tevḥîk şundi çevgānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 16). [kūy-sıfat,]

kūy-veş: Köy gibi.

Kūy-veş meydānda ğaltān itmege serin / Kām-kārā destüñe virmiş Ḥudā çevgān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 24). [kūy-veş,]

karşu: Karşı, önünde, huzurunda.

Aşıluben **karşuñā** sen kaṭ’-ı peyvend itmedin / İtmemiş ḥālî Ḥudā ašlā beni kaṭ’ā seni (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [karşuñā, -ña]

L

lā: La harfî.

Kāmet-i servüñe virdüm elif-i ĩmānı / Kāf-ı küfrüñ baña iy kāküli **lā** mim kâfî (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [lā,]

lā: Kelime-i tevhit (La ilahe illallah) iki cümledir: "La ilahe" nefy, "illallah" ispattır. "La" ile masivanın ve ağyarın yokluğu ifade edilir.

Mā-sivāyı nefy idüp işbāt kıldık vacibi / Kendümüz **lā** eyledük iy şüfî illāсындаuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12). [lā,]

lā: "Yok, değil" anlamlarına gelen olumsuzluk, menfî edatı.

Başını kaṭ’eyleseñ zülfüñ gibi iy dil-rübā / **Lā** dimez miskin durur göñlüm benüm kaṭ’ā saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [lā,]

Kūh-ı Kāf olsa ğamuñ bārı çekem **lā** diyemem / Ger şikāf olsa tenüm niteki kūfî kâfî (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [lā,]

lā: (Ar.) “Hayır, yok” anlamına gelen olumsuzluk edatı.

Teveccühüm sañadur mā-sivāya **lā** dimişem / Olur mı mü’min olan ‘ālem içre ābid-i Lāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 27). [lā,]

lā takrebu māle'l yetīmi: Yetimin mallarına yaklaşmayın. (İsra Suresi 34. Ayet).

Lām-ı zülf-i ser-nigün naķşına ol
dür-dānenüñ / İy raķīb el şunma
kim **lā takrebu māle'l yetīmi**
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 9). [lā takrebu māle'l
yetīmi,]

lā-‘ale’t-ta‘yīn: Gelişigüzel, rastgele.

Didi kim olsa tatlu kısmından / Her
ne olursa **lā-‘ale’t-ta‘yīn** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kit'a 5, Beyit 5).
[lā-‘ale’t-ta‘yīn,]

lā-büd ol: Mutlaka, gerekli olmak.

Çü ‘aql u fehm ola sultāna yār lā-
büd olur / Seḥā vü ‘adl ile
mi‘mār-ı milk-i iḥsānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
25). [lā-büd ol, -ur]

lādik: Bir yer adı.

Ḳalbe rāhat-baḥşdur el-ḥaḳ hevāsı
Lādik’üñ / Cān bağışlar cāne
āb-ı cān-fezāsı **Lādik’üñ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit
1). [lādik’üñ, -üñ]

Ḳalbe rāhat-baḥşdur el-ḥaḳ hevāsı
Lādik’üñ / Cān bağışlar cāne
āb-ı cān-fezāsı **Lādik’üñ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit
1). [lādik’üñ, -üñ]

Dünyede olmaz leṭāfetde nazīri bir
daḥi / Ṭa‘n ider gülzār-ı
firdevse fezāsı **Lādik’üñ** (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit
2). [lādik’üñ, -üñ]

‘Āleme ‘arz itmege her-dem
cinānuñ ‘aksini / Oldı bir āyīne
cüy-ı pür-şafāsı **Lādik’üñ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117,
Beyit 3). [lādik’üñ, -üñ]

Sebzelerle bir yeşil atlas-kebīr
maḥbūbdur / Kim gören cāndan
olurlar mübtelāsı **Lādik’üñ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117,
Beyit 4). [lādik’üñ, -üñ]

Fazliyā bir şāh-ı ‘ālem sāye
şalmışdur aña / N’ola ger olsa
müşerref her arası **Lādik’üñ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117,
Beyit 5). [lādik’üñ, -üñ]

lāf: Söz.

Gel tīg **lāfin** urma kalem çek
du‘āya kim / Biñ tīg u biñ
kalemde o yegdūr hezār bār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 40). [lāfin, -ı, -n]

lāf-ı ḥired: Akıl lafı.

Da‘vā-yı ‘aql u **lāf-ı ḥired** hem
cünün imiş / Gördüñ zemāne
uymadı uy sen zemāneye (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 5). [lāf-ı ḥired,]

lafz: Ağızdan çıkan veya yazılan söz.

Si‘r kim **lafzı** şaḥīḥ ola vü ma‘nāsı
şarīḥ / Ḳıymet olmaz aña dünyā
ṭolusı sīm ile zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 18).
[lafzı, -ı]

lafz: Söz; şiir.

‘İd **lafzındaki** ‘ayn ile yed eyler
īmā’ / Ya‘ni eyyām-ı şafā irdi
ele cām-ı zer al (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 8*).
[lafzındaki, -in, -da, -ki]

lafz-ı cān-bahş: Can veren söz.

Her marîz-i fakr olan ma‘zûle tîmār
itmede / Lafz-ı cān-bahşında
var nuṭṭ-ı Mesîhâ’dan eser
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 34*). [lafz-ı cān-bahş, -ı, -
n, -da]

lafz-ı cîm: Cîm kelamı.

Egerçi ṭab‘ı za‘îf oldu lîk ḥāşıldur /
Sözinde ma‘nâ-yı bârîk birle
lafz-ı cîm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 32*). [lafz-ı
cîm,]

lafz-ı kün: Kün emri , Cenâb-ı Hakk'ın
verdiği "Ol" mânasına gelen "Kün"
emri ile yaratması.

Sakf-ı kâh-ı felegi tā ḥarem-i zîr-i
zemîn / Lafz-ı Kün'den ki Ḥudâ
itdi ‘imâret yek-ser (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 7*).
[lafz-ı kün, -den]

lafz-ı rekîk: Kusurlu, zayıf söz.

Bir iki **lafz-ı rekîk** u me‘âni-yi
terzîk / Derüp çatup müteşâ‘ir
geçer nice cühelâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2*). [lafz-
ı rekîk,]

lâgar: Zayıf, cılız.

Şā‘ir ṭabī‘atında şan ince ḥayâldür /
Ol esb bu neḥâfet ile **lâgar** u
nizâr (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 7*). [lâgar,]

lahm: Et.

Ġanem ḥod **lahm** u saḥm ile
ġanîmetdür anı aîma / Cihânı
muġtenem kıldı toyurdı ḥalkı
müstevfâ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 16*). [lahm,]

lahm-ı tuyûr: Kuşların eti.

Toyura ḥaşre dek lahm-ı tuyûra
olmaya meyli / Eger bir
süfresinde ḥāzır olsa biñ kişi
farzâ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 15*). [lahm-ı
tuyûr, -a]

lahza: An / dem.

Rûz u şeb miḥnetdeyüm bir **lahza**
râḥat görmedüm / Yâ İlâhî sen
ḥalâş it bu belâlardan beni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 4*). [lahza,]

Olmadum bir **lahza** bend-i ġamdan
âzâd iy felek / Hey ne zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 2*). [lahza,]

Olmadum bir **lahza** derd ü ġuşşa
vü ġamdan beri / Görmedüm
yanımda bir dem ol vefâsız
dilberi (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 9*). [lahza,]

Ne cemālũñ görmege bir **laḥza** var
ḳudret baña / Ne taḥammũl
itmege bir zerrece ḳudret baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 5). [laḥza,]

Yâr ise her **laḥza** aḡyâre muşâhib
olmada / Şabıra tâḳat ḳalmadı
terk-i diyâr ister göñũl (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 6). [laḥza,]

la'l: Ar. Yakut nev'inden pembe zî-
kıymet taş.

Yâ çekerken yâr elinde bir leṭâfet
gördi kim / Ḳaldı engüştinde
çeşmũm **lâ'lden** zih-gîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [lâ'lden, -den]

la'l: Aḡız, dudak.

Eyledũñ **la'lũñ** gibi cānum içinde
yirũñi / Çũnki naḳşũnda senũñ
bulmadılar tezvîrũñi (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 4). [la'lũñ, -ũñ]

la'l: Dudak.

Lâ'lũñle acı sözleri key hõş gelür
baña / Şîrîn olur ne deñlü
olursa şarâb-ı telḥ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2).
[lâ'lũñle, -ũñ, -le]

la'l: Ar. Yakut.

Kef-i deryâ-nişāruñ **la'l** ü dũr
şaḫdıkça reşkinden / Yũregi
ḳan tolar k'anũñ acıdur baḥr-i
'Ummān'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 46). [la'l,]

la'l: (sevgilinin) kırmızı dudaḡı.

Emdũkçe **lâ'lũñi** n'ola dil raḳş
iderse kim / Bî-iḥtiyâr ider ḳişi
içse şarâb raḳş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4).
[lâ'lũñi, -i, -ũñ]

la'l: Kırmızı deḡerli bir taş (sevgilinin
dudaḡı).

Aḳıtdı lũle'-i yâḳũtdan elmās ile
la'li / Ola tâ kıymet ü ḳadri
füzũn çũn dũrre-i Sînâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 50). [la'li, -i]

la'l: (Sevgilinin) kırmızı dudaḡı.

Pũr-sũr ider cānum ḳaldıkça şeker-
ḥande / **Lâ'lî** şekeri aḡzı dadını
virür ḳande (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 21, Beyit 7). [lâ'lî, -i
]

la'l: (Sevgilinin kırmızı) dudaḡı.

Gũl-gũn-ı eşke gözlerũm oldu
rikâb-ı **lâ'l** / İy şeh-sũvâr
pāyuñı **lâ'lĩn** rikāba baş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4). [lâ'lĩn, -in]

la'l: (Sevgilinin) lal gibi kırmızı
dudaḡı.

Tũṭi **lâ'lũñ** şekkerin õgmek
dilermiş söylenür / Ḥaddini
bilmez ḳuşũñ şîrîn-sũḥandur
gũyiyâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 24, Beyit 3). [lâ'lũñ, -
(ũ)ñ]

Var iken **lā' lūñ** şu kim kand u
nebāta meyl ide / Ağzı dadın
virür iy şīrīn-dehen aña nebāt
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,*
Beyit 2). [lā' lūñ, -(ü)ñ]

Her kaçan dendān u **lā' lūñ** vaşfin
itmek istesem / Ebr-i nīsān gibi
hālūmden dūr ü mercān yağar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,*
Beyit 6). [lā' lūñ, -(ü)ñ]

la'l: (Sevgilinin) lal gibi kırmızı
dudağı.

Lā' lūñe geh cām u geh mey virse
dil olmaz 'aceb / Sākiyā eyler
ğalaṭ çünkim ide güftār mest
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43,*
Beyit 3). [lā' lūñe, -(ü)ñ, -e]

Āb-ı hayvān var iken **lā' lūñe** meyl
eyler göñül / Nesne gelmez
tūṭiye pes şehd ü sükkerden
leṣīz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
56, Beyit 2). [lā' lūñe, -(ü)ñ, -e]

la'l: (Sevgilinin) lal gibi kırmızı
dudağı.

Var iken dendān u **lā' lūñ** aña itmez
ārzū / İtse dil ğavvāsını deryā
dūr ü mercāna ğarḳ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4).
[lā' lūñ, -(ü)ñ]

Bir cūr'asından anuñ biñ Hızr
zinde-dildür / **La' lūñ** ki
menba'idur ser-çeşme-i
hayātuñ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 116, Beyit 5). [la' lūñ, -
(ü)ñ]

lal: Dili tutulmuş, dilsiz.

Görüp işitmede vü virmede mişlūñ
haberīn / Bāşıra kūr durur
sāmi'a ker nāṭıḳa **lāl** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
27). [lāl,]

Nikāt-ı fikreti dergende 'aql-i gül
'āciz / 'Ulūvv-i himmeti
vaşfinda nefs-i nāṭıḳa **lāl** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
12). [lāl,]

lāl ol: Dilsiz olmak.

Ben bahāristān-ı ḥüsnūñ naḳl
idersem lāl olur / Gerçi bülbul
geh Gülistān u gehī Büstān
oḳur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
73, Beyit 6). [lāl ol, -ur]

lā'l ol: Dilsiz olmak.

Hūn-ı ḳurbān ile lā'l oldı ḳamu
seng-i siyeh / Ḳıymeti ḳalmadı
yāḳūtuñ eger olsa da az (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
9). [lā'l ol, -dı]

lā'l ol: Dili tutulmuş, konuşamaz
duruma gelmiş, dilsiz.

Bir kerem kânı mürüvvet
ma'denidür kim anuñ / Dest-i
cūdı ḥasretinden la'l olur
ḥavfin çeker (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 28).
[la'l ol, -ur]

lā'l ol: Yakut taşı gibi olmak,
kızarmak, kırmızıya dönmek.

'Ālemūñ lā'l ola her seng-i siyāhı
ḳandan / Mākiyān ile bize şol
ḳadar ola ḳurbān (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 13, Beyit 11).
[lâ'î ol, -a]

lâ'î ol: *Parlak kırmızı renkli kıymetli taş olması.*

Hûn-ı â'dâdan olupdur lâ'î her
seng-i siyeh / Pâd-şâhâ rezm-
gâhuñdur senüñ bürkân-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 30*). [lâ'î ol, -up, -dur]

lâle: *Lale çiçeği.*

Lâleler şanma görinenleri
şahrâlarda / Hûn-ı kurbân ile al
oldı kamu şîb ü firâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 10*). [lâleler, -ler]

lâle: *Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydınlatması vb. bağlamlarda geçer.*

Cümle beyti al câmuñ vaşfidur iy
lâle humâr / Fazlî'nüñ bu
şi'rine dirsem 'aceb mi lâle-zâr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 7*). [lâle,]

lâle: *1.Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek 2. Yanak.*

Göricek lâleler zeyn itdi şandum
rüy-ı şahrâyı / Hıyâm-ı lâle-gün
ile pür olmuş At Meydânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 12*). [lâleler, -ler]

Gördiler meclis-i gül-zâra harîf
oldı harîf / **Lâleler** urdı taşâ

sâgar-ı lâ'îlini hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 5*). [lâleler, -ler]

lâle: *Lale çiçeği.*

Bağrına dâğ-ı hasret urup **lâleler**
kamu / Yaksun başına âteşi
küh-sâr Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 27*). [lâleler, -ler]

lâle: *Dağ lalesi, gelincik çiçeği.*

Ğara bağrında kızılbaşuñ ne başlar
çıkıldığın / Der-zebân-ı hâlle bir
lâleyi güş itseñ eger (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 7*). [lâleyi, -yi]

lâle: *Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.*

Gül gibi çâk-ı girîbân **lâle** gibi
bağrı kan / Çârsû-yı 'ışkda
mestâneler gördüñ mi hîç
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*). [lâle,]

Lâle câmını urup yire getürdi ayağı
/ Gördi kim şâh-ı hazân geldi
bozup encümeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 3*). [lâle,]

Dâğ-ı 'İşkuñla olan **lâle** gibi rûz-ı
kıyâm / Hâkdan kalka şarup
boynına hünîn kefeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 29*). [lâle,]

'Âkıbet taşâ çalar câm-ı hayâtı çü
felek / **Lâle** gibi yûri ur
bağruña dâğ-ı harmân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 21*). [lâle,]

lāle: Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydınlatması vb. bağlamlarda geçer.

Ne kudretdür gör ol naḥli ki bitmiş
bir dıraḥt üzre / Hezārān **lāle**
envā'-ı şükûfe biñ gül-i ra'nā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 27). [lāle,]

lāle: Lale bitkisinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Hükmüñle olur katre güher ney
şeker-ter / Emrūñle virür **lāle**
vü gül ḥār ile ḥārā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9).
[lāle,]

lāle: Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi (sevgilinin yanağı).

Lebi mül 'ārızı gül ḳaddi serv ü
ruḥları **lāle** / İgen şîrîn igen
nāzûk igen ra'nā igen zîbā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [lāle,]

Tutup **lāle** piyāle tıtdı şahrā
güşesin sende / Götür bāğa
ayak 'ıyş it muvāfıklık
zemānıdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 2). [lāle,]

Daḥı bir ḡoncedür tāze cihān
bāḡında ol dilber / Ḳadi serv ü
yañağı gül ruḥı **lāle** gözi 'abher
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 5). [lāle,]

lāle: Çiçekleri kadeh şeklinde,

yaprakları uzun ve farklı renklerde olabilen bir çeşit süs bitkisi.

Kerem bārānı fā'iz olmasa ebr-i
kefūñden ger / Gül ü **lāle**
bitürmezdi cihānda ḥār ile ḥārā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 57). [lāle,]

lāle-būy: Lale kokulu.

Bî-ḥār bir gülü yok u bülbüllü bāḡı
yok / Destinde **lāle-būy** ki anuñ
būy-ı dāḡı yok (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit
14). [lāle-būy,]

lāle-hadd: Lale yanaklı.

Gülşen-i 'ālemde sen bir ḡoncesin
iy serv-i nāz / Serv-ḳadd u **lāle-
ḥadd** u ser-firāz u dil-nevāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 7). [lāle-ḥadd,]

lāle-i hamrā: Kızıl lale.

Sîne-i zerdümde seyr it dāḡ-ı ḥun-
ālūdeyi / Āteş-i sūzānda bitmiş
lāle-i ḥamrāya bak (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3).
[lāle-i ḥamrā, -y, -a]

lāle-i nu'mān: Gelincik çiçeği. 2.
Âşığın yüreğindeki yara.

Senüñ resm-i ruḥuñ berg-i gül-i
ḥandāna yazmışlar / Benüm
dāḡ-ı siyāhum lāle-i nu'māna
yazmışlar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 92, Beyit 1). [lāle-i
nu'mān, -a]

lāle-vār: Lale gibi.

Allar geyse içine taşına ben
būlbūlūñ / Hūn-ı dilden al ider
ol gül derūnıñ **lāle-vār** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit
2). [lāle-vār,]

lāle-veş: Lale gibi.

Mezra‘-ı cānda saçaldan fitne
tuħmın beglerūñ / **Lāle-veş**
bağrumda çaķdı kara kara
başlar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 66, Beyit 2). [lāle-veş,]

Bu dāğ-ı derd ile şahrā-yı ğamda
lāle-veş iy dil / Şehīd-i dāğ-ı
‘İşk olduğumı kanlu kefenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
71, Beyit 4). [lāle-veş,]

Lāle-veş ol gülūñ firākından /
Bağrumuz tolu dāğ-ı hasretdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 27). [lāle-veş,]

lāle-veş: Lale gibi.

Bu dāğ-ı derd ile şahrā-yı ğamdan
lāle-veş iy dil / Şehīd-i ‘İşk-ı
yār olduğını kanlu kefenden şor
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88,
Beyit 3). [lāle-veş,]

lāle-zār: Lale bahçesi || kan gölü.

Cümle beyti al cāmuñ vaşfidur iy
lāle ħumār / Fazlî’nūñ bu
şi‘rine dirsem ‘aceb mi **lāle-zār**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78,
Beyit 7). [lāle-zār,]

lāle-zār-ı derd: Dertlerin lale bahçesi.

Ƨonandı **lāle-zār-ı derd** miħnet
bār-ġāhumla / Serīr-i şadra
geçdüm şem‘-veş oddan
kūlāhumla (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 9). [lāle-
zār-ı derd,]

la‘l-i bedahşān: Bedahşan taşı.

Şaçıldı ‘āleme şol deñlü ħūn-ı
ķurbānı / Kim oldu **la‘l-i**
Bedahşān kamu cibāl ü felāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 12). [la‘l-i bedahşān,]

lā‘l-i cānān: Sevgilinin lal gibi kırmızı
ve değerli dudağı.

Başını ezmek gerek dad almağ içün
şekkerūñ / Kelle ġiçüp eyler
imiş **lā‘l-i cānān** ile baħş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit
2). [lā‘l-i cānān,]

lā‘l-i cānān: Sevgilinin dudağı.

Ĥaste dil cānından artuķ lā‘l-i
cānānın sever / Cümleden
yegrek muķarrerdür ķişi cānın
sever (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 70, Beyit 1). [lā‘l-i
cānān, -ın]

lā‘l-i cān-baħs: Can bağışlayan lal
renkli dudak.

Lā‘l-i cān-baħş ile ol āfet Mesīħ-i
şānidür / Ĥande-i şīrīn-i cān-
efzāsı ādem cānidur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 17,
Beyit 5). [lā‘l-i cān-baħş,]

lā' l-i handān: *O gülen dudak 2. O la'l dudaklı sevgili.*

Gönlüm ol serv-i revānuñ zülf-i
şeb-rengin diler / Cānum ol
gonca dehānuñ lā' l-i handānın
diler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
70, Beyit 3). [*lā' l-i handān, -in*
]

lā' l-i leb: *Dudağının kırmızılığı.*

Cāme-i şāfî çıkarup teni 'üryān
idelüm / Göz yaşın lā' l-i lebi
yādına efşān idelüm (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 13). [*lā' l-i leb, -i*]

lā' l-i leb-i sākî: *Sakinin dudağının kırmızısı.*

Fazliyā çün dem urur lā' l-i leb-i
sākîden / Yāda virürse n'ola
hâtır-ı yārāne şafā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 7).
[*lā' l-i leb-i sākî, -den*]

lā' l-i nāb: *(sevgilinin) saf dudağı.*

Añma hadîs-i Kevser'i billāh
zāhidā / Şol bezm içinde kim
ola ol **lā' l-i nāb** bahs (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit
4). [*lā' l-i nāb,]*

lā' l-i nigîn: *Kırmızı mühür, yüzük.*

Destündeki hâtem gibi kaddüm
ham olupdur / Çeşm-i dem ile
lā' l-i nigîn hâtem olupdur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
20, Beyit 3). [*lā' l-i nigîn,]*

la' l-veş: *Yakut gibi.*

Ayağuş taşını koşdum kılup
eşkümle hūn-ālūd / Ben anı
la' l-veş ol hâtem-i zerrîne taş
itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 127, Beyit 6). [*la' l-veş,]*

lām: "Lam" harfi.

Şerm-i rāyuñ ile ruḥ 'ayn olur çün
dil nūn / Bār-ı qahrūñ ile dil kâf
olur çün ten **lām** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24).
[*lām,]*

lā-mekān: *Belli bir yeri olmayan, mekâna ihtiyacı olmayan.*

Ne yirüñdür ola billāh bu mekân-ı
esfel / **Lā-mekān** tahtı olurken
saña 'ālî-menzil (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8). [*lā-*
mekān,]

lāmi': *Parlayan, parıldayan.*

Sebelden sürme-i 'ışk-ile çeşm-i
cānı pāk eyle / Cemāl-i yāri
seyr it şūfiyā her yirde
lāmi'dür (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 84, Beyit 5). [*lāmi'dür,]*

lām-ı zülf-i ser-nigün: *Başasağı lam zülüfleri olan (sevgili).*

Lām-ı zülf-i ser-nigün nakşına ol
dür-dānenūñ / İy rakīb el şunma
kim lā takrebu māl'e'l yetimi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes*
1, Beyit 9). [*lām-ı zülf-i ser-*
nigün,]

la'net-i bisyār ol: Çok bela olmak.

Her kim k'aña muhibb ü mu'ın ola
hasre dek / Cānına ola la'net-i
bisyār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 32).
[la'net-i bisyār ol, -a]

la'neti id: Nefret etmek.

Redd itdüğičün emrünü bir kez
senün İblis / Merdūd-ı ebed
itdün idüp la'neti aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
14). [la'neti id, -üp]

la'netler ola: Lanetler belalar olsun.

Mervân-ı har Yezîd-i la'ın şerr-i
kāfirün / **La'netler ola** cānına
her bār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 31).
[la'netler ola,]

lât u menât: Lât ve Menât isimli
putlar.

Büt-i hevâyı sıdı ehl-i hac Halîl-âsâ
/ Yüzin düşüp hacil oldu hezâr
Lât u Menât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 6).
[lât u menât,]

latîf: Güzel, hoş.

Râhatü'l-ervâh kılmış lutf u cüduñ
ol **latîf** / Râh-ı ihsānuñla halkuñ
rûhı râhatdur bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
25). [latîf,]

lâübâlî: Kayıtsız, çekinmez, hürmetsiz.

Göñül abdâldur 'ışkında mest ü
lâübâlîdür / Bugün ol pîr ola
mı nev-cüvân Dervîş Bâlî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 2). [lâübâlîdür, -dür]

lâ-yenâm: Uyumayan. 2. Allah.

Dîde-i bahtuñı bîdâr eylesün /
Dâyimâ ol Hayy ü Bâkî **Lâ-
Yenâm** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 1, Beyit 15). [lâ-yenâm,]

lâyık: Layık, uygun, yakışır.

Güş-vâr olsa eger güş-ı şehe
lâyıkdur / Bugün ol dürr-i
semînüñ ki bilinmez semeni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 39). [lâyıkdur, -dur]

lâyık: 1. Uygun, yaraşır, münâsip 2.
Nitelikleriyle bir şeye hak kazanacak
seviyede olan, bir şeyi hak edecek
nitelikte bulunan.

'Ayb eyleme şüfî o büte secdeler
itsem / **Lâyık** mı k'ide mü'min
olan terk-i ferâyiz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4).
[lâyık,]

Çünkü 'ahd itdün kerîm olan ider
'ahde vefâ / Kıl vefâ **lâyık**
vefâdur saña bu 'unvânla (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 136, Beyit
2). [lâyık,]

Virmişdi Hâk o şâha bir dürr-i bî-
bahâ kim / **Lâyık** ser-i sipihre
ger olsa dürr-i efser (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2).
[lâyık,]

lāyık: Bir kimseye uygun olan, yaraşan.

Ben nice medh idem saña **lāyık** eyā nice / Meddāh olup durur saña çün zāt-ı kibriyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14). [lāyık,]

O meydân-ı vesî'a 'arşa-i mahşer disem **lāyık** / Ki cem' olmuş kamu anda cihānuñ insi vü cānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 5). [lāyık,]

Şeh-i şāhān-ı 'ālemsin saña **lāyık** durur şehlik / Ki açduñ tîguñ ile milk-i Tebrîz ü Horāsān'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 42). [lāyık,]

Gördüm ki taht tâcuña **lāyık** güher degül / Evşāf-ı taht u tâcdan idüp hemān güzār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 24). [lāyık,]

Pilāv ki kıyyesin eflāke teşbîh eylesem **lāyık** / K'olupdur rişteler ol āsmāna keh-keşān-āsā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 19). [lāyık,]

Zülfüñi ayağa şal devr-i şeh-i 'ādildür / Başasın **lāyık** odur mekr ü fesād u fiteni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 33). [lāyık,]

lāyık degül: Yakışmaz, yaraşmaz, münasip değil.

Çün degüldür aña lāyık hāmd-i maqdūr-ı beşer / 'Aczüñi 'arz itmek iy Fazlî hemānā ola bes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 16). [lāyık degül, -dür]

lāyık gör: Uygun görmek, yakıştırmak.

Zihî kemāl-i şeref ehl-i 'ilme dünyāda / Ki nāmını göre lāyık aña Hudā-yı 'alīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 2). [lāyık gör, -e]

lāyık ol: Layık olmak, yaraşmak.

Çün nefes itdüñ nefes iy şāh canlanmak gerek / Olmusam ihsāna lāyık hüccet ü bürhānla (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [lāyık ol, -mus, -am]

lāyık-ı ihsān it: İyiliğe lutufa layık etmek.

Biz buña degmez idük var ola şāhum nazaruñ / Luṭf u cūduñla bizi lāyık-ı ihsān itdüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 1). [lāyık-ı ihsān it, -dii, -ñ]

lāyık-ı 'izz: İzzete, değere layık.

Lāyık-ı 'izz ü rif'at ü ikbāl / Müsteḥakḳ-ı sa'ādet-i 'uzmā (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 5). [lāyık-ı 'izz,]

lāzım: Gerekli.

Hāmisen sālîk-i seyyāre tevekkül **lāzım** / Ki tevekkülle olur menzile sālîk vāşıl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21). [lāzım,]

lāzım: Gerek, gerekli.

Şāha **lāzım** durur elbette du‘ā-gū
meddāḥ / Ki ola medḥ ü
senāsında anuñ sām u seher
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 41*). [*lāzım,]*

Nefāyis kısmınıñ elvān u envā‘ın
ne şerḥ idem / Olur bir
nev‘inüñ terkîbine **lāzım** hezār
eczā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 3*). [*lāzım,]*

lāzım ol: Gerekmek.

Muğtenem kılsa n’ola ‘ālemi
envā‘-ı ni‘am / Lāzım oldu çü
bu mihmān-ı ‘azîze i‘zāz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
7*). [*lāzım ol, -dı]*

lāzım ol: Gerekmek.

Evvelā lāzım olan ḥazret-i pîre
teslîm / Olasın tā ki anuñ
feyzine nev‘ā kābil (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16*).
[*lāzım ol, -an]*

leb: F. Dudak.

Dişlemekden **lebleriñ** ḥelvāsını
kesmez ṭama‘ / Kalmasa ger
‘āşıkuñ ağzında dendānı dürüst
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 4*). [*lebleriñ, -ler, -üñ]*

leb: Dudak.

Ben ḥaste-dile **lebleriñ** emdür
didüm ol yār / Şunup **lebin**
ağzuma didi dişleme ammā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42,
Beyit 2*). [*lebin, -in]*

Ben ḥaste-dile **lebleriñ** emdür
didüm ol yār / Şunup lebin
ağzuma didi dişleme ammā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42,
Beyit 2*). [*lebleriñ, -ler, -üñ]*

Lebleriñ yādına ‘ālem şöyle düşdi
bādeye / Sākiyā çeşmüñ gibi
her gūşede biñ var mest (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit
2*). [*lebleriñ, -ler, -üñ]*

Lebleriñ iy ḥūr cāna āb-ı
Kevser’den lezîz / Acı acı
dillerüñ pālûde-i terden lezîz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56,
Beyit 1*). [*lebleriñ, -ler, -üñ]*

Ruḥlarıñla **lebleriñ** vaşfında
eş‘ārum benüm / Dōstum
bīmār-ı ‘Işka āb-ı Kevser’den
lezîz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
56, Beyit 3*). [*lebleriñ, -ler, -üñ
]*

Lebleriñ emdükçe dil söyler ḥadîs-
i ‘Işkuñ / Ādemüñ mey rāz-ı
pinhānın tamāmet söyledür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 3*). [*lebleriñ, -ler, -üñ]*

Cān bağışlar **lebleriñ** ammā ki
çeşmüñ kan döker / Gerçi
‘Işkuñ balı var lîkin belāsı yok
degül (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 121, Beyit 4*). [*lebleriñ, -
ler, -üñ]*

İşidüp bu sözini ol melik-i Īsī-
demüñ / Didüm ol sūre nedür
ola sebep iy **lebi** cān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
32*). [*lebi, -i]*

Şāhdan kullara ‘ıdiyye şehā
‘ādetdür / **Lebleriñden** n’ola
kılsam yine bir buse su‘āl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 20*). [*lebleriñden, -ler, -
üñ, -den]*

Sen **lebi** Şîrîn'e yüz biñ cān ile
Ferhād olup / Göñlüm ārām
eylemez tağlara düşmemdür
hemān (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 9, Beyit 4). [*lebi, -i*]

leb: (*Sevgilinin*) *dudağı*.

Lebüñ ğamında gözüm cāmını
kılup pür hūn / Şunar tolu tolu
sākî-i ğam müdām baña (*Kara
Fazlî Dîvânı*, *Gazel 13, Beyit
3*). [*lebüñ, -üñ*]

Lebüñ 'aksi düşüpdür var-ısa
ervāh-ı 'uşşāka / Olur bezm-i
cihānda iy kamer mihr-i revān
peydā (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 29, Beyit 4). [*lebüñ, -üñ*]

İy sözüñ naţ'-ı zemīnde āb-ı Hızr'ı
itdi māt / V'ey **lebüñ** yādına
'İsî gögde kesb eyler hayāt
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 45,
Beyit 1*). [*lebüñ, -üñ*]

Lebüñ acılarını hüsrevā ğayra su'āl
itme / Ğam-ı şîrîni bilmek ister
iseñ küh-kenden şor (*Kara
Fazlî Dîvânı*, *Gazel 71, Beyit
2*). [*lebüñ, -üñ*]

Lebüñ cāmın ne bilsün şūfî
ağzından ırağ olsun / İçüp zevk
itmeyenler lezzeti şahbâyı
bilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 89, Beyit 6). [*lebüñ, -üñ*]

leb: (*Sevgilinin*) *dudağı*.

Lebi mül 'arızı gül kıddi serv ü
ruhları lāle / İgen şîrîn igen
nāzük igen ra'nā igen zibā
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 12,
Beyit 7*). [*lebi, -i*]

Bir **lebi** 'İsî ki geh geh bûsesinden
cān vire / Yolına ölmeklige ol
dil-rübādan kim kaçır (*Kara
Fazlî Dîvânı*, *Gazel 57, Beyit
4*). [*lebi, -i*]

Dil 'aceb mi sen **lebi** cān-bağşa
'İsî'dür disem / Ağız açsañ güft
ü gūya lebleründen cān yağar
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 59,
Beyit 3*). [*lebi, -i*]

Ruğlarıñ devrinde dil itmez
lebünden ictināb / Bādeden
perhîz vaqt-i gülde key
düşvārdur (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 67, Beyit 3). [*lebünden, -
üñ, -den*]

Ölümden Hızr-veş pervāsuz-isem
n'ola iy Fazlî / **Lebi** āb-ı
hayātumdur saçı 'ömr-i
dırāzumdur (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 93, Beyit 1). [*lebi, -i*]

Lebi ğonce beli ince güzeller çok
durur ammā / Öpülse der-
meyān olsa kocuğa der-kenār
olsa (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Muhammes 4, Beyit 5). [*lebi, -i*
]

Olup ol nev-cüvānuñ tekye-i
'ışkında dil mihmān / **Lebi**
esrārına cān ile oldu vālih ü
hayrān (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 8, Beyit 3). [*lebi, -i*]

leb: *Dudak*.

Lebüñ şeker dir idüm kılsa ger
şeker kelimāt / Dönerdi
kıddüñe serv itse serv eger
harekāt (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 23, Beyit 26). [*lebüñ, -
ün*]

Lebüñ cihāna virelden hayāt
hacletle / Kaçup gidüp

zulemāta görünmez āb-ı hayāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 28). [lebüñ, -ün]

Dil virüp yemm-i femine ol **lebi**
peymānenüñ / Alma āhın key
şakın ben ‘aşık-ı dîvānenüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 7). [lebi, -i]

leb: Dudak 2. sevgilinin dudakları.

Yüzüñ gördüm zihî hüsnü’l-şemā’il
/ **Lebüñ** şordum zihî lutfü’l-
haşā’il (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 124, Beyit 1). [lebüñ, -üñ
]

leb: Dudak 2. sevgilinin dudağı.

‘Āleme meşhūr olaldan **leblerüñ** /
Müşg-i Çîn’e kalmadı hergiz
revāc (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 52, Beyit 4). [leblerüñ, -
lerüñ]

Dil ‘aceb mi sen lebi cān-baḥşa
‘İsī’dür disem / Ağız açsañ güft
ü gūya **leblerüñden** cān yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 3). [leblerüñden, -ler, -
üñ, -den]

leb: (Sevgilinin) dudağı.

Buldum şaçuñda leyletü’l-isrā’
haberlerin / Şordum **lebüñe**
mu‘ciz-i ‘İsā haberlerin (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit
1). [lebüñe, -ü, -ñe]

leb-i cān-bahs: Can veren dudak.

İy Mesīḥā-dem leb-i cān-baḥsuña
cānum fedā / Zülf-i kāfir-

kīşüñe dīnüm hem īmānum
fedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
39, Beyit 1). [leb-i cān-baḥs, -
u, -ñ, -a]

leb-i habīb ol: Sevgilinin dudağı
olmak.

Leb-i ḥabīb olur ise cinānda cām
baña / Ṭahūra māyil olursam
ola ḥarām baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1).
[leb-i ḥabīb ol, -ur]

leb-i lā’l: Dudağı lal taşı gibi kırmızı
olan (dilber).

Beñzer ol āl kirāsa leb-i lā’lūñ cānā
/ K’itdi ḳannād-ı ezel anı
şekerden peydā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2).
[leb-i lā’l, -üñ]

leb-i şeftālū: Sevgilinin şeftaliye
benzeyen dudağı.

Yār eyvā ile yandum o ḳamer iy
Fazlî / Leb-i şeftālūsini dimedi
bir gün al ma (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5).
[leb-i şeftālū, -si, -ni]

leb-i şekker-şiken: Tatlı söz söyleyen
(kimse), hoşsohbet.

Gözi öldürdüğünü dirgürür bir sözle
ol ‘İsī / Ne ḥikmetdür anı Fazlî
leb-i şekker-şikenden şor (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit
5). [leb-i şekker-şiken, -den]

lecāc itmek: İnat etmek, ayak diremek.

Büseden men' itme cānā Fazlî'yi /
Hoş degül ehl-i kerem itmek
lecâc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
52, Beyit 5). [lecâc itmek,]

leclâc-ı dehr: Satranç oyununun
icatçısı Leccac'ın dünyası.

Lu'b ile aldı atumı mât eyledi beni
/ **Leclâc-ı dehr** gör ne oyun
oynadı baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 14).
[leclâc-ı dehr,]

leclâc-ı rûzgâr: Inatçı rûzgâr.

Bir oyun oynadı baña **leclâc-ı
rûzgâr** / Lu'b ile aldı atumı
kaldum piyâde zâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 1).
[leclâc-ı rûzgâr,]

lem'a-i ikbâl: Saadet parıltısı.

Uyandı **lem'a-i ikbâl** ile çerâğ-ı
ümîd / Münevver oldu yine
bahtumun şeb-iştânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
5). [lem'a-i ikbâl,]

leme'ât: Parıltılar.

U'yün-ı şems ü kamer olmaz-idi
nûrânî / Eger zâmîr-i
münîrûnden irmese **leme'ât**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 24). [leme'ât,]

leng: Topal,aksak.

Egerçi **lengdür** pây-ı taleb rāh-ı
maḥabbetde / Hele sen pây-dār
oldukça lutf ile taleb-kār ol

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 4). [lengdür, -dür]

lerze: Titreme, titreyiş.

Güneş üftâdesi olsa ne var
yüzündeki nûruñ / Düşüpdür
pertevinden **lerze** iy meh
cismine Tūr'uñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1).
[lerze,]

leşker: Asker.

Cümle eş'arı anuñ **leşkeridür** âteş-
bār / Milk-i nazm içre odur
Hüsrev-i şāhib-dîvān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
29). [leşkeridür, -i, -dür]

leşker: Asker 2.. Ordu.

Hâzret-i Sultān Süleymān
devletinde gerçi kim /
Leşkerüñ her şaffı şaf-derlerle
birdür ser-te-ser (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 20).
[leşkerüñ, -ün]

leşker: Asker 2. Ordu.

Fütûḥ-ı milket-i 'afve iresin eyler
iseñ / Günāh **leşkerini** tevbe
tîgiyle makhûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7).
[leşkerini, -i, -n, -i]

leşker-i cerrār: Asker toplayan.

Leşker-i cerrār u hūn-efşānumuz
kim her biri / Rüstem-i destāna
destān-ı vegā ta'līm ider (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 17). [leşker-i cerrâr,]

lesker-i haşm: Düşman askeri.

Kılıcak cümleden üstün olup sen
ğâlib ü manşûr / Hemîşe 'arîz
olsun lesker-i haşma perîşânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 34). [lesker-i haşm, -a]

letâfet: Ar. 1. Lâtiflik, haslık,
mülâyemet, nezaket: letâfet-i sima,
letâfet-i endâm. letâfet-i ifade, letâfet-i
mana. 2. Açıklık, küşâyiş, revnak,
kesâfet in zıddı: letâfet-i hava.

Yâ çekerken yâr elinde bir **letâfet**
gördi kim / Kaldı engüşinde
çeşmüm lâ'lden zih-gîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,
Beyit 2). [letâfet,]

letâfet: Güzellik, hoşluk, incelik.

Dünyede olmaz **letâfetde** nazîri bir
daği / Ta'n ider gülzâr-ı
firdevse fezâsı Lâdik'ün (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit
2). [letâfetde, -de]

Letâfetde nezâfetde cihân gül-
zârına döndi / Hıyâm-ı lâl-gün
ile ser-â-ser zeyn olup şahrâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 12). [letâfetde, -de]

letâfet-i zât: Latif hoş kişi.

Ne şâhdur ki gören zât-ı pākınıñ
luğm / Olur esîri gönülden zihî
letâfet-i zât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 15).
[letâfet-i zât,]

levha-i dil: Gönün levhası.

Hall idüp her-dem sevâd-ı çeşmi
nağkâş-ı hayâl / Levha-i dilde
şanemler şüretin taşvîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 3). [levha-i dil, -de]

levh-i cihân: Dünya üzerinde.

Hemânâ gayret-i dîn ol durur ol
vâcibü'l-katlûñ / Olanuñ tîğ ile
levh-i cihândan adı vü şanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 14). [levh-i cihân, -dan]

levh-i dil: Gönül levhası, gönül
sayfası.

Levh-i dilden yuyalum Fazlî bu
cevr âyetini / Dest-i gamla
yazalum anda 'adem şüretini
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
28, Beyit 15). [levh-i dil, -den]

levh-i 'ömr: Ömür levhası, kader.

Yazmadı levh-i 'ömre hatt-ı beğâ /
Kalem-i kâf u nûn ile Yezdân
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 2). [levh-i 'ömr, -
e]

leyl: Siyah; Leylâ ile Mecnûn
hikâyesinin kadın kahramanı.

Âh u vâ eyler düşelden ol saçı
leylîye dil / Uğradan bildüm
nedür Mecnûn'ı vâ-veylâlara
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134,
Beyit 2). [leylîye, -î, -y, -e]

leyl ile nehār: Gece ve gündüz.

Hurşid eline tîğ 'Uṭārid kalem alup
/ Evşāf-ı tîğ ile kalemün **leyl ile**
nehār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 20). [leyl ile
nehār,]

Ol taht u tāt ile çü ser-efrāzın
bugün / Kıl tāt u taht-ı şāha
du'ā **leyl ile nehār** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 38).
[leyl ile nehār,]

leyl ü nehār: Gece ve gündüz.

Taş olsa bu firāka taşā bağı
doymaya / Kimdür bu demde
kılmaya **leyl ü nehār** āh (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 22). [leyl ü nehār,]

leylā: Leyla ile Mecnun hikayesinin
kadın kahramanı 2. Sevgili.

Leylā'yı firdevs eyledüğünde zen-i
dünyā / Mecnūn işidüp didi ki
el-leyletū ḥublā (Kara Fazlî
Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1).
[leylā'yı, -yı]

leylā: 1. Leyla ile Mecnun hikayesinin
kadın kahramanı. 2. Siyah.

Mecnūn oturdu yıllar ile bakdı
yollara / Bir kimse toğrı
virmedi **Leylā** haberlerin (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit
2). [leylā,]

leyle-i mi'rāc: Miraç gecesi.

Rūḥumuzla 'arş-ı rūḥānīye mi'rāc
itmişüz / Leyle-i Mi'rāc'ı
bildük sırr-ı isrāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
27). [leyle-i mi'rāc, -ı]

leyletü'l-isrā': Gece yürüyüşü 2. Hz.
Muhammed'in mîrāca çıktığı gece.

Buldum saçuñda **leyletü'l-isrā'**
haberlerin / Şordum lebüne
mu'ciz-i 'İsā haberlerin (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit
1). [leyletü'l-isrā',]

leylî: Siyah, kara 2.. Sevgilinin saçı.

Vādi-i ğamda nice mecnūn-ı
maḥzūn olmayam / Bir saçı
leylî perî-ruḥsāre oldum
mübtelā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 38, Beyit 4). [leylî,]

Görüp dil bir saçı **Leylî** nigāruñ
oldı meyyālî / 'Aceb Mecnūn'ı
olmuşdur anuñ bilsem n'ola ḥālî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 1). [leylî,]

leylî: 1. Leyla ve Mecnun hikayesinin
kadın kahramanı. 2. Gece gibi
karanlık, siyah.

Gönlüm dolaşup zülfüne tutğun
olacaktır / Her kim ki sever
Leylî'yi Mecnūn olacaktır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 1). [leylî'yi, -y, -i]

leylî: Leyla ile Mecnun hikayesinin
kadın kahramanı.

Halk-ı 'ālem hep senüñ dîvāneñ
olmuş serverā / **Leyli'nün**

Mecnûn'ı Şîrîn'üñ Ferhâd'ı var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90,
Beyit 4). [leyli'nüñ, -nüñ]

leyli: Leyla ile Mecnun kıssasındaki
kadın karakter; sevgili, sevilen; kara,
siyah.

Yürürüm vâlih ü âşüfte vü zâr / Çü
Mecnûn **Leyli'sinden** ayrı her
bâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 5).
[leyli'sinden, -si, -n, -den]

leyli: 1. Karanlık. 2. Leyla ve Mecnun
hikâyesindeki kadın kahraman "Leyla".

Ne yirde ki Mecnûn u **Leyli** dinür /
Kifâyetdür ol ya baña ya saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 3). [leyli,]

Mecnûnlarına zülfüñi ol **leyli**
zencîr eylese / İy dil ser-i mû
degmeye dîvânenen dîvâneye
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135,
Beyit 5). [leyli,]

leyli: Gece vakti.

Zülf-i fettânuñda vâ-veylâ ne
hâletdür bu kim / Düşdi
mecnûnuñ olup her **leyli** vâ-
veylâlara (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 133, Beyit 2). [leyli,]

leyli: Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramânı.

‘Aşk u hüsniyle iden şeydâ beni
zîbâ seni / İtdi Kays u **Leyli'ye**
hem-pâ beni hem-tâ seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
1). [leyli'ye,]

leyli-i zülf: Saçın siyahlığı, gece gibi
siyah saç.

Leyli-i zülfüñ hevâsını görüp çık
cân gibi / Sîne-i bî-kîne hıfz
eyleyüp imân gibi (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 9, Beyit 5).
[leyli-i zülf, -üñ]

Leyli-i zülfüñ şalaldan göñlümi
sevdâlara / Düşmüsem
Mecnûn-ı ser-gerdân gibi
şahrâlara (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 3). [leyli-i
zülf, -üñ]

leyse efsâ ra sirruhâ edebâ: Arapça
bir beyit: Sırrı ifşa etmek edepsizliktir.

Sırr-ı vahdetden urma dem Fazlî /
Leyse efsâ ra sirruhâ edebâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3,
Beyit 7). [leyse efsâ ra sirruhâ
edebâ,]

leysel illa şefâuna fihâ: Şifamız
yalnızca ondadır.

Dehenidür o hoşka-i yâkût / **Leyssel
illa şefâuna fihâ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4).
[leysel illa şefâuna fihâ,]

leziz: Güzel, hoş.

Leblerüñ iy hûr câna âb-ı
Kevser'den **leziz** / Acı acı
dillerüñ pâlûde-i terden **leziz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56,
Beyit 1). [leziz,]

Âb-ı hayvân var iken lâ'lûñe meyl
eyler göñül / Nesne gelmez
tûtiye pes şehd ü sükkerden

leziz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [leziz,]

Ruhlarıñla leblerüñ vaşfinda
eş'arum benüm / Dōstum
bīmār-ı 'Işka āb-ı Kevşer'den
leziz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [leziz,]

Sögdügünce ben du'ā itdügüm için
sen girü / Sögsen iy dilber baña
kand-i mükerrerden **leziz** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit
4). [leziz,]

Fazliyā var mı cihānda bāğ-ı 'Işk
içre 'aceb / Büse-i lā'l-i leb-i
cān-bahş-ı dilberden **leziz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56,
Beyit 5). [leziz,]

leziz: Daha lezzetli, daha tatlı, daha
hoş (olan).

Leblerüñ iy hūr cāna āb-ı
Kevşer'den **leziz** / Acı acı
dillerüñ pālūde-i terden **leziz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56,
Beyit 1). [leziz,]

lezzāt: Lezzet, tat, hoşluk, güzellik,
letâfet.

Olma **lezzātına** nefis ile hevānuñ
tāmi' / Lezzeti zillet imiş
sükkeri zehr-i kâtil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9).
[lezzātına, -ı, -n, -a]

lezzet: Ar. Tat, çeşni, meze.

Olma lezzātına nefis ile hevānuñ
tāmi' / **Lezzeti** zillet imiş
sükkeri zehr-i kâtil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9).
[lezzeti, -i]

lezzet: Tat, zevk.

Lezzetini kelāmuñuñ ehl-i mezāk
olan bilür / Yoḥsa be Fazlî
sözde sen kân-ı nemek misin
nesin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 130, Beyit 5). [lezzetini, -
i, -n, -i]

lezzet: Ağızla duyulan tat, çeşni //
Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz,
safâ.

Lebüñ cāmin ne bilsün şūfi
ağzından ırağ olsun / İçüp zevk
itmeyenler **lezzeti** şahbâyı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 6). [lezzeti, -i]

lezzet: Ağızla duyulan tat, çeşni,
herhangi bir şeyden alınan zevk, haz,
safa.

Halvet oldur k'ola maḥbūs-ı havās
u cāne / Olmaya vāsıta-i ḥüsn
ile **lezzet** ḥāşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24).
[lezzet,]

lezzet ir: Lezzet erişmek.

Veyāḥūd ney-şekerden kāsır-ı ney
ḥal' eyledi tā kim / İre emr-i
ḥitāndan cāne lezzet ola şekker-
ḥā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 51). [lezzet ir, -e]

lezzet-i 'irfān: Marifet, keşf, hads,
ilham, sezgi, manevi ve ruhî tecrübeyle
elde edilen bilgi, tecrübî bilgiden
alınan lezzet.

Anı derk eylemez illā şu mezāk
erbābı / K'ola ʔab'ında anuñ
lezzet-i 'irfāndan eser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
28). [lezzet-i 'irfān, -dan]

libās: Elbise, giysi.

Zînetüñ yoğ ise zāhirde **libās** ile
n'ola / Fazliyā hüsni kelām
oldı çü pîrāye saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5).
[libās,]

'Āri olsun bu **libāsı** 'āriyetden
evvelā / Kim ki baħr-ı 'ışk-ı
yāre olmağ ister āşinā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit
2). [libāsı, -ı]

Çü 'ākıbet kefen olur **libāsı** her
kişinüñ / 'Abā ile ola mı fark-ı
cāme-i semmūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15).
[libāsı, -ı]

Şāhid-i hūb durur ħacle-i ma'nāda
sūħan / Aña ger vezn **libās** ola
vü şan'at zîver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 13).
[libās,]

Egnine şalsun ħayāt-ı cāvidāniden
libās / Başına dest-i sa'ādetden
urinsun tāt-ı zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 23).
[libās,]

libās: Elbise, giysi.

Faħr ile faħr iderdüñ emîr-i cihān
iken / Sultān iken **libāsuñ** idi
köhne bir 'abā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13).
[libāsuñ, -(u)ñ]

libās-ı al: Kırmızı kaftan.

Kāmetüñ iy serv-i ra'nā ol libās-ı
alda / Bir elifdūr rāstī ħan içre
olmuş āşikār (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5).
[libās-ı al, -da]

libās-ı 'ār: Ar, utanç elbisesi.

'Āriyetdūr çün **libās-ı 'ār** 'ārī
olmuşuz / Ne 'abāsın isterüz
dehrüñ ne dîbāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
8). [libās-ı 'ār,]

libās-ı fāħir gey: Gösterişli elbise
giymek.

'İddür geydi cihān ħalkı libās-ı
fāħir / Egnüme hūn-ı sirişk oldı
benüm ħil'at-ı al (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 19).
[libās-ı fāħir gey, -di]

libās-ı hüsrevî: Hüsrev ü Şirin
öyküsünün erkek kahramanı olan
hükümdar, İran şahının kaftanı.

Baňa sensüz ħil'at-ı şāhî **libās-ı
hüsrevî** / Taħte-i tātūt ile
şāhum kefendür güyiyā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit
2). [libās-ı hüsrevî,]

libās-ı hüsrevî: Hüsrev ü Şirin
öyküsünün erkek kahramanı olan
hükümdar, İran şahının kaftanı.

Baňa sensüz ħil'at-ı şāhî **libās-ı
hüsrevî** / Taħte-i tātūt ile
şāhum kefendür güyiyā (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [libās-ı hüsrevî,]

libās-ı ʿışk: *Aşk elbisesi.*

Libās-ı ʿışk ben geydüm anuñ
hālını benden şor / Bir âteş-
pîrehendür anı başından
geçenden şor (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*).
[libās-ı ʿışk, -ı]

libās-ı mağfiret: *Rahmet elbisesi.*

Harîm-i Kaʿbeʿde hem mahrem
oldı hem muhrim / **Libās-ı
mağfiret** ile mülebbes oldı
ʿuşât (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 4*). [libās-ı
mağfiret,]

libās-ı mâtemüñi bürün: *Matem
elbisesine bürünmek.*

Bürün iy şeb libās-ı mâtemüñi /
Kararup eyle hâtıruñ gam-gîn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 17*). [libās-ı
mâtemüñi bürün,]

lîk: *"Ama, fakat, lakin" anlamlarında
bağlaç.*

Saňa yâr âşnâdur **lîk** sen bîgânesin
andan / Yüri var âşnâlık hâşıl
eyle yâr ile yâr ol (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5*).
[lîk,]

Lîk sen bulmağa maṭlûb-ı haḳîḳîye
vişâl / Niçe esbâb gerek kim
ola vuşlat hâşıl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*).
[lîk,]

Ola elfâzı rekîk ü düşe maʿnâsı
sakîm / Zuʿmı bu **lîk** ola cümle
şuʿarâdan eşʿar (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 22*).
[lîk,]

Hiffetde bād öñince uçar berg-gâh-
veş / Kuvvetde **lîk** küh gibi
ṣābitüʾl-binā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 6*).
[lîk,]

Ne tîg nefʿ ider ne kalem intizâma
lîk / Tîg-ı tedârik u kalem-i
rây-ı şehr-yâr (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 10*).
[lîk,]

Lîk ger tıyduñ ise rengi virüp
rengin anuñ / Mey-i rengîn ile
kıl tâze dil ü cân u teni (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
9*). [lîk,]

Egerçi ṭabʿı zaʿîf oldı **lîk** hâşıldur /
Sözinde maʿnâ-yı bârîk birle
lafz-ı cîm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 32*). [lîk,]

İñlemez devründe bir kimse meger
meclisde ʿūd / Kimseden yanup
yakılmaz kimse **lîk** âteşde ʿūd
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 16*). [lîk,]

lîk: *"Lakin; fakat, amma, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.*

Lîk ol şîʿr degül kʿeyleye her
aḫmaḳ u dün / Zann idüp şîʿr
anı şöhre-i şehr ü kişver (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
20*). [lîk,]

Lîk yok medhûne gâyet ne diyem
vaḳti durur / Şimdiden girü
gazel tarzına çeksem sühânı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 23*). [lîk,]

lîk: Ama, ancak, fakat.

Kavs-i kuzah mişāl idi hey'etde
gerçi kim / Sür'atde **lîk** tîr gibi
tâyirü'l-hevā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 4).
[lîk,]

Pây-māl olmaz kapuñda kimse **lîk**
iy baħr-ı cūd / Ehl-i istiḥkâka
dest-i luṭf u cūduñdan nuḡūd
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 18). [lîk,]

lîkin: Ama, ancak, fakat.

Cân bağışlar leblerüñ ammā ki
çeşmüñ kan döker / Gerçi
'İşkuñ balı var **lîkin** belâsı yok
degül (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 121, Beyit 4). [lîkin,]

Ġamzesi cânlar alur **lîkin** cihân
fettâmidur / Dil-nevâzum ser-
firâzum dilberüm nâzûk Memî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 6). [lîkin,]

lisân-ı selmânî: Selman lisanı yani
Farsça.

Selâset-i sūḡanum ger isitse nâṭık
ide / Maḡâl-i sellemehu'llâh
lisân-ı Selmânî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 33).
[lisân-ı selmânî,]

livâ: Ar. sancak.

Muṣṭafâ-nâm u Muḡammed-siyer ü
Ḥaydar-cūd / Şāḡib-i taḡt u **livâ**
mâlik-i 'izz ü iclâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 25).
[livâ,]

liyâkat: Yetenek, yeterlilik.

Bu 'adl ü cūd-ile kim herbiri
şehâdet ider / Umūr-ı devlete
itdūñ **liyâkatüñ** işbât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
20). [liyâkatüñ, -üñ]

liyâkat: Layık olma, uygunluk.

Ol şafder-i yegâne a'nî ki Muṣṭafâ
Ḥân / K'oldur **liyâkat** ile
sultân-ı heft-kişver (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1).
[liyâkat,]

lu'b: Hile.

Lu'b ile aldı atumı mât eyledi beni
/ Leclâc-ı dehr gör ne oyun
oynadı baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 14).
[lu'b,]

Bir oyun oynadı baña leclâc-ı
rûzgār / **Lu'b** ile aldı atumı
ḡaldum piyâde zār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 1).
[lu'b,]

lu'bet-nümâ: Kukla oyunlarında
gölgelerin yansıdığı perde.

Nedîm ü maşḡara envâ'ınuñ gel
hey'etin seyr it / Niçe **lu'bet-
nümâdur** gör sipihr-i bî-ser ü
bî-pā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 29). [lu'bet-
nümâdur, -dur]

lûle-i la'l: Lal taşından yapılmış boru.

Didi şeh-zâdeleri sünnet idüp şâh-ı
cihân / Lûle-i la'lden akıtsa
gerekdür mercân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 33).
[lûle-i la'l, -den]

lûle'-i yâkût: Yakut çeşmesi.

Akıtdı lûle'-i yâkûtdan elmâs ile
la'li / Ola tâ kıymet ü kadri
füzûn çün dürre-i Sînâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
50). [lûle'-i yâkût, -dan]

lutf: Ar. Yardım, inayet, ihsan.

Gayruñ öñince varur **lutf-ile**
yumşaklık ider / Taş kayadur
baña geldükçe ol âfet ammâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22,
Beyit 3). [lutf-ile, -ile]

Döner aña k'üreye bâm-ı hücrede
üştür / Bu hücreden şütür-i
mihr ü **lutf** ümîdin iden (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
7). [lutf,]

Hadd-i zâtinde sözüñ **lutfına** gâyet
yoğdur / Olsa mevzûn u
mucaffâ dahı zîbâ dahı ter
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 12). [lutfına, -ı, -n, -a]

Semen ol gevher-i yektâya kabûl-i
şehdûr / Ger kabûl ide anı **lutf**
ile ol şâh-ı ğanî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 40).
[lutf,]

‘Arızuñ bâda virür **lutf-ile** berg-i
semeni / Kâkülün hâke şalar
kahr ile müşğ-i Hotan’ı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
24). [lutf-ile, -ile]

Zuhûr idüp saḥâvet maṭla‘ından /
Şeref buldı olup **lutf**a sezâ-vâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2,
Beyit 4). [lutf, -a]

lutf: Bağış, kerem, cömertlik, ihsan.

Lutf umarsam n’ola ol tıfluñ
tıflıdır çü **lutf** / Tıfl çünkim
lutfdur kılsañ hurûfına nazar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 20). [lutf,]

lutf: Hoşluk, güzellik.

Lutf umarsam n’ola ol tıfluñ
tıflıdır çü lutf / Tıfl çünkim
lutfdur kılsañ hurûfına nazar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 20). [lutfdur, -dur]

lutf: Af, hoşgörü, iyilik, yardım.

İy kamer kulle-i çerḥ olmaz idi
pāye saña / Şalmasa **lutf** ile ol
mihr-i cihân sāye saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1).
[lutf,]

Egerçi lengdür pây-ı taleb rāh-ı
maḥabbetde / Hele sen pây-dār
oldukça **lutf** ile taleb-kār ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 4). [lutf,]

Gül gibi gül-zār-ı ‘âlem ḥurrem
olmazdı eger / İtmeseydi
terbiyet **lutfuñ** nesîmi bir nefes
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 9). [lutfuñ, -un]

Her mücrime kim sen idesin **lutf** u
‘ināyet / Cismine ḥarām ola
anuñ nār-ı cehennem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
4). [lutf,]

Luṭfuñ yeli terbiyyet eger
eylemeyeydi / Gül-zār-ı cihān
olmaz idi gül gibi hürrem
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 10). [luṭfuñ, -un]

Bulınmaz kām-kārā sen kadar
milk-i cihān içre / Mürüvvet
ma'deni **luṭf** issi vü cūd u seḥā
kanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 47). [luṭf,]

Çü milke adl ola memlûke **luṭf**
mücib olur / Qabûl-i 'âlemiyân
u rızâ-yı Sübhānî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 26).
[luṭf,]

Luṭf umarsam n'ola ol tıfluñ
tıfıldur çü luṭf / Tıfl çünkim
luṭfdur kılsañ hurûfına nazar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 20). [luṭf,]

Pād-şāhum nazar it **luṭf** ile Fazlî
kuluña / Şıfat-ı şî'rüñ olupdur
bugün üstād-ı feni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 37).
[luṭf,]

Bir kerem kânı vü **luṭf** issidür ol ki
oldı bugün / 'Adl ü dād u
kerem ü cūd ile meşhûr-ı enam
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 12). [luṭf,]

İy kerem-kânı mürüvvet ma'deni
luṭf issi şāh / Ben kuluñ yād
eyle **luṭf** it semme-i ihsân ile
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2,
Beyit 1). [luṭf,]

Kim cihān 'adlūñle ma'mûr oldı iy
şāh-ı güzîn / **Luṭf** u cūduñdan
zemāne buldı ferr ü zīb ü zîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 4). [luṭf,]

Luṭf u ihsānuñ sebîl-i Hāk'da
mevfûr eyledüñ / 'Ayn-ı 'adl ile

cihān halkını manzûr eyledüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 7). [luṭf,]

Gül gibi gülsün açılsun dāyimā ol
şād-mān / Qıl nazar **luṭf** ile biz
bî-çāreye iy kām-rān (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
34). [luṭf,]

Hüsni hülkuñ cihāna müstevlî /
Luṭf u cūduñ zamāna müstevfā
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 2). [luṭf,]

Luṭf ile tır yıka rû tır-i vebālini
gider / Şadra geç saña şadāret
yaraşur sultānum (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 2, Beyit 6). [luṭf,
]

Evvelā **luṭf** u soñra kahr itdün /
Nice kavli yalan imişsin sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 55). [luṭf,]

luṭf: Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Baş getürdi göz açup h'vāb-ı
'ademden ezhār / Anlara 'arz
idicek **luṭf** ile peyker nevrüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 6). [luṭf,]

Ne şāhdur ki gören zāt-ı pākınuñ
luṭfin / Olur esîri gönülden zihî
leṭāfet-i zāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 15). [luṭfin, -in
]

luṭf: Allah'ın inayeti / yardımı.

Luṭfuñla itdi tîğ mişālî qalem zuhûr
/ Qahruñla buldı tîğ qalem gibi
iştihar (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 22). [luṭfuñla,
-uñ, -la]

lutf: Bağış / ihsan / yardım.

Biz buña degmez idük var ola
şāhum nazaruñ / **Luṭf** u
cūduñla bizi lāyık-ı ihsān itdūñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 6,
Beyit 1). [lutf,]

lutf eyle: 1. Yradımda ihsanda
bulunmak.

Gel iy ecel **luṭf eyle** kıl ben ḥasteyi
cāndan cūdā / Tek bir nefes
olmayayın 'ālemde cānāndan
cūdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
32, Beyit 1). [lutf eyle,]

Ser-i zūlfuñ hevāsın şorma her bī-
mağza **luṭf eyle** / Ne bilsün
gelmeyenler başına sevdâyı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 5). [lutf eyle,]

Luṭf eyle oruç ayı gibi kâdre irişdür
/ Kıl rûzî-i seb 'îd-i vişālin
Ramazān'uñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 19, Beyit 8).
[lutf eyle,]

lutf eyle: İyi davranmak, hoş muâmele
etmek, iyilikte bulunmak.

Saña bu yolda kesel mānî'-i rehdür
ğāyet / Keseli қо bu keselden
gele **luṭf eyle** kesil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34).
[lutf eyle,]

lutf eyle: İyilik yapmak/ iyi
davranmak, iyilikte bulunmak.

Āb-ı āteş-tāb ile **luṭf eyle** teskîn it
anı / Yandı bağrum tābiş-i nār-ı
elemden sākiyā (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [lutf
eyle,]

lutf id: Lütuf etmek.

Umarum kim o şāh-ı ferzāne / Luṭf
ide қоmaya piyāde beni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 4).
[lutf id, -e]

lutf id: Alçakgönüllülük etmek,
ihsanda bulunmak.

Luṭf idüp dōstlara düşmeni kahr
eylemege / Bir eli cām tatar bir
eli tīg-ı rahşān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 34).
[lutf id, -üp]

lutf id: İyilik etmek, ihsanda
bulunmak; hoş muamele etmek.

Her gedā kim naqd-i vaşlın isteyüp
efğān ider / Luṭf idüp ol dem
aña bir gülce sīm ihsān ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 7). [lutf id, -üp]

lutf ile: Yardımınla.

Söger imiş **luṭf ile** 'āşıqlara /
Eyleyelüm dilbere her an du'ā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34,
Beyit 3). [lutf ile,]

lutf it: İyi davranmak, hoş muâmele
etmek, iyilikte bulunmak.

Mücellā eyle **luṭf it** saykal-ı cām-
ile iy sākī / Göñül āyīnesinde
oldı jengār-ı belā peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit
6). [lutf it,]

Fazlî'ye vird ü vârid iy şeyh hep
bir oldu / 'Arz itme aña **luṭf it**
vird ile vâridātuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7).
[luṭf it,]

luṭf it: İyilikte bulunmak.

İy kerem-kānı mürüvvet ma'deni
luṭf it buyur / Pāyuña yüz
sürmege başumda devlet var
midur (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 4, Beyit 1). [luṭf it,]

luṭf it: İhsanda, iyilikte bulunmak.

Luṭf it şefâ'at eyle bu bî-çâre 'âşiye
/ Geldüm kapuña Fazlî-i zârum
yüzi kara (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 16). [luṭf it,]

İy kerem-kānı mürüvvet ma'deni
luṭf issi şāh / Ben kuluñ yād
eyle **luṭf it** semme-i ihsân ile
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2,
Beyit 1). [luṭf it,]

luṭf it: İyi davranmak, hoş muâmele
etmek, iyilikte bulunmak.

Fazlî'yi yād eyleme yād ile **luṭf it**
iy kamer / Çünkü olur zerreye
hurşîd-i rahşân âşinâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit
5). [luṭf it,]

luṭf kıl: İyi davranmak, iyilikte
bulunmak.

Luṭf kıl ben zerreye hicr ile oldum
pây-māl / Meh-cebînüm
nâzenînüm Muşli-i sîmîn-beden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 6). [luṭf kıl,]

Ḳılup luṭf ile bir hālî velîme /
Ṭoyurdu hâş u 'âmı gāh u bî-
gāh (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih
4, Beyit 5). [luṭf kıl, -up]

luṭf u cūd: İhsan ve cömertlik.

Halk-ı 'âlem muḡtenim oldu na'îm-
i cūdına / Luṭf u cūdi halka
Ḥaḳ'dan özge ni'metdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 17). [luṭf u cūd, -ı]

Rāḡatü'l-ervāḡ kılmış luṭf u cūduñ
ol laṭîf / Rāḡ-ı ihsānuñla halkuñ
rūḡı rāḡatdur bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
25). [luṭf u cūd, -uñ]

Aña da'vā-yı devletde ne lâzım
hüccet ü bürhān / Cihānda **luṭf
u cūd** ile çü nāmın eyledi imzā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 55). [luṭf u cūd,]

'Adl ü dāduñla saña cümle cihān
halkı muḡibb / Luṭf u cūduñla
saña pîr ü cüvān oldu ḡulām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 19). [luṭf u cūd, -uñ, -la]

'Adl ü dād iy şāh-ı 'âlem çün
şî'āruñdur senüñ / **Luṭf u cūd** u
re'fet ü şefḳat-dişāruñdur senüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 21). [luṭf u cūd,]

Luṭf u cūduñdan cihān hep şerm-
sāruñdur senüñ / Āferîn iy
iftihār-ı Āl-i 'Osmān āferîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 25). [luṭf u cūd, -uñ, -dan
]

Luṭf u cūd ile Ḥaydarî-meşreb /
Ḥüsn ü ḡulḳ ile Aḡmedî-ḡaşlet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 5). [luṭf u cūd,]

lutf u cūd: İyilik, yardım ve cömertlik.

Luṭf u cūd ile olup ḥadve-i erbāb-ı
kerem / Ḥaṣre dek mesned-i
‘izzetde ola ṣadr-ı kirām (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
32). [luṭf u cūd,]

lutf u ihsân: Bağış ve iyilik, cömertlik
ve eli açıklık.

Sikender baht u devlet feth ü nuşret
yār u yāverdür / Ümîd oldur
refîküh ola Ḥaḫḫ’uñ luṭf u
ihsânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 26). [luṭf u
ihsân, -ı]

lutf u ‘ināyet: Güzellik ve iyilik.

Ḥudā virmiş saña luṭf u ‘ināyet
hem ‘atā vü cūd / Saḫāvet
milkinüh sensin bugün iy şāh
sultānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 45). [luṭf u
‘ināyet,]

Ol ḫaḫîre himmet it şāhum faḫîrū’l-
ḫāldür / Müstaḫaḫḫ-ı şefkat ü
luṭf u ‘ināyetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
29). [luṭf u ‘ināyet, -dür]

lutf u ‘ināyet: İyilik ve bağışlama.

Aña Ḥaḫ’dan virilen iḫbāl ü
‘izzetdür müdām / Ḥaḫka andan
irişen luṭf u ‘ināyetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 19). [luṭf u ‘ināyet, -dür]

lutf-ı ‘amīm: Herkese merhamet eden,

bol bol veren, esirgeyiciliği umuma âit
olan.

Sen ol kerımsin el-ḫaḫ ki saña
ḫāşıldur / ‘Ulūm-ı nāfi‘a vü
ḫulḫ-ı nîk ü luṭf-ı ‘amīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
22). [luṭf-ı ‘amīm,]

lutf-ı cūd: Cömertlik ihsanının
bolluğu.

Cihānı ‘adl ü dād ü luṭf-ı cūd ile
tutup nāmı / Kul itmişdi
muḫabbet birle cümle ḫāş ile
‘āmı (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 5). [luṭf-ı
cūd,]

lutf-ı cūd: Cömertliğin lütfü.

Ḳanı ol yāl ü bāl ü ḫüsn ü ḫulḫ ü
şüret-i mevzūn / Ḳanı ol luṭf-ı
cūd ü ‘adl ü dād ü ḫüsn-i rüz-
efzūn (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 9). [luṭf-ı
cūd,]

lutf-ı ḫaḫret-i ‘izzet iriş: Kıymet
katının lutfuna erişmek.

İrtifā‘ itdi iki üç pāye / İrişüp luṭf-ı
ḫaḫret-i ‘izzet (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 5, Beyit 9). [luṭf-ı
ḫaḫret-i ‘izzet iriş, -üp]

lutf-ı ḫudā: Allah’ın ihsanı/yardımlı.

Turduḡuñla kerem-i maḫabsın ü
‘ayn-ı ‘atā / Zāde Allāh zihî
luṭf-ı Ḥudā celle celal (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
31). [luṭf-ı ḫudā,]

İns ü cînni rām kılmış hükmüne
luṭf-ı Ḥudā / Allah Allah bu ne
devlet bu ne kudretdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 23). [luṭf-ı ḥudā,]

luṭf-ı idrāk: Kavrayış lutufu.

Luṭf-ı idrāk ile ser-defter-i ehl-i
‘irfān / Kerem ü cūd ile erbāb-ı
seḥāya server (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 35).
[luṭf-ı idrāk,]

luṭf-ı kelām: Güzel söz.

Dili bir bülbül-i gül-zār-ı
ma‘ānîdür kim / Eylemek luṭf-ı
kelāmını bedî‘ ola beyān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
28). [luṭf-ı kelām, -ın, -ı]

luṭf-ı kird-gār: Allah'ın lutfu.

A‘dāya tîğ urup vire tā dōsta kalem
/ Şundi eline tîğ u kalem **luṭf-ı
Kird-gār** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 12). [luṭf-ı
kird-gār,]

luṭf-ı laṭîf: Hoş lutuf.

Urmasa senüñ luṭf-ı laṭîfünden eger
dem / Cān virmez idi mürdelere
Ḥazret-i ‘İsā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6).
[luṭf-ı laṭîf, -üñ, -den]

Her kimseye kim ire senüñ luṭf-ı
laṭîfün / Menzil-gehi eflāk ola
mānend-i Mesîḥā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12).
[luṭf-ı laṭîf, -üñ]

luṭf-ı rabbānî: Allah'ın lütfu, Allah'ın
iyiliği.

Kemālî ile ola yār u yāverün her-
dem / ‘İnāyet-i Hemedānî vü
luṭf-ı Rabbānî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 36).
[luṭf-ı rabbānî,]

luṭf-ı şeh-r-yār: Hükümdar'ın ihsanı.

İştabl-ı şāhda ata yok ḥadd ü ‘add ü
ḥaşr / Ḥāṣā seni piyāde kıya
luṭf-ı şeh-r-yār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 17).
[luṭf-ı şeh-r-yār,]

luṭf-ı ṭab‘: Şairlik ihsanı, lütfu.

Luṭf-ı ṭab‘ ile ḥuşūṣā şeh-i ‘ālî-
şānuñ / Ola idrāk-ı ma‘ānîde
zamîri enver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 33).
[luṭf-ı ṭab‘,]

luṭf-ı ṭab: Şairlik ihsanı, lütfu.

İtse in‘āmla iḥsān aña şāh-ı ‘ālî /
Luṭf-ı ṭab‘ına delîl ola vü
fazlından eser (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 42).
[luṭf-ı ṭab, -ın, -a]

luṭfū’l-ḥaşā’il: Lütuf ve hasletler.

Yüzüñ gördüm zihî ḥüsnü’l-şemā’il
/ Lebün şordum zihî **luṭfū’l-
ḥaşā’il** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 124, Beyit 1). [luṭfū’l-
ḥaşā’il,]

luṭfuña kal: Yardımına muhtaç olmak.

Lutfuña kaldı benüm aḥvālüm
ancaḳ bā-laṭīf / Kimse yā Rab
olmasun yār u diyārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 6). [lutfuña ḳal, -dı]

M

ma: Da, de.

Şu yirine ḳan içmedür ol ḥüniye
ḳānūn / Ḳan rengini ṭutsa n'ola
çeşmümden aḳan **mā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit
3). [mā,]

ma: Dahi, -da, -de.

Şöyle oldı yüzümde esküm cem' /
Bahre yok nisbeti bivechin **mā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31,
Beyit 6). [mā,]

mā-‘adā: Geri kalan, gayri.

Vādi-i ‘ışḳuñda itdüm gözlerüm
yaşını nehr / Yār bildüm ben
seni vü **mā-‘adāyı** derd ü ḳahr
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 4). [mā-‘adāyı, -y, -ı]

ma‘ānī: Manalar ve nükteler.

Gāh Selmān geçinür gāhi Nizāmī
derilür / Yok velī itdüḡi
da‘vāda **ma‘āniden** eṣer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
24). [ma‘āniden, -den]

ma‘ānī: Asıl, öz, gerçek, hakikat.

Ma‘āni üştürini ḥücreme ḳatār
ḳatār / Çeküp benüm bu şütür
ḥücre ile mīr-i sühen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
51). [ma‘āni,]

ma‘ārif: 1. marifetler, bilimler. 2.
bilgi, kültür.

Me‘ānī baħrinüñ gevherlerini /
Ma‘ārif çerhinüñ aħterlerini
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 7,
Beyit 1). [ma‘ārif,]

ma‘ārif: İlim, irfan, kültür.

Ƙamunuñ menşe‘i cehl ü bunuñ
fazl u ma‘ārifdür / Ƙamu fānī
durur ammā bu eyler nāmuñı
ibķā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 66).
[ma‘ārifdür, -dür]

ma‘ārif: İlim, irfan, bilgi, marifet.

Ma‘ārif ehline kıl her-dem iltifātı
ziyād / K‘odur zekāvet ü ‘aķluñ
delīl ü bürhānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 24).
[ma‘ārif,]

mācerā: Yaşanan olaylar dizisi,
baştan geçen hal ve olaylar.

Bu mācerāyı görüñ k‘eyleyüp
sirişküme reşk / Biri birine
girüp cūşa geldi Şaṭṭ u Fırāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 33). [mācerāyı, -y, -ı]

mācerā: Baştan geçen ilginç olay veya
olaylar zinciri, serüven.

Ter düşüp bir ķatrece ‘aynına
almaz Fazliyā / Çeşmümün
deryā ile bir mācerāsı yok
degül (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 121, Beyit 7). [mācerāsı,
-sı]

mācerā-yı eşk: Gözyaşı serüveni.

Açduğı-y-çün mācerā-yı eşkümi
şahrālara / Dil uzatdı sū-be-sū
ırmağlar deryālara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1).
[mācerā-yı eşk, -üm, -i]

mācerā-yı şöhet-i cānān: Sevgilinin
sohbetindeki hikayeler.

Şem‘-veş yanup yakıldum anı
añdum ağladum / Mācerā-yı
şoħbet-i cānānı añdum ağladum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 2). [mācerā-yı şöhet-
i cānān, -ı]

İhtiyārüm kalmadı idince anlara
nazar / Mācerā-yı şöhet-i
cānānı añdum ağladum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24,
Beyit 4). [mācerā-yı şöhet-i
cānān, -ı]

Seyr idince reşk idüp ol şevķ ü
zevkī zār u zār / Mācerā-yı
şoħbet-i cānānı añdum ağladum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 6). [mācerā-yı şöhet-
i cānān, -ı]

Cām gibi eşk-i hūnīnüm idüp
gözden revān / Mācerā-yı
şoħbet-i cānānı añdum ağladum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 8). [mācerā-yı şöhet-
i cānān, -ı]

Uyanup ol ķasret ile eyleyüp zār u
enīn / Mācerā-yı şöhet-i
cānānı añdum ağladum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24,
Beyit 10). [mācerā-yı şöhet-i
cānān, -ı]

ma‘cūn: Şekerleme, şeker işi || deva,
ecza.

Ne müferrihdür efendi keremüñ
ma'cūnı / Bizi keyfiyyet-i
esrārına hayrān itdūñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 2).
[ma'cūnı, -ı]

ma'cūn: Macun, hamur kıvamına
getirilmiş ilaç.

Ma'cūna virme 'aqluñı şarf eyle
bādeye / Uğrı dinilse zīra
ḥarāmīye ḥaḳ durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5).
[ma'cūna, -a]

ma'delet: Adalet, hakkaniyet.

Virdi Ḥaḳ destine çevgān-ı sa'ādātı
anuñ / **Ma'delet** ṭopını ursun ki
anuñdur meydān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 25).
[ma'delet,]

ma'den: Kaynak.

İy kerem-kānı mürüvvet **ma'deni**
luṭf issi şāh / Ben ḳuluñ yād
eyle luṭf it semme-i iḥsān ile
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2,
Beyit 1). [ma'deni, -i]

ma'den: Çok değerli şeyleri kapsayan
kaynak, maden.

Bir kerem kānı mürüvvet
ma'denidür kim anuñ / Dest-i
cūdı ḥasretinden la'l olur
ḥavfın çeker (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 28).
[ma'denidür, -i, -dür]

Temāşā eyle var anı bulunmaz bir
anuñ gibi / Temāşā menba'ı
ḥaṭṭ **ma'deni** zevḳ ü şafā kanı

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 4). [ma'deni, -i]

Bulunmaz kām-kārā sen ḳadar
milk-i cihān içre / Mürüvvet
ma'deni luṭf issi vü cūd u seḥā
kanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 47). [ma'deni,
-i]

İy kerem-kānı mürüvvet **ma'deni**
luṭf it buyur / Pāyuña yüz
sürmege başumda devlet var
mıdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 4, Beyit 1). [ma'deni, -i]

Ol seḥā' **ma'deni** kerem-kānı /
Kim odur baḥr-i şefaḳat ü re'fet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 3). [ma'deni, -i]

ma'den-i şāhib-safā: Huzur kaynağı.

Ol kān-ı luṭf u **ma'den-i şāhib-
şafā** ḳanı / A'nī yegāne Ḥazret-
i Şeh Muştafā ḳanı (Kara Fazlî
Dîvânı, Terḳib-bend 1, Beyit 8).
[ma'den-i şāhib-şafā,]

māder: Anne.

Mihr-i ḥibr içre o ṭıfla virmek için
perveriş / Baḥt **māderdür**
sa'adet dāye vü devlet peder
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 5). [māderdür, -dür]

māder: Anne, vâlîde.

Dil ṭıfl-ı nā-resīde-i sultān-ı 'İşḳdur
/ Kim derd aña **māder** ü hem
dāy u dāyedür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4).
[māder,]

mādiḥūñ ol: Övmek, övücü olmak.

Ḳande Fazlî vü senüñ mādihūñ
olmaḵ ḳande / Sözlerinden
ğaraḫı ḫayr du‘ā ola hemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 27). [mādiḥūñ ol, -maḳ-
ūñ]

Ḳande Fazlî vü senüñ mādihūñ
olmaḵ ḳande / Sözlerinden
ğarabı ḫayr-du‘ā ola hemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 40). [mādiḥūñ ol, -mak-
ūñ]

mağbūn: Aldanmış, şaşırmış.

Olsun ḡam ile Fazlî sezādur
dimedüm mi / Her kim ki sever
ḫūbları **mağbūn** olacaḫdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 5). [mağbūn,]

mağlūb-i şemsīr-i hezīmet:

Mağlubiyet kılıcının mağlubu.

Ḥaṣre dek cümle ‘adūsın eylesün
maḫhūr Ḥaḫ / Şimdi kim
mağlūb-i şemsīr-i hezīmetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 33). [mağlūb-i
şemsīr-i hezīmet, -dür-dür-i]

mağrib: Ar. Güneşin gurup ettiği yer,
batı, garp ciheti.

Maşrıḳda bir kişi aña olsa süvār
eger / **Mağrib** zemīni eyler idi
bir adımda cā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 7).
[mağrib,]

mağrur: Aldanmış, kendini beğenen,
böbürlenen, kibirli, gururlu.

Nedür bu zevḳ u şafā vü nedür bu
ḫazz u ḫuzūr / Bu ‘ıyşı var ise
bāḳī şanursın iy **mağrur** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
1). [mağrur,]

mağrur: Aldanmış.

Güzel çokdur cinān-ı ḫüsn içinde
gerçi mişl-i ḫūr / Cefā-pīşe
ḳamusı ḫüsn-i bī-hem-tāşına
mağrūr (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 3). [mağrūr,
]

mağrūr ol: Güvenmek, aldanmak.

Dil-i Ya‘ḳūb’ı gözet ḫüsnüñe
mağrūr olma / Kendü ḫüsnidür
olan Yūsuf-ı Ken‘ān’e belā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25,
Beyit 6). [mağrūr ol, -ma]

Olma mağrūr cihān bağına iy dil
bir ān / Kişinüñ āḫir irer ‘ömrü
bahārına ḫazān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 16).
[mağrūr ol, -ma]

mağrūr-ı ḫüsn ol: Güzelliğin mağruru
olmak.

Fazlî’ye mağrūr-ı ḫüsn olup cefālar
eyleme / ‘Ömr gibi çün geçer iy
gül aña yokdur şebāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit
5). [mağrūr-ı ḫüsn ol, -up]

mağz: Beyin, dimağ.

Ciger h n-in u ten p r-d g u nerm 
maġz u  add m  am / Gözüm
giry n u dil biry n u c n  ayr n
u ben  a  k (Kara Fazl  D v n ,
Gazel 113, Beyit 2). [maġz,]

m h: Ay.

Yal nuz iy Fazl   anma sen seni
 a  k hem n / Mihr   **m h** ile
felekler oldu ser-gerd n a a
(Kara Fazl  D v n , Gazel 8,
Beyit 5). [m h,]

N'ola olsam d 'vi-i       re ben
  bit- adem / Oldı Fazl  **m h** u
m h  e       humdan g v 
(Kara Fazl  D v n , Gazel 33,
Beyit 5). [m h,]

Dönerken birbirinün üstine efl k iy
m hum / Girüp birbirine
  r  d   sn n-  n niz ' eyler
(Kara Fazl  D v n , Gazel 149,
Beyit 1). [m hum, -um]

Y ksun derünün  te -i hicr n le
mihr   **m h** / Girsün sem 'a
seb 'a-i seyy r Y  H sey n
(Kara Fazl  D v n , Kaside 9,
Beyit 18). [m h,]

Yiridür  ok alar efl k u mihre
mihr   **m h** olsa / Anu la
itmege b z  o bezmün çokça-
c nb n  (Kara Fazl  D v n ,
Kaside 12, Beyit 7). [m h,]

Gerçi Fazl   ulu n i s nu a
m staġr kdur / Yine i s nu n
 m dinde durur **m h** ile s l
(Kara Fazl  D v n , Kaside 20,
Beyit 42). [m h,]

 alarsa pertevini  fit b-  i s nu n /
  h r ola  amu   hr   inde **m h**
mi  l (Kara Fazl  D v n ,
Kaside 31, Beyit 30). [m h,]

Niçe ki vire  eref r y-  üçleme
  r  d / Niçe ki **m h** ide  alk- 
cih na  ar -  cem l (Kara Fazl 
D v n , Kaside 31, Beyit 32).
[m h,]

M btel  oldum görüp gün yüzünü iy
m hum benüm / G r ne çöl
oldı başa yoġ iken     m
benüm (Kara Fazl  D v n ,
Murabba 12, Beyit 1). [m hum,
-um]

Ru ları   sn   s m n nda
münevver **m hdur** /  a ları
mu  af yüzünde medd-i
Bismi' ll h'dur (Kara Fazl 
D v n , Murabba 16, Beyit 7).
[m hdur, -dur]

  r zun   r  d   alnu  **m hdur**
 a u n hil l / Menzilün   r  d-i
  lem-t b-ve  burc-  cem l
(Kara Fazl  D v n , Murabba
18, Beyit 5). [m hdur, -dur]

Ol **m h** ki   r  d-i ziy -ba  - 
cih ndur / Dil  avm-  fir k n 
 utar nice zam ndur (Kara
Fazl  D v n , Murabba 19,
Beyit 3). [m h,]

Bir kez göreyin yılda ben o   r z 
m h  /  y Fazl     arsam n'ola
ger göglere   h  (Kara Fazl 
D v n , Murabba 19, Beyit 9).
[m h , - ]

D  de gördüm olmuşam iy Fazl 
m h ile  ar n / Bezm-g   olmuş
başa bu t rem-i  er -i ber n
(Kara Fazl  D v n , Murabba
24, Beyit 9). [m h,]

m h: 1. ay 2. ay yüzlü güzel.

  k ndi gün y z n e diyü **m h **
  hrde / Te  h r idüp sipihr
yüzine  ara sürer (Kara Fazl 

Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3).
[māhi, -ı]

Revzenüñden giren iy **māh**
degüldür zerrāt / Nerdübān urdı
diler hāneñe ine hūrşîd (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 144, Beyit
1). [māh,]

İdüp tercîh o **māhi** cümlesinden
didiler baña / Güzeller dil-
rübâlar serveri a'lā 'Alî Bālî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 4). [māhi, -ı]

Kanı ol burc-ı saltanat **māhi** /
Ya'ni şāh-ı cihān Mehemmed
Hān (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 6). [māhi,
-ı]

māh: Ay (sevgili).

Milk-i şāhen-şāh olup geydiyse ger
altunlu tāt / Germ olup
öykünmesün billāhi ol **māha**
sirāc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
54, Beyit 1). [māha, -a]

Tagıl iy cünd-i bî-şümār nücüm /
Tolun iy **māh** sür'at ile hemîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 13). [māh,]

māh: Ay 2. ay yüzlü sevgili.

Dönerken birbirinüñ üstine eflāk iy
māhum / Girüp birbirine
hūrşîd-i hüsnuñ-çün nizā' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79,
Beyit 3). [māhum, -um]

māh: Ay // sevgilinin yüzü.

Başında devlet ü şeref anuñ külāh-
idi / İrdi hüsūfa çerh-i

melāhatde **māh** idi (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 5).
[māh,]

māh: 1. ay 2. ay yüzlü güzel.

Olup Fazlî gibi ser-gestesi bir **māh**
ruhsāruñ / Varup dellāl-ı dil
bāzār-ı kūyna o dil-dāruñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 11). [māh,]

māh: Ay.

Burc-ı sa'adet içre bir **māhdur** ki
el-haqq / Seyr itmedi nazîrin
nüñ çerh ü heft ahter (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3).
[māhdur, -dur]

māh: Ah. 2. Ay yüzlü sevgili.

Ben kime tesbîh idem sen **māhi** iy
hūrî-liqā / Mihr ise hüsnuñle
farkı var anuñ beyne's-semā
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 10). [māhi, -ı]

māh: Ay gibi güzel, sevgili.

Parmaqlaruñ durur aña iy **māh**
şa'şa'a / Mihr-i sipihr-i luṭf ol
ay gibi ayedür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3).
[māh,]

māh: Ay gibi güzel, sevgili.

İy Fazlî görüp sevdüm biñ cān ile
ol **māhi** / Eflāke irişdürsem
her-dem yiridür āhı (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 9).
[māhi, -ı]

māh u hürşid: Ay ve güneş.

Rüşen eylerken anuñ dünyâyı rây-ı
rüşeni / Māh u hürşidi sipihr-i
pîr bilsem kim neder (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
29). [māh u hürşid, -i]

māh u müşterî: Ay ve Jüpiter.

İktirân itdi şeref burcında **māh u
müşterî** / Sâ'at-ı ferhunde
eyyâm-ı sa'âdetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 9). [māh u müşterî,]

mahabbet: Sevmek, sevgi, ruhun bir
şeye meyli.

Dâğ-ı gamuñ derûnda sa'âdet
nişânıdır / Derd ü
mahabbetüñ maraz-ı rûhadur
şifâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
3, Beyit 6). [mahabbetüñ, -üñ]

mahabbet: Aşk, sevgi.

Baňa 'arb eyledüñ evvel **mahabbet**
/ Hezārān 'izz ü nāz ile hey āfet
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 7). [mahabbet,]

mahabbet: Aşk, sevdâ.

Yanmağa mûmuz **mahabbet**
şem'ine pervâne-vār / Şanma iy
zâhid bizi kim nār-ı
pervâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10).
[mahabbet,]

mahabbet ol: Sevmek.

Derdâ ki ol maḥabbet olup bâ'is-i
helāk / Şaldı o şāhı varṭa-i itlāfa
rāygān (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 12).
[maḥabbet ol, -up]

mahaffe: Deve veya katır üzerine
konan ve içinde iki kişi oturabilecek
yeri olan kapalı mahmil.

Maḥaffe püşt-i şütürde olursa
hücrem olur / Çü ser ü pā-yı
şütür hücre hem-çü şāhn-ı
çemen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 31). [maḥaffe,]

mahal: Bulunulan yer, mekân, mevki.

Meh-i Züḥal **maḥal** u Āfitāb-ı
Zühre nedîm / Emîr-i tîr-i
tedābîr ü Müşterî iḳbāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
7). [maḥal,]

mahall: Yer, mekan.

Bir pāye ḳaşr-ı rif'atüñüñ
nerdübânına / Mi'rācuñ ay
maḥāllüñ 'izzetde pād-şā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 11). [maḥāllüñ, -üñ]

mahbüb: Güzel.

Sebzelerle bir yeşil atlas-kebîr
maḥbûbdur / Kim gören
cāndan olurlar mübtelâsı
Lādîḳ'üñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 117, Beyit 4).
[maḥbûbdur, -dur]

mahbüb: Güzel, sevgili, sevilen.

‘Ārifüz eglence her-dem ‘ıyş ü
‘ışretdür bize / ‘Āşıkuz
maḥbûb sevmek ḥûb ḥaşletdür
bize (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 26, *Beyit* 3).
[*maḥbûb*,]

maḥbûb: *Allah (c.c.) sıfatlarından, sevimli, sevgili.*

Sem‘-veş nâr-ı maḥabbetle tutusup
yanmışuz / Başumuzda od
yanar **maḥbûb** sevdâsındayuz
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside* 8,
Beyit 2). [*maḥbûb*,]

Oñmadık evbâşlar ‘ayyâşlar
qallâşlar / Bir bölük âvâreyüz
maḥbûb sevdâsındayuz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside* 8, *Beyit*
14). [*maḥbûb*,]

maḥbûb: *Güzel, hoş, sevilen.*

Men‘ eyler imiş ‘âşıkı **maḥbûb** ile
meyden / Gör kim ne ḥabâsetler
ider şûfî-i aḥbeş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel* 47, *Beyit* 3).
[*maḥbûb*,]

maḥbûb: *Muhabbet duyulan. sevilen.*

Bî-nazîr ü bî-bedeldür ḥûbdur
maḥbûbdur / Dil-nevâzum
ser-fîrâzum dilberüm nâzûk
Memî (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 17, *Beyit* 4).
[*maḥbûbdur*, -dur]

maḥbûb: *Ar. Sevilen; sevgili.*

Şol **maḥbûb** düğün ola bu kim
anda şeker / Ezile başını ortaya
koyup aña revân (*Kara Fazlî*

Dîvânı, *Kaside* 13, *Beyit* 20).
[*maḥbûb*,]

maḥbûs-ı ḥavâs: *Isteklerin baskılanması, arzuların hapsedilmesi.*

Halvet oldur k’ola **maḥbûs-ı ḥavâs**
u câne / Olmaya vâsıta-i ḥüsn
ile lezzet ḥâşıl (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside* 7, *Beyit* 24).
[*maḥbûs-ı ḥavâs*,]

maḥdûm-ı ebü’l-fazl-ı kerîm:
Cömertlik ve erdem babasının oğlu.

Maḥdûm-ı Ebü’l-Fazl-ı Kerîm / İy
ki zâtuñ faḥr-ı erbâb-ı kirâm
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kıt’a* 1,
Beyit 1). [*maḥdûm-ı ebü’l-fazl-ı*
kerîm,]

maḥfî: *Gizlenmiş, gizli, saklı.*

İy pāk-ı zâtuñ içre **maḥfî** kamu
sıfâtuñ / Rûşen-şîfât içinde her-
dem fûrûğ-ı zâtuñ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel* 116, *Beyit* 1).
[*maḥfî*,]

māhî: *Balık. 2. aşık.*

N’ola olsam dā‘vi-i ‘İşk içre ben
sābit-kadem / Oldı Fazlî māh u
māhî eşk ü āhumdan güvā
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel* 33,
Beyit 5). [*māhî*,]

māh-ı ‘adl: *Adalet ayı.*

Māh-ı ‘adl itdi tūlū‘ oldı cihān
nūrānî / Kevkeb-i zulm tōlandı
oluben ref‘-i zulām (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 32, Beyit 3).
[māh-ı 'adl,]

māh-ı 'ālem: *Dünyanın ayı 2. sevgili.*

Cemāli māh-ı 'ālemden münevver /
Adı Behrām bir hūrşîd-i ruhsār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 3*). [māh-ı 'ālem, -den]

māh-ı bî-mihr: *Merhametsiz ay. 2. Sevgili.*

Görmeyelden gözlerüm iy māh-ı
bî-mihrüm seni / Haste gönlüm
göglere ırgürdi āh u şîveni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 3*). [māh-ı bî-mihr, -üm]

māh-ı cihān-ārā: *Cihanı süsleyen ay 2. Sevgili.*

Rakîbüñ midhatından hoş gelür
düşnāmı dil-dāruñ / Belā
nefrinden iy māh-ı cihān-ārā
du'ā yegdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2*).
[māh-ı cihān-ārā,]

māh-ı kemāl: *Fazilet ayı.*

Sa'îd-i t̄ālî' olup yine toğdı başuma
gün / Ki itdi gün gibi māh-ı
kemāl 'arz-ı cemāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 4*).
[māh-ı kemāl,]

māh-ı münîr: *Parlak ay.*

Kanda hem-menzil olam ben saña
iy māh-ı münîr / Saña cā evc-i
cemāl ü baña cā hāk-ı hāzîz

(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2*). [māh-ı münîr,]

V'Allāhi anuñ gibi bir māh-ı
münîr olmaz / Hūrşîd-i
cemāline dünyāda nazîr olmaz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 3*). [māh-ı münîr,]

māh-ı nev: *Hilâl, yeni ay.*

Māh-ı nev şanma görinen ki ser-i
şeh-peridür / Uçmağ ister bu
yaña t̄ayir-i evc-i ikbāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 7*). [māh-ı nev,]

māh-ı nev: *Yeni ay, hilal.*

Bināsı pāy-dār olsa esāsı üstüvār
olsa / Belinde māh-ı nevden
hançeri var bir sipāhîdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 8*). [māh-ı nev, -den]

māh-ı nev-i devrān-ı feth: *Yeni ayın dolaşmasının fethi.*

Tîguñ üzre şemse-i zer mihr-i
rahşān-ı zafer / Sancağuñda ol
'ālem māh-ı nev-i devrān-ı
feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 31*). [māh-ı nev-i devrān-ı feth,]

māh-ı rev: *Uzun kaş.*

İki sâ'at çeşmüme görünmese ol
māh-ı rev / Eşk ü āhum
aramağdan yiri göği bir ider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2*). [māh-ı rev,]

māh-ı şehir-āşüb: Şehri karıştıran ay.

Hüsn-i bî-hem-tâ ile bir dilber-i
mergûbdur / Yok nazîri 'âlem
içre mäh-ı şehir-āşûbdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 17,
Beyit 3). [mäh-ı şehir-āşüb, -dur
]

mäh-ı şevvāl iriş: Şevval ayına
erişmek.

Nice kim 'îd ola vü 'îd ile 'âlem
handân / Nice kim rûze gidüp
irişe mäh-ı şevvāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 44).
[mäh-ı şevvāl iriş, -e]

mäh-ı sıyām: Oruç ayı, Ramazan.

Ehl-i 'ıyşuñ ayağın almış idi **mäh-ı
sıyām** / Geldi 'îd irdi elinde
kadehi māl-ā-māl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 2).
[mäh-ı sıyām,]

mäh-ı siyeh-çerd: Koyu, esmer ay.

Kamer yüzli kara beñlü güzeller
Pād-şāhıdır / Benüm mäh-ı
siyeh-çerdem 'aceb mi hāl-dār
olsa (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 10). [mäh-ı
siyeh-çerd, -em]

mäh-ı tábān: Ay ışığı.

Başını kes şem'-i bezmüñ iy göñül
dil çıkmasun / Eyler-imiş germ
olup ol **mäh-ı tábān** ile baḥs
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51,
Beyit 4). [mäh-ı tábān,]

Sūr-ı eflākda pür-şevk durur ol sūra
/ İki senc olmağa hürşîd ile
mäh-ı tábān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 8).
[mäh-ı tábān,]

mäh-ı tábān: Parlak ay 2. sevgili.

Çü kaçd-ı bezm ide sākî-i zer-
piyāle-i mihr / Şarābla pür ider
cām mäh-ı tábānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 20).
[mäh-ı tábān, -ı]

mäh-ı vefā: Sadakat ayı.

Şem'-i kıdem Şefî'-i ümem şāh-ı
zü'l-himem / **Mäh-ı vefā**
sipihr-i seḥā mazhar-ı Hudā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 2). [mäh-ı vefā,]

māhir: Hünerli, becerikli.

Temāşā-gāhıdır şanma bu **māhir**
hār u ḥāşākuñ / Ne zībā cāy idi
el-ḥaḳ zümür-rūd-kaşr-ı eflākuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 7). [māhir,]

māhir: (Ar. mahāret'ten māhir) Usta,
becerikli, eli işe yatkın, mahāretli,
mārifetli (kimse).

Ḳaddüñ elif iy **māhir** u nün oldı tā
ebrūlaruñ / Olmam hemān ol an
olur dīnden hem imāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 3). [māhir,]

mahlaş: Takma ad, lakap.

Hüsrevā **maḥlaş** du‘ā-gūyuñ durur
Fazlî kuluñ / İzdiyād-ı devlete
eyler du‘ā şubḥ u mesā’ (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 5).
[maḥlaş,]

maḥlaş id: Bir ismi mahlas edinmek,
mahlas olarak kullanmak.

Çokdur el‘ân bu zemân içre anuñ
gibi za‘îm / Ki koyup kendüye
bir maḥlaş idüp da‘vâlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
23). [maḥlaş id, -üp]

**maḥlaş nihâden hod bî ş‘ir-i merd-i
nâdân:** Şiir ve şairlikten yoksun cahil
adamın kendisine bir mahlas edinmesi.

Maḥlaş nihâden hod bî ş‘ir-i merd-i
nâdân / Da‘vâ-yı pâdişâhest bî
leşker ü ra‘iyyet (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt‘a 7, Beyit 2).
[maḥlaş nihâden hod bî ş‘ir-i
merd-i nâdân, -ân]

mâh-likâ: Ay yüzlü (sevgili).

Mihri beñzetdi meger ḥüsnüñe çün
gördi yüzüñ / Döndi yirden yire
geçdi felek iy **mâh-likâ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit
4). [mâh-likâ,]

mahlûk-ı cihân: Dünyada yaşayan
varlıklar.

Nice kim sūr-ı cihānda ola sūr-ı
a‘zam / Nice kim sūr ile mesrūr
ola **mahlûk-ı cihân** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
48). [mahlûk-ı cihân,]

mahmil bağla: (Yola çıkmak için)
mahfe (deve veya fil gibi hayvanların
sirtına konan ve karşılıklı oturacak
yerleri bulunan bir nevi kapalı sepet,
mahmel, mahmil) bağlamak.

İrmediler menzil-i Leylâ’ya hergiz
gerçi kim / Niçe Mecnûn vâdi-i
‘ışk içre mahmil bağlamış
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100,
Beyit 3). [mahmil bağla, -mış]

mahmūd: 1. Övülmüş. 2. Hz.
Muhammed’in isimlerinden.

Çün nāmıdur Muḥammed yâ Rab
be-ḥaḳḳ-ı Aḥmed / **Maḥmūd**
‘âkıbet kıl olsun cihāna server
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1,
Beyit 4). [maḥmūd,]

mahmūd: Mahmud. Özel isim.

Çü Şun‘ullāh Emîr’uñ oğlu
Maḥmūd / Cinân bağına kıldı
‘azm-i dîdār (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 6, Beyit 1).
[maḥmūd,]

Ol mîr-i muḥterem kim Şun‘ullah
oldı nāmı / Virmişdi Ḥaḳ aña
bir **Maḥmūd** nām mevlūd
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7,
Beyit 1). [maḥmūd,]

mahmūd-ı hilāl-ebrū: Hilal kaşlı
Mahmut.

Bu ḥüsn ile olmışdur bir şehr-i
semen-ber o / Ol bedr-i cihân-
ārā **Maḥmūd-ı hilāl-ebrū**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
21, Beyit 2). [maḥmūd-ı hilāl-
ebrū,]

Gün gibi cihân içre hüsni ile
hüveydâdur / Ol bedr-i cihân-
ârâ **Maḥmūd-ı hilāl-ebrū**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
21, Beyit 6). [maḥmūd-ı hilāl-
ebrū,]

Āzāde iken kıldı 'ışkına beni bende
/ Ol bedr-i cihân-ârâ **Maḥmūd-
ı hilāl-ebrū** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 8).
[maḥmūd-ı hilāl-ebrū,]

Öldürse komaḳ yokdur dāmânına
v'Allāhi / Ol bedr-i cihân-ârâ
Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 10). [maḥmūd-ı hilāl-
ebrū,]

Billāh gel inşāf it aña kim esîr
olmaz / Ol bedr-i cihân-ârâ
Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 4). [maḥmūd-ı hilāl-ebrū,
]

māh-pāre: Ay parçası.

Şemşîr-i cevruñ ile dil pāre pāre
oldı / Gel çalma pāreye kim iy
māh-pāre yir yok (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3).
[māh-pāre,]

māh-peyker: Ay yüzü.

Çerḫ-āsā ḫaymesi 'arş-ı mu'allā-yı
zafer / **Māh-peyker** sancığı
ḫūrşîd-i nūr-efşân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
15). [māh-peyker,]

mahrem: Dost, sırdaş.

Bezm-i ḡamda sākî-i devrânı
maḥrem şandılar / Bir dem
iken devlet-i dünyâyı bir dem
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 2).
[maḥrem,]

Güşe güşe bilmezem kimler durur
hem-demlerüñ / Kaḅı nā-
maḥremler oldı iy 'aceb
maḥremlerüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 9).
[maḥremlerüñ, -ler, -üñ]

mahrem: Gizli, saklı. 2. Dost, sırdaş.

Fazlî-i bî-çāreyem düşdüm
cemālūñden cüdā / Āh u nālem
hem-nefes endūhdur **maḥrem**
baña (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 13).
[maḥrem,]

mahrem: Bir kimsenin sırlarını
bilecek derecede yakını ve samîmî
dostu olan kimse, sırdaş.

Anuñ tenine ola ḫarām āteş-i dūzaḫ
/ Kim olsa ḫarīm-i ḫarem-i
luṭfuña **maḥrem** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11).
[maḥrem,]

mahrem: Başkalarından saklanan,
başkaları tarafından görölmesi,
bilinmesi, duyulması istenmeyen, gizli.

Olur mı **maḥremi** ol ḫücreñüñ her
üştür-i dil / Ki ḫücre pāk u
şütür hem-çü ḫar mülevveş ten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 16). [maḥremi, -i]

İdündüñ kendüñe **maḥrem** rak'ibi /
Yüri şāhum yüri Allah'uma

şaldum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4). [maḥrem,]

maḥrem dur: Gizlidir.

Senden ayru gözlerüm yaşı durur
hem-dem baña / Künc-i
miḥnetde belâ vü ğam durur
maḥrem baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1).
[maḥrem dur, -ur]

maḥrem ol: Bir kimsenin sırlarını
bilecek derecede yakını ve samimi
dostu olmak.

Ḥacle-i fikrde bir bîkr durur şî'r-i
laṭîf / Maḥrem olmayana kâbil
degül açmaz mi'cer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
16). [maḥrem ol, -ma, -y, -an, -
a]

maḥrem ol: Sırdaş olmak. 2. Sırları
saklamak, açığa çıkarmamak.

Ḥarîm-i Ka'be'de hem maḥrem
oldı hem muḥrim / Libâs-ı
mağfiret ile mülebbes oldu 'uşât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 4). [maḥrem ol, -dı]

maḥrem-i hücre: Odanın gizliliği,
gizli oda(gönül).

Şütür gibi suña bağlandı hücre-i
dehre / Degül o **maḥrem-i
hücre** beterdür üstürden (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
6). [maḥrem-i hücre,]

maḥrem-i rāz: Gizli sır.

Şerefine bugünüñ secde-i şükr it ki
olasın / Ol ḥarîm-i ḥarem-i
muḥtereme **maḥrem-i rāz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 5). [maḥrem-i rāz,]

māh-rû: Ay yüzlü.

Ol **māh-rû** eger ki ide bî-niḳāb
rakş / Şevḳ ile çerḥa girüp ider
āfitāb rakş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 103, Beyit 1). [māh-rû,]

mahrûm: Dilediğini elde edememe,
yoksun.

O meh her yirde seyr eyler hemân
ancaḳ benüm **maḥrûm** / Kamu
menzilde ṭālî'dür baña gülmez
ne ṭālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 4). [maḥrûm,]

maḥrûm ol: Mahrum olmak, yoksun
kalmak; dünyaya gelmemek.

İy dil ümîdi kesme yûri tîğ-ı ye's
ile / Maḥrûm ola bu ḳapuda
ḥāşâ ki ber-ḥaşa (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17).
[maḥrûm ol, -a]

Rûze-i hecr ile iy dil nice maḥrûm
olalum / 'İd irişdi demidür bezl
ola ger ḥvân-ı vişâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 15).
[maḥrûm ol, -alum]

Dögünüp her naḳâre dir ne ḳara
günlere ḳalduk / Aña kim bu
temāşâdan bugün maḥrûm ola
ḥāşâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 8). [maḥrûm
ol, -a]

mahrûm ol: İyilikten, ihsandan, himmetten yoksun kalmak.

Yetim odur ki ola 'ilm ü fazldan
mahrûm / Dimeñ ki bî-peder
olan cihânda ola yetim (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
5). [mahrûm ol, -a]

mahrûr: İçi ateş dolu, ateşlenmiş, ateşli, hararetili.

Bâğ olmuş idi hummâ-yı hazândan
mahrûr / Ezdi kâfûr dimâğına
tabîb-i devrân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 2).
[mahrûr,]

maḥşer: (Ar.) Maḥşer, kıyamet yeri.

Ḳadi her dilberüñ gerçi kıyâmetdür
'alâmetdür / Velîkin ol şacı
maḥşer şanem gâyet
kıyâmetdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 9). [maḥşer,
]

maḥşer ol: Maḥşer yeri olmak.

Fazlî'ye umaram ki şefâ'at ire
senden / Şol demde ki maḥşer
ola mîzân kurula hem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
13). [maḥşer ol, -a]

İrişdi bir kıyâmet-dem bu şehir oldu
meger maḥşer / Ki haşr oldu
ser-â-ser ins ü cinn ü pîr ile
bernâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 5). [maḥşer ol,
-dı]

maḥşûs: Bir kimseye veya bir şeye has.

Ḥüsn-i tedbîrüne vâ-beste umûr-ı
cumhûr / Emr ü fermānuña
maḥşûş mühimmât-ı enām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 17). [maḥşûş,]

maḥv it: Mahvetmek. yok etmek. harab etmek.

Çün aşluñ 'İşkdur Fazlî ko maḥv
itsün vücûduñ 'ışk / Bilürsin
'ākıbet eşyâ' yine aşlına
râci'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 7). [maḥv it, -
sün]

maḥv ol: Yol olmak.

Maḥv olur milk nizâ'mı iden sen
var iken / Baḥr yanında belî
kaṭre bulur izmihlâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
37). [maḥv ol, -ur]

maḥzen ol: Korunacak, saklanılacak yer.

Olinmaya şütür ü hücreme benüm
kıymet / Şütür hazîne-keş ü
hücreler olup maḥzen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
49). [maḥzen ol, -up]

maḥzûn: Hüzünlü, kederli.

Hicrûñ ile nice bir **maḥzûn** olam
ben mübtelâ / Ben kuluña
merḥamet eyle Memî Şâh'um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 12, Beyit 8).
[maḥzūn,]

mā'il ol: Hevesli, istekli olmak.

Kadd-i ḥam-geşte ile āh-ı derūna
nazar it / Ḥūblar tır ü kemāna
gūzelūm mā'il olur (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 86, Beyit 3).
[mā'il ol, -ur]

makādīr-i nev'-i insān: İnsanın çeşitli
kudreti.

Teveccūhi fuḫalānuñ cenāb-ı
ḳadrūnedür / Ḥarīmsin çü
maḳādīr-i nev'-i insānı (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 14, Beyit
22). [maḳādīr-i nev'-i insān, -ı
]

makāl-i sellemehu'llāh: "Allah'ın
selamı onun üzerine olsun" sözü.

Selāset-i sūḥanum ger isitse nāṭık
ide / **Maḳāl-i sellemehu'llāh**
lisān-ı Selmānī (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 14, Beyit 33).
[maḳāl-i sellemehu'llāh,]

makāl-i sellemehu'llāh: "Allah'ın
selamı onun üzerine olsun" sözü.

Selāset-i sūḥanum ger isitse nāṭık
ide / **Maḳāl-i sellemehu'llāh**
lisān-ı Selmānī (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 14, Beyit 33).
[maḳāl-i sellemehu'llāh,]

makāl-i sellemehu'llāh: "Allah'ın
selamı onun üzerine olsun" sözü.

Selāset-i sūḥanum ger isitse nāṭık
ide / **Maḳāl-i sellemehu'llāh**
lisān-ı Selmānī (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 14, Beyit 33).
[maḳāl-i sellemehu'llāh,]

makāl-i sellemehu'llāh: "Allah'ın
selamı onun üzerine olsun" sözü.

Selāset-i sūḥanum ger isitse nāṭık
ide / **Maḳāl-i sellemehu'llāh**
lisān-ı Selmānī (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 14, Beyit 33).
[maḳāl-i sellemehu'llāh,]

makāl-i sellemehu'llāh: "Allah'ın
selamı onun üzerine olsun" sözü.

Selāset-i sūḥanum ger isitse nāṭık
ide / **Maḳāl-i sellemehu'llāh**
lisān-ı Selmānī (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 14, Beyit 33).
[maḳāl-i sellemehu'llāh,]

makāl-i sellemehu'llāh: "Allah'ın
selamı onun üzerine olsun" sözü.

Selāset-i sūḥanum ger isitse nāṭık
ide / **Maḳāl-i sellemehu'llāh**
lisān-ı Selmānī (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 14, Beyit 33).
[maḳāl-i sellemehu'llāh,]

makāl-i sellemehu'llāh: "Allah'ın
selamı onun üzerine olsun" sözü.

Selāset-i sūḥanum ger isitse nāṭık
ide / **Maḳāl-i sellemehu'llāh**
lisān-ı Selmānī (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 14, Beyit 33).
[maḳāl-i sellemehu'llāh,]

makāl-i sellemehu'llāh: "Allah'ın selamı onun üzerine olsun" sözü.

Selāset-i sühanum ger isitse nāṭık
ide / **Maḳāl-i sellemehu'llāh**
lisān-ı Selmānī (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 14, Beyit 33).
[maḳāl-i sellemehu'llāh,]

makām: Ar.1. Yüksek mevki, mertebe.
2. Bulunduğu yer, mekan.

Buldı evvelki **maḳāmın** yine bir
mīr-i kerīm / V'ey ne buldı
yirini didi ḥavāş ile 'avām
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 32,
Beyit 6). [maḳāmın, -ın]

makām: Klasik Türk müziğinde bir
müzik parçası veya şarkının işleniş
biçimleri 2. figan.

Geldi bir dem yine ḥüccāca
maḳām oldu Hicāz / Düzdü
'uşşāk kamu na're-i Lebbeykle
sāz (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside
21, Beyit 1). [maḳām,]

makām: Durulacak yer, durak, mekan,
mahal.

Geydürüp iḥrām-ı in'āmını idüp
iḥtirām / Virdi her nā-maḥreme
vuşlat ḥarīminde **maḳām** (Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 22,
Beyit 9). [maḳām,]

makām: Derece, mertebe.

İtdi rıḥlet bu dār-ı süflīden / Oldı
'ālī **maḳāmı** 'illiyyīn (Kara
Fazlī Dīvānı, Terkiḳ-bend 2,
Beyit 19). [maḳāmı, -ı]

makām kıl: Makam edinmek,
yerleşmek.

Bu fenā bezmin felek Fazlī'ye
kılmışdur maḳām / Kāse-i
sırdan içürdi ṭolular anda
müdām (Kara Fazlī Dīvānı,
Muhammes 2, Beyit 11).
[maḳām kıl, -mış, -dur]

makām kıl: Mesken tutmak, makam
haline getirmek.

'Āleme irdi şeref buldı cihān zevḳ
ü şafā / Kıldı ḥürşīd şeref
evcini gūyā ki maḳām (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 32, Beyit
2). [maḳām kıl, -dı]

makām tut: Yer edinmek, bulunmak,
bir makamda sabit olmak; durmak.

Guşsa vü derd-ile pūr-nemdür
nizāmī gözleri / Tūtalı gözde
maḳām ol kaşları nūn ağzı mīm
(Kara Fazlī Dīvānı, Müseddes
1, Beyit 18). [maḳām tut, -alı]

makām-ı maḥmūd: Hamd olunmuş,
övülmeye layık makam 2. Peygamber
efendimizin makamı.

Seng-i mezārı üzre tāriḥ yazdı
ḳudret / Ḥaḳ ideli münevver
budur **Maḳām-ı Maḥmūd** sene
dokuzyüzellibeş (Kara Fazlī
Dīvānı, Tarih 7, Beyit 3).
[maḳām-ı maḥmūd,]

makar: Durulan, kararlaştırılan yer,
mekân, ikâmetgâh.

Pād-şāhā çün **maḳardur** server-i
iḳbālūne / ‘Arşdan ā‘lā olursa
yiridür eyvān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 25).
[maḳardur, -dür]

makbûl: Kabul edilen 2. Mûteber 2.
Beğenilen.

Bir ḳuloğlıdur ki ‘ālem ḥalḳınıñ
maḳbûlidür / Manşib-ı
ḥüsnînünñ anuñ şāhlar
ma‘zûlidür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 17, Beyit 9).
[maḳbûlidür, -i, -dür]

makbûl: Beğenilen, kabul gören, hoş
giden, hoş.

‘İdüñi Tañrı mübārek ide şavmuñ
maḳbûl / ‘İd-i muḳbil ‘azamet
bende-i ḳābil iḳbāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 45).
[maḳbûl,]

makbûl eyle: Hoş görmek, mazur
görmek, geçer saymak.

Ben anı ihtiyār idüp beni ol eyledi
maḳbûl / Ḳılupdur ḥalḳa ḥalḳa
dûd-ı āhı boynuma meftûl
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 7). [maḳbûl eyle, -di]

makbûl itme: Kabul etmek.

Temelluḳ gösterüp gerçi çü rûbeh
şulḥa ḳaşd itdi / Velîkin şîr-i
dîller hîç maḳbûl itmedi anı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 12). [maḳbûl itme, -di]

makbûl kıl: Kabul etmek, uygun
görmek.

Bu du‘āyı umaram kim ḳıla maḳbûl
Ḥudā / ‘Aceb olmaya ḳabûl
olsa du‘ālar nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 30).
[maḳbûl kıl, -a]

makbûl ol: Kabul edilmek;
beğenilmek, hoşla gitmek.

Fazliyā el aç du‘āya itme tatvîl-i
kelām / Umaram maḳbûl ola
vaḳt-i icābetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
30). [maḳbûl ol, -a]

Ola Fazlî’nüñ umarum ki du‘āsı
maḳbûl / Ki du‘āsına icābet
yaraşur sultānum (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 2, Beyit 9).
[maḳbûl ol, -a]

makdem: Gelme, Ayak basma.

Maḳdemüñden şol ḳadar sürdük
şafā bulduḳ sürür / Şanki ‘İd
oldı hemān ehlen ü sehlen
merḥabā (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 3, Beyit 2).
[maḳdemüñden, -den, -üñ]

makdem: Ayak basma, geliş.

Maḳdemi maḳşad-ı aḳşā idi bî-
kāmlara / Minnet Allāh’a ki
bulduḳ ḳademinden yine kām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 14). [maḳdemi, -i]

makdem: Gelme, geliş.

Mübârek eyleye Hâk **mağdemüñ**
sa'âdetle / Hemîşe ola
teraqqîde rif'at ü iqbâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
33). [mağdemüñ, -üñ]

makdem-i pāk: Mübarek geliş, ayak
basma.

Mağdem-i pākı cihân halkını teşrîf
itdi / Oldı âsûde yine
memleket-i Rûm temâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
13). [mağdem-i pāk, -ı]

makdem-i şâh: Padişahın gelişi.

Hey Muhammed ümmeti billâh
seyr eyleñ gelüñ / Şehr-i Bûrsa
mağdem-i şâh ile cennetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 6). [mağdem-i
şâh,]

mağhür: Kahrolunmuş, helâk edilmiş.

Fütûh-ı milket-i 'afve iresin eyler
iseñ / Günâh leşkerini tevbe
tîgiyle **mağhür** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7).
[mağhür,]

mağhür: Kahredilmiş. Mahvedilmiş,
bozguna uğratılmış, mağlub, mahkum
2. Allah'ın (C.C.) gazabına uğramış,
yenilmiş, hakaret görmüş.

'Adûlaruñ ola **mağhür** u döstlaruñ
şādān / Sa'âdet ile tavîl ide
'ömrüñi müte'âl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 34).
[mağhür,]

mağhür eyle: Perişan eyle, kahreyle.

Haşre dek cümle 'adûsın eylesün
mağhür Hâk / Şimdi kim
mağlûb-i şemşîr-i hezîmetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 33). [mağhür
eyle, -sün]

mağhür-ı zulm-i dehr: Zamane
zulmünün kahrına uğramış, mazlum.

Düşmenlerüñ müdām ola **mağhür-
ı zulm-i dehr** / Her lahzâ
döstlar olalar sâd-mân-ı 'adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 34). [mağhür-ı zulm-i
dehr,]

mākiyān: Far. Tavuk.

'Âlemüñ lâ'l ola her seng-i siyâhı
kandan / **Mākiyān** ile bize şol
kadar ola qurbān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 11).
[mākiyān,]

Oldı qurbān şu kadar kalmadı
'âlemde bugün / **Mākiyān** u
ğanem ü esb ü şütür ördek ü
kaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 11). [mākiyān,]

mağrûn eyle: Yakın eylemek, yakın
etmek.

Zât-ı pākın 'ıyş u nüş u zevke
mağrûn eylesün / Sākiyâ şun
cāmı Sultān Muştafâlilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 18). [mağrûn eyle, -
sün]

maḳṣad: *Gaye, amaç, niyet.*

Ne mübârek gün olur bu güne
ḳurbân olayın / K'irdi
ḳurbânlar ile **maḳṣada** erbâb-ı
niyaz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 21, Beyit 4). [*maḳṣada,*
-a]

maḳṣad-ı aḳṣâ: *En yüksek maksat.*

Ḳuluñ Fazlî de izhâr-ı hüner itdi
nazar eyle / Ki oldur böyle
da'vâ-yı hünerden **maḳṣad-ı**
aḳṣâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 65). [*maḳṣad-ı*
aḳṣâ,]

Maḳdemi **maḳṣad-ı aḳṣâ** idi bî-
kāmlara / Minnet Allāh'a ki
bulduk ḳademinden yine kām
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,*
Beyit 14). [*maḳṣad-ı aḳṣâ,*]

maḳṣūd: *Amaç.*

Maḳṣūd menziline dilerseñ göñül
vüṣûl / Pây-ı 'azîmeti yûri rāh-ı
şevâba baş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 104, Beyit 3). [*maḳṣūd,*]

Hâḳ Te'ālâ cümle **maḳṣūduñ**
müyesser eyleyüp / Devletüñ
olsun ziyâde 'ömr-i cāvidānla
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136,*
Beyit 3). [*maḳṣūduñ, -un*]

maḳṣūd: *Amaç, gaye, maksat.*

İki 'âlemde hemân dîdârdur
maḳṣūdumuz / Ne cehennem
bîmi ne cennet
temennâsındayuz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11).
[*maḳṣūdumuz, -umuz*]

Göñlümüzde zerre deñlü yok durur
dünyâ ğamı / Bulmuşuz
maḳṣūdumuz her-dem
tesellâsındayuz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17).
[*maḳṣūdumuz, -umuz*]

maḳṣūd: *Amaç, gaye, maksat, niyet.*

Aç elüñ eyle du'â çünki du'âdur
maḳṣūd / İtme taṣdî'-i 'izâm
eyleme taṭvîl-i kelâm (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
30). [*maḳṣūd,*]

maḳṣūda ir: *Amacına ulaşmak.*

Oldı âsūde huzûr ile ḳamu şeyḥ ile
şâb / İrdi maḳṣūda sürûr ile
ḳamu ḥâş ile 'âm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 4).
[*maḳṣūda ir, -di*]

maḳṣūdına ir: *Maksadına ulaşmak,*
amacına erişmek.

Ka'be gibi işigüñ ola meṭâfî ḥalḳuñ
/ Dergehüñde ire maḳṣūdına
erbâb-ı niyâz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 35).
[*maḳṣūdına ir, -e*]

maḳṭû'-ı tîğ-ı hırş ol: *Hırs kılıcının*
öldürmesi.

Maḳṭû'-ı tîğ-ı hırş olup kesmeyen
emel / Bu sırr-ı nûş yazdı saña
kâtib-i ezel (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 1, Beyit 9).
[*maḳṭû'-ı tîğ-ı hırş ol, -up*]

mal: *A. mal, mülk, varlık.*

Tîğ u kalemle hıfz olunur genc ü
milk ü **māl** / Tîğ u kalemle zabıt
olunur cümleten diyār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
7). [māl,]

māl-ā-māl: Çok dolu, dopdolu olmak.

Dil-i pür-guşşam oldu vâdi-i gam
içre nâ-peydâ / Meded bir iki
māl-ā-māl cām it sâkiyâ peydâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 1). [māl-ā-māl,]

Cām **māl-ā-māl** elinde sâki hüsnüñ
vaşf ider / Güyiyâ kim Şeyh
Cāmî'dür Bahāristān okur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 5). [māl-ā-māl,]

māl-ā-māl: Çok dolu, dopdolu.

Ehl-i 'ıyşuñ ayağın almış idi māl-i
şıyām / Geldi 'îd irdi elinde
kadehi **māl-ā-māl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 2).
[māl-ā-māl,]

mālîk: Bir şeye sahip olan kimse,
sahip.

Nişāb-ı hüsne çü **mālîksin** iy şeh-i
'ālem / Faķīrūñe nazar it k'oldı
müstahakk-ı zekât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 32).
[mālîksin, -sin]

mālîk: Bir şeye sâhip olan (kimse),
sâhip.

Serây-ı rahmete **mālîk** ide seni
Mevlâ / Bugün ki kaçır-ı
'ibādâtı idesin ma'mūr (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
5). [mālîk,]

mālîk ol: Sahip olmak 2. kavuşmak,
erişmek.

Ne bilsün Fazlî'yi hüsn ü kelāma
olmayan mālîk / Kulağı
olmayanlar bülbül-i güyâyı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 7). [mālîk ol, -
ma, -y, -an]

Mālîk olmaz gevhere deryāya vâşıl
olmayan / Ma'rifet dürrin
dilerseñ hâtır-ı dānāya bak
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 6). [mālîk ol, -maz]

mālîk-i 'izz: İzzet sahibi.

Muştafā-nām u Muhammed-siyer ü
Haydar-cüd / Şāhib-i taht u livā
mālîk-i 'izz ü iclāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 25).
[mālîk-i 'izz,]

ma'lūm idin: Bir konuyla ilgili bilgi
edinmek.

Bu durur ben bildüğüm gāyet de
bilmezlik ider / 'İlmüñi ma'lūm
idinmek eyleye her kim heves
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 8). [ma'lūm idin, -mek]

ma'mūr: Bayındır, bakımlı.

Serây-ı devletüñ tā haşr olup
ma'mūr u müstahkem / Ola
te'yîd ü feth ü 'avn ü nuşret çār
erkânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 35). [ma'mūr,
]

ma'mūr eyle: İmar etmek, bayındır hale getirmek.

Cihānı bāni-i inşāfı eyledi ma'mūr
/ Anuñla buldı fer inşāf bu
cihān-bānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 13). [ma'mūr
eyle, -di]

Hâşılı devründe milk-i Rûm'ı
ma'mūr eyledüñ / Āferin iy
iftihār-ı Āl-i 'Osmān āferin
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 10). [ma'mūr eyle, -dü, -ñ
]

ma'mūr id: Geliştirip güzelleştirmek,
bayındır duruma getirmek.

Serāy-ı rahmete mālîk ide seni
Mevlā / Bugün ki kaşr-ı
'ibādâtı idesin ma'mūr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
5). [ma'mūr id, -e, -sin]

ma'mūr ol: İmar edilmek, yapılmak.

Oldukça 'adl-i 'ām ile bünyān-ı
memleket / Ma'mūr ola
vücūduñ ile hānedān-ı 'adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 32). [ma'mūr ol, -a]

Kim cihān 'adlūñle ma'mūr oldu iy
şāh-ı güzīn / Luţf u cūduñdan
zemāne buldı ferr ü zīb ü zīn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 4). [ma'mūr ol, -dı]

ma'mūre-i hadāvir-i kuds: 1.mamur
yeşil Kudüs 2.mamur kutsal yeşil
bahçe, cennet.

Ma'mūre-i hadāvir-i kudse 'azīmet
it / İy Fazlî pāy-ı himmeti besī
harāba baş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 104, Beyit 7). [ma'mūre-
i hadāvir-i kuds, -e]

ma'nā: Anlam, içyüz, hakikat.

Olupdur zāt-ı Hakk'a Ka'be hakkı
şūretüñ maẓhar / Bu ma'nā
ehl-i bātin içre çok gün gibi
zāhirdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 2). [ma'nā,]

Si'r kim lafzı şāhīh ola vü ma'nāsı
şarīh / Kıymet olmaz aña dünyā
tolusu sīm ile zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 18).
[ma'nāsı, -sı]

Şıçayazmış sevincinden ziyāde /
Aña şūret virüp bulınca ma'nā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 3). [ma'nā,]

ma'nā: Anlam, kavram.

Qurı da'vāyı nidem çünkü garaż
ma'nādur / Ehl-i ma'nā
göricek sözlerümi fehmi eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 46). [ma'nādur, -dur]

ma'nā: Anlam, anlam verme,
açıklama.

Ne zā'id fikr olur ummağ saḥāvet
ma'z-ı zā'id den / Bugün gün
gibi rüşen olmuş iken sende bu
ma'nā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 61). [ma'nā,]

ma'nā: Asıl, öz, hakikat, gerçek.

Deyr-i hālîdür cihân biz naşına
aldanmazuz / Meylümüz yok
şûrete iy Fazlî **ma'nāsındayuz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 32). [ma'nāsındayuz, -sı,
-n, -da, -y, -uz]

ma'nā: Anlam, iç yüz, hakikat.

Ğazab u şehvet ile söyleye birkaç
hezeyân / Cehl ile **ma'nā** vü
elfâzı idüp zîr ü zeber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
21). [ma'nā,]

Ola elfâzı rekîk ü düşe **ma'nāsı**
sakîm / Zu'mı bu lîk ola cümle
şu'arâdan eş'ar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 22).
[ma'nāsı, -sı]

ma'nā: Anlam; asıl, gerçek, hakikat.

Taht-ı feşâhat üzre şeh-i tâc-dârsın
/ **Ma'nā** başuñda tâc u taht üzre
âşikâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 36). [ma'nā,]

ma'nā vir: Mana, anlam vermek.

Bir ma'nā viridi kazâ emrüne zann
eylemezem / Kıla rāyuña
muḥâlîf hareket heft-ecrām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 21). [ma'nā vir, -di]

ma'nā-yı bârîk: Ince manalar.

Egerçi tab'ı za'îf oldı lîk ḥâşıldur /
Sözinde **ma'nā-yı bârîk** birle
lafz-ı cîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 32). [ma'nā-yı
bârîk,]

mānend: Benzer, eş, gibi.

Ṭavāf idüp taraf-ı hücre-i şütür
mānend / Kılām çü mest-i
şütür rakş gird-i hücrede ben
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 41). [mānend,]

mānend: Benzer, gibi.

Şadā-yı nāy-ı tîrûñ iy kaşı yā
istimā' eyler / Anuñ-çün
Mevlevî **mānend** naḥçîrûñ
semā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 80, Beyit 1). [mānend,]

mānend-i çeşme-i hürşîd ol: Güneşin
pınarı gibi olmak.

Oldı mānend-i çeşme-i hürşîd /
Ḥāk içinde nihân o çeşme-i cān
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 7). [mānend-i
çeşme-i hürşîd ol, -dı]

mānend-i cinān: Cennetler gibi.

Şaklayup gülşen-i 'ömrüñi şitādan
Bārî / Devletüñ bağını ser-sebz
ide **mānend-i cinān** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
30). [mānend-i cinān,]

mānend-i mesîhā: Hz. İsa misali.

Her kimseye kim ire senüñ lutf-ı
laṭîfûñ / Menzil-gehi eflāk ola
mānend-i Mesîhā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12).
[mānend-i mesîhā,]

mānend-i murğ: Kuş misali.

Mānend-i murğ bāl açup uçardı
yürise / Bir berķ-seyr idi n'ola
dirsem Burāķ aña (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 9).
[mānend-i murğ,]

mānend-i ra'd: Şimşek gibi.

Berķ-veş yalıñ kılıçlar şakıyup
mānend-i ra'd / Na're urdı
ğāziyān yağdı o dem bārān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 18). [mānend-i ra'd,]

mānend-i subh: Sabah vakti gibi; tan
yerinin ağardığı zaman gibi.

Şādık hāķı ki şıdķ ile **mānend-i
subh** odur / Şems-i cemāl-i
Hāķķ'a nümū-dār Yā Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 40). [mānend-i subh,]

mānend-i tîğ: Kılıç gibi.

Mānend-i tîğ kesdi kalem zulmi
dehrden / Tîğ eyledi kalem gibi
'adl āyetin şikār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 2).
[mānend-i tîğ,]

Tîğı kalem gibi kılur a'dā başın
şikār / **Mānend-i tîğ** ider
kalemi kaṭ'ī kār-zār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
14). [mānend-i tîğ,]

ma'nî: Anlam || hayal || fikir.

Şüretā kim bendeyüz **ma'nîde**
sultānlar bizüz / Sāķiyā şun
cāmı Sultān Muştafālilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 6). [ma'nîde, -de]

māni': Bir şeyin yapılmasını önleyen
şey, engel.

Gözün aç hüsniyâr yārūñ niķāb-ı
hüsni iy ğāfil / Ki nūr-ı hüsne
mihruñ yine öz nūrı **māni'dür**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 6). [māni'dür, -dür]

māni' ol: Engel olmak, önlemek.

Eger ki olmasa 'adl ü siyāsetün
māni' / Tutardı 'ālemi iy şāh
fitne vü feterāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 18).
[māni' ol, -ma, -sa]

māni'-i reh: Yol engeli.

Saña bu yolda kesel māni'-i rehdür
ğāyet / Keseli ķo bu keselden
gele luṭf eyle kesil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34).
[māni'-i reh, -dür]

manşib-ı 'ālî: Yüksek makam.

Eger ki manşib-ı 'ālîde ola bir
nādān / Kelāmı herze vü
hezyān olursa da farażā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4).
[manşib-ı 'ālî, -de]

manşib-ı hüsn: Güzellik makamı.

Bir kuloğlıdur ki 'ālem hāķınuñ
maķbūlidür / Manşib-ı
hüsniñ anuñ şāhlar
ma'zūlidür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 17, Beyit 9). [manşib-
ı hüsn, -în, -ün]

manşûbe: *Satrançta rakîbi içinden çıkılmaz duruma getiren oyun, açmaz; hile.*

Baňa **manşûbesini** gör felegüñ /
Kodı naţ‘-ı ğam u belâda beni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1*). [*manşûbesini, -i, -n, -si*]

manşûr: *Allah'ın yardımıyla üstün gelen.*

Kılıcak cümleden üstün olup sen
ğâlib ü **manşûr** / Hemîşe ‘arız
olsun lesker-i haşma perîşânı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 34*). [*manşûr,*]

manşûr: *"Ena'l-hak" "ben Allah'ım" dediği için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvuf.*

Câm-ı lebûñden içdi ene'l-Hak
şarâbını / **Manşûr** ki oldı câni-i
ser-dâr Yâ Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*).
[*manşûr,*]

mantık: *Söz, kelim.*

İşitse hikmet ile **mantıkın** anuñ
bulımaz / Ebû ‘Alî gibi yüz biñ
hakîm nuţka mecâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 13*).
[*mantıkın, -ın*]

mantık: *Mantık; söz, kelim.*

Mantıkı mürdeye virürken cân /
Kendü cân virdi bu ne
hikmetdür (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Terkib-bend 2, Beyit 26).
[*mantıkı, -ı*]

mantık: *Söz, kelim.*

Sen beyân itseñ me‘ânî-i bedî‘ /
Ğayrı **mantık** ehline degmez
kelâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 9*). [*mantık,*]

manzar: *1. Nazar edilen, bakılan, görünen yer. 2. Görünüş. 3. Çehre yüz.*

İy kudretüñün mazharı ser-cümle-i
eşyâ / V‘ey hikmetüñün
manzarı âyine-i dünyâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1*). [*manzarı, -ı*]

manzûr eyle: *Görmek, bakılmak.*

Luţf u ihsânunñ sebîl-i Haq‘da
mevfûr eyledüñ / ‘Ayn-ı ‘adl ile
cihân halkını manzûr eyledüñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 7*). [*manzûr eyle, -dü, -ñ*]

manzûr ol: *Görülen olmak; beğenilmek.*

‘Înâyetün nazarıyle olursa ger
manzûr / Tûrâb iken işi altun
olur anuñ fi‘l-hâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 31*).
[*manzûr ol, -ur, -sa*]

mâr: *Yılan.*

Ser-â-ser ins ü cinn vahş u tuyûrı
cümle toyurdı / Bugün irişdi
mûr u **mâra** ihsân-ı Süleymân‘ı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 25*). [*mâra, -a*]

mārameytu vü sırr-ı rama: "ben atmadım" "o attı"nın sırrı.

Baňa her tır ki atduñ oldu 'ıyân /
Hikmeten **mārameytu vü sırr-ı rama** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [mārameytu vü sırr-ı rama, -ı]

mārameytu vü sırr-ı rama: "ben atmadım" "o attı"nın sırrı.

Baňa her tır ki atduñ oldu 'ıyân /
Hikmeten **mārameytu vü sırr-ı rama** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [mārameytu vü sırr-ı rama, -ı]

maraz-ı cehl: Cehalet hastalığı.

Düriş ki şerbet-i 'ilm ile olasın
sâlim / Şakın şakın **maraz-ı cehl** birle kalma sakım (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 6). [maraz-ı cehl,]

maraz-ı rûh: Ruhla ilgili hastalık.

Dâğ-ı gamuñ derûnda sa'âdet
nişânıdır / Derd ü maḥabbetüñ
maraz-ı rûḥadur şifâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6). [maraz-ı rûḥ, -a, -dur]

ma'rifet: Bilme, ilim.

Hayf kim **ma'rifete** olmaya teşhîş
ü semîn / Şebeden dün ola fark
olmaya dürr-i ezher (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 29). [ma'rifete, -e]

ma'rifet: Allah'ı isim ve sıfatlarıyla bilme.

Cenābuña n'ola 'arz itse **ma'rifet**
dürrin / Cevāhiri dūr olan ḳadr
ü cevheri çü fehîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 31). [ma'rifet,]

ma'rifet: Beceri, ustalık, hüner.

Mâlik olmaz gevhere deryāya vâşıl
olmayan / **Ma'rifet** dürrin
dilerseñ ḥâtır-ı dānāya baḳ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6). [ma'rifet,]

Ma'rifet dürrin dilerseñ sen de gel
iy seyḥ-i şeh̄r / Āşinālar gibi
her-dem 'ışḳ deryāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7). [ma'rifet,]

Ma'rifet bābında rindān-ı sūḥan-
dānlar bizüz / Baḥr-ı ma'nā
menba'-ı deryā-yı 'irfānlar
bizüz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 5). [ma'rifet,]

marîz ol: Hasta olmak, hastalanmak 2.
(bir şeye, birine) düşkün olmak.

Şerbet-i bâdeden ol zāhide iy sâḳı
müfîz / Oldı nıkrîsi ayak
derdine düşdi o marîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [marîz ol, -dı]

marîz-i fakr ol: Fakirlik hastası olmak.

Her marîz-i fakr olan ma'zûle tîmār
itmede / Lafz-ı cān-baḥşında

var nuṭḡ-ı Mesīhā'dan eṣer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 34). [marîz-i fakr ol, -an]

mashara: İtibarını ayaklar altına alıp
gülünç duruma düşmüş kimse; kepaze,
rezil, haysiyetsiz.

Cihānda görmedüğüñ görmek
isterseñ bugün anda / Nedīm ü
mashara envā'ın iy dil eyle
seyranı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 6). [mashara,
]

Nedīm ü **mashara** envā'ınuñ gel
hey'etin seyr it / Niçe lu'bet-
nümādur gör sipihr-i bî-ser ü
bî-pā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 29). [mashara,
]

mā-sivā: 1. Bir şeyin dışında kalan ve
ondan başka olan her şey. 2.
(Māshivallah sözünden kısaltılarak)
Allah'ın zâtı dışındaki bütün varlıklar.

Mā-sivāyı nefy idüp işbāt kıldık
vacibi / Kendümüz lā eyledük
iy şūfî illāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12).
[mā-sivāyı,]

mā-sivā: Allah dışındaki her şey.

Hevādur **mā-sivā** meyli anı iy bü'l-
heves terk it / Hevā-yı 'İşka cān
ile hevā-dār ol hevā-dār ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 3). [mā-sivā,]

Tāsi'an cānib-i Mevlā'ya teveccüh
ya'ni / **Mā-sivā** olmaya andan
seni bir dem şāgil (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26).
[mā-sivā,]

Yummuşuz göz **mā-sivādan** vech-i
muṭlaḡ gözlerüz / Şanma kim
bir muşt ḡākuñ naḡs-ı
ḡarrāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16).
[mā-sivādan, -dan]

mā-sivā: Allah'tan başka her şey 2.
İnsanı Allah'tan uzaklaştıran, dünyaya
bağlayan her şey.

Teveccühüm sañadur **mā-sivāya** lā
dimişem / Olur mı mü'min olan
'ālem içre ābid-i Lāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
27). [mā-sivāya, -(y)a]

maşlahat-güzār: İşin ehli, uzman;
elçi, vekil.

Tîḡ-ı zebānı hem-çü kalem nazm
ile cerī / Neşr ile tîḡ-veş kalemi
maşlahat-güzār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 37).
[maşlahat-güzār,]

maşrık: Doğu. 2. Güneşin doğduğu
yer.

Maşrıkda bir kişi aña olsa süvār
eger / Maḡrib zemīni eyler idi
bir adımda cā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 7).
[maşrıkda, -da]

māt eyle: Yenmek.

Lu'b ile aldı atumı māt eyledi beni
/ Leclāc-ı dehr gör ne oyun
oynadı baña (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 22, Beyit 14).
[mât eyle, -di]

mât id: *Yenmek, mağlup etmek; üstün gelmek.*

Gördüm ki mât ider beni ferzâne ol
şehüñ / Sürdüm ruh atı pâyına
fî'l-hâl bî-karâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 2).
[mât id, -er]

mât it: *Mat etmek; satranç oyununda yenmek; bir tartışma sonunda karşısındakini cevap veremez duruma düşürmek.*

İy sözün naṭ'-ı zemînde âb-ı Hızr'ı
itdi mât / V'ey lebüñ yâdına
'Îşî gögde kesb eyler hayât
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,
Beyit 1). [mât it, -di]

mât ol: *Yenilmek.*

Sen naṭ'-ı devlete süricek esb-i pîl-
ten / Ferzâne şâhlar ura yüz
hâke mât ola (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 24).
[mât ol, -a]

Görürse sen şehi fî'l-hâl niçe
ferzâne / Piyâde ruh sürüp atuñ
ayağına ola mât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 16).
[mât ol, -a]

mâ-tağyîr id: *Değiştirme.*

İtmedi zâyil cefâ hattını göñlünden
başum / Müddet ile naḫşî sengî
gerçi mâ-tağyîr ider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit
2). [mâ-tağyîr id, -er]

maṭbah: *Mutfak.*

Maṭbahında şu kadar bisse
gerekdür ni'met / Ki tuyûrı
toyura cümle degül geh insân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 10). [maṭbahında, -ı, -
(n)da]

Ya envâ'-ı nefâyis bişmege ol 'arş-
ı şâhîde / Yedi çerhi kazandur
maṭbahında günbed-i haḍrâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 18). [maṭbahında, -ı, -
(n)da]

maṭbah-ı rif'at: *Yücelik mutfağı.*

Süfre-i ni'met ü cûduñda meh ü
mihr iki ḫurş / **Maṭbah-ı rif'at**
ü kadründe felek bir ḫabbâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 23). [maṭbah-ı rif'at,]

mâtem: *Keder, üzüntü.*

Geysün kebûd ḥaşre degin
mâtemüñ tutup / Olup gam ile
çerh nigû-sâr Yâ Hüseyñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
16). [mâtemüñ, -(ü)ñ]

mâtem: *Keder, üzüntü.*

Her gice **mâtemünde** revâ ḳanlar
ağlasa / Tâ şubḥ olinca dîde-i
bîdâr Yâ Hüseyñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14).
[mâtemünde, -üñ, -de]

mâtem: *Keder, üzüntü.*

Ƙan aƒlasun bu **māteme** derd ile
cinn ü ins / Yansun bu derde
mü'min ü küffār Yā Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 30). [māteme, -e]

mātem: Derin üzüntü, keder ve
ümitsizlik.

Gün toğmasun başına dağı rūz-ı
rūşenüñ / Ƙalsun bu **mātem** ile
şeb-i tār Yā Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
21). [mātem,]

Bu **mātem** ile bāda virüp berg ü
bārını / Artuğda gülmesün gül-i
gülzār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25).
[mātem,]

Ağlar bu **mātem** ile cihān halkı zār
u zār / Eyler bu hasret ile şığār
u kibār āh (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 18).
[mātem,]

Bu **mātem** ile pîr ü cüvān nāleler
kılup / Toldı enîn ü şîven ile
her kenār āh (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
21). [mātem,]

mātem dut: Yas tutmak .

Zülf-i reyḫānuñ ğamından olalı ten
Ƙara ḫāk / Hep siyeh-püş oldu
sünbüller dutup mātem baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11,
Beyit 2). [mātem dut, -up]

māt-ı ışk: Mağlup olmuş, yenilmiş
aşk.

Ƙaṭ'-ı menzil eylemez ferzîn gibi
kej-revdür ol / Olmayan bu

'arşada fi'l-ḫāl şāhum **māt-ı**
ışk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
111, Beyit 4). [māt-ı ışk,]

maṭla': Doğuş yeri.

Tā sa'ādet **maṭla'ından** gün gibi
itdi ṭulū' / Başına gün toğdı
dehrüñ oldu rūşen baḫr u ber
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 3). [maṭla'ından, -ın, -
dan]

maṭla': Doğacak yer, doğuş yeri, tulû
mahalli.

Şeğaf gün bāde aldı şubḫ gibi
destine sākî / N'ola dil
maṭla'ından olsa ḫürşîd-i şafā
peydā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 23, Beyit 4).
[maṭla'ından, -ı, -n, -dan]

Zuhūr idüp saḫāvet **maṭla'ından** /
Şeref buldı olup luṭfa sezā-vār
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2,
Beyit 4). [maṭla'ından, -ı, -n, -
dan]

maṭla'-ı envār: Nurların kaynağı,
nurların ortaya çıktığı yer.

İrdi cihāna pertev-i ḫüsnuñle
rūşenā / İy vech-i pākı **maṭla'-ı**
envār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3).
[maṭla'-ı envār,]

maṭla'-ı ğarrā: Gösterişli bir beyit.

Nā-gehān ben de varup bāğa bu
ḫālî gördüm / Anda bu **maṭla'-ı**
ğarrā dilüme geldi hemān

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 15). [maṭla‘-ı ġarrā,]

maṭla‘-ı sâni: İkinci matla.

Bu sūr-ı pür-sürür u zevk-baḥşuñ
vaşfin eylerken / Dilüme geldi
medḥ-i şāhda bu **maṭla‘-ı sâni**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 36). [maṭla‘-ı sâni,]

maṭla‘-ı şubḥ-ı sehâ: Cömertlik
sabahının matlası.

Muṣṭafâ nâm u nişânî laḳab u ibn-i
Celâl / **Maṭla‘-ı şubḥ-ı sehâ**
menba‘-ı baḥr-i iḥsân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
24). [maṭla‘-ı şubḥ-ı sehâ,]

maṭla‘-ı ümmîd: Ümit ve arzuların
doğduğu yer.

Mihr-i maḳşûd oldu ṭâli‘ maṭla‘-ı
ümmîdden / Başına gün toğdı
ḥalkuñ şubḥ-ı devletdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 2). [maṭla‘-ı ümmîd, -den
]

maṭlûb: Talep olunan, istenilen şey,
maksut.

Senligüñdür seni senden ayıran iy
miskîn / Yohsa sensin girü
maṭlûbuñ olan ancaḳ bil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
11). [maṭlûbuñ, -uñ]

maṭlûb: Talep edilen, istenilen,
aranan şey.

İtme taḫşîl ki müsta‘ceb-i taḫdî‘dür
ol / Sözde **maṭlûbdur** iy Fazlî
bilürsin icâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 33).
[maṭlûbdur, -dur]

maṭlûb: İstenen, talep edilen şey.

Küh-ı billûr durur dâne pirinci
anuñ / İştihâ şāhına **maṭlûb**
durur ġāyet o kân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 15).
[maṭlûb,]

maṭlûb-ı ḥakîkî: Gerçek arzu.

Lîk sen bulmağa maṭlûb-ı ḥakîkîye
vişâl / Niçe esbâb gerek kim
ola vuşlat ḥâşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13).
[maṭlûb-ı ḥakîkî, -y, -e]

mâyil ol: İstekli, hevesli, arzulu olmak.

Leb-i ḥabîb olur ise cinânda cām
baña / Ṭahûra mâyil olursam
ola ḥarâm baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1).
[mâyil ol, -ur, -sa, -m]

Kâfirem mâyil olursam bâğ-ı
firdevse baña / Ger teferrüc-ğāḥ
ola ol dergeh-i gerdün-fezâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [mâyil ol, -ur, -sa, -m
]

Görinürken saña her yirde Cemâl-i
muṭlaḳ / Bir avuç āb u kiliñ
ḥüsnine olma mâyil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
4). [mâyil ol, -ma]

mazâlim: Zulümler.

Gel çekme tîğ-ı zulmi kalem çek
mazālîme / Kim tîğ-ı ‘adli
çekdi kalem-veş o kām-kār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 35). [mazālîme, -e]

Tîğüñ **mazālîmini** kalem nice şerh
ide / Kim ol ‘azîm-i tîğ u kalem
bir za‘îf ü zār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 34).
[mazālîmini, -in, -i]

mazhar: 1. Bir şeyin görünür duruma
geldiği, görüldüğü, açığa çıktığı, zâhir
olduğu yer veya kimse, tecellî yeri. 2.
Ulaşan, erişen, nâil olan.

İy kudretüñüñ **mazharı** ser-cümle-i
eşyâ / V’ey hikmetüñüñ
manzarı âyîne-i dünyâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
1). [mazharı, -ı]

mazhar: Bir şeyin görünür duruma
geldiği, görüldüğü, açığa çıktığı, zâhir
olduğu yer veya kimse, tecellî yeri.

Evvelâ şadır olan nuṭṭı imiş eyle
anı fehm / K’oldı mecmû‘-ı
kemâlât-ı İlâh’a **mazhar** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
10). [mazhar,]

mazhar: Bir şeyin görünür duruma
geldiği yer veya kimse.

Muṣṭafâ nām u ‘Alî cūd u
Muḥammed ahlāk / Ki
düşüpdür eser-i luṭfına **mazhar**
nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 18). [mazhar,
]

mazhar id: Eriştirmek, ulaştırmak.

Her kimseyi kim hışmuña mazhar
idesin sen / Yire geçe Kārünveş
ola başı aşığa (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13).
[mazhar id, -e, -sin]

mazhar ol: Erişmek, ulaşmak.

Olupdur zāt-ı Hakk’a Ka‘be hakkı
şüretüñ mazhar / Bu ma‘nâ ehl-
i bâtın içre çok gün gibi
zâhirdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 2). [mazhar ol,
-up, -dur]

mazhar-ı allâh: Allah’ın görüldüğü
yer; Allah’ın tecellisi.

Bendeyüz bir şâha kim her bendesi
bir şâhdur / Zāt-ı pāk-ı tâb-nākı
mazhar-ı Allâh’dur (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 13).
[mazhar-ı allâh, -dur]

mazhar-ı âsâr: Eserlerin ortaya çıkma
yeri.

Ümm’üñ hâkı ki şüret-i ‘ismetde ol
durur / Ümmü’l-kitāba
mazhar-ı âsâr Yâ Hüseyñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 35). [mazhar-ı âsâr,]

mazhar-ı hudâ: Allah’a erişen.

Şem‘-i kıdem Şefî‘-i ümem şâh-ı
zü’l-himem / Mâh-ı vefâ sipihr-
i seḥâ **mazhar-ı Hudâ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
2). [mazhar-ı hudâ,]

mazhar-ı lutf: İyiliklere, lütuflara
erişen.

Hemīse **mazhar-ı lutf** olduğınca
şāhlara / Kelām-ı pāk u kemāl
ehli iy kerem kânı (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 34*).
[mazhar-ı lutf,]

ma'z-ı zā'id: Ziyada çekmek.

Ne zā'id fikr olur ummak saḥāvet
ma'z-ı zā'id den / Bugün gün
gibi rūşen olmuş iken sende bu
ma'nā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 61*). [ma'z-ı
zā'id, -den]

ma'z-ı zā'id: Ziyada çekmek.

Ne zā'id fikr olur ummak saḥāvet
ma'z-ı zā'id den / Bugün gün
gibi rūşen olmuş iken sende bu
ma'nā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 61*). [ma'z-ı
zā'id, -den]

maẓmūn: Kastedilen asıl mânâ, gizli
anlam.

Ola **maẓmūnı** ḥuşūşā ki anuñ
ḥikmet ü pend / Şanma şî'r ol
nazar ehline olur nūr-ı başar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 19*). [maẓmūnı, -ı]

ma'zül: Azledilme, görevinden alınma
durumu 2. mahrumiyet, yoksunluk.

Bir kuloğlıdur ki 'ālem ḥalkınuñ
maḳbūlidür / Mañsıb-ı
ḥüsnünüñ anuñ şāhlar
ma'zūlidür (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 17, Beyit 9*).
[ma'zūlidür, -i, -dür]

ma'zül: Mahrum bırakma,
uzaklaştırma.

Her marîz-i fakr olan **ma'zūle**
tīmār itmede / Lafz-ı cān-
bahşında var nuṭḳ-ı Mesîhâ'dan
eşer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 34*). [ma'zūle,]

ma'zūr buyur: Hoş görülmek.

Dür idem medḥūñe şad beyt ne şad
belki hezār / Pād-şāhum hele
ma'zūr buyur kâfiye az (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
31*). [ma'zūr buyur,]

ma'zūr tut: Hoş görmek, kusûruna
bakmamak, affetmek, mâzeretini kabul
etmek.

Oklarunuñdan incinürse ḥaste-dil
ma'zūr tut / İy kemān ebrū
meşeldür âdeme eylük batar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 148,
Beyit 1*). [ma'zūr tut,]

māh: Ay (parlak, aydınlık).

Māh olsa tāk taḥt saña çerḥ yiridür
/ Sensin o taḥt u tāk ile ḥübāne
şehr-yār (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 28*). [māh,]

me'āni: Manalar.

Çıkardı kıymeti cevher durur
kenāre şehā / Olalı Fazlî-i
bahḥār **me'āniye** gavvās (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit
5*). [me'āniye, -y, -e]

me‘ānī: Manalar, anlamlar; düzgün ve yerinde söz söyleme kurallarını öğreten belâgat ilminin sözün hâle uygunluğundan bahseden bölümü.

Me‘ānī si‘rine Fazlî uraldan pençe-i kudret / Senüñ küh-sâr-ı nazmuñda olur bebr-i beyân peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [me‘ānī,]

me‘ānī: Manalar, anlamlar.

Me‘ānī baħrinüñ gevherlerini / Ma‘ārif çerhinüñ aħterlerini (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 7, Beyit 1). [me‘ānī,]

me‘ānī-i bedī‘: Eşsiz benzersiz manalar.

Sen beyân itseñ me‘ānī-i bedī‘ / Ğayrı mantık ehline degmez kelâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt‘a 1, Beyit 9). [me‘ānī-i bedī‘,]

me‘ānī-yi terzîk: ..

Bir iki lafz-ı rekîk u me‘ānī-yi terzîk / Derüp çatup müteşâ‘ir geçer nice cühelâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [me‘ānī-yi terzîk,]

me‘āşî: Günahlar, isyanlar.

Sāniyen tevbe k’odur cānib-i Mevlā’ya rücū‘ / Eyleyüp cümle me‘āşîyi özüñden zāyil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18). [me‘āşîyi, -y, -i]

mebānī-i ‘adl: Adaletin temelleri.

Güzîn ü ekber-i şeh-zādegān-ı şāh-ı cihān / K’odur mebānī-i ‘adle zemānede bānī (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 12). [mebānī-i ‘adl, -e]

mebde’-i nuṭk: Sözün kaynağı.

Mebde’-i nuṭk durur cümle-i mevcūdātuñ / Ger delîl ister iseñ bu söze iy ehl-i hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 8). [mebde’-i nuṭk,]

mecāl: 1. Güç, kuvvet, derman, tâkat
2. eski. İmkân, fırsat.

İşitse hikmet ile mantığın anuñ bulıma / Ebū ‘Alī gibi yüz biñ hākīm nuṭka mecāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 13). [mecāl,]

mecālüm kal: Gücü kalmamak, güçsüzleşmek.

Tākatum tāk oldı kalmadı mecālüm fūrķate / Ben kuluña merħamet eyle Memī Şāh’um benüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 10). [mecālüm kal, -ma, -dı]

mecāzî: Gerçek olmayan.

‘İşķumuz ‘işķ-ı hākîķîdür be şūfî şanma kim / Her mecāzî dilberüñ ruħsār-ı zībāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [mecāzî,]

mecenn: Kalkan, siper(kelimenin aslı 'mecenne'dir. Vezin ve kafiye icabı tasarruf edilmiştir.

Olup durur şütür ü hücre sin şıyānet
içün / Sütün-ı hücre çü tır ü
pey-i şütür çü **mecenn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27). [mecenn,]

meclis: Zevk ve safa toplantısı, eğlence yeri.

Meclisinde şarāb-ı Kevşer'den /
Dest-i havrāda pür-ayağ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 63). [meclisinde,
-in, -de]

meclis: Eğlence yeri 2. zevk ve safa toplantısı.

Bezme inseñ **meclisüñ** sākileri
hübān-ı dehr / Rezme yetseñ
ger yanūñca cünd-i bī-pāyān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 23). [meclisüñ, -üñ]

meclis: Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Meclisüñ haşre degin zevk ü
şafādan pür olup / Hem-nişinüñ
ola biñ dilber-i şūh u tannāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 37). [meclisüñ, -üñ]

meclis: Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

O **meclisde** çörekler mihr ü
mehdür keh-keşān süfre /
Toğuz çinī tabağdur bu toğuz

kat kubbe-i mīnā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 17).
[meclisde, -de]

Eger bu **meclise** dirseñ nedür bādī
nedür bā'is / İdüp şeh-zāde-i
a'zam Resūl'üñ sünnetin icrā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 49). [meclise, -e]

İñlemez devründe bir kimse meger
meclisde 'ūd / Kimseden yanup
yakılmaz kimse lık āteşde 'ūd
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 16). [meclisde, -de]

meclis: Meclis, yâran sohbeti.

Meclisümde devr iden sāğar degül
senden cüdā / Kāse-i sırdur ki
pür-hün-ı dil-i bī-tābdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit
4). [meclisümde, -üm, -de]

meclis: Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.

Mey ile tölme **meclisde** çü
rindāne şafā / Virmez iy sākī-i
gül-çihre kadeh cāne şafā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15,
Beyit 1). [meclisde, -de]

Bahş itme şūfī var helāl ü
harāmdan / **Meclisde** olur ise
şarāb u kebāb bahş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3).
[meclisde, -de]

Sākī ki **meclis** içre o şīrīn-leb
olmaya / Mey baña zehr-i nāb
ola nuql ü kebāb-ı telh (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
3). [meclis,]

Telh itdi **meclisi** ko yakılsun rakīb-
i har / Billāh sākīyā tölular şun

şarāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3). [meclisi, -i]

Ol durur Mîr ‘Alî Şîr’i zemānuñ şimdi / Cem’ olur **meclisine** cümle-i ehl-i ‘irfân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 32). [meclisine, -i, -n, -e]

meclis: Kat, huzur, makam.

Pîr olup olsun sa‘âdet mesnedinde gūşe-gîr / **Meclisinde** gūşe-gîr olsun ğam u hemm ü keder (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 26). [meclisinde, -(i)n, -de]

meclise: 1. Oturulacak, toplanılacak yer. 2. Görüşülecek bir mesele için bir araya gelmiş insan topluluğu.

Ayık gelüp başarsa ayak şūfî **meclise** / Başdan getürsin ayağı sākî şarāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [meclise, -e]

meclis-i ‘ālî: Yüce meclis, toplantı.

Meger kim cennet-i firdevsdür bu **meclis-i ‘ālî** / Ne hâtırdan hütür itse hemân ol dem olur peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 14). [meclis-i ‘ālî,]

meclis-i gül-zâr: Gül bahçesinin toplantısı.

Gördiler meclis-i gül-zāra hārîf oldı hārîf / Lâleler urdı taşā sāġar-ı lā‘lini hemân (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 5). [meclis-i gül-zâr, -a]

meclis-i hās: Kişinin kendine has meclisi.

‘İşk hâlvat-gehine ‘aql n’ola bulmasa yol / ‘Āmm neyler şanemâ anda k’ola **meclis-i hāş** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [meclis-i hāş,]

mecma‘ı: Toplanılan yer.

Ehl-i diller **mecma‘ı** meyhâneler gördüñ mi hîç / Gizlû genc ile tolu vîrâneler gördüñ mi hîç (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [mecma‘ı,]

mecma‘-ı ‘arafât: Arafat dağının bulunduğu yer.

İrişdi mevsim-i tekbîr ü vakt-i hacc u şalât / Ki **mecma‘-ı ‘Arafât** oldı ‘arşa-i ‘araşât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 1). [mecma‘-ı ‘arafât,]

mecmû‘a-i yārân: Sevgiliye veya dostlara yazılmış çinde şiirler, seçilmiş söz ve yazıların bulunduğu metin.

Dişüñ medhîni silk-i nazma düzdi Fazlî-i bî-dil / Şaçüñ evşâfını mecmû‘a-i yārâna yazmışlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [mecmû‘a-i yārân, -a]

mecmû‘-ı etfâl-i cihân: Dünya çocuklarının hepsi.

‘İd irüp şādān olup **mecmū‘-ı eṭfāl-i cihān** / Cāme-i fāhır geyüp bağlanduğınca dūr kemer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 22*). [*mecmū‘-ı eṭfāl-i cihān,]*

mecmū‘-ı kemālāt-ı ilāh: *İlahî olgunlukların tamamı.*

Evvelā şādır olan nuṭk imiş eyle anı fehm / K’oldı mecmū‘-ı kemālāt-ı İlāh’a mazhar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 10*). [*mecmū‘-ı kemālāt-ı ilāh, -a]*

mecmū‘-ı nüfūs: *Bütün nefisler.*

Süfre-i luṭfuñdan oldı sîr **mecmū‘-ı nüfūs** / Buldı Ādem dāne andan hem Ḥalīlu’līlāh ‘ades (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14*). [*mecmū‘-ı nüfūs,]*

mecmū‘-ı nüfūs: *Nefislerin toplamı, kişilerin bireylerin hepsi.*

Hoş geçer zıll-ı hü mā yanında **mecmū‘-ı nüfūs** / Saltanat bāğında bir serv-i ‘adāletdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 14*). [*mecmū‘-ı nüfūs,]*

mecnûn: *Mecnûn; deli, çılgın.*

Mecnûnlarına zülfüñi ol leyli zencîr eylese / İy dil ser-i mû degmeye dîvāneden dîvāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5*). [*mecnûnlarına, -lar, -ın, -a]*

mecnûn: *Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*

Āh u vāy eyler düşelden ol saçı leyliye dil / Ugradan bildüm nedür **Mecnûn’ı** vā-veylālara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2*). [*mecnûn’ı, -’ı]*

mecnûn: *Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*

Zencîr-i zülfüñ Fazlî’ye **Mecnûn’dan** irdi yādigār / Bu silsile gelmiş durur dîvāneden dîvāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 6*). [*mecnûn’dan, -dan]*

mecnûn: 1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; Divâne. 3. Delice seven, tutkun.

Ne yirde ki **Mecnûn** u Leyli dinür / Kifāyetdür ol ya baña ya saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3*). [*mecnûn,]*

Mecnûn oturdu yıllar ile bakdı yollara / Bir kimse toğrı virmedi Leylâ haberlerin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2*). [*mecnûn,]*

Yürürüm vālih ü āşüfte vü zār / Çü **Mecnûn** Leyli’sinden ayru her bār (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 5*). [*mecnûn,]*

mecnûn: *Çılgın, deli, dîvâne; Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*

Halk-ı 'âlem hep senüñ dîvâneñ
olmış serverā / Leyli'nün
Mecnûn'ı Şîrîn'ün Ferhād'ı var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90,
Beyit 4). [mecnûn'ı, -ı]

Görüp dil bir saçı Leylî nigāruñ
oldı meyyālî / 'Aceb **Mecnûn'ı**
olmuşdur anuñ bilsem n'ola hālî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 1). [mecnûn'ı, -ı]

mecnûn: Çılgın, deli; Leylâ ile
Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı,
Kays 2. âşık.

Zülf-i fettānuñda vā-veylā ne
hāletdür bu kim / Düşdi
mecnūnuñ olup her leyli vā-
veylālara (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 133, Beyit 2).
[mecnūnuñ, -uñ]

mecnûn: Aşk yüzünden deli Divâne
olmuş, akli başından gitmiş kimse;
Leyla ile Mecnun hikâyelerinin erkek
kahramanı, Kays'ın lakabı.

Gönlüm dolaşup zülfüñe tutğun
olacaktır / Her kim ki sever
Leylî'yi **Mecnûn** olacaktır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 1). [mecnûn,]

mecnûn: Aşk yüzünden akli başından
gitmiş, çıldırmış (Leylâ ile Mecnûn
hikâyesinin erkek kahramanı, Kays b.
Mülevveh'al- Âmirî'nin aşktan deli
Divâne olduktan sonraki lakabıdır).

İrmediler menzil-i Leylâ'ya hergiz
gerçi kim / Niçe **Mecnûn** vâdi-i
'ışk içre mahmil bağlamış
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100,
Beyit 3). [mecnûn,]

mecnûn: 1. Leyla ile Mecnun
hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2.
Deli; Divâne. 3. Delice seven, tutkun.

Leylâ'yı firdevs eyledüğünde zen-i
dünyā / **Mecnûn** işidüp didi ki
el-leyletū hublā (Kara Fazlî
Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1).
[mecnûn,]

mecnûn-ı mahzûn: Kederli Mecnûn.

Vâdi-i gâmda nice **mecnûn-ı**
maḥzûn olmayam / Bir saçı
leylî perî-ruḥsâre oldum
mübtelā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 38, Beyit 4). [mecnûn-ı
maḥzûn,]

mecnûn-ı ser-gerdân: Başı dönmüş
Mecnûn.

Halkdan vahşet idüp **Mecnûn-ı**
ser-gerdân gibi / Gönlüm ârām
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 6). [mecnûn-ı
ser-gerdân,]

Leyli-i zülfüñ şalaldan gönlümü
sevdālara / Düşmüsem
Mecnûn-ı ser-gerdân gibi
şahrālara (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 3).
[mecnûn-ı ser-gerdân,]

mecnûn-ves: (Leyla'ya olan aşkıdan
dolayı çöllere düşen) Mecnun gibi.

Dâmen-i şahrâda zencîrin sürer
Mecnûn-ves / Pā-bürehne bir
nice dîvâneler gördüñ mi hiç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 2). [mecnûn-ves,]

mecrüh: Yaralanmış.

Derdüñ gibi dil-ḥastelere yok daḥı
dermān / Zaḥmuñ gibi
mecrūḥlara hem daḥı merhem
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 9). [mecrūḥlara, -lar, -a]

medār ol: Yardım etmek, yardımcı
olmak, yardımı dokunmak.

Tā tîḡ-ı şun‘ ile ḳalem oldı varak
niḡār / Oldı nizām-ı ‘āleme tîḡ
u ḳalem medār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 1).
[medār ol, -dı]

meddāḥ: Öven, çok medh edici.

Şāha lâzım durur elbette du‘ā-gū
meddāḥ / Ki ola medḥ ü
senāsında anuñ sām u seḥer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 41). [meddāḥ,]

meddāḥ ol: Öven, övücü olmak.

Ben nice medḥ idem saña lâyıḳ eyā
nice / Meddāḥ olup durur saña
çün zāt-ı kibriyā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14).
[meddāḥ ol, -up]

medd-i bismi‘llāḥ: Bismillah
lafzındaki med.

Ruḥları ḥüsn āsümānında
münevver māhdur / Ḳaşları
muşhaf yüzünde medd-i
Bismi‘llāḥ’dur (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 7).
[medd-i bismi‘llāḥ, -dur]

meded: "İmdat, yetiş" anlamlarına
gelen söz.

Dil-i pür-ḡuşşam oldı vādi-i ḡam
içre nā-peydā / **Meded** bir iki
māl-ā-māl cām it sākıyā peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 1). [meded,]

Ḳıl merhem-i vaşluñla **meded** çäre
ṭabībüm / Çāk oldı yürek
nāvek-i hicrānuñ ucundan
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 146,
Beyit 2). [meded,]

Ḳıldum penāḥ işigüni zulm-i
zemāneden / Ḳurtar beni
meded meded irdi zemān-ı ‘adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 29). [meded,]

Ḳıldum penāḥ işigüni zulm-i
zemāneden / Ḳurtar beni
meded meded irdi zemān-ı ‘adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 29). [meded,]

Çāk itdi şerḥa şerḥa tenüm tîḡ-ı
rüz-gār / Ḳan oldı yüregüm
meded iy şāḥ ḳan-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
30). [meded,]

Ḳulum gūyā ki sulṭānum yitürdüm
/ **Meded** begler meded ḥānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 2). [meded,
]

Ḳulum gūyā ki sulṭānum yitürdüm
/ Meded begler **meded** ḥānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 2). [meded,
]

Ne yaña gitdüḡini gördüñüz mi /
Meded begler meded ḥānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 25, Beyit 4). [meded,
]

Ne yaña gıtdüğını gördüñüz mi /
Meded begler **meded** hānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 4). [meded,
]

Hudâ haqqı degül mişüz haber-dār
/ **Meded** begler meded hānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 6). [meded,
]

Hudâ haqqı degül mişüz haber-dār
/ Meded begler **meded** hānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 6). [meded,
]

Aratdum yiri gögi eşk ü āha /
Meded begler meded hānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 8). [meded,
]

Aratdum yiri gögi eşk ü āha /
Meded begler **meded** hānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 8). [meded,
]

Çıkarsam ağlamakla n'ola gözden /
Meded begler meded hānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 10).
[meded,]

Çıkarsam ağlamakla n'ola gözden /
Meded begler **meded** hānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 10).
[meded,]

Dirîgâ geçdi erbâb-ı garaž Sultân
Süleymân'a / **Meded** begler
meded zulm oldı gâyet Muştafâ
Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 27, Beyit 2). [meded,
]

Dirîgâ geçdi erbâb-ı garaž Sultân
Süleymân'a / Meded begler
meded zulm oldı gâyet
Muştafâ Hân'a (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 27, Beyit 2).
[meded,]

Gör āhir ol şadâkat birle başın virdi
bî-pervâ / Meded begler **meded**
zulm oldı gâyet Muştafâ Hân'a
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 4). [meded,]

Dirîgâ ol muhabbet âfet oldı gör
ser-encâmı / **Meded** begler
meded zulm oldı gâyet Muştafâ
Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 6). [meded,
]

Dirîgâ ol muhabbet âfet oldı gör
ser-encâmı / Meded begler
meded zulm oldı gâyet
Muştafâ Hân'a (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 27, Beyit 6).
[meded,]

Geçerken murğ-ı zîrek dâme düşdi
āhir ol şeh-bâz / **Meded** begler
meded zulm oldı gâyet Muştafâ
Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 8). [meded,
]

Geçerken murğ-ı zîrek dâme düşdi
āhir ol şeh-bâz / Meded begler
meded zulm oldı gâyet
Muştafâ Hân'a (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 27, Beyit 8).
[meded,]

Dirîgâ rûzgâr itdi o hüs n ü hulkı
diger-gün / **Meded** begler
meded zulm oldı gâyet Muştafâ
Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 10).
[meded,]

Dirîgâ rûzgâr itdi o hûsn ü hulkı
diger-gün / Meded begler
meded zulm oldu gâyet
Muşafâ Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 10).
[meded,]

Zebûn itdi velîkin fitne ile rûbeh-i
düşmen / **Meded** begler meded
zulm oldu gâyet Muşafâ Hân'a
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 12). [meded,]

Zebûn itdi velîkin fitne ile rûbeh-i
düşmen / Meded begler **meded**
zulm oldu gâyet Muşafâ Hân'a
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 12). [meded,]

Bu derde kâfir ağlasun demidür
müslümân yansun / **Meded**
begler meded zulm oldu gâyet
Muşafâ Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 14).
[meded,]

Bu derde kâfir ağlasun demidür
müslümân yansun / Meded
begler **meded** zulm oldu gâyet
Muşafâ Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 14).
[meded,]

Bu mışrâ birle olsun haşr olunca âh
ile zâruñ / **Meded** begler
meded zulm oldu gâyet Muşafâ
Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 16).
[meded,]

Bu mışrâ birle olsun haşr olunca âh
ile zâruñ / Meded begler
meded zulm oldu gâyet
Muşafâ Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 16).
[meded,]

Dirîgâ başın aldurdı 'adüvvün qurı
bühtânı / **Meded** begler meded
zulm oldu gâyet Muşafâ Hân'a

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 18). [meded,]

Dirîgâ başın aldurdı 'adüvvün qurı
bühtânı / Meded begler **meded**
zulm oldu gâyet Muşafâ Hân'a
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 18). [meded,]

Çü gitdi fitneden şanmañ ki hâlî
ola bu kişver / **Meded** begler
meded zulm oldu gâyet Muşafâ
Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 20).
[meded,]

Çü gitdi fitneden şanmañ ki hâlî
ola bu kişver / Meded begler
meded zulm oldu gâyet
Muşafâ Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 20).
[meded,]

Muşîbet-dîde Fazlî gib'olsun derd
ile giryân / **Meded** begler
meded zulm oldu gâyet Muşafâ
Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 22).
[meded,]

Muşîbet-dîde Fazlî gib'olsun derd
ile giryân / Meded begler
meded zulm oldu gâyet
Muşafâ Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 22).
[meded,]

Qıydı o nev-cüvâna **meded** rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 3).
[meded,]

Qıydı o nev-cüvâna **meded** rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 6).
[meded,]

Ƙıydı o nev-cüvāna **meded** rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 9*).
[meded,]

Ƙıydı o nev-cüvāna **meded** rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 12*).
[meded,]

Ƙıydı o nev-cüvāna **meded** rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 15*).
[meded,]

Ƙıydı o nev-cüvāna **meded** rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 18*).
[meded,]

Ƙıydı o nev-cüvāna **meded** rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 21*).
[meded,]

Ƙıydı o nev-cüvāna **meded** rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 27*).
[meded,]

meded: "İmdat, yetiş" anlamlarına
gelen söz.

Ƙıydı o nev-cüvāna **meded** rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 24*).
[meded,]

meded: "Medet eyle, yardım et!"
anlamında bir söz.

Fazlî kuluñ piyāde ƙalupdur
meded şehā / Atlandur ol faƙîrî
ƙoma pāy-māl ü hıvār (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
27*). [meded,]

meded: "İmdat, aman, yetiş!" gibi
anamlara gelen ünlem.

İrişmese şütür ü hücreñ iy Resûl-i
Hudā / **Meded** baña bu şütür
hücre bulmaz-idi düzen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
55*). [meded,]

medh: Övgü.

Uzatma kelāmuñı yeter muhtaşar
eyle / Olmaz ki anuñ **medhine**
pāyān bula ādem (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14*).
[medhine, -i, -ne]

medh: Övme, övgü.

Pür idem vaşf-ı medîhüñle toƙuz
eţbākı / Baña bir kerre eger kim
diyesin **medhümi** yaz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
30*). [medhümi, -üm, -i]

medh: Övgü, sena; birini övmek
amaçlı yazılan şiir.

Ƙalem ne yüzden ide **medhüñi**
'aceb taħrîr / Hümâyı şayd ide
mi bir ğurāb bî-per ü bāl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
27*). [medhüñi, -üñ, -i]

medh: Övgü, övme.

Nazm-ı devletde olup zāt-ı şerīfūñ
şeh-beyt / Haşre dek **medhūñ**
ide Fazlī-i midhat-güster (Kara
Fazlī Dīvânı, Kaside 15, Beyit
48). [medhūñ, -üñ]

medh: Bir kimse veya bir şeyin
iyiliklerini, üstün niteliklerini
söyleyerek değerini yüceltme, övme.

Bes ola ‘acַz ü ‘özümi ‘arz
eylemek hemīn / **Medhūñe** dil
uzatmağa kudret kaçan ola
(Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 3,
Beyit 15). [medhūñe, -üñ, -e]

Līk yok **medhūñe** gāyet ne diyem
vaḳti durur / Şimdiden girü
gazel tarzına çeksem sühanı
(Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 30,
Beyit 23). [medhūñe, -üñ, -e]

medh: Övgü, övme.

Dür idem **medhūñe** şad beyt ne
şad belki hezār / Pād-şāhum
hele ma‘zūr buyur kāfiye az
(Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 21,
Beyit 31). [medhūñe, -ü, -ñ, -e]

Medhūñde tīguñ oldu kalem gerçi
dür-feşān / Vaşf-ı kalemde
tīguñ olupdur güher-niṣār
(Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 24,
Beyit 5). [medhūñde, -üñ, -de]

Gerçi kim var kuluñ kudreti biñ
beyt diyem / Vaşf u **medhūñde**
açup şevḳ ile şāhum deheni
(Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 30,
Beyit 22). [medhūñde, -üñ, -de]

Kemāl ehline olmışdur bu şāyi‘ /
Ki **medhī** naḳş olur naḳkāşa
rāci‘ (Kara Fazlī Dīvânı, Nazm
6, Beyit 1). [medhī, -i]

medh: Övgü, övme.

Dişūñ **medhīni** silk-i nazma düzdi
Fazlī-i bī-dil / Şaçuñ evşāfını
mecnū‘a-i yārāna yazmışlar
(Kara Fazlī Dīvânı, Gazel 92,
Beyit 5). [medhīni, -i, -n, -i]

O gönüller yazıcı yaza umaram
göñlüm / Ki gice vü gündüz
anuñ **medhīni** yazar nevrüz
(Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 16,
Beyit 16). [medhīni, -i, -n, -i]

medh eyle: Medh etmek, övmek,
yüceltmek.

Nice medh eyleyem iy kân-ı kerem
ben seni kim / Bir yire gelse
seni medh idemez cümle cihān
(Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 26,
Beyit 26). [medh eyle, -y, -em]

Nice medh eyleyem iy kân-ı kerem
ben seni kim / Bir yire gelse
seni medh idemez cümle cihān
(Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 33,
Beyit 39). [medh eyle, -y, -em]

medh id: Övmek.

Ben nice medh idem saña lāyık eyā
nice / Meddāh olup durur saña
çün zāt-ı kibriyā (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 3, Beyit 14).
[medh id, -em]

Nice medh eyleyem iy kân-ı kerem
ben seni kim / Bir yire gelse
seni medh idemez cümle cihān
(Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 26,
Beyit 26). [medh id, -e, -mez]

Ne medh idem seni ben kim
yazılmaya tā haşr / Eger ki
şafha-i eflāke eylesem terkīm

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 28). [medh id, -em]

medh id: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, övmek.

Nice kim şāhları medh idüp erbāb-ı kelām / Vireler nazm-ı laṭîf ile cihāna zīver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 47). [medh id, -üp]

Nice medh eyleyem iy kân-ı kerem ben seni kim / Bir yire gelse seni medh idemez cümle cihān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 39). [medh id, -e, -mez]

medh it: Övmek, methetmek.

Bize Fazlî gibi medh itmek o şāhı kârdur / Sākiyā şun cāmı Sultān Muṣṭafālilerdenüz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 16). [medh it, -mek]

medh ol: Övmek, yüceltmek.

Şāha lāzım durur elbette du‘ā-gū meddāh / Ki ola medh ü senāsında anuñ sām u seher (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 41). [medh ol, -a]

medh ü senā: Birisinin iyiliğini, iyi vasıflarını söyleme, övme, övgü.

Her gice tesbīhimüz Şāha du‘ālardur bizüm / Her seher evrādımız medh ü senālardur bizüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 11). [medh ü senā, -lar, -dur]

medh-i memdūh: Övülen kişinin övgüsü.

İsteseñ k’olasın āzād ḥazān-ı ğamdan / Medh-i memdūhuñı sūsen gibi kıl derd-i zebān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 22). [medh-i memdūh, -uñ, -ı]

medh-i şāh: Şahın övgüsü.

Bu sūr-ı pür-sürūr u zevk-baḥşuñ vaşfın eylerken / Dilüme geldi medh-i şāhda bu maṭla‘-ı sānī (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 36). [medh-i şāh, -da]

medhūş ol: Şaşkın olmak, dehşete düşmek.

Mest ü medhūş olalum cümle cihāndan geçelüm / Bezm-i ‘İşk içre bugün cām-ı İlāhī çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [medhūş ol, -alum]

mefhar-ı evlād u āl ol: Sülale ve evlatların övüncü olmak.

Zātuñ ḥaķı ki mefhar-ı evlād u āl olup / Olduñ gürūh-ı ümmete ser-dār Yā Hüseyñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 37). [mefhar-ı evlād u āl ol, -up]

mefhar-ı ‘osmāniyān: Osmanlıların övüncü.

Ḥazret-i Sultān Meḥemmed ibn-i Sultān Muṣṭafā / **Mefhar-ı ‘Osmāniyān** şeh-zāde-i nīkū-siyer (Kara Fazlî Dîvânı,

*Kaside 19, Beyit 12). [mefhar-ı
'oṣmāniyān,]*

meftül: *Bükülerek fitil hâline
getirilmiş, bükülmüş, kıvrılmış
(muska).*

Tüğlar çözmiṣ saçın **meftül** şābīler
gibi / Nakd-i cānın cünd-i
a'dānuñ diler kim ide cerr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 8).* [meftül,]

Ben anı ihtiyār idüp beni ol eyledi
makbûl / Kılupdur halka halka
dūd-ı āhı boynuma **meftül**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 7).* [meftül,]

meftûn: *(Sevgilinin bakışlarına)
Büyülenmişcesine tutkun, vurgun olan
(kimse).*

Göñlümi **meftûn** idüpdür Fazliyā /
Bend-i zülf-i 'anber-āmīz el-
ğiyās (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 49, Beyit 5).* [meftûn,]

meftûnı ol: *Tutkunu olmak, âşığı
olmak; hayranı olmak.*

'Ayn-ı fenāda olsun meṣhūd bim ü
bāki / Meftûnı olma zāhid cehl
ile fāniyānuñ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 116, Beyit 6).*
[meftûnı ol, -ma]

meger: *"Meğerse, oysa, oysaki"
anlamlarında bağlaç.*

Kimsenüñ burmaz kulağın kimse iy
şāhib-vücūd / Ber-bat u çengüñ
meger bezmünde erbāb-ı sürūd

*(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 17). [meger,]*

meger: *"Meğerse, oysa, oysaki"
anlamlarında bağlaç 2. sanki.*

Mihri beñzetdi **meger** hüsnuñe çün
gördi yüzüñ / Döndi yirden yire
geçdi felek iy mäh-liķā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit
4).* [meger,]

Ölmelü hastesinin gördüğüñ perī-
rūnuñ / **Meger** ki sāhir-i nefis
eyledi seni meṣhūr (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11).*
[meger,]

meger: *"Meğer"; aslında, işin aslı
anlamlarında bağlaç.*

İki bir dimeyüp cānā dokerler
kanımı her-dem / **Meger** kim
tīrūñ ile ittifākı zaḥmumuñ
birdür (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 4).* [meger,]

Bir seher-gāh **meger** hüsrev-i
çārüm-eyvān / Sūr-ı eflākda
dikdi 'alem-i nūr-efṣān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
1).* [meger,]

Ne ṣehdūr ol ki aña ṣevket ü
ṣalābetle / Sikender olmaya
ṣānı **meger** ola ṣānī (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 8).*
[meger,]

Yā **meger** āyine-i çerḥde oldı zāhir
/ 'Aks-i na'l-i süm-i esb-i ṣeh-i
Cemṣīd-iķbāl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 22).*
[meger,]

İrişdi bir kıyāmet-dem bu şehir oldı
meger maḥşer / Ki ḥaşr oldı

ser-ā-ser ins ü cinn ü pīr ile
bernā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 5). [meger,]

İnlemez devründe bir kimse **meger**
meclisde ‘ūd / Kimseden yanup
yakılmaz kimse lîk âteşde ‘ūd
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 16). [meger,]

meger: "Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Böyle şîrîn neden olduñ **meger** iy
tıfl-ı laţîf / Cân-ı şîrîn yidürür
süd yirine dāye saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4).
[meger,]

Meger sihr okıdur ğamzeñ deler
‘aşıklaruñ baĝrın / Ne kan zâhir
olur andan ne zaĝmından nişân
peydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 29, Beyit 2). [meger,]

Ser-nâmesini itdi **meger** nâme-i
hüsne / Münşî-i ezel idicek ol
nâmeyi inşâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2).
[meger,]

Büy-ı zülfünden **meger** dem urdı
gülşende şabâ / K’oldı
sünbüller bu sevdâdan perîşân-
hâl aña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 37, Beyit 3). [meger,]

Revâ mıdur dökeseñ kanımı benüm
nâ-ĥaĝ / **Meger** zamîrüne
gelmez ki el-cerûĥ-u kışâş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102,
Beyit 3). [meger,]

Meger mehâre çeke hücresinde
hem-çü şütür / Muĝîm-i hücre-i
Ka’be şütür-süvâr-ı Yemen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 13). [meger,]

Her tarafdan zencler ceng içre urup
el ele / Hey hey urur düşmene
eylerler istihzâ **meĝer** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
12). [meĝer,]

Fazliyâ görmemişem hiç güzel aña
nazar / Yūsuf-ı Mısr-ı
melâĥatdür o dünyâda **meger**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 9). [meger,]

meger ki: Meĝer ki, oysa ki.

Meger ki geçmez ola ĥâtıruñdan iy
ĝâfil / Aĝar şu gibi ider ‘ömr ü
hem zemâne mürur (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18).
[meger ki,]

Günâh eylemedür her zemân işüñ
Fazlî / **Meger ki** ĥâtıra itmez
‘azâb-ı nâr-ı ĥuţûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22).
[meger ki,]

Devründe bir tabanca yimez kimse
kimseden / Deffâfdan **meger ki**
def iy kâm-rân-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
25). [meger ki,]

Yâ herbiri **meger ki** remed dîde
dîdedür / Ķanlar döker çü dîde-
i ‘uşşâĝ-ı eşk-bâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 14).
[meger ki,]

meger kim: Meĝer ki, oysa ki.

Meger kim cennet-i firdevsdür bu
meclis-i ‘âlî / Ne ĥâtırdan ĥuţûr
itse hemân ol dem olur peydâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 14). [meger kim,]

meges: Sinek.

Nice irişsün fezâ-yı künhüñe
güncişk-i 'aql / Ol fezâda
görinür sîmurğ bir ednâ **meges**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 3). [meges,]

meh: 1. Mah, ay.

Gezdürdi felek şehri sürüp yüzüne
kara / Beñzetdi idi hüsñüñe
meh kendüyi benzer (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit
3). [meh,]

meh: (ay yüzlü) güzel, dilber.

Senüñ mihrüñle iy **meh** sînem üzre
iki dâğum var / Yanar ğam
tekye-gâhında iki rüşen
çerâğum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1).
[meh,]

O **meh** kim tekye-i hüsñüñ şeh-i
şâhib-kemâlidür / Güneş yaluñ
ışıkdur hîdmetinde pây-mâlidür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 1). [meh,]

meh: Ay.

Hicrânüñ ile geçdi **meh** ü sâlüm
efendüm / İrişmedi vaşla dil-i
meyyâlüm efendüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 1). [meh,]

meh: Parlak.

Müşterî fiñnat ü **meh** tal'at u hürşîd
eşer / Zühre kıñnün ü felek

rütbet ü keyvân eyvân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
18). [meh,]

meh: "Mah" ay, kamer.

Olalı zülf ü ruñuñ dūr dîdeden iy
meh / Beyâz şubh ile birdür
sevâd-ı şâm baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2).
[meh,]

O **meh** her yirde seyr eyler hemân
ancağ benüm mahrûm / Kâmu
menzilde tâli'dür baña gülmez
ne tâli'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 4). [meh,]

Güneş üftâdesi olsa ne var
yüzüñdeki nûruñ / Düşüpdür
pertevinden lerze iy **meh**
cismine Tûr'uñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1).
[meh,]

Rüşen ikisi birlüğüñüñ oldı delîli /
Eyvân-ı felekde **meh** ile mihr
hüveydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 2). [meh,]

Bu hücrede **meh** ü mihr anuñ üstüri
izidür / Derûn-ı hücrede oldı
çün üstüri pây-zen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21).
[meh,]

meh ü mihr: Ay ve güneş.

Süfre-i ni'met ü cûduñda **meh ü**
mihr iki kırş / Maṭbağ-ı rif'at
ü kıdrüñde felek bir ḥabbâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 23). [meh ü mihr,]

Çerḥ-i rakḳâş u **meh ü mihr**
olupdur deffâf / Zühre
bezmüñde senüñ câriye-i çeng-

nüvâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 27). [meh ü mihr,]

meh ü sāl: Ay ve yıl.

Ne ben hemân ki bütün halk-ı
‘âlem eylerler / Du‘â-yı
devletüñi rûz u hefte vü **meh ü
sāl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
31, Beyit 24). [meh ü sāl,]

mehār: Devenin burnuna geçirilen
halka şeklinde ağaç ki yular buna
takılır.

Meger **mehāre** çeke hücresinde
hem-çü şütür / Muķīm-i hücre-i
Ka‘be şütür-süvār-ı Yemen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 13). [mehāre, -e]

mehār-ı şütür: Devenin yuları.

Çü gayr ola baña hem hücre hem
mehār-ı şütür / Şütür çü kūh-ı
belā ola hücre Beyt-i Hazen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 43). [mehār-ı şütür,]

meh-cebîn: Alnı ay gibi parlak olan
güzel (sevgili).

Ben degül ancak saña cümle cihân
olmuş esîr / **Meh-cebînüm**
nāzenînüm Muşli-i sîmîn-beden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 4). [meh-cebînüm, -
üm]

Derdüñ ile ‘âlemüñ âvâre vü
rûsvâsıdur / **Meh-cebînüm**
nāzenînüm Muşli-i sîmîn-beden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba

18, Beyit 10). [meh-cebînüm, -
üm]

meh-cebîn: Alnı ay gibi, alnı açık
güzel.

Bendeñüm raħm it baña ölsün mi
sulţānum seven / **Meh-
cebînüm** nāzenînüm Muşli-i
sîmîn-beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 18, Beyit 2).
[meh-cebînüm, -üm]

Luţf kıl ben zerreye hicr ile oldum
pāy-māl / **Meh-cebînüm**
nāzenînüm Muşli-i sîmîn-beden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 6). [meh-cebînüm, -
üm]

Nāzı az it hey helāk oldum
ħabîbüm nāzı az / **Meh-
cebînüm** nāzenînüm Muşli-i
sîmîn-beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 18, Beyit 8).
[meh-cebînüm, -üm]

mehcūr eyle: Ayrı düşmek,uzakta
kalmak.

Vaşl-ı dilberden beni âlemde
mehcūr eyledüñ / Yâri gayra
yâr idüp ben ‘âşıkı dūr eyledüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 3). [mehcūr eyle, -dû, -
ñ]

mehdî: Kıyamet gününden önce
gökten Allah'ın izni ve emriyle inerek
bütün insanları hidayete
kavuşturacağına, Süfyan'ı öldürerek
yeryüzünü sonsuz bir barış ve sevinçle
dolduracağına inanılan ermiş.

Mehdî hâkı ki hâdi-i âhîr-zemân
olup / Sırr-ı hâkîkati ider izhâr
Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 43). [mehdî,]

mehemmed hân: Osmanlı
padişahlarından sultan 2.. Mehmed
(Fatih Sultan Mehmed).

Qanı ol burc-ı saltanat mâhı / Ya'ni
şâh-ı cihân **Meḥmed Ḥân**
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 6). [meḥmed
ḥân,]

meh-i bedr: Dolunay.

Bir şeb beni yâ Rabb o meh-i bedre
irişdür / Ayakda qoma al elümi
şadre irişdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 19, Beyit 7).
[meh-i bedr, -e]

meh-i behrâm-kıtâl: Savaşçı
Behram'ın ayı.

Server-i tîr-i fiṭen şaf-der-i keyvân
eyvân / Mihr-i Bercîs-sa'âdet
meh-i Behrâm-kıtâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
23). [meh-i behrâm-kıtâl,]

meh-i huceste-hışâl: Huyu güzel ay.

Yegâne Ḥazret-i Ḥân Muştafâ-yı
'âlî-şân / **Meh-i huceste-hışâl**
ü şeh-i ḥamîde-sıfât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
14). [meh-i huceste-hışâl,]

Bedr iken ol **meh-i huceste-hışâl** /
Ne zevâl irdi kim hilâl oldı
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-

bend 2, Beyit 32). [meh-i
huceste-hışâl,]

meh-i keyvân-eyvân: Satürn makamlı
dolunay.

Şâh-ı Cem-câm u Sikender-derece
dārâ-dâr / Mihr-i Bercîs sa'âdet
meh-i keyvân-eyvân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
34). [meh-i keyvân-eyvân,]

meh-i nev: Hilâl.

Meh-i nevden ele dâs aldı çü
dihkân-ı felek / İrdi vaqt-i
direv-i mezra'-ı endüh u melâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 11). [meh-i nev, -den]

Meh-i nev şanma görinen tenine
pîr-i felek / Na'l kesmis saña
beñzer ki olupdur ebdâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
21). [meh-i nev,]

Pertev-i mihr-i 'inâyât Ḥudâ'dan
dilerüm / Bula günden güne
qadrüñ **meh-i nev** gibi kemâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 46). [meh-i nev,]

Sensin ol şeh ki sümm-i
semendüñe yiridür / Ger olsa
na'l-i zer **meh-i nev** mîḥlar
Sühâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 26). [meh-i
nev,]

Berât-ı milk-i 'ışkı kâtib-i kudret
baña yazdı / **Meh-i nev** sikke-i
hürşide nâmum tîg ile qazdı
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 4). [meh-i nev,]

meh-i tâbân: Parlak ay.

Nā-tüvān olsa n'ola bīmār-ı
çeşmüñ her zemān / Mest olup
yatur güneşde iy **meh-i tābān**
uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
94, Beyit 2). [meh-i tābān,]

meh-i tābān-ı feth: Fetih dolunayı.

Zulmet-i şām-ı gam oldu ref'
'ālemden yine / Burc-ı
devletden tūlū' itdi **meh-i**
tābān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8).
[meh-i tābān-ı feth,]

meh-i zūhal: Zūhal ayı(Satürn
gezegeni).

Meh-i Zūhal maḥal u Āfitāb-ı
Zühre nedīm / Emīr-i tūr-i
tedābīr ü Müşterī ikbāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
7). [meh-i zūhal,]

meh-i zūhal: Zūhal ayı(Satürn
gezegeni).

Meh-i Zūhal maḥal u Āfitāb-ı
Zühre nedīm / Emīr-i tūr-i
tedābīr ü Müşterī ikbāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
7). [meh-i zūhal,]

meh-rū: Ay gibi güzel parlak yüz; ay
yüzlü sevgili.

Umma kim devrān ile yār ola ol
meh-rū saña / Kimseler görmüş
degüldür hiç devrāndan vefā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 4). [meh-rū,]

meh-rū: Ay gibi güzel, parlak yüz; ay
yüzlü sevgili.

Şehr içre gönül oldu zāhir yine bir
meh-rū / Hürşid-i cihān zerre
mihr-i ruḥına karşı (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 1).
[meh-rū,]

mehter: Mehter musikisi.

Gel tıḡuñ ile başımı çal iki pāre kıl
/ Gam **mehterine** şūr-ı belāda
mekāre kıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 151, Beyit 1).
[mehterine, -i, -n, -e]

mekān: Yer, mesken, mahal.

Hey ne müşkil ki 'āşık-ı miskīn /
Bilmeye dilberüñ **mekānını**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 10,
Beyit 1). [mekānını, -ı, -n, -ı]

mekān: 1. Yer, mahal. 2. Durulan,
oturulan yer, ev, mesken, ikāmetgāh.

Resül sünnetini kendüzüne farz
eyle / Ki cennet ola **mekānuñ**
şarābuñ ola ṭahūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23).
[mekānuñ, -un]

mekān: Mekān, yer.

Fezā-yı lā-mekān şeh-bāzıyam
zāhid benî şanma / Bu cismānī
serāda āşiyān tutmuş **mekānum**
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
87, Beyit 5). [mekānum, -um]

Mekānum rüz u şeb Fazlî anuñ
'İşkî ocağıdır / Bugün ol pīr

ola mı nev-cüvân Dervîş
Bâlî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 10).
[mekānum, -um]

mekān eyle: Yer edinmek, mekan
bellemek.

Düşdi hāke o genc-i bî-hem-tā /
Sen de bir gunci var **mekān
eyle** (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 46).
[mekān eyle,]

mekān it: Mesken tutmak, yerleşmek.

Kimse sende qarār itmez imiş / İki
günlük mekân imişsin sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 58). [mekān it, -
miş, -sin]

mekān it: Mekân tutmak: Bir yeri
kendine mesken edinmek, yerleşmek.

Taht iken eyleyüp yirin tahte /
Vardı tahte't-türābı itdi mekân
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 8). [mekān it, -di
]

mekān ol: Mekan, yer olmak.

Server-i rif'ati bir mertebede
a'lādur / Yiridür küngüre-i 'arş
aña olsa mekân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 39).
[mekān ol, -sa]

mekān-ı esfel: Sefil yer.

Ne yirüñdür ola billāh bu **mekān-ı
esfel** / Lā-mekān tahtı olurken

saña 'ālî-menzil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8).
[mekān-ı esfel,]

mekāre kıl: Binek hayvanı eylemek.

Gel tîguñ ile başımı çal iki pāre kıl
/ Ğam mehterine şūr-ı belāda
mekāre kıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 151, Beyit 1). [mekāre
kıl,]

mekārim-i ahlāk: Güzel ahlaklı.

Bilüp **mekārim-i ahlāk** u hüsni
işfākuñ / Saña kıl olmağa
geldüm qabül kıl elüm al (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
28). [mekārim-i ahlāk,]

mekr: Hile, hile ile aldatma.

Fitne destin uzadup zülfüñ çü
mekre başlar / Nice miskîn
ayağa düşer kesilür başlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66,
Beyit 1). [mekre, -e]

mekr ü fesād: Hile ve fitne.

Zülfüñi ayağa şal devr-i şeh-i
'ādildür / Başasın lāyık odor
mekr ü fesād u fiteni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
33). [mekr ü fesād,]

meksür ol: Kırılmak, parçalanmak.

Saña gönül vireler baş yüz üzre
yirüñ ola / Olursa zülf-i şanem
gibi hātırüñ meksür (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16).
[meksür ol, -ur, -sa]

melāhat: *Güzellik.*

Bir güzelsin ‘ālem içre bî-şebah ü
bî-nazîr / Milket-i hüsn ü
melāhatda şeh-i şāhib-serîr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
14, Beyit 9). [*melāhatda, -da*]

melāhat: *Ar. Güzellik.*

Kulı olmuş durur cümle cihān bir
ben degül ancak / **Melāhat**
taht-gāhı üzre bir şāh-ı cihānum
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
87, Beyit 3). [*melāhat,]*

Yoluña olsun fedā ‘aql u delü
cānum Hasan / İy **melāhat** taht-
gāhı üzre sultānum Hasan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
14, Beyit 2). [*melāhat,]*

Zehr-i hicrānuñ senüñ āhîr şehîd
eyler beni / İy **melāhat** taht-
gāhı üzre sultānum Hasan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
14, Beyit 4). [*melāhat,]*

Yūsuf-ı şānî durur dirsem eger
gāyet muhal / İy **melāhat** taht-
gāhı üzre sultānum Hasan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
14, Beyit 6). [*melāhat,]*

Hāl-i ruhsāruñ gibi ‘ālemde sen bir
dānesin / İy **melāhat** taht-gāhı
üzre sultānum Hasan (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 14,
Beyit 8). [*melāhat,]*

Her gören biñ cān ile olsa ‘aceb
midür esîr / İy **melāhat** taht-
gāhı üzre sultānum Hasan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
14, Beyit 10). [*melāhat,]*

Hak Te‘ālā eylesün ‘ömrüñ senüñ
her-dem mezîd / İy **melāhat**
taht-gāhı üzre sultānum Hasan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
14, Beyit 12). [*melāhat,]*

Merhamet kıl hālümü ‘arz eyledüm
ben mübtelā / İy **melāhat** taht-
gāhı üzre sultānum Hasan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
14, Beyit 14). [*melāhat,]*

melāhat: *Güzellik, şirinlik.*

Milket-i hüsn ü **melāhatde**
mükerrem şāhdur / Sevmişem
bir şāh-ı hüsn adı Süleymān
Bālî’dür (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 16, Beyit 8).
[*melāhatde, -de*]

melāl: *Ar. Sıkıntı, gam.*

Döstuñ hürrem ü handān ola her
şām u şehir / Haşm-ı bed-
hūvāhuñ ola garka-i endūh u
melāl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 20, Beyit 47). [*melāl,]*

Mübeşşirān-ı sa‘adet beşāret
eylediler / Ki irdi mevsim-i şādî
vü gitdi derd ü **melāl** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
3). [*melāl,]*

melāl: 1. Hüzün, keder. 2. Usanma,
bıkma, usanç.

Meh-i nevden ele dās aldı çü
dihkân-ı felek / İrdi vakt-i
direv-i mezra‘-ı endūh u **melāl**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,*
Beyit 11). [*melāl,]*

melāmet: *Aşk yolunda ayıplanmayı, kınanmayı göze alan kimse. 2. Âşık.*

Melāmet milkini açdum ser-ā-ser
tîğ-ı āhumla / Bugün ben şāh-
bāz-ı milk-i ‘ışkum bir diyār
aldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 10*).
[melāmet,]

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıkların her biri 2. sevgili.*

Sen bu kemāl-i hüsn ile mihr-i
felek misin nesin / Nev’-i
beşerde görmedük yoḥsa **melek**
misin nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1*). [melek,]

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıklar.*

Hüb-rûlar arasında bir güzel
cānānesin / Bilmezem hūr u
perī mi ya **melek** cānā nesin
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 7*). [melek,]

melek-i sidre-serîr: *Sidre tahtının meleği(sidre; cennetteki en uzun ağaç,makam).*

Hücreme geldi benüm bir **melek-i
sidre-serîr** / Didi kim başuḥna
gün toğdı tır iy bî-sāmān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 3*). [melek-i sidre-serîr,]

melekler: *Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.*

Ra‘d-veş gögde **melekler** inledi /
İtdügüm efgān elinden el-ğiyās
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6*). [melekler,]

Çalınup sūr-nāy u tabl irişdi çerḥa
āvāzı / **Melekler** yañılup
tesbîhin anuñ oldu ḥayrānı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 3*). [melekler,]

melek-mertebe: *Melek derecesinde.*

Sensin ol şāh-ı felek-ḳadr ü **melek-
mertebe** kim / Fahr ider saña
kul olmağ ile şāhān-ı cihān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 43*). [melek-mertebe,]

melik-hıṣāl: *Padişah tabiatlı.*

‘Alī seḥā vü Ebū Bekr şıdk u
Ahmed nām / **Melik-hıṣāl** ü
felek-iḳtidār ü baḥr-nevāl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 8*). [melik-hıṣāl,]

melik-i ĩsī-dem: *İsa nefesli sultan.*

İşidüp bu sözini ol melik-i ĩsī-
demüñ / Didüm ol sūre nedür
ola sebep iy lebi cān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 32*). [melik-i ĩsī-dem, -üñ]

memāt: *Ölüm.*

Cihāna bezl ola ger cür‘a-i şarāb-ı
lebüñ / Bulup ḥayāt-ı ebed
ḳalmaya cihānda **memāt** (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 31*). [memāt,]

memāt: *Ölüm, mevt.*

Döstim ‘ömrinde bir büseñ alanlar
haşre dek / Zinde ola Hızır gibi
görmeye hergiz **memāt** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit
4). [memāt,]

Hızır-vār oldı çemen şahını şular āb-
ı hayāt / Nüş idenler idi
görmeye bu demde **memāt**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
23, Beyit 5). [memāt,]

me’men: Emin olunacak, sığınacak
yer.

Çeker çü hücre-i gövdesini ecel
şütürü / Bu hücrede şütürüñ
bağlama degül **me’men** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
3). [me’men,]

memî: Memi (özel isim).

Kim dürür dirseñ eger ol pâdişâh-ı
‘âlemi / Dil-nevâzum ser-
firâzum dilberüm nâzûk **Memî**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 2). [memî,]

Bî-nazîr ü bî-bedeldür hûbdur
maḥbûbdur / Dil-nevâzum ser-
firâzum dilberüm nâzûk **Memî**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 4). [memî,]

Ġamzesi cânlar alur lîkin cihân
fettânıdır / Dil-nevâzum ser-
firâzum dilberüm nâzûk **Memî**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 6). [memî,]

Ġamzesi siḥriyle ‘âlem cümle
râmîdür anuñ / Dil-nevâzum
ser-firâzum dilberüm nâzûk
Memî (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 17, Beyit 8). [memî,]

Fazlî-i üftâde ol şâh-ı cihānuñ
kulıdır / Dil-nevâzum ser-
firâzum dilberüm nâzûk **Memî**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 10). [memî,]

memî şâh: Riyazi namıyla tanınan
XVI. yy. şairidir. 1546/1547 yıllarında
vefat etmiştir.

Çünkü alduñ göñlümi alma şaḥın
āhum benüm / Ben kuluña
merḥamet eyle Memî Şâh’um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 2). [memî
şâh,]

Hicrûñ ile nice bir maḥzûn olam
ben mübtelâ / Ben kuluña
merḥamet eyle Memî Şâh’um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 8). [memî
şâh, -um]

Küfr-i zülfüñe göñül virdümse
kāfir olmadum / Ben kuluña
merḥamet eyle Memî Şâh’um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 6). [memî
şâh, -um]

Tāḡatum tāḡ oldı kalmadı mecālüm
fırkate / Ben kuluña merḥamet
eyle Memî Şâh’um benüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
12, Beyit 10). [memî şâh, -um]

Eşk-i çeşmüm fırḡatinde ta’n ider
deryâlara / Ben kuluña
merḥamet eyle Memî Şâh’um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 4). [memî
şâh,]

memleket: Bir devletin, bir
hükümdârın yönetimi altında bulunan
yer, ülke.

Pāk oldı çirk-i zulmden el-ḥaḳ bu
memleket / Semsīr-i tīzūñ olalı
āb-ı revān-ı ‘adl (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 18, Beyit 17).
[memleket,]

Ḥamlūñ revān cihānda bedende
revān gibi / Emrūñ teninde
memleketüñ oldı cān-ı ‘adl
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 18,
Beyit 23). [memleketüñ, -üñ]

memleket: Bir devletin egemenliği
altında bulunan toprakların bütünü,
ülke.

Nice kim tīg ile feth ola şāhum
memleket dāyim / Nice kim
şāhlar ide cihānı bende fermānı
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 17,
Beyit 33). [memleket,]

Taht-ı ‘ālī-baht yāver fırsat u
şevket hemīn / Saltanat zīr-i
‘inān u **memleket** zīr-i nigīn
(Kara Fazlī Dīvānı, Muaşşer 1,
Beyit 3). [memleket,]

memleket-i bāğ: Bağlar bahçeler
ülkesi.

‘Asker-i serdini cem‘ eyledi sultān-
ı şitā / Kılmağa memleket-i
bāğı ser-ā-ser vīrān (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 26, Beyit 4).
[memleket-i bāğ, -ı]

memleket-i rūm: Rum diyarı,
Anadolu.

Maḳdem-i pākı cihān ḥalḳını teşrīf
itdi / Oldı āsūde yine
memleket-i Rūm temām (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 32, Beyit
13). [memleket-i rūm,]

memlū: Dolu, dopdolu.

Nazar kıldum senūñ faḫluñla
gördüm / Cihān **memlū** zihī
farṭū’l-feḫā’il (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 124, Beyit 9).
[memlū,]

memlūk: Köle, kul, abd.

Çü milke adl ola **memlūke** luṭf
mūcib olur / Ḳabūl-i ‘ālemyān
u rızā-yı Sübhānī (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 14, Beyit 26).
[memlūke, -e]

me’ mūniyye: Memuniye helvası veya
peynirli ırmık helvası olarak bilinen
bir tatlı çeşidi.

O meydān içre **me’ mūniyyeler** hep
tōplardur kim / Anı ḳapmağa
olur her kişinūñ desti çevgānı
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 12,
Beyit 23). [me’ mūniyyeler, -ler
]

Tōpdur anda olan sūkkeri
me’ mūniyye / İştihā ḳal‘asını
eylemek-içün vīrān (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 13, Beyit 17).
[me’ mūniyye,]

O meydān içre **me’ mūniyyeler** şan
tōplardur kim / Anı ḳapmağa
çevgān itdi destin pīr ile bernā
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29,
Beyit 21). [me’ mūniyyeler, -ler
]

me’ mūr ol: Yükümlü, görevli olmak 2.
görevlendirilmek.

Getürdi tahtuñı yil tütalum
Süleymân-vâr / Ne fâ'ide
olıcak şâh-ı merge sen me'mûr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 14). [me'mûr ol, -ıcağ]

men ârâde'l-delîle kad hasrâ: Arapça
bir beyit: Delil isteyen kaybeder.

Vahdeteş hest rûşen ez hırşîd /
Men ârâde'l-delîle kad hasrâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3,
Beyit 6). [men ârâde'l-delîle
kad hasrâ,]

men' eyle: Engellemek, alıkoymak,
önlemek.

Men' eyler imiş 'âşıkı maḥbûb ile
meyden / Gör kim ne ḥabâsetler
ider şûfî-i aḥbeş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3).
[men' eyle, -r]

men hassene şānehu rubbanu:
Arapça bir beyit: Ey onurunun yolunu
güzelleştirdiği kişi.

Men hassene şānehu rubbanu /
Men iftiḥara bi-faḍli ābāihi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 4,
Beyit 3). [men hassene şānehu
rubbanu,]

men' id: Engellemek, yasaklamak;
uzaklaştırmak, ayrı düşürmek.

Kendü varmaz ḥalkı da mey-
ḥānelerden men' ider / Şeyḥ-i
yārān-ı tarikat hem muḥal hem
ḥāldür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 62, Beyit 6). [men' id, -er
]

men iftiḥara bi-faḍli ābāihi: Farsça
bir beyit: Atalarının faziletiyle övünen
kimse.

Men hassene şānehu rubbanu /
Men iftiḥara bi-faḍli ābāihi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 4,
Beyit 3). [men iftiḥara bi-faḍli
ābāihi,]

men' itme: Yasaklamak || uzak tutmaya
çalışmak (kerem kıl! bağlamında).

Büsedden men' itme cānā Fazlî'yi /
Hoş degül ehl-i kerem itmek
lecâc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
52, Beyit 5). [men' itme,]

men lehu'l-'aklu māyekulu kezā:
Arapça bir beyit: Akıllı bir insan bunu
söylemez.

Men zi mey tevbehu key konem
ḥāşā / **Men lehu'l-'aklu
māyekulu kezā** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [men
lehu'l-'aklu māyekulu kezā,]

**men zi mey tevbehu key konem
hāşā:** Farsça beyit: Hāşā, ben
şaraptan nasıl yüz çeviririm!.

Men zi mey tevbehu key konem
ḥāşā / Men lehu'l-'aklu
māyekulu kezā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [men
zi mey tevbehu key konem ḥāşā,
]

menba': Kaynak.

Temāşā eyle var anı bulunmaz bir
anuñ gibi / Temāşā **menba'ı**
haṭṭ ma'deni zevk ü şafā kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 4). [menba'ı, -ı]

menba': Kaynak, pınar; sahip, malik.

Hvân-ı vaşlı hāşş u 'āma ḥasbeten-
lillāhdur / Ol saḥāvet **menba'ı**
kim adı Muşlî Şāh'dur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 2). [menba'ı, -ı]

Geydürür ol dem aña iḥsân idüp bir
tāc-ı zer / Ol saḥāvet **menba'ı**
kim adı Muşlî Şāh'dur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 4). [menba'ı, -ı]

Tîr-i makşûdın nişāna ırgürür ol
nev-cüvân / Ol saḥāvet
menba'ı kim adı Muşlî Şāh'dur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 6). [menba'ı, -ı]

Ol gedâyı ğark idüp sîm ü zere
şādān ider / Ol saḥāvet
menba'ı kim adı Muşlî Şāh'dur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 8). [menba'ı, -ı]

Ben fakîre bilmezem yâ Rab niçün
kıldı ḥarām / Ol saḥāvet
menba'ı kim adı Muşlî Şāh'dur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 10). [menba'ı, -ı]

Yüz koyup ol şāh öñinde ḥāk ile
yeksân olur / Ol saḥāvet
menba'ı kim adı Muşlî Şāh'dur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 12). [menba'ı, -ı]

Fazliyâ var iste bende yok dimez
virür hemân / Ol saḥāvet
menba'ı kim adı Muşlî Şāh'dur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 14). [menba'ı, -ı]

menba': Kaynak, pınar.

Bir cür'asından anuñ biñ Hızır
zinde-dildür / La'lüñ ki
menba'idur ser-çeşme-i
ḥayātuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 5).
[menba'idur, -ı, -dur]

menba'-ı baḥr-i iḥsân: Ihsan
denizinin kaynağı.

Muştafâ nām u nişānî laḳab u ibn-i
Celāl / Maṭla'-ı şubḥ-ı seḥā
menba'-ı baḥr-i iḥsân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
24). [menba'-ı baḥr-i iḥsân,]

menba'-ı deryā-yı 'irfān: Irfan
denizinin kaynağı.

Ma'rifet bābında rindān-ı süḥan-
dānlar bizüz / Baḥr-ı ma'nā
menba'-ı deryā-yı 'irfānlar
bizüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 5).
[menba'-ı deryā-yı 'irfān, -lar]

men'-i 'ışk: Aşkın men edilmesi.

Haṭṭ-ı lā'lüñ vaşf ider dil ḥalka
men'-i 'ışk-ıçün / Her
belālardan emîn olmağa hırz-ı
cān okur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 73, Beyit 3). [men'-i 'ışk,
-ıçün]

men'-i vişāl: (sevgiliye) kavuşmayı
engellemek.

Terk-i 'ār it vaşl-ı yāre ṭālib iseñ
Fazliyâ / Dāyimā **men'-i vişāl**
iden belā-yı 'ārdur (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5).
[men 'i vişâl,]

menşe': Bir şeyin ortaya çıktığı, meydana geldiği, neşet ettiği yer, kök, kaynak, asıl.

Ƙamunuñ **menşe'i** cehl ü bunuñ
fazl u ma'arîfdür / Ƙamu fânî
durur ammâ bu eyler nâmuñı
ibkâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 66). [menşe'i, -i]

menşür-ı 'âlem: Cihana dağılmış, yayılmış olmak.

Oldı menşür-ı 'âleme 'unvân /
Âyet-i kullu men 'aleyhâ fân
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 1). [menşür-ı 'âlem, -e]

me'nüş ol: Alışmak.

Dür olsam Fazliyâ gamdan beni
gumm öldürür / Şöyle me'nüş
oldı hicrinde o şâhuñ gam baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [me'nüş ol, -dı]

menzil: Yer, mekân.

Ƙâmetin her kim ümîd-i vaşl ile
idüp kemân / Tîr-i âhuñ
menzilini itse burc-ı âsmân
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 5). [menzilini, -i, -n, -i]

menzil: Varılacak yer.

Andadur her gün benüm peyk-i
hayâlüm şâma dek / Ƙankı
menzilden ki ol devletlü
sulţânüm gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4).
[menzilden, -den]

menzil: Makam, mahal, yer.

Evşâfı **menziline** o Şâhuñ irişmeye
/ Ʀab'uhn Burâk gibi eger berķ-
seyr ola (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 31).
[menziline, -i, -n, -e]

menzil: Hedef, varılacak yer.

Maķşûd **menziline** dilerseñ göñül
vüşül / Pây-ı 'azîmeti yürî râh-ı
şevâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [menziline, -i, -(n), -e]

menzil: Hedef, varılacak yer.

Hâmisen sâlik-i seyyâre tevekkül
lâzım / Ki tevekkülle olur
menzile sâlik vâşıl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21).
[menzile, -e]

Menzilin tîr-i âhuñuñ yiridür /
Şahn-ı şahrâ-yı âsümân eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 48). [menzilin, -iñ]

menzil: Varılacak yer, mesafe. 2. Yüce makam.

'Ârîzun hürşîd ü alnuñ mâhdur
kaşuñ hilâl / **Menzilüñ** hürşîd-i
'âlem-tâb-veş burc-ı cemâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 5). [menzilüñ, -üñ]

menzil ol: Bulunmak, yer almak.

Tevbesin himmete vir rāh-ı talebde
meydān / Hem-‘inān ola ‘ināyet
ala şāyed menzil (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30*).
[menzil ol, -a]

menzilde: 1. Yolcuların konakladıkları
yer, konak yeri, konak.

O meh her yirde seyr eyler hemān
ancaḡ benüm mahrūm / Kamu
menzilde tālî‘dür baña gülmez
ne tālî‘dür (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 4*). [menzilde,]

menzile ir: Hedefe yetişmek, amaca
ulaşmak.

‘Umre sürerse n’ola zevḡ ü şafāsı
ḡaccuñ / İrdiler menzile ḡaṭ‘
eyleyüben rāh-ı dırāz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
3*). [menzile ir, -di, -ler]

menzile ir: Amacına ulaşmak.

Reh-rev-i inkār olur efkār iremez
menzile / Ḳudretüñ şahrāsına
pāyān bulımaz hīç-kes (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
7*). [menzile ir, -e, -mez]

menzilet: Derece, rütbe.

Sikender der Ġazanfer fer
Süleymān **menzilet** k’oldur /
‘Ömer ‘adl ü Muḡammed hū
‘Alî sîret velî sîmā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 54*).
[menzilet,]

menzil-gehi: Menzil yeri, konak.

Her kimseye kim ire senüñ luṭf-ı
laṭîfün / **Menzil-gehi** eflāk ola
mānend-i Mesîḡā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12*).
[menzil-gehi, -i]

Menzil-gehi olmazdı anuñ ṭārem-i
ḡārum / Olmasa saña ümmet
eger ‘İsi-yi Meryem (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
5*). [menzil-gehi, -i]

menzil-i bekā: Sonsuzluk durağı.

Şöyle serî‘-seyr idi kim bir adımda
rāst / Dār-ı fenādan oldu yiri
menzil-i bekā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 12*).
[menzil-i bekā,]

menzil-i leylā: Leyla'nın mesafesi.

İrmediler menzil-i Leylā’ya hergiz
gerçi kim / Niçe Mecnūn vādi-i
‘ışḡ içre maḡmil bağlamış
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100,
Beyit 3*). [menzil-i leylā, -ya]

menzil-i maksūd: Varılmak istenen
yer 2. amaç, gaye.

Menzil-i maḡşūda irüp isterem
olam nişān / Tîrünüñ budur
öñünce varduḡum naḡḡir-veş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,
Beyit 4*). [menzil-i maḡşūd, -a]

Her ki bu şart ile gitmezse reh-i
Mevlā’ya / İrmeyüp menzil-i
maḡşūda kıılır pā-der-gil (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
29*). [menzil-i maḡşūd, -a]

Seyrimüz seyr-i ilā'llāh ile fī'llāh
olalı / Menzil-i maḫşūda irdük
dōst şahrāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22).
[menzil-i maḫşūd, -a]

merām: Arzu, istek, maksat.

Mevsim-i 'adlünde reste cümle kār
/ Devr-i iḥsānuñda ḥāşıl her
merām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 1, Beyit 12). [merām,]

merâtib-i şu'arā: Şairlerin
mertebeleri.

Bülenddür ne tereddüd **merâtib-i**
şu'arā / Velî derūnumı yakdı
denā'at-i şürekā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1).
[merâtib-i şu'arā,]

mercân: Ar. Denizden çıkan maruf
kırmızı cevher.

Var iken dendān u lâ'lüñ aña itmez
ārzū / İtse dil ğavvāsını deryā
dür ü **mercāna** ğarḫ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit
4). [mercāna, -a]

Didi şeh-zādeleri sünnet idüp şāh-ı
cihān / Lüle-i la'lden akıtsa
gerekdür **mercân** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 33).
[mercân,]

mercân: "Mercan" Denizden çıkan
kırmızı cevher.

Her kaçan dendān u lâ'lüñ vaşfin
itmek istesem / Ebr-i nîsān gibi
ḥālümünden dür ü **mercân** yaġar

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 6). [mercân,]

merd: Yiġit, cesur, kahraman.

Der-miyān itdüñ zaferden tiġ u
nuşretten kemer / İşde meydān
merd-ise meydāna gelsün surḥ-
ı ser (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 1). [merd-ise,
-i, -se]

merd: Cesur, yiġit, sözüne sadık.

Bir ḳahpe durur zişt bu dünyā-yı
mü'enneş / Meyl eyleme **merd**
iseñ aña olma muḥanneş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit
1). [merd,]

Eger **merd** ise gelsün işde meydān
surḥ-ı ser kāfir / İgen germ
olmasun beñzer ki ḥālî şandı
meydānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 2). [merd,]

merd: Cesur, yiġit, sözüne sadık
(âşık).

Fazlî gibi bir **merd** gerek şüfi
yaraşmaz / Meydān-ı
muḥabbetde senüñ gibi
muḥanneş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 47, Beyit 5). [merd,]

merdāne: İnsan olana yakışır sûrette,
mertçe, yiġitçe.

Dil yandı yüzüñ şem'ine **merdāne**
degül mi / Yanmaḳdur anuñ pes
işî pervāne degül mi (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit
1). [merdāne,]

merd-efgen: İnsanı düşüren, yerlere seren.

Şecā'at mīşe-zārında o bir şîr idi
merd-efgen / Niçe şîri zebûn
itmişdi kahr-ı havf ü haşyetden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 11). [merd-efgen,]

merd-i meydân: Yiğit, tek kişi.

Şecā'at pîşesinde bebr-heybet bir
Ğazanfer'dür / Ne rûbehdür
'adû kim ola anuñ merd-i
meydânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 21). [merd-i
meydân, -ı]

merdûd-ı ebed it: Sonsuz hayatı
elinden almak.

Redd itdügiçün emrûñi bir kez
senüñ İblîs / Merdûd-ı ebed
itdüñ idüp la'neti aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
14). [merdûd-ı ebed it, -dü, -ñ]

merdüm: Kişi, kimse || adam, insan.

Gülüp sen gayr ile dāyim beni gel
çok çok ağlatma / Şakın kim
kan olur az günde garķ olur bu
merdümler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2).
[merdüm, -ler]

merdüm-i 'ayyār: Hileci, aldatan
insan.

Mestdür çeşmüñ 'aceb mi katlûme
kaşd eylese / Kan ider cānā
olıcak **merdüm-i 'ayyār** mest

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43,
Beyit 4). [merdüm-i 'ayyār,]

merdüm-i çeşm: Göz bebeği
(Sevgilinin benleri göz bebeğine teşbih
olunmuştur.).

Yine iy şāh kenār eyledi çok
gevher-i hās / Baħr-ı eşkümde
olup merdüm-i çeşmüm ğavvās
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101,
Beyit 1). [merdüm-i çeşm, -üm
]

merg: Canı olmayan, cansız, ölü.

Düşmenüñ nakd-i revānını alup
virmede **merg** / Dest-i kahrūñla
şehā tîġuñ olupdur enbāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
21). [merg,]

merhabā: Ar. "Hoş geldiniz"
mānāsında ve āşinālık makāmında el
göğüse koyulup, misâfire hitāben irat
olunur kelime. ("merhaban"dan
muħaffef olarak "vâsi' ve ma'mûr
mekana geldiniz, istînās ediniz,
mütevahhiş olmayınız" meâlini ifâde
eder).

Virüp el **merhabāya** sāķi gelse
bezme mey başdan / Getürüp
neş'eyi yārān ğam u hemme
vedā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 80, Beyit 3).
[merhabāya, -y, -a]

merhabā: Selam hitabı.

'İd-i vaşl itdüm temennā el uzatdı
katlûme / Bendesine şükr o
şāhuñ **merhabāsi** yok degül

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 2). [merhabâsı, -sı]

merhabâ: Geniş ve mamur yere
geldiniz, rahat ediniz, hoş geldiniz□
anlamlarında bir esenleşme veya
selamlaşma sözü.

Mağdemünden şol kadar sürdük
şafâ bulduk sürür / Şanki 'îd
oldı hemân ehlen ü sehlen
merhabâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 3, Beyit 2). [merhabâ,]

merhabâ: "Genişlenin, rahat oturun"
anlamlarında bir selamlaşma sözü;
hoş geldiniz.

El uzatsaň itmege qurbân beni iy
dil-rübâ / 'îd olur ol gün baňa
ehlen ve sehlen **merhabâ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26,
Beyit 1). [merhabâ,]

merhabâ eyle: Selamlaşmak, selam
vermek, merhaba demek.

Merhabâ eylemedüň virmedi devlet
baňa el / Âh kim derd ü ğam u
ğuşsada oldum pâ-mâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
18). [merhabâ eyle, -me, -dü, -ñ
]

merhabâ it: Selam vermek.

Merhabâ itse senüñle ne gün ol Şâh
göñül / Rûz-ı mâtem daħi olsa
ola bayrâm saňa (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4).
[merhabâ it, -se]

merhabâ kıl: Merhaba demek,
selamlamak 2. yansımak, aksetmek.

'îd irişdi yine 'uşşâka idüb 'arz-ı
cemâl / **Merhabâ kıl** kuluñuñ
göñlini şâhum ele al (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
14). [merhabâ kıl,]

merhamet: Acıma, merhamet etme,
şefkat gösterme.

Merhamet halk-ı cihân hakkında
kâruñdur senüñ / Ğam yime
'avn-i İlâhî dest-yâruñdur
senüñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 22).
[merhamet,]

merhamet eyle: Acımak.

Çünkü alduñ göñlümi alma şakın
âhum benüm / Ben kuluña
merhamet eyle Memî Şâh'um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 2).
[merhamet eyle,]

merhamet eyle: Merhamet etmek,
acımak.

Küfr-i zülfüne göñül virdümse
kâfir olmadum / Ben kuluña
merhamet eyle Memî Şâh'um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 6).
[merhamet eyle,]

Hicrûñ ile nice bir maħzûn olam
ben mübtelâ / Ben kuluña
merhamet eyle Memî Şâh'um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 8).
[merhamet eyle,]

Tāḳatūm tāḳ oldı ḳalmadı mecālūm
fūrḳate / Ben ḳuluña
merḥamet eyle Memī Şāh'um
benüm (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 12, Beyit 10).
[*merḥamet eyle,*]

merhamet eyle: *Merhamet etmek,*
acımak.

Eşk-i çeşmüm fūrḳatinde ta'n ider
deryālara / Ben ḳuluña
merḥamet eyle Memī Şāh'um
benüm (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 12, Beyit 4).
[*merḥamet eyle,*]

merhamet kıl: *Merhamet etmek.*

Merḥamet kıl ḥālūmi 'arz eyledüm
ben mübtelā / İy melāḥat taḥt-
gāhı üzre sulṭānum Ḥasan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
14, Beyit 14). [*merḥamet kıl,*]

merhamet kıl: *Merhamet etmek,*
acımak.

Her ḳadeḥ kim çekerüm ulu güneh
dirsın şerr / **Merḥamet kıl** nice
bir bunca günāhı çekelüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129,*
Beyit 4). [*merḥamet kıl,*]

merhem: *Çare, derman, ilaç.*

Derdüñ gibi dil-ḥastelere yok daḥı
dermān / Zaḥmuñ gibi
mecrūhlara hem daḥı **merhem**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,*
Beyit 9). [*merhem,*]

Cām-ı meyden mest olanlar
kendüyi Cem şandılar /

Cür'asın tîğ-ı ecel zaḥmına
merhem şandılar (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 1).
[*merhem,*]

merhem-i vaşl: *Kavuşma merhemi.*

Ḳıl merhem-i vaşluñla meded çäre
ṭabībüm / Çāk oldı yürek
nāvek-i hicrānuñ ucundan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 146,*
Beyit 2). [*merhem-i vaşl, -uñ, -*
la]

merkez-i devr-i sa'adet: *Mutluluk*
döngüsünün merkezi.

Her zemān ḳuṭb-ı murādı üzre devr
eyler felek / Zāt-ı pākı merkez-i
devr-i sa'adedtür bugün (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
18). [*merkez-i devr-i sa'adet, -*
dür]

merkez-i kadr: *Değerin kıymetin*
merkezi.

Merkez-i ḳadrini dā'ir olıma
pergār-ı 'aḳl / Bir şeh-i 'ālī-
cenāb u 'arş-ı rif'atdūr bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,*
Beyit 16). [*merkez-i ḳadr, -in, -i*
]

mertebe: *Derece, basamak, rütbe.*

Server-i rif'ati bir **mertebede**
a'lādur / Yiridür küngüre-i 'arş
aña olsa mekān (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 39).
[*mertebede, -de*]

Zihī şehen-şeh-i 'ālī ki ḳaşr-ı
ḳadrine çerḥ / İrişmeye bula biñ

meretebe eger derecât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 36). [meretebe,]

meretebe: Aşama, derece, meretebe.

Ko Fazlî gūşe-i mey-ḥānelerde
mu'tekif olsun / Cināndan
zāhidā biñ **meretebe** ol cā baña
yegdūr (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 7). [meretebe,]

mervān-ı har: Eşek Mervan. 2. Hz.
Hüseyn ve yanındakileri Kerbelada
öldüren Emevi komutanı.

Mervān-ı ḥar Yezīd-i la'īn şerr-i
kāfirūñ / La'netler ola cānına
her bār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 31).
[mervān-ı ḥar,]

Bilsem ki nice çekdi saña tīg-i kīne
/ **Mervān-ı ḥar** Yezīd-i sitem-
kār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11).
[mervān-ı ḥar,]

merve: Mekke'de bir dağ adı.

Nice ki **Merve'de** ḥuccāc ide Şafā
ile sa'y / Nice ki ehl-i vuḳūf ola
vāḳıf-ı 'Arafāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 41).
[merve'de, -de]

meryem: Meryem, Hz. İsa'nın
annesidir. Divân şiirinde Hz. İsa'yı
doğurması, Cebraîl tarafından üfürme
yoluyla gebe bırakılması
hususiyetleriyle temizlik, namus, iffet,
bekâret simgesi olarak ele alınır.

Ehl-i diller göricek āyīnede
taşvīrūñi / Bağrına başmış yatur
'İsā'yı **Meryem** şandılar (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 5). [meryem,]

meryem-i cihān: Dünya Meryem'i.

Nesīm-i luṭfuñ eger nefḥ-i rūḥ
eylemese / Revā olurdı demek
Meryem-i cihāna 'aḳīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
25). [meryem-i cihān, -a]

mesā: Akşam.

Nice ki ḥink-i çerḥa şeh-i necm
olup süvār / Kaṭ'-ı menāzil
eyleye her şubḥ tā **mesā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
33). [mesā,]

mesakkat: Zahmet, sıkıntı.

İy sīne nār-ı zecr ü **meşakḳatde**
tırma yan / İy cān belā vü
miḥnet ile tenden ol revān
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
2, Beyit 14). [meşakḳatde, -de]

meşām: Burun, koku alacak yer.

Mihr-i rāyuñla münevver her diyār
/ Būy-ı ḥulḳuñla mu'aṭṭar her
meşām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 1, Beyit 5). [meşām,]

meşāmm: Burun.

Tīb-i eflāḳuñ ile oldı mu'aṭṭar āfāk
/ Gül gibi eyledi pūr cümle
cihān ḥalkı **meşāmm** (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 23). [meşâmm,]

mescid: Mescid, namaz kılınan yer.

Mey-hāneden kovuldum **mescidde**
hod yirüm yok / Dünyā yüzinde
Fazlî ben hıvār u zāre yir yok
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109,
Beyit 7). [mescidde, -de]

Bir bütûn 'İşkına zünnār-ı
maḥabbet bağlanup / **Mescidi**
terk eyledük her-dem
kilisāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19).
[mescidi, -i]

mesel: Atasözü, darb-ı mesel.

Oklarından incinürse ḥaste-dil
ma'zūr tut / İy kemān ebrū
meşeldür ādeme eylük batar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 148,
Beyit 1). [meşeldür, -dür]

mesel: Ar.hikaye,örnek,benzeri.

Seni görenleri el-kışsa sevmezem
hergiz / **Meşel** durur buña el
kāşsu lā yuhübbü'l-kāş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit
2). [meşel,]

Meşeldür bu ki meydān yügrüğüñ
sen de yırak idüp / Semend-i
sa'yı sür cehd it bu meydāndan
girü ḳalma (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 33).
[meşeldür, -dür]

Bahr olsa yaşum ḳatreleri ger 'aceb
olmaz / İy Fazlî **meşeldür** bu
göl olur dama dama (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2).
[meşeldür, -dür]

mesel: Hikaye, söylence.

Ḳutlu gün dirler **meşeldür**
toğusından bellüdür / Her gören
şāḥib-sa'ādet olacağın ḥükm
ider (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 14). [meşeldür, -dür]

meselā: (Ar.) Misal olarak,şunun gibi,
söz gelişi.

Çü jāj-ı Bākıl olur her kelāmı bī-
rağbet / Kimesne gūşına almaz
dür olsa da **meşelā** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7).
[meşelā,]

meserret: Sevinç, mutluluk.

Ḡurbetde **meserretten** eşer derd
şatardum / El-kışsa şafası yoğ-
imiş terk-i diyāruñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1).
[meserretten, -den]

meşgale-i kesret-i zikr: Çok zikirle
meşgul olma.

Sāminen **meşgale-i kesret-i zikr** ü
tesbīḥ / Ki odur mışkale-i
şafvet-i āyine-i dil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25).
[meşgale-i kesret-i zikr,]

meşhūd: Görülmüş, göz ile görülen
şey.

'Ayn-ı fenāda olsun **meşhūd** bim ü
bāḳi / Meftūnı olma zāhid cehl
ile fāniyānuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 116, Beyit 6).
[meşhūd,]

meşhūr: Şöhretli.

İtūñ geçünmek ile şehir içinde
meşhūrum / Murād şöret ise
ger yeter bu nām baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit
4). [meşhūrum, -um]

meshūr: Büyülenmiş, sihir yapılmış.

Ölmelü hastesinin gördüğün perî-
rūnuñ / Meger ki sāhîr-i nefis
eyledi seni **meşhūr** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11).
[meşhūr,]

meşhūr eyle: Meşhur etmek, ünlü
yapmak.

Nāmuñ el-hak nāme-i ‘adl içre
meşhūr eyledüñ / Zāt-ı pākuñ
‘adl ü inşāf ile meşhūr eyledüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 6). [meşhūr eyle, -dü, -ñ]

meşhūr ol: Herkesçe bilinen.

Niçe kim her şubh-dem cünd-i
zulām-efrūz-ı şeb / ‘Ayn-ı
nuşretten ola meşhūr semşîr-i
seher (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 41). [meşhūr
ol, -a]

meşhūr ol: Bilinmek, tanınmak, ün
salmak.

‘Āleme meşhūr olaldan leblerüñ /
Müşg-i Çîn’e kalmadı hergiz
revāc (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 52, Beyit 4). [meşhūr ol,
-al, -dan]

meşhūr-ı cihān: Dünyada meşhur;
herkesçe bilinen.

Reh-rev-i rāh-ı ma‘ānî çābük-i
meydān-ı nazm / İkidür Fazlî
cihān içinde **meşhūr-ı cihān**
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 5,
Beyit 1). [meşhūr-ı cihān,]

meşhūr-ı dilber: Bilinen güzeller.

Dükânına gelür baş baş anuñ
meşhūr-ı dilberler / Olup iy
Fazlî ol şāha dil ü cān-ile
çākerler (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 9). [meşhūr-
ı dilber, -ler]

meşhūr-ı enam: Mahlukatın ünlüsü.

Bir kerem kâni vü luṭf issidür ol ki
oldı bugün / ‘Adl ü dād u
kerem ü cūd ile **meşhūr-ı
enam** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 32, Beyit 12). [meşhūr-ı
enam,]

mesîh: Hz. İsa (as) peygamber.

İkisinüñ de **Mesîh** olmağ ile
nāmları / Dem-i Deccāl ile bir
mî nefes-i Peygāmbere (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
26). [mesîh,]

İkisinüñ de **Mesîh** olmağ-ile
nāmları / Dem-i Deccāl ile bir
mî nefes-i Peygāmbere (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 12, Beyit 2).
[mesîh,]

mesîhā-dem: Far. Mesîha nefesli,
nefesi Mesîha gibi.

İy **Mesîhâ-dem** leb-i cân-bahsuña
cānum fedā / Zülf-i kâfir-
kîşüñe dînüm hem îmānum
fedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
39, Beyit 1). [*mesîhâ-dem,]*

mesîh-efgân: Hz. İsa gibi feryat eden
(*mesih nefesi*).

Cân olaldan ol **Mesîh-efgānuñ** iy
dil hem-demi / Pür-sürür oldu
ferāmüş eyleyüp derd ü ğamı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
17, Beyit 1). [*mesîh-efgānuñ, -*
uñ]

mesîh-i sâni: İkinci Mesih. (*Can*
bahşetme bağlamında).

Lâ'l-i cân-bahs ile ol âfet Mesîh-i
sânidür / Hânde-i şîrîn-i cân-
efzâsı âdem cânıdur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 17,
Beyit 5). [*mesîh-i sâni, -dür]*

mesîh-i vakt: Zamanın Mesih'i 2.
zamanın can bağışlayanı.

Mesîh-i vaktür el-hak ki nuṭṭ-ı
cân-bahşı / Ta'alluḡ eylese ger
hayy ola 'izâm-ı remîm (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
17). [*mesîh-i vakt, -dür]*

mesken: Bir şeyin bulunduğu yer.

Künc-i miḥnetdür egerçi zâhiren
mesken bize / Şâh-ı 'İşkuñ rûz
u şeb kaşr-ı bālâsındayuz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
33). [*mesken,]*

mesken: Hane, ev, bark.

O Yūsuf-ruḡdan ayru Fazlî'yem
ben / Çü Ya'kûb oldu Beytû'l-
hüzn **mesken** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 25, Beyit 9).
[*mesken,]*

mesken-: Sükun olunacak yer,
barınak.

Aña yâ Rab cinân ṭurağ olsun /
Meskeni gûlsitân u bâğ olsun
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-*
bend 2, Beyit 61). [*meskeni, -i]*

mesken-: Oturulacak, sükûn edilecek
yer.

Meskenüñ burc-ı sa'âdet ola hürşîd
gibi / Tâ ki virdükce şeref
dehre ser-â-ser nevrûz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
32). [*meskenüñ, -(ü)ñ]*

mesken kıl: Mekân edinmek veya
tutmak.

Harâm olur şütür-i cânê çünki
hücre-i ten / Bu köhne hücreyi
kılma şütür gibi mesken (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
1). [*mesken kıl, -ma]*

mesned: Büyük mevki, makam, rütbe,
paye, mansıp.

Pîr olup olsun sa'âdet **mesnedinde**
gûşe-gîr / Meclisinde gûşe-gîr
olsun ğam u hemm ü keder
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,*
Beyit 26). [*mesnedinde, -i, -nde*
]]

mesned: *Yüksek mevki, makam; dayanak, destek.*

Yine şād ol gönül hayr oldu kārūñ devletūñ geldi / Zāhīrūñ **mesnedūñ** ya'nī o 'ālī-rütbetūñ geldi (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 137, Beyit 1*). [*mesnedūñ, -ūñ*]

mesned-i 'izzet: *Yücelik ve şeref makamı.*

Luṭf u cūd ile olup ḥadve-i erbāb-ı kerem / Haşre dek mesned-i 'izzetde ola şadr-ı kirām (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 32, Beyit 32*). [*mesned-i 'izzet, -de*]

meşreb-i şāfil: *Alaşağı huy.*

Şanmañuz kim 'ıyşdan bir laḥza ḥālilerdenüz / Meşreb-i şāfilī rind-i lāübālilerdenüz (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 26, Beyit 1*). [*meşreb-i şāfil, -i*]

mesrūr eyle: *Sevindirmek, memnun etmek.*

Cümle 'ālem ḥalkınuñ kalbini mesrūr eyledūñ / Rūḥımı ecdāduñuñ hayr ile pūr-nūr eyledün (*Kara Fazlī Dīvānı, Muaşşer 1, Beyit 9*). [*mesrūr eyle, -dū, -ñ*]

mesrur ol: *Sevinmek, neşelenmek.*

Cihānda Ka'be-i dil yapmasına sa'y eyle / Ḥalīl-i Ḥaḳ olasın cānuñ ola tā mesrur (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 4*). [*mesrur ol, -a*]

Niçe kim sūr-ı 'ālemde ola sūr-ı sūrūr-efzā / Niçe kim sūr ile mesrūr ola ḥalkūñ dil ü cānı (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 12, Beyit 49*). [*mesrūr ol, -a*]

Nice kim sūr-ı cihānda ola sūr-ı a'zam / Nice kim sūr ile mesrūr ola maḥlūk-ı cihān (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 13, Beyit 48*). [*mesrūr ol, -a*]

Ne sūr ol kim sūrūrından anuñ mesrūr olup 'ālem / Açıldı her gönül pūr-şevḳ olup nūş itmeden şahbā (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit 3*). [*mesrūr ol, -up*]

Niçe kim sūr-ı eflāke döküp zerrīn- 'ālem ḥurşīd / Sūrūr-ı sūr ile mesrūr ola āfāk ser-tā-pā (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit 70*). [*mesrūr ol, -a*]

mest: *Sarhoş, kendinden geçmek.*

Şun beru ol cām-ı nābı kim anuñ / Neşvesinde **mestdür** bāy u gedā (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 2, Beyit 4*). [*mestdür, -dür*]

Pey it hevā şütürin nefis ḥücresin oda yak / Ki **mestdür** şütür ü ḥücre cāy-ı şūr u fīten (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 9*). [*mestdür, -dür*]

mest: *Sarhoş, kendinden geçmiş.*

Mestdür çeşmūñ 'aceb mi katlūme ḳaşd eylese / Ḳan ider cānā olicaḳ merdüm-i 'ayyār mest (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 4*). [*mestdür, -dür*]

Pür oldu **mestlerden** halvet ayak
başılmaz / Şûfî bu bezme gelme
kim hûş-yâre yir yok (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit
4). [mestlerden, -ler, -den]

mest: *Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı aklı başından gitmiş,
sarhoş olmuş.*

Turur mı hücre-i takvâda hîç üstür-
i nefis / Ki hücre bâr u şütür
mest ü pâre-kerde resen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
12). [mest,]

mest: *(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından gitmiş,
kendinden geçmiş.*

Gâh **mest** ü gâh hayrân olduğum
zâhid budur / Rind-i 'ayyâşam
yaraşmaz hîç ayıklık baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5,
Beyit 3). [mest,]

Leblerüñ yâdına 'âlem şöyle düşdi
bâdeye / Sâkiyâ çeşmüñ gibi
her güşede biñ var **mest** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit
2). [mest,]

Fazlî'nüñ yârân şorarsa hâlin iy dil
diyesin / Güşe-i mey-hânede
düşmüş yatur evkâr **mest** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit
5). [mest,]

Şöyle **mest** ol haşre dek ayılma
Fazlî ger ola / Sâki-i maḥbûb
destinde şarâb-ı hoş-güvâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 5). [mest,]

Mey-hâne şadrına geçübün Fazliyâ
müdâm / Eyler şafâ-yı cām ile
mest ü ḥarâb rakş (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5).
[mest,]

Mest ü medhûş olalum cümle
cihândan geçelüm / Bezm-i 'İşk
içre bugün cām-ı İlâhî çekelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129,
Beyit 2). [mest,]

Niçe bir cām-ı hevâ ile olup **mest** ü
ḥarâb / Olasın cehl ile üftâde vü
âlûde-i kil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 7). [mest,]

mest: *(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından gitmiş,
kendinden geçmiş.*

Ne hücreden ne şütürden ḥabîr
olam oluben / O hücrede çü
şütür **mest** şevk-i bî-meyden
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 36). [mest,]

Göñül abdâldur 'ışkında **mest** ü
lâübâlîdür / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bâlî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 2). [mest,]

mest: *Aşk ya da sevgiden dolayı aklı
başından gitmiş olan 2. Sevgili.*

Şaḳın ki hücre-i dilden çıkar şafâ
şütürü / Ki hücre ḥâlî şütür **mest**
ü düzd-i pîrâhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10).
[mest,]

mest eyle: *Kendinden geçirmek,
sarhoş etmek.*

Çeşm-i ser-mestüñden olmuşdı
göñül iy yâr mest / Şevk-i cām-
ı lâ'l-i nābuñ eyledi tekrâr mest

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [mest eyle, -di]

mest id: Kendinden geçirmek, aklını başından almak, sarhoş etmek.

Lâ'lüñe geh cām u geh mey virse
dil olmaz 'aceb / Sākiyā eyler
ğalať çünkü ide güftār mest
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [mest id, -e]

mest it: Sarhoş etmek.

Şun beru ol cāmı **mest it** şöyle kim
/ Toymayam olursa cān tenden
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [mest it,]

mest ol: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Çeşm-i ser-mestüñden olmuşdı
göñül iy yār mest / Şevk-i cām-ı
lā'l-i nābuñ eyledi tekrār mest
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [mest ol, -mış, -dı]

Mestdür çeşmüñ 'aceb mi katlūme
kaşd eylese / Kan ider cānā
olıcak merdüm-i 'ayyār mest
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [mest ol, -ıcak]

Şarāb-ı būs-ı lā'lüñden senüñ iy
sāki mest oldu / Batıp kan-
derlere sāgar o şevk ile semā'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [mest ol, -dı]

Nā-tüvān olsa n'ola bīmār-ı
çeşmüñ her zemān / Mest olup
yatur güneşde iy meh-i tābān
uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [mest ol, -up]

Bahār eyyāmı 'işret vakti 'āşıklık
zemānıdır / Şarāb iç iy göñül
mest ol ne ayaklık zemānıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [mest ol,]

Cām-ı meyden mest olanlar
kendüyi Cem şandılar /
Cür'asın tīg-ı ecel zaħmına
merhem şandılar (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 1).
[mest ol, -an, -lar]

mest-ān: Kendinde olmayan 2. aklı başında olmayan.

Demidür şevkle vaşf-ı şarāb-ı lā'l-i
sākīde / Yine **mest-āne** bir
rengīñ ğazel kıl Fazliyā peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 7). [mest-āne, -e]

mestāne: Aşk ile kendinden geçmiş, aşk sarhoşu olmuş.

Ben müdāmī çekeyin cām-ı
belādan cür'a / Sen mey-i nāz
içün ol iy gözi **mestāne** şafā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [mestāne,]

N'ola **mestāne** ceres gibi fiğān
eyler ise / Nüş iden cür'a-i
cām-ı lebüñi kandil olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [mestāne,]

Nā-ħak yire kanuñ döke ger
gamzesi iy dil / Sen itme
ta'accüb anı **mestāne** degül mi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2). [mestāne,]

mestāne: Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur. Kendinden geçme hali.

Ol elif-veş kıddine meyl eyleyüp
cānānenüñ / 'İşkına bel
bağlayup ol gözleri
mestānenüñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 8).
[mestānenüñ, -nüñ]

mestāne: (Sevgiliye duyulan aşk ile)
kendinden geçmiş, aklını yitirmiş
kimse. 2. Âşık.

Gül gibi çāk-ı girībān lāle gibi
bağrı kan / Çārsū-yı 'ışkda
mestāneler gördüñ mi hîç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 5). [mestāneler, -ler]

mest-i 'ışk: Aşktan, sevgiden dolayı
kendinden geçmiş, sevgi sarhoşu, âşık.

Şu deñlü mest-i 'ışkam kim
katumda / Degül mümtāz
evāhirden evā'il (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 124, Beyit 7).
[mest-i 'ışk, -am]

mest-i şütür: Kendinden geçmiş deve.

Ṭavāf idüp taraf-ı hücre-i şütür
mānend / Kılām çü **mest-i**
şütür rakş gird-i hücrede ben
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 41). [mest-i şütür,]

mestur: Gizli, saklı 2. Yazılmış, yazılı.

Eger ki mühre-i zıkr ile şāf idesin
ola / Huṭūt-ı rahmet ile şafha-i
dilüñ **mestūr** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21).
[mestūr,]

mestūr eyle: Örtmek 2. Kusurları
gizlemek.

Nāmuñ el-ḥaḥ nāme-i 'adl içre
mestūr eyledüñ / Zāt-ı pākuñ
'adl ü inşāf ile meşhūr eyledüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 6). [mestūr eyle, -dün]

mestur id: Gizlemek, saklamak,
kusurları örtmek.

Degül mi 'ayb ki il 'aybına nazar
idesin / Hezār 'aybuñı Settār
ide senüñ mestur (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8).
[mestur id, -e]

mesel: 1. örnek, benzer, numune 2.
dokunaklı ve manâlı söz. 3. terbiye ve
ahlâka faydalı, yararlı olan hikâye.

Öldürem didüğine inanma iy dil
gamzesi / Bu **meşeldür** çünkü
gelmez tîğ-ı bürrāndan vefā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 3). [meşeldür, -dür]

Âdem iden beni kūyuñ itinüñ
himmetidür / Bu **meşeldür** olur
iy şāh er erden peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit
4). [meşeldür, -dür]

meta': Maddî, manevî sermâye, varlık.

Almazuz dünyā **metā'in** bir pula iy
ḥvāce biz / Bir iki günlük bu
bāzāruñ temāşasında yuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
3). [metā'in, -i, -n]

metāf: Kâbe veya Kâbe gibi etrâfında

dönülerek ziyâret edilen, tavaif edilen yer.

Ka'be gibi işigün ola **metâfi** halkuñ / Dergehüñde ire maşşüdına erbâb-ı niyâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 35). [metâfi, -ı]

metâ'-ı derd: Derdin sermayesi.

Hezârân derd ile ikrârın aldum ben o 'ayyâruñ / Nukûd-ı şabr u dil virdüm metâ'-ı derdine yârüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 12). [metâ'-ı derd, -in, -e]

me'vâ ol: Yurt, mesken olmak.

Fazlî'ye kûyuñ ola me'vâ eger / Ravzada reşk eyleye Rıdvân baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [me'vâ ol, -a]

mevâlîd-i selâse: Maden, nebat, hayvan olmak üzere tabiatın üç âleminde bahseden ilim, tabiat ilmi (DEVELLIOĞLU).

Görmedi çâr-ümmeñ ile nüh-âbâ mişlini / Olalı zâhir **mevâlîd-i selâse** iy püser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 6). [mevâlîd-i selâse,]

mevâlî-i 'aşr: Zamanenin efendileri.

Cihânda 'ilm Sürürü Efendi Hâce-i Şân / K'odur **mevâlî-i 'aşr** içre vâcibü'l-kadîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 14). [mevâlî-i 'aşr,]

mevfür eyle: Çoğaltmak.

Luţf u ihsânüñ sebîl-i Hâk'da mevfür eyledüñ / 'Ayn-ı 'adl ile cihân halkını manzûr eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muşşer 1, Beyit 7). [mevfür eyle, -dü, -ñ]

mevlâ: Allah.

Sürûr ile geçüp her rûzı sūr olsun sa'âdetle / Gül-i sūrîsini kılsun hemîşe tâze ter **Mevlâ** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 71). [mevlâ,]

mevlâ: Allah, Hak, Hüda.

Şaklasun hep budakların **Mevlâ** / Cümle pür-berg ü pür-budağ olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 69). [mevlâ,]

mevlâ: Allah (c.c).

Serây-ı rahmete mâlik ide seni **Mevlâ** / Bugün ki kaçır-ı 'ibâdâtı idesin ma'mûr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5). [mevlâ,]

Yanıcağ anda şâdurvânı seyr it bâğ-ı cennetde / Hemânâ nûrdan bir servdür halkeylemiş **Mevlâ** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 47). [mevlâ,]

mevlevî: 13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufî düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Şadā-yı nāy-ı tūruñ iy qaşı yā
istimā' eyler / Anuñ-çün
Mevlevī mānend naḥçirūñ
semā' eyler (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 1*). [mevlevī,]

mevlevī: *Mevlevīlik tarikatına mensup kimse.*

Çü nāy nālemi bezmünde nāhīdā
istimā' eyler / Girüp şevk ile
çerḥa **mevlevī** gibi semā' eyler
(*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 1*). [mevlevī,]

mevlid: *Doğma, doğuş.*

Birine **mevlid** Sitanbul u birine
Edrine / İkisi de birbiriyle hem-
rikāb u hem-'inān (*Kara Fazlī Dīvānı, Nazm 5, Beyit 2*).
[mevlid,]

mevlūd: *Yeni doğmuş, çocuk, yavru.*

Ol mīr-i muḥterem kim Şun'ullah
oldı nāmı / Virmişdi Ḥaḫ aña
bir Maḥmūd nām **mevlūd**
(*Kara Fazlī Dīvānı, Tarih 7, Beyit 1*). [mevlūd,]

mevsim: 1.Mevsim. 2. İlkbahar
3.Zaman

Şafā vakti sürür eyyāmı 'işret
mevsimi geldi / Ki oldu 'izz ü
iḳbāl ile bir sür-ı sürür-efzā
(*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit 2*). [mevsimi, -i]

mevsim: *Vakit, zaman.*

Fazliyā gel sözün uzatma du'āya
getür el / Ki du'ā **mevsimidür**
olsa muḳadder nevrüz (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 16, Beyit 29*). [mevsimidür, -i, -dür]

mevsim-i 'adl: (Onun) Adaletinin
hüküm sürdüğü zaman.

Mevsim-i 'adlünde reste cümle kār
/ Devr-i iḥsānuñda ḥāşıl her
merām (*Kara Fazlī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 12*). [mevsim-i
'adl, -üñ, -de]

mevsim-i ḥacāt: *İhtiyaçlar zamanı.*

Uzatma gel sözi Fazlī du'āya aç
elüñi / Qabūl ola umarum k'irdi
mevsim-i ḥacāt (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 23, Beyit 38*).
[mevsim-i ḥacāt,]

mevsim-i şādī ir: *Mutluluk
mevsiminin gelmesi.*

Mübeşşirān-ı sa'adet beşāret
eylediler / Ki irdi mevsim-i şādī
vü gitdi derd ü melāl (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 31, Beyit 3*). [mevsim-i şādī ir, -di]

mevsim-i tā'āt: *İbadet mevsimi.*

Şadā-yı şayḥa-i tekbīr irişdi āfāka /
Zihī zemān-ı 'ibādāt u **mevsim-i tā'āt** (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 23, Beyit 5*). [mevsim-i tā'āt,]

mevsim-i tekbir: *Allahu ekber
mevsimi(hac zamanı).*

İrişdi **mevsim-i tekbîr** ü vaqt-i
hacc u şalât / Ki mecma‘-ı
‘Arafât oldı ‘arşa-i ‘araşât
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,*
Beyit 1). [*mevsim-i tekbîr,]*

mevt ir: Ölüme ulaşmak.

İmânı vü Qur‘ânı vü tevfiķı refiķ it
/ Fazlıye kaçan mevt ire iy
Hayy ü Tüvânâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15).
[*mevt ir, -e]*

mevzûn ol: Vezinli, ahenkli, ölçülü
olmak.

Hadd-i zâtinde sözüñ lutfına gâyet
yokdur / Olsa mevzûn u
muķaffâ daķı zîbâ daķı ter
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,*
Beyit 12). [*mevzûn ol, -sa]*

mey: Far. Şarap, bâde.

Men‘ eyler imiş ‘âşıkı maķbûb ile
meyden / Gör kim ne
ķabâsetler ider şûfi-i aķbes
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47,*
Beyit 3). [*meyden, -den]*

Kâr iderse saña ger zehr-i ğamı
dîni dün / Sen ķanâ‘at **meyini**
var aña tiryāk idegör (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit
3). [*meyini, -i, -n, -i]*

mey: İçki, şarap.

Cân baĝışlar kişiy e mürde iken
‘İsî-vâr / **Meyde** iy şûfi-i ‘âmî
dime kim var mı ķavâş (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit
2). [*meyde, -de]*

mey: (می) i. (Fars. mey) 1. Şarap,
bâde.

Mey ile tölme meclisde çü
rindâne şafâ / Virmez iy sâķi-i
gûl-ķihre ķadeķ câne şafâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15,*
Beyit 1). [*mey,]*

Ķo riyâ şuffesin ol şâf şaf-ı ‘âşıkā
gel / Şûfiyâ şâfi **mey** iç şâfi
virüp câne şafâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3).
[*mey,]*

Lâ‘lûñe geh cām u geh **mey** virse
dil olmaz ‘aceb / Sâķiyâ eyler
ĝalaķ ķünkim ide ĝuftār mest
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43,*
Beyit 3). [*mey,]*

Nûş ider **mey** gibi her-dem
ĝözlerüñ / Eylemez ķanuma
perhîz el-ĝıyâş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2).
[*mey,]*

Sâķî ki meclis içre o şîrîn-leb
olmaya / **Mey** baña zehr-i nâb
ola nuķl ü kebâb-ı telķ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
3). [*mey,]*

Dilkülenme herkese nûş eyle
tavşan ķanı **mey** / Gürbe şûfi
mûşek iken ķarı nice şîr ider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,*
Beyit 6). [*mey,]*

Leblerüñ emdükçe dil söyler ķadîs-
ı ‘İşķuñı / Ādemüñ **mey** rāz-ı
pinhānın tamāmet söyledür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,*
Beyit 3). [*mey,]*

Mey degûl nûş itdügüm sensüz olur
ise sebîl / Ĥaķ bu kim ol semm-
ı ķātîl baña zehr-i nâbdur (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [mey,]

Virüp el merhabāya sākî gelse
bezme **mey** başdan / Getürüp
neş'eyi yārān ğam u hemme
vedā' eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3*). [mey,]

Sen riyāzet çek bucağda şūfiyā /
'āşık itsün nūş **mey** geşt-i riyāz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3*). [mey,]

Görseñ iy dilber ki sensüz nice
mey 'ıyş eylerem / Eşk sākî āh
muṭrib nāle hem-dem ğam
nedīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 15*). [mey,]

mey: Bade.

'āşıklıgımı bildi gören hūn-ı
sirışkūm / Zīrā **mey** ider
ādemūñ esrārını ifşā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3*). [mey,]

mevdān: 1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaşı alanı. 3. yarışma, oyun yeri.

Der-miyān itdūñ zaferden tīg u
nuşretten kemer / İşde mevdān
merd-ise **mevdāna** gelsün surh-ı
ser (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 1*). [mevdāna, -a]

O **mevdān** içre me'mūniyyeler hep
töplardur kim / Anı kapmağa
olur her kişinūñ desti çevgānı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 23*). [mevdān,]

Girüp **mevdānına** cündilik
oynamağa ol şāhuñ / Felek nīze
idindi pertev-i hūrşid-i rahşānı

(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 10*). [mevdānına, -ı, -n, -a]

Yarağ u yatla cümleten yarar at ile
mevdānda / Kamusı ceng ider
gerçi murādı şulhdur ammā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 35*). [mevdānda, -da]

Çü esb-i devleti mevdān-ı rif'ate
şalduñ / Senūñ durur yüri
mevdān murād tōpın çal (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 19*). [mevdān,]

mevdān: Meydan, yer, saha.

Meşeldür bu ki mevdān yügrügüñ
sen de yırağ idüp / Semend-i
sa'yı sür cehd it bu
mevdāndan girü kalma (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 33*). [mevdāndan, -dan]

mevdān: Geniş yer, açıklık, saha 2. âlem.

Yürüdi cümle âteş-bāzuñ işi od gibi
ol dem / Od urup ata cevln
idicek **mevdānda** berķ-āsā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 41*). [mevdānda, -da]

mevdān: Alan, saha//yarışma, karşılaşma yeri//şiir mevdanı.

Meydān senūñdür iy şeh-i Cemşid-
menzilet / Sür esb-i devleti ne
ğam olsa 'adū hezār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 26*). [mevdān,]

Veyāhūd kılmağ-içün iştiḥānuñ
kal'asın vīrān / Olupdur her biri
bir tōp o **mevdān** 'arşa-i heycā

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 22). [meydân,]

meydân: Alan. ‖ savaş meydanı.

Ögdül alam ki nazmla **meydānda** olmuřam / Ćābük-süvār-ı ‘arřa-i evřāf-ı pād-řā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 29). [meydānda, -da]

meydân: Alan, saha. 2. Karşılaşma yeri.

Eger merd ise gelsün işde **meydān** surh-ı ser kâfir / İgen germ olmasun beñzer ki hālî şandı meydānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 2). [meydān,]

Meydān senüñdür eyle řehā řeh-süvārılık / Esb-i sa‘ādeti saña rām itdi Ćün Hudā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 22). [meydān,]

Virdi Hāk destine Ćevgān-ı sa‘ādātı anuñ / Ma‘delet topını ursun ki anuñdur **meydān** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 25). [meydān,]

meydân: Meydan, alan, saha.

Küy-veř **meydānda** ģaltān itmege serin / Kām-kārā destüñe virmiş Hudā Ćevgān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 24). [meydānda, -da]

meydân: 1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı.

Yiridür atlas-ı Ćerh olur ise öñdüli anuñ / Ćořusunda ĆeĆüp atı anuñ kim aldı **meydānı** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 35). [meydānı, -ı]

Eger merd ise gelsün işde meydān surh-ı ser kâfir / İgen germ olmasun beñzer ki hālî şandı **meydānı** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 2). [meydānı, -ı]

meydân: Alan, saha.

Pehlevānî durur ol ‘arşa-i nazmuñ řāhum / İşde **meydān** berü gelsün şu ki var anda ciger (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 44). [meydān,]

Cevlān vir esb-i devlete **meydān** senüñ durur / Virdi řerîf-i destüñe Ćün Hāk ‘inān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 9). [meydān,]

O **meydān** iĆre me‘müniyyeler řan tōplardur kim / Anı Ćapmaĝa Ćevgān itdi destin pîr ile bernā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 21). [meydān,]

meydân: 1. Bir şeyin, bir hususun ortaya dōküldüĝü, cereyan ettiĝi yer. 2. 2. Dünya.

Her sipāhî biñ sipāhî Ćahr ider bir ĥamlede / İřde **meydān** yāver itmezse ‘adü-yı bî-hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 22). [meydān,]

meydân: 1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. Dünya.

Meşeldür bu ki **meydān** yügrüğüñ
sen de yırak idüp / Semend-i
sa'yı sür cehd it bu meydāndan
girü qalma (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 29, Beyit 33). [*meydān*,
]

meydān: Alan, saha, yer; mec. Dünya.

Ėanı ol şeh ki nāmı velvele
şalmışdı devrāna / Şecā'atde
nazîri gelmedi hergiz bu
meydāna (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 27, Beyit 1).
[*meydāna*, -a]

meydān: Alan, yer, mekan.

Der-miyān itdüñ zaferden tîğ u
nuşretten kemer / İşde **meydān**
merd-ise meydāna gelsün surh-ı
ser (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside*
11, Beyit 1). [*meydān*,]

meydān vir: İmkan, fırsat vermek.

Tevbesin himmete vir rāh-ı talebde
meydān / Hem-'inān ola 'ināyet
ala şāyed menzil (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 7, Beyit 30*).
[*meydān vir*,]

meydāne gir: Ortaya çıkma, dahil
olma.

Geçelden tekye-i hüsn içre ol şeh
şadr-ı hūbāne / Işıklar gibi
'āşıklar baş açdı girdi meydāne
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
8, Beyit 5). [*meydāne gir*, -di]

meydānı al: Meydanı almak;
kazanmak.

Ėoşusunda geçüp atı anuñ kim aldı
meydānı / Yiridür atlas-ı çerh
öñdüli olsa degül kālā (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 29, Beyit*
32). [*meydānı al*, -dı]

meydānı al: Meydana çıkmak, ortaya
çıkma, gelişmek, yayılmak.

'Inān-ı 'adli anuñ virdi destine çü
Ėudā / Semend-i devleti sürsin
ki aldı meydānı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 14, Beyit 15*).
[*meydānı al*, -dı]

meydān-ı Ėam: Dert meydanı.

Bugün baş oynadup meydān-ı
Ėamda 'ışk-ile Fazlî / Belālu
başımı ser-bāzlar silkine baş
itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 127, Beyit 7). [*meydān-ı*
Ėam, -da]

meydān-ı miñnet: Eziyet meydanı.

Dil ü cān ile yārūñ bār-ı 'ışkında
boyun urdum / Bugün meydān-
ı miñnetde 'adūnuñ Ėahrına
turdum (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Muhammes 3, Beyit 6).
[*meydān-ı miñnet*, -de]

meydān-ı muhabbet: Muhabbet
meydanı.

Fazlî gibi bir merd gerek şūfi
yaraşmaz / Meydān-ı
muhabbetde senüñ gibi
muħanneş (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 47, Beyit 5). [*meydān-ı*
muħabbet, -de]

mevdân-ı nazm: *Meydân-ı nazm: Nazm, şiir meydanı.*

Meydân-ı nazm gerçi ki gâyetde tengdür / Şaldum tabî'at esbini Hâk'dan budur recâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 28). [meydân-ı nazm,]

mevdân-ı rif'at: *Yüce meydan.*

Çü esb-i devleti meydân-ı rif'ate şalduñ / Senüñ durur yüri meydân murâd tōpın çal (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 19). [meydân-ı rif'at, -e]

mevdân-ı vesî'a: *Meydanların meydanı.*

O meydân-ı vesî'a 'arşa-i maşşer disem lâıyık / Ki cem' olmuş kamu anda cihānuñ insi vü cānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 5). [meydân-ı vesî'a,]

mevdân-ı vesî'a: *Meydanların meydanı.*

O meydân-ı vesî'a 'arşa-i maşşer disem lâıyık / Ki cem' olmuş kamu anda cihānuñ insi vü cānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 5). [meydân-ı vesî'a,]

meydāna: *Alan, meydan.*

Ne cānı var 'adūnuñ kim muķābil ola ol şāha / Eline tīg alup meydāna girse kılsa cevlnı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 23). [meydāna,]

Sürseñ semend-i nuşreti meydāna 'azm idüp / Teng ola düşmenüñ başına 'arşa-i veğā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 20). [meydāna,]

mey-hāne: *İçki içilen yer.*

Kendü varmaz hālkı da mey-hānelerden men' ider / Şeyh-i yārān-ı tarikat hem muhal hem hāldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6). [mey-hānelerden, -ler, -den]

mey-hāne: *İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer.*

Mey-hāneye ayak getür iy şūfi şarāb iç / Hālvette murabba' oturup içme müselles (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [mey-hāneye, -ye]

mey-hāne: *1. İçki içilen yer. 2. mec. İlahi aşk; tekke, dergāh.*

Sākī yanumda tek tolu olsun yataķ hemān / Mey-hāne gūşesi baña zībā yataķ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [mey-hāne,]

Mey-hāne şadrına geçūben Fazliyā müdām / Eyler şafā-yı cām ile mest ü hārāb rakş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [mey-hāne,]

Mey-hāneden kovuldum mescidde hōd yirüm yok / Dünyā yüzinde Fazlî ben hūvār u zāre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [mey-hāneden, -den]

Kış erdi çık **mey-hāneden** gel oda
karşu odada / Nüş idelüm
gelsün şehā **mey-hāneden**
mey-hāneye (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2).
[mey-hāneden, -den]

Kış erdi çık mey-hāneden gel oda
karşu odada / Nüş idelüm
gelsün şehā mey-hāneden **mey-**
hāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 135, Beyit 2). [mey-
hāneye, -y, -e]

mey-hāne: İçki içilen ve satılan yer //
gönül.

Kış erdi çık **mey-hāneden** gel oda
karşu odada / Nüş idelüm
gelsün şehā **mey-hāneden**
mey-hāneye (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2).
[mey-hāneden, -den]

mey-hāne: 1. İçki içilen yer. 2. İlahi
aşk; tekke, dergâh.

Bir yir var imiş ğamlu varan şād
gelürmiş / Toğrusını di Fazlî ki
mey-hāne degül mi (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit
5). [mey-hāne,]

mevhāne: Far. Mey vesâir müskirâtın
satıldığı, içildiği yer, şerbet-hāne.

Ehl-i diller mecma'ı **meyhāneler**
gördüñ mi hîç / Gizlü genc ile
tolu vîrāneler gördüñ mi hîç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 1). [meyhāneler, -ler]

mevhāne: İçki içilen yer.

Ehl-i hāl olan çeker **meyhānelere**
erba'ın / Pîr-i 'ışkuñ şūfiyā bu
vech ile irşādı var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3).
[meyhānelere, -ler, -e]

mey-i dil-güşā: Gönül açıcı, gönül
şenlendirici içki.

Sākî şafā ile ki **mey-i dil-güşā**
sürer / Nüş eyleyenler anı
beğāyet şafā sürer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1).
[mey-i dil-güşā,]

mey-i hamrā: Kırmızı şarap.

Gül-i ter devridür sākî getür kanı
mey-i hamrā / Nice bir zāhid-i
yābis mizācıyla kuru ğavgā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 1). [mey-i hamrā,]

mey-i hamrā ol: Kırmızı şarap olmak.

'Aceb 'ālemde ol 'ālemden özge
var mıdur 'ālem / Ki ola sākî-i
maḥbūb destinde mey-i hamrā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 3). [mey-i hamrā ol, -a]

mey-i 'ışk: Aşk şarabı.

Sen **mey-i 'ışk** ile kesb it inbisāt /
Zāhid-i nādān ko çeksün
inķıbāz (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 106, Beyit 2). [mey-i 'ışk,
]

mey-i nāz: Naz şarabı.

Ben müdāmī çekeyin cām-ı
belādan cür'a / Sen **mey-i nāz**

içün ol iy gözi mestâne şafâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15,
Beyit 2). [mey-i nâz,]

mey-i reng: Değişik renkli şarap 2.
tatlı, hoş şarap.

Lîk ger tıyduñ ise rengi virüp
rengin anuñ / Mey-i rengin ile
kıl tâze dil ü cân u teni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
9). [mey-i reng, -in]

mey-i surh: Kırmızı şarap.

Her-dem ebrû-yı sepîdi ile eyler
îmâ' / İç **mey-i surh** diyu pîr-i
sipîhr-i muhtâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 10).
[mey-i surh,]

mey-i yâkût: Yakut renkli içki.

Çekme dünyâ gamını 'ârif iseñ iy
Fazlî / **Mey-i yâkût** ile var cânı
ferah-nâk idegôr (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7).
[mey-i yâkût,]

meyl: Eğilim, temayül.

Hevâdur mâ-sivâ **meyli** anı iy bü'l-
heves terk it / Hevâ-yı 'İşkâ cân
ile hevâ-dâr ol hevâ-dâr ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 3). [meyli, -i]

meyl: Eğilim, temayül; ilgi, gönül
verme.

Güzeller 'âşıka **meyl** ü muhabbet
itmemek olmaz / Velî dilberlere
sözin yanup ağlayıbilmezler

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89,
Beyit 4). [meyl,]

meyl: (Bir kimseye veya bir şeye)
Yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek,
istek ve arzu duymak.

Sen tâca rağbet eyleme vü tahta
meyl hîç / Zîrâ ki taht u tâc
çeker saña intizâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 11).
[meyl,]

meyl: İlgi, alaka.

Deyr-i hâlîdür cihân biz nakşına
aldanmazuz / **Meylümüz** yok
şûrete iy Fazlî ma'nâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 32). [meylümüz, -ümüz]

meyl eyle: Yönelmek, eğilimli olmak.

Dîdârını dil-dâruñ iden kimse
temâşâ / İy şûfî cinân bâğına
meyl eyleye hâşâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1).
[meyl eyle, -y, -e]

Âb-ı hayvân var iken lâ'lüne meyl
eyler gönül / Nesne gelmez
tûtiye pes şehd ü sükkerden
lezzîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
56, Beyit 2). [meyl eyle, -r]

Ol elif-veş kıddine meyl eyleyüp
cânânenüñ / 'İşkına bel
bağlayup ol gözleri mestânenüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 8). [meyl eyle, -y, -üp]

meyl eyle: Yönelmek, eğilimli olmak;
gönül vermek, alaka göstermek.

Bir kaḥpe durur zişt bu dünyā-yı
mü'enneş / Meyl eyleme merd
iseñ aña olma muḥanneş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit
1). [meyl eyle, -me]

Āhuma meyl eylese ol serv-ḳadd
olmaz 'aceb / Bāde çünkim
dāyimā serv-i sehī-meyyāldür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 2). [meyl eyle, -se]

meyl id: Gönül bağlamak || sevmek,
aşık olmak, can vermek.

Var iken lā'lüñ şu kim ḳand u
nebāta meyl ide / Ağzı dadın
virür iy şîrîn-dehen aña nebāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,
Beyit 2). [meyl id, -e]

meyl id: Gönül bağlamak, istek ve
arzu duymak, yönelmek.

Meyl ider düşmenlere feryād
elinden dōstlar / Sevmişem bir
şāh-ı ḥüsn adı Süleymān
Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 16, Beyit 6). [meyl id,
-er]

meyl it: Eğilim göstermek.

N'ola bāğ-ı cefāña zerrece meyl
itmesem şūfî / Bugün Fazlî gibi
çün yār işigünde turağum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 5). [meyl it, -me, -se, -m]

meyl it: Meyletmek 2. Gönül
bağlamak, gönül vermek.

İtmezüz dehr-i denīye meyl
'ālîlerdenüz / Sāḳiyā şun cāmı

Sultān Muṣtafālîlerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 2). [meyl it, -mez, -üz]

meyl-i hücre: İlgi, gönül verme odası
(gönül).

Tek eylesün şütürü meyl-i hücreme
ḳılayın / Derūn-ı hücremi ḥār-ı
şütürle pür sūzen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24).
[meyl-i hücre, -m, -e]

meyli ol: Beğenmek, ilgisi olmak,
hoşuna girmek.

Ṭoyura ḥaşre dek laḥm-ı tıyūra
olmaya meyli / Eger bir
süfresinde ḥāzır olsa biñ kişi
farzā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 15). [meyli ol,
-ma, -y, -a]

mey-nüş eyle: Şarap içmek.

Bāde-i rengīn-i şî'rūñ var-iken /
Kim ki mey-nüş eyleye olsun
ḥarām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kit'a 1, Beyit 11). [mey-nüş
eyle, -ye]

meyvāl id: Meyletmek.

Gösterüp dīnār yāre şöḥbete
meyyāl ider / Muṭrib anuñ-çün
defūñ her laḥza arḳasın yeper
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96,
Beyit 1). [meyyāl id, -er]

meyvāl ol: Meyletmek, ilgi ve merak
duymak. || takip etmek.

Āgarı altun degerdi Yūsuf'ūñ
mīzān gibi / Keffine kim korsa
dirhem olmasa meyyāl aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37,
Beyit 4). [meyyāl ol, -ma, -sa]

mevyâli ol: Meyletmet, aşık.

Varup dükkânına seyreyleyin ol
çihre-i âli / Olup ol pîr olası
nev-cüvānuñ cümle meyyâli
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
11, Beyit 1). [meyyâli ol, -up]

Görüp dil bir saçı Leylî nigāruñ
oldı meyyâli / 'Aceb Mecnûn'ı
olmuşdur anuñ bilsem n'ola hâli
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 1). [meyyâli ol,]

meyyit: Ar. Ölü, ölmüş insan, mürde.

Yed-i ġassâlde meyyit gibi teslîm
ol aña / İhtiyârı ko tut emrini ne
kim kıl dise kıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17).
[meyyit,]

mezāk: Zevk, tat.

Anı derk eylemez illâ şu mezāk
erbâbı / K'ola tab'ında anuñ
lezzet-i 'irfāndan eser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
28). [mezāk,]

mezāk-ı cān: Ruhun/Gönlün tadı.

İy şūh u şîve-kār u nigār-ı 'itāb-ı
telh / Sensüz mezāk-ı cāna
gelür kand nāb-ı telh (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
1). [mezāk-ı cān, -a]

mezār: Bir kimsenin öldükten sonra
gömüldüğü yer, kabir.

Bir gün mezāruma gele ol āfītāb
eger / Qabrümde zerre-vār ura
herbir türāb raqş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3).
[mezāruma, -um, -a]

Mezār hücresin añ besleme tenüñ
çü şütür / Ki hücre tîre vü teng
ü şütürdür abisten (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4).
[mezār,]

mezheb: Bir dinde belirli görüş ve
anlayış farklılıklarından doğan
kollardan her biri.

Mezheb ü cāh istemez sultāna baş
indürmezüz / Ne vezîrinde bu
dünyānuñ ne pāşasında yuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 9). [mezheb,]

mezîd eyle: Uzatmak, arttırmak.

Hak Te'ālā eylesün 'ömrüñ mezîd /
Devletüñe dāyimā virsün
devām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 1, Beyit 16). [mezîd eyle, -
sün]

mezîd eyle: Arttırmak, çoğaltmak,
ziyâdeleştirmek.

Hak Te'ālā eylesün 'ömrüñ senüñ
her-dem mezîd / İy melāhat
taht-gāhı üzre sultānum Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 12). [mezîd eyle, -sün
]

mezra‘-ı cān: *Can tarlası. 2. Gönül.*

Mezra‘-ı cānda şaçaldan fitne
tuğmın beglerüñ / Lāle-veş
bağrumda çağdı kara kara
başlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2*). [*mezra‘-ı cān, -da*]

mi: *Soru eki.*

Hudā hakkı degül **mişüz** haber-dār
/ Meded begler meded hānum
yitürdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 6*). [*mişüz, -süz*]

mi: *"mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".*

Görinen kaşlar **mıdur** yārā ‘aceb
yara didüm / Didi irmez ‘akluñ
iy miskîn oralara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4*). [*mıdur, -dur*]

mi: *"Mi" soru edatı.*

Ehl-i diller mecma‘ı meyḥāneler
gördüñ **mi** hîç / Gizlü genc ile
tolu vîrāneler gördüñ **mi** hîç
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1*). [*mi,*]

Ehl-i diller mecma‘ı meyḥāneler
gördüñ **mi** hîç / Gizlü genc ile
tolu vîrāneler gördüñ **mi** hîç
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1*). [*mi,*]

Topṭolu sîmîn şanemle bu ḥarāb-
ābādda / Nüh felek gibi bugün
büt-ḥāneler gördüñ **mi** hîç

(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6*). [*mi,*]

Ḳanlu yaş ile pür olmuş dîde-i ‘āşık
gibi / Bezm-i ğamda Fazliyā
peymāneler gördüñ **mi** hîç
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7*). [*mi,*]

mi: *"mi" soru eki.*

Dāmen-i şahrāda zencîrin sürer
Mecnûn-veş / Pā-bürehne bir
nice dîvāneler gördüñ **mi** hîç
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [*mi,*]

Ḥançer-i şem‘ ile bağrın pāre pāre
eylemiş / Ḳana ğark olmuş yatur
pervāneler gördüñ **mi** hîç (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3*). [*mi,*]

Baydağ-ı hūrşîde şeb gibi şalar esb-
i siyāh / Bu bisât-ı çarḥda
pervāneler gördüñ **mi** hîç (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*). [*mi,*]

Gül gibi çāk-ı girîbān lāle gibi
bağrı kan / Çārsū-yı ‘ışğda
mestāneler gördüñ **mi** hîç
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*). [*mi,*]

Olsun ğam ile Fazlî sezādur
dimedüm **mi** / Her kim ki sever
ḥūbları mağbūn olacaktı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5*). [*mi,*]

Ḥüb-rûlar arasında bir güzel
cānānesin / Bilmezem ḥūr u
perî **mi** ya melek cānā nesin
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 7*). [*mi,*]

mi: "mi" soru eki.

Bahār eyyāmı gül vakti şafā
hengāmı mül vakti / Bu demde
tevbe-kār olur **mi** zāhid ‘āşık-ı
rüsivā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 4). [mi,]

Cāna derdün senün devā **mi** degül /
Dile renc-i ğamuñ şifā **mi** degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 1). [mi,]

Cāna derdün senün devā **mi** degül /
Dile renc-i ğamuñ şifā **mi** degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 1). [mi,]

Bir baña zülfüñün belāsı nedür /
Baña bālā kadün belā **mi** degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 2). [mi,]

Ġam-ı hattüñ çoğ olduğından dil /
N’ola hatt eylese şafā **mi** degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 3). [mi,]

N’ola alkışlar eylesem her gün /
Baña sögdüklerün du‘ā **mi**
degül (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 122, Beyit 4). [mi,]

Hün-ı Fazlî’yi çeşmün iy hünî /
Döke nā-hağ yire revā **mi** degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 5). [mi,]

Ṭurur **mi** hücre-i takvāda hîç üstür-
i nefis / Ki hücre bār u şütür
mest ü pāre-kerde resen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
12). [mi,]

‘Adūlaruñ saña hāşā muḳābil
olabile / Berāber ola **mi** insāna
yirdeki ḥaşerāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 37).
[mi,]

mi: "Mi" soru edatı.

Kāzib olur **mi** seni ḥurşide tesbîh
eyleyen / Şubḥ-ı şādık
gördüğünce yüzüñi ḳalır taña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28,
Beyit 4). [mi,]

‘Ayb eyleme şūfî o büte secdeler
itsem / Lāyık **mi** k’ide mü’mîn
olan terk-i ferāyiz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4).
[mi,]

Şükūh u şevket ile her ḳuluñ olup
Dārā / Alur **mi** ‘aynına dārāları
zihî dārāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 17). [mi,]

Göñül abdāldur ‘ışkında mest ü
lāübālîdür / Bugün ol pîr ola **mi**
nev-cüvān Dervîş Bālî’dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 2). [mi,]

mi: "Mi" soru eki.

Alup cānını ğayruñ irgürürsin
vaşluña cānā / Ne dîrsin
ğamdan ölsün **mi** seni cāndan
seven ‘āşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 113, Beyit 4). [mi,]

Alup cānını aġyāruñ vişāle
irgürürsin āh / Ne dîrsin
ğamdan ölsün **mi** seni cāndan
seven ‘āşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 114, Beyit 4). [mi,]

Dîdāra ḳarşu durabilir misin iy
göñül / İştmedik **mi** Ṭūr’la
Mūsā haberlerin (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4).
[mi,]

Sen ṭururken ide **mi** kimse varup
ġayrı penāh / Kim eger sāye-i

tübā var iken nārveni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 20). [mi,]

Kalem ne yüzden ide medhūñi
‘aceb taḥrîr / Hümāyı şayd ide
mi bir ğurāb bî-per ü bāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 27). [mi,]

Bendeñüm raḥm it baña ölsün **mi**
sultānum seven / Meh-cebñüm
nāzenñüm Muşli-i sîmîn-beden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 2). [mi,]

O şāhuñ ḥidmetine irdüñüz **mi** /
Ġubār-ı pāyine yüz sürdüñüz
mi (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 3). [mi,]

O şāhuñ ḥidmetine irdüñüz **mi** /
Ġubār-ı pāyine yüz sürdüñüz
mi (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 3). [mi,]

Ne yaña gitdüğini gördüñüz **mi** /
Meded begler meded ḥānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 4). [mi,]

Bu çerḥ-i bî-vefā ne ‘aceb cünbiş
eyledi / Devren yeñildi ‘aksine
mi gerdiş eyledi (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 19). [mi,]

Hāke düşsek ‘aceb **mi** zilletle /
Yürümüz ğuşe-i mezelletdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 29). [mi,]

mi’ât: Yüzler olmak.

Fezāyili bugünüñ şanma kim
şümāra gele / Eger ki mün‘akid
olsa hezār ulūf u **mi’ât** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 9). [mi’ât,]

mi’cer: Kadınlara mahsus bir çeşit başörtüsü.

Ḥacle-i fıkırde bir bîkr durur şî‘r-i
laṭîf / Maḥrem olmayana kâbil
degül açmaz **mi’cer** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 16). [mi’cer,]

midhat: Medhetme, övme.

Raḳîbüñ **midhatından** hoş gelür
düşnāmı dil-dāruñ / Belā
nefrînden iy māh-ı cihān-ārā
du‘ā yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [midhatından, -ın, -dan]

Beyān u şerḥe çü şıgmaz ḥadîş-i
‘Işk göñül / Kıo anı kıl ḥidemāt
ile ol şeḥe **midhāt** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 35). [midhāt,]

midhat: Övme, methetme.

Bülenddür bu şütür ḥücre gerçi pest
olur / O ḥücre vü şütürüñ vaşf u
midhatında süḥen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47). [midhatında, -ı, -n, -da]

midhat: Medih, övgü.

Midḥatuñ rāhını ṭayy itmede ‘āciz
oldı / ‘Arşa-i ‘arşı egerçi
ṭolanur peyk-i ḥayāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 40). [midḥatuñ, -üñ]

mîğ: Bulut, sis, duman.

Hasretā ḥasretā dirīg dirīg /
Kapladi āfītāb-ı devleti **mīg**
(Kara Fazlī Dīvānı, Terkib-
bend 2, Beyit 50). [mīg,]

mih: Çivi.

Sensin ol şeh ki sümm-i
semendüñe yiridür / Ger olsa
na'l-i zer meh-i nev **mihlar**
Sühā (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 22, Beyit 26). [mihlar, -
lar]

mihen: Mihnetler, eziyetler, sıkıntılar.

Yumdı bu derd ile göz bāğ-ı
cihāndan nergis / Hancere
düşdi görüp süsen o zecr ü
miheni (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 30, Beyit 5). [miheni, -i
]

mihmān: Far. konuk, misafir.

Olup ol nev-cüvānuñ tekye-i
'ışkında dil **mihmān** / Lebi
esrārına cān ile oldu vālih ü
ḥayrān (Kara Fazlī Dīvānı,
Murabba 8, Beyit 3). [mihmān,
]

mihmān: Farsça. Misâfir, konuk.

Derd tūmārıdur okuñ neyse yazu
görelüm / Gönder anı iy kaşı yā
dil bu şeb **mihmān** okur (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 73, Beyit
4). [mihmān,]

mihmān ol: Misafir olmak.

Hāne-i vaşlinda her kim bir gece
mihmān olur / Taht-ı 'āc üstine
çıkup 'āleme sultān olur (Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 22,
Beyit 11). [mihmān ol, -ur]

mihmān-ı 'azīze i'zāz: Saygıdeğer
ikramların misafiri.

Muğtenem kılsa n'ola 'ālemi
envā'-ı ni'am / Lāzım oldu çü
bu **mihmān-ı 'azīze i'zāz**
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 21,
Beyit 7). [mihmān-ı 'azīze
i'zāz,]

mihnet: Gam, keder, elem.

Yāri iy Fazlī görüp ağıyar ile zār
olmadın / Her zamān derd ü
belā vü **mihnete** yār olmadın
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba
7, Beyit 9). [mihnete, -e]

mihnet: Gam, keder, sıkıntı.

İy Süleymān-ı zemān Fazlī-i mūra
kıl nazar / Rāh-ı ğamda pāy-
māldür diyu **mihnetdür** bugün
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 27,
Beyit 26). [mihnetdür, -dür]

Şehler egerçi tāt ile **mihnetle** fahr
ider / Zātuñla tāt nāziş ider taht
iftihār (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 28, Beyit 12). [mihnetle,
-le]

Araya fūrkat düşelden Fazliyā ol
şāh ile / Çekdügüm **mihnetleri**
ben bilürüm Allāh ile (Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 2, Beyit
9). [mihnetleri, -leri]

Rūz u şeb **mihnetdeyüm** bir laḥza
rāḥat görmedüm / Yā İlāh sen

ḥalāş it bu belālardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 4). [miḥnetdeyüm, -de,
-y, -üm]

miḥnet: Acı, sıkıntı.
Hüzün,gam,tasa,kaygı.

Gāh derd ü gāh **miḥnet** geh belā
geh gam çeker / Haste dil bî-
çāre dil āvāre dil üftāde dil
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,
Beyit 2). [miḥnet,]

Ṭonandı lāle-zār-ı derd **miḥnet**
bār-gāhumla / Serîr-i şadra
geçdüm şem'-veş oddan
külāhumla (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 9).
[miḥnet,]

İy sîne nār-ı zecr ü meşakḳatde
turma yan / İy cān belā vü
miḥnet ile tenden ol revān
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
2, Beyit 14). [miḥnet,]

miḥnet: Acı, sıkıntı, bela.

İşk-ı dilde ne şafā ḳodı ne ḥod
zevk velî / Fazliyā **miḥnet** ü
endūh ile ḡulḡul bulunur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit
5). [miḥnet,]

Şüretüm bir zer varakdur k'anda
naḳḳāş-ı belā / Kilk-i
müjgānumla **miḥnet** naḳşını
taşvîr ider (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 68, Beyit 4). [miḥnet,]

Bezm-i ğamda Fazliyā çalmağa
miḥnet sâzını / Sîne
ḳānūnumdur aña nāḥunum
mızrābdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 76, Beyit 5). [miḥnet,]

Bu iki **miḥnet** benüm ḥālüm diger-
gün eyledi / Kimse yā Rab
olmasun yār u diyārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 4). [miḥnet,]

miḥnet: Acı, sıkıntı;
hüzün,gam,tasa,kaygı.

Miḥnetüm çok rāhatum yok ḡuşşā
vü derdüm füzün / Yā İlāhî sen
ḥalāş it bu belālardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 6). [miḥnetüm, -ü, -m]

miḥnet kıl: Eziyet etmek, sıkıntı
vermek.

Şeş cihātum aldı miḥnet ḳıldı ara
yirde ben / Kimse yā Rab
olmasun yār u diyārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 8). [miḥnet kıl, -dı]

miḥnet-i ḥubb-ı vatan: Vatan
sevgisinin verdiği sıkıntı.

Bend-i yārān baḥr-i cānān ḳahr-ı
dehr-i pîre-zen / Zecr-i ḡurbet
ta'n-ı düşmen **miḥnet-i ḥubb-ı
vatan** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 2, Beyit 7). [miḥnet-i
ḥubb-ı vatan,]

miḥnet-i 'işk: Aşk derdi, sıkıntısı.

Ḳanlu yaşım çihre-i zerdümi ḡül-
gün eyledi / Miḥnet-i 'işkuñ
benüm ḥālüm diger-gün eyledi
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 7). [miḥnet-i 'işk, -uñ]

mihr: Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.

Virdi şöhret şubh-veş **mihründe**
şadıklık baña / Āfitābum
gögden inmiş gibi 'aşıklık baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5,
Beyit 1). [mihründe, -ün, -de]

mihr: 1. güneş 2. aşk.

Yalıñuz iy Fazlî şanma sen seni
'aşık hemân / **Mihr** ü mäh ile
felekler oldu ser-gerdân aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8,
Beyit 5). [mihr,]

Mihri beñzetdi meger hüsnuñe çün
gördi yüzüñ / Döndi yirden yire
geçdi felek iy mäh-liķā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit
4). [mihri, -i]

Cüft olup ağıyāre tek **mihr** ü
vefālar itmesün / 'aşıķa yār
itdügi cevır ü cefādan kim kaçır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57,
Beyit 2). [mihr,]

Senüñ **mihrüñle** iy meh sīnem üzre
iki dāğum var / Yanar ğam
tekye-ğāhında iki rüşen
çerāğum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1).
[mihrüñle, -üñ, -le]

Gözüñ aç hüsñidür yārüñ niķāb-ı
hüsni iy ğāfil / Ki nūr-ı hüsñine
mihrüñ yine öz nūrı māni'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 6). [mihrüñ, -üñ]

Rüşen ikisi birlüğüñüñ oldu delīli /
Eyvān-ı felekde meh ile **mihr**
hüveydā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 2). [mihr,]

Yaksun derünin āteş-i hicrūñle
mihr ü mäh / Girsün semā'a
seb'a-i seyyār Yā Hüseyñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 18). [mihr,]

Ben kime tesbīh idem sen mähı iy
hūrī-liķā / **Mihr** ise hüsñüñle
farkı var anuñ beyne's-semā
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 10). [mihr,]

mihr: Aşk ve muhabbet.

Şevküñde zerre gibi ser-geşte
olmuşumdur / **Mihrüñle** yirde
gögde ben hāk-sāre yir yok
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109,
Beyit 5). [mihrüñle, -üñ, -le]

mihr: Sevgi, muhabbet, aşk.

İy kamer ger göre bu hüsñ ile
yüzüñi güneş / Zühre
mihrüñde ola zerre-veş oldum
rakķāş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 101, Beyit 4). [mihrüñde,
-üñde]

mihr: Güneş 2. Aşk.

Bu hücrede meh ü **mihr** anuñ
üştüri izidür / Derün-ı hücrede
oldı çün üştüri pāy-zen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
21). [mihr,]

mihr: 1. Güneş. 2. Sevgi.

Yiridür hokķalar eflāk u mihre
mihr ü mäh olsa / Anuñla
itmege bāzı o bezmüñ hokķa-
cünbānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 7). [mihr,]

Yiridür hokķalar eflāk u **mihre**
mihr ü mäh olsa / Anuñla
itmege bāzı o bezmüñ hokķa-
cünbānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 7). [mihre, -e]

Şeb-i târik geçüp itmiş idi **mihr**
zuhûr / Zulmet içre nitekim
çeşme-i âb-ı hayvân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
2). [mihr,]

Hübân-ı cihân içre bugün **mihr** ü
vefâ yok / Ammâ ki 'itâb-ı
sitem ü cevîr ü cefâ çok (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit
3). [mihr,]

Üftâde durur sâye gibi **mihrüñ** ile
ten / Ben bendeñe rahm eyle
Hasan Bâlüm efendüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 6). [mihrüñ, -üñ]

Cenâbında muşarreb bendelerden /
Biri kim hüsni virür **mihre**
envâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 2, Beyit 2). [mihre, -e]

mihr: Far. Güneş.

Tahtuña ferş 'arş güher **mihr**
tâcuña / Esbâb-ı taht-ı baht
güher tâc rûzgâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 16).
[mihr,]

mihr: Aşk, sevgi.

Başında şa'ş'a şorkucı **mihr** anuñ
külâhıdır / Bu tokuz hayme-i
vâlâ münakkaş bâr-gâhıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 9). [mihr,]

mihr: Güneş, şems. 2. Şefkat.

Mihrine dil verenlere nâ-mihr-bân
imiş / 'Ahdinde yok şadâkat ü
kavli yalan imiş (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 11).
[mihrine, -i, -n, -e]

mihr: Sevgi, muhabbet.

Şubh eylesün yaqasını şevküñ
eliyle çäk / **Mihrüñde** şıdkın
eyleyüp izhâr Yâ Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
17). [mihrüñde, -üñ, -de]

mihr ile mäh: Güneş ve ay.

Felekde odlara yansun göreyin
mihr ile mähı / Başum alup
giderdüm ben 'adem milkinge
dek Âhî (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 12). [mihr
ile mäh, -ı]

mihr ü mäh: Güneş ve Ay.

Simâtını göricek ol büyük garrâ
çöreklerle / Didüm bir
âsümândur kim pür itmiş **mihr
ü mäh** anı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 17). [mihr ü
mäh,]

mihr ü mäh-ı tâbân: Güneş ve parlak
ay.

Pilav üstinde göricek ol iki şemseyi
şandum / Hemânâ kubbe-i çerh
üzre mihr ü mäh-ı tâbânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
24). [mihr ü mäh-ı tâbân,]

mihr ü meh: Güneş ve ay.

Mihr ü meh keffe-i mîzân u
kevâkibdür hem / Keh-keşân
olsa 'amûdı vü felek mîzân ger
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 2). [mihr ü meh,]

O meclisde çörekler mihr ü mehdür
keh-keşân süfre / Toğuz çinî
tabağdur bu toğuz kat kubbe-i
mînâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 17). [mihr ü
meh, -dür]

Ol iki şemseler üstinde anuñ mihr ü
mehdür kim / Tulu' itmiş
muqâbil birbirine nitekim
Cevzâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 20). [mihr ü
meh, -dür]

mihr ü vefâ: Sevgi ve dostluk.

Sende ne zerre kadar **mihr ü vefâ**
fehmi olunur / Qıl kadar bende
ne şabr ile taḥammül bulunur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65,
Beyit 4). [mihr ü vefâ,]

mihr-bân: Sevgili.

Bî-tekellüf şarılur boynuma zencîri
şanup / Ğam diyârında görenler
mihr-bānum şandılar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit
3). [mihr-bānum, -um]

mihr-i 'atāñ: Cömertlik güneşi.

Ger ide **mihr-i 'atāñ** u āb-ı luṭfuñ
terbiyet / Tāze vü ter kırmızı
güller bitüre ḥār u ḥas (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
11). [mihr-i 'atāñ,]

mihr-i bercīs: Jüpiter güneşi.

Şāh-ı Cem-cām u Sikender-derece
dārā-dār / **Mihr-i Bercīs**
sa'adet meh-i keyvān-eyvān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 34). [mihr-i bercīs,]

mihr-i bercīs-sa'adet: Mutluluk
jüpiter'İnin güneşi.

Server-i tîr-i fiṭen şaf-der-i keyvān
eyvān / **Mihr-i Bercīs-sa'adet**
meh-i Behrām-kıtāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 23).
[mihr-i bercīs-sa'adet,]

mihr-i burc-ı ḥüsn: Güzellik
burcunun güneşi.

Tırāş-içün dükânına varan anuñ her
āyîne / Nazar idüp o mihr-i
burc-ı ḥüsnüñ yûzi ayına (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11,
Beyit 7). [mihr-i burc-ı ḥüsn, -
üñ]

mihr-i cihān: Cihan, dünya güneşi.

İy kamer kulle-i çerḥ olmaz idi
pāye saña / Şalmasa luṭf ile ol
mihr-i cihān sāye saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1).
[mihr-i cihān,]

mihr-i cihān-tāb: Dünyayı aydınlatan
güneş.

Olmayan zerre gibi yoluña ser-
geste senüñ / Dilerüm **mihr-i**
cihān-tāb ise de bula zevāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 36). [mihr-i cihān-tāb,]

mihr-i devlet ü dîn: Din ve devlet
güneşi, din ve talih güneşi.

Gün toğar şanma başuña iy rûz / Ki
tolındı o **mihr-i devlet ü dîn**
(Kara Fazlî Dîvânı, Terki-

bend 2, Beyit 18). [mihr-i devlet ü dîn,]

mihr-i felek: *Feleğin güneşi.*

Sen bu kemāl-i hüsn ile **mihr-i felek** misin nesin / Nev'-i beşerde görmedük yohsa melek misin nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1*). [mihr-i felek,]

mihr-i hibr: *Güneş gibi alim.*

Mihr-i hibr içre o tıfla virmek için perverîş / Baht mâderdür sa'âdet dâye vü devlet peder (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 5*). [mihr-i hibr,]

mihr-i makşûd: *Amaç güneşi.*

Mihr-i makşûd oldu tîlî' matla'-ı ümmîdden / Başına gün toğdı halkuñ şubh-ı devletdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 2*). [mihr-i makşûd,]

mihr-i müşterî: *Jüpiter güneşi.*

Buldı rif'at sipihr-i 'izzetde / Yine bir **mihr-i müşterî** fiñnat (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 1*). [mihr-i müşterî,]

mihr-i rahşân-ı zafer: *Galibiyetin parlak güneşi.*

Tîguñ üzre şemse-i zer **mihr-i rahşân-ı zafer** / Sancağuñda ol 'alem mäh-ı nev-i devrân-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,*

Beyit 31). [mihr-i rahşân-ı zafer,]

mihr-i rây: 1. *Hüküm güneşi.* 2. *Hüküm sancağı.*

Mihr-i râyüñla münevver her diyâr / Bûy-ı hulkuñla mu'a'ttar her meşâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 5*). [mihr-i rây, -l, -a-uñ, -la]

mihr-i revân: *Dönen güneş.*

Lebüñ 'aksi düşüpdür var-ısa ervâh-ı 'uşşâka / Olur bezm-i cihânda iy kamer **mihr-i revân** peydâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4*). [mihr-i revân,]

mihr-i ruh: *Yanak güneşi.*

Sevdi biñ cân ile dil ol dilber-i meh-manzarı / Kim anuñ mihr-i ruhına halk kızgın müsteri (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 16*). [mihr-i ruh, -in, -a]

mihr-i ruh: *(Sevgilinin) yanağının güneşi.*

Şehr içre gönül oldu zâhir yine bir meh-rû / Hürşîd-i cihân zerre mihr-i ruhına karşı (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 1*). [mihr-i ruh, -in, -a]

mihr-i sipihr-i lutf: *Güzellik semasının güneşi.*

Parmaqlaruñ durur aña iy mäh
şa‘şa‘a / **Mihr-i sipihr-i luṭf** ol
ay gibi ayedür (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3*).
[mihr-i sipihr-i luṭf,]

mihr-i vuşlat eyle: *Kavuşma güneşi
eylemek.*

Mihr-i vuşlat eyledi şubḥ-ı
sa‘âdetden ṭulū‘ / Ḥamdü-lillāh
intihā-yı şām-ı ḥiddetdūr bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 8*). [mihr-i vuşlat eyle, -di
]

mihr-vār: *Güneş gibi.*

İkbāl zīb-i taḥtdur iclāl dürr-i tāk /
Ol taht ‘arş-pāye vü ol tāk
mihr-vār (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 7*). [mihr-vār,
]

mikdār: *Bir şeyin ölçülebilen,
sayılabilen veya azalıp çoğalabilen
durumu, nicelik; ölçü.*

Hüsrevā zerreden aḥḳar görine
miḳdārı / Olsa hem-seng
terāzū-yı vaḳāruñla cibāl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
26*). [miḳdārı, -ı]

mikrāz-ı ğam: *Keder makası.*

Āvāre iken ‘İşḳına ol tāze cüvānuñ
/ Miḳrāz-ı ğamından şu ki yüz
döndüre anuñ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 5*).
[miḳrāz-ı ğam,]

mîl-i hürşîd: *Güneş mili.*

Mîl-i hürşîdle bir sürme-i nūrānı
çeküp / Eyledi dîde-i ezhārı
münevver nevrüz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 5*).
[mîl-i hürşîd, -le]

milk: *Mülk || ülke.*

Bir belādur k’āsümānî ḳahrden
nāzil olur / Ḳılmağa her ṭop
a‘dā **milkinî** zîr ü zeber (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
16*). [milkinî, -i, -n, -i]

Ḥudā virmiş saña luṭf u ‘ināyet
hem ‘atā vü cūd / Saḥāvet
milkinüñ sensin bugün iy şāh
sulṭānı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 45*). [milkinüñ,
-i, -n, -üñ]

Tîğ u ḳalemle buldı şebāt u ḳarār
dehr / Tîğ u ḳalemle oldı cihān
milki ber-ḳarār (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 4*).
[milki, -i]

Melāmet **milkinî** açdum ser-ā-ser
tîğ-ı āhumla / Bugün ben şāh-
bāz-ı milk-i ‘ışḳum bir diyār
aldum (*Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 10*).
[milkinî, -i, -n, -i]

milk: *Mülk || ülke.*

Tîğ u ḳalemle ḥıfz olunur genc ü
milk ü māl / Tîğ u ḳalemle zabṭ
olunur cümleten diyār (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
7*). [milk,]

Tîğ u ḳalemle tā ki bula **milk**
infitāḥ / Tîğ u ḳalemle tā ki ire
ḥaşma inkisār (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 41*).
[milk,]

milk: *Mülk, ülke.*

Milküñ çü Ka'be oldı cihāna tavāf-
gāh / Semsīr-i zer-niyāmuñ aña
nār-dān-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 19).
[milküñ, -ün]

Hâkim oldıķca cihān **milkinge**
sultān-ı şitā / Eyleyüp cümle-i
dünyāyı muṭi'ü fermān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
29). [milkinge, -i, -n, -e]

milk: *Mülk, ülke, memleket.*

Dil **milkin**i feth eyledi bir şāh-ı
muzaffer / Kim dirler anuñ
nām-ı şerīfine muzaffer (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit
1). [milkin, -i, -n, -i]

Çü **milke** adl ola memlûke luṭf
mücib olur / Kabûl-i 'ālemiyān
u rızā-yı Sübhānî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 26).
[milke, -e]

Maḥv olur **milk** nizā'mı iden sen
var iken / Baḥr yanında belî
kaṭre bulur izmiḥlāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
37). [milk,]

milk: *Allah'ın hüküm ve idaresi
altında olan her şey.*

Felekde odlara yansun göreyin
mihir ile māhı / Başum alup
giderdüm ben 'adem **milkinge**
dek Āhî (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 12).
[milkinge, -+i, -(n)e]

milket: *Mülk || ülke.*

Dil **milketine** buldı zafer eyledi
ğāret / İy Fazlî anuñ-çün didiler
aña muzaffer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5).
[milketine, -i, -n, -e]

Zerreşe şaymayalum milk-i cihān
milketini / Gel kalender olalum
terk-i diyār eyleyelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 16). [milketini, -i, -n, -i]

milket-i 'ālem: *Alem memleketi,
dünya.*

Tîğ-ı hürşidle feth itdi sa'adet
milkin / Milket-i 'āleme şāh
oldı muzaffer nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
3). [milket-i 'ālem, -e]

milket-i dil: *Gönül ülkesi.*

Milket-i diller yağıldı zulm ile /
Zulm-ı bî-hād ḥān elinden el-
ğiyās (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 50, Beyit 5). [milket-i dil,
-ler]

milket-i hüsn: *Güzellik ülkesi.*

Bir güzelsin 'ālem içre bî-şebah ü
bî-nazîr / **Milket-i hüsn** ü
melāḥatda şeh-i şāhib-serîr
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 9). [milket-i hüsn,]

Milket-i hüsn ü melāḥatde
mükerrem şāhdur / Sevmişem
bir şāh-ı hüsn adı Süleymān
Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 16, Beyit 8). [milket-i
hüsn,]

Bir güzelsin 'ālem içre hüsnüñe
yoḡdur nazîr / **Milket-i hüsn** ü

cemāl içre şeh-i şāhib-serīr
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 3). [milket-i hüsn,]

milket-i hüsn içre: *Güzellik ülkesi
içinde.*

Ne kim üstine esbāb-ı melāḥatdan
müheyyādur / Cemālūñ **milket-
i hüsn içre** şāhum Mısr-ı
cāmi'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 2). [milket-i
hüsn içre,]

milket-i nazm: *Nazım, şiir ülkesi.*

Olmasa ebyāt-ı ma'mūruñ senūñ /
Milket-i nazm içre olmazdı
nizām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
1, Beyit 10). [milket-i nazm,]

milket-i 'osmān: *Osmanlı ülkesi.*

Ṭotalum milket-i 'Osmān'ūñ olduñ
Fazliyā Şāhı / Gerekmez baña
bu dünyā-yı dūnuñ 'izzet ü cāhı
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 11). [milket-i 'osmān, -
uñ]

N'ola biñ cān ile olursam esīri
'Ömer'ūñ / Var mıdur milket-i
'Osmān'da nazīri 'Ömer'ūñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 2). [milket-i 'osmān, -
da]

Çihresinde anun envār-ı
Muḥammed zāhir / Var mıdur
milket-i 'Osmān'da nazīri
'Ömer'ūñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 15, Beyit 4). [milket-i
'osmān, -da]

Gögden inmişdür aña ḥaḳ bu ki
iklīl-i cemāl / Var mıdur

milket-i 'Osmān'da nazīri
'Ömer'ūñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 15, Beyit 6). [milket-i
'osmān, -da]

Kulı olsa yiridür Yūsuf-ı Ken'ān'ı
anuñ / Var mıdur milket-i
'Osmān'da nazīri 'Ömer'ūñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 8). [milket-i 'osmān, -
da]

Ger olursam n'ola ol şāh-ı cihāna
çāker / Var mıdur milket-i
'Osmān'da nazīri 'Ömer'ūñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 10). [milket-i 'osmān,
-da]

milk-i 'ālem: *Dünya mülkü, dünya.*

Sultān-ı dehr olan qurı ḡavḡā çeker
hemīn / Zevḳini milk-i 'ālemūñ
iy dil gedā sürer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2).
[milk-i 'ālem, -uñ]

Unuduldu adı Nūşīn-revān'ūñ milk-
i 'ālemde / Şu deñlü 'adl ü dād
itdūñ sen iy Sultān-ı 'Osmānī
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 41). [milk-i 'ālem, -de]

milk-i cihān: *Dünya ülkesi.*

Elünde ḥātem-i devlet ser-ā-ser ins
ü cin rāmuñ / Bugün milk-i
cihānuñ ḥaḳ bu kim sensin
Süleymān'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 38). [milk-i
cihān, -uñ]

Bulınmaz kām-kārā sen ḳadar
mil-k-i cihān içre / Mürüvvet
ma'deni luṭf issi vü cūd u seḥā
kanı (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 12, Beyit 47). [milk-i cihān,]

Zerreye şaymayalum **milk-i cihān** milketini / Gel alender olalum terk-i diyār eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 16). [milk-i cihān,]

milk-i am: Dert ülkesi.

Almaa milk-i amı āteş-i dilden Fazlî / Tî-ı leşker-şiken-i ayret-i şāhı çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7). [milk-i am, -ı]

milk-i ibāl: Talihin mülkü.

Ala iy milk-i ibālūn şeh-i İskender akrānı / Ki açduñ tîuñ ile milk-i Tebrîz ü Horāsān'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 37). [milk-i ibāl, -üñ]

milk-i 'ıkuñ şāh: Aş ülkesinin şahi.

Sîne tablum eşk-i ceysüm oldu vü āhum sevā / Milk-i 'ıkuñ şāhıyam dirsem n'ola ben bī-nevā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [milk-i 'ıkuñ şāh, -ı, -y, -am-y, -am]

milk-i ma'mūr: Bayındır edilmiş ülke.

'Adl ü inşāfuñ ile şefat ü eltāfuñ ile / **Milk-i ma'mūr** durur cümle re'āyā hoş-āl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 29). [milk-i ma'mūr,]

milk-i nazm: Şiir ülkesi.

Tîumla eyledi alemüm milk-i nazmı feth / Nuşretde oldu şan alemüm tî-ı Zülfekār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 38). [milk-i nazm, -ı]

Cümle eş'ārı anuñ leşkeridür āteş-bār / **Milk-i nazm** içre odur Hüsrev-i şāhib-dîvān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 29). [milk-i nazm,]

milk-i nübüvvet: Peygamberlik ülkesi.

Zātuñla idüp fāhr senüñ cümle nebīler / İy milk-i nübüvvetde olan şāh-ı mükerrrem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3). [milk-i nübüvvet, -de]

milk-i nuşret: Galibiyet ülkesi.

Ber-arār ol salanat tahtında devletle mūdām / Milk-i nuşretde arār itdükce tā sultān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 35). [milk-i nuşret, -de]

milk-i rüm: Rüm diyarı.

Hāşılı devründe milk-i Rüm'ı ma'mūr eyledüñ / Āferīn iy iftiār-ı Āl-i 'Osmān āferīn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 10). [milk-i rüm, -ı]

milk-i rüm: Anadolu ülkesi.

arār itmişdi milk-i Rüm'da ol şāh-ı nîkū fer / Olup ser-adde Ye'cüc-ı fitenden sedd-i İskender (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 19). [milk-i rüm, -da]

milk-i sa'adet: *Mutluluk ülkesi.*

Muṣṭafā Ḥān-ı yegāne ṣeh-i
gerdūn-‘azamet / Ki odur milk-
i sa‘adetde Süleymān-ı diger
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 34). [milk-i sa‘adet, -de]

milk-i şāhen-şāh ol: *Mülkün padişahı
olmak.*

Milk-i şāhen-şāh olup geydiyse ger
altunlu tāt / Germ olup
öykünmesün billāhi ol māha
sirāc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
54, Beyit 1). [milk-i şāhen-şāh
ol, -up]

milk-i tebrîz ü horāsān: *Tebriz ve
Horasan memleketleri.*

Ala iy milk-i ikbālūñ ṣeh-i İskender
akrānı / Ki açduñ tîguñ ile
milk-i Tebrîz ü Ḥorāsān’ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 37). [milk-i tebrîz ü
ḥorāsān, -i]

Şeh-i şāhān-ı ‘ālemsin saña lāyık
durur şehlik / Ki açduñ tîguñ ile
milk-i Tebrîz ü Ḥorāsān’ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 42). [milk-i tebrîz ü
ḥorāsān, -i]

mīm: *Arap alfabesinin yirmi dördüncü
harfi 2. sevgilinin mim harfi gibi
küçücük olan ağzı.*

Kāmet-i servūñe virdüm elif-i
īmānı / Kāf-ı küfrūñ baña iy
kākūli lā **mīm** kāfi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2).
[mīm,]

Guşsa vü derd-ile pür-nemdür
nizāmî gözleri / Tūtalı gözde
makām ol kaşları nūn ağzı **mīm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 18). [mīm,]

mi‘mār-ı milk-i ihsānı: *Cömertlik
ülkesinin mimarı.*

Çü ‘aql u fehm ola sultāna yār lā-
būd olur / Seḥā vü ‘adl ile
mi‘mār-ı milk-i ihsānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
25). [mi‘mār-ı milk-i ihsānı,]

minkār: *Yırtıcı kuşların gagası.*

Her zemānda gül-i ma‘nāyı görür
dir **minkār** / Bāğ-ı nazm içre
dili bülbul-i mergūb-elḥān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 31). [minkār,]

minkār: *Taş yontmaya mahsus kalem,
delecek demir.*

Tîr-i dil-dūzuñ durur bir şāh-bāz-ı
cān-şikār / Pādişāhum āhenīn
minkārdur peykān aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2).
[minkārdur, -dur]

minnet: *Ar. 1. Birine iyilik etmek,
ihsan eylemek.*

Düşelden hıdmetinden dūr gāyet
ḥvār olmışduñ / ‘Azîz olduñ
yine **minnet** Ḥudā’ya ‘izzetūñ
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 4). [minnet,]

minnet: *(Ar.) Bir iyiliğe karşı şükran
duyma.*

Mağdemi mağşad-ı aqşā idi bī-
kām̄lara / **Minnet** Allāh'a ki
bulduq kademinden yine kām
(*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 32,*
Beyit 14). [minnet,]

minnet: Bağış, lütuf, iyilik.

Hurūsa hōd ne **minnet** dōne dōne
yandı seyr itdük / Bu gice anda
nūr oldu niçe dīv ü niçe 'anqā
(*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29,*
Beyit 48). [minnet,]

mīr: Emir, komutan; padişah,
hükümdar 2. Sevgili.

Ne gedā vū ne şāh u **mīr** qalır / Bir
durur 'ākıbet kamuya cihān
(*Kara Fazlī Dīvānı, Terkib-*
bend 2, Beyit 5). [mīr,]

mīr: Baş / kumandan.

Ol tıfluñ olmağ için 'ilm ü edeb
tufeyli / **Mīr** ehl-i faẓlı kıldı
ta'līm̄ine muqarrer (*Kara Fazlī*
Dīvānı, Tarih 1, Beyit 6). [mīr,
]

mīr 'alī şīr: 15. asır Çağatay Sahası
şairi olan Ali Şīr Nevai.

Ol durur Mīr 'Alī Şīr'i zemānuñ
şimdi / Cem' olur meclisine
cümle-i ehl-i 'irfān (*Kara Fazlī*
Dīvānı, Kaside 33, Beyit 32).
[mīr 'alī şīr, -i]

mīr vahyā: Mir Yahya(özel isim).

Sehā vū cūd kām̄ı **Mīr Yahyā** /
K'odur destūr-ı maqbul-i

şehen-şāh (*Kara Fazlī Dīvānı,*
Tarih 4, Beyit 1). [mīr yahyā,]

mī'rāc: Yükseliş, göğē çıkma ||
yücelme.

Sipih-r-i saltanat üzre çü sen
mī'rāca yüz tıtduñ / Oqur pīr ü
cūvān şıdık ile sübhāne'llezī
esrā (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside*
29, Beyit 58). [mī'rāca, -a]

mī'rāc: Hz. Peygamberin göğē
yükselmesi hadisesi.

Bir pāye qaşr-ı rif'atūññ
nerdübānına / **Mī'rācuñ** ay
maḥāllūñ 'izzetde pād-şā (*Kara*
Fazlī Dīvānı, Kaside 3, Beyit
11). [mī'rācuñ, -uñ]

mī'rāc it: Hz. Peygamber'in göğē
yükseldiği gibi yükselmek.

Rūḥumuzla 'arş-ı rūḥānīye mī'rāc
itmişüz / Leyle-i Mī'rāc'ı
bildük sır-ı isrāsındayuz (*Kara*
Fazlī Dīvānı, Kaside 8, Beyit
27). [mī'rāc it, -miş, -üz]

mīr-āhur: Seyis, at bakıcısı.

Bir Pād-şāhdur ki anuñ **mīr-āhurı** /
Bir şāhdur ki sāyisidür biñ
Sifendiyār (*Kara Fazlī Dīvānı,*
Kaside 25, Beyit 24). [mīr-
āhurı, -ı]

mīr-āhūr-ı kaẓā: Kader seyisi.

Olmuşdı zīr-i zīn baña bir esb-i
pād-şā / Kim görmedi nazīrini
mīr-āhūr-ı kaẓā (*Kara Fazlī*

Dîvânı, Kaside 22, Beyit 1).
[mîr-âhûr-ı kâzâ,]

mîr'ât-ı cām: 1) Kadeh aynası 2)
Aşığın kendi gönlü.

İy şeker-leb tûti gibi Fazlî'yi
mîr'ât-ı cām / Zevk ü şevk ile
virüp biñ dürlü hâlet söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 5). [mîr'ât-ı cām,]

mîr'ât-ı 'ışk: Aşkın aynası.

Ger dilerseñ mün'akis olmağa /
Şâf-tab' ol Fazliyâ kıl kâlbüñi
mîr'ât-ı 'ışk (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 111, Beyit 7).
[mîr'ât-ı 'ışk,]

mîr'ât-ı sikender: Büyük İskender'in
hocası Aristo tarafından
İskenderiye'de yaptırılmış olduğuna
inanılan, uzaktaki düşmanı gösteren
ayna.

Halka göstermege dünyâyı ser-â-
ser rûşen / İtdi peydâ yine
mîr'ât-ı Sikender nevrüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 11). [mîr'ât-ı sikender,]

mîr-i 'asâkir: Askerlerin başı.

Cām-ı ihsân ile **mîr-i 'asâkir**
perver / Tîğ-ı hûn-hvâr ile şâh-ı
memâlik perdâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 19).
[mîr-i 'asâkir,]

mîr-i kerîm: Cömert bey.

Buldı evvelki makâmın yine bir
mîr-i kerîm / V'ey ne buldı
yirini didi havâş ile 'avâm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 6). [mîr-i kerîm,]

mîr-i muhterem: Saygıdeğer amir,
bey, komutan.

Ol **mîr-i muhterem** kim Şun'ullah
oldı nāmı / Virmişdi Hâk aña
bir Maḥmūd nām mevlūd
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7,
Beyit 1). [mîr-i muhterem,]

mîr-i nân-ı 'adl: Adalet ekmeğinin
emiri.

Çekdüñ cihāna süfre-i in'āmı olalı /
Hemān serāy-ı 'āleme sen **mîr-
i nân-ı 'adl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 13).
[mîr-i nân-ı 'adl,]

mîr-i şecî: Yiğit komutan.

Şeh Süleymân'uñ şalaldan tîğın ol
mîr-i şecî / Fitne kaṭ' oldı vü
götrüldi cihāndan şūr u şer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 37). [mîr-i şecî,]

mîr-i sühen: Sözlün beyi.

Ma'āni üştürini hücreme kaṭār
kaṭār / Çeküp benüm bu şütür
hücre ile **mîr-i sühen** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
51). [mîr-i sühen,]

mirrîh-intikām: Intikam alan
mars(Mars; bu gezegene 'cellâd-ı
felek' de denir. Bir elinde kılıç, diğer

elinde kesik baş tutar. Minyatürlerde aslan üzerinde kılıç çekmiş biçimde resimlenmektedir.).

Müşterî-tedbîr ü Keyvân-menzilet /
Âfitâb-ı âşâr u **Mirrîh-intikâm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1,
Beyit 2). [mirrîh-intikâm,]

mişâl: Benzer / gibi.

Luţfuñla itdi tîğ **mişâli** kalem
zuhûr / Qahruñla buldı tîğ
kalem gibi iştihar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 22).
[mişâli, -i]

mişâl: Benzer, gibi.

Zevrak-ı cāmla geç dirim gamdan
dāyim / Baħr-i aħbarda hilāl
olduğı bu fülk **mişâl** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
9). [mişâl,]

Çek tîğ-ı tîzi başını kaţ it kalem
mişâl / Kılmaya tîguña çü
kalem kim ki ser-nişâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
25). [mişâl,]

mişâl: Benzer, eş.

Ben kim kapuñda bende-i dil-dāde
kim kadīm / Her-dem elif **mişâl**
şırātuñda müstaķīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 4).
[mişâl,]

mîşe-zâr: Meşelik.

Şecā'at **mîşe-zârında** o bir şîr idi
merd-efgen / Niçe şîri zebûn
itmişdi qahr-ı ħavf ü ħaşyetden

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 11). [mîşe-zârında, -i,
-n, -da]

misin: Soru eki.

Sen bu kemāl-i ħüsn ile mihr-i
felek **misin** nesin / Nev'-i
beşerde görmedük yoħsa melek
misin nesin (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1).
[misin,]

Qutb-ı murādum üstine dönemedüñ
yıkıl yıkıl / İy başum üzre devr
iden çerħ-i felek **misin** nesin
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130,
Beyit 2). [misin,]

Gözlerüm içre oynayan sensin iki
gözüm benüm / Bilsem iki
gözümdesin yoħsa bebek **misin**
nesin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 130, Beyit 3). [misin,]

Dünye gamın 'alef gibi gel yime
'işret it dirin / Hîç kulağ
kabartmaduñ şüfi eşek **misin**
nesin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 130, Beyit 4). [misin,]

misin: İkinci tekil şahıs eki almış soru eki.

Dîdāra karşı durabilir **misin** iy
göñül / İşitmedik mi Tūr'la
Mūsā haberlerin (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4).
[misin,]

misin: "mi" soru ekinin, ikinci tekil şahıs eki almış şekli.

Lezzetini kelāmuñuñ ehl-i mezāk
olan bilür / Yoħsa be Fazlî
sözde sen kân-ı nemek **misin**

nesin (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 130, Beyit 5). [misin,]

misin: "Mi" soru eki.

Sen bu kemâl-i hüsn ile mihr-i
felek **misin** nesin / Nev'-i
beşerde görmedük yohsa melek
misin nesin (*Kara Fazlî
Dîvânı*, Gazel 130, Beyit 1).
[misin,]

Pür oldı hücre-i kalbün hevâ-yı esb
ü şütür / Şütür **misin** ne
çekersin bu hücre bārını sen
(*Kara Fazlî Dîvânı*, Kaside 5,
Beyit 5). [misin,]

mişkale-i şafvet-i âyîne-i dil: Gönül
aynasının temiz cilâsı.

Sâminen meşgale-i keşret-i zıkr ü
tesbîh / Ki odur **mişkale-i
şafvet-i âyîne-i dil** (*Kara Fazlî
Dîvânı*, Kaside 7, Beyit 25).
[mişkale-i şafvet-i âyîne-i dil,]

misk-i hotan: Hotan diyarının misk
koku.

Büy-ı hülkuñ tıtalı dehri düşüp
sevdâya / Reşk ile bağrını hün
eyledi misk-i Hotan'ı (*Kara
Fazlî Dîvânı*, Kaside 30, Beyit
17). [misk-i hotan, -ı]

misk-i ter: Taze misk kokusu.

Büy-ı hülk ile mu'attardur dimâğ-ı
kâ'inât / Deñ getürsin şimdiden
girü koquyı **misk-i ter** (*Kara
Fazlî Dîvânı*, Kaside 11, Beyit
30). [misk-i ter,]

miskîn: . Hiç bir şeye malik olmayan,
fakir; aciz.

Fitne destin uzadup zülfün çü
mekre başlar / Nice **miskîn**
ayağa düşer kesilür başlar
(*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel 66,
Beyit 1). [miskîn,]

miskîn: Hiçbir şeye sahip olmayan.

Ğoma **miskînleri** pā-beste belā
dāmında / Külehünden çıkar ol
kākül-i 'anber-şikenî (*Kara
Fazlî Dîvânı*, Kaside 30, Beyit
28). [miskînleri, --ler, --i]

miskîn: 1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye
sahip olmayan.

Fazlî-i bî-çâre vü **miskîn** du'â-
gūyuñ durur / Kıl nazar ol
bende-i üftâdeye iy hân-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı*, Kaside 10,
Beyit 33). [miskîn,]

miskîn: (مسكين) sıf. ve i. (Ar. sukûn –
sukûnet “hareketsiz durmak; çok fakir,
düşkün olmak”tan miskin) [Kelime
Farsça'ya ve Hintçe'ye, ayrıca Avrupa
dillerine de geçmiştir] 1. Aşırı
derecede tembel, uyşuk, mıymıntı
(kimse).

Başını kaṭ'eyleseñ zülfün gibi iy
dil-rübā / Lā dimez **miskîn**
durur gönüm benüm kaṭ'ā saña
(*Kara Fazlî Dîvânı*, Gazel 41,
Beyit 1). [miskîn,]

miskîn: Aciz, kimsesiz 2. âşık.

Esîr-i çâh-ı zekân olmuş idi mücrim
dil / Haṭuñ irişüp o **miskîni**
andan itdi ḥalâş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4).
[miskîni, -i]

miskîn: 1. Aşırı derecede tembel,
uyuşuk, mıymıntı. 2. Aciz, zavallı.

Görinen kaşlar mıdur yārâ ‘aceb
yara didüm / Didir irmez ‘aḳluñ
iy **miskîn** oralara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4).
[miskîn,]

miskîn: 1) Aciz, zavallı, beceriksiz,
hareketsiz. 2) Dertli, mahzun. 3)
Tevazu ifadesi bildiren fakir, bendeniz
gibi sıfat.

Senligüñdür seni senden ayıran iy
miskîn / Yoḥsa sensin girü
maṭlûbuñ olan ancaḳ bil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
11). [miskîn,]

misl: Benzer ve eş.

Görüp işitmede vü virmede **mişlûñ**
ḥaberin / Bâsıra kûr durur
sâmi‘a ker nâṭıka lâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
27). [mişlûñ, -ün]

Muştafâ’sın ḥaḳ budur aḳrânuñ içre
Muştafâ / Görmedi **mişlûñ**
senüñ dünyâda erbâb-ı şafâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 13). [mişlûñ, -ün]

Ola tiryâk olsa senden ğayrı dilber
baña zehr / Yok durur **mişlûñ**
velîkin bu ‘aceb iy ḥûn-ı dehr
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 5). [mişlûñ, -ün]

Bâğ-ı ‘âlem içre bir gül-ruḥ nazîr
olmaz saña / Yok durur **mişlûñ**
cihânda ḥâsılı hergiz şehâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 11). [mişlûñ, -ün]

misli: Benzer, eş, denk.

Ferîd-i dehr ü vaḥîd-i zemâne
a‘lem-i nâs / K’odur fûnûn-ı
fezâyilde **mişl** ü şibhi ‘adîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 13). [mişl,]

misli: Benzer, eş, denk.

Görmedi çâr-ümmehât ile nüh-âbâ
mişlini / Olalı zâhir mevâlîd-i
şelâse iy püser (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 6).
[mişlini, -n, -i]

misli-i hür: Cennet kızı, sevgili gibi.

Güzel çokdur cinân-ı ḥüsn içinde
gerçi **mişli-i hür** / Cefâ-pîşe
kamusı ḥüsn-i bî-hem-tâşına
mağrûr (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 3). [mişli-i
hür,]

mısrâ’: Dize 2. İki kanatlı kapı.

Şafḥa-i gerdüna bu **mısrâ’ı**
yazdum âh ile / Kimse yâ Rab
olmasun yâr u diyârından cüdâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 10). [mısrâ’ı, -ı]

mısrâ’: Mısra, dize.

Bu **mısrâ’** birle olsun ḥaşr olunca
âh ile zâruñ / Meded begler

meded zulm oldu gāyet Muṣṭafā
Ḥān'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 16).
[mıṣrâ',]

mısr-ı cāmi: Toplayan, birleştiren
şehir.

Ne kim üstine esbāb-ı melāḥatdan
müheyyādur / Cemālūñ milket-i
ḥüsn içre şāhum Mısr-ı
cāmi'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 2). [mısr-ı
cāmi, -dür]

mıṣṭaba: Duvara bitişik tahta kanepa,
peyke, sedir, kerevet.

Başumda tāt neşgeh-i mey taht
mıṣṭaba / Taht-ı melāmet üzre
benüm şāh-ı tāt-dār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
27). [mıṣṭaba,]

misāl: Benzer, gibi, mânend, nazir.

Bahār irdi gül açıldı cihān cennet
miṣāl olar / İrem bāğınun
evşāfın bugün şāhn-ı çemenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
88, Beyit 4). [miṣāl,]

Ḳavs-i ḳuzah **miṣāl** idi hey'etde
gerçi kim / Sür'atde līk tūr gibi
ṭāyirü'l-hevā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 4).
[miṣāl,]

Şalarsa pertevini āfitāb-ı iḥsānuñ /
Şehīr ola ḳamu şehir içinde māh
miṣāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 30). [miṣāl,]

Küfr-i zülfini göricek bu dil-i şifte-
ḥāl / Geldi imāna hemān sıdk
ile Bū-Bekr **miṣāl** (Kara Fazlî

Dîvânı, Murabba 15, Beyit 5).
[miṣāl,]

Yūsuf **miṣāl** eyleyüp ehl-i bahā
seni / Vezn eylemek degül zer
ile serverā seni (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 2).
[miṣāl,]

mīve-i nev-bāde: Yeni şarap gibi
tazedir.

Gülse-i 'ālemde ol bir mīve-i nev-
bādedür / Kim anuñla saltanat
bāğın olupdur bār-ver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
8). [mīve-i nev-bāde, -dür]

mivāne: Arada, ortada, meydanda.

Ġazāya eyledüñ niyyet idüp
fermān-ı sultānī / 'Adū ḳaşdına
bend itdüñ **miyāne** tīg-ı bürrānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 1). [miyāne,]

mivān-ı yār: Sevgilinin beli.

Çün bize varlık ḥicāb oldu miyān-ı
yārda / Anuñ için gice gündüz
anuñ ifnāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20).
[miyān-ı yār, -da]

mizāc: Ar. Tabiat, huy.

Gül-i ter devridür sākī getür ḳanı
mey-i ḥamrā / Nice bir zāhid-i
yābis **mizācıyla** ḳuru ḡavḡā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 1). [mizācıyla, -ıyla, -]

mizān: "Terazi" manasında olan

mizan, ahiret aleminde hesap verme olayından sonra herkesin amellerinin tartılacağı adalet ölçüsüdür. Kur'anı Kerim'de mizanın kurulacağı A'raf, 7/8-9, el-Enbiya 21/47 ve(Karia, 101/6-9'da geçmektedir.

Fazlî'ye umaram ki şefâ'at ire senden / Şol demde ki mahşer ola **mîzân** kurula hem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13). [mîzân,]

mîzân: Mizan, terazi, ölçü.

Mihr ü meh keffe-i **mîzân** u kevâkibdür hem / Keh-keşân olsa 'amûdı vü felek **mîzân** ger (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 2). [mîzân,]

mîzân: Terazi, ölçü.

Āgarı altun degerdi Yūsuf'ıñ **mîzân** gibi / Keffine kim korsa dirhem olmasa meyyâl aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [mîzân,]

mîzân-ı 'akl: Aklın tartısı.

Kime beraber eyleyeyin ben gedâ seni / Mîzân-ı 'akla urmuşam iy pâdişâ seni (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 1). [mîzân-ı 'akl, -a]

mîzrâb: Telli sazları çalmakta kullanılan küçük alet, tezene 2. tırnak.

Bezm-i ğamda Fazliyâ çalmağa miñnet sâzını / Sîne qânûnumdur aña nâñunum **mîzrâbdur** (Kara Fazlî Dîvânı,

Gazel 76, Beyit 5). [mîzrâbdur, -dur]

mu'allâ: Görkemli, ihtişamlı.

Zîbâ senüñle tâc **mu'allâ** senüñle taht / Tâc oldı ser-fîrâz olup taht üstüvâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 15). [mu'allâ,]

mu'allak: Boşlukta duran.

Kebâb oldı kebüterler **mu'allaklar** dönüp cümle / Şikârı öğdi anda olayın âvârenüñ ânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 22). [mu'allaklar, -lar]

mu'allim: Öğretmen, hoca.

Gördi çü gevherinde ol şâh-ı kâbiliyyet / Kıldı **mu'allime** şevk tâ kim ola hüner-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 5). [mu'allime, -e]

mu'arîz: Muhalif.

Çâk itmez idi bād gelüp perde-i 'ırzın / Gül olmasa ger 'arîz-ı dil-dâra **mu'arîz** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2). [mu'arîz,]

mu'arrâ: Arınmış, ârî, berî, hâlî.

Her nesne ki fikr eyleyem andan da münezzeh / Her nesne ki zîkr eyleyem andan da **mu'arrâ** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11). [mu'arrâ,]

mu'attar: Güzel kokulu, ıtırılı.

Büy-ı hulk ile **mu'attardur** dimāğ-
ı kâ'ināt / Deñ getürsin
şimdiden girü koquyı misk-i ter
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 30). [mu'attardur, -dur]

mu'attar: Güzel kokulu, güzel kokmuş.

Mihr-i râyûñla münevver her diyâr
/ Büy-ı hulkûñla **mu'attar** her
meşâm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 1, Beyit 5). [mu'attar,]

mu'attar ol: Güzel kokulu olma.

Ṭib-i eflâkuñ ile oldı mu'attar âfâk
/ Gül gibi eyledi pür cümle
cihân halkı meşâmm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
23). [mu'attar ol, -dı]

mu'âvin: Yardım eden, yardımcı.

Kayıрма pâdişāhum 'azm-i rezm it
virmek Allāh'ıñ / **Mu'âvindür**
saña her yirde 'avn ü feth-i
Sübḥānî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 25).
[mu'âvindür, -dür]

İsterem tâ haşre dek yâr ola nuşret
ol şehe / Şimdi kim Hâk'dan
mu'âvin aña nuşretdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 31). [mu'âvin,]

mübālağa: Abartma.

Ne vaşf idem kerem ü cûduññ
mübālağasın / Ki dest-i hayret
urur pâ-yı 'aql u fikre 'ıķâl

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 18). [mübālağasın, -sın]

mübāne-i ehl-i kitāb: Kitap ehlinin
boşanma konusundaki görüş
farklılıkları.

'İşk ehli ḥüsnüñ için iderse n'ola
cedel / Zîrâ olur **mübāne-i ehl-
i kitāb** baḥş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2).
[mübāne-i ehl-i kitāb,]

mübarek: Bereketli, uğurlu,
mukaddes.

Ne **mübārek** gün olur bu güne
kurbân olayın / K'irdi
kurbânlar ile maḳşada erbāb-ı
niyaz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 4). [mübārek,
]

mübārek eyle: Kutlu, bereketli kılmak.

Mübārek eyleye Hâk maḳdemüñ
sa'âdetle / Hemîşe ola
teraḳḳîde rif'at ü iḳbāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
33). [mübārek eyle, -y, -e]

mübārek id: Mübarek kılmak.

'İdüñi Tañrı mübārek ide şavmuñ
maḳbûl / 'İd-i muḳbil 'azamet
bende-i ḳābil iḳbāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 45).
[mübārek id, -e]

müberrâ: Ayrılmış, sıyrılmış, arınmış.

Çeküp şemşîr-i İslām'ı ḳarup
erbāb-ı ilḥādı / Ḳılalum kenz ü

bid'atdan **müberra** rûy-ı
devrânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 3). [müberra,
]

mübeşşirân-ı sa'âdet: Mutluluk
müjdecisi.

Mübeşşirân-ı sa'âdet beşâret
eylediler / Ki irdi mevsim-i şādî
vü gitdi derd ü melâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
3). [mübeşşirân-ı sa'âdet,]

mübtelâ: Bağımlı, tutkun, düşkün.

Didiler şakın seni tutar cefâsı taşına
/ Geldi hep didükleri ben
mübtelânuñ başına (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 153, Beyit
1). [mübtelânuñ, -nuñ]

Nice bir ben mübtelâya
mübtelâlıklar begüm / Sen
şehe hercâyilikler bî-vefâlıklar
begüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 6, Beyit 1).
[mübtelâlıklar, -lık, -lar]

mübtelâ: Bağımlı; tutkun; âşık.

Merhamet kıl hâlümü 'arz eyledüm
ben **mübtelâ** / İy melâhat taht-
gâhı üzre sultânım Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 14). [mübtelâ,]

mübtelâ: (Bir derde, bir hastalığa)
tutulmuş, âşık, tutkun, düşkün.

Nice bir ben **mübtelâya**
mübtelâlıklar begüm / Sen şehe
hercâyilikler bî-vefâlıklar
begüm (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 6, Beyit 1).
[mübtelâya, -y, -a]

mübtelâ ol: Aşık olmak, belaya
uğramak.

Hicrûñ ile nice bir maḥzûn olam
ben mübtelâ / Ben kuluña
merhamet eyle Memî Şâh'um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 8). [mübtelâ
ol, -am]

mübtelâ ol: Yakalanmak, maruz
kalmak.

Ger devâ isterseñ olma derdden
Fazlî cüdâ / Râḥat isterseñ
belâya **mübtelâ ol** iy göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125,
Beyit 3). [mübtelâ ol,]

mübtelâ ol: Düşkün olmak, tutulmak.

Mübtelâ oldum görüp gün yüzüñ iy
mâhum benüm / Gör ne hâl oldu
baña yoğ iken âgâhum benüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
12, Beyit 1). [mübtelâ ol, -du, -
m]

mübtelâ ol: Bir şeye kendini kaptırmış
olan, tutulmuş, düşkün olmak.

Bu ne ḥüsn-i bî-nazîr olur ki ancak
ben degül / Mübtelâ olmuş
benüm yârüm bütün dünyâ saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 3). [mübtelâ ol, -mış]

Nâ-gehân bir serv-i hoş-refîâre
oldum mübtelâ / Bir vefâsuz
dilber-i cevvēre oldum mübtelâ

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [mübtelâ ol, -du, -m]

Nâ-gehân bir serv-i hoş-reftâre
oldum mübtelâ / Bir vefâsuz
dilber-i cevâre oldum mübtelâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [mübtelâ ol, -du, -m]

Gitdi 'aql u gitdi fikr ü gitdi şabr u
gitdi dil / Hey ne müşkil derde
ben bî-çâre oldum mübtelâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [mübtelâ ol, -du, -m]

Vâdi-i gamda nice mecnûn-ı
maḥzûn olmayam / Bir saç
leylî perî-ruḥsâre oldum
mübtelâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [mübtelâ ol, -du, -m]

Fazliyâ zülfi gamından ol nigârûñ
âh kim / Şâne gibi kurudum
şad-pâre oldum mübtelâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [mübtelâ ol, -du, -m]

mübtelâ ol: Tutulmak, alışmak.

Ḳadd-i bālâsı kıyâmetler kıparur
başuma / Âh kim ben bir belâlu
yâre oldum mübtelâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [mübtelâ ol, -du, -m]

mübtelâsı ol: Aşık, tutkun olmak.

Sebzelerle bir yeşil atlas-kebîr
maḥbûbdur / Kim gören cāndan
olurlar mübtelâsı Lâdik'ûñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [mübtelâsı ol, -ur, -lar]

mücellâ eyle: Cilalamak, parlatmak 2.

Arındırmak (gönlü kötü duygulardan temizlemek bağlamında).

Mücellâ eyle luṭf it şaykal-ı cām-ile
iy sâķī / Göñül âyînesinde oldu
jengâr-ı belâ peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6).
[mücellâ eyle,]

mücerred: Manevi.

Tekye-i iḥsânı kim bir hoş ziyâret-
gâhdur / Yüz sürer dâ'im
mücerredler ulu der-gâhdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 1). [mücerredler, -ler]

mücerred: 1. Madde ve cisim hâlinde olmayan, soyutlanmış. 2. Yalın, çıplak
3. Yalnız, tek, tek başına, münferit.

Terk-i ta'alluḳ eyle çü 'İsî
mücerred ol / Pāyuñ şeref
yüzinde ser-i âfîtâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [mücerred,]

mücib ol: Gerekli olma, icap etme.

Çü milke adl ola memlûke luṭf
mücib olur / Ḳabûl-i 'âlemiyân
u rızâ-yı Sübhânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 26).
[mücib ol, -ur]

mücib-i melâl ol: Can sıkıntısına sebep olmak.

Yâ İlâhî ne ṭurfâ ḥâl oldu / Ki ḳatı
mücib-i melâl oldu (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 31). [mücib-i melâl ol, -dı]

mu‘ciz-i ‘İsā: Hz. İsa'nın mucizesi.

Buldum saçuñda leyletū‘l-isrā’
haberlerin / Şordum lebūñe
mu‘ciz-i ‘İsā haberlerin (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit
1). [mu‘ciz-i ‘İsā,]

mu‘ciz-i mūsā: Hz. Musa'nın
mucizesi.

Sā‘id-i sīmīnde gör tîğın o zībā
berberūñ / Mu‘ciz-i Mūsā’yı
seyr eyle yed-i beyzāya bak
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 4). [mu‘ciz-i mūsā, -y, -ı]

mücrim: Cürm işleyen, günah
sahipleri.

Esīr-i çāh-ı zeķan olmış idi
mücrim dil / Hātuñ irişüp o
miskīni andan itdi hālāş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit
4). [mücrim,]

mücrim: Cürüm işlemiş, suçlu.

Her **mücrime** kim sen idesin luţf u
‘ināyet / Cismine hārām ola
anuñ nār-ı cehennem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
4). [mücrime, -e]

mücrim-i dil: Suçlu gönül.

Mücrim-i dil kākül ü çāh-ı
zenehdānın diler / Görmedüm
anuñ gibi bir bend ü zindānın
sever (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 70, Beyit 2). [mücrim-i
dil,]

müdām: Her zaman, daima, devamlı.

Ben **müdāmī** çekeyin cām-ı
belādan cūr‘a / Sen mey-i nāz
içün ol iy gözi mestāne şafā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15,
Beyit 2). [müdāmī, -i]

müdām: (Ar.) Sürekli.

Seg raķībūñ pendini cānā revā
görüp **müdām** / ‘āşıkı giryān u
nālān idesin görme revā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit
4). [müdām,]

Ber-karār ol salţanat tahtında
devletle **müdām** / Milk-i
nuşretde karār itdükce tā
sultān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 35).
[müdām,]

Bir elde cām tut bir elünde **müdām**
tîğ / Kim biri baħr-ı luţf durur
biri kân-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 18).
[müdām,]

müdām: Ar. devam eden, sürekli,
daim.

Aña Hāk’dan virilen iķbāl ü
‘izzetdür **müdām** / Halka
andan irişen luţf u ‘ināyetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 19). [müdām,
]

Tahtuñı zīb ü tācuñı terşī’ içün
müdām / Evşāf-ı taht u tādca
bu nazm-ı āb-dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 22).
[müdām,]

müdām: *Daima 2. her zaman.*

Mey-hāne şadrına geçübən Fazlıyā
müdām / Eyler şafā-yı cām ile
mest ü harāb rakş (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5*).
[müdām,]

müdām: *1. Sürekli, arası kesilmeyen
2. Şarap.*

Lebûñ gamında gözüm cāmını
kılup pür hûn / Şunar tolu tolu
sākî-i gam **müdām** baña (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit
3*). [müdām,]

Bu fenā bezmin felek Fazlî'ye
kılmışdur makām / Kāse-i
sırdan içürdi tolular anda
müdām (*Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 11*).
[müdām,]

müdām eyle: *Daim eylemek, sürekli
hale getirmek.*

Her şubḥ u şām vird-i zebān
eyleyüp müdām / Nām-ı şerîfûñ
eyleye tekrār Yā Hüseyn (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
45*). [müdām eyle, -y, -üp]

müdām id: *Sürekli yapmak.*

Hayf arpaya ki zāyi' idüp ekl ide
müdām / Kıymetde yidügi
'alefe degmeyin tavar (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
15*). [müdām id, -e]

müdām ol: *Devam etmek.*

O taze gönce k'açıldı riyyāz-ı
devletde / Müdām ola ter ü taze
çü naḥl-i büstānî (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 37*).
[müdām ol, -a]

müdām ol: *Daim olmak, sürekli
olmak.*

Düşmenlerüñ müdām ola maḥhūr-ı
zulm-i dehr / Her laḥza dōstlar
olalar sād-mān-ı 'adl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
34*). [müdām ol, -a]

Umaram dikmelerine irişe neşv ü
nemā / Olalar taze vü ter bāğ-ı
'aṭāsında müdām (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 29*).
[müdām ol, -a, -lar]

müdde'î: *Dava eden, iddia eyleyen,
davacı.*

Zātına gayb u şehādet şāhidin iy
müdde'î / Gel beru inkārı ko
olmuş durur işbāt-ı 'ışk (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit
2*). [müdde'î,]

Ne hüccet eylese ibrāz **müdde'î**
göremez / Bunuñ hilāfına
hükme cevāz cümle kubāt
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 21*). [müdde'î,]

müdde'î eyle: *Dava eylemek.*

Kādi-i devlet ider hükm ki ḥaḳdur
saña taḥt / Müdde'î eylese biñ
vechle hüccet ibrāz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 24*).
[müdde'î eyle, -se]

müddet: 1. zaman, vakit 2. bir şeyin uzayıp sürdüğü zaman.

İtmedi zāyil cefā hattını gönlünden
başum / **Müddet** ile nakşı sengī
gerçi mā-tağyīr ider (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 68, Beyit
2). [müddet,]

mü'eyyed: Kuvvetlendirilmiş,
sağlamlaştırılmış, güçlü, takviye
edilmiş, sağlam.

Sensin iy şeh bu **mü'eyyed** yed ü
'ādil dille / Hüsrev-i kân-ı
kerem pādīşeh-i baħr-nevāl
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 20,
Beyit 28). [mü'eyyed,]

müferrih: (Ar.) İç açıcı, serinletici.

Ne **müferrihdür** efendi keremün
ma'cūnı / Bizi keyfiyyet-i
esrārına hayrān itdüñ (Kara
Fazlī Dīvānı, Kıt'a 6, Beyit 2).
[müferrihdür, -dür]

müfîz: Bereketlendirmek,
feyizlendirmek, feyiz vermek.

Şerbet-i bādeden ol zāhide iy sāķi
müfîz / Oldı niķrīsi ayak
derdine düşdi o marīz (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 108, Beyit
1). [müfîz,]

müflis: İflās eden, parasız pulsuz
kalmış, sermayesini kaybetmiş.

Fakr ile fahr eyleyüp **müflis**
gedālar olmuşuz / Nakde dil
'akd itmedüñ bir zerre
iflāsındayuz (Kara Fazlī

Dīvānı, Kaside 8, Beyit 5).
[müflis,]

Çekildi süfre-i şāhī ni'amdan
muğtenim oldı / Eger bāy u
eger **müflis** eger a'lā eger edna
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29,
Beyit 13). [müflis,]

müfredāt: Bireyler, fertler.

Müfredāt ile yazup şafha-i
gülşende kamu / İtdi tahvīl-i
bahārı yine defter nevrūz (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 16, Beyit
14). [müfredāt,]

müfsid: Fitneci, fesatçı.

Bulup bir iki gün ruḥşat o **müfsid**
çok fesād itdi / Ümīd oldur velī
vara fesāda çār erkânı (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 17, Beyit
10). [müfsid,]

müfti-i hüccet: Fetvasını dini delillere
dayandırarak veren müftü,
şeyhülislam.

Başına taş yağsa yoluñda şu kim
yüz döndere / Başum-içün anı
kim **müfti-i hüccet** taşlar
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 66,
Beyit 5). [müfti-i hüccet,]

müfti-i 'uṣṣāk: Aşıkların müftüsü.

Küfr-i zülfin ol bütüñ her kim ki
īmān bilmeye / Dīni içün
müfti-i 'uṣṣāk anı tekfir ider
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 69,
Beyit 4). [müfti-i 'uṣṣāk,]

muğtenem: Zengin.

Ğanem hoş lahm u sahm ile
ğanīmetdür anı aīma / Cihānı
muğtenem kıldı toyurdu halkı
müstevfā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 16).
[muğtenem,]

muğtenem kıl: Karşılık almadan
ganimet olarak vermek.

Muğtenem kılsa n'ola 'ālemi
envā'-ı ni'am / Lāzım oldu çü
bu mihmān-ı 'azīze i'zāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
7). [muğtenem kıl, -sa]

muğtenim ol: Bereketlenmek,
rahmetlenmek.

Muğtenim oldu şu deñlü ni'ama bāy
u fakīr / Az kaldı ki cihāndan
gide vü götürüle āz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 12).
[muğtenim ol, -dı]

Halk-ı 'ālem muğtenim oldu na'īm-
i cūdına / Luṭf u cūdı halka
Hak'dan özge ni'metdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 17). [muğtenim ol, -dı]

Çekildi süfre-i şāhī ni'amdan
muğtenim oldu / Eger bāy u
eger müflis eger a'lā eger edna
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 13). [muğtenim ol, -dı]

muhabbet: Sevgi, aşk, sevda.

Saña her kimse ki tutmadı
muhabbet yolını / İrmedi hiç
selāmet yolına kaldı o dāll

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 34). [muhabbet,]

Muhabbet fākınıñ gerçi şikārın bī-
şümār aldum / 'Adū-yı zāğ
elinden bir tezerv-i şīve-kār
aldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 2).
[muhabbet,]

Dirīgā ol **muhabbet** āfet oldu gör
ser-encāmı / Meded begler
meded zulm oldu gāyet Muşafā
Hān'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 6).
[muhabbet,]

muhabbet: Sevgi, ilgi, yakınlık.

Güzeller 'āşīka meyl ü **muhabbet**
itmek olmaz / Velī dilberlere
sözin yanup ağlayıbilmezler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89,
Beyit 4). [muhabbet,]

muhabbet: Dostluk 2. Sevgi.

'Acebdür hāl-i yārānuñ **muhabbet**
'arz idüp yāre / Açarlar
sīnelerde yāreler yarayı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 3). [muhabbet,
]

muhabbet it: Karşılıklı sohbet ve
yaranlık etmek.

Cihānı 'adl ü dād ü luṭf-ı cūd ile
tutup nāmı / Kul itmişdi
muhabbet birle cümle hāş ile
'āmı (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 5).
[muhabbet it, -miş, -di]

muhāl: Gerçekleşmesi mümkiin

olmayan, imkânsız, olamaz, olmayacak.

Muḥâldür ki seni vaşf idem kemâhiye ben / Vücûda gelse eger dünyede her emr-i muḥâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 26). [muḥâldür, -dür]

Yûsuf-ı şânî durur dirsem eger gâyet muḥal / İy melâhat taht-gâhı üzre sultânum Ḥasan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 6). [muḥal,]

muḥâl: Gerçekleşmesi mümkün olmayan, imkânsız, olamaz.

Kendü varmaz halkı da mey-hânelerden men' ider / Şeyḥ-i yârân-ı tarîkat hem muḥal hem ḥâldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6). [muḥal,]

muḥâl ol: Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkansız.

Oldı çünkim revân o rûḥ-ı revân / Bize dirlik daḥi muḥâl oldu (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 34). [muḥâl ol, -dı]

muḥâlîf: Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.

Baḥr-ı gamda nâ-bedîd oldu yine fülk-i şafâ / Var ise esdi muḥâlîf rûzgâruñ iy göñül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [muḥâlîf,]

muḥâlîf: Karşı, aykırı.

Bir ma'nâ virdi kazâ emrüne zann eylemezem / Kıla râyûña muḥâlîf hareket heft-ecrâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 21). [muḥâlîf,]

muḥammed: Hz. Muhammed, peygamber.

Ḥüsn-i ḥulk ile Muḥammed'dür velî / Nâm ile Aḥmed şehâda Ḥaydarî (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 5). [muḥammed'dür, -'dür]

muḥammed: Hz. Muhammed.

Bir 'Ömer 'adl ü 'Alî cûd u Muḥammed ḥulkdür / Kim nazîri görmedi dünyâda erbâb-ı nazar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 31). [muḥammed,]

muḥammed: "Birçok defa hamd ü sena olunmuş, defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed (sav).

Ḥüsn-i şüretde hemânâ Yûsuf'uß kârdasıdur / Ḥüsn-i ḥulk ile Muḥammed kendüdür ol nâm-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 16). [muḥammed,]

Muṣtafâ nâm u 'Alî cûd u Muḥammed aḥlâk / Şâh-ı şâhân-ı cihân Ḥüsrev-i Ḥâkân-ı zemân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 19). [muḥammed,]

Çün nâmıdur Muḥammed yâ Rab be-ḥakk-ı Aḥmed / Maḥmûd 'âkıbet kıl olsun cihâna server

(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4). [muḥammed,]

muḥammed: "Birçok defa hamd ü sena olunmuş, defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.).

Muṣṭafā nām u 'Alī cūd u **Muḥammed** ahlāk / Ki düşüpdür eşer-i lutfına mazhar nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 18). [muḥammed,]

Muṣṭafā nāmuñ **Muḥammed** hulkısın Haydar-şehā / Server-i Bū Bekr-i Şiddîk vaşfidur 'Osmān-hayā (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 11). [muḥammed,]

muḥammed: "Birçok defa hamd ü sena olunmuş, defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed (sav). 2. İslam peygamberi.

Hey **Muḥammed** ümmeti billāh seyr eyleñ gelüñ / Şehr-i Būrsa maḳdem-i şāh ile cennetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 6). [muḥammed,]

Sikender der Ğazanfer fer Süleymān menzilet k'oldur / 'Ömer 'adl ü **Muḥammed** hū 'Alī sîret velî sîmā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 54). [muḥammed,]

muḥammed ümmeti: Müslüman, Hz. Muhammed (s.a.v) getirdiği dine iman edenler.

Baňa ta'n itme olursam cemāli nūrına nāzır / Muḥammed ümmetisin şūfiyā Allah'ı gör ḥābır (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 7). [muḥammed ümmeti, -sin]

muḥammed-hişāl: Hz. Muhammed hasletli, peygamber huylu.

'Alī-sehā vü **Muḥammed-hişāl** u 'Osmān-şerm / Ki 'adlidür 'Ömerī Bū Bekir'dür imānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 10). [muḥammed-hişāl,]

muḥammed-siyer: Hz. Muhammed'in hayatı, ahlakı, yaşayışından bahseden kitap.

Muṣṭafā-nām u **Muḥammed-siyer** ü Haydar-cūd / Şāhib-i taht u livā mālîk-i 'izz ü iclāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 25). [muḥammed-siyer,]

muḥannes: Ar. korkak, alçak tabiatlı.

Fazlî gibi bir merd gerek şūfi yaraşmaz / Meydān-ı muḥabbetde senüñ gibi **muḥannes** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [muḥannes,]

muḥannes ol: Korkak olmak, namert olmak.

Bir kaḥpe durur zîşt bu dünyā-yı mü'ennes / Meyl eyleme merd iseñ aña olma muḥannes (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [muḥannes ol, -ma]

muharrer eyle: Yazılmak.

Gönlünü hâme-i luṭf ile yazup her
kişinüñ / Eyledi defter-i şādīde
muḥarrer nevrüz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 15*).
[muḥarrer eyle, -di]

muhayyel: Hayal edilen, hayal
gücüyle yaratılan, hayalî, imgelenen.

Muḥayyel şi‘rini cânâ belünle vaşf-
ı zülfünde / Görenler didi ḥak
bu Fazlî ḡāyet ince şā‘irdür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60,
Beyit 5*). [muḥayyel,]

müheyyâ: Ar. Tehyie olunmuş, hâzır,
âmâde, mürettep.

Ne kim üstine esbâb-ı melâḥatdan
müheyyâdur / Cemâlün
milket-i ḥüsn içre şāhum Mısr-ı
câmi‘dür (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 2*).
[müheyyâdur, -dur]

muhibb: Ar. Muhabbet edici, eden,
dost.

Murâd-ı Fazlî mürîd ü **muḥibbün**
olmaḡdur / Elinde tuḥfesi ancaḡ
irâdet ü teslîm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 30*).
[muḥibbün, -ün]

muhibb: Seven, sevgi besleyen, dost.

‘Adl ü dâduñla saña cümle cihân
ḡalkı **muḥibb** / Luṭf u cûduñla
saña pîr ü cûvân oldı ḡulâm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 19*). [muḥibb,]

muhibb: Seven, sevgi besleyen.

Nâmı tutup cihânı bütün ‘adl ü dâd
ile / Cāndan **muḥibbi** olmış idi
pîrle vü cûvân (*Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
11*). [muḥibbi, -i]

muhibb: Ar.seven, dost.

Her kim k’aña **muḥibb** ü mu‘în ola
ḡasre dek / Cānına ola la‘net-i
bisyr Yâ Ḥüseyn (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 32*).
[muḥibb,]

muhibb ol: Dost olmak.

Saña her kim ki muḥibb ola zihî
ehl-i hadî / Saña her kim ki
‘adû ola zihî ehl-i ḡalâl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
35*). [muḥibb ol, -a]

muhibbi: Muhabbet edici, eden, dost.

Muḥibbisin fuḡalānuñ fûnûn-ı
faḡlıla sen / Zihî kemâl-i faḡîlet
nihāyet-i efḡâl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 14*).
[muḥibbisin, -sin]

mühim: Önemli.

Şāḡa egerçi tîḡ **mühimdür** ḡalem
velî / Oldı ehem ki tîḡ
ḡalemsüz neye yarar (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
19*). [mühimdür, -dür]

mühimmât-ı enām: İnsanların gerekli
işleri.

Hüsn-i tedbîrüne vâ-beste umûr-ı
cumhûr / Emr ü fermānuña
maḥşûş **mühimmât-ı enām**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 17). [mühimmât-ı enām,]

muhkem eyle: Sağlamaştırmak.

Hemîşe sūr-ı 'ömrüñ eyleye
muḥkem senüñ Bārī / Gül-i
sūrîlerüne hîç irişdürmeye
nokşanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 50). [muḥkem
eyle, -y, -e]

muhkem eyle: Dayanıklı ve sağlam
eylemek, güçlendirmek.

Sūr-ı 'ömrüñi senüñ eyleye Bārī
muḥkem / Gül-i sūrîlerüne
irmeye hergiz nokşan (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
49). [muḥkem eyle, -y, -e]

muhliş ol: Temiz sevgiyle yürekten
bağlanan.

Hulûş-ı 'İşk ile dil oldu ḥālîş ü
muḥliş / Be şûfî var yûri 'arz
itme zerḫ ile tāmât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 34).
[muḥliş ol, -dı]

mühmel: İhmal edilmiş, kirli, bozuk,
haram.

Ḳatline her **mühmelüñ** ol ḥûni
isti'cāl ider / Olmasun mı
Fazlî'ye gelse işi ihmāldür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 7). [mühmelüñ, -üñ]

mühmellüg: İhmal edilmiş, bırakılmış,
kıymet verilmemiş.

Gider ihmāli gönülden bu tekāsül
nice bir / Ḳoya **mühmellügi** gel
olma igende mühmil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
33). [mühmellügi, -i]

mühmil: İhmal eden, boşlayan.

Gider ihmāli gönülden bu tekāsül
nice bir / Ḳoya mühmellügi gel
olma igende **mühmil** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
33). [mühmil,]

Zulm ile dökdi ḥāke nidem ḥûn-ı
pākuñı / Bir kaç ḥabîs ü
mühmil ü murdār Yā Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 13). [mühmil,]

mühre-i zikr: Zikir halkası.

Eger ki **mühre-i zikr** ile şāf idesin
ola / Ḥuṭût-ı rahmet ile şafḥa-i
dilüñ meştûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21).
[mühre-i zikr,]

muhrim: Hac ve Umre ibadetini
yapmak için ihrama giren kimse,
ihramlı.

Ḥarīm-i Ka'be'de hem maḥrem
oldı hem **muhrim** / Libās-ı
mağfîret ile mülebbes oldu 'uşāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 4). [muhrim,]

muhtaşar eyle: Kısaltmak, sona
erdirmek, bitirmek.

Uzatma kelāmuñı yeter **muhtaşar eyle** / Olmaz ki anuñ medhine pāyān bula ādem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14*). [*muhtaşar eyle,]*

El getür taṭvîl ko Fazlî du'ādur çün ğaraż / Kıl du'ā ihlāşla eyle kelāmuñ muhtaşar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 21*). [*muhtaşar eyle,]*

muhtaşar id: Özetlemek, kısaltmak.

Yok durür evşāfına ğāyet şavāb oldur hemān / Kim du'ādan dem urup idem kelāmum muhtaşar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 38*). [*muhtaşar id, -em]*

mu'in: İlane eden, yardımcı.

Dāyimā olsun saña Bārī naşîr ü hem **mu'in** / Fetḥ ü nuşret hem-'inān u 'izz ü devlet hem-nişîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 2*). [*mu'in,]*

mu'in ol: Yardımcı olmak.

Her kim k'aña muḥibb ü mu'in ola ḥasre dek / Cānına ola la'net-i bisyār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 32*). [*mu'in ol, -a]*

mu'izzü'l-mülki ve'l-mille muğisüd-dîn ve'd-dünyā: Din ve dünyanın esirgeyicisi, millet ve memleketlerin yücelticisi.

Şehen-şāh-ı 'azîmü's-şān u sultān-ı celîlü'l-ḳadr / **Mu'izzü'l-mülki**

ve'l-mille muğisüd-dîn ve'd-dünyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 52*). [*mu'izzü'l-mülki ve'l-mille muğisüd-dîn ve'd-dünyā,]*

müje: Far. Kirpik.

Şād olur yāreler açsa **müjesi** sīnemde / Ki fütūḥ olsa gelür ḥātır-ı sultāne şafā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 6*). [*müjesi, -s, -i]*

müjgān: Kirpik.

Geh beni öldürmege **müjgānın** ol şeh tîr ider / Gāḥ ḳanum dökmege her ğamzesin şemşîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1*). [*müjgānın, -ı, -n]*

mukābele it: Karşılaştırmak.

Dirsün ki zaḥm-ı tîr-i ğam irişmeye dile / Var kimseye mukābele itme hedef gibi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1*). [*mukābele it, -me]*

mukābil: Bir şeyin karşısında bulunan, karşı karşıya olan.

Ol iki şemseler üstinde anuñ mihr ü mehdür kim / Tūlū' itmiş **mukābil** birbirine nitekim Cevzā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 20*). [*mukābil,]*

mukābil: Bir şeye karşılık olarak yapılan, bir şeyin karşılığı olan; karşılık olarak.

‘Adūlaruñ saña hāşā **muḳābil**
olabile / Berāber ola mı insāna
yırdeki haşerāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 37).
[muḳābil,]

muḳābil ol: Karşısına çıkmak, karşı
karşıya gelmek.

Ḳahramān’ı ḳahr ider virmez
Nerīmān’a amān / Sām olur
ser-sām havfindan muḳābil olsa
ger (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 18). [muḳābil ol, -sa]

Ḳaçan ola muḳābil saña haşm-ı
tîre-rüz iy şāh / Ne farkı var
semānuñ toğsa hūrşîd-i cihān-
ārā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 59). [muḳābil ol, -a]

Ḳaçan muḳābil ola saña düşmen-i
maḳhūr / Ne tākāt irgüre şîr-i
nere za‘îf şeğāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 22).
[muḳābil ol, -a]

muḳābil ol: Karşı karşıya gelmek,
karşısına çıkmak; doğmak.

Ne cānı var ‘adūnuñ kim muḳābil
ola ol şāha / Eline tîğ alup
meydāna girse ḳılsa cevlanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 23). [muḳābil ol, -a]

muḳadder ol: Takdir edilmek, nasip
olmak.

Fazliyā gel sözüñ uzatma du‘āya
getür el / Ki du‘ā mevsimidür
olsa muḳadder nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
29). [muḳadder ol, -sa]

mukaffā: Kāfiyelenmiş, kāfiyeli.

Hadd-i zâtinde sözüñ luṭfına gāyet
yoḳdur / Olsa mevzūn u
muḳaffā daḥı zībā daḥı ter
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 12). [muḳaffā,]

mukahhal: Sürmelenmiş, üzerine
sürme sürülmüş.

Hāk-ı der-i luṭfuñla ḳamu dîde
mukahhal / Dāğ-ı ḡam-ı
‘işḳuñla ḳamu çihre müvessem
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 2). [mukahhal,]

mukārin: Yakın olan, birlikte olan.

Göriceḳ ‘arşada cündîlerinüñ
cengini şāhuñ / **Mukārin** oldu
şandum çerḥde Behrām u
Keyvān’ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 9). [mukārin,]

mukārin it: Yakın etmek.

Berre-i şîr-i nere itdi mukārin tā
kim / Ḳalbūñe vire bu seyr ile
feresler nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 23).
[mukārin it, -di]

mukarreb: Yakın, dost.

Cenābında **mukarreb** bendelerden
/ Biri kim ḥüsni virür mihre
envār (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 2, Beyit 2). [mukarreb,]

mukarrer: (Ar.) Kararlaştırılmış,
kesin, kuşkuuz.

Haste dil cânından artuk lâ'î-i
cânânın sever / Cümleden
yegrek **muḳarrerdür** kişi
cânın sever (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*).
[*muḳarrerdür, -dür*]

Ayakda ḳalmış-ıduñ ḥāk gibi pāy-
māl olup / Elüñ almak
muḳarrerdür o 'ālî-himmetüñ
geldi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3*). [*muḳarrerdür, -dür*]

Ekber-i cümle-i şeh-zāde-i sultān-ı
cihān / Kim anuñ ḳullığıdır
ḥalka **muḳarrer** nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 17*). [*muḳarrer,*]

muḳarrer: *Bildirilmiş, anlatılmış.*

Ehl-i cennetdür **muḳarrer** Fażliyā
kilisede / Yār olan Aşḥāb-ı
Kehf-i 'İşk ile Ḳıtmîr-veş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [*muḳarrer,*]

muḳarrer: *Kesin, süphesiz, muhakkak.*

Rüz-ı nevrüzda varsun yüzini
görsün anuñ / Görmeyen kimse
cihān içre **muḳarrer** nevrüz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 19*). [*muḳarrer,*]

muḳarrer kıl: *Kararlaştırmak, sağlamaştırmak.*

Ol tıfluñ olmağ içün 'ilm ü edeb
tüfeyli / Mîr ehl-i fażlı ḳıldı
ta'limine muḳarrer (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 6*).
[*muḳarrer kıl, -dı*]

mükerrem: *Muhterem, saygıdeğer.*

Şân-ı şerîfüñ ile müşerref zemân-ı
luṭf / Zât-ı kerîmüñ ile
mükerrem cihān-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 2*). [*mükerrem,*]

Milket-i ḥüsn ü melāhatde
mükerrem şāhdur / Sevmişem
bir şāh-ı ḥüsn adı Süleymān
Bālî'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 8*).
[*mükerrem,*]

mükerrer: *Mükerrer, tekrar edilmiş, tekrarlanmış.*

Ġāyet de **mükerrer** durur aḥvālüm
efendüm / Ben bendeñe raḥm
eyle Ḥasan Bālüm efendüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 2*). [*mükerrer,*]

mukīm: *Daimi olarak duran, kalan (Allah).*

Hemîşe şadr-ı kirām ol olup
sa'âdetle / Serîr-i 'izzet ü şadr-ı
riyâset üzre **muḳīm** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 34*). [*muḳīm,*]

mukīm-dil: *Gönülde yer edinmiş.*

Gerçi benden dūr oldu hicrde yār u
diyār / Cān u yār içre **muḳīm-
dil** olupdur yare yār (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1*). [*muḳīm-dil,*]

mukīm-i hücre-i fen: *İlim odasının oturanı.*

Benüm benüm bu şütür hücre
hürmeti şimdi / Şütür-süvâr-ı
ma'ânî **muķīm-i hücre-i fen**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 50). [muķīm-i hücre-i fen,
]

mukīm-i hücre-i ka'be: Kabe evinin
oturani.

Meger mehâre çeke hücrelerinde
hem-çü şütür / **Muķīm-i
hücre-i Ka'be** şütür-süvâr-ı
Yemen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 13). [muķīm-i
hücre-i ka'be,]

muktebes: Alınmış.

İy cemâlün tâbişinden nūr-ı cennet
muktebes / V'ey celâlün
süzışinden nār-ı dūzaḥ bir
kabes (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 1). [muktebes,]

muktedā: Fikir ve davranışları ölçü
olarak benimsenen, örnek alınan
(kimse).

Āḥ-ı büzürg-vāruñ olan **muktedā**
ḥaķı / Ya'nî Ḥasan emīr-i
cihān-dār Yā Ḥüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
36). [muktedā,]

muktezā: İcap, gereken.

Dilberün gāyet cefā-kār olduğın
'ayb eylemeñ / Neylesün yār
olduğı-y-çün hüsne oldur
muktezā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 36, Beyit 2). [muktezā,]

mukavves: Yay gibi bükülmüş, eğri
olan.

Kaşlaruñ iki **mukavves** tākdur
k'üstād-ı şun' / Ḥüsnuñ
eyvânına ol tākı muķābil
bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 100, Beyit 2). [mukavves,
]

mukābil: Bir şeye karşılık olarak
yapılan.

Kaşlaruñ iki mukavves tākdur
k'üstād-ı şun' / Ḥüsnuñ
eyvânına ol tākı **mukābil**
bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 100, Beyit 2). [mukābil,]

mül: Şarap.

Bahār eyyāmı gül vakti şafā
hengāmı **mül** vakti / Bu demde
tevbe-kār olur mı zāhid 'āşık-ı
rüsvā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 4). [mül,]

Lebi **mül** 'ārızı gül kıddi serv ü
ruḥları lāle / İgen şīrīn igen
nāzük igen ra'nā igen zībā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 7). [mül,]

mülebbes ol: Giyilmiş olmak.

Ḥarīm-i Ka'be'de hem mahrem
oldı hem muḥrim / Libās-ı
mağfîret ile mülebbes oldı 'uşāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 4). [mülebbes ol, -dı]

mülevves: Pis, kirli.

Cārū-yı mey-i nāb ile pāk it koma
şūfī / Dil āyinesin gird-i riyā ile
mülevves (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 47, Beyit 4). [mülevves,]

mülevves: Pis, kirli, iğrenç.

Olur mı maḥremi ol ḥücrenūñ her
üştür-i dil / Ki ḥücre pāk u
şütür hem-çü ḥar **mülevves** ten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 16). [mülevves,]

mültemes: Arzu duyulan, rica olunan
şey.

İltimāsı ‘ālemūñ der-gāh-ı
luṭfuñdan durur / İy ki elṭāf-ı
laṭīfūñ ins ü cāne **mültemes**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 12). [mültemes,]

mülzem eyle: 1. Lazım/gerekli
görmek. 2. Susturmak.

Bū Cehl saña eylemedügiyçün
itā‘at / Bu cehl iki ‘ālemde anı
eyledi mülzem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8).
[mülzem eyle, -di]

mum: Mum.

Yanmağa **mūmuz** maḥabbet
şem‘ine pervāne-vār / Şanma iy
zāhid bizi kim nār-ı
pervāсындаyuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10).
[mūmuz, -uz]

mü’mîn: Allah'ın varlığına ve
birliğine iman eden, inanan, kalp ile
tasdik, dil ile ikrar eden kimse.

Çāk eyleyüp yaḳasını nāliser
eylesün / Her kim ki ola
mü’mîn ü din-dār Yā Ḥüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 15). [mü’mîn,]

Ḳan aḡlasun bu māteme derd ile
cinn ü ins / Yansun bu derde
mü’mîn ü küffār Yā Ḥüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 30). [mü’mîn,]

mü’mîn ol: Allah'ın varlığı ve
birliğine inanmak.

‘Ayb eyleme şūfī o büte secdeler
itsem / Lāyık mı k’ide mü’mîn
olan terk-i ferāyîz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4).
[mü’mîn ol, -an]

Teveccühüm sañadur mā-sivāya lā
dimişem / Olur mı mü’mîn olan
‘ālem içre ābid-i Lāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
27). [mü’mîn ol, -an]

mü’mîn ol: Allah'ın varlığına ve
birliğine iman eden, inanan, kalp ile
tasdik, dil ile ikrar eden kimse.

Mü’mîn olan yaḳar bu muşibetle
baḡrını / Kāfir de eylesün bu
işe şad hezār āh (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
20). [mü’mîn ol, -an]

mümkîn: Ar. Olur şey, hadd-i
imkānda, kudret yeter, olağan.
mümkînât: Mümkîn olan şeyler:
"Kitâb-ı mümkînât esrâr-ı Hakk'ı bî-
dehen söyler -Nâbî". gayr-i mümkîn,
nâ-mümkîn: Mümkîn olmayan.
("mümkînsiz, mümkîni yok" galattır.).

Haste-i 'İşkām benüm derdüme
dermān eylegil / **Mümkin** ise
ger tabībā hasteye itmek devā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,
Beyit 2). [mümkin,]

mümkin: İmkan dahilinde, olası,
mümkün.

Vācib ne **mümkin** oldu **mümkin** ne
gerçi vācib / Hayretdeyem
velîkin naķşında mümkinātuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116,
Beyit 4). [mümkin,]

mümkin: İmkan dahilinde / muhtemel.

Cemālünüñ hicābın **mümkin** idi
ref' itmek / 'Uķūli yakmasa
vechüñden irişen subuķāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
29). [mümkin,]

mümkin ol: Olabilmek, yapılabilir,
gerçekleşebilmek.

'Aķl u şabr u cān u dil yād oldu
benden ḥasretā / Mümkin
olmadı senüñle bir dem olmak
āşinā (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 7). [mümkin
ol, -ma, -dı]

mümkināt: Mümkün olan, olabilir
veya kabul edilebilir şeyler.

Vācib ne mümkin oldu mümkin ne
gerçi vācib / Hayretdeyem
velîkin naķşında **mümkinātuñ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116,
Beyit 4). [mümkinātuñ, -uñ]

mümtāz: Gözde, seçkin.

Şu deñlü mest-i 'ışķam kim
ķatumda / Degül **mümtāz**
evāķirden evā'il (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 124, Beyit 7).
[mümtāz,]

mümtāz: Seçilmiş, seçkin, imtiyaz
sahibi.

Çünkü her vech ile **mümtāzdur**
akrānından / Eyle mümtāz şehā
sā'ire kılma hem-ser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
45). [mümtāzdur, -dur]

mümtāz: 1. Seçilmiş, seçkin. 2.
İmtiyazlı.

Pād-şeh-zāde-i gerdün-'azamet kim
oldur / 'Azam-i şān ile şeh-
zādeler içre **mümtāz** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
16). [mümtāz,]

O bir şeh-bāz idi şahrā-yı devletde
hümā-pervāz / Nice 'anķalar
olmuşdı şikāri çāpūk ü **mümtāz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 7). [mümtāz,]

mümtāz eyle: Ayrıcalık tanımak, ayrı
tutmak.

Çünkü her vech ile mümtāzdur
akrānından / Eyle mümtāz şehā
sā'ire kılma hem-ser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
45). [mümtāz eyle,]

mümtāz ol: Ayrı tutulmak, üstün
tutulmak.

Hüsn-i tab' ile n'ola mümtāz
olursam Fazliyā / Bir cebellî

hâldür fennümde fâyıklık baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5,
Beyit 5). [mümtâz ol, -ur, -sa, -
m]

mümtedd ol: Uzamak, sürmek, devam
etmek.

Hazân irişmeye mümtedd ola
cihânda bahâr / Eger ki
perverişi andan öğrenürse
nesîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 20). [mümtedd
ol, -a]

münâcât: Yakarma, Allah'a yalvarma.

Kelîm-vâr **münâcâta** çıkdı ehl-i
niyâz / Şerefde hem-ser-i Tûr
oldı kulle-i 'Arafât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 2).
[münâcâta, -a]

münâcât eyle: Allah'a yalvarıp
yakarmak, dua etmek; Allah'ın
dualara, yakarışlara karşılık vermesi.

Tûr-ı kalb üzre münâcât eylerüz
Müsî-şifat / Yanmışuz eymen
gibi Hakk'ıñ tecellâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 18). [münâcât eyle, -r, -üz
]

mün'akid ol: Bağlı, düğümlü olmak.
2. Yoğunlaşmak.

Fezâyili bugünüñ şanma kim
şümâra gele / Eger ki mün'akid
olsa hezâr ulûf u mi'ât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
9). [mün'akid ol, -sa]

mün'akis ol: Yansımak. 2. Gönülde,
kalpte belirlemek.

Ger dilerseñ mün'akis olmağa /
Şâf-tab' ol Fazliyâ kıl kalbünü
mir'ât-ı 'ışk (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 111, Beyit 7).
[mün'akis ol, -mağ, -a]

münakkaş: İşlenmiş, nakşedilmiş. 2.
Nakışlı, işlemeli.

Başında şa'sa'a şorkücü mihr anuñ
külâhıdır / Bu tokuz hayme-i
vâlâ **münakkaş** bâr-gâhıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 9). [münakkaş,]

münevver: 1. aydınlık, ışıklandırılmış
2. parlak.

Mihr-i râyuñla **münevver** her diyâr
/ Bûy-ı hülkuñla mu'a'ttar her
meşâm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kit'a 1, Beyit 5). [münevver,]

Cemâli mâh-ı 'âlemden **münevver**
/ Adı Behrâm bir hürşîd-i
ruhsâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 2, Beyit 3). [münevver,]

münevver: Aydınlatılmış, aydınlık,
ışıklı, nurlu.

Ruğları hüsñ âsümânında
münevver mâhdur / Kaşları
muşhaf yüzünde medd-i
Bismi'llâh'dur (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 7).
[münevver,]

münevver eyle: Nurlandırmak,
aydınlatmak.

Mîl-i hürşîdle bir sürme-i nûrânı
çeküp / Eyledi dîde-i ezharı
münevver nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 5).
[münevver eyle, -di]

münevver id: Nurlandırmak.

Seng-i mezârı üzre târîh yazdı
kudret / Hâk ideli münevver
budur Makâm-ı Maḥmūd sene
dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 7, Beyit 3).
[münevver id, -eli]

münevver ol: Nurlanmak, ıstık ile
dolmak.

Uyandı lem'a-i ikbâl ile çerâğ-ı
ümîd / Münevver oldu yine
bahtumuñ şeb-iştânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
5). [münevver ol, -dı]

münezzeh: Münezzeh; kusurlardan ve
noksanlardan uzak olan, tenzîh
edilmiş.

Her nesne ki fikr eyleyem andan da
münezzeh / Her nesne ki zıkr
eyleyem andan da mu'arrâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2,
Beyit 11). [münezzeh,]

münharif ol: Sapmak, yön
değiştirmek.

'Avâmdur didüğün ehl-i fazla
eyleme ta'n / Tarîk-i Hâk'dan
olar ola münharif hâşâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit
10). [münharif ol, -a]

münkir: Inkâr eden 2. kabul etmeyen.

Hâkîkat birdür iy **münkir** ki Fazlî
eyledi takrîr / Gerek sen i'tirâf
eyle gerekse ehl-i inkâr ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 7). [münkir,]

münkir-i hudâ: Allah'ı inkâr eden.

İkrârumuz budur ki odur **münkir-i**
Hudâ / Her kim ki eyledi saña
inkâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7).
[münkir-i hudâ,]

munşif ü 'âdil: Merhametli ve adil.

Sensin ol **munşif ü 'âdil** ki
zemānuñda senüñ / 'Adl ü
inşāfuñ ile buldı zemāne ârām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 16). [munşif ü 'âdil,]

münşî-i ezel: Allah (c.c.).

Ser-nâmesini itdi meger nâme-i
hüsne / **Münşî-i ezel** idicek ol
nâmeyi inşâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2).
[münşî-i ezel,]

muntazam kıl: Düzenli kılmak.

Muntazam kıldı yine kılmaga
pāyuña nişâr / Rişte-i nazm-ı
laṭîfe niçe dürr-i 'Aden'i (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
38). [muntazam kıl, -dı]

muntazam ol: Düzgün, düzenli,
tertipli olmak.

Muntazam olmağa ‘adl ile umûr-ı cumhûr / Virdi bir ‘ādile Hâk şadr-ı vezâretde kıyâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 5). [muntazam ol, -mağ, -a]

müntehâ: Ar. Nihayet bulan yer, en uç, son, bir şeyin gayete erdiği yer.

Hoş geçer cümle cihân halkı bugün sâyeñde / **Müntehâ** gördi gören sidreden iy şâh seni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 19). [müntehâ,]

mûr: F. Karınca.

Ser-â-ser ins ü cinn vahş u tıyûrı cümle tıyurdı / Bugün irişdi **mûr** u mârâ ihsân-ı Süleymân’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 25). [mûr,]

mûr: Karınca 2. Karıncanın küçüklüğü, acizliği bağlamında.

Güzellerüñ niçe bir vaşf-ı hattın eylesin / Añ ol zemânı ki bir gün üşiser ağzuña **mûr** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9). [mûr,]

murabba‘ otur: Bağdaş kurup oturmak.

Mey-hâneye ayak getür iy şûfi şarâb iç / Halvetde murabba‘ oturup içme müselles (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [murabba‘ otur, -up]

murâd: Maksat, meram, niyet.

Belâ-yı ‘ışk-ı Şîrîn’i ne bilsün şorma Hüsrev’den / Eger bilmek **murâd-ise** anı sen kühkenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [murâd-ise, -ise]

murâd: Istek, dilek, arzu.

Bu çerh-i pür-sitem dahı virmez **murâdumuz** / Ümmîd budur ki kesmeye Rezzâk irâdumuz (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 7). [murâdumuz, -umuz]

İrgürüp birgün **murâduma** beni şâd itmedüñ / Bir nefes zevk ü şafâdan hâtırum yâd itmedüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 5). [murâduma, -um, -a]

murâd: Arzu edilen şey, dilek, amaç.

Dînüm şaçuñ küfrin senüñ her kim ki imân bilmeye / Olsun **murâdum** budur ol dînden hem imândan cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [murâdum, -um]

Zulm itdi tâli‘üm baña göstermedi **murâd** / Aldadum andan iy şeh-i ‘arş-âsitân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 28). [murâd,]

Her **murâdın** Hâk müyesser eyleyüb ikbâl ile / Devlet ü ‘ömri dırahtı dâyim olsun bâr-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 27). [murâdın, -ı(n)]

Tahtuñ Hudâ refi‘ ide tâcuñ bülend-i ser / Taht üzre ol **murâduñ** ile tâc-dâr-vâr (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 42). [murāduñ, -uñ]

Müyesser ide müyessir budur
murādum kim / Cihānda
ni‘met-i ‘uzmā vü āhîretde
na‘īm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 35*).
[murādum, -um]

Ben didüm Rüstem’e murāduñ ne /
Döndi ol da **murāda** didi
hemîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kit’a 5, Beyit 2*). [murāda, -a]

murād: Amaç, arzu.

Çü esb-i devleti meydân-ı rif‘ate
şalduñ / Senüñ durur yûri
meydân **murād** tōpın çal (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 19*). [murād,]

murād: Amaç, arzu, istek.

İntisāb itmek diler dergāhuña ol
müstemend / Bendeñ olmağdur
murādı kıl kabûl iy nām-ver
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 40*). [murādı, -ı]

Yarağ u yatla cümleten yarar at ile
meydānda / Kamusı ceng ider
gerçi **murādı** şulğdur ammā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 35*). [murādı, -ı]

murād: Amaç / niyet.

Döndi ol dem **murād** açup dehenin
/ İtdi kām-ı murādumuz şekerîn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kit’a 5, Beyit 4*). [murād,]

murād: Arzu, istek, dilek, maksat, gaye.

Ben didüm Rüstem’e **murāduñ** ne
/ Döndi ol da murāda didi
hemîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kit’a 5, Beyit 2*). [murāduñ, -uñ]

murāda ir: Arzusuna kavuşmak, istediği şeyi elde etmek.

Murāda irmedüñ fırsat düşelden
araya hergiz / Beğāyet kām-kār
olduñ zemān-ı vuşlatuñ geldi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6*). [murāda ir, -me, -dû, -ñ]

murād-ı fazlî: Fazlî'nin muradı, isteği.

Murād-ı Fazlî mürîd ü muhibbüñ
olmağdur / Elinde tuhfesi ancak
irādet ü teslîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 30*).
[murād-ı fazlî,]

muraşsa’: Değerli taşlarla süslenmiş.

Sîm sākına tağup kâfiye zerrîn
halhāl / Hüsni-i matla‘ k’ola
başına **muraşsa’** efser (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 14*). [muraşsa’,]

murād: Amaç, maksat.

İtüñ geçünmek ile şehir içinde
meşhûrum / **Murād** şöhrat ise
ger yeter bu nām baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4*). [murād,]

murdār: Kirli, pis, leş, mundar.

Zulm ile dökdi hāke nidem hūn-ı
pākuñı / Bir kaç habīs ü
mühmil ü **murdār** Yā Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 13). [murdār,]

mürde: Ölü.

Cân bağışlar kişiye **mürde** iken
‘İsî-vār / Meyde iy şūfî-i ‘āmî
dime kim var mı havāş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit
2). [mürde,]

Mantıķı **mürdeye** virürken cān /
Kendü cān virdi bu ne
hikmetdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 26).
[mürdeye, -ye]

mürde: Ölü, ölmüş.

Urmasa senüñ lutf-ı laţîfüñden eger
dem / Cān virmez idi
mürdelere Hâzret-i ‘İsâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
6). [mürdelere, -ler, -e]

mürde: Ölü, ölmüş, cansız.

Dem-i ‘İsî ile şan **mürdelere** irdi
hayât / Bâğ-ı emvâtına cān
virdi ser-â-ser nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
10). [mürdelere, -ler, -e]

mürde-i pejmurde: Perişan bir ölü
gibi olmak.

Künc-i gamda olalı ben haste
cānāndan cüdā / Gūyiyā bir

mürde-i pejmurdeyem cāndan
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
20, Beyit 1). [mürde-i
pejmurde, -y, -em]

murğ: Kuş.

Salţanat **murğını** iy şāh şikār
eylemege / Oldı te’yîd yed-i
kudretüñ üzre şeh-bāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
26). [murğını, -ı, -n, -ı]

murğ: Kuş 2. âşığıñ gönlü.

Endîşe **murğı** çeng-i elemde zebūn
imiş / Ta’n eylemek fesāne-i
dehre füsūn imiş (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 4).
[murğı, -ı]

murğān-ı hoş-elhān-ı feth: Fetih
bülbülleri.

Ğonce-i maķşūd açıldı cihānuñ gül
gibi / Başlarına nağmeye
murğān-ı hoş-elhān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 6). [murğān-ı hoş-elhān-ı
feth,]

murğ-ı: Akıl kuşu.

Geçerken **murğ-ı** zîrek dāme düşdi
āhîr ol şeh-bāz / Meded begler
meded zulm oldı gāyet Muştafā
Hān’a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 8). [murğ-ı,
]

mürğ-ı cemen: Bülbul.

Bahār irdi vü gül geldi cihān reşk-i
bihişt oldu / Bugün uçmağın
evşafını gel mürğ-ı çemenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
71, Beyit 3). [mürğ-ı çemen, -
den]

murğ-ı dil: Gönül kuşu.

Vādi-i tende nice ārām ide bu
murğ-ı dil / Fazliyā pîr-i ecel
gibi anuñ şayyādı var (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit
5). [murğ-ı dil,]

Dāne-i gendüm gibi derd-ile zerd
oldı beñiz / **Mürğ-i dil** şayd
itmede dām-ı cihānda bu beñiz
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142,
Beyit 1). [mürğ-i dil,]

Çeşm-i şehlāsı ‘aceb hūnī
harāmīdür anuñ / **Murğ-ı dil**
şaydına zūlfī fitne dāmıdur
anuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 17, Beyit 7). [murğ-ı
dil,]

murğ-ı evhām: Şüphe kuşu.

Açamaz evc-i fezā-yı kudretünde
bāl ü per / **Murğ-ı evhām** u
hayāl olur giriftār-ı kafes (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
5). [murğ-ı evhām,]

murğ-ı zîrûñ geç: Kuşun aşağıdan
uçması.

Murğ-ı zîrûñ geçinüp degmeye
şayd olmaz iken / Zūlf ü hāl
oldı gönül dāne ile dām saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14,
Beyit 2). [murğ-ı zîrûñ geç, -
inüp]

mür-ı ecel: Ecel karıncası.

Kāse-i serde vañan eylemedin **mür-
ı ecel** / İrmedin seng-i fenādan
tene hāk ile hālel (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 9).
[mür-ı ecel,]

mür-ı nahife: Zayıf, güçsüz karınca.

Bir esbdür ki kuvvet-i za‘f ile fî‘l-
meşel / **Mür-ı nahife** ursalar
olmaya hīç bār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 5).
[mür-ı nahife,]

mür-ı za‘îf: Kuvvetsiz karınca || hem
fiziken hem de kudret bakımından
güçsüz karınca: âşık.

Hāk-ı zilletde fütāde benüm ol
mür-ı za‘îf / Sen benüm taht-ı
sa‘adetde Süleymān’umsın
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131,
Beyit 4). [mür-ı za‘îf,]

mürîd: Tarikatte bir şeyh ve mürşide
bağlanarak kendisinden usul ve
tasavvuf yolunu öğrenen kimse.

Murād-ı Fazlî **mürîd** ü muhibbūñ
olmağdur / Elinde tuhfesi ancak
irādet ü teslīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 30).
[mürîd,]

mürşid-i kāmîl: Tasavvufta seyr-i
sülukunu tamamlayıp irşad görevinde
bulunan kişi, manevi terbiye edici.
Şeyh ile aynı manaya gelir.

Kemāl-i keşf ile bâtında **mürşid-i kâmil** / Fünûn-ı fazl ile zâhirde
hüd imâm-ı ‘azîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 15).
[mürşid-i kâmil,]

murtaẓā: Hz. Ali'nin lakabı, seçilmiş, beğenilmiş.

Hem vâlid-i kerîmüñ olan
Murtaẓā hâkı / K’oldur emîn-i
gevher-i esrâr Yâ Hüseyin
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 34). [murtaẓā,]

murtaẓā hakkı: Ali hakkı için(yemin ifadesi).

Murtaẓā hakkı ‘Alî olmasun adum
Fazliyâ / Eylemezsem Düldül-i
cismüm ser-â-ser kana ğark
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [murtaẓā hakkı,]

mürur id: Geçip gitmek.

Meger ki geçmez ola hâtıruñdan iy
ġâfil / Aķar şu gibi ider ‘ömr ü
hem zemâne mürur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18).
[mürur id, -er]

mürüvvet: Cömertlik, ihsan, lutuf.

Bir kerem kânı **mürüvvet**
ma’denidür kim anuñ / Dest-i
cüdı hasretinden la’l olur
havfin çeker (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 28).
[mürüvvet,]

Bulınmaz kâm-kārâ sen kadar
milk-i cihân içre / **Mürüvvet**
ma’deni luţf issi vü cüd u şehâ

kanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 47).
[mürüvvet,]

İy kerem-kânı **mürüvvet** ma’deni
luţf issi şâh / Ben kuluñ yâd
eyle luţf it semme-i ihsân ile
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 2, Beyit 1). [mürüvvet,]

mürüvvet: Cömertlik, ihsan, lütuf.

‘Adl ile hüd Hâzret-i Fârûk’sın sen
hüsrevâ / Re’fet ü cüd u
mürüvvetde nazîr olmaz saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 12). [mürüvvetde, -de]

İy kerem-kânı **mürüvvet** ma’deni
luţf it buyur / Pâyüña yüz
sürmege başumda devlet var
mıdur (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 1). [mürüvvet,]

mür-veş: Karınca gibi, karınca misali.

Mür-veş dil diyu derd-i ‘ışkınuñ
pâ-mâlidür / Sevmişem bir şâh-
ı hüsn adı Süleymân Bâli’dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 2). [mür-veş,]

Mür-veş pâ-mâliyem itmez baña
bir gün nazar / İtdi pâyi diyu
derd ü ğuşşada zîr ü zeber
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 5). [mür-veş,]

mūsā: İsrailoğullarına elçi olarak gönderilen peygamber; Hz. Musa.

Dîdâra karşı durabilir misin iy
göñül / İştmedik mi Tûr’la
Mūsā haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4).
[mūsā,]

müsāfir: Konuk, mihman.

Şaṣuñ şu üstine seccāde şalmıs iki
sāhirdür / Diyār-ı Rûm'a
Çîn'den geldi hattıñ bir
müsāfirdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1).
[müsāfirdür, -dür]

müsāfirân-ı harem: Kabe'nin
misafirleri.

Zihî zemân-ı Ḥasan k'oldı ḥüsn-i
tâ'atla / **Müsāfirân-ı Ḥarem**
cümle ğarḳa-i ḥasenât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
7). [müsāfirân-ı harem,]

müsāfir-hâne: Misafir kabul edip
ağırlamak için ayrılmış veya yapılmış
yer.

Bu fânî 'işret-âbādı degüldür
'unşur-ı pâkuñ / Ḥarâb olmuş
müsāfir-hānesidür ehl-i
idrâkuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 6).
[müsāfir-hānesidür, -si, -dür]

muşāhib ol: Sohbetle bulunmak,
görüşmek, bir araya gelmek.

Yār ise her laḫza aġyāre muşāhib
olmada / Şabra tākāt kalmadı
terk-i diyār ister göñül (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit
6). [muşāhib ol, -ma, -da]

müşāhid: Gören, müşahede eden
kimse.

İcmāl içinde şüfî tafşîli ol **müşāhid**
/ Eşcārî 'ārîf-iseñ zımnında gör

nevātuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 3). [müşāhid,
]

muşallat eyle: Birini sürekli rahatsız
etmek, birine sataşmak, peşini
bırakmamak.

Virüp ḳatline erbāb-ı şerî'at şer' ile
fetvā / Muşallat eyledi ol kāfire
erbāb-ı îmânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 13).
[muşallat eyle, -di]

müşek: Fare yavrusu.

Dilkülenme herkese nüş eyle
tavşan ḳanı mey / Gürbe şüfî
müşek iken kârı nice şîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 6). [müşek,]

müşelles: Taze şaraba bazı otlar
karıştırılarak üç kere tasfiye olunup
çekilen şarap.

Mey-hāneye ayak getür iy şüfî
şarāb iç / Ḥalvetde murabba'
oturup içme **müşelles** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit
2). [müşelles,]

müşelman: İslam dininden olan kimse,
müşlüman.

Biz **müşelmān** itdük anı zāhidā
sencileyin / Şanma kim İblîs-i
nefsüñ her-dem aġvāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 25). [müşelmān,]

müşelmān ol: Müslüman olmak,
imana gelmek.

Müselmān ola v'Allahi cemālini
gören kāfir / Güzeller dil-
rübālar serveri a'lā 'Alī Bālī
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 8). [müselmān ol, -a]

müselmel: Ardi ardına, birbirine bağı,
zincirleme, silsileli.

Zer-bahşsın **müselmel** eger kim
disem n'ola / Zencîr-i zer aña
saña Nüşîrevân-ı 'adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
4). [müselmel,]

müşerref: (Ar.) Şerefli, onurlu.

Şân-ı şerîfün ile **müşerref** zemân-ı
luţf / Zât-ı kerîmün ile
mükerrerem cihân-ı 'adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
2). [müşerref,]

müşerref: Şeref kazanmış, şereflenmiş,
şerefli.

Fazliyâ bir şâh-ı 'âlem sâye
şalmışdur aña / N'ola ger olsa
müşerref her arası Lâdiq'ün
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117,
Beyit 5). [müşerref,]

Egerçi iltifâtuñla **müşerrefdür**
benüm şâhum / Ne kim ola
keremden ger muzâ'af eyleseñ
âyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 67). [müşerrefdür, -
dür]

müşerref eyle: Şereflendirmek;
onurlandırmak.

Müşerref eylemek envâ'-ı
iltifâtuñla / Niteki eyledün iy

şâh zıll-ı Yezdân'ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 29).
[müşerref eyle, -mek]

müşerref id: Şeref vermek,
şereflendirmek.

Çü hücre vü şütürün vaşfidur
müşerref ide / Bu hücre vü
şütürü iltifât-ı ehl-i fiţen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
57). [müşerref id, -e]

müşerref it: Şereflendirmek,
onurlandırmak.

Müşerref itdi kudüm-ı mübârek ile
bugün / İrişdi Rûm iline ol
emîr-i ferruh-fâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 5).
[müşerref it, -di]

müşg-i cîn: Çin miski. Çin ahusunun
misk kesesi.

'Âleme meşhûr olaldan leblerün /
Müşg-i Çîn'e kalmadı hergiz
revâc (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 52, Beyit 4). [müşg-i cîn,
-e]

müşg-i hatâ: Hatâ ülkesinde çıkan
misk.

Sehv ile didüm **müşg-i Hatâ**
kākül-i yâre / Düşmiş İşidüp
gice anı sünbül-i tartar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit
4). [müşg-i hatâ,]

müşg-i hotan: Hotan bölgesinin misk
koku.

‘Ârızuñ bâda virür luṭf-ile berg-i
semeni / Kâkülün ḥâke şalar
kahr ile müşg-i Ḥotan’ı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
24). [müşg-i ḥotan, -ı]

müşg-i hoten: Hoten miski.(Hoten:
Hoten, klasik Türk ve İran
edebiyatlarında Hoten veya aynı
bölgede bulunan Hitay (Hitâ, Hatâ)
dolayısıyla misk (müşg) ve âhu
kelimeleriyle tamlamalar kurularak
(müşg-i Hoten, âhû-yı Hoten) sık sık
anılır. Hoten bölgesinde sürüler
halinde yaşayan bir tür âhu (misk
âhusu, âhû-yı misk) bulunur ki yılda
bir defa göbeğinde biriken donmuş
pıhtı halindeki nâfeyi düşürür. Kara
renkli bu nâfe, kozmetik sanay2.nde de
kullanılan miskin ham maddesi olup
âhuların Hoten bölgesindeki lâle ve
sünbülleri otladıkları için bu güzel
kokuyu meydana getirdiklerine
inanılır. Hoten âhularının misk ile olan
bu münasebeti, klasik Türk şiirinde
sevgili ve onun gerek renk (siyah)
gerekse koku yönünden miski andıran
zülûflerini temsil eder.).

Yüz karasın ḥaşıl idüp iy göñül
müşg-i Hoten / Kaşid idermiş
kıлмаға zülfi-perîşân ile baḥş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51,
Beyit 3). [müşg-i ḥoten,]

müşhaf: Kitap 2. Güzellik.

Ruhları ḥüsn âsümânında
münevver mâhdur / Kaşları
müşhaf yüzünde medd-i
Bismi’llâh’dur (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 7).
[müşhaf,]

müşhaf: Kitap, Kur'an // Güzellik
kitabı, sevgilinin yüzü.

Dil cemâlün **müşhafından** ḥaṭṭuñı
Kur’ân okur / Şûret-i rahm
anda zâhir sûre-i Raḥmân okur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 1). [müşhafından, -ın, -
dan]

müşhaf-ı ḥüsn: Güzellik kitabı; -
sevgilinin yüzü-.

Aḥsen-i takvîmisin Ḥaḳḳ’uñ okur
ṭab‘-ı selîm / Müşhaf-ı
ḥüsnünde ruḥsârûñı cennâtü’n-
na’îm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 2). [müşhaf-ı
ḥüsn, -üñ, -de]

muşibet: Ar. İnsanın başına gelen
kaza, belâ, felâket: muşibet-zede.

Bize yâ Rab bu ne **muşibetdür** /
Ne belâdur ‘aceb ne ḥâletdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 21). [muşibetdür,
-dür]

muşibet: Dert, bela, sıkıntı.

Mü’min olan yaḳar bu **muşibetle**
bağrını / Kâfir de eylesün bu
işe şad hezâr âh (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
20). [muşibetle, -le]

Bu **muşibet** çü geldi başumuza /
Şevk ü şādî bize vebâl oldı
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 38). [muşibet,]

muşibet-dide: Sıkıntılar görmüş, yaşamış, tecrübe etmiş.

Muşibet-dide Fazlî gib'olsun derd
ile giryân / Meded begler
meded zulm oldu gâyet Muştâfâ
Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 22).
[muşibet-dide,]

müsi-i kâzım: On İki İmam'dan
yedincisidir.

Anuñ haķı ki **Müsi-i Kâzım** dinür
aña / Â'nî emîr-i zümre-i ebrâr
Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 41). [müsi-i
kâzım,]

müsi-şifat: Hz. Mûsâ gibi.

Tür-ı kalb üzre münâcât eylerüz
Müsi-şifat / Yanmışuz eymen
gibi Haķķ'ıñ tecellâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 18). [müsi-şifat,]

müşk-i hıtâ: Hıta miski. Hıta veya
Hata, Çin'in kuzeyi ile Türkistan
topraklarına verilen isimdir. Misk
denen güzel kokulu madde burada
yaşayan ceylanlardan elde edilirdi.
Beyitte sevgilinin saçı ile misk
arasında ilgi kurulmuştur.

Kâküline Fazliyâ **müşk-i Hıtâ**
didüm gice / Yine bir yüz
ķarasın kıldum günâh oldu baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 5). [müşk-i hıtâ,]

müşk-i hoten: Hotan (Doğu
Türkistan'da bir şehir) miski.

Ne hücreye ki ķadem başsa üstüri
pür olur / Kāmu şütür ne şütür
cümle hücre **müşk-i Hoten**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 23). [müşk-i hoten,]

müşkil: Güç, zor, çetin.

Gitdi 'aķl u gitdi fikr ü gitdi şabr u
gitdi dil / Hey ne **müşkil** derde
ben bî-çāre oldum mübtelā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38,
Beyit 2). [müşkil,]

Hey ne **müşkil** ki 'āşık-ı miskîn /
Bilmeye dilberüñ mekânını
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 10,
Beyit 1). [müşkil,]

müşkil: Çözüme kavuşturulması zor
mesele, zorluk.

Bilmen ne düşdi hey nice **müşkil** iş
eyledi / Cümle cihānı derd-ile
pür-nāliš eyledi (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 20).
[müşkil,]

müşkil ol: Zor, çetin olmak.

'Āsiren derd ü belā vü elem ü
zaķmete şabr / Ki olur vāşıta-i
şabr ile hāl her müşkil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
27). [müşkil ol, -ur]

muşlî şāh: Özel ad.

Hvān-ı vaşlı hāşş u 'āma ḥasbeten-
lillāhdur / Ol saḥāvet menba'ı

kim adı Muşlî Şâh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 2). [muşlî şâh, -dur]

Geydürür ol dem aña ihsân idüp bir tâc-ı zer / Ol saḥâvet menba'ı kim adı Muşlî Şâh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 4). [muşlî şâh, -dur]

Tîr-i makşûdın nişâna ırgürür ol nev-cüvân / Ol saḥâvet menba'ı kim adı Muşlî Şâh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 6). [muşlî şâh, -dur]

Ol gedâyı ğark idüp sîm ü zere şādân ider / Ol saḥâvet menba'ı kim adı Muşlî Şâh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 8). [muşlî şâh, -dur]

Ben fakîre bilmezem yâ Rab niçün kıldı ḥarâm / Ol saḥâvet menba'ı kim adı Muşlî Şâh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 10). [muşlî şâh, -dur]

Yüz koyup ol şâh öñinde ḥâk ile yeksân olur / Ol saḥâvet menba'ı kim adı Muşlî Şâh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 12). [muşlî şâh, -dur]

Fazliyâ var iste bende yok dimez virür hemân / Ol saḥâvet menba'ı kim adı Muşlî Şâh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 14). [muşlî şâh, -dur]

muşli-i sîmîn-beden: Gümüş bedenli Musli.

Bendeñüm rahm it baña ölsün mi sultânüm seven / Meh-cebînüm nâzenînüm **Muşli-i sîmîn-beden** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 2). [muşli-i sîmîn-beden,]

Ben degül ancak saña cümle cihân olmuş esîr / Meh-cebînüm nâzenînüm **Muşli-i sîmîn-beden** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 4). [muşli-i sîmîn-beden,]

Luṭf kıl ben zerreye hicr ile oldum pây-mâl / Meh-cebînüm nâzenînüm **Muşli-i sîmîn-beden** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 6). [muşli-i sîmîn-beden,]

Nâzı az it hey helâk oldum ḥabîbüm nâzı az / Meh-cebînüm nâzenînüm **Muşli-i sîmîn-beden** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 8). [muşli-i sîmîn-beden,]

Derdüñ ile 'âlemüñ âvâre vü rüsvâsıdur / Meh-cebînüm nâzenînüm **Muşli-i sîmîn-beden** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 10). [muşli-i sîmîn-beden,]

müslümân: İslam dininden olan kimse.

Bu derde kâfir aĝlasun demidür **müslümân** yansun / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Ḥân'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 14). [müslümân,]

müşrik: Allah'a ortak kabul eden, şirk işleyen.

Görse nûr-ı Şamed'i bilse cemâlüñ sırrın / Yıka rāhib şanemi vü yağa **müşrik** semeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 26). [müşrik,]

muşt: *Avuç, yumruk.*

Yummuşuz göz māsivādan vech-i
muṭlaḳ gözlerüz / Şanma kim
bir **muşt** ḥākuñ naḳs-ı
ğarrāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16*).
[*muşt,*]

Te'essüf eyleyüp **müşt** ile dögdî
sînesin her ṭabl / Ki niçün ḥaşre
dek olmaz bu şādî günleri ibkâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 7*). [*müşt,*]

müsta'ceb-i taşdî: *Hayret edilecek rahatsızlık.*

İtme tafşîl ki müsta'ceb-i taşdî'dür
ol / Sözde maṭlûbdur iy Fazlî
bilürsin icāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 33*).
[*müsta'ceb-i taşdî, -dür*]

muştafâ: *1. Seçilmiş, güzide. 2. Hz. Muhammed'in adı.*

Muştafâ nām u 'Alî cūd u
Muḥammed aḥlāk / Ki
düşüpdür eser-i luṭfina mazhar
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 18*). [*muştafâ,*]

Muştafâ'sın ḥaḳ budur akrānuñ içre
Muştafâ / Görmedi mişlûñ
senüñ dünyāda erbāb-ı şafā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 13*). [*muştafâ,*]

Muştafâ'sın ḥaḳ budur akrānuñ içre
Muştafâ / Görmedi mişlûñ
senüñ dünyāda erbāb-ı şafā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 13*). [*muştafâ'sın, -sın*]

muştafâ: *Hz. Muhammed.*

Şeh **Muştafâ** ki tîḡ u ḳalem ḥaḳḳı
şehlere / Elṭāf ile ḳalem gibi
ḳahr ile tîḡ-vār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 11*).
[*muştafâ,*]

muştafâ: *Mustafa ismi.*

Muştafâ nām u 'Alî cūd u
Muḥammed aḥlāk / Şāh-ı
şāhān-ı cihān Ḥüsrev-i Ḥākān-ı
zemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 19*). [*muştafâ,*]

muştafâ: *Arınmış, arındırılmış; seçilmiş, güzide 2. Hz. Muhammed'in adı.*

Muştafâ nāmuñ Muḥammed
ḥulḳsın Ḥaydar-şehā / Server-i
Bū Bekr-i Şiddîḳ vaşfidur
'Osmān-ḥayā (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 11*).
[*muştafâ,*]

muştafâ: *İslam peygamberi; hz. Muhammed'in isimlerinden biridir. Arınmış, arındırılmış; seçilmiş, güzide anlamlarına gelmektedir.*

Rüstem-nihād-ı ma'reke vü
Ḳahramān-ı rezm / Çābük-
süvār-ı 'arşa Şehen-şāh
Muştafâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 18*). [*muştafâ,*]

muştafâ hân: *Kanuni'nin oğlu Şehzade Mustafa Han.*

Muṣṭafā Hān ki işiginde
müyesserdür anuñ / Eñ kemîn
bendesine devlet-i Maḥmūd u
Ayāz (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 21, Beyit 17). [*muṣṭafā*
hān,]

Muṣṭafā Hān'a vezîr oldu yine
devletle / 'Adl ü dād ile bugün
virmege dünyāya nizām (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 32, Beyit*
11). [*muṣṭafā hān, -a]*

Dirîgā geçdi erbāb-ı ğaraż Sultān
Süleymān'a / Meded begler
meded zulm oldu ğāyet Muṣṭafā
Hān'a (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 27, Beyit 2). [*muṣṭafā*
hān,]

Gör āḥîr ol şadākat birle başın virdi
bî-pervā / Meded begler meded
zulm oldu ğāyet Muṣṭafā Hān'a
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
27, Beyit 4). [*muṣṭafā hān, -a]*

Dirîgā ol muḥabbet āfet oldu gör
ser-encāmı / Meded begler
meded zulm oldu ğāyet Muṣṭafā
Hān'a (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 27, Beyit 6). [*muṣṭafā*
hān, -a]

Geçerken murğ-ı zîrek dāme düşdi
āḥîr ol şeh-bāz / Meded begler
meded zulm oldu ğāyet Muṣṭafā
Hān'a (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 27, Beyit 8). [*muṣṭafā*
hān, -a]

Dirîgā rûzgār itdi o ḥüsn ü ḥulkı
diger-gün / Meded begler
meded zulm oldu ğāyet Muṣṭafā
Hān'a (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 27, Beyit 10).
[*muṣṭafā hān, -a]*

Zebûn itdi velîkin fitne ile rûbeh-i
düşmen / Meded begler meded
zulm oldu ğāyet Muṣṭafā Hān'a

(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
27, Beyit 12). [*muṣṭafā hān, -a*
]

Bu derde kāfir aĝlasun demidür
müslümān yansun / Meded
begler meded zulm oldu ğāyet
Muṣṭafā Hān'a (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Murabba 27, Beyit 14*).
[*muṣṭafā hān, -a]*

Bu mıṣrā' birle olsun ḥaşr olunca āḥ
ile zāruñ / Meded begler meded
zulm oldu ğāyet Muṣṭafā Hān'a
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
27, Beyit 16). [*muṣṭafā hān, -a*
]

Dirîgā başın aldurdı 'adüvvün qurı
bühtānı / Meded begler meded
zulm oldu ğāyet Muṣṭafā Hān'a
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Murabba*
27, Beyit 18). [*muṣṭafā hān, -a*
]

Çü gitdi fitneden şanmañ ki ḥālî
ola bu kişver / Meded begler
meded zulm oldu ğāyet Muṣṭafā
Hān'a (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 27, Beyit 20).
[*muṣṭafā hān, -a]*

Muṣṭabet-dîde Fazlî gib'olsun derd
ile giryān / Meded begler
meded zulm oldu ğāyet Muṣṭafā
Hān'a (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 27, Beyit 22).
[*muṣṭafā hān, -a]*

Ol şafder-i yegāne a'nî ki **Muṣṭafā**
Hān / K'oldur liyākat ile
sultān-ı heft-kişver (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Tarih 1, Beyit 1*).
[*muṣṭafā hān,]*

muṣṭafā hān-ı felek-kadr: Değerli
feleğin padişahı Mustafa Han (*Şehzade Mustafa*).

Şehen-şeh **Muştafâ Hân-ı felek-
kadr** / Ki var biñ bendesi
behrâm-ı girdâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 2, Beyit 1).
[muştafâ hân-ı felek-kadr,]

muştafâ hân-ı vegâne: Biricik eşsiz
Mustafa Han.

Muştafâ Hân-ı yegâne şeh-i
gerdün-‘azamet / Ki odor milk-
i sa‘âdetde Süleymân-ı diger
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 34). [muştafâ hân-ı
yegâne,]

**muştafâ nâm u nişânî lakab u ibn-i
celâl:** Nişancı Celalzade Mustafa
Celebi.

Muştafâ nâm u nişânî lakab u ibn-i
Celâl / Maṭla‘-ı şubḥ-ı seḥâ
menba‘-ı baḥr-i iḥsân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
24). [muştafâ nâm u nişânî
lakab u ibn-i celâl,]

muştafâ-nâm: Mustafa lakaplı.

Muştafâ-nâm u Muhammed-siyer ü
Ḥaydar-cüd / Şāhib-i taḥt u livā
mālik-i ‘izz ü iclāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 25).
[muştafâ-nâm,]

müstagñi: Ar. 1. İstiğnâ eden, muhtaç
olmayan.

Nef‘den **müstagñi** şüfî olmasun
zarrdan emîn / Kimseden
hergiz ne ḥursendüz ne
şekvâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28).
[müstagñi,]

müstağrak-ı ihsân: Ihsana batmış.

Cümle ‘âlem n’ola **müstağrak-ı
iḥsân** olsa / Baḥr-i cüduñdan
eger kaṭre-i nâ-çîz ifraz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
22). [müstağrak-ı iḥsân,]

müstağrık: Boğulmuş, o şey ile
boyanmış.

Gerçi Fazlî kuluñ iḥsānuña
müstağrıkdur / Yine iḥsānuñ
ümîdinde durur mäh ile sāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 42). [müstağrıkdur, -dur]

müstaḥakk-ı şefkat: Şefkatı hak etmiş.

Ol ḥaḳîre himmet it şāhum faḳîrû’l-
ḥāldür / **Müstaḥakk-ı şefkat** ü
luṭf u ‘ināyetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
29). [müstaḥakk-ı şefkat,]

müstaḥakk-ı zekât: Zekâtı hak ediş.

Nişāb-ı ḥüsne çü mālîksin iy şeh-i
‘âlem / Faḳîrûñe nazar it k’oldı
müstaḥakk-ı zekât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
32). [müstaḥakk-ı zekât,]

müstaḥik: Hak etmiş, layık, müstehak.

Sensin çü taḥta **müstaḥik** ü tāca
müsta‘idd / A‘dāya tāc derd-i
ser ü taḥt oldı dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 19).
[müstaḥik,]

müstahikk-i bâğ-ı na'ım: Cennet bahçelerini hak etmiş.

Zihî kerâmet ü 'izzet bu 'ilme kim
oldı / Anuñla 'âlim olan
müstahikk-i bâğ-ı na'ım
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 11). [müstahikk-i bâğ-ı
na'ım,]

müstahikk-i sa'âdet-i a'zamî:
Mutluluğu en çok hak eden.

Müstahikk-i sa'âdet-i a'zamî /
Müsta'idd-i celâlet ü 'azamet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 4). [müstahikk-i sa'âdet-i
a'zamî,]

müstahkem: Dayanıklı, sağlam 2.
kapalı.

Serây-ı devletüñ tâ haşr olup
ma'mûr u **müstahkem** / Ola
te'yîd ü feth ü 'avn ü nuşret çâr
erkânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 35).
[müstahkem,]

müsta'idd: Kabiliyetli, istidatlı 2.
akıllı, anlayışlı.

Sensin çü tahta müstahik ü tâca
müsta'idd / A'dāya tâc derd-i
ser ü taht oldu dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 19).
[müsta'idd,]

müsta'idd-i celâlet: Büyük kabiliyetli.

Müstahikk-i sa'âdet-i a'zamî /
Müsta'idd-i celâlet ü 'azamet

(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 4). [müsta'idd-i celâlet,]

müştâk: Şiddetle arzu eden, özleyen,
hasretini çeken, gönülden isteyen.

Gey başa tâc-ı 'izzeti geç taht-ı
devlete / **Müştâkdur** çü taht
saña tâc ümîd-vār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 8).
[müştâkdur, -dur]

müstakîm: Doğru, düz, gerçek, hak.

Nîze gibi ser-keş olma tîz olup
şemşîr-veş / Yâ gibi ehl-i
tevâzu' **müstakîm** ol tîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99,
Beyit 2). [müstakîm,]

müstecâb ol: (İstek, dua vb.) kabul
olmak 2. uygun olmak.

Her ne dem Fazlî cemâlüñ görse
ister vuşlatuñ / Kim seher
vahtinde dirler müstecâb olur
du'â (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
40, Beyit 2). [müstecâb ol, -ur]

müstehak: Layık, uygun.

Yoğ-ise şānumda istihkāk eger
ihsānuña / Hamdü-lillāh
müstehaksın himmete sen şān
ile (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2,
Beyit 2). [müstehaksın, -sın]

müstehakk-ı sa'âdet-i 'uzmā: Büyük
mutluluğu hak eden.

Lâyık-ı 'izz ü rif'at ü iqbāl /
Müstehakk-ı sa'âdet-i 'uzmā
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,

Beyit 5). [müsteḥakḳ-ı sa 'ādet-i
'uzmā,]

müstemend: Çaresiz, zavallı.

İntisāb itmek diler dergāhuña ol
müstemend / Bendeñ
olmaḳdur murādı kıl ḳabūl iy
nām-ver (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 40).
[müstemend,]

müşteri: Alıcı, isteyen, talepkar.

Müşteri yevm-i ḥisāba dek anı vezn
itse / Ḳıymetin bilmeye söz
gevherinüñ ḳatre ḳadar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
3). [müşteri,]

Meh-i Züḥal maḥal u Āfitāb-ı
Zühre nedīm / Emīr-i tūr-i
tedābīr ü **Müşteri** iḳbāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
7). [müşteri,]

müşteri: Dokuz uydusu bulunan ve
güneşe yakınlığı bakımından beşinci
sırada yer alan en büyük gezegen,
Jüpiter.

Müşteri fiṭnat ü meh ṭal'at u ḥürşid
eşer / Zühre ḳānūn ü felek
rütbet ü keyvān eyvān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
18). [müşteri,]

müşteri: Alıcı, isteyen, talepkar.

Sevdi biñ cān ile dil ol dilber-i
meh-manzarı / Kim anuñ mihr-i
ruḥına ḥalk ḳızgın **müsteri**
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 16). [müsteri,]

müşteri-tedbīr: Müşteri gezegeni gibi
akıllı ve hikmetli tedbir sahibi (Burada
Müşteri gezegeninin akıl ve hikmet
vasıfları söz konusudur.).

Müşteri-tedbīr ü Keyvān-menzilet /
Āfitāb-ı āsār u Mirrīḥ-intikām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1,
Beyit 2). [müşteri-tedbīr,]

müstevfā: Tam, mükemmel, yeteri
kadar.

Ġanem ḥod laḥm u saḥm ile
ġanīmetdür anı añma / Cihānı
muḡtenem ḳıldı ṭoyurdı ḥalkı
müstevfā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 16).
[müstevfā,]

Ḥüsn-i ḥulḳuñ cihāna müstevlī /
Luṭf u cūduñ zamāna **müstevfā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 2). [müstevfā,]

müstevlī: Egemen, her tarafı
kaplamış.

Ḥüsn-i ḥulḳuñ cihāna **müstevlī** /
Luṭf u cūduñ zamāna müstevfā
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 2). [müstevlī,]

mutarra: Tazelenmek, canlanmak; hoş
kokulu olmak.

Ol **mutarrā** ḡonce k'oldı bāḡ-ı
devletde 'ıyān / Ḥaḳ Te'ālā
bād-ı āfetden aña virüp amān
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 33). [mutarrā,]

müte'āl: Yüce, ali, üstün.

‘Adūlaruñ ola maḡhūr u dōstlaruñ
şādān / Sa‘ādet ile tavīl ide
‘ömrüñi **müte‘āl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 34).
[müte‘āl,]

mütehalliş: Ar. 1. Tehallüs eden,
kurtulan, halâs bulan. 2. Mahlâs
edinen, mahlâslanan.

Şanma kim her **mütehalliş** geçinen
şā‘ir olur / Var delîlüm bu söze
itmez iseñ ger bâver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
25). [mütehalliş,]

mütehalliş: Ar. Mahlâs edinen,
mahlâslanan. Tehallüs eden, kurtulan,
halâs bulan.

Şanma kim her **mütehalliş** geçinen
şā‘ir olur / Var delîlüm bu söze
itmez-iseñ ger bâver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 12, Beyit 1).
[mütehalliş,]

mu‘tekif ol: Bir ibadethaneye çekilip
namaz, niyaz ve ibadetle meşgul
olmak.

Ko Fazlî gūşe-i mey-hānelerde
mu‘tekif olsun / Cināndan
zāhidā biñ mertebe ol cā baña
yegdūr (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 7). [mu‘tekif ol,
-sun]

müteşā‘ir: Şair geçinen, şairlik
taslayan, kendini şair zanneden
(kimse).

Çü şā‘ir ü **müteşā‘ir** olınmaya
teşhîş / Ne cān ile uzada güft ü
gūya dil fuşahā (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9).
[müteşā‘ir,]

müteşā‘ir geç: Şair gibi geçinen,
şairlik taslayan.

Bir iki lafz-ı rekîk u me‘āni-yi
terzîk / Derüp çatup müteşā‘ir
geçer nice cūhelā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2).
[müteşā‘ir geç, -er]

müteveccih ol: Yönelmiş olmak.

İşigi Ka‘be-i ehl-i şafā olup dāyim
/ Cenābına müteveccih ola
cemī‘-i şikāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 42).
[müteveccih ol, -a]

mutî‘: İtaat eden, itaatkâr.

Ceyş-i dem serd bürüdet eşerin ‘arz
idicek / Eyledi cümle-i dünyâyı
mutî‘ ü fermān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 11).
[mutî‘,]

mutî‘u: İtaatkar.

Hâkim oldıkça cihān milkinge
sultān-ı şitā / Eyleyüp cümle-i
dunyâyı **mutî‘ü** fermān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
29). [mutî‘ü,]

mütrib: Bir mûsikî âleti çalan kimse,
sâzende.

Gösterüp dīnār yāre şöhbete
meyyāl ider / **Mütrib** anuñ-çün
defūñ her laḡza arḡasın yeper

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [mutrib,]

mütrib: Çalgıcı. Ey çalgıcı!.

Derd ehlinüñ tabîbisin el-hak 'ilâc
kıl / Engüştü **mutribâ** yine
ba'zı rebâba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6).
[mutribâ, -â]

mütrib: A. mutrib:çalgıcı,
şenlendiren.

Mutrib rübâbı çalmada efsün ider
güş idelüm / Billâhi zâhid
başlama efsânenen efsaneye
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135,
Beyit 3). [mutrib,]

Görseñ iy dilber ki sensüz nice
mey 'ıyş eylerem / Eşk sâkî âh
mutrib nâle hem-dem ğam
nedîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 15). [mutrib,
]

mutribâ: Ey musiki aleti çalan kimse,
ey sazende!.

Mutribâ billâh söylet sâzuñı /
Nağme-i 'uşşâkdan vîrsün şadâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2,
Beyit 6). [mutribâ,]

mutrib-i bezm: Meclisin şarkı
okuyanı.

Tâ Şıfâhân u 'Irâk'a irişe şayd u
şadâ / Râstî eyleye ger mutrib-i
bezmüñ âvâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 29).
[mutrib-i bezm, -üñ]

mutrib-i bezm: Meclisin çalgıcısı.

Çâr-pâre ide çengini girüp rakşa
revân / Zühre ger mutrib-i
bezmüñle olursa dem-sâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
28). [mutrib-i bezm, -üñ, -le]

muvâfık: Münasip, uygun.

Tutup lâle piyâle tutdı şahrâ
güşesin sende / Götür bâğa
ayak 'ıyş it **muvâfıklık**
zemânıdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 2). [muvâfıklık,
-lık]

Râyı tağdîre **muvâfıkdur** ne tedbîr
eylese / 'Akl u fehm ile o şeh
Cemşîd-i fikretdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
15). [muvâfıkdur, -dur]

müvessem: Sibel.

Hâk-ı der-i lutfuñla kamu dîde
mukahhal / Dâğ-ı ğam-ı
'ışkuñla kamu çihre **müvessem**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 2). [müvessem,]

müvesser: 1. Kolay olan. 2. Nasip
olan.

Fazlî işitdüğinde didi du'â vü târîh
/ İclâl ü 'ömr bâkî 'ilm ü edeb
müyesser sene
dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7).
[müyesser,]

müvesser: Kolay gelmiş, âsân. İl
Nasip.

Pelās-ı ğam-libās u hūşe-i miħnet
yeter tūşe / Reh-i ‘işka sülūk
aña **müyesserdür** ki kâni’dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 3). [müyesserdür, -dür]

Muştafâ Hân ki işiginde
müyesserdür anuñ / Eñ kemîn
bendesine devlet-i Maħmūd u
Ayāz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 17).
[müyesserdür, -dür]

müyesser: Kolay gelmiş, âsân. İl
Nasip.

Olmadı vuşlat **müyesser** kūy-ı
şādiden baña / Kaşr-ı ğamda
sâkin-i künc-i melâletdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 27). [müyesser,]

müyesser eyle: Kolaylaştırmak.

Hak Te‘ālā cümle maqşūduñ
müyesser eyleyüp / Devletüñ
olsun ziyāde ‘ömr-i cāvidānla
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136,
Beyit 3). [müyesser eyle, -y, -üp
]

müyesser eyle: (Allah) Nasip etmek.

Her murādın Hak müyesser
eyleyüb iqbāl ile / Devlet ü
‘ömr-i dırahtı dāyim olsun bār-
ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 27). [müyesser eyle, -
y, -üb]

müyesser eyle: Nasip etmek; elde
edilmesini sağlamak. Kolaylaştırmak.

Hak Te‘ālā eylesün saña müyesser
‘ömr-i Nuh / Düşmen-i bî-
dînüñ olsun ğarka-i tūfān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 34). [müyesser eyle, -sün
]

müyesser eyle: Kolaylaştırmak, nasip
etmek.

Tapuña hilye-i ‘ilm ile hülle-i ‘ilmi
/ Müyesser eylemiş ol Hazret-i
‘alīm ü selīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 27).
[müyesser eyle, -miş]

müyesser id: Nasip etmek.

Müyesser ide müyessir budur
murādum kim / Cihānda
ni‘met-i ‘uzmā vü āhiretde
na‘īm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 35). [müyesser
id, -e]

müyesser kıl: Nasip etmek, temin
etmek, sağlamak.

Hamdū-lillāh ki Hudā kıldı
müyesser hüccet / Sālim ol saña
selāmet yaraşur sultānum (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1).
[müyesser kıl, -dı]

müyesser ol: Nasip olmak.

Zihī kemāl-i şeref zī nihāyet-i iqbāl
/ Müyesser oldı şehüñ intisāb-ı
dîvānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 7). [müyesser
ol, -dı]

Bir idüp rüz u şebi on iki ay itdi
sefer / Yüzini görmek ola diyü

müyesser nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 22).
[müyesser ol, -a]

müyesser ol: Nasip olmak.

Saltanat tahtına çün virdi Hudâ
istihkāk / Şabr kıl ola müyesser
umarum istiklāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 39).
[müyesser ol, -a]

Her günün 'îd ü giceñ devlet ile
kadr ola / Rüz u şeb ola
müyesser tapuña ni'met ü nân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 36). [müyesser ol, -a]

müyesser ol: Nasip olmak; kavuşmak.

Müyesser oldı yine iltifât-ı sultânî /
Zihî nihâyet-i âsâr-ı luğf-ı
Yezdânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 1). [müyesser ol, -dı]

müyessir: Bir şeyin olmasını,
yapılmasını, elde edilmesini
kolaylaştıran.

Müyesser ide **müyessir** budur
murâdum kim / Cihânda
ni'met-i 'uzmâ vü âhiretde
na'im (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 35).
[müyessir,]

müy-i jülîde: Dağınık saç.

Bükülde kâmetüm gamdan ağardı
müy-i jülîdem / Yigitlükde beni
pîr eyledi bir nev-cüvânım var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [müy-i jülîde, -m]

mużâ'af eyle: Kat kat artırmak.

Fazlî-i bende ferîdidür o fennün
demidür / Nazaruñ eyle
mużâ'af kerem olsun bî-mer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 43). [mużâ'af eyle,]

Egerçi iltifâtıñla müşerrefdür
benüm şâhum / Ne kim ola
keremden ger mużâ'af eyleseñ
âyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 67). [mużâ'af eyle, -se, -ñ]

muzaffer: Galip gelen, üstün.

Dil milketine buldı zafer eyledi
ğâret / İy Fazlî anuñ-çün didiler
aña **muzaffer** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5).
[muzaffer,]

muzaffer: Şanı yüce, zafer kazanmış.

Dil milkini feth eyledi bir şâh-ı
muzaffer / Kim dirler anuñ
nâm-ı şerîfine **muzaffer** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [muzaffer,]

Tîğ-ı hürşîdle feth itdi sa'âdet
milkini / Milket-i 'âleme şâh
oldı **muzaffer** nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 3). [muzaffer,]

müzevven eyle: Süslemek, bezemek,
tezyin etmek.

Açıldı gülşen-i devletde gonce-i
maşşûd / Müzevven eyledi gül
gibi ravza-i cânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 3).
[müzevven eyle, -di]

N

nā-bedīd ol: Görünmez olmak, yok olmak, kaybolmak.

Baħr-ı ğamda nā-bedīd oldu yine
fülk-i şafā / Var ise esdi
muħālif rûzgāruñ iy göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126,
Beyit 2). [nā-bedīd ol, -dı]

nāb-ı telh: Acı saf zehir.

İy şūh u şîve-kār u nigār-ı 'itāb-ı
telh / Sensüz mezāk-ı cāna
gelür kand **nāb-ı telh** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
1). [nāb-ı telh,]

nādān: Bilgisiz, cāhil, bilmeyen.

Eger ki manşib-ı 'ālīde ola bir
nādān / Kelāmı herze vü
hezyān olursa da farazā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4).
[nādān,]

nādim ol: Pişman olmak, pişmanlık
duymak.

El-'acel el-'acel iy furşatı fevt
eyleyici / Soñra nādim
olıcaksın kerem it ol 'ācil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 35). [nādim ol, -ı, -cağ, -
sın]

nāfe: (Ar.) Misk adı verilen ve bir tür
ceylanın göbeğinden çıkarılan güzel
koku.

Ger bād-ı şabā virmese zülfüñ
haberinden / Āh kim cigerüm

nāfe gibi kan olacaktı (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit
4). [nāfe,]

nāfe-i çinî: Saç kıvrımında olan güzel
koku.

Nāfe-i Çinî saçuñdan kışşadur
ammā Hıta / Nergis-i şehla
gözüñden nüşhadur ammā
sağım (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 12). [nāfe-i
çinî,]

nağam: Nağmeler, ezgiler.

Devr-i 'adlinde huşuşā şeh-i 'ālī-
şānuñ / Çü na'im oldu **nağam**
birle cihān cümle ğanī (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
12). [nağam,]

nā-gehān: Ansızın, apansız.

Bāzū-yı devlet üzre 'aceb şāh-
bāzdı / Āl ile dāma düşdi kazā
ile **nā-gehān** (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
13). [nā-gehān,]

nā-gehān: Ansızın.

Nā-gehān bir serv-i hoş-refitāre
oldum mübtelā / Bir vefāsuz
dilber-i cevvēre oldum mübtelā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38,
Beyit 1). [nā-gehān,]

Nā-gehān ben de varup bāğa bu
hāli gördüm / Anda bu maṭla'-ı
ğarrā dilüme geldi hemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 15). [nā-gehān,]

nağme: Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.

Gönce-i maşşūd açıldı cihānuñ gül
gibi / Başlarına **nağmeye**
murğān-ı hoş-elhān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 6). [nağmeye, -ye]

nağme-i 'uşşāk: I. Aşıkların iniltisinin
2.. Uşşak makamı (her iki anlamla
tevriyeli).

Mutribā billāh söylet sāzuñı /
Nağme-i 'uşşākdan virsün şadā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2,
Beyit 6). [nağme-i 'uşşāk, -dan
]

nā-hak: Boş, beyhude, faydasız.

Revā mıdur dökeseñ kanımı benüm
nā-hak / Meger zamîrüne
gelmez ki el-cerūh-u kışāş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102,
Beyit 3). [nā-hak,]

Hün-ı Fazlî'yi çeşmüñ iy hünî /
Döke **nā-hak** yire revā mı
degül (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 122, Beyit 5). [nā-hak,]

nā-hak: Boş, beyhude, faydasız.

Dökme kanın ehl-i 'ışkuñ zulm-ile
nā-hak yire / Çün bilürsin
pādişāhum yirde kalmaz
kanumuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 150, Beyit 1). [nā-hak,]

nā-hak yire: Haksız yere, hak
etmediği halde.

Nā-hak yire kanuñ döke ger
gamzesi iy dil / Sen itme
ta'accüb anı mestāne degül mi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138,
Beyit 2). [nā-hak yire,]

nahcîr: Av hayvanı.

Şadā-yı nāy-ı tîrūñ iy kaşı yā
istimā' eyler / Anuñ-çün
Mevlevî mānend **nahcîrūñ**
semā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 80, Beyit 1). [nahcîrūñ, -
üñ]

nahcîr: Av, av hayvanı.

Şîr-gerdün ola **nahcîri** eger kırsa
kemîn / Tîr-eflāk ola omacı
eger çekse kemān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 42).
[nahcîri, -i]

nahcîr id: Avlamak. 2.. Elde etmek.

Her kaçan dil yā kılpur kıddini āhın
tîr ider / Dest-i miñnetde belā
āhūların nahcîr ider (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1).
[nahcîr id, -er]

nahcîr-veş: Av gibi.

Menzil-i maşşūda irüp isterem
olam nişān / Tîrūñüñ budur
öñünce varduğum **nahcîr-veş**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,
Beyit 4). [nahcîr-veş,]

nahcîr-veş: Av gibi, av hayvanı gibi.

Kanı ol devlet ki bir tîr urasın şāhā
baña / Döne döne şevk ile

cānum virem **naḥçîr-veş** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [naḥçîr-veş,]

nā-hemvār: Uygunsuz, kötü.

Baht **nā-hemvār** u ṭālî' nā-müsā'id ten za'îf / Yār bî-pervā vü dil bî-şabr u ben gāyet naḥîf (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5). [nā-hemvār,]

nāhîd: Sabahyıldızı, tanyıldızı ll Zühre (Venüs).

Çü nāy nālemi bezmünde **nāhîdā** istimā' eyler / Girüp şevk ile çerḥa mevlevî gibi semā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [nāhîdā, -a]

nāhîd ü māh: Zühre ve ay.

Hizmet eyler aña iki dāyedür **nāhîd ü māh** / Birisinüñ Zühre'dür adı birisinüñ Kāmer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 7). [nāhîd ü māh,]

naḥîf: Ar. Arık, çelimsiz, zayıf.

Baht nā-hemvār u ṭālî' nā-müsā'id ten za'îf / Yār bî-pervā vü dil bî-şabr u ben gāyet **naḥîf** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5). [naḥîf,]

naḥîf: Zayıf, ince.

Hiss itmege vücūdını key tîz-bîn gerek / Şöyle **naḥîfdür** ki disem yokdur aşlı-vār (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 9). [naḥîfdür, -dür]

nahl: Fidan.

Ne kudretdür gör ol **naḥli** ki bitmiş bir dıraht üzre / Hezārān lāle envā'-ı şükûfe biñ gül-i ra'nā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 27). [naḥli, -i]

nahl-i büstān: Bağdaki hurma ağacı.

O tāze gönce k'açıldı riyāz-ı devletde / Müdām ola ter ü tāze çü nahl-i büstānī (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 37). [nahl-i büstān, -î]

nahl-i gül: Gül fidanı.

Nahl-i güldür ḥüsn bāzārını tezyîn eylemiş / Allarla kâmetüñ iy serv-ḳadd ü gül-'izār (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [nahl-i gül, -dür]

nāhun: Tırnak.

Bezm-i ğamda Fazliyā çalmağa miḥnet sâzını / Sîne ḳānūnumdur aña **nāhunum** mızrābdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [nāhunum, -um]

nāhun: Tırnak.

Nāhun ile pāre pāre kıldı gül ruḥsārını / Şol ḳadar zārîlîğ itdüm kim cihān gül-zārını (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 7). [nāhun,]

nāhun-ı ğam: *Gam, keder tırnağı.*

Ruh-ı zerdüm ki yer yer nāhun-ı
ğamdan hırāş itdüm / Vücūdum
defterinden ‘āfiyet harfın tırāş
itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 127, Beyit 1). [*nāhun-ı*
ğam, -dan]

na‘īm: *Cennetlerden biri.*

Müyesser ide müyessir budur
murādum kim / Cihānda
ni‘met-i ‘uzmā vü āhiretde
na‘īm (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 34, Beyit 35). [*na‘īm,*

na‘īm ol: *Nimet, azık olmak.*

Devr-i ‘adlinde huşuṣā şeh-i ‘ālî-
şānuñ / Çü na‘īm oldu nağam
birle cihān cümle ganî (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
12). [*na‘īm ol, -dı*]

na‘īm-i cūd: *Cömertlik cenneti.*

Halk-ı ‘ālem muğtenim oldu na‘īm-
i cūdına / Luṭf u cūdı halka
Hak’dan özge ni‘metdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,*
Beyit 17). [*na‘īm-i cūd, -ı, -n, -*
a]

nakāre: *Davul, def.*

Her **nakāre** dir ne kara günlere
kalduñ göre / Aç gözüñ eyler
nakāre gülleñi tîğ-ı zarar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,*
Beyit 13). [*nakāre,*

Her **nakāre** dir ne kara günlere
kalduñ göre / Aç gözüñ eyler
nakāre gülleñi tîğ-ı zarar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,*
Beyit 13). [*nakāre,*

nakāre: *Davul, kös, dümbelek.*

Dögünüp her **nakāre** dir ne kara
günlere kalduk / Aña kim bu
temāṣādan bugün mahrūm ola
hāṣā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 8). [*nakāre,*

nakd: *Far. Nakit, akçe.*

Fakr ile fahr eyleyüp müflis
gedālar olmuşuz / **Nakde** dil
‘aḳd itmedüñ bir zerre
iflāsındayuz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5).
[*nakde, -e*]

nakd-i cān: *Can sermayesi.*

Tüġlar çözmüş saçın meftül şābiler
gibi / Nakd-i cānın cünd-i
a‘dānuñ diler kim ide cerr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,*
Beyit 8). [*nakd-i cān, -ın*]

nakd-i ihsān: *Ihsan sermayesi.*

Ṭās-ı hūrşîd alup destine kanuñ
tolınur / Nakd-i ihsānuñ tā
senden ide cer nevrüz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
28). [*nakd-i ihsān, -uñ, -ı*]

nakd-i murād: *Istek sermayesi.*

Kim ki kalkup bāb-ı cūdına anuñ
idhāl ider / Yalvarup nakd-i

murādın isteyüp dűrler doker
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 3). [naqd-i murād, -in
]

nakd-i revân: Can sermayesi.

Düşmenüñ naqd-i revânını alup
virmede merg / Dest-i kahrûñla
şehâ tîguñ olupdur enbâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
21). [naqd-i revân, -ı, -n, -ı]

nakd-i şabr: Sabır sermayesi.

Bādeye düşdűñ yitűrdűñ naqd-i
şabrı iy gűñűl / ‘Ākıbet n’eyler
göresin ol delűkanlu saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27,
Beyit 2). [naqd-i şabr, -ı]

nakd-i vasl: Kavuşmanın
değeri/kıymeti.

Naqd-i vaşlın hās u ‘āma bezl idűp
ol kām-rān / Pādişehdűr
arkasında hoş geçer pîr ű cűvān
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 13). [naqd-i vaşl, -ın]

nakd-i vaşl: Kavuşma parası. 2.
Sevgiliye kavuşmak için karşılık olarak
verilen şey.

Her gedā kim naqd-i vaşlın isteyűp
efğān ider / Luţf idűp ol dem
aña bir gülce sîm ihsān ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 7). [naqd-i vaşl, -ın]

nakî: (d. 829 - ö. 868) Hz. Ali Naki el-
Hādî. Babası Muhammed Cevād Taki,

annesi Semane Hatun’dur. On iki
imamın onuncusudur.

Dağı Rızā Takî vű **Naķî** ‘Askerî
hākı / Kim oldu her biri ser-i
aħyār Yā Hűseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 42).
[naķî,]

nakîz: İki zıt, zıtlar, birbirine muhalif
iki şey.

İy perî diyű rakîbi görűp ādem
didűgűm / Şanma kim vech-i
şahîh űzre ola aña **naķîz** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit
3). [naķîz,]

nakkāş: Ar. Yağlı boya ile işleyen,
ziynet ve tasvir yapan, nakış vuran,
boyacı.

Naķşı yā Rab ol bűt-i hűbuñ niçe
zîbā olur / Her feni yazmaķda
‘āciz kaldılar **naķķāşlar** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit
4). [naķķāşlar, -lar]

nakkāş: Sűsleme ustası 2. Allah.

Kemāl ehline olmuşdur bu şāyi‘ /
Ki medħi naķş olur **naķķāşa**
rāci‘ (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm
6, Beyit 1). [naķķāşa, -a]

nakkāş-ı belā: Sıkıntı ustası.

Şűretűm bir zer varaķdur k’anda
naķķāş-ı belā / Kilik-i
műjğānumla miħnet naķşını
taşvîr ider (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 68, Beyit 4). [naķķāş-ı
belā,]

nakkâş-ı hayâl: *Hayal ustası.*

Hall idüp her-dem sevâd-ı çeşmi
naqqâş-ı hayâl / Levha-i dilde
şanemler şüretin taşvîr ider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3*). [*naqqâş-ı hayâl,]*

nakkâş-ı hazân: *Sonbahar ressamı.*

Zer varağdan niçe kim bâğda
naqqâş-ı hazân / İde bayraklar
ile naqş-ı zemîni yeksân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 41*). [*naqqâş-ı hazân,]*

Çemenüñ zer varağından yine
naqqâş-ı hazân / İtdi bayraklar
ile naqş-ı zemîni yeksân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 1*). [*naqqâş-ı hazân,]*

naql id: *Anlatmak, rivayet etmek, hikayet etmek; bkz. TULUM, s. 1352.*

Ben bahâristân-ı hüsnüñ naql
idersem lâl olur / Gerçi bülbül
geh Gülistân u gehî Büstân
oğur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 6*). [*naql id, -er, -se, -m]*

naks: *Güzellik || nakış.*

Vâcib ne mümkün oldu mümkün ne
gerçi vâcib / Hayretdeyem
velîkin **naqşında** mümkünâtıñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4*). [*naqşında, -ın, -da]*

Eyledüñ la'lüñ gibi cānum içinde
yirüñi / Çünkü **naqşuñda** senüñ
bulmadılar tezvîrüñi (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,*

Beyit 4). [*naqşuñda, -u, -ñ, -da]*

naks: (*Ar.*) *Bezek, süs, resim.*

Görüp **naqşını** her kim itse sâbâş /
Şafâ kesb eyler andan cān-ı
naqqâş (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 6, Beyit 2*). [*naqşını, -ı, -n, -ı]*

naks: 1. Duvar, tavan vb. yerlere
süslemek maksadıyle yapılan şekil veya
resim. 2. Resim, tasvir. 3. mec.
Görünüş, sûret.

İtmedi zâyil cefâ hattını gönülünden
başum / Müddet ile **naqşı** sengi
gerçi mâ-tağyîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2*). [*naqşı, -ı]*

naks: *Akis, görüntü.*

Lâm-ı zülf-i ser-nigün **naqşına** ol
dür-dānenüñ / İy rakîb el şunma
kim lâ takrebu mâle'l yetîmi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 9*). [*naqşına, -ı, -n, -a]*

naks: *Akis, görüntü, sûret.*

Naqşı yâ Rab ol büt-i hūbuñ niçe
zîbâ olur / Her feni yazmağda
‘âciz kaldılar naqqâşlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4*). [*naqşı, -ı]*

Şüretüm bir zer varağdur k'anda
naqqâş-ı belâ / Kilk-i
müjgānumla miñnet **naqşını**
taşvîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [*naqşını, -ı, -n, -ı]*

Ney ü çengün nevâsiyle kulağı
toldı 'uşşâkuñ / Ne **naqs** ile
işidür haşr olunca nâlesi şûruñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118,
Beyit 4). [naqs,]

Kemâl ehline olmışdur bu şâyi' /
Ki medhi **naqs** olur naqqâşa
râci' (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm
6, Beyit 1). [naqs,]

naqs: 1. Görünüş, güzellik. 2. 2. Hile.

Deyr-i hâlîdür cihân biz **naqsına**
aldanmazuz / Meylümüz yok
şûrete iy Fazlî ma'nâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 32). [naqsına, -ı, -(n)a]

naqs-ı ğarrâ: Güzelliğin noksanlığı.

Yummuşuz göz mâ-sivâdan vech-i
mutlak gözlerüz / Şanma kim
bir muşt hâkuñ naqs-ı
ğarrâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16).
[naqs-ı ğarrâ, -sı, -n, -da, -y, -
uz]

naqs-ı nigâr ol: Sevgilinin sureti gibi
olmak, güzelleşmek.

Nesîm-i şubh esse şahn-ı 'âlem
sebze-zâr olsa / Çiçekler dürlü
reng ile kamu naqs-ı nigâr olsa
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 1). [naqs-ı nigâr ol, -sa
]

naqs-ı zemîn: Yeryüzünün görüntüsü.

Çemenüñ zer varağından yine
naqqâş-ı hazân / İtdi bayraklar
ile naqs-ı zemîni yeksân (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
1). [naqs-ı zemîn, -i]

Zer varağdan niçe kim bâğda
naqqâş-ı hazân / İde bayraklar
ile naqs-ı zemîni yeksân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
41). [naqs-ı zemîn, -i]

na'l: Ar. 1. Nal, hayvanların
ayaklarına vurdukları demir.

Meh-i nev şanma görinen tenine
pîr-i felek / **Na'l** kesmis saña
beñzer ki olupdur ebdâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
21). [na'l,]

Qadrüñ semendi 'arşa-i çerha güzer
kılup / **Na'ln** düşürdi şanma
hilâl anı hüsvewâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 23).
[na'ln, -ın]

Na'lin semend-i kadri atup çerha
rûz-ı rezmi / Buldı hilâl nâm ile
şimdi iştihar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 20).
[na'lin, -in]

na'l: At nalı.

Şâhid-i 'îdiye hüd kılmağa teşhîr
felek / Āteşe **na'l** komış şanma
şafağ içre hilâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 12).
[na'l,]

nālân: Inleyen || acı çeken, üzgün.

Gülşen-i küyında efgân eyle her-
dem Fazliyâ / Bûlbülün ol yüzi
gül çün zâr u **nālânın** sever
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70,
Beyit 5). [nālânın, -ın]

nālān: Ağlayan, inleyen (aşık).

Seg raķībūñ pendini cānā revā
görüñ müdām / ‘āşıkı giryān u
nālān idesin görme revā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit
4). [nālān,]

nālān eyle: İnlemek, sızlanmak.

Hicr-i yār ile beni giryān u nālān
eyledüñ / Karşuma
düşmenlerüm şādān u handān
eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 7). [nālān
eyle, -dü, -ñ]

nāle: İnilti, feryat.

‘āşıkā **nālelerüñ** yirini eflāk idegör
/ Zührenüñ gayret ile zehresini
çāk idegör (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 61, Beyit 1). [nālelerüñ, -
ler, -üñ]

Çü nāy **nālemi** bezmünde nāhîdā
istimā‘ eyler / Girüp şevk ile
çerha mevlevî gibi semā‘ eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79,
Beyit 1). [nālemi, -m, -i]

Bülbül hezār **nāle** ile rāḥat olmasun
/ Bālīn ü pisterini idüp ḥār Yā
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 26). [nāle,]

Sūr-nālar **nāle** vü feryād idüp dir
dem-be-dem / Şimdilik nevbet
bizümdür iy ‘adū-yı bī-hüner
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 11). [nāle,]

İy dil hezār derd ile kıl **nāle** vü
fiğān / İy göz firāk u ḥasret ile
demdür ağla ḳan (Kara Fazlî

Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13).
[nāle,]

nāle: Fars.inleme,inilti.

Ta‘līm eyle **nāleñi** çeng ü
çegāneye / Bezm-i cihānda
sāzuñı düz bu terāneye (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 2). [nāleñi, -ni]

nāle: İnilti, inleme, feryat.

Ney ü çengüñ nevāsiyle kulağı
toldı ‘uşşākuñ / Ne naḳs ile
işidür ḥaşr olunca **nālesi** şūruñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118,
Beyit 4). [nālesi, -s, -i]

nāle: İnilti, inleme, feryat,figan.

Görseñ iy dilber ki sensüz nice
mey ‘ıyş eylerem / Eşk sākī āḥ
muṭrib **nāle** hem-dem ḡam
nedīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 15). [nāle,]

nāle eyle: Feryat figan inlemek,.

İtdügünce nāle eyler şanma ben dil-
ḥastenüñ / Başı üzre oḳlarıñ
Yāşīn-i ve‘l-Ḳur‘ān oḳur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
2). [nāle eyle, -r]

nāle eyle: Feryat etmek.

O hücrede şütür üzre ger eyleyem
nāle / Bu hücre güm güm ötüp
eyleye şütür şīven (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32).
[nāle eyle, -y, -em]

nāle id: İnlemek, sızlanmak.

Rūz u şeb nāle ider 'İşk-ı belāsın
dileyüp / Dilegüm bu ki vire
Hak dil-i nālāne belā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [nāle id, -er]

Seyr idüp böyle hazān olduğunu
gül-zāruñ / Taşlar ile dögünüp
nāle ider āb-ı revān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 13).
[nāle id, -er]

Ebrūsı gamı kıddümi döndürdi
hilāle / Dil rûze-i hicrinde ider
āh ile nāle (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 5). [nāle id, -er]

nāle it: Feryat etmek.

Āh u efgān oldu kārüm hicrde
sensüz benüm / Nāle itmez
gerçi kim bülbül gülistāndan
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [nāle it, -mez]

nāle vü figān kıl: İnleme ve feryat kılmak.

Şabr eyle kudretüñ yoğ ise şabra
dāyimā / Tā haşr olunca derd ile
kıl nāle vü figān (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 15). [nāle vü figān kıl,]

nāleler eyle: İnlemek, feryad etmek.

Açılup gülşende güller 'ıyş ider
gördüm seher / Karşusunda
şevk ile bülbüller eyler nāleler
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 3). [nāleler eyle, -r]

nāleler kıl: İnlemek, figan etmek.

Bu mātem ile pîr ü cüvān nāleler
kılup / Toldı enîn ü şîven ile
her kenār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 21). [nāleler kıl, -up]

na 'l-i sīnem: Sine nalı 2. Göğüste nal biçimindeki yaralar.

Pîr olsun ol cüvān kim olmuşam
abdāl aña / Derdümi bilmege
yiter **na 'l-i sīnem** dāl aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [na 'l-i sīnem,]

na 'l-i zer ol: Altın nal olmak.

Sensin ol şeh ki sümm-i
semendüñe yiridür / Ger olsa
na 'l-i zer meh-i nev mîhlār
Sühā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 26). [na 'l-i zer ol, -sa]

nālīs: Feryat, inleme 2. şikayet etme, sızlanma.

İncinüp iller figānumdan üşerler
başuma / **Nālīşümdür** uğradan
başum benüm gavgālāra (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [nālīşümdür, -üm, -dür]

nālīsler eyle: İnlemek.

Çāk eyleyüp yaqasını nālīsler
eylesün / Her kim ki ola
mü'min ü din-dār Yā Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 15). [nālīsler eyle, -sün]

nām: Ad.

İkisinüñ de Mesîh olmağ ile
nāmları / Dem-i Deccāl ile bir
mi nefes-i Peygāmbere (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
26). [nāmları, -ları]

İkisinüñ de Mesîh olmağ-ile
nāmları / Dem-i Deccāl ile bir
mi nefes-i Peygāmbere (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 12, Beyit 2).
[nāmları, -ları]

nām: Ad 2. Şan, şöhet.

Hāşşeten ol 'askere beglerbegi
olsun kerîm / Kim 'Alî'dür
nām ile ol şun'idur Haydar-
siyer (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 25). [nām,]

Sipihr-i defter-i devletde kıldı
nāmumı sebt / Ki buldı nāme-i
bahtum anuñla 'ünvânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
6). [nāmumı, -u, -m, -ı]

Muṣṭafā **nāmuñ** Muḥammed
hulksın Haydar-şehā / Server-i
Bū Bekr-i Şiddîk vaşfidur
'Osmān-hayā (Kara Fazlî
Dîvânı, Muāşşer 1, Beyit 11).
[nāmuñ, -uñ]

Çün **nāmıdur** Muḥammed yā Rab
be-haqq-ı Aḥmed / Maḥmūd
'ākıbet kıl olsun cihāna server
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1,
Beyit 4). [nāmıdur, -ı, -dur]

nām: Ad, san.

Ḳamunuñ menşe'i cehl ü bunuñ
fazl u ma'ārifdür / Ḳamu fānī
durur ammā bu eyler **nāmuñı**

ibkā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 66). [nāmuñı,
-uñ, -ı]

nām: Ad 2. şan, şöhet.

Dimese **nāmına** Firdevsi eger Şeh-
nāme / Şāh Maḥmūd cihān içre
olur mıydı semer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 39).
[nāmına, -ı, -n, -a]

Muṣṭafā **nām** u 'Alî cūd u
Muḥammed aḥlāk / Ki
düşüpdür eşer-i luṭfına mazhar
nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 18). [nām,]

Na'lin semend-i ḳadri atup çerḥa
rüz-ı rezm / Buldı hilāl **nām** ile
şimdi iştiḥar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 20).
[nām,]

Muṣṭafā **nām** u 'Alî cūd u
Muḥammed aḥlāk / Şāh-ı
şāhān-ı cihān Ḥüsrev-i Ḥākān-ı
zemān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 19). [nām,]

'Alî şehā vü Ebū Bekr şıdk u
Aḥmed **nām** / Melik-ḥışāl ü
felek-iḳtidār ü baḥr-nevāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 8). [nām,]

Nıkvān-ı dehrde sensin bugün / Nık
rāy u nıkr rüy u nıkr **nām** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 4).
[nām,]

Virmez bu çerḥ-i 'ākıle gönline
kāminı / Yazmaz egerçi nāme-i
mihrinde **nāmını** (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit
11). [nāmını, -ı, -n, -ı]

Berāt-ı milk-i 'ışkı kātib-i ḳudret
baña yazdı / Meh-i nev sikke-i

hürşide **nāmum** tîğ ile kazdı
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 4). [nāmum, -um]

Hüsn-i hulk ile Muhammed'dür
velî / **Nām** ile Aḥmed şehāda
Ḥaydarî (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 3, Beyit 5). [nām,]

nām: 1. İsim, ad. 2. Ün, şöret, şan.

Sen ol şehsin ki **nāmuñ** şevket ü
ferr ile tutmuşdur / Kāmu Rūm
u Rey ü Şām u 'Irāk-ile
Şıfāhān'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 27). [nāmuñ, -
uñ]

Nüşîrevān'uñ adı kalubdur hemān
şehā / Tutdı cihānı **nāmuñ** ile
dāstān-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 20).
[nāmuñ, -uñ]

Nāmesin tayy ide gūş itse saḥāda
nāmuñ / Gerçi kim Ḥātem-i
Ṭayy oldı şehā ile be-nām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 20). [nāmuñ, -uñ]

Zihî kemāl-i şeref ehl-i 'ilme
dünyāda / Ki **nāmını** göre lāyık
aña Ḥudā-yı 'alīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 2).
[nāmını, -ı, -n, -ı]

Nāmuñ el-ḥaḳ nāme-i 'adl içre
meştūr eyledüñ / Zāt-ı pākuñ
'adl ü inşāf ile meştūr eyledüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 6). [nāmuñ, -uñ]

Cihānı 'adl ü dād ü luṭf-ı cūd ile
tutup **nāmı** / Kul itmişdi
muḥabbet birle cümle hāş ile
'āmı (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 5). [nāmı, -ı
]

nām: Şan, şöret.

Su'arā ḥayline şāhum nazaruñ eyle
ziyād / Ki olur **nāmuñuñ**
ihyāsına bā'is bu nefer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
38). [nāmuñuñ, -uñ, -uñ]

nām: Ad, san, şöret.

Anuñ ki şā'ir ola **nāmı** ekşer-i
'ālem / Görür kāmısını hep bir
temîz yok aślā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3).
[nāmı, -ı]

İtüñ geçünmek ile şehir içinde
meştūr / Murād şöret ise
ger yeter bu **nām** baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit
4). [nām,]

Şehāda bulmaz idi **nāmı** Ḥātem-i
Ṭayī / Eger ki dest-i
cevāduñdan irmese şadākāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 19). [nāmı, -ı]

Nāmı tutup cihānı bütün 'adl ü dād
ile / Cāndan muḥibbi olmuş idi
pīrle vü cūvān (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
11). [nāmı, -ı]

nām: İsim, ad, san.

Keremden gerçi Ḥātem dem ururdi
devr-i cū-dilde / Anuñ da
defteri tayy oldı **nāmıdur**
hemān peydā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 60).
[nāmıdur, -ı, -dur]

nām: Ad, isim.

Ol mîr-i muhterem kim Şun‘ullah
oldı nāmı / Virmişdi Hāk aña
bir Maḥmūd **nām** mevlūd
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7,
Beyit 1*). [nām,]

nām: Ad, şan, şöhet.

Şavletüñ **nāmı** cihāna şu kadar fāş
oldı / Havf iderler Şeh-i Tebrîz
ile Şāh-ı Şîrāz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 20*).
[nāmı, -ı]

nām: Ün, san, şöhet.

Olup sa‘adet ile Rûm iline defter-
dâr / Yazıldı defter-i ikbāle
nāmumuz fi’l-ḥāl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 9*).
[nāmumuz, -u, -muz]

nām: Ad, isim; ün, şan, şöhet.

Aña da‘vā-yı devletde ne lâzım
hüccet ü bürhān / Cihānda luṭf
u cūd ile çü **nāmın** eyledi imzā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 55*). [nāmın, -ı+n]

na‘mā: İhsan, nimet.İnsanı refaha
kavuşturan şey.

Gice gündüz niçe gün seyr ü zevk ü
‘ıyş ü ‘işretdür / Zihî ‘ıyş ü zihî
‘işret zihî şöhet zihî **na‘mā**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 37*). [na‘mā,]

nā-mahrem: Mahrem olmayan,
görülmesi uygun olmayan.

Geydürüp iḥrām-ı in‘āmını idüp
ihtirām / Virdi her **nā-
mahreme** vuşlat ḥarîminde
makām (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 22, Beyit 9*). [nā-
mahreme, -e]

nā-mahremler ol: Yabancıardan
olmak.

Güşe güşe bilmezem kimler durur
hem-demlerüñ / Kağı nā-
mahremler oldı iy ‘aceb
mahremlerüñ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 6, Beyit 9*).
[nā-mahremler ol, -dı]

nām-dār: Namlı, şöhetli, meşhur.

Kimdür ol dirseñ eger iy **nām-dār**
/ Gülsitān-ı devletüñ verd-i teri
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3,
Beyit 4*). [nām-dār,]

nām-dār kıl: Ünlü olmak, meşhur
edilmek.

Bî-taḥt u tāt gerçi gedāsın velî
Hudā / Şükr eyle kıldı tāt ile
taḥt ile nām-dār (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 34*).
[nām-dār kıl, -dı]

nām-dār ol: Namlı, şöhetli, meşhur
olmak.

Tîgı kalem gibi ola fetḥ ile nām-
zed / Qadr ile tîg-veş kalemi
ola nām-dār (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 42*).
[nām-dār ol, -a]

Taḥt oldı ‘arş-sāye vü tāt oldı ‘arş-
sāy / Tāt oldı nām-dār olup taḥt

iştihār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 21). [nām-dār ol, -dı]

Kanı o şeh ki devlet ü ikbāl ü qadr ile / Olmuşdı cümle hâş ile ‘ām içre nām-dār (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 6). [nām-dār ol, -mış, -dı]

nāme: F. mektup.

Kan ile yazmağa himmet nāmesini eyledüm / Kirpigümden hāme idüp çeşm-i hūnünüm devāt (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [nāmesini, -sî, -n, -i]

nāme: Mektup 2. Kağıt.

Ger kanat büküp uça saña peyāmum iletür / İy hümā nāme benüm ak gügercinümdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [nāme,]

nāme: Aşk muskası.

Ser-nāmesini itdi meger nāme-i hüsne / Münşî-i ezel idicek ol nāmeyi inşā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [nāmeyi, -yi]

nāme: Mektub. Risale. Kitap. şiir.

Nāmeye esrārımı keşf eyleyem derdüm devāt / Kaldı cānā ağzına barmağ koyup hayrān aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [nāmeye, -y, -e]

Nāmesin tayy ide gūş itse saḥāda nāmuñ / Gerçi kim Hātem-i

Ṭayy oldı seḥā ile be-nām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 20). [nāmesin, -sî, -n]

nāme: Kitap, yazılan şey.

Ṭayy ide Hātem-i Ṭay nāme-i cūdı ol dem / Bilse nāmīdūğın ol nāmeye anuñ ‘ūnvān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 24). [nāmeye, -y, -e]

Ṭayy ide Hātem-i Ṭay nāme-i cūdı ol dem / Bilse nāmīdūğın ol nāmeye anuñ ‘ūnvān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 36). [nāmeye, -y, -e]

nāme-i ‘adl: Adaletin adı.

Nāmuñ el-haḡ nāme-i ‘adl içre meşṭūr eyledüñ / Zāt-ı pākuñ ‘adl ü inşā ile meşḥūr eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 6). [nāme-i ‘adl,]

nāme-i baht: Talih mektubu.

Sipīhr-i defter-i devletde kıldı nāmumı şebt / Ki buldı nāme-i bahtum anuñla ‘ūnvānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 6). [nāme-i baht, -um]

nāme-i cūd: Cömertliğin kitabı.

Ṭayy ide Hātem-i Ṭay nāme-i cūdı ol dem / Bilse nāmīdūğın ol nāmeye anuñ ‘ūnvān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 24). [nāme-i cūd,]

Ṭayy ide Hātem-i Ṭay nāme-i cūdı ol dem / Bilse nāmīdūğın ol nāmeye anuñ ‘ūnvān (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 36). [nāme-i cūd, -ı]

nāme-i hüsne: *Güzellik kitabının başı, önsözü.*

Ser-nāmesini itdi meger **nāme-i hüsne** / Münşî-i ezel idicek ol nāmeyi inşā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [nāme-i hüsne,]

nāme-i ikbāl: *Talih ve baht açıklığı mektubu; mutluluk mektubu; saadet mektubu.*

Ger hüsni haṭuñ bilmez isem **nāme-i ikbāl** / Kaṭ' it qalemüñ gibi başum tîğ ile fî'l-hāl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 9). [nāme-i ikbāl,]

nāme-i ma'delet: *Adalet kitabı.*

Südde-i saltanata zāt-ı laṭîfî sultân / Nāme-i ma'delete nām-ı şerîfî 'ünvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 36). [nāme-i ma'delet, -e]

nāme-i mihr: *Aşk, muhabbet mektubu.*

Virmez bu çerḥ-i 'ākıle gönline kāmını / Yazmaz egerçi nāme-i mihrinde nāmını (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 11). [nāme-i mihr, -i, -n, -de]

nāme-i zülf: *Saçları mektup gibi olan.*

Cām-ı lā'l-i ḥasreti her-dem gözüm giryân ider / Nāme-i zülfî dil-i miskîn-i ğamdan kan ider

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 9). [nāme-i zülf, -i]

nāmi: *Ad 2. şan, şöhet.*

Kanı ol şeh ki **nāmi** velvele şalmışdı devrāna / Şecā'atde nazîri gelmedi hergiz bu meydāna (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 1). [nāmi,]

nāmi: *Ün, şöhet.*

Ṭayy ide Ḥātem-i Ṭay nāme-i cūdî ol dem / Bilse **nāmidüğün** ol nāmeye anuñ 'ünvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 24). [nāmidüğün, -düg, -in]

Ṭayy ide Ḥātem-i Ṭay nāme-i cūdî ol dem / Bilse **nāmīdüğün** ol nāmeye anuñ 'ünvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 36). [nāmīdüğün, -düg, -in]

nām-ı nîki: *Güzel nam.*

Bir Şāh-idi ki devlet ü qadr ile bî-gümān / Olmışdı **nām-ı nîki** cihān içre dāstān (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 9). [nām-ı nîki,]

nāmı ol: *Bir isim veya lakapla tanınır hâle gelmek.*

Ol mîr-i muḥterem kim Şun'ullah oldı nāmı / Virmişdi Hāk aña bir Maḥmūd nām mevlūd (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 1). [nāmı ol, -dı]

nām-ı şerîf: *Mübarek nam.*

Dil milkini feth eyledi bir şāh-ı
muzaffer / Kim dirler anuñ
nām-ı şerīfine muzaffer (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit
1). [nām-ı şerīf, -i, -n, -e]

nām-ı şerīf: Şerefli isim, mübarek ad.

Her şubḥ u şām vird-i zebān
eyleyüp müdām / Nām-ı şerīfün
eyleye tekrār Yā Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
45). [nām-ı şerīf, -ün]

Südde-i saltanata zāt-ı laṭīfî sultān /
Nāme-i ma'delete nām-ı şerīfî
'ünvān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 36). [nām-ı
şerīf, -i]

Ol gonce kim netīce-i şun'-ı İlāh-
idi / Nām-ı şerīfî Ḥazret-i
Maḥmūd Şāh-idi (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 4).
[nām-ı şerīf, -i]

nā-mihr-bān: Vefasız, sevgisiz,
muhabbetsiz.

Mihrine dil verenlere nā-mihr-bān
imiş / 'Ahdinde yok şadākat ü
kavli yalan imiş (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 11).
[nā-mihr-bān,]

nā-mihribān: Merhametsiz, acıması
olmayan, zalim 2. sevgili.

İy felek bī-amān imişsin sen / Kati
nā-mihribān imişsin sen (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 51). [nā-mihribān,]

nā-müsā'id: Elverişsiz, müsaid
olmayan.

Baḥt nā-hemvār u ṭālī' nā-müsā'id
ten za'īf / Yār bī-pervā vü dil
bī-şabr u ben gāyet naḥīf (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit
5). [nā-müsā'id,]

nām-ver: Namlı, adlı, ünlü.

'Adl ü cūd u ḥulḳ kim her laḥza
'ādet zātına / Yusa 'ādetle
sa'ādet ehliḍür ol nām-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 32). [nām-ver,]

İntisāb itmek diler dergāhuña ol
müstemend / Bendeñ olmaḳdur
murādı kıl kabūl iy nām-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 40). [nām-ver,]

Ḥüsn-i şüretde hemānā Yūsuf'ün
ḳardasıdur / Ḥüsn-i ḥulḳ ile
Muḥammed kendüdür ol nām-
ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 16). [nām-ver,]

nām-ver ol: Meşhur olmak.

Yā İlāhī sen 'ināyet kıl aña 'ömr-i
ṭavīl / Devlet ü iḳbāl ü iclāl ile
olsun nām-ver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 24).
[nām-ver ol, -sun]

nām-zed: Nişanlı.

Tīḡı ḳalem gibi ola feth ile nām-
zed / Ḳadr ile tīḡ-veş ḳalemi
ola nām-dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 42).
[nām-zed,]

nā-peydā ol: Yok olmak, ortadan kaybolmak 2. perişan olmak, helak edilmek.

Dil-i pür-guşşam oldı vādi-i ğam
içre nā-peydā / Meded bir iki
māl-ā-māl cām it sākiyā peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 1). [nā-peydā ol, -dı]

nâr: Ateş 2. aşk ateşi, yürek yangını.

Nisbet itmek kadûne **nâr** u ney /
Serv-i men nā-revā durur ne
revā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
31, Beyit 5). [nâr,]

nâr: Ateş.

Bağrını tîğ-ı hasret ile hûn idüp
şafak / Yakşun derûnına ğam
ile **nâr** Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22).
[nâr,]

Yanup pāpāslar anda ser-ā-ser **nâr**
u nûr oldı / Anuñla rüşen oldı
ser-be-ser çeşm-i Müselmân'ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 32). [nâr,]

nâr: Alev, ateş.

Yakup pāpāslar yir yir ser-ā-ser
nâr u nûr oldı / Olup rüşen bil
İslām ehli yandı havf ile tersā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 43). [nâr,]

nâr sal: Ateş düşürmek.

Urduñ ğam ile bağrumuza dāğ-ı
hasreti / Nîrân-ı fitneden yine

şalduñ hûbāna nâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 2).
[nâr şal, -du, -ñ]

nâr u nûr ol: Ateş ve nur olmak.

Getürüp ortaya pāpāsları ger
yağalar / Nâr u nûr ola yanınca
olara vird-i zebân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 29).
[nâr u nûr ol, -a]

nâr ur: Ateşe vermek.

Bilse senüñle bulduğın tâc u taht
kâdr / Toprağa şala tâcı 'adû
tahta ura nâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 17).
[nâr ur, -a]

nâr-dân-ı 'adl: Adaletin ateşi.

Milkûñ çü Ka'be oldı cihāna tavāf-
gâh / Semsîr-i zer-niyāmuñ aña
nâr-dân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 19).
[nâr-dân-ı 'adl,]

na're it: Ağlayıp inlemek.

Derd ile ra'd perde-i eflākı çāk
idüp / İtsün hezār na're olup zār
Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 19). [na're it, -
sün]

na're ur: Yüksek sesle bağırma.

Berķ-veş yalıñ kılıçlar şakıyup
mānend-i ra'd / Na're urdı
ğāziyān yağdı o dem bārān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 18). [na're ur, -dı]

na‘re-i lebbeyk:
Lebbeyk(emredersiniz) sesleri.

Geldi bir dem yine hüccāca makām
oldı Hicāz / Düzdü ‘uşşāk kamu
na‘re-i Lebbeykle sâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
1). [na‘re-i lebbeyk, -le]

na‘re-i mestāne: *Sarhoş çılgılığı.*

Na‘re-i mestānemüz eflāke irişse
n’ola / Bezmimüzde çünki sākī
ol kamer-ruhsārdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4).
[na‘re-i mestāne, -müz]

na‘re-i mestān-ı feth: *Fetih
sarhoşlarının narası.*

Halk ıyş ü zevkde güm güm öter
‘ālem yine / Şevkle tutdı cihānı
na‘re-i mestān-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
7). [na‘re-i mestān-ı feth,]

na‘re-i şalavāt: *Salavat sesleri.*

Derün-ı kubbe-i eflākı güm güm
ötdürdi / Şadā-yı şayha-i
Lebbeyk ü na‘re-i şalavāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 3). [na‘re-i şalavāt,]

nā-revā: *Yakışıksız, uygun olmayan.*

Nisbet itmek kadūne nār u ney /
Serv-i men nā-revā durur ne
revā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
31, Beyit 5). [nā-revā,]

nār-ı cehennem: *Cehennem ateşi.*

Her mücrime kim sen idesin luṭf u
‘ināyet / Cismine ḥarām ola
anuñ **nār-ı cehennem** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
4). [nār-ı cehennem,]

nār-ı dār-ı caḥīm ol: *Cehennem
yurdunun ateşi olmak.*

Nesīm-i luṭfuñ eger dūzaḥ üzre
kılsa güzer / ‘Adīl-i nūr-ı na‘īm
ola nār-ı dār-ı caḥīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
26). [nār-ı dār-ı caḥīm ol, -a]

nār-ı dūzaḥ: *Cehennem ateşi.*

İy cemālūñ tābişinden nūr-ı cennet
muḳtebes / V’ey celālūñ
sūzişinden **nār-ı dūzaḥ** bir
ḳabes (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 1). [nār-ı
dūzaḥ,]

nār-ı firāk: *Ayrılık ateşi.*

Āb vaşılıyla ḳılmaya teskīn / Yaḳa
nār-ı firāk cānını (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt’a 10, Beyit 2). [nār-ı
firāk,]

nār-ı ğam: *Gam ateşi.*

Gice gündüz yanan **nār-ı ğam** ile
sīne dāğıdır / Kim anuñ tekye-i
‘ışkında bir yanar çerāğıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 9). [nār-ı ğam,]

Gice gündüz demidür ağlayalum /
Bağrumuz nār-ı ğamda
tağlayalum (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 30). [nār-ı
ğam, -da]

nār-ı ğam-ı 'ışk: *Aşk derdinin ateşi.*

Kızdurmağ için ütüsini ol dili āhen
/ **Nār-ı ğam-ı 'ışk** itdi tenüm
gerçi ki küllhen (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 3*).
[nār-ı ğam-ı 'ışk,]

nār-ı hasret: *Özlem ateşi.*

Tutuş iy sîne **nār-ı hasret** ile /
Süzuñi gün gibi 'iyân eyle
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 43*). [nār-ı hasret,
]

nār-ı maḥabbet: *Sevgi, muhabbet ateşi.*

Sem'-veş nār-ı maḥabbetle tutusup
yanmısuz / Başumuzda od
yanar maḥbûb sevdâsındayuz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2*). [nār-ı maḥabbet, -le]

nār-ı pervā: *Kanadın ateşi.*

Yanmağa mūmuz maḥabbet
şem'ine pervāne-vār / Şanma iy
zāhid bizi kim nār-ı
pervāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10*).
[nār-ı pervā, -sı, -n, -da, -y, -uz
]

nār-ı sūzān: *Yakıcı ateş.*

İrişdi çaḳ semāya āsümānîler
'acebdür ger / Hurûs-ı 'arşı
yakmaz-ise anuñ nār-ı sūzānı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 31*). [nār-ı sūzān, -ı]

nār-ı zecr: *Ayrılık ateşi.*

İy sîne **nār-ı zecr** ü meşakkatde
turma yan / İy cān belā vü
miḥnet ile tenden ol revān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 14*). [nār-ı zecr,]

nārven: *Far. Top kara ağaç.*

Sen tururken ide mi kimse varup
ğayrı penāh / Kim eger sāye-i
tübā var iken **nārveni** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 20*). [nārveni, -i]

nārven: *Yüksek boyuyla bilinen karaağaç.*

Gunç ider gül bize ol ğonce-
dehendür gūyiyā / Şalınur nāz
ile serv ol **nārvendür** gūyiyā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1*). [nārvendür, -dür]

nā-sāz ol: *Uyumsuz, uygunsuz olmak.*

'Adl-i kânūnına ikbālî anuñ çeng
uralı / Oldı āvāzesi Nūşîn-
revān'uñ nā-sāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 18*).
[nā-sāz ol, -dı]

naşib it: *Nasip etmek, kısmet etmek.*

Haḳ naşib itmiş o kân-ı kerime seyf
ü qalem / Döstuñ tā yaza göñlin
kıra a'dāyı hemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 33*).
[naşib it, -miş]

naşib ol: *Kısmet olmak, uygun düşmek.*

Naşīb olup şütür-i hücre-keş eger
bir gün / Çekerse hücre
semtine üstürüm zū'l-men
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 30). [naşīb ol, -up]

Çün naşīb olmadı bir gün bize bûy-
ı vuşlat / Gül gibi elde iken
bâğ-ı zemānda fırsat (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 7). [naşīb ol, -ma, -dı]

naşībın al: Yararlanmak, kısmetine
düşeni elde etmek.

Gedā vü bāy elvān-ı ni'āmdan /
Naşībın aldılar bir veche dil-
hūvāh (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih
4, Beyit 6). [naşībın al, -dı, -lar
]

nāşih: Nasihat eden, öğüt veren.

Aşhāb-ı 'İşk kesmedi andan
selāmını / İşit semā'-ı cān ile
nāşih peyāmını (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit
12). [nāşih,]

naşir: (Ar.) Yardımcı, yardım eden.

Dāyimā olsun saña Bārī **naşir** ü
hem mu'in / Feth ü nuşret hem-
'inān u 'izz ü devlet hem-niş'in
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 2). [naşir,]

naşs-ı kâtı: Manası sarîh, açık olan
Kur'ân ayetlerinden delil olarak
gösterilen ayet.

Cemāl-i Hakk'a envār-ı ruḥuñ
bürhān-ı sātī'dür / Cemāl-ullah
hür-ı şemşir-i ğamzeñ naşs-ı

ķātī'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 1). [naşs-ı ķātī,
-dür]

naţ': Bir şeyi methederek anlatma,
vasıflandırma.

Gelüp ferzāne şeh **naţ'ında** şeker
işleri ḥalkuñ / Kimine at virdi
kimine fıl itdi ihsānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
14). [naţ'ında, -ın, -da]

naţ': Satranç.

Şāh **naţ'ında** şeker işleri
ferzāneleruñ / Kimine at kimine
fıl idiser ihsān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 22).
[naţ'ında, -ı, -n, -da]

naţ': Sıfat, vasıf; satranç oyun alanı.

Gelüp ferzāne şeh **naţ'ında** şeker
işleri ḥalkuñ / Kimine at virdi
kimine fıl eyledi a'tā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
26). [naţ'ında, -ı, -n, -da]

naţ'-ı devlet: Mutluluğun görünmesi.

Sen naţ'-ı devlete süricek esb-i pıl-
ten / Ferzāne şāhlar ura yüz
ḥāke māt ola (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 24).
[naţ'-ı devlet, -e]

naţ'-ı ğam: Kederli olaylar.

Baña manşübesini gör feleguñ /
Kodı **naţ'-ı ğam** u belāda beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4,
Beyit 1). [naţ'-ı ğam,]

naṭ'-ı zemīn: Yeryüzü sofrası (sofra bezi) 2. yeryüzü döşegi.

İy sözüñ naṭ'-ı zemīnde āb-ı Hızr'ı
itdi māt / V'ey lebüñ yādına
'İṣī gögde kesb eyler hayāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,
Beyit 1). [naṭ'-ı zemīn, -de]

nâtık id: Söz söyleyendi.

Selâset-i sūhanum ger isitse nâtık
ide / Maḳāl-i sellemehu'llāh
lisân-ı Selmânî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 33).
[nâtık id, -e]

nâtıka: Düşünüp söyleme, konuşma
hassası; düzgün, dokunaklı söz
söyleme.

Görüp işitmede vü virmede mişlūñ
haberın / Bâsıra kūr durur
sâmi'a ker **nâṭıka** lâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
27). [nâṭıka,]

nâ-tüvân: Çaresiz, güçsüz.

Derd-i 'İşk ile cihân içre olanlar
nâ-tüvân / Bulmayup dünyâda
bu derdüñ devâsın bî-gümân
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 7). [nâ-tüvân,]

nâ-tüvân id: Çaresiz bırakmak.

Gidelden ol ṭabīb-i cân begâyet nâ-
tüvân idüñ / Yine cānuñ yirine
geldi el-ḥaḳ şıḥatüñ geldi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137,
Beyit 2). [nâ-tüvân id, -üñ]

nâ-tüvân ol: Zayıf ve güçsüz olmak.

Nâ-tüvân olsa n'ola bîmâr-ı
çeşmüñ her zemân / Mest olup
yatur güneşde iy meh-i tâbân
uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
94, Beyit 2). [nâ-tüvân ol, -sa]

nâvek-i hicrân: Ayrılık oku.

Ḳıl merhem-i vaşluñla meded çäre
ṭabībüm / Çāk oldı yürek
nâvek-i hicrānuñ ucundan
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 146,
Beyit 2). [nâvek-i hicrân, -uñ]

nây: İçi yanık kamış, ney.

Çü **nây** nâlemi bezmünde nâhîdâ
istimâ' eyler / Girüp şevḳ ile
çerḥa mevlevî gibi semâ' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79,
Beyit 1). [nây,]

nây: Kamış 2. ney.

Nây gibi bezm-i firḳatde idüp her-
dem fiğân / Ğuşsa vü ğamdan
şürâhi-veş derûnum ṭoldı ḳan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 7). [nây,]

nâyib cenâb-ı ḥazret-i şâhib-ḳırân-ı

'adl: Adaletin saygıdeğer, muktedir
vekili.

Sultân-ı tâc-dâr u sehen-şâh-ı tâc-
baḥs / **Nâyib cenâb-ı ḥazret-i**
şâhib-ḳırân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 6).
[nâyib cenâb-ı ḥazret-i şâhib-
ḳırân-ı 'adl,]

nāz: 1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Nihāl-i şīve olmuşdur ser-ā-ser
būlbūl-i gūyā / Çemende
şalınurlar serv gibi **nāz** ile
tenhā (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 4). [nāz,]

nāz: Edalı tavır, cilve, işve.

Baňa ‘arb eyledüñ evvel maḥabbet
/ Hezārān ‘izz ü **nāz** ile hey āfet
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 7). [nāz,]

nāz: Eda, işve, cilve.

Nāzı az it hey helāk oldum
ḥabībüm nāzı az / Meh-
cebīnüm nāzenīnüm Muşli-i
sīmīn-beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 18, Beyit 8).
[nāzı, -ı]

Nāzı az it hey helāk oldum
ḥabībüm **nāzı** az / Meh-
cebīnüm nāzenīnüm Muşli-i
sīmīn-beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 18, Beyit 8).
[nāzı, -ı]

nāz: Cilve, işve, eda.

Ol pūr-cefā ki eyleye geh geh
vefāya **nāz** / Sen dürr-i eşkden
dök ayağına şad niyāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 16). [nāz,]

nāz id: Cilve yapmak.

Nāz iderseñ yaraşur her-dem ki
Ḥayyāt-ı ezel / Ḥil‘at-ı nāzı
biçüpdür iy qadî ra‘nā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 4). [nāz id, -er, -se, -ñ]

nāz ile şalın: Sevgilinin salına salına,
naz ve cilve ile yürümesi.

Gunç ider gül bize ol gönçe-
dehendür gūyiyā / Şalınur nāz
ile serv ol nārvendür gūyiyā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24,
Beyit 1). [nāz ile şalın, -ur]

nāz ol: Gösteriş, naz yapmak.

Taht oldı saña nāz başuñda gurūr
tāc / Olduñ o taht u tāc ile
fettān her diyār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 29).
[nāz ol, -dı]

nazar: Bakmak, nazar eyle-.

‘Ināyetüñ **nazarıyle** olursa ger
manzūr / Tūrāb iken işi altun
olur anuñ fi‘l-hāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 31).
[nazarıyle, -ı, -y, -le]

nazar: Bakış.

Ruḥsār-ı āfitāb-idi qaşı hilāl idi /
Gitdi **nazardan** āh nidem şan
ḥayāl idi (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 17).
[nazardan, -dan]

nazar: Bakış, idrak kabiliyeti.

Fazlî-i bende ferīdidür o fennüñ
demidür / **Nazaruñ** eyle

mużā‘af kerem olsun bī-mer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 43). [nazaruñ, -uñ]

nazar: (Sevgilinin) bakışı.

Nazar çü kıle degül kı‘ile olur ne
‘aceb / Huruş idüp cühelâ ger
hamuş ola bülegâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8).
[nazar,]

nazar: Bak!.

Ol cemîlûñ ile envâr-ı cemâline
nazar / Gülşen-i mînû ile bu
kubbe-i ma‘nâya bak (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit
2). [nazar,]

nazar: Bakış, bakma.

Evvel **nazarda** ‘arza kılop şûret-i
vefâ / Rûy-ı cefâyı eyledüñ
âhirde âşikâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 3).
[nazarda, -da]

nazar: Bakış, bakma.

Su‘arâ hayline şâhum **nazaruñ**
eyle ziyâd / Ki olur nâmuñuñ
ihyâsına bâ‘iş bu nefer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
38). [nazaruñ, -uñ]

Biz buña degmez idük var ola
şâhum **nazaruñ** / Luţf u
cûduñla bizi lâyıķ-ı ihsân itdüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 6,
Beyit 1). [nazaruñ, -uñ]

nazar: Bakış; kanaat, düşünce.

Bir esb idi ki ‘âlemi devr eyler yidi
cest / Bādî **nazarda** niteki fikr-i
ülû‘n-nühâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 3). [nazarda, -
da]

nazar: Bakış, bakan.

Fazliyâ görmemişem hiç güzel aña
nazar / Yūsuf-ı Mısr-ı
melâhatdür o dünyâda meger
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 9). [nazar,]

nazar ehli: İnce görüşlüler.

Ola mazmûnı huşuşâ ki anuñ
hikmet ü pend / Şanma şi‘r ol
nazar ehline olur nûr-ı başar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 19). [nazar ehli, -n, -e]

nazar eyle: Bakmak.

Fazliyâ âyine-veş şâf-ı dilüm anuñ-
çün / Yüzi ayına nazar eylemek
âyînümdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 82, Beyit 5). [nazar eyle,
-mek]

nazar eyle: Bakmak, ilgilenmek.

Dîde-i ‘ibret ile sûre-i Yâsîn‘de
yüri / Âyet-i Kün fe-yekûn‘ı
okıyup eyle nazar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 9).
[nazar eyle,]

Kuluñ Fazlî de izhâr-ı hüner itdi
nazar eyle / Ki oldur böyle
da‘vâ-yı hünerden maķşad-ı
akşâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 65). [nazar
eyle,]

nazar id: *Bakmak, bakış.*

Degül mi ‘ayb ki il ‘aybına nazar
idesin / Hezār ‘aybuñı Settār
ide senüñ mestur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*).
[nazar id, -e, -sin]

İhtiyārüm qalmadı idince anlara
nazar / Mācerā-yı şöhet-i
cānānı añdum ağladum (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24,
Beyit 4*). [nazar id, -ince]

nazar id: *Bakmak.*

Tırāş-içün dükānına varan anuñ her
āyīne / Nazar idüp o mihr-i
burc-ı hüsnuñ yüzi ayına (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11,
Beyit 7*). [nazar id, -üp]

nazar it: *Bir kez bakmak.*

Mür-veş pā-māliyet itmez baña
bir gün nazar / İtdi pāyi diyu
derd ü guşşada zîr ü zeber
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 5*). [nazar it, -mez]

nazar it: *Bakmak, görmek.*

Qadd-i ham-geşte ile āh-ı derūna
nazar it / Hūblar tîr ü kemāna
güzelüm mā’il olur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3*).
[nazar it,]

Hünerdür kullara şāh-ı hüner-
perver nazaritse / Anuñla ‘aql
u fehm-i pāka istidlāl ider dānā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 68*). [nazar it, -se]

Pād-şāhum **nazar it** luṭf ile Fazlî
kuluña / Şıfat-ı şî’rūñ olupdur
bugün üstād-ı feni (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 37*).
[nazar it,]

nazar it: *Bakmak, dikkat etmek, ibret
almak.*

Nişāb-ı hüsne çü mālîksin iy şeh-i
‘ālem / Faḳîrūñe **nazar it** k’oldı
müstaḥakḳ-ı zekāt (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 32*).
[nazar it,]

nazar kıl: *Bakmak, bakış.*

Nazar kıldum senüñ faẓluña
gördüm / Cihān memlū zihī
farṭü’l-feẓā’il (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 124, Beyit 9*).
[nazar kıl, -du, -m]

Luṭf umarsam n’ola ol tıfluñ
tıfıldur çü luṭf / Tıfl çünkim
luṭfdur kılsañ ḥurūfına nazar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 20*). [nazar kıl, -sa, -ñ]

İy Süleymān-ı zemān Fazlî-i mūra
kıl nazar / Rāh-ı ğamda pāy-
māldür diyu miḥnetdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 26*). [nazar kıl,]

Gül gibi gülsün açılun dāyimā ol
şād-mān / Kıl nazar lutf ile biz
bî-çāreye iy kām-rān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
34*). [nazar kıl,]

nazar kıl: *Bakmak.*

Fazlî-i bî-çāre vü miskîn du‘ā-
güyuñ durur / Kıl nazar ol
bende-i üftādeye iy ḥān-ı feth

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 33). [nazar kıl,]

nazar ol: Bakılmak, iltifat görmek.

Ġalaṭ itdüm ğalaṭ itdüm bu ne
sözdür hâşâ / Cevheri çokdur
olur cevhere elbette nazar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 31). [nazar ol, -ur]

nâzenîn: İnce, nazlı, zayıf, lâtif, hoş
eda olan, "sevgili bağlamında."

Bendeñüm rahm it baña ölsün mi
sulṭânüm seven / Meh-cebînüm
nâzenînüm Muşli-i sîmîn-
beden (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 18, Beyit 2).
[nâzenînüm, -üm]

Ben degül ancak saña cümle cihân
olmuş esîr / Meh-cebînüm
nâzenînüm Muşli-i sîmîn-
beden (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 18, Beyit 4).
[nâzenînüm, -üm]

Luṭf kıl ben zerreye hicr ile oldum
pây-mâl / Meh-cebînüm
nâzenînüm Muşli-i sîmîn-
beden (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 18, Beyit 6).
[nâzenînüm, -üm]

Nâzı az it hey helâk oldum
ḥabîbüm nâzı az / Meh-
cebînüm **nâzenînüm** Muşli-i
sîmîn-beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 18, Beyit 8).
[nâzenînüm, -üm]

Derdüñ ile âlemüñ âvâre vü
rüsvasıdur / Meh-cebînüm
nâzenînüm Muşli-i sîmîn-
beden (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 18, Beyit 10).
[nâzenînüm, -üm]

nâzil: Inen, inmiş.

Ḥudâ ḥaḳḳı senüñ semşîriñüñ
şânında **nâzıldür** / Bugün İnnâ
Fetahnâ âyeti iy Ḥüsrev-i Sâñî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 43). [nâzıldür, -dür]

nâzil: Nüzul eden, yukarıdan aşağıya
inen.

Ḥudâ ḥaḳḳı senüñ şemsîr-i küll
sânında **nâzıldür** / Bugün İnnâ-
Fetahnâ âyeti iy Ḥüsrev-i Sâñî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 30). [nâzıldür, -dür]

nâzil ol: İnmek, nüzul etmek.

Her kaçan ruḥlaruña kâkül-i
müşğîñüñ iner / Şanuram
Ka'be'ye Cibrîl-i Emîn nâzil
olur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
86, Beyit 4). [nâzil ol, -ur]

Bir belâdur k'âsümânî kâhrdan
nâzil olur / Kılmağa her töp
a'dâ milkini zîr ü zeber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
16). [nâzil ol, -ur]

Gögden ol nâzil olurdu yire bî-
şübhe vü şekk / Olsa ger dürr-i
sühandan ilerü bir cevher (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
11). [nâzil ol, -ur, -dı]

Hemân söz kaṭre-i nîsâna beñzer /
Olur cân âsmânından çü nâzil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 13,
Beyit 1). [nâzil ol, -ur]

nāz-ile: 1. işve, cilve 2. cilve ile.

Bālā kadi başuma belādur çü
turursa / Yüz fitne kopar **nāz-ile** iy Fazlî otursa (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 5, Beyit 9).
[nāz-ile,]

nazîr: Ar. Eş, misl, manend.

N'ola biñ cān ile olursam esîri
'Ömer'üñ / Var mıdur milket-i
'Osmān'da **nazîri** 'Ömer'üñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 2). [nazîri, -i]

Gögden inmişdür aña haḳ bu ki
iklîl-i cemāl / Var mıdur
milket-i 'Osmān'da **nazîri**
'Ömer'üñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 15, Beyit 6). [nazîri, -
i]

Kulı olsa yiridür Yūsuf-ı Ken'ān'ı
anuñ / Var mıdur milket-i
'Osmān'da **nazîri** 'Ömer'üñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 8). [nazîri, -i]

Burc-ı sa'ādet içre bir māhdur ki
el-ḥaḳḳ / Seyr itmedi **nazîrin**
nüḥ çerḥ ü heft aḥter (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3).
[nazîrin, -in]

nazîr: Benzer, eş.

Ger olursam n'ola ol şāh-ı cihāna
çāker / Var mıdur milket-i
'Osmān'da **nazîri** 'Ömer'üñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 10). [nazîri, -i]

nazîr: Eş, benzer.

Olmışdı zîr-i zîn baña bir esb-i
pād-şā / Kim görmedi **nazîrini**
mîr-āḥûr-ı ḳazā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 1).
[nazîrini, -i, -n, -i]

nazîr: Benzer 2. eş.

Bir 'Ömer 'adl ü 'Alî cūd u
Muḥammed ḥulḳdur / Kim
nazîri görmedi dünyāda erbāb-ı
nazar (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 31). [nazîri, -i
]

Bir güzelsin 'ālem içre ḥüsnüñe
yoḳdur **nazîr** / Milket-i ḥüsn ü
cemāl içre şeh-i şāḥib-serîr
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 3). [nazîr,]

nazîr: 1.Nazar eden, bakan. 2.
Eş,benzer.

Dünyede olmaz leṭāfetde **nazîri** bir
daḥi / Ta'n ider gülzār-ı
firdevse fezāsı Lādîḳ'üñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit
2). [nazîri, -i]

nazîr: Benzer, eş, denk, misl, manend.

Kerîmsin ki keremde **nazîrûñ**
olmaz hîç / Umûr-ı luṭfda Ḥaḳ
saña virmiş istiklāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 23).
[nazîrûñ, -üñ]

nazîr: Benzer, eş, denk, aynı.

Çihresinde anun envār-ı
Muḥammed zāḥir / Var mıdur
milket-i 'Osmān'da **nazîri**
'Ömer'üñ (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 15, Beyit 4). [nazîri, -i]

Hüsn-i bî-hem-tâ ile bir dilber-i
mergûbdur / Yok **nazîri** 'âlem
içre mâh-ı şehr-âşûbdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 17,
Beyit 3). [nazîri, -i]

nazîr ol: Benzememek, eşi olmamak.

'Adl ile hüd Hazret-i Fârûk'sın sen
hüsrevâ / Re'fet ü cûd u
mürüvvetde nazîr olmaz saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 12). [nazîr ol, -maz]

Hicrûn ile âh kim âsûde-hâtır
olmadum / Göz açup bir gün
cemâl-i vaşla nâzır olmadum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
12, Beyit 5). [nâzır ol, -ma, -du,
-m]

Bâğ-ı 'âlem içre bir gül-ruh nazîr
olmaz saña / Yok durur mişlûn
cihânda hâşılı hergiz şehâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 11). [nazîr ol, -maz]

nazîr ol: Bakmak.

Baňa ta'n itme olursam cemâli
nûrına nâzır / Muhammed
ümmetisin şüfiyâ Allah'ı gör
hâbır (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 7). [nâzır
ol, -ur, -sa, -m]

nazîr ol: Bakmak.

Baňa ta'n eyleme hüsnine olursam
nâzır / Bâtıl itme hâkı iy şüfi
Hâk'ı gör hâbır (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 15, Beyit 3).
[nâzır ol, -ur, -sa, -m]

nazîr ol: Benzemek, eş olmak 2. denk,
nitelik yönünden eşit olmak.

V' Allâhi anuñ gibi bir mâh-ı münîr
olmaz / Hürşid-i cemâline
dünyâda nazîr olmaz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 3). [nazîr ol, -maz]

nazîre: Bir şairin manzum bir eserine
başka bir şair tarafından aynı vezin ve
kafiyyede yazılan şiir.

Ki her kim dirse ol şi're **nazîre** /
Vire bî-minnet ol altını aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 5). [nazîre,]

nazîre-i neseb-i hüsrevân-ı 'osmânî:
Osmanlı hükümdarlarının soyunun
benzeri.

Netîce-i şeref-i Hazret-i
Süleymân'ı / **Nazîre-i neseb-i
hüsrevân-ı 'Osmânî** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
11). [nazîre-i neseb-i hüsrevân-
ı 'osmânî,]

nâzır-ı dîdâr-ı dil-dâr ol: Sevgilinin
yüzüne bakıyor olmak.

Şeb-i gâfletde gel âlûde-i hûvâb
olma bîdâr ol / Gözüñ aç her
tarafdan **nâzır-ı dîdâr-ı dil-dâr
ol** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
120, Beyit 1). [nâzır-ı dîdâr-ı
dil-dâr ol,]

nazîri gel: Benzeri dünyaya gelmemek.

Kanı ol şeh ki nâmi velvele
şalmışdı devrâna / Şecâ'atde

nazîri gelmedi hergiz bu
meydâna (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 27, Beyit 1). [*nazîri*
gel, -me, -di]

nazîrûñ: Eş, benzer, denk.

Güzîn ü ekberi ‘Osmâniyân’uñ
şimdi sensin kim / Şecâ‘atde
şehâvetde **nazîrûñ** bir dahı
kanı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 17, Beyit 28). [*nazîrûñ*,
]

nâziş id: Bir şeyi beğenmezlik edip
karşısındakini yalvarmaya mecbur
etmek, nazlanmak.

Şehler egerçi tâc ile miñnetle fahr
ider / Zâtuñla tâc nâziş ider taht
iftihâr (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 28, Beyit 12). [*nâziş id*,
-er]

nazm: Dizmek, şiir söylemek.

Temâşâsına had yokdur eger vaşf
eylesem bir bir / Temâm
olmaya biñ tûmâr idersem
nazm ile inşâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 36).
[*nazm*,]

nazm: Şiir, nazım.

Ögdül alam ki **nazmla** meydânda
olmuşam / Çâbüç-süvâr-ı ‘arşa-i
evşâf-ı pād-şâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 29).
[*nazmla*, -la]

nazm: Şiir.

Cevher-i nefşüme hem-seng olımaz
dürr-i yetîm / **Nazm** bâzârınuñ
iy Fazlî benem şarrâfı (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit
5). [*nazm*,]

nazm: Vezinli, kafiyeli söz, şiir, nazım.

Taht oldu neşr tâc saña **nazm** dir
gören / Haç saña tâc u taht-ı
müsellem hezâr bâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 35).
[*nazm*,]

nazm: Nazım, şiir.

Tîğ olsa yâver-i kalem irer umûra
nazm / Cumhûra ‘adl olur
kalem olursa tîğa yâr (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
9). [*nazm*,]

nazm: Nazmetme, şiir yazma.

Tîğ-ı zebânı hem-çü kalem **nazm**
ile cerî / Neşr ile tîğ-veş kalemi
maşlahat-güzâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 37).
[*nazm*,]

nazm-ı âb-dâr: Gösterişli; safş2.ir.

Tahtuñı zîb ü tâcuñı terşî‘ içün
müdâm / Evşâf-ı taht u tâcda bu
nazm-ı âb-dâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 22).
[*nazm-ı âb-dâr*,]

nazm-ı devlet: Devlet nazmı (Şiir gibi
devlet).

Nazm-ı devletde olup zât-ı şerîfûñ
şeh-beyt / Haşre dek medhûñ

ide Fazlî-i midhat-güster (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 48). [nazm-ı devlet, -de]

nazm-ı laţif: Zevk ve ruh okşayıcı ince bir güzelliğe sâhip olan nazım.

Nice kim şâhları medh idüp erbâb-ı kelâm / Vireler **nazm-ı laţif** ile cihâna zîver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 47). [nazm-ı laţif,]

nâzûk: 1. ince || narin 2. tatlı.

Lebi mül ‘ârızı gül kıddi serv ü ruhları lâle / İgen şîrîn igen **nâzûk** igen ra’nâ igen zîbâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [nâzûk,]

Kim dürür dirseñ eger ol pâdişâh-ı ‘âlemi / Dil-nevâzum ser-firâzum dilberüm **nâzûk** Memî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 2). [nâzûk,]

Nâzûküz ‘âdet nezâketdür zerâfetdür bize / Sâkiyâ şun câmı Sultân Muştâfâlılerdenüz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 4). [nâzûküz, -üz]

nâzûk: İnce, narin.

Gördüñüz ‘îd-i sa‘îdüñ yine **nâzûklügüni** / Cümleten halk-ı cihânı tonadup eyledi al (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 6). [nâzûklügüni, -lüg, -ü, -n, -i]

nâzûk: Güzel, ince, narin, zarîf.

Koçmasun kimse diyü üstine dir dir ditrer / Nice **nâzûkdür** o sîmîn bedenüñ pîreheñi (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 31). [nâzûkdür, -dür]

Bî-nazîr ü bî-bedeldür hûbdur maḥbûbdur / Dil-nevâzum ser-firâzum dilberüm **nâzûk** Memî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 4). [nâzûk,]

Ėamzesi cânlar alur lîkin cihân fettânıdır / Dil-nevâzum ser-firâzum dilberüm **nâzûk** Memî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 6). [nâzûk,]

Ėamzesi siḥriyle ‘âlem cümle râmîdür anuñ / Dil-nevâzum ser-firâzum dilberüm **nâzûk** Memî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 8). [nâzûk,]

Fazlî-i üftâde ol şâh-ı cihânüñ kulıdır / Dil-nevâzum ser-firâzum dilberüm **nâzûk** Memî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 10). [nâzûk,]

nâzûk-fen: Nazik hünerli(kişi).

Vefâ ḥattın kazıdı rüy-ı ‘âlemden o **nâzûk-fen** / İşin başa iletmiş hûbdur Berber Ḥasan Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 6). [nâzûk-fen,]

nân: Ekmek (rızk).

Her günüñ ‘îd ü giceñ devlet ile kıadr ola / Rûz u şeb ola müyesser ṭapuña ni‘met ü **nân** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 36). [nân,]

ne: .

Bahār eyyāmı ‘işret vakti ‘aşıklık
zemânıdır / Şarāb iç iy gönül
mest ol **ne** ayaklık zemânıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95,
Beyit 1). [ne,]

ne: Hangi şey.

Sen bu kemāl-i hüsn ile mihr-i
felek misin **nesin** / Nev‘-i
beşerde görmedük yoḥsa melek
misin **nesin** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1).
[nesin, -sin]

Sen bu kemāl-i hüsn ile mihr-i
felek misin **nesin** / Nev‘-i
beşerde görmedük yoḥsa melek
misin **nesin** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1).
[nesin, -sin]

Kuṭb-ı murādum üstine dönemedüñ
yıkıl yıkıl / İy başum üzre devr
iden çerḥ-i felek misin **nesin**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130,
Beyit 2). [nesin, -sin]

Gözlerüm içre oynayan sensin iki
gözüm benüm / Bilsem iki
gözümdesin yoḥsa bebek misin
nesin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 130, Beyit 3). [nesin, -sin
]

Dünye gamın ‘alef gibi gel yime
‘işret it dirin / Hîç kulak
kabartmaduñ şūfî eşek misin
nesin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 130, Beyit 4). [nesin, -sin
]

Lezzetini kelāmuñuñ ehl-i mezāk
olan bilür / Yoḥsa be Fazlî
sözde sen kân-ı nemek misin

nesin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 130, Beyit 5). [nesin, -sin
]

Hüb-rûlar arasında bir güzel
cânānesin / Bilmezem hūr u
perî mi ya melek cānā **nesin**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 7). [nesin, -sin]

ne: "Nasıl?" anlamında soru sıfatı.

İy fırkatinde ol gülüñ ḥālî **nedür**
diyin baña / Ḥālî nolısar
bülbulüñ olsa gülistāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 2). [nedür, -dür]

Dehenüñ dāyiresin ḥaṭ tatarısa **ne**
gam / İsteyüp bulımazam küy-ı
‘ademde ecelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2).
[ne,]

Bahā-yı cevheri şarrāf-ı cevherî
añlar / Güher **nedür** ne bilür
bile dür-fürüş ānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 23).
[nedür, -dür]

Katı ḥayf oldu bu ḥayfâ firāk adıyla
cân yansun / **Ne** cān cümle
cihān belki zemîn ü āsümān
yansun (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 13). [ne,]

ne: Neden, niçin.

Şol kadar kan ağladum bir cür‘adan
yād itmedüñ / **Nemden**
incindin ‘aceb bilsem ki
nemden sākiyā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4).
[nemden, -m, -den]

Şol kadar kan ağladum bir cür‘adan
yād itmedüñ / Nemden incindin

‘aceb bilsem ki **nemden** sākiyā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21,
Beyit 4). [nemden, -m, -den]

ne: *Nasıl ?.*

Bülenddür **ne** tereddüd merâtib-i
şu‘arā / Velî derûnumı yakdı
denâ‘at-i şürekā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [ne,]

ne: *"Hangi şey" anlamında soru
zamiri.*

Bir baña zülfüñüñ belâsı **nedür** /
Baña bālâ kadûñ belâ mı degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 2). [nedür, -dür]

Âh u vâ eyler düşelden ol saçı
leylîye dil / Uğradan bildüm
nedür Mecnûn’ı vâ-veylâlara
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134,
Beyit 2). [nedür, -dür]

Nedür bu zevk u şafâ vü nedür bu
hazz u huzûr / Bu ‘ıyşı var ise
bâkî şanursın iy mağrur (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
1). [nedür, -dür]

İşidüp bu sözini ol melik-i İstî-
demüñ / Didüm ol süre **nedür**
ola sebab iy lebi cân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
32). [nedür, -dür]

Eger bu meclise dirseñ **nedür** bâdî
nedür bâ‘iş / İdüp şeh-zâde-i
a‘zam Resûl’üñ sünnetin icrâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 49). [nedür, -dür]

Eger bu meclise dirseñ **nedür** bâdî
nedür bâ‘iş / İdüp şeh-zâde-i
a‘zam Resûl’üñ sünnetin icrâ

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 49). [nedür, -dür]

ne: *"Ne... ne ..." bağlacı.*

Mezheb ü cāh istemez sultāna baş
indürmezüz / Ne vezîrinde bu
dünyānuñ **ne** pāşasında yuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 9). [ne,]

ne: *"Ne... ne ..." bağlacı; ne de.*

Mezheb ü cāh istemez sultāna baş
indürmezüz / **Ne** vezîrinde bu
dünyānuñ ne pāşasında yuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 9). [ne,]

ne: *Ne... ne ... bağlacı.*

Setr içün zâhid bize bir pāre köhne
şāl bas / Hıvâce-i dehrüñ **ne**
kālâ vü **ne** dîbâsında yuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
30). [ne,]

ne: *"hangi şey" anlamında soru
zamiri.*

Ehl-i nazar egerçi **ne** ‘aynıdur **ne**
ğayrı / Hem ‘aynısın hâkîkat
hem ğayrı kâ‘inātuñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit
2). [ne,]

ne: *"her ne" anlamında soru zamiri.*

Ne cemālüñ görmege bir lahza var
kudret baña / **Ne** taḥammül
itmege bir zerrece kudret baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 5). [ne,]

ne: "Nasıl" anlamında soru zarfı.

Zülfünün her tārı bir ejder görünür
Fazliyā / Kim bilür **ne** sihr ider
ol gözleri cādū saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [ne,]

Pür oldı hücre-i kalbün hevâ-yı esb
ü şütür / Şütür misin **ne**
çekersin bu hücre bārını sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5). [ne,]

Nefâyis kısmının elvân u envâ'in
ne şerh idem / Olur bir
nev'inün terkîbine lâzım hezâr
eczâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 23). [ne,]

Girüp her birisi bir şürete görseñ
ne kâr eyler / Bu şüretlerle ol
kâra olur hayrân niçe dānā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 30). [ne,]

ne: "Hangi, nasıl" anlamlarında soru sıfatı.

Eylerüm bir cām-ile biñ guşsa
derdine 'ilâc / Bilmezem yâ
Rab **ne** hikmetdür bu hâzıklık
baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [ne,]

Seyle virdi hün-ı 'âşık kūyuñı şol
resme kim / Dir görenler **ne**
'alâmetdür ki göğden qan yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [ne,]

Hurûsa hōd **ne** minnet dōne dōne
yandı seyr itdük / Bu gice anda
nūr oldı niçe dīv ü niçe 'anķā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 48). [ne,]

Rif'ati kaşrına eflāk anuñ **ne** pāye /
Nerdübān olduğına eylemeñüz
hiç gümān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 27). [ne,]

ne: "Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Ne hücreye ki qadem başsa üstüri
pür olur / Kamu şütür ne şütür
cümle hücre müşk-i Hoten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23). [ne,]

Ne tīg bī-ķalem virür a'vāna
intizām / Bī-tīg **ne** ķalem virür
a'dāya inķisār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 8). [ne,]

Kaçan muķābil ola saña düşmen-i
maķhūr / **Ne** tākāt irgüre şīr-i
nere za'īf şeğāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 22). [ne,]

ne: "Bu değil, daha kötüsü olmalı" anlamındadır.

Ne teraħħum eyler ol şāh-ı
Süleymān-satvetüm / **Ne**
taħammül itmege bir kılca kaldı
tākātüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 9). [ne,]

ne: "Hangi?" anlamında soru sıfatı.

Meger kim cennet-i firdevsdür bu
meclis-i 'ālī / **Ne** hātırdan hutūr
itse hemān ol dem olur peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 14). [ne,]

ne: "Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır.

Ġam-ı zülfüñ dağı bir baña **ne** baş
ağrıdır / Kadd-i bālāñ olur iken
dil-i sūzāne belā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [ne,]

Zulm idersin her zamān bir gün
dağı yād itmedün / Hey **ne**
zālîmsin elüñden dād u feryād
iy felek (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 6). [ne,]

ne: "Nasıl bir" anlamında sıfat.

Yüzüñ sem'ine yandı pervāne dil /
Velî yandığından **ne** pervā
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
6, Beyit 6). [ne,]

Ney ü çengüñ nevāsiyle kulağı
toldı 'uşşākuñ / **Ne** naqs ile
işidir haşr olunca nālesi şūruñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118,
Beyit 4). [ne,]

Bizümdür yümn-i İslām ile feth ü
nuşret ü devlet / **Ne** itdür surh-ı
ser kim eyleye da'vā-yı sultāñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 7). [ne,]

İns ü cînni rām kılmış hükümüñe
luṭf-ı Hudā / Allah Allah bu **ne**
devlet bu **ne** kudretdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 23). [ne,]

Ne kudretdür gör ol naḥli ki bitmiş
bir dıraḥt üzre / Hezārān lāle
envā'-ı şüküfe biñ gül-i ra'nā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 27). [ne,]

Nice vaşf eyleye vaşşāf 'ulüvv-i
sānuñ / **Ne** felek-kadr ki nisbet
göür dūn u denī (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 34).
[ne,]

Ne devlet ola 'aceb bundan ilerü
kişiye / Ki ola 'ālim-i sırr-ı
kelām-ı Hayy ü Qādīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
10). [ne,]

Bize yā Rab bu **ne** muşibetdür / Ne
belādur 'aceb **ne** ḥāletdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 21). [ne,]

Tāzelikte o serv-i bağ-ı cinān /
Ḥāke düşdi bu **ne** 'alāmetdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 24). [ne,]

Dağı açılmadın o ḡonce-i ter / Gül
gibi şoldı hey **ne** āfetdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 25). [ne,]

Mantıķı mürdeye virürken cān /
Kendü cān virdi bu **ne**
ḥikmetdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 26). [ne,]

Bağrumuz kana döndi ḥasretle /
Görünüz kim bize **ne** āl oldu
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 35). [ne,]

Bizi ol yaḥşı begden ayırduñ / Hey
ne yavuz yaman imişsin sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 54). [ne,]

ne: Nasıl bir şey anlamında.

Ne ḥüb gündür İlāhī ki itdi
kurbānlar / İrince bugüne
erbāb-ı fidye vü ḥayrāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
11). [ne,]

ne: "Bu değil daha iyisi, güzeli olmalı" anlamındadır.

Ne tîğ bî-ķalem virür a'vāna
intizām / Bî-tîğ ne ķalem virür
a'dāya inķisār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 8).
[ne,]

ne: "Hangi, nasıl?" anlamında soru sıfatı.

Nisbet itmek ķadūne nār u ney /
Serv-i men nā-revā durur **ne**
revā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
31, Beyit 5). [ne,]

Men' eyler imiş 'āşıkı maħbūb ile
meyden / Gör kim **ne**
ħabāsetler ider şūfî-i aħbes
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47,
Beyit 3). [ne,]

Şunarsa ķasesi ķerħūñ **ne** ğam ben
'āşıkā sākî / Bugün çün iki
destümde iki tolu ayağum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 2). [ne,]

Çünki ser-rişte-i maķşūda sebebdür
iy cān / **Ne** belā ise ğam-ı zūlf-i
siyāhı çekelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3).
[ne,]

Ne şehdür ol ki anuñ şıdk-ı
tîğından felek şîri / Ğam ile ķan
ķuşanur her seher şanmañ şafaķ
anı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
17, Beyit 20). [ne,]

Ne sūr ol kim sūrūrından anuñ
mesrūr olup 'ālem / Açıldı her
göñül pūr-şevķ olup nūş
itmeden şahbā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 3).
[ne,]

Bilmen **ne** düşdi hey nice müşkil iş
eyledi / Cümle cihānı derd-ile
pūr-nāliš eyledi (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 20).
[ne,]

ne: "Hangi şey?" anlamında soru zamiri.

Ne ħücreye ki ķadem bassa yümn
ile şütüri / Pey-i şütürden olur
ħücre-i ğayret gülşen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
22). [ne,]

Nedür bu zevķ u şafā vü **nedür** bu
ħazz u ħuzūr / Bu 'ıyşı var ise
bākî şanursın iy mağrur (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
1). [nedür, -dür]

Buldı evvelki maķāmın yine bir
mîr-i kerîm / V'ey **ne** buldı
yirini didi ħavāş ile 'avām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 6). [ne,]

Çäre **ne** rüz u şeb fiğān idelüm /
Bağrumuz ħasret-ile ķan
idelüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 40). [ne,]

ne: "Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır.

Ehl-i nazar egerçi **ne** 'aynıdır **ne**
ğayrı / Hem 'aynısın ħaķīķat
hem ğayrı kâ'inātuñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit
2). [ne,]

ne: "Ne" soru sıfatı.

Ben didüm Rüstem'e murāduñ **ne** /
Döndi ol da murāda didi hemîn

(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2). [ne,]

ne: "Hangi şey" anlamında soru zamiri; nasıl.

Derde şabr eyle dilâ çäre **nedür**
çün dönmez / Her kazâ tîri
k'ola kavş-i kaderden peydâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [nedür, -dür]

Ne ola hâl 'aceb âhiretde
dimeyesin / Kani 'ibâdet-i
Mevlâ **nedür** bu fışk u fücür
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17). [nedür, -dür]

ne: "Nasıl bir şeydir" anlamında söz.

Ne takvâ vahtidür eyyâmı geçdi
tevbenüñ şüfî / Baña gel
pârsalık aña fâsıklık
zemânıdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [ne,]

'Ömr-i şerîfi gül gibi az oldu hey
dirîğ / Peymâne-i hayâtı **ne** tîz
toldı hey dirîğ (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 8).
[ne,]

ne: "Beğenme ve çokluk" anlamı katmıştır.

Kimden **ne** bâk Fazlî'ye 'âlemde iy
güneş / Kim şubh gibi alnı açık
yüzi ak durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 7). [ne,]

ne: "hangi şey" anlamında.

Ne yirde ki Mecnûn u Leylî dinür /
Kifâyetdür ol ya baña ya saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [ne,]

Çü şâ'ir ü müteşâ'ir olınmaya
teşhîş / **Ne** cân ile uzada güft ü
gûya dil fuşahâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9). [ne,]

Gönlüme **ne** bend eylese ol Şâh
revâdur / Kim didi aña kâkül-i
dil-bende tolaşa (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [ne,]

Bilseñ bize **ne** toğduğunu duhter-i
zerden / İy şüfî dimezdüñ sen
aña ümm-i habâ'is (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [ne,]

Ne cihân içre senüñ gibi güzel şâh
olur / **Ne** saña bencileyin gam-
zede bir kul bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2). [ne,]

Bâğ-ı 'âlemde **ne** kaddüñ gibi bir
serv olur / Ne ser-i zülf-i
siyâhuñ gibi sünbül bulunur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3). [ne,]

Bâğ-ı 'âlemde ne kaddüñ gibi bir
serv olur / **Ne** ser-i zülf-i
siyâhuñ gibi sünbül bulunur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3). [ne,]

Sende **ne** zerre kadar mihr ü vefâ
fehm olunur / Kıl kadar bende
ne şabr ile taḥammül bulunur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4). [ne,]

Sende **ne** zerre kadar mihr ü vefâ
fehm olunur / Kıl kadar bende
ne şabr ile taḥammül bulunur

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4). [ne,]

Vâcib **ne** mümkün oldu mümkün **ne** gerçi vâcib / Hayretdeyem velîkin naķşında mümkünâtuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [ne,]

Saña nisbet **ne** vücûdı var ola a'dânuñ / Şîr yanında **ne** deñlü ola nîrû-yı şegâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 38). [ne,]

Meydân senüñdür iy şeh-i Cemşîd-men-zilet / Sür esb-i devleti **ne** ğam olsa 'adû hezâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 26). [ne,]

Ġâlib itdüñ Fazlî'ye her vech ile düşmenleri / Hey **ne** zâlimsin elüñden dâd u feryâd iy felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 10). [ne,]

ne: "Nasıl" anlamında soru sıfatı.

Dir şerâr-ı âhumı iy Fazlî küyuñda gören / **Ne** günâh itdüñ ki göğden âteş-i sūzân yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 7). [ne,]

Ne vaşf idem şütür ü hücrecini iy Fazlî / Verâ-yı 'arş aña hücre vü Refref üstür iken (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45). [ne,]

Ne hücredür bu ki ger olsa biñ şütür olamaz / Dür-i semîn ne şütür bil hezâr hücre semen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48). [ne,]

Ne yirüñdür ola billâh bu mekân-ı esfel / Lâ-mekân tahtı olurken

saña 'âlî-men-zil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8). [ne,]

Lu'b ile aldı atumı mât eyledi beni / Leclâc-ı dehr gör **ne** oyun oynadı baña (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 14). [ne,]

Ne şâhdur ki gören zât-ı pākınuñ luṭfin / Olur esîri gönüldeñ zihî leṭâfet-i zât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 15). [ne,]

Ne şîrin kâr olur yâ Rab o şekker işleri k'anda / Girüp şüretlere 'arz eyledi biñ hey'et-i zîbâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 25). [ne,]

Ne müferriḥdür efendi keremüñ ma'cûnı / Bizi keyfiyyet-i esrârına hayrân itdüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 2). [ne,]

Yâ İlâhî **ne** ṭurfa hâl oldu / Ki kıatı mûcib-i melâl oldu (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 31). [ne,]

Bedr iken ol meh-i hüceste-ḥışâl / **Ne** zevâl irdi kim hilâl oldu (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 32). [ne,]

ne: "Ne ... ne ..." bağlacı.

Ger tehî ola ğamuñdan dil-i pür-ğam bir dem / Cānda **ne** zerre kadar zevk ola cānâ **ne** şafâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [ne,]

Meger siḥr okıdur ğamzeñ deler 'âşıqlaruñ baĝrın / **Ne** kan zâhir olur andan ne zaḥmından nişân

peydā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 29, Beyit 2). [ne,]

Meger sihr okıdur gamzeñ deler
‘aşıklaruñ bağrın / Ne kan zâhir
olur andan **ne** zaḥmından nişân
peydā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 29, Beyit 2). [ne,]

‘Işk-ı dilde **ne** şafâ kodı **ne** ḥod
zevķ velî / Fazliyâ miḥnet ü
endüh ile ğulġul bulunur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit
5). [ne,]

Baňa **ne** üştür-i gerdün gerek **ne**
hücre-i ḥāk / Çü bağladum
şütür-i ‘ışķa raḥt-ı hücreyi ben
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 8). [ne,]

Ne raḥt-ı hücre **ne** bār-ı şütür gerek
besdür / Pelās-ı hücre vü cell-i
şütür çü pīrāhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26).
[ne,]

Ne hücreden ne şütürden ḥabīr
olam oluben / O hücrede çü
şütür mest şevķ-i bī-meyden
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 36). [ne,]

Ne hücre vü **ne** şütür Ḥāk bilür ki
baňa olur / O hücre ḥuld-i nişân
u şütür Burāk-ı sünen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
38). [ne,]

Ne hücrede ne şütürde sen olmasañ
baňa yār / O hücre baňa olur
çāh u ol şütür ören (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42).
[ne,]

Ne hücrede **ne** şütürde sen olmasañ
baňa yār / O hücre baňa olur
çāh u ol şütür ören (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42).
[ne,]

‘Āriyetdür çün libās-ı ‘ār ‘ārī
olmuşuz / Ne ‘abāsın isterüz
dehrüñ **ne** dībāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
8). [ne,]

İki ‘ālemde hemān dīdārdur
maḳşūdumuz / **Ne** cehennem
bīmi ne cennet
temennāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11).
[ne,]

İki ‘ālemde hemān dīdārdur
maḳşūdumuz / Ne cehennem
bīmi **ne** cennet
temennāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11).
[ne,]

İki ‘ālemden geçüp geçdük serīr-i
‘uzlete / Fāriġüz dehrüñ **ne**
zīrinde **ne** bālāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
23). [ne,]

Nef‘den müstaġni şūfī olmasun
zarrdan emīn / Kimseden
hergiz **ne** ḥursendüz **ne**
şekvāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28).
[ne,]

Farkı yokdur yanımızda hīç şādī
vü ġamuñ / Dār-ı dünyānuñ **ne**
‘usrında **ne** yūsrasındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 29). [ne,]

Farkı yokdur yanımızda hīç şādī
vü ġamuñ / Dār-ı dünyānuñ **ne**
‘usrında **ne** yūsrasındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 29). [ne,]

Evvel ü āḥir çü bildük var olan bir
zāt imiş / Birlüġe batduk **ne**
evlā vü **ne** aḥrāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
35). [ne,]

Evvel ü āhîr çü bildük var olan bir
zāt imiş / Birlüğe batduk **ne**
evlā vü **ne** ahrāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
35). [ne,]

Ne tîg nef' ider ne kalem intizāma
lîk / Tîg-ı tedārik u kalem-i rāy-
ı şehir-yār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 10). [ne,]

O tahta kılma tekye o tāca şakın
gurūr / **Ne** tāt bākidür saña ne
taht ber-karār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 31).
[ne,]

Fazlî saña **ne** tāt gerek dünyede **ne**
taht / Der-gāh-ı şāh taht yeter
tāt hāk-dār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 33). [ne,]

Fazlî saña **ne** tāt gerek dünyede **ne**
taht / Der-gāh-ı şāh taht yeter
tāt hāk-dār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 33). [ne,]

Zemān-ı 'adl ü dādunda cihān
āsūde olmuştur / Ne vehm-i
hîle-i reh-zen **ne** havf-ı fitne-i
a'dā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 62). [ne,]

Bize yā Rab bu ne muşibetdür / **Ne**
belādur 'aceb ne hāletdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 21). [ne,]

Bize yā Rab bu **ne** muşibetdür / Ne
belādur 'aceb **ne** hāletdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 21). [ne,]

ne: "Nası" anlamında soru sıfatı.

Şi'r-i şekker-bāruñ iy Fazlî **ne**
tūtüdür senüñ / Kanda ise bir
şeker-leb vaşfını takrîr ider

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68,
Beyit 5). [ne,]

ne: "Hangi" anlamında soru zamiri.

Ne diyesin ki du'adan yeg ola iy
dā'î / 'Ale'l-ḥuşuş ola bu resme
Eymen-i evkāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 40).
[ne,]

ne: "Değildir" olumsuz anlamdadır.

Serbet-i cūdî cihān halkını sîr-āb
eyledi / Şimdiden girü **ne** dadı
var şuya ursun şeker (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
36). [ne,]

ne: "Hangi" anlamında soru sıfatı.

Merhabā itse senüñle **ne** gün ol Şāh
göñül / Rûz-ı mâtem daḥi olsa
ola bayrām saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [ne,
]

Ne cihān içre senüñ gibi güzel şāh
olur / **Ne** saña bencileyin ğam-
zede bir kul bulunur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit
2). [ne,]

Gözi öldürdüğünü dirgürür bir sözle
ol 'İsî / **Ne** hikmetdür anı Fazlî
leb-i şekker-şikenden şor (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit
5). [ne,]

Su resmedür şütür-i kadri kim bu
nüh hücre / **Ne** hücre zeng-i
şütür olsa ger aña emken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
29). [ne,]

Ne hücredür bu ki ger olsa biñ
şütür olıma / Dür-i şemîn **ne**
şütür bil hezâr hücre şemen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 48). [ne,]

Şecâ'at pîşesinde bebr-heybet bir
Ğazanfer'dür / **Ne** rûbehdür
'adû kim ola anuñ merd-i
meydânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 21). [ne,]

Temâşâ-gâhıdur şanma bu mâhir
hâr u hâşâkuñ / **Ne** zîbâ cây idi
el-hâk zümürrüd-kaşr-ı eflâkuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 7). [ne,]

ne: "her ne" anlamında soru zamiri.

Bâğ-ı 'âlemde ne bir sencileyin gül
bulunur / **Ne** senüñ gibi güle dil
gibi bülbül bulunur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1). [ne,
]

Ne teraḥḥum eyler ol şâh-ı
Süleymân-satvetüm / **Ne**
taḥammül itmege bir kılca qaldı
ṭâkatüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 3, Beyit 9). [ne,]

ne: "Nasıl" anlamında şaşma ve
şaşkınlık bildiren soru sıfatı.

Dür idem medḥüñe şad beyt **ne** şad
belki hezâr / Pâd-şâhum hele
ma'zûr buyur kâfiye az (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
31). [ne,]

ne: Her ne ise.

Derd tûmârıdır okuñ **neyse** yazu
görelüm / Gönder anı iy kaşı yâ
dil bu şeb mihmân okur (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
4). [neyse, -y, -se]

ne: "Ne ... ne ..." bağlacı.

Ger tehî ola ğamuñdan dil-i pür-
ġam bir dem / Cānda **ne** zerre
kadar zevk ola cānâ **ne** şafâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15,
Beyit 4). [ne,]

'Işk-ı dilde **ne** şafâ kodı **ne** ḥod
zevk velî / Fażliyâ miḥnet ü
endüh ile ğulġul bulunur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit
5). [ne,]

Baṇa **ne** üştür-i gerdün gerek **ne**
hücre-i ḥâk / Çü bağladum
şütür-i 'ışka raḥt-ı hücreyi ben
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 8). [ne,]

Ne raḥt-ı hücre ne bâr-ı şütür gerek
besdür / Pelâs-ı hücre vü cell-i
şütür çü pîrâhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26).
[ne,]

Ne hücreden **ne** şütürden ḥabîr
olam oluben / O hücrede çü
şütür mest şevk-i bî-meyden
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 36). [ne,]

Ne hücre vü ne şütür Ḥaḳ bilür ki
baṇa olur / O hücre ḥuld-i nişân
u şütür Burâk-ı sünen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
38). [ne,]

'Āriyetdür çün libâs-ı 'âr 'ārî
olmuşuz / **Ne** 'abâsın isterüz
dehrüñ ne dîbâsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
8). [ne,]

Döst u düşmen bir oldı biz de
birlük bulmuşuz / Kimsenüñ

hergiz **ne** şulhında **ne**
da'vâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21).
[ne,]

Dōst u düşmen bir oldu biz de
birlük bulmuşuz / Kimsenüñ
hergiz **ne** şulhında **ne**
da'vâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21).
[ne,]

İki 'âlemden geçüp geçdük serîr-i
'uzlete / Fâriğüz dehrüñ **ne**
zîrinde **ne** bālâsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
23). [ne,]

Zühd ü takvâ hırmenine âteş urduk
'İşkile / Hâşılı dehrüñ **ne**
zühdinde **ne** takvâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 26). [ne,]

Zühd ü takvâ hırmenine âteş urduk
'İşkile / Hâşılı dehrüñ **ne**
zühdinde **ne** takvâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 26). [ne,]

Nef' den müstağni şûfî olmasun
zarıdan emîn / Kimseden
hergiz **ne** hursendüz **ne**
şekvâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28).
[ne,]

Dōstdan ümmîdümüz yokdur
'adūdan bīmümüz / Ne ehibbâ
isterüz dehrüñ **ne** a'dâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 31). [ne,]

Ne tîğ nef' ider **ne** kalem intizâma
lık / Tîğ-i tedârik u kalem-i rây-
ı şehr-yâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 10). [ne,]

O tahta kılma tekye o tâca şakın
gurûr / Ne tâc bâkîdür saña **ne**

taht ber-karâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 31).
[ne,]

Zemân-ı 'adl ü dâduñda cihân
âsûde olmuşdur / **Ne** vehm-i
hîle-i reh-zen ne havf-ı fitne-i
a'dâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 62). [ne,]

Olmadum bir lahza bend-i ğamdan
âzâd iy felek / Hey **ne** zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 2). [ne,]

Ne gedâ vü ne şâh u mîr kalur / Bir
durur 'âkıbet kamuya cihân
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 5). [ne,]

Ne gedâ vü **ne** şâh u mîr kalur / Bir
durur 'âkıbet kamuya cihân
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 5). [ne,]

ne: "Nasıl bir şeydir?" anlamında soru
ifadesi.

İns ü cînni râm kılmış hükmüñe
luṭf-ı Hudâ / Allah Allah bu **ne**
devlet bu **ne** kudretdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 23). [ne,]

Bağrumı tîğ-i ğam u hicrân ile kan
eyledüñ / Hey **ne** zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 8). [ne,]

ne: "Hangi şey" anlamında soru sıfatı.

Varum yasumuñ sîmidür ancak
dağı **nem** var / İy Fazlî 'aceb
ben öliceğ **nem** ala vâriş (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [nem, -m]

ne: "Hangi" anlamına gelen belgisiz zamir.

Ne hüccet eylese ibrâz müdde'î
göremez / Bunuñ hilâfına
hükme cevâz cümle kubât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 21). [ne,]

ne: "Hangi?" anlamında soru zarfı.

Bu **ne** hüs-n-i bî-nazîr olur ki ancak
ben degül / Mübtelâ olmuş
benüm yârüm bütün dünyâ saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [ne,]

ne: "Nasıl?" anlamında soru zarfı.

Âbdur gerçi şafâda tîğ-ı hün-
efşânumuz / Başına görseñ ki
a'dânuñ **ne** âteşler yakar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 4). [ne,]

Ne medh idem seni ben kim
yazılmaya tâ haşr / Eger ki
şafha-i eflâke eylesem terkîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 28). [ne,]

ne: "Nasıl, hangi" anlamlarında soru sıfatı.

Ney âvâzında güşüm çihre-i
dilberdedür çeşmüm / **Ne**
pendüñ yiridür 'akluñ kanı şüfi
delü olma (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5). [ne,]

Hey **ne** müşkil ki 'âşık-ı miskîn /
Bilmeye dilberüñ mekânını
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 10, Beyit 1). [ne,]

ne: "Nasıl?" anlamında soru zarfı.

Ne vaşf idem kerem ü cûduñuñ
mübâlağasın / Ki dest-i hayret
urur pâ-yı 'akl u fikre 'ıkâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 18). [ne,]

ne: "Hangi şey" anlamında belgisiz zamir.

Ne cûd olur bu begenmez ğinâda
Kârûn'ı / Cenâb-ı devletüñe
gelse bir fakîrû'l-hâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 16). [ne,]

ne: Ne ... ne ... bağlacı.

Setr için zâhid bize bir pâre köhne
şâl bas / Hıvâce-i dehrüñ **ne**
kâlâ vü **ne** dîbâsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30). [ne,]

ne: "ne ... ne" bağlacı.

Döstdan ümmîdümüz yokdur
'adûdan bîmümüz / **Ne** ehibbâ
isterüz dehrüñ ne a'dâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31). [ne,]

ne: "Nasıl bir şey, ne, hangi şey" anlamlarında soru ifadesi.

Ne hücreye ki kadem başsa üstüri
pür olur / Kamu şütür **ne** şütür

cümle hücre müşk-i Hoten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 23). [ne,]

Kara bağında kızılbaşuñ **ne** başlar
çıkdığın / Der-zebân-ı hâlle bir
lâleyi güş itseñ eger (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
7). [ne,]

Ne şehdür ol ki aña şevket ü
şalâbetle / Sikender olmaya
şânı meger ola şânî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 8).
[ne,]

Râyı taqdîre muvâfıkdur **ne** tedbîr
eylese / 'Aql u fehm ile o şeh
Cemşîd-i fikredür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
15). [ne,]

ne: "Nasıl bir şey, ne, hangi şey"
anlamlarında şaşkınlık ve çokluk
ifadesi.

Ne mübârek gün olur bu güne
kurbân olayın / K'irdi
kurbânlar ile makşada erbâb-ı
niyaz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 4). [ne,]

Künc-i gâmda kârumı feryâd ile zâr
eyledün / Hey **ne** zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 12). [ne,]

Ne cemâlüñ görmege bir lahza var
kudret baña / **Ne** tahammül
itmege bir zerrece kudret baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 5). [ne,]

ne: "ne, hangi" anlamında soru sıfatı.

Yolında pâdiŞâhuñ yok idi bir
zerre nokşanı / **Ne** oğul cânla
olmuş idi anuñ kul u kurbânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 17). [ne,]

ne: "Aşırılık, çok, oldukça fazla"
anlamı içeren zarf.

Ne zâ'id fikr olur ummak şahâvet
ma'z-ı zâ'id den / Bugün gün
gibi rüşen olmuş iken sende bu
ma'nâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 61). [ne,]

Ağlamakdan rûz u şeb çeşmümi bî-
nür eyledüñ / Hey **ne** zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 4). [ne,]

ne: "Nasıl, nasıl bir" anlamında
beğeni ve şaşkınlık ifadesi.

Ne vaşf idem şütür ü hücresin ki
olmuşdur / O hücrenüñ çü şütür-
mesti halk-ı rab' u dimen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
15). [ne,]

ne: "Ne" soru zamiri.

Ne ben hemân ki bütün halk-ı
'âlem eylerler / Du'â-yı
devletüñi rûz u hefte vü meh ü
sâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
31, Beyit 24). [ne,]

ne 'aceb: Ne olmuş, şaşılacak ne var.

Nazar çü kâle degül kâ'ile olur **ne**
'aceb / Huruş idüp cühelâ ger
hamûş ola bûleğâ (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8). [ne ‘aceb,]

Țöp-ı âhumdan benüm taşına
gelmez hîç zarar / Țal‘a-i derd
ü belānuñ **ne ‘aceb** bünyādı var
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*). [ne ‘aceb,]

ne ‘aceb: *Ne garip, ne tuhaf.*

Dünyā didükleri **ne ‘aceb** cān-sitān
imiş / Bî-rahm u bî-mürüvvet
imiş bî-amān imiş (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 10*).
[ne ‘aceb,]

Bu çerh-i bî-vefā **ne ‘aceb** cünbiş
eyledi / Devren yeñildi ‘aksine
mi gerdiş eyledi (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 19*).
[ne ‘aceb,]

ne belā: *Nasıl büyük bir dert.*

Țurduğınca çü yeter ‘aşıkā cānāne
belā / Hışm-ı çeşm ü ğam-ı
zülfüñ dağı cānā **ne belā** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*).
[ne belā,]

ne bil: *Nasıl bilebilir, ne bilsin.*

Belā-yı ‘ışk-ı Şîrîn’i ne bilsün
şorma Hüsrev’den / Eger
bilmek murād-ise anı sen küh-
kenden şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2*). [ne bil, -sün
]

Ne bilsün Fazliyā zāhid ğubār-ı
pāyunuñ kadrin / Gözüñ aç
tūtiyādur hurde hurde anı
benden şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5*). [ne bil, -sün
]

Ser-i zülfüñ hevāsın şorma her bî-
mağza luṭf eyle / Ne bilsün
gelmeyenler başına sevdāyı
bilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5*). [ne bil, -sün
]

Lebüñ cāmın ne bilsün şūfî
ağızından ırağ olsun / İçüp zevk
itmeyenler lezzeti şahbāyı
bilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6*). [ne bil, -sün
]

Ne bilsün Fazlî’yi hüsñ ü kelāma
olmayan mālîk / Țulağı
olmayanlar bülbül-i ğüyāyı
bilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [ne bil, -sün
]

ne bilsün: *Nasıl bilebilir, ne bilsin.*

Ne bilsün Fazliyā ‘uşşākı zāhid /
Ahālî hālîni bilmez rezā’il
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 8*). [ne bilsün,]

ne bilür: *Ne bilir, nereden bilsin!*

Bahā-yı cevheri şarrāf-ı cevherî
añlar / Güher nedür **ne bilür**
bile dūr-fürüş ānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 23*).
[ne bilür,]

ne bir: *Olumsuzluk bildiren bağlaç.*

Bāğ-ı ‘ālemde **ne bir** sencileyin gül
bulunur / Ne senüñ gibi ğüle dil
gibi bülbül bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [ne
bir,]

ne cānı var: *Canı yok, varlığı yok.*

Ne cânı var ‘adūnuñ kim muḳābil
ola ol şāha / Eline tīg alup
meydāna girse kılsa cevlanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 23). [ne cânı var,]

ne çāre: Çaresi yok, elden ne gelir.

Vefādan ‘aşıka gerçi saña cānā cefā
yegdür / **Ne çāre** biz taḥammül
idelüm ammā Hudā yegdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83,
Beyit 1). [ne çāre,]

Şāh-ı cihāna geçdi ‘adū eyleyüp
ğaraž / Ey dil **ne çāre** çün bu
imiş emr-i Müste‘ān (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkiḳ-bend 1,
Beyit 14). [ne çāre,]

ne çeker: Neler çekmek, nelere
katlanmak.

Şabr eyleyeyin dil **ne çeker** sīm
çeküp ayruḳ / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 4). [ne çeker,]

ne dem: Her ne zaman.

Kaçup benden **ne dem** kim gitse ol
ārām-ı cān iy dil / Firār idüp
ḳarārum şabr u ārāmum vedā‘
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 4). [ne dem,]

ne deñlü: Ne kadar, ne ölçüde.

Saña nisbet ne vücūdı var ola
a‘dānuñ / Şır yanında **ne deñlü**
ola nîrū-yı şegāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 38).
[ne deñlü,]

ne deñlü: 1. Ne denli, ne kadar.

Uzatma Fazliyā sözüñi aç du‘āya el
/ Ḳābil degül **ne deñlü** iderseñ
beyān-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 31).
[ne deñlü,]

ne deñlü: Ne kadar, ne ölçüde, nasıl.

Hāk gibi ki **ne deñlü** ola sîr-āb olur
/ Teşne-i ḳatre-i bārān
‘amīmü’l-efḳāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 43).
[ne deñlü,]

ne deñlü ol: Ne kadar olsa da (Ne
kadar az da olsa).

Lā‘lūñle acı sözleri key hōş gelür
baña / Şırın olur ne deñlü
olursa şarāb-ı telḳ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [ne
deñlü ol, -ur, -sa]

ne dirsın: Ne dersin, sence anlamında
fikir sormak amacıyla kullanılan bir
söz.

Alup cânını ğayruñ ırgürürsin
vaşluña cānā / **Ne dirsın**
ğamdan ölsün mi seni cāndan
seven ‘āşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 113, Beyit 4). [ne dirsın,
]

Alup cânını ağyāruñ vişāle
ırgürürsin āh / **Ne dirsın**
ğamdan ölsün mi seni cāndan
seven ‘āşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 114, Beyit 4). [ne dirsın,
]

ne diyem: Ne diyeyim? Ne söyleyeyim?.

Lîk yok medhûne gâyet **ne diyem**
vaqtî durur / Şimdiden girü
ğazel tarzına çeksem sühanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 23). [ne diyem,]

ne fâ'ide: Faydasız.

Ne fâ'ide çü degül üstüvâr hâne-i
'ömr / Tutam ki kaşruña göre
cinânda ola kuşûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3). [ne
fâ'ide,]

ne fâ'ide: Ne fayda il malesef,
üzülerek.

Getürdi tahtuñı yil tütalum
Süleymân-vâr / **Ne fâ'ide**
olicak şâh-ı merge sen me'mûr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 14). [ne fâ'ide,]

ne fâ'ide eyle: Ne fayda eder, faydasız
anlamında kullanılan söz.

Güzel ne fâ'ide eyler saña o dem
'acebâ / Elûnde qalmaya ferr ü
gözüñde qalmaya nûr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
10). [ne fâ'ide eyle, -r]

ne farkı var: Farksız, aynı.

Kaçan ola muqâbil saña haşm-ı
tîre-rûz iy şâh / **Ne farkı var**
semânuñ toğsa hûrşîd-i cihân-
ârâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 59). [ne farkı var,]

ne haddüm: Hakkı olmamak.

Öldürürsün yazuğı yokdur
günâhum bilürem / Ben ne
haddümdür derilem 'âşık-ı
şeydâ saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 19, Beyit 2). [ne haddüm,
-dür]

ne hâl ol: Ne hâlde olmak, ne duruma
düşmek 2. Perişan bir durumda olmak.

Mübtelâ oldum görüp gün yüzüñ iy
mâhum benüm / Gör ne hâl oldu
baña yoğ iken âgâhum benüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
12, Beyit 1). [ne hâl ol, -dı]

ne hâlet: Ne haller, nasıl haller.

Zülf-i fettânuñda vâ-veylâ ne
hâletdür bu kim / Düşdi
mecnûnuñ olup her leyli vâ-
veylâlara (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 133, Beyit 2). [ne hâlet, -
dür]

ne hoş: Ne hoş, ne güzel.

Vaşf-ı lebinde Fazlî bu şi'ri **ne hoş**
didüñ / Bu resme ola şi'rde
olinca reng ü edâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [ne
hoş,]

ne için: Niçin, neden.

Çünkü nefsinı bilen Hakk'ı bilir
didi Resûl / **Ne için** bilmege
sa'y itmeyesin iy cahil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
32). [ne için,]

ne kadar: Her ne kadar.

Çekmeden kaçma sebū-yı meyi
her-geh şūfī / **Ne kadar** bār ise
bārī anı gāhī çekelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit
6). [ne kadar,]

Ne kadar tâze vü ser-sebz ise berg-i
‘ömrüñ / Zerd idüp pîre berāber
ider anı devrân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 17).
[ne kadar,]

ne kara günlere kal: İçinde bulunulan
zamânın beğenilmediğini,
yadırgandığını ifâde eder, “Bunu da
mı görecektik, başımıza bu da mı
gelecekti” anlamında yakınma sözü:.

Her nakāre dir ne kıra günlere
kalduñ göre / Aç gözün eyler
nakāre gülleñi tîğ-ı zarar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
13). [ne kıra günlere kal, -dı, -
n]

Dögünüp her nakāre dir ne kıra
günlere kalduk / Aña kim bu
temāşādan bugün mahrûm ola
hāşā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 8). [ne kıra
günlere kal, -duk]

ne kim: Her ne.

Ne kim üstine esbāb-ı melāhatdan
müheyyādur / Cemālün milket-i
hüsn içre şāhum Mısr-ı
cāmi’dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 2). [ne kim,]

ne kim: Ne zaman ki, her ne zaman.

Egerçi iltifātuñla müşerrefdür
benüm şāhum / **Ne kim** ola
keremden ger muzā’af eylesen
āyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 67). [ne kim,]

ne kim: Nitekim.

Yed-i gassâlde meyyît gibi teslîm
ol aña / İhtiyârı kı tut emrini **ne
kim** kııl dise kııl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [ne
kim,]

ne lâzım: Ne gerek var.

Cemālün nûrı rüşendür güneşden /
Ne lâzımdur berāhîn ü delâ’il
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124,
Beyit 4). [ne lâzım, -dur]

Şoĥbet ü bürhân ne lâzımdur
‘ulüvv-i şānına / Fer’ çünkim
aşla tâbi’dür bilür şāhib-hüner
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 15). [ne lâzım, -dur]

Cüddan saña su’âl eyleseler
ihsānuñ / Dir cevābında **ne
lâzım** aña billāh su’âl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
32). [ne lâzım,]

Su’âl olınsa baña ger ‘atā vü
cūduñdan / Budur cevābum o
dem kim **ne lâzım** aña su’âl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 17). [ne lâzım,]

ne lâzım: Ne gerek.

Aña da’vā-yı devletde **ne lâzım**
hüccet ü bürhân / Cihānda lutf
u cūd ile çü nāmın eyledi imzā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 55). [ne lâzım,]

ne lāzım: *Ne lüzumu var.*

Teb ü tāb ile **ne lāzım** bedenüñ ola
za'ıf / Nev-cüvānsın saña
kuvvet yaraşur sultānum (*Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 5*).
[ne lāzım,]

ne mümkün ol: *Nasıl olabilir, nasıl
mümkün olsun.*

Vācib ne mümkün oldu mümkün ne
gerçi vācib / Hayretdeyem
velikin naşında mümkünātuñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116,
Beyit 4*). [ne mümkün ol, -dı]

ne mümkün: *Mümkün değil.*

Çeküp ak sancığı varduğda
haşyetden ne mümkündür / Ola
hergiz kızılbaşıñ kara başına
dermanı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 8*). [ne
mümkün, -dür]

ne ola: *Ne olacak? Ne hâle gelecek.*

Ne ola hāl 'aceb āhiretde
dimeyesin / Kāmı 'ibādet-i
Mevlā nedür bu fışk u fücür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 17*). [ne ola,]

ne tāli: *Ne şans, ne kismet!.*

O meh her yirde seyr eyler hemān
ancağ benüm mahrūm / Kamu
menzilde tāli'dür baña gülmez
ne tāli'dür (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 4*). [ne tāli, -
dür]

ne var: *Şaşılır mı, tuhaf mı.*

Güneş üftādesi olsa **ne var**
yüzündeki nūruñ / Düşüpdür
pertevinden lerze iy meh
cismine Tūr'uñ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1*). [ne
var,]

ne yaña: *Ne yana, her tarafa.*

Ne yaña gitdüğünü gördüğüz mi /
Meded begler meded hānum
yitürdüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 4*). [ne
yaña,]

ne yüzden: *Neden, niçin.*

Kalem **ne yüzden** ide medhūñi
'aceb tahrîr / Hümâyı şayd ide
mi bir gurāb bî-per ü bāl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
27*). [ne yüzden,]

nebāt: *Topraktan yetişen, biten her
çeşit şey. Bitki.*

Var iken lā'lüñ şu kim kând u
nebāta meyl ide / Ağzı dadın
virür iy şîrîn-dehen aña nebāt
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,
Beyit 2*). [nebāta, -a]

nebāt: *Bitki; şeker kamışı.*

Var iken lā'lüñ şu kim kând u
nebāta meyl ide / Ağzı dadın
virür iy şîrîn-dehen aña **nebāt**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,
Beyit 2*). [nebāt,]

nebî: Peygamber.

Zâtuñla idüp fahr senüñ cümle
nebîler / İy milk-i nübüvvetde
olan şâh-ı mükerrem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
3). [nebîler, -ler]

necâtî: Özel isim.

Bu perî-rûlar **Necâtî** bizi âdem
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 13).
[necâtî,]

necm-i rahşân: Parlayan yıldız.

Göricek âsümânîler hevâdan
indüñüz şandum / Kıyâmet
irîşüp çerhüñ döküldi necm-i
rahşânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 30). [necm-i
rahşân, -ı]

neden ol: Ne sebepten dolayı? Neden
?.

Böyle şîrîn neden olduñ meger iy
tıfl-ı laţîf / Cân-ı şîrîn yidürür
süd yirine dâye saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4).
[neden ol, -duñ]

neden ol: Sebep olmak.

Neden olur ruhuñda şol haţ-ı
‘anber-feşân peydâ / Bu
rüşendür ki olmış şem‘-i
kudretde duhân peydâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit
1). [neden ol, -ur]

neder: Ne der, ne yapar.

Rüşen eylerken anuñ dünyâyı rây-ı
rüşeni / Mâh u hürşîdi sipihr-i
pîr bilsem kim **neder** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
29). [neder,]

nedîm: Arkadaş, dost.

Cihânda görmedüğüñ görmek
isterseñ bugün anda / **Nedîm** ü
maşhara envâ‘ın iy dil eyle
seyranı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 6). [nedîm,]

Nedîm ü maşhara envâ‘ınuñ gel
hey‘etin seyr it / Niçe lu‘bet-
nümâdur gör sipihr-i bî-ser ü
bî-pâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 29). [nedîm,]

Meh-i Zühâl maḥal u Āfitâb-ı
Zühre **nedîm** / Emîr-i tîr-i
tedâbîr ü Müştêrî ikbâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
7). [nedîm,]

nedîm: Sohbet arkadaşı / dost.

Görseñ iy dilber ki sensüz nice
mey ‘ıyş eylerem / Eşk sâķî âh
muṭrib nâle hem-dem ḡam
nedîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 15). [nedîm,
]

nef‘: Fayda, yarar.

Nef‘den müstaḡni şüfî olmasun
zarrdan emîn / Kimseden
hergiz ne hursendüz ne
şekvâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28).
[nef‘den, -den]

nef' id: Faydalıdır, yararlıdır.

Ne tîğ nef' ider ne kalem intizâma
lîk / Tîğ-ı tedârik u kalem-i rây-
ı şehr-yâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 10). [nef' id, -
er]

nefâvis: Kıymetli, makbul, nefis ve
güzel şeyler.

Nefâvis kısmının elvân u envâ'ın
ne şerh idem / Olur bir
nev'inüñ terkîbine lâzım hezâr
eczâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 23). [nefâvis,]

nefehât: Esinti, güzel koku.

Gül-i hayât açılmazdı bâğ-ı dehr
içre / Eger ki gülşen-i
vaşluñdan ırmese **nefehât**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 30). [nefehât,]

nefer: Kişi, kimse, fert, şahıs.

Su'arâ hayline şâhum nazaruñ eyle
ziyâd / Ki olur nâmuñuñ
ihyâsına bâ'is bu **nefer** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
38). [nefer,]

nefes: An, zaman.

Pâdişâhum her **nefes** âh itdügüm
'ayb eyleme / Fırkatüñde her
nefes eglence âh oldu baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 4). [nefes,]

Kapusından ırılmağ bir **nefes**
bâbuñ degül zinhâr / Hudâ'dan

feth-i bâb oldu çalış kim
fırşatuñ geldi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5).
[nefes,]

Niçün su'âlin eyleme bu kâr-
hâneye / Tutma bahâne her
nefes ol bî-bahâneye (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 1). [nefes,]

nefes: Akciğerlere hava alıp verme ve
bu yolla alınıp verilen hava, soluk.

Pâdişâhum her **nefes** âh itdügüm
'ayb eyleme / Fırkatüñde her
nefes eglence âh oldu baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 4). [nefes,]

Gel iy ecel lutf eyle kıl ben hasteyi
cândan cüdâ / Tek bir **nefes**
olmayayın 'âlemde cânândan
cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
32, Beyit 1). [nefes,]

nefes: I. Nefes, soluk. 2.. An, dem.

Çün **nefes** itdün **nefes** iy şâh
canlanmağ gerek / Olmusam
ihşâna lâyıq hüccet ü bürhânla
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136,
Beyit 1). [nefes,]

nefes it: Nefes etmek, üflemek, dua
etmek.

Çün nefes itdün nefes iy şâh
canlanmağ gerek / Olmusam
ihşâna lâyıq hüccet ü bürhânla
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136,
Beyit 1). [nefes it, -dû, -ñ]

nefes-i peygamber: Peygamber zamanı.

İkisinin de Mesîh olmağ ile nâmları / Dem-i Deccāl ile bir mi **nefes-i Peygamber** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 26). [nefes-i peygamber,]

(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 7, Beyit 5). [nefes-i peygamber,]

nefes-i peygamber: Peygamber nefesi.

İkisinin de Mesîh olmağ-ile nâmları / Dem-i Deccāl ile bir mi **nefes-i Peygamber** (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 12, Beyit 2). [nefes-i peygamber,]

nefî-i rûh eyle: Ruh üfleme, hayat verme.

Nesîm-i lûtfuñ eger nefî-i rûh eylemese / Revâ olurdu dimek Meryem-i cihâna 'aķîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 25). [nefî-i rûh eyle, -me, -se]

nefir: Boru || bağırtı, nale.

Göglere irse gerek tabl u **nefir** âvâzı / Gür gür olmazsa 'acebdür hele güş-ı Keyvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 7). [nefir,]

nefr: Ürküp kaçma, tikslenme.

Raķîbûñ midhatından hoş gelür düşünâmi dil-dâruñ / Belâ **nefrinden** iy mâh-ı cihân-ârâ du'â yegdür (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [nefrinden, -în, -den]

nefs: (Ar.) Nefs, can, ruh, insan, kendi, beden, şehvet.

Olma lezzâtına **nefs** ile hevânuñ tâmi' / Lezzeti zillet imiş sükkeri zehr-i kâtil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9). [nefs,]

nefs: Nefs, can, ruh, insan, kendi, beden, şehvet.

Pey it hevâ şütürin **nefs** hücresin oda yak / Ki mestdür şütür ü hücre cây-ı şûr u fiten (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [nefs,]

nefs: (Nefs) Can, kişi, kendi, öz varlık. Bir şeyin zatı olan, kendisi.

Hükm-i mütü en-temütü tîgını tîz eyleyüp / **Nefsi** katl itdük velîkin rûhuñ ihyâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13). [nefsi, -i]

nefs-i nâtıka: Konuşan nefis (Tasavvufî manada maddeden mücerret fakat maddeyle etkileşim halindeki cevher).

Nikât-ı fikreti dergende 'aķl-i gül 'âciz / 'Ulûvv-i himmeti vaşında **nefs-i nâtıka** lâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 12). [nefs-i nâtıka,]

nefsini bilen hakk'ı bilür: Nefsini bilen Rabb'ini bilir.

Çünkü **nefsini bilen Hakk'ı bilür**
didi Resül / Ne için bilmege
sa'y itmesin iy cahil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
32). [nefsini bilen hakk'ı bilür,
]

nefy id: İnkâr etme.

Mâ-sivâyı nefy idüp işbât kıldık
vacibi / Kendümüz lâ eyledük
iy şüfî illâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12).
[nefy id, -üp]

nehâfet: Zayıflık, cılızlık, Sıkıntı ve acı
çekmekten dolayı bedende oluşan
zayıflık.

Şâ'ir tabî' atında şan ince hayâldür /
Ol esb bu **nehâfet** ile lâgar u
nizâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 7). [nehâfet,]

nehr: Akarsu, büyük ırmak.

Tahtuñ sipihr ola vü tâcuñ hüceste
nehr / Olup cihânda tâc ile taht
ile kâm-kâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 41). [nehr,]

nehr it: Nehre çevirmek.

Vâdi-i 'ışkuñda itdüm gözlerüm
yaşını nehr / Yâr bildüm ben
seni vü mâ-'adâyı derd ü qahr
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 4). [nehr it, -dû, -m]

nehr-i cārî: Kesintisiz akan ırmak.

Nehr-i cārîdür ki himmet şarķa
olmışdur revân / Tîgumuz

a'dâyı ğarķ-âb-ı helâk itmek
diler (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 3). [nehr-i
cārî, -, -dür-dür]

neket: Talihsizlik, bahtsızlık;
musibet, bela.

Gitdi devletlü begden ayrıldıķ /
Kullarına bu nice **neketdür**
(Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-
bend 2, Beyit 22). [neketdür, -
dür]

nem: Gözyaşı.

Yire sürdiler yüzün başum gibi
acıtdılar / Bilmezem deryâ-yı
'Ummân'ı benüm **nem** şandılar
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 10). [nem,]

nem: Gözyaşı.

Ekşik olmaz düşeli hicrûñe her
cānibden / Dile ğam dideye
nem cisme elem cāne belā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25,
Beyit 2). [nem,]

nem evlā' di: Neyim öncelikli demek.

İy gözüm nûrı daķı nem evlā'
dirdin dünyede / Hāk-ı rāh-ı
kūyuña bu çeşm-i giryānum
fedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
39, Beyit 3). [nem evlā' di, -r, -
si, -n-r, -sîn]

nem var: Neyim varsa, bütün varlığım.

Varum yasumuñ sîmidür ancak
daķı **nem var** / İy Fazlî 'aceb

ben öliceğ nem ala vâriş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [nem var,]

neme: Neyime.

Nice bir tekye-i miñnetde qarâr eyleyelüm / Girelüm bir nemede 'ışk ile kâr eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 1). [neme,]

nerdubân: Far. Merdiven, süllem, mirkât.

Rif'ati kaşrına eflâk anuñ ne pāye / **Nerdübân** olduğına eylemeñüz hîç gümân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 27). [nerdübân,]

nerdubân: Merdiven.

Bir pāye kaşr-ı rif'atūññ **nerdübânına** / Mi'rācuñ ay mañallūñ 'izzetde pād-şā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11). [nerdübânına, -ı, -n, -aşa]

nerdubân: "Merdiven" kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli.

Revzenüñden giren iy māh degüldür zerrāt / **Nerdübân** urdı diler hāneñe ine hūrşîd (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [nerdübân,]

nerdübân-ı 'adl: Doğruluğun merdiveni.

Devründe çıkdı her kişi kaşr-ı murādına / Dîvār-ı milke sen

urasın **nerdübân-ı 'adl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 10). [nerdübân-ı 'adl,]

nergis: Far. Bu nam ile maruf çiçek.

Bāğ zeyn itdi kamu hil'at-ı nevrüz ile / Geydirüp **nergise** bir hōş kile-i zer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 4). [nergise, -e]

Yumdı bu derd ile göz bāğ-ı cihāndan **nergis** / Hancere düşdi görüp süsen o zecr ü miñeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 5). [nergis,]

nergis: 1. Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi 2. mec. edeb. Sevgilinin gözü.

Bu süseni ferrāce vü ol fıstıkî atlas / Gey yaraşur el-hāk saña iy gözleri **nergis** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 7). [nergis,]

nergis: İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek.

Nergise efser-i zer virdi güle hil'at-ı sebz / Senden öğrendi şehā resmini ekşer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 26). [nergise, -e]

nergis: Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Harc idüp sîm ü zerin yumdı
cihândan gözini / Gördi **nergis**
ki degül bâki gül-istân-ı cihân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 10). [nergis,]

Yüri **nergis** gibi göz yum bu cihân
bâğından / Ki degül göz yumup
açınca bahâriyye zemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
19). [nergis,]

nergis-i bîmâr: Hasta nergis 2. hasta,
baygın bakan göz.

Süsen bu hasret ile düşüp hancer-i
ğama / Yumsun gözini **nergis-i**
bîmâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 28).
[nergis-i bîmâr,]

nergis-i şeh: Güzel ve baygın bakışlı
göz.

Nâfe-i Çînî saçuñdan kıışşadur
ammâ Hıfâ / Nergis-i şehlâ
gözüñden nüshadur ammâ
sakîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 12). [nergis-
i şeh, -lâ]

nerîmân: Şehnâme'de adı geçen
tarihî-efsanevî kahramanlardan olup
Sâm'ın babası, Zâl'in dedesidir. Klasik
şiirde yiğitlik ve kahramanlık simgesi
olarak anılır.

Kahramân'ı kahr ider virmez
Nerîmân'a amân / Sâ'm olur
ser-sâm havfindan muqâbil olsa
ger (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 18). [nerîmân'a, -a]

nerîmân-ı zafer: Şehnâme'de adı

geçen tarihî-efsanevî kahramanlardan
olup Sâ'm'ın babası, Zâl'in dedesidir.
Klasik şiirde yiğitlik ve kahramanlık
simgesi olarak anılır. Neriman'ın
başarısı.

Her sipâhı rezmd e Sâ'm u
Nerîmân-ı zafer / Her dilîri
cengde bir Rüstem-i destân-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 16). [nerîmân-ı zafer,
]

nermî: Yumuşaklık.

Ciger hûn-în u ten pür-dâğ u **nermî**
mağz u kıddüm ham / Gözüm
giryân u dil biryân u cân hayrân
u ben 'âşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 113, Beyit 2). [nermî,]

neş'e: Sevinç, mutluluk.

Virüp el merhabâya sâki gelse
bezme mey başdan / Getürüp
neş'eyi yârân gam u hemme
vedâ' eyler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 80, Beyit 3). [neş'eyi, -y,
-i]

neşgeh-i mey: İçki kadehi.

Başumda tâc **neşgeh-i mey** taht
mıştaba / Taht-ı melâmet üzre
benüm şâh-ı tâc-dâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
27). [neşgeh-i mey,]

nesh id: Bir şeyin örneğini, kopyasını
çıkarma;.

Cem'ile dîvânı tahkîk ger yazarsa
nesh ider / Hattûñ evşâfında
Fazlî tâzeler dîvân okur (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 7). [nesh id, -er]

nesh ol: Hükmü ortadan kalkmak 2. geride kalmak.

Çünkü nesh oldu haṭ-ı rağbet-i nazm u es'âr / Fazlıyâ çekme hemân defter ü dîvâne belâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 7). [nesh ol, -dı]

nesîm: Ar. Hafîf hafîf esen, hoş ve latîf rûzgar.

Hazân irişmeye mümtedd ola cihânda bahâr / Eger ki perverişi andan öğrenürse **nesîm** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 20). [nesîm,]

nesîm: Hafîf esen rûzgar. 2.. İyilik, ihsan, cömertlik.

Gül gibi gül-zâr-ı 'âlem hürrem olmazdı eger / İtmeseydi terbiyet lutfuñ **nesîmi** bir nefes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9). [nesîmi, -i]

nesîm-i lutf: Lütuf rûzgarı 2. iyiliğin, yardımın güçlü etkisi.

Nesîm-i lutfuñ eger nefh-i rûh eylemese / Revâ olurdu demek Meryem-i cihâna 'akîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 25). [nesîm-i lutf, -uñ]

Nesîm-i lutfuñ eger düzah üzre kılsa güzer / 'Adîl-i nûr-ı na'îm ola nâr-ı dâr-ı cahîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 26). [nesîm-i lutf, -uñ]

nesîm-i şubh: Sabah esintisi.

Nesîm-i şubh esse şahn-ı 'âlem sebze-zâr olsa / Çiçekler dürlü reng ile kamu naḡş-ı nigâr olsa (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 1). [nesîm-i şubh,]

nesne: Bir şey.

Âb-ı hayvân var iken lâ'lûne meyl eyler göñül / **Nesne** gelmez tûtiye pes şehd ü sükkerden lezîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [nesne,]

nesne: Şey.

Şarḥ-ı rehdür saña on **nesne** eger kim sen onı / Eyleriseñ olasın kûy-ı murâda dâhil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15). [nesne,]

nesr: Düzyazı, manzum olmayan söz.

Tîğ-ı zebânı hem-çü kalem nazm ile cerî / **Nesr** ile tîğ-veş kalemi maşlaḥat-güzâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 37). [nesr,]

nesr ol: Düz yazı olmak.

Taḥt oldu nesr tâc saña nazm dir gören / Hâḡ saña tâc u taḥt-ı müselleme hezâr bâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 35). [nesr ol, -dı]

neşter: Hekim bıçağı.

Cām-ı gül-gün şanma destümde
görünen **neşterîn** / Giryeden
geldi elüme çeşm-i pür-hün-
âbdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2*). [*neşterîn, -in*]

neşv ü nemā: *Gelişme, büyüme, gelişim.*

Kıldı ol āb-ı muşaffā ile hep tāze
vü ter / Cümle eşcāra virüp
neşv ü nemālar nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 8*). [*neşv ü nemā, -lar*]

neşv ü nemā: *Gelişme, büyüme, gelişim.*

Umaram dikmelerine irişe **neşv ü nemā** / Olalar tāze vü ter bâğ-ı
‘atāsında müdām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 29*). [*neşv ü nemā,]*

neşv ü nemā bul: *Gelişip büyümek.*

Yüz kodılar hāke pā-der-gil olup
düşmenleri / Tāze ter oldı bulup
neşv ü nemā bustān-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 19*). [*neşv ü nemā bul, -up*]

neşve: *Hafif sarhoşluk; neşe, sevinç.*

Şun beru ol cām-ı nābı kim anuñ /
Neşvesinde mestdür bāy u gedā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4*). [*neşvesinde, -s, -i, -n, -de*]

netice vir: *Sonuç vermek.*

Şübhemüz yokdur cüvān olup seçī
olmasına / Bilürüz çün şīr olur
virse netice şīr-i ner (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 18*). [*netice vir, -se*]

netice-i şeref-i hazret-i süleymān:
Hz. Süleyman'ın itibarının sonucu.

Netice-i şeref-i Hazret-i
Süleymān'ı / Nazīre-i neseb-i
hüsrevān-ı ‘Osmānī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 11*). [*netice-i şeref-i hazret-i süleymān, -ı*]

netice-i şun ‘-ı ilāh: *Allah'ın kudretinin sonucu.*

Ol gönce kim netice-i şun ‘-ı İlāh-
idi / Nām-ı şerīfī Hazret-i
Maḥmūd Şāh-idi (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 4*). [*netice-i şun ‘-ı ilāh, -i, -di*]

nev ‘: *Çeşit, türlü.*

Evvelā lāzım olan hazret-i pīre
teslīm / Olasın tā ki anuñ
feyzine **nev ‘ā** kābil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16*). [*nev ‘ā, -a*]

nevā: *Ezgi, ses, sada.*

Ney ü çengüñ **nevāsiyle** kulağı
toldı ‘uşşākuñ / Ne naqs ile
işidür haşr olunca nālesi şūruñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4*). [*nevāsiyle, -sı, -yle*]

nevā: *Nasip.*

Sen ol kerîmsin k'açıcağ cūd
süfresin / Her bî-nevāya senden
irer yâ nice **nevā** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12*).
[nevā,]

nevāl: Talih, kismet; bağış, ihsan.

Seyr ile şunup hüsni **nevālin**
Ramazân'ıñ / Kıl rûzî-i şeb 'İd-
i vişālin Ramazân'ıñ (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 2*). [nevālin, -in]

nevāl ol: Kendine bir pay çıkarıp
faydalanmak, istifade etmek,
nasiplenmek.

Ğam yiyüp rûz u şebde kan içelüm
/ Ki bize Hâk'dan ol nevāl oldu
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 39*). [nevāl ol, -dı
]

nevāl-i rāhil: Göç eden talih.

Sādisen sālîke elbetde kanā'at
vācib / Ki bu yolda o durur zād
u **nevāl-i rāhil** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22*).
[nevāl-i rāhil,]

nevāt: Çekirdek, hurma çekirdeği.

İcmāl içinde şūfî tafşîli ol müşāhid
/ Eşcārı 'ārif-iseñ zımnında gör
nevātuñ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 3*). [nevātuñ, -
uñ]

nev-bahār: İlkbahar.

Zemîne dāmen-i gülden kızıl altun
nişār olsa / Güzellük **nev-
bahārında** cihān bāğı bahār
olsa (*Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 2*). [nev-
bahārında, -ın, -da]

nev-bahār: 1. İlkbahar. 2.. Gençlik;
gençlik çağı.

Ağlasam āh eylesem gördükçe
ruhsāruñ n'ola / **Nev-bahār**
eyyāmı ekşer bād olur bārān
yağar (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 59, Beyit 5*). [nev-bahār,
]

nev-bahār şol: İlkbaharın solması.

Düşdi türāba bir gül-i nāzük-'izār
hayf / Şoldı hazān-ı mergle bir
nev-bahār hayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 1*).
[nev-bahār şol, -dı]

nevbet: Sıra, devir.

İşit kūsuñ şadāsın şimdilik **nevbet**
bizümdür dir / Zemān el virmiş
iken olma hālî zevkden aślā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 10*). [nevbet,]

nevbet: Nöbet, sıra.

Sūr-nālar nāle vü feryād idüp dir
dem-be-dem / Şimdilik **nevbet**
bizümdür iy 'adū-yı bî-hüner
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 11*). [nevbet,]

nev-cüvān: Delikanlı. 2. Sevgili.

Büküldi kâmetüm gamdan ağardı
müy-ı jülidem / Yigitlükde beni
pîr eyledi bir **nev-cüvānum** var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 4). [nev-cüvānum, -um]

nev-cüvān: Delikanlı.

Nev-cüvān olup semend-i devlete
olsun süvār / Ğāşiye-dârı
öñünce dāyimā feth ü zafer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 25). [nev-cüvān,]

Göñül abdāldur 'ışkında mest ü
lāübālîdür / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvān Dervîş Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 2). [nev-cüvān,]

Aña tāt u kabā terk itdürüp abdāl
iden 'uryān / Bugün ol pîr ola
mı **nev-cüvān** Dervîş Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 4). [nev-cüvān,]

Bu resme ehl-i 'ışkı eyleyen hayrān
u dîvāne / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvān Dervîş Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 6). [nev-cüvān,]

Ben abdālî ışığında iden bir boynı
bağlu kul / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvān Dervîş Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 8). [nev-cüvān,]

Mekānum rüz u şeb Fazlî anuñ
'ışkı ocağıdur / Bugün ol pîr
ola mı **nev-cüvān** Dervîş
Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 10). [nev-
cüvān,]

Olup ol **nev-cüvānuñ** tekke-i
'ışkında dil mihmān / Lebi
esrārına cān ile oldu vālih ü
hayrān (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 8, Beyit 3). [nev-
cüvānuñ, -uñ]

Varup dükkānına seyreyleyin ol
çihre-i āli / Olup ol pîr olası
nev-cüvānuñ cümle meyyālî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
11, Beyit 1). [nev-cüvānuñ, -uñ
]

nev-cüvān: Genç, delikanlı (kimse).

Teb ü tāt ile ne lāzım bedenüñ ola
za'îf / **Nev-cüvānsın** saña
kuvvet yaraşur sultānum (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 5).
[nev-cüvānsın, -sın]

nev-cüvān: Delikanlı, genç.

Ƙıydı o **nev-cüvāna** meded rüz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 3).
[nev-cüvāna, -a]

Ƙıydı o **nev-cüvāna** meded rüz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 6).
[nev-cüvāna, -a]

Ƙıydı o **nev-cüvāna** meded rüz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 9).
[nev-cüvāna, -a]

Ƙıydı o **nev-cüvāna** meded rüz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 12).
[nev-cüvāna, -a]

Ƙıydı o **nev-cüvāna** meded rüz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (Kara Fazlî

Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 15).
[nev-cüvāna, -a]

Qıydı o **nev-cüvāna** meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 18*).
[nev-cüvāna, -a]

Qıydı o **nev-cüvāna** meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 21*).
[nev-cüvāna, -a]

Qıydı o **nev-cüvāna** meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 24*).
[nev-cüvāna, -a]

Qıydı o **nev-cüvāna** meded rûz-gār
hayf / Derdā vü hasretā vü
dirîgā hezār hayf (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 27*).
[nev-cüvāna, -a]

nev-cüvān: Genç delikanlı.

Tîr-i maşşûdın nişāna ırgürür ol
nev-cüvān / Ol saḥāvet
menba'ı kim adı Muşlî Şāh'dur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 6*). [nev-cüvān,]

nev'i: Türlü, çeşit.

Nefāyis kısmınıñ elvān u envā'in
ne şerḥ idem / Olur bir
nev'inüñ terkîbine lâzım hezār
eczā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 23*). [nev'inüñ,
-nüñ]

nev'-i beşer: İnsan soyu, insanlar.

Sen bu kemāl-i ḥüsn ile mihr-i
felek misin nesin / Nev'-i
beşerde görmedük yoḥsa melek
misin nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1*). [nev'-i
beşer, -de]

nev'-i insān: İnsan cinsi, insan sınıfı.

Nev'-i insānede nuṭṭ ile tefāzul
vardur / Ḥazef üzre şadefe dürr
iledür nîteki fer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 6*).
[nev'-i insān, -e, -de]

nevrüz: Baharın ilk günü.

Ḥütdan Yûnus-ı ḥürşîd çıkup buldı
ḥalāş / Ḥameli aña Ḥudā itse
n'ola ger **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 2*).
[nevrüz,]

Ḥalka göstermege dünyâyı ser-ā-
ser rûşen / İtdi peydā yine
mir'ât-ı Sikender **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 11*). [nevrüz,]

nevrüz: Baharın ilk günü, ilkbahar.

'Āleme söyle şeref virdi ser-ā-ser
nevrüz / Qadrle kıldı şezi rûza
berāber nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 1*).
[nevrüz,]

Kıldı ol āb-ı muşaffā ile hep tāze
vü ter / Cümle eşcāra virüp
neşv ü nemālar **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 8*). [nevrüz,]

Ābdan olduḡına cümle-i eşyāya
ḥayāt / İtdi gün gibi yine rûşen
ü izhar **nevrüz** (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 16, Beyit 9).
[nevrüz,]

Dem-i 'İsî ile şan mürdelere irdi
hayât / Bâğ-ı emvâtına cân
virdi ser-â-ser **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 10).* [nevrüz,]

Şevk ü şādî ile pür oldı cihānuñ
kalbi / Oldı gūyā ki dem-i
vuşlat-ı dilber **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 12).* [nevrüz,]

Dürülüp defteri dîvân-ı şitānuñ
cümle / Aldı destine yine bir
qalem-i zer **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 13).* [nevrüz,]

Müfredât ile yazup şafha-i
gülşende kamu / İtdi tahvîl-i
bahârı yine defter **nevrüz**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 14).* [nevrüz,]

Göñlini hāme-i luţf ile yazup her
kişinüñ / Eyledi defter-i şādîde
muḥarrer **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 15).* [nevrüz,]

O göñüller yazıcı yaza umaram
göñlüm / Ki gice vü gündüz
anuñ medḥini yazar **nevrüz**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 16).* [nevrüz,]

Ekber-i cümle-i şeh-zāde-i sultān-ı
cihān / Kim anuñ kullığıdır
halka muḥarrer **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 17).* [nevrüz,]

Muṣtafā nām u 'Alî cūd u
Muḥammed ahlāk / Ki
düşüpdür eser-i luţfına mazhar
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 18).* [nevrüz,]

Rûz-ı nevrüzda varsun yüzini
görsün anuñ / Görmeyen kimse
cihān içre muḥarrer **nevrüz**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 19).* [nevrüz,]

Rûzı **nevrüz** olur yüzini gören
kişinüñ / Böyle pîrüz olur mı
'acebā her **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 20).* [nevrüz,]

Güle baksun diyü anı açılıp göñl ü
gözi / Bezedi güller ile gülşeni
yer yer **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 21).* [nevrüz,]

Bir idüp rûz u şebi on iki ay itdi
sefer / Yüzini görmek ola diyü
müyesser **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 22).* [nevrüz,]

Berre-i şîr-i nere itdi muḥârin tā
kim / Qalbünne vire bu seyr ile
feresler **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 23).* [nevrüz,]

Ḥameli eyledi tennür-ı felekde
biryân / Server-i qadrüñi
konuklamak ister **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 24).* [nevrüz,]

Halk içinde bu kadar 'izz ü şeref
bulmazdı / Ger saña olmasa bir
bende-i çāker **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 25).* [nevrüz,]

Nergise efser-i zer virdi güle ḥil'at-ı
sebz / Senden öğrendi şehā
resmini ekşer **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 26).* [nevrüz,]

Göz açup cümle şükûfe açılıp şād
oldı / Bâğa virdi ḥaber-i luţfuñı

beñzer **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 27*).
[nevrüz,]

Ṭās-ı hürşîd alup destine kanuñ
tolınur / Nağd-i ihsānuñ tã
senden ide cer **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 28*). [nevrüz,]

Fazliyâ gel sözüñ uzatma du'āya
getür el / Ki du'ā mevsimidür
olsa muḳadder **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 29*). [nevrüz,]

Bu du'āyı umaram kim kıla maḳbül
Ḥudā / 'Aceb olmaya ḳabül
olsa du'ālar **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 30*). [nevrüz,]

Meskenüñ burc-ı sa'âdet ola hürşîd
gibi / Tã ki virdükce şeref
dehre ser-â-ser **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 32*). [nevrüz,]

nevrüz: Baharın ilk günü, ilkbahar 2. nevruz bayramı.

'Äleme söyle şeref virdi ser-â-ser
nevrüz / Ḳadrle kıldı şezi rûza
berâber **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 1*).
[nevrüz,]

Tîğ-ı hürşîdle feth itdi sa'âdet
milkini / Milket-i 'äleme şâh
oldı muzaffer **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 3*). [nevrüz,]

Bâğ zeyn itdi ḳamu hil'at-ı **nevrüz**
ile / Geydirüp nergise bir hōş
kile-i zer **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 4*).
[nevrüz,]

Mîl-i hürşîdle bir sürme-i nûrânı
çeküp / Eyledi dîde-i ezhârı
münevver **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 5*).
[nevrüz,]

Baş getürdi göz açup hûb-ı
'ademden ezhâr / Anlara 'arz
idicek luṭf ile peyker **nevrüz**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 6*). [nevrüz,]

Çeşme-i mihirden aḳıtdı tarâvet
âbın / İtdi sır-âb cihân bâğını
yek-ser **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 7*).
[nevrüz,]

Giceñi ḳadr ile çok rûza berâber
ide Ḥaḳ / Eyledükce şeb ile rûzı
berâber **nevrüz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 31*).
[nevrüz,]

nevrüz ol: Nevruz gibi şen, mutlu olmak.

Rûzı nevrüz olur yüzini gören
kişinüñ / Böyle pîrüz olur mı
'acebâ her nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 20*).
[nevrüz ol, -ur]

nev-rûzî: Nevruz'a has, Nevruz'a özgü.

Baña ol yüzi gülşensiz gerekmez
şad hezâr olsa / Geyüp gül-bünü
nev-rûzî ḳabâ her gonce-i ra'nâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 3*). [nev-rûzî,]

ney: İçi yanık kamış, nay.

Ney âvâzında güşüm çihre-i
dilberdedür çeşmüm / Ne
pendüñ yiridür 'aḳluñ ḳanı şüfî

delü olma (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5*). [ney,]

N'ola her-dem **ney** gibi efgân
idersem sâkiyâ / Ğayrdan olup
tehî oldı derûnum pür-hevâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3*). [ney,]

Ney ü çengüñ nevâsiyle kulağı
toldı 'uşşâkuñ / Ne naqs ile
işidür haşr olunca nâlesi şûruñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4*). [ney,]

Bezm-i ğamda her kaçan dil cām-ı
lā'lin yād ider / Çeng olur
kaddüm benüm dil **ney** gibi
feryād ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 11*). [ney,]

ney: *Kamış, ney.*

Bezm-i ğamda **ney** gibi her-dem
işüm efgân ider / Sevmişem bir
şāh-ı hüsñ adı Süleymān
Bālî'dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 10*). [ney,]

ney: *Kamıştan yapılmış, üzerinde
delikler olan, yanık bir sese sahip
musiki çalgısı.*

Nisbet itmek kadūñe nār u **ney** /
Serv-i men nā-revā durur ne
revā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [ney,]

ney: (*Fars.*) *Kamış 2.. Mûsikîmizde,
bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer
tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan
yapılan, ön tarafında altı, arka
tarafında bir deliği bulunan nefesli
saz.*

Hükmüñle olur kaçre güher **ney**
şeker-ter / Emrūñle virür lāle
vü gül hār ile hārā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9*).
[ney,]

neye yarar: *Yararlı değil, bir işe
yaramamak.*

Şāhā egerçi tîğ mühimdür kalem
velî / Oldı ehem ki tîğ
kalemsüz **neye yarar** (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 19*). [neye yarar,]

neyle-: *Ne eylemek, ne yapmak, ne
etmek.*

Çün irdi tîr-i 'ışkuñ cāna ayruk
neylesün cismi / Şehîd-i 'ışk
olıcak istemez 'ömrüm kefen
'āşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3*). [neylesün, -sün]

n'eyle: *Ne eylemek, ne yapmak.*

Bādeye düşdüñ yitürdüñ naqd-i
şabrı iy gönül / 'Ākıbet **n'eyler**
göresin ol delükanlu saña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [n'eyler, -r]

Dōst olduñ düşmene diyü ider
şekvā gönül / **N'eylesün** hey
pādişāhum anı ğayret söyledür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4*). [n'eylesün, -sün]

neyle: *"Ne yapayım, elimden bir şey
gelmez." anlamında bir söz.*

Zühd ü takvāyı kımazdum ben de
elden zāhidā / **Neyleyem** kim
pādişāh-ı 'ışkdan yokdur rızā

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [neyleyem, -y, -em]

neyle: "Ne yapar, ne yapsın" anlamlarında bir söz.

‘İşk ıalvet-gehine ‘aql n’ola bulmasa yol / ‘Āmm **neyler** şanemā anda k’ola meclis-i hāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [neyler, -r]

neyle: "Ne yapsın, ne etsin?" anlamında çaresizlik bildiren soru sözü.

Dilberüñ gāyet cefā-kār olduğın ‘ayb eylemeñ / **Neylesün** yār olduğı-y-çün hūsne oldur muhteżā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [neylesün, -sün]

neylesün: "Ne eylesin"; ne yapmak, ne eylemek (çaresizlik bildiren ve elden bir şey gelmediğini, bundan başka yapacak bir şeyi olmadığını ifade eder).

‘İşka düşdi dil ‘aceb mi göz yaşından el yusa / **Neylesün** dürr-i muşaffāyı olan ‘ummāna ğark (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [neylesün,]

Āb-ı Kevser’den yur el ‘āşık yumaz yüz tã’ata / **Neylesün** anı şarāb-ı dil-güşāsı yok degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [neylesün,]

n’eylesün: "Ne yapsın, ne etsin?" anlamında çaresizlik ifade eden bir söz.

Çün irdi tığı ‘İşkuñ cāna Fazlî **n’eylesün** cismi / Şehīd-i ‘İşk olicaķ istemez ‘ömrüm kefen ‘āşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5). [n’eylesün,]

ney-seker: Far. Şeker kamışı.

Veyāhūd **ney-sekerden** kasr-ı ney hal’ eyledi tā kim / İre emr-i hitāndan cāne lezzet ola şekker-hā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 51). [ney-sekerden, -den]

neyyir-i a’zam: En büyük nurlandırıcı.

Bir zerre cemālūñden eger düşmese pertev / Olmazdı ziyā-bağş-ı cihān **neyyir-i a’zam** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6). [neyyir-i a’zam,]

nezāfet: Temiz.

Leţāfetde **nezāfetde** cihān gül-zārına döndi / Hıyām-ı lāle-gün ile ser-ā-ser zeyn olup şahrā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 12). [nezāfetde, -de]

nezāket: Naziklik, incelik, zarıflık.

Nāzüküz ‘ādet **nezāketdür** zerāfetdür bize / Sākiyā şun cāmı Sultān Muşafālilerdenüz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 4). [nezāketdür, -dür]

nezd-i mā uzzī nebayed uzza illa lāt-i

aşk: Farsça beyit:Zirā bizim yanımızda "Uzzā" adlı putun hiçbir

değeri ve itibarı yoktur; ancak, askın putunun (Lât'ının) değeri vardır.

pîş mā kadri nedāred zahidā illa vü
lat / **nezd-i mā uzzī nebayed
uzza illa lāt-i aşk** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3).
[nezd-i mā uzzī nebayed uzza
illa lāt-i aşk,]

ni'am: Nimet, yemek.

Nice kim faşl-ı hâzân ile irüp dehre
ğınâ / Pür ide dürlü **ni'am** birle
zemîn ü zemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 42).
[ni'am,]

ni'am: Nimet, yemek; ihsan, iyilik,
kerem.

Muğtenim oldu şu deñlü **ni'ama**
bây u fakîr / Az kaldı ki
cihândan gide vü götürüle âz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 12). [ni'ama, -a]

Çekildi süfre-i şâhî **ni'amdan**
muğtenim oldu / Eger bây u
eger müflis eger a'lâ eger edna
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 13). [ni'amdan, -dan]

nice: Nasıl.

Nice irişsün fezâ-yı künhüñe
güncişk-i 'aql / Ol fezâda
görünür sîmurğ bir ednâ meges
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 3). [nice,]

nice: "Nasıl?" anlamında soru zarfı.

Nice kâfir diyeyüm ben gamze-i
bed-mestüñe / Şefkati
olmayanun çün olmaz imânı
dürüst (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 44, Beyit 2). [nice,]

Nice vaşf eyleyeyin anda bişen
ni'meti ben / Kimse anuñ
'adedin bilmeye ancak Sübhân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 18). [nice,]

Nice vaşf eyleye vaşşâf 'ulüvv-i
sânun / Ne felek-kadr ki nisbet
görünür dün u denî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 34).
[nice,]

nice: "Bir çok, hayli." anlamlarını
taşıyan sıfat.

Bezm-i keşretde **nice** 'âkil u hüşyâr
olasın / Bâde-i vahdet ile
demdür olursañ kan-ı dil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
3). [nice,]

Tîguñ mazâlimini kalem **nice** şerh
ide / Kim ol 'azîm-i tîğ u kalem
bir za'îf ü zâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 34).
[nice,]

Nice medh eyleyem iy kân-ı kerem
ben seni kim / Bir yire gelse
seni medh idemez cümle cihân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 26). [nice,]

nice: "Nasıl" anlamında soru zarfı.

Fitne Ye'cüc'ı zemânında **nice**
bulsun zuhûr / Râh-ı Hâk'da
Sedd-i İskender'dür ol Dârâb-
ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 33). [nice,]

Koçmasun kimse diyü üstine dir dir
ditrer / **Nice** nāzūkdür o sīmīn
bedenüñ pīreheñi (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 31*).
[nice,]

Rüstem ider şeker börek **nicedür** /
Kılmağa kām-ı cānı zevke
karīn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 6*). [nicedür, -dür]

Göz göre **nice** kıyduñ ol Şāha /
Zālim ü bī-amān imişsin sen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 53*). [nice,]

nice: "Bir çok, hayli" anlamlarında sıfat.

Bir iki lafz-ı rekīk u me'āni-yi
terzīk / Derüp çatup müteşā'ir
geçer **nice** cühelā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2*). [nice,]

Gevher-i vaşluña hergiz olmadı cān
āşinā / Baħr-ı baħrūñde **nice**
demdür ider cān āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1*). [nice,]

Gül-i ter devridür sākī getür kanı
mey-i hāmra / **Nice** bir zāhid-i
yābis mizācıyla kuru ğavġā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [nice,]

Vādi-i ğamda **nice** mecnūn-ı
maħzūn olmayam / Bir saçı
leylī perī-ruhsāre oldum
mübtelā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4*). [nice,]

Dāmen-i şahrāda zencīrin sürer
Mecnūn-veş / Pā-bürehne bir
nice dīvāneler gördüñ mi hīç
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [nice,]

Çeşmüm **nice** bir derd ü firāk ile
ter olsun / Hicr ile ya gönlüm
nice zīr ü zeber olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 1*). [nice,]

Çeşmüm **nice** bir derd ü firāk ile
ter olsun / Hicr ile ya gönlüm
nice zīr ü zeber olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 1*). [nice,]

Nice çeksün Fazlī-i bī-çāre derd ü
ġamlaruñ / Kāş ezelden
olmayaydı āsinālıklar begüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 10*). [nice,]

Gitdi devletlü begden ayrıldı /
Kullarına bu **nice** nekbetdür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 22*). [nice,]

Evvelā luṭf u soñra ḳahr itdüñ /
Nice ḳavli yalan imişsin sen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 55*). [nice,]

nice: "Birçok, hayli" anlamlarında sıfat.

Gice gündüz **niçe** gün seyr ü zevk
ü 'ıyş ü 'işretdür / Zihī 'ıyş ü
zihī 'işret zihī şoḥbet zihī
na'mā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 37*). [niçe,]

nice: "Nasıl?" anlamında soru sıfatı.

Şaçuñ örter cemālūñ ġayret-i imān
kanı cānā / İder göz göre dīni
setr ol gör **nice** kāfirdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [nice,]

Nice İskender-i Sānī diyem ben
saña şāhā kim / Göreydi sen

şehi olurdu İskender saña şānī
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 44). [nice,]

nice: "Pek çok, birçok, hayli"
anlamında miktar zarfı.

Nağşı yâ Rab ol büt-i hūbuñ **niçe**
zîbâ olur / Her feni yazmağda
‘âciz kaldılar nağğâşlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit
4). [niçe,]

nice: "Bir çok, hayli" anlamlarında
kullanılan kelime.

Niçe dürişesin itmege kaşruñı a‘lâ /
Añ ol zemānı ki bir gün yirūñ
olisar gūr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 6, Beyit 2). [niçe,]

Bilsem ki **nice** çekdi saña tîğ-ı kîne
/ Mervān-ı ħar Yezîd-i sitem-
kār Yâ Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11).
[nice,]

Rûze-i hecr ile iy dil **nice** mahrûm
olalum / ‘Îd irişdi demidür bezl
ola ger ħvān-ı vişāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 15).
[nice,]

Tîğı ger rûz-ı veğā ‘arz-ı şecā‘at
itse / Kahr ile zār u zebūn ide
niçe Tehmeten’i (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 14).
[niçe,]

Muntazam kıldı yine kılmağa
pāyuña nişār / Rişte-i nazm-ı
laîfe **niçe** dürr-i ‘Aden’i (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
38). [niçe,]

Salţanat da‘vāsın eylerken **nice**
İsfendiyār / Bendeñ olurdu

göreydi kürsini iy şehriyār
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 28). [nice,]

Küy-ı ħasretde **nice** bir bî-ser ü
sāmān olam / Rûz u şeb ħalvet-
nişîn ü gūşe-i hicrān olam
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 3). [nice,]

Şecā‘at mîşe-zârında o bir şîr idi
merd-efgen / **Niçe** şîri zebūn
itmişdi kahr-ı ħavf ü ħaşyetden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 11). [niçe,]

Görseñ iy dilber ki sensüz **nice**
mey ‘ıyş eylerem / Eşk sākî āh
muṭrib nāle hem-dem ġam
nedīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 15). [nice,]

Bilmen ne düşdi hey **nice** müşkil iş
eyledi / Cümle cihānı derd-ile
pür-nāliš eyledi (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 20).
[nice,]

Niçe ‘ankāları uçurmuşsın / Köhne
bir āşiyān imişsin sen (Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2,
Beyit 59). [niçe,]

nice: "Bir çok, bir hayli" anlamlarında
kullanılan kelime.

Fitne destin uzadup zūlfūñ çü
mekre başlar / **Nice** miskîn
ayağa düşer kesilür başlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66,
Beyit 1). [nice,]

Dilkülenme herkese nūş eyle
tavşan kanı mey / Gürbe şūfî
mūşek iken kārı **nice** şîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 6). [nice,]

Vādi-i tende **nice** ārām ide bu
murğ-ı dil / Fazlıyā pīr-i ecel
gibi anuñ şayyādı var (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit
5*). [*nice*,]

İrmediler menzil-i Leylā'ya hergiz
gerçi kim / **Niçe** Mecnūn vādi-i
'ışk içre maḥmil bağlamış
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100,
Beyit 3*). [*nice*,]

Her kadeḥ kim çekerüm ulu güneḥ
dirsın şerr / Merḥamet kıl **nice**
bir bunca günāhı çekelüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129,
Beyit 4*). [*nice*,]

Ben **nice** medḥ idem saña lāyık eyā
nice / Meddāḥ olup durur saña
çün zāt-ı kibriyā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14*).
[*nice*,]

Ben **nice** medḥ idem saña lāyık eyā
nice / Meddāḥ olup durur saña
çün zāt-ı kibriyā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14*).
[*nice*,]

Güzellerüñ **niçe** bir vaşf-ı ḥattın
eyleyesin / Añ ol zemānı ki bir
gün üşiser ağzuña mūr (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
9*). [*niçe*,]

Korķum ol yolda ƣalup dūr olasın
ƣāfileden / Ḥvāb-ı ƣaflet **niçe**
bir aç gözüñi iy ƣāfil (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
5*). [*niçe*,]

Līk sen bulmaƣa maṭlūb-ı ḥaƣıķīye
vişāl / **Niçe** esbāb gerek kim
ola vuşlat ḥāşıl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*).
[*niçe*,]

Ƙal'a-i düşmen-i sultān gibi her
āteş-bāz / Od urup itse gerek

niçe ƣılā'ı vīrān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 26*).
[*niçe*,]

Gerçi 'ālem şadefinde bulunur **niçe**
dürer / Söz gibi ƣūşa toƣınmadı
ƣirān-māye ƣüher (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 1*).
[*niçe*,]

Nice İskender-i Sānī diyem ben
saña Şāḥā kim / Göreydi sen
şehi olurdu İskender saña sānī
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 31*). [*nice*,]

Görürse sen şehi fi'l-ḥāl **niçe**
ferzāne / Piyāde ruh sürüp atuñ
ayaƣına ola māt (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 16*).
[*niçe*,]

Açup 'ibret gözin keşretde vahdet
seyrin it k'olmuş / **Niçe** reng ü
şuverle bir ḥaƣıķat cāmi'-i eşyā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 28*). [*niçe*,]

Nedīm ü maşḥara envā'ınuñ gel
hey'etin seyr it / **Niçe** lu'bet-
nümādur gör sipihr-i bī-ser ü
bī-pā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 29*). [*niçe*,]

Girüp her birisi bir şürete görseñ ne
kār eyler / Bu şüretlerle ol kārā
olur ḥayrān **niçe** dānā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
30*). [*niçe*,]

Niçe tōp u tūfeng ile bezenmiş
ƣal'ayı ol dem / Yaƣup yıkdı
çeküp yaluñ yaraƣ çün ƣal'a-i
a'yā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 42*). [*niçe*,]

Ḥurūsa ḥod ne minnet dōne dōne
yandı seyr itdük / Bu ƣice anda
nūr oldu **niçe** dīv ü **niçe** 'anƣā

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 48). [nice,]

Hurûsa hod ne minnet döne döne
yandı seyr itdük / Bu gice anda
nûr oldı **niçe** dîv ü **niçe** 'anķā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 48). [nice,]

Hazret-i Şāh Selīm ibn-i
Süleymān-ı zemān / Ki
Süleymān gibi rām itdi **niçe**
Ehremen'i (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 13). [nice,]

Hicrinde **nice** bir çekeyin her
birinüñ ğam / Derd ü elemin
eyleyüben cānuma hem-dem
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 5). [nice,]

Anlar olalar hem-kadeh aġyār ile
her ān / Ben **nice** şurāhî gibi
her-dem yudayın kan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 7). [nice,]

O bir şeh-bāz idi şahrā-yı devletde
hümā-pervāz / **Nice** 'anķalar
olmışdı şikārı çāpük ü mümtāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 7). [nice,]

Nice bir tekye-i miñnetde qarār
eyleyelüm / Girelüm bir
nemede 'ışk ile kār eyleyelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 1). [nice,]

nice: "Nasıl" anlamında soru zarfı, nasıl, öyle bir.

Nice medh eyleyem iy kân-ı kerem
ben seni kim / Bir yire gelse
seni medh idemez cümle cihān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 39). [nice,]

nice: "Nasıl, ne şekilde" anlamlarında soru zarfı.

Vaşfını tîġınüñ **nice** taħrîr ide
kalem / Farzā k'ola zebān-ı
kalem tîġ-ı āb-dār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 15). [nice,]

nice: "Nasıl, ne şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

Zulm ile 'ālemi ħarāb itdüñ / **Nice**
zulm ıssı hān imişsin sen (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 52). [nice,]

nice: "Birçok, pek çok" anlamlarında sıfat.

Nice bir ben mübtelāya
mübtelālîklar begüm / Sen şehe
hercāyilikler bî-vefālîklar
begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 1). [nice,]

nice: "Birçok, hayli" anlamlarında kullanılan kelime.

Ol māh ki hūrşîd-i ziyā-bağş-ı
cihāndur / Dil şavm-ı firākını
tutar **nice** zamāndur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 3). [nice,]

nice: "Bir çok, hayli" anlamlarında kullanılan sıfat.

Dem urdı Şūr-ı İsrāfîl'den her sūr-
nā beñzer / Ki enfāsı **niçe** dil-
mürdeyi itdi o dem ahyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 6). [nice,]

nice: " Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Nice çekem şütür-i na'tı hücre-i nazma / Ki hücre teng ü şütür küh-veş 'azīm beden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44). [nice,]

niçe bir: Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Hicrûñ ile **nice bir** maḥzûn olam ben mübtelâ / Ben ḳuluña merḥamet eyle Memî Şâh'um benüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 8). [nice bir,]

niçe bir: Ne vakta kadar, daha ne kadar.

Gider ihmâli gönülden bu tekâsül **nice bir** / Koya mühmellügi gel olma igende mühmil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 33). [nice bir,]

Nice bir bağlaya bu çeşm-i dili ḥvâb-ı ecel / Gel ḳalender olalum terk-i diyâr eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 10). [nice bir,]

niçe bir: Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Niçe bir cām-ı hevâ ile olup mest ü ḥarâb / Olasın cehl ile üftâde vü âlûde-i kil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7). [niçe bir,]

nice ki: Nasıl ki, ne zaman ki.

Nice ki ḥink-i çerḥa şeh-i necm olup süvâr / Ḳaṭ'-ı menâzil eyleye her şubḥ tâ mesâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 33). [nice ki,]

Nice ki Merve'de ḥüccâc ide Şafâ ile sa'y / **Nice ki** ehl-i vuḳûf ola vâḳıf-ı 'Arafât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 41). [nice ki,]

Nice ki Merve'de ḥüccâc ide Şafâ ile sa'y / **Nice ki** ehl-i vuḳûf ola vâḳıf-ı 'Arafât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 41). [nice ki,]

Niçe ki vire şeref rûy-ı 'âleme ḥürşîd / **Niçe ki** mâh ide ḥalk-ı cihâna 'arz-ı cemâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 32). [niçe ki,]

Niçe ki vire şeref rûy-ı 'âleme ḥürşîd / **Niçe ki** mâh ide ḥalk-ı cihâna 'arz-ı cemâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 32). [niçe ki,]

Niçe ki eşref-i nâs ola 'ilm ile 'ulemâ / **Niçe ki** fazl ile ḥalk ola vâcibü'l-ta'zîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 33). [niçe ki,]

Niçe ki eşref-i nâs ola 'ilm ile 'ulemâ / **Niçe ki** fazl ile ḥalk ola vâcibü'l-ta'zîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 33). [niçe ki,]

niçe kim: Ne zaman ki.

Nice kim tîğ ile feth ola şâhum memleket dâyim / **Nice kim** şâhlar ide cihânı bende fermânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 33). [nice kim,]

Nice kim tīg ile feth ola şāhum
memleket dāyim / **Nice kim**
şāhlar ide cihānı bende fermānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 33). [nice kim,]

Nice kim 'îd ola vü 'îd ile 'ālem
ḥandān / **Nice kim** rûze gidüp
irişe māh-ı şevvāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 44).
[nice kim,]

Nice kim 'îd ola vü 'îd ile 'ālem
ḥandān / **Nice kim** rûze gidüp
irişe māh-ı şevvāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 44).
[nice kim,]

Nice kim faşl-ı ḥazān ile irüp dehre
gînā / Pür ide dürlü ni'am birle
zemîn ü zemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 42).
[nice kim,]

Zer varaḳdan **niçe kim** bāğda
naḳḳāş-ı ḥazān / İde bayraklar
ile naḳş-ı zemîni yeksân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
41). [niçe kim,]

niçe kim: Nasıl ki.

Niçe kim her şubḥ-dem cünd-i
zulām-efrûz-ı şeb / 'Ayn-ı
nuşretten ola meşhûr semşîr-i
seḥer (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 41). [niçe kim,
]

Niçe kim sūr-ı 'ālemde ola sūr-ı
sürür-efzā / **Niçe kim** sūr ile
mesrûr ola ḥalkuñ dil ü cānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 49). [niçe kim,]

Niçe kim sūr-ı 'ālemde ola sūr-ı
sürür-efzā / **Niçe kim** sūr ile
mesrûr ola ḥalkuñ dil ü cānı

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 49). [niçe kim,]

Nice kim sūr-ı cihānda ola sūr-ı
a'zam / **Nice kim** sūr ile mesrûr
ola maḥlûḳ-ı cihān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 48).
[nice kim,]

Nice kim sūr-ı cihānda ola sūr-ı
a'zam / **Nice kim** sūr ile mesrûr
ola maḥlûḳ-ı cihān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 48).
[nice kim,]

Nice kim şāhları medḥ idüp erbāb-ı
kelām / Vireler nazm-ı laṭîf ile
cihāna zîver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 47).
[nice kim,]

Nice kim eyleye 'uşşāk-ı Şîfāhān u
'Irāḳ / Şad nidā ile reh-i rāstdan
āheng-i ḥicāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 34).
[nice kim,]

Niçe kim sūr-ı eflāke döküp zerrîn-
'ālem ḥurşîd / Sürür-ı sūr ile
mesrûr ola āfāk ser-tā-pā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
70). [niçe kim,]

Ḥaḳ Te'ālā şeref ü devletin efzûn
itsün / **Nice kim** devr ide
'ālemde şühûr u a'vām (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
31). [nice kim,]

nice ol: Nasıl olur?.

Baḥr-i nazm içre nice ola sefîne
seyri / Şimdiden girü du'ā
semtine tutdum deheni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
41). [nice ol, -a]

niçün: Bu sebepten dolayı, bu yüzden.

Ṭālī'ūñ gāyet iti olmasa iy kelb-i
rakīb / O ğazālum bu kadar
niçün ola rām saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3).
[niçün,]

Zemm idersin 'āşık-ı dîvāneyi her-
dem / Vā'izā billāh **niçün** disün
kişi uşlu saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4).
[niçün,]

niçün: "Ne için, neden, hangi
sebepten?" anlamlarında soru zarfı.

Ben fakîre bilmezem yâ Rab **niçün**
kıldı haram / Ol saḥāvet
menba'ı kim adı Muşlî Şāh'dur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 10). [niçün,]

niçün: "Niçin; ne için, hangi
sebepten?" anlamında soru zarfı.

Te'essüf eyleyüp müşt ile döğdi
sīnesin her tabl / Ki **niçün**
haşre dek olmaz bu şādî günleri
ibkâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 7). [niçün,]

Niçün su'ālin eyleme bu kâr-
hāneye / Tütma bahāne her
nefes ol bî-bahāneye (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 1). [niçün,]

nidā: Ses, seda, seslenme.

Nice kim eyleye 'uşşāk-ı Şifāhān u
'Irāk / Şad **nidā** ile reh-i
rāstdan āheng-i hicāz (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
34). [nidā,]

nidem: Ne edeyim.

Zulm ile dökdi ḥāke **nidem** hūn-ı
pākuñı / Bir kaç ḥabīs ü
mühmil ü murdār Yâ Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 13). [nidem,]

nidem: Ne edeyim, ne yapayım.

Ḳurı da'vāyı **nidem** çünkü ğaraż
ma'nādur / Ehl-i ma'nā göricek
sözlerümi fehmi eyler (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
46). [nidem,]

nidem: Ne edeyim, ne yapayım?

Ruḥsār-ı āfitāb-idi kaşı hilāl idi /
Gitdi nazardan āh **nidem** şan
ḥayāl idi (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 17). [nidem,
]

n'idem: "Ne edeyim, ne yapayım?"
anlamında kullanılan nida.

Şu 'ömre ḥayf iderüm k'olmadı
du'āñ ile şarf / **N'idem** şehā
budur ancak tedārik-i mā-fāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 22). [n'idem,]

nider: Ne etmek, ne yapmak.

Oldı rüşen çihresinde pertev-i
devlet anuñ / Şemsen azherdür
ol ḥulḳ aña bürhānı **nider**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 13). [nider,]

n'idügi: Ne olduğu 2. Nasıl olduğu.

Devründe bildi halk-ı cihân 'adl
n'idügin / Oldı 'ıyân zemānede
sırr-ı nihân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 15).
[n'idügin, -n]

nigār: Güzel yüzlü sevgili.

Ümmîd-i vaşl itme gönül ol
nigārdan / Ol pâdişâh-ı
memleket-i hüsn ü ben gedâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18,
Beyit 4). [nigārdan, -dan]

Tîguñ gamından oldı kalem gibi
ten nizâr / Çek tîgı bâri kes çü
kalem başum iy **nigār** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
29). [nigār,]

nigār: 1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3.
Tasvir gibi güzel sevgili.

Fazliyâ zülfi gamından ol **nigāruñ**
âh kim / Şâne gibi kurudum
şad-pâre oldum mübtelâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit
5). [nigāruñ, -uñ]

Yine burc-ı bedenden cân
sevincinden çıkayazdı /
Nigāruñ gönline girdüm
demürden bir hişâr aldum
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 5). [nigāruñ, -uñ]

Görüp dil bir saçı Leylî **nigāruñ**
oldı meyyâli / 'Aceb Mecnûn'ı
olmuşdur anuñ bilsem n'ola hâli
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 1). [nigāruñ, -uñ]

nigār ol: Tasvir gibi güzel sevgili
olmak.

Tâ tîg-ı şun' ile kalem oldı varak
nigār / Oldı nizâm-ı 'âleme tîg
u kalem medâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 1).
[nigār ol, -dı]

nigār-ı 'itâb-ı telh: Acı acı azarlayan
sevgili.

İy şüh u şîve-kâr u **nigār-ı 'itâb-ı
telh** / Sensüz mezâk-ı cāna
gelür kand nâb-ı telh (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
1). [nigār-ı 'itâb-ı telh,]

nigū-sār ol: Uğursuz olmak.

Geysün kebūd haşre degin
mâtemüñ tutup / Olup gam ile
çerh nigū-sār Yâ Hüseyin (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
16). [nigū-sār ol, -up]

nihâl-i bār: Meyve fidanı.

Sirâc-ı millet ü dîn Şâh Muştafâ
â'nî / **Nihâl-i bār** durur büstân-
ı sultânî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 14). [nihâl-i
bār,]

nihâl-i nevber: Taze ve düzgün fidan.

Yine rif'at buldı bād-ı luţf ile /
Bâg-ı iqbālūñ nihâl-i nevberi
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3,
Beyit 1). [nihâl-i nevber, -i]

nihâl-i 'ömr: Ömür fidanı.

Gül-sitân-ı mekremetde bir dıraht-ı
tâzedür / Dâymâ olsun nihâl-i
'ömri Yâ Rab tâze vü ter (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
9). [nihâl-i 'ömr, -i]

nihâl-i şîve: Edalı fidan.

Nihâl-i şîve olmuşdur ser-â-ser
bûlbûl-i gûyâ / Çemende
şalınurlar serv gibi nâz ile tenhâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 4). [nihâl-i şîve,]

nihân: Gizlenmiş, saklı. 2. Bilinmeyen,
görünmeyen, seçilemeyen. 2. Giz,sır.

Oldı mânend-i çeşme-i hûrşîd /
Hâk içinde **nihân** o çeşme-i cân
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 7). [nihân,]

nihâyet: 1. Son. 2. Sonunda, en
sonunda.

Ko şalayın boynuña kolum **nihâyet**
diyeler / Boynına bir şâh
altundan hamâyil bağlamış
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100,
Beyit 1). [nihâyet,]

Didüm ki yok mı cânâ cevri ü
cefâna gâyet / Didi ki cevrum
ile cân viresin **nihâyet** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 143, Beyit
1). [nihâyet,]

nihâyet: En son, sonunda.

Has dir **nihâyetî** saña iy şüfî ehl-i
'İşk / Pâyüñ kerâmetiyle gerek
rûy-ı âba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5).
[nihâyetî, -i]

nihâyet bul: Son bulmak, neticeye
ulaşmak.

Devr ider 'arşa-i kadrine nihâyet
bulmaz / Kûy-ı çerh olalı
çevgân kaderden gâltân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
20). [nihâyet bul, -ı, -maz]

nihâyet-i âsâr-ı lutf-ı yezdânî: İlâhi
lütfün eserlerinin sonu.

Müyesser oldı yine iltifât-ı sultânî /
Zihî **nihâyet-i âsâr-ı lutf-ı
Yezdânî** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 1). [nihâyet-i
âsâr-ı lutf-ı yezdânî,]

nihâyet-i efdâl: Faziletin, erdemin son
hududu.

Muhibbisin fuзалânuñ fûnûn-ı
fazlıla sen / Zihî kemâl-i fazîlet
nihâyet-i efdâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 14).
[nihâyet-i efdâl,]

nihâyet-i ikbâl: Talihin sonucu.

Zihî kemâl-i şeref zî **nihâyet-i
ikbâl** / Müyesser oldı şehüñ
intisâb-ı dîvânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 7).
[nihâyet-i ikbâl,]

nîk: İyi, güzel, olumlu.

Nîkvân-ı dehrde sensin bugün /
Nîk rây u nîk rûy u nîk nâm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1,
Beyit 4). [nîk,]

Nîkvân-ı dehrde sensin bugün / Nîk
rây u **nîk** rûy u **nîk** nâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 4).
[nîk,]

Nîkvân-ı dehrde sensin bugün / Nîk
rây u **nîk** rûy u **nîk** nâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 4).
[nîk,]

nikâb: Far. Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.

Gelsün iy gül gülsene ref` eyleyüp
yüzden **niķāb** / Kalmaya bir
ğoncenün hergiz girîbânı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 6). [niķāb,]

nikâb-ı hüsn: Güzelliğin örtüsü.

Gözüñ aç hüsnidür yârün niķāb-ı
hüsnî iy ğāfil / Ki nūr-ı hüsnine
mihriñ yine öz nūrı mâni'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 6). [niķāb-ı hüsn, -i]

nikât-ı fikret: Düşüncelerin nüktesi.

Nikât-ı fikreti dergende 'aql-i gül
'âciz / 'Ulûvv-i himmeti
vaşfinda nefis-i nâtika lâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
12). [nikât-ı fikret, -i]

nikrîs: Ayak parmakları, topuklar ve
eklemlerde meydana gelen ağrılı bir
hastalık.

Şerbet-i bâdeden ol zâhide iy sâķi
müfîz / Oldı **niķrîsi** ayak
derdine düşdi o marîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit
1). [niķrîsi, -i]

nîkû: İyi.

Atasından n'ola istidlâl olınsa
cūdına / Kim dıraht-ı müşmirün
tohmı olur **nîkû** semer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
17). [nîkû,]

nîkvân-ı dehr: Zamanenin iyileri.

Nîkvân-ı dehrde sensin bugün / Nîk
rây u **nîk** rûy u **nîk** nâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 4).
[nîkvân-ı dehr, -de]

nîl ü aras: Nil ve Aras nehirleri.

Ķudretün şahrâsınuñ kim
püştesidür küh-ı Ķāf /
RaĶmetün deryâsınuñ kim
ķatresi **Nîl ü Aras** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2). [nîl
ü aras,]

ni'met: İyilik, lütuf, ihsan.

Halk-ı 'âlem muĶtenim oldı na'îm-
i cūdına / Luţf u cūdı halka
Ķaķ'dan özge **ni'metdür**
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 17).
[ni'metdür, -dür]

ni'met: Nimet, bahşedilmiş rızık.

Nice vaşf eyleyeyin anda bişen
ni'meti ben / Kimse anuñ
'adedin bilmeye ancaķ Sübhân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 18). [ni'meti, -i]

ni'met: İhsan, baĶış.

Her günün 'id ü giceñ devlet ile
kadr ola / Rûz u şeb ola
müyesser tapuña **ni'met** ü nân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 36). [ni'met,]

ni'met: Yiyecekler, içecekler; Allah'ın
kullarına verdiği her şey.

Maṭbahında şu kadar bisse
gerekdür **ni'met** / Ki tuyûrı
toyura cümle degül geh insân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 10). [ni'met,]

ni'met: Ihsan, bağış, iyilik, lütuf.

Görüp Fazlî didi târîhin anuñ / Zihî
a'tâ vü **ni'met** bârek-Allah
sene dokuzyüzellialtı (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 7).
[ni'met,]

**ni'met ü devlet ü 'izz ü şeref ü
kudret:** Nimet, devlet, yücelik, itibar
ve kudret.

Ni'met ü devlet ü 'izz ü şeref ü
kudretle / Pād-şāhum kıla
pāyende Hudāvend seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
43). [ni'met ü devlet ü 'izz ü
şeref ü kudret, -le]

ni'met-i ğam: Gam nimeti.

Hvân-ı sādî senüñ aşuñ degül olma
tāma' / İy dil-i hāste yeter
ni'met-i ğam vāye saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3).
[ni'met-i ğam,]

ni'met-i 'uzmā: En büyük lütuf, ihsan.

Müyesser ide müyessir budur
murādum kim / Cihānda
ni'met-i 'uzmā vü āhîretde
na'im (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 35). [ni'met-i
'uzmā,]

nîrân-ı fitne: Fitne ateşi.

Urduñ ğam ile bağrumuza dāğ-ı
hasreti / Nîrân-ı fitneden yine
şalduñ hûbāna nār (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 2).
[nîrân-ı fitne, -den]

nîrû-yı şegāl: Çakalın gücü.

Saña nisbet ne vücūdı var ola
a'dānuñ / Şîr yanında ne deñlü
ola **nîrû-yı şegāl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 38).
[nîrû-yı şegāl,]

nîş id: Zehirlemek, ağılamak.

Server-i kahrınuñ içürse eger
şerbetini / Nîş ide nüşını nüşîn
revānuñ o revân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 41).
[nîş id, -e]

nişāb-ı hüsn: Güzellik sermayesi.

Nişāb-ı hüsne çü mālîksin iy şeh-i
'ālem / Faķîrüne nazar it k'oldı
müstahakk-ı zekât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 32).
[nişāb-ı hüsn, -e]

nişān: Eser, alamet.

Dāğ-ı ğamuñ derūnda sa'ādet
nişānıdur / Derd ü maḥabbetüñ

maraz-ı rûhadur şifâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6). [nişânıdur, -ı, -dur]

nişân: 1. İşâret, belirti, iz, alâmet. 2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.

Meger sihr okıdur gamzeñ deler
‘âşıklarun bağrın / Ne kan zâhir
olur andan ne zahmından **nişân**
peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [nişân,]

nişân: Hedef, eser, iz, alâmet.

Kâmetün gerçi kim kemân olmuş /
Tîr-i âha **nişân** imişsin sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 57). [nişân,]

nişân: Hedef, nişangah.

Tîr-i makşûdın **nişâna** ırgürür ol
nev-cüvân / Ol saḥâvet menba‘ı
kim adı Muşlî Şâh’dur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 6). [nişâna, -a]

nişân ol: Ok nevinden öldürücü
silahların atıldığı hedef hâline gelmek
İl Sevgilinin ok gibi bakışlarına hedef
olmak.

Menzil-i makşûda irüp isterem
olam nişân / Tîrünüñ budur
öñünce varduğum naḥçîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,
Beyit 4). [nişân ol, -am]

nişâne: Eser, iz.

Tîr-i makşûd dilerseñ ki **nişâne**
irise / İy gönül ‘Işķ kemânını

kemâ-hi çekelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5).
[nişâne,]

nisar: A. saçmak, feda etmek.

Tâc-ı kelâma dürdür u taḥt-ı
sühanda raḥt / Geldüm o taḥt u
tâca yed-i ‘aciz ile **nişâr** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
23). [nişâr,]

nişâr eyle: Saçmak, dağıtmak.

Ferahından şu kadar sîm nişâr
eyledi kim / Ğarķ-ı sîm eyledi
dünyâ-yı denîyi yeksân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
15). [nişâr eyle, -di]

nişâr id: Saçmak, serpmek, dağıtmak.

Binse semend-i devlete iḳbâl ü ‘izz
ile / Şâhân atı ayağına vârin
ider nişâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 19). [nişâr id,
-er]

nişâr kıl: Saçmak, serpmek, dağıtmak,
vermek.

Muntazam kıldı yine kılmağa
pâyuna nişâr / Rişte-i nazm-ı
laṭîfe niçe dürr-i ‘Aden’i (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
38). [nişâr kıl, -mağ, -a]

nişâr ol: Saçma, dağıtma.

Barmaḳlarun durur çü kalem
sâ‘idün çü tîğ / Boynuma tîğun
ol kaleme cân ola nişâr (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 32). [nişār ol, -a]

Zemîne dâmen-i gülden kızıl altun
nişār olsa / Güzellük nev-
bahârında cihân bâğı bahâr olsa
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 2*). [nişār ol, -sa]

nisbet: *Ar. yakınlık, benzerlik.*

Şöyle oldu yüzümde esküm cem' /
Bahre yok **nisbeti** bivechin mâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6*). [nisbeti, -i]

nisbet: *İlgi, benzerlik.*

Nice vaşf eyleye vaşşâf 'ulüvv-i
sānuñ / Ne felek-kađr ki **nisbet**
görinür dūn u denī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 34*).
[nisbet,]

nisbet: *"Kıyaslama, karşılaştırma" amacıyla kullanılmıştır.*

Saňa **nisbet** ne vücūdı var ola
a'dānuñ / Şır yanında ne deñlü
ola nīrū-yı şegāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 38*).
[nisbet,]

nisbet: *Göre, nazaran, nisbetle, oranla.*

Sen ol şāh-ı refī'ü'l-kağrsin der-
gāhuña **nisbet** / Felek alçaklık
eyler itse ger da'vā-yı isti'lā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 56*). [nisbet,]

nisbet itmek: *Nispet etmek; eşit tutmak, oranlamak.*

Nisbet itmek kağüne nār u ney /
Serv-i men nā-revā durur ne
revā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [nisbet itmek,]

nısf-ı dīn: *Dinin yarısı.*

O bütüñ küfrüne īmān diyeni gayb
itmez / **Nısf-ı dīn** añladı iy şeyh
şu kim inşāfı (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3*).
[nısf-ı dīn,]

nısfını bul: *Yarısı olmak.*

Şol deñlü virdi Hāk saňa inşāf u
hulkı kim / Nısfını bulmadı
anuñ eşnāf-ı aşfiyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*).
[nısfını bul, -ma, -dı]

nīş-i fenā: *Yokluk iğnesi.*

Nūş-ı beķā umanlara **nīş-i fenā**
şunup / Āb-ı hayātı kađruñ ider
cāna zehr-i mār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 5*).
[nīş-i fenā,]

niteki: *Nasıl ki.*

Niteki tağt u tāk ile şehir bulup
kemāl / Tāk ile ser-firāz ola tağt
ile bađtiyār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 40*). [niteki,]

niteki: *Bunun gibi.*

Küh-ı Kāf olsa ğamuñ bārı çekem
lā diyemem / Ger şikāf olsa
tenüm **niteki** kūfī kāfī (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit
4). [niteki,]

Bir esb idi ki 'ālemi devr eyler yidi
cest / Bādî nazarda **niteki** fikr-i
ülû'n-nühā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 3). [niteki,]

niteki: Bunun gibi, burada olduğu
şekilde.

Müşerref eylemek envā'-ı
iltifātuñla / **Niteki** eyledüñ iy
şāh zıll-ı Yezdān'ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 29).
[niteki,]

Nev'-i insānede nuṭṭ ile tefāzul
vardur / Hāzef üzre şadefe dürr
iledür **niteki** fer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 6).
[niteki,]

nitekim: Ancak, oysaki.

Şeb-i târik geçüp itmiş idi mihr
zuhûr / Zülmet içre **nitekim**
çeşme-i āb-ı hayvân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
2). [nitekim,]

nitekim: Gerçekten, hakikaten.

Ġarḳ-ı sîm eyledi dünyâyı kefi
cûdı temām / **Nitekim** Hāzret-i
Şeh-zāde-i Sultân-ı Cihân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 17). [nitekim,]

nitekim: Ancak.

Ol iki şemseler üstinde anuñ mihr ü
mehdür kim / Tulu' itmiş
muḳābil birbirine **nitekim**
Cevzā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 20). [nitekim,
]

nitekim: Ancak, oysa ki.

Eyleye ğālib seni her laḫza a'dā
üstine / **Nitekim** şemşîr-i kahr-ı
Hüsrev ü Cemşîd-fer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
42). [nitekim,]

Gice irdükde āteş işlerinden cümle-
i 'ālem / Olur pür-şevḳ ü nūrānî
nitekim 'ibretü'l-me'vā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
38). [nitekim,]

**nivîşte ber mezâriş şun'î târih zi
ferre nûr- u ḫak bādā münevver:**
Farsça beyit: Mezarına Sun'î tarih
yazmış ne güzel nur parlıyor ve Hak
daima nurlandırırın.

Nivîşte ber mezâriş şun'î târiḫ / Zi
ferre nûr- u Ḫak bādā
münevver (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 8, Beyit 2). [nivîşte ber
mezâriş şun'î târiḫ zi ferre nûr-
u ḫak bādā münevver,]

niyām: Kılıç kını, kılıf.

Çıkarup bergi **niyāmından** anı
gördügi dem / Aldı her şāḫ-ı
şecer destine bir sîm-sinân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 10). [niyāmından, -ı, -n, -
dan]

niyāz: Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, rica.

Ol pür-cefā ki eyleye geh geh
vefāya nāz / Sen dürr-i eşkden
dök ayağına şad **niyāz** (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 16). [niyāz,]

niyyet: Ar. niyet.

O **niyyet** üzre kim bî-şekk gazā-yı
ekber olmışdur / Çekildi devlet
ü ikbāl ile rāyāt-ı ‘Osmānî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 15). [niyyet,]

niyyet id: (Bir şeyi yapmayı) Zihinde tasarlamak, aklına koymak, yapmaya karar vermek.

Gazāya eyledün niyyet idüp
fermān-ı sultānî / ‘Adū kaşdına
bend itdün miyāne tîğ-ı bürrānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 1). [niyyet id, -üp]

Ka’be-i kūyuñı tavf eylemege
niyyet idüp / Her şehir tā’at
içün şubh būrinür ihrām (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
22). [niyyet id, -üp]

nizā’: Çekişme, kavga 2. mücadele, çaba.

Maḥv olur milk **nizā’ını** iden sen
var iken / Baḥr yanında belî
kaṭre bulur izmiḥlāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
37). [nizā’ını, -ın, -ı]

nizā’ eyle: Kavga etmek.

Dönerken birbirinün üstine eflāk iy
māhum / Girüp birbirine
ḥürşid-i ḥüsnün-çün nizā’ eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79,
Beyit 3). [nizā’ eyle, -r]

nizā’ eyle: Kavga etmek, çekişmek.

Dönerken birbirinün üstine eflāk iy
māhum / Girüp birbirine ḥürşid
ḥüsnün-çün nizā’ eyler (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 149, Beyit
1). [nizā’ eyle, -r]

nizām iriş: Düzenin gelmesi.

Reḥaḳü’l-bāṭıl olup oldu ‘iyān
cā’ü’l-ḥaḳ / Ḥaḳ bu kim buldı
yirin Ḥaḳ irişüp dehre nizām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 7). [nizām iriş, -üp]

nizām ol: Düzenli olmak, hizaya girmek.

Olmasa ebyāt-ı ma’mūruñ senün /
Milket-i nazm içre olmazdı
nizām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a
1, Beyit 10). [nizām ol, -maz, -
dı]

nizām vir: Düzeltmek, düzene sokmak.

Muṣṭafā Ḥān’a vezīr oldu yine
devletle / ‘Adl ü dād ile bugün
virmege dünyāya nizām (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
11). [nizām vir, -meg, -e]

nizāmî: Nizamî-i Gencevî 2. düzenli, tertipli.

Gāh Selmān geçinür gāhi **Nizāmī**
derilür / Yok velī itdügi
da'vāda ma'āniden eşer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
24). [nizāmī,]

nizāmī: Sürekli.

Guşsa vü derd-ile pür-nemdür
nizāmī gözleri / Tıtalı gözde
makām ol kaşları nün ağzı mīm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 18). [nizāmī,]

nizām-ı 'ālem: Dünya düzeni.

Tā tîg-ı şun' ile kalem oldu varak
nigār / Oldı nizām-ı 'āleme tîg
u kalem medār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 1).
[nizām-ı 'ālem, -e]

nizār: Zayıf, aciz, düşkün 2) hasta.

Hazān yaprağıdur şanma dönen
gülşende bād ile / Ten-i zer dü
nizārumdur hevāñ ile semā'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 2). [nizārumdur, -um,
-dur]

nizār: Zayıf, aciz, düşkün.

Şā'ir tabî'atında şan ince hayāldür /
Ol esb bu neḥāfet ile lāğar u
nizār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 7). [nizār,]

nizār ol: Zayıflamak 2. güçsüzleşmek.

Tîguñ gamından oldu kalem gibi
ten nizār / Çek tîgi bāri kes çü
kalem başum iy nigār (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
29). [nizār ol, -dı]

nizār ol: Zayıflamak, aciz düşmek.

Alsañ kalem elüñe kuşatsañ belüñe
tîg / Tîguñ gamıyla ola kalem-
veş 'adū nizār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 24).
[nizār ol, -a]

nîze: Mızrak, süngü.

Nîze gibi ser-keş olma tîz olup
şemşîr-veş / Yā gibi ehl-i
tevāzu' müstakīm ol tîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99,
Beyit 2). [nîze,]

Girüp meydânına cündîlik
oynamağa ol şāhuñ / Felek **nîze**
idindi pertev-i hūrşîd-i rahşānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 10). [nîze,]

nokşān: (Ar. Fa.) Eksiklik, kusurluluk.

Hemîşe sūr-ı 'ömrüñ eyleye
muḥkem senüñ Bārî / Gül-i
sūrîlerüñe hîç irişdürmeye
noḳşānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 50). [noḳşānı,
-ı]

Kemāl-i pîr olup devlet ile ol kāmîl
/ Kemāl-i kudretüñ olmaya hîç
noḳşānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 35). [noḳşānı,
-ı]

nokşān: Az, eksik; kusur.

Yolında pādîşāhuñ yok idi bir
zerre **noḳşānı** / Ne oğul cânla
olmuş idi anuñ kıl u kurbānı

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 17). [nokşânı, -ı]

nokşân ir: Eksiklik gelmek.

Sûr-ı 'ömrüñi senüñ eyleye Bārī muhkem / Gül-i sūrilerüñe ırmeye hergiz nokşân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 49). [nokşân ir, -me, -y, -e]

nokta nokta: Nokta nokta.

Kâf u nûn olalı zâhir künûz-ı zât-ı 'ışk / **Nokta nokta** harfi küyünün der-i âyât-ı 'ışk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [nokta nokta,]

nol: Ne olacak, nasıl olacak.

İy firqatinde ol gülüñ hâli nedür diyin baña / Hâli **nolsar** bülbulüñ olsa gülistândan cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [nolsar, -+ısar]

n'ola: "Ne olur" anlamında yalvarma sözü.

Hütdan Yûnus-ı hürşid çıkup buldı halâş / Hameli aña Hudâ itse **n'ola** ger nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 2). [n'ola,]

n'ola: "Şaşılır mı, tuhaf mı?" anlamında bir söz.

Hüsn-i tab' ile **n'ola** mümtâz olursam Fazliyâ / Bir cebellî hâldür fennümde fâyıklık baña

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [n'ola,]

Döst düşmenler ile 'arşada dolâba bin / Zâr u ser-geşte olursam **n'ola** dolâb-mişâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 17). [n'ola,]

n'ola: "Ne olur" anlamında kullanılan söz.

Zînetüñ yoğ ise zâhirde libâs ile **n'ola** / Fazliyâ hüsn-i kelâm oldı çü pîrâye saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [n'ola,]

Fazliyâ çün dem urur lâ'l-i leb-i sâkîden / Yâda virürse **n'ola** hâtır-ı yârâne şafâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 7). [n'ola,]

Şegaf gün bâde aldı şubh gibi destine sâkî / **N'ola** dil matla'ından olsa hürşid-i şafâ peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [n'ola,]

Sîne tablum eşk-i ceşüm oldı vü âhum sevâ / Milk-i 'ışkuñ şâhıyam dirsem **n'ola** ben bî-nevâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [n'ola,]

N'ola her-dem ney gibi efgân idersem sâkiyâ / Gayrdan olup tehî oldı derûnum pür-hevâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [n'ola,]

N'ola olsam dâ'vi-i 'İşk içre ben sâbit-kadem / Oldı Fazlî mâh u mâhî eşk ü âhumdan güvâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [n'ola,]

Şu yirine kan içmedür ol hūniye
kânūn / Kan rengini tutsa **n'ola**
çeşmümden akan mā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit
3). [n'ola,]

Yüzdeki hālūñ deger Rūm'ūñ
harācı hūsrevā / Pādişehsin
n'ola alsañ cümle hūbāndan
harāc (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 54, Beyit 2). [n'ola,]

N'ola bāğ-ı cefāña zerrece meyl
itmesem şūfî / Bugün Fazlî gibi
çün yār işigünde turağum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 5). [n'ola,]

Ağlasam āh eylesem gördükçe
ruhsāruñ **n'ola** / Nev-bahār
eyyāmı ekser bād olur bārān
yağar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 59, Beyit 5). [n'ola,]

Na're-i mestānemüz eflāke irişse
n'ola / Bezmimüzde çünki sākî
ol kamer-ruhsārdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4).
[n'ola,]

Ölümden Hızr-veş pervāsuz-isem
n'ola iy Fazlî / Lebi āb-ı
hayātumdur saçı 'ömr-i
dırāzumdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 93, Beyit 1). [n'ola,]

'İşk hālvat-gehine 'aql **n'ola**
bulmasa yol / 'Āmm neyler
şanemā anda k'ola meclis-i hāş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101,
Beyit 3). [n'ola,]

Emdükçe lā'lūñi **n'ola** dil rakş
iderse kim / Bî-ihtiyār ider kişi
içse şarāb rakş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4).
[n'ola,]

Fazliyā bir şāh-ı 'ālem sāye
şalmışdur aña / **N'ola** ger olsa

müşerref her arası Lādiķ'ūñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117,
Beyit 5). [n'ola,]

Hadeng-i āhı düşmezmiş yire tîr-i
kazā gibi / Bulınmazsa **n'ola**
yayın çeker Hāllāc-ı Manşūr'ūñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118,
Beyit 3). [n'ola,]

Ġam-ı hattūñ çoğ olduğundan dil /
N'ola hatt eylese şafā mı degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 3). [n'ola,]

N'ola alkışlar eylesem her gün /
Baña sögdüklerūñ du'ā mı
degül (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 122, Beyit 4). [n'ola,]

Baña zülfinden **n'ola** ġam olsa
hāşıl ādeme / Çün bilürsin
zehrdür virdüğü yāruñ iy gōñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126,
Beyit 3). [n'ola,]

N'ola āh eyleyüp kan ağlasam sır-ı
ġam-ı 'İşk / Gözüm yaşıyla
āhumdan cihān hālkına kaş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 4). [n'ola,]

Şevk ü şādīde olursa hālk bülbul-
veş **n'ola** / Bāğ-ı 'ālemde açıldı
çün gül-i handān-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
4). [n'ola,]

N'ola gösterse cinān 'aksin cihān
āyīne-veş / Şaykal-ı rāyıyla
gitdi rüy-ı 'ālemden keder
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 35). [n'ola,]

Cihānuñ her günü 'İd ü gicesi Kadr
olmuşdur / Gice gündüz şafā ile
geçürseñ **n'ola** devranı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
26). [n'ola,]

Ser-i ‘adū **n’ola** gāltān olursa kūy-
şifat / Çü dest-i mihrine tevfiķ
şundi çevgānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 16).
[n’ola,]

Fakîr işe **n’ola** vardur kemāle dest-
resi / Kemāl ehline kılsañ
revādur ihsānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 30).
[n’ola,]

Zer-bahşsın müselsel eger kim
disem **n’ola** / Zencîr-i zer aña
saña Nüşîrevân-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
4). [n’ola,]

Atasından **n’ola** istidlāl olınsa
cūdına / Kim dıraht-ı müşmirüñ
tohumı olur nîkū şemer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
17). [n’ola,]

Luţf umarsam **n’ola** ol tıfluñ
tıfılıdur çü luţf / Tıfl çünkim
luţfdur kılsañ hurûfına nazar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 20). [n’ola,]

Şāhdan kullara ‘îdiyye şehā
‘ādetdür / Leblerüñden **n’ola**
kılsam yine bir buse su’āl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 20). [n’ola,]

‘Umre sürerse **n’ola** zevķ ü şafāsı
haccuñ / İrdiler menzile kaţ
eyleyüben rāh-ı dırāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
3). [n’ola,]

Muğtenem kılsa **n’ola** ‘ālemi
envā-ı ni‘am / Lāzım oldu çü
bu mihmān-ı ‘azîze i‘zāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
7). [n’ola,]

Cümle ‘ālem **n’ola** müstağrak-ı
ihsān olsa / Baħr-i cūduñdan

eger kaţre-i nā-çîz ifraz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
22). [n’ola,]

Mānend-i murğ bāl açup uçardı
yürise / Bir berķ-seyr idi **n’ola**
dirsem Burāk aña (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 9).
[n’ola,]

Yakdı kalbinde şitā anuñ içün āteş-
gīn / Şovisa gönli cihānuñ
n’ola andan her an (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 3).
[n’ola,]

Cenābuña **n’ola** ‘arz itse ma‘rifet
dürin / Cevāhiri dür olan kağr
ü cevheri çü fehīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 31).
[n’ola,]

Şabrum yaķasın çāk ider isem
n’ola her gāh / El irmedi
dāmān-ı vişāline anuñ āh (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 10,
Beyit 1). [n’ola,]

n’ola: Ne olu?. Şaşılır mı?

Ger olursam **n’ola** ol şāh-ı cihāna
çāker / Var mıdur milket-i
‘Osmān’da nazîri ‘Ömer’üñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 10). [n’ola,]

Ķomadı bir dāne şabrum dilde ol
hāl-i siyāh / Ħirmen-i dünyāyı
berbād itse **n’ola** bād-ı āh
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 13). [n’ola,]

n’ola: Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?

N’ola biñ cān ile olursam esîri
‘Ömer’üñ / Var mıdur milket-i
‘Osmān’da nazîri ‘Ömer’üñ

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 2). [n'ola,]

n'ola: *Ne olur || şaşılır mı?*

Görüp dil bir saçı Leylî nigârûñ
oldı meyyâlî / 'Aceb Mecnûn'ı
olmuşdur anuñ bilsem **n'ola**
hâli (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 1). [n'ola,]

n'ola: *Ne olur 2. şaşılır mı.*

Çıkarısam ağlamakla **n'ola** gözden /
Meded begler meded hânım
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 10). [n'ola,
]

n'ola: *Ne çıkar, ne fayda sağlar.*

Bir kez göreyin yılda ben o 'arızı
mâhî / İy Fazlî çıkarısam **n'ola**
ger göglere âhî (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 19, Beyit 9).
[n'ola,]

n'ola: *"Ne çıkar , ne fayda sağlar "*
anlamına gelir.

Yüz yirden olursa **n'ola** gam şüreti
zâhîr / Dil âyinesin pâreledi
seng-i havâdiş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4).
[n'ola,]

Hüsnuñden eylese **n'ola** çeşm-i
pür-âb bahş / Ehl-i nücüm
içinde olur âfitâb bahş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit
1). [n'ola,]

'İşk ehli hüsnuñ için iderse **n'ola**
cedel / Zîrâ olur mübâne-i ehl-i

kitâb bahş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 48, Beyit 2). [n'ola,]

Bahş itse **n'ola** cân ile dil bezm-i
'İşkda / İy Fazlî olmaz içilür ise
şarâb bahş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 48, Beyit 5). [n'ola,]

Nâ-tüvân olsa **n'ola** bîmâr-ı
çeşmüñ her zemân / Mest olup
yatur güneşde iy meh-i tâbân
uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
94, Beyit 2). [n'ola,]

Gönlümi vatan eylese ruhsârı
hayâlî / İy dil **n'ola** gencüñ yiri
vîrâne degül mi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3).
[n'ola,]

n'ola: *Ne çıkar , ne olur.*

N'ola mestâne ceres gibi fiğân
eyler ise / Nüş iden cür'a-i
câm-ı lebüñi qandil olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit
2). [n'ola,]

n'olsa: *Ne olsa.*

Ki bize **n'olsa** beng ile 'acebâ /
Âteş-i cüyî bulmağa teskîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5,
Beyit 3). [n'olsa,]

nüdemâ eyle: *Nedime etmek.*

Dürlü şüretlere girüp nüdemâ
eyleyeler / Anda eşkâl-i garîb
ile cihânı hayrân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 23).
[nüdemâ eyle, -y, -e, -ler]

nüh: *Dokuz.*

Seccāde-niṣṭinān **nüh** eflāk-ı ‘alāya
/ Hükümünle ziyā-baḥş kanādīl-i
zevāyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 3). [nüh,]

Su resmedür şütür-i kadri kim bu
nüh hücre / Ne hücre zeng-i
şütür olsa ger aña emken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
29). [nüh,]

Edā-yı midḥatun itmekde ṭab‘ ‘āciz
iken / Dilüme oldu revān şevk
ile bu **nüh** ebyāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 25).
[nüh,]

Burc-ı sa‘ādet içre bir māhdur ki
el-ḥaḫḫ / Seyr itmedi nazîrin
nüh çerḫ ü heft aḫter (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3).
[nüh,]

nüh felek: Dokuz felek, göğün dokuz
katı 2. bütün gökyüzü.

Topṭolu sîmîn şanemle bu ḥarāb-
ābādda / **Nüh felek** gibi bugün
büt-ḥāneler gördün mi hîç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 6). [nüh felek,]

nüh-ābā: Dokuz baba 2. Yedi gezegen
yahud dokuz kat gök.

Görmedi çār-ümmehāt ile **nüh-ābā**
mişlini / Olalı zāhir mevālîd-i
selāse iy püser (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 6).
[nüh-ābā,]

nüh-ı rüh: Hz. Nuh'un yüzü.

Fülk-i ten girdāba düşdi **Nüh-ı rüh**
olmaz ḥalāş / Oldı seyl-āb-ı
sirişkümden cihān tūfāna garḫ

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112,
Beyit 2). [nüh-ı rüh,]

nüh-kıbāb: Dokuz kubbe.

İy dil çü büm pāyı yeter bu ḥarāba
baş / Şeh-bāz-ı evcsin kademün
nüh-kıbāba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1).
[nüh-kıbāba, -a]

nukl: Meze, çerez.

Sākî ki meclis içre o şîrîn-leb
olmaya / Mey baña zehr-i nāb
ola **nukl** ü kebāb-ı telḫ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
3). [nukl,]

nükte-hvān: Ince manalı güzel sözleri
okuyan, nükte söyleyen.

Nükte-ḥvāndur şāhimuz biz nükte-
perdāz olmuşuz / Ol süḥan-
perverdür el-ḥaḫ biz süḥan-sāz
olmuşuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 7). [nükte-
ḥvāndur, -dur]

nükte-perdāz: Nükteli söz söyleyen.

Nükte-ḥvāndur şāhimuz biz **nükte-
perdāz** olmuşuz / Ol süḥan-
perverdür el-ḥaḫ biz süḥan-sāz
olmuşuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 7). [nükte-
perdāz,]

nüküd: Paralar, akçeler.

Pāy-māl olmaz kapuñda kimse lîk
iy baḥr-ı cūd / Ehl-i istiḥkākā
dest-i luṭf u cūduñdan **nüküd**

(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 18). [nuḳūd,]

nuḳūd-ı şabr: Sabır sermayesi.

Hezārān derd ile iḳrārın aldum ben
o ‘ayyāruñ / **Nuḳūd-ı şabr** u
dil virdüm metā‘-ı derdine
yārūñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 12).
[nuḳūd-ı şabr,]

nümū-dār: Görünen; alâmet, delil.

Şadık ḥaḳı ki şıdk ile mānend-i
şubḥ odur / Şems-i cemāl-i
Ḥaḳḳ’a **nümū-dār** Yā Ḥüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 40). [nümū-dār,]

nūn: "Nun" harfi.

Şerm-i rāyuñ ile ruḥ ‘ayn olur çün
dil **nūn** / Bār-ı ḳahruñ ile dil
ḳāf olur çün ten lām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24). [nūn,]

nūn: Arapça (şekil itibariyle kaşa benzeyen) "nun / ن" harfi. 2. Sevgilinin kaşı.

Guşsa vü derd-ile pür-nemdür
nizāmî gözleri / Tıtalı gözde
maḳām ol ḳaşları **nūn** ağız mīm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 18). [nūn,]

nūn ol: Sevgilinin ḳaşları için kullanılan bir benzetme.

Ḳaddūñ elif iy māhir u nūn oldu tā
ebrūlaruñ / Olmam hemān ol an

olur dīnden hem īmāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [nūn ol, -dı]

nūr: 1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

Güneş üftādesi olsa ne var
yüzündeki **nūruñ** / Düşüpdür
pertevinden lerze iy meh
cismine Tūr’uñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1).
[nūruñ, -u, -ñ]

Cemālūñ **nūrı** rüşendür güneşden /
Ne lāzımdur berāhīn ü delā‘il
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [nūrı, -ı]

Sābi‘an ḥalvet ü ‘uzlet ki sülūk
ehlinūñ / Şoḥbet-i ḥalḳ ider **nūr**
u şafāsın zāyil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23).
[nūr,]

Yanup pāpāslar anda ser-ā-ser nār
u **nūr** oldu / Anuñla rüşen oldu
ser-be-ser çeşm-i Müselmān’ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 32). [nūr,]

Şanasın **nūrdan** bir servdür bāğ-ı
cinān içre / Yanıcaḳ anda
şādırvānı iy dil eyle seyrānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 28). [nūrdan, -dan]

Yanıcaḳ anda şādırvānı seyr it
bāğ-ı cennetde / Hemānā
nūrdan bir servdür
ḥalḳeylemiş Mevlā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 47).
[nūrdan, -dan]

nūr: 1. Işık, ziya, aydınlık, nur - sevgilinin yanağı.

Gözüñ aç hüsni dūr yārūñ niķāb-ı
hüsni iy ğāfil / Ki nūr-ı hüsne
mihriñ yine öz **nūrı** māni'dūr
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 6). [nūrı, -ı]

nūr eyle: Aydınlatmak.

Vefâtına didi târîh Fazlî / Yirin nūr
eylesün Allāh Cebbār sene
dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2). [nūr
eyle, -sün]

nūr ol: Nurlanmak, aydınlanmak,
parlamak.

Hurûsa hōd ne minnet dōne dōne
yandı seyr itdük / Bu gice anda
nūr oldu niçe dîv ü niçe 'anķā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 48). [nūr ol, -dı]

nūr ol: Nurlu olma, aydınlık olma,
parlak olma.

Yakup pāpāslar yir yir ser-ā-ser nār
u nūr oldu / Olup rūşen bil
İslām ehli yandı hāvf ile tersā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 43). [nūr ol, -dı]

nūrānî: Parlak. mec. Temiz, mübârek,
nurlu.

Tab'-ı pākuñ şu kadar rūşen ü
nūrānîdür / Zerreden kim
görünür aña göre şems ü kamer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 37). [nūrānîdür, -dür]

nūrānî: 1. Işıklı. 2. mec. Temiz,
mübârek, nurlu.

U'yün-ı şems ü kamer olmaz-idi
nūrānî / Eger zamîr-i
münîründen irmese leme'ât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 24). [nūrānî,]

Gice irdükde âteş işlerinden cümle-
i 'âlem / Olur pür-şevķ ü
nūrānî nitekim 'ibretü'l-me'vā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 38). [nūrānî,]

nūrānî kıl: Işıl ışıl etmek ||
nurlandırmak.

Ṭulū' idüp şeref evcinde kevkeb-i
ikbāl / Cihān-ı cānı cinān gibi
kıldı nūrānî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 2). [nūrānî kıl,
-dı]

nūrānî ol: Parlak olmak.

Māh-ı 'adl itdi ṭulū' oldu cihān
nūrānî / Kevkeb-i zulm ṭolandı
oluben ref'-i zulām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 3).
[nūrānî ol, -dı]

nūr-ı başār: Göz nuru.

Nūr-ı başarsın iki gözüm tenden
olma dūr / Hāk olmuşam
yoluñda bu çeşm-i pür-āba baş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105,
Beyit 5). [nūr-ı başār, -sın]

nūr-ı başār: Göz nuru.

Ola mażmūnı huşūşā ki anuñ
hikmet ü pend / Şanma şî'r ol
nazar ehline olur **nūr-ı başār**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 19). [nūr-ı başār,]

nūr-ı cennet: *Cennet ışıǵı. 2. Sevgilinin yüzünün ışıǵı.*

İy cemālūñ tābişinden **nūr-ı cennet** muktebes / V'ey celālūñ sūzişinden nār-ı dūzaḥ bir kabes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 1). [nūr-ı cennet,]

nūr-ı çeşm-i hüsrev-i rûy-ı zemîn: *Yeryüzü güzeline gözlerinin nuru.*

Habbezâ iy **nūr-ı çeşm-i hüsrev-i rûy-ı zemîn** / Hâzret-i şâhib-kırân şeh-zâde-i devlet-ķarîn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 1). [nūr-ı çeşm-i hüsrev-i rûy-ı zemîn,]

nūr-ı çeşm-i nūr-ı çeşm-i hüsrev-i dārâb-der: *Dârâ makamlı Hüsrev'in gözünün nurunun gözünün nuru.*

Kimdür ol tıfl-ı laţîf ü pür-leţâfet dir iseñ / **Nūr-ı çeşm-i nūr-ı çeşm-i Hüsrev-i Dārâb-der** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 11). [nūr-ı çeşm-i nūr-ı çeşm-i hüsrev-i dārâb-der,]

nūr-ı hüsn: *Güzellik nuru.*

Gözün aç hüsnidür yârūñ niķâb-ı hüsnî iy ğâfil / Ki nūr-ı hüsnine mihrūñ yine öz nūrı māni'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [nūr-ı hüsn, -i, -n, -e]

nūr-ı 'ilm: *Ilmin nuru, parıltısı.*

'Uyūn-ı 'aklı kılan **nūr-ı 'ilm** ile rüşen / Olur haķâyıķ-ı eşyâ'ı

hep başîr ü fehîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 3). [nūr-ı 'ilm,]

nūr-ı şamed: *Her türlü istek ve ihtiyâcı karşılayacak güce sâhip bulunan Allah'ın nuru.*

Görse nūr-ı Şamed'i bilse cemālūñ sırrın / Yıķa rāhib şanemi vü yaķa müşrik semeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 26). [nūr-ı şamed, -i]

nūr-ı yezdānî: *Allah'ın nuru.*

Cihānı her gice âteş işi pür-şevķ ider anda / Şanasın ravza-i Ahmed'de her şeb **nūr-ı Yezdānî** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 27). [nūr-ı yezdānî,]

nūrına: 1. Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ 2. Kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, maddî olmayan hususlarda basîret gözüyle görülen ve gerçeği görmeyi sağlayan mânevî ışık.

Baňa ta'n itme olursam cemālî **nūrına** nâzır / Muḥammed ümmetisin şūfiyâ Allah'ı gör ḥâbır (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 7). [nūrına,]

nüş: *İçme, içmek.*

Sen riyâzet çek bucaķda şūfiyâ / 'aşık itsün **nüş** mey geşt-i riyâz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [nüş,]

nüş: Tatlı şey.

Server-i ahrınıñ içürse eger
şerbetini / Nış ide **nüşını** nüşin
revānuñ o revān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 41*).
[nüşını, -ı, -n, -ı]

nüş eyle: İçmek.

Tolular nüş eylesün şevk ehli her-
dem 'İşkuña / Olmasun reşk-i
tehî pür-cām-ı Cem'den sākıyā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3*). [nüş eyle, -sün]

Dilkülenme herkese **nüş eyle**
tavşan kanı mey / Gürbe şüfî
müşek iken kārı nice şîr ider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6*). [nüş eyle,]

nüş eyle: İçmek.

Sākî şafā ile ki mey-i dil-güşā sürer
/ Nüş eyleyenler anı begāyet
şafā sürer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1*). [nüş eyle, -
y, -en, -ler]

nüş eyle: Yudumlamak, yudum yudum
içmek.

Sebîl oldu şeker şerbetleri hep
selsebîl-āsā / Anı nüş
eyleyenler istemezler āb-ı
hayvānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 15*). [nüş eyle,
-y, -en, -ler]

nüş id: İçmek, yudumlamak.

Cām-ı 'İşkuñ nüş idüp ben
müstedîm uyanmadan / 'Ayn-ı
'ālem hıvāb-ı nüşin-i 'ademden
sākıyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6*). [nüş id, -üp
]

Getür nüş idelüm sākî şarāb-ı şāhı
şerbetdür / Degüldür andan
özge derd-i endüha devā peydā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5*). [nüş id, -elüm]

Nüş ider mey gibi her-dem
gözlerüñ / Eylemez kanuma
perhîz el-ğıyās (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [nüş
id, -er]

N'ola mestāne ceres gibi figān
eyler ise / Nüş iden cür'a-i
cām-ı lebüñi kândil olur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [nüş id, -en]

Kış erdi çık mey-hāneden gel oda
karşu odada / Nüş idelüm
gelsün şehā mey-hāneden mey-
hāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2*). [nüş id, -
elüm]

Hızr-vār oldu çemen şahnı şular āb-
ı hayāt / Nüş idenler idi
görmeye bu demde memāt
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 5*). [nüş id, -en, -ler]

nüş it: İçmek.

Şimdi ser-mest itdi şanma cām-ı
'İşkuñ cānumı / Ben anı nüş
itmişem bezm-i kademden
sākıyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [nüş it, -miş,
-em]

Mey degül nüş itdügüm sensüz olur
ise sebîl / Hāk bu kim ol semm-

i kâtil baña zehr-i nâbdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [nüş it, -düg, -üm]

Ne sür ol kim sürürından anuñ mesrûr olup ‘âlem / Açıldı her göñül pür-şevk olup nüş itmeden şahbâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 3). [nüş it, -me, -den]

nüş it: İçmek.

Şu gibi nüş itmege kanın kızılbaşuñ yine / Hancer-i bürrân-ı hün-efşânumuz işler yeder (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 5). [nüş it, -meg, -e]

nüş kıl: İçmek.

Geç şaf-ı şuffe-i erbâb-ı şafâya şâfi / **Nüş kıl** şöfi şafâ ile şarâb-ı şâfi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [nüş kıl,]

nüşa: Sayfa 2. Kitap.

Nâfe-i Çînî şacuñdan kışşadur ammâ Hıttâ / Nergis-i şehlä gözüñden **nüşadur** ammâ sakım (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 12). [nüşadur, -dur]

nüşa: Yazılmış şey, yazılı bir şeyden çıkarılan suret.

Kaldı hattıñ **nüşası** hergiz beyâza çıkmadı / Gerçi vaşfında anuñ Fazlî resâyil bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [nüşası, -sı]

nüşa: Yazılı, yazılmış şey.

Sen sakım olma çü ikbâl ü şeref **nüşhasısın** / Senüñ a‘dâ’ña sakâmet yaraşur sultânım (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 4). [nüşhasısın, -sı, -sın]

nüş-ı bekâ: Ebedilik içeceği.

Nüş-ı bekâ umanlara nış-i fenâ şunup / Âb-ı hayâtı kahruñ ider câna zehr-i mâr (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 5). [nüş-ı bekâ,]

nüşîn: Tat.

Server-i kahrınıñ içürse eger şerbetini / Nış ide nüşını **nüşîn** revânuñ o revân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 41). [nüşîn,]

nüşîn-revân: İran’da 531’den 579 yılına kadar hükümdarlık etmiş ve doğruluğuyla şöhret bulmuş olan Sasani şahı ki "adil" lakabıyla anılır.

Unuduldu adı **Nüşîn-revân’uñ** milk-i ‘âlemde / Şu deñlü ‘adl ü dâd itdüñ sen iy Sultân-ı ‘Osmânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 41). [nüşîn-revân’uñ, -uñ]

‘Adl-i kânûnına ikbâli anuñ çeng uralı / Oldı âvâzesi **Nüşîn-revân’uñ** nâ-sâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 18). [nüşîn-revân’uñ, -uñ]

nüşirevân: İran’ın Sasani

sülâlesinden, adaletiyle ün salmış bir hükümdar. Tanıklarda adalet timsali olarak kullanılmıştır.

Nüşîrevân'ın adı kalubdur hemân
şehâ / Tıtdı cihânı nâmuñ ile
dâstân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 20).
[nüşîrevân'ın, -ın]

nüşîrevân: İran'da 531'den 579 yılına
kadar hükümdarlık etmiş ve
doğruluğuyla şöhret bulmuş olan
Sasani şahı ki "adil" lakabıyla anılır.

Gerçi kim Nüşîrevân 'adliyle buldı
iştiḥâr / Sen unutturduñ anı
ancaḳ cihânda adı var (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
29). [nüşîrevân,]

nüşîrevân-ı 'adl: İran'da VI asırda
hükümdarlık yapan, adaletiyle ünlü
zat. Nuşanirevan'ın adaleti.

Zer-baḫşsın müselsel eger kim
disem n'ola / Zencîr-i zer aña
saña Nüşîrevân-ı 'adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
4). [nüşîrevân-ı 'adl,]

nusret: 1. Yardım etmek. 2. Yardım,
muavenet, medet.

Devlet ü ikbâl u nusret fırsat u
şevket zafer / Tırulur şaf şaf
cemî'i cem' olup erkân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 2). [nusret,]

Dâyimâ olsun saña Bârî naşîr ü
hem mu'in / Feth ü nusret
hem-'inân u 'izz ü devlet hem-
nişîn (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 2). [nusret,]

nusret: Zafer.

İsterem tâ ḥaşre dek yâr ola nusret
ol şehe / Şimdi kim Ḥaḳ'dan
mu'âvin aña nusretdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 31). [nusretdür, -dür]

nusret: Yardım, muavenet, medet.

Der-miyân itdüñ zaferden tîḡ u
nusretten kemer / İşde
meydân merd-ise meydâna
gelsün surḥ-ı ser (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 1).
[nusretten, -den]

nusret: Başarı, üstünlük, zafer;
Allâh'ın yardımı ile galip gelme.

Ḥüsrevâ nusretin âsân eyle hem
feth-i ḳarîb / Şân-ı tîḡuñda
nüzûl itmiş bir âyetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 21). [nusretin, -in]

nusret: Başarı, üstünlük, zafer.

Tîḡumla eyledi ḳalemüm milk-i
nazmı feth / Nusretde oldı şan
ḳalemüm tîḡ-ı Zülfeḳâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
38). [nusretde, -de]

nusret: Allah'ın yardımı; zafer,
galibiyet.

Serây-ı devletüñ tâ ḥaşr olup
ma'mûr u müstahkem / Ola
te'yîd ü feth ü 'avn ü nusret
ḳâr erkânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 35). [nusret,]

Hil'at-ı devleti biçdi saña hayyât-ı
kadr / **Nuşret** ü fethdür ol
hil'at-ı zîbâya tırâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 25).
[nuşret,]

nuşret ister: Yardım, destek, üstünlük
isteme.

İsterem tâ haşre dek yâr ola nuşret
ol şehe / Şimdi kim Hâk'dan
mu'âvin aña nuşretdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 31). [nuşret ister, -em]

nutk: Söz, kelâm.

Âdemün **nutk** iledür rütbeti hayvân
üzre / Ekl ü şurb ile cihân içre
çi-hayvân çi-beşer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 5).
[nutk,]

Nev'-i insânede **nutk** ile tefâzul
vardur / Hâzef üzre şadefe dürr
iledür nîteki fer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 6).
[nutk,]

nutk: Konuşma, söz, kelam.

Evvelâ şadır olan **nutk** imiş eyle
anı fehm / K'oldı mecmû'-ı
kemâlât-ı İlâh'a mazhar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
10). [nutk,]

nutk: Konuşma, söz, kelam.

Nutkuñdan oldı 'aleme rüşen
kelâm-ı Hâk / İy râz-dâr-ı
Haydar-i Kerrâr Yâ Hüseyin
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 4). [nutkuñdan, -uñ, -dan
]

nutk: Konuşma, söz söyleme.

İşitse hikmet ile mantığın anuñ
bulımaz / Ebû 'Alî gibi yüz biñ
hakîm **nutka** mecâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
13). [nutka, -a]

nutk-ı cân-bahş: Can bağışlayan söz.

Mesîh-i vaktdür el-hâk ki nutk-ı
cân-bahş / Ta'alluk eylese ger
hayy ola 'izâm-ı remîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
17). [nutk-ı cân-bahş, -ı]

nutk-ı mesîhâ: Hz.İsa'nın nefesi.

Her marîz-i fakr olan ma'zûle tîmâr
itmede / Lafz-ı cân-bahşında
var nutk-ı Mesîhâ'dan eser
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 34). [nutk-ı mesîhâ, -dan
]

nüzül it: Aşağı inmek.

Hevâdan âsmâniden nüzül itdükde
seyr eyle / Döküldi yire
yıldızlar kıyâmet irişüp güyâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 40). [nüzül it, -dük, -de]

nüzül it: Yukarıdan aşağıya inmek;
(Âyetler peygamberlere) bildirilmek.

Hüsrevâ nuşretin âsân eyle hem
feth-i karîb / Şân-ı tîguñda
nüzül itmiş bir âyetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 21). [nüzül it, -miş]

O

o: O, kişi zamiri.

Odur bugün 'alem-i 'ilm ile
cihānda 'alem / 'Aceb mi
a'lem-i 'ālim olursa ger o 'ālīm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 18). [odur, -dur]

Ol seḥā' ma'deni kerem-kānı / Kim
odur baḥr-i şefakat ü re'fet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 3). [odur, -dur]

o: "O" işaret sıfatı.

Odur zemānede Ḥassān idüp aña
taḥsîn / Olur ḥasen sözi ḥüsn-i
qabûl ile aşğā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5).
[odur, -+dur]

Derd **odur** kim yārüñi ağyāre hem-
dem göresin / Yoḥsa rāh-ı
'İşkda derd ü belādan kim
kaçar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 57, Beyit 3). [odur, -
+dur]

İkrārımız budur ki **odur** münkir-i
Ḥudā / Her kim ki eyledi saña
inkār Yā Ḥüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7).
[odur, -+dur]

Şādık ḥakı ki şıdk ile mānend-i
şubḥ **odur** / Şems-i cemāl-i
Ḥakḳ'a nümū-dār Yā Ḥüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 40). [odur, -+dur]

Muṣtafā Ḥān-ı yegāne şeh-i
gerdün-'azamet / Ki **odur** milk-
i sa'adetde Süleymān-ı diger
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 34). [odur, -+dur]

Ḥuşūşā 'umde-i dünyā vü devlet
şāh-ı bā-şevket / Ki **odur** ḳadr
ile rükn-i a'zam ḳaşr-ı cihān-
bānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 17). [odur, -
+dur]

Çāpük-süvār-ı 'arşa-i iḳbāl **odur**
bugün / Olsun hemişe devlet ü
baḥt ile pāy-dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 23).
[odur, -+dur]

Zülfüñi ayağa şal devr-i şeh-i
'ādildür / Başasın lāyık **odur**
mekr ü fesād u fiteni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
33). [odur, -+dur]

o: "O" işaret zamiri.

Çü vaşf u medḥine ḥad yok hemān
odur ūlā / Devām-ı devletine
dāyim idesin da'vāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
39). [odur, -dur]

Yetīm **odur** ki ola 'ilm ü fazldan
maḥrûm / Dimeñ ki bî-peder
olan cihānda ola yetīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
5). [odur, -dur]

Şāh **odur** biz bâzu-yı devletde şeh-
bāz olmuşuz / Sāḳiyā şun cāmı
Sultān Muṣtafālilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 8). [odur, -dur]

Ḥazret-i muḥterem Sinān Beg kim /
Odur iḳbāl ile felek-rütbet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 7). [odur, -dur]

o: "O" işaret sıfatı.

Beglerinüñ her biri rûy-ı zaferde
beg durur / Şâhid-i nuşret **o**
beglerle bulupdur zîb ü fer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 24). [o,]

Cümle eş'ârı anuñ leşkeridür âteş-
bâr / Milk-i nazm içre **odur**
Hüsrev-i şâhib-dîvân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
29). [odur, -+dur]

o: "O" İşaret zamiri.

Şart-ı rehdür saña on nesne eger
kim sen **onı** / Eyleriseñ olasin
kûy-ı murâda dâhil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15).
[onı, -n, -ı]

o: "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.

Dil cemâlün müşhafından hattuñı
Kur'ân okur / Şûret-i rahm
anda zâhir sûre-i Rahmân okur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 1). [anda, -nda]

o: "O" işaret sıfatı. (Sevgili).

Dür olsam Fazliyâ gamdan beni
gumm öldürür / Şöyle me'nüş
oldı hicrinde **o** şâhuñ gam baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11,
Beyit 5). [o,]

o: "O" işaret sıfatı.

Kahrı gam bezminde cânı gamzede
/ Şun beru katı **o** cām-ı gam-
zedâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
2, Beyit 2). [o,]

Güzellerde olur didümse vefâ / **O**
söz gayradur şanma şâhâ saña

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 4). [o,]

Âşinâ olmak dilerseñ iy göñül
bîgâne ol / Her zamân bîgâneye
olur **o** cân âşinâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [o,]

Ululadı beni itüm didi **o** sulţānum /
Yeter cihānda be Fazlî bu
ihtirām baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [o,]

Tâli'ün gâyet iti olmasa iy kelb-i
rakîb / **O** gazālum bu kadar
niçün ola rām saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [o,]

Yâr eyvâ ile yandum **o** kamer iy
Fazlî / Leb-i şeftālüsini dimedi
bir gün al ma (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [o,]

Dehenidür **o** hoşka-i yâkût / Leysel
illa şefâuna fihâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4). [o,]

Bulduñ **o** şem'i yine hāmî göñül /
Sûzuña pervâne gibi yansaña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34,
Beyit 2). [o,]

İy Fazlî cemâlin **o** perînüñ gören
âdem / Dîvâne olur bencileyin
hün-ı temâşâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [o,]

Şarâb-ı bûs-ı lâ'lüñden senüñ iy
sâki mest oldu / Batıp kan-
derlere sāgar **o** şevk ile semâ'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
80, Beyit 2). [o,]

Göreyin tîz günde uğrasın Hakk'ıñ
kılıcına / Şu kim iy Fazlî
tîğından **o** şâhuñ inkıţâ' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80,
Beyit 4). [o,]

Esîr-i çâh-ı zekân olmuş idi mücrim
dil / Hâtuñ irişüp o miskîni
andan itdi hâlâş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [o,
]

Başt eyle bisât-ı keremi hâk-ı
basîte / Kabz eylemeden rûhuñı
iy hâce o kabız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3). [o,
]

İy Fazlî bu şî'r âb-ı hayât oldu
hemânâ / Feyz itdi saña çeşme-i
feyzinden o kabız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [o,
]

Şerbet-i bâdeden ol zâhide iy sâki
müfîz / Oldı niķrîsi ayak
derdine düşdi o marîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit
1). [o,]

İd-i vaşl itdüm temennâ el uzatdı
katlûme / Bendesine şükr o
şâhuñ merhabâsı yok degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 2). [o,]

Yine şâd ol gönül hayr oldu kâruñ
devletüñ geldi / Zahirüñ
mesnedüñ ya'nî o 'âlî-rütbetüñ
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 1). [o,]

Ayakda qalmış-ıduñ hâk gibi pây-
mâl olup / Elüñ almak
muķarrerdür o 'âlî-himmetüñ
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 3). [o,]

O bütüñ küfrüne îmân diyeni gayb
itmez / Nişf-ı dîn añladı iy şeyh
şu kim inşâfı (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [o,
]

O hücrede şütür üzre ger eyleyem
nâle / Bu hücre güm güm ötüp

eyleye şütür şîven (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32). [o,
]

Yiridür hoşkalar eflâk u mihre
mihir ü mâh olsa / Anuñla
itmege bâzı o bezmüñ hoşka-
cünbânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 7). [o,]

O meydân içre me'müniyyeler hep
töplardur kim / Anı kapmağa
olur her kişinüñ desti çevgânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 23). [o,]

Yürüdi anda âteş-bâzuñ işi od gibi
ol dem / Od urup ata idicek o
şahrâ içre cevlanı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 33).
[o,]

O bir şeh-bâz idi şahrâ-yı devletde
hümâ-pervâz / Nice 'anķalar
olmuşdı şikârı çâpük ü mümtâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 7). [o,]

Dirîgâ rûzgâr itdi o hüsn ü hulķı
diger-gün / Meded begler
meded zulm oldu gâyet Muştafâ
Hân'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 10). [o,]

Derdâ vü hasretâ vü dirîgâ hezâr âh
/ Kıydı o Şâha zulm ile bu rûz-
gâr âh (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 17). [o,]

o: " O" işaret sıfatı (Sevgili).

Bir gün ola yüzüme başa diyu
pâyın o serv / Sâye-veş ayaklar
altında gönül pây-mâldür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit
5). [o,]

o: " O " kişi zamiri.

Sākī ki meclis içre **o** şīrīn-leb
olmaya / Mey baña zehr-i nāb
ola nuql ü kebāb-ı telh (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 55, Beyit
3). [o,]

Başum kesüp **o** devletüm eylerse
pāy-māl / Devlet konar başuma
benüm ulu pāyedür (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 81, Beyit 2). [o,]

O meh her yirde seyr eyler hemān
ancaķ benüm maħrūm / Kamu
menzilde tālī'dür baña gülmez
ne tālī'dür (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 84, Beyit 4). [o,]

O hercāyi kılur hercāda ğayr-ile
tekellümler / Görüp ben
reşkten āh eylerüm güm güm
cihān gümmler (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 97, Beyit 1). [o,]

Çünkü ağyār-ile yār oldı **o** yāruñ iy
göñül / Göglere irse yiridür āh
u zāruñ iy gönül (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 126, Beyit 1). [o,
]

O baħr-i remle sefer kılsa hücre-
keş şütürüm / Ola çü fülk baña
hücre vü şütür yelken (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 5, Beyit
35). [o,]

Sādisen sālīke elbetde kanā'at
vācib / Ki bu yolda **o** durur zād
u nevāl-i rāhıl (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 7, Beyit 22). [o,
]

Girüp şüretlere şol deñlü şīrin-
kārlık itdi / **O** şekker işleri anda
ki 'ālem oldı hayrānı (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 12, Beyit
13). [o,]

Simāt-ı çerħde pür-şevķ olupdur
ķurş-ı mihr iy dil / **O** şāhuñ
süfresinde olmağa göynüklü bir
nānı (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 12, Beyit 19). [o,]

Server-i ķahrınıñ içürse eger
şerbetini / Nış ide nüşını nüşın
revānuñ **o** revān (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 13, Beyit 41).
[o,]

Gel çekme tīg-ı zulmi kalem çek
mazālime / Kim tīg-ı 'adli
çekdi kalem-veş **o** kām-kār
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24,
Beyit 35). [o,]

Rāyı takdīre muvāfiķdur ne tedbīr
eylese / 'Aķl u fehmi ile **o** şeh
Cemşīd-i fikredür bugün (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 27, Beyit
15). [o,]

Māh olsa tāt taħt saña çerħ yiridür
/ Sensin **o** taħt u tāt ile hūbāne
şehr-yār (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 28, Beyit 28). [o,]

Hak naşīb itmiş **o** kām-ı kerime seyf
ü kalem / Dōstuñ tāt yaza göñlin
ķıra a'dāyı hemān (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 33, Beyit 33).
[o,]

Cihānda 'ālim ü 'āmil **o** 'ilm ile
el'ān / 'Aceb kim ola diriseñ
baña **o** şān-ı kerīm (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 34, Beyit 12).
[o,]

Odur bugün 'ālem-i 'ilm ile
cihānda 'ālem / 'Aceb mi
a'lem-i 'ālim olursa ger **o** 'ālim
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 34,
Beyit 18). [o,]

O meh kim tekye-i hüsnuñ şeh-i
şāhib-kemālidür / Güneş yaluñ
ışıkdur hıdmetinde pāy-mālidür

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 1). [o,]

Pehlû-keş ola diyü çü câme o
vefâsuz / Dem olmadı âvâre
göñül ola recâsuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 9).
[o,]

Vefâ hattın kazıdı rûy-ı ‘âlemden o
nâzûk-fen / İşin başa iletmiş
hûbdur Berber Hasan Bâlî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 6). [o,]

O ğanîdür bu cihân halkı fakîri
‘Ömer’üñ / Şâhdur taht-geh-i
hüsn-i serîri ‘Ömer’üñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 15,
Beyit 1). [o,]

O şâhuñ hîdmetine irdüñüz mi /
Ğubâr-ı pâyine yüz sürdüñüz
mi (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 3). [o,]

O Yûsuf-ruhdan ayru Fazlî’yem
ben / Çü Ya’kûb oldu Beytû’l-
hüzn mesken (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 25, Beyit 9).
[o,]

Bize Fazlî gibi medh itmek o şâhı
kârdur / Sâkiyâ şun câmı Sultân
Muştafâlılerdenüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 16).
[o,]

Şecâ’at mîşe-zârında o bir şîr idi
merd-efgen / Niçe şîri zebûn
itmişdi qahr-ı havf ü haşyetden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 11). [o,]

Qıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 3).
[o,]

Qıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 6).
[o,]

Qıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 12).
[o,]

Qıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 15).
[o,]

Qıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 18).
[o,]

Qıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 21).
[o,]

Qıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 24).
[o,]

Qıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ vü hasretâ vü
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 27).
[o,]

Qanı o şeh ki devlet ü ikbâl ü qadr
ile / Olmışdı cümle hâş ile ‘âm
içre nâm-dâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 6).
[o,]

İtdi cânın revân o şâh-ı güzîn / İy
göñül sen de terk-i cân eyle

(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 45). [o,]

Düşdi hâke **o** genc-i bî-hem-tâ /
Sen de bir gunci var mekân
eyle (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 46). [o,]

o: " O" işaret adılı (zamiri).

Ne vaşf idem şütür ü hücrenin ki
olmuşdur / **O** hücrenün çü
şütür-mesti halk-ı rab' u dimen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 15). [o,]

o: " O" işaret zamiri. 2. Allah.

Sâminen meşgale-i keşret-i zıkr ü
tesbîh / Ki **odur** mışkale-i
şafvet-i âyîne-i dil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25).
[odur, -dur]

o: " O" 2.I. tekil şahıs zamiri (Yavuz
Sultan Selim adına).

Ben **anı** ihtiyâr idüp beni ol eyledi
mağbûl / Kılupdur halka halka
dûd-ı âhı boynuma meftûl
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 7). [anı, -n, -u]

o: " O" işaret sıfatı.

Tagıtdı hücrenin ü şaldı üstürin ki
ola / **Qarîn o** hücre-i haşşa
şütür-süvâr-ı kıran (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17). [o,
]

O hücrede şütür üzre dūr ola
çeşmüme reml / Be-hakk-ı
hücre vü üstür beriyye baħr-i

‘Aden (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 34). [o,]

Ne hücreden ne şütürden habîr
olam oluben / **O** hücrede çü
şütür mest şevk-i bî-meyden
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 36). [o,]

O hücre-keş şütür üstinde bāg-ı
cennetden / Açıla çeşm-i şütür
gibi hücreme revzen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
37). [o,]

Ne hücre vü ne şütür Hakk bilür ki
baña olur / **O** hücre huld-i nişân
u şütür Burāk-ı sünen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
38). [o,]

Şütür gibi yüz urup hücre bābına
çün olam / **O** hücrede şütür-i
mest gibi bāz-meken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
39). [o,]

O hücrede şütür-i cānı itseler
kurbān / Be-hakk-ı hücre şütür
gibi çekmeyem gerden (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
40). [o,]

Ne hücrede ne şütürde sen olmasaň
baña yār / **O** hücre baña olur
çāh u ol şütür ören (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42). [o,
]

Bülenddür bu şütür hücre gerçi pest
olur / **O** hücre vü şütürün vaşf u
midhatında sühen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47). [o,
]

O meydān-ı vesī‘a ‘arşa-i mahşer
disem lāyık / Ki cem‘ olmuş
kamu anda cihānuñ insi vü cānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 5). [o,]

O taze gence k'açıldı riyâz-ı devletde / Müdâm ola ter ü taze çü naḥl-i büstânî (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 14, Beyit 37). [o,]

Fazlî-i bende ferîdidür o fennüñ demidür / Nazaruñ eyle muzâ'af kerem olsun bî-mer (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 15, Beyit 43). [o,]

O gönüller yazıcı yaza umaram gönlüm / Ki gice vü gündüz anuñ medḥini yazar nevrüz (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 16, Beyit 16). [o,]

Bulup bir iki gün ruḥşat o müfsid çok fesâd itdi / Ümîd oldur velî vara fesâda çâr erkânı (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 17, Beyit 10). [o,]

Kızılbaşuñ kara baḡrında başlar çıkdı ḥavf ile / O derd ile revân eyler o cānî 'ākıbet cānı (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 17, Beyit 11). [o,]

Kızılbaşuñ kara baḡrında başlar çıkdı ḥavf ile / O derd ile revân eyler o cānî 'ākıbet cānı (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 17, Beyit 11). [o,]

O niyyet üzre kim bî-şekk ḡazâ-yı ekber olmışdur / Çekildi devlet ü ikbāl ile rāyât-ı 'Osmānî (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 17, Beyit 15). [o,]

Mihr-i ḥibr içre o tıfla virmek içün perverîş / Baḥt mâderdür sa'âdet dāye vü devlet peder (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 19, Beyit 5). [o,]

Saḡa her kimse ki tutmadı muḥabbet yolını / İrmedi hîç

selâmet yolına kaldı o dâll (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 20, Beyit 34). [o,]

Evşâfî menziline o Şāhuñ irişmeye / Ṭab'uñ Burāk gibi eger berķ-seyr ola (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 22, Beyit 31). [o,]

Gel tîḡ lâfin urma kalem çek du'āya kim / Biñ tîḡ u biñ kalemnden o yegdür hezâr bâr (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 24, Beyit 40). [o,]

Tâc-ı kelâma dürdür u taḥt-ı sūḡanda raḥt / Geldüm o taḥt u tâca yed-i 'aciz ile nişâr (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 28, Beyit 23). [o,]

Taḥt oldu saḡa nâz başuñda ḡurūr tâc / Olduñ o taḥt u tâc ile fettân her diyâr (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 28, Beyit 29). [o,]

O taḥta kılma tekye o tâca şakın ḡurūr / Ne tâc bâkîdür saḡa ne taḥt ber-ķarâr (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 28, Beyit 31). [o,]

O taḥta kılma tekye o tâca şakın ḡurūr / Ne tâc bâkîdür saḡa ne taḥt ber-ķarâr (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 28, Beyit 31). [o,]

O meclisde çörekler mihr ü mehdür keh-keşân süfre / Toķuz çīnî ṭabakdur bu toķuz ķat ķubbe-i mīnâ (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 29, Beyit 17). [o,]

O meydân içre me'mûniyyeler şan tōplardur kim / Anı ķapmaḡa çevḡân itdi destin pīr ile bernâ (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 29, Beyit 21). [o,]

Veyāhūd kılmag-ıçün iştiḥānuñ
kal'asın vīrān / Olupdur her biri
bir tōp o meydān 'arṣa-i heycā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 22). [o,]

Yumdı bu derd ile göz bâğ-ı
cihāndan nergis / Hancere
düşdi görüp süsen o zecr ü
miḥeni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 5). [o,]

Koçmasun kimse diyü üstine dir dir
ditrer / Nice nāzūkdür o sīmīn
bedenüñ pīreḥeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 31).
[o,]

Cihānda 'ālim ü 'āmil o 'ilm ile
el'ān / 'Aceb kim ola diriseñ
baña o şān-ı kerīm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 12).
[o,]

Rām eyledüm adına diyüp şî'r o
per'nüñ / Çok kimse dimişler
benüm içün bilür esmā' (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1).
[o,]

Umarum kim o şāh-ı ferzāne / Luṭf
ide kōmaya piyāde beni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 4).
[o,]

O yüzi ḥūb-ı ḥūn-rīzūñ cefāsın
gerçi çok gördüm / Şarup
pehlūye tīguñ zaḥmını şöyle
şafā sürdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 7).
[o,]

Olup Fazlî gibi ser-gestesi bir māh
ruḥsāruñ / Varup dellāl-ı dil
bāzār-ı kūyına o dil-dāruñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 11). [o,]

Hezārān derd ile ikrārın aldum ben
o 'ayyāruñ / Nuḳūd-ı şabr u dil

virdüm metā'-ı derdine yārūñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 12). [o,]

Her laḥza o düşmenler ile cilve-ger
olsun / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 2). [o,]

Kessin ben isem cāme-i 'ömrin o
ḳabānuñ / Āvāreler aparası çık
Derzi Memî Şāh (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 6).
[o,]

Tırāş-ıçün dükānına varan anuñ her
āyīne / Nazar idüp o mihr-i
burc-ı ḥüsnüñ yüzi ayna (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11,
Beyit 7). [o,]

İdüp tercīḥ o māhı cümlesinden
didiler baña / Güzeller dil-
rübālar serveri a'lā 'Alî Bālî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 4). [o,]

Fazliyā görmemişem hiç güzel aña
nazar / Yūsuf-ı Mısr-ı
melāḥatdür o dünyāda meger
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 9). [o,]

Fazlî'yi yad eyleyüp ağyārı yād
eyler o şāh / Sevmişem bir şāh-
ı ḥüsn adı Süleymān Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 14). [o,]

Bir şeb beni yā Rabb o meh-i bedre
irişdür / Ayakda kōma al elümi
şadre irişdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 19, Beyit 7).
[o,]

Bir kez göreyin yılda ben o 'arızı
māhı / İy Fazlî çıkarsam n'ola
ger göglere āhı (Kara Fazlî

Dîvânı, Murabba 19, Beyit 9).
[o,]

Bu hüsni ile olmuşdur bir şehr-i
semen-ber **o** / Ol bedr-i cihân-
ārā Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21,*
Beyit 2). [o,]

Açılmadan **o** ḡonce ‘aceb şoldı hey
dirîḡ / Bār-ı ümîdi dest-i ecel
yoldı hey dirîḡ (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 7).*
[o,]

Kıydı **o** nev-cüvāna meded rûz-gār
ḡayf / Derdā vü ḡasretā vü
dirîḡā hezār ḡayf (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 9).*
[o,]

Şol bölüḡüñ ‘ulūfecilerine / Kātib
iken **o** şāḡib-i ḡudret (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 8).*
[o,]

Derdā ki ol maḡabbet olup bā’iṣ-i
helāk / Şaldı **o** şāḡı varṡa-i itlāfa
rāyḡān (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 12).* [o,]

Gün toḡar şanma başuña iy rûz / Ki
tolındı **o** mihr-i devlet ü dîn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 18).* [o,]

Tāzelikte **o** serv-i bāḡ-ı cinān /
Ḥāke düşdi bu ne ‘alāmetdür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 24).* [o,]

Daḡı açılmadın **o** ḡonce-i ter / Gül
gibi şoldı hey ne āfetdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,*
Beyit 25). [o,]

İşiginde sa‘adet üzre iken / **O**
sa‘adet bize ḡayāl oldu (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,*
Beyit 33). [o,]

Oldı çünkim revān **o** rûḡ-ı revān /
Bize dirlik daḡı muḡāl oldu
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 34).* [o,]

Çıkdı elden çü ok gibi **o** şāḡ /
Ḳāmetüñ ḡuşşadan kemān eyle
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 47).* [o,]

Çünki terk eyledi cihānı **o** şāḡ / Sen
de terk-i cihāniyān eyle (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,*
Beyit 49). [o,]

Dād u feryād elüñden iy eflāk /
Yirini eyledüñ **o** şāḡuñ ḡāk
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 60).* [o,]

o: " O " işaret zamiri.

Oldı mānend-i çeşme-i ḡurşīd /
Ḥāk içinde nihān **o** çeşme-i cān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 7).* [o,]

o: " O " 2.I. tekil şahıs zamiri.

Çekmeden kaçma sebū-yı meyi
her-geḡ şūfī / Ne ḡadar bār ise
bārī **anı** ḡāḡī çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 6).* [anı, -n, -u]

Şu ḡadar söḡlün eti ola söḡülme
anda / Ki söḡülmeyle yiyeler
anı bengī yārān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 13).*
[anı, -n, -u]

Bir ḡaşıde getürüpdür saña Fazlî
çāker / Görse **anı** diye sellemtü
hezārān Selmān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 47).*
[anı, -n, -u]

Ġanem ħod laħm u saħm ile
ġanīmetdür **anı** añma / Cihānı
muġtenem kıldı toyardı ħalkı
müstevfā (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit 16*). [*anı, -n, -u*]

Ki her kim dirse ol ŧi're nazīre /
Vire bī-minnet ol altını **aña**
(*Kara Fazlī Dīvānı, Kıt'a 11, Beyit 5*). [*aña, -ñ, -a*]

Gerċi kim Nūŧirevān 'adliyle buldı
iŧtihār / Sen unutdurduñ **anı**
ancaċ cihānda adı var (*Kara Fazlī Dīvānı, Muaŧŧer 1, Beyit 29*). [*anı, -n, -u*]

Seħāsı ŧöyledür kim Ĥātem-i Tayy
/ Kerem rāhında olmaz **aña**
hem-rāħ (*Kara Fazlī Dīvānı, Tarih 4, Beyit 2*). [*aña, -ñ, -a*]

Ol mīr-i muħterem kim ŧun'ullah
oldı nāmı / Virmişdi Ĥaċ **aña**
bir Maħmūd nām mevlūd
(*Kara Fazlī Dīvānı, Tarih 7, Beyit 1*). [*aña, -ñ, -a*]

o: " O " iŧaret sıfat.

Kūyn toċuz tolan yūri iy dil **o** bāba
baŧ / Rif'atde pāyuñı bu toċuz
kat kıbāba baŧ (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 1*). [*o,*]

'Ayb eyleme ŧūfī **o** büte secdeler
itsem / Lāyık mı k'ide mü'min
olan terk-i ferāyız (*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 4*). [*o,*]

Sā'id-i sīmīnde gör tīġın **o** zībā
berberüñ / Mu'ciz-i Mūsā'yı
seyr eyle yed-i beyzāya baċ
(*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 110, Beyit 4*). [*o,*]

El ċardum **o** ŧeħ zūlfine diyü
öġinürmiş / Gelmez degül
elinden anuñ ŧāne degül mi
(*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 138, Beyit 4*). [*o,*]

ŧütür gibi suña baġlandı ħücre-i
dehre / Degül **o** maħrem-i ħücre
beterdür üŧtürden (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 6*). [*o,*]

O ħücre vü ŧütürüñ 'ıŧķına hemān
ol biñ / Ĥamūŧ olam ċü ŧütür
açmayam ċü ħücre dehen (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 46*). [*o,*]

Kūh-ı billūr durur dāne pirinci
anuñ / İŧtihā ŧāhına maṭlūb
durur ġāyet **o** kān (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 13, Beyit 15*). [*o,*]

Yürüye od gibi anda işi āteŧ-bāzuñ
/ Od urup ata **o** ŧaħrāda idicek
cevelān (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 13, Beyit 28*). [*o,*]

Ne ŧīrin kār olur yā Rab **o** ŧekker
işleri k'anda / Girüp ŧüretlere
'arż eyledi biñ hey'et-i zībā
(*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit 25*). [*o,*]

Virmişdi Ĥaċ **o** ŧāha bir dürr-i bī-
bahā kim / Lāyık ser-i sipihre
ger olsa dürr-i efser (*Kara Fazlī Dīvānı, Tarih 1, Beyit 2*). [*o,*]

o: " O " 2.I. tekil kiŧi zamiri.

Döner **aña** k'üreye bām-ı ħücrede
üŧtür / Bu ħücreden ŧütür-i
mihr ü luṭf ümīdin iden (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 7*). [*aña, -ñ, -a*]

Ne vaŧ idem ŧütür ü ħücrecini iy
Faḫlī / Verā-yı 'arŧ **aña** ħücre

vü Refref üstür iken (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45). [aña, -ñ, -a]

o: " O" işaret zamiri.

Su resmedür şütür-i kadri kim bu
nüh hücre / Ne hücre zeng-i
şütür olsa ger **aña** emken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
29). [aña, -n, -a]

o: " O" 3. teklik kişi zamiri.

Fütâde Fazlî egerçi ki bî-fazîletdür
/ Çü fazla bestesi vardır revâ
idi **anı** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 28). [anı, -n, -i
]

o dem: O zaman.

Güzel ne fâ'ide eyler saña **o dem**
'acebâ / Elünde kalmaya ferr ü
gözünde kalmaya nûr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
10). [o dem,]

Berk-veş yalıñ kılıçlar şakıyup
mânend-i ra'd / Na're urdı
gâziyân yağdı **o dem** bārân-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 18). [o dem,]

Dem urdı Şûr-ı İsrâfil'den her sür-
nâ beñzer / Ki enfâsı niçe dil-
mürdeyi itdi **o dem** ahyâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
6). [o dem,]

o dem kim: O an ki , o zaman ki.

Su'âl olınsa baña ger 'atâ vü
cûduñdan / Budur cevâbum **o**
dem kim ne lâzım aña su'âl

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 17). [o dem kim,]

ocağ: Dergah.

Mekânım rûz u şeb Fazlî anuñ
'İşkî **ocağdur** / Bugün ol pîr
ola mı nev-cüvân Dervîş
Bâlî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 10).
[ocağdur, -ı, -dur]

od: Ateş.

Felekde **odlara** yansun göreyin
mıhr ile mâhı / Başum alup
giderdüm ben 'adem milkine
dek Âhî (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 12).
[odlara, -lar, -a]

od: Ateş.

Kış erdi çık mey-hânenen gel **oda**
karşu odada / Nüş idelüm
gelsün şehâ mey-hânenen mey-
hâneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 135, Beyit 2). [oda, -a]

Pey it hevâ şütürin nefis hücresin
oda yak / Ki mestdür şütür ü
hücre cây-ı şûr u fiten (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
9). [oda, -a]

Bir çakım **oddur** atılmağa 'adūdan
cānibe / Hışm ile tōp u tūfeng
ağzından âteşler saçar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
15). [oddur, -dur]

Yürüdi anda âteş-bāzuñ işi **od** gibi
ol dem / Od urup ata idicek o
şahrâ içre cevâlânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 33).
[od,]

Yürüdi anda âteş-bāzuñ işi od gibi
ol dem / **Od** urup ata idicek o
şahrā içre cevlanı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 33).
[od,]

Yürüdi cümle âteş-bāzuñ işi **od**
gibi ol dem / Od urup ata
cevlān idicek meydānda berk-
āsā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 41). [od,]

Bāgbānā bize ol qadd ü bu ‘arız
besdür / **Oda** yak serv-i revānı
şuya şal yāsemi (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 25).
[oda, -a]

Hāşıl itdi cümle-i ‘ālem senüñ
devrüñde sūd / Şem‘dür el-hāk
zebān üzre **oda** aldum şühüd
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 19). [oda, -a]

od: Ateş 2. aşk ateşi.

Ŧonandı lāle-zār-ı derd miñnet bār-
gāhumla / Serîr-i şadra geçdüm
şem‘-veş **oddan** külāhumla
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 9). [oddan, -dan]

od: Ateş 2. Aşk ateşi.

Zār iden gerçi beni bu dil-i
miskînümdür / Anı **odlara**
çağan çeşm-i cihān-bînümdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82,
Beyit 1). [odlara, -lar, -a]

od: Aşk ateşi, aşk tutkusu, ateş.

Sem‘-veş nār-ı maħabbetle tütusup
yanmısuz / Başumuzda **od**
yanar maħbüb sevdāsındayuz

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 2). [od,]

Yürüye **od** gibi anda işi âteş-bāzuñ
/ Od urup ata o şahrāda idicek
cevelān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 28). [od,]

od saç: Ateş saçmak. 2. Işık saçmak.

Od saçar ağzından a‘dāsına karşı
ol şehüñ / Her tüfeng ü tōp
rezm içinde bir şa‘bān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 20). [od saç, -ar]

Qadırgalar çatıldı birbirine od
saçup yir yir / Cihān deryā-yı
âteş oldı âteşden yahūd deryā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 45). [od saç, -up]

od ur: Ateş salmak, yakmak.

Yürüye od gibi anda işi âteş-bāzuñ
/ Od urup ata o şahrāda idicek
cevelān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 28). [od ur, -
up]

od ur: Ateş yakmak.

Qal‘a-i düşmen-i sultān gibi her
âteş-bāz / Od urup itse gerek
niçe kılā‘ı vîrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 26).
[od ur, -up]

Yürüdi cümle âteş-bāzuñ işi od gibi
ol dem / Od urup ata cevlanı
idicek meydānda berk-āsā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 41). [od ur, -up]

oda: Oda.

Kış erdi çık mey-hāneden gel oda
karşu **odada** / Nūş idelüm
gelsün şehā mey-hāneden mey-
hāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 135, Beyit 2). [odada, -
da]

oğl: Erkek çocuk.

Çü Şun‘ullāh Emīr’uñ **oğl**
Maḥmūd / Cinān bāğına kıldı
‘azm-i dīdār (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 6, Beyit 1). [oğl,
-ı]

oğul: Evlat.

Yolında pādiŞāhuñ yok idi bir
zerre noḡşānı / Ne **oğul** cānla
olmuş idi anuñ kul u ḡurbānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 17). [oğul,]

ok: Ok 2. sevgilinin kirpiği.

İtdüğüñce nāle eyler şanma ben dil-
ḡastenüñ / Başı üzre **oğlaruñ**
Yāşīn-i ve’l-Ḳur’ān oğur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
2). [oğlaruñ, -lar, -un]

ok: Gamze (bakış) bağlamında.

Şanma senden şaḡına bir **oḡın** iy
şāh-ı cihān / Sen hemān
kendüñi şāyeste-i fitrāk ideğör
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,
Beyit 6). [oḡın, -ın]

ok: Ok, savaş aleti.

Çekdüñ cihānı kendüñe **oḡ** gibi
rāstī / Şāhā olalı ḡoluña ḡoldam

kemān-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 16).
[oḡ,]

ok: Ok, savaş / silah aleti.

Çıkdı elden çü **oḡ** gibi o şāh /
Ḳāmetüñ ḡuşşadan kemān eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terḡīb-
bend 2, Beyit 47). [oḡ,]

ok: 1. Yay veya keman denilen kavis
şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa
gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu
sivri demirli ince ve kısa değneğe
verilen addır.

Oḡ alsa destine ehl-i ḡubūr dirler
hep / Kemānuñ oḡına ā‘dā
hemīse ḡurbānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 18).
[oḡ,]

ok: Ok, mızrak.

Oḡ alsa destine ehl-i ḡubūr dirler
hep / Kemānuñ **oḡına** ā‘dā
hemīse ḡurbānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 18).
[oḡına, -ı, -n, -a]

okı-: Bir yazıda anlatılmak istenen
mānâyı anlamak, öğrenmek (Kitap
okumak bağlamında).

Dīde-i ‘ibret ile sūre-i Yāşīn’de
yūri / Āyet-i Kūn fe-yekūn’ı
oḡıyup eyle nazar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 9).
[oḡıyup, -y, -up]

okın: Okunmak, söylenmek.

Cümle **oķınsa** gerekdür ümerā-yı
‘ālem / Gelse ol sūri kamu itse
gerekdür seyrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 9).
[oķınsa, -sa]

oku: Ok 2. kirpik; sevgilinin can alıcı
yan bakışları.

Oķlarıñdan incinürse ĥaste-dil
ma‘zūr tūt / İy kemān ebrū
meşeldür ādeme eylük batar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 148,
Beyit 1). [oķlarıñdan, -uñdan]

oku: 1.Okumak. 2. Yüksek sesle oku-,
çağır- 3.Çağır-.

İtdüğüñce nāle eyler şanma ben dil-
ĥastenüñ / Başı üzre oķlarıñ
Yāşîn-i ve‘l-Ķur‘ān **oķur**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 2). [oķur, -r]

oku: (Dua) okumak.

Sipîhr-i salţanat üzre çü sen
mi‘rāca yüz tıtduñ / **Oķur** pîr ü
cüvān şıdķ ile sübhāne‘llezî
esrā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 58). [oķur, -r]

oku: (Nazarı önlemek veya gidermek,
bir hastanın iyi olmasını, bir işin
çözülmesini sağlamak gibi
maksatlarla) Bazı duāları usûlüne göre
söylemek, okuyup üflemek, nefes etmek.
// ötmek, şakımak.

Ĥatt-ı lâ‘lūñ vaşf ider dil ĥalka
men‘-i ‘ışķ-içün / Her
belālardan emîn olmağa ĥırz-ı
cān **oķur** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 73, Beyit 3). [oķur, -r]

oku: Çözmek, anlamak.

Aĥsen-i takvîmisin Ĥaķķ’uñ **oķur**
ţab‘-ı selîm / Muşĥaf-ı
ĥüsnüñde ruĥsāruñı cennātü’n-
na‘îm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 2). [oķur, -r
]

oku: 1. Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek. 2. Bir yazıda
anlatılmak istenen mânâyı anlamak,
öğrenmek.

Ser-ā-ser sūz u ĥāl olmak gerek iy
Fazlî eş‘āruñ / Ki yanup yakıla
der-gāĥ anuñla **oķuyan** ‘āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 5). [oķuyan, --(y)an]

oku: Okumak,
söylemek; okutmak, söyletmek.

Derd tūmāridur **oķuñ** neyse yazı
görelüm / Gönder anı iy kaşı yā
dil bu şeb miĥmān oķur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
4). [oķuñ, -+ñ]

oku: Bir yazıyı meydana getiren harf
ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek
veya seslendirmek.

Dil cemālūñ muşĥafından ĥattıñı
Ķur‘ān **oķur** / Şüret-i rahm
anda zāhir sūre-i Raĥmān **oķur**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 1). [oķur, -r]

Dil cemālūñ muşĥafından ĥattıñı
Ķur‘ān **oķur** / Şüret-i rahm
anda zāhir sūre-i Raĥmān **oķur**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 1). [oķur, -r]

Cām māl-ā-māl elinde sāki hüsnuñ
vaşf ider / Güyiyā kim Şeyh
Cāmî'dür Bahāristān **oķur**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 5). [oķur, -r]

Ben bahāristān-ı hüsnuñ naķl
idersem lāl olur / Gerçi bûlbûl
geh Gülistān u gehî Büstān
oķur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
73, Beyit 6). [oķur, -r]

Cem'ile dîvânı taķķık ger yazarsa
nesh ider / Hattıñ evşāfında
Fazlî tāzeler dîvān **oķur** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
7). [oķur, -r]

oku-: Çaķırmak, seslenmek.

Derd tûmārıdur oķuñ neyse yazu
görelüm / Gönder anı iy kaşı yā
dil bu şeb mihmān **oķur** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
4). [oķur, -r]

ol: Olmak.

Bahār irdi gül açıldı cihān cennet
mişāl **olar** / İrem bāğınuñ
evşāfın bugün şahn-ı çemenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
88, Beyit 4). [olar, -ar]

İşķ esīri **olduğum-çün** ol
zenahdān u bu zûlf / Koçdı
zindān gibi düşdi boynuma
zencīr-veş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 99, Beyit 4). [olduğum-
çün, -duğ, -um, -çün]

Olinmaya şütür ü hücreme benüm
kıymet / Şütür hazīne-keş ü
hücreler olup maħzen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
49). [olinmaya, -ın, -ma, -y, -a
]

Faķr ile faķr eyleyüp müflis
gedālar **olmuşuz** / Naķde dil
'aķd itmedüñ bir zerre
iflāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5).
[olmuşuz, -muş, -uz]

Olinmaya ser-i mû deñlü şerh-i
evşāfuñ / Tenümde her ser-i mû
haşr olunca olsa kelīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
29). [olinmaya, -ın, -ma, -y, -a
]

Şöyle hayrānlar **olmuşuz** ki bugün
/ Geçmege kendümüzden oldı
yakīn (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
5, Beyit 1). [olmuşuz, -muş, -uz
]

ol: O, işaret sıfatı.

Nice irişsün fezā-yı künhüñe
güncişk-i 'aķl / **Ol** fezāda
görinür sīmurğ bir ednā meges
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 3). [ol,]

ol: O, işaret zamiri.

Ola cennetde **ol** Burāk'a süvār /
Öñce ğilmān kamu yayağ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-
bend 2, Beyit 65). [ol,]

ol: Olmak.

İkisinüñ de Mesīh **olmağ-ile**
nāmları / Dem-i Deccāl ile bir
mī nefes-i Peyğamber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 12, Beyit 2).
[olmağ-ile, -mağ, -i, -le]

ol: Vuku bulmak, meydana gelmek,
varlık halini almak.

Ne hücreden ne şütürden habîr
olam **oluben** / O hücrede çü
şütür mest şevk-i bî-meyden
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36*). [oluben, -uben]

ol: Bulunmak.

Ġam-ı hattıñ çoğ **olduğundan** dil /
N'ola hatt eylese şafâ mı degül
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 3*). [olduğundan, -duğ, -ı, -n, -dan]

ol: ... hale gelmek.

Menzil-gehi **olmazdı** anuñ tãrem-i
çarum / Olmasa saña ümmet
eger 'İsi-yi Meryem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5*). [olmazdı, -ma, -z, -dı]

Hüsn-i şüretle olup cāmi'-i hüsn-i
sîret / Hüsn ü hulk ile kamu
'âlemüñ **olduñ** haseni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 35*). [olduñ, -du, -n]

ol: Üçüncü teklik şahıs zamiri.

Bādeye düşdüñ yitürdüñ naqd-i
şabrı iy gönül / 'Ākıbet n'eyler
göresin **ol** delükanlu saña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [ol,]

ol: Bulunmak, mevcut olmak.

Nice kâfir diyeyüm ben gamze-i
bed-mestüñe / Şefkati
olmayanun çün olmaz imānı
dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [olmayanun, -ma, -y, -a, -nun]

ol: ... olarak bulunmak.

Didi kim **olsa** tatlu kısmından / Her
ne olursa lâ-'ale't-ta'yîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 5*).
[olsa, -sa]

ol: (Bir şeye) Sâhip olmak.

Sultân-ı dehr **olan** kurı gavgâ çeker
hemîn / Zevķini milk-i 'âlemüñ
iy dil gedâ sürer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2*).
[olan, -an]

ol: Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak,
can vermek, vefat etmek.

Varum yasumuñ sîmidür ancak
dahı nem var / İy Fazlî 'aceb
ben **ölicek** nem ala vâriş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [ölicek, -icek]

ol: . Gerçekleşmek veya yapılmak.

Bir gün **ola** yüzüme başa diyu
pâyın o serv / Sāye-veş ayaklar
altında gönül pây-māldür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5*). [ola, -a]

Tāsi'an cānib-i Mevlā'ya teveccüh
ya'ni / Mā-sivā **olmaya** andan
seni bir dem şāğil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*).
[olmaya, -ma, -ya]

Ceddün hākı ki cümle Ben-i Ādem
içre ol / **Oldı** Habîb-i Hāzret-i
Dādār Yā Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 33*).
[oldı, -dı]

Bir kerem kânı vü luṭf issidür ol ki
oldı bugün / ‘Adl ü dād u
kerem ü cūd ile meşhūr-ı enam
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 12). [oldı, -dı]

ol: ... halinde bulunmak, ... haline
gelmek.

İsterüm Hâk’dan ki üstinde yavuz
yıl esmeye / Ser-fîrâz **olsun** çün
ol serv-i hırāmānum gider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 7). [olsun, -sun]

Olsun ğam ile Fazlî sezâdur
dimedüm mi / Her kim ki sever
hūbları maġbūn olacâkdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 5). [olsun, -sun]

Bezm-i keşretde nice ‘âkil u hüsyâr
olasın / Bâde-i vahdet ile
demdür **olursañ** kan-ı dil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
3). [olursañ, -ur, -sa, -n]

Seyrimüz seyr-i ilâ’llâh ile fî’llâh
olalı / Menzil-i maḳşûda irdük
dōst şahrâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22).
[olalı, -alı]

Hüsn-i şüretle **olup** câmi‘-i hüsn-i
sîret / Hüsn ü hūlk ile kamu
‘âlemüñ olduñ ḥasenî (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
35). [olup, -up]

Rif’ati kaşrına eflāk anuñ ne pāye /
Nerdübān **olduġına** eylemeñüz
hîç gümān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 27).
[olduġına, -duġ, -ı, -n, -a]

ol: ... halinde bulunmak, ... haline
gelmek.

Bu hüsn ile **olmuşdur** bir şehr-i
semen-ber o / Ol bedr-i cihân-
ārâ Maḥmūd-ı hilâl-ebrû (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 2). [olmuşdur, -mış, -dur]

ol: Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak,
can vermek, vefat etmek.

Alup cānını ğayruñ ırgürürsin
vaşluña cānā / Ne dırsın
ġamdan **ölsün** mi seni cāndan
seven ‘âşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 113, Beyit 4). [ölsün, -
sün]

ol: ... halinde bulunmak, ... haline
gelmek.

Vâdi-i ğamda nice mecnūn-ı
mahzūn **olmayam** / Bir şacı
leylî perî-ruḥsâre oldum
mübtelâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 38, Beyit 4). [olmayam, -
ma, -y, -a, -m]

Şütür kadar hünerüm ‘ankebūt-ı
hücre degül / **Olana** hem-çü
şütür hücre ġir-i sū’izzan (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
52). [olana, -an, -a]

Baḥr-ı devletden **olaldan** zâhir ol
dürr-i laṭîf / Gerden ü ġuş-ı
‘arūş-ı baḥt buldı zîb ü fer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 4). [olaldan, -aldan]

Dōst düşmenler ile ‘arşada dolāba
bin / Zâr u ser-geşte **olursam**
n’ola dolāb-mişāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 17).
[olursam, -ur, -sa, -m]

Nükte-ḥvāndur şāhimuz biz nükte-
perdāz **olmuşuz** / Ol sūḥan-
perverdür el-ḥaḳ biz sūḥan-sāz

olmuşuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 7*). [*olmuşuz, -mış, -uz*]

ol: *Hayatı son bulmak.*

İşiden cân ile **öldür** beni sevmezse
seni / Diyesin öldürürüm ger
beni cāndan seveni (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 32*).
[*öldür, -dür*]

ol: .. halinde bulunmak, ... haline
gelmek.

Eger ki manşib-ı ‘ālîde **ola** bir
nādān / Kelāmı herze vü
hezyān olursa da farazā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*).
[*ola, -a*]

Hamdülillāh yine başlansa gerek
bir sūra / Ki **ola** Fātihası āyet-i
gül-zār-ı cinān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 5*).
[*ola, -a*]

ol: *Can vermek, hayatını kaybetmek.*

Şüreti zerd olup şayfda döndi ‘ayna
/ **Öldi** bir pîr-i za‘îf olmuş iken
bāğ-ı cūvān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 11*).
[*öldi, -di*]

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Sākî yanumda tek tolu **olsun** yatağ
hemān / Mey-hāne gūşesi baña
zībā yatağ durur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4*).
[*olsun, -sun*]

‘Ayn-ı fenāda **olsun** meşhūd bim ü
bāki / Meftūnı olma zāhid cehl

ile fāniyānuñ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 116, Beyit 6*).
[*olsun, -sun*]

Bu hücrede meh ü mihr anuñ üştüri
izidür / Derūn-ı hücrede **oldı**
çün üştüri pāy-zen (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21*).
[*oldı, -dı*]

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Raķīb-ile varup cân u ten **olduñ** /
Cefā vü cevde şāhib-fen **olduñ**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 5*). [*olduñ, -duñ*]

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Ola mażmūnı huşuṣā ki anuñ
hikmet ü pend / Şanma şî‘r ol
nazar ehline **olur** nūr-ı başar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 19*). [*olur, -ur*]

ol: ... hale gelmek, meydana
gelmek, vücut bulmak.

Görüp dil bir şacı Leylî nigāruñ
oldı meyyālî / ‘Aceb Mecnūn’ı
olmuşdur anuñ bilsem n’ola
hālî (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 1*).
[*olmuşdur, -mış, -dur*]

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Rūz-ı ‘îd irdi vü eyyām-ı bahār u
dem-i nūş / Sākîyā toldura şol
kan **olacağı** içelüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 4*).
[*olacağı, -acağı, -ı*]

İrişince dağı biz bu deme bir kez
heyhāt / Sākîyā toldura şol kan

olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 6).
[olacağı, -acağ, -ı]

Şevkine 'îd ü bahârûñ yine demdür
ele al / Sâkiyâ toldura şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 8).
[olacağı, -acağ, -ı]

'Îd irişdi sürelüm 'ıyş ile
devrânımu / Sâkiyâ toldura
şol kan **olacağı** içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 10). [olacağı, -acağ, -ı]

Çünkü 'uşşâk ile bir araya geldi
cânân / Sâkiyâ toldura şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 12).
[olacağı, -acağ, -ı]

ol: -e dönüşmek, haline gelmek.

Rehber-i ehl-i sefer sahne-i 'adlûñ
olalı / Görmez illâ ki reh-i
dârda il râh-zeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 36).
[olalı, -alı]

ol: ... olmaz, değildir.

V' Allâhi anuñ gibi bir mäh-ı münîr
olmaz / Hürşîd-i cemâline
dünyâda nazîr **olmaz** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 3). [olmaz, -maz]

ol: " -dur, -dir, -dur, -dür".

Saňa göz 'âşık u dil 'âşık u cân ile
ten 'âşık / Tenümde her kılum
cânâ **olupdur** cümleten 'âşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [olupdur, -(u)p, -dur]

Gülsen-i 'âlemde ol bir mîve-i nev-
bâdedür / Kim anuñla saltanat
bâğın **olupdur** bār-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 8). [olupdur, -(u)p, -dur]

Pād-şāhum nazar it luţf ile Fazlî
kuluña / Şıfat-ı şî'rûñ **olupdur**
bugün üstād-ı feni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 37).
[olupdur, -(u)p, -dur]

ol: "Ol" yardımcı fiil.

Halk-ı 'âlem hep senûñ dîvâneñ
olmuş serverā / Leyli'nûñ
Mecnûn'ı Şîrîn'ûñ Ferhād'ı var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [olmuş, -mış]

Zâtına gayb u şehâdet şâhidin iy
müdde'î / Gel beru inkârı ko
olmuş durur işbât-ı 'ışk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [olmuş, -mış]

Nâmı tutup cihânı bütün 'adl ü dād
ile / Cāndan muhibbi **olmuş** idi
pîrle vü cüvân (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 11). [olmuş, -mış]

ol: "Ol" yardımcı fiil.

Luţfuñ yeli terbiyyet eger
eylemeyeydi / Gül-zār-ı cihân
olmaz idi gül gibi hürrem
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10). [olmaz, -maz]

Olmasa bâğ-ı vücūd içre eger
çeşme-i nuţk / Gül ü reyhân-ı
cihân **olmaz** idi tâze vü ter
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 4). [olmaz, -maz]

Si'r kim lafzı şahih ola vü ma'nası
şarih / Kıymet **olmaz** aña
dünyâ tolusı sîm ile zer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
18). [olmaz, -maz]

Kerîmsin ki keremde nazîrûñ
olmaz hiç / Umûr-ı lutfda Hâk
saña virmiş istiklâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 23).
[olmaz, -maz]

ol: "O" işaret sıfatı.

Dilberûñ gâyet cefâ-kâr olduğın
'ayb eylemeñ / Neylesün yâr
olduğı-y-çün hüsne **oldur**
muhteżâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 36, Beyit 2). [oldur, -dur
]

Halvet **oldur** k'ola maħbûs-ı havâs
u câne / Olmaya vâsıta-i hüsn
ile lezzet hâşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24).
[oldur, -dur]

Zeyne'l-'ibâd hakkı ki **oldur** kemâl
ile / Dürce-i vücûduña dür-i şeh-
vâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 38).
[oldur, -dur]

Kuluñ Fazlî de izhâr-ı hüner itdi
nazar eyle / Ki **oldur** böyle
da'vâ-yı hünerden maqşad-ı
akşâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 65). [oldur, -
dur]

ol: "O" 3. tekil şahıs zamiri.

Tañrı arslanı 'Alî hakkı-y-çün
oldur ad ile / Pişe-i cûd u
şecâ'atden yekûn-ı şîr-i ner
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 26). [oldur, -dur]

Ko tatvîli yetervir şâha taşdî'i
hemân Fazlî / El açup kıl du'â
ihlâş ile **oldur** saña evlâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
69). [oldur, -dur]

ol: "Ol" yardımcı fiili.

Anuñ ki şâ'ir **ola** nâmı ekşer-i
'âlem / Görür kâmusını hep bir
temîz yok aşlâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [ola,
-a]

Vaşf-ı lebinde Fazlî bu şî'ri ne hoş
didûñ / Bu resme **ola** şî'rde
olinca reng ü edâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5).
[ola, -a]

Sâķi ki meclis içre o şîrîn-leb
olmaya / Mey baña zehr-i nâb
ola nuql ü kebâb-ı telh (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
3). [ola, -a]

Bir katre eşk-i çeşmüñ eger yire
tımlasa / Deryâ şuyı gibi **ola**
Fazlî her âb-ı telh (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5).
[ola, -a]

Şöyle mest ol haşre dek ayılma
Fazlî ger **ola** / Sâķi-i maħbûb
destinde şarâb-ı hoş-güvâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 5). [ola, -a]

İy kamer ger göre bu hüsn ile
yüzüñi güneş / Zühre mihründe
ola zerre-veş oldum rakķaş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101,
Beyit 4). [ola, -a]

İy perî diyü rakîbi görüp âdem
didüğüm / Şanma kim vech-i
şahih üzre **ola** aña nakîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit
3). [ola, -a]

Çekerse hücre si semtine rahtum
üştür-i mevt / Şütür Burāk **ola**
hücre cinān u hulle kefen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
25). [ola, -a]

Niçe kim sūr-ı 'ālemde **ola** sūr-ı
sürür-efzā / Niçe kim sūr ile
mesrūr **ola** halkuñ dil ü cānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 49). [ola, -a]

Ola mazmūnı huşuṣā ki anuñ
hikmet ü pend / Şanma şî'r ol
nazar ehline olur nūr-ı başar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 19). [ola, -a]

Ola elfāzı rekîk ü düşe ma'nası
saķim / Zu'mı bu lîk **ola** cümle
şu'arādan eş'ar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 22).
[ola, -a]

Yed-i şun' ile sipihr üzre Hudā-yı
müte'āl / Yazdı bir 'ayn ki tā
'id-i sa'ide **ola** dāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 1).
[ola, -a]

Saña nisbet ne vücūdı var **ola**
a'dānuñ / Şîr yanında ne deñlü
ola nîrū-yı şegāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 38).
[ola, -a]

Hāk gibi ki ne deñlü **ola** sîr-āb olur
/ Teşne-i kaçre-i bārān
'amîmü'l-efdāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 43).
[ola, -a]

Nice ki Merve'de hüccāc ide Şafā
ile sa'y / Nice ki ehl-i vuķūf **ola**
vāķıf-ı 'Arafāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 41).
[ola, -a]

Tîg-ı zebānı çekdi ğazel tarzına
kalem / Tā kim **ola** bu tîg u

kalem-i dehre yād-gār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
28). [ola, -a]

ol: "Olmak" yardımcı fiil.

Tolular nūş eylesün şevķ ehli her-
dem 'Işķuñā / **Olmasun** reşk-i
tehî pür-cām-ı Cem'den sāķiyā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21,
Beyit 3). [olmasun, -ma, -sun]

ol: "Ol-" yardımcı fiil.

Sāķî ki meclis içre o şîrîn-leb
olmaya / Mey baña zehr-i nāb
ola nuķl ü kebāb-ı telh (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
3). [olmaya, -ma, -y, -a]

ol: "Ol-" yardımcı fiil.

Ol tabîb-i dil ü cān kaçbrüme gelse
Fazlî / Derdümi söylemege her
çemenüm bir dil **olur** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit
5). [olur, -ur]

Ten-i bî-cānum **oldı** pür-hevāyî
gibi iy Fazlî / Hayātumdan eşer
ancaķ benüm āh u figānum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 6). [oldı, -dı]

Çıkardı kıymeti cevher durur
kenāre şehā / **Olalı** Fazlî-i
bahhār me'āniye ğavvās (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit
5). [olalı, -alı]

Fazluñā inkār ider her bü'l-fuzūl /
Fazliyā **olsañ** Fuẓā'il bin 'Iyāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106,
Beyit 5). [olsañ, -sa, -ñ]

Ser-ā-ser sūz u hāl **olmak** gerek iy
Fazlī eş‘aruñ / Ki yanup yakıla
der-gāh anuñla okuyan ‘āşık
(Kara Fazlī Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 5). [olmak, -mak]

Eger biñ yirde bāğı **olsa** durmaz
bāğ-ı cennetde / Cihānda
gülşeni kūyuñ idinmişken vağan
‘āşık (Kara Fazlī Dîvânı, Gazel
114, Beyit 3). [olsa, -sa]

Dünyede **olmaz** leṭāfetde nazīri bir
dağı / Ta‘n ider gülzār-ı
firdevse fezāsı Lādik’uñ (Kara
Fazlī Dîvânı, Gazel 117, Beyit
2). [olmaz, -maz]

Fazliyā bir şāh-ı ‘ālem sāye
şalmışdur aña / N’ola ger **olsa**
müşerref her arası Lādik’uñ
(Kara Fazlī Dîvânı, Gazel 117,
Beyit 5). [olsa, -sa]

Şeb-i ğafletde gel ālūde-i hūb
olma bîdār ol / Gözüñ aç her
tarafdan nāzır-ı dîdār-ı dil-dār
ol (Kara Fazlī Dîvânı, Gazel
120, Beyit 1). [olma, -ma]

‘āşık-ı bî-reng hem-reng **olmaz**
ol sāde dil / K’olmaya kayd-ı
nuķuş-ı dünyeden āzāde dil
(Kara Fazlī Dîvânı, Gazel 123,
Beyit 1). [olmaz, -maz]

Lezzetini kelāmuñuñ ehl-i mezāk
olan bilür / Yoḥsa be Fazlī
sözde sen kân-ı nemek misin
nesin (Kara Fazlī Dîvânı,
Gazel 130, Beyit 5). [olan, -an
]

Zülf-i fettānuñda vā-veylā ne
hāletdür bu kim / Düşdi
mecnūnuñ **olup** her leyli vā-
veylālara (Kara Fazlī Dîvânı,
Gazel 133, Beyit 2). [olup, -up
]

Ḥaḳ Te‘ālā cümle maķşūduñ
müyesser eyleyüp / Devletüñ
olsun ziyāde ‘ömr-i cāvidānla
(Kara Fazlī Dîvânı, Gazel 136,
Beyit 3). [olsun, -sun]

Ḳapusından ırılmaḳ bir nefes
bābuñ degül zinhār / Ḥudā’dan
feth-i bāb **oldı** çalış kim
fursatuñ geldi (Kara Fazlī
Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5).
[oldı, -dı]

Cevher-i nefsüme hem-seng
olmaz dürr-i yetīm / Nazm
bāzārınuñ iy Fazlī benem
şarrāfı (Kara Fazlī Dîvânı,
Gazel 139, Beyit 5). [olmaz, -
ımaz]

Kūh-ı Ḳāf **olsa** ğamuñ bārı çekem
lā diyemem / Ger şikāf **olsa**
tenüm niteki kūfî kāfî (Kara
Fazlī Dîvânı, Gazel 139, Beyit
4). [olsa, -sa]

Sen şu Bākī’sin ki hergiz saña
olmaz fevḳ ü taht / Sen şu
sultānsın ki hergiz saña yokdur
pîş ü pes (Kara Fazlī Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 15). [olmaz, -
maz]

Bulmazdı ḳuluñ **olmasa** şāhān-ı
cihān-dār / Eyvān-ı felek-rif‘at
ü ḳaşr-ı felek-āsā (Kara Fazlī
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7).
[olmasa, -ma, -sa]

Ne vaşf idem şütür ü hücre sin ki
olmuşdur / O hücrenūñ çü
şütür-mesti ḥalk-ı rab‘ u dimen
(Kara Fazlī Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 15). [olmuşdur, -mış, -dur
]

Olup durur şütür ü hücre sin şıyānet
içün / Sütün-ı hücre çü tır ü
pey-i şütür çü mecenn (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27). [olup, -up]

Ne hücre vü ne şütür Hâk bilür ki
baña **olur** / O hücre huld-i
nişân u şütür Burâk-ı sünen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 38*). [olur, -ur]

Maħaffe püşt-i şütürde **olursa**
hücrem olur / Çü ser ü pâ-yı
şütür hücre hem-çü şahn-ı
çemen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 31*). [olursa, -ur, -sa]

Eger ki mühre-i zıkr ile şâf idesin
ola / Huṭṭ-ı rahmet ile şafha-i
dilüñ meştür (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21*). [ola, -a]

Ne yirüñdür **ola** billâh bu mekân-ı
esfel / Lâ-mekân taḥt olurken
saña ‘âlî-menzil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8*). [ola, -a]

Senligüñdür seni senden ayıran iy
miskîn / Yoḥsa sensin girü
maṭlûbuñ **olan** ancak bil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11*). [olan, -an]

Çäk eyleyüp yaḳasını nâlisler
eylesün / Her kim ki **ola**
mü'min ü din-dâr Yâ Hüseyin
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 15*). [ola, -a]

Hem vâlid-i kerîmüñ **olan** Murtaẓâ
ḥaḳı / K'oldur emîn-i gevher-i
esrâr Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 34*). [olan, -an]

Dürlü dürlü rengle zeyn itdiler
şehri ḳamu / **Oldı** her bir güşe
bir zîbâ bahâristân-ı feth (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10). [oldı, -dı]

Yüz ḳodılar ḥâke pâ-der-gil **olup**
düşmenleri / Tâze ter oldı bulup
neşv ü nemâ bustân-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 19*). [olup, -up]

İtmege gerd-i ‘adûdan pâk iy şâh-ı
cihân / Perçem-i tûḡuñ **olupdur**
cârû-yı meydân-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 26*). [olupdur, -up, -dur]

Âl vâlâlarla her bayrak ‘arûs-ı
fethdür / **Olmağa** a‘dâya hem-
pehlû iderler âller (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 9*). [olmağa, -mağ, -a]

Yiridür ḥoḳḳalar eflâk u mihre
mihir ü mâh **olsa** / Anuñla
itmege bâzı o bezmüñ ḥoḳḳa-
cünbânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 7*). [olsa, -sa]

Ṭöpdur anda **olan** sükkeri
me‘mûniyye / İştihâ ḳal‘asını
eylemek-içün vîrân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 17*). [olan, -an]

Rây-ı pür-nûrına ḥürşid dimek olur
idi / Zerre ḥürşid-i münîr
olmağa olsa imkân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 37*). [olmağa, -mağ, -a]

Göglere irse gerek ṭabl u nefir
âvâzı / Gür gür **olmazsa**
‘acebdür hele güş-ı Keyvân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 7*). [olmazsa, -maz, -sa]

Kemâli ile **ola** yâr u yâverüñ her-
dem / ‘Înâyet-i Hemedânî vü
luṭf-ı Rabbânî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 36*). [ola, -a]

Kemāl-i pîr olup devlet ile ol kâmil
/ Kemāl-i kudretüñ **olmaya** hiç
nokşanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 35). [olmaya,
-ma, -ya]

Olmasa bâğ-ı vücūd içre eger
çeşme-i nuṭḡ / Gül ü reyḥân-ı
cihân olmaz idi tâze vü ter
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 4). [olmasa, -ma, -sa]

Siḥr-i Seḥbân'ı **olup** hem-ser-i jâj-ı
Bâkıl / Bir ola ḥâr u gül ü zehr
ü şeker 'ayb u hüner (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
30). [olup, -up]

Şübhe yokdur ki olup ḥüsn ü
cemâline esîr / **Olur** âşüfte vü
âlüftesi erbâb-ı nazar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
15). [olur, -ur]

Halk içinde bu kadar 'izz ü şeref
bulmazdı / Ger saña **olmasa** bir
bende-i çâker nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
25). [olmasa, -ma, -sa]

O niyyet üzre kim bî-şekk gâzâ-yı
ekber **olmuşdur** / Çekildi devlet
ü iḡbâl ile râyât-ı 'Osmânî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 15). [olmuşdur, -mış, -dur
]

Çekdüñ cihâna süfre-i in'âmı **olalı** /
Hemân serây-ı 'âleme sen mîr-i
nân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 13). [olalı, -alı
]

Oldukça 'adl-i 'âm ile bünyân-ı
memleket / Ma'mûr ola
vücūduñ ile ḥânedân-ı 'adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 32). [oldukça, -duk, -ça]

Ḥaḡ Te'ālâ eyleyüp evlād u
ensâbın keşîr / Her biri **olsun**
serîr-i saltanatda dâd-ger (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
29). [olsun, -sun]

Nev-cüvân **olup** semend-i devlete
olsun süvâr / Ğâşiye-dârı
önünce dâyimâ feth ü zafer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 25). [olup, -up]

Zevraḡ-ı cāmıla geç dirim ḡamdan
dâyim / Baḥr-i aḥbarda hilâl
olduḡı bu fülk mişâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
9). [olduḡı, -duḡ, -ı]

Olmayan zerre gibi yoluña ser-
geste senüñ / Dilerüm mihr-i
cihân-tâb ise de bula zevâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 36). [olmayan, -ma, -yan
]

Harf-i 'adüya çekdi kalem tîḡ-ı
ḡahr ile / Hem tîḡ u hem kalem
olalı aña dest-i yâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 13).
[olalı, -alı]

Tîḡ **olsa** yâver-i kalem irer umûra
nazm / Cumhûra 'adl olur
kalem olursa tîḡa yâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
9). [olsa, -sa]

Bir 'imâretdür anuñ rif'ati ḡaşrı
kim aña / Yiridür **olsa** tetimmât
toḡuz ḡat eyvân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 21).
[olsa, -sa]

Dest-i cūd ile bulur zîveri 'aḡd-i
eyyâm / Bâd-ı luṭf ile **olur** tâze
gül-istân-ı cihân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 23).
[olur, -ur]

Egerçi iltifâtıñla müşerrefdür
benüm şāhum / Ne kim **ola**
keremden ger muzā'af eyleseñ
āyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 67). [ola, -a]

‘Aceb mi halk-ı cihân pād-şāh-ı
vaqt **olsa** / Çü şaldı sāye hümā-
yı sa‘adet ü iclāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 2).
[olsa, -sa]

Sa‘id-i t̄ālî **olup** yine toğdı başuma
gün / Ki itdi gün gibi māh-ı
kemāl ‘arz-ı cemāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 4).
[olup, -up]

‘Ināyetüñ nazarıyle olursa ger
manzūr / Tūrāb iken işi altun
olur anuñ fi’l-hāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 31).
[olur, -ur]

Öykünürdi kefi dūr-bārına baħr-ı
Kulzüm / Kaṭre deryā-yı muhīt
olmağa olsa imkân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 37).
[olmağa, -mağ, -a]

Olmasa ebyāt-ı ma‘muruñ senüñ /
Milket-i nazm içre olmazdı
nizām (Kara Fazlî Dîvânı, Kit’a
1, Beyit 10). [olmasa, -ma, -sa
]

Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye / İy pāy-māl-i zillet
olan server-i ecel (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 8).
[olan, -an]

Bir dem olmaz dehr-i dūnuñ
inkisārından cüdā / Kimse yā
Rab **olmasun** yār u diyārından
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 2, Beyit 2). [olmasun,
-ma, -sun]

Bu iki miħnet benüm hālüm diger-
gün eyledi / Kimse yā Rab
olmasun yār u diyārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 4). [olmasun, -ma, -sun
]

Luṭfuña kaldı benüm ahvālüm
ancağ bā-laṭîf / Kimse yā Rab
olmasun yār u diyārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 6). [olmasun, -ma, -sun
]

Şeş cihātum aldı miħnet kıldı ara
yirde ben / Kimse yā Rab
olmasun yār u diyārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 8). [olmasun, -ma, -sun
]

Şafha-i gerdūna bu mışrā‘ı yazdum
āh ile / Kimse yā Rab **olmasun**
yār u diyārından cüdā (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit
10). [olmasun, -ma, -sun]

Ger hūsn ile hūrşid-i cihân-tāb da
olursa / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 10). [olursa, -ur, -sa]

Bu mışrā‘ birle olsun haşr **olınca**
āh ile zāruñ / Meded begler
meded zulm oldu gāyet Muştafā
Ḥān’a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 16). [olınca,
-ın, -ca]

ol: " O" işaret sıfatı (Allah).

Sen **ol** kerımsin k’açıcağ cūd
süfresin / Her bī-nevāya senden
irer yā nice nevā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12). [ol,
]

ol: "Ol" yardımcı fiili.

Şi'ruñ hediiye **olduğu** yārāna
Fazliyə / Şükr eyle Fazliyə saña
Hak'dan hidāyedür (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5*).
[olduğu, -duğ, -ı]

ol: "Ol" fiilinin geniş zaman kipi; ...
haline gelmek.

Rây-ı pür-nûrına hürşîd demek **olur**
idi / Zerre hürşîd-i münîr
olmağa olsa imkân (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 37*).
[olur, -ur]

Nefâiys kısmının elvân u envâ'in
ne şerh idem / **Olur** bir
nev'inün terkîbine lâzım hezâr
eczâ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 23*). [olur, -ur
]

ol: Olmak, var olmak, mevcut olmak,
meydana gelmek.

İçmemek rinde bu kıddümde kıti
emr-i ba'îd / Sâkiyâ töldura şol
kan **olacağı** içelüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 2*).
[olacağı, -acağı, -ı]

ol: "O" işaret zamiri.

Ben didüm olmaz ise **ol** hâşıl /
Şekerüñ şerbeti dağı şîrîn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5,
Beyit 7*). [ol,]

ol: ... gibi olmak, ... haline gelmek.

Nice İskender-i Sānî diyem ben
saña şāhā kim / Göreydi sen
şehi **olurdu** İskender saña sānî
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 44*). [olurdu, -ur, -dı]

ol: "Ol-" yardımcı fiil.

Nice İskender-i Sānî diyem ben
saña Şāhā kim / Göreydi sen
şehi **olurdu** İskender saña sānî
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 31*). [olurdu, -ur, -dı]

ol: (Birlikte) olmak, ulaşmak.

Göñül abdāldur 'ışkında mest ü
lāübālîdür / Bugün ol pîr **ola** mı
nev-cüvân Dervîş Bālî'dür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 2*). [ola, -a]

ol: "Ol-" yardımcı fiili.

Taht **oldı** 'arş-sāye vü tāt **oldı** 'arş-
sāy / Tāt **oldı** nām-dār olup
taht iştiḥār (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 21*). [oldı, -dı
]

ol: "Ol-" yardımcı fiili.

Şāh-ı 'ışkam çerḥa dıkdüm dūd-ı
āhumdan 'alem / 'Ālem-i 'ışk
içre **oldum** 'ışk ile şāhum
'alem (*Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 13*). [oldum,
-du, -m]

ol: "Ol-" yardımcı fiili.

Kāf u nūn **olalı** zāhir künüz-ı zāt-ı
'ışk / Nokta nokta ḥarfi kūyının

der-i āyāt-ı 'ışk (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1).
[olalı, -alı]

Çekdüñ cihânı kendüñe ok gibi
râstî / Şāhā **olalı** koluña qoldam
kemân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 16).
[olalı, -alı]

ol: ... hâline gelmek, ... hâline
dönüşmek.

Ṭotalum milket-i 'Osmân'uñ **olduñ**
Fazliyâ Şāhı / Gerekmez baña
bu dünyâ-yı dünüñ 'izzet ü cāhı
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 11). [olduñ, -du, -ñ]

ol: ... gibi olmak.

Nihāl-i şîve **olmuşdur** ser-â-ser
bûlbûl-i gūyâ / Çemende
şalınurlar serv gibi nâz ile tenhâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 4). [olmuşdur, -muş, -
dur]

ol: " O" işaret sıfatı.

Şun beru **ol** cāmı mest it şöyle kim
/ Toymayam olursa cān tenden
cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
2, Beyit 3). [ol,]

Şun beru **ol** cām-ı nâbı kim anuñ /
Neşvesinde mestdür bāy u gedâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2,
Beyit 4). [ol,]

Ne yirde ki Mecnûn u Leylî dinür /
Kifâyetdür **ol** ya baña ya saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 3). [ol,]

İy kamer kulle-i çerh olmaz idi
pāye saña / Şalmasa luṭf ile **ol**
mihr-i cihân sâye saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1).
[ol,]

Âşinâlık isteme var iy dil **ol**
bîgāneden / Kim görüpdür kim
gedāya ola sultān âşinâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit
3). [ol,]

'Aql u şabrum āh kim yād oldı
benden dōstlar / Oldı her yād
ile tā **ol** şāh-ı hūbān âşinâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10,
Beyit 4). [ol,]

'Aceb 'ālemde **ol** 'ālemde özge
var mıdur 'ālem / Ki ola sākî-i
maḥbûb destinde mey-i ḥamrâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 3). [ol,]

Merḥabâ itse senüñle ne gün **ol** Şāh
göñül / Rûz-ı mâtem daḥi olsa
ola bayrām saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [ol,
]

Ḳo riyâ şuffesin **ol** şâf şaf-ı 'âşıkā
gel / Şūfiyâ şâfi mey iç şâfi
virüp cāne şafâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [ol,
]

'Ahd-i cevri itmişdi dün itdi vefâ **ol**
şeh bugün / Kim dūrür gelmez
diyen 'ālemde cānāndan vefâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 2). [ol,]

Umma kim devrân ile yār ola **ol**
meh-rû saña / Kimseler görmüş
degüldür hîç devrāndan vefâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 4). [ol,]

Tîr-i hûn-rîzi dökem kanuñı dirse
Fazliyâ / İ'timād itme aña **ol**

ķandan u ķandan vefā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [ol,]

Ol yāre yār olam diyü fıkr itme iy
göñül / Şāh-ı cihāna hem-nefes
olmak kaçan gedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [ol,
]

Ümmîd-i vaşl itme göñül **ol**
nigārdan / Ol pādişāh-ı
memleket-i hüsñ ü ben gedā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18,
Beyit 4). [ol,]

Ümmîd-i vaşl itme göñül ol
nigārdan / **Ol** pādişāh-ı
memleket-i hüsñ ü ben gedā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18,
Beyit 4). [ol,]

Cānum al sevdā-yı küfr-i kākülinde
ol bütüñ / Yā İlāhî eyleme şöñ
demde imāndan cüdā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit
4). [ol,]

Zāhidā baña yeter **ol** şanem-i mäh-
likā / Başdan ayağa yürî var
senüñ olsun hūrā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [ol,
]

Ġayruñ öñince varur luţf-ile
yumşaklık ider / Taş kayadur
baña geldükçe **ol** āfet ammā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22,
Beyit 3). [ol,]

Ġunç ider gül bize **ol** Ġonce-
dehendür gūyiyā / Şalınur nāz
ile serv **ol** nārvendür gūyiyā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24,
Beyit 1). [ol,]

Ġunç ider gül bize **ol** Ġonce-
dehendür gūyiyā / Şalınur nāz
ile serv **ol** nārvendür gūyiyā

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24,
Beyit 1). [ol,]

Ṭa'ni ṭā'ünından aġyāruñ kırıldı
ehl-i 'İşk / Serverā **ol** itleri kır
kim ola def'-i riyā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [ol,
]

Zülfünüñ her tārı bir ejder görünür
Fazliyā / Kim bilür ne sihr ider
ol gözleri cādū saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit
5). [ol,]

Beñzer **ol** āl kirāsa leb-i lā'lüñ cānā
/ K'itdi ķannād-ı ezel anı
şekerden peydā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [ol,
]

İy fırķatinde **ol** gülüñ hālî nedür
diyîn baña / Hālî nolısar
bûlbûlüñ olsa gülistāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 2). [ol,]

Ġaddüñ elif iy māhir u nün oldu tā
ebrûlaruñ / Olmam hemān **ol** an
olur dīnden hem imāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 3). [ol,]

Dīnüm şaçuñ küfrin senüñ her kim
ki imān bilmeye / Olsun
murādum budur **ol** dīnden hem
imāndan cüdā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [ol,
]

Ser-nāmesini itdi meger nāme-i
hüsne / Münşî-i ezel idicek **ol**
nāmeyi inşā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [ol,
]

Göñlüme ne bend eylese **ol** Şāh
revādur / Kim didi aña kākül-i
dil-bende tolaşa (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [ol,]

Kâfirem mâyl olursam bâğ-ı
firdevse baña / Ger teferrüc-gâh
ola **ol** dergeh-i gerdün-fezâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3*). [ol,]

Pîr olsun **ol** cüvân kim olmuşam
abdâl aña / Derdümi bilmege
yiter na‘l-i sînem dâl aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [ol,]

Fazliyâ zülfi ğamından **ol** nigâruñ
âh kim / Şâne gibi kurudum
şad-pâre oldum mübtelâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5*). [ol,]

Yiller ile bulmadı bir şemme bûy-ı
zulfuñi / **Ol** hevâda gerçi kim
çok yeldi yopurdu şabâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3*). [ol,]

Ben haste-dile leblerüñ emdür
didüm **ol** yâr / Şunup lebin
ağzuma didi dişleme ammâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2*). [ol,]

Şu yirine kan içmedür **ol** hûniye
kânûn / Kan rengini tutsa n’ola
çeşmümden akan mâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [ol,]

Añma hadîş-i Kevşer’i billâh
zâhidâ / Şol bezm içinde kim
ola **ol** lâ‘l-i nâb baḥş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [ol,]

El virür ağyâra her-dem iy göñül /
Âh **ol** fettân elinden el-ğiyâs
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2*). [ol,]

Başını kes şem‘-i bezmüñ iy göñül
dil çıkmasun / Eyler-imiş germ
olup **ol** mâh-ı tâbân ile baḥş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4*). [ol,]

Milk-i şâhen-şâh olup geydiyse ger
altunlu tâc / Germ olup
öykünmesün billâhi **ol** mâha
sirâc (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1*). [ol,]

Bir lebi ‘İsî ki geh geh büsesinden
cân vire / Yolına ölmeklige **ol**
dil-rübâdan kim kaçır (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4*). [ol,]

Biñ kez ursañ tîğ-ı cevri Fazlî’ye
dönmez yüzi / İy kemân ebrû
vefâdur **ol** vefâdan kim kaçır
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5*). [ol,]

Şaçuñ örter cemâlûñ gayret-i îmân
kanı cânâ / İder göz göre dîni
setr **ol** gör nice kâfirdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [ol,]

Geydügi **ol** goncenüñ gül gibi
dâyim âldür / İtdügi dil
‘andelîbine dem-â-dem âldür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1*). [ol,]

Âhuma meyl eylese **ol** serv-kadd
olmaz ‘aceb / Bâde çünkim
dâyimâ serv-i sehî-meyyâldür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2*). [ol,]

Katline her mühmelüñ **ol** hûni
isti‘câl ider / Olmasun mı
Fazlî’ye gelse işi ihmâldür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 7*). [ol,]

Görsem yüzüñi cân ramağa
irdüğünde ger / ‘Ömrüñ biñ

olsa hâşılum **ol** bir ramağ durur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63,
Beyit 2). [ol,]

Hem-nişîn-i hâr gördüm **ol** gül-i
handānumı / Her-dem eylersem
‘aceb mî iy gönül zâr-ı hezâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 4). [ol,]

Şöyle mest **ol** haşre dek ayılma
Fazlî ger ola / Sâki-i maḥbûb
destinde şarâb-ı hoş-güvâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 5). [ol,]

Nağsı yâ Rab **ol** büt-i hūbuñ niçe
zîbâ olur / Her feni yazmakda
‘aciz kaldılar naḳkâşlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit
4). [ol,]

Na’re-i mestānemüz eflāke irişse
n’ola / Bezmimüzde çünki sâkî
ol kamer-ruḥsârdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4). [ol,
]

Geh beni öldürmege müjgânın **ol**
şeh tîr ider / Gâh kanum
dökmege her gamzesin şemşîr
ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
68, Beyit 1). [ol,]

Cüy-ı eşkinden çeküp etrâfına dil
dâyire / **Ol** perî ruḥsârı ḥarbü’l-
baḥr ile teşhîr ider (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3). [ol,
]

İki sâ‘at çeşmüme görünmese **ol**
mâh-ı rev / Eşk ü âhum
aramakdan yiri gögi bir ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 2). [ol,]

Küfr-i zülfîn **ol** bütüñ her kim ki
îmân bilmeye / Dîni için müfti-
i ‘uşşâk anı tekfîr ider (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit
4). [ol,]

Göñlüm **ol** serv-i revānuñ zülf-i
şeb-rengin diler / Cānum **ol**
gonca dehānuñ lâ‘l-i handānın
diler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
70, Beyit 3). [ol,]

Göñlüm **ol** serv-i revānuñ zülf-i
şeb-rengin diler / Cānum **ol**
gonca dehānuñ lâ‘l-i handānın
diler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
70, Beyit 3). [ol,]

‘Arşa-i ḥüsünde göñlüm dāyimā **ol**
serverüñ / Başını top itmek-
içün zülfî çevgânın sever (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit
4). [ol,]

Gülşen-i kūyında efgân eyle her-
dem Fazlîyâ / Bûlbülüñ **ol** yüzi
gül çün zâr u nālânın sever
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70,
Beyit 5). [ol,]

Gözi öldürdüğünü dirgürür bir sözle
ol ‘İsî / Ne ḥikmetdür anı Fazlî
leb-i şekker-şikenden şor (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit
5). [ol,]

Her ne si‘ri kim baña **ol** serv-ḳāmet
söyledür / Rāstî ḡāyet bülend
olur kıyāmet söyledür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit
1). [ol,]

Mey degül nûş itdügüm sensüz olur
ise sebîl / Ḥağ bu kim **ol** semm-
i ḳātîl baña zehr-i nābdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit
3). [ol,]

Ḥasretâ derdâ efendüm serverüm
ḥānum gider / Kim sa‘ādetle
yine **ol** şāh-ı devrānum gider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 1). [ol,]

Künc-i miñnetde koyup ben haste-i
bî-çâresin / Varsın sağ olsun **ol**
derdüme dermānum gider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 2). [ol,]

Gerçi kim ben bundayum ammâ ki
göñlüm andadır / Her yañeden
kim benüm **ol** şâh-ı devrānum
gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
77, Beyit 3). [ol,]

Andadır her gün benüm peyk-i
hayālüm şāma dek / Kankı
menzilden ki **ol** devletlü
sultānum gider (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [ol,
]

Umarum kim ben du‘âcını ferāmūş
itmeye / Şimdi kim **ol** server
İskender-i Kır‘ân‘um gider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 5). [ol,]

Hak şala girü sa‘âdetle irişe ‘an-
karīb / Fazliyā **ol** pâdişāh-ı
milk-i ‘irfānum gider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit
6). [ol,]

İsterüm Hak’dan ki üstinde yavuz
yıl esmeye / Ser-firāz olsun çün
ol serv-i hırāmānum gider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 7). [ol,]

Al geymiş dīde-i ‘âşık gibi **ol**
ğamze-kār / Tūrfatū’l-‘ayn içre
ger kanlar dökerse vechi-vār
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78,
Beyit 1). [ol,]

Allar geyse içine taşına ben
būlbūlūñ / Hūn-ı dilden al ider
ol gül derūnın lāle-vār (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit
2). [ol,]

Kāmetūñ iy serv-i ra‘nā **ol** libās-ı
alda / Bir elifdūr rāstī kan içre
olmuş âşikār (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [ol,
]

Kim bilür kim kullarınūñ kankısını
öldürür / Allar geymiş bugün
gördüm yine **ol** şehir-yār (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit
6). [ol,]

Kaçup benden ne dem kim gitse **ol**
ārām-ı cān iy dil / Firār idüp
karārum şabr u ārāmum vedā‘
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 4). [ol,]

Parmaqlarūñ durur aña iy māh
şa‘şa‘a / Mihr-i sipihr-i luṭf **ol**
ay gibi ayedür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [ol,
]

Ko Fazlî gūşe-i mey-hānelerde
mu‘tekif olsun / Cināndan
zāhidā biñ mertebe **ol** cā baña
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 7). [ol,]

Şol kadar şerh itdüm **ol** şīrīn-
dehānuñ guşşasın / Kışsa-i
Ferhād’ı Fazlî dāstānum
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 85, Beyit 5). [ol,]

Ol tabīb-i dil ü cān kabrūme gelse
Fazlî / Derdūmi söylemege her
çemenüm bir dil olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit
5). [ol,]

Her ārāda bulunur **ol** cihān-ārāyı
bilmezler / Yabanlarda arar
halk-ı cihān arayibilmezler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89,
Beyit 1). [ol,]

Cihānı yir yüzinde **ol** şeker-leb
zinde eylerken / Felekde

zannider halk-ı cihân 'İsâ'yı
bilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 89, Beyit 2). [ol,]

İki cânibde taşvîr eylemişler zülf-i
müşğînün / Çözüp **ol** kâkül-i
zîbâların gerdâna yazmışlar
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 92*,
Beyit 3). [ol,]

Berât-ı zer-nişân üstinde bir tuğrâ-
yı garrâdur / **Ol** ebrû-yı siyeh
kim çihre-i cânâna yazmışlar
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 92*,
Beyit 4). [ol,]

Kanı **ol** devlet ki bir tîr urasın şâhâ
baña / Döne döne şevk ile
cânım virem naḥçîr-veş (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 99, Beyit*
3). [ol,]

'Işk esîri olduğum-çün **ol** zenaḥdân
u bu zülf / Kõçdı zindân gibi
düşdi boynuma zencîr-veş
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 99*,
Beyit 4). [ol,]

Kaşların iki muḳavves tākḍur
k'üstâd-ı şun' / Hüsnuñ
eyvânına **ol** tākı muḳâbil
bağlamış (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 100, Beyit 2). [ol,]

Ol mäh-rû eger ki ide bî-nikâb rakş
/ Şevk ile çerḥa girüp ider
âfitâb rakş (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 103, Beyit 1). [ol,]

Bir gün mezâruma gele **ol** âfitâb
eger / Ḳabrümde zerre-vâr ura
herbir türâb rakş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 103, Beyit 3*).
[ol,]

Terk-i ta'alluk eyle çü 'İsî
mücerred **ol** / Pâyûñ şeref
yüzinde ser-i âfitâba baş (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 104, Beyit*
2). [ol,]

Gey hüsrevî kelâmuñı Key-hüsrev
ol gönül / 'İzzetde pâyûñı ser-i
Efrâsiyâb'a baş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 104, Beyit 6*).
[ol,]

Ol serv-çihreñe diler iseñ ḳadem
başa / Rûy-ı niyâzı şu gibi Fazlî
türâba baş (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 105, Beyit 7). [ol,]

A'râz ider **ol** şem' ḳaçan 'arz ide
'arız / Şûfî gözine oldu raşad
var ise 'arız (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel 107, Beyit 1*).
[ol,]

Şerbet-i bâdeden **ol** zâhide iy sâḳı
müfîz / Oldı nıkrîsi ayak
derdine düşdi o marîz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 108, Beyit*
1). [ol,]

Ol cemîlün ile envâr-ı cemâline
nazar / Gülşen-i mîñû ile bu
ḳubbe-i ma'nâya bak (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel 110, Beyit*
2). [ol,]

'Işk ile yegin olup **ol** Fazlî
gavḡâdan emîn / 'Aḳl ile halk
içre olan bu ḳuru gavḡâya bak
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 110*,
Beyit 7). [ol,]

Ḳaṭ'-ı menzil eylemez ferzîn gibi
kej-revdür **ol** / Olmayan bu
'arşada fi'l-hâl şâhum mât-ı
'ışk (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel*
111, Beyit 4). [ol,]

İcmâl içinde şûfî tafşîli **ol** müşâhid
/ Eşcârı 'ârif-iseñ zımnında gör
nevâtun (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 116, Beyit 3). [ol,]

'âşıḳa cânânenün gerçi cefâsı yok
degül / **Ol** cefâdan 'âşıḳun
ammâ şafâsı yok degül (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [ol,]

‘âşık-ı bî-reng hem-reng olıma**z ol**
sâde dil / K’olmaya kayd-ı
nuķuş-ı dünyeden âzâde dil
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1*). [ol,]

Fazliyâ **ol** hüsrev-i hüsne hevâ-dâr
olmayup / Bir zene dil virdügi-
y-çün er dimez Ferhâd’a dil
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5*). [ol,]

Atı ayağına ferş olmağa **ol** şeh-
süvârûñ şîb / Tenüm zerd
eyleyüp derdiyle altunlu kumâş
itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3*). [ol,]

Ayağûñ taşını koçdum kılup
eşkümlê hûn-âlûd / Ben anı
lâ’l-veş **ol** hâtem-i zerrîne taş
itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 6*). [ol,]

Hâk-ı zilletde fütâde benüm **ol**
mûr-ı za’îf / Sen benüm taht-ı
sa’âdetde Süleymân’umsın
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4*). [ol,]

Âh u vâý eyler düşelden **ol** saç
leyliye dil / Ugradan bildüm
nedür Mecnûn’ı vâ-veylâlara
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2*). [ol,]

Mecnûnlarına zülfüñi **ol** leyli
zencîr eylese / İy dil ser-i mû
degmeye dîvânedan dîvâneye
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5*). [ol,]

Yine şâd **ol** gönül hayr oldı kârûñ
devletûñ geldi / Zâhîrûñ
mesnedûñ ya’nî o ‘âlî-rütbetûñ
geldi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1*). [ol,]

Gidelden **ol** tabîb-i cân begâyet nâ-
tûvân idûñ / Yine cânûñ yirine
geldi el-hâķ şîhhatûñ geldi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2*). [ol,]

Gözûñ aydın günûñ toğdı sa’âdet
saña yüz tutdı / Yine iy Fazlî **ol**
hürşîd-i burc-ı rif’atûñ geldi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7*). [ol,]

Kendüye senûñ sünnetûñi farz ide
her kim / Dünyâda vü ‘uķbâda
dahı görmeye **ol** ğam (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7*). [ol,]

Sensin bugün **ol** server-i a’lâ ki
ider fahr / Kapuñda kul olmağ
ile şâhân-ı mükerrem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12*). [ol,]

Ne hücrede ne şütürde sen olmasañ
baña yâr / O hücre baña olur
çâh u **ol** şütür ören (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42*). [ol,]

Niçe dürişesin itmege kaşruñi a’lâ /
Añ **ol** zemânı ki bir gün yirûñ
olısar gür (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2*). [ol,]

Gedâlığ ile ğanî **ol** Hıfâ durur alma
/ Eger ki Çîn’i saña virse ser-te-
ser fağfur (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [ol,]

Korķum **ol** yolda ħalup dūr olasın
ķāfileden / Hıvâb-ı ğaflet niçe
bir aç gözûñi iy ğāfil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5*). [ol,]

El-‘acel el-‘acel iy fırsatı fevt
eyleyici / Şoñra nādım
olıcaķsın kerem it **ol** ‘acil

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35). [ol,]

Ümm'ün haķı ki şüret-i 'ismetde **ol**
durur / Ümmü'l-kitāba mazhar-
ı āsār Yā Hüseyñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 35). [ol,
]

Evlād-ı pākuñ içre anuñ haķķı kim
odur / Bākır Muhammed **ol** ser
ü sālār Yā Hüseyñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 39). [ol,
]

Od saçar ağzından a'dāsına karşı
ol şehüñ / Her tüfeng ü tōp
rezm içinde bir şa'bān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 20). [ol,]

Tīguñ üzre şemse-i zer mihr-i
raḥşān-ı zafer / Sancaķuñda **ol**
'ālem māh-ı nev-i devrān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 31). [ol,]

Fazlî-i bî-çāre vü miskīn du'ā-
gūyuñ durur / Kıl nazar **ol**
bende-i üftādeye iy ḥān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 33). [ol,]

Hāşşeten **ol** 'askere beglerbegi
olsun kerīm / Kim 'Alī'dür nām
ile **ol** şun'idur Ḥaydar-siyer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 25). [ol,]

Hāşşeten **ol** 'askere beglerbegi
olsun kerīm / Kim 'Alī'dür nām
ile **ol** şun'idur Ḥaydar-siyer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 25). [ol,]

'Adl ü cūd u ḥulķ kim her laḥza
'ādet zātına / Yusa 'ādetle
sa'ādet ehlidür **ol** nām-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 32). [ol,]

Fitne Ye'cūc'ı zemānında nice
bulsun zuhūr / Rāh-ı Haķ'da
Sedd-i İskender'dür **ol** Dārāb-
ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 33). [ol,]

Şeh Süleymān'ıñ şalaldan tīgın **ol**
mīr-i şecī' / Fitne kať oldu vü
götrüldi cihāndan şūr u şer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 37). [ol,]

İntisāb itmek diler dergāhuña **ol**
müstemend / Bendeñ olmaķdur
murādı kıl kabūl iy nām-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 40). [ol,]

Haşr olunca devlet ü baḥt ile oluben
kām-rān / Dāyimā **ol** Āşaf-ı
maķbūl şāh-ı baḥr ü ber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
43). [ol,]

Demidür ḥurrem **ol** iy dil ki irdi
sūr-ı sulṭānī / Ser-ā-ser ḥüb-
rūlarla pūr oldu At Meydānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 1). [ol,]

Girüp meydānına cündilik
oynamaģa **ol** şāhuñ / Felek nīze
idindi pertev-i ḥūrşīd-i raḥşānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 10). [ol,]

Simāṭını göricek **ol** büyük ğarrā
çöreklerle / Didüm bir
āsümāndur kim pūr itmiş mihr
ü māh anı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 17). [ol,]

Şafaķ şanmañ felekde görinen her
şeb ki şalmışdur / Sipih
āyīnesine 'aks **ol** kurbānlaruñ
kanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 21). [ol,]

Pilav üstinde göricek **ol** iki şemseyi
şandum / Hemānā kubb-i çerḥ

üzre mihr ü mäh-ı tábânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 24). [ol,]

Yürüdi anda âteş-bāzuñ işi od gibi
ol dem / Od urup ata idicek o
şahrâ içre cevlanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 33).
[ol,]

Sûr-ı eflâkda pür-şevk durur ol sūra
/ İki senc olmağa hūrşîd ile
mäh-ı tábân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 8). [ol,
]

Cümle okınsa gerekdür ümerâ-yı
‘âlem / Gelse ol sūrî kamu itse
gerekdür seyrân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 9). [ol,
]

Yiridür kim bu yidi kat felek-i
mînâ-fâm / Olsa ol sūr-ı
mu‘azzamda yidi çerhi kazan
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 14). [ol,]

Şahnı her dâne pirincüñ ki tolu
revnağ ola / Beñzer ol incü ile
toptolu bir bahre hemân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 16). [ol,]

Sükkerî şerbetine kim dil uzatsa
anuç / Ağzı dadını hemân virse
gerekdür ol ân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 19).
[ol,]

İşidüp bu sözini ol melik-i İstî-
demüñ / Didüm ol sūre nedür
ola sebeb iy lebi cân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 32). [ol,]

İşidüp bu sözini ol melik-i İstî-
demüñ / Didüm ol sūre nedür
ola sebeb iy lebi cân (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 32). [ol,]

Ḳahramân uğraya ḳahrına eger kim
anuç / Ḳahr ide ol dem anı
virmeye ol ḳahr âmân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 40). [ol,]

Sensin ol şāh-ı felek-ḳadr ü melek-
mertebe kim / Faḫr ider saña
ḳul olmağ ile şāhân-ı cihân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 43). [ol,]

Sensin ol şāh ki sultân-ı serây-ı
heftüm / Şimdi bir Hindi
gulāmuñ durur adı Keyvân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 45). [ol,]

Çü şehden ola Hudā rāzı vü cihân
şākir / Ḥaḳīḳaten olur ol şūretā
cihân-bānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 27). [ol,]

Kemāl-i pîr olup devlet ile ol kāmîl
/ Kemāl-i ḳudretüñ olmaya hîç
nokşanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 35). [ol,]

Gögden ol nāzil olurdu yire bî-
şübhe vü şekk / Olsa ger dürr-i
sūḥandan ilerü bir cevher (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 11). [ol,]

Ola mażmūnı ḥuşūşā ki anuç
ḥikmet ü pend / Şanma şî‘r ol
nazar ehline olur nūr-ı başar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 19). [ol,]

Lîk ol şî‘r degül k’eyleye her
aḥmağ u dün / Zann idüp şî‘r
anı şöhre-i şehr ü ḳişver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 20). [ol,]

Sensin **ol** şāh ki kapuñda
Ferīdūn'la Cem / Ger
zemānuñda olaydı olalardı
çāker (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 36*). [ol,]

Pehlevānî durur **ol** 'arşa-i nazmuñ
şāhum / İşde meydān berü
gelsün şu ki var anda ciger
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 44*). [ol,]

Kıldı **ol** āb-ı muşaffā ile hep tâze
vü ter / Cümle eşcāra virüp
neşv ü nemālar nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 8*). [ol,]

Alup dādını aşhāb-ı güzīnūñ **ol**
Revāfız'dan / Aşalum tīgumuz
'arş üzre idüp 'avn-i Yezdān'ı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 4*). [ol,]

Virüp katline erbāb-ı şerī'at şer' ile
fetvā / Muşallat eyledi **ol** kāfire
erbāb-ı imānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 13*).
[ol,]

Hemānā gayret-i dīn **ol** durur **ol**
vācibü'l-katlūñ / Olanuñ tīg ile
levh-i cihāndan adı vü şanı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 14*). [ol,]

Hemānā gayret-i dīn **ol** durur **ol**
vācibü'l-katlūñ / Olanuñ tīg ile
levh-i cihāndan adı vü şanı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 14*). [ol,]

Ne şehdūr **ol** ki anuñ şıdķ-ı
tīgından felek şīri / Ğam ile kan
kuşanur her seher şanmañ şafaķ
anı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 20*). [ol,]

Ne cānı var 'adūnuñ kim muķābil
ola **ol** şāha / Eline tīg alup

meydāna girse kılsa cevlanı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 23*). [ol,]

Sen **ol** şehsin ki nāmuñ şevket ü
ferr ile tutmuşdur / Kāmu Rūm
u Rey ü Şām u 'Irāk-ile
Şıfāhān'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 27*). [ol,]

Bahr-ı devletden olaldan zāhir **ol**
dürr-i laţīf / Gerden ü gūş-ı
'arūş-ı baht buldı zīb ü fer
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 4*). [ol,]

Gülsen-i 'ālemde **ol** bir mīve-i nev-
bādedür / Kim anuñla saltanat
bāğın olupdur bār-ver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 8*). [ol,]

Oldı rūşen çihresinde pertev-i
devlet anuñ / Şemsten azherdür
ol hulk aña bürhānı nider (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 13*). [ol,]

Hüsn-i şüretde hemānā Yūsuf'uñ
ķardasıdur / Hüsn-i hulk ile
Muhammed kendüdür **ol** nām-
ver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 16*). [ol,]

Çār-sāledür velīkin bir nice sāl
evvelīn / Heft kisverde didi bir
dānedür **ol** verd-i ter (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 19*). [ol,]

Luţf umarsam n'ola **ol** tıfluñ
tıfıldur çü luţf / Tıfl çünkim
luţfdur kılsañ hurūfına nazar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 20*). [ol,]

Halka şādī vü tarab cāmını feyż itdi
ķamu / Oldı **ol** cām-ı tarab-
nākla herkes hoş-ķāl (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 4). [ol,]

Şerefine bugünüñ secde-i şükr it ki
olasın / **Ol** harîm-i harem-i
muhtereme mahrem-i râz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 5*). [ol,]

Dergeh-i şâhda kırbân oluben bula
şeref / Gösterürse eger **ol** şâh-ı
cihân-bağş cevâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 14*).
[ol,]

Hil'at-ı devleti biçdi saña hayyât-ı
kadr / Nuşret ü fethdür **ol**
hil'at-ı zîbâya tırâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 25*).
[ol,]

İtme tafşıl ki müsta'ceb-i taşdî'dür
ol / Söзде maṭlûbdur iy Fazlî
bilürsin icâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 33*).
[ol,]

Hayfâ ki şâh-bâz-ı ecel eyledi şikâr
/ Olmışdı **ol** hevâ-yı leṭâfetde
bir hümâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 13*). [ol,]

Sensin **ol** şeh ki sümm-i
semendüñe yiridür / Ger olsa
na'l-i zer meh-i nev mîhlar
Sühâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 26*). [ol,]

Beyân u şerhe çü şıgmaz hadîs-i
'İşk gönül / Kıo anı kıl hîdemât
ile **ol** şehe midhât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 35*).
[ol,]

Had yok çü gördi **ol** kalem ü tîğ
vaşfına / Tîğ-ı haṭîb gibi kalem
oldı süst-i kâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 27*).
[ol,]

Barmaqlaruñ durur çü kalem
sâ'idüñ çü tîğ / Boynuma tîğüñ
ol kaleme cân ola nişâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 32*). [ol,]

Gül-zâra varsam **ol** kalem ü tîğ
yâdına / Çeşmüme hıvâb olur
kalem ü tîğ-ı tîz hâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 33*). [ol,]

Tîğüñ mazâlimini kalem nice şerh
ide / Kim **ol** 'azîm-i tîğ u kalem
bir za'îf ü zâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 34*).
[ol,]

Gördüm ki mât ider beni ferzâne **ol**
şehüñ / Sürdüm ruh atı pâyına
fî'l-hâl bî-karâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 2*). [ol,
]

Şâ'ir tabî'atında şan ince hayâldür /
Ol esb bu neḥâfet ile lâğar u
nizâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 7*). [ol,]

Kavs-i kuzah olupdur anuñ vaşfi
gerçi kim / Kavs-i kuzah degül
ol olupdur hilâl-vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 8*). [ol,
]

Fazlî kuluñ piyâde ortalı olupdur meded
şehâ / Atlandur **ol** fakîri koma
pây-mâl ü hıvâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 27*).
[ol,]

Hüsrev-i bâğa şalup peyk-i şabâyı
ol / Bu bürüdet haberin eyledi
takrîr ü beyân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 5*). [ol,
]

Yok bilüp kendüyi gâyet de zemîn
saht oldı / Kefen ü penbesini
eyledi hâzır **ol** an (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 26, Beyit 7). [ol,]

Günine göre geyüp görkini herkes
ol dem / Hânesin kıldı hişâr
eyledi kendin pinhân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 13*). [ol,]

Ṭayy ide Hâtem-i Ṭay nâme-i cûdı
ol dem / Bilse nâmidüğün **ol**
nâmeye anuñ ‘ünvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 24*). [ol,]

Ṭayy ide Hâtem-i Ṭay nâme-i cûdı
ol dem / Bilse nâmidüğün **ol**
nâmeye anuñ ‘ünvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 24*). [ol,]

İtme taṭvîl-i kelâm eyleme taṣdî‘-i
‘izâm / Aç elüñ şıdık ile **ol** şâha
du‘â eyle hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 28*). [ol,]

İy dil âlüfte-i me‘lûf **ol** şafâ vü
zevk ile / Zevke irdi her kişi
hengâm-ı ülfetdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 3*). [ol,]

Haşr olup zevk ü şafâya yine
bulduk tâze cân / **Ol** şafâdan
vaqtümüz gâyet kıyâmetdür
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 5*). [ol,]

Hüsrevâ sen **ol** şehen-şâh-ı ‘ale’l-
kudretsin / Kullaruñ var her biri
bir şâh-ı milketdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 22*). [ol,]

Râhatü’l-ervâh kılmış luṭf u cûduñ
ol laṭîf / Râh-ı ihsânuñla halkuñ
rûhı râhatdur bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 25*). [ol,]

Ol ḥakîre himmet it şâhum fakîrû’l-
hâldür / Müstahakk-ı şefkat ü
luṭf u ‘inâyetdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 29*). [ol,]

İsterem tâ haşre dek yâr ola nuşret
ol şehe / Şimdi kim Hâk’dan
mu‘âvin aña nuşretdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 31*). [ol,]

Ol taht ki ‘azîmdür **ol** tâc ki şerîf /
Tâ haşr tâc bâki ola taht pây-
dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 6*). [ol,]

Ol taht ki ‘azîmdür **ol** tâc ki şerîf /
Tâ haşr tâc bâki ola taht pây-
dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 6*). [ol,]

İkbâl zîb-i tahtdur iclâl dürr-i tâc /
Ol taht ‘arş-pâye vü **ol** tâc
mihr-vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 7*). [ol,]

İkbâl zîb-i tahtdur iclâl dürr-i tâc /
Ol taht ‘arş-pâye vü **ol** tâc
mihr-vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 7*). [ol,]

Ol tâcı ḥâke şaldı irüp baht tahtına /
Sen tahta geç ki tâc saña buldı
inhişâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 10*). [ol,]

Olursa taht taht-ı Süleymân u tâc
hem / Çün tâcı gel virür yile **ol**
tahtı rûzgâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 32*). [ol,]

Ol taht u tâc ile çü ser-efrâzsın
bugün / Kıl tâc u taht-ı şâha
du‘â leyl ile nehâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 38*). [ol,]

Tahtuñ Hudâ refî‘ ide tâcuñ
bülend-i ser / Taht üzre **ol**

murāduñ ile t̄ac-dār-vār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 42). [ol,]

Ya envā'-ı nefāyis bişmege **ol** 'arş-ı şāhīde / Yedi çerhî kazandır maḡbaḡında gūnbed-i ḡadrā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 18). [ol,]

Pilāv ki kıyyesin eflāke teşbīh eylesem lāyık / K'olupdur rişteler **ol** āsmāna keh-keşān-āsā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 19). [ol,]

Ol iki şemseler üstinde anuñ mihr ü mehdür kim / Tūlū' itmiş muḡābil birbirine nitekim Cevzā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 20). [ol,]

Ne ḡudretdür gör **ol** naḡlı ki bitmiş bir dıraḡt üzre / Hezārān lāle envā'-ı şūkūfe biñ gūl-i ra'nā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 27). [ol,]

Girüp her birisi bir şūrete görseñ ne kār eyler / Bu şūretlerle **ol** kārā olur ḡayrān niçe dānā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 30). [ol,]

Sen **ol** şāh-ı refi'ü'l-ḡadrsin der-gāhuña nisbet / Felek alḡaḡlık eyler itse ger da'vā-yı isti'lā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 56). [ol,]

'Āleme köhne bahār ile irüp bir 'ālem / Kim eger tāze bahārı görüp **ol** ḡoş zemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 11). [ol,]

Bāḡbānā bize **ol** ḡadd ü bu 'arız besdür / Oda yaḡ serv-i revānı şuya şal yāsemeni (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 30, Beyit 25). [ol,]

Gūl-i bī-ḡār iken **ol** ḡonce cihān bāḡında / Dikenin gözine şoḡ görür iseñ gūl dikenini (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 27). [ol,]

Ḳoma miskīnleri pā-beste belā dāmında / Kūlehūnden çıkar **ol** kākūl-i 'anber-şikeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 28). [ol,]

Beni bu ḡam yaḡasın serveri pehlūya çeker / Her ḡabā zīver ü zer gösterüp **ol** sīm-teni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 30). [ol,]

Gūş-vār olsa eger gūş-ı şehe lāyıḡdur / Bugün **ol** dürr-i semīnūñ ki bilinmez semeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 39). [ol,]

Semen **ol** gevher-i yektāya ḡabūl-i şehdür / Ger ḡabūl ide anı luḡf ile **ol** şāh-ı ḡanī (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 40). [ol,]

Semen **ol** gevher-i yektāya ḡabūl-i şehdür / Ger ḡabūl ide anı luḡf ile **ol** şāh-ı ḡanī (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 40). [ol,]

Müşerref itdi ḡudūm-ı mübārek ile bugün / İrişdi Rūm iline **ol** emīr-i ferruḡ-fāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 5). [ol,]

Du'āya el aḡa ger el devām-ı devletūñe / Ḳabūl-i Ḳazret ider **ol** du'āyı istiḡbāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 25). [ol,]

Bir kerem kânı vü luṭf issidür **ol** ki
oldı bugün / ‘Adl ü dād u
kerem ü cūd ile meşhūr-ı enam
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 12*). [ol,]

Sensin **ol** munşif ü ‘ādil ki
zemānuñda senüñ / ‘Adl ü
inşāfuñ ile buldı zemāne ārām
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 16*). [ol,]

Ol durur Mîr ‘Alî Şîr’i zemānuñ
şimdi / Cem’ olur meclisine
cümle-i ehl-i ‘irfân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 32*).
[ol,]

Ṭayy ide Ḥâtem-i Ṭay nāme-i cūdı
ol dem / Bilse nāmîdügin **ol**
nāmeye anuñ ‘ünvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 36*). [ol,]

Cihānda olmadı kes bî-kemāl
bildük çün / **Ol** imdi kesb-i
kemāl ile vācibü’l-tekrîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 7*). [ol,]

Sen **ol** kerîmsin el-ḥaḫ ki saña
ḥāşıldur / ‘Ulûm-ı nāfi’a vü
ḥulḫ-ı nîk ü luṭf-ı ‘amîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 22*). [ol,]

Ṭapuña ḥilye-i ‘ilm ile ḥulle-i ‘ilmi
/ Müyesser eylemiş **ol** Ḥazret-i
‘alîm ü selîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 27*).
[ol,]

Hemîşe şadr-ı kirām **ol** olup
sa‘âdetle / Serîr-i ‘izzet ü şadr-ı
riyâset üzre muḫîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 34*).
[ol,]

Varayın ruḫ koyayın **ol** şehe kim /
Yād ider her zamân ‘aṭāde beni

(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 4, Beyit 3*). [ol,]

Ki her kim dirse **ol** şî’re nazîre /
Vire bî-minnet **ol** altını aña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 11, Beyit 5*). [ol,]

Ki her kim dirse **ol** şî’re nazîre /
Vire bî-minnet **ol** altını aña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 11, Beyit 5*). [ol,]

Ol muṭarrā ḡonce k’oldı bâḡ-ı
devletde ‘iyân / Ḥaḫ Te‘ālā
bād-ı âfetden aña virüp amân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 33*). [ol,]

Niçün su’âlin eyleme bu kâr-
ḥāneye / Ṭutma bahāne her
nefes **ol** bî-bahāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 1*). [ol,]

Ol pür-cefā ki eyleye geh geh
vefāya nāz / Sen dürr-i eşkden
dök ayaḡına şad niyāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 16*). [ol,]

Araya fûrkāt düşelden Fazliyā **ol**
şāh ile / Çekdügüm miḥnetleri
ben bilürüm Allāh ile (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9*). [ol,]

Her kaçan kāmum temennā
eylesem ben dil-figār / Tîḡ-ı
inşā’Allah ile ḫatlı ider **ol**
ḡamze-kār (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 7*). [ol,]

Ne teraḫḫum eyler **ol** şāh-ı
Süleymân-saṭvetüm / Ne
taḥammül itmege bir kılcā ḫaldı
ṭākatüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 9*). [ol,]

Kızdurmağ için ütüsini **ol** dili âhen
/ Nâr-ı ğam-ı 'Işk itdi tenüm
gerçi ki külhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 3).
[ol,]

Âvâre iken 'Işkına **ol** tâze cüvânuñ
/ Miķrâz-ı ğamından şu ki yüz
döndüre anuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 5).
[ol,]

Varup dükkânına seyreyleyin **ol**
çihre-i âli / Olup **ol** pîr olası
nev-cüvânuñ cümle meyyâli
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
11, Beyit 1). [ol,]

Varup dükkânına seyreyleyin **ol**
çihre-i âli / Olup **ol** pîr olası
nev-cüvânuñ cümle meyyâli
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
11, Beyit 1). [ol,]

Eger kimdür dir iseñ **ol** yüzi gül
ruḥleri âli / Güzeller dil-rübâlar
serveri a'lâ 'Alî Bâlî (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 13,
Beyit 2). [ol,]

Daḥı bir ğoncedür tâze cihân
bâğında **ol** dilber / Qadi serv ü
yañağı gül ruḥı lâle gözi 'abher
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 5). [ol,]

Qadi her dilberüñ gerçi kıyâmetdür
'alâmetdür / Velîkin **ol** saçı
maḥşer şanem ğâyet
kıyâmetdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 9). [ol,]

Cihân dilberleri içre **ol** iy Fazlî bir
âfetdür / Güzeller dil-rübâlar
serveri a'lâ 'Alî Bâlî (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 13,
Beyit 10). [ol,]

Ger olursam n'ola **ol** şâh-ı cihâna
çâker / Var midur milket-i

'Osmân'da nazîri 'Ömer'üñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 10). [ol,]

Yile viren 'aklumu anuñ hevâyî
ḥâlidür / Bend iden göñlüme **ol**
zülf-i perîşân-ḥâlidür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16,
Beyit 1). [ol,]

Qomadı bir dâne şabrum dilde **ol**
ḥâl-i siyâh / Hirmen-i dünyâyı
berbâd itse n'ola bād-ı âh (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16,
Beyit 13). [ol,]

Cân olaldan **ol** Mesîḥ-efġânuñ iy
dil hem-demi / Pür-sürür oldı
ferâmüş eyleyüp derd ü ğamı
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 1). [ol,]

Kim dürür dirseñ eger **ol** pâdişâh-ı
'âlemi / Dil-nevâzum ser-
firâzum dilberüm nâzûk Memî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 2). [ol,]

Lâ'l-i cân-baḥs ile **ol** âfet Mesîḥ-i
şânidür / Ḥande-i şîrîn-i cân-
efzâsı âdem cânıdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 17,
Beyit 5). [ol,]

Fazlî-i üftâde **ol** şâh-ı cihânuñ
ḳulıdur / Dil-nevâzum ser-
firâzum dilberüm nâzûk Memî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 10). [ol,]

Ol mâh ki ḥürşîd-i ziyâ-baḥş-ı
cihândur / Dil şavm-ı firâḳını
tutar nice zamândur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 3). [ol,]

Bu süsenî ferrâce vü **ol** fıstıķı atlas
/ Gey yaraşur el-ḥaḳ saña iy
gözleri nergis (Kara Fazlî

Dîvânı, Murabba 20, Beyit 7).
[ol,]

Bu hüsni ile olmuşdur bir şehr-i
semen-ber o / **Ol** bedr-i cihân-
ārâ Maḥmūd-ı hilâl-ebrû (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 2). [ol,]

Billâh gel inşâf it aña kim esîr
olmaz / **Ol** bedr-i cihân-ārâ
Maḥmūd-ı hilâl-ebrû (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 4). [ol,]

Gün gibi cihân içre hüsni ile
hüveydâdur / **Ol** bedr-i cihân-
ārâ Maḥmūd-ı hilâl-ebrû (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 6). [ol,]

Âzâde iken kıldı 'ışkına beni bende
/ **Ol** bedr-i cihân-ārâ Maḥmūd-ı
hilâl-ebrû (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 21, Beyit 8). [ol,]

İy Fazlî görüp sevdüm biñ cân ile
ol mâhî / Eflâke irişdürsem her-
dem yiridür âhı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 21, Beyit 9).
[ol,]

Öldürse komağ yokdur dāmânına
v'Allâhî / **Ol** bedr-i cihân-ārâ
Maḥmūd-ı hilâl-ebrû (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 10). [ol,]

Hvân-ı vaşlı hâşş u 'âma ḥasbeten-
lillâhdur / **Ol** saḥâvet menba'ı
kim adı Muşlî Şâh'dur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 2). [ol,]

Geydürür ol dem aña ihsân idüp bir
tâc-ı zer / **Ol** saḥâvet menba'ı
kim adı Muşlî Şâh'dur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 4). [ol,]

Tîr-i maḥşûdın nişâna ırgürür **ol**
nev-cüvân / **Ol** saḥâvet menba'ı
kim adı Muşlî Şâh'dur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 6). [ol,]

Tîr-i maḥşûdın nişâna ırgürür ol
nev-cüvân / **Ol** saḥâvet menba'ı
kim adı Muşlî Şâh'dur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 6). [ol,]

Ol gedâyı ğark idüp sîm ü zere
şādân ider / **Ol** saḥâvet menba'ı
kim adı Muşlî Şâh'dur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 8). [ol,]

Ol gedâyı ğark idüp sîm ü zere
şādân ider / **Ol** saḥâvet menba'ı
kim adı Muşlî Şâh'dur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 8). [ol,]

Ben faḳîre bilmezem yâ Rab niçün
kıldı ḥarâm / **Ol** saḥâvet
menba'ı kim adı Muşlî Şâh'dur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
22, Beyit 10). [ol,]

Yüz koyup **ol** şâh öñinde ḥâk ile
yeksân olur / **Ol** saḥâvet
menba'ı kim adı Muşlî Şâh'dur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
22, Beyit 12). [ol,]

Yüz koyup ol şâh öñinde ḥâk ile
yeksân olur / **Ol** saḥâvet
menba'ı kim adı Muşlî Şâh'dur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
22, Beyit 12). [ol,]

Naḳd-i vaşlın ḥâs u 'âma bezl idüp
ol kām-rân / Pâdişehdür
arkasında hoş geçer pîr ü cüvân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
22, Beyit 13). [ol,]

Fazliyâ var iste bende yok dimez
virür hemân / **Ol** saḥâvet

menba'ı kim adı Muşlî Şâh'dur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 14). [ol,]

Seyr idince reşk idüp **ol** şevk ü
zevki zâr u zâr / Mâcerâ-yı
şoĥbet-i cânânı aındum ağladum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 6). [ol,]

Uyanup **ol** ĥasret ile eyleyüp zâr u
enîn / Mâcerâ-yı şoĥbet-i
cânânı aındum ağladum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24,
Beyit 10). [ol,]

Tazarru'lar idüñ siz de eĥaĥķa / Ki
vaşl ide beni **ol** pâdişâha (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 25,
Beyit 7). [ol,]

Nükte-h'vândur şâhımız biz nükte-
perdâz olmışuz / **Ol** sũĥan-
perverdür el-ĥaĥ biz sũĥan-sâz
olmışuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 7). [ol,]

Ėanı **ol** şeh ki nâmi velvele
şalmışdı devrâna / Şecâ'atde
nazîri gelmedi hergiz bu
meydâna (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 1). [ol,]

Yolında pâdişahuñ sâdıķ iken **ol**
şeh-i a'lâ / Dirîgâ itdi 'işyân
töĥmetin büĥtân idüp a'dâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 3). [ol,]

Gör âĥir **ol** şadâķat birle başın virdi
bî-pervâ / Meded begler meded
zulm oldu ĥâyet Muştafâ Ėân'a
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 4). [ol,]

Dirîgâ **ol** muĥabbet âfet oldu gör
ser-encâmı / Meded begler
meded zulm oldu ĥâyet Muştafâ
Ėân'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 6). [ol,]

Geçerken murĥ-ı zîrek dâme düşdi
âĥir **ol** şeh-bâz / Meded begler
meded zulm oldu ĥâyet Muştafâ
Ėân'a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 8). [ol,]

Ėanı **ol** yâl ü bâl ü ĥüsn ü ĥulķ ü
şûret-i mezzün / Ėanı **ol** luĥf-ı
cûd ü 'adl ü dâd ü ĥüsn-i rûz-
efzûn (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 9). [ol,]

Ėanı **ol** yâl ü bâl ü ĥüsn ü ĥulķ ü
şûret-i mezzün / Ėanı **ol** luĥf-ı
cûd ü 'adl ü dâd ü ĥüsn-i rûz-
efzûn (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 9). [ol,]

Ėarâr itmişdi milk-i Rûm'da **ol**
şâh-ı nîkû fer / Olup ser-ĥadde
Ye'cûc-ı fitenden sedd-i
İskender (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 19). [ol,]

Dil virüp yemm-i femine **ol** lebi
peymânenüñ / Alma âĥın key
şakın ben 'âşık-ı dîvânenüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 7). [ol,]

Ol elif-veş ĥaddine meyl eyleyüp
cânânenüñ / 'İşķına bel
baĥlayup ol gözleri mestânenüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 8). [ol,]

Ol elif-veş ĥaddine meyl eyleyüp
cânânenüñ / 'İşķına bel
baĥlayup **ol** gözleri mestânenüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 8). [ol,]

Lâm-ı zülf-i ser-nigûn naķşına **ol**
dür-dânenüñ / İy rakîb el şunma
kim lâ taķrebu mâle'l yetîmi
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 9). [ol,]

Sevdi biñ cân ile dil **ol** dilber-i
meh-manzarı / Kim anuñ mihr-i

ruḥına ḥalk kızgın müsteri
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 16). [ol,]

Terk ider âḥir reh-i 'ışkında bu cān
u seri / Fazlî gibi olup **ol** şāh-ı
cihānuñ çākeri (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 17).
[ol,]

Ġuşsa vü derd-ile pür-nemdür
nizāmî gözleri / Tutalı gözde
maḳām **ol** kaşları nūn ağzı mīm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 18). [ol,]

Ol ğonce kim netice-i şun'-ı İlāh-
idi / Nām-ı şerîfî Ḥazret-i
Maḥmūd Şāh-idi (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 4).
[ol,]

İy sîne nār-ı zecr ü meşakḳatde
tırma yan / İy cān belā vü
miḥnet ile tenden **ol** revān
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
2, Beyit 14). [ol,]

Ḥamdü-lillāh ki Ḥudā kıldı
müyesser hüccet / Sālim **ol** saña
selāmet yaraşur sultānum (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1).
[ol,]

Ol şafder-i yegāne a'nî ki Muştafā
Ḥān / K'oldur liyāḳat ile sultān-
ı heft-kışver (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1). [ol,]

Gördi çü gevherinde **ol** şāh-ı
ḳābiliyyet / Kıldı mu'allime
şevḳ tā kim ola hüner-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1,
Beyit 5). [ol,]

Ol tıfluñ olmağ için 'ilm ü edeb
tüfeyli / Mîr ehl-i faẓlı kıldı
ta'lîmine muḳarrer (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 6). [ol,]

Ya'ni kim **ol** serv-i büstān-ı kerem
/ Kim bulur andan cihān zîb ü
feri (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih
3, Beyit 2). [ol,]

Yüz sürüp Fazlî semendi pāyına /
Devlet ile göricek **ol** serveri
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3,
Beyit 7). [ol,]

Ol seḥā' ma'deni kerem-kānı / Kim
odur baḥr-i şefāḳat ü re'fet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 3). [ol,]

Kim dūrür dirseñ **ol** kerîmü'ş-şān /
Ehl-i iḳbāl ü şāḥib-i devlet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 6). [ol,]

Zümre-i evvele olup kâtib / Ḳadr
ile buldı rif'at **ol** ḥazret (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit
10). [ol,]

Ol kân-ı luṭf u ma'den-i şāḥib-şafā
ḳanı / A'nî yegāne Ḥazret-i Şeh
Muştafā ḳanı (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 8).
[ol,]

Derdā ki **ol** maḥabbet olup bâ'is-i
helāk / Şaldı o şāḥı varṭa-i itlāfa
rāygān (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 12). [ol,]

Ḳanı **ol** burc-ı salṭanat māhı / Ya'ni
şāh-ı cihān Meḥemmed Ḥān
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 6). [ol,]

Ol hümā uçdı āşiyānından /
Eyleyüp 'azm-ı āşiyān-ı cinān
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 9). [ol,]

Lāle-veş **ol** gülüñ firāḳından /
Bağrumuz tolu dāğ-ı ḥasretdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 27). [ol,]

Bedr iken **ol** meh-i hüceste-ıışāl /
Ne zevāl irdi kim hilāl oldu
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 32). [ol,]

Ėam yiyüp rüz u şebde kan içelüm
/ Ki bize Hâk'dan **ol** nevāl oldu
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 39). [ol,]

Göz göre nice kıyduñ **ol** Şāha /
Zālim ü bî-amān imişsin sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 53). [ol,]

Bizi **ol** yaḥşî begden ayırduñ / Hey
ne yavuz yaman imişsin sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 54). [ol,]

Yirde yatdukça **ol** vücūd-ı şerîf /
Pādişāh-ı zemāne sağ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 67). [ol,]

ol: "Olmak" yardımcı fiili.

Ṭağıtdı hücre sin ü şaldı üştürin ki
ola / Kārīn o hücre-i ḥaṣṣa
şütür-süvār-ı kıran (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17).
[ola, -a]

ol: " Olmak".

Nîze gibi ser-keş olma tîz olup
şemşîr-veş / Yā gibi ehl-i
tevāzu' müstakîm **ol** tîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99,
Beyit 2). [ol,]

Ger dilerseñ mün'akis olmağa /
Şāf-ṭab' **ol** Fazliyā kıl ḳalbūñi
mir'ât-ı 'ışḳ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 111, Beyit 7).
[ol,]

Sülūk-ı rāh-ı 'İşḳ itdūñ ser ü destārı
terk eyle / Behey şūfî sebük-bār
ol sebük-bār **ol** sebük-bār **ol**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 2). [ol,]

Sülūk-ı rāh-ı 'İşḳ itdūñ ser ü destārı
terk eyle / Behey şūfî sebük-bār
ol sebük-bār **ol** sebük-bār **ol**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 2). [ol,]

Sülūk-ı rāh-ı 'İşḳ itdūñ ser ü destārı
terk eyle / Behey şūfî sebük-bār
ol sebük-bār **ol** sebük-bār **ol**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 2). [ol,]

Hâḳıḳat birdür iy münkir ki Fazlî
eyledi taḳrîr / Gerek sen i'tirāf
eyle gerekse ehl-i inkār **ol**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 7). [ol,]

Devlet isterseñ bu 'ālem
devletinden fāriğ **ol** / Bā-nevā
olmaḳ dilerseñ bî-nevā **ol** iy
gönül (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 125, Beyit 2). [ol,]

Ceddūñ ḥaḳı ki cümle Ben-i Ādem
içre **ol** / Oldı Hāḳīb-i Hāzret-i
Dādār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 33). [ol,
]

Dîde-i baḥtuñı bîdār eylesün /
Dāyimā **ol** Hayy ü Bāḳī Lā-
Yenām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 1, Beyit 15). [ol,]

ol: "Olmak" yardımcı fiili.

Güzeller 'āşıḳa meyl ü muḥabbet
itmemek **olmaz** / Velî
dilberlere sözün yanup
ağlayıbilmezler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4).
[olmaz, -maz]

ol: "O" kişi zamiri.

Kimdür **ol** tıfl-ı laţif ü pür-leţâfet
dir iseñ / Nür-ı çeşm-i nür-ı
çeşm-i Hüsrev-i Dārâb-der
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 11). [ol,]

ol: "Ol" yardımcı fiili.

Gül-sitân-ı mekremetde bir dıraht-ı
tâzedür / Dâymâ **olsun** nihâl-i
‘ömri Yâ Rab tâze vü ter (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
9). [olsun, -sun]

ol: "Ol" yardımcı fiili.

Zihî kemâl ki hüsni kelâm ile **oldı**
/ Senüñ gibi ulu şeh-zâdenüñ
senâ-ıvânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 31). [oldı, -dı]

Kemâl ü devlet ile çün tapuñ durur
hâkân / Kuluñ da hüsni kelâm
ile **oldı** hâkânî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 32).
[oldı, -dı]

Geldi bir dem yine hüccâca makâm
oldı Hicâz / Düzdi ‘uşşâk kamu
na‘re-i Lebbeykle sâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
1). [oldı, -dı]

Şöyle serî‘-seyr idi kim bir adımda
râst / Dâr-ı fenâdan **oldı** yiri
menzil-i beķâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 12).
[oldı, -dı]

Tîğ **oldı** fer‘-i emn ü kalem aşldur
aña / Buldı emânı tîğ u kalem
berr-i rûzgâr (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 24, Beyit 6).
[oldı, -dı]

Tîğumla eyledi kalemüm milk-i
nazmı feth / Nuşretde **oldı** şan
kalemüm tîğ-ı Zülfekâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
38). [oldı, -dı]

Taht **oldı** ‘arş-sāye vü tāt **oldı** ‘arş-
sāy / Tāt **oldı** nām-dār olup
taht iştihār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 21). [oldı, -dı]

Şafā vakti sürür eyyāmı ‘işret
mevsimi geldi / Ki **oldı** ‘izz ü
ikbāl ile bir sūr-ı sürür-efzā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 2). [oldı, -dı]

ol: "Ol" yardımcı fiili.

Su resmedür şütür-i kadri kim bu
nüh hücre / Ne hücre zeng-i
şütür **olsa** ger aña emken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
29). [olsa, -sa]

Ne hücredür bu ki ger **olsa** biñ
şütür olıma / Dür-i şemîn ne
şütür bil hezār hücre şemen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 48). [olsa, -sa]

Cümle ‘âlem n’ola müstağrak-ı
ihşân **olsa** / Baħr-i cūduñdan
eger kaṭre-i nā-çiz ifraz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
22). [olsa, -sa]

Koşusunda geçüp atı anuñ kim aldı
meydânı / Yiridür atlas-ı çerħ
öñdüli **olsa** degül kālā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
32). [olsa, -sa]

ol: " O" işaret zamiri.

Bir silah-dār ola kapuñda diler kim
Behrām / Tīg-dār olduğu
eflākde **oldur** her ān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 46*). [oldur, -dur]

Sikender baht u devlet feth ü nuşret
yār u yāverdür / Ümîd **oldur**
refîkūñ ola Hakk'ıñ lutf u
ihsanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 26*). [oldur, -dur]

Ümîd **oldur** bu demde 'azm-i
rezmūñ iy şeh-i 'ālî / Serîr-i
devlete ide vesîle 'avn-i
Rabbānî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 29*). [oldur, -dur]

Qaddūñ ki i'tidālde 'ālî elif durur /
Oldur riyāz-ı rif'ate serv-i
revān-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 3*). [oldur, -dur]

Pād-şeh-zāde-i gerdün-'azamet kim
oldur / 'Azam-i şān ile şeh-
zādeler içre mümtāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 16*). [oldur, -dur]

ol: Ölmek, can vermek, hayatını
kaybetmek, ruhunu teslim etmek.

Bendeñüm rahm it baña **ölsün** mi
sultānum seven / Meh-cebînüm
nāzenînüm Muşli-i sîmîn-beden
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 2*). [ölsün, -sün]

ol: " Bir " belgisiz sıfat.

Ben anı ihtiyār idüp beni **ol** eyledi
maqbûl / Kılupdur halka halka
dūd-ı āhı boynuma meftûl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 7*). [ol,]

Ol mîr-i muhterem kim Şun'ullah
oldı nāmı / Virmişdi Hakk aña
bir Maḥmūd nām mevlūd
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 1*). [ol,]

Şad-hezārān dirîğ ü ḥasret ü āh /
Gitdi **ol** şeh zamān-ı firḳatdūr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 28*). [ol,]

ol: " O" 3. teklik kişi zamiri.

Eyā kerîm sen **ol** şāhib-i şehāsin
kim / 'Alî olur saña olursa ger
keremde hemāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 15*). [ol,]

Ben didüm Rüstem'e murāduñ ne /
Döndi **ol** da murāda didi hemîn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2*). [ol,]

Gül gibi gülsün açılson dāyimā **ol**
şād-mān / Kıl nazar lutf ile biz
bî-çāreye iy kām-rān (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 34*). [ol,]

ol: O" işaret sıfatı.

Baña **ol** yüzi gülşensiz gerekmez
şad hezār olsa / Geyüp gül-büni
nev-rüzî kabā her gonce-i ra'nā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 3*). [ol,]

ol: " O" 3. teklik kişi sıfatı. Allah.

Kimdür **ol** dirseñ eger iy nām-dār /
Gülsitān-ı devletüñ verd-i teri
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3,
Beyit 4). [ol,]

ol: "Ol-" yardımcı fiili.

Ne hücredür bu ki ger olsa biñ
şütür **olmaz** / Dür-i semîn ne
şütür bil hezār hücre semen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 48). [olmaz, -ı, -maz]

ol: "O" işaret sıfatı".

Olur mı mahremi **ol** hücrenün her
üştür-i dil / Ki hücre pāk u
şütür hem-çü har mülevves ten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 16). [ol,]

O hücre vü şütürün 'ışkına hemān
ol biñ / Hamūş olam çü şütür
açmayam çü hücre dehen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
46). [ol,]

ol-: Olmak.

Bu dāğ-ı derd ile şahrā-yı gamda
lāle-veş iy dil / Şehīd-i dāğ-ı
'İşk **olduğumı** kanlu kefenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
71, Beyit 4). [olduğumı, -duğ, -
u, -m, -ı]

İd idüp hüccāc-veş tekbīr itdiler
guzāt / Kā'be çıkdı hūn-ı
düşmen **oluben** kurbān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 21). [oluben, -uben]

U'yūn-ı şems ü kamer **olmaz-idi**
nūrānī / Eger zamīr-i
münirūñden irmese leme'āt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,

Beyit 24). [olmaz-idi, -maz, -ı, -
di]

Māh-ı 'adl itdi tūlū' oldı cihān
nūrānī / Kevkeb-i zulm tolandı
oluben ref'-i zulām (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
3). [oluben, -uben]

ol-: ... hale gelmek.

Fazlī'nün rüsvāy u bed-nām
olduğın 'ayb eyleme / Çünkü iy
şūfī bilürsin her işi taqdīr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 7). [olduğın, -duğı, -ın]

ol-: Ölmek.

Alup cānını ağıyāruñ vişāle
irgürürsin āh / Ne dirsin
gamdan **ölsün** mi seni cāndan
seven 'āşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 114, Beyit 4). [ölsün, -
sün]

ol-: Hale gelmek, bürünmek.

İkisinün de Mesīh **olmağ** ile
nāmları / Dem-i Deccāl ile bir
mi nefes-i Peygāmbir (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
26). [olmağ, -mağ]

Ol tıfluñ **olmağ** içün 'ilm ü edeb
tufeyli / Mīr ehl-i fażlı kıldı
ta'limine muqarrer (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 6).
[olmağ, -mağ]

ol-: Bulunmak, mevcut olmak.

Çāk itmez idi bād gelüp perde-i
'ırzın / Gül **olmasa** ger 'ārız-ı
dil-dāra mu'ārız (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2).
[olmasa, -ma, -sa]

Egerçi lengdür pây-ı taleb rāh-ı
maḥabbetde / Hele sen pây-dār
oldukça luṭf ile taleb-kār ol
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,*
Beyit 4). [oldukça, -dukça]

ol-: Hayati faaliyetlerin sona ermesi.

Şimden gerü ger iy dil-i dîvâne
ölürsem / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
5, Beyit 6). [ölürsem, -ür, -se, -
m]

ol-: Başlamak, vuku bulmak.

Hemîse mazhar-ı luṭf **olduğınca**
şāhlara / Kelām-ı pāk u kemāl
ehli iy kerem kânı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 34).
[olduğınca, -duğ, -ınca]

ol-: Bir şey haline gelmek, şeklini
almak.

Āşinā olmak dilerseñ iy göñül
bîgâne **ol** / Her zamān bîgāneye
olur o cān āşinā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [ol,
]

ol-: Haline gelmek, bir vasfa sahip
olmak.

Bir silah-dār ola kapuñda diler kim
Behrām / Tîğ-dār **olduğı**
eflākde oldur her ān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
46). [olduğı, -duğ, -ı]

ol-: (Bir şey) Birinin mülkiyetine
geçmek.

Kimsenüñ iy tîr-i dilber ḳatline göz
dikmeñiz / Sîneye dik tîrüñi
olsun cihānda dikmeñiz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit
4). [olsun, -sun]

ol-: (Zaman bildiren kelimelerle) Gelip
çatmak, yaklaşmak.

Çün irdi tîğı 'İşkuñ cāna Fazlî
n'eylesün cismi / Şehîd-i 'İşk
olıcak istemez 'ömrüm kefen
'āşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
114, Beyit 5). [olıcak, -ıcak]

ol-: "Ol-" yardımcı fiili.

'Aceb mi bûlbûlün **olsa** görenler
gülşen-i ḥüsnüñ / Bahār
oldukça artar iy perî dîvâne vü
şeydā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 12, Beyit 2). [olsa, -sa]

Merḥabā itse senüñle ne gün ol Şāh
göñül / Rûz-ı mâtem daḥi **olsa**
ola bayrām saña (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4).
[olsa, -sa]

Güneş üftādesi **olsa** ne var
yüzüñdeki nûruñ / Düşüpdür
pertevinden lerze iy meh
cismine Tûr'uñ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1).
[olsa, -sa]

Varamaz çābük-süvār-ı 'aql şun'uñ
rāhına / Her ne deñlü **olsa**
altında anuñ çābük-feres (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
4). [olsa, -sa]

Yiridür kim bu yidi kat felek-i
mînâ-fâm / **Olsa** ol sūr-i
mu'azzamda yidi çerhi kazan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 14*). [olsa, -sa]

ol-: "Ol-" yardımcı fiili.

Ne cihân içre senûñ gibi güzel şâh
olur / Ne saña bencileyin gam-
zede bir kûl bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [olur, -ur]

ol-: "Ol-" yardımcı fiili.

Çü gitdi fitneden şanmañ ki hâlî
ola bu kişver / Meded begler
meded zulm oldu gâyet Muştafâ
Hân'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 20*). [ola, -a]

ol-: "Olmak", ... haline gelmek, ... dönmek.

Ögdül alam ki nazmla meydânda
olmuşam / Çâbü-k-süvâr-ı 'arşa-
i evşâf-ı pâd-şâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 29*). [olmuşam, -mı, -am]

ol-: "Ol" yardımcı fiili.

Şerefine bugünñ secde-i şükr it ki
olasın / Ol hârîm-i harem-i
muhtereme mahrem-i râz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 5*). [olasın, --a, --sın]

ol-: "Olmak" yardımcı fiili.

Ṭâli'ûñ gâyet iti **olmasa** iy kelb-i
rakīb / O gâzâlum bu kadar
niçün ola râm saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3*). [olmasa, --ma, --sa, -]

ol-: "Ol-" yardımcı fiili.

N'ola her-dem ney gibi efgân
idersem sâkiyâ / Gayrdan **olup**
tehî oldu derûnum pür-hevâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3*). [olup, -up]

'İşk ile yegin olup ol Fazlî
gavğâdan emîn / 'Aql ile halk
içre **olan** bu kuru gavğâyâ bak
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7*). [olan, -an]

Âh-ı büzürg-vâruñ **olan** muktedâ
hakı / Ya'nî Hasan emîr-i
cihân-dâr Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 36*). [olan, -an]

Dâğ-ı 'İşkuñla **olan** lâle gibi rûz-ı
kıyâm / Hâkdan kalka şarup
boynına hûnîn kefeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 29*). [olan, -an]

Hemîşe şadr-ı kirâm ol **olup**
sa'âdetle / Serîr-i 'izzet ü şadr-ı
riyâset üzre mukîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 34*). [olup, -up]

ol-: "Olmak" yardımcı fiili.

Olmadum bir lahza bend-i gamdan
âzâd iy felek / Hey ne zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 2*). [olmadum, --ma, --du, --m]

ol-: Bir durumda bulunmak, bir vasfı taşımak veya bir vasfı kazanmak, hâline gelmek, bir durumdan başka bir duruma geçmek.

Gönlüm dolaşup zülfüne tutğun
olacağdur / Her kim ki sever
Leyli'yi Mecnûn **olacağdur**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 1). [olacağdur, -acağ, -
dur]

Gönlüm dolaşup zülfüne tutğun
olacağdur / Her kim ki sever
Leyli'yi Mecnûn **olacağdur**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 1). [olacağdur, -acağ, -
dur]

Gördüm ki düzer 'askerini zülf-i
siyâhuñ / Didüm bu gice
üstüme şeb-hûn **olacağdur**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 2). [olacağdur, -acağ, -
dur]

Her kim ki benüm gözlerümüñ
yaşını gördi / Bu çeşme didi
âhiri Ceyhûn **olacağdur** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit
3). [olacağdur, -acağ, -dur]

Ger bād-ı şabā virmese zülfüñ
haberinden / Âh kim cigerüm
nâfe gibi kan **olacağdur** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit
4). [olacağdur, -acağ, -dur]

Olsun gam ile Fazlî sezâdur
dimedüm mi / Her kim ki sever
hübları mağbûn **olacağdur**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 5). [olacağdur, -acağ, -
dur]

İntisâb itmek diler dergâhuña ol
müstemend / Bendeñ
olmağdur murâdı kıl kabûl iy

nâm-ver (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 40).
[olmağdur, -mağ, -dur]

Murâd-ı Fazlî mürîd ü muhibbûñ
olmağdur / Elinde tuhfesi
ancağ irâdet ü teslîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
30). [olmağdur, -mağ, -dur]

ol-: ... gibi olmak, ... haline gelmek.

Şerm-i râyuñ ile ruḥ 'ayn **olur** çün
dil nûn / Bâr-ı qahruñ ile dil kâf
olur çün ten lâm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24).
[olur, -ur]

ol-: "Ol" yardımcı fiili.

Ger devā isterseñ **olma** derdden
Fazlî cüdā / Rāḥat isterseñ
belāya mübtelā ol iy göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125,
Beyit 3). [olma, --ma, -]

Ter terâneyle gül-i ter devridür sen
'işret it / Zāhid-i huşk **olma** ter
düşse kuru gavğalara (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit
3). [olma, --ma, -]

ol-: "Olmak" yardımcı fiili.

Küy-ı yâr içre kıomaz yanımı bir
lahza ḥasūd / Bu yüzi kıara
benüm şanki **olupdur** 'amelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128,
Beyit 3). [olupdur, --up, --dur]

ol-: ... gibi olmak, ... haline gelmek.

Tırâş olup hemân **oldum** olur baş
açık abdâli / İşin başa iletmiş
hübdur Berber Ḥasan Bâlî

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 2). [oldum, -du, -m]

ol-: "Ol" yardımcı fiili.

Maḥaffe püşt-i şütürde olursa
hücrem **olur** / Çü ser ü pâ-yı
şütür hücre hem-çü şahın-ı
çemen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 31). [olur, -ur]

Atasından n'ola istidlâl olinsa
cûdına / Kim dıraht-ı müşmirûñ
toḥmı **olur** nîkû semer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
17). [olur, -ur]

Ne mübârek gün **olur** bu güne
kurbân olayın / K'irdi
kurbânlar ile maḥşada erbâb-ı
niyaz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 4). [olur, -ur]

'Uyûn-ı 'aklı kılan nûr-ı 'ilm ile
rûşen / **Olur** ḥakâyık-ı eşyâ'ı
hep baṣîr ü fehîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 3).
[olur, -ur]

ol-: "Ol-" yardımcı fiili.

O baḥr-i remle sefer kılsa hücre-
keş şütürüm / **Ola** çü fûlk baña
hücre vü şütür yelken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
35). [ola, -a]

Gündüzün 'ıyş ü şafâ ile kamu zevk
ideler / Gicesi âteş işinden **ola**
pür-şevk-i cihân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 25).
[ola, -a]

ol-: "Ol-" yardımcı fiili.

Şütür gibi yüz urup hücre bâbına
çün **olam** / O hücrede şütür-i
mest gibi bâz-meken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
39). [olam, -am]

ol-: "Ol-" yardımcı fiili.

Çeşmüm nice bir derd ü firāk ile ter
olsun / Hicr ile ya göñlüm nice
zîr ü zeber **olsun** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 5, Beyit 1).
[olsun, -sun]

ol-: "Ol-" yardımcı fiili.

Göricek 'arşada cündîlerinüñ
cengini şâhuñ / Muḳârin **oldı**
şandum çerḥde Behrām u
Keyvân'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 9). [oldı, -dı]

Yanup pāpāslar anda ser-â-ser nār
u nūr **oldı** / Anuñla rûşen **oldı**
ser-be-ser çeşm-i Müselmân'ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 32). [oldı, -dı]

ol-: "Ol-" yardımcı fiili.

Didi târîhin beşâret eyleyüp /
Ahmedâ yümn-ile **olduñ** defterî
sene dokuzyüzellidört (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 8).
[olduñ, -du, -ñ]

ol / o: Şahıs zamiri.

Dükânına gelür baş baş anuñ
meşhûr-ı dilberler / Olup iy
Fazlî **ol** şâha dil ü cân-ile
çâkerler (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 9). [ol,]

ol dem: O zaman.

Ḳahramān uğraya ḳahrına eger kim
anuñ / Ḳahr ide **ol dem** anı
virmeye ol ḳahr āmān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 40*). [ol dem,]

Meger kim cennet-i firdevsdür bu
meclis-i 'ālî / Ne ḥâtırdan ḥuṭûr
itse hemān **ol dem** olur peydâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 14*). [ol dem,]

Yürüdi cümle âteş-bāzuñ işi od gibi
ol dem / Od urup ata cevhlān
idicek meydānda berḳ-āsâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 41*). [ol dem,]

Niçe tōp u tūfeng ile bezenmiş
ḳal'ayı **ol dem** / Yakup yıkdı
çeküp yaluñ yaraḳ çün ḳal'a-i
a'yâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 42*). [ol dem,]

Döndi **ol dem** murād açup dehenin
/ İtdi kām-ı murādumuz şeker'in
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 4*). [ol dem,]

Her gedâ kim naḳd-i vaşlın isteyüp
efḡān ider / Luṭf idüp **ol dem**
aña bir gülce sîm iḥsān ider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 7*). [ol dem,]

ol dem: O zaman.

Ṭayy ide Ḥâtem-i Ṭay nāme-i cüdî
ol dem / Bilse nāmîdügin ol
nāmeye anuñ 'ünvān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 36*). [ol dem,]

Geydürür **ol dem** aña iḥsān idüp
bir tâc-ı zer / Ol saḡāvet

menba'ı kim adı Muşlî Şāh'dur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 4*). [ol dem,]

ol gün: O gün.

El uzatsañ itmege ḳurbān beni iy
dil-rübâ / 'İd olur **ol gün** baña
ehlen ve sehlen merḥabâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [ol gün,]

ol hevâ: O hevesle.

Yiller ile bulmadı bir şemme bûy-ı
zūlfuñi / Ol hevâda gerçi kim
çok yeldi yopurdı şabâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3*). [ol hevâ, -da]

ol ki: Şu ki, şöyle ki.

Ne şehdür **ol ki** aña şevket ü
şalâbetle / Sikender olmaya
şanı meger ola şānî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 8*). [ol ki,]

ol kim: Şu ki, şöyle ki.

Ne sūr **ol kim** sūrūrından anuñ
mesrūr olup 'ālem / Açıldı her
göñül pūr-şevḳ olup nūş
itmeden şaḡbâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 3*). [ol kim,]

ol meh: O sevgili.

Āfitāba zerre-i nâ-çizden gelmez
ḥalel / 'āşıḳ-ı ser-geştesinden
itmesün **ol meh** imâ (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [ol meh,]

ola: Olsun.

Sensin ol şāh ki kapuñda
Ferîdün'la Cem / Ger
zemānuñda olaydı **olalardı**
çāker (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 36). [olalardı,
-lar, -dı]

ola mı: Olur mu?.

Çü 'ākıbet kefen olur libāsı her
kişinüñ / 'Abā ile **ola mı** fark-ı
cāme-i semmūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15).
[ola mı,]

Erbāb-ı tîg ehl-i kalem birle cem'
olur / Olmasa ger kalem **ola mı**
tîg pāy-dār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 18). [ola mı,]

Aña tāc u kabā terk itdürüp abdāl
iden 'uryān / Bugün ol pîr **ola
mı** nev-cüvān Dervîş Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 4). [ola mı,]

Bu resme ehl-i 'ışkı eyleyen hayrān
u dîvāne / Bugün ol pîr **ola mı**
nev-cüvān Dervîş Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 6). [ola mı,]

Ben abdālî ışiginde iden bir boynı
bağlu kul / Bugün ol pîr **ola mı**
nev-cüvān Dervîş Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 8). [ola mı,]

Mekānum rûz u şeb Fazlî anuñ
'İşkî ocağıdur / Bugün ol pîr
ola mı nev-cüvān Dervîş
Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 8, Beyit 10). [ola mı,
]

olabil: Bir varlık ya da durum haline
gelebilmek.

'Adūlaruñ saña hāşā muķābil
olabile / Berāber ola mı insāna
yirdeki haşerāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 37).
[olabile, -e]

olacağ: Olacak, yaşanacak şeyler.

Kutlu gün dirler meşeldür
toğusından bellüdür / Her gören
şāhib-sa'ādet **olacağın** hükm
ider (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 14). [olacağın, -ın]

olay: Olay, mesele.

Kebāb oldu kebüterler mu'allaklar
dönüp cümle / Şikārı öğdi anda
olayın āvārenüñ ānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
22). [olayın, -ın]

olduğı için: Olduğı için, olduğundan
dolayı.

Fazlî rāhuñda elif-ves toğru **olduğı
içün** / Başumuñ üstinde yirüñ
var didi iķbāl aña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5).
[olduğı için,]

olduğı-y-çün: Olduğı için.

Dilberüñ gāyet cefā-kār olduğın
'ayb eylemeñ / Neylesün yār
olduğı-y-çün hüsne oldur
muķtezā (Kara Fazlî Dîvânı,

Gazel 36, Beyit 2). [olduğu-y-
çün,]

olmasun mı: Elbette olur.

Katline her mühmelüñ ol hūni
isti'cāl ider / **Olmasun mı**
Fazlî'ye gelse işi ihmâldür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 7). [olmasun mı,]

olmayan: "Ol-ma-y-an" Olmak fiilinin
önce olumsuzluk eki, ardından da sıfat
fiil eki almış biçimi.

Kaṭ'-ı menzil eylemez ferzîn gibi
kej-revdür ol / **Olmayan** bu
'arşada fi'l-hāl şāhum māt-ı
'ışk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
111, Beyit 4). [olmayan,]

olmayan: Olmayan kimseler.

Ne bilsün Fazlî'yi hūsn ü kelāma
olmayan mālîk / Kulağı
olmayanlar bülbul-i gūyāyı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 7).
[olmayanlar, -lar]

olmuş idi: Olmuştu.

Esîr-i çāh-ı zekān **olmuş idi** mücrim
dil / Hāṭuñ irişüp o miskîni
andan itdi ḥalāş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4).
[olmuş idi,]

olun: Vuku bulmak, meydana gelmek.

Sende ne zerre kadar mihr ü vefā
fehmi **olunur** / Kıl kadar bende
ne şabr ile taḥammül bulunur

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65,
Beyit 4). [olunur, -ur]

olup ol: Olup olacağı, 'hepsi bu kadar'
anlamında kullanılan bir söz.

Olup ol nev-cüvānuñ tekye-i
'ışkında dil mihmān / Lebi
esrārına cān ile oldu vālih ü
ḥayrān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 3). [olup ol,]

olur mı: Olur mu.

Rūzı nevrūz olur yüzini gören
kişinüñ / Böyle pîrūz **olur mı**
'acebā her nevrūz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 20).
[olur mı,]

Olur mı böyle şeref dünyede k'ola
rūzî / Ziyāret-i ḥarem-i pāk-ı
seyyidü's-sādāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 8).
[olur mı,]

Teveccühüm saḥadur mā-sivāya lā
dimişem / **Olur mı** mü'min
olan 'ālem içre ābid-i Lāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
27). [olur mı,]

olur mı: Olur mu; mümkün mü.

Olur mı maḥremi ol ḥücrenüñ her
üştür-i dil / Ki ḥücre pāk u
şütür hem-çü ḥar mülevveş ten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 16). [olur mı,]

Dimese nāmına Firdevsi eger Şeh-
nāme / Şāh Maḥmūd cihān içre
olur mıydı semer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 39).
[olur mı, -y, -dı]

Şi'r dimekde benüm zerrece
'acüzüm yokdur / 'Aciz **olur mı**
şikâr almada hergiz cürre-bâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 32). [olur mı,]

omacı ol: Hedefi olmak.

Şîr-gerdün ola naḥcîri eger kırsa
kemîn / Tîr-eflâk ola omacı
eger çekse kemân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 42).
[omacı ol, -a]

on: Bir şeyin esas tutulan yüzünün
bulunduğu, baktığı, yöneldiği, gittiği
taraf.

Kaşd-ı bezm itseñ **önünde** cür'a-
keş ḥübân-ı şevk / 'Azm-i rezm
itseñ yanuçca bendedür şāhân-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 27). [önünde, -ü, -n, -
de]

Peleng-i ḳahruñ eger açsa pençe-i
ğazabı / Hezār şîr-i ner olsa
önünde ola ğazāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 21).
[önünde, -ü, -n, -de]

on: Huzur, kat.

Bir elin **öñine** ardına tutarken birini
/ Eyledi 'ar'ara bir ḥil'at-ı
sîmîn iḥsân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 16). [öñine, -i,
-(n)e]

on: Huzur, makam, nezd.

Toḳuz gög çînidür bir biri içre
āsümân iy dil / Ağalar begler
öñine çekilmege şehün ḥvânı

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 18). [öñine, -ine]

on: Onmak. İflâh olmak, düzelmek.

Oñmadık evbâşlar 'ayyâşlar
ḳallâşlar / Bir bölük âvāreyüz
maḥbûb sevdâsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
14). [oñmadık, -ma, -dık]

on: Bir kimse veya yerin yüzünün
baktığı tarafta olan yakın yer // Karşı,
huzur.

Yüz ḳoyup ol şāh **önünde** ḥāk ile
yeksân olur / Ol saḥāvet
menba'ı kim adı Muşlî Şāh'dur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 12). [önünde, -i, -n, -
de]

on: Birşeyin önünde, huzurunda.

Binseñ semend-i devlete cānlar
virür ḳamu / Şehler **önünce**
ğāşiye-dār olmağa şehā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
21). [önünce, -ün, -ce]

on: Huzurunda, karşısında.

Menzil-i maḳşûda irüp isterem
olam nişân / Tîrûññ budur
önünce varduğum naḥçîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,
Beyit 4). [önünce, -ün, -ce]

Sen şu şehsin kim olupdur iy şeh-i
mîlk-i zafer / Ğāşiye-dāruñ
önünce her zemân ḥākân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 32). [önünce, -ün, -ce]

Nev-cüvân olup semend-i devlete
olsun süvâr / Ğāşiye-dârı
öñünce dāyimā feth ü zafer
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 25*). [*öñünce, -ün, -ce*]

Olsun **öñünce** ğāşiye-dāruñ hezār
şāh / Sen bin sa‘adet atına iy
şāh-ı kām-kār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 29*).
[*öñünce, -ün, -ce*]

on: "on" sayısı.

Şart-ı rehdür saña **on** nesne eger
kim sen onı / Eyleriseñ olasın
kūy-ı murāda dāhil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15*).
[on,]

on iki ay: Yılın on iki ayı, yılın tamamı.

Bir idüp rüz u şebi **on iki ay** itdi
sefer / Yüzini görmek ola diyü
müyesser nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 22*).
[on iki ay,]

ora: İşaret zamiri, orası.

Görinen kaşlar mıdur yārā ‘aceb
yara didüm / Didi irmez ‘akluñ
iy miskîn **oralara** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4*).
[oralara, -lar, -a]

orta: Meydan.

Getürüp **ortaya** pāpāsları ger
yağalar / Nār u nūr ola yanınca
olara vird-i zebān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 29*).
[ortaya, -ya]

ortaya koy: Ortaya koymak.

Yine göt giñligin idüp idermiş /
Koyup ortaya altın şimdi da‘vā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 11, Beyit 4*). [*ortaya koy, -up*]

oruç ayı: Ramazan ayı; Arabi ayların şaban ve şevval arasında kalan ve devamı boyunca oruç tutulan dokuzuncu ayı.

Luţf eyle **oruç ayı** gibi kadre
irişdür / Kıl rüz-i seb ‘id-i
vişālin Ramazān’uñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 8*). [*oruç ayı,*]

‘osmān-havā: Hz. Osman edebine sahip.

Muştafā nāmuñ Muḥammed
hulksın Ḥaydar-şehā / Server-i
Bū Bekr-i Şıddık vaşfidur
‘Osmān-hayā (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 11*).
[‘osmān-hayā,]

‘osmāniyān: Osmanlılar.

Güzīn ü ekberi **‘Osmāniyān’uñ**
şimdi sensin kim / Şecā‘atde
şehāvetde nazīrūñ bir dahı kanı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 28*). [‘osmāniyān’uñ, -uñ]

‘osmān-şerm: Hz. Osman edepli, mahcubiyeti Hz. Osman gibi olan.

‘Alī-sehā vü Muḥammed-hişāl u
‘Osmān-şerm / Ki ‘adlidür
‘Ömerī Bū Bekir’dür imānı

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,
Beyit 10). [‘oṣmān-şerm,]

otağ ol: Çadır olmak.

‘Arşa-i tāb-nāk-ı maḥşerde / Sāye-i
‘arş aña otağ olsun (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
62). [otağ ol, -sun]

otur: Bir yerde sürekli olarak kalmak,
ikamet etmek.

‘Ālem ribāṭi bir iki günlük konak
durur / Şanmañ ki ‘ömr kâfilesi
oturak durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1).
[oturak, -ak]

otur: Bir makama atanmak.

Bālā kadi başuma belādur çü
turursa / Yüz fitne kıpar nâz-ile
iy Fazlî **otursa** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 5, Beyit 9).
[otursa, -sa]

otur: Oturmak 2. Bulunmak; bir yerde
olmak.

Geçdi **oturdı** serîrine zemînüñ şeh-
i berf / Oldı her yirde sözi şu
gibi cārî vü revân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 14).
[oturdı, -dı]

otur-: Beklemek.

Mecnûn **oturdı** yıllar ile bakdı
yollara / Bir kimse toğrı
virmedi Leylâ haberlerin (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit
2). [oturdı, -dı]

oyna: Oyun oynamak.

Girüp meydânına cündîlik
oynamağa ol şāhuñ / Felek
nîze idindi pertev-i hūrşîd-i
rahşānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 10).
[oynamağa, -mağ, -a]

oyna: Oynama 2. hareket etme.

Gözlerüm içre **oynayan** sensin iki
gözüm benüm / Bilsem iki
gözümdesin yoḥsa bebek misin
nesin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 130, Beyit 3). [oynayan,
-y, -an]

oynad-: Hareket ettirmek.

Qurı yire başını bî-çārenüñ
akıtdılar / Bād-ı hışm ile
yüregin **oynadup** incitdiler
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 9). [oynadup, -up]

oyun oyna: Oyun oynamak.

Lu‘b ile aldı atumı māt eyledi beni
/ Leclāc-ı dehr gör ne oyun
oynadı baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 14).
[oyun oyna, -dı]

Bir oyun oynadı baña leclāc-ı
rūzgār / Lu‘b ile aldı atumı
kıldum piyāde zār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 1).
[oyun oyna, -dı]

Ö

ög: Övmek, methetmek.

Ṭūṭi lā' lūñ şekkerin **ögmek**
dilermiş söylenür / Ḥaddini
bilmez kuşuñ şīrīn-sūḥandur
gūyiyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 24, Beyit 3). [ögmek, -
mek]

ög: Övmek, yüceltmek.

Kebâb oldu kebüterler mu'allaklar
dönüp cümle / Şikârî **ögdi** anda
olayın âvârenüñ ânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
22). [ögdi, -di]

ögdül al: Ödül almak.

Ögdül alam ki nazmla meydânda
olmuşam / Çābük-süvār-ı 'arşa-i
evşāf-ı pād-şā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 29).
[ögdül al, -am]

ögin: Övünmek.

El kardum o şeh zülfine diyü
öginürmiş / Gelmez degül
elinden anuñ şāne degül mi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138,
Beyit 4). [öginürmiş, -ür, -miş]

ögren-: Anlamak, kavramak, bilgi
edinmek.

Nergise efser-i zer virdi güle ḥil'at-
ı sebz / Senden **öğrendi** seḥā
resmini ekşer nevrüz (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
26). [öğrendi, -di]

öğren: Öğrenmek, yetenek ve beceri
kazanmak.

Ḥazān irişmeye mümtedd ola
cihānda bahār / Eger ki
perverişi andan **öğrenürse**
nesīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 20).
[öğrenürse, -ür, -se]

öldür-: Bir canlının hayâtına son
vermek.

Geh beni **öldürmege** müjgânın ol
şeh tîr ider / Gāh kanum
dökmege her gamzesin şemşîr
ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
68, Beyit 1). [öldürmege, -meg,
-e]

öldür: Bir canlının hayatına son
vermek.

Vireyin cāne şafā yolına cānum
vireyin / Beni **öldürmek** ile ger
gele cānāne şafā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5).
[öldürmek, -mek]

Öldürem didüğine inanma iy dil
gamzesi / Bu meşeldür çünkü
gelmez tîğ-ı bürrāndan vefā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 3). [öldürem, -em]

Öldürürsüñ yazuğı yokdur
günāhum bilürem / Ben ne
ḥaddümdür derilem 'aşık-ı
şeydā saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 19, Beyit 2). [öldürürsüñ,
-ür, -süñ]

Fazlî'ye şun cām-ı 'adli guşşadan
eyle halāş / Yoḥsa devrān
öldürür zulm ü sitemden
sāḳiyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 21, Beyit 7). [öldürür, -
ür]

Fazlî'ye rahm eyleyüp **öldür** rakīb-
i kāfiri / Gel 'Alîlik eyle
arşlanum be-ḥaḳḳ-ı Murtaẓā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 5). [öldür,]

İşiden cān ile öldür beni sevmeyse
seni / Diyesin **öldürürüm** ger
beni cāndan seveni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 32).
[öldürürüm, -ür, -üm]

Öldürse ḳomāḳ yokdur dāmānına
v'Allāhi / Ol bedr-i cihān-ārā
Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 10). [öldürse, -se]

öldür: Bir canlının hayatına son
vermek; büyük sıkıntı ve ızdırap
vermek, perişan hale getirmek.

Gözi **öldürdüğini** dirgürür bir
sözle ol 'İsî / Ne ḥikmetdür anı
Fazlî leb-i şekker-şikenden şor
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71,
Beyit 5). [öldürdüğini, -düg, -i,
-n, -i]

öldür: Bir canlının hayatına son
vermek // mec. Çok acı ve sıkıntı
vermek, çok üzme veya yormak.

Dür olsam Fazliyā ḡamdan beni
ḡumm **öldürür** / Şöyle me'nüş
oldı hicrinde o şāhuñ ḡam baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11,
Beyit 5). [öldürür, -ür]

öldür: Bir canlının hayatına son
vermek, yok olmasına yol açmak.

Kim bilür kim ḳullarınıñ ḳanḳısını
öldürür / Allar geymiş bugün
gördüm yine ol şehir-yār (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit
6). [öldürür, -(ü)r]

ölmek: Can vermek.

Bir lebi 'İsî ki geh geh büsesinden
cān vire / Yolına **ölmeklige** ol
dil-rübādan kim ḳaçar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit
4). [ölmeklige, -lig, -e]

ölmelü: Ölmek üzere olmak.

Ölmelü ḥastesisin gördüğüñ perî-
rünüñ / Meger ki sāḥir-i nefis
eyledi seni meşḥūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11).
[ölmelü,]

ölüm: Bir canlıda hayati
fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde
sona ermesi durumu, vefat.

Ölümden Hızır-veş pervāsuz-isem
n'ola iy Fazlî / Lebi āb-ı
ḥayātumdur saçı 'ömr-i
dîrāzumdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 93, Beyit 1). [ölümden, -
den]

'ömer: Hz.Ömer,halife.

Sikender der Ġazanfer fer
Süleymān menzilet k'oldur /
'**Ömer** 'adl ü Muḥammed ḥū
'Alî sîret velî sîmā (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 29, Beyit 54).
[‘ömer,]

‘ömer: Hz. Ömer.

Bir ‘Ömer ‘adl ü ‘Alî cūd u
Muhammed hulkdūr / Kim
nazîri görmedi dünyâda erbâb-ı
nazar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 31*). [‘ömer,]

‘Alî-sehâ vü Muhammed-hişâl u
‘Osmân-şerm / Ki ‘adlidür
‘Ömerî Bū Bekir’dür îmânı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 10*). [‘ömerî, -i]

‘ömer: İlk müslümanlardan ve Hz.
Peygamberin ikinci halifesi; Hz. Ömer.

O ğanîdür bu cihân halkı fakîri
‘Ömer’üñ / Şâhdur taht-geh-i
hüsn-i serîri ‘Ömer’üñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 1*). [‘ömer’üñ, -’üñ]

O ğanîdür bu cihân halkı fakîri
‘Ömer’üñ / Şâhdur taht-geh-i
hüsn-i serîri ‘Ömer’üñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 1*). [‘ömer’üñ, -’üñ]

N’ola biñ cân ile olursam esîri
‘Ömer’üñ / Var mîdur milket-i
‘Osmân’da nazîri ‘Ömer’üñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 2*). [‘ömer’üñ, -’üñ]

N’ola biñ cân ile olursam esîri
‘Ömer’üñ / Var mîdur milket-i
‘Osmân’da nazîri ‘Ömer’üñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 2*). [‘ömer’üñ, -’üñ]

Çihresinde anun envâr-ı
Muhammed zâhir / Var mîdur
milket-i ‘Osmân’da nazîri

‘Ömer’üñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 4*).
[‘ömer’üñ, -’üñ]

Göğden inmişdür aña haķ bu ki
iklîl-i cemâl / Var mîdur
milket-i ‘Osmân’da nazîri
‘Ömer’üñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 6*).
[‘ömer’üñ, -’üñ]

Kulı olsa yiridür Yūsuf-ı Ken‘ân’ı
anuñ / Var mîdur milket-i
‘Osmân’da nazîri ‘Ömer’üñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 8*). [‘ömer’üñ, -’üñ]

Ger olursam n’ola ol şâh-ı cihâna
çâker / Var mîdur milket-i
‘Osmân’da nazîri ‘Ömer’üñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 10*). [‘ömer’üñ, -’üñ]

‘ömr: Ömür, hayat.

Gülşen-i devletüñi tâze vü ser-sebz
ide Haķ / ‘Ömrüñüñ hîç
bahârına irişmeye hazân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 42*). [‘ömrüñüñ, -ü, -ñ, -üñ]

‘ömr: Hayat, yaşam.

Fazlî’ye mağrūr-ı hüsn olup cefâlar
eyleme / ‘Ömr gibi çün geçer
iy gül aña yokdur şebât (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5*). [‘ömr,]

Çün irdi tîr-i ‘ışkuñ câna ayruk
neylesün cismi / Şehîd-i ‘ışk
olıcak istemez ‘ömrüm kefen
‘âşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3*). [‘ömrüm, -üm]

Olma mağrūr cihân bâğına iy dil
bir ân / Kişinüñ âhîr irer ‘ömrî

bahārına ḥazān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 16).
[‘ömrî, -i]

‘ömr: Ar. ömür, hayat.

‘Âlem ribâti bir iki günlük konak
durur / Şanmañ ki ‘ömr kâfilesi
oturak durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1).
[‘ömr,]

Meger ki geçmez ola ḥatıruñdan iy
gâfil / Aķar şu gibi ider ‘ömr ü
hem zemâne mürur (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18).
[‘ömr,]

Sür‘atde ‘ömr disem eger aña yiri
durur / Kim ‘ömr gibi geçdi
cihândan bulup fenâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
11). [‘ömr,]

Sür‘atde ‘ömr disem eger aña yiri
durur / Kim ‘ömr gibi geçdi
cihândan bulup fenâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
11). [‘ömr,]

Fazlî iştüdüinde didi du‘â vü târiḥ
/ İclâl ü ‘ömr bâķi ‘ilm ü edeb
müyesser sene
dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7).
[‘ömr,]

‘ömr: Hayat, yaşam süresi.

Döstüm ‘ömrinde bir büseñ alanlar
ḥaşre dek / Zinde ola Hızır gibi
görmeye hergiz memât (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit
4). [‘ömrinde, -i, -n, -de]

Görsem yüzüñi cān ramaķa
irdüğünde ger / ‘Ömrüñ biñ

olsa ḥaşılum ol bir ramaķ durur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63,
Beyit 2). [‘ömrüñ, -üñ]

Çün irdi tîġı ‘Işķuñ cāna Fazlî
n’eylesün cismi / Şehîd-i ‘Işķ
olıcak istemez ‘ömrüm kefen
‘âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
114, Beyit 5). [‘ömrüm, -üm]

Hak Te‘âlâ eylesün ‘ömrüñ mezîd
/ Devletüñe dāyimā virsün
devām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt‘a 1, Beyit 16). [‘ömrüñ, -üñ
]

Tāze vü ser-sebz olup kıl geşt-i bağ
u büstān / İrmesün ‘ömrüñ
gülistānına āşār-ı ḥazān (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
32). [‘ömrüñ, -üñ]

‘ömr: Hayat, yaşam süresi.

Umma iy şūrîde-dil zülf-i
perîşāndan vefā / ‘Ömrdür
gelmez bilürsin kimseye andan
vefā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
16, Beyit 1). [‘ömrdür, -dür]

Hoş geçür ‘ömrüñ bu eyyāmı
ġanîmet gör dilā / Key şaķın
fevt eyleme billāh fırsatdur
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 7). [‘ömrüñ, -
üñ]

Hak Te‘âlâ eylesün ‘ömrüñ senüñ
her-dem mezîd / İy melāḥat
taḥt-gāhı üzre sultānum Ḥasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 12). [‘ömrüñ, -üñ]

‘ömr: Hayat, yaşam, ömür.

‘Adülaruñ ola maķhūr u döstlaruñ
şādān / Sa‘adet ile tavîl ide

‘**ömrüñi** müte‘āl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 34).
[‘ömrüñi, -üñ, -i]

‘Ömrüñi kâ’im hemîse dâ’im itsün devletün / Zikrünü hayr eyleyüp haccuñ kabûl itsün Hudâ (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 6).
[‘ömrüñi, -üñ, -i]

‘ömr: Hayat, yaşam, ömür.

Şu ‘**ömre** hayf iderüm k’olmadı du‘āñ ile şarf / N’idem şehā budur ancak tedārik-i mā-fāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 22). [‘ömre, -e]

‘ömr: (Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Cehl ile hayf degül mi ola ‘**ömrüñ** bāyi‘ / Añ ol vaqtı k’olasın cehlün için hıvār u hacil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31). [‘ömrüñ, -üñ]

‘ömrî: Hayat.

Her murādın Hāk müyesser eyleyüb iqbāl ile / Devlet ü ‘**ömrî** dırahtı dāyim olsun bār-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 27). [‘ömrî, -i]

‘ömr-i cāvidān: Kalıcı ömür.

Hāk Te‘ālā cümle maqşūduñ müyesser eyleyüp / Devletün olsun ziyāde ‘ömr-i cāvidānla (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [‘ömr-i cāvidān, -la]

‘ömr-i dırāz: Uzun ömür.

Didi Fazlî saçuña ‘**ömr-i dırāz** / Tevvelallāhu ‘ömrehu ebedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7). [‘ömr-i dırāz,]

Cümle-i şeh-zādelere Hāk virüp ‘**ömr-i dırāz** / Diyeler halk-ı cihān her gün selāmetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 32). [‘ömr-i dırāz,]

‘ömr-i dırāz: Uzun ömür, ölümsüzlük.

Ölümden Hızr-veş pervāsuz-isem n’ola iy Fazlî / Lebi āb-ı hayātumdur saçı ‘ömr-i dırāzumdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [‘ömr-i dırāz, -um, -dur]

‘ömr-i nūh: Hz. Nuh’un bin yıl olduğu düşünülen ömrü. 2. Uzun ömür.

Hāk Te‘ālā eylesün saña müyesser ‘**ömr-i Nūh** / Düşmen-i bī-dīnün olsun garka-i tūfān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 34). [‘ömr-i nūh,]

‘ömr-i şerîf: Şerefli ömür.

‘Ömr-i şerîfî gül gibi az oldu hey dirîğ / Peymāne-i hayātı ne tiz tıldı hey dirîğ (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 8). [‘ömr-i şerîf, -i]

‘ömr-i tavîl: Uzun ömür.

Yâ İlâhî sen ‘ināyet kıl aña ‘ömr-i
ṭavîl / Devlet ü iḳbāl ü iclāl ile
olsun nām-ver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 24).
[‘ömr-i ṭavîl,]

öñce: Önce, önden.

Ola cennetde ol Burāk’a süvār /
Öñce ğılmān kamu yayağ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 65). [öñce,]

öñdül: Amaç, istek, ödül, mükafat.

Yiridür atlas-ı çerh olur ise öñdülü
anuñ / Koşusunda geçüp atı
anuñ kim aldı meydānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
35). [öñdülü, -i]

Koşusunda geçüp atı anuñ kim aldı
meydānı / Yiridür atlas-ı çerh
öñdülü olsa degül kālā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
32). [öñdülü, -i]

öñince: Huzurunda, önünde.

Ġayruñ öñince varur luṭf-ile
yumşaklık ider / Taş kayadur
baña geldükçe ol āfet ammā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22,
Beyit 3). [öñince,]

öñince: Huzurunda, önünde, önü sıra.

Hiffetde bād öñince uçar berg-gāh-
veş / Kuvvetde lîk kūh gibi
ṣābitü’l-binā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 6).
[öñince,]

Şöyle ḳavî za‘îf ü za‘îf ü ḳavî durur
/ Bād esdügince raḳş ider

öñince çün ğubār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 6).
[öñince,]

öp-: Öpmek.

Lebi ğonce beli ince güzeller çok
durur ammā / Öpülse der-
meyān olsa ḳoculsa der-kenār
olsa (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 5). [öpülse,
-(ü)l, -se]

ördek: Ördek.

Oldı ḳurbān şu ḳadar ḳalmadı
‘ālemde bugün / Mākiyān u
ġanem ü esb ü şütür ördek ü
ḳaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 11). [ördek,]

ören: Yıkık, virane. 2. Dünya.

Ne hücrede ne şütürde sen olmasañ
baña yār / O hücre baña olur
çāh u ol şütür ören (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42).
[ören,]

ört-: Gizlemek, saklamak.

Şaçuñ örter cemālūñ ğayret-i imān
ḳanı cānā / İder göz göre dîni
setr ol gör nice kāfirdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit
3). [örter, -er]

öte van: Öte taraf.

Öte yanında dünyānuñ eger bir reh-
güzār olsa (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 13). [öte
yan, -in, -da]

öykün-: Özenmek, taklit etmek.

Serv **öykünürse** kaddüñe pāyuñ
şikest kıl / Gül ‘arz iderse
hüsnini yüzün türāba baş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit
2). [öykünürse, -ür, -se]

öykün: Özenmek, taklitle çalışmak,
benzemek istemek.

Milk-i şāhen-şāh olup geydiyse ger
altunlu tāt / Germ olup
öykünmesün billāhi ol māha
sirāc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
54, Beyit 1). [öykünmesün, -me,
-sün]

Fazlî emsāline her şā‘ir geçen
öykünmesün / ‘Aybdur hem-
per derilmek zāğlar ‘anqālara
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134,
Beyit 5). [öykünmesün, -me, -
sün]

Her zemān yüzine tutmazdı hacālet
keffin / Dest-i dūr-bārına
öykünmese baħr-i ‘Ummān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 35). [öykünmese, -me, -se
]

öykün: Özenmek, taklitle çalışmak,
benzemek istemek; bkz. TS. C. V, s.
3146-3151.

Öykünürdi kefi dūr-bārına baħr-ı
Kulzüm / Kaṭre deryā-yı muḥīṭ
olmağa olsa imkān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 37).
[öykünürdi, -ür, -di]

öykün: Özenmek, imrenmek.

Öykündi gün yüzüñe diyü māhi
şehrde / Teşhîr idüp sipihr
yüzine kara sürer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3).
[öykündi, -di]

öyle: "O biçimde, o kadar ki"
anlamında durum zarfı.

Öyle sūr itse gerekdür ki
sürürından anuñ / Göglere çıksa
gerek velvele-i ṭabl-ı zenān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 6). [öyle,]

öz: Kendi, şahsı, zatı.

Sāniyen tevbe k’odur cānib-i
Mevlā’ya rücū‘ / Eyleyüp
cümle me‘āşīyi **özünüden** zāyil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 18). [özünüden, -ün, -den]

öz: Arı, saf, hâlis 2. özetle, kısaca.

Gözün aç hüsnidür yārūñ niqāb-ı
hüsnî iy gāfil / Ki nūr-ı hüsnine
mihruñ yine **öz** nūrı mānî’dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 6). [öz,]

özge: Başka.

‘Aceb ‘ālemde ol ‘ālemden **özge**
var mıdur ‘ālem / Ki ola sāķi-i
maḥbūb destinde mey-i ḥamrā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 3). [özge,]

özge: -den başka.

Halk-ı ‘ālem muğtenim oldu na‘īm-
i cūdına / Luṭf u cūdı halka

Hak'dan **özge** ni'metdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 17). [özge,]

özge: -dan başka.

Şanmañuz 'âlemde hergiz kâr ü bâr
ister gönül / El çeküp her
kârdan bir **özge** kâr ister gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 1). [özge,]

özr: Yapılan bir kabahat ve kusur
üzerine affını dilemek üzere gösterilen
bahane veya sebep, mazeret.

Çün senüñ 'aceb benüm kârum
hemîşe '**özrdür** / Pârsalık saña
var iy şeyh fâsıklık baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4).
['özrdür, -dür]

özr: Yapılan bir kabahat ve kusur
üzerine af dileme.

Bes ola 'aciz ü '**özrümi** 'arz
eylemek hemîn / Medhûñe dil
uzatmağa kudret kaçan ola
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 15). ['özrümi, -üm, -i]

özr: Bir kusurun hoş görülmesini
gerektiren sebep, mazeret.

Saña biñ 'ayb ü bir tã'at baña bir
fışk u yüz biñ '**özr** / Ki zühd-i
bî-riyâdan şûfi cām-ı bā-şafâ
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 6). ['özr,]

P

pā: Ayak.

Maħaffe püşt-i şütürde olursa
hücrem olur / Çü ser ü **pā-yı**
şütür hücre hem-çü şahñ-ı
çemen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 31). [pā-yı, -yı]

Ne vaşf idem kerem ü cüduñuñ
mübālağasın / Ki dest-i hayret
urur **pā-yı** 'aql u fikre 'ıkal
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 18). [pā-yı, -yı]

pā ez ser u ser zi pā nedānem:

Farsça bir beyit: Baştan ayağı ve
ayaktan başı ayıramıyorum.

Pā ez ser u ser zi pā nedānem / Ez
şevk çü ber serem zi dī pā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 4,
Beyit 4). [pā ez ser u ser zi pā
nedānem,]

pā-beste: Ayağı bağlı.

Koma miskīnleri **pā-beste** belā
dāmında / Külehüñden çıkar ol
kākül-i 'anber-şikenî (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
28). [pā-beste,]

pā-bürehne: Far. Yalın ayak.

Dāmen-i şahrāda zencīrin sürer
Mecnūn-veş / **Pā-bürehne** bir
nice dīvāneler gördüñ mi hīç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 2). [pā-bürehne,]

pā-der-gil: Ayağı çamurda, hareket edemeyen. 2. rāh bağlamında ilerleyemeyen, mec. sıkıntı çeken.

Yüz kodılar hāke **pā-der-gil** olup düşmenleri / Tāze ter oldu bulup neşv ü nemā bustān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 19). [pā-der-gil,]

pā-der-gil kıl: Sıkıntı yapmak.

Her ki bu şart ile gitmezse reh-i Mevlā'ya / İrmeyüp menzil-i makşûda kılur pā-der-gil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29). [pā-der-gil kıl, -ur]

pā-der-gil kıl: Sıkıntı yapmak.

Her ki bu şart ile gitmezse reh-i Mevlā'ya / İrmeyüp menzil-i makşûda kılur pā-der-gil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29). [pā-der-gil kıl, -ur]

pādişā: Padişah 2. sevgili.

Fazlî gedā-yı kūyuñ olup hāke yüz sürer / Şanma bu devleti dahı bir **pādişā** sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [pādişā,]

Kime beraber eyleyeyin ben gedā seni / Mîzān-ı 'aqla urmuşam iy **pādişā** seni (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 1). [pādişā,]

pādişā: Hükümdar, sultan.

Görmedi anuñ gibi bir **pādişā** çeşm-i cihān / Yolına terk eyler ise dil 'aceb mi cism ü cān (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 3). [pādişā,]

pādişāh: Büyük hükümdar, sultan.

Dökme kanın ehl-i 'ışkuñ zulm-ile nā-hağ yire / Çün bilürsin **pādişāhum** yirde qalmaz kanumuz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [pādişāhum, -um]

Kayıрма **pādişāhum** 'azm-i rezm it virmek Allāh'uñ / Mu'āvindür saña her yirde 'avn ü feth-i Sübhānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 25). [pādişāhum, -um]

Her **pādişāh** 'adl ile eyleser iftiḥār / Zāt-ı serîfüñ ile ider fahr şān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 22). [pādişāh,]

Sāye şalaldan hümā-yı tahtuñ / **Pādişāh** itdūñ gedāyı iy hümām (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 14). [pādişāh,]

Tazarru'lar idūñ siz de eḥağğa / Ki vaşl ide beni ol **pādişāha** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 7). [pādişāha, -a]

Yolında **pādişāhuñ** şādık iken ol şeh-i a'lā / Dirīgā itdi 'işyān tōhmetin bühṭān idüp a'dā (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 3). [pādişāhuñ, -uñ]

Yolında **pādişāhuñ** yok idi bir zerre noğşānı / Ne oğul cānla olmuş idi anuñ kul u kurbānı (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 17). [pādişāhuñ, -uñ]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, Allah (c.c.), sevgili.*

Tîr-i dil-düzuñ durur bir şâh-bâz-ı
cân-şikâr / **Pâdişâhum** âhenîn
minķârdur peykân aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2).
[pâdişâhum, -um]

pâdişâh: *Bir devletin başkanı olan ve hükmetme, emretme hakkını elinde bulunduran kimse; hükümdar, sultan.*

Pâdişâhum her nefes âh itdügüm
‘ayb eyleme / Fûrkatüñde her
nefes eglence âh oldu baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 4). [pâdişâhum, -um]

pâdişâh: *Büyük hükümdar. 2. Sevgili.*

Döst olduñ düşmene diyü ider
şekvâ gönül / N’eylesün hey
pâdişâhum anı gayret söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 4). [pâdişâhum, -um]

Cevr idüp bî-çârenüñ kaddin
kemân itme şakın / **Pâdişâhum**
‘âşıkun tîr-i du‘âsı yok degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 6). [pâdişâhum, -um]

pâdişâh it: *Padişah yapmak.*

Pâdişâh itdün gedâ iken bi-hakkın
Kird-gâr / Qullaruñun her biri
devletde Cemşîd-iķtidâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
27). [pâdişâh it, -dû, -ñ]

pâdişâh-ı ‘âlem: *Dünyanın padişahı.*

Kim dürür dirseñ eger ol pâdişâh-ı
‘âlemi / Dil-nevâzum ser-
firâzum dilberüm nâzûk Memî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 2). [pâdişâh-ı ‘âlem, -
i]

pâdişâh-ı ‘ışk: *Aşk sultanı.*

Zühd ü takvâyı kımazdum ben de
elden zâhidâ / Neyleyem kim
pâdişâh-ı ‘ışkdan yokdur rızâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 4). [pâdişâh-ı ‘ışk, -dan]

pâdişâh-ı kâm-rân: *Muradına ermiş padişah; sevgili.*

Cihānuñ şāhıyam bir pâdişâh-ı
kām-rānum var / Kulı olmağ ile
‘âlemde ‘izz-i cāvidānum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 1). [pâdişâh-ı kām-rân, -
um]

pâdişâh-ı memleket-i hüsn: *Güzellik ülkesinin hükümdarı.*

Ümmîd-i vaşl itme gönül ol
niğârdan / Ol **pâdişâh-ı
memleket-i hüsn** ü ben gedâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18,
Beyit 4). [pâdişâh-ı memleket-i
hüsn,]

pâdişâh-ı milk-i ‘irfân: *Esrar-ı ilahiye devletinin sultanı.*

Hak şala girü sa‘âdetle irişe ‘an-
karîb / Fazliyâ ol pâdişâh-ı
milk-i ‘irfānum gider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit
6). [pâdişâh-ı milk-i ‘irfân, -um
]

pādişāh-ı vakt ol: Devrin, zamanın padişahı olmak.

Her kime sāye şalsañ olur pādişāh-ı vakt / Sensin hümā-yı devlet-i 'arş āşiyān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 14). [pādişāh-ı vakt ol, -ur]

pādişāh-ı zemāne: Devrin padişahı.

Yirde yatdukça ol vücūd-ı şerîf / Pādişāh-ı zemāne sağ olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 67). [pādişāh-ı zemāne,]

pādişeh: Padişah || sevgili, güzel.

Eylemez Dārā'ya 'arz-ı ihtiyāc / Pādişehdür her gedā bî-taht u tāt (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [pādişehdür, -dür]

pādişeh: Padişah, hükümdar.

Sensin iy şeh bu mü'eyyed yed ü 'ādil dille / Hüsrev-i kân-ı kerem pādişeh-i baḥr-nevāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 28). [pādişeh-i,]

pādişeh: Hükümdar, padişah.

Yüzdeki ḥālūñ deger Rūm'uñ ḥarācı hüsrevā / Pādişehsin n'ola alsañ cümle ḥübāndan ḥarāc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [pādişehsin, -sin]

Naḳd-i vaşlın ḥās u 'āma bezl idüp ol kām-rān / Pādişehdür arkasında hoş geçer pîr ü cüvān (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 13). [pādişehdür, -dür]

pādişeh-i 'ālem-i 'ışk: Aşk alemini padişahı.

Dil pādişeh-i 'ālem-i 'ışk idi ḳadīmī / Olmamış idi 'ālem-i fānī dahı ḥādis (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [pādişeh-i 'ālem-i 'ışk,]

pād-şā: Padişah, hükümdar.

Bir pāye ḳaşr-ı rif'atūññ nerdübānına / Mi'rācuñ ay maḥāllūñ 'izzetde pād-şā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11). [pād-şā,]

pād-şāh: Padişah, hükümdar.

Sensin serîr-i milk-i nübüvvetde pād-şāh / Cümle sipāhdur saña eşnāf-ı enbiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7). [pād-şāh,]

pād-şāh: Padişah, hükümdar.

Dür idem medḥūñe şad beyt ne şad belki hezār / Pād-şāhum hele ma'zūr buyur ḳāfiye az (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 31). [pād-şāhum, -um]

Bir Pād-şāhdur ki anuñ mîr-āhurı / Bir şāhdur ki sāyisidür biñ Sifendiyār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 24). [pād-şāhdur, -dur]

Devletüñde **Pād-şāhum** şād u
hurrem her kişi / İrişen aña
feleklerden felâketdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 28). [pād-şāhum, -um]

Pād-şāhum nazar it luţf ile Fazlî
kuluña / Şıfat-ı şî'rûñ olupdur
bugün üstād-ı feni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 37).
[pād-şāhum, -um]

Ni'met ü devlet ü 'izz ü şeref ü
kudretle / **Pād-şāhum** kıla
pâyende Hudāvend seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
43). [pād-şāhum, -um]

Kamer yüzli kara beñlü güzeller
Pād-şāhidur / Benüm mäh-i
siyeh-çerdem 'aceb mi hāl-dār
olsa (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 10). [pād-
şāhidur, -ı, -dur]

pād-şāhā: Ey padişah, hükümdar.
(Allah).

Pād-şāhā çün maķardur server-i
iķbālūñe / 'Arşdan ā'lā olursa
yiridür eyvān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 25).
[pād-şāhā,]

Hün-ı ā'dādan olupdur lā'l her
seng-i siyeh / **Pād-şāhā** rezm-
gāhuñdur senüñ Bürkân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 30). [pād-şāhā,]

pād-şāh-ı kām-rān: Bahtiyar
hükümdar.

Ferr ü kerr ü fer-penāh u **pād-şāh-ı**
kām-rān / Kim Süleymān-
saşvet İskender-şalābetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 27, Beyit 12). [pād-şāh-
ı kām-rān,]

pād-şāh-ı vakt: Zamanın padişahı.

'Aceb mi halk-ı cihān **pād-şāh-ı**
vakt olsa / Çü şaldı sāye hümā-
yı sa'adet ü iclāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 2).
[pād-şāh-ı vakt,]

pād-şeh-i bende-nüvāz: Kölesine,
kullarına iyilikte bulunan padişah.

Kār-sāz-ı fuķarā şāh-ı ra'yyet-
perver / Dest-gır-i zu'afā **pād-
şeh-i bende-nüvāz** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 15).
[pād-şeh-i bende-nüvāz,]

pād-şeh-zāde-i gerdün-'azamet:
Büyük felek padişahının oğlu.

Pād-şeh-zāde-i gerdün-'azamet kim
oldur / 'Azam-i şān ile şeh-
zādeler içre mümtāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
16). [pād-şeh-zāde-i gerdün-
'azamet,]

pāk: Far. Temiz, saf.

Dōstuñ tālīb-i dīdārı iseñ iy 'āşık /
Var yūri ķalbūñi āyīne gibi **pāk**
idegör (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 61, Beyit 5). [pāk,]

pāk: Arınmış, temiz.

Pākdur dāmeni çün gerd-i riyādan
rindüñ / Dāmen-ālūde görüp
eyleme şūfî ta'rīz (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4).
[pâkdur, -dür]

pâk: Arınmış, temiz 2. güzel, kusursuz.

Olur mı mahremi ol hücrenün her
üştür-i dil / Ki hücre **pâk** u
şütür hem-çü har mülevves ten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 16). [pâk,]

pâk eyle: Temizlemek; arındırmak.

Sebelden sürme-i 'ışk-ile çeşm-i
cânı **pâk eyle** / Cemâl-i yârı
seyr it şüfiyâ her yirde lâmi'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 5). [pâk eyle,]

pâk it: Temizlemek, arındırmak.

Cârû-yı mey-i nâb ile **pâk it** koma
şüfî / Dil âyinesin gird-i riya ile
mülevves (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 47, Beyit 4). [pâk it,]

pâk it: Temizlemek, arındırmak.

İtmege gerd-i 'adûdan pâk iy şâh-ı
cihân / Perçem-i tûğuñ olupdur
cârû-yı meydân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
26). [pâk it, -meg, -e]

pâk kıl: Arındırmak, temizlemek.

Câm-ı tevḥîd ile kalbi **pâk kıl** /
Dilde hergiz kalmasun gayr-ı
Ḥudâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 2, Beyit 5). [pâk kıl,]

pâk ol: Temizlenmek, arınmak.

Pâk oldu çirk-i zulmden el-ḥaḳ bu
memleket / Semsîr-i tîzûñ olalı
âb-ı revân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 17).
[pâk ol, -dı]

pâk ol: Temiz olmak.

Şadef ağzına düşse dürr olur pâk /
Dehân-ı mâre düşse zehr-i kâtil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 13,
Beyit 2). [pâk ol, -ur]

pâk-ı seyyidü's-sādât: Efendilerin
efendisi'nin ayağının toprağı.

Olur mı böyle şeref dünyede k'ola
rûzî / Ziyâret-i ḥarem-i **pâk-ı**
seyyidü's-sādât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 8).
[pâk-ı seyyidü's-sādât,]

pâk-ı zât: Zatı temiz olan.

İy pâk-ı zātuñ içre maḥfî kamu
sıfātuñ / Rûşen-şifât içinde her-
dem fûrûğ-ı zātuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1).
[pâk-ı zât, -uñ]

pālûde-i ter: Taptaze.

Leblerün iy ḥûr câna âb-ı
Kevşer'den lezîz / Acı acı
dillerün pālûde-i terden lezîz
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56,
Beyit 1). [pālûde-i ter, -den]

pâ-mâl: Far. Ayak altında kalmış,
çiğnenmiş, muhakkar.

Ben senün sāye-i bî-māye gibi **pâ-**
mālûñ / Sen benüm rif'atle

serv-i hırāmānumsın (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [pā-mālũñ, -ũñ]

pā-māl: Ayaklar altında kalmış, çiğnenmiş || hakir düşürülmüş, perişan edilmiş.

Mūr-veş **pā-māliyem** itmez baña bir gün nazar / İtdi pāyi diyu derd ü guşşada zîr ü zeber (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 5). [pā-māliyem, -i, -y, -em]

pā-māl: Ayak altında kalmış, çiğnenmiş, muhakkar.

Mūr-veş dil diyu derd-i 'ışkınuñ **pā-mālidür** / Sevmişem bir şāh-ı hūsn adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 2). [pā-mālidür, -i, -dür]

pā-māl id: Ayak altına almak, çiğnemek.

A'dā atı ayağına pā-māl idüp reviş / Şihhatde zāt-ı pākı ola sālīm ü şafā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 35). [pā-māl id, -üp]

pā-māl ol: Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek, yerle bir olmak.

Merhabā eylemedüñ virmedi devlet baña el / Āh kim derd ü gam u guşşada oldum pā-māl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 18). [pā-māl ol, -du, -m]

pāpās: Papaz. 2. Rakip.

Getürüp ortaya **pāpāsları** ger yağalar / Nār u nūr ola yanınca olara vird-i zebān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 29). [pāpāsları, -lar, -ı]

Yağup **pāpāslar** yir yir ser-ā-ser nār u nūr oldu / Olup rüşen bil İslām ehli yandı havf ile tersā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 43). [pāpāslar, -lar]

pāpās: Papaz.

Yanup **pāpāslar** anda ser-ā-ser nār u nūr oldu / Anuñla rüşen oldu ser-be-ser çeşm-i Müselmān'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 32). [pāpāslar, -lar]

pāre: Far. Parça, kıt'a, cüz.

Şemşîr-i cevruñ ile dil pāre pāre oldu / Gel çalma **pāreye** kim iy māh-pāre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [pāreye, -ye]

pāre: Parça, kısım.

Çaldı yine bir **pāreye** geçdi baña rengi / Āvāreler aparası çık Derzi Memî Şāh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 8). [pāreye, -y, -e]

pāre kıl: Lime lime etmek, parçalara ayırmak; çok kızgın olduğunu ifade eder.

Gel tīguñ ile başumı çal iki **pāre kıl** / Ğam mehterine şūr-ı belāda mekāre kıl (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1).
[pāre kıl,]

pāre pāre eyle: *Parça parça etmek.*

Hançer-i şem‘ ile bağrın pāre pāre
eylemiş / Kana ğark olmuş yatur
pervāneler gördüñ mi hîç (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit
3*). [pāre pāre eyle, -miş]

pāre pāre kıl: *Parça parça etmek.*

Nāhun ile pāre pāre kıldı gül
ruhsārını / Şol kadar zārılığ
itdüm kim cihān gül-zārını
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 7*). [pāre pāre kıl, -dı]

pāre pāre ol: *Parça parça olmak,
parçalanmak.*

Şemşîr-i cevruñ ile dil pāre pāre
oldı / Gel çalma pāreye kim iy
māh-pāre yir yok (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3*).
[pāre pāre ol, -dı]

pāre-kerde: *Parçalanmış, bölünmüş,
(yükün parçaları).*

Turur mı hücre-i takvāda hîç üştür-
i nefis / Ki hücre bār u şütür
mest ü **pāre-kerde** resen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
12*). [pāre-kerde,]

pārele: *İkiye bölmek, parçalamak.*

Yüz yirden olursa n’ola ğam şüreti
zāhir / Dil āyinesin **pāreledi**
seng-i havādiş (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4).
[pāreledi, -di]

parmak: *Parmak.*

Parmağlaruñ durur aña iy māh
şa‘şa‘a / Mihr-i sipihr-i lutf ol
ay gibi ayedür (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3*).
[parmağlaruñ, -lar, -uñ]

pārsālîk: *Dilencilik.*

Ne takvā vahtidür eyyāmı geçdi
tevbenüñ şüfî / Baña gel
pārsālîk aña fāsıklık
zemānidur (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 3*). [pārsālîk,]

pārsālîk: *Dindarlık.*

Çün senüñ ‘aceb benüm kārüm
hemîşe ‘özdür / **Pārsālîk** saña
var iy şeyh fāsıklık baña (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*).
[pārsālîk,]

paşa-: *Paşa || makam, mevkî.*

Mezheb ü cāh istemez sultāna baş
indürmezüz / Ne vezîrinde bu
dünyānuñ ne **pāşāsındayuz**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 9*). [pāşāsındayuz, -(s)ı, -
(n)da, -(yu)z]

pāşā-yı mu‘azzam: *Büyük, saygıdeğer
Paşa.*

Ā‘ni **pāşā-yı mu‘azzam** ser-i
erbāb-ı himem / Kerem ü cūd
ile ser-defter-i mecmū‘-ı kiram

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 8). [pāṣā-yı mu 'azzam,]

pāsdār: Bekçilik.

Ehl-i îmānuñ du'āsı yār-ı ġāruñdur
senüñ / Evliyānuñ himmeti ħōd
pāsdāruñdur senüñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
23). [pāsdāruñdur, -uñ, -dur]

pāy: Far. Ayak, kadem.

Bir ġün ola yüzüme başa diyu
pāyın o serv / Sāye-veş ayaklar
altında göñül pāy-māldür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit
5). [pāyın, -ıñ]

Terk-i ta'alluḡ eyle çü 'İsî
mücerred ol / **Pāyuñ** şeref
yüzinde ser-i āfitāba baş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit
2). [pāyuñ, -uñ]

Gey ħüsrevî kelāmuñı Key-ħüsrev
ol göñül / 'İzzetde **pāyuñı** ser-i
Efrāsiyāb'a baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6).
[pāyuñı, -u, -n, -ı]

Serv öykünürse qaddüñe **pāyuñ**
şikest kıl / Gül 'arz iderse
ħüsniñi yüzün türāba baş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit
2). [pāyuñ, -uñ]

pāy: 1. ayak 2. hisse, nasip.

İy kerem-kānı mürüvvet ma'deni
luṭf it buyur / **Pāyuña** yüz
sürmege başumda devlet var
midur (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 4, Beyit 1). [pāyuña, -
uña]

pāy: Ayak.

Bir adım kehf-i vefādan taşra
başmayam kadem / Fazliyā
pāyum şikest olsa eger Qıtmır-
veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
99, Beyit 5). [pāyum, -um]

Has dir nihāyetî saña iy şüfî ehl-i
'İşk / **Pāyuñ** kerāmetiyle gerek
rüy-ı āba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5).
[pāyuñ, -üñ]

Ġāyet 'azîm cüsse velîkin hafîf **pāy**
/ Gerçi sebük-'inān idi ammā
ġirān-bahā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 5). [pāy,]

Mür-veş pā-māliyem itmez baña
bir ġün nazar / İtdi **pāyi** diyu
derd ü ġuşşada zîr ü zeber
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 5). [pāyi, -i]

pāy: Ayak, kadem.

Gül-ġün-ı eşke gözlerüm oldı
rikāb-ı lâ'l / İy şeh-süvār
pāyuñı lâ'lîn rikāba baş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit
4). [pāyuñı, -(u)ñ, -ı]

pāy: Ayak, kadem.

Gördüm ki māt ider beni ferzāne ol
şehüñ / Sürdüm ruḡ atı **pāyına**
fî'l-ħāl bî-ķarār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 2).
[pāyına, -ı, -n, -a]

pāy: Hisse, nasip.

Qılsa şikār qaşdına ger **pāydur**
rikāb / Cān virür olmağa aña

şîr-i felek şikâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 21).
[pâydur, -dur]

pây: Ayak (yoluna, uğruna bağlamında).

Yüz sürüp Fazlî semendi **pâyına** /
Devlet ile göricek ol serveri
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 7). [pâyına, -ı, -n, -a]

pây: Ayak, kadem.

İltür işini başa virür aña devlet el /
Her kim ki **pâyüña** yüzini
dâyimâ sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4).
[pâyüña, --uñ, --a]

Muntazam kıldı yine kılmağa
pâyüña nişâr / Rîşte-i nazm-ı
laîfe niçe dürr-i ‘Aden’i (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 38). [pâyüña, --uñ, --a]

pâyân bul: Son bulmak. Bitmek, tükenmek.

Reh-rev-i inkâr olur efkâr iremez
menzile / Kudretüñ şahrâsına
pâyân bulmaz hîç-kes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 7). [pâyân bul, -ı, -maz]

pâyân ol: Neticelenmek, son bulmak.

Uzatma kelâmuñı yeter muhtaşar
eyle / Olmaz ki anuñ medhine
pâyân bula âdem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14).
[pâyân ol, -maz]

pây-dâr: (Fa.) Sağlam, sürekli.

Egerçi lengdür pây-ı taleb rāh-ı
maḥabbetde / Hele sen **pây-dār**
oldukça luṭf ile taleb-kār ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [pây-dār,]

pâydar ol: Kalıcı olmamak, gelip geçici olmak.

Şecer-i ‘ömri pâydar oluban /
‘Avn-i Ḥaḳ dāyimā ṭayağ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 68). [pâydar ol, -uban]

pây-dār ol: Kalıcı olmamak, gelip geçici olmak.

Erbāb-ı tîğ ehl-i ḳalem birle cem ‘
olur / Olmasa ger ḳalem ola mı
tîğ pây-dār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 18). [pây-dār ol, -ma, -sa]

pây-dār ol: Kalıcı olmamak, gelip geçici olmak.

Ol taḥt ki ‘azîmdür ol tâc ki şerîf /
Tâ ḥaşr tâc bâḳi ola taḥt pây-dār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 6). [pây-dār ol, -a]

Bināsı pây-dār olsa esāsı üstüvār
olsa / Belinde māh-ı nevden
ḥançeri var bir sipāhîdür (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 8). [pây-dār ol, -sa]

pây-dār ol: Kalıcı olmak, sürekliliğe sahip olmak.

Çâpük-süvâr-ı ‘arşa-i iqbâl odur
bugün / Olsun hemîşe devlet ü
baht ile pây-dâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 23).
[pây-dâr ol, -sun]

pây-der-gil:

I.Ayağı

çamurda.2.Sıkıntıda, dertte.

Çam çekme iy gönül eger atun
olup za‘îf / Kaldunsa **pây-der-
gil** ü dermân-de-figâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
16). [pây-der-gil,]

paye: Derece, mertebe.

Başum kesüp o devletüm eylerse
pây-mâl / Devlet konar başuma
benüm ulu **pâyedür** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit
2). [pâyedür, -dür]

paye: Basamak, mertebe.

Bir **pâye** kaşr-ı rif‘atunñ
nerdübânına / Mi‘râcuñ ay
maḥâllün ‘izzetde pād-şā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
11). [pâye,]

Rif‘ati kaşrına eflāk anuñ ne **pâye** /
Nerdübân olduğına eylemeñüz
hîç gümân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 27). [pâye,]

İrtifā‘ itdi iki üç **pâye** / İrişüp lutf-ı
ḥazret-i ‘izzet (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 5, Beyit 9).
[pâye,]

pāye bul: Rütbe/derece bulmak/elde
etmek.

Başa çıkardı tâc işini buldı pāye
taht / Anuñla tāca ‘izzet idüp
tahta i‘tibār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 14). [pāye bul,
-dı]

pāye ol: Basamak olmak.

İy kamer kulle-i çerḥ olmaz idi
pāye saña / Şalmasa lutf ile ol
mihr-i cihân sāye saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1).
[pāye ol, -maz]

pāye-i ednā: En düşük
mertebe/basamak.

V’eger ki pāye-i ednāda olsa bir
kāmîl / Olup kelāmda Şehbān-ı
Vā‘il’e hem-tā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6).
[pāye-i ednā, -da]

pāvende kıl: Daim kılmak.

Ni‘met ü devlet ü ‘izz ü şeref ü
ḳudretle / Pād-şāhum ḳıla
pāyende Ḥudāvend seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
43). [pāyende kıl, -a]

pāyı: Ayağı.

İy dil çü büm **pāyı** yeter bu ḥarāba
baş / Şeh-bāz-ı evcsin ḳademün
nüh-ḳıbāba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1).
[pāyı,]

pāv-ı ‘azîmet: Yolun nasibi.

Maḳşūd menziline dilerseñ gönül
vüṣûl / Pāv-ı ‘azîmeti yûri rāh-ı

şevāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [pāy-ı 'azîmet, -i]

pāy-ı himmet: Yardım ayağı.

Ma'mûre-i haḍāyir-i ḳudse 'azîmet it / İy Fazlî pāy-ı himmeti besî ḥarāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 7). [pāy-ı himmet, -i]

pāy-ı taleb: Talep ayağı.

Egerçi lengdür **pāy-ı taleb** rāh-ı maḥabbetde / Hele sen pāy-dār oldukça luṭf ile taleb-kār ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [pāy-ı taleb,]

pāy-māl: Ayak altında kalmış, ezilmiş.

O meh kim tekke-i ḥüsnüñ şeh-i şāhib-kemālidür / Güneş yaluñ ışıkdur ḥidmetinde **pāy-mālidür** (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 1). [pāy-mālidür, -i, -dür]

pāy-māl: Ayak altında kalmış, çiğnenmiş, ezilmiş.

Fazlî kuluñ piyāde ḳalupdur meded şehā / Atlandur ol fakîri ḳoma **pāy-māl** ü ḥvār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 27). [pāy-māl,]

pāy-māl eyle: Perişan etmek; sıkıntı içinde bırakmak, mahvetmek.

Başum kesüp o devletüm eylerse pāy-māl / Devlet konar başuma

benüm ulu pāyedür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [pāy-māl eyle, -r, -se]

pāy-māl ol: Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek, yok olmak, ortadan kalkmak.

Gönlüm ayağa şalup itme şikest / Hoş degüldür pāy-māl olmaḳ zücāc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [pāy-māl ol, -maḳ]

Pāy-māl olmaz ḳapuñda kimse lîk iy baḥr-ı cūd / Ehl-i istiḥkâḳa dest-i luṭf u cūduñdan nuḳūd (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 18). [pāy-māl ol, -maz]

Luṭf kıl ben zerreye hicr ile oldum pāy-māl / Meh-cebînüm nāzeninüm Muşli-i sîmîn-beden (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 6). [pāy-māl ol, -du, -m]

Gül-i 'ömrine hem ḥayıflar anuñ / Ki düşüp ḥāke pāy-māl oldı (Kara Fazlî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Beyit 37). [pāy-māl ol, -dı]

pāy-māl ol: Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.

Ayakda ḳalmış-ıduñ ḥāk gibi pāy-māl olup / Elüñ almaḳ muḳarrerdür o 'ālî-himmetüñ geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [pāy-māl ol, -up]

pāy-māldur: Ayaklar altında kalmış, çiğnenmiş || hakir düşürülmüş, perişan edilmiş.

Bir gün ola yüzüme başa diyu
pāyın o serv / Sāye-veş ayaklar
altında göñül **pāy-māldür**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 5). [pāy-māldür,]

İy Süleymān-ı zemān Fazlî-i mūra
kıl nazar / Rāh-ı gāmda **pāy-
māldür** diyu miḥnetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 26). [pāy-māldür,]

pāy-māl-i zillet: Ayaklar altına
alınmış zelil.

Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye / İy **pāy-māl-i zillet**
olan server-i ecel (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 8).
[pāy-māl-i zillet,]

pāyuñı bas: Ayak basmak; bir yere
ulaşmak, erişmek.

Kūyın tokuz tolan yūri iy dil o bāba
baş / Rifʿatde pāyuñı bu tokuz
kat kıbāba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1).
[pāyuñı bas,]

pāy-zen: Ayakkabı, pabuç.

Bu hücrede meh ü mihr anuñ üştüri
izidür / Derūn-ı hücrede oldu
çün üştüri **pāy-zen** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21).
[pāy-zen,]

peder: Baba.

Mihr-i ḥibr içre o tıfla virmek için
perverîş / Baht māderdür
saʿadet dāye vü devlet **peder**

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 5). [peder,]

pehlevān: Pehlivan, güreşçi, yiğit.

Ferīd-i dehr-i Sultān Muştafā Ḥān-ı
ʿalīyyüʾl-kādr / Şecāʿat
ʿarşasınuñ **pehlevānı** Rüstem-i
Sānī (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 18).
[pehlevānı, -ı]

pehlevānī: Yiğit.

Pehlevānī durur ol ʿarşa-i nazmuñ
şāhum / İşde meydān berü
gelsün şu ki var anda ciger
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 44). [pehlevānī,]

pehlū: Omuz. Bedenin iki yanından
her biri, yan.

O yüzi hūb-ı hūn-rîzüñ cefāsın
gerçi çok gördüm / Şarup
pehlūye tîguñ zaḥmını şöyle
şafā sürdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 7).
[pehlūye, -ye]

pehlū-keş ol: Yanına çekmek,
kucaklamak.

Pehlū-keş ola diyü çü cāme o
vefāsuz / Dem olmadı āvāre
göñül ola recāsuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 9).
[pehlū-keş ol, -a]

pehlūva çek: (Hançer, kılıç vb. ile)
Göğse yaralar açmak.

Beni bu ğam yaķasın serveri
pehlūya çeker / Her kabā zīver
ü zer gösterüp ol sīm-teni
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 30,
Beyit 30). [pehlūya çek, -y, -a]

peklen: Pekişmek, yeniden ortaya
çıkma.

Göricek anı geyüp egnine āyīne
zire / Tırdı ceng itmege
peklendi katı āb-ı revān (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 26, Beyit
9). [peklendi, -di]

pelās-ı ğam-libās: Gamın yıpranmış
elbisesi.

Pelās-ı ğam-libās u hūşe-i miħnet
yeter tūşe / Reh-i 'işķa sülūk
añā müyesserdür ki ķānī'dür
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 84,
Beyit 3). [pelās-ı ğam-libās,]

pelās-ı hücre: Eski, köhne oda.

Ne raħt-ı hücre ne bār-ı şütür gerek
besdür / **Pelās-ı hücre** vü cell-i
şütür çü pīrāhen (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 5, Beyit 26).
[pelās-ı hücre,]

peleng-i kahr: Kudret kaplanı.

Peleng-i ķahruñ eger açsa pençe-i
ġazabı / Hezār şīr-i ner olsa
öñüñde ola ġazāl (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 31, Beyit 21).
[peleng-i ķahr, -uñ]

penāh id: Sığınmak.

Sen tıurken ide mi kimse varup
ġayrı penāh / Kim eger sāye-i
tūbā var iken nārveni (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 30, Beyit
20). [penāh id, -e]

penāh kıl: Sığınılacak yer bellemek.

Qıldum penāh işigüni zulm-i
zemāneden / Qırtar beni meded
meded irdi zemān-ı 'adl (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 18, Beyit
29). [penāh kıl, -du, -m]

penāh ol: Sığınacak yer, sığınak
olmak.

Ehl-i 'İşķ içre şeh-i devlet-penāh
oldum bugün / Aç işigüñ taşı iy
dilber penāh oldu baña (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 17, Beyit
3). [penāh ol, -dı]

penbe: Pamuk.

Sīne-i sīmīni üzre Fazliyā hāl-i
siyāh / **Penbe** içre dāne-i müşg-
i Hotan'dur gūyiyā (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 24, Beyit 5).
[penbe,]

Yok bilüp kendüyi ġāyet de zemīn
saħt oldu / Kefen ü **penbesini**
eyledi hāzır ol an (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 26, Beyit 7).
[penbesini, -si, -n, -i]

pençe-i ġazab: Öfke eli.

Peleng-i ķahruñ eger açsa pençe-i
ġazabı / Hezār şīr-i ner olsa
öñüñde ola ġazāl (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 31, Beyit 21).
[pençe-i ġazab, -ı]

pençe-i kahr: *Kahr pençesi, eziyet pençesi.*

Ƙanadum altına ‘anƙā gibi biñ küh-sār aldum / İçinde **pençe-i kahr** ile kebg-i dil-figār aldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 1*). [*pençe-i kahr,*]

pençe-i kudret: *Kudret pençesi.*

Me‘ânî si‘rine Fazlî uraldan **pençe-i kudret** / Senüñ küh-sār-ı nazmuñda olur bebr-i beyân peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5*). [*pençe-i kudret,*]

pend: *Nasihat, öğüt.*

Zāhidüñ ‘ārif-iseñ eylemegil **pendini** gūş / Vir delü cāna şafā eyle ħam-ı mey gibi cūş (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 3*). [*pendini, -i, -n, -i*]

pend: *Öğüt, nasihat.*

Ola mazmūnı ħuşūşā ki anuñ ħikmet ü **pend** / Şanma şî‘r ol nazar ehline olur nūr-ı başār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 19*). [*pend,*]

pend: *Nasihat, öğüt.*

Ney āvāzında gūşum çihre-i dilberdedür çeşmüm / Ne **pendüñ** yiridür ‘aƙluñ ƙanı şūfî delü olma (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5*). [*pendüñ, -üñ*]

pend: *Nasihat, öğüt.*

Seg raƙībüñ **pendini** cānā revā görüp müdām / ‘āşıkı giryān u nālān idesin görme revā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4*). [*pendini, -i, -ni*]

per: *Kanat.*

‘āşık dil ü cān şaƙlamak cānāneden cānāneye / Yaƣmağa şem‘e bāl ü **per** pervāneden pervāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1*). [*per,*]

Açamaz evc-i fezā-yı kudretüñde bāl ü **per** / Murğ-ı evhām u ħayāl olur giriftār-ı ƙafes (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 5*). [*per,*]

perçem-i tūguñ: *Düğüm olmuş sevgilinin saçı.*

İtmege gerd-i ‘adūdan pāk iy şāh-ı cihān / **Perçem-i tūguñ** olupdur cārū-yı meydān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 26*). [*perçem-i tūguñ,*]

perdâz: *Düzenleyen, tertip eden.*

Cām-ı iĥsān ile mîr-i ‘asākir perver / Tîğ-ı ħün-ĥvār ile şāh-ı memālik **perdâz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 19*). [*perdâz,*]

perde-i eflāk: *Gökyüzünün örtüsü.*

Derd ile ra‘d perde-i eflākı çāk idüp / İtsün hezār na‘re olup zār

Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 19). [perde-i
eflâk, -ı]

perde-i 'ırz: Haysiyet perdesi.

Çâk itmez idi bād gelüp perde-i
'ırzın / Gül olmasa ger 'ārız-ı
dil-dāra mu'ārız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2).
[perde-i 'ırz, -ın]

perde-i zulemât: Karanlıklar perdesi.

Cihânı pertev-i rāyuñ ger itmese
rüşen / Tıttardı dîde-i a'yânı
perde-i zulemât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 23).
[perde-i zulemât,]

pergâr-ı 'aql ol: Aklın pergeli olmak.

Merkez-i kadrini dā'ir olırmaz
pergâr-ı 'aql / Bir şeh-i 'ālî-
cenâb u 'arş-ı rif'atdûr bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 16). [pergâr-ı 'aql ol, -ı, -
maz]

perhîz: Kaçınmak, uzak durmak.

Ruğlarıñ devrinde dil itmez
lebûñden ictinâb / Bâdeden
perhîz vâkt-i gülde key
düşvârdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 67, Beyit 3). [perhîz,]

perhîz eyile: Kendisine yasaklanan
şeyleri yapmamak, uzak durmak 2.
sakinmek, çekinmek.

Nüş ider mey gibi her-dem
gözlerüñ / Eylemez kanuma

perhîz el-ğiyâş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2).
[perhîz eyle, -mez]

perhîz-i vera': Günahlardan çekinme
uygulaması.

Râbi'an vâcib olan sâlike **perhîz-i
vera'** / Ki firâsetle ola fârık-ı
hağ u bâtl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 20). [perhîz-i
vera',]

perî: Çekici güzelliği olan çok alımlı
kız veya kadın 2. Sevgili.

Kâmet ü zülf ü dehānuñ
görmeyelden iy **perî** /
Girmisem bir şûrete gören
dimez âdem baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4).
[perî,]

perî: Çekici güzelliği olan çok alımlı
kız veya kadın 2. Sevgili.

İy Fazlî cemâlin o **perînüñ** gören
âdem / Dîvâne olur bencileyin
hûn-ı temâşâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5).
[perînüñ, -(n)üñ]

Râm eyledüm adına diyüp şi'r o
perînüñ / Çok kimse dimişler
benüm içün bilür esmâ' (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1).
[perînüñ, -(n)üñ]

perî: Çekici güzelliği olan çok alımlı
kız 2. Sevgili.

Cüy-ı eşkinden çeküp etrâfına dil
dâyire / Ol **perî** ruhsârî harbü'l-
bahır ile teşhîr ider (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3).
[perî,]

İy **perî** diyü rakîbi görüp âdem
didüğüm / Şanma kim vech-i
şahîh üzre ola aña nakîz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit
3*). [perî,]

perî-rû: *Peri yüzlü 2. güzel.*

Bu **perî-rûlar** Necâtî bizi âdem
şandılar (*Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 13*). [perî-
rûlar, -lar]

perî-rû: *Peri yüzlü, peri gibi çok güzel
yüzlü 2. sevgili.*

Ölmelü hastesinin gördüğün **perî-
rûnuñ** / Meger ki sâhîr-i nefis
eyledi seni meshûr (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11*).
[perî-rûnuñ, -nuñ]

perî-ruhsâr: *Peri yüzlü (güzellik
bağlamında peri gibi güzel yüzlü
sevgili).*

Vâdi-i gamda nice mecnûn-ı
mahzûn olmayam / Bir saç
leylî **perî-ruhsâre** oldum
mübtelâ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 38, Beyit 4*). [perî-
ruhsâre, -e]

perîşân: *Dağınık 2. karışık.*

Kılıcak cümleden üstün olup sen
gâlib ü manşûr / Hemîşe ‘arız
olsun lesker-i haşma **perîşânı**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 34*). [perîşânı, -ı]

perîşân ol: *Dağınık olmak.*

Gördi cem‘iyyet-i gül-zâr perîşân
olmuş / Yoldı sünbül saçını
hayli karardı reyhân (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
9*). [perîşân ol, -mış]

perîşân-hâl: *Gamlı, kederli || saçların
yanaklar üzerine dökülmesi.*

Büy-ı zülfünden meger dem urdı
gülşende şabâ / K’oldı
sünbüller bu sevdâdan **perîşân-
hâl** aña (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 37, Beyit 3*). [perîşân-
hâl,]

Sehv ile reyhâna teşbîh eyledüm
hattuñ şehâ / İşidüp sünbüllerüñ
anı **perîşân-hâldür** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3*).
[perîşân-hâldür, -dür]

perî: *Çekici güzelliği olan çok alımlı
kız veya kadın.*

‘Aceb mi bülbülüñ olsa görenler
gülşen-i hüsnüñ / Bahâr
oldukça artar iy **perî** dîvâne vü
şeydâ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 2*). [perî,]

Kanı devlet iy **perî** bâb-ı sa‘âdet
açılup / Hâneñ içinde görem
peydâ beni tenhâ seni (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
3*). [perî,]

pertev: *Işık saçan, parlak, parıltılı.*

Bir zerre cemâlünden eger düşmese
pertev / Olmazdı ziyâ-bahş-ı
cihân neyyîr-i a‘zam (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6). [pertev,]

pertev: Işık, parıltı.

Şalarsa **pertevini** âfitâb-ı ihsānuñ /
Şehîr ola kamu şehîr içinde mâh
mişâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 30).
[pertevini, -in, -i]

pertev: Işık, nur, parıltı.

Güneş üftâdesi olsa ne var
yüzündeki nûruñ / Düşüpdür
pertevinden lerze iy meh
cismine Tûr'uñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1).
[pertevinden, -i, -n, -den]

pertev-i devlet: Saadet ışıǵı.

Oldı rûşen çihresinde **pertev-i
devlet** anuñ / Şemsden
azherdür ol hulķ aña bürhânı
nider (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 19, Beyit 13). [pertev-i
devlet,]

pertev-i hürşid-i rahşân: Parlak
güneşin ışıǵı.

Girüp meydânına cündîlik
oynamağa ol şâhuñ / Felek nîze
idindi pertev-i hürşid-i rahşânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 10). [pertev-i hürşid-i
rahşân, -ı]

pertev-i hüsn: Güzelliğın aydınlıǵı.

İrdi cihāna pertev-i hüsnüñle
rûşenâ / İy vech-i pâkı maṭla'-ı

envâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3).
[pertev-i hüsn, -üñ, -le]

pertev-i ma'nâ: Mana parıltısı.

Aç gözüñ iy bî-nazar âyîne-i
dünyāya bak / Pertev-i ma'nâyı
seyr it şüret-i eşyāya bak (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit
1). [pertev-i ma'nâ, -y, -ı]

pertev-i mihr-i 'inâyât: Lütuf
güneşinin ışıǵı.

Pertev-i mihr-i 'inâyât Hudâ'dan
dilerüm / Bula günden güne
kadrüñ meh-i nev gibi kemâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 46). [pertev-i mihr-i
'inâyât,]

pertev-i mihr-i 'inâyât: Lütuf
güneşinin ışıǵı.

Pertev-i mihr-i 'inâyât Hudâ'dan
dilerüm / Bula günden güne
kadrüñ meh-i nev gibi kemâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 46). [pertev-i mihr-i
'inâyât,]

pertev-i nûr-ı hak: Allah'ın nurunun
parıltısı.

Qabri târîk olmasun bir dem /
Pertev-i nûr-ı Hak çerâğ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 64). [pertev-i nûr-
ı hak,]

pertev-i rây: Düşüncesinin, reyinin
ışıǵı.

Cihânı pertev-i rāyuñ ger itmese
rūşen / Tıttardı dīde-i a'yānı
perde-i zulemāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 23).
[pertev-i rāy, -uñ]

pervā: Korku, çekinme.

Yüzüñ sem'ine yandı pervāne dil /
Velî yandugından ne **pervā**
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 6). [pervā,]

pervā: Korku.

Ölümünden Hızır-veş **pervāsuz-isem**
n'ola iy Fazlî / Lebi āb-ı
hayātumdur saçı 'ömr-i
dırāzumdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [pervāsuz-
isem, -suz, -ise, -m]

pervāne: Geceleri ışığın etrafında
dönen küçük kelebek 2. âşık.

Cân u dil **pervānesini** yakmağa
zülf-i dü-tā / Dāmeniyle āteş-i
ruhsārına eyler hevā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [pervānesini, -si, -n, -i]

pervāne: Geceleri ışığın etrafında
dönen küçük kelebek. 2. âşık.

'âşık dil ü cān şaklamak cānāneden
cānāneye / Yakmağa şem'e bāl
ü per **pervāneden** **pervāneye**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [pervāneye, -ye]

pervāne: 1. Geceleri ışığın etrafında
dönen küçük kelebek. 2. Gönül, âşık.

Yüzüñ sem'ine yandı **pervāne** dil /
Velî yandugından ne pervā
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 6). [pervāne,]

Hañcer-i şem' ile bağrın pāre pāre
eylemiş / Kana ğarķ olmış yatur
pervāneler gördüñ mi hîç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [pervāneler, -ler]

Baydağ-ı hūrşide şeb gibi şalar esb-
i siyāh / Bu bisāt-ı çarķda
pervāneler gördüñ mi hîç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [pervāneler, -ler]

Dil yandı yüzüñ şem'ine merdāne
degül mi / Yanmağdur anuñ pes
iş **pervāne** degül mi (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1). [pervāne,]

pervāne: Ateş böceği. 2. Âşık.

Bulduñ o şem'i yine hāmī gönül /
Sūzuña **pervāne** gibi yansaña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [pervāne,]

pervāne: Geceleri ışığın etrafında
dönen küçük kelebek, kepenek.

'âşık dil ü cān şaklamak cānāneden
cānāneye / Yakmağa şem'e bāl
ü per **pervāneden** **pervāneye**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [pervāneden, -den]

pervāne-vār: Mumun etrafında dönen
kelebek gibi.

Yanmağa mūmuz maħabbet
şem'ine **pervāne-vār** / Şanma
iy zāhid bizi kim nār-ı
pervāsındayuz (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10).
[pervâne-vār,]

perver: Beslenmiş, büyütülmüş, terbiye edilmiş.

Cām-ı ihsân ile mîr-i 'asâkir
perver / Tîğ-ı hûn-hvâr ile şâh-
ı memâlik perdâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 19).*
[perver,]

perverîş: 1. Besleyiş, besleme. 2. Terbiye etme, yetiştirme.

Hazân irişmeye mümtedd ola
cihânda bahâr / Eger ki
perverîşi andan öğrenürse
nesîm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 20).*
[perverîşi,]

perverîş vir: Terbiye vermek, öğretmek.

Mîhr-i hîbr içre o tıfla virmek için
perverîş / Baht mâderdür
sa'âdet dâye vü devlet peder
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 5).* [perverîş vir, -mek]

pes: Arka, arka taraf.

Sen şu Bâkî'sin ki hergiz saña
olmaz fevk ü taht / Sen şu
sultânsın ki hergiz saña yokdur
pîş ü **pes** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15).* [pes,]

pes: (Far.) Sonra, onun için, bundan dolayı, hemen, ardından da, artık, işte, o hâlde, sonunda.

Âb-ı hayvân var iken lâ'lûne meyl
eyler gönül / Nesne gelmez
tûtiye **pes** şehd ü sükkerden
lezîz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2).* [pes,]

pes: "İmdi, o halde, öyle ise" anlamlarında edat.

Dil yandı yüzün şem'ine merdâne
degül mi / Yanmağdur anuñ
pes işi pervâne degül mi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1).* [pes,]

peşimân ol: Pişman olmak, yapılan bir işin yanlış ya da uygunsuz sonuç verdiğini anlamak.

Aña sen olasın bir gün peşimân /
Yüri şâhum yüri Allah'uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10).*
[peşimân ol, --a, --sın-a, -sın]

pest ol: Hor, hakir, aşağı olmak; alçak gönüllü olmak.

Bülenddür bu şütür hücre gerçi pest
olur / O hücre vü şütürüñ vaşf u
midhatında sühen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47).*
[pest ol, -ur]

pey it: Pay etmek, paylaşmak.

Pey it hevâ şütürin nefis hücresin
oda yak / Ki mestdür şütür ü
hücre cây-ı şür u fiten (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9).* [pey it,]

pevâm: Haber.

Ger kanat büküp uça saña
peyāmum iletür / İy hümā
nāme benüm aķ gügercinümdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82,
Beyit 2). [peyāmum, -um]

Bād-ı şabāya zülfi **peyāmın** getir
didüm / Güldi getürdi başuma
sevdā haberlerin (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3).
[peyāmın, -iñ]

peyām: (Sevgiliden gelen; sevgili ile ilgili) Haber.

Aşhāb-ı ‘İşk kesmedi andan
selāmını / İşit semā‘-ı cān ile
nāşih **peyāmını** (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit
12). [peyāmını, -ı, -n, -ı]

pey-ā-pey: Art arda, peş peşe.

Piyāle sākı şun cām-ı sürür-encāmı
billāhi / Ki bir dem eksik olmaz
ķalb-i ğam-gīne **pey-ā-pey** vā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 3). [pey-ā-pey,]

peyda: 1. Aşikâr: peyda ve nihân. 2.
Var, mevcut: Hayli servet peyda etti.

Beñzer ol āl kirāsa leb-i lā‘lūñ cānā
/ K’itdi ķannād-ı ezel anı
şekerden **peyda** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2).
[peyda,]

peyda: Açık ve meydan olan, aşikar.

Neden olur ruķuñda şol ģat-ı
‘anber-feşān **peyda** / Bu
rüşendür ki olmış şem‘-i
ķudretde duķān **peyda** (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit
1). [peyda,]

Meger sihr okıdur ğamzeñ deler
‘aşıklaruñ baĝrın / Ne ķan zāhir
olur andan ne zaķmından nişān
peyda (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 29, Beyit 2). [peyda,]

Ķanı devlet iy perī bāb-ı sa‘ādet
açılup / Ĥāneñ içinde ğörem
peyda beni tenhā seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
3). [peyda,]

Peyda dükeli senden ü pinhān
ķamudansın / Pinhān
dükelidensin ü senden ķamu
peyda (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 10). [peyda,]

Peyda dükeli senden ü pinhān
ķamudansın / Pinhān
dükelidensin ü senden ķamu
peyda (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 10). [peyda,]

Ele cām aldı yine bezm-i felekde
ķü hilāl / ‘Aksini yirde bahār
eyledi **peyda** fi‘l-ĥāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23,
Beyit 7). [peyda,]

peyda: Açık, belli, görünen.

İkını şıkını itmiş Riyāzī / Yine yüz
zūr ile zir şi‘r **peyda** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 1).
[peyda,]

peyda: Açık, belli, görünen, aşikâr.

Birūnumda dāĝ u derūnumda ğam /
Didüm ĥālî pinhān u **peyda**
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
6, Beyit 5). [peyda,]

peydā degül: *Mevcut değil.*

Getür nüş idelüm sākī şarāb-ı şāhı
şerbetdür / Degüldür andan
özge derd-i endüha devā peydā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5*). [peydā degül, -dür]

peydā eyle: *Ortaya çıkarmak, aşikar etmek.*

Eylesem süz ile bir āhı cigerden
peydā / Yıka eflākı eger olsa
hacerden peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*).
[peydā eyle, -se, -m]

Şevkle vaşf-ı ruḥuḥda senüñ iy şeh
Fazlî / Gün gibi eyledi bu şi'ri
seherden peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*).
[peydā eyle, -di]

peydā eyile: *Ortaya çıkmak, belirtmek
2. kesilmek, bir hâle bürünmek.*

Kādir olsam tende yüz biñ dide
peydā eylesem / Hüsnüñi
anuñla her laḥza temāşā
eylesem (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1*). [peydā
eyle, -se, -m]

peydā it: *Elde etmek; meydana getirmek.*

Halka göstermege dünyāyı ser-ā-
ser rüşen / İtdi peydā yine
mir'āt-ı Sikender nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 11*). [peydā it, -di]

peydā it: *Ortaya çıkarmak, görünür kılmak.*

Dil-i pür-ğuşşam oldu vādi-i ḡam
içre nā-peydā / Meded bir iki
māl-ā-māl cām it sākīyā peydā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1*). [peydā it,]

peydā kıl: *Ortaya çıkarmak.*

Demidür şevkle vaşf-ı şarāb-ı lā'lı
sākīde / Yine mest-āne bir
rengīn ḡazel kıl Fazlīyā peydā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 7*). [peydā kıl,]

peydā k'ol: *Ki ortaya çıktı, doğdu.*

Derde şabr eyle dilā çāre nedür çün
dönmez / Her kazā tîri k'ola
kavs-i kaderden peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [peydā k'ol,]

peydā ol: *Ortaya çıkmak.*

Şeḡaf gün bāde aldı şubḥ gibi
destine sākī / N'ola dil
maṭla'ından olsa hūrşīd-i şafā
peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4*). [peydā ol, -sa]

Mücellā eyle luṭf it şaykal-ı cām-ile
iy sākī / Göñül āyīnesinde oldu
jengār-ı belā peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6*).
[peydā ol, -di]

Neden olur ruḥuḥda şol ḥaṭ-ı
'anber-feşān peydā / Bu
rüşendür ki olmuş şem'-i
kudretde duḡān peydā (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [peydâ ol, -mış]

Temâşâ eyle gülşende şerâr-ı âh-ı
bûlbûlden / Olur vaqt-i seher
şekl-i nihâl-i ergavân peydâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [peydâ ol, -ur]

Lebûñ ‘aksi düşüpdür var-ısa
ervâh-ı ‘uşşâka / Olur bezm-i
cihânda iy kamer mihr-i revân
peydâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4*). [peydâ ol, -ur]

Meger kim cennet-i firdevsdür bu
meclis-i ‘âlî / Ne hâtırdan hutûr
itse hemân ol dem olur peydâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 14*). [peydâ ol, -ur]

peydâ ol: Görünmek, ortaya çıkmak.

Me‘ânî si‘rine Fazlî uraldan pençe-
i kudret / Senûñ kûh-sâr-ı
nazmuñda olur bebr-i beyân
peydâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5*). [peydâ ol, -ur]

Eylesem sûz ile bir âhı cigerden
peydâ / Yıka eflâkı eger olsa
hacerden peydâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*). [peydâ ol, -sa]

Keremden gerçi Hâtem dem ururdu
devr-i cû-dilde / Anuñ da
defteri tayy oldu nâmidur
hemân peydâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 60*). [peydâ ol, -dı]

pey-i şütür: Devenin izi.

Ne hücreye ki kadem bassa yümn
ile şütür / Pey-i şütürden olur
hücre-i gayret gülşen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22*). [pey-i şütür, -den]

pey-i şütür: Deve ayağı.

Olup durur şütür ü hücre sin şıyânet
içün / Sütün-ı hücre çü tîr ü
pey-i şütür çü mecenn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27*). [pey-i şütür,]

peykân: Far. Ok temreni.

Tîr-i dil-dûzuñ durur bir şâh-bâz-ı
cân-şikâr / Pâdişâhum âhenîn
minkârdur **peykân** aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2*). [peykân,]

peykân: Ok.

Bâğ-ı cân hurrem olur bārân
rahmetdür baña / Sıneme kim
ğamze-i dil-dârdan **peykân**
yağar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [peykân,]

peyker: Yüz, çehre.

Baş getürdi göz açup hûvâb-ı
‘ademden ezhâr / Anlara ‘arz
idicek lutf ile **peyker** nevrûz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 6*). [peyker,]

peyk-i havâl: Hayal elçisi.

Andadur her gün benüm peyk-i
hayâlüm şâma dek / Kankı
menzilden ki ol devletlü

sultānum gider (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4).
[peyk-i hayâl, -üm]

peyk-i hayâl: Hayal habercisi.

Midhatuñ rāhını tayy itmede ‘âciz
oldı / ‘Arşa-i ‘arşı egerçi
tolanur **peyk-i hayâl** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
40). [peyk-i hayâl,]

Rif‘ati kaşırınıñ eṭrāfın anuñ **peyk-i
hayâl** / Haşre dek devr idemez
âhir olur ser-gerdân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
22). [peyk-i hayâl,]

peyk-i ‘îd: Bayramın habercisi.

Peyk-i ‘îd irdi getürdi yine şādî
haberın / Elde zerrîn teberidür
görinen şanma hilâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
3). [peyk-i ‘îd,]

peyk-i şabâ: Gün doğusundan esen
hafif ve tatlı rüzgarın habercisi.

Hüsrev-i bâğa şalup peyk-i şabâyı
ol / Bu bürüdet haberin eyledi
taḳrîr ü beyân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 5).
[peyk-i şabâ, -y, -ı]

peymân: Ant, yemin.

Va‘de-i vaşlına iy Fazlî inanma dil-
berüñ / Ehl-i hüsnüñ çünki
olmaz ‘ahd u **peymânı** dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 7). [peymânı, -ı]

peymâne: Büyük kadeh, şarap
bardağı.

Ḳanlu yaş ile pür olmış dîde-i ‘âşık
gibi / Bezm-i ğamda Fazlıyâ
peymâneler gördüñ mi hîç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 7). [peymâneler, -ler]

peymâne: Büyük kadeh, şarap
bardağı.

Dil virtüp yemm-i femine ol lebi
peymānenüñ / Alma āhın key
şakın ben ‘âşık-ı dîvānenüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 7). [peymānenüñ, -nün
]

peymâne-i hayât: Hayat kadehi.

‘Ömr-i şerîfî gül gibi az oldı hey
dirîğ / Peymâne-i hayâtı ne tîz
toldı hey dirîğ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 8).
[peymâne-i hayât, -ı]

pilāv: Pilav; pirinçten, bulgurdan veya
kuskustan yapılan bir yemek.

Pilav üstinde göricek ol iki şemseyi
şandum / Hemānā ḳubbe-i çerḥ
üzre mihr ü māh-ı tābānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
24). [pilav,]

Pilāv ki kıyyesin eflāke teşbîh
eylesem lāyık / K’olupdur
rişteler ol āsmāna keh-keşān-
āsā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 19). [pilāv,]

pinhān: Gizli.

Birūnumda dāğ u derūnumda ğam /
Didüm hālî **pinhān** u peydā
saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
6, *Beyit 5*). [*pinhān,]*

pinhān: Gizli, gizlice.

Peydā dükeli senden ü **pinhān**
kamudansın / Pinhān
dükelidensin ü senden kamu
peydā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 2, Beyit 10). [*pinhān,]*

pinhān: Gizli, saklı.

Peydā dükeli senden ü pinhān
kamudansın / **Pinhān**
dükelidensin ü senden kamu
peydā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 2, Beyit 10). [*pinhān,]*

pinhan eyle: Saklamak, gizlemek.

Şāh-ı hāver işidüp kaçdı hemān baş
alup / Eyledi kal'a-i eflākda
kendin pinhan (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 8).
[*pinhan eyle, -di]*

Günine göre geyüp görkini herkes
ol dem / Hānesin kıldı hışār
eyledi kendin pinhān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
13). [*pinhān eyle, -di]*

pîr: İhtiyar, yaşlı.

Nāmı tutup cihānı bütün 'adl ü dād
ile / Cāndan muhibbi olmuş idi
pîrle vü cüvān (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
11). [*pîrle, -le]*

pîr: Bir konuda baş durumunda olan,

önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat
kimse 2. Yaşlı, ihtiyar kimse 2. pîr.

Ne kadar taze vü ser-sebz ise berg-i
'ömrüñ / Zerd idüp **pîre**
berāber ider anı devrān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
17). [*pîre, -e]*

pîr eyle: Yaşlandırmak, ihtiyâr etmek.

Büküldi kâmetüm gamdan ağardı
müy-ı jülidem / Yigitlükde beni
pîr eyledi bir nev-cüvānum var
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,*
Beyit 4). [*pîr eyle, -di]*

pîr ile bernā: Yaşlı ile genç.

İrişdi bir kıyāmet-dem bu şehir oldu
meger maḥşer / Ki ḥaşr oldu
ser-ā-ser ins ü cinn ü **pîr ile**
bernā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 5). [*pîr ile*
bernā,]

O meydān içre me'mūniyyeler şan
töplardur kim / Anı kapmağa
çevgān itdi destin **pîr ile bernā**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,*
Beyit 21). [*pîr ile bernā,]*

pîr ol: Yaşlı olmak.

Göñül abdāldur 'ışkında mest ü
lāübālîdür / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvān Dervîş Bālî'dür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
8, Beyit 2). [*pîr ol,]*

Varup dükkānına seyreyleyin ol
çihre-i āli / Olup ol pîr olası
nev-cüvānuñ cümle meyyālî
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
11, Beyit 1). [*pîr ol, -ası]*

pîr ol: Yaşlanmak 2. tekkeye üstad olmak.

Ben abdālî işiginde iden bir boynı
bağlu kul / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 8). [pîr ol,]

pîr ol: Yaşlanmak.

Pîr olsun ol cüvân kim olmuşam
abdāl aña / Derdümü bilmege
yiter na'l-i sînem dâl aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit
1). [pîr ol, -sun]

Pîr olup olsun sa'âdet mesnedinde
güşe-gîr / Meclisinde güşe-gîr
olsun gam u henn ü keder
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 26). [pîr ol, -up]

Bu resme ehl-i 'ışkı eyleyen hayrân
u dîvâne / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 6). [pîr ol,]

Mekânım rûz u şeb Fazlî anuñ
'İşkî ocağıdır / Bugün ol pîr
ola mı nev-cüvân Dervîş
Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 10). [pîr ol,]

pîr ol: Yaşlanmak, olgunlaşmak;
mürşit olmak.

Aña tâc u kabâ terk itdürüp abdāl
iden 'uryân / Bugün ol pîr ola
mı nev-cüvân Dervîş Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 4). [pîr ol,]

pîr ol: İhtiyarlamak.

Ṭıfıdur gerçi henüz ammâ ki
bahtıdur cüvân / Pîr ola dirler
kamu pîr ü cüvân şâm u seher
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 10). [pîr ol, -a]

pîr ü cüvân: Yaşlı ve genç, herkes.

Sipîhr-i saltanat üzre çü sen
mi'râca yüz tutduñ / Okur **pîr ü
cüvân** şıdk ile sübhâne'ilezî
esrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 58). [pîr ü cüvân,]

'Adl ü dâduñla saña cümle cihân
halkı muhibb / Luṭf u cûduñla
saña **pîr ü cüvân** oldu gulâm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 19). [pîr ü cüvân,]

Naḳd-i vaşlın hâs u 'âma bezl idüp
ol kâm-rân / Pâdişehdür
arkasında hoş geçer **pîr ü
cüvân** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 22, Beyit 13). [pîr ü
cüvân,]

Bu mâtem ile **pîr ü cüvân** nâleler
kılup / Ṭoldı enîn ü şîven ile
her kenâr âh (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
21). [pîr ü cüvân,]

pîr ü cüvân: Yaşlı ve genç, herkes.

Ṭıfıdur gerçi henüz ammâ ki
bahtıdur cüvân / Pîr ola dirler
kamu **pîr ü cüvân** şâm u seher
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 10). [pîr ü cüvân,]

pîrâhen: Gömlek 2. beden, ruhu
kuşatan maddi varlık.

Ne raht-ı hücre ne bâr-ı şütür gerek
besdür / Pelâs-ı hücre vü cell-i

şütür çü **pīrāhen** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26).
[pīrāhen,]

pīrāye: Süs, güzellik, ziynet.

Zînetüñ yoğ ise zâhirde libās ile
n'ola / Fazliyā hüsni kelām
oldı çü **pīrāye** saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5).
[pīrāye,]

pīrehen: Gömlek.

Koçmasun kimse diyü üstine dir dir
diter / Nice nâzûkdür o sîmîn
bedenüñ **pīreheni** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 31).
[pīreheni, -i]

pīr-i ecel: Ecel piri.

Vâdi-i tende nice ârām ide bu
murğ-ı dil / Fazliyā **pīr-i ecel**
gibi anuñ şayyâdı var (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit
5). [pīr-i ecel,]

pīr-i felek: İhtiyar dünya 2. Zuhâl
yıldızı.

Meh-i nev şanma görinen tenine
pīr-i felek / Na'l kesmis saña
beñzer ki olupdur ebdâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
21). [pīr-i felek,]

pīr-i 'ışk: Aşk erbabı, aşk ustası.

Ehl-i hâl olan çeker meyhânelere
erba'ın / Pīr-i 'ışkuñ şūfiyâ bu
vech ile irşâdı var (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3).
[pīr-i 'ışk, -uñ]

pīr-i mübârek-nefes: Mübarek nefesli
pir.

Geldi çün pīr-i mübârek-nefes-i
bâd-ı hâzân / Terk-i tecrîd olup
oldı ağaçlar 'üryân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 12).
[pīr-i mübârek-nefes, -i]

pīr-i muğân: Meyhaneci 2. Sevgili.

Tekye-i dehr içre düşdüm ayağına
cümleden / El çeküp ben
eyledüm pīr-i muğânı ihtiyâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 3). [pīr-i muğân, -ı]

pīr-i mükemmel: Mükemmel şeyh.

Çünki tevfiğ refîk ola hidâyet yâver
/ Bulasın cedd-ile bir **pīr-i**
mükemmel kâmil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14).
[pīr-i mükemmel,]

pīr-i sipihr-i muhtâl: Hileci yaşlı
felek.

Her-dem ebrû-yı sepîdi ile eyler
îmâ' / İç mey-i surh diyü **pīr-i**
sipihr-i muhtâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 10).
[pīr-i sipihr-i muhtâl,]

pīr-i za'îf ol: Âciz bir yaşlı olmak.

Şüreti zerd olup şayfda döndi 'ayna
/ Öldi bir pīr-i za'îf olmuş iken
bâğ-ı cüvân (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 33, Beyit 11).
[pîr-i za 'îf ol, -mış]

pirinc: Buğdaygillerden, kökleri bol su içinde yetişen bir bitki. Bu bitkinin besin olarak kullanılan taneleri.

Küh-ı billûr durur dâne **pirinci**
anun / İştihâ şâhına matlûb
durur gâyet o kân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 15).
[pirinci, -i]

Şahını her dâne **pirincün** ki tolu
revnağ ola / Beñzer ol incü ile
toptolu bir bahre hemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
16). [pirincün, -ün]

pîrüz: Bahthli, talihli olmak.

Rûzı nevrûz olur yüzini gören
kişinün / Böyle **pîrüz** olur mı
'acebâ her nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 20).
[pîrüz,]

pîr-veş: Yaşlı gibi.

Bağruma çeksem diyü sen servi bir
kez tîr-veş / Ham olup kıddi
'aşâyâ düşdi kıvsün **pîr-veş**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99,
Beyit 1). [pîr-veş,]

pis: İleri, ön.

Sen şu Bâkî'sin ki hergiz saña
olmaz fevķ ü taht / Sen şu
sultânsın ki hergiz saña yokdur
pîş ü pes (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 15). [pîş,]

pîş mâ kıdri nedâred zahidâ illa vü

lat: Farsça beyit: Ey zâhid, bizim
nazarımızda "ancak" ve "hayır - yok"
anlamlarındaki "illâ" ile "lâ" gibi
edatların hiçbir değeri yoktur.

pîş mâ kıdri nedâred zahidâ illa vü
lat / nezd-i mâ uzzî nebayed
uzza illa lâ-i aşķ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3).
[pîş mâ kıdri nedâred zahidâ
illa vü lat, -i]

pîşe: Sanat, meslek.

Şecâ'at **pîşesinde** bebr-heybet bir
Ėazanfer'dür / Ne rûbehdür
'adû kim ola anun merd-i
meydânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 21).
[pîşesinde, -s, -i, -n, -de]

pîşe-i cûd: Cömertlik huyu.

Tañrı arslanı 'Alî hâķķı-y-çün
oldur ad ile / **Pîşe-i cûd** u
şecâ'atden yekün-ı şîr-i ner
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 26). [pîşe-i cûd,]

pîşe-i ışk: Aşırı sevme sanatı, huyu.

Pîşe-i 'ışk içre Ferhâd'un hemân
bir adı var / Kâr-ı 'ışk baña şor
her şan'atun üstâdı var (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit
1). [pîşe-i 'ışk,]

pister: Yatak, döşek.

Bülbül hezâr nâle ile râhat olmasun
/ Bâlin ü **pisterini** idüp hâr Yâ
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 9, Beyit 26). [pisterini, -i, -n, -i]

piyāde: Satranç oyununda ön sıraya dizilen sekiz küçük taştan her biri, paytak, piyon.

Görürse sen şehi fi'l-hāl niçe ferzāne / **Piyāde** ruh sürüp atun ayağına ola māt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 16). [piyāde,]

piyāde: Bilgisiz, beceriksiz.

Umarum kim o şah-ı ferzāne / Luṭf ide komaya **piyāde** beni (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 4). [piyāde,]

piyāde kal: Şartlar sebebiyle yürütmekte olduğu işi yapamayacak duruma gelmek, aciz kalmak.

Ferzāne ḥāk-i pāyına yüz sür gönül varup / Kaldun piyāde irmeye ger şahdan 'atā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 15). [piyāde kal, -du, -n]

Bir oyun oynadı baña leclāc-ı rüzgār / Lu'b ile aldı atımı kaldum piyāde zār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 1). [piyāde kal, -du, -m]

Fazlî kuluñ piyāde alupdur meded şehā / Atlandur ol fakīri koma pāy-māl ü ḥvār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 27). [piyāde kal, -up, -dur]

piyāde ko: Yaya bırakmak.

İştabl-ı şāhda ata yok ḥadd ü 'add ü ḥaşr / Ḥāşā seni piyāde kıoya luṭf-ı şeh-r-yār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 17). [piyāde kıo, -y, -a]

piyāde ol: Yaya olmak, yürüyerek ilerlemek.

Binsün sa'ādet esbine iḳbāl ü 'izz ile / Şehler olup piyāde rikābında dāyimā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 34). [piyāde ol, -up]

piyāle: İçki kadehi, şarap kadehi.

Piyāle sāḳi şun cām-ı sürür-encāmı billāhi / Ki bir dem eksik olmaz alb-i ḡam-gīne pey-ā-pey vā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [piyāle,]

Ṭutup lāle **piyāle** ṭutdı şahrā ḡüşesin sende / Götür bāḡa ayak 'ıyş it muvāfıḳlık zemānıdur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [piyāle,]

pul: Akçe, para.

Almazuz dünyā metā'ın bir **pula** iy ḥvāce biz / Bir iki günlük bu bāzāruñ temāşāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3). [pula, -a]

pür: Çok, fazla.

Ṭaḡa düşsem yād-ı ruḥsāruñla eşkümden benüm / Ṭaḡ rāḡ u rāḡ bāḡ u bāḡ **pür** ezhār olur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [pür,]

pür: Çok fazla, dolu.

Tek eylesün şütürü meyl-i hücreme
kılayın / Derûn-ı hücremi hâr-ı
şütürle **pür** süzen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24).
[pür,]

pür eyle: Doldur.

Hubbuñla kalb-i Fazlî'yi şol resme
eyle pür / Kim şıgmaya
derûnına ağyâr Yâ Hüseyin
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 44). [pür eyle,]

pür eyle: Doldurmak.

Şütür şütür keremi hücre hücre irdi
anuñ / Pür eyledi şütür ü
hücrecini halk-ı zemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
14). [pür eyle, -di]

Ṭib-i eflâkuñ ile oldı mu'atṭar âfâk
/ Gül gibi eyledi pür cümle
cihân halkı meşâmm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
23). [pür eyle, -di]

pür hün kıl: Çok kan dökmek.

Lebüñ gamında gözüm cāmını
kılup pür hün / Şunar tolu tolu
sākî-i gam müdām baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit
3). [pür hün kıl, -up]

pür id: Doldurmak ll kaplamak.

Çü kaşd-ı bezm ide sākî-i zer-
piyâle-i mihr / Şarâbla pür ider
cām mäh-ı tábânı (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 14, Beyit 20).
[pür id, -er]

Nice kim faşl-ı hâzân ile irüp dehre
ğınâ / Pür ide dürlü ni'am birle
zemîn ü zemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 42).
[pür id, -e]

pür id: Doldurmak, sarmak,
kaplamak; yaşatmak.

Pür idem vaşf-ı medîhüñle toköz
eṭbākı / Baña bir kerre eger kim
diyesin medhümi yaz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
30). [pür id, -em]

pür it: Doldurmak.

Simâṭını göricek ol büyük garrâ
çöreklerle / Didüm bir
âsümândur kim pür itmiş mihr
ü mäh anı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 17). [pür it, -
miş]

pür kıl: Çok kılma, berektlendirme.

Al güllerden zemîni hün-ı düşmen
kıldı pür / 'Arşa-i rezm-i şeh
oldı hōş bahâristân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
17). [pür kıl, -dı]

pür ol: Dolmak.

Hvân-ı hüsniinde pür oldı güllerüñ
şahn-ı çemen / Bülbülü cem'
itmege âb-ı revân eyler şalâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28,
Beyit 3). [pür ol, -dı]

Demidür hurrem ol iy dil ki irdi
sür-ı sultânî / Ser-â-ser hûb-

rûlarla pür oldu At Meydânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 1). [pür ol, -dı]

Göricek lâleler zeyn itdi şandum
rûy-ı şahrâyı / Hıyâm-ı lâle-gün
ile pür olmuş At Meydânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
12). [pür ol, -mış]

pür ol: Dolmak, dolu olmak,
kaplanmak.

Kanlı yaş ile pür olmuş dîde-i ‘âşık
gibi / Bezm-i gamda Fazliyâ
peymâneler gördüñ mi hiç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 7). [pür ol, -mış]

Pür oldu mestlerden halvet ayak
başılmaz / Şüfî bu bezme gelme
kim hûş-yâre yir yok (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit
4). [pür ol, -dı]

Pür oldu hücre-i kalbün hevâ-yı esb
ü şütür / Şütür misin ne
çekersin bu hücre bārını sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 5). [pür ol, -dı]

Şevk ü şādî ile pür oldu cihānuñ
kalbi / Oldı güyâ ki dem-i
vuşlat-ı dilber nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
12). [pür ol, -dı]

Meclisün haşre degin zevk ü
şafâdan pür olup / Hem-nişînün
ola biñ dilber-i şüh u tannâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 37). [pür ol, -up]

pür ol: Dolmak, dolu duruma gelmek;
çoğalmak, artmak.

Görinen şanma şafağ tâ çerha dek
pür oldu hûn / Ğarğa virüp
‘âlemi çeşmümden akan yaşlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66,
Beyit 3). [pür ol, -dı]

Ne hücreye ki kadem başsa üstüri
pür olur / Kamu şütür ne şütür
cümle hücre müşk-i Hoten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 23). [pür ol, -ur]

pür-ayağ ol: Çok ayaklı olmak.

Meclisinde şarâb-ı Kevşer’den /
Dest-i havrâda pür-ayağ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 63). [pür-ayağ ol,
-sun]

pür-berg: Yapraklarla dolu.

Şaklasun hep budakların Mevlâ /
Cümle pür-berg ü pür-budağ
olsun (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 69). [pür-
berg,]

pür-budağ ol: Çok dallı olmak.

Şaklasun hep budakların Mevlâ /
Cümle pür-berg ü pür-budağ
olsun (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 69). [pür-
budağ ol, -sun]

pür-cām-ı cem: Cem’in dolu kadehi.

Tolular nûş eylesün şevk ehli her-
dem ‘İşkuña / Olmasun reşk-i
tehî pür-cām-ı Cem’den sâkiyâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21,
Beyit 3). [pür-cām-ı cem, -den]

pür-cefâ eyle: Çok eziyet etmek.

Ol pür-cefâ ki eyleye geh geh
vefâya nâz / Sen dürr-i eşkden
dök ayağına şad niyâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 16). [pür-cefâ eyle, -y, -e
]

pür-dâğ: Yanıklarla; yanık yaraları ile
dolu.

Ciger hün-în u ten **pür-dâğ** u
nermî mağz u kaddüm ham /
Gözüm giryân u dil biryân u
cân hayrân u ben 'âşık (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit
2). [pür-dâğ,]

pür-ğam: Çok sıkıntılı. Dert ile dolu.

Gördüñ zemâne uymadı uy sen
zemâneye / 'Âlem serâyı **pür-
ğam** u künc-i ferâğı yok (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 13). [pür-ğam,]

pür-hevâ: Kendinden geçmiş 2. mest.

Ten-i bî-cânum oldu **pür-hevâyî**
gibi iy Fazlî / Hayâtumdan eser
ancağ benüm âh u fiğânım var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 6). [pür-hevâyî, -yî]

pür-hevâ ol: Kendinden geçmiş olmak,
mest olmak 2. heves ile dolu olmak.

N'ola her-dem ney gibi efgân
idersem sâkiyâ / Gayrdan olup
tehî oldu derûnum pür-hevâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,
Beyit 3). [pür-hevâ ol, -dı]

pür-hün-ı dil-i bî-tâb: Takatsiz
gönlün kan dolu olması.

Meclisümde devr iden sāğar degül
senden cüdâ / Kâse-i sırdur ki
pür-hün-ı dil-i bî-tâbdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit
4). [pür-hün-ı dil-i bî-tâb, -dur
]

pür-leṭâfet: Güzellik dolu, çok hoş.

Kimdür ol tıfl-ı laṭîf ü **pür-leṭâfet**
dir iseñ / Nûr-ı çeşm-i nûr-ı
çeşm-i Hüsrev-i Dārâb-der
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 11). [pür-leṭâfet,]

pür-nâliş eyle: Çok feryat etmek.

Bilmen ne düşdi hey nice müşkil iş
eyledi / Cümle cihânı derd-ile
pür-nâliş eyledi (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 20).
[pür-nâliş eyle, -di]

pür-nem: Yaş dolu.

Guşsa vü derd-ile **pür-nemdür**
nizâmî gözleri / Tıtalı gözde
mağâm ol kaşları nûn ağzı mîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 18). [pür-nemdür, -dür
]

pür-nûr eyle: Aydınlatmak, bir şeyi
değerli hale getirmek.

Cümle 'âlem halkınuñ kalbini
mesrûr eyledüñ / Rûhını
ecdâduñuñ hayr ile pür-nûr
eyledün (Kara Fazlî Dîvânı,

Muaşşer 1, Beyit 9). [pür-nür eyle, -dü, -n]

pür-şâfi: *Tertemiz, saf.*

İçmege yâr ile **pür-şâfi** şafâdan
kim kaçar / Şûfî inşâf eyleye
şâfi şafâdan kim kaçar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1*). [pür-şâfi,]

pür-şevk: *Neşe dolu, mutlu, hevesli.*

Oldı rüşen çeşm-i Ya'küb-ı cihân
pür-şevk halk / Var ise irdi
beşîr Yûsuf-ı Ken'ân-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [pür-şevk,]

Sûr-ı eflâkda **pür-şevk** durur ol
sûra / İki senc olmağa hûrşîd ile
mâh-ı tâbân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 8*).
[pür-şevk,]

pür-şevk id: *Neşe ve keyifle doldurmak.*

Cihânı her gice âteş işi pür-şevk
ider anda / Şanasın ravza-i
Ahmed'de her şeb nûr-ı
Yezdânî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 27*). [pür-şevk id, -er]

pür-şevk ol: *Çok hevesli ve neşe dolu olmak.*

Simât-ı çerhde pür-şevk olupdur
kırş-ı mihr iy dil / O şâhuñ
süfresinde olmağa göynüklü bir
nânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 19*). [pür-şevk ol, -up, -dur]

Ne sūr ol kim sūrūrından anuñ
mesrūr olup 'âlem / Açıldı her
göñül pür-şevk olup nüş
itmeden şahbâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 3*).
[pür-şevk ol, -up]

Gice irdükde âteş işlerinden cümle-
i 'âlem / Olur pür-şevk ü nūrânî
nitekim 'ibretü'l-me'vâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 38*). [pür-şevk ol, -ur]

pür-şevk-i 'âlem: *Dünya çok neşeli.*

Cihân güm güm öter **pür-şevk-i**
'âlem irdi eflâke / Şadâ-yı sūr-
nây u şît-i senc ü taht efgânı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 2*). [pür-şevk-i 'âlem,]

pür-şevk-i cihân: *Neşe dolu dünya.*

Gündüzün 'ıyş ü şafâ ile kamu zevk
ideler / Gicesi âteş işinden ola
pür-şevk-i cihân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 25*).
[pür-şevk-i cihân,]

pür-sūr id: *Heyecanla, coşkuyla, sevinçle doldurmak.*

Pür-sūr ider cānum kaldıkça şeker-
hānde / Lā'î şekerî ağzı dadını
virür kande (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 7*). [pür-sūr id, -er]

pür-sūrūr: *Sevinçle dolu.*

Şād u hürrem yimede içmekde
'âlem **pür-sūrūr** / Çāšnî-gîr-i
kaza çıkdı kamuya hūvân-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [pür-sūrūr,]

pür-sürür ol: *Sevinçle dolmak, mutlu olmak.*

Cân olaldan ol Mesîh-efgānuñ iy
dil hem-demi / Pür-sürür oldı
ferāmüş eyleyüp derd ü ğamı
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 1). [pür-sürür ol, -dı]

pür-zevk: *Eğlence dolu.*

Hızr gibi zinde-dil her şahş **pür-
zevk** ü sürür / Var ise feyz oldı
halka çeşme-i hayvân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 3). [pür-zevk,]

püser: *Oğul.*

Görmedi çār-ümmeḥāt ile nüh-ābā
mişlini / Olalı zāhir mevālîd-i
selāse iy **püser** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 6).
[püser,]

püşte: *Yığın, tepe.*

Kudretüñ şahrāsınuñ kim
püştesidür kūh-ı Kāf /
Raḥmetüñ deryāsınuñ kim
kaṭresi Nîl ü Aras (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2).
[püştesidür,]

püş-i şütür: *Devenin sırtı.*

Maḥaffe püş-i şütürde olursa
hücrem olur / Çü ser ü pā-yı
şütür hücre hem-çü şahn-ı
çemen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 31). [püş-i
şütür, -de]

püte-i 'ışk: *Aşk madeninin yapıldığı kap.*

Zer gibi ḥālîş olam dir iseñ iy Fazlî
eger / Qalbünü **püte-i 'ışk** içre
erit hem-çü raşās (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5).
[püte-i 'ışk,]

R

rā: 1.(Ar.) Arap alfabesinde (ر) harfinin adı. 2.Sevgilinin kaşı 3. rey, fikir.

Rāy-ı ğarrādur disem ebrūña rāyum
rāstdur / Cümle ārā' ehli hep
ķā'il durur bu **rālara** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit
4). [rālara, -lar, -a]

rā id: Ra etmek, ra harfi gibi iki
büklüm olmak.

Şehen-şāhā bu eyyām-ı sürür u
vaķt-i şādide / Cihānuñ cem'
olup ħalkı idüp her birisi bir rā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 63). [rā id, -üp]

rab: Allah, Tanrı.

Bu iki miñnet benüm ħālüm diger-
gün eyledi / Kimse yā **Rab**
olmasun yār u diyārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 4). [rab,]

Luţfuña kıldı benüm aĥvālüm
ancaķ bā-laţîf / Kimse yā **Rab**
olmasun yār u diyārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 6). [rab,]

Şeş cihātum aldı miñnet kıldı ara
yirde ben / Kimse yā **Rab**
olmasun yār u diyārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 8). [rab,]

Şafĥa-i gerdūna bu mışrā'ı yazdum
āh ile / Kimse yā **Rab** olmasun
yār u diyārından cüdā (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit
10). [rab,]

rab: Allah.

Bir dem olmaz dehr-i dūnuñ
inkisārından cüdā / Kimse yā
Rab olmasun yār u diyārından
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 2, Beyit 2). [rab,]

rābi'an: Dördüncü olarak.

Rābi'an vācib olan sālîke perĥîz-i
vera' / Ki firāsetle ola fāriķ-ı
ĥaķ u bāţıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 20). [rābi'an,]

rāci': Bağlı olmak, rüçü etmek.

Çün aşluñ 'ışkdur Fazlî ķo maĥv
itsün vücūduñ 'ışķ / Bilürsin
'āķîbet eşyā' yine aşlına
rāci'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 7). [rāci'dür, -
dür]

rāci' ol: Dönmek.

Kemāl ehline olmışdur bu şāyi' /
Ki medĥi naķş olur naķķāşa
rāci' (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm
6, Beyit 1). [rāci' ol, -ur]

ra'd: Gök gürültüsü, şimşek.

Derd ile **ra'd** perde-i eflākı çāk
idüp / İtsün hezār na're olup zār
Yā Ĥüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 19). [ra'd,]

Aĥla iy ebr kııl yaşuñ bārān / İñle iy
ra'd idüp fiĥān u enīn (Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2,
Beyit 14). [ra'd,]

ra‘d-veş: Gök gürlemesi gibi.

Ra‘d-veş gögde melekler inledi /
İtdüğüm efgān elinden el-ğiyās
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50,
Beyit 6). [ra‘d-veş,]

rāğ: Bağlık, bahçelik.

Ṭağa düşsem yād-ı ruhsāruñla
eşkümden benüm / Ṭağ **rāğ** u
rāğ bāğ u bāğ pür ezhār olur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 147,
Beyit 1). [rāğ,]

rāğ: Çimenlik.

Ṭağa düşsem yād-ı ruhsāruñla
eşkümden benüm / Ṭağ **rāğ** u
rāğ bāğ u bāğ pür ezhār olur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 147,
Beyit 1). [rāğ,]

rağbet eyle: İstemek, beğenmek,
istekle karşılaşmak.

Sen tāca rağbet eyleme vü tahta
meyl hîç / Zîrā ki taht u tāt
çeker saña intizār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 11).
[rağbet eyle, -me]

rāh: Yol, tarîk, istikamet.

Midhatuñ **rāhını** tayy itmede ‘āciz
oldı / ‘Arşa-i ‘arşı egerçi
tolanur peyk-i hayāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
40). [rāhını, -ı, -n, -ı]

rāh: Tutulan yol, meslek.

Varamaz çābük-süvār-ı ‘aql şun‘uñ
rāhına / Her ne deñlü olsa
altında anuñ çābük-feres (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
4). [rāhına, -ı, -n, -a]

rāh: Yol, tarik; amaç, uğur, maksat.

Fazlî **rāhuñda** elif-veş toğru
olduğı için / Başumuñ üstinde
yirüñ var didi iqbāl aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit
5). [rāhuñda, -uñ, -da]

rāh: Yol, uğur.

Sehāsı şöyledür kim Hātem-i Ṭayy
/ Kerem **rāhında** olmaz aña
hem-rāh (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 4, Beyit 2). [rāhında, -ın,
-da]

rāh: Yol 2. huzur, makam.

Ḳudretüñ **rāhında** oldı kārban-ı
‘aql kem / Gūş-ı cāne andan
irmez hîç āvāz-ı ceres (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
6). [rāhında, -ı, -n, -da]

rāhat: Huzur, mutluluk.

Rāhatü’l-ervāh kılmış luṭf u cūduñ
ol laṭîf / Rāh-ı ihsānuñla ḥalkuñ
rūhı **rāhatdur** bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
25). [rāhatdur, -dur]

rāhat: Huzur.

Bî-ḥubūr olma cihānda elem-i
‘ārifeden / Rūhsın rūḥa çü
rāhat yaraşur sultānum (Kara

Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2).
[râhat,]

râhat: Huzur, rahat.

Mihnetüm çok **râhatum** yok guşsa
vü derdüm füzün / Yâ İlâhî sen
halâş it bu belâlardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 6). [râhatum, -um]

râhat: Huzur, mutluluk, üzüntüsüz ve
sıkıntısız olma durumu.

Bize ayruk cihânda **râhat** yok /
Gitdi **râhat** zamân-ı mihnetdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 23). [râhat,]

Bize ayruk cihânda **râhat** yok /
Gitdi **râhat** zamân-ı mihnetdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 23). [râhat,]

râhat: Ferahlık.

Rûz u şeb mihnetdeyüm bir lahza
râhat görmedüm / Yâ İlâhî sen
halâş it bu belâlardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 4). [râhat,]

râhat iste: Huzur istemek.

Ger devâ isterseñ olma derdden
Fazlî cüdâ / Râhat isterseñ
belâya mübtelâ ol iy göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 125,
Beyit 3). [râhat iste, -r, -señ]

râhat ol: Mutlu ve huzurlu olmak.

Bülbül hezâr nâle ile râhat olmasun
/ Bâlîn ü pisterini idüp hâr Yâ
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 26). [râhat ol, -
ma, -sun]

râhat-bahs: Rahatlık veren.

Kalbe **râhat-bahşdur** el-hak
hevâsı Lâdik'üñ / Cân bağışlar
câne âb-ı cân-fezâsı Lâdik'üñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117,
Beyit 1). [râhat-bahşdur, -dur]

râhatü'l-ervâh: Ruhları rahatlatan.

Râhatü'l-ervâh kılmış luţf u cüduñ
ol laţif / Râh-ı ihsânuñla halķuñ
rûhı râhatdur bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
25). [râhatü'l-ervâh,]

râh-ı bekâ: Ebedi yolculuk.

Añladık râh-ı bekâya çün fenâdur
bedreka / Cismi fânî itdük
ammâ rûhuñ ibķâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 24). [râh-ı bekâ, -y, -a]

râh-ı dalâlet: Sapıklık yolu.

Güm-râh olurdu râh-ı dalâletde
cümle halķ / Şer'üñ tarîķ-i
Hakķa ger olmasa reh-nümâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 8). [râh-ı dalâlet, -de]

râh-ı dırâz: Uzun yol.

‘Umre sürerse n’ola zevķ ü şafâsı
haccuñ / İrdiler menzile kaç
eyleyüben **râh-ı dırâz** (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 3). [râh-ı dîrâz,]

râh-ı ğam: Gam yolu; keder, acı, hüznün sebebiyle.

Yolum urdı râh-ı ğamda bir harâmî
gözlü yâr / Âhiret hakkın helâl
eyleñ baña yoldaşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6). [râh-ı ğam, -da]

İy Süleymân-ı zemân Fazlî-i mûra
kıl nazar / Râh-ı ğamda pây-
mâldür diyu miñnetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 26). [râh-ı ğam, -da]

râh-ı hak: Hak yolu, Allah yolu.

Fitne Ye'cûc'ı zemânında nice
bulsun zuhûr / Râh-ı Hak'da
Sedd-i İskender'dür ol Dârâb-
ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 33). [râh-ı hak, -da]

râh-ı ihsân: İyilik yolu.

Râhatü'l-ervâh kılmış lutf u cûduñ
ol laîf / Râh-ı ihsânıñla halkıñ
rûhı râhatdur bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 25). [râh-ı ihsân, -uñ, -la]

râh-ı 'ışk: Aşk yolu.

Derd odur kim yârüñi ağıyâre hem-
dem göresin / Yoğsa râh-ı
'İşkda derd ü belâdan kim
kaçar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [râh-ı 'ışk, -da]

râh-ı mahabbet: Aşk yolu.

Egerçi lengdür pây-ı taleb râh-ı
mahabbetde / Hele sen pây-dâr
oldukça lutf ile taleb-kâr ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [râh-ı mahabbet,]

râh-ı şevâb: Sevap yolu.

Mağşûd menziline dilerseñ gôñül
vüşûl / Pây-ı 'azîmeti yûri râh-ı
şevâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [râh-ı şevâb, -a]

râh-ı taleb: İstek yolu. Arzulanan şeye ulaşmak için gidilen veya tutulan yol.

Tevbesin himmete vir râh-ı talebde
meydân / Hem-'inân ola 'inâyet
ala şâyed menzil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30). [râh-ı taleb, -de]

râhib: Rahip, papaz.

Görse nûr-ı Şamed'i bilse cemâlûñ
sırrın / Yıka **râhib** şanemi vü
yağa müşrik semeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 26). [râhib,]

rahm eyle: Merhamet etmek, acımak.

Ġâyet de mükerrer durur ahvâlüm
efendüm / Ben bendeñe **rahm eyle** Hasan Bâlüm efendüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 2). [rahm eyle,]

Ağladuğuma rahm ider iseñ dem
olupdur / Ben bendeñe **rahm**

eyle Hasan Bālüm efendüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
20, Beyit 4). [raḥm eyle,]

Üftāde durur sāye gibi mihrūñ ile
ten / Ben bendeñe **raḥm eyle**
Hasan Bālüm efendüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 6). [raḥm eyle,]

Dil-dāde durur bencileyin ḥüsnüñe
herkes / Ben bendeñe **raḥm
eyle** Hasan Bālüm efendüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
20, Beyit 8). [raḥm eyle,]

Yaz gönlini Fazlî kuluñuñ eyleme
ihmāl / Ben bendeñe **raḥm eyle**
Hasan Bālüm efendüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 10). [raḥm eyle,]

rahm eyle: Acımak, merhamet
göstermek.

Fazlî'ye raḥm eyleyüp öldür raḳīb-i
kāfiri / Gel 'Alilik eyle
arslanum be-ḥaḳḳ-ı Murtaẓā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 5). [raḥm eyle, -y, -üp]

rahm id: Acımak, merhamet
göstermek.

Ağladuğuma raḥm ider iseñ dem
olupdur / Ben bendeñe raḥm
eyle Hasan Bālüm efendüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
20, Beyit 4). [raḥm id, -er, -i, -
se, -ñ]

rahm it: Merhamet etmek, acımak,
şefkat göstermek.

Fazlî-i üftādeyem şalduñ diyār-ı
miḥnete / Āh kim raḥm

itmedüñ ben bende-i bî-devlete
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
12, Beyit 9). [raḥm it, -me, -dū,
-ñ]

Bendeñüm **raḥm it** baña ölsün mi
sultānum seven / Meh-cebīnüm
nāzenīnüm Muşli-i sīmīn-beden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 2). [raḥm it,]

rahmet: (Allah'ın) rahmeti,
esirgemesi, acıması.

Dār-ı fenādan itdi Ḥaḳ emri ile
rıḥlet / Olmağa **raḥmet** ile dār-ı
beḳāda su'ūd (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 7, Beyit 2).
[raḥmet,]

rahmet: Lütuf, ihsan.

Bāğ-ı cān ḥurrem olur bārān
raḥmetdür baña / Sīneme kim
ḡamze-i dil-dārdan peykān
yağar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 59, Beyit 4). [raḥmetdür,
-+dür]

rahmet: Allah'ın yarattıklarına karşı
olan acıma, bağışlama, lütuf ve
merhameti.

Ḳudretüñ şaḥrāsınuñ kim
püştesidür kūh-ı Ḳāf /
Raḥmetüñ deryāsınuñ kim
ḳatresi Nıl ü Aras (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2).
[raḥmetüñ, -üñ]

rahmet: 1. Esirgemek, rikkat, şefkat.
2. Cenâb-ı ḥakkın kuluna ihsanı, ḥüsn-i
mu'āmelesi.

Derdle başum hoş olupdur tabīb /
Raḥmeti ko eyleme dermān
baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
34, Beyit 4). [raḥmeti, -i]

rāh-rev-i menzil-i du‘ā ol: Dua
yerinin yolcusu olmak.

İhlāş esbine demidür oluben süvār /
Olsañ eger ki rāh-rev-i menzil-i
du‘ā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 32). [rāh-rev-i
menzil-i du‘ā ol, -sa, -ñ]

raḥş-ı rüstem: Rüstem'in gösterişli atı.

Atlu eşeklü farkı-var anuñla
görmezem / Ben anı raḥş-ı
Rüstem'e beñzetmegi revā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22,
Beyit 10). [raḥş-ı rüstem, -e]

raht: At takımı, eyer takımı.

Çekerse hücresi semtine **raḥtım**
üştür-i mevt / Şütür Burāk ola
hücre cinān u hülle kefen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
25). [raḥtım, -um]

Tāc-ı kelāma dürdür u taḥt-ı
sūḥanda **raḥt** / Geldüm o taḥt u
tāca yed-i ‘aciz ile nişār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
23). [raḥt,]

raht-ı hücre: Gönül eyeri.

Baña ne üştür-i gerdün gerek ne
hücre-i ḥāk / Çü bağladum
şütür-i ‘ışka raht-ı hücreyi ben
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 8). [raht-ı hücre, -y, -i]

Bu hücre bārın igen urma üştür-i
cāne / Ki **raht-ı hücre** girān ü
şütür za‘îf beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11).
[raht-ı hücre,]

Ne **raht-ı hücre** ne bār-ı şütür
gerek besdür / Pelās-ı hücre vü
cell-i şütür çü pīrāhen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
26). [raht-ı hücre,]

rāh-zen: Yol kesen, eşkıya.

Rehber-i ehl-i sefer saḥne-i ‘adlūñ
olalı / Görmez illā ki reh-i
dārda il **rāh-zeni** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 36).
[rāh-zeni, -i]

rakīb: Binici, binen.

Koşusu atları şol resme çāpükdür ki
ger **rakīb** / İder iki cihānı bir
‘inānın eylese irḥā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 31).
[rākīb,]

rakīb: Aynı sevgiliye gönül
verenlerden her biri.

Seg **raḳībūñ** pendini cānā revā
görüp müdām / ‘aşıkı giryān u
nālān idesin görme revā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit
4). [raḳībūñ, -üñ]

rakīb: Ağyar, gayr.

Raḳībūñ midḥatından hoş gelür
düşnāmı dil-dāruñ / Belā
nefrīnden iy māl-ı cihān-ārā
du‘ā yegdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2).
[raḳībūñ, -üñ]

rakīb: Ağyar, gayr.

Lām-ı zülf-i ser-nigün naqşına ol
dür-dānenüñ / İy **raķīb** el
şunma kim lā taķrebu māle'l
yetīmi (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 9). [raķīb,]

rakīb: Ağyar, gayr.

İy perî diyü **raķībi** görüp âdem
didügüm / Şanma kim vech-i
şahīh üzre ola añla naķīz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit
3). [raķībi, -i]

rakīb-i har: Eşek rakip 2. kaba, inatçı
rakip.

Telh itdi meclisi қо yaķılsun
raķīb-i har / Billāh sāķiyā
tolular şun şarāba baş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit
3). [raķīb-i har,]

rakīb-i kāfir: Kafir rakip, suçlu,
günahkar rakip; sevgiliyi aşkıtan
ayırma suçunu işlemiş olan,
merhametsiz ve imansız rakip.

Fazlî'ye raķm eyleyüp öldür rakīb-i
kāfiri / Gel 'Alīlik eyle
arşlanum be-ħaķķ-ı Murtażā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 5). [raķīb-i kāfir, -i]

rakīb-ile: Ağyar, gayr.

Raķīb-ile varup cān u ten olduñ /
Cefā vü cevride şāhib-fen olduñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 5). [raķīb-ile,]

rakkās ol: Raks etmek, oynamak 2.
dönmek, hareket etmek.

İy kamer ger göre bu ħüsn ile
yüzüñi güneş / Zühre mihrüñde
ola zerre-veş oldum raķķāş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101,
Beyit 4). [raķķāş ol, -du, -m]

raks evle: Oynamak, dans etmek.

Mey-ĥāne şadrına geķuben Fazliyā
müdām / Eyler şafā-yı cām ile
mest ü ĥarāb raķş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5).
[raķş evle, -r]

raks id: Dans etmek.

Ol māh-rū eger ki ide bī-niķāb raķş
/ Şevķ ile çerĥa girüp ider
āfitāb raķş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 103, Beyit 1). [raķş id, -e
]

Ol māh-rū eger ki ide bī-niķāb raķş
/ Şevķ ile çerĥa girüp ider
āfitāb raķş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 103, Beyit 1). [raķş id, -
er]

Şevķ-i ruĥuñla yandı semā'
itmeden göñül / Āteş ki germ
ola ider artuķ kebāb raķş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit
2). [raķş id, -er]

Emdükçe lā'lüñi n'ola dil raķş
iderse kim / Bī-iĥtiyār ider kişi
içse şarāb raķş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4).
[raķş id, -er, -se]

Şöyle kavī za'īf ü za'īf ü kavī durur
/ Bād esdügince raķş ider
öñince çün gubār (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 25, Beyit 6).
[rakş id, -er]

rakş id: Dans etmek, oynamak 2.
dönmek, çevrilmek.

Emdükçe lâ'lüñi n'ola dil rakş
iderse kim / Bî-ihtiyâr ider kişi
içse şarâb rakş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4).
[rakş id, -er]

rakş kıl: Dans etmek; coşku ve
heyecanla çeşitli hareketlerde
bulunmak.

Ṭavâf idüp taraf-ı hücre-i şütür
mânend / Kılâm çü mest-i şütür
rakş gird-i hücrede ben (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
41). [rakş kıl, -am]

rakş ur: Dansetmek, oynamak.

Bir gün mezâruma gele ol âfitâb
eger / Kâbrümde zerre-vâr ura
herbir türâb rakş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3).
[rakş ur, -a]

Şanmağıl berg-i hazân hâk olan
aşüftelerüñ / Ten-i zerdidür
urur rakş hevâ ile her ân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
18). [rakş ur, -ur]

rakşa gir: Dans etmek, coşku ve
heyecan ile çeşitli hareketlerde
bulunmak.

Çâr-pâre ide çengini girüp rakşa
revân / Zühre ger muṭrib-i
bezmüñle olursa dem-sâz (Kara

*Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
28).* [rakşa gir, -üp]

rakîb: Aşığın rakibi.

İdüdüñ kendüñe mahrem **raḳîbî** /
Yüri şâhum yüri Allah'uma
şaldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 1, Beyit 4). [rakîbî, -i
]

rām: Boyun eğmek.

Elüñde hâtem-i devlet ser-â-ser ins
ü cîn **rāmuñ** / Bugün milk-i
cihānuñ haḳ bu kim sensin
Süleymân'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 38). [rāmuñ, -
uñ]

rām eyle: Durup dinlenmek,
nefeslenmek.

Rām eyledüm adına diyüp şî'r o
perîñüñ / Çok kimse dimişler
benüm içün bilür esmâ' (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1).
[rām eyle, -düm]

rām it: Boyun eğmek.

Meydân senüñdür eyle şehâ şeh-
süvârlık / Esb-i sa'âdeti saña
rām itdi çün Hudâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 22).
[rām it, -di]

Hâzret-i Şâh Selîm ibn-i
Süleymân-ı zemân / Ki
Süleymân gibi rām itdi niçe
Ehremen'i (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 13). [rām it, -
di]

rām kıl: İtaat ettirmek, boyun eğdirmek.

İns ü cînni rām kılmış hükmüne
luṭf-ı Hudā / Allah Allah bu ne
devlet bu ne kudretdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 23). [rām kıl, -mış]

rām ol: Uymak, boyun eğmek.

Sehm-i sehminden olur Behrām-ı
bî-ārām rām / Güstehem hem
cân virüp tenden Tehem-ten el
çeker (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 19). [rām ol, -
ur]

rām ol: Boyun eğmek, itaat etmek.

Ṭālî'ün ḡāyet iti olmasa iy kelb-i
rakṭb / O ḡazālum bu kadar
niçün ola rām saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3).
[rām ol, -a]

ramak: Hayat kalıntısı, vücutta sadece
nefes alacak kadar kalan hayat.

Görsem yüzüñi cân ramaka
irdüğünde ger / 'Ömrün biñ
olsa ḡaşılum ol bir ramak
durur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 63, Beyit 2). [ramak,]

ramak: Çok az kalmak.

Görsem yüzüñi cân ramaka
irdüğünde ger / 'Ömrün biñ
olsa ḡaşılum ol bir ramak durur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63,
Beyit 2). [ramaka, -a]

ramazân: Ramazan ayı.

Göster bize yâ Rabb cemâlin
Ramazân'uñ / Seyr eyleyelüm
kaşı hilâlin **Ramazân'uñ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 1). [ramazân'uñ, -uñ]

Göster bize yâ Rabb cemâlin
Ramazân'uñ / Seyr eyleyelüm
kaşı hilâlin **Ramazân'uñ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 1). [ramazân'uñ, -uñ]

Seyr ile şunup ḡüsni nevâlin
Ramazân'uñ / Kıl rûzî-i şeb
'İd-i vişâlin **Ramazân'uñ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
19, Beyit 2). [ramazân'uñ, -uñ
]

Seyr ile şunup ḡüsni nevâlin
Ramazân'uñ / Kıl rûzî-i şeb
'İd-i vişâlin **Ramazân'uñ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
19, Beyit 2). [ramazân'uñ, -uñ
]

'Âlem saña yâ Rabb güneş gibi
'ıyândur / Kıl rûzî-i şeb 'İd-i
vişâlin **Ramazân'uñ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 4). [ramazân'uñ, -uñ]

Kıl ḡvân-ı vişâlin baña yâ Rabb
ḡavâle / Kıl rûzî-i şeb 'İd-i
vişâlin **Ramazân'uñ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 6). [ramazân'uñ, -uñ]

Luṭf eyle oruç ayı gibi kadre irişdür
/ Kıl rûzî-i seb 'İd-i vişâlin
Ramazân'uñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 19, Beyit 8).
[ramazân'uñ, -uñ]

Göster baña ebrûsı hilâlini İlâhî /
Kıl rûzî-i seb 'İd-i vişâlin
Ramazân'uñ (Kara Fazlî

Dîvânı, Murabba 19, Beyit 10).
[ramazân'uhn, -uhn]

rāmî: Çok itaatkar olan.

Ġamzesi sihriyle 'âlem cümle
rāmîdür anuñ / Dil-nevâzum
ser-fîrâzum dilberüm nâzûk
Memî (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 17, Beyit 8).
[rāmîdür, -dür]

ra'nâ: Hoş, güzel, parlak.

Gel 'ıyş idelüm gül gibi tenhâca
yigiticik / Zîbâca vü **ra'nâca** vü
a'lâca yigiticik (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1).
[ra'nâca, -ca]

ra'nâ: Güzel, hoş, latif.

Lebi mül 'arızı gül kıddi serv ü
ruhları lâle / İgen şîrîn igen
nâzûk igen **ra'nâ** igen zîbâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,*
Beyit 7). [ra'nâ,]

Nâz iderseñ yaraşur her-dem ki
Hayyât-ı ezel / Hîl'at-ı nâzı
biçüpdür iy kadi **ra'nâ** saña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,*
Beyit 4). [ra'nâ,]

raşad: Gözetleme.

A'râz ider ol şem' kaçan 'arz ide
'arız / Şüfî gözine oldu **raşad**
var ise 'arız (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1).
[raşad,]

raşas: Kalay.

Zer gibi hâliş olam dir iseñ iy Fazlî
eger / Kâlbüñi püte-i 'Işk içre
erit hem-çü **raşas** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5).
[raşas,]

râst: Doğru, eğri olmayan, müstakim.

Kâmetüñ iy serv-i ra'nâ ol libâs-ı
alda / Bir elifdür **râstî** kan içre
olmuş âşikâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5).
[râstî, -i]

râst: Doğru, düzgün.

Rây-ı ğarrâdur disem ebrûña râyum
râstdur / Cümle ârâ' ehli hep
kâ'il durur bu râlara (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit
4). [râstdur, -dur]

Çekdüñ cihânı kendüñe ok gibi
râstî / Şâhâ olalı koluña
kıldam kemân-ı 'adl (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
16). [râstî, -i]

râst: Doğru, düzgün.

Tîguñ haķı kalem gibi yoluñda
râstdur / Fazlî kuluñ ki oldu
kalem-ġîr ü tiġ-vâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 36).
[râstdur, -dur]

râst: Doğru.

Şöyle serî'-seyr idi kim bir adımda
râst / Dâr-ı fenâdan oldu yiri
menzil-i beķâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 12).
[râst,]

rāstī: Doğrusu, gerçekten.

Her ne si'ri kim baña ol serv-kāmet
söyledür / **Rāstī** gāyet bülend
olur kıyāmet söyledür (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 75, Beyit
1). [rāstī,]

rāstī eyle: Doğru yapmak.

Tā Şifāhān u 'Irāk'a irişe şayd u
şadā / Rāstī eyleye ger muṭrib-i
bezmüñ āvāz (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 21, Beyit 29).
[rāstī eyle, -y, -e]

ravza: Bahçe.

Fazlī'ye kūyuñ ola me'vā eger /
Ravzada reşk eyleye Rıdvān
baña (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel
34, Beyit 5). [ravzada, --da]

ravza-i ahmed: Hz. Muhammed'in
kabri.

Cihānı her gice āteş işi pür-şevk
ider anda / Şanasın ravza-i
Ahmed'de her şeb nūr-ı
Yezdānī (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 12, Beyit 27). [ravza-i
ahmed, -de]

ravza-i cān: Can bahçesi.

Açıldı gülşen-i devletde gonce-i
mağşūd / Müzeyyen eyledi gül
gibi ravza-i cānı (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 14, Beyit 3).
[ravza-i cān, -ı]

rāy: Fikir, düşünce.

Rāy-ı garrādur disem ebrūña
rāyum rāstdur / Cümle ārā'
ehli hep kā'il durur bu rālara
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 133,
Beyit 4). [rāyum, -um]

Rāyı taqdīre muvāfiqdur ne tedbīr
eylese / 'Aql u fehm ile o şeh
Cemşīd-i fikretdür bugün (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 27, Beyit
15). [rāy, -ı]

Bir ma'nā virdi kazā emrūñe zann
eylemezem / Kıla **rāyuña**
muḥālif hareket heft-eocrām
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 32,
Beyit 21). [rāyuña, -uñ, -a]

rây: Fikir ya da düşünce.

Nīkvān-ı dehrde sensin bugün / Nīk
rây u nīk rûy u nīk nām (Kara
Fazlī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 4).
[rây,]

rây: Düşünce, fikir.

Eger ki **râyına** teşbīh iderse kendin
elif / Ham ola qaddi cihānda
anuñ çü halka-i cīm (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 34, Beyit
21). [râyına, -ı, -(n)a]

râyât-ı 'osmānī: Osmanlı sancağı.

O niyyet üzre kim bī-şekk gāzā-yı
ekber olmışdur / Çekildi devlet
ü iqbāl ile **râyât-ı 'Osmānī**
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 17,
Beyit 15). [râyât-ı 'osmānī, -i]

râvet-i feth-âyet-i şâh: Padişahın
hükümdarlık alametli sancağı.

Rāyet-i feth-āyet-i šāhı çeküp ikbāl
ile / Cānib-i şarka seherden gün
gibi kılduḡ sefer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 2).
[rāyet-i feth-āyet-i šāh,]

rāygān: Karşılıksız, bedelsiz, bedava.

Derdā ki ol maḥabbet olup bā'is-i
helāk / Şaldı o šāhı varṭa-i itlāfa
rāygān (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 12).
[rāygān,]

rāy-ı ġarrā: Parlak tuğra.

Rāy-ı ġarrādur disem ebrūña rāyum
rāstdur / Cümle ārā' ehli hep
ḳā'il durur bu rālara (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit
4). [rāy-ı ġarrā, -dur]

rāy-ı pür-nūr: Parlak fikir, nur dolu
düşünce.

Rāy-ı pür-nūrına hūrşid demek olur
idi / Zerre hūrşid-i münir
olmağa olsa imkān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 37).
[rāy-ı pür-nūr, -ı, -n, -a]

rāy-ı rūşen: Parlak fikir, düşünce.

Rūşen eylerken anuñ dünyāyı rāy-ı
rūşeni / Māh u hūrşidi sipihr-i
pīr bilsem kim neder (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
29). [rāy-ı rūşen, -i]

rāz: Gizlenen şey, sır.

'Arz it zebān-ı ḥāl ile yüz dürlü
gizlü **rāz** / Gözden bıraḳdı

Fazlî'yi gerdün-ı dūn-nüvāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
1, Beyit 17). [rāz,]

rāz: Gizlenen şey, sır.

Rūz u şeb iy gönül fiğān eyle /
Rāzuñı ḥalka dāstān eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terki-
bend 2, Beyit 41). [rāzuñı, -uñ,
-ı]

rāz-dār: Sır sahibi, sır tutan.

Nuṭṭuñdan oldu 'āleme rūşen
kelām-ı Hāḳ / İy **rāz-dār-ı**
Ḥaydar-i Kerrār Yā Ḥüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 4). [rāz-dār-ı, --ı]

rāzı: Hoşnut, rıza gösteren, razı.

Çü şehden ola Ḥudā **rāzı** vü cihān
şākir / Ḥaḳīqaten olur ol şüretā
cihān-bānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 27). [rāzı,]

rāz-ı pinhān: Gizli yara, gizli tutulan
sır.

Lebleruñ emdükçe dil söyler ḥadīs-
i 'İşḳuñı / Ādemüñ mey rāz-ı
pinhānın tamāmet söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 3). [rāz-ı pinhān, -ın]

rāzık-ı bī-reyb: Şüphesiz rızık veren.

Hem Rāzık-ı bī-reybsin ü Ḥāl-ı
bī-'ayb / Hem zāhir-i pinhānsın
ü hem bāṭn-ı peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
5). [rāzık-ı bī-reyb, -sın]

re'āya: Bir hükümdarın yönetimi altındaki halk.

‘Adl ü inşāfuñ ile şefkat ü elţāfuñ
ile / Milk-i ma‘mūr durur
cümle **re‘āyā** hoş-ḥāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
29). [re‘āyā,]

rebāb: Sap kısmının ucunda Hindistan
cevizinden yapılmış basık, yuvarlak,
küçük bir kâsesi bulunan, dize veya bir
yere dayanarak çalınan saz.

Derd ehlinüñ tabîbisin el-ḥaḡ ‘ilâc
kıl / Engüştü muṭribā yine ba‘zı
rebāba baş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 105, Beyit 6). [rebāba, -a
]

recā: Dilek, niyâz.

Meydân-ı nazm gerçi ki gāyetde
tengdür / Şaldum ṭabî‘at esbini
Ḥaḡ’dan budur **recā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
28). [recā,]

recāsuz ol: Ümitsiz olmak.

Pehlû-keş ola diyü çü cāme o
vefāsuz / Dem olmadı āvāre
göñül ola recāsuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 9).
[recāsuz ol, -a-suz]

redd it: Kabul etmemek, geri
çevirmek, kovmak.

Hezārān şîve ile yā ḥabîbî / Alup
göñlümi redd itdüñ ḡarîbi
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 3). [redd it, -dü, -ñ]

redd it: Kabul etmemek, geri
çevirmek.

Redd itdüğiçün emrünü bir kez
senüñ İblîs / Merdūd-ı ebed
itdüñ idüp la‘neti aña (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
14). [redd it, -düg, -i, -çün]

ref‘ eyle: Kaldırmak.

Gelsüñ iy gül gülsene ref‘ eyleyüp
yüzden niḡāb / Kalmaya bir
ğoncenüñ hergiz girîbānı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 6). [ref‘ eyle, -(y), -üp]

ref‘ id: Kaldırmak, yükseltmek.

Ki bilürsüñ seni sensin saña ‘ayn-ı
nokşān / Sen seni ref‘ idegör tā
ki olasın kâmil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10).
[ref‘ id, -e, -gör]

ref‘ id: Yüceltme, yükseltme.

Sen seni ref‘ idegör tā ki ola ref‘-i
ḥicāb / Ki hemān çihre-i
cānāneye sensin ḡāyil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
12). [ref‘ id, -e, -gör]

ref‘ it: Kaldırmak.

Cemālünüñ ḥicābın mümkün idi
ref‘ itmek / ‘Uḡlî yakmasa
vechüñden irişen subuhāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
29). [ref‘ it,]

ref^o ol: Kaldırılmak, giderilmek, yok edilmek.

Zulmet-i şām-ı gam oldu ref^o
‘ālemden yine / Burc-ı
devletden tūlū‘ itdi meh-i
tābān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 8). [ref^o ol, -dı
]

re’fet: Merhamet.

‘Adl ile hüd Hâzret-i Fârûk’sın sen
hüsrevā / **Re’fet** ü cūd u
mürüvvette nazîr olmaz saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 12). [re’fet,]

‘Adl ü dād iy şāh-ı ‘ālem çün
şi’āruñdur senüñ / Luṭf u cūd u
re’fet ü şefkat-dişāruñdur
senüñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 21). [re’fet,]

Ol seḥā’ ma’deni kerem-kānı / Kim
odur baḥr-i şefakat ü **re’fet**
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 3). [re’fet,]

refⁱ-i hicāb ol: Utanç duygusunu
ortadan kaldırma.

Sen seni ref^o idegör tā ki ola refⁱ-i
hicāb / Kî hemān çihre-i
cānāneye sensin ḥāyil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
12). [refⁱ-i hicāb ol, -a]

refi^o id: Ortadan kaldırmak, gidermek.

Taḥtuñ Hudā refi^o ide tācuñ
bülend-i ser / Taḥt üzre ol
murāduñ ile tāt-dār-vār (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
42). [refi^o id, -e]

refⁱ-i zulām: Zulümleri ortadan
kaldırma.

Māh-ı ‘adl itdi tūlū‘ oldu cihān
nūrānî / Kevkeb-i zulm tōlandı
oluben **refⁱ-i zulām** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
3). [refⁱ-i zulām,]

refik: Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş.

Çünki tevfiḳ **refik** ola hidāyet
yāver / Bulasın cedd-ile bir pīr-
i mükemmel kāmîl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14).
[refik,]

refik it: Arkadaşlık etmek, yoldaşlık
yapmak.

İmānı vü Qur’ānı vü tevfiḳı **refik it**
/ Fazlîye kaçan mevt ire iy
Ḥayy ü Tüvānā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15).
[refik it,]

refikūñ ol: Arkadaş, yol arkadaşı,
yoldaş olmak.

Sikender baḥt u devlet feth ü nuşret
yār u yāverdür / Ümîd oldur
refikūñ ola Ḥaḳḳ’uñ luṭf u
iḥsānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 26). [refikūñ
ol, -a]

refref: Mîraç gecesi, Hz.
Muhammed’in üzerine bindiği, onu
Allah’ın huzuruna götüren binek.

Ne vaşf idem şütür ü hücrecini iy
Fazlî / Verâ-yı 'arş aña hücre
vü **Refref** üştür iken (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
45*). [refref,]

rehakü'l-bâtıl ol: Batılın ortadan
kalkması.

Rehakü'l-bâtıl olup oldu 'ıyân
câ'ü'l-hak / Hak bu kim buldı
yirin Hak irişüp dehre nizâm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 7*). [rehakü'l-bâtıl ol, -up
]

rehber: Kılavuz, yol gösterici.

'Işk yolında durur **rehberimüz**
şu'le-i âh / Gel kalender olalum
terk-i diyâr eyleyelüm (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 4*). [rehberimüz, -imüz]

rehber-i ehl-i sefer: Sefer ehlinin yol
göstericisi.

Rehber-i ehl-i sefer saḥne-i 'adlün
olalı / Görmez illâ ki reh-i
dârda il râh-zeni (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 36*).
[rehber-i ehl-i sefer,]

reh-güzâr ol: Geçit olmak.

Öte yanında dünyânun eger bir reh-
güzâr olsa (*Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 13*). [reh-
güzâr ol, -sa]

reh-i dâr: Yolu tutan.

Rehber-i ehl-i sefer saḥne-i 'adlün
olalı / Görmez illâ ki reh-i
dârda il râh-zeni (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 36*).
[reh-i dâr, -da]

reh-i 'ışk: Aşk yolu.

Pelâs-ı gam-libâs u hûşe-i miḥnet
yeter tûşe / Reh-i 'ışka sülûk
aña müyesserdür ki kâni'dür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 3*). [reh-i 'ışk, -a]

Bî-vefâ olduñ **reh-i 'ışk** içre şâdık
olmaduñ / Kâş ezelden
olmayaydı âşinâlıklar begüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 4*). [reh-i 'ışk,]

Terk ider âḥir reh-i 'ışkında bu cân
u seri / Fazlî gibi olup ol şâh-ı
cihânun çâkeri (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 17*).
[reh-i 'ışk, -ı, -n, -da]

reh-i mevlâ: Hak yolu.

Her ki bu şart ile gitmezse reh-i
Mevlâ'ya / İrmeyüp menzil-i
makşûda kılur pâ-der-gil (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
29*). [reh-i mevlâ, -y, -a]

reh-i râst: Doğru yol.

Nice kim eyleye 'uşşâk-ı Şıfâhân u
'Irâk / Şad nidâ ile reh-i râstdan
âheng-i hicâz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 34*).
[reh-i râst, -dan]

reh-nümâ ol: Rehber, yol gösterici
olmak.

Güm-rāh olurdu rāh-ı dalāletde
cümle halk / Şer'üñ tarīk-i
Hakka ger olmasa reh-nümā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 8). [reh-nümā ol, -ma, -sa
]

reh-rev-i inkār: Gizli yolcu.

Reh-rev-i inkār olur efkār iremez
menzile / Kudretüñ şahrāsına
pâyân bulmaz hîç-kes (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
7). [reh-rev-i inkār,]

reh-rev-i rāh-ı ma'ānî: Manalar
yolunun yolcusu.

Reh-rev-i rāh-ı ma'ānî çābük-i
meydān-ı nazm / İkidür Fazlî
cihān içinde meşhūr-ı cihān
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 5,
Beyit 1). [reh-rev-i rāh-ı
ma'ānî,]

rekik: Zayıf, kusurlu.

Ola elfāzı **rekik** ü düşe ma'nāsı
sakīm / Zu'mı bu lîk ola cümle
şu'arādan eş'ar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 22).
[rekik,]

remed: Göz ağrısı.

Yā herbiri meger ki **remed** dīde
dīdedür / Kanlar döker çü dīde-
i 'uşşāk-ı eşk-bār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 14).
[remed,]

reml: Kum.

O hücrede şütür üzre dūr ola
çeşmüme **reml** / Be-hakq-ı
hücre vü üstür beriyye baħr-i
'Aden (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 34). [reml,]

renc-i ğam: Kederin sızısı // Kederin
sıkıntısı.

Cāna derdüñ senüñ devā mı degül /
Dile renc-i ğamuñ şifā mı degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 1). [renc-i ğam, -uñ]

reng: Oyun, hile.

Gerçi yüz **reng** ile zeyn itmiş idi
anı bahār / Virdi ta'yīn aña
reng ile harīfūñ düzeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
8). [reng,]

Lîk ger toyduñ ise rengi virüp
rengin anuñ / Mey-i rengīn ile
kıl tāze dil ü cān u teni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
9). [rengin, -in]

reng: Renk, çeşit.

Açup 'ibret gözin keşretde vahdet
seyrin it k'olmuş / Niçe **reng** ü
şuverle bir hakikat cāmi'-i eşyā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 28). [reng,]

reng: Cisimlerden yansıyan ışığın
gözde oluşturduğu duyum.

Şu yirine kan içmedür ol hūniye
kânūn / Kan **rengini** tutsa n'ola
çeşmümden akan mā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit
3). [rengini, -i, -n, -i]

reng: Cisimlerden yansıyan ışığın gözde oluşturduğu duyum; allık, kırmızılık.

Demidür şevkle vaşf-ı şarāb-ı lā'ı-l-i
sākīde / Yine mest-āne bir
rengīn ğazel kıl Fazlıyā peydā
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 23,
Beyit 7). [rengīn, -i, -n]

reng: (Farklı bir) tarz, yöntem.

Vaşf-ı lebinde Fazlī bu şi'ri ne hoş
didūñ / Bu resme ola şi'rde
olinca **reng** ü edā (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 18, Beyit 5).
[reng,]

reng: Görünüş, çeşit, renk.

Nesīm-i şubḥ esse şahñ-ı 'ālem
sebze-zār olsa / Çiçekler dürlü
reng ile kamu nakş-ı nigār olsa
(Kara Fazlī Dīvānı, Muhammes
4, Beyit 1). [reng,]

rengi geç: Hile yapmak.

Çaldı yine bir pāreye geçdi baña
rengi / Āvāreler aparası çık
Derzi Memī Şāh (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 10, Beyit 8).
[rengi geç, -di]

rengi vir: Renk vermek 2. aldatmak,
oyun etmek.

Līk ger toyduñ ise rengi virüp
rengin anuñ / Mey-i rengīn ile
kıl tāze dil ü cān u teni (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 30, Beyit
9). [rengi vir, -üp]

reng-i zer-ān ol: Altın rengi olmak.

Berg-i bāğuñ kimisi sebz ü kimi
gül-gündür / Oldı güyā ki zer-
ān kārūña reng-i zer-ān (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 33, Beyit
6). [reng-i zer-ān ol, -dı]

resā'il: Muhtasar kitaplar, mektuplar.

Güneşden zerresi olmaya rüşen /
Ruḥuñ vaşfında yazsam biñ
resā'il (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 124, Beyit 5). [resā'il,]

resāvil: Risaleler(Genellikle belli bir
konuda yazılmış küçük kitap).

Kaldı ḥatṭuñ nüshası hergiz beyāza
çıkmadı / Gerçi vaşfında anuñ
Fazlī **resāvil** bağlamış (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 100, Beyit
4). [resāvil,]

resen: İp, urgan, halat.

Turur mı hücre-i takvāda hīç üştür-
i nefis / Ki hücre bār u şütür
mest ü pāre-kerde **resen** (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 5, Beyit
12). [resen,]

Ribka-i emrūñi her kim ki bile
ḥabl-i metīn / Yiridür gerden-i
āfāka şalarsa **reseni** (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 30, Beyit
21). [reseni, -i]

re's-i keyvān: Zühal yıldızının reisi.

Bām-ı kadrinden anuñ düşse eger
kim bir ḥışt / İne biñ yıl geçicek
yarıla **re's-i Keyvān** (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 25). [re's-i keyvân,]

reşk: *Far. 1. kıskançlık 2. haset.*

Kuruldu çerh-âsâ haymeler bir bir
ki **reşkinden** / Dönüp yirden
yire geçdi göricek âsümân anı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 11*). [*reşkinden, -i, -n, -den*]

Bu mâcerâyı görüñ k'eyleyüp
sirişküme **reşk** / Biri birine
girüp cûşa geldi Şatt u Fırât
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 33*). [*reşk,]*

reşk: *Kıskanma, kıskançlık, haset; gipta.*

O hercâyı kılur hercâda gayr-ile
tekellümler / Görüp ben
reşkden âh eylerüm güm güm
cihân gümler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1*).
[*reşkden, -den*]

reşk: *Gipta ile bakma, kıskanma.*

Kef-i deryâ-nişâruñ la'l ü dür
şaçdıķca **reşkinden** / Yüregi
ķan tolar k'anuñ acıdur baķr-i
'Ummân'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 46*).
[*reşkinden, -in, -den*]

reşk: *Gipta, imrenme, kıskançlık.*

Urula baķrına hüsrevlerüñ key
reşkden şâhâ / Eger bu
saltanatda görseler sen şâh-ı
devrânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 39*). [*reşkden, -den*]

Yüregi pârelenüp **reşk** ile hûn oldu
velî / Dest-i yâķüt-feşânını
anuñ gördi ķu kân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 38*).
[*reşk,]*

reşk: *Haset, kıskançlık.*

Büy-ı hulķuñ tıtalı dehri düşüp
sevdâya / **Reşk** ile baķrını hûn
eyledi misk-i Hotan'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 17*). [*reşk,]*

reşk eyle: *Kıskanmak.*

Câm-ı la'lüñ yâdına 'âlemde görse
'âlimüm / Bezm-i şevķ ü
zevķde reşk eyler-idi Cem baña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [*reşk eyle, -r, --i, -di*]

reşk eyle: *Gipta etmek, imrenmek.*

Fazlî'ye kūyuñ ola me'vâ eger /
Ravzada reşk eyleye Rıdvân
baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [*reşk eyle, -ye*]

reşk id: *Kıskanmak, haset etmek.*

Seyr idince reşk idüp ol şevķ ü
zevķi zâr u zâr / Mâcerâ-yı
şoķbet-i cânânı ańdum aġladum
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 6*). [*reşk id, -üp*]

reşk-i bihişt ol: *Kıskançlık cenneti olmak.*

Bahâr irdi vü gül geldi cihân reşk-i
bihişt oldu / Bugün uçmaġuñ
evşâfını gel mürġ-ı ķemenden

şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [reşk-i bihişt ol, -dı]

reşk-i tehî: Boş kıskançlık.

Ṭolular nûş eylesün şevk ehli her-dem 'İşkuña / Olmasun **reşk-i tehî** pür-câm-ı Cem'den sâkiyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [reşk-i tehî,]

resm: Ar. Suret, şekil, tarz.

Nergise efser-i zer virdi güle hîl'at-ı sebz / Senden öğrendi seḥâ **resmini** ekşer nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 26). [resmini, -i, -n, -i]

resm: Görünüş, resim.

Ruḥuñdur kâr-nâme şemsesine sakf-ı merfû'uhn / İşigüñ **resmidür** kıbleme esâsı Beyt-i Ma'mûr'uhn (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [resmidür, -idür, -]

resm: Durum, şekil.

Seyle virdi ḥün-ı 'âşık kūyuñı şol **resme** kim / Dir görenler ne 'alâmetdür ki gögden kan yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [resme, -e]

resm: Görüntü, şekil, fiziksel yapı.

Bu **resme** ehl-i 'ışkı eyleyen ḥayrân u dîvâne / Bugün ol pîr ola mı nev-cüvân Dervîş Bâlî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 8, Beyit 6). [resme, -e]

resm: Durum, şekil, tarz, suret.

Vaşf-ı lebinde Fazlî bu şi'ri ne hoş didüñ / Bu **resme** ola şi'rde olunca reng ü edâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [resme, -e]

Fazliyâ 'âlemde gerçi çok güzel seyr eyledüm / Bir güzelde görmedüm bu **resme** gözler kaşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7). [resme, -e]

Su **resmedür** şütür-i kadri kim bu nüh hücre / Ne hücre zeng-i şütür olsa ger aña emken (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29). [resmedür, -e, -dür]

Koşusu atları anuñ şu **resme** cüst ü çâbükdür / 'Înânın tutmasa gidüp aşar İrân u Tûrân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 34). [resme, -e]

İşidicek dem-i serdini bu **resme** tâ dek / Geçdi ak pak yüzi ḥavf itdi ziyâde büstân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 6). [resme, -e]

resme: Ar. Suret, şekil, tarz.

Şimdiki şâ'irlere bu **resme** gâlib olmaga / Himmet-i Zâtî durur iy Fazlî bâ'is gâlibâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [resme,]

Ḥubbuñla kalb-i Fazlî'yi şol **resme** eyle pür / Kim şıgmaya derûnına ağyâr Yâ Ḥüseyn

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 44). [resme,]

‘Adlûñ şu **resmedür** ki cihân içre
âh ider / Ancağ benüm
zemānede iy kâr-dân-ı ‘adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 26). [resmedür, -dür]

Koşusu atları şol **resme** çâpükdür ki
ger rākib / İder iki cihânı bir
‘inānın eylese irhâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 31).
[resme,]

resm-i ruh: Yanağın çizimi.

Senüñ resm-i ruhuñ berg-i gül-i
hândāna yazmışlar / Benüm
dāğ-ı siyāhum lāle-i nu‘māna
yazmışlar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 92, Beyit 1). [resm-i ruh,
-uñ]

reste: Yeni yetişmiş, yeni meydana
gelmiş.

Mevsim-i ‘adlûñde **reste** cümle kâr
/ Devr-i ihsānuñda hâşıl her
merām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 1, Beyit 12). [reste,]

resûl: Allah'ın resûlü, Hz. Muhammed.

Resûl sünnetini kendüzüñe farz
eyle / Ki cennet ola mekânüñ
şarābuñ ola tahûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23).
[resûl, -sun]

resûl: Elçi, Hz. Muhammed.

Çünkü nefsinin bilen Hakk'ı bilür
didi **Resûl** / Ne için bilmege
sa'y itmeyesin iy cahil (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
32). [resûl,]

resûl: Allah'ın elçisi. 2. Hz.
Muhammed.

Eger bu meclise dirseñ nedür bādī
nedür bā'is / İdüp şeh-zāde-i
a'zam **Resûl'üñ** sünnetin icrā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 49). [resûl'üñ, -üñ]

resûl-i hudā: Allah'ın Resul'ü.

İrişmese şütür ü hücreñ iy **Resûl-i
Hudā** / Meded baña bu şütür
hücre bulmaz-idi düzen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
55). [resûl-i hudā,]

revā: Far. Caiz, lâylık, beca.

Nisbet itmek kadüñe nār u ney /
Serv-i men nā-revā durur ne
revā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
31, Beyit 5). [revā,]

Hün-ı Fazlî'yi çeşmüñ iy hünī /
Döke nā-hağ yire **revā** mı
degül (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 122, Beyit 5). [revā,]

revā: Lâylık, uygun.

Fakîr işe n'ola vardur kemāle dest-
resi / Kemāl ehline kılsañ
revādur ihsānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 30).
[revādur, -dur]

Siper olsa yiridür tūrüne ger sînesi
haşmuñ / Kemānıñ **revādur**
cân-ı a'dā olsa kurbānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit
24). [revādur, -dur]

revā: Layık, uygun, yaraşır.

Gönlüme ne bend eylese ol Şāh
revādur / Kim didi aña kākül-i
dil-bende tolaşa (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4).
[revādur, -dur]

revā: Ayık, uygun, yaraşır.

Seg raķībūñ pendini cānā **revā**
görüñ müdām / ‘āşıkı giryān u
nālān idesin görme **revā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit
4). [revā,]

Her gice mātemüñde **revā** kanlar
ağlasa / Tā şubḥ olunca dīde-i
bīdār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14).
[revā,]

Fütāde Fazlî egerçi ki bī-fazīletdür
/ Çü fazla bestesi vardır **revā**
idi anı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 28). [revā,]

revā: Layık, uygun, münasip.

Atlu eşeklü farkı-var anuñla
görmezem / Ben anı raḥş-ı
Rüstem’e beñzetmegi **revā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22,
Beyit 10). [revā,]

revā: Layık, uygun, münasib.

Fünün-ı hikmet ile zū-fünün-ı
‘ālemdür / **Revādur** olsa
tilāmizi şad hezār ḥakīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
16). [revādur, -dur]

Tederrüse sen Ebü’l-‘ilme Bū ‘Alī
gelse / **Revādur** aña çü tıfl

ebced eyleseñ ta’līm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
24). [revādur, -dur]

revā gör: Uygun görmek, yakıştırmak,
kötü bir duruma layık bulmak.

Seg raķībūñ pendini cānā **revā**
görüñ müdām / ‘āşıkı giryān u
nālān idesin görme **revā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit
4). [revā gör, -üp]

Haşmuña taḥt u tācı Hūdā
görmeyüp **revā** / Taḥt oldı dār
çeşmine başına tāc tar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
9). [revā gör, -me, -y, -üp]

revā mı: Uygun mu, yerinde mi, hiç
olur mu.

Revā mı ḡaflet ile sen uyursın iy
ādem / Gice şabāḥa deḡin zıkr
ider vuḥūş u tıyūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13).
[revā mı,]

revā mıdur: Uygun mudur, yerinde
midir, hiç olur mu.

Revā mıdur dokesin kanımı benüm
nā-ḥaḡ / Meger zamīrūñe
gelmez ki el-cerūḡ-u kışāş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102,
Beyit 3). [revā mıdur,]

revā ol: Layık, uygun, yerinde,
münâsip olmak.

Çün ‘adū-yı dīn-imiş zāhid şarāb-ı
ḡoş-güvār / Kanını içmek anuñ
‘uşşāḡa olmışdur **revā** (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [revā ol, -mış, -dur]

Nesīm-i lutfuñ eger nefh-i rûh eylemese / Revā olurdu dimek Meryem-i cihāna ‘aķīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 25). [revā ol, -ur, -dı]

revāc kal: Talep etme, ihtiyacı olma.

‘Āleme meşhūr olaldan lebleruñ / Müşg-i Çîn’e kalmadı hergiz revāc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [revāc kal, -ma, -dı]

revādur: Far. Caiz, lâyük, beca.

Tîre-dil Karadeñiz’dür gözlerümdür Aķdeñiz / Hûn-ı dil çeşmümden aķarsa **revādur** aķ deñiz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2). [revādur,]

revāfız: Râfizîler (Hz. Ebû Bekir, Ömer ve Osman’ın hilâfetlerini kabul etmeyip reddeden Şîî fırkasından olanlar).

Alup dādını aşhâb-ı güzînuñ ol **Revāfız’dan** / Aşalum tīgumuz ‘arş üzre idüp ‘avn-i Yezdân’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 4). [revāfız’dan, -dan]

revāk-ı kadr: Değer çadırı.

Revāk-ı kadrine irmekde dest kûtehdür / Egerçi burc-ı sipihre ider kemend-i hayāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 10). [revāk-ı kadr, -in, -e]

revān: Ruh, can.

Server-i kahrınuñ içürse eger şerbetini / Nîş ide nûşını nûşın **revānuñ** o revān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 41). [revānuñ, -(u)ñ]

revān: Akan, giden.

Şol maḥbûb düğün ola bu kim anda şeker / Ezile başını ortaya koyup aña **revān** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 20). [revān,]

revān: Akan, giden, yürüyen.

Server-i kahrınuñ içürse eger şerbetini / Nîş ide nûşını nûşın revānuñ o **revān** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 41). [revān,]

Ḥamlüñ **revān** cihānda bedende **revān** gibi / Emrüñ teninde memleketüñ oldı cān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 23). [revān,]

İy sîne nār-ı zecr ü meşakḳatde ṭurma yan / İy cān belā vü miḥnet ile tenden ol **revān** (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 14). [revān,]

revān: Akan, akıcı.

Ḥamlüñ **revān** cihānda bedende **revān** gibi / Emrüñ teninde memleketüñ oldı cān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 23). [revān,]

revân: *Giden, yürüyen.*

Bu hücreden çok olup 'ışk üştürine
süvâr / Şütür **revân** u degül
hücre çünkü cāy-ı vaṭan (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
2*). [*revân,]*

revân: *Müzik makamlarından biri.*

Çâr-pâre ide çengini girüp rakşa
revân / Zühre ger muṭrib-i
bezmüñle olursa dem-sâz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
28*). [*revân,]*

revân eyle: *Akıtmak.*

Demidür ağla iy gözüm ağla / Ebr-
veş yaşıñı **revân eyle** (*Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 42*). [*revân eyle,]*

revân eyle: *Akıtmak. 2. Göndermek,
yollamak.*

Kızılbaşuñ kara bağrında başlar
çıkdı ḥavf ile / O derd ile revân
eyler o cānî 'ākıbet cānı (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit
11*). [*revân eyle, -r]*

revân eyle: *Akıtmak. 2. Feda etmek.*

Cān revân eyler yüzüñ gördükçe
Fazlî şevkle / Ḥaṭṭ ider her kim
seher iy hüsrev-i hūbān uyur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94,
Beyit 3*). [*revân eyle, -r]*

revân id: *Akıtmak, dökmek; gözyaşı
dökmek, ağlamak.*

Şu gibi her şuya idüp gözlerüm
yaşın revân / Göñlüm ārām
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 2*). [*revân id,
-üp]*

revân id: *Akıtmak. 2. Yoluna feda
etmek.*

Cām gibi eşk-i hūnînüm idüp
gözden revân / Mâcerâ-yı
şoḥbet-i cānânı aṇdum ağladum
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 8*). [*revân id, -üp]*

revân id: *Akıtmak.*

Alursa destine tîğ-ı şecâ'ati bir dem
/ Hirâs u ḥavf ile düşmen revân
ider cānı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 17*). [*revân id,
-er]*

revân it: *Dökmek, akıtmak.*

İtdi cānın revân o şāh-ı güzîn / İy
göñül sen de terk-i cān eyle
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 45*). [*revân it, -di
]*

revân ol: *Gitmek, akmak.*

Nehr-i cārîdür ki himmet şarka
olmuşdur revân / Tîğumuz
a'dâyı ġarḳ-âb-ı helāk itmek
diler (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 3*). [*revân ol, -
muş, -dur]*

Geçdi oturdı serîrine zemînüñ şeh-i
berf / Oldı her yirde sözi şu gibi
cārî vü revân (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 26, Beyit 14).
[revân ol, -dı]

Bu ribâta gelen göçer âhir / Olısar
cümle kârvânı revân (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 4*). [revân ol, -ısar]

revân ol: Akıp gitmek.

Edâ-yı midhatuñ itmekde tab‘ ‘âciz
iken / Dilüme oldu revân şevk
ile bu nüh ebyât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 25*).
[revân ol, -dı]

revân ol: Akıp gitmek. Salınmak.

Sen serv-ı kadi cāme-i sebz ile
görelen / Şu gibi revân oldu
göñül iy yüzi gülşen (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 5*). [revân ol, -dı]

Oldı çünkim revân o rûh-ı revân /
Bize dirlik dañi muhāl oldu
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 34*). [revân ol, -dı]

reviş: Gidiş, tarz, tavır, üslûp.

A‘dâ atı ayağına pā-māl idüp reviş
/ Şihhatde zât-ı pākı ola sālīm ü
şafâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 35*). [reviş,]

reviş kıl: Gidiş, salınış,.

Sebkât iderdi sāyesine kılsa ger
reviş / Görmezdi gerdeni yele
yillerle ger şabâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 8*).
[reviş kıl, -sa]

revnak: Çekicilik, güzellik, zarafet.

Şakın bezm-i hayātuñ **revnaķına**
Fazlî aldanma / Şıdı seng-i ecel
çün kâse-i ‘ömrini fağfüruñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5*). [revnaķına, -ı, -n, -a]

revnak ol: Çok parlak olmak.

Şahı her dāne pirincüñ ki tolu
revnaķ ola / Beñzer ol incü ile
toptolu bir bahre hemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 16*). [revnaķ ol, -a]

revzen: Pencere.

Revzenüñden giren iy māh
degüldür zerrāt / Nerdübān urdı
diler hāneñe ine hūrşid (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1*). [revzenüñden, -üñ, -den]

revzen: Pencere 2. aşk yarası.

Revzenler oldu kaşr-ı vücūdında
her yağır / Kılmağa şāh-ı rûhı
‘adem bāğına güzār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 13*). [revzenler, -ler]

revzen açıl: Pencere açılmak.

O hücre-keş şütür üstinde bāğ-ı
cennetden / Açıla çeşm-i şütür
gibi hücreme revzen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37*). [revzen açıl, -a]

rev: İran'ın Tahran yakınlarında
bulunan bir şehir.

Sen ol şehsin ki nāmuñ şevket ü
ferr ile tütmişdur / Kamu Rüm
u **Rey** ü Şām u ‘Irāk-ile
Şıfāhān’ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 27). [rey,]

revhān: Fesleğen denilen güzel kokulu
bir bitki.

Sehv ile **reyhāna** teşbîh eyledüm
hattuñ şehā / İşidüp sünbüllerüñ
anı perîşān-ḥāldür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3).
[reyhāna, -a]

revhān: Fesleğen denilen, sevgilinin
ayva tüylerine benzetilen, hoş kokulu
bir bitki.

Hüsnine beñzedemez dil gül-i
ḥandānı anuñ / Zülfine sünbülü
vü hattına **reyhānı** anuñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 15,
Beyit 7). [reyhānı, -ı]

revhān: Diğer adı fesleğen olan güzel
kokulu bir bitki.

Gördi cem‘iyyet-i gül-zār perîşān
olmuş / Yoldı sünbül saçını
ḥaylî qarardı **reyhān** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
9). [reyhān,]

revhān-ı cihān: Dünyanın reyhanı.

Olmasa bāğ-ı vücūd içre eger
çeşme-i nuṭṭ / Gül ü **reyhān-ı**
cihān olmaz idi tāze vü ter
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 4). [reyhān-ı cihān,]

rezā’il: Rezaletler, kötü hasletler;

"rezâlet"in cem'idir. Mukabili
"fezâ'il"dir: rezâ'il-i asriye.

Ne bilsün Fazliyā ‘uşşākı zāhid /
Ahālî ḥālını bilmez **rezā’il**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124,
Beyit 8). [rezā’il,]

rezm: Cenk, muharebe.

Od saçar ağzından a‘dāsına karşı
ol şehüñ / Her tūfeng ü tōp
rezm içinde bir şa‘bān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 20). [rezm,]

Bezme inseñ meclisüñ sākîleri
ḥübān-ı dehr / **Rezme** yetseñ
ger yanuçca cünd-i bî-pāyān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 23). [rezme, -e]

rezm: Savaş.

Çü **rezme** ‘azm ide ikbāl ile ḥalāş
içün / Hezār Rüstem ider ḥaḳḳa
feth-i destānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 19).
[rezme, -e]

rezm: Savaş, cenk, muharebe.

Her sipāhı **rezmde** Sām u
Nerīmān-ı zafer / Her dilîri
cengde bir Rüstem-i destān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 16). [rezmde, -de]

rezm-gāh: Savaş meydanı.

Hün-ı ā‘dādan olupdur lā‘l her
seng-i siyeh / Pād-şāhā **rezm-**
gāhuñdur senüñ Bürkân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,

Beyit 30). [rezm-gāhuñdur, -uñ, -dur]

rezzāk: Bütün varlıkların rızkını veren Allah.

Bu çerh-i pür-sitem dahı virmez murādumuz / Ümmīd budur ki kesmeye **Rezzāk** irādumuz (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 7). [rezzāk,]

ribât: Tekke ve kervansaray gibi gelip geçenlerin konaklamalarına mahsus vakıf binası, konak, han; [tas.] dünya.

‘Ālem **ribāṭi** bir iki günlük konak durur / Şanmañ ki ‘ömr kâfilesi oturağ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [ribāṭi, -i]

Bu **ribāṭa** gelen göçer āhîr / Olısar cümle kârvânı revân (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 4). [ribāṭa, -a]

ribka-i emr: Buyruk hizmet kemeri.

Ribka-i emrūñi her kim ki bile ḥabl-i metīn / Yiridür gerden-i āfāka şalarsa reseni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 21). [ribka-i emr,]

rıdvân: Cennetin kapıcısı olan büyük melek.

Fazlî’ye kūyuñ ola me’vâ eger / Ravzada reşk eyleye **Rıdvân** baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [rıdvân, -dan]

rif’at: Makam ve mertebe yüksekliğı 2. sevgiliye yakınlık.

Oldı **rif’atde** sidreden a’lâ / Kāmetüñ servi kām-ı rif’athā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [rif’atde, -de]

Ben senüñ sāye-i bî-māye gibi pā-mālūñ / Sen benüm **rif’atle** serv-i ḥıramānumsın (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [rif’atle, -le]

rif’at: Yücelik.

Rif’atüñ bezminde ḥurşîd ü kamer / Biri zerrîn biri sîmîn iki cām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 3). [rif’atüñ, -üñ]

rif’at: Makam ve mertebe yüksekliğı.

Gördüñ zemāne uymadı uy sen zemāneye / **Rif’at** viren ahāliye çün dehr-i dūn imiş (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 3). [rif’at,]

rif’at: Makam ve mertebe yüksekliğı.

Kūyın tokuz tolan yūri iy dil o bāba baş / **Rif’atde** pāyuñı bu tokuz kat kıbāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1). [rif’atde, -de]

Bir ‘imāretdür anuñ **rif’ati** kaşrı kim aña / Yiridür olsa tetimmāt tokuz kat eyvān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 21). [rif’ati, -i]

Rif’ati kaşrınuñ eṭrāfın anuñ peyk-i ḥayāl / Ḥaşre dek devr idemez

āhîr olur ser-gerdân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 22). [rif'ati, -i]

Rif'ati kaşrına eflāk anuñ ne pāye / Nerdübân olduğına eylemeñüz hîç gümân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 27). [rif'ati, -i]

Şâhımız taht-ı sa'âdet üzre serverdür bizüm / Qadrimüz rif'atde eflāk ile hem-serdür bizüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 9). [rif'atde, -de]

rif'at: Makam, mertebe.

Lâyık-ı 'izz ü rif'at ü ikbâl / Müsteḥakḳ-ı sa'âdet-i 'uzmâ (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 5). [rif'at,]

rif'at bul: Yükselmek, yücelmek.

Yine rif'at buldı bād-ı luṭf ile / Bâğ-ı ikbâlüñ nihâl-i nevberi (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 1). [rif'at bul, -dı]

Buldı rif'at sipihr-i 'izzetde / Yine bir mihr-i müştērî fiṭnat (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 1). [rif'at bul, -dı]

Zümre-i evvele olup kâtib / Qadr ile buldı rif'at ol ḥazret (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 10). [rif'at bul, -dı]

rif'at ol: Yüce olmak.

Mübârek eyleye Ḥaḳ maḳdemüñ sa'âdetle / Hemîşe ola teraḳḳide rif'at ü ikbâl (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 33). [rif'at ol, -a]

rîh-i 'adâlet: Adalet rüzgarı.

Şecer-i salṭanatuñ rîh-i 'adâlet şalalı / Tıtdı tûbâ gibi âfâkı ser-â-ser şeceni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 18). [rîh-i 'adâlet,]

rîhlet it: Ahirete göç etmek, ölmek.

Dâr-ı fenâdan itdi Ḥaḳ emri ile rîhlet / Olmağa rahmet ile dâr-ı beḳâda su'ûd (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 2). [rîhlet it, -di]

İtdi rîhlet bu dâr-ı süfliden / Oldı 'ālî maḳâmı 'illiyyîn (Kara Fazlî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Beyit 19). [rîhlet it, -di]

rikâb: Büyük bir kimsenin katı, önü.

Binsün sa'âdet esbine ikbâl ü 'izz ile / Şehler olup piyâde rikâbında dâymâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 34). [rikâbında, -ı, -n, -da]

rikâb: Büyük bir kimsenin katı, huzuru.

Gül-gün-ı eşke gözlerüm oldı rikâb-ı lâ'l / İy şeh-süvâr pâyüñü lâ'lîn rikâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4). [rikâba, -a]

rikâb: Kullar, köleler.

Kılsa şikâr kaşına ger pâydur
rikâb / Cân virür olmağa aña
şîr-i felek şikâr (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 21*).
[rikâb,]

rikâb-ı lâ'î ol: Yakut üzeni olmak.

Gül-gün-ı eşke gözlerüm oldu
rikâb-ı lâ'î / İy şeh-süvâr
pâyûnı lâ'î'n rikâba baş (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit
4*). [rikâb-ı lâ'î ol, -dî]

rind: Dünya işleriyle uğraşan,
eğlenceye düşkün, kalender (kimse).

Pâkdur dâmeni çün gerd-i riyâdan
rindüñ / Dâmen-âlûde görüp
eyleme şûfî ta'rîz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4*).
[rindüñ, -üñ]

rind: (رند) i. (Fars. rind) Görünüşe ve
dünya işlerine kıymet vermeyen,
kurallardan uzak, bütüin varlığı kendi
iç dünyâsına göre değerlendiren, gönül
gözüyle gören, hoş görülü, kalender,
içkiye düşkün ve derbeder
görünüşünün aksine ârif, hakîm, gönül
ehli kimse.

İçmemek **rinde** bu kıddümde kıti
emr-i ba'îd / Sâkiyâ töldura şol
kan olacağı içelüm (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 2*).
[rinde, -e]

rindâne: Dünya işlerini hoş görerek,
keyfekeder yaşayan, aldırıışsız,
kalender kimse.

Mey ile tolmaya meclisde çü
rindâne şafâ / Virmez iy sâki-i
gül-çihre kadeh câne şafâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15,
Beyit 1*). [rindâne,]

rindân-ı sühan-dân: Söz kalenderleri.

Ma'rifet bâbında rindân-ı sühan-
dânlar bizüz / Bahr-ı ma'nâ
menba'-ı deryâ-yı 'irfânlar
bizüz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 5*). [rindân-ı
sühan-dân, -lar]

rind-i 'ayyâs: Çok sarhoş, kendinden
geçmiş aşık.

Gâh mest ü gâh hayrân olduğum
zâhid budur / Rind-i 'ayyâşam
yaraşmaz hiç ayıklık baña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5,
Beyit 3*). [rind-i 'ayyâş, -am]

rind-i lâübâlî: Kayıtsız, aldırıışsız rint.
(bkz. rind).

Şanmañuz kim 'ıyşdan bir laħza
hâlîlerdenüz / Meşreb-i şâfîli
rind-i lâübâlîlerdenüz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 1*). [rind-i lâübâlî, -ler, -
den, -üz]

rişte: İp, bağ.

Pilāv ki kıyyesin eflâke teşbîh
eylesem lâyıķ / K'olupdur
rişteler ol âsmâna keh-keşân-
âsâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 19*). [rişteler, -ler]

rişte-i nazm-ı latîfe: Latif şiirlerin ipi.

Muntazam kıldı yine kıлмаğa
pāyuña nişār / **Rište-i nazm-ı
laṭīfe** niçe dürr-i ‘Aden’i (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
38). [rište-i nazm-ı laṭīfe,]

rište-i zülf: Saç teli.

Sūzen-i ğamzeñle cānā rište-i
zülfüñ durur / Şehr-i ğurbetde
bu ben āvāreye ipler çeker
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96,
Beyit 2). [rište-i zülf, -üñ]

riyā: 1. Olduğundan başka türlü
görünme, özü sözü bir olmama, iki
yüzlülük 2. din. Bir ibâdet veya iyiliğin
Allah rızâsı için değil gösteriş için
yapılması.

Ko **riyā** şuffesin ol şāf şaf-ı ‘āşıkā
gel / Şūfiyā şāfi mey iç şāfi
virüp cāne şafā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3).
[riyā,]

riyāzet: Az yemek, az içmek, az
uyumak ve daima ibâdet edip nefsi
terbiye etme.

Sen **riyāzet** çek bucağda şūfiyā /
‘āşık itsün nūş mey geşt-i riyāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106,
Beyit 3). [riyāzet,]

riyāz-ı devlet: Devlet bahçesi; 1.
Devletin bahçesi 2.. Talih bahçesi.

O taze ğonce k’açıldı riyāz-ı
devletde / Müdām ola ter ü taze
çü naḥl-i büstānī (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 37).
[riyāz-ı devlet, -de]

riyāzî it: Hesap etmek.

İkını şıkını itmiş Riyāzî / Yine yüz
zūr ile zir şi‘r peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kit’a 11, Beyit 1).
[riyāzî it, -miş]

riyāz-ı rif‘at: Yüce bahçe.

Ḳaddüñ ki i‘tidâlde ‘ālî elif durur /
Oldur riyāz-ı rif‘ate serv-i
revān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 3). [riyāz-ı
rif‘at, -e]

riyā takî: Muhammed el-Cevād veya
Muhammed el-Takî, on iki imamın
dokuzuncu imamıdır.

Daḥı **Rizā Takî** vü Naḳî ‘Askerî
ḥaḳı / Kim oldı her biri ser-i
aḥyār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 42).
[rizā takî,]

rizā vir: Rızı olmak, izin vermek.

Başuma ḳavs-i ḳaderden yār-içün
tîr-i ḳazā / Her ne deñlü kim
gelürse dönmezem virdüm rızā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 1). [rizā vir, -dii, -m]

rizā yok: Kendi isteği olmamak.

Zühd ü taḳvāyı ḳomazdum ben de
elden zāhidā / Neyleyem kim
pādişāh-ı ‘ışḳdan yokdur rızā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 4). [rizā yok, -dur]

rızā-yı sübhān: *Sübhān olan Allah'ın rızası.*

Çü milke adl ola memlûke lutf
mücib olur / Kabûl-i 'âlemiyân
u rızā-yı Sübhānî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 26*).
[rızā-yı sübhān, -î]

rû: *Yüz, çehre, surat, sima. 2. Sevgilinin yüzü.*

Luṭf ile ṭur yıka **rû** tîr-i vebâlini
gider / Şadra geç saña şadâret
yaraşur sultânım (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 6*). [rû,]

rubâb: *Bir musiki aleti.*

Muṭrib **rûbâbı** çalmada efsûn ider
güş idelüm / Billâhi zâhid
başlama efsânenen efsaneye
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3*). [rûbâbı, -ı]

rûbeh: *Tilki.*

Temelluḡ gösterüp gerçi çü **rûbeh**
şulha kaşd itdi / Velîkin şîr-i
dîller hiç maḡbûl itmedi anı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 12*). [rûbeh,]

Şecâ'at pîşesinde bebr-heybet bir
Ğazanfer'dür / Ne **rûbehdür**
'adû kim ola anuñ merd-i
meydânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 21*).
[rûbehdür, -dür]

rûbeh-i düşmen: *Kurnaz düşman.*

Zebûn itdi velîkin fitne ile **rûbeh-i düşmen** / Meded begler meded
zulm oldı ḡâyet Muştafâ Hân'a
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 12*). [rûbeh-i düşmen,]

rûbeh-i düşmen: *Kurnaz düşman.*

Zebûn itdi velîkin fitne ile **rûbeh-i düşmen** / Meded begler meded
zulm oldı ḡâyet Muştafâ Hân'a
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 12*). [rûbeh-i düşmen,]

rücû: *1. Dönme, geri dönme. 2. Sözüni geri alma, sözünden cayma.*

Sâniyen tevbe k'odur cānib-i
Mevlâ'ya **rücû** / Eyleyüp
cümle me'âşîyi özünden zâyil
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18*). [rücû,]

rücû it: *Vazgeçmek, geri dönmek.*

Hamdülillâh ki bulup ferr ü sa'âdet
eyyâm / Burc-i iḡbâle rücû itdi
yine bedr-i temâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 1*).
[rücû it, -di]

rûh: *Yanak.*

Her kaçan **ruhlaruña** kâkül-i
müştîñüñ iner / Şanuram
Ka'be'ye Cibrîl-i Emîn nâzil
olur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4*). [ruhlaruña, -lar, -uñ, -a]

Eger kimdür dir iseñ ol yüzi ḡül
ruhleri âli / Güzeller dil-
rübâlar serveri a'lâ 'Alî Bâlî

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 2). [ruhleri, -leri]

rûh: Rûh.

Lebi mül ‘ârızı gül kıddi serv ü
ruhları lâle / İgen şîrîn igen
nâzûk igen ra’nâ igen zîbâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 7). [ruhları, -lar, -ı]

rûh: 1. yanak 2. yanak || kale (satranç
terimi) 3.ruh.

Neden olur **ruhuñda** şol haţ-ı
‘anber-feşân peydâ / Bu
rûşendür ki olmuş şem‘-i
kıdretde duhân peydâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit
1). [ruhuñda, -uñda]

rûh: Can,nefes.

Baş eyle bisât-ı keremi hâk-ı
başîte / Kâbz eylemeden
ruhuñı iy hıvâce o kâbız (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit
3). [rûhuñı, -uñı]

rûh: İnsan ve hayvanda vücûdu canlı
kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat
gücü, hayat cevheri, can.

Hükm-i mûtü en-temûtü tîğını tîz
eyleyüp / Nefsi katl itdük
velîkin **ruhuñ** ihyâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 13). [rûhuñ, -uñ]

rûh: (Sevgilinin) yanağı.

Ruhlarıñ devrinde dil itmez
lebûñden ictinâb / Bâdeden

perhîz vakt-i gülde key
düşvârdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 67, Beyit 3). [ruhlarıñ, -
lar, -uñ]

Güneşden zerresi olmaya rûşen /
Ruhuñ vaşfinda yazsam biñ
resâ‘il (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 124, Beyit 5). [ruhuñ, -
un]

rûh: Can.

Gördüm ki mât ider beni ferzâne ol
şehûñ / Sürdüm **ruh** atı pâyına
fî‘l-hâl bî-karâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 2).
[ruh,]

rûh: Ruh, can.

Añladık rāh-ı bekāya çün fenādur
bedreka / Cismi fānī itdük
ammā **ruhuñ** ibkāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 24). [rûhuñ, -uñ]

rûh: Can 2. hayat.

Cümle ‘âlem halkıñuñ kalbini
mesrûr eyledüñ / **Ruhını**
ecdâduñuñ hayr ile pür-nûr
eyledün (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 9). [rûhını, -ı,
-n, -ı]

rûh: Can 2. ruh.

Râhatü‘l-ervāh kılmış lutf u cûduñ
ol laţîf / Rāh-ı ihsānuñla halkıñuñ
ruhı râhatdur bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
25). [rûhı, -ı]

Şerm-i rāyuñ ile **ruh** 'ayn olur çün
dil nūn / Bār-ı kahrūñ ile dil kâf
olur çün ten lām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24).
[ruh,]

Ruḥları ḥüsn āsümânında
münevver mähdur / Kaşları
muşhaf yüzünde medd-i
Bismi'llāh'dur (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 16, Beyit 7).
[ruḥları, -lar, -ı]

rūh: (Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Olalı zūlf ü **ruḥuñ** dūr dîdeden iy
meh / Beyāz şubḥ ile birdür
sevād-ı şām baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2).
[ruḥuñ, -uñ]

Ruḥuñdur kār-nāme şemsesine
saḳf-ı merfū'uñ / İşigüñ
resmidür kıbleme esāsı Beyt-i
Ma'mūr'uñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 118, Beyit 2). [ruḥuñdur,
-uñ, -dur]

Daḥı bir ḡoncedür tāze cihān
bāḡında ol dilber / Qadi serv ü
yañağı gül **ruḥı** lāle gözi 'abher
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 5). [ruḥı, -ı]

rūh: Yanak 2. yüz.

Kimse görmez **ruḥuñuñ** ayını şāhā
yıl olur / Tālî'ümde toḡıcak
görmege yaş ḥā'il olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit
1). [ruḥuñuñ, -uñ, -uñ]

rūh: Hayatın özü, can, nefes.

Bī-ḥubūr olma cihānda elem-i
'ārifeden / **Rūhsın** rūḥa çü

rāḥat yaraşur sultānum (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2).
[rūhsın, -sın]

rūh: Can, ruh.

Bī-ḥubūr olma cihānda elem-i
'ārifeden / Rūhsın **rūḥa** çü
rāḥat yaraşur sultānum (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2).
[rūḥa, -a]

rūh: İnsan ve hayvanda vücudu canlı
kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat
gücü, hayat cevheri, can.

Rūhumuzla 'arş-ı rūḥānīye mi'rāc
itmişüz / Leyle-i Mi'rāc'ı
bildük sırr-ı isrāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
27). [rūhumuzla, -umuz, -la]

ruh koy: Yüz koymak. (Yalvarma
bağlamında).

Varayın ruḥ koyayın ol şehe kim /
Yād ider her zamān 'atāde beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4,
Beyit 3). [ruḥ koy, -ayın]

ruh sür: Satrançtaki kaleyi ileriye
doğru hareket ettirmek. 2. atın ayağı
bağlamında "yanak sürmek, yüz
sürmek."

Görürse sen şehi fi'l-ḥāl niçe
ferzāne / Piyāde ruḥ sürüp atūñ
ayağına ola māt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 16).
[ruḥ sür, -üp]

rūh-ı revān: Yürüyen, su gibi akıp
giden ruh 2. sevgili, güzel; can.

Oldı çünkim revân o **rûh-ı revân** /
Bize dirlik dañi muhâl oldı
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 34). [rûh-ı revân,
]

ruh-ı zerd: Solgun yüz.

Ruh-ı zerdüm ki yer yer nâhun-ı
ğamdan hırâş itdüm / Vücüdüm
defterinden ‘âfiyet harfîn tırâş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 1). [ruh-ı
zerd, -üm]

ruhlar: İki yanak.

Ruhlaruñla leblerüñ vaşfinda
eş‘arum benüm / Döştüm
bîmâr-ı ‘İşkâ âb-ı Kevser’den
lezîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
56, Beyit 3). [ruhlaruñla, -un, -
la]

ruhsâr: 1. Yanak 2. Yüz.

Olup Fazlî gibi ser-gestesi bir mâh
ruhsâruñ / Varup dellâl-ı dil
bâzâr-ı kûyına o dil-dâruñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 11). [ruhsâruñ, -uñ]

ruhsâr: Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.

Ahşen-i takvîmisin Hakk’uñ okur
tab‘-ı selîm / Muşhaf-ı
hüsnüñde **ruhsâruñı**
cennâtü’n-na‘îm (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 2).
[ruhsâruñı, -uñ, -ı]

ruhsâr: Sevgilinin yanağı.

Ruhsârı yiter yârüñ ‘uşşâka gül-i
ahşer / Berk-i gülî yâd itme
bûlbûl varak-ı diger (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 145, Beyit
1). [ruhsârı, -ı]

Nâhun ile pâre pâre kıldı gül
ruhsârımı / Şol kadar zârîlîğ
itdüm kim cihân gül-zârını
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 7). [ruhsârımı, -ın, -ı]

ruhsâr: (Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ağlasam âh eylesem gördükçe
ruhsâruñ n’ola / Nev-bahâr
eyyâmı ekşer bād olur bārân
yağar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 59, Beyit 5). [ruhsâruñ, -
uñ]

Cüy-ı eşkinden çeküp etrâfına dil
dâyire / Ol perî **ruhsârı**
harbû’l-bahr ile teşhîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68,
Beyit 3). [ruhsârı, -ı]

Gönlümi vağan eylese **ruhsârı**
hayâlî / İy dil n’ola gencüñ yiri
vîrâne degül mi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3).
[ruhsârı, -ı]

ruhsâr-ı âfitâb: Güneşin yanağı.

Ruhsâr-ı âfitâb-idi kaşî hilâl idi /
Gitdi nazardan âh nidem şan
hayâl idi (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 17). [ruhsâr-
ı âfitâb, -i, -di]

ruhsâr-ı zîbâ: Güzel yanak.

‘İşkumuz ‘ışk-ı hakîkîdür be şüfî
şanma kim / Her mecâzî
dilberüñ ruhsâr-ı zîbâsındayuz

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [ruḥsâr-ı zîbâ, -sı, -n, -da, -y, -uz]

ruḥsat: Ar. İzin, icazet, cevaz.

Bulup bir iki gün **ruḥsat** o müfsid çok fesâd itdi / Ümîd oldur velî vara fesâda çâr erkânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 10). [ruḥsat,]

rûkn-i a'zam: En büyük unsur.

Huşûşâ 'umde-i dünyâ vü devlet şâh-ı bâ-şevket / Ki odur qadr ile **rûkn-i a'zam** kaşr-ı cihân-bânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 17). [rûkn-i a'zam,]

rûm: Anadolu.

Sen ol şehsin ki nâmuñ şevket ü ferr ile tutmuşdur / Kamu **Rûm** u Rey ü Şâm u 'Irâk-ile Sıfâhân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 27). [rûm,]

Şâh-ı Rûm'a çü bugün şâhib-i dîvân olduñ / **Rûm** u Şâm'a yiridür eylesek irsâl ahkâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 25). [rûm,]

rûm ili: Rum memleketi. (Anadolu).

Âferîn olsun velîkin 'asker-i İslâm da / **Rûm ili** gerçeklerine kim geçerler gerçek er (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 21). [rûm ili,]

Müşerref itdi kudüm-ı mübârek ile bugün / İrişdi Rûm iline ol

emîr-i ferruḥ-fâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 5). [rûm ili, -n, -e]

Olup sa'âdet ile Rûm iline defter-dâr / Yazıldı defter-i iqbâle nâmumuz fi'l-hâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 9). [rûm ili, -n, -e]

Ḳoyalum Rûm ilini Şâm'a güzâr eyleyelüm / Gel qalender olalum terk-i diyâr eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 2). [rûm ili, -n, -i]

rûm-ili: Rumeli, Anadolu.

Rûm-ili hayline defter-dâr olup / Oldı ehl-i devletüñ ser-defteri (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 6). [rûm-ili,]

rûm'uñ: Özelde Anadolu, genelde Osmanlı ülkesi.

Yüzdeki hâlûñ deger **Rûm'uñ** ḥarâcî ḥüsrevâ / Pâdişehsin n'ola alsañ cümle ḥübândan ḥarâc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [rûm'uñ,]

rûşen: 1. aydın,. 2.açık, belli.

Neden olur ruḥuñda şol ḥaṭ-ı 'anber-feşân peydâ / Bu **rûşendür** ki olmuş şem'-i kudretde duḥân peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [rûşendür, -dür]

Cemâlûñ nûrı **rûşendür** güneşden / Ne lâzımdur berâhîn ü delâ'il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [rûşendür, -dür]

Rüşen ikisi birlüğünüñ oldı delîli /
Eyvân-ı felekde meh ile mihr
hüveydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 2). [rüşen,]

rüşen: Açık, belli.

Žamîr-i rüşeni âyîne-i
münevverdür / Ki her tarîk ile
rüşendür aña şüret-i hâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
11). [rüşendür, -dür]

rüşen: 1. Parlak, aydın, aydınlık 2.
Âşikâr, meydanda.

Tab‘-ı pâkuñ şu kadar **rüşen** ü
nûrânîdür / Zerreden kim
görinür aña göre şems ü kamer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 37). [rüşen,]

rüşen: Aşîkar, meydanda, apaçık, açık
bir şekilde. 2. Parlak, aydın, aydınlık.

Senüñ mihrüñle iy meh sînem üzre
iki dâğum var / Yanar gam
tekye-gâhında iki **rüşen**
çerâğum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1).
[rüşen,]

Görimeye şütür ü hücremi hasûd
benüm / Kâlırsa şahm-ı şütür
bula hücrenin **rüşen** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
53). [rüşen,]

rüşen: Açık, belli, aşîkâr.

Halka göstermege dünyâyı ser-â-
ser **rüşen** / İtdi peydâ yine
mir‘ât-ı Sikender nevrüz (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
11). [rüşen,]

rüşen eyle: Aydınlatmak.

Rüşen eylerken anuñ dünyâyı rây-ı
rüşeni / Mâh u hürşîdi sipîhr-i
pîr bilsem kim neder (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
29). [rüşen eyle, -r, -ken]

rüşen it: Âşikâr etme, aydınlatma,
parlak gösterme.

Cihânı pertev-i râyûñ ger itmese
rüşen / Tutardı dîde-i a‘yânı
perde-i zulemât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 23).
[rüşen it, -me, -se]

rüşen kıl: Aydınlatmak, ısıtmak.

‘Uyûn-ı ‘aqlı kılan nûr-ı ‘ilm ile
rüşen / Olur hâkâyık-ı eşyâ‘ı
hep başîr ü fehîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 3).
[rüşen kıl, -an]

rüşen ol: Aydınlanma.

Tîğ-ı siyâsetüñle olup kahr ehl-i
zulm / Sensin bu rüşen oldı
bugün Kâhramân-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
11). [rüşen ol, -dı]

rüşen ol: Aşîkar olmak, açığa çıkmak.

Yansa bir şeb iştiyâkum şem‘-i
bezm-ârâ saña / Rüşen olurdu
derûnum sūzişi cānâ saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 1). [rüşen ol, -ur, -dı]

Nuṭḡuñdan oldı ‘āleme rūşen
kelām-ı Hāk / İy rāz-dār-ı
Ḥaydar-i Kerrār Yā Ḥüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 4). [rūşen ol, -dı]

Oldı rūşen çeşm-i Ya‘küb-ı cihān
pür-şevk ḥalk / Var ise irdi
beşir Yūsuf-ı Ken‘ān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 11). [rūşen ol, -dı]

Tā sa‘ādet maṭla‘ından gün gibi itdi
ṭulū‘ / Başına gün toğdı dehrūñ
oldı rūşen baḥr u ber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
3). [rūşen ol, -dı]

rūşen ol: Parlamak, ışıldamak; aşikar
olmak, herkesçe bilinmek; etrafını
aydınlatmak, iyilik ve ihsanda
bulunmak.

Güneşden zerresi olmaya rūşen /
Ruḥuñ vaşfında yazsam biñ
resā‘il (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 124, Beyit 5). [rūşen ol, -
ma, -y, -a]

Yanup pāpāslar anda ser-ā-ser nār
u nūr oldı / Anuñla rūşen oldı
ser-be-ser çeşm-i Müselmān’ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 32). [rūşen ol, -dı]

rūşen ol: Aydınlanmak, nurlanmak;
açığa çıkmak, görünür olmak.

Yaḡup pāpāslar yir yir ser-ā-ser nār
u nūr oldı / Olup rūşen bil
İslām ehli yandı ḥavf ile tersā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 43). [rūşen ol, -up]

rūşen ol: Aydınlanmak, nurlanmak.

Oldı rūşen çihresinde pertev-i
devlet anuñ / Şemsden azherdür
ol ḥulḡ aña bürhānı nider (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
13). [rūşen ol, -dı]

rūşen ü izhar it: Aydınlık ve aşikar
etmek.

Ābdan olduğına cümle-i eşyāya
ḥayāt / İtdi gün gibi yine rūşen
ü izhar nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 9).
[rūşen ü izhar it, -dı]

rūşenā: Aydınlık, parlaklık.

İrdi cihāna pertev-i ḥüsnüñle
rūşenā / İy vech-i pākı maṭla‘-ı
envār Yā Ḥüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3).
[rūşenā,]

rūşen-sıfāt: Parlak yüzlü.

İy pāk-ı zātuñ içre maḥfî kamu
sıfātuñ / **Rūşen-sıfāt** içinde
her-dem fūrūḡ-ı zātuñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit
1). [rūşen-sıfāt,]

rüstem: Şeh-nâme’de Zâl’in dillere
destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.

Ḳahramān’ı ide ḡahr u göre
Rüstem sitemin / ‘Azm-ı rezm
itse kemīn bende-i şemşir-zeni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 15). [rüstem,]

rüstem: Şehname’de adı geçen İran’ın
ünlü pehlivan ve savaşçısı. Neriman’ın
torunu Zâl’in oğludur. Klasik

edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik
sembolü olarak sıkça kullanılmaktadır.

Ben didüm **Rüstem**'e murāduñ ne /
Döndi ol da murāda didi hemīn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5,
Beyit 2). [rüstem'e, -'e]

Qahr ile havf-ı tîğî kılup **Rüstem**'i
zebūn / Qahrından ister idi
anuñ Qahramān amān (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 10). [rüstem'i, -'i]

rüstem: İran'ın ünlü kahramanı. Adı
Şehname'de övgüyle anılır.Eski
şiiğimizde kahramanlık, acı kuvvet ve
yenilmezlik sembolü olarak özellikle
kasidelerde anılır.Daha
delikanlılığında birçok devleri
öldürmüş ve olağanüstü başarılar
göstermiştir.

Çü rezme 'azm ide ikbāl ile halāş
içün / Hezār **Rüstem** ider
haqqā feth-i destānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
19). [rüstem,]

Temāşā eyleseñ cündilerini 'arşada
şāhuñ / Kimisi Qahramān'dur
kimisi **Rüstem** kimi Dārā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 34). [rüstem,]

Rüstem ider şeker börek nicedür /
Kılmağa kām-ı cānı zevke
qarīn (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
5, Beyit 6). [rüstem,]

rüstem-i destān: Rüstem'in destanı.

Leşker-i cerrār u hūn-efşānumuz
kim her biri / Rüstem-i destāna
destān-ı vegā ta'lim ider (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
17). [rüstem-i destān, -a]

rüstem-i destān-ı feth: Rüstem'in
destanının fethi.

Her sipāhı rezimde Sām u Nerīmān-
ı zafer / Her dilīri cengde bir
Rüstem-i destān-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
16). [rüstem-i destān-ı feth,]

rüstem-i sâni: İkinci Rüstem (Rüstem;
Şehname'de kahramanlıklarıyla yer alan
efsanevi kişiliktir.).

Ferīd-i dehr-i Sultān Muştafā Hān-ı
'alīyyü'l-ğadr / Şecā'at
'arşasınūñ pehlevānı **Rüstem-i
Sāni** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 18). [rüstem-i
sāni,]

rüstem-nihād-ı ma'reke: Savaş
alanındaki Rüstem yaradılışı
(Rüstem'in yiğitliği).

Rüstem-nihād-ı ma'reke vü
Qahramān-ı rezm / Çābük-
süvār-ı 'arşa Şehen-şāh
Muştafā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 18). [rüstem-
nihād-ı ma'reke,]

rüsvā: Rezil, maskara.

Derdüñ ile 'ālemüñ āvāre vü
rüsvāsıdur / Meh-cebīnüm
nāzenīnüm Muşli-i sīmīn-beden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 10). [rüsvāsıdur, -sı, -
dur]

rüsvây: Rezil, itibarsız, haysiyetsiz.

Fazlî'nün **rüsvây** u bed-nâm
olduğın 'ayb eyleme / Çünkü iy
şüfî bilürsin her işi taqdîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 7). [rüsvây,]

rütbet: Derece.

Âdemün nuṭṭ iledür **rütbeti**
hayvân üzre / Ekl ü şurb ile
cihân içre çi-hayvân çi-beşer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 5). [rütbeti, -i]

Müşterî fîṭnat ü meh tal'at u hürşîd
eşer / Zühre ḳânûn ü felek
rütbet ü keyvân eyvân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
18). [rütbet,]

rûy: Güzel yüz.

Nîkvân-ı dehrde sensin bugün / Nîk
rây u nîk **rûy** u nîk nâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 4).
[rûy,]

rûy-ı āba: Parlak yüz 2. Su yüzeyi.

Has dir nihāyetî saña iy şüfî ehl-i
'İşk / Pāyuñ kerāmetiyle gerek
rûy-ı āba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5).
[rûy-ı āba,]

rûy-ı 'ālem: Yeryüzü, dünya.

N'ola gösterse cinân 'aksin cihân
āyîne-veş / Şayḳal-ı rāyıyla
gitdi rûy-ı 'ālemden keder

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 35). [rûy-ı 'ālem, -den]

Niçe ki vire şeref rûy-ı 'āleme
hürşîd / Niçe ki māh ide ḥalk-ı
cihāna 'arz-ı cemāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 32).
[rûy-ı 'ālem, -e]

Vefā ḥaṭṭın ḳazıdı rûy-ı 'ālemden o
nāzûk-fen / İşin başa iletmiş
ḥûbdur Berber Ḥasan Bālî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
11, Beyit 6). [rûy-ı 'ālem, -den
]

rûy-ı büstân: Bahçenin yüzü.

'Ārîz oldı yine beñzer ki hevādan
aña teb / Zerddür çihre-i 'āşîḳ
gibi **rûy-ı büstân** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 4).
[rûy-ı büstân,]

rûy-ı cānān: Sevgilinin yüzü.

Ḥaṭṭ-ı reyḥān kim tutupdur rûy-ı
cānānı dürüst / Sebze-i terdür ki
zeyn itmiş gülistānı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 1). [rûy-ı cānān, -ı]

rûy-ı cefā: Gam, keder ve cefa yüzü.

Evvel nazarda 'arza ḳılup şüret-i
vefā / Rûy-ı cefāyı eyledün
āḥirde āşîḳār (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 3).
[rûy-ı cefā, -yı]

rûy-ı cemen: Çimenliğin, bahçenin
yüzü.

İrişüp faşl-ı ḥazān ile ta'ayyün
bāğa / Ten-i 'āşîḳ gibi zerd

eyledi rüy-ı çemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 7).
[rüy-ı çemen, -i]

rüy-ı devrân: Dünyanın yüzeyi, yeryüzü. 2.. Her yer.

Çeküp şemşîr-i İslâm'ı karup
erbâb-ı ilhâdı / Kılalum kenz ü
bid'atdan müberrâ rüy-ı devrânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 3). [rüy-ı devrân, -ı]

rüy-ı niyâz: Temenna (büyüğe karşı baş eğme, eşik öpme vb. hareketler).

Ol serv-çihreñe diler iseñ kadem
başa / Rüy-ı niyâzı şu gibi Fazlî
türâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 7). [rüy-ı niyâz, -ı]

rüy-ı sahrâ: Düzlüğün yüzeyi.

Göricek lâleler zeyn itdi şandum
rüy-ı şahrâyı / Hıyâm-ı lâle-gün
ile pür olmuş At Meydânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 12). [rüy-ı şahrâ, -y, -ı]

rüy-ı yâr: Sevgilinin yüzü.

Gözün aç rüy-ı yâre bak şüfî /
Eşrekatu şemsu vechihi ve bedâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [rüy-ı yâr, -e]

rüy-ı zafer: Zaferin yüzü.

Beglerinün her biri rüy-ı zaferde
beg durur / Şâhid-i nuşret o
beglerle bulupdur zîb ü fer

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 24). [rüy-ı zafer, -de]

rüz: Gün, gündüz.

Rüz u şeb miñnetdeyüm bir lahza
râhat görmedüm / Yâ İlâhî sen
halâş it bu belâlardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 4). [rüz,]

Küy-ı hasretde nice bir bî-ser ü
sâmân olam / **Rüz** u şeb hâlvat-
nişîn ü gūşe-i hicrân olam
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 3). [rüz,]

Mekânum **rüz** u şeb Fazlî anuñ
'İşkî ocağıdur / Bugün ol pîr
ola mı nev-cüvân Dervîş
Bâlî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 10). [rüz,]

rüz: Gün.

Gün toğar şanma başuña iy **rüz** /
Ki tölindî o mihr-i devlet ü dîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 18). [rüz,]

rüz: Gündüz.

Acıdup bâde gibi **rûze** bizüm
cânımuza / Câm gibi kurudup
turur idi qanımuza (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 9).
[rûze, -e]

rüz: Gün, gündüz.

'Âleme söyle şeref virdi ser-â-ser
nevrüz / Qadrle kıldı şezi **rûza**
berâber nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 1).
[rûza, -a]

Giceñi qadr ile çok **rūza** berāber
ide Hāḡ / Eyledükce şeb ile rūzı
berāber nevrūz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 31*).
[rūza, -a]

rūz: F. Gün.,

Rūzı nevrūz olur yüzini gören
kişinūñ / Böyle pîrūz olur mı
‘acebā her nevrūz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 20*).
[rūzı, -ı]

Sürür ile geçüp her **rūzı** sūr olsun
sa‘ādetle / Gül-i sūrîsini kılsun
hemîşe tâze ter Mevlā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
71*). [rūzı, -ı]

rūz u hefte: Gün ve hafta.

Ne ben hemān ki bütün halk-ı
‘ālem eylerler / Du‘ā-yı
devletüñi **rūz u hefte** vü meh ü
sāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
31, Beyit 24*). [rūz u hefte,]

rūz u şeb: Gündüz ve gece.

Bir idüp rūz u şebi on iki ay itdi
sefer / Yüzini görmek ola diyü
müyesser nevrūz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 22*).
[rūz u şeb, -i]

Her günūñ ‘îd ü giceñ devlet ile
qadr ola / **Rūz u şeb** ola
müyesser tapuña ni‘met ü nān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 36*). [rūz u şeb,]

Ağlamakdan **rūz u şeb** çeşmümi
bî-nūr eyledüñ / Hey ne
zālîmsin elüñden dād u feryād
iy felek (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Murabba 4, Beyit 4). [rūz u
şeb,]

Elde cām u dilde her-dem fikrimüz
dil-dārdur / **Rūz u şeb**
eglencemüz ebyāt ile es‘ārdur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 15*). [rūz u şeb,]

Ġam yiyüp rūz u şebde qan içelüm
/ Ki bize Hāḡ’dan ol nevāl oldı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 39*). [rūz u şeb, -
de]

Çāre ne **rūz u şeb** fiğān idelüm /
Bağrumuz ḡasret-ile qan
idelüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 40*). [rūz u
şeb,]

Rūz u şeb iy gönül fiğān eyle /
Rāzuñı ḡalkā dāstān eyle (*Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 41*). [rūz u şeb,]

rūz u şeb: Gündüz ve gece.

Rūz u şeb nāle ider ‘İşḡ-ı belāsın
dileyüp / Dilegüm bu ki vire
Hāḡ dil-i nālāne belā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit
4*). [rūz u şeb,]

Künc-i miḡnetdür egerçi zāhiren
mesken bize / Şāḡ-ı ‘İşḡuñ **rūz
u şeb** qaşr-ı bālāsındayuz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 33*). [rūz u şeb,]

rūze: Oruç.

Nice kim ‘îd ola vü ‘îd ile ‘ālem
ḡandān / Nice kim **rūze** gidüp
irişe māḡ-ı şevvāl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 44*).
[rūze,]

rûze-i hecr: *Ayrılık orucu.*

Rûze-i hecr ile iy dil nice maḥrûm
olalum / 'İd irişdi demidür bezl
ola ger ḥvân-ı vişâl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 15*).
[rûze-i hecr,]

rûze-i hicr: *Ayrılık orucu.*

Ebrûsı ğamı ḳaddümi döndürdi
hilâle / Dil rûze-i hicrinde ider
âh ile nâle (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 19, Beyit 5*). [rûze-i
hicr, -in, -de]

rûz-gâr: *Zaman.*

Derd ü firâḳ ile geçirüp **rûz-
gârumuz** / Çıksun ki yiridür
felege âh u zârumuz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 24*). [rûz-gârumuz, -umuz
]

rûz-gâr: *Rüzgar, yel 2. devir, zaman,
felek.*

Vardı hevâya ḥırmên-i şabr u ḳarâr
ḥayf / Zûlm itdi **rûz-gâr** diyin
rûz-gâr ḥayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 2*).
[rûz-gâr,]

rûz-gâr: *Kader, talih, baht.*

Ḳıydı o nev-cüvâna meded **rûz-gâr**
ḥayf / Derdâ vü ḥasretâ vü
dirîğâ hezâr ḥayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 3*).
[rûz-gâr,]

Ḳıydı o nev-cüvâna meded **rûz-gâr**
ḥayf / Derdâ vü ḥasretâ vü
dirîğâ hezâr ḥayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 6*).
[rûz-gâr,]

Ḳıydı o nev-cüvâna meded **rûz-gâr**
ḥayf / Derdâ vü ḥasretâ vü
dirîğâ hezâr ḥayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 9*).
[rûz-gâr,]

Ḳıydı o nev-cüvâna meded **rûz-gâr**
ḥayf / Derdâ vü ḥasretâ vü
dirîğâ hezâr ḥayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 12*).
[rûz-gâr,]

Ḳıydı o nev-cüvâna meded **rûz-gâr**
ḥayf / Derdâ vü ḥasretâ vü
dirîğâ hezâr ḥayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 15*).
[rûz-gâr,]

Ḳıydı o nev-cüvâna meded **rûz-gâr**
ḥayf / Derdâ vü ḥasretâ vü
dirîğâ hezâr ḥayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 18*).
[rûz-gâr,]

Ḳıydı o nev-cüvâna meded **rûz-gâr**
ḥayf / Derdâ vü ḥasretâ vü
dirîğâ hezâr ḥayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 21*).
[rûz-gâr,]

Ḳıydı o nev-cüvâna meded **rûz-gâr**
ḥayf / Derdâ vü ḥasretâ vü
dirîğâ hezâr ḥayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 24*).
[rûz-gâr,]

Ḳıydı o nev-cüvâna meded **rûz-gâr**
ḥayf / Derdâ vü ḥasretâ vü
dirîğâ hezâr ḥayf (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 27*).
[rûz-gâr,]

rûz-gâr: *Devir, zaman, vakit; felek.*

Vardı hevāya hırmen-i şabr u qarār
hayf / Zılm itdi **rüz-gār** diyin
rüz-gār hayf (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 2).
[rüz-gār,]

Derdâ vü hasretâ vü dirîgâ hezâr âh
/ Kıydı o Şâha zulm ile bu **rüz-
gār** âh (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 17). [rüz-
gār,]

rüzgār: Esinti, yel; devir, dünya.

Bağr-ı gâmda nâ-bedîd oldı yine
fûlk-i şafâ / Var ise esdi
muğâlîf **rüzgāruñ** iy göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [rüzgāruñ, -uñ]

rüzgār: Yel, esinti 2. felek, zaman.

Tahtuña ferş ‘arş güher mihr tâcuña
/ Esbâb-ı taht-ı baht güher tâc
rüzgār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 16). [rüzgār,]

rüzgār: 1. Zaman. 2. Rüzgar, yel.

Olursa taht taht-ı Süleymân u tâc
hem / Çün tâcı gel virür yile ol
tahtı **rüzgār** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 32).
[rüzgār,]

rüzgār: Esinti, yel. 2. Zaman 2. Talih.

Bâda vardı gül ile lâle yirinde yil
eser / **Rüzgār** itdi havâle yine
yapraq dökeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 2).
[rüzgār,]

rüzgār it: Esmek.

Dirîgâ rüzgār itdi o hüsni ü hulķı
diger-gün / Meded begler
meded zulm oldı gâyet Muştafâ
Hân’a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 10). [rüzgār
it, -di]

rûzî: Far. Rızık, nasip.

Olur mı böyle şeref dünyede k’ola
rûzî / Ziyâret-i harem-i pâk-ı
seyyidü’s-sâdât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 8).
[rûzî,]

rüz-ı evvel: İlk gün, ilk zamanlar.

Rüz-ı evvelde görüp dîdâr-ı yârî
‘ayn-ı cân / ‘İşk-ı dîdâr ile
cüşân u hürüşân her zamân
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 1). [rüz-ı evvel, -de]

rüz-ı ‘îd: Bayram günü.

Rüz-ı ‘îd irdi vü eyyâm-ı bahâr u
dem-i nûş / Sâkiyâ töldura şol
kan olacağı içelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 4).
[rüz-ı ‘îd,]

rüz-ı kıyâm: Kıyamet günü.

Dâğ-ı ‘İşkuñla olan lâle gibi **rüz-ı
kıyâm** / Hâkdan kalka şarup
boynına hünîn kefeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 29). [rüz-ı kıyâm,]

rüz-ı mâtem: Yas günü.

Merhabâ itse senüñle ne gün ol Şâh
göñül / **Rüz-ı mâtem** dahî olsa

ola bayrām saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4).
[rûz-ı mâtem,]

rûz-ı nevrûz: Nevruz günü, bayram günü.

Rûz-ı nevrûzda varsun yüzini
görsün anuñ / Görmeyen kimse
cihân içre muḳarrer nevrûz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 19). [rûz-ı nevrûz, -da]

rûzı ol: Nasip olmak.

Rûz-ı vaşl olsa ‘âşıḳa rûzı / Şubḥ-
gâh olmadan sebân-geh olur
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 9, Beyit 2). [rûzı ol, -ı-sa]

rûz-ı rezm: Savaş günü.

Na‘lin semend-i ḳadri atup çerḥa
rûz-ı rezm / Buldı hilâl nâm ile
şimdi iştiḥar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 20).
[rûz-ı rezm,]

rûz-ı rûşen: Aydınlık gün, gündüz.

Zülfî sevdâsına düşdüñ gibi iy
Fazlî yine / **Rûz-ı rûşen**
görinür zulmet ile şâm saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [rûz-ı rûşen,]

rûz-ı rûşen: Aydınlık gün 2. güneşin doğması, yeni gün.

Gün toğmasun başına daḥı rûz-ı
rûşenüñ / Ḳalsun bu mâtem ile
şeb-i târ Yâ Hüseyin (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21). [rûz-ı rûşen, -üñ]

rûz-ı şohbet: Sohbet günü.

Ḥamdü-lillâh kim dem-i şādī vü
behcetdür bugün / Vaḳt-i ‘ıyş ü
rûz-ı şohbet devr-i ‘işretdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 1). [rûz-ı şohbet,]

rûz-ı tekbîr: Tekbir günü.

Cân u dilden gelüñüz şıdḳ ile tekbîr
idelüm / **Rûz-ı tekbîr** ü dem-i
zıkr durur vaḳt-i nemâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 6). [rûz-ı tekbîr,]

rûz-ı vaşl: Vuslat günü.

Rûz-ı vaşl olsa ‘âşıḳa rûzı / Şubḥ-
gâh olmadan sebân-geh olur
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 9, Beyit 2). [rûz-ı vaşl,]

rûz-ı veğâ: Kavga günü.

İştabl-ı dehrde bir atum var ki
ḥüşrevâ / Rûz-ı veğâda
düşmenüñ olsun aña süvâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 4). [rûz-ı veğâ, -da]

rûz-ı veğâ: Savaş günü.

Tîḡı ger **rûz-ı veğâ** ‘arz-ı şecâ‘at
itse / Ḳahr ile zâr u zebûn ide
niçe Tehmeten’i (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 14).
[rûz-ı veğâ,]

rūzī-i seb: Gece ve gündüz.

Seyr ile şunup hüsni nevālin
Ramazān'uhn / Kıl **rūzī-i seb**
'īd-i vişālin Ramazān'uhn (*Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 19,
Beyit 2*). [*rūzī-i seb,]*

'Ālem saña yā Rabb güneş gibi
'ıyāndur / Kıl **rūzī-i seb** 'īd-i
vişālin Ramazān'uhn (*Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 19,
Beyit 4*). [*rūzī-i seb,]*

Kıl hūvān-ı vişālin baña yā Rabb
hāvāle / Kıl **rūzī-i seb** 'īd-i
vişālin Ramazān'uhn (*Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 19,
Beyit 6*). [*rūzī-i seb,]*

Luṭf eyle oruç ayı gibi kadre irişdür
/ Kıl **rūzī-i seb** 'īd-i vişālin
Ramazān'uhn (*Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 19, Beyit 8*).
[*rūzī-i seb,]*

Göster baña ebrūsı hilālını İlāhī /
Kıl **rūzī-i seb** 'īd-i vişālin
Ramazān'uhn (*Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 19, Beyit 10*).
[*rūzī-i seb,]*

S

sa'ādet: Mutluluk ile, huzurla.

Hasretā derdā efendüm serverüm
hānum gider / Kim **sa'ādetle**
yine ol şāh-ı devrānum gider
(*Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 77,
Beyit 1*). [*sa'ādetle, -le]*

sa'ādet: Mutluluk, bahtiyarlık.

Mihr-i hibr içre o tıfla virmek için
perverīş / Baht māderdür
sa'ādet dāye vü devlet peder
(*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 19,
Beyit 5*). [*sa'ādet,]*

Açılub bāğ-ı vücūdında **sa'ādet**
gülleri / Gülşen-i 'ālemde
kalsun bŷ-ı luṭfından eşer
(*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 19,
Beyit 28*). [*sa'ādet,]*

Sürür ile geçüp her rūzı sŷr olsun
sa'ādetle / Gül-i sŷrīsini kılsun
hemīşe tāze ter Mevlā (*Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit
71*). [*sa'ādetle, -le]*

Mübārek eyleye Haḡ maḡdemŷñ
sa'ādetle / Hemīşe ola
terakḡīde rif'at ŷ iḡbāl (*Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 31, Beyit
33*). [*sa'ādetle, -le]*

Hemīşe şadr-ı kirām ol olup
sa'ādetle / Serīr-i 'izzet ŷ şadr-
ı riyāset ŷzre muḡīm (*Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 34, Beyit
34*). [*sa'ādetle, -le]*

sa'ādet: Mutlu olma, mutlu ve mesut
yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.

Dil **sa'adet** burcı üzredür biter
hürşid-i fer / Kim odur dürc-i
belâlar içre dürr-i mu'teber
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 1). [sa'adet,]

'Adûlaruñ ola maḡhûr u döstlaruñ
şādān / **Sa'adet** ile tavîl ide
'ömrüñi müte'âl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 34).
[sa'adet,]

İşiginde **sa'adet** üzre iken / O
sa'adet bize ḡayāl oldu (Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2,
Beyit 33). [sa'adet,]

sa'adet: Mutlu olma, mutlu ve mesut
yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.

Binsün **sa'adet** esbine iḡbāl ü 'izz
ile / Şehler olup piyāde
rikābında dāyimā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 34).
[sa'adet,]

Olsun öñüñce ḡāşiye-dāruñ hezār
şāh / Sen bin **sa'adet** atına iy
şāh-ı kām-kār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 29).
[sa'adet,]

sa'adet: Bahtiyarlık, iyi talih.

Hāḡ şala girü **sa'adette** irişe 'an-
ḡarīb / Fazliyā ol pādīşāh-ı
milk-i 'irfānum gider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit
6). [sa'adette, -le]

Gözüñ aydın günüñ ṡoḡdı **sa'adet**
saña yüz tıdı / Yine iy Fazlî ol
hürşid-i burc-ı rif'atüñ geldi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137,
Beyit 7). [sa'adet,]

Dāḡ-ı ḡamuñ derūnda **sa'adet**
nişānidur / Derd ü maḡabbetüñ
maraż-ı rūḡadur şifā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
6). [sa'adet,]

'Adl ü cūd u ḡulḡ kim her laḡza
'ādet zātına / Yusa 'ādetle
sa'adet ehlidür ol nām-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 32). [sa'adet,]

Şāh-ı Cem-cām u Sikender-derece
dārā-dār / Mihr-i Bercīs
sa'adet meh-i keyvān-eyvān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 34). [sa'adet,]

Tā **sa'adet** maṡla'ından gün gibi
itdi ṡulū' / Başına gün ṡoḡdı
dehrüñ oldu rūşen baḡr u ber
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 3). [sa'adet,]

Sen Süleymān'a Ḥudā virmiş
sa'adet ḡātemin / İns ü cīnnüñ
ḡükmüñe kārı itā'atdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 24). [sa'adet,]

Olup **sa'adet** ile Rūm iline defter-
dār / Yazıldı defter-i iḡbāle
nāmumuz fi'l-ḡāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 9).
[sa'adet,]

ṡālî'-i naḡsumda bir zerre **sa'adet**
görmedüm / Kara baḡtumda
dirīḡ āşār-ı devlet görmedüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 3). [sa'adet,]

İşiginde **sa'adet** üzre iken / O
sa'adet bize ḡayāl oldu (Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2,
Beyit 33). [sa'adet,]

sa'adet: Mutluluk, bahtiyarlık, huzur.

Hamdülillāh ki bulup ferr ü **sa'ādet**
eyyām / Burc-i iḳbāle rücū' itdi
yine bedr-i temām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 1).
[sa'ādet,]

sa'ādet milki: Mutluluk ülkesi.

Tîğ-ı hürşidle feth itdi sa'ādet
milkini / Milket-i 'āleme şāh
oldı muzaffer nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
3). [sa'ādet milki, -n, -i]

sa'ādet ol: Mutluluk, bahtiyarlık
olmak.

Pîr olup olsun sa'ādet mesnedinde
güşe-gîr / Meclisinde güşe-gîr
olsun ğam u henn ü keder
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 26). [sa'ādet ol, -sun]

sā'at: An, zaman.

İki **sā'at** çeşmüme görünmese ol
māh-ı rev / Eşk ü āhum
aramakdan yiri gögi bir ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 2). [sā'at,]

sā'at-be-sā'at: Saatten saate, her saat,
her an.

Cân ise **sā'at-be-sā'at** 'İşka t̄alib
olmada / 'İşk ise günden güne
gönlüme ğalib olmada (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit
5). [sā'at-be-sā'at,]

sā'at-ı ferhunde: Mutluluk saati.

İktirān itdi şeref burcında māh u
müşterî / **Sā'at-ı ferhunde**
eyyām-ı sa'ādetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 9). [sā'at-ı ferhunde,]

sā'at-ı ferhunde: Mutluluk saati.

İktirān itdi şeref burcında māh u
müşterî / **Sā'at-ı ferhunde**
eyyām-ı sa'ādetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 9). [sā'at-ı ferhunde,]

sabā: Ar. gün doğusundan esen hafif
ve tatlı rüzgâr.

Hevāya yeltenüben yelmedür ki her
lahza / Kopardasın çü **şabā**
'ālem içre gird-i fütur (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
20). [şabā,]

sabā: (صبا) i. (Ar. şabā) Sabaha doğru
kuzeydoğudan hafif hafif esen serin,
hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Büy-ı zülfünden meger dem urdı
gülşende **şabā** / K'oldı
sünbüller bu sevdādan perîşān-
hāl aña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 37, Beyit 3). [şabā,]

Yiller ile bulmadı bir şemme bŷy-ı
zülfüni / Ol hevāda gerçi kim
çok yeldi yopurdı **şabā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit
3). [şabā,]

sabā: Ar. Poyrazdan esen lâtif rüzgâr.

Sebkāt iderdi sāyesine kılsa ger
reviş / Görmezdi gerdeni yele
yillerle ger **şabā** (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 22, Beyit 8).
[şabā,]

sabā yeldi yopur: *Sabah rüzgarı esti savruldu.*

Yiller ile bulmadı bir şemme bûy-ı
zulfûñi / Ol hevâda gerçi kim
çok yeldi yopurdu şabā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [şabā yeldi yopur, -dı]

sabâh: *Sabah 2. aydınlık.*

Revâ mı ğaflet ile sen uyursın iy
âdem / Gice **şabâha** deġin zıkr
ider vuñuş u tıyûr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13).
[şabâha, -a]

sābāş id: *Takdir etmek, beġenmek.*

Ehl-i dil sābāş ider her-dem kemāl-
i nazmına / Şi'r-i Fazlî ideli
ġüftâr-ı Selmân ile baġş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5). [sābāş id, -er]

sābāş it: *Takdir etmek.*

Görüp naġşını her kim itse sābāş /
Şafâ kesb eyler andan cān-ı
naġķāş (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 6, Beyit 2). [sābāş it, -se]

sabî: *Küçük çocuk.*

Tüġlar çözmüş saçın meftûl **şabîler**
gibi / Naġd-i cānın cünd-i
a'dānuñ diler kim ide cerr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 8). [şabîler, -ler]

sābi'an: *Yedinci olarak.*

Sābi'an ħalvet ü 'uzlet ki sülûk
ehlinüñ / Şoġbet-i ħalk ider nûr
u şafâsın zâyil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23).
[sābi'an,]

sābit-kadem ol: *Durmak, ayrılmamak*
2. *Kararlı olmak, sebat etmek.*

N'ola olsam dā'vi-i 'Işķ içre ben
sābit-kadem / Oldı Fazlî māh u
māhî eşķ ü āhumdan ġüvā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [sābit-kadem ol, -sa, -m]

sābitü'l-binā: *Yapının sabit duruşu.*

Ĥiffetde bād öñince uçar berg-ġāh-
veş / Kuvvetde lîk kûh gibi
sābitü'l-binā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 6).
[sābitü'l-binā,]

sabr: *Sabır, dayanma, katlanma.*

Ķomadı bir dāne **şabrum** dilde ol
ĥāl-i siyāh / Ĥirmen-i dünyâyı
berbād itse n'ola bād-ı āh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 13). [şabrum, -um]

sabr: *Sabır, dayanma, katlanma.*

Şabrum yaķasın çāk ider isem n'ola
her ġāh / El irmedi dāmān-ı
vişāline anuñ āh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 1).
[şabrum, -um]

sabr: *Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.*

‘Akl u **şabrum** āh kim yād oldı
benden dōstlar / Oldı her yād
ile tā ol šāh-ı hūbān āšinā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10,
Beyit 4). [şabrum, -um]

sabr: *Ar. sabır, tahammül.*

Gitdi ‘aql u gitdi fikr ü gitdi **şabr** u
gitdi dil / Hey ne müşkil derde
ben bî-çāre oldum mübtelā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38,
Beyit 2). [şabr,]

Didiler kim çāresi **şabr** u seferdür
her zamān / Şabra tākat
kalmadı terk-i diyār ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 8). [şabr,]

Şabr ile kurtulmadum çünkim
giriftār olmadın / Şabra tākat
kalmadı terk-i diyār ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 10). [şabr,]

sabr: *Dayanma, tahammül.*

Sende ne zerre kadar mihr ü vefā
fehmi olunur / Kıl kadar bende
ne **şabr** ile tahammül bulunur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65,
Beyit 4). [şabr,]

sabr: *Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi.*

Kaçup benden ne dem kim gitse ol
ārām-ı cān iy dil / Firār idüp
karārum **şabr** u ārāmum vedā‘
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 4). [şabr,]

‘Āsiren derd ü belā vü elem ü
zaḥmete **şabr** / Ki olur vāsita-i
şabr ile ḥal her müşkil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
27). [şabr,]

sabr: *"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.*

‘İşk sevdāsiyle ‘ālemden kenār
ister göñül / **Şabra** tākat
kalmadı terk-i diyār ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 2). [şabra, -a]

Vaktdür kim ‘İşk ile ḥayrān u ser-
gerdān olam / **Şabra** tākat
kalmadı terk-i diyār ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 4). [şabra, -a]

Yār ise her laḥza aḡyāre muşāhib
olmada / **Şabra** tākat kalmadı
terk-i diyār ister göñül (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit
6). [şabra, -a]

Didiler kim çāresi şabr u seferdür
her zamān / **Şabra** tākat
kalmadı terk-i diyār ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 8). [şabra, -a]

Şabr ile kurtulmadum çünkim
giriftār olmadın / **Şabra** tākat
kalmadı terk-i diyār ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 10). [şabra, -a]

Şabr eyle kudretüñ yoḡ ise **şabra**
dāyimā / Tā ḥaşr olunca derd ile
kıl nāle vü fiḡān (Kara Fazlî

Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 15). [şabra, -a]

sabr: *Bir acıya veya felakete dayanma, tahammül etme.*

‘Akl u **şabr** u cân u dil yād oldı
benden hasretā / Mümkün
olmadı senüñle bir dem olmak
āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 7*). [şabr,]

sabr eyle: *Sabretmek, dayanmak.*

Derde **şabr eyle** dilā çāre nedür
çün dönmez / Her kazā tîri
k’ola kavs-i kaderden peydā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [şabr eyle,]

Şabr eyleyeyin dil ne çeker sîm
çeküp ayruḡ / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 4*). [şabr eyle, -y, -e, -yin]

Şabr eyle kudretüñ yoḡ ise şabra
dāyimā / Tā haşr olunca derd ile
kıl nāle vü fiḡān (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 15*). [şabr eyle,]

sabr kıl: *Sabretmek, tahammül etmek.*

Saltanat tahtına çün virdi Hudā
istihkāk / **Şabr kıl** ola
müyesser umarum istiqlāl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 39*). [şabr kıl,]

sabr-ı cemil: *Şikayetlenmeden gösterilen güzel sabır.*

Nür ola ḡabri dāyim olup ḡarḡa-i
rıżā / **Şabr-ı cemil** idüp atasına
anuñ ‘atā (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 25*). [şabr-ı cemil,]

sac-: *1. Saçmak. 2. Dökmek.*

Bir çakım oddur atılmaḡa ‘adūdan
cānibe / Hışm ile tōp u tūfeng
aḡzından āteşler **şaçar** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 15*). [şaçar, -ar]

sac: *1. Saçmak. 2. Dökmek.*

Kef-i deryā-nişāruñ la’l ü dūr
şaçdıḡca reşkinden / Yüregi
ḡan tolar k’anuñ acıdur baḡr-i
‘Ummān’ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 46*). [şaçdıḡca, -dıḡ, -ca]

Uyandı dīde-i ikbāl baḡt-ı hūb-
ālūd / Yüzine āb **şaçup** keff-i
cūd-ı Raḡmānī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 4*). [şaçup, -up]

sac: *Baş derisini kaplayan kıllar.*

Didi Fazlî **şaçuña** ‘ömr-i dırāz /
Ṭevvelallāhu ‘ömrehu ebedā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7*). [şaçuña, -uñ, -a]

sac: *Baş derisini kaplayan kıllar.*

Tūḡlar çözmüş **şaçın** meftül şābīler
gibi / Naḡd-i cânın cūd-i
a’dānuñ diler kim ide cerr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 8*). [şaçın, -ın]

Görüp dil bir **şaçı** Leylî nigârûñ
oldı meyyâlî / ‘Aceb Mecnûn’ı
olmuşdur anuñ bilsem n’ola hâlî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 1). [şaçı, -ı]

Nâfe-i Çînî **şaçuñdan** kışşadur
ammâ Hıttâ / Nergis-i şehlâ
gözünüñden nüshadur ammâ
sakîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 12).
[şaçuñdan, -uñ, -dan]

sac: Dağıtmak, saçmak.

Ebr-i nîsânî gibi her lahzâ
gevherler **şaçar** / Keff-i dūr-
pâşî anuñ baħr-i şahāvetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 20). [şaçar, -
ar]

sac: Baş derisini kaplayan kıllar.

Şaçuñ şu üstine seccāde şalmıs iki
sāhirdür / Diyār-ı Rûm’a
Çîn’den geldi hattıñ bir
müsāfirdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 1). [şaçuñ, -uñ
]

sac: Baş kaplayan kıllar.

Āh u vāy eyler düşelden ol **şaçı**
leylîye dil / Uğradan bildüm
nedür Mecnûn’ı vā-veylâlara
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134,
Beyit 2). [şaçı, -ı]

sac: Baş derisini kaplayan kıllar.

Ölümden Hızr-veş pervāsuz-isem
n’ola iy Fazlî / Lebi āb-ı
hayātumdur **şaçı** ‘ömr-i

dırāzumdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 93, Beyit 1). [şaçı, -ı]

sac: Baş kaplayan kıllar, sevgilinin
saçı.

Dişüñ medħini silk-i nazma düzdi
Fazlî-i bî-dil / **Şaçuñ** evşāfını
mecnû‘a-i yārāna yazmışlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92,
Beyit 5). [şaçuñ, -uñ]

sac: Saç 2. sevgilinin saç.

Buldum **şaçuñda** leyletü’l-isrâ’
haberlerin / Şordum lebüñe
mu‘ciz-i ‘İsâ haberlerin (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit
1). [şaçuñda, -uñ, -da]

sac: Baş derisini kaplayan kıllar. 2.
Sevgilinin saç.

Dînüm **şaçuñ** küfrin senüñ her kim
ki îmān bilmeye / Olsun
murādum budur ol dînden hem
îmāndan cüdā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4).
[şaçuñ, -(u)ñ]

Şaçuñ örter cemālūñ gayret-i îmān
kanı cānā / İder göz göre dîni
setr ol gör nice kāfirdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit
3). [şaçuñ, -(u)ñ]

sac: I. Saç 2.. Sevgilinin saç.

Vādi-i gamda nice mecnûn-ı
mahzûn olmayam / Bir **şaçı**
leylî perî-ruhsāre oldum
mübtelā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 38, Beyit 4). [şaçı, -ı]

saç: *Baş derisini kaplayan kıllar, zülf.*

Ƙadi her dilberüñ gerçi kıyâmetdür
‘alâmetdür / Velîkin ol **saçı**
maşşer şanem gâyet
kıyâmetdür (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 13, Beyit 9). [*saçı, -ı*
]

saçal: *Saçtığından beri.*

Mezra‘-ı cānda **şaçaldan** fitne
tuħmın beglerüñ / Lāle-veş
bağrumda çaķdı ƙara ƙara
başlar (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 66, Beyit 2). [*şaçaldan, -*
dan]

saçıl: *Dağılmak, yayılmak.*

Şaşıldı ‘āleme şol deñlü ħūn-ı
ƙurbānı / Kim oldu la‘l-i
Bedaħşān ƙamu cibāl ü felāt
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,*
Beyit 12). [*şaşıldı, -dı*]

saçını yol: *Saçını yolmak 2. "Saçını
başını yolmak" deyiminin karşılığı
olarak "üzüntüden dövünmek".*

Ƙaddini ĥasret ile benefşe ĥam
eyleyüp / Yolsun saçını sünbül-
i pür-tār Yā Ĥüseyn (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
29). [*saçını yol, -sun*]

Gördi cem‘iyyet-i gül-zār perîşān
olmuş / Yoldı sünbül saçını
ĥayli ƙarardı reyĥān (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
9). [*saçını yol, -dı*]

sad: *Mutluluk.*

Her kisi **şādān** u ĥurrem ‘ıyş ü
‘işret itmede / Ĥalkā ‘arz itdi
cemālini yine ĥübān-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,*
Beyit 9). [*şādān, -an*]

Hicr-i yār ile benî giryān u nālān
eyledüñ / Ƙarşuma
düşmenlerüm **şādān** u ĥandān
eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 4, Beyit 7). [*şādān, -*
an]

sad: *100 2. pek çok.*

Dür idem medħūñe **şad** beyt ne **şad**
belki hezār / Pād-şāhum hele
ma‘zūr buyur ƙāfiye az (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
31). [*şad,]*

Ol pür-cefā ki eyleye geh geh
vefāya nāz / Sen dürr-i eşkden
dök ayağına **şad** niyāz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 16). [*şad,]*

sad: *Kutlu, uğurlu.*

Yine **şād** ol gönül ĥayr oldu ƙāruñ
devletüñ geldi / Zahīrūñ
mesnedüñ ya‘nī o ‘ālī-rütbetüñ
geldi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
137, Beyit 1). [*şād,]*

Bir yir var imiş ĥamlu varan **şād**
gelürmiş / Toğrusını di Fazlî ki
mey-ĥāne degül mi (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5).
[*şād,]*

sad: *100 2. Pek çok.*

Dür idem medħūñe **şad** beyt ne **şad**
belki hezār / Pād-şāhum hele
ma‘zūr buyur ƙāfiye az (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 31). [şad,]

sad: Mutluluk, sevinç, neşe.

Yâri kılduñ zulm-ile ben bendeden
yâd iy felek / İtmedüñ vaşl ile
bir dem hurrem ü **şad** iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1). [şad,]

sad: "yüzlerce, yüz kere" anlamlarında kullanılan yüz sayısı.

Nice kim eyleye 'uşşâk-ı Şıfâhân u
'İrâk / **Şad** nidâ ile reh-i
râstdan âheng-i hicâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 34). [şad,]

sad: Mutlu, sevinçli, huzurlu.

Şad u hurrem yimede içmekde
'âlem pür-sürür / Çâşnî-gîr-i
każâ çıkıdı kamuya hûvân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5). [şad,]

sad hezâr: Yüz bin.

Fünûn-ı hikmet ile zû-fünûn-ı
'âlemdür / Revâdur olsa
tilâmîzi **şad hezâr** hakîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 16). [şad hezâr,]

Mü'min olan yaķar bu muşibetle
bağrını / Kâfir de eylesün bu
işe **şad hezâr** âh (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 20). [şad hezâr,]

sad hezâr ol: Binlerce, yüz binlerce olmak.

Baňa ol yüzi gülşensiz gerekmez
şad hezâr olsa / Geyüp gül-bünü
nev-rüzî kabâ her gönce-i ra'nâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 3). [şad hezâr ol, -sa]

sad hezârân: Yüz binlerce.

Şad hezârân dirîğ vâ-veylâ / Ki
belâ üzre câna irdi belâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 20). [şad hezârân,]

sadâ: Ses, avaz.

Tâ Şıfâhân u 'İrâk'a irişe şayd u
şadâ / Râstî eyleye ger muṭrib-i
bezmüñ âvâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 29).
[şadâ,]

sadâ: Ses, avaz, yankı.

İşit küsuñ **şadâsın** şimdilik nevbet
bizümdür dir / Zemân el virmiş
iken olma hâlî zevkden aşlâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 10). [şadâsın, -sı, -n]

şadâ vir: Ses vermek, bir mûsikî parçası çalınır veya söylenirken çalacak veya söyleyecek olana başlanacak ilk sesi çıkarmak.

Muṭribâ billâh söylet sâzuñı /
Nağme-i 'uşşâkdan vîrsün şadâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 6). [şadâ vir, -sün]

sadākat: Doğruluk, bağlılık.

Gör āhir ol **şadākat** birle başın
virdi bī-pervā / Meded begler
meded zulm oldu gāyet Muştafā
Hān'a (Kara Fazlī Dīvānı,
Murabba 27, Beyit 4).
[şadākat,]

sadākat: Bağlılık, vefa.

Mihrine dil verenlere nā-mihr-bān
imiş / 'Ahdinde yok **şadākat** ü
kavli yalan imiş (Kara Fazlī
Dīvānı, Müseddes 2, Beyit 11).
[şadākat,]

sadākāt ir: Sözüne sadık kalma, sadık
kimse olma.

Sehāda bulmaz idi nāmı Hātem-i
Tāyī / Eger ki dest-i
cevāduñdan irmese şadākāt
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 23,
Beyit 19). [şadākāt ir, -me, -se
]

sadāret: Başa geçme, sadrazamlık
makamı.

Luţf ile tır yıka rū tır-i vebālini
gider / Şadra geç saña **şadāret**
yaraşur sultānum (Kara Fazlī
Dīvānı, Nazm 2, Beyit 6).
[şadāret,]

sadā-vı nāy-ı tır: Ok neyinin sesi.

Şadā-yı nāy-ı tırüñ iy kaşı yā
istimā' eyler / Anuñ-çün
Mevlevī mānend naḥçirüñ
semā' eyler (Kara Fazlī Dīvānı,

Gazel 80, Beyit 1). [şadā-yı
nāy-ı tır, -üñ]

sadā-vı şayha-i lebbeyk: Lebbeyk
çıgıllıklarının sesleri.

Derün-ı kubbeye-i eflākı güm güm
ötdürdi / **Şadā-yı şayha-i
Lebbeyk** ü na're-i şalavāt
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 23,
Beyit 3). [şadā-yı şayha-i
lebbeyk,]

sadā-vı şayha-i tekbir: Tekbir
çıgıllıklarının sesi.

Şadā-yı şayha-i tekbir irişdi āfāka /
Zihī zemān-ı 'ibādāt u mevsim-
i tā'āt (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 23, Beyit 5). [şadā-yı
şayha-i tekbir,]

sadā-vı sūr-nāy: Zurna sesi.

Cihān güm güm öter pür-şevk-i
'ālem irdi eflāke / **Şadā-yı sūr-
nāy** u şit-i senc ü tabl efgānı
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 12,
Beyit 2). [şadā-yı sūr-nāy,]

sadā-vı tabl: Davul ve zurna sesi.

Şadā-yı tabl u şit-i senc ü bāng-ı
sūr-nāy ile / Zemīne zelzele
düşdi zemāne velvele yārā
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29,
Beyit 4). [şadā-yı tabl,]

sad-bār: Yüz kere.

Hatm eyle sözüñ eyleyüben cān u
göñüldeñ / **Şad-bār** selām āline
aşhābına her-dem (Kara Fazlī

Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15).
[şad-bâr,]

sad-çāk ol: *Yüz parça olmak, paramparça olmak.*

Tîğ-ı gâmdan bağı şad-çāk olmaya
her kimsenüñ / Ehl-i 'Işk içinde
tutmazlar dilâ anı dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*). [şad-çāk ol, -ma, -y, -a]

sāde: *Basit, süsten arınmış.*

'āşık-ı bî-reng'e hem-reng olıma ol
sāde dil / K'olmaya kayd-ı
nuķuş-ı dünyeden āzāde dil
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1*). [sāde,]

sadef: *Sedef, istiridyeye.*

Nev'-i insānede nuķ ile tefāzul
vardur / Hāzef üzre şadefe dürr
iledür niteki fer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 6*).
[şadefe, -e]

sadef: *Sedef, inci kabuğu.*

Gerçi 'ālem şadefinde bulunur niçe
dürer / Söz gibi gūşa toķınmadı
girān-māye güher (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 1*).
[şadefinde, -i, -n, -de]

sadef: *İçinden inci çıkan deniz hayvanı.*

Şadef ağzına düşse dürr olur pāk /
Dehān-ı māre düşse zehr-i kātıl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kut'a 13, Beyit 2*). [şadef,]

sad-hezārān: *Yüz binlerce 2. pek çok.*

Şad-hezārān dirîğ ü ḥasret ü āh /
Gitdi ol şeh zamān-ı firķatdūr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 28*). [şad-hezārān,]

sa'dî: (ö. 691/1292) *Bostan ve Gülistan adlı eserleriyle tanınan İran'ın büyük şairlerinden Sa'dî-i Şirazî.*

Sa'd-ı Zengî'nüñ adın kim bilür idi
şāhā / Virmese Sa'di
Gülistān'la Büstān'da ḥaber
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 40*). [sa'di,]

sa'd-ı zengî: *Zengi hükümdarlardan Sa'd.*

Sa'd-ı Zengî'nüñ adın kim bilür idi
şāhā / Virmese Sa'di
Gülistān'la Büstān'da ḥaber
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 40*). [sa'd-ı zengî, -nüñ]

sādık: *Ar. Sahih, doğru, gerçek.*

Sādık ḥakı ki şıdk ile mānend-i
şubḥ odur / Şems-i cemāl-i
Ḥakķ'a nümū-dār Yā Hüseyn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 40*). [şādık,]

sādık: *Gerçek dost; âşık.*

Virdi şöhret şubḥ-veş mihründe
şādıklık baña / Āfitābum
gögden inmiş gibi 'āşıklık baña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [şādıklık, -lık]

sādık: Doğru, hakikatli, sadakatlı, dürüst.

Yolında pādiŞāhuñ **şādık** iken ol
şeh-i a‘lā / Dirīgā itdi ‘iśyān
tōhmetin būhtān idüp a‘dā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 3). [şādık,]

sādık ol: Sadakatli, dürüst olmak.

Bî-vefā olduñ reh-i ‘ışk içre şādık
olmaduñ / Kāş ezelden
olmayaydı āşinālıklar begüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 4). [şādık ol, -ma, -duñ
]

sādır ol: Ortaya çıkmak, meydana
gelmek, zuhur etmek.

Evvelā sādır olan nuṭṭ imiş eyle
anı fehm / K’oldı mecmū‘-ı
kemālāt-ı İlāh’a mazhar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
10). [şādır ol, -an]

sādisen: Altıncı olarak.

Sādisen sālīke elbetde ḵanā‘at
vācib / Ki bu yolda o durur zād
u nevāl-i rāḥil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22).
[sādisen,]

sād-mān-ı ‘adl ol: Adaletin sevinci
olmak.

Düşmenleruñ müdām ola maḵhūr-ı
zulm-i dehr / Her laḥza dōstlar
olalar sād-mān-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit

34). [sād-mān-ı ‘adl ol, -a, -lar
]

sad-pāre: Yüz parça, lime lime.

Fazliyā zūlfı ğamından ol nigāruñ
āh kim / Şāne gibi ḵurudum
şad-pāre oldum mübtelā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit
5). [şad-pāre,]

sadr: Makam.

Mey-hāne **şadrına** geçübün Fazliyā
müdām / Eyler şafā-yı cām ile
mest ü ḥarāb rakş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5).
[şadrına, -ı, -n, -a]

sadr: Makam 2. Baş köşe.

Bir şeb beni yā Rabb o meh-i bedre
irişdür / Ayakda ḵoma al elümi
şadre irişdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 19, Beyit 7).
[şadre, -e]

sadr: Baş, başkan; sadrazam
(Sadrazamlık bağlamında).

Luṭf ile ṭur yıka rū tîr-i vebālını
gider / **Şadra** geç saña şadāret
yaraşur sulṭānum (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 2, Beyit 6).
[şadra, -a]

sadr-ı hūbāne: Güzeller makamı.

Geçelden tekye-i ḥüsn içre ol şeh
şadr-ı hūbāne / Işıklar gibi
‘āşıklar baş açdı girdi meydāne
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 5). [şadr-ı hūbāne,]

sadr-ı kirām: Şerefli kimseler.

Hemīşe **şadr-ı kirām** ol olup
sa‘ādetle / Serīr-i ‘izzet ü şadr-ı
riyāset üzre muķīm (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 34, Beyit 34).
[şadr-ı kirām,]

sadr-ı kirām ol: Yüce ulu kişilerin
başı olmak.

Luţf u cūd ile olup hādve-i erbāb-ı
kerem / Haşre dek mesned-i
‘izzetde ola şadr-ı kirām (Kara
Fazlī Dīvânı, Kaside 32, Beyit
32). [şadr-ı kirām ol, -a]

sadr-ı riyāset: Baş yönetici.

Hemīşe şadr-ı kirām ol olup
sa‘ādetle / Serīr-i ‘izzet ü **şadr-ı
riyāset** üzre muķīm (Kara
Fazlī Dīvânı, Kaside 34, Beyit
34). [şadr-ı riyāset,]

sadr-ı vezāret: Vezirliğin başı, en
yüksek yeri 2. sadrazamlık makamı.

Muntazam olmağa ‘adl ile umūr-ı
cumhūr / Virdi bir ‘ādile Hāk
şadr-ı vezāretde kıyām (Kara
Fazlī Dīvânı, Kaside 32, Beyit
5). [şadr-ı vezāret, -de]

sāf: Halis, temiz.

Ko riyā şuffesin ol **sāf** şaf-ı ‘āşıkā
gel / Şūfiyā sāfi mey iç sāfi
virüp cāne şafā (Kara Fazlī
Dīvânı, Gazel 15, Beyit 3). [sāf,
]

sāf id: Temizlemek, arındırmak.

Eger ki mühre-i zıkr ile şāf idesin
ola / Huţūt-ı rahmet ile şafha-i
dilūñ meştūr (Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 6, Beyit 21).
[şāf id, -e, -sin]

saf şaf tur: Yan yana dizilmek.

Devlet ü ikbāl u nuşret fırsat u
şevket zafer / Turulur şaf şaf
cemī‘i cem‘ olup erkān-ı feth
(Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 10,
Beyit 2). [şaf şaf tur, -ul, -ur]

safā: Ar. 1. Kedersizlik, endişesizlik,
gönül şenliği.

Cihānuñ her günü ‘īd ü gicesi Qadr
olmuşdur / Gice gündüz **şafā** ile
geçürseñ n’ola devranı (Kara
Fazlī Dīvânı, Kaside 12, Beyit
26). [şafā,]

Egnüme **şafā** cāmesini eyledi kūtāh
/ Āvāreler aparası çık Derzi
Memī Şāh (Kara Fazlī Dīvânı,
Murabba 10, Beyit 2). [şafā,]

safā: Kedersizlik, endişesizlik, gönül
şenliği.

Hamdülillāh yine irişdi **Şafā’ya**
hüccāc / Herbiri sa’y idüben
gerçi ki itdi tek ü tāz (Kara
Fazlī Dīvânı, Kaside 21, Beyit
2). [şafā’ya, -ya]

Āh kim devrān ayırdı āşinālardan
beni / Eyledi bīgāne zevķ-ile
şafālardan beni (Kara Fazlī
Dīvânı, Murabba 3, Beyit 1).
[şafālardan, -lar, -dan]

şafâ: Gönül huzuru/şenliği.

‘âşıkā cānānenüñ gerçi cefâsı yok
degül / Ol cefâdan ‘âşıkūñ
ammā **şafâsı** yok degül (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit
1). [şafâsı, -s, -ı]

Haşr olup zevk ü şafâya yine
bulduk tâze cān / Ol **şafâdan**
vaqtümüz gâyet kıyâmetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 5). [şafâdan, -
dan]

şafâ: Gönül huzuru/şenliği ile.

Şi‘r-i Fazlî’yi **şafâ-y-ile** idüp derd-
zebân / ‘İşreti kendümüze ‘âdet
idelüm her an (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 11).
[şafâ-y-ile, --y-ile]

şafâ: 1. Gönül şenliği, rahat, huzur,
kedersizlik. 2. Eğlence, neşe, zevk. 3.
Saflık, berraklık.

Ko riyâ şuffesin ol şâf şaf-ı ‘âşıkā
gel / Şūfiyâ şâfi mey iç şâfi
virüp cāne **şafâ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3).
[şafâ,]

Vireyin cāne **şafâ** yolına cānum
vireyin / Beni öldürmek ile ger
gele cānāne **şafâ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5).
[şafâ,]

‘İşk-ı dilde ne **şafâ** kodı ne hüd
zevk velî / Fazliyâ miñnet ü
endüh ile gulgul bulunur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit
5). [şafâ,]

Geç şaf-ı şuffe-i erbâb-ı şafâya şâfi
/ Nüş kıl şöfi **şafâ** ile şarâb-ı
şâfi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
139, Beyit 1). [şafâ,]

Nedür bu zevk u **şafâ** vü nedür bu
hazz u huzûr / Bu ‘ıyşı var ise
bâkî şanursın iy mağrur (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
1). [şafâ,]

Şafâ vakti sürür eyyâmı ‘işret
mevsimi geldi / Ki oldu ‘izz ü
ikbâl ile bir sür-ı sürür-efzâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 2). [şafâ,]

şafâ: 1. gönül huzuru, şenliği 2. Mekke
dolaylarında hac ibadetinin yapıldığı
yerlerden biri olup hacıların burası ile
Merve adı verilen yer arasında Hz.
Hacer'in o dönemde yapmış olduğu
gidiş ve geliş hareketini dört gidiş, üç
geliş olarak aynen uygulanan yer.

Sākī **şafâ** ile ki mey-i dil-güşâ
sürer / Nüş eyleyenler anı
beğâyet **şafâ** sürer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1).
[şafâ,]

şafâ: 1. gönül huzuru, şenliği 2. Mekke
dolaylarında hac ibadetinin yapıldığı
yerlerden biri olup hacıların burası ile
Merve adı verilen yer arasında Hz.
Hacer'in o dönemde yapmış olduğu
gidiş ve geliş hareketini dört gidiş, üç
geliş olarak aynen uygulanan yer.

Bahâr eyyâmı gül vakti **şafâ**
hengâmı mül vakti / Bu demde
tevbe-kâr olur mı zâhid ‘âşık-ı
rûsvâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 4). [şafâ,]

şafâ: Gönül huzuru.

Âbdur gerçi **şafâda** tîğ-ı hûn-
efşânumuz / Başına görseñ ki
a'dânuñ ne âteşler yaķar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
4). [şafâda, -da]

şafâ: Eğlence, neşe, zevk.

Vireyin cânê **şafâ** yolına cânım
vireyin / Beni öldürmek ile ger
gele cânâne **şafâ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5).
[şafâ,]

Dirseñ ki **şafâ** ile ola şafvete bâ'is /
Kıl şûfî **şafâ** ile yine toluyı
şâlis (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
46, Beyit 1). [şafâ,]

Dirseñ ki **şafâ** ile ola şafvete bâ'is /
Kıl şûfî **şafâ** ile yine toluyı
şâlis (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
46, Beyit 1). [şafâ,]

şafâ: Eğlence, zevk, neşe; gönül
şenliği.

Sâbi'an hâlvat ü 'uzlet ki sülûk
ehlinüñ / Şoĥbet-i ĥalk ider nûr
u **şafâsın** zâyil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23).
[şafâsın, -(s)ı, -n]

şafâ: Eğlence, neşe.

İçmege yâr ile pür-şâfî **şafâdan**
kim kaçır / Şûfî inşâf eyleye
şâfî **şafâdan** kim kaçır (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit
1). [şafâdan, -dan]

şafâ: Eğlence, neşe.

İrgürüp birgün murâduma beni şâd
itmedüñ / Bir nefes zevk ü
şafâdan ĥâtırum yâd itmedüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 5). [şafâdan, -dan]

şafâ: Gönül huzuru, kedersizlik.

Ġurbetde meserretten eşer derd
şatardum / El-kışşa **şafâsı** yoĥ-
imiş terk-i diyâruñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1).
[şafâsı, -sı]

şafâ: Eğlence, zevk, neşe; gönül
şenliği, huzur.

Ĥayr-maĥdem ĥayr-maĥdem iy
emîr-i kâr-dân / Ĥamdü-lillâĥ
kim seni gördük yine sağ u **şafâ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3,
Beyit 1). [şafâ,]

şafâ: Hac ve umre sırasında Merve
Tepesi ile arasında sa'y yapılan tepe.

Nice ki Merve'de ĥuccâc ide **Şafâ**
ile sa'y / Nice ki ehl-i vukûf ola
vâkıf-ı 'Arafât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 41).
[şafâ,]

şafâ: Eğlence, zevk, neşe.

Şaķın ki ĥücre-i dilden çıkar **şafâ**
şütüri / Ki ĥücre ĥâlî şütür mest
ü düzd-i pîrâhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10).
[şafâ,]

Temāşā eyle var anı bulunmaz bir
anuñ gibi / Temāşā menba'ı
haṭṭ ma'deni zevk ü şafā kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 4). [şafā,]

şafā: 1. Gönül şenliği, rahat, huzur,
kedersizlik. 2. Eğlence, neşe, zevk. 3.
Saflık, berraklık. 4. Hz. Muhammed.

Ġam-ı haṭṭuñ çoğ olduğundan dil /
N'ola haṭṭ eylese şafā mı degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122,
Beyit 3). [şafā,]

şafā: 1. Gönül şenliği, rahat, huzur,
kedersizlik. 2. Eğlence, neşe, zevk. 3.
Saflık, berraklık.

Görüp naḳşını her kim itse sâbâş /
Şafā kesb eyler andan cān-ı
naḳḳâş (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 6, Beyit 2). [şafā,]

şafā bul: Sağlıklı, huzurlu hale
gelmek.

Maḳdemüñden şol kadar sürdük
şafā bulduk sürür / Şanki 'îd
oldı hemān ehlen ü sehlen
merḥabā (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 3, Beyit 2). [şafā bul, -
duk]

şafā eyle: Huzurlu etmek,
neşelendirmek.

Cānumı her-dem ki bir düşnāmdan
cānān aña / Sîneden eyler şafā
ile du'ālar cān aña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [şafā
eyle, -r]

Zāhidüñ 'ārif-iseñ eylemegil
pendini gūş / Vir delü cāna şafā
eyle ḥam-ı mey gibi cūş (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23,
Beyit 3). [şafā eyle,]

şafā gel: Mutluluk, keyif , zevk vermek.

Şād olur yāreler açsa müjesi
sīnemde / Ki fütūḥ olsa gelür
ḥāṭır-ı sultāne şafā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 6).
[şafā gel, -ür]

şafā ir: Huzur bulmak, ferahlamak.

Yine bir gūne şafā irdi bilürseñ
dehre / Eyle biñ gūne şafā tūt
sözümü esle beni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 10).
[şafā ir, -di]

şafā ol: Mutlu ve huzurlu olmak.

Ben müdāmī çekeyin cām-ı
belādan cūr'a / Sen mey-i nāz
içün ol iy gözi mestāne şafā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15,
Beyit 2). [şafā ol,]

şafā ol: Rahat, huzurlu olmak.

Ger tehī ola ḡamuñdan dil-i pür-
ḡam bir dem / Cānda ne zerre
kadar zevk ola cānā ne şafā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15,
Beyit 4). [şafā ol, -a]

A'dā atı ayaḡına pā-māl idüp reviş
/ Şihḡatde zāt-ı pākı ola sālīm ü
şafā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
22, Beyit 35). [şafā ol, -a]

şafâ sür: Vaktini zevkli, huzurlu, eğlenceli geçirmek.

Sākī şafâ ile ki mey-i dil-güşâ sürer
/ Nüş eyleyenler anı begâyet
şafâ sürer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1*). [*şafâ sür, -er*]

O yüzi hûb-ı hûn-rîzûñ cefâsın
gerçi çok gördüm / Şarup
pehlûye tîguñ zahmını şöyle
şafâ sürdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 7*). [*şafâ sür, -dû, -m*]

şafâ tol: Şenlik neşe ile dolu olmak.

Mey ile tölmeğe meclisde çü
rindâne şafâ / Virmez iy sâki-i
gül-çihre kadeh câne şafâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1*). [*şafâ tol, -ma, -y, -a*]

şafâ vir: Rahatlatmak, mutlu etmek.

Mey ile tölmeğe meclisde çü
rindâne şafâ / Virmez iy sâki-i
gül-çihre kadeh câne şafâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1*). [*şafâ vir, -mez*]

Fazliyâ çün dem urur lâ'l-i leb-i
sâkiden / Yâda virürse n'ola
hâtır-ı yârâne şafâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 7*). [*şafâ vir, -ür, -se*]

şafâ vü zevk: Eğlenip neşelenmek.

İy dil âlüfte-i me'lûf ol şafâ vü
zevk ile / Zevke irdi her kişi
hengâm-ı ülfetdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 3*). [*şafâ vü zevk,*

şafâdan: Gönül huzuru, şenliği.

İçmeğe yâr ile pür-şâfi şafâdan
kim kaçır / Şûfi inşâf eyleye
şâfi şafâdan kim kaçır (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1*). [*şafâdan,*

şafâ-yı cām: Kadehin neşesi.

Mey-hâne şadrına geçübün Fazliyâ
müdâm / Eyler şafâ-yı cām ile
mest ü harâb rakş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5*). [*şafâ-yı cām,*

şaf-der: Düşman saflarını yarıp geçen kahraman, yiğit.

Hâzret-i Sultân Süleymân
devletinde gerçi kim / Leşkerüñ
her şaffi şaf-derlerle birdür
ser-te-ser (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 20*). [*şaf-derlerle, -ler, -le*]

şaf-der-i keyvân evvân:
Gökyüzündeki yiğit zuhal yıldızı.

Server-i tîr-i fiţen şaf-der-i keyvân
eyvân / Mihr-i Bercîs-sa'âdet
meh-i Behrâm-kıtâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 23*). [*şaf-der-i keyvân evvân,*

şafder-i vegâne: Eşsiz cengâver.

Ol şafder-i yegâne a'nî ki Muştafâ
Hân / K'oldur liyâkat ile sultân-ı
heft-kişver (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1*). [*şafder-i yegâne,*

saff: Asker sırası.

Hazret-i Sultân Süleymân
devletinde gerçi kim / Leşkerüñ
her **şaffi** şaf-derlerle birdür ser-
te-ser (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 20). [**şaffi**, -ı]

safha-i bağ: Bahçe yüzü/zamanı.

Yine tekrâr yazılmağa hutût-ı
gülşen / Safha-i bağa ider berg-
i hazân zer-efşân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 2).
[**şafha-i bağ**, -a]

safha-i dehre: Dünya sayfası.

Aldı destine yahûd hâme-i zer tîr-i
debîr / Yazmağa bu gazeli
şafha-i dehre fî'l-hâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
13). [**şafha-i dehre**,]

safha-i dil: Gönül sayfası.

Eger ki mühre-i zîkr ile şâf idesin
ola / Hutût-ı rahmet ile şafha-i
dilüñ mestûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21).
[**şafha-i dil**, -üñ]

safha-i eflâk: Göklerin sayfası,
levhası.

Ne medh idem seni ben kim
yazılmaya tâ haşr / Eger ki
şafha-i eflâke eylesem terkîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 28). [**şafha-i eflâk**, -e]

safha-i gerd: Feleğin safhası, feleğin
aşaması.

Şafha-i gerdüna bu mışrâ'ı yazdum
âh ile / Kimse yâ Rab olmasun
yâr u diyârından cüdâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit
10). [**şafha-i gerd**, -ü, -na]

safha-i gülşen: Gül bahçesi sayfası.

Müfredât ile yazup şafha-i
gülşende kamu / İtdi tahvîl-i
bahârı yine defter nevrûz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
14). [**şafha-i gülşen**, -de]

sâfi: (Ar.) Saf, duru, temiz, katıksız.

Ko riya şuffesin ol şâf şaf-ı 'âşık
gel / Şüfiyâ **şâfi** mey iç **şâfi**
virüp cânê şafâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3).
[**şâfi**,]

Ko riya şuffesin ol şâf şaf-ı 'âşık
gel / Şüfiyâ **şâfi** mey iç **şâfi**
virüp cânê şafâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3).
[**şâfi**,]

İçmege yâr ile pür-şâfi şafâdan kim
kaçar / Şüfi inşâf eyleye **şâfi**
şafâdan kim kaçar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1).
[**şâfi**,]

Geç şaf-ı şuffe-i erbâb-ı şafâya **şâfi**
/ Nûş kıl şöfi şafâ ile şarâb-ı
şâfi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
139, Beyit 1). [**şâfi**,]

saf-ı 'âşık: Aşıkların sırası.

Ko riyā şuffesin ol şāf şaf-ı 'āşıkā
gel / Şūfiyā şāfi mey iç şāfi
virüp cāne şafā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3).
[şaf-ı 'āşık, -a]

şāf-ı dil: Gönlü temiz.

Fazliyā āyine-veş şāf-ı dilüm anuñ-
çün / Yüzi ayına nazar eylemek
āyînümdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 82, Beyit 5). [şāf-ı dil, -
üm]

saf-ı suffe-i erbāb-ı şafā: Safa ehlinin
sofasında saf tutan kimse.

Geç şaf-ı suffe-i erbāb-ı şafāya şāfi
/ Nüş kıl şöfi şafā ile şarāb-ı
şāfi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
139, Beyit 1). [şaf-ı suffe-i
erbāb-ı şafā, -y, -a]

saf-nişînān-ı zevāyā-vı felek: Felek
zaviyelerinin saf tutanları.

Saf-nişînān-ı zevāyā-yı felek /
Görmedi zātuñ gibi 'ālî-makām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1,
Beyit 6). [şaf-nişînān-ı zevāyā-
yı felek,]

şāf-tab': Temiz yaradılış.

Ger dilerseñ mün'akis olmağa /
Şāf-tab' ol Fazliyā kıl qalbüñi
mir'āt-ı 'ışk (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 111, Beyit 7).
[şāf-tab',]

safvet: Safılık, arılık.

Dirseñ ki şafā ile ola şafvete bā'is /
Kıl şūfi şafā ile yine toluyı sālīs
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46,
Beyit 1). [şafvete, -e]

sağ: Diri, canlı, sağlam, hayatta.

Furşat u şevket bize oldı qaravul
şāğ u şol / Fethdür sālār u
serheng ü kulağuzdur zafer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 6). [şāğ,]

Hayr-makdem hayr-makdem iy
emir-i kār-dān / Hamdū-lillāh
kim seni gördük yine şāğ u şafā
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3,
Beyit 1). [şāğ,]

sağ ol: Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.

Gice gündüz bu durur saña
du'āmuz şāğ ol / Sağlık saña
be-gāyet yaraşur sultānum
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 7). [şāğ ol,]

sağ ol: Sitem eder bir şekilde iyi niyet
belirtmek amacıyla söylenen bir söz;
hali vakti yerinde olmak, yaşamak.

Künc-i miñnetde koyup ben haste-i
bî-çāresin / Varsın sağ olsun ol
derdüme dermānum gider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 2). [şāğ ol, -sun]

sağ olsun: Sağ olsun! Çok yaşasın.

Yirde yatdukça ol vücūd-ı şerif /
Pādişāh-ı zemāne şāğ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 67). [şāğ olsun,]

sāġar: Far. Kadeh, cam, piyale.

‘Aceb mi **sāġara** düşsem baş
ortaya koyup sākī / Hābāb-ı
mey gibi oldu derūnumda hevā
peydā (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 23, Beyit 2). [sāġara, -a
]

sāġar: Kadeh | şarap.

Sāġarumı çekmedür kārı dem-ā-
dem şūfiyā / Ehl-i ‘Işkı şanma
kim sencileyin bī-kārdur (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 67, Beyit
2). [sāġarumı, -ı, -um]

sāġar: Far. Kadeh, cam, piyale.

Meclisümde devr iden **sāġar** degül
senden cüdā / Kāse-i sırdur ki
pür-hün-ı dil-i bī-tābdur (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 76, Beyit
4). [sāġar,]

Şarāb-ı būs-ı lā‘lünden senüñ iy
sākī mest oldu / Batıp kan-
derlere **sāġar** o şevk ile semā‘
eyler (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel
80, Beyit 2). [sāġar,]

sāġar-ı lā‘l: Lal taşından kadeh.

Gördiler meclis-i gül-zāra harīf
oldı harīf / Lāleler urdı taşā
sāġar-ı lā‘lini hemān (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 33, Beyit
5). [sāġar-ı lā‘l, -in, -i]

sāġar-ı mäh: Ay kadehi // Kadehe
benzeyen ay.

Sāġar-ı mäh gibi devr idelüm āfākı
/ Gel kalender olalum terk-i
diyār eyleyelüm (Kara Fazlī
Dīvānı, Murabba 28, Beyit 6).
[sāġar-ı mäh,]

saġlık: Esenlik ve afiyet.

Gice gündüz bu durur saña
du‘āmuz saġ ol / **Şaġlık** saña
be-ġāyet yaraşur sultānum
(Kara Fazlī Dīvānı, Nazm 2,
Beyit 7). [şaġlık,]

sahāvet: Cömertlik.

Hudā virmiş saña luţf u ‘ināyet
hem ‘atā vü cūd / **Sahāvet**
milkinüñ sensin bugün iy şāh
sultānı (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 12, Beyit 45). [sahāvet,
]

Ne zā‘id fikr olur ummak **sahāvet**
ma‘z-ı zā‘idden / Bugün gün
gibi rüşen olmuş iken sende bu
ma‘nā (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 29, Beyit 61). [sahāvet,
]

Hvān-ı vaşlı hāşş u ‘āma hasbeten-
lillāhdur / Ol **sahāvet** menba‘ı
kim adı Muşlī Şāh’dur (Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 22,
Beyit 2). [sahāvet,]

Geydürür ol dem aña ihsān idüp bir
tāc-ı zer / Ol **sahāvet** menba‘ı
kim adı Muşlī Şāh’dur (Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 22,
Beyit 4). [sahāvet,]

Tır-i maķşūdın nişāna ırgürür ol
nev-cüvān / Ol **sahāvet**
menba‘ı kim adı Muşlī Şāh’dur
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba
22, Beyit 6). [sahāvet,]

Ol gedāyı ğark idüp sīm ü zere
şādān ider / Ol **saḥāvet**
menba‘ı kim adı Muşlī Şāh’dur
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba
22, Beyit 8). [saḥāvet,]

Ben fakīre bilmezem yā Rab niçün
kıldı ḥarām / Ol **saḥāvet**
menba‘ı kim adı Muşlī Şāh’dur
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba
22, Beyit 10). [saḥāvet,]

Yüz koyup ol şāh öñinde ḥāk ile
yeksān olur / Ol **saḥāvet**
menba‘ı kim adı Muşlī Şāh’dur
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba
22, Beyit 12). [saḥāvet,]

Fazliyā var iste bende yok dimez
virür hemān / Ol **saḥāvet**
menba‘ı kim adı Muşlī Şāh’dur
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba
22, Beyit 14). [saḥāvet,]

Zuhūr idüp **saḥāvet** maṭla‘ından /
Şeref buldı olup luṭfa sezā-vār
(Kara Fazlī Dīvānı, Tarih 2,
Beyit 4). [saḥāvet,]

sahb: Sahabe, yakın dostlar. Hz.
Muhammed’in sohbetinde bulunmuş
olan Müslümanlar.

Bizden hezār-bār şalavāt u selām
ola / Saña vü **şaḥb** u ālüñe cān
ile dāyimā (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 3, Beyit 18). [şaḥb,]

sahbā: Bāde, hamr, şarāb.

Lebüñ cāmın ne bilsün şūfī
ağzından ırağ olsun / İçüp zevk
itmeyenler lezzeti **şaḥbāyı**
bilmezler (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 89, Beyit 6). [şaḥbāyı, -y,
-ı]

sahbā: Kadeh.

Ne sūr ol kim sürürından anuñ
mesrūr olup ‘ālem / Açıldı her
göñül pür-şevk olup nūş
itmeden **şaḥbā** (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 29, Beyit 3).
[şaḥbā,]

sāhib-fen: İlim sahibi.

Raķīb-ile varup cān u ten olduñ /
Cefā vü cevride **şaḥib-fen** olduñ
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba
1, Beyit 5). [şaḥib-fen,]

sāhib-hüner: Hüner sahibi, maharetli.

Şoḥbet ü bürhān ne lāzımdur
‘ulüvv-i şānına / Fer‘ çünkim
aşla tābi‘dür bilür **şaḥib-hüner**
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 19,
Beyit 15). [şaḥib-hüner,]

sāhib-i devlet: Makam, şan, mutluluk
sahibi.

Kim dūrür dirseñ ol kerīmü’ş-şān /
Ehl-i iķbāl ü **şaḥib-i devlet**
(Kara Fazlī Dīvānı, Tarih 5,
Beyit 6). [şaḥib-i devlet,]

sāhib-i dīvān ol: Divān sahibi olmak.

Şāh-ı Rūm’a çü bugün **şaḥib-i**
dīvān olduñ / Rūm u Şām’a
yiridür eylesek irsāl aḥkām
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 32,
Beyit 25). [şaḥib-i dīvān ol, -
du, -ñ]

sāhib-i huçešte-hişāl: *Huyu güzel kimse.*

Sürüş-ı ğaybdan irişdi güş-ı hüşe
seher / Ki hayr-makdem eyā
şāhib-i huçešte-hişāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
6). [*şāhib-i huçešte-hişāl,*]

sāhib-i kudret: *Kudret sahibi.*

Şol bölügüñ ‘ulūfecilerine / Kātib
iken o **şāhib-i kudret** (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 8).
[*şāhib-i kudret,*]

sāhib-i livā: *Sancak, bayrak sahibi.*

İy şāhib-i livā-yı Sikender-nihād-ı
dād / V’ey vāriş-i serîr-i
Süleymān-nişān-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
5). [*şāhib-i livā, -yı*]

sāhib-i sehā: *Cömertlik sahibi.*

Eyā kerîm sen ol şāhib-i sehāsın
kim / ‘Alî olur saña olursa ger
keremde hemāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 15).
[*şāhib-i sehā, -sın*]

sāhib-i taht: *Tahtın sahibi.*

Muştafā-nām u Muhammed-siyer ü
Haydar-cūd / **Şāhib-i taht** u
livā mālîk-i ‘izz ü iclāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
25). [*şāhib-i taht,*]

sāhib-kırān: *F. Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan hükümdar.*

Şāhib-kırān taht-sitān şāh-ı tāt-
bahş / Sultān-ı taht-gîr sehen-
şāh-ı tāt-dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 2).
[*şāhib-kırān,*]

sāhib-sa‘ādet: *Mutlu, talihli.*

Kutlu gün dirler meşeldür
toğusından bellüdür / Her gören
şāhib-sa‘ādet olacağın hükm
ider (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 14). [*şāhib-sa‘ādet,*]

sāhib-vücūd: *Sözü geçer, varlığı sayılır.*

Kimsenüñ burmaz kulağın kimse iy
şāhib-vücūd / Ber-bağ u
çengüñ meger bezmünde erbāb-
ı sürūd (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 17). [*şāhib-
vücūd,*]

sahîfe: *Sayfa.*

Hisāb olınmaya el-hağ şeh itdügi
kurbān / Zemīn **şahîfe** şecer
hāme çerh olursa devāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
13). [*şahîfe,*]

şahîh ol: *Doğru, gerçek olmak.*

Si‘r kim lafzı şahîh ola vü ma‘nāsı
şarîh / Kıymet olmaz aña dünyā
tolusu sîm ile zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 18).
[*şahîh ol, -a*]

sāhir: *Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz.*

Şaçuñ şu üstine seccâde şalmıs iki
sâhirdür / Diyâr-ı Rûm'a
Çîn'den geldi haţtuñ bir
müsâfirdür (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 60, Beyit 1). [*sâhirdür, -*
dür]

sâhir-i nefis eyle: *Ruha sihir yapmak.*

Ölmelü hastesinin gördüğün perî-
rûnuñ / Meger ki sâhir-i nefis
eyledi seni meshûr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11).
[*sâhir-i nefis eyle, -di*]

sahn: *Mekan, yer.*

Şahnı her dâne pirincüñ ki tolu
revnağ ola / Beñzer ol incü ile
toptolu bir bahre hemân (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
16). [*şahnı, -ı*]

Hızr-vâr oldı çemen **şahnı** şular âb-
ı hayât / Nüş idenler idi
görmeye bu demde memât
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
23, Beyit 5). [*şahnı, -ı*]

sahne-i 'adl: *Adalet subaşı, zabıta*
memuru.

Rehber-i ehl-i sefer sahne-i 'adlûñ
olalı / Görmez illâ ki reh-i
dârda il râh-zeni (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 36).
[*sahne-i 'adl, -üñ*]

sahn-ı 'âlem: *Dünya sahnesi. dünya*
meydanı.

Nesîm-i şubh esse **şahn-ı 'âlem**
sebze-zâr olsa / Çiçekler dürlü
reng ile kamu nağş-ı nigâr olsa

(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes*
4, Beyit 1). [*şahn-ı 'âlem,]*

sahn-ı çemen: *Çimenlik, bahçe.*

Hvân-ı hüsünde pür oldı güllerüñ
şahn-ı çemen / Bülbüli cem'
itmege âb-ı revân eyler şalâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28,*
Beyit 3). [*şahn-ı çemen,]*

sahn-ı çemen: *Bahçenin ortası,*
meydanı.

Bahâr irdi gül açıldı cihân cennet
mişâl olar / İrem bağınıñ
evşâfin bugün şahn-ı çemenden
şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
88, Beyit 4). [*şahn-ı çemen, -*
den]

Maħaffe püşt-i şütürde olursa
hücrem olur / Çü ser ü pâ-yı
şütür hücre hem-çü **şahn-ı**
çemen (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 5, Beyit 31). [*şahn-ı*
çemen,]

sahn-ı gül-zâr-ı cihân: *Dünya*
bahçesinin ortası.

Şahn-ı gül-zâr-ı cihânda verd-i
handānum Hasan / Bağ-ı dehr
içre qadi serv-i hıramānum
Hasan (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 14, Beyit 1). [*şahn-ı*
gül-zâr-ı cihân, -da]

sahn-ı küy: *Köy, mahalle meydanı.*

İtlerüñle hvāba varmış şahn-ı
küyuñda göñül / Güyiyâ
gülşende yatmış bir nice yārân
uyur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*

94, Beyit 1). [şahn-ı kūy, -uñ, -da]

şahn-ı şahrā-yı āsümān eyle:

Gökyüzü ovasının meydana etmek.

Menzilin tîr-i āhuñuñ yiridür /
Şahn-ı şahrā-yı āsümān eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 48). [şahn-ı
şahrā-yı āsümān eyle,]

sahrā: Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

Lâleler şanma görinenleri
şahrâlarda / Hün-ı kurbân ile
al oldu kamu şîb ü firâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
10). [şahrâlarda, -lar, -da]

sahrā: Çöl, kır, ova.

Yürüdi anda âteş-bāzuñ işi od gibi
ol dem / Od urup ata idicek o
şahrā içre cevlanı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 33).
[şahrā,]

Yürüye od gibi anda işi âteş-bāzuñ
/ Od urup ata o **şahrāda** idicek
cevelân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 28). [şahrāda,
-da]

Leţâfetde nezâfetde cihân gül-
zârına döndi / Hıyâm-ı lâle-gün
ile ser-â-ser zeyn olup **şahrā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 12). [şahrā,]

sahrā: Çöl, kır, ova.

Reh-rev-i inkâr olur efkâr iremez
menzile / Kudretüñ **şahrāsına**
pâyân bulımaz hîç-kes (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
7). [şahrāsına, -sı, -n, -a]

sahrā: Çöl.

Seyrimüz seyr-i ilâ'llāh ile fî'llāh
olalı / Menzil-i maşşûda irdük
döst **şahrāsındayuz** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
22). [şahrāsındayuz, -sı, -n, -
da, -y, -uz]

sahrā: Çöl.

Țutup lâle piyâle tıtdı **şahrā**
güşesin sende / Götür bâğa
ayağ 'ıyş it muvâfıklık
zemānidur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 2). [şahrā,]

sahrā: Geniş alan, genişlik, düzlük,
ova.

Kudretüñ **şahrāsınuñ** kim
püştesidür küh-ı Kâf /
Raḥmetüñ deryāsınuñ kim
kaṭresi Nîl ü Aras (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2).
[şahrāsınuñ, -sınuñ]

sahrā: Çöl, kır, ova, meydan.

Açduğı-y-çün mâcerā-yı eşkümi
şahrâlara / Dil uzatdı sū-be-sū
ırmağlar deryâlara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1).
[şahrâlara, -lar, -a]

Akalı eşküm çerisi ceng-içün
şahrâlara / Akın itdi sū-be-sū
ırmağlar deryâlara (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1).
[şahrâlara, -lar, -a]

Zülfüñ evcinden düşüp uzun uzak
sevdalara / Halkdan geçdüm
kaçup dîvâne-veş **şahrâlara**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
9, Beyit 7). [şahrâlara, -lar, -a
]

sahrâlara düş: Çöle düş-.

Leyli-i zülfüñ şalaldan gönlümi
sevdalara / Düşmüsem
Mecnûn-ı ser-gerdân gibi
şahrâlara (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 3).
[şahrâlara düş, -müs, -em]

sahrâ-yı devlet: Mutluluk, baht, çölü.

O bir şeh-bâz idi şahrâ-yı devletde
hümâ-pervâz / Nice ‘anķalar
olmışdı şikârı çâpük ü mümtâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 7). [şahrâ-yı devlet, -
de]

sahrâ-yı ğam: Gam çölü.

Bu dâĝ-ı derd ile şahrâ-yı ğamda
lâle-veş iy dil / Şehîd-i dâĝ-ı
‘Işk olduğımı kanlu kefenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
71, Beyit 4). [şahrâ-yı ğam, -da
]

sahrâ-yı ğam: Gam ve keder çölü.

Bu dâĝ-ı derd ile şahrâ-yı ğamdan
lâle-veş iy dil / Şehîd-i ‘Işk-ı
yâr olduğunu kanlu kefenden şor
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88,
Beyit 3). [şahrâ-yı ğam, -dan]

sahrâ-yı ma‘nî: Anlam, mana ovası.

Çalındı kûs-ı sultânî yine güm güm
öter dünyâ / Temâşâ-gâh-ı
‘âlemdür bugün şahrâ-yı
ma‘nîyâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 1). [şahrâ-yı
ma‘nî, -y, -â]

saht ol: Güçlü, sağlam olmak.

Yok bilüp kendüyi ğâyet de zemîn
saht oldu / Kefen ü penbesini
eyledi hâzır ol an (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 7).
[saht ol, -dı]

sâ‘id: Kolun dirsek ile bilek arasındaki
kısmı.

Barmaķlaruñ durur çü kalem
sâ‘idüñ çü tîĝ / Boynuma tîĝuñ
ol kaleme cân ola nişâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
32). [sâ‘idüñ, -üñ]

sâ‘id-i sîm: Gümüş gibi, beyaz kol.

Sâ‘id-i sîmînde gör tîĝın o zîbâ
berberüñ / Mu‘ciz-i Mûsâ’yı
seyr eyle yed-i beyzâya bak
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 4). [sâ‘id-i sîm, -în, -de]

sa‘îd-i tâlî: Saadetli talih.

Sa‘îd-i tâlî olup yine toĝdı başuma
gün / Ki itdi gün gibi mâh-ı
kemâl ‘arz-ı cemâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 4).
[sa‘îd-i tâlî,]

sâ‘ika-cünbîs: Yıldırım hareketli.

Gîtî-güzâr u **şâ'ika-cünbiş** felek-
reviş / Hâmûn-nevred ü bâdiye-
peymâ vü bād-pā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 2).
[şâ'ika-cünbiş,]

sā'il-i āba: Abanın altından dua için el
açmak.

Kef-i ebr ile olup yine semā sīm-
efşān / **Sā'il-i āba** gümüş
külçeler itdi ihsān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 1).
[sā'il-i āba,]

sā'ir: Başka, gayrı.

Çünkü her vech ile mümtâz dur
akrânından / Eyle mümtâz şehā
sā'ire kılma hem-ser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
45). [sā'ire, -e]

sāk: Ar. İncik, baldır.

Sīm **sākına** takup kâfiye zerrîn
halhâl / Hüsni matla' k'ola
başına muraşşâ' efser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
14). [sākına, -i, -n, -a]

sakāmet: Bozukluk, noksanlık.

Sen sakīm olma çü ikbāl ü şeref
nüshāsın / Senüñ a'dā'ña
sakāmet yaraşur sultānum
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 4). [sakāmet,]

sakf-ı kâh-ı feleg: Felek kasrının
tavanı.

Sakf-ı kâh-ı felegi tā harem-i zîr-i
zemîn / Lafz-ı Kün'den ki Hudā
itdi 'imāret yek-ser (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 7).
[sakf-ı kâh-ı feleg, -i]

sakf-ı merfū': Yükseltilmiş çatı,
kaldırılmış tavan.

Ruḥuñdur kār-nāme şemsesine
sakf-ı merfū'uñ / İşigüñ
resmidür kıblem esāsı Beyt-i
Ma'mūr'uñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 118, Beyit 2). [sakf-ı
merfū', -uñ]

sākī: 1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren,
su dağıtan.

Şarāb-ı būs-ı lā'lüñden senüñ iy
sākī mest oldı / Batıp kan-
derlere sāgar o şevk ile semā'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
80, Beyit 2). [sākī,]

sākī: 1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren,
su dağıtan -sevgili-.

Na're-i mestānemüz eflāke irişse
n'ola / Bezmimüzde çünki **sākī**
ol kamer-ruḥsārdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4).
[sākī,]

Ayık gelüp başarsa ayak şūfi
meclise / Başdan getürsin ayağı
sākī şarāba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4).
[sākī,]

sākī: Ar. Kadeh sunan, sevgili.

Sākī ki meclis içre o şūrîn-leb
olmaya / Mey baña zehr-i nāb

ola nuql ü kebâb-ı telh (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [sâķī,]

Şunarsa kâsesi çerhûñ ne ğam ben
‘aşıķa **sâķī** / Bugün çün iki
destümde iki tolu ayağum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 2). [sâķī,]

sâķī: Kadeh sunan, içki dağıtan,
suvarıcı.

Bezme inseq meclisün **sâķīleri**
hübân-ı dehr / Rezme yetseq
ger yanunca cünd-i bî-pâyân-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 23). [sâķīleri, -leri]

sâķī: 1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren,
su dağıtan (sevgili).

Destün tolodur çü bâde **sâķī** / Şun
destüme cām-ı nâb-ı şahbâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 4,
Beyit 5). [sâķī,]

Gül-i ter devridür **sâķī** getür kanı
mey-i hamrâ / Nice bir zâhid-i
yâbis mizâcıyla kuru ğavġâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 1). [sâķī,]

‘Aceb mi sâġara düşsem baş ortaya
koyup **sâķī** / Hâbâb-ı mey gibi
oldı derūnumda hevâ peydâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 2). [sâķī,]

Piyâle **sâķī** şun cām-ı sürūr-encâmı
billâhî / Ki bir dem eksik olmaz
kalb-i ġam-ġîne pey-â-pey vâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 3). [sâķī,]

Şeġaf gün bâde aldı şubh gibi
destine **sâķī** / N’ola dil

maţla‘ından olsa hūrşîd-i şafâ
peydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 23, Beyit 4). [sâķī,]

Getür nüş idelüm **sâķī** şarâb-ı şâhı
şerbetdür / Degüldür andan
özge derd-i endüha devâ peydâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 5). [sâķī,]

Mücellâ eyle luţf it şayķal-ı cām-ile
iy **sâķī** / Göñül âyînesinde oldı
jengâr-ı belâ peydâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6).
[sâķī,]

Çünki bezm ehline kan yutdurmak
oldı hū saña / Ben dahı **sâķī**
götürdüm ayağı yâ hū saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27,
Beyit 1). [sâķī,]

Sâķī yanumda tek tolu olsun yataķ
hemân / Mey-hâne ġüşesi baña
zîbâ yataķ durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4).
[sâķī,]

Cām māl-â-mâl elinde **sâķī** hüsnuñ
vaşf ider / Güyiyâ kim Şeyh
Câmî’dür Bahâristân okur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 5). [sâķī,]

Sâķī şafâ ile ki mey-i dil-ġüşâ sürer
/ Nüş eyleyenler anı beġâyet
şafâ sürer (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 74, Beyit 1). [sâķī,]

Virüp el merhabâya **sâķī** gelse
bezme mey başdan / Getürüp
neş’eyi yârân ġam u hemme
vedâ’ eyler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 80, Beyit 3). [sâķī,]

Şerbet-i bâdeden ol zâhîde iy **sâķī**
müfîz / Oldı niķrîsi ayak
derdine düşdi o marîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit
1). [sâķī,]

sāki: 1-Kadeh, içki sunan. 2-Su veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

‘İşret-i bāğ-ı cihān kimseye kalmaz
bākī / Getürelüm ayağı bezm-i
fenādan **sāki** (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 5).
[sākī,]

Görseñ iy dilber ki sensüz nice
mey ‘ıyş eylerem / Eşk **sākī** āh
mutrib nāle hem-dem gam
nedīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 15). [sākī,]

sākī: Ötmek, şakımak.

Berķ-veş yalıñ kılıçlar **şakiyup**
mānend-i ra‘d / Na‘re urdı
gāziyān yağdı o dem bārān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 18). [şakiyup, -y, -up
]

sākī-i devrān: Zamanın sakisi.

Bezm-i gamda sākī-i devrānı
maḥrem şandılar / Bir dem iken
devlet-i dünyāyı bir dem
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 2). [sākī-i
devrān, -ı]

sākī-i gam: Keder ve gussanın sakisi.

Lebüñ gamında gözüm cāmını
kılup pür hūn / Şunar tolu tolu
sākī-i gam müdām baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit
3). [sākī-i gam,]

sākī-i gül-çihre: Gül yüzlü sākī.

Mey ile tolmaya meclisde çü
rindāne şafā / Virmez iy **sākī-i
gül-çihre** kadeḥ cāne şafā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15,
Beyit 1). [sākī-i gül-çihre,]

sākī-i maḥbūb: Muhabbet edilen,
sevilen saki 2. Sevgili.

‘Aceb ‘ālemde ol ‘ālemden özge
var mıdur ‘ālem / Ki ola **sākī-i
maḥbūb** destinde mey-i ḥamrā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 3). [sākī-i maḥbūb,]

Şöyle mest ol ḥaşre dek ayılma
Fazlî ger ola / **Sākī-i maḥbūb**
destinde şarāb-ı hoş-güvār
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 5). [sākī-i maḥbūb,]

sākī-i zer-pivāle-i mihr: Sevginin
altın kadeh sunan kişi.

Çü kaşd-ı bezm ide **sākī-i zer-
piyāle-i mihr** / Şarābla pür ider
cām mäh-ı tābānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 20).
[sākī-i zer-piyāle-i mihr,]

sakīm: Keyifsiz, hasta.

Nāfe-i Çīnī saçuñdan kışşadur
ammā Hıṭā / Nergis-i şehlā
gözünñden nüşhadur ammā
sakīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 12). [sakīm,
]

sakīm kal: Hasta kalmak, hasta
olmak.

Düriş ki şerbet-i ‘ilm ile olasın
sālīm / Şaḳın şaḳın maraḫ-ı cehl

birle alma saım (Kara Fazlı Dıvānı, Kaside 34, Beyit 6).
[saım al,]

sakım ol: Hasta olmak.

Ola elfāzı rekīk ü dūşe ma'nāsı
saım / Zu'mı bu lık ola cümle
şu'arādan eş'ar (Kara Fazlı Dıvānı, Kaside 15, Beyit 22).
[saım ol, -a]

Sen saım olma çü ibāl ü şeref
nüshāsın / Senūñ a'dā'ña
saāmet yaraşur sultānum
(Kara Fazlı Dıvānı, Nazm 2, Beyit 4). [saım ol, -ma]

Hak 'ināyet ide bir dahı saım
olmayasın / Hāzret-i Hā'a
'ināyet yaraşur sultānum (Kara Fazlı Dıvānı, Nazm 2, Beyit 8).
[saım ol, -ma, -y, -a, -sın]

sakin: Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

Şanma senden **şakına** bir okın iy
şāh-ı cihān / Sen hemān
kendūñı şāyeste-i fitrāk idegör
(Kara Fazlı Dıvānı, Gazel 61, Beyit 6). [şakına, -a]

sakin: "Dikkat et, dikkatli ol"
anlamında uyarı sözü.

Saın bezm-i hayātuñ revnaına
Fazlı aldanma / Şıdı seng-i ecel
çün kāse-i 'ömrini fafūruñ
(Kara Fazlı Dıvānı, Gazel 118, Beyit 5). [şakın,]

sakin: "Asla" anlamında bir ünlem.

Cevr idüp bī-çārenūñ addın
kemān itme **şakın** / Pādişāhum
'āşıkuñ tır-i du'āsı yok degül
(Kara Fazlı Dıvānı, Gazel 121, Beyit 6). [şakın,]

Hoş geçür 'ömrūñ bu eyyāmı
ğanīmet gör dilā / Key **şakın**
fevt eyleme billāh fırsatdur
bugün (Kara Fazlı Dıvānı, Kaside 27, Beyit 7). [şakın,]

Dil virüp yemm-i femine ol lebi
peymānenūñ / Alma āhın key
şakın ben 'āşık-ı dıvānenūñ
(Kara Fazlı Dıvānı, Müseddes 1, Beyit 7). [şakın,]

sakin: "Asla, hiçbir zaman"
anlamlarında bir ünlem.

Gülüp sen gayr ile dāyim beni gel
çok çok alatma / **Şakın** kim
an olur az günde ark olur bu
merdümle (Kara Fazlı Dıvānı, Gazel 97, Beyit 2). [şakın,]

Didiler **şakın** seni tutar cefāsı
taşına / Geldi hep didükleri ben
mübtelānuñ başına (Kara Fazlı Dıvānı, Gazel 153, Beyit 1).
[şakın,]

Bend olup aflet ile bende-i nefis
olma **şakın** / Himmet it
k'olasın āzāde olup bend- gūsıl
(Kara Fazlı Dıvānı, Kaside 7, Beyit 2). [şakın,]

Düriş ki şerbet-i 'ilm ile olasın
sālim / **Şakın** şakın mara-ı
cehl birle alma saım (Kara Fazlı Dıvānı, Kaside 34, Beyit 6). [şakın,]

Çün oldı 'ilm-i farīza budur hādīs-i
şāhıh / **Şakın** ki cehl ile terk
idüp anı olma aım (Kara Fazlı

Dîvânı, Kaside 34, Beyit 8).
[şakın,]

Çünkü alduñ göñlümi alma **şakın**
âhum benüm / Ben kuluña
merhamet eyle Memî Şâh'um
benüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 2).* [şakın,]

sakin: "Asla" anlamında bir ünlem. 2..
Sakinmak, kendini korumak.

O tahta kılma tekye o tâca **şakın**
gurûr / Ne tâc bâkidür saña ne
taht ber-çarâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 31).*
[şakın,]

Düriş ki şerbet-i 'ilm ile olasın
sâlim / Şakın **şakın** maraz-ı
cehl birle kalma şakım (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 6).* [şakın,]

sâkin-i künc-i melâlet: *Usanç*
köşesinin sakini.

Olmadı vuşlat müyesser küy-i
şâdiden baña / Kaşr-ı gamda
sâkin-i künc-i melâletdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 27).* [sâkin-i künc-i
melâlet, -dür]

sâkiyâ: *Esy saki.*

Sâkiyâ elde çıkar kebg-i şafâyı her-
dem / Şayd ider cân u göñül
şâhına şâhînümdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3).*
[sâkiyâ,]

sâkiyâ: *Ar.+Far. ey saki.*

Hak olupdur cism-i hâkı derd ü
gamdan **sâkiyâ** / Cür'a-i cân-
bahs ile yâd it keremden **sâkiyâ**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1).* [sâkiyâ,]

Hak olupdur cism-i hâkı derd ü
gamdan **sâkiyâ** / Cür'a-i cân-
bahs ile yâd it keremden **sâkiyâ**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1).* [sâkiyâ,]

Âb-ı âteş-tâb ile luţf eyle teskîn it
anı / Yandı bağrum tâbiş-i nâr-ı
elemden **sâkiyâ** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2).*
[sâkiyâ,]

Tolular nûş eylesün şevk ehli her-
dem 'İşkuña / Olmasun reşk-i
tehî pür-câm-ı Cem'den **sâkiyâ**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3).* [sâkiyâ,]

Şol kadar kan ağladum bir cür'adan
yâd itmedüñ / Nemden incindin
'aceb bilsem ki nemden **sâkiyâ**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4).* [sâkiyâ,]

Şimdi ser-mest itdi şanma câm-ı
'İşkuñ cânımı / Ben anı nûş
itmişem bezm-i kademden
sâkiyâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5).* [sâkiyâ,]

Câm-ı 'İşkuñ nûş idüp ben
müstedîm uyanmadan / 'Ayn-ı
'âlem hûvâb-ı nûşîn-i 'ademden
sâkiyâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6).* [sâkiyâ,]

Fazlî'ye şun câm-ı 'adli guşşadan
eyle hâlâş / Yohsa devrân
öldürür zulm ü sitemden **sâkiyâ**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 7).* [sâkiyâ,]

Dil-i pür-guşşam oldu vâdi-i gam
içre nâ-peydâ / Meded bir iki

māl-ā-māl cām it **sākiyā** peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 1). [sākiyā,]

N'ola her-dem ney gibi efğān
idersem **sākiyā** / Ğayrdan olup
tehî oldu derūnum pūr-hevā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,
Beyit 3). [sākiyā,]

Leblerüñ yādına 'ālem şöyle düşdi
bādeye / **Sākiyā** çeşmüñ gibi
her gūşede biñ var mest (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit
2). [sākiyā,]

Lā'lüñe geh cām u geh mey virse
dil olmaz 'aceb / **Sākiyā** eyler
ğalať çūnkim ide gūftār mest
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43,
Beyit 3). [sākiyā,]

sākiyā: Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

İrişince dañı biz bu deme bir kez
heyhāt / **Sākiyā** töldura şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 6).
[sākiyā,]

sākiyā: Ey içki dağıtan, kadeh sunan!
2. ey sevgili!.

Cām-ı pūr-mey yār-ı bī-agyār şun
bezm ehline / **Sākiyā** fırsat
ğanīmet gāfil olma gözüñ aç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 54,
Beyit 3). [sākiyā,]

Bize Fazlî gibi medħ itmek o şāhı
kārdur / **Sākiyā** şun cāmı
Sultān Muştafālilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 16). [sākiyā,]

Zāt-ı pākın 'ıyş u nūş u zevke
maķrūn eylesün / **Sākiyā** şun

cāmı Sultān Muştafālilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 18). [sākiyā,]

sākiyā: Ey (içki dağıtan) saki! 2.
Sevgili.

İtmezüz dehr-i denīye meyl
'ālilerdenüz / **Sākiyā** şun cāmı
Sultān Muştafālilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 2). [sākiyā,]

Nāzūküz 'ādet nezāketdür
zerāfetdür bize / **Sākiyā** şun
cāmı Sultān Muştafālilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 4). [sākiyā,]

Şüretā kim bendeyüz ma'nide
sultānlar bizüz / **Sākiyā** şun
cāmı Sultān Muştafālilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 6). [sākiyā,]

Şāh odur biz bāzu-yı devletde şeh-
bāz olmışuz / **Sākiyā** şun cāmı
Sultān Muştafālilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 8). [sākiyā,]

Tab'imuz envār-ı 'irfān ile
enverdür bizüm / **Sākiyā** şun
cāmı Sultān Muştafālilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 10). [sākiyā,]

Vaķtimüz hoş kārimuz zevk u
şafāldur bizüm / **Sākiyā** şun
cāmı Sultān Muştafālilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 12). [sākiyā,]

Tab'-ı derrākı anuñ her hālden
āgāhdur / **Sākiyā** şun cāmı
Sultān Muştafālilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 14). [sākiyā,]

sākiyā: 1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Telḥ itdi meclisi қо yaқılsun raқıtb-
i ḥar / Billāh **sākiyā** tolular şun
şarāba baş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 105, Beyit 3). [sākiyā,]

İçmemek rinde bu қaddümde қати
emr-i ba'ıd / **Sākiyā** toldura şol
қан olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 2).
[sākiyā,]

Rūz-ı 'ıd irdi vü eyyām-ı bahār u
dem-i nūş / **Sākiyā** toldura şol
қан olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 4).
[sākiyā,]

Şevkine 'ıd ü bahāruñ yine demdür
ele al / **Sākiyā** toldura şol қан
olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 8).
[sākiyā,]

'ıd irişdi sürelüm 'ıyş ile
devrānımız / **Sākiyā** toldura
şol қан olacağı içelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23,
Beyit 10). [sākiyā,]

Çünkü 'uşşāk ile bir araya geldi
cānān / **Sākiyā** toldura şol қан
olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 12).
[sākiyā,]

sakla: (Bir şeyi) Başkasına
göstermemek için kapamak, örtmek
veya bir yere, bir şeyin içine koymak,
gizlemek.

'āşık dil ü cān **şaklamak**
cānāneden cānāneye / Yaқmağa
şem'e bāl ü per pervāneden
pervāneye (Kara Fazlî Dîvânı,

Gazel 135, Beyit 1). [şaklamak,
-mak]

sakla: Saklamak, gizlemek.

Şaklayup gülşen-i 'ömrüñi şitādan
Bārī / Devletüñ bağını ser-sebz
ide mānend-i cinān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 30).
[şaklayup, -(y), -up]

sakla: Bir şeyi başkasına göstermemek
için kapamak, örtmek, gizlemek.

Şaklasun hep budakların Mevlā /
Cümle pür-berg ü pür-budağ
olsun (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 69).
[şaklasun, -sun]

sal: Bırakmak, yaymak.

Egnine **şalsun** ḥayāt-ı cāvidāniden
libās / Başına dest-i sa'ādetden
urınsun tēc-ı zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 23).
[şalsun, -sun]

Ribқа-i emrüñi her kim ki bile
ḥabl-i metīn / Yiridür gerdem-i
āfāқа **şalarsa** reseni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
21). [şalarsa, -ar, -sa]

Şalarsa pertevini āfitāb-ı iḥsānuñ /
Şehīr ola kamu şehir içinde māh
mişāl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 30). [şalarsa,
-ar, -sa]

Çü esb-i devleti meydān-ı rif'ate
şalduñ / Senüñ durur yūri
meydān murād tōpın çal (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
19). [şalduñ, -du, -ñ]

Fazlî-i üftādeyem **şalduñ** diyār-ı
miñnete / Āh kim rahm
itmeduñ ben bende-i bî-devlete
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
12, Beyit 9). [şalduñ, -du, -ñ]

sal: Koyvermek, salıvermek.

Fülk-i qalbi **şalmışuz** deryā-yı
vaḥdet ‘avzına / Āşinā-yı baḥr-i
‘ışkuz ‘ışk deryāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 6). [şalmışuz, -mış, -uz]

Leyli-i zülfüñ **şalaldan** göñlümi
sevdālara / Düşmüsem
Mecnûn-ı ser-gerdān gibi
şahrālara (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 3).
[şalaldan, -al(i), -dan]

sal: Bırakmak, göndermek.

Hak **şala** girü sa‘âdetle irişe ‘an-
karîb / Fazliyā ol pâdişāh-ı
milk-i ‘irfānum gider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit
6). [şala, -a]

Derdā ki ol maḥabbet olup bā‘is-i
helāk / **Şaldı** o şāhı varṭa-i
itlāfa rāygān (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
12). [şaldı, -dı]

sal: Bırakmak, salmak.

Bāgbānā bize ol ḳadd ü bu ‘arız
besdür / Oda yak serv-i revānı
şuya **şal** yāsemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 25).
[şal,]

sal: Bırakmak il yaymak.

Ṭağıtdı ḥücesin ü **şaldı** üştürin ki
ola / Ḳarīn o ḥücre-i ḥaşşa
şütür-süvār-ı kıran (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17).
[şaldı, -dı]

Berg ü bārını döküp yakdı vü yıkdı
bāğı / Sebzeyi bāda virüp
toprağa **şaldı** semeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
4). [şaldı, -dı]

sal: Bırakmak, salıvermek.

Döginmekden ḳararmış ḳollarum
aḳ boynına **şaldum** / Ben anı
şüret-i vaşl-ı nigāra iki ḳaş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 2). [şaldum, -
dum]

sal: Yollamak, göndermek, salmak.

Şeh Süleymān’uñ **şalaldan** tıgın ol
mîr-i şecî‘ / Fitne ḳaṭ‘ oldı vü
götrüldi cihāndan şūr u şer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 37). [şalaldan, -al(i), -
dan]

sal: Sevk etmek, bırakmak, göndermek.

Şafaḳ şanmañ felekde görinen her
şeb ki **şalmışdur** / Sipih
âyînesine ‘aks ol ḳurbānlaruñ
ḳanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 21).
[şalmışdur, -mış, -dur]

sal: Bırakmak, göndermek, salmak.

Hüsrev-i bāğa **şalup** peyk-i şabāyı
ol / Bu bürüdet ḥaberin eyledi
taḳrîr ü beyān (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 26, Beyit 5).
[şalup, -up]

sal: Salmak, bırakmak, yaymak.

Baydağ-ı hürşide şeb gibi **şalar**
esb-i siyâh / Bu bisât-ı çarhda
pervâneler gördüñ mi hîç (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*). [şalar, -ar]

sal: 1. Bırakmak, koyuvermek 2.
Yollamak, göndermek.

Ol tâci hâke **şaldı** irüp baht tahtına
/ Sen tahta geç ki tâc saña buldı
inhişâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 10*). [şaldı, -dı]

sal: Bırakmak, (Allah'a) havale etmek.

Vişâle irmedüm âvâre ıaldum /
Yüri şâhum yüri Allah'uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*). [şaldum, -dum]

İdündüñ kendüñe maḥrem rakîbi /
Yüri şâhum yüri Allah'uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4*). [şaldum, -dum]

Çün alduñ gönüñi itdüñ ferâgat /
Yüri şâhum yüri Allah'uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8*). [şaldum, -dum]

Aña sen olasın bir gün peşimân /
Yüri şâhum yüri Allah'uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10*). [şaldum, -dum]

sal: 1. Getirmek.

Evlâd-ı pâkuñ içre anuñ haqqı kim
odur / Bâkır Muhammed ol ser
ü **sâlâr** Yâ Hüseyñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 39*). [sâlâr, -ar]

sal: Göstermek.

Sâye **şalaldan** hümâ-yı tahtuñ /
Pâdişâh itdüñ gedâyı iy hümâm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 14*). [şalaldan, -al, -dan]

sal: Bir yıl.

Çâr-sâledür velîkin bir nice **sâl**
evvelîn / Heft kisverde didi bir
dânedür ol verd-i ter (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 19*). [sâl,]

Gerçi Fazlî kuluñ ihsânuña
müstagrıkdur / Yine ihsânuñ
ümîdinde durur mâh ile **sâl**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 42*). [sâl,]

sal: Yıl, sene.

Hicrânuñ ile geçdi meh ü **sâlüm**
efendüm / İrişmedi vaşla dil-i
meyyâlüm efendüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 1*). [sâlüm, -üm]

sal: Bırakmak, (Allah'a) havale etmek.

Ḳadîmî dostuñ ile düşmen olduñ /
Yüri şâhum yüri Allah'uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Murabba 1, Beyit 6). [şaldum, -du, -m]

sal-: Bırakmak, yaymak.

Şihne-i ma‘deletüñ bāğa **şalupdur**
bādı / Kapduğıçün şehir tāt-ı
gül ü yāsemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 16).
[şalupdur, -up, -dur]

sal-: Bırakmak, göndermek.

Fazliyā bir şāh-ı ‘ālem sāye
şalmışdur aña / N’ola ger olsa
müşerref her arası Lādik’üñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117,
Beyit 5). [şalmışdur, -mış, -dur
]

sal-: Yollamak, göndermek, salmak.

Şecer-i saltanatuñ rîh-i ‘adālet
şalalı / Tutdı tûbā gibi āfākı
ser-ā-ser şeceni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 18).
[şalalı, -a, -lı]

sal-: Bırakmak, göndermek, salmak.

Meydān-ı nazm gerçi ki gāyetde
tengdür / **Şaldum** tabī‘at esbini
Hak’dan budur recā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
28). [şaldum, -dum]

salā eyle: Çağırarak, davet etmek.

Hvān-ı hüsninde pür oldı güllerüñ
şāh-ı çemen / Bülbülü cem‘
itmege āb-ı revān eyler şalā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28,
Beyit 3). [şalā eyle, -r]

şalābet: Güç, sağlamlık.

Ne şehdür ol ki aña şevket ü
şalābetle / Sikender olmaya
şānı meger ola şānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 8).
[şalābetle, -le]

şalāh-ı a‘māl: Amellerin iyiliği.

Sālisen zühd gerek ya‘ni **şalāh-ı
a‘māl** / Şıdk ile cümle-i tātātı
olasın ‘āmil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19).
[şalāh-ı a‘māl,]

sālār: Baş, başkan, reis, kumandan.

Furşat u şevket bize oldı qaravul
şāğ u şol / Fethdür **sālār** u
serheng ü kulağuzdur zafer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 6). [sālār,]

salāt: Dua, Hz. Peygamber'e edilen
dua.

İrişdi mevsim-i tekbîr ü vakt-i hacc
u **şalāt** / Ki mecma‘-ı ‘Arafāt
oldı ‘arşa-i ‘arāşāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 1).
[şalāt,]

şalavāt: Dualar, salatlar.

Bizden hezār-bār **şalavāt** u selām
ola / Saña vü şāhb u ālūñe cān
ile dāyimā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 18). [şalavāt,]

sālîk: 1.Sülûk edici, eden: 2.
Tarikatlerden birine bağlı olan.

Sādisen **sālike** elbetde ḵanā‘at
vācib / Ki bu yolda o durur zād
u nevāl-i rāḥil (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22*).
[sālike, -e]

sālik: Bir tarikata giren.

Hāmisen sālik-i seyyāre tevekkül
lāzım / Ki tevekkülle olur
menzile **sālik** vāşıl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21*).
[sālik,]

sālik: Bir tarikata girmiş, bir mürşide
bağlanarak manevî yolculuğa çıkmış
olan kimse.

Rābi‘an vācib olan **sālike** perhîz-i
vera‘ / Ki firāsetle ola fāriḵ-ı
ḥaḵ u bâṭıl (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 20*). [sālike, -e]

sālik-i seyyāre: Sürekli yer değiştiren
derviş.

Hāmisen **sālik-i seyyāre** tevekkül
lāzım / Ki tevekkülle olur
menzile sālik vāşıl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21*).
[sālik-i seyyāre, -e]

sālim: Ar. Sağlam, eksiksiz.

A‘dā atı ayağına pā-māl idüp reviş
/ Şıḥḥatde zāt-ı pākı ola **sālim** ü
şafā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
22, Beyit 35*). [sālim,]

Ḥamdü-lillāh ki Ḥudā kıldı
müyesser ḥüccet / **Sālim** ol
saña selāmet yaraşur sultānum
(*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 1*). [sālim,]

sālim ol: Uzak, güvenli ve emin olmak.

Düriş ki şerbet-i ‘ilm ile olasın
sālim / Şaḵın şaḵın maraḵ-ı cehl
birle ḵalma şaḵım (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 6*).
[sālim ol, -a, -sın]

salın: Salınmak, sallanmak.

Nihāl-i şîve olmışdur ser-ā-ser
bülbul-i gūyā / Çemende
şalınurlar serv gibi nāz ile
tenhā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 4*).
[şalınurlar, -(u)r, -lar]

salın: Naz ve eda ile yürümek.

‘İd-gāh içre şalıncağa binüp
herkesle / **Şalın** iy serv beni
sāye gibi toprağa şal (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
16*). [şalın,]

salın: Birlikte olmak, yürümek.

Çünkü yanuçıca **şalınmak** olmadı
şemşîr-veş / İy kemān ebrū
yiridür ḥāke düşsem tîr-veş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,
Beyit 1*). [şalınmak, -mak]

şalıncağa bin: Salıncağa binmek,
salıncakta kendini sallamak.

‘İd-gāh içre şalıncağa binüp
herkesle / Şalın iy serv beni
sāye gibi toprağa şal (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
16*). [şalıncağa bin, -üp]

sālisen: Üçüncü olarak.

Sālisen zühd gerek ya'ni şalāh-ı
a'māl / Şıdık ile cümle-i tātā
olasın 'āmil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19).
[sālisen,]

saltanat: Bolluk ve zenginlik;
hükümdarlık.

Hoş geçer zıll-ı hümā yanında
mecnū'-ı nüfūs / **Saltanat**
bāğında bir serv-i 'adāletdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 14). [saltanat,
]

Saltanat da'vāsın eylerken nice
İsfendiyār / Bendeñ olurdu
göreydi kürsini iy şehriyār
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 28). [saltanat,]

Fazlî-i üftādenüñ budur du'āsı bî-
gümān / **Saltanat** bāğında iy
serv-i hırāmān her zemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 31). [saltanat,]

saltanat: Hükümdarlık, sultanlık.

Urula bağına hüsrevlerüñ key
reşkden şāhā / Eger bu
saltanatda görseler sen şāh-ı
devrānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 39).
[saltanatda, -da]

saltanat: Bolluk ve zenginlik;
hükümdarlık; hükümdarlar,
saltanatlar.

Saltanat murgını iy şāh şikār
eylemege / Oldı te'yîd yed-i
kudretüñ üzre şeh-bāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
26). [saltanat,]

saltanat: Güç, kuvvet; zenginlik,
bolluk, servet; saltanat, hükümdarlık.

Taht-ı 'ālî-baht yāver fırsat u
şevket hemîn / **Saltanat** zîr-i
'inān u memleket zîr-i nigîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 3). [saltanat,]

saltanat: Hükümdarlık; hakimiyet,
güç.

Gülsen-i 'ālemde ol bir mîve-i nev-
bādedür / Kim anuñla **saltanat**
bāğın olupdur bār-ver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
8). [saltanat,]

saltanat: Hükümdarlık, padişahlık.

Hak **saltanat** semendin idüp saña
zîr-i zîn / Kıldı bu 'arşada seni
bî-şübhe şeh-süvār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 25).
[saltanat,]

saltanat tahtı: Hükümdarlık makamı.

Ber-karār ol saltanat tahtında
devletle müdām / Milk-i
nuşretde karār itdükce tā
sultān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 35).
[saltanat tahtı, -n, -da]

Saltanat tahtına çün viridi Hudā
istihkāk / Şabr kıl ola müyesser
umarum istiklāl (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 20, Beyit 39).
[salṭanat taḥtı, -n, -a]

sām ol: Akşam olmak (sıkıntılı vakit).

Ḳahramān'ı ḳahr ider virmez
Nerīmān'a amān / Sām olur
ser-sām ḥavfindan muḳābil olsa
ger (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
11, Beyit 18). [sām ol, -ur]

sām u seher: Akşam ve sabah.

Şāha lâzım durur elbette du'ā-gū
meddāḥ / Ki ola medḥ ü
şenāsında anuñ **sām u seher**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,*
Beyit 41). [sām u seher,]

Dōstuñ ḥurrem ü ḥandān ola her
sām u seher / Ḥaşm-ı bed-
ḥvāhuñ ola ḡarḳa-i endūh u
melāl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 20, Beyit 47). [şām u
seher,]

sām u seher: Gece gündüz 2. daima.

Ṭıflıdur gerçi henüz ammā ki
baḥtıdur cüvān / Pîr ola dirler
ḳamu pîr ü cüvān **sām u seher**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,*
Beyit 10). [şām u seher,]

sāmān ol: Sabırsız ve huzursuz olmak.

Kūy-ı ḥasretde nice bir bî-ser ü
sāmān olam / Rūz u şeb ḥalvet-
nişīn ü gūşe-i hicrān olam
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
7, Beyit 3). [sāmān ol, -am]

sāmi': Duyuma yetisi.

Görüp işitmede vü virmede mişlūñ
ḥaberin / Bāşıra kūr durur
sāmi'a ker nāṭıḳa lāl (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
27). [sāmi'a, -a]

sāminen: Sekizinci olarak.

Sāminen meşğale-i keşret-i zıkr ü
tesbīḥ / Ki odur mişḳale-i
şafvet-i āyīne-i dil (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25).
[sāminen,]

san: Büyüklük, ululuk, azamet.

Yoğ-ise **şānumda** istiḥḳāk eger
iḥsānuña / Ḥamdü-lillāh
müstehāḳsın himmete sen şān
ile (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2,*
Beyit 2). [şānumda, -um, -da]

san: (Ar.) Şan, şöhret, hal, keyfiyet.

Ḥudā ḥakkı senüñ semşīriñüñ
şānında nāzildür / Bugün İnnā
Fetaḥnā āyeti iy Ḥüsrev-i Sānī
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,*
Beyit 43). [şānında, -ı, -n, -da]

san: Sanmak, düşünmek, zannetmek.

Kākülūñ vālāsını boynuñda ḳanum
şandılar / Sāyeñi yanuñda
cism-i nātüvānum **şandılar**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85,*
Beyit 1). [şandılar, -dı, -lar]

Başına cem' oldı 'uḳāb-ı sipihruñ
zāğ-ı şeb / Ağzına almış hilālī
üstüḥvānum **şandılar** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit
2). [şandılar, -dı, -lar]

Bî-tekellûf şarılur boynuma zencîri
şanup / Ğam diyârında görenler
mihr-bānum **şandılar** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit
3). [şandılar, -dı, -lar]

Bu fenâ bâzârı içre âh-ı âteş-
bārumı / Çarh-ı atlas gibi zer-
beft sāye-bānum **şandılar**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85,
Beyit 4). [şandılar, -dı, -lar]

Şol kadar şerh itdüm ol şîrîn-
dehānuñ guşşasın / Kışsa-i
Ferhād'ı Fazlî dāstānum
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 85, Beyit 5). [şandılar, -
dı, -lar]

san: Sanmak, düşünmek, zannetmek.

Nedür bu zevk u şafâ vü nedür bu
hazz u huzûr / Bu 'ıyş var ise
bākî **şanursın** iy mağrur (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
1). [şanursın, -ursın, -]

san: ... olduğunu düşünmek,
zannetmek.

Yalıñuz iy Fazlî **şanma** sen seni
'āşık hemān / Mihr ü māh ile
felekler oldu ser-gerdān aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8,
Beyit 5). [şanma, -ma]

Şimdi ser-mest itdi **şanma** cām-ı
'İşkuñ cānumı / Ben anı nüş
itmişem bezm-i kademden
sākīyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 21, Beyit 5). [şanma, -ma
]

Şanma senden şakına bir okın iy
şāh-ı cihān / Sen hemān
kendüñi şāyeste-i fitrāk idegör

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,
Beyit 6). [şanma, -ma]

Ķan ağladı felek görüp ahvālümü
benüm / Vaqt-i seherde **şanma**
görinen şafağ durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6).
[şanma, -ma]

İtdüğünce nāle eyler **şanma** ben
dil-ğastenüñ / Başı üzre oklarıñ
Yāşîn-i ve'l-Ķur'ān okur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
2). [şanma, -ma]

Fazlî gedā-yı kūyuñ olup hāke yüz
sürer / **Şanma** bu devleti dahı
bir pādīşā sürer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5).
[şanma, -ma]

Senden ayru içdüğüm **şanma**
şarāb-ı nābdur / Ķatre katre
çeşm-i giryāndan ağan hūn-
ābdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 76, Beyit 1). [şanma, -ma
]

Cām-ı gül-gün **şanma** destümde
görinen neşterîn / Giryeden
geldi elüme çeşm-i pür-hūn-
ābdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 76, Beyit 2). [şanma, -ma
]

Hazān yaprağıdur **şanma** dönen
gülşende bād ile / Ten-i zer dü
nizārumdur hevāñ ile semā'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 2). [şanma, -ma]

Kākülün vālāsını boynuñda şanum
şandılar / Sāyeñi yanuñda
cism-i nātüvānum **şandılar**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85,
Beyit 1). [şandılar, -dı, -lar]

Bî-tekellûf şarılur boynuma zencîri
şanup / Ğam diyârında
görenler mihr-bānum şandılar

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85,
Beyit 3). [şanup, -up]

Her kaçan ruhlarıña kākül-i
müşgînün iner / **Şanuram**
Ka'be'ye Cibrîl-i Emîn nâzil
olur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
86, Beyit 4). [şanuram, -ür, -am
]

Fezâ-yı lâ-mekân şeh-bâziyam
zâhid beni **şanma** / Bu cismânî
serâda âşiyân tutmuş mekânım
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
87, Beyit 5). [şanma, -ma]

İy perî diyü rakîbi görüp âdem
didügüm / **Şanma** kim vech-i
şahîh üzre ola aña nakîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit
3). [şanma, -ma]

Şanma dehrün zâhidâ biz kır
gavğâsındayuz / Yâ senün gibi
hemân dünyâ temennâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 1). [şanma, -ma]

Yanmağa mûmuz maḥabbet
şem'ine pervâne-vâr / **Şanma**
iy zâhid bizi kim nâr-ı
pervâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10).
[şanma, -ma]

‘İşkumuz ‘ışk-ı ḥakîkîdür be şüfî
şanma kim / Her mecâzî
dilberün ruḥsâr-ı zîbâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 15). [şanma, -ma]

Kan kuşanur ḥavf-ı tîğından anuñ
şîr-i sipihr / Dâmen-i çerḥi
şafakdan surḥ olur **şanmañ**
seher (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 27). [şanmañ,
-ma, -ñ]

Şanasın ‘îd-i adḥâdur bu sūr-ı pür-
sürür iy dil / Ki çıkdı Ka'be-

ḥân şāhuñ şu deñlü oldı qurbānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 20). [şanasın, -a, -sın]

Cihânı her gice âteş işi pür-şevk
ider anda / **Şanasın** ravza-i
Ahmed'de her şeb nūr-ı
Yezdānî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 27). [şanasın,
-a, -sın]

Şanasın nûrdan bir servdür bağ-ı
cinân içre / Yanıcaḳ anda
şâdîrvânı iy dil eyle seyrânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 28). [şanasın, -a, -sın]

Şafak **şanmañ** felekde görinen her
şeb ki şalmışdur / Sipihr
âyînesine ‘aks ol qurbânlaruñ
kanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 21). [şanmañ,
-ma, -ñ]

Görinenler kevâkib **şanmañuz** kim
âsümânîler / Çıkup eflâke çaḳ
yer yer sipihrün yandı dāmânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 29). [şanmañuz, -ma, -ñuz
]

Şî'r-i efsûn-ı mûkerrem durur
efsâne degül / Semer-i ma'rifet
ü faẓl durur **şanma** semer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 17). [şanma, -ma]

Ola maẓmûnı ḥuşûşâ ki anuñ
ḥikmet ü pend / **Şanma** şî'r ol
nazar ehline olur nūr-ı başar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 19). [şanma, -ma]

Dem-i ‘Îsî ile **şan** mürdelere irdi
ḥayât / Bağ-ı emvâtına cân
virdi ser-â-ser nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
10). [şan,]

Eger merd ise gelsün işde meydân
surh-ı ser kâfir / İgen germ
olmasun beñzer ki hâlî **şandı**
meydânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 2). [*şandı, -dı*
]

Peyk-i 'îd irdi getürdi yine şādî
haberî / Elde zerrîn teberidür
görinen **şanma** hilâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
3). [*şanma, -ma*]

Mâh-ı nev **şanma** görinen ki ser-i
şeh-peridür / Uçmağ ister bu
yaña tâyir-i evc-i ikbâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
7). [*şanma, -ma*]

Şâhid-i 'îdiye hüd kılmağa teşhîr
felek / Āteşe na'l komış **şanma**
şafak içre hilâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 12).
[*şanma, -ma*]

Meh-i nev **şanma** görinen tenine
pîr-i felek / Na'l kesmiş saña
beñzer ki olupdur ebdâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
21). [*şanma, -ma*]

Lâleler **şanma** görinenleri
şahrâlarda / Hûn-ı qurbân ile al
oldı kamu şîb ü firâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
10). [*şanma, -ma*]

Qadrüñ semendi 'arşa-i çerha güzer
kılup / Na'ln düşürdi **şanma**
hilâl anı hüsrevâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 23).
[*şanma, -ma*]

Fezâyili bugünüñ **şanma** kim
şümâra gele / Eger ki mün'akid
olsa hezâr ulûf u mi'ât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
9). [*şanma, -ma*]

Şâ'ir tabî'atında **şan** ince hayâldür
/ Ol esb bu neḥâfet ile lâgar u
nizâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 7). [*şan,]*

O meydân içre me'mûniyyeler **şan**
töplardur kim / Anı kapmağa
çevgân itdi destî pîr ile bernâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 21). [*şan,]*

Kuruldı gûne-gûne çerh-âsâ
ḥaymeler bir bir / **Şanasın** kim
yire indî tokuz kat târem-i a'lâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 11). [*şanasın, -a, -sın*]

Câm-ı meyden mest olanlar
kendüyi Cem **şandılar** /
Cür'asın tîğ-ı ecel zaḥmına
merhem **şandılar** (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 1).
[*şandılar, -dı, -lar*]

Câm-ı meyden mest olanlar
kendüyi Cem **şandılar** /
Cür'asın tîğ-ı ecel zaḥmına
merhem **şandılar** (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 1).
[*şandılar, -dı, -lar*]

Bezm-i ğamda sâķi-i devrânı
maḥrem **şandılar** / Bir dem
iken devlet-i dünyâyı bir dem
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 2).
[*şandılar, -dı, -lar*]

Bezm-i ğamda sâķi-i devrânı
maḥrem **şandılar** / Bir dem
iken devlet-i dünyâyı bir dem
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 2).
[*şandılar, -dı, -lar*]

Bu fenâ gül-zârınuñ 'ıyşını 'âlem
şandılar / Āb-ı ḥayvân ile
kılmışlar ezel taḥmîrünü (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 3). [*şandılar, -dı, -lar*]

Ehl-i diller göricek âyîne
taşvîrûnî / Bağrına başmış yatur
'İsâ'yı Meryem **şandılar** (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 5). [**şandılar**, -dı, -lar]

Hân-kâh-ı şîven ü eyvân-ı mâtem
şandılar / Dest-i kahr ile
yakasın çekdiler çāk itdiler
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 8). [**şandılar**, -dı, -lar]

Yire sürdiler yüzün başum gibi
acıtdılar / Bilmezem deryâ-yı
'Ummân'ı benüm nem
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 10).
[**şandılar**, -dı, -lar]

Bu perî-rûlar Necâtî bizi âdem
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 13).
[**şandılar**, -dı, -lar]

Şanasın yanuma bir serv-kâmet
gül-'izâr aldum / Ten-i pür-
hûbı tutdum **şanmañuz** dūd-ı
siyâhumla (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 8).
[**şanmañuz**, -ma, -ñuz]

Temâşâ-gâhıdur **şanma** bu mâhir
hâr u hâşâkuñ / Ne zîbâ cây idi
el-hak zümürrüd-kaşr-ı eflâkuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 7). [**şanma**, -ma]

Şanmañuz 'âlemde hergiz kâr ü bâr
ister göñül / El çeküp her
kârdan bir özge kâr ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 1). [**şanmañuz**, -ma, -
ñuz]

Şanmañuz kim 'ıyşdan bir lahza
hâlîlerdenüz / Meşreb-i şâflî
rind-i lâübâlîlerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 1). [**şanmañuz**, -ma, -ñuz
]

Ruhsâr-ı âfitâb-idi kaşı hilâl idi /
Gitdi nazardan âh nidem **şan**
hayâl idi (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 17). [**şan**,]

Gün toğar **şanma** başuña iy rûz /
Ki tölindi o mihr-i devlet ü dîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 18). [**şanma**, -ma
]

şan: A. şan, ün.

Yoğ-ise şānumda istihkāk eger
ihsānuña / Hamdū-lillāh
müstehakşın himmete sen **şān**
ile (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2,
Beyit 2). [**şān**,]

şan: ... olduğunu düşünmek,
zannetmek.

Tīgumla eyledi kalemüm milk-i
nazmı feth / Nuşretde oldu **şan**
kalemüm tīg-ı Zülfekār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
38). [**şan**,]

Şırtında **şan** yağırlandıur taze taze
gül / Her lahza bûy-ı mevt
gelür andan aşikār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 12).
[**şan**,]

Olsam süvār kimse anı görmeyüp
beni / Olmış **şanur** hevāya
kerāmet ile süvār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 10).
[**şanur**, -ur]

şan: Olduğunu düşünmek, zannetmek.

Güzellerde olur didümse vefā / O
söz gayradur **şanma** şāhā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 4). [**şanma**, -ma]

san: "Sen" ikinci tekil şahıs zamiri .

Yüzüñ sem'ine yandı pervâne dil /
Velî yandığından ne pervâ
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
6, Beyit 6). [saña, -a]

san: Ad, nam.

Hudâ hakkı senüñ şemsîr-i küll
sânında nâzıldür / Bugün İnnâ-
Fetahnâ âyeti iy Hüsrev-i Sâñî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 30). [sânında, -ı, -n, -da]

san: Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Şanasın yanuma bir serv-ķâmet
gül-'izâr aldum / Ten-i pür-
hûbı tutdum şanmañuz dūd-ı
siyâhumla (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 8).
[şanasın, -a, -sın]

san-: ... olduğunu düşünmek,
zannetmek.

Göricek 'arşada cündîlerinüñ
cengini şâhuñ / Muķârin oldı
şandum çerhde Behrâm u
Keyvân'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 9). [şandum, -
du, -m]

Göricek lâleler zeyn itdi **şandum**
rûy-ı şahrâyı / Hıyâm-ı lâle-gün
ile pür olmuş At Meydânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
12). [şandum, -du, -m]

Pilav üstinde göricek ol iki şemseyi
şandum / Hemânâ kûbbe-i çerh
üzre mihr ü mâh-ı tâbânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
24). [şandum, -du, -m]

Göricek âsümânîler hevâdan
indüñüz **şandum** / Kıyâmet
irişüp çerhüñ döküldi necm-i
rağşânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 30). [şandum,
-du, -m]

san-: ... olduğunu düşünmek.

Ne şehdür ol ki anuñ şıdk-ı
tığından felek şîri / Ğam ile kan
kuşanur her şehir **şanmañ**
şafaķ anı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 20). [şanmañ,
-ma, -ñ]

saña: "Sen" ikinci tekil şahıs zamirine
yönelme hal eki getirilmiştir.

Cigerüm kanı şarâb oldı gözüm
câm **saña** / İçürür zehr-i ğamı
iy gönül eyyâm **saña** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit
1). [saña,]

saña: " Sen" ikinci teklik şahıs adılı
(zamir) .

Çünkü 'ahd itdüñ kerîm olan ider
'ahde vefâ / Kıl vefâ lâyıķ
vefâdur **saña** bu 'unvânla
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136,
Beyit 2). [saña,]

Gözüñ aydın günüñ toğdı sa'âdet
saña yüz tıtdı / Yine iy Fazlî ol
hürşîd-i burc-ı rif'atüñ geldi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137,
Beyit 7). [saña,]

Ne yirüñdür ola billâh bu mekân-ı
esfel / Lâ-mekân tahtı olurken
saña 'âlî-menzil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8).
[saña,]

Şart-ı rehdür **saña** on nesne eger
kim sen onı / Eyleriseñ olasın
küy-ı murâda dâhil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15).
[saña,]

Maqtû'-ı tîğ-ı hırş olup kesmeyen
emel / Bu sırr-ı nûşı yazdı **saña**
kâtib-i ezel (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 9). [saña,]

saña: " Sen" ikinci tekil şahıs zamiri
Sen zamirinin yönelme durumu eki
almış biçimi. Bende, köle.

Ten ü cân u dil ü dînini fedâ itdi
saña / Bes durur Fazlî'ye bir
bûse iderseñ ta'vîz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5).
[saña,]

Saňa göz 'âşık u dil 'âşık u cân ile
ten 'âşık / Tenümde her kılum
cânâ olupdur cümleten 'âşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 1). [saña,]

Saňa göz 'âşık u dil 'âşık u cân ile
ten 'âşık / Tenümde her kılum
cânâ olupdur cümleten 'âşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114,
Beyit 1). [saña,]

Saňa bu yolda kesel mâni'-i rehdür
ğâyet / Keseli қо bu keselden
gele lutf eyle kesil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34).
[saña,]

saña deril: Senin için vucut bulayım,
senin için yaratılmış olayım.

Öldürürsün yazuğı yokdur
günâhum bilürem / Ben ne
haddümdür derilem 'âşık-ı
şeydâ saña (Kara Fazlî Dîvânı,

Gazel 19, Beyit 2). [saña deril,
-em]

san'at: Sanat, yapılan iş, ustalık,
hüner.

Pîşe-i 'ışık içre Ferhâd'uñ hemân
bir adı var / Kâr-ı 'ışık baña şor
her **san'atuñ** üstâdı var (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit
1). [san'atuñ, -uñ]

san'at: Duygu, tasavvur ve fikirleri
etkili bir biçimde ve göze gönle hitap
edecek şekilde ifade etme hususundaki
yaratıcılık.

Şâhid-i hûb durur hacle-i ma'nâda
sûhan / Aña ger vezn libâs ola
vü **san'at** zîver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 13).
[san'at,]

sancağ: Bayrak.

Çerh-âsâ haymesi 'arş-ı mu'allâ-yı
zafer / Mâh-peyker **sancağı**
hürşid-i nûr-efşân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
15). [sancağı, -ı]

Çeküp ak **sancağı** vardukda
haşyetden ne mümkündür / Ola
hergiz kızılbaşuñ kara başına
dermanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 8). [sancağı, -ı
]

sancak: Bayrak.

Tîguñ üzre şemse-i zer mihr-i
raşşân-ı zafer / **Sancağuñda** ol
'alem mâh-ı nev-i devrân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,

Beyit 31). [sancaķuñda, -uñ, -da]

sancak-ı āh: *Ah, feryat sancaķı.*

Sīne ıablını dögüp sancaķ-ı āhı
çekelüm / Yine iklīm-i belā
üzre sipāhī çekelüm (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 129, Beyit
1). [sancaķ-ı āh, -ı]

sancak-ı nusret-şî'ār: *Galip gelen
sancak.*

Sancaķ-ı nusret-şî'āruñ bir 'arūs-ı
tāzedür / Kām-kārā serverā çift
eylemişdür ān-ı feth (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 10, Beyit
29). [sancaķ-ı nusret-şî'ār, -uñ
]

sanem: *Ar. 1. Müşrikînin taptıkları,
büt, put. 2. Mahbube.*

Görse nūr-ı Şamed'i bilse cemālūñ
sırrın / Yıķa rāhib **şanemi** vü
yaķa müşrik semeni (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 30, Beyit
26). [şanemi, -i]

sanem: *Put 2. Tapınır gibi sevilen, çok
güzel kadın.*

Topıtolu sīmīn **şanemle** bu ħarāb-
ābādda / Nüh felek gibi bugün
büt-ĥāneler gördüñ mi hıç
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 53,
Beyit 6). [şanemle, -le]

sanem: *Çok güzel kimse, dilber,
mahbube.*

Ĥall idüp her-dem sevād-ı çeşmi
naķķāş-ı ĥayāl / Levĥa-i dilde
şanemler şüretin taşvır ider
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 69,
Beyit 3). [şanemler, -ler]

sanem: *1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.*

İy **şanem** deyr-i cihānda zülfüñüñ
sevdāların / Başuma alduğımı
'ayb itme kim başuñda var
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 64,
Beyit 2). [şanem,]

Ĥadi her dilberüñ gerçi kıyāmetdür
'alāmetdür / Velīkin ol şacı
maşşer **şanem** ġāyet
kıyāmetdür (Kara Fazlī Dīvānı,
Murabba 13, Beyit 9). [şanem,
]

sanemā: *Ar.+Far. ey güzel, ey dilber.*

'Işķ ĥalvet-gehine 'aķl n'ola
bulmasa yol / 'Āmm neyler
şanemā anda k'ola meclis-i ĥāş
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 101,
Beyit 3). [şanemā,]

sanemā: *Ey güzel, ey dilber // Ey put
gibi çok güzel olan sevgili.*

'āşıkıların eyler **şanemā** 'aķlını
yağma / Bu ĥüsn ile bu kāmēt ü
bu şekl ü bu sīmā (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 42, Beyit 1).
[şanemā,]

sanem-i māh-likā: *Ay yüzlü put gibi
güzel sevgili.*

Zāhidā baña yeter ol **şanem-i māh-
likā** / Başdan ayağa yüri var
senüñ olsun ĥūrā (Kara Fazlī

Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1).
[şanem-i mäh-likā,]

sāni: İkinci olarak.

Sāniyen tevbe k'odur cānib-i
Mevlā'ya rücū' / Eyleyüp
cümle me'āşīyi özüñden zāyil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 18). [sāniyen,]

sāni: İkinci olarak.

Nice İskender-i Sānī diyem ben
saña Şāhā kim / Göreydi sen
şehi olurdu İskender saña **sānī**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 31). [sānī,]

sāni: İkinci.

Nice İskender-i Sānī diyem ben
saña şāhā kim / Göreydi sen
şehi olurdu İskender saña **sānī**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 44). [sānī,]

sāni ol: (bir kimsenin) ardından aynı
şeyi yapmak.

Ne şehdūr ol ki aña şevket ü
şalābetle / Sikender olmaya
sānı meger ola **sānī** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 8).
[sānı ol, -ma, -y, -a]

Ne şehdūr ol ki aña şevket ü
şalābetle / Sikender olmaya
sānı meger ola **sānī** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 8).
[sānī ol, -a]

sāni ol: Tanınır, bilinir olmak; azmet

bulmak. 2. Bolluk, bereket; değer
kazanmak.

Hemānā gayret-i dīn ol durur ol
vācibū'l-ḳatlūñ / Olanuñ tīg ile
levh-i cihāndan adı vü şanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 14). [şanı ol, -a, -nuñ]

sanki: Adeta, gibi, tıpkı.

Gözi anda ḳalır **şanki** görinenleri
āyīne / İşin başa iletmiş hūbdur
Berber Ḥasan Bālī (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 11, Beyit 8).
[şanki,]

sanki: Adeta, farz edelim ki, güya.

Kūy-ı yār içre ḳomaz yanımı bir
lahza ḥasūd / Bu yüzi ḳara
benüm **şanki** olupdur 'amelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128,
Beyit 3). [şanki,]

Maḳdemüñden şol ḳadar sürdük
şafā bulduḳ sürür / **Şanki** 'īd
oldı hemān ehlen ü sehlen
merḥabā (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 3, Beyit 2). [şanki,]

sanma: Sanmak, zannetmek.

Ḥink-i sipihr ḳan ḳuşanur
şanmağıl şafaḳ / İster ki zīr-i
zīn ola sen şāha serverā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
27). [şanmağıl, -ğıl]

sanma: Sanmak, zannetmek,
düşünmek.

'Ālem ribāṭi bir iki günlük ḳonak
durur / **Şanmañ** ki 'ömr

ķāfilesi oturaķ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [şanmañ, -ñ]

şanma: Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek.

Şanmağıl berg-i hāzān hāk olan āşüftelerüñ / Ten-i zerdidür urur rakş hevā ile her ān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 18). [şanmağıl, -ğıl]

şanma: ... olduğunu düşünmek, zannetmek; farz etmek.

Görinen şanma şafaķ tā çerha dek pür oldu hūn / Ğarķa virüp 'ālemi çeşmümden akan yaşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3). [şanma,]

şanma kim: Zannetme ki.

Yummuşuz göz mā-sivādan vech-i muṭlaķ gözlerüz / Şanma kim bir muşt hākuñ naķs-ı ğarrāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16). [şanma kim,]

Biz müselmān itdük anı zāhidā sencileyin / Şanma kim İblīs-i nefsüñ her-dem aġvāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25). [şanma kim,]

Şanma kim her müteħalliş geçinen şā'ir olur / Var delîlüm bu söze itmez iseñ ger bāver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 25). [şanma kim,]

şanma kim: Sanma ki.

Şanma kim her müteħalliş geçinen şā'ir olur / Var delîlüm bu söze itmez-iseñ ger bāver (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 12, Beyit 1). [şanma kim,]

şanmañ ki: Zannetmeyin ki.

Çü gitdi fitneden şanmañ ki hālî ola bu kişver / Meded begler meded zulm oldu ğāyet Muştafā Hān'a (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 20). [şanmañ ki,]

şar-: Çepeçevre çevirmek, dolamak.

O yüzi hūb-ı hūn-rîzüñ cefāsın gerçi çok gördüm / Şarup pehlüye tiġuñ zaħmını şöyle şafā sürdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 7). [şarup, -up]

şarf: Harcama, dağıtma.

Şu 'ömre hayf iderüm k'olmadı du'āñ ile şarf / N'idem şehā budur ancak tedārik-i mā-fāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 22). [şarf,]

şarf eyle: Harcamak; kullanmak, tüketmek 2. feda etmek.

Ma'cūna virme 'aķluñı şarf eyle bādeye / Uġrı dinilse zīra harāmīye haķ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [şarf eyle,]

sarih: Açık, apaçık, belli, besbelli.

Si'r kim lafzı şahih ola vü ma'nası
şarih / Kıymet olmaz aña
dünyâ tolusu sîm ile zer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
18). [şarih,]

sarıl: Bir şeyin üzerine bir veya birkaç
kez dolanmak.

Bî-tekellûf **şarılur** boynuma
zencîri şanup / Gam diyârında
görenler mihr-bānum şandılar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85,
Beyit 3). [şarılur, -ur]

sarrâf: Bir şeyden iyi anlayan, o şeyin
ehli olan kimse.

Cevher-i nefsüme hem-seng olıma
dürr-i yetîm / Nazm bâzârınuñ
iy Fazlî benem **şarrâfı** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit
5). [şarrâfı, -ı]

sat-: Satmak.

Ġurbetde meserretten eşer derd
şatardum / El-kışsa şafâsı yoğ-
imiş terk-i diyârınuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1).
[şatardum, -ar, -dum]

şavâb ol: Doğru, iyi davranışlarda
bulunmak, sevap işlemek.

Yok durür evşâfına gâyet şavâb
oldur hemân / Kim du'adan
dem urup idem kelāmum
muhtaşar (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 38). [şavâb ol,
-du, -r]

savlet: İhtişam; güç, kudret.

Şavletüñ nāmı cihāna şu kadar fâş
oldı / Havf iderler Şeh-i Tebrîz
ile Şāh-ı Şîrāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 20).
[şavletüñ, -üñ]

savlet: Saldırı (hücum).

Hezārān kerr ü ferr ü şevket ü
şavletle 'azm itdi / 'Adūnuñ
basına teng itmege kahr ile
devrānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 19). [şavletle,
-le]

savm: Oruç.

'İdüñi Tañrı mübārek ide **şavmuñ**
maqbûl / 'İd-i muqbil 'azamet
bende-i kâbil iqbāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 45).
[şavmuñ, -uñ]

savm-ı firāk: Ayrılık orucu.

Ol mäh ki hürşid-i ziyā-bağş-ı
cihāndur / Dil şavm-ı firākını
tutar nice zamāndur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 3). [şavm-ı firāk, -ın, -ı]

sa'y: Çaba, gayret.

Dönder 'inānı semt-i şenāya ki
haşre dek / Sürsüñ tabi'at esbini
sa'y ile Fazliyā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 30).
[sa'y,]

sav: Kabul etmek, addetmek.

Zerreye **şaymayalum** milk-i cihān
milketini / Gel alender olalum
terk-i diyār eyleyelüm (Kara
Fazl  D v n , Murabba 28,
Beyit 16). [şaymayalum, -ma, -
y, -alum]

sa'y eyle: alışmak, abalamak.

Cih nda Ka'be-i dil yapmasına
sa'y eyle / Hal l-i H k olasın
c nu n ola t  mesr r (Kara Fazl 
D v n , Kaside 6, Beyit 4).
[sa'y eyle,]

er g yakmağa **sa'y eyle** d r- 
d ny da / Dilerse n eylemeye
abr  ni Hud  deyc r (Kara
Fazl  D v n , Kaside 6, Beyit
6). [sa'y eyle,]

sa'y id: alışmak, abalamak.

Hamd lill h yine irişdi şaf 'ya
h cc c / Herbiri sa'y idüben
geri ki itdi tek   t z (Kara
Fazl  D v n , Kaside 21, Beyit
2). [sa'y id, - ben]

Nice ki Merve'de h cc c ide şaf 
ile sa'y / Nice ki ehl-i vu f ola
v  f-  'Araf t (Kara Fazl 
D v n , Kaside 23, Beyit 41).
[sa'y id, -e]

sa'y it: alışmak, mücadele etmek.

 nki nefsinin bilen H k'  bilür
didi Res l / Ne i n bilmege
sa'y itmeyesin iy cahil (Kara
Fazl  D v n , Kaside 7, Beyit
32). [sa'y it, -me, -y, -e, -sin]

sayd: Av 2. elde edilmek istenen şey.

eşm-i şehl s  'aceb h n 
har m d r anu n / Murğ-  dil
şayd na z lf  fitne d m dur
anu n (Kara Fazl  D v n ,
Murabba 17, Beyit 7).
[şayd na, - , -n, -a]

sayd: I. Av. 2.. Güzele meft n
kimsenin,  şığın gönlü.

T  ş f h n u 'Ir k'a irişe **şayd** u
şad  / R st  eyleye ger mutrib-i
bezm  n  v z (Kara Fazl 
D v n , Kaside 21, Beyit 29).
[şayd,]

sayd id: Avlamak.

S kiy  elde ıkar kebg-i şaf y  her-
dem / şayd ider c n u g   l
ş h na ş h n md r (Kara Fazl 
D v n , Gazel 82, Beyit 3).
[şayd id, -er]

alem ne yüzden ide medh  n 
'aceb t hr r / H m y  şayd ide
mi bir görüb b -per   b l (Kara
Fazl  D v n , Kaside 31, Beyit
27). [şayd id, -e]

sayd it: Avlamak.

D ne-i gendüm gibi derd-ile zerd
oldı be iz / Mürğ-  dil şayd
itmede d m-  cih nda bu be iz
(Kara Fazl  D v n , Gazel 142,
Beyit 1). [şayd it, -me, -de]

sayd ol: Av olmak.

Murğ-  z r  n gein p degmeye
şayd olmaz iken / Zülf   h l
oldı g   l d ne ile d m sa na
(Kara Fazl  D v n , Gazel 14,
Beyit 2). [şayd ol, -maz]

sāye: *Far. Gölge.*

‘İd-gāh içre şalıncağa binüp
herkesle / Şalın iy serv beni
sāye gibi toprağa şal (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 16*). [*sāye,*]

Üftāde durur **sāye** gibi mihrûn ile
ten / Ben bendeñe rahm eyle
Hasan Bālüm efendüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 6*). [*sāye,*]

sāye: *Gölge.*

Kākülün vālāsını boynuñda kanum
şandılar / **Sāyeñi** yanuñda
cism-i nātüvānum şandılar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1*). [*sāyeñi, -n, -i*]

sāye: *Gölge.*

Sebkat iderdi **sāyesine** kılsa ger
reviş / Görmezdi gerdeni yele
yillerle ger şabā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 8*). [*sāyesine, -si, -n, -e*]

Sāye şalaldan hümā-yı tahtuñ /
Pādişāh itdüñ gedāyı iy hümām
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 14*). [*sāye,*]

sāye: *Far. Gölge 2. Himaye.*

Fazliyā bir şāh-ı ‘ālem **sāye**
şalmışdur aña / N’ola ger olsa
müşerref her arası Lādik’uñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5*). [*sāye,*]

sāye: (*Biri veya bir şey*) *Sebebiyle, yardımıyla, desteğiyle.*

Sāyesinde geçelüm hoş yine şaldı
sāye / Serv-i ikbāl kılp gülşen-
i devletde hıram (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 28*).
[*sāyesinde, -si, -nde*]

sāye sal: *Gölge yapmak, gölgelendirmek.*

İy kamer kulle-i çerh olmaz idi
pāye saña / Şalmasa lutf ile ol
mihr-i cihān sāye saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1*).
[*sāye şal, -ma, -sa*]

Sāyesinde geçelüm hoş yine şaldı
sāye / Serv-i ikbāl kılp gülşen-
i devletde hıram (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 28*).
[*sāye şal, -dı*]

Bir hümāsın evc-i devlet üzre
olduñ āşikār / Her kime
şalduñsa sāye iy şeh-i gerdün-
vakār (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 26*). [*sāye şal, -du, -ñ, -sa*]

sāye sal: *Gölgelemek; korumak, saklamak, gizlemek.*

Her kime sāye şalsañ olur pādişāh-ı
vaqt / Sensin hümā-yı devlet-i
‘arş āşiyān-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 14*).
[*sāye şal, -sa, -ñ*]

‘Aceb mi halk-ı cihān pād-şāh-ı
vaqt olsa / Çü şaldı sāye hümā-
yı sa‘adet ü iclāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 2*).
[*sāye şal, -dı*]

İy kerem kânı yine sâye şalup
devletle / Oldı teşrîf-i
selâmuñla cihân dâr-ı selam
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 15). [sâye şal, -up]

sâye-bân: Gölgelik, otağ.

Bu fenâ bâzârı içre âh-ı âteş-
bârumı / Çarh-ı atlas gibi zer-
beft **sâye-bânum** şandılar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85,
Beyit 4). [sâye-bânum, -um]

sâiebân-ı ‘adl: Adalet çadırı.

Zıll-ı himâyetüñde cihân halkı hoş
geçer / Keff-i kifâyetüñ kuralı
sâiebân-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 12).
[sâiebân-ı ‘adl,]

sâye-figen: Gölge salan, gölge
düşüren 2. koruyan, esirgeyen.

İrişdi hücre sine çün Burâk hem-çü
şütür / Bu hücre den şütürî taşra
oldı **sâye-figen** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19).
[sâye-figen,]

sâye-i ‘arş: Arşın, semânın gölgesi.

‘Arşa-i tâb-nâk-ı mahşerde / **Sâye-i**
‘arş aña otağ olsun (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
62). [sâye-i ‘arş,]

sâye-i bî-mâye: Sermayesiz gölge.

Ben senüñ **sâye-i bî-mâye** gibi pâ-
mâlûñ / Sen benüm rif’atle
serv-i hırâmânumsın (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit
2). [sâye-i bî-mâye,]

sâye-i tûbâ: Tuba ağacının gölgesi.

Sen тұrurken ide mi kimse varup
ğayrı penâh / Kim eger **sâye-i**
tûbâ var iken nârveni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
20). [sâye-i tûbâ,]

sâye(si)nde: Aracılığıyla, yardımıyla;
gölgesinde, himayesinde.

Hoş geçer cümle cihân halkı bugün
sâyeñde / Müntehâ gördi gören
sidreden iy şâh seni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 19).
[sâyeñde,]

sâye-veş: Gölge gibi.

Bir gün ola yüzüme başa diyu
pâyın o serv / **Sâye-veş** ayaklar
altında gönül pây-mâldür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit
5). [sâye-veş,]

sayf: Yaz mevsimi.

Şureti zerd olup **şayfda** döndi
‘ayna / Öldi bir pîr-i za‘îf olmuş
iken bâğ-ı cüvân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 11).
[şayfda, -da]

sâvis: Seyis, at bakıcısı.

Bir Pâd-şâhdur ki anuñ mîr-âhurı /
Bir şâhdur ki **sâyisidür** biñ
Sifendiyâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 24).
[sâyisidür, -i, -dür]

şaykal-ı cām: *Kadehin cilası.*

Mücellā eyle lutf it şaykal-ı cām-ile
iy sākī / Göñül āyīnesinde oldu
jengār-ı belā peydā (*Kara Fazlī
Dīvânı, Gazel 23, Beyit 6*).
[şaykal-ı cām,]

şaykal-ı rāy: *Düşüncenin parlaklığı.*

N'ola gösterse cinān 'aksin cihān
āyīne-veş / Şaykal-ı rāyıyla
gitdi rüy-ı 'ālemden keder
(*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 11,
Beyit 35*). [şaykal-ı rāy, -ı, -y, -
la]

şayyād: *Avcı 2. sevgili.*

Vādi-i tende nice ārām ide bu
murğ-ı dil / Fazliyā pīr-i ecel
gibi anuñ şayyādı var (*Kara
Fazlī Dīvânı, Gazel 90, Beyit
5*). [şayyādı, -ı]

sāz: *Çalgı aleti.*

Bezm-i ğamda Fazliyā çalmağa
miñnet sâzını / Sine
kânūnumdur aña nāhunum
mızrābdur (*Kara Fazlī Dīvânı,
Gazel 76, Beyit 5*). [sâzını, -ı, -
n, -ı]

Ta'lim eyle nāleñi çeng ü çeğāneye
/ Bezm-i cihānda sâzuñı düz bu
terāneye (*Kara Fazlī Dīvânı,
Muhammes 1, Beyit 2*). [sâzuñı,
-uñı]

sāz düz: *Müzik eşliğinde şiir/şarkı
söylemek.*

Geldi bir dem yine hüccāca maķām
oldı Hicāz / Düzdi 'uşşāk kamu
na're-i Lebbeykle sâz (*Kara
Fazlī Dīvânı, Kaside 21, Beyit
1*). [sâz düz, -di]

sâzuñı söylet: *Sazı söyletmek, sazı
güzel bir şekilde çalmak.*

Mutribā billāh söylet sâzuñı /
Nağme-i 'uşşākdan virsün şadā
(*Kara Fazlī Dīvânı, Gazel 2,
Beyit 6*). [sâzuñı söylet,]

seb'a-i seyyār: *Yedi seyyar yıldız. 2.
Yedi gezegen.*

Yaksun derünün āteş-i hicrūñle
mihr ü māh / Girsün semā'a
seb'a-i seyyār Yā Hüseyn
(*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 9,
Beyit 18*). [seb'a-i seyyār,]

sebān-geh ol: *Gece vakti olmak.*

Rüz-ı vaşl olsa 'āşıkā ruzı / Şubh-
gāh olmadan sebān-geh olur
(*Kara Fazlī Dīvânı, Kıt'a 9,
Beyit 2*). [sebān-geh ol, -ur]

sebāt: *Bir noktada kımıldamadan
durma, olduğu yerde karar kılma.*

Tīg u kalemle buldı sebāt u qarār
dehr / Tīg u kalemle oldu cihān
milki ber-qarār (*Kara Fazlī
Dīvânı, Kaside 24, Beyit 4*).
[sebāt,]

sebāt bul: *Sebat (sözünden veya
kararlarından dönmek, bir işi sonuna
değin sürdürmek, direşme) bulmak.*

Ḥalel irişmeye dünyāda seyl-i
ḥādîşeden / Serāy-ı devleti
dāyim bula cihānda sebāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
43). [sebāt bul, -a]

sebāt yok: Sebati yok.

Fazlî'ye mağrūr-ı ḥüsn olup cefālar
eyleme / 'Ömr gibi çün geçer iy
gül aña yokdur sebāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit
5). [sebāt yok, -dur]

sebeb: Bir durumun ortaya çıkmasına
neden olan şey.

Çünkü ser-rişte-i maḳşūda
sebebdür iy cān / Ne belā ise
ḡam-ı zülf-i siyāhı çekelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129,
Beyit 3). [sebebdür, -dür]

sebeb ol: Neden olmak, yol açmak.

İşidüp bu sözini ol melik-i İstī-
demüñ / Didüm ol sūre nedür
ola sebeb iy lebi cān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
32). [sebeb ol, -a]

sebeb-i fıtrat-âdem: İnsanlığın
yaratılışın sebebi.

İy zāt-ı şerîfün sebeb-i fıtrat-âdem
/ V'ey Ka'be yüzüñ kıble-i ser-
cümle-i 'âlem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1).
[sebeb-i fıtrat-âdem,]

sebel: Perde. 2. gönül gözi bağlamında
gaflet perdesi.

Sebelden sürme-i 'ışk-ile çeşm-i
cānı pāk eyle / Cemāl-i yārı
seyr it şüfiyā her yirde lāmi'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 5). [sebelden, -den]

sebîl it: Bol bol vermek, dağıtmak.

İtdüñ sebîl-i Ḥaḳda sebîl āb-ı
luṭfuñı / Sîr-āb oldı teşne-dilā
zümre-i belā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10).
[sebîl it, -dû, -ñ]

sebîl ol: Bol bol akmak.

Mey degül nüş itdügüm sensüz olur
ise sebîl / Ḥaḳ bu kim ol semm-
i ḳātıl baña zehr-i nābdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit
3). [sebîl ol, -ur]

Sebîl oldı şeker şerbetleri hep
selsebîl-āsā / Anı nüş
eyleyenler istemezler āb-ı
ḡayvānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 15). [sebîl ol, -
dı]

Şeker şerbetleri ḡod selsebîl-āsā
sebîl oldı / İçen bir cür'asın āb-
ı ḡayāta eyler istiḡna (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
24). [sebîl ol, -dı]

sebîl-i ḡak: Hakk'ın yolu.

Luṭf u iḡsānuñ sebîl-i Ḥaḳ'da
mevfūr eyledüñ / 'Ayn-ı 'adl ile
cihān ḡalkını manzūr eyledüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 7). [sebîl-i ḡak, -da]

sebîl-i ḡak: Hakk'ın yolu.

İtdüñ sebîl-i Hâkda sebîl âb-ı
luṭfuñı / Sîr-âb oldu teşne-dilâ
zümre-i belâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10).
[sebîl-i hâk, -da]

sebkat id: Geçmek, üstün olmak.

Sebkât iderdi sāyesine kılsa ger
reviş / Görmezdi gerdeni yele
yillerle ger şabâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 8).
[sebkât id, -er, -di]

sebt: Yazmak, kaydetmek.

Sipîhr-i defter-i devletde kıldı
nāmumı **sebt** / Ki buldı nāme-i
baḥtum anuñla ‘üñvānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
6). [sebt,]

sebük-bār: Dert yükü taşımayan,
düşünce ve gamdan uzak (olan kişi).

Sülük-ı rāh-ı ‘İşk itdüñ ser ü destārı
terk eyle / Behey şūfî **sebük-
bār** ol **sebük-bār** ol **sebük-bār**
ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
120, Beyit 2). [sebük-bār,]

Sülük-ı rāh-ı ‘İşk itdüñ ser ü destārı
terk eyle / Behey şūfî **sebük-
bār** ol **sebük-bār** ol **sebük-bār**
ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
120, Beyit 2). [sebük-bār,]

Sülük-ı rāh-ı ‘İşk itdüñ ser ü destārı
terk eyle / Behey şūfî **sebük-
bār** ol **sebük-bār** ol **sebük-bār**
ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
120, Beyit 2). [sebük-bār,]

sebük-‘inān: Çabuk koşan.

Ġāyet ‘azīm cüsse velîkin ḥafîf pāy
/ Gerçi **sebük-‘inān** idi ammā
girān-bahā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 5). [sebük-
‘inān,]

sebū-yı meyi: Şarap testisi.

Çekmeden kaçma **sebū-yı meyi**
her-geh şūfî / Ne kadar bār ise
bārī anı gāhī çekelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit
6). [sebū-yı meyi, -i]

sebz: Yeşil, taze.

Berg-i bāguñ kimisi **sebz** ü kimi
gül-gündur / Oldı güyā ki zer-
ān kārūñā reng-i zer-ān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
6). [sebz,]

sebze: Yeşillik, çimen.

Berg ü bārını döküp yakdı vü yıkdı
bāğı / **Sebzeyi** bāda virüp
toprağa şaldı semeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
4). [sebzeyi, -y, -i]

sebze: Çimen, yeşillik.

Sebzelerle bir yeşil atlas-kebîr
maḥbūbdur / Kim gören cāndan
olurlar mübtelāsı Lādiķ’üñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117,
Beyit 4). [sebzelerle, -ler, -le]

sebze-i ter: Taze çimen, yeşillik.

Ḥaṭṭ-ı reyḥān kim tutupdur rüy-ı
cānānı dürüst / Sebze-i terdür ki
zeyn itmiş gülistānı dürüst

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [sebze-i ter, -dür]

sebze-i vuşlat: Kavuşma çayırı.

Âteş ur hürmen-i hestîye demidür iy
dil / Ger dilerseñ ki ola **sebze-i
vuşlat** hâşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1).
[sebze-i vuşlat,]

sebze-zâr ol: Yeşillik, çayırılık,
çimenlik yer olmak.

Nesîm-i şubh esse şahn-ı ‘âlem
sebze-zâr olsa / Çiçekler dürlü
reng ile kamu nakş-ı nigâr olsa
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 1). [sebze-zâr ol, -sa]

seccâde-nişînân: Seccadeye oturmuş.

Seccâde-nişînân nüh eflâk-ı ‘alâya
/ Hükümüñle ziyâ-bahş kanâdîl-i
zevâyâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 3). [seccâde-
nişînân,]

secde: Namazda eğilip alnını yere
koymak.

Ġâyet tevâzu‘ ehli durur yüzi
yirdedür / Herbir adımda
secdeler eyler hezâr-bâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
11). [secdeler, +-ler]

secde-gâh ol: Secde edilecek yer
olmak. 2. Hurufilik: İnsan Rahman
suretinde yaratılmıştır. Dolayısıyla
secde edilecek yegane merci insanın
vechidir.

Yüz sürerdüm işigüñe bir zamân
şimdi velî / Tāk-ı eyvānuñ
ırakdan secde-gâh oldu baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 2). [secde-gâh ol, -dı]

secde-i hâs: Hakiki bir secde etmek.

Yüzüñ görem diyu idüp şehirde
secde-i hâş / Güneş toğınca
okudum hezâr kez İhlâş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit
1). [secde-i hâş,]

secde-i şükr it: Şükür secdesi etmek.

Şerefine bugünüñ **secde-i şükr it** ki
olasın / Ol harîm-i harem-i
muhtereme mahrem-i râz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
5). [secde-i şükr it,]

secdeler it: Pek çok secde etmek.

‘Ayb eyleme şüfî o büte secdeler
itsem / Lâyık mı k’ide mü’min
olan terk-i ferâyiz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4).
[secdeler it, -se, -m]

sedd-i iskender: İskender-i
Zülkarneyn tarafından yaptırılan,
Hazar Denizi'nden başlayıp Hirkanya
yönünde 180 km. uzanan, Yecüc ve
Mecüc olarak adlandırılan ve şeytan
toplulukları olduğuna inanılan Asya
göçebe savaşçılarının batıya
yayılmalarını engellemek amacıyla
yönelik olan set.

Fitne Ye’cüc’ı zemânında nice
bulsun zuhûr / Râh-ı Hâk’da
Sedd-i İskender’dür ol Dârâb-
ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside

11, Beyit 33). [sedd-i iskender, -dür]

Qarār itmişdi milk-i Rûm'da ol
şâh-ı nîkû fer / Olup ser-hadde
Ye'cûc-ı fitenden **sedd-i
İskender** (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 19). [sedd-i
iskender,]

sefer: Yolculuk, seyahat.

Didiler kim çâresi şabr u **seferdür**
her zamân / Şabra tākāt
qalmadı terk-i diyâr ister göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 8). [seferdür, -dür]

sefer it: Yolculuk, seyahat etmek.

Bir idüp rûz u şebi on iki ay itdi
sefer / Yüzini görmek ola diyü
müyesser nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 22).
[sefer it, -di]

sefer kıl: Sefer e çıkmak, yolculuğa
çıkmaq.

O baħr-i remle sefer kılsa hücre-
keş şütürüm / Ola çü fülk baħa
hücre vü şütür yelken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
35). [sefer kıl, -sa]

Rāyet-i feth-āyet-i şāhı çeküp ikbāl
ile / Cānib-i şarka seherden gün
gibi kılduq sefer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 2).
[sefer kıl, -duq]

sefine: Gemi 2. şiir mecmuası.

Baħr-i nazm içre nice ola **sefine**
seyri / Şimdiden girü du'ā

semtine tıtdum deheni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
41). [sefine,]

seg: Köpek 2. Rakip.

Seg raķıbüñ pendini cānā revā
görüñ müdām / 'āşıkı giryān u
nālān idesin görme revā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit
4). [seg,]

sehā' : El açıklığı, cömertlik.

Ol **sehā'** ma'deni kerem-kānı /
Kim odur baħr-i şefaķāt ü re'fet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 3). [sehā',]

sehā vü cūd: Cömertlik ve eli açıklık;
ālicenaplık.

Sehā vü cūd kānı Mîr Yaħyā /
K'odur destür-ı maķbül-i
şehen-şāh (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 4, Beyit 1). [sehā vü cūd,
]

sehāvet: Cömertlik, el açıklığı.

Güzîn ü ekberi 'Osmāniyān'ıñ
şimdi sensin kim / Şecā'atde
sehāvetde nazırüñ bir daħı kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 28). [sehāvetde, -de]

sehen-şāh-ı tāk-baħs: Taç bahşeden
şahlar şahı.

Sultān-ı tāk-dār u **sehen-şāh-ı tāk-
baħs** / Nāyib cenāb-ı hażret-i
şāhib-kırān-ı 'adl (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 18, Beyit 6).
[sehen-şâh-ı tâc-baḥs,]

sehen-şâh-ı tâc-dâr: *Taç sahibi şahlar şahı.*

Şâhib-kırân taht-sitân şâh-ı tâc-
baḥş / Sultân-ı taht-gîr **sehen-
şâh-ı tâc-dâr** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 2).
[sehen-şâh-ı tâc-dâr,]

seher: *Ar. Tan yeri açılmadan evvelce
olan vakit. ale's-seher: Erkenden.*

Yüzüñ görem diyu idüp **seherde**
secde-i ḥâş / Güneş toğınca
okudum hezâr kez İhlâş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit
1). [seherde, -de]

Râyet-i feth-âyet-i şâhı çeküp ikbâl
ile / Cānib-i şarka **seherden**
gün gibi kılduk sefer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
2). [seherden, -den]

seher: (Ar. Fa.) Seher vakti, tan
atarken.

Cân revân eyler yüzüñ gördükçe
Fazlî şevkle / Haṭṭ ider her kim
seher iy hüsrev-i ḥübân uyur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94,
Beyit 3). [seher,]

seher: *Ar. sabahın erken vakti, seher.*

Kan kuşanur havf-ı tîğindan anuñ
şîr-i sipihr / Dâmen-i çerḥi
şafaḫdan surḥ olur şanmañ
seher (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 27). [seher,]

Sürüş-ı gaybdan irişdi güş-ı hüşe
seher / Ki hayr-makdem eyâ
şâhib-i ḥuceşte-ḥişâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
6). [seher,]

Açılup gülşende güller 'ıyş ider
gördüm **seher** / Karşusunda
şevk ile bülbüller eyler nâleler
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 3). [seher,]

Çāk kıl iy **seher** girîbānuñ / İy
şafaḫ eyle bağruñı ḥünîn (Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2,
Beyit 16). [seher,]

seher: *Gün doğmadan önceki zaman,
seher vakti.*

Her gice tesbîhimüz Şâha
du'âlardur bizüm / Her **seher**
evrâdimuz medh ü senâlardur
bizüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 11). [seher,
]

seher vakti: *Seher vakti.*

Her ne dem Fazlî cemâlüñ görse
ister vuşlatuñ / Kim seher
vaḫtinde dirler müstecâb olur
du'â (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
40, Beyit 2). [seher vaḫti, -n, -
de]

seherden: *Sabah güneş doğmadan
önce, seher vakti.*

Şevkle vaşf-ı ruḥuñda senüñ iy şeh
Fazlî / Gün gibi eyledi bu şî'ri
seherden peydâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5).
[seherden,]

seher-gāh: Far. Seher vakti.

Bir **seher-gāh** meger hüsrev-i
çārüm-eyvān / Sūr-ı eflākda
dikdi ‘alem-i nūr-efşān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
1). [seher-gāh,]

seherî: Ar.Far. 1. Sehere mensup,
seherde olan: namâz-ı seherî, letâfet-i
seheriyye. 2. Seher vaktinde.

Şihne-i ma‘deletüñ bāğa şalupdur
bādı / Kıpduğıçün **seherî** tāt-ı
gül ü yāsemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 16).
[seherî,]

sehm-i sehm: Okların oku.

Sehm-i sehminden olur Behrām-ı
bî-ārām rām / Güstehem hem
cân virüp tenden Tehem-ten el
çeker (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 19). [sehm-i
sehm, -in, -den]

sehv: Yanılma, yanlış.

Sehv ile didüm müşg-i Haṭā kākül-i
yāre / Düşmiş İşidüp gice anı
sünbül-i tartar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4).
[sehv,]

sehv: Kasıtlı yapılmayan hata / yanlış.

Sehv ile reyḥāna teşbîh eyledüm
ḥaṭṭuñ şehā / İşidüp sünbüllerüñ
anı perîşān-ḥāldür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3).
[sehv,]

selām: Bir kimseye veya bir topluluğa
yakınlık, sevgi ve nezaket göstermek,
sağlık, esenlik ve başarı dilemek için
söylenen söz.

Ḥatm eyle sözüñ eyleyüben cān u
göñülден / Şad-bār **selām** āline
aşḥābına her-dem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15).
[selām,]

selām ol: Selam olsun.

Bizden hezār-bār şalavāt u selām
ola / Saña vü şahb u ālūñe cān
ile dāyimā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 18). [selām ol, -
a]

selāmet: 1. Salimlik, emnlik, korku ve
endişeden uzak olma. 2. Selamete
çıkma, kurtulma. 3. İyi netice. 4.
Kurtulma.

Ḥamdü-lillāh ki Ḥudā kıldı
müyesser ḥüccet / Sālīm ol saña
selāmet yaraşur sultānum
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 1). [selāmet,]

selāmet: Ruh ve beden yönünden
sağlıklı olma, esenlik, huzur.

Cümle-i şeh-zādelere Ḥaḳ virüp
‘ömr-i dırāz / Diyeler ḥalk-ı
cihān her gün **selāmetdür**
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 32).
[selāmetdür, -dür]

selāmet: Esenlik, sağlık.

Saňa her kimse ki tutmadı
muhabbet yolını / İrmedi hiç
selāmet yolına kaldı o dāll
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 34). [selāmet,]

selāmını kes: Selam vermemek,
konuşmamak.

Aşhāb-ı 'Işk kesmedi andan
selāmını / İşit semā'-ı cān ile
nāşih peyāmını (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes I, Beyit
12). [selāmını kes, -me, -di]

selāset sūhan: Akıcı konuşan.

Selāset-i sūhanum ger isitse nātik
ide / Maḳāl-i sellemehu'llāh
lisān-ı Selmānī (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 33).
[selāset sūhan, -um]

sellemtü: Allah seni selamete
erdirsin!.

Bir ḳaşıde getürüpdür saňa Fazlî
çāker / Görse anı diye **sellemtü**
hezārān Selmān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 47).
[sellemtü,]

selmān: İran'ın kasideleriyle ünlü
şairidir.

Bir ḳaşıde getürüpdür saňa Fazlî
çāker / Görse anı diye sellemtü
hezārān **Selmān** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 47).
[selmān,]

Gāh **Selmān** geçinür gāhi Nizāmī
derilür / Yok velī itdügi
da'vāda ma'āniden eşer (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
24). [selmān,]

selsebîl-āsā: Cennet'te bir çeşme veya
ırmak gibi.

Sebîl oldu şeker şerbetleri hep
selsebîl-āsā / Anı nüş
eyleyenler istemezler āb-ı
hayvānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 15). [selsebîl-
āsā,]

Şeker şerbetleri ḥod **selsebîl-āsā**
sebîl oldu / İçen bir cür'asın āb-
ı hayāta eyler istiğna (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
24). [selsebîl-āsā,]

semā: Gök, āsmān.

Ḳaçan ola muḳābil saňa ḥaşm-ı
tîre-rûz iy şāh / Ne farkı var
semānuñ toğsa ḥürşîd-i cihān-
ārā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 59). [semānuñ, -nuñ]

semā: Gök, gökyüzü.

Kef-i ebr ile olup yine **semā** sîm-
efşān / Sā'il-i āba gümüş
külçeler itdi ihsān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 1).
[semā,]

semā: Göğün görünen yüzeyi, gökyüzü
// Uzay, fezâ, gök.

İrişdi çak **semāya** āsümāniler
'acebdür ger / Ḥurûs-ı 'arşı
yakmaz-ise anuñ nār-ı sūzānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 31). [semāya, -y, -a]

semā' eyle: Sema yapmak 2. Dönmek.

Hazān yaprağıdur şanma dönen
gülşende bād ile / Ten-i zer dü
nizārumdur hevāñ ile semā'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 2). [semā' eyle, -r]

semā' eyle: Semâ yapmak, dönmek.

Şadā-yı nāy-ı tîrûñ iy kaşı yā
istimā' eyler / Anuñ-çün
Mevlevî mānend naḥçîrûñ
semā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 80, Beyit 1). [semā' eyle,
-r]

Şarāb-ı būs-ı lā'lûñden senûñ iy
sāki mest oldu / Batıp kan-
derlere sāgar o şevk ile semā'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
80, Beyit 2). [semā' eyle, -r]

semā' eyle: Sema etmek; Mevlevî
dervişlerinin ney, kudüm, rebap gibi
çalgılar ve okunan ilâhiler eşliğinde
tennûre denen bir kıyâfet giyerek belli
bir usûle göre ayakta ve kolları iki
yana açılmış vaziyette dönmeleri ve bu
sûretle icrâ ettikleri âyin.

Çü nāy nālemi bezmünde nāhîdā
istimā' eyler / Girüp şevk ile
çerḥa mevlevî gibi semā' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79,
Beyit 1). [semā' eyle, -r]

semā' it: Semâ yapmak, 2. dönmek.

Şevk-i ruḥuñla yandı semā'
itmeden gönül / Āteş ki germ
ola ider artuk kebāb rakş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit
2). [semā' it, -me, -den]

semā' a gir: Sema yapmak, dönmek. 2.
Feleğin dönmesi.

Yaksun derünün āteş-i hicrûñle
mîhr ü māh / Girsün semā'a
seb'a-i seyyār Yā Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 18). [semā' a gir, -sün]

semā' -ı cān: Can kulağıyla dinlemek.

Aşhāb-ı 'Işk kesmedi andan
selāmını / İşit semā'-ı cān ile
nāşih peyāmını (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit
12). [semā' -ı cān,]

semen: Değer.

Güş-vār olsa eger güş-ı şehe
lāyıkdur / Bugün ol dürr-i
semînûñ ki bilinmez **semeni**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 39). [semeni, -i]

semen: Baha, kıymet, değer, tutar.

Ne hücredür bu ki ger olsa biñ
şütür olıma / Dür-i semîn ne
şütür bil hezār hücre **semen**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 48). [semen,]

Semen ol gevher-i yektāya kabûl-i
şehdûr / Ger kabûl ide anı lutf
ile ol şāh-ı ğanî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 40).
[semen,]

semen: Güzel kokulu, beyaz ve güzel
çiçek.

Berg ü bārını döküp yaqdı vü yıkdı
bāğı / Sebzeyi bāda virüp
toprağa şaldı **semeni** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
4). [semeni, -i]

Görse nūr-ı Şamed'i bilse cemâlün
sırrın / Yıka rāhib şanemi vü
yağa müşrik **semeni** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
26). [semeni, -i]

semend: Çevik ve güzel at.

Hak saltanat **semendin** idüp saña
zîr-i zîn / Kıldı bu 'arşada seni
bî-şübhe şeh-süvār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 25).
[semendin, -i(n), -]

semend: Çevik ve güzel at.

Kadrün **semendi** 'arşa-i çerha
güzer kılup / Na'lin düşürdi
şanma hilâl anı hüsrevâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
23). [semendi, -i]

Yüz sürüp Fazlî **semendi** pâyına /
Devlet ile göricek ol serveri
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3,
Beyit 7). [semendi, -i]

semender: Ateşte yanmadığına
inanılan ve ağzından alevler saçan,
büyük bir kertenkele şeklinde tasavvur
edilen masal hayvanı.

Kâmet-i bālâsı üzre 'arız-ı sîmîn
yâr / Serv üzre yâsemendür yâ
semender gūyiyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4).
[semender,]

semend-i devlet: Talih ve saadetin
çevik ve güzel atı.

'Inân-ı 'adli anuñ virdi destine çü
Hudâ / Semend-i devleti sürsin
ki aldı meydânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 15).
[semend-i devlet, -i]

Nev-cüvân olup semend-i devlete
olsun süvār / Ğāşiye-dârı
öñünce dāyimā feth ü zafer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 25). [semend-i devlet, -e]

Binseñ semend-i devlete cânlar
virür kamu / Şehler öñünce
ğāşiye-dār olmağa şehâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
21). [semend-i devlet, -e]

Binse semend-i devlete ikbâl ü 'izz
ile / Şāhân atı ayağına vārın
ider nişār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 19). [semend-i
devlet, -e]

semend-i kadr: 1.İtibar, şeref atı 2.
Yüce, değerli varlık.

Na'lin semend-i kadri atup çerha
rüz-ı rezm / Buldı hilâl nām ile
şimdi iştihar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 20).
[semend-i kadr, -i]

semend-i nuşret: Yardım atı.

Sürseñ semend-i nuşreti meydāna
'azm idüp / Teng ola düşmenün
başına 'arşa-i veğâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 20).
[semend-i nuşret, -i]

semend-i saltanat: Saltanat atı.

Görse **semend-i saltanat** üzre şehā
seni / Hınk-i felekden ercül ola
hüsrev-i semā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 25). [semend-i saltanat,]

semend-i sa'y: Çalışma, çabalama atı.

Meşeldür bu ki meydān yügrügün
sen de yırak idüp / Semend-i
sa'yı sür cehd it bu meydāndan
girü kalma (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 33). [semend-i
sa'y, -ı]

semer: Eşeğin sırtındaki semer.

Şi'r-i efsün-ı mükerrerrem durur
efsāne degül / Semer-i ma'rifet
ü faẓl durur şanma **semer**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 17). [semer,]

semer: Ar. mahsul, sonuç.

Atasından n'ola istidlāl olınsa
cūdına / Kim dıraht-ı müşmirün
tohmı olur nîkū **semer** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
17). [semer,]

semer: Mahsul, sonuç.

Dimese nāmına Firdevsi eger Şeh-
nāme / Şāh Maḥmūd cihān içre
olur mıydı **semer** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 39).
[semer,]

semer-i ma'rifet: Marifet meyvesi.

Şi'r-i efsün-ı mükerrerrem durur
efsāne degül / **Semer-i**

ma'rifet ü faẓl durur şanma
semer (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 17). [semer-i
ma'rifet,]

sem'-i kubb-i zerrîn: Altın kubbenin
mumu.

Yıkıl iy tarem-i sipihr-i berîn /
Söyün iy **sem'-i kubb-i
zerrîn** (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 11).
[sem'-i kubb-i zerrîn,]

semîn ol: Kıymetli olmak.

Hayf kim ma'rifete olmaya teşhîş ü
semîn / Şebeden dün ola fark
olmaya dürr-i ezher (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
29). [semîn ol, -ma, -y, -a]

semme-i ihsân: Lütuf kokusu, lütfun
çok azı.

İy kerem-kānı mürüvvet ma'deni
luṭf issi şāh / Ben kuluñ yād
eyle luṭf it **semme-i ihsân** ile
(Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 2,
Beyit 1). [semme-i ihsân,]

semm-i kâtil: Öldürücü zehir.

Mey degül nûş itdügüm sensüz olur
ise sebîl / Hâḫ bu kim ol
semm-i kâtil baña zehr-i
nâbdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 76, Beyit 3). [semm-i
kâtil,]

semşir-i seher: Seherin kılıcı.

Niçe kim her şubh-dem cünd-i
zulâm-efrûz-ı şeb / 'Ayn-ı
nuşretten ola meşhûr **semsîr-i**
seher (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 41). [semsîr-i
seher,]

semsîr-i tîzüñ ol: Keskin kılıç olmak.

Pâk oldu çirk-i zulmden el-hağ bu
memleket / Semsîr-i tîzüñ olalı
âb-ı revân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 17).
[semsîr-i tîzüñ ol, -alı-üñ]

semsîr-i zer-niyâm: Altın kınlı kılıç.

Milkûñ çü Ka'be oldu cihâna tavâf-
gâh / Semsîr-i zer-niyâmuñ aña
nâr-dân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 19).
[semsîr-i zer-niyâm, -uñ]

semt: Taraf, yön, mekan.

Çekerse hücresi **semtine** rahtum
üştür-i mevt / Şütür Burâk ola
hücre cinân u hülle kefen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
25). [semtine, -i, -n, -e]

semt: Mekân, mahal.

Naşîb olup şütür-i hücre-keş eger
bir gün / Çekerse hücresi
semtine üstürüm zû'l-men
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 30). [semtine, -i, -n, -e]

Bahr-i nazm içre nice ola sefine
seyri / Şimdiden girü du'â
semtine tıtdum deheni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
41). [semtine, -i, -n, -e]

semt-i senâ: Övgü semti.

Dönder 'inânı semt-i senâyâ ki
haşre dek / Sürsün tabî'at esbini
sa'y ile Fazliyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 30).
[semt-i senâ, -y, -a]

sen-: İkinci tekil şahıs zamiri (Hz.
Muhammed (as.) yerine).

Zâtuñla idüp fahr **senüñ** cümle
nebîler / İy milk-i nübüvvetde
olan şâh-ı mükerrem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
3). [senüñ, -(ü)ñ]

sen-: " Sen" 2. teklik şahıs adılı.

İy kamer kulle-i çerh olmaz idi
pāye **saña** / Şalmasa lutf ile ol
mihr-i cihân sāye **saña** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1).
[saña, -a]

İy kamer kulle-i çerh olmaz idi
pāye **saña** / Şalmasa lutf ile ol
mihr-i cihân sāye **saña** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1).
[saña, -a]

sen: İkinci tekil şahıs.

Tutup lāle piyāle tıtdı şahrā
güşesin **sende** / Götür bāğa
ayağ 'ıyş it muvâfıklık
zemānidur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 2). [sende, -de]

sen: İkinci tekil şahıs zamiri (Hz.
Muhammed Mustafâ yerine).

Bū Cehl **saña** eylemedügiyçün
itâ'at / Bu cehl iki 'âlemde anı
eyledi mülzem (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8*).
[saña, -a]

Sensin bugün ol server-i a'lâ ki
ider fahr / Kapuñda kul olmağ
ile şāhān-ı mükerrrem (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
12*). [sensin, -sin]

sen: 2.. tekil şahıs zamiri - Hz.
Muhammed yerine.

Menzil-gehi olmazdı anuñ t̄arem-i
çarum / Olmasa **saña** ümmet
eger 'İsi-yi Meryem (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
5*). [saña,]

sen: Sen gibi.

Bāğ-ı 'âlemde ne bir **sencileyin** gül
bulunur / Ne senüñ gibi güle dil
gibi bülbül bulunur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*).
[sencileyin, -cileyin, -]

Sāgarumı çekmedür kārı dem-ā-
dem şūfiyā / Ehl-i 'İşkı şanma
kim **sencileyin** bî-kārdur (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit
2*). [sencileyin, -cileyin, -]

sen: "Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Āh u efgān oldı kārım hicrde
sensüz benüm / Nāle itmez
gerçi kim bülbül gülistāndan
cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
20, Beyit 3*). [sensüz, -süz]

Baňa **sensüz** hil'at-ı šāhī libās-ı
hüşrevī / Tahte-i t̄abūt ile
šāhum kefindür gūiyā (*Kara*

*Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit
2*). [sensüz, -süz]

İy şūh u şīve-kār u nigār-ı 'itāb-ı
telh / **Sensüz** mezāk-ı cāna
gelür kand nāb-ı telh (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
1*). [sensüz, -süz]

Mey degül nūş itdügüm **sensüz**
olur ise sebīl / Hāk bu kim ol
semm-i k̄atil baňa zehr-i nābdur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76,
Beyit 3*). [sensüz, -süz]

Dilden teveccühi **sañadur** cümle
'âlemüñ / Sen kām-bağş-ı lutf
olalı kār-vān-ı 'adl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 21*).
[sañadur, -a, -dur]

Meydān **senüñdür** eyle şehā şeh-
süvārılık / Esb-i sa'ādeti saña
rām itdi çün Hudā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 22*).
[senüñdür, -üñ, -dür]

Teveccühüm **sañadur** mā-sivāya lā
dimişem / Olur mı mü'min olan
'âlem içre ābid-i Lāt (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
27*). [sañadur, -a, -dur]

Meydān **senüñdür** iy şeh-i
Cemşīd-menzilet / Sür esb-i
devleti ne gam olsa 'adū hezār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25,
Beyit 26*). [senüñdür, -üñ, -dür
]

Görseñ iy dilber ki **sensüz** nice
mey 'ıyş eylerem / Eşk sākī āh
muṭrib nāle hem-dem gam
nedīm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 15*). [sensüz,
-süz]

sen: "Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sensin iy Fazlî anuñ kim dirlügi /
Vechüñ el-bākî ve fânî mâ-‘adâ
(Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 2,
Beyit 7). [sensin, -sin]

Merhabâ itse **senüñle** ne gün ol
Şâh gönül / Rûz-ı mâtem dañi
olsa ola bayrâm saña (Kara
Fazlî Dîvânî, Gazel 14, Beyit
4). [senüñle, -üñ, -le]

Halk-ı ‘âlem hep **senüñ** dîvâneñ
olmuş serverâ / Leyli’nün
Mecnûn’ı Şîrîn’üñ Ferhâd’ı var
(Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 90,
Beyit 4). [senüñ, -üñ]

Tîğ-ı siyâsetünle olup kahr ehl-i
zulm / **Sensin** bu rûşen oldı
bugün Kahrâmân-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânî, Kaside 18, Beyit
11). [sensin, -sin]

Zîbâ **senüñle** tâc mu‘allâ **senüñle**
taht / Tâc oldı ser-firâz olup
taht üstüvâr (Kara Fazlî
Dîvânî, Kaside 28, Beyit 15).
[senüñle, -üñ, -le]

Zîbâ **senüñle** tâc mu‘allâ **senüñle**
taht / Tâc oldı ser-firâz olup
taht üstüvâr (Kara Fazlî
Dîvânî, Kaside 28, Beyit 15).
[senüñle, -üñ, -le]

Bilse **senüñle** bulduğunu tâc u taht
kadr / Toprağa şala tâcî ‘adû
tahta ura nâr (Kara Fazlî
Dîvânî, Kaside 28, Beyit 17).
[senüñle, -üñ, -le]

‘Akl u şabr u cân u dil yâd oldı
benden hasretâ / Mümkün
olmadı **senüñle** bir dem olmak
âşinâ (Kara Fazlî Dîvânî,
Murabba 12, Beyit 7). [senüñle,
-üñ, -le]

sen: "Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Yalıñuz iy Fazlî şanma **sen** seni
‘âşık hemân / Mihr ü mäh ile
felekler oldı ser-gerdân aña
(Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 8,
Beyit 5). [sen,]

sen: "Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Çün senüñ ‘aceb benüm kârum
hemîşe ‘özdür / Pârsâlık **saña**
var iy şeyh fâsıklık baña (Kara
Fazlî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 4).
[saña, -a]

Gülersin ben itdükçe şekvâ **saña** /
Gelür gibi hâlüm temâşâ **saña**
(Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 6,
Beyit 1). [saña, -a]

Gülersin ben itdükçe şekvâ **saña** /
Gelür gibi hâlüm temâşâ **saña**
(Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 6,
Beyit 1). [saña, -a]

Düş oldı baña görmek uyhu yüzün /
Yüzüñ gördi tuş oldı göz tâ
saña (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel
6, Beyit 2). [saña, -a]

Güzellerde olur didümse vefâ / O
söz gayradur şanma şâhâ **saña**
(Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 6,
Beyit 4). [saña, -a]

Birünümde dâğ u derünümde gam /
Didüm hâlî pinhân u peydâ
saña (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel
6, Beyit 5). [saña, -a]

Cihândan teberrâ idüpdür kamu /
Çü Fazlî çalupdur tevellâ **saña**
(Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 6,
Beyit 7). [saña, -a]

Zînetüñ yoğ ise zâhirde libâs ile
n’ola / Fazliyâ hüsni kelâm
oldı çü pîrâye **saña** (Kara Fazlî
Dîvânî, Gazel 7, Beyit 5).
[saña, -a]

Saña şerîk olalı vü seni de fehm
eyler / Cihānda çok durur el-
hamd Fazlîyā fuḫalā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit
11). [saña, -a]

Senden ayru gözlerüm yaşı durur
hem-dem baña / Künc-i
miḥnetde belā vü ğam durur
maḥrem baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1).
[senden, -den]

Cigerüm kanı şarāb oldu gözüm
cām saña / İçürür zehr-i ğamı
iy gönül eyyām saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit
1). [saña, -a]

Murg-ı zîrûn geçinüp degmeye
şayd olmaz iken / Zülf ü hāl
oldı gönül dāne ile dām saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14,
Beyit 2). [saña, -a]

Ṭālî'ün ğāyet iti olmasa iy kelb-i
rakīb / O ğazālum bu kadar
niçün ola rām saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3).
[saña, -a]

Merḥabā itse senünle ne gün ol Şāh
gönül / Rûz-ı mâtem daḥi olsa
ola bayrām saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4).
[saña, -a]

Zülfî sevdāsına düşdün gibi iy
Fazlî yine / Rûz-ı rûşen görünür
zulmet ile şām saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit
5). [saña, -a]

Umma kim devrân ile yār ola ol
meh-rû saña / Kimseler görmüş
degüldür hiç devrândan vefā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 4). [saña, -a]

Yansa bir şeb iştiyākum şem'-i
bezm-ārā saña / Rûşen olurdu
derūnum sūzişi cānā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 1). [saña, -a]

Yansa bir şeb iştiyākum şem'-i
bezm-ārā saña / Rûşen olurdu
derūnum sūzişi cānā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 1). [saña, -a]

Bu ne ḥüsn-i bî-nazîr olur ki ancak
ben degül / Mübtelā olmuş
benüm yārüm bütün dünyā
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
19, Beyit 3). [saña, -a]

Nāz iderseñ yaraşur her-dem ki
Ḥayyāt-ı ezel / Ḥil'at-ı nāzı
biçüpdür iy kadi ra'nā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 4). [saña, -a]

Gül yüzün gördükçe Fazlî gibi
itmezdi fiğān / Olmasa 'aşık
eger kim bülbül-i gūyā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 5). [saña, -a]

Çünki bezm ehline kan yutdurmak
oldı hū saña / Ben daḥi sākî
götürdüm ayağı yā hū saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27,
Beyit 1). [saña, -a]

Bādeye düşdün yitürdün naḳd-i
şabrı iy gönül / 'Ākıbet n'eyler
göresin ol delūkanlu saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27,
Beyit 2). [saña, -a]

Başını kaṭ'eyleseñ zülfün gibi iy
dil-rübā / Lā dimez miskin
durur gönüm benüm kaṭ'ā
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
41, Beyit 1). [saña, -a]

Kār iderse saña ger zehr-i ğamı
dîni dün / Sen kanā'at meyini

var aña tiryāk idegör (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 3). [saña, -a]

Şanma **senden** şakına bir oğın iy şāh-ı cihān / Sen hemān kendüñi şāyeste-i fitrāk idegör (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 6). [senden, -den]

Senden ayru içdügüm şanma şarāb-ı nābdur / Kaṭre kaṭre çeşm-i giryāndan ağan hūn-ābdur (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 1). [senden, -den]

Meclisümde devr iden sāgar degül **senden** cüdā / Kāse-i sırdur ki pür-hūn-ı dil-i bî-tābdur (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 4). [senden, -den]

Saňa biñ ‘ayb ü bir tā‘at baňa bir fişk u yüz biñ ‘özü / Ki zühd-i bî-riyādan şūfî cām-ı bā-şafā yegdür (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 6). [saña, -a]

Gözlerüm içre oynayan **sensin** iki gözüm benüm / Bilsem iki gözümdesin yoḥsa bebek misin nesin (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 130, Beyit 3). [sensin, -sin]

Senden artuḳ kime ‘arz eyleye ḥālın Fazlî / Kulına şefḳat ider ḥazret-i sultānumsın (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 131, Beyit 5). [senden, -den]

Ger Ka‘be vü büt-hāne vü ger ḥān-ḳāh-ı deyr / **Senden** degül anlar dükeli ḥālî vü tenhā (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 8). [senden, -den]

Peydā dükeli **senden** ü pinhān ḳamudansın / Pinhān dükelidensin ü **senden** ḳamu

peydā (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 10). [senden, -den]

Peydā dükeli **senden** ü pinhān ḳamudansın / Pinhān dükelidensin ü **senden** ḳamu peydā (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 10). [senden, -den]

Sen ol kerīmsin k‘açıcak cüd süfresin / Her bî-nevāya **senden** irer yā nice nevā (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 12). [senden, -den]

Fazlî‘ye umaram ki şefā‘at ire **senden** / Şol demde ki maḥşer ola mîzān ḳurula hem (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 13). [senden, -den]

Senligüñdür seni **senden** ayıran iy miskīn / Yoḥsa sensin girü maṭlūbuñ olan ancaḳ bil (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 11). [senden, -den]

Ki bilürsüñ seni **sensin** saňa ‘ayn-ı noḳşān / Sen seni ref‘ idegör tā ki olasın kāmīl (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 10). [sensin, -sin]

Senligüñdür seni senden ayıran iy miskīn / Yoḥsa **sensin** girü maṭlūbuñ olan ancaḳ bil (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 11). [sensin, -sin]

Sen seni ref‘ idegör tā ki ola ref‘-i ḥicāb / Ki hemān çihre-i cānāneye **sensin** ḥāyil (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 12). [sensin, -sin]

Elüñde ḥātem-i devlet ser-ā-ser ins ü cîn rāmuñ / Bugün milk-i cihānuñ ḥaḳ bu kim **sensin**

Süleymân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 38). [sensin, -sin]

Hudâ virmiş saña lutf u 'inâyet
hem 'atâ vü cüd / Şahâvet
milkinüñ **sensin** bugün iy şâh
sultânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 45). [sensin, -sin]

Sensin ol şâh-ı felek-ıadr ü melek-
mertebe kim / Fahr ider saña
kul olmağ ile şâhân-ı cihân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 43). [sensin, -sin]

Sensin ol şâh ki sultân-ı serây-ı
heftüm / Şimdi bir Hindi
gulâmuñ durur adı Keyvân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 45). [sensin, -sin]

Sensin ol şâh ki kapuñda
Ferîdün'la Cem / Ger
zemânuñda olaydı olardı
çâker (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 36). [sensin, -sin]

Nergise efser-i zer virdi güle hil'at-
ı sebz / **Senden** öğrendi şehâ
resmini ekşer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 26). [senden, -den]

Tâs-ı hûrşîd alup destine kanuñ
tolunur / Nakd-i ihsânuñı tâ
senden ide cer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 28). [senden, -den]

Güzîn ü ekberi 'Osmâniyân'uñ
şimdi **sensin** kim / Şecâ'atde
şehâvetde nazîrûñ bir dahı kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 28). [sensin, -sin]

Her kime sâye şalsañ olur pâdişâh-ı
vaqt / **Sensin** hümâ-yı devlet-i

'arş âşiyân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 14). [sensin, -sin]

Sensin iy şeh bu mü'eyyed yed ü
'ādil dille / Hüsrev-i kân-ı
kerem pâdişeh-i baħr-nevāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 28). [sensin, -sin]

Sensin ol şeh ki sümm-i
semendüñe yiridür / Ger olsa
na'l-i zer meh-i nev mîhlar
Sühâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 26). [sensin, -sin]

Sensin çü tahta müştahik ü tâca
müsta'idd / A'dâya tâc derd-i
ser ü taht oldu dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 19). [sensin, -sin]

Mâh olsa tâc taht saña çerh yiridür
/ **Sensin** o taht u tâc ile hûbâne
şehr-yâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 28). [sensin, -sin]

Sensin ol munşif ü 'ādil ki
zemânuñda senüñ / 'Adl ü
inşâfuñ ile buldı zemâne ârām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 16). [sensin, -sin]

Nîkvân-ı dehrde **sensin** bugün /
Nîk rây u nîk rûy u nîk nām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 4). [sensin, -sin]

Sensin el-hâk kerem ü 'izz ü şeref
bürhânı / Saña her vech ile
şihhat yaraşur sultânım (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3). [sensin, -sin]

sen: "Sen" ikici tekil şahıs zamiri.

Aşıluben karşıña sen kaç'-ı
peyvend itmedin / İtmemiş hālī
Hudā aşlā beni kaç'ā **seni** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
2). [seni, -i]

sen: "Sana" kişi zamiri (sevgili
kastedilerek).

Ne yirde ki Mecnûn u Leylî dinür /
Kifâyetdür ol ya baña ya **saña**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 3). [saña, -a]

Büsesini alımaşduñ yalıñuz cân ile
sen / Ser dahı iy dil eger olmasa
sermāye **saña** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2).
[saña, -a]

sen: "Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Yalıñuz iy Fazlî şanma sen **seni**
'āşık hemān / Mihr ü māh ile
felekler oldı ser-gerdān aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8,
Beyit 5). [seni, -i]

Saña şerîk olalı vü **seni** de fehm
eyler / Cihānda çok durur el-
hamd Fazlîyā fuzalā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit
11). [seni, -i]

Kāzib olur mı **seni** hırşîde tesbîh
eyleyen / Şubh-ı şādık
gördüğince yüzüñi qalır taña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28,
Beyit 4). [seni, -i]

'Aşk u hüsniyle iden şeydā beni
zîbā **seni** / İtdi Qays u Leylî'ye
hem-pā beni hem-tā **seni** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
1). [seni, -i]

'Aşk u hüsniyle iden şeydā beni
zîbā **seni** / İtdi Qays u Leylî'ye
hem-pā beni hem-tā **seni** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
1). [seni, -i]

Qanı devlet iy perî bāb-ı sa'âdet
açılup / Hāneñ içinde görem
peydā beni tenhā **seni** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
3). [seni, -i]

Didiler şakın **seni** tutar cefâsı
taşına / Geldi hep didükleri ben
mübtelānuñ başına (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1).
[seni, -i]

Ölmelü hastesinin gördüğün perî-
rūnuñ / Meger ki sâhîr-i nefis
eyledi **seni** meshûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11).
[seni, -i]

sen: "Sen " ikinci tekil şahıs zamiri
(Sevgili).

Hvân-ı sādî **senüñ** aşuñ degül olma
tāma' / İy dil-i haste yeter
ni'met-i gam vāye saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3).
[senüñ, -üñ]

sen: "Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen serv-kafe kıl oldı tûbā / Tûbā
limen iktedā ke tûbā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1).
[sen,]

Büsesini alımaşduñ yalıñuz cân ile
sen / Ser dahı iy dil eger
olmasa sermāye saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2).
[sen,]

Ben müdāmī çekeyin cām-ı
belādan cür'a / **Sen** mey-i nāz
içün ol iy gözi mestāne şafā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2*). [sen,]

Dirlük kıomazsın ehl-i dile işigünde
hîç / Ölsün mi **sen** şehi iy
efendi seven gedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*).
[sen,]

Her mücrime kim **sen** idesin luţf u
'ināyet / Cismine ħarām ola
anuñ nār-ı cehennem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [sen,]

Hüsrevā **sen** ol şehen-şāh-ı 'ale'l-
kudretsın / Kullaruñ var her biri
bir şāh-ı milketdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 22*). [sen,]

sen: "Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Sende ne zerre kadar mihr ü vefā
fehm olunur / Kıl kadar bende
ne şabr ile taĥammül bulunur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [sende, -de]

Ne zā'id fıkır olur ummak saĥāvet
ma'z-ı zā'idden / Bugün gün
gibi rüşen olmuş iken **sende** bu
ma'nā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 61*). [sende, -de]

Kimse **sende** qarār itmez imiş / İki
günlük mekân imişsin sen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 58*). [sende, -de]

sen: "Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Çün **senüñ** 'aceb benüm kārüm
hemîşe 'özdür / Pārsālîk saña
var iy şeyĥ fāsıklık baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*).
[senüñ, -üñ]

Me'ānī si'rine Fazlî uraldan pençe-
i kudret / **Senüñ** küh-sār-ı
nazmuñda olur bebr-i beyān
peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5*). [senüñ, -üñ]

Şevkle vaşf-ı ruĥuñda **senüñ** iy şeh
Fazlî / Gün gibi eyledi bu şi'ri
seĥerden peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*).
[senüñ, -üñ]

Dînüm şaçuñ küfrin **senüñ** her kim
ki imān bilmeye / Olsun
murādum budur ol dînden hem
imāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4*).
[senüñ, -üñ]

Cān ile dildür cihānda varı yoĥı
bendeñüñ / Cümlesi olsun
senüñ yoluña sultānum fedā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [senüñ, -üñ]

Fazlî gibi bir merd gerek şūfî
yaraşmaz / Meydān-ı
muĥabbetde **senüñ** gibi
muĥannes (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [senüñ, -üñ]

Senüñ mihrüñle iy meh sînem üzre
iki dāĥum var / Yanar ĥam
tekye-gāhında iki rüşen
çerāĥum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*).
[senüñ, -üñ]

Bî-güneh 'aşıkları katl itmege
cānlar virür / Ėamzeñ iy ĥünî
senüñ Allāh kim kıattāldur

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [senüñ, -üñ]

Bâğ-ı 'âlemde ne bir sencileyin gül bulunur / Ne **senüñ** gibi güle dil gibi bülbül bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1). [senüñ, -üñ]

Ne cihân içre **senüñ** gibi güzel şâh olur / Ne saña bencileyin gam-zede bir kul bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2). [senüñ, -üñ]

Şi'r-i şekker-bâruñ iy Fazlî ne tûtîdür **senüñ** / Kanda ise bir şeker-leb vaşfını takrîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5). [senüñ, -üñ]

Şarâb-ı bûs-ı lâ'lünden **senüñ** iy sâki mest oldu / Batıp kan-derlere sâgar o şevk ile semâ'eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [senüñ, -üñ]

Câna derdüñ **senüñ** devâ mı degül / Dile renc-i gamuñ şifâ mı degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1). [senüñ, -üñ]

Nazar kıldum **senüñ** faẓluñla gördüm / Cihân memlû zihî fartü'l-fezâ'il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 9). [senüñ, -üñ]

İrmedi gitdi **senüñ** kâmet ü zülfüne elüm / Gice gündüz bu idi toğrısı tûl-i emelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [senüñ, -üñ]

Kendüye **senüñ** sünnetüñi farz ide her kim / Dünyâda vü 'uqbâda dağı görmeye ol gam (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7). [senüñ, -üñ]

sen: "Sen" ikinci teklik şahıs zamiri .

Sen şu şehsin kim olupdur iy şeh-i milk-i zafer / Gâşiye-dâruñ öñüñce her zemân hâkân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 32). [sen,]

sen: " Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bilseñ bize ne toğduğın duhter-i zerden / İy şüfi dimezdüñ **sen** aña ümm-i habâ'ış (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [sen,]

Sögdüğüñce ben du'â itdügüm için **sen** girü / Sögsen iy dilber baña kâd-i mükerrerden lezîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4). [sen,]

Dil 'aceb mi **sen** lebi cân-bağşa 'İsî'dür disem / Ağız açsañ güft ü gûya lebleründen cân yağar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [sen,]

Kâr iderse saña ger zehr-i gamı dîni dün / **Sen** kanâ'at meyini var aña tiryâk idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [sen,]

'Işk bir şâhid imiş halk-ı cihân 'âşıkdur / Gel beru 'âşık iseñ **sen** dağı idrâk idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [sen,]

Şanma senden şakına bir okın iy şâh-ı cihân / **Sen** hemân kendüñi şâyeste-i fitrâk idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 6). [sen,]

Ṭa'n idersin 'İşk ile dīvâne olan
'āşık / Zāhidā **sen** aḥmakı
bildüm ḥamākat söyledür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2*). [sen,]

Belâ-yı 'ışk-ı Şîrîn'i ne bilsün
şorma Hüsrev'den / Eger
bilmek murād-ise anı **sen** küh-
kenden şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2*). [sen,]

Gülüp **sen** gayr ile dāyim beni gel
çok çok ağlatma / Şakın kim
kan olur az günde ğarķ olur bu
merdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2*). [sen,]

Bağruma çeksem diyü **sen** servi bir
kez tîr-veş / Ḥam olup kaddi
'āşāya düşdi kıvsün pîr-veş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [sen,]

Sen mey-i 'İşk ile kesb it inbisāt /
Zāhid-i nādān ko çeksün
inkıbāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2*). [sen,]

Sen riyāzet çek bucaķda şūfiyā /
'āşık itsün nūş mey geşt-i riyāz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3*). [sen,]

Egerçi lengdür pāy-ı taleb rāh-ı
maḥabbetde / Hele **sen** pāy-dār
oldukça lutf ile taleb-kār ol
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4*). [sen,]

Saḥa yār āšnādur lîk **sen** bîgānesin
andan / Yüri var āšnālık ḥāşıl
eyle yār ile yār ol (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5*). [sen,]

Ḥaķīkat birdür iy münkir ki Fazlî
eyledi takrîr / Gerek **sen** i'tirāf
eyle gerekse ehl-i inkār ol

(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 7*). [sen,]

Sen bu kemāl-i ḥüsn ile mihr-i
felek misin nesin / Nev'-i
beşerde görmedük yoḥsa melek
misin nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1*). [sen,]

Lezzetini kelāmuñuñ ehl-i mezāk
olan bilür / Yoḥsa be Fazlî
sözde **sen** kân-ı nemek misin
nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5*). [sen,]

Dimezem kim bu ten-i mürdeye
sen cānumsin / Cānumuñ cānı
vü cāndan ulu cānānumsin
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1*). [sen,]

Ben senüñ sāye-i bî-māye gibi pā-
mālūñ / **Sen** benüm rif'atle
serv-i ḥırāmānumsin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2*). [sen,]

Dil-i meyyāl ile ben ḥaste-i āfet-
zede'em / Çeşm-i kıttāl ile **sen**
āfet-i devrānumsin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3*). [sen,]

Ḥāk-ı zilletde fütāde benüm ol
mür-ı za'if / **Sen** benüm taḥt-ı
sa'adetde Süleymān'umsin
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4*). [sen,]

Ter terāneyle gül-i ter devridür **sen**
'işret it / Zāhid-i ḥuşk olma ter
düşse kuru ğavġalara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3*). [sen,]

Nā-ḥaķ yire kanuñ dōke ger
ġamzesi iy dil / **Sen** itme
ta'accüb anı mestāne degül mi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2*). [sen,]

Aşıluben karşıña **sen** kaç'-ı
peyvend itmedin / İtmemiş hālī
Hudā ašlā beni kaç'ā seni (*Kara Fazlī Dīvânı, Gazel 140, Beyit 2*). [sen,]

Olalı **sen** âşinādan dūr şāhā
bendeñiz / Dürr-i dendānuñ
ğamından yaşum itdüm ben
deñiz (*Kara Fazlī Dīvânı, Gazel 142, Beyit 3*). [sen,]

Sen şu sultānsın dilerseñ
kullaruñuñ her zemān / Eñ
kemin idüp ehaşş eñ hāşin
eylersin ehas (*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 1, Beyit 13*). [sen,]

Sen şu Bākī'sin ki hergiz saña
olmaz fevķ ü taht / **Sen** şu
sultānsın ki hergiz saña yokdur
pīş ü pes (*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [sen,]

Sen şu Bākī'sin ki hergiz saña
olmaz fevķ ü taht / **Sen** şu
sultānsın ki hergiz saña yokdur
pīş ü pes (*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [sen,]

Her kimseyi kim hışmuña mazhar
idesin **sen** / Yire geçe Qārūnveş
ola başı aşığa (*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 2, Beyit 13*). [sen,]

Sen ol kerīmsin k'açıcaķ cūd
süfresin / Her bī-nevāya senden
irer yā nice nevā (*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 3, Beyit 12*). [sen,]

Pür oldı hücre-i qalbūñ hevā-yı esb
ü şütür / Şütür misin ne
çekersin bu hücre bārını **sen**
(*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 5, Beyit 5*). [sen,]

Ne hücrede ne şütürde **sen** olmasañ
baña yār / O hücre baña olur
çāh u ol şütür ören (*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 5, Beyit 42*). [sen,]

Revā mı ğaflet ile **sen** uyursın iy
ādem / Gice şabāha deġin zıkr
ider vuħuş u tıyūr (*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 6, Beyit 13*). [sen,]

Getürdi tahtuñı yıl tūalum
Süleymān-vār / Ne fā'ide
olıcaķ şāh-ı merge **sen** me'mūr
(*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 6, Beyit 14*). [sen,]

Ki bilürsüñ seni sensin saña 'ayn-ı
nokşān / **Sen** seni ref' ideġör tā
ki olasın kāmīl (*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 7, Beyit 10*). [sen,]

Sen seni ref' ideġör tā ki ola ref'-i
hicāb / Ki hemān çihre-i
cānāneye sensin hāyil (*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [sen,]

Līk **sen** bulmağa maṭlūb-ı haķīķīye
vişāl / Niçe esbāb gerek kim
ola vuşlat hāşıl (*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 7, Beyit 13*). [sen,]

Şarṭ-ı rehdür saña on nesne eger
kim **sen** onı / Eyleriseñ olasın
kūy-ı murāda dāhīl (*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 7, Beyit 15*). [sen,]

Ma'rifet dürrin dilerseñ **sen** de gel
iy seyḥ-i şeh̄r / Āşinālar gibi
her-dem 'ışķ deryāsındayuz
(*Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 8, Beyit 7*). [sen,]

Sen şu şehsin kim ulu Fettāḥ virmiş
destūñe / Serverā tıġ-ı zaferle

hancer-i bürrân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 22). [sen,]

Urula bağrına hüsrevlerüñ key reşkden şāhā / Eger bu saltanatda görseler **sen** şāh-ı devrānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 39). [sen,]

Unutuldı adı Nüşîn-revân'ıñ milk-i 'ālemde / Şu deñlü 'adl ü dād itdün **sen** iy Sultān-ı 'Osmānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 41). [sen,]

Nice İskender-i Sānî diyem ben saña şāhā kim / Göreydi **sen** şehi olurdu İskender saña sānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 44). [sen,]

Bulınmaz kām-kārā **sen** kadar milk-i cihān içre / Mürüvvet ma'deni lutf issi vü cūd u seḥā kanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 47). [sen,]

Sen ol şehsin ki nāmuñ şevket ü ferr ile tutmışdur / Kāmu Rūm u Rey ü Şām u 'Irāk-ile Şifāhān'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 27). [sen,]

Nice İskender-i Sānî diyem ben saña Şāhā kim / Göreydi **sen** şehi olurdu İskender saña sānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 31). [sen,]

Qılıcak cümleden üstün olup **sen** gālib ü manşūr / Hemīşe 'arız olsun lesker-i ḥaşma perīşānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 34). [sen,]

Devründe çıkdı her kişi kaşr-ı murādına / Dîvār-ı milke **sen** urasın nerdübān-ı 'adl (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 10). [sen,]

Çekdüñ cihāna süfre-i in'āmı olalı / Hemān serāy-ı 'āleme **sen** mîr-i nān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 13). [sen,]

Dilden teveccühi sañadur cümle 'ālemün / **Sen** kām-baḥş-ı lutf olalı kārvin-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 21). [sen,]

Yā İlāhî **sen** 'ināyet kıl aña 'ömr-i tavîl / Devlet ü iqbāl ü iclāl ile olsun nām-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 24). [sen,]

Maḥv olur milk nizā'mı iden **sen** var iken / Baḥr yanında belî kaṭre bulur izmiḥlāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 37). [sen,]

Sen naṭ'-ı devlete süricek esb-i pîl-ten / Ferzāne şāhlar ura yüz ḥāke māt ola (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 24). [sen,]

Ḥink-i sipihr kan kuşanur şanmağıl şafaḳ / İster ki zîr-i zîn ola **sen** şāha serverā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 27). [sen,]

Görürse **sen** şehi fi'l-hāl niçe ferzāne / Piyāde ruh sürüp atun ayağına ola māt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 16). [sen,]

Olsun önünce gāşiye-dāruñ hezār şāh / **Sen** bin sa'adet atına iy şāh-ı kām-kār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 29). [sen,]

Sen Süleymân'a Hudâ virmiş
sa'âdet hâtemin / İns ü cînnüñ
hükümüñe kârı itâ'atdûr bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 24). [sen,]

Ol tâcî hâke şaldı irüp baht tahtına /
Sen tahta geç ki tâc saña buldı
inhişâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 10). [sen,]

Sen tâca râğbet eyleme vü tahta
meyl hiç / Zîrâ ki taht u tâc
çeker saña intizâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 11).
[sen,]

Meşeldür bu ki meydân yügrügüñ
sen de yırak idüp / Semend-i
sa'yı sür cehd it bu meydândan
girü kalma (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 33). [sen,]

Sen ol şâh-ı refî'ü'l-kâdrsin der-
gâhuña nisbet / Felek alçaklık
eyler itse ger da'vâ-yı isti'lâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 56). [sen,]

Sipîhr-i saltanat üzre çü **sen**
mi'râca yüz tutduñ / Oğur pîr ü
cûvân şıdk ile sübhâne'llezî
esrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 58). [sen,]

Sen тұrurken ide mi kimse varup
ğayrı penâh / Kim eger sâye-i
tübâ var iken nârveni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
20). [sen,]

Muhibbisin fuzalânuñ fûnûn-ı
fazlıla **sen** / Zihî kemâl-i fazîlet
nihâyet-i efdâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 14).
[sen,]

Eyâ kerîm **sen** ol şâhib-i sehâsın
kim / 'Alî olur saña olursa ger
keremde hemâl (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 31, Beyit 15).
[sen,]

Sen ol kerîmsin el-hâk ki saña
hâşıldur / 'Ulûm-ı nâfî'a vü
hulq-ı nîk ü luğf-ı 'amîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
22). [sen,]

Tederrüse **sen** Ebü'l-'ilme Bû 'Alî
gelse / Revâdur aña çü tıfl
ebced eyleseñ ta'lîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
24). [sen,]

Yog-ise şānumda istihkāk eger
ihşānuña / Hamdū-lillāh
müstehāksın himmete **sen** şān
ile (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2,
Beyit 2). [sen,]

'Adl ile hōd Hāzret-i Fārūḡ'sın **sen**
hüsrevā / Re'fet ü cūd u
mürüvvette nazîr olmaz saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 12). [sen,]

Gerçi kim Nüşirevān 'adliyle buldı
iştiḡār / **Sen** unutdurduñ anı
ancaḡ cihānda adı var (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
29). [sen,]

Gördüñ zemāne uymadı uy **sen**
zemāneye / İy pāy-māl-i zillet
olan server-i ecel (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 8).
[sen,]

Taḡdîr çünki olmadı taḡyîr fî'l-
meşel / Gördüñ zemāne uymadı
uy **sen** zemāneye (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit
10). [sen,]

Gördüñ zemāne uymadı uy **sen**
zemāneye / 'Ālem serāyı pür-
ḡam u künc-i ferāḡı yok (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 13). [sen,]

Bundan belîğ sūsen-i bâğuñ belâğı
yok / Gördüñ zemāne uymadı
uy **sen** zemāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 15*). [sen,]

Ol pür-cefâ ki eyleye geh geh
vefâya nâz / **Sen** dürr-i eşkden
dök ayağına şad niyâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 16*). [sen,]

Gördüñ zemāne uymadı uy **sen**
zemāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 18*). [sen,]

Aña **sen** olasın bir gün peşimân /
Yüri şāhum yüri Allah'uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10*). [sen,]

Cānuma sîr eyledi cevri ü
cefâlardan beni / Yâ İlāhî **sen**
halâş it bu belâlardan beni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 2*). [sen,]

Rûz u şeb miñnetdeyüm bir lahza
râhat görmedüm / Yâ İlāhî **sen**
halâş it bu belâlardan beni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 4*). [sen,]

Miñnetüm çok râhatum yok guşsa
vü derdüm füzün / Yâ İlāhî **sen**
halâş it bu belâlardan beni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 6*). [sen,]

Hâşılı oldum kanı cānuma geçdi
intizâr / Yâ İlāhî **sen** halâş it bu
belâlardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 8*).
[sen,]

Fazliyâ ayakda kaldum virmedi el
devletüm / Yâ İlāhî **sen** halâş it
bu belâlardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 10*).
[sen,]

Nice bir ben mübtelāya
mübtelâlıklar begüm / **Sen** şehe
hercâyilikler bî-vefâlıklar
begüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 1*). [sen,]

Sen şehe kûl olmağ ile guşsadan
âzâd olup / Kırtulup dünyâ
ğamından 'ışk ile dil-şâd olup
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 3*). [sen,]

Sen lebi Şîrîn'e yüz biñ cān ile
Ferhâd olup / Gönüm ârām
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 4*). [sen,]

Hâl-i ruhsâruñ gibi 'âlemde **sen** bir
dānesin / İy melâhat taht-gâhı
üzre sultānum Hasan (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 8*). [sen,]

Gülşen-i 'âlemde **sen** bir goncesin
iy serv-i nâz / Serv-kadd u lāle-
hadd u ser-firâz u dil-nevâz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 7*). [sen,]

Sen serv-kadi cāme-i sebz ile
göreliden / Şu gibi revân oldı
gönül iy yüzi gülşen (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 5*). [sen,]

Ben kime tesbîh idem **sen** mähı iy
hürî-liķā / Mihr ise hüsnuñle
farkı var anuñ beyne's-semâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 10*). [sen,]

Sen saķım olma çü iķbāl ü şeref
nüşhasısın / Senüñ a'dâ'ña
saķāmet yaraşur sultānum
(*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 4*). [sen,]

Sen gidelden derd-i hicrân ile dil
bîmâr-idi / Hamdü-lillāh kim

ṭabīb-i vuşlatuñ itdi devā (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 4). [sen,]

İtdi cānın revān o şāh-ı güzīn / İy göñül **sen** de terk-i cān eyle (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 45). [sen,]

Düşdi hāke o genc-i bī-hem-tā / **Sen** de bir gunci var mekân eyle (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 46). [sen,]

Çünki terk eyledi cihānı o şāh / **Sen** de terk-i cihāniyān eyle (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 49). [sen,]

İy felek bī-amān imişsin **sen** / Qatı nā-mihribān imişsin **sen** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 51). [sen,]

İy felek bī-amān imişsin **sen** / Qatı nā-mihribān imişsin **sen** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 51). [sen,]

Zulm ile ‘ālemi hārāb itdüñ / Nice zulm ıssı hān imişsin **sen** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 52). [sen,]

Göz göre nice kıyduñ ol Şāha / Zālīm ü bī-amān imişsin **sen** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 53). [sen,]

Bizi ol yahşı begden ayırduñ / Hey ne yavuz yaman imişsin **sen** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 54). [sen,]

Evvelā lutf u soñra kahr itdüñ / Nice kavli yalan imişsin **sen** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 55). [sen,]

Yedi kat tāşdan geçer zehrūñ / Ejder-i cān-sitān imişsin **sen** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 56). [sen,]

Qāmetüñ gerçi kim kemān olmuş / Tīr-i āha nişān imişsin **sen** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 57). [sen,]

Kimse sende qarār itmez imiş / İki günlük mekân imişsin **sen** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 58). [sen,]

Niçe ‘anqāları uçurmuşsin / Köhne bir āşiyān imişsin **sen** (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 59). [sen,]

sen: " Sen" ikinci teklik şahıs zamiri .

Ne cihān içre senüñ gibi güzel şāh olur / Ne **saña** bencileyin gām-zede bir kul bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2). [saña, --a, -]

Şi‘rūñ hediye olduğı yārāna Fazliyā / Şükr eyle Fazliyā **saña** Hāk’dan hidāyedür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [saña, --a, -]

Ger kanat büküp uça **saña** peyāmum iletür / İy hümā nāme benüm ak gügercinümdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [saña, --a, -]

Vefādan ‘āşika gerçi **saña** cānā cefā yegdür / Ne çāre biz taḥammül idelüm ammā Hudā yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [saña, --a, -]

Has dir nihāyeti **saña** iy şūfi ehl-i Işk / Pāyuñ kerāmetiyle gerek

rüy-ı āba baş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5*).
[saña, --a, -]

İy Fazlî bu şî'r āb-ı hayât oldu
hemânâ / Feyz itdi **saña** çeşme-
i feyzinden o kâbız (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5*).
[saña, --a, -]

Ḳanda hem-menzil olam ben **saña**
iy mäh-ı münîr / Saña cā evc-i
cemāl ü baña cā ḥāk-ı ḥazîz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2*). [saña, --a, -]

Ḳanda hem-menzil olam ben saña
iy mäh-ı münîr / **Saña** cā evc-i
cemāl ü baña cā ḥāk-ı ḥazîz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 2*). [saña, --a, -]

Güzel ne fâ'ide eyler **saña** o dem
'acebâ / Elûnde ḳalmaya ferr ü
gözûnde ḳalmaya nûr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10*). [saña, --a, -]

Gedâlıg ile ḡanî ol Hıṭâ durur alma
/ Eger ki Çîn'i **saña** virse ser-
te-ser fağfur (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*).
[saña, --a, -]

Saña her kim ki muḥibb ola zihî
ehl-i hadî / **Saña** her kim ki
'adû ola zihî ehl-i ḡalâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 35*). [saña, --a, -]

sen: " Sen" ikinci teklik şahıs.

Seni görenleri el-kışsa sevmezem
hergiz / Meşel durur buña el
kâşşu lâ yuhübbü'l-kâş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [seni, -i]

Alup cānını ḡayruñ irgürürsin
vaşluña cānâ / Ne dırsın
ḡamdan ölsün mi **seni** cāndan
seven 'âşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 4*). [seni, -i]

Alup cānını aḡyāruñ vişāle
irgürürsin āh / Ne dırsın
ḡamdan ölsün mi **seni** cāndan
seven 'âşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4*). [seni, -i]

Serāy-ı raḡmete mālîk ide **seni**
Mevlâ / Bugün ki ḡaşr-ı
'ibādâtı idesin ma'mûr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [seni, -i]

Ki bilürsün **seni** sensin saña 'ayn-ı
nokşân / Sen **seni** ref' idegör tâ
ki olasın kâmil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*).
[seni, -i]

Tâsi'an cānib-i Mevlâ'ya teveccüh
ya'ni / Mâ-sivâ olmaya andan
seni bir dem şāḡil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*).
[seni, -i]

Nice medḡ eyleyem iy kân-ı kerem
ben **seni** kim / Bir yire gelse
seni medḡ idemez cümle cihân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 39*). [seni, -i]

Ne medḡ idem **seni** ben kim
yazılmaya tâ ḡaşr / Eger ki
şafḡa-i eflāke eylesem terḡîm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 28*). [seni, -i]

sen: " Sen" ikinci tekil şahıs zamiri
(Muhatap olarak metni dinleyen
veyahut okuyanlar).

Sen beyân itseñ me'ânî-i bedî' /
Ḡayrı mantıḡ ehline degmez

kelām (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 9). [sen,]

Da'vâ-yı 'aql u lâf-ı hîred hem
cünün imiş / Gördüñ zemâne
uymadı uy **sen** zemâneye (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 5). [sen,]

sen: " Sen" 2. teklik şahıs adılı (zamir).

Böyle şîrîn neden olduñ meger iy
tıfl-ı laţîf / Cân-ı şîrîn yidürür
süd yirine dâye **saña** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4).
[saña, -a]

Ṭolasursın bûy içün zülfine yârûñ
iy gönül / 'Ākıbet bir bend
geçmeyince kōmaz bû **saña**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27,
Beyit 3). [saña, -a]

Zemm idersin 'âşık-ı dîvâneyi her-
dem / Vâ'izâ billâh niçün disün
kişi uşlu **saña** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4).
[saña, -a]

Zülfünüñ her târı bir ejder görünür
Fazliyâ / Kim bilür ne sihr ider
ol gözleri cādū **saña** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit
5). [saña, -a]

Allar gey kim bakıcağ gül yüzünüñ
alına / Alına ben bûlbülüñ gibi
saña iy gül hezâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3).
[saña, -a]

Saña yâr âşnâdur lîk sen bîgânesin
andan / Yûri var âşnâlık hâşıl
eyle yâr ile yâr ol (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5).
[saña, -a]

Şâhâ kâdimî **saña** kûl olanları yâd
itmeyüp / Gel âşinâlık eyleme

bîgânedden bîgâneye (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit
4). [saña, -a]

Sen şu Bâķī'sin ki hergiz **saña**
olmaz fevķ ü taht / Sen şu
sultānsın ki hergiz **saña** yokdur
pîş ü pes (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 15). [saña, -a]

Sen şu Bâķī'sin ki hergiz **saña**
olmaz fevķ ü taht / Sen şu
sultānsın ki hergiz **saña** yokdur
pîş ü pes (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 15). [saña, -a]

Ben nice medh idem **saña** lâyıķ
eyâ nice / Meddâh olup durur
saña çün zât-ı kibriyâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
14). [saña, -a]

Bizden hezâr-bâr şalavât u selâm
ola / **Saña** vü şahb u âlûñe cân
ile dâyimâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 18). [saña, -a]

Saña gönül vireler baş yüz üzre
yirûñ ola / Olursa zülf-i şanem
gibi hâţıruñ meksûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16).
[saña, -a]

Görinürken **saña** her yirde Cemâl-i
muţlak / Bir avuç âb u kiliñ
hüsnine olma mâyil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
4). [saña, -a]

Ki bilürsün seni sensin **saña** 'ayn-ı
noķşân / Sen seni ref' idegör tâ
ki olasın kâmil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10).
[saña, -a]

İkrârumuz budur ki odur münkir-i
Ḥudâ / Her kim ki eyledi **saña**
inkâr Yâ Ḥüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7).
[saña, -a]

Bilsem ki nice çekdi **saña** tîğ-ı kîne
/ Mervân-ı ħar Yezîd-i sitem-
kâr Yâ Hüseyn (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11*).
[saña, -a]

Ĥaķ Te‘âlâ eylesün **saña** müyesser
‘ömr-i Nûĥ / Düşmen-i bî-
dînüñ olsun ġarķa-i tûfân-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 34*). [saña, -a]

Sînesin dâyim te‘essüfden
dögüpdür taĥllar / Vâ **saña** iy
düşmen-i bed-i‘tikâd u bed-
güher (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 10*). [saña, -a
]

Vaşf u medĥinden du‘âdur **saña**
Fazlî’nüñ ġaraż / Zât-ı pâka
gerçi kim virür kerîmâ derd-i
ser (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 39*). [saña, -a]

Şeh-i şâĥân-ı ‘âlemsin **saña** lâyıķ
durur şehlik / Ki açduñ tîġuñ ile
milk-i Tebrîz ü Ĥorâsân’ı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 42*). [saña, -a]

Nice İskender-i Sâni diyem ben
saña şâĥâ kim / Göreydi sen
şehi olurdu İskender **saña** sâni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 44*). [saña, -a]

Nice İskender-i Sâni diyem ben
saña şâĥâ kim / Göreydi sen
şehi olurdu İskender **saña** sâni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 44*). [saña, -a]

Ĥudâ virmiş **saña** lutf u ‘inâyet
hem ‘atâ vü cûd / Sahâvet
milkinüñ sensin bugün iy şâĥ
sultânı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 45*). [saña, -a
]

Sensin ol şâĥ-ı felek-ķadr ü melek-
mertebe kim / Faĥr ider **saña**
ķul olmaġ ile şâĥân-ı cihân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 43*). [saña, -a]

Bir ķaşıde getirüpdür **saña** Fazlî
ķâker / Görse anı diye sellemtü
hezârân Selmân (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 47*).
[saña, -a]

Vardur şikâyetüm **saña** eylerseñ
istimâ‘ / Şekvâ-yı istimâ‘ virür
ķünkü şân-ı ‘adl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 27*).
[saña, -a]

Meh-i nev şanma görinen tenine
pîr-i felek / Na‘l kesmis **saña**
beñzer ki olupdur ebdâl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
21*). [saña, -a]

Saña her kim ki muĥibb ola zihî
ehl-i hadî / **Saña** her kim ki
‘adû ola zihî ehl-i ġalâl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
35*). [saña, -a]

Saña nisbet ne vücûdı var ola
a‘dânuñ / Şîr yanında ne deñlü
ola nîrû-yı şeġâl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 38*).
[saña, -a]

Ĥâġi-i devlet ider ĥukm ki ĥaķdur
saña taĥt / Müdde‘î eylese biñ
vechle ĥüccet ibrâz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 24*).
[saña, -a]

Ĥil‘at-ı devleti biġdi **saña** ĥayyât-ı
ķadr / Nuşret ü fethdür ol
ĥil‘at-ı zîbâya tîrâz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 25*).
[saña, -a]

Ĥam çekme gitdi ise ger atıñ ecel
irüp / Anı viren birin daĥi iĥsân

ider **saña** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 16*). [*saña, -a*]

Meydân senüñdür eyle şehâ şeh-süvârlık / Esb-i sa‘âdeti **saña** râm itdi çün Hudâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 22*). [*saña, -a*]

‘Adûlaruñ **saña** hâşâ muķâbil olabile / Berâber ola mı insâna yirdeki haşerât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 37*). [*saña, -a*]

Hak saltanat semendin idüp **saña** zîr-i zîn / Kıldı bu ‘arşada seni bî-şubhe şeh-süvâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 25*). [*saña, -a*]

Gey başa tâc-ı ‘izzeti geç taht-ı devlete / Müştâkdur çü taht **saña** tâc ümîd-vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 8*). [*saña, -a*]

Ol tâci hâke şaldı irüp baht tahtına / Sen tahta geç ki tâc **saña** buldı inhişâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 10*). [*saña, -a*]

Sen tâca râğbet eyleme vü tahta meyl hîç / Zîrâ ki taht u tâc çeker **saña** intizâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 11*). [*saña, -a*]

Olalı bende taht **saña** ser-figende tâc / Taht oldu ‘âlî tâc ise baş üzre yiri var (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 13*). [*saña, -a*]

Mâh olsa tâc taht **saña** çerh yiridür / Sensin o taht u tâc ile hûbâne şeh-r-yâr (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Kaside 28, Beyit 28). [*saña, -a*]

Taht oldu **saña** nâz başuñda gurûr tâc / Olduñ o taht u tâc ile fettân her diyâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 29*). [*saña, -a*]

O tahta kılma tekye o tâca şaķın gurûr / Ne tâc bâķidür **saña** ne taht ber-karâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 31*). [*saña, -a*]

Fazlî **saña** ne tâc gerek dünyede ne taht / Der-gâh-ı şâh taht yeter tâc hâk-dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 33*). [*saña, -a*]

Taht oldu neşr tâc **saña** nazm dir gören / Hak **saña** tâc u taht-ı müselleme hezâr bâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 35*). [*saña, -a*]

Taht oldu neşr tâc **saña** nazm dir gören / Hak **saña** tâc u taht-ı müselleme hezâr bâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 35*). [*saña, -a*]

Kaçan ola muķâbil **saña** haşm-ı tîre-rûz iy şâh / Ne farkı var semânuñ toğsa hürşîd-i cihân-ârâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 59*). [*saña, -a*]

Ko tahtvîli yetervir şâha taşdı‘i hemân Fazlî / El açup kıl du‘â ihlâş ile oldur **saña** evlâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 69*). [*saña, -a*]

Eyâ kerîm sen ol şâhib-i sehâsın kim / ‘Alî olur **saña** olursa ger keremde hemâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 15*). [*saña, -a*]

Kaçan muķābil ola **saña** düşmen-i
maķhūr / Ne tākāt irgüre şır-i
nere za‘îf şeğāl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 22*).
[saña, -a]

Kerîmsin ki keremde nazîrûñ
olmaz hîç / Umûr-ı lutfda Hâķ
saña virmiş istiķlāl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 23*).
[saña, -a]

Bilüp meķārim-i ahlāk u hüsni
işfāķuñ / **Saña** ķul olmağa
geldüm kabûl ķıl elüm al (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
28*). [saña, -a]

‘Adl ü dāduñla **saña** cümle cihān
halkı muķibb / Luţf u cūduñla
saña pîr ü cūvān oldı ğulām
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 19*). [saña, -a]

‘Adl ü dāduñla **saña** cümle cihān
halkı muķibb / Luţf u cūduñla
saña pîr ü cūvān oldı ğulām
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 19*). [saña, -a]

Sen ol kerîmsin el-haķ ki **saña**
hāşıldur / ‘Ulûm-ı nāfi‘a vü
hulķ-ı nîķ ü luţf-ı ‘amîm (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
22*). [saña, -a]

Dāyimā olsun **saña** Bārî naşır ü
hem mu‘în / Feth ü nuşret hem-
‘inān u ‘izz ü devlet hem-nişîn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 2*). [saña, -a]

Cān u dilden **saña** eylerler du‘ā
erbāb-ı dîn / Āferîn iy iftiķār-ı
Āl-i ‘Osmān āferîn (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 5*).
[saña, -a]

‘Adl ile ĥod Hāzret-i Fārūķ’sın sen
hüsrevā / Re’fet ü cūd u

mürüvvette nazîr olmaz **saña**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 12*). [saña, -a]

‘Ālem içre bî-nihāyetdür egerçikim
güzel / Hüsni ile olmaz birisi de
saña herģiz bedel (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 14, Beyit 5*).
[saña, -a]

Ben degül ancak **saña** cümle cihān
olmuş esîr / Meh-cebînüm
nāzenînüm Muşli-i sîmîn-beden
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 4*). [saña, -a]

‘Ālem **saña** yā Rabb güneş gibi
‘ıyāndur / Ķıl rûzî-i şeb ‘îd-i
vişālin Ramazān’uñ (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 4*). [saña, -a]

Bu süsenî ferrāce vü ol fıstıķı atlas
/ Gey yaraşur el-haķ **saña** iy
gözleri nergis (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 7*).
[saña, -a]

Bāĝ-ı ‘ālem içre bir ğül-ruķ nazîr
olmaz **saña** / Yok durur mişlûñ
cihānda hāşılı herģiz şehā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 11*). [saña, -a]

Ĥamdü-lillāh ki Ĥudā kıldı
müyesser ĥüccet / Sālim ol
saña selāmet yaraşur sultānum
(*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 1*). [saña, -a]

Sensin el-haķ kerem ü ‘izz ü şeref
bürhānı / **Saña** her vech ile
şihhat yaraşur sultānum (*Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3*).
[saña, -a]

Teb ü tāb ile ne lâzım bedenüñ ola
za‘îf / Nev-cüvānsın **saña**
ķuvvet yaraşur sultānum (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 5).
[saña, -a]

Luṭf ile tır yıka rû tîr-i vebâlini
gider / Şadra geç **saña** şadâret
yaraşur sultânım (*Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 2, Beyit 6).*
[saña, -a]

Gice gündüz bu durur **saña**
du'âmuz sağ ol / Sağlık **saña**
be-gâyet yaraşur sultânım
(*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 7).* [saña, -a]

Gice gündüz bu durur **saña**
du'âmuz sağ ol / Sağlık **saña**
be-gâyet yaraşur sultânım
(*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 7).* [saña, -a]

Her kim ki aldanup **saña** senden
vefâ umar / İy bî-vefâ cefâ ile
eylersin anı zâr (*Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 4).*
[saña, -a]

sen: " Sen" ikinci tekil şahıs zamiri
(Dinleyici kitle).

Gördün zemâne uymadı uy **sen**
zemâneye / Rif'at viren ahâliye
çün dehr-i dün imiş (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 3).*
[sen,]

sen: " Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Ben **senün** sāye-i bî-māye gibi pā-
mālūn / Sen benüm rif'atle
serv-i hıramānumsın (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit
2).* [senün, -ün]

Her ne cān kim cām-ı 'ışkuñdan
senün ser-mest ola / Kelb-i
nefs-i zālīm aña olımaz hergiz

'ases (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 10).* [senün, -ün
]

Urmasa **senün** luṭf-ı laṭīfūñden
eger dem / Cān virmez idi
mürdelere Hâzret-i 'İsâ (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
6).* [senün, -ün]

Her kimseye kim ire **senün** luṭf-ı
laṭīfūñ / Menzil-gehi eflāk ola
mānend-i Mesīhâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12).*
[senün, -ün]

Redd itdügiçün emrūñi bir kez
senün İblīs / Merdūd-ı ebed
itdün idüp la'neti aña (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
14).* [senün, -ün]

Degül mi 'ayb ki il 'aybına nazar
idesin / Hezār 'aybuñı Settār
ide **senün** mestur (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8).*
[senün, -ün]

Şanma dehrün zāhidā biz kırı
ğavğāsındayuz / Yā **senün** gibi
hemān dünyā temennāsındayuz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 1).* [senün, -ün]

İmān getürdi ḥubbūñe bel bağladı
senün / Her kim Ḥudā'ya
eyledi ikrār Yā Ḥüseyn (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
9).* [senün, -ün]

Ḥün-ı ā'dādan olupdur lā'l her
seng-i siyeh / Pād-şāhā rezm-
gāhuñdur **senün** bürkân-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 30).* [senün, -ün]

Ḥudā ḥakkı **senün** şemsîr-i küll
sânında nâzıldür / Bugün İnnâ-
Fetahnâ âyeti iy Ḥüsrev-i Sānî

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 30). [senüñ, -üñ]

Sen saķım olma çü ikbāl ü şeref
nüshasıñ / **Senüñ** a'dā'ña
saķāmet yaraşur sultānum
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 4). [senüñ, -üñ]

Bende Fazlî kim du'ā-gū-yı
ķadīmüñdür **senüñ** / Āsitān-ı
devlete geldi icāzet var mıdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2). [senüñ, -üñ]

sen: " Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Şol deñlü viridi Hāk **saña** inşāf u
hulķı kim / Nışfını bulmadı
anuñ eşnāf-ı aşfiyā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4).
[saña, -a]

Ben nice medh idem **saña** lāyık
eyā nice / Meddāh olup durur
saña çün zāt-ı kibriyā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
14). [saña, -a]

Nice İskender-i Sānī diyem ben
saña Şāhā kim / Göreydi sen
şehi olurdu İskender **saña** sānī
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 31). [saña, -a]

Saña her kimse ki tutmadı
muħabbet yolını / İrmedi hıç
selāmet yolına ķaldı o dāll
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 34). [saña, -a]

sen: " Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. 2.
Muhatap olarak metni dinleyen
veyahut okuyanlar.

Hāk-ı cihānı eyledi āzār Hākķ'ı
hem / Her kim ki eyledi **seni**

āzār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10).
[seni, -i]

sen: "Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.
Muhammed s.a.v.).

Sensin serīr-i milk-i nübüvvetde
pād-şāh / Cümle sipāhdur saña
eşnāf-ı enbiyā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7).
[sensin, -sin]

sen: " Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Hvān-ı sādī senüñ aşuñ degül olma
tāma' / İy dil-i haste yeter
ni'met-i ğam vāye **saña** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3).
[saña, -a]

Sensin serīr-i milk-i nübüvvetde
pād-şāh / Cümle sipāhdur **saña**
eşnāf-ı enbiyā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7).
[saña, -a]

Ki bilürsün **seni** sensin saña 'ayn-ı
nokşān / Sen **seni** ref' idegör tā
ki olasın kāmīl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10).
[seni, -i]

Eyleye ğālib **seni** her laħza a'dā
üstine / Nitekim şemşīr-i ķahr-ı
Hüsrev ü Cemşīd-fer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
42). [seni, -i]

Görse semend-i saltanat üzre şehā
seni / Hıñk-i felekden ercül ola
hüsrev-i semā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 25).
[seni, -i]

İştābl-ı şāhda ata yok hadd ü 'add ü
haşr / Hāşā **seni** piyāde ķoya

luṭf-ı şehr-yār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 17).
[seni, -i]

Hak salṭanat semendin idüp saña
zîr-i zîn / Kıldı bu 'arşada **seni**
bî-şübhe şeh-süvâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 25).
[seni, -i]

Nice medḥ eyleyem iy kân-ı kerem
ben **seni** kim / Bir yire gelse
seni medḥ idemez cümle cihân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 26). [seni, -i]

Nice medḥ eyleyem iy kân-ı kerem
ben **seni** kim / Bir yire gelse
seni medḥ idemez cümle cihân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 26). [seni, -i]

Taht-ı bahâda görse **seni** tâc-ı hüsn
ile / Terk ide tâcı Yūsuf idüp
tahtdan firâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 30).
[seni, -i]

Hoş geçer cümle cihân halkı bugün
sâyeñde / Müntehâ gördi gören
sidreden iy şâh **seni** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
19). [seni, -i]

İşiden cân ile öldür beni sevmezse
seni / Diyesin öldürürüm ger
beni cândan seveni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 32).
[seni, -i]

Muḥâldür ki **seni** vaşf idem kemâ-
hiye ben / Vücûda gelse eger
dünyede her emr-i muḥâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
26). [seni, -i]

Nice medḥ eyleyem iy kân-ı kerem
ben **seni** kim / Bir yire gelse
seni medḥ idemez cümle cihân

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 39). [seni, -i]

Görmeyelden gözlerüm iy mâh-ı
bî-mihrüm **seni** / Haste gönlüm
göglere ırgürdi âh u şîveni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 3). [seni, -i]

Vâdi-i 'ışkuñda itdüm gözlerüm
yaşını nehr / Yâr bildüm ben
seni vü mâ-'adâyı derd ü qahr
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 4). [seni, -i]

Seni bu hüsn ile görürken sivâdan
şeyḥ-i şehr / Tevbe 'arz eyler
baña estağfiru' -llâhi' l-'azîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 6). [seni, -i]

Kime beraber eyleyeyin ben gedâ
seni / Mîzân-ı 'aqla urmuşam
iy pâdişâ **seni** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 1).
[seni, -i]

Kime beraber eyleyeyin ben gedâ
seni / Mîzân-ı 'aqla urmuşam
iy pâdişâ **seni** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 1).
[seni, -i]

Yūsuf mişâl eyleyüp ehl-i bahâ
seni / Vezn eylemek degül zer
ile serverâ **seni** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 2).
[seni, -i]

Yūsuf mişâl eyleyüp ehl-i bahâ
seni / Vezn eylemek degül zer
ile serverâ **seni** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 2).
[seni, -i]

Dünyayı bir yaña kosalar bir yaña
seni / Baña **seni** gerek **seni** iy
bî-vefâ **seni** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 3).
[seni, -i]

Dünyayı bir yaña qosalar bir yaña
seni / Baña **seni** gerek **seni** iy
bī-vefā **seni** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 3).
[seni, -i]

Dünyayı bir yaña qosalar bir yaña
seni / Baña **seni** gerek **seni** iy
bī-vefā **seni** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 3).
[seni, -i]

Dünyayı bir yaña qosalar bir yaña
seni / Baña **seni** gerek **seni** iy
bī-vefā **seni** (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 3).
[seni, -i]

Hayr-mağdem hayr-mağdem iy
emîr-i kâr-dân / Hamdû-lillâh
kim **seni** gördük yine sağ u şafâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3,
Beyit 1). [seni, -i]

sen: " Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñ resm-i ruḥuñ berg-i gül-i
ḥandâna yazmışlar / Benüm
dâğ-ı siyâhum lâle-i nu'mâna
yazmışlar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 92, Beyit 1). [senüñ, -üñ]

Hudâ hakkı **senüñ** semşîriñüñ
şânında nâzildür / Bugün İnnâ
Fetaḥnâ âyeti iy Hüsrev-i Sâñî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 43). [senüñ, -üñ]

Hemîşe sūr-ı 'ömrüñ eyleye
muḥkem **senüñ** Bārî / Gül-i
sūrîlerüñe hîç irişdürmeye
nokşânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 50). [senüñ, -
üñ]

Sūr-ı 'ömrüñi **senüñ** eyleye Bārî
muḥkem / Gül-i sūrîlerüñe
irmeye hergiz nokşân (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
49). [senüñ, -üñ]

Zihî kemâl ki ḥüsn-i kelâm ile oldu
/ **Senüñ** gibi ulu şeh-zâdenüñ
senâ-ḥvânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 31). [senüñ, -
üñ]

Cevlân vir esb-i devlete meydân
senüñ durur / Virdi şerîf-i
destüñe çün Hâk 'inân-ı 'adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 9). [senüñ, -üñ]

Olmayan zerre gibi yoluña ser-
geste **senüñ** / Dilerüm mihr-i
cihân-tâb ise de bula zevâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 36). [senüñ, -üñ]

Çerḥ-i rakḳâş u meh ü mihr
olupdur deffâf / Zühre
bezmüñde **senüñ** câriye-i çeng-
nûvâz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 27). [senüñ, -
üñ]

Ḳande Fazlî vü **senüñ** mādihüñ
olmak ḳande / Sözlerinden
ğaraḳı hayr du'â ola hemân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 27). [senüñ, -üñ]

Çü esb-i devleti meydân-ı rif'ate
şalduñ / **Senüñ** durur yûri
meydân murâd tōpın çal (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
19). [senüñ, -üñ]

Sensin ol munşif ü 'âdil ki
zemānuñda **senüñ** / 'Adl ü
inşâfuñ ile buldı zemâne ârām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 16). [senüñ, -üñ]

Ḳande Fazlî vü **senüñ** mādihüñ
olmak ḳande / Sözlerinden
ğarabı hayr-du'â ola hemân

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 40). [senüñ, -üñ]

Olmasa ebyât-ı ma'mûruñ **senüñ** /
Milket-i nazm içre olmazdı
nizâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
1, Beyit 10). [senüñ, -üñ]

Muṣṭafâ'sın haḳ budur aḳrânüñ içre
Muṣṭafâ / Görmedi mişlün
senüñ dünyâda erbâb-ı şafâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 13). [senüñ, -üñ]

Hâşıl itdi cümle-i 'âlem **senüñ**
devründe sūd / Şem'dür el-ḥaḳ
zebân üzre oda aldum şühüd
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 19). [senüñ, -üñ]

'Adl ü dâd iy şâh-ı 'âlem çün
şi'ârüñdur **senüñ** / Luṭf u cüd u
re'fet ü şefḳat-dişârüñdur
senüñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 21). [senüñ, -
üñ]

'Adl ü dâd iy şâh-ı 'âlem çün
şi'ârüñdur **senüñ** / Luṭf u cüd u
re'fet ü şefḳat-dişârüñdur
senüñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 21). [senüñ, -
üñ]

Merḥamet ḥaḳ-ı cihân ḥaḳkında
kāruñdur **senüñ** / Ğam yime
'avn-i İlâhî dest-yârüñdur
senüñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 22). [senüñ, -
üñ]

Merḥamet ḥaḳ-ı cihân ḥaḳkında
kāruñdur **senüñ** / Ğam yime
'avn-i İlâhî dest-yârüñdur
senüñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 22). [senüñ, -
üñ]

Ehl-i imānuñ du'âsı yâr-ı ğâruñdur
senüñ / Evliyānuñ himmeti ḥöd

pâsdâruñdur **senüñ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 23).
[senüñ, -üñ]

Ehl-i imānuñ du'âsı yâr-ı ğâruñdur
senüñ / Evliyānuñ himmeti ḥöd
pâsdâruñdur **senüñ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 23).
[senüñ, -üñ]

Şâh-bâz-ı devlet ü 'izzet şikâruñdur
senüñ / Feth ü nuşret 'izz ü
devlet çâr-yârüñdur **senüñ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 24). [senüñ, -üñ]

Şâh-bâz-ı devlet ü 'izzet şikâruñdur
senüñ / Feth ü nuşret 'izz ü
devlet çâr-yârüñdur **senüñ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 24). [senüñ, -üñ]

Luṭf u cüduñdan cihân hep şerm-
sâruñdur **senüñ** / Âferîn iy
iftihâr-ı Âl-i 'Osmân âferîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 25). [senüñ, -üñ]

Eyledüñ la'lün gibi cānum içinde
yirüñi / Çünki naḳşuñda **senüñ**
bulmadılar tezvîrünü (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 4). [senüñ, -üñ]

Zehr-i hicrānuñ **senüñ** âḫir şehîd
eyler beni / İy melâḥat taḥt-ğāhı
üzre sultānum Ḥasan (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14,
Beyit 4). [senüñ, -üñ]

Ḥaḳ Te'âlâ eylesün 'ömrün **senüñ**
her-dem mezîd / İy melâḥat
taḥt-ğāhı üzre sultānum Ḥasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 12). [senüñ, -üñ]

Gözüm ḳan ağla kim ḳan ağlamak
oldı **senüñ** kāruñ / Çün aldı
çıkdı ḥayf ü zulm ile şâh-ı
cihāndâruñ (Kara Fazlî Dîvânı,

Murabba 27, Beyit 15). [senüñ, -üñ]

sen: " Sen" ikinci tekil şahıs zamiri .

Çünkü bezm ehline kan yutdurmak
oldı hū **saña** / Ben dağı sākī
götürdüm ayağı yā hū **saña**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27,
Beyit 1). [saña, -a]

Halk içinde bu kadar ‘izz ü şeref
bulmazdı / Ger **saña** olmasa bir
bende-i çāker nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
25). [saña, -a]

Kayıрма pâdişāhum ‘azm-i rezm it
virmek Allāh’uñ / Mu‘āvindür
saña her yirde ‘avn ü feth-i
Sübḥānī (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 25). [saña, -a
]

Nice İskender-i Sānī diyem ben
saña Şāhā kim / Göreydi sen
şehi olurdu İskender **saña** sānī
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 31). [saña, -a]

Zer-baḥşsın müselsel eger kim
disem n’ola / Zencīr-i zer aña
saña Nüşīrevān-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
4). [saña, -a]

Cüddan **saña** su’āl eyleseler
iḥsānuñ / Dir cevābında ne
lāzım aña billāh su’āl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
32). [saña, -a]

sen: " Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ola tiryāk olsa **senden** gayrı dilber
baña zehr / Yok durur mişlūñ
velīkin bu ‘aceb iy hūn-ı dehr

(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 5). [senden, -den]

Her kim ki aldanup saña **senden**
vefā umar / İy bī-vefā cefā ile
eylersin anı zār (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 4).
[senden, -den]

sen: " Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senligüñdür **seni** senden ayıran iy
miskīn / Yoḥsa sensin girü
maṭlūbuñ olan ancak bil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
11). [seni, -i]

Sen **seni** ref‘ idegör tā ki ola ref‘-i
ḥicāb / Ki hemān çihre-i
cānāneye sensin ḥāyil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
12). [seni, -i]

Ni‘met ü devlet ü ‘izz ü şeref ü
ḳudretle / Pād-şāhum ḳıla
pāyende Ḥudāvend **seni** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
43). [seni, -i]

senā: Ar. Medih, övme.

Şāha lāzım durur elbette du‘ā-gū
meddāḥ / Ki ola medḥ ü
senāsında anuñ sām u seḥer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 41). [senāsında, -sı, -n, -
da]

senā-hVān: Öven, medheden.

Zihī kemāl ki ḥüsn-i kelām ile oldı
/ Senüñ gibi ulu şeh-zādenüñ
senā-hVānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 31).
[senā-hVānı, -ı]

senc: Delme, delik açma.

Ser-â-ser **sencler** şevk ile urup el
ele yir yir / Sürûr olmayana
hey hey idüp eyler istihzâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 9). [sencler, -ler]

senc ol: Değerlendirmek, ölçmek.

Sûr-ı eflâkda pür-şevk durur ol sūra
/ İki senc olmağa hürşîd ile
mâh-ı tâbân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 8).
[senc ol, -mağ, -a]

sencileyin: Senin gibi.

Görmedi **sencileyin** bir şeh-i 'âlî-
menzil / Gerçi çok serveri seyr
itdi 'uyûn-ı devrân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 44).
[sencileyin,]

sencileyin: İkinci tekil şahıs zamiri 2.
senin gibi, senin gibisi 2. sevgili
yerine.

Biz müselmân itdük anı zâhidâ
sencileyin / Şanma kim İblîs-i
nefsüñ her-dem ağvâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 25). [sencileyin,]

sene: Ar. Sene, yıl.

Fazlî işitdügünde didi du 'â vü târîh
/ İclâl ü 'ömr bâkî 'ilm ü edeb
müyesser **sene**
dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7). [sene,
]

İşidüp didi târîhini Fazlî / Şehe
Behrâm-ı meh oldı silih-dâr
sene dokuzyüzelliyedi (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 7).
[sene,]

Didi târîhin beşâret eyleyüp /
Ahmedâ yümn-ile olduñ defterî
sene dokuzyüzellidört (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 8).
[sene,]

Görüp Fazlî didi târîhin anuñ / Zihî
a 'tâ vü ni 'met bârek-Allah **sene**
dokuzyüzellialtı (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 4, Beyit 7). [sene,
]

Didi târîhin işidüp Fazlî / Ebed
olsun ziyâde zî-rif'at **sene**
dokuzyüzellidört (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 5, Beyit 11).
[sene,]

Vefâtına didi târîh Fazlî / Yirin nûr
eylesün Allâh Cebbâr **sene**
dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2). [sene,
]

Seng-i mezârı üzre târîh yazdı
kudret / Hâk ideli münevver
budur Makâm-ı Maḥmūd **sene**
dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 7, Beyit 3). [sene,
]

seng: Taş // Katı, sert.

İtmedi zâyil cefâ hattını gönlünden
başum / Müddet ile nakşı **sengî**
gerçi mâ-tağyîr ider (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit
2). [sengî, -i]

seng-i ecel: Ecel taşı.

Şakın bezm-i hayātuñ revnaķına
Fazlî aldanma / Şıdı **seng-i ecel**
çün kâse-i ‘ömrini fağfûruñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118,
Beyit 5). [seng-i ecel,]

seng-i fenâ: Yokluk taşı.

Kâse-i serde vaţan eylemedin mūr-ı
ecel / İrmedin seng-i fenâdan
tene hâk ile hâlel (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 9).
[seng-i fenâ, -dan]

seng-i havâdis: Felaketler taşı.

Yüz yirden olursa n’ola ğam şüreti
zâhir / Dil âyinesin pâreledi
seng-i havâdis (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4).
[seng-i havâdis,]

seng-i mezâr: Mezar taşı.

Ten-şüy tahta taht ola **seng-i
mezâr** tâc / Kaşdı ide taht u tâca
eger haşm-ı nâ-bekâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
18). [seng-i mezâr,]

Seng-i mezârı üzre târîh yazdı
kudret / Hâk ideli münevver
budur Maķâm-ı Maķmūd sene
dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 7, Beyit 3).
[seng-i mezâr, -ı]

seng-i siyâh: Kara taş. 2. kömür.

‘Âlemüñ lâ’l ola her seng-i siyâhı
kandan / Mâkiyân ile bize şol
kadar ola kurbân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 11).
[seng-i siyâh, -ı]

seng-i siyeh: Kâbe’nin duvarında
bulunan siyah taş, haceri’l- esved.

Hün-ı kurbân ile lâ’l oldu kamu
seng-i siyeh / Kıymeti kalmadı
yâķûtuñ eger olsa da az (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
9). [seng-i siyeh,]

seng-i siyeh: Siyah taş.

Hün-ı â’dâdan olupdur lâ’l her
seng-i siyeh / Pâd-şâhâ rezm-
gâhuñdur senüñ Bürkân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 30). [seng-i siyeh,]

seng-i yâr: Sevgilinin taşı.

Zillet türâbı taht baña tâc **seng-i
yâr** / Taht ehliyüm ser-âmed-i
‘uşşâķ-ı tâc-vâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 26).
[seng-i yâr,]

senlig: Kendini herkesten üstün görme
durumu, enâniyet, kibir, gurur,
enâniyet.

Senligüñdür seni senden ayıran iy
miskîn / Yohsa sensin girü
maţlûbuñ olan ancak bil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
11). [senligüñdür, -üñ, -dür]

senüñ ol: Senin olmak: Sana ait
olmak, senin tasarrufunda olmak.

Zâhidâ baña yeter ol şanem-i mâh-
likâ / Başdan ayaĝa yûri var
senüñ olsun hûrâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1).
[senüñ ol, -sun]

ser: Far. Baş, kafa.

Tahtuñda baht-ı taht-ı sa'adet
serüñde tãc / Tãc âftãb-ı zîver
ü taht âsmân-medâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
4). [serüñde, -üñ, -de]

ser: Baş, kafa.

Küy-veş meydânda ğaltân itmege
serin / Kãm-kārã destüñe
virmiş Hudâ çevgân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 24). [serin, -i, -n]

ser: Baş 2. can.

Büsesini alımaşduñ yalıñuz cãn ile
sen / **Ser** dañı iy dil eger
olmasa sermãye saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2).
[ser,]

Maħaffe püş-i şütürde olursa
hücrem olur / Çü **ser** ü pã-yı
şütür hücre hem-çü şahn-ı
çemen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 31). [ser,]

Evlãd-ı pâkuñ içre anuñ ħaqqı kim
odur / Bãkır Muhammed ol **ser**
ü sãlâr Yã Hüseyñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 39).
[ser,]

ser: Baş.

Sülük-ı rãh-ı 'İşk itdüñ **ser** ü
destãrı terk eyle / Behey şüfî
sebük-bãr ol sebük-bãr ol
sebük-bãr ol (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2).
[ser,]

ser: Kötülük, şer, fenalık, bela.

Şeh Süleymân'uñ şalaldan tîğın ol
mîr-i şecî' / Fitne kať oldu vü
götrüldi cihândan şür u **şer**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 37). [şer,]

ser koy: Baş koymak, başını eğmek.

Hãn Muştafã ki sümm-i semendine
ser koyup / Şehler kılur türãb-ı
rehin tãc-ı iftiħâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 18).
[ser koy, -up]

ser vir: Baş vermek 2. canını feda etmek.

Ser virür her güşede 'uşşāk
serverler gibi / Tekye-i 'ışk içre
çok kurbãna gelmiş şât-ı 'ışk
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111,
Beyit 6). [ser vir, -ür]

ser virme: Baş vermek; can feda etmek.

Server yolına server iseñ cãn-ile iy
dil / Ser virmeyene 'aşık olan
dimeye server (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [ser
virme, -y, -e, -n, -e]

serã: Büyük konak.

Tekyelenme cennete zãhid ki
bunda 'arifüñ / Güşe-i mey-
hãne gibi bir **serãsı** yok degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 5). [serãsı, -sı]

serā: Toprak, yeryüzü.

Fezā-yı lā-mekān şeh-bāziyam
zāhid beni şanma / Bu cismānī
serāda āşiyān tutmuş mekānum
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
87, Beyit 5). [serāda, -da]

ser-āmed-i 'ālem ol: Ālemin, cihanın
önde geleni olmak.

Olmaz-idi ser-āmed-i 'ālem / Elüñ
altında olmasa tuğrā (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 4).
[ser-āmed-i 'ālem ol, -maz, -i, -
di]

ser-āmed-i 'uşşāk-ı tāt-vār: Taç
sahibi aşıkların öncüsü.

Zillet türābı taht baña tāt seng-i yār
/ Taht ehliyüm **ser-āmed-i**
'uşşāk-ı tāt-vār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 26).
[ser-āmed-i 'uşşāk-ı tāt-vār,]

ser-ā-pā: Baştan ayağa kadar.

Deryā-yı reşk-i çeşme ğarķ
olmuşam **ser-ā-pā** / Bu
varţadan dirīgā hergiz kenāre
yir yok (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 109, Beyit 2). [ser-ā-pā,
]

ser-ā-ser: Baştan başa, tamamen.

Bülbül-i bāğ-ı belāya kılmağa
zerrīn kafes / Çāk çāk itdi **ser-**
ā-ser sīnemi tīg-ı belā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit
2). [ser-ā-ser,]

Murtazā haķķı 'Alī olmasun adum
Fazliyā / Eylemezsem Döldül-i
cismüm **ser-ā-ser** kana ğarķ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112,
Beyit 5). [ser-ā-ser,]

Elüñde hātem-i devlet **ser-ā-ser** ins
ü cin rāmuñ / Bugün milk-i
cihānuñ haķ bu kim sensin
Süleymān'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 38). [ser-ā-
ser,]

'Asker-i serdini cem' eyledi sultān-
ı şitā / Kılmağa memleket-i
bāğı **ser-ā-ser** vīrān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
4). [ser-ā-ser,]

Melāmet milkini açdum **ser-ā-ser**
tīg-ı āhumla / Bugün ben şāh-
bāz-ı milk-i 'ışķum bir diyār
aldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 10). [ser-ā-
ser,]

Nihāl-i şīve olmışdur **ser-ā-ser**
bülbül-i güyā / Çemende
şalınurlar serv gibi nāz ile tenhā
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 4). [ser-ā-ser,]

ser-ā-ser: Baştan başa, büsbütün.

Ser-ā-ser sūz u hāl olmak gerek iy
Fazlî eş'āruñ / Ki yanup yaķıla
der-gāh anuñla okuyan 'āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 5). [ser-ā-ser,]

Demidür hurrem ol iy dil ki irdi
sūr-ı sultānī / **Ser-ā-ser** hūb-
rūlarla pūr oldı At Meydānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 1). [ser-ā-ser,]

Ser-ā-ser ins ü cinn vahş u tıyūrı
cümle toyardı / Bugün irişdi
mūr u mārā ihsān-ı Süleymān'ı

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 25). [ser-â-ser,]

Yanup pāpāslar anda **ser-â-ser** nār
u nūr oldı / Anuñla rüşen oldı
ser-be-ser çeşm-i Müselmān'ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 32). [ser-â-ser,]

‘Āleme söyle şeref virdi **ser-â-ser**
nevrüz / Qadrle kıldı şezi rûza
berāber nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 1).
[ser-â-ser,]

Dem-i ‘İsî ile şan mürdelere irdi
hayāt / Bāğ-ı emvātına cān
virdi **ser-â-ser** nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
10). [ser-â-ser,]

Halka göstermege dünyâyı **ser-â-**
ser rüşen / İtdi peydā yine
mir’āt-ı Sikender nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
11). [ser-â-ser,]

Meskenüñ burc-ı sa’âdet ola hürşîd
gibi / Tā ki virdükce şeref
dehre **ser-â-ser** nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
32). [ser-â-ser,]

İrişdi bir kıyāmet-dem bu şehir oldı
meger maşşer / Ki haşşer oldı
ser-â-ser ins ü cinn ü pîr ile
bernā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 5). [ser-â-ser,
]

Ser-â-ser sencler şevk ile urup el
ele yir yir / Sürürî olmayana
hey hey idüp eyler istihzā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 9). [ser-â-ser,]

Leţāfetde nezāfetde cihān gül-
zārına döndi / Hıyām-ı lāle-gün
ile **ser-â-ser** zeyn olup şahrā

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 12). [ser-â-ser,]

Yağup pāpāslar yir yir **ser-â-ser**
nār u nūr oldı / Olup rüşen bil
İslām ehli yandı havf ile tersā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 43). [ser-â-ser,]

ser-â-ser: Baştan başa, bütün,
büsbütün.

Şecer-i saltānatuñ rîh-i ‘adālet
şalalı / Tutdı tûbā gibi āfākı
ser-â-ser şeceni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 18).
[ser-â-ser,]

serāy: Saray.

Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye / ‘Ālem **serāy** pür-
gam u künc-i ferāğı yok (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 13). [serāy, -ı]

serāy-ı ‘ālem: Dünya sarayı.

Çekdüñ cihāna süfre-i in‘āmı olalı /
Hemān serāy-ı ‘āleme sen mîr-i
nān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 13). [serāy-ı
‘ālem, -e]

serāy-ı devlet: Büyüklük, ululuk sarayı
// talih sarayı.

Serāy-ı devletüñ tā haşşer olup
ma‘mūr u müstahkem / Ola
te’yîd ü feth ü ‘avn ü nuşret çār
erkānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 35). [serāy-ı
devlet, -üñ]

Halel irişmeye dünyāda seyl-i
hādîşeden / Serāy-ı devleti
dāyım bula cihānda sebāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
43). [serāy-ı devlet, -i]

serāy-ı rahmet: Merhamet sarayı.

Serāy-ı rahmete mālîk ide seni
Mevlā / Bugün ki kaşr-ı
‘ibādâtı idesin ma‘mūr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
5). [serāy-ı rahmet, -e]

ser-bāz: Korkusuz, cesur, yiğit,
serdengeçti 2. aşık.

Bugün baş oynadup meydān-ı
ğamda ‘ışk-ile Fazlî / Belālu
başumı **ser-bāzlar** silkine baş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 7). [ser-
bāzlar, -lar]

ser-be-ser: Baş başa, birlikte,
beraberce.

Yanup pāpāslar anda ser-ā-ser nār
u nūr oldu / Anuñla rüşen oldu
ser-be-ser çeşm-i Müselmān’ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 32). [ser-be-ser,]

serbet-i cūd: Cömertliğinin şurubu,
cömertliğinin tatlı içeceği.

Serbet-i cūdı cihān halkını sîr-āb
eyledi / Şimdiden girü ne dadı
var şuya ursun şeker (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
36). [serbet-i cūd, -ı]

ser-bülend ol: Yüksek bir makamda,
mevkide olmak.

Zātuñla tāca ‘izzet idüp tahta i‘tilā /
Tāc oldu ser-bülend olup taht
bahtiyār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 20). [ser-
bülend ol, -dı]

ser-çeşme-i havāt: Yaşam kaynağı,
hayat pınarı.

Bir cür‘asından anuñ biñ Hızr
zinde-dildür / La‘lūñ ki
menba‘ıdur ser-çeşme-i
hayātuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 5). [ser-
çeşme-i hayāt, -uñ]

ser-cümle-i eşyā: Allahın yarattığı her
şeylerin tamamı.

İy kudretüñüñ mazharı **ser-cümle-i
eşyā** / V’ey hikmetüñüñ
manzarı āyîne-i dünyā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
1). [ser-cümle-i eşyā,]

serd bürüdet: Çok soğuk.

Ceyş-i dem **serd bürüdet** eşerin
‘arz idicek / Eyledi cümle-i
dunyāyı muṭī‘ ü fermān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
11). [serd bürüdet,]

ser-dār ol: Komutan, mir olmak.

Zātuñ hākı ki mefhar-ı evlād u āl
olup / Olduñ gürüh-ı ümmete
ser-dār Yā Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 37).
[ser-dār ol, -du, -ñ]

ser-defter-i ehl-i 'irfān: *İrfan ehlinin reisi.*

Luṭf-ı idrāk ile **ser-defter-i ehl-i 'irfān** / Kerem ü cūd ile erbāb-ı seḥāya server (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 35*). [ser-defter-i ehl-i 'irfān,]

ser-defter-i mecmū'-ı kiram: *Ulu kişiler topluluğunun en başta bulunanı.*

Â'ni pâşā-yı mu'azzam ser-i erbāb-ı himem / Kerem ü cūd ile **ser-defter-i mecmū'-ı kiram** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 8*). [ser-defter-i mecmū'-ı kiram,]

ser-defter-i mecmū'-ı kiram: *Ulu kişiler topluluğunun en başta bulunanı.*

Â'ni pâşā-yı mu'azzam ser-i erbāb-ı himem / Kerem ü cūd ile **ser-defter-i mecmū'-ı kiram** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 8*). [ser-defter-i mecmū'-ı kiram,]

ser-defter-i mecmū'-ı kiram: *Ulu kişiler topluluğunun en başta bulunanı.*

Â'ni pâşā-yı mu'azzam ser-i erbāb-ı himem / Kerem ü cūd ile **ser-defter-i mecmū'-ı kiram** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 8*). [ser-defter-i mecmū'-ı kiram,]

ser-defter-i mecmū'-ı kiram: *Ulu kişiler topluluğunun en başta bulunanı.*

Â'ni pâşā-yı mu'azzam ser-i erbāb-ı himem / Kerem ü cūd ile **ser-defter-i mecmū'-ı kiram** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 8*). [ser-defter-i mecmū'-ı kiram,]

ser-defteri ol: *Reisi olmak.*

Rûm-ili ḥayline defter-dār olup / Oldı ehl-i devletüñ ser-defteri (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 6*). [ser-defteri ol, -dı]

serd-i vācibü'l-ta'zīm: *Ululaması vacip olanın zikri.*

Berāhine buña cāzim degül mi 'aql-ı selīm / Ki 'ilm ü faẓl iledür **serd-i vācibü'l-ta'zīm** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 1*). [serd-i vācibü'l-ta'zīm,]

ser-efrāz: *Benzerlerinden üstün olan, seçkin, mümtaz.*

Ol taḥt u tāt ile çü **ser-efrāz**sın bugün / Qıl tāt u taḥt-ı şāha du'ā leyl ile nehār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 38*). [ser-efrāzsın, -sın]

ser-encām: *Başa gelen bir durum veya olay.*

Dirīgā ol muḥabbet āfet oldı gör **ser-encāmı** / Meded begler meded zulm oldı gāyet Muṣṭafā Ḥān'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 6*). [ser-encāmı, -ı]

ser-figen: *Başı önde.*

Olalı bende taht saña **ser-figende**
tâc / Taht oldu 'âli tâc ise baş
üzre yiri var (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 13).
[ser-figende, -de]

ser-firâz: *Benzerlerinden üstün olan.*

Kim dūrūr dirseñ eger ol pâdişâh-ı
'âlemi / Dil-nevâzum **ser-**
firâzum dilberüm nâzûk Memî
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
17, Beyit 2). [ser-firâzum, -um
]

Bî-nazîr ü bî-bedeldür hûbdur
maḥbûbdur / Dil-nevâzum **ser-**
firâzum dilberüm nâzûk Memî
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
17, Beyit 4). [ser-firâzum, -um
]

Ġamzesi cânlar alur lîkin cihân
fettânidur / Dil-nevâzum **ser-**
firâzum dilberüm nâzûk Memî
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
17, Beyit 6). [ser-firâzum, -um
]

Ġamzesi siḥriyle 'âlem cümle
râmîdür anuñ / Dil-nevâzum
ser-firâzum dilberüm nâzûk
Memî (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 17, Beyit 8). [ser-
firâzum, -um]

Fazlî-i üftâde ol şâh-ı cihānuñ
ḳulıdur / Dil-nevâzum **ser-**
firâzum dilberüm nâzûk Memî
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
17, Beyit 10). [ser-firâzum, -um
]

ser-firâz: *1. Başını kaldıran, yücelere,*

yükseklere uzanan. 2. mec.
Benzerlerinden üstün olan (kimse),
seçkin, mümtaz.

İsterüm Ḥaḳ'dan ki üstinde yavuz
yıl esmeye / **Ser-firâz** olsun
çün ol serv-i ḥirāmānum gider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,*
Beyit 7). [ser-firâz,]

ser-firâz: *Başını kaldıran, yücelere,*
yükseklere uzanan.

Gülşen-i 'âlemde sen bir goncesin
iy serv-i nâz / Serv-ḳadd u lâle-
ḥadd u **ser-firâz** u dil-nevâz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
18, Beyit 7). [ser-firâz,]

ser-firâz: *Benzerlerinden üstün olan*
(kimse), seçkin, mümtaz.

Niteki taht u tâc ile şehir bulup
kemâl / Tâc ile **ser-firâz** ola
taht ile baḥtiyâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 40).
[ser-firâz,]

ser-firâz ol: *Önde/ileride gelmek,*
seçkin olmak.

Zîbâ senüñle tâc mu'allâ senüñle
taht / Tâc oldu ser-firâz olup
taht üstüvâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 15).
[ser-firâz ol, -dı]

serfürü id: *Baş eğmek, itaat etmek,*
minnet etmek.

Ger görse tîḡuñı çü ḳalem serfürü
idüp / Bî-tîḡ u bî-ḳalem ola
a'dâ esîr ü zâr (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 24, Beyit 23).
[serfürü id, -üp]

ser-gerdân: *Başı dönen, sersem.*

Rif'ati kaşrınıñ etrâfın anuñ peyk-i
hayâl / Haşre dek devr idemez
âhir olur **ser-gerdân** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 22*). [ser-gerdân,]

ser-gerdân ol: *Perişan etmek, başını döndürmek.*

Bir gözi âhûya ser-gerdân olup
dîvâne-vâr / Göñlüm ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 10*). [ser-gerdân ol, -up]

ser-gerdân ol: *Fazla etkilenme sonucunda baş dönmesi, beğenmekten perişan olmak, büyülenmek.*

Yalınız iy Fazlî şanma sen seni
'âşık hemân / Mihr ü mäh ile
felekler oldu ser-gerdân aña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5*). [ser-gerdân ol, -dı]

ser-gerdân ol: *Başı dönmek, sersemlemek.*

Böyle halkuñ göricek keşret ile
seyrânın / Ara yirde delice olsa
gerek ser-gerdân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 31*). [ser-gerdân ol, -sa]

ser-gerdân olam: *Perişan etmek, başını döndürmek.*

Vağtdür kim 'İşk ile hayrân u **ser-gerdân olam** / Şabra tâkât
kalmadı terk-i diyâr ister göñül
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 4*). [ser-gerdân olam, -a, -m]

ser-geşte: *Başı dönmüş, kafası karışmış kimse, şaşkın.*

Döst düşmenler ile 'arşada dolāba
bin / Zâr u **ser-geşte** olursam
n'ola dolāb-mişāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 17*). [ser-geşte,]

Olmayan zerre gibi yoluña **ser-geşte** senüñ / Dilerüm mihr-i
cihân-tâb ise de bula zevâl
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 36*). [ser-geşte,]

ser-geşte ol: *Başı dönmek, sersem olma, şaşkın olmak.*

Şevküñde zerre gibi ser-geşte
olmuşumdur / Mihrüñle yirde
gögde ben hâk-sâre yir yok
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5*). [ser-geşte ol, -muş, -um, -dur]

Bu âteş işlerinden çok tarāka kopdı
'âlemde / Delice ara yirde oldu
ser-geşte tutup sevdâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 44*). [ser-geşte ol, -dı]

ser-gestesi ol: *Başı dönmüş, kafası karışmış, şaşkın olmak.*

Olap Fazlî gibi ser-gestesi bir mäh
ruhsâruñ / Varup dellâl-ı dil
bâzâr-ı kûyına o dil-dâruñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes*

3, Beyit 11). [ser-gestesi ol, -up]

ser-güzeşt: Far. Başa gelen, baştan geçen vak'a, vekayî.

İy şehr-yâr diñle benüm **ser-güzeştümi** / Virmez gedā şikāyeti zāhir bu şāha 'ār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 3). [ser-güzeştümi, -üm, -i]

ser-hadde ol: Sınırdan olmak.

Qarār itmişdi milk-i Rûm'da ol şāh-ı nîkû fer / Olup ser-hadde Ye'cûc-ı fitenden sedd-i İskender (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 19). [ser-hadde ol, -up]

serheng: Bekçi.

Furşat u şevket bize oldu qaravul sağ u şol / Fetḥdür sālār u **serheng** ü kulağuzdur zafer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 6). [serheng,]

ser-i 'adū: Düşman kellesi.

Ser-i 'adū n'ola gālṭān olursa kūy-şifat / Çü dest-i mihrine tevḥîk şundi çevgānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 16). [ser-i 'adū,]

ser-i āfitāb: Güneşin başı.

Terk-i ta'alluk eyle çü 'İsī mücerred ol / Pāyuñ şeref yüzinde ser-i āfitāba baş (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [ser-i āfitāb, -a]

ser-i ahyār ol: Hayırlı kimselerin başı olmak.

Daḥı Rızā Taḳī vü Naḳī 'Askerī ḥaḳı / Kim oldu her biri ser-i ahyār Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 42). [ser-i ahyār ol, -dı]

seri eflāke irgür: Başlı feleklere erişmek.

Baş çeküp gül-zār-ı devletden yine / Qadr ile eflāke irgürdi seri (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 3). [seri eflāke irgür, -di]

ser-i efrāsiyāb: Efrasiyabın başı (Efrasiyab; Kahramanlığı ile tanınan ünlü Türk büyüğü Alp Er Tunga'ya İranlılarca verilen ad).

Gey ḥüsrevî kelāmuñı Key-ḥüsrev ol göñül / 'İzzetde pāyuñı ser-i Efrāsiyāb'a baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 6). [ser-i efrāsiyāb, -a]

ser-i erbāb-ı himem: Gayret erbabının başı.

Ā'ni pāşā-yı mu'azzam **ser-i erbāb-ı himem** / Kerem ü cūd ile ser-defter-i mecmū'-ı kiram (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 8). [ser-i erbāb-ı himem,]

ser-i mū: Kıl ucu.

Olinmaya **ser-i mû** deñlü şerh-i evşāfuñ / Tenümde her **ser-i mû** haşr olunca olsa kelīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 29). [ser-i mû,]

Olinmaya **ser-i mû** deñlü şerh-i evşāfuñ / Tenümde her **ser-i mû** haşr olunca olsa kelīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 29). [ser-i mû,]

ser-i mû: Kıl ucu, saç kılı.

Mecnûnlarına zülfüni ol leyli zencîr eylese / İy dil **ser-i mû** degmeye dîvânenen dîvâneye (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [ser-i mû,]

ser-i nîkû-âmâl: Güzel işlerin başı.

Hüsrev-i ‘arş-medâr u şeh-i gerdün-mikdâr / Server-i nîk-me’âl u **ser-i nîkû-âmâl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 24). [ser-i nîkû-âmâl,]

ser-i şeh-peri: Kuşun tüyünün başı.

Mâh-ı nev şanma görinen ki ser-i şeh-peridür / Uçmağ ister bu yaña tâyir-i evc-i iqbâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 7). [ser-i şeh-peri, -dür]

ser-i sipihr: Feleklerin başı.

Virmişdi Hâk o şâha bir dürr-i bî-bahâ kim / Lâyık ser-i sipihre ger olsa dürr-i efser (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2). [ser-i sipihr, -e]

ser-i zülf: Saç ucu.

Ser-i zülfüñ hevâsın şorma her bî-mağza luţf eyle / Ne bilsün gelmeyenler başına sevdâyı bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [ser-i zülf, -üñ]

ser-i zülf-i siyâh: (Sevgilinin) Siyah saçlarının ucu.

Bâğ-ı ‘âlemde ne kaddüñ gibi bir serv olur / Ne ser-i zülf-i siyâhuñ gibi sünbül bulunur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3). [ser-i zülf-i siyâh, -uñ]

serîr: Taht.

Geçdi oturdu **serîrine** zemînüñ şeh-i berf / Oldı her yirde sözi şu gibi cārî vü revân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 14). [serîrine, -in, -e]

serîr-i devlet: Devlet tahtı. Devletin yönetildiği makam.

Ümîd oldur bu demde ‘azm-i rezmüñ iy şeh-i ‘ālî / Serîr-i devlete ide vesîle ‘avn-i Rabbânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 29). [serîr-i devlet, -e]

serîr-i ‘izzet: Ululuk, yücelik tahtı.

Hemîşe şadr-ı kirām ol olup sa‘âdetle / **Serîr-i ‘izzet** ü şadr-ı riyâset üzre muķīm (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 34). [serîr-i 'izzet,]

serîr-i milk-i nübüvvet: Peygamberlik ülkesinin hükümdarlık makamı.

Sensin serîr-i milk-i nübüvvetde
pād-şāh / Cümle sipāhdur saña
eşnāf-ı enbiyā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7).
[serîr-i milk-i nübüvvet, -de]

serîr-i şadr: Makam tahtı.

Ŧonandı lāle-zār-ı derd miñnet bār-
gāhumla / Serîr-i şadra geçdüm
şem'-veş oddan külāhumla
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 9). [serîr-i şadr, -a]

serîr-i saltanat: Hükümdarlık makamı, saltanat tahtı.

Hak Te'ālā eyleyüp evlād u
ensābın keşîr / Her biri olsun
serîr-i saltanatda dād-ger (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
29). [serîr-i saltanat, -da]

serîr-i 'uzlet: Uzlet tahtı.

İki 'ālemden geçüp geçdük serîr-i
'uzlete / Fāriğüz dehrüñ ne
zîrinde ne bālāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
23). [serîr-i 'uzlet, -e]

serî'-seyr: Hızlı gidişli, seri hareketli.

Şöyle serî'-seyr idi kim bir adımda
rāst / Dār-ı fenādan oldu yiri
menzil-i bekā (Kara Fazlî

*Dîvânı, Kaside 22, Beyit 12).
[serî'-seyr,]*

ser-keş ol: Baş çeken; dik başlı, inatçı kimse.

Nîze gibi ser-keş olma tîz olup
şemşîr-veş / Yā gibi ehl-i
tevāzu' müstakîm ol tîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99,
Beyit 2). [ser-keş ol, -ma]

sermāye ol: Sermaye olmak.

Büsesini alımaazduñ yalıñuz cān ile
sen / Ser dañı iy dil eger olmasa
sermāye saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2).
[sermāye ol, -ma, -sa]

ser-mest it: Sarhoş etmek.

Şimdi ser-mest itdi şanma cām-ı
'İşkuñ cānumı / Ben anı nûş
itmişem bezm-i kademden
sākiyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 21, Beyit 5). [ser-mest it,
-di]

ser-mest ol: Sarhoş olmak.

Her ne cān kim cām-ı 'işkuñdan
senüñ ser-mest ola / Kelb-i
nefs-i zālîm aña olımaaz hergiz
'ases (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 10). [ser-mest
ol, -a]

ser-nāmesini it: Başlık yapmak.

Ser-nāmesini itdi meger nāme-i
hüsne / Münşî-i ezel idicek ol
nāmeyi inşā (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2).
[ser-nâmesini it, -(s)i, -(n)i-di]

ser-nigün: 1.Talihsiz, bahtsız, 2.Baş aşığı, altı üstüne gelmiş, çevrilmiş.

Dilberüm hercâyi bağrum hûn u
bahtum **ser-nigün** / Döştlar
fâriğ gönül bî-çâre vü cismüm
zebûn (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 5*). [ser-nigün, -dı]

ser-nisâr kıl: Baş feda etmek.

Çek tîğ-ı tîzi başını kaṭ' it kalem
mişāl / Kılmaya tîğüña çü
kalem kim ki ser-nisâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 25*). [ser-nisâr kıl, -ma, -y, -a]

ser-rişte-i maksûd: Arzu, istek vesilesi.

Çünkü ser-rişte-i maksûda sebebdür
iy cân / Ne belâ ise ğam-ı zülfi
siyâhı çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3*).
[ser-rişte-i maksûd, -a]

ser-sâm: Sersem: Düşünmeden hareket eden, ne yaptığının farkında olmayan.

Kahramân'ı kahr ider virmez
Nerîmân'a amân / Sâm olur
ser-sâm havfindan muḳâbil
olsa ger (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 18*). [ser-sâm,]

ser-sebz id: Yeşertmek, canlandırmak.

Şaklayup gülşen-i 'ömrüñi şitâdan
Bârî / Devletüñ bağını ser-sebz
ide mânend-i cinân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 30*).
[ser-sebz id, -e]

ser-tâ-kadem: Baştan ayağa kadar.

Göz olup **ser-tâ-kadem** her yirde
Ḥaḳḳ'ı gözlerüz / Güş olup
basdan basa ḥaḳ sözüñ
ışğasında yuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 34*).
[ser-tâ-kadem,]

ser-tâ-pâ: Baştan başa, tamamıyla, bütünüyle.

Niçe kim sūr-ı eflâke döküp zerrîn-
'alem ḥurşid / Sürür-ı sūr ile
mesrûr ola âfâḳ **ser-tâ-pâ**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 70*). [ser-tâ-pâ,]

ser-te-ser: Baştan başa, büsbütün.

Gedâlig ile ğanî ol Ḥiṭâ durur alma
/ Eger ki Çîn'i saña virse **ser-te-ser**
fağfur (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*).
[ser-te-ser,]

Ḥazret-i Sultân Süleymân
devletinde gerçi kim / Leşkerüñ
her şaffi şaf-derlerle birdür **ser-te-ser**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 20*). [ser-te-ser,]

serv: Servi ağacı.

Şanasın nûrdan bir **servdür** bağ-ı
cinân içre / Yanıcaḳ anda
şâdırvânı iy dil eyle seyrânı

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 28). [servdür, -dür]

Yanıcağ anda şadurvânı seyr it
bâğ-ı cennetde / Hemânâ
nûrdan bir **servdür** halkeylemiş
Mevlâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 47). [servdür, -dür]

serv: Selvi ağacı 2. sevgilinin uzun boyu.

Oldı rif'atde sidreden a'lâ /
Kâmetüñ **servi** kâm-ı rif'athâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [servi, -i]

Bağruma çeksem diyü sen **servi** bir
kez tîr-veş / Ham olup kaddi
'aşâyâ düşdi kavşüñ pîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [servi, -i]

serv: F. servi, selvi.

Bir gün ola yüzüme başa diyu
pâyın o **serv** / Sâye-veş ayaklar
altında gönül pây-mâldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [serv,]

Serv öykünürse kaddüñe pâyüñ
şikest kıl / Gül 'arz iderse
hüsnini yüzün türâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2). [serv,]

'İd-gâh içre şalıncağa binüp
herkesle / Şalın iy **serv** beni
sâye gibi toprağa şal (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 16). [serv,]

serv: Selvi ağacı 2. uzun boylu sevgili.

Lebüñ şeker dir idüm kılsa ger
şeker kelimât / Dönerdi
kaddüñe **serv** itse **serv** eger
harekât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 26). [serv,]

Bir **serv** idi ki kâmeti tûbâ-mişâl
idi / Şimşâd-ı dil-keş-i çemen-i
i'tidâl idi (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 16). [serv,]

serv: İnce uzun bir ağaç çeşidi 2. Sevgili.

Gunç ider gül bize ol gönce-
dehendür güyiyâ / Şalınur nâz
ile **serv** ol nârvendür güyiyâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1). [serv,]

Kâmet-i bälâsı üzre 'arız-ı sîmîn
yâr / **Serv** üzre yâsemendür yâ
semender güyiyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [serv,]

Lebüñ şeker dir idüm kılsa ger
şeker kelimât / Dönerdi
kaddüñe **serv** itse **serv** eger
harekât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 26). [serv,]

serv: "Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Lebi mül ‘arızı gül kıddi **serv** ü
ruhları lāle / İgen şīrīn igen
nāzūk igen ra’nā igen zībā
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 12,
Beyit 7). [serv,]

Nihāl-i şīve olmuşdur ser-ā-ser
būlbūl-i gūyā / Çemende
şalınurlar **serv** gibi nāz ile
tenhā (Kara Fazlī Dīvānı,
Muhammes 4, Beyit 4). [serv,]

Dağı bir göncedür taze cihān
bāğında ol dilber / Kıadi **serv** ü
yañağı gül ruhi lāle gözi ‘abher
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba
13, Beyit 5). [serv,]

serv ol: Servi ağacı gibi olmak.

Bāğ-ı ‘ālemde ne kıaddūñ gibi bir
serv olur / Ne ser-i zūlf-i
siyāhuñ gibi sūnbūl bulunur
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 65,
Beyit 3). [serv ol, -ur]

serv-çihre: Servi yüzü.

Ol **serv-çihreñe** diler iseñ kıadem
başa / Rūy-ı niyāzı şu gibi Fazlī
tūrāba baş (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 105, Beyit 7). [serv-
çihreñe, -ñ, -e]

server: Baş, başkan, reis, ulu.

Server yolına **server** iseñ cān-ile iy
dil / Ser virmeyene ‘āşık olan
dimeye **server** (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 72, Beyit 2).
[server,]

Umarum kim ben du‘acını ferāmūş
itmeye / Şimdi kim ol **server**
İskender-i Kıur’ān’um gider

(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 77,
Beyit 5). [server,]

Ser virür her gūşede ‘uşşāk
serverler gibi / Tekye-i ‘ışk
içre çok kıurbāna gelmiş şāt-ı
‘ışk (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel
111, Beyit 6). [serverler, -ler]

Görmedi sencileyin bir şeh-i ‘ālī-
menzil / Gerçi çok **serveri** seyr
itdi ‘uyūn-ı devrān (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 13, Beyit 44).
[serveri, -i]

Luţf-ı idrāk ile ser-defter-i ehl-i
‘irfān / Kerem ü cūd ile erbāb-ı
sehāya **server** (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 15, Beyit 35).
[server,]

Eger kimdür dir iseñ ol yüzi gül
ruhlari āli / Güzeller dil-rübālar
serveri a‘lā ‘Alī Bālī (Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 13,
Beyit 2). [serveri, -i]

İdüp tercīh o māhı cümlesinden
didiler baña / Güzeller dil-
rübālar **serveri** a‘lā ‘Alī Bālī
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba
13, Beyit 4). [serveri, -i]

Bulınmaz arasañ cümle cihānı bir
aña beñzer / Güzeller dil-
rübālar **serveri** a‘lā ‘Alī Bālī
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba
13, Beyit 6). [serveri, -i]

Müselmān ola v’Allahi cemālini
gören kāfir / Güzeller dil-
rübālar **serveri** a‘lā ‘Alī Bālī
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba
13, Beyit 8). [serveri, -i]

Cihān dilberleri içre ol iy Fazlī bir
āfetdür / Güzeller dil-rübālar
serveri a‘lā ‘Alī Bālī (Kara
Fazlī Dīvānı, Murabba 13,
Beyit 10). [serveri, -i]

Şāhimuz taht-ı sa‘adet üzre
serverdür bizüm / Kıdrimüz
rif‘atde eflāk ile hem-serdür
bizüm (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 26, *Beyit* 9).
[serverdür, -dür]

Yüz sürüp Fazlî semendi pâyına /
Devlet ile göricek ol **serveri**
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Tarih* 3,
Beyit 7). [serveri, -i]

server: *Başkan, reis. 2. Sevgili.*

Ta‘ni tã‘ünından ağyāruñ kırıldı
ehl-i ‘İşk / **Serverā** ol itleri kır
kim ola def‘-i riyā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel* 26, *Beyit* 2).
[serverā, --ā]

‘Arşa-i hüsninde gönüm dāyimā ol
serverüñ / Başını top itmek-
içün zülfi çevgānın sever (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Gazel* 70, *Beyit*
4). [serverüñ, -(ü)ñ]

Hasretā derdā efendüm **serverüm**
hānum gider / Kim sa‘adete
yine ol şāh-ı devrānum gider
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel* 77,
Beyit 1). [serverüm, -üm]

Halk-ı ‘ālem hep senüñ dîvāneñ
olmuş **serverā** / Leyli’nüñ
Mecnün’ı Şîrîn’üñ Ferhād’ı var
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel* 90,
Beyit 4). [serverā, --ā]

Sancağ-ı nuşret-şi‘āruñ bir ‘arūs-ı
tāzedür / Kām-kārā **serverā** çift
eylemişdür ān-ı feth (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside* 10, *Beyit*
29). [serverā, --ā]

server: *Baş, ulu, sultan.*

Server yolına **server** iseñ cān-ile iy
dil / Ser vormeyene ‘āşık olan
dimeye **server** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel* 72, *Beyit* 2).
[server,]

Beni bu gam yağasın **serveri**
pehlūya çeker / Her kabā zīver
ü zer gösterüp ol sīm-teni
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside* 30,
Beyit 30). [serveri, -i]

server: *Baş, reis, bir taifenin en ileri*
bulunanı. 2. Sevgili.

Server yolına server iseñ cān-ile iy
dil / Ser vormeyene ‘āşık olan
dimeye server (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Gazel* 72, *Beyit* 2).
[server,]

server ol: *Başkan, hükümdar olmak.*

Çün nāmıdur Muhammed yā Rab
be-ḥaqq-ı Aḥmed / Maḥmūd
‘ākıbet kıl olsun cihāna server
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Tarih* 1,
Beyit 4). [server ol, -sun]

serverā: *Ey hühümdar!. Ey Sultan!.*

Serverā fülk-i ḥayātını ‘adūñuñ itdi
ğarğ / Bād-ı nuşretle yine cūş
eyleyüp ‘ummān-ı feth (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside* 10, *Beyit*
28). [serverā,]

serverā: *Ey güzeller sultanı.*

Yūsuf mişāl eyleyüp ehl-i bahā
seni / Vezn eylemek degül zer
ile **serverā** seni (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Müseddes* 3, *Beyit* 2).
[serverā,]

serverā: *Ey başkan, Ey reis!*

Sen şu şehsin kim ulu Fettāh virmiş
destüñe / **Serverā** tığ-ı zaferle
hancer-i bürrān-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
22). [serverā,]

Hink-i sipihr kan kuşanur şanmağıl
şafağ / İster ki zîr-i zîn ola sen
şāha **serverā** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 27).
[serverā,]

server-i a'lā: *Yüce kişi.*

Sensin bugün ol **server-i a'lā** ki
ider fahr / Kapuñda kul olmağ
ile şāhān-ı mükerrrem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
12). [server-i a'lā,]

server-i bû bekr-i şiddik: *Ulu Ebu
Bekir Sıddık.*

Muştafā nāmuñ Muhammed
hulksın Haydar-şehā / **Server-i
Bû Bekr-i Şiddik** vaşfidur
‘Osmān-hayā (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 11).
[server-i bû bekr-i şiddik,]

server-i ecel: *Ecel hükümdarı.*

Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye / İy pāy-māl-i zillet
olan **server-i ecel** (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 8).
[server-i ecel,]

server-i ikbāl: *Geleceğin başı.*

Pād-şāhā çün mağardur server-i
ikbālūñe / ‘Arşdan ā'lā olursa
yiridür eyvān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 25).
[server-i ikbāl, -ü, -ñ, -e]

server-i kadr: *Kıymetli reis.*

Hameli eyledi tennür-ı felekde
biryān / Server-i kadrūñi
konuklamak ister nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
24). [server-i kadr, -üñ, -i]

server-i kahr: *Kudret reisi.*

Server-i kahrınıñ içürse eger
şerbetini / Nîş ide nûşını nûşın
revānuñ o revān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 41).
[server-i kahr, -ın, -uñ]

server-i nîk-me'āl: *Güzel anlamların
reisi.*

Hüsrev-i ‘arş-medār u şeh-i
gerdün-mikdār / **Server-i nîk-
me'āl** u ser-i nîkū-āmāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
24). [server-i nîk-me'āl,]

server-i rif'at: *Yücelik reisi.*

Server-i rif'ati bir mertebede
a'lādur / Yiridür küngüre-i ‘arş
aña olsa mekân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 39).
[server-i rif'at, -i]

server-i tîr-i fiten: *Fitne okunun
serdarı.*

Server-i tūr-i fiṭen şaf-der-i keyvān
eyvān / Mihr-i Bercīs-sa'ādet
meh-i Behrām-kītāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 23).
[server-i tūr-i fiṭen,]

serv-i 'adālet: Adaletin servisi.

Hoş geçer zıll-ı hümā yanında
mecmū'-ı nūfūs / Saltanat
bāğında bir serv-i 'adāletdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 14). [serv-i
'adālet, -dür]

serv-i bāğ-ı cinān: Cennet bağının
servisi.

Tāzelikte o serv-i bāğ-ı cinān /
Hāke düşdi bu ne 'alāmetdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 24). [serv-i bāğ-ı
cinān,]

serv-i büstān-ı kerem: Cömertlik
bahçesinin servisi.

Ya'ni kim ol serv-i büstān-ı
kerem / Kim bulur andan cihān
zīb ü ferî (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 3, Beyit 2). [serv-i
büstān-ı kerem,]

serv-i dil-ārā: Göze hoş görünen servi
|| uzun boylu alımlı güzel.

Bir dilber-i ra'nādur bir serv-i dil-
ārādur / Bir ben degülüm el-hāk
hep hālk aña seydādur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 5). [serv-i dil-ārā, -dur]

serv-i hırāmān: Salınarak yürüyen
servi.

Ḳāmet-i ra'nāna tesbīh eyler imiş
kendüyi / Añladum keĵ-ṭab'
emiş serv-i hırāmānı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 3). [serv-i hırāmān, -ı]

İsterüm Hāk'dan ki üstinde yavuz
yıl esmeye / Ser-firāz olsun çün
ol serv-i hırāmānum gider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 7). [serv-i hırāmān, -um]

serv-i hırāmān: Naz ile salınan servi
şekilli (Sevgili).

Fazlî-i üftādenüñ budur du'āsı bī-
gümān / Saltanat bāğında iy
serv-i hırāmān her zemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 31). [serv-i hırāmān,]

serv-i hırāmān: Nazlı nazlı salınan
dilber.

Ben senüñ sāye-i bī-māye gibi pā-
mālūñ / Sen benüm rif'atle
serv-i hırāmānumsın (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit
2). [serv-i hırāmān, -um, -sın]

serv-i hırāmān: Salınarak yürüyen
servi boylu sevgili.

Şahn-ı gül-zār-ı cihānda verd-i
ḥandānum Ḥasan / Bāğ-ı dehr
içre ḳadi serv-i hırāmānum
Ḥasan (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 1). [serv-i
hırāmān, -um]

serv-i hoş-reftār: *Salına salına
yürüyen güzel, sevgili.*

Nā-gehān bir serv-i hoş-reftāre
oldum mübtelā / Bir vefāsuz
dilber-i cevvēre oldum mübtelā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38,
Beyit 1*). [serv-i hoş-reftār, -e]

serv-i ikbāl: *Bahtının servisi.*

Sāyesinde geçelüm hoş yine şaldı
sāye / **Serv-i ikbāl** kılup
gülşen-i devletde hırām (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
28*). [serv-i ikbāl,]

serv-i men: *Benim servi (boy lu)
sevgilim.*

Nisbet itmek kadūñe nār u ney /
Serv-i men nā-revā durur ne
revā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
31, Beyit 5*). [serv-i men,]

serv-i nāz: *Naz servisi (Nazlı nazlı
salınan servi boy lu sevgili).*

Gülşen-i ‘ālemde sen bir goncesin
iy **serv-i nāz** / Serv-ḳadd u
lāle-ḳadd u ser-firāz u dil-nevāz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 7*). [serv-i nāz,]

serv-i ra‘nā: *Güzel, hoş servi.*

Kāmetüñ iy **serv-i ra‘nā** ol libās-ı
alda / Bir elifdür rāstī ḳan içre
olmuş āşikār (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5*).
[serv-i ra‘nā,]

serv-i revān: *Selvi boy lu.*

Bāgbānā bize ol ḳadd ü bu ‘arız
besdür / Oda yak serv-i revānı
şuya şal yāsemeni (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 25*).
[serv-i revān, -ı]

serv-i revān: *Salınan servi 2. Uzun
boy lu sevgili.*

Göñlüm ol serv-i revānuñ zülf-i
şeb-rengin diler / Cānum ol
gonca dehānuñ lā‘l-i ḳandānın
diler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
70, Beyit 3*). [serv-i revān, -uñ]

serv-i revān-ı ‘adl: *Adalet yolunun
servisi.*

Ḳaddüñ ki i‘tidālde ‘ālī elif durur /
Oldur riyāz-ı rif‘ate **serv-i
revān-ı ‘adl** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 3*).
[serv-i revān-ı ‘adl,]

serv-i sehī-meyyāl: *Uzun serviye
meyilli.*

Āhuma meyl eylese ol serv-ḳadd
olmaz ‘aceb / Bāde çünkim
dāyimā serv-i sehī-meyyāldür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 2*). [serv-i sehī-meyyāl, -
dür]

serv-ḳad: *Servi boy lu 2. Sevgili.*

Sen **serv-ḳadi** cāme-i sebz ile
görelde / Şu gibi revān oldı
göñül iy yüzi gülşen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 5*). [serv-ḳadi, -i]

serv-kad: Selvi ağacı 2. uzun boylu sevgili.

Sen **serv-ka**de kul oldu tūbā / Tūbā
limen iktedā ke tūbā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1).
[serv-ka, -e]

serv-kadd: Selvi gibi uzun boylu sevgili.

Âhuma meyl eylese ol **serv-kadd**
olmaz ‘aceb / Bāde çünkim
dāyimā serv-i sehī-meyyāldür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 2). [serv-kadd,]

Nahl-i güldür hūsn bāzārını tezyīn
eylemiş / Allarla kāmētūñ iy
serv-kadd ü gül-‘izār (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit
4). [serv-kadd,]

Gülşen-i ‘ālemde sen bir goncesin
iy serv-i nāz / **Serv-kadd** u
lāle-hadd u ser-firāz u dil-nevāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 7). [serv-kadd,]

serv-kāmet: Selvi boylu 2. sevgili.

Şanasın yanuma bir **serv-kāmet**
gül-‘izār aldum / Ten-i pūr-
hūbı tutdum şanmañuz dūd-ı
siyāhumla (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 8). [serv-
kāmēt,]

serv-kāmet: Selvi ağacı 2. uzun boylu sevgili.

Her ne si’ri kim baña ol **serv-
kāmēt** söyledür / Rāstī gāyet
bülend olur kıyāmet söyledür

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 1). [serv-kāmēt,]

setr: Örtme, kapama; gizleme.

Setr içün zāhid bize bir pāre köhne
şāl bas / Hıvāce-i dehrūñ ne
kālā vü ne dībāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
30). [setr,]

setr id: Örtmek, gizlemek.

Şaçuñ örter cemālūñ gayret-i imān
kanı cānā / İder göz göre dīni
setr ol gör nice kāfirdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit
3). [setr id, -er]

settār: Ayıpları örten Allah.

Degül mi ‘ayb ki il ‘aybına nazar
idesin / Hezār ‘aybuñı **Settār**
ide senūñ mestur (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8).
[settār,]

sev-: (Bir şey veya kimseye) Sevgi
duymak, gönlünde (ona karşı) bir
muhabbet beslemek.

Gönlüm dolaşup zülfüñe tutğun
olacaktır / Her kim ki **sever**
Leylî’yi Mecnūn olacaktır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 1). [sever, -(e)r]

sev-: Aşık olmak, gönül vermek.

Alup cānını gayruñ ırgürürsin
vaşluña cānā / Ne dırsın
gamdan ölsün mi seni cāndan
seven ‘aşık (Kara Fazlî Dîvânı,

Gazel 113, Beyit 4). [seven, -en]

sev-: *Âşık olmak, gönül vermek, sevmek.*

İşiden cân ile öldür beni **sevmezse** seni / Diyesin öldürürüm ger beni cāndan seveni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 32). [sevmezse, -mez, -se]

Her lahzâ o düşmenler ile cilve-ger olsun / Hercâyi güzel **sevmeyeyin** tevbeler olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 2). [sevmeyeyin, -me, -(y)eyin]

Şabr eyleyeyin dil ne çeker sîm çeküp ayruk / Hercâyi güzel **sevmeyeyin** tevbeler olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 4). [sevmeyeyin, -me, -(y)eyin]

sev: 1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.

Haste dil cânından artuk lâ'l-i cânânın **sever** / Cümleden yegrek muḳarrerdür kişi cânın **sever** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1). [sever, -er]

Mür-veş dil diyu derd-i 'ışkınuñ pā-mālidür / **Sevmişem** bir şāh-ı ḥüsn adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 2). [sevmişem, -miş, -e, -m]

Ben degül ancak kulu olmuş durur ins ile cân / **Sevmişem** bir şāh-ı ḥüsn adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba

16, Beyit 4). [sevmişem, -miş, -e, -m]

Bendeñüm raḥm it baña ölsün mi sultānum **seven** / Meh-cebñüm nāzenñüm Muşli-i sîmñ-beden (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 2). [seven, -en]

sev: (Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

Alup cânını aḡyāruñ vişāle ırgürürsin āh / Ne dırsın ḡamdan ölsün mi seni cāndan **seven** 'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [seven, -en]

Meyl ider düşmenlere feryād elinden dōstlar / **Sevmişem** bir şāh-ı ḥüsn adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 6). [sevmişem, -miş, -em]

Milket-i ḥüsn ü melāhatde mūkerrem şāhdur / **Sevmişem** bir şāh-ı ḥüsn adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 8). [sevmişem, -miş, -em]

Bezm-i ḡamda ney gibi her-dem işüm efgān ider / **Sevmişem** bir şāh-ı ḥüsn adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 10). [sevmişem, -miş, -em]

Dōstını aḡladup düşmenlerini şād ider / **Sevmişem** bir şāh-ı ḥüsn adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 12). [sevmişem, -miş, -em]

Fazlî'yi yad eyleyüp ağıyarı yād
eyler o şāh / **Sevmişem** bir şāh-
ı hüsñ adı Süleymān Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 14). [sevmişem, -miş,
-em]

sev: Âşık olmak, gönül vermek.

Haste dil cānından artuķ lā'l-i
cānānın **sever** / Cümleden
yegrek muķarrerdür kişi cānın
sever (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 70, Beyit 1). [sever, -er]

sev: (bir şey veya kimseye) sevgi
duymak, gönlünde (ona karşı) bir
muhabbet beslemek.

Mücrim-i dil kākül ü çāh-ı
zenehdānın diler / Görmedüm
anuñ gibi bir bend ü zindānın
sever (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 70, Beyit 2). [sever, -er]

Gülşen-i kūyında efğān eyle her-
dem Fazliyā / Bülbülüñ ol yüzi
gül çün zār u nālānın **sever**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70,
Beyit 5). [sever, -er]

Olsun ğam ile Fazlî sezādur
dimedüm mi / Her kim ki **sever**
hūbları maġbūn olacaķdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 5). [sever, -er]

Seni görenleri el-kışsa **sevmezem**
hergiz / Meşel durur buña el
kāşşu lā yuhūbbü'l-kāş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit
2). [sevmezem, -mez, -em]

sev: Âşık olmak, gönül vermek,
sevmek.

‘Ārifüz eglence her-dem ‘ıyş ü
‘işretdür bize / ‘Āşıkuz maġbūb
sevmek hūb ħaşletdür bize
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 3). [sevmek, -mek]

sev: Aşık olmak, gönül vermek.

Sevdi biñ cān ile dil ol dilber-i
meh-manzarı / Kim anuñ mihr-i
ruĥına ħalk kızgın müsteri
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 16). [sevdi, -di]

sev: (Bir şey veya kimseye) Sevgi
duymak, gönlünde (ona karşı) bir
muhabbet beslemek, âşık olmak. 2.
İlahi aşka müptela olmak.

‘Arşa-i hüsñinde gönlüm dāyimā ol
serverüñ / Başını top itmek-
içün zülfi çevgānın **sever** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit
4). [sever, -er]

sev: Gönül vermek, bir kişiye karşı
muhabbet göstermek.

Oldum firāk-ı derd ile derdā ki ben
gedā / ‘Ālemde **sevmesün** şeh-i
ālī olan gedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1).
[sevmesün, -me, -sün]

sevā ol: Beraber olmak, denk olmak.

Sīne tablum eşk-i ceyşüm oldu vü
āhum sevā / Milk-i ‘ışkuñ
şāhiyam dirsem n’ola ben bī-
nevā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
33, Beyit 1). [sevā ol, -dı]

sevād-ı çeşm: Gözün karalığı, gözdeki siyah kısım.

Hall idüp her-dem sevād-ı çeşmi
naqqāş-ı hayāl / Levha-i dilde
şanemler şüretin taşvîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 3). [sevād-ı çeşm, -i]

sevād-ı şâm: Gecenin karanlığı 2. çok
üzüntülü olunan gece, zaman.

Olalı zülf ü ruhuñ dūr dîdeden iy
meh / Beyāz şubh ile birdür
sevād-ı şâm baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2).
[sevād-ı şâm,]

sevdâ: Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli
eğilim, aşk.

Büy-ı zülfünden meger dem urdı
gülşende şabâ / K'oldı
sünbüller bu **sevdâdan** perîşân-
hâl aña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 37, Beyit 3). [sevdâdan, -
dan]

İy şanem deyr-i cihānda zülfüñüñ
sevdâların / Başuma alduğımı
'ayb itme kim başuñda var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 2). [sevdâların, -lar, -in]

Sem'-veş nâr-ı maḥabbetle tutusup
yanmışuz / Başumuzda od
yanar maḥbûb **sevdâsındayuz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 2). [sevdâsındayuz, -sın, -
da, -yuz]

Oñmadık evbâşlar 'ayyâşlar
kallâşlar / Bir bölük âvâreyüz
maḥbûb **sevdâsındayuz** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit

14). [sevdâsındayuz, -sın, -da, -
yuz]

'Işk **sevdâsıyle** 'âlemden kenâr
ister gönül / Şabra tākāt
kalmadı terk-i diyâr ister gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 2). [sevdâsıyle, -s, -ı, -
yle]

sevdâ: Aşk, sevgi.

Leyli-i zülfüñ şalaldan gönülümü
sevdâlara / Düşmüsem
Mecnûn-ı ser-gerdân gibi
şahrâlara (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 3).
[sevdâlara, -lar, -a]

sevdâ: Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli
eğilim, aşk.

Zülfî **sevdâsına** düşdüñ gibi iy
Fazlî yine / Rûz-ı rûşen görünür
zulmet ile şâm saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5).
[sevdâsına, -s, -ı, -n, -a]

sevdâ: Aşk || kara, siyah.

Zülfüñ evcinden düşüp uzun uzak
sevdâlara / Halkdan geçdüm
kaçup dîvâne-veş şahrâlara
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
9, Beyit 7). [sevdâlara, -lar, -a
]

sevdâ: Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Ser-i zülfüñ hevâsın şorma her bî-
mağza luṭf eyle / Ne bilsün
gelmeyenler başına **sevdâyı**
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 5). [sevdâyı, -y,
-ı]

Bād-ı şabāya zülfî peyâmın getür
didüm / Güldi getürdi başuma
sevdā haberlerin (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3).
[sevdā,]

Bu âteş işlerinden çok tarāka kopdı
‘âlemde / Delice ara yirde oldı
ser-geşte tutup **sevdā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
44). [sevdā,]

sevdāya düs: Sevmek, aşık olmak.

Büy-ı hülkuñ tütalı dehri düşüp
sevdāya / Reşk ile bağrını hün
eyledi misk-i Hotan’ı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
17). [sevdāya düs, -(y)a-üp]

sevdā-yı küfr-i kākül: Sevgilinin
saçının karalığına duyulan aşk.

Cānum al sevdā-yı küfr-i kākülünde
ol bütüñ / Yâ İlāhî eyleme soñ
demde imāndan cüdā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit
4). [sevdā-yı küfr-i kākül, -i, -n,
-de]

sevdi: (Bir şey veya kimseye) Sevgi
duymak, gönlünde (ona karşı) bir
muhabbet beslemek.

Yine bir taze dilber **sevdi** Fazlî
şimdi ‘âlemde / Bulınmaz
behcet ü hüsn ü bahāda hîç aña
hem-tā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 6). [sevdi,]

seven: Aşık, meftun.

İşiden cān ile öldür beni sevmese
seni / Diyesin öldürürüm ger

beni cāndan **seveni** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 32).
[seveni, -i]

seven ölsün mi: Seven ölsün mü!.

Dirlük komazsın ehl-i dile işigünde
hîç / Ölsün mi sen şehi iy
efendi seven gedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2).
[seven ölsün mi,]

sevinc: İstenen veya hoş a giden bir
şeyin olmasıyla duyulan coşku,
meserret.

Şıçayazmış **sevincinden** ziyāde /
Aña şüret virüp bulınca ma’nā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 3). [sevincinden, -in, -den
]

sevincinden cān çıkayaz: Mutluluktan
ölecek gibi olmak.

Yine burc-ı bedenden cān
sevincinden çıkayazdı /
Nigāruñ göñline girdüm
demürden bir hışār aldum
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 5). [sevincinden cān
çıkayaz, -dı-in, -den]

sevr: Boğa burcu, semanın kuzey
yarım küresinde bulunan bir burç.

Kulı kurbānı olupdur bugünüñ **sevr**
ü hamel / Ki anuñ vāsıtasıyla
der-i devlet ola bāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 13).
[sevr,]

sevr: Öküz, boğa burcu.

Cân virürler ikisi de kulu kurbânı
durur / Hâmel ü **sevr** bugün
olmağa anda biryân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
12). [sevr,]

sevf: Kılıç.

Hâk naşîb itmiş o kân-ı kerime **seyf**
ü kalem / Döstuñ tâ yaza göñlin
kıra a'dâyı hemân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 33).
[seyf,]

seyl-âb-ı sirîşk: Gözyaşı seli.

Fülk-i ten girdâba düşdi Nûh-ı rûh
olmaz hâlâş / Oldı seyl-âb-ı
sirîşkünden cihân tûfâna gark
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112,
Beyit 2). [seyl-âb-ı sirîşk, -üm,
-den]

seyle vir: Sele vermek; mahvolmaya
bırakmak.

Seyle virdi hûn-ı 'âşık kûyuñı şol
resme kim / Dir görenler ne
'alâmetdür ki gögden kan yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 2). [seyle vir, -di]

seyl-i hâdis: Hadiseler seli.

Hâlel irişmeye dünyâda seyl-i
hâdiseden / Serây-ı devleti
dâyim bula cihânda şebât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
43). [seyl-i hâdis, -den]

seyr: Eğlence, gezinti.

Bahr-i nazm içre nice ola sefine
seyri / Şimdiden girü du'â
semtine tutdum deheni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
41). [seyri, -i]

seyr: Bakmak, seyretmek.

Açup 'ibret gözin keşretde vahdet
seyrin it k'olmuş / Niçe reng ü
şuverle bir haķikat cāmî'-i eşyâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 28). [seyrin, -i, -n]

sevr: Bakmak, izlemek, temaşa.

Berre-i şîr-i nere itdi muķârin tâ
kim / Ķalbüñe vire bu **sevr** ile
feresler nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 23).
[sevr,]

Gice gündüz niçe gün **seyr** ü zevķ
ü 'ıyş ü 'işretdür / Zihî 'ıyş ü
zihî 'işret zihî şohbet zihî
na'mâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 37). [seyr,]

sevr: Bir şeyi zevk alarak gözle takip
etme, bakma, izleme, temaşa.

Seyrimüz seyr-i ilâ'llâh ile fî'llâh
olalı / Menzil-i maķşûda irdük
döst şahrâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22).
[seyrimüz, -imüz]

sevr: Bakma, seyretme, temaşa.

Seyr ile şunup hüsni nevâlin
Ramazân'uñ / Ķıl rûzî-i şeb 'îd-
i vişâlin Ramazân'uñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 2). [seyr,]

seyr eyle: Gezmek, gezinmek ‖ temaşa etmek.

Hey Muhammed ümmeti billâh
seyr eyleñ gelüñ / Şehr-i Bûrsa
mağdem-i şâh ile cennetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 6). [seyr eyle,
-ñ]

Hevâdan âsmâniden nüzûl itdükde
seyr eyle / Döküldi yire
yıldızlar kıyâmet irişüp güyâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 40). [seyr eyle,]

Binüp seyr eyledikçe şâh-ı ‘âlem /
Ola iclâl ile dâ’im kafâ-dâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2,
Beyit 6). [seyr eyle, -dikçe]

seyr eyle: Seyretmek, karşıdan
bakmak.

O meh her yirde seyr eyler hemân
ancağ benüm mağrûm / Kamu
menzilde tâli’dür baña gülmez
ne tâli’dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 4). [seyr eyle, -
r]

seyr eyle: Bakmak, temaşa etmek.

Fazliyâ ‘âlemde gerçi çok güzel
seyr eyledüm / Bir güzelde
görmedüm bu resme gözler
kaşlar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 66, Beyit 7). [seyr eyle, -
dii, -m]

Sâ’id-i sîmînde gör tîğın o zîbâ
berberüñ / Mu’ciz-i Mûsâ’yı
seyr eyle yed-i beyzâya bak
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 4). [seyr eyle,]

Göster bize yâ Rabb cemâlin
Ramazân’uñ / Seyr eyleyelüm
kaşı hilâlin Ramazân’uñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 1). [seyr eyle, -y, -elüm]

seyr id: Gezmek, gezinmek ‖ temaşa
etmek.

Seyr idüp böyle hâzân olduğın
gül-zâruñ / Taşlar ile dögünüp
nâle ider âb-ı revân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 13).
[seyr id, -üp]

Seyr idince reşk idüp ol şevk ü
zevki zâr u zâr / Mâcerâ-yı
şoğbet-i cânânı aındum ağladum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 6). [seyr id, -ince]

seyr it: Gezmek, gezinmek 2. temaşa
etmek.

Görmedi sencileyin bir şeh-i ‘âlî-
menzil / Gerçi çok serveri seyr
itdi ‘uyûn-ı devrân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 44).
[seyr it, -di]

Nedîm ü maşhara envâ’ınuñ gel
hey’etin **seyr it** / Niçe lu’bet-
nümâdur gör sipîhr-i bî-ser ü
bî-pâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 29). [seyr it,]

Yanıcağ anda şâdurvânı **seyr it**
bâğ-ı cennetde / Hemânâ
nûrdan bir servdür hâlkeylemiş
Mevlâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 47). [seyr it,]

Burc-ı sa’âdet içre bir mâhdur ki
el-hakk / Seyr itmedi nazîrin
nüh çerh ü heft ahter (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3).
[seyr it, -me, -di]

seyr it: İzlemek. Temaşa etmek.

Sebelden sürme-i 'ışk-ile çeşm-i
cânı pāk eyle / Cemāl-i yârı
seyr it şūfiyā her yirde
lāmi'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 5). [seyr it,]

Aç gözüñ iy bî-nazar āyîne-i
dünyāya bak / Pertev-i ma'nâyı
seyr it şūret-i eşyāya bak (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit
1). [seyr it,]

Sîne-i zerdümde **seyr it** dāğ-ı hün-
ālūdeyi / Āteş-i sūzānda bitmiş
lāle-i hamrāya bak (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3).
[seyr it,]

seyr it: Bakmak, izlemek; gezinmek.

Hurūsa hod ne minnet döne döne
yandı seyr itdük / Bu gice anda
nūr oldu niçe dīv ü niçe 'anķā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 48). [seyr it, -dük]

sevrān: Gezme, gezinme.

Böyle halkuñ göricek kesret ile
sevrānın / Ara yirde delice olsa
gerek ser-gerdān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 31).
[sevrānın, -in]

sevrān id: Gezinti yapmak, gezmek,
dolaşmak.

Āsümānileri kim ire hevāya anuñ /
Bir tırāka kıpara idesin āhır
sevrān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 30). [sevrān
id, -e, -sin]

sevrān it: Gezinti yapmak, gezmek,
dolaşmak; seyretmek, temâşâ etmek.

Cümle okınsa gerekdür ümerā-yı
'ālem / Gelse ol sūrı kamu itse
gerekdür sevrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 9).
[sevrān it, -se]

sevrān it: Gezinti yapmak, gezmek.

Kaşr-ı kadri yücedür şol kadar
anuñ ki Zühāl / Çıkdı bām-ı
felege itmege anı sevrān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
38). [sevrān it, -meg, -e]

sevrānı eyle: İzlemek, temaşa etmek.

Cihānda görmedüğüñ görmek
isterseñ bugün anda / Nedīm ü
maşhara envā'in iy dil eyle
sevrānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 6). [sevrānı
eyle,]

Şanasın nūrdan bir servdür bağ-ı
cinān içre / Yanıcağ anda
şādırvānı iy dil eyle sevrānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 28). [sevrānı eyle,]

seyreyle: Bakmak, müşahede etmek,
tasavvur etmek, düşünmek.

Varup dükkānına **seyreyleyin** ol
çihre-i āli / Olup ol pîr olası
nev-cüvānuñ cümle meyyālî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
11, Beyit 1). [seyreyleyin, -y, -
in]

sevr-i ilā'llāh: Allaha doğru yürüyüş.

Seyrimüz **seyr-i ilā'llāh** ile fī'llāh
olalı / Menzil-i maḫşūda irdük
dōst şahrāsındayuz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*).
[seyr-i ilā'llāh,]

sezā: Layık, uygun, yaraşır.

Olsun ğam ile Fazlî **sezādur**
dimedüm mi / Her kim ki sever
hūbları maġbūn olacaḫdur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 5*). [sezādur, -dur]

sezā-vār ol: Uygun, yerinde, layık
olma.

Zuhūr idüp saḫāvet maṭla'ından /
Şeref buldı olup luṭfa sezā-vār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2,
Beyit 4*). [sezā-vār ol, -up]

sı: Aşağı görmek; bozmak; maġlup
etmek.

Şaḫın bezm-i ḫayātuñ revnaḫına
Fazlî aldanma / **Şıdı** seng-i ecel
çün kāse-i 'ömrini faġfūruñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118,
Beyit 5*). [şıdı, -dı]

sı-: Bozmak, çiġnemek.

Büt-i hevāyı **şıdı** ehl-i ḫac Ḥalîl-āsā
/ Yüzin düşüp ḫacil oldı hezār
Lāt u Menāt (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 6*).
[şıdı, -dı]

sīb: Sevgilinin elmaya benzeyen
çenesi.

Atı ayağına ferş olmağa ol şeh-
süvāruñ **şīb** / Tenüm zerd
eyleyüp derdiyle altunlu ḫumāş
itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 3*). [şīb,]

sıc: Kaba konuşmada Dışkıyı vücuttan
dışarı atmak. Mecazen bozmak, berbat
etmek. (TDK).

Açılup göti çıkınca beş on gün /
Yemiş bir poḫ cihāna **şıçmış**
ammā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
11, Beyit 2*). [şıçmış, -mış]

sıcavaz: Kaba konuşmada (argoda)
dışkıyı vücuttan dışarı atacak gibi
olmak anlamına gelen bir kelime.

Şıçayazmış sevincinden ziyāde /
Aña şüret virüp bulınca ma'nā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 3*). [şıçayazmış, -mış]

sıdk: Ar. Gerçeklik, doğruluk.

Sālisen zühd gerek ya'ni şalāh-ı
a'māl / **Şıdk** ile cümle-i tā'atı
olasın 'āmil (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19*).
[şıdk,]

Şādık ḫaḫı ki **şıdk** ile mānend-i
şubḫ odur / Şems-i cemāl-i
Ḥaḫḫ'a nümū-dār Yā Hüseyn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 40*). [şıdk,]

Cān u dilden gelüñüz **şıdk** ile
tekbīr idelüm / Rüz-ı tekbīr ü
dem-i zıkr durur vaḫt-i nemāz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 6*). [şıdk,]

Sipîhr-i saltanat üzre çü sen
mi' rāca yüz tutduñ / Oğur pîr ü
cûvân **şîdk** ile sübhâne' llezî
esrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 58). [şîdk,]

şîdk: Doğruluk 2. İçten bağlılık,
samimiyet.

Fazliyâ **şîdk** ile diyen âmîn /
Dilegüm bu belâdan ola emîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 70). [şîdk,]

şîdk: Doğruluk, samimiyet.

Şubh eylesün yakasını şevküñ
eliyle çāk / Mihründe **şîdkın**
eyleyüp izhâr Yâ Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
17). [şîdkın, -ın]

şîdk: Doğruluk, sadakat.

'Alî sehâ vü Ebû Bekr **şîdk** u
Ahmed nām / Melik-hışāl ü
felek-iqtidār ü baħr-nevāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 8). [şîdk,]

şîdk: Ar. doğruluk, içi dışı bir olma,
riyasızlık.

İtme taṭvîl-i kelām eyleme taṣdî'-i
'izām / Aç elüñ **şîdk** ile ol şāha
du'ā eyle hemān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 28).
[şîdk,]

şîdk: Doğruluk / sadakat.

Küfr-i zülfîni göricek bu dil-i şîfte-
hāl / Geldi imāna hemān **şîdk**

ile Bū-Bekr mişāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 15, Beyit 5).
[şîdk,]

şîdk-ı tîğ: Doğruluk kılıcı.

Ne şehdûr ol ki anuñ şîdk-ı
tîğından felek şîri / Ğam ile kan
kuşanur her şehir şanmañ şafaķ
anı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
17, Beyit 20). [şîdk-ı tîğ, -ın, -
dan]

şîdre: Hadislere göre gökyüzüne
yükselenlerin en son çıkabildiği nokta,
altıncı kat gök; Hz. Muhammed'in
Miraç gecesinde Cebrail'i gördüğü
makam.

Hoş geçer cümle cihân halkı bugün
sāyeñde / Muntehā gördi gören
şîdreden iy şāh seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
19). [şîdreden, -den]

şîdre: (Ar. sidretu'l-muntehā "son
uçtaki ağaç" [Arabistan kirazı]nın
kısaltılmış şekli şîdre) 1. din. Hz.
Muhammed'in mîraç gecesinde
Cebrâil ile birlikte yükseldiği yedinci
kat semâda bir makam 2. tasavvuf.
Cenâbıhakk'ı tanımada beşer aklının
ve akılla kazanılan bilginin son durağı.
3. edeb. Sevgilinin erişilmesi güç çok
uzun boyu.

Oldı rif'atde **şîdreden** a'lā /
Kāmetüñ servi kām-ı rif'athā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31,
Beyit 1). [şîdreden, -den]

şîfāhān: İsfahan, İran'da İsfahan
Eyaleti'nin yönetim merkezi olan şehir.

Aynı zamanda ülkenin üçüncü büyük şehridir. Bu şehir Safavi döneminde başkent idi, bu nedenle söz konusu şehirde çok sayıda tarihi eser bulunmaktadır.

Sen ol şahsin ki nāmuñ şevket ü
ferr ile tutmuşdur / Kamu Rūm
u Rey ü Şām u ‘Irāk-ile
Şifāhān’ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 27).
[şifāhān’ı, -ı]

sıfāhān: Isfahan şehri. 2. Klasik Türk musikisinde bir makam.

Tā **Şifāhān** u ‘Irāk’a irişe şayd u
şadā / Rāstī eyleye ger muṭrib-i
bezmüñ āvāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 29).
[şifāhān,]

sıfat: Şekil, suret, kılık.

İy pāk-ı zātuñ içre mahfî kamu
sıfātuñ / Rūşen-şifāt içinde
her-dem fūrūğ-ı zātuñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit
1). [sıfātuñ, -uñ]

sıfat-ı şî‘r: Şiirin vasıfları.

Pād-şāhum nazar it luṭf ile Fazlî
kuluña / Sıfat-ı şî‘rūñ olupdur
bugün üstād-ı feni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 37).
[şifāt-ı şî‘r, -ün]

sıfat-ı taht: Tahtın alameti.

Bu hoş kaşide kim **sıfat-ı taht** u
tācdur / Da‘vā-yı taht u tāca
delîl olsa vechi-vār (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 28, Beyit 37).
[şifāt-ı taht,]

sifendiyār: İsfendiyar:Şeh-nâme’de
adı geçen İranlı tarihî-efsanevî
kahraman. Keyâniyân sülâlesinden
Güştasb’ın oğludur. Rüstem ile birlikte
Haft Hân adlı tehlikelerle dolu yolu
geçen iki kişiden biri. Rüstem’le yaptığı
savaşta ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği
ve savaşları ile anılır.

Bir Pād-şāhdur ki anuñ mîr-āhurı /
Bir şāhdur ki sāyisidür biñ
Sifendiyār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 24).
[sifendiyār,]

sığ: Almak, kapsamak.

Beyân u şerhe çü **şığmaz** hadîş-i
‘İşk gönül / Ko anı kıl hîdemāt
ile ol şehe midhāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 35).
[şığmaz, -maz]

sığ: Bir şeyin sınırları içine
girebilmek.

Hubbuñla kalb-i Fazlî’yi şol resme
eyle pür / Kim **şığmaya**
derünına ağıyār Yā Hüseyin
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 44). [şığmaya, -ma, -ya]

şığār: Küçük.

Ağlar bu mâtem ile cihân halkı zār
u zār / Eyler bu hasret ile **şığār**
u kibār āh (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 18).
[şığār,]

sıhhat: Sağlık ve âfiyet.

Sensin el-ḥaḫ kerem ü 'izz ü şeref
bürhânı / Saña her vech ile
şıhḥat yaraşur sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3*).
[şıhḥat,]

sıhhat: Sağlık, afiyet, esenlik.

A'dā atı ayağına pā-māl idüp reviş
/ **Şıhḥatde** zāt-ı pākı ola sālīm
ü şafā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 35*). [şıhḥatde,
-de]

sıhhatüñ gel: Sağlık kazanmak, sıhhat bulmak.

Gidelden ol ṭabīb-i cān beğāyet nā-
tūvān idüñ / Yine cānuñ yirine
geldi el-ḥaḫ şıhḥatüñ geldi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2*). [şıhḥatüñ gel, -di]

sıh-i kebāb: Kebap şişi 2. barış; barış nedeniyle düzenlenen eğlence.

Beñzedi sıh-i kebāba yine şāḥ-ı
gülşen / İtmege bülbulini âteş-i
ğamda biryān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 7*).
[sıh-i kebāb, -a]

sihr: Büyü, efsun.

Ğamzesi **sihriyle** 'ālem cümle
rāmîdür anuñ / Dil-nevāzum
ser-firāzum dilberüm nāzūk
Memî (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 8*). [sihriyle,
-i, -y, -le]

sihr id: Büyü yapmak.

Zülfünüñ her tārı bir ejder görünür
Fazliyā / Kim bilür ne sihr ider
ol gözleri cādū saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [sihr id, -er]

sihr okı: Sihir oku.

Meger sihr okıdur ğamzeñ deler
'āşıkıların bağırın / Ne kan zāhir
olur andan ne zaḥmından nişān
peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [sihr okı, -
dur]

sihr-i sehban: Sehban'ın büyüsi.
Sehban B. Vail; V2.. yüzyılda yaşamış
ünlü bir Arap hatibidir.

Sihr-i Sehban'ı olup hem-ser-i jā-j-ı
Bākıl / Bir ola ḥār u gül ü zehr
ü şeker 'ayb u hüner (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 30*). [sihr-i sehban, -ı]

sikender: Büyük İskender.

Ne şehdür ol ki aña şevket ü
şalābetle / **Sikender** olmaya
sānı meger ola sānî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 8*).
[sikender,]

sikender: Hızır ile birlikte ab-ı hayatı
aradığı rivayet edilen büyük
Makedonya kralı İskender 2. huzuru,
refahı sağlayan kimse.

Sikender baht u devlet fetḥ ü nuşret
yār u yāverdür / Ümîd oldur
refiküñ ola Ḥaḫḫ'ıñ luṭf u

ihsânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 26). [sikender,]

Sikender der Ğazanfer fer
Süleymân menzilet k'oldur /
'Ömer 'adl ü Muḥammed hū
'Alî sîret velî sîmâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 54).
[sikender,]

sikender-derece: İskender dereceli,
İskender makamlı.

Şâh-ı Cem-câm u **Sikender-derece**
dārâ-dār / Mihr-i Bercîs sa'âdet
meh-i keyvân-eyvân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
34). [sikender-derece,]

sikender-nihâd-ı dād: İskender'in
huyu olan adalet.

İy şâhib-i livâ-yı **Sikender-nihâd-ı**
dād / V'ey vâriş-i serîr-i
Süleymân-nişân-ı 'adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
5). [sikender-nihâd-ı dād,]

sikke-i hürşîd: Güneşin mührü.

Berât-ı milk-i 'ışkı kâtib-i kudret
baña yazdı / Meh-i nev sikke-i
hürşîde nāmum tîğ ile kazdı
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 4). [sikke-i hürşîd, -e]

sıklığ: Islık, ağızdan çıkarılan düdük
sesi gibi ses 2. bülbulün ötüşü.

Bülbulün **sıklığı** diñdi vü huzûrı
uçdı / Gördi kim gül açılıp
gözine girdi dikenî (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 30, Beyit 6).
[sıklığı, -ı]

Bülbulün **sıklığı** diñdi vü huzûrı
uçdı / Gördi kim gül açılıp oldu
çemen hār-istân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 8).
[sıklığı, -ı]

silah-dār ol: Muhafız olmak.

Bir silah-dār ola kapuñda diler kim
Behrām / Tîğ-dār olduğı
eflākde oldur her ân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
46). [silah-dār ol, -a]

silih-dār ol: Korumalık yapmak.

Silih-dār oldu şâh-ı nîk-bahta /
Ziyāde itdi iḳbālını Dādār
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2,
Beyit 5). [silih-dār ol, -dı]

İşidüp didi tārîhini Fazlî / Şehe
Behrām-ı meh oldu silih-dār
sene dokuzyüzelliyedi (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 7).
[silih-dār ol, -dı]

silk: Bir kimsenin tuttuğı yol, meslek.

Bugün baş oynadup meydân-ı
ğamda 'ışk-ile Fazlî / Belâlu
başumı ser-bâzlar **silkine** baş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 7). [silkine, -i,
-(n), -e]

silk-i nazm: Şiir ipliğı.

Dişün medḥini silk-i nazma düzdi
Fazlî-i bî-dil / Şaçuñ evşafını
mecnû'a-i yārâna yazmışlar

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [silk-i nazm, -a]

silsile: Birbirine bağlı, birbiriyle ilgili şeylerin oluşturduğu dizi, sıra.

Zencîr-i zülfüñ Fazlî'ye
Mecnûn'dan irdi yâdigâr / Bu
silsile gelmiş durur dîvânen
dîvâneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 135, Beyit 6). [silsile,]

sîm: Ar. Gümüş, fidda.

Koçmasun kimse diyü üstine dir dir
ditrer / Nice nâzûkdür o **sîmîn**
bedenüñ pîreheñi (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 31).
[sîmîn, -în]

sîm: Gümüş.

Varum yasumuñ **sîmidür** ancak
dahı nem var / İy Fazlî 'aceb
ben öliceğ nem ala vâriş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit
5). [sîmidür, -i, -dür]

sîm: Ar. Gümüş.

Sîm sâkına takup kâfiye zerrîn
halhâl / Hüsn-i ma'la k'ola
başına muraşşa' efser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
14). [sîm,]

Si'r kim lafzı şahîh ola vü ma'nâsı
şarîh / Kıymet olmaz aña dünyâ
tolusu **sîm** ile zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 18).
[sîm,]

Ferahından şu kadar **sîm** nişâr
eyledi kim / Ğark-ı **sîm** eyledi
dunyâ-yı denîyi yeksân (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
15). [sîm,]

Şabr eyleyeyin dil ne çeker **sîm**
çeküp ayruğ / Hercâyî güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 4). [sîm,]

Her gedâ kim nağd-i vaşlın isteyüp
efgân ider / Luţf idüp ol dem
aña bir gülce **sîm** ihsân ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 7). [sîm,]

sîm ü zer: Gümüş ve altın.

Harc idüp sîm ü zerin yumdı
cihândan gözini / Gördi nergis
ki degül bâki gül-istân-ı cihân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 10). [sîm ü zer, -in]

Ol gedâyı ğark idüp sîm ü zere
şâdân ider / Ol şahâvet menba'ı
kim adı Muşlî Şâh'dur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 8). [sîm ü zer, -e]

sîmâ: Yüz, çehre, beniz.

'âşıkларуñ eyler şanemâ 'aqlını
yağma / Bu hüsn ile bu kâmet ü
bu şekl ü bu **sîmâ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1).
[sîmâ,]

Sikender der Ğazanfer fer
Süleymân menzilet k'oldur /
'Ömer 'adl ü Muhammed hû
'Alî sîret velî **sîmâ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 54).
[sîmâ,]

simât: Ziyafet.

Simâtını göricek ol büyük garrâ
çöreklerle / Didüm bir
âsümândur kim pür itmiş mihr
ü mâh anı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 12, Beyit 17). [*simâtını*,
-ı, -n, -ı]

simât-ı çerh: *Felek sofrası.*

Simât-ı çerhde pür-şevk olupdur
kurş-ı mihr iy dil / O şâhuñ
süfresinde olmağa göynüklü bir
nânı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 12, Beyit 19). [*simât-ı*
çerh, -de]

sîm-efşân ol: *Gümüş saçmak. 2. Kar
yağmak.*

Kef-i ebr ile olup yine semâ sîm-
efşân / Sâ'il-i āba gümüşt
külçeler itdi ihsân (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 1).
[*sîm-efşân ol, -up*]

sîmîn: *Gümüş .gümüştten yapılmış .*

Rif'atüñ bezminde hırşîd ü kamer /
Biri zerrîn biri **sîmîn** iki cām
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1*,
Beyit 3). [*sîmîn,]*

sîmîn: *Gümüş renkli, gümüş tenli;
beyaz renkli, beyaz tenli.*

Topıtolu **sîmîn** şanemle bu harâb-
âbâdda / Nüh felek gibi bugün
büt-hâneler gördüñ mi hîç
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53*,
Beyit 6). [*sîmîn,]*

sîmîn-ten: *Gümüş tenli sevgili.*

Gelüp dükkânına her dilber-i nev-
hatt u **sîmîn-ten** / Tırâş olup
aña her-gâh ta'lim-i fenn alur
andan (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 11, Beyit 5). [*sîmîn-*
ten,]

sîm-sinân: *Gümüş mızrak.*

Çıkarup bergi niyâmından anı
gördüğü dem / Aldı her şâh-ı
şecer destine bir **sîm-sinân**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26*,
Beyit 10). [*sîm-sinân,]*

sîm-ten: *Far. gümüş tenli.*

Beni bu gam yakasın serveri
pehlûya çeker / Her kabâ zîver
ü zer gösterüp ol **sîm-teni**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30*,
Beyit 30). [*sîm-teni, -i*]

sîmurğ: *Kaf Dağı' nın arkasında
yaşadığına inanılan efsânevi kuş, ankâ.*

Nice irişsün fezâ-yı künhüñe
güncişk-i 'aql / Ol fezâda
görünür **sîmurğ** bir ednâ meges
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1*,
Beyit 3). [*sîmurğ,]*

sinân beg: *Özel isim.*

Hâzret-i muhterem **Sinân Beg** kim
/ Odur ikbâl ile felek-rütbet
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5*,
Beyit 7). [*sinân beg,]*

sîne: *1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.*

Cānumı her-dem ki bir düşnāmdan
cānān aña / **Sineden** eyler şafā

ile du‘ālar cān aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1*).
[sîneden, -den]

Şād olur yâreler açsa müjesi
sînemde / Ki fütûh olsa gelür
hâtır-ı sultāne şafā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 6*).
[sînemde, -m, -de]

Bülbül-i bāğ-ı belāya kılmağa
zerrîn kafes / Çāk çāk itdi ser-
ā-ser **sînemi** tîğ-ı belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2*).
[sînemi, -m, -i]

Sîne tablum eşk-i ceşşüm oldı vü
āhum sevā / Milk-i ‘ışkuñ
şāhıyam dirsem n’ola ben bî-
nevā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1*). [sîne,]

Senüñ mihrüñle iy meh **sînem** üzre
iki dāğum var / Yanar ğam
tekye-gāhında iki rüşen
çerāğum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*).
[sînem, -m]

Bezm-i ğamda Fazliyā çalmağa
miñnet sâzını / **Sîne**
kânūnumdur aña nāhunum
mızrābdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5*). [sîne,]

Kimsenüñ iy tîr-i dilber kıtlıne göz
dikmeñiz / **Sîneye** dik tîrüñi
olsun cihānda dikmeñiz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4*). [sîneye, -y, -e]

İy **sîne** nār-ı zecr ü meşakkatde
tırma yan / İy cān belā vü
miñnet ile tenden ol revān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 14*). [sîne,]

sîne: Göğüs, bağır || gönül yürek.

‘Acebdür hāl-i yārānuñ muhabbet
‘arz idüp yāre / Açarlar
sînelerde yâreler yarayı
bilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [sînelerde, -
ler, -de]

sîne: Göğüs.

Gice gündüz yanan nār-ı ğam ile
sîne dāğıdur / Kim anuñ tekye-i
‘ışkında bir yanar çerāğıdur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 9*). [sîne,]

sîne: Göğüs.

Sînesin dāyim te’essüfden
dögüpdür tabllar / Vā saña iy
düşmen-i bed-i’tikād u bed-
güher (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 10*). [sînesin, -
s, -i, -n]

sîne: 1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sîne tablını dögüp sancağ-ı āhı
çekelüm / Yine iklīm-i belā
üzre sipāhî çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1*). [sîne,]

Țutuş iy **sîne** nār-ı hasret ile /
Sūzuñı gün gibi ‘iyān eyle
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 43*). [sîne,]

sîne: Göğüs, bağır 2. gönül, yürek;
aşığın göğsü, gönlü.

İy çarh-ı bî-amān yine kılduñ ğarīb
kār / Tîğ-ı sitemle **sîneleri**
eyledüñ figār (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 1).
[sîneleri, --ler, --i]

sîne: *Derun, kalp, gönül.*

Siper olsa yiridür tîrine ger **sînesi**
haşmuñ / Kemânınuñ revâdur
cân-ı a'dâ olsa kırbânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 24*). [sînesi, -si]

sîne: *Göğüs, bağır 2. gönül, yürek.*

Derd ile **sînesini** zemîn çāk çāk
idüp / İtsün cihâna varını ṯsâr
Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23*). [sînesini, -s, -i, -n, -i]

sîne: 1- *Sadr, göğüs, kalp.* 2- *Âşığın kalbi.*

Bâğ-ı cân hurrem olur bārân
rahmetdür baña / **Sîneme** kim
ğamze-i dil-dârdan peykân
yağar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [sîneme, -m, -e]

sîne çāk ol: *Sinesi parçalanmak.*

Kan ağla tîğ-ı hasret ile sîne çāk
olup / Yan derd ile kıyâmete
dek derd-nâk olup (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 16*). [sîne çāk ol,]

sîne-i bî-kîne: *İçinde kötülük bulunmayan temiz, saf yürek, gönül.*

Leyli-i zülfüñ hevâsını görüp çık
cân gibi / Sîne-i bî-kîne de hıfz
eyleyüp imân gibi (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Murabba 9, Beyit 5).
[sîne-i bî-kîne, -de]

sîne-i sîmîni: *Sevgilinin gümüş renkli göğsü.*

Sîne-i sîmîni üzre Fazlıyâ hâl-i
siyâh / Penbe içre dâne-i müşğ-
i Hotan'dur güyiyâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5*).
[sîne-i sîmîni,]

sîne-i sūzân: *Yanan göğüs, bağır; yanan gönül 2. (Aşk derdiyle) yanan, perişan gönül.*

Şem'-veş yakdı derûnum Fazlıyâ /
Sîne-i sūzân elinden el-ğıyâş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7*). [sîne-i sūzân,]

sîne-i zerd: *Sararmış (solgun) gönül.*

Sîne-i zerdümüñ üstinde benüm
dâğlarum / Bâğ-ı miñnetde
açılmış gül-i nesrînümdür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4*). [sîne-i zerd, -üm, -üñ]

Sîne-i zerdümde seyr it dâğ-ı hün-
âlûdeyi / Âteş-i sūzânda bitmiş
lâle-i hamrâya bak (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3*).
[sîne-i zerd, -üm, -de]

sînesin dög: *Sinesini, bağırını dövmek.*

Te'essüf eyleyüp müşt ile dögdi
sînesin her tabl / Ki niçün haşre
dek olmaz bu şādî günleri ibkâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 7*). [sînesin dög, -di]

sipāh: Asker, ordu.

Sensin serîr-i milk-i nübüvvetde
pād-şāh / Cümle **sipāhdur** saña
eşnāf-ı enbiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7).
[sipāhdur, -dur]

sipāh: Asker, ordu.

Her **sipāhı** rezmde Sām u
Nerīmān-ı zafer / Her dilîri
cengde bir Rüstem-i destān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16). [sipāhı, -ı]

sipāh ol: Asker, ordu olmak.

Şāh-ı milk-i 'İşk-ı yārüm gam
sipāh oldu baña / Āteş-i āhum
başumda zer-külāh oldu baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [sipāh ol, -dı]

sipāhî: Asker, ordu.

Her **sipāhî** biñ **sipāhî** qahr ider bir
hamlede / İşde meydān yāver
itmezse 'adū-yı bî-hüner (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 22). [sipāhî,]

Her **sipāhî** biñ **sipāhî** qahr ider bir
hamlede / İşde meydān yāver
itmezse 'adū-yı bî-hüner (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 22). [sipāhî,]

sipāhî: Asker, atlı süvari.

Bināsı pāy-dār olsa esāsı üstüvār
olsa / Belinde mäh-ı nevden
hançeri var bir **sipāhîdür**

(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 8). [sipāhîdür, -dür]

sipāhî çek: Asker göndermek.

Sîne tablını dögüp sancağ-ı āhı
çekelüm / Yine iklīm-i belā
üzre sipāhî çekelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit
1). [sipāhî çek, -elüm]

siper ol: Önüne geçmek, engel olmak.

Siper olsa yiridür tîrine ger sînesi
haşmuñ / Kemānınuñ revādur
cān-ı a'dā olsa qurbānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit
24). [siper ol, -sa]

sipihr: Far. Gök, sema.

Sipihri bîsütünü çāk iderken tîse-i
āhum / Dağı bilmezdi adın
Bîsütün'ün küh-ken 'āşık (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit
2). [sipihri, -i]

sipihr: Far. gök, sema.

Şafağ şanmañ felekde görinen her
şeb ki şalmışdur / **Sipihr**
āyînesine 'aks ol qurbānlaruñ
kanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 21). [sipihr,]

Yed-i şun' ile **sipihr** üzre Hudā-yı
müte'āl / Yazdı bir 'ayn ki tā
'îd-i sa'îde ola dāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 1).
[sipihr,]

sipihr: (سپهر) i. (Fars. sipihr) 1. Gök,

semâ, âsuman, gökyüzü: 2. mec. Tâlih, baht, kader, felek.

Öykündi gün yüzüne diyü mâhi
şehrde / Teşhîr idüp **sipîhr**
yüzine kara sürer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*).
[sipîhr,]

sipîhr: *Felek, talih, gökyüzü.*

Yazup çizüp **sipîhre** ki bu tîğ u bu
kalem / Tîğ-ı kazâ durur kalem-
i hükm-i Kird-gâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 21*).
[sipîhre, -e]

sipîhr: *Baht, talih, kader.*

Görinenler kevâkib şanmañuz kim
âsümânîler / Çıkup eflâke çak
yer yer **sipîhrüñ** yandı dāmānı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 29*). [sipîhrüñ, -üñ]

sipîhr ol: *Gökyüzü, sema olmak.*

Tahtuñ sipîhr ola vü tâcuñ hüceste
nehr / Olup cihânda tâc ile taht
ile kām-kâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 41*). [sipîhr ol, -a]

sipîhr-i bî-ser ü bî-pā: *Ayaksız ve başsız gökyüzü.*

Nedîm ü maşhara envā'ınuñ gel
hey'etin seyr it / Niçe lu'bet-
nümâdur gör **sipîhr-i bî-ser ü bî-pā**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 29*). [sipîhr-i bî-ser ü bî-pā,]

sipîhr-i defter-i devlet: *Mutluluk defterinin feleği.*

Sipîhr-i defter-i devletde kıldı
nāmumı şebt / Ki buldı nāme-i
bahtum anuñla 'ünvānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 6*). [sipîhr-i defter-i devlet, -de]

sipîhr-i 'izzet: *Şeref göğü.*

Buldı rif'at sipîhr-i 'izzetde / Yine
bir mihr-i müşterî fiñnat (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 1*).
[sipîhr-i 'izzet, -de]

sipîhr-i kehhâl: *Gökyüzüne sürme çeken.*

Hürşîd-i tâb-dâr sipîhr-i kehhâlsin /
İdüp kasem cemālūñe Hâk didi
Ve'd-đuhâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [sipîhr-i kehhâl, -sin]

sipîhr-i pîr: *Yaşlı felek.*

Rüşen eylerken anuñ dünyâyı rây-ı
rüşeni / Mâh u hürşîdi **sipîhr-i pîr**
bilsem kim neder (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 29*). [sipîhr-i pîr,]

sipîhr-i saltanat: *Saltanat göğü, padişahlık alemi.*

Sipîhr-i saltanat üzre çü sen
mi'râca yüz tutduñ / Oğur pîr ü
cüvân şıdık ile sübhâne'llezî
esrâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 58*). [sipîhr-i saltanat,]

sipih-r-i seh-ā: Göklerin feleklerin şahı.

Şem‘-i kıdem Şefī‘-i ümem şāh-ı
zü‘l-himem / Māh-ı vefā
sipih-r-i seh-ā mazhar-ı Hudā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 2). [sipih-r-i seh-ā,]

sîr eyle: Tutsak etmek.

Cānuma sîr eyledi cev-r ü
cefâlardan beni / Yâ İlâhî sen
hâlâş it bu belâlardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 2). [sîr eyle, -di]

sîr ol: Aslan olmak. 2. kimseye
eyvallahı olmayan hakim olmak.

Şühemüz yokdur cüvân olup seçī‘
olmasına / Bilürüz çün şîr olur
virse netîce şîr-i ner (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
18). [şîr ol, -ur]

sîr ol: Doymak.

Süfre-i lutfuñdan oldı sîr mecmû‘-ı
nüfûs / Buldı Âdem dâne andan
hem Hâlîlu’llâh ‘ades (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
14). [sîr ol, -dı]

sîr-âb eyle: Suyu doymuş, suya kanmış
olmak.

Serbet-i cûdı cihân halkını sîr-âb
eyledi / Şimdiden girü ne dadı
var şuya ursun şeker (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
36). [sîr-âb eyle, -di]

sîr-âb it: Suyu kandırmak, doyurmak.

Çeşme-i mih-rden ağıtdı tarâvet
âbın / İtdi sîr-âb cihân bāgını
yek-ser nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 7).
[sîr-âb it, -di]

sîr-âb ol: Doymak (Çok fazla lütuf,
iyilik görmek).

İtdüñ sebîl-i Hâkda sebîl âb-ı
lutfuñı / Sîr-âb oldı teşne-dilâ
zümre-i belâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10).
[sîr-âb ol, -dı]

Hâk gibi ki ne deñlü ola sîr-âb olur
/ Teşne-i kaçre-i bārân
‘amîmü’l-efdâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 43).
[sîr-âb ol, -ur]

sirâc: Kandil, mum, ı ışık.

Milk-i şāhen-şāh olup geydiyse ger
altunlu tāk / Germ olup
öykünmesün billāhi ol māha
sirâc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
54, Beyit 1). [sirâc,]

sirâc-ı millet: Milletin kandili.

Sirâc-ı millet ü dîn Şāh Muştafā
ā‘nî / Nihāl-i bār durur büstān-ı
sulţānî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 14). [sirâc-ı
millet,]

sirātuñda müstakîm: Apaçık ve
dosdoğru yol.

Ben kim kapuñda bende-i dil-dāde
kim kādīm / Her-dem elif mişāl
şırātuñda müstaķīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Müseddes 3,
Beyit 4). [şırātuñda müstaķīm,
]

sîret: 1. Bir kimsenin ahlâkı, seciyesi,
karakteri, dışa akseden davranışı.

Sikender der Ğazanfer fer
Süleymān menzilet k'oldur /
'Ömer 'adl ü Muhammed hū
'Alî **sîret** velî sîmā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 54).
[sîret,]

sirişk: Gözyaşı.

Bu mācerāyı görüñ k'eyleyüp
sirişküme reşk / Biri birine
girüp cūřa geldi řaıt u Fırāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 33). [sirişküme, -üm, -e]

sırr: 1. Bilinmesi, duyulması, açıĝa
vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Görse nūr-ı řamed'i bilse cemālūñ
sırrın / Yıķa rāhib řanemi vū
yaķa müşrik semeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
26). [sırrın, -ın]

sırr-ı ĝam-ı 'işk: Aşk derdinin sırrı.

N'ola āh eyleyüp ķan aĝlasam sırr-ı
ĝam-ı 'Işkı / Gözüm yaşıyla
āhumdan cihān hāķına ķař
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 4). [sırr-ı
ĝam-ı 'işk, -ı]

sırr-ı hakikat: Gerçeĝin sırrı.

Mehdî hāķı ki hādi-i āhîr-zemān
olup / Sırr-ı hakikatı ider izhār
Yā Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 43). [sırr-ı
hakikat, -i]

sırr-ı 'işk: Aşkın sırrı.

Sırr-ı 'Işkı 'āleme fāř eyledi /
Dîde-i giryān elinden el-ĝıyāř
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50,
Beyit 3). [sırr-ı 'işk, -ı]

sırr-ı isrā: İsrā sûresinin sırrı (Hz.
Muhammed'in Miraç mucizesinin
anlatıldıĝı sûre).

Rūhumuzla 'arř-ı rūhānîye mi'rāc
itmişüz / Leyle-i Mi'rāc'ı
bildük sırr-ı isrāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
27). [sırr-ı isrā, -sı, -n, -da, -y,
-uz]

sırr-ı nihān-ı 'adl: Doğruluk gizinin
sırrı.

Devründe bildi hāķ-ı cihān 'adl
n'idüĝin / Oldı 'ıyān zemānede
sırr-ı nihān-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 15).
[sırr-ı nihān-ı 'adl,]

sırr-ı nūř: Tatlı sır.

Maķtū'-ı tîĝ-ı hırř olup kesmeyen
emel / Bu sırr-ı nūřı yazdı saña
kātib-i ezel (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 9). [sırr-ı
nūř, -ı]

sırr-ı vahdet: Allah'ın birlik sırrı.

Sırr-ı vahdetden urma dem Fazlî /
Leyse efşâ ra sirruhâ edebâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3,
Beyit 7). [sırr-ı vahdet, -den]

sırt: İnsanlarda boyundan bele kadar
uzanan üst bölüm; (İnsan için) üst,
üzeri, arka.

Şirtında şan yağırlandıur taze taze
gül / Her lahza büy-ı mevt
gelür andan âşikâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 12).
[şirtında, -ı, -n, -da]

sitanbul: İstanbul şehri.

Birine mevlid **Sitanbul** u birine
Edrine / İkisi de birbiriyle hem-
rikâb u hem-‘inân (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2).
[sitanbul,]

sitem: Zulüm, eza, cefa.

Qahramân'ı ide qahr u göre
Rüstem **sitemin** / ‘Azım-ı rezm
itse kemîn bende-i şemşîr-zeni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 15). [sitemin, -in]

sitem: Eziyet, zulüm, cefa.

Fazlî'ye şun cām-ı ‘adli guşşadan
eyle hālâş / Yoḥsa devrân
öldürür zulm ü **sitemden**
sâkiyâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 21, Beyit 7). [sitemden, -
den]

şit-i senc: Sözler söyleyen.

Cihân güm güm öter pür-şevk-i
‘âlem irdi eflâke / Şadâ-yı sūr-
nây u **şit-i senc** ü tabl efgânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 2). [şit-i senc,]

Şadâ-yı tabl u **şit-i senc** ü bāng-ı
sūr-nây ile / Zemîne zelzele
düşdi zemâne velvele yārâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 4). [şit-i senc,]

şit-i senc: Sözler söyleyen.

Cihân güm güm öter pür-şevk-i
‘âlem irdi eflâke / Şadâ-yı sūr-
nây u **şit-i senc** ü tabl efgânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 2). [şit-i senc,]

sivâ: Başka, gayrı 2. Allah'ın zâtı
dışında kalan ve insanı Allah'tan
uzaklaştıran her şey.

Seni bu ḥüsn ile görürken **sivādan**
şeyḥ-i şehir / Tevbe ‘arz eyler
baña estağfiru’-llâhi’l-‘azîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 6). [sivādan, -dan]

sivānet: Koruma, himaye veya
muhafaza.

Olup durur şütür ü hücresin **şiyānet**
içün / Sütün-ı hücre çü tîr ü
pey-i şütür çü mecenn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
27). [şiyānet,]

sivāset: Hile, oyun.

Eger ki olmasa ‘adl ü **siyāsetüñ**
māni’ / Tıttardı ‘ālemi iy şāh
fitne vü feterāt (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 18*).
[siyāsetüñ, -üñ]

siyeh: Kara, esved.

Siyeh hālün derün-ı dīde-i giryāna
‘aks olmuş / Kaşuñ şeklin berāt-
ı şāh-ı ‘ālî-sāna yazmışlar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92,
Beyit 2*). [siyeh,]

siyeh-püş ol: Siyaha bürünmek,
siyahlar giymek.

Zülf-i reyhānuñ gāmından olalı ten
kara hāk / Hep siyeh-püş oldu
sünbüller dutup mâtem baña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11,
Beyit 2*). [siyeh-püş ol, -dı]

siz: "Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.

Tazarru‘lar idüñ **siz** de eḥaḳḳa / Ki
vaşl ide beni ol pâdişāha (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 25,
Beyit 7*). [siz,]

söfi: Ey sofi.

Şöfi yüzün humārla gögersin gören
kişi / ‘Arz eyler ekşi şüreti
virür cevāb-ı telḥ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4*).
[şöfi,]

Geç şaf-ı şuffe-i erbāb-ı şafāya şāfi
/ Nüş kıl **şöfi** şafā ile şarāb-ı
şāfi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
139, Beyit 1*). [şöfi,]

sög: Sövmek.

Sögdügünce ben du‘ā itdügüm için
sen girü / Sögsen iy dilber baña
ḳand-i mükerrerden lezīz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit
4*). [sögdügünce, -düg, -ünce, -
]

sög: Kötü söz söylemek.

N’ola alkışlar eylesem her gün /
Baña **sögdüklerüñ** du‘ā mı
degül (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 122, Beyit 4*).
[sögdüklerüñ, -düklerüñ]

sög: Kızmak, azarlamak.

Sögdügünce ben du‘ā itdügüm için
sen girü / **Sögsen** iy dilber baña
ḳand-i mükerrerden lezīz (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit
4*). [sögsen, -señ]

sög: Kaba söz söylemek, azarlamak.

Söger imiş lutf ile ‘āşıqlara /
Eyleyelüm dilbere her an du‘ā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34,
Beyit 3*). [söger, -er]

soğı: Soğuk, (herhangi bir kimse,
durum ya da olay) bir kimseye, bir
şeye ya da bir yere karşı duyumsanan
sevgi ve ilginin yok olmasına yol
açmak.

İşinmadı ammā ki baña **şoğıdı**
benden / Āvāreler aparası çık
Derzi Memî Şāh (*Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 4*).
[şoğıdı, -dı]

söglün eti: *Sülün eti.*

Şu kadar **söglün eti** ola sögülme
anda / Ki sögülmeyle yiyeler
anı bengî yārān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 13*).
[söglün eti,]

sögülme: *Kızartma, kebab.*

Şu kadar söglün eti ola sögülme
anda / Ki **sögülmeyle** yiyeler
anı bengî yārān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 13*).
[sögülmeyle, -y, -le]

sögülme ol: *Kebab olmak.*

Şu kadar söglün eti ola sögülme
anda / Ki sögülmeyle yiyeler
anı bengî yārān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 13*).
[sögülme ol, -a]

sohbet: *İki veya daha çok kimse
arasında karşılıklı olarak dostça,
arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal,
musâhabe.*

Hem-dem oldu Hâzret-i Sultân
Süleymân bin Selîm / Şeh
Selîm ibn-i Süleymân ile
şohbetdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 11*).
[şohbetdür, -+dür]

sohbet: *İki veya daha çok kimse
arasında karşılıklı olarak dostça,
arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal,
musâhabe.*

Şohbet ü bürhân ne lâzımdur
‘ulüvv-i şânına / Fer‘ çünkim

aşla tâbi‘dür bilür şâhib-hüner
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 15*). [şohbet,]

sohbet: *Hasbihâl, muhabbet.*

Gösterüp dînâr yâre **şohbete**
meyyâl ider / Muṭrib anuñ-çün
defûñ her laḥza arkasın yeper
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1*). [şohbete, -e]

sohbet: *Dostça, arkadaşça konuşarak
hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik,
hasbihâl.*

Gice gündüz niçe gün seyr ü zevk ü
‘ıyş ü ‘işretdür / Zihî ‘ıyş ü zihî
‘işret zihî **şohbet** zihî na‘mâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 37*). [şohbet,]

sohbet-i halk: *Halkın sohbeti.*

Sâbi‘an ḥalvet ü ‘uzlet ki sülûk
ehlinüñ / **Şohbet-i halk** ider
nûr u şafâsın zâyil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23*).
[şohbet-i halk,]

sol: *Sol taraf.*

Furşat u şevket bize oldu қaravul
şâğ u **şol** / Fetḥdür sālâr u
serheng ü қulağuzdur zafer
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 6*). [şol,]

sol: *"Şu, o" işaret sıfatı.*

Baḥr-ı vaşluñdan beni dūr ideli
emvâc-ı hier / ‘Aynıyam **şol**
қаṭrenüñ kim ola ‘ummāndan

cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [şol,]

sol: "Şu" işaret sıfatı.

Şol kadar kan ağladum bir cür'adan
yād itmedüñ / Nemden incindin
'aceb bilsem ki nemden sâkiyâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [şol,]

Neden olur ruhuñda şol hañ-ı
'anber-feşân peydâ / Bu
rüşendür ki olmuş şem'-i
kudretde duhân peydâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [şol,]

sol: Rengini yitirmek; tazeliğini, diriliğini veya parlaklığını yitirmek; zayıflayıp cildi sarı-beyaz arası bir renk almak 2. bitmek, yok olmak.

Açılmadan o gonce 'aceb şoldı hey
dirîğ / Bār-ı ümîdi dest-i ecel
yoldı hey dirîğ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 7).
[şoldı, -dı]

sol: Rengi solmak.

Dağı açılmadın o gonce-i ter / Gül
gibi şoldı hey ne âfetdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkiib-bend 2,
Beyit 25). [şoldı, -dı]

sol: "Şu" işaret zamiri.

İçmemek rinde bu kıddümde kıti
emr-i ba'îd / Sâkiyâ töldura şol
kan olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 2).
[şol,]

sol: " Şu " işaret sıfatı".

Añma hadîs-i Kevser'i billâh
zâhidâ / Şol bezm içinde kim
ola ol lâ'l-i nâb bahş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [şol,]

Seyle virdi hün-ı 'âşık küyuñı şol
resme kim / Dir görenler ne
'alâmetdür ki göğden kan yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [şol,]

Şol kadar şerh itdüm ol şîrîn-
dehānuñ ğuşşasın / Kıssa-i
Ferhād'ı Fazlî dāstānum
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 85, Beyit 5). [şol,]

Fazlî'ye umaram ki şefâ'at ire
senden / Şol demde ki mahşer
ola mîzân kurla hem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13). [şol,]

Şol mahbûb düğün ola bu kim anda
şeker / Ezile başını ortaya
koyup aña revân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 20).
[şol,]

Koşusu atları şol resme çâpükdür ki
ger rākib / İder iki cihānı bir
'inānın eylese irhā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 31).
[şol,]

Rüz-ı 'îd irdi vü eyyām-ı bahār u
dem-i nüş / Sâkiyâ töldura şol
kan olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 4).
[şol,]

İrişince dağı biz bu deme bir kez
heyhāt / Sâkiyâ töldura şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 6).
[şol,]

Şevkine 'id ü bahârûn yine demdür
ele al / Sâkiyâ toldura **şol** kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 8).
[şol,]

'İd irişdi sürelüm 'ıyş ile
devrânımu / Sâkiyâ toldura
şol kan olacağı içelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23,
Beyit 10). [şol,]

Çünkü 'uşşâk ile bir araya geldi
cânân / Sâkiyâ toldura **şol** kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 12).
[şol,]

Şol bölüğün 'ulüfecilerine / Kâtib
iken o şâhib-i kudret (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 8).
[şol,]

sol: " Şu " işaret sıfatı.

Hubbuñla kalb-i Fazlî'yi **şol** resme
eyle pür / Kim şıgmaya
derûnına ağıyar Yâ Hüseyin
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 44). [şol,]

soñ demde imāndan cüdā eyleme:
Dua ifadesi: Son nefeste imandan
ayırma.

Cānum al sevdā-yı küfr-i kākülünde
ol bütüñ / Yâ İlāhî eyleme soñ
demde imāndan cüdā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit
4). [soñ demde imāndan cüdā
eyleme, -dan-me]

soñra: Ardından, arkasından,
müteakiben.

El-'acel el-'acel iy fırsatı fevt
eyleyici / **Şoñra** nādim
olıcaksın kerem it ol 'ācil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 35). [şoñra,]

soñra: "Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

Evvelā luţf u **soñra** kahr itdüñ /
Nice kavli yalan imişsin sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Terki-
bend 2, Beyit 55). [soñra,]

sor-: Herhangi bir konuda bilgi
edinmek amacıyla soru yöneltmek,
araştırmak.

Ser-i zülfün hevāsın **şorma** her bī-
mağza luţf eyle / Ne bilsün
gelmeyenler başına sevdâyı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 5). [şorma, -ma
]

sor: Sor! Su'âl et!.

Bahār irdi vü gül geldi cihān reşk-i
bihişt oldı / Bugün uçmağın
evşāfını gel mürğ-ı çemenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
71, Beyit 3). [şor,]

sor: Aramak, araştırmak; soru sorarak
bilgi edinmeye çalışmak.

Buldum şaçuñda leyletū'l-isrā'
haberlerin / **Şordum** lebüne
mu'ciz-i 'İsā haberlerin (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit
1). [şordum, -du, -m]

sor: Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Libās-ı ‘ışk-ı ben geydüm anuñ
hālını benden **şor** / Bir âteş-
pīrehendür anı başından
geçenden **şor** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1).
[şor,]

Libās-ı ‘ışk-ı ben geydüm anuñ
hālını benden **şor** / Bir âteş-
pīrehendür anı başından
geçenden **şor** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1).
[şor,]

Lebüñ acılarını hüsrevâ gayra su’âl
itme / Gam-ı şîrîni bilmek ister
iseñ küh-kenden **şor** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit
2). [şor,]

Bu dâğ-ı derd ile şahrâ-yı gamda
lâle-veş iy dil / Şehîd-i dâğ-ı
‘ışk olduğımı kanlu kefenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
71, Beyit 4). [şor,]

Gözi öldürdüğünü dirgürür bir sözle
ol ‘İsî / Ne hikmetdür anı Fazlî
leb-i şekker-şikenden **şor** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit
5). [şor,]

Külüng-i küh-ı ‘ışk-ı bu deli
Ferhâd-ı kandan **şor** / Belâlar
kışsasın ya’nî ki başından
geçenden **şor** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1).
[şor,]

Külüng-i küh-ı ‘ışk-ı bu deli
Ferhâd-ı kandan **şor** / Belâlar
kışsasın ya’nî ki başından
geçenden **şor** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1).
[şor,]

Belâ-yı ‘ışk-ı Şîrîn’i ne bilsün
şorma Hüsrev’den / Eger
bilmek murâd-ise anı sen küh-
kenden **şor** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 88, Beyit 2). [şor,]

Bu dâğ-ı derd ile şahrâ-yı gamdan
lâle-veş iy dil / Şehîd-i ‘ışk-ı
yâr olduğunu kanlu kefenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
88, Beyit 3). [şor,]

Bahâr irdi gül açıldı cihân cennet
mişâl olar / İrem bağınıñ
evşâfın bugün şahn-ı çemenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
88, Beyit 4). [şor,]

Ne bilsün Fazliyâ zâhid ğubâr-ı
pâyunuñ kadrin / Gözüñ aç
tütüyâdur hurde hurde anı
benden **şor** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 88, Beyit 5). [şor,]

Pîşe-i ‘ışk içre Ferhâd’uñ hemân
bir adı var / Kâr-ı ‘ışk baña **şor**
her şan’atuñ üstâdı var (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit
1). [şor,]

Yüzüñ gördüm zihî hüsnu’l-şemâ’il
/ Lebüñ **şordum** zihî luţfü’l-
haşâ’il (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 124, Beyit 1). [şordum, -
du, -m]

sor: Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Belâ-yı ‘ışk-ı Şîrîn’i ne bilsün
şorma Hüsrev’den / Eger
bilmek murâd-ise anı sen küh-
kenden **şor** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 88, Beyit 2). [şorma, -ma
]

sorkuc: Osmanlı döneminde,

padişahın ve vezirlerin başlıklarına takılan, tüylerden ve mücevherlerden yapılmış, püskül biçiminde süs.

Başında şa‘şa‘a **şorkucı** mihr anuñ külâhıdır / Bu tokuz hayme-i vâlâ münakkaş bār-gâhıdır (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 9). [şorkucı, -ı]

sovl: Soğutmak.

Yakdı kalbinde şitâ anuñ içün âteş-gîn / **Şovisa** gönli cihānuñ n’ola andan her an (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 3). [šovisa, -sa]

söyle-: Demek, anlatmak, açıklamak; ifşa etmek.

Ol tabīb-i dil ü cān kabrūme gelse Fazlî / Derdümi **söylemege** her çemenüm bir dil olur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [söylemege, -meg, -e]

söyled: Konuşturmak 2. itiraf ettirmek.

Leblerüñ emdükçe dil söyler hadîs-i ‘İşkuñı / Ādemüñ mey rāz-ı pinhānın tamāmet **söyledür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [söyledür, -ür]

söylen-: Ağızdan ağza dolaşmak, bahsedilmek.

Tūti lā‘lūñ şekkerin ögmek dilermiş **söylenür** / Haddini bilmez kuşuñ şîrîn-sūhandur gūyiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [söylenür, -ür]

söyler: (Anlatmak istediği şeyi) bildirmek.

Leblerüñ emdükçe dil **söyler** hadîs-i ‘İşkuñı / Ādemüñ mey rāz-ı pinhānın tamāmet **söyledür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [söyler,]

söylet-: 1. söyletmek. 2. Konuşturmak.

Her ne si‘ri kim baña ol serv-ķāmet **söyledür** / Rāstî ğāyet bülend olur kıyāmet **söyledür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [söyledür, -ür]

Her ne si‘ri kim baña ol serv-ķāmet **söyledür** / Rāstî ğāyet bülend olur kıyāmet **söyledür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [söyledür, -ür]

Dōst olduñ düşmene diyü ider şekvā gönül / N’eylesün hey pādîşāhum anı ğayret **söyledür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [söyledür, -ür]

İy şeker-leb tūti gibi Fazlî’yi mir’āt-ı cām / Zevķ ü şevķ ile virüp biñ dürlü hālet **söyledür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [söyledür, -ür]

söyün: Sön.

Yıkıl iy tārem-i sipihr-i berīn / **Söyün** iy sem‘-i ķubbe-i zerrīn (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 11). [söyün,]

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

Uzatma Fazlıyā **sözünü** aç du'āya
el / Kābil degül ne deñlü
iderseñ beyān-ı 'adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
31). [sözünü, -ünü]

Şande Fazlî vü senüñ mādihüñ
olmak şande / **Sözlerinden**
ğaraşı hayr du'ā ola hemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 27). [sözlerinden, -ler, -i,
-(n)den]

söz: Ağızdan çıkan bir veya daha fazla
hecedden meydana gelen, mana ifade
eden kelime veya kelime topluluğu,
laf, lafız, kelam.

Güzeller 'aşıkā meyl ü muḥabbet
itmek olmaz / Velî dilberlere
sözün yanup ağlayıbilmezler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89,
Beyit 4). [sözün, -in]

Şanma kim her müteḥalliş geçinen
şā'ir olur / Var delîlüm bu **söze**
itmez iseñ ger bâver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
25). [söze, -e]

Şurı da'vāyı nidem çünki ğaraş
ma'nādur / Ehl-i ma'nā göricek
sözlerümi fehmi eyler (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
46). [sözlerümi, -ler, -üm, -i]

Şanma kim her müteḥalliş geçinen
şā'ir olur / Var delîlüm bu **söze**
itmez-iseñ ger bâver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 12, Beyit 1).
[söze, -e]

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak
anlatan kelime dizisi, kelam 2. şiir.

Hemān **söz** kaṭre-i nîsāna beñzer /
Olur cān āsmānından çü nāzil

(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 13,
Beyit 1). [söz,]

söz: Konuşma; söz, laf.

İşidüp bu **sözünü** ol melik-i İśi-
demüñ / Didüm ol süre nedür
ola sebep iy lebi cān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
32). [sözünü, -in, -i]

söz: Bir düşünceyi anlatan kelime
dizisi, kelam.

Müşterî yevm-i ḥisāba dek anı vezn
itse / Kıymetin bilmeye **söz**
gevherinüñ kaṭre kadar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
3). [söz,]

söz: 1. Bir fikri, bir isteği yazılı veya
sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya
yarayan kelimeler yâhut cümleler
dizisi, kelâm, kavil, lakırdı 2.
Doğruluğu kesinlik kazanmamış haber,
söylenti, rivâyet, şâyia.

Odur zemānede Ḥassān idüp aña
taḥsîn / Olur ḥasen **sözi** ḥüsn-i
kaḅûl ile aşğā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [sözi,
-i]

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak
anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil,
konuşma.

Ḥadd-i zâtinde **sözünü** lutfına ğāyet
yoğdur / Olsa mevzûn u
muḳaffā daḥı zîbā daḥı ter
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 12). [sözünü, -ünü]

söz: Söz; kelim.

Mebde'-i nuṭḡ durur cümle-i
mevcūdātuñ / Ger delîl ister
iseñ bu **söze** iy ehl-i hüner
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 8). [söze, -e]

söz: Bir düşüncüyü eksiksiz olarak
anlatan kelime dizisi, kelim, laf, kavi, konuşma.

Ḳande Fazlî vü senüñ mādihüñ
olmak ḳande / **Sözlerinden**
ğarabı ḥayr-du'ā ola hemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 40). [sözlerinden, -ler, -i,
-(n)den]

söz: Ağızdan çıkan, bir veya daha çok
hecedden meydana gelen kelime veya
kelime dizisi.

Gözi öldürdüğünü dirgürür bir **sözle**
ol 'İsî / Ne ḥikmetdür anı Fazlî
leb-i şeker-şikenden şor (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit
5). [sözle, -le]

söz: Bir düşüncüyü eksiksiz olarak
anlatan kelime dizisi, laf, kelim.

Egerçi ṭab'ı za'îf oldu lîk ḥāşıldur /
Sözinde ma'nā-yı bārîk birle
lafz-ı cîm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 32). [sözinde,
-in, -de]

söz: Bir düşüncüyü anlatan kelime
dizisi, kelim.

Uzatma gel **sözi** Fazlî du'āya aç
elüñi / Ḳabûl ola umarum k'irdi

mevsim-i ḥacât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 38).
[sözi, -i]

Geçdi oturdu serîrine zemînüñ şeh-i
berf / Oldı her yirde **sözi** şu gibi
cārî vü revân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 14).
[sözi, -i]

söz: Ağızdan çıkan bir veya daha fazla
hecedden meydana gelen, mana ifade
eden kelime veya kelime topluluğu.

İy **sözün** naṭ'-ı zemînde āb-ı Hızr'ı
itdi māt / V'ey lebün yādına
'İsî gögde kesb eyler ḥayât
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,
Beyit 1). [sözün, -ün]

Sözün taṭvîl idüp Fazlî igende
virme taṣdî'i / Du'ā-yı
devletine ḳıl hemānā feth-i
destānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 48). [sözün, -
ün]

söz: Ağızdan çıkan bir veya birden
fazla hecedden meydana gelen, mana
ifade eden kelime veya kelime
topluluğu.

Güzellerde olur didümse vefâ / O
söz ğayradur şanma şāhā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 4). [söz,]

'İd-i vaşlumda dimiş 'uşşākı
ḳurbān eylerem / Bu **söz** için
olmaludur dōstlar ḳurbān āña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8,
Beyit 4). [söz,]

söz: Bir düşüncüyü anlatan kelime
dizisi, kelim.

Gerçi 'âlem şadefinde bulunur niçe
dürer / **Söz** gibi gūşa tokınmadı
girân-māye güher (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 1).
[söz,]

sözde: Güya 2. Söze.

Lezzetini kelâmuñuñ ehl-i mezâk
olan bilür / Yoḥsa be Fazlî
sözde sen kân-ı nemek misin
nesin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 130, Beyit 5). [sözde,]

İtme tafşîl ki müsta'ceb-i taşdî'dür
ol / **Sözde** maṭlûbdur iy Fazlî
bilürsin icâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 33).
[sözde,]

sözi kes: Konuşmaya son vermek.

Çekse elmâs-ı sühândan tîğ hergiz
bulmaya / Feth-i milk-i ḥamdın
anuñ hîçbir kes **sözi kes** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
17). [sözi kes,]

sözümü tut: Verilen bir öğüdü kabul
ederek davranışlarını ona uydurmak.

Yine bir gûne şafâ irdi bilürseñ
dehre / Eyle biñ gûne şafâ tut
sözümü esle beni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 10).
[sözümü tut,]

sözün gönülden eyle: Sözünü içten
söylemek.

Ḥatm eyle sözün eyleyüben cân u
gönülden / Şad-bâr selâm âline
aşḥâbına her-dem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15).

[sözün gönülden eyle, -y, -üben
]

sözün uzat: Lafı dolandırmak.

Fazliyâ gel sözün uzatma du'âya
getür el / Ki du'â mevsimidür
olsa muḳadder nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
29). [sözün uzat, -ma]

sözün: Bir düşünceyi eksiksiz olarak
anlatan kelime dizisi, kelim, kavil.

Göz olup ser-tâ-ḳadem her yirde
Ḥaḳḳ'ı gözlerüz / Gūş olup
basdan basa ḥaḳ **sözün**
ışgâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 34).
[sözün,]

su gibi: Çok fazla, kolaylıkla.

Ol serv-çihreñe diler iseñ ḳadem
başa / Rûy-ı niyâzı **su gibi**
Fazlî türâba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 105, Beyit 7). [su
gibi,]

su üstine seccâde şal: Keramet
göstermek, büyü yapmak.

Şaḩuñ şu üstine seccâde şalmıs iki
sâḩirdür / Diyâr-ı Rûm'a
Çîn'den geldi ḩaṭṭuñ bir
müsâfirdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 1). [şu üstine
seccâde şal, -mıs]

su'al: Ar. soru.

Cüddan saña **su'al** eyleseler
iḩsânüñ / Dir cevâbında ne

lâzım aña billâh **su'âl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 32). [su'âl,]

su'âl: Soru.

Su'âl olınsa baña ger 'atâ vü cûduñdan / Budur cevâbum o dem kim ne lâzım aña **su'âl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 17). [su'âl,]

su'âl eyle: Soru sormak.

Cûddan saña su'âl eyleseler ihsânuñ / Dir cevâbında ne lâzım aña billâh su'âl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 32). [su'âl eyle, -se, -ler]

su'âl it: Soru sormak.

Lebûñ acılarını hüsrevâ gayra su'âl itme / Ğam-ı şîrîni bilmek ister iseñ küh-kenden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [su'âl it, -me]

su'âl kıl: Soru sormak.

Şâhdan kullara 'ıdiyye şehâ 'âdetdür / Lebleriñden n'ola kılsam yine bir bûse su'âl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 20). [su'âl kıl, -sa, -m]

su'âl ol: Soru sormak.

Su'âl olınsa baña ger 'atâ vü cûduñdan / Budur cevâbum o dem kim ne lâzım aña su'âl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 17). [su'âl ol, -ın, -sa]

su'âlin eyle: Soru sormak.

Niçün su'âlin eyleme bu kâr- hâneye / Tutma bahâne her nefes ol bî-bahâneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 1). [su'âlin eyle, -me]

şubaşı: 1.Acemi ocaklarında küçük aşamalı subay. 2. Osmanlılarda kapıkulu süvarileri arasından, savaş zamanı güvenlik işlerine bakmak, barış zamanı da vergi toplamak işleri için ayrılan kimse.

Her **şubaşı** bir şubaşıdır secâ'at âbına / Teşnedür tığından a'dâ bir içim şu harr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 23). [şubaşı,]

Her şubaşı bir **şubaşıdur** secâ'at âbına / Teşnedür tığından a'dâ bir içim şu harr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 23). [şubaşıdur, -dur]

sû-be-sû: Her taraf, her yan.

Açduğı-y-çün mâcerâ-yı eşkümi şahrâlara / Dil uzatdı **sû-be-sû** ırmağlar deryâlara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [sû-be-sû,]

sû-be-sû: Her yana, her tarafa.

Akalı eşküm çerisi ceng-içün şahrâlara / Akın itdi **sû-be-sû** ırmağlar deryâlara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 1). [sû-be-sû,]

subh: Sabah.

Kimden ne bāk Fazlî'ye 'âlemde iy
güneş / Kim **subh** gibi alnı açık
yüzi ak durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 7).
[subh,]

Subh eylesün yakasını şevküñ
eliyle çāk / Mihrüñde şıdkın
eyleyüp izhâr Yâ Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
17). [subh,]

Geldi Fazlî-i du'â-gû kapuña /
Devlete eyler du'âlar **subh** u
şâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
1, Beyit 13). [subh,]

subh: Sabah vakti, sabah.

Ka'be-i kûyuñı tavf eylemege
niyyet idüp / Her şehir tâ'at
içün **subh** bürinür ihrâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
22). [subh,]

subh: A. subh:sabah.

Olalı zülf ü ruhuñ dūr dîdeden iy
meh / Beyâz **subh** ile birdür
sevâd-ı şâm baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2).
[subh,]

Şeğaf gün bâde aldı **subh** gibi
destine sākī / N'ola dil
maṭla'ından olsa hürşid-i şafâ
peydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 23, Beyit 4). [subh,]

subh ile şâm: Sabah akşam.

Bende Fazlî ki çerâğuñdur eyâ
şem'-i kerem / Baḥtî şem'i

uyanup şevkle dir **subh ile şâm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 26). [subh ile şâm,]

subh ol: Sabah olmak, günün
aydınlanması.

Her gice mâtemüñde revâ kanlar
ağlasa / Tâ subh olunca dîde-i
bîdâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14).
[subh ol, -ınca]

subh u mesâ': Sabah ve akşam.

Hüsrevâ maḥlaş du'â-güyuñ durur
Fazlî kuluñ / İzdîyâd-ı devlete
eyler du'â **subh u mesâ'** (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 5).
[subh u mesâ',]

subh u mesâ: Sabah ve akşam.

Zıkr ü tesbîhinde der ihlâşla **subh
u mesâ** / Âferîn iy iftiḥâr-ı Âl-i
'Osmân âferîn (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 15).
[subh u mesâ,]

subh u şâm: Sabah ve akşam.

Her **subh u şâm** vird-i zebân
eyleyüp müdâm / Nâm-ı şerîfuñ
eyleye tekrâr Yâ Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
45). [subh u şâm,]

sübḥân: Allah.

Nice vaşf eyleyeyin anda bişen
ni'meti ben / Kimse anuñ
'adedin bilmeye ancak **Sübḥân**

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 18). [sübhân,]

sübhâne'ilezi: "Allah her türlü eksiklerden münezzehtir." anlamında, "Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten işitendir, görendir." (Kur'an-ı Kerim, İsrâ Suresi 17/1) ayetinden iktibastır.

Sipîhr-i saltanat üzre çü sen mi'râca yüz tutduñ / Oğur pîr ü cüvân sıldk ile **sübhâne'ilezi** esrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 58). [sübhâne'ilezi,]

subh-dem: Sabah vakti.

Niçe kim her **şubh-dem** cünd-i zulâm-efrûz-ı şeb / 'Ayn-ı nuşretten ola meşhûr semşîr-i seher (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 41). [şubh-dem,]

subh-gâh ol: Sabah vakti gelmek, sabah olmak.

Rûz-ı vaşl olsa 'âşıka rûzı / Şubh-gâh olmadan sebân-geh olur (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 9, Beyit 2). [şubh-gâh ol, -madan]

subh-ı devlet: Baht, talih doğuşu.

Mihr-i maşşûd oldu tîlî' maţla'-ı ümmîdden / Başına gün toğdı halkuñ şubh-ı devletdür bugün

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 2). [şubh-ı devlet, -dür]

subh-ı sa'âdet: Mutluluk sabahı.

Mihr-i vuşlat eyledi şubh-ı sa'âdetden tûlû' / Hamdû-lillâh intihâ-yı şâm-ı hiddetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 8). [şubh-ı sa'âdet, -den]

subh-ı şadık: Doğruluk sabahı.

Kâzib olur mı seni hırşîde tesbîh eyleyen / **Şubh-ı şadık** gördüğince yüzüñi kalur taña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [şubh-ı şadık,]

subh-ves: Sabah gibi.

Virdi şöhret **şubh-ves** mihründe şadıklık baña / Âfitâbum gögden inmiş gibi 'âşıklık baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [şubh-ves,]

subuhât: Aydınlıklar, ışıklar.

Cemâlûñuñ hicâbın mümkün idi ref' itmek / 'Ukûli yakmasa vechûnden irişen **subuhât** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 29). [subuhât,]

süd: Süt.

Böyle şîrîn neden olduñ meger iy tîfl-ı laţîf / Cân-ı şîrîn yidürür **süd** yerine dâye saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [süd,]

sūd: Fayda / kâr.

Hâşıl itdi cümle-i ‘âlem senüñ
devründe **sūd** / Şem‘dür el-hak
zebân üzre oda aldum şühüd
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 19). [sūd,]

südde-i saltanat: Hükümdarlık eşiği.

Südde-i saltanata zât-ı laţîfî sultân /
Nâme-i ma‘delete nâm-ı şerîfî
‘ünvân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 36). [südde-i
saltanat, -a]

suffe: Ar. 1. peyke, oturacak yer.

Ko riya **suffesin** ol şâf şaf-ı ‘aşîka
gel / Şüfiyâ şâfî mey iç şâfî
virüp câne şafâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3).
[suffesin, -sin]

süfi: A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı
sıkıya bağlı olan.

Bilseñ bize ne toğduğunu duhter-i
zerden / İy **süfi** dimezdüñ sen
aña ümm-i habâ’îş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3).
[şüfi,]

Hulûş-ı ‘Işk ile dil oldı hâliş ü
muhtiş / Be **süfi** var yürî ‘arz
itme zerķ ile tāmât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 34).
[şüfi,]

Baňa ta’n eyleme hüsnine olursam
nâzır / Bâtl itme hâķı iy **süfi**
Hâķ’ı gör hâbır (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 15, Beyit 3).
[şüfi,]

süfi: Tasavvuf ehli, eren, ermiş, gönlü
saf kişi.

Zerķ ile **şüfilerüñ** itdügi âh u vâhı
gör / Şevķ ile ‘aşıkıların kılduğı
hüy u hâya bak (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5).
[şüfilerüñ, -ler, -üñ]

süfi: A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı
sıkıya bağlı olan, zahit.

Gözün aç rüy-ı yâre bak **şüfi** /
Eşrekatu şemsu vecihi ve bedâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3,
Beyit 5). [şüfi,]

Ney âvâzında güşüm çihre-i
dilberdedür çeşmüm / Ne
pendün yiridür ‘akluñ kanı **şüfi**
delü olma (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 5). [şüfi,]

Dîdarını dil-dâruñ iden kimse
temâşâ / İy **süfi** cinân bâğına
meyl eyleye hâşâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1).
[şüfi,]

Dirseñ ki şafâ ile ola şafvete bâ’îş /
Kıl **süfi** şafâ ile yine toluyı şâliş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46,
Beyit 1). [şüfi,]

Mey-hâneye ayak getür iy **süfi**
şarâb iç / Hâlvette murabba‘
oturup içme müselles (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit
2). [şüfi,]

Cârü-yı mey-i nâb ile pāk it koma
süfi / Dil âyinesin gird-i riya ile
mülevves (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 47, Beyit 4). [şüfi,]

Fazlî gibi bir merd gerek **süfi**
yaraşmaz / Meydân-ı

muḥabbetde senüñ gibi
muḥannes (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 47, Beyit 5). [şüfî,]

Baḥs itme şüfî var helâl ü
ḥarâmdan / Meclisde olur ise
şarâb u kebâb baḥs (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3).
[şüfî,]

İçmege yâr ile pür-şâfî şafâdan kim
kaçar / Şüfî inşâf eyleye şâfî
şafâdan kim kaçar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1).
[şüfî,]

Dilkülenme herkese nüş eyle
tavşan kanı mey / Gürbe şüfî
müşek iken kârı nice şîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 6). [şüfî,]

Fazlî'nüñ rüsvây u bed-nâm
olduğın 'ayb eyleme / Çünkü iy
şüfî bilürsin her işi taḳdîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 7). [şüfî,]

Yumup göz ḥürdan şüfî yudum el
âb-ı Kevşer'den / Şarâb-ı cân-
fezâ vü dilber-i ra'nâ baña
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 5). [şüfî,]

Saña biñ 'ayb ü bir tâ'at baña bir
fişk u yüz biñ 'özü / Ki zühd-i
bî-riyâdan şüfî cām-ı bā-şafâ
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 6). [şüfî,]

Lebüñ cāmın ne bilsün şüfî
ağzından ırağ olsun / İçüp zevk
itmeyenler lezzeti şahbâyı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 6). [şüfî,]

Ne taḳvâ vaḳtidür eyyâmı geçdi
tevbenüñ şüfî / Baña gel
pârsalık aña fâsıklık

zemânıdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 3). [şüfî,]

Ayık gelüp başarsa ayak şüfî
meclise / Başdan getürsin ayağı
sākî şarāba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4).
[şüfî,]

Has dir nihāyetî saña iy şüfî ehl-i
'Işk / Pāyuñ kerāmetiyle gerek
rüy-ı āba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5).
[şüfî,]

A'rāz ider ol şem' kaçan 'arz ide
'ārız / Şüfî gözine oldu raşad
var ise 'ārız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1).
[şüfî,]

'Ayb eyleme şüfî o büte secdeler
itsem / Lāyık mı k'ide mü'min
olan terk-i ferāyız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4).
[şüfî,]

Pākdur dāmeni çün gerd-i riyādan
rindüñ / Dāmen-ālūde görüp
eyleme şüfî ta'rız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4).
[şüfî,]

Pür oldu mestlerden ḥalvet ayak
başılmaz / Şüfî bu bezme
gelme kim hūş-yāre yir yok
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109,
Beyit 4). [şüfî,]

İcmāl içinde şüfî tafşîli ol müşāhid
/ Eşcārı 'ārif-iseñ zımnında gör
nevātuñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 116, Beyit 3). [şüfî,]

Sülük-ı rāh-ı 'Işk itdüñ ser ü destārı
terk eyle / Behey şüfî sebük-bār
ol sebük-bār ol sebük-bār ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 2). [şüfî,]

Çekmeden kaçma sebū-yı meyi
her-geh **şūfi** / Ne kadar bār ise
bārī anı gāhī çekelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit
6). [şūfi,]

Dünye ğamın ‘alef gibi gel yime
‘işret it dirin / Hîç kulağ
kabartmaduñ **şūfi** eşek misin
nesin (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 130, Beyit 4). [şūfi,]

Mā-sivāyı nefy idüp işbāt kıldık
vacibi / Kendümüz lā eyledük
iy **şūfi** illāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12).
[şūfi,]

‘İşkumuz ‘ışk-ı hakîkîdür be **şūfi**
şanma kim / Her mecāzî
dilberuñ ruhsār-ı zībāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 15). [şūfi,]

Nef‘den müstağni **şūfi** olmasun
zarıdan emîn / Kimseden
hergiz ne hursendüz ne
şekvāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28).
[şūfi,]

sūfi: Ar. dindar // görünürde dindar,
hakikatte riyakâr.

N’ola bāğ-ı cefāña zerrece meyl
itmesem **şūfi** / Bugün Fazlî gibi
çün yār işigünde turağum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 5). [şūfi,]

sūfi-i ahbes: Berbad sufi.

Men‘ eyler imiş ‘āşıkı maḥbūb ile
meyden / Gör kim ne ḥabāsetler
ider **şūfi-i ahbes** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3).
[şūfi-i ahbes,]

sūfi-i ‘āmī: Gafil sufi.

Cân bağışlar kişiye mürde iken
‘İsī-vār / Meyde iy **şūfi-i ‘āmī**
dime kim var mı ḥavāş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit
2). [şūfi-i ‘āmī,]

sūfiyā: Ey dinin emir ve yasaklarına
sıkı sıkıya bağlı olan!.

Ko riyā şuffesin ol şāf şaf-ı ‘āşıkā
gel / **Şūfiyā** şāfi mey iç şāfi
virüp cāne şafā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3).
[şūfiyā,]

Sāğarımı çekmedür kārı dem-ā-
dem **şūfiyā** / Ehl-i ‘İşkı şanma
kim sencileyin bī-kārdur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit
2). [şūfiyā,]

Sen riyāzet çek bucağda **şūfiyā** /
‘āşık itsün nūş mey geşt-i riyāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106,
Beyit 3). [şūfiyā,]

Guşşadan fāriğ olup şādiden istignā
bulur / Bü’l-‘aceb ḥāletdür el-
ḥak **şūfiyā** ḥālāt-ı ‘ışk (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit
5). [şūfiyā,]

Baḥā ṭa’n itme olursam cemālî
nūrına nāzır / Muḥammed
ümmetisin **şūfiyā** Allah’ı gör
ḥābır (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 7). [şūfiyā,]

sūfiyā: Ey sofı! Ey zahit!.

Sebelden sürme-i ‘ışk-ile çeşm-i
cānı pāk eyle / Cemāl-i yārı
seyr it **şūfiyā** her yirde lāmī’dür

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5). [şüfiyâ,]

Ehl-i hâl olan çeker meyhânelere
erba'în / Pîr-i 'ıṣkuñ **şüfiyâ** bu
vech ile irşadı var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3).
[şüfiyâ,]

süfre: Sofra.

Sen ol kerîmsin k'açıcak cûd
süfresin / Her bî-nevâya
senden irer yâ nice nevâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
12). [süfresin, -sin]

O meclisde çörekler mihr ü mehdür
keh-keşân **süfre** / Toğuz çîñî
ṭabağdur bu toğuz kat kubbe-i
mînâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 17). [süfre,]

süfre: Sofra.

Simât-ı çerhde pür-şevk olupdur
ḳurş-ı mihr iy dil / O şāhuñ
süfresinde olmağa göynüklü
bir nānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 19).
[süfresinde, -si, -n, -de]

Ṭoyura ḥaşre dek laḥm-ı tuyûra
olmaya meyli / Eger bir
süfresinde ḥāzır olsa biñ kişi
farzâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 15).
[süfresinde, -si, -n, -de]

süfre-i in'âmı çek: İyilik sofrası
çekmek.

Çekdüñ cihâna süfre-i in'âmı olalı /
Hemân serây-ı 'âleme sen mîr-i
nân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 18, Beyit 13). [süfre-i
in'âmı çek, -dü, -ñ]

süfre-i lutf: Lütuf sofrası.

Süfre-i luṭfuñdan oldı sîr mecmû'-ı
nüfûs / Buldı Âdem dâne andan
hem Ḥalîlu'llâh 'ades (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
14). [süfre-i lutf, -uñ, -dan]

süfre-i ni'met: Nimet sofrası.

Süfre-i ni'met ü cûduñda meh ü
mihr iki ḳurş / Maṭbah-ı rif'at ü
ḳadrüñde felek bir ḥabbâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 23). [süfre-i ni'met,]

süfre-i şāhî: Cömertlik sofrası.

Çekildi **süfre-i şāhî** ni'amdan
muğtenim oldı / Eger bây u
eger müflis eger a'lâ eger edna
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 13). [süfre-i şāhî,]

sühâ: Büyükey yıldız kümesindeki en
küçük yıldız.

Sensin ol şeh ki sümm-i
semendüñe yiridür / Ger olsa
na'l-i zer meh-i nev mîḥlar
Sühâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 26). [sühâ,]

suhan: Far. Söz, kelâm.

Şāhid-i ḥûb durur ḥacle-i ma'nâda
sühan / Aña ger vezn libâs ola
vü şan'at zîver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 13).
[sühan,]

suhan: Söz.

Lîk yok medhûne gâyet ne diyem
vaḳtî durur / Şimdiden girü
ğazel tarzına çeksem **sühanı**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 23). [sühanı, -ı]

sühan-güzār ol: Söz söyleyen olmak.

Vaşfında gerçi kim kalem ü
tîḡuñuñ şehā / Tîḡ-ı zebānum
oldı kalem-veş sühan-güzār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 26). [sühan-güzār ol, -dı]

suhan-perver: Söz üreten, güzel sözler
bulup söyleyen.

Nükte-ḡvāndur şāhımız biz nükte-
perdāz olmışuz / Ol **sühan-
perverdür** el-ḡaḡ biz sühan-sāz
olmışuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 7). [sühan-
perverdür, -dür]

sühan-sāz ol: Söz söyleyen
olmak.(Şair).

Nükte-ḡvāndur şāhımız biz nükte-
perdāz olmışuz / Ol sühan-
perverdür el-ḡaḡ biz sühan-sāz
olmışuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 7). [sühan-
sāz ol, -mış, -uz]

sühen: Söz,şiir.

Bülenddür bu şütür hücre gerçi pest
olur / O hücre vü şütürüñ vaşf u
midḡatında **sühen** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47).
[sühen,]

sükker: Şeker.

Āb-ı ḡayvān var iken lā'lüñe meyl
eyler ḡöñül / Nesne gelmez
tūṭiye pes şehd ü **sükkerden**
leṡiz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
56, Beyit 2). [sükkerden, -den]

Olma lezzātına nefis ile hevānuñ
ṡāmi' / Lezzeti zillet imiş
sükkeri zehr-i ḡātil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9).
[sükkeri, -i]

Sükkeri şerbetine kim dil uzatsa
anuñ / Ağzı dadını hemān virse
gerekdür ol ān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 19).
[sükkeri, -i]

sükkeri: Şekerden yapılmış, şekerli 2.
tatlı, lezzetli.

Ṣōpdur anda olan **sükkeri**
me'mūniyye / İṡtiḡā ḡal'asını
eylemek-içün vīrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 17).
[sükkeri,]

süleymān: 1. Hz. Süleyman.

Ḥāk-ı zilletde fütāde benüm ol
mūr-ı za'if / Sen benüm taḡt-ı
sa'ādetde **Süleymān'umsın**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131,
Beyit 4). [süleymān'umsın, -
um, -sın]

Ḥazret-i Şāh Selīm ibn-i
Süleymān-ı zemān / Ki
Süleymān gibi rām itdi niçe
Ehremen'i (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 13).
[süleymān,]

süleymān: Hz. Süleyman (as) peygamber.

Elünde hâtem-i devlet ser-â-ser ins
ü cin rāmuñ / Bugün milk-i
cihānuñ haḳ bu kim sensin
Süleymān'ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 38).
[süleymān'ı, -ı]

süleymān: Hz. Süleyman. Hz. Davut
peygamberin oğlu olup yüzüğüyle
cinlere, rüzgara ve hayvanlara
hükmetmiştir. 12 yaşında tahta geçmiş
büyük bir padişah ve peygamberdir.

Sen **Süleymān'a** Hudā virmiş
sa'adet hâtemin / İns ü cînnüñ
hükümüne kârı itâ'atdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 24). [süleymān'a, -a]

süleymān: Hz. Süleyman gibi.

Getürdi tahtuñı yil tütalum
Süleymān-vār / Ne fâ'ide
olıcak şāh-ı merge sen me'mūr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 14). [süleymān-vār, -vār]

süleymān: Davūd peygamberin oğlu
olan peygamber. on iki yaşındayken
babası yerine tahta geçmiştir. Hem
padişah hem peygamberdir. 2.
Hükümdar.

Sikender der Ğazanfer fer
Süleymān menzilet k'oldur /
'Ömer 'adl ü Muḥammed hū
'Alī sîret velî sîmā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 54).
[süleymān,]

süleymān bālî: Eski Süleyman (Hz.
Süleyman).

Mūr-veş dil diyu derd-i 'ışkınuñ
pā-mālidür / Sevmişem bir şāh-
ı hüsñ adı Süleymān Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 2). [süleymān bālî, -
dür]

Ben degül ancak kuli olmuş durur
ins ile cān / Sevmişem bir şāh-ı
hüsñ adı Süleymān Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 4). [süleymān bālî, -
dür]

süleymān bālî: Özel isim.

Bezm-i gamda ney gibi her-dem
işüm efgān ider / Sevmişem bir
şāh-ı hüsñ adı Süleymān
Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 16, Beyit 10).
[süleymān bālî, -dür]

Meyl ider düşmenlere feryād
elinden dōstlar / Sevmişem bir
şāh-ı hüsñ adı Süleymān
Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 16, Beyit 6).
[süleymān bālî, -dür]

Dōstını ağladup düşmenlerini şād
ider / Sevmişem bir şāh-ı hüsñ
adı Süleymān Bālî'dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16,
Beyit 12). [süleymān bālî, -dür
]

Fazlî'yi yad eyleyüp ağıyārı yād
eyler o şāh / Sevmişem bir şāh-
ı hüsñ adı Süleymān Bālî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 14). [süleymān bālî, -
dür]

Milket-i hüsni ü melâhatde
mükerrrem şâhdur / Sevmişem
bir şâh-ı hüsni adı Süleymân
Bâli'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 16, Beyit 8).
[süleymân bâli, -dür]

süleymân-ı diger: Öteki Süleyman'ı.

Muştafâ Hân-ı yegâne şeh-i
gerdün-'azamet / Ki odur milk-
i sa'adetde **Süleymân-ı diger**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 34). [süleymân-ı diger,]

süleymân-ı zemân: Zamanın
Süleyman'ı.

İy **Süleymân-ı zemân** Fazlî-i mûra
kıl nazar / Râh-ı gâmda pây-
mâldür diyu miñnetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 26). [süleymân-ı zemân,]

süleymân-nişân-ı 'adl: Süleyman
eserli adalet.

İy şâhib-i livâ-yı Sikender-nihâd-ı
dâd / V'ey vâriş-i serîr-i
Süleymân-nişân-ı 'adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
5). [süleymân-nişân-ı 'adl,]

süleymân-satvet: Süleyman gibi güçlü
kuvvetli.

Ferr ü kerr ü fer-penâh u pād-şâh-ı
kâm-rân / Kim **Süleymân-
satvet** İskender-şalâbetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 12).
[süleymân-satvet,]

sulh: Barış.

Dōst u düşmen bir oldı biz de
birlük bulmuşuz / Kimsenün
hergiz ne **şulhında** ne
da'vâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21).
[şulhında, -ı, -(n)da]

Temelluk gösterüp gerçi çü rûbeh
şulha kaşd itdi / Velîkin şîr-i
dîller hîç maqbûl itmedi anı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 12). [şulha, -a]

Yarağ u yatla cümleten yarar at ile
meydânda / Kamusı ceng ider
gerçi murâdı **şulhdur** ammâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 35). [şulhdur, -dur]

sultân: Padişah ll sevgili.

Andadur her gün benüm peyk-i
hayâlüm şâma dek / Kanķı
menzilden ki ol devletlü
sultânum gider (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4).
[sultânum, -um]

sultân: Hükümdar, padişah 2.Güzellik
açısından diğer güzeller arasında en
başta gelen dilber.

Âşinâlık isteme var iy dil ol
bîgânedan / Kim görüpdür kim
gedâya ola **sultân** âşinâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit
3). [sultân,]

sultân: Hükümdar, sultan, padişah.

Sen şu **sultânsın** dilerseñ
kullaruñuñ her zemân / Eñ

kemin idüp eḥaṣṣ eñ ḥāşın
eylersin eḥas (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13).
[sulṭānsın, -sın]

Sen şu Bākî'sin ki hergiz saña
olmaz fevḳ ü taḥt / Sen şu
sulṭānsın ki hergiz saña yokdur
pîş ü pes (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 15). [sulṭānsın,
-sın]

Şüretâ kim bendeyüz ma'nide
sulṭānlar bizüz / Sâkiyâ şun
câmı Sulṭân Muştafâlilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 6). [sulṭānlar, -lar]

sulṭân: Hükümdar 2. Allah 2. sevgili.

Mezheb ü cāh istemez **sulṭāna** baş
indürmezüz / Ne vezîrinde bu
dünyānuñ ne pāşāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 9). [sulṭāna, -a]

Çü 'aql u fehm ola **sulṭāna** yâr lâ-
büd olur / Seḥâ vü 'adl ile
mi'mâr-ı milk-i iḥsânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
25). [sulṭāna, -a]

sulṭân: Hükümdar, melik, padişah.

Hudâ virmiş saña luṭf u 'inâyet
hem 'aṭâ vü cüd / Saḥâvet
milkinüñ sensin bugün iy şâh
sulṭânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 45). [sulṭânı, -
ı]

sulṭân: Hükümdar, padişah, yöneten;
sevgili, yâr.

Bendeñüm raḥm it baña ölsün mi
sulṭānum seven / Meh-

cebînüm nāzenînum Muşli-i
sîmîn-beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 18, Beyit 2).
[sulṭānum, -um]

Kulum gūyâ ki **sulṭānum** yitürdüm
/ Meded begler meded ḥānum
yitürdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 2).
[sulṭānum, -um]

sulṭân: Buyruğu geçen kimse .

Ululadı beni itüm didi o **sulṭānum**
/ Yeter cihānda be Fazlî bu
iḥtirām baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5).
[sulṭānum, -um]

sulṭân: Buyruğu geçen bir kimse için
hitap sözü.

Yoluña olsun fedâ 'aql u delü
cānum Ḥasan / İy melāḥat taḥt-
gāhı üzre **sulṭānum** Ḥasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 2). [sulṭānum, -um]

Zehr-i hicrānuñ senüñ âḥir şehîd
eyler beni / İy melāḥat taḥt-gāhı
üzre **sulṭānum** Ḥasan (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14,
Beyit 4). [sulṭānum, -um]

Yūsuf-ı şānî durur dirsem eger
ğāyet muḥal / İy melāḥat taḥt-
gāhı üzre **sulṭānum** Ḥasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 6). [sulṭānum, -um]

Hâl-i ruḥsāruñ gibi 'ālemde sen bir
dānesin / İy melāḥat taḥt-gāhı
üzre **sulṭānum** Ḥasan (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14,
Beyit 8). [sulṭānum, -um]

Her gören biñ cān ile olsa ‘aceb
midür esir / İy melāḥat taht-
gāhı üzre **sulṭānum** Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 10). [sulṭānum, -um]

Haḳ Te‘ālā eylesün ‘ömrüñ senüñ
her-dem mezîd / İy melāḥat
taht-gāhı üzre **sulṭānum** Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 12). [sulṭānum, -um]

Merḥamet kıl ḥālūmi ‘arz eyledüm
ben mübtelā / İy melāḥat taht-
gāhı üzre **sulṭānum** Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 14). [sulṭānum, -um]

Ḥamdü-lillāh ki Ḥudā kıldı
müyesser hüccet / Sālim ol saña
selāmet yaraşur **sulṭānum**
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 1). [sulṭānum, -um]

sulṭān: Buyruğu geçen, manevi
yüceliğe sahip kişi.

Faḳr ile faḥr iderdüñ emîr-i cihān
iken / **Sulṭān** iken libāsuñ idi
köhne bir ‘abā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13).
[sulṭān,]

Ziyāfet oldı hep begler gelüp
sulṭān ışiginde / Cihān ḥalkı
bugün anda toyınca gördi
iḥsānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 16). [sulṭān,]

sulṭān: En yüce padişah, hükümdar 2.
Allah (cc).

Südde-i salṭanata zāt-ı laṭîfi **sulṭān**
/ Nāme-i ma‘delete nām-ı şerîfi
‘ünvān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 36). [sulṭān,]

sulṭān muştafā: Kanûnî’nin 16. yy da
idam edilen oğlu Şehzâde Mustafa.

İtmezüz dehr-i denîye meyl
‘ālilerdenüz / Sākiyā şun cāmı
Sulṭān Muştafālilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 2). [sulṭān muştafā, -lî, -
ler, -den, -üz]

Nāzüküz ‘âdet nezâketdür
zerāfetdür bize / Sākiyā şun
cāmı Sulṭān Muştafālilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 4). [sulṭān muştafā, -
lî, -ler, -den, -üz]

Şüretā kim bendeyüz ma‘nide
sulṭānlar bizüz / Sākiyā şun
cāmı Sulṭān Muştafālilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 6). [sulṭān muştafā, -
lî, -ler, -den, -üz]

Şāh odur biz bâzu-yı devletde şeh-
bāz olmışuz / Sākiyā şun cāmı
Sulṭān Muştafālilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 8). [sulṭān muştafā, -lî, -
ler, -den, -üz]

Ṭab‘ımız envār-ı ‘irfān ile
enverdür bizüm / Sākiyā şun
cāmı Sulṭān Muştafālilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 10). [sulṭān muştafā, -
lî, -ler, -den, -üz]

Vaḳtimüz hoş kārımız zevḳ u
şafālardur bizüm / Sākiyā şun
cāmı Sulṭān Muştafālilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 12). [sulṭān muştafā, -
lî, -ler, -den, -üz]

Ṭab‘-ı derrākı anuñ her ḥalden
āgāhdur / Sākiyā şun cāmı
Sulṭān Muştafālilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,

Beyit 14). [sultān muṣṭafā, -lī, -ler, -den, -üz]

Bize Fazlī gibi medḥ itmek o ṣāhı kārdu / Sākiyā ṣun cāmı Sultān Muṣṭafālilerdenüz (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 26, Beyit 16). [sultān muṣṭafā, -lī, -ler, -den, -üz]

Zāt-ı pākın 'ıyṣ u nūṣ u zevke maḵrūn eylesün / Sākiyā ṣun cāmı Sultān Muṣṭafālilerdenüz (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 26, Beyit 18). [sultān muṣṭafā, -lī, -ler, -de, -nüz]

sultān ol: Padişah olmak; hükmetmek.

Hāne-i vaşlinda her kim bir gece mihmān olur / Taht-ı 'āc üstine çıkup 'āleme sultān olur (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 22, Beyit 11). [sultān ol, -ur]

sultān süleymān: Kanuni Sultan Süleyman.

Dirīgā geçdi erbāb-ı ğaraḥ Sultān Süleymān'a / Meded begler meded zulm oldı ğāyet Muṣṭafā Hān'a (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 27, Beyit 2). [sultān süleymān, -a]

sultān süleymān bin selīm: Selim Han'ın oğlu Sultan Süleyman.

Ṣāh-ı milk-i saltanat Sultān Süleymān bin Selīm / Kim kılıcıyla açıldı bāb-ı şehir-istān-ı feth (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 14). [sultān süleymān bin selīm,]

sultān-ı celilü'l-kadr: Çok kıymetli sultan.

Şehen-şāh-ı 'azīmü'ş-şān u sultān-ı celilü'l-kadr / Mu'izzü'l-mülki ve'l-mille muġīṣūd-dīn ve'd-dünyā (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit 52). [sultān-ı celilü'l-kadr,]

sultān-ı celilü'l-kadr: Çok kıymetli sultan.

Şehen-şāh-ı 'azīmü'ş-şān u sultān-ı celilü'l-kadr / Mu'izzü'l-mülki ve'l-mille muġīṣūd-dīn ve'd-dünyā (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit 52). [sultān-ı celilü'l-kadr,]

sultān-ı cihan: Dünya padişahı.

Ġāfil olma gözüñ aç devlet ü 'izzetle bugün / Sūr ider sūr-ı cihānda yine sultān-ı cihan (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 13, Beyit 4). [sultān-ı cihan,]

sultān-ı dehr: Dünyanın padişahı.

Sultān-ı dehr olan qurı ğavġā çeker hemīn / Zevķini milk-i 'ālemüñ iy dil gedā sürer (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 74, Beyit 2). [sultān-ı dehr,]

sultān-ı feth: Fetihin sultanı.

Devlet ile geçdi taht-ı nuşrete sultān-ı feth / 'Arşa-i iḵbāle tırdı yine dīvān-ı feth (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 1). [sultān-ı feth,]

Ber-ķarār ol salţanat tahtında
devletle mūdām / Milk-i
nuşretde ķarār itdükce tā
sulţān-ı fetḥ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 35).
[sulţān-ı fetḥ,]

sulţān-ı heft-ķişver: Yedi iklimin
sultanı.

Ol şafder-i yegāne a'nî ki Muşţafā
Ḥān / K'oldur liyāķat ile
sulţān-ı heft-ķişver (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1).
[sulţān-ı heft-ķişver,]

sulţān-ı 'osmānî: Osmanlı sultanı.

Unudıldı adı Nüşîn-revān'uñ milk-
i 'ālemde / Şu deñlü 'adl ü dād
itdūñ sen iy **Sulţān-ı 'Osmānî**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 41). [sulţān-ı 'osmānî,]

sulţān-ı serāy-ı heftüm: (gögün)
yedinci sarayının sultanı.

Sensin ol şāh ki **sulţān-ı serāy-ı
heftüm** / Şimdi bir Hindi
ğulāmuñ durur adı Keyvān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 45). [sulţān-ı serāy-ı
heftüm,]

sulţān-ı şitā: Kış mevsimi padişahı.

'Asker-i serdini cem' eyledi
sulţān-ı şitā / Kılmağa
memleket-i bāğı ser-ā-ser vîrān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 4). [sulţān-ı şitā,]

Hākim oldıkca cihān milkine
sulţān-ı şitā / Eyleyüp cümle-i

dünyāyı muṭî'ü fermān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
29). [sulţān-ı şitā,]

sulţān-ı tāt-dār: Tac sahibi sultan.

Sulţān-ı tāt-dār u sehen-şāh-ı tāt-
baḥs / Nāyib cenāb-ı ḥazret-i
şāhib-ķirān-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 6).
[sulţān-ı tāt-dār,]

sulţān-ı taht-gîr: Tahtı tutan padişah.

Şāhib-ķirān taht-sitān şāh-ı tāt-
baḥş / **Sulţān-ı taht-gîr** sehen-
şāh-ı tāt-dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 2).
[sulţān-ı taht-gîr,]

sulţānum: 1.Sultanlara hitap sözü 2.
'Gönlümün sultanı' (sevgili için).

Cān ile dildür cihānda varı yoğı
bendeñüñ / Cümlesi olsun
senüñ yoluña **sulţānum** fedā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39,
Beyit 2). [sulţānum,]

sulţānum: Hitap sözü.

Bî-ḥubūr olma cihānda elem-i
'ārifeden / Rūḥsın rūḥa çü rāḥat
yaraşur **sulţānum** (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2).
[sulţānum,]

Sensin el-ḥaķ kerem ü 'izz ü şeref
bürhānı / Saña her vech ile
şihḥat yaraşur **sulţānum** (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3).
[sulţānum,]

Sen saķīm olma çü iķbāl ü şeref
nüşhasısın / Senüñ a'dā'ña

saķāmet yaraşur **sulţānum**
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 4). [sulţānum,]

Teb ü táb ile ne lâzım bedenüñ ola
za'îf / Nev-cüvānsın saña
ķuvvet yaraşur **sulţānum** (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 5).
[sulţānum,]

Luţf ile tır yıķa rû tîr-i vebālini
gider / Şadra geķ saña şadāret
yaraşur **sulţānum** (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 2, Beyit 6).
[sulţānum,]

Gice gündüz bu durur saña
du'āmuz sağ ol / Sağlık saña
be-ğāyet yaraşur **sulţānum**
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 7). [sulţānum,]

Hak 'ināyet ide bir daķı saķīm
olmayasın / Hāzret-i Hakk'a
'ināyet yaraşur **sulţānum**
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 8). [sulţānum,]

Ola Fazlî'nüñ umarum ki du'āsı
maķbûl / Ki du'āsına icābet
yaraşur **sulţānum** (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 2, Beyit 9).
[sulţānum,]

sülük: (Maddî, mânevî) Bir yola
girme, bir yol tutup o yolda yürüme.

Pelās-ı ğam-libās u hūşe-i miħnet
yeter tūşe / Reh-i 'ışķa **sülük**
aña müyesserdür ki ķānî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 3). [sülük,]

Sābi'an ĥalvet ü 'uzlet ki **sülük**
ehlinüñ / Şoħbet-i ĥalk ider nūr
u şafāsın zāyil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23).
[sülük,]

sülük-ı rāh-ı 'ışķ: Aşķ yolunun
yolcusu.

Sülük-ı rāh-ı 'ışķ itdüñ ser ü destārı
terk eyle / Behey şūfî sebük-bār
ol sebük-bār ol sebük-bār ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 2). [sülük-ı rāh-ı 'ışķ,]

sümm-i semend: Atın tırnağı.

Sensin ol şeh ki sümm-i
semendüñe yiridür / Ger olsa
na'l-i zer meh-i nev mīħlar
Sühā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 26). [sümm-i
semend, -üñ, -e]

Hān Muştafā ki sümm-i semendine
ser koyup / Şehler kılrur türāb-ı
rehin tāc-ı iftiħār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 18).
[sümm-i semend, -in, -e]

sümm-i semend: Atın ayak tırnakları.

Bir şāhdur ki sümm-i semendi
ğubārını / Şehler kılrur
gözlerine bulsa tūtiyā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
19). [sümm-i semend, -i]

sun-: Sunmak, arz etmek, takdim
etmek.

Ser-i 'adū n'ola ğaltān olursa kūy-
şifat / Çü dest-i mihrine tevfiķ
şundi çevġānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 16).
[şundi, -dı]

sun-: Sunmak, takdim etmek.

Şimdi kahr ile felekden almağ-ıçün
intikām / **Şundılar** bir cür'a
kim biñ yıl yaşar içen temām
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 12). [şundılar, --dılar]

sun: Sunmak, ikram etmek.

Devrân-ı dehr **şunmasun** 'aks-i
murādumuz / Yazılmadan
defâtir-i maşşûda adumuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
1, Beyit 6). [şunmasun, -ma, -
sun]

sun: Sunmak, takdim etmek.

Ben haste-dile leblerüñ emdür
didüm ol yâr / **Şunup** lebin
ağzuma didi dişleme ammâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42,
Beyit 2). [şunup, -up]

sun: 1. sunmak 2. ikram etmek.

Kahrı gam bezminde cânı gamzede
/ **Şun** beru katı o cām-ı gam-
zedâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
2, Beyit 2). [şun,]

Şun beru ol cāmı mest it şöyle kim
/ Toymayam olursa cân tenden
cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
2, Beyit 3). [şun,]

Şun beru ol cām-ı nâbı kim anuñ /
Neşvesinde mestdür bāy u gedâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2,
Beyit 4). [şun,]

Destüñ toludur çü bâde sâkî / **Şun**
destüme cām-ı nâb-ı şahbâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 4,
Beyit 5). [şun,]

Piyâle sâkî **şun** cām-ı sürür-encâmı
billâhi / Ki bir dem eksik olmaz
kalb-i gam-gîne pey-â-pey vâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 3). [şun,]

Cām-ı pür-mey yâr-ı bî-agyâr **şun**
bezm ehline / Sâkiyâ fırsat
ğanîmet gâfil olma gözüñ aç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 54,
Beyit 3). [şun,]

Telḥ itdi meclisi қо yakılsun rakıḥ-
i ḥar / Billāh sâkiyâ tolular **şun**
şarāba baş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 105, Beyit 3). [şun,]

İtmezüz dehr-i denîye meyl
'ālîlerdenüz / Sâkiyâ **şun** cāmı
Sultân Muşafâlîlerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 2). [şun,]

Nâzüküz 'âdet nezâketdür
zerâfetdür bize / Sâkiyâ **şun**
cāmı Sultân Muşafâlîlerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 4). [şun,]

Şüretâ kim bendeyüz ma'nîde
sultânlar bizüz / Sâkiyâ **şun**
cāmı Sultân Muşafâlîlerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 6). [şun,]

Şâh odur biz bâzu-yı devletde şeh-
bâz olmuşuz / Sâkiyâ **şun** cāmı
Sultân Muşafâlîlerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 8). [şun,]

Ṭab'ımız envâr-ı 'irfân ile
enverdür bizüm / Sâkiyâ **şun**
cāmı Sultân Muşafâlîlerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 10). [şun,]

Vaktimüz hoş kârimuz zevḳ u
şafâlardur bizüm / Sâkiyâ **şun**
cāmı Sultân Muşafâlîlerdenüz

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 12). [şun,]

Bize Fazlî gibi medh itmek o şâhı
kârdur / Sâkiyâ **şun** cāmı
Sultân Muştafâlîlerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 16). [şun,]

Zât-ı pākın ‘ıyş u nüş u zevke
maḳrûn eylesün / Sâkiyâ **şun**
cāmı Sultân Muştafâlîlerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 18). [şun,]

şun: Sunmak 2. ikram etmek.

Lebüñ ğamında gözüm cāmını
kılup pür hûn / **Şunar** tolu tolu
sâkî-i ğam müdām baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit
3). [şunar, -ar]

şun: Sunmak, ikram etmek, takdim
etmek.

Fazlî’ye **şun** cām-ı ‘adli ğuşşadan
eyle ḥalāş / Yoḥsa devrân
öldürür zulm ü sitemden sâkiyâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21,
Beyit 7). [şun,]

şun: Sunmak, ikram etmek.

Şunarsa kâsesi çerḥüñ ne ğam ben
‘āşıkā sâkî / Bugün çün iki
destümde iki tolu ayağum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 2). [şunarsa, -ar, -sa]

şun: Uzatmak; başı, kolları veya
bacakları bir yere yöneltmek.

Şütür gibi **suña** bağlandı hücre-i
dehre / Degül o maḥrem-i hücre
beterdür üştürden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6).
[suña, -a]

şun: Sunmak, ikram etmek.

Seyr ile **şunup** ḥüsni nevālin
Ramażân’uñ / Qıl rüzî-i şeb ‘îd-
i vişālin Ramażân’uñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 2). [şunup, -up]

Nüş-ı beḳā umanlara nîş-i fenā
şunup / Āb-ı ḥayâtı ḳahruñ ider
cāna zehr-i mār (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 5).
[şunup, -up]

şun: Ikram etmek, sunmak.

Tab‘-ı derrâkı anuñ her ḥâlden
āġâhdur / Sâkiyâ **şun** cāmı
Sultân Muştafâlîlerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 14). [şun,]

şun’: Kudret, güç, eser.

Hâşşeten ol ‘askere beglerbegi
olsun kerîm / Kim ‘Alî’dür nām
ile ol **şun’idur** Ḥaydar-siyer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 25). [şun’idur, -ı, -dur]

sünbül: Far. Maruf çiçek, sünbül, saç.

Çözdi **sünbüller** benümçün turre-i
ṭarrârını / Dökdi bülbüller
gözinden eşk-i gevher-bârını
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 6). [sünbüller, -ler]

sünbül: Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.

Gördi cem'iyet-i gül-zâr perîşân
olmuş / Yoldı **sünbül** saçını
hayli karardı reyhân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
9). [sünbül,]

sünbül: Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek. Beyitte sevgilinin saçı sümbüle benzetilmiştir.

Bâğ-ı 'âlemde ne kaddüñ gibi bir
serv olur / Ne ser-i zülf-i
siyâhuñ gibi **sünbül** bulunur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65,
Beyit 3). [sünbül,]

sünbül: Sevgilinin sümbüle benzeyen saçı.

Sehv ile reyhâna teşbîh eyledüm
hattuñ şehâ / İşidüp
sünbüllerüñ anı perîşân-hâldür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 3). [sünbüllerüñ, -ler, -üñ
]

Hüsnine beñzedemez dil gül-i
handânı anuñ / Zülfine **sünbülü**
vü hattına reyhânı anuñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 15,
Beyit 7). [sünbülü, -i]

sünbül: Maruf çiçek, sümbül
(Sevgilinin kıvrım kıvrım dolanan saçı
sümbüle benzetilir.).

Büy-ı zülfünden meger dem urdı
gülşende şabâ / K'oldı
sünbüller bu sevdâdan perîşân-
hâl aña (Kara Fazlî Dîvânı,

Gazel 37, Beyit 3). [sünbüller, -
ler]

sünbül-i pür-târ: (sevgilinin)çok
karanlık sünbül gibi saçları.

Qaddini hasret ile benefşe ham
eyleyüp / Yolsun saçını
sünbül-i pür-târ Yâ Hüseyin
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 29). [sünbül-i pür-târ,]

sünbül-i tartar: Sümbülü kaldıran.

Sehv ile didüm müşğ-i Haṭâ kākül-i
yâre / Düşmiş İşidüp gice anı
sünbül-i tartar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4).
[sünbül-i tartar,]

sünbüller: Çiçek, sümbül (Sevgilinin
kıvrım kıvrım dolanan saçı sümbüle
benzetilir.).

Zülf-i reyhânuñ gamından olalı ten
kara hâk / Hep siyeh-püş oldı
sünbüller dutup mâtem baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11,
Beyit 2). [sünbüller,]

sünnet: Hz. Muhammed'in ehl-i İslam
için örnek olan veya ders alınan
sözleri ve davranışları.

Kendüye senüñ **sünnetüñi** farz ide
her kim / Dünyâda vü 'uqbâda
dahı görmeye ol ğam (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
7). [sünnetüñi, -ü, -ñi]

Resül **sünnetini** kendüzüñe farz
eyle / Ki cennet ola mekânüñ
şarâbuñ ola ṭahûr (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23).
[sünnetini, -i, -n, -i]

Eger bu meclise dirseñ nedür bādī
nedür bā'is / İdüp şeh-zāde-i
a'zam Resūl'üñ **sünnetin** icrā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,*
Beyit 49). [sünnetin, -i, -n]

sünnet id: *Erkek çocukta erkeklik organının ucundaki deriyi çepeçevre kesmek.*

Didi şeh-zādeleri sünnet idüp şāh-ı
cihān / Lüle-i la'lden aqıtsa
gerekdür mercān (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 33).
[sünnet id, -üp]

sun'ullāh: *Sunullah Efendi.*

Hāzret-i Mīr-i Sikender-derece
Sun'ullāh / İftihār-ı ümerā-yı
küberā zuhr-ı 'izām (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
10). [sun'ullāh,]

Ol mīr-i muhterem kim **Şun'ullah**
oldı nāmı / Virmişdi Hāq aña
bir Maḥmūd nām mevlūd
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7,*
Beyit 1). [şun'ullah,]

sun'ullāh emīr: *Özel isim.*

Çü Şun'ullāh Emīr'üñ oğlu
Maḥmūd / Cinān bāğına kıldı
'azm-i dīdār (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Tarih 6, Beyit 1).
[şun'ullāh emīr, -'üñ]

sun'uñ: *Yaratılış.*

Varamaz çābük-süvār-ı 'aql
şun'uñ rāhına / Her ne deñlü
olsa altında anuñ çābük-feres
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,*
Beyit 4). [şun'uñ,]

sür-: *Sunmak.*

Sākī şafā ile ki mey-i dil-güşā
sürer / Nüş eyleyenler anı
beğāyet şafā **sürer** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1).
[sürer, -er]

sür-: *İleri doğru gitmek, götürmek.*

Dāmen-i şahrāda zencīrin **sürer**
Mecnūn-veş / Pā-bürehne bir
nice dīvāneler gördüñ mi hīç
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,*
Beyit 2). [sürer,]

sür-: *Devam etmek.*

Dönder 'inānı semt-i şenāya ki
haşre dek / **Sürsün** tabī'at
esbini sa'y ile Fazliyā (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
30). [sürsün, -sün]

sür eyle: *Düğün, şölen yapmak.*

Devrden bī-dād u zulmi cümleten
dür eyledün / Fitneyi def'
eyleyüp kaṭ'-ı ser ü sür eyledüñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,*
Beyit 8). [sür eyle, -dü, -ñ]

sür id: *Düğün yapmak.*

Gāfıl olma gözüñ aç devlet ü
'izzetle bugün / Sür ider sür-ı
cihānda yine sultān-ı cihan

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 4). [sür id, -er]

sür it: Dügün, şenlik yapmak.

Öyle sür itse gerekdür ki
sürürından anuñ / Göglere çıkısa
gerek velvele-i tabl-ı zenân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 6). [sür it, -se]

sür ol: Dügün, ziyafet, şenlik olmak.

Sürür ile geçüp her rûzı sür olsun
sa'âdetle / Gül-i sürisini kılsun
hemîşe tâze ter Mevlâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
71). [sür ol, -sun]

sürâhî: İçerisini su, şarap gibi
içeceklerin konulduğu derin kap.

Anlar olalar hem-kadeh ağyâr ile
her ân / Ben nice **şurâhî** gibi
her-dem yudayın kan (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit
7). [şurâhî,]

surâhî-veş: Sürâhi gibi.

Nây gibi bezm-i fırkatde idüp her-
dem figân / Guşsa vü gamdan
şurâhî-veş derûnum tıldı kan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 7). [şurâhî-veş,]

sür'at: Ar. çabukluk, hız.

Tagıl iy cünd-i bî-şümâr nücûm /
Tolun iy mâh **sür'at** ile hemîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 13). [sür'at,]

sür'at: Çabukluk, hız.

Sür'atde 'ömr disem eger aña yiri
durur / Kim 'ömr gibi geçdi
cihândan bulup fenâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
11). [sür'atde, -de]

sür'at: Çabukluk, hızlılık, hız.

Ḳavs-i ḳuzah mişâl idi hey'etde
gerçi kim / **Sür'atde** lîk tîr gibi
tâyirü'l-hevâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 4).
[sür'atde, -de]

sûre-i rahmân: Rahman suresi;
Kur'an'ın edebi değeri açısından en üst
seviye olarak örnek gösterilen bir
suredir.

Dil cemâlûñ muşhafından hatıñı
Ḳur'ân okur / Şûret-i rahm
anda zâhir **sûre-i Rahmân**
okur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
73, Beyit 1). [sûre-i rahmân,]

sûre-i yâsîn: Yasin suresi.

Dîde-i 'ibret ile sûre-i Yâsîn'de
yürî / Âyet-i Kün fe-yekûn'ı
okıyup eyle nazar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 9).
[sûre-i yâsîn, -de]

şûret: 1. şekil, biçim 2. yüz, çehre 3.
güzellik 4. dünya 5. görünüş 6. yol 7.
resim, tasvir 8. hayal 8. amaç, gaye.

Yüz yirden olursa n'ola gam **şûreti**
zâhir / Dil âyinesin pâreledi
seng-i havâdis (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4).
[şûreti, -i]

şûret: Şekil, biçim.

Dürlü **şûretlere** girüp nüdemâ
eyleyeler / Anda eşkâl-i ğarîb
ile cihânı hayrân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 23).
[şûretlere, -ler, -e]

Levh-i dilden yuyalum Fazlî bu
cevr âyetini / Dest-i ğamla
yazalum anda 'adem **şûretini**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
28, Beyit 15). [şûretini, -in, -i]

şûret: Gözün ilk bakışta gördüğü şey,
dış görünüş, şekil, biçim.

Girüp her birisi bir şûrete görseñ ne
kâr eyler / Bu **şûretlerle** ol kâra
olur hayrân niçe dâñâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
30). [şûretlerle, -ler, -le]

şûret: 1. şekil, biçim 2. yüz, çehre 3.
güzellik 4. görünüş.

Olupdur zât-ı Hakk'a Ka'be hakkı
şûretüñ mazhar / Bu ma'nâ
ehl-i bâtın içre çok gün gibi
zâhirdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 2). [şûretüñ, -
üñ]

şûret: 1.şekil,2. biçim,3.yol ,4.resim,
5.tasvir,6. hayal.

Deyr-i hâlîdür cihân biz nakşına
aldanmazuz / Meylümüz yok
şûrete iy Fazlî ma'nâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 32). [şûrete, -e]

şûret: 1. şekil, biçim 2. yüz, çehre 3.
güzellik 4.görünüş 5. resim, 6.tasvir ||
hayal.

Hall idüp her-dem sevâd-ı çeşmi
nakķāş-ı hayāl / Levha-i dilde
şanemler **şûretin** taşvîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 3). [şûretin, -in]

şûret: Dış görünüş, 2. şekil, biçim, 2.1
yüz, çehre.

Şûretüm bir zer varakdur k'anda
nakķāş-ı belâ / Kilk-i
müjgānumla miñnet nakşını
taşvîr ider (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 68, Beyit 4). [şûretüm, -
üm]

şûret vir: Şekil vermek. Belirli bir
biçime girmesini sağlamak,
biçimlendirmek.

Şıçayazmış sevincinden ziyâde /
Aña şûret virüp bulınca ma'nâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 3). [şûret vir, -üp]

şûretâ: Görünüşte.

Şûretâ kim bendeyüz ma'nîde
sultânlar bizüz / Sâkiyâ şun
câmı Sultân Muştafâlîlerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 6). [şûretâ,]

şûretâ: Dış görünüşe göre, görünürde.

Çü şehden ola Hudâ râzı vü cihân
şâkir / Hakkâten olur ol **şûretâ**
cihân-bânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 27). [şûretâ,]

sūretā: Dış görünüş itibarıyla; şeklen; zahiren.

Egerçi **şūretā** varsın velik yoksun
hakikatde / Yürü var yokluğun
fehm eyle yokluk hâsıl it var ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 6). [şūretā,]

sūrete gir: Bir şekle bürünmek, varlık kazanmak, tecessüm etmek.

Kāmet ü zülf ü dehānuñ
görmeyelden iy perī /
Girmisem bir şūrete gören
dimez ādem baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4).
[şūrete gir, -mis, -em]

sūret-i eşyā: Varlıkların görünüşü.

Aç gözüñ iy bî-nazar āyīne-i
dünyāya bak / Pertev-i ma'nāyı
seyr it şūret-i eşyāya bak (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit
1). [şūret-i eşyā, -y, -a]

sūret-i hāl: Görünen, dışa akseden durum, hal.

Zamīr-i rūşeni āyīne-i
münevverdür / Ki her tarīk ile
rūşendür aña **şūret-i hāl** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
11). [şūret-i hāl,]

sūret-i 'ismet: Temiz yüz.

Ümm'ün hakı ki şūret-i 'ismetde ol
durur / Ümmü'l-kitāba mazhar-
ı āsār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 35).
[şūret-i 'ismet, -de]

sūret-i ma'nā: Hakikatin, özün görünüşü 2. Allah'ın tecellileri.

Tab'ūñ āyīne-i muşaffādur /
Görinür anda **şūret-i ma'nā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 3). [şūret-i ma'nā,]

sūret-i mevzūn: Ahenkli görünüş.

Kanı ol yāl ü bāl ü hüsn ü hulk ü
şūret-i mevzūn / Kanı ol lutf-i
cūd ü 'adl ü dād ü hüsn-i rūz-
efzūn (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 9). [şūret-i
mevzūn,]

sūret-i pāk: Güzel yüz.

İtdi zuhūr şūret-i pākuñda fazl-ı
Hak / 'Arz eyledüñ cihāna çü
dîdār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5).
[şūret-i pāk, -uñ, -da]

sūret-i rahm: Allah'ın güzelliği. 2. Allah'ın tecelli ettiği güzellik veya güzel (kimse, sevgili, mahbup).

Dil cemālūñ muşhafından hattuñı
Kur'an okur / **Şūret-i rahm**
anda zāhir sūre-i Rahmān okur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 1). [şūret-i rahm,]

sūret-i vaşl-ı nigār: Sevgilinin yüzüne kavuşma.

Döginmekden kararmış kollarım
ağ boynına şaldım / Ben anı
şūret-i vaşl-ı nigāra iki kaş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,

Gazel 127, Beyit 2). [şûret-i vaşl-ı nigār, -a]

şûret-i vefâ: Bağlılık ve sadakat görünümlü.

Evvel nazarda ‘arza kılup **şûret-i vefâ** / Rûy-ı cefâyı eyledüñ âhırde âşikâr (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 3). [şûret-i vefâ,]

şûreti zerd ol: Yüzü sararmak.

Şûreti zerd olup şayfda döndi ‘ayna / Öldi bir pîr-i za‘îf olmuş iken bâğ-ı cüvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 11). [şûreti zerd ol, -up]

şûretlere gir: Farklı suretlere, şekillere girmek, bürünmek.

Girüp şûretlere şol deñlü şîrin-kârlık itdi / O şekker işleri anda ki ‘âlem oldu hayrânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 13). [şûretlere gir, -üp]

Ne şîrin kâr olur yâ Rab o şekker işleri k’anda / Girüp şûretlere ‘arz eyledi biñ hey’et-i zîbâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 25). [şûretlere gir, -üp]

surh ol: Kırmızı hale gelmek, kızarmak.

Kan kuşanur havf-ı tîğından anuñ şîr-i sipihr / Dâmen-i çerhi şafâkdan surh olur şanmañ seher (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 27). [surh ol, -ur]

surh-ı ser: Kızıl baş.

Der-miyân itdüñ zaferden tîğ u nuşretten kemer / İşde meydân merd-ise meydâna gelsün **surh-ı ser** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 1). [surh-ı ser,]

Töplar berķ-i şerer-bâr-ı helâket oldıgın / Başına tohınmayınca bilmez el-hak **surh-ı ser** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 14). [surh-ı ser,]

Eger merd ise gelsün işde meydân **surh-ı ser** kâfir / İgen germ olmasun beñzer ki hâlî şandı meydânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 2). [surh-ı ser,]

Bizümdür yümn-i İslâm ile feth ü nuşret ü devlet / Ne itdür **surh-ı ser** kim eyleye da‘vâ-yı sultânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 7). [surh-ı ser,]

İşitse vaşf-ı tîğın **surh-ı ser** gerçi kim hünîdür / Teninde havf u haşyetden kuruya qalmaya kıanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 22). [surh-ı ser,]

sûr-ı ‘âlem: Dünya şöleni.

Niçe kim sûr-ı ‘âlemde ola sûr-ı sūrūr-efzâ / Niçe kim sûr ile mesrūr ola halkuñ dil ü cānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 49). [sûr-ı ‘âlem, -de]

sûr-ı a‘zam ol: Büyük şenlik olmak.

Nice kim sûr-ı cihānda ola sûr-ı a‘zam / Nice kim sûr ile mesrūr

ola maḥlūk-ı cihān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 48*).
[sūr-ı a'zam ol, -a]

sūr-ı cihān: *Dünyanın düğünü.*

Nice kim sūr-ı cihānda ola sūr-ı
a'zam / Nice kim sūr ile mesrūr
ola maḥlūk-ı cihān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 48*).
[sūr-ı cihān, -da]

Gâfil olma gözüñ aç devlet ü
'izzetle bugün / Sūr ider sūr-ı
cihānda yine sultān-ı cihan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 4*). [sūr-ı cihān, -da]

sūr-ı eflāk: *Feleklerin kalesi,.*

Bir seher-gāh meger hüsrev-i
çarüm-eyvān / Sūr-ı eflākda
dikdi 'alem-i nūr-efşān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 1*). [sūr-ı eflāk,]

Sūr-ı eflākda pür-şevk durur ol sūra
/ İki senc olmağa hūrşîd ile
māh-ı tābān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 8*).
[sūr-ı eflāk, -da]

Niçe kim sūr-ı eflāke döküp zerrîn-
'alem hūrşîd / Sürür-ı sūr ile
mesrūr ola āfāk ser-tā-pā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 70*). [sūr-ı eflāk, -e]

sūr-ı isrâfîl: *İsrâfîl'in üfüreceği sur, boru.*

Dem urdı Şūr-ı İsrâfîl'den her sūr-
nā beñzer / Ki enfâsı niçe dîl-
mürdeyi itdi o dem ahyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 6*). [sūr-ı isrâfîl, -den]

sūr-ı mu'azzam: *Büyük gösterişli şenlik.*

Yiridür kim bu yidi kat felek-i
mînā-fām / Olsa ol sūr-ı
mu'azzamda yidi çerḥi kazan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 14*). [sūr-ı mu'azzam, -da]

sūr-ı 'ömr: *Ömür şöleni.*

Hemîşe sūr-ı 'ömrüñ eyleye
muḥkem senüñ Bārī / Gül-i
sūrîlerüñe hîç irişdürmeye
nokşanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 50*). [sūr-ı 'ömr, -üñ]

Sūr-ı 'ömrüñi senüñ eyleye Bārī
muḥkem / Gül-i sūrîlerüñe
irmeye hergiz nokşān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 49*). [sūr-ı 'ömr, -ü, -ñ, -i]

sūr-ı pür-sürür: *Çok sevinçli şölen.*

Şanasın 'îd-i adḥādur bu sūr-ı pür-
sürür iy dil / Ki çıkdı Ka'be-
hān şāhuñ şu deñlü oldı kurbānı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 20*). [sūr-ı pür-sürür,]

Bu sūr-ı pür-sürür u zevk-baḥşuñ
vaşfın eylerken / Dilüme geldi
medḥ-i şāhda bu maṭla'-ı şānī
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 36*). [sūr-ı pür-sürür,]

sūr-ı sultān: *Sultanın söleni.*

Demidür hurrem ol iy dil ki irdi
sūr-ı sultānī / Ser-ā-ser ḥüb-
rularla pür oldı At Meydānı

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 1). [sûr-ı sulţân, -i]

sûr-ı sūrūr-efzâ: Mutluluk yayan şenlik, düğün.

Niçe kim sūr-ı ‘âlemde ola **sûr-ı sūrūr-efzâ** / Niçe kim sūr ile mesrūr ola halkuñ dil ü cānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 49). [sûr-ı sūrūr-efzâ,]

sûr-ı sūrūr-efzâ: Neşe verici düğün.

Şafâ vaḳti sūrūr eyyāmı ‘işret mevsimi geldi / Ki oldu ‘izz ü iḳbāl ile bir **sûr-ı sūrūr-efzâ** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 2). [sûr-ı sūrūr-efzâ, -dı]

sürme-i ‘ışk: Aşk sürmesi.

Sebelden sürme-i ‘ışk-ile çeşm-i cānı pāk eyle / Cemāl-i yārı seyr it şūfiyâ her yirde lâmi‘dür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5). [sürme-i ‘ışk, -ile]

sürme-i nūrânı çek: Aydınlık, parlak sürme çekmek.

Mîl-i hūrşîdle bir sürme-i nūrânı çeküp / Eyledi dîde-i ezḥārı münevver nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 5). [sürme-i nūrânı çek, -üp]

sûr-nâ: Zurna.

Dem urdı Şûr-ı İsrâfîl’den her **sûr-nâ** beñzer / Ki enfâsı niçe dil-mürdeyi itdi o dem aḫyâ (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 6). [sûr-nâ,]

sûr-nâ: Zurna.

Sûr-nâlar nâle vü feryâd idüp dir dem-be-dem / Şimdilik nevbet bizümdür iy ‘adū-yı bî-hüner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 11). [sûr-nâlar, -lar]

sûr-nây: Zurna.

Çalınup **sûr-nây** u taḅl irişdi çerḥa âvâzı / Melekler yañılup tesbîḥin anuñ oldu ḥayrânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 3). [sûr-nây,]

sūrūr: Sevinç, mutluluk.

Öyle sūr itse gerekdür ki **sūrūrından** anuñ / Göglere çıksa gerek velvele-i taḅl-ı zenân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 6). [sūrūrından, -ı, -n, -dan]

İrişdi ‘îd-i şerîf ile dehre bir ‘âlim / Ki irdi zevḳ ü **sūrūra** kamu benîn ü benât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 10). [sūrūra, -a]

Ne sūr ol kim **sūrūrından** anuñ mesrūr olup ‘âlem / Açıldı her göñül pür-şevḳ olup nûş itmeden şaḥbâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 3). [sūrūrından, -ı, -dan]

sūrūr: Ar. Sevinç.

Hızr gibi zinde-dil her şaḥş pür-zevḳ ü **sūrūr** / Var ise feyz oldu

halka çeşme-i hayvân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 3). [sürür,]

Şafâ vakti **sürür** eyyâmı 'işret
mevsimi geldi / Ki oldı 'izz ü
ikbâl ile bir sūr-ı sürür-efzâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 2). [sürür,]

Sürür ile geçüp her rûzı sūr olsun
sa'âdetle / Gül-i sūrîsini kılsun
hemîşe tâze ter Mevlâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
71). [sürür,]

Oldı âsûde huzûr ile kamu şeyh ile
şâb / İrdi maşşûda **sürür** ile
kamu hâş ile 'âm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 4).
[sürür,]

sürür sūr: Neşelenmek, safa sürmek.

Mağdemûñden şol kadar sürdük
şafâ bulduk sürür / Şanki 'îd
oldı hemân ehlen ü sehlen
merhabâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 3, Beyit 2). [sürür sūr, -
dük-r]

sürürü efendi hVâce-i şân: Meşhur
hoca(tüccar) Süruri Efendi.

Cihānda 'ilm **Sürürü Efendi**
HVâce-i Şân / K'odur mevālî-i
'aşr içre vâcibü'l-kadīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
14). [sürürü efendi hVâce-i şân,
]

sürürü ol: Sevinci olmak.

Ser-â-ser sencler şevk ile urup el
ele yir yir / Sürürü olmayana
hey hey idüp eyler istihzâ

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 9). [sürürü ol, -ma, -y, -a,
-n, -a-ma, -y, -an, -a]

sürür-ı sūr: Düğün neşesi.

Niçe kim sūr-ı eflâke döküp zerrîn-
'alem hürşîd / **Sürür-ı sūr** ile
mesrūr ola âfâk ser-tâ-pâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
70). [sürür-ı sūr,]

sürüş-ı gayb: Gayb meleği, Cebrail.

Sürüş-ı gaybdan irişdi güş-ı hüşe
seher / Ki hayr-mağdem eyâ
şâhib-i huçeşte-hişâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
6). [sürüş-ı gayb, -dan]

süsen: Yaprakları kılıcı andıran süsen
çiçeği.

Bu **süsenî** ferrâce vü ol fıstıkî atlas
/ Gey yaraşur el-hâk saña iy
gözleri nergis (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 7).
[süsenî, -i]

süsen: Maviye yakın bir çeşidi de olan
susam denilen çiçek.

Yumdı bu derd ile göz bāğ-ı
cihāndan nergis / Hancere
düşdi görüp **süsen** o zecr ü
miheni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 5). [süsen,]

süsen: Kurtkulağı, zambak, iris
türlerinin genel adı.

Süsen bu hasret ile düşüp hancer-i
ğama / Yumsun gözini nergis-i

bīmār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 28*).
[süsen,]

İsteseñ k'olasın āzād hazān-ı
ğamdan / Medh-i memdūhuñı
süsen gibi kıl derd-i zebān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 22*). [süsen,]

süsen-i bāğ: Bahçenin koruyucu
çiçeği.

Bundan belîğ süsen-i bāguñ belāğı
yok / Gördüñ zemāne uymadı
uy sen zemāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 15*). [süsen-i bāğ, -uñ]

süst-i kār: İşı gevşetme.

Had yok çü gördi ol kalem ü tîğ
vaşfına / Tîğ-ı haţīb gibi kalem
oldı **süst-i kār** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 27*).
[süst-i kār,]

sütün-ı hücre: Odanın direği, gönlün
direği.

Olup durur şütür ü hücreşin şıyānet
içün / **Sütün-ı hücre** çü tîr ü
pey-i şütür çü mecenn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27*). [sütün-ı hücre,]

su'ūd it: Yukarı çıkmak, yükselmek 2.
aşmak, geçmek.

Hevāya āsmāniler huruş ile şu'ūd
itdi / Göge zencîr-i zerle
çekdiler güyāki ejderhā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 39*). [şu'ūd it, -di]

su'ūd ol: -den yukarı/yükseğe çıkmak.

Dār-ı fenādan itdi Hağ emri ile
rıhlet / Olmağa rahmet ile dār-ı
beğāda su'ūd (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 2*).
[su'ūd ol, -mağ, -a]

süvār: Ata binmiş, binici.

Nice ki hînk-i çerha şeh-i necm
olup **süvār** / Kaţ'-ı menāzil
eyleye her şubh tā mesā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 33*). [süvār,]

Oldıkca hînk-i tevsen-i gerdüna
dāyimā / İkbāl ile **süvār** şeh-i
āsmān-medār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 28*).
[süvār,]

süvār ol: Binmek.

Ola cennetde ol Burāk'a süvār /
Öñce ğilmān kamu yayağ olsun
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 65*). [süvār ol, -a
]

süvār ol: Binmek.

Bu hücreden çok olup 'ışk üstürine
süvār / Şütür revān u degül
hücre çünki cāy-ı vaţan (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2*). [süvār ol, -up]

Nev-cüvān olup semend-i devlete
olsun süvār / Ğāşiye-dārı
öñünce dāyimā feth ü zafer
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 25*). [süvār ol, -sun]

İhlâş esbine demidür oluben süvâr /
Olsañ eger ki rāh-rev-i menzil-i
du‘ā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 32). [süvâr ol,
-uben]

süvâr ol: Ata binerek yolculuğa
çıkma.

Maşrıkda bir kişi aña olsa süvâr
eger / Mağrib zemîni eyler idi
bir adımda cā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 7).
[süvâr ol, -sa]

süvâr ol: At vb. bir binek hayvanına
binmek 2. sahip olmak.

Olsam süvâr kimse anı görmeyüp
beni / Olmuş şanur hevâya
kerâmet ile süvâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 10).
[süvâr ol, -sa, -m]

süvâr ol: At vb. bir binek hayvanına
veya bir taşıta binmek.

İştâbl-ı dehrde bir atum var ki
hüşrevâ / Rûz-ı veğâda
düşmenüñ olsun aña süvâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25,
Beyit 4). [süvâr ol, -sun]

süvâr ol: -ata binen olmak, at
sürücüsü olmak.

Olsam süvâr kimse anı görmeyüp
beni / Olmuş şanur hevâya
kerâmet ile süvâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 10).
[süvâr ol, -mı]

suver: Suretler.

Açup ‘ibret gözin keşretde vahdet
seyrin it k’olmuş / Niçe reng ü
şuverle bir hakikat cāmî‘-i eşyâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 28). [şuverle, -le]

süz: Yanma, yanık, ateş. mec. İztırap,
acı.

Tutuş iy sîne nâr-ı hasret ile /
Süzüñ gün gibi ‘iyân eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 43). [süzüñ, -uñ,
-ı]

süz: Yanma, yanık, ateş. 2. İztırap,
keder.

Bulduñ o şem‘i yine hāmî gönül /
Süzüña pervâne gibi yansaña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34,
Beyit 2). [süzüña, -u, -ñ, -a]

süz: 1. Yakan, yakıcı. 2. Yanan, yanıcı.

Ser-â-ser süz u hâl olmak gerek iy
Fazlî eş‘aruñ / Ki yanup yakıla
der-gāh anuñla okuyan ‘aşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 5). [süz,]

Eyle iy berķ āh-ı âteş-nāk / Ki yana
süz ile zamān u zemîn (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 15). [süz,]

süz: (Ayrılık) Ateş.

Eylesem süz ile bir āhı cigerden
peydā / Yıka eflākı eger olsa
hacerden peydā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1).
[süz,]

süz u güdâz: Yanma ve erime.

Bir âteş urdı kalbimüze hicr-i yâr
âh / Süz u güdâzı eyledi çok
câna kâr âh (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Müseddes 2, Beyit 22). [*süz u*
güdâz, -ı]

süzen: İğne.

Tek eylesün şütürü meyl-i hücreme
kılayın / Derûn-ı hücremi hâr-ı
şütürle pür **süzen** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24).
[*süzen,*]

süzen-i ğamze: Yan bakış iğnesi 2.
(Sevgilinin) iğne gibi delici, etkili yan
bakışı.

Süzen-i ğamzeñle cânâ rişte-i
zülfüñ durur / Şehr-i gurbetde
bu ben âvâreye ipler çeker
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96*,
Beyit 2). [*süzen-i ğamze, -ñ, -le*
]

süziş: Yanış, yanma 2. yürek yangını.

Yansa bir şeb iştiyâkum şem‘-i
bezm-ârâ saña / Rûşen olurdu
derûnum **süzişi** cânâ saña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19*,
Beyit 1). [*süzişi, -i*]

süziş: Yanış, yanma.

İy cemâlûñ tâbişinden nûr-ı cennet
muktebes / V’ey celâlûñ
süzişinden nâr-ı dūzah bir
qabes (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 1, Beyit 1). [*süzişinden*,
]

sakın: "Dikkat et, dikkatli ol"
anlamında uyarı sözü.

Şakın ki hücre-i dilden çıkar şafâ
şütürü / Ki hücre hâlî şütür mest
ü düzd-i pîrâhen (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10).
[*şakın,*]

sanma: ... olduğunu düşünmek.

Sâğarumı çekmedür kârı dem-â-
dem şüfiyâ / Ehl-i ‘İşkı **şanma**
kim sencileyin bî-kârdur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 67, Beyit
2). [*şanma,*]

su: Akarsu, ırmak, su.

Şu gibi her şuya idüp gözlerüm
yaşın revân / Göñlüm ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 9, Beyit 2). [*şu,*]

Ş

şāb ol: Genç, delikanlı olmak.

Oldı āsūde hūzūr ile kamu şeyh ile
şāb / İrdi maqşūda sūrūr ile
kamu hāş ile ‘ām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 4).
[şāb ol, -dı]

şa‘bān-ı feth: Fethin şaban ayı.

Od şaçar ağzından a‘dāsına karşı
ol şehūñ / Her tūfeng ü tōp
rezm içinde bir **şa‘bān-ı feth**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 20). [şa‘bān-ı feth,]

şād id: Sevindirmek, memnun etmek.

Dōstını ağladup düşmenlerini şād
ider / Sevmişem bir şāh-ı hūsn
adı Süleymān Bālî’dür (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 16,
Beyit 12). [şād id, -er]

şād itme: Sevindirmek, mutlu etmek.

İrgürüp birgün murāduma beni şād
itmedūñ / Bir nefes zevk ü
şafādan hātırım yād itmedūñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 5). [şād itme, -dü, -ñ]

şād ol: Mutlu ve huzurlu olmak.

Şād olur yāreler açsa müjesi
sīnemde / Ki fütūh olsa gelür
hātır-ı sultāne şafā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 6). [şād
ol, -ur]

Göz açup cümle şükūfe açılıp şād
oldı / Bāğa virdi haber-i luţfuñı

beñzer nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 27).
[şād ol, -dı]

şād u hurrem: Sevinçli, mutlu.

Devletüñde Pād-şāhum **şād u
hurrem** her kişi / İrişen aña
feleklerden felāketdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 28). [şād u hurrem,]

şādān id: Sevindirmek, mutlu etmek,
neşelendirmek.

Ol gedāyı ğarķ idüp sīm ü zere
şādān ider / Ol şāhāvet menba‘ı
kim adı Muşlî Şāh’dur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 8). [şādān id, -er]

şādān ol: Mutlu, sevinçli olmak.

‘İd irüp şādān olup mecmū‘-ı etfāl-
i cihān / Cāme-i fāhīr geyüp
bağlanduğınca dūr kemer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
22). [şādān ol, -up]

‘Adūlaruñ ola maķhūr u dōstlaruñ
şādān / Sa‘ādet ile tavīl ide
‘ömrüñi müte‘āl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 34).
[şādān ol, -a]

şādī: Far. sevinç, mutluluk.

Farkı yokdur yanımızda hiç **şādī**
vü ğamuñ / Dār-ı dünyānuñ ne
‘usrında ne yūsrasındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 29). [şādī,]

Peyk-i ‘İd irdi getürdi yine **şādī**
haberini / Elde zerrīn teberidür

göriñen şanma hilâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 3). [şādî,]

Halka şādî vü tarab cāmını feyz itdi kamu / Oldı ol cām-ı tarab-nākla herkes hoş-hāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 4). [şādî,]

Te'essüf eyleyüp müşt ile döğdi sînesin her tabl / Ki niçün haşre dek olmaz bu şādî günleri ibkâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 7). [şādî,]

şādî: Mutluluk, saadet, huzur, sevinç.

Guşşadan fâriğ olup şādiden istiğnâ bulur / Bü'l-aceb hâletdür el-hak şüfiyâ hâlât-ı 'ışk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [şādiden, -den]

şādide ol: Mutlu, huzurlu, sevinçli olmak.

Şevk ü şādide olursa halk bülbul-veş n'ola / Bâğ-ı 'âlemde açıldı çün gül-i handân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4). [şādide ol, -ur, -sa]

şadırvan: Genellikle câmi avlularında bulunan, ortasındaki fıskiye ve kenarlarındaki musluklardan su akan, üzeri açık veya bir kubbe ile örtülü, dâire şeklinde, dört köşe veya çok köşeli havuz.

Şanasın nûrdan bir servdür bâğ-ı cinân içre / Yanıcağ anda şadırvânı iy dil eyle seyrânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 28). [şadırvânı, -ı]

şād-mân: Memnun, mesrur, sevinçli.

Gül gibi gülsün açılson dâyimâ ol şād-mân / Kıl nazar lutf ile biz bî-çäreye iy kām-rân (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 34). [şād-mân,]

şadurvân: Far. Şadırvan; havuz tarzında kubbeli çeşme ki suları etrafından ve fıskiyesinden akar.

Yanıcağ anda şadurvânı seyr it bâğ-ı cennetde / Hemânâ nûrdan bir servdür halkeylemiş Mevlâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 47). [şadurvânı, -ı]

şafak: Gündoğumundan önceki alaca karanlık ve kızılık.

Kan kuşanur havf-ı tîğından anuñ şîr-i sipihr / Dâmen-i çerhi şafağdan surh olur şanmañ şehir (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 27). [şafağdan, -dan]

Çāk kıl iy şehir giribānuñ / İy şafak eyle bağıruñ hūnîn (Kara Fazlî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 16). [şafak,]

şafak: 1. Güneşin doğuşundan önceki alaca karanlık, fecir, tan. 2. Güneşin batışından sonra ufukta beliren kızılık. [Kelimenin Arapça'daki asıl mânâsı bu ise de dilimizde çok az kullanılmıştır].

Kan ağladı felek görüp ahvâlümü benüm / Vakt-i şehirde şanma görinen şafak durur (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6). [şafak,]

Ne şehdûr ol ki anuñ şıdk-ı tîğindan felek şîri / Ğam ile kıan kıuşanur her seher şanmañ **şafak** anı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 20). [şafak,]

şafak: 1. Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık 2. Güneş battıktan sonra ufukta kalan kıızılık [Kelimenin Arapça'daki asıl mânâsı bu ise de dilimizde çok az kullanılmıştır].

Görinen şanma **şafak** tâ çerha dek pür oldı hûn / Ğarka virüp 'âlemi çeşmümden akan yaşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3). [şafak,]

Şafak şanmañ felekde görinen her şeb ki şalmışdur / Sipihir âyînesine 'aks ol kıurbânlaruñ kıanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 21). [şafak,]

Şâhid-i 'îdiye hüd kıılmağa teşhîr felek / Âteşe na'l kıomış şanma **şafak** içre hilâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 12). [şafak,]

şafak: Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık.

Bağrını tîğ-ı hasret ile hûn idüp **şafak** / Yakşun derûnına ğam ile nâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22). [şafak,]

şafak: Güneş battıktan sonra ufukta kalan kıızıl aydınlık.

Hink-i sipihir kıan kıuşanur şanmağıl **şafak** / İster ki zîr-i zîn ola sen şâha serverâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 27). [şafak,]

şâğil: Ar. sıfat: şâğl "oyalamak, alıkoymak"tan şâğil 1. Meşgul eden. 2. sıf. ve i. Bir mülkte, bir yerde oturan, orayı işgal eden (kimse):.

Tâsi'an cānib-i Mevlā'ya teveccüh ya'ni / Mā-sivā olmaya andan seni bir dem **şâğil** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26). [şâğil,]

şâh: Padişah, hükümdar || sevgili.

Cihānuñ **şāhiyam** bir pādīşāh-ı kām-rānum var / Kuli olmağ ile 'ālemd e'izz-i cāvidānum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [şāhiyam, -ı, -y, -am]

Şāhimuz taht-ı sa'adet üzre serverdür bizüm / Kādrimüz rif'atde eflāk ile hem-serdür bizüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 9). [şāhimuz, -ı, -muz]

şâh: Güzel, sevgili.

İdüdüñ kendüñe mahrem rakîbi / Yüri **şāhum** yüri Allah'uma şaldum (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4). [şāhum, -um]

şâh: Şah, sultan.

Nice kim **şāhları** medh idüp erbāb-ı kelām / Vireler nazm-ı latîf ile

cihāna zīver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 47).
[şāhları, -lar, -ı]

Bir **Şāh-idi** ki devlet ü qadr ile bî-
gümān / Olmuşdı nām-ı nîki
cihān içre dāstān (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 9).
[şāh-idi, -+idi]

şāh: Padişah.

Hemīse mazhar-ı luṭf olduğınca
şāhlara / Kelām-ı pāk u kemāl
ehli iy kerem kânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 34).
[şāhlara, -lar, -a]

şāh: Hükümdar, padişah, sultan.

Göreyin tîz günde uğrasın Haqq'ıñ
kılıcına / Şu kim iy Fazlî
tiğından o **şāhuñ** inkıṭā' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80,
Beyit 4). [şāhuñ, -uñ]

Sāḳiyā elde çıkar kebg-i şafāyı her-
dem / Şayd ider cān u gönül
şāhına şāhīnūmdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3).
[şāhına, -ın, -a]

Kūh-ı billūr durur dāne pirinci
anuñ / İştihā **şāhına** maṭlūb
durur gāyet o kân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 15).
[şāhına, -ın, -a]

Şāhdan kullara 'ıdiyye şehā
'ādetdür / Leblerüñden n'ola
kılsam yine bir buse su'āl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 20). [şāhdan, -dan]

Ferzāne ḥāk-i pâyına yüz sür gönül
varup / Kalduñ piyāde irmeye
ger **şāhdan** 'atā (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 22, Beyit 15).
[şāhdan, -dan]

İtme taṭvîl-i kelām eyleme taşdî'-i
'izām / Aç elüñ şıdḳ ile ol **şāha**
du'ā eyle hemān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 28).
[şāha, -a]

Yegāne Ḥazret-i Sultān Selīm bin
Süleymān Ḥān / Kim olur
şāhlar içre 'atā vü cūd ile yektā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 53). [şāhlar, -lar]

O **şāhuñ** ḥidmetine irdüñüz mi /
Ġubār-ı pâyine yüz sürdüñüz
mi (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 3). [şāhuñ, -
uñ]

Nükte-ḥvāndur **şāhımız** biz nükte-
perdāz olmuşuz / Ol sūḥan-
perverdür el-ḥaḳ biz sūḥan-sāz
olmuşuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 7).
[şāhımız, -ı, -muz]

şāh: Padişah, hükümdar.

Ne **şāhdur** ki gören zāt-ı pākıñuñ
luṭfin / Olur esîri gönülden zihî
leṭāfet-i zāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 15). [şāhdur, -
dur]

şāh: Padişah 2. sevgili.

Dür olsam Fazliyā gamdan beni
ğumm öldürür / Şöyle me'nūş
oldı hierinde o **şāhuñ** gam baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11,
Beyit 5). [şāhuñ, -u, -ñ]

şāh: (شاه) i. (Fars. şāh – şeh)
Pâdişah, hükümdar:.

Gönlüme ne bend eylese ol **Şāh**
revādur / Kim didi aña kākül-i
dil-bende tolaşa (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4).
[şāh,]

Olalı sen āşinādan dūr **şāhā**
bendeñiz / Dürr-i dendānuñ
ğamından yaşum itdüm ben
deñiz (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 142, Beyit 3). [şāhā, -a]

Sensin ol **şāh** ki sulţān-ı serāy-ı
heftüm / Şimdi bir Hindî
ğulāmuñ durur adı Keyvān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 45). [şāh,]

Sensin ol **şāh** ki kapuñda
Ferīdün'la Cem / Ger
zemānuñda olaydı olalardı
çāker (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 36). [şāh,]

Olsun öñüñce gāşiye-dāruñ hezār
şāh / Sen bin sa'adet atına iy
şāh-ı kām-kār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 29).
[şāh,]

Kaçan ola muķābil saña haşm-ı
tîre-rüz iy **şāh** / Ne farkı var
semānuñ toğsa hūrşīd-i cihān-
ārā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 59). [şāh,]

Ko tatvīli yetervir **şāha** taşdı'ı
hemān Fazlî / El açup kıl du'ā
ihlāş ile oldur saña evlā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
69). [şāha, -a]

Araya fūrķat düşelden Fazliyā ol
şāh ile / Çekdüğüm miñnetleri
ben bilürüm Allāh ile (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit
9). [şāh,]

Virmişdi Hāk o **şāha** bir dürr-i bî-
bahā kim / Lāyık ser-i sipihre

ger olsa dürr-i efser (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2).
[şāha, -a]

Göz göre nice kıyduñ ol **Şāha** /
Zālīm ü bî-amān imişsin sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-
bend 2, Beyit 53). [şāha, -a]

şāh: Hükümdar, padişah, sultan 2.
sevgili.

Hink-i sipihr kıan kıuşanur şanmağıl
şafak / İster ki zîr-i zîn ola sen
şāha serverā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 27).
[şāha, -a]

şāh: Hükümdar, padişah.

İd-i vaşl itdüm temennā el uzatdı
ķatlüme / Bendesine şükr o
şāhuñ merhabāası yok degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 2). [şāhuñ, -uñ]

Göricek 'arşada cündīlerinüñ
cengini **şāhuñ** / Muķārin oldı
şandum çerķde Behrām u
Keyvān'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 9). [şāhuñ, -uñ
]

Şanasın 'īd-i adhādur bu sūr-ı pür-
sürür iy dil / Ki çıkdı Ka'be-
hān **şāhuñ** şu deñlü oldı
ķurbānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 20). [şāhuñ, -
uñ]

Nice kim tīg ile feth ola şāhum
memleket dāyim / Nice kim
şāhlar ide cihānı bende
fermānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 33). [şāhlar, -
lar]

Bir **şāhdur** ki sūmm-i semendi
ğubārını / Şehler kılurdu
gözlerine bulsa tūtiyā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
19). [şāhdur, -dur]

Sen naṭ'-ı devlete süricek esb-i pîl-
ten / Ferzāne **şāhlar** ura yüz
hāke māt ola (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 24).
[şāhlar, -lar]

Evsāfi menziline o **Şāhuñ** irişmeye
/ Tab'ıñ Burāk gibi eger berķ-
seyr ola (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 31). [şāhuñ, -
uñ]

Bir Pād-şāhdur ki anuñ mîr-āhurı /
Bir **şāhdur** ki sâyisidür biñ
Sifendiyār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 24). [şāhdur, -
dur]

Temāşā eyleseñ cündîlerini 'arşada
şāhuñ / Kimisi Qahramān'dur
kimisi Rüstem kimi Dārā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
34). [şāhuñ, -uñ]

Dükânına gelür baş baş anuñ
meşhūr-ı dilberler / Olup iy
Fazlî ol **şāha** dil ü cān-ile
çākerler (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 9). [şāha, -a
]

O ğanîdür bu cihān halkı faķîri
'Ömer'üñ / **Şāhdur** taht-geh-i
hüsn-i serîri 'Ömer'üñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 15,
Beyit 1). [şāhdur, -dur]

Milket-i hüsn ü melāhatde
mükerrerem **şāhdur** / Sevmişem
bir şāh-ı hüsn adı Süleymān
Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 16, Beyit 8). [şāhdur,
-dur]

Bir kuloğlıdur ki 'ālem halkınuñ
maķbūlidür / Manşıb-ı
hüsnüñ anuñ **şāhlar**
ma'zūlidür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 17, Beyit 9). [şāhlar,
-lar]

Bendeyüz bir şāha kim her bendesi
bir **şāhdur** / Zāt-ı pāk-ı táb-
nākı mazhar-ı Allāh'dur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 13). [şāhdur, -dur]

Dād u feryād elüñden iy eflāk /
Yirini eyledüñ o **şāhuñ** hāk
(Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-
bend 2, Beyit 60). [şāhuñ, -uñ]

şāh: 1. Hükümdar, padişah. 2. Sevgili.

Merhabā itse senüñle ne gün ol
Şāh gönül / Rüz-ı mâtem dañı
olsa ola bayrām saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit
4). [şāh,]

Ādem iden beni kūyuñ itinüñ
himmetidür / Bu meşeldür olur
iy **şāh** er erden peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit
4). [şāh,]

Qanı ol devlet ki bir tîr urasın **şāhā**
baña / Döne döne şevķ ile
cānum virem naķçîr-veş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit
3). [şāhā, -a]

Çün nefes itdüñ nefes iy **şāh**
canlanmaķ gerek / Olmusam
ihsāna lāyık hüccet ü bürhānla
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136,
Beyit 1). [şāh,]

Şāh naṭ'ında şeker işleri
ferzānelerüñ / Kimine at kimine
fîl idiser ihsān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 22).
[şāh,]

Çāk itdi şerha şerha tenüm tîğ-ı
rûz-gār / Kan oldu yüregüm
meded iy **şāh** kan-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
30). [şāh,]

İy kerem-kānı mürüvvet ma‘deni
luṭf issi **şāh** / Ben kuluñ yād
eyle luṭf it semme-i ihsān ile
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 2,
Beyit 1). [şāh,]

Şāh odur biz bāzu-yı devletde şeh-
bāz olmuşuz / Sākiyā şun cāmı
Sultān Muştafālilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 8). [şāh,]

şāh: Hükümdar, padişah, şah(Kanuni).

Girüp meydānına cündilik
oynamağa ol **şāhuñ** / Felek
nīze idindi pertev-i hūrşīd-i
raḥşānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 10). [şāhuñ, -
uñ]

şāh: Hükümdar.

Simāt-ı çerḥde pür-şevk olupdur
kırş-ı mihr iy dil / O **şāhuñ**
süfresinde olmağa göynüklü bir
nānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 19). [şāhuñ, -
uñ]

şāh: Hükümdar, melik, padişah.

Ṭotalum milket-i ‘Osmān’uñ olduñ
Fazliyā **Şāhı** / Gerekmez baña
bu dünyā-yı dūnuñ ‘izzet ü cāhı
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 11). [şāhı, -ı]

Bize Fazlî gibi medḥ itmek o **şāhı**
kārdur / Sākiyā şun cāmı Sultān

Muştafālilerdenüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 16).
[şāhı, -ı]

Derdā ki ol maḥabbet olup bā‘is-i
helāk / Şaldı o **şāhı** varṭa-i
itlāfa rāygān (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
12). [şāhı, -ı]

şāh: Efendi, padişah.

Kaṭ‘-ı menzil eylemez ferzīn gibi
kej-revdür ol / Olmayan bu
‘arşada fi’l-hāl **şāhum** māt-ı
‘ışk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
111, Beyit 4). [şāhum, -u, -m]

Su‘arā ḥayline **şāhum** nazaruñ eyle
ziyād / Ki olur nāmuñuñ
ihyāsına bā‘is bu nefer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
38). [şāhum, -(u)m]

Pehlevānī durur ol ‘arşa-i nazmuñ
şāhum / İşde meydān berü
gelsün şu ki var anda ciger
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 44). [şāhum, -(u)m]

Nice kim tîğ ile fetḥ ola **şāhum**
memleket dāyim / Nice kim
şāhlar ide cihānı bende fermānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 33). [şāhum, -(u)m]

‘İd irişdi yine ‘uşşāka idüb ‘arz-ı
cemāl / Merḥabā kıl kuluñuñ
göñlini **şāhum** ele al (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
14). [şāhum, -(u)m]

Gerçi kim var kuluñ kudreti biñ
beyt diyem / Vaşf u medḥūñde
açup şevk ile **şāhum** deheni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 22). [şāhum, -(u)m]

Vişāle irmedüm āvāre aldum /
Yüri **şāhum** yüri Allah'uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 1, Beyit 2). [*şāhum, -*
(u)m]

Şāh-ı 'ışkam çerha dikdüm dūd-ı
āhumdan 'alem / 'Ālem-i 'ışk
içre oldum 'ışk ile **şāhum**
'alem (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Müseddes 1, Beyit 13). [*şāhum,*
-(u)m]

şāh: Efendi, hükümdar. 2. Sevgili.

Ne kim üstine esbāb-ı melāhatdan
müheyyādur / Cemālūñ mīlket-i
hüsn içre **şāhum** Mısr-ı
cāmi'dür (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 84, Beyit 2). [*şāhum, -*
(u)m]

Egerçi iltifātuñla müşerrefdür
benüm **şāhum** / Ne kim ola
keremden ger muzā'af eyleseñ
āyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
29, Beyit 67). [*şāhum, -(u)m*]

Biz buña degmez idük var ola
şāhum nazaruñ / Luţf u
cūduñla bizi lāyık-ı ihsān itdūñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 6,*
Beyit 1). [*şāhum, -(u)m*]

Kadīmī dostuñ ile düşmen olduñ /
Yüri **şāhum** yüri Allah'uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 1, Beyit 6). [*şāhum, -*
(u)m]

Çün alduñ göñlümi itdūñ ferāgat /
Yüri **şāhum** yüri Allah'uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 1, Beyit 8). [*şāhum, -*
(u)m]

Aña sen olasın bir gün peşimān /
Yüri **şāhum** yüri Allah'uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Murabba 1, Beyit 10). [*şāhum,*
-(u)m]

şāh: Efendi.

Ol haķire himmet it **şāhum**
faķirü'l-hāldür / Müstaḥaķķ-ı
şefkat ü luţf u 'ināyetdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,*
Beyit 29). [*şāhum, -um*]

şāh: (Fars.) Hükümdar, padişah.

Ne cihān içre senüñ gibi güzel **şāh**
olur / Ne saña bencileyin ğam-
zede bir kul bulunur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit
2). [*şāh,]*

Yine iy **şāh** kenār eyledi çok
gevher-i ḥāş / Baḥr-ı eşkümdede
olup merdüm-i çeşmüm ğavvāş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101,*
Beyit 1). [*şāh,]*

Yüz koyup ol **şāh** öñinde ḥāk ile
yeksān olur / Ol saḥāvet
menba'ı kim adı Muşlî Şāh'dur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
22, Beyit 12). [*şāh,]*

Ne gedā vü ne **şāh** u mīr alır / Bir
durur 'āķibet amuya cihān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-*
bend 2, Beyit 5). [*şāh,]*

Çıkdı elden çü ok gibi o **şāh** /
āmetüñ ğuşşadan kemān eyle
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-*
bend 2, Beyit 47). [*şāh,]*

şāh: (Fars.) Pâdişah, hükümdar.

o şalayın boynuña olum nihāyet
diyeler / Boynına bir **şāh**
altundan ḥamāyil bağlamış

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [şāh,]

Fazlî'yi yad eyleyüp ağıyarı yād eyler o **şāh** / Sevmişem bir şāh-ı hüsn adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 14). [şāh,]

Çünkü terk eyledi cihānı o **şāh** / Sen de terk-i cihāniyān eyle (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 49). [şāh,]

şāh mahmūd: Şah Mahmud.

Dimese nāmına Firdevsi eger Şeh-nāme / **Şāh Maḥmūd** cihān içre olur mıydı semer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 39). [şāh mahmūd,]

şāh mustafā: Şah Mustafa (Kanuni'nin oğlu Şehzade Mustafa).

Sirāc-ı millet ü dīn **Şāh Muṣṭafā** ā'nī / Nihāl-i bār durur būstān-ı sultānī (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 14). [şāh muṣṭafā,]

şāh ol: Padişah olmak, sultan olmak.

Tiğ-ı hūrşīdle feth itdi sa'ādet milkini / Milket-i 'āleme şāh oldu muzaffer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 3). [şāh ol, -dı]

şahā: Meydan, alan, açık yer, ortalık.

Nāmesin ṭayy ide gūş itse **şahāda** nāmuñ / Gerçi kim Ḥātem-i Ṭayy oldu sehā ile be-nām

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 20). [şahāda, -da]

şahā: Ey padişah, ey sevgili.

Ne cānı var 'adūnuñ kim muḳābil ola ol **şāha** / Eline tiğ alup meydāna girse kılsa cevlnı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 23). [şāha,]

şahā: Ey şah, ey sevgili, ey gönül!.

Bendeyüz bir **şāha** kim her bendesi bir şāhdur / Zāt-ı pāk-ı tāb-nākı mazhar-ı Allāh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 13). [şāha,]

şahā: Ey şah, ey padişah! 2. Ey sevgili!.

Her gice tesbīhimüz **Şāha** du'ālardur bizüm / Her seher evrādımız medh ü şenālardur bizüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 11). [şāha,]

şahā: "Ey şah" anlamında hitap.

Güzellerde olur didümse vefā / O söz ğayradur şanma **şāhā** saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [şāhā,]

Şāhā ḳadīmī saña ḳul olanları yād itmeyüp / Gel āşinālık eyleme bīgāneden bīgāneye (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [şāhā,]

Urula bağına hüsrevlerüñ key reşkden **şāhā** / Eger bu saltanatda görseler sen şāh-ı

devrânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 39). [şāhā,]

Nice İskender-i Sānî diyem ben
saña **şāhā** kim / Göreydi sen
şehi olurdu İskender saña sānî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 44). [şāhā,]

Sa‘d-ı Zengî’nün adın kim bilür idi
şāhā / Virmese Sa‘di
Gülîstān’la Būstān’da haber
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 40). [şāhā,]

Şāha lâzım durur elbette du‘ā-gū
meddāh / Ki ola medh ü
senāsında anuñ sām u şehir
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 41). [şāha,]

Nice İskender-i Sānî diyem ben
saña **Şāhā** kim / Göreydi sen
şehi olurdu İskender saña sānî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 31). [şāhā,]

Çekdüñ cihānı kendüñe ok gibi
rāstî / **Şāhā** olalı koluña
koldam kemān-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
16). [şāhā,]

Şāhā egerçi tîğ mühimdür kalem
velî / Oldı ehem ki tîğ
kalemsüz neye yarar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
19). [şāhā,]

İy şehir-yār diñle benüm ser-
güzeştümi / Virmez gedā
şikāyeti zāhir bu **şāha** ‘ār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
3). [şāha,]

Derdā vü hasretā vü dirîgā hezār āh
/ Kıydı o **Şāha** zulm ile bu rüz-
gār āh (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 17). [şāha,
]

şahâ: Ey şah! 2. Ey sevgili!.

Kimse görmez ruhuñuñ ayını **şāhā**
yıl olur / Tali‘ümde toğıcak
görmege yaş hā’il olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit
1). [şāhā,]

şāhān: Padişahlar, hükümdarlar,
şahlar.

Binse semend-i devlete ikbāl ü ‘izz
ile / **Şāhān** atı ayağına vārın
ider nişār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 19). [şāhān,]

şāhān-ı cihān: Cihan padişahları.

Sensin ol şāh-ı felek-kaḍr ü melek-
mertebe kim / Faḥr ider saña
kul olmağ ile **şāhān-ı cihān**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 43). [şāhān-ı cihān,]

şāhān-ı cihān-dār: Cihana sahip
padişahlar.

Bulmazdı kuluñ olmasa **şāhān-ı**
cihān-dār / Eyvān-ı felek-rif‘at
ü kaşr-ı felek-āsā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7).
[şāhān-ı cihān-dār,]

şāhān-ı feth: Fetih padişahları.

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür‘a-
keş hūbān-ı şevk / ‘Azm-i rezm
itseñ yanuçca bendedür **şāhān-ı**
feth (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 27). [şāhān-ı
feth,]

şāhān-ı feth: *Fetih padişahları.*

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür'a-
keş hūbān-ı şevk / 'Azm-i rezm
itseñ yanuñca bendedür **şāhān-ı
feth** (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 10, Beyit 27). [*şāhān-ı
feth,*]

şāhān-ı feth: *Fetih padişahları.*

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür'a-
keş hūbān-ı şevk / 'Azm-i rezm
itseñ yanuñca bendedür **şāhān-ı
feth** (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 10, Beyit 27). [*şāhān-ı
feth,*]

şāhān-ı feth: *Fetih padişahları.*

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür'a-
keş hūbān-ı şevk / 'Azm-i rezm
itseñ yanuñca bendedür **şāhān-ı
feth** (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 10, Beyit 27). [*şāhān-ı
feth,*]

şāhān-ı feth: *Fetih padişahları.*

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür'a-
keş hūbān-ı şevk / 'Azm-i rezm
itseñ yanuñca bendedür **şāhān-ı
feth** (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 10, Beyit 27). [*şāhān-ı
feth,*]

şāhān-ı feth: *Fetih padişahları.*

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür'a-
keş hūbān-ı şevk / 'Azm-i rezm
itseñ yanuñca bendedür **şāhān-ı
feth** (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Kaside 10, Beyit 27). [*şāhān-ı
feth,*]

şāhān-ı feth: *Fetih padişahları.*

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür'a-
keş hūbān-ı şevk / 'Azm-i rezm
itseñ yanuñca bendedür **şāhān-ı
feth** (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 10, Beyit 27). [*şāhān-ı
feth,*]

şāhān-ı feth: *Fetih padişahları.*

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür'a-
keş hūbān-ı şevk / 'Azm-i rezm
itseñ yanuñca bendedür **şāhān-ı
feth** (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 10, Beyit 27). [*şāhān-ı
feth,*]

şāhān-ı feth: *Fetih padişahları.*

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür'a-
keş hūbān-ı şevk / 'Azm-i rezm
itseñ yanuñca bendedür **şāhān-ı
feth** (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 10, Beyit 27). [*şāhān-ı
feth,*]

şāhān-ı feth: *Fethin padişahları.*

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cür'a-
keş hūbān-ı şevk / 'Azm-i rezm
itseñ yanuñca bendedür **şāhān-ı
feth** (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 10, Beyit 27). [*şāhān-ı
feth,*]

şāhān-ı mükerrerem: *Muhterem şah.*

Sensin bugün ol server-i a'lā ki
ider fahr / Kapuñda kul olmağ

ile **şāhān-ı mükerrem** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12). [şāhān-ı mükerrem,]

şāh-bāz: Doğan kuşu. 2. âşık.

Bāzū-yı devlet üzre ‘aceb **şāh-bāz** / Āl ile dāma düşdi kazā ile nā-gehān (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 13). [şāh-bāz, -d]]

şāh-bāz-ı cān-şikār: Can alıcı şahin.

Tîr-i dil-düzuñ durur bir **şāh-bāz-ı cān-şikār** / Pādişāhum āhenîn minķārdur peykān aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [şāh-bāz-ı cān-şikār,]

şāh-bāz-ı devlet: Talih kuşu.

Şāh-bāz-ı devlet ü ‘izzet şikāruñdur senüñ / Fetḥ ü nuşret ‘izz ü devlet çār-yāruñdur senüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 24). [şāh-bāz-ı devlet,]

şāh-bāz-ı ecel: Ölüm kuşu.

Hayfā ki **şāh-bāz-ı ecel** eyledi şikār / Olmışdı ol hevā-yı leṭāfetde bir hümā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 13). [şāh-bāz-ı ecel,]

şāh-bāz-ı ‘ışk ol: Aşk şahini.

Daḥı ben şāh-bāz-ı ‘ışk olaldan bir şikār aldum / Diyār-ı miḥneti Ferhād u Mecnūn yok yire gezdi (Kara Fazlî Dîvânı,

Muhammes 3, Beyit 3). [şāh-bāz-ı ‘ışk ol, -al, -dan]

şāh-bāz-ı milk-i ‘ışk: Aşk ülkesinin şahini.

Melāmet milkini açdum ser-ā-ser tiğ-ı āhumla / Bugün ben şāh-bāz-ı milk-i ‘ışkum bir diyār aldum (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 10). [şāh-bāz-ı milk-i ‘ışk, -um]

şāh-bāz-ı tab: Yiğit, kahraman yaratılışlı.

Şāh-bāz-ı tab‘um iy Fazlî hümā-pervāzdur / Yiridür ta‘līm-i pervāz eylesem ‘anķālara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [şāh-bāz-ı tab, -um]

şāh-ı ‘ālem: Alemin padişahı, sevgili.

Fazliyā bir **şāh-ı ‘ālem** sāye şalmışdur aña / N’ola ger olsa müşerref her arası Lādik’üñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5). [şāh-ı ‘ālem,]

‘Adl ü dād iy **şāh-ı ‘ālem** çün şī‘āruñdur senüñ / Luṭf u cūd u re’fet ü şefkat-dişāruñdur senüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 21). [şāh-ı ‘ālem,]

Binüp seyr eyledikçe **şāh-ı ‘ālem** / Ola iclāl ile dā’im ķafā-dār (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 6). [şāh-ı ‘ālem,]

şāh-ı ‘ālī: İslamın dördüncü halifesi Hz. Ali.

İtse in'āmla ihsān aña **şāh-ı 'ālī** /
Luṭf-ı ṭab'ına delīl ola vü
fazlından eşer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 42).
[şāh-ı 'ālī,]

şāh-ı baḥr ü ber: Karaların ve
denizlerin padişahı 2. Bütün dünyanın
hükümdarı.

Haşr olunca devlet ü baht ile oluben
kām-rān / Dāyimā ol Āsaf-ı
maḳbūl **şāh-ı baḥr ü ber** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
43). [şāh-ı baḥr ü ber,]

şāh-ı bā-şevket: Padişaha ait
heybetle.

Huşūşā 'umde-i dünyā vü devlet
şāh-ı bā-şevket / Ki odur ḳadr
ile rûkn-i a'zam ḳaşr-ı cihān-
bānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 17). [şāh-ı bā-
şevket,]

şāh-ı cem-cām: Cem kadehli
hükümdar.

Şāh-ı Cem-cām u Sikender-derece
dārā-dār / Mihr-i Bercīs sa'ādet
meh-i keyvān-eyvān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
34). [şāh-ı cem-cām,]

şāh-ı cihān: Cihan şahı.

Ger olursam n'ola ol şāh-ı cihāna
çāker / Var mıdur milket-i
'Osmān'da nazīri 'Ömer'ün
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
15, Beyit 10). [şāh-ı cihān, -a]

Fazlî-i üftāde ol şāh-ı cihānuñ
ḳulıdur / Dil-nevāzum ser-
firāzum dilberüm nāzûk Memī
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 10). [şāh-ı cihān, -uñ
]

Terk ider āḫir reh-i 'ışkında bu cān
u seri / Fazlî gibi olup ol şāh-ı
cihānuñ çākeri (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 17).
[şāh-ı cihān, -uñ]

şāh-ı cihān: Dünya padişahı ||
sevgili/dünyalar güzeli.

Ol yāre yār olam diyü fikr itme iy
göñül / Şāh-ı cihāna hem-nefes
olmaḳ ḳaçan gedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3).
[şāh-ı cihān, -a]

Şanma senden şaḳına bir oḳın iy
şāh-ı cihān / Sen hemān
kendüñi şāyeste-i fitrāk idegör
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,
Beyit 6). [şāh-ı cihān,]

Ḳanı ol burc-ı saltanat māhı / Ya'ni
şāh-ı cihān Mehemmed Hān
(Kara Fazlî Dîvânı, Terḳib-
bend 2, Beyit 6). [şāh-ı cihān,]

şāh-ı cihān: Alemin, dünyanın
padişahı.

Ḳulı olmuş durur cümle cihān bir
ben degül ancaḳ / Melāḫat taḫt-
gāhı üzre bir şāh-ı cihānum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 3). [şāh-ı cihān, -um]

Güzīn ü ekber-i şeh-zādegān-ı **şāh-
ı cihān** / K'odur mebānī-i 'adle
zemānede bānī (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 12).
[şāh-ı cihān,]

şāh-ı cihān: *Cihan padişahı.*

Didi şeh-zādeleri sünnet idüp **şāh-ı cihān** / Lüle-i la'lden aqıtsa
gerekdür mercān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 33*).
[*şāh-ı cihān,]*

Şāh-ı cihāna geçdi 'adū eyleyüp
ğaraž / Ey dil ne çāre çün bu
imiş emr-i Müste'ān (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 14*). [*şāh-ı cihān, -a]*

şāh-ı cihān: *Dünya padişahı.*

İtmege gerd-i 'adūdan pāk iy **şāh-ı cihān** / Perçem-i tūğuñ olupdur
cārū-yı meydān-ı fetḥ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 26*). [*şāh-ı cihān,]*

şāh-ı cihān-baḥş: *Dünyaları
bağışlayan padişah.*

Dergeh-i şāhda kurbān oluben bula
şeref / Gösterürse eger ol **şāh-ı cihān-baḥş** cevāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 14*).
[*şāh-ı cihān-baḥş,]*

şāh-ı cihāndār: *Cihanı tutan
hükümdar.*

Gözüm kan ağla kim kan ağlamak
oldı senüñ kārūñ / Çün aldı
çıkdı ḥayf ü zulm ile şāh-ı
cihāndāruñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 15*). [*şāh-ı cihāndār, -uñ]*

şāh-ı devrān: *Devrin padişahı.*

Urula bağına ḥüsrevlerüñ key
reşkten şāhā / Eger bu
saltanatda görseler sen şāh-ı
devrānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 39*). [*şāh-ı devrān, -ı]*

şāh-ı devrān: *Dünya padişahı.*

Hasretā derdā efendüm serverüm
ḥānum gider / Kim sa'ādetle
yine ol şāh-ı devrānum gider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [*şāh-ı devrān, -um]*

Gerçi kim ben bundayum ammā ki
göñlüm andadır / Her yañeden
kim benüm ol şāh-ı devrānum
gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [*şāh-ı devrān, -um]*

şāh-ı felek-kadr: *Felek kadar yüce
olan padişah.*

Sensin ol **şāh-ı felek-kadr** ü
melek-mertebe kim / Faḥr ider
saña kul olmağ ile şāhān-ı
cihān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 43*). [*şāh-ı felek-kadr,]*

şāh-ı ferzāne: *Bilginlerin şahı.*

Umarum kim o **şāh-ı ferzāne** /
Luṭf ide ḳomaya piyāde beni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 4*). [*şāh-ı ferzāne,]*

şāh-ı ḡanî: *Zenginlerin şahı 2. Allah;
cenabıhak.*

Semen ol gevher-i yektāya ḳabül-i
şehdür / Ger ḳabül ide anı luṭf

ile ol **şāh-ı ğanī** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 40).
[şāh-ı ğanī,]

şāh-ı gülşen: *Gülbahçesinin şahı.*

Beñzedi sîh-i kebāba yine **şāh-ı gülşen** / İtmege bülbülünü âteş-i ğamda biryân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 7).
[şāh-ı gülşen,]

şāh-ı güzîn: *Seçkin padişah. Sevgili kastedilmiştir. Klasik edebiyatta da sevgili için padişah yakıştırmaları çoğu zaman yapılmıştır.*

Kim cihân ‘adlûñle ma‘mûr oldu iy **şāh-ı güzîn** / Luţf u cûduñdan zemâne buldı ferr ü zîb ü zîn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 4). [şāh-ı güzîn,]

şāh-ı güzîn: *Seçkin padişah. 2. sevgili.*

İtdi cânın revân o **şāh-ı güzîn** / İy gönül sen de terk-i cân eyle (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 45). [şāh-ı güzîn,]

şāh-ı hāver: *Doğunun padişahı.*

Şāh-ı hāver işidüp kaçdı hemân baş alup / Eyledi kal‘a-i eflākda kendin pinhan (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 8).
[şāh-ı hāver,]

şāh-ı hazān: *Sonbahar dalları.*

Lāle cāmını urup yire getürdi ayağı / Gördi kim **şāh-ı hazān** geldi

bozup encümeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 3).
[şāh-ı hazān,]

şāh-ı hūbān: *Güzellerin şahı, en güzeli.*

‘Aql u şabrum āh kim yād oldu benden dōstlar / Oldı her yād ile tā ol **şāh-ı hūbān** āşinā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [şāh-ı hūbān,]

şāh-ı hüner-perver: *Hünerli padişah, sanat sever padişah.*

Hünerdür kullara **şāh-ı hüner-perver** nazar itse / Anuñla ‘aql u fehm-i pāka istidlāl ider dānā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 68). [şāh-ı hüner-perver,]

şāh-ı hüsn: *Güzellik padişahı.*

Mür-veş dil diyu derd-i ‘ışkınuñ pā-mālidür / Sevmişem bir **şāh-ı hüsn** adı Süleymān Bālî’dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 2). [şāh-ı hüsn,]

Ben degül ancak kulu olmuş durur ins ile cân / Sevmişem bir **şāh-ı hüsn** adı Süleymān Bālî’dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 4). [şāh-ı hüsn,]

Meyl ider düşmenlere feryād elinden dōstlar / Sevmişem bir **şāh-ı hüsn** adı Süleymān Bālî’dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 6). [şāh-ı hüsn,]

Bezm-i ğamda ney gibi her-dem işüm efgān ider / Sevmişem bir

şāh-ı hüsñ adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 10). [şāh-ı hüsñ,]

Fazlî'yi yad eyleyüp ağıyarı yād eyler o şāh / Sevmişem bir **şāh-ı hüsñ** adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 14). [şāh-ı hüsñ,]

şāh-ı hüsñ: Güzellik padişāhı.

Milket-i hüsñ ü melāhatde mükerrrem şāhdur / Sevmişem bir **şāh-ı hüsñ** adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 8). [şāh-ı hüsñ,]

Döstını ağladup düşmenlerini şād ider / Sevmişem bir **şāh-ı hüsñ** adı Süleymān Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 12). [şāh-ı hüsñ,]

şāh-ı 'ışk: Aşk padişāhı. // Sevgili.

Künc-i miñnetdür egerçi zāhiren mesken bize / Şāh-ı 'ışkuñ rüz u şeb kaçır-ı bālāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 33). [şāh-ı 'ışk, -uñ]

şāh-ı 'ışk: Aşk sultanı. 2. sevgili.

Şāh-ı 'ışkam çerha dikdüm dūd-ı āhumdan 'alem / 'Ālem-i 'ışk içre oldum 'ışk ile şāhum 'alem (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 13). [şāh-ı 'ışk, -am]

şāh-ı kâbiliyyet: Yetenek şāhı.

Gördi çü gevherinde ol **şāh-ı kâbiliyyet** / Kıldı mu'allime şevk tā kim ola hün-er-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 5). [şāh-ı kâbiliyyet,]

şāh-ı kām-kār: Muradına ermiş sultan.

Olsun öñüñce gāşiye-dāruñ hezār şāh / Sen bin sa'adet atına iy **şāh-ı kām-kār** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 29). [şāh-ı kām-kār,]

şāh-ı memālik: Memleketler sultanı.

Cām-ı ihsān ile mīr-i 'asākir perver / Tīg-ı hūn-hvār ile **şāh-ı memālik** perdāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 19). [şāh-ı memālik,]

şāh-ı merg: Ölüm şāhı(azrail).

Getürdi tahtuñı yıl tūalum Süleymān-vār / Ne fā'ide olıcağ şāh-ı merge sen me'mūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14). [şāh-ı merg, -e]

şāh-ı milket: Ülkelerin padişāhı.

Hüsrevā sen ol şehen-şāh-ı 'ale'l-kudretsin / Kullaruñ var her biri bir şāh-ı milketdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 22). [şāh-ı milket, -dür]

şāh-ı milk-i 'ışk: Aşk devletinin hükümdarı.

Şāh-ı milk-i 'İşk-ı yārüm ğam
sipāh oldı baña / Āteş-i āhum
başumda zer-külāh oldı baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 1). [şāh-ı milk-i 'işk,]

şāh-ı milk-i saltanat: Saltanat
ülkesinin padişahı.

Şāh-ı milk-i saltanat Sultān
Süleymān bin Selīm / Kim
kılıcıyla açıldı bāb-ı şehir-istān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 14). [şāh-ı milk-i
saltanat,]

şāh-ı mükerrem ol: Saygıdeğer
padişah olmak.

Zātuñla idüp fāhr senüñ cümle
nebīler / İy milk-i nübüvvetde
olan şāh-ı mükerrem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
3). [şāh-ı mükerrem ol, -an]

şāh-ı muzaffer: Zafer kazanmış
sultan.

Dil milkini feth eyledi bir **şāh-ı
muzaffer** / Kim dirler anuñ
nām-ı şerīfine muzaffer (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit
1). [şāh-ı muzaffer,]

şāh-ı nîk-baht: Güzel talihli padişah
2. sevgili.

Siliḥ-dār oldı şāh-ı nîk-bahta /
Ziyāde itdi iqbālını Dādār
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2,
Beyit 5). [şāh-ı nîk-baht, -a]

şāh-ı nîkū: İyi sultan.

Ḳarār itmişdi milk-i Rüm'da ol
şāh-ı nîkū fer / Olup ser-ḥadde
Ye'cüc-ı fītenden sedd-i
İskender (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 19). [şāh-ı
nîkū,]

şāh-ı ra'yyet-perver: Reayasına,
halkına iyi davranan hükümdar.

Kār-sāz-ı fuḳarā **şāh-ı ra'yyet-
perver** / Dest-gīr-i zu'afā pād-
şeh-i bende-nüvāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 15).
[şāh-ı ra'yyet-perver,]

şāh-ı refi'ü'l-kadr: Şanı, değeri
yüksek şah.

Sen ol şāh-ı refi'ü'l-kadr-sin der-
gāhuña nisbet / Felek alçaklık
eyleritse ger da'vā-yı isti'lā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 56). [şāh-ı refi'ü'l-kadr, -
sin]

şāh-ı rūh: Ruhun hükümdarı.

Revzenler oldı ḳaşr-ı vücūdında
her yağır / Ḳılmağa şāh-ı rūḥı
'adem bāğına güzār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
13). [şāh-ı rūḥ, -ı]

şāh-ı rüm: Rum, Anadolu hükümdarı.

Şāh-ı Rüm'a çü bugün şāḥib-i
dîvān olduñ / Rüm u Şām'a
yiridür eylesek irsāl aḥkām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 25). [şāh-ı rüm, -a]

şāh-ı şāhān-ı cihān: *Dünya padişahlarının padişahı.*

Hazret-i Şāh Süleymān-ı zemān bin Selīm / **Şāh-ı şāhān-ı cihān** hüsrev-i hākān-ı zemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 35*). [*şāh-ı şāhān-ı cihān,*]

Muṣṭafā nām u ‘Alī cūd u Muhammed ahlāk / **Şāh-ı şāhān-ı cihān** Hüsrev-i Hākān-ı zemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 19*). [*şāh-ı şāhān-ı cihān,*]

şāh-ı şecer: *Ağaç dalları.*

Çıkarup bergi niyāmından anı gördügi dem / Aldı her **şāh-ı şecer** destine bir sīm-sinān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 10*). [*şāh-ı şecer,*]

şāh-ı şīrāz: *Şīraz şahı.*

Şavletüñ nāmı cihāna şu kadar fāş oldu / Hāvf iderler Şeh-i Tebrīz ile **Şāh-ı Şīrāz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 20*). [*şāh-ı şīrāz,*]

şāh-ı süleymān-saṭvet: *Sultan Süleyman gibi güçlü kuvvetli.*

Ne teraḥḥum eyler ol şāh-ı Süleymān-saṭvetüm / Ne taḥammül itmege bir kılca kaldı tākātüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 9*). [*şāh-ı süleymān-saṭvet, -üm*]

şāh-ı tāk-bahş: *Taç bahşeden şah.*

Şāhib-kırān taḥt-sitān **şāh-ı tāk-bahş** / Sultān-ı taḥt-gīr sehen-şāh-ı tāk-dār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 2*). [*şāh-ı tāk-bahş,*]

şāh-ı tāk-dār: *Tac sahibi hükümdar.*

İy şehir-yār-ı taḥt-nişīn **şāh-ı tāk-dār** / Zātuñla buldı tāk şeref taḥt i‘tibār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 1*). [*şāh-ı tāk-dār,*]

şāh-ı tāk-dār: *Taç sahibi şahlar şahı.*

Başumda tāk neşgeh-i mey taḥt mışṭaba / Taḥt-ı melāmet üzre benüm **şāh-ı tāk-dār** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 27*). [*şāh-ı tāk-dār,*]

şāh-ı zü’l-himem: *Himmet cömertlik şahı.*

Şem‘-i kıdem Şefī‘-i ümem **şāh-ı zü’l-himem** / Māh-ı vefā sipihr-i seḥā mazhar-ı Hudā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*). [*şāh-ı zü’l-himem,*]

şāhid: *Şahit, tanık 2. Sevgili.*

‘Işk bir **şāhid** imiş ḥalk-ı cihān ‘āşıkdur / Gel beru ‘āşık iseñ sen daḥı idrāk idegör (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4*). [*şāhid,*]

şāhid: *(Ar.) Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse 2.. Tanık.*

Zâtına gayb u şehâdet **şâhidin** iy
müdde'î / Gel beru inkârı ko
olmuş durur işbât-ı 'ışk (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit
2). [*şâhidin, -iñ*]

şâhid-i hûb: *Güzelin şahidi.*

Şâhid-i hûb durur hacle-i ma'nâda
sûhan / Aña ger vezn libâs ola
vü şan'at zîver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 13).
[*şâhid-i hûb,*]

şâhid-i 'îd: *Bayramın tanığı.*

Şâhid-i 'îdiye hûd kılmağa teşhîr
felek / Āteşe na'l komış şanma
şafak içre hilâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 12).
[*şâhid-i 'îd, -i, -y, -e*]

şâhid-i nusret: *Yardım güzeli.*

Beglerinüñ her biri rûy-ı zaferde
beg durur / **Şâhid-i nusret** o
beglerle bulupdur zîb ü fer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 24). [*şâhid-i nusret,*]

şâhin: *Maruf avcı kuş. Şahin.*

Sâkiyâ elde çıkar kebg-i şafâyı her-
dem / Şayd ider cân u gönül
şâhına **şâhinümdür** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit
3). [*şâhinümdür, -üm, -dür*]

sahm: *İç yağı.*

Ġanem hûd lahm u **sahm** ile
ġanîmetdür anı aña / Cihânı
muġtenem kıldı toyardı halkı

müstevfâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 16). [*sahm,*]

şahm-ı şütür: *Devenin iç yağı.*

Görimeye şütür ü hücremi hasûd
benüm / Ķalursa **şahm-ı şütür**
bula hücrenin rûşen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53).
[*şahm-ı şütür,*]

sahs: *Kişi, kimse.*

Hızır gibi zinde-dil her **şahş** pür-
zevk ü sürür / Var ise feyz oldı
halka çeşme-i hayvân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 3). [*şahş,*]

şahum: *Efendim, padişahım.*

Baňa sensüz hil'at-ı şâhî libâs-ı
hüsrevî / Tahte-i tâbût ile
şahum kefindür gûiyâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit
2). [*şahum,*]

şâ'ir: *Şair, şiir söyleyen.*

Fazlî emşâline her **şâ'ir** geçen
öykünmesün / 'Aybdur hem-
per derilmek zâġlar 'anġalara
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134,
Beyit 5). [*şâ'ir,*]

şâ'ir: *Şâirler, ozanlar.*

Şimdiki **şâ'irlere** bu resme ġâlib
olmaga / Himmet-i Zâtî durur
iy Fazlî bâ'is ġâlibâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit
5). [*şâ'irlere, -ler, -e*]

şā'ir: Şair, şiir söyleyen, tabiatında şiir söylemek hassası ve kuvveti bulunan ve vezinli söz söylemekte hünnerli olan kimse.

Muḥayyel şi' rini cānā belūnle vaşf-
ı zūlfūnde / Görenler didi ḥak
bu Fazlī gāyet ince **şā'irdür**
(Kara Fazlī Dīvânı, Gazel 60,
Beyit 5). [şā'irdür, -dür]

şā'ir: Ar. Şiir söyleyen.

Anuñ ki **şā'ir** ola nāmı ekşer-i
'ālem / Görür ḫamusını hep bir
temīz yok aşlā (Kara Fazlī
Dīvânı, Gazel 9, Beyit 3).
[şā'ir,]

Çü **şā'ir** ü müteşā'ir olınmaya
teşhīş / Ne cān ile uzada güft ü
gūya dil fuşahā (Kara Fazlī
Dīvânı, Gazel 9, Beyit 9).
[şā'ir,]

Şā'ir tabī'atında şan ince ḫayāldür /
Ol esb bu neḥāfet ile lāğar u
nizār (Kara Fazlī Dīvânı,
Kaside 25, Beyit 7). [şā'ir,]

şā'ir ol: Şair olmak.

Şanma kim her müteḥalliş geçinen
şā'ir olur / Var delīlüm bu söze
itmez iseñ ger bāver (Kara
Fazlī Dīvânı, Kaside 15, Beyit
25). [şā'ir ol, -ur]

şā'ir ol: Şair olabilmek, şiir
söyleyebilmek.

(Kara Fazlī Dīvânı, Kıt'a 7, Beyit
3). [şā'ir ol,]

Şanma kim her müteḥalliş geçinen
şā'ir olur / Var delīlüm bu söze
itmez-iseñ ger bāver (Kara
Fazlī Dīvânı, Kıt'a 12, Beyit 1).
[şā'ir ol, -ur]

şākir ol: Şükreden olmak, şükretmek.

Çü şehden ola Ḥudā rāzı vü cihān
şākir / Ḥaḫīḫaten olur ol şüretā
cihān-bānı (Kara Fazlī Dīvânı,
Kaside 14, Beyit 27). [şākir ol,
-a]

şāl bas: Şal dokumak.

Setr için zāhid bize bir pāre köhne
şāl bas / Ḥvāce-i dehrūñ ne
kālā vü ne dībāsındayuz (Kara
Fazlī Dīvânı, Kaside 8, Beyit
30). [şāl bas,]

şāl-ı siyāh: Siyah şal.

Dūd-ı dilden giyelüm egnümüzü
şāl-ı siyāh / Şerer-i nār-ı
belādan uralum başa külāh
(Kara Fazlī Dīvânı, Murabba
28, Beyit 3). [şāl-ı siyāh,]

şām: Suriye'nin başkenti, genel
anlamda orta doğu coğrafyasını ifade
etmek için kullanılır.

Şāh-ı Rūm'a çü bugün şāhib-i
dīvān olduñ / Rūm u **Şām'a**
yiridür eylesek irsāl aḥkām
(Kara Fazlī Dīvânı, Kaside 32,
Beyit 25). [şām'a, -a]

Ḳoyalum Rūm ilini **Şām'a** güzār
eyleyelüm / Gel ḫalender
olalum terk-i diyār eyleyelüm

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
28, Beyit 2). [şām'a, -a]

şām: Şehnâme'de adı geçen
Nerîman'ın oğlu olup çok kuvvetli
oluşu ve kahramanlığıyla bilinir. Aynı
zamanda Zâl'in babasıdır.

Her sipâhî rezimde **Sām** u Nerîmân-
ı zafer / Her dilîri cengde bir
Rüstem-i destân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
16). [şām,]

şām: Akşam 2. karanlık.

Zülfî sevdâsına düşdün gibi iy
Fazlî yine / Rûz-ı rûşen görünür
zulmet ile **şām** saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit
5). [şām,]

şām: Osmanlı'da Vilayet merkezi olan
ve şimdiki Suriye devletinin başkenti
olan şehir.

Sen ol şehsin ki nâmuñ şevket ü
ferr ile tutmuşdur / Kâmu Rûm
u Rey ü **Şām** u 'Irâk-ile
Şifâhân'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 27). [şām,]

şām: Akşam, akşam vakti.

Geldi Fazlî-i du'â-gü kapuña /
Devlete eyler du'âlar şubh u
şām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
1, Beyit 13). [şām,]

şām: Akşam. 2. Siyah. 2. Şam ülkesi.

Andadur her gün benüm peyk-i
hayâlüm **şāma** dek / Kankı

menzilden ki ol devletlü
sultānum gider (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4).
[şāma, -a]

şāne: Tarak.

Fazliyā zülfî ğamından ol nigāruñ
āh kim / **Şāne** gibi kurudum
şad-pāre oldum mübtelā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit
5). [şāne,]

şāne: Tarak 2. el, parmaklar.

El kârdum o şeh zülfine diyü
öginürmiş / Gelmez degül
elinden anuñ **şāne** degül mi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138,
Beyit 4). [şāne,]

şān-ı 'adl: Adaletin şerefi.

Her pâdişāh 'adl ile eylerse iftiḥār /
Zât-ı serîfün ile ider fâhr **şān-ı**
'adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 22). [şān-ı
'adl,]

Vardur şikāyetüm saña eylerseñ
istimā' / Şekvā-yı istimā' virür
çünkü **şān-ı 'adl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 27).
[şān-ı 'adl,]

şān-ı kerīm: Cömertlik şöhreti.

Cihānda 'ālim ü 'āmil o 'ilm ile
el'ān / 'Aceb kim ola diriseñ
baña o **şān-ı kerīm** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 12).
[şān-ı kerīm,]

şān-ı serîf: Şerefli şöhret.

Şân-ı şerîfün ile müşerref zemân-ı
luṭf / Zât-ı kerîmün ile
mükerrerem cihân-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
2). [şân-ı şerîf, -iñ]

şân-ı tîğ: Kılıcın şanı.

Hüsrevâ nuşretin âsân eyle hem
feth-i qarîb / Şân-ı tîğünde
nüzûl itmiş bir âyetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 21). [şân-ı tîğ, -uñ, -da]

sarâb: 1.İçilecek şey, içecek. 2.
Sarhoşluk veren sıvı.

Bahş itme şûfî var helâl ü
harâmdan / Meclisde olur ise
şarâb u kebâb bahş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3).
[şarâb,]

Bahş itse n’ola cân ile dil bezm-i
‘İşkda / İy Fazlî olmaz içilür ise
şarâb bahş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 48, Beyit 5). [şarâb,]

Kanlı yaş ile bezm-i maḥabbetde
gözlerüm / Güyâ şarâb ile iki
tolu ayak durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3).
[şarâb,]

Ayık gelüp başarsa ayak şûfî
meclise / Başdan getürsin ayağı
sâkî şarâba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4).
[şarâba, -a]

Resûl sünnetini kendüzüñe farz
eyle / Ki cennet ola mekânüñ
şarâbuñ ola ṭahûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23).
[şarâbuñ, -uñ]

Çü kaşd-ı bezm ide sâkî-i zer-
piyâle-i mihr / Şarâbla pür ider
câm mâh-ı tâbânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 20).
[şarâbla, -la]

sarâb: Şarap. 2. aşk bağlamında
"aşkın sarhoş ediciliği."

Câm-ı lebûñden içdi ene’l-Hak
şarâbını / Mansûr ki oldı cânî-i
ser-dâr Yâ Hüseyñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6).
[şarâbını, -ı, -(n)ı]

sarâb: İçilecek şey, içecek. şarap.

Bahâr eyyâmı ‘işret vaḳtî ‘aşıklık
zemânıdır / Şarâb iç iy gönül
mest ol ne ayaklık zemânıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95,
Beyit 1). [şarâb,]

sarâb: 1.İçilecek şey, içecek. 2.
Sarhoşluk veren sıvı.

Mey-hâneye ayak getür iy şûfî
şarâb iç / Hâlvette murabba‘
oturup içme müselles (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit
2). [şarâb,]

Alup başum ele ben kim temennâ
eylerüm büseñ / Şarâba
giderüm güyâ elümde bir
ḳabâğum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4).
[şarâba, -a]

sarâb iç: Şarap içmek.

Emdükçe lâ’lûñi n’ola dil rakş
iderse kim / Bî-iḥtiyâr ider kişi
içse şarâb rakş (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4).
[şarāb iç, -se]

şarāb ol: Şarap gibi (kırmızı) olmak.

Cigerüm kanı şarāb oldu gözüm
cām saña / İçürür zehr-i ğamı iy
göñül eyyām saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 14, Beyit 1). [şarāb ol, -dı]

şarāba bas: Şaraptan yüz çevirmek.

Telh itdi meclisi ko yakılsun rakīb-
i har / Billāh sākiyā tolular şun
şarāba bas (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 105, Beyit 3). [şarāba
bas,]

şarāb-ı būs-ı lā'l: Yakut gibi dudağı
öpme şarabı.

Şarāb-ı būs-ı lā'lünden senüñ iy
sāki mest oldu / Batıp kan-
derlere sāgar o şevk ile semā'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
80, Beyit 2). [şarāb-ı būs-ı lā'l,
-üñ, -den]

şarāb-ı cān-fezā: Cana can katıcı
şarap.

Yumup göz hürdan şüfî yudum el
āb-ı Kevşer'den / Şarāb-ı cān-
fezā vü dilber-i ra'nā baña
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 5). [şarāb-ı
cān-fezā,]

şarāb-ı dil-güşā: İç açıcı/gönle
ferahlık veren şarap.

Āb-ı Kevşer'den yur el 'āşık
yumaz yüz tā'ata / Neylesün
anı şarāb-ı dil-güşāsı yok degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 3). [şarāb-ı dil-güşā, -sı]

şarāb-ı hōş-güvār: Hoşa giden şarap.

Şöyle mest ol haşre dek ayılma
Fazlî ger ola / Sāki-i maḥbūb
destinde şarāb-ı hōş-güvār
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 5). [şarāb-ı hōş-güvār,]

şarāb-ı hōş-güvār: Hazmı kolay, tatlı,
hoş, şarap.

Çün 'adū-yı dîn-imiş zāhid şarāb-ı
hōş-güvār / Kanını içmek anuñ
'uşşāka olmışdur revā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 40, Beyit
1). [şarāb-ı hōş-güvār,]

şarāb-ı kevşer: Kevşer şarabı.

Meclisinde şarāb-ı Kevşer'den /
Dest-i havrāda pür-ayağ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 63). [şarāb-ı
kevşer, -den]

şarāb-ı nāb: Saf/katıksız şarap.

Senden ayrı içdüğüm şanma şarāb-
ı nābdur / Katre katre çeşm-i
giryāndan akan hūn-ābdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 76,
Beyit 1). [şarāb-ı nāb, -dur]

şarāb-ı şafı: Saf şarap; halis şarap.

Geç şaf-ı şuffe-i erbāb-ı şafāya şafı
/ Nüş kıl şofî şafā ile şarāb-ı

şâfi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [şarâb-ı şâfi,]

şarâb-ı şâh: Hükümdar şarabı.

Getür nüş idelüm sâkî şarâb-ı şâhı
şerbetdür / Degüldür andan
özge derd-i endüha devâ peydâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [şarâb-ı şâh, -ı]

şarâb-ı telh: Acı şarap.

Lâ'lüñle acı sözleri key hōş gelür
baña / Şîrîn olur ne deñlü
olursa **şarâb-ı telh** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2).
[şarâb-ı telh,]

sark: Ar. Güneşin doğduğu cihet,doğu.

Nehr-i cārîdür ki himmet **şarka**
olmuşdur revân / Tîgumuz
a'dâyı ğarq-âb-ı helâk itmek
diler (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 3). [şarka, -a]

sart: Olması başka durumların gerçekleşmesini gerektiren şey, koşul.

Her ki bu **şart** ile gitmezse reh-i
Mevlâ'ya / İrmeyüp menzil-i
mağşûda kılur pâ-der-gil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29). [şart,]

sart-ı reh: Yolun şartı.

Şart-ı rehdür saña on nesne eger
kim sen onı / Eyleriseñ olasin
kūy-ı murâda dâhil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15).
[şart-ı reh, -dür]

şa'şa'a: Parıltı; gösteriş.

Parmağların durur aña iy mäh
şa'şa'a / Mihr-i sipihr-i luṭf ol
ay gibi ayedür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3).
[şa'şa'a,]

şa'şa'a: Parıltı, parlaklık.

Başında **şa'şa'a** şorkucı mihr anuñ
külâhıdır / Bu tokuz ḥayme-i
vâlâ münakkaş bār-gāhıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 9). [şa'şa'a,]

şât-ı 'ışk: Aşk koyunu.

Ser virür her güşede 'uşşāk
serverler gibi / Tekye-i 'ışk içre
çok kurbāna gelmiş **şât-ı 'ışk**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 6). [şât-ı 'ışk,]

satt: Şattü'-larab adı verilen Dicle ve Fırat'ın birleştiği büyük nehir.

Bu mâcerâyı görüñ k'eyleyüp
sirişküne reşk / Biri birine
girüp cūşa geldi **Şatt** u Fırât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 33). [şatt,]

sāved: Belki, ihtimal, şayet.

Tevbesin himmete vir rāh-ı talebde
meydān / Hem-'inān ola 'ināyet
ala **şāyed** menzil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30).
[şāyed,]

şāveste-i fitrāk: Yaraşık kemer , kayış.

Şanma senden şakına bir okın iy
şāh-ı cihān / Sen hemān
kendüñi **şāyeste-i fitrāk** idegör
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,
Beyit 6). [**şāyeste-i fitrāk**,]

şāyi' ol: Duyulmuş, herkesçe bilinen,
yayılmış olmak.

Kemāl ehline olmuşdur bu şāyi' /
Ki medhî nağş olur nağkāşa
rāci' (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm
6, Beyit 1). [**şāyi' ol**, -mı, -dur
]

seb: Akşam olmak.

Rûz u **seb** miñnetdeyüm bir laħza
rāḥat görmedüm / Yā İlāhî sen
ḥalāş it bu belālardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 4). [**seb**,]

Kûy-ı ḥasretde nice bir bî-ser ü
sāmān olam / Rûz u **seb** ḥalvet-
nişin ü gūşe-i hicrān olam
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 3). [**seb**,]

Mekānum rûz u **seb** Fazlî anuñ
'İşkı ocağıdur / Bugün ol pîr
ola mı nev-cüvān Dervîş
Bālî'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 10). [**seb**,]

seb: Gece.

Yansa bir **seb** iştîyākum şem'-i
bezm-ārā saña / Rūşen olurdu
derūnum sūzişi cānā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 1). [**seb**,]

Baydağ-ı hūrşide **seb** gibi şalar
esb-i siyāh / Bu bisāt-ı çarḥda
pervāneler gördüñ mi hîç (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 53, Beyit
4). [**seb**,]

Bir **seb** beni yā Rabb o meh-i bedre
irişdür / Ayakda ḳoma al elümi
şadre irişdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 19, Beyit 7).
[**seb**,]

Bürün iy **seb** libās-ı mātemüñi /
Ḳararup eyle ḥātıruñ ḡam-gīn
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 17). [**seb**,]

seb: Gece, gece karanlığı.

Zulmet **sebinde** olmuş idi ḥalk
ḡallīn / Ger şem'-i dīni
eylemeseñ anlara ḥüdā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
9). [**sebinde**, -i, -n, -de]

seb: Akşam ve/veya gece.

Ḥvāb her **seb** baña ḥayāl oldu / Fi'l-
heva men yenāmu ḳad kezebā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3,
Beyit 2). [**seb**,]

Derd tūmārıdur oḳuñ neyse yazu
görelüm / Gönder anı iy ḳaşı yā
dil bu **seb** mihmān oḳur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
4). [**seb**,]

seb ile rûz: Gece ile Gündüz.

Giceñi ḳadr ile çok rûza berāber
ide Ḥaḳ / Eyledükce **seb** ile rûzı
berāber nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 31).
[**seb ile rûz**, -ı]

sebe: Bakırla çinko madeninden
yapılan pirinç.

Hayf kim ma'rifete olmaya teşhîş ü
semîn / **Şebeden** dün ola fark
olmaya dürr-i ezher (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
29). [şebeden, -den]

seb-hûn: Gece baskını, düşmanı gece
vakti ansızın basma.

Gördüm ki düzer 'askerini zülf-i
siyāhuñ / Didüm bu gice
üstüme **şeb-hûn** olacaktı
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 2). [şeb-hûn,]

seb-i ğaflet: Gaflet gecesi.

Şeb-i ğafletde gel ālūde-i hūvāb
olma bîdār ol / Gözüñ aç her
tarafdan nāzır-ı dîdār-ı dîl-dār
ol (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
120, Beyit 1). [şeb-i ğaflet, -de
]

seb-i tār: Karanlık gece.

Gün toğmasun başına dağı rûz-ı
rūşenüñ / Kalsun bu mâtem ile
şeb-i tār Yâ Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
21). [şeb-i tār,]

seb-i tārîk: Karanlık gece.

Şeb-i tārîk geçüp itmiş idi mihr
zuhûr / Zülmet içre nitekim
çeşme-i āb-ı hayvân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
2). [şeb-i tārîk,]

seb-istân: Far. 1. Harem dairesi. 2.
Halvethane. 3. Yatak odası.

Uyandı lem'a-i ikbāl ile çerāğ-ı
ümîd / Münevver oldu yine
bahtumuñ **şeb-istânı** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
5). [şeb-istânı, -ı]

secā'at: Yiğitlik, yüreklilik.

Kanı ol şeh ki nāmı velvele
şalmışdı devrāna / **Şecā'atde**
nazîri gelmedi hergiz bu
meydāna (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 1).
[şecā'atde, -de]

secā'at: Yiğitlik.

Ferîd-i dehr-i Sultân Muştafâ Hân-ı
'alîyyü'l-ğadr / **Şecā'at**
'arşasınüñ pehlevânı Rüstem-i
Sânî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 18). [şecā'at,
]

secā'at: Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.

Güzîn ü ekberi 'Osmāniyân'üñ
şimdi sensin kim / **Şecā'atde**
şehâvetde nazîrüñ bir dağı kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 28). [şecā'atde, -de]

secā'at: Cesaret, yiğitlik.

Her şubaşı bir şubaşıdır **secā'at**
ābına / Teşnedür tığından a'dā
bir içim şu harr ider (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
23). [secā'at,]

Şecā'at pîşesinde bebr-heybet bir
Ğazanfer'dür / Ne rûbehdür
'adū kim ola anuñ merd-i
meydānı (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 17, Beyit 21). [şecā'at,
]

Şecā'at mîşe-zârında o bir şîr idi
merd-efgen / Niçe şîri zebûn
itmişdi kahr-ı havf ü haşyetden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 11). [şecā'at,]

secā'at: Yiğitlik, yüreklilik, cesaret.

Tañrı arslanı 'Alî hâkkı-y-çün
oldur ad ile / Pîşe-i cûd u
şecā'atden yekûn-ı şîr-i ner
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 26). [şecā'atden, -den]

şecen: Eşcân ve şücun'un çoğulu:
1.Dal, budak, kol 2.Hâcet, ihtiyaç.
3.Keder, hüzüün.

Şecer-i saltanatuñ rîh-i 'adâlet
şalalı / Tutdı tûbâ gibi âfâkı
ser-â-ser şeceni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 18).
[şeceni, -i]

secer: Ağaç.

Hisâb olunmaya el-hâk şeh itdügi
kurbân / Zemîn şahîfe secer
hâme çerh olursa devât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
13). [şecer,]

secer-i 'ömr: Ömür ağacı, hayat
ağacı.

Şecer-i 'ömri pâydar oluban /
'Avn-i Hâk dâyimâ tayağ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terki-
bend 2, Beyit 68). [şecer-i
'ömr, -i]

secer-i saltanat: Saltanat ağacı.

Şecer-i saltanatuñ rîh-i 'adâlet
şalalı / Tutdı tûbâ gibi âfâkı
ser-â-ser şeceni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 18).
[şecer-i saltanat, -un]

secî' ol: Cesur olmak.

Şübhemüz yokdur cüvân olup secî'
olmasına / Bilürüz çün şîr olur
virse netîce şîr-i ner (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
18). [şecî' ol, -ma, -sı, -n, -a]

şefâ'at: Bir suçun bağışlanması veya
bir isteğin yerine getirilmesi için aracı
olma.

Fazlî'ye umaram ki şefâ'at ire
senden / Şol demde ki mahşer
ola mîzân kûrula hem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
13). [şefâ'at,]

şefâ'at eyle: Birinin suçunun
bağışlanması veya dileğinin yerine
getirilmesi için o kimseyle Tanrı
arasında peygamberin yaptığı aracılık.

Lutf it şefâ'at eyle bu bî-çäre
'âşiye / Geldüm kapuña Fazlî-i
zârum yüzi kâra (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16).
[şefâ'at eyle,]

şefâ'atüñ um: Yardım beklemek.

Cümle velâyet ehli umarlar
şefâ'atüñ / Zât-ı muqaddesüñ
durur evlâ-yı evliyâ (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 5). [şefâ'atüñ um, -ar, -lar]

şefî'-i ümem: Ümmetin şefaattçisi (Hz. Muhammed).

Şem'-i kıdem **Şefî'-i ümem** şâh-ı
zü'l-himem / Mâh-ı vefâ sipihr-
i sehâ mazhar-ı Hudâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
2). [şefî'-i ümem,]

şefkat: Acıyıp esirgemek.

'Adl ü inşâfuñ ile **şefkat** ü eltâfuñ
ile / Milk-i ma'mûr durur
cümle re'âyâ hoş-ğâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
29). [şefkat,]

şefkat: Acıyarak veya esirgeyerek
sevme 2. iyilik.

Nice kâfir diyeyüm ben gamze-i
bed-mestüñe / **Şefkati**
olmayanüñ çün olmaz imâñı
dürüst (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 44, Beyit 2). [şefkati, -i]

şefkat id: Acımak, merhamet etmek.

Senden artuk kime 'arz eyleye
ğâlin Fazlî / Kulına şefkat ider
hâzret-i sultânımsın (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 131, Beyit
5). [şefkat id, -er]

şefkat-disâr: Şefkat elbiseli.

'Adl ü dâd iy şâh-ı 'âlem çün
şi'ârûñdur senüñ / Luţf u cûd u
re'fet ü **şefkat-disârûñdur**
senüñ (Kara Fazlî Dîvânı,

Muaşşer 1, Beyit 21). [şefkat-
disârûñdur, -uñ, -dur]

şegaf: Delicesine sevmek (Devellioğlu
2012, 1148).

Şegaf gün bâde aldı şubh gibi
destine sâkî / N'ola dil
matla'ından olsa hûrşîd-i şafâ
peydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 23, Beyit 4). [şegaf,]

şegâl: Çakal.

Kaçan muğâbil ola saña düşmen-i
mağhûr / Ne takat ırgüre şîr-i
nere za'îf **şegâl** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 22).
[şegâl,]

seh: (Fa.) Satrançta şah.

Hisâb olınmaya el-hâk **seh** itdügi
kurbân / Zemîn şahîfe şecer
hâme çerh olursa devât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
13). [seh,]

seh: Padişah, hükümdar, şah.

Sen şu **sehsin** kim olupdur iy şeh-i
milk-i zafer / Gâşîye-dârûñ
önüñce her zemân hâkân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 32). [sehsin, -sin]

Ne **şehdür** ol ki aña şevket ü
şalâbetle / Sikender olmaya
şanı meger ola şânî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 8).
[şehdür, -dür]

Sen ol **sehsin** ki nâmuñ şevket ü
ferr ile tutmuşdur / Kamu Rûm
u Rey ü Şâm u 'Irâk-ile

Şıfâhân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 27). [şehsin, -sin]

Bir şâhdur ki sümm-i semendi ğubârını / **Şehler** kılurdi gözlerine bulsa tütüyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 19). [şehler, -ler]

Binseñ semend-i devlete cânlar virür kamu / **Şehler** öñüñce ğâşiye-dâr olmağa şehâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 21). [şehler, -ler]

Binsün sa'âdet esbine ikbâl ü 'izz ile / **Şehler** olup piyâde rikâbında dâyimâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 34). [şehler, -ler]

Hân Muştafâ ki sümm-i semendine ser koyup / **Şehler** kılur türâb-ı rehin tâc-ı iftiḥâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 18). [şehler, -ler]

Şehler egerçi tâc ile miḥnetle faḥr ider / Zâtuñla tâc nâziş ider taḥt iftiḥâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 12). [şehler, -ler]

Niteki taḥt u tâc ile **şehler** bulup kemâl / Tâc ile ser-firâz ola taḥt ile baḥtiyâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 40). [şehler, -ler]

seh: Şah, padişah, hükümdar.

Şeh Muştafâ ki tîğ u qalem ḥaqqı **şehlere** / Eltâf ile qalem gibi qahr ile tîğ-vâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 11). [şehlere, -ler, -e]

seh: Benzerlerine oranla en üstün, en güzel, en iyi olan.

'Ahd-i cevri itmişdi dün itdi vefâ ol **şeh** bugün / Kim dūrür gelmez diyen 'âlemde cânândan vefâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [şeh,]

seh: Padişah, hükümdar; şeyh 2. sevgili.

Varayın ruḥ koyayın ol **şeh** kim / Yâd ider her zamân 'atâde beni (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 3). [şeh, -e]

seh: Padişah, hükümdar, şah.

Râyı taḥdîre muvâfiḥdur ne tedbîr eylese / 'Aql u fehm ile o **şeh** Cemşîd-i fikretdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 15). [şeh,]

seh: 1) sevgili, sultan 2) Satrançta şah.

Gelüp ferzâne **şeh** naṭ'ında şekker işleri ḥalkuñ / Kimine at virdi kimine fîl itdi iḥsânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 14). [şeh,]

seh: Padişah, sultan, bey.

Şeh-i şâhân-ı 'âlemsin saña lâyıḳ durur **şehlik** / Ki açduñ tîğüñ ile milk-i Tebrîz ü Ḥorâsân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 42). [şehlik, -lik]

seh: Hükümdar, padişah. 2. Sevgili.

Sen **šehe** kıl olmağ ile guşşadan
āzād olup / Kurtulup dünyā
ğamından 'ışk ile dil-şād olup
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
9, Beyit 3). [*šehe, -e*]

seh: Hükümdar, padişah.

Dirlük kıomazsın ehl-i dile işigünde
hîç / Ölsün mi sen **şehi** iy
efendi seven gedā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2).
[*şehi, -i*]

Geh beni öldürmege müjgânın ol
şeh tır ider / Gāh kanum
dökmege her ğamzesin şemşîr
ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
68, Beyit 1). [*şeh,]*

El kıardum o **şeh** zülfine diyü
öginürmiş / Gelmez degül
elinden anuñ şāne degül mi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138,
Beyit 4). [*şeh,]*

Sen şu **şehsin** kim ulu Fettāh
virmiş destüñe / Serverā tîğ-ı
zaferle hancer-i bürrân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 22). [*şehsin, -sin*]

Od saçar ağzından a'dāsına karşı
ol **şehüñ** / Her tüfeng ü töp
rezm içinde bir şa'bân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 20). [*şehüñ, -üñ*]

Nice İskender-i Sānî diyem ben
saña şāhā kim / Göreydi sen
şehi olurdu İskender saña sānî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 44). [*şehi, -i*]

Tokuz göğ çinîdür bir biri içre
āsümān iy dil / Ağalar begler
öñine çekilmege **şehüñ** hıvānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 18). [*şehüñ, -üñ*]

Zihî kemāl-i şeref zî nihāyet-i ıķbāl
/ Müyesser oldu **şehüñ** intisāb-ı
dîvānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 7). [*şehüñ, -üñ*
]

Ne **şehdür** ol ki anuñ şıdk-ı
tîğından felek şîri / Ğam ile kıan
kıuşanur her seher şanmañ şafaķ
anı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
17, Beyit 20). [*şehdür, -dür*]

Nice İskender-i Sānî diyem ben
saña Şāhā kim / Göreydi sen
şehi olurdu İskender saña sānî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 31). [*şehi, -i*]

Sensin ol **şeh** ki sümm-i
semendüñe yiridür / Ger olsa
na'l-i zer meh-i nev mîhlar
Sühā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 26). [*şeh,]*

Beyān u şerhe çü şıgmaz hadîs-i
'İşk gönül / Kıo anı kıl hıdemāt
ile ol **šehe** midhāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 35).
[*šehe, -e*]

Şeh Muştafā ki tîğ u kıalem hāķķı
şehlere / Eltāf ile kıalem gibi
ķahr ile tîğ-vār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 11).
[*şeh,]*

Gördüm ki māt ider beni ferzāne ol
şehüñ / Sürdüm ruh atı pāyına
fî'l-hāl bî-ķarār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 2).
[*şehüñ, -üñ*]

İsterem tā hāşre dek yār ola nuşret
ol **šehe** / Şimdi kim Hāķ'dan
mu'āvin aña nuşretdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 31). [*šehe, -e*]

ķadrüñ **şehine** taht felek tāt āftāb /
Zî-taht-ı zer-nigār zihî tāt-ı tāt-

dār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 5). [şehine, -i, -n, -e]

Nice bir ben mübtelāya mübtelālîklar begüm / Sen **şeh** hercāyilikler bî-vefālîklar begüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 1). [şeh, -e]

İşidüp didi târîhini Fazlî / **Şeh** Behrām-ı meh oldı siliḥ-dār sene dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 7). [şeh, -e]

Kanı o **şeh** ki devlet ü iḳbāl ü ḳadr ile / Olmışdı cümle ḥāş ile ‘ām içre nām-dār (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 6). [şeh,]

Şad-hezārān dirîḡ ü ḥasret ü āḥ / Gitdi ol **şeh** zamān-ı firḳatdūr (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 28). [şeh,]

seh: Padişah, hükümdar.

Çü **şehden** ola Ḥudā rāzı vü cihān şākir / Ḥaḳîḳaten olur ol şüretā cihān-bānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 27). [şehden, -den]

Görürse sen **şehi** fi’l-hāl niçe ferzāne / Piyāde ruḥ sürüp atuñ ayaḡına ola māt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 16). [şehi, -i]

seh: Hükümdar, padişah. 2. Sevgili.

Kanı ol **şeh** ki nāmı velvele şalmışdı devrāna / Şecā’atde nazîri gelmedi hergiz bu meydāna (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 1). [şeh,]

seh: "şah" muḥaffefi: şah, sultan; mec. sevgili.

Gelüp ferzāne **şeh** naṭ’ında şekker işleri ḥalkuñ / Kimine at virdi kimine fîl eyledi a’tā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 26). [şeh,]

Geçelden tekye-i ḥüsn içre ol **şeh** şadr-ı ḥübāne / Işıklar gibi ‘āşıklar baş açdı girdi meydāne (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 5). [şeh,]

seh mustafā ḥvānî: Özel isim.

Kılup **Şeh Muştafā ḥvānî** ziyāfet / Cihānda kıldı ‘arz-ı ḥaşmet ü cāḥ (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 3). [şeh muştafā ḥvānî,]

seh selīm ibn-i süleymān: Şah Selim’in oğlu Süleyman.

Hem-dem oldı Ḥazret-i Sultān Süleymān bin Selīm / **Şeh Selīm ibn-i Süleymān** ile şöḥbetdūr bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 11). [şeh selīm ibn-i süleymān,]

seh süleymān: Kanûnî Sultan Süleyman.

Şeh Süleymān’uñ şalaldan tîḡın ol mîr-i şecī’ / Fitne ḳaṭ’ oldı vü götrüldi cihāndan şūr u şer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 37). [şeh süleymān, -uñ]

sehā: 1. ey padişah || ey sevgili.

Nüşîrevân'ıñ adı ƙalubdur hemân
şehâ / Tıtdı cihânı nâmuñ ile
dâstân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 20).
[şehâ,]

sehâ: (Ar.) Cömertlik.

Çü 'aql u fehmi ola sultâna yâr lâ-
bûd olur / **Sehâ** vü 'adl ile
mi'mâr-ı milk-i ihsânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
25). [sehâ,]

Nâmesin tayy ide gûş itse saĥâda
nâmuñ / Gerçi kim Hâtem-i
Tayy oldu **sehâ** ile be-nâm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 20). [sehâ,]

'Ulûvv-i rif'atı bâbında çerh-i dñn
dñnî / **Sehâ** vü himmeti
bâbında kân u baĥr-ı le'im
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 19). [sehâ,]

sehâ: Cömertlik, el açıklığı.

Seĥâda bulmaz idi nâmı Hâtem-i
Tâyî / Eger ki dest-i
cevâduñdan irmese şadakât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 19). [sehâda, -da]

Hüsn-i ĥulĥ ile Muhammed'dür
velî / Nâm ile Ahmed **sehâda**
Ĥaydarî (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 3, Beyit 5). [sehâda, -da]

sehâ: Cömertlik, el açıklığı.

Seĥâsı şöyledür kim Hâtem-i Tayy
/ Kerem râhında olmaz aña
hem-râh (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 4, Beyit 2). [sehâsı, -sı]

sehâ: (f.n.) Ey şah, ey padişah.

Nergise efser-i zer virdi güle ĥil'at-
ı sebz / Senden öğrendi **sehâ**
resmini ekşer nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
26). [sehâ,]

Düşmenüñ naĥd-i revânını alup
virmede merg / Dest-i ƙahruñla
sehâ tîĥuñ olupdur enbâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
21). [sehâ,]

Meydân senüñdür eyle **sehâ** şeh-
süvârlık / Esb-i sa'âdeti saña
râm itdi çün Ĥudâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 22).
[sehâ,]

Görse semend-i saltanat üzre **sehâ**
seni / Ĥink-i felekden ercül ola
ĥüsrev-i semâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 25).
[sehâ,]

Şu 'ömre ĥayf iderüm k'olmadı
du'añ ile şarf / N'idem **sehâ**
budur ancak tedârik-i mâ-fât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 22). [sehâ,]

'Alî **sehâ** vü Ebü Bekr şıdk u
Ahmed nâm / Melik-ĥışâl ü
felek-iĥtidâr ü baĥr-nevâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 8). [sehâ,]

sehâ: Cömertlik, kerem, el açıklığı.

Bulınmaz kâm-kârâ sen ƙadar
milk-i cihân içre / Mürüvvet
ma'deni luĥf issi vü cûd u **sehâ**
kanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 47). [sehâ,]

sehā: "Ey padişah, ey sevgili!"
anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Sehv ile reyhāna teşbīh eyledüm
hattuñ **şehā** / İşidüp
sünbüllerüñ anı perīşān-hāldür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 3). [şehā,]

Çıkardı kıymeti cevher durur
kenāre **şehā** / Olalı Fazlî-i
bahhār me'āniye ğavvāş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit
5). [şehā,]

Kış erdi çık mey-hāneden gel oda
karşu odada / Nüş idelüm
gelsün **şehā** mey-hāneden mey-
hāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 135, Beyit 2). [şehā,]

Çünkü her vech ile mümtāz dur
akrānından / Eyle mümtāz **şehā**
sā'ire kıлма hem-ser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
45). [şehā,]

Şāhdan kullara 'īdiyye **şehā**
'ādetdür / Leblerüñden n'ola
kılsam yine bir buse su'āl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 20). [şehā,]

Binseñ semend-i devlete cānlar
virür kamu / Şehler öñüñce
ġāşiye-dār olmağa **şehā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
21). [şehā,]

Vaşfında gerçi kim kalem ü
tîġuñuñ **şehā** / Tîġ-ı zebānum
oldı kalem-veş sūhan-güzār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 26). [şehā,]

Fazlî kuluñ piyāde ƣalupdur meded
şehā / Atlandur ol faķiri ƣoma
pāy-māl ü hūār (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 25, Beyit 27).
[şehā,]

Bāġ-ı 'ālem içre bir gül-ruĥ nazır
olmaz saña / Yok durur miġlūñ
cihānda ĥāşılı hergiz **şehā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 11). [şehā,]

şehādet: Gözle görülen şeyler,
varlıklar, dünya.

Zātına ġayb u **şehādet** şāhidin iy
müdde'ī / Gel beru inkārı ƣo
olmuş durur işbāt-ı 'ışƣ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit
2). [şehādet,]

şehādet id: Doğruluġunu tasdik etmek,
desteklemek, tanıklık etmek.

Bu 'adl ü cūd-ile kim herbiri
şehādet ider / Umūr-ı devlete
itdūñ liyāƣatūñ işbāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
20). [şehādet id, -er]

şehbān-ı vā'il': Sehban B. Vail; V2..
yüzyılda yaşamış ünlü bir Arap
hatibidir.

V'eger ki pāye-i ednāda olsa bir
kāmıl / Olup kelāmda Şehbān-ı
Vā'il'e hem-tā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6).
[şehbān-ı vā'il', -e]

seh-bāz: Doġan kuşu // Avcı.

Salţanat murgını iy şāh şikār
eylemege / Oldı te'yīd yed-i
ƣudretūñ üzre **seh-bāz** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
26). [şeh-bāz,]

seh-bāz: Doğan kuşu.

Kadri **seh-bāz** anuñ beyza gibi
eflākı / Kanadı altına almış
disem olmaya yalan (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
26). [seh-bāz,]

seh-bāz: Doğan kuşu || muhabbet evci
bağlamında yüksekte bulunan, makamı
ve yüceliği yüksek, değeri âlâ.

O bir **seh-bāz** idi şahrā-yı devletde
hümā-pervāz / Nice ‘anķalar
olmuşdı şikārı çāpūk ü mümtāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 7). [seh-bāz,]

Geçerken murğ-ı zîrek dāme düşdi
āhir ol **seh-bāz** / Meded begler
meded zulm oldı gāyet Muştafā
Hān’a (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 8). [seh-bāz,
]

seh-bāz: Doğan kuşu. 2. Avcı.

Fezā-yı lā-mekān **seh-bāziyam**
zāhid beni şanma / Bu cismānī
serāda āşiyān tutmuş mekānum
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
87, Beyit 5). [seh-bāziyam, -ı, -
y, -am]

seh-bāz ol: Avcı, avlayan olmak.

Şāh odur biz bāzu-yı devletde seh-
bāz olmuşuz / Sāķiyā şun cāmı
Sultān Muştafālilerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 8). [seh-bāz ol, -muş, -uz]

seh-bāz-ı evc: Yüceler yücesi şahin
kuşu.

İy dil çü büm pāyı yeter bu harāba
baş / Şeh-bāz-ı evcsin kademüñ
nüñ-kıbāba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1).
[seh-bāz-ı evc, -sin]

seh-beyt ol: En güzel beyit olmak.

Nazm-ı devletde olup zāt-ı şerīfūñ
seh-beyt / Hāşre dek medhūñ
ide Fazlî-i midhat-güster (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
48). [seh-beyt ol, -up]

sehd: Bal.

Āb-ı hayvān var iken lā‘lūñe meyl
eyler gönül / Nesne gelmez
tūtiye pes **sehd** ü sükkerden
lezīz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
56, Beyit 2). [sehd,]

sehen-şāh: En büyük padişah, şah,
padişahlar padişahı, şahlar şahı.

Rüstem-nihād-ı ma‘reke vü
Kahramān-ı rezm / Çābük-
süvār-ı ‘arşa **Sehen-şāh**
Muştafā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 18). [sehen-
şāh,]

sehen-şāhā: Ey şahlar şahı!.

Şehen-şāhā bu eyyām-ı sürür u
vaqt-i şādīde / Cihānuñ cem‘
olup halkı idüp her birisi bir rā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 63). [sehen-şāhā,]

sehen-şāh-ı ‘ale’l-kudret: Kudretli şahlar şahı.

Hüsrevā sen ol sehen-şāh-ı ‘ale’l-kudretsin / Kullaruñ var her biri bir şāh-ı milketdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 22). [sehen-şāh-ı ‘ale’l-kudret, -sin]

sehen-şāh-ı ‘azîmü’ş-şān: Yüce azametli şahlar şahı.

Şehen-şāh-ı ‘azîmü’ş-şān u sultān-ı celîlû’l-kadr / Mu‘izzü’l-mülki ve’l-mille muğîsüd-dîn ve’d-dünyā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 52). [sehen-şāh-ı ‘azîmü’ş-şān,]

sehen-şeh: Padişahlar padişahı.

Şehen-şeh Muştafā Hān-ı felek-kadr / Ki var biñ bendesi behrām-ı girdār (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 1). [sehen-şeh,]

sehen-şeh-i ‘ālî: Yüce şahlar şahı.

Zihî sehen-şeh-i ‘ālî ki kaşr-ı kadrine çerh / İrişmeye bula biñ mertebe eger derecāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 36). [sehen-şeh-i ‘ālî,]

seh-i a’lā: Yüce şah.

Yolında pâdiŞahuñ şādık iken ol seh-i a’lā / Dirîgā itdi ‘işyān tōhmetin būhtān idüp a’dā (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 3). [seh-i a’lā,]

seh-i ‘ālem: Alemin padişahı.

Nişāb-ı hüsne çü mālîksin iy seh-i ‘ālem / Faķîrûne nazar it k’oldı müstahakk-ı zekāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 32). [seh-i ‘ālem,]

seh-i ālî: Yüce, ulu padişah.

Oldum firāk-ı derd ile derdā ki ben gedā / ‘Ālemde sevmesün seh-i ālî olan gedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [seh-i ālî,]

seh-i ‘ālî: Yüce, ulu padişah.

Ümîd oldur bu demde ‘azm-i rezmüñ iy seh-i ‘ālî / Serîr-i devlete ide vesîle ‘avn-i Rabbānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 29). [seh-i ‘ālî,]

seh-i ‘ālî-cenāb: Hürmet edilen yüce pâdişah.

Merkez-i kadrini dā’ir olımaz pergār-ı ‘aql / Bir seh-i ‘ālî-cenāb u ‘arş-ı rifatdūr bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 16). [seh-i ‘ālî-cenāb,]

seh-i ‘ālî-menzil: Rütbesi yüce olan şah.

Görmedi sencileyin bir seh-i ‘ālî-menzil / Gerçi çok serveri seyr itdi ‘uyûn-ı devrân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 44). [seh-i ‘ālî-menzil,]

şeh-i 'ālī-şān: Yüce şanlı padişah.

Devr-i 'adlinde huşuşa şeh-i 'ālī-şānuñ / Çü na'īm oldı nağam birle cihān cümle ğanī (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 12). [şeh-i 'ālī-şān, -uñ]

şeh-i 'ālī-şānuñ: Şanı yüce şah.

Luţf-ı tab' ile huşuşa şeh-i 'ālī-şānuñ / Ola idrāk-ı ma'ānide zamīri enver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 33). [şeh-i 'ālī-şānuñ,]

şeh-i 'arş-āsītān-ı 'adl: Adalet arş tekkesinin şeyhi.

Zulm itdi tālī'üm baña göstermedi murād / Aldadum andan iy şeh-i 'arş-āsītān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 28). [şeh-i 'arş-āsītān-ı 'adl, -ı]

şeh-i āsmān-medār: Felek yörüngeli şah.

Oldıkça hīnk-i tevsen-i gerdūna dāyimā / İkbāl ile süvār şeh-i āsmān-medār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 28). [şeh-i āsmān-medār,]

şeh-i berf: Karın padişahı.

Geçdi oturdı serīrine zemīnūñ şeh-i berf / Oldı her yirde sözi şu gibi cārī vü revān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 14). [şeh-i berf,]

şeh-i cemşīd-menzilet: Cemşit mertebesli. (Pişdadiyan sūlalesinin dördüncü hükümdarı olup, İran mitolojisine göre yedi yüz yahut bin yıl yaşamıştır, İslam edebiyatlarında zevk ve eğlence sembolü olarak adı ve kadehi efsaneleşmiştir, o bir iktidar ve ululuk sembolüdür.).

Meydān senüñdür iy şeh-i Cemşīd-menzilet / Sür esb-i devleti ne ğam olsa 'adū hezār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 26). [şeh-i cemşīd-menzilet,]

şeh-i devlet-penāh ol: Varlık kapısının padişahı olmak.

Ehl-i 'İşk içre şeh-i devlet-penāh oldum bugün / Aç işigüñ taşı iy dilber penāh oldı baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [şeh-i devlet-penāh ol, -du, -m]

şeh-i gerdūn-'azamet: Felek gibi yüce padişah.

Muştafā Hān-ı yegāne şeh-i gerdūn-'azamet / Ki odor milk-i sa'ādetde Süleymān-ı diger (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 34). [şeh-i gerdūn-'azamet,]

şeh-i gerdūn-mikdār: Ölçüyle dönen şah.

Hüsrev-i 'arş-medār u şeh-i gerdūn-mikdār / Server-i nīk-me'āl u ser-i nīkū-āmāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 24). [şeh-i gerdūn-mikdār,]

şeh-i gerdün-vakār: *Felek gibi ağırbaşlı padişah.*

Bir hümāsın evc-i devlet üzre olduñ āşikār / Her kime şalduñsa sāye iy **şeh-i gerdün-vakār** (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 26*). [*şeh-i gerdün-vakār,*]

şeh-i hamīde-sıfāt: *Nitelikleri övgüye değer olan.*

Yegāne Hāzret-i Hān Muştafā-yı ‘ālî-şān / Meh-i huceste-hışāl ü **şeh-i hamīde-sıfāt** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 14*). [*şeh-i hamīde-sıfāt,*]

şeh-i iskender: *Şah İskender.*

Ala iy milk-i ikbālūñ **şeh-i İskender** akrānı / Ki açduñ tîguñ ile milk-i Tebrîz ü Hōrāsān’ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 37*). [*şeh-i iskender,*]

şeh-i kām-rān-ı ‘adl: *Adaletin muradına ermiş sultanı.*

Ā’nī yegāne Hāzret-i Sultān Muştafā / Şehzāde-i kebīr-i **şeh-i kām-rān-ı ‘adl** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 7*). [*şeh-i kām-rān-ı ‘adl,*]

şeh-i milk-i zafer: *Galibiyet ülkesinin şahı.*

Şeh-süvār-ı ‘arşa-i nuşret **şeh-i milk-i zafer** / Çābük-i meydān-ı şevket dāver-i devrān-ı feth

(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13*). [*şeh-i milk-i zafer,*]

şeh-i milk-i zafer ol: *Galibiyet ülkesinin padişahı olmak.*

Sen şu şehsin kim olupdur iy şeh-i milk-i zafer / Gāşiye-dāruñ öñüñce her zemān hākān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 32*). [*şeh-i milk-i zafer ol, -up, -dur*]

şeh-i necm ol: *Yıldızların şahı olmak.*

Nice ki hīnk-i çerha şeh-i necm olup süvār / Kaṭ’-ı menāzil eyleye her şubḥ tā mesā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 33*). [*şeh-i necm ol, -up*]

şeh-i şāhān-ı ‘ālem: *Ālem şahlarının şahı.*

Şeh-i şāhān-ı ‘ālemsin saña lāyık durur şehlik / Ki açduñ tîguñ ile milk-i Tebrîz ü Hōrāsān’ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 42*). [*şeh-i şāhān-ı ‘ālem, -sin*]

şeh-i şāhib-kemāl: *Olgunluk sahibi padişahın özü, cevheri.*

O meh kim tekye-i hüsnuñ şeh-i şāhib-kemālidür / Güneş yaluñ ışıkdur hıdmetinde pāy-mālidür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 1*). [*şeh-i şāhib-kemāl, -i, -dür*]

şeh-i şāhib-serîr: *Tahtın, makamın sahibi padişah.*

Bir güzelsin ‘âlem içre bî-şebah ü
bî-nazîr / Milket-i hüsn ü
melâhatda **şeh-i şāhib-serîr**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 9). [şeh-i şāhib-serîr,
]

Bir güzelsin ‘âlem içre hüsnüñe
yokdur nazîr / Milket-i hüsn ü
cemâl içre **şeh-i şāhib-serîr**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 3). [şeh-i şāhib-serîr,
]

şeh-i tâc-dâr: Taç sahibi hükümdar,
büyük padişah.

Taht-ı feşâhat üzre şeh-i tâc-dârsın
/ Ma‘nâ başuñda tâc u taht üzre
âşikâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 36). [şeh-i tâc-
dâr, -sın]

şeh-i tebrîz: Tebriz Şahı.

Şavletüñ nâmı cihâna şu kadar fâş
oldı / Havf iderler **Şeh-i Tebrîz**
ile Şah-ı Şîrâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 20).
[şeh-i tebrîz,]

şehîd eyle: Şehit etmek.

Zehr-i hicrānuñ senüñ āhir şehîd
eyler beni / İy melâhat taht-gāhı
üzre sultānum Hasan (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14,
Beyit 4). [şehîd eyle, -r]

şehîd id: Şehit etmek, inanç uğruna
ölmek.

Tîğ-ı hicrūñ ger Hüseyn-āsā beni
ide şehîd / Dōstum yüz

döndürürsem andan olayın
Yezîd (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 11). [şehîd
id, -e]

şehidāllahi ennehu ... ehaden: Allah
şahittir ki ... hiç kimse.

Yâr birdür iki cihānda hemān /
Şehidāllahi ennehu ... ehaden
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3,
Beyit 4). [şehidāllahi ennehu ...
ehaden,]

şehîd-i dāğ-ı ‘ışk: Aşk yarasının
şehidi.

Bu dāğ-ı derd ile şahrā-yı gamda
lāle-veş iy dil / **Şehîd-i dāğ-ı**
‘ışk olduğımı kanlu kefenden
şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
71, Beyit 4). [şehîd-i dāğ-ı ‘ışk,
]

şehîd-i ‘ışk: Aşk şehidi 2. âşık.

Çün irdi tîr-i ‘ışkuñ cāna ayruk
neylesün cismi / **Şehîd-i ‘ışk**
olıcak istemez ‘ömrüm kefen
‘âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
113, Beyit 3). [şehîd-i ‘ışk,]

Çün irdi tîğ-ı ‘ışkuñ cāna Fazlî
n’eylesün cismi / **Şehîd-i ‘ışk**
olıcak istemez ‘ömrüm kefen
‘âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
114, Beyit 5). [şehîd-i ‘ışk,]

şehîd-i ‘ışk-ı yâr ol: Yarin aşkı uğruna
şehit olmak.

Bu dāğ-ı derd ile şahrā-yı gamdan
lāle-veş iy dil / Şehîd-i ‘ışk-ı
yâr olduğımı kanlu kefenden şor

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [şehîd-i ıřķ-ı yār ol, -dug, -ın, -ı]

şehîr ol: Meşhur olmak, tanınmak.

Şalarsa pertevini âfîtab-ı ihsānuñ /
Şehîr ola kamu şehir içinde mäh
mişāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 30). [şehîr ol, -a]

şeh-nāme: Firdevsi'nin eski İran efsaneleri üzerine kurulu manzum destanıdır.

Dimese nāmına Firdevsi eger Şeh-nāme / Şāh Maḥmūd cihān içre olur mıydı semer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 39). [şeh-nāme,]

şehr: Kent, şehir.

Öyküñdi gün yüzüñe diyü mähı
şehrde / Teşhîr idüp sipihr yüzine kara sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [şehrde, -de]

şehr: Kent, şehir.

İtüñ geçünmek ile şehir içinde meşhûrum / Murād şöret ise ger yeter bu nām baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [şehir,]

şehr: Şehir.

Şalarsa pertevini âfîtab-ı ihsānuñ /
Şehîr ola kamu şehir içinde mäh

mişāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 30). [şehir,]

şehir: Gönül 2. şehir.

İrişdi bir kıyāmet-dem bu şehir oldu
meger maḥşer / Ki ḥaşr oldu ser-ā-ser ins ü cinn ü pîr ile bernā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 5). [şehir,]

Şehr içre gönül oldu zāhir yine bir meh-rû / Hürşîd-i cihān zerre mihr-i ruḥına karşı (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 1). [şehir,]

şehir: Büyük belde, yerleşim alanı.

Gezdürdi felek şehri sürüp yüzüne kara / Beñzetdi idi ḥüsnüñe meh kendüyi benzer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [şehri, -i]

Dürlü dürlü rengle zeyn itdiler şehri kamu / Oldı her bir güşe bir zîbā bahāristān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10). [şehri, -i]

şehir-i bursa: Bursa şehri.

Hey Muhammed ümmeti billāh seyr eyleñ gelüñ / Şehr-i Bursa maḥdem-i şāh ile cennetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 6). [şehir-i bursa,]

şehir-i ğurbet: Gurbet ayrılık memleketi.

Sūzen-i ğamzeñle cānā rişte-i zülfüñ durur / Şehr-i ğurbetde

bu ben āvāreye ipler çeker
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96,
Beyit 2). [şehr-i ğurbet, -de]

şehr-i semen-ber: Yasemin göğüslü
şehir.

Bu hüsn ile olmuşdur bir **şehr-i
semen-ber** o / Ol bedr-i cihân-
ārā Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 2). [şehr-i semen-ber,]

şehr-istân-ı feth: Fetih şehri, fetih
ülkesi.

Ya'ni geldi Hâzret-i Şâh-ı
Cihân'ın kâşidi / Anuñ için
böyle tezyîn oldı **şehr-istân-ı
feth** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 12). [şehr-
istân-ı feth,]

şehriyâr: Hükümdar, padişah.

Salṭanat da'vâsın eylerken nice
İsfendiyâr / Bendeñ olurdu
göreydi kürsini iy **şehriyâr**
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 28). [şehriyâr,]

şehr-yâr: Büyük padişâh, hükümdar.

Kim bilür kim kullarınun kanķısını
öldürür / Allar geymiş bugün
gördüm yine ol **şehr-yâr** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit
6). [şehr-yâr,]

İy **şehr-yâr** diñle benüm ser-
güzeştümi / Virmez gedâ
şikâyeti zâhir bu şâha 'âr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
3). [şehr-yâr,]

Mâh olsa tâc taht saña çerḫ yiridür
/ Sensin o taht u tâc ile hûbâne
şehr-yâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 28). [şehr-yâr,
]

şehr-yâr-ı taht-nişîn: Tahta oturan
padişah.

İy **şehr-yâr-ı taht-nişîn** şâh-ı tâc-
dâr / Zâtuñla buldı tâc şeref taht
i'tibâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 1). [şehr-yâr-ı
taht-nişîn,]

şeh-süvâr: İyi, usta süvari.

Gül-gün-ı eşke gözlerüm oldı
rikâb-ı lâ'l / İy **şeh-süvâr**
pâyunuñ lâ'lîn rikâba baş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit
4). [şeh-süvâr,]

şeh-süvâr: Çok usta binici.

Bir **şeh-süvârdur** ki binüp esb-i
devlete / Ger kâr-zâr kılsa olur
ḫaşma kâr zâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 22).
[şeh-süvârdur, -dur]

şeh-süvâr: Usta binici 2. Sevgili.

Atı ayağına ferş olmağa ol **şeh-
süvâr** şîb / Tenüm zerd
eyleyüp derdiyle altunlu kumâş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 3). [şeh-
süvâr, -uñ]

şeh-süvâr: Çok usta at binicisi.

Hak saltanat semendin idüp saña
zîr-i zîn / Kıldı bu 'arşada seni
bî-şübhe **şeh-süvâr** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 25).
[şeh-süvâr,]

şeh-süvâr-ı 'arşa-i nuşret: Başarı
meydanının süvarisi.

Şeh-süvâr-ı 'arşa-i nuşret şeh-i
milk-i zafer / Çâbük-i meydân-ı
şevket dâver-i devrân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 13). [şeh-süvâr-ı 'arşa-i
nuşret,]

şeh-süvârlık evle: Çok usta binici
olmak.

Meydân senüñdür eyle şehâ şeh-
süvârlık / Esb-i sa'âdeti saña
râm itdi çün Hudâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 22).
[şeh-süvârlık eyle,]

şehvet: İstek, şiddetli istek.

Ğazab u **şehvet** ile söyleye birkaç
hezeyân / Cehl ile ma'nâ vü
elfâzı idüp zîr ü zeber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
21). [şehvet,]

şeh-zâde: Padişah oğlu veya padişah
ailesinden olan erkek çocuk.

Didi **şeh-zâdeleri** sünnet idüp şâh-ı
cihân / Lüle-i la'lden akıtsa
gerekdür mercân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 33).
[şeh-zâdeleri, -ler, -i]

Zihî kemâl ki hüsni kelâm ile oldu
/ Senüñ gibi ulu **şeh-zâdenüñ**

senâ-ı hâvânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 31). [şeh-
zâdenüñ, -n, -üñ]

şeh-zâde: Padişah ailesinden olan,
saltanat varisi.

Pād-şeh-zâde-i gerdün- 'azamet kim
oldur / 'Azam-i şân ile **şeh-
zâdeler** içre mümtâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
16). [şeh-zâdeler, -ler]

şeh-zâde-i a'zam: Büyük şehzade.

Eger bu meclise dirseñ nedür bādī
nedür bā'ış / İdüp **şeh-zâde-i
a'zam** Resûl'üñ sünnetin icrâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 49). [şeh-zâde-i a'zam,]

şeh-zâde-i devlet-karîn: Devlete yakın
şehzade.

Habbezâ iy nûr-ı çeşm-i hüsrev-i
rûy-ı zemîn / Hâzret-i şâhib-
kırân **şeh-zâde-i devlet-karîn**
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 1). [şeh-zâde-i devlet-
karîn,]

şehzâde-i kebîr: Yüce şehzade.

Â'nî yegâne Hâzret-i Sultân
Muştafâ / Şehzâde-i kebîr-i
şeh-i kām-rân-ı 'adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
7). [şehzâde-i kebîr, -i]

şeh-zâde-i nîkû-siyer: İyi huylu
şehzade.

Hazret-i Sultān Mehemmed ibn-i
Sultān Muṣṭafā / Mefḥar-ı
'Osmāniyān **ṣeh-zāde-i nīkū-
siyer** (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 19, Beyit 12). [**ṣeh-
zāde-i nīkū-siyer**,]

seker: Şeker.

Döndi ol dem murād açup dehenin
/ İtdi kām-ı murādumuz
şekerin (Kara Fazlī Dīvānı,
Kıt'a 5, Beyit 4). [**şekerin**, -in]

seker: Şeker.

Şāh naṭ'ında **şeker** işleri
ferzānelerün / Kimine at kimine
fīl idiser iḥsān (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 13, Beyit 22).
[**şeker**,]

seker: Far. şeker.

Sebīl oldu **şeker** şerbetleri hep
selsebīl-āsā / Anı nūş
eyleyenler istemezler āb-ı
ḥayvānı (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 12, Beyit 15). [**şeker**,]

Şol maḥbūb düğün ola bu kim anda
şeker / Ezile başını ortaya
koyup aña revān (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 13, Beyit 20).
[**şeker**,]

Şi'rden şī're tefāvūt çoğ olur iy
'ārif / Kimi ḥanzal gibi telḥ ü
kimi sīrīn çü **şeker** (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 15, Beyit 27).
[**şeker**,]

Rüstem ider **şeker** börek nicedür /
Kılmağa kām-ı cānı zevke
ḡarīn (Kara Fazlī Dīvānı, Kıt'a
5, Beyit 6). [**şeker**,]

Ben didüm olmaz ise ol ḥāşıl /
Şekerün şerbeti daḥı şīrīn
(Kara Fazlī Dīvānı, Kıt'a 5,
Beyit 7). [**şekerün**, -ün]

seker: 1. Şeker kamışı, şeker pancarı,
patates, havuç, mısır, buğday vb.
bitkilerin sap ve köklerinin öz
suyundan veya nişastasından çıkarılan,
birleşiminde karbon, oksijen ve
hidrojen bulunan, beyaz, suda eriyen,
mayalanabilen ve çoğu tatlı olan
maddelerin genel adı. 2. Bu madde
katılarak yapılmış lokum, akide,
çikolata vb. tatlı yiyeceklerin genel adı.

Beñzer ol āl kirāsa leb-i lā' lūñ cānā
/ K'itdi ḡannād-ı ezel anı
şekerden peydā (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 30, Beyit 2).
[**şekerden**, -den]

Şeker şerbetleri ḥod selsebīl-āsā
sebīl oldu / İçen bir cür'asın āb-
ı ḥayāta eyler istiğna (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit
24). [**şeker**,]

seker: Şeker gibi tatlı. 2. Sevgili.

Siḥr-i Seḥbān'ı olup hem-ser-i jā-ı
Bāqıl / Bir ola ḥār u gül ü zehr
ü **şeker** 'ayb u hüner (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 15, Beyit
30). [**şeker**,]

seker: Şeker gibi tatlı olan güzel. 2..
Şirin.

Lebūñ **şeker** dir idüm kılsa ger
şeker kelimāt / Dönerdi
ḡaddūñe serv itse serv eger
ḥarekāt (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 23, Beyit 26). [**şeker**,]

Lebüñ **şeker** dir idüm kılsa ger
şeker kelimāt / Dönerdi
kaddüñe serv itse serv eger
harekāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 26). [**şeker**,]

şeker: Şeker, kand.

Pür-sür ider cānum kaldıkça şeker-
hānde / Lā'î **şekeri** ağzı dadını
virür kande (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 21, Beyit 7). [**şekeri**, -
i]

şeker ur: Şeker dökmek.

Serbet-i cūdî cihān halkını sîr-āb
eyledi / Şimdiden girü ne dadı
var şuya ursun şeker (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
36). [**şeker ur**, -sun]

şeker-hānde: Tatlı gülüşlü.

Pür-sür ider cānum kaldıkça **şeker-
hānde** / Lā'î şekeri ağzı dadını
virür kande (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 21, Beyit 7). [**şeker-
hānde**,]

şeker-leb: Dudağı şeker gibi tatlı olan,
tatlı dudaklı.

Şi'r-i şekker-bāruñ iy Fazlî ne
tūtîdür senüñ / Kanda ise bir
şeker-leb vaşfını takrîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68,
Beyit 5). [**şeker-leb**,]

İy **şeker-leb** tūti gibi Fazlî'yi
mir'āt-ı cām / Zevk ü şevk ile
virüp biñ dürlü hālet söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 5). [**şeker-leb**,]

Cihānı yir yüzinde ol **şeker-leb**
zinde eylerken / Felekde
zannider halk-ı cihān 'İsā'yı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 2). [**şeker-leb**,]

şeker-ter: Şeker gibi taze.

Hükmüñle olur kaatre güher ney
şeker-ter / Emrüñle virür lāle
vü gül hār ile hārā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9).
[**şeker-ter**,]

şekil: Biçim, dış görünüş.

Kāl-i devletdür yüzüñ yok 'itirāz /
Zāhir oldı çünki **şeklinde** beyāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106,
Beyit 1). [**şeklinde**, -i, -nde]

sekk: Şüphe.

Gögden ol nāzil olurdu yire bî-
şübhe vü **sekk** / Olsa ger dürr-i
sühāndan ilerü bir cevher (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
11). [**sekk**,]

sekker: Şeker.

Başını ezmek gerek dad almağ için
şekkerüñ / Kelle giçüp eyler
imiş lā'l-i cānān ile bahş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit
2). [**şekkerüñ**, -ün]

sekker: 1.Şeker, tatlı. 2.. Güzel, hoş
söz.

Ne şirin kār olur yā Rab o **şekker**
işleri k'anda / Girüp şüretlere
'arz eyledi biñ hey'et-i zībā

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 25). [şekker,]

şekker: Şeker 2. Mutluluk, huzur.

Girüp şüretlere şol deñlü şîrin-
kârlıķ itdi / O **şekker** işleri
anda ki ‘âlem oldu hayrânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 13). [şekker,]

Gelüp ferzâne şeh na‘ında **şekker**
işleri halkuñ / Kimine at virdi
kimine fîl itdi ihsânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 14). [şekker,]

Gelüp ferzâne şeh na‘ında **şekker**
işleri halkuñ / Kimine at virdi
kimine fîl eyledi a‘tâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 26). [şekker,]

şekker-hâ ol: (Beyitte)şeker çiğneyen olmak.

Veyâhüd ney-şekerden kâsr-ı ney
hal‘ eyledi tâ kim / İre emr-i
hîtândan câne lezzet ola şekker-
hâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 51). [şekker-hâ ol, -a]

şekkerîn: Şeker gibi.

Tûti lâ‘lûñ **şekkerin** ögmek
dilermiş söylenür / Haddini
bilmez kuşuñ şîrîn-sühândur
güyyiâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3). [şekkerin,]

sekl: Biçim.

Siyeh hâlûñ derûn-ı dîde-i giryâna
‘aks olmuş / Kaşuñ **şeklin** berât-

1 şâh-ı ‘âlî-sâna yazmışlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [şeklin, -i, -n]

şekl: Şekil, biçim, görünüş.

‘âşıkларуñ eyler şanemâ ‘aqlını
yağma / Bu hüsn ile bu kâmet ü
bu **şekl** ü bu sîmâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1).
[şekl,]

şekl-i nihâl-i ergavân: Erguvan
fidanının şekli(boy).

Temâşâ eyle gülşende şerâr-ı âh-ı
bûlbûlden / Olur vakt-i şeh
şekl-i nihâl-i ergavân peydâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [şekl-i nihâl-i
ergavân,]

şekvâ: Sızlanma, şikayet.

Nef‘den müstağni şûfî olmasun
zarıdan emîn / Kimseden
hergiz ne hursendüz ne
şekvâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28).
[şekvâsındayuz, -sı, -n, -da, -y,
-uz]

şekvâ id: Şikâyet etmek, sızlanmak.

Döş olduñ düşmene diyü ider
şekvâ gönül / N’eylesün hey
pâdişâhum anı gayret söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [şekvâ id, -er]

şekvâ it: “şikâyet etmek”.

Gülersin ben itdükçe şekvā saña /
Gelür gibi hālüm temāşā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 1). [şekvā it, -dükçe]

sekvā-yı istimā': Işıtme şikayeti.

Vardur şikāyetüm saña eylerseñ
istimā' / **Şekvā-yı istimā'** virür
çünkü şān-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 27).
[şekvā-yı istimā',]

sem': Mum, çerağ.

Bende Fazlî ki çerāğuñdur eyā
sem'-i kerem / Bahtı **sem'i**
uyanup şevkle dir şubh ile şām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 26). [sem'i, -i]

sem': Işık, çıra, nur.

Dil yandı yüzüñ **sem'ine** merdāne
degül mi / Yanmağdur anuñ pes
işî pervāne degül mi (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit
1). [sem'ine, -i, -n, -e]

sem': Mum.

'āşık dil ü cān şaklamak cānāneden
cānāneye / Yakmağa **sem'e** bāl
ü per pervāneden pervāneye
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135,
Beyit 1). [sem'e, -e]

Yanmağa mūmuz maḥabbet
sem'ine pervāne-vār / Şanma
iy zāhid bizi kim nār-ı
pervāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10).
[sem'ine, -i, -n, -e]

sem': Mum // sevgili.

A'rāz ider ol **sem'** kaçan 'arz ide
'ārız / Şūfî gözine oldu raşad
var ise 'ārız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1).
[sem',]

sem': A. mum.

Şem' gibi dutuşup çıkdı depemden
dütünüm / Şu'le-i āhumı
başuma külāh itdi firāk (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 115, Beyit
1). [sem',]

sem': Mum 2. Ateş.

Yüzüñ **sem'ine** yandı pervāne dil /
Velī yandığından ne pervā
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
6, Beyit 6). [sem'ine, -i, -n, -e]

sem': Mum gibidir.

Hāşıl itdi cümle-i 'ālem senüñ
devrüñde sūd / **Şem'dür** el-ḥāk
zebān üzre oda aldum şühūd
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 19). [sem'dür, -dür]

sem' kıl: Mum etmek, mum haline
getirmek.

Feşāḥat dürci içre cem' kıldum /
Belāgat burcı üzre **sem'** kıldum
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 7,
Beyit 2). [sem' kıl, -du, -m]

sem'i: Mum, ıstık 2. Sevgilinin yüzünün
güzelliği, parlaklığı.

Bulduñ o **şem‘i** yine hāmī gōñül /
Sūzuña pervāne gibi yansaña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34,
Beyit 2). [şem‘i,]

şem‘-i bezm: Eğlence meclisinin
mumu.

Başını kes şem‘-i bezmüñ iy gōñül
dil çıkmasun / Eyler-imiş germ
olup ol māh-ı tābān ile baḥş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51,
Beyit 4). [şem‘-i bezm, -üñ]

şem‘-i bezm-ārā: Meclisi süsleyen
mum (Mum; Tanrı‘yı- vahdeti-
simgeler.).

Yansa bir şeb iştiyākum **şem‘-i
bezm-ārā** saña / Rūşen olurdu
derūnum sūzişi cānā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19,
Beyit 1). [şem‘-i bezm-ārā,]

şem‘-i dil: Gönül mumu.

Güiyā şem‘-i dili yakmağa bir
āteşdür / Fazliyā şerḥ ideli
ḥālet-i ‘İşkī ḡazelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit
5). [şem‘-i dil, -i]

şem‘-i dīn: Din çeraḡı.

Zulmet şebinde olmuş idi ḥalk
ḡāllīn / Ger şem‘-i dīni
eylemeseñ anlara hüdā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
9). [şem‘-i dīn, -i]

şem‘-i kerem: Cömertlik ıḡı.

Bende Fazlî ki çerāḡuñdur eyā
şem‘-i kerem / Baḡtı şem‘i
uyanup şevkle dir şubḡ ile şām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 26). [şem‘-i kerem,]

şem‘-i kıdem: Ezeli ıḡık.

Şem‘-i kıdem Şefī‘-i ümem şāh-ı
zū‘l-himem / Māh-ı vefā sipihr-
i seḡā mazhar-ı Ḥudā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
2). [şem‘-i kıdem,]

şem‘-i kudret: Kudret mumu.

Neden olur ruḡuñda şol ḡaṭ-ı
‘anber-feşān peydā / Bu
rūşendür ki olmuş şem‘-i
kudretde duḡān peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit
1). [şem‘-i kudret, -de]

şemme: (Ar. şemm “koklamak”tan
şemme) 1. Koklama 2. mec. Çok az
miktar, zerre miktârı.

Yiller ile bulmadı bir **şemme** bŷ-ı
zūlfuñi / Ol hevāda gerçi kim
çok yeldi yopurdu şabā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit
3). [şemme,]

şems: Güneş.

Oldı rūşen çihresinde pertev-i
devlet anuñ / **Şemsden**
azherdür ol ḡulḡ aña bŷrhānı
nider (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 19, Beyit 13). [şemsden,
-den]

şems: Güneş.

Tab‘-ı pākuñ şu kadar rüşen ü
nūrānīdür / Zerre-den kim
görinür aña göre **şems** ü kamer
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 37*). [*şems*,]

şems: Güneş, âfıtáb.

Zamîr-i rüşenüñe beñzedürse
kendüyi **şems** / Başından
olmasun eksik anuñ hemîşe
zevāl (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 20*). [*şems*,]

semse: Güneş.

Ol iki **şemseler** üstinde anuñ mihr
ü mehdür kim / Tūlū‘ itmiş
muķābil birbirine nitekim
Cevzā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 20*). [*şemseler,
-ler*]

semse: Güneş şeklinde yapılan işleme
resim.

Ruĥuñdur kār-nāme **şemsesine**
saķf-ı merfū‘uñ / İşigüñ
resmidür kıblem esāsı Beyt-i
Ma‘mūr‘uñ (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 118, Beyit 2*).
[*şemsesine, -sî, -n, -e*]

semse: Şemsiye.

Pilav üstinde göricek ol iki **şemseyi**
şandum / Hemānā kubbe-i çerĥ
üzre mihr ü māh-ı tābānı (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
24*). [*şemseyi, -y, -i*]

semse-i zer: Altın, sarı güneş şeklinde
yapılan işleme resim.

Tīguñ üzre **şemse-i zer** mihr-i
raĥşān-ı zafer / Sancakuñda ol
‘alem māh-ı nev-i devrān-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 31*). [*şemse-i zer*,]

şems-i cemāl-i hakk: Hakk'ın
suretinin güneşi.

Şādık ĥaķı ki şıdk ile mānend-i
şubĥ odur / Şems-i cemāl-i
Ĥaķķ’a nümū-dār Yā Ĥüseyn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 40*). [*şems-i cemāl-i ĥaķķ,
-a*]

şemsîr: Kılıç.

Ĥudā ĥaķķı senüñ **şemsîriñüñ**
şânında nāzildür / Bugün İnnā
Fetaĥnā āyeti iy Ĥüsrev-i Sānī
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 43*). [*şemsîriñüñ, -i, -nüñ*
]

şemsîr: Kılıç gibi.

Nîze gibi ser-keş olma tîz olup
şemsîr-veş / Yā gibi ehl-i
tevāzu‘ müstakîm ol tîr-veş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99,
Beyit 2*). [*şemsîr-veş*,]

şemsîr: Kılıç // sevgilinin yan bakışı.

‘āşıkın katl itmek içün eylemiş /
Ėamzesi **şemsîrini** tîz el-ġıyās
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49,
Beyit 4*). [*şemsîrini, -i, -n, -i*]

şemsîr id: Öldürmek, kılıçtan
geçirmek.

Geh beni öldürmege müjgânın ol
şeh tîr ider / Gâh kanum
dökmege her gamzesin şemsîr
ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
68, *Beyit 1*). [*şemsîr id, -er*]

şemsîr-i cevır: *Sevgilinin eziyet kılıcı.*
2. *Sevgilinin kirpikleri.*

Şemsîr-i cevruñ ile dil pâre pâre
oldı / Gel çalma pâreye kim iy
mâh-pâre yir yok (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3).
[*şemsîr-i cevır, -üñ*]

şemsîr-i islâm: *İslam kılıcı.*

Çeküp şemsîr-i İslâm'ı kırup
erbâb-ı ilhâdı / Kılalum kenz ü
bid'atdan müberrâ rûy-ı devrânı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,*
Beyit 3). [*şemsîr-i islâm, -ı*]

şemsîr-i islâm'ı çek: *İslam'ın kılıcını*
çekmek.

Çeküp şemsîr-i İslâm'ı kırup küffâr
yoğ itdüñ / Zihî evzâ'-ı dîn-dârı
zihî kâr-ı Müselmân'ı (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
40). [*şemsîr-i islâm'ı çek, -üp*]

şemsîr-i kahr-ı hüsv: *Hüsv'in yok*
eden kılıcı.

Eyleye gâlib seni her lahza a'dâ
üstine / Nitekim **şemsîr-i kahr-**
ı Hüsv ü Cemşîd-fer (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
42). [*şemsîr-i kahr-ı hüsv,*]

şemsîr-i küll: *Bütün kılıçlar.*

Hudâ hakkı senüñ **şemsîr-i küll**
sânında nâzıldır / Bugün İnnâ-
Fetahnâ âyeti iy Hüsv-i Sâñi
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,*
Beyit 30). [*şemsîr-i küll,*]

şemsîr-veş ol: *Kılıç gibi olmak.*

Çünkü yanuçca şalınmak olmadı
şemsîr-veş / İy kemân ebrû
yiridür hâke düşsem tîr-veş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,*
Beyit 1). [*şemsîr-veş ol, -ma, -*
dı]

şem'-veş: *Mum gibi.*

Tonandı lâle-zâr-ı derd miñnet bâr-
gâhumla / Serîr-i şadra geçdüm
şem'-veş oddan külâhumla
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes*
3, *Beyit 9*). [*şem'-veş,*]

şem'-veş: *Mum gibi, mum misali.*

Şem'-veş yakdı derûnum Fazliyâ /
Sîne-i süzân elinden el-ğıyâş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50,*
Beyit 7). [*şem'-veş,*]

Sem'-veş nâr-ı mañabbetle tutusup
yanmısuz / Başumuzda od
yanar mañbûb sevdâsındayuz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,*
Beyit 2). [*sem'-veş,*]

Şem'-veş yanup yakıldum anı
añdum ağladum / Mâcerâ-yı
şoñbet-i cânânı añdum ağladum
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
24, *Beyit 2*). [*şem'-veş,*]

şer': *Ar. Allah'ın emri, şeriat, din*
kuralları.

Virüp katline erbāb-ı şerī‘at **şer‘** ile
fetvā / Muşallat eyledi ol kâfire
erbāb-ı imānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 13).
[şer‘,]

ser‘: Allah'ın emri.

Güm-rāh olurdu rāh-ı dālāletde
cümle halk / **Şer‘üñ** tarîk-i
Hakka ger olmasa reh-nümā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 8). [şer‘üñ, -üñ]

şerār-ı āh: Ah kıvılcımları; âşığın aşk
ateşiyle gönlünden çektiği ah ile
birlikte çıkan kıvılcımlar.

Dir şerār-ı āhumı iy Fazlî küyuñda
gören / Ne günāh itdüñ ki
gögden āteş-i sūzān yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 7). [şerār-ı āh, -um, -ı]

şerār-ı āh-ı bülbul: Bülbulün
(ateşli)ahının kıvılcımı.

Temāşā eyle gülşende şerār-ı āh-ı
bülbulden / Olur vaqt-i şehir
şekl-i nihāl-i ergavān peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29,
Beyit 3). [şerār-ı āh-ı bülbul, -
den]

şerāvit: Şart kelimesinin çoğulu,
şartlar, koşullar.

Bu **şerāviť** ki didüm cān ile gūş it
Fazlî / Ki budur cümle
kemālāta vesile bilgil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
28). [şerāviť,]

şerbet: Tatlı içecek.

Getür nūş idelüm sākī şarāb-ı şāhı
şerbetdür / Degüldür andan
özge derd-i endüha devā peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 5). [şerbetdür, -dür]

Sebīl oldu şeker **şerbetleri** hep
selsebīl-āsā / Anı nūş
eyleyenler istemezler āb-ı
hayvānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 15).
[şerbetleri, -leri]

Sükkerī **şerbetine** kim dil uzatsa
anuñ / Ağzı dadını hemān virse
gerekdür ol ān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 19).
[şerbetine, -i, -n, -e]

Bir yürekler yakıcı hūbdur anda
‘asel / İçmeyen **şerbetini**
eylemez anı iz‘ān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 21).
[şerbetini, -i, -n, -i]

Server-i kahrınıñ içürse eger
şerbetini / Nîş ide nūşını nūşın
revānuñ o revān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 41).
[şerbetini, -i, -n, -i]

Şeker **şerbetleri** hōd selsebīl-āsā
sebīl oldu / İçen bir cür‘asın āb-
ı hayāta eyler istiğna (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
24). [şerbetleri, -ler, -i]

şerbet: Ar. Tatlı içecek.

Ben didüm olmaz ise ol hāşıl /
Şekerüñ **şerbeti** dahı şīrīn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt‘a 5,
Beyit 7). [şerbeti, -i]

şerbet-i bâde: Şarap şerbeti.

Şerbet-i bâdeden ol zâhîde iy sâki
müfîz / Oldı niķrîsi ayak
derdine düşdi o marîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit
1). [şerbet-i bâde, -den]

şerbet-i 'ilm: İlim şerbeti.

Düriş ki şerbet-i 'ilm ile olasın
sâlim / Şaķın şaķın maraḫ-ı cehl
birle ḳalma saķîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 6).
[şerbet-i 'ilm,]

şeref: Manevî yükseklik, ululuk.

Sensin el-ḫaḳ kerem ü 'izz ü şeref
bürhâmı / Saña her vech ile
şihḫat yaraşur sultânüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3).
[şeref,]

şeref: Değer, kıymet.

Ṭulû' idüp şeref evcinde kevkeb-i
iķbâl / Cihân-ı câmı cinân gibi
ḳıldı nûrânî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 2). [şeref,]

Sen saķîm olma çü iķbâl ü şeref
nüṣḫasın / Senüñ a'dâ'ña
saķâmet yaraşur sultânüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 4). [şeref,]

şeref: Bir kimseye gösterilen saygının
dayandığı manevi yücelik, manevi
ululuk, onur, haysiyet.

Şerefine bugünüñ secde-i şükr it ki
olasın / Ol ḫarîm-i ḫarem-i

muḫtereme maḫrem-i râz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
5). [şerefine, -i, -n, -e]

Kelîm-vâr münâcâta çıķdı ehl-i
niyâz / Şerefde hem-ser-i Ṭür
oldı ḳulle-i 'Arafât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 2).
[şerefde, -de]

şeref: Başkasının, birine gösterdiği
saygının dayandığı kişisel değer, onur;
iyi şöhet.

Terk-i ta'alluḳ eyle çü 'İsî
mücerred ol / Pâyûñ şeref
yüzinde ser-i âfitâba baş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit
2). [şeref,]

Ḥaḳ Te'âlâ şeref ü devletin efzûn
itsün / Nice kim devr ide
'âlemde şühûr u a'vâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
31). [şeref,]

Şîven-i cehl ile olur kişi denî vü
ḫasîs / Kemâl ü 'ilm iledür
âdemî şeref ü 'azîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
4). [şeref,]

Başında devlet ü şeref anuñ külâh-
idi / İrdi ḫusûfa çerḫ-i
melâḫatde mâh idi (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 5).
[şeref,]

şeref: Kıvanç, övünme, onur, haysiyet.

'Âleme irdi şeref buldı cihân zevḳ
ü şafâ / Ḳıldı ḫürşîd şeref
evcini güyâ ki maḳâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
2). [şeref,]

şeref: *Haysiyet, manevî yücelik.*

Olur mı böyle **şeref** dünyede k'ola
rûzî / Ziyâret-i harem-i pâk-ı
seyyidü's-sâdât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 8).
[şeref,]

şeref bul: *Şeref bulmak, şereflenmek.*

İy şehr-yâr-ı taht-nişîn şâh-ı tâc-dâr
/ Zâtuñla buldı tâc şeref taht
i'tibâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 1). [şeref bul,
-dı]

'Âleme irdi şeref buldı cihân zevk
ü şafâ / Kıldı hürşîd şeref
evcini güyâ ki makâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
2). [şeref bul, -dı]

Zuhûr idüp saḥâvet maṭla'ından /
Şeref buldı olup luṭfa sezâ-vâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2,
Beyit 4). [şeref bul, -dı]

şeref bul: *Şeref kazanmak, kıymet ve
itibarı artmak.*

Dergeh-i şâhda kurbân oluben bula
şeref / Gösterürse eger ol şâh-ı
cihân-baḥş cevâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 14).
[şeref bul, -a]

şeref burc: *Gezegenlerle burçlar
arasında vebal (düşüş), şeref
(yükselme) ve hubût (güçten düşme)
ilişkileri vardır. Her burcun vebali,
şerefi ve hubutu vardır. 'Burc-i şeref'
mutluluk zamanının, baht açıklığının
sembolüdür.*

İktirân itdi şeref burcında mâh u
müşterî / Sâ'at-ı ferḥunde
eyyâm-ı sa'âdetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 9). [şeref burc, -ın, -da]

şeref vir: *Şeref vermek,
onurlandırmak.*

Yine cihâna şeref virdi Ḥazret-i
müte'âl / Ki toḡdı burc-ı
sa'âdetden âfitâb-ı kemâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
1). [şeref vir, -di]

şeref vir: *Şereflelendirmek, yüceltmek,
onurlandırmak.*

'Âleme söyle şeref virdi ser-â-ser
nevrûz / Qadrle kıldı şezi rûza
berâber nevrûz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 1).
[şeref vir, -di]

Meskenüñ burc-ı sa'âdet ola hürşîd
gibi / Tâ ki virdükce şeref
dehre ser-â-ser nevrûz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
32). [şeref vir, -dük, -ce]

Niçe ki vire şeref rûy-ı 'âleme
hürşîd / Niçe ki mâh ide ḥalk-ı
cihâna 'arz-ı cemâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 32).
[şeref vir, -e]

şeref-i 'îd: *Bayramın şerefi, bayramın
neşesi.*

Hûn-ı kurbân ile her gûşe gül-istân
oldı / Şeref-i 'îdi görüñ kıldı
şitâyı bize yaz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 8).
[şeref-i 'îd, -i]

şeref-i şems: 1.güneşin itibarı
2.güneşin ışınım derecesi.

Emîr-i arş-ı serîr u hüdîv-i mihr-i
zamîr / K'anûñ durur şeref-i
şemsi kadr-i keyvânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
9). [şeref-i şems, -i]

şeref-i taht-ı iktidâr: Kudret tahtının
şerefi.

Hürşîd-i tâc-ı Şâh-ı Selîm-i sipihr-
taht / Tâc-ı ser-i şeref **şeref-i
taht-ı iktidâr** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 3).
[şeref-i taht-ı iktidâr,]

şerer-i nâr-ı belâ: Bela ateşinin
kıvılcımı.

Dûd-ı dilden giyelüm egnümüze
şâl-ı siyâh / Şerer-i nâr-ı
belâdan uralum başa külâh
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
28, Beyit 3). [şerer-i nâr-ı belâ,
-dan]

şerh: Açıklama, anlatma.

Beyân u **şerhe** çü şıgmaz hadîs-i
'İşk gönül / Ko anı kıl hîdemât
ile ol şehe midhât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 35).
[şerhe, -e]

şerh id: Açıklamak, etraflıca
anlatmak.

Güyyâ şem'-i dili yakmağa bir
âteşdür / Fazliyâ şerh ideli
hâlet-i 'İşkî gazelüm (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit
5). [şerh id, -eli]

Tîguñ mazâlimini kalem nice şerh
ide / Kim ol 'azîm-i tîğ u kalem
bir za'îf ü zâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 34).
[şerh id, -e]

şerh id: Açıklamak, izah etmek.

Nefâyis kısmının elvân u envâ'in
ne şerh idem / Olur bir
nev'inüñ terkîbine lâzım hezâr
eczâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 23). [şerh id, -
em]

şerh it: Açmak 2. Açıklamak,
yorumlamak.

Şol kadar şerh itdüm ol şîrîn-
dehânuñ guşşasın / Kışsa-i
Ferhâd'ı Fazlî dâstânım
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 85, Beyit 5). [şerh it, -dû,
-m]

şerha şerha: Dilim dilim, parça parça.

Çâk itdi **şerha şerha** tenüm tîğ-ı
rûz-gâr / Kan oldu yüregüm
meded iy şâh kan-ı 'adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
30). [şerha şerha,]

şerh-i evşâf: Özelliklerini şerh etmek,
açıklamak.

Olmaya ser-i mû deñlü şerh-i
evşâfuñ / Tenümde her ser-i mû
haşr olunca olsa kelîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
29). [şerh-i evşâf, -uñ]

şerif: Şerefli, mübarek, kutsal, yüce.

Ol taht ki 'azîmdür ol tâc ki **şerîf** /
Tâ haşr tâc bâkî ola taht pây-
dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
28, Beyit 6). [şerîf,]

şerîf-i dest: Kıymetli eller.

Cevlân vir esb-i devlete meydân
senüñ durur / Virdi şerîf-i
destüñe çün Hâk 'inân-ı 'adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 9). [şerîf-i dest, -üñ, -e]

şerîk ol: Ortak olmak.

Saňa şerîk olalı vü seni de fehm
eyler / Cihânda çok durur el-
hamd Fazliyâ fużalâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit
11). [şerîk ol, -alı]

şerm-i rây: Fikirlerin utancı.

Şerm-i râyüñ ile ruḥ 'ayn olur çün
dil nûn / Bâr-ı ḳahruñ ile dil ḳâf
olur çün ten lâm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24).
[şerm-i rây, -uñ]

şerm-sâr: Far. Utanan, utanmış,
mahcup olmuş. Şerm-sâr olmak:
Utanmak.

Luṭf u cûduñdan cihân hep **şerm-
sâruñdur** senüñ / Âferîn iy
iftihâr-ı Âl-i 'Osmân âferîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 25). [şerm-sâruñdur, -uñ,
-dur]

şerr: Kötülük / fenalık.

Her ḳadeḥ kim çekerüm ulu güneḥ
dîrsin **şerr** / Merḥamet ḳıl nice
bir bunca günâhı çekelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129,
Beyit 4). [şerr,]

şerr-i kâfir: Kafirlerin fenalığı,
kötülüğü.

Mervân-ı ḥar Yezîd-i la'în şerr-i
kâfirüñ / La'netler ola cânına
her bâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 31).
[şerr-i kâfir, -üñ]

şes: Altı (sağ, sol, ön, arka, yuları,
aşağı).

Şeş cihâtum aldı miḥnet ḳıldı ara
yirde ben / Kimse yâ Rab
olmasun yâr u diyârından cüdâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 8). [şes,]

şevk: Ar. Gönül meyli, arzu.

Şevküñde zerre gibi ser-geşte
olmuşumdur / Mihrüñle yirde
gögde ben ḥâk-sâre yir yok
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109,
Beyit 5). [şevküñde, -uñ, -de]

şevk: Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Halk 'ıyş ü zevḳde güm güm öter
'âlem yine / **Şevḳle** tutdı cihânı
na're-i mestân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
7). [şevḳle, -le]

sevk: *Aşk ile; canıgönülden, büyük bir arzuyla.*

Demidür **şevkle** vaşf-ı şarāb-ı lā'lı-i
sākīde / Yine mest-āne bir
rengin ğazel kıl Fazlıyā peydā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 7*). [*şevkle, -le*]

sevk: *Arzu, istek.*

Şevkle vaşf-ı ruḥuñda senüñ iy şeh
Fazlî / Gün gibi eyledi bu şi'ri
şehirden peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*).
[*şevkle, -le*]

Cân revân eyler yüzüñ gördükçe
Fazlî **şevkle** / Hatt ider her kim
şehir iy hüsrev-i hûbân uyur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [*şevkle, -le*]

Şöyle şevk olsa gerek âteş işinden
giceler / Ki yağa giceligin
şevkle ba'bı yārān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 27*).
[*şevkle, -le*]

Bende Fazlî ki çerāguñdur eyā
şem'-i kerem / Bahtı şem'i
uyanup **şevkle** dir şubḥ ile şām
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 26*). [*şevkle, -le*]

sevk: *1.Şiddetli arzu 2. Işık, parlaklık.*

Şarāb-ı būs-ı lā'lüñden senüñ iy
sākī mest oldı / Batıp kan-
derlere sāğar o **şevk** ile semā'
eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2*). [*şevk,]*

Edā-yı midḥatuñ itmekde tab' 'âciz
iken / Dilüme oldı revân **şevk**
ile bu nüh ebyāt (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 23, Beyit 25).
[*şevk,]*

Açılup gülşende güller 'ıyş ider
gördüm şehir / Karşusunda
şevk ile bülbüller eyler nâleler
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 3*). [*şevk,]*

sevk: (شوق) i. (Ar. şevk) 1. Şiddetli
arzu, istek, aşırı heves.

Kanı ol devlet ki bir tîr urasın şāhā
baña / Döne döne **şevk** ile
cānum virem naḥçîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [*şevk,]*

Ol mäh-rü eger ki ide bî-nikāb rakş
/ **Şevk** ile çerḥa girüp ider
āfitāb rakş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1*). [*şevk,]*

Zerk ile şüfilerüñ itdügi āh u vāhı
gör / **Şevk** ile 'aşıklarüñ kılduğı
hüy u hāya bak (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5*).
[*şevk,]*

Şevk ü şādide olursa ḥalk bülbül-
veş n'ola / Bāğ-ı 'ālemde açıldı
çün gül-i ḥandān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [*şevk,]*

sevk: *Ar.) coşku, heyecan, arzu 2) ışık, ateş.*

Çü nāy nālemi bezmüñde nāhīdā
istimā' eyler / Girüp **şevk** ile
çerḥa mevlevī gibi semā' eyler
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [*şevk,]*

sevk: *Arzu, heves, istek.*

Şubh eylesün yaqasını **şevkûn**
eliyle çāk / Mihründe şıdkın
eyleyüp izhār Yā Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
17). [şevkûn, -uñ]

sevk: Arzu, istek, heves, neşe.

Şevkine 'îd ü bahāruñ yine demdür
ele al / Sâkiyā taldura şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 8).
[şevkine, -i, -n, -e]

Dilber ile 'ıyş ider gördüm bugün
bir iki yār / Güşe-i gül-zārda
şevk ile itmişler qarār (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24,
Beyit 5). [şevk,]

sevk: Coşku, heyecan, neşe.

İy şeker-leb tūti gibi Fazlî'yi
mir'āt-ı cām / Zevk ü **şevk** ile
virüp biñ dürlü hālet söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 5). [şevk,]

sevk: Arzu, istek, heves.

Gerçi kim var kuluñ kudreti biñ
beyt diyem / Vaşf u medhūñde
açup **şevk** ile şāhum deheni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 22). [şevk,]

sevk: (Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı
heves.

Ser-ā-ser sencler **şevk** ile urup el
ele yir yir / Sürürü olmayana
hey hey idüp eyler istihzā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 9). [şevk,]

sevk ehli: Aşk ehli 2. güzellikten
anlayan 2. arzu ehli.

Tolular nüş eylesün **şevk ehli** her-
dem 'İşkuña / Olmasun reşk-i
tehî pür-cām-ı Cem'den sâkiyā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21,
Beyit 3). [şevk ehli,]

sevk kıl: Aşk ile; canı gönülden
arzulamak.

Gördi çü gevherinde ol şāh-ı
kâbiliyyet / Kıldı mu'allime
şevk tā kim ola hüner-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1,
Beyit 5). [şevk kıl, -dı]

sevk ol: İstekli, hevesli olmak.

Şöyle **şevk** olsa gerek āteş işinden
giceler / Ki yağa giceligin
şevkle ba'bı yārān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 27).
[şevk ol, -sa]

sevk ü şādī: Neşe ve mutluluk.

Şevk ü şādī ile pür oldı cihānuñ
kalbi / Oldı güyā ki dem-i
vuşlat-ı dilber nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
12). [şevk ü şādī,]

Bu muşîbet çü geldi başumuza /
Şevk ü şādī bize vebāl oldı
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 38). [şevk ü şādī,
]

sevk ü zevk: Eğlence.

Seyr idince reşk idüp ol şevk ü
zevki zâr u zâr / Mâcerâ-yı
şoĥbet-i cānânı ańdum aĥladum
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
24, Beyit 6). [şevk ü zevk, -i]

şevket: *Büyüklik, heybet.*

Furşat u **şevket** bize oldu ĥaravul
şaĥ u şol / Fetĥdür sālâr u
serheng ü ĥulaĥuzdur zafer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 6). [şevket,]

Ne şehdür ol ki ańa **şevket** ü
şalâbetle / Sikender olmaya
şânı meger ola şânî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 8).
[şevket,]

Hezârân kerr ü ferr ü **şevket** ü
şavletle ‘azm itdi / ‘Adûnuń
basına teng itmege ĥahr ile
devrânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 19). [şevket,]

Taĥt-ı ‘ālî-baĥt yāver furşat u
şevket hemîn / Saltanat zîr-i
‘inān u memleket zîr-i nigîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 3). [şevket,]

şevket: *Büyüklik, heybet 2. Saltanat.*

Devlet ü iĥbâl u nuşret furşat u
şevket zafer / Tırulur şaf şaf
cemî‘i cem‘ olup erkân-ı fetĥ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 2). [şevket,]

şevket: *Büyüklik, azamet, heybet.*

Şükûh u **şevket** ile her ĥuluń olup
Dārâ / Alur mı ‘aynına dārâları
zihî dārât (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 17). [şevket,]

Oldı bir gevhher-i girân-māye /
Dürretü‘t-tâc-ı devlet ü **şevket**
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 2). [şevket,]

şevket ü ferr: *Güç ve kudret.*

Sen ol şehsin ki nāmuń **şevket** ü
ferr ile tutmışdur / Ķamu Rûm
u Rey ü Şām u ‘Irāĥ-ile
Şıfāhân‘ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 27). [şevket ü
ferr,]

şevk-i bî-mey: *Şarapsız heves.*

Ne ĥücrenden ne şütürden ĥabîr
olam oluben / O ĥücrede çü
şütür mest şevk-i bî-meyden
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 36). [şevk-i bî-mey, -den]

şevk-i cām-ı lâ‘l-i nāb: *Saf kırmızı
kadehin arzusu.*

Çeşm-i ser-mestüńden olmışdı
göńül iy yār mest / Şevk-i cām-
ı lâ‘l-i nābuń eyledi tekrār mest
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43,
Beyit 1). [şevk-i cām-ı lâ‘l-i
nāb, -uń]

şevk-i ruh: *Yanaĥın parlaklığı.*

Şevk-i ruĥuńla yandı semā‘
itmeden göńül / Āteş ki germ
ola ider artuĥ kebāb raĥş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit
2). [şevk-i ruh, -uń, -la]

şevdā: *Çok sevgiden hasıl olan hal,
Divâne, çılgın.*

Fazlî-i bî-çâre iy gül hüsnuññ
şeydâsıdur / Gül-sitân-ı
'ışkuññ bir bülbül-i güyâsıdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 9). [şeydâsıdur, -sı, -
dur]

Bir dilber-i ra'nâdur bir serv-i dil-
ârâdur / Bir ben degülüm el-hâk
hep hâlk aña **seydâdur** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 5). [seydâdur, -dur]

seydâ: Aşkının çokluğundan aklı
başından gitmiş, kendini duygularının
coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın,
dîvâne, meczup.

'Aceb mi bülbülün olsa görenler
gülşen-i hüsnuñ / Bahâr
oldukça artar iy perî dîvâne vü
şeydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 2). [şeydâ,]

seydâ id: Delirtmek, çıldırtmak.

'Aşk u hüsniyle iden şeydâ beni
zîbâ seni / İtdi Kays u Leyli'ye
hem-pâ beni hem-tâ seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
1). [şeydâ id, -en]

seyh: Şeyh.

O bütün küfrüne imân diyeni gayb
itmez / Nısf-ı dîn añladı iy **şeyh**
şu kim inşâfı (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3).
[şeyh,]

seyh: 1. Yaşlı adam, ihtiyar. 2. Bir
tekke veya zaviyede reislik eden ve
müritleri bulunan kimse.

Fazlî'ye vird ü vârid iy **şeyh** hep
bir oldu / 'Arz itme aña lutf it
vird ile vâridātuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7).
[şeyh,]

Oldı âsûde huzûr ile kamu **şeyh** ile
şâb / İrdi maşşûda sürûr ile
kamu hâş ile 'âm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 4).
[şeyh,]

seyh: Bir tarikata girip seyr ü
sülûkünü tamamladıktan sonra o
tarikatin başı durumundaki en yüksek
mertebeye çıkan bulunan ve kendisine
derviş yetiştirme (irşat) izni verilen
kimse.

Çün senün 'aceb benüm kârum
hemîşe 'özrdür / Pârsâlık saña
var iy **şeyh** fâsıklık baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4).
[şeyh,]

seyh cāmî: Molla Cāmî veya tam
adıyla Nureddin Abdurrahman Cāmî,
İranlı İslam âlimi ve şair. 15. yüzyılın
en iyi Fars şairlerinden ve en son
önemli Sufi şairlerinden biridir.

Cām māl-â-māl elinde sâki hüsnuñ
vaşf ider / Güyiyâ kim Şeyh
Cāmî'dür Bahâristân okur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 5). [şeyh cāmî, -dür]

seyh ü şu 'âb: Yaşlı kimseler.

Hüsn ü hulkuñ dil-nevâz **şeyh ü
şu 'âb** / Dest-i cûduñ zer-feşân-ı
hâşş u 'âm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kit'a 1, Beyit 8). [şeyh ü şu 'âb,
]

seyh-i şehri: Şehrin şeyhi, şehrin sahibi.

Ma'rifet dürrin dilerseñ sen de gel
iy **seyh-i şehri** / Āşinālar gibi
her-dem 'ışk deryasında
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7). [seyh-i şehri,]

Seni bu hüsn ile görürken sivādan
seyh-i şehri / Tevbe 'arz eyler
baña estağfiru' -llāhi'l-'azīm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 6). [seyh-i şehri,]

seyh-i yārān-ı tarikat: Tarikat dostların şeyhi.

Kendü varmaz halkı da mey-
hānelerden men' ider / **Şeyh-i yārān-ı tarikat** hem muhal
hem hāldür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6). [seyh-i yārān-ı tarikat,]

şezi kıl: Bilinmek.

'Āleme söyle şeref viridi ser-ā-ser
nevrüz / Qadrle kıldı şezi rûza
berāber nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 1).
[şezi kıl, -dı]

şi'ār: İz, işaret, nişân, alâmet.

'Adl ü dād iy şāh-ı 'ālem çün
şi'āruñdur senüñ / Luṭf u cūd u
re'fet ü şefkat-dişāruñdur senüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 21). [şi'ār, -uñ, -dur]

şib ü firāz: İniş ve çıkış.

Lāleler şanma görinenleri
şahrālarda / Hün-ı kurbān ile al
oldı kamu **şib ü firāz** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 10). [şib ü firāz,]

şibh: Benzeyen şey, benzer, nazir.

Ferīd-i dehr ü vaḥīd-i zemāne
a'lem-i nās / K'odur fūnūn-ı
fezāyilde mişl ü **şibhi** 'adīm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 13). [şibhi, -i]

şifā: Aşk derdine derman.

Cāna derdüñ senüñ devā mı degül /
Dile renc-i gamuñ **şifā** mı degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1). [şifā,]

şifā: Derman, deva, ilaç.

Dāğ-ı gamuñ derūnda sa'adet
nişānıdır / Derd ü maḥabbetüñ
maraż-ı rûḥadur **şifā** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6). [şifā,]

şihne-i ma'delet: Adalet subaşı.

Şihne-i ma'deletüñ bāğa şalupdur
bādı / Qapduğıçün şehir tāt-ı
gül ü yāsemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 16).
[şihne-i ma'delet, -üñ]

şiiir: Edebi değeri olan nazımlı kafiye
söz.

Si'r kim lafzı şahih ola vü ma'nāsı
şarīḥ / Kıymet olmaz aña dünyā
tolusı sīm ile zer (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 15, Beyit 18).
[si'r,]

Ola mazmûnı huşûşâ ki anuñ
hikmet ü pend / Şanma **şi'r** ol
nazar ehline olur nûr-ı başar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 19*). [şi'r,]

Lîk ol **şi'r** degül k'eyleye her
ahmak u dün / Zann idüp **şi'r**
anı şöhre-i şehir ü kişver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 20*). [şi'r,]

şikâf ol: *Parçalanmak, yarılmak.*

Kûh-ı Kâf olsa gamuñ bârı çekem
lâ diyemem / Ger şikâf olsa
tenüm niteki kûfî kâfî (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4*). [şikâf ol, -sa]

şikâr: *Av 2. avlanma.*

Kebâb oldı kebüterler mu'allaklar
dönüp cümle / **Şikârı** öğdi anda
olayın âvârenüñ ânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 22*). [şikârı, -ı]

Mânend-i tîğ kesdi kalem zulmi
dehrden / Tîğ eyledi kalem gibi
'adl âyetin **şikâr** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 2*).
[şikâr,]

şikâr: *Av,avlama.*

Muhabbet fâkınuñ gerçi **şikârın** bî-
şümâr aldum / 'Adû-yı zâğ
elinden bir tezerv-i şîve-kâr
aldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 2*).
[şikârın, -ın]

şikâr: *Av.*

Şâh-bâz-ı devlet ü 'izzet
şikâruñdur senüñ / Feth ü
nuşret 'izz ü devlet çâr-
yâruñdur senüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 24*).
[şikâruñdur, -uñ, -dur]

şikâr: *Av 2. Aşığın gönlü.*

Şi'r demekde benüm zerrece
'acüzüm yokdur / 'Âciz olur mı
şikâr almada hergiz cürre-bâz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 32*). [şikâr,]

şikâr al: *Avlanmak 2. bir şeyden nasiplenmek; yardım almak, bağış elde etmek.*

Dağı ben şâh-bâz-ı 'ışk olaldan bir
şikâr aldum / Diyâr-ı miñneti
Ferhâd u Mecnûn yok yire
gezdi (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 3*). [şikâr
al, -du, -m]

şikâr eyle: *Avlanmak.*

Saltanat murğını iy şâh şikâr
eylemege / Oldı te'yîd yed-i
kudretüñ üzre şeh-bâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 26*). [şikâr eyle, -meg, -e]

şikâr eyle: *Yakalamak, ele geçirmek.*

Hayfâ ki şâh-bâz-ı ecel eyledi şikâr
/ Olmışdı ol hevâ-yı le'tâfetde
bir hümâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 13*). [şikâr
eyle, -di]

şikār kıl: Avlamak.

Tîgı kalem gibi kılur a'dā başın
şikār / Mānend-i tîg ider kalemi
kaṭ'ī kār-zār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 14).
[şikār kıl, -ur]

Kılsa şikār kaşdına ger pâydur
rikāb / Cān virür olmağa aña
şîr-i felek şikār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 21).
[şikār kıl, -sa]

şikār ol: Avlanmak.

Kılsa şikār kaşdına ger pâydur
rikāb / Cān virür olmağa aña
şîr-i felek şikār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 21).
[şikār ol, -mağ, -a]

şikārî ol: Avı olmak, av hâline gelmek.

O bir şeh-bāz idi şahrā-yı devletde
hümā-pervāz / Nice 'anķalar
olmuşdı şikārî çāpūk ü mümtāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 7). [şikārî ol, -mış, -dı
]

şikāyet: Bir kimseden veya bir şeyden
hoşnut olmadığını söylemek.

Vardur şikāyetüm saña eylerseñ
istimā' / Şekvā-yı istimā' virür
çünkü şān-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 27).
[şikāyetüm, -üm]

şikāyet: (Bir şeyden ya da bir
kimseden) Hoşnut olmadığını
söylemek, yakınmak.

İy şehir-yār diñle benüm ser-
güzeştümi / Virmez gedā
şikāyeti zāhir bu şāha 'ār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
3). [şikāyeti, -i]

şikest it: Kırnak 2. rahatsız etmek,
incitmek.

Göñlüm ayağa şalıp itme şikest /
Hoş degüldür pāy-māl olmak
zücāc (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 52, Beyit 3). [şikest it, -
me]

şikest kıl: Kırnak 2. İstenmeyen bir
şeyden arınmak, kurtulmak.

Serv öykünürse kaddüñe pāyuñ
şikest kıl / Gül 'arz iderse
hüsnini yüzün türāba baş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit
2). [şikest kıl,]

şikest ol: Kırılmak, incinmek.

Bir adım kehf-i vefādan taşra
başmayam kadem / Fazliyā
pāyum şikest olsa eger Kıtımîr-
veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
99, Beyit 5). [şikest ol, -sa]

şimden girü: Artık, bundan sonra.

Şimden gerü ger iy dil-i dîvāne
ölürsem / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 6). [şimden,]

şimdi: "İçinde bulunulan zaman
dilimi, şu an"anlamlarında zaman
zarfı.

Şimdi ser-mest itdi şanma cām-ı
‘İşkuñ cānumı / Ben anı nūş
itmişem bezm-i kademden
sākiyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 21, Beyit 5). [şimdi,]

Şimdiki şā‘irlere bu resme gālib
olmaga / Himmet-i Zātî durur
iy Fazli bā‘is gālibā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit
5). [şimdiki, -ki]

Güzîn ü ekberi ‘Osmāniyân’uñ
şimdi sensin kim / Şecā‘atde
şehāvetde nazîrūñ bir dahı kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 28). [şimdi,]

şimdi: Artık.

Benüm benüm bu şütür hücre
hürmeti şimdi / Şütür-süvār-ı
ma‘ānî muķīm-i hücre-i fen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 50). [şimdi,]

Hāşre dek cümle ‘adūsın eylesün
makhūr Hāķ / Şimdi kim
mağlūb-i şemşîr-i hezîmetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 33). [şimdi,]

şimdi: 1.İçinde bulunulan zaman,
devir. 2.Artık.

Yine bir tāze dilber sevdi Fazlî
şimdi ‘ālemde / Bulınmaz
behcet ü hüsn ü bahāda hîç aña
hem-tā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 6). [şimdi,]

Yüz sürerdüm işigüñe bir zamān
şimdi velî / Tāk-ı eyvānuñ
ırakdan secde-gāh oldı baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 2). [şimdi,]

Umarum kim ben du‘ācını ferāmūş
itmeye / Şimdi kim ol server
İskender-i Qur‘ān’um gider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,
Beyit 5). [şimdi,]

Sensin ol şāh ki sultān-ı serāy-ı
heftüm / Şimdi bir Hindi
ğulāmuñ durur adı Keyvān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 45). [şimdi,]

Şimdi kahr ile felekden almağ-ıçün
intikām / Şundılar bir cür‘a kim
biñ yıl yaşar içen temām (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 12). [şimdi,]

şimdi: Bundan böyle, şimdi.

Yine göt giñligin idüp idermiş /
Koyup ortaya altın şimdi da‘vā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 11,
Beyit 4). [şimdi,]

şimdi: "İçinde bulunulan zaman
dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan
zaman zarfı.

Na‘lin semend-i kadri atup çerha
rüz-ı rezm / Buldı hilāl nām ile
şimdi iştihar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 20).
[şimdi,]

Ol durur Mîr ‘Alî Şîr’i zemānuñ
şimdi / Cem‘ olur meclisine
cümle-i ehl-i ‘irfān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 32).
[şimdi,]

Şimdi bir yılcadur egerçi ki gün /
Vaşl olursak ziyāde kūteh olur
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 9,
Beyit 1). [şimdi,]

şimdi: Buna göre, bu duruma göre, artık.

İsterem tã haşre dek yâr ola nuşret
ol şehe / **Şimdi** kim Hâk'dan
mu'âvin aña nuşretdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 31). [şimdi,]

şimdiden girü: Şimden gerü/şimden
girü: Bundan sonra, bundan böyle,
artık.

Serbet-i cûdı cihân halkını sîr-âb
eyledi / **Şimdiden girü** ne dadı
var şuya ursun şeker (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
36). [şimdiden girü,]

şimdiden girü: Bundan sonra, bundan
böyle, artık.

Büy-ı hulk ile mu'attardur dimâg-ı
kâ'inât / Deñ getürsin
şimdiden girü koquyı misk-i
ter (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 30). [şimdiden girü,]

Lîk yok medhûne gâyet ne diyem
vaḳti durur / **Şimdiden girü**
gazel tarzına çeksem sühânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 23). [şimdiden girü,]

Bahr-i nazm içre nice ola sefîne
seyri / **Şimdiden girü** du'â
semtine tutdum deheni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
41). [şimdiden girü,]

şimdilik: Belirli bir süre için, geçici
olarak, muvakkaten.

Sûr-nâlar nâle vü feryâd idüp dir
dem-be-dem / **Şimdilik** nevbet
bizümdür iy 'adû-yı bî-hüner
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 11). [şimdilik,]

İşit kûsuñ şadâsın **şimdilik** nevbet
bizümdür dir / Zemân el virmiş
iken olma hâlî zevkden aşlâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 10). [şimdilik,]

şimşād-ı dil-keş-i çemen-i i'tidāl:
Dinginlik gülistanının gönül çekici
şimşir ağacı.

Bir serv idi ki kâmeti tûbâ-mişâl idi
/ **Şimşād-ı dil-keş-i çemen-i
i'tidāl** idi (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 16).
[şimşād-ı dil-keş-i çemen-i
i'tidāl,]

şî'r: Vezinli söz.

İy Fazlî bu **şî'r** âb-ı hayât oldu
hemânâ / Feyz itdi saña çeşme-i
feyzinden o kâbız (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5).
[şî'r,]

şî'r: Şiir.

Şî'rden şî're tefâvüt çoğ olur iy
'ârif / Kimi hanzal gibi telh ü
kimi sîrîn çü şeker (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 27).
[şî'rden, -den]

şî'r: Edebi değeri olan nazımlı ve
kafiyeli söz.

Me'ânî **şî'rîne** Fazlî uraldan pençe-
i kudret / Senüñ kûh-sâr-ı

nazmuñda olur bebr-i beyân
peydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 29, Beyit 5). [si'rine, -i, -
n, -e]

Ehl-i dil sâbâş ider her-dem kemâl-
i nazmına / **Şi'r-i** Fazlî ideli
güftâr-ı Selmân ile bahş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit
5). [şi'r-i, -i]

Muḥayyel **şi'rini** cānā belūñle
vaşf-ı zülfüñde / Görenler didi
ḥaḳ bu Fazlî gāyet ince şā'irdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60,
Beyit 5). [şi'rini, -i, -ñ, -i]

Cümle beyti al cāmuñ vaşfidur iy
lāle ḥumār / Fazlî'nüñ bu
şi'rine dirsem 'aceb mi lāle-zār
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78,
Beyit 7). [şi'rine, -i, -n, -e]

Şi'rüñ hediye olduğı yārāna
Fazliyā / Şükr eyle Fazliyā saña
Ḥaḳ'dan hidāyedür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5).
[şi'rüñ, -üñ]

Lîk ol **şi'r** degül k'eyleye her
aḥmak u dün / Zann idüp **şi'r**
anı şöhre-i şehir ü kişver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
20). [şi'r,]

Şi'rden **şi're** tefāvüt çoğ olur iy
'ārif / Kimi ḥanzal gibi telḥ ü
kimi sîrîn çü şeker (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 27).
[şi're, -e]

Şi'r demekde benüm zerrece
'aczum yokdur / 'Āciz olur mı
şikār almada hergiz cürre-bāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 32). [şi'r,]

Ki her kim dirse ol **şi're** nazîre /
Vire bî-minnet ol altını aña

(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 5). [şi're, -e]

şi'r: Edebi değeri olan nazımlı ve
kafiyeli söz, şiir.

Şevkle vaşf-ı ruḥuñda senüñ iy şeh
Fazlî / Gün gibi eyledi bu **şi'ri**
şehirden peydâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5).
[şi'ri, -i]

şi'r: Şiir, edebi değeri olan nazımlı,
kafiyeli söz.

Her ne **şi'ri** kim baña ol serv-
kâmet söyledür / Rāstî gāyet
bülend olur kıyâmet söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 1). [şi'ri, -i]

şi'r: Duygu ve heyecanları,
güzellikleri, seslerin uyumundan ve
ahenginden faydalanan etkili bir
şekilde anlatma sanatı ve bu sanat
yoluyla verilen edebi eser.

Vaşf-ı lebinde Fazlî bu **şi'ri** ne hoş
didüñ / Bu resme ola **şi'rde**
olinca reng ü edā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5).
[şi'ri, -i]

şi'r: Edebi değeri olan ölçülü ve
kafiyeli söz.

Vaşf-ı lebinde Fazlî bu **şi'ri** ne hoş
didüñ / Bu resme ola **şi'rde**
olinca reng ü edā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5).
[şi'rde, -de]

Rām eyledüm adına diyüp **şi'r** o
perînüñ / Çok kimse dimişler

benüm için bilür esmâ' (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1).
[şî'r,]

İkını şıkını itmiş Riyâzî / Yine yüz
zür ile zir **şî'r** peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 1).
[şî'r,]

şir: Aslan.

Saňa nisbet ne vücūdı var ola
a'dānuñ / **Şir** yanında ne deñlü
ola nîrū-yı şegāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 38).
[şîr,]

şir: Aklın erişemediği, açıklanamayan
veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

Gülşenüñ **sır** diyü esrârına vâkıf
olıcak / Dikili kaldı ayağ üstine
olup hayrân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 14).
[sır,]

şir: Arslan.

Dilkülenme herkese nüş eyle
tavşan kâmi mey / Gürbe şüfî
müşek iken kârı nice **şir** ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6). [şîr,]

Ne şehdür ol ki anuñ şıdık-ı
tığından felek **şîri** / Gam ile
kan kuşanur her şehir şanmañ
şafağ anı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 20). [şîri, -i]

Şecâ'at mîşe-zârında o bir **şir** idi
merd-efgen / Niçe şîri zebûn
itmişdi kahr-ı havf ü haşyetden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 11). [şîr,]

şir: Aslan.

Şecâ'at mîşe-zârında o bir şîr idi
merd-efgen / Niçe **şîri** zebûn
itmişdi kahr-ı havf ü haşyetden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 11). [şîri, -i]

şir-gerdün ol: Feleğin aslanı, aslan
burcu olmak.

Şir-gerdün ola naħcîri eger kursora
kemîn / Tîr-eflāk ola omacı
eger çekse kemân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 42).
[şîr-gerdün ol, -a]

şir-i diller: Gönül aslanı.

Temellük gösterüp gerçi çü rûbeh
şulha kaşd itdi / Velîkin **şir-i**
diller hîç maqbûl itmedi anı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 12). [şîr-i diller, -ler]

şîr-i efsûn-ı mükerrerem: Yüce büyüğü
şîir.

Şîr-i efsûn-ı mükerrerem durur
efsâne degül / Semer-i ma'rifet
ü fazl durur şanma semer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 17). [şîr-i efsûn-ı mükerrerem,]

şîr-i fazlî: Fazlî'nin şîiri.

Şîr-i Fazlî'yi şafâ-y-ile idüp derd-
zebân / İşreti kendümüze 'âdet
idelüm her an (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 11).
[şîr-i fazlî, -yi]

şîr-i felek: *Felek arslanı. 2. Güneş.*

Kılsa şikâr kaşdına ger pâydur
rikâb / Cân virür olmağa aña
şîr-i felek şikâr (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 21*).
[şîr-i felek,]

şî' r-i ğarrâ: *Gösterişli, güzel şiir.*

Kamu yārân olup üstine anuñ /
Didiler herbiri bir **şî' r-i ğarrâ**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 6*). [şî' r-i ğarrâ,]

şî' r-i laţîf: *Latif, güzel şiir.*

Hacle-i fikrde bir bîkr durur **şî' r-i
laţîf** / Mahrem olmayana kâbil
degül açmaz mi'cer (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
16*). [şî' r-i laţîf,]

şîr-i ner: *Erkek aslan.*

Şübhemüz yokdur cüvân olup seçi'
olmasına / Bilürüz çün şîr olur
virse netîce **şîr-i ner** (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
18*). [şîr-i ner,]

Kaçan mukâbil ola saña düşmen-i
mağhûr / Ne tākāt irgüre şîr-i
nere za'îf şegāl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 22*).
[şîr-i ner, -e]

şîr-i ner ol: *Erkek aslan olmak.*

Peleng-i kahrûñ eger açsa pençe-i
gazabı / Hezâr şîr-i ner olsa
oñuñde ola gazāl (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 31, Beyit 21).
[şîr-i ner ol, -a]

şî' r-i şekker-bār: *Şeker saçan aslan.*

Şî' r-i şekker-bāruñ iy Fazlî ne
tūtîdür senüñ / Kanda ise bir
şeker-leb vaşfını taķrîr ider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68,
Beyit 5*). [şî' r-i şekker-bār,]

şîr-i sipihr: *Feleğin aslanı.*

Kan kuşanur havf-ı tığından anuñ
şîr-i sipihr / Dāmen-i çerhi
şafaķdan surh olur şanmañ
seher (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 27*). [şîr-i
sipihr,]

şirin: *Hüsrev ü Şirin hikayesinin kadın
kahramanı Ferhad'ın sevgilisi.*

Sen lebi **Şîrîn'e** yüz biñ cān ile
Ferhād olup / Göñlüm ārām
eylemez tağlara düşmemdür
hemān (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 4*). [şîrîn'e, -
'e]

şirin: *Ferhad ile Şirin hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Şîrîn ü Kūh-ken ki cihānda
hikāyedür / İy hüsrevüm hemān
ikimüzden kināyedür (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit
1*). [şîrîn,]

şirin: *"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat
ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı;
güzel, hoş.*

Halk-ı 'âlem hep senüñ dîvâneñ
olmış serverâ / Leyli'nüñ
Mecnûn'ı **Şîrîn'üñ** Ferhâd'ı
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
90, Beyit 4). [*şîrîn'üñ, -üñ*]

şirin: *F. şirin, tatlı.*

Ben didüm olmaz ise ol hâşıl /
Şekerüñ şerbeti dahı **şîrîn**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5,*
Beyit 7). [*şîrîn,*]

şirin: *F. şirin, tatlı.*

Böyle **şîrîn** neden olduñ meger iy
tıfl-ı laţif / Cân-ı **şîrîn** yidürür
süd yirine dāye saña (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4).
[*şîrîn,*]

Lebi mül 'arızı gül kaddi serv ü
ruhları lāle / İgen **şîrîn** igen
nāzûk igen ra'nā igen zîbā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,*
Beyit 7). [*şîrîn,*]

Şi'rden şî're tefāvüt çoğ olur iy
'arîf / Kimi hanzal gibi telh ü
kimi **şîrîn** çü şeker (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 27).
[*şîrîn,*]

Ne **şîrîn** kâr olur yâ Rab o şekker
işleri k'anda / Girüp şüretlere
'arz eyledi biñ hey'et-i zîbā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,*
Beyit 25). [*şîrîn,*]

şîrîn ol: *Hoş, tatlı olmak.*

Lā'lüñle acı sözleri key hōş gelür
baña / Şîrîn olur ne deñlü
olursa şarāb-ı telh (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2).
[*şîrîn ol, -ur*]

şîrîn-dehān: *Tatlı ağızlı; tatlı dilli.*

Şol kadar şerh itdüm ol **şîrîn-**
dehānuñ guşşasın / Kışsa-i
Ferhād'ı Fazlî dāstānum
şandılar (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 85, Beyit 5). [*şîrîn-*
dehānuñ, -uñ]

şîrîn-dehen: *Latif, güzel ağız.*

Var iken lā'lüñ şu kim kand u
nebāta meyl ide / Ağzı dadın
virür iy **şîrîn-dehen** aña nebāt
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,*
Beyit 2). [*şîrîn-dehen,*]

şîrîn-kārlık it: *Hoşluk şirinlik*
yapmak.

Girüp şüretlere şol deñlü şîrîn-
kārlık itdi / O şekker işleri anda
ki 'âlem oldu hayrānı (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
13). [*şîrîn-kārlık it, -di*]

şîrîn-leb: *Şirin dudaklı 2. 1. Tatlı, hoş*
2. Şîrîn.

Sākī ki meclis içre o **şîrîn-leb**
olmaya / Mey baña zehr-i nāb
ola nuql ü kebāb-ı telh (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
3). [*şîrîn-leb,*]

şîrîn-sühan: *Tatlı sözlü 2. Şirin gibi*
tatlı sözlü.

Tūti lā'lüñ şekkerin ögmek
dilermiş söylenür / Haddini
bilmez kuşuñ **şîrîn-sühāndur**
gūyiyā (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Gazel 24, Beyit 3). [şîrîn-sühundur, -dur]

şitâ: Kış.

Yakdı kalbinde **şitâ** anuñ içün âteş-gîn / Şovısa göñli cihānuñ n'ola andan her an (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 3). [şitâ,]

Şaklayup gülşen-i 'ömrüñi **şitâdan** Bārī / Devletüñ bağını ser-sebz ide mānend-i cinān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 30). [şitâdan, -dan]

şitâ: Kış mevsimi.

Hün-ı kurbân ile her güşe gül-istân oldu / Şeref-i 'îdi görüñ kıldı **şitâyı** bize yaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 8). [şitâyı, --y, --ı]

şîve: Cilve, edâ, naz.

Velîkin **şîve** fenninde yoğ anuñ gibi bir yüz yur / İşin başa iletmiş hūbdur Berber Hasan Bālī (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 4). [şîve,]

şîve: Dil, söyleyiş tarzı.

Hezārān **şîve** ile yā habībī / Alup göñlümi redd itdüñ garībi (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 3). [şîve,]

şîve-kār: Naz ve eda sahibi, cilveli.

İy şūh u **şîve-kār** u nigār-ı 'itāb-ı telh / Sensüz mezāk-ı cāna gelür kand nāb-ı telh (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [şîve-kār,]

şîven: Feryat, figan, yas.

Bu mātem ile pīr ü cūvān nāleler kılup / Toldı enīn ü **şîven** ile her kenār āh (Kara Fazlî Dîvânı, Terkid-bend 1, Beyit 21). [şîven,]

şîven eyle: Matem etmek, yas tutmak.

O hücrede şütür üzre ger eyleyem nāle / Bu hücre güm güm ötüp eyleye şütür **şîven** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32). [şîven eyle, -y, -e]

şîven-i cehl: Cahilin edası, tarzı.

Şîven-i cehl ile olur kişi denī vü hasīs / Kemāl ü 'ilm iledür ādemī şeref ü 'azīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 4). [şîven-i cehl,]

şöhre-i şeh: Şehrin meşhuru, tanınmış kimsesi.

Līk ol şî'r degül k'eyleye her ahmağ u dün / Zann idüp şî'r anı **şöhre-i şeh** ü kişver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 20). [şöhre-i şeh,]

şöhret: Ar. Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.

İtüñ geçünmek ile şehir içinde
meşhûrum / Murâd **şöhret** ise
ger yeter bu nâm baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit
4). [şöhret,]

şöhret: Ar. şöhet, ün.

Virdi **şöhret** şubh-veş mihründe
şadıklık baña / Āfitābum
gögden inmiş gibi ‘aşıklık baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5,
Beyit 1). [şöhret,]

sol deñlü: O denli, o kadar.

Şaçıldı ‘āleme **sol deñlü** hün-i
kurbânı / Kim oldu lâ’l-i
Bedaḥşân kamu cibāl ü felât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 12). [sol deñlü,]

sol deñlü: Şu kadar.

Şol deñlü virdi Hâk saña inşâf u
hulkı kim / Nısfını bulmadı
anuñ eşnâf-ı aşfiyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4). [sol
deñlü,]

Girüp şüretlere **sol deñlü** şirin-
kârlık itdi / O şekker işleri anda
ki ‘ālem oldu ḥayrânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
13). [sol deñlü,]

sol kadar: 1. Şu kadar. 2. Pek çok.

Nâhun ile pâre pâre kıldı gül
ruhsârını / **Şol kadar** zârîlîğ
itdüm kim cihân gül-zârını
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 7). [sol kadar,]

sol kadar: Şu kadar.

Kaşr-ı kadri yücedür **şol kadar**
anuñ ki Züḥal / Çıkdı bām-ı
felege itmege anı seyrân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
38). [şol kadar,]

sol kadar: O denli, öyle.

Maḳdemünden **şol kadar** sürdük
şafâ bulduk sürür / Şanki ‘îd
oldı hemân ehlen ü sehlen
merḥabâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Nazm 3, Beyit 2). [şol kadar,]

sol kadar: Şu kadar, o denli, öyle.

‘Ālemün lâ’l ola her seng-i siyâhı
kandan / Mâkiyân ile bize **şol**
kadar ola kurbân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 11).
[şol kadar,]

söyle: Demek, söylemek.

Ṭa’n idersin ‘İşk ile dîvâne olan
‘āşıka / Zāhidā sen aḥmaḳı
bildüm ḥamākat **söyledür**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 2). [söyledür, -d, -ür]

söyle: Şöyle, şu şekilde.

Seḥâsı **söyledür** kim Ḥâtem-i Ṭayy
/ Kerem rāhında olmaz aña
hem-rāh (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 4, Beyit 2). [söyledür, -
dür]

söyle: Anlatmak, dile getirmek.

Ṭaşān ṭağında bir cem‘iyyet itdi /
K’anuñ vaşfını **söyler** cümle
efvāh (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 4, Beyit 4). [söyler, -r]

söyle: 1.Şuna benzer, şunun gibi.2.Şu
şekilde.

Leblerüñ yādına ‘ālem **söyle** düşdi
bādeye / Sākīyā çeşmüñ gibi
her gūşede biñ var mest (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit
2). [şöyle,]

söyle: Anlatmak, bildirmek.

Ġazab u şehvet ile **söyleye** birkaç
hezeyān / Cehl ile ma’nā vü
elfāzı idüp zîr ü zeber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
21). [söyleye, -y, -e]

söyle: "Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında zarf.

Dür olsam Fazliyā ğamdan beni
ġumm öldürür / **Şöyle** me’nüş
oldı hicrinde o şāhuñ ğam baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11,
Beyit 5). [şöyle,]

Şöyle mest ol haşre dek ayılma
Fazlî ger ola / Sākī-i maḥbūb
destinde şarāb-ı hoş-ġüvār
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 5). [şöyle,]

Şöyle şevk olsa gerek āteş işinden
giceler / Ki yaқа giceligin
şevkle ba‘bı yārān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 27).
[şöyle,]

Şöyle serî‘-seyr idi kim bir adımda
rāst / Dār-ı fenādan oldu yiri
menzil-i beķā (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 22, Beyit 12).
[şöyle,]

Şöyle kavî za‘îf ü za‘îf ü kavî durur
/ Bād esdügince rakş ider
öñince çün ġubār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 6).
[şöyle,]

söyle: "Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir ifade.

‘Āleme **söyle** şeref virdi ser-ā-ser
nevrüz / Ķadrle kıldı şezi rûza
berāber nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 1).
[şöyle,]

Hiss itmege vücūdını key tîz-bîn
gerek / **Şöyle** naḥîfdür ki disem
yokdur aşlı-vār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 9).
[şöyle,]

O yüzi ḥüb-ı ḥün-rîzüñ cefāsın
gerçi çok gördüm / Şarup
pehlüye tîġuñ zaḥmını **şöyle**
şafā sürdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 7).
[şöyle,]

söyle: "Öyle bir, o derece" anlamında
zarf.

Şöyle ḥayrānlar olmuşuz ki bugün /
Geçmege kendümüzden oldu
yakîn (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a
5, Beyit 1). [şöyle,]

söyle kim: Şunun gibi, şuna benzer, şu
şekilde.

Şun beru ol cāmı mest it **şöyle kim**
/ Ṭoymayam olursa cān tenden
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
2, Beyit 3). [şöyle kim,]

söyle ol: Şu şekilde oldu ki.

Şöyle oldu yüzümde esküm cem' /
Bahre yok nisbeti bivechin mā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31,
Beyit 6). [şöyle ol, -dı]

su: Akarsu.

Bâgbânâ bize ol kıdd ü bu 'arız
besdür / Oda yak serv-i revânı
şuya şal yâsemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 25).
[şuya, -ya]

Şu gibi her şuya idüp gözlerüm
yaşın revân / Gönlüm ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 2). [şuya, -ya
]

su: Ab, su.

Şu yirine kan içmedür ol hûniye
kânûn / Kan rengini tutsa n'ola
çeşmümden akan mā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit
3). [şu,]

Şu gibi nûş itmege kanın kızılbaşuñ
yine / Hancer-i bürrân-ı hûn-
efşânumuz işler yeder (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
5). [şu,]

Geçdi oturdı serîrine zemînüñ şeh-i
berf / Oldı her yirde sözi şu
gibi cārî vü revân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 14).
[şu,]

Dönüp dolâblar saçdı yine şu yirine
âteş / Temâşâ bâkî oldı tâze ter
çün gülşen-i haðrâ (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 29, Beyit 46).
[şu,]

Hızr-vâr oldı çemen şahını şular
âb-ı hayât / Nûş idenler idi
görmeye bu demde memât
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
23, Beyit 5). [şular, -lar]

su: Saf, berrak ve akıcı madde, su.

Bir kaçre eşk-i çeşmüñ eger yire
tımlasa / Deryâ şuyı gibi ola
Fazlî her âb-ı telh (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5).
[şuyı, -y, -ı]

Serbet-i cûdı cihân halkını sîr-âb
eyledi / Şimdiden girü ne dadı
var şuya ursun şeker (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
36). [şuya, -ya]

su: "Bu" işaret sıfatı.

Başına taş yağsa yoluñda şu kim
yüz döndere / Başum-içün anı
kim müftî-i hüccet taşlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit
5). [şu,]

O bütün küfrüne imân diyeni gayb
itmez / Nısf-ı dîn añladı iy şeyh
şu kim inşâfı (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3).
[şu,]

Sen şu sultânsın dilerseñ
kullaruñuñ her zemân / Eñ
kemin idüp ehaşş eñ hâşın
eylersin ehas (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13).
[şu,]

Sen şu Bâkî'sin ki hergiz saña
olmaz fevķ ü taht / Sen şu
sultânsın ki hergiz saña yokdur

pīş ü pes (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [şu,]

Sen **şu** Bākî'sin ki hergiz saña olmaz fevķ ü taht / Sen **şu** sultānsın ki hergiz saña yokdur pīş ü pes (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [şu,]

Sen **şu** şehsin kim ulu Fettāh virmiş destüñe / Serverā tîğ-ı zaferle hancer-i bürrān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 22*). [şu,]

Sen **şu** şehsin kim olupdur iy şeh-i milk-i zafer / Ğāşiye-dāruñ öñüñce her zemān hākān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 32*). [şu,]

Koşusu atları anuñ **şu** resme cüst ü çabükdür / 'İnānın tutmasa gidüp aşar Īrān u Tūrān'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 34*). [şu,]

Anı derk eylemez illā **şu** mezāk erbābı / K'ola tab'ında anuñ lezzet-i 'irfāndan eşer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 28*). [şu,]

Tab'-ı pākuñ **şu** kadar rüşen ü nūrānîdür / Zerreden kim görünür aña göre şems ü kamer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 37*). [şu,]

'Adlūñ **şu** resmedür ki cihān içre āh ider / Ancaķ benüm zemānede iy kār-dān-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 26*). [şu,]

Şu 'ömre hayf iderüm k'olmadı du'āñ ile şarf / N'idem şehā budur ancaķ tedārik-i mā-fāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 22*). [şu,]

şu: Akarsu, nehir, ırmak, göl.

Su resmedür şütür-i ķadri kim bu nüh hücre / Ne hücre zeng-i şütür olsa ger aña emken (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29*). [su,]

şu: Ab,su.

Sen serv-ķadi cāme-i sebz ile görelden / **Şu** gibi revān oldı göñül iy yüzi gülşen (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 5*). [şu,]

şu deñlü: O kadar.

Şu deñlü mest-i 'ışķam kim ķatumda / Degül mümtāz evāhirden evā'il (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 7*). [şu deñlü,]

Unuduldı adı Nüşin-revān'uñ milk-i 'ālemde / **Şu deñlü** 'adl ü dād itdūñ sen iy Sultān-ı 'Osmānī (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 41*). [şu deñlü,]

şu deñlü: O kadar, öylesine.

Şanasın 'İd-i adhādur bu sūr-ı pür-sürür iy dil / Ki çıķdı Ka'be-ķān şāhuñ **şu deñlü** oldı ķurbānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 20*). [şu deñlü,]

şu deñlü: Şu denli, o kadar çok.

Muğtenim oldı **şu deñlü** ni'ama bāy u faķır / Az ķaldı ki

cihāndan gide vü götürüle āz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 12). [şu deñlü,]

şu kadar: O kadar.

Şu kadar söglün eti ola söğülme
anda / Ki söğülmeyle yiyeler
anı bengî yārān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 13).
[şu kadar,]

Savletüñ nāmı cihāna **şu kadar** fāş
oldı / Havf iderler Şeh-i Tebrîz
ile Şāh-ı Şîrāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 20).
[şu kadar,]

şu kadar: O kadar.

Ferahından **şu kadar** sîm nişār
eyledi kim / Ğark-ı sîm eyledi
dünyā-yı denîyi yeksān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
15). [şu kadar,]

Korğusından büzülüp beñzi şarardı
bāğuñ / **Şu kadar** hışm ile
geldi çemene bād-ı hazān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 3). [şu kadar,]

Şu kadar fazl virüpdür aña Hayy ü
Kayyüm / Haşre dek vaşf
idemezler fużalā-yı devrān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 30). [şu kadar,]

şu kadar: Pek çok, fazla.

Oldı kurbān **şu kadar** kalmadı
‘ālemde bugün / Mākiyān u
ğanem ü esb ü şütür ördek ü
kaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 11). [şu kadar,]

şu kadar: Şunca.

Maṭbahında **şu kadar** bisse
gerekdür ni‘met / Ki tuyūrı
toyura cümle degül geh insān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 10). [şu kadar,]

şu ki: Şöyle ki.

Pehlevānî durur ol ‘arşa-i nazmuñ
şāhum / İşde meydān berü
gelsün **şu ki** var anda ciger
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 44). [şu ki,]

Āvāre iken ‘Işkına ol tāze cüvānuñ
/ Miķrāz-ı gamından **şu ki** yüz
döndüre anuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 5).
[şu ki,]

şu kim: O kimse.

Var iken lā‘lūñ **şu kim** kand u
nebāta meyl ide / Ağzı dadın
virür iy şîrîn-dehen aña nebāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,
Beyit 2). [şu kim,]

şu kim: Şöyle ki.

Göreyin tîz günde uğrasın Hakk’uñ
kılıcına / **Şu kim** iy Fazlî
tîğından o şāhuñ inķitā‘ eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80,
Beyit 4). [şu kim,]

şu ‘ā’: Işık, ışın.

Şu ‘ā’ın tōp idüp kılmış feleklerden
toķuz kāse / Bu sūruñ olmağa
hūrşîd-i ‘ālem kāse-gerdānı

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 8). [şu 'ā'in, -ın]

su'arā: Şairler.

Su'arā hayline şāhum nazaruñ eyle ziyād / Ki olur nāmuñuñ ihyāsına bā'is bu nefer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 38). [su'arā,]

su'arā: Şairler.

Ola elfāzı rekīk ü düşe ma'nāsı saķīm / Zu'mı bu līk ola cümle **şu'arādan** eş'ar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 22). [şu'arādan, -dan]

sübhe: Şüphe, kuşku,.

Şübhemüz yokdur cüvān olup şecī olmasına / Bilürüz çün şīr olur virse netice şīr-i ner (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 18). [şübhemüz, -müz]

sübhe yok: Şüphesiz.

Şübhe yokdur ki olup hüsn ü cemāline esīr / Olur āşüfte vü ālüftesi erbāb-ı nazar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 15). [şübhe yok, -dur]

şüh: Cilveli ve işveli sevgili.

İy **şüh** u şīve-kār u nigār-ı 'itāb-ı telh / Sensüz mezāk-ı cāna gelür kand nāb-ı telh (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [şüh,]

şühüd: Müşahede etme, görme, şahit olma.

Hāşıl itdi cümle-i 'ālem senüñ devründe sūd / Şem'dür el-ḥaķ zebān üzre oda aldum **şühüd** (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 19). [şühüd,]

şühür u a'vām: Şehirler ve halk.

Hāķ Te'ālā şeref ü devletin efzün itsün / Nice kim devr ide 'ālemde **şühür u a'vām** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 31). [şühür u a'vām,]

şükr: Allah'a duyulan minneti dile getirme.

'İd-i vaşl itdüm temennā el uzatdı katlūme / Bendesine **şükr** o şāhuñ merḥabāsı yok degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [şükr,]

şükr eyle: Allah'a duyulan minneti dile getirmek.

Şi'rüñ hediye olduğı yārāna Fazliyā / **Şükr eyle** Fazliyā saña Hāķ'dan hidāyedür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [şükr eyle,]

şükr eyle: Gösterilen iyiliğe karşı memnuniyet bildirmek.

Bī-taht u tāc gerçi gedāsın velī Hudā / **Şükr eyle** kıldı tāc ile taht ile nām-dār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 34). [şükr eyle,]

şükûfe: Çiçek, çiçekler.

Göz açup cümle **şükûfe** açılup şād
oldı / Bāğa virdi haber-i lūtfuñı
beñzer nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 27).
[şükûfe,]

şükûh: Ululuk, görkem, heybet,
azamet, şan, şevket.

Şükûh u şevket ile her kuluñ olup
Dārā / Alur mı ‘aynına dārāları
zihî dārāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 17). [şükûh,]

şu‘le-i āh: Ah ateşi, ahın kıvılcımları.

Şem‘ gibi dutuşup çıkdı depemden
dütünüm / Şu‘le-i āhumı
başuma külāh itdi firāk (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 115, Beyit
1). [şu‘le-i āh, -um, -ı]

‘Işk yolında durur rehberimüz
şu‘le-i āh / Gel kalender
olalum terk-i diyār eyleyelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
28, Beyit 4). [şu‘le-i āh,]

şümāra gel: Hesap etmek.

Fezāyili bugünüñ şanma kim
şümāra gele / Eger ki mün‘akid
olsa hezār ulūf u mi‘āt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
9). [şümāra gel, -e]

sür: Sürmek.

‘Inān-ı ‘adli anuñ virdi destine çü
Hudā / Semend-i devleti **sürsin**
ki aldı meydānı (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 14, Beyit 15).
[sürsin, -sin]

sür: Geçirmek, hayat yaşamak.

‘İd irişdi **sürelüm** ‘ıyş ile
devrānımuñ / Sākiyā toldura
şol kan olacağı içelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23,
Beyit 10). [sürelüm, -e, -lüm, -
]

Dün gice cem‘iyyet-i yārānı añdum
ağladum / Anlaruñla
sürdügüm devrānı añdum
ağladum (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 24, Beyit 1).
[sürdügüm, -düg, -üm]

sür: Dügün, şölen.

İşidüp bu sözini ol melik-i Īsī-
demüñ / Didüm ol **süre** nedür
ola sebeb iy lebi cān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
32). [süre, -e]

sür: Boynuzdan yapılmış büyük boru.
Kıyamette, Hz. İsrāfîl'in üfleyeceği
boru.

Ney ü çengüñ nevāsiyle kulağı
toldı ‘uşşākuñ / Ne naqs ile
işidür haşr olunca nālesi **şūruñ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118,
Beyit 4). [şūruñ, -uñ]

sür: İleri doğru gitmek, götürmek.

Sen naţ‘-ı devlete **süricek** esb-i pīl-
ten / Ferzāne şāhlar ura yüz
hāke māt ola (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 24).
[süricek, -icek]

sūr: İleri doğru götürmek; binmek (ata binmek bağlamında).

Meydān senūndür iy şeh-i Cemşid-
menzilet / **Sūr** esb-i devleti ne
ğam olsa ‘adū hezār (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 25, Beyit
26). [sūr,]

sūr: Dügün , eğlence .

Her günü ‘id olup her gicesi Qadr
ola / Bir nice gün ola bu **sūr** ile
‘ālem ḥandān (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 13, Beyit 24).
[sūr,]

Ne **sūr** ol kim sürürından anuñ
mesrūr olup ‘ālem / Açıldı her
göñül pür-şevk olup nüş
itmeden şahbā (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 29, Beyit 3).
[sūr,]

sūr: Dokundurmak, değdirmek.

İltür işini başa virür aña devlet el /
Her kim ki pāyuña yüzini
dāyimā **sürer** (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 74, Beyit 4).
[sürer, -er]

sūr: Devam etmek, varlığını korumak.

Fazlī gedā-yı kūyuñ olup ḥāke yüz
sürer / Şanma bu devleti daḥı
bir pādişā **sürer** (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 74, Beyit 5).
[sürer, -er]

sūr: Dügün, şenlik.

Nice kim sūr-ı cihānda ola sūr-ı
a‘zam / Nice kim **sūr** ile
mesrūr ola maḥlūk-ı cihān
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 13,
Beyit 48). [sūr,]

sūr: Değerli, kıymetli.

Niçe kim sūr-ı ‘ālemde ola sūr-ı
sürür-efzā / Niçe kim **sūr** ile
mesrūr ola ḥalkuñ dil ü cānı
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 12,
Beyit 49). [sūr,]

sūr: Dügün, ziyafet, şenlik.

Şu ‘ā‘ın tōp idüp kılmış feleklerden
toḡuz kāse / Bu **sūruñ** olmağa
ḥūrşid-i ‘ālem kāse-gerdānı
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 12,
Beyit 8). [sūruñ, -uñ]

Cümle okınsa gerekdür ümerā-yı
‘ālem / Gelse ol **sūrı** kamu itse
gerekdür seyrān (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 13, Beyit 9).
[sūrı, -ı]

sūr: Sürmek. 2. Atla yol almak.

Sürseñ semend-i nuşreti meydāna
‘azm idüp / Teng ola düşmenüñ
başına ‘arşa-i veğā (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 22, Beyit 20).
[sürseñ, -se, -ñ]

sūr: Acı, üzücü. İl kargaşa, gürültü.

Şeh Süleymān’uñ şalaldan tīgın ol
mīr-i şecī‘ / Fitne kaṭ‘ oldı vü
götrüldi cihāndan **şūr** u şer
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 11,
Beyit 37). [şūr,]

şür: *Düğün, ziyafet, şenlik.*

Hamdülillāh yine başlansa gerek
bir **sūra** / Ki ola Fātihası āyet-i
gül-zār-ı cinān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 5*).
[sūra, -a]

Sūr-ı eflākda pür-şevk durur ol
sūra / İki senc olmağa hürşîd
ile māh-ı tâbân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 8*).
[sūra, -a]

şür: *Hayvan sürülerini bir yerden
başka yere götürmek. Hayvanları
yaymak, gütmek.*

Meşeldür bu ki meydân yügrüğün
sen de yırak idüp / Semend-i
sa'yı **sür** cehd it bu meydândan
girü qalma (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 33*). [sür,]

şür: *Devam etmek.*

'Umre **sürerse** n'ola zevk ü şafası
haccuñ / İrdiler menzile kaç'
eyleyüben rāh-ı dırāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 3*). [sürerse, -er, -se]

şür-ı belā: *Bela kargaşası yani savaş.*

Gel tîguñ ile başumı çal iki pāre kıl
/ Ğam mehterine şür-ı belāda
mekāre kıl (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1*). [şür-ı belā, -da]

şürîde-dil: *Perişan gönüllü, gönlü
perişan olmuş 2. Âşık.*

Umma iy **şürîde-dil** zülf-i
perîşândan vefā / 'Ömrdür
gelmez bilürsin kimseye andan
vefā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1*). [şürîde-dil,]

şütür: *Deve.*

Harām olur şütür-i cāne çünkü
hücre-i ten / Bu köhne hücreyi
kılma **şütür** gibi mesken (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [şütür,]

Bu hücreden çok olup 'ışk üstürine
süvār / **Şütür** revān u degül
hücre çünkü cāy-ı vañan (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2*). [şütür,]

Mezār hücresin añ besleme tenün
çü **şütür** / Ki hücre tîre vü teng
ü şütürdür abisten (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4*).
[şütür,]

Pür oldı hücre-i kalbün hevā-yı esb
ü **şütür** / Şütür misin ne
çekersin bu hücre bārını sen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5*). [şütür,]

Pür oldı hücre-i kalbün hevā-yı esb
ü şütür / **Şütür** misin ne
çekersin bu hücre bārını sen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5*). [şütür,]

Şütür gibi suña bağlandı hücre-i
dehre / Degül o mahrem-i hücre
beterdür üstürden (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6*).
[şütür,]

Pey it hevā şütürin nefis hücresin
oda yak / Ki mestdür **şütür** ü
hücre cāy-ı şür u fiten (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9*). [şütür,]

Şaķın ki hücre-i dilden çıkar şafâ
şütürî / Ki hücre hâlî **şütür**
mest ü düzd-i pîrâhen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
10). [şütür,]

Bu hücre bârın iĝen urma üştür-i
câne / Ki raht-ı hücre girân ü
şütür za'îf beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11).
[şütür,]

Turur mı hücre-i takvâda hîç üştür-
i nefis / Ki hücre bâr u **şütür**
mest ü pâre-kerde resen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
12). [şütür,]

Meger mehâre çeke hücrelerinde
hem-çü **şütür** / Muķîm-i hücre-
i Ka'be şütür-süvâr-ı Yemen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 13). [şütür,]

Şütür **şütür** keremi hücre hücre irdi
anuñ / Pür eyledi **şütür** ü
hücrelerini halk-ı zemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
14). [şütür,]

Şütür **şütür** keremi hücre hücre irdi
anuñ / Pür eyledi **şütür** ü
hücrelerini halk-ı zemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
14). [şütür,]

Ne vaşf idem **şütür** ü hücrenin ki
olmuşdur / O hücrenüñ çü şütür-
mesti halk-ı rab' u dimen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
15). [şütür,]

Olur mı mahremi ol hücrenüñ her
üştür-i dil / Ki hücre pâk u
şütür hem-çü har mülevves ten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 16). [şütür,]

Şütür-dilân iremez hücrelerine gezse
eger / Cihânı hem-çü **şütür**

hücre hücre 'âmmeten (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
18). [şütür,]

İrişdi hücrelerine çün Burâķ hem-çü
şütür / Bu hücrenden şütürî taşra
oldı sâye-figen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19).
[şütür,]

Bir anda kıldı tokuz hücrenden
şütür birden / Ki hücre teng ü
şütür hem-çü bād-pā tevsen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 20). [şütür,]

Bir anda kıldı tokuz hücrenden
şütür birden / Ki hücre teng ü
şütür hem-çü bād-pā tevsen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 20). [şütür,]

Ne hücreye ki kadem başsa üstürî
pür olur / Kamu **şütür** ne **şütür**
cümle hücre müşk-i Hoten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 23). [şütür,]

Ne hücreye ki kadem başsa üstürî
pür olur / Kamu **şütür** ne **şütür**
cümle hücre müşk-i Hoten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 23). [şütür,]

Olup durur **şütür** ü hücrenin
şıyânet için / Sütün-ı hücre çü
tîr ü pey-i **şütür** çü mecenn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 27). [şütür,]

Eriye ger **şütür** ü hücrenin añup
idem âh / Olursa hücre derâ-yı
şütür gibi âhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28).
[şütür,]

Maħaffe püşt-i şütürde olursa
hücrem olur / Çü ser ü pâ-yı
şütür hücre hem-çü şahın-ı

çemen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 31*). [şütür,]

O hücrede **şütür** üzre ger eyleyem nâle / Bu hücre güm güm ötüp eyleye **şütür** şiven (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32*). [şütür,]

O hücrede **şütür** üzre ger eyleyem nâle / Bu hücre güm güm ötüp eyleye **şütür** şiven (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32*). [şütür,]

Kelîm olup **şütür** üstinde hücrede hādî / Şütür çü Tûr ola hücre çü Vâdi-i Eymen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33*). [şütür,]

Kelîm olup şütür üstinde hücrede hādî / **Şütür** çü Tûr ola hücre çü Vâdi-i Eymen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33*). [şütür,]

O hücrede **şütür** üzre dür ola çeşmüme reml / Be-hağk-ı hücre vü üstür beriyye baħr-i ‘Aden (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 34*). [şütür,]

O baħr-i remle sefer kılssa hücre-keş şütürüm / Ola çü fülk baňa hücre vü **şütür** yelken (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 35*). [şütür,]

Ne hücreden ne şütürden habîr olam oluben / O hücrede çü **şütür** mest şevk-i bî-meyden (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36*). [şütür,]

O hücre-keş **şütür** üstinde bāğ-ı cennetden / Açıla çeşm-i **şütür** gibi hücreme revzen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37*). [şütür,]

Ne hücre vü ne **şütür** Hağ bilür ki baňa olur / O hücre huld-i nişân u **şütür** Burāk-ı sünen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 38*). [şütür,]

Ne hücre vü ne **şütür** Hağ bilür ki baňa olur / O hücre huld-i nişân u **şütür** Burāk-ı sünen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 38*). [şütür,]

O hücrede şütür-i cānı itseler kurbān / Be-hağk-ı hücre **şütür** gibi çekmeyem gerden (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 40*). [şütür,]

Ne hücrede ne şütürde sen olmasañ baňa yār / O hücre baňa olur çāh u ol **şütür** ören (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42*). [şütür,]

Çü gayr ola baňa hem hücre hem mehār-ı şütür / **Şütür** çü küh-i belā ola hücre Beyt-i Hazen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43*). [şütür,]

Nice çekem şütür-i na‘tı hücre-i nazma / Ki hücre teng ü **şütür** küh-veş ‘azîm beden (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44*). [şütür,]

Ne vaşf idem **şütür** ü hücrecini iy Fazlî / Verā-yı ‘arş aña hücre vü Refref üstür iken (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45*). [şütür,]

O hücre vü şütürüñ ‘ışkına hemān ol biñ / Hamūş olam çü **şütür** açmayam çü hücre dehen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46*). [şütür,]

Bülenddür bu **şütür** hücre gerçi pest olur / O hücre vü şütürüñ

vaşf u midhatında sühen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47). [şütür,]

Ne hücredür bu ki ger olsa biñ
şütür olımaz / Dür-i semîn ne
şütür bil hezâr hücre semen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48). [şütür,]

Ne hücredür bu ki ger olsa biñ
şütür olımaz / Dür-i semîn ne
şütür bil hezâr hücre semen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48). [şütür,]

Olmaya şütür ü hücreme benüm
kıymet / Şütür hazîne-keş ü
hücreler olup mahzen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
49). [şütür,]

Olmaya şütür ü hücreme benüm
kıymet / Şütür hazîne-keş ü
hücreler olup mahzen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
49). [şütür,]

Benüm benüm bu şütür hücre
hürmeti şimdi / Şütür-süvâr-ı
ma'ânî muķîm-i hücre-i fen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
50). [şütür,]

Ma'ânî üstürini hücreme kaçâr
kaçâr / Çeküp benüm bu şütür
hücre ile mîr-i sühen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
51). [şütür,]

Şütür kadar hünerüm 'ankebût-ı
hücre degül / Olana hem-çü
şütür hücre gîr-i sū'izzan (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
52). [şütür,]

Şütür kadar hünerüm 'ankebût-ı
hücre degül / Olana hem-çü
şütür hücre gîr-i sū'izzan

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52). [şütür,]

Görimeye şütür ü hücremi hasûd
benüm / Kılursa şahm-ı şütür
bula hücreşin rüşen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53).
[şütür,]

Görürse ger bu şütür hücreyi
hasûd-ı 'anûd / Çü hücre teng-i
dil ü çün şütür olur kef-zen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54). [şütür,]

Görürse ger bu şütür hücreyi
hasûd-ı 'anûd / Çü hücre teng-i
dil ü çün şütür olur kef-zen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54). [şütür,]

İrişmese şütür ü hücreñ iy Resûl-i
Hudâ / Meded baña bu şütür
hücre bulmaz-idi düzen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
55). [şütür,]

İrişmese şütür ü hücreñ iy Resûl-i
Hudâ / Meded baña bu şütür
hücre bulmaz-idi düzen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
55). [şütür,]

Hemîşe tâ şütür ü hücreñ ideler
tavşîf / Şütür-dilân zemîn
hücre-dâr cümle zemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
56). [şütür,]

Ne hücrede ne şütürde sen
olmasañ baña yâr / O hücre
baña olur çâh u ol şütür ören
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42). [şütürde, -de]

Mezâr hücreşin añ besleme tenüñ
çü şütür / Ki hücre tîre vü teng
ü şütürdür abisten (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4).
[şütürdür, -dür]

Çeker çü hücre-i gövdesini ecel
şütürî / Bu hücrede şütürün
bağlama degül me'men (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
3). [şütürî, -i]

Şakın ki hücre-i dilden çıkar şafâ
şütürî / Ki hücre hālî şütür
mest ü düzd-i pîrâhen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
10). [şütürî, -i]

İrişdi hücre-sine çün Burâk hem-çü
şütür / Bu hücreden **şütürî** taşra
oldı sâye-figen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19).
[şütürî, -i]

Ne hücreye ki kadem bassa yümn
ile **şütürî** / Pey-i şütürden olur
hücre-i gayret gülşen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
22). [şütürî, -i]

Tek eylesün **şütürî** meyl-i hücreme
kılayın / Derûn-ı hücremi hâr-ı
şütürle pür süzen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24).
[şütürî, -i]

Çü hücre vü şütürün vaşfidur
müşerref ide / Bu hücre vü
şütürî iltifât-ı ehl-i fiṭen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
57). [şütürî, -i]

O bahr-i remle sefer kılsa hücre-
keş **şütürüm** / Ola çü fülk baña
hücre vü şütür yelken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
35). [şütürüm, -üm]

şütür: Deve.

Şütür şütür keremi hücre hücre irdi
anuñ / Pür eyledi şütür ü
hücre-sini halk-ı zemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
14). [şütür,]

Çekerse hücre-si semtine raḥtım
üştür-i mevt / **Şütür** Burâk ola
hücre cinân u ḥulle kefen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
25). [şütür,]

Şütür gibi yüz urup hücre bâbına
çün olam / O hücrede şütür-i
mest gibi bâz-meken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
39). [şütür,]

Oldı kurbân şu kadar kalmadı
'âlemde bugün / Mâkiyân u
ḡanem ü esb ü **şütür** ördek ü
kaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 11). [şütür,]

şütür: Deve.

Çeker çü hücre-i gövdesini ecel
şütürî / Bu hücrede **şütürün**
bağlama degül me'men (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
3). [şütürün, -ün]

O hücre vü **şütürün** 'ışkına hemân
ol biñ / Hamûş olam çü şütür
açmayam çü hücre dehen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
46). [şütürün, -ün]

Bülenddür bu şütür hücre gerçi pest
olur / O hücre vü **şütürün** vaşf
u midḥatında sühen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47).
[şütürün, -ün]

Çü hücre vü **şütürün** vaşfidur
müşerref ide / Bu hücre vü
şütürî iltifât-ı ehl-i fiṭen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
57). [şütürün, -ün]

şütür: Deve.

Pey it hevā **şütürin** nefis hücresin
oda yak / Ki mestdür şütür ü
hücre cāy-ı şūr u fiten (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
9). [şütürin, -in]

şütür: Deve.

Ne hücreden ne **şütürden** habîr
olam oluben / O hücrede çü
şütür mest şevk-i bî-meyden
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 36). [şütürden, -den]

şütür-dilân: Deve gönüllüler.

Şütür-dilân iremez hücre sine gezse
eger / Cihânı hem-çü şütür
hücre hücre ‘āmmeten (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
18). [şütür-dilân,]

Hemîşe tā şütür ü hücreñ ideler
tavşîf / **Şütür-dilân** zemîn
hücre-dâr cümle zemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
56). [şütür-dilân,]

şütür-i cān: Can devesi.

Harām olur şütür-i cāne çünki
hücre-i ten / Bu köhne hücreyi
kılma şütür gibi mesken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
1). [şütür-i cān, -e]

O hücrede şütür-i cānı itseler
kurbân / Be-hakḳ-ı hücre şütür
gibi çekmeyem gerden (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
40). [şütür-i cān, -ı]

şütür-i hücre-keş: Hücre sahibi deve.

Naşîb olup **şütür-i hücre-keş** eger
bir gün / Çekerse hücre si
semtine üstürüm zū’l-men
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 30). [şütür-i hücre-keş,]

şütür-i ‘ışk: Aşk devesi.

Baňa ne üstür-i gerdün gerek ne
hücre-i hāk / Çü bağladum
şütür-i ‘ışka raht-ı hücreyi ben
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 8). [şütür-i ‘ışk, -a]

şütür-i kadri: Değerli deve.

Su resmedür **şütür-i kadri** kim bu
nüh hücre / Ne hücre zeng-i
şütür olsa ger aňa emken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
29). [şütür-i kadri,]

şütür-i mest: Sarhoş deve.

Şütür gibi yüz urup hücre bābına
çün olam / O hücrede **şütür-i
mest** gibi bāz-meken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
39). [şütür-i mest,]

şütür-i mihr: Şefkat devesi.

Döner aňa k’üreye bām-ı hücrede
üstür / Bu hücreden **şütür-i
mihr** ü luḳf ümîdin iden (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
7). [şütür-i mihr,]

şütür-i na‘t: Devenin naatı.

Nice çekem şütür-i na‘tı hücre-i
nazma / Ki hücre teng ü şütür
küh-veş ‘azîm beden (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44). [şütür-i na't, -i]

şütür-mest: Mest olmuş deve.

Ne vaşf idem şütür ü hücre sin ki
olmuşdur / O hücre nün çü
şütür-mesti halk-ı rab' u
dimen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 15). [şütür-
mesti, -i]

şütür-süvâr-ı kıran: Talihin deve
binicisi.

Tagıtdı hücre sin ü şaldı üstür in ki
ola / Qarın o hücre-i haşşa
şütür-süvâr-ı kıran (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
17). [şütür-süvâr-ı kıran,]

şütür-süvâr-ı ma'ânî: Manaların deve
binicisi.

Benüm benüm bu şütür hücre
hürmeti şimdi / **Şütür-süvâr-ı**
ma'ânî muķim-i hücre-i fen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 50). [şütür-süvâr-ı
ma'ânî,]

şütür-süvâr-ı yemen: Yemen'in deve
binicisi.

Meger mehâre çeke hücre sinde
hem-çü şütür / Muķim-i hücre-i
Ka'be **şütür-süvâr-ı Yemen**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 13). [şütür-süvâr-ı yemen,
]

T

tâ: -e kadar.

Ber-karâr ol saltanat tahtında
devletle müdâm / Milk-i
nuşretde karâr itdükce **tâ**
sultân-ı fetḥ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 35).
[tâ,]

tâ: -den beri, uzun zamandır.

'Aql u şabrum âh kim yâd oldı
benden döstlar / Oldı her yâd
ile **tâ** ol şâh-ı hûbân âşinâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10,
Beyit 4). [tâ,]

Hak naşib itmiş o kân-ı kerime seyf
ü qalem / Döstuñ **tâ** yaza
göñlin kıra a'dâyı hemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
33). [tâ,]

tâ: "-e kadar" anlamında edat.

Görinen şanma şafaq **tâ** çerḥa dek
pür oldı hûn / Garḥa virüp
'âlemi çeşmümden akan yaşlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66,
Beyit 3). [tâ,]

Sakf-ı kâh-ı felegi **tâ** harem-i zîr-i
zemîn / Lafz-ı Kün'den ki Hudâ
itdi 'imâret yek-ser (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 7). [tâ,
]

Tâ Şıfâhân u 'Irâk'a irişe şayd u
şadâ / Râstî eyleye ger muṭrib-i
bezmüñ âvâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 29).
[tâ,]

Tā tīg-ı şun' ile kalem oldu varak
nigār / Oldı nizām-ı 'āleme tīg
u kalem medār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 1). [tā,
]

A'dāya tīg urup vire tā dōsta kalem
/ Şundi eline tīg u kalem lutf-ı
Kird-gār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 12). [tā,]

Demidür kulları tā haşr olunca
eyleyüp efgān / Yanup bu āteş
ile her biri kılsun ciger biryān
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 21). [tā,]

tā: "-den beri." anlamında bir söz.

Ṭās-ı hūrşîd alup destine kanuñ
tolınur / Nakd-i ihsānuñı tā
senden ide cer nevrūz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
28). [tā,]

tā: "-den beri" anlamında bir söz.

Düş oldı baña görmek uyhu yüzün /
Yüzüñ gördi tuş oldı göz tā
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
6, Beyit 2). [tā,]

Serāy-ı devletüñ tā haşr olup
ma'mūr u müstahkem / Ola
te'yîd ü feth ü 'avn ü nuşret çār
erkānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 35). [tā,]

Tā sa'âdet maṭla'ından gün gibi itdi
tulū' / Başına gün toğdı dehrüñ
oldı rüşen baħr u ber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
3). [tā,]

Yed-i şun' ile sipihr üzre Hudā-yı
müte'āl / Yazdı bir 'ayn ki tā
'îd-i sa'îde ola dāl (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 20, Beyit 1). [tā,
]

Nice ki ħink-i çerħa şeh-i necm
olup süvār / Kaṭ'-ı menāzil
eyleye her şubħ tā mesā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
33). [tā,]

İşidicek dem-i serdini bu resme tā
dek / Geçdi aķ paķ yüzi ħavf
itdi ziyāde büstān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 6). [tā,
]

Akıtdı lüle'-i yāķütdan elmās ile
la'li / Ola tā kıymet ü qadri
füzün çün dürre-i Sînā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
50). [tā,]

Başuma gün toğdı el-ħaķ devletüm
geldi yine / Devlet-ile tā ki
geldüñ eyledüñ 'arz-ı liķā'
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3,
Beyit 3). [tā,]

tā: "Böylece, bu şekilde" anlamında
kullanılan bir bağlaç.

Cihānda Ka'be-i dil yapmasına
sa'y eyle / Ĥalîl-i Ĥaķ olasın
cānuñ ola tā mesrur (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
4). [tā,]

tā: "Böylece, bu vesileyle" anlamı
katan zarf.

Ḳaddüñ elif iy māhir u nūn oldı tā
ebrūlaruñ / Olmam hemān ol an
olur dînden hem îmāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 3). [tā,]

tā: "-e kadar" anlamı veren kelime.

Ol taht ki ‘azîmdür ol tâc ki şerîf /
Tâ haşr tâc bâki ola taht pây-
dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 6). [tâ,]

tâ: "...diğında".

Her gice mâtemüñde revâ kanlar
ağlasa / Tâ şubh olunca dîde-i
bîdâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14). [tâ,
]

tâ: "-den beri" anlamında kullanılan
kelime.

Hemîşe tâ şütür ü hücreñ ideler
tavşîf / Şütür-dilân zemîn
hücre-dâr cümle zemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
56). [tâ,]

tâ: "Dek, değin, kadar" anlamında
edat.

Şabr eyle kudretüñ yoğ ise şabra
dâyimâ / Tâ haşr olunca derd ile
kıl nâle vü fiğân (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
15). [tâ,]

tâ haşr: Kıyamete değin.

Ne medh idem seni ben kim
yazılmaya tâ haşr / Eger ki
şafha-i eflâke eylesem terkîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 28). [tâ haşr,]

tâ haşre dek: Ta (ki) kıyamete kadar.

İsterem tâ haşre dek yâr ola nuşret
ol şehe / Şimdi kim Hâk’dan

mu‘âvin aña nuşretdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 31). [tâ haşre dek,]

tâ ki: Ne zaman ki.

Evvelâ lâzım olan hâzret-i pîre
teslîm / Olasın tâ ki anuñ
feyzine nev‘â kâbil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16). [tâ
ki,]

tâ ki: Ne zaman ki.

Meskenüñ burc-ı sa‘âdet ola hürşîd
gibi / Tâ ki virdükce şeref
dehre ser-â-ser nevrûz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
32). [tâ ki,]

tâ ki: Öyle ki.

Tîğ u kalemle tâ ki bula milk
infitâh / Tîğ u kalemle tâ ki ire
haşma inkisâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 41).
[tâ ki,]

tâ ki: Bu şekilde, böylece.

Ki bilürsüñ seni sensin saña ‘ayn-ı
nokşân / Sen seni ref‘ idegör tâ
ki olasın kâmil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10). [tâ
ki,]

Sen seni ref‘ idegör tâ ki ola ref‘-i
hicâb / Ki hemân çihre-i
cânâneye sensin hâyil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
12). [tâ ki,]

tâ ki: Bu şekilde, böylece.

Tîğ u kalemle **tā ki** bula milk
infitāh / Tîğ u kalemle **tā ki** ire
haşma inkisār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 41).
[tā ki,]

tā ki: Bu şekilde, böylece.

Tā ki disem haşr olunca eyleyüp
vird-i zebān / Āferîn iy iftiḥār-ı
Āl-i ‘Osmān āferîn (Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 35).
[tā ki,]

tā kim: Ne zaman ki.

Veyāḥūd ney-şekerden kâsır-ı ney
ḥal’ eyledi **tā kim** / İre emr-i
ḥitāndan cāne lezzet ola şekker-
ḥā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 51). [tā kim,]

Gördi çü gevherinde ol şāh-ı
kâbiliyyet / Kıldı mu’allime
şevk **tā kim** ola hüner-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1,
Beyit 5). [tā kim,]

tā kim: Sonunda, o zaman.

Tîğ-ı zebānı çekdi gâzel tarzına
kalem / **Tā kim** ola bu tîğ u
kalem-i dehre yād-gār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
28). [tā kim,]

tā kim: Ta ki, sonunda.

Berre-i şîr-i nere itdi muḳārin **tā
kim** / Qalbūne vire bu seyr ile
feresler nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 23).
[tā kim,]

ta’accüb it: Şaşırarak.

Nā-ḥaḳ yire kanuñ dōke ger
ḡamzesi iy dil / Sen itme
ta’accüb anı mestāne degül mi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138,
Beyit 2). [ta’accüb it, -me]

ta’alluk eyle: Bağlamak, birleştirmek.

Mesîḥ-i vaktdür el-ḥaḳ ki nuṭḳ-ı
cān-baḥşı / Ta’alluk eylese ger
ḥayy ola ‘izām-ı remīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
17). [ta’alluk eyle, -se]

tā’at: Allah’ın emirlerini yerine
getirmeler, ibadetler.

Saḥa biñ ‘ayb ü bir **tā’at** baña bir
fişḳ u yüz biñ ‘öṣr / Ki zühd-i
bî-riyādan şūfî cām-ı bā-şafā
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 6). [tā’at,]

tā’at: 1. Allah’ın emirlerine uyma,
emredileni yapma. 2. İbâdet, takvâ.

Āb-ı Kevşer’den yur el ‘aşîḳ
yumaz yüz **tā’ata** / Neylesün
anı şarāb-ı dil-güşāsı yok degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 3). [tā’ata, -a]

Ka’be-i kūyuñı tavf eylemege
niyyet idüp / Her şehir **tā’at**
içün şubḥ bürinür iḥrām (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
22). [tā’at,]

ta’ayyün: Ortaya çıkma 2. kendini
gösterme.

İrişüp faşl-ı hazân ile **ta'ayyün**
bāğa / Ten-i 'āşık gibi zerd
eyledi rûy-ı çemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 7).
[ta'ayyün,]

tab': 1. Işık, parlaklık. 2. Güç, kuvvet.

Tab'uhn âyîne-i muşaffâdur /
Görinür anda şûret-i ma'nâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 3). [tab'uhn, -uhn]

tab': Güç, kuvvet, takat.

Evsâfı menziline o Şāhuñ irişmeye
/ **Tab'uhn** Burāk gibi eger berķ-
seyr ola (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 31). [tab'uhn, -
uhn]

tab': Şairlik yeteneği.

Edā-yı midhātuñ itmekde **tab'**
'āciz iken / Dilüme oldu revān
şevķ ile bu nüh ebyāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
25). [tab',]

tab': Tabiat, huy, yaratılış.

Tab'imuz envār-ı 'irfān ile
enverdür bizüm / Sākiyā şun
cāmı Sultān Muştafālilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 10). [tab'imuz, -imuz
]

tab': Huy, mizaç, karakter, yaratılış.

Anı derk eylemez illā şu mezāk
erbābı / K'ola **tab'ında** anuñ
lezzet-i 'irfāndan eser (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
28). [tab'ında, -ı, -n, -da]

tab': (Doğuştan gelen) Şiir yazma
yeteneği, şairlik.

Egerçi **tab'ı** za'îf oldu lîk hāşıldur /
Sözinde ma'nā-yı bārîk birle
lafz-ı cīm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 32). [tab'ı, -ı]

tāb: 1. Işık, parlaklık. 2. Güç, kuvvet.

Teb ü **tāb** ile ne lāzım bedenüñ ola
za'îf / Nev-cüvānsın saña
kuvvet yaraşur sultānum (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 5).
[tāb,]

tabak: Tabak.

O meclisde çörekler mihr ü mehdür
keh-keşān süfre / Toķuz çīnī
tabaķdur bu toķuz kat kubb-i
mīnā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 17).
[tabaķdur, -dur]

tabanca: Tokat, şamar.

Devründe bir **tabanca** yimez kimse
kimseden / Deffāfdan meger ki
def iy kām-rān-ı 'adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
25). [tabanca,]

tābe serāhu: Toprağı bol olsun.

Didi ervāh-ı ķuds **tābe serāhu** /
Ce'al-Allāhu cennete mişvāh
(Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-
bend 2, Beyit 10). [tābe serāhu,
]

tabi': Birine uymak, itaat etmek, bağlı olmak.

Şoḥbet ü bürhân ne lâzımdur
'ulüvv-i şânına / Fer' çünkim
aşla **tābi'dür** bilür şāhib-hüner
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 15). [tābi'dür, -dür]

tab'-ı derrāk: Çabuk anlayan
yaradılış, anlayışlı tabiat 2. üstün
şairlik tabiatı.

Tab'-ı derrākı anuñ her ḥâlden
âgâhdur / Sâkiyâ şun cāmı
Sultân Muştafâîlerdenüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 26,
Beyit 14). [tab'-ı derrāk, -ı]

tab'-ı pāk: Temiz, saf yaradılış.

Tab'-ı pākuñ şu kadar rûşen ü
nūrānîdür / Zerreden kim
görünür aña göre şems ü kamer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 37). [tab'-ı pāk, -uñ]

tab'-ı selīm: İyi huylu 2. kusursuz şiir.

Aḥsen-i takvîmisin Ḥaḳḳ'uñ okur
tab'-ı selīm / Muştahaf-ı
ḥüsnünde ruḥsârıñı cennâtü'n-
na'ım (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 2). [tab'-ı
selīm,]

tabi'at: Doğa, tabiat.

Meydân-ı nazm gerçi ki gâyetde
tengdür / Şaldum **tabi'at** esbini
Ḥaḳ'dan budur recā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
28). [tabi'at,]

Dönder 'inānı semt-i senāya ki
ḥaşre dek / Sürsüñ **tabi'at**
esbini sa'y ile Fazliyā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
30). [tabi'at,]

tabi'at: Mizaç, huy, yaradılış.

Şā'ir **tabi'atında** şan ince ḥayâldür
/ Ol esb bu neḥâfet ile lâgar u
nizār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 7).
[tabi'atında, -ı, -n, -da]

tabīb: Hekim doktor || sevgili.

Derd ehlinüñ **tabībisin** el-ḥaḳ 'ilâc
kıl / Engüştü muṭribā yine ba'zı
rebāba baş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 105, Beyit 6). [tabībisin,
-isin]

tabīb: Doktor, hekim 2. sevgili.

Derdle başum hoş olupdur **tabīb** /
Raḥmeti ḳo eyleme dermân
baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
34, Beyit 4). [tabīb,]

Cihānda var-iken derdüñ gerekmez
baña dermānı / **Tabībüm** derd-
mende derdden zîrā devā
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 4). [tabībüm, -
üm]

Ḳıl merhem-i vaşluñla meded çäre
tabībüm / Çāk oldı yürek
nāvek-i hicrānuñ ucundan
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 146,
Beyit 2). [tabībüm, -üm]

tabībā: Ey doktor 2. Ey sevgili.

Haste-i 'İşkām benüm derdüme
dermān eylegil / Mümkün ise
ger **ṭabībā** ḥasteye itmek devā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,
Beyit 2). [ṭabībā,]

ṭabīb-i cān: Gönül doktoru.

Gidelden ol **ṭabīb-i cān** begāyet
nā-tüvān idüñ / Yine cānuñ
yirine geldi el-ḥāk şıḥḥatüñ
geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
137, Beyit 2). [ṭabīb-i cān,]

ṭabīb-i devrān: Feleğin doktoru.

Bāğ olmuş idi ḥummā-yı ḥazāndan
maḥrūr / Ezdi kāfūr dimāğına
ṭabīb-i devrān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 2).
[ṭabīb-i devrān,]

ṭabīb-i dil: Gönül doktoru.

Ol **ṭabīb-i dil** ü cān ḳabrüme gelse
Fazlî / Derdümi söylemege her
çemenüm bir dil olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit
5). [ṭabīb-i dil,]

ṭabīb-i vuslat: Kavuşma doktoru.

Sen gidelden derd-i hicrān ile dil
bīmār-idi / Ḥamdü-lillāh kim
ṭabīb-i vuslatuñ itdi devā (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 4).
[ṭabīb-i vuslat, -u, -ñ]

tābiş: Parlama, parlayış.

İy cemālūñ **tābişinden** nūr-ı cennet
muḳtebes / V'ey celālūñ
sūzişinden nār-ı dūzaḥ bir

ḳabes (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 1). [tābişinden,
]

tābiş-i nār-ı elem: Keder alevinin
parıltısı.

Āb-ı āteş-tāb ile luṭf eyle teskīn it
anı / Yandı bağrum tābiş-i nār-ı
elemden sāḳiyā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2).
[tābiş-i nār-ı elem, -den]

ṭabl: Davul.

Sīne **ṭablını** dögüp sancaḳ-ı āhı
çekelüm / Yine iḳlīm-i belā
üzre sipāhī çekelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit
1). [ṭablını, -ı, -n, -ı]

Sīnesin dāyım te'essüfden
dögüpdür **ṭabllar** / Vā saña iy
düşmen-i bed-i'tiḳād u bed-
güher (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 10). [ṭabllar, -
lar]

Çalınup sūr-nāy u **ṭabl** irişdi çerḥa
āvāzı / Melekler yañılup
tesbīhin anuñ oldı ḥayrānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 3). [ṭabl,]

Göglere irse gerek **ṭabl** u nefir
āvāzı / Gür gür olmazsa
'acebdür hele gūş-ı Keyvān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 7). [ṭabl,]

Te'essüf eyleyüp müşt ile dögdi
sīnesin her **ṭabl** / Ki niçün
ḥaşre dek olmaz bu şādī günleri
ibḳā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 7). [ṭabl,]

tabl: Davul.

Sîne **tablum** eşk-i ceyşüm oldu vü
āhum sevā / Milk-i 'ışkuñ
şāhıyam dirsem n'ola ben bī-
nevā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
33, Beyit 1). [tablum, -um]

tabl: Davul. 2. Sancak ile beraber
davul padişahlık alametlerindendir.

Cihān güm güm öter pür-şevk-i
'ālem irdi eflāke / Şadā-yı sūr-
nāy u şīt-i senc ü **tabl** efgānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 2). [tabl,]

tāc: Far. Hükümdarların alâmet-i
saltanat olmak üzere başlarına
giydikleri kisve-i mahsusa.

Bu hoş kaşide kim şıfat-ı taht u
tācdur / Da'vā-yı taht u tāca
delil olsa vechi-vār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 37).
[tācdur, -dur]

Tahtuñı zīb ü **tācuñı** terşī' için
müdām / Evşāf-ı taht u tācda bu
nazm-ı āb-dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 22).
[tācuñı, -uñ, -ı]

tāc: Hükümdarların başlarına
giydikleri mücevherli ve kıymetli
taşlarla süslü başlık.

Taht-ı bahāda görse seni tāt-ı hūsn
ile / Terk ide **tāc**ı Yūsuf idüp
tahtdan firār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 30).
[tāc, -ı]

tāc: Hükümdarlık alâmeti olarak
giyilen, genellikle kıymetli taşlarla
süslü baş kisvesi.

Taht oldu 'arş-sāye vü tāt oldu 'arş-
sāy / **Tāc** oldu nām-dār olup
taht iştihār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 21). [tāt,]

Tahtuñı zīb ü tācuñı terşī' için
müdām / Evşāf-ı taht u **tācda**
bu nazm-ı āb-dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 22).
[tācda, -da]

Tahtuñ Hudā refī' ide **tācuñ**
bülend-i ser / Taht üzre ol
murāduñ ile tāt-dār-vār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
42). [tācuñ, -un]

Tahtuña ferş 'arş güher mihr
tācuña / Esbāb-ı taht-ı baht
güher tāt rüzgār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 16).
[tācuña, -uñ, -a]

Gördüm ki taht **tācuña** lāyık güher
degül / Evşāf-ı taht u tācdan
idüp hemān güzār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 24).
[tācuña, -uñ, -a]

tāc: Taç, hükümdarların başlarına
giydikleri mücevherli ve kıymetli
taşlarla süslü başlık.

Ol **tāc**ı hāke şaldı irüp baht tahtına
/ Sen tahta geç ki tāt saña buldı
inhişār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 10). [tāc, -ı]

tāc: Taç. 2. maddi makam ve mevki.

Fazlî saña ne **tâc** gerek dünyede ne
taht / Der-gâh-ı şâh taht yeter
tâc hâk-dâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 33). [tâc,]

Fazlî saña ne **tâc** gerek dünyede ne
taht / Der-gâh-ı şâh taht yeter
tâc hâk-dâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 33). [tâc,]

Olursa taht taht-ı Süleymân u tâc
hem / Çün **tâc**ı gel virür yile ol
tahtı rûzgâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 32). [tâc, -ı]

tâc: Taç, hükümdarların başlarına
giydikleri mücevherli ve kıymetli
taşlarla süslü başlık.

Sen **tâca** ragbet eyleme vü tahta
meyl hiç / Zîrâ ki taht u tâc
çeker saña intizâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 11).
[tâca, -a]

Başa çıkardı tâc işini buldı pây-
taht / Anuñla **tâca** 'izzet idüp
tahta i'tibâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 14). [tâca, -a]

Sensin çü tahta müştahîk ü **tâca**
müsta'idd / A'dâya tâc derd-i
ser ü taht oldu dâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 19).
[tâca, -a]

Zâtuñla **tâca** 'izzet idüp tahta i'tilâ
/ Tâc oldu ser-bülend olup taht
bahtiyâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 20). [tâca, -a]

O tahta kılma tekye o **tâca** şakın
gurûr / Ne tâc bâkidür saña ne
taht ber-çarâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 31).
[tâca, -a]

tâc: Başlık, serpuş.

Ol taht ki 'azîmdür ol **tâc** ki şerîf /
Tâ haşr **tâc** bâki ola taht pây-
dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
28, Beyit 6). [tâc,]

tâc: Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan başlık.

Haşmuña taht u tâcı Hudâ
görmeyüp revâ / Taht oldu dâr
çeşmine başına **tâc** tar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
9). [tâc,]

Başa çıkardı **tâc** işini buldı pây-
taht / Anuñla tâca 'izzet idüp
tahta i'tibâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 14). [tâc,]

Ten-şüy tahta taht ola seng-i mezâr
tâc / Kaşd ide taht u tâca eger
haşm-ı nâ-bekâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 18).
[tâc,]

Tahtuñ sipihr ola vü **tâcuñ** hüceste
nehr / Olup cihânda tâc ile taht
ile kâm-kâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 41). [tâcuñ, -
uñ]

tâc: Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan başlık.

İy şehr-yâr-ı taht-nişîn şâh-ı tâc-dâr
/ Zâtuñla buldı **tâc** şeref taht
i'tibâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 1). [tâc,]

Olalı bende taht saña ser-figende
tâc / Taht oldu 'âli **tâc** ise baş

üzre yiri var (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 13).
[tâc,]

Taht oldu saña nâz başuñda gurûr
tâc / Olduñ o taht u tâc ile
fettân her diyâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 29).
[tâc,]

Bilse senüñle bulduğın tâc u taht
kadr / Toprağa şala tâcî 'adû
tahta ura nâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 17).
[tâcî, -ı]

tâc: Hükümdarlık alâmeti olarak
giyilen, genellikle kıymetli taşlarla
süslü baş kisvesi.2. Makam, mevki,
dünyevi her şey.

Taht oldu neşr tâc saña nazm dir
gören / Hâk saña tâc u taht-ı
müsellem hezâr bâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 35).
[tâc,]

tâc: Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan başlık. 2..
Saltanat.

Sensin çü tahta müştahîk ü tâca
müsta'idd / A'dâya tâc derd-i
ser ü taht oldu dâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 19).
[tâc,]

O tahta kılma tekye o tâca şakın
gurûr / Ne tâc bâkîdür saña ne
taht ber-karâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 31).
[tâc,]

Olursa taht taht-ı Süleymân u tâc
hem / Çün tâcî gel virür yile ol

tahtı rûzgâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 32). [tâc,]

tâc: Başta taşınan değerli başlık;
hükümdarların başlarına giydikleri
mücevherli ve kıymetli taşlarla süslü
başlık.

Milk-i şâhen-şâh olup geydiyse ger
altunlu tâc / Germ olup
öykünmesün billâhi ol mâha
sirâc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
54, Beyit 1). [tâc,]

Tahtuñda baht-ı taht-ı sa'âdet
serüñde tâc / Tâc âftâb-ı zîver ü
taht âsmân-medâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 4).
[tâc,]

Tahtuñda baht-ı taht-ı sa'âdet
serüñde tâc / Tâc âftâb-ı zîver ü
taht âsmân-medâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 4).
[tâc,]

Kadrüñ şehine taht felek tâc âftâb /
Zî-taht-ı zer-nigâr zihî tâc-ı tâb-
dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
28, Beyit 5). [tâc,]

Ol taht ki 'azîmdür ol tâc ki şerîf /
Tâ haşr tâc bâkî ola taht pây-
dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
28, Beyit 6). [tâc,]

İkbâl zîb-i tahtdur iclâl dürr-i tâc /
Ol taht 'arş-pâye vü ol tâc
mihr-vâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 7). [tâc,]

Gey başa tâc-ı 'izzeti geç taht-ı
devlete / Müştâkdur çü taht
saña tâc ümîd-vâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 8).
[tâc,]

Ol t̄acı h̄ake şaldı irüp baht tahtına /
Sen tahta geç ki **t̄ac** saña buldı
inhişār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 10). [t̄ac,]

Şehler egerçi **t̄ac** ile miñnetle fahr
ider / Z̄ātuñla **t̄ac** nāziş ider taht
iftihār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 12). [t̄ac,]

Şehler egerçi **t̄ac** ile miñnetle fahr
ider / Z̄ātuñla **t̄ac** nāziş ider taht
iftihār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 12). [t̄ac,]

Olalı bende taht saña ser-figende
t̄ac / Taht oldu ‘ālî **t̄ac** ise baş
üzre yiri var (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 13).
[t̄ac,]

Z̄ībā senüñle **t̄ac** mu‘allā senüñle
taht / T̄ac oldu ser-firāz olup
taht üstüvār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 15).
[t̄ac,]

Z̄ībā senüñle **t̄ac** mu‘allā senüñle
taht / **T̄ac** oldu ser-firāz olup
taht üstüvār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 15).
[t̄ac,]

Tahtuña ferş ‘arş güher mihr t̄acüña
/ Esbāb-ı taht-ı baht güher **t̄ac**
rūzgār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 16). [t̄ac,]

Z̄ātuñla t̄aca ‘izzet idüp tahta i‘tilā /
T̄ac oldu ser-bülend olup taht
bahtiyār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 20). [t̄ac,]

Taht oldu ‘arş-sāye vü **t̄ac** oldu ‘arş-
sāy / T̄ac oldu nām-dār olup taht
iştiḥār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 21). [t̄ac,]

Māh olsa **t̄ac** taht saña çerḫ yiridür
/ Sensin o taht u **t̄ac** ile ḫübāne

şehr-yār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 28). [t̄ac,]

Niteki taht u t̄ac ile şehir bulup
kemāl / **T̄ac** ile ser-firāz ola
taht ile bahtiyār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 40).
[t̄ac,]

Aña **t̄ac** u ḳabā terk itdürüp abdāl
iden ‘uryān / Bugün ol pīr ola
mı nev-cüvān Dervīş Bālī’dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 4). [t̄ac,]

t̄ac: Hükümdarlık alâmeti olarak
giyilen, genellikle kıymetli taşlarla
süslü baş kisvesi. 2. Makam, mevki,
dünyevi her şey.

Taht oldu neşr **t̄ac** saña nazm dir
gören / H̄aḳ saña **t̄ac** u taht-ı
müsellem hezār bār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 35).
[t̄ac,]

t̄ac: (Fars.) Hükümdarlık alâmeti
olarak giyilen, genellikle kıymetli
taşlarla süslü baş kisvesi 2.. Üstünlük,
kudret ve kuvvet âlameti olarak başa
konan başlık.

Zillet türābı taht baña **t̄ac** seng-i
yār / Taht ehliyüm ser-āmed-i
‘uṣṣāḳ-ı t̄ac-vār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 26).
[t̄ac,]

Başumda **t̄ac** neşgeh-i mey taht
mıṣṭaba / Taht-ı melāmet üzre
benüm şāh-ı t̄ac-dār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
27). [t̄ac,]

tâc ile taht: *Tac ve taht (hükümdarlık sembolleri).*

Bî-taht u tâc gerçi gedâsın velî
Hudâ / Şükr eyle kıldı **tâc ile taht**
ile nâm-dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 34*).
[*tâc ile taht,]*

Tahtuñ sipihr ola vü tâcuñ hüceste
nehr / Olup cihânda **tâc ile taht**
ile kâm-kâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 41*). [i>tâc ile taht,]

tâc u taht: *Taç ve taht 2. Mal mülk.*

Bilse senüñle bulduğın **tâc u taht**
kadr / Toprağa şala tâcı ‘adû
tahta ura nâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 17*).
[*tâc u taht,]*

tâc u taht: *Taç ve taht 2. Mal, mülk.*

Taht-ı feşâhat üzre şeh-i tâc-dârsın
/ Ma’nâ başuñda **tâc u taht**
üzre aşikâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 36*). [i>tâc u taht,]

tâc u taht-ı şâha: *Şahın tacı ve tahtı.*

Ol taht u tâc ile çü ser-efrâzsın
bugün / Kıl **tâc u taht-ı şâha**
du‘â leyl ile nehâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 38*).
[*tâc u taht-ı şâha, -a]*

tâc u taht-ı yâr: *Dostun tacı ve tahtı.*

Bu taht u tâcdan ğarabuñ hüd du‘â
durur / Yoğsa kuru baş

âğrısıdur **tâc u taht-ı yâr** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 39*). [i>tâc u taht-ı yâr,]

tâc-bahş: *Taç bağışlayan, veren.*

Geçdüm çü taht u tâcdan itdüm
‘azil yolın / İy **tâc-bahş** u taht-
sitân oldum ihtiyâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 25*).
[i>tâc-bahş,]

tâc-dâr-vâr: *Taç sahibi gibi.*

Tahtuñ Hudâ refi‘ ide tâcuñ
bülend-i ser / Taht üzre ol
murâduñ ile **tâc-dâr-vâr** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 42*). [i>tâc-dâr-vâr,]

tâc-ı gül ü yâsemen: *Yasemin ve gülün tacı.*

Şıhne-i ma‘deletüñ bâğa şalupdur
bâdı / Kıpduğıçün şehirî tâc-ı
gül ü yâsemeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 16*).
[i>tâc-ı gül ü yâsemen, -i]

tâc-ı hüsn: *Güzellik tacı.*

Taht-ı bahâda görse seni **tâc-ı hüsn**
ile / Terk ide tâcı Yûsuf idüp
tahtdan firâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 30*).
[i>tâc-ı hüsn,]

tâc-ı iftihâr: *Övünç tacı.*

Hân Muştafâ ki sümm-i semendine
ser koyup / Şehler kıılır türâb-ı
rehin **tâc-ı iftihâr** (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 25, Beyit 18).
[tâc-ı iftîhâr,]

tâc-ı 'izzet: Değer, ululuk, yücelik tacı
2. Yücelik makamı.

Gey başa tâc-ı 'izzeti geç taht-ı
devlete / Müştâkdur çü taht
saña tâc ümîd-vâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 8).
[tâc-ı 'izzet, -i]

tâc-ı kelâm: Söz tacı.

Tâc-ı kelâma dürdür u taht-ı
sühanda raht / Geldüm o taht u
tâca yed-i 'acz ile nişâr (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
23). [tâc-ı kelâm, -a]

tâc-ı ser-i şeref: Şerefli başın tacı.

Hürşîd-i tâc-ı Şâh-ı Selîm-i sipihr-
taht / **Tâc-ı ser-i şeref** şeref-i
taht-ı iktidâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 3).
[tâc-ı ser-i şeref,]

tâc-ı tâb-dâr: Parlak tac.

Kadrûn şehine taht felek tâc âftâb /
Zî-taht-ı zer-nigâr zihî **tâc-ı**
tâb-dâr (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 28, Beyit 5). [tâc-ı tâb-
dâr,]

tâc-ı zer: Altın tac.

Egine şalsun hayât-ı cavidâniden
libâs / Başına dest-i sa'âdetden
urinsun **tâc-ı zer** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 23).
[tâc-ı zer,]

Geydürür ol dem aña ihsân idüp bir
tâc-ı zer / Ol saḥâvet menba'ı
kim adı Muşlî Şâh'dur (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 4). [tâc-ı zer,]

tafsîl: Ayrıntılı ve geniş açıklama.

İcmâl içinde şüfî **tafsîli** ol müşâhid
/ Eşcârı 'ârif-iseñ zımnında gör
nevâtuñ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 116, Beyit 3). [tafsîli, -i]

tafsîl it: Ayrıntılı olarak açıklamak,
izah etmek.

İtme tafsîl ki müsta'ceb-i taşdî'dür
ol / Sözde maṭlûbdur iy Fazlî
bilürsin icâz (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 33).
[tafsîl it, -me]

tağ: Dağ.

Tağa düşsem yâd-ı ruḥsârûnla
eşkûmden benüm / **Tağ** râğ u
râğ bâğ u bâğ pür ezhâr olur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 147,*
Beyit 1). [tağ,]

Ka'be ḥakkı deşt ü **tağı** vermezem
dünyâlara / Göñlüm ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 9, Beyit 8). [tağı, -ı]

Şu gibi her şuya idüp gözlerüm
yaşın revân / Göñlüm ârâm
eylemez **tağlara** düşmemdür
hemân (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 9, Beyit 2). [tağlara, -
lar, -a]

Sen lebi Şîrîn'e yüz biñ cân ile
Ferhâd olup / Göñlüm ârâm
eylemez **tağlara** düşmemdür

hemān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 4). [tağlara, -
lar, -a]

Halkdan vahşet idüp Mecnûn-ı ser-
gerdân gibi / Gönlüm ârām
eylemez **tağlara** düşmemdür
hemān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 6). [tağlara, -
lar, -a]

Ka'be hakkı deşt ü tağı vermezem
dünyālara / Gönlüm ârām
eylemez **tağlara** düşmemdür
hemān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 8). [tağlara, -
lar, -a]

Bir gözi āhūya ser-gerdân olup
dîvāne-vār / Gönlüm ârām
eylemez **tağlara** düşmemdür
hemān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 10). [tağlara,
-lar, -a]

Aña **tağ** üsti bāğ olup her-dem /
Hasreti bağrumuzda dāğ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 66). [tağ,]

tağ: Dağ.

Tağa düşsem yād-ı ruhsāruñla
eşkümden benüm / Tağ rāğ u
rāğ bāğ u bāğ pür ezhār olur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 147,
Beyit 1). [tağa, -a]

tağ: Dağ.

Halk-ı 'ālemden idüp 'ışk ile iy
Fazlî firār / **Tağlarda** düşdi
vahşîlerle ülfet ihtiyār (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit
9). [tağlarda, -lar, -da]

Taşān **tağında** bir cem'iyet itdi /
K'anuñ vaşfını söyler cümle
efvāh (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 4, Beyit 4). [tağında, -ı, -
(n)da]

tağ u taş: Dağ ve taş.

Yansun belā vü hasret ile cümle
tağ u taş / Kılusun 'anā vü derd
ile dār u diyār āh (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
19). [tağ u taş,]

tağıl: Dağılmak 2. Savrulmak.

Tağıl iy cünd-i bî-şümār nücüm /
Tolun iy māh sür'at ile hemīn
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 13). [tağıl,]

tağıt-: Dağıtmak 2. Ortadan
kaldırmak.

Tağıtdı hücre sin ü şaldı üstürin ki
ola / Karīn o hücre-i haşşa
şütür-süvār-ı kıran (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17).
[tağıtdı, -dı]

tağla: Acısı yüreğine işlemek, acılamak,
üzülmek.

Gice gündüz demidür ağlayalum /
Bağrumuz nār-ı gamda
tağlayalum (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
30). [tağlayalum, -y, -alum]

tağvir: Değiştirme, başkalaştırma.

Tağdīr çünkü olmadı **tağyīr** fi'l-
meşel / Gördüñ zemāne uymadı

uy sen zemāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 10*). [tağyîr,]

tahammül: *Dayanma gücü, katlanma.*

Sende ne zerre kadar mihr ü vefâ
fehmi olunur / Kıl kadar bende
ne şabr ile **tahammül** bulunur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [taḥammül,]

tahammül: *Dayanma gücü, katlanma, sabretme.*

Ne teraḥḥum eyler ol şāh-ı
Süleymān-saṭvetüm / Ne
tahammül itmege bir kılca
kaldı tākātüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 9*).
[taḥammül,]

tahammül id: *Katlanamamak, tahammül edememek.*

Vefādan ‘aşıka gerçi saña cānā cefā
yegdür / Ne çäre biz taḥammül
idelüm ammā Hudā yegdür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1*). [taḥammül id, -elüm]

tahammül it: *Ar.T. “dayanmak, katlanmak”.*

Ne cemālün görmege bir laḥza var
kudret baña / Ne taḥammül
itmege bir zerrece kudret baña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 5*). [taḥammül it, -meg, -e]

tahkik: *Gerçekten, hakikaten.*

Cem’ile dîvânı **tahkik** ger yazarsa
nesh ider / Haṭṭuñ evşafında
Fazlî tázeler dîvân okur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 7*). [tahkik,]

tahmîrünü kıl: *Maya yapmak, yoğurmak.*

Bu fenā gül-zārınun ‘ıyşını ‘ālem
şandılar / Āb-ı ḥayvān ile
kılmışlar ezel taḥmîrünü (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 3*). [taḥmîrünü kıl, -mı, -lar]

tahrîr id: *Süslemek, düzeltmek.*

Kalem ne yüzden ide medḥünü
‘aceb tahrîr / Hümâyı şayd ide
mi bir gürāb bî-per ü bāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 27*). [tahrîr id, -e]

tahrîr id: *Yazmak, kaleme almak.*

Vaşfını tîğınun nice tahrîr ide
kalem / Farzā k’ola zebān-ı
kalem tîğ-ı āb-dār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 15*).
[tahrîr id, -e]

tahşil-i hāl it: *Hal tahsili etmek.*

Ko baḥtı kāl ile **tahşil-i hāl it** / Ki
‘ilm-i ‘ışkdur aqvā’l-mesā’il
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3*). [tahşil-i hāl it,]

tahsîn id: *Beğenmek, takdir etmek.*

Odur zemānede Ḥassān idüp aña
tahsîn / Olur ḥasen sözi ḥüsn-i

ķabŭl ile aŗġā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5).
[tahsîn id, -üp]

taht: Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makâmı, hükümdarlık.

Taht-ı bahâda görse seni tâc-ı hüsni ile / Terk ide tâc-ı Yûsuf idüp **tahtdan** firâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 30).
[tahtdan, -dan]

Tahtuñda baht-ı taht-ı sa'âdet serüñde tâc / Tâc âftâb-ı zîver ü taht âsmân-medâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 4).
[tahtuñda, -uñ, -da]

taht: Alt, aşâğı.

Sen şu Bâķî'sin ki hergiz saña olmaz fevķ ü **taht** / Sen şu sultânsın ki hergiz saña yokdur pîş ü pes (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15). [taht,]

taht: Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Ne yirüñdür ola billâh bu mekân-ı esfel / Lâ-mekân **tahtı** olurken saña 'âlî-menzil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8).
[tahtı, -ı]

taht: Taht, hükümdarların resmen oturdukları büyük sandalye yahut koltuk, makam 2. hükümdarlık; padişahlık makamı.

Sensin çü tahta müştahik ü tâca müsta'idd / A'dâya tâc derd-i

ser ü **taht** oldu dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 19).
[taht,]

Tahtuñ sipihr ola vü tâcuñ huceste nehr / Olup cihânda tâc ile taht ile kâm-kâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 41). [tahtuñ, -uñ]

taht: Taht, makam.

Getürdi **tahtuñı** yil tütalum Süleymân-vâr / Ne fâ'ide olıcaķ şâh-ı merge sen me'mûr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14). [tahtuñı, -uñ, -ı]

Tahtuñı zîb ü tâcuñı terşî' için müdâm / Evşâf-ı taht u tâcda bu nazm-ı âb-dâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 22).
[tahtuñı, -uñ, -ı]

taht: Hükümdarların oturduğı büyük, süslü koltuk.

Ol tâc-ı hâke şaldı irüp baht **tahtına** / Sen tahta geç ki tâc saña buldı inhişâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 10). [tahtına, -ı, -(n)a]

taht: Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk, hükümdarlık makamı.

Sen tâca raġbet eyleme vü **tahta** meyl hiç / Zîrâ ki taht u tâc çeker saña intizâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 11).
[tahta, -a]

Başâ çıkardı tâc işini buldı pâyê taht / Anuñla tâca 'izzet idüp **tahta** i'tibâr (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 28, Beyit 14).
[tahta, -a]

Zātuñla tâca ‘izzet idüp **tahta** i‘tilâ
/ Tâc oldu ser-bülend olup taht
bahtiyâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 20).* [tahta, -a
]

O **tahta** kılma tekye o tâca şakın
gurûr / Ne tâc bâkidür saña ne
taht ber-çarâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 31).*
[tahta, -a]

Tahtuñ Hudâ refi‘ ide tâcuñ
bülend-i ser / Taht üzre ol
murâduñ ile tâc-dâr-vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 42).* [tahtuñ, -uñ]

taht: Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk, hükümdarlık
makamı.

Kâdi-i devlet ider hüküm ki hakdur
saña **taht** / Müdde‘î eylese biñ
vechle hüccet ibrâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 24).*
[taht,]

İy şehr-yâr-ı taht-nişîn şâh-ı tâc-dâr
/ Zātuñla buldı tâc şeref **taht**
i‘tibâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 1).* [taht,]

Tahtuñda baht-ı taht-ı sa‘âdet
serüñde tâc / Tâc âftâb-ı zîver ü
taht âsmân-medâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 4).*
[taht,]

Kadrüñ şehine **taht** felek tâc âftâb /
Zî-taht-ı zer-nigâr zihî tâc-ı tâb-
dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 5).* [taht,]

Ol **taht** ki ‘azîmdür ol tâc ki şerîf /
Tâ haşr tâc bâki ola **taht** pây-
dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 6).* [taht,]

İkbâl zîb-i tahtdur iclâl dürr-i tâc /
Ol **taht** ‘arş-pâye vü ol tâc
mihr-vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 7).* [taht,]

Baş çıkardı tâc işini buldı pây
taht / Anuñla tâca ‘izzet idüp
tahta i‘tibâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 14).* [taht,]

Zîbâ senüñle tâc mu‘allâ senüñle
taht / Tâc oldu ser-firâz olup
taht üstüvâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 15).*
[taht,]

Taht iken eyleyüp yirin tahte /
Vardı tahte’t-türâbı itdi mekân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terki-
bend 2, Beyit 8).* [taht,]

taht: Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk, hükümdarlık
makamı.2.. Saltanat, saadet, mutluluk.

Ol **taht** ki ‘azîmdür ol tâc ki şerîf /
Tâ haşr tâc bâki ola **taht** pây-
dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 6).* [taht,]

Gey başa tâc-ı ‘izzeti geç taht-ı
devlete / Müştâkdur çü **taht**
saña tâc ümîd-vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 8).*
[taht,]

Haşmuña taht u tâcı Hudâ
görmeyüp revâ / **Taht** oldu dâr
çeşmine başına tâc tar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 9).* [taht,]

Şehler egerçi tāt ile miñnetle faħr
ider / Zātuñla tāt nāziş ider
taħt iftiħār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 12). [taħt,]

Olalı bende **taħt** saña ser-figende
tāt / Taħt oldu ‘ālî tāt ise baş
üzre yiri var (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 13).
[taħt,]

Zîbā senüñle tāt mu‘allā senüñle
taħt / Tāt oldu ser-firāz olup
taħt üstüvār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 15).
[taħt,]

Zātuñla tāca ‘izzet idüp taħta i‘tilā /
Tāt oldu ser-bülend olup **taħt**
baħtiyār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 20). [taħt,]

Taħt oldu ‘arş-sāye vü tāt oldu ‘arş-
sāy / Tāt oldu nām-dār olup taħt
iştiħār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 21). [taħt,]

Taħt oldu ‘arş-sāye vü tāt oldu ‘arş-
sāy / Tāt oldu nām-dār olup
taħt iştiħār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 21). [taħt,]

Gördüm ki **taħt** tācuña lāyık güher
degül / Evşāf-ı **taħt** u tādcan
idüp hemān güzār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 24).
[taħt,]

Māh olsa tāt **taħt** saña çerħ yiridür
/ Sensin o **taħt** u tāt ile ħübāne
şehr-yār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 28). [taħt,]

Taħt oldu saña nāz başuñda ġurūr
tāt / Olduñ o taħt u tāt ile
fettān her diyār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 29).
[taħt,]

O taħta kılma tekye o tāca şaķın
ġurūr / Ne tāt bāķidür saña ne
taħt ber-ķarār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 31).
[taħt,]

Olursa **taħt** taħt-ı Süleymān u tāt
hem / Çün tāt gel virür yile ol
taħtı rüzġār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 32). [taħt,]

Fazlî saña ne tāt gerek dünyede ne
taħt / Der-ġāh-ı şāh **taħt** yeter
tāt ħāk-dār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 33). [taħt,]

Fazlî saña ne tāt gerek dünyede ne
taħt / Der-ġāh-ı şāh **taħt** yeter
tāt ħāk-dār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 33). [taħt,]

Taħt oldu neşr tāt saña nazm dir
ġören / Ĥaķ saña tāt u taħt-ı
müsellem hezār bār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 35).
[taħt,]

Niteki **taħt** u tāt ile şehir bulup
kemāl / Tāt ile ser-firāz ola
taħt ile baħtiyār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 40).
[taħt,]

Taħtuñ Ĥudā refi‘ ide tācuñ
bülend-i ser / **Taħt** üzre ol
murāduñ ile tāt-dār-vār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
42). [taħt,]

taħt: Taht, makam.

Taħtuña ferş ‘arş güher mihr tācuña
/ Esbāb-ı taħt-ı baħt güher tāt
rüzġār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 16). [taħtuña,
-uñ, -a]

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk, hükümdarlık makamı anlamına gelen "taht" kelimesi.*

Zillet türābı **taht** baña tāt seng-i yār / Taht ehliyüm ser-āmed-i 'uṣṣāk-ı tāt-vār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 26*). [taht,]

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makâmı, hükümdarlık, saltanat.*

Olursa taht taht-ı Süleymân u tāt hem / Çün tātı gel virür yile ol **tahtı** rûzgār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 32*). [tahtı, -ı]

taht: *Far. Hükümdarlık makamı. 2. Hükümdarın üzerine oturduğu koltuk.*

Başumda tāt neşgeh-i mey **taht** mıṣṭaba / Taht-ı melāmet üzre benüm şāh-ı tāt-dār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 27*). [taht,]

taht: *(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.*

Zillet türābı taht baña tāt seng-i yār / **Taht** ehliyüm ser-āmed-i 'uṣṣāk-ı tāt-vār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 26*). [taht,]

taht ol: *Hükümdara has makam olmak, taht olmak.*

Olalı bende taht saña ser-figende tāt / Taht oldu 'ālî tāt ise baş üzre yiri var (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 13*). [taht ol, -dı]

Ten-şüy tahta taht ola seng-i mezār tāt / Kaşdı ide taht u tāca eger haşm-ı nā-bekār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 18*). [taht ol, -a]

taht u tāt: *Taht ve tāt.*

Tāt-ı kelāma dürdür u taht-ı sūhanda raht / Geldüm o taht u tāca yed-i 'aciz ile nişār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 23*). [taht u tāt, -a]

taht u tāt: *Taht ve taç.*

Ol **taht u tāt** ile çü ser-efrāzın bugün / Kıl tāt u taht-ı şāha du'ā leyl ile nehār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 38*). [taht u tāt,]

Niteki **taht u tāt** ile şehir bulup kemāl / Tāt ile ser-firāz ola taht ile bahtiyār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 40*). [taht u tāt,]

taht u tāt: *Taht ve taç. 2. Makam, mevki ve göstergeleri.*

Haşmuña taht u tātı Hudā görmeyüp revā / Taht oldu dār çeşmine başına tāt tar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 9*). [taht u tāt, -ı]

Sen tāca rağbet eyleme vü tahta meyl hîç / Zîrā ki **taht u tāt** çeker saña intizār (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 28, Beyit 11).
[taht u tãc,]

Ten-şüy tahta taht ola seng-i mezâr
tãc / Kaşdı ide taht u tãca eger
haşm-ı nã-bekâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 18).*
[taht u tãc, -a]

Mâh olsa tãc taht saña çerh yiridür
/ Sensin o **taht u tãc** ile hûbâne
şehr-yâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 28).* [taht u
tãc,]

Taht oldu saña nãz başuñda gurûr
tãc / Olduñ o **taht u tãc** ile
fettân her diyâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 29).*
[taht u tãc,]

Bu taht u tãcdan ğarabuñ hod du‘â
durur / Yoħsa kuru baş
ağrısıdur tãc u taht-ı yâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 39).* [taht u tãc, -dan]

taht u tãcdan geç: Taht ve taçtan
vazgeçmek.

Geçdüm çü taht u tãcdan itdüm
‘azil yolın / İy tãc-baħş u taht-
sitân oldum ihtiyâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 25).*
[taht u tãcdan geç, -dü, -m]

tahta: Hükümdarların oturduğu
büyük, süslü koltuk.

Bilse senüñle bulduĝını tãc u taht
kadr / Topraĝa şala tãcı ‘adû
tahta ura nâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 17).*
[tahta,]

Sensin çü **tahta** müştahik ü tãca
müsta‘idd / A‘dâya tãc derd-i

ser ü taht oldu dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 19).*
[tahta,]

tahta: Kalınca ve uzun biçilmiş düz
ağaç parçası.

Ten-şüy **tahta** taht ola seng-i
mezâr tãc / Kaşdı ide taht u tãca
eger haşm-ı nã-bekâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 18).* [tahta,]

tahta geç: Tahta çıkmak, sultanlığı
ilan etmek.

Ol tãcı hãke şaldı irüp baht tahtına /
Sen **tahta geç** ki tãc saña buldı
inhişâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 10).* [tahta
geç,]

tahte eyle: Tahta etmek.

Taht iken eyleyüp yirin tahte /
Vardı tahte’t-türâbı itdi mekân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 8).* [tahte eyle, -y,
-üp]

tahte-i tâbüt: Tahta tabut.

Baňa sensüz hil‘at-ı şâhî libâs-ı
hüsrevî / **Tahte-i tâbüt** ile
şâhum kefindür gūyiyâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2).* [tahte-i tâbüt,]

tahte’t-türâb: Toz içinde kalmış taht.

Taht iken eyleyüp yirin tahte /
Vardı **tahte’t-türâbı** itdi
mekân (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Terkib-bend 2, Beyit 8).
[taht-e't-türâbı, -ı]

taht-gâh: Taht yeri, taht.

Kulı olmış durur cümle cihân bir
ben degül ancağ / Melâhat **taht-gâhı** üzre bir şâh-ı
cihânüm var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3).
[taht-gâhı, -ı]

Yoluña olsun fedâ 'aql u delü
cânüm Hasan / İy melâhat **taht-gâhı** üzre sultânüm Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 2). [taht-gâhı, -ı]

Zehr-i hicrânüñ senüñ âhir şehîd
eyler beni / İy melâhat **taht-gâhı** üzre sultânüm Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 4). [taht-gâhı, -ı]

Yüsuf-ı şânî durur dirsem eger
ğâyet muhal / İy melâhat **taht-gâhı** üzre sultânüm Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 6). [taht-gâhı, -ı]

Hâl-i ruhsâruñ gibi 'âlemde sen bir
dânesin / İy melâhat **taht-gâhı** üzre sultânüm Hasan (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 8). [taht-gâhı, -ı]

Her gören biñ cân ile olsa 'aceb
midür esîr / İy melâhat **taht-gâhı** üzre sultânüm Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 10). [taht-gâhı, -ı]

Hak Te'âlâ eylesün 'ömrüñ senüñ
her-dem mezîd / İy melâhat **taht-gâhı** üzre sultânüm Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 12). [taht-gâhı, -ı]

Merhamet kıl hâlümü 'arz eyledüm
ben mübtelâ / İy melâhat **taht-gâhı** üzre sultânüm Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 14). [taht-gâhı, -ı]

taht-geh: Far. Taht yeri, payitaht.
("taht" makamında dahi kullanılabilir).

O ğanîdür bu cihân halkı fakîri
'Ömer'üñ / Şâhdur **taht-geh-i** hüsni serîri 'Ömer'üñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 1). [taht-geh-i, -i]

taht-ı 'âc: Fil dışından yapılmış taht.

Hâne-i vaşlinda her kim bir gece
mihmân olur / **Taht-ı 'âc** üstine
çıkup 'âleme sultân olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 11). [taht-ı 'âc,]

taht-ı 'âlî-baht: Hükümdarın tâlihli
yüce tahtı.

Taht-ı 'âlî-baht yâver fırsat u
şevket hemîn / Saltanat zîr-i
'inân u memleket zîr-i nigîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 3). [taht-ı 'âlî-baht,]

taht-ı bahâ: Değerli taht.

Taht-ı bahâda görse seni tâc-ı hüsni
ile / Terk ide tâc-ı Yüsuf idüp
tahtdan firâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 30).
[taht-ı bahâ, -da]

taht-ı devlet: Devlet makamı 2. Devlet
saltanatı.

Gey başa t̄ac-ı 'izzeti ge taht-ı devlete / Müştākđur ü taht saña t̄ac ümīd-vār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 8). [taht-ı devlet, -e]

taht-ı feşāhat: Güzel söyleyiş tahtı.

Taht-ı feşāhat üzere şeh-i t̄ac-dārsın / Ma'nā başuñda t̄ac u taht üzere āşikār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 36). [taht-ı feşāhat,]

taht-ı melāmet: Melamet tahtı.

Başumda t̄ac neşgeh-i mey taht mıştaba / **Taht-ı melāmet** üzere benüm şāh-ı t̄ac-dār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 27). [taht-ı melāmet,]

taht-ı müselleme: Herkes tarafından kabul edilen taht, saltanat.

Taht oldu neş t̄ac saña nazm dir gören / Hāk saña t̄ac u **taht-ı müselleme** hezār bār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 35). [taht-ı müselleme,]

taht-ı nuşrete ge: Galibiyet tahtına oturmak.

Devlet ile gedi taht-ı nuşrete sultān-ı feth / 'Arşa-i iķbālde t̄urđı yine dīvān-ı feth (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 1). [taht-ı nuşrete ge, -di]

taht-ı sa'ādet: Mutluluk tahtı; kut, saltanat makamı.

Hāk-ı zilletde fütāde benüm ol mūr-ı za'īf / Sen benüm taht-ı sa'ādetde Süleymān'umsın (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 131, Beyit 4). [taht-ı sa'ādet, -de]

Şāhımız **taht-ı sa'ādet** üzere serverdür bizüm / adrimüz rif'atde eflāk ile hem-serdür bizüm (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 26, Beyit 9). [taht-ı sa'ādet,]

taht-ı sühan: Söz, şiir tahtı.

T̄ac-ı kelāma dūrdür u taht-ı sühanda raht / Geldüm o taht u t̄aca yed-i 'acz ile nişār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 23). [taht-ı sühan, -da]

taht-ı süleymān ol: Hz. Süleyman'ın saltanatı olmak.

Olursa taht taht-ı Süleymān u t̄ac hem / ün t̄acı gel virür yile ol tahtı rüzgār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 32). [taht-ı süleymān ol, -ur, -sa]

taht-sitān: Tahtlık.

Şāhib-kırān **taht-sitān** şāh-ı t̄ac-bağş / Sultān-ı taht-gīr sehen-şāh-ı t̄ac-dār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 2). [taht-sitān,]

Gedüm ü taht u t̄acdan itdüm 'azil yolın / İy t̄ac-bağş u **taht-sitān** oldum ihtiyār (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 25). [taht-sitān,]

tahūr ol: ok temiz olmak.

Resûl sünnetini kendüzüne farz
eyle / Ki cennet ola mekânun
şarâbuñ ola tahûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23).
[tahûr ol, -a]

tahûrâ: Arındırılmış, temizlenmiş.

Leb-i habîb olur ise cinânda câm
baña / **Ṭahûra** mâyil olursam
ola harâm baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1).
[tahûra,]

tahvîl-i bahâr: Baharın dönüşümü.

Müfredât ile yazup şafha-i
gülşende kamu / İtdi tahvîl-i
bahârı yine defter nevrûz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
14). [tahvîl-i bahâr, -ı]

tak-: Bir şeyi başka bir şey üzerine
iliştirmek, tutturmak veya geçirmek,
asmak.

Sîm sâkına **ṭakup** kâfiye zerrîn
ḥalḥâl / Hüsn-i maṭla' k'ola
başına muraşsa' efser (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
14). [ṭakup, -up]

tāk: Çatı, kemer, kubbe. 2. Sevgilinin
kaşları.

Kaşların iki muḳavves **ṭākdur**
k'üstâd-ı şun' / Hüsnün
eyvânına ol ṭākı muḳâbil
bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 100, Beyit 2). [ṭākdur, -
dur]

tāk ol: Kesilmek, kalmamak, tükenmek.

Ṭākatum ṭāk oldu kalmadı mecâlüm
fürkate / Ben kuluña merḥamet
eyle Memî Şâh'um benüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
12, Beyit 10). [ṭāk ol, -dı]

tākat: Bir şeyi yapabilmek için
gereken güç, kuvvet, derman.

Ne teraḥḥum eyler ol şâh-ı
Süleymân-saṭvetüm / Ne
taḥammül itmege bir kılca kaldı
ṭākatüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 3, Beyit 9). [ṭākatüm,
-üm]

tākat: Güç, kuvvet, kudret.

Kaçan muḳâbil ola saña düşmen-i
maḳhûr / Ne **ṭākat** irgüre şîr-i
nere za'îf şegâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 22).
[ṭākat,]

tākat: Güç, kuvvet, derman.

Ṭākatum ṭāk oldu kalmadı mecâlüm
fürkate / Ben kuluña merḥamet
eyle Memî Şâh'um benüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
12, Beyit 10). [ṭākatum, -um]

tākat kal: Gücü yetmemek, gücü
azalmak, bitmek 2. taḥammül
kalmamak, dayanamamak.

İşk sevdâsıyla 'âlemden kenâr
ister gönül / Şabra ṭākat
kalmadı terk-i diyâr ister gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 2). [ṭākat kal, -ma, -dı]

Vaktdür kim 'İşk ile ḥayrân u ser-
gerdân olam / Şabra ṭākat

kalmadı terk-i diyâr ister gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 4). [tâkat kal, -ma, -dı]

Yâr ise her lahzâ ağyâre müşâhib
olmada / Şabra tâkat kalmadı
terk-i diyâr ister gönül (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit
6). [tâkat kal, -ma, -dı]

Didiler kim çâresi şabr u seferdür
her zamân / Şabra tâkat
kalmadı terk-i diyâr ister gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 8). [tâkat kal, -ma, -dı]

Şabr ile kurtulmadum çünkim
giriiftâr olmadın / Şabra tâkat
kalmadı terk-i diyâr ister gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 10). [tâkat kal, -ma, -dı]

takdîr: Beğenme, beğenip belirtme,
değer verme.

Râyı **takdîre** muvâfıkdur ne tedbîr
eylese / 'Akl u fehm ile o şeh
Cemşîd-i fikretdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
15). [takdîre, -e]

takdîr id: Kıymet biçmek, değerini
belirlemek.

Fazlî'nün rüsvây u bed-nâm
olduğın 'ayb eyleme / Çünkü iy
şûfî bilürsin her işi takdîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 7). [takdîr id, -er]

takdîr ol: Ezelde Cenâb-ı Hakk'ın
olmasını dilediği şeyler, her şey
hakkında vermiş olduğu ezeli karar,
alın yazısı, kader.

Takdîr çünkü olmadı tağyîr fi'l-
mesel / Gördün zemâne uymadı
uy sen zemâneye (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit
10). [takdîr ol, -ma, -dı]

tâkı: (Ar.) Kubbe, kemer.

Kaşların iki muhavves tâkdur
k'üstâd-ı şun' / Hüsnuñ
eyvânına ol **tâkı** mukâbil
bağlamış (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 100, Beyit 2). [tâkı,]

tâk-ı eyvân: Salon kubbesi, kemeri.

Yüz sürerdüm işigüne bir zamân
şimdi velî / Tâk-ı eyvânun
ırakdan secde-gâh oldu baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 2). [tâk-ı eyvân, -uñ]

takrîr: Anlatmak, ifade etmek.

Hüsrev-i bâğa şalup peyk-i şabâyı
ol / Bu bürüdet haberin eyledi
takrîr ü beyân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 5).
[takrîr,]

takrîr eyle: Açıklamak, izah etmek,
anlatmak.

Hakîkat birdür iy münkir ki Fazlî
eyledi takrîr / Gerek sen i'tirâf
eyle gerekse ehl-i inkâr ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 7). [takrîr eyle, -di]

takrîr id: İfade etmek, açıklamak.

Şi'r-i şekker-bâruñ iy Fazlî ne
tûtîdür senün / Kanda ise bir

şeker-leb vaşfını takrîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68,
Beyit 5). [takrîr id, -er]

takvâ: Allah korkusu ile Allah'ın yasakladığı şeylerden, önce şirkten, sonra da günahattan, günah ve haram olması ihtimâli bulunan şüpheli durumlardan, gereksiz şeylerden korunma, sakınma.

Ne **takvâ** vaktidür eyyâmı geçdi
tevbenüñ şüfî / Baña gel
pârsalık añma fâsıklık
zemânıdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 3). [takvâ,]

takvâ: Allah'dan korkma, Allah korkusuyla dînin yasak ettiği şeylerden kaçınma.

Zühd ü takvâ hırmenine âteş urduk
İşkile / Hâşılı dehrüñ ne
zühinde ne **takvâsındayuz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 26). [takvâsındayuz, -sı, -
n, -da, -y, -uz]

takvâ: Allah korkusu ile Allah'ın yasakladığı şeylerden, önce şirkten, sonra da günahattan, günah ve haram olması ihtimâli bulunan şüpheli durumlardan, gereksiz şeylerden korunma, sakınma.

Zühd ü **takvâ** hırmenine âteş urduk
İşkile / Hâşılı dehrüñ ne
zühinde ne takvâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 26). [takvâ,]

tal: Dalmak. 2. Dahil olmak, karışmak.

Belâ-yı 'ışkuñı başuma aldum /
Elem bahrine bahrî gibi **ṭaldum**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 1). [ṭaldum, -du, -m]

tal'at: Güzellik, parlaklık.

Müşterî fiṭnat ü meh **ṭal'at** u hürşîd
eşer / Zühre kânûn ü felek
rütbet ü keyvân eyvân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
18). [ṭal'at,]

taleb kıl: Talep etmek, istemek.

Ṭaleb kılsañ vişâle ger vesîle /
Yapış 'ışka zihî a'lâ'l-vesâ'il
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124,
Beyit 2). [ṭaleb kıl, -sañ]

taleb-kâr ol: Talep etmek, istemek.

Egerçi lengdür pây-ı taleb râh-ı
maḥabbetde / Hele sen pây-dâr
oldukça lutf ile **ṭaleb-kâr ol**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 4). [ṭaleb-kâr ol,]

tâli': Kader, kısmet.

Kimse görmez ruḥuñuñ ayını şâhâ
yıl olur / **Ṭali'ümde** toğıcak
görmege yaş hâ'il olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit
1). [ṭali'ümde, -üm, -de]

tâli': Ar. talih, kısmet.

Ṭali'üñ gâyet iti olmasa iy kelb-i
rakîb / O ğazâlum bu kadar
niçün ola râm saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3).
[ṭali'üñ, -üñ]

O meh her yirde seyr eyler hemân
ancağ benüm mahrûm / Kamu
menzilde **ṭālî'dür** baña gülmez
ne **ṭālî'dür** (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 4). [**ṭālî'dür**, -
dür]

ṭālî': Baht, talih, şans.

Zulm itdi **ṭālî'üm** baña göstermedi
murād / Aldadum andan iy şeh-
i 'arş-âsitân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 28).
[**ṭālî'üm**, -üm]

Hamdülillâh ki yine başuma gün
toğdı bugün / **Ṭālî'üm** gögi
açıldı ki olup def'-i gamâm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 27). [**ṭālî'üm**, -üm]

Baht nâ-hemvâr u **ṭālî'** nâ-müsâ'id
ten za'îf / Yâr bî-pervâ vü dil
bî-şabr u ben gâyet naḥîf (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit
5). [**ṭālî'**,]

ṭālî' ol: Doğmak.

Mihr-i maḫşûd oldı **ṭālî'** maṭla'-ı
ümmîdden / Başına gün toğdı
halkuñ şubḥ-ı devletdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 2). [**ṭālî' ol**, -dı]

tâlib: İstekli, tasavvufta, mürid olmak
isteyen kişi.

Terk-i 'âr it vaşl-ı yâre **ṭâlib** iseñ
Fazliyâ / Dâyimâ men'-i vişâl
iden belâ-yı 'ârdur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5).
[**ṭâlib**,]

ṭâlib ol: Talepte bulunmak.

Cân ise sâ'at-be-sâ'at 'Işkâ ṭâlib
olmada / 'Işk ise günden güne
gönlüme gâlib olmada (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit
5). [**ṭâlib ol**, -ma, -da]

ṭâlib-i dîdâr: Sevgilinin güzelliği. 2.
Gerçek güzellik.

Döstuñ ṭâlib-i dîdârı iseñ iy 'âşık /
Var yûri ḳalbûñi âyîne gibi pāk
idegör (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 61, Beyit 5). [**ṭâlib-i**
dîdâr, -ı]

ṭâli'-i naḥsum: Uğursuz, kötü talih.

Ṭâli'-i naḥsumda bir zerre sa'âdet
görmedüm / Ḳara bahtumda
dirîğ âşâr-ı devlet görmedüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 3). [**ṭâli'-i naḥsum**, -da
]

ta'lîm: Ar. Öğretme, öğretim.

Ol tıfluñ olmağ için 'ilm ü edeb
tufeyli / Mîr ehl-i faẓlı kıldı
ta'lîmine muḳarrer (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 6).
[**ta'lîmine**, -i, -n, -e]

ta'lîm eyle: Öğretmek, öğrenmesine
sebepe olmak.

Tederrüse sen Ebü'l-'ilme Bû 'Alî
gelse / Revâdur aña çü tıfl
ebced eyleseñ **ta'lîm** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
24). [**ta'lîm eyle**, -se, -ñ]

Ta'lîm eyle nâleñi çeng ü çeğâneye
/ Bezm-i cihânda sâzuñı düz bu
terâneye (Kara Fazlî Dîvânı,

Muhammes 1, Beyit 2). [ta'lim eyle,]

ta'lim id: Öğrenmek, alıştırmak yapmak.

Leşker-i cerrār u hūn-efşānumuz
kim her biri / Rüstem-i destāna
destān-ı veğā ta'lim ider (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
17). [ta'lim id, -er]

ta'lim-i fenn al: İlim dersi almak.

Gelüp dükkânına her dilber-i nev-
hâtt u sîmîn-ten / Tırâş olup aña
her-gâh ta'lim-i fenn alur andan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
11, Beyit 5). [ta'lim-i fenn al, -
ur]

ta'lim-i pervâz eyle: Uçmayı
öğretmek.

Şâh-bâz-ı tab'um iy Fazlî hümā-
pervâzdur / Yiridür ta'lim-i
pervâz eylesem 'anķālara (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit
5). [ta'lim-i pervâz eyle, -se, -m
]

tama': İstek.

Dişlemekden leblerüñ helvāsını
kesmez **tama'** / Kalmasa ger
'āşīkuñ ağzında dendānı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 4). [tama',]

tāma' ol: Açgözlü, hırslı olmak 2.
nasibine düşmek, sahip olmak.

Hvān-ı sādī senüñ aşuñ degül olma
tāma' / İy dil-i haste yeter
ni'met-i ğam vāye saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3).
[tāma' ol, -ma]

tamāmet: Bütün, hepsi, tamamiyle.

Leblerüñ emdükçe dil söyler hadîs-
i 'İşkuñ / Ādemüñ mey rāz-ı
pinhānın **tamāmet** söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 3). [tamāmet,]

tāmāt: Saçma sapan, uygunsuz söz.

Hulūş-ı 'İşk ile dil oldu hāliş ü
muḥliş / Be şūfî var yūri 'arz
itme zerķ ile **tāmāt** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 34).
[tāmāt,]

tāmi' ol: Tamah etmek, istemek.

Olma lezzātına nefis ile hevānuñ
tāmi' / Lezzeti zillet imiş
sükkeri zehr-i kātîl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9).
[tāmi' ol, -ma]

tamla-: Damla durumunda tane tane
düşmek, damlamak.

Bir kaçre eşk-i çeşmüñ eger yire
tamlasa / Deryā suyu gibi ola
Fazlî her āb-ı telḥ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5).
[tamlasa, -sa]

ta'n: Ayıplama, kötüleme.

Ta'n-ile düşmenlerüm ḥod bağrumı
hūn eyledi / Kāş ezelden

olmayaydı âşinâlıklar begüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 8). [ta'n-ile, -ile]

ta'n eyle: Kınamak, ayıplamak, hor
görmek.

‘Avāmdur didüğüñ ehl-i fazla
eyleme ta'n / Tarîk-i Hâk'dan
olar ola münharif hâşâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit
10). [ta'n eyle, -me]

Endîşe murğî çeng-i elemde zebûn
imiş / Ta'n eylemek fesâne-i
dehre füsûn imiş (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 4).
[ta'n eyle, -mek]

ta'n eyle: Kınamak, ayıplamak.

Baňa ta'n eyleme hüsnine olursam
nâzır / Bâtıl itme hâkî iy şûfî
Hâk'ı gör hâbır (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 15, Beyit 3).
[ta'n eyle, -me]

ta'n id: Şaşırmak.

Ta'n idersin 'İşk ile dîvâne olan
'âşık / Zâhidâ sen aḥmakı
bildüm ḥamâkat söyledür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit
2). [ta'n id, -er, -sin]

Dünyede olmaz leṭâfetde nazîri bir
daḥî / Ta'n ider gülzâr-ı
firdevse fezâsı Lâdik'üñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit
2). [ta'n id, -er]

ta'n id: Kınamak, yermek, ayıplamak,
zemmetmek.

Eşk-i çeşmüm fûrkatinde ta'n ider
deryâlara / Ben kuluña
merḥamet eyle Memî Şâh'um
benüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 4). [ta'n id,
-er]

ta'n it: Kınamak, yermek, ayıplamak.

Baňa ta'n itme olursam cemâli
nûrına nâzır / Muḥammed
ümmetisin şûfiyâ Allah'ı gör
hâbır (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 7). [ta'n it, -
me]

taña kal: Şaşırp kalmak, hayrete
düşmek.

Kâzib olur mı seni ḥurşîde tesbîh
eyleyen / Şubḥ-ı şâdık
gördüğince yüzüñi ḳalır taña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28,
Beyit 4). [taña ḳal, -ur]

ta'n-ı düşmen: Düşmanın ayıplaması.

Bend-i yârân baḥr-i cānân ḳahr-ı
dehr-i pîre-zen / Zecr-i ğurbet
ta'n-ı düşmen miḥnet-i ḥubb-ı
vaṭan (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 2, Beyit 7). [ta'n-ı
düşmen,]

ta'ni tā'ün: Bilinen veba
hastalığından.

Ta'ni tā'ününden aġyāruñ kırıldı
ehl-i 'İşk / Serverâ ol itleri kır
kim ola def'-i riyyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2).
[ta'ni tā'ün, -ın, -dan]

tannāz: Eğlenen, alay edici.

Meclisüñ haşre degin zevk ü
şafâdan pür olup / Hem-nişînüñ
ola biñ dilber-i şüh u **ṭannāz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 37). [*ṭannāz*,]

tañrı: Allah.

Tañrı arslanı ‘Alî haqqı-y-çün
oldur ad ile / Pîşe-i cûd u
şecā’atden yekûn-ı şîr-i ner
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 26). [*tañrı*,]

‘İdüñi **Tañrı** mübârek ide şavmuñ
makbûl / ‘İd-i muqbil ‘azamet
bende-i kâbil iqbâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 45).
[*tañrı*,]

tapu: Huzur.

Her günün ‘İd ü giceñ devlet ile
kadr ola / Rûz u şeb ola
müyesser **ṭapuña** ni‘met ü nân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 36). [*ṭapuña*, -n, -a]

tapu: Allah'ın huzuru, makamı, katı.

Ṭapuña hilye-i ‘ilm ile hülle-i ‘ilmi
/ Müyesser eylemiş ol Hâzret-i
‘alîm ü selîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 27).
[*ṭapuña*, -ñ, -a]

tapuñ: Hizmet.

Kemâl ü devlet ile çün **ṭapuñ** durur
hâkân / Kuluñ da hüsni kelâm
ile oldı hâkânî (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 14, Beyit 32).
[*tapuñ*,]

târ: (Fa.) Saç teli.

Zülfünüñ her **târı** bir ejder görünür
Fazliyâ / Kim bilür ne sihr ider
ol gözleri cādū saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit
5). [*târı*, -ı]

târ: Dar, teng.

Haşmuña taht u tâcı Hudâ
görmeyüp revâ / Taht oldı dâr
çeşmine başına tâc **ṭar** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
9). [*ṭar*,]

târ ü mâr id: Dağıtmak, perişan
etmek.

Ger çekse bir kalem gele biñ tîğ-
zen-i berîn / Bir tîğ ursa biñ
kalemi ide târ ü mâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
16). [*târ ü mâr id*, -e]

tarab: Eğlence, şenlik.

Halka şādî vü **ṭarab** cāmını feyz
itdi kamu / Oldı ol cām-ı tarab-
nâkla herkes hoş-hâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
4). [*ṭarab*,]

taraf-ı hücre-i şütür: Deve odasının
tarafı.

Tavâf idüp **ṭaraf-ı hücre-i şütür**
mânend / Kılâm çü mest-i şütür
rakş gird-i hücrede ben (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 41). [taraf-ı hücre-i şütür,]

tarāka: Gumbürtü.

Bu āteş işlerinden çok **tarāka** kopdı 'ālemde / Delice ara yirde oldı ser-geşte tutup sevdā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 44). [tarāka,]

tarāvet: Tazelik, canlılık.

Çeşme-i mihirden akıtdı **tarāvet** ābın / İtdi sîr-āb cihān bāğını yek-ser nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 7). [tarāvet,]

tārem-i a'lā: En yüce gök. 2. Arş.

Kuruldı gūne-gūne çerh-āsā haymeler bir bir / Şanasın kim yire indı toköz kat **tārem-i a'lā** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 11). [tārem-i a'lā,]

tārem-i çārum: Göğün dördüncü katı (Hz. İsa Peygamberin göğün katında olduğu bağlamında).

Menzil-gehi olmazdı anuñ **tārem-i çārum** / Olmasa saña ümmet eger 'İsi-yi Meryem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5). [tārem-i çārum,]

tārem-i çerh-i berîn: Bütün feleklerin kubbesi.

Düşde gördüm olmuşam iy Fazlî mäh ile qarîn / Bezm-gāh olmuş baña bu **tārem-i çerh-i berîn**

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 24, Beyit 9). [tārem-i çerh-i berîn,]

tārem-i sipihr-i berîn: Bütün feleklerin kubbeleri.

Yıkıl iy **tārem-i sipihr-i berîn** / Söyün iy sem'-i kubbe-i zerrîn (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 11). [tārem-i sipihr-i berîn,]

tārîh: "Ebced" hesabıyla düşürülen târih.

Fazlî işitdügünde didi du'ā vü **tārîh** / İclāl ü 'ömr bākî 'ilm ü edeb müyesser sene dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7). [tārîh,]

Vefâtına didi **tārîh** Fazlî / Yirin nūr eylesün Allāh Cebbār sene dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2). [tārîh,]

Seng-i mezârı üzre **tārîh** yazdı kudret / Hâk ideli münevver budur Maķām-ı Maħmūd sene dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 3). [tārîh,]

tārîh: "Ebced" hesabıyla düşürülen târih.

İşidüp didi **tārîhini** Fazlî / Şehe Behrām-ı meh oldı siliḥ-dār sene dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 7). [tārîhini, -i, -n, -i]

Didi **tārīhin** beşāret eyleyüp /
Aḥmedā yümn-ile olduñ defterī
sene dokuzyüzellidört (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 8).
[tārīhin, -i, -n]

Görüp Fazlî didi **tārīhin** anuñ /
Zihî a'tā vü ni'met bârek-Allah
sene dokuzyüzellialtı (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 7).
[tārīhin, -i, -n]

Didi **tārīhin** işidüp Fazlî / Ebed
olsun ziyāde zî-rif'at sene
dokuzyüzellidört (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 5, Beyit 11).
[tārīhin, -i, -n]

tarik: Ar. Maddî ve manevî yol.

Ṭarīkince iderler bir hüner izhārına
güşiş / K'alup in'ām u ihsânı
geyeler hil'at u dîbā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
64). [ṭarīkince, -in, -ce]

Zamîr-i rüşeni āyîne-i
münevverdür / Ki her **ṭarīk** ile
rüşendür aña şüret-i hāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
11). [ṭarīk,]

tarik ol: Karanlık olmak, kararmak.

Ḳabri tārīk olmasun bir dem /
Pertev-i nūr-ı Ḥaḳ çerāğ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 64). [tārīk ol, -
ma, -sun]

tarik-i hak'dan ol: Allah'ın yolundan
olmak.

'Avāmdur didüğüñ ehl-i fazla
eyleme ta'n / Ṭarīk-i Ḥaḳ'dan
olar ola münḥarif ḥāşā (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit
10). [ṭarīk-i ḥaḳ'dan ol, -ar]

tarik-i hakk: Allah yolu.

Güm-rāh olurdu rāh-ı ḍalāletde
cümle ḥaḳ / Şer'üñ ṭarīk-i
Ḥaḳka ger olmasa reh-nümā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 8). [ṭarīk-i ḥaḳk, -a]

tarik-i işk-ı pāk: Temiz aşk yolu.

Ḥākuñuñ her zerresin kıl kuhl-i
erbāb-ı nazar / Gel ṭarīk-i 'ışk-ı
pāka ḥāḳ-i pā ol iy gönül (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 125, Beyit
1). [ṭarīk-i 'ışk-ı pāk, -a]

ta'rîz eyle: Söz dokundurmak,
taşlamak 2. yıkmak; bitkin, perişan
etmek.

Pākdur dāmeni çün gerd-i riyādan
rindüñ / Dāmen-ālūde görüp
eyleme şüfi ta'rîz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 4).
[ta'rîz eyle, -me]

tarz: Biçim, şekil, suret.

Tîğ-ı zebānı çekdi gazel **ṭarzına**
kalem / Tā kim ola bu tîğ u
kalem-i dehre yād-gār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
28). [ṭarzına, -ı, -n, -a]

Lîk yok medḥüñe gāyet ne diyem
vaḳti durur / Şimdiden girü
gazel **ṭarzına** çeksem süḥanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 23). [ṭarzına, -ı, -n, -a]

taş: Taş.

Seyr idüp böyle hâzân olduğımı
gül-zâruñ / **Taşlar** ile döğünüp
nâle ider âb-ı revân (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 13*).
[taşlar, -lar]

taş: Dış.

Allar geyse içine **taşına** ben
bûlbûlûñ / Hûn-ı dilden al ider
ol gül derûnın lâle-vâr (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit
2*). [taşına, -ı, -n, -a]

Ayağûñ **taşını** koçdum kılup
eşkümle hûn-âlûd / Ben anı
lâ'l-veş ol hâtem-i zerrîne taş
itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 6*). [taşını, -ı, -
n, -ı]

taş: Doygunluğa erişerek dışarı çıkma,
taşmak.

Taş olsa bu firâka **taş**a bağı
doymaya / Kimdür bu demde
kılmaya leyl ü nehâr âh (*Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 22*). [taş, -a]

taş: Taşmak, sığmamak.

Taşân taşında bir cem'iyet itdi /
K'anuñ vaşfını söyler cümle
efvâh (*Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 4, Beyit 4*). [taşân, -ân]

taş: Bazı kütlelerden kopan sert, katı
madde.

Ehl-i 'İşk içre şeh-i devlet-penâh
oldum bugün / Aç işigûñ **taş**ı iy
dilber penâh oldu baña (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit
3*). [taş, -ı]

Gayruñ öñince varur lûtf-ile
yumşaklık ider / **Taş** kayadur
baña geldükçe ol âfet ammâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22,
Beyit 3*). [taş,]

Cûş u hürûş idüp bu hevâ ile baħr-
vâr / Dögsün başını **taşlara**
enhâr Yâ Hüseyn (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24*).
[taşlara, -lar, -a]

taş: Dış, dış görünüş.

Töp-ı âhumdan benüm **taşına**
gelmez hiç zarar / Kal'a-i derd
ü belânûñ ne 'aceb bünyâdı var
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90,
Beyit 2*). [taşına, -ın, -a]

Didiler şaķın seni tutar cefâsı
taşına / Geldi hep didükleri ben
mübtelânûñ başına (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1*).
[taşına, -ın, -a]

taş it: Taş haline getirmek,
acımasızlaştırmak.

Ayağûñ taşını koçdum kılup
eşkümle hûn-âlûd / Ben anı
lâ'l-veş ol hâtem-i zerrîne taş
itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 6*). [taş it, -dü,
-m]

taş vağ: Aralıksız taş atmak, taş
tutmak.

Başına taş yağsa yoluñda şu kim
yüz döndere / Başum-içün anı
kim müftî-i hüccet taşlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit
5). [taş yağ,]

taşa çal: Yere fırlatmak, fırlatıp atmak,
gözden çıkarmak.

‘Ākıbet taş a çalar cām-ı hayâtı çü
felek / Lâle gibi yûri ur bağıruña
dâğ-ı ħarmân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 21).
[taş a çal, -ar]

taşa ur: Taşa vurmak.

Gördiler meclis-i gül-zâra ħarîf
oldı ħarîf / Lâleler urdı taş a
sâğar-ı lâ‘lini hemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
5). [taş a ur, -dı]

taşdı’: Baş ağrıtmak, can sıkma.

Sözün tatvîl idüp Fazlî igende
virme **taşdı’i** / Du‘â-yı
devletine kıl hemânâ fetĥ-i
destânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 48). [taşdı’i, -i
]

taşdı’i: Baş ağrıtmak, can sıkma,
rahatsız etme.

Ķo tatvîli yetervir şâha **taşdı’i**
hemân Fazlî / El açup kıl du‘â
ihlâş ile oldur saña evlâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
69). [taşdı’i,]

taşdı’-i ‘izâm eyle: Büyük edip
uzatmak.

İtme tatvîl-i kelâm eyleme taşdı’-i
‘izâm / Aç elün şıdk ile ol şâha
du‘â eyle hemân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 28).
[taşdı’-i ‘izâm eyle, -me]

taşdı’-i ‘izâm it: Büyük edip uzatmak.

Aç elün eyle du‘â çünkü du‘adur
mağşud / İtme taşdı’-i ‘izâm
eyleme tatvîl-i kelâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
30). [taşdı’-i ‘izâm it, -me]

tās-ı hūrşîd: Güneş gibi parlak tas.

Tās-ı hūrşîd alup destine kanuñ
tolınur / Nakd-i ihsānuñı tā
senden ide cer nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
28). [tās-ı hūrşîd,]

tāsi’an: Dokuzuncu olarak.

Tāsi’an cānib-i Mevlā’ya teveccüh
ya’ni / Mā-sivā olmaya andan
seni bir dem şāğil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26).
[tāsi’an,]

taşla-: İğneleyici söz söylemek,
eleştirmek.

Başına taş yağsa yoluñda şu kim
yüz döndere / Başum-içün anı
kim müftî-i hüccet **taşlar** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit
5). [taşlar, -r]

taşra: Dışarı.

Bir adım kehf-i vefādan **taşra**
başmayam kadem / Fazliyā

pāyum şikest olsa eger Kıtmır-
veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
99, Beyit 5). [taşra,]

taşra ol: Bir şeyin, durumun dışında,
haricinde olmak.

İrişdi hücre sine çün Burāk hem-çü
şütür / Bu hücre den şütür taşra
oldı sâye-figen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19).
[taşra ol, -dı]

taşvîr: Görüntü 2. suret 2. şekil.

Ehl-i diller göricek âyîne de
taşvîr üñi / Bağrı na başmış
yatur 'İsâ'yı Meryem şandılar
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 5). [taşvîr üñi, -i, -üñ]

taşvîr eyle: Resmetmek; anlatmak,
ifade etmek.

İki cânibde taşvîr eylemişler zülf-i
müştüñ / Çözüp ol kâkül-i
zîbâlarıñ gerdâna yazmışlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92,
Beyit 3). [taşvîr eyle, -miş, -ler
]

taşvîr id: Çizmek, resmini yapmak.

Şûretüm bir zer varakdur k'anda
nağğâş-ı belâ / Kilk-i
müjgânımla miñnet nağşını
taşvîr ider (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 68, Beyit 4). [taşvîr id, -
er]

taşvîr id: Resmetmek, betimlemek.

Hall idüp her-dem sevâd-ı çeşmi
nağğâş-ı hayâl / Levha-i dilde
şanemler şûretin taşvîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69,
Beyit 3). [taşvîr id, -er]

tatlu: Hoş, latîf, ruhu okşayan, hoş
giden, güzel.

Didi kim olsa **tatlu** kısmından /
Her ne olursa lâ-'ale't-ta'yîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5,
Beyit 5). [tatlu,]

tatvîl: Ar. Uzatmak, uzatılmak.

Ko **tatvîli** yetervir şâha taşdî'i
hemân Fazlî / El açup kıl du'â
ihlâş ile oldur saña evlâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
69). [tatvîli, --i]

tatvîl: Uzatma, uzatılma.

El getür **tatvîl** ko Fazlî du'âdur çün
ğaraž / Kıl du'â ihlâşla eyle
kelâmuñ muhtaşar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 21).
[tatvîl,]

tatvîl eyle: Uzatmak, gereksiz sözler
sarf etmek.

Du'âya el getür Fazlî kelâmuñ
eyleme tatvîl / Du'âdur çün
ğaraž eyle du'âya feth-i destânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 32). [tatvîl eyle, -me]

tatvîl id: Uzatmak, gereğinden fazla
konuşmak.

Sözün tatvîl idüp Fazlî igende
virme taşdı'ı / Du'â-yı
devletine kıl hemânâ feth-i
destânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 48). [tatvîl id,
-üp]

tatvîl-i kelâm eyle: Sözü gereğinden
fazla uzatmak.

Aç elün eyle du'â çünkü du'âdur
mağşud / İtme taşdı'-i 'izâm
eyleme tatvîl-i kelâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
30). [tatvîl-i kelâm eyle, -me]

tatvîl-i kelâm it: Uzun söz etme.

Fazliyâ el aç du'âyâ itme tatvîl-i
kelâm / Umaram mağbûl ola
vaqt-i icâbetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
30). [tatvîl-i kelâm it, -me]

tatvîl-i kelâm itme: Uzun söz etme.

İtme tatvîl-i kelâm eyleme taşdı'-i
'izâm / Aç elün şıdık ile ol şâha
du'â eyle hemân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 28).
[tatvîl-i kelâm itme,]

tavâf id: Kutsal sayarak etrafında
dolaşmak.

Tavâf idüp taraf-ı hücre-i şütür
mânend / Kılâm çü mest-i şütür
rakş gird-i hücrede ben (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
41). [tavâf id, -üp]

tavâf-gâh: Tavafe edilen yer.

Milkün çü Ka'be oldı cihâna **tavâf-**
gâh / Semsîr-i zer-niyâmuñ aña
nâr-dân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 19).
[tavâf-gâh,]

tavar: Davar, küçükbaş hayvan.

Hayf arpaya ki zâyi' idüp ekl ide
müdâm / Kıymetde yidügi
'alefe degmeyin **tavar** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
15). [tavar,]

tavf eyle: Tavafe etmek, etrafında
dolaşmak.

Ka'be-i küyüñi tavf eylemege
niyyet idüp / Her şehir tâ'at
içün şubh bürinür ihrâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
22). [tavf eyle, -meg, -e]

tavîl id: Uzun etmek.

'Adûlaruñ ola mağhûr u döstlaruñ
şādān / Sa'âdet ile tavîl ide
'ömrüñi müte'âl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 34).
[tavîl id, -e]

tavîl id: Uzun etmek.

'Adûlaruñ ola mağhûr u döstlaruñ
şādān / Sa'âdet ile tavîl ide
'ömrüñi müte'âl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 34).
[tavîl id, -e]

ta'vîz id: Bedel olarak verme.

Ten ü cān u dil ü dînini fedâ itdi
saña / Bes durur Fazlî'ye bir

büse iderseñ ta'vîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [ta'vîz id, -er, -se, -ñ]

tavk-ı muhabbet: Muhabbet halkası.

Bend itdi gerden-i dile tavk-ı muhabbetüñ / Kaṭ' itdi her 'alākayı ahrār Yā Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8). [tavk-ı muhabbet, -üñ]

tavşan kanı: Parlak ve koyu kırmızı renk 2. tavşan oğlanının (sâkî) şarabı; arg. pasif eş cinsel erkeğin (sâkî) şarabı (TBAS, 277).

Dilkülenme herkese nüş eyle **tavşan kanı** mey / Gürbe şüfî müşek iken kârı nice şîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6). [tavşan kanı,]

tavşif id: Nitelendirmek, vasıflarını saymak.

Hemîşe tâ şütür ü hücreñ ideler tavşif / Şütür-dilân zemîn hücre-dâr cümle zemen (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 56). [tavşif id, -e, -ler]

tavvâf kıl: Tavaf etmek.

Kim Ka'be kapuñ tavvâf kıldı / Qaddâ'afe rabbehu sevâben (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [tavvâf kıl, -dı]

tavağ ol: Dayanak olmak.

Şecer-i 'ömri pâydar oluban / 'Avn-i Hâk dâyimâ tayağ olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 68). [tayağ ol, -sun]

ta'yîn: Atamak, göndermek, belirlemek.

Gerçi yüz reng ile zeyn itmiş idi anı bahâr / Virdi **ta'yîn** aña reng ile harîfüñ düzeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 8). [ta'yîn,]

tâyir-i evc-i ikbâl: Baht gökyüzünün kuşu.

Mâh-ı nev şanma görinen ki ser-i şeh-peridür / Uçmağ ister bu yaña **tâyir-i evc-i ikbâl** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 7). [tâyir-i evc-i ikbâl,]

tâyirü'l-hevâ: Gökte uçan.

Kavs-i kuzah mişâl idi hey'etde gerçi kim / Sür'atde lîk tîr gibi **tâyirü'l-hevâ** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 4). [tâyirü'l-hevâ,]

tavy: Bükme, dürmek.

Keremden gerçi Hâtem dem ururdi devr-i cû-dilde / Anuñ da defteri **tavy** oldı nâmidur hemân peydâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 60). [tavy,]

tavy id: Aşma, üzerinden geçme, katetme.

Ṭayy ide Ḥātem-i Ṭay nāme-i cūdı
ol dem / Bilse nāmīdūgin ol
nāme ye anuñ ‘ūnvān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
24). [ṭayy id, -e]

Ṭayy ide Ḥātem-i Ṭay nāme-i cūdı
ol dem / Bilse nāmīdūgin ol
nāme ye anuñ ‘ūnvān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
36). [ṭayy id, -e]

tavy id: Atlamak, üzerinden geçmek,
katetmek // dolaşmak.

Nāmesin ṭayy ide gūş itse saḥāda
nāmuñ / Gerçi kim Ḥātem-i
Ṭayy oldu seḥā ile be-nām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 20). [ṭayy id, -e]

tavy it: Üzerinden geçmek, aşmak;
ortadan kaldırmak, yok etmek.

Midḥatun rāhını ṭayy itmede ‘āciz
oldı / ‘Arşa-i ‘arşı egerçi
ṭolanur peyk-i ḥayāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
40). [ṭayy it, -me, -de]

tażarru’: Yalvarma, yakarma 2. dua;
istek.

Tażarru’lar idūñ siz de eḥaḳḳa / Ki
vaşl ide beni ol pādîşāha (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 25,
Beyit 7). [tażarru’lar, -lar]

tāze: Genç.

Āvāre iken ‘İşḳına ol **tāze** cūvānuñ
/ Mıkrāz-ı ḡamından şu ki yüz
döndüre anuñ (Kara Fazlî

Dîvânı, Murabba 10, Beyit 5).
[tāze,]

tāze: Genç, körpe yeni yetme 2. sevgili.

Cem’ile dîvânı taḥḳīḳ ger yazarsa
nesh ider / Ḥaṭṭuñ evşāfında
Fazlî **tāzeler** dîvān okur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
7). [tāzeler, -ler]

tāze: Canlı, körpe.

Ger ide mihr-i ‘aṭāñ u āb-ı luṭfuñ
terbiyet / **Tāze** vü ter kırmızı
güller bitüre ḥār u ḥas (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
11). [tāze,]

O **tāze** ḡonce k’açıldı riṣāz-ı
devletde / Mūdām ola ter ü **tāze**
çü naḥl-i büstānī (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 37).
[tāze,]

İy **tāze** būy-ı ḥulḳuñ ile büstān-ı
‘adl / Ḥürrem hevā-yı luṭfuñ ile
gül-sitān-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 1).
[tāze,]

tāze: Canlı.

Ḥaşr olup zevḳ ü şafāya yine
bulduk **tāze** cān / Ol şafādan
vaḳtümüz ḡāyet kıyāmetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 5). [tāze,]

tāze: Dinç görünüşlü, yıpranmamış,
körpe.

Yine bir **tāze** dilber sevdi Fazlî
şimdi ‘ālemde / Bulınmaz
behcet ü ḥüsn ü bahāda hīç aña

hem-tā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 6). [tāze,]

tāze: Daima canlı / diri / körpe.

‘Āleme köhne bahār ile irüp bir
‘ālem / Kim eger tāze bahārı
görüp ol hoş zemeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
11). [tāze,]

tāze: Canlı / zinde.

Dest-i cūd ile bulur zīveri ‘aḳd-i
eyyām / Bād-ı luṭf ile olur tāze
gül-istān-ı cihān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 23).
[tāze,]

Dönüp dolāblar saçdı yine şu yirine
āteş / Temāşā bāḳi oldu tāze ter
çün gülşen-i ḥaḍrā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 46).
[tāze,]

Daḥı bir ḡoncedür tāze cihān
bāḡında ol dilber / Ḳadi serv ü
yañaḡı gül ruḥı lāle gözi ‘abher
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 5). [tāze,]

tāze tāze: Yeni yeni 2. yeni oluşmuş.

Şırtında şan yağırlandıur tāze tāze
gül / Her laḥza bûy-ı mevt
gelür andan āşikār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 12).
[tāze tāze,]

tāze ter kıl: Sulamak; taze can
vermek, canlandırmak; pek latif, güzel
ihanda bulunmak.

Sürür ile geçüp her rûzı sūr olsun
sa‘âdetle / Gül-i sūrîsini kılsun
hemîşe tāze ter Mevlā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
71). [tāze ter kıl, -sun]

tāze ter ol: Yeni olmak, zamanı
geçmemek; genç ve dinç olmak.

Yüz kodılar ḥāke pā-der-gil olup
düşmenleri / Tāze ter oldu bulup
neşv ü nemā bustān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 19). [tāze ter ol, -dı]

tāze vü ser-sebz: Yeni ve taze yeşil.

Ne ḳadar tāze vü ser-sebz ise
berg-i ‘ömrüñ / Zerd idüp pîre
berāber ider anı devrān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
17). [tāze vü ser-sebz,]

tāze vü ser-sebz id: Yeşil ve taze
olmak.

Gülşen-i devletüñi tāze vü ser-sebz
ide Ḥaḳ / ‘Ömrüñüñ hîç
bahārına irişmeye ḥazān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
42). [tāze vü ser-sebz id, -e]

tāze vü ser-sebz ol: Taze ve yemyeşil
olmak.

Tāze vü ser-sebz olup kıl geşt-i bāḡ
u bustān / İrmesün ‘ömrüñ
gülistānına āşār-ı ḥazān (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
32). [tāze vü ser-sebz ol, -up]

tāze vü ter: Taptaze, tazecik.

Olmasa bāğ-ı vücūd içre eger
çeşme-i nuṭk / Gül ü reyḥān-ı
cihān olmaz idi **tāze vü ter**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 4). [tāze vü ter,]

Umaram dikmelerine irişe neşv ü
nemā / Olalar **tāze vü ter** bāğ-ı
‘atāsında müdām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 29).
[tāze vü ter,]

tāze vü ter: F. Çok körpe, çok taze.
Pek lâtîf.

Gül-sitān-ı mekremetde bir dıraḥt-ı
tāzedür / Dāyimā olsun nihāl-i
‘ömri Yā Rab **tāze vü ter**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 9). [tāze vü ter,]

tāze vü ter: Taze ve yeni; genç ve
güzel.

Kıldı ol āb-ı muşaffā ile hep **tāze
vü ter** / Cümle eşcāra virüp
neşv ü nemālar nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
8). [tāze vü ter,]

tāzelik: Dinç görünüşlü, yıpranmamış,
körpe.

Tāzelikte o serv-i bāğ-ı cinān /
Hāke düşdi bu ne ‘alāmetdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 24). [tāzelikte, -
de]

teb: Ateş, hararet, sıcaklık.

‘Arız oldu yine beñzer ki hevādan
aña **teb** / Zerddür çihre-i ‘āşık
gibi rüy-ı büstān (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 33, Beyit 4).
[teb,]

Teb ü tāb ile ne lāzım bedenüñ ola
za‘îf / Nev-cüvānsın saña
kuvvet yaraşur sultānum (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 5).
[teb,]

teberi: Baltaya benzer bir silah.

Peyk-i ‘îd irdi getürdi yine şādî
ḥaberin / Elde zerrîn **teberidür**
görünen şanma hilāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
3). [teberidür, -dür]

teberrā: Uzaklaşma, uzak durma;
sevmeyip yüz çevirme.

Terk idüp başdan külāhı hırkayı
ḥark eyledi / Baş açuk abdāl
olup dehrüñ **teberrāsındayuz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 4). [teberrāsındayuz, -sı, -
nda, -y, -(u)z]

teberrā id: Uzak durmak.

Cihāndan teberrā idüpdür kamu /
Çü Fazlî kalıpdur tevellā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 7). [teberrā id, -üp, -dür]

tecellā: Tecelli yeri, görünme yeri.

Tür-ı kalb üzre münācāt eylerüz
Mūsî-şîfat / Yanmışuz eymen
gibi Ḥakk’uñ **tecellāsındayuz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 18). [tecellāsındayuz, -sı,
-n, -da, -y, -uz]

tedārik-i mā-fāt: Elde olmayan tedarik, tedariksizlik.

Şu 'ömre hayf iderüm k'olmadı
du'āñ ile şarf / N'idem şehā
budur ancak **tedārik-i mā-fāt**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 22). [tedārik-i mā-fāt,]

tedbîr: Bir şeyi önlemek için
başvurulan çare.

İdüp aḥkāmuñi kânün-ı 'adāletle
kavî / Buldı **tedbîrūñ** ile kaşr-ı
vezāret iḥkām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 18).
[tedbîrūñ, -üñ]

tedbîr eyle: Bir işi önlemek veya
yapılmasını sağlamak için gereken
hazırlıkları yapmak, gerekli çarelere
başvurmak.

Rāyı takdîre muvāfiḳdur ne tedbîr
eylese / 'Aḳl u fehm ile o şeh
Cemşîd-i fikretdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
15). [tedbîr eyle, -se]

tederrüs: Ders almak, ders telâkkî
etmek.

Tederrüse sen Ebü'l-'ilme Bū 'Alî
gelse / Revādur aña çü tıfl
ebced eyleseñ ta'lîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
24). [tederrüse, -e]

te'essüf: Eseflenme, kederlenme.

Sînesin dāyım **te'essüfden**
dögüpdür taḅllar / Vā saña iy
düşmen-i bed-i'tiḳād u bed-

güher (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 10).
[te'essüfden, -den]

te'essüf eyle: Acımak, üzölmek,
kederlenmek.

Te'essüf eyleyüp müşt ile döğdi
sînesin her taḅl / Ki niçün ḥaşre
dek olmaz bu şādî günleri ibḳā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 7). [te'essüf eyle, -y, -üp]

tefāvüt: Farklılık,.

Şi'rden şi're **tefāvüt** çoğ olur iy
'ārif / Kimi ḥanzal gibi telḥ ü
kimi sîrîn çü şeker (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 27).
[tefāvüt,]

tefāzül: Erdemli olma, üstünlük
bulma.

Nev'-i insānede nuṭḳ ile **tefāzül**
vardur / Ḥazef üzre şadefe dürr
iledür nîteki fer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 6).
[tefāzül,]

teferrüc-gāh ol: Gezinti yeri olmak.

Kāfirem māyîl olursam bāğ-ı
firdevse baña / Ger teferrüc-gāh
ola ol dergeh-i gerdün-fezā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 3). [teferrüc-gāh ol, -a]

tehem-ten: İran kahramanlarından
Rüstem (Gücü ve cesurluğuyula
bilinir)2. güçlü, cesur savaşçı;
Seydîzāde Mehmed Paşa (ö.
1095/1684).

Sehm-i sehminden olur Behrām-ı
bī-ārām rām / Güstehem hem
cân virüp tenden **Tehem-ten** el
çeker (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 19). [tehem-
ten,]

tehî: Boş, faydasız.

N'ola her-dem ney gibi efgân
idersem sâkiyâ / Ğayrdan olup
tehî oldu derûnum pür-hevâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,
Beyit 3). [tehî,]

tehî ol: Boş olmak.

Ger tehî ola ğamuñdan dil-i pür-
ğam bir dem / Cānda ne zerre
kadar zevk ola cānâ ne şafâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15,
Beyit 4). [tehî ol, -a]

tehmeten: Eskiden İranlı kahraman
Zaloğlu Rüstem'in lâkabı olup,
kahraman mânâsıyla kullanılır.

Tîġı ger rûz-ı veġâ 'arz-ı şecâ'at
itse / Kahr ile zâr u zebûn ide
niçe **Tehmeten'i** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 14).
[tehmeten'i, -i]

tek: "Sadece, bir " anlamlarında sıfat.

Gel iy ecel lutf eyle kıl ben ħasteyi
cāndan cüdâ / **Tek** bir nefes
olmayayın 'âlemde cānāndan
cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
32, Beyit 1). [tek,]

Tek kabûl itsünler iy dil-dâr ben bî-
çâreden / İtlerüñe üstühvân-ı
cism-i sūzānum fedâ (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit
4). [tek,]

Cüft olup aġyâre **tek** mihr ü vefâlar
itmesün / 'âşıka yâr itdüġi cevır
ü cefâdan kim kaçar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit
2). [tek,]

Sâkî yanumda **tek** tolu olsun yataġ
hemân / Mey-ĥâne ġüşesi baña
zîbâ yataġ durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [tek,
]

tek eyle: Tek, yalnız 2. yeter ki.

Tek eylesün şütürü meyl-i ĥücreme
kılayın / Derûn-ı ĥücremi ĥâr-ı
şütürle pür sūzen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24).
[tek eyle, -sün]

tek hemân: Yeter ki!.

Tek hemân ġayr-ile yâr olmak
...eksik / Ĥâşa-lillâh dimezem
âteş-i hicrâne belâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [tek
hemân,]

tek ü tâz it: Öteye beriye koşturmak.

Ĥamdülillâh yine irişdi Şafâ'ya
ĥüccâc / Herbiri sa'y idüben
gerçi ki itdi tek ü tâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
2). [tek ü tâz it, -di]

tekâsül: Üşenmek, tembelcesine
davranmak.

Gider ihmâli ġöñülden bu **tekâsül**
nice bir / Koya mühmellüġi gel
olma igende mühmil (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 33). [tekâsül,]

tekbîr id: Tekbir getirmek, "Allâhu ekber" demek.

Cân u dilden gelüñüz şıdık ile tekbîr idelüm / Rûz-ı tekbîr ü dem-i zıkr durur vaqt-i nemâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 6). [tekbîr id, -elüm]

tekbîr it: "Allâhü ekber" demek, Allâh'a hamd etmek.

İd idüp hüccâc-veş tekbîr itdiler güzât / Kâ'be çıkdı hün-i düşmen oluben kurbân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 21). [tekbîr it, -di, -ler]

tekellüm: Söyleme, lakırdı etme, konuşma.

O hercâyi kılur hercâda gayr-ile **tekellümler** / Görüp ben reşkden âh eylerüm güm güm cihân gümler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [tekellümler, -ler]

tekfîr id: Bir kimseyi kâfîr saymak, kâfîr olduğuna hükmetmek.

Küfr-i zülfîn ol bütün her kim ki imân bilmeye / Dîni için müfti-i 'uşşâk anı tekfîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4). [tekfîr id, -er]

tekrâr: Bir daha, yeniden.

Çeşm-i ser-mestüñden olmuşdı gönül iy yâr mest / Şevk-i cām-ı lâ'l-i nābuñ eyledi **tekrâr** mest (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [tekrâr,]

Yine **tekrâr** yazılmağa huṭūṭ-ı gülşen / Şafḥa-i bâğa ider berg-i ḥazân zer-efşân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 2). [tekrâr,]

tekrâr eyle: Tekrar etmek, (Bir şeyi) yeniden yapmak veya söylemek.

Her şubḥ u şām vird-i zebân eyleyüp müdām / Nām-ı şerîfün eyleye tekrâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 45). [tekrâr eyle, -y, -e]

tekve kıl: Dayanmak, güvenmek.

O tahta kılma tekve o tâca şakın gurûr / Ne tâc bâkîdür saña ne taht ber-karâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 31). [tekve kıl, -ma]

tekve-gâh: Far. 1. Tekke yeri. 2. Dayanacak, istinat edecek yer.

Senüñ mihrüñle iy meh sînem üzre iki dāğum var / Yanar ğam **tekve-gâhında** iki rûşen çerāğum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [tekve-gâhında, -ı, -n, -da]

tekve-i dehr: Dünya tekkesi.

Tekve-i dehr içre düşdüm ayağına cümleden / El çeküp ben eyledüm pîr-i muğânı ihtiyâr

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [tekye-i dehr,]

tekye-i hüsn: *Güzellik tekkesi.*

Geçelden **tekye-i hüsn** içre ol şeh
şadr-ı hübâne / Işıklar gibi
‘âşıklar baş açdı girdi meydâne
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 5). [tekye-i hüsn,]

O meh kim tekye-i hüsnüñ şeh-i
şāhib-kemālidür / Güneş yaluñ
ışkıdur hîdmetinde pāy-mālidür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 1). [tekye-i hüsn, -üñ]

tekye-i ihsân: *Ihsan tekkesi.*

Tekye-i ihsânı kim bir hoş ziyâret-
gāhdur / Yüz sürer dā’im
mücerredler ulu der-gāhdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 1). [tekye-i ihsân, -ı]

tekye-i ‘ışk: *Aşk tekkesi.*

Ser virür her güşede ‘uşşāk
serverler gibi / **Tekye-i ‘ışk**
içre çok kurbāna gelmiş şāt-ı
‘ışk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
111, Beyit 6). [tekye-i ‘ışk,]

Gice gündüz yanan nār-ı ğam ile
sîne dāğıdur / Kim anuñ tekye-i
‘ışkında bir yanar çerāğıdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 9). [tekye-i ‘ışk, -ın, -
da]

Olup ol nev-cüvānuñ tekye-i
‘ışkında dil mihmān / Lebi
esrārına cān ile oldı vālih ü
hayrān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 3). [tekye-i
‘ışk, -ın, -da]

tekye-i miḥnet: *Eziyet/sıkıntı tekkesi.*

Nice bir tekye-i miḥnetde qarār
eyleyelüm / Girelüm bir
nemede ‘ışk ile kār eyleyelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
28, Beyit 1). [tekye-i miḥnet, -
de]

tekyelen: *Bağlanmak, sahiplenmek, bel
bağlamak, güvenmek.*

Tekyelenme cennete zāhid ki
bunda ‘ārifüñ / Güşe-i mey-
hāne gibi bir serāsı yok degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 5). [tekyelenme, -me]

telh: *Acı .*

Şi’rden şi’re tefāvüt çoğ olur iy
‘ārif / Kimi ḥanzal gibi **telh** ü
kimi sîrîn çü şeker (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 27).
[telh,]

telh it: *Acıtmak, acı vermek.*

Telh itdi meclisi қо yakılsun rakīb-
i ḥar / Billāh sāḳiyā ṭolular şun
şarāba baş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 105, Beyit 3). [telh it, -di
]

temām: *Bütün, eksiksiz.*

Şimdi qahr ile felekden almağ-ıçün
intikām / Şundılar bir cür’a kim
biñ yıl yaşar içen **temām** (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 12). [temām,]

temām: Eksiksiz, tam olarak, tamamen.

Mağdem-i pākı cihān halkını teşrīf
itdi / Oldı āsūde yine
memleket-i Rūm **temām** (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 32, Beyit
13). [temām,]

temām eyle: Tamamlamak.

Ġarḳ-ı sīm eyledi dünyāyı kefi
cūdı temām / Nitekim Ḥazret-i
Şeh-zāde-i Sultān-ı Cihān
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 26,
Beyit 17). [temām eyle, -di]

temām ol: Noksansız, tam, mükemmel
olmak, 2. tamamlanmak.

Temāşāsına ḥad yokdur eger vaşf
eylesem bir bir / Temām
olmaya biñ tūmār idersem
nazm ile inşā (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 29, Beyit 36).
[temām ol, -ma, -y, -a]

temāşā: Bakıp seyretme, zevkle,
hayranlıkla seyretme, izleme.

Almazuz dünyā metā'ın bir pula iy
ḥvāce biz / Bir iki günlük bu
bāzāruñ **temāşāsındayuz**
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 8,
Beyit 3). [temāşāsındayuz, -(s)ı,
-n, -da, -y, -(u)z]

Dönüp dolāblar saçdı yine şu yirine
āteş / **Temāşā** bāḳı oldı tāze ter
çün gülşen-i ḥaḍrā (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 29, Beyit 46).
[temāşā,]

Dögünüp her naḳāre dir ne ḳara
günlere ḳalduk / Aña kim bu
temāşādan bugün maḥrūm ola
ḥāşā (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 29, Beyit 8).
[temāşādan, -dan]

temāşā: Bakıp seyretme, izleme.

Temāşā eyle var anı bulunmaz bir
anuç gibi / **Temāşā** menba'ı
ḥatṭ ma'deni zevḳ ü şafā kanı
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 12,
Beyit 4). [temāşā,]

Temāşāsına ḥad yokdur eger vaşf
eylesem bir bir / Temām
olmaya biñ tūmār idersem
nazm ile inşā (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 29, Beyit 36).
[temāşāsına, -sı, -na]

temāşā eyle: Seyretmek.

Temāşā eyleseñ cündilerini 'arşada
şāhuñ / Kimisi Ḳahramān'dur
kimisi Rüstem kimi Dārā (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 29, Beyit
34). [temāşā eyle, -se, -ñ]

temāşā eyle: Seyretmek.

Temāşā eyle gülşende şerār-ı āh-ı
būlbūlden / Olur vaḳt-i şehir
şekl-i nihāl-i ergavān peydā
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 29,
Beyit 3). [temāşā eyle,]

Temāşā eyle var anı bulunmaz bir
anuç gibi / Temāşā menba'ı
ḥatṭ ma'deni zevḳ ü şafā kanı
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 12,
Beyit 4). [temāşā eyle,]

temāṣā eyle: Seyretmek, bakmak 2.
dikkat etmek; ilgisini çekmek.

Kādir olsam tende yüz biñ dīde
peydā eylesem / Hüsnuñi
anuñla her laḥza temāṣā
eylesem (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 141, Beyit 1). [temāṣā
eyle, -se, -m]

temāṣā gel: Temaşa etmek, seyretmek.

Gülersin ben itdükçe şekvā saña /
Gelür gibi ḥālüm temāṣā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 1). [temāṣā gel, -ür]

temāṣā id: Görmek, izlemek,
seyretmek.

Dîdārını dil-dāruñ iden kimse
temāṣā / İy şūfî cinān bāğına
meyl eyleye ḥāṣā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1).
[temāṣā id, -en]

temāṣā-gāh: Temaşa edilen, izlenilen
yer.

Temāṣā-gāhıdur şanma bu māhir
ḥār u ḥāṣākuñ / Ne zībā cāy idi
el-ḥaḥ zümürüd-kaşr-ı eflākuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 7). [temāṣā-gāhıdur, -ı,
-dur]

temāṣā-gāh-ı ‘ālem: Eğlence alemleri.

Çalındı kūs-ı sultānī yine güm güm
öter dünyā / Temāṣā-gāh-ı
‘ālemdür bugün şahrā-yı
ma‘nīyā (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 29, Beyit 1). [temāṣā-
gāh-ı ‘ālem, -dür]

temelluk göster: Tevazu göstermek.

Temelluk gösterüp gerçi çü rübeh
şulḥa kaşd itdi / Velîkin şîr-i
dîller hîç maḳbûl itmedi anı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 12). [temelluk göster, -üp
]

temennā: Arzu, istek, temennî.

Şanma dehrüñ zāhidā biz kırı
ğavğāsındayuz / Yā senüñ gibi
hemān dünyā
temennāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1).
[temennāsındayuz, -sı, -(n)da, -
y, -(u)z, -]

İki ‘ālemde hemān dîdārdur
maḳşūdumuz / Ne cehennem
bîmi ne cennet
temennāsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11).
[temennāsındayuz, -sı, -(n)da, -
y, -(u)z, -]

temennā eyle: Dilemek, istemek.

Alup başum ele ben kim temennā
eylerüm büseñ / Şarāba
giderüm güyā elümde bir
ḳabāğum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4).
[temennā eyle, -r, -üm]

Her kaçan kāmum temennā
eylesem ben dil-figār / Tîğ-ı
inşā Allah ile ḳatlı ider ol
ğamze-kār (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 3, Beyit 7). [temennā
eyle, -se, -m]

temennâ it: İstemek, yalvarmak.

‘İd-i vaşl itdüm temennâ el uzatdı
katlûme / Bendesine şükr o
şāhuñ merhabâsı yok degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 2). [temennâ it, -dü, -m]

temîz: Arılık, saflık, kirli olmama durumu.

Anuñ ki şā‘ir ola nāmı ekser-i
‘ālem / Görür kâmusını hep bir
temîz yok aşlā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3).
[temîz,]

ten-: Beden, cisim, gövde.

Anuñ **tenine** ola harām âteş-i
dūzah / Kim olsa harīm-i
harem-i luţfuña mahrem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
11). [tenine, -i, -(n)e]

Meh-i nev şanma görinen **tenine**
pîr-i felek / Na‘l kesmis saña
beñzer ki olupdur ebdāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
21). [tenine, -i, -(n)e]

Olmaya ser-i mû deñlü şerh-i
evşāfuñ / **Tenümde** her ser-i
mû haşr olunca olsa kelīm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 29). [tenümde, -(ü)m, -de
]

ten: Beden, cisim, gövde, vücut.

Kızdurmağ içün ütüsini ol dili āhen
/ Nār-ı gam-ı ‘Işk itdi **tenüm**
gerçi ki külhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 3).
[tenüm, -üm]

Dāğ ile **tenüm** eyledi zībā-yı
pelengī / Kan yasum ile itdi
yüzüm āl-i Firengī (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 7).
[tenüm, -üm]

Kāse-i serde vaţan eylemedin mūr-ı
ecel / İrmedin seng-i fenādan
tene hāk ile halel (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 9).
[tene, -e]

İy sîne nār-ı zecr ü meşakkatde
turma yan / İy cān belā vü
miñnet ile **tenden** ol revān
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
2, Beyit 14). [tenden, -den]

ten: Beden.

Şun beru ol cāmı mest it şöyle kim
/ Toymayam olursa cān **tenden**
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
2, Beyit 3). [tenden, -den]

Zülf-i reyhānuñ gamından olalı **ten**
kara hāk / Hep siyeh-puş oldı
sünbüller dutup mātem baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11,
Beyit 2). [ten,]

Ten ü cān u dil ü dīnini fedā itdi
saña / Bes durur Fazlî’ye bir
būse iderseñ ta‘vîz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5).
[ten,]

Ciger hūn-în u **ten** pür-dāğ u nermī
mağz u kaddüm ham / Gözüm
giryān u dil biryān u cān hayrān
u ben ‘āşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 113, Beyit 2). [ten,]

Saña göz ‘āşık u dil ‘āşık u cān ile
ten ‘āşık / **Tenümde** her kılum
cānā olupdur cümleten ‘āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 1). [tenümde, -de, -üm]

Hebâ olup tozar gördüm hevâya
bād-ı âhumdan / Anuñçün **ten**
ğubârın eşk-i hūnīnümle yaş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 5). [ten,]

Atı ayağına ferş olmağa ol şeh-
süvârūñ şīb / **Tenüm** zerd
eyleyüp derdiyle altunlu kumâş
itdüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 127, Beyit 3). [tenüm, -ü, -m]

Çāk itdi şerha şerha **tenüm** tīg-ı
rūz-gār / Kan oldu yüregüm
meded iy şāh kan-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
30). [tenüm, -ü, -m]

Tīguñ gamından oldu kalem gibi
ten nizār / Çek tīgı bāri kes çü
kalem başum iy nigār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
29). [ten,]

Cāme-i şāfi çıkarup **teni** ‘üryān
idelüm / Göz yaşın lā‘l-i lebi
yādına efşān idelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 13). [teni, -i]

ten: *Beden, cisim | maddi varlık.*

Saňa göz ‘āşık u dil ‘āşık u cān ile
ten ‘āşık / **Tenümde** her kılum
cānā olupdur cümleten ‘āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114,
Beyit 1). [tenümde, -üm, -de]

Qādir olsam **tende** yüz biñ dīde
peydā eylesem / Hūsnūñi
anuñla her laħza temāşā
eylesem (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 141, Beyit 1). [tende, -de
]

ten: *Beden, cisim, gövde, vücut. 2.
Maddi varlık.*

Mezār hücresin añ besleme **tenüñ**
çü şütür / Ki hücre tīre vü teng
ü şütürdür abisten (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4).
[tenüñ, -üñ]

ten: *Beden, cisim, gövde.*

İşitse vaşf-ı tīgın surh-ı ser gerçi
kim hūnīdür / **Teninde** havf u
haşyetden kuruya qalmaya kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 22). [teninde, -in, -de]

Hamlüñ revān cihānda bedende
revān gibi / Emrūñ **teninde**
memleketüñ oldu cān-ı ‘adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 23). [teninde, -in, -de]

ten: *Beden. 2. maddi varlık.*

Baht nā-hemvār u tāli‘ nā-mūsā‘id
ten za‘īf / Yār bī-pervā vü dil
bī-şabr u ben gāyet naħīf (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit
5). [ten,]

ten: *Beden, vücut, cisim.*

Üftāde durur sāye gibi mihtrūñ ile
ten / Ben bendeñe rahm eyle
Hasan Bālüm efendüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 6). [ten,]

ten: *Beden 2. maddi varlık.*

Nūr-ı başarsın iki gözüm **tenden**
olma dūr / Hāk olmuşam

yoluñda bu çeşm-i pür-āba baş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105,
Beyit 5). [tenden, -den]

ten: *Beden, cisim.*

Saňa göz ‘āşık u dil ‘āşık u cān ile
ten ‘āşık / Tenümde her kılum
cānā olupdur cümleten ‘āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 1). [ten,]

Saňa göz ‘āşık u dil ‘āşık u cān ile
ten ‘āşık / Tenümde her kılum
cānā olupdur cümleten ‘āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114,
Beyit 1). [ten,]

ten: *(Âşığın) bedeni, vücudu, gövdesi.*

Kūh-ı Kāf olsa ğamuñ bārı çekem
lā diyemem / Ger şikāf olsa
tenüm niteki kūfî kāfî (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit
4). [tenüm, -(ü)m]

ten: *Beden / cisim. 2. Nefs.*

Olur mı maḥremi ol hücrenün her
üştür-i dil / Ki hücre pāk u
şütür hem-çü ḥar mülevveş **ten**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 16). [ten,]

Şerm-i rāyuñ ile ruḥ ‘ayn olur çün
dil nūn / Bār-ı qahruñ ile dil kāf
olur çün **ten** lām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 24).
[ten,]

ten ol: *Yekvücut olmak, birleşmek.*

Raḳīb-ile varup cān u ten olduñ /
Cefā vü cevrde şāhib-fen olduñ

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 5). [ten ol, -du, -ñ]

tenden: *Beden 2. Can, ruh.*

Sehm-i sehminden olur Behrām-ı
bī-ārām rām / Güstehem hem
cān virüp **tenden** Tehem-ten el
çeker (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 19). [tenden,]

teng: *Dar 2. Küçük.*

Mezār hücre sin añ besleme tenün
çü şütür / Ki hücre tîre vü **teng**
ü şütürdür abisten (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4).
[teng,]

Bir anda kıldı tokuz hücreden şütür
birden / Ki hücre **teng** ü şütür
hem-çü bād-pā tevsen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
20). [teng,]

teng: *Dar 2. küçük.*

Meydān-ı nazm gerçi ki gāyetde
tengdür / Şaldum ṭabī‘at esbini
Ḥaḳ’dan budur recā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
28). [tengdür, -dür]

teng: *Dar 2. sıkıntılı.*

Nice çekem şütür-i na‘tı hücre-i
nazma / Ki hücre **teng** ü şütür
kūh-veş ‘azīm beden (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
44). [teng,]

teng it: *Dar etmek, daraltmak.*

Hezārān kerr ü ferr ü şevket ü
şavletle ‘azm itdi / ‘Adūnuñ
basına teng itmege kahr ile
devrānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 19). [teng it, -
meg, -e]

teng ol: Dar olmak.

Sürseñ semend-i nuşreti meydāna
‘azm idüp / Teng ola düşmenüñ
başına ‘arşa-i vegā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 20).
[teng ol, -a]

teng-i dil: Sıkıntılı gönül.

Görürse ger bu şütür hücreyi
hasūd-ı ‘anūd / Çü hücre **teng-i
dil** ü çün şütür olur kef-zen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 54). [teng-i dil,]

tenhâ: Tek başına, yalnız.

Gel ‘ıyş idelüm gül gibi **tenhâca**
yigitcik / Zîbāca vü ra‘nāca vü
a‘lāca yigitcik (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1).
[tenhâca, -ca]

tenhâ: Boş, ıssız.

Qanı devlet iy perî bâb-ı sa‘âdet
açılup / Hāneñ içinde görem
peydā beni **tenhâ** seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
3). [tenhâ,]

tenhâ: Boş yer, kimsesiz yer.

Ger Ka‘be vü büt-hāne vü ger hān-
kâh-ı deyr / Senden degül anlar

dükeli hāli vü **tenhâ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
8). [tenhâ,]

tenhâ: Tek başına / yalnız.

Nihāl-i şîve olmışdur ser-ā-ser
bülbul-i gūyā / Çemende
şalınurlar serv gibi nāz ile
tenhâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 4, Beyit 4). [tenhâ,
]

ten-i ‘aşık: Aşığın bedeni.

İrişüp faşl-ı hazān ile ta‘ayyün
bāğa / **Ten-i ‘aşık** gibi zerd
eyledi rüy-ı çemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 7).
[ten-i ‘aşık,]

ten-i bî-cân: Cansız, ölü beden 2.
cansız, ölü gibi insan, acı çeken aşık.

Ten-i bî-cānum oldı pür-hevāyī
gibi iy Fazlî / Hayātumdan eşer
ancağ benüm āh u figānum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 6). [ten-i bî-cān, -um]

ten-i mürde: Ölü beden.

Dimezem kim bu ten-i mürdeye
sen cānumsın / Cānumuñ cānı
vü cāndan ulu cānānumsın
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131,
Beyit 1). [ten-i mürde, -y, -e]

ten-i pür-hūbı tut: Kanlı vücudu
tutmak.

Şanasın yanuma bir serv-kāmet
gül-‘izār aldum / Ten-i pür-

hûbı tutdum şanmañuz dūd-ı
siyāhumla (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 8). [ten-i
pür-hûbı tut, -du, -m]

ten-i zer: Sararmış ten, beniz.

Hazān yaprağıdur şanma dönen
gülşende bād ile / **Ten-i zer** dü
nizārumdur hevāñ ile semā'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 2). [ten-i zer,]

ten-i zerdi: Sararmış, iki büküm
olmuş beden.

Şanmağıl berg-i hazān hāk olan
aşıftelerüñ / Ten-i zerdidür
urur rakş hevā ile her ān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
18). [ten-i zerdi, -dür]

tennür-ı felek: Felek tandırı. 2.
Gökyüzü.

Hameli eyledi tennür-ı felekde
biryān / Server-i kadrüñi
konuklamak ister nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
24). [tennür-ı felek, -de]

ten-şüy: Teneşir.

Ten-şüy tahta taht ola seng-i mezār
tāc / Kaşd ide taht u tāca eger
haşm-ı nā-bekār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 18).
[ten-şüy,]

ter: Daha taze, daha canlı.

Ter terāneyle gül-i ter devridür sen
'işret it / Zāhid-i huşk olma ter

düşse kuru gavgālara (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit
3). [ter,]

Ger ide mihr-i 'atāñ u āb-ı luṭfuñ
terbiyet / Tāze vü **ter** kırmızı
güller bitüre hār u ḥas (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
11). [ter,]

Hadd-i zātinde sözüñ luṭfına gāyet
yokdur / Olsa mevzūn u
muḳaffā daḥı zībā daḥı **ter**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 12). [ter,]

Dönüp dolāblar saçdı yine şu yirine
āteş / Temāşā bāki oldı tāze **ter**
çün gülşen-i ḥaḍrā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 46).
[ter,]

ter düş: Hoş düşmek 2. ağızdan çıkan
sözün güzel olması.

Ter terāneyle gül-i ter devridür sen
'işret it / Zāhid-i huşk olma ter
düşse kuru gavgālara (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit
3). [ter düş, -se]

ter düş: Ter dökmek, terlemek 2.
yorulmak, zorlanmak; küsmek,
gücenmek (TANYERİ, 232).

Ter düşüp bir kaṭrece 'aynına
almaz Fazliyā / Çeşmümñ
deryā ile bir mācerāsı yok
degül (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 121, Beyit 7). [ter düş, -
üp]

ter ol: Canlı ve taze olmak.

Çeşmüm nice bir derd ü firāk ile ter
olsun / Hicr ile ya göñlüm nice

zîr ü zeber olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 1*).
[ter ol, -sun]

ter ü taze: *Pek latif, pek körpe.*

O taze gönce k'açıldı riyâz-ı devletde / Müdâm ola **ter ü taze** çü naḥl-i büstânî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 37*). [ter ü taze,]

terahhum eyle: *Merhamet et.*

Ne teraḥḥum eyler ol şâh-ı Süleymân-saṭvetüm / Ne taḥammül itmege bir kılca kaldı ṭakatüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 9*).
[teraḥḥum eyle, -r]

terakkî: *İlerleme, yükselme, gelişme.*

Mübârek eyleye Ḥaḳ maḳdemün sa'âdetle / Hemîşe ola **terakḳîde** rif'at ü iḳbâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 33*). [terakḳîde, -de]

terâne: *Nağme, ahenk.*

Ter **terâneyle** gül-i ter devridür sen 'işret it / Zâhid-i ḥuşk olma ter düşse kuru gavḡâlara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3*). [terâneyle, -y, -le]

Ta'lim eyle nâleñi çeng ü çeḡâneye / Bezm-i cihânda sâzuñı düz bu **terâneye** (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 2*).
[terâneye, -y, -e]

terâzû-yı vakâr: *Ağırbaşlılık terazisi.*

Ḥüsrevâ zerreden aḥḳar görine miḳdârı / Olsa hem-seng terâzû-yı vaḳâruñla cibâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 26*). [terâzû-yı vaḳâr, -uñ, -la]

terbiyet id: *Yetiştirmek, eğitmek.*

Ger ide mihr-i 'aṭâñ u âb-ı luṭfuñ terbiyet / Tâze vü ter kırmızı güller bitüre ḥâr u ḥas (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 11*). [terbiyet id, -e]

terbiyet it: *Eğitmek, yetiştirmek.*

Gül gibi gül-zâr-ı 'âlem ḥurrem olmazdı eger / İtmeseydi terbiyet luṭfuñ nesîmi bir nefes (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9*). [terbiyet it, -me, -se, -y, -di]

terbiyyet eyle: *Eğitmek, terbiye eylemek.*

Luṭfuñ yeli terbiyyet eger eylemeyeydi / Gül-zâr-ı cihân olmaz idi gül gibi ḥurrem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10*). [terbiyyet eyle, -me, -y, -e, -ydi]

tercîh id: *Yeğlemek, üstün tutmak.*

İdüp tercîh o mâhı cümlesinden didiler baña / Güzeller dil-rübâlar serveri a'lâ 'Alî Bâlî (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 4*). [tercîh id, -üp]

tereddüd: *Kararlı bir biçimde, kararlılıkla.*

Bülenddür ne **tereddüd** merâtib-i
şu‘arâ / Velî derûnumı yakdı
denâ‘at-i şürekâ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1*).
[tereddüd,]

terk eyle: *Bırakmak, vazgeçmek,
uzaklaşmak.*

Sülûk-ı râh-ı ‘İşk itdüñ ser ü destârı
terk eyle / Behey şüfî sebük-
bâr ol sebük-bâr ol sebük-bâr ol
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 2*). [terk eyle,]

Çünki terk eyledi cihânı o şâh / Sen
de terk-i cihâniyân eyle (*Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 49*). [terk eyle, -di]

terk eyle: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Görmedi anuñ gibi bir pâdişâ
çeşm-i cihân / Yolına terk eyler
ise dil ‘aceb mi cism ü cân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 3*). [terk eyle, -r]

terk eyle: *Terk etmek.*

Bir bütüñ ‘İşkına zünnâr-ı
maḥabbet bağlanup / Mescidi
terk eyledük her-dem
kilisâsındayuz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*).
[terk eyle, -dük]

terk id: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Terk idüp başdan külâhı hırkayı
ḥark eyledi / Baş açuk abdâl
olup dehrüñ teberrâsındayuz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 4*). [terk id, -üp]

Taḥt-ı bahâda görse seni tâc-ı ḥüsn
ile / Terk ide tâcı Yûsuf idüp
taḥtdan firâr (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 30*).
[terk id, -e]

Terk ider âḥir reh-i ‘ışkında bu cân
u seri / Fazlî gibi olup ol şâh-ı
cihânuñ çâkeri (*Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 17*).
[terk id, -er]

terk id: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Çün oldı ‘ilm-i farîza budur ḥadîs-i
şahîḥ / Şakın ki cehl ile terk
idüp anı olma aşım (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 8*).
[terk id, -üp]

terk it: *Terk etmek, vazgeçmek,
bırakmak.*

Hevâdur mâ-sivâ meyli anı iy bü’l-
heves **terk it** / Hevâ-yı ‘İşka
cân ile hevâ-dâr ol hevâ-dâr ol
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 3*). [terk it,]

terk itdür: *Terkettirmek, vazgeçirmek.*

Aña tâc u kabâ terk itdürüp abdâl
iden ‘uryân / Bugün ol pîr ola
mı nev-cüvân Dervîş Bâlî’dür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 4*). [terk itdür, -üp]

terk-i ‘âr it: *Utanma, çekinme ve
mahcup olmayı bırakmak.*

Terk-i ‘âr it vaşl-ı yâre tâlib iseñ
Fazliyâ / Dâyimâ men‘-i vişâl
iden belâ-yı ‘ârdur (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5).
[terk-i 'âr it,]

terk-i cān eyle: *Canı terk etmek. 2.*
Ölmek.

İtdi cānın revān o şāh-ı güzīn / İy
göñül sen de **terk-i cān eyle**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-*
bend 2, Beyit 45). [terk-i cān
eyle,]

terk-i cihāniyān eyle: *Dünyada*
yaşayan insanlar.

Çünki terk eyledi cihānı o şāh / Sen
de **terk-i cihāniyān eyle** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 49). [terk-i cihāniyān
eyle,]

terk-i diyār: *Yerinden, yurdundan*
ayrılma.

Ġurbetde meserretten eser derd
şatardum / El-kışsa şafāsı yoğ-
imiş terk-i diyāruñ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1).
[terk-i diyār, -uñ]

‘İşk sevdāsıyle ‘ālemden kenār
ister göñül / Şabra tākāt
kalmadı **terk-i diyār** ister
göñül (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 7, Beyit 2). [terk-i
diyār,]

Vaktdür kim ‘İşk ile hayrān u ser-
gerdān olam / Şabra tākāt
kalmadı **terk-i diyār** ister
göñül (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 7, Beyit 4). [terk-i
diyār,]

Yār ise her lahzā aġyāre muşāhib
olmada / Şabra tākāt kalmadı

terk-i diyār ister göñül (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit
6). [terk-i diyār,]

Didiler kim çāresi şabr u seferdür
her zamān / Şabra tākāt
kalmadı **terk-i diyār** ister
göñül (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 7, Beyit 8). [terk-i
diyār,]

Şabr ile kurtulmadum çünkim
giriftār olmadın / Şabra tākāt
kalmadı **terk-i diyār** ister
göñül (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 7, Beyit 10). [terk-i
diyār,]

terk-i diyār eyle: *Memleketi, ülkeyi*
terk etmek.

Koyalum Rūm ilini Şām’a güzār
eyleyelüm / Gel kalender
olalum terk-i diyār eyleyelüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
28, Beyit 2). [terk-i diyār eyle, -
y, -elüm]

‘İşk yolında durur rehberimüz
şu‘le-i āh / Gel kalender olalum
terk-i diyār eyleyelüm (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 4). [terk-i diyār eyle, -y, -
elüm]

Sāġar-ı māh gibi devr idelüm āfākı
/ Gel kalender olalum terk-i
diyār eyleyelüm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 28, Beyit 6).
[terk-i diyār eyle, -y, -elüm]

Nice bir bağlaya bu çeşm-i dili
hıvāb-ı ecel / Gel kalender
olalum terk-i diyār eyleyelüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
28, Beyit 10). [terk-i diyār eyle,
-y, -elüm]

‘İşk ile yapışalum dāmen-i
istignāya / Gel alender olalum
terk-i diyār eyleyelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 12). [terk-i diyār eyle, -y,
-elüm]

Baş açuk yalın ayak ‘azm-i
Bedaḥşān idelüm / Gel
alender olalum terk-i diyār
eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 14). [terk-i
diyār eyle, -y, -elüm]

Zerre şaymayalum milk-i cihān
milketini / Gel alender olalum
terk-i diyār eyleyelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 16). [terk-i diyār eyle, -y,
-elüm]

terk-i diyār eyle: Memleketi, ülkeyi
terk etmek.

İdelüm bād-ı şabā gibi vatandaş
‘uzlet / Gel alender olalum
terk-i diyār eyleyelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 8). [terk-i diyār eyle, -y, -
elüm]

terk-i ferāyîz: Farzların terki.

‘Ayb eyleme şüfî o büte secdeler
itsem / Lāyık mı k’ide mü’min
olan **terk-i ferāyîz** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4).
[terk-i ferāyîz,]

terk-i ta‘alluk eyle: Münasebetini terk
etmek.

Terk-i ta‘alluk eyle çü ‘İsî
mücerred ol / Pāyuñ şeref
yüzinde ser-i āfîtaba baş (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit
2). [terk-i ta‘alluk eyle,]

terk-i tecrîd ol: Dünyalık şeyleri terk
etmek.

Geldi çün pîr-i mübārek-nefes-i
bād-ı ḥazān / Terk-i tecrîd olup
oldı ağaçlar ‘üryān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 12).
[terk-i tecrîd ol, -up]

terkîb: Birleşim, bütünlük.

Nefāyis kısmınıñ elvān u envā‘ın
ne şerḥ idem / Olur bir
nev‘inüñ **terkîbine** lâzım hezār
eczā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 23).
[terkîbine, -i, -n, -e]

terkîm eyle: Yazmak.

Ne medḥ idem seni ben kim
yazılmaya tā ḥaşr / Eger ki
şafḥa-i eflāke eylesem terkîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 28). [terkîm eyle, -se, -m]

tersâ: Hristiyan 2. sevgili.

Yakup pāpâslar yir yir ser-â-ser nār
u nūr oldı / Olup rüşen bil
İslām ehli yandı ḥavf ile **tersâ**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 43). [tersâ,]

tersî‘: Korku.

Taḥtuñı zîb ü tâcuñı **tersî‘** içün
müdām / Evşāf-ı taḥt u tâcda bu
nazm-ı āb-dār (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 28, Beyit 22).
[terşî',]

tesbîh: Allah'ı takdis ve tenzih etme,
Hakk'ın her türlü kusurdan ve
noksandan uzak olduğunu dile getirme.

Sâminen meşğale-i keşret-i zıkr ü
tesbîh / Ki odur mışkale-i
şafvet-i âyine-i dil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25*).
[tesbîh,]

Çalınup sūr-nây u tabl irişdi çerha
āvāzı / Melekler yañılup
tesbîhin anuñ oldu hayrânı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 3*). [tesbîhin, -in]

Zıkr ü **tesbîhinde** der ihlâşla şubh
u mesâ / Āferîn iy iftiḥār-ı Āl-i
'Osmân āferîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 15*).
[tesbîhinde, -in, -de]

tesbîh: Tespih etme 2. İsmi
tekrarlama.

Her gice **tesbîhimüz** Şāha
du'âlardur bizüm / Her şehir
evrâdımız medh ü senâlardur
bizüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 11*).
[tesbîhimüz, -imüz]

tesbîh eyle: Benzetmek.

Sehv ile reyḥāna teşbîh eyledüm
ḥaṭṭuñ şehā / İşidüp sünbüllerüñ
anı perîşân-ḥâldür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3*).
[teşbîh eyle, -dû, -m]

tesbîh eyle: Benzetmek.

Kāzib olur mı seni ḥurşîde teşbîh
eyleyen / Şubḥ-ı şādık
gördüğince yüzüñi ḳalur ṭaṇa
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [tesbîh eyle, -y, -en]

tesbîh eyle: Benzetmek.

Pilāv ki kıyyesin eflāke teşbîh
eylesem lâyıḳ / K'olupdur
rişteler ol āsmāna keh-keşân-
āsā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 19*). [teşbîh eyle, -se, -m]

tesbîh eyle: Anmak, hatırlamak.

Ḳāmet-i ra'nāña teşbîh eyler imiş
kendüyi / Añladum keĵ-ṭab'
emiş serv-i ḥirāmānı dürüst
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3*). [tesbîh eyle, -ler, -i, -miş-r]

tesbîh id: Anmak, hatırlamak.

Ben kime teşbîh idem sen māhı iy
ḥūrî-liḳā / Mihr ise ḥüsnüñle
farkı var anuñ beyne's-semā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 10*). [tesbîh id, -em]

tesbîh id: Benzetmek, benzetilmek.

Eger ki rāyına teşbîh iderse kendin
elif / Ḥam ola ḳaddi cihānda
anuñ çü ḥalka-i cīm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 21*). [teşbîh id, -er, -se]

teşebbüs id: -bir iş yapmaya
yeltenmek, başlamak.

Dāmen-i medhūne iy şāh teşebbüs
idemez / Ceyb-i ma'nāya egerçi
irişür dest-i maḳāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 41).
[teşebbüs id, -e, -mez]

tesellâ: Teselli, avunma, rahatlama,
güvende hissetme.

Gönlümüzde zerre deñlü yok durur
dünyā ğamı / Bulmuşuz
maḳşūdumuz her-dem
tesellâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17).
[tesellâsındayuz, -sı, -n, -da, -y,
-uz]

teşhîr id: Sergi etmek, göstermek.

Cûy-ı eşkinden çeküp etrâfına dil
dâyire / Ol perî ruḥsârı ḥarbü'l-
bahır ile teşhîr ider (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3).
[teşhîr id, -er]

Öykündi gün yüzüne diyü mâhı
şehrde / Teşhîr idüp sipihr
yüzine kara sürer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3).
[teşhîr id, -üp]

teşhîr kıl: Göstermek, teşhir etmek.

Şāhid-i 'ıdiye ḥod kılmağa teşhîr
felek / Āteşe na'l komış şanma
şafak içre hilāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 12).
[teşhîr kıl, -mağ, -a]

teşhîs: Ayırma, seçme, fark etme,
tanıma.

Hayf kim ma'rifete olmaya teşhîs ü
semîn / Şebeden dūn ola fark

olmaya dürr-i ezher (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
29). [teşhîs,]

teşhîs ol: Kim ve ne olduğunu
anlamak, tanımak.

Çü şā'ir ü müteşā'ir olınmaya
teşhîs / Ne cān ile uzada güft ü
gūya dil fuşahā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9).
[teşhîs ol, -ın, -ma, -ya]

teskîn bul: Durulmak, yatışmak.

Ki bize n'olsa beng ile 'acebā /
Āteş-i cūyı bulmağa teskîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5,
Beyit 3). [teskîn bul, -mağ, -a]

teskîn it: Acı, öfke, heyecan vb.
duyguları yatıştırmak, dindirmek 2.
söndürmek; silmek, yok etmek.

Āb-ı âteş-tāb ile luḫf eyle **teskîn it**
anı / Yandı bağrum tābiş-i nār-ı
elemden sākiyā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2).
[teskîn it,]

teskîn kıl: (a.i. sükûn'dan) 1. sâkin
kılma, yatıştıрма.

Āb vaşlıyla kılmaya teskîn / Yaka
nār-ı firāk cānını (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 10, Beyit 2).
[teskîn kıl, -ma, -y, -a]

teslîm: Boyun eğmek, kabul etmek.

Evvelā lâzım olan ḥazret-i pîre
teslîm / Olasın tā ki anuñ
feyzine nev'ā kıabil (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16).
[teslîm,]

teslîm: İtaat eden, boyun eğen.

Murâd-ı Fazlî mürîd ü muhibbûñ
olmağdur / Elinde tuhfesi ancak
irâdet ü **teslîm** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 30).
[teslîm,]

teslîm ol: Allah'ın hükmüne itirazsız
râzı olma.

Yed-i ğassâlde meyyît gibi **teslîm**
ol aña / İhtiyârı ko tut emrini ne
kim kıl dise kıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17).
[teslîm ol,]

teşne: Susamak.

Her şubaşı bir şubaşıdur secâ'at
âbına / **Teşnedür** tîğından a'dâ
bir içim şu harr ider (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
23). [teşnedür, -dür]

teşne-dil: Candan ve yürekten isteyen.

İtdüñ sebîl-i Hâkda sebîl âb-ı
luţfuñı / Sîr-âb oldı **teşne-dilâ**
zümre-i belâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10).
[teşne-dilâ, -â]

teşne-i katre-i bārān: Yağmur
damlasına susamak.

Hâk gibi ki ne deñlü ola sîr-âb olur
/ **Teşne-i katre-i bārān**
'amîmü'l-efdāl (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 20, Beyit 43).
[teşne-i katre-i bārān,]

teşrîf it: Şereflendirmek.

Mağdem-i pâkı cihân halkını teşrîf
itdi / Oldı âsûde yine
memleket-i Rûm temām (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
13). [teşrîf it, -di]

teşrîf-i selām: Selamın şeref vermesi.

İy kerem kânı yine sâye şalup
devletle / Oldı teşrîf-i
selāmuñla cihân dār-ı selam
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 15). [teşrîf-i selām, -uñ, -
la]

tetimmât: Bir şeyin eksiğini
tamamlamak için katılan şeyler,
tamamlamalar 2. araziler.

Bir 'imâretdür anuñ rif'ati kaçrı
kim aña / Yiridür olsa
tetimmât tokuz kat eyvân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 21). [tetimmât,]

tevāzu' ehli: Alçakgönüllüler.

Ġāyet **tevāzu' ehli** durur yüzi
yirdedür / Herbir adımda
secdeler eyler hezār-bār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
11). [tevāzu' ehli,]

tevbe: Günah ve kabahatten Cenab-ı
Hakk'a sığınmak.

Tevbesin himmete vir rāh-ı talebde
meydān / Hem-'inān ola 'ināyet

ala şāyed menzil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30).
[tevbesin, -sin]

tevbe: Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.

Sāniyen **tevbe** k'odur cānib-i Mevlā'ya rücū' / Eyleyüp cümle me'āşīyi özünüden zāyil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18). [tevbe,]

Seni bu hüsn ile görürken sivādan şeyh-i şeh'r / **Tevbe** 'arz eyler baña estağfiru' -llāhi'l-'azīm (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 6). [tevbe,]

tevbe: Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.

Ne takvā vaqtidür eyyāmı geçdi **tevbenüñ** şūfî / Baña gel pārsalık añma fāsıklık zemānıdır (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [tevbenüñ, -nüñ]

tevbe: İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme; bu kararı ifade eden söz.

Fütüh-ı milket-i 'afve iresin eyler iseñ / Günāh leşkerini **tevbe** tîgiyle maḫhūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7). [tevbe,]

tevbe-kār ol: Tövbe etmek.

Bahār eyyāmı gül vaḫti şafā hengāmı mül vaḫti / Bu demde tevbe-kār olur mı zāhid 'āşık-ı

rüsvā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [tevbe-kār ol, -ur]

tevbeler ol: Yaptığı bir şeyden büyük bir pişmanlık duyan kimsenin bu eylemi bir daha yapmayacağına dair söz verirken söylediği ibare.

Şabr eyleyeyin dil ne çeker sīm çeküp ayruḫ / Hercāyi güzel sevmeyeyin **tevbeler** olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 4). [tevbeler ol, -sun]

Olmazsa vefā-dārını bulmaḫlığa imkân / Hercāyi güzel sevmeyeyin **tevbeler** olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 8). [tevbeler ol, -sun]

tevbeler ol: Bir kimsenin herhangi bir işten çok pişman olarak tekrarlamama kararı aldığı anlatan bir söz.

Her laḫza o düşmenler ile cilve-ger olsun / Hercāyi güzel sevmeyeyin **tevbeler** olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 2). [tevbeler ol, -sun]

tevbeler olsun: Yaptığı bir şeyden büyük bir pişmanlık duyan kimsenin bu eylemi bir daha yapmayacağına dair söz verirken söylediği ibare.

Şimden gerü ger iy dil-i dîvāne ölürsem / Hercāyi güzel sevmeyeyin **tevbeler** olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 6). [tevbeler olsun,]

tevbeler olsun: Tövbe olsun.

Ger hüsni ile hürşîd-i cihân-tâb da
olursa / Hercâyi güzel
sevmeyeyin **tevbeler olsun**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 10). [tevbeler olsun, -
sun]

teveccüh: Bir şeye doğru yönelme, bir
tarafa dönme, çevrilme. 2.
Hoşlanmak, sevgi.

Tâsi'an cānib-i Mevlâ'ya **teveccüh**
ya'ni / Mā-sivā olmaya andan
seni bir dem şāgil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26).
[teveccüh,]

teveccüh: Sevgi ve yakınlık göstermek,
ilgilenmek, iltifat etmek.

Dilden **teveccühi** sañadur cümle
'ālemün / Sen kām-bağş-ı lutf
olalı kār-vān-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 21).
[teveccühi, -i]

teveccüh: Bir tarafa doğru yönelme,
doğrulma.

Teveccühi fuṣalānuñ cenāb-ı
ḳadrūnedür / Ḥarīmsin çü
maḳādīr-i nev'-i insānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
22). [teveccühi, -i]

teveccüh: Yakınlık duyma, hoşlanma,
beğenme, iltifat.

Teveccühüm sañadur mā-sivāya lā
dimişem / Olur mı mü'min olan
'ālem içre ābid-i Lāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
27). [teveccühüm, -üm]

tevekkül: Güvenme.

Ḥāmisen sālik-i seyyāre tevekkül
lāzım / Ki **tevekkülle** olur
menzile sālik vāşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21).
[tevekkülle, -+le]

tevekkül: Allah'tan gelene razı olmak.
Kendine ait vazifeyi yaptıktan sonra
neticelerini Allah'dan istemek.

Ḥāmisen sālik-i seyyāre **tevekkül**
lāzım / Ki tevekkülle olur
menzile sālik vāşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21).
[tevekkül,]

tevellā kal: Dosttan mahrum kalmak.

Cihāndan teberrā idüpdür ḳamu /
Çü Fazlî ḳalupdur tevellā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 7). [tevellā ḳal, -up, -dur
]

tevfik: Allah'ın yardımı.

İmānı vü Ḳur'ānı vü **tevfik**ı refik it
/ Fazlîye ḳaçan mevt ire iy
Ḥayy ü Tüvānā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15).
[tevfik, -i]

Çünkü **tevfik** refik ola hidāyet
yāver / Bulasın cedd-ile bir pīr-
i mükemmel kāmīl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14).
[tevfik,]

Ser-i 'adū n'ola ḡaltān olursa kūy-
şıfat / Çü dest-i mihrine **tevfik**
şundı çevgānı (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 14, Beyit 16).
[tevfîk,]

tevsen: *Azgın, huysuz at.*

Bir anda kıldı tokuz hücreden şütür
birden / Ki hücre teng ü şütür
hem-çü bād-pā **tevsen** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
20). [tevsen,]

tevvellāhu ‘ömrehu ebedā: "Allah
ömrünü uzun etsin/uzatsın." anlamında
Arapça bir dua ifadesi.

Didi Fazlî saçuña ‘ömr-i dırāz /
Ṭevvellāhu ‘ömrehu ebedā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31,
Beyit 7). [tevvellāhu ‘ömrehu
ebedā,]

te’yîd ol: Güçlendirilmek;
doğrulanmak.

Serāy-ı devletüñ tā haşr olup
ma’mūr u müstahkem / Ola
te’yîd ü feth ü ‘avn ü nuşret çār
erkānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 35). [te’yîd ol,
-a]

Saltanat murgını iy şāh şikār
eylemege / Oldı te’yîd yed-i
kudretüñ üzre şeh-bāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
26). [te’yîd ol, -dı]

tezerv-i şîve-kār al: *İşveli sülün kuşu
almak.*

Muhabbet fâkınuñ gerçi şikārın bî-
şümār aldum / ‘Adū-yı zāğ
elinden bir tezerv-i şîve-kār
aldum (Kara Fazlî Dîvânı,

Muhammes 3, Beyit 2). [tezerv-
i şîve-kār al, -du, -m]

tezyîr: *Süslü yalan, yalan dolan. 2. göz
boyama.*

Eyledüñ la’lüh gibi cānum içinde
yirüñi / Çünkü nakşuñda senüñ
bulmadılar **tezyîrühî** (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2,
Beyit 4). [tezyîrühî, -üh, -i]

tezyîn eyle: *Süslemek.*

Naḥl-i güldür ḥüsn bâzārını tezyîn
eylemiş / Allarla kâmetüñ iy
serv-ḳadd ü gül-‘izār (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit
4). [tezyîn eyle, -miş]

tezyîn ol: *Süslenmek, donatılmak.*

Ya’ni geldi Ḥazret-i Şāh-ı
Cihān’uñ kâşidi / Anuñ için
böyle tezyîn oldı şeh-istān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 12). [tezyîn ol, -dı]

tîb-i eflāk: *Feleklerin güzel kokusu,
gökyüzünün kokusu.*

Tîb-i eflākuñ ile oldı mu’attar āfāk
/ Gül gibi eyledi pür cümle
cihān halkı meşāmm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
23). [tîb-i eflāk, -uñ]

tıfl: *Küçük çocuk || toy, deneyimsiz.*

Luṭf umarsam n’ola ol tıfluñ
ṭıflıdur çü luṭf / Tıfl çünkim
luṭfdur kılsañ ḥurūfına nazar

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 20). [tıflıdır, -ı, -dur]

tıfl: Çocuk.

Ƨıflıdır gerçi henüz ammâ ki
bahtıdır cüvân / Pîr ola dirler
kamu pîr ü cüvân şâm u şehir
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 10). [tıflıdır, -dur]

tıfl: Çocuk.

Luţf umarsam n'ola ol tıfluñ
tıflıdır çü luţf / Ƨıfl çünkim
luţfdur kılsañ hurûfına nazar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 20). [tıfl,]

Mihr-i hibr içre o Ƨıfla virmek için
perverîş / Baht mâderdür
sa'âdet dâye vü devlet peder
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 5). [tıfla, -a]

Luţf umarsam n'ola ol Ƨıfluñ
tıflıdır çü luţf / Ƨıfl çünkim
luţfdur kılsañ hurûfına nazar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 20). [tıfluñ, -uñ]

Tederrüse sen Ebü'l-'ilme Bû 'Alî
gelse / Revâdur aña çü Ƨıfl
ebced eyleseñ ta'lîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 24). [tıfl,]

tıfl: Küçük çocuk 2. genç, güzel sevgili.

Ol Ƨıfluñ olmağ için 'ilm ü edeb
tıfeyli / Mîr ehl-i fazlı kıldı
ta'lîmine muğarrer (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 6).
[tıfluñ, -uñ]

tıfl-ı latîf: Güzel çocuk.

Böyle şîrîn neden olduñ meger iy
Ƨıfl-ı latîf / Cân-ı şîrîn yidürür
süd yirine dâye saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4).
[tıfl-ı latîf,]

Kimdür ol Ƨıfl-ı latîf ü pür-leţâfet
dir iseñ / Nûr-ı çeşm-i nûr-ı
çeşm-i Hüsrev-i Dârâb-der
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 11). [tıfl-ı latîf,]

tıfl-ı nâ-resîde-i sultân-ı 'işk: Aşk
sultanının yeni yetme çocuğu.

Dil tıfl-ı nâ-resîde-i sultân-ı 'İşkdur
/ Kim derd aña mâder ü hem
dâye u dâyedür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [tıfl-
ı nâ-resîde-i sultân-ı 'işk, -dur]

tığ: Kılıç.

Fütûh-ı milket-i 'afve iresin eyler
iseñ / Günâh leşkerini tevbe
tığıyle mağhûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7).
[tığıyle, -i, -y, -le]

Hükm-i mütü en-temütü tığını tîz
eyleyüp / Nefsi katl itdük
velîkin rûhuñ ihyâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13). [tığını, -ı, -n, -ı]

Tığuñ üzre şemse-i zer mihr-i
rağşân-ı zafer / Sancağuñda ol
'alem mâh-ı nev-i devrân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 31). [tığuñ, -un]

Der-miyân itdüñ zaferden tığ u
nuşretten kemer / İşde meydân
merd-ise meydâna gelsün surh-ı

ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 1). [tîğ,]

Şeh Süleymân'ıñ şalaldan **tîğın** ol
mîr-i şecî' / Fitne kaç' oldu vü
götrüldi cihândan şûr u şer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 37). [tîğın, -ı, -n]

Nehr-i cārîdür ki himmet şarka
olmuşdur revân / **Tîğumuz**
a'dâyı ğark-âb-ı helâk itmek
diler (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 3). [tîğumuz, -umuz]

Ala iy milk-i ikbâlûñ şeh-i İskender
akrânı / Ki açduñ **tîğüñ** ile
milk-i Tebrîz ü Horâsân'ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 37). [tîğüñ, -un]

Şeh-i şāhān-ı 'ālemsin saña lāyık
durur şehlik / Ki açduñ **tîğüñ**
ile milk-i Tebrîz ü Horâsân'ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 42). [tîğüñ, -un]

Yine ğayret kuşağın iki yerden
kuşanup çün **tîğ** / Kılalum
tu'me-i **tîğ** ehl-i Tebrîz ü
Horâsân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 5). [tîğ,]

Hemānā ğayret-i dîn ol durur ol
vācibü'l-katlûñ / Olanuñ **tîğ** ile
levh-i cihândan adı vü şanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 14). [tîğ,]

Nice kim **tîğ** ile feth ola şāhum
memleket dāyim / Nice kim
şāhlar ide cihānı bende fermānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 33). [tîğ,]

Alup dādını aşhāb-ı güzînüñ ol
Revāfîz'dan / Aşalum **tîğumuz**
'arş üzre idüp 'avn-i Yezdān'ı

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 4). [tîğumuz, -umuz]

Bi-ḥamdi'llāh bugün fırsat
bizümdür baht yāverdür /
Açalum **tîğumuzla** cümle-i
İrân u Tūrân'ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 6).
[tîğumuzla, -umuz, -la]

Bir elde cām tut bir elüñde müdām
tîğ / Kim biri baḥr-ı luḫf durur
biri kân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 18).
[tîğ,]

Düşmenüñ naḫd-i revānını alup
virmede merg / Dest-i ḳahruñla
şehā **tîğüñ** olupdur enbāz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 21). [tîğüñ, -un]

Tîğ oldu fer'-i emn ü ḳalem aşldur
aña / Buldı emānı tîğ u ḳalem
berr-i rûzgār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 6).
[tîğ,]

Ne **tîğ** bî-ḳalem virür a'vāna
intizām / Bî-tîğ ne ḳalem virür
a'dāya inḳisār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 8).
[tîğ,]

Tîğ olsa yāver-i ḳalem irer umūra
nazm / Cumhūra 'adl olur
ḳalem olursa tîğa yār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 9). [tîğ,]

Ne **tîğ** nef' ider ne ḳalem intizāma
lîk / Tîğ-ı tedārik u ḳalem-i rāy-
ı şehir-yār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 10). [tîğ,]

Ḥarf-i 'adūya çekdi ḳalem tîğ-ı
ḳahr ile / Hem **tîğ** u hem ḳalem
olalı aña dest-i yār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 13).
[tîğ,]

Erbāb-ı **tīg** ehl-i qalem birle cem'
olur / Olmasa ger qalem ola mı
tīg pāy-dār (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 24, Beyit 18). [*tīg*,]

Şāhā egerçi **tīg** mühimdür qalem
velî / Oldı ehem ki **tīg**
qalemsüz neye yarar (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 24, Beyit*
19). [*tīg*,]

Şāhā egerçi **tīg** mühimdür qalem
velî / Oldı ehem ki **tīg**
qalemsüz neye yarar (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 24, Beyit*
19). [*tīg*,]

Hurşîd eline **tīg** 'Uṭārid qalem alup
/ Evşāf-ı **tīg** ile qalemün leyl ile
nehār (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 24, Beyit 20). [*tīg*,]

Yazup çizüp sipihre ki bu **tīg** u bu
qalem / Tīg-ı kaẓā durur qalem-
i hükm-i Kird-gār (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 24, Beyit 21*).
[*tīg*,]

Luṭfuñla itdi **tīg** mişālî qalem zuhūr
/ Qahruñla buldı **tīg** qalem gibi
iştiḥar (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 24, Beyit 22). [*tīg*,]

Luṭfuñla itdi **tīg** mişālî qalem zuhūr
/ Qahruñla buldı **tīg** qalem gibi
iştiḥar (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 24, Beyit 22). [*tīg*,]

Alsañ qalem elüñe kuşatsañ belüñe
tīg / Tīguñ ğamıyla ola qalem-
veş 'adū nizār (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 24, Beyit 24*).
[*tīg*,]

Had yok çü gördi ol qalem ü **tīg**
vaşfina / Tīg-ı ḥaṭīb gibi qalem
oldı süst-i kār (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 24, Beyit 27*).
[*tīg*,]

Tīg-ı zebānı çekdi ğazel tarzına
qalem / Tā kim ola bu **tīg** u
qalem-i dehre yād-gār (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 24, Beyit*
28). [*tīg*,]

Baş egmeye qalem gibi her kim ki
tīguña / Çek tīgı çü qalem başın
iy **tīg** iki yar (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 24, Beyit 31*).
[*tīg*,]

Barmaqlaruñ durur çü qalem
sā'idüñ çü **tīg** / Boynuma tīguñ
ol qaleme cān ola nişār (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 24, Beyit*
32). [*tīg*,]

Gel **tīg** lāfin urma qalem çek
du'āya kim / Biñ **tīg** u biñ
qalemnden o yegdür hezār bār
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 24,*
Beyit 40). [*tīg*,]

Gel **tīg** lāfin urma qalem çek
du'āya kim / Biñ **tīg** u biñ
qalemnden o yegdür hezār bār
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 24,*
Beyit 40). [*tīg*,]

Tīg olsa yāver-i qalem irer umūra
nazm / Cumhūra 'adl olur
qalem olursa **tīga** yār (*Kara*
Fazlî Dîvânı, *Kaside 24, Beyit*
9). [*tīga*, -a]

Bu hoş kaşîde kim qalem ü tīg
vaşfidur / Bir **tīgdur** ki oldı
qalem gibi üstüvār (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 24, Beyit 39*).
[*tīgdur*, -dür]

Tīgı qalem gibi kıllur a'dā başın
şikār / Mānend-i tīg ider qalemi
kaṭ'ī kār-zār (*Kara Fazlî*
Dîvânı, *Kaside 24, Beyit 14*).
[*tīgı*, -ı]

Tīgı qalem gibi ola fetḥ ile nām-
zed / Qadr ile tīg-veş qalemi

ola nām-dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 42).
[tîgı, -ı]

Vaşfını **tîgınuñ** nice tahtır ide
kalem / Farzâ k'ola zebân-ı
kalem tîg-ı âb-dâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 15).
[tîgınuñ, -ı, -n, -uñ]

Tîgumla eyledi kalemüm milk-i
nazmı feth / Nuşretde oldı şan
kalemüm tîg-ı Zülfekâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
38). [tîgumla, -um, -la]

Medhûnde **tîguñ** oldı kalem gerçi
dür-feşân / Vaşf-ı kalemde
tîguñ olupdur güher-nişâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 5). [tîguñ, -un]

Medhûnde **tîguñ** oldı kalem gerçi
dür-feşân / Vaşf-ı kalemde
tîguñ olupdur güher-nişâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 5). [tîguñ, -un]

Alsañ kalem elüñe kuşatsañ belüñe
tîg / **Tîguñ** gamıyla ola kalem-
veş 'adû nizâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 24).
[tîguñ, -un]

Tîguñ gamından oldı kalem gibi
ten nizâr / Çek tîgı bari kes çü
kalem başum iy nigâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
29). [tîguñ, -un]

Barmaqlaruñ durur çü kalem
sâ'idüñ çü tîg / Boynuma **tîguñ**
ol kaleme cân ola nişâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
32). [tîguñ, -un]

Tîguñ mazâlimini kalem nice şerh
ide / Kim ol 'azîm-i tîg u kalem
bir za'îf ü zâr (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 24, Beyit 34).
[tîguñ, -un]

Tîguñ haķı kalem gibi yoluñda
râstdur / Fazlî kuluñ ki oldı
kalem-gır ü tîg-vâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 36).
[tîguñ, -un]

Çek tîg-ı tîzi başını kaţ' it kalem
mişâl / Kılmaya **tîguña** çü
kalem kim ki ser-nişâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
25). [tîguña, -u, -ñ, -a]

Baş egmeye kalem gibi her kim ki
tîguña / Çek tîgı çü kalem
başın iy tîg iki yar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 31).
[tîguña, -u, -ñ, -a]

Vaşfında gerçi kim kalem ü
tîguñuñ şehâ / Tîg-ı zebânum
oldı kalem-veş sühan-güzâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 26). [tîguñuñ, -uñ, -uñ]

Tîgı ger rûz-ı veğâ 'arz-ı şecâ'at
itse / Kahr ile zâr u zebûn ide
niçe Tehmeten'i (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 14).
[tîgı, -ı]

Berât-ı milk-i 'ışkı kâtib-i kudret
baña yazdı / Meh-i nev sikke-i
hürşide nânum **tîg** ile kazdı
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 4). [tîg,]

Eger hışm itse işde **tîguñ** işde
başımız derler / İşin başa
iletmiş hübdur Berber Hasan
Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 10). [tîguñ,
-un]

Ger hüsn-i haţuñ bilmez isem
nâme-i iķbâl / Kaţ' it kalemüñ
gibi başum **tîg** ile fi'l-hâl (Kara

Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 9). [tîğ,]

tîğ: Kılıç 2. Sevgilinin yan bakışı.

Sâ'id-i sîmînde gör **tîğın** o zîbâ
berberüñ / Mu'ciz-i Mûsâ'yı
seyr eyle yed-i beyzâya bak
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110,
Beyit 4). [tîğın, -ın]

tîğ: Gibi.

Kıldı kalem kerâmeti birle zuhûr-ı
tîğ / Buldı kalem izâfete **tîğ** ile
i'tibâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 3). [tîğ,]

tîğ: Kılıç.

Ger görse **tîğüñi** çü kalem serfûrû
idüp / Bî-tîğ u bî-kalem ola
a'dâ esîr ü zâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 23).
[tîğüñi, -uñ, -ı]

tîğ: Kılıç 2. güç, kudret.

Göreyin tîz günde uğrasın Hakk'ıñ
kılıcına / Şu kim iy Fazlî
tîğından o şâhuñ inkıtâ' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80,
Beyit 4). [tîğından, -ı, -n, -dan]

Çün irdi **tîğî** 'İşkuñ cāna Fazlî
n'eylesün cismi / Şehîd-i 'İşk
olıcak istemez 'ömrüm kefen
'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
114, Beyit 5). [tîğî, -ı]

Her şubaşı bir şubaşıdur secâ'at
âbına / Teşnedür **tîğından** a'dâ
bir içim şu harr ider (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
23). [tîğından, -ı, -n, -dan]

tîğ: Kılıç 2. Sevgilinin bakışları.

Gel **tîğüñ** ile başımı çal iki pâre kıl
/ Ğam mehterine şûr-ı belâda
mekâre kıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 151, Beyit 1). [tîğüñ, -uñ
]

O yüzi hûb-ı hûn-rîzûñ cefâsın
gerçi çok gördüm / Şarup
pehlûye **tîğüñ** zahmını şöyle
şafâ sürdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 7).
[tîğüñ, -uñ]

tîğ: Kılıç.

Tîğüñla her kaçan kalemüñ eyleseñ
tırâş / Dil tîğ-ı reşk ile kalem-
âsâ olur figâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 30).
[tîğüñla, -(u)ñ, -la]

tîğ al: Kılıç kuşanmak.

Ne cānı var 'adūnuñ kim muķābil
ola ol şāha / Eline tîğ alup
meydāna girse kılsa cevlnı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 23). [tîğ al, -up]

tîğ çek: Kılıç çekmek. Saldırmak
amacıyla kılıcı kınından çıkarmak.

Çekse elmās-ı sūhandan tîğ hergiz
bulmaya / Feth-i milk-i hamdın
anuñ hîçbir kes sözi kes (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
17). [tîğ çek, -se]

tîğ eyle: Kılıç vurmak.

Mānend-i tīg kesdi alem zulmi
dehrden / Tīg eyledi alem gibi
'adl āyetin ikār (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 24, Beyit 2).
[tīg eyle, -di]

tīg u alem: Kılı ve alem.

Tā tīg-ı şun' ile alem oldu varak
nigār / Oldı nizām-ı 'āleme **tīg
u alem** medār (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 24, Beyit 1).
[tīg u alem,]

Tīg u alemle buldı sebāt u arār
dehr / Tīg u alemle oldu cihān
milki ber-arār (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 24, Beyit 4).
[tīg u alem, -le]

Tīg u alemle buldı sebāt u arār
dehr / Tīg u alemle oldu cihān
milki ber-arār (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 24, Beyit 4).
[tīg u alem, -le]

Tīg oldu fer'-i emn ü alem aşıdur
aāa / Buldı emānı **tīg u alem**
berr-i rūzgār (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 24, Beyit 6).
[tīg u alem,]

Tīg u alemle hıfz olunur genc ü
milk ü māl / Tīg u alemle zabt
olunur cümleten diyār (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 24, Beyit
7). [tīg u alem, -le]

Tīg u alemle hıfz olunur genc ü
milk ü māl / Tīg u alemle zabt
olunur cümleten diyār (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 24, Beyit
7). [tīg u alem, -le]

Şeh Muştafā ki **tīg u alem** hakkı
şehlere / Eltāf ile alem gibi
ahr ile tīg-vār (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 24, Beyit 11).
[tīg u alem,]

Tīg u alemle tā ki bula milk
infitāh / Tīg u alemle tā ki ire
aşma inkisār (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 24, Beyit 41).
[tīg u alem, -le]

Tīg u alemle tā ki bula milk
infitāh / Tīg u alemle tā ki ire
aşma inkisār (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 24, Beyit 41).
[tīg u alem, -le]

tīg u alem: Kılı ve alem.

A'dāya tīg urup vire tā dōsta alem
/ Şundi eline **tīg u alem** luţf-ı
Kird-gār (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 24, Beyit 12). [tīg u
alem,]

tīg ur: Kılı vurmak.

A'dāya tīg urup vire tā dōsta alem
/ Şundi eline tīg u alem luţf-ı
Kird-gār (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 24, Beyit 12). [tīg ur, -
up]

Ger ekse bir alem gele biñ tīg-
zen-i berīn / Bir tīg ursa biñ
alemi ide tār ü mār (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 24, Beyit
16). [tīg ur, -sa]

tīg-dār: Kılı taşıyan kimse.

Bir silah-dār ola apuñda diler kim
Behrām / **Tīg-dār** olduğı
eflākde oldur her ān (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 13, Beyit
46). [tīg-dār,]

tīg-ı āb-dār: Işıldayan kılı.

Vaşfını tîğınuñ nice taḥrîr ide
kalem / Farzâ k'ola zebân-ı
kalem **tîğ-ı âb-dâr** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 15).
[tîğ-ı âb-dâr,]

tîğ-ı 'adl: Adalet kılıcı.

Gel çekme tîğ-ı zulmi kalem çek
mazâlime / Kim tîğ-ı 'adli
çekdi kalem-veş o kām-kār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 35). [tîğ-ı 'adl, -i]

tîğ-ı âhu: Ah kılıcı.

Melâmet milkini açdum ser-â-ser
tîğ-ı âhumla / Bugün ben şâh-
bâz-ı milk-i 'ışkum bir diyâr
aldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 10). [tîğ-ı
âhu, -um, -la]

tîğ-ı belâ: Bela, azap kılıcı; keder,
ızdırıp veren söz veya davranış.

Bülbül-i bâğ-ı belâya kılmağa
zerrîn kafes / Çāk çāk itdi ser-
â-ser sînemi **tîğ-ı belâ** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit
2). [tîğ-ı belâ,]

tîğ-ı bürrân: Keskin kılıç.

Öldürem didüğine inanma iy dil
ğamzesi / Bu meşeldür çünki
gelmez tîğ-ı bürrândan vefâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 3). [tîğ-ı bürrân, -dan]

Ġazāya eyledüñ niyyet idüp
fermân-ı sultânî / 'Adū kaşdına
bend itdüñ miyâne tîğ-ı bürrânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 1). [tîğ-ı bürrân, -ı]

tîğ-ı çek: Kılıç çekmek. 2. Sevgilinin
öfkeli yan bakışları.

Tîğün ġamından oldu kalem gibi
ten nizâr / Çek tîğ-ı bâri kes çü
kalem başum iy nigâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
29). [tîğ-ı çek,]

Baş egmeye kalem gibi her kim ki
tîğüña / Çek tîğ-ı çü kalem başın
iy tîğ iki yar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 31).
[tîğ-ı çek,]

tîğ-ı cevri ur: Eziyet oku vurmak.

Biñ kez ursañ tîğ-ı cevri Fazlî'ye
dönmez yüzi / İy kemân ebrû
vefâdur ol vefâdan kim kaçır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57,
Beyit 5). [tîğ-ı cevri ur, -sa, -ñ]

tîğ-ı ecel: Ecel kılıcı.

Cām-ı meyden mest olanlar
kendüyi Cem şandılar /
Cür'asın **tîğ-ı ecel** zaḥmına
merhem şandılar (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 1).
[tîğ-ı ecel,]

tîğ-ı ġam: Sevgilinin yan bakış kılıcı.

Bağrumı **tîğ-ı ġam** u hicrân ile kan
eyledüñ / Hey ne zālimsin
elüñden dād u feryād iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 8). [tîğ-ı ġam,]

tîğ-ı ġam: Gam kılıcı.

Tîğ-ı ğamdan bağı şad-çāk olmaya
her kimsenüñ / Ehl-i 'İşk içinde
tutmazlar dilā anı dürüst (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit
5). [tîğ-ı ğam, -dan]

tîğ-ı hasret: *Hasret, özlem kılıcı.*

Bağrını **tîğ-ı hasret** ile hūn idüp
şafak / Yaksun derūnına ğam
ile nār Yā Hüseyñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22).
[tîğ-ı hasret,]

Kan ağla **tîğ-ı hasret** ile sîne çāk
olup / Yan derd ile kıyāmete
dek derd-nāk olup (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
16). [tîğ-ı hasret,]

tîğ-ı hatîb: *Hatibin kılıcı, hatibin kılıç
gibi sözü.*

Had yok çü gördi ol kalem ü tîğ
vaşfına / **Tîğ-ı hatîb** gibi kalem
oldı süst-i kār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 27).
[tîğ-ı hatîb,]

tîğ-ı hicr: *Ayrılık kılıcı.*

Tîğ-ı hicrūñ ger Hüseyñ-āsā beni
ide şehîd / Dōstum yüz
döndürürsem andan olayın
Yezîd (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 11). [tîğ-ı
hicr, -üñ]

tîğ-ı hūn-efşān: *Kan döken kılıç.*

Âbdur gerçi şafāda tîğ-ı hūn-
efşānumuz / Başına görseñ ki
a'dānuñ ne âteşler yağar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
4). [tîğ-ı hūn-efşān, -umuz]

tîğ-ı hūn-hvār: *Kan dökücü ok.*

Cām-ı ihsān ile mîr-i 'asākîr perver
/ **Tîğ-ı hūn-hvār** ile şāh-ı
memālik perdāz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 19).
[tîğ-ı hūn-hvār,]

tîğ-ı hūrşîd: *Güneşe benzer kılıç.*

Tîğ-ı hūrşîdle feth itdi sa'âdet
milkinî / Milket-i 'āleme şāh
oldı muzaffer nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
3). [tîğ-ı hūrşîd, -le]

tîğ-ı inşā'allah: *Inşallah kılıcı.*

Her kaçan kāmum temennā
eyleşem ben dil-figār / **Tîğ-ı
inşā'Allah** ile katl ider ol
ğamze-kār (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 3, Beyit 7). [tîğ-ı
inşā'allah,]

tîğ-ı 'ışk: *Aşk oku.*

Kılıcuñ haqqı Fazlî'nüñ başın kaţ'
eyleşeñ kaţ'ā / Kesilmez tîğ-ı
'ışkuñdan cihāndan inqıtā'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 5). [tîğ-ı 'ışk, -uñ, -
dan]

tîğ-ı kahr: *Kahredici, azap verici kılıç.*

Harf-i 'adūya çekdi kalem **tîğ-ı
kahr** ile / Hem tîğ u hem kalem
olalı aña dest-i yār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 13).
[tîğ-ı kahr,]

tīg-ı kazā: *Kazā (Allah'ın takdirinin gerçekleşmesi) kılıcı.*

Yazup çizüp sipihre ki bu tīg u bu
kalem / **Tīg-ı kazā** durur
kalem-i hüküm-i Kird-gār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 21*). [*tīg-ı kazā,]*

tīg-ı kîne çek: *Düşman kılıcı çekmek.*

Bilsem ki nice çekdi saña tīg-ı kîne
/ Mervân-ı har Yezîd-i sitem-
kâr Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11*).
[*tīg-ı kîne çek, -di]*

tīg-ı leşker-şiken-i ğayret-i şāh: *Şah gayretinin ordu bozan kılıcı.*

Almağa milk-i ğamı âteş-i dilden
Fazlî / Tīg-ı leşker-şiken-i
ğayret-i şāhı çekelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 7*). [*tīg-ı leşker-şiken-i ğayret-i şāh, -ı]*

tīg-ı rahşān: *Parlak kılıç.*

Luţf idüp dōstlara düşmeni kahr
eylemege / Bir eli cām tutar bir
eli **tīg-ı rahşān** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 34*).
[*tīg-ı rahşān,]*

tīg-ı reşk: *Haset kılıcı.*

Tīguñla her kaçan kalemüñ eyleseñ
tırāş / Dil **tīg-ı reşk** ile kalem-
āsā olur figār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 30*).
[*tīg-ı reşk,]*

tīg-ı rüz-gār: *Rüzgarın oku.*

Çāk itdi şerha şerha tenüm **tīg-ı rüz-gār** / Kan oldu yüregüm
meded iy şāh kan-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 30*). [*tīg-ı rüz-gār,]*

tīg-ı şecā‘at: *Cesaret kılıcı.*

Alursa destine tīg-ı şecā‘ati bir dem
/ Hirās u havf ile düşmen revān
ider cānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 17*). [*tīg-ı şecā‘at, -i]*

tīg-ı sitem: *Eziyet kılıcı.*

İy çarh-ı bī-amān yine kılduñ ğarīb
kār / Tīg-ı sitemle sīneleri
eyleduñ figār (*Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 1*).
[*tīg-ı sitem, -le]*

tīg-ı siyāset: *Siyaset kılıcı.*

Tīg-ı siyāsetüñle olup kahr ehl-i
zulm / Sensin bu rüşen oldu
bugün Kahramān-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 11*). [*tīg-ı siyāset, -üñ, -le]*

Cām-ı ‘adl al bir ele **tīg-ı siyāset**
birine / Elin al dostlaruñ
düşmeniñüñ başını çal (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 33*). [*tīg-ı siyāset,]*

tīg-ı sun‘: *Yaratış kalemi.*

Tā **tīg-ı sun‘** ile kalem oldu varak
nigār / Oldı nizām-ı ‘āleme tīg
u kalem medār (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 24, Beyit 1).
[tîğ-ı şun',]

tîğ-ı tedārik: *Ele alınan kılıç.*

Ne tîğ nef' ider ne kalem intizāma
lîk / **Tîğ-ı tedārik** u kalem-i
rāy-ı şehir-yār (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 10).
[tîğ-ı tedārik,]

tîğ-ı tîz: *Keskin kılıç.*

Çek tîğ-ı tîzi başını kaṭ' it kalem
mişāl / Kılmaya tîğūña çü
kalem kim ki ser-nişār (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
25). [tîğ-ı tîz, -i]

Gül-zāra varsam ol kalem ü tîğ
yādına / Çeşmüme h̄vāb olur
kalem ü **tîğ-ı tîz** hār (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
33). [tîğ-ı tîz,]

tîğ-ı ye's: *Ümitsizlik oku.*

İy dil ümīdi kesme yūri **tîğ-ı ye's**
ile / Maḥrūm ola bu kapuda
hāşā ki ber-ḥaşa (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17).
[tîğ-ı ye's,]

tîğ-ı zafer: *Galibiyet kılıcı.*

Sen şu şehsin kim ulu Fettāḥ virmiş
destüñe / Serverā tîğ-ı zaferle
hancer-i bürrān-ı feth (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
22). [tîğ-ı zafer, -le]

tîğ-ı zarar eyle: *Kılıçla zarar vermek.*

Her naḳāre dir ne ḳara günlere
ḳalduñ göre / Aç gözün eyler
naḳāre gülleñi tîğ-ı zarar (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
13). [tîğ-ı zarar eyle, -r]

tîğ-ı zebān: *Dil kılıcı.*

Vaşfinda gerçi kim kalem ü
tîğūñūñ şehā / Tîğ-ı zebānum
oldı kalem-veş süḥan-güzār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,*
Beyit 26). [tîğ-ı zebān, -um]

Tîğ-ı zebānı çekdi ḡazel tarzına
kalem / Tā kim ola bu tîğ u
kalem-i dehre yād-gār (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
28). [tîğ-ı zebān, -ı]

Tîğ-ı zebānı hem-çü kalem nazm
ile cerī / Neşr ile tîğ-veş kalem
maşlahat-güzār (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 37).
[tîğ-ı zebān, -ı]

tîğ-ı zülfekār: *Zülfikar kılıcı(hz.*
Ali'nin çift başlı çatal şeklindeki kılıcı).

Tîğumla eyledi kalemüm milk-i
nazmı feth / Nuşretde oldı şan
kalemüm **tîğ-ı Zülfekār** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
38). [tîğ-ı zülfekār,]

tîğ-ı zulm: *Eziyet kılıcı.*

Gel çekme tîğ-ı zulmi kalem çek
mazālîme / Kim tîğ-ı 'adli
çekdi kalem-veş o ḳām-kār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,*
Beyit 35). [tîğ-ı zulm, -ı]

tîğ-vār: *Kılıç gibi.*

Şeh Muştâfâ ki tîğ u kalem hâkkı
şehlere / Eltâf ile kalem gibi
kahr ile **tîğ-vâr** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 11).
[tîğ-vâr,]

tîğ-vâr ol: Kılıç gibi olmak.

Tîğuñ hâkı kalem gibi yoluñda
râstdur / Fazlî kuluñ ki oldu
kalem-gîr ü tîğ-vâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 36).
[tîğ-vâr ol, -dı]

tîğ-veş: Kılıç gibi.

Tîğ-ı zebânı hem-çü kalem nazm
ile cerî / Neşr ile **tîğ-veş** kalemi
maşlahat-güzâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 37).
[tîğ-veş,]

Tîğı kalem gibi ola feth ile nâm-
zed / Qadr ile **tîğ-veş** kalemi
ola nâm-dâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 42).
[tîğ-veş,]

tîğ-zen: İyi kılıç kullanan kimse.

Emr itse bir kalem-zene biñ **tîğ-zen**
bize / Zî-tîğ-ı kudret ü kalem-i
‘izz ü iktidâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 17).
[tîğ-zen,]

tîğ-zen-i berîn: Bütün kılıç
kullananlar.

Ger çekse bir kalem gele biñ **tîğ-
zen-i berîn** / Bir tîğ ursa biñ
kalemi ide târ ü mâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
16). [tîğ-zen-i berîn,]

tîlāmîzi: Talebeler.

Fünün-ı hikmet ile zû-fünün-ı
‘âlemdür / Revâdur olsa
tîlāmîzi şad hezâr hâkîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
16). [tîlāmîzi,]

tîmār it: Tedavi etmek, iyileştirmek;
mutlu etmek, sevindirmek, iyi
muamelede bulunmak.

Her marîz-i fakr olan ma‘zûle tîmār
itmede / Lafz-ı cân-bahşında
var nuṭṭ-ı Mesîhâ’dan eşer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 34). [tîmār it, -me, -de]

tîr: Ok.

Her faşıl **tîr** ehli eylerler du‘â-yı
devletin / Vâli-i milk-i cihân
kuṭb-ı vilâyetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
13). [tîr,]

tîr: Ok.

Siper olsa yiridür **tîrine** ger sînesi
haşmuñ / Kemânınuñ revâdur
cân-ı a‘dâ olsa kurbânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit
24). [tîrine, -i, -(n)e]

tîr: Ok.

Kavs-i kuzah mişâl idi hey’etde
gerçi kim / Sür’atde lîk **tîr** gibi
tâyirü’l-hevâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 4).
[tîr,]

tir: (Sevgilinin yan bakış) oku.

Derde şabr eyle dilā çāre nedür çün
dönmez / Her każā **tiri** k'ola
kavs-i kaderden peydā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 30, Beyit
3). [tîri, -i]

Baňa her **tir** ki atduñ oldı 'ıyān /
Hikmeten mārameytu vü sırr-ı
rama (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
31, Beyit 3). [tîr,]

tir: Ok -Sevgilinin kirpikleri için
kullanılmıştır-.

Kimsenüñ iy tîr-i dilber katline göz
dikmeñiz / Sîneye dik **tirüñi**
olsun cihānda dikmeñiz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit
4). [tîrüñi, -ün, -i]

tir: Ok 2. Sevgilinin kirpiği ve kaşı.

Menzil-i maķşûda irüp isterem
olam nişān / **Tirüñüñ** budur
öñünce varduğum naķçîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,
Beyit 4). [tîrüñüñ, -ün, -üñ]

tir: 1) Ok 2) Sevgilinin bakışı.

İki bir dimeyüp cānā dokerler
kanımı her-dem / Meger kim
tirüñ ile ittifākı zaħmumuñ
birdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 4). [tîrüñ, -üñ]

tir: (Fars.) Ok.

Olup durur şütür ü hücre sin şıyānet
içün / Sütün-ı hücre çü **tir** ü
pey-i şütür çü mecenn (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
27). [tîr,]

tir id: Ok yapmak, ok haline getirmek
2. aşığın ahını ok yapıp gam
askerlerine karşı koyması.

Geh beni öldürmege müjgānın ol
şeh tîr ider / Gāh kanum
dökmege her ğamzesin şemşîr
ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
68, Beyit 1). [tîr id, -er]

tir id: Ok haline getirmek 2. Oka
benzemek bağlamında insan.

Her kaçan dil yā kılup kaddini āhın
tîr ider / Dest-i miñnetde belā
āhūların naķçîr ider (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [tîr
id, -er]

tir ü kemān: Ok ve yay. 2. (Sevgilinin)
Delici bakışları ve kaşları.

Ķadd-i ħam-geşte ile āh-ı derūna
nazar it / Hūblar tîr ü kemāna
güzelüm mā'il olur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [tîr
ü kemān, -a]

tir ur: Ok atmak.

Ķanı ol devlet ki bir tîr urasın şāhā
baňa / Döne döne şevķ ile
cānum virem naķçîr-veş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit
3). [tîr ur, -a, -sın]

tirāka kopar: Gürültü koparmak, çok
ses çıkarmak.

Āsümānileri kim ire hevāya anuñ /
Bir tırāka kıpara idesin āhir
seyrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 30*). [*tırāka kıpar, -a*]

tırāş eyle: Keskerek.

Tıġuñla her kıaın kıalemüñ eyleseñ
tırāş / Dil tıġ-ı reşk ile kıalem-
āsā olur fıġār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 30*).
[*tırāş eyle, -se, -ñ*]

tırāş it: Kazımak, yontmak 2.
anlamaya çalışmak, keşfetmek; yok
etmek, ortadan kaldırmak.

Ruh-ı zerdüm ki yer yer nāhun-ı
ġamdan hırāş itdüm / Vücüdüm
defterinden ‘āfiyet harfîn tırāş
itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1*). [*tırāş it, -
dü, -m*]

tırāş ol: Tıraş olmak.

Gelüp dükkānına her dilber-i nev-
hatt u sîmîn-ten / Tırāş olup aña
her-ġāh ta‘lîm-i fenn alur andan
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 5*). [*tırāş ol, -up*]

tırāş ol: Tıraş olmak, saç, sakal ve
bıyığı kesmek.

Tırāş olup hemān oldum olur baş
açık abdāli / İşin başa iletmiş
hübdur Berber Hāsan Bālî
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 2*). [*tırāş ol, -up*]

tırāş-içün: Tıraş etmek için.

Tırāş-içün dükkānına varan anuñ her
āyîne / Nazar idüp o mihr-i
burc-ı hüsnüñ yüzi ayına (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 7*). [*tırāş-içün,*]

tırāz: Elbiselere nakışla yapılan süs.

Hil‘at-ı devleti bıçdı saña hayyāt-ı
kıadr / Nuşret ü fethdür ol
hil‘at-ı zîbāya **tırāz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 25*).
[*tırāz,*]

tîre: Bulanık, kara, karanlık.

Mezār hücresin añ besleme tenüñ
çü şütür / Ki hücre **tîre** vü teng
ü şütürdür abisten (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4*).
[*tîre,*]

tîre-dil: Karanlık gönül.

Tîre-dil Karadeñiz’dür
gözlerümdür Akdeñiz / Hün-ı
dil çeşmümden akarsa revādur
ak deñiz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2*). [*tîre-dil,*]

tîr-eflāk: Feleklerin oku.

Şîr-gerdün ola naħcîri eger kırsa
kemîn / **Tîr-eflāk** ola omacı
eger çekse kemān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 42*).
[*tîr-eflāk,*]

tîr-i āh: Āh oku.

Kāmetüñ gerçi kim kemān olmuş /
Tîr-i āha nişān imişsin sen

(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 57). [tîr-i âh, -a]

tîr-i âh: Ah oku.

Kâmetin her kim ümîd-i vaşl ile
idüp kemân / Tîr-i âhuñ
menzilini itse burc-ı âsmân
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 5). [tîr-i âh, -uñ]

tîr-i âhu: Feryat oku.

Menzilin tîr-i âhuñuñ yiridür /
Şahñ-ı şahrâ-yı âsümân eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 48). [tîr-i âhu, -
ñuñ]

tîr-i debîr: Katibin (Utarit (Merkür)
gezegeni) oku.

Aldı destine yahûd hâme-i zer **tîr-i
debîr** / Yazmağa bu gâzeli
şafha-i dehre fî'l-hâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
13). [tîr-i debîr,]

tîr-i dilber: Sevgilinin oku.

Kimsenüñ iy **tîr-i dilber** katline
göz dikmeñiz / Sîneye dik
tîrünü olsun cihânda dikmeñiz
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142,
Beyit 4). [tîr-i dilber,]

tîr-i dil-düz: Gönül delen, gönüle acı
ve elem veren ok.

Tîr-i dil-düzüñ durur bir şâh-bâz-ı
cân-şikâr / Pâdişâhum âhenîn
minķârdur peykân aña (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2).
[tîr-i dil-düz, -uñ]

tîr-i du'â: Dua oku.

Cevr idüp bî-çârenüñ kıddin
kemân itme şakın / Pâdişâhum
'âşıküñ tîr-i du'âsı yok degül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121,
Beyit 6). [tîr-i du'â, -sı]

tîr-i hecr: Ayrılık oku.

İy ciger **tîr-i hecr** ile delinüp /
Bağruñı hasret ile kıan eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 44). [tîr-i hecr,]

tîr-i hûn-rîzi dök: Kan dökücü oku
atmak.

Tîr-i hûn-rîzi dökem kanuñı dirse
Fazliyâ / İ'timâd itme aña ol
kıandan u kıandan vefâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit
5). [tîr-i hûn-rîzi dök, -em]

tîr-i 'ışk: Aşk oku.

Çün irdi tîr-i 'ışkuñ câna ayruk
neylesün cismi / Şehîd-i 'ışk
olıcak istemez 'ömrüm kefen
'âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
113, Beyit 3). [tîr-i 'ışk, -uñ]

tîr-i kazâ: Kaza oku.

Başuma kıavs-i kıaderden yâr-içün
tîr-i kazâ / Her ne deñlü kim
gelürse dönmezem virdüm rızâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36,
Beyit 1). [tîr-i kazâ,]

tîr-i kazâ: “Kazâ oku” Kader.

Hadeng-i âhı düşmezmiş yire **tîr-i kazâ** gibi / Bulunmazsa n’ola yayın çeker Hallâc-ı Manşûr’uñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [tîr-i kazâ,]

tîr-i maksûd: İstek oku.

Tîr-i maksûd dilerseñ ki nişâne irise / İy gönül ‘Işk kemânını kemâ-hi çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [tîr-i maksûd,]

tîr-i maksûd: İstek oku.

Tîr-i maksûdın nişâna ırgürür ol nev-cüvân / Ol saḥâvet menba‘ı kim adı Muşlî Şâh’dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 6). [tîr-i maksûd, -ın]

tîr-i vebâl: Günah oku.

Luṭf ile tûr yıka rû tîr-i vebâlini gider / Şadra geç saña şadâret yaraşur sultânım (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 6). [tîr-i vebâl, -in, -i]

tîr-tedbîr: 1. ok tedbirli 2. tedbiri ok gibi olan.

Tîr-tedbîr felek-rütbet ü Behrâm-ḥüsâm / Zühre-kânûn u Kamer-sür‘at u Keyvân-eyvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 23). [tîr-tedbîr,]

tîr-veş: Ok gibi.

Çünkü yanuñca şalınmak olmadı şemşîr-veş / İy kemân ebrû yiridür ḥâke düşsem **tîr-veş** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [tîr-veş,]

Bağruma çeksem diyü sen servi bir kez **tîr-veş** / Ham olup ḳaddi ‘aşāya düşdi ḳavsûñ pîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1). [tîr-veş,]

Nîze gibi ser-keş olma tîz olup şemşîr-veş / Yâ gibi ehl-i tevâzu‘ müstaḳîm ol **tîr-veş** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [tîr-veş,]

tiryāk: İlaç, panzehir.

Kâr iderse saña ger zehr-i ğamı dîni dün / Sen ḳanā‘at meyini var aña **tiryāk** ideğör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [tiryāk,]

tiryāk ol: Panzehir olmak 2. iyileşmeyi veya çözümünü kolaylaştırmak; rahatlatmak, huzura kavuşturmak.

Ola tiryāk olsa senden gayrı dilber baña zehr / Yok durur mişlûñ velîkin bu ‘aceb iy ḥûn-ı dehr (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 5). [tiryāk ol, -a]

tîse-i âh: Ah kazması.

Sipihri bîsütünü çāk iderken tîse-i âhum / Daḥı bilmezdi adın Bîsütün’uñ kûh-ken ‘âşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [tîse-i âh, -um]

tîz: Çabucak, derhal, hemen.

‘āşıkın qatl itmek içün eylemiş /
Gamzesi şemşîrini **tîz** el-ğiyâş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49,
Beyit 4). [tîz,]

tîz: Çabucak, derhâl, hemen.

‘Ömr-i şerîfî gül gibi az oldu hey
dirîğ / Peymâne-i hayâtı ne **tîz**
toldı hey dirîğ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 8).
[tîz,]

tîz: Beklenenden daha erken sürede,
tez, çabuk.

Göreyin **tîz** günde uğrasın Hakk’uñ
kılıcına / Şu kim iy Fazlî
tîğından o şāhuñ inqitā‘ eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80,
Beyit 4). [tîz,]

tîz eyle: Keskinleştirmek.

Hükm-i mütü en-temütü tîğını tîz
eyleyüp / Nefsi qatl itdük
velîkin rûhuñ ihyâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 13). [tîz eyle, -y, -üp]

tîz ol: Acele bir şekilde olmak.

Nîze gibi ser-keş olma tîz olup
şemşîr-veş / Yâ gibi ehl-i
tevāzu‘ müstaķîm ol tîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99,
Beyit 2). [tîz ol, -up]

tîz-bîn: Keskin söz.

Hiss itmege vücūdını key **tîz-bîn**
gerek / Şöyle naķîfdür ki disem
yokdur aşlı-vār (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 25, Beyit 9).
[tîz-bîn,]

toğ-: (Güneş, ay, yıldızlar) Ufuktan
yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû
etmek.

Yüzüñ görem diyu idüp seherde
secde-i hāş / Güneş **toğınca**
okudum hezār kez İhlāş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit
1). [toğınca, -ınca]

Kaçan ola muķābil saña hāşm-ı
tîre-rûz iy şāh / Ne farkı var
semānuñ **toğsa** hūrşîd-i cihān-
ārā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 59). [toğsa, -sa]

toğ: Doğdu.

Gözüñ aydın günüñ **toğdı** sa‘âdet
saña yüz tutdı / Yine iy Fazlî ol
hūrşîd-i burc-ı rif‘atüñ geldi
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137,
Beyit 7). [toğdı, -dı]

toğ: T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak.
3. Dünyaya gelmek.

Bilseñ bize ne **toğduğını** duğter-i
zerden / İy şūfî dimezdüñ sen
aña ümm-i habā’ış (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3).
[toğduğını, -duğ, -ı, -n, -ı]

toğ: Doğmak, ortaya çıkmak.

Kimse görmez ruħuñuñ ayını şāhā
yıl olur / Tālî‘ümde **toğıcak**
görmege yaş hā’il olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit
1). [toğıcak, -ıcak]

toğ: Ortaya çıkmak, hâsıl olmak, belirmek.

Yine cihāna şeref virdi Hâzret-i müte'āl / Ki **toğdı** burc-ı sa'adetden âfitâb-ı kemāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 1). [toğdı, -dı]

toğrı: Doğru, dürüst, gerçek, taraf, yön.

Mecnûn oturdu yıllar ile bakdı yollara / Bir kimse **toğrı** virmedi Leylâ haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [toğrı,]

toğrısı: Doğrusu, gerçeği söylemek gerekirse.

İrmedi gitdi senûñ kâmet ü zülfüne elüm / Gice gündüz bu idi **toğrısı** tül-i emelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [toğrısı,]

toğru: Doğru.

Fazlî râhuñda elif-veş **toğru** olduğı içün / Başumuñ üstinde yirüñ var didi ikbâl aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [toğru,]

Bir yir var imiş gamlu varan şād gelürmiş / **Toğrusını** di Fazlî ki mey-hâne degül mi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [toğrusını, -sı, -n, -ı]

toğrul: Doğrulamak, yönelmek.

Çıkısa kaddüñ yādına āhum elif-veş **toğrulup** / Āsmān-ı atlas aña başı üzre yir ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5). [toğrulup, -up]

tohın: Dokunmak, saplanmak.

Töplar berk-i şerer-bār-ı helâket oldıgın / Başına **tohınmayınca** bilmez el-hağ surh-ı ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 14). [tohınmayınca, -ma, -y, -ınca]

töhmet: Suç, kabahat.

Yolında pâdiŞahuñ şādık iken ol şeh-i a'lâ / Dirîgâ itdi 'işyân **töhmetin** bühtân idüp a'dâ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 3). [töhmetin, -i, -n]

tohmı: Tohum, bitkilerde döllenme sonunda çiçekten sonra oluşan ve toprağa gömülünce kendisinden yeni bir bitki üreyen tane.

Atasından n'ola istidlâl olınsa cūdına / Kim dıraht-ı müşmirüñ **tohmı** olur nîkû semer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 17). [tohmı,]

tok: Uluşmamak, gitmemek.

Gerçi 'âlem şadefinde bulunur niçe dürer / Söz gibi gūşa **tokınmadı** girân-māye güher (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 1). [tokınmadı, -ın, -ma, -dı]

tokuz: Dokuz.

Şu 'ā'ın tōp idüp kılmış feleklerden
tokuz kâse / Bu sūruñ olmağa
hūrşîd-i 'âlem kâse-gerdânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 8). [tokuz,]

Bir 'imâretdür anuñ rif'ati kaşrı
kim aña / Yiridür olsa tetimmât
tokuz kat eyvân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 21).
[tokuz,]

Kaşr-ı kadründe **tokuz** kat âyine /
Bu **tokuz** kat kubbe-i âyîne-
fâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
1, Beyit 7). [tokuz,]

Kaşr-ı kadründe **tokuz** kat âyine /
Bu **tokuz** kat kubbe-i âyîne-
fâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
1, Beyit 7). [tokuz,]

Başında şa'sa şorkucı mihr anuñ
külâhıdır / Bu **tokuz** hayme-i
vâlâ münakkaş bār-gâhıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 9). [tokuz,]

tokuz: Dokuz (felek).

Bir anda kıldı **tokuz** hücreden şütür
birden / Ki hücre teng ü şütür
hem-çü bād-pā tevsen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
20). [tokuz,]

O meclisde çörekler mihr ü mehdür
keh-keşân süfre / **Tokuz** çinî
tabağdur bu tokuz kat kubbe-i
mînâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 17). [tokuz,]

tokuz etbâk: Dokuz tabaka, dokuz
felek, dokuz katman.

Pür idem vaşf-ı medîhûñle tokuz
etbâkı / Baña bir kerre eger kim
diyesin medhûmi yaz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
30). [tokuz etbâk, -ı]

tokuz gög: Dokuz gök sema, dokuz
felek.

Tokuz gög çinîdür bir biri içre
âsümân iy dil / Ağalar begler
öñine çekilmege şehûñ hıvânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 18). [tokuz gög,]

tokuz kat: Dokuz kat.

O meclisde çörekler mihr ü mehdür
keh-keşân süfre / Tokuz çinî
tabağdur bu **tokuz kat** kubbe-i
mînâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 17). [tokuz
kat,]

tokuz kat: Dokuz kat (Feleğin dokuz
katı).

Kuruldı güne-güne çerh-âsâ
haymeler bir bir / Şanasın kim
yire indi **tokuz kat** tarem-i a'lâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 11). [tokuz kat,]

tokuz kat kībāb: Dokuz kat kubbeler,
dokuz kat felek.

Küyın tokuz tolan yüri iy dil o bāba
baş / Rif'atde pāyuñı bu tokuz
kat kībāba baş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1).
[tokuz kat kībāb, -a]

tokuz tolan: Dört dönmek, etrafında dolaşıp durmak.

Küym **toğuz tolan** yürü iy dil o
bāba baş / Rif'atde pāyuñı bu
toğuz kat kıbāba baş (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit
1). [toğuz tolan,]

tol: Dolmak, birikmek.

Tās-ı hūrşîd alup destine kanuñ
tolınur / Nağd-i ihsānuñı tā
senden ide cer nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
28). [tolınur, -ın, -ur]

tol: (Boş bir şey veya yer) İçine giren
bir şeyle dolu hâle gelmek 2. (Bir
duygu insanın içini, gönlünü...)
Kaplamak, sarmak.

Yād-ı fenā ile yele vardı qarār āh /
Toldı belā vü derd ile dār u
diyār āh (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 2, Beyit 23). [toldı, -
dı]

tol-: (kadeh) dolmak.

‘Ömr-i şerîfî gül gibi az oldu hey
dirîğ / Peymāne-i hayâtı ne tîz
toldı hey dirîğ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 8).
[toldı, -dı]

tolan: Bir şeyin çevresinde dönmek,
gezmek, dolaşmak.

Midhatuñ rāhını tayy itmede ‘âciz
oldı / ‘Arşa-i ‘arşı egerçi
tolanur peyk-i hayāl (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
40). [tolanur, -(u)r]

tolan-: Dolanmak, gelmek, gezinmek.

Māh-ı ‘adl itdi tulū‘ oldu cihān
nūrānî / Kevkeb-i zulm **tolandı**
oluben ref‘-i zulām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 3).
[tolandı, -dı]

tolas-: Dolaşmak, gezinmek,
dolanmak.

Tolasursın bûy içün zülfine yārūñ
iy gönül / ‘Ākıbet bir bend
geçmeyince komaz bû saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27,
Beyit 3). [tolasursın, -ur, -sın]

tolas: Saç,ip vb. şeylerin birbirine
karışarak güç çözülür hale gelmesi,
takılmak.

Gönlüme ne bend eylese ol Şāh
revādur / Kim didi aña kākül-i
dil-bende **tolasā** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4).
[tolasā, -a]

toldur: Doldurmak, dolu hale
getirmek, kaplamak.

İçmemek rinde bu kaddümde kıti
emr-i ba‘îd / Sākiyā **toldura** şol
kan olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 2).
[toldura, -a]

Rüz-ı ‘îd irdi vü eyyām-ı bahār u
dem-i nûş / Sākiyā **toldura** şol
kan olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 4).
[toldura, -a]

İrişince dahı biz bu deme bir kez
heyhāt / Sākiyā **ṭoldura** şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 6).
[ṭoldura, -a]

Şevkine ‘id ü bahāruñ yine demdür
ele al / Sākiyā **ṭoldura** şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 8).
[ṭoldura, -a]

‘İd irişdi sürelüm ‘ıyş ile
devrānımız / Sākiyā **ṭoldura**
şol kan olacağı içelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23,
Beyit 10). [ṭoldura, -a]

Çünkü ‘uşşāk ile bir araya geldi
cānān / Sākiyā **ṭoldura** şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 12).
[ṭoldura, -a]

ṭolin: Dolanmak, kaybolmak.

Gün toğar şanma başuñā iy rüz / Ki
ṭolındı o mihr-i devlet ü dîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 18). [ṭolındı, -dı]

ṭolu: İçî şarapla dolu kadeh; dolu.

Kanlu yaş ile bezm-i maḥabbetde
gözlerüm / Gūyā şarāb ile iki
ṭolu ayak durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3).
[ṭolu,]

Sākī yanumda tek **ṭolu** olsun yatağ
hemān / Mey-hāne gūşesi baña
zībā yatağ durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4).
[ṭolu,]

ṭolu: İçî dolu, içî şarapla dolu.

Telḥ itdi meclisi қо yakılsun raḳīb-
i ḥar / Billāh sākīyā **ṭolular** şun
şarāba baş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 105, Beyit 3). [ṭolular, -
lar]

Bu fenā bezmin felek Fazlî’ye
kılmışdur maḳām / Kāse-i
sırdan içürdi **ṭolular** anda
müdām (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 11).
[ṭolular, -lar]

ṭolu: Bir şey ile dolmuş olma.

Destüñ **ṭoludur** çü bāde sākī / Şun
destüme cām-ı nāb-ı şahbā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 4,
Beyit 5). [ṭoludur, -dur]

Ehl-i diller mecma‘ı meyḥāneler
gördüñ mi hīç / Gizlü genc ile
ṭolu vîrāneler gördüñ mi hīç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 1). [ṭolu,]

ṭolu: İçî şarapla dolu kadeh.

Şunarsa kāsesi çerḥüñ ne ğam ben
‘āşıkā sākī / Bugün çün iki
destümde iki **ṭolu** ayağum var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 2). [ṭolu,]

ṭolu: Dolu, içî boş olmayan, dolmuş,
boş karşıtı. 2. İçkiyle doldurulmuş,
kadeh.

Ṭolular nūş eylesün şevk ehli her-
dem ‘İşkuñā / Olmasun reşk-i
tehī pür-cām-ı Cem’den sākīyā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21,
Beyit 3). [ṭolular, -lar]

ṭolu: Bir şey ile dolmuş olan.

Şahı her dâne pirincüñ ki **tolu**
revnaķ ola / Beñzer ol incü ile
toptolu bir baħre hemān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
16*). [*tolu,]*

Lāle-veş ol gülüñ firākından /
Bağrumuz **tolu** dāğ-ı ħasretdür
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 27*). [*tolu,]*

tolu tolu: Dolu dolu, bol bol.

Lebüñ ġamında gözüm cāmını
kılup pür ħün / Şunar **tolu tolu**
sākî-i ġam müdām baña (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit
3*). [*tolu tolu,]*

tolun: Batmak, sönmek, kaybolmak.

Tagıl iy cünd-i bî-şümār nücüm /
Ṭolun iy māh sür‘at ile hemīn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 13*). [*tolun,]*

toluyı sālīs kıl: Şarabı imbikten üç kez
geçirerek süzmek.

Dirseñ ki şafā ile ola şafvete bā‘is /
Kıl şufî şafā ile yine toluyı sālīs
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46,
Beyit 1*). [*toluyı sālīs kıl, -y, -ı]*

tonad: Süslemek.

Gördüñüz ‘id-i sa‘idüñ yine
nāzüklüğünü / Cümleten ħalk-ı
cihānı **tonadup** eyledi al (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
6*). [*tonadup, -up]*

tonan: Donanmak.

Ṭonandı lāle-zār-ı derd miħnet bār-
ġāhumla / Serîr-i şadra geçdüm
şem‘-veş oddan külāhumla
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 9*). [*tonandı, -dı]*

top: Gülle veya şarapnel atan büyük,
ateşli silah.

Bir belādur k‘āsümānī ħārdan
nāzil olur / Kılmağa her **ṭöp**
a‘dā milkini zîr ü zeber (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
16*). [*ṭöp,]*

top: Top, çevgan topu, guy.

Yār ‘İşkuñ büküben ħaddümi
çevġān itdi / Ĥüsnünüñ **ṭöp**
göge aġsa yiridür güzelüm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128,
Beyit 4*). [*ṭöp, -ı]*

top: Gülle veya şarapnel atan ateşli
silâh.

Od şaçar aġzından a‘dāsına ħarşu
ol şehüñ / Her tūfeng ü **ṭöp**
rezm içinde bir şa‘bān-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 20*). [*ṭöp,]*

Bir çakım oddur atılmağa ‘adūdan
cānibe / Ĥışm ile **ṭöp** u tūfeng
aġzından āteşler şaçar (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
15*). [*ṭöp,]*

Ṭöplar berķ-i şerer-bār-ı helāket
oldıġın / Başına toħınmayınca
bilmez el-ħaķ surĥ-ı ser (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
14*). [*ṭöplar, -lar]*

top: Yığın, demet.

Ṭōpdur anda olan sükkeri
me'mūniyye / İştihā ƙal'asını
eylemek-içün vīrān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 17*).
[ṭōpdur, -dur]

top: *Top, çevgan topu.*

Çü esb-i devleti meydān-ı rif'ate
şaldūñ / Senūñ durur yūri
meydān murād **ṭōpın** çal (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
19*). [ṭōpın, -ın]

top: *Çevgan oyununda kullanılan top,
guy; rakibin başı.*

'Arşa-i hüsninde gön'lüm dāyimā ol
serverūñ / Başını **ṭop** itmek-
içün zülfi çevgānın sever (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit
4*). [ṭop,]

top: *Savaş topu.*

Şu 'ā'ın **ṭōp** idüp kılmış feleklerden
toƙuz kāse / Bu sūruñ olmağa
hūrşid-i 'ālem kāse-gerdānı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 8*). [ṭōp,]

top: *Çevgan oyununda kullanılan top,
guy.*

Virdi Hāƙ destine çevgān-ı sa'ādātı
anuñ / Ma'delet **ṭopını** ursun ki
anuñdur meydān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 25*).
[ṭopını, -ın, -ı]

top: *Çevgan oyununda kullanılan top,
guy. 2. Yuvarlak nesne, küre.*

Veyāhūd ƙılmağ-içün iştihānuñ
ƙal'asın vīrān / Olupdur her biri
bir **ṭōp** o meydān 'arşa-i heycā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 22*). [ṭōp,]

tōp u tüfeng: *Top ve tüfek.*

Niçe **ṭōp u tüfeng** ile bezenmiş
ƙal'ayı ol dem / Yakup yıƙdı
çeküp yaluñ yaraƙ çün ƙal'a-i
a'yā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 42*). [ṭōp u
tüfeng,]

tōp-ı āh: *Ah topu.*

Ṭōp-ı āhumdan benüm taşına
gelmez hīç zarar / Ƙal'a-i derd
ü belānuñ ne 'aceb bünyādı var
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90,
Beyit 2*). [ṭōp-ı āh, -um, -dan]

tōpla: *Biriktirmek, bir araya getirmek.*

O meydān içre me'mūniyyeler hep
ṭōplardur kim / Anı ƙapmağa
olur her kişinuñ desti çevgānı
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 23*). [ṭōplardur, -r, -dur]

O meydān içre me'mūniyyeler şan
ṭōplardur kim / Anı ƙapmağa
çevgān itdi destin pīr ile bernā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 21*). [ṭōplardur, -r, -dur]

toprağ: *Toprak.*

Berg ü bārını döküp yaƙdı vü yıƙdı
bāğı / Sebzeyi bāda virüp
ṭoprağa şaldı semeni (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
4*). [ṭoprağa, -a]

toprağa şal: Yerle bir etmek, mahvetmek.

Bilse senüñle bulduğunu tãc u taht
kadr / Toprağa şala tãcî 'adû
tahta ura nâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 17).
[toprağa şal, -a]

toprağa şal: Toprağa gömmek.

İd-gâh içre şalıncağa binüp
herkesle / Şalın iy serv beni
sâye gibi **toprağa şal** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
16). [toprağa şal,]

toptolu: (Kuvvetlendirme benzer
hecesi dop ile dop+dolu) Çok dolu,
tamâmen dolu.

Toptolu sîmîn şanemle bu harâb-
âbâdda / Nüh felek gibi bugün
büt-hâneler gördüñ mi hîç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 6). [toptolu,]

toptolu: Çok dolu, tamamen dolu.

Şahını her dâne pirincüñ ki tolu
revnağ ola / Beñzer ol incü ile
toptolu bir bahre hemân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
16). [toptolu,]

toy-: Doymak.

Ziyâfet oldı hep begler gelüp sultân
işiginde / Cihân halkı bugün
anda **toyınca** gördi ihsânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 16). [toyınca, -ınca]

toy: Kanmak, yetinmek.

Lîk ger **toyduñ** ise rengi virüp
rengin anuñ / Mey-i rengîn ile
kıl tâze dil ü cãn u teni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
9). [toyduñ, -du, -n]

toy: Doymak, yemek ihtiyacını
karşılama.

Şun beru ol cãmı mest it şöyle kim
/ **Toymayam** olursa cãn tenden
cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
2, Beyit 3). [toymayam, -ma, -y,
-a, -m]

toyur: Doyurmak.

Ser-â-ser ins ü cinn vahş u tıyûrı
cümle **toyurdu** / Bugün irişdi
mür u mârâ ihsân-ı Süleymân'ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 25). [toyurdu, -dı]

toyur: Doyurmak.

Maṭbahında şu kadar bisse
gerekdür ni'met / Ki tıyûrı
toyura cümle degül geh insân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 10). [toyura, -a]

Toyura haşre dek lahm-ı tıyûra
olmaya meyli / Eger bir
süfresinde hâzır olsa biñ kişi
farzâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 15). [toyura, -
a]

toyur: Doyurmak, ihtiyacını gidermek.

Ġanem ħod laħm u saħm ile
ġanīmetdür anı añma / Cihānı
muġtenem kıldı **ṭoyurđı** ħalkı
müstevfā (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 29, Beyit 16). [ṭoyurđı, -
dı]

Kılup luṭf ile bir ħālī velīme /
Ṭoyurđı ħāş u ‘āmı ġāh u bī-
ġāh (Kara Fazlī Dīvānı, Tarih
4, Beyit 5). [ṭoyurđı, -dı]

tozar: Havalanarak çevreye yayılmak,
tozlamak.

Hebā olup **tozar** gördüm hevāya
bād-ı āhumdan / Anuñçün ten
ġubārın eşk-i ħūnīnümle yaş
itdüm (Kara Fazlī Dīvānı,
Gazel 127, Beyit 5). [tozar,]

tübā: Bütün cennete gölge saldıġına
inanılan, kökü yukarıda dalları
asagıda bulunan ağaç { güzelin boyu.

Kāmetüñ **tübā** durur kūyuñ behişt /
Dīde-i ‘uşşākdur anda ħıyāz
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 106,
Beyit 4). [tübā,]

tübā: Bütün cennete gölge saldıġına
inanılan, kökü yukarıda dalları
asagıda bulunan ağaç.

Sen serv-ķade ķul oldı **tübā** / Ṭübā
limen iķtedā ke **tübā** (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 4, Beyit 1).
[tübā,]

tübā: (Ar.) Cennette bulunduġuna ve
bütün cennete gölge saldıġına
inanılan, kökü yukarıda, dalları
aşaġıda büyük ağaç.

Şecer-i saltānatuñ rīḥ-i ‘adālet
şalalı / Ṭutdı **tübā** gibi āfākı
ser-ā-ser şeceni (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 30, Beyit 18).
[tübā,]

tübā limen iķtedā ke түbā: Arapça
bir beyit: Sana uyana müjdeler olsun.

Sen serv-ķade ķul oldı түbā / **Ṭübā**
limen iķtedā ke түbā (Kara
Fazlī Dīvānı, Gazel 4, Beyit 1).
[tübā limen iķtedā ke түbā,]

tübā-misāl: Tuġba gibi uzun.

Bir serv idi ki ķāmeti **tübā-misāl**
idi / Şimşād-ı dil-keş-i ħemen-i
i‘tidāl idi (Kara Fazlī Dīvānı,
Müseddes 2, Beyit 16). [tübā-
misāl,]

tufān: Her yeri kaplayan çok su, pek
ziyade yaġan yaġmur.

Diyār-ı şarķa deryā gibi aķdı
‘asker-i enbūh / Ķoparmaġa
‘adūnuñ başına ķahr ile **tufanı**
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 17,
Beyit 9). [tufanı, -ı]

tufān: Çok şiddetli şekilde yaġan ve
her yeri sular altında bırakan yaġmur.

Fülk-i ten girdāba düşdi Nūḥ-ı rūḥ
olmaz ħalāş / Oldı seyl-āb-ı
sirişkümden cihān **tufāna** ġarķ
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 112,
Beyit 2). [tufāna, -a]

tüfeng: Tüfek.

Od şaçar ağzından a'dāsına karşı
ol şehūñ / Her **tüfeng** ü tōp
rezm içinde bir şa'bān-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 20). [tüfeng,]

tüfeng: Tüfek 2. hücum borusu; kalem.

Bir çakım oddur atılmağa 'adūdan
cānibe / Hışm ile tōp u **tüfeng**
ağzından āteşler şaçar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
15). [tüfeng,]

tufeyli: Küçük çocuk, çocuğu
özelliklere sahip.

Ol tıfluñ olmağ için 'ilm ü edeb
tufeyli / Mîr ehl-i faẓlı kıldı
ta'limine muḳarrer (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 6).
[tufeyli,]

tüğ: At kılından süpürge biçiminde
yapılıp bir sırğa takılan,
Osmanlılarda padişah, vezir,
beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce
kullanılan belirti ve nişan.

Tüğlar çözmiş saçın meftül şābîler
gibi / Naḳd-i cānın cünd-i
a'dānuñ diler kim ide cerr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 8). [tüğlar, -lar]

tuğra: Fermanlarda imza yerine
kullanılan işaret.

İy cemālūñ āyeti 'ūnvān-ı dîvān-ı
ḳadīm / Ḳaşlarıñ **tuğrası**
Bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 3). [tuğrası, -sı]

tuğrā ol: Tuğra olmak.

Olmaz-idi ser-āmed-i 'ālem / Elūñ
altında olmasa tuğrā (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 4).
[tuğrā ol, -ma, -sa]

tuğrā-yı ğarrā: Güzel, gösterişli
tuğra.

Berāt-ı zer-nişān üstinde bir tuğrā-
yı ğarrādur / Ol ebrū-yı siyeh
kim çihre-i cānāna yazmışlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92,
Beyit 4). [tuğrā-yı ğarrā, -dur]

tuhfe: Armağan, hediye.

Murād-ı Fazlî mürîd ü muḥibbūñ
olmaḳdur / Elinde **tuhfesi**
ancaḳ irādet ü teslīm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
30). [tuhfesi, -si]

tuhm: Tohum.

Mezra'-ı cānda şaçaldan fitne
tuhmın beglerūñ / Lāle-veş
bağrumda çaḳdı ḳara ḳara
başlar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 66, Beyit 2). [tuhmın, -ın
]

tül-i emel: Hırs, tamah, tükenmez
arzu.

İrmedi gitdi senūñ ḳāmet ü zulfūñe
elüm / Gice gündüz bu idi
toğrısı tül-i emelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit
1). [tül-i emel, -üm]

tulū´: Doğma, doğuş.

Mihr-i vuşlat eyledi şubḥ-ı
sa´adetden **tulū´** / Ḥamdü-lillāh
intihā-yı şām-ı ḥiddetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 8). [tulū´,]

tulū´ id: Doğmak, ortaya çıkmak.

Ṭulū´ idüp şeref evcinde kevkeb-i
iḳbāl / Cihān-ı cānı cinān gibi
kıldı nūrānî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 2). [tulū´ id, -
üp]

tulū´ it: Doğmak, ortaya çıkmak;
varlık göstermek.

Zulmet-i şām-ı gam oldu ref´
´ālemden yine / Burc-ı
devletden tulū´ itdi meh-i
tābān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 8). [tulū´ it, -
di]

Tā sa´adet maṭla´ından gün gibi itdi
tulū´ / Başına gün toğdı dehrüñ
oldı rüşen baḥr u ber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
3). [tulū´ it, -di]

Ol iki şemseler üstinde anuñ mihr ü
mehdür kim / Ṭulū´ itmiş
muḳābil birbirine nitekim
Cevzā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 20). [tulū´ it, -
miş]

Māh-ı ´adl itdi tulū´ oldu cihān
nūrānî / Kevkeb-i zulm tolandı
oluben ref´-i zulām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 3).
[tulū´ it, -di]

tūmār: Dürülüp yuvarlak yapılmış şey,
tomar.

Derd **tūmārıdur** oḳuñ neyse yazı
görelüm / Gönder anı iy kaşı yā
dil bu şeb miḥmān oḳur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
4). [tūmārıdur, -dur, -ı]

Temāşāsına ḥad yokdur eger vaşf
eylesem bir bir / Temām
olmaya biñ **tūmār** idersem
nazm ile inşā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 36).
[tūmār,]

tu´me-i tīg: Kılıca yem yapmak.

Yine gayret kuşağın iki yerden
kuşanup çün tīg / Kılalum
tu´me-i tīg ehl-i Tebrîz ü
Ḥorāsān´ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 5). [tu´me-i
tīg,]

tur-: Durmak 2. var olmak.

Ṭurduğınca çü yeter ´aşıḳa cānāne
belā / Hışm-ı çeşm ü gam-ı
zülfüñ dahı cānā ne belā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit
1). [turduğınca, -ınca, -duğ]

tur-: Ayağa kalkmak.

Dil ü cān ile yārüñ bār-ı ´ışkında
boyun urdum / Bugün meydān-
ı miḥnetde ´adūnuñ ḳahrına
ṭurdum (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 6).
[ṭurdum, -du, -m]

tur-: "Kalk, doğrul!".

Hücreme geldi benüm bir melek-i
sidre-serîr / Didi kim başuña
gün toğdı **tur** iy bî-sāmān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 3*). [*tur,]*

tur: T. Durmak, beklemek.

Ṭurduğuñla kerem-i maḥabsın ü
‘ayn-ı ‘atā / Zāde Allāh zihī
luṭf-ı Ḥudā celle celal (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 31*). [*ṭurduğuñla, -duğ, -uñ, -la]*

Zîr-i dest oldı cihān Ḥüsrev’i yirde
gördi / **Ṭurmuşuz** ditremege
didi kamu ḥalk-ı cihān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 12*). [*ṭurmuşuz, -muş, -uz]*

tur: Tur dağı.

Güneş üftādesi olsa ne var
yüzüñdeki nūruñ / Düşüpdür
pertevinden lerze iy meh
cismine **Ṭür’uñ** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1*). [*ṭür’uñ, -uñ]*

Dîdāra karşı durabilir misin iy
göñül / İştmedik mi **Ṭür’la**
Mūsā ḥaberlerin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4*). [*ṭür’la, -la]*

tur: Durmak, beklemek.

Sen **ṭururken** ide mi kimse varup
gayrı penāh / Kim eger sāye-i
ṭübā var iken nārveni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 20*). [*ṭururken, -ur, -ken]*

tur: Beklemek, bir yerde kalmak.

Ṭurur mı hücre-i takvāda hîç üştür-
i nefis / Ki hücre bār u şütür
mest ü pāre-kerde resen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 12*). [*ṭurur, -ur]*

tur: Beklemek, dikilmek.

Göricek anı geyüp egnine āyîne
zire / **Ṭurdı** ceng itmege
peklendi katı āb-ı revān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 9*). [*ṭurdı, -dı]*

tur: "Haydi!" anlamında bir söz.

Luṭf ile **tur** yıka rū tîr-i vebālini
gider / Şadra geç saña şadāret
yaraşur sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 6*). [*tur,]*

tur: Beklemek, bir yerde kalmak.

Devlet ile geçdi taht-ı nuşrete
sultān-ı feth / ‘Arşa-i ikbālde
ṭurdı yine dîvān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [*ṭurdı, --dı]*

tur: Durmak, beklemek.

Bālā kadi başuma belādur çü
ṭurursa / Yüz fitne kıpar nāz-
ile iy Fazlî otursa (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 9*). [*ṭurursa, -ur, -sa]*

tur ol: Tur Dağı gibi olmak.

Kelīm olup şütür üstinde hücrede
ḥādī / Şütür çü Ṭür ola hücre çü
Vādi-i Eymen (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33).
[tūr ol, -a]

türāb: *Toprak, hâk.*

Ol serv-çihreñe diler iseñ kadem
başa / Rûy-ı niyâzı şu gibi Fazlî
türāba baş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 105, Beyit 7). [tūrāba, -a
]

Düşdi **türāba** bir gül-i nâzûk-‘izâr
hayf / Şoldı hazân-ı mergele bir
nev-bahâr hayf (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 1).
[tūrāba, -a]

türāb: *Toprak.*

Bir gün mezâruma gele ol âfîtab
eger / Kabrümde zerre-vâr ura
herbir **türāb** rakş (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3).
[tūrāb,]

‘Înâyetüñ nazarıyle olursa ger
manzûr / **Türāb** iken işi altun
olur anuñ fi’l-hâl (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 31).
[tūrāb,]

türāb-ı reh: *Yolun toprağı.*

Hân Muştafâ ki sümm-i semendine
ser koyup / Şehler kılur türāb-ı
rehin tâc-ı iftiḥâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 18).
[tūrāb-ı reh, -in]

turağ: *Durak, varılacak son nokta,*
yer.

N’ola bâğ-ı cefâña zerrece meyl
itmesem şüfî / Bugün Fazlî gibi
çün yâr işigünde **turağum** var

(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,*
Beyit 5). [turağum, -um]

turağ ol: *Durağı olmak.*

Aña yâ Rab cinân turağ olsun /
Meskeni gülsitân u bâğ olsun
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-*
bend 2, Beyit 61). [turağ ol, -
sun]

turfâ: *Ar. Garip, nadide, tuhaf,*
gülünç.

Yâ İlâhî ne **turfâ** hâl oldu / Ki katı
mücib-i melâl oldu (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit
31). [turfâ,]

turfatü’l-‘ayn: *Göz açıp kapayınca*
kadar geçen zaman.

Al geymiş dîde-i ‘âşık gibi ol
ğamze-kâr / **Turfatü’l-‘ayn**
içre ger kanlar dökerse vechi-
vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
78, Beyit 1). [turfatü’l-‘ayn,]

tür-ı kalb: *Gönül dağı; İlâhi feyiz ve*
tecellilerin belirdiği yer.

Tür-ı kalb üzre münâcât eylerüz
Mûsî-şîfat / Yanmışuz eymen
gibi Ḥakk’uñ tecellâsındayuz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,*
Beyit 18). [tür-ı kalb,]

turı turı: *Dura dura, durarak; duru*
bir halde olmak, bulanık olmamak.

Ėarkı oldum āb-ı çeşme yoluñda
turı turı / Gel gel ki başdan
aşdı bu intizāre yir yok (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [tırı tırı,]

turma: Durma! (Bir an olsun beklemeden) devam et! Haydi durmadan ifadelerinin ivedilikle yapılmasını isteyen bir ünlem.

İy sîne nâr-ı zecr ü meşakkatde
turma yan / İy cân belâ vü
miḥnet ile tenden ol revân
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 14). [turma,]

turre-i tarrâr: Yan kesici kıvrıcık saç lülesi.

Çözdî sünbüller benümçün turre-i
tarrârını / Dökdi bülbüller
gözinden eşk-i gevher-bârını
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 6). [turre-i tarrâr, -ın, -ı]

turur: -dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

Acıdup bâde gibi rûze bizüm
cânımız / Câm gibi kurudup
turur idi kanımız (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 9).
[turur,]

tuş ol: Müptelâ olma, tutulma; rastlama.

Düş oldı baña görmek uyḥu yüzün /
Yüzüñ gördi tuş oldı göz tâ
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [tuş ol, -dı]

tüşe: Azık, ölmeyecek kadar yenecek şey.

Pelâs-ı ğam-libâs u ḥüşe-i miḥnet
yeter **tüşe** / Reh-i 'ışka sülûk
aña müyesserdür ki kâni'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [tüşe,]

tut-: Bürünmek, benzemek.

Halk 'ıyş ü zevkde güm güm öter
'âlem yine / Şevkle **tutdı** cihânı
na're-i mestân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7). [tutdı, -dı]

tut-: Doldurmak, kaplamak, sarmak.

Fezâ-yı lâ-mekân şeh-bâziyam
zâhid beni şanma / Bu cismânî
serâda âşiyân **tutmuş** mekânım
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [tutmuş, -mış]

Cihânı pertev-i râyuñ ger itmese
rûşen / **Tutardı** dîde-i a'yânı
perde-i zulemât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 23).
[tutardı, -ar, -dı]

tut-: Kaplamak, sarmak, etkisi altına almak.

Ḥaṭṭ-ı reyḥân kim **tutupdur** rûy-ı
cânânı dürüst / Sebze-i terdür ki
zeyn itmiş gülistânı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [tutupdur, -updur]

tut-: ...durumda kalmasını sağlamak.

Didiler şakın seni **tutar** cefâsı
taşına / Geldi hep didükleri ben
mübtelânuñ başına (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1).
[tutar, -ar]

tut: Varsaymak, farz etmek, saymak, addetmek, kabul etmek.

Şu yirine kan içmedür ol hūniye
kânūn / Kan rengini **ıttsa** n'ola
çeşmūmden akan mā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit
3). [ıttsa,]

Tîğ-ı ğamdan bağı şad-çāk olmaya
her kimsenūñ / Ehl-i 'İşk içinde
ıtutmazlar dilā anı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 5). [ıtutmazlar, -maz, -lar
]

tut: Tutmak, elinde bulundurmak.

Koşusu atları anuñ şu resme cüst ü
çābükdür / 'İnānın **ıtutmasa**
gidüp aşar Īrān u Tūrān'ı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
34). [ıtutmasa, -ma, -sa]

Büy-ı hūlkuñ **ıtutalı** dehri düşüp
sevdāya / Reşk ile bağırını hūn
eyledi misk-i Hotan'ı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
17). [ıtutalı, -alı]

tut: Görmek, saymak, farz etmek.

Niçün su'ālin eyleme bu kār-
hāneye / **ıtutma** bahāne her
nefes ol bī-bahāneye (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 1). [ıtutma, -ma]

tut: Elde bulundurmak, ele almak,
kavrayarak eline almak.

Luţf idüp dōstlara düşmeni kahr
eylemege / Bir eli cām **ıtutar**
bir eli tîğ-ı rahşān (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 33, Beyit 34).
[ıtutar, -ar]

tut: Tutmak.

Bir elin öñine ardına **ıtutarken**
birini / Eyledi 'ar'ara bir hıl'at-ı
sīmīn ihsān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 16). [ıtutarken,
-ar, -ken]

tut: Elde bulundurmak, ele almak.

Bir elde cām **ıtut** bir elüñde müdām
tîğ / Kim biri bağır-ı luţf durur
biri kân-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 18).
[ıtut,]

tut: (mec) Almak, tutmak.

ıtutup lāle piyāle ıtutdı şahrā
gūşesin sende / Götür bāğa
ayak 'ıyş it muvāfıklık
zemānıdır (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 2). [ıtutup, -up]

tut: Herhangi bir durumda
bulundurmak.

Geysün kebūd haşre deġin
mātemūñ **ıtutup** / Olup ġam ile
çerh nigū-sār Yā Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
16). [ıtutup, -up]

tut: ...olarak görmek, saymak.

Bu āteş işlerinden çok tarāka kōpdı
'ālemde / Delice ara yirde oldı
ser-geşte **ıtutup** sevdā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
44). [ıtutup, -(u)p]

Cihānı ‘adl ü dād ü luṭf-ı cūd ile
tutup nāmı / Kul itmişdi
muḥabbet birle cümle hāş ile
‘āmı (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 5). [tutup, -
(u)p]

tut: Tutmak, kaplamak, sarmak.

Sen ol şehsin ki nāmuñ şevket ü
ferr ile **tutmuşdur** / Kamu Rüm
u Rey ü Şām u ‘Irāk-ile
Şıfāhān’ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 27).
[tutmuşdur, -mış, -dur]

tut: Tutmak, zaptetmek, alıkoymak.

Getürdi taḥtuñı yıl **tutalum**
Süleymān-vār / Ne fā’ide
olıcak şāh-ı merge sen me’mūr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 14). [tutalum, -alum]

tut: Oruç tutmak. 2. Mâsivâyı terk
etmek.

Ol māh ki hūrşîd-i ziyā-baḥş-ı
cihāndur / Dil şavm-ı firākını
tutar nice zamāndur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 19,
Beyit 3). [tutar, -ar]

tut: Almak, kaplamak.

Şecer-i saltānatuñ rîḥ-i ‘adālet
şalalı / **Tutdı** tūbā gibi āfākı
ser-ā-ser şeceni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 18).
[tutdı, -dı]

tutalum: "Tutalım ki, varsayalım ki,

diyelim ki" gibi anlamlara gelen bir
varsayım ifadesi.

Tutalum milket-i ‘Osmān’uñ olduñ
Fazliyā Şāhı / Gerekmez baña
bu dünyā-yı dūnuñ ‘izzet ü cāhı
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 11). [tutalum,]

tutam ki: Tutalım ki, diyelim ki,
varsayalım ki.

Ne fā’ide çü degül üstüvār ḥāne-i
‘ömr / **Tutam ki** kaşruña göre
cinānda ola kuşūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3).
[tutam ki,]

tutar: Doldurmak, kaplamak, sarmak.

Dehenüñ dāyiresin ḥaṭ **tutarısa** ne
ḡam / İsteyüp bulımazam kūy-ı
‘ademde ecelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2).
[tutarısa, -ısa]

tutdı: Elde bulundurmak, ele almak.

Tutup lāle piyāle **tutdı** şahrā
gūşesin sende / Götür bāğa
ayaḡ ‘ıyş it muvāfıqlıḡ
zemānıdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 2). [tutdı, -dı]

tutḡun: Esir.

Gönlüm dolaşup zülfüñe **tutḡun**
olacaktır / Her kim ki sever
Leylî’yi Mecnūn olacaktır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 1). [tutḡun,]

tūti: 1. Papağan. 2. Konuşmayı seven, konuşkan.

İy şeker-leb **tūti** gibi Fazlî'yi
mir'ât-ı cām / Zevk ü şevk ile
virüp biñ dürlü hālet söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 5). [tūti,]

tūti: Afrika, Hint ve Amerika'da türleri
bulunan eğitildiği takdirde insan gibi
konuşan papağan cinsinden renkli bir
kuş. Klâsik şiirde pek çok hayale
malzeme olan papağanın ilk ve en
önemli özelliği konuşabilmesidir.
Papağanın şekere düşkünlüğü,
konuştuğu zaman şekerle
ödüllendirilmesi çeşitli hayallere konu
olmuştur.

Āb-ı hayvân var iken lâ'lûne meyl
eyler gönül / Nesne gelmez
tūtiye pes şehd ü sükkerden
leziz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
56, Beyit 2). [tūtiye, -y, -e]

tūti: Dudu kuşu / Papağan.

Şi'r-i şekker-bāruñ iy Fazlî ne
tūtidür senüñ / Kanda ise bir
şeker-leb vaşfını takrîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68,
Beyit 5). [tūtidür, -dür]

tūti: (Dudu) Afrika, Hindistan ve
Amerika'da değişik türleri bulunan ve
insanı taklit eden bir kuş.

Tūti lâ'lûñ şekkerin ögmek
dilermiş söylenür / Haddini
bilmez kuşuñ şîrîn-sühandur
gūyiyā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 24, Beyit 3). [tūti,]

tūtiyā: Göze parlaklık ve kuvvet veren
sürme taşı tozu.

Bir şāhdur ki sümm-i semendi
ğubārını / Şehler kılurdı
gözlerine bulsa **tūtiyā** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
19). [tūtiyā,]

tūtiyā: Göze parlaklık ve kuvvet veren
sürme taşı tozu // Sevgilinin kapısının
tozu.

Ne bilsün Fazliyā zāhid ğubār-ı
pāyunuñ qadrin / Gözüñ aç
tūtiyādur hurde hurde anı
benden şor (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 88, Beyit 5). [tūtiyādur, -
dur]

tutmak: Bir hükmü veya karı yerine
getirmek, kabul etmek, kabullenmek.

Yed-i ğassâlde meyyit gibi teslîm
ol aña / İhtiyârı ko **tut** emrini
ne kim kıl dise kıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17).
[tut,]

tutus: Yanmak, ateş almak || 'aşk
ateşiyle yanıp tutuşmak.

Tutuş iy sîne nār-ı hasret ile /
Sūzuñ gün gibi 'iyân eyle
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 43). [tutuş,]

tutus: 1. Alevlenmeye, yanmaya
başlamak, alev almak 2. mec. Alev
almış gibi olmak 3. Aşk ateşine tutuşup
yanmak.

Sem‘-veş nār-ı maḥabbetle **tutusup**
yanmısuz / Başumuzda od
yanar maḥbûb sevdâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 2). [tutusup, -up]

tutus: Alev almak, yanmak.

Ṭutuşup ‘ışk ile oldum eşk-i bî-
pâyâna ğarķ / Kim görüpdür
baḥr-ı bî-pâyân içinde yana
ĝarķ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
112, Beyit 1). [ṭutuşup, -up]

tüvânâ: Güç ve kuvvet sahibi (Allah).

İmānı vü Qur‘ânı vü tevfiķı refiķ it
/ Fazlîye kaçan mevt ire iy
Ḥayy ü **Tüvânâ** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15).
[tüvânâ,]

tuyûr: Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.

Revâ mı ğaflet ile sen uyursın iy
âdem / Gice şabâḥa deĝin zıkr
ider vuḥûş u **tuyûr** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13).
[tuyûr,]

Maṭbahında şu kadar bisse
gerekdür ni‘met / Ki **tuyûrı**
ṭoyura cümle degül geh insân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 10). [tuyûrı, -ı]

tuyûr: Kuşlar.

Ser-â-ser ins ü cinn vaḥş u **tuyûrı**
cümle ṭoyurdu / Bugün irişdi
mûr u mârâ iḥsân-ı Süleymân‘ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 25). [tuyûrı, -ı]

U

uç: Havaya kalkıp gitmek, tayeran
etmek.

Ger kanat büküp **uç** saña
peyāmum iletür / İy hümâ nâme
benüm ak gügercinümdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82,
Beyit 2). [uç, -a]

uç: Havada yol almak, havada gitmek.

Ḥiffetde bād öñince **uç**ar berg-ĝāh-
veş / Kuvvetde lîk küh gibi
şābitü‘l-binā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 6).
[uçar, -ar]

Mānend-i murĝ bāl açup **uçardı**
yürise / Bir berķ-seyr idi n‘ola
dirsem Burāk aña (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 9).
[uçardı, -ar, -dı]

uç: Havalanmak, uçmak.

Bülbülüñ şıklığı diñdi vü ḥuzûrı
uçdı / Gördi kim gül açılıp
gözine girdi dikenî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 6).
[uçdı, -dı]

Bülbülüñ şıklığı diñdi vü ḥuzûrı
uçdı / Gördi kim gül açılıp oldı
çemen ḥār-istān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 8).
[uçdı, -dı]

Ol hümâ **uçdı** āşiyânından /
Eyleyüp ‘azm-ı āşiyân-ı cinân
(Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-
bend 2, Beyit 9). [uçdı, -dı]

uç: Bir nesnenin incelerek biten son kısmı, uç.

Ķanlar dökilür ħançer-i bürrānuñ
ucundan / Başlar kesilür zülf-i
perişānuñ **ucundan** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1*).
[ucundan, -u, -n, -dan]

Ķanlar dökilür ħançer-i bürrānuñ
ucundan / Başlar kesilür zülf-i
perişānuñ **ucundan** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1*).
[ucundan, -u, -n, -dan]

Ķıl merhem-i vaşluñla meded çäre
tañbüm / Çäk oldı yürek
nāvek-i hicrānuñ **ucundan**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 146,
Beyit 2*). [ucundan, -u, -n, -dan
]

uçmağ: Cennet.

Bahār irdi vü gül geldi cihān reşk-i
bihişt oldı / Bugün **uçmağ**uñ
evşāfını gel mürğ-ı çemenden
şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
71, Beyit 3*). [uçmağ, -uñ]

Māh-ı nev şanma görinen ki ser-i
şeh-peridür / **Uçmağ** ister bu
yaña ṯayir-i evc-i iķbāl (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
7*). [uçmağ,]

uçur: Havalandırmak, yerden
yükseltmek, dağıtmak.

Niçe ‘anķaları **uçurmuşsin** / Köhne
bir āşiyān imişsin sen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2,
Beyit 59*). [uçurmuşsin, -mış, -
sin]

ūd: Perdesiz bir musiki aleti. (Yanık
sesi bağlamında).

İñlemez devründe bir kimse meger
meclisde ‘**ūd** / Kimseden yanıp
yakılmaz kimse lîk āteşde ‘**ūd**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 16*). [‘ūd,]

ūd: Ağaç, odun (Ateş bağlamında);
Hint’ten gelen ve yakılınca güzel koku
veren bir tür kıymetli ağaç.

İñlemez devründe bir kimse meger
meclisde ‘**ūd** / Kimseden yanıp
yakılmaz kimse lîk āteşde ‘**ūd**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 16*). [‘ūd,]

uğra: Uğramak, denk gelmek,
rastlamak.

Ķahramān **uğraya** ħahrına eger
kim anuñ / Ķahr ide ol dem anı
virmeye ol ħahr āmān (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
40*). [uğraya, -y, -a]

uğra: Maruz kalmak.

Āh u vāy eyler düşelden ol saç
leylîye dil / **Uğradan** bildüm
nedür Mecnūn’ı vā-veylālara
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134,
Beyit 2*). [uğradan, -dan]

İncinüp iller fiğānumdan üşerler
başuma / Nālişümdür **uğradan**
başum benüm gavğālara (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit
3*). [uğradan, -dan]

uğra-: Başa gelmek, maruz kalmak, karşılaşmak.

Göreyin tîz günde **uğrasın**
Hakk'ı kılıcına / Şu kim iy
Fazlî tîğından o şâhuñ inkıta'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
80, Beyit 4). [uğrasın, -sın]

uğrı: Hırsız.

Ma'cûna virme 'aqluñı şarf eyle
bâdeye / **Uğrı** dinilse zîra
harâmîye haq durur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5).
[uğrı,]

'ukâb-ı sipihr: Feleklerin kartalı.

Başına cem' oldu 'ukâb-ı sipihrüñ
zâğ-ı şeb / Ağzına almış hilâlî
üstühvânum şandılar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit
2). ['ukâb-ı sipihr, -üñ]

'ukbâ: Ahiret, öbür dünya.

Kendüye senüñ sünnetüñi farz ide
her kim / Dünyâda vü **'ukbâda**
dahı görmeye ol gam (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
7). ['ukbâda, -da]

'ukûli yak: Akılları yakmak.

Cemâlünüñ hicâbın mümkün idi
ref' etmek / 'Ukûli yakmasa
vechüñden irişen subuhât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
29). ['ukûli yak, -ma, -sa]

ulâ: Şan ve şeref sahibi kimse.

Çü vaşf u medhine had yok hemân
odur **ulâ** / Devâm-ı devletine
dâyim idesin da'vât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
39). [ulâ,]

ulaşdur: Ulaşmasını sağlamak,
ulaştırmak.

Eger yeg diyene altın virürse /
Ulaşdursın yürüsin diñ
hümâma (Kara Fazlî Dîvânı,
Kit'a 11, Beyit 8). [ulaşdursın, -
sın]

'ulemâ: Alimler, bilginler.

Niçe ki eşref-i nâs ola 'ilm ile
'ulemâ / Niçe ki fazl ile halk
ola vâcibü'l-ta'zîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 33).
['ulemâ,]

ulu: Büyük, çok, çok büyük.

Başum kesüp o devletüm eylerse
pây-mâl / Devlet konar başuma
benüm **ulu** pâyedür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2).
[ulu,]

Her kadeh kim çekerüm **ulu** güneş
dîrsin şerr / Merhamet kıl nice
bir bunca günâhı çekelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129,
Beyit 4). [ulu,]

Dimezem kim bu ten-i mürdeye
sen cānumsın / Cānumuñ cānı
vü cāndan **ulu** cānānumsın
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131,
Beyit 1). [ulu,]

Sen şu şehsin kim **ulu** Fettâh
virmiş destüñe / Serverâ tîğ-ı
zaferle hancer-i bürrân-ı feth

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 22). [ulu,]

ulu: Büyük, ehemmiyetli.

Zihî kemâl ki hüsni kelâm ile oldu
/ Senüñ gibi **ulu** şeh-zâdenüñ
senâ-ıvânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 31). [ulu,]

ulu: Büyük, görkemli, ihtişamlı.

Tekye-i ihsânı kim bir hoş ziyâret-
gâhdur / Yüz sürer dâ'im
mücerredler **ulu** der-gâhdur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 1). [ulu,]

ulûf: Binler.

Fezâyili bugünüñ şanma kim
şümâra gele / Eger ki mün'akid
olsa hezâr **ulûf** u mi'ât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
9). [ulûf,]

ulûfeci: Osmanlı Devletinde kapı kulu
askerlerine, sipahilere, bir kısım devlet
mensuplarına ve ilmiye ricâline üç
ayda bir verilen maaş.

Şol bölügüñ **ulûfecilerine** / Kâtib
iken o şâhib-i kudret (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 8).
[ulûfecilerine, -ler, -i, -n, -e]

ulula: Büyüklenmek, kendini üstün
görmek, büyüklük taslamak.

Ululadı beni itüm didi o sultânım /
Yeter cihânda be Fazlî bu
ihtirâm baña (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5).
[ululadı, -dı]

ulûm-ı nâfi'a: Faydalı ilimler.

Sen ol kerîmsin el-hâk ki saña
hâşıldur / **'Ulûm-ı nâfi'a** vü
hulk-ı nîk ü lutf-ı 'amîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
22). [ulûm-ı nâfi'a,]

ulüvv-i himmet: Gayret, emek ve
keremlerin en yücesi.

Nikât-ı fikreti dergende 'aql-i gül
'âciz / **'Ulüvv-i himmeti**
vaşfinda nefis-i nâtika lâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
12). [ulüvv-i himmet, -i]

ulüvv-i rif'at: Makam ve mertebe
yüksekliği.

'Ulüvv-i rif'atı bâbında çerh-i dün
dün / Sehâ vü himmeti bâbında
kân u bahr-ı le'im (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 19).
[ulüvv-i rif'at, -ı]

ulüvv-i şân: Büyüklük/itibar.

Şoḥbet ü bürhân ne lâzımdur
'ulüvv-i şânına / Fer' çünkim
aşla tâbi'dür bilür şâhib-hüner
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 15). [ulüvv-i şân, -ı, -n, -
a]

ulüvv-i şân: Şanın yüceliği.

Nice vaşf eyleye vaşşâf 'ulüvv-i
sânüñ / Ne felek-kadr ki nisbet
görünür dün u denî (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 30, Beyit 34).
[‘ulüvv-i sâñ, -uñ]

um-: Ümit etmek, beklemek.

Ne zâ'id fikr olur **ummağ** saḥâvet
ma'z-ı zâ'idden / Bugün gün
gibi rûşen olmuş iken sende bu
ma'nâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 61). [ummağ, -
mağ]

um: İstemek ‖ beklemek, ümit etmek.

Umarum kim ben du'acını ferâmûş
itmeye / Şimdi kim ol server
İskender-i Qur'an'um gider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,*
Beyit 5). [umarum, -a, -r, -u, -m
]

um: 1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Umma iy şūrîde-dil zülfi
perîşândan vefâ / 'Ömrdür
gelmez bilürsin kimseye andan
vefâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
16, Beyit 1). [umma, -ma]

Umma kim devrân ile yâr ola ol
meh-rû saña / Kimseler görmüş
degüldür hiç devrândan vefâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,*
Beyit 4). [umma, -ma]

Fazlî'ye **umaram** ki şefâ'at ire
senden / Şol demde ki maḥşer
ola mîzân qurula hem (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
13). [umaram, -ar, -am]

Saltanat tahtına çün virdi Hudâ
istiḥkāk / Şabr kıl ola müyesser
umarum istiklâl (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 39).
[umarum, -ar, -um]

Uzatma gel sözi Fazlî du'āya aç
elüñi / Qabûl ola **umarum**
k'irdi mevsim-i ḥacât (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
38). [umarum, -ar, -um]

Fazliyâ el aç du'āya itme taṭvîl-i
kelâm / **Umaram** maḥbûl ola
vaḳt-i icâbetdür bugün (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
30). [umaram, -ar, -am]

Umarum kim o şâh-ı ferzâne / Luṭf
ide qomaya piyâde beni (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 4).
[umarum, -ar, -um]

Ola Fazlî'nüñ **umarum** ki du'âsı
maḥbûl / Ki du'âsına icâbet
yaraşur sultânım (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Nazm 2, Beyit 9).
[umarum, -ar, -um]

Nüş-ı beḳâ **umanlara** nîş-i fenâ
şunup / Âb-ı ḥayâtı qahruñ ider
câna zehr-i mâr (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 5).
[umanlara, -an, -lar, -a]

um: Beklemek, ümit etmek.

O göñüller yazıcı yaza **umaram**
göñlüm / Ki gice vü gündüz
anuñ medḥini yazar nevrüz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,*
Beyit 16). [umaram, -ar, -am]

Bu du'âyı **umaram** kim kıla
maḥbûl Hudâ / 'Aceb olmaya
qabûl olsa du'âlar nevrüz (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
30). [umaram, -ar, -am]

Umaram dikmelerine irişe neşv ü
nemâ / Olalar tâze vü ter bâğ-ı
'aṭâsında müdâm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 29).
[umaram, -ar, -am]

um: Bir şeyin olmasını istemek, beklemek. 2. Ümit etmek.

Luṭf **umarsam** n'ola ol tıfluñ
tıfılıdur çü luṭf / Tıflı çünkim
luṭfdur kılsañ hurūfına nazar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 20). [umarsam, -ar, -sa, -
m]

'umde'd-devlet ved'dîn zahiril-islâm: İslam'ın zahiri dîn ve devlet ilkesidir.

Âşaf-ı munşif ü destûr-ı 'adâlet-
düstür / **'umde'd-devlet
ved'dîn zahiril-islâm** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
9). ['umde'd-devlet ved'dîn
zahiril-islâm,]

'umde-i dünyâ: Dünya ilkeleri.

Huşûşâ **'umde-i dünyâ** vü devlet
şâh-ı bâ-şevket / Ki odur qadr
ile rûkn-i a'zam kaşr-ı cihân-
bânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 17). ['umde-i
dunyâ,]

'ummân: Büyük deniz.

Âb-ı Ceyhûn eyler imis çeşm-i
giryân ile baḥş / Kaṭre-i kûr
kaşd ider itmege **'ummân** ile
baḥş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
51, Beyit 1). ['ummân,]

'ummân: Büyük, engin deniz, okyanus.

Baḥr-ı vaşluñdan beni dūr ideli
emvâc-ı hicr / 'Aynıyam şol
kaṭrenüñ kim ola **'ummândan**

cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
20, Beyit 2). ['ummândan, -dan
]

'Işka düşdi dil 'aceb mi göz
yaşından el yusa / Neylesün
dürr-i muşaffâyı olan
'ummâna ğarḳ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3).
['ummâna, -a]

'ummân-ı feth: Denizlerin fethi.

Serverâ fülk-i hayâtını 'adûñuñ itdi
ğarḳ / Bâd-ı nuşretle yine cüş
eyleyüp **'ummân-ı feth** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
28). ['ummân-ı feth,]

'umre: Ziyâret. Hac mevsimi dışında
Kâbe'yi ve Mekke ve Medine'deki
mukaddes yerleri ziyaret etmek.

'Umre sürerse n'ola zevḳ ü şafâsı
ḥaccuñ / İrdiler menzile kaṭ'
eyleyüben râh-ı dırâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
3). ['umre,]

umûr: İşler, hususlar, maddeler,
şeyler.

Tîğ olsa yâver-i kalem irer **umûra**
nazm / Cumhûra 'adl olur
kalem olursa tîga yâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
9). [umûra, -a]

umûr-ı cumhûr: Halkın işleri.

Muntazam olmağa 'adl ile **umûr-ı
cumhûr** / Virdi bir 'âdile Ḥaḳ
şadr-ı vezâretde kıyâm (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 5). [umûr-ı cumhûr,]

Hüsn-i tedbîrüne vâ-beste **umûr-ı cumhûr** / Emr ü fermānuña maḥşûş mühimmat-ı enām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 17). [umûr-ı cumhûr,]

umûr-ı devlet: Devlet işleri.

Bu ‘adl ü cūd-ile kim herbiri şehâdet ider / Umûr-ı devlete itdûñ liyâkatûñ işbât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 20). [umûr-ı devlet, -e]

umûr-ı lutf: Lütuf, ihsan işleri.

Kerîmsin ki keremde nazîrûñ olmaz hîç / Umûr-ı lutfda Hâk saña virmiş istiklâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 23). [umûr-ı lutf, -da]

‘unşur-ı pāk: Saf, temiz yaratılışında, vücudunda.

Bu fânî ‘işret-âbâdı degüldür ‘unşur-ı pākuñ / Hārâb olmuş müsâfir-hānesidür ehl-i idrākuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 6). [‘unşur-ı pāk, -uñ]

unudul-: Hatırlanmamak, akıldan çıkmak.

Unuduldu adı Nüşîn-revân’uñ milk-i ‘âlemde / Şu deñlü ‘adl ü dād itdûñ sen iy Sultân-ı ‘Osmānî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 41). [unuduldu, -dı]

unut-: Aklında kalmamak, hatırlamamak.

Gerçi kim Nüşîrevân ‘adliyle buldı iştiḥâr / Sen **unutdurduñ** anı ancak cihānda adı var (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 29). [unutdurduñ, -dur, -du, -ñ]

‘unvân ol: İsim, nam olmak.

Oldı menşûr-ı ‘âleme ‘unvân / Âyet-i kullu men ‘aleyhâ fân (Kara Fazlî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 1). [‘unvân ol, -dı]

ur-: Vurmak, asmak, öldürmek.

Bu hücre bârın igen **urma** üstür-i câne / Kî raḥt-ı hücre girân ü şütür za‘îf beden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11). [urma, -ma]

ur: Nakşetmek, işlemek.

Kime beraber eyleyeyin ben gedâ seni / Mîzân-ı ‘aḳla **urmuşam** iy pâdişâ seni (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 1). [urmuşam, -muş, -am]

ur: Takmak, başına yerleştirmek.

Dūd-ı dilden giyelüm egnümüze şâl-ı siyâh / Şerer-i nâr-ı belâdan **uralum** başa külâh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 3). [uralum, -alum]

ur: Vurmak, yaralamak.

Bir esbdür ki kuvvet-i za‘f ile fî‘l-
meşel / Mür-ı nahîfe **ursalar**
olmaya hiç bār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 5).
[ursalar, -sa, -lar]

ur: Saplamak, vurmak.

Virdi Hâk destine çevgân-ı sa‘âdâtı
anuñ / Ma‘delet topını **ursun** ki
anuñdur meydân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 25).
[ursun, -sun]

‘Âkıbet taş a çalar cām-ı hayâtı çü
felek / Lâle gibi yûri **ur**
bağruña dāğ-ı hārmān (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
21). [ur,]

ur: Vurmak, değmek.

Me‘ânî si‘rine Fazlî **uraldan**
pençe-i kudret / Senüñ küh-sār-
ı nazmuñda olur bebr-i beyān
peydā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 29, Beyit 5). [uraldan, -
aldan]

ur: Vurmak.

Âteş **ur** hırmen-i hestîye demidür
iy dil / Ger dilerseñ ki ola
sebze-i vuşlat hāşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1). [ur,
]

ur: Saplamak, vurmak.

Ne vaşf idem kerem ü cūduñuñ
mübālağasın / Ki dest-i hayret

urur pā-yı ‘aql u fikre ‘ıķāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 18). [urur, -ur]

ur: Atmak, vurmak.

Bağrına dāğ-ı hasret **urup** lâleler
kamu / Yaksun başına âteşi
küh-sār Yā Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 27).
[urup, -up]

Yürüdi anda âteş-bāzuñ işi od gibi
ol dem / Od **urup** ata idicek o
şahrā içre cevlanı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 33).
[urup, -up]

ur: Vurmak, nakşetmek, işlemek.

Urula bağrına hüsrevlerüñ key
reşkden şāhā / Eger bu
saltanatda görseler sen şāh-ı
devrānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 39). [urula, -
ula]

ur: Vurmak, çarpmak.

Her taraftan zencler ceng içre urup
el ele / Hey hey **urur** düşmene
eylerler istihzā meğer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
12). [urur, -u, -r]

ur: Kullanmak.

Devründe çıkdı her kişi kaşr-ı
murādına / Dîvār-ı milke sen
urasın nerdübān-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
10). [urasın, -a, -sın]

ur: Ayak basmak, dikilmek.

Yolum **urđı** rāh-ı ğamda bir ħarāmī
gözlü yār / Āĥiret ħaĥķın ħelāl
eyleñ baña yoldaşlar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit
6). [urđı, -dı]

ur: Dayamak, dayanmak. Yaslamak,
yaslanmak.

Revzenüñden giren iy māh
degüldür zerrāt / Nerdübān
urđı diler ħāneñe ine ħūrşîd
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 144,
Beyit 1). [urđı, -dı]

urın: Takınmak, başına yerleştirmek,
giymek.

Egñine şalsun ħayāt-ı cāvidāniden
libās / Başına dest-i sa‘ādetden
urınsun tāt-ı zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 23).
[urınsun, -sun]

‘uryān: Çıplak, her şeyden azade.

Aña tāt u ħabā terk itdürüp abdāl
iden **‘uryān** / Bugün ol pîr ola
mı nev-cüvān Dervîş Bālî’dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 4). [‘uryān,]

‘uryān: Çıplak 2. fakir, yoksul.

Ĥvāce-i çeşmüm görüp cismümi
‘uryān acıyup / Kanlu
yaşumdan giyürdi bir ħazā-yı āl
aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
37, Beyit 2). [‘uryān,]

‘uşāt: 1. Asiler, baş kaldıranlar. 2.
Suçlular, günahkarlar.

Ĥarīm-i Ka‘be’de hem maĥrem
oldı hem muĥrim / Libās-ı
maġfîret ile mülebbes oldı
‘uşāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 4). [‘uşāt,]

uşlu: Akıllı kimse.

Zemm idersin ‘āşık-ı dîvāneyi her-
dem / Vā‘izā billāh niçün disün
kişi **uşlu** saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4).
[uşlu,]

‘usr: Güçlük.

Farkı yokdur yanımuзда ĥiç şādī
vü ğamuñ / Dār-ı dünyānuñ ne
‘usrında ne yūsrasındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 29). [‘usrında, -ı, -n, -da
]

‘uşşāk: Âşıklar.

Ney ü çengüñ nevāsiyle ħulaġı
toldı **‘uşşākuñ** / Ne naķs ile
işidür ħaşr olunca nālesi şūruñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118,
Beyit 4). [‘uşşākuñ, -un]

Geldi bir dem yine ĥuccāca maķām
oldı Ĥicāz / Düzdi **‘uşşāk** kamu
na‘re-i Lebbeykle sāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
1). [‘uşşāk,]

‘uşşāk: Âşıklar.

Ruĥsarı yiter yārūñ **‘uşşāka** gül-i
aĥmer / Berķ-i güli yād itme
būlbūl varāk-ı diger (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 145, Beyit
1). [‘uşşāka, -a]

‘İd irişdi yine ‘uŝŝāka idüb ‘arz-ı cemāl / Merhabā kıl kuluñuñ göñlini ŝāhum ele al (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 14). [‘uŝŝāka, -a]

‘uŝŝāk: (عشاق) i. (Ar. ‘āŝık’ın çoğul şekli ‘uŝŝāk) Âşıklar.

‘İd-i vaşlumda dimiş ‘uŝŝākı kurbān eylerem / Bu söz için olmaludur dōstlar kurbān aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [‘uŝŝākı, -ı]

Çün ‘adū-yı dîn-imiş zāhid ŝarāb-ı hōŝ-güvār / Kanını içmek anuñ ‘uŝŝāka olmuŝdur revā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [‘uŝŝāka, -a]

‘uŝŝāk: Âşıklar 2. derviŝler.

Ser virür her gūŝede ‘uŝŝāk serverler gibi / Tekye-i ‘ıŝk içre çok kurbāna gelmiş ŝāt-ı ‘ıŝk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 6). [‘uŝŝāk,]

‘uŝŝāk: (Sevgiliye tutkuyla bağlanan) Âşıklar.

Ne bilsün Fazliyā ‘uŝŝākı zāhid / Ahālî hālîni bilmez rezā’il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 8). [‘uŝŝākı, -ı]

‘uŝŝāk: (Ar.) Âşık kelimesinin çoğulu 2.. Âşıklar.

Çünkü ‘uŝŝāk ile bir araya geldi cānān / Sākiyā tōldura şol kan olacağı içelüm (Kara Fazlî

Dîvânı, Murabba 23, Beyit 12). [‘uŝŝāk,]

‘uŝŝāk-ı ŝıfāhān u ‘irāk: İŝfahan ve Irak űlkelerinin aŝıkları.

Nice kim eyleye ‘uŝŝāk-ı ŝıfāhān u ‘irāk / şad nidā ile reh-i rāstdan āheng-i hicāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 34). [‘uŝŝāk-ı ŝıfāhān u ‘irāk,]

‘utārid: Feleėin katibi. (Utarid feleğin katibi sayılıp gūzel söz ve yazı ile sanatkarlığın sembolüdüdür.).

Hurşid eline tiğ ‘Utārid kalem alup / Evŝāf-ı tiğ ile kalemüñ leyl ile nehār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 20). [‘utārid,]

uy: Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.

Takdīr çünkü olmadı taėyīr fi’l-meşel / Gördüñ zemāne uymadı **uy** sen zemāneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 10). [uy,]

Da’vā-yı ‘aql u lāf-ı hīred hem cūnūn imiş / Gördüñ zemāne **uymadı** uy sen zemāneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 5). [uymadı, -ma, -dı]

Gördüñ zemāne **uymadı** uy sen zemāneye / İy pāy-māl-i zillet olan server-i ecel (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 8). [uymadı, -ma, -dı]

Takdīr çünkü olmadı taėyīr fi’l-meşel / Gördüñ zemāne **uymadı** uy sen zemāneye

(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 10). [uymadı, -ma, -dı]

Bundan belîğ süsen-i bâğuñ belâğı yok / Gördüñ zemâne **uymadı** uy sen zemâneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 15). [uymadı, -ma, -dı]

uy: Birine veya bir şeye tabi olmak, bağlanmak.

Gördüñ zemâne uymadı **uy** sen zemâneye / ‘Âlem serâyı pür-ğam u künc-i ferâğı yok (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 13). [uy,]

Bundan belîğ süsen-i bâğuñ belâğı yok / Gördüñ zemâne uymadı **uy** sen zemâneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 15). [uy,]

uy: Uymak; (Şartları veya özellikleri bakımından) Birbiriyle bağdaşmak, uyuşmak, mutâbık olmak, intibak etmek.

Gördüñ zemâne **uymadı** uy sen zemâneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 18). [uymadı, -madı]

uy: Ayak uydurmak, riayet etmek.

Gördüñ zemâne uymadı **uy** sen zemâneye / Rif‘at viren ahâliye çün dehr-i dün imiş (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 3). [uy,]

Da‘vâ-yı ‘aql u lâf-ı hîred hem cünün imiş / Gördüñ zemâne uymadı **uy** sen zemâneye (Kara

Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 5). [uy,]

Gördüñ zemâne uymadı **uy** sen zemâneye / İy pây-mâl-i zillet olan server-i ecel (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 8). [uy,]

Gördüñ zemâne uymadı **uy** sen zemâneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 18). [uy,]

Gördüñ zemâne **uymadı** uy sen zemâneye / Rif‘at viren ahâliye çün dehr-i dün imiş (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 3). [uymadı, -madı]

uy-: Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.

Uydum hevâ-yı ‘İşka hergiz kenâre yir yok / Bildüm ki yirde gögde bu ben ğubâre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [uydum, -dum]

uy-: Tâbi olmak, ayak uydurmak.

Gördüñ zemâne **uymadı** uy sen zemâneye / ‘Âlem serâyı pür-ğam u künc-i ferâğı yok (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 13). [uymadı, -ma, -dı]

uyan: Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz durumda iken gerçeklerin farkına varmaya başlamak, hakîkati görmek, gözü açılmak.

Câm-ı ‘İşkuñ nüş idüp ben müstedîm **uyanmadan** / ‘Ayn-ı ‘âlem hıvâb-ı nüşîn-i ‘ademden sâkiyâ (Kara Fazlî Dîvânı,

Gazel 21, Beyit 6).
[uyanmadan, -madan]

Bende Fazlî ki çerāguñdur eyā
şem'-i kerem / Bahtı şem'i
uyanup şevkle dir şubh ile şām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 26). [uyanup, -up]

Uyanup ol hasret ile eyleyüp zār u
enîn / Mâcerâ-yı şöhet-i
cânânı añdum ağladum (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 24,
Beyit 10). [uyanup, -up]

uyan: Uyanmak.

Uyandı dîde-i ikbâl baht-ı ẖvâb-
âlūd / Yüzine âb saçup keff-i
cūd-ı Rahmânî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 4).
[uyandı, -dı]

uyan: Belirmek, ortaya çıkmak.

Uyandı lem'a-i ikbâl ile çerāğ-ı
ümîd / Münevver oldu yine
bahtumuñ şeb-iştânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
5). [uyandı, -dı]

uyhu: Organizmanın, dinlenip
toparlanabilmesini sağlamak üzere
vücuttan ve dış dünyadan gelen
uyarıları fizyolojik ve geçici olarak
idrak edememesi durumu, uyku.

Düş oldu baña görmek **uyhu** yüzün /
Yüzüñ gördi tuş oldu göz tā
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
6, Beyit 2). [uyhu,]

uyu: Uyku halinde olmak.

Nâ-tüvân olsa n'ola bîmâr-ı
çeşmüñ her zemân / Mest olup
yatur güneşde iy meh-i tâbân
uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
94, Beyit 2). [uyur, -r]

uyu-: Uyku durumunda olmak.

İtlerüñle ẖvâba varmış şahn-ı
kūyuñda göñül / Gūyiyā
gülşende yatmış bir nice yārân
uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
94, Beyit 1). [uyur, -r]

Cân revân eyler yüzüñ gördükçe
Fazlî şevkle / Hatt ider her kim
seher iy ẖsrev-i ẖbân **uyur**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94,
Beyit 3). [uyur, -r]

Revâ mı gaflet ile sen **uyursın** iy
âdem / Gice şabâha degin zıkr
ider vuñuş u tıyūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13).
[uyursın, -r, -sın]

'uyün-ı 'akl: Aklın gözleri.

'Uyün-ı 'aklı kılan nūr-ı 'ilm ile
rūşen / Olur haķâyık-ı eşyā'ı
hep başîr ü fehîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 3).
['uyün-ı 'akl, -ı]

'uyün-ı devrân: Feleğin gözleri.

Görmedi sencileyin bir şeh-i 'ālî-
menzil / Gerçi çok serveri seyr
itdi **'uyün-ı devrân** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
44). ['uyün-ı devrân,]

u'yün-ı şems: Güneşin kaynakları.

U'yün-ı şems ü kamer olmaz-idi
nūrānī / Eger zāmīr-i
münīrūñden irmese leme'āt
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 24). [u'yün-ı şems,]

uzad: Başı, kolları veya bacakları bir
yere yönelmek.

Fitne destin **uzadup** zülfüñ çü
mekre başlar / Nice miskîn
ayağa düşer kesilür başlar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66,
Beyit 1). [uzadup, -up]

uzak: Sürekli, devamlı.

Zülfüñ evcinden düşüp uzun **uzak**
sevdalara / Halkdan geçdüm
kaçup dîvâne-veş şahrâlara
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
9, Beyit 7). [uzak,]

uzat: Bir meseleyi gereğinden fazla
dillendirmek.

Uzatma Fazliyâ sözüñi aç du'āya el
/ Qābil degül ne deñlū iderseñ
beyān-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 31).
[uzatma, -ma]

uzat: Bir meseleyi gereğinden fazla
dillendirme.

Uzatma kelāmuñı yeter muhtaşar
eyle / Olmaz ki anuñ medhine
pāyān bula ādem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14).
[uzatma, -ma]

uzat-: Aradaki zamanı, süreyi
arttırmak.

Uzatma gel sözi Fazlî du'āya aç
elüñi / Qābül ola umarum k'irdi
mevsim-i hācāt (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 38).
[uzatma, -ma]

'uzlet: Bir köşeye çekilip toplumdan,
insanlardan uzak, yalnız başına
yaşama.2. Görünürde halkın içinde
olduğu halde kalben onlardan ayrı
olma.

Sābi'an hālvat ü **'uzlet** ki sülük
ehlinüñ / Şohbet-i halk ider nūr
u şafāsın zāyil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23).
['uzlet,]

'uzlet id: Geriye çekilmek,
uzaklaşmak.

İdelüm bād-ı şabā gibi vatandaşın
'uzlet / Gel qalender olalum
terk-i diyār eyleyelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 8). ['uzlet id, -elüm]

uzun: Başlangıcı ile bitişi arasında
fazla zaman bulunan, çok süren.

Zülfüñ evcinden düşüp **uzun** uzak
sevdalara / Halkdan geçdüm
kaçup dîvâne-veş şahrâlara
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
9, Beyit 7). [uzun,]

Ü

ü: “Ve” bağlacı.

Ümmîd-i vaşl itme gönül ol
nigârdan / Ol pâdişâh-ı
memleket-i hüsn ü ben gedâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18,
Beyit 4). [ü,]

ü: Atıf vavı, ve.

Çü şâ‘ir ü müteşâ‘ir olınmaya
teşhîş / Ne cân ile uzada güft ü
gûya dil fuşahâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9). [ü,]

Yine bir tâze dilber sevdi Fazlî
şimdi ‘âlemde / Bulınmaz
behcet ü hüsn ü bahâda hîç aña
hem-tâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 6). [ü,]

Hâk olupdur cism-i hâkî derd ü
ğamdan sâkiyâ / Cür‘a-i cân-
baḥs ile yâd it keremden sâkiyâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21,
Beyit 1). [ü,]

Fazlî’ye şun cām-ı ‘adli guşşadan
eyle ḥalâş / Yoḥsa devrân
öldürür zulm ü sitemden sâkiyâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21,
Beyit 7). [ü,]

Derd odur kim yârüñi ağıyâre hem-
dem göresin / Yoḥsa rāh-ı
‘Işkda derd ü belâdan kim
kaçar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 57, Beyit 3). [ü,]

‘Işk-ı dilde ne şafâ kodı ne ḥod
zevk velî / Fazliyâ miḥnet ü
endüh ile gülğul bulunur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit
5). [ü,]

İy şeker-leb tūti gibi Fazlî’yi
mir’ât-ı cām / Zevk ü şevk ile
virüp biñ dürlü ḥālet söyledür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75,
Beyit 5). [ü,]

Güzeller ‘āşıkā meyl ü muḥabbet
itmek olmaz / Velî dilberlere
sözin yanup ağlayabilmezler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89,
Beyit 4). [ü,]

Tōp-ı āhumdan benüm taşına
gelmez hîç zarar / Ḳal‘a-i derd
ü belānuñ ne ‘aceb bünyādı var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90,
Beyit 2). [ü,]

‘Ayn-ı fenâda olsun meşhūd bim ü
bâki / Meftūnı olma zāhid cehl
ile fāniyānuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 116, Beyit 6). [ü,
]

Çün nefes itdūñ nefes iy şāh
canlanmak gerek / Olmusam
iḥsāna lāyık ḥüccet ü bürhānla
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136,
Beyit 1). [ü,]

Didüm ki yok mı cânā cevır ü
cefāna ḡāyet / Didi ki cevrum
ile cân viresin nihāyet (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 143, Beyit
1). [ü,]

Açamaz evc-i fezâ-yı kudretünde
bāl ü per / Murg-ı evhām u
ḥayāl olur giriftār-ı kafes (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
5). [ü,]

Sābi‘an ḥalvet ü ‘uzlet ki sülūk
ehlinüñ / Şoḥbet-i ḥalk ider nūr
u şafāsın zāyıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23). [ü,
]

‘Āsiren derd ü belā vü elem ü
zaḥmete şabr / Ki olur vāsita-i

şabr ile hâl her müşkil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27). [ü,]

Çāk eyleyüp yaqasını nâlisler eylesün / Her kim ki ola mü'min ü din-dâr Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 15). [ü,]

Devlet ü iqbâl u nuşret fırsat u şevket zafer / Turulur şaf şaf cemî'i cem' olup erkân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2). [ü,]

Hızr gibi zinde-dil her şahş pür-zevk ü sürür / Var ise feyz oldu halka çeşme-i hayvân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3). [ü,]

Halk 'ıyş ü zevkde güm güm öter 'âlem yine / Şevkle tutdı cihânı na're-i mestân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7). [ü,]

Her kisi şādān u hurrem 'ıyş ü işret itmede / Halka 'arz itdi cemâlini yine hübân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9). [ü,]

Haşr olunca devlet ü baht ile oluben kām-rān / Dāyimā ol Āşaf-ı maqbûl şāh-ı baht ü ber (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 43). [ü,]

Temāşā eyle var anı bulunmaz bir anuñ gibi / Temāşā menba'ı haṭṭ ma'deni zevk ü şafā kanı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 4). [ü,]

Koşusu atları anuñ şu resme cüst ü çabükdür / İnānın tutmasa gidüp aşar Īrān u Tūrān'ı (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 34). [ü,]

Unutuldı adı Nüşîn-revān'uhn milk-i 'âlemde / Şu deñlü 'adl ü dād itdüñ sen iy Sultān-ı 'Osmānī (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 41). [ü,]

Ma'ārif ehline kıl her-dem iltifātı ziyād / K'odur zekāvet ü 'akluñ delil ü bürhānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 24). [ü,]

Pîr olup olsun sa'ādet mesnedinde gūşe-gîr / Meclisinde gūşe-gîr olsun gam u hemm ü keder (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 26). [ü,]

Şöyle kavî za'îf ü za'îf ü kavî durur / Bād esdügince rakş ider öñince çün gubār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 6). [ü,]

Şöyle kavî za'îf ü za'îf ü kavî durur / Bād esdügince rakş ider öñince çün gubār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 6). [ü,]

Binse semend-i devlete iqbâl ü 'izz ile / Şāhān atı ayağına vārın ider nişār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 19). [ü,]

Çāpük-süvār-ı 'arşa-i iqbâl odur bugün / Olsun hemîşe devlet ü baht ile pāy-dār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 23). [ü,]

Fazlî kuluñ piyāde ƣalupdur meded şehā / Atlandur ol faƣîri ƣoma pāy-māl ü h̄vār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 27). [ü,]

Aña da'vā-yı devletde ne lāzım
hüccet ü bürhān / Cihānda luṭf
u cūd ile çü nāmın eyledi imzā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 55). [ü,]

Cānuma sîr eyledi cevır ü
cefālardan beni / Yā İlāhî sen
ḥalāş it bu belālardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 2). [ü,]

Hübân-ı cihān içre bugün mihr ü
vefā yok / Ammā ki 'itāb-ı
sitem ü cevır ü cefā çok (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit
3). [ü,]

Hübân-ı cihān içre bugün mihr ü
vefā yok / Ammā ki 'itāb-ı
sitem ü cevır ü cefā çok (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit
3). [ü,]

Nice çeksün Fazlî-i bî-çāre derd ü
ğamlaruñ / Kāş ezelden
olmayaydı āsinālıklar begüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
6, Beyit 10). [ü,]

Yāri iy Fazlî görüp ağıyār ile zār
olmadın / Her zamān derd ü
belā vü miḥnete yār olmadın
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 9). [ü,]

Bir güzelsin 'ālem içre bî-şebēh ü
bî-nazîr / Milket-i ḥüsn ü
melāḥatda şeh-i şāhib-serîr
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 9). [ü,]

Mür-veş pā-māliyem itmez baña
bir gün nazar / İtdi pāyi diyu
derd ü guşşada zîr ü zeber
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
16, Beyit 5). [ü,]

Gözüm kan ağla kim kan ağlamak
oldı senüñ kārūñ / Çün aldı

çıkdı ḥayf ü zulm ile şāh-ı
cihāndāruñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 15). [ü,]

Ol seḥā' ma'deni kerem-kānı / Kim
odur baḥr-i şefaḳat ü re'fet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 3). [ü,]

Müstaḥikḳ-i sa'adet-i a'zamî /
Müsta'idd-i celālet ü 'azamet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 4). [ü,]

Ḳanı o şeh ki devlet ü iḳbāl ü ḳadr
ile / Olmışdı cümle ḥāş ile 'ām
içre nām-dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 6).
[ü,]

Ḳanı o şeh ki devlet ü iḳbāl ü ḳadr
ile / Olmışdı cümle ḥāş ile 'ām
içre nām-dār (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 6).
[ü,]

Bu mâtem ile pîr ü cüvān nāleler
kılup / Toldı enîn ü şîven ile
her kenār āh (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
21). [ü,]

Göz göre nice kıyduñ ol Şāha /
Zālīm ü bî-amān imişsin sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 53). [ü,]

ü: Atıf vavı.

Āh u efgān oldu kārūm hicrde
sensüz benüm / Nāle itmez
gerçi kim bülbul gülistāndan
cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
20, Beyit 3). [u,]

Seg raḳîbūñ pendini cānā revā
görüp müdām / 'āşıkı giryān u
nālān idesin görme revā (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [u,]

Va‘de-i vaşlına iy Fazlî inanma dil-berüñ / Ehl-i hüsnüñ çünkü olmaz ‘ahd **u** peymânı dürüst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7*). [u,]

Fazlî’nüñ rüsvây **u** bed-nâm olduğın ‘ayb eyleme / Çünkü iy şüfî bilürsin her işi taqdîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [u,]

Gülşen-i küyında efgân eyle her-dem Fazliyâ / Bülbülüñ ol yüzi gül çün zâr **u** nālânın sever (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5*). [u,]

Virüp el merhabâyâ sâki gelse bezme mey başdan / Getürüp neş’eyi yārân gam **u** hemme vedâ’ eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3*). [u,]

Dil tıfl-ı nâ-resîde-i sultân-ı ‘ışkdur / Kim derd aña mâder ü hem dâý **u** dâyedür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [u,]

Sâkiyâ elde çıkar kebg-i şafâyı her-dem / Şayd ider cân **u** gönül şâhına şâhînümdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3*). [u,]

Ten-i bî-cânım oldu pür-hevâyî gibi iy Fazlî / Hayâtumdan eşer ancak benüm âh **u** figânım var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [u,]

Zerķ ile şüfîlerüñ itdügi âh **u** vâhı gör / Şevķ ile ‘aşıklarüñ kılduğı hüý **u** hâya bak (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5*). [u,]

Çünkü ağıyâr-ile yâr oldu o yârüñ iy gönül / Göglere irse yiridür âh **u** zârüñ iy gönül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1*). [u,]

Âh **u** vâý eyler düşelden ol saçı leylîye dil / Uğradan bildüm nedür Mecnûn’ı vâ-veylâlara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 2*). [u,]

Nedür bu zevķ **u** şafâ vü nedür bu hazz **u** huzûr / Bu ‘ıyş var ise bâķî şanursın iy mağrur (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1*). [u,]

Ne ola hâl ‘aceb âhîretde dimeyesin / Kânı ‘ibâdet-i Mevlâ nedür bu fışķ **u** fücür (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17*). [u,]

Cüş **u** hürüş idüp bu hevâ ile bahr-vâr / Dögsün başını taşlara enhâr Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24*). [u,]

Her kisi şādân **u** hurrem ‘ıyş ü ‘işret itmede / Halka ‘arz itdi cemâlini yine hûbân-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9*). [u,]

Şeh Süleymân’uñ şalaldan tîğın ol mîr-i şecî‘ / Fitne kaç’ oldu vü götrüldi cihândan şûr **u** şer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 37*). [u,]

Bulınmaz kām-kārâ sen kadar milk-i cihân içre / Mürüvvet ma‘deni lûtf issi vü cûd **u** sehâ kanı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 47*). [u,]

Pîr olup olsun sa‘âdet mesnedinde gûşe-gîr / Meclisinde gûşe-gîr

olsun ğam **u** hemm ü keder
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 26*). [u,]

‘İd irişdi eline hancer-i zerrînin
alup / Kılmağa ceş-i ğam **u**
ğuşsa ile harb **u** kıtāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 5*). [u,]

Merhabâ eylemedüñ virmedi devlet
baña el / Āh kim derd ü ğam **u**
ğuşsada oldum pā-māl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 18*). [u,]

Şüküh **u** şevket ile her kuluñ olup
Dārā / Alur mı ‘aynına dārāları
zihī dārāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 17*). [u,]

Varup aġyār ile yār olduñ iy hān /
İşin Fazlî’nüñ itdüñ āh **u** efgān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9*). [u,]

Hicr-i yār ile beni giryān **u** nālān
eyledüñ / Karşuma
düşmenlerüm şādān **u** handān
eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 7*). [u,]

Hicr-i yār ile beni giryān **u** nālān
eyledüñ / Karşuma
düşmenlerüm şādān **u** handān
eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 7*). [u,]

Rüz-ı evvelde görüp dīdār-ı yāri
‘ayn-ı cān / ‘İşk-ı dīdār ile
cūşān **u** hurūşān her zamān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 1*). [u,]

Dünyā didükleri ne ‘aceb cān-sitān
imiş / Bī-rahm **u** bī-mürüvvet
imiş bī-amān imiş (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 10*).
[u,]

Birine mevlid Sitanbul **u** birine
Edrine / İki de birbiriyle hem-
rikāb **u** hem-‘inān (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2*). [u,]

ü: Atıf vavı.

İy şüh **u** şīve-kār **u** nigār-ı ‘itāb-ı
telh / Sensüz mezāk-ı cāna
gelür kand nāb-ı telh (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1*). [u,]

Cüft olup aġyāre tek mihr **ü** vefālar
itmesün / ‘āşıkā yār itdügi cev
ü cefādan kim kaçar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2*). [ü,]

Ṭaġa düşsem yād-ı ruhsāruñla
eşkümden benüm / Ṭaġ rāġ **u**
rāġ bāġ **u** bāġ pür ezhār olur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1*). [u,]

Ṭaġa düşsem yād-ı ruhsāruñla
eşkümden benüm / Ṭaġ rāġ **u**
rāġ bāġ **u** bāġ pür ezhār olur
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1*). [u,]

Nedür bu zevk **u** şafā vü nedür bu
hazz **u** hużür / Bu ‘ıyş var ise
bākī şanursın iy mağrur (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1*). [u,]

‘İd irişdi eline hancer-i zerrînin
alup / Kılmağa ceş-i ğam **u**
ğuşsa ile harb **u** kıtāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 5*). [u,]

Döstuñ hurrem ü handān ola her
şām **u** seher / Haşm-ı bed-
hūvāhuñ ola ġarķa-i endüh **u**
melāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 47*). [u,]

Beyân u şerhe çü şıgmaz hadîs-i
‘İşk gönül / Ko anı kıl hîdemât
ile ol şehe midhât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 35).
[u,]

Şâ‘ir tabî‘atında şan ince hayâldür /
Ol esb bu nehfet ile lâgar u
nizâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 25, Beyit 7). [u,]

Ne gedâ vü ne şâh u mîr ortalur / Bir
durur ‘âkıbet kamuya cihân
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 5). [u,]

ü: Bağlaç olan "ve".

Gâh mest ü gâh hayrân olduğum
zâhid budur / Rind-i ‘ayyâşam
yaraşmaz hîç ayıklık baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5,
Beyit 3). [ü,]

ü: "Ve" bağlacı.

Hemîşe tâ şütür ü hücreñ ideler
tavşîf / Şütür-dilân zemîn
hücre-dâr cümle zemen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
56). [ü,]

ü: "Ve" bağlacı.

Şevkine ‘îd ü bahârûñ yine demdür
ele al / Sâkiyâ toldura şol kan
olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 8).
[ü,]

ü: "Ve" bağlacı 2. Hem de.

Olup durur şütür ü hücreşin şıyânet
içün / Sütün-ı hücre çü tîr ü
pey-i şütür çü mecenn (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
27). [ü,]

ü: "ve" bağlacı.

Ten ü cân u dil ü dînini fedâ itdi
saña / Bes durur Fazlî’ye bir
büse iderseñ ta’vîz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [ü,
]

ü: "Ve" bağlacı.

Ne yirde ki Mecnûn u Leylî dinür /
Kifâyetdür ol ya baña ya saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 3). [u,]

Birünümde dâğ u derünümde gam /
Didüm hâli pinhân u peydâ
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
6, Beyit 5). [u,]

Birünümde dâğ u derünümde gam /
Didüm hâli pinhân u peydâ
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
6, Beyit 5). [u,]

Yalıñuz iy Fazlî şanma sen seni
‘âşık hemân / Mihr ü mâh ile
felekler oldı ser-gerdân aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 8,
Beyit 5). [ü,]

Bir iki lafz-ı rekîk u me‘âni-yi
terzîk / Derüp çatup müteşâ‘ir
geçer nice cühelâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [u,]

‘Akl u şabrum âh kim yâd oldı
benden döstlar / Oldı her yâd
ile tâ ol şâh-ı hûbân âşinâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10,
Beyit 4). [u,]

Câm-ı la‘lûñ yâdına ‘âlemde görse
‘âlimüm / Bezm-i şevk ü

zevkte reşk eyler-idi Cem baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11,
Beyit 3). [ü,]

Ķāmet ü zülf ü dehānuñ
görmeyelden iy perī /
Girmisem bir şūrete gören
dimez ādem baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [ü,]

Ķāmet ü zülf ü dehānuñ
görmeyelden iy perī /
Girmisem bir şūrete gören
dimez ādem baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [ü,]

Yine bir tāze dilber sevdi Fazlî
şimdi ‘ālemde / Bulınmaz
behcet ü hüsn ü bahāda hîç aña
hem-tā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 6). [ü,]

Lebi mül ‘ārızı gül ĳaddi serv ü
ruĳları lāle / İgen şîrîn igen
nāzûk igen ra’nā igen zîbā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12,
Beyit 7). [ü,]

Olalı zülf ü ruĳuñ dūr dîdeden iy
meh / Beyāz şubĳ ile birdür
sevād-ı şām baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [ü,]

Murg-ı zîrûñ geĳinüp degmeye
şayd olmaz iken / Zülf ü ĳāl
oldı göñül dāne ile dām saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14,
Beyit 2). [ü,]

Tîr-i ĳûn-rîzi dökem ĳanuñı dirse
Fazliyā / İ’timād itme aña ol
ĳandan u ĳandan vefā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit
5). [u,]

Vaşf-ı lebinde Fazlî bu şi’ri ne ĳoş
didüñ / Bu resme ola şi’rde
olinca reng ü edā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [ü,]

Ķurduĳınca ĳü yeter ‘āşıĳa cānāne
belā / ĳışm-ı ĳeşm ü ĳam-ı
zülfüñ daĳı cānā ne belā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit
1). [ü,]

Ķünkü nesh oldu ĳat-ı raĳbet-i nazm
u es‘ār / Fazliyā ĳekme hemān
defter ü dîvāne belā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit
7). [u,]

Nisbet itmek ĳadüñe nār u ney /
Serv-i men nā-revā durur ne
revā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
31, Beyit 5). [u,]

Ķaddüñ elif iy māhir u nûn oldu tā
ebrûlarıñ / Olmam hemān ol an
olur dînden hem îmāndan cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 32,
Beyit 3). [u,]

N’ola olsam dā’vi-i ‘İşk içre ben
şābit-ĳadem / Oldı Fazlî māh u
māhî eşk ü āhumdan güvā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,
Beyit 5). [u,]

N’ola olsam dā’vi-i ‘İşk içre ben
şābit-ĳadem / Oldı Fazlî māh u
māhî eşk ü āhumdan güvā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 33,
Beyit 5). [ü,]

Ķitdi ‘aĳl u ĳitdi ĳıkr ü ĳitdi şabr u
ĳitdi dil / Hey ne müşkil derde
ben bî-ĳāre oldum mübtelā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38,
Beyit 2). [u,]

Ķitdi ‘aĳl u ĳitdi ĳıkr ü ĳitdi şabr u
ĳitdi dil / Hey ne müşkil derde
ben bî-ĳāre oldum mübtelā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38,
Beyit 2). [ü,]

Ķitdi ‘aĳl u ĳitdi ĳıkr ü ĳitdi şabr u
ĳitdi dil / Hey ne müşkil derde
ben bî-ĳāre oldum mübtelā

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [u,]

Fazlî'yem ben kanımı dökmek
dilerse döstüm / Hañcer-i hün-
rîz ü hün-efsānuña kanum fedā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [ü,]

‘āşıklaruñ eyler şanemā ‘aqlını
yağma / Bu hüsn ile bu kâmet ü
bu şekl ü bu sîmā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [ü,]

‘āşıklaruñ eyler şanemā ‘aqlını
yağma / Bu hüsn ile bu kâmet ü
bu şekl ü bu sîmā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [ü,]

Lā‘lüne geh cām u geh mey virse
dil olmaz ‘aceb / Sākiyā eyler
ğalať çünkü ide güftār mest
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [u,]

Var iken lā‘lün şu kim kand u
nebāta meyl ide / Ağzı dadın
virür iy şîrîn-dehen aña nebāt
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [u,]

Bahş itme şüfi var helāl ü
harāmdan / Meclisde olur ise
şarāb u kebāb bahş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [ü,]

Bahş itme şüfi var helāl ü
harāmdan / Meclisde olur ise
şarāb u kebāb bahş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [u,]

Gönlümi bir kılda aşup bend ider /
Zülf-i dil-bend ü dil-āvîz el-
ğiyās (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 49, Beyit 3). [ü,]

İy şüh u şîve-kār u nigār-ı ‘itāb-ı
telh / Sensüz mezāk-ı cāna
gelür kand nāb-ı telh (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
1). [u,]

Sākî ki meclis içre o şîrîn-leb
olmaya / Mey baña zehr-i nāb
ola nuql ü kebāb-ı telh (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
3). [ü,]

Āb-ı hayvān var iken lā‘lüne meyl
eyler göñül / Nesne gelmez
tūtiye pes şehd ü sükkerden
lezîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
56, Beyit 2). [ü,]

Cüft olup ağıyāre tek mihr ü vefālar
itmesün / ‘āşığa yār itdüği cevri
ü cefādan kim kaçar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit
2). [ü,]

Her kaçan dendān u lā‘lün vaşfin
itmek istesem / Ebr-i nîsān gibi
hālümnden dūr ü mercān yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [u,]

Her kaçan dendān u lā‘lün vaşfin
itmek istesem / Ebr-i nîsān gibi
hālümnden dūr ü mercān yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 6). [ü,]

Gerçi benden dūr oldu hicrde yār u
diyār / Cān u yār içre muķīm-
dil olupdur yare yār (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit
1). [u,]

Gerçi benden dūr oldu hicrde yār u
diyār / Cān u yār içre muķīm-
dil olupdur yare yār (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit
1). [u,]

İki sâ‘at çeşmüme görünmese ol
māh-ı rev / Eşk ü āhum
aramağdan yiri göği bir ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2). [ü,]

Mücrim-i dil kākül ü çāh-ı
zenehdānın diler / Görmedüm
anuñ gibi bir bend ü zindānın
sever (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 70, Beyit 2). [ü,]

Mücrim-i dil kākül ü çāh-ı
zenehdānın diler / Görmedüm
anuñ gibi bir bend ü zindānın
sever (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 70, Beyit 2). [ü,]

Ben bahāristān-ı hüsnuñ naql
idersem lāl olur / Gerçi bülbül
geh Gülistān u gehî Büstān
okur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
73, Beyit 6). [u,]

Nahl-i güldür hüsñ bāzārını tezyīn
eylemiş / Allarla kāmētūñ iy
serv-ḳadd ü gül-‘izār (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 78, Beyit
4). [ü,]

Kaçup benden ne dem kim gitse ol
ārām-ı cān iy dil / Firār idüp
ḳarārum şabr u ārāmum vedā‘
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 4). [u,]

Dil tıfl-ı nā-resīde-i sultān-ı ‘İşkdur
/ Kim derd aña māder ü hem
dāy u dāyedür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [ü,]

Saña biñ ‘ayb ü bir tã‘at baña bir
fişk u yüz biñ ‘ögr / Ki zühd-i
bī-riyādan şūfî cām-ı bā-şafā
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 6). [ü,]

Saña biñ ‘ayb ü bir tã‘at baña bir
fişk u yüz biñ ‘ögr / Ki zühd-i
bī-riyādan şūfî cām-ı bā-şafā
yegdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 83, Beyit 6). [u,]

Pelās-ı gam-libās u hūşe-i miñnet
yeter tūşe / Reh-i ‘işka sülük
aña müyesserdür ki ḳāni‘dür

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 84,
Beyit 3). [u,]

Ol tabīb-i dil ü cān ḳabrüme gelse
Fazlî / Derdümü söylemege her
çemenüm bir dil olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit
5). [ü,]

Ne bilsün Fazlî’yi hüsñ ü kelāma
olmayan mālîk / Ḳulağı
olmayanlar bülbül-i gūyāyı
bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 89, Beyit 7). [ü,]

‘İşk esîri olduğum-çün ol zenaḳdān
u bu zülf / Ḳoçdı zindān gibi
düşdi boynuma zencîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99,
Beyit 4). [u,]

Mey-hāne şadrına geçübün Fazliyā
müdām / Eyler şafā-yı cām ile
mest ü ḳarāb rakş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [ü,
]

Ten ü cān u dil ü dīnini fedā itdi
saña / Bes durur Fazlî’ye bir
būse iderseñ ta‘vīz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [u,
]

Ten ü cān u dil ü dīnini fedā itdi
saña / Bes durur Fazlî’ye bir
būse iderseñ ta‘vīz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 108, Beyit 5). [ü,
]

Mey-hāneden ḳovuldum mescidde
ḳod yirüm yok / Dünyā yüzinde
Fazlî ben ḳvār u zāre yir yok
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109,
Beyit 7). [u,]

Zerḳ ile şūfîlerüñ itdügi āh u vāhı
gör / Şevḳ ile ‘aşıḳlaruñ ḳılduğı
hūy u hāya bak (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [u,
]

Zātına gayb **u** şehādet şāhidin iy
müdde'ī / Gel beru inkārı ko
olmuş durur işbāt-ı 'ışk (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit
2). [u,]

Var iken dendān **u** lā'lüñ aña itmez
ārzū / İtse dil ğavvāsını deryā
dür ü mercāna ğarķ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [u,
]

Var iken dendān **u** lā'lüñ aña itmez
ārzū / İtse dil ğavvāsını deryā
dür **ü** mercāna ğarķ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [ü,
]

Saña göz 'āşık **u** dil 'āşık **u** cān ile
ten 'āşık / Tenümde her kılum
cānā olupdur cümleten 'āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 1). [u,]

Saña göz 'āşık **u** dil 'āşık **u** cān ile
ten 'āşık / Tenümde her kılum
cānā olupdur cümleten 'āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 1). [u,]

Ciger hūn-în **u** ten pür-dāğ **u** nermī
mağz **u** kıddüm ham / Gözüm
giryān **u** dil biryān **u** cān
hayrān **u** ben 'āşık (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [u,
]

Ciger hūn-în **u** ten pür-dāğ **u** nermī
mağz **u** kıddüm ham / Gözüm
giryān **u** dil biryān **u** cān
hayrān **u** ben 'āşık (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [u,
]

Ciger hūn-în **u** ten pür-dāğ **u** nermī
mağz **u** kıddüm ham / Gözüm
giryān **u** dil biryān **u** cān
hayrān **u** ben 'āşık (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [u,
]

Ciger hūn-în **u** ten pür-dāğ **u** nermī
mağz **u** kıddüm ham / Gözüm
giryān **u** dil biryān **u** cān
hayrān **u** ben 'āşık (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [u,
]

Ciger hūn-în **u** ten pür-dāğ **u** nermī
mağz **u** kıddüm ham / Gözüm
giryān **u** dil biryān **u** cān
hayrān **u** ben 'āşık (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [u,
]

Ciger hūn-în **u** ten pür-dāğ **u** nermī
mağz **u** kıddüm ham / Gözüm
giryān **u** dil biryān **u** cān
hayrān **u** ben 'āşık (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [u,
]

Ser-ā-ser sūz **u** hāl olmak gerek iy
Fazlî eş'āruñ / Ki yanup yakıla
der-gāh anuñla okuyan 'āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113,
Beyit 5). [u,]

Saña göz 'āşık **u** dil 'āşık **u** cān ile
ten 'āşık / Tenümde her kılum
cānā olupdur cümleten 'āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114,
Beyit 1). [u,]

Saña göz 'āşık **u** dil 'āşık **u** cān ile
ten 'āşık / Tenümde her kılum
cānā olupdur cümleten 'āşık
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114,
Beyit 1). [u,]

Fazlî'ye vird **ü** vārid iy şeyh hep
bir oldu / 'Arz itme aña lutf it
vird ile vāridātuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [ü,
]

Ney **ü** çengüñ nevāsiyle kulağı
toldı 'uşşākuñ / Ne naķs ile
işidür haşr olunca nālesi şūruñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118,
Beyit 4). [ü,]

Sülûk-ı rāh-ı ‘İşk itdün ser ü
destârı terk eyle / Behey şûfî
sebûk-bâr ol sebûk-bâr ol
sebûk-bâr ol (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2). [ü,
]

Gâh derd ü gâh miḥnet geh belâ
geh ḡam çeker / Ḥaste dil bî-
çâre dil âvâre dil üftâde dil
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,
Beyit 2). [ü,]

Cemâlün nûrî rûşendür güneşden /
Ne lâzımdur berâhîn ü delâ’il
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124,
Beyit 4). [ü,]

İrmedi gıtdi senün kâmet ü zülfüne
elüm / Gice gündüz bu idi
toğrısı tûl-i emelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit
1). [ü,]

Mest ü medhûş olalum cümle
cihândan geçelüm / Bezm-i ‘İşk
içre bugün cām-ı İlâhî çekelüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 129,
Beyit 2). [ü,]

‘âşık dil ü cân şaklamak cānāneden
cānāneye / Yakmağa şem’e bāl
ü per pervāneden pervāneye
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135,
Beyit 1). [ü,]

‘Aşk u ḥüsniyle iden şeydâ beni
zîbâ seni / İtdi Qays u Leyli’ye
hem-pâ beni hem-tâ seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
1). [u,]

‘Aşk u ḥüsniyle iden şeydâ beni
zîbâ seni / İtdi Qays u Leyli’ye
hem-pâ beni hem-tâ seni (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit
1). [u,]

Açamaz evc-i fezâ-yı kudretünde
bāl ü per / Murğ-ı evhām u

ḡayāl olur giriftâr-ı kafes (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
5). [u,]

Ger ide mihr-i ‘atâñ u âb-ı luṭfuñ
terbiyet / Tâze vü ter kırmızı
güller bitüre ḡâr u ḡas (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
11). [u,]

Ger ide mihr-i ‘atâñ u âb-ı luṭfuñ
terbiyet / Tâze vü ter kırmızı
güller bitüre ḡâr u ḡas (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
11). [u,]

İltimâsı ‘âlemün der-gâh-ı
luṭfuñdan durur / İy ki elṭâf-ı
laṭfuñ ins ü cāne mültemes
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1,
Beyit 12). [ü,]

İy ‘âlim-i bî-fikret ü v’ey vāhib-i
bî-ecr / İy şāni’-i bî-âlet ü v’ey
ḡāyim-i bî-cā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4). [ü,]

Hem Rāzık-ı bî-reybsin ü Ḥālîk-ı
bî-‘ayb / Hem zāhir-i pinhānsın
ü hem bāṭın-ı peydâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
5). [ü,]

Peydâ dükeli senden ü pinhān
ḡamudansın / Pinhān
dükelidensin ü senden ḡamu
peydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 10). [ü,]

Peydâ dükeli senden ü pinhān
ḡamudansın / Pinhān
dükelidensin ü senden ḡamu
peydâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 10). [ü,]

İmānı vü Qur’ânı vü tevḡîkı refîk it
/ Fazlîye ḡaçan mevt ire iy
Ḥayy ü Tüvānâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15). [ü,
]

Şol deñlü viridi Hâk saña inşâf **u**
hulķı kim / Nışfını bulmadı
anuß eşnâf-ı aşfiyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4). [u,]

Bes ola ‘acz **ü** ‘özümi ‘arz
eylemek hemîn / Medhûñe dil
uzatmağa kudret kaçan ola
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 15). [ü,]

Bizden hezâr-bâr şalavât **u** selâm
ola / Saña vü şahb **u** âlüñe cân
ile dâyimâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 18). [u,]

Bizden hezâr-bâr şalavât **u** selâm
ola / Saña vü şahb **u** âlüñe cân
ile dâyimâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 18). [u,]

Her mücrime kim sen idesin luţf **u**
‘inâyet / Cismine haram ola
anuß nâr-ı cehennem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
4). [u,]

Hatm eyle sözüñ eyleyüben cân **u**
göñülden / Şad-bâr selâm âline
aşhâbına her-dem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15). [u,
]

Bu hücreden çok olup ‘ışķ üstürine
süvâr / Şütür revân **u** degül
hücre çünki cây-ı vaţan (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
2). [u,]

Mezâr hücresin añ besleme tenüñ
çü şütür / Ki hücre tîre vü teng
ü şütürdür abisten (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4). [ü,]

Pür oldı hücre-i kalbün hevâ-yı esb
ü şütür / Şütür misin ne
çekersin bu hücre bārını sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 5). [ü,]

Döner aña k’üreye bām-ı hücrede
üstür / Bu hücreden şütür-i
mihr **ü** luţf ümîdin iden (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
7). [ü,]

Güzel ne fâ’ide eyler saña o dem
‘acebâ / Elünde qalmaya ferr **ü**
gözünde qalmaya nûr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
10). [ü,]

Revâ mı gaflet ile sen uyursın iy
âdem / Gice şabâha degin zıkr
ider vuhuş **u** tuyûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13). [u,
]

Meger ki geçmez ola hâtıruñdan iy
ğâfil / Aķar şu gibi ider ‘ömr **ü**
hem zemâne mürur (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18). [ü,
]

Bezm-i keşretde nice ‘âķıl **u** hüşyâr
olasın / Bâde-i vahdet ile
demdür olursañ ķan-ı dil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
3). [u,]

Görinürken saña her yirde Cemâl-i
mutlak / Bir avuç âb **u** kiliñ
hüsnine olma mâyil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
4). [u,]

Niçe bir cām-ı hevâ ile olup mest **ü**
harâb / Olasın cehl ile üftâde vü
âlûde-i kil (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 7). [ü,]

Râbi’an vâcib olan sâlike perhîz-i
vera’ / Ki firâsetle ola fâriķ-ı
hâķ **u** bâtıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 20). [u,]

Sâdisen sâlike elbetde ķanâ’at
vâcib / Ki bu yolda o durur zâd
u nevâl-i râhil (Kara Fazlî

*Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22). [u,
]*

Sābi'an ḥalvet ü 'uzlet ki sülûk
ehlinüñ / Şoḥbet-i ḥalk ider nûr
u şafâsın zâyil (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23*). [u,
]

Ḥalvet oldur k'ola maḥbûs-ı ḥavâs
u câne / Olmaya vâsıta-i ḥüsn
ile lezzet ḥâşıl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24*). [u,
]

Sâminen meşgale-i keşret-i zıkr ü
tesbîḥ / Ki odur mışkale-i
şafvet-i âyîne-i dil (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25*). [ü,
]

'Āsiren derd ü belâ vü elem ü
zaḥmete şabr / Ki olur vâsıta-i
şabr ile ḥal her müskil (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
27*). [ü,]

Cehl ile ḥayf degül mi ola 'ömrüñ
bāyi' / Añ ol vaḳti k'olasın
cehlüñ içün ḥvār u ḥacil (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
31*). [u,]

Mezheb ü cāh istemez sultāna baş
indürmezüz / Ne vezîrinde bu
dünyānuñ ne pāşasında yuz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 9*). [ü,]

Dōst u düşmen bir oldı biz de
birlük bulmuşuz / Kimsenüñ
hergiz ne şulḥında ne
da'vâsındayuz (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [u,
]

Zühd ü taḳvā ḥırmenine âteş urduk
'İşkile / Ḥâşılı dehrüñ ne
zühdinde ne taḳvâsındayuz

(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 26*). [ü,]

Zulm ile dökdi ḥāke nidem ḥün-ı
pākuñı / Bir kaç ḥabîs ü
mühmil ü murdār Yā Ḥüseyn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 13*). [ü,]

Zulm ile dökdi ḥāke nidem ḥün-ı
pākuñı / Bir kaç ḥabîs ü
mühmil ü murdār Yā Ḥüseyn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 13*). [ü,]

Bu mâtem ile bâda virüp berg ü
bārını / Artuḳda gülmesün gül-i
gülzār Yā Ḥüseyn (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25*). [ü,
]

Bülbül hezār nāle ile rāḥat olmasun
/ Bālîn ü pisterini idüp ḥār Yā
Ḥüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 26*). [ü,]

Ḳan ağlasun bu mâteme derd ile
cinn ü ins / Yansun bu derde
mü'min ü küffār Yā Ḥüseyn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 30*). [ü,]

Her kim k'aña muḥibb ü mu'în ola
ḥasre dek / Cānına ola la'net-i
bisyār Yā Ḥüseyn (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 32*). [ü,
]

Evlād-ı pākuñ içre anuñ ḥaḳḳı kim
odur / Bākır Muḥammed ol ser
ü sālār Yā Ḥüseyn (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 39*). [ü,
]

Devlet ü iḳbāl u nuşret furşat u
şevket zafer / Tırulur şaf şaf
cemî'i cem' olup erkân-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 2*). [u,]

Devlet ü iķbāl **u** nuşret fursat **u**
şevket zafer / Turulur şaf şaf
cemî'î cem' olup erkân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 2). [u,]

Şevk **ü** şādide olursa halk bülbül-
veş n'ola / Bâg-ı 'âlemde açıldı
çün gül-i handân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
4). [ü,]

Şād **u** hurrem yimede içmekde
'âlem pür-sürür / Çāşnî-gîr-i
kazâ çıkdı kamuya hân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 5). [u,]

Her sipāhı rezme Sām **u** Nerīmān-
ı zafer / Her dilîri cengde bir
Rüstem-i destân-ı feth (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit
16). [u,]

Od saçar ağzından a'dāsına karşı
ol şehûñ / Her tūfeng **ü** tōp
rezm içinde bir şa'bân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 20). [ü,]

Der-miyān itdūñ zaferden tīg **u**
nuşretten kemer / İşde meydān
merd-ise meydāna gelsün surh-ı
ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 1). [u,]

Fursat **u** şevket bize oldu qaravul
sağ **u** şol / Fethdür sālār **u**
serheng ü kulağuzdur zafer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 6). [u,]

Fursat **u** şevket bize oldu qaravul
sağ **u** şol / Fethdür sālār **u**
serheng ü kulağuzdur zafer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 6). [u,]

Fursat **u** şevket bize oldu qaravul
sağ **u** şol / Fethdür sālār **u**

serheng ü kulağuzdur zafer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 6). [u,]

Fursat **u** şevket bize oldu qaravul
sağ **u** şol / Fethdür sālār **u**
serheng **ü** kulağuzdur zafer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 6). [ü,]

Sînesin dāyim te'essüfden
dögüpdür tabllar / Vā saña iy
düşmen-i bed-i'tikād **u** bed-
güher (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 10). [u,]

Bir çakım oddur atılmağa 'adūdan
cānibe / Hışm ile tōp **u** tūfeng
ağzından âteşler saçar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
15). [u,]

Leşker-i cerrār **u** hūn-efşānumuz
kim her biri / Rüstem-i destāna
destân-ı veğā ta'līm ider (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
17). [u,]

Beglerinūñ her biri rüy-ı zaferde
beg durur / Şāhid-i nuşret o
beglerle bulupdur zīb **ü** fer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 24). [ü,]

Tañrı arslanı 'Alī haķķı-y-çün
oldur ad ile / Pîşe-i cūd **u**
şecā'atden yekūn-ı şîr-i ner
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 26). [u,]

Bir 'Ömer 'adl **ü** 'Alī cūd **u**
Muhammed hulkdur / Kim
nazîri görmedi dünyāda erbāb-ı
nazar (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 31). [ü,]

Bir 'Ömer 'adl **ü** 'Alī cūd **u**
Muhammed hulkdur / Kim
nazîri görmedi dünyāda erbāb-ı

nazar (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 11, Beyit 31). [u,]

‘Adl ü cüd u hulk kim her lahza
‘âdet zâtına / Yusa ‘âdetle
sa‘âdet ehlidür ol nām-ver
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 11*,
Beyit 32). [ü,]

‘Adl ü cüd u hulk kim her lahza
‘âdet zâtına / Yusa ‘âdetle
sa‘âdet ehlidür ol nām-ver
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 11*,
Beyit 32). [u,]

Eyleye gâlib seni her lahza a‘dâ
üstine / Nitekim şemşîr-i kahr-ı
Hüsrev ü Cemşîd-fer (*Kara
Fazlî Dîvânı*, *Kaside 11, Beyit
42*). [ü,]

Cihân güm güm öter pür-şevk-i
‘âlem irdi eflâke / Şadâ-yı sür-
nây u şît-i senc ü tabl efgânı
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 12*,
Beyit 2). [u,]

Cihân güm güm öter pür-şevk-i
‘âlem irdi eflâke / Şadâ-yı sür-
nây u şît-i senc ü tabl efgânı
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 12*,
Beyit 2). [ü,]

Çalınup sür-nây u tabl irişdi çerha
âvâzı / Melekler yañılup
tesbîhin anuñ oldı hayrânı
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 12*,
Beyit 3). [u,]

Cihânda görmedüğüñ görmek
isterseñ bugün anda / Nedîm ü
maşhara envâ‘ın iy dil eyle
seyranı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 12, Beyit 6). [ü,]

Yiridür hoşkalar eflâk u mihre
mihir ü mâh olsa / Anuñla
itmege bâzı o bezmüñ hoşka-
cünbânı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 12, Beyit 7). [u,]

Yiridür hoşkalar eflâk u mihre
mihir ü mâh olsa / Anuñla
itmege bâzı o bezmüñ hoşka-
cünbânı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 12, Beyit 7). [ü,]

Göricek ‘arşada cündîlerinüñ
cengini şāhuñ / Mukārin oldı
şandum çerhde Behrām u
Keyvān’ı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 12, Beyit 9). [u,]

Ser-â-ser ins ü cinn vahş u tıyūrı
cümle tıyurdı / Bugün irişdi
mūr u mārā ihsān-ı Süleymān’ı
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 12*,
Beyit 25). [u,]

Ser-â-ser ins ü cinn vahş u tıyūrı
cümle tıyurdı / Bugün irişdi
mūr u mārā ihsān-ı Süleymān’ı
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 12*,
Beyit 25). [u,]

Cihānuñ her günü ‘îd ü gicesi Kadr
olmışdur / Gice gündüz şafâ ile
geçürseñ n’ola devranı (*Kara
Fazlî Dîvânı*, *Kaside 12, Beyit
26*). [ü,]

Yanup pāpāsılar anda ser-â-ser nār
u nūr oldı / Anuñla rüşen oldı
ser-be-ser çeşm-i Müselmān’ı
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 12*,
Beyit 32). [u,]

Bu sür-ı pür-sürür u zevk-bahşuñ
vaşfın eylerken / Dilüme geldi
medh-i şāhda bu maṭla‘-ı şānī
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 12*,
Beyit 36). [u,]

Kef-i deryā-nişāruñ la‘l ü dūr
şaçdıkcā reşkinden / Yüregi
қан tolar k’anuñ acıdur baḥr-i
‘Ummān’ı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 12, Beyit 46). [ü,]

Göglere irse gerek tabl u nefir
âvâzı / Gür gür olmazsa

‘acebdür hele gūş-ı Keyvân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 7). [u,]

Cân virürler ikisi de kûlî kurbânı
durur / Hâmel ü şevr bugün
olmağa anda biryân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit
12). [ü,]

Ne şehdür ol ki aña şevket ü
şalâbetle / Sikender olmaya
sânı meger ola sâni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 8). [ü,
]

‘Alî-sehâ vü Muhammed-hişâl u
‘Osmân-şerm / Ki ‘adlidür
‘Ömerî Bû Bekir’dür imâni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,
Beyit 10). [u,]

Güzîn ü ekber-i şeh-zâdegân-ı şâh-
ı cihân / K’odur mebânî-i ‘adle
zemânede bânî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 12).
[ü,]

Sirâc-ı millet ü dîn Şâh Muştafâ
â’nî / Nihâl-i bâr durur büstân-ı
sulţânî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 14). [ü,]

Alursa destine tîğ-ı şecâ’ati bir dem
/ Hirâs u havf ile düşmen revân
ider cânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 17). [u,]

Ma’ârif ehline kıl her-dem iltifâtı
ziyâd / K’odur zekâvet ü ‘aqluñ
delîl ü bürhânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 24).
[ü,]

Kemâl ü devlet ile çün tapuñ durur
hâkân / Kuluñ da hüsn-i kelâm
ile oldı hâkânî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 32).
[ü,]

Hemîse mazhar-ı luţf olduğınca
şâhlara / Kelâm-ı pāk u kemâl
ehli iy kerem kânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 34).
[u,]

Mihr ü meh keffe-i mîzân u
kevâkibdür hem / Keh-keşân
olsa ‘amûdı vü felek mîzân ger
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 2). [u,]

Olmasa bâğ-ı vücûd içre eger
çeşme-i nuţk / Gül ü reyhân-ı
cihân olmaz idi tâze vü ter
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 4). [ü,]

Hadd-i zâtinde sözüñ luţfına gâyet
yokdur / Olsa mevzûn u
muşkaffâ dahı zîbâ dahı ter
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 12). [u,]

Şi’r-i efsûn-ı mükerrerrem durur
efsâne degül / Semer-i ma’rifet
ü fazl durur şanma semer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
17). [ü,]

Ola mazmûnı huşûşâ ki anuñ
hikmet ü pend / Şanma şi’r ol
nazar ehline olur nûr-ı başar
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 19). [ü,]

Lîk ol şi’r degül k’eyleye her
ahmak u dün / Zann idüp şi’r
anı şöhre-i şehîr ü kişver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
20). [u,]

Lîk ol şi’r degül k’eyleye her
ahmak u dün / Zann idüp şi’r
anı şöhre-i şehîr ü kişver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
20). [ü,]

Gâzab u şehvet ile söyleye birkaç
hezeyân / Cehl ile ma’nâ vü

elfāzı idüp zîr ü zeber (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 21). [u,]

Ola elfāzı rekîk ü düşe ma'nāsı
saķîm / Zu'mı bu lîk ola cümle
şu'arādan eş'ar (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 22).
[ü,]

Şi'rden şî're tefāvüt çoğ olur iy
'ārif / Kimi hanzal gibi telh ü
kimi sîrîn çü şeker (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 27).
[ü,]

Hayf kim ma'rifete olmaya teşhîş ü
semîn / Şebeden dün ola fark
olmaya dürr-i ezher (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
29). [ü,]

Sihr-i Sehbân'ı olup hem-ser-i jâj-ı
Bâkıl / Bir ola hâr u gül ü zehr
ü şeker 'ayb u hüner (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
30). [ü,]

Sihr-i Sehbân'ı olup hem-ser-i jâj-ı
Bâkıl / Bir ola hâr u gül ü zehr
ü şeker 'ayb u hüner (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
30). [ü,]

Sihr-i Sehbân'ı olup hem-ser-i jâj-ı
Bâkıl / Bir ola hâr u gül ü zehr
ü şeker 'ayb u hüner (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
30). [u,]

Luţf-ı idrāk ile ser-defter-i ehl-i
'irfân / Kerem ü cūd ile erbâb-ı
sehâya server (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 35).
[ü,]

Tab'-ı pâkuñ şu kadar rüşen ü
nūrānîdür / Zerreden kim
görinür aña göre şems ü kamer

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 37). [ü,]

Tab'-ı pâkuñ şu kadar rüşen ü
nūrānîdür / Zerreden kim
görinür aña göre şems ü kamer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 37). [ü,]

Şāha lâzım durur elbette du'ā-gū
meddāh / Ki ola medh ü
senāsında anuñ sām u seher
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 41). [ü,]

Muṣṭafā nām u 'Alī cūd u
Muḥammed ahlāk / Ki
düşüpdür eşer-i luţfına mazhar
nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 18). [u,]

Muṣṭafā nām u 'Alī cūd u
Muḥammed ahlāk / Ki
düşüpdür eşer-i luţfına mazhar
nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 18). [u,]

Güle baksun diyü anı açılup göñl ü
gözi / Bezedi güller ile gülşeni
yer yer nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 21).
[ü,]

Çeküp şemşîr-i İslām'ı karup
erbâb-ı ilhādı / Kılalum kenz ü
bid'atdan müberrā rüy-ı devrânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 3). [ü,]

Yine gayret kuşağın iki yerden
kuşanup çün tîğ / Kılalum
tu'me-i tîğ ehl-i Tebrîz ü
Hôrāsân'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 5). [ü,]

Bizümdür yümn-i İslām ile feth ü
nuşret ü devlet / Ne itdür surh-ı
ser kim eyleye da'vā-yı sultānî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 7). [ü,]

Hezārān kerr ü ferr ü şevket ü
şavletle ‘azm itdi / ‘Adūnuñ
basına teng itmege kahr ile
devrānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 19). [ü,]

Hezārān kerr ü ferr ü şevket ü
şavletle ‘azm itdi / ‘Adūnuñ
basına teng itmege kahr ile
devrānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 19). [ü,]

Sen ol şehsin ki nāmuñ şevket ü
ferr ile tutmışdur / Kamu Rūm
u Rey ü Şām u ‘Irāk-ile
Şifāhān’ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 27). [u,]

Sen ol şehsin ki nāmuñ şevket ü
ferr ile tutmışdur / Kamu Rūm
u Rey ü Şām u ‘Irāk-ile
Şifāhān’ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 27). [ü,]

Sen ol şehsin ki nāmuñ şevket ü
ferr ile tutmışdur / Kamu Rūm
u Rey ü Şām u ‘Irāk-ile
Şifāhān’ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 27). [u,]

Güzīn ü ekberi ‘Osmāniyān’uñ
şimdi sensin kim / Şecā‘atde
şehāvetde nazīrūñ bir dahı kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 28). [ü,]

Kılıcak cümleden üstün olup sen
ğālib ü manşūr / Hemīşe ‘arız
olsun lesker-i haşma perīşānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 34). [ü,]

Serāy-ı devletüñ tā haşr olup
ma‘mūr u müstahkem / Ola
te’yīd ü feth ü ‘avn ü nuşret çār
erkānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 35). [u,]

Serāy-ı devletüñ tā haşr olup
ma‘mūr u müstahkem / Ola

te’yīd ü feth ü ‘avn ü nuşret çār
erkānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 35). [ü,]

Serāy-ı devletüñ tā haşr olup
ma‘mūr u müstahkem / Ola
te’yīd ü feth ü ‘avn ü nuşret çār
erkānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 35). [ü,]

Serāy-ı devletüñ tā haşr olup
ma‘mūr u müstahkem / Ola
te’yīd ü feth ü ‘avn ü nuşret çār
erkānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 35). [ü,]

Sultān-ı tāt-dār u sehen-şāh-ı tāt-
baḥs / Nāyib cenāb-ı ḥazret-i
şāhib-kırān-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 6). [u,
]

Hem āsümān-ı kadrin ü āfītāb-ı
şadr / Hem āfītāb-ı luḥsın ü
āsümān-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 8). [ü,
]

Hem āsümān-ı kadrin ü āfītāb-ı
şadr / Hem āfītāb-ı luḥsın ü
āsümān-ı ‘adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 8). [ü,
]

Baḥr-ı devletden olaldan zāhir ol
dürr-i laṭīf / Gerden ü gūş-ı
‘arūş-ı baḥt buldı zīb ü fer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 4). [ü,]

Kimdür ol tıfl-ı laṭīf ü pür-leṭāfet
dir iseñ / Nūr-ı çeşm-i nūr-ı
çeşm-i Hüsrev-i Dārāb-der
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 11). [ü,]

Şoḥbet ü bürhān ne lāzımdur
‘ulüvv-i şānına / Fer‘ çünkim
aşla tābī’dür bilür şāhib-hüner

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 15). [ü,]

Yâ İlâhî sen 'ināyet kıl aña 'ömr-i
tavîl / Devlet ü iqbāl ü iclāl ile
olsun nām-ver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 19, Beyit 24).
[ü,]

Her murādın Hâk müyesser
eyleyüb iqbāl ile / Devlet ü
'ömr-i dırahtı dāyim olsun bār-
ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
19, Beyit 27). [ü,]

Meh-i nevden ele dās aldı çü
dihkân-ı felek / İrdi vaqt-i
direv-i mezra'-ı endüh u melāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 11). [u,]

Dōst düşmenler ile 'arşada dolāba
bin / Zār u ser-geşte olursam
n'ola dolāb-miṣāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 17).
[u,]

Hüsrev-i 'arş-medār u şeh-i
gerdün-mikdār / Server-i nîk-
me'āl u ser-i nîkū-āmāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
24). [u,]

Hüsrev-i 'arş-medār u şeh-i
gerdün-mikdār / Server-i nîk-
me'āl u ser-i nîkū-āmāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
24). [u,]

Muṣtafā-nām u Muḥammed-siyer ü
Ḥaydar-cūd / Şāhib-i taht u livā
mālik-i 'izz ü iclāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 25).
[u,]

Muṣtafā-nām u Muḥammed-siyer ü
Ḥaydar-cūd / Şāhib-i taht u livā
mālik-i 'izz ü iclāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 25).
[ü,]

Muṣtafā-nām u Muḥammed-siyer ü
Ḥaydar-cūd / Şāhib-i taht u livā
mālik-i 'izz ü iclāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 25).
[u,]

Muṣtafā-nām u Muḥammed-siyer ü
Ḥaydar-cūd / Şāhib-i taht u livā
mālik-i 'izz ü iclāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 25).
[ü,]

Sensin iy şeh bu mü'eyyed yed ü
'ādil dille / Hüsrev-i kân-ı
kerem pādişeh-i baḥr-nevāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 28). [ü,]

'Adl ü inşāfuñ ile şefkat ü eltāfuñ
ile / Milk-i ma'mūr durur
cümle re'āyā hoş-ḥāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
29). [ü,]

'Adl ü inşāfuñ ile şefkat ü eltāfuñ
ile / Milk-i ma'mūr durur
cümle re'āyā hoş-ḥāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
29). [ü,]

Cân u dilden gelüñüz şıdk ile tekbîr
idelüm / Rüz-ı tekbîr ü dem-i
zıkr durur vaqt-i nemāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
6). [ü,]

Oldı kırbān şu kadar kalmadı
'ālemde bugün / Mākiyān u
ḡanem ü esb ü şütür ördek ü
kız (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 11). [u,]

Oldı kırbān şu kadar kalmadı
'ālemde bugün / Mākiyān u
ḡanem ü esb ü şütür ördek ü
kız (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 11). [ü,]

Oldı kırbān şu kadar kalmadı
'ālemde bugün / Mākiyān u

ğanem ü esb ü şütür ördek ü
kaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 11). [ü,]

Oldı kurbân şu kadar kalmadı
‘âlemde bugün / Mâkiyân u
ğanem ü esb ü şütür ördek ü
kaz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 11). [ü,]

Kulı kurbânı olupdur bugünün sevr
ü hamel / Ki anuñ vâsıtasıyla
der-i devlet ola bâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 13).
[ü,]

Süfre-i ni‘met ü cûduñda meh ü
mihr iki qurş / Maṭbah-ı rif‘at ü
kadründe felek bir ḥabbâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 23). [ü,]

Süfre-i ni‘met ü cûduñda meh ü
mihr iki qurş / Maṭbah-ı rif‘at ü
kadründe felek bir ḥabbâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 23). [ü,]

Hil‘at-ı devleti biçdi saña ḥayyât-ı
kadr / Nuşret ü fethdür ol
hil‘at-ı zîbâya tırâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 25).
[ü,]

Çerḥ-i rakḳâş u meh ü mihr
olupdur deffâf / Zühre
bezmünde senüñ câriye-i çeng-
nüvâz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 27). [u,]

Tâ Şıfâhân u ‘Irâḳ’a irişe şayd u
şadâ / Râstî eyleye ger muṭrib-i
bezmüñ âvâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 29).
[u,]

Tâ Şıfâhân u ‘Irâḳ’a irişe şayd u
şadâ / Râstî eyleye ger muṭrib-i
bezmüñ âvâz (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 21, Beyit 29).
[u,]

Her günün ‘İd ü giceñ devlet ile
kadr ola / Rûz u şeb ola
müyesser ṭapuña ni‘met ü nân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 36). [ü,]

Her günün ‘İd ü giceñ devlet ile
kadr ola / Rûz u şeb ola
müyesser ṭapuña ni‘met ü nân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 36). [ü,]

Meclisün ḥaşre degin zevk ü
şafâdan pür olup / Hem-nişîñüñ
ola biñ dilber-i şüh u ṭannâz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,
Beyit 37). [u,]

Gîtî-güzâr u şâ‘îka-cünbiş felek-
reviş / Hâmûn-nevred ü bâdiye-
peymâ vü bād-pâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 2). [u,
]

İştâbl-ı şâhda ata ḥod ḥadd ü ḥaşr
yok / Koş koş da yügrüğini al
iy ḥaste-dil gedâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 17).
[ü,]

A‘dâ atı ayağına pā-māl idüp reviş
/ Şihḥatde zât-ı pākı ola sālīm ü
şafâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
22, Beyit 35). [ü,]

İrişdi mevsim-i tekbîr ü vaḳt-i ḥacc
u şalât / Ki mecma‘-ı ‘Arafât
oldı ‘arşa-i ‘araşât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 1). [ü,
]

İrişdi mevsim-i tekbîr ü vaḳt-i ḥacc
u şalât / Ki mecma‘-ı ‘Arafât
oldı ‘arşa-i ‘araşât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 1). [u,
]

Derûn-ı kûbbe-i eflâkı güm güm
ötdürdi / Şadâ-yı şayha-i
Lebbeyk ü na're-i şalavât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 3). [ü,]

Şadâ-yı şayha-i tekbîr irişdi âfâka /
Zihî zemân-ı 'ibādât u mevsim-
i tã'ât (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 5). [u,]

Fezâyili bugünüñ şanma kim
şümâra gele / Eger ki mün'aqid
olsa hezâr ulûf u mi'ât (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
9). [u,]

İrişdi 'îd-i şerîf ile dehre bir 'âlim /
Ki irdi zevk ü sürûra kamu
benîn ü benât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 10).
[ü,]

İrişdi 'îd-i şerîf ile dehre bir 'âlim /
Ki irdi zevk ü sürûra kamu
benîn ü benât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 10).
[ü,]

Şaçıldı 'âleme şol deñlü hûn-ı
kurbânı / Kim oldu la'l-i
Bedahşân kamu cibâl ü felât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 12). [ü,]

Yegâne Hazret-i Hân Muştafâ-yı
'âlî-şân / Meh-i hüceste-hışâl ü
şeh-i hamîde-sıfât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 14).
[ü,]

Eger ki olmasa 'adl ü siyâsetüñ
mâni' / Tutardı 'âlemi iy şâh
fitne vü feterât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 18).
[ü,]

Bu 'adl ü cûd-ile kim herbiri
şehâdet ider / Umûr-ı devlete
itdûñ liyâkatüñ işbât (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
20). [ü,]

U'yûn-ı şems ü kamer olmaz-idi
nûrânî / Eger zamîr-i
münîrûñden irmese leme'ât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 24). [ü,]

Bu mâcerâyı görüñ k'eyleyüp
sirişkûme reşk / Biri birine
girüp cûşa geldi Şaıtt u Fırât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 33). [u,]

Hulûş-ı 'İşk ile dil oldu hâliş ü
muhlîş / Be şûfî var yûri 'arz
itme zerķ ile tãmât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 34).
[ü,]

Tîg u kalemle buldı şebât u qarâr
dehr / Tîg u kalemle oldu cihân
milki ber-qarâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 4). [u,
]

Tîg oldu fer'-i emn ü kalem aşldur
aña / Buldı emânı tîg u kalem
berr-i rûzgâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 6). [ü,
]

Tîg u kalemle hıfz olunur genc ü
milk ü māl / Tîg u kalemle zabt
olunur cümleten diyâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
7). [ü,]

Tîg u kalemle hıfz olunur genc ü
milk ü māl / Tîg u kalemle zabt
olunur cümleten diyâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
7). [ü,]

Ne tîg nef' ider ne kalem intizâma
lîk / Tîg-ı tedârik u kalem-i
rây-ı şeh-r-yâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 10).
[u,]

Harf-i 'adūya çekdi kalem tīg-ı
kahr ile / Hem tīg u hem kalem
olalı aña dest-i yār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 13).
[u,]

Emr itse bir kalem-zene bîñ tīg-zen
bize / Zî-tīg-ı kudret ü kalem-i
'izz ü iktidār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 17).
[ü,]

Emr itse bir kalem-zene bîñ tīg-zen
bize / Zî-tīg-ı kudret ü kalem-i
'izz ü iktidār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 17).
[ü,]

Yazup çizüp sipihre ki bu tīg u bu
kalem / Tīg-ı każā durur kalem-
i hükm-i Kird-gār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 21).
[u,]

Ger görse tîguñı çü kalem serfürü
idüp / Bî-tīg u bî-kalem ola
a'dā esîr ü zār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 23).
[u,]

Ger görse tîguñı çü kalem serfürü
idüp / Bî-tīg u bî-kalem ola
a'dā esîr ü zār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 23).
[ü,]

Vaşfında gerçi kim kalem ü
tîguñuñ şehā / Tīg-ı zebānum
oldı kalem-veş sühan-güzār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 26). [ü,]

Had yok çü gördi ol kalem ü tīg
vaşfına / Tīg-ı haţîb gibi kalem
oldı süst-i kār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 27).
[ü,]

Tīg-ı zebānı çekdi ğazel tarzına
kalem / Tā kim ola bu tīg u

kalem-i dehre yād-gār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
28). [u,]

Gül-zāra varsam ol kalem ü tīg
yādına / Çeşmüme hıvāb olur
kalem ü tīg-ı tîz hār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
33). [ü,]

Tîguñ mazālimini kalem nice şerh
ide / Kim ol 'azîm-i tīg u kalem
bir za'îf ü zār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 34).
[u,]

Gel tīg lâfin urma kalem çek
du'āya kim / Biñ tīg u biñ
kalem-den o yegdür hezār bār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 40). [u,]

Ġam çekme iy gönül eger atuñ
olup za'îf / Qalduñsa pây-der-
gil ü dermān-de-figār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
16). [ü,]

Hüsrev-i bāğa şalup peyk-i şabāyı
ol / Bu bürüdet haberin eyledi
takrîr ü beyān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 5). [ü,
]

Yok bilüp kendüi ğāyet de zemîn
saht oldı / Kefen ü penbesini
eyledi hāzır ol an (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 7). [ü,
]

Ceyş-i dem serd bürüdet eşerin 'arz
idicek / Eyledi cümle-i dünyāyı
muţî' ü fermān (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 11).
[ü,]

Müşterî fiţnat ü meh tal'at u hürşîd
eşer / Zühre kânün ü felek
rûtbet ü keyvān eyvān (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 18). [ü,]

Müşterî fiṭnat ü meh tal'at **u** hürşîd
eşer / Zühre ḳânûn ü felek
rütbet ü keyvân eyvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 18*). [u,]

Müşterî fiṭnat **ü** meh tal'at u hürşîd
eşer / Zühre ḳânûn **ü** felek
rütbet **ü** keyvân eyvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 18*). [ü,]

Müşterî fiṭnat **ü** meh tal'at u hürşîd
eşer / Zühre ḳânûn **ü** felek
rütbet **ü** keyvân eyvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 18*). [ü,]

Muṣtafâ nâm **u** 'Alî cûd **u**
Muḥammed ahlâḳ / Şâh-ı
şâhân-ı cihân Hüsrev-i Hâḳân-ı
zemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 19*). [u,]

Muṣtafâ nâm **u** 'Alî cûd **u**
Muḥammed ahlâḳ / Şâh-ı
şâhân-ı cihân Hüsrev-i Hâḳân-ı
zemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 19*). [u,]

Ḥamdü-lillâh kim dem-i şādî vü
behcetdür bugün / Vaḳt-i 'ıyş **ü**
rûz-ı şohbet devr-i 'işretdür
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 1*). [ü,]

Ferr **ü** kerr **ü** fer-penâh u pād-şâh-ı
kām-rân / Kim Süleymân-saṭvet
İskender-şalâbetdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 12*). [ü,]

Ferr **ü** kerr **ü** fer-penâh u pād-şâh-ı
kām-rân / Kim Süleymân-saṭvet
İskender-şalâbetdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 12*). [ü,]

Ferr ü kerr ü fer-penâh **u** pād-şâh-ı
kām-rân / Kim Süleymân-saṭvet
İskender-şalâbetdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 12*). [u,]

Râyı taḳdîre muvâfiḳdur ne tedbîr
eylese / 'Aḳl **u** fehmi ile o şeh
Cemşîd-i fikretdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 15*). [u,]

Merkez-i ḳadrini dâ'ir olıma
pergâr-ı 'aḳl / Bir şeh-i 'âlî-
cenâb **u** 'arş-ı rif'atdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 16*). [u,]

Ol ḥaḳîre himmet it şâhum faḳîrû'l-
ḥâldür / Müstaḥaḳḳ-ı şefḳat **ü**
luṭf u 'inâyetdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 29*). [ü,]

Taḥtuṇda baḥt-ı taḥt-ı sa'âdet
serûnde tâc / Tâc âftâb-ı zîver **ü**
taḥt âsmân-medâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 4*). [ü,]

Sensin çü taḥta müstaḥiḳ **ü** tâca
müsta'idd / A'dâya tâc derd-i
ser **ü** taḥt oldu dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 19*). [ü,]

Sensin çü taḥta müstaḥiḳ **ü** tâca
müsta'idd / A'dâya tâc derd-i
ser **ü** taḥt oldu dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 19*). [ü,]

Taḥtuṇı zîb **ü** tâcuṇı terşî' için
müdâm / Evşâf-ı taḥt u tâcda bu
nazm-ı âb-dâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 22*). [ü,]

Taḥtuṇı zîb ü tâcuṇı terşî' için
müdâm / Evşâf-ı taḥt **u** tâcda

bu nazm-ı āb-dār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 22*).
[u,]

Tâc-ı kelâma dürdür **u** taht-ı
sühanda raht / Geldüm o taht **u**
tâca yed-i ‘acz ile nişâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 23*). [u,]

Geçdüm çü taht **u** tâcdan itdüm
‘azil yolın / İy tâc-bağş **u** taht-
sitân oldum ihtiyâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 25*).
[u,]

Olursa taht taht-ı Süleymân **u** tâc
hem / Çün tâcı gel virür yile ol
tahtı rûzgâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 32*). [u,]

Taht oldu neşr tâc saña nazm dir
gören / Hağ saña tâc **u** taht-ı
müsellem hezâr bâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 35*).
[u,]

Bu hoş kaşîde kim şîfat-ı taht **u**
tâcdur / Da‘vâ-yı taht **u** tâca
delîl olsa vechi-vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 37*).
[u,]

Şadâ-yı tabl **u** şît-i senc ü bāng-ı
sûr-nây ile / Zemîne zelzele
düşdi zemâne velvele yārâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 4*). [u,]

Şadâ-yı tabl **u** şît-i senc **ü** bāng-ı
sûr-nây ile / Zemîne zelzele
düşdi zemâne velvele yārâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 4*). [ü,]

İrişdi bir kıyâmet-dem bu şehr oldu
meger mağşer / Ki haşr oldu
ser-â-ser ins **ü** cinn **ü** pîr ile
bernâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 5*). [ü,]

Çekildi süfre-i şāhî ni‘amdan
muğtenim oldu / Eger bāy **u**
eger müflis eger a‘lâ eger edna
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 13*). [u,]

Ġanem ħod laħm **u** saħm ile
ġanîmetdür anı aħma / Cihānı
muğtenem kıldı toyardı ħalkı
müstevfâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 16*). [u,]

Nefâyis kısmının elvân **u** envâ‘ın
ne şerħ idem / Olur bir
nev‘inüñ terkîbine lâzım hezâr
eczâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 23*). [u,]

Açup ‘ibret gözin keşretde vahdet
seyrin it k’olmuş / Niçe reng **ü**
şuverle bir ħaķîkat cāmî‘-i eşyâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 28*). [ü,]

Nedîm **ü** maşhara envâ‘ınüñ gel
hey‘etin seyr it / Niçe lu‘bet-
nümâdur gör sipihr-i bî-ser **ü**
bî-pâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 29*). [ü,]

Yarağ **u** yatla cümleten yarar at ile
meydânda / Kamusı ceng ider
gerçi murâdı şulħdur ammâ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 35*). [u,]

Gice gündüz niçe gün seyr **ü** zevk
ü ‘ıyş **ü** ‘işretdür / Zihî ‘ıyş **ü**
zihî ‘işret zihî şoħbet zihî
na‘mâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 37*). [ü,]

Gice gündüz niçe gün seyr **ü** zevk
ü ‘ıyş **ü** ‘işretdür / Zihî ‘ıyş **ü**
zihî ‘işret zihî şoħbet zihî
na‘mâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 37*). [ü,]

Gice gündüz niçe gün seyr **ü** zevk
ü ‘ıyş **ü** ‘işretdür / Zihî ‘ıyş **ü**

zihī ‘işret zihī şöhet zihī
na‘mā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 37). [ü,]

Gice gündüz niçe gün seyr ü zevk
ü ‘ıyş ü ‘işretdür / Zihī ‘ıyş ü
zihī ‘işret zihī şöhet zihī
na‘mā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 37). [ü,]

Gice irdükde âteş işlerinden cümle-
i ‘âlem / Olur pür-şevk ü nûrânî
nitekim ‘ibretü’l-me’vâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
38). [ü,]

Yakup pâpâslar yir yir ser-â-ser nâr
u nûr oldu / Olup rûşen bil
İslâm ehli yandı havf ile tersâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 43). [u,]

Hurûsa hod ne minnet döne döne
yandı seyr itdük / Bu gice anda
nûr oldu niçe dîv ü niçe ‘ankâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 48). [ü,]

Akıtdı lûle’-i yâkütan elmâs ile
la’li / Ola tâ kıymet ü kadri
füzûn çün dürre-i Sînâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
50). [ü,]

Şehen-şâh-ı ‘azîmü’ş-şân u sultân-ı
celîlû’l-kadr / Mu‘izzü’l-mülki
ve’l-mille muğîsüd-dîn ve’d-
dünyâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 52). [u,]

Sikender der Ğazanfer fer
Süleymân menzilet k’oldur /
‘Ömer ‘adl ü Muhammed hû
‘Alî sîret velî sîmâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 54).
[ü,]

Kerem bârânı fâ’iz olmasa ebr-i
kefûnden ger / Gül ü lâle
bitürmezdi cihânda hâr ile hârâ

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 57). [ü,]

Zemân-ı ‘adl ü dâdunda cihân
âsûde olmuştur / Ne vehm-i
hîle-i reh-zen ne havf-ı fitne-i
a’dâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 62). [ü,]

Şehen-şâh bu eyyâm-ı sürür u
vaqt-i şâdide / Cihânuñ cem’
olup halkı idüp her birisi bir râ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 63). [u,]

Tarîkınce iderler bir hünar izhârına
güşiş / K’alup in‘âm u ihsânı
geyeler hil‘at u dîbâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
64). [u,]

Ėamunuñ menşe’i cehl ü bunuñ
fazl u ma‘ârifdür / Ėamu fânî
durur ammâ bu eyler nâmuñı
ibkâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 66). [ü,]

Ėamunuñ menşe’i cehl ü bunuñ
fazl u ma‘ârifdür / Ėamu fânî
durur ammâ bu eyler nâmuñı
ibkâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 66). [u,]

Hünardür kullara şâh-ı hünar-
perver nazar itse / Anuñla ‘aql
u fehm-i pâka istidlâl ider dâna
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 68). [u,]

Yumdı bu derd ile göz bâğ-ı
cihândan nergis / Ėancere
düşdi görüp süsen o zecr ü
miñeni (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 30, Beyit 5). [ü,]

Ėahramân’ı ide kahr u göre
Rüstem sitemin / ‘Azm-ı rezm
itse kemîn bende-i şemşîr-zeni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 15). [u,]

Gerçi kim var kuluñ kudreti biñ
beyt diyem / Vaşf u medhūñde
açup şevk ile şāhum deheni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 22). [u,]

Bāgbānā bize ol qadd ü bu ‘arız
besdür / Oda yak serv-i revānı
şuya şal yāsemeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 25).
[ü,]

Zülfüñi ayağa şal devr-i şeh-i
‘ādildür / Başasın lāyık odur
mekr ü fesād u fiteni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
33). [u,]

‘Aceb mi halk-ı cihān pād-şāh-ı
vaqt olsa / Çü şaldı sāye hümā-
yı sa‘ādet ü iclāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 2). [ü,
]

Mübeşşirān-ı sa‘ādet beşāret
eylediler / Ki irdi mevsim-i şādī
vü gitti derd ü melāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
3). [ü,]

Meh-i Zühāl maḥal u Āfitāb-ı
Zühre nedīm / Emīr-i tūr-i
tedābīr ü Müşterī ikbāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
7). [u,]

Meh-i Zühāl maḥal u Āfitāb-ı
Zühre nedīm / Emīr-i tūr-i
tedābīr ü Müşterī ikbāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
7). [ü,]

‘Alī şehā vü Ebū Bekr şıdk u
Ahmed nām / Melik-hışāl ü
felek-iqtidār ü baḥr-nevāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 8). [u,]

‘Alī şehā vü Ebū Bekr şıdk u
Ahmed nām / Melik-hışāl ü

felek-iqtidār ü baḥr-nevāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 8). [ü,]

‘Alī şehā vü Ebū Bekr şıdk u
Ahmed nām / Melik-hışāl ü
felek-iqtidār ü baḥr-nevāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 8). [ü,]

Bilüp mekārım-i ahlāk u ḥüsn-i
işfākūñ / Saña kul olmağa
geldüm qabul kıl elüm al (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
28). [u,]

Mübārek eyleye Haq maqdemūñ
sa‘ādetle / Hemīşe ola
terakkīde rif‘at ü ikbāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
33). [ü,]

‘Adūlaruñ ola maḥhūr u dōstlaruñ
şādān / Sa‘ādet ile tavīl ide
‘ömrüñi müte‘āl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 34).
[u,]

Ḥamdülillāh ki bulup ferr ü sa‘ādet
eyyām / Burc-i ikbāle rücū‘ itdi
yine bedr-i temām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 1). [ü,
]

Āşaf-ı munşif ü destūr-ı ‘adālet-
düstūr / ‘umde’d-devlet ved’ dīn
zahiril-islām (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 9). [ü,
]

Bir kerem kânı vü luṭf issidür ol ki
oldı bugün / ‘Adl ü dād u
kerem ü cūd ile meşhūr-ı enām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 12). [u,]

Şāh-ı Rūm’a çü bugün şāḥib-i
dîvān olduñ / Rūm u Şām’a
yiridür eylesek irsāl aḥkām

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 25). [u,]

Hak Te'âlâ şeref ü devletin efzûn
itsün / Nice kim devr ide
'âlemde şühûr u a'vâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
31). [ü,]

Berg-i bâğuñ kimisi sebz ü kimi
gül-gündur / Oldı güyâ ki zer-
ân kârûña reng-i zer-ân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
6). [ü,]

Tîr-tedbîr felek-rûtbet ü Behrâm-
hüsâm / Zühre-kânûn u Kâmer-
sür'at u Keyvân-eyvân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
23). [ü,]

Tîr-tedbîr felek-rûtbet ü Behrâm-
hüsâm / Zühre-kânûn u Kâmer-
sür'at u Keyvân-eyvân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
23). [u,]

Tîr-tedbîr felek-rûtbet ü Behrâm-
hüsâm / Zühre-kânûn u Kâmer-
sür'at u Keyvân-eyvân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit
23). [u,]

Hak naşîb itmiş o kân-ı kerime seyf
ü kalem / Döstuñ tâ yaza göñlin
kıra a'dâyı hemân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 33).
[ü,]

Şîven-i cehl ile olur kişi denî vü
hasîs / Kemâl ü 'ilm iledür
âdemî şeref ü 'azîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
4). [ü,]

Şîven-i cehl ile olur kişi denî vü
hasîs / Kemâl ü 'ilm iledür
âdemî şeref ü 'azîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
4). [ü,]

Zihî kerâmet ü 'izzet bu 'ilme kim
oldı / Anuñla 'âlim olan
müstahik-kî bâğ-ı na'im (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
11). [ü,]

Ferîd-i dehr ü vaḥîd-i zemâne
a'lem-i nâs / K'odur fûnûn-ı
fezâyilde mişl ü şibhi 'adîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 13). [ü,]

Ferîd-i dehr ü vaḥîd-i zemâne
a'lem-i nâs / K'odur fûnûn-ı
fezâyilde mişl ü şibhi 'adîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 13). [ü,]

Sen ol kerîmsin el-hak ki saña
ḥaşıldur / 'Ulûm-ı nâfi'a vü
ḥulk-ı nîk ü luṭf-ı 'amîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
22). [ü,]

Murâd-ı Fazlî mürîd ü muḥibbûñ
olmaḡdur / Elinde tuḥfesi ancaḡ
irâdet ü teslîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 30).
[ü,]

Murâd-ı Fazlî mürîd ü muḥibbûñ
olmaḡdur / Elinde tuḥfesi ancaḡ
irâdet ü teslîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 30).
[ü,]

Cenâbuña n'ola 'arz itse ma'rifet
dürrin / Cevâhiri dūr olan ḡadr
ü cevheri çü fehîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 31).
[ü,]

Hemîşe şadr-ı kirâm ol olup
sa'âdetle / Serîr-i 'izzet ü şadr-ı
riyâset üzre muḡîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 34).
[ü,]

Müşterî-tedbîr ü Keyvân-menzilet /
Âfitâb-ı âşâr u Mirrîḡ-intikâm

(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2). [ü,]

Müşterî-tedbîr ü Keyvân-menzilet /
Âfitâb-ı âsâr **u** Mirrîh-intikâm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2). [u,]

Rif'atûñ bezminde hürşîd **ü** kamer /
Biri zerrîn biri sîmîn iki câm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 3). [ü,]

Nîkvân-ı dehrde sensin bugün / Nîk
rây **u** nîk rûy **u** nîk nâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 4).
[u,]

Nîkvân-ı dehrde sensin bugün / Nîk
rây **u** nîk rûy **u** nîk nâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 4).
[u,]

Hüsn **ü** hulkûñ dil-nevâz şeyh **ü**
şu'âb / Dest-i cûduñ zer-feşân-ı
hâşş **u** 'âm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 1, Beyit 8). [ü,]

Geldi Fazlî-i du'â-gû kapuña /
Devlete eyler du'âlar şubh **u**
şâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a
1, Beyit 13). [u,]

Dîde-i bahtuñı bîdâr eylesün /
Dâyimâ ol Hayy **ü** Bâkî Lâ-
Yenâm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 1, Beyit 15). [ü,]

Baňa manşübesini gör felegüñ /
Kodî nağ'-ı ğam **u** belâda beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4,
Beyit 1). [u,]

Biz buňa degmez idük var ola
şâhum nazaruñ / Luţf **u** cûduñla
bizi lâyıq-ı ihsân itdüñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 1).
[u,]

Dâyimâ olsun saňa Bârî naşîr **ü**
hem mu'in / Feth **ü** nuşret hem-
'inân **u** 'izz **ü** devlet hem-nişîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 2). [ü,]

Dâyimâ olsun saňa Bârî naşîr **ü**
hem mu'in / Feth **ü** nuşret hem-
'inân **u** 'izz **ü** devlet hem-nişîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 2). [ü,]

Dâyimâ olsun saňa Bârî naşîr **ü**
hem mu'in / Feth **ü** nuşret hem-
'inân **u** 'izz **ü** devlet hem-nişîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 2). [u,]

Dâyimâ olsun saňa Bârî naşîr **ü**
hem mu'in / Feth **ü** nuşret hem-
'inân **u** 'izz **ü** devlet hem-nişîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 2). [ü,]

Taht-ı 'âlî-baht yâver fırsat **u**
şevket hemîn / Saltanat zîr-i
'inân **u** memleket zîr-i nigîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 3). [u,]

Taht-ı 'âlî-baht yâver fırsat **u**
şevket hemîn / Saltanat zîr-i
'inân **u** memleket zîr-i nigîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 3). [u,]

Kim cihân 'adlûñle ma'mûr oldu iy
şâh-ı güzîn / Luţf **u** cûduñdan
zemâne buldı ferr **ü** zîb **ü** zîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 4). [u,]

Kim cihân 'adlûñle ma'mûr oldu iy
şâh-ı güzîn / Luţf **u** cûduñdan
zemâne buldı ferr **ü** zîb **ü** zîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 4). [ü,]

Cân **u** dilden saňa eylerler du'â
erbâb-ı dîn / Âferîn iy iftihâr-ı

Âl-i ‘Osmân âferîn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 5). [u,]

Nâmuñ el-ḥaḳ nâme-i ‘adl içre meşṭūr eyledüñ / Zât-ı pākuñ ‘adl ü inşâf ile meşhūr eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 6). [ü,]

Luṭf u iḥsānuñ sebîl-i Ḥaḳ’da mevfūr eyledüñ / ‘Ayn-ı ‘adl ile cihân ḥalkını manzūr eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 7). [u,]

Devrden bî-dād u zulmi cümleten dūr eyledün / Fitneyi def’ eyleyüp ḳaṭ’-ı ser ü sūr eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 8). [u,]

Devrden bî-dād u zulmi cümleten dūr eyledün / Fitneyi def’ eyleyüp ḳaṭ’-ı ser ü sūr eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 8). [ü,]

‘Adl ile ḥod Ḥazret-i Fārūk’sın sen ḥüsrevâ / Re’fet ü cūd u mürüvvette nazîr olmaz saña (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 12). [ü,]

‘Adl ile ḥod Ḥazret-i Fārūk’sın sen ḥüsrevâ / Re’fet ü cūd u mürüvvette nazîr olmaz saña (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 12). [u,]

‘Adl ü inşāfuñ görüp iy ḥüsrev-i gerdün-serâ / Cân ile dilden du‘â-güyuñ olup bāy u gedâ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 14). [u,]

Zikr ü tesbîlînde der iḥlâşla şubḥ u mesâ / Âferîn iy iftiḥâr-ı Âl-i ‘Osmân âferîn (Kara Fazlî

Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 15). [ü,]

Kimsenüñ burmaz ḳulağın kimse iy şāḥib-vücūd / Ber-baṭ u çengüñ meger bezmünde erbâb-ı sūrūd (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 17). [u,]

Pāy-māl olmaz ḳapuñda kimse lîk iy baḥr-ı cūd / Ehl-i istiḥkâḳa dest-i luṭf u cūduñdan nuḳūd (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 18). [u,]

Ḥurrem ü ḥandân ider her gice zikr-i Yâ Vedūd / Âferîn iy iftiḥâr-ı Âl-i ‘Osmân âferîn (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 20). [ü,]

‘Adl ü dād iy şāḥ-ı ‘âlem çün şî‘ârūñdur senüñ / Luṭf u cūd u re’fet ü şefḳat-dişârūñdur senüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 21). [u,]

‘Adl ü dād iy şāḥ-ı ‘âlem çün şî‘ârūñdur senüñ / Luṭf u cūd u re’fet ü şefḳat-dişârūñdur senüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 21). [ü,]

Şāḥ-bāz-ı devlet ü ‘izzet şikârūñdur senüñ / Feth ü nuşret ‘izz ü devlet çār-yârūñdur senüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 24). [ü,]

Ta’lîm eyle nâleñi çeng ü çeğāneye / Bezm-i cihānda sâzuñı düz bu terāneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 2). [ü,]

Da’vâ-yı ‘aḳl u lâf-ı ḥired hem cünün imiş / Gördüñ zemāne uymadı uy sen zemāneye (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 5). [u,]

Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye / ‘Ālem serāyı pür-
gam **u** künc-i ferāğı yok (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 13). [u,]

Bî-hār bir güli yok **u** bülbüllü bağ
yok / Destinde lâle-büy ki anuñ
büy-ı dāğı yok (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit
14). [u,]

Hân-kāh-ı şîven **ü** eyvân-ı mâtem
şandılar / Dest-i qahr ile
yakasın çekdiler çāk itdiler
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
2, Beyit 8). [ü,]

Hezārān derd ile ikrārın aldum ben
o ‘ayyāruñ / Nuķūd-ı şabr **u** dil
virdüm metā‘-ı derdine yārūñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 12). [u,]

Temāşā-gāhıdur şanma bu mâhir
hār **u** hāşākuñ / Ne zîbā cāy idi
el-haķ zümür-rüd-kaşr-ı eflākuñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
4, Beyit 7). [u,]

Raķīb-ile varup cān **u** ten olduñ /
Cefā vü cevrde şāhib-fen olduñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 5). [u,]

Baňa ‘arb eyledüñ evvel maḥabbet
/ Hezārān ‘izz **ü** nāz ile hey āfet
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 7). [ü,]

Āh kim gurbetde gōñlüm oldu
yārından cüdā / Bülbül-i güyā
gibi bağ **u** bahārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 1). [u,]

Bir dem olmaz dehr-i dūnuñ
inkisārından cüdā / Kimse yā
Rab olmasun yār **u** diyārından

cüdā (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 2, Beyit 2). [u,]

Bu iki miḥnet benüm ḥālüm diger-
gün eyledi / Kimse yā Rab
olmasun yār **u** diyārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 4). [u,]

Baḥt nā-hemvār **u** tāli‘ nā-müsā‘id
ten za‘îf / Yār bî-pervā vü dil
bî-şabr **u** ben gāyet naḥîf (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit
5). [u,]

Baḥt nā-hemvār **u** tāli‘ nā-müsā‘id
ten za‘îf / Yār bî-pervā vü dil
bî-şabr **u** ben gāyet naḥîf (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit
5). [u,]

Luṭfuña kaldı benüm aḥvālüm
ancaķ bā-laṭîf / Kimse yā Rab
olmasun yār **u** diyārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 6). [u,]

Şeş cihātum aldı miḥnet kıldı ara
yirde ben / Kimse yā Rab
olmasun yār **u** diyārından cüdā
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
2, Beyit 8). [u,]

Şafḥa-i gerdūna bu mışrā‘ı yazdum
āh ile / Kimse yā Rab olmasun
yār **u** diyārından cüdā (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit
10). [u,]

Rūz **u** şeb miḥnetdeyüm bir laḥza
rāḥat görmedüm / Yā İlāhî sen
ḥalāş it bu belālardan beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
3, Beyit 4). [u,]

Dilberüm hercāyi bağrum ḥūn **u**
baḥtum ser-nigün / Dōstlar
fāriğ gōñül bî-çāre vü cismüm
zebūn (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 3, Beyit 5). [u,]

Yâri kılduñ zulm-ile ben bendeden
yâd iy felek / İtmeduñ vaşl ile
bir dem hurrem ü şâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 1). [ü,]

Olmadum bir lahza bend-i gamdan
âzâd iy felek / Hey ne zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 2). [u,]

Zulm idersin her zamân bir gün
dağı yâd itmedün / Hey ne
zâlimsin elüñden dâd u feryâd
iy felek (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 6). [u,]

Bağrumı tîğ-ı gam u hicrân ile kan
eyledüñ / Hey ne zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 8). [u,]

Bağrumı tîğ-ı gam u hicrân ile kan
eyledüñ / Hey ne zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 8). [u,]

Gâlib itdüñ Fazlî'ye her vech ile
düşmenleri / Hey ne zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 10). [u,]

Künc-i gamda kârumı feryâd ile zâr
eyledün / Hey ne zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 12). [u,]

Hübân-ı cihân içre bugün mihr ü
vefâ yok / Ammâ ki 'itâb-ı
sitem ü cevri ü cefâ çok (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit
3). [ü,]

Hicrinde nice bir çekeyin her
birinüñ gam / Derd ü elemin

eyleyüben cānuma hem-dem
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 5). [ü,]

Şanmañuz 'âlemde hergiz kâr ü bār
ister gönül / El çeküp her
kârdan bir özge kâr ister gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 1). [ü,]

Küy-ı hasretde nice bir bî-ser ü
sāmān olam / Rûz u şeb hâlvat-
nişin ü gûşe-i hicrân olam
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 3). [ü,]

Küy-ı hasretde nice bir bî-ser ü
sāmān olam / Rûz u şeb hâlvat-
nişin ü gûşe-i hicrân olam
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 3). [u,]

Küy-ı hasretde nice bir bî-ser ü
sāmān olam / Rûz u şeb hâlvat-
nişin ü gûşe-i hicrân olam
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 3). [ü,]

Vaktdür kim 'İşk ile hayrân u ser-
gerdân olam / Şabra tākāt
kalmadı terk-i diyâr ister gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 4). [u,]

Didiler kim çâresi şabr u seferdür
her zamân / Şabra tākāt
kalmadı terk-i diyâr ister gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 8). [u,]

Gönül abdâldur 'ışkında mest ü
lâübâlîdür / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bâlî'dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 2). [ü,]

Olup ol nev-cüvānuñ tekve-i
'ışkında dil mihmān / Lebi
esrārına cān ile oldu vālih ü

hayrân (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 3). [ü,]

Aña tãc u kabâ terk itdürüp abdâl
iden ‘uryân / Bugün ol pîr ola
mı nev-cüvân Dervîş Bâlî’dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 4). [u,]

Bu resme ehl-i ‘ışkı eyleyen hayrân
u dîvâne / Bugün ol pîr ola mı
nev-cüvân Dervîş Bâlî’dür
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
8, Beyit 6). [u,]

Mekānum rûz u şeb Fazlî anuñ
‘ışkı ocağıdır / Bugün ol pîr
ola mı nev-cüvân Dervîş
Bâlî’dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 10). [u,]

Ka’be hâkkı deşt ü tağı vermezem
dünyâlara / Göñlüm ârām
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 8). [ü,]

Gelüp dükkânına her dilber-i nev-
hatt u sîmîn-ten / Tırâş olup
aña her-gâh ta’lîm-i fenn alur
andan (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 5). [u,]

Dükânına gelür baş baş anuñ
meşhûr-ı dilberler / Olup iy
Fazlî ol şâha dil ü cân-ile
çâkerler (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 9). [ü,]

‘Aql u şabr u cân u dil yād oldı
benden hasretâ / Mümkün
olmadı senüñle bir dem olmak
âşinâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 7). [u,]

‘Aql u şabr u cân u dil yād oldı
benden hasretâ / Mümkün
olmadı senüñle bir dem olmak
âşinâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 7). [u,]

‘Aql u şabr u cân u dil yād oldı
benden hasretâ / Mümkün
olmadı senüñle bir dem olmak
âşinâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 12, Beyit 7). [u,]

Dağı bir göncedür taze cihân
bâğında ol dilber / Qadi serv ü
yañağı gül ruhı lâle gözi ‘abher
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 5). [ü,]

Yoluña olsun fedâ ‘aql u delü
cānum Ḥasan / İy melâhat taht-
gâhı üzre sultānum Ḥasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 2). [u,]

Bir güzelsin ‘âlem içre bî-şebah ü
bî-nazîr / Milket-i ḥüsn ü
melâhatda şeh-i şâhib-serîr
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 9). [ü,]

Milket-i ḥüsn ü melâhatde
mükerrem şâhdur / Sevmişem
bir şâh-ı ḥüsn adı Süleymân
Bâlî’dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 16, Beyit 8). [ü,]

Bî-nazîr ü bî-bedeldür hûbdur
maḥbûbdur / Dil-nevāzum ser-
firāzum dilberüm nāzûk Memî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
17, Beyit 4). [ü,]

Bir güzelsin ‘âlem içre ḥüsnüñe
yokdur nazîr / Milket-i ḥüsn ü
cemâl içre şeh-i şâhib-serîr
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 3). [ü,]

‘Arîzun hûrşîd ü alnuñ mâhdur
kaşuñ hilâl / Menzilüñ hûrşîd-i
‘âlem-tâb-veş burc-ı cemâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 5). [ü,]

Gülşen-i ‘âlemde sen bir göncesin
iy serv-i nâz / Serv-ḳadd u lâle-

ḥadd u ser-firāz u dil-nevāz
(Kara Fazlî Dîvânî, Murabba
18, Beyit 7). [u,]

Gülşen-i 'âlemde sen bir goncesin
iy serv-i nāz / Serv-ḳadd u lāle-
ḥadd u ser-firāz u dil-nevāz
(Kara Fazlî Dîvânî, Murabba
18, Beyit 7). [u,]

Gülşen-i 'âlemde sen bir goncesin
iy serv-i nāz / Serv-ḳadd u lāle-
ḥadd u ser-firāz u dil-nevāz
(Kara Fazlî Dîvânî, Murabba
18, Beyit 7). [u,]

Hicrānuñ ile geçdi meh ü sālüm
efendüm / İrişmedi vaşla dil-i
meyyālüm efendüm (Kara
Fazlî Dîvânî, Murabba 20,
Beyit 1). [ü,]

Rûz-ı 'îd irdi vü eyyām-ı bahār u
dem-i nûş / Sâkiyâ toldura şol
ḳan olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânî, Murabba 23, Beyit 4).
[u,]

Uyanup ol ḥasret ile eyleyüp zār u
enîn / Mācerā-yı şöḥbet-i
cānānı añdum ağladum (Kara
Fazlî Dîvânî, Murabba 24,
Beyit 10). [u,]

Yürürüm vālîh ü āşüfte vü zār / Çü
Mecnûn Leyli'sinden ayru her
bār (Kara Fazlî Dîvânî,
Murabba 25, Beyit 5). [ü,]

Elde cām u dilde her-dem fikrimüz
dil-dārdur / Rûz u şeb
eglencemüz ebyāt ile es'ārdur
(Kara Fazlî Dîvânî, Murabba
26, Beyit 15). [u,]

Zāt-ı pākın 'ıyş u nûş u zevḳe
maḳrûn eylesün / Sâkiyâ şun
cāmı Sultān Muştafālilerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânî, Murabba
26, Beyit 18). [u,]

Cihānı 'adl ü dād ü luṭf-ı cūd ile
tutup nāmı / Ḳul itmişdi
muḥabbet birle cümle hās ile
'āmı (Kara Fazlî Dîvânî,
Murabba 27, Beyit 5). [ü,]

O bir şeh-bāz idi şahrā-yı devletde
hümā-pervāz / Nice 'anḳālar
olmışdı şikārı çāpük ü mümtāz
(Kara Fazlî Dîvânî, Murabba
27, Beyit 7). [ü,]

Ḳanı ol yāl ü bāl ü ḥüsn ü ḥulḳ ü
şüret-i mevzûn / Ḳanı ol luṭf-ı
cūd ü 'adl ü dād ü ḥüsn-i rûz-
efzûn (Kara Fazlî Dîvânî,
Murabba 27, Beyit 9). [ü,]

Ḳanı ol yāl ü bāl ü ḥüsn ü ḥulḳ ü
şüret-i mevzûn / Ḳanı ol luṭf-ı
cūd ü 'adl ü dād ü ḥüsn-i rûz-
efzûn (Kara Fazlî Dîvânî,
Murabba 27, Beyit 9). [ü,]

Ḳanı ol yāl ü bāl ü ḥüsn ü ḥulḳ ü
şüret-i mevzûn / Ḳanı ol luṭf-ı
cūd ü 'adl ü dād ü ḥüsn-i rûz-
efzûn (Kara Fazlî Dîvânî,
Murabba 27, Beyit 9). [ü,]

Ḳanı ol yāl ü bāl ü ḥüsn ü ḥulḳ ü
şüret-i mevzûn / Ḳanı ol luṭf-ı
cūd ü 'adl ü dād ü ḥüsn-i rûz-
efzûn (Kara Fazlî Dîvânî,
Murabba 27, Beyit 9). [ü,]

Şecā'at mîşe-zârında o bir şîr idi
merd-efgen / Niçe şîri zebûn
itmişdi ḳahr-ı ḥavf ü ḥaşyetden
(Kara Fazlî Dîvânî, Murabba
27, Beyit 11). [ü,]

Yolında pâdiŞāhuñ yok idi bir
zerre noḳşanı / Ne oḡul cānla
olmış idi anuñ ḳul u ḳurbānı
(Kara Fazlî Dîvânî, Murabba
27, Beyit 17). [u,]

Başında devlet ü şeref anuñ külāh-
idi / İrdi ḥusūfa çerḫ-i

melâhatde mâh idi (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 5).
[ü,]

Mihrine dil verenlere nâ-mihr-bân
imiş / 'Ahdinde yok şadâkat ü
kavli yalan imiş (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 11).
[ü,]

İy dil hezâr derd ile kıl nâle vü
fîgân / İy göz firâk u hasret ile
demdür ağla kan (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13).
[u,]

İy sîne nâr-ı zecr ü meşakkatde
turma yan / İy cân belâ vü
miḥnet ile tenden ol revân
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
2, Beyit 14). [ü,]

Hüsn-i ḥulkuñ cihâna müstevlî /
Luṭf u cûduñ zamâna müstevfâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 2). [u,]

Lâyık-ı 'izz ü rif'at ü iḳbâl /
Müsteḥakk-ı sa'âdet-i 'uzmâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 5). [ü,]

Lâyık-ı 'izz ü rif'at ü iḳbâl /
Müsteḥakk-ı sa'âdet-i 'uzmâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 5). [ü,]

Zât-ı nîkû-şıfat u 'âlî-şân /
Eşleḥellâhu şānehu ebeden
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1,
Beyit 6). [u,]

Sensin el-ḥak kerem ü 'izz ü şeref
bürhânı / Saña her vech ile
şihḥat yaraşur sultânüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3).
[ü,]

Sensin el-ḥak kerem ü 'izz ü şeref
bürhânı / Saña her vech ile

şihḥat yaraşur sultânüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3).
[ü,]

Sen saḳîm olma çü iḳbâl ü şeref
nüṣḥasıñ / Senüñ a'dâ'ña
saḳâmet yaraşur sultânüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2,
Beyit 4). [ü,]

Teb ü tâb ile ne lâzım bedenüñ ola
za'îf / Nev-cüvânsın saña
ḳuvvet yaraşur sultânüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 5).
[ü,]

Ḥayr-maḳdem ḥayr-maḳdem iy
emîr-i kâr-dân / Ḥamdü-lillâh
kim seni gördük yine sağ u şafâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3,
Beyit 1). [u,]

Birine mevlid Sitanbul u birine
Edrine / İkişi de birbiriyle hem-
rikâb u hem-'inân (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2). [u,]

Burc-ı sa'âdet içre bir mâhdur ki
el-ḥakk / Seyr itmedi nazîrin
nüh çerḥ ü heft aḥter (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3).
[ü,]

Ol tıfluñ olmağ için 'ilm ü edeb
ṭufeyli / Mîr ehl-i fazlı kıldı
ta'limine muḳarrer (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 6). [ü,]

Fazlî işitdüginde didi du'â vü târîḥ
/ İclâl ü 'ömr bâḳî 'ilm ü edeb
müyesser sene
dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7). [ü,]

Fazlî işitdüginde didi du'â vü târîḥ
/ İclâl ü 'ömr bâḳî 'ilm ü edeb
müyesser sene
dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7). [ü,]

Kılup Şeh Muştafâ ẖvânî ziyâfet /
Cihânda kıldı 'arz-ı haşmet ü
câh (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih
4, Beyit 3). [ü,]

Oldı bir gevher-i girân-māye /
Dürretü't-tâc-ı devlet ü şevket
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 2). [ü,]

Kim dürür dirseñ ol kerîmü's-şân /
Ehl-i ikbâl ü şâhib-i devlet
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5,
Beyit 6). [ü,]

Ol kân-ı lutf u ma'den-i şâhib-şafâ
kanı / A'nî yegâne Hâzret-i Şeh
Muştafâ kanı (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 8).
[u,]

Ağlar bu mâtem ile cihân halkı zâr
u zâr / Eyler bu hasret ile şigâr
u kibâr âh (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 18). [u,]

Şad-hezârân dirîğ ü hasret ü âh /
Gitdi ol şeh zamân-ı firqatdûr
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 28). [ü,]

Şad-hezârân dirîğ ü hasret ü âh /
Gitdi ol şeh zamân-ı firqatdûr
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 28). [ü,]

Evvelâ lutf u soñra kahr itdûñ /
Nice kavli yalan imişsin sen
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 55). [u,]

Aña yâ Rab cinân turağ olsun /
Meskeni gülsitân u bağ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 61). [u,]

Şaklasun hep budakların Mevlâ /
Cümle pür-berg ü pür-budağ
olsun (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 2, Beyit 69). [ü,]

ü: "ve" bağlacı.

Çü şâ'ir ü müteşâ'ir olınmaya
teşhîş / Ne cân ile uzada güft ü
güya dil fuşahâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9). [ü,]

Qanda hem-menzil olam ben saña
iy mâh-ı münîr / Saña cā evc-i
cemāl ü baña cā hâk-ı hâzîz
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108,
Beyit 2). [ü,]

Sen şu Bâkî'sin ki hergiz saña
olmaz fevķ ü taht / Sen şu
sultānsın ki hergiz saña yokdur
pîş ü pes (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 15). [ü,]

İy 'âlim-i bî-fikret ü v'ey vâhib-i
bî-ecr / İy şâni'-i bî-âlet ü v'ey
kâyim-i bî-câ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4). [ü,]

Hem Râzık-ı bî-reybsin ü Hâlık-ı
bî-'ayb / Hem zâhir-i pinhānsın
ü hem bâtın-ı peydâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
5). [ü,]

Dâğ-ı gamuñ derûnda sa'âdet
nişânıdır / Derd ü mahabbetüñ
maraż-ı rûhadur şifâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
6). [ü,]

Şakın ki hücre-i dilden çıkar şafâ
şütür / Ki hücre hâlî şütür mest
ü düzd-i pîrâhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10). [ü,
]

Bu hücre bārın igen urma üstür-i
câne / Ki raht-ı hücre girân ü
şütür za'îf beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11). [ü,
]

Ṭurur mı hücre-i takvāda hīç üştür-
i nefis / Ki hücre bār u şütür
mest ü pāre-kerde resen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
12*). [u,]

Ṭurur mı hücre-i takvāda hīç üştür-
i nefis / Ki hücre bār u şütür
mest ü pāre-kerde resen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
12*). [ü,]

Şütür şütür keremi hücre hücre irdi
anuñ / Pür eyledi şütür ü
hücrecini halk-ı zemen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
14*). [ü,]

Ne vaşf idem şütür ü hücrecin ki
olmışdur / O hücrenüñ çü şütür-
mesti halk-ı rab' u dimen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
15*). [ü,]

Ṭağıtdı hücrecin ü şaldı üştürin ki
ola / Kārīn o hücre-i haşşa
şütür-süvār-ı kıran (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17*). [ü,
]

Bir anda kıldı tokuz hücreden şütür
birden / Ki hücre teng ü şütür
hem-çü bād-pā tevsen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
20*). [ü,]

Bu hücrede meh ü mihr anuñ üştürü
izidür / Derūn-ı hücrede oldı
çün üştürü pāy-zen (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21*). [ü,
]

Olup durur şütür ü hücrecin şıyānet
içün / Sütün-ı hücre çü tır ü
pey-i şütür çü mecenn (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
27*). [ü,]

Eriye ger şütür ü hücrecin añup
idem āh / Olursa hücre derā-yı

şütür gibi āhen (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28*). [ü,
]

Nice çekem şütür-i na'tı hücre-i
nazma / Ki hücre teng ü şütür
kūh-veş 'azīm beden (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
44*). [ü,]

Ne vaşf idem şütür ü hücrecini iy
Fazlî / Verā-yı 'arş aña hücre
vü Refref üştür iken (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
45*). [ü,]

Olınmaya şütür ü hücreme benüm
kıymet / Şütür hazīne-keş ü
hücreler olup mahzen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
49*). [ü,]

Olınmaya şütür ü hücreme benüm
kıymet / Şütür hazīne-keş ü
hücreler olup mahzen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
49*). [ü,]

Görimeye şütür ü hücremi hasūd
benüm / Kālursa şahm-ı şütür
bula hücrecin rūşen (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53*). [ü,
]

Görürse ger bu şütür hücreyi
hasūd-ı 'anūd / Çü hücre teng-i
dil ü çün şütür olur kef-zen
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 54*). [ü,]

İrişmese şütür ü hücreñ iy Resūl-i
Hudā / Meded baña bu şütür
hücre bulmaz-idi düzen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
55*). [ü,]

Yaksun derūnın āteş-i hicrūñle
mihr ü māh / Girsün semā'a
seb'a-i seyyār Yā Hüseyn

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18). [ü,]

Sensin ol şâh-ı felek-kadr ü melek-
mertebe kim / Fahr ider saña
kul olmağ ile şâhân-ı cihân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 43). [ü,]

Turduğıñla kerem-i maħabsın ü
'ayn-ı 'atâ / Zâde Allâh zihî
luğf-ı Hudâ celle celal (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 31). [ü,]

Gîtî-güzâr u şâ'ika-cünbiş felek-
reviş / Hâmûn-nevred ü bâdiye-
peymâ vü bād-pā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 2). [ü,]

Tîğün hâkı kalem gibi yoluñda
râstdur / Fazlî kuluñ ki oldı
kalem-gîr ü tîğ-vâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 36).
[ü,]

ü: "İle" anlamına gelen "ve" bağlacı.

Şîrîn ü Kûh-ken ki cihânda
hikâyedür / İy hüsrevüm hemân
ikimüzden kinâyedür (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [ü,]

Pey it hevâ şütürin nefis hücresin
oda yak / Ki mestdür şütür ü
hücre cāy-ı şûr u fiten (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [ü,]

ü: "ve" bağlacı.

Pey it hevâ şütürin nefis hücresin
oda yak / Ki mestdür şütür ü
hücre cāy-ı şûr u fiten (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [u,]

Ne vaşf idem şütür ü hücre sin ki
olmışdur / O hücrenün çü şütür-
mesti halk-ı rab' u dimen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15). [u,]

Olur mı maħremi ol hücrenün her
üştür-i dil / Ki hücre pāk u
şütür hem-çü har mülevveş ten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16). [u,]

Çekerse hücresi semtine rahtum
üştür-i mevt / Şütür Burāk ola
hücre cinân u hülle kefen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25). [u,]

Ne hücre vü ne şütür Hâk bilür ki
baña olur / O hücre huld-i nişân
u şütür Burāk-ı sünen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 38). [u,]

Ne hücrede ne şütürde sen olmasañ
baña yâr / O hücre baña olur
çâh u ol şütür ören (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42). [u,]

Bülenddür bu şütür hücre gerçi pest
olur / O hücre vü şütürün vaşf u
midhatında sühen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47). [u,]

Şâh-ı Cem-câm u Sikender-derece
dārâ-dâr / Mihr-i Bercīs sa'âdet
meh-i keyvân-eyvân (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 34). [u,]

Emîr-i arş-ı serîr u hudîv-i mihr-i
zamîr / K'anuñ durur şeref-i
şemsi kadr-i keyvânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 9). [u,]

Çü milke adl ola memlûke luţf
mücib olur / Kabûl-i 'âlemiyân
u rızâ-yı Sübhânî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 26).
[u,]

ü: 've" bağlacı.

Sen şu Bâkî'sin ki hergiz saña
olmaz fevķ ü taht / Sen şu
sultânşın ki hergiz saña yokdur
pîş ü pes (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 15). [ü,]

Bulmazdı kuluñ olmasa şāhān-ı
cihān-dār / Eyyvān-ı felek-rif'at
ü kaşr-ı felek-āsā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7). [ü,]

Maħaffe püşt-i şütürde olursa
hücrem olur / Çü ser ü pā-yı
şütür hücre hem-çü şahn-ı
çemen (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 31). [ü,]

ü: Atıf vavı.

Tāze vü ser-sebz olup kıl geşt-i bağ
u bûstān / İrmesün 'ömrüñ
gülistānına āşār-ı hazān (Kara
Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit
32). [u,]

ü: Atıf vavı.

Olmadum bir laħza derd ü guşşā vü
gamdan beri / Görmedüm
yanımda bir dem ol vefāsız
dilberi (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 9). [ü,]

ü: Atıf vavı.

İrgürüp birgün murāduma beni şād
itmedüñ / Bir nefes zevķ ü

şafādan hātırım yād itmedüñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 5). [ü,]

üftāde: Âşık, tutkun.

Güneş **üftādesi** olsa ne var
yüzüñdeki nūruñ / Düşüpdür
pertevinden lerze iy meh
cismine Tūr'uñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1).
[üftādesi, -si]

üftāde: Âşık, tutkun, düşkün.

Gāh derd ü gāh miħnet geh belā
geh ğam çeker / Haste dil bî-
çāre dil āvāre dil **üftāde** dil
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,
Beyit 2). [üftāde,]

Niçe bir cām-ı hevā ile olup mest ü
harāb / Olasın cehl ile **üftāde**
vü ālūde-i kil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7).
[üftāde,]

Üftāde durur sāye gibi miħrūñ ile
ten / Ben bendeñe raħm eyle
Hasan Bālūm efendüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 6). [üftāde,]

ülfet: Ahbaplık, dostluk.

Halk-ı 'ālemden idüp 'ışķ ile iy
Fazlî firār / Tāğlarda düşdi
vaħşilerle **ülfet** ihtiyār (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit
9). [ülfet,]

ümerā-vı 'ālem: Alemin beyleri.

Cümle okınsa gerekdür **ümerā-vı**
'ālem / Gelse ol sūrı kamu itse

gerekdür seyrân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 9).
[ümerâ-yı 'âlem,]

ümid: Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.

Sikender baht u devlet feth ü nuşret
yâr u yâverdür / **Ümîd** oldur
refîkûñ ola Hakk'ıñ lutf u
ihsânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 26). [ümîd,]

Ümîd oldur bu demde 'azm-i
rezmüñ iy şeh-i 'âlî / Serîr-i
devlete ide vesîle 'avn-i
Rabbânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 29). [ümîd,]

ümid: Ummak, ümid etmek.

Döner aña k'üreye bâm-ı hücrede
üştür / Bu hücreden şütür-i
mîhr ü lutf **ümîdin** iden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7). [ümîdin, -iñ]

ümid: Beklenti, umut.

Gerçi Fazlî kuluñ ihsânüña
müstağrıkdur / Yine ihsânüñ
ümîdinde durur mâh ile sâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 42). [ümîdinde, -i, -n, -de]

ümid ol: Ümit etmek, beklemek.

Bulup bir iki gün ruḥşat o müfsid
çok fesâd itdi / Ümîd oldur velî
vara fesâda çâr erkânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 10). [ümîd ol, -dur]

ümîdi kesme: Umudunu yitirmek, beklentisi sona ermek.

İy dil **ümîdi kesme** yürî tîğ-ı ye's
ile / Maḥrûm ola bu ḳapuda
ḥâşâ ki ber-ḥaşa (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17).
[ümîdi kesme,]

ümîd-i vaşl: Kavuşma ümidi.

Ḳâmetin her kim **ümîd-i vaşl** ile
idüp kemân / Tîr-i âhuñ
menziline itse burc-ı âsmân
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 5). [ümîd-i vaşl,]

ümîd-vâr: Umutlu olmak, umudunu yitirmemek.

Gey başa tâc-ı 'izzeti geç taḥt-ı
devlete / Müştâkdur çü taḥt
saña tâc **ümîd-vâr** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 8).
[ümîd-vâr,]

ümm: Ar. Ana, valide; asıl, menşе.

Ümm'üñ ḥaḳı ki şüret-i 'ismetde ol
durur / Ümmü'l-kitāba mazhar-
ı âşâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 35).
[ümm'üñ, -üñ]

ümmet: Hz. Muhammed'e inanan topluluk.

Hey Muhammed **ümmeti** billâh
seyr eyleñ gelüñ / Şehr-i Bûrsa
maḳdem-i şâh ile cennetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 6). [ümmeti, -i]

ümmet ol: Ümmet olmak, bağlanmak.

Menzil-gehi olmazdı anuñ t̄arem-i
ç̄arum / Olmasa saña ümmet
eger 'İsi-yi Meryem (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
5). [ümmet ol, -ma, -sa]

ümm-i habâ'is: Kötülüklerin anası.

Bilseñ bize ne toğduğunu duğter-i
zerden / İy şüfî dimezdüñ sen
aña **ümm-i habâ'is** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3).
[ümm-i habâ'is,]

ümmîd: Arzu edilen bir iyiliği
bekleme, umma, ümit.

Bu çerh-i pür-sitem dahı virmez
murādumuz / **Ümmîd** budur ki
kesmeye Rezzāk irādumuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
I, Beyit 7). [ümmîd,]

ümmîd: Umut, umma, beklenti.

Dōstdan **ümmîdümüz** yokdur
'adūdan bīmümüz / Ne ehibbā
isterüz dehrüñ ne a'dāsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 31). [ümmîdümüz, --ü, --
müz]

ümmîd-i vaşl it: Kavuşma ümidi
beklemek.

Ümmîd-i vaşl itme göñül ol
nigārdan / Ol pādīşāh-ı
memleket-i hūsn ü ben gedā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18,
Beyit 4). [ümmîd-i vaşl it, -me]

ümmü'l-kitāb: Ana kitap 2. Kur'an-ı
Kerim.

Ümm'üñ haķı ki şüret-i 'ismetde ol
durur / **Ümmü'l-kitāba**
mazhar-ı āşār Yā Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
35). [ümmü'l-kitāba, -a]

'ünvān: Bir kitabın veya bir
bölümünün, makāle, mektup vb.nin
başına yazılan yazı veya kelime,
aidiyeti belirten lakap.

Südde-i salṭanata zāt-ı laṭfî sultān /
Nāme-i ma'delete nām-ı şerîfî
'ünvān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 36). ['ünvān,]

'ünvān: Derece, mertebe, rütbe.

Çünkü 'ahd itdüñ kerīm olan ider
'ahde vefā / Kıl vefā lāyık
vefādur saña bu **'unvānla**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136,
Beyit 2). ['unvānla, -la]

Sipīhr-i defter-i devletde kıldı
nāmumı şebṭ / Ki buldı nāme-i
baḥtum anuñla **'ünvānı** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
6). ['ünvānı, -ı]

Ṭayy ide Hātem-i Ṭay nāme-i cūdı
ol dem / Bilse nāmīdūğın ol
nāmeye anuñ **'ünvān** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit
24). ['ünvān,]

'ünvān: İfṭihar, şan, şöhret.

Ṭayy ide Hātem-i Ṭay nāme-i cūdı
ol dem / Bilse nāmīdūğın ol
nāmeye anuñ **'ünvān** (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 36). [‘ünvân,]

‘ünvân-ı dîvân-ı kadîm: Eski meclislerin şanı.

İy cemâlûñ âyeti ‘ünvân-ı dîvân-ı kadîm / Kaşlaruñ tuğrası
Bi’smillâhi’r-raḥmâni’r-raḥîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 3). [‘ünvân-ı dîvân-ı kadîm,]

‘üryân id: Çıplak bırakmak.

Câme-i şâfî çıkarup teni ‘üryân idelüm / Göz yaşın lâ’l-i lebi
yâdına efşân idelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 13). [‘üryân id, -elüm]

‘üryân ol: Çıplak olmak.

Geldi çün pîr-i mübârek-nefes-i bād-ı hazân / Terk-i tecrîd olup
oldı ağaçlar ‘üryân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 12). [‘üryân ol, -dı]

üş: Üşüşmek, toplanmak.

Güzelleruñ niçe bir vaşf-ı hattın eyleyesin / Añ ol zemânı ki bir
gün üşiser ağzuña mür (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9). [üşiser, -iser]

üş: Üşüşmek, toplanmak.

İncinüp iller figānumdan üşerler başuma / Nâlişümdür uğradan
başum benüm gavğalara (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 3). [üşerler, -er, -ler]

üst: Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, üzeri.

Aña tağ üsti bāğ olup her-dem / Hasreti bağrumuzda dāğ olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 66). [üsti, -i]

üst: Bir şeyin görülen yanı, yüzü; bir şeyin dış yüzü, yüzey.

İsterüm Hâk’dan ki üstinde yavuz yil esmeye / Ser-firâz olsun çün
ol serv-i hırāmānum gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 7). [üstinde, -i, -n, -de]

üst: Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Sîne-i zerdümüñ üstinde benüm dāğlarum / Bāğ-ı miḥnetde
açılmış gül-i nesrînümdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [üstinde, -i, -(n)de]

Berât-ı zer-nişân üstinde bir tuğrâ-yı ğarrâdur / Ol ebrû-yı siyeh
kim çihre-i cānāna yazmışlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [üstinde, -i, -(n)de]

Ol iki şemseler üstinde anuñ mihr ü mehdür kim / Tulû‘ itmiş
muḳâbil birbirine nitekim Cevzâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 20). [üstinde, -i, -(n)de]

üst: Beden, vücut, bir kimsenin kendi şahsı.

Gördüm ki düzer 'askerini zülf-i
siyāhuñ / Didüm bu gice
üstüme şeb-hün olacaktır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 2). [üstüme, -üm, -e]

üst: Binek hayvanlarının sırtı.

Kelîm olup şütür **üstinde** hücrede
hādî / Şütür çü Tûr ola hücre çü
Vâdi-i Eymen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33).
[üstinde, -i, -n, -de]

O hücre-keş şütür **üstinde** bāğ-ı
cennetden / Açıla çeşm-i şütür
gibi hücreme revzen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
37). [üstinde, -i, -n, -de]

üst: "-e doğru", üzeri, karşı.

Kamu yārān olup **üstine** anuñ /
Didiler herbiri bir şî'r-i garrā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 6). [üstine, -i, -(n), -e]

üstād: Akıl danışılan, birine bir şey
öğreten kimse.

Pîşe-i 'ışk içre Ferhād'uñ hemān
bir adı var / Kār-ı 'ışk baña şor
her şan'atuñ **üstādı** var (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit
1). [üstādı, -ı]

üstād-ı fen: İlim/marîfet hocası.

Pād-şāhum nazar it luţf ile Fazlî
kuluña / Şîfat-ı şî'rüñ olupdur
bugün üstād-ı feni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 37).
[üstād-ı fen, -i]

üstî: Bir şeyin üstü, üzeri, yukarısı.

Pilav **üstinde** göricek ol iki
şemseyi şandım / Hemānā
kubbe-i çerh üzre mihr ü mäh-ı
tābānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 24). [üstinde, -
nde]

üstine: ... için, amacıyla, uğruna.

Kuţb-ı murādum **üstine**
dönemedüñ yıkıl yıkıl / İy
başum üzre devr iden çerh-i
felek misin nesin (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2).
[üstine,]

üstine: Arkasından, devamında.

Dönerken birbirinüñ **üstine** eflāk iy
māhum / Girüp birbirine hürşîd
hüsnüñ-çün nizā' eyler (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 149, Beyit
1). [üstine,]

üstine: 1) Üzerine 2) için, sebebiyle.

Dönerken birbirinüñ **üstine** eflāk iy
māhum / Girüp birbirine
hürşîd-i hüsnüñ-çün nizā' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79,
Beyit 3). [üstine,]

Ne kim **üstine** esbāb-ı melāhatdan
müheyyādur / Cemālüñ milket-i
hüsn içre şāhum Mısr-ı
cāmi'dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 2). [üstine,]

üstine: -e doğru, o yöne doğru.

Eyleye gâlib seni her lahza a'dâ
üstine / Nitekim şemşîr-i kahr-ı
Hüsrev ü Cemşîd-fer (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit
42). [üstine,]

üstine çık: Üzerine çıkmak.

Hâne-i vaşında her kim bir gece
mihmân olur / Taht-ı 'âc üstine
çıkup 'âleme sultân olur (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 11). [üstine çık, -up]

üstine dir dir ditrer: Bir şeye veya
kimseye sevgi, özen göstermek.

Koçmasun kimse diyü **üstine dir
dir ditrer** / Nice nâzûkdür o
sîmîn bedenüñ pîreheñi (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
31). [üstine dir dir ditrer,]

üstühvân: Kemik.

Üstühvâna irişdi gam bıçağı / Hep
ehibbâsı bî-mecâl oldu (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 36). [üstühvâna, -a]

üstühvân: Kemik. (Âşığın kemikleri
bağlamında).

Başına cem' oldu 'ukâb-ı sipihrüñ
zâğ-ı şeb / Ağzına almış hilâlî
üstühvânım şandılar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit
2). [üstühvânım, -um]

üstühvân-ı cism-i sūzân: Yanan
bedenin kemikleri.

Tek kabûl itsünler iy dil-dâr ben bî-
çâreden / İtlerüñe üstühvân-ı
cism-i sūzânım fedâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit
4). [üstühvân-ı cism-i sūzân, -
um]

üstün ol: Benzerlerinden daha yüksek
düzeyde olmak.

Kılıcak cümleden üstün olup sen
gâlib ü mansûr / Hemîşe 'arız
olsun lesker-i haşma perîşânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 34). [üstün ol, -up]

üstür: Deve.

Döner aña k'üreye bâm-ı hücrede
üstür / Bu hücreden şütür-i
mihr ü luţf ümîdin iden (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
7). [üstür,]

O hücrede şütür üzre dūr ola
çeşmüme reml / Be-hakk-ı
hücre vü **üstür** beriyye baħr-i
'Aden (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 34). [üstür,]

Ne vaş idem şütür ü hücrecini iy
Fazlî / Verâ-yı 'arş aña hücre
vü Refref **üstür** iken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
45). [üstür,]

Şütür gibi suña bağlandı hücre-i
dehre / Degül o mahrem-i hücre
beterdür **üstürden** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6).
[üstürden, -den]

Bu hücrede meh ü mihr anuñ
üstüri izidür / Derün-ı hücrede
oldı çün **üstüri** pây-zen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
21). [üstüri, -i]

Bu hücrede meh ü mihr anuñ
üştüri izidür / Derün-ı hücrede
oldı çün **üştüri** pây-zen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
21). [**üştüri**, -i]

Ne hücreye ki kadem başsa **üştüri**
pür olur / Kamu şütür ne şütür
cümle hücre müşk-i Hoten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 23). [**üştüri**, -i]

Tagıtdı hücresin ü şaldı **üştüri** ki
ola / Karîn o hücre-i haşşa
şütür-süvâr-ı kıran (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17).
[**üştüri**, -in]

Bu hücreden çok olup 'ışk
üştürine süvâr / Şütür revân u
degül hücre çünki cây-ı vağan
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 2). [**üştüri**ne, -i, -n, -e]

Ma'âni **üştüri**ni hücreme kağâr
kağâr / Çeküp benüm bu şütür
hücre ile mîr-i sühen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
51). [**üştüri**ni, -i, -n, -i]

Naşîb olup şütür-i hücre-keş eger
bir gün / Çekerse hücresi
semtine **üştüri**m zû'l-men
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 30). [**üştüri**m, -üm]

üştüri-i cân: Can devesi.

Bu hücre bārın igen urma **üştüri**-i
câne / Ki raht-ı hücre girân ü
şütür za'îf beden (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11).
[**üştüri**-i cân, -e]

üştüri-i dil: Gönül devesi. 2. İnsanın
gönlü.

Olur mı maḥremi ol hücrenün her
üştüri-i dil / Ki hücre pāk u
şütür hem-çü har mülevveş ten
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 16). [**üştüri**-i dil,]

üştüri-i gerdün: Dünyanın devesi.
(Feleğin bir deve gibi dizgini kendine
çekmesiyle/talihin açılmasıyla kıymet
görme bağlamında).

Baḥa ne **üştüri-i gerdün** gerek ne
hücre-i hāk / Çü bağladum
şütür-i 'ışka raht-ı hücreyi ben
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 8). [**üştüri**-i gerdün,]

üştüri-i mevt: Ölüm devesi.

Çekerse hücresi semtine rahtum
üştüri-i mevt / Şütür Burāk ola
hücre cinân u hulle kefen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
25). [**üştüri**-i mevt,]

üştüri-i nefis: Nefis devesi.

Turur mı hücre-i takvâda hîç
üştüri-i nefis / Ki hücre bār u
şütür mest ü pâre-kerde resen
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 12). [**üştüri**-i nefis,]

üstüvâr: Sağlam, kuvvetli, dayanıklı.

Ne fâ'ide çü degül **üstüvâr** hâne-i
'ömr / Tutam ki kaşruña göre
cinânda ola kuşûr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3).
[**üstüvâr**,]

üstüvâr ol: Kuvvetli, dayanıklı,

sağlam olmak; güçlü ve sağlam bir bedene sahip olmak.

Zîbā senüñle tāc mu‘allā senüñle
taht / Tāc oldu ser-firāz olup
taht üstüvār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 15).
[üstüvār ol, -up]

üstüvār ol: Sağlam durmak,
dayanmak.

Bināsı pāy-dār olsa esāsı üstüvār
olsa / Belinde māh-ı nevden
hançeri var bir sipāhîdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 4,
Beyit 8). [üstüvār ol, -sa]

üstüvār ol: Sağlam, dayanıklı olmak 2.
bir temele dayanmak, elverişli olmak.

Bu hoş kaşîde kim kalem ü tîğ
vaşfidur / Bir tîğdur ki oldu
kalem gibi üstüvār (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 39).
[üstüvār ol, -dı]

ütüsini kızdurmağ için: Ütüsünü
kızdırmak için.

Kızdurmağ için ütüsini ol dili āhen
/ Nār-ı ğam-ı ‘Işk itdi tenüm
gerçi ki külhen (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 3).
[ütüsini kızdurmağ için, -si, -n,
-i]

üzre: Üstüne, üstünde, üzerinde.

Dil sa‘adet burcı **üzredür** biter
hurşîd-i fer / Kim odur dürc-i
belālar içre dürr-i mu‘teber
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 1). [üzredür, -dür]

üzre: "Amaç, koşul, zamanda yakınlık,
gibilik" anlamları katan üzere edatı.

İy perî diyü rakîbi görüp ādem
didügüm / Şanma kim vech-i
şahîh **üzre** ola añla naķîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit
3). [üzre,]

Salţanat murgını iy şāh şikār
eylemege / Oldı te‘yîd yed-i
kudretüñ **üzre** şeh-bāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
26). [üzre,]

Her zemān kuţb-ı murādı **üzre** devr
eyler felek / Zāt-ı pākı merkez-i
devr-i sa‘adetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
18). [üzre,]

Ne kudretdür gör ol naħli ki bitmiş
bir dıraht **üzre** / Hezārān lāle
envā‘-ı şükûfe biñ gül-i ra‘nā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 27). [üzre,]

Bir hümāsın evc-i devlet **üzre**
olduñ āşikār / Her kime
şalduñsa sāye iy şeh-i gerdün-
vaķār (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 26). [üzre,]

Bāzū-yı devlet **üzre** ‘aceb şāh-
bāzdı / Āl ile dāma düşdi kazā
ile nā-gehān (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
13). [üzre,]

İşiginde sa‘adet **üzre** iken / O
sa‘adet bize hayāl oldu (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 33). [üzre,]

üzre: "Amaç, koşul, zamanda yakınlık,
gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.

Yed-i şun' ile sipihr **üzre** Hudā-yı
müte'āl / Yazdı bir 'ayn ki tā
'İd-i sa'ide ola dāl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 1).
[üzre,]

Taht-ı feşâhat **üzre** şeh-i tâc-dârsın
/ Ma'nâ başuñda tâc u taht **üzre**
âşikâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 36). [üzre,]

Nesîm-i luţfuñ eger dūzah **üzre**
kılsa güzer / 'Adîl-i nūr-ı na'îm
ola nâr-ı dâr-ı cahîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
26). [üzre,]

Hâşıl itdi cümle-i 'âlem senüñ
devründe sūd / Şem'dür el-hak
zebân **üzre** oda aldum şühūd
(Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1,
Beyit 19). [üzre,]

Yūsuf-ı sâñî durur dirsem eger
ğâyet muhal / İy melâhat taht-
gâhı **üzre** sulţânım Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 6). [üzre,]

üzre: "doğrultusunda" anlamında
kullanılan edat.

Kuţb-ı murādum üstine dönemedüñ
yıkıl yıkıl / İy başum **üzre** devr
iden çerh-i felek misin nesin
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130,
Beyit 2). [üzre,]

O niyyet **üzre** kim bî-şekk gâzâ-yı
ekber olmışdur / Çekildi devlet
ü ikbâl ile râyât-ı 'Osmânî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 15). [üzre,]

üzre: "Doğrultusunda" anlamında
kullanılan edat.

O hücrede şütür **üzre** ger eyleyem
nâle / Bu hücre güm güm ötüp
eyleye şütür şiven (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32).
[üzre,]

Nev'-i insânede nuţk ile tefâzül
vardur / Hazef **üzre** şadefe dürr
iledür nîteki fer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 6).
[üzre,]

üzre: "Doğrultusunda" anlamında
"üzere" edatı.

Kâmet-i bālâsı **üzre** 'arız-ı sîmîn
yâr / Serv **üzre** yâsemendür yâ
semender güyiyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4).
[üzre,]

Kâmet-i bālâsı **üzre** 'arız-ı sîmîn
yâr / Serv **üzre** yâsemendür yâ
semender güyiyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4).
[üzre,]

Sîne-i sîmîni **üzre** Fazliyâ hâl-i
siyâh / Penbe içre dâne-i müşg-
i Hotan'dur güyiyâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5).
[üzre,]

Tûr-ı kalb **üzre** münâcât eylerüz
Mûsî-şîfat / Yanmışuz eymen
gibi Hakk'uñ tecellâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 18). [üzre,]

Tîguñ **üzre** şemse-i zer mihr-i
rahşân-ı zafer / Sancağuñda ol
'âlem mâh-ı nev-i devrân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 31). [üzre,]

Alup dâdını aşhâb-ı güzîñüñ ol
Revâfîz'dan / Aşalum tîğumuz
'arş **üzre** idüp 'avn-i Yezdân'ı

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 4). [üzre,]

Görse semend-i saltanat **üzre** şehâ
seni / Hînk-i felekden ercül ola
hüsrev-i semâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 25).
[üzre,]

Başumda tâc neşgeh-i mey taht
mıştaba / Taht-ı melâmet **üzre**
benüm şâh-ı tâc-dâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
27). [üzre,]

Taht-ı feşâhat **üzre** şeh-i tâc-dârsın
/ Ma'nâ başuñda tâc u taht **üzre**
âşikâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 36). [üzre,]

Hâl-i ruhsâruñ gibi 'âlemde sen bir
dânesin / İy melâhat taht-gâhı
üzre sultânüm Hasan (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14,
Beyit 8). [üzre,]

Hâk Te'âlâ eylesün 'ömrüñ senüñ
her-dem mezîd / İy melâhat
taht-gâhı **üzre** sultânüm Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 12). [üzre,]

Şad hezârân dirîğ vâ-veylâ / Ki
belâ **üzre** câna irdi belâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkiib-bend 2,
Beyit 20). [üzre,]

üzre: Bir şeyin dış yüzü, yüzey.

Seng-i mezârı **üzre** târîh yazdı
kudret / Hâk ideli münevver
budur Makâm-ı Maḥmūd sene
dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 7, Beyit 3). [üzre,
]

üzre: "Amaç, koşul" anlamları katan
"üzere" edatı.

Ḳulı olmış durur cümle cihân bir
ben degül ancak / Melâhat taht-
gâhı **üzre** bir şâh-ı cihânüm var
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 3). [üzre,]

Sîne taḅlını döğüp sancak-ı âhı
çekelüm / Yine iklîm-i belâ
üzre sipâhî çekelüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 129, Beyit
1). [üzre,]

Âdemüñ nuṭṭ iledür rütbeti ḥayvân
üzre / Ekl ü şurb ile cihân içre
çi-ḥayvân çi-beşer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 5).
[üzre,]

Sipihr-i saltanat **üzre** çü sen
mi'râca yüz tutduñ / Oḡur pîr ü
cüvân şıdk ile sübhâne'illezî
esrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 58). [üzre,]

Yoluña olsun fedâ 'aḡl u delü
cânüm Hasan / İy melâhat taht-
gâhı **üzre** sultânüm Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 2). [üzre,]

Zehr-i hicrânüñ senüñ âḡir şehîd
eyler beni / İy melâhat taht-gâhı
üzre sultânüm Hasan (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 14,
Beyit 4). [üzre,]

Her gören biñ cân ile olsa 'aceb
midür esîr / İy melâhat taht-
gâhı **üzre** sultânüm Hasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 10). [üzre,]

Şâhımız taht-ı sa'âdet **üzre**
serverdür bizüm / Ḳadrimüz
rif'atde eflâk ile hem-serdür

bizüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 9). [üzre,]

üzre: "Gereğince, doğrultusunda"
anlamları katan "üzere" edatı.

Tahtuñ Hudā refi' ide tācuñ
bülend-i ser / Taht **üzre** ol
murāduñ ile tāc-dār-vār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
42). [üzre,]

üzre: "Üzerinde" anlamı veren kelime.

Senüñ mihrüñle iy meh sînem **üzre**
iki dāğum var / Yanar ğam
tekye-gāhında iki rüşen
çerāğum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1).
[üzre,]

O hücrede şütür **üzre** dür ola
çeşmüme reml / Be-ḥakk-ı
hücre vü üştür beriyye baḥr-i
'Aden (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 34). [üzre,]

Pilav üstinde göricek ol iki şemseyi
şandum / Hemānā kûbbe-i çerḥ
üzre mihr ü māh-ı tābānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
24). [üzre,]

Merḥamet kıl hālümü 'arz eyledüm
ben mübtelā / İy melāḥat taht-
gāhı **üzre** sultānum Ḥasan
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
14, Beyit 14). [üzre,]

üzre: "Üzerine" anlamında kullanılan
kelime.

İtdüğüñce nāle eyler şanma ben dil-
ḥastenüñ / Başı **üzre** oklarıñ
Yāşîn-i ve'l-Ḳur'ân okur (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
2). [üzre,]

Hemîşe şadr-ı kirām ol olup
sa'âdetle / Serîr-i 'izzet ü şadr-ı
riyâset **üzre** muḳîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
34). [üzre,]

Feşāḥat dürci içre cem' kıldum /
Belāğat burcı **üzre** şem' kıldum
(Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 7,
Beyit 2). [üzre,]

üzül: Kesilmek, kırılmak.

Bozul iy imtizâc-ı 'unşur-ı çār /
Üzül iy 'aḳd-i 'uḳde-i pervîn
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 12). [üzül,]

V

vā: (Ar.) Vay, vah, yazık.

Piyāle sākî şun cām-ı sürür-encāmı
billāhi / Ki bir dem eksik olmaz
ḳalb-i ğam-gîne pey-ā-pey **vā**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 3). [vā,]

Sînesin dāyim te'essüfden
dögüpdür tabllar / **Vā** saña iy
düşmen-i bed-i tiḳād u bed-
güher (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 10). [vā,]

vā-beste: -e bağlı.

Hüsn-i tedbîrüne **vā-beste** umûr-ı
cumhûr / Emr ü fermānuña
maḥşûş mühimât-ı enām
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 17). [vā-beste,]

vâcib: Yapılması gerekli olan, zorunlu
kaçınılmaz.

Mā-sivâyı nefy idüp işbât kıldık
vacibi / Kendümüz lâ eyledük
iy şûfî illâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12).
[vacibi, -i]

vâcib: Lüzumlu, mecburi olan.

Vâcib ne mümkün oldu mümkün ne
gerçi **vâcib** / Hayretdeyem
velîkin naḫşında mümkünâtıñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116,
Beyit 4). [vâcib,]

vâcib: Varlığı zaruri olup, olmaması
imkânsız bulunan.

Sâdisen sâlike elbetde ḵanâ'at
vâcib / Ki bu yolda o durur zâd
u nevâl-i râḫil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22).
[vâcib,]

vâcib: İslam dinine göre yapılması
gerekli olan; olmaması
düşünülemeyen, olması zarurî olan
(şey).

Vâcib ne mümkün oldu mümkün ne
gerçi **vâcib** / Hayretdeyem
velîkin naḫşında mümkünâtıñ

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116,
Beyit 4). [vâcib,]

vâcib ol: İslam dinine göre yapılması
gerekli olmak.

Râbi'an vâcib olan sâlike perhîz-i
vera' / Ki firâsetle ola fâriḵ-ı
ḥaḵ u bâṭıl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 20). [vâcib ol, -
an]

vâcibü'l-ḵadîm: Kıdemi vacip olan
(Allah).

Cihânda 'ilm Sürûrî Efendi Hıvâce-
i Şân / K'odur mevâli-i 'aşr içre
vâcibü'l-ḵadîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 14).
[vâcibü'l-ḵadîm,]

vâcibü'l-ḵatî: Öldürülmesi vacip olan,
öldürülmesi gereken.

Hemânâ ḡayret-i dîn ol durur ol
vâcibü'l-ḵatlûñ / Olanuñ tîḡ
ile levḥ-i cihândan adı vü şanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 14). [vâcibü'l-ḵatlûñ, -üñ
]

vâcibü'l-ta'zîm: Ululaması vacip
olanın zikri.

Niçe ki eşref-i nâs ola 'ilm ile
'ulemâ / Niçe ki faẓl ile ḥaḵ
ola **vâcibü'l-ta'zîm** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
33). [vâcibü'l-ta'zîm,]

vâcibü'l-tekrîm: Ululanması vacip
olan.

Cihānda olmadı kes bī-kemāl
bildük çün / Ol imdi kesb-i
kemāl ile **vācibü'l-tekrīm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 7). [vācibü'l-tekrīm,]

va'de-i vaşl: Kavuşma sözü, vaadi.

Va'de-i vaşlına iy Fazlî inanma dil-
berüñ / Ehl-i hüsnüñ çünki
olmaz 'ahd u peymānı dürüst
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44,
Beyit 7). [va'de-i vaşl, -ı, -n, -a
]

vādi-i eymen: Musa Peygamberin Tur
Dağı'nda Allah'ın tecellisine mazhar
olduğu yer.

Kelīm olup şütür üstinde hücrede
hādī / Şütür çü Tūr ola hücre çü
Vādi-i Eymen (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33).
[vādi-i eymen,]

vādi-i ğam: Üzüntü vadisi.

Dil-i pür-ğuşşam oldı **vādi-i ğam**
içre nā-peydā / Meded bir iki
māl-ā-māl cām it sākiyā peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 1). [vādi-i ğam,]

vādi-i ğam: Gam vadisi.

Vādi-i ğamda nice mecnūn-ı
maḥzūn olmayam / Bir saç
leylī perī-ruḥsāre oldum
mübtelā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 38, Beyit 4). [vādi-i ğam,
-da]

vādi-i 'ışk: Aşk vadisi; aşk yolu,
âşıklık.

İrmediler menzil-i Leylā'ya hergiz
gerçi kim / Niçe Mecnūn **vādi-i**
'ışk içre maḥmil bağlamış
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 100,
Beyit 3). [vādi-i 'ışk,]

Vādi-i 'ışkuñda itdüm gözlerüm
yaşını nehr / Yār bildüm ben
seni vü mā-'adāyı derd ü qahr
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 4). [vādi-i 'ışk, -uñ, -da
]

vādi-i ten: Ten vadisi.

Vādi-i tende nice ārām ide bu
murg-ı dil / Fazliyā pīr-i ecel
gibi anuñ sayyādı var (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit
5). [vādi-i ten, -de]

vāh: Teessüf ve telehhüf edatıdır.

Zerķ ile şūfīlerüñ itdügi āh u **vāhı**
gör / Şevķ ile 'aşıklarūñ kılduğı
hūy u hāya bak (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5).
[vāhı, -ı]

vahdet: Birlik, bir olmak. 2. Bütün
yaratılıştā kendisinden başka bir varlık
bulunmayan Allah'ın varlığının bir ve
tek olması, Allah'ın varlıktaki birliği.

Açup 'ibret gözin keşretde **vahdet**
seyrin it k'olmuş / Niçe reng ü
şuverle bir ḥakīkat cāmī'-i eşyā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 28). [vahdet,]

vahdeteş hest rüşen ez hurşid:

Farsça bir beyit: O'nun vahdeti, günesten daha parlaktır.

Vahdeteş hest rüşen ez hurşid /
Men ârâde'l-delîle kad hasrâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 3,
Beyit 6). [vahdeteş hest rüşen
ez hurşid,]

vâhib-i bî-ecr: Karşılıksız bağışlayan.

İy âlim-i bî-fikret ü v'ey **vâhib-i
bî-ecr** / İy şâni'-i bî-âlet ü v'ey
kâyim-i bî-câ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4).
[vâhib-i bî-ecr,]

vahîd-i zemân: Zamanın yeganesi.

Ferîd-i dehr ü vahîd-i zemâne
a'lem-i nâs / K'odur fûnûn-ı
fezâyilde mişl ü şibhi 'adîm
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 13). [vahîd-i zemân,]

v'âhiret: Ve ahiret kelimesinin birleşimi.

Dünyâda **v'âhiretde** 'ıvâzlar vire
Hudâ / Fazlî didükçe hasret ile
halk dâyimâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 26).
[v'âhiretde, -de]

vahş: Ehli olmayan, yabani. 2. Yabani hayvan.

Ser-â-ser ins ü cinn **vahş** u tıyûrı
cümle toyardı / Bugün irişdi
mür u mârâ ihsân-ı Süleymân'ı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 25). [vahş,]

vahşet id: Korkmak.

Halkdan vahşet idüp Mecnûn-ı ser-
gerdân gibi / Gönlüm ârâm
eylemez tağlara düşmemdür
hemân (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 6). [vahşet
id, -üp]

vahşi: Vahşi, yabani, yırtıcı.

Halk-ı 'âlemden idüp 'ışk ile iy
Fazlî firâr / Tağlarda düşdi
vahşilerle ülfet ihtiyâr (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit
9). [vahşilerle, -ler, -le]

vâ'izâ: Ey vaiz, dini öğütler veren kimse! 2. ey zâhit, kaba sofu!.

Zemm idersin 'âşık-ı dîvâneyi her-
dem / **Vâ'izâ** billâh niçün disün
kişi uşlu saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4).
[vâ'izâ,]

vâkıf ol: İdrak etmek, kavramak.

Gülşenüñ sır diyü esrârına vâkıf
olıcak / Dikili çaldı ayağ üstine
olup hayrân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 14).
[vâkıf ol, -ıcağ]

vâkıf-ı 'arafât: 1. Arafat'ta vakfeye duran, 2. Arafat'ı bilen.

Nice ki Merve'de hüccâc ide Şafâ
ile sa'y / Nice ki ehl-i vuķûf ola
vâkıf-ı 'Arafât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 41).
[vâkıf-ı 'arafât,]

vākıf-ı dakāyık-ı etvār: Hallerin anlaşılmaması güç durumunu bilen.

İy kâşif-i hakaâyık-ı esrâr Yâ
Hüseyn / V'ey **vākıf-ı
dakāyık-ı etvār** Yâ Hüseyn
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 1). [vākıf-ı dakāyık-ı
etvār,]

vakt: Çağ, zaman, devir.

Bahâr eyyâmı 'işret **vakti** 'âşıklık
zemânıdır / Şarâb iç iy gönül
mest ol ne ayaklık zemânıdır
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 95,
Beyit 1). [vakti, -i]

Ne takvâ **vaktidür** eyyâmı geçdi
tevbenüñ şüfî / Baña gel
pârsalık aña fâsıklık
zemânıdır (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 95, Beyit 3). [vaktidür, -i,
-dür]

Şafâ **vakti** sürür eyyâmı 'işret
mevsimi geldi / Ki oldu 'izz ü
ikbâl ile bir sür-ı sürür-efzâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 2). [vakti, -i]

Vaktdür kim 'İşk ile hayrân u ser-
gerdân olam / Şabra tākāt
kalmadı terk-i diyâr ister gönül
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 4). [vaktdür, -dür]

Vaktimüz hoş kârimuz zevk u
şafâlardur bizüm / Sâkiyâ şun
câmı Sultân Muştafâlılerdenüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
26, Beyit 12). [vaktimüz, -
(i)müz]

vakt: Zaman, vakit, an.

Haşr olup zevk ü şafâya yine
bulduk tâze cân / Ol şafâdan
vaktümüz gâyet kıyâmetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 5). [vaktümüz,
-ümüz]

vakt: An, zaman.

Bahâr eyyâmı gül **vakti** şafâ
hengâmı mül **vakti** / Bu demde
tevbe-kâr olur mı zâhid 'âşık-ı
rûsvâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 4). [vakti, -i]

Bahâr eyyâmı gül **vakti** şafâ
hengâmı mül **vakti** / Bu demde
tevbe-kâr olur mı zâhid 'âşık-ı
rûsvâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 12, Beyit 4). [vakti, -i]

Cehl ile hayf degül mi ola 'ömrün
bâyi' / Añ ol **vakti** k'olasın
cehlün için hvar u hacil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
31). [vakti, -i]

Lîk yok medhüne gâyet ne diyem
vakti durur / Şimdiden girü
ğazel tarzına çeksem sühanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 23). [vakti, -i]

vakt-i direv-i mezra'-ı endüh: Keder
tarlasının hasat zamanı.

Meh-i nevden ele dâs aldı çü
dihkân-ı felek / İrdi **vakt-i
direv-i mezra'-ı endüh** u
melâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 11). [vakt-i
direv-i mezra'-ı endüh,]

vakt-i gül: Gül mevsimi.

Ruĥlarıñ devrinde dil itmez
lebünden ictināb / Bādeden
perhîz vaqt-i gülde key
düşvârdur (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 67, Beyit 3). [vaqt-i gül, -
de]

vakt-i hacc: *Hac vakti.*

İrişdi mevsim-i tekbîr ü **vaqt-i**
hacc u şalât / Ki mecma‘-ı
‘Arafât oldu ‘arşa-i ‘araşât
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23*,
Beyit 1). [vaqt-i hacc,]

vakt-i icâbet: *Kabul etme vakti; uygun
zaman.*

Fazliyâ el aç du‘âya itme taṭvîl-i
kelâm / Umaram maḳbûl ola
vaqt-i icâbetdür bugün (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
30). [vaqt-i icâbet, -dür]

vakt-i ‘ıyş: *Eğlence zamanı olmak
(gelmek).*

Hamdû-lillâh kim dem-i şādî vü
behcetdür bugün / **Vaqt-i ‘ıyş** ü
rûz-ı şoĥbet devr-i ‘işretdür
bugün (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 27, Beyit 1). [vaqt-i ‘ıyş,
]

vakt-i nemâz: *Namaz vakti, namaz
zamanı.*

Cân u dilden gelüñüz şıdık ile tekbîr
idelüm / Rûz-ı tekbîr ü dem-i
zıkr durur **vaqt-i nemâz** (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
6). [vaqt-i nemâz,]

vakt-i şādî: *Mutluluk vakti.*

Şehen-şāhā bu eyyām-ı sürür u
vaqt-i şādîde / Cihānuñ cem‘
olup ĥalkı idüp her birisi bir rā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29*,
Beyit 63). [vaqt-i şādî, -de]

vakt-i seher: *Seher vakti.*

Temāşā eyle gülşende şerār-ı āh-ı
bûlbûlden / Olur **vaqt-i seher**
şekl-i nihāl-i ergāvān peydā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29*,
Beyit 3). [vaqt-i seher,]

Ķan ağladı felek görüp aĥvālümü
benüm / Vaqt-i seherde şanma
görinen şafaḳ durur (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6).
[vaqt-i seher, -de]

vālā: *Baş örtüsü; ipek kumaş.*

Kākülün **vālāsını** boynuñda ḳanum
şandılar / Sāyeñi yanuñda cism-
i nātüvānum şandılar (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit
1). [vālāsını, -sı, -n, -ı]

vālid-i kerīm: *Cömertlik babası.*

Hem vālid-i kerīmüñ olan Murtażā
ḥaḳı / K’oldur emîn-i gevher-i
esrār Yā Ĥüseyn (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 34).
[vālid-i kerīm, -üñ]

vālih: *Hayran.*

Yürürüm **vālih** ü āşüfte vü zār / Çü
Mecnün Leyli’sinden ayru her

bār (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 5). [vâlih,]

vâlih ol: Akli gidip hayran olmak.

Olup ol nev-cüvānuñ tekye-i
‘ışkında dil mihmān / Lebi
esrārına cān ile oldu vâlih ü
hayrān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 8, Beyit 3). [vâlih ol,
-dı]

vâli-i milk-i cihân: Dünya ülkesinin
yöneticisi.

Her faşıl tîr ehli eylerler du‘â-yı
devletin / **Vâli-i milk-i cihân**
kuṭb-ı vilāyetdür bugün (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit
13). [vâli-i milk-i cihân,]

v’allāhi: Allah'a yemin olsun ki
anlamalarında yemin sözü.

Öldürse komak yokdur dāmānına
v’Allāhi / Ol bedr-i cihân-ārā
Maḥmūd-ı hilāl-ebrū (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 10). [v’allāhi,]

v’allahi: Allah'a yemin olsun ki
anlamalarında yemin sözü.

Müselmān ola **v’Allahi** cemālini
gören kāfir / Güzeller dil-
rübālar serveri a’lā ‘Alī Bālī
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
13, Beyit 8). [v’allahi,]

V’Allāhi anuñ gibi bir māh-ı münîr
olmaz / Hürşîd-i cemāline
dünyāda nazîr olmaz (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 3). [v’allāhi,]

var: Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasil olmak.

Bir yir var imiş ğamlu **varan** şād
gelürmiş / Toğrusını di Fazlî ki
mey-ḥāne degül mi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5).
[varan, -an]

Tırāş-içün dükānına **varan** anuñ
her āyîne / Nazar idüp o mihr-i
burc-ı ḥüsnüñ yüzi ayına (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 11,
Beyit 7). [varan, -an]

var: Ulaşmak, varmak, gitmek.

Varayın ruḥ koyayın ol şehe kim /
Yād ider her zamān ‘atāde beni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt’a 4,
Beyit 3). [varayın, -a, -yın]

var: Gitmek.

Çeküp aḳ sancağı **varduḳda**
ḥaşyetden ne mümkindür / Ola
hergiz kızılbaşuñ ḳara başına
dermanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 8). [varduḳda,
-duk, -da]

var: Gitmek, ulaşmak.

Bulup bir iki gün ruḥşat o müfsid
çok fesād itdi / Ümîd oldur velî
vara fesāda çār erkânı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit
10). [vara, -a]

var: Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak.

Gül-zāra **varsam** ol qalem ü tîğ
yādına / Çeşmüme h̄vāb olur
qalem ü tîğ-ı tîz h̄ār (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
33). [varsam, -sa, -m]

var: Varmak; ulaşmak.

Menzil-i maḳşûda irüp isterem
olam nişān / Tîrûññ budur
öñünce **varduğum** naḥçîr-veş
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98,
Beyit 4). [varduğum, -duk, -um
]

var: Var, yokun karşıtı.

Egerçi şûretā **varsın** velîk yoksun
ḥaḳîḳatde / Yûri var yokluğñ
fehm eyle yokluk ḥāşıl it var ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 6). [varsın, -sın]

var: (huzuruna) varmak.

Ferzāne ḥāk-i pāyına yüz sür göñül
varup / Ḳalduñ piyāde irmeye
ger şāhdan ‘atā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 15).
[varup, -up]

var: (Belli bir yere) ulaşmak, erişmek
2. gelmek, girmek; kalmak,
konaklamak.

Ġayruñ öñince **varur** luṭf-ile
yumşaklık ider / Taş kayadur
baña geldükçe ol āfet ammā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22,
Beyit 3). [varur, -ur]

var: (Bir yere) ulaşmak, erişmek;
gitmek.

Nā-gehān ben de **varup** bāğa bu
ḥālî gördüm / Anda bu maṭla‘-ı
ġarrā dilüme geldi hemān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 15). [varup, -up]

Olup Fazlî gibi ser-gestesi bir māh
ruḥsāruñ / **Varup** dellāl-ı dil
bāzār-ı kūyına o dil-dāruñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes
3, Beyit 11). [varup, -up]

Raḳîb-ile **varup** cān u ten olduñ /
Cefā vü cevride şāhib-fen olduñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 5). [varup, -up]

Varup aġyār ile yār olduñ iy ḥān /
İşin Fazlî’nüñ itduñ āh u efġān
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 9). [varup, -up]

Varup dükkānına seyreyleyin ol
çihre-i āli / Olup ol pîr olası
nev-cüvānuñ cümle meyyālî
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
11, Beyit 1). [varup, -up]

var: (Bir yere) ulaşmak, erişmek;
gitmek.

Bāda **vardı** gül ile lāle yirinde yil
eser / Rûzgār itdi ḥavāle yine
yapraḳ dökeni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 2).
[vardı, -+dı]

Vardı hevāya ḥîrmen-i şabr u ḳarār
ḥayf / Zûlm itdi rûz-gār diyin
rûz-gār ḥayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 2).
[vardı, -+dı]

Taḥt iken eyleyüp yirin taḥte /
Vardı taḥte’t-türābı itdi mekân
(Kara Fazlî Dîvânı, Terḳib-
bend 2, Beyit 8). [vardı, -+dı]

var: Bulunmakta, mevcut.

Cihānda **var-iken** derdün
gerekmez baña dermānı /
Ṭabībüm derd-mende derdden
zīrā devā yegdūr (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4).
[var-iken, --iken]

Bāde-i rengīn-i şî'rûn **var-iken** /
Kim ki mey-nüş eyleye olsun
ḥarām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kıt'a 1, Beyit 11). [var-iken, --
iken]

var: "Git, çekil, uzaklaş" anlamında
ünlem.

Kār iderse saña ger zehr-i ğamı
dīni dūn / Sen kanā'at meyini
var aña tiryāk idegör (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit
3). [var,]

Dırsūn ki zaḥm-ı tîr-i ğam irişmeye
dile / **Var** kimseye muḳābele
itme hedef gibi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1).
[var,]

Ġurūr eyleme **var** ḥālūne şanup
gerçek / Bir iki gün yüzüne
gülse dehr virse ğurūr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
19). [var,]

Temāşā eyle **var** anı bulunmaz bir
anuñ gibi / Temāşā menba'ı
ḥaṭṭ ma'deni zevḳ ü şafā kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 4). [var,]

Şanma kim her müteḥallış geçinen
şā'ir olur / **Var** delîlüm bu söze
itmez iseñ ger bāver (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
25). [var,]

var: Bir yere ulaşmak, erişmek,
gitmek.

Sen тұrurken ide mi kimse **varup**
ġayrı penāh / Kim eger sāye-i
ṭūbā var iken nārveni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
20). [varup, -up]

var: Bulunma, mevcut olma.

İtlerünle ḥvāba **varmış** şahn-ı
kūyuñda göñül / Güyiyā
gülşende yatmış bir nice yārān
uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
94, Beyit 1). [varmış, -mış]

var: "Haydi! Yap!" anlamında emir
bildiren söz.

Āşinālîk isteme **var** iy dil ol
bîġāneden / Kim görüpdür kim
gedāya ola sultān āşinā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit
3). [var,]

Baḥş itme şūfî **var** ḥelāl ü
ḥarāmdan / Meclisde olur ise
şarāb u kebāb baḥş (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3).
[var,]

var: Bulunma durumu, mevcut.

Çün senün 'aceb benüm kārüm
hemīşe 'özdür / Pārsālîk saña
var iy şeyḫ fāsıklık baña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4).
[var,]

Leblerün yādına 'ālem şöyle düşdi
bādeye / Sāķiyā çeşmüñ gibi
her ğuşede biñ **var** mest (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [var,]

Şunarsa kâsesi çerhûñ ne gam ben
‘âşıka sâkî / Bugün çün iki
destümde iki tolu ayağum **var**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*). [var,]

İki ‘âlemde bir dîdâre hayrân ‘âşı-
k-ı pākum / Yeter gül-zār-ı
hüsnüñ bāğ-ı ‘âlemden ferāğum
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3*). [var,]

Cihānuñ şāhıyam bir pādîşāh-ı
kām-rānum **var** / Kuli olmağ
ile ‘âlemde ‘izz-i cāvidānum
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [var,]

Ġamuñ deyrinde bir kalıp durur bî-
cān benüm cismüm / Ceres gibi
cihānda deprenür ancak
zebānum **var** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*).
[var,]

Büküldi kâmetüm gamdan ağardı
müy-ı jülidem / Yigitlükde beni
pîr eyledi bir nev-cüvānum **var**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*). [var,]

Fezā-yı lā-mekān şeh-bāzıyam
zāhid beni şanma / Bu cismānî
serāda āşiyān tutmuş mekānum
var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [var,]

Ten-i bî-cānum oldu pür-hevāyî
gibi iy Fazlî / Hayātumdan eşer
ancak benüm āh u figānum **var**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [var,]

Bir yir **var** imiş gamlu varan şād
gelürmüş / Toğrusını di Fazlî ki
mey-hāne degül mi (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5).
[var,]

Oldı rüşen çeşm-i Ya‘küb-ı cihān
pür-şevk halk / **Var** ise irdi
beşîr Yūsuf-ı Ken‘ân-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [var,]

Mağv olur milk nizā‘ını iden sen
var iken / Bahr yanında belî
katre bulur izmihlāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 37*). [var,]

Şanma kim her mütehalliş geçinen
şā‘ir olur / **Var** delîlüm bu söze
itmez-iseñ ger bāver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 12, Beyit 1*).
[var,]

Gerçi kim Nüşirevān ‘adliyle buldı
iştiḥār / Sen unutturduñ anı
ancak cihānda adı **var** (*Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 29*). [var,]

Bināsı pāy-dār olsa esāsı üstüvār
olsa / Belinde mäh-ı nevden
ḥançeri **var** bir sipāhîdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 8*). [var,]

Ben kime tesbîh idem sen mähı iy
ḥürî-liķā / Mihr ise hüsnüñle
farkı **var** anuñ beyne’s-semā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 10*). [var,]

Düşdi ḥāke o genc-i bî-hem-tā /
Sen de bir gunci **var** mekân
eyle (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 46*). [var,]

var: *Bulunma durumu, mevcut.*

N’ola bāğ-ı cefāña zerrece meyl
itmesem şüfî / Bugün Fazlî gibi

çün yār işigünde turağum **var**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58,
Beyit 5). [var,]

var: "Git, var; gidip de, varıp da"
anlamlarına gelerek yapılmaması
gereken bir şeyin yapılması
durumunda söylenen bir ifade.

Gerçi kim **var** kuluñ kudreti biñ
beyt diyem / Vaşf u medhûñde
açup şevk ile şāhum deheni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,
Beyit 22). [var,]

Fazliyā **var** iste bende yok dimez
virür hemān / Ol şahāvet
menba'ı kim adı Muşlî Şāh'dur
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 14). [var,]

var: Bulunma durumu, mevcut.

Lebüñ 'aksi düşüpdür **var-ısa**
ervāh-ı 'uşşāka / Olur bezm-i
cihānda iy kamer mihr-i revān
peydā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 29, Beyit 4). [var-ısa, --
ısa]

Faķır işe n'ola **vardur** kemāle
dest-resi / Kemāl ehline kılsañ
revādur ihsānı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 30).
[vardur, -dur]

var: Var, mevcut.

Cevherüñ **var-ise** bāzāra getür iy
hıvāce / Çoğ olur aña hārīdār
bulur kıymeti zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 32).
[var-ise, --i, --se]

var: 1-Bulunma durumu, mevcut 2-
Gitmek, ulaşmak.

Senüñ mihrüñle iy meh sīnem üzre
iki dāğum **var** / Yanar ğam
tekye-ğāhında iki rüşen
çerāğum **var** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1).
[var,]

Alup başum ele ben kim temennā
eylerüm buseñ / Şarāba
giderüm güyā elümde bir
ķabāğum **var** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4).
[var,]

İy şanem deyr-i cihānda zülfüñüñ
sevdāların / Başuma alduğumı
'ayb itme kim başuñda **var**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64,
Beyit 2). [var,]

Cihānuñ şāhıyam bir pādīşāh-ı
kām-rānum **var** / Kulu olmağ
ile 'ālemde 'izz-i cāvidānum
var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
87, Beyit 1). [var,]

Kulu olmuş durur cümle cihān bir
ben degül ancak / Melāhat taht-
gāhı üzre bir şāh-ı cihānum **var**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87,
Beyit 3). [var,]

Pīşe-i 'ışk içre Ferhād'uñ hemān
bir adı **var** / Kār-ı 'ışk baña şor
her şan'atüñ üstādı **var** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit
1). [var,]

Pīşe-i 'ışk içre Ferhād'uñ hemān
bir adı **var** / Kār-ı 'ışk baña şor
her şan'atüñ üstādı **var** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit
1). [var,]

Töp-ı āhumdan benüm taşına
gelmez hiç zarar / Kāl'a-i derd

ü belānuñ ne ‘aceb bünyādı **var**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*). [var,]

Ehl-i hâl olan çeker meyhânelere
erba‘în / Pîr-i ‘ışkuñ şūfîyâ bu
vech ile irşādı **var** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3*).
[var,]

Halk-ı ‘âlem hep senüñ dîvâneñ
olmuş serverâ / Leyli’nüñ
Mecnûn’ı Şîrîn’üñ Ferhād’ı **var**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4*). [var,]

Vâdi-i tende nice ârām ide bu
murg-ı dil / Fazliyâ pîr-i ecel
gibi anuñ şayyādı **var** (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [var,]

Cân bağışlar leblerüñ ammâ ki
çeşmüñ kan döker / Gerçi
‘ışkuñ balı **var** lîkin belâsı yok
degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4*). [var,]

Her marîz-i fakr olan ma‘zûle tîmâr
itmede / Lafz-ı cân-bağşında
var nuṭk-ı Mesîhâ’dan eṣer
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 34*). [var,]

Serbet-i cûdı cihân halkını sîr-âb
eyledi / Şimdiden girü ne dadı
var şuya ursun şeker (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 36*). [var,]

Pehlevânî durur ol ‘arşa-i nazmuñ
şāhum / İşde meydān berü
gelsün şu ki **var** anda ciger
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 44*). [var,]

İştabl-ı dehrde bir atum **var** ki
hüşrevâ / Rûz-ı veğāda
düşmenüñ olsun aña sūvār

(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 4*). [var,]

var: (*Bir yere*) Ulaşmak, erişmek;
gitmek.

Binse semend-i devlete iḳbāl ü ‘izz
ile / Şāhān atı ayağına **vārın**
ider nişār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 19*). [vārın, -ın
]

var: Bulunan.

Vardur şikāyetüm saña eylerseñ
istimā‘ / Şekvā-yı istimā‘ virür
çünki şān-ı ‘adl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 27*).
[vardur, -dur]

var: Bulunan, olan.

Senüñ mihrüñle iy meh sînem üzre
iki dāğum **var** / Yanar ğam
tekye-ğāhında iki rüşen
çerāğum **var** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*).
[var,]

var: Varmak, kavuşmak.

Rûz-ı nevrûzda **varsun** yüzini
görsün anuñ / Görmeyen kimse
cihân içre muḳarrer nevrûz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 19*). [varsun, -suñ]

var: Elde bulunan her şey.

Derd ile sînesini zemîn çāk çāk
idüp / İtsün cihāna **varını** iṣār
Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Kaside 9, Beyit 23). [varını, -i, -n, -i]

var: *Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.*

Şehen-şeh Muştafâ Hân-ı felek-
kadr / Ki **var** biñ bendesi
behrâm-ı girdâr (*Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 2, Beyit 1*). [var,
]

var: *Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.*

Nev'-i insânede nuṭṭ ile tefâzul
vardur / Hâzef üzre şadefe
dürr iledür nîteki fer (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
6*). [vardur, -dur]

var: *Bulunma / mevcut olma.*

Hüsrevâ sen ol şehen-şâh-ı 'ale'l-
kudretsin / Kullaruñ **var** her
biri bir şâh-ı milketdür bugün
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 22*). [var,]

var: *Bulunan, mevcut olan.*

Fütâde Fazlî egerçi ki bî-fazîletdür
/ Çü fazla bestesi **vardur** revâ
idî anı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 28*). [vardur, -
dur]

var-: *Elde bulunan her şey, varlık ||
varlığının sebebi olan Sevgili: cânân-ı
azîz.*

Varum yasumuñ sîmidür ancak
dahı nem var / İy Fazlî 'aceb

ben öliceğ nem ala vâriş (*Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit
5*). [varum, -(u)m]

var-: *Bir maksat için bir yere gitmek,
ulaşmak.*

Çekme dünyâ gamını 'ârif iseñ iy
Fazlî / Mey-i yâkût ile **var** cânı
ferah-nâk ideğör (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 61, Beyit 7*).
[var,]

var iken: *Varken.*

Âb-ı hayvân **var iken** lâ'lüñ meyl
eyler göñül / Nesne gelmez
tûṭiye pes şehd ü sükkerden
lezîz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
56, Beyit 2*). [var iken,]

Sen ṭururken ide mi kimse varup
ğayrı penâh / Kim eger sâye-i
ṭübâ **var iken** nârveni (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
20*). [var iken,]

var iken: *Varken.*

Var iken dendân u lâ'lüñ aña itmez
ârzü / İtse dil gavvâsını deryâ
dür ü mercâna ğarḳ (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4*).
[var iken,]

var iken: *Varken, bulunma durumu.*

Var iken lâ'lüñ şu kim kând u
nebâta meyl ide / Ağzı dadın
virür iy şîrîn-dehen aña nebât
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45,
Beyit 2*). [var iken,]

var ise: *Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.*

Baħr-ı ğamda nā-bedīd oldu yine
fūlk-i şafā / **Var ise** esdi
muħālif rūzgāruñ iy göñül
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2*). [var ise,]

Hızır gibi zinde-dil her şahş pür-
zevk ü sürür / **Var ise** feyz oldu
halka çeşme-i hayvân-ı feth
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3*). [var ise,]

var ise: *Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.*

Nedür bu zevk u şafā vü nedür bu
hazz u hużūr / Bu 'ıyşı **var ise**
bāķī şanursın iy mağrur (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1*). [var ise,]

var ise: *Eğer varsa.*

A'rāz ider ol şem' kaçan 'arz ide
'ārız / Şūfî gözine oldu raşad
var ise 'ārız (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1*).
[var ise,]

var mı: *Mevcut mu?*

Fazliyā **var mı** cihānda bāġ-ı 'Işķ
içre 'aceb / Būse-i lā'l-i leb-i
cān-baħş-ı dilberden lezīz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5*). [var mı,]

Cān baġışlar kişiyē mürde iken
'İsī-vār / Meyde iy şūfî-i 'āmī
dime kim **var mı** havāş (*Kara*

Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [var mı,]

var mı: *Var mı? 2. bulunur mu?*

'Aceb 'ālemde ol 'ālemden özge
var mıdur 'ālem / Ki ola sāķi-i
maħbūb destinde mey-i ħamrā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3*). [var mı, -dur]

var mıdur: *Var mıdır?*

N'ola biñ cān ile olursam esīri
'Ömer'üñ / **Var mıdur** milket-i
'Osmān'da nazīri 'Ömer'üñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 2*). [var mıdur,]

Çihresinde anun envār-ı
Muħammed zāhir / **Var mıdur**
milket-i 'Osmān'da nazīri
'Ömer'üñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 4*). [var
mıdur,]

Gögden inmişdür aña ħaķ bu ki
iklīl-i cemāl / **Var mıdur**
milket-i 'Osmān'da nazīri
'Ömer'üñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 6*). [var
mıdur,]

Ķulı olsa yiridür Yūsuf-ı Ken'ān'ı
anuñ / **Var mıdur** milket-i
'Osmān'da nazīri 'Ömer'üñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 8*). [var mıdur,]

Ger olursam n'ola ol şāh-ı cihāna
çāker / **Var mıdur** milket-i
'Osmān'da nazīri 'Ömer'üñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 10*). [var mıdur,]

var mıdur: *Var mıdır?*

İy kerem-kānı mürüvvet ma'deni
luṭf it buyur / Pāyuña yüz
sürmege başumda devlet **var
midur** (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Nazm 4, Beyit 1). [*var midur, -
dur*]

var midur: *Var midur; yoktur.*

Bende Fazlî kim du'ā-gū-yı
ḳadīmüñdür senüñ / Āsitân-ı
devlete geldi icāzet **var midur**
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Nazm 4*,
Beyit 2). [*var midur,]*

var ol: *Bulunmak, mevcut olmak.*

Egerçi şüretā varsın velîk yoksun
ḥaḳîḳatde / Yüri var yokluğuñ
fehm eyle yokluk ḥāşıl it **var ol**
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 120*,
Beyit 6). [*var ol,]*

Evvel ü āḥir çü bildük var olan bir
zāt imiş / Birlüğe batduk ne
evlā vü ne aḥrāsındayuz (*Kara
Fazlî Dîvânı*, *Kaside 8, Beyit
35*). [*var ol, -an*]

Saḥa nisbet ne vüçüdî var ola
a'dānuñ / Şîr yanında ne deñlü
ola nîrû-yı şegāl (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Kaside 20, Beyit 38*).
[*var ol, -a*]

var ol: *Var olmak, yaşamak.*

Biz buña degmez idük var ola
şāhum nazaruñ / Luṭf u cūduñla
bizi lâyıḳ-ı iḥsân itdüñ (*Kara
Fazlî Dîvânı*, *Kut'a 6, Beyit 1*).
[*var ol, -a*]

var yüri: *Var git! Ulaş!*

Dōstuñ ṭālib-i dîdārı iseñ iy 'āşık /
Var yüri ḳalbüñi āyîne gibi
pāk idegör (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 61, Beyit 5). [*var yüri,]*

var yüri: *Var git, hadi durma git;
bırak, boş ver.*

Hulûş-ı 'İşk ile dil oldu ḥālîş ü
muḥliş / Be şūfî **var yüri** 'arz
itme zerḳ ile ṭāmāt (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Kaside 23, Beyit 34*).
[*var yüri,]*

varak: *Yaprak.*

Çemenüñ zer **varaḳından** yine
naḳḳāş-ı ḥazān / İtdi bayraklar
ile naḳş-ı zemîni yeksân (*Kara
Fazlî Dîvânı*, *Kaside 33, Beyit
1*). [*varaḳından, -ı, -n, -dan*]

varak: *Kağıt.*

Tā tîḡ-ı şun' ile ḳalem oldu **varaḳ**
nigār / Oldı nizām-ı 'āleme tîḡ
u ḳalem medār (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Kaside 24, Beyit 1*).
[*varaḳ,]*

varak: *Yaprak, kağıt.*

Şüretüm bir zer **varaḳdur** k'anda
naḳḳāş-ı belā / Kilk-i
müjgānumla miḥnet naḳşını
taşvîr ider (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 68, Beyit 4). [*varaḳdur, -
dur*]

varak: *Tek yaprak, kâğıt.*

Zer **varaḳdan** niçe kim bāḡda
naḳḳāş-ı ḥazān / İde bayraklar

ile naķş-ı zemîni yeksân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 41). [varaķdan, -dan]

varak-ı diger: Başka sayfa 2. Deĝiřtirme.

Ruĝsârı yiter yârũñ 'uřřāķa gũl-i aĝmer / Berķ-i gũli yād itme bũlbũl **varak-ı diger** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1). [varaķ-ı diger,]

varamaz: Ulaşmak.

Varamaz ĉābũk-sũvār-ı 'aķl şun'ũñ rāhına / Her ne deñlũ olsa altında anũñ ĉābũk-feres (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4). [varamaz, --a, --maz]

varı yoĝı: (Birinin) nesi varsa hepsi, sahip olduĝu her şey.

Cān ile dildũr cihānda **varı yoĝı** bendeñũñ / Cũmlesi olsun senũñ yoluña sultānum fedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [varı yoĝı,]

vārid: Bir şey hakkında ĉıkan, sũylenen.

Fazlî'ye vird ü **vārid** iy řeyĝ hep bir oldu / 'Arż itme aña luţf it vird ile vāridātuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [vārid,]

vāridāt: Gönle gelen manalar.

Fazlî'ye vird ü vārid iy řeyĝ hep bir oldu / 'Arż itme aña luţf it

vird ile **vāridātuñ** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7). [vāridātuñ, -uñ]

vāris: Ar. Mirasĉı, mîrāřhōr. Cem'i: verese.

Varum yasumuñ sîmidũr ancak daĝı nem var / İy Fazlî 'aceb ben öliceķ nem ala **vāriř** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [vāriř,]

vāris-i serîr: Tahtın varisi.

İy řāĝib-i livā-yı Sikender-nihād-ı dād / V'ey vāriř-i serîr-i Sũleymān-niřān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 5). [vāriř-i serîr, -i]

varlık: Mevcudiyet // hayat, yaşam sũresi.

ĉũn bize **varlık** ĝicāb oldu miyān-ı yārda / Anũñ iĉũn gice gũndũz anũñ ifnāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20). [varlık,]

varmaz: Ğitmez, uĝramaz.

Kendũ **varmaz** ĝalkı da mey-ĝānelerden men' ider / řeyĝ-i yārān-ı řarīķat hem muĝal hem ĝāldũr (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 6). [varmaz,]

varsın: "varsın öyle olsun, boşver!" manalarında umursamama bildiren söz grubu.

Künc-i miñnetde koyup ben haste-i
bî-çâresin / **Varsın** sağ olsun ol
derdüme dermānum gider
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77,*
Beyit 2). [varsın,]

varta: Uçurum, tehlikeli durum.

Deryā-yı reşk-i çeşme ğark
olmuşam ser-ā-pā / Bu
varṭadan dirîġā hergiz kenāre
yir yok (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 109, Beyit 2). [varṭadan,
-dan]

varta-i itlāf: Israf uçurumu.

Derdā ki ol maḥabbet olup bā'is-i
helāk / Şaldı o şāhı varṭa-i itlāfa
rāygān (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Terkib-bend 1, Beyit 12).
[varṭa-i itlāf, -a]

vaşf: Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Cümle beyti al cāmuñ **vaşfidur** iy
lāle ḥumār / Fazlî'nüñ bu
şi'rine dirsem 'aceb mi lāle-zār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78,*
Beyit 7). [vaşfidur, -idur]

vaşf: 1. nitelik, özellik 2. övgü, övme ||
güzelliğini dile getirme.

Ḳavs-i ḳuzah olupdur anuñ **vaşfi**
gerçi kim / Ḳavs-i ḳuzah degül
ol olupdur hilāl-vār (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 8).
[vaşfi, -ı]

vaşf: Nitelik, özellik, övgü.

Muştafā nāmuñ Muḥammed
ḥulksın Ḥaydar-şehā / Server-i
Bū Bekr-i Şiddīk **vaşfidur**
'Osmān-ḥayā (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 11).
[vaşfidur, -ı, -dur]

vaşf: Nitelik, özellik, sıfat.

Gerçi kim var ḳuluñ ḳudreti biñ
beyt diyem / **Vaşf** u medḥünde
açup şevk ile şāhum deheni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,*
Beyit 22). [vaşf,]

vaşf: (Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.

Ruḥlaruñla leblerüñ **vaşfinda**
eş'arum benüm / Dōstum
bīmār-ı 'Işķa āb-ı Kevşer'den
lezīz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
56, Beyit 3). [vaşfinda, -ı, -n, -
da]

Güneşden zerresi olmaya rüşen /
Ruḥuñ **vaşfinda** yazsam biñ
resā'il (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 124, Beyit 5). [vaşfinda,
-ı, -n, -da]

Bülenddür bu şütür ḥücre gerçi pest
olur / O ḥücre vü şütürüñ **vaşf** u
midḥatında sühen (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47).
[vaşf,]

Nikāt-ı fikreti dergende 'aql-i gül
'āciz / 'Ulūvv-i himmeti
vaşfinda nefsi nāṭıka lāl (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
12). [vaşfinda, -ı, -n, -da]

vaşf: Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal,
sıfat, nitelik.

Şi'r-i şekker-bāruñ iy Fazlî ne
tûfîdür senüñ / Kanda ise bir
şeker-leb **vaşfını** takrîr ider
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68,
Beyit 5). [vaşfını, -ı, -n, -ı]

Vaşfını tîğınuñ nice taḥrîr ide
kalem / Farzâ k'ola zebân-ı
kalem tîğ-ı âb-dâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 15).
[vaşfını, -ı, -n, -ı]

Taşân tağında bir cem'iyet itdi /
K'anuñ **vaşfını** söyler cümle
efvâh (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 4, Beyit 4). [vaşfını, -ı, -
n, -ı]

vaşf: Hâl, hususiyet, özellik.

Vaşfında gerçi kim kalem ü
tîğüñüñ şehâ / Tîğ-ı zebânım
oldı kalem-veş süḥan-güzâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 26). [vaşfında, -ı, -n, -da
]

vaşf: Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal,
sıfat, nitelik.

Had yok çü gördi ol kalem ü tîğ
vaşfına / Tîğ-ı ḥaṭṭıb gibi kalem
oldı süst-i kâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 27).
[vaşfına, -ı, -n, -a]

vaşf: (Bir şey veya kimsenin)
durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini
sayarak tarif etmek, övmek.

Çü hücre vü şütürüñ **vaşfidur**
müşerref ide / Bu hücre vü
şütürü iltifât-ı ehl-i fiṭen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
57). [vaşfidur, -ı, -dur]

vaşf: Güzel, iyi niteliklerin anlatımı. İl
övgü, övme.

Bu hoş kaşide kim kalem ü tîğ
vaşfidur / Bir tîğdur ki oldı
kalem gibi üstüvâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 24, Beyit 39).
[vaşfidur, -ı, -dur]

vaşf eyle: Tarif etmek; övmek,
metthetmek.

Nice vaşf eyleyeyin anda bişen
ni'meti ben / Kimse anuñ
'adedin bilmeye ancak Sübhân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 18). [vaşf eyle, -y, -eyin]

Temâşâsına ḥad yokdur eger vaşf
eylesem bir bir / Temâm
olmaya biñ tûmâr idersem
nazm ile inşâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 36).
[vaşf eyle, -se, -m]

Nice vaşf eyleye vaşşâf 'ulüvv-i
sânüñ / Ne felek-ḳadr ki nisbet
görinür dün u denî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 34).
[vaşf eyle, -y, -e]

vaşf id: Nitelemek, anlatmak, övmek.

Ḥaṭṭ-ı lâ'lüñ vaşf ider dil ḥalkâ
men'-i 'ışk-içün / Her
belâlardan emîn olmağa ḥırz-ı
cân okur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 73, Beyit 3). [vaşf id, -er
]

Câm māl-â-māl elinde sāḳi ḥüsnüñ
vaşf ider / Güyiyâ kim Şeyḥ
Cāmî'dür Bahâristân okur
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73,
Beyit 5). [vaşf id, -er]

Ne vaşf idem kerem ü cūduñuñ
mübālağasın / Ki dest-i hayret
urur pā-yı ‘aql u fikre ‘ıķāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 18). [vaşf id, -em]

Şu kadar faẓl virüpdür aña Hayy ü
Kayyūm / Haşre dek vaşf
idemezler fuẓalā-yı devrān
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 30). [vaşf id, -e, -mez, -ler
]

vaşf id: Nitelemek, anlatmak, övmek.

Ne vaşf idem şütür ü hücrecini iy
Fazlî / Verā-yı ‘arş aña hücre
vü Refref üştür iken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
45). [vaşf id, -em]

Muḥāldür ki seni vaşf idem kemā-
hiye ben / Vücūda gelse eger
dünyede her emr-i muḥāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
26). [vaşf id, -em]

vaşf id: Nitelemek, anlatmak.

Ne vaşf idem şütür ü hücrecin ki
olmuşdur / O hücrenün çü şütür-
mesti ḥalk-ı rab’ u dimen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
15). [vaşf id, -em]

vaşf u medh: Övgü, övme || güzelliğini
dile getirme.

Vaşf u medhinden du‘ādur saña
Fazlî’nün ğaraẓ / Zāt-ı pāka
gerçi kim virür kerīmā derd-i
ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 39). [vaşf u medh, -in,
-den]

vaşf u medh: Övgü, övme.

Çü vaşf u medhine ḥad yok hemān
odur ūlā / Devām-ı devletine
dāyim idesin da‘vāt (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
39). [vaşf u medh, -in, -e]

**vaşfeş münezzeh est zi itlāk-i ĩn u ān
zāteş mukaddes est zi zann u şomā
vü mā:** Farsça beyit: Senin vaşfin,
onun bunun her türlü övgüsünden
münezzehdir. Onun zâtı, sizin bizim
zannettiğimizden daha mukaddestir.

Vaşfeş münezzeh est zi itlāk-i ĩn u
ān / Zāteş mukaddes est zi zann
u şomā vü mā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2).
[vaşfeş münezzeh est zi itlāk-i
ĩn u ān zāteş mukaddes est zi
zann u şomā vü mā,]

vaşfı: 1. nitelik, özellik 2. övgü, övme ||
güzelliğini dile getirme.

Kaldı ḥaṭṭuñ nüshası hergiz beyāza
çıkmadı / Gerçi **vaşfında** anuñ
Fazlî resāyil bağlamış (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 100, Beyit
4). [vaşfında, -n, -da]

vaşf-ı hatt: Sevgilinin ayva tüylerinin
vaşfları.

Güzellerün niçe bir vaşf-ı ḥaṭṭın
eyleyesin / Añ ol zemānı ki bir
gün üşiser ağzuña mūr (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
9). [vaşf-ı ḥaṭṭ, -in]

vaşf-ı kalem: Kalemin özellikleri.

Medhūnde tīguñ oldu kalem gerçi
dür-feşān / Vaşf-ı kalemde
tīguñ olupdur güher-nişār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 5). [vaşf-ı kalem, -de]

vaşf-ı leb: Sevgilinin dudağının
özelliliği. Nazm-ı rengīnūme kim vaşf-ı
leb-i dilberdür Nazm-ı rengīnūme kim
vaşf-ı leb-i dilberdür.

Vaşf-ı lebinde Fazlî bu şi'ri ne hoş
didūñ / Bu resme ola şi'rde
olinca reng ü edā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5).
[vaşf-ı leb, -in, -de]

vaşf-ı medîh: Vasıflarının övülmesi.

Pür idem vaşf-ı medîhūñle tokuz
eṭbākı / Baña bir kerre eger kim
diyesin medhūmi yaz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
30). [vaşf-ı medîh, -üñ, -le]

vaşf-ı ruh: (sevgilinin) yüzünün
tasviri.

Şevkle vaşf-ı ruḥūnda senūñ iy şeh
Fazlî / Gün gibi eyledi bu şi'ri
şehirden peydā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5).
[vaşf-ı ruh, -uñ, -da]

vaşf-ı şarāb-ı lā'l-i sākî: Sakinin
dudağında bulunan şarabın özelliği.

Demidür şevkle vaşf-ı şarāb-ı lā'l-i
sākîde / Yine mest-āne bir
rengīn gazel kıl Fazliyā peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 7). [vaşf-ı şarāb-ı lā'l-i
sākî, -de]

vaşf-ı tîg: Kılıcının niteliği 2..
Sevgilinin yan bakışı.

İşitse vaşf-ı tîgın surḥ-ı ser gerçi
kim hūñdür / Teninde ḥavf u
ḥaşyetden kuruya kalmaya kanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 22). [vaşf-ı tîg, -ın]

vaşf-ı zülf: Sevgilinin saçının
özellikleri.

Muḥayyel şi'rini cānā belūñle vaşf-
ı zülfūñde / Görenler didi ḥak
bu Fazlî gāyet ince şā'irdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60,
Beyit 5). [vaşf-ı zülf, -üñ, -de]

vaşfin eyle: Tasvir etmek.

Bu sūr-ı pür-sürūr u zevk-baḥşuñ
vaşfin eylerken / Dilūme geldi
medh-i şāḥda bu matla'-ı şāñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12,
Beyit 36). [vaşfin eyle, -r, -ken
]

vaşfin it: Durumunu, sıfatlarını ve
niteliklerini sayarak tarif etmek,
övmek.

Her kaçan dendān u lā'lūñ vaşfin
itmek istesem / Ebr-i nīsān gibi
ḥālūmden dür ü mercān yağar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 6). [vaşfin it, -mek]

vāşıl ol: Ulaşmak, birleşmek;
kavuşmak.

Mālik olmaz gevhere deryāya vāşıl
olmayan / Ma'rifet dürrin
dilerseñ ḥāṭır-ı dānāya bak

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 6). [vâşıl ol, -ma, -y, -an]

vâşıl ol: Ulaşmak, erişmek.

Hâmisen sâlik-i seyyâre tevekkül
lâzım / Ki tevekkülle olur
menzile sâlik vâşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21).
[vâşıl ol, -ur]

vâsıta: Vesile, araç.

Kulı kurbânı olupdur bugünün sevr
ü hamel / Ki anuñ **vâsıtasıyla**
der-i devlet ola bâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 13).
[vâsıtasıyla, -sı, -y, -la]

vâsıta-i hüsn: Güzelliğe ulaştıran.

Halvet oldur k'ola mahbûs-ı havâs
u câne / Olmaya **vâsıta-i hüsn**
ile lezzet hâşıl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24).
[vâsıta-i hüsn,]

vâsıta-i şabr: Sabır aracılığıyla.

‘Âsiren derd ü belâ vü elem ü
zahmete şabr / Ki olur **vâsıta-i şabr**
ile hal her müskil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
27). [vâsıta-i şabr,]

vaşl: 1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.

Yâri kılduñ zulm-ile ben bendeden
yâd iy felek / İtmeduñ **vaşl** ile
bir dem hurrem ü şâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 1). [vaşl,]

vaşl: Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Âb **vaşlıyla** kılmaya teskîn / Yağa
nâr-ı firâk cânını (Kara Fazlî
Dîvânı, Kit'a 10, Beyit 2).
[vaşlıyla, -ı, -yla]

vaşl: (sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Alup cânını gayruñ ırgürürsin
vaşluña cânâ / Ne dırsin
ğamdan ölsün mi seni cândan
seven ‘âşık (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 113, Beyit 4). [vaşluña, -
uñ, -a]

vaşl id: Ulaşmak, Kavuşmak.

Tazarru‘lar iduñ siz de ehağka / Ki
vaşl ide beni ol pâdişâha (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 25,
Beyit 7). [vaşl id, -e]

vaşl ol: Ulaşmak, kavuşmak; ulaş!.

Şimdi bir yılcadur egerçi ki gün /
Vaşl olursak ziyâde kûteh olur
(Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 9,
Beyit 1). [vaşl ol, -ur, -sak]

vaşla iriş: Kavuşma, vuslat bayramına
erişmek, ulaşmak.

Hicrânuñ ile geçdi meh ü sâlüm
efendüm / İrişmedi vaşla dil-i
meyyâlüm efendüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 20,
Beyit 1). [vaşla iriş, -me, -di]

vaşl-ı dilber: Gönül alan sevgiliye
kavuşma.

Vaşl-ı dilberden beni âlemde
mehcûr eyledüñ / Yâri gayra
yâr idüp ben ‘âşıkı dūr eyledüñ
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
4, Beyit 3). [*vaşl-ı dilber, -den*]

vaşl-ı yâr: *Sevgiliye kavuşma.*

Terk-i ‘âr it vaşl-ı yâre tâlib iseñ
Fazliyâ / Dâyimâ men‘-i vişâl
iden belâ-yı ‘ârdur (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5).
[*vaşl-ı yâr, -e*]

vassâf: *Niteliklerini, vasıflarını,
özelliklerini sayarak anlatan kimse.*

Nice vaşf eyleye **vaşşâf** ‘ulüvv-i
sânüñ / Ne felek-ğadr ki nisbet
görinür dün u denî (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 34).
[*vaşşâf,*]

vatan: *Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı
yer, memleket.*

İdelüm bād-ı şabâ gibi **vaṭandan**
‘uzlet / Gel ҡalender olalum
terk-i diyâr eyleyelüm (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Murabba 28,
Beyit 8). [*vaṭandan, -dan*]

vatan eyle: *Yurt tutmak, yer edinmek,
yerleşmek; bağlanmak, ayrılamamak.*

Göñlümi vatan eylese ruḥsârı
ḥayâli / İy dil n’ola gencüñ yiri
vîrâne degül mi (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3).
[*vaṭan eyle, -se*]

Kâse-i serde vatan eylemedin mūr-ı
ecel / İrmedin seng-i fenâdan
tene ḥâk ile ḥâlel (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Murabba 28, Beyit 9).
[*vaṭan eyle, -me, -din*]

vatan idin: *Yurt edinmek.*

Eger biñ yirde bağı olsa durmaz
bâğ-ı cennetde / Cihânda
gülşeni kūyuñ idinmişken vatan
‘âşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
114, Beyit 3). [*vaṭan idin, -miş,*
-ken]

vâ-veylâ: *Çılgılık, feryat, yaygara.*

Zülf-i fettânuñda vâ-veylâ ne
ḥâletdür bu kim / Düşdi
mecnûnuñ olup her leyli **vâ-**
veylâlara (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 133, Beyit 2). [*vâ-*
veylâlara, -lar, -a]

Âh u vâ eyler düşelden ol saçı
leylîye dil / Uğradan bildüm
nedür Mecnûn’ı **vâ-veylâlara**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134,*
Beyit 2). [*vâ-veylâlara, -lar, -a*
]

vâ-veylâ: *Ar. eyvah, yazık.*

Zülf-i fettânuñda **vâ-veylâ** ne
ḥâletdür bu kim / Düşdi
mecnûnuñ olup her leyli vâ-
veylâlara (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 133, Beyit 2). [*vâ-veylâ,*
]

Şad hezārân dirîğ **vâ-veylâ** / Ki
belâ üzre câna irdi belâ (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2,
Beyit 20). [*vâ-veylâ,*]

vâv eyle: *Feryat etmek, inlemek,
sızlanmak.*

Âh u vâý eyler düşelden ol saç
leylîye dil / Ugradan bildüm
nedür Mecnûn'ı vâ-veylâlara
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134,
Beyit 2). [vâý eyle, -r]

vâve: Nasib, kısmet.

Hvân-ı sâdî senüñ aşuñ degül olma
tâma' / İy dil-i haste yeter
ni'met-i gam **vâye** saña (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3).
[vâye,]

ve: Bağlama edatı, ve.

Sensin iy Fazlî anuñ kim dirlügi /
Vechüñ el-bâkî **ve** fânî mâ-'adâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 2,
Beyit 7). [ve,]

vebâl ol: Günah olmak.

Bu muşîbet çü geldi başumuza /
Şevk ü şâdî bize vebâl oldu
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-
bend 2, Beyit 38). [vebâl ol, -dı
]

vech: Çehre, yüz.

Cemâlünüñ hicâbın mümkün idi
ref' itmek / 'Ukûli yakmasa
vechüñden irişen subuhât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 29). [vechüñden, -üñ, -
den]

vech: Biçim, yol; böylelikle.

Gedâ vü bâý elvân-ı ni'âmdan /
Naşîbin aldılar bir **veche** dil-

h^vâh (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih
4, Beyit 6). [veche, -e]

vech: Tarz, biçim, yol, sebep.

Kâdi-i devlet ider hüküm ki hâkdur
saña taht / Müdde'î eylese biñ
vechle hüccet ibrâz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 24).
[vechle, -le]

vech: 1. Yüz, çehre. 2. Tarz, biçim, yol.
3. Sebep, vesîle.

Ğâlib itdün Fazlî'ye her **vech** ile
düşmenleri / Hey ne zâlimsin
elüñden dâd u feryâd iy felek
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
4, Beyit 10). [vech,]

Sensin el-hâk kerem ü 'izz ü şeref
bürhânı / Saña her **vech** ile
şihhat yaraşur sultânım (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3).
[vech,]

vech: Yerindedir 2. şaşılmaz.

Al geymiş dîde-i 'âşık gibi ol
gamze-kâr / Tûrfatü'l-'ayn içre
ger kanlar dökerse **vechi-vâr**
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 78,
Beyit 1). [vechi-vâr,]

Bu hoş kaşîde kim şîfat-ı taht u
tâcdur / Da'vâ-yı taht u tâca
delîl olsa **vechi-vâr** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
37). [vechi-vâr,]

vech: Biçim, yol, yöntem.

Çünkü her **vech** ile mümtâzdur
akrânından / Eyle mümtâz şehâ
sâ'ire kıлма hem-ser (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 45). [vech,]

vech: Açıl, yön, durum.

Ehl-i hâl olan çeker meyhânelere
erba'în / Pîr-i 'ışkuñ şūfiyâ bu
vech ile irşâdı var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3).
[vech,]

vech-i mutlak: Hiç bir şarta bağlı
olmayan zat.

Yummuşuz göz mâ-sivâdan **vech-i
mutlak** gözlerüz / Şanma kim
bir muşt hâkuñ naqs-ı
ğarrâsındayuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16).
[vech-i mutlak,]

vech-i pāk: Temiz, saf, kusursuz yüz
(sevgili için).

İrdi cihâna pertev-i hüsnuñle
rüşenâ / İy vech-i pākı matla'-ı
envâr Yâ Hüseyin (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3).
[vech-i pāk, -ı]

vech-i şahih: Doğru yüz.

İy perî diyü rakîbi görüp âdem
didügüm / Şanma kim **vech-i
şahih** üzre ola añla naķîz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit
3). [vech-i şahih,]

vechüñ el-bākî: Senin yüzün bakidir.

Sensin iy Fazlî anuñ kim dirlügi /
Vechüñ el-bākî ve fânî mâ-

'adâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
2, Beyit 7). [vechüñ el-bākî,]

vedâ' eyle: Veda etmek, ayrılmak.

Kaçup benden ne dem kim gitse ol
ārām-ı cān iy dil / Firār idüp
ķarārum şabr u ārāmum vedâ'
eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
79, Beyit 4). [vedâ' eyle, -r]

vedâ' eyle: Veda etmek, ayrılmak.

Virüp el merhabāya sākî gelse
bezme mey başdan / Getürüp
neş'eyi yārān ğam u hemme
vedâ' eyler (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 80, Beyit 3). [vedâ' eyle,
-r]

ve'd-duhâ: "Kuşluk vaktine yemin
olsun".

Hürşid-i tâb-dâr sipihr-i kehhâlsin /
İdüp ķasem cemâlûñe Hâķ didi
Ve'd-duhâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 3). [ve'd-duhâ,
]

vefâ: Sözünde durma, sözü yerine
getirme, dostlukta sebat gösterme.

Pehlû-keş ola diyü çü cāme o
vefâsuz / Dem olmadı âvâre
göñül ola recâsuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 10, Beyit 9).
[vefâsuz, -suz]

vefâ: Sözünde durma, sözü yerine
getirme, dostlukta sebat gösterme.

Nâ-gehân bir serv-i hoş-reftâre
oldum mübtelâ / Bir **vefâsuz**

dilber-i cevvēre oldum mübtelā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38,
Beyit 1). [vefāsuz, -suz]

vefā: Dostluk ve muhabbette sebat
etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve
sadakat.

Biñ kez ursañ tîğ-ı cevri Fazlî'ye
dönmez yüzi / İy kemān ebrū
vefādur ol **vefādan** kim kaçar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57,
Beyit 5). [vefādan, -dan]

vefā: (وفا) i. (Ar. vefā') 1. Sözünde
durma, verilen sözü yerine getirme.

Biñ kez ursañ tîğ-ı cevri Fazlî'ye
dönmez yüzi / İy kemān ebrū
vefādur ol vefādan kim kaçar
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57,
Beyit 5). [vefādur, -dur]

Çünkü 'ahd itdün kerīm olan ider
'ahde vefā / Kıl vefā lāyık
vefādur saña bu 'unvānla
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 136,
Beyit 2). [vefādur, -dur]

vefā: Dostluk ve muhabbette sebat
etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve
sadakat.

Ol pür-cefā ki eyleye geh geh
vefāya nāz / Sen dürr-i eşkden
dök ayağına şad niyāz (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 16). [vefāya, -(y)a]

vefā: Sadakat, sevgi bağlılığı, sözünde
durma.

Vefādan 'aşıka gerçi saña cānā cefā
yegdür / Ne çāre biz taḥammül

idelüm ammā Ḥudā yegdür
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83,
Beyit 1). [vefādan, -dan]

vefā: Ar. bağlılık, sadakat.

Umma iy şūrīde-dil zülf-i
perīşāndan **vefā** / 'Ömrdür
gelmez bilürsin kimseye andan
vefā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
16, Beyit 1). [vefā,]

Umma iy şūrīde-dil zülf-i
perīşāndan **vefā** / 'Ömrdür
gelmez bilürsin kimseye andan
vefā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
16, Beyit 1). [vefā,]

Ḥübān-ı cihān içre bugün mihr ü
vefā yok / Ammā ki 'itāb-ı
sitem ü cevri ü cefā çok (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit
3). [vefā,]

vefā: Bağlılık / sadakat.

Vefā hattın kazıdı rüy-ı 'ālemden o
nāzük-fen / İşin başa iletmiş
ḥūbdur Berber Ḥasan Bālī
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
11, Beyit 6). [vefā,]

vefā gel: Sözünde durmak, sadakat
göstermek.

Öldürem didüğine inanma iy dil
gamzesi / Bu meşeldür çünkü
gelmez tîğ-ı bürrāndan vefā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 3). [vefā gel, -mez]

vefā gel: Vefa göstermek.

'Ahd-i cevri itmişdi dün itdi vefā ol
şeh bugün / Kim dürrür gelmez

diyen ‘âlemde cānāndan vefā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 2). [vefā gel, -mez]

vefā gör: Bir kimseden iyilik, lütuf
görmek; sevgiliden iyi muamele,
yakınlık görmek.

Umma kim devrān ile yār ola ol
meh-rū saña / Kimseler görmüş
degüldür hiç devrāndan vefā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 4). [vefā gör, -miş]

vefā it: Sadakat göstermek, sevgi
bağlılığını sürdürmek; ilgi göstermek,
mutlu etmek.

‘Ahd-i cevri itmişdi dün itdi vefā ol
şeh bugün / Kim dūrur gelmez
diyen ‘âlemde cānāndan vefā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16,
Beyit 2). [vefā it, -di]

Tîr-i hūn-rîzi dökem kanuñı dirse
Fazliyā / İ’timād itme aña ol
kandan u kandan vefā (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit
5). [vefā it, -me]

vefā kıl: Sevgiyi, dostluğu sürdürmek.

Çünkü ‘ahd itdün kerīm olan ider
‘ahde vefā / Kıl vefā lāyık
vefādur saña bu ‘unvānla (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 136, Beyit
2). [vefā kıl,]

vefā ol: Vefa beklenen, umulan.

Güzellerde olur didümse vefā / O
söz gayradur şanma şāhā saña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 4). [vefā ol, -ur]

vefā um: Ahdinde,sözünde durma.

Her kim ki aldanup saña senden
vefā umar / İy bî-vefā cefā ile
eylersin anı zār (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 4).
[vefā um, -ar]

vefā-dār: Sevgisi geçici olmayan,
sadık, vefâlı.

Olmazsa vefā-dārını bulmaqlığa
imkān / Hercāyi güzel
sevmeyeyin tevbeler olsun
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
5, Beyit 8). [vefā-dārını, -ı, -n, -
ı]

vefâlar it: Sevgi/vefa göstermek.

Cüft olup ağıyâre tek mihr ü vefâlar
itmesün / ‘āşıkā yār itdüğü cevri
ü cefâdan kim kaçar (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit
2). [vefâlar it, -me, -sün-mesün
]

vefâsız: Dostluk ve muhabbette sebat
etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve
sadakat.

Olmadum bir lahza derd ü guşşa vü
ğamdan beri / Görmedüm
yanımda bir dem ol vefâsız
dilberi (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 9). [vefâsız,]

vefât: (Ar.) Ölüm.

Vefâtına didi târîh Fazlî / Yirin nūr
eylesün Allāh Cebbār sene
dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî

Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2).
[vefâtına, -ı, -n, -a]

v'eger: *Ve eğer.*

V'eger ki pāye-i ednāda olsa bir
kāmîl / Olup kelāmda Şehbān-ı
Vā'il'e hem-tā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6).*
[v'eger,]

vehm-i hîle-i reh-zen: *Eşkiyanın
hilesinin korkusu.*

Zemān-ı 'adl ü dāduñda cihān
āsūde olmışdur / Ne **vehm-i
hîle-i reh-zen** ne havf-ı fitne-i
a'dā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 62).* [vehm-i
hîle-i reh-zen,]

velāyet: *Velî, velîlik.*

Cümle **velāyet** ehli umarlar
şefā'atüñ / Zāt-ı muḳaddesüñ
durur evlā-yı evliyā (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
5).* [velāyet,]

velî: *Allah dostu.*

Sikender der Ğazanfer fer
Süleymān menzilet k'oldur /
'Ömer 'adl ü Muḫammed hū
'Alî sîret **velî** sîmā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 54).*
[velî,]

velî: *Ama, fakat // şöyle ki.*

'Işk-ı dilde ne şafā ḳodı ne ḥod
zevḳ **velî** / Faẓliyā miḥnet ü
endūh ile ḡulgul bulunur (*Kara*

*Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit
5).* [velî,]

velî: *"Ama, fakat, lakin, şöyle ki"
anlamlarına gelen Farsça bir bağlaç.*

Yüzüñ sem'ine yandı pervāne dil /
Velî yandığından ne pervā
saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
6, Beyit 6).* [velî,]

Bülenddür ne tereddüd merātib-i
şu'arā / **Velî** derūnumı yakdı
denā'at-i şürekā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1).* [velî,
]

Yüz sürerdüm işigüñe bir zamān
şimdi **velî** / Tāḳ-ı eyvānuñ
ıraḳdan secde-gāh oldu baña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17,
Beyit 2).* [velî,]

Güzeller 'āşıḳa meyl ü muḫabbet
itmek olmaz / **Velî** dilberlere
sözin yanup ağlayıbilmezler
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89,
Beyit 4).* [velî,]

Gāh Selmān geçinür gāhi Nizāmî
derilür / Yok **velî** itdüğü
da'vāda ma'aniden eşer (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
24).* [velî,]

Bulup bir iki gün ruḫşat o müfsid
çok fesād itdi / Ümîd oldur **velî**
vara fesāda çār erkânı (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit
10).* [velî,]

Bî-taḥt u tāc gerçi gedāsın **velî**
Ḥudā / Şükr eyle ḳıldı tāc ile
taḥt ile nām-dār (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 34).*
[velî,]

Fazlî-i s̱ânî de gerçi yûgrügidür
'arşanun / Aksadur anı **velî**
Fazlî-i evvel her zamân (Kara
Fazlî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 3).
[velî,]

velî: Açıkçası.

Şâhâ egerçi tîğ mühimdür kalem
velî / Oldı ehem ki tîğ
kalemsüz neye yarar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit
19). [velî,]

velî: Ama / fakat.

Yüregi pârelenüp reşk ile hûn oldı
velî / Dest-i yâkût-feşânını
anuñ gördi çü kân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 38).
[velî,]

velî: "Ama, fakat, lakin, şöyle ki"
anlamlarına gelen bağlaç.

Hüsn-i hulk ile Muhammed'dür
velî / Nâm ile Ahmed sehâda
Haydarî (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 3, Beyit 5). [velî,]

velîk: Fakat.

Egerçi şüretâ varsın **velîk** yoksun
hakikatde / Yüri var yokluğun
fehmi eyle yokluk hâşıl it var ol
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120,
Beyit 6). [velîk,]

velîkin: Ama, fakat, lakin, şöyle ki.

Vâcib ne mümkün oldı mümkün ne
gerçi vâcib / Hayretdeyem
velîkin naşında mümkünâtun

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116,
Beyit 4). [velîkin,]

Âferîn olsun **velîkin** 'asker-i İslâm
da / Rûm ili gerçeklerine kim
geçerler gerçek er (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 21).
[velîkin,]

Çâr-sâledür **velîkin** bir nice sâl
evvelîn / Heft kisverde didi bir
dânedür ol verd-i ter (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
19). [velîkin,]

Gâyet 'azîm cüsse **velîkin** hafîf pây
/ Gerçi sebük-'inân idi ammâ
girân-bahâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 5). [velîkin,]

Velîkin şîve fenninde yoğ anuñ
gibi bir yüz yur / İşin başa
iletmiş hûbdur Berber Hasan
Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 4). [velîkin,
]

velîkin: Ama, fakat, lakin.

Hükmi mütü en-temütü tîğını tîz
eyleyüp / Nefsi katl itdük
velîkin rûhuñ ihyâsındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 13). [velîkin,]

velîkin: Ama, fakat, lakin, şöyle ki,
çünkü.

Temellük gösterüp gerçi çü rûbeh
şulha kaşd itdi / **Velîkin** şîr-i
dîller hîç maqbûl itmedi anı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 12). [velîkin,]

Kadi her dilberün gerçi kıyâmetdür
'alâmetdür / **Velîkin** ol saçı
maşşer şanem gâyet

kıyāmetdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 13, Beyit 9). [velîkin,
]

Zebûn itdi **velîkin** fitne ile rûbeh-i
düşmen / Meded begler meded
zulm oldu gâyet Muştafâ Hân'a
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
27, Beyit 12). [velîkin,]

Ola tiryāk olsa senden gayrı dilber
baña zehr / Yok durur mişlûn
velîkin bu 'aceb iy hûn-ı dehr
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
1, Beyit 5). [velîkin,]

velîme: Düşün yemeği.

Kılup lutf ile bir hālî **velîme** /
Toyurdu hâş u 'âmî gâh u bî-
gâh (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih
4, Beyit 5). [velîme,]

velvele: Gürültü, patırtı, yaygara,
şamata.

Şadā-yı tabl u şît-i senc ü bāng-ı
sūr-nāy ile / Zemîne zelzele
düşdi zemāne **velvele** yārā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 4). [velvele,]

velvele şal: Gürültüye boğmak, telaş
ve heyecan uyandırmak.

Kanı ol şeh ki nāmı velvele
şalmışdı devrāna / Şecā'atde
nazîri gelmedi hergiz bu
meydāna (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 1). [velvele
şal, -mış, -dı]

velvele-i tabl-ı zenān: Kadınların
davullarının gürültüsü.

Öyle sūr itse gerekdür ki
sürürından anuñ / Göglere çıksa
gerek **velvele-i tabl-ı zenān**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13,
Beyit 6). [velvele-i tabl-ı zenān,
]

ver: Değişmek.

Ka'be hakkı deşt ü tağı **vermezem**
dünyālara / Gönlüm ārām
eylemez tağlara düşmemdür
hemān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 8).
[vermezem, -mez, -em]

verā-yı 'arş: 1.arş ötesi 2. gökyüzünde
yer alan tüm cisimler.

Ne vaşf idem şütür ü hücrecini iy
Fazlî / **Verā-yı 'arş** aña hücre
vü Refref üstür iken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
45). [verā-yı 'arş,]

verd-i handān: Gülen gül 2. yeni
açılmış gül.

Şahn-ı gül-zār-ı cihānda verd-i
handānum Hasan / Bāğ-ı dehr
içre kadi serv-i hırāmānum
Hasan (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 1). [verd-i
handān, -um]

verd-i ter: Taze gül.

Çār-sāledür velîkin bir nice sāl
evvelîn / Heft kisverde didi bir
dānedür ol **verd-i ter** (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
19). [verd-i ter,]

verd-i teri: Taze gül.

Kimdür ol dirseñ eger iy nām-dār /
Gülsitān-ı devletüñ **verd-i teri**
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3,
Beyit 4). [verd-i teri,]

vesîle: Sebep olmak.

Bu şerāyîṭ ki didüm cān ile gūş it
Fazlî / Ki budur cümle
kemālāta **vesîle** bilgîl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
28). [vesîle,]

vesîle: Bahane, sebep.

Taleb kılsañ vişāle ger **vesîle** /
Yapış ‘ışka zihî a‘lā’l-vesā’il
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124,
Beyit 2). [vesîle,]

Ümîd oldur bu demde ‘azm-i
rezmüñ iy şeh-i ‘ālî / Serîr-i
devlete ide **vesîle** ‘avn-i
Rabbānî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 29). [vesîle,]

vesîm: Güzel yüzlü.

Ġubār-ı rāhuñ ile ‘ayn-ı āfîṭāb-ı
keḫîl / Cebîn-i māh-ı felek dāğ-
ı mihrüñ ile **vesîm** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 23).
[vesîm,]

v’ey: Ve bağlacı ile ey nida ünleminin
kısaltılmış şekli.

Buldı evvelki makāmın yine bir
mîr-i kerîm / **V’ey** ne buldı
yirini didi ḥavāş ile ‘avām

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 6). [v’ey,]

v’ey: Ve ey.

İy zāt-ı şerîfûñ sebab-i fiṭrat-âdem /
V’ey Ka‘be yüzüñ kıble-i ser-
cümle-i ‘âlem (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1).
[v’ey,]

v’ey: Ve bağlacı ile ey nida ünleminin
kısaltılmış şekli, ve ey!.

İy cemālûñ tâbişinden nûr-ı cennet
muḳtebes / **V’ey** celālûñ
sûzişinden nâr-ı dūzaḥ bir
ḳabes (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 1, Beyit 1). [v’ey,]

İy kudretüñüñ mazharı ser-cümle-i
eşyâ / **V’ey** ḥikmetüñüñ
manzarı âyîne-i dünyâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
1). [v’ey,]

İy ‘âlim-i bî-fikret ü **v’ey** vâhib-i
bî-ecr / İy şānî‘-i bî-âlet ü **v’ey**
ḳāyim-i bî-câ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4).
[v’ey,]

İy ‘âlim-i bî-fikret ü **v’ey** vâhib-i
bî-ecr / İy şānî‘-i bî-âlet ü **v’ey**
ḳāyim-i bî-câ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4).
[v’ey,]

İy şāhib-i livā-yı Sikender-nihād-ı
dād / **V’ey** vārîş-i serîr-i
Süleymān-nişān-ı ‘adl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit
5). [v’ey,]

v’ey: Ey, seslenme edati.

İy sözüñ naṭ'-ı zemīnde āb-ı Hızr'ı
itdi māt / **V'ey** lebūñ yādına
'İṣī gögde kesb eyler hayāt
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1*). [v'ey,]

İy kâşif-i ḥakāyık-ı esrār Yā
Hüseyn / **V'ey** vākıf-ı daḳāyık-ı
eṭvār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*).
[v'ey,]

İy ihtiyār-ı zümre-i evlād-ı Haydarī
/ **V'ey** fahr-i Āl-i Aḥmed-i
Muḥtār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2*).
[v'ey,]

veyāhūd: Veya, ya da.

Veyāhūd kılmag-ıçün iştihānuñ
kal'asın vîrân / Olupdur her biri
bir tōp o meydān 'arşa-i heycā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 22*). [veyāhūd,]

veyāhūd: "veya / ya da" bağlacı.

Veyāhūd ney-şekerden ḳasr-ı ney
ḥal' eyledi tā kim / İre emr-i
ḥitāndan cāne lezzet ola şekker-
ḥā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 51*). [veyāhūd,]

vezîr: Vezir || makam, mevkî.

Mezheb ü cāh istemez sultāna baş
indürmezüz / Ne **vezîrinde** bu
dünyānuñ ne pāşasında yuz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9*). [vezîrinde, -i, -(n)de]

vezîr ol: Vezirlik makamında
bulunmak.

Muṣṭafā Ḥān'a vezîr oldı yine
devletle / 'Adl ü dād ile bugün
virmege dünyāya nizām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 11*). [vezîr ol, -dı]

vezn: Vezin, ölçü.

Şāhid-i ḥūb durur ḥacle-i ma'nāda
sūḥan / Aña ger **vezn** libās ola
vü şan'at zîver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 13*).
[vezn,]

vezn eyle: Tartmak, mukayese etmek.

Yūsuf mişāl eyleyüp ehl-i bahā
seni / Vezn eylemek degül zer
ile serverā seni (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 2*).
[vezn eyle, -mek]

vezn it: Tartmak; ölçmek 2.
kıyaslamak.

Müşterî yevm-i ḥisāba dek anı vezn
itse / Kıymetin bilmeye söz
gevherinüñ ḳatre ḳadar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 3*). [vezn it, -se]

vir: Vermek.

Fazliyā ol ḥüsrev-i ḥüsne hevā-dār
olmayup / Bir zene dil **virdügi-y-çün** er dimez Ferhād'a dil
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5*). [virdügi-y-çün, -düg, -i, -y, -çün]

Berre-i şîr-i nere itdi muḳārin tā
kim / Ḳalbūñe **vire** bu seyr ile
feresler nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 23*).
[vire, -e]

Virmişdi Hâk o şâha bir dürr-i bî-
bahâ kim / Lâyık ser-i sipihre
ger olsa dürr-i efser (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2).
[virmişdi, -miş, -di]

Ol mîr-i muhterem kim Şun‘ullah
oldı nâmı / **Virmişdi** Hâk aña
bir Maḥmūd nâm mevlūd
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7,
Beyit 1). [virmişdi, -miş, -di]

vir: 1. Vermek.

Gedâlig ile ganî ol Hıṭâ durur alma
/ Eger ki Çîn’i saña **virse** ser-
te-ser fağfur (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12).
[virse, -se]

Sözün taṭvîl idüp Fazlî igende
virme taṣdî‘i / Du‘â-yı
devletine kıl hemânâ feth-i
destâmı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 48). [virme, -
me]

Sükkerî şerbetine kim dil uzatsa
anuñ / Ağzı dadını hemân **virse**
gerekdür ol ân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 19).
[virse, -se]

vir: Bağışlamak, ihsan etmek.

Vireyin câne şafâ yolına cānum
vireyin / Beni öldürmek ile ger
gele cānâne şafâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5).
[vireyin, -eyin]

Aña Hâk’dan **virilen** ikbâl ü
‘izzetdür müdām / Halka andan
irişen luṭf u ‘ināyetdür bugün
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 19). [virilen, -il, -en]

Geydürüp iḥrām-ı in‘āmını idüp
ihtirām / **Virdi** her nâ-maḥreme
vuşlat ḥarîminde maḥām (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 22,
Beyit 9). [virdi, -di]

vir: Bağışlamak, sunmak, vermek.

Ḳo riṡā şuffesin ol şâf şaf-ı ‘âşıkā
gel / Şüfiyâ şâfi mey iç şâfi
virüp câne şafâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3).
[virüp, -üp]

Vaşf u medḥinden du‘âdur saña
Fazlî’nün ğaraḡ / Zât-ı pāka
gerçi kim **virür** kerîmâ derd-i
ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
11, Beyit 39). [virür, -ür]

vir: Vermek, kazandırmak.

Cân u dil **virmeyelüm** ḥâr u ḥas-ı
dünyāya / Göz göre
kendüzimiz atmayalum
deryāya (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 11).
[virmeyelüm, -me, -y, -elüm]

vir: Feda etmek, bağışlamak, vermek.

İltür işini başa **virür** aña devlet el /
Her kim ki pāyuña yüzini
dāyimâ sürer (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4).
[virür, -ür]

vir: Vermek, sunmak, ikram etmek.

Baña zülfinden n’ola ğam olsa
ḥâşıl âdeme / Çün bilürsin
zehrdür **virdügi** yârūñ iy göñül
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126,
Beyit 3). [virdügi, -düg, -i]

vir: (Kendisine ait bir şeyi başka birine veya bir yere) Bırakmak, onun istifadesine sunmak.

Bu çerh-i pür-sitem dahı **virmez** murādumuz / Ümmîd budur ki kesmeye Rezzāk irādumuz (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 7). [virmez, -mez]

vir: (Kendisine âit bir şeyi başka birine veya bir yere) Bırakmak, onun istifâdesine sunmak.

Görinen şanma şafağ tâ çerha dek pür oldı hûn / Ğarğa **virüp** 'âlemi çeşmümden akan yaşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3). [virüp, -üp]

vir: Vermek 2. sunmak.

Lâ'lüñe geh cām u geh mey **virse** dil olmaz 'aceb / Sâkiyâ eyler ğalağ çünkim ide ğüftâr mest (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [virse, -se]

vir: Katmak.

Var iken lâ'lüñ şu kim kând u nebâta meyl ide / Ağzı dadın **virür** iy şîrîn-dehen aña nebât (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [virür, -ür]

vir: Vermek 2. İhsan etmek.

Hağ Te'âlâ eylesün 'ömrüñ mezîd / Devletüñe dāyimā **virşün** devām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 16). [virşün, -sün]

vir: Sunmak, takdim etmek.

Ma'cûna **virme** 'aqluñı şarf eyle bādeye / Uğrı dinilse zîra harāmîye hağ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [virme, -me]

vir: (Allah tarafından) bahş etmek, sunmak, ihsan etmek.

Şol deñlü **virdi** Hağ saña inşâf u hulkı kim / Nışfını bulmadı anuñ eşnâf-ı aşfiyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4). [virdi, -di]

Virmez bu çerh-i 'ākile gönline kāmını / Yazmaz egerçi nâme-i mihrinde nāmını (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 11). [virmez, -mez]

vir: (Allah tarafından) bahş etmek, sunmak, ihsan etmek.

Virdi şöhrat şubh-veş mihründe şadıklık baña / Āfitābım göğden inmiş gibi 'aşıklık baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [virdi, --dı]

vir: Bahş etmek, sunmak, ihsan etmek.

Kāmet-i servüñe **virdüm** elif-i imānı / Kāf-ı küfrüñ baña iy kāküli lâ mim kâfi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [virdüm, -dü, -m]

vir: "Vermek" 2. Bahşetmek, bağışlamak.

Vardur şikāyetüm saña eylerseñ
istimā' / Şekvā-yı istimā' **virür**
çünkü şān-ı 'adl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 18, Beyit 27).
[virür, -ür]

Zâhidüñ 'ârif-iseñ eylemegil
pendini güş / **Vir** delü cāna şafā
eyle ham-ı mey gibi cüş (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 23,
Beyit 3). [vir,]

vir: "Vermek"; bahşetmek, ihsan
etmek.

Kerîmsin ki keremde nazîrûñ
olmaz hîç / Umûr-ı lûtfda Hâk
saña **virmiş** istiklâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 23).
[virmiş, -miş]

vir: "Vermek" 2. Bağışlamak, Allah'ın
kullarına ihsanda ve lütufta vulunması.

Dünyâda v'âhiretde 'ıvâzlar **vire**
Hudâ / Fazlî didükçe hasret ile
halk dāyimā (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 26).
[vire, -e]

vir: "Vermek"; bağışlamak, bahşetmek
2. Allah'ın kullarına lütuf ve keremi.

Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye / Rif'at **viren** ahāliye
çün dehr-i dūn imiş (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 3).
[viren, -en]

vir: Bağışlamak, feda etmek.

Bî-güneh 'aşıkları katl itmege
cânlar **virür** / Ğamzeñ iy hūnî
senüñ Allāh kim kattāldur

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62,
Beyit 4). [virür, -ür]

vir: (Bir şeyi bir kimseye) İletmek,
eriştirmek, vermek.

Göz açup cümle şükûfe açılıp şād
oldı / Bāğa **virdi** haber-i lûtfuñı
beñzer nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 27).
[virdi, -di]

Gerçi yüz reng ile zeyn itmiş idi
anı bahār / **Virdi** ta'yîn aña
reng ile harîfûñ düzeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
8). [virdi, -di]

vir: "Vermek"; bağışlamak,
bahşetmek. 2. Allah'ın kullarına lütuf
ve keremi.

Ğam çekme gitdi ise ger atûñ ecel
irüp / Anı **viren** birin dañı
ihsân ider saña (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 16).
[viren, -en]

Muntazam olmağa 'adl ile umûr-ı
cumhûr / **Virdi** bir 'ādile Hâk
şadr-ı vezāretde kıyām (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit
5). [virdi, -di]

vir: "Vermek" 2. Bahşetmek,
bağışlamak; Allah'ın lütfu ve keremi.

Gelüp ferzāne şeh naţ'ında şekker
işleri halkuñ / Kimine at **virdi**
kimine fîl eyledi a'tā (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit
26). [virdi, -di]

vir: Bahşetmek, ihsan etmek.

Kıldı ol āb-ı muşaffā ile hep tāze
vü ter / Cümle eşcāra **virüp**
neşv ü nemālar nevrüz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit
8). [virüp, -üp]

vir-: 1. Vermek.

Gelüp ferzāne şeh naţ'ında şeker
işleri halkuñ / Kimine at **virdi**
kimine fîl itdi ihsānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit
14). [virdi, -di]

Nergise efser-i zer **virdi** güle
hil'at-ı sebz / Senden öğrendi
sehā resmini ekşer nevrüz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 26). [virdi, -di]

vir-: Bağışlamak, ihsan etmek.

Ger bād-ı şabā **virnese** zülfüñ
haberinden / Āh kim cigerüm
nāfe gibi kan olacaktı (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit
4). [virnese, -me, -se]

vir-: Bağışlamak, sunmak, vermek.

A' dāya tîg urup **vire** tā dōsta kalem
/ Şundi eline tîg u kalem lutf-ı
Kird-gār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 12). [vire, -e]

Ki her kim dirse ol şi're nazîre /
Vire bî-minnet ol altını aña
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 5). [vire, -e]

vir-: Bağışlamak, feda etmek.

Fazliyā var iste bende yok dimez
virür hemān / Ol şahāvet
menba'ı kim adı Muşlî Şāh'dur

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
22, Beyit 14). [virür, -ür]

vir-: Sunmak, haber vermek, iletmek.

Mecnūn oturdu yıllar ile bakdı
yollara / Bir kimse toğrı
virmedi Leylā haberlerin (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit
2). [virmedi, -me, -di]

vir-: "Vermek" 2. Bahşetmek,
bağışlamak; Allah'ın lütfu ve keremi.

Kayıрма pâdişāhum 'azm-i rezm it
virmek Allāh'ıñ / Mu'āvindür
saña her yirde 'avn ü feth-i
Sübhānî (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 25). [virmek, -
mek]

vir-: Vermek, bir duruma yol açmak,
sebepe olmak veya bir vasfı
kazandırmak.

Görüp işitmede vü **virmede** mişlūñ
haberinden / Bāsıra kūr durur
sāmi'a ker nātıka lāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
27). [virmede, -mede]

vir-: Bağışlamak, sunmak, vermek.

Eger yeg diyene altın **virürse** /
Ulaşdursın yürüsün diñ hümāma
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11,
Beyit 8). [virürse, -ür, -se]

vîrân eyile: Yıkma, bozma.

Gülşen-i 'ömrüñüñ aldanma
bahārına bugün / 'Ākıbet bād-ı
hazān-ı ecel eyler vîrân (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 20). [vîrân eyle, -r]

vîrân eylemek-içün: Viran etmek için, yıkmak için, bozmak için.

Țöpdur anda olan sükkeri
me'mûniyye / İştihâ ƙal'asını
eylemek-içün vîrân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 17).
[vîrân eylemek-içün,]

vîrân it: Yıkma, harap etmek.

Ƙal'a-i düşmen-i sultân gibi her
âteş-bâz / Od urup itse gerek
niçe ƙılâ'ı vîrân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 26).
[vîrân it, -se]

vîrân ƙal: Harabe olmak.

Veyâhûd ƙılmağ-içün iştihânuñ
ƙal'asın vîrân / Olupdur her biri
bir Țöp o meydân 'arşa-i heycâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 22). [vîrân ƙal, -a, -sın]

vîrân ƙıl: Harap etmek, yıkmak.

'Asker-i serdini cem' eyledi sultân-
ı şitâ / Ƙılmağa memleket-i
bâğı ser-â-ser vîrân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 4).
[vîrân ƙıl, -mağ, -a]

vîrâne: Harap, harap olmuş mahal.

Göñlümi vaţan eylese ruhsârı
hayâli / İy dil n'ola gencüñ yiri
vîrâne degül mi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3).
[vîrâne,]

vîrâne: Harap yer, yıkıntı; tas. Maddi âlem, dünya.

Ehl-i diller mecma'ı meyhâneler
gördüñ mi hîç / Gizlû genc ile
tolu vîrâneler gördüñ mi hîç
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 53,
Beyit 1). [vîrâneler, -ler]

vird: Diline dolamak, sürekli tekrar etmek.

Fazlî'ye vird ü vârid iy şeyh hep
bir oldu / 'Arz itme aña luţf it
vird ile vâridâtuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7).
[vird,]

vird: Günlük dualar, düzenli bir şekilde belli zamanlarda okunmak üzere ayet, hadis ve ermişlerin sözlerinden derlenmiş dualar.

Fazlî'ye vird ü vârid iy şeyh hep
bir oldu / 'Arz itme aña luţf it
vird ile vâridâtuñ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 116, Beyit 7).
[vird,]

vird-i zebân: Tekrar tekrar söylemek, dilinden düşürmemek.

Her şubh u şâm vird-i zebân
eyleyüp müdâm / Nâm-ı şerîfün
eyleye tekrâr Yâ Hüseyn (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 45). [vird-i zebân,]

vird-i zebân eyle: Diline dolamak, dilinden düşürmemek.

Tā ki disem haşr olunca eyleyüp
vird-i zebān / Āferīn iy iftiḥār-ı
Āl-i ‘Osmān āferīn (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 35*).
[vird-i zebān eyle, -y, -üp]

vird-i zebān ol: Dilde tespih olmak,
sürekli tekrar edilmek.

Getürüp ortaya pāpāsları ger
yağalar / Nār u nūr ola yanınca
olara vird-i zebān (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 13, Beyit 29*).
[vird-i zebān ol, -ar, -a]

visâl: Ar. ulaşma, kavuşma, vuslat.

Lîk sen bulmağa maṭlûb-ı ḥaḳîḳîye
vişâl / Niçe esbāb gerek kim
ola vuşlat ḥāşıl (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*).
[vişâl,]

visâl: (sevgiliye) kavuşma, ulaşma,
vuslat.

Alup cānını aġyāruñ **vişāle**
irgürürsin āh / Ne dirsin
ġamdan ölsün mi seni cāndan
seven ‘āşık (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 114, Beyit 4*). [vişāle, -e
]

Ṭaleb kılsañ **vişāle** ger vesīle /
Yapış ‘ışka zihī a‘lā’l-vesā’il
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124,
Beyit 2*). [vişāle, -e]

Vişāle irmedüm āvāre ḳaldum /
Yūri şāhum yūri Allah’uma
şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 1, Beyit 2*). [vişāle, -e
]

vü: Ve, bağlacı.

Ger ide mihr-i ‘aṭāñ u āb-ı luṭfuñ
terbiyet / Tāze **vü** ter kırmızı
güller bitüre ḥār u ḥas (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
11*). [vü,]

vü: "Ve" bağlacı.

Ne raḥt-ı ḥücre ne bār-ı şütür gerek
besdür / Pelās-ı ḥücre **vü** cell-i
şütür çü pīrāhen (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26*).
[vü,]

O ḥücre **vü** şütürüñ ‘ışkına hemān
ol biñ / Ḥamūş olam çü şütür
açmayam çü ḥücre dehen (*Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
46*). [vü,]

Bülenddür bu şütür ḥücre gerçi pest
olur / O ḥücre **vü** şütürüñ vaşf u
midḥatında sühen (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47*).
[vü,]

vü: "Ve" bağlacı.

Sīne ṭablum eşk-i ceyşüm oldı **vü**
āhum sevā / Milk-i ‘ışkuñ
şāhıyam dirsem n’ola ben bī-
nevā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
33, Beyit 1*). [vü,]

Her-dem a‘dā **vü** eḥibbādan çeker
biñ dürlü derd / Derd içün ḥalk
oldı beñzer dōstlar dünyāda dil
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123,
Beyit 3*). [vü,]

Dimezem kim bu ten-i mürdeye
sen cānumsın / Cānumuñ cānı
vü cāndan ulu cānānumsın
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 131,
Beyit 1*). [vü,]

Ger Ka‘be **vü** büt-hâne **vü** ger hân-
kâh-ı deyr / Senden degül anlar
dükeli hâli **vü** tenhâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
8). [vü,]

Ger Ka‘be **vü** büt-hâne **vü** ger hân-
kâh-ı deyr / Senden degül anlar
dükeli hâli **vü** tenhâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
8). [vü,]

Ger Ka‘be **vü** büt-hâne **vü** ger hân-
kâh-ı deyr / Senden degül anlar
dükeli hâli **vü** tenhâ (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit
8). [vü,]

Hükmünle olur kaçre güher ney
şeker-ter / Emrünle virür lāle
vü gül hār ile hārā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9). [vü,
]

İmānı **vü** Qur‘ānı **vü** tevfiķı refiķ it
/ Fazlîye kaçan mevt ire iy
Hayy ü Tüvānā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15).
[vü,]

İmānı **vü** Qur‘ānı **vü** tevfiķı refiķ it
/ Fazlîye kaçan mevt ire iy
Hayy ü Tüvānā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15).
[vü,]

Bizden hezār-bār şalavāt u selām
ola / Saña **vü** şahb u ālūne cān
ile dāyimā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 3, Beyit 18). [vü,]

Mezār hücre sin añ besleme tenün
çü şütür / Ki hücre tîre **vü** teng
ü şütürdür abisten (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4). [vü,
]

Ne vaşf idem şütür ü hücre sin iy
Fazlî / Verā-yı ‘arş aña hücre
vü Refref üştür iken (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
45). [vü,]

Çü hücre **vü** şütürün vaşfidur
müşerref ide / Bu hücre **vü**
şütürü iltifāt-ı ehl-i fiṭen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
57). [vü,]

‘Āsiren derd ü belā **vü** elem ü
zahmete şabr / Ki olur vāsıta-i
şabr ile hal her müskil (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
27). [vü,]

Farkı yokdur yanımızda hîç şādī
vü ğamuñ / Dār-ı dünyānuñ ne
‘usrında ne yūsrasındayuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 29). [vü,]

Setr içün zāhid bize bir pāre köhne
şāl bas / Hıvāce-i dehrün ne
kālā **vü** ne dībāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
30). [vü,]

Evvel ü āhir çü bildük var olan bir
zāt imiş / Birlüğe batduk ne
evlā **vü** ne ahrāsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
35). [vü,]

Derdā **vü** hasretā **vü** dirīgā ki zulm
ile / Kıydı vücūd-ı pākuña eşrār
Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 12). [vü,]

Derdā **vü** hasretā **vü** dirīgā ki zulm
ile / Kıydı vücūd-ı pākuña eşrār
Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 12). [vü,]

Dahı Rızā Takī **vü** Naķī ‘Askerī
haķı / Kim oldı her biri ser-i
ahyār Yā Hüseyn (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 9, Beyit 42).
[vü,]

Fazlî-i bî-çāre **vü** miskîn du‘â-
güyuñ durur / Kıl nazar ol
bende-i üftādeye iy hân-ı feth
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 33). [vü,]

Sûr-nâlar nâle **vü** feryād idüp dir
dem-be-dem / Şimdilik nevbet
bizümdür iy ‘adū-yı bî-hüner
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 11). [vü,]

Şeh Süleymân’uñ şalaldan tîğın ol
mîr-i şecî‘ / Fitne kaṭ‘ oldı **vü**
götrüldi cihāndan şûr u şer
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11,
Beyit 37). [vü,]

Bulınmaz kām-kārā sen kadar
milk-i cihān içre / Mürüvvet
ma‘deni luṭf issi **vü** cūd u seḥā
kanı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 47). [vü,]

‘Alî-seḥā **vü** Muḥammed-ḥişāl u
‘Osmān-şerm / Ki ‘adlidür
‘Ömerî Bū Bekir’dür îmānı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14,
Beyit 10). [vü,]

Çü ‘aql u fehm ola sultāna yār lā-
būd olur / Seḥā **vü** ‘adl ile
mi‘mār-ı milk-i iḥsānı (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit
25). [vü,]

Çü şehden ola Hudā rāzı **vü** cihān
şākir / Haḳīqaten olur ol şüretā
cihān-bānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 14, Beyit 27). [vü,]

Kemālî ile ola yār u yāverüñ her-
dem / ‘Înāyet-i Hemedānî **vü**
luṭf-ı Rabbānî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 14, Beyit 36).
[vü,]

Mihr ü meh keffe-i mîzān u
kevākibdür hem / Keh-keşān
olsa ‘amūdı **vü** felek mîzān ger

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 2). [vü,]

Gögden ol nāzil olurdu yire bî-
şübhe **vü** şekk / Olsa ger dürr-i
sūḥandan ilerü bir cevher (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
11). [vü,]

Şübhe yokdur ki olup ḥüsn ü
cemāline esîr / Olur aşüfte **vü**
ālūftesi erbāb-ı nazar (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
15). [vü,]

Si‘r kim lafzı şaḥīḥ ola **vü** ma‘nāsı
şarīḥ / Kıymet olmaz aña dünyā
tolusu sîm ile zer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 18).
[vü,]

Ğazab u şehvet ile söyleye birkaç
hezeyān / Cehl ile ma‘nā **vü**
elfāzı idüp zîr ü zeber (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
21). [vü,]

Hemānā ğayret-i dîn ol durur ol
vācibü’l-ḳatlūñ / Olanuñ tîğ ile
levḥ-i cihāndan adı **vü** şanı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17,
Beyit 14). [vü,]

Huşūşā ‘umde-i dünyā **vü** devlet
şāh-ı bā-şevket / Ki odur ḳadr
ile rükn-i a‘zam ḳaşr-ı cihān-
bānı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 17). [vü,]

Mihr-i ḥibr içre o tıfla virmek içün
perverîş / Baḥt māderdür
sa‘adet dāye **vü** devlet peder
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 5). [vü,]

Halka şādî **vü** tarab cāmını feyż
itdi ḳamu / Oldı ol cām-ı tarab-
nākla herkes hoş-ḥāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
4). [vü,]

Görüp işitmede **vü** virmede mişlûñ
haber in / Başıra kūr durur
sāmi‘a ker nāṭıka lāl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
27). [vü,]

Nice kim ‘îd ola **vü** ‘îd ile ‘âlem
handân / Nice kim rûze gidüp
irişe mâh-ı şevvâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 44).
[vü,]

Muğtenim oldı şu deñlü ni‘ama bāy
u fakîr / Az kaldı ki cihāndan
gide **vü** götürüle āz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 21, Beyit 12).
[vü,]

Rüstem-nihād-ı ma‘reke **vü**
Kahramân-ı rezm / Çābük-
süvâr-ı ‘arşa Şehen-şāh
Muştafâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 22, Beyit 18). [vü,]

Eger ki olmasa ‘adl ü siyâsetüñ
māni‘ / Tıttardı ‘âlemi iy şāh
fitne **vü** feterât (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 23, Beyit 18).
[vü,]

Geçdi oturdı serîrine zemînüñ şeh-i
berf / Oldı her yirde sözi şu gibi
cārî **vü** revân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 26, Beyit 14).
[vü,]

Ḳande Fazlî **vü** senüñ mādihüñ
olmak ḳande / Sözlerinden
ğaraṣı ḥayr du‘ā ola hemân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 27). [vü,]

Ḥamdü-lillāh kim dem-i şādî **vü**
behcetdür bugün / Vaḳt-i ‘ıyş ü
rûz-ı şohbet devr-i ‘işretdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 1). [vü,]

İḳbāl zîb-i taḥtdur iclâl dürr-i tâc /
Ol taḥt ‘arş-pāye **vü** ol tâc

mihr-vār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 7). [vü,]

Sen tâca rağbet eyleme **vü** taḥta
meyl hîç / Zîrâ ki taḥt u tâc
çeker saña intizâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 28, Beyit 11).
[vü,]

Taḥt oldı ‘arş-sāye **vü** tâc oldı ‘arş-
sāy / Tâc oldı nām-dâr olup taḥt
iştiḥâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 21). [vü,]

Taḥtuñ sipihr ola **vü** tâcuñ ḥuceste
nehr / Olup cihānda tâc ile taḥt
ile kām-kār (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 28, Beyit 41). [vü,]

Berg ü bārını döküp yaḳdı **vü** yıḳdı
bāḡı / Sebzeyi bâda virüp
topraḡa şaldı semeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
4). [vü,]

Bülbülüñ şıklığı diñdi **vü** ḥuzûrı
uçdı / Gördi kim gül açılup
gözine girdi dikenî (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 30, Beyit 6).
[vü,]

Görse nûr-ı Şamed’i bilse cemālüñ
sırrın / Yıḳa rāhib şanemi **vü**
yaḳa müşrik semeni (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit
26). [vü,]

Mübeşşirân-ı sa‘âdet beşâret
eylediler / Ki irdi mevsim-i şādî
vü gitdi derd ü melâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
3). [vü,]

‘Alî şehâ **vü** Ebū Bekr şıḍḳ u
Aḥmed nām / Melik-ḥıṣâl ü
felek-iḳtidâr ü baḥr-nevâl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 8). [vü,]

Ne ben hemân ki bütün halk-ı
‘âlem eylerler / Du‘â-yı
devletüñi rûz u hefte **vü** meh ü
sâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
31, Beyit 24). [vü,]

Kemîne Fazlî-i bî-çâre **vü** du‘â-
gûnuñ / Du‘â durur ğarażı fî‘l-
kaduvvi ve‘l-âşâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 31, Beyit 29).
[vü,]

Bir kerem kânı **vü** luţf issidür ol ki
oldı bugün / ‘Adl ü dâd u
kerem ü cûd ile meşhûr-ı enam
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 12). [vü,]

Bülbülüñ şıklığı diñdi **vü** huzûrı
uçdı / Gördi kim gül açılup oldı
çemen hâr-istân (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 33, Beyit 8).
[vü,]

Qande Fazlî **vü** senüñ mādihüñ
olmağ kande / Sözlerinden
ġarabı hayr-du‘â ola hemân
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 40). [vü,]

Şîven-i cehl ile olur kişi denî **vü**
hasîs / Kemâl ü ‘ilm iledür
âdemî şeref ü ‘azîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
4). [vü,]

‘Ulûvv-i rif‘atı bâbında çerh-i dūn
dūnî / Seġā **vü** himmeti bâbında
kân u bahr-ı le‘îm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 19).
[vü,]

Sen ol kerîmsin el-ĥağ ki saña
hâşıldur / ‘Ulûm-ı nâfi‘a **vü**
hulğ-ı nîk ü luţf-ı ‘amîm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit
22). [vü,]

Müyesser ide müyessir budur
murādum kim / Cihānda

ni‘met-i ‘uzmā **vü** âġiretde
na‘îm (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 35). [vü,]

Esb-i maġşûdumı elümden alup /
İtdi dermân-de **vü** fütāde benî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt‘a 4,
Beyit 2). [vü,]

Denîler cümle andan yeg didiler /
Cihân içre eger a‘lā **vü** ednā
(Kara Fazlî Dîvânı, Kıt‘a 11,
Beyit 7). [vü,]

Baġt nā-hemvār u tālî‘ nā-müsā‘id
ten za‘îf / Yār bî-pervā **vü** dil
bî-şabr u ben ġāyet naġîf (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit
5). [vü,]

Hüsine beñzedemez dil gül-i
ġandānı anuñ / Zülfine sünbülü
vü ġaţţına reyġānı anuñ (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 15,
Beyit 7). [vü,]

Derdüñ ile ‘âlemüñ āvāre **vü**
rûsvāsıdur / Meh-cebînüm
nāzenînüm Muşli-i sîmîn-beden
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
18, Beyit 10). [vü,]

Bu süsenî ferrāce **vü** ol fistıķı atlas
/ Gey yaraşur el-ĥağ saña iy
gözleri nergis (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 20, Beyit 7).
[vü,]

Rûz-ı ‘îd irdi **vü** eyyām-ı bahār u
dem-i nûş / Sāķiyā töldura şol
ķan olacağı içelüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 23, Beyit 4).
[vü,]

Yürürüm vālîh ü āşûfte **vü** zār / Çü
Mecnûn Leyli’sinden ayru her
bār (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 25, Beyit 5). [vü,]

Vādi-i 'ışkuñda itdüm gözlerüm
yaşını nehr / Yār bildüm ben
seni **vü** mā-'adāyı derd ü qahr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes*
1, Beyit 4). [vü,]

Guşsa **vü** derd-ile pür-nemdür
nizāmî gözleri / Tıtalı gözde
makām ol qaşları nün ağzı mīm
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes*
1, Beyit 18). [vü,]

İy dil hezār derd ile kıl nāle **vü**
fiğān / İy göz firāk u hasret ile
demdür ağla kan (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 13).
[vü,]

Görüp Fazlî didi târîhin anuñ / Zihî
a'tā **vü** ni'met bârek-Allah sene
dokuzyüzellialtı (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Tarih 4, Beyit 7). [vü,]

Nāmı tutup cihānı bütün 'adl ü dād
ile / Cāndan muhibbi olmuş idi
pîrle **vü** cüvān (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
11). [vü,]

Derdā **vü** hasretā **vü** dirîgā hezār
āh / Kıydı o Şāha zulm ile bu
rûz-gār āh (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Terkib-bend 1, Beyit 17). [vü,]

Yansun belā **vü** hasret ile cümle
tağ u taş / Kılsun 'anā **vü** derd
ile dār u diyār āh (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
19). [vü,]

Yansun belā **vü** hasret ile cümle
tağ u taş / Kılsun 'anā **vü** derd
ile dār u diyār āh (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit
19). [vü,]

Ne gedā **vü** ne şāh u mîr qalır / Bir
durur 'ākıbet kamuya cihān
(*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-*
bend 2, Beyit 5). [vü,]

vü: "Ve" bağlacı.

Eger ki manşib-ı 'ālîde ola bir
nādān / Kelāmı herze **vü**
hezyān olursa da farazā (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4).
[vü,]

Saña şerîk olalı **vü** seni de fehm
eyler / Cihānda çok durur el-
hamd Fazliyā fużalā (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit
11). [vü,]

'Aceb mi bülbulüñ olsa görenler
gülşen-i hüsnuñ / Bahār
oldukça artar iy perî dîvāne **vü**
şeydā (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 12, Beyit 2). [vü,]

Bahār irdi **vü** gül geldi cihān reşk-i
bihişt oldı / Bugün uçmağuş
evşafını gel mürğ-ı çemenden
şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
71, Beyit 3). [vü,]

Yumup göz hürdan şüfî yudum el
āb-ı Kevşer'den / Şarāb-ı cān-
fezā **vü** dilber-i ra'nā baña
yegdür (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Gazel 83, Beyit 5). [vü,]

Gel 'ıyş idelüm gül gibi tenhāca
yigiticik / Zībāca **vü** ra'nāca **vü**
a'lāca yigiticik (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1).
[vü,]

Gel 'ıyş idelüm gül gibi tenhāca
yigiticik / Zībāca **vü** ra'nāca **vü**
a'lāca yigiticik (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1).
[vü,]

Kendüye senüñ sünnetüñi farz ide
her kim / Dünyāda **vü** 'uqbāda
dahı görmeye ol ğam (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit
7). [vü,]

O hücrede şütür üzre dür ola
çeşmüme reml / Be-hakk-ı
hücre **vü** üstür beriyye baħr-i
‘Aden (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 5, Beyit 34). [vü,]

O baħr-i remle sefer kılsa hücre-
keş şütürüm / Ola çü fülk baňa
hücre **vü** şütür yelken (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
35). [vü,]

Ne hücre **vü** ne şütür Hağ bilür ki
baňa olur / O hücre ħuld-i nişân
u şütür Burāk-ı sünen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
38). [vü,]

Çü hücre **vü** şütürün vaşfidur
müşerref ide / Bu hücre **vü**
şütürü iltifât-ı ehl-i fiṭen (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
57). [vü,]

Nedür bu zevk u şafâ **vü** nedür bu
hazz u ħuzûr / Bu ‘ıyşı var ise
bākî şanursın iy mağrur (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
1). [vü,]

Niçe bir cām-ı hevâ ile olup mest ü
ĥarâb / Olasın cehl ile üftâde
vü âlûde-i kil (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7). [vü,
]

Şâhid-i ĥüb durur ĥacle-i ma’nâda
süĥan / Aña ger vezn libâs ola
vü şan‘at zîver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 13).
[vü,]

İtse in‘âmla iĥsân aña şâh-ı ‘âlî /
Luṭf-ı ṭab‘ına delîl ola **vü**
fazlından eğer (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 15, Beyit 42).
[vü,]

Gîfî-güzâr u şâ‘ika-cünbiş felek-
reviş / Hâmûn-nevred ü bâdiye-

peymâ **vü** bād-pā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 22, Beyit 2).
[vü,]

Dilberüm hercâyi bağrum ĥün u
baĥtum ser-nigün / Dōstlar
fâriğ gönül bî-çâre **vü** cismüm
zebûn (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 3, Beyit 5). [vü,]

Fazlî işitdügünde didi du‘â **vü** târîĥ
/ İclâl ü ‘ömr bākî ‘ilm ü edeb
müyesser sene
dokuzyüzelliyedi (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 1, Beyit 7). [vü,]

Derdâ **vü** ĥasretâ **vü** dirîğâ hezâr
âĥ / Kıydı o Şâha zulm ile bu
rûz-gâr âĥ (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 17). [vü,]

vü: Ve, bağlama vavı, ve bağlacı.

Senden ayru gözlerüm yaşı durur
hem-dem baňa / Künc-i
miĥnetde belâ **vü** ģam durur
maĥrem baňa (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [vü,
]

vü: Atıf vavı.

Yegâne Ĥazret-i Sultân Selîm bin
Süleymân Ĥân / Kim oldur
şâĥlar içre ‘atâ **vü** cüd ile yektâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29,
Beyit 53). [vü,]

Rakîb-ile varup cân u ten olduñ /
Cefâ **vü** cevde şâĥib-fen olduñ
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
1, Beyit 5). [vü,]

Miĥnetüm çok râĥatum yok ģuşşâ
vü derdüm füzûn / Yâ İlâhî sen
ĥalâş it bu belâlardan beni

(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 6). [vü,]

Olmadum bir lahzâ derd ü guşsa **vü**
ğamdan beri / Görmedüm
yanımda bir dem ol vefâsız
dilberi (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 9). [vü,]

Yâri iy Fazlî görüp ağıyâr ile zâr
olmadın / Her zamân derd ü
belâ **vü** miñnete yâr olmadın
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
7, Beyit 9). [vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 6).
[vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 9).
[vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 9).
[vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 12).
[vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 12).
[vü,]

İy sîne nâr-ı zecr ü meşakkatde
turma yan / İy cân belâ **vü**
miñnet ile tenden ol revân
(Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes
2, Beyit 14). [vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 15).
[vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 15).
[vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 18).
[vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 18).
[vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 21).
[vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 21).
[vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 24).
[vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 24).
[vü,]

Ƙıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**

dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 27).
[vü,]

vü: Atıf vavı.

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 27).
[vü,]

vü: Atıf vavı.

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 3).
[vü,]

vü: Atıf vavı.

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 3).
[vü,]

vü: Atıf vavı.

Kıydı o nev-cüvâna meded rûz-gâr
hayf / Derdâ **vü** hasretâ **vü**
dirîgâ hezâr hayf (Kara Fazlî
Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 6).
[vü,]

vücüd: Beden.

Oldukça ‘adl-i ‘âm ile bünyân-ı
memleket / Ma‘mûr ola
vücûduñ ile hânedân-ı ‘adl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 32). [vücûduñ, -uñ]

vücüd: Beden gövde.

Hiss itmege **vücûdını** key tîz-bîn
gerek / Şöyle nañıfdür ki disem
yoğdur aşlı-vâr (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 25, Beyit 9).
[vücûdını, -ı, -n, -ı]

vücüd: Beden, cisim // varlık,
mevcudiyet.

Saña nisbet ne **vücûdı** var ola
a‘dânuñ / Şîr yanında ne deñlü
ola nîrû-yı şegâl (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 20, Beyit 38).
[vücûdı, -ı]

vücüd: (Âşığın) bedeni, cismi.

Ruğ-ı zerdüm ki yer yer nâhun-ı
ğamdan hırâş itdüm /
Vücûdum defterinden ‘âfiyet
harfin tırâş itdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1).
[vücûdum, -(u)m]

vücüd-: Beden gövde.

Çün aşluñ ‘İşğdur Fazlî қо мағв
itsün **vücûduñ** ‘ışğ / Bilürsin
‘âkıbet eşyâ’ yine aşlına
râci‘dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 7). [vücûduñ, -
(u)ñ]

vücûda gel: Yaratılma, var edilme,
vücûda getirilme.

Muñaldür ki seni vaşf idem kemâ-
hiye ben / Vücûda gelse eger
dünyede her emr-i muñâl (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
26). [vücûda gel, -se]

vücūd-ı pāk: Temiz varlık, temiz vücut.

Derdā vü hasretā vü dirīgā ki zulm ile / Kıydı vücūd-ı pākuña eşrār Yā Hüseyñ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12). [vücūd-ı pāk, -u, -ñ, -a]

Kāh-ı sürür iken yirini hāk-ı ğam kılp / Kılduñ vücūd-ı pākını kahr ile hāk-sār (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 7). [vücūd-ı pāk, -ın, -ı]

vücūd-ı şerîf: Şerefli, mübarek vücut.

Yirde yatdukça ol vücūd-ı şerîf / Pādişāh-ı zemāne şağ olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 67). [vücūd-ı şerîf,]

vuhûş: Yabanî, vahşi hayvanlar.

Revā mı ğaflet ile sen uyursın iy âdem / Gice şabāha deġin zıkr ider vuhûş u tıyūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13). [vuhûş,]

vuşlat: Kavuşma, buluşma.

Geydürüp iħrām-ı in‘āminı idüp iħtirām / Virdi her nā-maħreme vuşlat ħarîminde maķām (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 9). [vuşlat,]

vuslat: Kavuşma, ulaşma.

Lîk sen bulmaġa maţlûb-ı ħaķîķiye vişāl / Niçe esbāb gerek kim

ola vuşlat ħāşıl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13). [vuşlat,]

vuşlat: Kavuşma, birleşme.

Her ne dem Fazlî cemālūñ görse ister vuşlatuñ / Kim seħer vaķtinde dirler müstecāb olur du‘ā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [vuşlatuñ, -uñ]

vuşlat ol: Kavuşmak, ulaşmak.

Olmadı vuşlat müyesser kūy-ı şādiden baña / Kaşr-ı ġamda sākın-i künc-i melāletdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 27). [vuşlat ol, -ma, -dı]

vuşlat-ı cānān: Sevgilinin vuslatı, sevgiliye kavuşma.

İster-iseñ vuşlat-ı cānān dilā / ‘āşık-ı ser-bāz olup it cān fedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [vuşlat-ı cānān,]

vuşul: Ulaşma, varma, yetişme.

Maķşūd menziline dilerseñ göñül vüşul / Pāy-ı ‘azîmeti yûri rāh-ı şevāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [vüşul,]

Y

yā: Arap alfabesindeki "Ya" harfi.

Şadā-yı nāy-ı tîrûñ iy kaşı **yā** istimā' eyler / Anuñ-çün Mevlevî mānend naḥṣîrûñ semā' eyler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [yā,]

Nîze gibi ser-keş olma tîz olup şemşîr-veş / **Yā** gibi ehl-i tevāzu' müstaḥîm ol tîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [yā,]

yā: "Ey, hey" anlamlarında bir seslenme sözü.

Derd tûmārıdır okuñ neyse yazu görelüm / Gönder anı iy kaşı **yā** dil bu şeb mihmān okur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [yā,]

yā: "Ya ... ya ..." bağlacı.

Ne yirde ki Mecnûn u Leylî dinür / Kifāyetdür ol **ya** baña **ya** saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [ya,]

Ne yirde ki Mecnûn u Leylî dinür / Kifāyetdür ol **ya** baña **ya** saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [ya,]

yā: "Ey!" anlamında bir seslenme sözü.

Ḳāmet-i bālāsı üzre 'arîz-ı sîmîn yār / Serv üzre yāsemendür **yā** semender gūyiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [yā,]

Ya envā'-ı nefāyis bişmege ol 'arş-ı şāhîde / Yedi çerḥi kazandır maṭbahında günbed-i ḥaḍrā (Kara

Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 18). [ya,]

yā: "Ey!" anlamında bir seslenme edatı.

Ḥûb-rûlar arasında bir güzel cānānesin / Bilmezem ḥûr u perî mi **ya** melek cānā nesin (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 7). [ya,]

yā: " Ey!" anlamında bir seslenme sözü.

Şanma dehrûñ zāhidā biz ḳurı gāvğāsındayuz / **Yā** senûñ gibi hemān dūnyā temennāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1). [yā,]

Yā meger āyine-i çerḥde oldı zāhir / 'Aks-i na'l-i süm-i esb-i şeh-i Cemşîd-iḳbāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 22). [yā,]

Yā herbiri meger ki remed dīde dīdedür / Ḳanlar döker çü dīde-i 'uşşāḳ-ı eşk-bār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 14). [yā,]

Hezārān şîve ile **yā** ḥabîbî / Alup göñlümi redd itdûñ ğarîbi (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 3). [yā,]

Çeşmüm nice bir derd ü firāk ile ter olsun / Hicr ile **ya** göñlüm nice zîr ü zeber olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 1). [ya,]

yā: " Ey!" anlamında bir seslenme sözü (Rab).

Bir dem olmaz dehr-i dūnuñ inkisārından cüdā / Kimse **yā** Rab olmasun yār u diyārından cüdā (Kara

Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2). [yā,]

Bu iki miḥnet benüm ḥālüm diger-gün eyledi / Kimse **yā** Rab olmasun yār u diyārından cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4). [yā,]*

Luṭfuña qaldı benüm aḥvālüm ancak bā-laṭîf / Kimse **yā** Rab olmasun yār u diyārından cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6). [yā,]*

Şeş cihātum aldı miḥnet kıldı ara yirde ben / Kimse **yā** Rab olmasun yār u diyārından cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8). [yā,]*

Şafḥa-i gerdüna bu mışrā'ı yazdum āh ile / Kimse **yā** Rab olmasun yār u diyārından cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10). [yā,]*

Cānuma sır eyledi cev̄r ü cefālardan beni / **Yā** İlāhî sen ḥalāş it bu belālardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 2). [yā,]*

Rüz u şeb miḥnetdeyüm bir lahza rāḥat görmedüm / **Yā** İlāhî sen ḥalāş it bu belālardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 4). [yā,]*

Miḥnetüm çok rāḥatum yok guşsa vü derdüm füzün / **Yā** İlāhî sen ḥalāş it bu belālardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 6). [yā,]*

Ḥaşılı oldum kanı cānuma geçdi intizār / **Yā** İlāhî sen ḥalāş it bu belālardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 8). [yā,]*

Fazliyā ayakda qaldum virmedi el devletüm / **Yā** İlāhî sen ḥalāş it bu belālardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 10). [yā,]*

yā çek: *Yay çekmek.*

Yā çekerken yār elinde bir leṭāfet gördi kim / Qaldı engüştinde çeşmüm lā'lden zih-gîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [yā çek, -er, -ken]*

yā hū: *Ey Allah'ım!*

Çünkü bezm ehline qan yutdurmaq oldı ḥū saña / Ben daḥı sākî götürdüm ayağı **yā hū** saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [yā hū,]*

yā hüseyin: *Ey Hz. Hüseyin.*

İy kâşif-i ḥakāyık-ı esrār **Yā Hüseyin** / V'ey vākıf-ı dakāyık-ı eṭvār **Yā Hüseyin** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1). [yā hüseyin,]*

İy kâşif-i ḥakāyık-ı esrār **Yā Hüseyin** / V'ey vākıf-ı dakāyık-ı eṭvār **Yā Hüseyin** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1). [yā hüseyin,]*

İy ihtiyār-ı zümre-i evlād-ı Ḥaydarī / V'ey fahr-i Āl-i Aḥmed-i Muḥtār **Yā Hüseyin** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2). [yā hüseyin,]*

İrdi cihāna pertev-i ḥüsnüñle rüşenā / İy vech-i pākı maṭla'-ı envār **Yā Hüseyin** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3). [yā hüseyin,]*

Nuṭkuñdan oldı 'āleme rüşen kelām-ı Ḥaḳ / İy rāz-dār-ı Ḥaydar-i Kerrār **Yā Hüseyin** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 4). [yā hüseyin,]*

İtdi zuhūr şüret-i pākuñda fazl-ı Ḥaḳ / 'Arz eyledüñ cihāna çü dîdār **Yā**

Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [*yā hüseyn,]*

Câm-ı lebûñden içdi ene'l-Hak
şarâbını / Manşûr ki oldı cāni-i ser-dâr
Yâ Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [*yā hüseyn,]*

İkrârumuz budur ki odur münkir-i
Hudâ / Her kim ki eyledi saña inkâr
Yâ Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7*). [*yā hüseyn,]*

Bend itdi gerden-i dile tavk-ı
muhabbetüñ / Kaṭ' itdi her 'alākayı
ahrâr **Yâ Hüseyn** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8*). [*yā hüseyn,]*

İmân getürdi hubbûñe bel bağladı
senüñ / Her kim Hudâ'ya eyledi ikrâr
Yâ Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9*). [*yā hüseyn,]*

Halk-ı cihânı eyledi âzâr Hakḳ'ı hem /
Her kim ki eyledi seni âzâr **Yâ Hüseyn**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10*). [*yā hüseyn,]*

Bilem ki nice çekdi saña tîg-ı kîne /
Mervân-ı ḥar Yezîd-i sitem-kâr **Yâ Hüseyn**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11*). [*yā hüseyn,]*

Derdâ vü ḥasretâ vü dirîgâ ki zulm ile /
Kıydı vücûd-ı pâkuña eşrâr **Yâ Hüseyn**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12*). [*yā hüseyn,]*

Zulm ile dökdi hâke nidem hûn-ı
pâkuñı / Bir kaç ḥabîs ü mühmil ü
murdâr **Yâ Hüseyn** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 13*). [*yā hüseyn,]*

Her gice mâtemüñde revâ kanlar ağlasa
/ Tâ şubḥ olunca dîde-i bîdâr **Yâ**

Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14*). [*yā hüseyn,]*

Çâk eyleyüp yaḳasını nâlisler eylesün /
Her kim ki ola mü'min ü din-dâr **Yâ Hüseyn**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 15*). [*yā hüseyn,]*

Geysün kebûd ḥaşre degin mâtemüñ
tutup / Olup ğam ile çerḥ nigû-sâr **Yâ Hüseyn**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 16*). [*yā hüseyn,]*

Şubḥ eylesün yaḳasını şevküñ eliyle
çâk / Mihrüñde şıdkın eyleyüp izhâr
Yâ Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 17*). [*yā hüseyn,]*

Yaḳsun derûnın âteş-i hicrûñle mihr ü
mâh / Girsün semâ'a seb'a-i seyyâr **Yâ Hüseyn**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18*). [*yā hüseyn,]*

Derd ile ra'd perde-i eflâkı çâk idüp /
İtsün hezâr na're olup zâr **Yâ Hüseyn**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 19*). [*yā hüseyn,]*

Hicr ile giryeler kıluben katre katre yaş
/ Döksün gözinden ebr-i güher-bâr **Yâ Hüseyn**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 20*). [*yā hüseyn,]*

Gün toğmasun başına daḥı rûz-ı
rüşenüñ / Kalsun bu mâtem ile şeb-i târ
Yâ Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21*). [*yā hüseyn,]*

Bağrını tîg-ı ḥasret ile hûn idüp şafaḳ /
Yaḳsun derûnına ğam ile nâr **Yâ Hüseyn**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22*). [*yā hüseyn,]*

Derd ile sînesini zemîn çâk çâk idüp /
İtsün cihâna varını işâr **Yâ Hüseyn**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23*). [*yā hüseyn,]*

Cüş u hurüş idüp bu hevâ ile baħr-vār /
Dögsün başını taşlara enhār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24). [yā hüseyn,]

Bu mâtem ile bâda virüp berg ü bārını /
Artukda gülmesün gül-i gülzār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25). [yā hüseyn,]

Bülbül hezār nâle ile rāhat olmasun /
Bālîn ü pisterini idüp hār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 26). [yā hüseyn,]

Bağrına dāğ-ı hasret urup lāleler kamu /
Yaksun başına âteşi küh-sār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 27). [yā hüseyn,]

Süsen bu hasret ile düşüp hancer-i
ğama / Yumsun gözini nergis-i bîmār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 28). [yā hüseyn,]

Qaddini hasret ile benefşe ham eyleyüp /
Yolsun saçını sünbül-i pür-tār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 29). [yā hüseyn,]

Qan aqlasun bu mâteme derd ile cinn ü
ins / Yansun bu derde mü'min ü küffār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30). [yā hüseyn,]

Mervân-ı har Yezîd-i la'în şerr-i
kāfirün / La'netler ola cānına her bār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 31). [yā hüseyn,]

Her kim k'aña muħibb ü mu'în ola
hasre dek / Cānına ola la'net-i bisyār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 32). [yā hüseyn,]

Ceddün haķı ki cümle Ben-i Ādem içre
ol / Oldı Hābîb-i Hāzret-i Dādār **Yā**

Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 33). [yā hüseyn,]

Hem vālid-i kerîmün olan Murtaẓā
haķı / K'oldur emîn-i gevher-i esrār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 34). [yā hüseyn,]

Ümm'ün haķı ki şüret-i 'ismetde ol
durur / Ümmü'l-kitāba mazhar-ı āşār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 35). [yā hüseyn,]

Āh-ı büzürg-vāruñ olan muķtedā haķı /
Ya'nî Hasan emîr-i cihān-dār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 36). [yā hüseyn,]

Zātuñ haķı ki mefhar-ı evlād u āl olup /
Olduñ gürüh-ı ümmete ser-dār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 37). [yā hüseyn,]

Zeyne'l-'ibād haķķı ki oldur kemāl ile
/ Dürc-i vücūduña dür-i şeh-vār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 38). [yā hüseyn,]

Evlād-ı pākuñ içre anuñ haķķı kim
odur / Bākır Muhammed ol ser ü sālār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 39). [yā hüseyn,]

Şādık haķı ki şıdk ile mānend-i şubh
odur / Şems-i cemāl-i Hāķķ'a nümū-
dār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 40). [yā hüseyn,]

Anuñ haķı ki Mūsi-i Kāzım dinür aña /
Ā'nî emîr-i zümre-i ebrār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 41). [yā hüseyn,]

Daħı Rızā Taķı vü Naķı 'Askerî haķı /
Kim oldı her biri ser-i ahyār **Yā Hüseyn** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 42). [yā hüseyn,]

Mehdî hâkı ki hâdi-i âhir-zemân olup /
Sırr-ı hâkıkatı ider izhâr **Yâ Hüseyn**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 43). [yâ hüseyn,]

Hubbuñla kalb-i Fazlî'yi şol resme
eyle pür / Kim şıgmaya derûnına ağıyar
Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 44). [yâ hüseyn,]

Her şubh u şâm vird-i zebân eyleyüp
müdâm / Nâm-ı şerîfün eyleye tekrâr
Yâ Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 45). [yâ hüseyn,]

yâ ilâhî: Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.

Yâ İlâhî ne tırfa hâl oldu / Ki katı
mücib-i melâl oldu (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 31). [yâ ilâhî,]

yâ ilâhî: Ey Allah'ım! (duaya başlama sözü).

Yâ İlâhî sen 'inâyet kıl aña 'ömr-i tavîl
/ Devlet ü ikbâl ü iclâl ile olsun nâm-
ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 24). [yâ ilâhî,]

yâ ilâhî: Ey Allah'ım!

Cânum al sevdâ-yı küfr-i kâkülünde ol
bütüñ / **Yâ İlâhî** eyleme şoñ demde
îmândan cüdâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [yâ ilâhî,]

yâ kıl: Yay haline getirmek.

Her kaçan dil yâ kılup kıddini âhın tîr
ider / Dest-i miñnetde belâ âhûların
naççîr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [yâ kıl, -up]

yâ men lehu yesebbihu mâ fissemâ'î emâ fil'ârdi bit'tadarru' fis'subhi vel mesâ: Sabah akşam yeryüzü ve gökyüzünde bulunan herkes yalvararak seni anıyor (tesbih ediyor)..

Yâ men lehu yesebbihu mâ fissemâ'î emâ / Fil'ârdi bit'tadarru' fis'subhi vel mesâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [yâ men lehu yesebbihu mâ fissemâ'î emâ fil'ârdi bit'tadarru' fis'subhi vel mesâ,]

yâ mu'în: Ey yardım eden, herkesin yardımcısı olan Allah!.

Âmîn **Yâ Mu'în** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 35). [yâ mu'în,]

yâ nice: Nasıl 2. Hiç mümkün mü?

Sen ol kerîmsin k'acıcağ cüd süfresin /
Her bî-nevâya senden irer **yâ nice** nevâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12). [yâ nice,]

yâ rab: Ya Rab.

Ben fakîre bilmezem **yâ Rab** niçün
kıldı harâm / Ol saḥâvet menba'ı kim
adı Muşlî Şâh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 10). [yâ rab,]

Bize **yâ Rab** bu ne muşîbetdür / Ne
belâdur 'aceb ne ḥâletdür (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 21). [yâ rab,]

yâ rab: Ey rabbim.

Gül-sitân-ı mekremetde bir dıraḥt-ı
tâzedür / Dâyimâ olsun nihâl-i 'ömrî

Yā Rab taze vü ter (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 9). [yā rab,]

Ne şîrin kâr olur **yā Rab** o şekker işleri k'anda / Girüp şüretlere 'arz eyledi biñ hey'et-i zîbâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 25). [yā rab,]

Çün nâmidur Muhammed **yā Rab** be-
hakk-ı Aḥmed / Maḥmūd 'ākıbet kıl
olsun cihāna server (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4). [yā rab,]

Aña **yā Rab** cinān turağ olsun /
Meskeni gülsitān u bāğ olsun (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 61). [yā rab,]

yā rab: Ey Rabbim.

Eylerüm bir cām-ile biñ guşsa derdine
'ilâc / Bilmezem **yā Rab** ne ḥikmetdür
bu ḥazıklık baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [yā rab,]

yā rab: Ey Rabb'im, Ey Allah'im!.

Naqşı **yā Rab** ol büt-i ḥübuñ niçe zîbâ
olur / Her feni yazmaḡda 'âciz ḡaldılar
naqqāşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4). [yā rab,]

yā rabb: Ey Rabbim.

Göster bize **yā Rabb** cemālin
Ramazān'ıñ / Seyr eyleyelüm ḡaşı
hilālin Ramazān'ıñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 1). [yā rabb,]

'Ālem saña **yā Rabb** güneş gibi
'ıyāndur / Kıl rûzî-i şeb 'îd-i vişālin
Ramazān'ıñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 4). [yā rabb,]

Kıl ḡvān-ı vişālin baña **yā Rabb**
ḡavāle / Kıl rûzî-i şeb 'îd-i vişālin
Ramazān'ıñ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 6). [yā rabb,]

Bir şeb beni **yā Rabb** o meh-i bedre
irişdür / Ayaḡda ḡoma al elümi şadre
irişdür (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 7). [yā rabb,]

yā şāhibe'l-'azîmeti: Ey ululuk ve
yücelik sahibi.

Yā şāhibe'l-'azîmeti yā seyyide'l-verā
/ Ente'l-lezî tevahḡadü bi'l-cüd ve's-
seḡā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1). [yā şāhibe'l-'azîmeti,]

yā seyyide'l-verā: Ey öte tarafın,
mananın efendisi.

Yā şāhibe'l-'azîmeti **yā seyyide'l-verā**
/ Ente'l-lezî tevahḡadü bi'l-cüd ve's-
seḡā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1). [yā seyyide'l-verā,]

yaban: Başka, yabancı. 2. Uzak.

Her ārāda bulunur ol cihān-ārāyı
bilmezler / **Yabanlarda** arar ḡalk-ı
cihān arayıbilmezler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [yabanlarda, -lar, -da]

yād: Anma, hatır.

Gül-zāra varsam ol ḡalem ü tîḡ **yādına**
/ Çeşmüme ḡvāb olur ḡalem ü tîḡ-ı tîz
ḡār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 33). [yādına, -ı, -n, -a]

yād: Anma, hatırlama, anı.

Yâri kılduñ zulm-ile ben bendeden **yâd**
iy felek / İtmedüñ vaşl ile bir dem
hurrem ü şâd iy felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 1*). [yâd,]

yâd: Anma, hatırlama.

‘Aql u şabrum âh kim **yâd** oldu benden
döstlar / Oldı her **yâd** ile tâ ol şâh-ı
hübân âşinâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*). [yâd,]

yâd: Hatır, anı.

Câme-i şâfi çıkarup teni ‘üryan idelüm
/ Göz yaşın lâ‘l-i lebi **yâdına** efşân
idelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 13*). [yâdına, -ın, -a]

yâd: Anı, hatıra.

Câm-ı la‘lûñ **yâdına** ‘âlemde görse
‘âlimüm / Bezm-i şevk ü zevkde reşk
eyler-idi Cem baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [yâdına, -ın, -a]

Çıkısa kıddüñ **yâdına** âhum elif-veş
toğrulup / Āsmân-ı atlas aña başı üzre
yir ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [yâdına, -ın, -a]

yâd: Anma.

Fazlî’yi **yâd** eyleme **yâd** ile lutf it iy
kamer / Çünkü olur zerreye hurşîd-i
rahşân âşinâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [yâd,]

yâd: Hatır, hürmet, ... için.

İy sözüñ na‘-ı zemînde âb-ı Hızır’ı itdi
mât / V’ey lebüñ **yâdına** ‘İşî gögde

kesb eyler hayât (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1*). [yâdına, -ı, -n, -a]

yâd: Hatırlama, anma, hatıra.

Baňa küyuñ iti ağyardan biñ kerre
â‘lâdur / Hezârân **yâddan** ğurbetde bir
hoş âşnâ yegdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3*). [yâddan, -dan]

yâd eyle: Hatırlamak, anmak.

Fazlî’yi yâd eyleme yâd ile lutf it iy
kamer / Çünkü olur zerreye hurşîd-i
rahşân âşinâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [yâd eyle, -me]

İy kerem-kânı mürüvvet ma‘deni lutf
issi şâh / Ben kuluñ **yâd eyle** lutf it
semme-i ihsân ile (*Kara Fazlî Dîvânı, Kit’a 2, Beyit 1*). [yâd eyle,]

Fazlî’yi yad eyleyüp ağyârı yâd eyler o
şâh / Sevmişem bir şâh-ı hüsn adı
Süleymân Bâli’dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 14*). [yâd eyle, -r]

yâd eyle: Hatırlamak, anmak.

Fazlî’yi yad eyleyüp ağyârı yâd eyler o
şâh / Sevmişem bir şâh-ı hüsn adı
Süleymân Bâli’dür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 14*). [yad eyle, -y, -üp]

yâd id: Hatırlamak, anmak.

Bezm-i gamda her kaçan dil cām-ı
lâ‘lin yâd ider / Çeng olur kıddüm
benüm dil ney gibi feryâd ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 11*). [yâd id, -er]

yād id: *Hatırlamak.*

Varayın ruḥ koyayın ol şehe kim / Yād ider her zamān ‘aṭāde beni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 3*). [*yād id, -er*]

yād it: *Hatırlamak, anmak, bahsetmek.*

Ḥak olupdur cism-i ḥākı derd ü ğamdan sāḳiyā / Cür‘a-i cān-baḥs ile **yād it** keremden sāḳiyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1*). [*yād it,]*

Şol kadar ḳan ağladum bir cür‘adan yād itmedüñ / Nemden incindin ‘aceb bilsem ki nemden sāḳiyā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4*). [*yād it, -me, -dii, -n*]

Şāḥā ḳadīmī saña ḳul olanları yād itmeyüp / Gel āşinālık eyleme bîġāneden bîġāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4*). [*yād it, -me, -y, -üp*]

Ruḥsārı yiter yārüñ ‘uşşāḳa gül-i aḥmer / Berḳ-i güli yād itme bülbul varaḳ-ı diger (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1*). [*yād it, -me*]

yād itme: *Hatırlamak, anmak.*

İrgürüp birgün murāduma beni şād itmedüñ / Bir nefes zevḳ ü şafādan ḥāṭırum yād itmedüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 5*). [*yād itme, -dii, -ñ*]

Zulm idersin her zamān bir gün daḥı yād itmedün / Hey ne zālimsin elüñden dād u feryād iy felek (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 6*). [*yād itme, -dii, -n*]

yād ol: *Yabancı kalmak.*

‘Aḳl u şabr u cān u dil yād oldu benden ḥasretā / Mümkin olmadı senüñle bir dem olmak āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 12, Beyit 7*). [*yād ol, -dı*]

yād ol: *Yabancı olmak; yakınlık kuramamak, ayrı düşmek.*

‘Aḳl u şabrum āḥ kim yād oldu benden dōstlar / Oldı her yād ile tā ol şāḥ-ı ḥübān āşinā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*). [*yād ol, -dı*]

yāda: *Ya da, veya (bağlama edatı).*

Fazliyā çün dem urur lâ‘l-i leb-i sāḳiden / **Yāda** virürse n’ola ḥāṭır-ı yārāne şafā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 7*). [*yāda,]*

yād-gār: *Hatıra.*

Tîġ-ı zebānı çekdi ğazel tarzına ḳalem / Tā kim ola bu tîġ u ḳalem-i dehre **yād-gār** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 28*). [*yād-gār,]*

yād-ı fenā: *Yokluğu hatırlama.*

Yād-ı fenā ile yele vardı ḳarār āḥ / Toldı belā vü derd ile dār u diyār āḥ (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 23*). [*yād-ı fenā,]*

yād-ı ruhsār: *Yanağını hatırlama.*

Ṭaġa düşsem yād-ı ruḥsāruñla eşkümden benüm / Ṭaġ rāġ u rāġ bāġ u bāġ pür ezhār olur (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Gazel 147, Beyit 1). [yād-ı ruhsār, -uñ, -la]

yādigār: 1. armağan, hediye 2. hatıra.

Zencīr-i zülfüñ Fazlī'ye Mecnūn'dan irdi **yādigār** / Bu silsile gelmiş durur dīvāneden dīvāneye (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 135, Beyit 6). [yādigār,]

yādigār: Armağan, hediye.

Görenler Zātiyā cānlar virür bir **yādigār** aldum (Kara Fazlī Dīvānı, Muhammes 3, Beyit 13). [yādigār,]

yādına düş: Hatırlamak, aklına gelmek.

Leblerüñ yādına 'ālem şöyle düşdi bādeye / Sākiyā çeşmüñ gibi her gūşede biñ var mest (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 2). [yādına düş, -di]

yağ: (Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.

Zülfüñ-içün āh idersem eşk-i bī-pāyān **yağar** / Bād-ı mağrib eşse zīrā hükmdür bārān **yağar** (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 59, Beyit 1). [yağar, -ar]

Seyle virdi hūn-ı 'āşık kūyuñı şol resme kim / Dir görenler ne 'alāmetdür ki gögden kan **yağar** (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 59, Beyit 2). [yağar, -ar]

Dil 'aceb mi sen lebi cān-bahşa 'İsī'dür disem / Ağız açsañ güft ü gūya

leblerüñden cān **yağar** (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 59, Beyit 3). [yağar, -ar]

Ağlasam āh eylesem gördükçe ruhsāruñ n'ola / Nev-bahār eyyāmı ekşer bād olur bārān **yağar** (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 59, Beyit 5). [yağar, -ar]

Her kaçan dendān u lā'lüñ vaşfin itmek istesem / Ebr-i nīsān gibi hālūmden dūr ü mercān **yağar** (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 59, Beyit 6). [yağar, -ar]

Dir şerār-ı āhumı iy Fazlī kūyuñda gören / Ne günāh itdūñ ki gögden āteş-i sūzān **yağar** (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 59, Beyit 7). [yağar, -ar]

yağ: Yağmak. 2. Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Zülfüñ-içün āh idersem eşk-i bī-pāyān **yağar** / Bād-ı mağrib eşse zīrā hükmdür bārān **yağar** (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 59, Beyit 1). [yağar, -ar]

yağ: Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Berķ-veş yalıñ kılıçlar şakiyup mānend-i ra'd / Na're urdı gāziyān **yağdı** o dem bārān-ı feth (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 18). [yağdı, -dı]

yağ: Yağmak 2. Yoğun şekilde atılmak.

Bāğ-ı cān hurrem olur bārān rahmetdür baña / Sīneme kim gamze-i dil-dārdan peykān **yağar** (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 59, Beyit 4). [yağar, -ar]

yağır: *Yük ve binek hayvanlarının sırtında eyer ve semerin açtığı yara.*

Şırtında şan **yağırlarıdır** taze taze gül
/ Her lahza büy-ı mevt gelür andan
âşikâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 12). [yağırlarıdır, -ları, -dur]

yağır ol: *Omuzda bulunan yaralar olmak.*

Revzenler oldu kaşır-ı vücūdında her
yağır / Kılmağa şâh-ı rûhı ‘adem
bâğına güzâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 13). [yağır ol, -dı]

yağmā: *1. Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.*

Kirpiklerinüñ ‘askerini dizdi bir yire /
Buyurdi Fazlî cānuma **yağmā**
haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [yağmā,]

yağma eyle: *Yağma etmek: (Bir yerdeki malları) Zor kullanarak ele geçirmek, alıp gitmek.*

‘âşıklarūñ eyler şanemā ‘aqlını yağma /
Bu hüsn ile bu kâmet ü bu şekl ü bu
sīmā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1). [yağma eyle, -r]

yahşı: *Güzel, iyi, hoş.*

Bizi ol **yahşı** begden ayırduñ / Hey ne
yavuz yaman imişsin sen (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 54). [yahşı,]

yahud: *Daha doğrusu.*

Kadırgalar çatıldı birbirine od saçup
yir yir / Cihân deryâ-yı âteş oldu
âteşden **yahūd** deryâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 45). [yahūd,]

yahud: *"Yahut" bağlacı.*

Aldı destine **yahūd** hāme-i zer tîr-i
debîr / Yazmağa bu ğazeli şafha-i
dehre fi'l-hāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 13). [yahūd,]

yak-: *Ateşe vermek.*

Yakup pāpāslar yir yir ser-ā-ser nār u
nūr oldu / Olup rüşen bil İslām ehli
yandı havf ile tersā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 43). [yakup, -up]

yak: *Ateşe vermek, acıtmak.*

Güyyiā şem‘-i dili **yakmağa** bir
âteşdür / Fazliyā şerh ideli hālet-i ‘İşkī
ġazelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [yakmağa, -mak, -a]

Bağrını tîğ-ı hasret ile hūn idüp şafağ /
Yakşun derūnına ġam ile nār Yā
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22). [yakşun, -sun]

Bağrına dāğ-ı hasret urup lāleler kamu
/ **Yakşun** başına âteşi küh-sār Yā
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 27). [yakşun, -sun]

Āb vaşlıyla kılmaya teskîn / **Yağa** nār-ı
firāk cānını (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 10, Beyit 2). [yağa, -a]

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

Yakşun derūnıñ âteş-i hicrūñle mihr ü
māh / Girsün semā‘a seb‘a-i seyyār Yā

Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18). [yakşun, -sun]

Şöyle şevk olsa gerek âteş işinden giceler / Ki **yağa** giceligin şevkle ba' bî yârân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 27). [yağa, -a]

Getürüp ortaya pāpāsları ger **yağalar** / Nār u nūr ola yanınca olara vird-i zebān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 29). [yağalar, -lar, -a]

Görse nūr-ı Şamed'i bilse cemālūñ sırrın / Yıka rāhib şanemi vü **yağa** müşrik semeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 26). [yağa, -a]

yak: Ateş durumuna geçmek, tutuşturmak.

Pey it hevā şütürin nefis hücresin oda **yağ** / Ki mestdür şütür ü hücre cāy-ı şūr u fiten (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [yağ,]

Bāğbānā bize ol qadd ü bu 'arız besdür / Oda **yağ** serv-i revānı şuya şal yāsemeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 25). [yağ,]

Berg ü bārını döküp **yağdı** vü yıkdı bāğı / Sebzeyi bāda virüp toprağa şaldı semeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 4). [yağdı, -dı]

yak: Ateşe vermek, tutuşturmak.

Yağdı qalbinde şitā anuñ içün âteş-gīn / Şovısa gönli cihānuñ n'ola andan her an (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 3). [yağdı, -dı]

yak: Yanmasını sağlamak ll Gönli

tutuşturmak, gönülde meydana gelen hasetten dolayı ıstırap çektirmek.

Milket-i diller **yağıldı** zulm ile / Zūlm-ı bî-hād hān elinden el-ğıyās (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5). [yağıldı, -ıl, -dı]

yak: (aşk ateşiyle) yakmak.

Bülenddür ne tereddüd merātib-i şu 'arā / Velī derūnumı **yağdı** denā' at-i şürekā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [yağdı, -dı]

yak: Acı vermek, ıstırap çektirmek.

Şem'-veş **yağdı** derūnum Fazliyā / Sīne-i sūzān elinden el-ğıyās (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7). [yağdı, -dı]

yaka: Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.

Beni bu gam **yağasın** serveri pehlūya çeker / Her qabā zīver ü zer gösterüp ol sīm-teni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 30). [yağasın, -s, -ın]

Hān-kāh-ı şīven ü eyvān-ı mātem şandılar / Dest-i kahr ile **yağasın** çekdiler çāk itdiler (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 8). [yağasın, -s, -ın]

yaka: Elbisenin boynu örtecek yeri.

Şubh eylesün **yağasını** şevkūñ eliyle çāk / Mihrūñde şıdkın eyleyüp izhār Yā Hüseyin (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 17). [yağasını, -sı, -n, -ı]

yaka: Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve boynu örtecek yeri.

Şabrum **yaqasın** çāk ider isem n'ola her gāh / El irmedi dāmān-ı vişāline anuñ āh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 1). [yaqasın, -sı, -n]

yaqasını çāk eyle: Yaka yırtmak, üzüntüyle gömleğin yakasını parçalamak.

Çāk eyleyüp yaqasını nālîslar eylesün / Her kim ki ola mü'min ü din-dār Yā Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 15). [yaqasını çāk eyle, -y, -üp]

yaqasuz ko: Çılgın, serseri, avare haline getirmek, Divâne etmek.

Derdā ki qodı ben kılın iy Fazlî yaqasuz / Āvāreler aparası çık Derzi Memî Şāh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 10). [yaqasuz ko, -dı]

yaqıcı: Yakan 2. sevmek bağlamında gönlü aşk ile tutuşturan.

Bir yürekler **yaqıcı** hūbdur anda 'asel / İçmeyen şerbetini eylemez anı iz'ân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 21). [yaqıcı,]

yaqıl: Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.

Telh itdi meclisi qo **yaqılsun** raqīb-i hār / Billāh sākiyā tölular şun şarāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3). [yaqılsun, -sun]

Ser-ā-ser sūz u hāl olmak gerek iy Fazlî eş'āruñ / Ki yanup **yaqıla** der-gāh anuñla okuyan 'āşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [yaqıla, -a]

İñlemez devründe bir kimse meger meclisde 'ūd / Kimseden yanup **yaqılmaz** kimse lîk āteşde 'ūd (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 16). [yaqılmaz, -maz]

yaqîn ol: Yanında olmak, yaklaşmak.

Şöyle hayrânlar olmuşuz ki bugün / Geçmege kendümüzden oldı yaqîn (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1). [yaqîn ol, -dı]

yaqma: Ateşe vermek, yok etmek.

Cân u dil pervānesini **yaqmağa** zülf-i dü-tā / Dāmeniyle āteş-i ruhsārına eyler hevā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [yaqmağa, -ğ, -a]

'āşık dil ü cān şaklamak cānāneden cānāneye / **Yaqmağa** şem'e bāl ü per pervāneden pervāneye (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [yaqmağa, -ğ, -a]

yaqmaz: Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak. 2. Güçlü sevgi uyandırmak.

İrişdi çāk semāya āsümānîler 'acebdür ger / Hürüs-ı 'arşı **yaqmaz-ise** anuñ nār-ı sūzānı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 31). [yaqmaz-ise, -i, -se]

ya'kūb ol: Hz. Yakup olmak.

O Yūsuf-ruḥdan ayru Fazlî'yem ben /
Çü Ya'kûb oldu Beytül-hüzn mesken
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 9). [ya'kûb ol, -dı]

yakup yık: Çok büyük zarar vermek,
harap etmek, perişan etmek.

Niçe tōp u tūfeng ile bezenmiş kal'ayı
ol dem / Yakup yıkdı çeküp yaluñ
yarak çün kal'a-i a'yā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 42). [yakup
yık, -dı]

yākūt: En meşhuru kırmızı renklisi
olan, sadece elmasın çizebildiği çok
değerli bir taş.

Hün-ı kurbân ile lā'l oldu kamu seng-i
siyeh / Kıymeti kalmadı yākūtuñ eger
olsa da az (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 9). [yākūtuñ, -(u)ñ]

yāl ü bāl: Boy pos, endam.

Kanı ol yāl ü bāl ü hüsn ü hulk ü
şūret-i mehzūn / Kanı ol lutf-ı cūd ü
'adl ü dād ü hüsn-i rüz-efzūn (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 9).
[yāl ü bāl,]

yalan: Aldatıcı, doğru olmayan.

Mihrine dil verenlere nā-mihr-bān imiş
'Ahdinde yok şadākat ü kavli yalan
emiş (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2,
Beyit 11). [yalan,]

Evvelā lutf u soñra kahr itdūñ / Nice
kavli yalan imişsin sen (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 55).
[yalan,]

yalan ol: Doğru olmayan, düzmece,
sahte olmak.

Kadri şeh-bāz anuñ beyza gibi eflākı /
Kanağı altına almış disem olmaya
yalan (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 26). [yalan ol, -ma, -y, -a]

yaluñ: Çıplak, kınından çıkmış .

Berķ-veş yaluñ kılıçlar şakıyup
mānend-i ra'd / Na're urdı gāziyān
yağdı o dem bārān-ı feth (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 18). [yaluñ,]

yaluñuz: Yalnız, sadece.

Yaluñuz iy Fazlî şanma sen seni 'aşık
hemān / Mihr ü māl ile felekler oldu
ser-gerdān aña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 8, Beyit 5). [yaluñuz,]

yaluñuz: Sadece 2. tek, eşsiz.

Büsesini alımađuñ yaluñuz cān ile sen
/ Ser dağı iy dil eger olmasa sermāye
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7,
Beyit 2). [yaluñuz,]

yaluñ: Alev, ateş.

O meh kim tekye-i hüsnüñ şeh-i şāhib-
kemālidür / Güneş yaluñ ışıkdur
hıdmetinde pāy-mālidür (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 8, Beyit 1). [yaluñ,]

yaluñ yarak çek: Yalın kılıç olmak.

Niçe tōp u tūfeng ile bezenmiş kal'ayı
ol dem / Yakup yıkdı çeküp yaluñ
yarak çün kal'a-i a'yā (Kara Fazlî

Dîvânı, Kaside 29, Beyit 42). [yaluñ yarak çek, -üp]

yalvar: *Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek 2. mağlup olmak.*

Kim ki kılķup bāb-ı cūdına anuñ idhāl ider / **Yalvarup** naķd-i murādın isteyüp dūrler doker (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 3*). [yalvarup, -up]

yamān: *(Kişi için) Kötü, fena.*

Bizi ol yaķşı begden ayırduñ / Hey ne yavuz **yaman** imişsin sen (*Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 54*). [yaman,]

yan: *Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Yüzüñ sem'ine yandı pervāne dil / Velî **yandugından** ne pervā saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 6*). [yandugından, -dug, -ın, -dan]

Dil yandı yüzüñ şem'ine merdāne degül mi / **Yanmaķdur** anuñ pes işi pervāne degül mi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1*). [yanmaķdur, -mak, -dur]

yan: *Berberinde olma.*

Kaşd-ı bezm itseñ öñüñde cūr'a-keş hūbān-ı şevķ / 'Azm-i rezm itseñ **yanuñca** bendedür şāhān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 27*). [yanuñca, -un, -ca]

yan: *Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak - Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek-.*

Bulduñ o şem'i yine hāmī gōñül / Sūzuña pervāne gibi **yansaña** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2*). [yansaña, -sa, -ñ, -a]

yan: *I Alev, hararet ve ışık yayarak tükenmek, kül olmak 2. Tutuşmak, alevlenmek.*

Yansa bir şeb iştiyākum şem'-i bezm-ārā saña / Rūşen olurdu derūnum sūzişi cānā saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*). [yansa, -sa]

yan: *(Fazla ısı sebebiyle) Vücudun bir yerinin kızarması ve yara olması, alev almak, tutuşmak.*

Yanup pāpāslar anda ser-ā-ser nār u nūr oldu / Anuñla rūşen oldu ser-be-ser çeşm-i Müselmān'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 32*). [yanup, -up]

yan: *Birlikte, beraberinde olma.*

Çünkü **yanuñca** şalınmaķ olmadı şemşir-veş / İy kemān ebrū yiridür hāke düşsem tır-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1*). [yanuñca, -uñca]

Bezme inseñ meclisüñ sākileri hūbān-ı dehr / Rezme yetseñ ger **yanuñca** cünd-i bī-pāyān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 23*). [yanuñca, -uñca]

yan: Taraf, yakın.

Yanıcağ anda şadurvânı seyr it bâğ-ı cennetde / Hemânâ nûrdan bir servdür hâlkeylemiş Mevlâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 47). [yanıcağ, -ıcağ]

yan: Gönülden acı çekmek, gönlü yanmak || ızdırap duymak, kahrolmak, eleminden dolayı sızlanmak.

Sem'-veş nâr-ı maḥabbetle tutusup **yanmışuz** / Başumuzda od yanar maḥbûb sevdâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2). [yanmışuz, -mış, -uz]

Ṭür-ı kalb üzre münâcât eylerüz Mûsî-şîfat / **Yanmışuz** eymen gibi Ḥakk'ıñ tecellâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18). [yanmışuz, -mış, -uz]

yan: 1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.

Yüzüñ sem'ine **yandı** pervâne dil / Velî yandığından ne pervâ saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 6). [yandı,]

Dil **yandı** yüzüñ şem'ine merdâne degül mi / Yanmağdur anuñ pes işi pervâne degül mi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1). [yandı,]

Demidür kulları tâ ḥaşr olunca eyleyüp efgân / **Yanup** bu âteş ile her biri kılsun ciger biryân (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 21). [yanup, -up]

yan: Bir şeyin "yan tarafı, kıyısı."

Ḥâr elinden bülbül ağlarsa 'aceb mi Fazlıyâ / Goncanuñ **yanına** geçmiş gösterür barmağ aña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [yanına, -ına]

yan: Bakış, nazar. 2. gözünde; ... a göre.

Farkı yokdur **yanımızda** hîç şādî vü ğamuñ / Dâr-ı dünyānuñ ne 'usrında ne yûsrâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29). [yanımızda, -ımız, -da]

yan: Acımak 2. yanmak.

Güzeller 'aşıkâ meyl ü muḥabbet itmek olmaz / Velî dilberlere sözün **yanup** ağlayıbilmezler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [yanup, -up]

Ser-â-ser sūz u hâl olmak gerek iy Fazlî eş'āruñ / Ki **yanup** yakıla der-ğāh anuñla okuyan 'aşık (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [yanup, -up]

yan: Taraf, yakın.

Küy-ı yâr içre kımaz **yanımı** bir laḥza ḥasûd / Bu yüzi kıara benüm şanki olupdur 'amelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [yanımı, -u, -m, -ı]

yan: (Işık kaynağı için) ışık vermek, ışık enerjisine dönüşerek tükenmek.

Gice gündüz **yanan** nār-ı ğam ile sîne dāğıdır / Kim anuñ tekiye-i 'ışkında bir yanar çerāğıdır (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 9*). [yanan, -an]

yan: 1. Yakın, civar 2. Kat, nezd, huzur [Daha çok yanına ve yanında şeklinde kullanılır].

Kākülün vālāsını boynuñda kanum şandılar / Sāyeñi **yanuñda** cism-i nātüvānum şandılar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1*). [yanuñda, -uñ, -da]

yan: Acı, keder çeken, aşk ateşiyle harap olan.

Katı hayf oldu bu hayfâ firāk adıyla cān **yansun** / Ne cān cümle cihān belki zemīn ü āsümān **yansun** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 13*). [yansun, -sun]

Katı hayf oldu bu hayfâ firāk adıyla cān **yansun** / Ne cān cümle cihān belki zemīn ü āsümān **yansun** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 13*). [yansun, -sun]

Bu derde kāfir aĝlasun demidür müslümān **yansun** / Meded begler meded zulm oldu ĝāyet Muştafā Hān'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 14*). [yansun, -sun]

yan: Alev almak, tutuşmak.

Kan aĝlasun bu māteme derd ile cinn ü ins / **Yansun** bu derde mü'min ü küffār Yā Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30*). [yansun, -sun]

Şanasın nūrdan bir servdür bāĝ-ı cinān içre / **Yanıcaĝ** anda şādırvānı iy dil eyle seyrānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 28*). [yanıcaĝ, -ıcaĝ]

Felekde odlara **yansun** göreyin mihr ile mähı / Başum alup giderdüm ben 'adem milkine dek Āhī (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 12*). [yansun, -sun]

Yansun belā vü hasret ile cümle taĝ u taş / Kılısun 'anā vü derd ile dār u diyār āh (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 19*). [yansun, -sun]

yan: Alev almak, tutuşmak.

Yanmaĝa mūmuz maĥabbet şem'ine pervāne-vār / Şanma iy zāhid bizi kim nār-ı pervāsayduz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10*). [yanmaĝa, -mag, -a]

Görinenler kevākib şanmañuz kim āsümāniler / Çıkup eflāke çaĝ yer yer sipihrüñ **yandı** dāmānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 29*). [yandı, -dı]

yan: Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. 2. Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.

Yār eyvā ile **yandum** o kamer iy Fazlî / Leb-i şeftālüsini dimedi bir gün al ma (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5*). [yandum, -du, -m]

yan: Beraber, beraberinde.

Saña nisbet ne vücūdı var ola a'dānuñ / Şır **yanında** ne deñlü ola nîrū-yı şegāl

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 38). [yanında, -ı, -n, -da]

yan: (Aşk ateşiyle) kavrulmak.

Bir **yaña** dilber gamı yasumı gül-gün eyledi / Bir **yaña** gurbet belâsı bağrumı hûn eyledi (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3). [yaña, -a]

Eyle iy berķ āh-ı âteş-nāk / Ki **yana** sūz ile zamān u zemīn (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 15). [yana, -a]

yan: (aşk ateşiyle) yanmak.

Senüñ mihrüñle iy meh sīnem üzre iki dāğum var / **Yanar** gam tekye-gāhında iki rūşen çerāğum var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [yanar, -ar]

Sem'-veş nār-ı maḥabbetle tütusup yanmısuz / Başumuzda od **yanar** maḥbûb sevdâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2). [yanar, -ar]

yan: "Ona göre, onunla karşılaştırıldığında" anlamlarında bir karşılaştırma sözü.

Hoş geçer zıll-ı hümā **yanında** mecmû'-ı nüfûs / Saltanat bāğında bir serv-i 'adāletdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 14). [yanında, -ın, -da]

yan: Kişinin kendi şahsı, zatı.

Şanasın **yanuma** bir serv-ķāmet gül-'izār aldum / Ten-i pūr-hûbı tıtdum

şanmañuz dūd-ı siyāhumla (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 8). [yanuma, -(u)m, -a]

yan: (Birinin) Yanı, yakını.

Bir **yaña** dilber gamı yasumı gül-gün eyledi / Bir **yaña** gurbet belâsı bağrumı hûn eyledi (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3). [yaña, -a]

Olmadum bir laḥza derd ü guşşa vü gamdan beri / Görmedüm **yanımda** bir dem ol vefâsız dilberi (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 9). [yanımda, --ım, --da]

yan: Alev almak, tutuşmak.

Getürüp ortaya pāpāsları ger yaķalar / Nār u nūr ola **yanınca** olara vird-i zebān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 29). [yanınca, -ınca]

yan: Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. 2. Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

İñlemez devründe bir kimse meger meclisde 'ūd / Kimseden **yanup** yaķılmaz kimse lık âteşde 'ūd (Kara Fazlî Dîvânı, Muasşer 1, Beyit 16). [yanup, -up]

yan-: (aşk ateşiyle) yanmak.

İy sīne nār-ı zecr ü meşakķatde tırma **yan** / İy cān belā vü miḥnet ile tenden ol revān (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 14). [yan,]

Ķan ağla tīg-ı ḥasret ile sīne çāk olup / **Yan** derd ile kıyāmete dek derd-nāk

olup (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 16*). [yan,]

yan-: Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.

Ṭutuşup 'ışk ile oldum eşk-i bî-pâyâna ğarķ / Kim görüpdür baħr-ı bî-pâyân içinde **yana** ğarķ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1*). [yana, -a]

yana: (aşk ateşiyile) yanmak.

Gice gündüz yanan nâr-ı ğam ile sîne dâğıdır / Kim anuñ tekye-i 'ışkında bir **yanar** çerâğıdır (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 8, Beyit 9*). [yanar, -r]

yana: ... cihetinden, ... bakımından.

Mâh-ı nev şanma görinen ki ser-i şeh-peridür / Uçmağ ister bu **yaña** tâyir-i evc-i iķbâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 7*). [yaña,]

yañağ: Yanak.

Dahı bir ğoncedür tâze cihân bâğında ol dilber / Ķadi serv ü **yañağı** gül ruħı lâle gözi 'abher (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 5*). [yañağı, -ı]

yâne: Yan, taraf.

Gerçi kim ben bundayum ammâ ki ğöñlüm andadur / Her **yañeden** kim benüm ol şâh-ı devrânım gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [yañeden, -den]

ya'ni: "Demek oluyor ki" anlamında bir bağlaç.

Yine şād ol ğöñül ħayr oldu kârūñ devletūñ geldi / Zâhîrūñ mesnedūñ **ya'ni** o 'ālî-rütbetūñ geldi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1*). [ya'ni,]

Ya'ni geldi Ħazret-i Şâh-ı Cihân'ūñ ķāşidi / Anuñ içün böyle tezyîn oldu şehristân-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12*). [ya'ni,]

'İd lafzındaki 'ayn ile yed eyler îmâ' / **Ya'ni** eyyâm-ı şafâ irdi ele cām-ı zer al (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 8*). [ya'ni,]

ya'ni: "Demek oluyor ki, sözün kıtası, doğrusu" anlamlarında bir ibare.

Külüng-i kūh-ı 'ışkı bu deli Ferhād-ķandan şor / Belâlar kışşasın **ya'ni** ki başından geçenden şor (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1*). [ya'ni,]

Sâlisen zühhd gerek **ya'ni** şalâh-ı a'mâl / Şıdķ ile cümle-i tã'âtı olasın 'âmil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19*). [ya'ni,]

ya'ni: "Demek oluyor ki, sözün kıtası, doğrusu" anlamlarında bir bağlaç.

Tâsi'an cānib-i Mevlâ'ya teveccüh **ya'ni** / Mâ-sivâ olmaya andan seni bir dem şāğil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*). [ya'ni,]

Āh-ı büzürg-vāruñ olan muķtedâ ħaķı / **Ya'ni** Ħasan emîr-i cihân-dâr Yâ Ħüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 36*). [ya'ni,]

Ķanı ol burc-ı salţanat mâhı / **Ya'ni** şâh-ı cihân Meħemmed Ħân (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 6*). [ya'ni,]

ya'ni kim: Kısacası, şöyle ki.

Ya'ni kim ol serv-i büstân-ı kerem /
Kim bulur andan cihân zîb ü ferî (Kara
Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 2). [ya'ni
kim,]

yañıl: Aldanmak, hata yapmak.

Çalınup sūr-nāy u tabl irişdi çerha
āvāzı / Melekler **yañılup** tesbîhin anuñ
oldı hayrânı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 3). [yañılup, -up]

yanında: -e göre 2. kıyasla.

Mağv olur milk nizā'ını iden sen var
iken / Baħr **yanında** belî kaṭre bulur
izmiḥlāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
20, Beyit 37). [yanında,]

yanmak: 1) yanmak 2) Çok elem,
keder, aşk ve hicran çekmek.

Şevk-i ruḥuñla **yandı** semā' itmeden
göñül / Āteş ki germ ola ider artuḳ
kebāb raḳş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
103, Beyit 2). [yandı, -dı]

Yakup pāpāslar yir yir ser-ā-ser nār u
nūr oldu / Olup rūşen bil İslām ehli
yandı ḥavf ile tersā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 43). [yandı, -
dı]

yanumda: Nezdinde.

Sākī **yanumda** tek tolu olsun yataḳ
hemān / Mey-ḥāne gūşesi baña zîbā
yataḳ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
63, Beyit 4). [yanumda,]

yanup yakıl: Yanmak. İl acı çekmek,
sızlanmak.

Şem'-veş yanup yakıldum anı añdum
ağladum / Mācerā-yı şoḥbet-i cānānı
añdum ağladum (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 24, Beyit 2). [yanup yakıl, -
du, -m]

yap: Yapmak(iş ve hareket
bağlamında).

Cihānda Ka'be-i dil **yapmasına** sa'y
eyle / Ḥalîl-i Ḥaḳ olasın cānuñ ola tā
mesrur (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 4). [yapmasına, -ma, -sı, -n, -a]

yapıs: (Bir işi) Büyük bir gayretle,
istekle ele almak.

Taleb kılsañ vişāle ger vesīle / **Yapıs**
'ışka zihî a'lā'l-vesā'il (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [yapıs,]

yapıs: Yardım istemek, yalvarmak,
yakarmak, medet istemek.

'İşk ile **yapışalum** dāmen-i istiğnāya /
Gel ḳalender olalum terk-i diyār
eyleyelüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 12). [yapışalum, -
alum]

yaprağ: Yaprak.

Ḥazān **yaprağıdur** şanma dönen
gülşende bād ile / Ten-i zer dü
nizārumdur hevāñ ile semā' eyler
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2).
[yaprağıdur, -ıdur]

yaprağ: Ağaç yaprağı.

Bāda vardı gül ile lāle yirinde yil eser /
Rūzgār itdi havāle yine **yaprağ** dōkeni
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 2). [yaprağ,]

yâr: Sevgili || dost.

Başuma kavş-i kaderden **yâr-içün** tîr-i
kazâ / Her ne deñlü kim gelürse
dönmezem virdüm rızâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [yâr-içün, -
içün]

yâr: Sevgili, sevilen.

Derd odur kim **yârüñi** ağıyâre hem-
dem göresin / Yoğsa rāh-ı ‘İşkda derd
ü belādan kim kaçar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [yârüñi, -
üñ, -i]

yâr: Arkadaş, dost.

Qadd-i bālāsı kıyāmetler koparur
başuma / Āh kim ben bir belālu **yāre**
oldum mübtelā (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 38, Beyit 3). [yāre, -e]

Tîğ olsa yāver-i qalem irer umūra
nazm / Cumhūra ‘adl olur qalem olursa
tîğa **yār** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
24, Beyit 9). [yār,]

Baş egmeye qalem gibi her kim ki
tîğüña / Çek tîğı çü qalem başın iy tîğ
iki **yār** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24,
Beyit 31). [yar,]

Dilber ile ‘ıyş ider gördüm bugün bir
iki **yār** / Güşe-i gül-zārda şevk ile

itmişler qarār (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 24, Beyit 5). [yār,]

yâr: Ayırmak, birbirinden
uzaklaştırmak.

Yarağ u yatla cümleten **yarar** at ile
meydānda / Qamusı ceng ider gerçi
murādı şulhdur ammā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 35). [yarar, -
ar]

yâr: Dost, arkadaş; sevgili.

Ol **yāre** yār olam diyü fîkr itme iy
göñül / Şāh-ı cihāna hem-nefes olmak
kaçan gedā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
18, Beyit 3). [yāre, -e]

yâr: (یار) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Yār eyvā ile yandum o kamer iy Fazlî /
Leb-i şeftālüsini dimedi bir gün al ma
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5).
[yār,]

Qāmet-i bālāsı üzre ‘arız-ı sîmîn **yār** /
Serv üzre yāsemendür yā semender
gūyiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24,
Beyit 4). [yār,]

Dilberüñ gāyet cefā-kār olduğın ‘ayb
eylemeñ / Neylesün **yār** olduğı-y-çün
hüsne oldur muqtezā (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [yār,]

Çeşm-i ser-mestüñden olmışdı göñül iy
yār mest / Şevk-i cām-ı lā’l-i nābuñ
eyledi tekrār mest (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 43, Beyit 1). [yār,]

Gerçi benden dūr oldı hicrde **yār** u
diyār / Cān u **yār** içre muqīm-dil

olupdur yare **yār** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1*). [*yār,]*

Yolum urdı rāh-ı ğamda bir harāmî gözlü **yār** / Āhiret hakkın helāl eyleñ baña yoldaşlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6*). [*yār,]*

Yā çekerken **yār** elinde bir leṭāfet gördi kim / Qaldı engüştinde çeşmüm lâ'lden zih-gîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2*). [*yār,]*

Halka halka ideli 'aşıkларуñ kaddini **yār** / Halk-ı 'ālem birbirine girdiler zencîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3*). [*yār,]*

Saňa **yār** āşnādur lîk sen bîġānesin andan / Yûri var āşnālîk hâşıl eyle **yār** ile **yār** ol (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5*). [*yār,]*

Saňa **yār** āşnādur lîk sen bîġānesin andan / Yûri var āşnālîk hâşıl eyle **yār** ile **yār** ol (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5*). [*yār,]*

Yār 'Işkuñ büküben kaddümi çevġān itdi / Hüsnünüñ tōpı göge ağsa yiridür güzelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4*). [*yār,]*

Bu iki miḥnet benüm hālüm diger-gün eyledi / Kimse yā Rab olmasun **yār** u diyārından cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4*). [*yār,]*

Baht nā-hemvār u ṭālî' nā-müsā'id ten za'îf / **Yār** bî-pervā vü dil bî-şabr u ben ġāyet nahîf (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5*). [*yār,]*

Luṭfuña qaldı benüm aḥvālüm ancak bā-laṭîf / Kimse yā Rab olmasun **yār** u diyārından cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6*). [*yār,]*

Şeş cihātum aldı miḥnet kıldı ara yirde ben / Kimse yā Rab olmasun **yār** u diyārından cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8*). [*yār,]*

Şafḥa-i gerdüna bu mışrā'ı yazdum āh ile / Kimse yā Rab olmasun **yār** u diyārından cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10*). [*yār,]*

Yār ise her laḥza aġyāre muşāhib olmada / Şabıra ṭākat qalmadı terk-i diyār ister göñül (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 6*). [*yār,]*

yār: Dost, sevgili.

Gösterüp dînār **yāre** şoḥbete meyyāl ider / Muṭrib anuñ-çün defûñ her laḥza arkasın yeper (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1*). [*yāre, -e]*

yār: Arkadaş, dost 2. Sevgili.

Şāh-ı milk-i 'Işk-ı **yārüm** ğam sipāh oldı baña / Āteş-i āhum başumda zer-külāh oldı baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1*). [*yārüm, -um]*

Bu ne hüsn-i bî-nazîr olur ki ancak ben degül / Mübtelā olmuş benüm **yārüm** bütün dünyā saňa (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3*). [*yārüm, -um]*

Ben ḥaste-dile leblerüñ emdür didüm ol **yār** / Şunup lebin aġzuma didi dişleme ammā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2*). [*yār,]*

İçmege **yār** ile pür-şāfî şafādan kim kaçır / Şūfî inşāf eyleye şāfî şafādan kim kaçır (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1*). [*yār,]*

Cüft olup ağıyāre tek mihr ü vefālar
itmesün / ‘āşıka **yār** itdügi cevır ü
cefādan kim kaçır (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 57, Beyit 2). [*yār,]*

Gerçi benden dūr oldı hıerde yār u
diyār / Cān u yār içre muķīm-dil
olupdur **yare** yār (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 64, Beyit 1). [*yare, -e]*

Gözün aç hüsnidür **yārūñ** niķāb-ı
hüsni iy gāfil / Ki nūr-ı hüsniye mihrūñ
yine öz nūrı māni’dür (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [*yārūñ, -uñ*
]]

‘Acebdür hāl-i yārānuñ muħabbet ‘arz
idüp **yāre** / Açarlar sīnelerde yāreler
yarayı bilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 89, Beyit 3). [*yāre, -e]*

Çünki ağıyār-ile yār oldı o **yāruñ** iy
göñül / Göglere irse yiridür āh u zāruñ
iy gönül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
126, Beyit 1). [*yāruñ, -uñ]*

Baña zülfinden n’ola ğam olsa hāşıl
ādeme / Çün bilürsin zehrdür virdügi
yāruñ iy gönül (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 126, Beyit 3). [*yāruñ, -uñ]*

Hezārān derd ile iķrārın aldum ben o
‘ayyāruñ / Nuķūd-ı şabr u dil virdüm
metā’-ı derdine **yārūñ** (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 12).
[*yārūñ, -uñ]*

Yāri benden ayırıp düşmenlere yār
eyledüñ / Derd-i reşk ile beni ‘ālemde
bīmār eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 4, Beyit 11). [*yāri, -i]*

Vādi-i ‘ışķuñda itdüm gözlerüm yaşını
nehr / **Yār** bildüm ben seni vü mā-
‘adāyı derd ü ķahr (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Müseddes 1, Beyit 4). [*yār,]*

yār: Arkadaş, dost, sevgili.

Ȑolasursın bŭy içün zŭlfine **yārūñ** iy
göñül / ‘Āķıbet bir bend geçmeyince
ķomaz bŭ saña (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 27, Beyit 3). [*yārūñ, -üñ]*

Görinen ķaşlar mıdur **yārā** ‘aceb yara
didüm / Didı irmez ‘aķluñ iy miskīn
oralara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134*,
Beyit 4). [*yārā, -a]*

Ruħsārı yiter **yārūñ** ‘uşşāķa gül-i
aħmer / Berķ-i güli yād itme bŭlbŭl
varaķ-ı diger (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 145, Beyit 1). [*yārūñ, -üñ]*

yār: (یار) i. (Fars. yār) Sevgili, dost.

Vaşl-ı dilberden beni ālemde mehcūr
eyledüñ / **Yāri** ğayra yār idüp ben
‘āşıķı dŭr eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 4, Beyit 3). [*yāri,]*

Yāri iy Fazlî görüp ağıyār ile zār
olmadın / Her zamān derd ü belā vŭ
miħnete yār olmadın (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Murabba 7, Beyit 9). [*yāri,]*

yār: Sevgili. 2. Allah.

Dil ü cān ile **yārūñ** bār-ı ‘ışķında
boyun urdum / Bugŭn meydān-ı
miħnetde ‘adūnuñ ķahrına ȓurdum
(*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3*,
Beyit 6). [*yārūñ, -uñ]*

yār: Arkadaş, dost. 2. Sevgili.

Yār birdŭr iki cihānda hemān /
Şehidāllahi ennehu ... eħaden (*Kara*
Fazlî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [*yār,]*

Gerçi benden dūr oldu hierde **yār** u diyār / Cān u **yār** içre muķīm-dil olupdur yare **yār** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1*). [*yār,]*

yâr: *Ayırmak.*

Görinen kaşlar mıdur yārā ‘aceb **yara** didüm / Didi irmez ‘aķluñ iy miskîn oralara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 4*). [*yara, -a]*

yâr: (*Fars.*) *Sevgili. 2. Dost.*

Bir dem olmaz dehr-i dūnuñ inkisârından cüdā / Kimse yā Rab olmasun **yār** u diyārından cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2*). [*yār,]*

yâr eyle: *Evlenmek, eş edinmek.*

Yāri benden ayırup düşmenlere yār eyledüñ / Derd-i reşk ile beni ‘ālemde bīmār eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 11*). [*yār eyle, -dū, -ñ]*

yār id: *Sevgili olmak, ilgi göstermek.*

Vaşl-ı dilberden beni ālemde mehcūr eyledüñ / Yāri ğayra yār idüp ben ‘āşıkı dūr eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 3*). [*yār id, -üp]*

yār işigü: *Yarin eşiği.*

N’ola bāğ-ı cefāña zerrece meyl itmesem şūfî / Bugün Fazlî gibi çün yār işigünde turağum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [*yār işigü, -n, -de]*

yār ol: *Sevgili, dost olmak.*

Umma kim devrān ile yār ola ol mehrū saña / Kimseler görmiş degüldür hîç devrāndan vefā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [*yār ol, -a]*

Ol yāre yār olam diyü fikr itme iy göñül / Şāh-ı cihāna hem-nefes olmak kaçan gedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [*yār ol, -a, -m]*

Varup aġyār ile yār olduñ iy hān / İşin Fazlî’nüñ itdūñ āh u efgān (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9*). [*yār ol, -du, -ñ]*

yār ol: *Nasip olmak.*

Çü ‘aķl u fehm ola sultāna yār lā-būd olur / Seġā vü ‘adl ile mi‘mār-ı milk-i ihsānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 25*). [*yār ol, -a]*

Yāri iy Fazlî görüp aġyār ile zār olmadın / Her zamān derd ü belā vü miġnete yār olmadın (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 7, Beyit 9*). [*yār ol, -madın]*

yār ol: *Sevgili olmak ll dost olmak.*

Gerçi benden dūr oldu hierde yār u diyār / Cān u yār içre muķīm-dil olupdur yare yār (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1*). [*yār ol, -up, -dur]*

Saña yār āşnādur lîk sen bîġānesin andan / Yüri var āşnālîk ħāşıl eyle yār ile **yār ol** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5*). [*yār ol,]*

Çünkü aġyār-ile yār oldu o yāruñ iy göñül / Göglere irse yiridür āh u zāruñ

iy gönül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1*). [yār ol, -dı]

Ne hücrede ne şütürde sen olmasañ
baña yār / O hücre baña olur çāh u ol
şütür ören (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42*). [yār ol, -ma, -sa, -ñ]

yār ol: Dost olmak.

Ehl-i cennetdür muḳarrer Fazliyā
kilisede / Yār olan Aşḫāb-ı Kehf-i ‘Işk
ile Kıtṡmīr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [yār ol, -an]

İsterem tā ḥaṣre dek yār ola nuṣret ol
şehe / Şimdi kim Ḥaḳ’dan mu‘āvin aña
nuṣretdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 31*). [yār ol, -a]

yār olmak: Sevgili, dost olmak.

Tek hemān ḡayr-ile **yār olmak** ...eksik
/ Ḥāṣa-lillāh dimezem āteş-i hicrāne
belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [yār olmak,]

yār u yāver: Dost ve yardımcı.

Sikender baḥt u devlet feth ü nuṣret yār
u yāverdür / Ümīd oldur refīḳūñ ola
Ḥaḳḳ’uñ luṭf u iḥsānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 26*). [yār u yāver, -dür]

yār u yāver: Yoldaş etmek, kılavuz edinmek.

Kemālî ile ola yār u yāverüñ her-dem /
‘İnāyet-i Hemedānī vü luṭf-ı Rabbānī
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 36*). [yār u yāver, -üñ]

yārā: Keskin bir şeyle veya bir vuruşla
vücutta oluşan derin kesik.

‘Acebdür ḥāl-i yārānuñ muḥabbet ‘arz
idüp yāre / Açarlar sīnelerde yāreler
yarayı bilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [yarayı, -y, -ı]

yārā: Ey sevgili.

Şadā-yı ṭabl u şīt-i senc ü bāng-ı sūr-
nāy ile / Zemīne zelzele düşdi zemāne
velvele **yārā** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 4*). [yārā,]

yarağ: Teçhizat, araç gereç.

Yarağ u yatla cümleten yarar at ile
meydānda / Ḳamusı ceng ider gerçi
murādı şulḥdur ammā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 35*). [yarağ,]

yārān: Arkadaşlar, dostlar.

Fazlî’nüñ **yārān** şorarsa ḥālî iy dil
diyesin / Güşe-i mey-ḥānede düşmiş
yatur evkār mest (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [yārān,]

yārān: Arkadaşlar, dostlar 2. sevgililer.

Şöyle şevḳ olsa gerek āteş işinden
giceler / Ki yaḳa giceligin şevḳle ba‘bı
yārān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 27*). [yārān,]

yārān: Arkadaşlar, dostlar 2. şairler.

İtlerüñle ḥvāba varmış şaḥn-ı kūyuñda
göñül / Güyiyā gülşende yatmış bir

nice **yārān** uyur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1*). [*yārān,]*

yārān: Arkadaş, dost; sevgili.

Dirlügüm it dirlügidür itlerinsüz
Fazliyā / Olmasun itler dahı ğurbetde
yārāndan cüdā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5*). [*yārāndan, -dan]*

Virüp el merhabāya sāki gelse bezme
mey başdan / Getürüp neş'eyi **yārān**
ġam u hemme vedā' eyler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3*). [*yārān,]*

Şi'rûñ hediye olduğı **yārāna** Fazliyā /
Şükr eyle Fazliyā saña Hāk'dan
hidāyedür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5*). [*yārāna, -a]*

Şu kadar söglün eti ola söğülme anda /
Ki söğülmeyle yiyeler anı bengi **yārān**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 13*). [*yārān,]*

yārān ol: Dost olmak.

Kamu yārān olup üstine anuñ / Didiler
herbiri bir şi'r-i ġarrā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 6*). [*yārān ol, -up]*

yaraş: Uygun düşmek, yaraşmak.

Nāz iderseñ **yaraşur** her-dem ki
Ĥayyāt-ı ezel / Ĥil'at-ı nāzı biçüpdür
iy ģadi ra'nā saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4*). [*yaraşur, -ur]*

Teb ü tāb ile ne lāzım bedenüñ ola
za'îf / Nev-cüvānsın saña kuvvet
yaraşur sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 5*). [*yaraşur, -ur]*

yaraş: Yakışmak, muvafık gelmek, uygun düşmek, layık ve münasip olmak..

Gāh mest ü gāh hayrān olduğum zāhid
budur / Rind-i 'ayyāşam **yaraşmaz** hîç
ayıklık baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3*). [*yaraşmaz, -maz]*

yaraş: (Söz, davranış vb.) Uygun olmak, yerinde ve iyi karşılanacak tarzda olmak.

Fazlî gibi bir merd gerek şüfi
yaraşmaz / Meydān-ı muḥabbetde
senüñ gibi muḥanneş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [*yaraşmaz, -maz]*

yaraş: Yakışmak, hoş durmak.

Bu süseni ferrāce vü ol fıstıkı atlas /
Gey **yaraşur** el-ḥāk saña iy gözleri
nergis (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 20, Beyit 7*). [*yaraşur, -(u)r]*

yaraşur: Layık, uygun, değer.

Ḥamdü-lillāh ki Ḥudā kıldı müyesser
ḥüccet / Sālim ol saña selāmet **yaraşur**
sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1*). [*yaraşur,]*

Bī-ḥubūr olma cihānda elem-i
'ārifeden / Rūhsın rūḥa çü rāḥat
yaraşur sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2*). [*yaraşur,]*

Sensin el-ḥāk kerem ü 'izz ü şeref
bürhānı / Saña her vech ile şihḥat
yaraşur sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 3*). [*yaraşur,]*

Sen sakīm olma çü ikbāl ü şeref
nüshāsın / Senüñ a'dā'ña sakāmet
yaraşur sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Nazm 2, Beyit 4). [*yaraşur*,]

Luţf ile tır yıka rû tîr-i vebālini gider /
Şadra geç saña şadāret **yaraşur**
sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Nazm 2*,
Beyit 6). [*yaraşur*,]

Gice gündüz bu durur saña du'āmuz
şağ ol / Şağlık saña be-gāyet **yaraşur**
sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Nazm 2*,
Beyit 7). [*yaraşur*,]

Hak 'ināyet ide bir dahı sakīm
olmayasın / Hāzret-i Hakk'a 'ināyet
yaraşur sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Nazm 2, Beyit 8). [*yaraşur*,]

Ola Fazlî'nüñ umarum ki du'āsı
maqbûl / Ki du'āsına icābet **yaraşur**
sultānum (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Nazm 2*,
Beyit 9). [*yaraşur*,]

yāre: I. Yara. 2.. Üzüntü, acı, dert.

Şād olur **yāreler** açsa müjesi sînemde /
Ki fütûh olsa gelür hātır-ı sultāne şafā
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Gazel 15, Beyit 6*).
[*yāreler*, -ler]

yāreler aç: *Vücutta yara oluşmasına
sebepe olmak. 2. Büyük dert ve üzüntü
vermek, ruhen yaralamak.*

'Acebdür hāl-i yārānuñ muhabbet 'arz
idüp yāre / Açarlar sînelerde yāreler
yarayı bilmezler (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 89, Beyit 3). [*yāreler aç*, -ar, -
lar]

yār-ı bî-agyār: Rakipsiz sevgili.

Cām-ı pür-mey **yār-ı bî-agyār** şun
bezm ehline / Sākiyā fırsat ganîmet
gāfil olma gözün aç (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Gazel 54, Beyit 3*). [*yār-ı bî-
agyār*,]

yār-ı gār: *Vefalı dost || mağara dostu
(Hicret sırasında mağarada
peygamber ile bulunan Hz. Ebubekir
hakkında).*

Ehl-i imānuñ du'āsı yār-ı gāruñdur
senüñ / Evliyānuñ himmeti hōd
pāsdāruñdur senüñ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Muaşşer 1, Beyit 23). [*yār-ı gār*, -uñ, -
dur]

yāri kıl: *Dostluk etmek, yardım etmek.*

Yāri kılduñ zulm-ile ben bendeden yād
iy felek / İtmeduñ vaşl ile bir dem
hürrem ü şād iy felek (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Murabba 4, Beyit 1*). [*yāri kıl*,
-du, -ñ]

yarıl: *Ortadan ayrılmak; üzerinde
yarık veya yara açılmak.*

Bām-ı qadrinden anuñ düşse eger kim
bir hışt / İne biñ yıl geçicek **yarıla**
re's-i Keyvān (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 33, Beyit 25). [*yarıla*, -a]

yarın: *Bir sonraki gün, ertesi gün.*

Āh kim gurbetde göñlüm oldı
yārından cüdā / Būlbül-i güyā gibi
bāğ u bahārından cüdā (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Murabba 2, Beyit 1*).
[*yārından*, -dan]

yaş: Gözyaşı.

Varum **yasumuñ** sîmidür ancak dahı
nem var / İy Fazlî 'aceb ben ölice
nem ala vâriş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 46, Beyit 5). [yasumuñ, -um, -uñ
]

Ağla iy ebr kıl **yaşuñ** bārān / İnle iy
ra'd idüp fiğān u enīn (Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 14).
[yaşuñ, -uñ]

yaş: Göz yaşı.

N'ola āh eyleyüp kan ağlasam sırr-ı
ğam-ı 'Işkı / Gözüm **yaşıyla** āhumdan
cihān halkına kaş itdüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [yaşıyla, -
ı, -y, -la]

yaş: Göz yaşı.

Hicr ile giryeler kıluben katre katre **yaş**
/ Döksün gözinden ebr-i güher-bār Yā
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 20). [yaş,]

yaş: Göz tarafından üzüntü, sevinç,
yanma gibi hallerde salgılanan sıvı,
eşk, sirişk.

Görinen şanma şafak tā çerha dek pür
oldı hūn / Garğa virüp 'ālemi
çeşmümden akan **yaşlar** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3). [yaşlar, -
lar]

Bir yaña dilber gamı **yasumı** gül-gün
eyledi / Bir yaña gurbet belāsı bağrumı
hūn eyledi (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 2, Beyit 3). [yasumı, -um, -ı]

yaş: Göz tarafından üzüntü, sevinç,

yanma gibi hallerde salgılanan sıvı,
eşk, sirişk.

Senden ayru gözlerüm **yaşı** durur hem-
dem baña / Künc-i miñnetde belā vü
ğam durur maħrem baña (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [yaşı, -ı]

yaş: Göz tarafından üzüntü, sevinç,
yanma gibi hallerde salgılanan sıvı,
eşk, sirişk.

Kimse görmez ruħuñuñ ayını şāhā yıl
olur / Tali'ümde toğıcak görmege **yaş**
hā'il olur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
86, Beyit 1). [yaş,]

yaş: Ağlandığında gözlerden akan
berrak sıvı, göz yaşı.

Şu gibi her şuya idüp gözlerüm **yaşın**
revān / Göñlüm ārām eylemez tağlara
düşmemdür hemān (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 9, Beyit 2). [yaşın, -ın]

yaş: Ağlandığında gözlerden akan
berrak sıvı, göz yaşı.

Olalı sen āşinādan dūr şāhā bendeñiz /
Dürr-i dendānuñ gamından **yaşum**
itdüm ben deñiz (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 142, Beyit 3). [yaşum, -um]

yaş: Ağlandığında gözlerden akan
berrak sıvı, gözyaşı.

Vādi-i 'ışkuñda itdüm gözlerüm **yaşını**
nehr / Yār bildüm ben seni vü mā-
'adāyı derd ü kahr (Kara Fazlî Dîvânı,
Müseddes 1, Beyit 4). [yaşını, -ı, -n, -ı
]

yaş: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk.

Her kim ki benüm gözlerümüñ **yaşını** gördi / Bu çeşme didi āhiri Ceyhün olacaktı (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [yaşını, --ı, --n, --ı]

yaş: (Aşığın) gözyaşları.

Bahr olsa **yaşum** kaşreleri ger 'aceb olmaz / İy Fazlî meşeldür bu göl olur dama dama (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2). [yaşum, -(u)m]

yaş: Gözyaşı 2. aşığın gözyaşları.

Kanlı **yaşım** çihre-i zerdümi gül-gün eyledi / Mihnet-i 'ışkuñ benüm hālüm diger-gün eyledi (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 7). [yaşım, -ım]

yaş: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı.

Demidür ağla iy gözüm ağla / Ebr-veş **yaşuñı** revân eyle (Kara Fazlî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 42). [yaşuñı, -uñ, -ı]

yaş it: Sulamak, su dolu hale getirmek.

Hebā olup tozar gördüm hevāya bād-ı āhumdan / Anuñçün ten gubārın eşk-i hūnünümle yaş itdüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [yaş it, -dü, -m]

yaşa: Canlılığını, hayatını sürdürmek.

Şimdi kahr ile felekden almağ-ıçün intikām / Şundılar bir cür'a kim biñ yıl **yaşar** içen temām (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 12). [yaşar, -r]

yāsemen: Far. Bu isim ile maruf hoş kokulu çiçek.

Bāgbānā bize ol kadd ü bu 'arız besdür / Oda yak serv-i revānı şuya şal **yāsemeni** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 25). [yāsemeni, -i]

yāsemen: Beyaz ve küçük çiçekler açan, sarmaşık cinsinden, çok uzayan bir ağaç; bu ağacın beyaz renkli çiçeği.

Kāmet-i bālāsı üzre 'arız-ı sīmīn yār / Serv üzre **yāsemendür** yā semender güyiyā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [yāsemendür, -dür]

yāşin-i ve'l-kur'an: Müslümanların kutsal kitabının içerisinde bulunan bir sure.

İtdüğünce nāle eyler şanma ben dil-ḥastenüñ / Başı üzre oklarıñ **Yāşin-i ve'l-Kur'an** okur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [yāşin-i ve'l-kur'an,]

yat: Uyumak.

Eşk-i çeşmümle idi bahşı ben andan yudum el / Enine uzunına **yatsun** efendi deryā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [yatsun, -sun]

yat: Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.

Ehl-i diller göricek âyîne de taşvîrûñi /
Bağrı na başmış **yatur** ‘İsâ’yı Meryem
şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 5). [yatur, -ur]

yat: Yöntem, yol.

Yarağ u **yatla** cümleten yarar at ile
meydânda / Kâmusı ceng ider gerçi
murâdı şulhdur ammâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 35). [yatla, -
la]

yat: (Bir şey bir yerde) Kalmaması
gerekirken kalmak, beklemek, âtil
durumda olmak.

Nâ-tüvân olsa n’ola bîmâr-ı çeşmüñ
her zemân / Mest olup **yatur** güneşde
iy meh-i tâbân uyur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [yatur, -ur]

yat: Bir şeyin içinde bir müddet
beklemek, bekletilmek.

Fazlî’nüñ yârân şorarsa hâlin iy dil
diyesin / Gûşe-i mey-hânede düşmüş
yatur evkâr mest (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 43, Beyit 5). [yatur, -(u)r]

Hañçer-i şem’ ile bağrın pâre pâre
eylemiş / Kana ğarğ olmuş **yatur**
pervâneler gördüñ mi hîç (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [yatur, -
(u)r]

yat-: Bir yere veya bir şeyin üzerine
boyu boyunca uzanmak.

İtlerüñle hVâba varmış şahn-ı kûyuñda
göñül / Gûyiyâ gülşende **yatmış** bir
nice yârân uyur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 94, Beyit 1). [yatmış, -mış]

yatak: Barınacak yer.

Sâkî yanumda tek tolu olsun **yatağ**
hemân / Mey-hâne gûşesi baña zîbâ
yatağ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
63, Beyit 4). [yatağ,]

yatak: Uyuma, dinlenme vb.
amaçlarla üzerine veya içine yatılan
eşya, döşek; sığınılacak yer.

Sâkî yanumda tek tolu olsun **yatağ**
hemân / Mey-hâne gûşesi baña zîbâ
yatağ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
63, Beyit 4). [yatağ,]

yâver: Yardımcı.

Bi-hamdi’llâh bugün fırsat bizümdür
baht **yâverdür** / Açalum tîgumuzla
cümle-i ĩrân u Tûrân’ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 6). [yâverdür,
-dür]

yâver: Yardımcı.

Her sipâhî biñ sipâhî kahr ider bir
hamlede / İşde meydân **yâver** itmezse
‘adû-yı bî-hüner (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 11, Beyit 22). [yâver,]

yâver ol: Yardımcı olmak.

Taht-ı ‘âlî-baht **yâver** fırsat u şevket
hemîn / Saltanat zîr-i ‘inân u memleket
zîr-i nigîn (Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 3). [yâver,]

yâver ol: Yardımcı olmak.

Çünkü tevfiğ refîğ ola hidâyet yâver /
Bulasın cedd-ile bir pîr-i mükemmel

kâmil (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*). [yâver ol, -a]

yâver-i kalem: Kalemin yardımcısı.

Tîğ olsa **yâver-i kalem** irer umûra nazm / Cumhûra ‘adl olur kalem olursa tîğa yâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 9*). [yâver-i kalem,]

yavuz: Kötü, fena.

İsterüm Hâk’dan ki üstinde **yavuz** yil esmeye / Ser-fîrâz olsun çün ol serv-i hîrâmânum gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 7*). [yavuz,]

Bizi ol yahşî begden ayırdıñ / Hey ne **yavuz** yaman imişsin sen (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 54*). [yavuz,]

yayağ ol: Yürüyen olmak.

Ola cennetde ol Burâk’a süvâr / Öñce gilmân kamu yayağ olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 65*). [yayağ ol, -sun]

yayın çek: Yayını çekmek. Çilesini veya kirişini takıp yayı atışa hazır duruma getirmek.

Hadeng-i âhı düşmezmiş yire tîr-i każâ gibi / Bulınmazsa n’ola yayın çeker Hâllâc-ı Manşûr’uñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3*). [yayın çek, -er]

yaz-: Kaleme almak.

Müfredât ile **yazup** şafha-i gülşende kamu / İtdi tahvîl-i bahârı yine defter

nevrûz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 14*). [yazup, -up]

yaz-: Çizmek, nakşetmek.

O gönüller yazıcı **yaza** umaram gönülüm / Ki gice vü gündüz anuñ medhini yazar nevrûz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 16*). [yaza, -a]

yaz-: (Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Çan ile **yazmağa** himmet nâmesini eyledüm / Kirpigümden hâme idüp çeşm-i hûnînum devât (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [yazmağa, -mağ, -a]

Yed-i şun’ ile sipihr üzre Hudâ-yı müte’âl / **Yazdı** bir ‘ayn ki tâ ‘îd-i sa’îde ola dâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 1*). [yazdı, -dı]

Hâk naşîb itmiş o kân-ı kerime seyf ü kalem / Döstuñ tâ **yaza** gönlin kıra a’dâyı hemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 33*). [yaza, -a]

yaz-: (Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek.

Seng-i mezârı üzre târîh **yazdı** kudret / Hâk ideli münevver budur Maķâm-ı Maħmûd sene dokuzyüzellibeş (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 3*). [yazdı, -dı]

yaz-: Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaydetmek.

O gönüller yazıcı yaza umaram
gönlüm / Ki gice vü gündüz anuñ
medhini **yazar** nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 16*). [*yazar, -ar*]

yaz: Kaleme almak.

Virmez bu çerh-i 'âkıle gönline
kâminı / **Yazmaz** egerçi nâme-i
mihrinde nâmını (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 11*). [*yazmaz, -maz*]

yaz: Yazmak.

Derd tûmâridur okuñ neyse **yazu**
görelüm / Gönder anı iy kaşı yâ dil bu
şeb mihmân okur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4*). [*yazu, -u*]

yaz: Yazmak, nakş etmek.

Senüñ resm-i ruhuñ berg-i gül-i
handâna **yazmışlar** / Benüm dâğ-i
siyâhum lâle-i nu'mâna **yazmışlar**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1*). [*yazmışlar, -mış, -lar*]

Senüñ resm-i ruhuñ berg-i gül-i
handâna **yazmışlar** / Benüm dâğ-i
siyâhum lâle-i nu'mâna **yazmışlar**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1*). [*yazmışlar, -mış, -lar*]

Siyeh hâlün derün-ı dîde-i giryâna 'aks
olmuş / Kaşuñ şeklin berât-ı şâh-ı 'âlî-
sâna **yazmışlar** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2*). [*yazmışlar, -mış, -lar*]

İki cânibde taşvîr eylemişler zülf-i
müşgînün / Çözüp ol kâkül-i zîbâlaruñ
gerdâna **yazmışlar** (*Kara Fazlî Dîvânı,*

Gazel 92, Beyit 3). [*yazmışlar, -mış, -lar*]

Berât-ı zer-nişân üstinde bir tuğrâ-yı
ğarrâdur / Ol ebrû-yı siyeh kim çihre-i
cânâna **yazmışlar** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*). [*yazmışlar, -mış, -lar*]

Dişüñ medhini silk-i nazma düzdi
Fazlî-i bî-dil / Şaçuñ evşâfını
mecnû'a-i yârâna **yazmışlar** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5*). [*yazmışlar, -mış, -lar*]

yaz: Kaleme almak 2. yazmak.

Göñlini hâme-i lutf ile **yazup** her
kişinüñ / Eyledi defter-i şâdide
muḥarrer nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 15*). [*yazup, -up*]

yaz: Kaleme almak 2. yazmak.

Güneşden zerresi olmaya rüşen /
Ruhuñ vaşfinda **yazsam** biñ resâ'il
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5*). [*yazsam, -sa, -m*]

yaz: 1. yazmak 2. arz etmek, sunmak 3.
kaydetmek, deftere işlemek.

Şafḥa-i gerdüna bu mışrâ'ı **yazdum** âh
ile / Kimse yâ Rab olmasun yâr u
diyârından cüdâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10*). [*yazdum, -+dum*]

yaz: 1-Söz ve düşünceyi özel işaret
veya harflerle anlatmak 2-Yazı ile
anlatmak, yazıya dökmek.

Maķtū‘-ı tīg-ı hırş olup kesmeyen emel
/ Bu sırr-ı nūşı **yazdı** saña kātib-i ezel
(Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1,
Beyit 9). [yazdı, -dı]

yaz: Yazmak, çizmek, nakşetmek.

Cem’ile dîvânı taḥķīķ ger **yazarsa**
nesh ider / Ḥaṭṭuñ evşâfında Fazlî
tâzeler dîvân okur (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 73, Beyit 7). [yazarsa, -ar, -sa]

yaz: Bir söz veya düşünceyi belli işâret
ve harflerle bir yere geçirmek 2. yazıya
geçirmek, yazı ile anlatmak,
nakşetmek.

Pür idem vaşf-ı medîḥüñle toķuz eṭbākı
/ Baña bir kerre eger kim diyesin
medḥümi **yaz** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 30). [yaz,]

yaz: İlkbahar mevsimi.

Ḥün-ı kurbân ile her gūşe gül-istân oldu
/ Şeref-i ‘îdi görüñ kıldı şitâyı bize **yaz**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit
8). [yaz,]

yaz: Yazmak, kaleme almak.

Levh-i dilden yuyalum Fazlî bu cevır
âyetini / Dest-i ğamla **yazalum** anda
‘adem şüretini (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 28, Beyit 15). [yazalum, -
alum]

yaz: (Allah) Kader olarak belirlemek.

Berât-ı milk-i ‘ışķı kātib-i ķudret baña
yazdı / Meh-i nev sikke-i hūrşide
nāmum tīg ile kazdı (Kara Fazlî

Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 4). [yazdı,
-dı]

yaz: Kaleme almak,yazmak.

Yaz göñlini Fazlî ķuluñuñ eyleme
ihmâl / Ben bendeñe raḥm eyle Ḥasan
Bâlüm efendüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 20, Beyit 10). [yaz,]

yaz: Yazmak, kaleme almak, kayıt
altına almak.

Yazmadı levḥ-i ‘ömre ḥaṭṭ-ı beķā /
Ḳalem-i kâf u nün ile Yezdân (Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 2).
[yazmadı, -ma, -dı]

yazıcı: Katip, yazan, yazıcı.

O göñüller **yazıcı** yaza umaram
göñlüm / Ki gice vü gündüz anuñ
medḥini yazar nevrüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 16, Beyit 16). [yazıcı,]

yazıl: Yazılmak, kaleme alınmak.

Yine tekrâr **yazılmağa** ḥuṭûṭ-ı gülşen /
Şafḥa-i bâğa ider berg-i ḥazân zer-
eşşân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 2). [yazılmağa, -mağ, -a]

yazıl: Yazılmak, kaleme alınmak.

Devrân-ı dehr şunmasun ‘aks-i
murâdumuz / **Yazılmadan** defâtir-i
maķşûda adumuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 6). [yazılmadan, -
madan]

yazıl: Nakşedilmek, yazılmak.

Olup sa'adet ile Rûm iline defter-dâr /
Yazıldı defter-i ikbâle nâmunuz fi'l-
hâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31,
Beyit 9). [yazıldı, -dı]

yazıl-: Yazılmak, kaleme alınmak.

Ne medh idem seni ben kim
yazılmaya tâ haşr / Eger ki şafha-i
eflâke eylesem terkîm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 34, Beyit 28).
[yazılmaya, -ma, -(y)a]

yazmağ: (Bir söz veya düşünceyi) Belli
işaret ve harflerle bir yere geçirmek.

Aldı destine yahûd hâme-i zer tîr-i
debîr / **Yazmağa** bu gâzeli şafha-i
dehre fi'l-hâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 13). [yazmağa, -a]

yazmak: Nakşetmek, resmetmek,
süsleyip bezemek.

Nakşî yâ Rab ol büt-i hûbuñ niçe zîbâ
olur / Her feni **yazmağda** 'âciz
kaldılar nakkâşlar (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 66, Beyit 4). [yazmağda, -da]

yazuğ: Acıma, merhamet.

Öldürürsün **yazuğı** yokdur günâhum
bilürem / Ben ne haddümdür derilem
'âşık-ı şeydâ saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 19, Beyit 2). [yazuğı, -ı]

yazup çiz: Yazıp çizmek; yazmak.

Yazup çizüp sipihre ki bu tîğ u bu
kalem / Tîğ-ı kazâ durur kalem-i
hükmi Kird-gâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 24, Beyit 21). [yazup çiz, -üp]

ye'cüc: Kıyamete yakın bir zamanda
ortaya çıkıp pek çok kötülük
yapacaklarına ve çok kısa boylu
olduklarına inanılan iki kavimden biri
[Diğeri Mecüc'dür].

Fitne **Ye'cüc'**ı zemânında nice bulsun
zuhûr / Râh-ı Hâk'da Sedd-i
İskender'dür ol Dârâb-ver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 33). [ye'cüc'ı,
-ı]

ye'cüc-ı fiten: Fitneci Ye'cüc.

Qarâr itmişdi milk-i Rûm'da ol şâh-ı
nîkû fer / Olup ser-hadde Ye'cüc-ı
fitenden sedd-i İskender (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 27, Beyit 19).
[ye'cüc-ı fiten, -den]

yed: Çekmek.

Şu gibi nûş itmege kanın kızılbaşuñ
yine / Hancer-i bürrân-ı hûn-
efşânumuz işler **yeder** (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 5). [yeder, -er
]

yed: Kuvvet, kudret, güç.

'İd lafzındaki 'ayn ile **yed** eyler imâ' /
Ya'ni eyyâm-ı şafâ irdi ele cām-ı zer al
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit
8). [yed,]

Sensin iy şeh bu mü'eyyed **yed** ü 'âdil
dille / Hüsrev-i kân-ı kerem pâdişeh-i
bahır-nevâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
20, Beyit 28). [yed,]

yedi: "Yedi" sayı sıfatı.

Ya envā'-ı nefāyis bişmege ol 'arş-ı şāhīde / **Yedi** çerhi kazandur maṭbahında günbed-i ḥaḍrā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 18). [yedi,]

yed-i 'acz: Acizlik eli.

Tāc-ı kelāma dūrdür u taḥt-ı sūḥanda raḥt / Geldüm o taḥt u tāca **yed-i 'acz** ile nişār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 23). [yed-i 'acz,]

yed-i beyzā: Musa Aleyhisselām'ın mu'cize olarak gösterdiği beyaz ve parlak eli. Bu tabir mecaz olarak keramet ve hârikulâde haller ve meziyetler hakkında kullanılır.

Sā'id-i sîmînde gör tîğın o zîbā berberüñ / Mu'ciz-i Mūsā'yı seyr eyle yed-i beyzāya bak (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [yed-i beyzā, -y, -a]

yed-i ğassāl: Ölü yıkayıcının eli.

Yed-i ğassālde meyyīt gibi teslîm ol aña / İhtiyārı қо tut emrini ne kim kıl dise kıl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [yed-i ğassāl, -de]

yedi kat tās: Yedi kat tas, felek.

Yedi kat tāsdan geçer zehrüñ / Ejder-i cān-sitān imişsin sen (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 56). [yedi kat tās, -dan]

yed-i kudret: Kudret eli, Allah'ın her şeyi yapabilme gücü.

Salṭanat murğını iy şāh şikār eylemege / Oldı te'yîd yed-i kudretüñ üzre şeh-bāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 26). [yed-i kudret, -üñ]

yed-i şun': Yaratma kudreti.

Yed-i şun' ile sipihr üzre Hudā-yı müte'āl / Yazdı bir 'ayn ki tā 'îd-i sa'ide ola dāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 1). [yed-i şun',]

yeg: Daha iyi, daha üstün.

Vefādan 'āşıkā gerçi saña cānā cefā **yegdür** / Ne çāre biz taḥammül idelüm ammā Hudā **yegdür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [yegdür, -dür]

Vefādan 'āşıkā gerçi saña cānā cefā **yegdür** / Ne çāre biz taḥammül idelüm ammā Hudā **yegdür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [yegdür, -dür]

Raḳîbüñ midḥatından hoş gelür düşnāmı dil-dāruñ / Belā nefrînden iy māh-ı cihān-ārā du'ā **yegdür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [yegdür, -dür]

Baňa kūyuñ iti ağıyardan biñ kerre ā'lādur / Hezārān yāddan ğurbetde bir hoş āşnā **yegdür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [yegdür, -dür]

Cihānda var-iken derdüñ gerekmez baňa dermānı / Ṭabîbüm derd-mende derdden zîrā devā **yegdür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [yegdür, -dür]

Saňa biñ 'ayb ü bir tā'at baňa bir fişk u yüz biñ 'özü / Ki zühd-i bî-riyādan şüfi

cām-ı bā-şafā **yegdür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [yegdür, -dür]

Qo Fazlî gūşe-i mey-ḥānelerde mu'tekif olsun / Cināndan zāhidā biñ mertebe ol cā baña **yegdür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [yegdür, -dür]

Gel tîğ lāfın urma qalem çek du'āya kim / Biñ tîğ u biñ qalemnden o **yegdür** hezār bār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 40). [yegdür, -dür]

Eger **yeg** diyene altın virürse / Ulaşdursın yürüsün diñ hümāma (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 8). [yeg,]

yeg: Daha iyi, daha üstün.

Yumup göz ḥürdan şūfî yudum el āb-ı Kevşer'den / Şarāb-ı cān-fezā vü dilber-i ra'nā baña **yegdür** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [yegdür, -dür]

yeg: Daha iyi.

Denîler cümle andan **yeg** didiler / Cihān içre eger a'lā vü ednā (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 7). [yeg,]

yeg ol: Daha iyi, daha üstün.

Ne diyesin ki du'ādan yeg ola iy dā'ī / 'Ale'l-ḥuşūş ola bu resme Eymen-i evkāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 40). [yeg ol, -a]

yegāne: Biricik, tek, eşsiz.

Ā'nī **yegāne** Ḥazret-i Sultān Muştafā / Şehzāde-i kebîr-i şeh-i kām-rān-ı 'adl

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 7). [yegāne,]

Yegāne Ḥazret-i Ḥān Muştafā-yı 'ālî-şān / Meh-i ḥuceste-ḥışāl ü şeh-i ḥamīde-şifāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 14). [yegāne,]

Yegāne Ḥazret-i Sultān Selīm bin Süleymān Ḥān / Kim oldur şāhlar içre 'atā vü cūd ile yektā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 53). [yegāne,]

Ol kām-ı lutf u ma'den-i şāhib-şafā ḳanı / A'nī **yegāne** Ḥazret-i Şeh Muştafā ḳanı (Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 8). [yegāne,]

yegin: Daha iyi, daha üstün.

'İşk ile **yegin** olup ol Fazlî ḡavḡādan emīn / 'Aql ile ḥalk içre olan bu kuru ḡavḡāya bak (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 7). [yegin,]

yegrek: En iyi, daha iyi.

Ḥaste dil cānından artuḳ lā'l-i cānānın sever / Cümleden **yegrek** muḳarrerdür kişi cānın sever (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1). [yegrek,]

yeksān eyle: Bir, eşit, aynı seviyede yapmak.

Ferahından şu qadar sīm nişār eyledi kim / Ğarḳ-ı sīm eyledi dünyā-yı denīyi yeksān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 15). [yeksān eyle, -di]

yeksān id: Bir etmek, aynı tutmak.

Zer varağdan niçe kim bāğda naḳḳāş-ı
ḥazān / İde bayraklar ile naḳş-ı zemīni
yeksān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 41*). [*yeksān id, -e*]

yeksān it: Aynı seviyeye getirmek,
eşitlemek, birleştirmek.

Çemenüñ zer varağından yine naḳḳāş-ı
ḥazān / İtdi bayraklar ile naḳş-ı zemīni
yeksān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 1*). [*yeksān it, -di*]

yek-ser: Bir baştan bir başa, hep,
bütün.

Çeşme-i mihirden akıtdı tarāvet ābın /
İtdi sîr-āb cihān bāğını **yek-ser** nevrüz
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 7*). [*yek-ser,]*

yek-ser: Baştan başa, tamamen.

Sakf-ı kâh-ı felegi tā ḥarem-i zîr-i
zemīn / Lafz-ı Kün'den ki Hudā itdi
'imāret **yek-ser** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 7*). [*yek-ser,]*

yektā: Tek, eşsiz, benzersiz.

Yegāne Ḥazret-i Sultān Selīm bin
Süleymān Ḥān / Kim oldur şāhlar içre
'atā vü cūd ile **yektā** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 53*). [*yektā,]*

yekün-ı şîr-i ner: Erkek aslanları
toplamak.

Tañrı arslanı 'Alî ḥaḳḳı-y-çün oldur ad
ile / Pîşe-i cūd u şecā'atden **yekün-ı şîr-i ner**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 26*). [*yekün-ı şîr-i ner,]*

yêl: Yel, rüzgar.

Yād-ı fenā ile **yele** vardı qarār āh /
Toldı belā vü derd ile dār u diyār āh
(*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 23*). [*yele, -e*]

yêl: Rüzgar.

Luṭfuñ **yeli** terbiyyet eger eylemeyeydi
/ Gül-zār-ı cihān olmaz idi gül gibi
ḥürrem (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10*). [*yeli, -i*]

yêl: Rüzgar, yel.

Sebkat iderdi sāyesine kılsa ger reviş /
Görmezdi gerdeni **yele** yıllar ger şabā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 8*). [*yele, -e*]

yeldi vopurdı: Esti.

Yıllar ile bulmadı bir şemme bûy-ı
zülfüñi / Ol hevāda gerçi kim çok **yeldi vopurdı**
şabā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3*). [*yeldi vopurdı, -di*]

yelken: Tevekkül gemisinin ilerlemesi
için ihsan, yardım.

O bahır-i remle sefer kılsa hücre-keş
şütürüm / Ola çü fülk baña hücre vü
şütür **yelken** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 35*). [*yelken,]*

yelme: Peşinde koşmak, uğraşmak,
çabalamak.

Hevāya yeltenüben **yelmedür** ki her
lahza / Kõparasın çü şabā 'ālem içre

gird-i fütür (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20*). [*yelmedür, -dür*]

yelten: *Teşebbüs etmek; kalkışmak.*

Hevāya **yeltenüben** yelmedür ki her lahza / Kõparasın çü şabā 'ālem içre gird-i fütür (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20*). [*yeltenüben, -üben*]

yemm-i fem: *Deniz ağzı.*

Dil virüp yemm-i femine ol lebi peymānenüñ / Alma āhın key şaķın ben 'āşık-ı dîvānenüñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 7*). [*yemm-i fem, -i, -n, -e-ine*]

yeñil: *Mağlup olmak, kaybetmek.*

Bu çerh-i bî-vefā ne 'aceb cünbiş eyledi / Devren **yeñildi** 'aksine mi gerdiş eyledi (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 19*). [*yeñildi, -di*]

yep: *Sıvazlamak.*

Gösterüp dînār yāre şoħbete meyyāl ider / Muṭrib anuñ-çün defüñ her lahza arķasın **yeper** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1*). [*yeper, -er*]

ýer: *Kısım.*

Yine ğayret kuşagın iki **yerden** kuşanup çün tîĝ / Kılalum tu'me-i tîĝ ehl-i Tebrîz ü Ḥorāsān'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 5*). [*yerden, -den*]

yer yer: *Yer yer, bölük bölük.*

Ruḥ-ı zerdüm ki **yer yer** nāḥun-ı ğamdan ḥırāş itdüm / Vücüdum defterinden 'āfiyet ḥarfın tırāş itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1*). [*yer yer,*]

Görinenler kevākib şanmañuz kim āsümāniler / Çıkup eflāke çaķ **yer yer** sipihrüñ yandı dāmānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 29*). [*yer yer,*]

yer yer: *Kısım kısım; birçok yerde; zaman zaman.*

Güle baķsun diyü anı açılıp göñl ü gözi / Bezedi güller ile gülşeni **yer yer** nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 21*). [*yer yer,*]

yeşil: *Yeşil renk.*

Sebzelerle bir **yeşil** atlas-kebîr maḥbûbdur / Kim gören cāndan olurlar mübtelāsı Lādiķ'üñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4*). [*yeşil,*]

yet-: *Yetişmek, erişmek, ulaşmak.*

Bezme inseñ meclisüñ sākîleri ḥübān-ı dehr / Rezme **yetseñ** ger yanuñca cünd-i bî-pāyān-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 23*). [*yetseñ, -se, -ñ*]

yeter: *"Yeterli, kâfi" anlamında ünlem.*

İtüñ geçünmek ile şehir içinde meşhûrum / Murād şöhet ise ger **yeter** bu nām baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4*). [*yeter,*]

Zāhidā baña **yeter** ol şanem-i mäh-liķā
/ Başdan ayağa yūri var senūñ olsun
hūrā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22,
Beyit 1). [yeter,]

Ṭurduğınca çü **yeter** ‘āşıkā cānāne belā
/ Hışm-ı çeşm ü ğam-ı zūlfūñ dahı cānā
ne belā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 25,
Beyit 1). [yeter,]

Uzatma kelāmuñı **yeter** muhtaşar eyle
/ Olmaz ki anuñ medhine pāyān bula
ādem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 14). [yeter,]

yeter: Kâfi, yeterli.

Fazlî saña ne tāt gerek dünyede ne taht
/ Der-gāh-ı şāh taht **yeter** tāt hāk-dār
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
33). [yeter,]

yeter: "Son bulsun!" anlamında ünlem.

Hvān-ı sādī senūñ aşuñ degül olma
tāma / İy dil-i hāste **yeter** ni‘met-i
ġam vāye saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 7, Beyit 3). [yeter,]

Ululadı beni itüm didi o sulṭānum /
Yeter cihānda be Fazlî bu ihtirām baña
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5).
[yeter,]

İki ‘ālemde bir dīdāre hayrān ‘āşık-ı
pākum / **Yeter** gül-zār-ı hüsnuñ bāğ-ı
‘ālemde ferāğum var (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [yeter,]

Pelās-ı ġam-libās u hūşe-i miḥnet **yeter**
tūşe / Reh-i ‘ışka sülūk aña
müyesserdür ki kāni‘dür (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [yeter,]

yeter!: "Yeterli, kâfi, son bulsun!"
anlamlarında bir ünlem.

İy dil çü büm pāyı **yeter** bu ḥarāba baş
/ Şeh-bāz-ı evcsin ḳademūñ nüh-
ḳibāba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
104, Beyit 1). [yeter,]

yetervir: Yeterli olmak.

Ḳo taṭvīli **yetervir** şāha taşdī‘i hemān
Fazlî / El açup ḳıl du‘ā ihlās ile olur
saña evlā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 69). [yetervir,]

yetim: Babası ölmüş 2. Zavallı, biçāre,
kimsesiz.

Yetim odur ki ola ‘ilm ü fazldan
maḥrūm / Dimeñ ki bī-peder olan
cihānda ola yetim (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 5). [yetim,]

yetim ol: Babasız kalmak, yetim
olmak.

Yetim odur ki ola ‘ilm ü fazldan
maḥrūm / Dimeñ ki bī-peder olan
cihānda ola yetim (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 34, Beyit 5). [yetim ol, -a]

yevm-i hisāb: Hesap günü, ahiret.

Müşterī yevm-i hisāba dek anı vezn
itse / Ḳıymetin bilmeye söz gevherinūñ
ḳatre ḳadar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
15, Beyit 3). [yevm-i hisāb, -a]

yezdān: Tanrı, Allah, Hüdā.

Yazmadı levḥ-i ‘ömre ḥaṭṭ-ı beḳā /
Ḳalem-i kāf u nūn ile **Yezdān** (Kara

Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 2).
[yezidân,]

yezîd ol: *Yezid olsun! Beter olsun, kahrolsun! gibi anlamlara gelen beddua ifadesi. 2. Yezid, Muaviye'nin oğlu ve Emevîlerin halifesidir. Tüm Müslümanları hüznölendiren elim Kerbelâ Olayı'nda Hz. Muhammed'in torunu Hazreti Hüseyin'i ve beraberindekileri susuz bırakmış ve onları acımasızca şehit etmiştir. "Yezid olsun!" ifadesi, hem edebî metinlerde hem de halk dilinde çok ağır bir bedduadır.*

Tîğ-ı hicrûn ger Hüseyin-âsâ beni ide
şehîd / Döştüm yüz döndürürsem
andan olayın Yezîd (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 11*). [yezîd
ol, -ayın]

yezîd-i la'în: *Lanet Yezid.*

Mervân-ı har **Yezîd-i la'în** şerr-i
kâfirûn / La'netler ola cânına her bâr
Yâ Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 31*). [yezîd-i la'în,]

yezîd-i sitem-kâr: *Sitem eden Yezid.*

Bilsem ki nice çekdi saña tîğ-ı kîne /
Mervân-ı har **Yezîd-i sitem-kâr** Yâ
Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11*). [yezîd-i sitem-kâr,]

yi-: *Yemek, içmek.*

Hayf arpaya ki zâyî' idüp ekl ide
müdâm / Kıymetde **yidügi** 'alefe
degmeyin tavar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 15*). [yidügi, -düg, -i]

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

Dünye gâmin 'alef gibi gel **yime** 'işret
it dirin / Hiç kulağ kabartmaduñ şüfi
eşek misin nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4*). [yime, -me]

yi: *Yemek, tüketmek.*

Şu kadar söglün eti ola söglüm anda /
Ki söglümeyle **yiyele** anı bengî yârân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 13*). [yiyeler, -y, -e, -ler]

yi: *Yemek, dayak yemek, sopa yemek, vurmak.*

Devründe bir tabanca **yimez** kimse
kimseden / Deffâfdan meger ki def iy
kâm-rân-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 25*). [yimez, -mez]

yidi: *"Yedi" sayı sıfatı.*

Yiridür kim bu **yidi** kat felek-i mînâ-
fâm / Olsa ol sür-ı mu'azzamda **yidi**
çerhi kazan (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 14*). [yidi,]

Bir esb idi ki 'âlemi devr eyler **yidi**
cest / Bādî nazarda niteki fikr-i ülü'n-
nüha (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 3*). [yidi,]

yidi kat: *Yedi tabaka (üst üste konulmuş şeylerden her biri).*

Yiridür kim bu **yidi kat** felek-i mînâ-
fâm / Olsa ol sür-ı mu'azzamda yidi
çerhi kazan (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 14*). [yidi kat,]

vidür-: Yedirmek.

Böyle şîrîn neden olduñ meger iy tıfl-ı laîf / Cân-ı şîrîn **yidürür** süd yirine dâye saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4*). [*yidürür, -ür*]

yigit: Delikanlı, genç insan, yürekli kimse.

Büküldi kâmetüm gamdan ağardı müy-ı jülidem / **Yigitlükde** beni pîr eyledi bir nev-cüvânum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*). [*yigitlükde, -lük, -de*]

yigiticik: Küçük genç delikanlı, genç yiğit.

Gel 'ıyş idelüm gül gibi tenhâca **yigiticik** / Zîbâca vü ra'nâca vü a'lâca **yigiticik** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1*). [*yigiticik,*]

Gel 'ıyş idelüm gül gibi tenhâca **yigiticik** / Zîbâca vü ra'nâca vü a'lâca **yigiticik** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1*). [*yigiticik,*]

yık: Bozmak, tahrip etmek.

Görse nûr-ı Şamed'i bilse cemâlün sırrın / **Yık**a râhib şanemi vü yağa müşrik semeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 26*). [*yık, -a*]

Berg ü bârını döküp yakdı vü **yık**dı bâğı / Sebzeyi bâda virüp toprağa şaldı semeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 4*). [*yık, -dı*]

Luţf ile tır **yık**a rû tîr-i vebâlini gider / Şadra geç saña şadâret yaraşur

sultânım (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 6*). [*yık, -a*]

yık: Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.

Kuţb-ı murâdum üstine dönemedüñ **yık**ıl yıkıl / İy başum üzre devr iden çerh-i felek misin nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2*). [*yıkıl, -ıl*]

yıkıl: Viran olmak, harab olmak.

Yıkıl iy t̄arem-i sipihr-i berîn / Söyün iy sem'-i kûbbe-i zerrîn (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 11*). [*yıkıl,*]

yıkıl: Yıklmak. yok olmak.

Kuţb-ı murâdum üstine dönemedüñ **yık**ıl yıkıl / İy başum üzre devr iden çerh-i felek misin nesin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2*). [*yıkıl,*]

yil: Yel, rüzgar.

İsterüm Hâk'dan ki üstinde yavuz **yil** esmeye / Ser-fîrâz olsun çün ol serv-i hırâmânum gider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 7*). [*yil,*]

yil: Rüzgar.

Yiller ile bulmadı bir şemme bûy-ı zülfüñi / Ol hevâda gerçi kim çok yeldi yopurdi şabâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3*). [*yiller, -ler*]

Yiller ile bulmadı bir şemme bûy-ı zülfüñi / Ol hevâda gerçi kim çok yeldi yopurdi şabâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3*). [*yiller, -ler*]

Getürdi tahtuñı **yıl** tütalum Süleymân-
vâr / Ne fâ'ide olıcağ şâh-ı merge sen
me'mûr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14*). [yıl,]

Sebkat iderdi sâyesine kılsa ger reviş /
Görmezdi gerdeni yele **yillerle** ger
şabâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 8*). [yillerle, -ler, -le]

yil: Yel, esinti (gelip geçici, boş
bağlamında).

Dehr baħr-i fenâda bir **yıldür** / Cümle
halk andan olısar güzērân (*Kara Fazlî
Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 3*).
[yıldür, -dür]

yil: Sene, yıl // senede bir kez, yılda bir
defa.

Bir kez göreyin **yıl**da ben o 'ârızı mâhı
/ İy Fazlî çıkarsam n'ola ger göglere
âhı (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 19, Beyit 9*). [yıl, -da]

yil: Çok sene.

Mecnûn oturdu **yıllar** ile bakdı yollara /
Bir kimse toğrı virmedi Leylâ
haberlerin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2*). [yıllar, -lar]

yil es: Rüzgarın esmesi.

Bâda vardı gül ile lâle yirinde yıl eser /
Rüzgâr itdi havâle yine yaprak dökeni
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 2*). [yıl es,]

yıl ol: Hayat olmak.

Kimse görmez ruħuñuñ ayını şâhâ yıl
olur / Tali'ümde toğıcağ görmege yaş
hâ'il olur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1*). [yıl ol, -ur]

yıldız: Yıldız, kevkeb.

Hevâdan âsmâniden nüzûl itdükde seyr
eyle / Döküldi yire **yıldızlar** kıyâmet
irişüp güyâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 40*). [yıldızlar, -lar]

yile vir: Önemsememek, gözardı
etmek.

Olursa taht taht-ı Süleymân u tâc hem /
Çün tâcı gel virür yile ol tahtı rüzgâr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 32*). [yile vir, -ür]

yile vir: Heba etmek.

Yile viren 'aklumu anuñ hevâyî hâlidür
/ Bend iden gönlüme ol zülf-i perîşân-
hâlidür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 1*). [yile vir, -en]

yime: Yemek yeme işinde.

Şâd u hurrem **yimede** içmekde 'âlem
pür-sürür / Çâşnî-gîr-i kazâ çıkdı
kamuya hân-ı feth (*Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [yimede, -
de]

Hân-ı şâdî çekdi halka çâşnî-gîr-i
kazâ / **Yimede** içmekde hep 'âlem
biyâfetdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 4*). [yimede, -de]

yine: "Bir daha, tekrar" anlamlarında
zarf.

Yine bir t ze dilber sevdi Fazl   imdi
' lemde / Bul nmaz behcet   hüsn  
bah da h   a a hem-t  (Kara Fazl 
D v n , Gazel 12, Beyit 6). [yine,]

K k line Fazliy  m  k-i H t  didüm
gice / **Yine** bir yüz  aras n k ld m
g n h oldu başa (Kara Fazl  D v n ,
Gazel 17, Beyit 5). [yine,]

Demidür  ev kle vaşf-   ar b-  l 'l-i
s  ide / **Yine** mest- ne bir reng n  azel
k l Fazliy  peyd  (Kara Fazl  D v n ,
Gazel 23, Beyit 7). [yine,]

Buldu  o  em'i **yine** h m  g   l /
S zu a perv ne gibi yansa a (Kara
Fazl  D v n , Gazel 34, Beyit 2). [yine,
]

Dirse  ki  af  ile ola  afvete b 'is / K l
  f   af  ile **yine** toluy    lis (Kara
Fazl  D v n , Gazel 46, Beyit 1). [yine,
]

Kim bilür kim  ullar n n  ank s n 
 ld r r / Allar geymi  bugün gördüm
yine ol  ehr-y r (Kara Fazl  D v n ,
Gazel 78, Beyit 6). [yine,]

  n a lu  '   dur Fazl  ko mahv itsün
v c du  '    / Bilürsün '   bet e y '
yine a l na r ci'd r (Kara Fazl 
D v n , Gazel 84, Beyit 7). [yine,]

 bdan oldu ina cümle-i e y ya hay t /
 tdi gün gibi **yine** r  en   izhar nevr z
(Kara Fazl  D v n , Kaside 16, Beyit
9). [yine,]

' d irişdi **yine** 'u    a idüb 'ar - 
cem l / Mer ab  k l  ulu n n g   lini
  hum ele al (Kara Fazl  D v n ,
Kaside 20, Beyit 14). [yine,]

Yine güller a  lup  ald  yirinde diken-i
/ Bozd  dih  n-  felek b     urut 

 emen-i (Kara Fazl  D v n , Kaside 30,
Beyit 1). [yine,]

 amd lill h ki bulup ferr   sa' det
eyy m / Burc-i i b le r c ' itdi **yine**
bedr-i tem m (Kara Fazl  D v n ,
Kaside 32, Beyit 1). [yine,]

 amd lill h ki **yine** başuma gün t   di
bugün / T li' m g  i a  ld  ki olup
def'-i  am m (Kara Fazl  D v n ,
Kaside 32, Beyit 27). [yine,]

 ehr içre g   l oldu z hir **yine** bir
meh-r  / H r  d-i cih n zerre mihr-i
ru ına  ar u (Kara Fazl  D v n ,
Murabba 21, Beyit 1). [yine,]

 ev  ine ' d   bah ru  **yine** demdür ele
al / S  iy  töldura  ol  an olacağı
içelüm (Kara Fazl  D v n , Murabba
23, Beyit 8). [yine,]

Yine rif'at buldı b d-  l tf ile / B  - 
i b l  n nih l-i nevberi (Kara Fazl 
D v n , Tarih 3, Beyit 1). [yine,]

yine: "Her zaman olduğu gibi"
anlamında zarf.

S yesinde geçelüm hoş **yine**  ald  s ye
/ Serv-i i b l kılup gülşen-i devletde
  r m (Kara Fazl  D v n , Kaside 32,
Beyit 28). [yine,]

Be zedi s  -i keb ba **yine**    -  gülşen
/  tmege b lb lini  te -i  amda biry n
(Kara Fazl  D v n , Kaside 33, Beyit
7). [yine,]

yine: "Yeniden, tekrar" anlamlarında
zarf.

Derd ehlin n  ab bisin el-    'il c k l /
Eng  ti mut rib  **yine** ba'özü reb ba ba 

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6). [yine,]

Serverâ fülk-i hayâtını 'adûnuñ itdi ğarķ / Bād-ı nuşretle **yine** cûş eyleyüp 'ummân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 28). [yine,]

Müyesser oldu **yine** iltifât-ı sultânî / Zihî nihâyet-i âşâr-ı luţf-ı Yezdânî (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 1). [yine,]

Uyandı lem'a-i ikbâl ile çerâğ-ı ümîd / Münevver oldu **yine** bahtumuñ şeb-iştânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 5). [yine,]

Kef-i ebr ile olup **yine** semâ sîm-efşân / Sâ'il-i âba gümüş külçeler itdi ihsân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 1). [yine,]

Başuma gün toğdı el-haķ devletüm geldi **yine** / Devlet-ile tâ ki geldüñ eyledüñ 'arz-ı likâ' (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 3). [yine,]

yine: "Bir daha, tekrar, her zaman olduğu gibi" anlamına gelen zarf.

Zülfî sevdâsına düşdüñ gibi iy Fazlî **yine** / Rûz-ı rûşen görünür zulmet ile şâm saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [yine,]

Hasretâ derdâ efendüm serverüm hānum gider / Kim sa'âdetle **yine** ol şāh-ı devrānum gider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [yine,]

Hamdülillāh **yine** başlansa gerek bir sūra / Ki ola Fātihası āyet-i gül-zār-ı cinān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 5). [yine,]

Yūsuf'ından Hāzret-i Ya'ķūb olmuşdı cüdā / Bir yire geldi **yine** hengām-ı vuşlatdur bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 10). [yine,]

Yine göt giñligin idüp idermiş / Koyup ortaya altın şimdi da'vā (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 11, Beyit 4). [yine,]

yine: "Tekrar, yeniden" anlamına gelen zarf.

Gerçi Fazlî kuluñ ihsānuña müstağrıķdur / **Yine** ihsānuñ ümîdinde durur māh ile sāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 42). [yine,]

İkını sıkını itmiş Riyāzî / **Yine** yüz zūr ile zir şi'r peydā (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 11, Beyit 1). [yine,]

Çaldı **yine** bir pāreye geçdi baña rengi / Āvāreler aparası çık Derzi Memî Şāh (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 10, Beyit 8). [yine,]

yine: "Ayrıca, bundan başka" anlamlarında kullanılan zarf.

Bahr-ı ğamda nā-bedîd oldu **yine** fülk-i şafā / Var ise esdi muhālîf rûzgāruñ iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [yine,]

Yine şād ol gönül hayr oldu kārūñ devletüñ geldi / Zāhîrūñ mesnedüñ ya'nî o 'ālî-rütbetüñ geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1). [yine,]

Düşelden hıdmetinden dūr ğāyet hūvār olmuşduñ / 'Azîz olduñ **yine** minnet Hūdā'ya 'izzetüñ geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [yine,]

Zulmet-i şām-ı ğam oldu ref‘ ‘ālemden
yine / Burc-ı devletden tūlū‘ itdi meh-i
tābān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 8). [yine,]

Her kisi şādān u hurrem ‘ıyş ü ‘işret
itmede / Halka ‘arz itdi cemālini **yine**
hūbān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 9). [yine,]

Halka göstermege dünyāyı ser-ā-ser
rūşen / İtdi peydā **yine** mir‘āt-ı
Sikender nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 16, Beyit 11). [yine,]

Dürölüp defteri dîvān-ı şitānuñ cümle /
Aldı destine **yine** bir kalem-i zer
nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 13). [yine,]

Yine gayret kuşağın iki yerden
kuşanup çün tîğ / Kılalum tu‘me-i tîğ
ehl-i Tebrîz ü Horāsān’ı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 17, Beyit 5). [yine,]

İy kerem kânı **yine** sāye şalup devletle
/ Oldı teşrîf-i selāmuñla cihān dār-ı
selam (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 15). [yine,]

‘Arız oldu **yine** beñzer ki hevādan aña
teb / Zerddür çihre-i ‘āşık gibi rūy-ı
büstān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 4). [yine,]

Ele cām aldı **yine** bezm-i felekde çü
hilāl / ‘Aksini yirde bahār eyledi peydā
fi‘l-hāl (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
23, Beyit 7). [yine,]

yine: "Bir daha, tekrar" anlamlarında
kullanılan zarf.

Gözün aç hüsnidür yārūñ niķāb-ı hüsnî
iy gāfil / Ki nūr-ı hüsnine mihrūñ **yine**

öz nūrı mānî‘dür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 84, Beyit 6). [yine,]

Yine iy şāh kenār eyledi çok gevher-i
hāş / Bahr-ı eşkümde olup merdüm-i
çeşmüm ğavvāş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 101, Beyit 1). [yine,]

Sîne tablını döğüp sancağ-ı āhı
çekelüm / **Yine** iķlīm-i belā üzre sipāhî
çekelüm (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
129, Beyit 1). [yine,]

Gidelden ol tabīb-i cān begāyet nā-
tüvān idüñ / **Yine** cānuñ yirine geldi el-
hāk şihhatūñ geldi (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 137, Beyit 2). [yine,]

Gözün aydın günün toğdı sa‘ādet saña
yüz tutdı / **Yine** iy Fazlî ol hūrşîd-i
burc-ı rif‘atūñ geldi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7). [yine,]

Devlet ile geçdi taht-ı nuşrete sultān-ı
feth / ‘Arşa-i iķbālde tırdı **yine** dîvān-ı
feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 1). [yine,]

Halk ‘ıyş ü zevķde güm güm öter
‘ālem **yine** / Şevķle tutdı cihānı na‘re-i
mestān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 7). [yine,]

Şu gibi nūş itmege kanın kızılbaşuñ
yine / Hancer-i bürrān-ı hūn-
efşānumuz işler yeder (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 5). [yine,]

Gāfil olma gözün aç devlet ü ‘izzetle
bugün / Sūr ider sūr-ı cihānda **yine**
sultān-ı cihan (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 4). [yine,]

Müfredāt ile yazup şafha-i gülşende
kamu / İtdi tahvîl-i bahārı **yine** defter
nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16,
Beyit 14). [yine,]

Peyk-i 'îd irdi getürdi **yine** şādî
haberin / Elde zerrîn teberidür görinen
şanma hilâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
20, Beyit 3). [yine,]

Gördüñüz 'îd-i sa'îdüñ **yine**
nâzûklüğünü / Cümleten halk-ı cihânı
tonadup eyledi al (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 20, Beyit 6). [yine,]

Şahdan kullara 'îdiyye şehâ 'âdetdür /
Leblerüñden n'ola kılsam **yine** bir bûse
su'âl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,*
Beyit 20). [yine,]

Geldi bir dem **yine** hüccâca makâm
oldı Hicâz / Düzdü 'uşşâk kamu na're-i
Lebbeykle sâz (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 21, Beyit 1). [yine,]

Hamdülillâh **yine** irişdi Şafâ'ya hüccâc
/ Herbiri sa'y idüben gerçi ki itdi tek ü
tâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21,*
Beyit 2). [yine,]

Haşr olup zevk ü şafâya **yine** bulduk
tâze cân / Ol şafâdan vaqtümüz gâyet
kıyâmetdür bugün (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 27, Beyit 5). [yine,]

Çalındı kûs-ı sultânî **yine** güm güm
öter dünyâ / Temâşâ-gâh-ı 'âlemdür
bugün şahrâ-yı ma'nîyâ (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 1). [yine,]

Dönüp dolâblar saçdı **yine** şu yirine
âteş / Temâşâ bâkî oldı tâze ter çün
gülşen-i hağrâ (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 29, Beyit 46). [yine,]

Bâda vardı gül ile lâle yirinde yil eser /
Rûzgâr itdi havâle **yine** yaprak dökene
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit*
2). [yine,]

Yine bir güne şafâ irdi bilürseñ dehre /
Eyle biñ güne şafâ tut sözümü esle beni

(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit*
10). [yine,]

Muntazam kıldı **yine** kıлмаğa pâyüña
nişâr / Rişte-i nazm-ı laîfe niçe dürr-i
'Aden'i (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30,*
Beyit 38). [yine,]

Yine cihâna şeref virdi Hâzret-i
müte'âl / Ki toğdı burc-ı sa'âdetden
âfîtab-ı kemâl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 31, Beyit 1). [yine,]

Sa'îd-i tâlî' olup **yine** toğdı başuma
gün / Ki itdi gün gibi mâh-ı kemâl
'arz-ı cemâl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 31, Beyit 4). [yine,]

Buldı evvelki makâmın **yine** bir mîr-i
kerîm / V'ey ne buldı yirini didi havâş
ile 'avâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
32, Beyit 6). [yine,]

Muştafâ Hân'a vezîr oldı **yine** devletle
/ 'Adl ü dâd ile bugün virmege
dunyâyâ nizâm (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 32, Beyit 11). [yine,]

Mağdem-i pâkî cihân halkını teşrîf itdi
/ Oldı âsûde **yine** memleket-i Rûm
temâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,*
Beyit 13). [yine,]

Mağdemi mağsad-ı akşâ idi bî-kâmlara
/ Minnet Allâh'a ki bulduk
kademinden **yine** kâm (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Kaside 32, Beyit 14). [yine,]

Çemenüñ zer varakından **yine** nağkâş-ı
hazân / İtdi bayraklar ile nağş-ı zemîni
yeksân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,*
Beyit 1). [yine,]

Yine tekrâr yazılmağa huñut-ı gülşen /
Şafha-i bâğa ider berg-i hazân zer-
eşân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,*
Beyit 2). [yine,]

Yine burc-ı bedenden cān sevincinden
çıķayazdı / Nigāruñ göñline girdüm
demürden bir hişār aldum (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 5). [yine,]

Hayr-maķdem hayr-maķdem iy emîr-i
kār-dān / Hāmdü-lillāh kim seni
gördük **yine** sağ u şafā (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1). [yine,]

Baş çeküp gül-zār-ı devletden **yine** /
Qadr ile eflāke irgürdi seri (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 3, Beyit 3). [yine,]

Buldı rif‘at sipihr-i ‘izzetde / **Yine** bir
mihr-i müşterî fiţnat (Kara Fazlî
Dîvânı, Tarih 5, Beyit 1). [yine,]

İy çarh-ı bî-amān **yine** kılduñ ğarîb kār
/ Tîğ-ı sitemle sîneleri eyleduñ figār
(Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 1,
Beyit 1). [yine,]

Urduñ ğam ile bağrumuza dāğ-ı ħasreti
/ Nîrān-ı fitneden **yine** şalduñ hûbāna
nār (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 1,
Beyit 2). [yine,]

yir-: Ayakla basılan, ayakların altında
bulunan yüzey, zemin.

Bir kaķre eşk-i çeşmüñ eger **yire**
tımlasa / Deryā şuyı gibi ola Fazlî her
āb-ı telh (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55,
Beyit 5). [yire, -e]

Dökme kanın ehl-i ‘ışķuñ zulm-ile nā-
ħaķ **yire** / Çün bilürsin pâdişāhum
yirde qalmaz kanumuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [yire, -e]

yir: Yer, mekan.

Menzilin tîr-i āhuñuñ **yiridür** / Şaĥn-ı
şahrā-yı āsümān eyle (Kara Fazlî

Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 48).
[yiridür, -i, -dür]

Hāke düşsek ‘aceb mi zilletle /
Yirümüz gūşe-i mezelletdür (Kara
Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 29).
[yirümüz, -ümüz]

yir: Makam, mevki.

Sür‘atde ‘ömr disem eger aña **yiri**
durur / Kim ‘ömr gibi geçdi cihāndan
bulup fenā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
22, Beyit 11). [yiri, -i]

yir: Yer, mekan.

Mey-hāneden kovuldum mescidde ĥod
yirüm yok / Dünyā yüzinde Fazlî ben
hûvār u zāre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 109, Beyit 7). [yirüm, -üm]

yir: Taraf.

‘āşıkā nālelerüñ **yirini** eflāk idegör /
Zührenüñ ğayret ile zehresini çāk
idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61,
Beyit 1). [yirini, -i, -n, -i]

yir: Toprak, zemin, yeryüzü.

Gögden ol nāzil olurdu **yire** bî-şübhe
vü şekk / Olsa ger dürr-i sūĥandan
ilerü bir cevher (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 11). [yire, -e]

yir: Ayakla basılan, ayakların altında
bulunan yüzey, zemin.

Zîr-i dest oldu cihān Hüsrev’i **yirde**
gördi / Tırmışuz ditremege didi kamu
ħalk-ı cihān (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 12). [yirde, -de]

yir: *Bulunulan, yaşanılan bölge, mekan.*

Şöyle serî‘-seyr idi kim bir adımda rāst / Dār-ı fenādan oldu **yiri** menzil-i beķā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 12). [yiri, -i]

yir: *Yer, zemin, yeryüzü.*

‘Adūlaruñ saña hāşā muķābil olabile / Berāber ola mı insāna **yirdeki** haşerāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 37). [yirdeki, -de, -ki]

yir: *Durum, konum.*

Hün-ı Fazlî’yi çeşmüñ iy hūnî / Döke nā-haķ **yire** revā mı degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [yire, -e]

yir: *Mahal, yer.*

Gönlümi vaţan eylese ruhsārı hayālî / İy dil n’ola gencüñ **yiri** vîrāne degül mi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3). [yiri, -i]

yir: *Mevki, mekan, mahal.*

Bir **yir** var imiş ğamlu varan şād gelürmiş / Toĝrusını di Fazlî ki mey-hāne degül mi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [yir,]

Ne **yirüñdür** ola billāh bu mekân-ı esfel / Lā-mekân tahtı olurken saña ‘ālî-menzil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8). [yirüñdür, -üñ, -dür]

Dād u feryād elüñden iy eflāk / **Yirini** eyledüñ o şāhuñ hāk (Kara Fazlî

Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 60). [yirini, -i, -n, -i]

yir: *Bulunulan, yaşanılan yer, mevki.*

Niçe dürişesin itmege kaşruñı a‘lā / Añ ol zemānı ki bir gün **yirüñ** olısar gūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2). [yirüñ, -üñ]

yir: *Durum, vaziyet, hal.*

Şeş cihātum aldı miñnet kıldı ara **yirde** ben / Kimse yā Rab olmasun yār u diyārından cüdā (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8). [yirde, -de]

yir: *Bir nesne veya kimsenin kapladığı yāhut kaplayabileceği boşluk, bulunduğu mahal.*

Kāh-ı sürür iken **yirini** hāk-ı ğam kılup / Kılduñ vüçüd-ı pākını ķahr ile hāk-sār (Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 7). [yirini, -i, -(n)i]

yir: *Layık, uygun, münasip.*

Sensin ol şeh ki sümm-i semendüñe **yiridür** / Ger olsa na‘l-i zer meh-i nev mīhlar Sühā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 26). [yiridür, -i, -dür]

yir: *Makam, mevki.*

Vefātına didi tārīh Fazlî / **Yirin** nūr eylesün Allāh Cebbār sene dokuzyüzellibeş (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2). [yirin, -i, -n]

Taht iken eyleyüp **yirin** tahte / Vardı tahte’t-türābı itdi mekân (Kara Fazlî

Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 8). [yirin, -i, -n]

yir: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin; yeryüzü; dünya.*

Ne **yirde** ki Mecnûn u Leylî dinür / Kifâyetdür ol ya baña ya saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3*). [*yirde, -de*]

İki sâ‘at çeşmüme görünmese ol mâh-ı rev / Eşk ü âhum aramakdan **yiri** göği bir ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2*). [*yiri, -i*]

yir: *-e karşılık, -e mukabil.*

Böyle şîrîn neden olduñ meger iy tıfl-ı laîf / Cân-ı şîrîn yidürür sūd **yirine** dâye saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4*). [*yirine, -+i, -+n, -+e*]

Şu **yirine** kan içmedür ol hûniye kânûn / Kan rengini tutsa n’ola çeşmümden akan mâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [*yirine, -+i, -+n, -+e*]

yir: *Ayak basılan zemin.*

Eger biñ **yirde** bāğı olsa durmaz bāğ-ı cennetde / Cihānda gülşeni kūyuñ idinmişken vatan ‘aşık (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3*). [*yirde, -de*]

yir: *Boş yer, mekân, mevki.*

Uydum hevâ-yı ‘İşkâ hergiz kenâre **yir** yok / Bildüm ki yirde gögde bu ben ğubâre **yir** yok (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1*). [*yir,]*

yir: *Bir şeyin yapılabilmesi için uygun olan yer veya zaman.*

Yiridür kim bu yidi kat felek-i mînâ-fâm / Olsa ol sūr-ı mu‘azzamda yidi çerhi kazan (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 14*). [*yiridür, -i, -dür*]

yir: *Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.*

Yine güller açılıp kaldı **yirinde** diken / Bozdı dihkân-ı felek bāğı kurutdı çemeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 1*). [*yirinde, -i, -n, -de*]

Bâda vardı gül ile lāle **yirinde** yil eser / Rûzgār itdi havāle yine yaprak dökene (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 2*). [*yirinde, -i, -n, -de*]

yir: *Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.*

Ele cām aldı yine bezm-i felekde çü hilāl / ‘Aksini **yirde** bahār eyledi peydā fi’l-hāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 7*). [*yirde, -de*]

yir id: *Yer edinmek 2. yerleşmek.*

Çıksa kıddüñ yādına āhum elif-veş toğrulup / Āsmān-ı atlas aña başı üzre yir ider (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [*yir id, -er*]

yir yir: *Yer yer, taraf taraf.*

Ser-â-ser sencler şevk ile urup el ele **yir yir** / Sürür olmayana hey hey idüp eyler istihzā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 9*). [*yir yir,]*

yir yir: Yer yer, ara ara.

Qadırgalar çatıldı birbirine od saçup
yir yir / Cihān deryā-yı āteş oldı
āteşden yahūd deryā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 45). [yir yir,]

yir yir: Birçok yerde.

Yakup pāpāslar **yir yir** ser-ā-ser nār u
nūr oldı / Olup rüşen bil İslām ehli
yandı havf ile tersā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 43). [yir yir,]

yir yok: Gerek yok, mahal yok.

Şevküñde zerre gibi ser-geşte
olmuşumdur / Mihrüñle yirde gögde
ben hāk-sāre **yir yok** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [yir yok,]

Ėark oldum āb-ı çeşme yoluñda tırı
tırı / Gel gel ki başdan aşdı bu intizāre
yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [yir yok,]

Mey-hāneden kovuldum mescidde hōd
yirüm yok / Dünyā yüzinde Fazlî ben
hūār u zāre **yir yok** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [yir yok,]

yir yok: Yer yok, yer kamadı.

Pür oldı mestlerden halvet ayak
başılmaz / Şūfî bu bezme gelme kim
hūş-yāre **yir yok** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [yir yok,]

yir yok: Yer yok, yer kalmadı.

Uydum hevā-yı ‘İşka hergiz kenāre **yir yok** / Bildüm ki yirde gögde bu ben

ğubāre **yir yok** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [yir yok,]

Deryā-yı reşk-i çeşme Ėark olmuşam
ser-ā-pā / Bu varıdan dirĖgā hergiz
kenāre **yir yok** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [yir yok,]

Şemşîr-i cevruñ ile dil pāre pāre oldı /
Gel çalma pāreye kim iy māh-pāre **yir yok** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [yir yok,]

yir yüzi: Yeryüzü, dünya.

Cihānı yir yüzinde ol şeker-leb zinde
eylerken / Felekde zannider hāk-ı
cihān ‘İsā’yı bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [yir yüzi, -n, -de]

yirak id: Uzak etmek.

Meşeldür bu ki meydān yügrügüñ sen
de yirak idüp / Semend-i sa’yı sür cehd
it bu meydāndan girü kalma (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 33). [yirak id, -üp]

yirde gögde: Yerde gökte.

Uydum hevā-yı ‘İşka hergiz kenāre yir
yok / Bildüm ki **yirde gögde** bu ben
ğubāre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [yirde gögde,]

Şevküñde zerre gibi ser-geşte
olmuşumdur / Mihrüñle **yirde gögde**
ben hāk-sāre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [yirde gögde,]

yirde kal: (Kanı) yerde kalmamak,

intikamı alınmak, yapılan bir kötülüğün hesabı sorulmak.

Dökme kanın ehl-i 'ışkuñ zılm-ile nâ-
hâk yire / Çün bilürsin pâdişâhum
yirde qalmaz qanumuz (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [yirde qal,
-maz]

yirde yat: Ölü olup mezarda olmak.

Yirde yatduqça ol vücūd-ı şerîf /
Pâdişâh-ı zemâne sağ olsun (Kara
Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 67).
[yirde yat, -duqça]

yirden yire geç: Yerden yere geçmek,
sürekli hareket halinde olmak, yer
değiştirmek.

Mihri beñzetdi meger hüsnuñe çün
gördi yüzün / Döndi yirden yire geçdi
felek iy mâh-liqâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 22, Beyit 4). [yirden yire geç, -di
]

Quruldi çerh-âsâ haymeler bir bir ki
reşkinden / Dönüp yirden yire geçdi
göricek âsumân anı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 11). [yirden
yire geç, -di]

yire dökül: Yere dökülmek.

Hevâdan âsmâniden nüzül itdükte seyr
eyle / Döküldi yire yıldızlar kıyâmet
irişüp güyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
29, Beyit 40). [yire dökül, -di]

yire düş: Gökyüzünden yere inmek.

Hadeng-i âhı düşmezmiş yire tîr-i qazâ
gibi / Bulınmazsa n'ola yayın çeker

Hallâc-ı Manşûr'ın (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [yire düş,
-mez, -miş]

yire geç: Yere geçmek 2. Ortadan
kaybolmak, yok olmak, görünürde
olmamak.

Her kimseyi kim hışmuña mazhar
idesin sen / Yire geçe Kârûnveş ola
başı aşğa (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
2, Beyit 13). [yire geç, -e]

yire in: Yere, yeryüzüne inmek.

Quruldi güne-güne çerh-âsâ haymeler
bir bir / Şanasın kim yire indi tokuz kat
târem-i a'lâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 11). [yire in, -di]

yire sür: Yüzünü yere sürmek, secde
etmek.

Yire sürdiler yüzün başum gibi acıtdılar
/ Bilmezem deryâ-yı 'Ummân'ı benüm
nem şandılar (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 2, Beyit 10). [yire sür, -di,
-ler]

yire ur: Yere vurmak, kırmak,
parçalamak, atmak, yok etmek.

Lâle cāmını urup yire getürdi ayağı /
Gördi kim şâh-ı hâzân geldi bozup
encümeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
30, Beyit 3). [yire ur, -up]

yiri gögi: Yer yüzü ve gök yüzü 2. Her
şey, tüm mahlukat.

Aratdum **yiri gögi** eşk ü âha / Meded
begler meded hânım yitürdüm (Kara

*Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 8).
[yiri gögi,]*

yiridür: "layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Çünkü yanuçca şalınmağ olmadı
şemşîr-veş / İy kemân ebrû **yiridür**
hâke düşsem tîr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1*). [yiridür,]

Çünkü ağyâr-ile yâr oldu o yâruñ iy
göñül / Göglere irse **yiridür** âh u zâruñ
iy gönül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1*). [yiridür,]

Yâr 'İşkuñ büküben kıddümi çevgân
itdi / Hüsnünün tîpı göge ağsa **yiridür**
güzelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4*). [yiridür,]

Şâh-bâz-ı tab'um iy Fazlî hümâ-
pervâzdur / **Yiridür** ta'lîm-i pervâz
eyleşem 'anqâlara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5*). [yiridür,]

Pâd-şâhâ çün maqardur server-i
iğbâlüne / 'Arşdan â'lâ olursa **yiridür**
eyvân-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 25*). [yiridür,]

Yiridür hoşkalar eflâk u mihre mihr ü
mâh olsa / Anuñla itmege bâzı o
bezmüñ hoşka-cünbânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 7*). [yiridür,]

Siper olsa **yiridür** tîrine ger sînesi
haşmuñ / Kemânınuñ revâdur cân-ı
a'dâ olsa kırbânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 24*). [yiridür,]

Bir 'imâretdür anuñ rif'ati kaşrı kim
aña / **Yiridür** olsa tetimmât toköz kat
eyvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 21*). [yiridür,]

Koşusunda geçüp atı anuñ kim aldı
meydânı / **Yiridür** atlas-ı çerh öñdüli
olsa degül kâlâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 32*). [yiridür,]

Şâh-ı Rûm'a çü bugün şâhib-i dîvân
olduñ / Rûm u Şâm'a **yiridür** eylesek
irsâl aḥkâm (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 25*). [yiridür,]

Kulı olsa **yiridür** Yûsuf-ı Ken'ân'ı
anuñ / Var mıdur milket-i 'Osmân'da
nazîri 'Ömer'üñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 8*). [yiridür,]

yiridür: "Uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Ney âvâzında gûşum çihre-i
dilberdedür çeşmüm / Ne pendüñ
yiridür 'akluñ kanı şüfî delü olma
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5*). [yiridür,]

Ribka-i emrüñi her kim ki bile ḥabl-i
metîn / **Yiridür** gerden-i âfâka şalarsa
reseni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 21*). [yiridür,]

yiridür: "Uygundur, münasiptir" anlamında bir söz.

Yiridür atlas-ı çerh olur ise öñdüli
anuñ / Koşusunda geçüp atı anuñ kim
aldı meydânı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 35*). [yiridür,]

Server-i rif'ati bir mertebede a'lâdur /
Yiridür küngüre-i 'arş aña olsa mekân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 39*). [yiridür,]

Mâh olsa tâc taḥt saña çerh **yiridür** /
Sensin o taḥt u tâc ile ḥübâne şehr-yâr

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 28). [yiridür,]

İy Fazlî görüp sevdüm biñ cān ile ol
māhı / Eflāke irişdürsem her-dem
yiridür āhı (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 21, Beyit 9). [yiridür,]

Derd ü firāk ile geçirüp rûz-gārumuz /
Çıksun ki **yiridür** felege āh u zārumuz
(Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1,
Beyit 24). [yiridür,]

yirin bul: Kendine yakışan, uygun
makamı, durumu bulmak.

Rehākü'l-bāṭıl olup oldu 'ıyān cā'ü'l-
hāk / Hāk bu kim buldı yirin Hāk
irişüp dehre nizām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 32, Beyit 7). [yirin bul, -dı]

yirine: -e karşılık, -e mukabil.

Dönüp dolāblar saçdı yine şu **yirine**
āteş / Temāşā bāḳi oldu tāze ter çün
gülşen-i ḥadrā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 46). [yirine,]

yirine gel: Yirine gelmek 2. eski
duruma dönmek.

Gidelden ol ṭabīb-i cān begāyet nā-
tūvān idüñ / Yine cānuñ yirine geldi el-
hāk şihḥatüñ geldi (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 137, Beyit 2). [yirine gel, -di]

yirini bul: I. Yerini bulmak; uygun
olan yerde olmak 2.. Kendine yakışan
makamı, durumu bulmak.

Buldı evvelki maḳāmın yine bir mīr-i
kerīm / V'ey ne buldı yirini didi ḥavāş

ile 'avām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
32, Beyit 6). [yirini bul, -dı]

yirüñi eyle: 1. iz bırakmak. 2. iyice
yerleşmek:.

Eyledüñ la'lüñ gibi cānum içinde
yirüñi / Çünkü naḳşuñda senüñ
bulmadılar tezvīrüñi (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 4). [yirüñi
eyle, -dü, -ñ]

yit: Bir gereksinimi karşılayacak,
giderecek nicelikte olmak, yeterli
olmak, kâfi olmak.

Ruḥsārı **yiter** yārüñ 'uşşāka gül-i
aḥmer / Berḳ-i güli yād itme bülbul
varaḳ-ı diger (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 145, Beyit 1). [yiter, -(e)r]

yit: Bir gereksinimi karşılayacak,
giderecek nicelikte olmak, yeterli
olmak, kâfi olmak.

Pīr olsun ol cüvān kim olmuşam abdāl
aña / Derdümi bilmege **yiter** na'l-i
sīnem dāl aña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 37, Beyit 1). [yiter, -er]

yitür: Kaybetmek.

Bugün ben bende cānānum **yitürdüm** /
za'īfüm ḥasteyüm cānum **yitürdüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit
1). [yitürdüm, -dü, -m]

Ḳulum gūyā ki sultānum **yitürdüm** /
Meded begler meded ḥānum **yitürdüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit
2). [yitürdüm, -dü, -m]

Ƙulum gūyā ki sulṭānum **yitürdüm** /
Meded begler meded ḥānum **yitürdüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit
2). [yitürdüm, -dü, -m]

Ne yaña gitdüğini gördüñüz mi /
Meded begler meded ḥānum **yitürdüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit
4). [yitürdüm, -dü, -m]

Ḥudā ḥaḳḳı degül mişüz ḥaber-dār /
Meded begler meded ḥānum **yitürdüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit
6). [yitürdüm, -dü, -m]

Aratdum yiri gögi eşk ü āha / Meded
begler meded ḥānum **yitürdüm** (Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 8).
[yitürdüm, -dü, -m]

Çıķarsam ağlamakla n'ola gözden /
Meded begler meded ḥānum **yitürdüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit
10). [yitürdüm, -dü, -m]

yitür: Kaybetmek.

Bugün ben bende cānānum **yitürdüm** /
za'īfüm ḥasteyüm cānum **yitürdüm**
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit
1). [yitürdüm, -dü, -m]

yitür-: Kaybetmek, ondan yoksun
kalmak.

Bādeye düşdüñ **yitürdüñ** naḳd-i şabrı
iy gönül / 'Āķıbet n'eyler göresin ol
delūķanlı saña (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 27, Beyit 2). [yitürdüñ, -dü, -ñ]

yoğ: Bulunmayan, mevcut olmayan.

Velīkin şīve fenninde **yoğ** anuñ gibi bir
yüz yur / İşin başa iletmiş ḥūbdur

Berber Ḥasan Bālî (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 4). [yoğ,]

yoğ: Bulunmama, mevcut olmama.

Zīnetüñ **yoğ** ise zāhirde libās ile n'ola /
Fazliyā ḥüsn-i kelām oldu çü pīrāye
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7,
Beyit 5). [yoğ,]

yoğ: Mevcut değil; bulunmamakta.

Yoğ-ise şānumda istiḥḳāk eger
iḥsānuña / Ḥamdü-lillāh müsteḥaḳsın
himmete sen şān ile (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [yoğ-ise, --ise
]

yoğ: Bulunmamak, mevcut olmamak.

Şabr eyle ḳudretüñ **yoğ** ise şabra
dāyimā / Tā ḥaşr olunca derd ile ḳıl
nāle vü fiğān (Kara Fazlî Dîvânı,
Terkib-bend 1, Beyit 15). [yoğ,]

yoğ iken: Yokken.

Mübtelā oldum görüp gün yüzüñ iy
māhum benüm / Gör ne ḥāl oldu baña
yoğ iken āgāhum benüm (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 12, Beyit 1). [yoğ
iken,]

yoğ it: Yok etmek.

Çeküp şemşīr-i İslām'ı ḳırup küffār
yoğ itdüñ / Zihī evzā'-ı dīn-dārı zihī
kār-ı Müselmān'ı (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 12, Beyit 40). [yoğ it, -dü, -ñ]

yoğ-imiş: Yokmuş.

Ġurbetde meserretten e_şer derd
şatardum / El-kı_şşa şafası **yoğ-imiş**
terk-i diyāruñ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Müfret 2, Beyit 1). [*yoğ-imiş*,]

yoħsa: "Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Fazlî'ye şun cām-ı 'adli guşşadan eyle
halāş / **Yoħsa** devrān öldürür zulm ü
sitemden sākîyā (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 21, Beyit 7). [*yoħsa*,]

Derd odur kim yārūñi aġyāre hem-dem
göresin / **Yoħsa** rāh-ı 'Işkda derd ü
belādan kim kaçar (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 57, Beyit 3). [*yoħsa*,]

Sen bu kemāl-i hüsn ile mihr-i felek
misin nesin / Nev'-i beşerde görmedük
yoħsa melek misin nesin (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [*yoħsa*,]

Gözlerüm içre oynayan sensin iki
gözüm benüm / Bilsem iki gözümdesin
yoħsa bebek misin nesin (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [*yoħsa*,]

Lezzetini kelāmuñuñ ehl-i mezāk olan
bilür / **Yoħsa** be Fazlî sözde sen kân-ı
nemek misin nesin (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 130, Beyit 5). [*yoħsa*,]

Senligüñdür seni senden ayıran iy
miskîn / **Yoħsa** sensin girü maṭlūbuñ
olan ancak bil (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 7, Beyit 11). [*yoħsa*,]

Bu taht u tâcdan ġarabuñ ħod du'ā
durur / **Yoħsa** kuru baş ağrısıdur tâc u
taht-ı yār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside*
28, Beyit 39). [*yoħsa*,]

yok: Yok.

Egerçi şüretā varsın velik **yoğsun**
ḥaķīkatde / Yürü var yokluġuñ fehm
eyle yokluk ḥāşıl it var ol (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6). [*yoğsun*, -
suñ]

yok: "Hayır" anlamında kullanılan bir
söz.

Uydum hevā-yı 'Işka hergiz kenāre yir
yok / Bildüm ki yirde gögde bu ben
ġubāre yir **yok** (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 109, Beyit 1). [*yok*,]

Derdüñ gibi dil-ḥastelere **yok** daḥı
dermān / Zaḥmuñ gibi mecrūḥlara hem
daḥı merhem (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 4, Beyit 9). [*yok*,]

Gāh Selmān geçinür gāhi Nizāmī
derilür / **Yok** velī itdüġi da'vāda
ma'āniden e_şer (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 15, Beyit 24). [*yok*,]

Lik **yok** medḥüñe ġāyet ne diyem vaķti
durur / Şimdiden girü ġazel tarzına
çeksem süḥanı (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 30, Beyit 23). [*yok*,]

yok: Bulunmak, sahip olmak.

Ḥübān-ı cihān içre bugün mihr ü vefā
yok / Ammā ki 'itāb-ı sitem ü cevır ü
cefā çok (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba*
5, Beyit 3). [*yok*,]

yok: (Kimse) yok, kalmadı.

Miḥnetüm çok rāḥatum **yok** guşşā vü
derdüm füzün / Yā İlāhî sen ḥalāş it bu
belālardan beni (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Murabba 3, Beyit 6). [*yok*,]

yok: Bulunmama olmama.

Yolında pâdiŞāhuñ **yok** idi bir zerre nokşānı / Ne oğul cānla olmuş idi anuñ
kul u kurbānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 17*). [yok,]

yok: Bulunmama, mevcut olmama hali.

Mihrine dil verenlere nā-mihr-bān imiş / ‘Ahdimde **yok** şadākat ü kavli yalan imiş (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 11*). [yok,]

yok: Bulunmama, mevcut olmama.

Öldürürsün yazuğı **yokdur** günāhum bilürem / Ben ne haddümdür derilem
‘āşık-ı şeydā saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*). [yokdur, -dur]

Sen şu Bākî’sin ki hergiz saña olmaz fevķ ü taht / Sen şu sultānsın ki hergiz saña **yokdur** pîş ü pes (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [yokdur, -dur]

Dōstdan ümmîdümüz **yokdur** ‘adūdan bîmümüz / Ne ehibbā isterüz dehrüñ ne a’dāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31*). [yokdur, -dur]

Hadd-i zātinde sözüñ luţfına gāyet **yokdur** / Olsa mevzūn u muķaffā dahı zībā dahı ter (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 12*). [yokdur, -dur]

Şubhemüz **yokdur** cüvān olup seçî olmasına / Bilürüz çün şîr olur virse netîce şîr-i ner (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 18*). [yokdur, -dur]

yok: Bulunmama durumu, mevcut değil.

Anuñ ki şā’ir ola nāmı ekşer-i ‘ālem / Görür kāmısnı hep bir temîz **yok** aşlā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3*). [yok,]

Şöyle oldı yüzümde esküm cem’ / Bahre **yok** nisbeti bivechin mā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6*). [yok,]

Ķāl-i devletdür yüzüñ **yok** ‘itirāz / Zāhir oldı çünki şeklinde beyāz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1*). [yok,]

Mey-hāneden kovuldum mescidde hōd yirüm **yok** / Dünyā yüzinde Fazlî ben hūvār u zāre yir **yok** (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7*). [yok,]

Deyr-i hālîdür cihān biz nakşına aldanmazuz / Meylümüz **yok** şürete iy Fazlî ma’nāsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 32*). [yok,]

Gördüñ zemāne uymadı uy sen zemāneye / ‘Ālem serāyı pür-ğam u künc-i ferāğı **yok** (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 13*). [yok,]

Bî-hār bir güli **yok** u bülbüllü bağı **yok** / Destinde lāle-büy ki anuñ büy-yı dāğı **yok** (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 14*). [yok,]

Ola tiryāk olsa senden gayrı dilber baña zehr / **Yok** durur mişlūñ velîkin bu ‘aceb iy hūn-ı dehr (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 5*). [yok,]

Bize ayruķ cihānda rāhat **yok** / Gitdi rāhat zamān-ı miħnetdür (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 23). [yok,]

yok: *Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.*

Temâşâsına had **yokdur** eger vaşf
eyleşem bir bir / Temâm olmaya biñ
tûmâr idersem nazm ile inşâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 36*).
[*yokdur, -dur*]

Öldürse komak **yokdur** dāmânına
v'Allâhi / Ol bedr-i cihân-ârâ
Maḥmūd-ı hilâl-ebrû (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 10*).
[*yokdur, -dur*]

yok: *"Hayır" anlamında kullanılan kelime.*

Fazliyâ var iste bende **yok** dimez virür
hemân / Ol saḥâvet menba'ı kim adı
Muşlî Şâh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 14*). [yok,]

yok: *Bulunmama durumu, mevcut değil.*

Bî-ḥâr bir güli **yok** u bûlbüllü bâğı **yok**
/ Destinde lâle-büy ki anuñ bûy-ı dâğı
yok (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 14*). [yok,]

Bî-ḥâr bir güli **yok** u bûlbüllü bâğı **yok**
/ Destinde lâle-büy ki anuñ bûy-ı dâğı
yok (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 14*). [yok,]

Bundan belîğ sūsen-i bâğuñ belâğı **yok**
/ Gördüñ zemâne uymadı uy sen
zemâneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 15*). [yok,]

Bâğ-ı 'âlem içre bir gül-ruḥ nazîr
olmaz saña / **Yok** durur mişlûñ cihânda
ḥâşılı hergiz şehâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 11*). [yok,]

yok: *Bulun(ma)ma / Mevcut ol(ma)ma.*

Yok durür evşâfına ḡâyet şavâb oldur
hemân / Kim du'âdan dem urup idem
kelâmum muḥtaşar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 38*). [yok,]

İştâbl-ı şâhda ata ḥod ḥadd ü ḥaşr **yok** /
Ḳoş koş da yügrüğünü al iy ḥaste-dil
gedâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 17*). [yok,]

Had **yok** çü gördi ol kalem ü tîğ
vaşfına / Tîğ-ı ḥatîb gibi kalem oldu
süst-i kâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 27*). [yok,]

İştâbl-ı şâhda ata **yok** ḥadd ü 'add ü
ḥaşr / Ḥâşâ seni piyâde kıya lutf-ı
şehr-yâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 17*). [yok,]

Ḥüsn-i bî-hem-tâ ile bir dilber-i
mergûbdur / **Yok** nazîri 'âlem içre
mâh-ı şehr-âşûbdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 3*). [yok,]

yok: *Bulunmama durumu, mevcut olmama.*

Şi'r demekde benüm zerrece 'aczüñ
yokdur / 'Âciz olur mı şikâr almada
hergiz cürre-bâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 32*). [yokdur, -dur]

Ḥiss itmege vücūdını key tîz-bîn gerek
/ Şöyle naḥîfdür ki disem **yokdur** aşlı-
vâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 9*). [yokdur, -dur]

Bir güzelsin ‘âlem içre hüsnuñe **yokdur** nazır / Milket-i hüsn ü cemâl içre şeh-i şāhib-serīr (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 3). [yokdur, -dur]

yok bil: Yok saymak, olmadığını bilmek.

Yok bilüp kendüyi gâyet de zemîn saht oldu / Kefen ü penbesini eyledi hâzır ol an (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 7). [yok bil, -üp]

yok degül: Yok değil, var.

‘âşıka cânānenüñ gerçi cefâsı **yok degül** / Ol cefādan ‘âşıkuñ ammā şafâsı **yok degül** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [yok degül,]

‘âşıka cânānenüñ gerçi cefâsı **yok degül** / Ol cefādan ‘âşıkuñ ammā şafâsı **yok degül** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [yok degül,]

‘İd-i vaşl itdüm temennā el uzatdı katlūme / Bendesine şükr o şāhuñ merhabâsı **yok degül** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [yok degül,]

Âb-ı Kevser’den yur el ‘âşık yumaz yüz tã’ata / Neylesün anı şarāb-ı dil-güşâsı **yok degül** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [yok degül,]

Cân bağışlar leblerüñ ammā ki çeşmüñ kan döker / Gerçi ‘İşkuñ balı var lîkin belâsı **yok degül** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4). [yok degül,]

Tekyelenme cennete zāhid ki bunda ‘ārifüñ / Güşe-i mey-hāne gibi bir

serâsı **yok degül** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [yok degül,]

Cevr idüp bî-çārenüñ kıddin kemān itme şakın / Pādişāhum ‘âşıkuñ tîr-i du‘âsı **yok degül** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 6). [yok degül,]

Ter düşüp bir kıatrece ‘aynına almaz Fazliyā / Çeşmümüñ deryā ile bir mācerâsı **yok degül** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 7). [yok degül,]

yok durur: Yoktur.

Gönlümüzde zerre deñlü **yok durur** dünyā ğamı / Bulmuşuz maşşūdumuz her-dem tesellāındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17). [yok durur,]

yok mı: ‘yok mu?’; anlatıma vurgu katmak amacıyla kullanılan bir sözde soru ifadesi.

Didüm ki **yok mı** cânā cevır ü cefāna gâyet / Didi ki cevrum ile cân viresin nihāyet (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [yok mı,]

yok vire: Gereği yokken, hiç bir neden bulunmadığı halde.

Dağı ben şāh-bāz-ı ‘ışk olaldan bir şikār aldum / Diyār-ı miñneti Ferhād u Mecnūn **yok vire** gezdi (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 3). [yok vire,]

yokluğ: Hiçlik, yok olma, fenafillah.

Egerçi şûretâ varsın velîk yoksun
haķîkatde / Yûri var **yokluġuñ** fehmi
eyle yokluk hâşıl it var ol (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6*). [*yokluġuñ,
-un*]

yokluk: *Bulunmama, mevcut olmama
durumu.*

Egerçi şûretâ varsın velîk yoksun
haķîkatde / Yûri var yokluġuñ fehmi
eyle **yokluk** hâşıl it var ol (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6*). [*yokluk,*]

vol: *Amaç, maksat.*

Sâdisen sâlike elbetde kanâ‘at vâcib /
Ki bu **yolda** o durur zâd u nevâl-i râhil
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
22*). [*yolda, -da*]

vol: *Amaç, maksat.*

Yolum urdı râh-ı ġamda bir harâmî
gözlü yâr / Âhiret haķkın helâl eyleñ
baña yoldaşlar (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 66, Beyit 6*). [*yolum, -um*]

vol: (*Sevgilinin*) *uġrunda, yolunda.*

Cân ile dildür cihânda varı yoġı
bendeñüñ / Cümlesi olsun senüñ
yoluña sulţānum fedā (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [*yoluña, -
uñ, -a*]

Server **yolına** server iseñ cân-ile iy dil
/ Ser virmeyene ‘âşık olan dimeye
server (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72,
Beyit 2*). [*yolına, -ıña*]

vol: (*Aşk ve sevgili için*) *Takip edilen
seyir.*

Vireyin cânê şafâ **yolına** cânım
vireyin / Beni öldürmek ile ger gele
cânâne şafâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
15, Beyit 5*). [*yolına, -ıña*]

vol: *...uġruna.*

Yolında pâdiŞāhuñ yok idi bir zerre
nokşānı / Ne oġul cânla olmış idi anuñ
kul u ġurbānı (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 27, Beyit 17*). [*yolında, -ı, -
(n)da*]

vol: *Amaç, maksat, uġur.*

Saña her kimse ki tutmadı muhabbet
yolını / İrmedi hîç selâmet **yolına** ġaldı
o dâll (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 34*). [*yolına, -ı, -n, -a*]

vol: (*Sevgilinin geçeceġi*) *yol,
güzergah. 2. Uġur, amaç, maksat.*

Başına taş yağsa **yoluñda** şu kim yüz
döndere / Başum-içün anı kim müftî-i
hüccet taşlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
66, Beyit 5*). [*yoluñda, -un, -da*]

Nûr-ı başarsın iki gözüm tenden olma
dûr / Hâk olmuşam **yoluñda** bu çeşm-i
pür-âba baş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
105, Beyit 5*). [*yoluñda, -un, -da*]

vol: *Amaç, izlenecek rota 2. Sevgilinin
uġruna.*

Bir lebi ‘İsî ki geh geh büsesinden cân
vire / **Yolına** ölmeklige ol dil-rübādan

kim kaçar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [yolına, -ın, -a]

yol: Amaç, maksat, uğur.

Olmayan zerre gibi **yoluña** ser-geste senüñ / Dilerüm mihr-i cihân-tâb ise de bula zevâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 36). [yoluña, -uñ, -a]

yol: Amaç, maksat 2. uğruna, uğrunda.

Tîguñ hâkı kalem gibi **yoluñda** râstdur / Fazlî kuluñ ki oldı kalem-gîr ü tîg-vâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 36). [yoluñda, -u, -n, -da]

yol: Yolmak, dağıtmak, perişan etmek.

Açılmadan o ğonce ‘aceb şoldı hey dirîğ / Bâr-ı ümîdi dest-i ecel **yoldı** hey dirîğ (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 2, Beyit 7). [yoldı, -dı]

yol: (Aşk ve sevgili için) takip edilen yol, amaç.

Saňa bu **yolda** kesel mâni‘-i rehdür ğâyet / Keseli қо bu keselden gele luţf eyle kesil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34). [yolda, -da]

yol: Bir amaca erişmek için tâkip edilen yol, yöntem, usul, tarz.

Yolında pâdiŞâhuñ şâdıķ iken ol şeh-i a‘lâ / Dirîğâ itdi ‘işyân tōhmetin büh-tân idüp a‘dâ (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 3). [yolında, -ı, -n, -da]

yol: (Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir 2. amaç, maksat, uğur.

Ėarķ oldum āb-ı çeşme **yoluñda** tır tır / Gel gel ki başdan aşdı bu intizāre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 6). [yoluñda, --(u)ñ, --da]

yol bul: Bir menzile ulaşmak için uygun yolu, yöntemi bulmak; vesile, araç bulmak.

‘İşk hâlvat-gehine ‘aķl n’ola bulmasa yol / ‘Āmm neyler şanemâ anda k’ola meclis-i hâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [yol bul, -ma, -sa]

yolda kal: Amaca, maksada, gayeye ulaşmamak 2. Seyr-i sülûk, tasavvuf yolundan geri kalmak ;Kaza, doğa afet vb. sebeplerden olayı yolda ilerleyememek, gideceği yere varamamak.

Korķum ol yolda kalup dūr olasın kâfileden / Hıvâb-ı ğaflet niçe bir aç gözüñi iy ğâfil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5). [yolda kal, -da-up]

yoldas: 1. Yol arkadaşı, dost. 2. Aynı görüşü benimseyenlerden her biri.

Yolum urdı rāh-ı ğamda bir hārāmî gözlü yār / Āhîret hâķķın helâl eyleñ baňa **yoldaşlar** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6). [yoldaşlar, -lar]

yolna: Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.

Görmedi anuñ gibi bir pâdişâ çeşm-i cihân / **Yolna** terk eyler ise dil ‘aceb

mi cism ü cān (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 3). [yolına,]

yolını tut: Bir yere doğru gitmeye başlamak.

Saña her kimse ki tutmadı muhabbet yolını / İrmedi hîç selâmet yolına kaldı o dâll (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 34). [yolını tut, -ma, -dı]

yollara bak: Birinin gelmesini beklemek, yolunu gözlemek.

Mecnûn oturdu yıllar ile bakdı yollara / Bir kimse toğrı virmedi Leylâ haberlerin (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [yollara bak, -dı]

yoluña fedâ ol: Aşığın sevgilinin sevdası ve yolu için bin tane canı olsa hepsini tek tek kaybedecek kadar çok istekli olması.

Yoluña olsun fedâ 'aql u delü cānum Hasan / İy melâhat taht-gāhı üzre sultānum Hasan (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 14, Beyit 2). [yoluña fedâ ol,]

yu: Temizlemek, yıkamak.

Eşk-i çeşmümle idi bahşı ben andan **yudum** el / Enine uzunına yatsun efendi deryâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [yudum, -du, -m]

Âb-ı Kevşer'den **yur** el 'âşık yumaz yüz tâ'ata / Neylesün anı şarâb-ı dil-güşâsı yok degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [yur, -r]

'Adl ü cūd u hulk kim her lahzâ 'âdet zâtına / **Yusa** 'âdetle sa'âdet ehlidür ol nām-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 32). [yusa, -sa]

Levh-i dilden **yuyalum** Fazlî bu cevri âyetini / Dest-i gamla yazalum anda 'adem şüretini (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 15). [yuyalum, -y, -alum]

yu-: Manevi açıdan arındırmak.

Âb-ı Kevşer'den yur el 'âşık **yumaz** yüz tâ'ata / Neylesün anı şarâb-ı dil-güşâsı yok degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [yumaz, -maz]

yüce: Ulu, büyük, yüksek.

Kaşr-ı kadri **yücedür** şol kadar anuñ ki Zühal / Çıkıdı bām-ı felege itmege anı seyrân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 38). [yücedür, -dür]

yud: İçmek.

Yumup göz hürdan şüfî **yudum** el âb-ı Kevşer'den / Şarâb-ı cān-fezâ vü dilber-i ra'nâ baña yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [yudum, -um]

yügrüg: Yürük; hızlı koşan at.

Meşeldür bu ki meydān **yügrügüñ** sen de yırak idüp / Semend-i sa'yı sür cehd it bu meydāndan girü kalma (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 33). [yügrügüñ, --üñ]

Fazlî-i s̱anî de gerçi **yügrügidür** 'arşanuñ / Aksadur anı velî Fazlî-i

evvel her zamān (*Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 3*). [*yügrügidür, -i, -dür*]

yügrügi: *Yürük, hızlı yürüyen, işlek.*

İştabl-ı şâhda ata hüd hadd ü haşr yok /
Koş koş da **yügrügin**i al iy haste-dil
gedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 17*). [*yügrügin, -ni*]

yümn: *Uğur, bereket.*

Ne hücreye ki kadem bassa **yümn** ile
şütürî / Pey-i şütürden olur hücre-i
gayret gülşen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22*). [*yümn,]*

Didi târîhin beşâret eyleyüp / Ahmedâ
yümn-ile olduñ defterî sene
dokuzyüzellidört (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 8*). [*yümn-ile, -ile*]

yümn-i islâm: *İslamın uğuru.*

Bizümdür **yümn-i İslâm** ile feth ü
nuşret ü devlet / Ne itdür surh-ı ser kim
eyleye da'vâ-yı sultânî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 17, Beyit 7*). [*yümn-i islâm,]*

yumşaklık id: *Sakin olmak, yumuşak davranmak.*

Gayruñ öñince varur lutf-ile yumşaklık
ider / Taş kayadur baña geldükçe ol
âfet ammā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*). [*yumşaklık id, -er*]

yünus-ı hürşid: *Güneş (gibi) Yunus (Hz.Yunus).*

Hütdan **Yünus-ı hürşid** çıkup buldı
halâş / Hameli aña Hüdâ itse n'ola ger
nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 2*). [*yünus-ı hürşid,]*

yür: *Yürümek.*

Yürürüm vâlih ü âşüfte vü zâr / Çü
Mecnûn Leyli'sinden ayru her bâr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 5*). [*yürürüm, -ür, -üm*]

yüreg: *Gönül, kalp, yürek.*

Kurı yire başını bî-çârenüñ akıtdılar /
Bād-ı hışm ile **yüreg**in oynadup
incitdiler (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 9*). [*yüreg, -in*]

yüregi kan tol: *Üzücü bir durum nedeniyle çok acı çekmek, yüreği kanla dolmak.*

Kef-i deryâ-nişâruñ la'l ü dür saçdıkcâ
reşkinden / Yüregi kan tolar k'anuñ
acıdur bañr-i 'Ummân'ı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 46*). [*yüregi kan tol, -ar*]

yüregi pârelen: *Çok acımak.*

Yüregi pârelenüp reşk ile hûn oldı velî
/ Dest-i yâkût-feşânını anuñ gördi çü
kân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 38*). [*yüregi pârelen, -üp*]

yürek: *Gönül, kalp.*

Bir **yürekler** yakıcı hübdur anda 'asel /
İçmeyen şerbetini eylemez anı iz'ân
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 21*). [*yürekler, -ler*]

yürek: *Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.*

Kıl merhem-i vaşluñla meded çäre
taḫtüm / Çäk oldı **yürek** nāvek-i
hicrānuñ ucundan (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2*). [*yürek,]*

Çäk itdi şerha şerha tenüm tîğ-ı rûz-gâr
/ Kan oldı **yüregüm** meded iy şāh kan-
ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 30*). [*yüregüm, -üm]*

yüri: *"Yürü, haydi" anlamında teşvik sözü.*

Vişāle irmedüm āvāre qaldum / **Yüri**
şāhum yüri Allah’uma şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*). [*yüri,]*

Qadīmī dostuñ ile düşmen olduñ / Yüri
şāhum **yüri** Allah’uma şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6*). [*yüri,]*

yüri: *"Yürü, haydi" anlamında teşvik sözü, devam et, ilerle.*

Vişāle irmedüm āvāre qaldum / Yüri
şāhum **yüri** Allah’uma şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*). [*yüri,]*

İdüdüñ kendüñe maḥrem raḫṭbi / **Yüri**
şāhum yüri Allah’uma şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4*). [*yüri,]*

İdüdüñ kendüñe maḥrem raḫṭbi / Yüri
şāhum **yüri** Allah’uma şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4*). [*yüri,]*

Qadīmī dostuñ ile düşmen olduñ / **Yüri**
şāhum yüri Allah’uma şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6*). [*yüri,]*

Çün alduñ göñlümi itdüñ ferāğat / **Yüri**
şāhum yüri Allah’uma şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8*). [*yüri,]*

Çün alduñ göñlümi itdüñ ferāğat / Yüri
şāhum **yüri** Allah’uma şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8*). [*yüri,]*

Aña sen olasın bir gün peşīmān / **Yüri**
şāhum yüri Allah’uma şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10*). [*yüri,]*

Aña sen olasın bir gün peşīmān / Yüri
şāhum **yüri** Allah’uma şaldum (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10*). [*yüri,]*

yüri: *"Haydi, durma!" anlamında bir söz.*

Maḫşūd menziline dilerseñ göñül vüṣūl
/ Pāy-ı ‘azīmeti **yüri** rāh-ı şevāba baş
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3*). [*yüri,]*

Kūyın tokuz tolan **yüri** iy dil o bāba
baş / Rif’atde pāyuñı bu tokuz kat
ḫibāba baş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1*). [*yüri,]*

İy dil ümīdi kesme **yüri** tîğ-ı ye’s ile /
Maḥrūm ola bu ḫapuda ḫāṣā ki ber-
ḫaşa (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [*yüri,]*

Dīde-i ‘ibret ile sūre-i Yāsīn’de **yüri** /
Āyet-i Kūn fe-yekūn’ı okıyup eyle

nazar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 9*). [yüri,]

Çü esb-i devleti meydân-ı rif'ate şaldıñ / Senüñ durur **yüri** meydân murâd tōpın çal (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 19*). [yüri,]

Yüri nergis gibi göz yum bu cihân bâğından / Ki degül göz yumup açınca bahâriyye zemân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 19*). [yüri,]

'Âkıbet taşā çalar cām-ı hayâtı çü felek / Lâle gibi **yüri** ur bağıruña dāğ-ı ħarmân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 21*). [yüri,]

yüri-: Adım atarak ilerlemek.

Mānend-i murğ bāl açup uçardı **yürise** / Bir berķ-seyr idi n'ola dirsem Burāk aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 9*). [yürise, -se]

yüri var: Haydi git!.

Zāhidā baña yeter ol şanem-i mäh-liķā / Başdan ayağa **yüri var** senüñ olsun ħūrā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1*). [yüri var,]

Saña yār āšnādur līk sen bīgānesin andan / **Yüri var** āšnālīķ ħāşıl eyle yār ile yār ol (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5*). [yüri var,]

Egerçi şüretā varsın velīk yōksun ħaķīkatde / **Yüri var** yōķluğuñ fehmi eyle yōķluk ħāşıl it var ol (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 6*). [yüri var,]

yürü: Adım atarak ilerlemek, gitmek;

herhangi bir yöne doğru sürekli olarak yer değıştirmek.

Yürüdi anda āteş-bāzuñ işi od gibi ol dem / Od urup ata idicek o şahrā içre cevlnā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 33*). [yürüdi, -di]

Yürüdi cümle āteş-bāzuñ işi od gibi ol dem / Od urup ata cevlnā idicek meydānda berķ-āsā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 41*). [yürüdi, -di]

yürü: İlerlemek, yol almak.

Eger yeg diyene altın virürse / Ulaşdursın **yürüsün** diñ hümāma (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 8*). [yürüsün, -sün]

yürü: Gitmek, Yürümek.

Yürüye od gibi anda işi āteş-bāzuñ / Od urup ata o şahrāda idicek cevleñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 28*). [yürüye, -y, -e]

yüsrā: Zenginlik.

Farkı yōķdur yanımızda ħiç şādī vü ğamuñ / Dār-ı dünyānuñ ne 'usrında ne **yüsrāsındayuz** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [yüsrāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz]

yūsuf: Hz. Yusuf peygamber.

Āğarı altun degerdi **Yūsuf'ıñ** mīzān gibi / Keffine kim ķorsa dirhem olmasa meyyāl aña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4*). [yūsuf'ıñ, -un]

Hüsn-i şüretde hemânâ **Yūsuf'ũñ**
kardasıdur / Hüsn-i hulk ile
Muhammed kendüdür ol nām-ver
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit
16). [yūsuf'ũñ, -un]

yūsuf: Hz. Yusuf 2. Hz. Yakub'un oğlu
Hz. Yusuf. Mısır'a sultan olması,
kardeşleri tarafından kuyuya atılıp
ölüme terk edilmesi ve güzelliği
yönüyle Klasik Türk şiirinde söz
konusu edilmektedir.

Yūsuf'ından Hâzret-i Ya'kûb olmuşdı
cüdâ / Bir yire geldi yine hengâm-ı
vuşlatdur bugün (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 27, Beyit 10). [yūsuf'ından, -ın,
-dan]

yūsuf: Güzelliğiyle meşhur Hz. Yusuf.

Taht-ı bahâda görse seni tâc-ı hüsn ile /
Terk ide tâcı **Yūsuf** idüp tahtdan firâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
30). [yūsuf,]

Yūsuf mişâl eyleyüp ehl-i bahâ seni /
Vezn eylemek degül zer ile serverâ
seni (Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3,
Beyit 2). [yūsuf,]

yūsuf-i gül-pîrehan: Gülden gömlekli
Yūsuf (gibi olan) , gül (kokulu) gömleği
olan Yusuf(gibi olan).

Görmeyelden hüsnüni iy **Yūsuf-i gül-
pîrehan** / Bayram oldu Hâzret-i
Ya'kûb-veş Beytû'l-hâzen (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 18, Beyit 1). [yūsuf-i
gül-pîrehan,]

yūsuf-ı ken'ân: Kenan ilinin Yusuf'u. /
Hz. Yusuf.

Ḳulı olsa yiridür Yūsuf-ı Ken'ân'ı
anuñ / Var mıdur milket-i 'Osmân'da
nazîrî 'Ömer'ũñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 15, Beyit 8). [yūsuf-ı ken'ân,
-ı]

yūsuf-ı ken'ân: Kenan ilinde bulunan
ve güzelliğiyle meşhur olan
peygamber, Hz. Yusuf.

Dil-i Ya'kûb'ı gözet hüsnüñe mağrûr
olma / Kendü hüsniidür olan Yūsuf-ı
Ken'ân'e belâ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 25, Beyit 6). [yūsuf-ı ken'ân, -e]

yūsuf-ı ken'ân-ı feth: Fethin Kenanlı
Yusuflu.

Oldı rüşen çeşm-i Ya'kûb-ı cihân pür-
şevk halk / Var ise irdi beşîr **Yūsuf-ı
Ken'ân-ı feth** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 11). [yūsuf-ı ken'ân-ı
feth,]

yūsuf-ı mısır-ı melâhat: Güzellik
Mısır'ının Yusuf'u. 2. Çok güzel sevgili.

Fazliyâ görmemişem hiç güzel aña
nazar / Yūsuf-ı Mısır-ı melâhatdür o
dünyâda meger (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 15, Beyit 9). [yūsuf-ı mısır-ı
melâhat, -dür]

yūsuf-ı sâni: İkinci Yusuf. (Güzellik
bağlamında).

Yūsuf-ı sâni durur dirsem eger gâyet
muhal / İy melâhat taht-gâhı üzre
sulţânım Hasan (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 14, Beyit 6). [yūsuf-ı sâni,]

yūsuf-ruh: Yusuf çehreli.

O **Yūsuf-ruḥdan** ayru Fazlî'yem ben /
Çü Ya'kûb oldı Beytül-hüzn mesken
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit 9). [yūsuf-ruḥdan, -dan]

yüz: Yüz, suret, çehre.

Yüzdeki ḥālūñ deger Rûm'ıñ ḥarâcı
ḥüsrevâ / Pâdişehsin n'ola alsañ cümle
ḥübāndan ḥarâc (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [yüzdeki, -deki]

Güneş üftâdesi olsa ne var **yüzüñdeki**
nûruñ / Düşüpdür pertevinden lerze iy
meh cismine Tûr'ıñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1).
[yüzüñdeki, -üñ, -de, -ki]

yüz: Mekan, yer.

Mey-ḥāneden kovuldum mescidde ḥod
yirüm yok / Dünyâ **yüzinde** Fazlî ben
ḥvâr u zâre yir yok (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [yüzinde, -in, -de]

yüz: Yüz, suret.

Şöyle oldı **yüzümde** esküm cem' /
Bahre yok nisbeti bivechin mâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6).
[yüzümde, -üm, -de]

yüz: (insanın) yüzü.

Gelsüñ iy gül gülsene ref' eyleyüp
yüzden niḳâb / Qalmaya bir goncenüñ
hergiz girîbânı dürüst (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [yüzden, -den]

yüz: Sima, çehre, surat.

İy zât-ı şerîfüñ sebep-i fıtrat-âdem /
V'ey Ka'be **yüzüñ** kıble-i ser-cümle-i
'âlem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1). [yüzüñ, -üñ]

yüz: Yüz 2. sevgilinin yüzü.

Şöfî **yüzin** ḥumârla gögersin gören kişi
'Arz eyler ekşi şüreti virür cevâb-ı
telḥ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [yüzin, -in]

yüz: Sima, çehre, surat 2. sevgilinin yüzü.

Gün gibi ḳadr ile başuñ göge irerse
daḥi / **Yüzüñi** her kişinüñ ayağına ḥâk
idegör (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [yüzüñi, -üñ, -i]

Görsem **yüzüñi** cân ramaḳa irdüğünde
ger / 'Ömrüñ biñ olsa ḥâşılum ol bir
ramaḳ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [yüzüñi, -üñ, -i]

yüz: Yüz, çehre.

Ḳamer **yüzli** ḳara beñlü güzeller Pâd-
şâhıdır / Benüm mâh-ı siyeh-çerdem
'aceb mi ḥâl-dâr olsa (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 10). [yüzli, -li]

yüz: Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Öykündi gün yüzüñe diyü mâhı şehirde
/ Teşhîr idüp sipihr **yüzine** ḳara sürer
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [yüzine, -i, -(n)e]

yüz: Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Terk-i ta'alluk eyle çü 'İsî mücerred ol / Pâyûn şeref **yüzinde** ser-i âfitâba baş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [yüzinde, -i, -(n)de]

yüz: Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Kâzib olur mı seni hürşide tesbîh eyleyen / Şubh-ı şâdık gördüğince **yüzünü** kalur taña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [yüzünü, -üñ, -i]

yüz: Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzüñ sem'ine yandı pervâne dil / Velî yandüğundan ne pervâ saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 6). [yüzüñ, -üñ]

Cân revân eyler **yüzüñ** gördükçe Fazlî şevkle / Haţţ ider her kim şehir iy hüsrev-i hûbân uyur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [yüzüñ, -üñ]

Yüzüñ görem diyu idüp şehirde secde-i hâş / Güneş toğınca okudum hezâr kez İhlâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [yüzüñ, -üñ]

Qâl-i devletdür **yüzüñ** yok 'itirâz / Zâhir oldı çünkü şeklinde beyâz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [yüzüñ, -üñ]

yüz: Başın, üzerinde alın, kaş, göz,

burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Baňa ol **yüzi** gülşensiz gerekmez şad hezâr olsa / Geyüp gül-büni nev-rûzî kabâ her gonce-i ra'nâ (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 3). [yüzi, -i]

yüz: Çehre, surat; yüzey.

Eger kimdür dir iseñ ol **yüzi** gül ruhleri âli / Güzeller dil-rübâlar serveri a'lâ 'Alî Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 13, Beyit 2). [yüzi, -i]

yüz: 1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Fazliyâ âyine-veş şâf-ı dilüm anuñ-çün / **Yüzi** ayna nazar eylemek âyînümdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [yüzi, -i]

Rûzı nevrûz olur **yüzini** gören kişinüñ / Böyle pîrûz olur mı 'acebâ her nevrûz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 20). [yüzini, -i, -(n)i]

yüz: Başta alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.

İy kamer ger göre bu hüsñ ile **yüzünü** güneş / Zühre mihrüñde ola zerre-veş oldum rakqâş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [yüzünü, -üñ, -i]

yüz: Yüz, çehre 2. Kişinin kendi şahsı, zatı.

Bir gün ola **yüzüme** başa diyu pâyın o serv / Sâye-veş ayaklar altında göñül

pāy-māldür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5*). [yüzüme, -üm, -e]

yüz: *Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.*

O **yüzi** hûb-ı hûn-rîzûñ cefâsın gerçi çok gördüm / Şarup pehlûye tîguñ zahmını şöyle şafâ sürdürdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 7*). [yüzi, -i]

yüz: *1.Yüz, suret 2. yüzeyi, dışı.*

Kimden ne bâk Fazlî'ye 'âlemde iy güneş / Kim şubh gibi alnı açık **yüzi** aķ durur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 7*). [yüzi, -i]

yüz: *Çehre, surat, sima.*

Uyandı dîde-i iķbâl baht-ı h vâb-âlûd / **Yüzine** âb saçup keff-i cûd-ı Raḥmānî (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 4*). [yüzine, -i, -n, -e]

yüz: *Çehre, sima, surat.*

Tırâş-içün dükânına varan anuñ her âyîne / Nazar idüp o mihr-i burc-ı ḥüsnüñ **yüzi** ayna (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 11, Beyit 7*). [yüzi, -i]

yüz: *"Yüz" sayı sıfatı.*

Âb-ı Kevşer'den yur el 'âşık yumaz **yüz** tâ'ata / Neylesün anı şarâb-ı dil-güşâsı yok degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3*). [yüz,]

İkını şıķını itmiş Riyâzî / Yine **yüz** zûr ile zir şî'r peydâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 1*). [yüz,]

yüz: *(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.*

Bālâ ḳadi başuma belâdur çü tırursa / **Yüz** fitne ḳopar nâz-ile iy Fazlî otursa (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 9*). [yüz,]

yüz: *Sima, surat, çehre.*

Ruḥları ḥüsn âsümânında münevver mâhdur / Ḳaşları muşḥaf **yüzünde** medd-i Bismi'llâh'dur (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 7*). [yüzünde, --üñ, --de]

yüz: *Sima, çehre, surat.*

İltür işini başa virür aña devlet el / Her kim ki pāyuña **yüzini** dāyimā sürer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4*). [yüzini, -in, -i]

yüz: *(Sevgilinin) yüzü, çehresi.*

Dil yandı **yüzüñ** şem'ine merdâne degül mi / Yanmaḳdur anuñ pes işi pervâne degül mi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1*). [yüzüñ, -(ü)ñ]

yüz: *Sima, surat, çehre.*

Bir idüp rûz u şebi on iki ay itdi sefer / **Yüzini** görmek ola diyü müyesser nevrûz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 22*). [yüzini, -i, -n, -i]

yüz: *Sima, surat, çehre.*

Dāğ ile tenüm eyledi zībā-yı pelengī /
Kān yasum ile itdi **yüzüm** āl-i Firengī
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 10, Beyit 7). [yüzüm, -üm]

yüz biñ: Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.

Kādir olsam tende **yüz biñ** dīde peydā
eyleşem / Hüsnuñi anuñla her laḥza
temāşā eylesem (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 141, Beyit 1). [yüz biñ,]

yüz biñ: Yüz bin, pek çok.

Saña biñ ‘ayb ü bir tā‘at baña bir fişķ u
yüz biñ ‘özü / Ki zühd-i bī-riyādan şüfī
cām-ı bā-şafā yegdür (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 83, Beyit 6). [yüz biñ,]

Sen lebi Şīrīn’e **yüz biñ** cān ile Ferhād
olup / Göñlüm ārām eylemez tağlara
düşmemdür hemān (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 9, Beyit 4). [yüz biñ,]

yüz biñ: Binlerce, pek çok.

İşitse ḥikmet ile mantıķın anuñ
bulımaz / Ebū ‘Alī gibi **yüz biñ** ḥakīm
nuṭķa mecāl (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 31, Beyit 13). [yüz biñ,]

yüz dön: Yüz çevirmek.

Başına taş yağsa yoluñda şu kim yüz
döndere / Başum-içün anı kim müftī-i
ḥüccet taşlar (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 5). [yüz dön, -der, -e]

yüz döndür: Yüz çevirmek, terketmek.

Āvāre iken ‘Işķına ol tāze cüvānuñ /
Mikrāz-ı gamından şu ki yüz döndüre

anuñ (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 10, Beyit 5). [yüz döndür, -e]

Tīg-ı hicrūñ ger Hüseyn-āsā beni ide
şehīd / Dōstum yüz döndürürsem
andan olayın Yezīd (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 14, Beyit 11). [yüz döndür, -ür, -se, -m]

yüz dürlü: Yüzlerce, pek çok.

‘Arz it zebān-ı ḥāl ile **yüz dürlü** gizlü
rāz / Gözden bıraķdı Fazlī’yi gerdün-ı
dün-nüvāz (Kara Fazlī Dīvānı, Muhammes 1, Beyit 17). [yüz dürlü,]

yüz karası: Utanılacak bir durum veya şey, yüz kiri, günah.

Yüz karasın ḥaşıl idüp iy göñül müşğ-i
Ḥoten / Kaşd idermiş kılmağa zülf-i
perīşān ile baḥş (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 51, Beyit 3). [yüz karası, -n]

yüz karasın kıl: Yüzünü kara kılmak, yüz karası olmak, utanılacak iş yapmak.

Kāküline Fazliyā müşķ-i Hıṭā didüm
gice / Yine bir yüz karasın kıldum
günāh oldu baña (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 17, Beyit 5). [yüz karasın kıl, -du, -m-n]

yüz ko: Yüz sürmek.

Yüz koyup ol şāh öñinde ḥāk ile
yeksān olur / Ol saḥāvet menba‘ı kim
adı Muşlī Şāh’dur (Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 22, Beyit 12). [yüz ko, -y, -up]

yüz reng: Çeşit çeşit.

Gerçi **yüz reng** ile zeyn itmiş idi anı bahār / Virdi ta' yīn aña reng ile ḥarīfūñ düzeni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 8). [yüz reng,]

yüz sür: Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).

Yüz sürerdüm işigüñe bir zamān şimdi velî / Tāk-ı eyvānuñ ırakdan secde-gāh oldu baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [yüz sür, -er, -dû, -m]

Fazlî gedā-yı kūyuñ olup ḥāke yüz sürer / Şanma bu devleti daḥı bir pâdişā sürer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [yüz sür, -er]

Ferzāne ḥāk-i pâyına **yüz sür** gönül varup / Kalduñ piyāde irmeye ger şāhdan 'atā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 15). [yüz sür,]

Tekye-i iḥsānı kim bir hoş ziyāret-gāhdur / Yüz sürer dā'im mücerredler ulu der-gāhdur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 22, Beyit 1). [yüz sür, -er]

Yüz sürüp Fazlî semendi pâyına / Devlet ile göricek ol serveri (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 7). [yüz sür, -üp]

yüz sür: Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

O şāhuñ ḥidmetine irdüñüz mi / Ğubār-ı pâyine yüz sürdüñüz mi (Kara Fazlî

Dîvânı, Murabba 25, Beyit 3). [yüz sür, -dû, -ñüz]

yüz sür: Yüz sürmek, saygı/sevgi göstermek için yere eğilmek.

İy kerem-kānı mürüvvet ma'deni luṭf it buyur / Pāyuña yüz sürmege başumda devlet var mıdur (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 1). [yüz sür, -e-meg, -e]

yüz tut: Yönelmek, meyletmek.

Gözüñ aydın günüñ toğdı sa'ādet saña yüz tutdı / Yine iy Fazlî ol ḥurşîd-i burc-ı rif'atüñ geldi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7). [yüz tut, -dı]

Sipîhr-i saltanat üzre çü sen mi'rāca yüz tutduñ / Okur pîr ü cüvān şıdık ile sübhāne'llezî esrā (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 58). [yüz tut, -du, -ñ]

yüz ur: Yönelmek 2. yüz sürmek, secdeye kapanmak.

Şütür gibi yüz urup hücre bâbına çün olam / O hücrede şütür-i mest gibi bâz-meken (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 39). [yüz ur, -up]

yüz ur: Yüz sürmek, bir şey istemek amacıyla bir kimsenin huzuruna çıkmak.

Sen naṭ'-ı devlete süricek esb-i pîl-ten / Ferzāne şāhlar ura yüz ḥāke māt ola (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 24). [yüz ur, -a]

yüz yir: Her yerde, birçok yerde.

Yüz yirden olursa n'ola gam şüreti
zâhir / Dil âyinesin pâreledi seng-i
havâdis̱ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46,
Beyit 4). [yüz yir, -den]

yüz yu: Yüz yıkamak, yüz sürmek.

Velîkin şîve fenninde yoğ anuñ gibi bir
yüz yur / İşin başa iletmiş hûbdur
Berber Hasan Bâlî (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 11, Beyit 4). [yüz yu, -r]

yüzi: Başın, üzerinde alın, kaş, göz,
burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan
ön kısmı, surat, çehre.

Yire sürdiler **yüzin** başum gibi
acıtdılar / Bilmezem deryâ-yı
'Ummân'ı benüm nem şandılar (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 10).
[yüzin, -n]

yüzi: (Sevgilinin) yüzü.

Gülşen-i küyında efgân eyle her-dem
Fazliyâ / Bülbülüñ ol **yüzi** gül çün zâr
u nâlânın sever (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 70, Beyit 5). [yüzi,]

Sen serv-ğadi câme-i sebz ile görelden
/ Şu gibi revân oldu gönül iy **yüzi**
gülşen (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba
20, Beyit 5). [yüzi,]

yüzi ak pak geç: Yüzü bembeyaz
kesilmek.

İşidicek dem-i serdini bu resme tâ dek /
Geçdi ak pak yüzi havf itdi ziyâde
büstân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 6). [yüzi ak pak geç, -di]

yüzi dön: Yüzü dönmek, başka tarafa
yönelmek.

Biñ kez ursañ tîğ-ı cevri Fazlî'ye
dönmez yüzi / İy kemân ebrû vefâdur
ol vefâdan kim kaçar (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [yüzi dön, -
mez]

yüzi kara: Utanmaz, yüzsüz.

Küy-ı yâr içre kımaz yanımı bir lahza
hasûd / Bu **yüzi kara** benüm şanki
olupdur 'amelüm (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 128, Beyit 3). [yüzi kara,]

Luţf it şefâ'at eyle bu bî-çâre 'âşiye /
Geldüm kapuña Fazlî-i zârüm **yüzi**
kara (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 16). [yüzi kara,]

yüzi yirde: Mütevazı (alçakgönüllü)
kimseyi ifade için kullanılan deyim.

Ğâyet tevâzu' ehli durur yüzi yirdedür
/ Herbir adımda secdeler eyler hezâr-
bâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25,
Beyit 11). [yüzi yirde, -dür]

yüzin düş: Yüzü düşmek, somurtmak.

Büt-i hevâyı şıdı ehl-i hac Hâlîl-âsâ /
Yüzin düşüp hacil oldu hezâr Lât u
Menât (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 6). [yüzin düş, -üp]

yüzin gör: Karşılaşmak, yüzünü
görmek.

Düş oldu baña görmek uyhu yüzin /
Yüzüñ gördi tuş oldu göz tâ saña (Kara

Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [yüzün gör, -mek]

yüzün türāba baş: *Yüzü toprağa sürmek, secde etmek, saygı ve ihtiram göstermek.*

Serv öykünürse kıddüñe pāyuñ şikest kıl / Gül ‘arz iderse hüsniñi **yüzün türāba baş** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2). [yüzün türāba baş, -in]

yüzine tut: *Kendini yüzünü gizleme, utanma belirtisi.*

Her zemān yüzine tutmazdı hacālet keffin / Dest-i dūr-bārına öykünmese baħr-i ‘Ummān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 35). [yüzine tut, -maz, -dı]

yüzini gör: *Yüzünü görmek veya yüzüne hasret kalmak.*

Rüz-ı nevrüzda varsun yüzini görsün anuñ / Görmeyen kimse cihān içre muqarrer nevrüz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 19). [yüzini gör, -sün]

yüzün gör: *Yüzünü görmek, yüzüne bakmak.*

Düş oldu baña görmek uyhu yüzün / Yüzün gördi tuş oldu göz tā saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [yüzün gör, -di]

yüzün gör: *(Sevgilinin) yüzünü görmek.*

Mihri beñzetdi meger hüsnuñe çün gördi yüzün / Döndi yirden yire geçdi felek iy mäh-likā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [yüzün gör, -di]

yüzün gör: *Görmek, karşılaşmak.*

Yüzün gördüm zihī hüsnu’l-şemā’il / Lebün şordum zihī luṭfū’l-ḥaşā’il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1). [yüzün gör, -dü, -m]

yüzüne gül: *İyi ve samimi davranır gibi yapmak, hoş muamele etmek.*

Ġurūr eyleme var hālūñe şanup gerçek / Bir iki gün yüzüne gülse dehr virse ġurūr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19). [yüzüne gül, -se]

yüzüne kara sür: *Kara çalmak.*

Gezdürdi felek şehri sürüp yüzüne kara / Beñzetdi idi hüsnuñe meh kendüyi benzer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [yüzüne kara sür, -üp]

Z

zabt olun: Ele geçirilmek, elde tutulmak.

Tîğ u kalemle hıfz olunur genc ü milk ü māl / Tîğ u kalemle zabt olunur cümleten diyār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 7). [zabt olun, -ur]

zād: Azık, yiyecek.

Sādisen sālîke elbetde kanā‘at vācib / Ki bu yolda o durur **zād** u nevāl-i rāhil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22). [zād,]

zâde: Oğul, oğlu,soylu kişi.

Turduğıuñla kerem-i maḥabsın ü ‘ayn-ı ‘atā / **Zâde** Allāh zihī luṭf-ı Ḥudā celle celal (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 31). [zâde,]

zafer: Galibiyet.

Furşat u şevket bize oldu qaravul şağ u şol / Fethdür sālār u serheng ü kulağuzdur **zafer** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 6). [zafer,]

zafer: Galibiyet (Mutluluk).

Devlet ü iḳbāl u nuşret furşat u şevket **zafer** / Turulur şaf şaf cemī‘i cem‘ olup erkân-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2). [zafer,]

Der-miyān itdüñ **zaferden** tîğ u nuşretten kemer / İşde meydān merd-ise meydāna gelsün surḥ-ı ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 1). [zaferden, -den]

zafer bul: Zafer kazanmak, galip gelmek; büyük gayret ve emek neticesinde başarı elde etmek.

Dil milketine buldı zafer eyledi ğāret / İy Fazlî anuñ-çün didiler aña muzaffer (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [zafer bul, -dı]

zāğ: Karga 2. rakip.

Fazlî emşāline her şā‘ir geçen öykünmesün / ‘Aybdur hem-per derilmek **zāğlar** ‘anḳālara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 134, Beyit 5). [zāğlar, -lar]

zāğ-ı şeb: Gece kargası. 2. Kara karga.

Başına cem‘ oldu ‘uḳāb-ı sipihrüñ **zāğ-ı şeb** / Ağzına almış hilālî üstüḥvānum şandılar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [zāğ-ı şeb,]

zāhid: Dünya işleriyle meşgul olmayan, dünya hazlarına karşı kayıtsız kalan, aşırı sofı, perhizkâr; Tasavvufta, dinin özünden habersiz şekilci ve zahirci kişi olarak görülür. Sufî ile zahit arasındaki fark, zahitlerin nefislerinin hazzı sebebiyle Hak’tan mahcup kalmalarıdır; zira cennet, nefsin haz makamıdır. Sufî ise, ezeli müşahede yoluyla iki âlemden de yüz çevirmiştir. Zahit, nefsinin hazzını talep ederken sufî, yalnızca Hakk’ı talep eder.

Añma ḥadîs-i Kevser’i billāh **zāhidā** / Şol bezm içinde kim ola ol lâ‘l-i nāb

baḥṣ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [zâhidâ,]

zâhid: (زاهد) sıf. ve i. (Ar. zuhd “bir şeye değer vermemek”ten zâhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofı:.

Gâh mest ü gâh hayrân olduğum **zâhid** budur / Rind-i ‘ayyâşam yaraşmaz hiç ayıklık baña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [zâhid,]

Bahâr eyyâmı gül vaḳti şafâ hengâmı mül vaḳti / Bu demde tevbe-kâr olur mı **zâhid** ‘aşık-ı rüsvâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [zâhid,]

Çün ‘adû-yı dîn-imîş **zâhid** şarâb-ı hûş-güvâr / Kanını içmek anuñ ‘uşşâka olmışdur revâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [zâhid,]

Setr içün **zâhid** bize bir pâre köhne şâl bas / Hıvâce-i dehrüñ ne kâlâ vü ne dîbâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30). [zâhid,]

zâhid: Çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofı.

Zâhidüñ ‘ârif-iseñ eylemegil pendini gûş / Vir delü câna şafâ eyle ham-ı mey gibi cûş (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 23, Beyit 3). [zâhidüñ, -üñ]

zâhid: Aşırı, kaba sofı.

‘Ayn-ı fenâda olsun meşhûd bim ü bâķi / Meftûnı olma **zâhid** cehl ile

fâniyânuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 6). [zâhid,]

Yanmağa mûmuz maḥabbet şem‘ine pervâne-vâr / Şanma iy **zâhid** bizi kim nâr-ı pervâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10). [zâhid,]

zâhid: A. dîn için dünyayı önemsemeyen.

Şerbet-i bâdeden ol **zâhide** iy sâķi müfîz / Oldı nıkrîsi ayak derdine düşdi o marîz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 108, Beyit 1). [zâhide, -e]

zâhid: Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse.

Fezâ-yı lâ-mekân şeh-bâziyam **zâhid** beni şanma / Bu cismânî serâda âşiyân tutmuş mekânım var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [zâhid,]

Ne bilsün Fazliyâ **zâhid** gubâr-ı pâyunuñ ḳadrin / Gözüñ aç tütüyâdur ḥurde ḥurde anı benden şor (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [zâhid,]

Ne bilsün Fazliyâ ‘uşşâķı **zâhid** / Ahâlî ḥâlini bilmez rezâ’il (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 8). [zâhid,]

Muṭrib rübâbı çalmada efsûn ider gûş idelüm / Billâhi **zâhid** başlama efsânenen efsaneye (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [zâhid,]

zâhid: Allah'ın buyruklarını yerine getirmekle birlikte, şüpheli şeylerden de kaçınan kişi. İlim ve imanı dış görünüşte anlayıp imanları hakikate ulaşmayan durmadan öğütler veren

dar kalıplı bilgilere bağı olan riyakâr kimselerdir.

Tekyelenme cennete **zâhid** ki bunda ‘ârifüñ / Gûşe-i mey-hâne gibi bir serâsı yok degül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [zâhid,]

zâhid: Ey sofı.

Şanma dehrüñ **zâhidâ** biz kırı ğavġâsındayuz / Yâ senüñ gibi hemân dünyâ temennâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1). [zâhidâ, -â]

zâhid: Dünyayı terkedip dinin emirlerine çok titizlikle riayet eden, zühd ve takva sahibi, dindar. 2. Çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofı.

Ta’n idersin ‘İşk ile dîvâne olan ‘âşıka / **Zâhidâ** sen ahmaķı bildüm hamâķat söyledür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [zâhidâ, --â]

zâhidâ: Ey kuru sofı!.

Zâhidâ baña yeter ol şanem-i mâh-liķâ / Başdan ayaġa yûri var senüñ olsun hûrâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [zâhidâ,]

Biz müselmân itdük anı **zâhidâ** sencileyin / Şanma kim İblîs-i nefsüñ her-dem aġvâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25). [zâhidâ,]

zâhidâ: Ey sofı, ey zâhid! (Çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofı).

Zühd ü takvâyı kımazdum ben de elden **zâhidâ** / Neyleyem kim pâdişâh-ı ‘ışkdan yokdur rızâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [zâhidâ,]

zâhidâ: Ey kuru sofı.

Ķo Fazlî gûşe-i mey-hânelerde mu’tekif olsun / Cinândan **zâhidâ** biñ mertebe ol câ baña yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 7). [zâhidâ,]

zâhid-i huşk: Kuru sofı.

Ter terâneyle gül-i ter devridür sen ‘işret it / **Zâhid-i huşk** olma ter düşse kuru ğavġâlara (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3). [zâhid-i huşk,]

zâhid-i nâdân: Cahil/bilgisiz kaba sofı.

Sen mey-i ‘İşk ile kesb it inbisât / **Zâhid-i nâdân** kıo çeksün inķıbâz (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [zâhid-i nâdân,]

zâhid-i yâbis: Kuru mizaçlı zahid.

Gül-i ter devridür sâķî getür kıanı mey-i hamrâ / Nice bir **zâhid-i yâbis** mizâcıyla kuru ğavġâ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [zâhid-i yâbis,]

zâhir: (Ar. zuhûr “âşikâr olmak, görünmek”ten zâhir) 1. Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey).

Kâf u nûn olalı **zâhir** künûz-ı zât-ı ‘ışk / Nokta nokta harfî kûyının der-i âyât-ı

‘ışk (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [zâhir,]

zâhir: Açık, aşikâr, görünen.

Dil cemâlûñ muşhafından hattûñı
Kur’ân okur / Şüret-i rahm anda **zâhir**
süre-i Rahmân okur (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [zâhir,]

Bahr-ı devletden olaldan **zâhir** ol dürr-
i laţîf / Gerden ü gûş-ı ‘arûş-ı baht
buldı zîb ü fer (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 19, Beyit 4). [zâhir,]

Çihresinde anun envâr-ı Muhammed
zâhir / Var mıdur milket-i ‘Osmân’da
nazîri ‘Ömer’üñ (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 15, Beyit 4). [zâhir,]

zâhir: Açık, aşikâr, görünür.

Zînetüñ yoğ ise **zâhirde** libâs ile n’ola
/ Fazliyâ hüsn-i kelâm oldu çü pîrâye
saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7,
Beyit 5). [zâhirde, -de]

Kemâl-i keşf ile bâtında mürşid-i kâmil
/ Fünûn-ı fazl ile **zâhirde** hod imâm-ı
‘azîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 15). [zâhirde, -de]

zâhir: Açık, aşikâr, görünen. 2. Beden.

Yine şâd ol gönül hayr oldu kârûñ
devletüñ geldi / **Zâhîrûñ** mesnedüñ
ya’nî o ‘âlî-rütbetüñ geldi (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1). [zâhîrûñ, -
üñ]

zâhir: Açık ve belli
olan, görünen, meydana olan.

İy şehr-yâr diñle benüm ser-güzeştümi
/ Virmez gedâ şikâyeti **zâhir** bu şâha
‘âr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25,
Beyit 3). [zâhir,]

zâhir ol: Açığa çıkmak, meydana
çıkma, görünür olmak.

Meger sihr okıdur gamzeñ deler
‘aşıkıların bağrın / Ne kan zâhir olur
andan ne zahmından nişân peydâ
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2).
[zâhir ol, -ur]

Yüz yirden olursa n’ola gam şüreti
zâhir / Dil âyinesin pâreledi seng-i
havâdis (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 46,
Beyit 4). [zâhir ol, -ur, -sa]

Qāl-i devletdür yüzüñ yok ‘itirâz /
Zâhir oldu çünkü şeklinde beyâz (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1).
[zâhir ol, -dı]

Görmedi çâr-ümmehât ile nüh-âbâ
mişlini / Olalı zâhir mevâlîd-i selâse iy
püser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19,
Beyit 6). [zâhir ol, -alı]

Yâ meger âyine-i çerhde oldu zâhir /
‘Aks-i na‘l-i süm-i esb-i şeh-i Cemşîd-
ikbâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 22). [zâhir ol, -dı]

Şehr içre gönül oldu zâhir yine bir meh-
rû / Hürşîd-i cihân zerre mihr-i ruhına
karşu (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21,
Beyit 1). [zâhir ol, -dı]

zâhiren: Açık, belli bir şekilde, açıkça,
açıktan açığa, görünür bir şekilde.

Künc-i miñnetdür egerçi **zâhiren**
mesken bize / Şâh-ı ‘İşkuñ rûz u şeb

kaşr-ı bālāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 33). [zāhiren,]

zāhir-i pinhān: Görünen gizli(allah).

Hem Rāzık-ı bî-reybsin ü Hālık-ı bî-
'ayb / Hem zāhir-i pinhānsın ü hem
bātin-ı peydā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 2, Beyit 5). [zāhir-i pinhān, -sın
]

zahm: Far. Yara, ceriha.

Meger sihr okıdur gamzeñ deler
'aşıkların bağrın / Ne kan zāhir olur
andan ne **zahmından** nişān peydā
(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2).
[zahmından, -ı, -n, -dan]

İki bir dimeyüp cānā dokerler kanımı
her-dem / Meger kim tîrûñ ile ittifākı
zahmumuñ birdür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 60, Beyit 4). [zahmumuñ, -um, -
u, -ñ]

zahm: Yara.

Derdûñ gibi dil-ḥastelere yok daḥı
dermān / **Zahmuñ** gibi mecrūhlara
hem daḥı merhem (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 4, Beyit 9). [zahmuñ, -uñ]

zahm: Yara 2. dert, üzüntü, acı.

O yüzi ḥüb-ı ḥün-rîzüñ cefāsın gerçi
çok gördüm / Şarup pehlûye tîguñ
zahmını şöyle şafā sürdüm (Kara
Fazlî Dîvânı, Muhammes 3, Beyit 7).
[zahmını, -ı, -n, -ı]

zahm: Dert, sıkıntı.

Cām-ı meyden mest olanlar kendüyi
Cem şandılar / Cür'asın tîğ-ı ecel
zahmına merhem şandılar (Kara Fazlî
Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 1).
[zahmına, -ı, -n, -a]

zahmet: Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.

'Āsiren derd ü belā vü elem ü **zahmete**
şabr / Ki olur vāsıta-i şabr ile ḥal her
müskil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 27). [zahmete, -e]

zahm-ı tîr-i ğam: Gam okunun yarası.

Dirsüñ ki **zahm-ı tîr-i ğam** irişmeye
dile / Var kimseye muḳābele itme
hedef gibi (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
152, Beyit 1). [zahm-ı tîr-i ğam,]

zā'id: Fazla, ziyade.

Ne **zā'id** fikr olur ummak saḥāvet
ma'z-ı zā'idden / Bugün gün gibi rüşen
olmuş iken sende bu ma'nā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 61). [zā'id,]

zā'if: Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, takatsiz.

Bu hücre bārın igen urma üştür-i cāne /
Ki raḥt-ı hücre girān ü şütür **zā'if**
beden (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 11). [zā'if,]

Bugün ben bende cānānum yitürdüm /
zā'ifüm hasteyüm cānum yitürdüm
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit
1). [zā'ifüm, -üm]

zā'if: Güçsüz kuvvetsiz.

Şöyle kavī **zā'if** ü **zā'if** ü kavī durur /
Bād esdügince raḥş ider öñince çün

ğubār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 6). [za'îf,]

Şöyle kavî **za'îf** ü **za'îf** ü kavî durur / Bād esdüğince rakş ider öñince çün ğubār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 6). [za'îf,]

Kaçan mukâbil ola saña düşmen-i maḵhūr / Ne tāḳat ırgüre şır-i nere **za'îf** şeğāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit 22). [za'îf,]

Baht nā-hemvār u tāli' nā-müsā'id ten **za'îf** / Yār bî-pervā vü dil bî-şabr u ben ğāyet naḥîf (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5). [za'îf,]

za'îf ol: Güçsüz düşmek.

Ġam çekme iy göñül eger atun olup za'îf / Ḳalduḡsa pây-der-gil ü dermān-de-figār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 16). [za'îf ol, -up]

Egerçi tab'ı za'îf oldu lîk ḥāşıldur / Sözinde ma'nā-yı bārîk birle lafz-ı cîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 32). [za'îf ol, -dı]

Teb ü tāb ile ne lâzım bedenün ola za'îf / Nev-cüvānsın saña kuvvet yaraşur sultānum (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 5). [za'îf ol, -a]

za'îf ü zār: Güçsüz ve âciz.

Tîğun mazālimini ḳalem nice şerḥ ide / Kim ol 'azîm-i tîğ u ḳalem bir **za'îf ü zār** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 34). [za'îf ü zār,]

za'im: Zeâmet sâhibi kimse. 2. Mal mülk sahibi, zengin.

Çokdur el'ân bu zemân içre anuñ gibi **za'im** / Ki koyup kendüye bir maḥlaş idüp da'vâlar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 23). [za'im,]

zâlim: Zalim, zulmeden; sevgili.

Olmadum bir laḥza bend-i ğamdan âzād iy felek / Hey ne **zâlimsin** elüñden dād u feryād iy felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 2). [zâlimsin, -sin]

Zulm idersin her zamân bir gün daḥı yād itmedün / Hey ne **zâlimsin** elüñden dād u feryād iy felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 6). [zâlimsin, -sin]

Bağrumı tîğ-ı ğam u hicrân ile ḳan eyledün / Hey ne **zâlimsin** elüñden dād u feryād iy felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 8). [zâlimsin, -sin]

Ġālib itdün Fazlî'ye her vech ile düşmenleri / Hey ne **zâlimsin** elüñden dād u feryād iy felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 10). [zâlimsin, -sin]

Künc-i ğamda kârumı feryād ile zār eyledün / Hey ne **zâlimsin** elüñden dād u feryād iy felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 12). [zâlimsin, -sin]

zâlim: Zulm,eziyet eden; sevgili.

Ağlamakdan rûz u şeb çeşmümi bî-nür eyledün / Hey ne **zâlimsin** elüñden dād u feryād iy felek (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 4, Beyit 4). [zâlimsin, -sin]

zamân: Devir, zaman, vakit.

Ol mäh ki hürşîd-i ziyâ-bahş-ı cihândur
/ Dil şavm-ı firâkıñı tutar nice
zamândur (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 19, Beyit 3). [zamândur, -dur
]

zamân: An, vakit.

Didiler kim çâresi şabr u seferdür her
zamân / Şabra tākāt kalmadı terk-i
diyâr ister gönül (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 7, Beyit 8). [zamân,]

zamân: 1-Vakit, çağ. 2-Devir: 3-Süre,
mühlet.

Yâri iy Fazlî görüp ağyâr ile zâr
olmadın / Her **zamân** derd ü belâ vü
mihnete yâr olmadın (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 7, Beyit 9). [zamân,]

zamân: An, vakit.

Hüsn-i hülkuñ cihâna müstevlî / Luţf u
cūduñ **zamâna** müstevfâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 1, Beyit 2). [zamâna, -a
]

zamân u zemîn: Vakit ve yer.

Eyle iy berķ âh-ı âteş-nāk / Ki yana sūz
ile **zamân u zemîn** (Kara Fazlî
Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 15).
[zamân u zemîn,]

zamân-ı firķat: Ayrılık zamanı.

Şad-hezârân dirîğ ü hasret ü âh / Gitdi
ol şeh zamân-ı firķatdır (Kara Fazlî
Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 28).
[zamân-ı firķat, -dür]

zamân-ı mihnet: Eziyet, dert, bela
zamanı.

Bize ayrıķ cihânda rāhat yok / Gitdi
rāhat zamân-ı mihnetdür (Kara Fazlî
Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 23).
[zamân-ı mihnet, -dür]

zamîr: Ar. 1. Kalp, derun, vicdan. 2.
Gönülde gizli olan sır. 3. İsmiñ yerini
tutan kelime ki mütekellim yahut
muhatap veya gaibe delâlet eder.

Revâ mıdur dökeseñ kanumı benüm nâ-
hāk / Meger **zamîrüne** gelmez ki el-
cerūh-u kışāş (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 102, Beyit 3). [zamîrüne, -ün, -e
]

zamîr: 1. İç, derun 2. mec. Kalp,
gönül.

Luţf-ı tab‘ ile huşuşâ şeh-i ‘ālî-şānuñ /
Ola idrāk-ı ma‘ānide **zamîri** enver
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit
33). [zamîri, -i]

zamîr-i münîr: Işıklar veren kişi.

U‘yün-ı şems ü kamer olmaz-idi nūrāñ
/ Eger zamîr-i münîründen irmese
leme‘āt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 24). [zamîr-i münîr, -ün, -den]

zamîr-i rüşen: Gönül parlaklığı.

Zamîr-i rüşeni āyîne-i münevverdür /
Ki her tarîķ ile rüşendür aña şüret-i hāl
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 31, Beyit
11). [zamîr-i rüşen, -i]

Ẓamîr-i rûşenüñe beñzedürse kendüyi
şems / Başından olmasun eksik anuñ
hemîşe zevâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 31, Beyit 20). [ẓamîr-i rûşen, -
üñ, -e]

zann eyle: Sanmak, öyle olduğunu
düşünmek.

Bir ma'nâ virdi ẓazâ emrüne zann
eylemezem / Kıla rāyuña muḥālîf
hareket heft-ecrām (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 32, Beyit 21). [zann eyle, -mez,
-em]

zann id: Sanmak.

Lîk ol şî'r degül k'eyleye her aḥmak u
dûn / Ẓann idüp şî'r anı şöhre-i şehîr ü
kişver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 20). [ẓann id, -üp]

zannid: Zannetmek, sanmak.

Cihânı yir yüzinde ol şeker-leb zinde
eylerken / Felekde **zannider** ḥalk-ı
cihân 'İsâ'yı bilmezler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [zannider, -
er]

zâr: Ağlayan, inleyen 2. Aşık.

Mey-ḥāneden kovuldum mescidde ḥod
yirüm yok / Dünyâ yüzinde Fazlî ben
ḥvâr u **zâre** yir yok (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 109, Beyit 7). [zâre, -e]

zâr: Ağlama, inleme, sızlanma.

Çünkü ağyâr-ile yâr oldu o yârûñ iy
gönül / Göglere irse yiridür âh u **zârûñ**

iy gönül (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
126, Beyit 1). [zârûñ, -uñ]

Bu mışrâ' birle olsun ḥaşr olunca âh ile
zârûñ / Meded begler meded zulm oldu
ğāyet Muştafâ Ḥân'a (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 27, Beyit 16). [zârûñ,
-uñ]

zâr: 1. Ağlama, 2. inleme, şikâyet 3)
feryat, figan.

Döst düşmenler ile 'arşada dolâba bin /
Zâr u ser-geşte olursam n'ola dolâb-
mişâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 17). [zâr,]

Bir oyun oynadı baña leclâc-ı rûzgâr /
Lu'b ile aldı atumı ḳaldum piyâde **zâr**
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit
1). [zâr,]

zâr: Ağlama, inleme.

Yürürüm vâlih ü âşüfte vü **zâr** / Çü
Mecnûn Leyli'sinden ayru her bâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 25, Beyit
5). [zâr,]

zâr: Ağlama, sızlama, figan, inleme.

Gülşen-i kūyında efgân eyle her-dem
Fazliyâ / Bülbülüñ ol yüzi gül çün **zâr**
u nālânın sever (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 70, Beyit 5). [zâr,]

zâr eyle: Ağlamak, inlemek.

Künc-i gamda kârumı feryâd ile zâr
eyledün / Hey ne zâlimsin elüñden dâd
u feryâd iy felek (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 4, Beyit 12). [zâr eyle, -dü, -n
]

Uyanup ol Һasret ile eyleyüp zār u enīn
/ Mācerā-yı şoĥbet-i cānānı ańdum
aġladum (*Kara Fazlī Dīvānı, Murabba*
24, *Beyit 10*). [zār eyle, -y, -üp]

Her kim ki aldanup saña senden vefā
umar / İy bī-vefā cefā ile eyler sin anı
zār (*Kara Fazlī Dīvānı, Terkib-bend 1,*
Beyit 4). [zār eyle, -r, -sin]

zār id: Ağlamak, inlemek.

Zār iden gerçi beni bu dil-i
miskīnümdür / Anı odlara çaķan çeşm-
i cihān-bīnümdür (*Kara Fazlī Dīvānı,*
Gazel 82, Beyit 1). [zār id, -en]

zār ol: Ağlayıp inlemek.

Derd ile ra‘d perde-i eflākı çāk idüp /
İtsün hezār na‘re olup zār Yā Hüseyn
(*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 9, Beyit*
19). [zār ol, -up]

Yāri iy Fazlī görüp aġyār ile zār
olmadın / Her zamān derd ü belā vü
miĥnete yār olmadın (*Kara Fazlī*
Dīvānı, Murabba 7, Beyit 9). [zār ol, -
madın]

zār ol: Ağlamak, inlemek.

Ger görse tīġuñı çü kalem serfūrū idüp
/ Bī-tīġ u bī-ķalem ola a‘dā esīr ü zār
(*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 24, Beyit*
23). [zār ol, -a]

Bir şeh-süvārdur ki binüp esb-i devlete
/ Ger ķār-zār ķılsa olur ĥaşma ķār zār
(*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 25, Beyit*
22). [zār ol, -ur]

zār u zār: İnle ye inle ye.

Seyr idince reşk idüp ol şevķ ü zevķi
zār u zār / Mācerā-yı şoĥbet-i cānānı
ańdum aġladum (*Kara Fazlī Dīvānı,*
Murabba 24, Beyit 6). [zār u zār,]

zār u zār aġla: Durmaksızın ağlamak,
inle ye inle ye ağlamak.

Aġlar bu mātem ile cihān ĥalkı zār u
zār / Eyler bu Һasret ile şıġār u kibār āĥ
(*Kara Fazlī Dīvānı, Terkib-bend 1,*
Beyit 18). [zār u zār aġla, -r]

zār u zebūn id: Ağlayıp inletmek, zayıf
ve çaresiz bir hāle getirmek.

Tīġı ger rüz-ı veġā ‘arz-ı şecā‘at itse /
Ķahr ile zār u zebūn ide niçe
Tehmeten‘i (*Kara Fazlī Dīvānı, Kaside*
30, Beyit 14). [zār u zebūn id, -e-ün]

zārar gel: Zarar gelmek, başına kötū
bir şey gelmek.

Ṭōp-ı āhumdan benüm taşına gelmez
hīç zārar / Ķal‘a-i derd ü belānuñ ne
‘aceb būnyādı var (*Kara Fazlī Dīvānı,*
Gazel 90, Beyit 2). [zārar gel, -mez]

zār-ı hezār eyle: Binlerce fiġan etmek.

Hem-nişīn-i ĥār gördüm ol gül-i
ĥandānumı / Her-dem eylersem ‘aceb
mi iy gönül zār-ı hezār (*Kara Fazlī*
Dīvānı, Gazel 64, Beyit 4). [zār-ı hezār
eyle, -r, -se, -m]

zārīlġ it: Ağlamak.

Nāĥun ile pāre pāre ķıldı gül ruĥsārını /
Şol ķadar zārīlġ itdüm kim cihān gül-

zârını (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 2, Beyit 7). [zârîlîğ it, -dü, -m-lîğ]

zarr: Sıkıntı, acı.

Nef'den müstağni şûfî olmasun
zarrdan emîn / Kimseden hergiz ne
hürsendüz ne şekvâsındayuz (Kara
Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28).
[zarrdan, -dan]

zât: Kendi, bizzat kendi.

Zātuñla tâca 'izzet idüp tahta i'tilâ /
Tâc oldu ser-bülend olup taht bahtiyâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
20). [zātuñla, -uñ, -la]

zât: Allah'ın varlığı.

Zātuñ haķı ki mefhar-ı evlâd u âl olup /
Olduñ gürüh-ı ümmete ser-dâr Yâ
Hüseyn (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 37). [zātuñ, -un]

İy şehir-yâr-ı taht-nişîn şâh-ı tâc-dâr /
Zātuñla buldı tâc şeref taht i'tibâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
1). [zātuñla, -uñ, -la]

zât: Kişilik, şahsiyet.

Zātuñla idüp fahr senüñ cümle nebîler /
İy milk-i nübüvvetde olan şâh-ı
mükerrrem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
4, Beyit 3). [zātuñla, -uñ, -la]

zât: Kendi 2. Öz.

Şaf-nişînân-ı zevâyâ-yı felek /
Görmedi **zātuñ** gibi 'âlî-maķâm (Kara
Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 6). [zātuñ, -
uñ]

zât: 1. Kimse, kişi, şahıs, özellikle
saygıdeğer kimse. 2. Bir şeyin ta
kendisi, maddî varlığı, maddî
varlığının özü, öz varlık. 3. Bir varlığın
hakîkati, hüviyeti, mâhiyeti.

Maḥdûm-ı Ebü'l-Fazl-ı Kerîm / İy ki
zātuñ fahr-ı erbâb-ı kirâm (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1). [zātuñ, -uñ]

zât: Allah'ın varlığının hakîkati,
hüviyeti, mâhiyeti.

Zâtına ğayb u şehâdet şâhidin iy
müdde'î / Gel beru inkârı ko olmuş
durur işbât-ı 'ışķ (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 111, Beyit 2). [zâtına, -ı, -(n)a]

zât: Allah'ın varlığı (özü).

Evvel ü âḥir çü bildük var olan bir **zât**
imiş / Birlüğe batduk ne evlâ vü ne
aḥrâsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 8, Beyit 35). [zât,]

zât: Bir şeyin ta kendisi, maddî varlığı,
maddî varlığının özü, öz varlık.

Şehler egerçi tâc ile miḥnetle fahr ider
/ **Zātuñla** tâc nâziş ider taht iftiḥâr
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit
12). [zātuñla, -uñ, -la]

zâti: Öz, varlık.

Görenler **Zâtiyâ** cânlar virür bir
yâdigâr aldum (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 3, Beyit 13). [zâtiyâ, -y, -â
]

zāt-ı hakk: Allah'ın varlığı, mevcudiyeti.

Olupdur zāt-ı Hakk'a Ka'be hakkı şüretüñ mazhar / Bu ma'nā ehl-i bâtin içre çok gün gibi zāhirdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [zāt-ı hakk, -a]

zāt-ı kerîm: Yüce zat.

Şân-ı şerîfüñ ile müşerref zemân-ı lutf / Zāt-ı kerîmüñ ile mükerrerrem cihân-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 2). [zāt-ı kerîm, -üñ]

zāt-ı kibriyâ: Allah.

Ben nice medh idem saña lâyıķ eyâ nice / Meddâh olup durur saña çün zāt-ı kibriyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14). [zāt-ı kibriyâ,]

zāt-ı latîf: İnce, kibar, zarîf kişilik.

Südde-i salţanata zāt-ı latîfî sultân / Nâme-i ma'delele nâm-ı şerîfî 'ünvân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 36). [zāt-ı latîf, -i]

zāt-ı mukaddes: Mukaddes zat.

Cümle velâyet ehli umarlar şefâ'atüñ / Zāt-ı mukaddesüñ durur evlâ-yı evliyâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 5). [zāt-ı mukaddes, -üñ]

zāt-ı nîkû-sıfat: İyi özellikleri bulunan kişi.

Zāt-ı nîkû-sıfat u 'ālî-şân / Eşlehellâhu şānehu ebeden (Kara Fazlî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 6). [zāt-ı nîkû-sıfat,]

zāt-ı pāk: Temiz, saf yaratılış.

Vaşf u medhinden du'âdur saña Fazlî'nüñ ğaraż / Zāt-ı pāka gerçi kim virür kerîmâ derd-i ser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 39). [zāt-ı pāk, -a]

A'dâ atı ayağına pā-māl idüp reviş / Şihhatde zāt-ı pākı ola sālîm ü şafâ (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 35). [zāt-ı pāk, -ı]

Ne şāhdur ki gören zāt-ı pākınuñ lutfın / Olur esîri gönülden zihî leţāfet-i zāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 15). [zāt-ı pāk, -ın, -uñ]

Her zemân kûtb-ı murâdı üzre devr eyler felek / Zāt-ı pākı merkez-i devr-i sa'âdetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 18). [zāt-ı pāk, -ı]

Zāt-ı pākın 'ıyş u nüş u zevķe maķrûn eylesün / Sāķiyâ şun cāmı Sultân Muştafâîlerdenüz (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 18). [zāt-ı pāk, -ın]

zāt-ı pāk-ı tâb-nāk: Parlak saf temiz kişi.

Bendeyüz bir şāha kim her bendesi bir şāhdur / Zāt-ı pāk-ı tâb-nākı mazhar-ı Allāh'dur (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 26, Beyit 13). [zāt-ı pāk-ı tâb-nāk, -ı]

zāt-ı pākuñ: Temiz, saf yaratılış.

Nāmuñ el-ḥaḳ nāme-i ‘adl içre meşṭūr eyledüñ / **Zāt-ı pākuñ** ‘adl ü inşāf ile meşhūr eyledüñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 6). [zāt-ı pākuñ, -uñ]

zāt-ı şerîf: Şerefli kişi, soylu kimse.

İy zāt-ı şerîfün sebep-i fîtrat-âdem / V’ey Ka‘be yüzün kıble-i ser-cümle-i ‘âlem (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1). [zāt-ı şerîf, -üñ]

Her pâdişāh ‘adl ile eylerse iftiḥār / Zāt-ı şerîfün ile ider fāḥr şān-ı ‘adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 22). [zāt-ı şerîf, -üñ]

zāt-ı şerîf: Şerefli, saygıdeğer kişi.

Nazm-ı devletde olup zāt-ı şerîfün şeh-beyt / Ḥaşre dek medḥūñ ide Fazlî-i midḥat-güster (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 48). [zāt-ı şerîf, -üñ]

zātına: Kendi.

‘Adl ü cūd u ḥulḳ kim her laḥza ‘âdet **zātına** / Yusa ‘âdetle sa‘âdet ehlidür ol nām-ver (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 32). [zātına, -ı, -na]

zāyi id: Ziyan etmek, boşa harcamak.

Ḥayf arpaya ki zāyi‘ idüp ekl ide müdām / Kıymetde yidügi ‘alefe degmeyin tavar (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 25, Beyit 15). [zāyi‘ id, -üp]

zāyi ol: Ziyan olmak, yok olmak, heder olmak.

Gāḥ bend-i hier düşdi gāḥ zindān ğama / Zāyi‘ oldı ḥasretā bu derdle arada dil

(Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [zāyi‘ ol, -dı]

zāyil eyle: Devamlı ve kalıcı olmayan, sona eren, yok olan, ortadan kalkan.

Sāniyen tevbe k’odur cānib-i Mevlā’ya rücū‘ / Eyleyüp cümle me‘āşīyi özünden zāyil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18). [zāyil eyle, -y, -üp]

zāyil id: Yok olur, ortadan kaldırır.

Sābi‘an ḥalvet ü ‘uzlet ki sülūk ehlinüñ / Şoḥbet-i ḥalḳ ider nūr u şafāsın zāyil (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23). [zāyil id, -er]

zāyil it: Yok etmek, ortadan kaldırmak.

İtmedi zāyil cefā ḥatṭını göñlüñden başum / Müddet ile naḳşı sengī gerçi mā-tağyīr ider (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2). [zāyil it, -me, -di]

zebān: Dil // Lisan, konuşma.

Ḥāşıl itdi cümle-i ‘âlem senüñ devründe sūd / Şem‘dür el-ḥaḳ **zebān** üzre oda aldum şühūd (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 19). [zebān,]

zebān: Dil 2. Söz.

Ġamuñ deyrinde bir ḳalıp durur bī-cān benüm cismüm / Ceres gibi cihānda deprenür ancak **zebānum** var (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [zebānum, -u, -m]

zebān-ı hāl: Hal dili.

‘Arz it **zebân-ı hâl** ile yüz dürlü gizlû
râz / Gözden bıraktı Fazlî’yi gerdün-ı
dün-nüvâz (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 17*). [*zebân-ı hâl,]*

zebân-ı kalem: Kalemin dili, kalemin
ucundan dökülen kelimeler.

Vaşfını tîğınuñ nice taḥrîr ide kalem /
Farzâ k’ola **zebân-ı kalem** tîğ-ı âb-dâr
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 15*). [*zebân-ı kalem,]*

zebûn: Gücsüz, çaresiz, aciz, zayıf.

Endîşe murğı çeng-i elemde **zebûn**
imiş / Ta’n eylemek fesâne-i dehre
fûsûn imiş (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 1, Beyit 4*). [*zebûn,]*

Dilberüm hercâyi bağrum hûn u
baḥtum ser-nigûn / Döstlar fâriğ gönûl
bî-çâre vü cismüm **zebûn** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 5*). [*zebûn,]*

zebûn it: Gücsüz, çaresiz, aciz etmek.

Şecâ‘at mîşe-zârında o bir şîr idi merd-
efgen / Niçe şîri zebûn itmişdi ḳahr-ı
ḥavf ü ḥaşyetden (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 11*). [*zebûn it, -miş, -di]*

Zebûn itdi velîkin fitne ile rûbeh-i
düşmen / Meded begler meded zulm
oldı gâyet Muṣṭafâ Ḥân’a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 12*). [*zebûn it, -di]*

zebûn kıl: Düşkün hale getirmek.

Ḳahr ile ḥavf-ı tîğı kılup Rüstem’i
zebûn / Ḳahrından ister idi anuñ

Ḳahramân amân (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 10*). [*zebûn kıl, -up]*

zecr: Eziyet, cefa, zorluk.

Yumdı bu derd ile göz bâğ-ı cihândan
nergis / Ḥancere düşdi görüp süsen o
zecr ü miḥeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 5*). [*zecr,]*

zecr-i ğurbet: Gurbetin zorluğu.

Bend-i yārân baḥr-i cānân ḳahr-ı dehr-i
pîre-zen / **Zecr-i ğurbet** ta’n-ı düşmen
miḥnet-i ḥubb-ı vâṭan (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 7*). [*zecr-i ğurbet,]*

zehr: Girdiği organizmada fizyolojik
görevleri bozan veya yok ederek ölüme
sebeplenen madde, ağı, sem.

Baṇa zülfinden n’ola ğam olsa ḥâşıl
âdeme / Çün bilürsin **zehrdür** virdüğü
yāruñ iy gönûl (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3*). [*zehrdür, -dür]*

Yedi kat taşdan geçer **zehrüñ** / Ejder-i
cān-sitân imişsin sen (*Kara Fazlî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 56*). [*zehrüñ, -üñ]*

zehr: Ağı / zehir.

Siḥr-i Seḥbân’ı olup hem-ser-i jāj-ı
Bâḳıl / Bir ola ḥâr u gül ü **zehr** ü şeker
‘ayb u hüner (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 30*). [*zehr,]*

zehr ol: Zehir olmak.

Ola tiryāk olsa senden ğayrı dilber
baña zehr / Yok durur mislũñ velĩkin
bu ‘aceb iy hũn-ı dehr (*Kara Fazlĩ Dĩvânı, Müseddes 1, Beyit 5*). [zehr ol,
-sa]

zehr: Cesaret, yiğitlik.

‘āşıķa nālelerũñ yirini eflāk idegör /
Zührenũñ ğayret ile **zehresini** çāk
idegör (*Kara Fazlĩ Dĩvânı, Gazel 61, Beyit 1*). [zehresini, -si, -n, -i]

zehr-i ğam: Gam zehri.

Kār iderse saña ger zehr-i ğamı dĩni
dũn / Sen kanā‘at meyini var aña tiryāk
idegör (*Kara Fazlĩ Dĩvânı, Gazel 61, Beyit 3*). [zehr-i ğam, -ı]

zehr-i ğam: Dert zehri.

Cigerũm kanı şarāb oldu gözũm cām
saña / İçürür zehr-i ğamı iy göñũl
eyyām saña (*Kara Fazlĩ Dĩvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [zehr-i ğam, -ı]

zehr-i hicrān: Ayrılık zehri.

Zehr-i hicrānũñ senũñ āhĩr şehĩd eyler
beni / İy melāhat taht-ġāhı üzre
sultānum Hāsan (*Kara Fazlĩ Dĩvânı, Murabba 14, Beyit 4*). [zehr-i hicrān, -
uñ]

zehr-i kātĩl: Öldürücü zehir.

Şadef aġzına düşse dürr olur pāk /
Dehān-ı märe düşse **zehr-i kātĩl** (*Kara Fazlĩ Dĩvânı, Kıt'a 13, Beyit 2*). [zehr-i
kātĩl,]

zehr-i kātĩl: Öldürücü zehir.

Olma lezzātına nefis ile hevānũñ tāmĩ‘ /
Lezzeti zillet imiş sükkeri **zehr-i kātĩl**
(*Kara Fazlĩ Dĩvânı, Kaside 7, Beyit 9*).
[zehr-i kātĩl,]

zehr-i mār: Yılan zehri.

Nüş-ı beķā umanlara nĩş-i fenā şunup /
Āb-ı hayātı ķahruñ ider cāna **zehr-i mār**
(*Kara Fazlĩ Dĩvânı, Terķib-bend 1, Beyit 5*). [zehr-i mār,]

zehr-i nāb: Saf zehir.

Sākĩ ki meclis içre o şĩrĩn-leb olmaya /
Mey baña **zehr-i nāb** ola nuķl ü kebāb-
ı telh (*Kara Fazlĩ Dĩvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [zehr-i nāb,]

zehr-i nāb: Katıksız, saf zehir.

Mey degũl nüş itdũgũm sensüz olur ise
sebĩl / Hāķ bu kim ol semm-i kātĩl
baña zehr-i nābdur (*Kara Fazlĩ Dĩvânı, Gazel 76, Beyit 3*). [zehr-i nāb, -dur]

zekāvet: Çabuk anlama.

Ma‘arĩf ehline kıl her-dem iltifātı ziyād
/ K’odur **zekāvet** ü ‘aķluñ delĩl ü
bũrhānı (*Kara Fazlĩ Dĩvânı, Kaside 14, Beyit 24*). [zekāvet,]

zelzele düş: Deprem olmak.

Şadā-yı tabl u şĩt-i senc ü bāng-ı sũr-
nāy ile / Zemĩne zelzele düşdi zemāne
velvele yārā (*Kara Fazlĩ Dĩvânı, Kaside 29, Beyit 4*). [zelzele düş, -di]

zemān: Zaman, devir.

Sensin ol şāh ki kapuñda Ferīdūn'la
Cem / Ger **zemānuñda** olaydı olalardı
çāker (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15,
Beyit 36). [zemānuñda, -uñ, -da]

Sensin ol munşif ü 'ādil ki **zemānuñda**
senüñ / 'Adl ü inşāfuñ ile buldı zemāne
ārām (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 16). [zemānuñda, -uñ, -da]

Ol durur Mîr 'Alî Şîr'i **zemānuñ** şimdi
/ Cem' olur meclisine cümle-i ehl-i
'irfān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33,
Beyit 32). [zemānuñ, -uñ]

zemān: Devir, zaman.

Çokdur el'ān bu **zemān** içre anuñ gibi
za'im / Ki koyup kendüye bir maḥlaş
idüp da'vālar (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 15, Beyit 23). [zemān,]

İşit kūsūñ şadāsın şimdilik nevbet
bizümdür dir / **Zemān** el virmiş iken
olma ḥālî zevkden ašlā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 10). [zemān,]

Gördüñ **zemāne** uymadı uy sen
zemāneye / Rif'at viren ahāliye çün
dehr-i dūn imiş (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 3). [zemāne, -e]

zemān: Zaman, an.

Niçe dürişesin itmege kaşruñı a'lā / Añ
ol **zemānı** ki bir gün yirüñ olısar gür
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2).
[zemānı, -ı]

zemān: Zaman, vakit.

Ne takvā vaḳtidür eyyāmı geçdi
tevbenüñ şūfî / Baña gel pārsalık añma
fāsıklık **zemānıdur** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [zemānıdur,
-ı, -dur]

Bir iki cām ile biñ guşsa derdine 'ilāc
eyle / Cihāna 'arż-ı ḥikmet eyle
ḥāzıklık **zemānıdur** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [zemānıdur,
-ı, -dur]

Fitne Ye'cüc'ı **zemānında** nice bulsun
zuhūr / Rāh-ı Ḥaḳ'da Sedd-i
İskender'dür ol Dārāb-ver (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 11, Beyit 33).
[zemānında, -ın, -da]

zemān: Zaman, devir, vakit, süre.

Yüri nergis gibi göz yum bu cihān
bāğından / Ki degül göz yumup açınca
bahāriyye **zemān** (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 19). [zemān,]

zemāne: Baht, talih, felek./(yakınma ve
küçümseme yoluyla) şimdiki zaman.

Meger ki geçmez ola ḥāṭıruñdan iy
gāfil / Aḳar şu gibi ider 'ömr ü hem
zemāne mürur (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 6, Beyit 18). [zemāne,]

Da'vā-yı 'aḳl u lāf-ı ḥired hem cünün
imiş / Gördüñ **zemāne** uymadı uy sen
zemāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 5). [zemāne,]

zemāne: Zaman, devir.

'Adlüñ şu resmedür ki cihān içre āh
ider / Ancaḳ benüm **zemānede** iy kār-
dān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
18, Beyit 26). [zemānede, -de]

Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye / Rif‘at viren ahāliye çün
dehr-i dūn imiş (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 1, Beyit 3). [*zemāneye, -y,*
-e]

Da‘vā-yı ‘aql u lāf-ı hîred hem cünün
imiş / Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 1, Beyit 5). [*zemāneye, -y,*
-e]

Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye / İy pāy-māl-i zillet olan
server-i ecel (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 1, Beyit 8). [*zemāneye, -y,*
-e]

Takdîr çünki olmadı tağyîr fi’l-meşel /
Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 1, Beyit 10). [*zemāneye, -y,*
-e]

Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye / ‘Ālem serāyı pür-ğam u
künc-i ferāğı yok (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 1, Beyit 13). [*zemāneye, -y,*
-e]

Bundan belîğ sūsen-i bāğüñ belāğı yok
/ Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 1, Beyit 15). [*zemāneye, -y,*
-e]

Gördüñ zemāne uymadı uy sen
zemāneye (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 1, Beyit 18). [*zemāneye, -y,*
-e]

zemāne: Devir, zaman.

Güzîn ü ekber-i şeh-zādegān-ı şāh-ı
cihān / K’odur mebānī-i ‘adle

zemānede bānī (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 14, Beyit 12). [*zemānede, -de*]

Devründe bildi hāḡ-ı cihān ‘adl
n’idüğün / Oldı ‘iyān **zemānede** sırr-ı
nihān-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 18, Beyit 15). [*zemānede, -de*]

zemāne: Baht, talih, felek 2. yakınma
ve küçümseme yoluyla şimdiki zaman.

Sensin ol munşif ü ‘ādil ki zemānuñda
senüñ / ‘Adl ü inşāfuñ ile buldı
zemāne ārām (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Kaside 32, Beyit 16). [*zemāne,]*

zemāne: (Küçümseme ve alay yollu)
şimdiki zaman; baht, talih 2. bulunulan
zamandaki kişiler.

Kim cihān ‘adlūñle ma‘mūr oldı iy
şāh-ı güzîn / Luṭf u cūduñdan **zemāne**
buldı ferr ü zīb ü zîn (*Kara Fazlî*
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 4). [*zemāne,*
]

Gördüñ **zemāne** uymadı uy sen
zemāneye / İy pāy-māl-i zillet olan
server-i ecel (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Muhammes 1, Beyit 8). [*zemāne,]*

zemāne: Devir, zaman; içinde
yaşanılan zaman.

Odur **zemānede** Ḥassān idüp aña
taḡsîn / Olur ḡasen sözi ḡüsn-i ḡabūl
ile aşğā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 9,*
Beyit 5). [*zemānede, -de*]

zemāne: Devir, zaman; baht, talih,
felek.

Şadā-yı ıabl u şīt-i senc ü bāng-ı sūr-
nāy ile / Zemīne zelzele düşdi **zemāne**
velvele yārā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 4). [zemāne,]

Takdîr çünki olmadı tağyîr fî'l-meşel /
Gördüñ **zemāne** uymadı uy sen
zemāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 10). [zemāne,]

Gördüñ **zemāne** uymadı uy sen
zemāneye / 'Ālem serāyı pür-ğam u
künc-i ferāğı yok (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 13). [zemāne,]

Bundan belîğ süsen-i bāguñ belāğı yok
/ Gördüñ **zemāne** uymadı uy sen
zemāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 15). [zemāne,]

Gördüñ **zemāne** uymadı uy sen
zemāneye (Kara Fazlî Dîvânı,
Muhammes 1, Beyit 18). [zemāne,]

zemāni: Devir, iklim, dönem, zaman,
vakit.

Bahār eyyāmı 'işret vaḳti 'āşıklık
zemānidur / Şarāb iç iy gōñül mest ol
ne ayaklık **zemānidur** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [zemānidur,
-dur]

Bahār eyyāmı 'işret vaḳti 'āşıklık
zemānidur / Şarāb iç iy gōñül mest ol
ne ayaklık **zemānidur** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [zemānidur,
-dur]

Țutup lāle piyāle tıtdı şahrā gūşesin
sende / Götür bāga ayak 'ıyş it
muvāfıklık **zemānidur** (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [zemānidur,
-dur]

zemān-ı 'adl: Adalet zamanı.

Zemān-ı 'adl ü dāduñda cihān āsūde
olmuşdur / Ne vehm-i hîle-i reh-zen ne
havf-ı fitne-i a'dā (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 29, Beyit 62). [zemān-ı 'adl,]

zemān-ı 'adl ir: Adalet zamanının
gelmesi.

Țıldum penāh işigüni zulm-i
zemāneden / Țurtar beni meded meded
irdi zemān-ı 'adl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 29). [zemān-ı 'adl ir,
-di]

zemān-ı hasan: Hasan'ın zamanı.

Zihî **zemān-ı Ḥasan** k'oldı ḥüsn-i
ṭā'atla / Mūsāfirān-ı Ḥarem cümle
ğarka-i ḥasenāt (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 7). [zemān-ı ḥasan,]

zemān-ı 'ibādāt: İbadet zamanı.

Şadā-yı şayḥa-i tekbîr irişdi āfāka /
Zihî **zemān-ı 'ibādāt** u mevsim-i ṭā'at
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit
5). [zemān-ı 'ibādāt,]

zemān-ı lutf: Yardım zamanı.

Şān-ı şerîfün ile müşerref **zemān-ı lutf**
/ Zāt-ı kerîmün ile mükerrer cihān-ı
'adl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18,
Beyit 2). [zemān-ı lutf,]

zemān-ı vuslat: Vuslat zamanı.

Murāda irmedüñ fırsat düşelden araya
hergiz / Beğāyet kām-kār olduñ
zemān-ı vuslatuñ geldi (Kara Fazlî

Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6). [zemân-ı vuşlat, -uñ]

zemen: *Zaman, gün.*

‘Äleme köhne bahâr ile irüp bir ‘âlem /
Kim eger tâze bahârı görüp ol hoş
zemeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 11*). [zemeni, -i]

zemen: *Zaman, vakit.*

Hemîşe tâ şütür ü hücreñ ideler tavşîf /
Şütür-dilân zemîn hücre-dâr cümle
zemen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 56*). [zemen,]

zemîn: *Yer | yeryüzü.*

Geçdi oturdı serîrine **zemînüñ** şeh-i
berf / Oldı her yirde sözi şu gibi cārî vü
revân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 14*). [zemînüñ, -üñ]

zemîn: *Dünya, alem, yeryüzü.*

Hemîşe tâ şütür ü hücreñ ideler tavşîf /
Şütür-dilân **zemîn** hücre-dâr cümle
zemen (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 56*). [zemîn,]

Al güllerden **zemîni** hûn-ı düşmen
kıldı pür / ‘Arşa-i rezm-i şeh oldı hoş
bahâristân-ı fetḥ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17*). [zemîni, -i]

Maşrıqda bir kişi aña olsa süvâr eger /
Mağrib **zemîni** eyler idi bir adımda cā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit 7*). [zemîni, -i]

Hisâb olınmaya el-haḥ şeh itdügi
kurbân / **Zemîn** şahîfe şecer hâme çerḥ

olursa devât (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 13*). [zemîn,]

Yok bilüp kendüyi gâyet de **zemîn** saht
oldı / Kefen ü penbesini eyledi hâzır ol
an (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 7*). [zemîn,]

Şadâ-yı taḥl u şît-i senc ü bâng-ı sūr-
nây ile / **Zemîne** zelzele düşdi zemâne
velvele yārâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 4*). [zemîne, -e]

Zemîne dâmen-i gülden kızıl altun
nişâr olsa / Güzellük nev-bahârında
cihân bâğı bahâr olsa (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 2*). [zemîne, -e]

zemîn: *Yer, mahal.*

Derd ile sînesini **zemîn** çāk çāk idüp /
İtsün cihâna varını ıṣâr Yâ Hüseyn
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23*). [zemîn,]

zemîn ü âsümân: *Yeryüzü ve gökyüzü, her yer.*

Ḳatı hayf oldı bu hayfâ firâḳ adıyla cān
yansun / Ne cān cümle cihân belki
zemîn ü âsümân yansun (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 13*). [zemîn ü âsümân,]

zemîn ü zemen: *Yer.*

Nice kim faşl-ı ḥazân ile irüp dehre
ğınâ / Pür ide dürlü ni‘am birle zemîn
ü zemeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 42*). [zemîn ü zemen, -i]

zemm id: Kötülemek, yermek, ayıplamak.

Zemm idersin ‘aşık-ı dīvāneyi her-dem / Vā‘izā billāh niçün disün kişi uşlu saña (Kara Fazlî Dīvânı, Gazel 27, Beyit 4). [zemm id, -er, -sin]

zen: Kadın.

Fazliyā ol hüsrev-i hüsne hevā-dār olmayup / Bir **zene** dil virdügi-y-çün er dimez Ferhād’a dil (Kara Fazlî Dīvânı, Gazel 123, Beyit 5). [zene, -e]

zenahdān: Çene 2. çene çukuru.

‘İşk esîri olduğum-çün ol **zenahdān** u bu zülf / Koçdı zindān gibi düşdi boynuma zencîr-veş (Kara Fazlî Dīvânı, Gazel 99, Beyit 4). [zenahdān,]

zenc: Siyah ırk, zenci.

Her taraftan **zencler** ceng içre urup el ele / Hey hey urur düşmene eylerler istihzā meğer (Kara Fazlî Dīvânı, Kaside 11, Beyit 12). [zencler, -ler]

zencîr: (Divânelerin boynuna takılan) zincir.

Bî-tekellüf şarılur boynuma **zencîri** şanup / Ğam diyârında görenler mihr-bānum şandılar (Kara Fazlî Dīvânı, Gazel 85, Beyit 3). [zencîri, -i]

zencîr: Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. 2.

Delilerin ayağına veya boynuna bağladıkları demir bağ, pranga.

Dāmen-i şahrāda **zencîrin** sürer Mecnûn-veş / Pā-bürehne bir nice dīvāneler gördüñ mi hîç (Kara Fazlî Dīvânı, Gazel 53, Beyit 2). [zencîrin, -i, -n]

zencîr eyle: Zincir yapmak.

Mecnûnlarına zülfüñi ol leyli zencîr eylese / İy dil ser-i mû degmeye dīvāneden dīvāneye (Kara Fazlî Dīvânı, Gazel 135, Beyit 5). [zencîr eyle, -se]

zencîr-i zer: Altın zincir.

Zer-bağşısın müselsel eger kim disem n’ola / **Zencîr-i zer** aña saña Nüşîrevân-ı ‘adl (Kara Fazlî Dīvânı, Kaside 18, Beyit 4). [zencîr-i zer,]

Hevāya āsmānîler ħurûş ile şu‘ūd itdi / Göge zencîr-i zerle çekdiler güyâki ejderhā (Kara Fazlî Dīvânı, Kaside 29, Beyit 39). [zencîr-i zer, -le]

zencîr-i zülf: Sevgilinin saçının zinciri.

Zencîr-i zülfüñ Fazlî’ye Mecnûn’dan irdi yâdigâr / Bu silsile gelmiş durur dīvāneden dīvāneye (Kara Fazlî Dīvânı, Gazel 135, Beyit 6). [zencîr-i zülf, -üñ]

zencîr-veş: Zincir gibi.

Ħalka ħalka ideli ‘aşıklarūñ kıddini yâr / Ħalk-ı ‘ālem birbirine girdiler

zencir-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3*). [*zencir-veş,]*

‘İşk esîri olduğum-çün ol zenaḥdān u
bu zülf / Koçdı zindān gibi düşdi
boynuma **zencir-veş** (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4*). [*zencir-veş,
]*

zeng-i şütür: Kirli deve.

Su resmedür şütür-i ḳadri kim bu nüh
ḥücre / Ne ḥücre **zeng-i şütür** olsa ger
aḥḥa emken (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29*). [*zeng-i şütür,]*

zen-i dünyā: Dünya kadını.

Leylā’yı firdevs eyledüğünde **zen-i
dunyā** / Mecnūn işidüp didi ki el-
leyletü ḥublā (*Kara Fazlî Dîvânı,
Müfret 1, Beyit 1*). [*zen-i dünyā,]*

zer: Altın 2. Para.

Zer gibi ḥālîş olam dir iseñ iy Fazlî
eger / Ḳalbūñi pūte-i ‘İşk içre erit hem-
çü raşāş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*). [*zer,]*

Yūsuf mişāl eyleyüp ehl-i bahā seni /
Vezn eylemek degül **zer** ile serverā
seni (*Kara Fazlî Dîvânı, Müseddes 3, Beyit 2*). [*zer,]*

zer: Altın, altın değerinde nesne.

Cevherūñ var-ise bāzāra getür iy ḥvāce
/ Çoğ olur aḥḥa ḥarīdār bulur ḳıymeti
zer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 32*). [*zer,]*

zer: Altın, altın rengi.

Şüretüm bir **zer** varaḳdur k’anda
naḳḳāş-ı belā / Kilk-i müjgānumla
miḥnet naḳşını taşvîr ider (*Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [*zer,]*

Çemenūñ **zer** varaḳından yine naḳḳāş-ı
ḥazān / İtdi bayraklar ile naḳş-ı zemīni
yeksān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 1*). [*zer,]*

zerāfet: Zerāfet, incelik.

Nāzüküz ‘ādet nezāketdür **zerāfetdür**
bize / Sāḳiyā şun cāmı Sulṭān
Muştafālilerdenüz (*Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 26, Beyit 4*). [*zerāfetdür, -
dür]*

zer-ān: Altınlar.

Berg-i bāḡuñ kimisi sebz ü kimi gül-
gündur / Oldı gūyā ki **zer-ān** kārūña
reng-i **zer-ān** (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 33, Beyit 6*). [*zer-ān,]*

zer-bahş: Altın bağışlayan, dağıtan.

Zer-baḥşsın müselsel eger kim disem
n’ola / Zencir-i zer aḥḥa saña
Nūşirevān-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 18, Beyit 4*). [*zer-baḥşsın, -sın]*

zer-beft: Sırma il dokunmuş, altın işlemeli.

Bu fenā bāzārı içre āḥ-ı āteş-bārumı /
Çarḥ-ı atlas gibi **zer-beft** sāye-bānum
şandılar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4*). [*zer-beft,]*

zerd: Sarı, sararmış, solgun.

İrişüp faşl-ı hazān ile ta'ayyün bāğa /
Ten-i 'āşık gibi **zerd** eyledi rûy-ı
çemeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 7*). [*zerd,]*

'Arız oldu yine beñzer ki hevādan aña
teb / **Zerddür** çihre-i 'āşık gibi rûy-ı
büstān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 4*). [*zerddür, -dür]*

zerd eyle: Sarartmak, soldurmak.

Atı ayağına ferş olmağa ol şeh-süvāruñ
şib / Tenüm zerd eyleyüp derdiyle
altunlu kumāş itdüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3*). [*zerd eyle, -y, -üp]*

zerd id: Sarartmak, soldurmak.

Ne kadar tâze vü ser-sebz ise berg-i
'ömrüñ / Zerd idüp pîre berāber ider
anı devrān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 17*). [*zerd id, -üp]*

zerd ol: Sararmak.

Dāne-i gendüm gibi derd-ile zerd oldu
beñiz / Mürğ-i dil şayd itmede dām-ı
cihānda bu beñiz (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1*). [*zerd ol, -dı]*

zer-efşān id: Altın saçmak.

Yine tekrār yazılmağa huṭṭ-ı gülşen /
Şafha-i bāğa ider berg-i hazān zer-
efşān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 2*). [*zer-efşān id, -er]*

zer-feşān-ı hāşş u 'ām: Halka ve
seçkin kişilere altın saçan.

Hüsñ ü hulḡuñ dil-nevāz şeyḡ ü şu'āb /
Dest-i cūduñ **zer-feşān-ı hāşş u 'ām**
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 8*).
[*zer-feşān-ı hāşş u 'ām,]*

zerk: (Ar.) İki yüzlülük, hile.

Zerḡ ile şūfîlerüñ itdüğü āh u vāhı gör /
Şevḡ ile 'āşıklarūñ kılduğı hūy u hāya
bak (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5*). [*zerḡ,]*

Hulūş-ı 'Işḡ ile dil oldu hāliş ü muḡliş /
Be şūfî var yūri 'arz itme **zerḡ** ile
tāmāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 34*). [*zerḡ,]*

zer-külāh ol: Altın külah olmak.

Şāh-ı milk-i 'Işḡ-ı yārüm ḡam sipāh
oldı baña / Āteş-i āhum başumda zer-
külāh oldu baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1*). [*zer-külāh ol, -dı]*

zerr: Altın.

Si'r kim lafzı şahīḡ ola vü ma'nāsı
şarīḡ / Kıymet olmaz aña dünyā ṭolusı
sīm ile **zer** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 18*). [*zer,]*

Zer varaḡdan niçe kim bāḡda naḡḡāş-ı
hazān / İde bayraklar ile naḡş-ı zemīni
yeksān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 41*). [*zer,]*

zerrāt: Zerreler.

Revzenüñden giren iy māh degüldür
zerrāt / Nerdübān urdı diler ḡāneñe
ine ḡurşid (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1*). [*zerrāt,]*

zerre: *Bir arpanın yüzde bir cüz'ü, pek ufak parça, şey.*

Sende ne **zerre** kadar mihr ü vefâ fehm olunur / Kıl kadar bende ne şabr ile taḥammül bulunur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [*zerre,]*

Güneşden **zerresi** olmaya rûşen / Ruḥuñ vaşfinda yazsam biñ resâ'il (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5*). [*zerresi, -si]*

zerre: *Çok küçük parça.*

Fazlî'yi yâd eyleme yâd ile luṭf it iy kamer / Çünkü olur **zerreye** ḥurşîd-i rahşân âşinâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [*zerreye, -ye]*

Olmayan **zerre** gibi yoluña ser-geşte senüñ / Dilerüm mihr-i cihân-tâb ise de bula zevâl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 36*). [*zerre,]*

zerre: *Az bir miktar, çok az miktarda.*

Ger tehî ola gamuñdan dil-i pür-gam bir dem / Cânda ne **zerre** kadar zevk ola cânâ ne şafâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4*). [*zerre,]*

Şevküñde **zerre** gibi ser-geşte olmuşumdur / Mihrüñle yirde gögde ben ḥâk-sâre yir yok (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5*). [*zerre,]*

Bir **zerre** cemâlüñden eger düşmese pertev / Olmazdı ziyâ-baḥş-ı cihân neyyîr-i a'zam (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6*). [*zerre,]*

Göñlümüzde **zerre** deñlü yok durur dünyâ gamı / Bulmuşuz maḳşûdumuz

her-dem tesellâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17*). [*zerre,]*

Rây-ı pür-nûrına ḥurşîd demek olur idi / **Zerre** ḥurşîd-i münîr olmağa olsa imkân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 37*). [*zerre,]*

Ṭâlî'-i naḥsumda bir **zerre** sa'âdet görmedüm / Kara baḥtumda dirîğ âşâr-ı devlet görmedüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3, Beyit 3*). [*zerre,]*

Şehr içre göñül oldu zâhir yine bir mehr-rû / Ḥurşîd-i cihân **zerre** mihr-i ruḥına karşı (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 21, Beyit 1*). [*zerre,]*

zerre: *Çok az, az bir miktar.*

N'ola bâğ-ı cefâña **zerrece** meyl itmesem şûfî / Bugün Fazlî gibi çün yâr işigünde turağum var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [*zerrece, -ce]*

zerre: *Çok küçük parça.*

Zerreye şaymayalum milk-i cihân milketini / Gel kalender olalum terk-i diyâr eyleyelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 28, Beyit 16*). [*zerreye, -y, -e]*

zerre: *Az bir miktar, çok az miktarda.*

Ṭab'-ı pâkuñ şu kadar rûşen ü nûrânîdür / **Zerreden** kim görünür aña göre şems ü kamer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 37*). [*zerreden, -den]*

Ḥüsrevâ **zerreden** ahḳar görine miḳdârı / Olsa hem-seng terâzû-yı

vaķāruñla cibāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 26). [zerreden, -den]

Şi'r demekde benüm **zerrece** 'acüzüm yokdur / 'Aciz olur mı şikār almada hergiz cürre-bāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 32). [zerrece, -ce]

Ne cemālūñ görmege bir lahza var kudret baña / Ne taħammül itmege bir **zerrece** kudret baña (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 6, Beyit 5). [zerrece, -ce]

Yolında pādiŞāhuñ yok idi bir **zerre** nokşānı / Ne oğul cānla olmış idi anuñ kul u kurbānı (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 17). [zerre,]

zerre: Çok küçük parça, toz. 2. aciz kimse.

Luţf kıl ben **zerreye** hicr ile oldum pāy-māl / Meh-cebīnüm nāzenīnüm Muşli-i sīmīn-beden (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 18, Beyit 6). [zerreye, -ye]

zerre-i nā-çiz: Küçücük zerre || değersiz ve itibarsız şeyler (zerre-güneş bağlamında).

Āfitāba zerre-i nā-çizden gelmez hālel / 'āşık-ı ser-geştesinden itmesün ol meh imā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [zerre-i nā-çiz, -den]

zerre-vār: Zerre gibi, zerre kadar.

Bir gün mezāruma gele ol āfitāb eger / Qabrümde **zerre-vār** ura herbir türāb rakş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [zerre-vār,]

zerre-veş: Çok küçük parçacık, Güneş ışığında görünen ufacık madde gibi.

İy kamer ger göre bu hūsn ile yüzüñi güneş / Zühre mihrüñde ola **zerre-veş** oldum rakķāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [zerre-veş,]

zerrīn: Altın gibi sarı ve parlak.

Peyk-i 'İd irdi getürdi yine şādī haberin / Elde **zerrīn** teberidür görinen şanma hilāl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 3). [zerrīn,]

Rif'atūñ bezminde hūşīd ü kamer / Biri **zerrīn** biri sīmīn iki cām (Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 3). [zerrīn,]

zerrīn: Altın gibi sarı ve parlak olan 2. değerli, kıymetli.

Sīm sākına takup kâfiye **zerrīn** hālḥāl / Hūsn-i maţla' k'ola başına muraşşa' efser (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 14). [zerrīn,]

zerrīn kafes kılmağ: Altın kafes eylemek.

Bülbül-i bāğ-ı belāya kılmağa zerrīn kafes / Çāk çāk itdi ser-ā-ser sīnemi tīg-ı belā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [zerrīn kafes kılmağ, -a-in]

zerrīn-'alem: Altından bayrak/sancak.

Niçe kim sūr-ı eflāke döküp **zerrīn-'alem** hūşīd / Sūrūr-ı sūr ile mesrūr

ola āfāk ser-tā-pā (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 29, Beyit 70). [zerrîn- 'alem,]

zevāl bul: Yok olmak, ortadan kaybolmak, batmak.

Olmayan zerre gibi yoluña ser-geste senüñ / Dilerüm mihr-i cihân-tâb ise de bula zevāl (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 20, Beyit 36). [zevāl bul, -a]

zevāl ir: Yok olmak, zeval bulmak.

Bedr iken ol meh-i hüceste-hışāl / Ne zevāl irdi kim hilāl oldu (Kara Fazlî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 32). [zevāl ir, -di]

zevk: Eğlence, eğlenti, cünbüş.

Cām-ı la'lüñ yādına 'ālemde görse 'ālimüm / Bezm-i şevk ü zevkde reşk eyler-idi Cem baña (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 3). [zevkde, -de]

Halk 'ıyş ü zevkde güm güm öter 'ālem yine / Şevkle tutdı cihānı na're-i mestān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 7). [zevkde, -de]

Temāşā eyle var anı bulunmaz bir anuñ gibi / Temāşā menba'ı hatt ma'deni zevk ü şafā kanı (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 12, Beyit 4). [zevk,]

İşit kūsūñ şadāsın şimdilik nevbet bizümdür dir / Zemān el virmiş iken olma hālî zevkden ašlā (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 29, Beyit 10). [zevkden, -den]

Rüstem ider şeker börek nicedür / Kılmağa kām-ı cānı zevke karīn (Kara

Fazlî Dîvânî, Kıt'a 5, Beyit 6). [zevke, -e]

Zāt-ı pākın 'ıyş u nüş u zevke makrūn eylesün / Sākiyā şun cāmı Sultān Muştafālilerdenüz (Kara Fazlî Dîvânî, Murabba 26, Beyit 18). [zevke, -e]

zevk: Eğlence, eğlenti.

Ger tehī ola gamuñdan dil-i pür-gam bir dem / Cānda ne zerre kadar zevk ola cānā ne şafā (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 4). [zevk,]

Nedür bu zevk u şafā vü nedür bu hazz u huzūr / Bu 'ıyşı var ise bākī şanursın iy mağrur (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 1). [zevk,]

İrgürüp birgün murāduma beni şād itmedüñ / Bir nefes zevk ü şafādan hātırum yād itmedüñ (Kara Fazlî Dîvânî, Murabba 4, Beyit 5). [zevk,]

zevk: Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu, haz.

İrişdi 'ıd-i şerīf ile dehre bir 'ālim / Ki irdi zevk ü sürūra kamu benīn ü benāt (Kara Fazlî Dîvânî, Kaside 23, Beyit 10). [zevk,]

zevk: Hoşa giden veya çekici bir şeyin elde edilmesinden, düşünülmesinden doğan hoş duygu, haz.

'İşk-ı dilde ne şafā kodı ne hod zevk velī / Fazliyā miñnet ü endüh ile gūlgūl bulunur (Kara Fazlî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 5). [zevk,]

zevk: Keyif, neşe, eğlence, mutluluk.

Gice gündüz niçe gün seyr ü **zevk** ü
'ıyş ü 'işretdür / Zihî 'ıyş ü zihî 'işret
zihî şöhet zihî na'mā (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 29, Beyit 37). [zevk,]

zevk: Eğlence, neşe.

İy şeker-leb tûti gibi Fazlî'yi mir'ât-ı
cām / **Zevk** ü şevk ile virüp biñ dürlü
hâlet söyledür (Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 75, Beyit 5). [zevk,]

zevk id: Eğlenmek.

Gündüzün 'ıyş ü şafâ ile kamu zevk
ideler / Gicesi âteş işinden ola pür-
şevk-i cihân (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 13, Beyit 25). [zevk id, -e, -ler]

zevk it: Zevk alan, tadan.

Lebün cāmın ne bilsün şûfi ağzından
ırağ olsun / İçüp zevk itmeyenler
lezzeti şahbâyı bilmezler (Kara Fazlî
Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6). [zevk it, -
me, -y, -en, -ler]

zevk ü şafâ: Zevk ve mutluluk.

'Umre sürerse n'ola zevk ü şafâsı
haccuñ / İrdiler menzile kaç' eyleyüben
râh-ı dırâz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
21, Beyit 3). [zevk ü şafâ, -sı]

Meclisün haşre degin zevk ü şafâdan
pür olup / Hem-nişînün ola biñ dilber-i
şûh u tannâz (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 21, Beyit 37). [zevk ü şafâ, -dan
]

Haşr olup zevk ü şafâyâ yine bulduk
tâze cân / Ol şafâdan vaqtümüz gâyet
kıyâmetdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı,

Kaside 27, Beyit 5). [zevk ü şafâ, -y, -a
]

'Âleme irdi şeref buldı cihân **zevk ü
şafâ** / Kıldı hürşîd şeref evcini güyâ ki
makâm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32,
Beyit 2). [zevk ü şafâ,]

Vaqtımız hoş kârımız zevk u
şafâlardur bizüm / Sâkiyâ şun cāmı
Sultân Muştafâlılerdenüz (Kara Fazlî
Dîvânı, Murabba 26, Beyit 12). [zevk u
şafâ, -lar, -dur]

zevk-bahş: Mutlu eden, mutluluk
veren.

Bu sūr-ı pür-sürür u **zevk-bahşuñ**
vaşfın eylerken / Dilüme geldi medh-i
şâhda bu matla'-ı sâni (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 36). [zevk-
bahşuñ, -uñ]

zevke ir: Zevke ulaşmak.

İy dil âlüfte-i me'lûf ol şafâ vü zevk ile
/ Zevke irdi her kişi hengâm-ı ülfetdür
bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27,
Beyit 3). [zevke ir, -di]

zevk-ile: Eğlence, eğlenti, cümbüş.

Âh kim devrân ayırdı aşinâlardan beni
/ Eyledi bîgâne **zevk-ile** şafâlardan
beni (Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 3,
Beyit 1). [zevk-ile,]

zevkini sür: Bir şeyden olabildiği
kadar zevk almak.

Sultân-ı dehr olan kırı gavgâ çeker
hemîn / Zevkini milk-i 'âlemün iy dil

gedā sürer (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2*). [*zевқını sür, -er*]

zevrağ-ı cām: *Kadeh sandalı 2. Şarap şişesi.*

Zevrağ-ı cāmıla geç dirim ğamdan dāyim / Baħr-i aħbarda hilāl olduğı bu fülk mişāl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 9*). [*zevrağ-ı cām, -la*]

zeyn it: *Süslemek.*

Haṭṭ-ı reyħān kim tıttırdur rüy-ı cānānı dūrıst / Sebze-i terdür ki zeyn itmiş ğulistānı dūrıst (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1*). [*zeyn it, -miş*]

Dürlü dürlü rengle zeyn itdiler şehri kāmı / Oldı her bir ğüşe bir zībā bahāristān-ı fetħ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10*). [*zeyn it, -di, -ler*]

Ġöricek lāleler zeyn itdi şandım rüy-ı şaħrāyı / Hıyām-ı lāle-ğün ile pūr olmış At Meydānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 12, Beyit 12*). [*zeyn it, -di*]

Gerçi yüz reng ile zeyn itmiş idi anı bahār / Virdi ta‘yīn aña reng ile ħarīfūñ düzeni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 8*). [*zeyn it, -miş*]

zeyn it: *Süslemek, donatmak.*

Bāğ zeyn itdi kāmı hil‘at-ı nevrüz ile / Geydirüp nergise bir ħōş kile-i zer nevrüz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 16, Beyit 4*). [*zeyn it, -di*]

zeyn ol: *Süslenmek, bezenmek.*

Leṭāfetde nezāfetde cihān ğül-zārına döndi / Hıyām-ı lāle-ğün ile ser-ā-ser zeyn olup şaħrā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 29, Beyit 12*). [*zeyn ol, -up*]

zeyne’l-‘ibād: Hz. Ali'nin torunlarından, on iki imamdan dördüncüsü, Zeynel Abidin.

Zeyne’l-‘ibād ħaḳkı ki oldur kemāl ile / Dürc-i vücūduña dūr-i şeh-vār Yā Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 38*). [*zeyne’l-‘ibād,*]

zi: *Ne ğüzel, ne hoş 2. -den/dan.*

Zihī kemāl-i şeref zī nihāyet-i iḳbāl / Müyesser oldı şehūñ intisāb-ı dīvānı (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 7*). [*zī,*]

zi rüyī luṭf u kerem ān kerīm vālā kadr eger ki bende nevāzī koned kerem bāşed: *O cömert ve değerli olanın lütuf ve cömertliğine bakarak, bir kulun küçüklere sevgi gösterisinde bulunması da cömertliktir.*

Zi rüyī luṭf u kerem ān kerīm vālā kadr / Eger ki bende nevāzī koned kerem bāşed (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 8, Beyit 1*). [*zi rüyī luṭf u kerem ān kerīm vālā kadr eger ki bende nevāzī koned kerem bāşed, -de-i*]

zīb: *Süs, güzellik.*

Beglerinūñ her biri rüy-ı zaferde beg durur / Şāhid-i nuşret o beglerle bulupdur zīb ü fer (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 24*). [*zīb,*]

Tahtuñı **zīb** ü tācuñı terşī' içün müdām / Evşāf-ı taht u tādca bu nazm-ı āb-dār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 22). [zīb,]

zīb ü fer: Süs ve parlaklık.

Bahr-ı devletden olaldan zāhir ol dürr-i laṭīf / Gerden ü gūş-ı 'arūş-ı baht buldı **zīb ü fer** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 4). [zīb ü fer,]

Ya'ni kim ol serv-i büstān-ı kerem / Kim bulur andan cihān zīb ü ferī (Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 2). [zīb ü fer, -i]

zīb ü zīn: Süs ve güzellik.

Kim cihān 'adlūñle ma'mūr oldı iy şāh-ı güzīn / Luṭf u cūduñdan zemāne buldı ferr ü **zīb ü zīn** (Kara Fazlî Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 4). [zīb ü zīn,]

zībā: Güzel || renkli || yaraşıklı.

Lebi mül 'arızı gül ḳaddi serv ü ruḫları lāle / İgen şīrīn igen nāzūk igen ra'nā igen **zībā** (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 7). [zībā,]

Sākī yanumda tek ṭolu olsun yataḳ hemān / Mey-ḫāne gūşesi baña **zībā** yataḳ durur (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [zībā,]

Gel 'ıyş idelüm gül gibi tenhāca yigiticik / **Zībāca** vü ra'nāca vü a'lāca yigiticik (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [zībāca, -ca]

Dürlü dürlü rengle zeyn itdiler şehri ḳamu / Oldı her bir gūşe bir **zībā**

bahāristān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10). [zībā,]

Ḥadd-i zātinde sözüñ luṭfına ḡāyet yokdur / Olsa mevzūn u muḳaffā daḫı **zībā** daḫı ter (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 12). [zībā,]

zībā: Güzel.

Zībā senūñle tāt mu'allā senūñle taht / Tāt oldı ser-firāz olup taht üstüvār (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 15). [zībā,]

Temāşā-gāhıdur şanma bu māhir ḫār u ḫāşākuñ / Ne **zībā** cāy idi el-ḫaḳ zümür-rūd-ḳaşr-ı eflākuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 7). [zībā,]

zībā: Gösterişli.

Sā'id-i sīmīnde gör tīgīn o **zībā** berberūñ / Mu'ciz-i Mūsā'yı seyr eyle yed-i beyzāya baḳ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [zībā,]

'Aşḳ u ḫüsnīyle iden şeydā beni **zībā** seni / İtdi Ḳays u Leyli'ye hem-pā beni hem-tā seni (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [zībā,]

zībā ol: Güzel, hoş olmak.

Naḳşı yā Rab ol büt-i ḫūbuñ niçe zībā olur / Her feni yazmaḳda 'āciz ḳaldılar naḳḳāşlar (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4). [zībā ol, -ur]

zībā-vı pelengī evle: Gösterişli kaplan olmak (beyitte kaplanın beneklerini, bedenindeki yanmış daḡlara benzetmiştir).

Dāğ ile tenüm eyledi zībā-yı pelengī /
Kān yasum ile itdi yüzüm āl-i Firengī
(Kara Fazlī Dīvānı, Murabba 10, Beyit
7). [zībā-yı pelengī eyle, -di]

zīb-i taht: Tahtın süsü olmak.

İkbāl zīb-i tahtdur iclāl dürr-i tāt / Ol
taht 'arş-pāye vü ol tāt mihr-vār (Kara
Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 7). [zīb-
i taht, -dur]

zih-gīr-veş: Sağ elin başparmağına
takılan atış yüzüğü gibi.

Yā çekerken yār elinde bir leṭāfet gördi
kim / Kaldı engüştinde çeşmüm lā'lden
zih-gīr-veş (Kara Fazlī Dīvānı, Gazel
98, Beyit 2). [zih-gīr-veş,]

zihī: Ar. ne güzel, ne hoş.

Yüzüñ gördüm **zihī** hüsñü'l-şemā'il /
Lebüñ şordum **zihī** luṭfū'l-ḥaşā'il
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 124, Beyit
1). [zihī,]

Yüzüñ gördüm **zihī** hüsñü'l-şemā'il /
Lebüñ şordum **zihī** luṭfū'l-ḥaşā'il
(Kara Fazlī Dīvānı, Gazel 124, Beyit
1). [zihī,]

Ṭaleb kılsañ vişāle ger vesīle / Yapış
'ışka **zihī** a'lā'l-vesā'il (Kara Fazlī
Dīvānı, Gazel 124, Beyit 2). [zihī,]

Ne şāhdur ki gören zāt-ı pākınuñ luṭfin
/ Olur esīri göñülden **zihī** leṭāfet-i zāt
(Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 23, Beyit
15). [zihī,]

Ḳadrüñ şehine taht felek tāt āftāb / Zī-
taht-ı zer-nigār **zihī** tāt-ı tāt-dār (Kara

Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 5). [zihī,
]

Gice gündüz niçe gün seyr ü zevk ü
'ıyş ü 'işretdür / **Zihī** 'ıyş ü **zihī** 'işret
zihī şöḥbet **zihī** na'mā (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 29, Beyit 37). [zihī,]

Gice gündüz niçe gün seyr ü zevk ü
'ıyş ü 'işretdür / **Zihī** 'ıyş ü **zihī** 'işret
zihī şöḥbet **zihī** na'mā (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 29, Beyit 37). [zihī,]

Gice gündüz niçe gün seyr ü zevk ü
'ıyş ü 'işretdür / **Zihī** 'ıyş ü **zihī** 'işret
zihī şöḥbet **zihī** na'mā (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 29, Beyit 37). [zihī,]

Gice gündüz niçe gün seyr ü zevk ü
'ıyş ü 'işretdür / **Zihī** 'ıyş ü **zihī** 'işret
zihī şöḥbet **zihī** na'mā (Kara Fazlī
Dīvānı, Kaside 29, Beyit 37). [zihī,]

zihī: "ne acip, ne garip" manasında
şaşkınlık bildirir.

Çeküp şemşīr-i İslām'ı kırup küffār
yoğ itdüñ / **Zihī** evzā'-ı dīn-dārı **zihī**
kār-ı Müselmān'ı (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 12, Beyit 40). [zihī,]

Çeküp şemşīr-i İslām'ı kırup küffār
yoğ itdüñ / **Zihī** evzā'-ı dīn-dārı **zihī**
kār-ı Müselmān'ı (Kara Fazlī Dīvānı,
Kaside 12, Beyit 40). [zihī,]

zihī: "Ne acip, ne garip" manasında
şaşkınlık bildirmiştir.

Zihī şehen-şeh-i 'ālī ki kaşr-ı ḳadrine
çerḥ / İrişmeye bula biñ mertebe eger
derecāt (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 23,
Beyit 36). [zihī,]

zihî: *İşte.*

Zihî kemâl-i şeref zî nihâyet-i ikbâl /
Müyesser oldu şehûn intisâb-ı dîvânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 7). [zihî,]

Şadâ-yı şayha-i tekbîr irişdi âfâka /
Zihî zemân-ı 'ibâdât u mevsim-i tâ'ât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 5). [zihî,]

zihî: *İşte, bu, şu.*

Zihî zemân-ı Hasan k'oldı hüsni
tâ'atla / Mûsâfirân-ı Harem cümle
ğarkâ-i hasenât (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 23, Beyit 7). [zihî,]

zihî: "Acıma, hayıflanma" anlamı
katmıştır.

Turduğıyla kerem-i maḥabsın ü 'ayn-ı
'atâ / Zâde Allâh **zihî** luṭf-ı Hudâ celle
celal (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20,
Beyit 31). [zihî,]

zihî: "Ne acayip, ne kadar garip"
manasında şaşkınlık bildirir.

Müyesser oldu yine iltifât-ı sultânî /
Zihî nihâyet-i âşâr-ı luṭf-ı Yezdânî
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 1). [zihî,]

Zikr ider ḥaşlet-i maḥmûdeñi 'âlem
ḥalkı / Bârek-Allâh ziyâd ola **zihî**
hüsni ḥuşâl (Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 20, Beyit 30). [zihî,]

Saḥa her kim ki muḥibb ola **zihî** ehl-i
hadî / Saḥa her kim ki 'adû ola **zihî**

ehl-i ḍalâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
20, Beyit 35). [zihî,]

Şükûh u şevket ile her kuluñ olup Dârâ
/ Alur mı 'aynına dârâları **zihî** dârât
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 17). [zihî,]

Zihî kemâl-i şeref ehl-i 'ilme dünyâda /
Ki nâmını göre lâyıḳ aña Hudâ-yı
'alîm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 2). [zihî,]

Zihî kerâmet ü 'izzet bu 'ilme kim oldu
/ Anuñla 'âlim olan müstaḥikḳ-i bâğ-ı
na'im (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34,
Beyit 11). [zihî,]

Görüp Fazlî didi târîḥin anuñ / **Zihî**
a'tâ vü ni'met bârek-Allah sene
dokuzyüzellialtı (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 4, Beyit 7). [zihî,]

zihî: "Ne acayip, ne kadar garip"
manasında şaşkınlık bildirir. Acıma,
hayıflanma anlamı katmıştır.

Hüsnuññ kim bahâsı cümle cihân /
Bârek-Allah **zihî** kemâl-i baha (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [zihî,
]

Nazar kıldum senüñ faḫluñla gördüm /
Cihân memlû **zihî** farṭü'l-fezâ'il (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 9).
[zihî,]

Zihî kemâl ki hüsni kelâm ile oldu /
Senüñ gibi ulu şeh-zâdenüñ senâ-ḥvânı
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 31). [zihî,]

Saḥa her kim ki muḥibb ola **zihî** ehl-i
hadî / Saḥa her kim ki 'adû ola **zihî**
ehl-i ḍalâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
20, Beyit 35). [zihî,]

Muhibbisin fuḫālānuñ fūnūn-ı faḫlıla sen / **Zihī** kemāl-i faḫilet nihāyet-i efḫāl (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 31, Beyit 14). [zihī,]

zıkr: Sözüni etme, dile getirme, anma.

‘Ömrüñi kâ’im hemîse dâ’im itsün devletüñ / **Zıkrüñi** hayr eyleyüp haccuñ kabûl itsün Hudâ (Kara Fazlī Dīvānı, Nazm 3, Beyit 6). [zıkrüñi, -üñ, -i]

zıkr: "Zikir"; Allah’ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı) söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.

Zıkr ü tesbîhinde der ihlâşla şubḫ u mesâ / Āferīn iy iftiḫār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlī Dīvānı, Muaşşer 1, Beyit 15). [zıkr,]

zıkr eyle: Anmak, sözünü etmek.

Her nesne ki fikr eyleyem andan da münezzeh / Her nesne ki zıkr eyleyem andan da mu‘arrâ (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 11). [zıkr eyle, -y, -em]

zıkr id: (a.) : anmak; zikir.

Revâ mı gâflet ile sen uyursın iy âdem / Gice şabâḫa degin zıkr ider vuḫuş u tıyūr (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 13). [zıkr id, -er]

zıkr id: Anmak, sözünü etmek, bahsetmek.

Zıkr ider ḫaşlet-i maḫmûdeñi ‘âlem ḫalkı / Bârek-Allâḫ ziyâd ola zihī

ḫüsn-i ḫıṣāl (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 20, Beyit 30). [zıkr id, -er]

zıkr-i yâ vedūd: Ya Vedud zikri.

Ḥurrem ü ḫandân ider her gice **zıkr-i Yâ Vedūd** / Āferīn iy iftiḫār-ı Āl-i ‘Osmān āferīn (Kara Fazlī Dīvānı, Muaşşer 1, Beyit 20). [zıkr-i yâ vedūd,]

zillet: Aşağı olma, hakirlik, horluk.

Olma lezzâtına nefis ile hevānuñ tāmî / Lezzeti **zillet** imiş sükkeri zehr-i kâtil (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 9). [zillet,]

Ḥâke düşsek ‘aceb mi **zilletle** / Yirümüz gūşe-i mezelletdür (Kara Fazlī Dīvānı, Terķib-bend 2, Beyit 29). [zilletle, -le]

zillet türâb: Zillet ve düşkünlük toprağı.

Zillet türâbı taḫt baña tâc seng-i yâr / Taḫt ehliyüm ser-âmed-i ‘uşşâḫ-ı tâc-vâr (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 28, Beyit 26). [zillet türâb, -ı]

zıll-ı ḫimāyet: Korunaklı, güvenli gölge.

Zıll-ı ḫimāyetünde cihân ḫalkı ḫoş geçer / Keff-i kifāyetüñ kuralı sâye-bân-ı ‘adl (Kara Fazlī Dīvānı, Kaside 18, Beyit 12). [zıll-ı ḫimāyet, -üñ, -de]

zıll-ı hüma: Hüma kuşunun gölgesi.

Ḥoş geçer **zıll-ı hüma** yanında mecmû‘-ı nüfûs / Salṫanat bâḡında bir

serv-i ‘adāletdür bugün (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 27, Beyit 14). [zıll-ı hüümā,]

zıll-ı yezdān: Allah'ın gölgesi.

Müşerref eylemek envā‘-ı iltifātuñla / Niteki eyledüñ iy şāh zıll-ı Yezdān’ı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 29). [zıll-ı yezdān, -ı]

zımn: Bir şeyin içi; iç taraf.

İcmāl içinde şūfî tafşîli ol müşāhid / Eşcārı ‘ārif-iseñ **zımnında** gör nevātuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [zımnında, -ı, -n, -da]

zindān: Far. Karanlık hapisane, karanlık mahal: zindān-ı belâ.

‘Işk esîri olduğum-çün ol zenaḥdān u bu zülf / Koçdı **zindān** gibi düşdi boynuma zencîr-veş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [zindān,]

zindān: İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer. 2. sıkıntılı yer; kara yer.

Mücrim-i dil kākül ü çāh-ı zeneḥdānın diler / Görmedüm anuñ gibi bir bend ü **zindānın** sever (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2). [zindānın, -ın]

zindān: Hapisane, karanlık yer.

Gāh bend-i hicr düşdi gāh **zindān** gama / Žāyi‘ oldu ḥasretā bu derdle arada dil (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [zindān,]

zinde eylerken: Canlandırmak, diriltmek; varlıklı, iyi hale getirmek; sıkıntısını gidermek.

Cihānı yir yüzinde ol şeker-leb **zinde eylerken** / Felekde zannider ḥalk-ı cihān ‘İsā’yı bilmezler (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [zinde eylerken, -r, -ken]

zinde ol: Diri, canlı olmak, hayatta olmak.

Döstüm ‘ömrinde bir buseñ alanlar ḥaşre dek / Zinde ola Hızır gibi görmeye hergiz memāt (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [zinde ol, -a]

zinde-dil: Canlı gönül, genç gönül.

Hızır gibi **zinde-dil** her şahş pür-zevk ü sürür / Var ise feyz oldu ḥalka çeşme-i ḥayvān-ı feth (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3). [zinde-dil,]

zinde-dil: Gönlü diri.

Bir cür‘asından anuñ biñ Hızır **zinde-dildür** / La‘lūñ ki menba‘ıdur serçeşme-i ḥayātuñ (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [zinde-dildür, -dür]

zînet: Süs.

Zînetüñ yoğ ise zāhirde libās ile n’ola / Fazliyā ḥüsn-i kelām oldu çü pîrāye saña (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [zînetüñ, -üñ]

zinhār: *Aman ha! Kesinlikle, asla.*

Kapısından ırılmağ bir nefes bābuñ degül **zinhār** / Hūdā'dan feth-i bāb oldu çalış kim fırsatıñ geldi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5*). [*zinhār,*]

zîr: *Alt, aşağı.*

İki 'ālemden geçüp geçdük serîr-i 'uzlete / Fāriğüz dehrüñ ne **zîrinde** ne bālâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23*). [*zîrinde, -i, -n, -de*]

İkını şıķını itmiş Riyāzî / Yine yüz zûr ile **zîr** şî'r peydā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 1*). [*zîr,*]

zîr: *Altta, aşağıda olan.*

Göricek anı geyüp egnine āyîne **zîre** / Tûrdı ceng itmege peklendi katı āb-ı revān (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 9*). [*zîre, -e*]

zîr ü zeber: *Karmakarışık, darmadağınık.*

Ğazab u şehvet ile söyleye birkaç hezeyān / Cehl ile ma'nā vü elfāzı idüp **zîr ü zeber** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 21*). [*zîr ü zeber,*]

Çeşmüm nice bir derd ü firāk ile ter olsun / Hicr ile ya göñlüm nice **zîr ü zeber** olsun (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 5, Beyit 1*). [*zîr ü zeber,*]

zîr ü zeber: *Alt üst, karmakarışık, darmadağın.*

Bir belādur k'āsümānî kahrđan nāzil olur / Kılmağ her tōp a'dā milkini **zîr ü zeber** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 16*). [*zîr ü zeber,*]

zîr ü zeber: *Alt üst, darmadağınık, karmakarışık.*

Mûr-veş pā-māliyem itmez baña bir gün nazar / İtdi pāyi diyu derd ü guşşada **zîr ü zeber** (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 5*). [*zîr ü zeber,*]

zîra: *"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.*

'āşıklığımı bildi gören hûn-ı sirişküm / **Zîrā** mey ider ādemüñ esrārını ifşā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3*). [*zîrā,*]

'İşk ehli hûsnüñ için iderse n'ola cedel / **Zîrā** olur mübāne-i ehl-i kitāb bağs (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2*). [*zîrā,*]

Zülfüñ-içün āh idersem eşk-i bî-pāyān yağar / Bād-ı mağrib eşse **zîrā** hükmdür bārān yağar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1*). [*zîrā,*]

Ma'cûna virme 'akluñı şarf eyle bādeye / Uğrı dinilse **zîra** haramiye hağ durur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5*). [*zîra,*]

Cihānda var-iken derdüñ gerekmez baña dermānı / Tābībüm derd-mende derdden **zîrā** devā yegdür (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4*). [*zîrā,*]

zîrā ki: *Çünkü, onun için ki.*

Sen tāca rag̃bet eyleme vü tahta meyl
hīç / **Zīrā ki** taht u tāt çerker saña
intizār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28,
Beyit 11*). [zīrā ki,]

zīrek: Anlayışlı, akli başında, zekî,
uyanık.

Geçerken murğ-ı **zīrek** dāme düşdi
āhīr ol şeh-bāz / Meded begler meded
zulm oldı gāyet Muştafā Hān’a (*Kara
Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 8*).
[zīrek,]

zīr-i dest ol: El altında olmak.

Zīr-i dest oldı cihān Hüsrev’i yirde
gördi / Tırmışuz ditremege didi kamu
halk-ı cihān (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 26, Beyit 12*). [zīr-i dest ol, -dı
]

zīr-i ‘inān: Gem altında olmak;
kontrol altına almak.

Taht-ı ‘ālī-baht yāver fırsat u şevket
hemīn / Saltanat **zīr-i ‘inān** u
memleket zīr-i nigīn (*Kara Fazlî
Dîvânı, Muaşşer 1, Beyit 3*). [zīr-i
‘inān,]

zīr-i nigīn: Emrine itaat ettirme.

Taht-ı ‘ālī-baht yāver fırsat u şevket
hemīn / Saltanat zīr-i ‘inān u memleket
zīr-i nigīn (*Kara Fazlî Dîvânı,
Muaşşer 1, Beyit 3*). [zīr-i nigīn,]

zīr-i zemīn: Zemin, yer altı.

Çü dāne ‘askerin zīr-i zemīne çekmege
bir bir / Qarınca gibi kaynar her taraf

ceyş-i Süleymānī (*Kara Fazlî Dîvânı,
Kaside 17, Beyit 16*). [zīr-i zemīn, -e]

zīr-i zīn id: Eyerin altına almak, atı
eyerlemek.

Hak saltanat semendin idüp saña zīr-i
zīn / Qıldı bu ‘arşada seni bī-şübhe
şeh-süvār (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside
25, Beyit 25*). [zīr-i zīn id, -üp]

zīr-i zīn ol: Atı eyerlemek.

Olmuşdı zīr-i zīn baña bir esb-i pād-şā /
Kim görmedi nazīrini mīr-āhūr-ı każā
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22, Beyit
1*). [zīr-i zīn ol, -mış, -dı]

Hink-i sipihr kan kuşanur şanmağıl
şafağ / İster ki zīr-i zīn ola sen şāha
serverā (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 22,
Beyit 27*). [zīr-i zīn ol, -a]

zī-rif‘at: Yüksekten.

Didi tārīhin işidüp Fazlî / Ebed olsun
ziyāde **zī-rif‘at** sene dokuzyüzellidört
(*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 11*).
[zī-rif‘at,]

zīst: Çirkin, kötü, kabih.

Bir kaḥpe durur **zīst** bu dünyā-yı
mü’ennes / Meyl eyleme merd iseñ aña
olma muḥannes (*Kara Fazlî Dîvânı,
Gazel 47, Beyit 1*). [zīst,]

zī-taht-ı zer-nigār: Ne güzel altın
işlemeli taht.

Qadrūñ şehine taht felek tāt āftāb / **Zī-
taht-ı zer-nigār** zihī tāt-ı tāt-dār

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 28, Beyit 5). [zî-taht-ı zer-nigâr,]

zî-tîğ-ı kudret: Ne güzel kudret kılıcı.

Emr itse bir kalem-zene bîñ tîğ-zen bize / **Zî-tîğ-ı kudret** ü kalem-i 'izz ü iktidâr (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 17). [zî-tîğ-ı kudret,]

zîver: Süs.

Dest-i cûd ile bulur **zîveri** 'ağd-i eyyâm / Bâd-ı luţf ile olur tâze gül-istân-ı cihân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 23). [zîveri, -i]

zîver ol: Süs olmak.

Şâhid-i hûb durur hacle-i ma'nâda sühan / Aña ger vezn libâs ola vü şan'at **zîver** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 13). [zîver ol, -a]

zîver ü zer: Altın ve süsle dolu.

Beni bu gam yakasın serveri pehlûya çeker / Her kabâ **zîver ü zer** gösterüp ol sîm-teni (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 30). [zîver ü zer,]

zîver vir: Süslemek, bezemek.

Nice kim şâhları medh idüp erbâb-ı kelâm / Vireler nazm-ı laţîf ile cihâna **zîver** (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 47). [zîver vir, -e, -ler]

zîyâ-bahş: Işık saçan.

Seccâde-nişînân nüh eflâk-ı 'alâya / Hükümüñle **zîyâ-bahş** kanâdîl-i zevâyâ

(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3). [zîyâ-bahş,]

zîyâ-bahş-ı cihân ol: Dünyaya aydınlık vermek.

Bir zerre cemâlünden eger düşmese pertev / Olmazdı **zîyâ-bahş-ı cihân** neyyîr-i a'zam (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6). [zîyâ-bahş-ı cihân ol, -maz, -dı]

zîyâd: Çok, fazla.

Ma'ârif ehline kıl her-dem iltifâtı **zîyâd** / K'odur zekâvet ü 'aqluñ delîl ü bürhânı (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 14, Beyit 24). [zîyâd,]

zîyâd eyle: Artırmak, çoğaltmak.

Su'arâ hayline şâhum nazaruñ eyle **zîyâd** / Ki olur nâmuñuñ ihyâsına bâ'is bu nefer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 38). [zîyâd eyle,]

zîyâd ol: Artmak 2. uzun sürmek.

Zîkr ider haşlet-i maḥmûdeñi 'âlem halkı / Bârek-Allâh **zîyâd** ola zihî ḥüsn-i ḥuşâl (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 20, Beyit 30). [zîyâd ol, -a]

zîyâde: Ar. Çok, artık, fazla.

Şimdi bir yılcadır egerçi ki gün / Vaşl olursak **zîyâde** kûteh olur (Kara Fazlî Dîvânı, Kit'a 9, Beyit 1). [zîyâde,]

zîyâde: Çok, daha çok, daha fazla.

Didi tārīhin işidüp Fazlî / Ebed olsun
ziyāde zî-rif'at sene dokuzyüzellidört
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 11).
[ziyāde,]

ziyāde: Çok, fazla.

Şıçayazmış sevincinden **ziyāde** / Aña
şûret virüp bulınca ma'nâ (Kara Fazlî
Dîvânı, Kıt'a 11, Beyit 3). [ziyāde,]

ziyāde: -den çok, daha çok.

Hak Te'ālâ cümle maşşûduñ müyesser
eyleyüp / Devletüñ olsun **ziyāde** 'ömr-i
câvidânla (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel
136, Beyit 3). [ziyāde,]

ziyāde havf it: Çok korkmak.

İşidicek dem-i serdini bu resme tâ dek /
Geçdi ak pak yüzi havf itdi ziyāde
büstân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26,
Beyit 6). [ziyāde havf it, -di]

ziyāde it: Arttırmak, fazlalaştırmak.

Silih-dâr oldu şâh-ı nîk-bahta / Ziyāde
itdi iqbâlini Dādâr (Kara Fazlî Dîvânı,
Tarih 2, Beyit 5). [ziyāde it, -di]

ziyāde ol: Çoğalıp, artmak.

Dilegüm bu Hudâ'dan iy Fazlî / Kadri
günden güne ziyāde ola (Kara Fazlî
Dîvânı, Nazm 1, Beyit 7). [ziyāde ol, -a
]

ziyāfet kıl: Bir kimseye gözüne ve
gönlüne hoş gelecek şeyler sunmak.

Kılup Şeh Muştafâ hânî ziyāfet /
Cihānda kıldı 'arz-ı haşmet ü cāh
(Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 3).
[ziyāfet kıl, -up]

ziyāfet ol: Eğlence olmak.

Ziyāfet oldu hep begler gelüp sultân
ışığında / Cihān halkı bugün anda
toynca gördi ihsânı (Kara Fazlî
Dîvânı, Kaside 12, Beyit 16). [ziyāfet
ol, -dı]

ziyāret-gāh: Ziyaret edilen yer, ziyaret
alanı.

Tekye-i ihsânı kim bir hoş **ziyāret-**
gāhdur / Yüz sürer dâ'im mücerredler
ulu der-gāhdur (Kara Fazlî Dîvânı,
Murabba 22, Beyit 1). [ziyāret-gāhdur,
-dur]

ziyāret-i harem: Kabe-i Şerifi ziyaret.

Olur mı böyle şeref dünyede k'ola rûzî
/ Ziyāret-i harem-i pāk-ı seyyidü's-
sādāt (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23,
Beyit 8). [ziyāret-i harem,]

zücâc: Sırça, cam. 2. Gönül.

Gönlüm ayağa şalup itme şikest / Hoş
degüldür pây-mâl olmak **zücâc** (Kara
Fazlî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3).
[zücâc,]

zû-fünûn-ı 'âlem: Alem, dünya
ilimlerinin sahibi.

Fünûn-ı hikmet ile zû-fünûn-ı 'âlemdür
/ Revâdur olsa tilâmîzi şad hezâr

hakīm (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 34, Beyit 16). [zû-fünûn-ı 'âlem, -dür]

zühâl: Satürn gezegeni olup yedinci felekte yer alır.

Kaşr-ı kadri yücedür şol kadar anuñ ki
Zühâl / Çıkdı bām-ı felege itmege anı
seyrân (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 38). [zühâl,]

zühd: Ar. Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.

Sālisen **zühd** gerek ya'ni şalāh-ı a'māl
/ Şıdķ ile cümle-i tã'âtı olasın 'āmil
(Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19). [zühd,]

Zühd ü takvā hırmenine âteş urduk
'İşkile / Hāşılı dehrüñ ne zühdinde ne
takvāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26). [zühd,]

zühd: Dünyaya rağbet etmeyen.

Zühd ü takvā hırmenine âteş urduk
'İşkile / Hāşılı dehrüñ ne **zühdinde** ne
takvāsındayuz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26). [zühdinde, -in, -de]

zühd ü takvā: Sofuluk ve dindarlık.

Zühd ü takvāyı kımazdum ben de
elden zāhidā / Neyleyem kim pādişāh-ı
'ışkıdan yokdur rızā (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [zühd ü takvā, -yı]

zühd-i bī-riyā: Samimiyetle ibadet eden.

Saňa biñ 'ayb ü bir tã'at baňa bir fişķ u
yüz biñ 'özü / Ki zühd-i bī-riyādan şūfî
cām-ı bā-şafā yegdür (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 6). [zühd-i bī-riyā, -dan-ler, -de]

zühre: Çobanyıldızı, Venüs (Parlaklığı yönüyle ifade edilmiştir.).

Hizmet eyler aña iki dāyedür nāhîd ü
māh / Birisinüñ **Zühre'dür** adı
birisinüñ Kāmer (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 19, Beyit 7). [zühre'dür, -dür]

zühre: Çoban yıldızı, Venüs, Zühre (çalgıcı özelliği ile).

Çerh-i rakķāş u meh ü mihr olupdur
deffāf / **Zühre** bezmünde senüñ cāriye-
i çeng-nüvāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 27). [zühre,]

zühre: Çoban yıldızı, Venüs.

Çār-pāre ide çengini girüp rakķa revān
/ **Zühre** ger muṭrib-i bezmünle olursa
dem-sāz (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 21, Beyit 28). [zühre,]

zühre: 1. Üçüncü kat göğē hākim olduğu söylenilen Çoban Yıldızı, Venüs olarak da bilinen çok parlak bir yıldız.
2. Sevgilinin güzel, parlak yüzü.

İy kamer ger göre bu hüsñ ile yüzüñi
güneş / **Zühre** mihründe ola zerre-veş
oldum rakķāş (Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [zühre,]

Müşterî fiṭnat ü meh ṭal'at u hürşîd
eşer / **Zühre** kânûn ü felek rütbet ü
keyvān eyvān (Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 26, Beyit 18). [zühre,]

zühre-kānūn: 1. Zühre kanunlu 2. Kanun çalgısı Zühre gibi olan.

Tîr-tedbîr felek-rûtbet ü Behrâm-
hüsâm / **Zühre-kānūn** u Kamer-sür'at
u Keyvân-eyvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 33, Beyit 23*). [*zühre-kānūn,]*

zührenüñ: Sabahyıldızı, tanyıldızı, nahid, venüs.

'âşıka nâlelerüñ yirini eflāk idegör /
Zührenüñ gayret ile zehresini çāk
idegör (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1*). [*zührenüñ,]*

zühr-ı 'izām: Ortaya çıkanların en büyüğü.

Hâzret-i Mîr-i Sikender-derece
Sun'ullāh / İftihār-ı ümerā-yı küberā
zühr-ı 'izām (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 32, Beyit 10*). [*zühr-ı 'izām,]*

zuhūr bul: Ortaya çıkmak, doğmak.

Fitne Ye'cüc'ı zemânında nice bulsun
zuhūr / Rāh-ı Hâk'da Sedd-i
İskender'dür ol Dārāb-ver (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 11, Beyit 33*). [*zuhūr bul, -sun]*

zuhūr id: Ortaya çıkmak; bir şeylerin içinden çıkmak.

Zuhūr idüp saḥāvet maṭla'ından / Şeref
buldı olup luṭfa sezā-vār (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 4*). [*zuhūr id, -üp]*

zuhūr it: Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.

İtdi zuhūr şüret-i pâkuñda fazl-ı Hâk /
'Arz eyledüñ cihāna çü dîdār Yā
Hüseyn (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [*zuhūr it, -di]*

Şeb-i târîk geçüp itmiş idi mihr zuhūr /
Zulmet içre nitekim çeşme-i āb-ı
hayvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 2*). [*zuhūr it, -miş]*

Luṭfuñla itdi tîg mişālî kalem zuhūr /
Kahruñla buldı tîg kalem gibi iştiḥar
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 22*). [*zuhūr it, -di]*

zuhūr-ı tîg: Kılıcın baş göstermesi.

Qıldı kalem kerāmeti birle **zuhūr-ı tîg**
/ Buldı kalem izāfete tîg ile i'tibār
(*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 3*). [*zuhūr-ı tîg,]*

zulemāt: Karanlıklar.

Lebün cihāna virelden ḥayāt ḥacletle /
Kaçup gidüp **zulemāta** görünmez āb-ı
ḥayāt (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 23, Beyit 28*). [*zulemāta, -a]*

zülf: Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.

Baña **zülfinden** n'ola ḡam olsa ḥāşıl
ādeme / Çün bilürsin zehrdür virdügi
yāruñ iy göñül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3*). [*zülfinden, -in, -den]*

Zülfüñi ayaḡa şal devr-i şeh-i 'ādildür /
Başasın lāyık odur mekr ü fesād u

fiteni (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 30, Beyit 33*). [zûlfüñi, -ü, -ñ, -i]

Hüsine beñzedemez dil gül-i hândânı
anuñ / **Zülfine** sünbülü vü haţţına
reyhânı anuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 15, Beyit 7*). [zûlfine, -i, -n, -e]

zûlf: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç bükümü.*

Olalı **zûlf** ü ruhuñ dūr dīdeden iy meh /
Beyāz şubh ile birdür sevād-ı şām baña
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2*).
[zûlf,]

zûlf: *Ar. yüzün iki tarafından sarkan saç.*

Çeşm-i şehlâsı ‘aceb hūnī harāmīdür
anuñ / Murğ-ı dil şaydına **zûlfi** fitne
dāmıdır anuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 17, Beyit 7*). [zûlfi, -i]

zûlf: *(sevgilinin) yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Zülfünüñ her târı bir ejder görünür
Fazliyâ / Kim bilür ne sihr ider ol
gözleri cādū saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [zûlfünüñ, -ü, -ñüñ]

İy şanem deyr-i cihānda **zûlfünüñ**
sevdâların / Başuma alduğımı ‘ayb
itme kim başuñda var (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2*). [zûlfünüñ, -ü, -ñüñ]

Bir baña **zûlfünüñ** belâsı nedür / Baña
bālâ kaduñ belâ mı degül (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2*). [zûlfünüñ, -ü, -ñüñ]

zûlf: 1. *Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.* 2. *Sevgilinin saçı.*

İrmedi gitdi senüñ kâmet ü **zûlfüne**
elüm / Gice gündüz bu idi toğrısı tûl-i
emelüm (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1*). [zûlfüne, -ü, -ñ, -e]

Mecnûnlarına **zûlfüñi** ol leyli zencîr
eylese / İy dil ser-i mû degmeye
dîvāneden dîvāneye (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5*). [zûlfüñi, -üñ, -i]

zûlf: (زلف) i. (*Fars. zulf*) *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.*

Başını kaţ‘eyleseñ **zûlfüñ** gibi iy dil-
rübâ / Lâ dimez miskin durur göñlüm
benüm kaţ‘ā saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1*). [zûlfüñ, -ü, -ñ]

Fitne destin uzadup **zûlfüñ** çü mekre
başlar / Nice miskîn ayağa düşer
kesilür başlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1*). [zûlfüñ, -ü, -ñ]

zûlf: *(Sevgilinin) saçı.*

Ger bād-ı şabâ virmese **zûlfüñ**
haberinden / Āh kim cigerüm nāfe gibi
қан olacağdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4*). [zûlfüñ, -üñ]

Göñlüm dolaşup **zûlfüne** tutğun
olacağdur / Her kim ki sever Leylî’yi
Mecnûn olacağdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1*). [zûlfüne, -üne]

Zülfüñ evcinden düşüp uzun uzak
sevdâlara / Halkdan geçdüm kaçup
dîvāne-veş şahrâlara (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 9, Beyit 7*). [zûlfüñ, -üñ]

zülfi: (sevgilinin) saçı.

Tolasursın bñy için **zülfine** yārũñ iy
gõñũl / ‘Aķıbet bir bend geçmeyince
ķomaz bñ saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [zülfine, -i, -n, -e]

El ķardum o şeh **zülfine** diyũ
õgĩnũrmĩş / Gelmez degũl elinden anuñ
şāne degũl mi (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4*). [zülfine, -i, -n, -e]

zülfi: (sevgilinin) saçı.

Ķāmet ü **zũlf** ü dehānuñ görmeyelden
iy perĩ / Girmisem bir şũrete gören
dimez ādem baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [zũlf,]

Murg-ı zĩrũñ geçĩnũp degmeye şayd
olmaz iken / **Zũlf** ü hāl oldu gõñũl dāne
ile dām saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*). [zũlf,]

‘Işķ esĩri olduĝum-ķũn ol zenaħdān u
bu **zũlf** / Ķoķdı zindān gibi dũşdı
boynuma zencĩr-veş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4*). [zũlf,]

zũlf: (Sevgilinin) Yüzũn iki yanından
sarkan saķ lũlesi; saķ.

Zũlfĩ sevdāsına dũşdũñ gibi iy Fazlĩ
yine / Rũz-ı rũşen görünũr zulmet ile
şām saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5*). [zũlfĩ, -i]

Fazliyā **zũlfĩ** ĝamından ol nigāruñ āh
kim / Şāne gibi ķurudum şad-pāre
oldum mũbtelā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5*). [zũlfĩ, -i]

‘Arşa-i ĥũsninde gõñlũm dāyimā ol
serverũñ / Başını tũp itmek-iķũn **zũlfĩ**

ķevĝānın sever (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 4*). [zũlfĩ, -i]

Bād-ı şabāya **zũlfĩ** peyāmın getir
didũm / Gũldi getũrdi başuma sevdā
ķaberlerin (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3*). [zũlfĩ, -i]

zũlf-i dil-bend: Gõnũlleri baĝlayan
saķlar.

Gõñlũmi bir ķılda aşũp bend ider /
Zũlf-i dil-bend ü dil-āvĩz el-ĝiyās
(*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*).
[zũlf-i dil-bend,]

zũlf-i dũ-tā: İki bũklũm olmuş,
ķıvrılmış saķ.

Cān u dil pervānesini yakmaĝa **zũlf-i
dũ-tā** / Dāmeniyle āteş-i ruħsārına
eyler hevā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1*). [zũlf-i dũ-tā,]

zũlf-i fettān: Gõnũl alıcı saķlara sahip
olan sevgili.

Zũlf-i fettānuñda vā-veylā ne ĥāletdũr
bu kim / Dũşdı mecnũnuñ olup her
leyli vā-veylālara (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2*). [zũlf-i fettān, -uñ, -da]

zũlf-i kāfir-kĩş: Kāfir dinli zũlũf ||
zalim, gaddar zũlũf.

İy Mesĩħā-dem leb-i cān-baħsuña
cānum fedā / Zũlf-i kāfir-kĩşũñe dĩnũm
hem ĩmānum fedā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [zũlf-i kāfir-kĩş, -ũ, -ñ, -e]

zülf-i müşg: Misk kokulu zülûf.

İki cânibde taşvîr eylemişler zülf-i müşgînüñ / Çözüp ol kâkül-i zîbâlaruñ gerdâna yazmışlar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*). [zülf-i müşg, -în, -üñ]

zülf-i perîşân: Sevgilinin darmadağınık saçı.

Umma iy şūrîde-dil zülf-i perîşândan vefâ / ‘Ömrdür gelmez bilürsin kimseye andan vefâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1*). [zülf-i perîşân, -dan]

Yüz karasın haşıl idüp iy gönül müşg-i Hoten / Kaşd idermiş kılmağa **zülf-i perîşân** ile baḥş (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3*). [zülf-i perîşân,]

Qanlar dökilür hañçer-i bürrânüñ ucundan / Başlar kesilür zülf-i perîşânüñ ucundan (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1*). [zülf-i perîşân, -uñ]

zülf-i perîşân-hâl: (sevgilinin) darmadağınık saçları.

Yile viren ‘aklumu anuñ hevâyî ḥâlidür / Bend iden gönlüme ol zülf-i perîşân-ḥâlidür (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 16, Beyit 1*). [zülf-i perîşân-hâl, -i, -dür]

zülf-i reyḥân: Reyhan kokulu saç.

Zülf-i reyḥânüñ gamından olalı ten kara ḥâk / Hep siyeh-püş oldı sünbüller dutup mâtem baña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2*). [zülf-i reyḥân, -uñ]

zülf-i şanem: Put kadar güzel sevgilinin saçı.

Saña gönül vireler baş yüz üzre yirüñ ola / Olursa **zülf-i şanem** gibi ḥâtıruñ meksûr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16*). [zülf-i şanem,]

zülf-i şeb-rengin: Gece renkli zülûf.

Göñlüm ol serv-i revânüñ **zülf-i şeb-rengin** diler / Cânüm ol ḡonca dehânüñ lâ‘l-i ḥandânın diler (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3*). [zülf-i şeb-rengin,]

zülf-i siyâh: Sevgilinin siyah saçı.

Gördüm ki düzer ‘askerini zülf-i siyâhuñ / Didüm bu gice üstüme şeb-ḥûn olacaḡdur (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2*). [zülf-i siyâh, -uñ]

zülfüñ-içün: Saçların uğruna.

Zülfüñ-içün âh idersem eşk-i bî-pâyân yağar / Bâd-ı maḡrib eşse zîrâ ḥükmdür bârân yağar (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1*). [zülfüñ-içün,]

zulm: Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.

Mânend-i tîḡ kesdi qalem **zulmi** dehrden / Tîḡ eyledi qalem gibi ‘adl âyetin şikâr (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 24, Beyit 2*). [zulmi, -i]

zulm: Eziyet, cefa, zulüm, cebr.

Fazlî'ye şun cām-ı 'adli guşşadan eyle
halâş / Yoḥsa devrân öldürür **zulm** ü
sitemden sâkiyâ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Gazel 21, Beyit 7). [*zulm*,]

Milket-i diller yağıldı **zulm** ile / Zulm-
ı bî-hād ḥān elinden el-ğiyās (*Kara
Fazlî Dîvânı*, *Gazel 50, Beyit 5*). [*zulm*,
]

Derdā vü ḥasretā vü dirîgā ki **zulm** ile /
Kıydı vücūd-ı pākuña eşrār Yā Hüseyin
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Kaside 9, Beyit
12*). [*zulm*,]

Zulm ile dökdi ḥāke nidem ḥūn-ı
pākuñı / Bir kaç ḥabīs ü mühmil ü
murdār Yā Hüseyin (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 9, Beyit 13). [*zulm*,]

Gözüm kan ağla kim kan ağlamak oldu
senüñ kārūñ / Çün aldı çıkdı ḥayf ü
zulm ile şāh-ı cihāndāruñ (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Murabba 27, Beyit 15*). [*zulm*,
]

Derdā vü ḥasretā vü dirîgā hezār āh /
Kıydı o Şāha **zulm** ile bu rûz-gār āh
(*Kara Fazlî Dîvânı*, *Terkib-bend 1,
Beyit 17*). [*zulm*,]

Zulm ile 'ālemi ḥarāb itdüñ / Nice
zulm ıssı ḥān imişsin sen (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Terkib-bend 2, Beyit 52*).
[*zulm*,]

Zulm ile 'ālemi ḥarāb itdüñ / Nice
zulm ıssı ḥān imişsin sen (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Terkib-bend 2, Beyit 52*).
[*zulm*,]

zulm: Haksızlık, eziyet, kötülük,
fenalık.

Dökme kanın ehl-i 'ışkuñ **zulm-ile** nā-
ḥaḥ yire / Çün bilürsin pādīşāhum

yirde kalmaz kanumuz (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Gazel 150, Beyit 1*). [*zulm-ile*,
--ile]

Yāri kılduñ **zulm-ile** ben bendeden yād
iy felek / İtmedüñ vaşl ile bir dem
ḥurrem ü şād iy felek (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Murabba 4, Beyit 1*). [*zulm-ile*,
--ile]

zulm: Eziyet, cevir, cefa.

Devrden bî-dād u **zulmi** cümleten dūr
eyledün / Fitneyi def' eyleyüp kaṭ'-ı
ser ü sūr eyledüñ (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Muaşşer 1, Beyit 8). [*zulmi*, -i]

zulm id: Zulmetmek, eziyet vermek.

Zulm idersin her zamān bir gün daḥı
yād itmedün / Hey ne zālimsin elüñden
dād u feryād iy felek (*Kara Fazlî
Dîvânı*, *Murabba 4, Beyit 6*). [*zulm id*,
-er, -sin]

zulm it: Zulüm etmek, eziyet etmek.

Zulm itdi ṭālî'üm baña göstermedi
murād / Aldadum andan iy şeh-i 'arş-
āsītān-ı 'adl (*Kara Fazlî Dîvânı*,
Kaside 18, Beyit 28). [*zulm it*, -di]

Vardı hevāya ḥirmen-i şabr u qarār
ḥayf / Zulm itdi rûz-gār diyin rûz-gār
ḥayf (*Kara Fazlî Dîvânı*, *Müseddes 2,
Beyit 2*). [*zulm it*, -di]

zulm ol: Zulme uğramak, eziyete
maruz kalmak.

Dirîgā rûzgār itdi o ḥüsn ü ḥulḳı digerg-
gün / Meded begler meded zulm oldu
gāyet Muştafā Ḥān'a (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Murabba 27, Beyit 10). [zulm ol, -dı]

zulm ol: *Haksızlık yapılmak, zulüm edilmek.*

Dirîgâ geçdi erbâb-ı ğaraž Sultân Süleymân'a / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Hân'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 2*). [zulm ol, -dı]

Gör âhir ol şadâkat birle başın virdi bî-pervâ / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Hân'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 4*). [zulm ol, -dı]

Dirîgâ ol muhabbet âfet oldu gör ser-encâmı / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Hân'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 6*). [zulm ol, -dı]

Geçerken murğ-ı zîrek dâme düşdi âhir ol şeh-bâz / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Hân'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 8*). [zulm ol, -dı]

Zebûn itdi velîkin fitne ile rûbeh-i düşmen / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Hân'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 12*). [zulm ol, -dı]

Bu derde kâfir ağlasun demidür müslümân yansun / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Hân'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 14*). [zulm ol, -dı]

Bu mışrâ' birle olsun haşr olunca âh ile zâruñ / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Hân'a (*Kara Fazlî*

Dîvânı, Murabba 27, Beyit 16). [zulm ol, -dı]

Dirîgâ başın aldurdı 'adüvvün qurı bühtânı / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Hân'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 18*). [zulm ol, -dı]

Çü gitdi fitneden şanmañ ki hâlî ola bu kişver / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Hân'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 20*). [zulm ol, -dı]

Muşîbet-dîde Fazlî gib'olsun derd ile giryân / Meded begler meded zulm oldu ğâyet Muştafâ Hân'a (*Kara Fazlî Dîvânı, Murabba 27, Beyit 22*). [zulm ol, -dı]

zû'l-men çek: *Allah çekmek, Allah diye bağırmak.*

Naşîb olup şütür-i hücre-keş eger bir gün / Çekerse hücre-i semtine üstürüm zû'l-men (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 30*). [zû'l-men çek, -er, -se]

zulmet: *Karanlık 2. Gaflet.*

Zulmet şebinde olmuş idi halk dâllîn / Ger şem'-i dîni eylemeseñ anlara hüdâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9*). [zulmet,]

Şeb-i târîk geçüp itmiş idi mihr zuhûr / **Zulmet** içre nitekim çeşme-i âb-ı hayvân (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 13, Beyit 2*). [zulmet,]

zulmet: *Karanlık 2. dert, sıkıntı.*

Zülfî sevdâsına düşdüñ gibi iy Fazlî yine / Rûz-ı rûşen görünür **zulmet** ile şâm saña (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5*). [zulmet,]

zulmet-i şâm-ı ğam: Gam akşamının karanlığı.

Zulmet-i şâm-ı ğam oldu ref‘ ‘âlemden yine / Burc-ı devletden tülû‘ itdi meh-i tâbân-ı feth (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8*). [zulmet-i şâm-ı ğam,]

zulm-ı bî-hâd: Hadsiz, sayısız eziyet.

Milket-i diller yakıldı zulm ile / **Zulm-ı bî-hâd** hân elinden el-ğıyâs (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5*). [zulm-ı bî-hâd,]

zulm-i zemâne: Zamanın eziyeti.

Kıldum penâh işigüni zulm-i zemânedan / Kurtar beni meded meded irdi zemân-ı ‘adl (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 18, Beyit 29*). [zulm-i zemâne, -den]

zu‘m: Asılsız idda, batıl inanç.

Ola elfâzı rekîk ü düşe ma‘nâsı saķım / **Zu‘mı** bu lîk ola cümle şu‘arâdan eş‘ar (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 15, Beyit 22*). [zu‘mı, -ı]

zümre-i belâ: Evet diyen topluluk.

İtdüñ sebîl-i Hâķda sebîl âb-ı lutfuñı / Sîr-âb oldu teşne-dilâ **zümre-i belâ** (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10*). [zümre-i belâ,]

zümre-i evvel: Önceki topluluk.

Zümre-i evvele olup kâtib / Qadr ile buldı rif‘at ol hâzret (*Kara Fazlî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 10*). [zümre-i evvel, -e]

zümürrüd-ķaşr-ı eflāk: Feleklerin zümrütten yapılmış sarayları.

Temâşâ-gâhıdur şanma bu mâhir hâr u hâşâkuñ / Ne zîbâ cây idi el-hâķ zümürrüd-ķaşr-ı eflâkuñ (*Kara Fazlî Dîvânı, Muhammes 4, Beyit 7*). [zümürrüd-ķaşr-ı eflāk, -uñ]

zünnâr-ı maķabbet: Sevgi, aşk kuşakı.

Bir bütün ‘İşķına **zünnâr-ı maķabbet** bağlanup / Mescidi terk eyledük her-dem kilîsâsındayuz (*Kara Fazlî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [zünnâr-ı maķabbet,]

zür: Güçlü, kuvvetli.

İkını şıķını itmiş Riyâzî / Yine yüz **zür** ile zir şi‘r peydâ (*Kara Fazlî Dîvânı, Kıt‘a 11, Beyit 1*). [zür,]

zâlim: Acımasız davranan; zulüm, eziyet eden (kimse).

Göz göre nice kıyduñ ol Şâha / **Zâlim** ü bî-amân imişsin sen (*Kara Fazlî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 53*). [zâlim,]

...(eksik): ...

Tek hemān ğayr-ile yār olmak
...(eksik) / Hāṣa-lillāh dimezem āteṣ-i
hicrāne belā (*Kara Fazlî Dîvânı, Gazel*
25, *Beyit 5*). [...eksik,]

...eksik / ...eksik (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 23, Beyit 1). [...eksik,]

...eksik / ...eksik (*Kara Fazlî Dîvânı,*
Murabba 23, Beyit 1). [...eksik,

SONUÇ

Bu çalışmada XVI. yüzyıl Klasik Türk Edebiyatı şairlerinden Kara Fazlî Divânı'nın TEBDÎZ projesiyle bağlamli dizini ve işlevsel sözlüğü hazırlanmış olup söz konusu Divân incelenmiştir.

TEBDÎZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlüğü) Projesi, bir sözcüğün bilinen anlamından yola çıkılarak o sözcüğün metin içinde kazandığı yeni anlamları tespit etmeyi amaçlayan bir projedir. Bu proje zaman içinde değişime uğrayan dili anlama konusunda sıkıntı yaşayanlara bir kolaylık sağlamak amacıyla oluşturulmuştur.

Çalışmamız 3 bölümden oluşmaktadır; ilk bölümde Kara Fazlî'nin hayatı, edebî kişiliği eserleri, ikinci bölümde bağlamli dizin ve işlevsel sözlüğü oluşturulurken dikkat edilen hususlar, üçüncü bölümde ise bağlamli dizin ve fonksiyonel sözlük mevcuttur. İncelediğimiz Divânda bulunan şiirler şu sayıdadır; 34 kasîde (1247 beyit), 53 gazel (766 beyit), 38 musammat (28 murabba, 4 muhammes, 3 müseddes, 1 muasser ve 2 terkîb-bend olmak üzere toplam 555 beyit), 8 tarih (47 beyit), 113 kıt'a (53 beyit), 7 nazım (31 beyit) 2 müfred. Sonuç olarak tespit edilen toplam beyit sayısı 2702'dir.

Kara Fazlî Divânı'nda bulunan mevcut söz varlığı ortaya konulmuştur. Bu anlam yüklenen kelimeler ve kelime grupları ortak bir elektronik havuzda buluşturulmuştur. Sözcükler kaydedilirken; tamlamalar, yardımcı fiiller, Arapça-Farsça yazılmış beyitler, özel isimler, deyimler, atasözleri ve bazı kalıp ifadeler ayrı değil metindeki anlamından da hareketle birleştirilerek yapılmıştır. Kelimelerin gerçek, yan ve mecaz anlamlarına dikkat edilmiştir. Metinde tespit edilen yazım yanlışları tablo haline getirilmiştir. Kaynaklarda mevcut olmayan kelimeler metin bağlamı ile değerlendirilerek anlamları verilmiştir. Bunun sonucu olarak metindeki kelimelere sadece anlam verilmemiş şairin dil özellikleri, üslubu, anlam dünyasına dair bazı fikirlerine de kapı aralanmıştır. Bu doğrultuda incelediğimiz şairin söz hazinesini oluşturan sözcükler, mazmunlar, atasözleri ve deyimler, kalıp ifadeler, Arapça ve Farsça kelimelerle kurduğu terkipler açığa çıkartılmıştır. Sonuç olarak bu sözlük çalışmasının dönemin sosyo-kültürel, tarihî ve edebî pek çok alanında yapılacak çalışmalara kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Aksoy, H.(2001). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Kara Fazlî Maddesi, C. 24.* Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: İstanbul.

Banarlı, N. S. (1998). *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi Fazlî Mad.* İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Canım, R.(2000). *Latîfî- Tezkiretü 'ş- Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ (İnceleme-Metin).* Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Cebecioğlu, E. (2005). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü.* İstanbul: Anka

Demirel, G. H.(2004). *16. Yüzyıl Şairlerinden Fazlî'nin "Gül ü Bülbül Mesnevisi"ndeki Şahıs Kadrosunun Tasavvufî Açından Değerlendirilmesi.* Türkîyat Araştırmaları Enstitüsü

Devellioğlu, F. (1999). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat.* Ankara: Aydın Ercilasun, A. B.(2007). *Türk Lehçeleri Gramerleri.* Akçağ Yayınları: Ankara

Kanar, M.(2014). *Farsça- Türkçe Sözlüğü.* İstanbul: Say Yayınları2014

Kılıç, F. (2010). *Âşık Çelebi Meşâ'irü'ş-Şu'arâ (İnceleme-Metin).* İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yayınları,

Köprülü, M. F. (1980).*Türk Edebiyatı Tarihi.* Sayfa:387.İstanbul: Ötüken Yayınevi

Kutluk, İ. (1981). *Kıvalı-zade Hasan Çelebi-Tezkiretü 'ş- Şu'arâ.* Ankara: TTK Basım evi

Kutluk, İ. (1997). *Beyâni Mustafa Bin Carullah-Tezkiretü 'ş- Şu'arâ*. Ankara: TTK Basım evi.

Özkan, M.(1996). *Şair Fazlî ve Gül ü Bülbülü*. İlmî Araştırmalar Dergisi Sayı 3, İstanbul

Özkat, M. (2005). *Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserler, Edebî Kişiliği ve Divânı (İnceleme-Tenkitli Metin*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul

Pala,İ.(2004). *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları

Parlatır, İ.(2012). *Osmanlıca Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınevi.

Sami, Ş.(2014). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı yayınları,

Solmaz, S. (2005). *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı (İnceleme-Metin)*. Ankara:Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Tulum, M.(2011). *17.Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*.TDK Yayınları: Ankara

Yazar, S.(2017). *Kara Fazlî'nin Eserlerine Dair Yeni Bilgiler*. Divân Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 18, İstanbul, 525-562.

Elektronik kaynaklar

Lugat-ı Remzi, Lehce-i Latin, Kamus-ı Latin, Kamûs-ül Â'lâm:

<http://osmanlica.mollacami.com/> Erişim tarihi:2021

Kubbealtı Lügati: <http://lugatim.com/>. Erişim tarihi:2021

Osmanlıca Sözlükler: <https://www.luggat.com/> Erişim tarihi:2021

Osmanlıca Sözlükler: <http://www.osmanlicaturkce.com/> Erişim tarihi:2021

TDK Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü: <http://sozluk.gov.tr/>. Erişim tarihi:2021

TDK Derleme Sözlüğü: <http://sozluk.gov.tr/>. Erişim tarihi:2021

TDK Güncel Türkçe Sözlük: <http://sozluk.gov.tr/>. Erişim tarihi:2021

TDK Tarama Sözlüğü: <http://sozluk.gov.tr/>. Erişim tarihi:2021

